

512

330

s
pres

82 woodcuts, some from
the Malermi Bible
Venice, 1506

colla

Coll B 4/97
aa4, a-38, [illegible]8, A-58, T6
= 4 + 358 ll
compl.

¶ SVETONIVS TRANQVILLVS CVM PHILIPPI BEROALDI ET MARCI ANTONII SABELLICI COMMENTARIIS. CVM FIGVRIS NVPER ADDITIS.

¶ PHI.BEROALDVS ¶ MAR.ANTO.SABELLICVS

Ad inclytum Hānibalē Bētiuolū illuſtriſſimi Io.ſecūdi Bēti.filiū Philippi beroaldi.Bononienſis epiſtola:

Clariſſimi philoſophiæ cōditores īclyte Hānibal bētiuole hūanā fœlicitatē ex aī corpiſq; ac externis bo
nis metiūt:beatitudineq; ſtatū bonoꝝ oīum cōgregatōe ꝑfectū eē diffiniūt:q̄ & ſingulatī & in uniuerſum
cōtēplāti mihi loq̄t illuſtriſſimū pr̄em tuū:abſit īuidia uerbo:eē fœliciſſimū.ī quo & naturæ dotes & for
tunæ bōa cumulatī cōgeſta cōſpiciūt.Nāq; prudētia:q̄ ars uitæ ē:ꝓpe ſingulari cōſilioq; ꝓſentiſſimo ꝓcel
lens reip.bononiēſis habēas iā multos ānos adeo callēter regit.adeo ſapiēter moderat̄: ut nullius ciuitatis
ſtatus ſit fortunacior.ut illo gubernāte male uehi neq̄amus:ut illo clauū regēte nullā ꝓcella: nullus turbo
ſit bononiēſi cymbæ ꝑtimeſcēdus.Ad hæc decor formæ.ↄpactio,firmā mēbroꝝ:ſucculēta ꝓceritas digni
tas oris:ſufflaua Cæſaries lōge lateq; pricipē oſtētat:& amabili q̄ſi q̄dā maieſtate cōdecorāt: breuiterq; pri
migenia naturæ.q̄ uocāt.in eo uno abſoluta idētidē cū uoluptaria admiratōe ſuſpicimus.De fortūa uero:
q̄ ut nō inſcite autumat theophraſtus,uitā regit:q̄ ut inq̄t captiuis Plau.hūana fingit arctatq; ut iubet : & ſi
timide cauteq; dicēdū ē:dicatū tū:clariſſimū pr̄em tuū ab ea tā molliter foueri tā īdulgēter hilarari:ut for
tunæ uel ꝑtus uel alūnus merito uideri poſſit.L.Sylla apud Ro.fœlicis ſibi cognomē adoptauit.Timothe
us apud græcos eutyches.i.fortunatus īꝑator dicebat̄.Maxīus uero pr̄ tuus:nūq̄ a me ſine honoris ꝓfatōe
noīandus re nō uerbo ē.&.L.Sylla fœlicior:& Timotheo fortunatior:cuius ut opes:affinitates:.clientelas:
potentiā auctoritatē:gloriā:cæteraq; id genus omittā:nōne illa uel ſūma fœlicitas ē:q̄d reipu.bononienſes
aīus ē illa corpus ipſius.q̄d ab eius uita uelut a filo pēdet ſalus uniuerſæ ciuitatis.q̄d a capite nō pn̄t mem
bra diuelli citra ꝑnitiē:q̄d nomē bētiuoloꝝ nō minus amabile ē ap̄ ciues tuos:q̄ olī apd̄ romāos Antoni
noꝝ.ſoleo eq̄tē ſerrata bētiuolæ gētis īſigna nō incōciniter opior herbā parietariā nūcupare.ex eo q̄d ī oī
bus parietibꝫ.ī oī ſtructura parietaria.ī oībus tā publicis:quā priuatis edificiis ſculpta celata.picta cōſpiciū
tur:adeo q̄ ſimulachra ſerrulata ītra oīum ædes fauorabiliter correpſerūt ut pœne ſimillimus ſacrilego iu
dicet̄:q̄ domi uelut ī lārario nō habuerit effigiem ſerræ ꝑnitētis:cuius nomē adeo frequēs adeo Plauſibile
eſt:ut quottidianis acclamatōibus ī oræ uulgi fauētis audiat̄:magnū ꝓrſus fortunæ florētis īdiciū:illud ue
ro q̄le ē q̄tūq; ſpecimē raræ fœlicitatis:q̄d ſūmates īſimateſq;:q̄d oīs ordo oīs ætas ſplēdidiſſimū pr̄eꝫ tuū
certatī affectant̄ ꝓſequunturq; Matutini poſt meridiāiq; deductores reductoreſq; haud dubie officioſiſſi
mi.q̄d multa:hoc columē ē hæc nr̄oꝝ fultura municipū.ad hūc oēs dirigimur:ad hūc cōuertimur:ſub hu
ius nutu regit̄ uita noſtraciū.Nec id īmerito:refert̄.n.ab illo nobis gr̄a ꝓlyxior.Nā q̄d cum dignitate ocia
mur.q̄d feſta pace gaudemus:q̄d lōga fœlicitate floreſcimus:q̄d opulentiis affatim ſuffarcinati uitam degi
mus beatā oīa deniq; bona:q̄bus iā multos annos ꝑfruimur:ſi benigni ratiocinatores eē uoluerimus : uni
beniuolētiſſimo pr̄i tuo accepta referemus:q̄ optimi ſtatus auctor:q̄ florētis reip.tutor: q̄ dulciſſime liber
tatis cōſeruator exiſtit.olim Titus Flaminius græciæ ſoter ob ſalutē libertatēq; ꝓbitā uocabulo græco eſt
appellatus.q̄d uetat & hūc noſtrū Bononiæ ſotera nūcupari q̄ ſalutē nobis libertatēq; dedit & quot die
bus dat:q̄ pr̄iæ ē exornator āplificator.illuſtrator.Iſtā.n.urbē edificiis:uel nouis uel refectis excoluit:adeo
ut gloriari poſſit ſe latericiam fornicatā exornatā relinquere: quā ligneā luteāq; ac cariæ uetuſtatis inuali
dā accepit.hoc auctore:q̄d nemo nō nouit:Bononia exuto ſenio iuueneſcit.& deterſo ſitu recentat̄:magiſ
q; ac magis in dies excolit̄:adeo ut q̄ prius:neq;.n.diffitebor:ſordida taberna uiſebat̄ : nūc īter pulcherri
mas Italiæ ciuitates ꝑcenſeat̄.& cū fœlicitas prīcipū maxima ſit poſſe facere fœlicē:fœliciſſimus ē pr̄ tuus
q̄ nos oīs facit fœlices ac fortunatos:quo īcolume īcolumes:quo fœlice fœlices nō eē nō poſſumus.E cō
trario cū fœlicitatis pediſſeq̄ ſit ſupbia ipſe mitiſſimus ē cōmiſſimuſq;.Ad quē ita faciles aditus ſūt:ita li
bera alloquēdi facultas:ut ſūmi īfimi ſeniores iuniores īdiſcriminati adeūtes admittāt̄ ſtatī:& ſtatī dimit
tant̄.mira ꝓrſus in prīcipe auriū patientia:q̄ ī audiēdis oīum deſideriis adeo expoſitus adeo obuius ē:ut q̄
dignitate ſummus ē:is facilitate īfimus uideat̄. Idē ī cōponēdis litibus ac cōtrouerſiis īter ciues æq̄ſſimus
diſceptator.ī ſedādis ſimultatibus ac recōciliāda gr̄a optimus pacificator.ex quo fit ut cūcti ueluti parētē
publicū ueneremur:& q̄ uera fœlicitas ē dignū fœlicitate cenſeamus.Cæteꝝ cū beatitas mortaliū mutila
ac māca ſine liberis a cōditore ꝑipateticæ ſectæ nobiliſſimo iudicet̄ ī hoc quoq; fœlicitas āpliſſimi parētis
tui ſit cumulatiſſima:q̄ uel ſola ſobole:q̄ illi nō minus generoſa ē q̄ nūeroſa.pōt uideri beatiſſimus : cuius
tu ſtirpis maximus natu:ueluti lucidiſſimū ſidus eniteſcis:q̄ corꝑis ac naturæ bona bellicis politiciſq; uirtu
tibus īſigniter exornaſti.tu ab ieūte pueritia armoꝝ ꝑitus & callēs:dū audis diſciplinā militarē ꝓſtare cæte
ris oībus:dediſti ī haſticis certamībus documēta nō modica excellētis generoſitatis. Tū prīa militiæ rudi
mēta ī ætruriæ liguriæq; cōfinio.Florētinis approbaſti:a q̄bus adoleſcētulus īmo puer adhuc militari ꝓfe
ctura honoratus id ſpecimen uirtutis dediſti eā operā nauaſti ī bello aduerſus Genuēſes ſuſcepto: ut ſerza
nā quā uocāt tibi tuæq; uirtuti acceptā rettulerit:utq; eiuſce belli cōfecti gloria pœnes te unū ꝓpe ſolida
reſederit.ubi cœpiſti noſcere uiros militares noſci a uiris militaribus.ubi illud utiq; glorioſū:q̄ more car
thaginēſis Annibalis militaria rudimēta puer ī caſtrēſi tētorio toleraſti:& q̄d glorioſius ē ſub te magr̄o. in
ſtar magni Pōpeii:q̄ ꝓcōtātibus ut mos ē cēſoribus an oīa militaria munia obiiſſet:oīa rn̄dit & ſub me īpo
īꝑatore.poſt id tā auſpicatæ militiæ tyrociniū ab illuſtriſſimis mediolanēſiū prīcipibus euocatus:feciſti ſe
cūda ſtipēdia nō mīus honorata:nec mīus opulēta:q̄ prīa.ecce āt nūc iteꝝ Florētini te ad ſuā militiā reuo
cātes ducatū militarē lōge prīo uberiorē ſplēdidiorēq; dedere.hīc tota ciuitas feruet bellico apꝑatu:ubiq;

arma & paludamenta militaria:ubiq; equi bellatotes cõſpiciunẽ:ut ex more luſtrationis ad diem conditã
Florentinis oſtẽdas tuos turmatim milites iſtructiſſimos atq; ornatiſſimos.Cæteꝝ cũ res urbanæ nõ mio
res:ꝙ bellicæ exiſtimẽẽ:cũ ſplẽdor togæ nõ ſit ꝙ armoꝝ obſoletior:nõ minus tu urbica ꝙ bellica laude ꝑ-
cellis:añ annos aĩumq; gerẽs mẽtẽq; uirilẽ.tu moderatõe iã & circũſpiciẽtia uirtutes pr̃nas effingis ac repꝛ-
ſentas.iã ĩ filio pr̃ agnoſcĩẽ:tibi ſoli ueluti alteri papyrio cõceſſum ẽ una cũ clariſſimo parẽte curiã ĩtroire:
cõſultationibus ſenatus intereſſe:decreta ꝑpendere:ſilenda noſſe:& formulã adminiſtrãdæ reip. multo añ
ꝑcipere.ex quo fit ut in te indoles ueræ uirtutis expꝛ̃ſſa ſplendeſcat:ut in adoleſcentulo ꝑ̃ſtantia alte ac ge-
neroſæ mentis eluceat.Age uero illud ꝙ inuſitatum ꝙ memorabile eſt:qđ ꝓximo ab hinc triẽnio uix agẽs
uigeſimũ ætatis annũ cõſulari ac pœnæ dictatoria dignitate decoratus geſſiſti magr̃atũ bimeſtrem qdem:
ſed oĩum apud nos magr̃atuum haud dubie honoratiſſimũ ampliſſimũq;:quẽ uexilliferum iuſtitiæ uulgo
nominitant:quo qdẽ magr̃atu edocuiſti ubi magna uirtutis ĩdoles enituiſſet grãdiorem ætatem expectari
nõ oportere in honoribus uel ampliſſimis capiendis:qđ & priſcos illos Romanos:quoꝝ exẽplis ueluti nor
ma formaẽ uita mortaliũ:factitaſſe memoriæ ꝓditũ eſt:q Mar.Valeriũ Coruinũ tris & uiginti natũ ãnos
q ſuꝑiorẽ africanũ & titũ Flaminiũ admodũ adoleſcentes poſt habitis legibus annalibus cõſules renũcia-
uerũt cũ ab excellenti eximiaq; eoꝝ indolæ admonerenẽ nõ in magr̃atibus dãdis ſpectãdos annos:ſed pen
ſitandã eſſe uirtutem:cuius plerũq;:ꝙ ætatis curſus ſolet eẽ celerior.cõſimiliter ſenatus nr̃ utpote cõſultiſſi
mus nõ in te ſpectauit ætatem:quẽ ante ãnos uirtutibus fulgẽtẽ & moribus pollẽtẽ cõtẽplabanẽ: ſed ſicut
ꝑ̃ter cõſuetudinẽ fuit ætati Iuuenili adminiſtrãdã rẽpu.cõmitti.Ita ꝑ̃ter cõſuetudinẽ iuuenilẽ fuit tua ĩ tra
ctãdis reipu.negociis adminiſtratio:cũctis aſſerentibus te expectationẽ uniuerſoꝝ ꝓbitate uiciſſe.Nã cum
magr̃atus uiꝝ uirtutemq; uiri oſtẽdere dicaẽ:tu ampliſſimo honore ꝑ̃ditus in obeũdis ciuilibus diſcepta
tionibus te moderatũ trutinatorẽ circũſpectũq; adeo ꝑ̃ſtitiſti:ut uirilis ĩ nõ uirili ætate maturitas:ſenilis ĩ
adoleſcente prudẽtia cõſpicereẽ.Duo ſingularia philoni cõtigiſſe a celeberrimis ſcriptoribus memoranẽ:
ꝓrogatio impii nõ antea ĩ ullo facta & exacto honore triumphus.itidẽ duo Hannibali bentiuolo adhuc ꝑ
adoleſcẽti peculiaria ꝓueniſſe nõ fando audiuimus nõ legẽdo didicimus:ſed pñtes aſpeximus:uidelicet li-
berã more ſenatorio in curiã itionẽ:& ſũmũ totius ciuitatis magr̃atum.Cæteꝝ cũ in ueteri ꝓuerbio ſit pa-
res cũ paribus facillimæ cõgregari.te ueluti principẽ iuuentutis aſſectaẽ populoſus ordo iunioꝝ ſicut ma-
ximũ pr̃em tuũ ſeniores cateruatim ꝓſequunẽ pulchrũ ẽ ꝓfecto & inſpectiõe digniſſimũ hinc clariſſimum
parentẽ inuiſere ſtipatũ cuneis uiroꝝ frequẽtiore comitatu certatim ꝓſequẽtiũ illinc generoſiſſimos filios
cõferto adoleſcẽtioꝝ officioſoꝝ agmine comitatos.hanc ueluti peculiarem in bentiuola gẽte beatitatem
ciſmõtani tranſmontaniq; ſuſpiciunt:& ꝑ̃conio laudis extollũt.hãc ultroneã ꝓpenſamq; uniuerſæ ciuitatis
officioſitatem in pr̃em filioſq; ſatis mirari nõ queunt.cũ ducibus cũ dynaſtis cũ regibus aſſectatores cõdu
cticii uix cõtãterq; obſequanẽ.Illud quoq; amoris ciuium:quo ſepimento nullũ firmius ẽ:in te ſpecimẽ cõ
ſpiciẽ:qđ ueluti uera parentis ꝓles.dũ ꝑ urbem uel eqtas uel ĩcedis acclamatiõibus puerilibus plauſibiliter
exciperis:quod tanto eſt ſincerioris affectus indicium:quanto ſimpliciora ſunt ingenia pueroꝝ minimeq;
fucoſæ ſimulatõis.Quid memorẽ ꝙ ſis affatu blandus:cõuictu comis:indulgens in tuos.facilis in oẽs.ĩ do
meſtica uero & interiore uita iucũdus:mitis:amabilis:qd referam ut decorem corꝑis & dignitatem formæ
moꝝ honeſtamentis exornes:ut ueſtitus nitore & ornatus elegãtia filiũ principis agas.profecto ſicut addit
uirtuti forma ſuffragium:ita magnificus cultus addit hoĩ auctoritatẽ.ꝑ̃terea habet qlibet ætas qddam in
degenda uita peculiare:ut alia ſtudia pueꝝ.alia iuuenem.alia deceant ſenem.iuueni illa conueniunt ꝙ Ora
tianus uerſus ſententialiter expreſſit gaudet eqs canibuſq; & aprici gramine campi.gaudes tu equitatione.
quam cyrus ille maximus perſæq; cum primis approbabant.oblectaris canibus uenaticis & aucupatoriis:ꝙ
exercitatione olim futuri duces imbuebantur:qua animus hilaratur & uires corporis roborantur:te iuuat
ĩterdum urbis umbraculum ruris apricitate mutare:pauliſperq; urbanæ uitæ oblitum uillicari:& ita igna-
ui marcoris tergere rubiginem.Nonnunꝙ etiã peregrinaris:uerum ut ꝓuerbialiter dr̃ nõ ſine theſeo : hoc ẽ
non ſine delitiis meis Mino Roſcio ſenatore ꝑ̃ſtãtiſſimo:quo cordatiorẽ ſolertiorem litteratiorem.ut mea
opinio fert patria noſtra non habet:quem elegans ſpectator ingeniorum parens tuus impenſe diligit : quẽ
tota bentiuola domus cariſſimum habet.qui anno proximo ob excellentem uirtutem lectus fuit a cũcto
ſenatu unus oratorum in honoratiſſima illa legatione Romam ad ſalutandum reuerentiſſimũ pontificem
maximum Alexãdrum deſtinata:quæ unius dexteritate imprimis bene geſta eſt.in qua uenerabilis proto
notarius Antonius galeatius frater tuus ſpecimen dedit circũſpectæ probitatis : qui ætate puerili egit ora
tionem planæ grauem ac impetrabilem. fui & ego quoq; in comitatu illius florentis legationis ſpeciatim
euocatus a meo Roſcio:qui mihi ſecundũ te peculiaris eſt patronus:quo oĩum hominum:bentiuolos ſem
per excipio:neminem pluris facio:qui a te tanti ſit quanti fieri debet Sinceriſſimus conſultiſſimus amabi-
liſſimus amicus.Præterea cũ iuuenem hilaritas deceat : neq; frui ætate & ueneris tenere bigas turpe ſit nõ
inceſſo caſtigatione cenſoria:ꝗ es amorabundus.cum peccatum id:ſi modo peccatũ eſt:ſit ignoſcibile.Cõ-
uenit enim conuenit uitam amenare:& ut inquit marius edulcare.Detur:ut indulgẽter monet arpinas ora
tor:aliquid ætati:ſit adoleſcentia liberior:non omnia uoluptati denegentur : qua quidam ſapientes ſũmũ
bonum metiunẽ.uincat aliquando uoluptas rationem.eamus interdum quo itur faciamus quod ſit id au
tem a nobis irreprenſibiliter fiet ſi illud aureæ mediocritatis ſaluberrimum in uita degenda tẽperamẽtũ

amplexabimur:Ne qd nimis.Diſciplia mehercule illa tetrica & caperata ſtoicoꝝ ſuperciliofaqꝫ ſeueritas cū
ſuis cōditoribus obſoleuerunt.qd'amas ꝙ ſtipendia facis in amoris cōtubernio non reprendo.fecimus &
nos hæc iuuenes:& ſiqd faciam nunc quoqꝫ queris:Nō ſumus oſores:qd multa?lectio te Suetonii docebit
Cæſarem dictatorem Octauium Auguſtum:Titum Veſpaſianum:maximos clariſſimoſqꝫ imperatoꝝ ama-
ſios extitiſſe:nec minus ſub cupidineo q̄ martio Papilione meruiſſe.nec minus frequentes fuiſſe cupidinis
q̄ mauortis aſſeclas.qnetiam cognominis ille tuus Annibal ducū maximus:fuit amatoriæ militiæ auctora
tus:cuius nomen & egregia facinora cū tibi aīum ad uirtutē bellicā accendant:ſic ēt illius exemplo:non ni-
hil tpis manſuetioribus muſis impartis.& ſicut ille ſoſilo græcaꝝ lraꝝ doctore uſus eſſe fert:ita tu me lati-
naꝝ præceptore ac monſtratore utens ſubinde īteruiſis recoliſqꝫ non īuitus ſtudia humanitatis:quo paſtu
aīoꝝ nullus pōt eſſe cōditor ſuauiorqꝫ.mō ſeria modo iocoſa te iuuat ex nobis audire legimus mō hiſtori-
cō aliqd.mō poeticon.īprimis erotica hoc eſt amatoria:nō tanq̄ exploratores tranſeūter īſpicimus:ſed tanq̄
in cōmilitio cupidinis educati haud diſſimulāter accedimus.ſed cum hiſtorica oīs cognitio te delectet:cō-
primis lectio tranqlli aīum tuum capit:mulcet:amenat:qd'me potiſſimū ad hoſce cōmentarios cudendos
extimulauit:quos ānua lucubratiōe elucubratos tibi ob id ipm noīatim dedicaui īclyte Annibal Bētiuole.
& qa alumnus meus es & patronus:& qa iā tps appetebat ſoluēdi primā Bētiuolis meis pēſionē:qbus mul
tiiugā debeo.ī quoꝝ cōtubernio ānos iā cōpluſculos hōeſtiſſime dego:qbus uel notum eē tātūmō ſumus
honor eſt.Poſtremo enarratiōes de pricipibus diſertantes cui conuenientius dicari debebant:q̄ pricipi aut
pricipis filio ī pr̄nas opes ſuccedēti.q ex hac lectiōe cōdiſceret.qd deceat pricipē qd dehoneſtet.Erit hoc p̄
cipue ī cognitōe huiuſce ſcriptoris luculenti ſalubre atqꝫ frugifeꝝ nobiliū te exemploꝝ documenta ueluti
in illuſtri poſita monumēto cōtemplari.qd imitandū qd fugiendū ſit uelut in ſpeculo īternoſcere.eſt medi
uſſidius lectio Suetonii trāqlli:qđ de paripatetica diſciplia ꝓdidit Mar.Tul.digna ſtudioſis īgenuaꝝ artiū:
digna eruditis:digna claris uiris digna pricipibus:digna regibus.Dicere ſolebat Cyprianus.da magr̄um cū
tertullianū ſignificaret.ſine cuius lectōe nullum diem præteribat.tu quoqꝫ diē nullum ſine tranqlli lectōe
p̄teriens dic promo libroꝝ:da magr̄m.& ſicut africanus Scipio pediā cyri de māibus ponere nō ſolebat:ſic
tibi liber hic de māibus ſine cā nō ponat:ſitqꝫ uelut enchiridiō.nūq̄ de tuis māibus recedēs.hic te ociātem
uillicantē:pegrinantē:militantē:uelut iucūdus oīumqꝫ horaꝝ comes cōtinēter ſubſequat.ad hāc āt tā fru-
giferam tanqꝫ uoluptariam tranqlli cognitionem introducent te cōmentarii noſtri:qui ueluti duces ac p̄-
curſores clauſtra repandent:calles reſerabunt:cliuoſa præmollient ſpineta ſuccident:aſpreta leuigabunt:ſa
lebras edomabūt:& ita moramentis oībus repurgatis uiaqꝫ molliore confecta:te decurſis ſpaciis duodenis
omniqꝫ difficultate ſupata in uertice molliſſimo ſiſtent.Eqdem elaboraui in his cōmentariis exarādis & ꝓ
uirili pte cōtēdi ut nodoſa enodarē.iplicita explicarē:obſcura clararē.ſinuoſa corrigerē:maculoſa emacula
rē:uſus īterdū ſū uerbis uulgatoribus:quo res fieret lucidior & enodatior.Nā q explanationis lucē ꝓfeſſus
eſt in his debet uerbis:quæ ſunt ī uſu poſita uerſari ne īterpres egeat īterprete.& qa ſolent parerga quæ uo-
cant hoc eſt a ꝓpoſito digreſſiones quaſi reficere recreareqꝫ lectorē iam laſſeſentē.dedi opam & qdem ex ī-
duſtria.ut floſculis hinc & īde compluſculis ex uirore pratoꝝ nōdū cōculcato decerptis īſignirent:ut loca
q̄ pluria ex īnumeris ſcriptoribus ſubobſcura īpromiſcuaqꝫ ueluti intranſcurſu explicarent. quo uberiores
fructus ex eoꝝ lectiōe capi poſſent.ī calce appēdix eſt annotatiunculaꝝ ſup rebus ignobilibus.ſed ne ego
īſcitu:q cōmentatiōes haſce tanq̄ filiolas uideor exoſculari:q nugis lenociniū magis paro:q̄ patrociniū.qd
uis fieri mi clariſſime alūne.ſic iubet affectus naturæ potentiſſimus.ut neuos ēt noſtros & cicatrices ame-
mus ego planæ his cōmentariis addici poſſe non pauca cōfiteor:cū ēt hi:q habiti ſunt mortaliū ſapientiſſi
mi:ut inqt ueriſſime columella:dicant multa ſciſſe nō oīa:pœnæ īterruperūt lucubratiōes nr̄as cōmētarii
ab Antonio ſabellico nō īdocte neqꝫ īeleganter cōſcripti.q huic labori meo haud dubie cōſuluiſſet:niſi reli
qſſet aliqd:quo ut inqt boetius:ſe nr̄ quoqꝫ labor exercere atqꝫ parere potuiſſet.ſed hæc & id genus alia : q̄
iā pridē edidi cōferēda penſitāda diiudicāda cādidis lectoribus pmitto quos ſpo ſi nō laudabūt īgeniū.nō
uituparuros īduſtriā:ſi non ꝓbabūt nomē conditoris:non īprobaturos nomē Annibalis cui lucubrationes
noſtræ nuncupatim dedicant & peculr aſcribuntur:ut ita auſpicacius fauorabiliuſqꝫ in publicū procedāt.
uni enim miſſe oībus legentur opīor. Tu uero īclyte Annibal Bentiuole accipe quæſo hilarē uultu & aīo
hilariore commentarios hoſce ueluti pignus & monumētum meæ erga te obſeruantiæ:quos in mille exē-
plaria tranſcriptos impreſſores diuulgauerunt:in qbus īterciſim ſparſimqꝫ monitiones īſerui ut opīor non
īſalubres:quæ te non dormitantem excitarent:ſed currentem ut aiunt īcitarent:munus eſt haud quaquam
prætioſum:nec īficior:ſed quo nullum prætioſius a doctore diſcipulus a cliente patronus.A Philippo Be-
roaldo Annibal Bentiuolus accipere nec debeat nec uelut nec poſſit.exiſtiato me feciſſe operepretium &
fœtoſam edidiſſe fœturam:ſi tibi & propter te aliis uiſa fuerint hæc:neqꝫ nauſeoſa neqꝫ faſtidienda. Vitu-
perones uero & īuiſores:quorum līguæ cotæ liuoris acuminatæ ſunt:q tātum legunt ut carpant:nihil mo
ror:cū id genus homines:ut inqt ueriſſime Sidonius:non litteris utant ſed abutantur.uerū ut ex carceri-
bus ad metas aliquando decurrat character epiſtolicus abſoluatqꝫ ſuum penſum.iam uale mi patrone iucū
diſſime & Philippi tui memor uiue optantis fortunam Bentiuoloꝝ quā florentiſſimam permanere.

FINIS.

Subiunximus epiſtolæ breuiarium rerum aliquot memorabilium:quæ cuiq; commentario inſunt.explicatæ penſitatæq; ſubtilius:q̄ litteratores agnoſcant :ut ex his iam ſtatim declaretur quid de totis commentariis curioſius lector coniectare debeat & ſperare poſſit.

In Cæſare dictatore.

In tranſcurſu enarratus ille catullianus uerſus a pileatis nona fratribus pila:in quo enarrnado commentatores hallucinantur.

Quid ſit:ut decium ſyllanum conſulem deſignatum non piguerit ſententiā ſuam:quia mutare turpe erat: interpretatione lenire.

Inducto priore decreto quid ſit inducere decretum.

Locus Ciceronis qni non pluris fecerat bonam deam:q̄ tris ſorores:quæ fuerint illæ tres ſorores.

Correctus locus ex calce Plinii.tricariis pro trigariis.

Correctus locus ex.xxxiiii.Plinii haſtadiedromon ſtylon.pro ſtadiodromicos.

Correctus locus in tertia uerrina:ariſtarchus:pro trirerarchus.

In morem cocleæ.legi poſſe.in minore codeta.

Diſiecta nouaꝝ tabulaꝝ expectatione:ad quas pecunias ꝑtineat lex de nouis tabulis.ex ſnīa fortunatiani.

In tranſcurſu emaculata uerba & explicata iuriſconſultorum titulo de publi.inibiq; enarratum.illud Plautinum.tu petalion.

Teſſelata pauimenta.quæ ſint hæc & de pauimentis digna annotatu.

Numo addixit.quid ſit numo addicere.

Emēdata dictio ap̄ Pliniū.Diruptis oliuis ꝓ dirupis.& inibi enarratū qd ſit oleū omphaciū & gleucinū.

De maguderi & ſilphio emaculatus plautinus uerſus ex rudente.

Quis fuerit Strabo Cæſar.

Tranſtulit in diuinationem ſuam.de qua diuinatione intelligendum.

Dii magni ſalapucium diſertum:quid ſignificet totum illud catulli epigramma:non ſatis cognobile enarratoribus:inibi de caluo non īdigna cognitu.

De thenſa.Diſtincta lectio alias cōfuſa.

Quid ſit iugulum petere in cauſis agendis.

Emendata dictio caſſi pro caſcæ.

Qui ſint biothanati.& quæ mors biothanata.

In auguſto.

Interceſſa & porrecta explicatus locus ex epiſtola Ciceronis ad atticum.

Quid ſit illud ex plauti aulularia:polmenon diuides:ibiq; de diuiſoribus.

Alii ornandum tollendumq; iactaſſent.a quo dictum & cur.

Ianum quirinum tertio clauſit.uideri legendum.ter clauſit:inibiq; penſitata ſubtiliter hiſtoria.

Tirocinio deduceret.quid ſit tirocinio deducere.

Admiſſa turba paganorum:qui ſint pagani.& inibi enarratus Iuuenalis uerſus contra paganum poſſis.longe ſecus.q̄ a commentatoribus explicari & in ſcolis a profeſſoribus explanari ſoleat.

Apud Quintilianum non codrus ſed cordus legendum.atq; inibi ſuper hoc nomine explicata quædam.

De intercapedine locus apud Ciceronē:& Quintilianum.

Ne ullo libertatis genere ciuitatem adipiſceretur.inibi enarratum illud plauti ex caſina tribus conduci nō poſſum libertatibus.

Rationem aratorum.De aratoribus aliter:q̄ uulgo exiſtimetur.

De panatheneis & panathenaico iſocratis.

Aſprænas cām ueneficii accuſante caſſio ſeuero diceret.de caſſio ſeuero:& q̄ cā ueneficii illa fuerit.

Et ne laudatione quidem:iudiciali data:quæ ſit laudatio iudicialis.

In tranſcurſu quid ſit ſplachnoptes ſiue ſparganoptes enarratum.

Quid ſit apud martialem:ipſe poteſt fieri marſia cauſidicus.

De topiariis:& ropiis non pauca digna relatu.

Cæſar in commentario.xiii.litteris in ſiciliam miſſis per ſataſchapium.ubi cataſcopum:ſiue cataſcopium legi debet & quid ſignificet utrunq;.

Dabat titulis ambiguis:quid id ſit.

De callo aprugno.

De lithanicis & opiſtothonicis.

De petaſato & petaſo & petero.

Sextertio inuolutus.uideri legendum ſeſticula.

Ocellatis nucibus ludebat.an caſtellatis an oſcillis.

Locus lucani:herceas monſtrator ait non reſpicis aras:inibi de herceiis diis.

Acciā cū matronæ dormirēt obdormiſſe.qd ſit dormire ī tēplo & īcubare:nec hoc ſimplr̄ ītelligendum.

Q uid ſit apud plautum.iacit uulturios quattuor.in curgulione.

Qui ſint aluini.

Quæ ſint hilaria.apud uopiſcum.

In Tyberio.

De equo funali & habenali.

Verba Plinii percepterus & morphos.emendata.cum legendum ſit percnopterus & morphnos.

Sub calendas Iulii demigraſſe:quando priſci migrabant.
Religioſas ueſtes cum inſtrumento.De ueſtibus ægypti & iudeæ ſacerdotum & de iſtruméto pulchra:
Gallipedes legendum callipedes:inibiq; explicata ſubtilior ſententia.
In antiliam condemnato.uideri legendum in latomiam.
Tomentum conciſa palus circenſe uocatur.non ſignificare id apud martialem quod tradit interpres.
Tantumnum:ſuper ac particula non nihil.
Apollinem temenitem:quid id ſit.
Quid differat paniſcus a panico.

In Caligula.

Vitilitigent apud plinium.pro eo quod eſt inuiti legent.
Locus gellii.ex primo de induciis.
Conuictu megiſtanum abſtinuiſſe:qui ſint megiſtanes:in quo labuntur enarratores.
Prouerbium auſonii.χι σπαι χέσοι γεροντεσ.
Titi labiéi & caſſii ſeueri ſcripta ſenatuſcõſultis:réotior hic hiſtoria explicat.q̃ narrat Seneca i cõtrouerſiis.
Polipum miniani Iouis ſimilem locus ex epiſtola Ciceronis.
Mileti.De Didymeo peragere de dymeo longe aliter q̃ tradatur.
Simulachrum iconium.
Locus Ciceronis ad atticum putealia ſigillata duo pro putealia ſigilla.
A caluo ad caluum.quid ſit.
De anno magno & uertente:de annis uariis non iucunda.

In Claudio.

Miſiſſe in ſigillaria:quid ſigillaria & ſigillaritia.
Velut per ludum excitabatur a capreis.uideri legendum a tropeis.
Correctum uerbum titulo de extraordinariis criminibus:ubi pro dietarii legitur detractarii:
Locus ciceronis ex oratione pro rabirio:poſthumo ubi diogenes legitur pro diocetes.
Locus Plinii De Rabulana pice legendum radulana.
Emilyana pertinacius arderent:quæ fuerint emilyana.
In diribitorio manſit.uideri legendum delibatorio.
De pſeudotyro ibiq; enarratus locus Ciceronis ex uerrinis.
Iudæos impulſore chriſto tumultuantes expulit.
Beſtiariis meridianiſq;:qui ſint meridiani.

In Nerone.

Emptorem familiæ in teſtamento quis dicatur emptor familiæ ex diſciplina iuriſconſultorum.
Sorte uel ſede prætorum non redemptorum.
De mariſca fico correctus locus apud feſtum pompeium.
Emendatus locus apud oroſium:ceritos pro cerycas.& quid ſit ceryx explicatum.
Enarratum illud ſparciani & emaculatum lytium prytanium.picilen uocabat adrianus ubi docuimus legẽdum eſſe poecilen atq; inibi multa de poecile porticu.
Super ingenuorum pedagogia.uideri legendum pederaſtian:& quid ſit utranq;.
Cimazacum turba an potius Amaxicorum porticus triplices miliarias quid decocta neronis.

In Galba.

Belli uiriatini cauſam extitiſſe.hiſtoria uberior recitata.
De emiſſariis hominibus & emiſſario palmite:& quid ſint duramenta.ſcãna.tabulata in arboribus.
Diſiecta.paganorum turba.de quibus paganis intelligendum.
De adunco naſo.obſeruatus error interpretis plutarchi ex apophtegmatibus:atque inibi collata uerba græca cum latino interpretamento.
De polichroniis & oligochroniis:de columnis ſtriatis non ingrata:

In Othone.

Et quidem ante principia:quid ſint principia in caſtris & de principibus.
Correctus taciti locus atq; inibi de optionibus militaribus.
Auguſti Clauius quid.

In Vitellio.

De ſanitibus gladiatoribus.ibiq; explicata multa.& illud Iuuẽalis pinirapi cultos iuuenes iuueneſq; laniſtæ.
Furnariam exercentis:quid ſit exercere furnariam.
Capite uelato circunuertens ſe de adoratione deorum corporis uertigine.& ritu priſcorum multa:inibiq; enarratus plauti locus ex gurgulione.
Quid ſit comeſarii:& ãnotata quædam:non faſtidienda ſuper commeſſationibus & phidiciis & andriis.
Vaticinante catha muliere.quid ſit mulier catha.

In Veſpaſiano.

Vnus ex nobilibis captiuis Ioſephus.ibi declaratum hunc eundem fuiſſe ioſephum belli iudaici ſcripto-

réſq dr̃ Ioſippus ĩ hiſtoria hebræoꝝ. ſed cõuertiſſet: de uertigine & cõuerſiõe ſacrificali dcm̃.
Statura fuit quadrata: quæ dicat̃ ſtatura q̃drata.
De ſpheriſterio de ſpheriſtis: atq; iniq; emẽdata dictio apud iuriſconſultos.
Ne ꝑtextatis uerbiſ abſtieret: q̃ ſint uerba ꝑtextata ibiq; correcto Ma. locus. ſabulõis ꝑ ſubulõiſ.

In Tito.

Thraciam & gamalam urbes iudeæ. legendũ taricheã. ſiue taricheas. & inibi explicata hiſtoria.
Nundinari præmiariq; ſolitum.

In Domitiano.

Methodiũ uideri legẽdũ odiũ. qd ſit odium. inibi demethodo medicina: & de triplici medicina enarratus auſonii uerſus.
De lr̃is laureatis. & qd ſit ap̃ Pli. laurus addit̃ lr̃is
Duas circẽſibus græcũ factões: uideri legẽdũ nõ græcum. ſed gregum. inibi de factionibus quatuor aurigaꝝ digna memoratu.
Promiſcua ĩiq̃tate. uideri legẽdũ ꝑmiſcue ĩ eq̃te.
De ſcatina lege. ſecus q̃ uulgo credatur.
Quid ſignificet. thracem myrmiloni parem: munerario imparem.
De colphino iudæorum. De quo Iuuenalis. Cophinus fenumq; ſuppellex.
Martianum malum: non marcianum dicendum.
Locus claudiani de draconibus ſignis militaribus. inibi de draconariis.
Retractãdus locus ĩ ãguſto. cũ de falſo teſtamẽto ageret̃ oẽſq; ſenatores lege Cornelia tenerent̃. pẽſitata diligẽtius ſñia nõ ſenatores legẽdum ur̃: ſed ſignatores q ſignãdo teſtamẽto adhibebãt: q oẽs lege tenebant̃ in cã falſi teſtamenti. iuxta illud ſignator falſo: & ita ſenſus ſit lucidor & accommodatior.
In eodem anguſto. Illud itidẽ retractandũ. Cæteros duces & exercitus cõſentire ꝑ patribus uide an potius legẽdum ſit ꝑ ꝑtibus. & referet̃ ad partes antõii & lepidi: quas plancus & alii cum exercitu ſecuti ſunt.
In domitião ubi de cõſulatibus eius mltiiugis mẽtio fit: addi p̃t id. qd̃ ſcribit Auſonius ĩ panegyrico ad grãnũ: ſcis inquã ſeptẽ ac decẽ domitiãi ↄſulatus quos ille iuidia alteros ꝑuehẽdi cõtinuãdo cõſeruit ita: in eius additate deriſus: ut hoc eum pagina faſtoꝝ ſuoꝝ. imo faſtidioꝝ fecerit ĩſolẽtem. nec potuerit præſtare fœlicẽ.

FINIS.

M. ANT. SABELLICVS AVGVSTINO BARBAdico Sereniſſimo Venetiaꝝ Principi Salutem.

NIhil eſt oĩno ĩ tua florẽtiſſima repub. a q̃ ego cõtẽplãda nũq̃ mẽtis oculos auerto Sereniſſime priceps: ꝑclara iſta publicæ admĩſtratõis forma: aut maius: aut pulchrius: cuius effigies. ſi q̃lis ſit ſpectãtiũ oclĩs cerneret̃: icredibiles qdẽ hoĩum affectus: ſtudiaq; ad ſe amãdã excitaret cõpelleretq; haud dubie ip̃m humãi gñis cõſẽſũ fateri. nihil ur̃is maioribus: q p mãus eã uobis diſciplinam tradiderũt: fuiſſe ĩ terris ſanctius: nihil maiore æq̃tate: & ĩnocẽtia ꝑditũ: quoꝝ mẽoria: nõ ſolũ ob id merito ſit colẽda: ſed imortalitatis ẽt laudibus poſteritati cõſecrãda. At q̃ prudẽter illi ciuitatẽ ſciſſimis iſtitutis mũitã uobis reliqre: tã tu ſolertiſſime prĩceps diligenter: & accurate ex ſublimi iſta dignitatis arce uelut ex ſpecũa q̃dã ꝑcuras. neq d eoꝝ: q̃ ab illis ſũt rite tradita. negligẽtia aut iuria exiat̃. Eteni p̃ñtẽ hãc reꝝ oĩum ubertatẽ: q̃etẽ: ſalubritatẽ: q̃ cũ tuo pricipatu q̃nto iã ab hĩc ãno huic urbi affulſere: ſcd̃m deũ optimũ tuo fœliciſſimo gẽio aſcribius: qd̃ uero iuris & æq̃tatis cultus: ut ſi q̃ñ al̃s nũc maxie toto Veneto floret ĩperio: qd̃ religio & ĩnocẽtia paſſim oĩbus alludũt. qd̃ auguſta pricipũ ſedes. porticus: uiæ. tẽpla multaq; alia ædificia publica: & priuata his paucis ãnis: aut ab imis ſint fũdamẽtis erecta: aut ſũptuoſiſſime iſtaurata: qd̃ urbs tota pœne nouã: atq; eã ip̃m lõge ſplẽdidiſſimã ĩduerit faciẽ: nõ fortũæ tm̃: ſed æq̃tati ẽt tuæ. prudẽtiæ: & religiõi dãus. Veꝝ q̃q̃ ea ſit ſapiã tua ĩclyte prĩ. id ſciſſimi iſtius ordĩs: q̃ tecũ aſſidue de repu. cõſultat & ſolertia & prudẽtia: ut nõ Venetaꝝ reꝝ tm̃: licet & ip̃æ multũ terra mariq; pollcãt: ſed oĩum ẽr gẽtiũ gubernaculo admotus: q̃tãuis admĩſtratõis molẽ ſine ullo maioꝝ exẽplo ſuſtiere poſſis: nihilomĩus ueluti nauis rector: q & ſi oĩa cœlo: & aqs lõga callet expiẽtia: lieas tñ & nũeros: quoſdã bruiſſima tabella ituet̃: ut ñ mõ ñ locoꝝ rõi: ʒ ne tpuʒ qdẽ ulla ſe iſcio ꝑtereãt momẽta: ſic & tu iucũdiſſime prĩceps: & potes qdẽ & debes ĩ tua iſta fœliciſſima admĩſtratõe. ſi q̃ñ p ociũ uacat illuſtrioꝝ uiroꝝ exẽpla recognoſcer̃: ul̃ eoꝝ ĩ primis: q ĩ ſũmo reꝝ faſtigio collocati ĩ ſuoꝝ ciuiũ ↄſpectu ñ ĩ armis uixer̃. Sed quũ ñ unus auctor id ſerẽitati tuæ ꝑſtar̃ poſſit: q trãqllo auctor̃ grauiſſimo ĩ eo gñe plus ualeat ꝑdeſſe: ẽ meo iudicio nẽo: id ego quũ pſuaſũ hẽrẽ. haud iepte ſũ mihi uiſus facer̃: qd̃ eius ſcripta: q̃bꝰ duodecĩ ille Cæſaꝝ uitas fuit ↄplexus: cũ uerboꝝ nouitate: tũ obſcuris hiſtoriaꝝ ĩuolucris a q̃ pauciſſimis nup: nec ſiñ cũctatõe adiri ſolita laborioſã enarratõe pſpicua atq; ob ip̃m mlto fortaſſe utiliora reddidi. Hæc ego ſecutꝰ q̃a certo ſciebã ñ defuturos. q cæſareũ nom̃ auerſati: ñ al̃r trãqllũ a libæ citatis ocul: q̃ hõeꝝ poetaꝝ ãtiſtitẽ ex emẽdatiſſima illa Pla. repu. ablegãdũ cẽſerẽt: cũctatius lectionẽ hãc Serẽitati tuæ cognoſcẽdã ꝑpoſuiſſẽ: niſi ſinglare ipius ĩgẽiũ: lõgeq; accuratius: q̃ uerb̃ ullis explicari poſſit: id eẽ ĩtelligerẽ: ut q̃ ĩ alterutrã ꝑtẽ ſcribãt̃: ea ipã & ſciret & uellet: tã ad ipius uſũ uitæ: q̃ ad reipu. ſalutẽ accõmodar̃: clæm̃tiã ĩ q̃buſdã: mãſuetudinẽ: ĩocẽtiã: cæteraſq; uirtutes haud tibi iã añã ignotas ↄplexus: mũificẽtiã ĩ aliis: ĩduſtriã: ꝑplaritatẽ: & breui ut q̃q; uirtus uſui: aut ornam̃to eẽ poterit: ita aliã ĩ alio ſtudeas imitari. Cõtra ſi q̃ uitia occurrerĩt: nã ñ eo ĩficias eẽ oĩo aliq̃ pœne ĩdigna relatu: eoꝝ fœditatẽ d̃teſtatus merito tibi gratulãdũ putes: qd̃ tãto uirtutũ cõitatu: pſidioq; ſeptꝰ ad iſtd̃ dignitatis culm̃ acceſſeris: ut nl̃ius ſit turpitudi locus ad fœliciſſimũ iſtũ uitæ curſũ labefactãdũ: ſ licitus enixius ĩde opam daturus: ut eiuſmõi laudis detrim̃ta: q̃ lõge abs te ſp abeſſe uoluiſti: lõgius adhuc rẽouiſſe uidearis. Sic. n. natura cõpatũ ẽ: ut ĩgẽia ad laudẽ nata nõ mĩus uitioꝝ odio pficiãt: q̃ uirtutũ æmula: tõe: ita ego euẽtuꝝ arbitratꝰ trãqllũ ipʒ: quẽ ex duro tetrico: obſcuro: tractabilẽ feci: planũ ac pſpicuũ. Serẽitati tuæ iterim dũ alia lõge utilior tibi. Venetoq; noĩ texit̃ hiſtoria: cognoſcendũ ꝑpoſui. Eſt fateor id qd̃ damus ſi qs

tui noīs ſplendorem intueat̃:omnino exiguũ:ac pœne ſordidũ.Sed tu mitiſſime princeps ſatis amplum & ſplẽdidũ facies:ſi qcqd id eſt.quod tuis auſpiciis in publicũ rettuli:ſapientiſſimo iudicio tuo ꝓbaueris qđ ſi ita:ut ſpero:euenerit:iuuabit me uæhementer ſuſceptus labor:ſin minus nec adhuc conſilii pœnitebit:ſi dũ tuis ſereniſſime princeps commodis ſtudeo:fuero fortaſſe non paucis gratificatus. Vale.

M.AN.SABELLICI IN.C.SVETONII TRANQ_VILLI PARAPHRASIM PROOEMIVM.

SOlebam ego ſæpe mecũ reputare:q̃ iniq̃ eſſet illoꝝ cõditio:q aliena ſcripta ſuſcipent enarrandã q̃ pna ĩ lapſũ:q̃ ĩuidiæ ꝓxima .oĩumq; obtrectatõibus obiecta.qppe q̃ & ſi qđ nũq̃ uel raro cõtigit:ex oĩ ſit pte emẽdata:ſi breuis:dilucida:ſi deniq; talis:ut nihil in iis q̃ illi dixerĩt merito repẽhẽdi poſſit:haud tñ ſuſceptus labor plus gr̃æ apud eos:qbus in primis cõſultũ uideri põt ſibi cõparet:q̃ cõtẽtus apud alios & ludibrii:uelut nullũ ſit ſcriptoꝝ genus ſordidius:ocioſius:ĩeptius:hoc uno cuius ĩfœlix ſterileq; ĩgeniũ:qa p ſe nihil parere poſſit obſtetricis uicẽ pariẽtibus p̃ſtet: exhibeatq; ſe eoꝝ miniſtrũ:q̃ merito aliis referat̃ accepta:qđ ip̃m ꝓpemodũ ſeruile ſit:aut certe non multũ ab eo diuerſum:hæc & ĩuidioſe magiſquã uere obiiciunt̃.&.n.nõ pauci hac una ſcribẽdi uia ĩgreſſi magnũ ĩ oĩ ſtudioꝝ gñe ſibi nomẽ q̃ſiuere:neſcio tñ quonãmõ uanã illã calũniã reformidãs ĩ nullã ſcribẽdi rõnẽ:minus q̃ ad hãc ip ſam:de q̃ loquor aĩum adieci:pſeueraſſemq; ĩ ueteri ĩſtituto:niſi amicoꝝ hortatões.ĩmo p̃ces potius me ad Trãqlli ſcripta enarrãda cõpuliſſent:quẽ ſupiore anno domi ĩterp̃tari adortus:quũ ea q̃ ĩ mediũ afferrent̃ haud tã facile q aderãt ſtilo cõſeq poſſẽt:efflagitarẽtq; idẽtidẽ:ut ſibi illa ip̃a in cõmẽtarii ſp̃ẽm repñtarem: eoꝝ p̃cibus fatigatus:nihil.n.erat qđ in tãta neceſſitudine excuſare poſſẽ:accinxi me ad id opus magis offõ ductus.quã fiducia:neq;.n.ſpaui unq̃ futuꝝ:ut uel ea enarratiõe oĩa:qđ fieri non poterat:uel oĩno plura q̃ cæteri p̃ſtaremus.Sciebã ego certe aliq̃ ne multa dicã lectiõe illa cõtineri:q̃ cũ uerboꝝ nouitate:tũ ueteris hiſtoriæ ignoratiõe tã recõdita & abſtruſa eẽnt:tã altis uoraginibus ĩmerſa:ut uelut Heracliti ſcripta qđ facete a Socrate dictũ accepimus delio aliquo ĩdigerẽt natatore:q̃q̃ ne ĩ ipſis qdẽ locoꝝ tenebris lectorẽ oĩo deſtituẽdũ duxĩus:Sed uel cõiectura:uł eoꝝ ſilitudĩe aliqd certe in ſingulos locos cõmẽti ſumus:cui illius aĩus mõ is ſit q ſingula didicerit:æqua lãce expẽdere facile acqeſcat:cætera lectionũ uarietate freti ita executi ſumus:ut nõ ſenſa tm̃:ordĩes:hiſtorias:ſed ſingłoꝝ pœne uerboꝝ põdus ſingulis uerbis reddiderĩus: qđ ip̃m quũ aliq̃to ĩtẽtius facio:exit hæc nr̃a lucubratio ĩ paraphraſis uerius q̃ alterius cõmẽtatiõis ſp̃ẽm. Cæteꝝ fuerit ne opep̃ciũ hæc ſcribere alii iudicabũt:illud ut uere ita ſine rubore dicã accepiſſe nos hæc q̃ in paraphraſim hãc nr̃am cõtulimus.Sic.n.a ſilitudĩe q̃dã appellar̃ libuit:a cẽtũ & amplius græci & latini gñis ſcriptoribus p̃ter alios pene ĩnumeros q uelut externa q̃dã citant̃ nomenclatura:nec oĩno id fecimus ut in re tã pua nr̃am ĩduſtriã cõmẽdaremus:qđ ridiculũ ac pœne circulatoriũ ſemp iudicaui.Sed ut ſimul eos qbus hæc ſcribebant̃ plenius demereremur:ſi quũ nr̃a legerent:ex quibus potiſſimum fontibus eẽnt hauſta nõ ignorarẽt:ſimul ut cæteri q in hãc forte lectionẽ ĩcidiſſent his q̃ dñr facilius acqeſcerẽt: quãquã ſic quoq; ſcio nõ defuturos:neq;.n.ſperaui unq̃ poſſe fieri:ut extra oẽm ſcriptorũ aleã hẽremur : q noſtra hæc:ut nimis uaga & luxuriãtia cõtẽnãt:ſed mẽinerint illi paraphraſim hãc eẽ:cuius legẽ ſi ĩplere uoluiſſẽ: oĩum uerboꝝ rõ fuiſſet explicãda:placuit tñ tẽpamẽto quodã uti:quo pluribus hæc nr̃a ſatiſfaceret enarratio:neq;.n.pitiſſimo cuiq; hæc ſcribebamus.aut iis tm̃ qbus q̃ pauciſſima:ac neſcio an illa ipſa:q paꝝ nobis explorata ſunt:ex hac lectiõe petebant̃:ueꝝ & aliis trãquillianæ hiſtoriæ ſtudioſis:q ad hũc diẽ nõ ita ut illi ꝑfecere.Poterit igit̃ ut nr̃a qſq; opa ĩdiguerit:ſibi lectionẽ hãc accõmodare:ſic neq; his breues & ieiũni:neq; illis ꝓlixi & graues iudicabimur:ſed ſic quoq; nõ deerũt fortaſſe q alia uia atq; aliã graſſati calũniã ĩtẽdãt:nec tã cãm q̃ odiũ ſecuti pgãt nr̃m ĩ hac pte ſtudium aſpnari:hos ego qñ ĩueteratæ licẽtiæ aliter occurri nõ põt:illud unũ meminiſſe iubeo ex oĩ mortaliũ nũero q ſunt hodie:qq; olĩ fuerũt eos miſera & extrema cõditiõe ſp fuiſſe:q ex alienæ laudis obtrectatiõe ſibi famam q̃ſiuere:fuiſſeq; illoꝝ ĩuidiã alienæ celebritatis nõ obſcuꝝ ĩſtr̃m ĩfœlicitatis uero ſuæ tacitã altricẽ:nulla unq̃ ingenia tã fœliciter claruere:q̃ diræ huius peſtis liuẽtes morſus oĩno declinarit:petit.n.ſũma id.uitiũ ut ignis.hæretq; ptinaciter fœlicitatis ueſtigio:cõſtat oĩ tpe iniuriã:ĩde ĩ bonos miſſam:ſed tm̃ abfuit:ut ad illoꝝ quẽpiã qñq; puenerit:q; quũ græculi homero maſtices:& ex nr̃is abominati qdã ſpũs ad odiũ & cõtẽtionẽ tãq̃ ſtigiæ heriynnes natu oĩum mẽoria exciderĩt:q illoꝝ ueneno fuerãt afflati æternũ nomẽ cõſecuti glĩa floreãt & æternitate:& hæc breuiter:ñ meo:magiſq̃ oĩu; q aliqd ĩ cõem uſũ aſſidue cudũt:ſił ut qđ nr̃ aĩus iã pridẽ ĩ hũc ordinẽ pturit:qñq; pareret ſint dicta:q̃ nollẽ eo cõſilio uideri obiecta:ut rectioris iudicii uiros a ſuo offõ deterrerẽ:qn hortor potius atq; obteſtor pgãt illi ſua ĩduſtria nr̃m hũc laborẽ iuuare.Satis.n.iuuabũt ſi qd qđ mĩus placeat his fuerit cõmẽtariis aſſutũ.hoĩes.n.ſumus idip̃m quoquo mõ ĩ aptũ referrẽt:eẽm fateor odio magiſq̃ gr̃a dignus:ſidũ nr̃a ſtudioſe nimis cõmẽdo:nullũ ad ea tãq̃ myſteria q̃dã:uel corrigẽda.uel mutãda locũ cuiq̃ relictũ uideri uellẽ.Erũt p me igr̃ oĩa illis ĩtegra nã qđ ad p̃ſens officiũ attinet:ſatis ſupq; uidebor mihi ex hac lucubratiõe cõſecutus:ſi trãqlli fores ſecretiora illius ſcripta adire uolẽtibus prius oĩum apuiſſe dicar: qđ factũ merito ne ꝓbari poſſit:oĩum ut dixi potius q̃ meũ erit iudicare.Illud uero nõ diſſimulabo ex oĩbus q Cæſaꝝ uitas memoriæ ꝓdiderũt:& in his quos uidimus Iulius Capitolinus:Spartianus.Lãpridius: Volcatius:Treuellius:Vopiſcus:& alii pleriq;:diſpoſitione:uenuſtate:elocutiõe.aliiſq; hiſtoriæ uirtutibus: unum propemodum Tranquillum eſſe maxime dignum:qui ab omnibus legatur.Cæteri ob corruptum dicendi genus longe poſt ſequuntur.& iccirco huic noſtro minime conferendi. Vale.

Parietum obstetrices

Paraphrasis

Nomenclatura

PHILIPPI BEROALDI BONONIENSIS ENARRATIONES IN.CA.SVETONIVM TRANQVILLVM.

AEGYPTII REGES ſuos:partim Pharaones:ptim Ptolemæos.Partim arſacidas. Latini murranos.Albani ſiluios uocitauerũt.Romanoꝝ uero imperatores Cæſares dicti : quod nomẽ tãto eſt q̃ ſuperiora nobilius:quanto romanũ imperiũ cæteris regnis maius fuit atq; excellẽtius.Igitur cõmentaturus Cæſares duodecim a trãquillo pſcriptos uideor eſſe facturus operepcium: ſi q̃dã explicauero ad Cæſarum nomẽ & originẽ cõducentia:ne illotis:ut aiunt manibus ptinus fores interptationis ĩgrediar:iſte.n. pfationes:ut inquit elegãter Caius iuriſcõſultus: & libẽtius nos ad lectionẽ ppoſitæ materiæ pducunt: & eius euidẽtiorẽ pſtant intellectũ.illũ itaq;:q primus Cæſaris nomen adeptus ẽ: ab eo dictũ autumãt clariſſimi ſcriptores: q cæſo matris utero ſit natus: uł ab elephãto ĩ pugna cæſo: q lingua mauroꝝ Cæſar appellat̃ uel quod oculis fuerit ceſis: hoc ẽ glaucis uł a ceſarie cũ q̃ natus pdit̃:Pli.ĩ.vii.na.hi. tradit q̃d memoratu dignũ eſt.Scipionẽ africanũ primũ fuiſſe dictũ Cæſarẽ a cæſo matris utero:q̃ de cã:& ceſones appellati plinianæ ſnĩæ Soli. aſtipulat̃ . Certe q̃cũq; de cã Cæſares nũcupati ſint hoc cõſtat clariſſimũ & duraturũ æternitate mũdi nomẽ iſtud effloruiſſe:q̃d non abſurde dici poſſit nomẽ ſuper oẽ mortaliũ nomẽ. Iuli. aũt cæſar:q dictator ppetuo epitheto dicit̃ ab eruditis: a quo familia & appellatio cæſarũ deinceps ppagata ẽ: de quo in pſentia cõmentari auſpicamur.Nõ ẽ natus cæſo utero materno: ut q̃dã male ſentiũt:ſed matrẽ habuit Aureliã fœminã primariã:quã amiſit eo tpe:quo gerebat bellũ ĩ gallia.

Cæſarum nomen uñ

CAII SVETONII TRANQVILLI DE VITA DVODECIM CAESARVM

LIBER PRIMVS.

CAESAR DICTATOR

ANNVM AGENS CAESAR XVI PATREM AMISIT:SEQVENTIBVSQVE CONSVLIBVS

pater uero:& ipſe cæſar nũcupatus pturato.po.functus obiit piſis morte repentina:dũ calciat̃ matutino: de cuius obitu neq; plutarchus neq; trãquillus meminere:ſed mẽtio fit ab uno : quod eq̃dẽ ſciã Plinio:q in ſeptimo ſcribit hæc.Nullis euidentibus cauſis obiere dũ calciant̃ matutino duo cæſares ptor & ptura populi romani functus dictatoris cæſaris pr̃.hic piſis examinatus:ille romæ . his adde:ut nihil q̃d noueri ptereã:cæſarẽ in munere patris funebri uſum eẽ oĩ appatu harenæ argẽteo:tũcq; primũ uiſum feras argẽteis uaſis ĩceſſere.Sed iã uerba ipſa trãq̃lli enodare moliamur:q̃ nodoſa eẽ uidebũt̃:explicãtes:q̃ uero aptiora & cognitu facilia ptereuntes: Sequẽtibuſq; cõſulibus:hoc ẽ ſequẽti ãno.Aetatis uero cæſaris decimoſeptimo.Nãq; anni apud romanos a conſulibus:qui magiſtratus eſt annuus numerabantur. Lucanus annos a cõſule nomen habẽtes.paccatus in panegyrico.Cõſul creatur:habiturus ẽ nomen annus.

M.ANTONII Sabellici ad Auguſtinũ Barbadicum:Sereniſſimum Venetiarũ principem Paraphraſeos In.C.Cæſarem Dictatorem.parænefis Prima.

ANNVM AGENS CAESAR.Sunt ni fallor uirtutes oẽs ĩ oĩbus:ut uitia Auguſtine Princeps Sereniſſime:uerũ non oẽs in ſingulis:nulli.n.hoĩum unq̃:ut eminẽtiſſimus ait poeta:cũcta dii dedere.Sed cũ ita ſit:plures tñ in uno Cæſare dictatore uirtutes extitiſſe affirmare auſim:q̃ in cæteris oĩbus:quoꝝ a Tranq̃llo uitas elegãter ſcriptas accepimus:cui pudicitiæ parũ cuſtoditæ phama detracta:q̃ ab ineũte adoleſcẽtia uſq; ad humiliũ pſonarũ exprobationẽ deflagrauit:nihil meo iudicio defuit:q̃d & uiro ſũmo adeſſe oportuiſſet:in eo cõſiliũ:eloquẽtia:uigor : cõſtantia militaris diſci-

plinæ:oĩumq; altiſſimarũ artiũ ſtudiũ: & qđ ad gratiã cõciliãdã plurimũ ualet mira q̃dã liberalitas: qbus ille gradibus ex humili fortuna ad ſũmum rerũ humanarũ ꝑuenit faſtigiũ . Sed quo plura & maiora ĩ eo extiterũt uirtutũ exẽpla:eo diligẽtiorẽ operã adhibuimus:ut ex locupletiſſima hiſtoriarũ penu oẽm reꝝ ſeriẽ tibi iucũdiſſime princeps depromeremus.uidebã.n. fore:ut ſi unius uitã tuæ amplitudini ex oĩ ꝑte cõſpicuam feciſſemus:fieret illi ad reliq̃ cognoſcenda facilior acceſſus . Nunc qđ ſit qđ ab adoleſcẽtia.C. Cæſaris uitã ſcribere ſit Trãquillus exorſus.in dubiũ uenire põt:ſunt q coĩectura haud inepta non potuiſſet dicant ſũmi uiri geſta eius ĩcunabulis:& infantiæ crepũdiis cõfundi.Sed id Plutar.in Alexandro:cui hũc noſtrũ cõparat:haud ſeruandũ putauit.niſi qs eũ regiã fortunã:in q̃ oĩa multo q̃ ĩ priuata ſunt: illuſtriora ſecutũ dixerit. Annũ igiť ſextũdecimũ agens:quum ſexdecim.ſ.ãnos eſſet Cæſar natus . Annus uero ab ãno:ut Varro ait.i.circulari ſolis reuolutõe:uel qa ãnum græci ενιαυτον dicunt. Acteius capito:ab eo qđ ueteres an ꝓ circũ poſuere ãnum tradidit appellatũ.Illi.n.ambire ꝓ circũ ire dixerunt. Cæſar : ab eo qđ qui primus id cognomẽ tulit:cæſo matris utero ſit æditus.uñ & cæſones:hæc Pli. Seruius & Spartianus de rõne noĩs uterq; plura. Patrẽ.L.Cæſarẽ uirũ ꝓtoriũ:q cũ piſis:ut Pli.ſcribit:mane calciareť repẽte obiit: Sequẽtibus cõſulibus:ſequẽti ãno:Marti: Bis iã pene tibi cõſul trigeſimus inſtat oĩs fere ãnoꝝ rõ cõſulũ noĩbus ĩ faſtis cõtinebať

Annus greçe ενιαυτος

flamẽ dialis deſtinatus dimiſſa Coſſutia : quæ familia equeſtri: ſed admodum diues prætextato deſpõſata fuerat. Corneliam Cinnę quater conſulis filiam duxit uxorem:ex qua illi mox Iulia nata eſt: neque ut repudiaret illam compelli

PHI.(Flamẽ dialis.flamies ſacerdotes diciť a filo:quo cinctũ caput habebant:& capite uelato erãt ſemp ut ĩterp̃tatur.M. Varro:de qbus ita ſcribit ſeruius.flamines ĩ capite habebãt pileũ:qđ cum p æſtus ferre nõ poſſent filo tñ capita religare cœperunt:Nã nudis penitus capitibus incedere nefas fuerat. Vñ a filo quo utebanť flamines dicti ſunt q̃ſi filamines.uerũ feſtis diebus filo depoſito pilea neceſſe erat accipe ad eminẽtiã ſacerdotii declarandã.hoc idẽ in canonicis decretis ſcriptũ eſt Di.xxi.græci autore dionyſio flamines uocãt ſtephephoros. Singuli flamines nomẽ habẽt ab eo deo cui ſacra faciunt: ut Martialis Vulcanalis:qrinalis a marte Vulcão & qrino.Dialis uero a Dio i. a Ioue dictus quaſi iouialis ſacerdos.De cerimoniis flamini diali ĩpoſitis ſcribit erudite Gellius ĩ nono:ĩter quas hæc una eſt : uxorem ſi amiſit flaminio hoc ẽ ſacerdotio decedit . Vxor aũt flaminis dialis flamicia ſacerdotiſſa nuncupatur. Et flaminia eius domus. ordo ſacerdotum apud romanos hic erat:maximus putabať rex : deinde dialis: poſt hunc Martialis:quarto loco qrinalis:qnto loco põtifex maximus.Itaq; rex ſupra oẽs accubat. Dialis ſupra martialẽ & qrinalẽ & ſupra põtificẽ maximũ:pinde ac dialis foret uniuerſi mũdi ſacerdos q appellatur diũ flaminidiali ſub diuo ungi fas nõ erat.eidẽ iurare nõ licebat:nec fermẽtũ farinã ue attingere: quarum reꝝ cauſas explicat Plutar.in ꝓblematis.Senſus tranqlli eſt cæſarẽ: agentẽ decimũſeptimũ ætatis annum.aſpiraſſe ad hoc ſacerdotiũ:a quo mox aduerſante ſylla repulſus ẽ ut tradit Plutar.(Deſtinatus.paratus electus deſignatus.a Plinio in panegyrico.Deſtinatio cõſulatus diciť ꝓ electio. ab apuleio inuſitate magis q̃ ineleganter dictũ eſt deſtinatũ ꝓ alligatum.ſic.n.ait in quarto de aſino aureo . Arreptũ meloro q̃ ualido ad anſulã quãdam deſtinatũ. Dimiſſa coſſutia.rõne fuerũt coſſi coſſitii coſſuni & coſſutiãi:quorũ nominũ una opinor origo ẽ a coſſis: q uermes ſunt e ligno editi & ut autor eſt Pli.in.xvii. luxuria coſſos roboꝝ delicatiores adhibere cœpit in cibo.hinc luculẽter a Hieronymo dictũ in libro cõtra iouinianũ.in pũcto & phrygia luxuria eſt cõmediſſe xylophagion.ita.n.appellat coſſos uermes obeſos ex lignoꝝ carie enaſcẽtes : q apud illos a patrefamilias ĩ magnis redditibus cõputanť a ſimilitudine hoꝝ coſſorum hoĩes rugoſi corporis ab antiqs coſſi dicti:uñ & coſſutioꝝ nomẽ deduci uideť. ex q̃ familia fuit coſſutia hæc q̃ cæſari puero deſpõſata mox dimiſſa eſt ab eodẽ p renũciationẽ: quã interuenire oportet in ſpõſalibus diſcutiẽdis ĩ q̃re hæc uerba ꝓbata ſunt:cõditiõe tua nõ utar. Autor iuriſcõſultus titulo de diuortiis.

[margin:] Flamines unde — filaminis — Stephephoros — Dialis unde — Ordo ſacerdotũ rhom: — Deſtinatus quid — Nomina coſſorum & eoꝝ origo

Prætextato:puero cæſari.eſt.n.p̃texta ueſtis pueroꝝ patricioꝝ:dicta ab eo qđ purpura p̃texiť. Vñ olim papirius cognominatus eſt p̃textatus ob tacẽdi loquẽdiq; in p̃texta ætate prudentiam:autor macrobius. hinc p̃textati mores diciť a poeta ſatyrico & p̃textatus ſermo a priſcis dictus nihil obſcenitatis habẽs: qa p̃textatis pueris nefas erat obſceno uerbo uti.eſt ẽt p̃texta geſtamen magiſtratuũ: & ex regibus Romanis primus tulius hoſtilius toga p̃texta uſus eſt . autor Pli.fuit & in uſu p̃texta pulla.i. nigra: q̃ nulli alii licebat uti niſi ei:q funus faciebat. Neq; ut repudiaret illã Plutar.cinnæ dictatoris filiã corneliã a cæſare diſtrahere potitus rerũ ſylla uoluit:quod cũ aut metu aut ſpe efficere neqret eius dotẽ publicauit.Repudiare eſt dirimere matrimoniũ diuortio.in repudiis aũt.i.in renunciationibus comprobata ſunt hæc uerba. Rex tuas tibi habeto.Tuas res tibi agito.Repudium Verrius ait dictũ q̧ fit ob rem pudendam.

[margin:] Prætexta quid

M.AN. Flamẽ dialis:Iouis.ſ.a filamento:uel ut Plutarcho placet:a pileo: q̃ſi pilamẽ dictus. Deſtinatus:deſignatus:ſed Syllæ dictatoris potẽtia:a petitiõe repulſum plutarchus tradidit: nec placet qđ qdam ad impetratã a populo petendi facultatẽ id referunt: uel qđ pro collegio noiatum accipias : q̧ certo anni die fieri ſolitũ:in epiſtolis Pli.ſcribit.Et.n. non ſolũ gentilitiis hæreditatibus ab eodẽ eſt Sylla multatus: ut Tranqllus non multo poſt ſubiicit:ſed & ſacerdotio:qđ utiq; ſuffragio fuerat adeptus. Dimiſſa:repudiata.Familia equeſtri:hõeſto qdem loco:ſed qa honeſtiore potuiſſet:diues adiecit. Prætextato: p̃textã

adhuc habēti:ac per hoc puero de ꝓtextæ uſu teneræ ætati cōceſſo. Macrobius: Plinius: & Plutarchus in quæſtiōibus abūde ſcribūt. Cinnæ qter cōſulis: Plutarchus eū dictatorē appellat. Iulia: ut in Cornelio-rū gēte Corneliæ ſunt dictæ: & in Aemilioꝝ Aemiliæ. ita & Iulioꝝ Iuliæ gētili nomie nūcupatæ: ob idqꝫ Poſſidonius Romanas fœminas ſine ꝓprio nomie fuiſſe credidit: quia ꝑnomē nō haberēt: quod tū loco ꝓprii eſſet: Sed Tarquinii uxor Tanaquil: Plinio auctore. (Cæcilia dicta eſt: ſic & Acca Laurētia): & Tera-tia in antiquis annalibus cum ſuis prænominibus ſunt: ut Gellius ſcribit: relatæ. Plutarchus contra Poſſi-donii opinionem: duo dixit in quæſtionibus nomina Ro. fœminas habuiſſe. mares uero tria.

a dictatore Sylla ullo modo potuit. Quare & ſacerdotio: & uxoris dote: & gētilitiis hæreditatibus mulctatus diuerſarum partium habebat̃: ut etiam diſcedere e medio & q̄q̄ morbo quartanæ aggrauāte ꝓpe ꝑ ſingulas noctes cōmu-tare latebras cogeret̃: ſeqꝫ ab inquiſitoribus pecunia redi-mere: donec ꝑ uirgines Veſtales: perqꝫ Mamercum Aemy-liū & Aureliū Cottā propinquos & affines ſuos ueniā īpe-trauit. Satis ↄſtat. Syllā quū depcātibꝫ amicis & ornatiſſi-mis uiris aliq̄diu denegaſſet: atqꝫ illi ꝑtinaciter contēderēt:

PHI. A dictatore Sylla) mox ſuo loco dicemus de dictatoris origine: & nomine: & de Sylla dictatore: ne īdigeſta fiat & ueluti cōfuſanea interpretatio. (Sacer-dotio) i. flāinio illo diali de quo iā dictū. (Gentiliciis hæreditati bus) gentilicia nomina dicūtur: quæ originem gētis uel familiæ declarāt: ut ſcribit Diomedes. gē tiles ſunt: qui eodē noīe inter ſe ſunt ſcipiones & bruti: ab inge-nuis oriūdi: quoꝝ maioꝝ nemo ſeruitutē ſeruiuit. in quibus gēti litas peculiariter eſſe dicit̃: cū neqꝫ ſeruoꝝ neqꝫ libertinorū gētilitas ulla: ſit ſicuti docet Boetius in cōmē tariis topicoꝝ. gētilicia nota a Liuio: gētilicia funera a Plinio nūcupat̃. gētiliciū uocabulū a gēte. i. a natio ne nō a familia uſurpauit Gellius. inde gētilicia ſacra dicunt̃ a Liuio: quæ ſtatuta ſunt eidē gēti. Senſus ē Tranqlli Iuliū Cæſarē a ſylla mulctatū fuiſſe hæreditatibus gētiliciis a gēte uxoris corneliæ ꝓuenietibus: uel gētiliciis hoc eſt familiæ ſuæ & gētis Iuliæ: quæ Iuliū aſcaniū autorē ſui nominis nūcupat. ut inqt Plu tarchus Sylla dotē Corneliæ publicauit (Diuerſaꝝ partiū) i. marianaꝝ: marianus fuit Cæſar. ſyllanus uero Pōpeius. (Mulctatus) ꝑ pūitionē multæ exutus ſpoliatuſqꝫ. Mulctā eē dici putāt pœnā. M. Varro ait pœ nā eē: ſed pecuniariā. Idē multæ uocabulū nō latinū ſed ſabinū eē dicit: ſuprema mulcta apd̃ priſcos erat in ſingulos dies. xxx. bouū & duaꝝ ouiū. Minima autē ouis unius. De differētia mulctæ & pœnæ ſubtili ter ſcribūt iuriſcōſulti titulo de uerboꝝ ſignificatione olim lex de mulctaꝝ eſtimatione Romæ lata eſt: quæ fuit ꝑgrata: ut docet Liuius in q̄rto. a mulcta mulctatiū æs dicit̃: quod noīe mulctæ exigit̃. (Morbo quartanæ) ſcribit Plato in timeo corpora mortaliū laborare quartana febre: q̄do exceſſus fit elemēti in ho mine terreni. cū. n. terra quarto elemētoꝝ gradu ſit: tēporis circuito quarto feruet: hinc q̄rtanas inuehit febres: quæ quidē lōge ſunt: ſed ut ait celſus quartana neminē iugulat. (Ab inqſitoribus) Corneliū ſigni ficat ducē militū ſyllanoꝝ: a quo depreſus duobus ſe talētis redemit. (Donec ꝑ uirgines ueſtales) ſolebāt romani in piculis delictiſqꝫ adhibere ueſtales depcatrices: ut ita uenia fieret impetrabilior. hinc ait Cice-ro in diſſuaſiōe legis agrariæ. ſiquid deliquero nullæ ſunt uirgines. quæ me a uobis deprecent̃. hinc meſ-ſalina cū audiſſet Claudiū maritū ab hoſtia redire feſtinātē ad ipſius ultionē: orauit uibidiā uirginū ueſta liū uetuſtiſſimā: ut cladii aures adiret & clemētiā expeteret. De dignitate ſacerdotioqꝫ ueſtaliū infra ſuo loco affatim dicet̃. (Mamercū) mamercus ꝑnomē oſcū ē ab eo: ꝙ hii martē mamertē appellāt. apud Liui um in quarto celebrat̃: Mamercus emylius dictator ex gēte mamerca: qui bello clarus pace quoqꝫ nō ſper nēdus legē tulit: ut cēſura: quæ prius erat quinquēnalis: ne plus q̄ annua ac ſemeſtris foret. Quidā dicūt emyliā gentē a mamerco appellatā: cui ꝓpter humanitatē ciuicā cognomē fuerit emylio: græci enim emy liā uocāt ſermonis lepiditatē atqꝫ facūdiā. (Aureliū cottā) aurelia familia ex oriūda a ſole dici credit̃: cui peculiariter romæ ſacra faciebat. Antiqtus dicti auſelii ut ualeſii papiſii. pro Aurelii Valerii. papirii. Cotta autē dici uidet̃ ab ira quæ græce coton uocat̃. Et hoc eſt ꝙ ait Quintilianus grāmaticū ſcrutatuꝝ origi nes nominū: unde Scipiones & cotte & ſerrani dicantur. Aurelius cotta affinis erat Cæſaris utpote cuius mater dicta ſit aurelia ex aurelioꝝ familia. Ornatiſſimis uiris: q̄lis erat Mamercus emylius & Aurelius cotta. (Pertinaciter cōtēderēt) ꝑſeuerāter īſtarēt: ꝑtinacia a ꝑtēdēdo dicit̃: nā ī quo nō debet ꝑtēdi & ꝑtē dit pertinatia eſt. in quo uero oporteat manere ſi in eo perſtet perſeuerantia nuncupatur. auctor Varro.

Mulcta quid

Veſtales deprecatri ces

Mamer-cus

Emilia le-piditas

Aurelia fa-milia

Cotta unde

Pertinatia unde

M. AN. A dictatore Sylla: primus Ro. Sylla perpetuā induit dictaturā: quū ea alioquin dignitas ſeme-ſtris eſſet: uerū ultro tandē ſe poteſtate abdicauit: cui in ordinē redacto: cū cōuitiū fieret ab ignobili ado leſcēte: quaſi diuinitus dixiſſe fertur fore: ut quicūqꝫ poſt ſe eā dignitatē inuaſiſſet: nō niſi cū morte depo neret: quod nō multo poſt in. C. Cæſare euenit. Sacerdotio: flaminio. Vxoris: Corneliæ: ad illud puto referendū: quod Sylla omnia Cinnæ bona publicauit. Gentilitiis hæreditatibus: quæ lege agnatiōis ad eū peruenire potuiſſent: unde illud. Si paterfamilias inteſtatus moritur: familia pecuniaqꝫ eius agnatorū gentiliūqꝫ eſto. Multatus: multæ nomine priuatus. Multam oſci pœnā dixere: quia nō ſingula: ut olim ſed multa ſimul eo nomie: ut Varro exiſtimat: a reo exigi occœperint: eſtqꝫ delicti pecuniaria animaduer

Quartana

ſio:cũ pœna ſit & capitis. Diuerſaꝝ partiũ:marianaꝝ:& ob id Syllæ inimicus. E medio:ex publico cõgreſſu. Quartanæ:febris.ſ.Plin.& Celſus Cornelius quartanas & tertianas numero multitudinis frequẽtius uſurpãt.Quartanæ inquit Celſus:ſunt ſimpliciores:incipiũt fere ab horrore:deinde calor erũpit:finitaqꝫ febre biduũ integrũ eſt:ita quarto die reuertiť. Aggrauãte:affligẽte. Latebras:loca q̃bus latere poſſet. Inquiſitoribus:ad eũ & cæteros marianos inquirẽdos miſſis. Redimeret:duobus talẽtis redemiſſe ſe Cæſarẽ a Cornelio Phagita inquiſitoꝝ duce Plutarchus ait. Per uirgines ueſtales:Cice. Nullæ ſunt inquit uirgines:quæ me a uobis deprecenť:quaſi per ueſtales de recõciliatione agereť. Cornelius ad hæc & Tranquillus in Vitelio auctores ſunt:hoc nomine eras cũ legatis in Flauiana caſtra publice miſſas:de ueſtaliũ numero & miniſterio eoꝝ:plura ſuo loco dicenť. Aureliũ Cottam:hoc eſt quod ꝑ ꝓpinquos & affines dixit:nã & mater Cæſaris Aurelia dicta eſt. Deprecantibus:uel præce ſupplicium amolientibus:ut Ennius:Lætũ & inimicũ deprecor:& Catullus. Totidẽ mox deprecor illi: uel ualde deprecãtibus.Cice.q̃ multoꝝ hic uitã a Sylla deprecatus eſt. Viris ornatiſſimis:ſi quidẽ Cotta p̃tor:& conſul fuerat:Mamercus & ipſe bello marſico legatus:Liuius & Aſconius ſunt auctores. Contenderent:obnixe peterent.

expugnatum tandem ꝓclamaſſe:ſiue diuinitus:ſiue aliqua cõiectura uincerẽt:ac ſibi haberẽt:dũmõ ſcirent eũ quẽ incolumen tantopere cuperent: quandoqꝫ optimatium partibus:quas ſecum ſimul defendiſſent: exitio futurum. Nã Cæſari multos Marios ineſſe.

De prima Cæſaris militia.

STipẽdia pría in Aſia fecit.M.Thermi p̃toris cõtubernio:a quo ad accerſcẽdã claſſẽ in Bithyniã miſſus deſedit apud Nicomedem nõ ſine rumore ꝓſtratæ regi pudicitiæ quẽ rumorẽ auxit ĩtra paucos rurſus dies repetita Bithynia ꝑ cãm exigẽæ pecuniæ:quæ debereť cuidam

PHI. Expugnatum:uictũ ſyllam præcibus dep̃catoꝝ. Vincerẽt ac ſibi haberẽt: uerba ſunt ſyllæ ad eos qui pro Cæſare deprecabantur. Optimatium partibus:optimates ſunt qui ĩ republica uerſantes ita ſegerũt ut ſua conſilia optimo cuiqꝫ probẽtur:

Optimates qui

de q̃bus ita ſcribit Cicero in oratione pro ſextio:omnes optimates ſunt:qui neqꝫ nocentes ſunt: nec natura improbi nec furioſi: nec malis domeſticis impediti: populares uero habebantur illi:

Populares

qui ea quæ faciebant: quæqꝫ dicebant multitudini iucũda eſſe uolebãt.De his Priſcianus in.V. hæc optimates ſunt:qui defendunt ſenatores:populares qui defendunt populũ.Dicebat igitur ſylla Cæſarẽ utpote popularem & marianũ futurũ exitio optimatibus: qui ferme ſyllani habebãtur. Multos marios:ſcribit Plutarchus ſyllam eos amentes eſſe dixiſſe qui Cæſarẽ ſeruãdũ aſſerebãt:niſi in eo puero multos marios ineſſe conſpicarenť:inimicitiarũ autẽ Cæſaris & ſyllæ cauſa erat affinitas marii:qui Iuliã Cæſaris amitã habuit uxorẽ.

Stipẽdium unde

milites ærarii

Stipẽdium unde

Stipediarij

Stipẽdia prima fecit:primũ militauit:eſt enim ſtipẽdiũ a ſtipe appellatũ quod ꝑ ſtipes.i.modica æra colligať:ut ſcribit iuriſcõſultus.ff.de uerboꝝ ſignificatione.De ſtipendio militari ita ſcribit Varro libro primo lĩguæ latinæ:milites ærarii dicunť ab ære quod ſtipẽdia facerẽt:hoc ipſum ſtipendiũ a ſtipe dictũ:quod æs quoqꝫ ſtipem dicebãt:ſtipẽ ipſam a ſtipãdo dicere cœperunt:ꝓpterea q̃d in cella ſtipabant ideſt cõponebãt.Inde ſtipendiarii nuncupati: qui ſtipendiũ hoc eſt tributũ pendebãt:qui alio nomine uectigales appellanť:in qua re uulgus ſemidoctũ allucinať exiſtimans ſtipendiarios dici milites qui ſtipẽdiũ accipiunt: cũ tales ꝓprio uocabulo mercenarii ſint uocitãdi.

Contuberniũ q̃d

Decanus

Cõturbinio:caſtrẽſi uerbo uſus eſt.Cõtuberniũ enim ut docet Vegetius in ſecũdo de re militari:uocabatur manipulus ab eo q̃d cõiunctis manibus pariter dimicabãt:& ꝓprie decẽ milites ſub uno papilione degẽtes nominabanť cõtuberniũ:quibus præerat decanus:qui caput erat cõtubernii.Vnde accipiť ꝓ cõuictu & ſodalitate.Inde cõtubernales uulgo ſodales dicunť:& cõtubernalitatẽ eleganter cyprianus appellat ipſam ſodalitatẽ.

Thermus

M. thermi:neſcio an hic ſit.M.ille thermus: ad quẽ aſiæ ꝓpretorẽ extant.M.Tullii epiſtolæ cõmendaticiæ: quibus eũ laudat ab integritate:grauitate atqꝫ clemẽtia:ſed erat illi nõ marci p̃nomẽ ſed quinti. cæſar in primo cõmẽtario belli ciuilis meminit alterius thermi prætoris:q cũ eẽt Põpeiãus ex oppido tignio ꝓfugit cognito ciceronis aduentu: quẽ cæſar miſerat cũ quinqꝫ cohortibus: milites in itinere a thermo diſceſſerũt:de quo Lucanus in ſecũdo:iuſqꝫ ſui pulſo iã ꝑdidit umbria thermo.

Accerſere

Arceſſere

Ad accerſendã:hoc ẽ euocãdas naues accerſere enim euocare ẽ:arceſſere uero aliquẽ accuſare ſignificat:& ab arceo naſciť:nãqꝫ aliũ accuſare a maleficiis arcere eſt: ĩde a cicerõe dictũ eſt arceſſitur maieſtatis:ideſt accuſať crimine leſæ maieſtatis:exiſtimat Priſcianus arceſſo idẽ ſignificare quod accerſo:diciqꝫ ab arcio uerbo quod nũc accio dicimus. Apud Nicomedẽ:qui erat bithyniæ rex amicus romãoꝝ:qui olim raſo capite ſumpſit pileũ & ſe romanoꝝ libertũ uocauit:ſicuti meminit Plutarchus in libro de fortuna alexãdri. Deſedit:mãſit cõmoratus eſt. Proſtratæ:ꝓſtitutæ ad ſtuprũ:

Bithynia unde

Exigere quid

Bithynia repetita:ſunt autores trãſiſſe ex europa populos noĩe thynos:a quibus appellantur Bithyni & Bithynia quæ regio eſt aſiatica claudianus: thynitraces arãt quæ nunc Bithynia fertur. Exigendæ repetẽdæ:exigere enim eſt debitum repetere:alias excludere.

M.AN. Expugnatũ:præcibus uictũ. Eũ:cæſarẽ. Optimatiũ partibus:nobiliũ ſtudiis: potentiæ:fa

ctioni optimates:qui primũ in ciuitate locũ optinẽt:uel ꝙ opulẽtiores ſint:& in maiore cẽſu:uel quod in primis oppreſſis opitulari poſſunt. Defendiſſent:aduerſus Marianos tutati eẽnt. Multos marios:multa cõſilia:& ſtudia optimatibus inimica:q̃lia a Mario fuere. Lucanus. Multoſq; ĩpectore uano ẽ Hãnibal. Marci Thermi:nõ therini:ut quidã habẽt. Lucanus. Iuliuſq; ſui pulſo iã ꝑdidit umbria thermo. Extãt & Cicerõis epiſtolæ pleræq; ad Thernũ Aſiæ ꝓpretorẽ ad eũ credo ſub quo Cæſar prĩa fecit ſtipẽdia. Nec me fugit apud Tacitũ therinũ ſæpius legi:ſed aut mẽdoſe:aut certe alterius familiæ id nomẽ fuit. Contubernio:domeſtico uictu:cõmuniq; habitatiõe:quaſi cõtabernio:unde cõtubernales dicti. Modeſtus Cẽturias in cõtubernia diuidit:quoꝝ ſingula denos haberent milites. Bithyniã:ad Nicomedẽ. Bithyniæ Regem. Eſt Bithynia Aſiæ regio thracio Boſphoro:& ponti oſtio ad occaſum obuerſa. Proſtratæ ad ſtuprum ſubiectæ. Rumorem:phamam. Exigendæ pecuniæ:ab iis qui eam deberent repetendæ.

libertino clienti ſuo. Reliqua militia ſecundiore fama fuit: & a Thermo in expugnatione mitylenarum corona ciuica donatus eſt.

De ſecunda eius militia & reditu ipſius ad urbem.

MEruit & ſub ſeruilio Iſaurico i Cicilia: ſed breui tẽpore. Nã ſyllæ morte ↄperta ſimul ſpe nouę diſſẽſionis: quæ per Marcum Lepidum mouebať Romam propere rediit: & Lepidi quidem ſocietate: quanq̃ magnis cõditionibus ĩuitaretur: abſtinuit: cũ ingenio eius diffiſus: tum occaſione: quam minorem opinione offenderat.

PHI. Libertino clienti nõ eſt mirandũ ſi Cæſar repetiit bithyniam cliẽtis libertini cauſa: cum cõſtat ex moribus populi romani ſecũdũ pupillos ꝓximũ locũ clientes habere:q ſe ſe in fidẽ patriciniũq; noſtrum dediderunt. Vnde. M. Cato ita ſcripſit:aduerſus cognatos pro cliẽte teſtatur: teſtimoniũ aduerſus cliẽtem nemo dicit:& Cæſar dictator ĩ oratione ꝓ bithynis adſcripſit: hãc clauſulã:cliẽtes ſine ſumma infamia deſeri nõ poſſunt:q̃bus etiã a ꝓpinquis noſtris auxiliũ ferre cõſtituimus. Romulus cõditor urbis inſtituit patronos oĩa ꝓ cliẽtibus facere debere: q̃cũq; efficiũt ꝓ filiis patres:cliẽtes aũt e cõuerſo patronis ſuis ad filiaꝝ dotẽ pecuniã cõtribuere. Nihilq; differebãt cliẽtiũ patronorũq; cõiunctiões a ꝓpinquoꝝ neceſſitudinibus. magna laus erat nobiliũ cliẽtes hr̃e quãplurimos Inde exiit illud plautinũ in menechmis. cliẽtes ſibi uolũt eẽ multos:ab eodẽ clienta mulier elegãti uocabulo nũcupať. In expeditiõe mitylenaꝝ ſcribit Liuius libro. lxxxviii. mitylenas in aſia expugnatas dirutaſq; fuiſſe quæ ſola urbs poſt deuictũ mithridatẽ arma retinebat:eſt aũt in inſula leſbo iuxta metynã clara pittaco ex ſeptẽ ſapiẽtibus uno:& alceo poeta: Pluraliter mitylenas & ſingulariter mitylene ꝓnũciãtur ſcribit Diodorus in ſexto mitylenẽ macarii filiã:urbi nomẽ ĩdidiſſe. Nõ omiſerim hoc in loco qđ uictruuius ꝑdidit in primo oppidũ mitylenẽ magnificẽter q̃dẽ edificatũ fuiſſe & elegãter:ſed poſitũ nõ prudẽter:ĩ q̃ ciuitate auſter cũ flat hoĩes egrotãt cũ corus tuſſiũt:cũ ſeptẽtrio reſtituũť in ſalubritatẽ. Cæſar in huius urbis expugnatiõe meruit ciuicã coronã:quã ciuis ciui a quo ſeruatus eſt ĩ ꝑlio teſtẽ uitæ ſalutiſq; ꝑceptæ dat:ea fit frõde querna q̃m uictus cibuſq; antiq̃ſſimus ex quercu capi ſolitus ſit: fit etiã ex ilice:q̃ & ipſa arbor glãdifera ẽ. Vnde Cecilius poeta comicus coronã ciuicã appellauit iligneã:hac corona Lucius gellius cẽſuit donãdũ eẽ Ciceronẽ:qđ eius oꝑa eẽt attrociſſima catilinæ cõiuratio detecta uindicataq; De hac ita ſcribit Plin. in. xvi. iligna primo fuit:poſtea magis placuit ex eſculo Ioui ſacra: ubiq; cuſtodito honore glandis:additæ ſunt leges arctæ ut. S. ciuis q ſeruatus eẽt fateatur:alias teſtes nihil ꝓſunt:ut ciuis fuerit:auxiliaribus uero externis q̃uis rege ſeruato decus id nõ dãt:accepta corona ciuica licet uti ꝑpetuo in ludis:induẽti ſemꝑ aſſurgi etiã ab ſenatu in more eſt ſedẽdi ius eſt in ꝓximo ſenatui. Vacatio munerũ oĩum ipſi patriq; & auo paterno dať:Plutarchus in ꝓblematis & in coriolano ideo exiſtimat hãc coronã dono dari ei:qui romanũ ciuẽ ſeruaſſet in ꝑlio:q̃m Ioui ſacra quercus ſit in cuius tutela ſunt ciuitates:& q̃a ex quercu antiq̃tus cibaria erãt glãdes:& facilẽ militi fructũ quercus exhibebat. Meruit:militauit merere enim dicimus ſtipẽdii gratia militare. Lucanus ære merẽt paruo. M. Varro equo publico merẽt:merere etiã ſignificat ſordidiſſimũ quæſtũ capere. Vnde meretrices & meritorii pueri dicti:interdũ merere dicimus ꝓ mereri:Plautus in captiuis:uale atq; ſalue & ſi aliter ut dicã meres ꝓ mereris. Sub ſeruilio iſaurico. Seruiliũ illũ ſignat qui piratas deleuit:quo tẽpore cœpit iſaura pãphiliæ ciuitatẽ:de hoc ĩtellexit Ouidius illo uerſu:africa uictorẽ de ſe uocat:alter iſaurũ:aut cretũ domitas teſtificať opes:hic ut teſtis eſt Euſebius chronographus:publico funere romæ elatus fuit. Quæ per Marcũ lepidũ. M. lepidus ſignať:qui inuito ſylla ſuffragrãte Põpeio conſulatũ adeptus eſt:qui cũ acta ſyllæ iam defuncti reſcĩdere tẽtaret bellũ excitauit:& a Quinto catulo collega ex Italia pulſus ẽ. De hoc Lucanus:ſternere ꝑfecto:ut catulo iacuit lepidus:periit autẽ in ſardinia in quã fugerat nõ tã morbo q̃ merore:qđ in litteras quaſdã inciderat:ex quibus ut inquit Plutarchus uxorẽ cognouit adulterã. Mirũ ẽ pariterq; ſcitu dignũ:quod tradit Plinius in. xxxvi. ꝙ nõ fuit Romæ pulchrior domus q̃ ipſius lepidi:at eadẽ intra annos. xxxv. centeſimum locum nõ obtinuit:adeo luxus cœpit inualeſcere. Societate abſtinuit:noluit Cæſar lepido ſe cõiungere offerẽti Maria & mõtes:& pollicitatiõibus ampliſſimis inuitanti:cũ uideret eius ingeniũ ſocors & minime circũ-

De clientibus

Mitylenæ

ciuica corona

Merere qd

Seruilius iſauricus

M. lepidus

ſpectum:& quia occaſionem:ex cuius momentis magnæ:plerunque res agitantur: inuenerat minorem
foret opinatus. Cum ideſt partim.
M.AN. Libertino:ad ingenui differētiā dixit. Secūdiore:ꝓſperiore. A thermo: cuius ductu milita
bat. Mitylenaꝝ:urbs in leſbo libera Mitylenæ ut Plinius ait. Ciuica corona:querna:& qua qui ciuem
ſeruaſſet donari conſueuit:ſed alia de cauſa imperatoribus data:ut poſtea dicetur. Meruit: ſtipendia fe
cit:militauit:unde emeriti:qui iam militia ſoluti ſunt: quidam emereor & emeritum: a mereor libentius
ducunt. Seruilio Iſaurico:is ab iſauris in cilicia uictis Iſaurici cognomen Romam reportauit.Ouidius.
Alter iſauras aut cretum domitas teſtificatum opes. Marcum Lepidum : conſul poſt Syllæ mortem in
eius acta & uniuerſæ factionis opes temere inuectus armis a Luctatio collega uictus in Sardiniam aufu
git:ubi diſtillationis morbo nō multo poſt periit:ſunt qui dolore nimio affectum:quū de adulterio cōiu
gis reſciuiſſet conſumptū dicāt. Magnis cōditionibus:magnis uictoriæ p̄miis. Ingenio eius uāo & incō
ſtāti. Minorē opiniōe:oīa minus q̄ opiatus eēt ad diſcordiā & ſeditionē paratā. Offenderat:inuenerat.

De accuſatione Dolobellæ.

CAeterum compoſita ſeditiōe ciuili Corneliū Dolobellam cōſularem & triumphalem uirum repetundarum poſtulauit: abſolutoq; Rhodū ſecedere ſtatuit:& ad declinandam inuidiam:& ut per ociū ac requiem Apollonio Moloni clariſſimo tunc dicēdi magiſtro operam daret. Huc dum hybernis iam mēſibus traiicit circa pharmacuſam inſulam a prædonibus captus eſt:manſitq; apud eos non ſine ſumma indignatiōe prope quadraginta dies cū uno medico: & cubiculariis duobus. Nam comites ſeruoſq; cæteros ī initio ſtatim ad expediēdas pecunias qbus redimeretur dimiſit. Numeratis deinde quīquaginta talētis expoſitis in littore nō diſtulit: quin e ueſtigio claſſe deducta perſequeretur abeuntes: ac redactos in poteſtatē

PHI. Cōpoſita ſeditiōe ciuili ſeditiōem ſignificat: quā Romæ excitauerat lepidus aduerſus collegā Catulū. Cordolobellā poſtulauit. Duos eodē tēpore fuiſſe & prænomie & noīe & cognomine dolobellas tradit Aſcōius pediāus quoq; alterum Marcus ſcaurus & accuſauit & dānauit: alteꝝ Cæſar accuſauit nec dānauit. De quo nunc loquit̃ trāquillus hoc ſcitu dignū ē:quod uno &.xx.ætatis āno Cæſar dolobellam hunc accuſauit oratione luculenta:quā cum admiratiōe poſteri legebant : auctor tacitus in dialogo de oratoribus: poſtulare uero ſignificat accuſare:ī quo ſignificatu crebriter accipit̃ apd oratores:& ut ſcribit Vulpianus iuriſcōſultus poſtulare ē deſideriū ſuū uel amici ſui in iure apud eū:qui iuriſdictioni præeſt exponere:uel alterius deſyderio cōtradicere:qui aūt poſtulare ꝓhibeant̃ libro tertio digeſtoꝝ copioſe traditū eſt. Repetūdaꝝ præſides ꝓuīciaꝝ accuſari ſolēt repetūdaꝝ:a ꝓuincialibus: qbus eripuerūt pecunias: aut uaſa: aut ueſtē:aut frumēta:aut id genus alia:de qua re ita ſcribit iuriſcōſultus libro.xlviii.digeſtoꝝ:lex Iulia repetūdaꝝ ꝑtinet ad eas pecunias:quas qs in magiſtratu legatiōe uel alio officio miniſterio ue acceperit:& Paulo īfra apertius ita ſcriptū ē:lege Iulia repetūdaꝝ tenēt̃:q cū aliq̄ poteſtatē haberēt pecuniā ob iudicandū uel nō iudicādū decernēdū ue acceperit:dicimus aūt repetūdaꝝ & de repetūdis ꝑ duos tātūmō caſus Acilius glabrio legē primus tulit de pecuniis repetūdis:q̄ Acilia dicta ē:quæ ut inqt Cicero lex ſocialis ē & tota ſocioꝝ cā cōſtituta. Abſoluto S.dolobella:fuit enim abſolutus: q̄uis ad dānationē peragēdā cōplures græciæ ciuitates teſtimonia Cæſari detulerint. Apollonio moloni ſcribit Plutarchus Cæſarē cōdiſcipulū fuiſſe Cicerōis ſub apollonio molōe:q ut auctor ē Strabo alabādēſis quidē fuit ſed rhodi uixit: & ideo rhodius nūcupatus. Cicero in bruto teſtat̃ Apollonio molōi utpote optimo dicēdi magiſtro recoquēdū ſe dediſſe:ſub quo cū Fauonius parū ꝓfeciſſet facetoſa q̄dā annominatiōe dixit idē Cicero eū rhodi molis potius q̄ molōi opam dediſſe. Circa pharmacuſam īſulā iuxta atthicā regiōem ī ſalāiniaco mari duæ ſunt exiles īſulæ noīe pharmacuſæ:in quaꝝ altera ſepulchrū circes uiſit̃:auctor Strabo in.ix.pharmacuſæ īſulæ meminit nudo tm̄ noīe Pli.in.iiii.natu.hiſto. Rhodū ſecedere rhodos īſula ē in mari carpathio ut īdicat Lucinianus uerſus:Rhodos carpathiū ī pelagus ſe īclinat aptū:ſoli ſacra eſt:q puellæ noīe rhodiæ amore captus rhodū ab ea noīauit:ut refert Diodorus in.vi. Auꝝ rhodi pluiſſe ob feliciſſitatē inſulæ cecinit pīdarus:ubi ſtudia liberaliū artiū & ī primis oratoriæ facultatis effloruerūt. Vnde Cicero & Quītiliāus tria oratoꝝ genera fuiſſe ꝓdiderūt:atticū aſianū & rhodiū: qđ uelut mediū erat & ex attico aſianoq; cōmixtū:merito itaq; Cæſar ſeceſſum elegit rhodiēſem utpote locū diſciplinis īgenuis faciēdoq; oratori accōmodatū:illic.n.multi memoratu digni extiterūt:circa philoſophiā & oratoriā:pāetius & ſtratocles:& Andronicus. Rhodi qdē uixit Poſſidōius & ſophiſticā rhodi exercuit:fuit tamē Apamiēſis ex ſyria:quēadmodū Apollonius molacus & molonā hi alabādēſes fuere:p̄terea ſimias grāmaticus & Apollōius q argonautica cōpoſuit alexādrini qdē fuere:rhodii tamē uocati ſunt. A p̄dōibus captus ſcribit Plutarchus Cæſarē captū fuiſſe a cilicibis piratis cū diſcederet a Nicomede bithyniæ rege. Cato p̄dōulos dixit υποκοριο .i.diminutiue q̄ſi puſillo p̄dōes. Comites appellatiōe cōitis eū accipe debēus q ſeqt̃:ſi

De duobus dolobellis

Poſtulare

Accuſatio repetundarum

locus de molone

Pharmacuſæ inſulæ

Rhodos ſacra

Comes q

ue liber:ſiue ſeruus:ſiue maſculus:ſiue fœmia ſit:& ita cōitē labeo iuriſcōſultus deffinit:q frequētādi cuiuſq cā ut ſequeret deſtiatus fuerit. Inter comites utiq & pedagogi erūt: hoc tpe comes nomē ē dignitatis:qđ & uſurpat amiāus marcellinus:a quo largitionū comes dictus:q ꝑerat largitiōibus impatoriis. Ad exp̄ediēdas pecunias:quas.S.mileſii ei ſupeditauerūt ut redimeret. Talētis:talētū multiplex eſt nāq talētū atticū magnū octoginta tres habet libras:paruū uero ſexagita:auctor Priſciāus:ſcribit ſeruius talētum apđ romanos eē.lxx.libraꝝ. Varro aūt talētū atticū ait taxari ſexdecī ſexterciis:Plin.in.xxxiii. Ex auctoritate Varrōis tradit talētū ægyptiū pōdo.lxxx.patere. De talēto attico Liuius deſcribēs fœdus qđ cū antiocho & romāis ictū ē ita ꝓdidit:talētū ne minus pōdo.lxxx.romāis pōderibus pēdat:erat aūt talētū euboicū:qđ q̄ttuor milia ualebat denarioꝝ romanoꝝ:erat ꝑterea talētū rhodiū quigētoꝝ denariū. Neapolitanū ſex denariū:ſyracuſanū triū denariū:rheginū uictoriati:ē aūt uictoriatus nūmus argēteus uictoriæ nota ſignatus:& īde nomē:hic ītelligimus attica talēta numero.l.fuiſſe: numerata:q̄ ſingula romāis pōderibus pendant.lxxx.pondo hoc eſt libras. Eueſtigio:ſtatim.

De talento

Victoriatus nūmus qui

M.AN. Corneliū Dolobellā:duo eodē tpe:ut Pediāus ait fuerūt Dolobellæ:atq ambo poſtulati: ſed hūc Cæſar accuſauit:quē dānare nō potuit:quanq̄ multi græciæ populi:& teſtimōia ut Plutarchus ſcribit ei detuliſſent:alteꝝ.M.Scaurus:q ut dānaret effecit. Cōſularē & triūphalē:qui in nō mō cōſul fuerat:ſed triūphū etiā egerat. Repetūdaꝝ:pecuniaꝝ intellige quo noīe pecuniæ:& alia quibus diuitiæ cōſtant:cōtinent:ſed ſiue nomē ſit:ſiue aliud duobus caſibus repetūdaꝝ:& repetundis ueteres plurimum uſi ſunt. Apollonio Moloni:cui cicero quoq ut Plutarchus ait:opam dedit. Pharmacuſam inſulā:circa carpathū eſt ea īſula:unde & carpathiū mare. Claſſe deducta:ex mileſio: ut Plutarchus ait:portu ī altū ducta.

ſupplicio:quod illis ſæpe minatus iter iocum fuerat afficeret: Vaſtante regiōes ꝓximas Mithridate:ne deſidere in diſcrimine uideretur ſociorum ab Rhodo:quo ꝑtēderat trāſit in Aſiam:auxiliiſq cōtractis:& præfecto regis ꝓuincia expulſo:nutantes ac dubias ciuitates retinuit in fide.

De tribunatu militū eius:& aliis geſtis ipſius.

TRibūatū militū:q prius romā reuerſo p ſuffragia populi honor oprigit auctores reſtituendæ tribūitiæ ptātis:cuius ui ſylla diminuerat enixiſſime iuuit. Lucio Cinæ uxoris fratri:& q cū eo ciuili diſcordia Lepidū ſecuti

PHI. Supplicio afficeret: Cæſar piratas a quibus captus fuerat cū i poteſtatē ſuā redegiſſet qm̄ ſuffixuꝝ ſe cruci ante iurauerat iugulari prius iuſſit deīde ſuffigi:feneſtella tū in ſecūdo epitomatū ꝓdidit piratas a Cæſare decollatos fuiſſe hoc ē ſecuri ceſos nō ſuffixos patibulo: apđ illū.n. ut ait Diōedes īuenit quēadmodū Cæſar a piratis captus ſit:utq eos poſtea cœperit & decollauerit. Ne deſidere:ceſſare & p ignauiā deſes & ceſſator eē. Auxiliiſq contractis: Auxilia ꝓprie dicunt socioꝝ:cū legiōes ex romāis cōſtent:inde ſcribit Vegecius libro.ii.de re militari: auxiliares ex diuerſis locis ueniūt:& legiōibus ſemp auxilia tanq̄ leuis armatura ī legiōe iūgebant ut in his ꝓliādi magis adminiculū eēt q̄ principale:inde apud hiſtoricos legionarii & auxiliarii diſcretim ꝓdunt. Prouīcia expulſo:ꝓuīciā intelligit aſiā nō eā:quæ tertia orbis pars ſignificat:ſed alterā quā agrippa determinauit ab oriēte armenia minore:ab occidēte phrygia:lycaonia:pāphilia:a ſeptētriōe ꝓuincia pōtica a meridie mari pāphilio. Regiōes āt lōge. Ab italia acqſitæ bello ꝓuīciæ dictæ ſunt a porro uel ꝓcul uincēdo:ad q̄s ꝑtores qa cū officio mitteban̄t officia quoq ꝓuīciæ noīant:auctor donatus in cōmentario phormiōis:ait egeſippus romanos cū ī ius ſuū uincēdo redigerēt ꝓcul poſitas regiōes:appellauiſſe ꝓuincias:a ꝓuincia ꝓuinciales deriuāt:quo antiqtus noīe oēs ꝑter italicos appellabant:qđ ſignificare uidet Plin. libro epiſto laꝝ. viii. ſic ſcribēs:italicus æs an ꝓuincialis:& columella caput facit lib.vi. Agricolatiōis de cultura ꝓuīcialiū uineaꝝ:cū alibi de cultura italicaꝝ ſcribat. Regis:mithridatis. Tribunatu militū: tribunoꝝ militariū duo ſūt gn̄a:alii ruffuli dicūt:q ī exercitu creari ſolēt. Alii ſūt cōiciati:q rōæ cōiciis deſignāt auctor Aſcōius. Tribūi militaris officiū ē ut miles ueſte nitidus armis bn̄ munitus:exercitatiōis uſu & diſciplia eruditus īcedat:ſicuti docet Vegecius ī.ii.de re militari:Vegecio ſubſcribit iuriſcōſultus ſic ſcribēs titulo de re militari:officiū tribunoꝝ ē milites ī caſtris cōtinere:& ad exercitationē ꝑducere q̄relas cōmilitonū audire:ualitudinarios īſpicere:olī romæ tribūi militū cōſulari ptāte ꝓmiſcue ex patribus ac plebe creati ſūt:de quoꝝ numero Vario & ptāte nō pauca ſcribit Liuius lib.q̄rto &.v.ab urbe cōdita:alii fuerūt tribuni plebis alii tri.ærarii dicti ab eo:qđ his attributa erat pecunia q̄ militi redderēt. Igit Cæſar creatus tri.miliū q cōiciatus dicit fauore populari iuuit autores reſtituēdæ tribūitiæ ptātis. Qui at fuerīt iſti autores ambigit. Ego exiſtimo ītelligēdū eē peculiariter Pōpeiū:q ut ſcribit Plutar.apđ plebē erat fauorabilis: ꝓpterea q tribunatū reſtituerat. Appiāus ī.ii.belloꝝ ciuiliū auctor ē Pōpeiū cū a curiōe tribuno ſenatus fuiſſet diſſolutus uehemēter pœnituiſſe:q tribūitiā ptātē a ſylla īminutā atq diſiectā:denuo īpe ī priſtinū ſtatū redigiſſet:Aſconius pediāus:īfractā tribunitiā ptātē a ſylla reſtitutā a Cneo Pōpeio apparet lōge tamē differt tribunus plebis a tribūo militari. Qui honos:īngr̄atus. Reuerſo:Cæſari. Cuius uī ſylla dimīuerat:ſcribit Cæſari ī cōmētariis ſyllā oībus rebus nudaſſe tribūitiā ptātē:cui tm̄ ītercessionē liberā reliqrit. Quin-

Auxilia

Prouinciæ quæ

Prouinciales

Tribūi qui

tus Cicero ſic inqt apđ.M.Tulliū fratrē lib.iii.de legibus:quāobrē ī iſta qdē re uehemēter ſyllā ꝓbo:q tribūis plebis ſua lege iniuriæ faciēdæ ptātē ademerit auxiliū ferēdi reliqrit. Pōpeiūq; nr̄m cæteris rebus oībus ſp ampliſſimis ſūmiſq; effero laudibus:de tribūitia ptāte taceo nec rephēdere libet:nec laudare poſſū uitia tribūatus.De hac eadē re ita refert Liu.uolumīe.lxxx iiii.ſylla tribūoꝝ plebis ptātē mīuit & oē ius legū ferēdaꝝ ademit. (Enixiſſime) maxīope ualidiſſime. (Rogatiōe plotia cōfecit:lex plebiſitū priuilegiū rogatiōis noīe cōtinet̄:ē.n.rogatio q̄ſi caput & fons totius iuris popularis.nā rogare populū ē agere cū populo:ī quare hæc erāt uerba ſolēnia.Velitis ne iubeatis ne grites ut hoc uel illud fiat.Vnde rogatio q̄ſi q̄dā interrogatio ē īde trāquillus rogatiōem plotiā appellat legē latā a plotio tribūo plebis:p quē Cæſar effecit ut hii:q cū Lepido fuerāt ī patriā redire inpune poſſent.Gellius ī.xii.noctiū atticaꝝ:meminit orationis q̄ Cæſar plotiā negationē ſuaſit:q̄uis quodices gelliani ferme oēs nō plotiā rogationē ha beāt ſed plāutiā ueꝝ cū plocius dicat̄ & plaucius:plauciā rogationē legemus apud gelliū:& ita cōueniet cū tranquillo.

Rogatio quid

M.AN. Supplicio qđ fuerat ītermīatus Cæſar eos ī ptāte redactos prius iugulari iuſſit:mox pgami:qđ ſe factuꝝ ꝓmiſerat:cruci iugulatos affixit. Nutātes:īſtabiles:nec ī fide māſuras. Tribūatū militū:Pedianus duo ait tribunoꝝ militū fuiſſe gn̄a:unū qđ refuſti diceret̄:quiq; ī exercitu creari ſoliti eēnt:alteꝝ comitiatoꝝ:q comitiis deſignaret̄:de quo nūc:ſed hi cōſulari ptāte creati ſunt circa Veiētani Senōiciq; belli tpa:īterdū & ꝓcōſularis:aut nō mlt̄ū diuerſa ptās data:quo fit ut tribūos faſces ēt ꝓcul italia habuiſſe tradiderīt:qdā ut Tyberiū Nerōnē q poſtea prīceps fuit Rhodi:&.M.Antōiū:q ab Anto.pio ē adoptatus tota Italia ꝓcōſulari īperio tribunū fuiſſe Capitolinus tradidit. Cuius uim:ptātem. Sylla diminuerat:tulerat Sylla dictator legē ut Appianus ſcribit:qua cautū eſt:ne is qui tribunus plebis fuiſſet: magiſtratū ullū amplius haberet.Liuius:oēm ferendarum legum uim tribunis ſcripſit ademptatam. Pedianus autem iudicandi. Auctores reſtituendæ tribu.po.ro. Pompeius ſecundo ſuo conſulatu: quem cum Craſſo geſſit tribunitiam ptātem populo reſtituit:cuius poſtea rei conſtat eum ſub initium ciuilis belli pœnituiſſe.

poſt necem conſulis ad Sertorium confugerant reditum in ciuitatem rogatione Plocia confecit:habuitq; & ipſe ſuper ipſa re contionem.

De quæſtura eius & aliis geſtis per eum.

QVeſtor Iuliam amitam uxoreq; Corneliam defunctas laudauit e more pro roſtris:ſed in amitę quidem laudatiōe de eius ac patris ſui utraq; origine ſic refert. Amitæ meæ Iuliæ maternum genus ab regibus ortum paternum cum diis immortalibus coniectum eſt . Nam ab Anco Martio ſunt Martii reges quo nomine fuit mater

PHI. (Poſt necē cōſulis) S.lepidi de quo ſupra dictū eſt. (Vxoris fratri) erat hic frater corneliæ uxoris Cæſaris. Vn̄ merito Cæſār elaborauit ut ī urbem redire poſſet. (Ciuili diſcordia) q̄ inter lepidū & catulū exorta eſt. (Ad ſertoriū cōfugerāt) Sertorius id tpis erat in hiſpania marianæ factiōis ꝓpugnator: aduerſus quē ſylla multos miſit impatores cū exercitibus:hiſtoria ſertorii notior ē q̄ ut pluribus ſit explicāda. (Habuit cōtionē) Cōtio ſignificat locū ſuggeſtūq; ī quo uerba fiunt.itē cetū populi aſſiſtentis:itē orationē ipam q̄ ad populū dicit̄:auctor uerius flaccus: cuntio græce δημιγορια nuncupat̄.hic cōtionē intelligit orationē Cæſaris habitā ad populū. (Quæſtor) quæſtura primus erat honoris gradus apđ rōanos: & ṗtorē quæſtori ſuo parētis loco eē oportebat: ſicuti cicero in oratiōe ꝓ Plautio & ī uerrinis ſcriptitauit:quæſtores āt dicti ſunt:a quærēdo:q cōqrerēt publicas pecūias & maleficia.Dubiū ē Rōulus ne an tullus hoſtilius quæſtores primos romæ creauerūt.Ex quæſtoribus qdā ꝓuīcias ſorciebāt̄ & tā patricii q̄ plebeii īdifferēter creabāt̄:de qbus mlt̄a iuriſcōſulti ꝓdiderūt:auctor eſt tacitus.xx.q̄ſtores olim fuiſſe creatos cū ſtipēdiaria iā eēt italia:parrici quæſtores:antiqtus appellabāt̄: qui ſolebāt creari cā reꝝ capitoliū q̄rēdaꝝ:tales hac tēpeſtate ſunt iudices maleficioꝝ quos uocāt. (Amitā pr̄is ſororē) marii uxorē.unde amitini cōſobrini dicti q ex ſorore & fratre ꝓpagant̄. (Laudauit e more ꝓ roſtris) cū ex uoto camilli cratera aurea ad Apol'inē delphicū mittēda eēt cunq; pua auri copia foret ī urbe:tūc matronæ romāæ īter ſe cōſultātes oīa corporis ornamēta aurea cōtulerunt: qđ auꝝ fuit pondo viii.talētoꝝ.Igit̄ ſenatus referre uolēs his mulieribus honorē decreuit:ut poſt mortē ita ꝓ fœminis in funere celebrādo or̄o funebris haberet̄:ſicuti ꝓ uiris habebat̄:auctor Plutar.ī camillo:a Plutarcho diſſentit Liuius q ſcribit ī.V.ab urbe cōdita:qđ cū ī publico deeſſet aurū ex quo ſūma pactæ mercedis gallis arcē rōanā oppugnātibus cōficeret:id a matrōis fuiſſe collatū:ṗtereaq; īſtitutū ut eaꝝ ſicut uiuoꝝ poſt mortē ſolēnis laudatio eēt. (Pro roſtris:) romæ ante curiā hoſtiliā ī foro rōani extructum ſuggeſtum adornauere ex roſtris nauium antiarium:roſtraq; id tēplū appellauerunt:ex quo loco cōcionari ſolebāt:auctores Liuius &.M.Varro ꝓ roſtris dicit̄ ſicuti dixerunt ueteres:ꝓ cēſu:ꝓ tribunali:ꝓ teſtimōio.Vbi hæc pticula ponit̄:ꝓ ī alias ſign̄at ante ut:ꝓ curia:ꝓ mēibus:ante curiā:ante mēia:auctores feſtus Diomedes & Priſciāus utraq; origīe:materna & paterna. (Amitæ meæ Iuliæ) uerba ſunt Cæſaris:qbus Iuliā amitam mari uxorē laudauit oratione funebri. (Ab regibus:) pp ancum martium. (Cum diis) pp Venerem. (Ab ancomartio ſunt martii reges:) romæ familia fuit martioꝝ:q cognominati ſunt reges:ꝓpterea qđ ab anco martio q̄rto

Contio qd

Quæſtores

Parrici

Roſtra qd

romanoꝝ rege erant oriūdi: inde aqua martia a noīe qnti martii regis dicta ē: q fuit unus ex hac familia cuius meminit. Pli. in. xxxvi. In hac gente fuit Marcius uates illuſtris cuius carmina citāt Liuius & Macrobius. Fuit mater: marcia ſignificat: quæ fuit mater Iuliæ cæſaris amitæ.

MAN. Poſt necē cōſulis: Lepidi. ſ. quē in Sardinia defunctū diximus. Rogatōe: lege plebiſcito. Plocia: Clodiū & Claudiū ueteres dixere: ſic Plociū & Plauciū: duoꝝ Pedianus Plaucioꝝ meminit. M. Plaucii Syllani trib. pleb. &. P. plauci ipſei: q in cōſulatu fuit Milōis cōpetitor: utrius hoꝝ: an alterius Plaucii rogatiōe Cæſar Corneliæ uxoris fratri: & aliis exulibus reditū in urbē fecerit parū cōpertū habeo. Concionē: orationē ad ppl'm: oratiōis ipſius Gel. meminit: ī oratiōe inqt. C. Cæſaris: q̄ plauciā rogationem ſuaſit: Iuliā amitā patris ſui ſororē: q̄. C. Mario nupſit. E more: ueteri īſtituto: miror Plutarchū exiſtimare nouo exēplo Corneliā a Cæſare laudatā: q̄ſi is honor grādibus natu matrōis tm̄ redderet: quū ipſe in Camillo auctor ſit: ob aurū a mulieribus ī publicū collatū: parū decreto oībus datū: ut fato defunctæ publice laudarent. Alicarnaſſeus Diony. antiqſſimam orationē funebrē apud Romanos eā exiſtimat: quā Publicola cōſul in Bruti collegæ funere habuiſſet. Quo noīe Martia: quia in Martia gente orta.

a Venere Iulii cuius gētis familia ē noſtra. Eſt ergo ī genere & ſanctitas regum qui plurimum inter homines pollent & cerimonia deorum quorum ipſi poteſtate ſunt reges. In corneliæ autem locum Pompeiam duxit quinti Pompeii filiam Syllæ neptem: cum qua deide diuortium fecit adulteratam opinatus a Publio Clodio: quem inter publicas cerimonias penetraſſe: ad eā muliebri ueſte tā cōſtās fama erat ut ſenatus quæſtionem de pollutis ſacris decreuerit.

PHI. A uenere Iulii: Venus ex Anchiſa gēuit Aeneā patrem Iulii aſcanii: a quo gēs Iulia deducitur. In gñe: amitæ iuliæ materno & paterno. Sāctitas regum: hoc refert ad ancū marciū regē romanoꝝ. Et cerimōia deorū hoc ad uenerē referendū ē. Pollent: poſſunt: unde pollentia dea potētiæ colebat a romāis: cuius ſignū olī ꝓcidiſſe teſtis ē Li. lib. unde q̄dragesimo. In hāc ſnīam ait Papinius. Sub regibus oīs terra. Quoꝝ ipſe ī ptāte: huic ſnīæ q̄drat illud oratianū. regū timēdoꝝ in ꝓprios greges. reges ī ipſos īperiū eſt iouis. Quīti pōpeii filiā. meminit Aſco. quīti pōpeii: q uidet fuiſſe frater pōpeiæ uxoris cæſa. eū. n. nepotē ſyllæ ex filia fuiſſe refert: cuius neptis erat & ipa pōpeia. Inter publicas cerimōias notiſſimū ē quēadmodū. p. Clodi. cicerōis inimicus muliebri pſalteriæ ueſte occultatus ꝓphanauit ſacra bonæ deæ: a quoꝝ cōſpectu ſic oēs uiri ex ritu ſūmouebātur: ut picturæ quoq; maſculoꝝ aīaliū cōtegerent. Dephenſus itaq; Clodi. ī cubiculo puellæ: q̄ ancilla erat pōpeiæ uxoris Cæſaris: quā efflicti deperibat: accuſatus fuit pollutarū cerimoniarū: quē tñ reatū euaſit empto cōſtuprato q; iudicio. auctores Ci. & Seneca publicas cerimonias ītelligit ſacra bonæ deæ, quoniā id ſacrificiū ꝓ ppl'o fieri dicebat de quo ita ſcribit Ci. in oratiōe de aruſpicum reſpōſis. ſacrificiū bonæ deæ: fit p uirgines ueſtales: fit ꝓ po. ro. fit ī ea domo q̄ eſt in īperio: fit incredibili cerimonia. idē in epiſtolis ad atticū de hoc toto negocio ſic refert publiū clodiū apii filiū te credo audiſſe cū ueſte mulieris dephēſum domi Caii. Cæſa. cū ſacrificiū ꝓ ppl'o fieret: eūq; p māus ſeruiliæ ſeruatū & eductū: rē eſſe īſigni īfamia. Idē mox ī alia epiſtola: credo inqt te audiſſe cū apud cæſarē ꝓ ppl'o fieret ſacrificiū ueniſſe eo muliebri īdutū ueſtitu uerū idq; ſacrificiū cū uirgines īſtauraſſent mentionē a qnto cornificio in ſenatu factā. hoc idē tradit Seneca lib. *xvi*. epiſtolarū ad Luciliū. ṗterea popularia ſacra ſunt ut ait labeo: quæ oēs ciues faciūt: nec certis familiis attributa ſunt: ut fornacalia: parilia: laralia: Cerimoniæ aūt a carendo dictæ: ſicut religio a relinquēdo. Nā ut inqt Maſſurius Sabinus religioſum eſt qđ pp ſanctitatē aliquā remotū ac ſepoſitum a nobis eſt: uerbum a relinquēdo dictū. tanq̄ cerimoniæ a carendo. Valerius autumat ſacra cerimonias uocari a ceritibus etruſcis: quia ſacra romanoꝝ infracto reipublicæ ſtatu perinde ac florente coluerunt. Quoniā incidit. P. Clodii mentio: enarrandus eſt obiter locus ille ex epiſtola Ciceronis ad lentulum. Qui non pluris fecerat bonā deam q̄ tris ſorores. Quæri enim & quidem anxie ſo-

Popularia ſacra
Cerimōiæ unde
Enodatus locus Ciceronis

De gemitu eius apud ſtatuam magni Alexandri: & de ſomnio ipſius: de matris concubitu.

q Væſtori ulterior Hiſpania obuenit: ubi cum mandato reipublicæ iure dicendo

lẽt ab eruditis hiſtoria triũ ſoroꝝ: quas ita clodius polluit: ſicut cerimonias bonæ deæ polluerat. ego ut ꝓ uirili ꝑte foueã ſtudia ſtudioſoꝝ: cũ diligẽter id inq̃rerẽ: rep̃i clodiũ habuiſſe tris ſorores eaſq; oẽs conſtupraſſe: q̃rũ iunior noĩe clodia nupſit lucullo. altera terrẽtia noĩata uxor fuit Marcii regis. tertia nupſit metello celeri: q̃drans cognominata ex eo ꝙ q̃dã adoleſcens q eã amabat ꝓ argẽteis nũmis q̃drãtes æreos ĩmiſit in loculũ puellæ q̃ cũ q̃drantibus ꝓ p̃cio cõcubitus illuſa fuiſſet: q̃drãtis meruit cognomẽ. Auctor huius hiſtoriæ ẽ Plutar. ĩ uita cicerõis: ſed nõ ea q̃ uulgo ĩpreſſa legit̃. illã. n. ſcripſit Leonar. aretinus ut cõditor nõ ut ĩterpres. ¶ Quæſtionem: mõ inq̃ſitionẽ: alias tormẽta: apud rhetores dialecticoſq; alia res eſt q̃ſtio. ¶ Pollutis: cõtaminatis uiolatis. ¶ Quæſtori ulterior hiſpania obuenit: ex quæſtoribus ut ſcribit Vulpianus q̃dam ſolebant ꝓuĩcias ſortiri: nõ. n. oẽs quæſtores ꝓuincias ſorciebant̃. Cæſar ex his quæſtoribus unus fuit q ꝓuincias ſortiunt̃. cui hiſpania ulterior obuenit hoc ẽ ſortio obtigit: quæ teſte Plinio bethica eſt. oĩs. n. hiſpania in ulteriorẽ: citeriorẽq; diuidit̃. Citerior eadẽ taraconẽſis ad pyrenea uſq; iuga ꝓtendit̃ ulterior in duas ꝑ longitudinem ꝓuincias diuidit̃: hoc eſt bethicam & luſitaniam.

Quæſtio quid

Diuiſio hiſpaniæ

M. AN. A uenere Iulii: ab Iulo Veneris nepote: Aeneæ filio: Vergi. Iuli. a magno dimiſſum nomẽ Iulo. In genere patris. ſ. & amitæ meæ. Regũ ſanctitas: inuiolabilis maieſtas. Et cerimonia: ad hiſtoriã alluſit: niſi ad Venerẽ potius id referas: Diony. auctor ẽ: orta ĩter Iuliũ Aſcanii filiũ: & Siluiũ Aenea & lauinia genitũ de regno altercatõe ita ĩter eos cõparatum: ut Siluius regnaret: Iulo & poſteris: q̃dã ſacroꝝ ꝑtãs cæderet: q in ea gẽte uſq; ad ſua tp̃a mãſiſſet. Quinti Põpeii filiã: Pedia. Quĩtus inq̃t Põpe. ſyllæ dictatoris ex filia nepos: q̃re Põpeia ꝓneptis potius: niſi hũc fratrẽ accipias cuius pater eodẽ p̃noĩe fuerit quod raro apud maiores uideo ſeruatũ. Inter pudicas cerimõias: publica ſacroꝝ ſolẽnia q̃ in põtificis maximi. domo celebrari ſolita ſcribit Plutar. q̃re Cæſarẽ tũ põtificẽ fuiſſe accipias oportet: quũ Clodius ad eius cõiugẽ muliebri habitu penetrauit: miror Appianũ Calaphurniã ꝓ Põpeii inſcripſiſſe. Sed adhuc magis mirũ Liuiũ: Metelli pontificis coniugẽ in ſacris bonæ deæ a Clodio adulteratã ſcripſiſſe: quũ & uxorẽ Cæſaris fuiſſe conſtet: ad quã ille. in opertũ ueniſſet: nec Calphurniã: q quoad uixit Cæſar: in eius conubio ꝑmanſit. Obuenit: ſorte obtigit. Vlterior hiſpania: Bethica: quæ ulterior: auctore Plinio dicta eſt.

cõuentus circũiret: gadeſq; ueniſſet aiauerſa apud Herculis templũ magni Alexandri imagine ingenuit: & quaſi pertæſus ignauiam ſuam: quod nihil tum a ſe memorabile actũ eſſet in ætate: qua iam Alexander orbem terrarũ ſubegiſſet: & miſſionem continuo efflagitauit ad captãdas quãprimum maiorum rerum occaſiones. In urbe etiam cõfuſum eum ſomnio proximæ noctis: nam uiſus erat per quietẽ matri ſtuprum intuliſſe: coniectores ad ampliſſimam ſpem incitauerunt. Arbitrium orbis terrarum portendi interp̃tantes: quando mater: quã ſubiectã ſibi uidiſſet: nõ alia eſſet q̃

Cõuentus quid

PHI. ¶ Cõuentus: circũiret. In hoc loco cõuentus loca ſignificant̃: in q̃bus populi iuris dicendi cauſa a magiſtratibus iuridicis cõgregant̃: de q̃bus crebra ẽ mentio apud hiſtoricos: & ita illud intelligendũ eſt in. v. cõmentariorũ apud cæſarẽ his cõfectis rebus cõuentibuſq; pactis in citeriorẽ galliã reuertit̃. In hoc eodẽ ſignificatu accipit̃ illud poetæ ſatyrici: nec ꝑ conuentus nec cuncta per oppida curuis unguibus ire ꝑta nũmos raptura celeno. ſcribit Pli. ĩ. iii. ĩ bethica fuiſſe iuridicos cõuentus q̃ttuor uidelicet gaditanũ. cordubenſem. aſtyſitanũ: hiſpalẽſen. ¶ Apud Herculis tẽplum: gadibus tẽplum fuit Herculis honoratũ. in quo q̃dam colũnas illas eſſe exiſtimãt: quæ Herculis colũnæ nũcupant̃. ſunt aũt ex ære cubitoꝝ octo lõgitudine: & gades Herculi dicatæ: teſtat̃ ẽt poeta in priapeiis illo uerſiculo. gades Herculis humidũq; tibur: hoc Herculis tẽplum de quo nũc loq̃tur tranquillus luculẽtis uerſibus: deſcribit ſillius Italicus libro. iii. punicoꝝ. de eodẽ ſẽtit Liuius ſic ſcribẽs libros. xxi. hãnibal gadis ꝓfectus Herculi uota exoluit nouiſq; ſe obligat uotis: Philoſtratus lib. v. de apollonii uita ꝓdidit multa de tẽplo herculis gaditani. Gades aũt inſula eſt extra colũnas herculeas: olim uno cenſu q̃ngẽti gaditani cenſi ſunt in ordine equeſtri. cor. balbus oppidũ gadibus cõdidit noĩe neapolim. gaditani oriũdi ſunt a tyriis. hic Lucanus. tyriis q gadibus hoſpes. ¶ Ingenuit Paulũ diſſentit Plutarchus qui ſic ait. Cæſar in hiſpania cũ ocium nactus res quaſdã Alexandri pictas ꝑlegeret ſecũ diu cogitabundus dehinc illachrymaſſe tradit̃: cuius rei cãm admirãtibus ſociis: nõ ne iure dolendum arbitramini: quod huius ætatis Alexander tot gentes ſubdidiſſet ĩperio: qua nullũ adhuc p̃clarum facinus ipſe geſſerim. ¶ Perteſus ignauiam: perteſus participiũ eſt ſine uerbi origĩe: ut autumat Seruius: & regit genitiuũ ſicut ex illo Virgiliano manifeſtum eſt: ſi nõ perteſum thalami tedæq; fuiſſet. Regit etiã accuſatiuum ut ex hoc loco aperte dignoſcitur: cuius teſtimoniũ citat Seruius: atq Aulus Gellius libro. i. noctium acticarũ uſus eſt hoc uerbo ꝑtedere tãq̃ perſonali ſic ſcribens uerbi eius deſignati ꝑteduiſſent. Scipio Africanus ꝑtiſum per. i. litteram dicit̃ enũciaſſe: cuius meminit Lucil. cũ ait. Quo facetior uidet̃ & ſcire pluſq̃ cæteri ꝑtiſum hoĩem non perteſum dicere ferũt te. Qua Alex. deceſſit Alexander ãnos tris & triginta natus: cum prius ſubegiſſet oẽs ferme orientales nationes: & inſtar fulminis cuncta proſtrauiſſet oceanum quoq; eremigaſſet. Seneca in primo ſuaſoriarum nõ ineleganter inquit. Alexã. orbi magnus eſt: Alexandro orbis Anguſtus eſt.

Templum Herculis Gadibus

Gades ubi

Perteſus

Pertædere

De alexandro

Anaxarchus plures mūdos dixit

etenim ſicut hiſtoriarū cōditores ꝓdiderunt cū anaxarchū philoſophū audiſſet referentē inumerabiles eē mūdos: heu me inqt miſerū: ꝙ ne uno qdē adhuc ſum potitus: hic nimirū illud exiit. unus pelleo iuueni nō ſufficit orbis. Miſſionē cōtinuo efflagitauit: ĩ re militari multa ſunt gña miſſionum: ē.n. hōeſta q̄ emeritis ſtipēdiis ab ĩpatore ĩdulgeť: ē cauſaria: q̄ pp ualitudĩes a laboribus militiæ ſoluit: unde cauſarii milites a Liuio dicti: ē & ignominioſa: cū qs pp delictū ſacramēto ſoluitur. auctores iuriſcō. ff. de re mili. & ĩ titulo de his q not. ĩfa. ĩ hoc loco cæſarē ĩtelligimus miſſionē honeſtā flagitaſſe. Cōtinuo: ſtati. Cōfuſum ſōnio: Plutar. a trāqllo diſſentiēs tradit Cæſarē ea nocte quā ĩſequutus ē rubicōis tranſitus: hoc uidiſſe ſōniū: ut. S. ꝓ qetē matri uidereť ſe ꝑmiſcuiſſe ĩfando cōcubitu: cū mater āt cōis oīum terra ſignificetur: ſicuti Liui. Pli. & Naſo notificāt: merito ĩterꝑtes ſōnioꝝ dixerūt eo ſōnio portendi: ꝙ cæſar terrā matrē ſua uirtute ſubigeret: & orbi terrarū dñareť. Cōiectores ĩterꝑtes ſōnioꝝ atqꝫ oīum cōiectores uocāť a cōiectura hoc ē directiōe q̄dā rōnis ad ueritatē: uñ & ſtatus cōiecturalis diciť apud oratores: ut autor ē Quinti. i. iii. alio noīe tales ſōniatores nūcupāť. De qbus ita ĩ deuteronōio ſcriptū ē: nō adies uerba ſōniatores. De cōiectore ſic iqt Ci. defert ad cōiectorē qdā ſōniaſſe ſe ouū pēdere ex faſcia lecti cubicularis. ueteres au. Apu. cōiecturā diuiatiōis gēus eē tradiderūt. Ho. i. i. ilia. rapſodia ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΟΝ uocat cōiectorē.

De miſſionibus

Cauſarii milites

De ſōnio cæſaris ſe matri ꝑmiſcuiſſe

Cōiectores

M.AN. Cōuētus: loca qbus ĩ eiuſdē Plinii utar uerbis: plures ppli diſceptabāt: q̄ttuor ĩ ea cōuētus gaditanus: Aſtiſita: Cordubēſis: & hiſpalēſis. Gades: ĩſula ē extra terrā: Pli. gadibus extra orbē cōditis. Pertæſus ignauiā ſuā: ſuæ ignauiæ tedio affectus. Aetate: altero. ſ. ac. xxx. ætatis āno. Orbē terrarū ſubegiſſet at Macedōes nō ſolū non orbē ſubegere: ſed de aphrica ne cōtendere qdē: ut Polybius ait: cœperūt: ĩ Europa uero ab Adria ad Iſtrū: quota eius regiōis ꝑte dñati: magnam Aſiæ partē intactā reliquiſſe eiuſdem teſtimonio traduntť. Miſſionē decedendi facultatē. Coniectores: græci ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΟΥΣ: uocant.

terra: quæ omnium parens haberetur.

De geſtis per eum in urbe.

DEcedēs ergo ante tempus colonias latinas de petēda ciuitate agitātes adiit: & ad addendum aliquid cōcitaſſet: niſi cōſules conſcriptas in Ciliciā legiones pauliſper ob id ipſum retinuiſſent: nec eo ſecius maiora mox in urbe molitus eſt.

De ſuſpitione cōiuratiōis eius cū Craſſo & Sylla.

SIqdē añ paucos dies q̄ ædilitatē iniret: uēit ĩ ſuſpitionē cōſpiraſſe cū Marco craſſo cōſulari: Itē publio Sylla & L. Antro. poſt deſignationē cōſulatus

PHI. Oīum parens hēreť: terrā oīparētē idonei ſcriptores appellāt. Pli. in. ii. Terræ eximia pp merita cognomē ĩdidimus maternæ ueneratiōis Lucre. i. ii. qre magna deū mater materqꝫ ferarū & noſtri gēitrix hæc dicta eſt corporis una. Oui. quoqꝫ ĩ hanc ſñiam ait. magna parēs terra eſt. appellatōe āt parētū oēs ĩ infinitū maiores utriuſqꝫ ſexus ſignificari ſcribit. C. Caſ. iuriſcon. ff. de ĩ ius uo. & lib. ffoꝝ. L. ſic ſcriptū legius: appellatiōe parētis nō tm̄ pater ſed ēt auus & ꝓauus & deinceps oēs ſupiores continenť: ſed & mater & auia & ꝓauia. Autor ē Hierony. i ſecūda cōtra ruffinū apologia parētes militari uulgariqꝫ ſermone cognatos & affines noīari. Hieronymo aſtipulať Aelius lāpridius ſic ſcribens ĩ alexādri ſeueri ĩpatoris uita: amicos & parētes Alexāder ſi malos repit: aut puniuit: aut ſi uetus uel amicitia uel neceſſitudo nō ſciuit puniri: dimiſit a ſe dicēs his carior ē mihi reſpublica. Iulius quoqꝫ capitolinus de Marco Anto. refert: ꝙ adoptatus ĩ aulicā domū oībus parētibus ſuis tantā reuerentiā quātā priuatus exhibuit. hic parētela ſicut uulgo diciť ab eodē uſurpať ita ſcribēte. Cā eloquētiæ dignū parētela ſua putauit. Colonias latinas adiit. Duo gña coloniarum fuerūt q̄ a pplo romano deductæ ſunt: Nāqꝫ aliæ latinæ: aliæ ciuiū romanoꝝ dicebanť: qđ ſignificat Li. his uerbis ex libro ab urbe cōdita duo de q̄dragesimo. Illud agitabāt uti colonia dedúcereť nec ſatis conſtabat. utrū latinā an ciuiū romanoꝝ deduci placeret bononia latina colonia: mutina & parma coloniæ romanoꝝ ciuiū ſunt deductæ. erat & aliud genus coloniarū: q̄les.n. Pōpeius Strabo Pōpeii magni pater tranſpadanas colonias traduxerat. nō.n. nouis colonis eas cōſtituit ſed ueteribus incolis manētibus ius dedit latii: ut poſſent habere ius qđ ceteræ latiæ coloniæ. i. ut petendi magiſtratus ciuitatē romanā adipiſcerenť: erant ꝑterea coloniæ qbus ius italiæ dabať. erant & latinoꝝ uterū: quæ & latii ueteris appellantur: quales in hiſpania multas fuiſſe refert Pli. Senſus eſt tranqlli cæſarē utpote cupidū rerū nouarum inuiſſe ad colonias: quæ de petēda ciuitate agitabāt hoc eſt ut ciuitate romana donarenť & ciues romani fierent ob quā rem ſæpe maximi tumultus excitati fuerunt: & ĩde origo ſocialis belli exorta crediť: ſicuti hiſtorici tradiderūt. Nec eo ſecius. i. nec eo tardius nec ideo minus: Apuleius nec eo ſecius approbabiť tibi nūc ēt firmitas aī mei. Virg. Currit iter tutum nō ſecius equore claſſis. uideť aūt ſecius a ſero dictum ut autumat feſtus Pōpeius: unde ait Accius in amphytrione. Si forte Paulo quā ueniam ſecius: ſecus uero ſignificat aliter. Ob idipſum: ꝙ. ſ. uerebanť nec a cæſare cōcitarenť latinæ coloniæ ad aliqd noui moliendum.

Terra oīparens

parētes affines dici

De coloniis

Secius

Edilitatē: edilitatū ueteres dixere: quā nunc edilitatem uocant: de edilibus mox plura. L. Antronio. P. ſylla dānatis. ſyllā & Antroniū ſignificat: quoꝝ alterum. L. cotta alterum. L. torquatus ambitus dānarant:

Edilitas

autor Aſconi.& meminit cicero in ea oratione q̃ inſcribitur ꝓ pu.ſylla.In qua ēt hoc quoq; cōmemorat: antroniũ hoiem audacē petulantē & libidinoſum affinē fuiſſe ſceleri catilinæ cōtra rēpu. cōiurātis a quo crimine pu.ſyllā ſei iũgere contēdit huiuſce rei meminit & Salu.in catilina. nunc tranqllus ſcribit cæſarē noua quadā coniuratione cōſpiraſſe cum his duobus:&.M.craſſo illo opulentiſſimo.

M.AN. Terra oīum parens:Ouidius.Magna parēs terra ē. Colōias latīas:coloniarũ duplex rō: &.n. ciues aliquo ad ĩhabitādũ trāſcripti colōia dicebaẗ:q̃les fere erāt Romanoꝝ colōiæ & quum manētibus ueteribus ĩcolis iūs latii:ut pedianus ait:eis dabaẗ:ſic Pōpe. Strabo magni Pōpeii pater trāſpadanas dedu xit colonias:erat āt ius latii:ut idē auctor interp̃taẗ : nil aliud q̃ petēdi magiſtratus Romanā ciuitatē adipiſci:cui Strabōis auctoritas aſtipulaẗ:latii ĩnqt ius habent: adeo ut q edilitatis q̃ſturæq; dignitatē romæ aſſecuti ſunt: nemauſi aſſint:ſed qd ſit qđ de petēda ciuitate agitātes dixerit ĩdubiũ uenire pōt: quũ fere nil aliud ſit dicere q̃ q ciuitatē adepti eēnt de q̃rēda ciuitate ſolicitos eē.Sed ex obſcura hiſtoriæ latebra lux eliciēda ē:Appianus ē auctor:plures Italiæ pplos:ſocialis belli tēporibus:ciuitate dōatos: Sed ĩ ſuffragioꝝ latiōe:qđ ille plane demōſtrat a romāis deceptos:q̃ fraude aliqđ poſt ānos aīaduerſa nouæ diſſenſionis materia ſit:ĩde illis orta:ut ſit ſenſus de petēda ciuitate.i.iure ciuitatis quod noīe nō refuerant adepti: Scio ego nō deeſſe q aliter ĩterp̃tati ſint eē ius latii:quo q p̃diti eſſent ſuffragii tātum lationē haberēt: ſed ut ciuē petēdi magiſtratus ius nullũ:de quo latīæ colōiæ:q̃ circa padũ erāt ea tēpeſtate agitarēt: Verum utrũq; res hēt.Trāqllus apte demōſtrat aliud fuiſſe ciuitate dōari:aliud iure latii:nec tantũ p̃nti loco quo ait colōias latīas de ciuitate adipiſcēda ſolicitas fuiſſe:uerũ ĩ Augu.quē ſcribit nō multas urbes ſua merita ĩ rēp.allegātes latinitate.i.iure latii:uel ciuitate dōaſſe. Cōſules.L.cæſar credo:&.C.figulus:aut.L.Tullius:&.M.Lepidus:qbus cōſulibus.ro.ſigna circa ciliciā:& Syriā magni Pōpeii ductu uagabanẗ. Secius: ſegnius:Tardius. Aedilitatē:iniret ædilitatis munus adiret. Venit ĩ ſuſpitionē: ſuſpectus eſſe cœpit.

Petere ius Latij

Petere Ciuitate

ambitus cōdēnatis:ut principio āni ſenatum adorirenẗ: & trucidatis quos placitũ eſſet dictaturā craſſus ĩuaderet. Ipſe ab eo magiſter equitum dicereẗ. Cōſtitutaq; ad arbitriũ repu. Syllæ:& Antrōio cōſulatus reſtituereẗ. Meminerũt huius cōiuratiōis. Tanuſius geminus ĩ hiſtoria:Marcus Bibulus ĩ edictis. C.Curio pater ĩ orationibus de hac ſignificare uẗ & Cicero in quadā ad Atticũ epiſtola referēs. Cæſarem ĩ conſulatu confirmaſſe regnum: de quo ædilis cogitarat. Tanuſius adiicit Craſſum pœnitētia uel metu diē cædi deſtinatum non obiiſſe & iccirco ne Cæſarem quidem ſignum:quod ab eo dari conuenerat dediſſe. Conueniſſe autem Curio ait ut togā de humero deiiceret. Idē Curio: ſed &.M.Actorius Naſo auctores ſunt cōſpiraſſe eum etiā cũ Gneo Piſone adoleſcēte:cui ob ſuſpitionē urbanæ coniurationis prouincia hiſpania ultro extra ordinem data ſit pactũq; ut ſimul foris ille ipſe Romæ ad res nouas cōſurgerēt

Ambitus

PHI. Ambitus cōdēnatis:ambitus nomē ē criminis qđ tñ uitiũ ut ĩnqt Salu.ꝑpius uirtuti ē. Nā cui bōæ artes deſunt ille dolis cōtendit adipiſci honores expetitos: uerũ cũ uirtute ambire oporteat nō largitiōe:inde leges apđ ro.cōſtitutæ fuerũt:q ābitũ puniebāt:q̃lis lex calphurnia: q̃ calphurnius piſo de ābitu tulerat:& ciceroniana quā cicero:q ĩ oratiōe ꝓ murena ſe lege ab ſe lata ambitũ puniuiſſe teſtaẗ.Veꝝ hæc oīs lex ut ĩnqt elegāter modeſtius iuriſcō. hodie ceſſat ĩ urbe:qa ad curā pricipis magiſtratuũ creatio ptinet nō ad ppl̃i fauorē. Dictaturā craſſus inuaderet:apud ueterrimos autores Titũ largiũ dictatorē primũ & ſpuriũ caſſiũ magiſtrũ eqtũ creatos ĩuenio:lex de dictatore creando lata iubet ut uir cōſularis creeẗ.autor Liui.ĩ.ii.Erat āt dictatura ſũmæ ptātis magiſtratus.nāq; ut ſcribũt iuriſcō. a dictatoribus nō erat ius ꝓuocādi qbus ēt aīaduerſio capitis data ē. Dictaturā ultra ſextũ mēſē retineri fas nō erat:Dictator ab eo dictus qđ a cōſule dicebaẗ:cuius dicto audiētes oēs eēnt: inde Fabi.ille maximus.cũ a po.ro.creatus eēt dictator q dictatorē creare nō poterat:nō legitimus dictator fuit: ſed ꝓ dictatore.legē q̃dā uetuſta nephas erat dictatori eqtare:cuius rei ē Plutar.ĩ Fabio: & qa ſũma ptās erat dictatoris in ppl̃m.is quoq; magiſter ppl̃i appellatus ē.autores Varro & Seneca: qđ ēt memorat cice.lib. iii.de finibus bonoꝝ.legius apđ Diony.ĩ.y.dictatoriā ptātē fuiſſe q̃ſi q̃ndā electā tyrrānidē:qđ a græcis ĩſtitutũ romāi trāſtuliſſe uidēẗ nāq; apud græcos tales erāt eſymnetæ q erāt electi tyrāni q̃lē elegerũt olī mytilenei pithacũ:cuius rei mētio quoq; fit ab Ariſto.ĩ.iii.politicoꝝ.Ipſe magiſter eqtũ dicereẗ. dictatori magiſter eqtũ ſic iungebaẗ:qũo regibus tribunus celerũ. Ad quoꝝ ſimilitudinē p̃fecti p̃torio a principibus electi ſũt:magiſter eqtũ ſecũdā poſt dictatorē dignitatē gerebat & ab ipſo dictatore eligebaẗ: qđ & apud iuriſcō.li.i.ff.elegāter ſil & erudite pſcriptũ repies.prius magiſter eqtũ apđ ro.fuit.Sp.caſſius ſub dictatore.T.largio.De magiſtro eqtũ ita tradit Varro:magiſter eqtũ appellatus qđ ſũma ptās huius ĩ eqtes & accēſos:& Iuue.iũcti locauit dictatorē & magiſtrũ eqtũ illo uerſu.Fũoſos eqtũ cũ dictatore magiſtros: ĩ quo illud aīaduerte qđ fũoſos legere debēus nō famoſos ꝑut uulgus ſemidoctũ opinaẗ. Cōſulatus reſtituereẗ:quo.ſ.fuerāt ſpoliati qñ ambitus cōdēnati fuerũt. M.Bibulus in edictis: edicta ſunt & edilitia

Dictatura quæ

Magiſter equitum

Annotatus

& ꝑtoria & cōſularia: fuit āt hic bibulus collega Cæſaris ī ædilitate & conſulatu. Caius curio pater: teſti moniū curiōis patris iō citat ad curiōis filii differētiā: ad quē extāt cicerōis epiſtolæ. hic curio pater litterarū admodū nihil ſciuit: ſed uſu quodā dōeſtico habebaꝉ lucule̅tus orator: cū uerboꝝ ſple̅dore & uarietate cōmendareꝉ. mēoria ita fuit nulla: ut oli totā cām iudicio oblitus ſit. idē quo nihil turpius ī ſcriptis obliuiſcebaꝉ. autor. M. Tullius ī bruto. Obiiſſe: adiiſſe ꝑſto fuiſſe ī tpe. Cōſpiraſſe. In hoc loco conſpirare accipiꝉ in mlā ptem: cū cōſpirationē nō nūq̄ cū laude dici teſtenꝉ eruditi: Columella in. xiii. ſed cōſpirabaꝉ in cōe ab utroq̄: cicero in oratiōe ꝓ domo ſua ad pōtifices. Hāc noſtrā inqt cōſpirationē ī republica bn̄ gerēda certi hoīes fictis ſermōibus diremerūt. Pli. ī epiſtolis: ꝓinde cōſpirate cōſentite maioremq̄ aium ex meo ſūmite. Cū. Cn. piſone adoleſcēte: piſonē illū ſignificat: q̄ in citeriorē hiſpaniā q̄ſtor ꝓ ꝑto re miſſus: Et mox ab eqtibus hiſpanis iter faciēs occiſus eſt: qdam crediderūt occiſum fuiſſe a pōpei clietibus pōpeio nō inuito: cui īfeſtus erat inimicuſq̄ quē ad ꝑturbandā. rempub. ut ſcribit Salu. inopia atq̄ mali mores ſtimulabant. Ob ſuſpitionē: urbanæ cōiurationis. Piſo hic cū eſſet adoleſcens nobilis ſūmæ audaciæ. Egenus factioſus una cū. L. catilina atq̄ Antonio cōiurauit ad cædem ſenatus faciendam conſuleſq̄ trucidandos in capitolio: quo pacto cōſtituerant ut ipſo cū exercitu ad obtinendas duas hiſpanias mittereꝉ. autores Salu. & Aſconius. hāc in ꝑſentia Suetonius urbanā coniurationē ſignificat. Cicero ī oratione quā dixit in toga candida: hunc. Cn. piſonē appellat pugiunculū hiſpanienſem.

M. AN. Ambitus. uetitæ largitiōis: & ſuffragioꝝ corruptellæ: Salu. L. Ant. & P. Sylla deſignati cōſules legibus ambitus īterrogati pœnas dederāt. Prīcipio āni: calēdis Ianuariis: uñ ānus ſumebat initiū. Trucidatis quos placitū eēt. Cryſpus. L. Cottā: & L. Torquatū cōſules interficere eos ſtatuiſſe ait: ſuppreſſiſq̄ Craſſi: & Syllæ noībus a Catilina Anto. & Piſone: ita cōſpiratū ut patrata cæde Catilina & Anto. faſces inuaderēt: piſo cū exercitu ad optinēdas Hiſpa. mittereꝉ. id Cice. ī ea oratiōe quā cōtra Caius Anto. cōpetitorē ī ſenatu habuit: & Pedianus teſtanꝉ: Ipſe. Cæſar. Magiſter eqtū: ut dictatoris erat ius ſūmū ī pplm: ita ī oēs milites: & accēſos magiſtri eqtū. Ad arbitriū ſn̄iam: uoluntatē Iudiciū. Marcus Bibulus: q̄ ædilis: cū cæſare fuit: & mox ī cōſulatu collega. Curio pater: dubiū an is ſit: q̄ poſtea cæſariāus factus ī lybia ad bagradā fluuiū periit: an eius pater. miror cur patrē dixerit ſi tres cōtinua ſeria oratores ī curionum familia: ut Pli. ait extiterūt: nullūq̄ ob id facere potuerit diſcrimē. Cōſulatu: quē cū Bibulo geſſit. Aediles: qn̄ ſubaudi ædilis: cū Ci. Anto. & Sylla cōiurauit. Deſtinatū: decretū: cōſtitutū. Nō obiiſſe: diē diei munus nō adiiſſe: uel aut nō exequutū eē. Marcus: Acto. Naſo: fuerit ne hic naſo: an alius q̄ ab Anto. lepido: & Augu. ꝓſcriptus ē: parū nobis adhuc cōſtat. Prouīcia Hiſpa. cryſpus: craſſo adnitēte citeriorem ait Hiſpa. illi datā: ut ī ea q̄ſtor ꝓ ꝑtore eēt. Foris ille ꝓcul urbe. Cōſurgerēt una ad res nouas ſurgerēt.

per lambranos: & tranſpadanos: deſtitutum utriuſq̄ conſilium morte Piſonis.

De ædilitate eius & geſtis in ea.

a Edilis pręter comitium ac forū baſilicaſque etiam capitolium ornauit porticibus

PHI. Per ambrōes: ambrōes fuerūt gens q̄dā gallica: quos cū cībris theutōiciſq̄ marius deleuit: ex quo tractū ē ut turpis uitæ hoīes ābrones dicereꝉ ī qbuſdā exēplaribus īuenio ambiāos: & ſignificanꝉ ppli galliæ narbonēſis cōatæ quos Pli. ī q̄rto bellouacis cōiungit. Quidā lābranos legēdū eē autumāt: ꝓinde ac lābri fluminis accolas lābranos appellet: ē aūt lābrus fluuius ī ciſalpina gallia notus: quē padus auctore Plinio deferet ī mare adriaticū. morte piſonis: q̄ ī Hiſpa. occiſus eſt: ut pauloante dictū. Aedilis ꝑter comiciū: duos antiqtus ex plebe cōſtituerūt magiſtratus: q̄ ædiles appellati ſūt ab eo q̄d ædes ſacras & priuatas ꝓcurarēt. duæ fuerūt oli ædilitates altera plebeia altera patricia. Nā cū ab initio ex plebe tantūmō ædiles ꝓcrearenꝉ: ꝑ ſenatuſcōſultū patricii obtinuerūt ut ædiles ex patribus duo creareꝉ: q̄ abſolio eburno curules dicti: ſcribit Diony. ī ſexto ædiles miniſtros fuiſſe tribunoꝝ: & pœnæ tales: q̄les ſūt apud græcos Agorāomi: quoꝝ mētio fit apud Plautū ita ſcribētē ī captiuis. Mirū adeo ē niſi fecerūt hūc ſibi ætoli agoranomū officiū ædiliū erat īter cætera ludos publicos exhibere: uñ ci. ī ſeptio uerrinarū ita ſcribit: nūc ſū deſignatus ædilis: ſcio mihi ludos ſanctiſſimos maxīa cū cerimōia cæreri libero liberæq̄ faciēdos: mihi florā matrē ppli plebiſq̄ ro. ludoꝝ cælebritate placādā: mihi ludos antiq̄ſſimos q̄ primi rōani ſūt noīati maxīa cū dignitate ac religiōe Ioui iunoni mineruæq̄ eē faciēdos: mihi ſacrarū ædiū ꝓcurationē mihi totā urbē tuēdā eē cōmiſſā: fuerūt pterea alii ædiles q̄ frumēto ꝑerāt & a cerere cereales noīati: cuius rei teſtis ē Pōpo. iuriſcōſultus. ſcribi pluta. cæſarē ī ædilitate uſū eē munificētia ſumptuoſa circa ſpectacula atq̄ cōuiuia: ex quo factus ē fauorabilis apud plebē. hoc idē nūc ſignificat Trāq̄llus ſcribēs cæſarē ædilē exornaſſe cōiciū & capitoliū porticibus tēporariis: cū ī foro ludi pplo dareꝉ auctore Aſco. ſignis ac tabulꝭ pictis utebāꝉ ad ornādū foꝝ atq̄ cōiciū Pli. quoq̄ tradidit ī. xxxv. uarronē & murenā ī ædilitate deportauiſſe romā ex lacedemōe opus tectoriū pp excellētiā picturæ īcluſū ligneis formis ad exornādū comiciū: ē āt cōiciū locus ī foro ꝓpe ſenatū quo coire eqtibus rōanis & po. ro. licet ut iqt pedia. tradit uarro ab eo dictū q̄d illic coibāt cōitiis curiatis & litiū cā: ci. autor ē cotē: quā actius nauius augur diſcidit una cū nouacula ī cōicio defoſſā fuiſſe: ſupraq̄ puteal īpoſitū. Baſilicaſq̄ baſilica ꝓprie ſignat locū ī quo negociatōes & cōſilia & iudicia exercebāꝉ: dicta

locus Iuuenalis

Obliuio C. Curionis

cōſpirare
cōſpiratio
Mors piſonis

Ambrōes

Lambrus fluuius
De ædilibus

Agoranomus

comiciū quid

baſilica:q̃ſi regia græci.n. Βασιλικήν regiá appellát.Debent.n.baſilicæ adiunctæ eſſe foro:ut autor ẽ uictruuius architectus in qnto q tradit ſe Iuliæ baſilicæ faciẽdæ p̃fuiſſe. Cuius portiões & ſymetrias cõmemorat baſilica portia emylia ĩclytæ ſunt mõumẽtis hiſtoricoꝝ:qđ aũt in baſilicis iudicia pagerent̃ indicat Quinti.ſcribẽs in.xii.trachali oratoris uocẽ cũ in baſilica iulia diceret auditá laudatáqꝫ fuiſſe ex q̃ttuor tribunalibus:& Pli.in epiſtolis inqt. Deſcenderá ĩ baſilicá iuliá auditurus qbus ꝓxima cõperẽdi natione reſpõdere debebá: Idẽ alibi centũuiralia iudicia redicat ĩ baſilica fieri ſolita iuriſcõſulti titulo de uerboꝝ obligatiõibus: baſilicá publicis uſibus accõmodatá eẽ demõſtrát apud eccleſiaſticos baſilicæ dicũt̃ ſacellanuminibus dicata.idẽ ĩ decretis.Di.xxv.ſcriptũ legimus: qđ ad epiſcopũ ptinet baſilicarũ conſecratio : q̃rũ aliæ ruſticáæ ſũt aliæ urbanæ hic baſilicáos dicius cuſtodes baſilicarũ apđ Auguſtinũ & Oroſiũ alioſqꝫ eccleſiaſticos cõditores ſcriptũ ĩuenio: ꝙ cũ gothi urbẽ romá irrupiſſent illos ĩprimis ĩuiolatos ſecuroſqꝫ eſſe ſinebát:q in apoſtoloꝝ baſilicas cõſugerát. In alio uero ſignificatu baſilica edictio adiectiuo .n.noie dicit̃ regia:ſiue regalis.Plautus ĩ captiuis baſilicas edictiões atqꝫ ĩperioſas hẽt.Idẽ inepidico baſilicõ uocat ueſtimẽti genus regiũ:cũ ait ſupparũ ſubmimũ.ricá.baſilicũ.aut exoticũ.ab eodem baſilicus ſtatus ĩ pſeudulo:& baſilicus uictus ĩ pſa dicit̃ q̃ſi regius & excellẽs. Itẽ baſilica facinora ꝓ regia. Itẽ baſilice aduerbiũ uſurpat̃ ꝙ ſignificat regaliter & excellẽter ĩ perſa.baſilice agito eleuteria. Plinius genus nucum qđ optimũ eſt & quaſi regiũ uocari ait baſilicon a celſo emplaſtrũ ab excellentia baſilicon dictum.

Baſilica quid

Baſilicõ quid

M.AN. Per lábranos:ſic legũt qdá qbus facile accedo.i.p lábri accolas:ẽ.n.is Ciſalpinæ galliæ fluuius ex eupoli lacu fluẽs & qđ magis credá:cõtinuo tráſpadáos ſubiecit:ut appeat de iis colõiis ĩtelligere: quas de ciuitate agitátes:Cæſar hiſpáia decedẽs nõ multo antea adierat:alii ambranos hñt: qđ nullo mõ ꝓbo. Morte piſõis:q ab hiſpáis eqtibus:quos ĩ exercitu ductabat iter faciẽs occiſus ẽ. Præter comitiũ ac forũ:q̃ duo ĩ primis loca ab ædilibus ſpectaculoꝝ diebus ornari cõſueuerũt ita ut ſigna & ſtatuæ ad tp̃s romá ediliũ cura & ꝓuícia q̃nqꝫ deportarent̃.Pli.& Pediáus ſũt auctores:Comitiũ a coeũdo dictũ ſatis conſtat:q̃ſi coitiũ:qdá qa eo Sabini & Romái ad ſanciẽdá ĩter ſe pacẽ coiiuiſſent dictũ autumát:alii qđ ſuffragioꝝ cá huc.ro.tribus coirẽt:locus fuit ĩter palatiũ:& capitoliũ ro.foro cõtiguũ. Baſilicas:regias ἀπὸ τοῦ βασιλέως Pa.Illic belligeri ſublimis r̃gia pau.erát baſilice magnifica:& ſũtuoſa ædificia:q̃l fuit baſilica pauli:baſilica Luci:& Caii:ſed haꝝ neutra tũc erat:ueꝝ ſiqs baſilice formá reqrit.lápridiũ audiat.baſilicá iqt ĩter cápũ mar. & ſepta agripiana ĩſtituerat:ĩ lato pedũ.c.ĩ lõgo mille:ita ut tota colũnis pẽderet.

ad tẽpus extructis:in qbus abundáte rerũ copia pars apparatus exponeretur. Venatiões aũt ludoſqꝫ & cũ collega.& ſeparatim edidit:quo factũ eſt:ut cõmunium quoqꝫ impenſarũ ſolos gratiá capet. Nec diſſimularet collega eius Marcus Bibulus eueniſſe ſibi:quod Polluci:Vt.n. geminis fratribus ædes in foro cõſtituta tm̃ Caſtoris uocaret̃ : Ita ſuá Cæſariſqꝫ munificentiam unius Cæſaris dici. Adiecit inſup Cæſar etiam gladiatoriũ munus:ſed aliquáto paucioribus q̃ deſtiauerat paribus:Nã quum multiplici: undiqꝫ familia

PHI. Ad tp̃s extructis:tparias ſignificat: quæ tádiu durat̃ erát donec ſpectacula pagerent̃ olim ſcaurus ĩ edilitate fecit theatrũ tẽporariũ. Rerũ copia: perimẽtiũ.S.ad apparatum edilitatis ut ſunt ſigna tabulæ pictæ & id genus alia. Ludoſque : ſcenicos theatricoſqꝫ. De gladiatorio ludo mox loquet̃. Et cũ collega & ſepatim edidit.collega ĩ edilitate Iulii Cæſaris ſignificat̃ bibulus:q eiuſdẽ quoqꝫ fuit collega ĩ cõſulatu.Eueniſſe ſibi qđ polluci.romæ ĩ foro erat ædes caſtoris & pollucis:q̃ ædes caſtoris tantũmõ uel caſtoꝝ ſine ulla pollucis noiatiõe dicebat̃:de q̃ ita ait Liuius in.ii.Dictator ædẽ caſtoris nouiſſe fert̃ & Pli.in.x.inqt ſupra ædẽ caſtoꝝ genitus pullus ĩ oppoſitá ſutriná deuolauit.ſenſus ẽ tráquilli bibulũ collegá Cæſaris ĩ ædilitate nullá gratiá cœpiſſe apud po.ro. earũ ĩpenſarũ:quas ĩ exhibẽdis ſpectaculis una cũ Cæſare fecerat cũ ſolus Cæſar fauorẽ popularẽ ꝓmereret̃ . Ideoqꝫ dicebat bibulus ſibi eueniſſe id qđ polluci:ná cũ tẽplũ eſſet ſacratum rõæ Caſtori & polluci unius tñ caſtoris dicebat̃.Ita liberalitas noie Cæſaris & bibuli & pp̃lo exhibita ſoli Cæſari aſcribebat̃.& qm̃ ĩcidimus ĩ mẽtionẽ ædis caſtoꝝ enarrandus ẽ obiter catulianus ille uerſus ab ĩterp̃tibus parũ diligẽter pẽſitatus.a pileatis nona fratribus pila.hoc.n.uerſu haud dubie catullus ſignificare uoluit taberná illá ſalacẽ de q̃ ſcribit fuiſſe in foro & nono ĩ ordine loco excollocatá a tẽplo caſtoris & pollucis:quos fratres pileatos uocat ex eo:ꝙ pilea caſtori & polluci dederũt antiq:qa lacones fuerũt:qbus pileatis militare mos fuit.ea aũt elegãtia dixit taberná eſſe noná a pileatis fratribus hoc ẽ a tẽplo caſtorũ:quá Plautus in pſeudulo ait ſeptimas eẽ ædes a porta:ubi ille habitat leno. ædẽ uero caſtoris fuiſſe ĩ foro teſtes ſunt Plutarchus & Diony. qđ & tranqllus hoc in loco aptiſſime oſtẽdit . Vñ cicero in tertia uerrinarũ tradit tẽplum caſtoris poſitũ fuiſſe ĩ oculis quotidianoqꝫ aſpectu po. romani circa foꝝ aũt tabernas edificari ſolitas eẽ nullus ignorat.hic Quintilianus ait in ſexto.tabernæ aũt erát circa foꝝ. Gladiatoꝝ munus.Cæſar edilis autore Plutarcho .xx.ccc. gladiatoꝝ paria exhibuit in ſpectaculo qđ munus dicit̃ gladiatoꝝ: Náqꝫ id genus oblectamẽta antiqui munera noiauerunt ꝓpterea quod populus tali ſpectaculo perinde ac munere quodam capiebatur:ſcribit Lactantius libro ſexto primitus uocationes ſatur

Aedes caſtoris

Enarratus catulli locus

no attribuas fuiſſe:quæ uocant munera.A munere dicit munerarius exhibitor ſpectaculi: inde legitimus frequenter apud hiſtoricos laniſtas uendidiſſe gladiatores munerariis apud cyprianum in epiſtolis lo- **Munerarius qui**
cus mẽdoſus ẽ.ubi ꝓ munerarios ĩpreſſum ẽ numerarios.Idẽ gladiatoriã uoluptatẽ ĩ primis execrat ĩ epiſtola ad donatũ:cuius uerba ſubieci:q̃ ſunt hæc.parat gladiatorius ludus: ut libidinẽ crudeliũ luminum ſanguis oblectet:hõ occidit in hoĩs uoluptatẽ:& ut qs poſſit occidere pitia ẽ uſus ẽ ars ẽ ſcelus nõ tm̃ gerit ſed docet:merito iuſtinianus ĩpator li.xi.ꝓhibet gladiatoria ſpectacula tãq̃ cruẽta ꝑberi:de quoꝝ ori- **origo gladiatorum**
gine & cã Iulius capitolinus hæc mẽorat:multi dicũt apud ueteres hãc deuotionẽ cõtra hoſtes factã ut ciuiũ ſanguĩe litato ſpẽ pugnarũ fortunã ſatiarẽt. Alii hoc lr̃is tradũt qđ ueriſimilius credo ituros ad bellũ romanos debuiſſe pugnas uidere:& uulnera: & ferrũ:& nudos ĩter ſe coeũtes:ne in bello armatos hoſtes timerẽt.aut uulnera & ſanguinẽ ꝑhorreſcerẽt.hic mos tractus ur:ut ĩpatores ad bellũ ꝓficiſcẽtes munus darẽt gladiatoriũ. Familia cõparata:cũ plures ſeruos a pluribus laniſtis ad exercẽdã gladiaturã cõpaſſet **Familia qd**
nãq; appellatõe familiæ ſeruos ĩtelligimus ſicuti apud iuriſcõſultos plr̃ibus ĩ locis declarat: apud quos urbana familia & ruſtica ſi loco ſed gñe diſtinguit:& ĩ titulo de publicanis ſic ſcriptũ ẽ.familiæ tm̃ appellatõe ſeruilẽ familiã cõtineri ſciẽdũ ẽ ĩ alio ſignificatu familiæ ĩ liberis hoĩbus dicunt.uñ familiæ corneliorũ & ualerioꝝ nũcupatæ.famuli origo ab oſcis pplĩs deſcendit apud quos ſeruus famul noĩatur. unde & familia uocata & famuliciũ ſicut a ſatellite ſatellitium dictum.hic familia gladiatoria ſignificatur.

M.AN. Ad tp̃s:in ꝑſentẽ ſpectaculoꝝ uſũ.In qbus porticibus. Abũdãte rerũ copia:ſignoꝝ imaginũ ſtatuaꝝ:& rerũ ad ornatũ qſitaꝝ multitudĩe ſupante. Venatiões:qbus feræ ĩ theatro cõficiebãt.Quod & polluci: poſtq̃ ad regillũ lacũ ꝓſpere aduerſus latios poſthumius dictator pugnauit Caſtori & polluci ĩ ea pte fotori quo circa iuturne lacũ duo iuuenes: q uictoriã nũciarũt equoꝝ ſudorẽ abſtergere cõſpecti ſunt:ædes erecta ẽ:Plutar.Vale.& Diony.ſũt auctores:ueꝝ ſic accidit:ut tm̃ caſtoris ædes ſit dicta Mar. uicinũ caſtora canæ:Trãſibis ueſtæ.Pli.Ante ædẽ caſtoꝝ fuit Marti.Tremilii eqſtris togata.Munificẽtiã mũificẽtiſſimos ludos.Vnius cæſa.dici:q̃ſi ab uno cæſare exhibitos uulgo ꝑdicari. Gladiatoꝝ munus ſpectaculũ.Iu.mũera nũc ædũt:& alibi Cuius mũere retia miſit. Fãilia: multi ſub uno ĩſtituebãt laniſta ad gladiaturã:q nũerus familia dicebat:ſed liberi quoq; ſub hoc noĩe cõplectũt:uñ paterfamilias dictus & ꝑhoꝝ familiæ:ſeruoꝝ tamẽ ꝓpriũ ẽ:famel.n.unde famulus:& familia:oſca lingua.ſeruus olim dictus.

comparata inimicos exterruiſſet: cautum ẽ de numero gladiatorum:quo ne maiorem cuiq̃ habere Romæ liceret.

De geſtis per eum in urbe.

COnciliato populi fauore tentauit p partem tribunorũ ut ſibi ægyptus prouincia plebiſcito daret: nactus extraordinarii impii occaſionem:quod alexãdrini regẽ ſuũ ſociũq; atq; amicũ a ſenatu appellatũ expulerãt:reſq; uulgo improbabat: nec optinuit aduerſante optimatium factiõe: quoꝝ auctoritatem ut quibus poſſet modis inuicem diminueret. Trophæa Caii Maii de iugurtha:deq; cibris:atq; theutonis oli a Sylla diſiecta reſtituit:

PHI. Cõparata:pata coẽpta:nã & cõpare ĩterdum ſignificat emere ſicut uulgo dicit.Cato in libro de re ruſtica.ꝑdiu cũ cõparare cogitabis ſic in aĩo habeto. Itẽ reliq̃ q̃ cõparãda ſint ſi quid deſit in ãnũ uti cõparent:q̃ ſupſint ueneãt.Vnde miror Hiero. nimis ardẽter ne dicã inimiciciter carpſiſſe ruffinũ: qđ cõpatũ codicẽ ꝓ empto dixerit:cũ ruffinus ĩ hoc nõ tã peccaſſe uideat q̃ ſequutus autoritatẽ priſcoꝝ: q nobis ꝓ rõne ẽ:& ad eã tãq̃ & ad anchorã cõfugimus. Inimicos.factiõis ſyllanæ hoĩes ſignat & optimates. Tentauit p patrẽ

tribunoꝝ.tribunos plebis intelligit:q ab eo dicti ſunt qđ ĩ tres partes populus diuiſus erat:& ex ſingulis **Tribũi uñ**
ſinguli creabant:uel q̃re tribuũ ſuffragio creabant.mox collegiũ tribunoꝝ ad decẽ uſq; nũero ꝓceſſit ſicuti docet Cicero li.ii. de legibus.Ita ſcribẽs.tribuni decẽ ſũto ſanctiq; ſunto.lex tamẽ de tribunis creandis nuſq̃ ut ait liuius numeꝝ ꝑfinit.Sanciens tm̃modo ut eſſent tribuni plebis.ſcitu dignũ ẽ quod poteſtas tribunitia magis erat ad ĩpediendũ quã ad agẽdum. Plebiſcito daret.ſcita plebis appellat ea:quæ **Scita plebis**
plebs ſuo ſuffragio ſine ꝑribus iuſſit plebeo magiſtratu rogãte ut puta tribuno. Quod Alexãdrini regẽ expulerant.hiſtoria hæc ẽ.Ptolemæus cognomento auletes ægypti rex cleopatræ pater cum flagitiis pluribus eẽt maculoſus eiectus ẽ regno ab Alexãdrinis:quẽ romã ꝓfectũ põpeius ſuſcepit ſenatuiq; cõmẽdauit:ac de reductiõe eius ĩ regnũ diu uarieq; actitatũ:tãdẽ a gabinio reductus ẽ:auctores ſtrabo & diõ.De hac re multa ĩ epiſtolis cicerõis plegunt. Igit Cæſar cũ eẽt apud populũ fauorabilis tẽtauit ut ſibi daret p plebiſcitũ ægyptus ꝓuĩcia extraordinaria:ſed optinere nõ potuit aduerſantibus optimatibus. Reſq; ĩprobabat: qđ.S.Ptolemæus rex ab alexãdrinis eẽt expulſus:q a ſenatu romano ſotius atq; amicus fuerat **Ptole.expulſus**
appellatus q res paucis cõtigere ſolebat & ꝓ magnis hoĩum officiis tribui cõſueuerat:ſicuti docet Cæſar ĩ cõmẽtariis. Factiõe:factio olĩ & factioſus hõeſta uocabula erãt. Vñ factiões iſtrionũ & bdrigarũ antiq **Factio qd**
tus dicebãt:nũc noĩe factiõis ſeditio noĩat:& factioſos ĩtelligimus ſeditioſos autor feſſus:ĩ hãc ſn̄iam ait Salu.ĩ iugurtha. Inter bonos amicitia:ĩter malos factio ẽ:cui ſubſcribit tertulianus ĩ apologetico his uer-

bis:cū ꝓbi cū boni cōgregant̃ nō ē factio dicēda:ſed curia. Auguſtinus iniuſtoꝝ optimatiū cōſenſū dicit eē factionē.in hoc loco factionē optimatiū ītelligimus partē nobilioꝝ:ſicuti gallias ī duas factiōes olim diuiſa fuit:quarū alterius ꝑncipatū tenebāt hedui alterius aruerni. Audite quæſo oraculū liuianū & īfigite pectoribus de ꝑnicie factionū:factiōes inqt fuere erūtq; pluribus pplis maiori exitio q̄ bella q̄ fames q̄ morbi.

Trophæa

Trophæa.C.Marii trophæa appellamus hoſtiū fugatoꝝ ī ſtipitibus fixa: quæ nō figebant̃ niſi ī locis eminētioribus ut inqt ſeruius.Inde legimus apud pliniū pōpeiū magnū ſtatuiſſe trophæa ī pyreneo hiſpania ī deditiorē redacta crebiter leges apud thucidydē quēadmodū græci uictores ī bello trophæa ſtatuebāt ex hoſtibus deuictis:trophæa quoq; ī urbibus ponebant̃ i arcubus triūphalibus exedificatis: q̄. aūt ſpolia ī trophæo figerēt̃ luculēte docet Virg.in.xi.his uerſibus : Mezentii ducis exuuias tibi magne trophæū Bellipotēs aptat rorātes ſanguie criſtas. Telaq; trūca uiri & bis ſex thoracha petitū ꝑfoſſūq; locis clypeūq; ex ære ſiniſtræ ſubligat:atq; enſem collo ſuſpēdit eburnū. Caius marius ex deuictis cymbris atq; iugurtha romæ ſtatuerat trophæa:q̄ ſcribit Pluta.īſculptis litteris īdicabant̃.hæc olim diſiecerat ſylla utpote mariāæ factiōis oppſor cōtra īſtitutū uetus: quo ut īqt uictruuius nefas erat dedicata trophæa moueri. Vñ quodā q̄ſi iure nūc a Cæſare reſtituebant̃ utpote ſyllanæ factionis inimico & marianū ꝑtiū acerrío ꝓpugnatore trophæoꝝ ſpolia uetuſtate cōſūpta nefas erat reſarcire aut reficere:& ut ait Plutar.ī quæſtionibus. Nō magnope ꝓbati ſūt illi q primi apud græcos æneū aut lapideū trophæū ſtatuerūt:erāt āt trophæa ī ꝑtāte iouis:hæc uero cībrica trophæa nō ſolū reſtituit Cæſar: ſed ēt marii ſtatuas noctu erexit ī capitolio:ex quo factū eſt: ut mariani Cæſarē laudibus extollerēt tāq̄ ſolū marii neceſſitudie dignū. Cymbri aūt & theutoni quos debellauit marius populi fuere germaniæ q relicto gēitali ſolo cum gallias atq; italiā inūdaſſent ſedes a ſenatu ro.petierūt: a quo repulſi armis petere conſtituerūt qđ ꝑcibus īpetrare nequerāt:actū erat ut īqt florus de Ro. ppli īperio:niſi marius illo ſæculo cōtigiſſet : a quo primū apđ aquas feſtias mox ꝓpe atheſim debellati & intentionē redacti ſunt . relege quæ a nobis affatim explicata ſunt in ſecūdo Propertii cōmentario ſuper eo uerſu.Cymbrorūq; minas & bene facta mari.

M.AN.Cōparata:quæſita. Inimicos: hoīes aduerſæ factiōis eos ītellige:qbus:cæſaris ſucceſſus ſemper ſuſpectiſſimi fuere. Cautū:ante ludoꝝ dies lege ꝓuiſum. Per ꝑtē tribunoꝝ:ꝑ tribunoꝝ quoſdam: qa ꝑ oēs forte nō poterat. Aegyptus ꝓuincia:ut ī ægyptū mitteret̃. Plebiſcito:rogatiōe tribunitia: ſiue lege:ſcire apud ueteres iubere fuit:uñ plebiſcita q̄ſi plebis iuſſa. Extraordinarii īperii:extra ſortē decernēdi. Alexandrini:Alexandriā in ægypto macedonū rex.Alexander eā:ut Pli.ait:Dinocrate archinitecto ī macedonicæ clamidis effigiē metante cōdidit. Regē ſuū:Ptole.cognomento auletē : q ꝑter alia flagitia choraulā exercuit:hunc Alexandrini ob uitæ obſcænitatē:ut Strabo tradidit exegerūt:de eius reductiōe multa Plutar.in catone: ſed plura oīno Cicero ad lentulū . Scio ego ꝑter hunc & alios regū alexandrinis eiectos:ſed tēpoꝝ rō efficit:ut de aulete credamus. Optimatiū factiōe:hi ſunt: quos ſupra inimicos appellauit. Trophæa:cībricæ uictoriæ monumēta.ſunt.n.trophæa ſpolia hoſtibus adēpta:deo dicata: Virgilius.Mezentii ducis exuuias tibi magne trophæum:talia fuere cymbrica trophæa.C.Marii ī urbe:de qbus nunc Tranqllus talia:& Pompeii:Criſpus deuictis hiſpanis trophæa ī pyreneis iugis cōſtituit:ex quo more trophæa in urbibus figunt̃:in arcubus ex ædificatis. Reſtituit:repoſuit:priore loco ſtatuit.

PHI. In exercenda de ſicariis quæſtiōe.ſicarios dicimus ꝓprie eos:q ſica hoīem occiderint: eſt āt ſica breuior gladius ꝑ abuſionē:ut īqt qntilianus:ſicarios oēs ēt uocamus:q cedē telo quocūq; cōmiſerint milites romani teſte Ioſepho ex utroq; latere ſicas ferebāt ex ſiniſtro lōgiorem. Ex dextro breuiorē. Exerceri q̄ſtio

atq; in exercenda de ſicariis quaeſtione : eos quoq; ſicariorum numero habuit:qui proſcriptione ob relata ciuiū Romanorum capita pecunias ex aerario acceperant: q̄q̄ exceptos corneliis legibus.

De eodem.

SVbornauit etiam qui. CA. Rabirio perduellio-

Quæſtiōi nō ſemp fides

dicit̃:qñ ueritas criminis explorat̃ ꝑ tormenta:a qbus tñ nō incipiendū eē diuus auguſtus cōſtituit : qm̄ q̄ſtiōi fides nō ſemꝑ habēda eſt:cū ſit res fragilis & periculoſa:& quæ ueritatē ſubinde fallat. Vulpianus Autor titulo de quæſtionibus.Senſus ē tranqlli Cæſarē dū exercet quæſtionē de ſicariis: ut ſyllanos inſe claret̃ eos habuiſſe quoq; ī numero ſicarioꝝ: q accepiſſent pecuniā ob reportata capita marianoꝝ ꝓſcriptoꝝ:q̄uis tales exciperent̃ ꝑ leges cornelias:quas.S.tulerat Cor. Sylla de ſicariis & ueneficiis. Vñ adhuc

Pœna ſicariorum

extat titulus apud iuriſcōſultos ad legē cor.de ſicariis & ueneficiis:q̄ lege cornelia ē pena ſicariis cōſtituta īſulæ deportatio & oīum bonoꝝ adēptio. Ob relata ciuiū capita:ſylla cū marianoꝝ ꝓſcriptionē feciſſet mortē pro pœna cōſtituit illi:q proſcriptū ſeruaſſet.nō fratrē nō filium nō parētes excepit. Duo uero talenta ꝓ mercede illi cōſtituit:qui ꝓſcriptū hoīem necaſſet:ſeu dñm ſeruus: ſeu parentē filius intere

Proſcripti a ſylla

miſſet.ꝑterea qđ oīum iniuſtiſſimū exiſtimatū eſt ꝓſcriptoꝝ filios honore priuauit & illoꝝ bona publicauit:hinc paſſim furibūda ferebat̃ licētia iugulādi:& ut inqt Lucanus.Colla ducū pilo trepidā geſtata ꝑ

Hiſtoria ſaturnini

urbē & medio cōgeſta foro:& ut autor eſt Iulius firmicus ī.i.matheſeos. In lacu ſeruilio multoꝝ ſenatorum capita ſectis ceruicibus pepēdunt. Subornauit ēt q Caio rabirio:hiſtoria talis eſt , apuleis ſaturni-

nus.tri.ple.ſeditioſus gracchanas leges aſſerere contendit:adeo ut ſenatum quoqꝫ cogeret in uerba iurare: cū aqua & igni abnuentibus interdicturum ſeminaretur:unus extitit metellus qui exulare maluit q̄ iurare.hic tertiū tribunus ple. refectus cū iā trieniū inſoléter dominaret̃ eo ueſaniæ ꝓgreſſus eſt: ut Caiū memiū in cāpo martio necādū curaret dū ſatellité ſuū noīe Glautiā conſulé facere mollit̃: & in eo tumultu ipſe a ſuis ſatellitibus rex fuit appellatus:tū factū é ſenatuſcōſultū:ut Caius marius:& L.Valerius cōſules operā darét:neq̄d detriméti reſ.pu.caperet.Itaqꝫ cū cuncta nobilitas Arma cœpiſſet:ſaturninus capitoliū inuaſit:q cū Caius marius fiſtulas p̄cidiſſet:q̄bus aq̄ ſuppeditabat̃ ſedibus capitolinis:ab arce digreſſus in deditioné accipitur:uerum deditis fides minime ſeruata eſt:nā glautiæ fracta ceruix:ipſe uero ſaturninus in curia fuſtibus ſaxiſqꝫ coopertus:in ipſa quoque morte laceratur:quem ſeruus quinti crotonis nomine ſæua fertur interemiſſe:caput ſaturnini Caius rabius ſenator per conuiuia ī ludibriū circuntulit:quem poſtea accuſatū a Tito labieno tāq̄ ſaturnini tribuni plebis ſacroſancti interfectoré.Qu.horteſius &.M.Cicero defenderunt:extat marci Tulii oratio ꝓ Caio rabirio ꝑduellionis reo. nūc tranquillus ſignificat a Cæſare ſubornatum fuiſſe Titū labienum:q argueret occiſum eé a Caio rabirio.Lu.ſaturninum.Dié diceret. Diem dicere eſt accuſare:nā qui accuſat diem reo denunciat:quo ad cām dicendam præſto ſit.

Dié dicere quid

M.AN. De ſiccariis:ꝑcuſſoribus:a ſica dictis. Ob relata:ciuiū capita:Sylla duo taléta ꝓſcriptoꝝ ciuiū ꝑcuſſoribus mercedis noīe ꝓpoſuit.Corneliis legibus:Corneliæ leges plures omnino fuere a Cornelio tribuno plebis latæ:ꝓ quo Ciceronis elegás extat oratio:is inter alias:quas ad populū tulit leges: capite uno cauit:nequis legibus in ſenatu ſolueret̃:niſi.cc.affuiſſent ſenatores:quū antea uel pauciſſimi ꝑ ambitioné id factitare cōſueſſent:de hac lege uidetur mihi nō ſentire Tráquillus:ut q̄q̄ frequēti ſenatu decretū eét: ne ꝓ ſicariis haberent̃:qui ꝓſcriptoꝝ capita rettuliſſent:Cæſar tamé ut eius ordinis auctoritaté labefactaret in ſicariorum numero aduerſus cornelias leges in exercenda quæſtione habuit: legibus autem dixit: quia altero capite:id quoqꝫ:ſed diuerſa ratione & euentu Cornelius tentarat. Subornauit:inſtruxit.

PHI. Perduelliōis:ꝑduellio crimé eſt leſæ maieſtatis de quo ita ſcribit Vulpianus iuriſcōſultus:q ꝑduelliōis reus é hoſtili aīo aduerſus ré.pub. uel principé aīatus eſt primus apud romāos Oratius ob ſororé īterfectā ꝑduelliōis reus factus é deī abſolutus.docet Liu.in prīo quō decéuiri oratiū ꝑduellioné iudicauerint.Nā & ꝑduellio dici uidet̃ ipe reus:q crimé cōmiſit ꝑduellionis:antiq̄tus.n.ꝑduellé dicebāt:qué nunc dicūt hoſté:& tūc hoſtis ſignificabat ꝑegrinū:q ſuis legibus uteret̃. Sorte iudex ductus:Docet Aſconius in interꝑtatione uerrinaꝝ:quomō apud priſcos ſorticio iudicū fiebat:quoꝝ noīa tabulis īſculpta in urnā cōiiciebant̃: & ita ſorte educebātur. In reū: rabiriū. Ad populū ꝓuocāti.S.rabirio:tullus hoſtilius tertius rex inſtituit ut reus ꝑduellionis a decéuiris ad populū ꝓuocare poſſet. Vnde Oratius ſororicida apđ Liuiū inq̄t ꝓuoco ad populū priſcā hāc cōſuetudiné a rabirio fuiſſe ſeruatam nūc īdicat tranq̄llus:ꝓuocare autē ad populū nihil aliud eſt q̄ appellare populū: ſed ita frequēter dicimus ꝓuoco ad populū cū p̄poſitiōe: ſicut ſine ꝓpoſitiōe appello populū:ꝓuocatio auté appellatio quæ ut īquit Liuius īuéta fuit:ꝓ remedio aduerſus iniurias magiſtratuū. Eque.i.tātū.

Perduellio quid

Sortitio iudicu

Prouocare & prouocatio

nis dié diceret:quo præcipuo adiutore aliquot ante annos Lutii Saturnini ſeditioſum tribunatum ſenatus coercuerat ac ſorte iudex in reum ductus tam cupide condemnauit:ut ad populum prouocanti nihil æque ac iudicis acerbitas profuerit.

De pontificatu maximo eiuſdem.

DEpoſita ꝓuinciæ ſpe pōtificatū maximū petiit nō ſine ꝓfuſiſſima largitiōe.In qua reputās magnitudiné æris alieni: quū mane ad comitia deſcéderet p̄dixiſſe matri oſculāti fert̃:domū niſi ſe pōtificé nō reuerſurū:atqꝫ ita potentiſſimos duos competitores multumqꝫ & ætate & dignitate antecedentes ſuperauit: ut plura ipſe

Ac:quātum. Iudicis acerbitas:Cæſaré ſignificat. Prouinciæ.S.ægypti & reducédi in regnū ptolemæi. Pōtificatum adeptus eſt.Romæ fuit collegium pōtificum honoratiſſimum: qđ numa Pōpilius primus inſtituit:qui pōtificé maximum marcium marci filium ex patribus ægit:eiuſqꝫ decretis oīa publica priuataqꝫ ſubiecit autor Liuius:pōtifices teſte Dionyſio magnū apud ro.ſacerdotiū & nomé habét:cum ſint rerum maximaꝝ domini:mulctareqꝫ cōſueuerint:quos uiderit iuſſis ſuis minime obſequētes:ipſi uero neqꝫ ſenatui neqꝫ po.ro.rationé ſacerdotii ſui reddere cogunt̃:græci pōtifices archiereas:ierophátas:ierodidaſcalos:ieronomos:ierophylacas uariis appellatiōibus nūcupāt: pōtifices ut inq̄t ſceuola dicti ſūt a poſſe & facere.Varro a pōte dictos arbitrat̃:quoniā ab his ſuplicius pōs romæ eſt factus primum & ſæpe reſtitutus.Varroni aſtipulat̃ Plutar.in numa in canonicis decretis Diſt.xxi.de pōtifice iſta tradunt̃:pōtifex princeps ſacerdotum é:ipſe maximus nuncupat̃:ipſe oés ordines eccleſiaſticos diſponit maiorum hæc cōſuetudo fuit ut rex eét ſacerdos & pōtifex:unde & pōtifices romāi īpatores appellaba[illegible] . excepto pontifice maximo reliq̄ dicti minores pōtifices:Liuius in.xxi.ſcriba pōtificum:quos nūc mīores pōtifices appellāt: minoꝝ pōtificū maxīus ét is dicebat̃:q prius uenerat in id collegium:ſicut minimus q nouiſſimus: pon-

De pontificibus

Gregan ca pōtificum appellatio

Pontifices

Pontifices Imperatores

tificatum græci archiereſynen dicunt. Ad comicia deſcédit:comicia uocamus cōuentus populi:quæ fie bát quádo magiſtratus credebant̃:ex his alia curiata erát alia céturiata:de qbus alibi:ſcribit labeo iuriſcō ſultus calata comitia eé quæ ꝑ collegio pōtificū habét̃:ab eo dicta:ꝙ calari eſt cōuocari íde comiciales di es:qbus cū populo agi licet ut docet Macrobius í primo ſaturnaliū:qbuſq; populus Ro.cōuenire ſolebat ad ſuffragiū ferédū.Cicero í epiſtola ad.Qu.fratré:cōſequuti ſūt inqt dies comiciales ꝑ quos ſenatus héri nō poterat:Plautus nō mĩus facere q̄ elegāter comitiales hoíes appellat í penulo litigioſos:q í comitio ob lites q̄ſi habitát:Plin.uero hoíes comitiales uocat comiciali morbo laborátes cū ait: fel teſtidinū naribus illitū comiciales erigit attollitq;:ab eo fit aduerbiū comicialiter qđ ſignificat ex comiciali morbo:de quo mox Paulo:a comitiis comiciatus dicit̃ ipa comicialis cōgregatio:comiciatū cōſul ab oíbus magiſtratibus auocare pōt. Niſi pōtificé:Plutar.in apophthegmatis.προπεμπομενοσ υποτησ τητροσ εωιτασ θυρασ σημερονει μενωμητερ αρχιερεα τονυιον ηφυγαδα εξεισ.i.deductus Cæſar a matre ad fores:hodie inquit o mater:aut filium potificem habebis aut exulem. Potentiſſimos duos competitores. Qu.Catulum & ſeruilium iſauricum ſignificat:quos Cæſar in petitione pontificatus ſuperauit.

Calata comicia · Calari · Comiciales homies · Comiciatus

M.AN. Perduelliōis:maieſtatis.L.Saturnini:de Sarurnini tribúatu Cicero(ſi Cicerōis opus illud é:qđ ad Heréniū íſcribit̃)ſed Appiáus multo plura. Sorte ductus:í qbuſdā cauſis iudices ſorte trahebát̃:quod in miloniano iudicio & aliis pleriſq; locis Pedianus aperte oſtendit in reum Rabirium. Iudicis: Cæſaris ſubaudi. Prouinciæ:ſpe reducendi in ægyptum Ptolemæi. Pontificatum maximum. Numa primum pontificem maximum creauit Martium Martii filium generum ſuum cui omnia ſacra publica & priuata ſubiecit. Matri:Aureliæ. Niſi pōtificem do.non re.ſe uidelicet aut pontificem eo die:aut exulem futurum:Plutarchus:Aut inquit pontificem hodie mater:aut exulé uidebis. Duos competitores.P.Seruiliū Iſauricum:ſub quo ipſe in Cilicia militarat:& Catullum Luctatium principem Syllanæ factionis.

Tribus romanæ · Curiata comicia · Céturiata

PHI. In eoꝝ tribubus:Sēſus é Cæſaré in adipiſcédo pōtificatu ſuffragia plura tuliſſe í tribubus iſaurici & catuli cōpetitoꝝ q̄ illi ambo tulerint in oíbus tribubus:cū naturaliter conſueuerít ſuffragatores magis ſuffragari ſuis tribulibus:q̄ aliéis cōpetitoribus:erát át Romáæ tribus oés núero.*xxxv*.in quaꝝ aliq̄ neceſſe erat céſeri eū:q ciuis.ro.cét:moris n.fuit cū aliqs. Ro.ciuis oſtédédus eēt ut ſignificaret̃ a tribu in qua céſeret̃:quádo uiritī tribules ſuffragia ferebāt:illa comitia curiata uocabāt̃:q̄do uero céturiatī hoc é ꝑ ſingulas céturias calculus unus ꝑ ſuffragio ferebat̃ céturiata noíabāt̃: ſup q̄ re copioſiſſime ſcribit Dion.lib. iiii.&.*vii*.hiſtoriaꝝ:ubi docet in cōitiis curiatis oém ptáté creādi magr̃atus fuiſſe penes populū in centuriatis uero penes diuites.

Prætor creatus:de prætoribus mox plura. Vltimā ſtatuéte pœná:ut ſcribit Celſus iuriſcōſultus li.*xlviii*.digeſtoꝝ titulo de penis ultimū ſuppliciū morté ſolá íter ꝑtamur: & ita ſenatus ſtatuebat hác ultimā pœnā í ſocios cōiurationis catiliniáæ: q̄ coniuratio cū notiſſima ul̃ uulgo ſit:nō é lōgiori explicáda narratiōe. Municipatim:hoc é ꝑmunicipia itidé pagatim dicimus & oppidatí & uicatim qđ ſignificat ꝑ pagos:ꝑ oppida:ꝑ uicos:Liu.tépla deū:q pagatí ſacrata habebāt dirui atq; incédi iuſſit: í hác ſníam inqt Cæſar ipe apud Saluſtiū:céſeo publicádas cōiuratoꝝ pecūias: ipſos í uículis ꝑ mūícipia hn̄dos:q̄ maxíe opibus ualét: mūícipia át ſūt ciuitates ſuo iure & legibus ſuis utétes: q̄ meliore cōditiōe ſūt q̄ colōiæ: ſicut docet Gellius í.*xv*. ſed de hoc alibi plura. Aſpiora ſuadétibus:capitale ſuppliciū ſumédū decernētibus. Idétidé:freqnter:oſtétás:lege apđ Salu. Cæſaris orationé ſup catiliniáis cōiuratis:& apte qbus rōnibus Cæſar ſenatū dehortet̃ a ſupplicio cōiuratoꝝ. Sníaꝫ íterꝑtatiōe lenire:*ſylláus* cōſul deſignatus céſuerat cōiuratos ultío ſupplicio afficiédos eé:cuius ſníam pleriq; ſeqbát̃:ſed oratio Cæſa.ſic mētes hoíum flexerat:ut ſylláus ſníam ſuā ꝑ íterꝑtationé lenire cōtéderet:

Municipatim · Municipia

in eorum tribubus ſuffragía:q̄ uterq; omnibus tulerít.

De prætura & geſtis eiuſdem.

PRætor creatus detecta ɔiuratiōe Catilíæ ſenatuq; uniuerſo in ſocios facinoris ultimā ſtatuéte pœná ſolus municípatí diuidédos: cuſtodiendoſq; publícatis bonis céſuit. Quin & tantū metū adiecit aſpiora ſuadentibus identídem oſtentans quāta eos in poſterū e plebe romana maneret inuídia:ut Deciū Syllanū cóſulé deſignatum nō piguerit ſententiā ſuā:quia mutare turpe erat inter prætatione lenire:uelut grauius atq; ipſe ſenſiſſet exceptā obtinuiſſetq; adeo trāſductis ad ſe iam pluribus:& in his Ciceronis cōſulís fratre:niſi labanté ordinem cōfirmaſſet.M.catōis oratio. Ac ne ſic quidem impedire ré deſtitit:quo ad uſq; manus æquitum Romanorū quæ armata præſidii cauſa circūſtabat immoderatius perſeueranti necem comminata eſt:& iam ſtrictos gladios uſq; eo intentans: ut ſedété una proximí deſeruerint:uix paucí cóplexu togaq; obiecta protexuerint. Tunc plane deterritus non modo ceſſit: ſed etíam in reliquum anni tempus curia abſtínuit.

De geſtis eíus in officio præturæ.

dicẽs ſe cẽſuiſſe ultĩo ſupplicio afficiẽdos eẽ cõiuratos hoc ẽ carcere nõ morte:qm̃ ĩqt carcer:romão uiro ultimũ ſuppliciũ ẽ & hoc ẽ qd̃ ait ſñiam ĩterp̃tatiõe lẽire:auctor Plutarchus ĩ catõe uticẽſi. Grauius atq; ꝑ q̃ & ẽ ſenſus:ſyllãus dicebat ſe p ultimũ ſuppliciũ ĩtellexiſſe carcerẽ:nõ ãt mortẽ: ut qdã grauius ſentiẽtes accipiebãt:& hoc ẽ ꝙ ait Saluſtius deciũ ſyllanũ pmotũ oꝛone Cæſaris dixiſſe ſe pedibus ituꝝ ĩ ſñiam tiberii nerõis:ꝙ de ea re p̃ſidiis additis referẽdũ eẽ cẽſuerat. Obtinuiſſet.S.Cæſar ne ſuppliciũ de cõiuratis ſumeret̃. Cõſulis fratre:qntũ Ciceronẽ ſignãt q poſtea ĩ bello gallico legatus fuit Cæſaris. Labãtẽ ordinẽ:ſenatũ titubãtẽ & ĩ mitiorẽ Cæſaris ſñiam ĩclinãtẽ. Catõis oꝛo:eã catõis uticẽſis orationẽ deſignat: q̃ apd̃ Salu.luculẽter ſcripta ẽ aduerſus Cæ.ſñiam porata:q̃ ſolã ĩ ſenatu exſcriptã ferũt Cicerõe cõſule uelociſſimos ſcriptores adhibẽte:q p notas q̃ſdã:multaꝝ litteraꝝ uĩ hñtes catoniana dicta colligerẽt:unde a notis notarii dicti:quoꝝ hoc primũ rõæ ueſtigiũ extitiſſe fert̃. Manus eqtũ:globus & multitudo eqtũ. Præſidii:cã ad cõſulis ſenatuſq; defenſionem. Perſeueranti:Cæſari. Strictos gladios:eductos & euaginatos. Pauci togaꝑtexerit:ſcribit Plutarchus curionem obiectu togæ Cæſarem protexiſſe eumq; eduxiſſe ex circunſtante globo comminantium cædem. Cicero quoq; aduleſcentes illos deterruiſſe fertur a Cæſaris nece. Curia:in curiam ſenatumq; non uenit.

M.AN. In eoꝝ tribubus:q̃s utiq; appebat lõge maiore ſtudio ſuis tribulibus q̃ Cæ.ſuffragaturas:ſiqdẽ ſingulæ tribus magis ſuis:q̃ alieis cõpetitoribus fauere cõſueuerũt.Sed ĩ comitiis illis aliter euẽit:q̃do Cæſa.ĩ alterutra tribu plura ſuffragia tulerit:q̃ ambo illi ĩ oĩbus Ro.tribubus:q.v.erãt &.xxx.nũero. Cẽſuit oratõ quã Cæ.ſup ea re hũit:elegãter ẽ apd̃ Criſpũ notata. Mũicipati:p ĩpa mũicipia oppida.ſ.honorarii mũeris cõicatiõe ro po.cõnexa:qd mũicipiũ:qd colõia ſit.Gellius & pediãus docẽt. Labãtẽ:ĩfirmũ nutãtẽ:iãdudũ ĩ Cæ.ſñiam inclinãtẽ. Catõis oratio:hãc quoq; Criſpus ĩ prĩo hiſtoriaꝝ cõplexus ẽ. Præſidii cã ut cõſuli & patribus p̃ſidio eẽt. Intẽtans:minaciter atq; idẽtidem ĩtendẽs. Vt proximi:ꝑximo forte loco ſedentes. Togaq;:obiecta:Plutarchus autor eſt Cæſarem obiectu togæ a Curione ſeruatum.

PHI. Catulũ ad diſq̃ſitionẽ populi uocauit:capitoliũ romæ Tarqnius priſcus res uello ſabino ædificatuꝝ ſe uouerat ieceratq; fundamẽtaq;:tarqnius ãt ſupbus capta pometia ex hoſtiũ ſpoliis extruxit: pulſo tarqnio oratius pulſus cõſul dedicauit:ĩteriecto deĩ q̃drigẽtoꝝ &.xv.ãnoꝝ ſpacio igni cõſũptũ ẽ:refectionis curã uictor ſylla ſuſcepit neq; tamẽ dedicauit:hoc ẽ ſolũ fœlicitati eius negatũ dedicatio ãt p.Qu.catulũ celebrata ẽ:cuius nomẽ ĩter tãta Cæ.opa uſq; ad uitelliũ mãſit:autores Pluta.& tacitus. Vnde a Marciale dcũ ẽ:ſic laudãt catuli iulia tẽpla patres.Cicero ĩ oratiõe deſignis teſtis ẽ capitoliũ nõ ſolũ p Catu.dedicatũ:ſed ẽt magnificẽtius eẽ reſtitutũ:q̃ antea fuit.aitq; Capitoliũ clariſſimũ:& pulcherrimũ catuli monumẽtum eẽ: cuius noĩs æterna mẽoria ſimul cũ tẽplo illo conſeruat̃ Cæſ.cũ ægre ferret nõ ſolũ dedicatiõi ſed etiã refectiõi adſcriptũ eẽ catulũ in prĩcipio p̃turæ eũ uocauit ad populi diſq̃ſitionẽ:an.S.uellet ppl's eã capitolii refectiõem dedicationẽq; Catulo eripi & p alterũ adminiſtrari: dicit̃ ãt diſq̃ſitio. Inq̃ſitio uolũtatis iudiciiq; diuerſoꝝ:iſta

PRimo præturæ die Quintũ Catulũ de refectiõe capitolii ad diſquiſitionẽ populi uocauit rogatiõe ꝑmulgata:qua curationẽ eã ĩ aliũ trãſferebat. Verum impar optimatium cõſpiratiõi:quos relicto ſtatim nouorum conſulum officio frequẽtes obſtinatoſq; ad reſiſtendum cõcurriſſe cernebat:hãc quidem actionem depoſuit.

De priuatiõe eius a prætura & reſtitutiõe eius.

CAeterum Cecilio Metello tribuno plebis turbulẽtiſſimas leges aduerſus collegarum interceſſionẽ

enĩ pticula dis ſeparãtis ẽ:ut inqt.S.Liuius in.viii.nec tamẽ ab dictatore comitia ſũt hĩta:qa initio ne creatus eẽt ĩ diſq̃ſitionẽ uenit. Rogatiõeꝑmulgata:Promulgari leges dicũt̃ cũ primũ ĩ uulgus edũt̃ q̃ſi ꝑuulgari:ĩde illud terẽtianũ:uia patꝝ ꝑmulgata:qd ſit rogatio pauloante explicatũ ẽ:leges ãt q̃diu ꝑmulgabãt̃ qd̃ fiebat p trinũdinũ poterãt tolli & licebat ĩtercedere.Vñ Cice.ĩ prima philippica ait:loquor de legibus ꝑmulgatis:de qbus ẽ integrũ uobis:oſtẽdo uitia.Tollite.Sed cũ platæ erãt leges & iã fixæ nõ amplius ĩfirmari poterãt nec p interp̃tatiões tolli. Curationẽ:ĩpropriẽ loquutus eẽ uidet̃:ſi donatio credimus:q ait qd̃ curatio ẽ medicoꝝ:curamẽtis:curatura diligẽtiæ.Sed auctoritas eruditoꝝ reclamat regulæ grãmatices:apud quos ẽt curatio uſurpat̃ ꝑ iniũctiõe mũeris:& cura ſupſedeo exẽplis cũ frequẽter occurrãt:q̃le ẽ illud plauti.Quæ mea curatio ẽ.Sed & Li.cõſimiliter dixit ĩ ſcdo cũ de ædis dedicatiõe:loquẽs ſic ait:qd̃ facile appareret nõ tã ad honorẽ eius:cui curatio altior faſtigio ſuo data eẽt factũ:& a Gellio catulus dicitur curator reſtituẽdi capitolii. Relicto nouoꝝ cõſulũ officio:officiũ illud ĩtelligit:quo nouos conſules principio anni cõſulatũ ineũtes optimates deducebãt:ſicuti fieri ſolet apud noſtrates: quoꝝ magiſtratus ab officioſo pplo põpabiliter deducunt̃. Ad reſiſtendũ:ne.S.curatio capitolii a catulo in aliũ transferet̃.

Metello tribuno turbulẽtiſſimas leges:ferẽti metellus tri.plebis legẽ ꝑmulgauit:q̃ cenſebat magnũ põpeiũ cũ exercitu ad urbẽ uocandã:eiq; demãdandũ ut uideret ne qd reſpu.detrimẽti capet:& uerbis qdã Põpeius ſic uocabat̃ q̃ſi periculũ:qd̃ ex catilina ĩminebat ꝑpulſaret̃:re aũt uera id agebat̃:ut reſ. ĩ ptãtem unius Põpeii deueniret.Cæſar metelli ſtudiũ enixiſſime iuuabat:cui cato uehemẽtiſſime reſiſtebat: q ĩter

Origo notariorum

ædificatio capitolii

Diſq̃ſitio

Leges promulgatæ

curatio

Metelli tri.hiſtoria

Cæſarē metellūq; mediū ſeſe cōiecit eo cōſilio ut mutua illoꝝ colloq̄a impediret:ubi uero metellus legē: quā pſcriptā habebat ꝓ æde caſtoris legere cœpiſſet Cato librū e manibus extorſit:thermus uero Catōis amicus manū ori opponēs uocē metelli ꝑcluſit:tūc tumultu cōcitato p metellū Cato a murena ꝓtectus ē: tādē plebs metellū deſeruit:ſenatus catōi fauere cœpit ad legē metelli īpediēdā utpote turbulētā & bellū ciuile excitātē: paulopoſt metellus uidēs ſe imparē eē catōi & optimatibus ex urbe migrās in aſiā ꝓfectus eſt:hāc hiſtoriā nūc ſignat trāq̄llus. Aduerſus collegaꝝ ītercessionē: Videlicet catōis & munacii thermi: qui ambo in tribunatu collegæ erāt metelli: interceſſionē aūt ſignificāter & ꝓprie appellauit ꝓhibitionē cohercionēq; tribunitiā Nāq; tribuni plebis antiq̄tus creati uidenť ut inq̄t gellius nō iuri dicēdo nec cauſis noſcēdis:ſed īterceſſionibus faciēdis:ut iniuria q̄ corā fieret arcereť:& ut uim fieri uetarēt:īterceſſio āt peculiaris erat tribunoꝝ:adeo ut ſylla illā tribūis reliquerit exutis omni alia poteſtate tribunitia.

Interceſſio quid

M.AN. De refectiōe capitolii:Iouis tēplū Tarq̄nius ro.regū ultimus cōſtruxit.Puluillus cōſul dedicauit:mox bellis ciuilibus:ut Plutar.Appiāus:& Liuius ſcribūt:cōbuſtū cū Sylla īſtauraſſet morte ꝑuētus dedicare nō potuit:q honor Catulo obtigit:uiteliana īde ſeditiōe:quū iteꝝ cōflagraſſet: Veſpaſia.reſtituit & cōſecrauit nouiſſime cū eius morte īcēdio abſumptū Domitia.filius reparatū dedicauit:hæc Plutar.Trāq̄llus:& Martia.nō īpam dūtaxat dedicationē Catul.tribuūt:ſed refectionē quoq;. Diſq̄ſitionē:a diſq̄ro diſq̄ſitio ē.Diſq̄rere:quærēdo diſcernere:Ad diſq̄ſitionē:ad populi diſcuſſionē:an populus Catul.uel alii potius eā curā demādari uellet:Lāpridius dato tamē ſpacio ad diſq̄rēdū cogitandumq; prius q̄d diceret.

Disquirere

Rogatiōe:lege. Promulgata ꝓpoſita:ī uulgus edita:Gellius q̄d rogatio ſit:q̄d plebiſcitū:q̄d lex lōgiore diſceptatiōe demōſtrat. Cōſpiratiōi:cōſenſui:ambiguū uerbū atq; utroq; uerſū uſurpatū:bona eni & mala cōſpiratio eē pōt.Cōtra cōiuratio ſp mala:& in alicuius pnitiē ſuſcepta. Relicto nouoꝝ cōſulū officio relictis nouis cōſulibus:quos honoris gratia frequētes circūſederāt:aut certe ī capitoliū ſecuturi erāt:quo calēdis Ianuariis.i.magiſtratus die ſacrificaturi cōſcēdebāt Oui.& Trāq̄llus ſunt auctores. Turbulētiſſimas leges:cecilius Metel.tri.ple.legē:ut Plutar.docet:laturus erat:ut re.pu.catilinæ cōiuratiōe cōſternata Pōp.cū exercitu ex aſia romā reuocareť:cui negociū dareť ut diligēter ꝓſpiceret:ne res pub.ea tpoꝝ nouitate aliq̄d adiret īcōmodū:hic ferēdæ legis fuit illi ꝑtextus:ſe.M.catōi:q tū tribūus erat:& aliis aliter pſuaſum Pomp.a Metello:& is q legē celebrare occœperant reuocari: ut ui & armis rempublicam capeſſeret.

Conspiratio

PHI. Ambo:Cæ.& metellus.

ferentí: auctorem propugnatoremq; ſe pertinaciſſime ꝑſtitít.donec ambo adminiſtratiōe reipu. decreto patrū ſūmouerenť. Ac nihilominus ꝑmanere in magiſtratu:& ius dicere auſus:ut cōperit paratos: qui ui ac p arma ꝓhiberent dimiſſis lictoribus:abiectaq; prætexta domū clā refugit pro conditiōe temporū quieturus.Multitudinem duoq; biduo poſt ſponte:& ultro confluentē:operamq; ſibi in aſſerenda dignitate tumultuoſius pollicentē compeſcuit: quod cum præter opinionem eueniſſet:ſenatus ob eundem cœtū feſtinato coactus gratias ei per primores uiros egit: accitumq; in curiam:& ampliſſimis uerbis collaudatum:in integrum reſtituit inducto priore decreto.

De actione eius ob cōiurationē Catilinæ.

DEcidít rurſus in diſcrimen aliud inter ſocios Catilinæ nominatus:& apud Nouium nigrum quæſtorem a Luctio Vectio īdice: & in ſenatu a Quinto Curio:cui quod primus conſilia coniuratorum detexerat:

Adminiſtratiōe reipu.Cæſ.ab adminiſtratiōe ꝑturæ : metellus ab adminiſtratiōe tribunatus remoti ſunt. In magiſtratu:ī ꝑtura. Ius dicere auſus: officiū ꝓprie ꝑtoris ē ius dicere. Vñ ius ꝑtoriū appellāt iuricōſulti.q̄d ꝑtores ītroduxerūt:q̄d & honorariū diciť ab honore ꝑtoꝝ ſic nominatū.Antiq̄tus duo ꝑtores creabanť:alter urbāus appellatus:eo q̄d ī urbe ius diceret pegrīus ab eo ꝙ plerūq; īter pegrīos ius dicebāt.Sēſus ē Cæ.q̄uis ſenatuſcōſulto ab officio dignitateq; ꝑtoria ſūmoueret tamē in iure dicēdo pſeueraſſe. Dimiſſis lictoribus:lictores miniſtri ſunt magiſtratuū: a ligādo appellati q̄d cū magiſtratus ppl'i ro.uirgis quēpiam uerberari iuſſiſſēt:crura eius & manus ligari uincíriq; a lictore:ſoliti ſint:auctores ſūt ualgius ruffus & gellius:ſed tyro.T.Cice.libertus a licio lictorē dici autumat:licio.n.trāſuerſo:q magiſtratibus in q̄t ꝑminiſtrabāt cīcti erāt.Plutar.uero utpote græcus ſcriptor a uerbo græco lictoris nomē deriuare cōtēdit.Nā cū græce.λειτοσ publicus dicať:lictores dici exiſtimat q̄ſi publicos miniſtros & ſine.C.antiq̄tus dictos eē refert. Abiecta ꝑtexta:ueſte ꝑtoria: de ꝑtexta dictū ē affati in pricipio cōmētarioꝝ.Illud ī hoc loco ꝑtereūdū nō eſt ꝙ toga ꝑtexta ueſtis erat magiſtratuū:unde & a Pli.ſcriptū ē quēadmodū lentulus ſpīter ædilis currulis primus uſus eſt in ꝑtexta dibapha purpura:dibapha autem ut hoc quoq; ītelligas dicebať purpura:quæ bis tincta: eēt ueluti ꝑtioſior:hinc illud cū mordacitate & ſtomacho dictum a Cicerone in epiſtola ad celium:togā ꝑtextā texi oppio puto te audiſſe:nam curcius noſter dibaphum cogitat: ſed eum infector morať. Quod cum ꝑter opinionem:euenit hoc ꝑter opinionē ſenatus:ut Cæſar cōpe-

Officium ꝑtoris

Lictores qui

Toga prætexta

Dibapha purpura

ſceret multitudinē ad ipſū ultro cōfluētē:q credebaẗ cūcta turbulēter & temere eē facturus. Ob eūdē cœtū:popularē multitudinē ad Cæſarē cōfluētē:cœtus.n.eſt cōuētus & cōgregatio dictus a coeūdo.i.cōuenīedo ī unū ſicut ꝓditū ē ī decretis cāonicis.D.xv.Qui cæcū fecerit capitalis ſit:īqt Seneca ī tertio declinationū:q elegāter ait cœtū nomē eē magnæ multitudīs coeūtis ex cōſēſu quodā. Coactus: collectus cōgregatus:nā cogi ſenatus diciẗ q̃do frequēs cōgregaẗ ī curia. In ītegrū reſtituit:Sēſus eſt Cæſarem ob modeſtiā reſtitutū fuiſſe a ſenatu in priſtinā dignitatē p̄toriā. Inducto priore decreto.i. abolito & cancellato illo decreto:quo patres Cæſarē una cū metello tribūo ſūmouerāt ab admīſtratiōe reipu. īducere .n. uerbū ē iuriſcōſultoꝝ:qđ delere & cācellare ſignificat id qđ elegāter docet iuriſcōſultus digeſtis đ his quæ ī teſtamēto deleẗ & īducūẗ:ī quo titulo hæc duo uerba īducere:& cācellare nō mīus crebriter q̃ de cēter uſurpāẗ. Inter ſocios Catillīæ noīatus:ſcribit Salu.qntum catulum &.C.piſonē cōtēdiſſe apud Ciceronē:ut.C.cæſar inter populares catilinæ noīaretur:cum uterq; graues inimicitias cum illo exerceret: ſed ubi Ciceronem ad tantum facinus impellere nequiuerunt:ipſi p fraudē & aſtuciā magnā Cæſari īuidiā cōflauerunt:tāquā participi catiliniāæ cōiuratiōis.Ex quo cōiectare poſſumus.L.uectium &.Qu.curium:de qbus nunc loqẗ trāquillus ſubornatos a catulo atq; piſone cæſarem noīaſſe inter ſocios catiliæ.

M.AN. Ambo:cæſar & Metellus:hic tribunatu:p̄tura ille. Cōperit: cognouit. Dimiſſis lictoribus: abire iuſſis:quo occultius fugeret. Abiectaq; p̄texta:q̃ p̄tores maioreſq; magiſtratus utebāẗ. De p̄textæ uſu.Diōyſius.Plutarchus:Liuius:Macrobius:& Silius Italicus abunde multa. Aſſerēda : uīdicāda. Ob eundē cœtum:populi multitudinē:quæ ad cæſarē cōfluxerat. Coactus:ſenatus ſubaudi tumultuoſe in curiam uocatus. Inducto:reuocato:antiquato. Priore decreto:quo publica adminiſtratiōe ſubmouebatur. Apud nouium quæſtorem: Varro ~~uater~~ eſt quæſtores non a pecuniis tantum:ſed a criminibus potius inquirendis dictos:quod pedianus quoq; ſentire mihi uidetur:horum fuit rerum capitaliū quæſtionem exercere.xii.tabulæ quæſtorum parricidii meminerunt. Quinto curio:qui ut criſpus:& Plutarchus ſcribunt:Catilinæ conſilia per Fuluiam ciceroni prodidit.

coetus

Inducere

Queſtores

conſtituta erant publice p̄mia: Curius e Catilina ſe cognouiſſe dicebat. Vectius ēt chirographū eius Catilinæ datū pollicebaẗ. Id uero Cæſar nullo modo tollerādū exiſtimās cū implorato Ciceronis teſtimōio:quædā ſe de cōiuratiōe ultro ad eum detuliſſe docuiſſet:ne Curio præmia darenẗ: effecit. Vectiū pignoribus captis:& direpta ſuppellectile male mulctatum:ac pro roſtis in concione pene diſcerptū coniecit in carcerem. Eodem modo Nouium queſtorē eo quod compellari apud ſe maiorem poteſtatem paſſus eēt.

De ulteriore hiſpania ſibi ſorte data poſt præturam.

EX prætura ulteriorē ſortitus hiſpāiā retinētes creditores interuētu ſpōſorum remouit:ac neq; more neq; iure anteq̃ prouinciæ ordinarētur profectus eſt:incertū metu ne iudicii quod priuato parabaẗ:an quo maturius ſociis implorantibus ſubueniret:pacataque ꝓuīcia:pari feſtinatione:non expectato ſucceſſore: ad triumphum ſimul cōſulatūq; deceſſit. Sed cū editis iam comitiis

PHI. Conſtituta erant publice premia:hiſtoria nota ē:quemadmodum in cōiuratiōe catilinæ fuit. Qu.curius hō flagitiis atq; facinoribus cooptus:cui cū fuluia fœmina nobili ſtupri uetus erat cōſuetudo p quā multa pollicendo effecit cicero conſul ut.Qu.curius conſilia catilinæ ſibi ꝓderet:ide ſenatuſconſulto ei:q indicauiſſet de hac coniuratiōe:p̄miū decreuere: ſeruo libertatē & centum ſeſtercia: libero hoī impunitatē eius rei & ducenta milia ſeſtercia :hæc ſignat trāqllus p̄mia conſtituta fuiſſe curio tanq̃ ipſe primus coniurationē detexiſſet:quæ illi ne darentur cæſar effecit dicēs ſe prius q̄dā de hac cōiuratiōe ad ciceronē detuliſſe:teſtēq; implorauit ipm ciceronem. Captis pignoribus.Liuius.xxxvii. imperia inhibita ultro citroq;: & pignora capta & mulctæ dictæ & tribuni appellati. Supellectile:ſuppellex domeſticū eſt patriſſamilias inſtrumētū.ſicut docēt iuriſcōſulti:apud quos titulus ē de ſuppellectile legata:eruditorū:ſuppellex chartea eſt. Eodē nouiū.i.in eūdē carcerē cōiecit nouiū quæſtorē quo cōiecerat uectiū. Cōpellari: infamari & accuſari hoc.n.ī loco id ſignificat. Maiorē ptātem.i.ſe prætorem:eſt.n.prætura haud dubiæ maior q̄ſtura:& p̄tor maior q̄ſtore:magiſtratus maiores ſunt cōſules p̄tores cēſores:quoꝝ maxīa ſūt auſpicia:minores uero quæſtores & ædiles:quoꝝ minora ſunt auſpicia:auctor.M.meſſala augur:ptātē aūt appellamus: magiſtratū:q habet merū imperiū:hoc ē gladii ptātē ad aīaduertēdū in facinoroſos hoīes:auctor Vulpianus lib.ii.digeſtoꝝ titulo de iuriſdictiōe iudicū Iuue.Gabiorūq; eē ptās:Pli.ī.ix.iniuriæ ptātū in hoſpitales. Vlteriorē ſortitus hiſpaniā:ulterior hiſpania in duas p lōgitudinē ꝓuincias diuidiẗ beticā & luſitaniā:ut in ſupioribus explicatū eſt.Citeriorē aūt & ulteriorē hiſpaniā ꝓuincias fuiſſe p̄torias:teſtis ē Liu.q frequēter ait p̄tores ſortitos eē hiſpaniā citeriorē. Interuētu ſpōſoꝝ:craſſum ītelligimus:q interuenit p Cæ.ſpōſiōe octogintoꝝ &.xxx.talētoꝝ facta cōtra īportunos creditores:tūc Cæ.ære aliēo obrutus dixiſ

Præmia in duci cōiurationis

Supellex

Maiores magiſtratus

Poteſtas

Diuiſio hiſpaniæ ulterioris

ſe ferȓ:bis milies & qngéties cétena milia ſibi adeſſe oportere:ut nihil haberet. Ac neqꝫ more:Debet ꝓuī ciæ ꝓ̄ſes ꝑ eā partē ꝓuinciā īgredi:ꝑ quā īgredi moris ē:nec ante mādare iuriſdictionē legato ſuo:q̄ fuerit ipſe ꝓuinciā īgreſſus:nec ei prius cōpetit:q̄ in ꝓuinciā uenerit alii iuriſdictionē mādare quā nō hēt:auctores iuriſcōſulti lib.i.digeſtoꝝ.ſed Cæ.neqꝫ hūc morē: neqꝫ reliq̄s priſcoꝝ īſtitutiōes ſeruauit dū ꝓficiſciȓ ī ꝓuīciā:ſed ante legitimū diē ꝓfectus ē. Priuato:ī priuatū Cæ.poſt exactā finitāqꝫ ꝑturā. Sociis:ꝓuīcia libus hiſpāis. Pacataqꝫ ꝓuīcia:Cæ.hiſpāiā obiēs:expeditiōe aduerſus calecos & luſitanos ſūpta: uictor ad oceanū uſqꝫ cūcta ꝑdōuit:bellicis deīde rebus optīe cōſtitutis haud deterius togates cōpoſuit adhibita ī primis medella diſceptatiōibus debitoꝝ & creditoꝝ. Nō expectato ſucceſſore:mos ē:ꝑ̄ſidis e ꝓuīcia de cedētis:nō prius decedere:q̄ ſucceſſor acceſſerit:ſed Cæ.morē maioꝝ ꝑuaricatus ē.Cōſimiliter Cicero ap piū ſubacuſat ꝙ in ꝓuincia cilicia ſe ipm ſucceſſorē non expectauerit. Editis iā comiciis.S.conſularibus: ſunt.n.comitia cōſularia q̄ habēȓ ꝓ creādis ædilibus:ſicut ædilitia ꝓ creādis ædilibus:tribūicia ꝓ tribūis.

Comitia conſularia quæ

M.AN. Chirographū:chirographū ut pediano placet hoc a ſyngrapha differt:qđ ī illo:q̄ tm̄ acta ſunt: ſcribi ſolēt:in hāc uero cōtra fidē ēt ueritatis pactio ueniat. Implorato: ſuppliciter:& cū ob teſtatiōe req ſito. Ne curio ꝑ̄mia darēȓ:qa nō prius Curius q de cōiuratiōe aliqd Cice.retexiſſet:ſed Cæ.fuiſſet:aut qa falſū đ ſe iudiciū ſenatui detuliſſet. Vectiū:īdicē. Captis pignoribus:filiis ne:an rebus qđ magis placet: nā pignora utrūqꝫ ſignāt ſed capta pignora mulctæ potiuſq̄ ſatis datiōis noīe accipias. Reliq̄ ſuppellectile direpta:diripe uolētibus data:aut certe īteri dū pignora capiūȓ q̄ſi hoſtiliter aſportata. Eodē:ī carcerē.ſ. Nouiū:fuerit ne hic.L.Nouius ille q cū Publio Clodio poſtea trib.ple.fuit ut nō affirmare auſim ita ne id ipm qdē negare. Maiorē ꝑtātē.M.Varro Gellio auctore Quæſtores neqꝫ uocationē habere dixit:neqꝫ ꝑ̄hēſionē quū ipi a priuato ad ꝑ̄torē in ius uocari poſſent ſiqdē magiſtratus q uocādi ad comitia ppl'i ꝑtātē nō habuit:ī ius uocari poterat ꝑ̄tor cōtra ex maioribus magiſtratibus habebaȓ qppe q maioribus creareȓ auſpiciis ut cōſul & cēſor. Ex ꝑ̄tura:poſt ꝑ̄turas. Sortitus ſorte adeptus:nā ꝓuīciæ ſorte cōſulibus & ꝑ̄toribus plurimū dabanȓ. Interuētu ſpōſoꝝ:octīgētoꝝ trigītaqꝫ talētoꝝ ſpōſiōe Craſſus creditores a Cæ.remouit:auctor ē Plutar. Ordinarēȓ:qbus uidelicet copiis:qbus auxiliis: quo cōmeatu in quos hoſtes:bellādū:ac q̄tenus eēt publice decernereȓ. Priuato:ex hoc apparet iā ꝑ̄tura defūctū ſortitū fuiſſe Cæ.hiſpaniā:aut certe nō multo poſt defunctuꝝ fuiſſe quū in ꝓuīciā adiit:niſi priuato:ſine exercitu īterꝑ̄teȓ aliqs:qđ nullo mō placet nec mlto plus illud ꝓbo:ut priuato ꝓ priuate accipias:hoc ē priuato nomine:ad creditores ipſos:non ad Cæſarem id referens. Sociis:ro.populi ſcilicet fœderatis gentibus:ſiue ciuitatibus:erant.n.in hiſpania aliæ fœderatæ urbes:aliæ ſtipendiariæ:& aliæ contributæ. Ad triūphū: Calecis & Luſitanis uictis cuncta ad oceanum uſque Cæſar perdomuerat.

ratio eius haberi nō poſſet:niſi priuatus ītroiſſet urbem & ambiēti ut legibus ſolutereȓ multi cōtradicerent: coactus ē triumphum de conſulatu excluderetur dimittere.

De conſulatu eius cum Bibulo.

A Duobus cōſulatus competitoribus Lucio Luceio Marcoqꝫ Bibulo Luceiū ſibi adiunxit:pactus ut is qm̄ inferior gratia eēt:pecuniaqꝫ polleret:nūmos de ſuo:cōmuni noīe:per centurias ꝓnūciaret. Q ua cognita re:optimates quos metus cœperat nihil nō auſurū eum ī ſūmo magiſtratu: concordi & cōſentiēte collega: auctores Bibulo fuerūt tantundē pollicendi : ac pleriqꝫ pecunias cōtulerunt:ne Catone quidē abnuente eā largitionē e repu. fieri. Igitur cū Bibulo conſul creatus eſt. Eandē ob cauſam opera optimatibus data eſt: ut prouīciæ futuris cōſulibus minimi negocii.i.ſiluæ calleſqꝫ decernerēȓ. Q ua maxime

PHI. Ratio eius hēri nō poſſet:mos erat:ut q triūphū acturi erāt:extra urbē aliquātiſꝑ morarenȓ.q uero cōſulatū peteret neceſſario ī urbe ꝑ̄ſens eē debebat. Cæ.ī hac cōſtitutus ambiguitate cū comiciis cōſularibus aduētaſſet:miſit q abſēatu īpetrarēt:ut ꝑ aīcos abſenti ſibi cōſulatū petere liceret Cæ.poſtulatis cato imprimis refragatus ē:tāq̄ id aduerſus leges fieret: q̄ ꝑꝑ Cæſ.triūphum omiſit:& ad cōſulatū adipiſcēdū oē ſtudiū mētēqꝫ cōuertit. Ambiēti:Cæ. Legibus ſolutereȓ:eas leges ſignāt:q̄ nolebāt niſi a ꝑ̄ſente peti poſſe cōſulatū:nec niſi ab abſēte triūphū. Luceiū ſibi adiūxit.L. Luceius ſignāȓ ſcriptor hiſtoriæ luculētus:quē Mar.tullius epiſtola q̄dā luculentiſſime ſcripta rogat:ut res ſuas ī cōſulatu geſtas priuatī atqꝫ ſeorſū ſcribere uelit:huius āt rei meminit idē.M.tullius q̄dā ad atticū epiſtola:cuius uerba ſubieci luceiū ſcito cōſulatū hēre ī aīo ſtati petere:duo.n.ſoli dicūȓ petituri Cæ.cū eo coire ꝑ arriū cogitat:& Bibulus cū hoc ſe putat ꝑ Caiū piſonē poſſe cōiungi. Pecunia polleret:pecūioſus eēt.pecūia.n. potētiā cōciliari nemo nō nouit:hinc illud oratianū:ducētis ad ſe cūcta pecūiæ:& ut īqunt eruditi ꝑſuaſio regū pecūia ē:nimirū reꝝ agēdaꝝ nerui pecūiæ ſunt. Nūmos ꝑ cēturias ꝓnūciaret: cōſueuerāt petitores magiſtratuū apud ro.pecūia largitiōeqꝫ ſibi ſtudia cōciliare ſuffragatoꝝ:& ꝑ cēturias tribuſqꝫ diuidere nūmos:cui negocio:q ꝑ̄erāt hi diuiſores appellabanȓ:quos plautus magiſtros curiaꝝ ī aulularia uo-

Luceius hiſtoriagraphus

Diuiſores qui

Pignora

cat his uerbis.Nã nr̃ noſtræ q ẽ magiſter curiæ diuidere argẽti dixit numos in uiros: ſenſus ẽ trãglli Cæſ.
pepigiſſe cũ.L.luceio ut ad cõciliãda curiallũ ſuffragia nũmos iuberet utriuſq; largitiõis noĩe p cẽturias p
nũciari:quos uiritĩ diuidebãt diuiſores. Cõi noĩe:lucei & Cæ. Per cẽturias:iõ p cẽturias dixit potius:q̃ p
curias qa coĩcia cẽturiata hẽbãtur ĩ creãdis cõſul.q̃do.S.ſinglæ cẽturiæ unũ centuriatĩ calculũ ſuffragiũq;
ferebãt. Nihil nõ oĩa ẽt ĩmodica:& uiolẽta. In ſũmo magiſtratu.i.cõſulatu:q apud ro.ampliſſimus erat
magiſtratus:dictator.n.maiore qdẽ ptãte p̃ditus erat:q̃ cõſul:ſed nõ erat magiſtratus ordĩarius: græci cõ-
ſulatũ uocãt ὑπάτειαν.cõſulẽ ὕπατον. auſonius de ſe ipſo ait.ῥωμαιώνυπατοσ.i.Romanoꝝ cõſul.

Tãtundẽ pollicẽdi:hoc ẽ ut bibulus p cẽturias tantã pecuniã pnunciari iuberet uiritĩ ſe datuꝝ:q̃tã Cæ.
& luceius ſimul pollicebant. E repu.ex utilitate:& cõmodo publico:e cõtrario dicimus: ab re ẽ: p eo q
cõtra cõmodũ ẽ. Prouĩciæ futuris cõſulibus:puĩciæ q̃ cõſulares appellãt:decerni ſolebãt cõſulibus:quæ
erãt honoratiſſimæ:de qbus Strabo ĩ calce opis ſui & ruffus ĩ epitomate meminerũt. Nunc optimates fu
turis conſulibus hoc eſt Cæſari Cæſariſq; collegæ ad infringendam hominis potentiam decernũt prouin
cias inglorias:& pœne dedecoroſas:ſiluas.S.cædendas & calles:quæ ſemitæ ſunt anguſtæ muniendas:uel
ideo ſiluas:calleſq;:tanq̃ puinciã cõſularẽ decerni cõſulibus optimates curauerunt:quia ſiluæ loca ſunt la
trociniis exercendis accommodata:ut ita a conſulibus repurgarentur:fierentq; loca uiatoribus tutiora.

De puĩciis conſularibus

M.AN. Ratio eius hẽri nõ poſſet:abſẽtis ſubaudi. Mlt̃i cõtradicerẽt: ſed Cato ĩ primis q diẽ dicẽdo
de ĩduſtria abſũpſerat neqd ſenatus Cornelia lege illi gratificari poſſet. Is:Luceius. Inferior gratia:mi-
nus gratia polleret:q̃ Cæ. Polleret:potẽs eẽt. Cõmuni noĩe:ſuo ac Cæ. Per cẽturias:cẽturiæ ĩ claſſibus
erãt:ut Liu.pſpicue docet. Eũ:cæſarẽ. Cõcordi:& cõſentiẽte collega:obſecũdãte illi & obſequente q̃lis
Luceius futurus uidebat. Tãtũdẽ:quãtũ Luceius fuerat pollicitus. E re publica.q.d.& ſi paꝝ laudabi
li exẽplo:tollerabili.tamẽ qa rei publicæ pfuturo:quæ plane ſnĩa neceſſitate catoni acerbiſſimo ambitus
hoſti expreſſa intelligat oportet:adde qđ & ſtoicus cato:q ſola patriæ charitate adduci potuit:ut utile ab
honeſto diſcerneret:ſed ſatis auſpicato fieri putabat:ut Fabius dicere ſolebat:quæ pro re pu.fierent. Eã
dẽ ob cãm:ne maiora moliri poſſet. Syluæ calleſq;:puinciæ minime negocii.Syluæ latrociniis ſuſpectæ
publico p̃ſidio obtineri cõſueuere.Iu.Armato quotiens tuto cuſtode tenet:Et põtina palus:& gallinaria
pinus:hoc magis placet q̃ ſi ad lignorum materiam in publicos uſus diſponendam accipias:quod ab Ale-
xãdro principe Lampridius factum memoriæ pdidit:q ſyluas in publicum thermarum uſum deputarit.

Syluæ

iniuria iſtructus oĩbus officiis Cneum Pompeium affecta
tus ẽ offenſum patribus:quod Mithridate rege uicto cun-
ctantius confirmarent acta ſua Põpeioq; Marcũ Craſſum
reconciliauit ueterem inimicũ ex cõſulatu: quẽ ſumma di-
ſcordia ſimul geſſerãt. Ac ſocietatẽ cũ utroq; iniit: ne quid
ageretur in republica:quod diſplicuiſſet ulli e tribus.

PHI. Inſtructus : ex ſtimula-
tus ĩpulſus exagitatus:ſic.n.poti
us legẽdũ ẽ q̃ iſtructus. Offen-
ſum patribus: Põpe.id tpis ĩſen-
ſus erat ſenatoribus: ppea qđ de
creta ſua qbus poſt debellatũ mi
thridatẽ:reges ornauerat:a ſena-
tu nõ cõfirmabãt.imo ut Plutar
chus ĩqt ĩpulſore lucullo fuerãt
antiq̃ta abrogataq;: q ẽt largitio
nẽ illã dari phibuit militibus: q̃
Põpe.ſcripſit ſe datuꝝ: cuius rei
meminit appiãus in.ii.libellorũ
ciuiliũ his uerbis: ĩterea Põpe.ad
mithridaticũ bellũ ad ſũmũ glo

Põpe.ſenatoribus inſenſus

De geſtis per eum in conſulatu.

INito honore primus oium iſtituit: ut tã ſenatus q̃
populi diurna acta cõficerent & publicarent. An
tiquũ ẽt retulit morẽ:ut quo mẽſe faſces nõ hẽret:

riæ:& dignitatis euectus:ſenatũ rogare pgit:ut mlt̃a q̃ regibus dynaſtis:ac ciuitatibus cõceſſiſſet:ſẽatus ex
decreto cõfirmare uellet:e contra plĩmi ĩuidia accẽſi ĩ illũ repugnabãt:ĩter quos ul̃ ĩprimis.L.Lucullus fu
it:lucullo craſſus pari mõ aſſiſtebat:ĩdignatus itaq; Pomp.affinitatẽ cũ Cæ.inire ſtuduit:is craſſũ pompe.
ſubĩde conciliauit. Inimicũ ex conſulatu:Pomp.& craſſus:ambo conſules creati ĩ oĩbus rebus diſſidẽtes
rẽpu.pene labefactauerũt:& pp hãc ſimultatũ nihil ab illis ĩ conſulatu mẽoria dignũ digeſtũ ẽ:finito ma
giſtratu iubẽte pplo ĩ gratiã redierũt:priuſq; craſſus aſſurgẽs pomp.dextrã ultro porrexit. Vlli e tribus:
Cæ.Põp.& craſſo:& hæc ẽ illa ſocietas q̃ bellũ mox ciuile pepit:nãq; ut cato dicere ſolebat nõ ex inimici
tiis cæſaris:& Põ.ſed ex hac amicicia cũcta mala puenerũt & olĩ qdã urbãus tricipiciũ feſtiuiter appellauit
hãc triũ ſocietatẽ:de q̃ Lucãus:tu cã maloꝝ fcã tribus dõinis cõmunis ro. Inito honore:ĩchoato cõſula
tu. Diurna acta cõficerẽt:cũ p dies ſingulos res geſtæ ſcribũt:ea acta græco uocabulo ephemeris: latio
diariũ dicebãt:& ita ĩ hoc loco ĩtelligimus acta diurna actus ſinguloꝝ dieꝝ:ĩ acta aũt oĩa ro.referebãt:
hĩc exiit illud ſatyricũ:cupiẽt & ĩ acta referri:& Pli.ĩ.ii.ita ſcribit: milõe cãm dicẽte lateribus coctis pluiſ
ſe ĩ eius ãni acta relatũ ẽ:& aſcõius ĩqt:acta totius illius tpis pſequutus ſũ:& mox nihil ultra relatũ ĩ actis
illo die:ſenſus ẽ trãglli Cæ.inito cõſulatu iſtituiſſe:ut acta tã popularia:q̃ ſenatoria p ſingulos dies cõfecta
publicarẽt. Quo mẽſe faſces nõ hẽret:poſt exactos reges duo cõſules creati ſũt:quoꝝ ĩpiũ erat annuũ:q
oĩa iura oĩa ĩſignia regiæ ptãtis retinuere:id mõ cautũ ẽ auctore Li.ne ſi ambo faſces hẽrẽt duplicatus ter
ror uideret:brutus prior cõcedẽte collega collatio faſces hũit:ſcribit gellius cõſulẽ:q maior natu eẽt:prio

Diſſenſio pompei & craſſi:& eorum amicitia

Diurna acta Ephemeris

Cur faſces aligātur ſecuribus

Ex betula faſces

ré faſces ſumpſiſſe:ex lege iulia ptās fit:ſumēdi faſces primi mēſis priori ex cōſulibus: nō q̄ pluris ānos natus é:ſed q plures liberos hét q̄ collega.Itaq; antiq̄tus alternis mēſibus cōſules hébāt faſces hoc é lictores: q cū faſcibus uirgaꝝ:ſecuribus alligatis anteibāt:iō aūt uirgæ illæ ſecuribus alligatæ ꝑferebāt:ut ſignum foret:non oportere iracundiam magiſtratus eē diſſolutam:an ut inq̄t Plutar.qa uirgaꝝ diſſolutio ſua cōtatione iram frangit:& īpetum moderat̃:an qđ neq̄tia hoīum partim medicabilis é partim curari non poteſt:& ita uirgæ qđ mutari poteſt corrigunt:ſecures aūt qđ mutari non pōt amputāt:ſcribit Plin.in.xvi.ex betula gallica arbore:q̄ mirabili candore:atq; tenuitate ꝑdita eſt:ſolitas fieri magiſtratuum uirgas.

M.AN. Inſtructus:cautior ad declinandā iniuriā factus:uel q̄ſi diſtrictus & cōpulſus. Affectatus:eſt oī officio dēmereri nixus. Offēſum:atq; ob id iratū. Cunctantius confir.acta ſua. Appianus & Plutar. ſunt auctores Pōp.a patribus alienatū:qđ Illius acta q̄ bello mithridatico & toto oriēte ſtatuiſſet:nā alios in regno retīuerat:aliis ademerat:qbuſdā populis fœdera:aliis libertatē:conceſſerat:ſenatus cūctātius illa rata habēda ſanxiſſet. Veterē inimicū:priuſq̄ magiſtratu abiiſſent Plutar.eos in gratiā rediiſſe tradit:cui Appiāus aſtipulat̃. Neq̄d ageret̃:agi paterēt̃. Conficerēt̃:q̄cunq; ī curia aut cū pplo agerent̃: eodē die quo mota eēt ad exitū ꝑducerent̃:perductaq; in publicum referrent̃:quo ſane īſtituto oēm longioris conſultationis ſenatui adimebat facultatē. Et publicarent̃:hiſtoriæ credo conſultū uoluit: Iulius Vopiſcus ex actis ppli:& ſenatus ſe hiſtoriā ſumpſiſſe ſcribit. Quo menſe faſces non hēret:nam alternis menſibus conſules faſces hēbant uetus mos cōſulariq; dignitari pene:æq̄lis.x.uiri quoq; q ad cōſcribēdas leges creati fuerant īter ſe:ut Liuius tradit:cōpararūt ut e collegio unus faſces hēret:ſingulis aliis accēſi apparerent.

Accenſus qd eſt: accenſi qui

PHI. Accēſus ante eū iret:accēſus duas res ſigñat:nāq; accēſi dicebāt̃:q in locū mortuoꝝ militū ſubrogabāt̃:ita dicti:qa ad cēſum adiiciebāt̃. Aſcōius accēſus inq̄t é nomē ordīs ꝑmotiōis ī militia ut nūc dicit̃ prīceps:ul̃ cōmētariēſis:aut cornicularius:ī alia ſigñatiōe:accēſi miniſtratores ſūt magiſtratuū:ſicuti Var. Catoq; notificāt:& hic accēſus ab acciēdo dictus:nāq; accēſus īſtar ꝑconis acciebat iuſſu cōſulis q̄rites ad cōtionē:de hoc miniſtro loq̄t̃ Pli.cū ſic ait ī.vii.poſt aliquot ānos adiectus é & meridies accēſo cōſulū id ꝑnūciāte:erāt ſinguli ꝑſidibus ꝑuīciaꝝ accēſi qđ mūus nō niſi libertis deferebat̃:ſicut docet.M.Tul.ī epiſtola ad.v.fratrē aſiæ ꝑcōſulē.cuius uerba hæc ſunt:accēſus ſit eo ēt nūero quo eū maiores noſtri eē uoluerūt:q hoc nō ī beneficii loco ſed ī laboris ac mūeris non temere niſi libertis deferebāt:de hoc accēſo nūc ītelligit trāq̄llus ſcribēs Cæ. reuocaſſe uetus īſtitutū: ut accēſus hoc eſt miniſter iret añ cōſulē eo mēſe quo faſces nō hēbat lictoribus ſubſequētibus.

accēſus ante eū iret:lictores pōe ſeq̄rent̃: lege āt agraria ꝑmulgata obnūciātē collegā armis foro expulit. Ac poſtero die ī ſēatu cōqueſtū: nec quoq̄ repto q ſup tali cōſternatiōe referre aut cēſere aliq̄d audiret:q̄lia multa ſepe ī leuioribus culpis decreta erant:in eam coegit deſperationem : ut quo ad poteſtatē abiret domo abditus nihil aliud q̄ per edicta obnunciaret:unus ex eo tempore omnia in rep.& ad arbitriū adminiſtrauit:ut nōnulli urbanorū quū quid per iocū

Pone

Accurſij error

Quod āt hic mos fuerit uetus:īdicat Li.q ī.iii de decēuiris:qbus erat īpiū cōſulare ſcribēs ſic ait:eo die penes ꝑfectū iuris faſces.xii. erāt:collegis nouē ſingl̃i accēſi apparebāt. Pone:aduerbiū é:& ſignificat poſt. Virgi.pōe ſubit cōiūx. Lictores:cōſul.xii.lictores hēbat:īde ſcribit Li.q̄ttuor &.xx.lictores ſolitos appere duobus cōſulibus: ꝑconclufes uero ut īq̄t uulpianus nō amplius q̄ ſex faſcibus utunt̃:qm̄.S.ſex tm̄ lictores ꝑcōſul hēbat. Ridicula eſt īterꝑtatio accurſii exponētis ſex faſces ꝑ ſex mēſibus. Lege agraria ꝑmulgata:lex agraria: q̄ é de agris uiritī īter plebeios diuidēdis:primū ꝑmulgata é apđ ro.a cōſule caſſio regnū affectāte:q nūq̄ deīde ut īq̄t Liui.uſq; ad hāc memoriā ſine maximis motibus agitata é. Nāq; dulcedo legis agrariæ aīos maxīe plebeios capiebat:q̄ gracchi fratres īprimis exercuerūt:& nūc Cæ.legē agrariā ꝑmulgauit ut ita fauorabili eēt apud plebē:quæ tamē leges(ut īq̄t Plutarchus)nō cōſuli ſed audaciſſimo tribuno conueniebāt:Cæ.legem agrariam ferēti:honeſtiſſimi & ꝑſtantiſſimi in ſenatu uiri obnixe refragabant̃:& īprimis bibulus collega: tunc confugiens ad plebē Craſſo quoq; & Pompeio auxiliantibus:bibulū foro expulit:legēq; agrariā ꝑtulit:q̄ Pomp.Craſſuſq; cōprobauerūt: Agrarii hoīes dicunt̃ a Liu.ſuffragatores legis agrariæ & agripetæ q petunt ex agroꝝ diuiſione portionē q̄ uiritim dabat̃. Collegā obnūciantē: qd ſit obnūciare ſcripſimus affatī in libro annotationū:ubi & hic locus trāq̄lli explicat̃.é.n obnūtiare rē malā nūciare & ꝑprie(ut īq̄t donatus)obnūciare dicunt̃ augures:q aliq̄d mali ominis ſcæuūq; uiderit: ergo obnūciātē accipe ꝑ reſiſtē té reluctantēq; legi Cæ.tribuniciæ magis q̄ cōſulari tanq̄ īminēs q̄ſi malū omen nūciātē: īde.n.etymologia huiuſce uerbi é. De obnunciatiōe ꝑlege:q copioſius ſcripſimus ī annotatiōibus. Foro expulit:bibulus collega Cæ.in conſulatu īpulſus a ſenatu:ut Cæ.conatibus obuiā iret:uenit ī foꝝ: ubi tumultu exorto faſces & reliq̄ ipſius bibuli īſignia lacerata ſunt:& cū Bibu. nihil territus iugulum ultro nudatum ferret:ab amicis in ꝑximū Iouis tēplū delatus é:& ita bibulo catōeq; e medio ſublatis leges a cæ. ꝑferunt̃:in quas tāq̄ optīas & ſenatus & pplus iurare adacti ſunt auctor Appia. Cōq̄ſtū:coegit ī deſpatiōnē ordo é cæ.coigit ī deſpatiōnē conq̄ſtū.S.bibulū:q cū ī ſenatu conq̄reret̃ de iniuria ſibi a collega cæſare facta neminem reperit:q aliq̄d referre auderet ſup tali cōſternatione:qua.S.ipſe cōſul armis & ui foro pulſus fue

agrarii homines

Agripetæ qui

Obnūciare quid

Leges Cæſaris

rat:é át cōſternatio cōcitatio & ꝑturbatio q̄dá ſubita ex aliquo metu.a Sternutamēto deduci exiſtiát Feſ- quo toto corpore cōcutiur. Referre uero ſignat ī cōſultationé ferre qn̄ hét accuſatiuū cú ꝑpoſitiōe ad: Li eá ré cōſules rati ꝑnitioſá ad patres referūt:Quíti.nō retulit ad matré nō ꝓpiquos cōſuluit nō amicos inde relatiōes fieri dn̄r ī ſenatu: & maiores noſtri(ut ait Seneca)ī libro de trāqllitate uitæ.Nouá relationé poſt horá decimá ī ſenatu fieri utebát:ex relatiōibus manát ſenatuſcōſulta. Quod ꝑtáte abiret.i. quo ad ꝑtás cōſularis finiret. Per edicta.S.cōſularia:edicere.n.é iubere. Vn̄ edicta cōſulum ediliū atq; ꝑtorum nūcupat:ide ét Plau.edictiones baſilicas appellat ī captiuis.Don.edicius inqt iubemus.edicta.n. īꝑatoris ſunt:Ci.ī uerrinis edictū ꝑtoris ánuá legé dicit eé. Obnūciaret:obloqret & q̄ſi aliqd malū omé ſcæuūq; nunciaret:obnūciatio.n.ꝑnitioſis legibus reſiſtebat. Vrbanoꝝ: facetorum:náq; urbanitas cui contrariū é ruſticitas ſignificat ſermoné ꝓferété ī uerbis & arte & uſu ꝓpriū qndá guſtum urbis:auctor Quítil.ī vi. Demoſthené urbanū fuiſſe dicūt:dicacé negát.Ci.urbanū nouū credit eé uocabulū:q ita ſcribit ad appiū pulchrum:hic ego multa ſimul cogitaui te hoiem:nō ſolū ſapienté uerū ét ut nunc loqmur urbanū: & de urbanitate idé ſic ait:addo urbanitaté:q eſt uirtus(ut ſtoici rectiſſime putant).

Cōſternatio quid
referre qd
edicere qd
Edictum
Quid ſit urbanitas & quid urbanus

M.AN. Accéſus:publicus miſter:ſed Varro Feſtus:& Marcel.de accéſo aliqd uariát:Pedia. accéſus ait é nomé ordis:& ꝓmotiōis ī militiá. Lege agraria:q̄ oém ferme cápanū agrū ppl'o diuidebat:& extra ſorté cápū ſtellaté optimá eius agri ꝑté.xx.M ciuiū qbus tres liberi eént: Polybius ſtellaté cápum ī qué quū Hánibal ducis errore uenilſet a Fabio pene ītercluſus é cápanū agrū īterꝑtat. Obnūciáté: ꝑnitioſæ legi: ut Aſconio placet reſiſtenté:ſed augures obnūciare dicebant quū aliqd mali hoīs nunciarét.i. ſcæuū: & dirū qddá:hic tribunitia lex illa.P. Clodii neq; de cælo ſeruaret ꝑ eos dies qbus cū ppl'o agi liceret: q̄ rogatiōe fuſiá legé. & æliá ꝓpugnacula & muros trāqllitatis & ocii conſtat ſublatas.Lex.n. ælia obnūciationé ut Aſco.ſcribit:cōfirmarat:q oía ad publica decreta aut comitioꝝ euétus rogatiōeſq; īpediédas ꝑtinebant:ergo obnunciáté infauſtis denūciationibus remoranté. Conſternatiōe: qd ro.conſul ex publico uipulſus fuiſſet. Referre:in cōſultationé ferre.Cenſere: ſniam dicere hoc ad uindictá decernendá illud ad inuidiá faciendá attinet. Ꝑtáte:magiſtratu dignitate. Per edicta:ꝑ libellos qbus cæſari plura contra auſpicia molienti idétidem obnunciando reſiſteret. Vrbanoꝝ facetiis & iocis ſcatentium.

Attenſius
Obnunciare

teſtáti gratia ſignarét:nō Cæ. & Bibu.ſed Iulio & Cæ.cōſulibus actum ſcriberét: bis eūdé ꝓponentes noíe atq; cognomine:utq; uulgo mox ferrét hi uerſus. Nō Bibulo qcq̄ nuper ſed Cæ.factū é.Ná Bibu.fieri conſule nil méini. Cápū ſtellaté maioribus ꝯſecratū: agrūq; cápanū ad ſubſidia reipu. uectigalé relictum diuiſit extra ſortem: ac.xx. milibus ciuiū:qbus terni plureſq; liberi eént. Publicanos remiſſioné

PHI. Signarét:ſcriberét:notarét.Vn̄ reſignare ꝑ reſcribere antiq uſurpabát:ſicut ſubſignare ꝑ ſubſcribere. alias ſignare ſignat anulo ſigna īpriere. Vn̄ reſignat ꝓ ſignata recludé: īterdū: ſignare é pecora ſignis notare:a ſigno ſignator dictus. Sed Iulio & cæ. cōſu.actū: maiores nr̄i quotiens aliqd aliquo áno actū eé ſignificare uolebát id a noībus cōſulū ſignificabát.Verbi cá.M.Ci.&.C.anto.cōſu.detecta é catilíæ cōiuratio:craſſo Pōpeioq; cōſu.natus é Vir. Igit cú Cæ.ſolus répu.admiſtraret Bibu.domi ſe cōtinéte:faceti qdá & dicaces.ſignificare uolétes: aliqd actū eé illo cæ.& bi cōſulū áno.Bibuli nomé ꝑteribát:ita ſcribétes Iu.& cæ.cōſu.táq̄ Iu.cæ.uicé īpleuiſſet duoꝝ conſulū. Cápū ſtellaté:Ci.ī diſſuaſione legis agrariæ cōtra ſeruiliū rullū métioné facit cápi ſtellatis:quo uiriti diuiſo dimiutio fiebat uectigaliū publicoꝝ:náq; ager cápanus ac ſtellatis ſubſidiū erat belli fundamentū uectigaliū.horreū regionū.Solatiū ánonæ.Cápū át ſtellaté ī agro cápano fuiſſe docet Li. cuius uerba hæc ſunt ex li.ix.ab urbe cōdita.eodé áno ī cápū ſtellaté agri cápani ſanitiū īcurſiōes factæ:ſilius quoq; ī.xi.punicoꝝ:ſtellateſq; docét cápos cereréq; benigná hūc Cæ diuiſit una cū agro cápano: q̄uis eſſet cōſecratus & religioſus:ut cōſecratū a maioribus intelligas dicatū diis & factū religioſū:a ueteribus romanis:ut olí ager tarqnioꝝ a priſcis fuit conſecratus marti martiuſq; deíde cápus dictus:& ita maioribus erit ſeptimus caſus:ſi uero ſit datiuus caſus:ītelliges cápū ſtellaté fuiſſe conſecratū maioribus.i.ut eét ſubſidiū publicū & tribūarius reipu.uel ꝙ poſſideret a patriciis.de agro poſſeſſo a patriciis métio é apud Liuiū in tertio. Vectigalé.uectigal tributūq; reipu.pendentem. uectigales appellamus ꝓuincias agros & hoíes:q uectigal & tributa ꝑſoluunt.alio noíe ſtipendiarii dicunt.Li.utrū Hánibal hic ſit emulus itinerū Herculis ut ipſe fert an uectigalis ſtipendiariuſq;:& ſeruus po.ro.a patre relictus.publica aūt uectigalia intelligere debemus(ut inqt Vulpianus).Ex qbus uectigal accipit fiſcus. īterdū uectigalia redditusq; priuatos ſignificant:cum publicos qdam tantūmodo ſignificare tradiderint: ſicuti docet porphyrio enarrans illud oratianum.Ego uectigalia magna diuitias habeo tribus amplas regibus: & Cicero inqt non intelligunt hoíes ꝙ magnum uectigal ſit parſimonia. Et mox tenui uectigali. Detractis ſumptibus cupiditatis aliquid etiá redundabit. Viginti milibus ciuium: Cæſar ut auctor eſt Appianus agros qui circa capuam cæteris uberiores habebant diuiſit patribus: quibus trium liberorū ius eſſet: quippe ad uiginti hominū milia in unum uenerát: qui liberorū trium alimoniam ultro depoſcebant. Quibus terni liberi: apud ueteres rōanos:q tres liberos habebat hic uacationū priuilegio erat decoratus:& ut auctor é Diony. ī ter

Reſignare
Subſignare
cápus ſtellatus
Vectigalia publica
Tergemini

Ius triu liberorum

tio lex lata fuit pp illos tres gemios oratios Impii ro. ꝓpagatores: q̄ iubet his qbus targẽini ſint filii alimẽta pueroꝝ de publico dari. Dõec puenerít ad pubertaté: Martia. gratias ait ípatori Domicia. qđ ſibi rogáti ius triũ natoꝝ cõceſſerit. ſcribũt tñ iuriſcõ. titulo de uacatiõe & excuſatione munerũ: quis qs tres filios ícolumes habeat: non tñ eũ a muneribus ciuilibus pp hoc liberari: & alibi dicit Papi. í honoribus delatis neq̧ maior ánis ſeptuagintaq̄nq̧ neq̧ pater nũero qnq̧ liberorũ excuſant. Liberi: appellatiõe liberorum antiq ſcriptores ét unũ filiũ filiáue appellauerũt: & apud iuriſcõ. titulo de teſtamẽtaria tutela: ſcriptũ legimus appellatiõe liberoꝝ nepotes quoq̧ cõtineri: titulo quoq̧ de uerboꝝ ſignificatiõe ſic inqt caliſtratus iuriſcõ. liberoꝝ appellatiõe nepotes & ꝓnepotes cæteriq̧: q ex his deſcẽdũt cõtinent: hos. n. oẽs liberoꝝ appellatiõe cõphendit lex. xii. tabularũ.

liberi

publicani

Publicanos: publicani dicunt uectigaliũ publicoꝝ cõductores: & ut inqt Vulpia. publicani ſunt q publico fruunt: ná ide nomẽ habẽt & oẽs q qd a fiſco conducũt recte appellant publicani Iuli. firmiſcus tradit mercuriũ í horoſcopo cõſtitutũ facere ꝑpoſitos cõductionũ & uectigaliũ: quoꝝ ordo olí rõæ fuit potẽtiſſimus: & aliquádiu tertiæ uires fuere í rõana repu. qñ auctoritas iudicũ uario ſeditionũ euẽtu circa publicanos ſubſtitit. auctor Pli. in xxxiii. Refert Cicero in epiſtola ad qntũ fratrẽ didaſchalica: ordinẽ publicanoꝝ de ipſis optime meritũ & p ipſos cũ rep. fuiſſe cõiunctũ & paulopoſt. nomẽ publicani inqt neq̧ hi debent horrere q ſemper uectigales fuerunt.

M. AN. Quid ſignarẽt: ſcriberẽt notarẽt í hũc. n. ſenſũ ueteres accepe: ſignatores tabulis teſtamẽtariis aut dotalibus plurimũ adhibebát. Iu. Signatæ tabulæ: & alibi prior ille ſignabit. Ferrẽt: uulgarent. Bibulo cõſule cõſuli Bibuli auctoritate. Cápũ ſtellatẽ: de ſtellate cápo ꝓxie dixius. Maioribus cõſecratũ a maioribus: qđ moris fuerit cápos cõſecrare Li. docet q ex exactis regibus. Targniorũ agrũ Marti ait cõſecratũ: ſed cõſecratio ipſa eo tẽdebat ut inuiolabilis eẽt: nec qſq̄ locũ ipſũ aut occupare auderet aut aliis occupádum ꝓponere q oí neglecta religiõe Cæſar fecit. Agrũq̧ cápanũ: q̄ pro. i. ut Polybii cõueniat íterꝑtatio. cápanũ tñ agrum publicatũ fuiſſe poſt capuã receptá: factumq̧ reipu. uectigalẽ. Li. ẽ auctor: in hoc igit maieſtas: in illo religio uiolata ẽ. Vectigalẽ: ut uectigal reipu. penderet uectigales agri ut paulo iure cõſulto placet dicunt q in ꝑpetuum locant hac lege ut q̄diu ꝓ his uectigal pẽdat iis q cõduxerunt aut q illis ſucceſſerunt auferri nõ poſſit. Publicanos: publicoꝝ uectigalium cõductores.

Campi conſecrato

Vectigales agri

petentes tertia mercedũ parte releuauit: ac ne in locatione nouorũ uectigaliũ ímoderatius licitarẽt ꝓpalã mouit. Cætera itẽ q̄ cuiq̧ libuiſſent dilargitus ẽ cõtradicẽte nullo: ac ſi conaret qs abſterito. M. Ca. interpellãtẽ extrahi curia p lictorẽ: duciq̧ in carcerem iuſſit Lucio Lucullo liberius reſiſtenti tantũ calũniarum metum iniecit: ut ad genua ultro ſibi accederet: Cicerone in iudicio quodã deplorante tẽporum ſtatũ: Publiũ Clodium inimicũ eius fruſtra iam pridẽ

PHI. Tertia pte: Appi. í ſcđo. Cæſar nihil ſenatu ídigẽs uerũ ſolo pplo cõfiſus tertiã tributorũ ptẽ remittẽda cẽſuit eqtibus q ob uectigalia íſtituerát apđ ſenatũ ut tributoꝝ onera ex aliq̄ pte reuelarẽt. Quod át ordo eqtũ ſit idẽ ordo publicanoꝝ docet Pli. í. xxxiii. Immoderatius licitarẽt ſolẽt ſæpe publicái publica male redimere qñ licitatio uectigaliũ calore licitátis publicani ultramodũ ſolitæ cõductiõis íflauit: ut auctor ẽ Pau. iuriſcõ. liceri át & licitari ẽ ꝑciũ deferre inuẽditiõe ſiue cõductiõe faciẽda. íde licitatores dicti: q ꝓ re emẽda cõducẽda ue ꝑciũ alius alio maius pollicẽt hic exiit illud Ci. ꝑceptũ ex libris officioꝝ. nõ licitatorẽ uẽditor: nec cõtra ſe q liceat ẽptor appõet. Sẽſus Sue. ẽ cæ. admõuiſſe publicáos ne ſupra modũ offerrẽt ꝑciũ ícõductiõe nouoꝝ uectigaliũ: qm̄ id foret illis detrimẽtoſum. licitatores uectigaliũ ut teſtant iuriſcõ. ad iterádá cõductionẽ anteq̄ ſupiori cõductiõi ſatiſfaciát admittẽdi nõ ſunt. Si cõaret qs: ſi aliqs tẽtaret cõtradicere. Catonẽ íterpellãtẽ: cæ. cõſul. M. ca. ſniam rogauit: cato rẽ quá cõſulebat: qm̄ nõ e repu. uidebat pfici nolebat eius rei gratia ducẽdæ lõga oratiõe utebat eximebatq̧ dicẽdo diẽ: tũ cæ. uiatorẽ uocauit eũq̧ cũ finẽ nõ faceret: ꝑhendi loquẽtẽ & i carcerẽ duci iuſſit ſenatus reuerẽtia uiri motus cõſurrexit & ꝓſequebat catonẽ í carcerẽ: quo facto cæ. deſtitit & mitti catonẽ iuſſit. auctores Gel. & capito í lib. de offõ ſenatorio: íterpellãtẽ dicius íterfantẽ íterrũpẽteq̧ alterius ſermonẽ: uel actiõi ſe alterius íterponẽtẽ. Seneca dictũ fuerat ne íterpellares. íde íterpellatores dicti: q ípediũt íterpellãtq̧ aliqd actitãtẽ dicẽteue. Ci. í litteris ſine ullo íterpellatore uerſo Aſco. Pedi. in íterꝑtatiõe uerrinarũ. Interpellare inqt ẽ mediá alterius orationẽ íterrũpere: uel actiõi ſe alterius íterponere. Lucullo liberius reſiſtẽti: lu. & cato una cũ Bibulo cæ. collega eiecti expulſiq̧ ſunt: dũ cõtra ꝓmulgationẽ cæ. legũ ítercedere conant: auctor Plutar. Calũniaꝝ metũ: criminationũ: calũniari ẽ falſa crimina ítendere: & calũniatoribus pœna lege rhemia irrogat: ut ſcribit Marcia. iuriſcõ. ad ſenatuſcõſultũ turpilianũ. calũniari græce dicit συκοφαντιστεῖαι. Vnde ſycophante calũniatores nuncupati q interdum ꝓ doloſis & fallacibus accipiunt. ſicut ſycophãtias. Plau. uſurpat ꝓ fallaciis & dolis uafriciiſq̧: ſed de ſycophanta plura alias. Ad genua accederet: accedere ad genua ſupplicare eſt: nãq̧ genua auctore Plinio ſupplices attingunt ad hæc manus tẽdunt: hæc ut aras adorát. ineſt. n. genibus hoís quædam religio ex obſeruatiõe gentium. Cicerone: deplorante ſtatum tempoꝝ. cicero. C. antonium collegam ſuum defenderet in iudicio quæſtus eſt quædam de repub. circiter horam diei ſextam. hæc cum hoíes improbi ad Cæſa

liceri
licitari

De catõe í carcerẽ miſſo

Interpellare quid
calũniari quid
Lex rhenia
Sycophãte qui
Accedere ad genua

rem detuliſſent hora nona illo ipſo die:Publi.Clodi.a.C.fonteio adoptatus eſt legibus ꝑuaricatis:hoc legimus in oratiõe Mar. Tulii:q inſcribit̃ pro domo ſua ad põtifices:hoc nunc ſignat tráquillus.

M.AN. Tertia mercedú pte:de hac largitiõe Appianũ ſenſiſſe exiſtimo q ſcripſit Cæſaré prío ſuo conſulatu tertiá tributoꝝ pté eqſtri ordini remiſiſſe:ſed hic tertiá mercedú pté:ĩ cõducédis ĩtellige uectigalibus pactarú. Immoderatius licitarent̃:imoderata ꝑcipitiq̃ licitatiõe cõducerent. Interpellãté:eius uerba ĩterrũpenté:aut certe ipſa acta ĩpedienté:eſt.n. ĩterpellare pediano auctore mediá a tertius orationem ĩterrũpere:uel actiõi ſe alterius ĩterponere. Duci in carceré:Plutar.auctor é:cũ ſenatus oĩs catoné tractũ ſequẽter Cæſaré auctoré tri.ple.fuiſſe:ut illũ lictori eximeret. L.Lucullo:idé auctor é.catoné:& Lucullũ ſe comites:Bibulo obtuliſſe:quũ in foꝝ ueniſſet:cõſilio Cæſari collegæ reſiſtédi:atq̃ ita accidiſſe:ut cõſulari maieſtate uiolata fractis faſcibus ipſi cũ ignominia foro pulſi ſint. Liberius:mĩus timide. Calũniarũ criminationũ. In iudicio quodá:cauſæ actiõe. Tépoꝝ ſtatũ:q̃lis fuit uox illa eiuſdé. ĩ primo inuictiuarũ.o tpa o mores:Appi.clodiũ tribunũ ad Ci. ĩſidias ĩſtructũ ait qđ ille triũ uiroꝝ cõſenſũ ad monarchiá aſpirantiũ palá ĩprobaret. Clodiũ:inimicũ:Appia.& Aſco.auctores ſũt: unũ ex Clodii accuſatoribus Ci. fuiſſe hic ſorte ductum ſcribit:ille uero electum:Plutar.teſtimonium ait a Ci.in clodium delatum.

Interpellare

O tpa: o mores

a patribus ad plebẽ tranſire nitenté eodem die horaq̃ nona tranſduxit.Poſtremo in uniuerſos diuerſæ factionis indutũ præmiis:ut ſe de ĩferenda Põpeio nece ſollicitatũ a q̃buſdã profiteret̃: productuſq̃ pro roſtris auctores ex compacto nominaret.Sed uno atq̃ altero fruſtra: nec ſine ſuſpitione fraudis noĩatis deſperans tam præcipitiis conſilii euentum intercepiſſe ueneno indicem creditur.

De calphurnia uxore recepta & filia Iulia Põpe. tradita.

Sub idẽ tẽpus Calphurniã.L.Piſonis filiam ſucceſſuri ſibi in cõſulatu duxit uxoré: ſuãq̃ Iuliam Cn. Põpeio collocauit: repudiato priore ſponſo Seruilio Cepione:cuius uel præcipua opera pauloante Bibulum impugnauerat. Ac poſt nouã affinitatem Põpeiũ primũ rogare ſniam cœpit:quũ Craſſum ſoleret. eſſetq̃ cõſuetudo ut qué ordinem interrogandi ſnias conſul calendis ianuariis inſtituiſſet:eum toto ãno conſeruaret.

PHI. A patribus ad plebé ex patricia familia ĩ plebeiá.erat.n. clodi.ex ea familia claudia: q̃ patricia erat: appellabaturq̃ pulchroꝝ:hic Ci.mordaciter ſimul & feſtiuiter clodiũ pulchellũ uocat clodi. is habitauit in domo émpta ſeſtertiis.C.L.millibus: qđ Pli. magis mirũ ducit q̃ regũ ĩſaniá. Inductũ ꝑmiis.L. uectius popularis ĩ ſenatu confeſſus é ſe cũ telo fuiſſe:Cneoq̃ Põp.& cæſari ſuis mãibus necé afferre uoluiſſe: q auctores & ĩpulſores & ſocios habuiſſe ſe ſceleris ipſius dixit:bibulũ: ciceroné catoné:lucullũ:cæteroſq̃ q id tpis erãt lumĩa romanæ reipu.Idé ꝓfeſſus eſt ſe pugioné:quo id facinus ꝑpetraret accepiſſe a ſcriba bibuli caio ſeptimio:qđ totũ negociũ cũ machinatore & architecto uatinio:q cæſarianus erat ſubornatũ fuiſſet:fit ſenatuſcõſultũ: ut.L.uectius iudex ĩ uincula cõiiceret̃ cui uatinius ĩ carcere ceruices fregit ne qđ indiciũ corrupti ĩdicis extaret.hiſtoriá refert Appia.ĩ.ii.ſed copioſius cũcta ꝑſcribũt̃ a Mar.Tul. ĩ oratiõe cõtra uatiniũ teſté. cuius rei ét luculéta ab eodé métio fit in q̃dá ad atticũ epiſtola: nũc tráq̃llus ait cæſaré ueneno necaſſe ĩdicé hũc.L.uectiũ: cũ deſparet euentũ rei. & hic é ordo cæſar creit̃ ĩtercepiſſe ueneno ĩdicem ĩductũ ꝑmiis ĩ uniuerſos diuerſæ factiõis eos.ſ. q diuerſa a cæſare ſentiebãt: bibulũq̃ & reipu. ꝑtes tutabant̃. Sollicitatũ a q̃buſdam: uidelicet a bibulo curione: catone:lucullo:cicerõe:reliq̃ſq̃ quos enumerat.M.tul. in oratiõe contra uatiniũ. Productuſq̃.ſ.a cæ. atq̃ uatinio ex cõpacto.ꝓut ſubornatus:ĩſtructuſq̃ fuerat a uatinio. In hanc ſententiam ait Cicero ſcribens in uatinium. cum L.uectium ĩ concionem produxeris ĩdicé in roſtris ĩ illlo augurato téplo ac loco collocás ibi ĩdicem.L.uectium lĩguã & uocé ſuã ſceleri & méti tuæ ꝑbere uoluiſti.& paulo infra. cũ iá uectius ad arbitriũ tuũ poraſſet & ciuitatis lumina notaſſet deſcendiſſetq̃ ꝓ roſtris: eũ repente reuocares: colloq̃re po.ro.uidéte:deĩde ĩterrogares equoſnã alios poſſet noĩare:Inculcaris ne ét ut.C.piſoné geneꝝ meũ noĩaret. Idé ĩ epiſtolis ad atticũ ſcribit uectiũ a cæſare ĩ roſtra ꝓductũ: ubi oĩa q̃ ille uoluit de rep.dixit: & q illuc

iocus ciceroñis clodi. emit domũ.C.L. milibus ſeſtertii

cæſar.L.uectiũ ueneno intercepit

factus iſtitutuſq̃ uéiſſet luculũ.C.faniũ Domitiũ noíauit: Ciceroné uero qdé noíatí appellauit: ſed dixit

Intercipere quid

conſularé diſertũ cõſuli uicinũ ſibi dixiſſe halá ſeruiliũ aliqué aut ét brutũ opus eẽ repiri. Intercepiſſe: De medio ſuſtuliſſe:alias ítercipe ſignificat totũ cape:ut ſcribit Donatus enarrás illud Terétianũ ex eunu cho:qđ nos cape oportet hæc ítercipit:a plauto dictũ é íterbibere:qđ ſignat totũ bibere. Indicé.L.uectiũ q & iudex a Ci.dr̃. Repudiato priore ſpõſo:Cæſar ut magis magiſq̃ ex põpeii potétia floreſceret:filiá ſuá iuliá illi deſpõdit deſpõſatá antea ſeruilio cepiõi:aſſerés ſe põpeii filiá ſeruilio ꝓbiturũ:q & ipſa iá Fau. ſyl læ filio fuerat deſpõſata.ipſe uero calphurniá duxit uxoré:qué ſucceſſurũ ſibi í cõſulatu cõſul ipſe creaue rat:uociferanté multũ catõe ré ítolerádá eé:qđ ꝓturæ ac ípia ꝑ nuptiarũ lenocinia uéditaret̃.Põpe.primũ rogare ſníam. Ordo rogádi ſnías í ſe.ro.uarius fuit:alias primus rogabat̃:q a céſoribus priceps in ſenatũ

Ordo rogádi ſnías

lectus fuerat alias q deſignati cõſules erãt: qdá e cõſulibus ſtudio aut neceſſitudíe aliquá ducti qué iis uiſũ erat honoris gr̃a extra ordiné ſníam primũ rogabát caius Cæſ. í cõſulatu q̃ttuor ſolos extra ordiné rogaſſe ſníam dicit̃.Ex his q̃ttuor pricipé rogabat.M.craſſũ:ſed poſtq̃ filiá Cn.põ.deſpõderat primũ cœpat Põpe.ſníam rogare.auctor Gel.in.iiii.Calédis ianuariis.pricipio ãni:quo cõſulatum iniuerant.

Duę claudioꝝ family

M.AN. A patribus:ad plebé:a patricio ordíe ad plebeiũ : ná Claudiorũ familiæ duæ fuere:Patricia q̃ Clau.erat ortus:altera plebeia. Hora nona:foréſibus.ſ.actiõibus aliẽa.Mar.de ciuilibus officiis: Exercet raucos:tertia cauſidicos:& mox ibidé.ipat extructos frágere nona toros:Plutar.meridié ſcribit finem multis fuiſſe reipu.ob id magiſtratúq̃ ro.poſt eã hoꝝ: fœdus facere nõ cõſueſſe rati credo meridianũ tp̃s rite publicis actiõibus minie accõmodatũ. Traduxit:ea traductio ꝑ adoptioné é facta:ná plebeio hoí ſe clodius adoptádũ dedit. Vbi uero:& ꝑ quos adoptatio fieret Gel.docet. Inductũ:ímiſſum : ſed melius ꝑſuaſũ. Lucil.huius ego aíum ſi íduco:uel íductũ:fallaciis qbuſdá:& illecebris deceptũ : ut idé. Miſerũ ſené ſirenũ cátũ íductũ:Appia.Vectiũ hunc fuiſſe ait:hoíem Plebeiũ:ſed ille ne q Cæſaré í Catilinæ cõiu ratiõe apud Noniũ q̇ſtoré noíauit:an alius:ícõpertũ habeo. A qbuſdá:Bibulo.Catõe:& Ci.ut idé auctor ait. Indicé:Vectiú. Intercœpiſſe:ſuſtuliſſe. Calphurniá:quá Appia.í opto bõæ deæ: a clodio adulterata falſo tradidit. Seruilio:cepiõe:apud Plutar.& Appia.mendoſe ſcipio ꝓ cepione legit̃. Rogare:ſníam q mox rogandarum ſníarum a cõſulibus ſeruaret̃.Gel.perſpicue demõſtrat

De imperio gallíarũ eí conceſſo poſt conſulatum.

SOcero igitur generoq̃ ſuffragantibus ex omni ꝓuínciaꝝ copia gallias potiſſimũ elegit: cuius emolumento & oportunitate idonea ſit materia triumphorum:& initio quidem galliam ciſalpinã : illyrico adiecto lege uatinia accepit:mox per ſenatũ comatã quoq̃ ueritis patribus ne ſi ipſi negaſſent populus & hãc daret:quo gaudio elatus nõ temperauit : quí paucos poſt dies frequétí curia iactaret inuitis & gemẽtibus aduerſariis adeptũ ſe quæ cõcupiſſet:deíde ex eo inſultaturũ oíum capitibus:ac negante quodam per cõtumeliam : facile hoc ulli fœminæ fore reſpondit:quaſi alludens in Aſſyria quoq̃ regnaſſe Semirami:magnãq̃ Aſiæ parté Amazonas tenuiſſe quõdam.

PHI. Socero:piſone.Genero: Põp.ſuffragantibus: fauentibus. Idõea materia triũphoꝝ í hãc ſníam ſcribit Li.li.xxxviii.plures de gallis triũphos actos eé a romanis : q̃ de toto orbe terrarũ.

Lex Vatinia

Lege uatinia:uatinius q fuit infeſtus cicerõi: qué tribunũ fecit cæſar legé tulit í tribũatu:ut cæſari í qnquéniũ galliarũ ꝓuincia una cum illyrico demandaret̃.

diuiſio galliæ tráſalpinæ cõatæ celtæ unde

Comatá quoq̃:gallia tráſalpía oís cõata uno noíe appellat̃ q̃ in tria ppl'oꝝ gñia luculéti ſcriptores diuiſerunt belgicá:celticá:& aqtáicá : q̇ aremorica ante dicta é. Auguſtus uero q̃drifariá diuiſit addita lugdunéſi ꝓuícia apđ Amianũ marcellinum gallia minutatí diſpartita é í multi iugas ꝓuícias:utpote q primá& ſecũdá lugdunéſé & primá & ſecũdá aquitanicá faciat.Gallos celtas noíe regis dictos & ab eius matris uocabulo galatas ſermo græcus appellat.Narbonéſis uero ꝓuícia appellat̃ pars galliarũ bracchata ante dicta a gñe ueſtiũ:de qbus ífra ſuo loco dicetur: a

comata unde gallia ciſalpina togata dicta

cõa capillicioq̃ cõatá dici creditũ é: qa natio illa erat ítõſa.Pli.in.xi.í capite cũctoꝝ aíaliũ hoí plurimus pilus:iá qdé ꝓmiſcue maribus ac fœminis.apud ítõſas utiq̃ gétes atq̃ ét noía ex eo capillatis alpiũ ícolis galliæ cõatæ.ad hoc alluſit Luca.illo uerſu:Crinibus effuſis togæ ꝑlatæ cõatæ.Ciſalpía uero tagata gallia cognominat̃:ut auctor é Pli.in tertio & ídicat Martia.illo uerſiculo:gallia rõanæ noíe dicta togæ. Frequéti curia.i.cũ ſenatores frequétes eént í curia.Séatoribus.n.q cũ ſenatu uéire deberét nõ adeſſent mul

curiarum duo genera:ab his curiões nũcupati.

ta ídicebat̃:pignus quoq̃ íterdũ capiebat̃ ut docet Marcus Varro í litteris quas ad opianicũ dedit. illud adde q ſenatus cõſul.ſi factũ eét:niſi í loco ꝑ augures cõſtituto : qđ téplũ appellat̃ iuſtũ nõ erat.Curiarũ duo gña rõæ fuerunt: ná locus ubi ſenatus répu.curat curia dicit̃: & ubi curia ſacroꝝ tractat̃ curiá appel lamus.ab his curiões dicti:de qbus affatí ſcripſimus í ãnotatiõibus.curia nõ ſolũ ꝓ loco: ſed ꝓ hoíbus accipit̃.Lu.Victo iure minax iactatis curia gracchis. Inſultatuꝝ:íſilituꝝ:irriſurumq̃ iniurioſus.é.n.íſulta

Inſultare quid

re:ut ait Serui.í.x.cõmétario irridere inimicos: & ut addit Nonius aliqd iniurioſius dicere.dicius át íſulto tibi:licet Salu.dixerit multos ab adoleſcétia íſultauerat. alias íſultare ſignat íſilire.maro. íſultare ſolo.

Fœmiæ fore:cõtumelioſæ fœmia appellatus é Cæ.tãq̃ effœmiatus: & oĩum uiroꝝ mulier. Quaſi alludés:alludés é ea dicer̃:q̃ ad aliũ ſéſũ referũt. Vir.Nec plura alludés:ea uox audita laboꝝ pria tulit finé:ſic cæſar ſympolicos & ꝑ quádã q̃ſi alluſioné ĩtelligi uoluit ſe quoq; qué fœminá dictitabát regnare poſſe:cũ fœmiæ amazões ſemiráiſq; regnauerit. Semirami hiſtoria ſemiráidis nota é mõumétis latioꝝ græcoꝝ q̃ cõditoꝝ q̂ dignas méoratu res geſſit:babylõa cõdidit:ĩdis bellũ ĩtulit:q̃ Alexáder magnus auctore curtio ĩprimis admirabat̃:eadé ĩpudica & mollis fuiſſe tradit̃: utpote q̃ filii cõcubitũ expetiſſe dicat̃ & equũ adamaſſe uſq; ad coitũ Semiráis lĩgua ſyria át ſigñat:náq; ab auibus adhuc ĩfans nutrita fert̃.q̃dá fabulabant̃ ut inq̄t Diodo.ſemirami ĩ colũbá fuiſſe cõuerſá:ex quo factũ é:ut ſyrii colũbá tãq̃ deá colát ĩmortalé reginá arbitrati. hĩc a Tibullo dictũ uidet̃ Alba paleſtio ſcá colũba ſyro & ut auctor é philo iudæus: lege apud aſſyrios colũbarũ uſus erat ꝓhibitus. Amazõas tenuiſſe:de amazõibus:q̃ ĩ aſia olĩ regnauerunt affatĩ ſcripſere: Iuſti.Cur.Hero.Stra.Pluta.aliiq; pene ĩnumerabiles:illud adde duplices fuiſſe amazõas: alteras circa thermodõta flumé ĩ regiõe põtica regnaſſe: alteras ĩ africa floruiſſe q̃ libiæ obid dñr: de q̄bus ſcribit Diodo.li.iiii.bibliothecæ:q̃ olĩ aduerſus gorgonidas exercitũ duxere fœminũ:eaſq; acriter ꝑliantes occiderũt.dictæ ſunt amazões eo ꝙ mãmis careát:quas græci μαστόυσ appellát. mos.n.amazõibus eſt inurere infantiũ mámas dexteriores:ne ĩpediméto ſint ad pugná cõſerendá: & ne ſagitarũ iactus impediat̃.Securĩ pria inuenit péthesilea amazonũ regia(ut inq̄t Pli.) unde ab Ouidio dictũ eſt themodõtiaca malles cecidiſſe ſecuri:hoc é amazõia.Idem alibi ſecurigeras appellat puellas amazonas.

Alludere quid
Hiſtoria ſemiramidis
Semiramis auis
Amazões duplices
Amazões unde

M.AN. Socero:piſone.Genero:Põpeio. Emoluméto & opportunitate: ut hoc ad bellorũ materiam: illud ad ꝑdæ opulentiá referas. Illyrico:Appianus auctor é ab Illyro polyphemi filio illyricũ noĩatũ: q̃ lõge.lateq; eius fines ſpatiarent̃ olĩ:idé auctor.Pliniuſq;:& Strabo docét. Lege: uatinia:Vatinii.tri.ple.rogatiões:is cũ.P.Clodio tribunus fuit. Comatá:galliá:græci gallos: celthas uocát:gés oĩs triplicé partitioné ſortita é:comata gallia quæ pyreneis iugis rheno oceano:& gebéna cõtinere:a cultu credo capilloꝝ eſt dicta:Altera brachata:quæ & narbonéſis:ad gallicũ mare internũ obuerſa:.& ipſa a barbarico bracharũ cultu:é.n.bracha ĩduméti genus:quo gés peculiariter eſt olĩ uſa:unde illud apud eundé: galli brachas ĩ curia depoſuerũt. Vopiſcus: Gallicis inq̄t brachis ornatus Tetricus ĩ triũphũ eſt ductus:& Lampridius: Alexádrũ quoq; principé tradit ĩtermilitaria ueſtiméta brachas donaſſe. Tertia togata: a toga q̄dé hæc dicta intra apéninũ & alpes:& anconé uſq; ꝓpagata. Vlli fœminæ. ad ĩpudicá eius adoleſcentiá refert̃.

Quaſi:alludés:oblique demonſtrás ſibi quoq; quáquam molli:ut ſemiramidi: & amazonibus ad regnũ uiam aliquo modo patere poſſe. Semiramidé:de eius regno: Trogus & Herodotus multa: ſed Diodo. omnino plura. Amazones:de his quoq; idem trogus Plinius & Strabo.

PHI. Functus cõſulatu:Fungi agere é:defungi ꝑagere(ut inq̄t Agretius grãmaticus)ĩde defunctos dicimus mortuos:q̃ munia uitæ ꝑegerũt:& defũctos ꝑiclis liberatos & fũctũ magiſtratu: q̃ ꝑegit magiſtratũ. De ſupioris ãni actis:referebát ad ſenatũ ꝑ̃tores ut Cæſar rõné redderet earũ rerũ:quas ſupiore áno: hoc é ĩ ſuo cõſulatu geſſerat.multa.n.geſiſſe credebat̃ aduerſus leges & auſpicia. Cognitioné detulit:ut ſenatus cognoſceret de actis ſuis.i.de his rebus:quas geſſerat ĩ cõſulatu:& mox diiudicaret recte an ꝑperá acta forét. Nec illo ſuſcipiéte.i.cũ ſenatus talé cognitioné ſuſcipe recuſaret. Altercatiões.crimĩatiões & inficiatiões clamoſas.altercatio.n.cõſtat aut ĩ intétiõe aut depulſione ut docet Quintilia.in.vi. Quæſtor arreptus in ꝑ̃iudiciũ:apud Quinti.caput é in.v.de ꝑ̃iudiciis:quo declarat̃ ꝑ̃iudicia uerſari in rebus:q̃ aliq̄ñ ex paribus cauſis ſunt iudicatæ q̃lia ꝑ̃iudicia ĩ opianicum a Cicerone facta dicunt̃ ĩ oratione ꝓ cluentio: & ut inq̄t elegáter Aſco.(ꝑ̃iudiciũ dicit̃ res q̃ cũ ſtatuta fuerit affert iudicaturis exéplũ: q̄d ſequát̃)iudiciũ át res:q̃ cám litéq; determiat. Poſtulatus: accuſatus. Appellato collegio.ſ.tribunoꝝ:q̃ appellat(ut ĩq̄t Vlpi.)maioré iudicé debet appellare.dicimus appello prĩcipé & ad principé. Reus ne fieret:hͦ é ne accuſaret̃ dũ abſés eét ob cám cõmodũq; reipub.reũ fieri nihil aliud é niſi apud ꝑ̃toré legibus ĩterrogari:ut docet Aſco.reos aũt.M.an.orator apđ Ci.appellat:ñ eos modo:qui arguũtur: ſed omnes quoꝝ de re diſceptatur.ſic enim olim loquebantur. Obligare: ſibi obligatos obnoxioſque effi cere aliquo bñficio. Adiuuare:

Fungi defungi
Altercatio
Præiudicium quid
Iudicium
Reũ fieri
Reus qui

De accuſatione geſtorũ conſulatus eius.

FVnctus cõſulatu.Caio Meminio: Lucioq; Domitio prætoribus:de ſupioris anni actis referétibus cognitioné ſenatui detulit:nec illo ſuſcipiente triduoq; ꝑ irritas altercatiões aſumpto in ꝓuinciá abiit: & ſtatim q̃ſtor eius in ꝑ̃iudiciũ aliquot criminibus arreptus eſt. Mox & ipſe a.L.Antiſtio tri.ple.poſtulatus appellato demũ collegio optinuit:cũ reip.cauſa abeſſet reus ne fieret. Ad ſecuritaté ergo poſteri t̃pis in magno negocio habuit: obligare ſemꝑ annuos magiſtratus:& e cõpetitoribus non alios adiuuare:aut ad honoré pati ꝑuenire:q̃ q̃ ſibi pepigiſſét ꝓpugnaturos abſentiá ſuam: cuius pacti nõ dubitauit a quibuſdá iuſiurandum:atq; etiam Syngrapham exigere.

De domitio mináte Cæſari:& geſtis: ꝑ eũ ĩ gallia.

Ed cũ.L.Domiti.cõſulatus cádidatus palã mina-

Fides Amicitie ſyngrapham nō requirit

q̄uis Cæſar eēt ī gallia tñ plurimū iuuare poterat eos: q rōæ magiſtratus petebāt ptī p epiſtolas: ptī p amicos ſuffragatores. Cuius pacti: illius pactiōis ītellige: q cōpetitores magiſtratuū pepignerāt ſe defenſuros abſenté cæſaré.

ſyngraphæ chirographa

Syngraphā exigere: īter ſyphraphas & cætera chirographa hoc itereſt: ꝙ ī cæteris tantū: q geſta ſunt ſcribi ſolét: ī ſyngraphis: ét cōtra fidé ueritatis pactio ſcribit: & nō numerata quoq; pecunia: aut nō integre nūerata ꝓ ꝑtaria uolūtate hoīum ſcribi ſolet auctor. Aſco. ſyngraphā ītelligit trāqllus chirographū ꝓpria eoꝝ q paciſcebāt manu ſcriptū: ī quo talis pactio ſcripta erat ne uidelicet īficiari poſſet: fit métio ſyngraphæ a ſymacho ī epiſtolis p quādā q̄ſi catholicā ſñiam ſic ſcribéte. Fides amicitiæ ſyngraphā nō reqrit. De ſyngraphis crebra é apđ Ci. uſurpatio.

cādidati q

Cōſularis cādidatus: corrigédū é cōſulatus. cādidati āt cōſulatus petitores dñr: ꝑpea ꝙ q magiſtratū petebāt ī toga cādida id factitabāt: ħ iō fieri exiſtiat Pluta. ī ꝓbléatis ut magiſtratu dignos nō gñe: nō diuitiis: nō gloria: ſed uulneribus & cicatricibus īdicarét q̄ ut ab his cōſpicerent. quos ambiendo pręſabāt ī toga cādidā ad petédū deſcédebant: uel q̄a corpus nudādo ac ſeipſos ſubmittédo: ita pplm captabāt.

correctus plutarchi locus

médoſus é plutarchi codex impſſus. nā ſine toga hoc ſolitū fieri a cādidatis ſcribit: qđ falſum eē uel unica Ci. oratio apte demōſtrat: cui titulus é ī toga candida: q̄ dixit ī ſenatu ī petitiōe cōſulatus: olī tribuni legé ꝓmulgarūt: ne cui albū ī ueſtimentū addere petitiones cā liceret: ſicuti tradit Li. in. iiii. ab urbe cōdita. Inde p quādā decorā trāſlatioé cādidatos dicimus petitores aliarū quoq; reꝝ: ſicuti a Quintiliano cādidatus eloquétiæ. a Plinio ī panegyrico cādidatus gloriæ & īmortalitatis. A hieronymo cādidatus fidei elegātiſſime nūcupāt: q eēnt artes petitoriæ. hoc é cādidatoꝝ docet mamertinus ī panegyrico: cuius uerba ſubieci. qs ignorat tūc quoq; cū honores po. ro. ſuffragiis mādabant multos fuiſſe cādidatoꝝ labores: ediſcéda oīum noīa tribuliū: hoīes ſinguli ſalutādi. ꝑhenſādæ obuioꝝ māus: oībus arridédū: multaq; alia pp honoré adipiſcédū agéda: q alias uiꝝ honore dignū facere nō deceret: cōſulatus āt nō cōſularis legédū é ut ſit patricius caſus hoc é genitiuus q iungit cū hoc noīe cādidatus: ſic. n. loqmur. cādidatus q̄ſturæ: ꝑturæ. cōſulatus. i. q petit q̄ſturā ꝑturā conſulatū. Quod ſi cōſularis legas ſignificabit petitor q olī fuit cōſul: ſicut a Cicerone ī oratiōe ꝓ murena ꝑtorius & cōſularis cādidatus dicit: quoꝝ alter iā fuerat ꝑtor. alter cōſul. & ambo erāt cōpetitores. Sed neq; hæc lectio: neq; hæc expoſitio cōgruit ſententiæ tranquilli.

labores cādidatorū̄

M. AN. De actis: de his: quæ Cæſar ſupiore āno cōſul egiſſet: an ꝓ ratis habéda eēnt: ſeu reſcindéda potius. Detulit: Cæſar. Cognitioné: ut q̄lia eēnt ſenatus cognoſceret: & corrigeret. Suſcipiéte: recipiente. Irritas: uanas. Altercatiōes: iurgatiōes. In ꝑiudiciū: ꝑiudiciū ut pediano placet: res é quæ quū īſtituta é affert iudicaturis exéplū qđ ſequant: cui plinii ad ſeuerū aſtipulat auctoritas: curianus inqt orabat ut ſibi donaré portioné meā ſeq; ꝑiudicio iuuaré: Fabius ꝑiudicia ſūt a rebus iudicatis: q pares fuerūt: aut ex iudiciis ad ipſam cām ꝑtinétibus: aut ab eiuſdé cauſæ ꝓnūciatiōe: cōfirmant duobus modis ꝑcipue: & auctoritate eoꝝ q ꝓnūciauerūt: & rerū de qbus q̄rit ſimilitudie. Poſtulatus: reus accerſitus. Appellato: appello tribunos dicius: ꝓuoco ad tribunos. Collegio reliqs e collegio tribunis. Optinuit: collegii īter ceſſiōe. Reus: ne fieret: ne ut reus accerſiret: nec cuiuſq̄ accuſatiōi eēt obnixius. Ad ſecuritaté: ne aduerſos héret ī urbe magiſtratus. Obligare: ſibi fide obſtrigere. Nō alios pati ad honoré ꝑueire: qđ p neceſſarioꝝ & cliétū ſuffragia: q pluria cæſari aderāt: fieri poterat. Pepigiſſet: a pāgo uerbo: ut Fabio placet potius q̄ a paciſcor. q. d. ſecū pacti eēnt. Propugnaturos: defenſuros. Syngraphā: cautioné: Ci. ꝑgitis uos tāquā ex ſyngrapha agere cū pplo: Pedianus: in chirographis ſcribi ait q acta ſunt in ſyngraphis contra fidé & pacta quædam cōplecti. Conſularis candidatus: qui conſulatū ſoléni more petebat.

Preiudicium

PHI. Quod ꝑtor nequiſſet: dictū é pauloante mémiū & domiciū ꝑtores retuliſſe de actis cæſaris ī cōſulatu: ſed conatus eoꝝ fuit irritus: nec qeuerunt efficere ī cæſaré quod moliebantur. Domitius in conſulatu: qui maior eſt magiſtratus minitabatur ſe effecturū aduerſus cæſarem: quod in prætura: q infirmior eſt magiſtratus nequiuiſſet: unde Cæſar iuit obuiam eius conatibus & operam dedit ut a conſulatu repelleretur. Lucam extractos: Cæſar cum largitione populū romanū corrupiſſet: cūq; eius nutu quāuis abſentis cuncta romæ gererent ad eū olim lucā ꝑuenerūt cōplures romani ampliſſima præditi auctoritate: adeo ut lictores magiſtratuū nūero cétū ac. xx. circa ipſū fuiſſe ferant: ordis uero ſena. ad cc. quos oés ſibi obligatos reddiderat largitiōe atq; fauore: uene

retur cōſulé ſe effecturū: quod prætor nequiſſet: ademptu rumq; ei exercitus: Craſſum Pompeiūq; in urbé prouīciæ ſuæ Lucā extractos cōpulit: ut detrudédi Domitii cauſa cōſulatum alterum peterent: perfecitq; utrūq;: ut in quinquénium ſibi imperium prorogaretur. Qua fiducia ad legiōes quas a rep. accepat: alias priuato: alias publico ſūptu addidit: unā ēt ex trāſalpinis cōſcriptā uocabulo quoq; gallico alauda. n. appellabat: quā diſciplina cultuq; romano inſtitutam: & ornatam poſtea uniuerſam ciuitaté donauit. Nec deinde ulla belli occaſſiōe: iniuſti quidem: ac periculoſi abſtinuit tam fœderatis: quam īfeſtis ac feris gétibus ultro laceſſitis: adeo ut Senatus legatos quōdam ad explorandum ſtatum galliarum mittendos decreuerit: ac nonnulli deden

runt tunc quoq; ad eū craſſus atq; Pōpeius:q cōi cōſilio decreuerūt: ut Pōpe. & Craſſus una conſulatum peterēt:qđ & factū eſt cū fruſtra domitius ænobarbus aduerſari ꝓ uiribus conaref. Perfecit utrūq; : ut .S.domitius detruderef: & Craſſus pōpeiuſq; peterent cōſulatū. Imperiū ꝓrogaref:ꝓrogare īperium ſignificat noua rogatiōe in longiora tpa ꝓferre. Trebonius tri.ple.rogationē ꝓmulgauit: q̄ ꝓuinciæ conſulares in qnquēnium dabanf:Pōpeio Hiſpania Craſſo Syria & parthicū bellū: cæſari uero gallia & germania in alterū qnquēniū:quā legē:cū impedire uellet Mar.Cato:ī uicula ductus ē. Alauda appellabaf:Pli. in.xi.na.hiſto. ſcribit alaudā auiculā appellatā quōdam galeritā gallico uocabulo: ēt legiōi nomē dediſſe. ex qbus plāe uerbis colligīus:alaudā dictiōe gallica ſignificare legionem: qa galli hoc noīe fortaſſis uocāt galeam. unde milites galeati alaudæ dicti. Ideoq; Cæſar cum ex gallis legionem conſcriberet alaudam appellauit:& milites alaudæ nuncupati: de qua legiōe ita ſcribit Cice. ī epiſtolis ad atticum. Antonius cum legiōe alaudarū ad urbē pgere pecunias municipiis īpare. olim. M. Ant. decuriā fecit iudicū:quos ex legione alaudarū cōſcripſit qđ Cicero ī philippicis īſectāter crimiaf. Alauda aūt uolucris iō dicta ē galerita: qa apicē hēt in capite ad ſimilitudinē galeri ſiue galeæ. Varro appellat galericū nō galeritā:qa in capite habet plumā elatatā. Ciuitate donauit:Donare ciuitate ē efficere ciues romāos & iura ciuium dare. Cæſar oēs alaudas fecit rōanos ciues:cū prius eos formaſſet īſtituiſſetq; militaribus documētis ex rōanà diſciplina: & excolluiſſet elegātia rōani ueſtitus & armoꝝ exuta gallicana barbaria:q̄uis ſcribat Marcellīus gallos eē terſos & mūdos. Tā fœderatis quā īfeſtis:Fœderati dicunf ppli:q fœdere icto cū pplo ro. ſocietatē coiuerūt. Nāq; īter ciuitates ꝓuinciaꝝ:aliæ ciuiū romanoꝝ aliæ latinoꝝ ueterū:aliæ fœderatoꝝ:aliæ ſtipēdiariæ dicebanf:de qbus apud Pli. mēton eſt frequēs. Nōnulli dedē. hoſtibus. cato ſignari uidef q olim ī ſenatui ſnīam dixit ut Cæſar hoſtibus dederef:q ꝓ ciuitate pfidiā expiaret: & ut execrationē in auctorē uerterēt:ita olim hāno carthaginēſis cēſuit hānibalē dedēpū eē romanis ad pœnā ob ruptū fœdus.

prorogare īperiū qd — *De alauda* — *Donare ciuitate quid* — *Fœderati populi*

M.AN. Quod p̄tor:ad illud qđ ꝓximo capite dixit:referf. C. Mēmio: & Lucio Domitio p̄toribus de ſupioris āni actis referētibus q̄ſi dicat reſciſſurū ſe cōſulē oīa acta Cæſa. aut certe cōpulſurū:ut eoꝝ:q cōſul cōtra auſpicia feciſſet:redderet rōnē. Lucā:urbs hetruriæ ē:ac magis nota quā de ea plura dici oporteat. Prouīciæ ſuæ:galliæ.ſ. ciſalpinæ Appianus auctor ē tantū eē hic p p̄tes cōcurſum ad Cæſarē factū ut.c.xx. faſces circa illū qn̄q; cōſpecti ſint : ac p̄ter magiſtratus ipſos ad ducentos ſenatorii ordinis officii gratia eo cōfluxiſſe. Detrudēdi deiiciēdi. Alterū: qa ambo una cōſules fuerant:ergo ſcđo loco peterent: quāq̄ Pli. tertiū eū cōſulatum fuiſſe: nō ſecundū demonſtret. Vtrūq; pfecit:ut Domi. deiiceref:& ambo creati ſint:uel ut Domitio depulſo ſibi ī qnquēnium īperiū ꝓrogaref. Ad legiones : quæ ab initio q̄ttuor : auctore Plutarcho fuerant ei decretæ. Priuato:ꝓprio ſumptu. Alaudam: ab auis noīe appellatā Pli. aperte docet:auis inquit galerita appellata quōdam:poſtea gallico uocabulo etiam nomē legioni dederat alauda:Cicero:ludi manipulares ex legiōe alaudarū:& Plinii uerbis apparet: qa galleis eſſent milites inſtructi nomē legioni datā. galli.n. galeā alaudā uocāt. Inſtitutā:militari diſciplina excultā. Ornatā ro. armis īſtructā. Ad explorādū:recognoſcendum. PHI. Pluriū q̄ quiſq̄ unq̄ dieꝝ. cū romæ renunciatæ fuiſſent res ī gallia p̄clariſſime a cæſare geſtæ qndecī dierū ſupplicatio decreta ē qđ ante id tp̄s accidit nulli ſicut memīt ipſe Cæſar in cōmē. belli gallici ſcđo:Ci. olī decreuit ſupplicatiōes. L. dieꝝ noīe triū īpatoꝝ hirtii pāſæ & octauii. Āſaltu pyreneo:mōte pyreneo ſūt āt mōtes pyrenei : q diuidūt galliā ab Hiſpa. ab exortu eqnoctiali ī occaſū brūalē porrecti: ab igne: q græce dicif πυρ noīati. nam ut ait Diodorus in.vi. ſiluæ ī py

Montes pyrenei

dū eū hoſtibus cēſuerint:ſed ꝓſpe decedētibus rebus: & ſæpius & pluriū quā quiſq̄ unq̄ dierū ſupplicatōes īpetrauit.

De geſtis per eum in gallia.

GEſſit aūt ī.ix.ānis : qbus īperio fuit hæc fere oēm galliā:quæ a ſaltu pyreneo alpibuſq;:& monte gebēna:flumibus rheno:& rhodāo cōtinef: patetq; circuitu ad bis:&tricies centū milia paſſuum p̄ter ſocias ac bene meritas ciuitates in ꝓuinciæ formā redegit:eiq; in ſingulos ānos ſtipendii nomē impoſuit. Germanos:qui tranſrhenū incolunt primus romanorū ponte fabricato aggreſſus:maximis affecit cladibus . Aggreſſus eſt britānos ignotos antea:ſuperatiſq; pecūias & obſides imperauit: per tot

reneo frequẽtes iniecto a paſtoribus igne antiqtus flagra uere autumat ſilius in tertio punicoꝝ: a puella noĩe pyrenæ dici pyreneũ ſaltũ quã ab Hercule deuirgiatã feræ laniauerũt: mox Hercules ſepeliuit pyrenes nomẽ idẽptidem iclamitãs a poetis ipẽ quoq; mõs pyrenæ nũcupaẽ. Idẽ ſilius pyrenæ celſa nimboſi uerticis arce diuiſos celtis late ꝓſpectat iberos. Alias pyrenæ fons ẽ i agro corynthō muſis dicatus: cuius perſius & Papinius meminerũt de quo & Plautus ait i aulularia: interbibere ſola ſi uino ſcateat: Corynthienſem fontẽ pyrenea põt. Alpibus: alpes i longitudinẽ. C. milia paſſuũ patere a ſupo mari ad inferũ Gelius tradit Liui. uero tria milia ſtadioꝝ. Strabo ꝓdidit i qrto Alpes alio noĩe albiũ appellari. Cecinit ſilius uẽtos poſuiſſe regna furẽtia i alpaterna domo: cũ illic ꝑpetui flatus dominenẽ polybius alpes arcẽ & muros Italiæ appellat. Mõte gebẽna: Lucanus cana pendẽtes rupe gebẽnas. hodie diciẽ mõs gene ueræ. Fluminibus: rheno & rhodano. Rhenus rheticarũ alpiũ uertice ortus modico flexu in occidentẽ uerſus ſeptẽtrionali oceano miſceẽ auctor Tacitus. Rhodanus uero galliarũ fluuius multo fertiliſſimus ex alpibus ſe rapiens in lẽmanum lacũ defertura: a rhoda rhodiorũ oppido dictus: ut ait Pli. in tertio. Patetq; circuitu: Aggripa uniuerſarũ galliarũ iter rhenũ & pyreneum atq; oceanũ ac mõtes gebẽnam & iuram longitudinẽ. cccc. xx. M. paſſuũ: latitudinẽ. ccc. xiii. cõputauit. In ꝓuinciæ formã redegit: Acqſitæ bello regiões ꝓuinciæ dictæ ſunt: ad quas ꝑtores mittebanẽ. aliæ erãt cõſulares. aliæ ꝑtoriæ. uñ in calce opis ita ſcribit Strabo uniuerſæ huius terræ: q romãis paret: ꝑtim reges tenẽt quã uero ipſi habẽt ꝓuinciã uocãt: & ꝑfectos in eã mittũt. redigere autẽ regiões i formã ꝓuinciæ nihil aliud ẽ q regionẽ ſubiicere ĩpio ro. & ad eã gubernãdã mittere ꝑfectũ ſicut dictũ iã eſt: ait trãqllus cæſarẽ galliã ſubactã i hãc ꝓuiciæ formã redegiſſe. Stipẽdii nomẽ ĩpoſuit: hoc ẽ ſtipẽdiariã fecit: nã ſtipẽdiarias ꝓuincias ciuitateſq; appellamus: q ſtipendiũ pẽdunt hoc ẽ tributũ ſoluunt: & ita apud iuriſcõ. ꝑdia ſtipẽdiaria dicta quæ ſunt tributaria. Ponte fabricato: q rõne pontẽ ligneum fabricauerit cæſar ſupra rhenũ ut in germaniã trãſgrederẽ docet ipſe i iiii. cõmentario: q nõ ſemel ſed bis pontẽ fabrefeciſſe & cõtra germãos trãſrhenanos trãſiſſe memoratur.

Britãnos ignotos antea: Cæſar magno ſibi uſui fore arbitratus ſi britãniã adiſſet & genus hoĩum ꝑſpexiſſet loca portus aditus cognouiſſet: quæ antea oĩa erãt icognita in eã legiões trãſportauit & britãnis uictis obſides ĩpauit: & qd in ãnos ſingulos uectigalis britãnia po. ro. pẽderet conſtituit. Antiqtus britãnia albiõ dicebaẽ. Cor. Taci. i libello quo uitã Iulii agricolæ deſcribit: multa de britãnia: britãnoꝝ moribus luculẽter enarrãs hoc addit. primus romanoꝝ diuus Iulius cũ exercitu britãniã ingreſſus quãq ꝓſpera pugna terruerit icolas ac littore potitus ſit: põt uideri oſtendiſſe poſteris nõ tradidiſſe.

M. AN. Dedendũ: ad pœnã & ſuppliciũ dandũ. Pluriũ dierũ: Plutar. xv. dierũ ſupplicatiões ei detretas ait: ipſe uero i cõmẽtariis. xx. ſupplicatiõibus ipſis ĩpatores & exercitus diis cõmendabaẽ: ut Capi. inuit ueſtrum inqt ẽ igiẽ i ſupplicatiões decernere: noſq; diis cõmẽdare. A ſaltu pyreneo: pyrenei mõtes citeriorẽ hiſpaniã a gallis diuidunt: nomẽ a puella ĩdigẽa ab Hercule cõpſſa: aut ut qdã ſcribũt ab igne a paſtoribus ĩmiſſo: quo mõtes ipſi olĩ cõflagrarũt factum. Alpibus: q galliã & germaniã ab Italia diuidunt.

Mõte gebẽna: q ad meridiẽ ipſam terrã claudit. Rheno: flu. ex adula mõte rhenus ortus ad ſeptẽtrionẽ in britanicũ oceanum decurrẽs: galliã a germania diuidit. Rhodano: fluuio q in ĩternum mare gallicum elabiẽ: ut ĩtelligas his finibus narbonẽſem quoq; galliã includi. Ad bis & tricies cẽtum ad millium paſſuum tria millia & ducẽta hoc ẽ bis ac tricies centum millia paſſuum. Stipẽdii noĩe: ſtipẽdiariã fecit.

Germanis q tranſrhenum: trãſrhenanis. ſ. de qua expeditione ipſe Cæſar in cõmentariis: & Plutar. abunde. Britãnos: bis Cæſar in britãniam traiecit. Plinius & Plutarchus ſunt auctores.

Pyrenæ fons
de alpibus
Gebẽnas
Rhenus
Rhodãus
prouinciæ
Stipendiariæ
Ci.
De britannis
Britãnia

Pyrenei mõtes
Rhenus
Rhodanus

ſucceſſus ter nec amplius aduerſum caſũ exptus: i britãnia claſſe uí tẽpeſtatis ꝓpe abſumpta: & in gallia ad gergoniã legiõe fuſa: & in germanorũ finibus: Titurio & Arũculeio legatis per inſidias cæſis.

De morte matris filiæ & neptis eius: & aliis geſtis per eũ.

EOdem temporis ſpacio matrẽ primo: deinde filiã: nec multo poſt neptẽ amiſit. Interimq; cõſternata Publii Clodii cæde rep. quũ ſenatus unũ cõſulem noĩatimq; Cn. Põ. fieri cẽſuiſſet: egit cũ tribunis plebis collegã ſe Põpeio deſtinãtibus id potius ad populũ ferrent ut abſẽti ſibi: & quãdocũq; imperii tẽpus expleri cœpiſſet petitio ſecũdi cõſulatus dareẽ: ne ea cauſa maturius & ĩperfecto adhuc bello decederet: qđ ut adeptus ẽ altiora iam meditans: & ſpei plenus nullũ largitiõis: aut officiorũ i queq genus publice: priuatimq; omiſit: foꝝ de mãubiis ĩchoauit

PHI. Succeſſus: felicitates. Ter aduerſum caſum exptus quẽad modum ter exptus ſit Cæſar aduerſantẽ fortunam copioſiſſime docẽt ipſius cõmentarii: primo in britãnia iacturã paſſus eſt qñ ipſius claſſem qua exercitũ trãſportãdum curauerat æſtus compleuit: & tẽpeſtas afflixit ubi cõpluribus nauibus fractis reliq ad nauigandũ inutiles factæ ſũt funibus ancoris reliquiſq; armamẽtis amiſſis ex quo magna totius exercitus turbatio facta eſt. Secũdo: qñ cõi totius galliæ cõſilio oĩa Cæſaris hyberna oppugnare cõſtituerunt tũc eburões galliæ populi Lucium auruncu leium cottã & titurium Sabinũ fraude ex hybernis edoctos cũ

Clades Cæſaris tres.

legionariis militibus contrucidarũt.pauci ex ꝑlio elapſi ad titũ labienũ legatũ ĩcolumes ꝑuenerũt.Tertia Cæſ.clades fuit apud gergoniá qđ oppidũ poſitũ é ĩ altiſſimo mõte ĩ regiõe aruernoꝝ.Fabius céturio legiones octauæ gergoniæ muro portiſq̧ cũ militibus appropinquás a manipularibus ſuis ſubleuatus ĩ murũ aſcédit:alioſq̧ ĩ muꝝ ipe extulit:interi galli ex a terra oppidi ꝑte cũ oppidũ ab rõais teneri audiuiſſent eo cõtéderũt:& iſta hoſtes loco & numero cõfidétes cæſariáos uehemẽter ꝑterruerũt:Fabius céturio q̧q̧ una muꝝ aſcéderát circõuẽti atq̧ ĩterfecti muro ꝑcipitanť eo die milites Cæſ.ex ea clade ſũt paulomius ſeptingéti deſiderati. Eodé tꝑis ſpatio:quo res gerebat ĩpator in gallia. Matré amiſit.mater Cæ.aurelia noíabať ſingľari pudicitiá mulier. Filiá:iuliá Põp.uxoré:q̃ ex ꝑtus dolore deceſſit cũ prius puellá pepiſſet:honoſq̧ maxius ei a po.ro.hitus é:ut ĩ cápo martio ſepeliret. Nepté filiá ĩtelligit Põ.q̃ nõ mľtos poſt dies morté matris iuliæ ſubſecuta é. Cõſternata:ꝑturbata ꝑculſa tumultuáte. Pu.clodii cede milo rediens ab aricia paulo ultra bouillas ĩ uia appia ꝓpe bõæ deæ ſacellũ clodiũ ſuũ cicerõiſq̧ inimicũ occidit:cuius cadauer ro.deportatũ & ĩ roſtris poſitũ é ppľs duce.vi.clodio corpus publii clodii ĩ curiá ĩtulit cremauitq̧ ſubſeliis & tribũalibus & méſis:quo igne ipa quoq̧ curia cũ portia baſilica atq̧ domo.M.lepidi ĩter regis cõflagrauit:clodiana mľtitudo ad hortos Gn.Põp.cucurrit clamitás eũ mõ cõſulé mõ dictatoré.Igiť tumultuáte po.ro.ad cõprimédas eas ſeditiões.Cn.Põp.cõſul ꝑſulpiciũ ĩter regé factus é abſés & ſolus:qđ nemini unq̃ contigit ut ſolus dictatoriá obtineret ꝑtáté:& ſi cõſulis nomé hébat.tũc lata lex é ꝑ tribunos plebis:q Cæ.Põp.collegá ĩ cõſulatu deſtinabát:ut rõ abſétis Cæ.ĩ petitiõe cõſulatus héreť ĩuito & cõtradicéte.M.catõe. Impii tꝑs:expleri iá dixius Cæ.obtinuiſſe gallias in.x.ãnos uolebat ergo ut finito hoc tꝑe quo ĩpiũ obtinebat ĩ gallia petere poſſet abſés cõſulatũ. Ne ea cá:ob petitioné cõſulatus. Decederet:e gallia ro.repediaret. Quod ut adeptus é:ut.ſ.abſés cõſulatũ petere poſſet altiora de regno cogitás. Florũ de máubiis ĩchoauit.Máubiæ appellatæ ſũt pecũia a quæſtore ex uéditiõe ꝓde redacta.Et ut utar uocabulo Gelii:nihil aliud ſunt manubiæ:quá pecũia ꝓdaticia.ꝑterea ut ĩqt Aſcõius Manubiæ ſunt ꝓda imꝑatoris ꝓ portione de hoſtibus capta.Igiť Cæ.romæ foꝝ inchoauit ex pecunia illa quá collegerat ex ꝓda galloꝝ:Spolia quoq̧ quæſita de hoſte nobili per deditionem manubias ueteres dicebant:& erat impatorũ hæc ꝓda:Ex qua quod uellét facerent in alio ſignificatu iactus fulminum manubiæ dicuntur:unde ait Seneca libro ſecundo quæſtionum Ioui tres manubias dari:quarum prima monet ſecunda prodeſt tertia adhibitis conſilio diis emittitur.De quibus ſcriptum legimus cap.in integro feſti pompeii codice.

Cergonia oppidum

Aurelia cæſaris mater

P.clodii cedes

Manubiæ

Ioui tres manubiæ dat

M.AN. Claſſe ui tépeſtatis:priore expeditiõe naues.xii.tépeſtate ꝑiere.poſteriore.lx.reliqs ualide cõcuſſis. Ad gergoniá:alii gergoniũ habét:é id aruernoꝝ oppodũ in celtis:ſunt q ſuſpicenť eẽ:qué hodie claromõté uocát:ipe Cæ.in cõmétariis auctor é ſe hic ſex &.xl.céturiões amiſiſſe Plutar.ſeptimá &.xii.legiones his locis circũuétas:earũq̧ céturiões occidiõe occiſos.Strabo.cccc.barbaroꝝ milia circa gergoniá aruernoꝝ urbé aduerſus Cæ.cõfluxiſſe ꝑdidit. Titiario:& aurũculeio:in eburonibus ĩter moſim fluuiũ:& rhenũ cũ quĩq̧ cohortibus cæſi:ut Liuius:& Cæ.tradũt:hiſq̧ tátis cladibus in gallia Cæ.tá longa belloꝝ intercapedine defunctus. Eodem téporis ſpatio:quo ĩ gallia eſt bellatum:publicis cladibus priuatas ſubiicit Tranqllus: prius.n.oportuit publica incommoda referri:inde quæ ad ſolũ Cæſaré ꝑtinebant. Matré:Aureliá. Filiá:Iuliam. Nepte:ex Iulia:& põpeio genitá:q̃ obitu matris orta nõ nullos illi dies ſuperſtes fuit. Cõſternata:ꝑculſa:exterrita.Appianus eius conſternationis:& motus é auctor. Pedianus quoq̧ nõ pauca de clodii cæde refert:& tumultuoſo milonis ĩdicio. Cõſulé unũ:Pompeius ſine collega conſul eſt creatus:qđ romanoꝝ nulli ut Liu.ſcribit contigerat:apparebat répub.præſenti reꝝ motu ꝑculſam alioquin ſiſti non poſſe. Quod ut adeptus eſt:ut abſenti alteꝝ conſulatũ petere liceret:ſiqdem ſemel Cæſar conſul fuerat. De manubiis:ſpolia de uiuo hoſte ꝑ deditioné:ut Pedianus tradit:q̃ſita:manubias ueteres dixere:eratq̧ ĩpatoꝝ ea ꝓda:ut ex ea qđ libitũ eẽt facerét:ſunt q aliter ĩterꝑtenť: ſeppediái expoſitio ꝓbelle meo iudicio quadrat.

Gergoniũ

cuius area ſup ſeſtertiũ miles cõſtituit.munus populo epulũq̧ ꝓnũciauit in filiæ memoriá:quod ante eũ nemo fecit. Quoꝝ ut q̃ maxime expectatio eẽt ea quæ ad epulũ pertinerét quãuis macellariis oblocata:etiam domeſticatim apparabat. Gladiatores notos ſicubi ĩfeſtis ſpectatoribꝰ dimicarét:ui rapiédos reſeruandoſq̧ mandabat. Tyrones neq̧ in ludo neq̧ per laniſtas:ſed in domibus per equites romanos ac etiá per ſenatores armorum peritos erudiebat præ-

PHI. Area:loca in urbe pura areæ dicũť:area quoq̧ locus é in agro ubi frumenta ſecta terũť & areſcunt:auctor Varro hic nomine areæ ſignificatur ſolum:& locus purus accommodatus foro extruendo: de quo Plinius ſic in xxxvi.pyramidas regũ miramur: cũ ſolũ tátum foro extruédo ſe[illegible] milibus ducentis Cæſar dictator emerit. Sextertiũ:Antiqtus ſextertius:diſpõdiũ & ſemis ualebat ab eo dictus:qđ ſemis tertius.Auctores Priſcia.& Var.apđ priſcos ſextertius: utpote nũmus argéteus duaꝝ ſemilibraꝝ ꝑ duo.LL.&.ſ.notabať: ſicuti plerũq̧ licet ĩuenire ĩ uerrinis cicerõis & ĩ uetuſtis ſcriptoꝝ codicibus. Munus:ſpectaculũ gladiatorium de quo ſupra.
Epulũ:epulũ ſignificat ſoléniores epulas:ꝓprie cõuiuiũ publicũ ueteres appellauerũt:qđ ĩ ꝓpatulo ciuibus exhibebať:ſiue ĩ dedicatiõe tépli:ſiue ĩ triũpho:ſiue ĩ funere:ſiue ludoꝝ cá.unde ita ſcribit Pli.ĩ.xiiii.

Area

Sextertiũ ꝑ duo ll. & s. notabatur

Epulum

Epulones
Epulares
Macellarii
Macellum
Tyrones
Tyrotinatio.
Ludus
Laniſtæ
Munerarii
Laniſtæ Auium

epulo cæſar.i tertio cõſulatu ſuo falernũ chiũ:Leſbiũ:mamertinũ dedit.Liuius idẽtidem memorat Iouis epulũ fuiſſe ludoꝝ cã.Columella ait epulũ pp̃lo dari ſolitũ ab his:q triũphabãt.Epulões ab apuleio plautoq; cõuiuæ noĩant.Erãt p̃terea epulões tres uiri:quos põtifices pp ſacrificioꝝ multitudinẽ eẽ uoluerũt: ut ludoꝝ epulare ſacrificiũ cõficerẽt:ſicut tradit cicero libro de oratore tertio.Dein nũerus epulonũ auctus fuit:adeo ut ſeptẽ fuiſſe epulões nũero legerius.de qbus ĩtelligit lucãus illo uerſu.Septẽuirq; epul' feſtus ticiiq; ſodales.marius ille priſcus de quo apud Iuuẽalẽ pliniũq; fit mẽtio:ſeptẽuir fuit epulolũ.Antiq epolonos dicebãt.quos nũc epulões dicimus:qbus hoc nomẽ ĩditũ ẽ:q; epulas ĩdicẽdi ioui cæteriſq; diis p̃tãtẽ hẽrẽt.Epulares uero appellabãt q ĩ qbuſdã:ludis nocte epulabãt. Quoꝝ:mũeris gladiatorii & epuli. Macellariis oblocata:macellarii nõ ſũt lãii ſiue lãiões ſicuti uulgus exiſtimat:ſed oẽs q uẽdũt eſculẽta & potulẽta a macello dicti.macellũ aũt appellatũ qđ ibi fuerit hortus:quẽ lacedemõii macellũ uocãt.alii tradũt qđ ibi fuerit domus ciuis noĩe macelli:quæ publice diruta ẽ:ædificatũq; hoc qđ uocat ab eo macellũ.Exiſtĩat dõatus macellũ a mactãdis pecoribus dictũ.Cæteꝝ ĩ macello nõ ſolũ carnes ſed & piſces & ea oĩa q ad uictũ p̃tiebãt uẽditabãt.Inde ait plautus ĩ aulularia uẽio ad macellũ:rogito piſces:indicãt caros. Domeſticatĩ:aduerbiũ ẽ & ſignificat p domeſticos. Tyrões:dicũt ñ ſolũ noui milites:ſed ẽt gladiatores adhuc rudes ĩ diſciplĩa gladiatoria:tyrociniũ dicimus rudimẽtũ.a hierõymo dicit tyrocĩatio:q recẽtes diſcipulas elegãter tyrũculas appellat.ab eadẽ ſĩitudĩe canis adoleſcẽtior tyrũcula a Columella dicit:cũ ait ĩ.viii.qm̃ tyrũcula nec recte nutrit:& educatio totius habitus aufert ĩcremẽtũ. Plinius ĩ epiſtol ſe tyrũculũ dicit q̃ſi rudẽ ĩ cognitõe ſignoꝝ:q̃lis legi debeat tyro docet Vegetius libro prĩo de re militari.In hoc loco tyrões accipe,p nouis gladiatoribus & adhuc rudibus ĩ gladiatoria exercitatõe. In ludo.ſ. gladiatorio.erãt.n.romæ magiſtri & doctores gladiaturæ.q oẽs ictus armoꝝ omnẽq; diſciplinã e docebãt.oẽm.n.ſcholã ludũ dixere romãi.auctor aſcõius. Lãiſtas:lãiſtæ dicte ſũt hi q laniãdis.p̃ſũt gladiatoribus:hi familias gladiatoꝝ:q uẽalẽ ſanguinẽ hñt ĩſtituere & mox parare:uẽdere ſolebãt mũerariis hoc eſt exhibitoribus nũeris gladiatorii:ſicuti ſæpiſſime leges apđ ſcriptores antiquos ĩ cõmẽtario belli africi ait hircius.ut lãiſta gladiatores tyrõeſq; cõdocefacere.hĩc elegãter a columella lãiſtæ auiũ dicti:q aues certaminibus p̃parabãt ex ĩſtituto græcoꝝ.olĩ Mar.Antõius ĩgerẽs maledicta ĩ ciceronẽ eum lãiſtã appellauit: cuius rei meminit ipſe cicero ĩ philippica.xiii.liuius ĩ.xxviii.gladiatoꝝ ſpectaculũ fuit ñ ex genere hoĩum ex quo lãiſtis cõparare mos ẽ:ſeruoꝝ delectu ac liberoꝝ:q uẽalẽ ſanguinẽ habẽt.Quĩtilianus quoq; ĩ gladiatore meminit lãiſtaꝝ.Igit cũ lãiſtæ ſoleãt alere & erudire armis gladiatoriis familias gladiatorias:noluit cæſar ut tyrões ĩ gladiatura ab illis erudirẽt ĩ ludo gladiatorio:ſed inſtitui uoluit p ſummates uiros intra priuatas domos:ut ita expectatio ſpectaculi maior fieret & ludi forẽt magnificentiores.

M.AN. Milies ſeſtertiũ:ideſt mille ſeſtertia:q ſũma cõficit talẽta attica Paulominus.xl. Munus:gladiatoriũ. Epulũ:qđ publice exhibebat id ĩ dedicatiõe tẽpli alicuius ſiue ĩ honorẽ deoꝝ defunctoꝝue memoriã dari cõſueuit. Macellariis oblocata:q̃q̃ ii qui macellũ uenalibus obſoniis inſtruũt ea ad tẽpus cõparãda redemiſſent. Domeſticatim:p domos. Infeſtis ſpectatoribus:paſſiue dixit gladiatoꝝ iniuriæ obnoxiis. Vi rapiẽdos.ĩ illatæ ſpectatoribus iniuriæ ultionẽ. Tyrões:gladiatoriæ artis rudes. In ludo: gladiatorio. Per lãiſtas:ſb̃ lãiſtis gladiatoriæ familiæ ĩſtituebãt. Erudiebat:erudiẽdos curabat

Dictata
Torq̃ti duplares & ſimplares

PHI. Epulis:dictio mendoſa eſt nã,p epulis legẽdũ eſt epiſtolis:citat.n.tranqllus teſtimoniũ cæſaris epiſtolaꝝ:in qbus ſenatores equiteſq; rogabat de diſciplina tyronũ ſuſcipiẽda. Dictata exercẽtibus:dictata a dicẽdo dicta.ſunt ãt documẽta p̃ſcripta q;:quæ ĩ ludo magiſter armorũ tradit tyrõibus:ſicuti dictata dicũt & illa:quæ magiſter ludi litterarii diſcipulis p̃bere cõſueuit de qbus perſius. Ten Cirratorũ cẽtũ dictata fuiſſe pro nihilo pẽdas.hic gladiatoria themata documentaq; ſignificant. Frumẽtum ſine mõ:refert uege.milites fuiſſe quoſdã in Romana legione:q torquati duplares diceban tur:q ob uirtutẽ duplas conſeq bant ãnonas:ſicuti ſimplares di

cibus enitẽs:qđ epiſtolis eius oſtẽdit:ut diſciplinã ſingulorũ ſuſciperẽt:ipſiq; dictata exercẽtibus darẽt:legiõibus ſtipẽdiũ ĩ p̃petuũ duplicauit:frumẽtũ quotiẽs copia eẽt:ẽt ſine mõ mẽſuraq; p̃buit. Ac ſingula ĩterdũ mãcipia & p̃dia uiritĩ đdit. De affĩitate cũ Põpeio r̃uocata & aliis geſtis eius

AD retinẽdã ãt Põpeii neceſſitudinẽ ac uolũtatem Octauiã ſororis ſuæ neptẽ.q̃.C Marcello nupta erat cõditiõe ei detulit:ſibiq; filiã eius ĩ m̃rĩmoniũ petiit Fauſto ſyllæ deſtiatã.Oĩbus uero circa eũ atq; ẽt p̃te magna ſenatus gratuito:aut leui fœnore abſtrictis ex reliquo quoq; ordinũ gñe:uel iuitatos uel ſpõte ad ſe cõmeãtes uberrimo cõgiario p̃ſeq̃bat.Libros ĩſup ſeruuloſq; cuiuſq; p̃ut dño:patronoue gratus qs eẽt.Tũ reorũ ac obæratorũ aut p̃digæ ut iuuẽtutis ſubſidiũ unicũ ac p̃mptiſſimũ erat: niſi quos grauior crimiũ ul' ĩopiæ luxuriæue uis urgẽt:q̃ ut ſb̃ueĩri poſſet a ſe.His plãe palã bello ciuili opꝯ eẽ dicebat

De amicitia regum & p̃uinciarũ allata p eũ:& decreto ſẽatus cõtra eũ facto p̃pter ſuſpitionẽ geſtoꝝ eius.

ꝺ̃ti ſunt qbus una & ſemis annona tribuebat̃.Cæ.uero nõ ſolũ ſimplas & duplas ſed multiplicatas annõas frumẽtarias militibus dabat quotiẽſcũq; frumẽti copia largior ſuppetabat. Viritim dicit̃ dari uiritĩ qđ dat̃ p̱ ſinglos uiros ſinglis militibus dedit ſinglos ſeruos ſinglaſq; poſſeſſiões.cato p̃da quæ capta ẽ uiritĩ diuiſa græci dicũt κάταανδρα. Mãcipia:ſeruos uocamus ex eo dicta qđ ab hoſtibus manu capiãt̃:p̃dia aũt dici tã urbana q̃ ruſtica teſtes ſũt iuriſcõſulti apđ quos tituli ſunt de ſeruitutibus ruſticoꝶ & urbãoꝶ p̃dioꝶ. Neceſſitudinẽ:affinitatẽ.C.cæſar neceſſitatẽ dixit ꝓ neceſſitudine.i.iure affinitatis. Sororis ſuæ neptẽ:octauiã ſignat ſororẽ auguſti cæ.cuius ip̃e erat maior auũculus:de q̃ ĩ auguſto plura. Fauſto ſyllæ deſtinatã:Põp.filiã fauſto ſyllæ fœlicis ſyllæ filio deſpõderat quã nũc cæ.petebat ſibi dari:quã olĩ cepiõi ſeruilio ſe p̃ditũ ꝓmiſerat:auctor Plutar. Sub cõditiõe:ut ita octauia nuberet Põp.ſi ſibi daret̃ filia Põp.

Mancipia
Prædia

Gratuito:ſine uſura. Aut leuifœnore Cæ.ſibi obſtrixerat obligaueratq; ẽt aliquot ſenatoꝶ credita pecũia ne uſura uel fœnuſculo hoc ẽ leuibus uſuris. Ordinũ: æq̃ſtris & plebeii. Commeãtes:ꝓficiſcẽtes.

Vberrio cõgiario:mũere ĩpatorio:cõgiariũ.n.dõatio ĩpatoris ẽ ut ſcribit Seneca lib.iiii.de bñficiis:& ut auctor ẽ Quinti.i.vi.Cõgiariũ cõmune ẽ liberalitatis atq; mẽſuræ: apđ hiſtoricos freq̃nter leges cõgiariũ ab ĩpatoribus datũ fuiſſe pp̄lo:ſicut donatiuũ militibus.A cõgio dictũ cõgiariũ:ẽ aũt cõgius mẽſuræ nomẽ capax ſex ſextarioꝶ:ut ĩq̄t Priſcia.græce dicit̃ cus. Prout dño:ad ſeruos referẽdũ:ſicut patrono ad libertos:ſũt.n.nomina:quæ dialetici appellãt relatiua:& ad aliq̄d dicũt̃. Obætoꝶ:bærati dicũt̃ ære aliẽo aſtricti:& debitores ab ære dicti ut docet Pli.ĩ.xxxiiii.Cæ.in.i.cõmẽtario oẽs ĩq̄t obæratos quoꝶ magnũ nũeꝶ hẽbat eodẽ cõduxit:p̱ eos ne cãm diceret ſe eripuit. Criminũ uis:ad reos crimĩa:ad obæratos ĩopiam.Ad ꝓdigã iuuẽtutẽ luxuriã referas.Eſt ãt luxuria ſicuti copioſe explicauimus ĩ cõmẽtariis ĩ ꝓptiũ:nõ libido uenerea ꝓut uulgo dicit̃ & eccleſiaſtici uſurpãt:ſed ĩmodicã ꝓfuſionẽ ꝓdigãq; abundantiam ſignificat. Bello ciuili opus:quicũq; ex flagitiis iudicium timent:quicunq; æs alienum conflauerunt:quicunq; bona patria ex prodigalitate lacerauerũt:ferme ſemp̱ id genus homines uetera odere:noua exoptãt:odio ſuarum rerum mutari omnia ſtudent:tales catilinianæ coniurationis populares fuiſſe Saluſtius prodidit.

Congiariũ
Congius

Obærati
Luxuria

M.AN. Singloꝶ:tyronũ. Duplicauit:duplex ſtipẽdiũ cõſtituit.Dedit:legiõibus. Singla mãcipia:ſingulos ſeruos militibus ſinglis aut uiritĩ:ut ip̃e ait:ſed ego militibus potius:q̃ ciuibus domi collata acceperim. Neceſſitudinẽ: affinitatis uinculũ. Octauiã: ex Iulia caii Cæſaris ſorore:& Marco Accio balbo: & non Macio balbo:ut omnia Tranquilli exemplaria mendoſe habent nata: ex accia:&.C.Octauio octauius qui poſtea rerum potius ẽ & ſoror Octauia de qua nunc.Conditione detulit:ut in priſtino ſtudio: & fœdere ꝑſtaret: aut qđ magis placet:ut ſibi filiã deſpõderet. Gratuito fẽore:pecũiis:aut leui:aut nullo fœdere creditis. Obſtrictis:obligatis. Ex reliquo ordinũ genere:ſẽſus ẽ:ex iis q circa Põp.erãt:hoc ẽ ex Põp.familiariſſimis:quoſcũq; potuit gratuita pecunia ſibi obſtrinxit:ex reliq̄s quos illi nõ ita familiares nouerat inuitatos uel ſpõte ad ſe cõmeãtes largo ꝓſeq̂bat̃ cõgiario. Cõgiario:munificientia:dono largitione.

NEc miore ſtudio reges:atq; ꝓuĩcias p̱ terraꝶ orbẽ allĩciebat:aliĩs captiuoꝶ milia dono offerẽs: aliĩs citra ſẽatus populiq; auctoritatẽ quo uellẽt et quotiẽs uellẽt auxilia ſũmittẽs:ſimiliterq; italiæ galliarũq; & hiſpãiaꝶ aſię quoq;:& gręcię potẽtiſſimas urbes p̃cipuis opibus exornãs:dõec attõitis iã oĩbus & quorſũ illa tẽderẽt reputãtibꝰ Marcus claudiꝰ Marcellꝰ ꝯſul edicto p̃fatꝰ de ſũma ſe repub.actuꝶ retulit ad ſẽatũ ut ei ſuccederet̃ añ tp̃s: qm̃ bello ꝯfecto pax eẽt ac dimitti deberet uictor exercitꝰ: & ne abſẽtis ratio cõitiis hẽret̃:qñ ne plębiſcito Põpeiꝰ poſtea abnegaſſet.Acciderat ãt ut is legẽ de iure magiſtratuũ ferẽs eo capite quo a petitiõe honoꝶ abſẽtes ſũmouebat ne cęſarẽ qdẽ excip̱et p̱ obliuionẽ.ac mox lege iã ĩ æs ĩciſa & ĩ ærariũ ꝯdita corrigeret errorẽ:nec cõtẽtꝰ Marcellꝰ ꝓuĩcias cęſari & priuilegiũ erip̱e:retulit ẽt ut colõis quos rogati

Domino patronoue:ut ad libertos alteꝶ referas:alterum ad ſeruos. Reoꝶ:iudiciis obnoxioꝶ.

Oberatoꝶ:aliẽo ære laborãtiũ.

Inopiæ luxuriæue uiis : nimia egeſtas : ĩmoderatuſq; ſũptus:ac ꝓdigalitas:ita ut niſi magna ĩ repu.mutatiõe facta p̱ditis illorũ rebus ſubueniri non poſſet.

PHI. Citra ſenatus auctoritatẽ:hoc ẽ ſine auctoritate ſenatus hæc.n.ꝑticula citra ĩ hoc ſignatu decenter & crebriter uſurpat̃ ab eruditis.Et ut ĩterim uno altero ne exẽplo cõtẽtiſimus:ſic inq̄unt q̄ntiliãus in prĩo:tamẽ neq; citra muſicẽ grãmatice põt eẽ ꝑfecta. Plin.in.iii.citra faſtidiũ noĩent̃.

Citra

Opibus:extructionibus ædificiorũ. Quorſũ:ad quẽ finẽ: uidebãt̃.n.hæc a Cæ.fieri principa

Marcellus

tus cã. Donec marcellus cõſul:de hoc marcello ait Lucanus:marcelluſq; loquax: de hoc petrõius arbiter tu legem marcelle tene.hũc Cicero in brutor ĩter oratores ſuæ tempeſtatis miro ꝑconio laudis extollit:is agere cœpit in ſenatu ut ſucceſſor cæſari mitteret:q̃uis nõdũ finitũ eẽt illud tp̃s:ꝗ cæſar ꝑ legẽ ĩpetrauerat:multaq; ut ĩnqt appiãus cõtumelioſe in cæſarẽ inuectus ẽ marcellus. Edicto:cõſulari. Ante tp̃s:anteq̃ finiret alteꝝ quĩquẽnium:quo ſibi ꝓrogari ĩperiũ in ꝓuincia obtinuerat. Et ne abſentis ratio: cæſar ꝑ plebiſcitũ ĩpetrauerat:ut abſens cõſulatũ ſecundũ petere poſſet.nũc Marcellus id agebat:ne abentis cæſaris rõ haberet. Comiciis.S.cõſularibus in petitiõe cõſulatus:qua re plebiſcitũ illud ĩpugnare uidebat:ꝑ ꝗ cæſar obtinuerat:ut abſenti ſibi cõſulatus petitio daret:cui mox plebiſcito nec quidẽ Põpe.abrogauerat.

Quando abrogetur legi
Obrogare

Abrogaret:abrogat legi cũ ꝓrſus tollit:derogat legi cũ pars detrahit:ſicut tradũt iuriſcõſulti libro.L.digeſtoꝝ titulo de uerboꝝ ſignificatiõe.obrogare uero ẽ legis prioris ĩfirmãdæ cã legẽ aliã ferre. Vt is.S.Põp. Eo capite:quæ recẽtiores dicũt capitula:ea ueteres elegãtius capita dixerũt:& lex una ex multis capitibus cõſtat:gellius:ſic capite ſeptĩo legis Iuliæ:priori ex cõſulibus faſces ſumẽdi ptãs fit:& a Cicerone capita legũ dicunt. Honoꝝ:magiſtratuũ. Sũmouebat:repellabat reiiciebat.

De legibus in æs ĩciſis

Lege in æs ĩciſa:leges ubi latæ erãt in tabulis æneis inciſæ figebant & in ærario recõdebant.inde leges.xii.tabulaꝝ dictæ qm̃ in tabulis æneis inciſæ:uel ut ait iuriſcõſultus in tabulis æburneis ꝑſcriptæ ꝓnus ꝓpoſitæ fuerũt.Lex ꝓmulgata tolli poterat.lata & in æs inciſa nõ poterat illud aĩaduerte:ꝗ nõ minus elegãter q̃ ſignificãter dicimus leges in æs incidi frequẽtius q̃ in ære.Cicero in prima antonianaꝝ.Quæ Cæ.in æs ĩcidit:in quo ꝑpl̃i iuſſa ꝑpetuaſq; leges eẽ uoluit:ꝓ nihilo hẽbunt.idẽ paululũ ĩfra.ꝗ erit ĩqt ita geſtũ:id lex erit:& in æs ĩcidi iubebitis:de legibus in æs ĩciſis ĩtellexit Ouid.illo uerſu.Nec uerba minantia fixo ære ligabãt:ſed ꝗ Laurẽtius uallenſis negat inueniri in ære inciſas:id quidem falſum ẽ:uel unico Plinii teſtimonio:quod impſentia ad manus eſt:euidenter oſtendit:ſic.n.ſcriptum reliquit in danegyrico ad traianũ.Quæ uos patres cõſcripti:ne qua interciperet obliuio:& in publica acta mittenda & ĩcidẽda in ære cõſuiſtis: adſcribamus & alteꝝ ꝗ nunc nuꝑ in mentẽ uenit:ꝗ Ciceronis eſt:q ſic ſcribit in orõne de ſignis.Id non mõ cum ſcripſerunt:uerũ ẽt in ære ĩciſum nobis tradiderunt.

Poſſe dici leges ĩ ære ĩciſas & in æs

Corrigeret errorẽ.i.excipet Cæſarẽ a lege: q̃ Põpeius ipſe ſummouebar abſentes a petitione magiſtratuũ. Priuilegiũ eripere:plebiſcitum intelligit:quo ſoli Cæſari conceſſum fuerat abſenti petere cõſulatũ.eſt.n.priuilegiũ ut ſcribit gellius nõ generale iuſſum populi:neq; de uniuerſis ciuibus:ſed de ſingulis cõceptũ:nam ueteres priua dixerũt:quæ nos ſingula dicimus: ĩde priuas uerbenas & priuos ſilices ꝓ ſingulis accipit Liuius:ſed tamen confuſo & ĩdiſtincto uocabulo.Interdũ priuilegia leges dicuntur:& Saluſtius priuilegium de Pompeii reditu legem appellauit.

Priuũ unde priuilegia

M.AN. Alliciebat:muneribus:& officiis. Citra ſenatus auctoritatẽ:patrũ iuſſu:aut decreto: nõ expectato.Opibus:edificiis. Reputãtibus:cõſiderãtibus. Edicto ꝓ̃fatus:ꝑ edictũ denũciãs. De ſũma repu. de ſũmo rei pu.negotio. Actuꝝ:dictuꝝ. Rettulit ad ſenatũ:ĩ cõſultationem tulit. Comitiis rõ haberetur:ſed priuilegio ꝗ Cæſar beneficio populi fierat adeptus abrogaret ne abſenti cõſulatum petere liceret. Quando ne plebiſcito:quo Cæſari permiſſum erat ut abſens petere poſſet:& ſi ne pro certe accipias: uel plebiſcito.i.recentiori:legi q Pompeio unico cõſule lata:cautũ erat ne cuiuſq̃ abſentis hẽret in cõitiis rõ:quod per obliuionẽ accidiſſe ferunt:ut ne cæſar qdem fuerit exceptus:ac tum demum lege nam in æs inciſa:& in ærariũ repoſita:Põpeiũ iniuriæ admonitũ uæhementer doluiſſe:quod res mutari nequerit:ſit igit ſenſus qñ certe põpeius priori plebiſcito abrogaſſet ſua recẽtiore lege:q̃ nemo excipiebat:aut qñ plebiſcito.i.ſuæ legi Põp.abrogare nequiſſet:qa lege ĩpa ĩ ærariũ cõiecta nihil mutari potuiſſet: appianus de ambitu & decuplatoribus tertio Põp.cõſulatu leges latas ſcribit ac quum ex cæſaris familiaribus quidam peterent legem corrigi ne in eum ambitus q̃docunq; agi poſſet excanduiſſe põpeium ad uocem quaſi uiri inſoniis mentionem feciſſent. Priuilegium:lex pro ſe uno lata:ut abſens petere poſſet.

Comum

PHI. Nouum comum deduxiſſet.Cæſar quinque inquilinorum milia comum coloniam deduxit: e quibus quingenti illuſtriſſimi græci fuerunt:qui oppido nomen relinquentes & nouũ comum appellantes:nouo comẽſes oppidanos appellauere:auctores Strabo in quinto & Plutarchus.Colonis igitur:quos Cæſar nouum comum deduxerat:lege a uatinio lata & ciuitate Romana donauerat:Marcellus ius ciuium romãorum adimere una cũ lentulo conatus eſt: & quum ex nouo comenſibus colonis decurio unus romæ uerſaretur:eum Marcellus uirgis cecidit dicẽs ea ſibi adieciſſe inſignia:ut ſe ciuem Romanum nequaq̃ eſſe intelligeret:& ut illas uibices Cæſari monſtraret impera-

Qui nouo como nomen ĩdiderint

one uatinia nouũ comum deduxiſſet:ciuitas adimeret:ꝗ per ambitionem & ultra perſcriptum data eſſet.

De prouiſione Cæſaris contra decretum ſenatus.

COmmotus his Cæſar ac iudicãs ꝗ ſæpe ex eo auditum ferunt difficilius ſe principẽ ciuitatis a primo ordine in ſecundum q̃ ex ſcdo in nouiſſimum detrudi ſumma ope reſtitit:partim ꝑ ĩterceſſores tribunos: partim ꝑ ſeruium ſulpitium alterum conſulem in ſequenti quoq; ãno.C.Marcello q frĩ patrueli ſuo Marco ĩ cõſulatu ſucceſſerat eadẽ tẽpeſtate collegã eius Aemiliũ Paulũ: Ca

uit:ẽ aũt comũ:qđ & nouũ comũ appellat̃:oppidũ Italiæ trãſpadãæ a Pli.ĩ.ix.regiõe collocatũ: ſtirpis orobiorum populorum:a qbus & Bergomũ cõditũ fuit. Ciuitas adimeret̃:ne ciues ro.forẽt:neue ꝓrogatiua ciuilitatis Ro.fruerent̃. Vltra p̃ſcriptũ:tãq̃ Cæ.plures colonos ciuitate ro.dõaſſet:quã p̃finitus ſibi nũerus pmitteret:p̃ſcriptũ porphirio dicit eẽ pceptũ:uocabulo deducto a magiſtris ludi:q ſcripta pueris dãt pcipiuntq; imitari Oratius nõ ita rõuli p̃ſcriptũ.Seneca ĩ.xiiii.epiſto.pueri ĩqt ad p̃ſcriptũ diſcũt. Quã ex ſecũdo ĩ nouiſſimũ detrudi:talis ẽ illa apđ Li.luculẽta ſnĩa lib.ab urbe cõdita.xxxvii.quã aphricãus ſcipio legatis ãtiochi his uerbis explicat:ſciat regũ maieſtatẽ difficilius ab ſũmo faſtigio ad mediũ detrahi:q̃ a mediis ad ima pcipitari. Sũma ope.oĩ conatu & uiribus. Per ĩterceſſores:ĩterceſſio ꝓprie tribũorum ẽ: qbus ius fuit ĩtercedẽdi:hoc ẽ uetãdi ꝓhibẽdiq;.nãq; ut ſcri.gellius tri.plebis antiqtus creari:uidẽt̃ nõ iuri dicẽdo ſed ĩterceſſiõibus faciẽdis:p̃terea tribũo ſẽatũ diſſoluere licebat: ut auctor ẽ appiãus apđ Li.tribũi minãt̃ cõſulibus ſe illos ĩ uĩcula duci iuſſuros:niſi ſẽatui dicto audiẽtes ſint. Seruiũ ſulpiciũ:hic ẽ ille ſulpicius:q fuit iuriſcõſul.eloq̃ntiſſimus:quẽ his uerbis ita laudat Cice.ĩ philippicis:oẽs q ex oĩ ætate hac ĩ ciuitate ĩtelligẽtiã iuris habuerĩt ſi unũ ĩ locũ cõferãt̃:cũ.S.ſulpicio nõ ſũt cõparãdi:hic cũ ĩ legatiõe piſſet ſtatuã ei po.ro.ꝓ roſtris poſuit:cuius ẽt iuriſcõſul.mẽinerĩt titulo de origĩe iuris.extãt epiſtolæ.S.ſulpitii paucæ qdẽ ſed luculẽter ſcriptæ. Frĩ patrueli:filio patrui:fratres patrueles ſororeſq; patrueles dicũt̃: q q̃ ue duobus ex fratribus ꝓgenerãt̃:ut apđ iuriſcõſul.copioſe traditũ ẽ titulo de gradibus. Aemiliũ paulũ:Cæſar paulũ æmiliũ collegã.C.Marcelli.ĩ cõſulatu mille & q̃ngẽtis talẽtis ſibi amicũ defenſoreq; cõparuit:ex hac mox pecũia nobiliſſimũ ille ĩ foro baſilicã extruxit:q pauli baſilica dicebat̃:quã Pli.ĩter magnifica urbis ro.enumerat colũnis ex phrygibus mirabilẽ q̃ papinius ad nomẽ alludens elegãter regiã appellauit cũ ait ĩ prĩo ſiluarum.Illic belligeri ſublimis regia pauli. C.curionẽ.C.curio tri.ple.antea cæſari inimiciſſimus mox factus ẽ mutata uolũtate accerrius Cæ.ꝓpugnator:cũ ab eo liberatus eẽt maxĩo ære aliẽo atq; fœnore:ob hoc dictũ ẽ a Lucão.Audax uẽali comitat̃ curio lĩgua:& alibi de eodẽ ſic ſcripſit.Gallorum captus ſpoliis & cæſaris auro.& illud:Emere oẽs hic uẽdidit urbẽ:de hoc curiõe:multa hiſtorici ꝓdiderũt.ad hunc extant Ciceronis epiſtolæ:Plinius luculẽter ſcripſit in.xxxvi.curionẽ hunc nihil in cenſu habuiſſe præter diſcordiam principum.Seruius enarrans illud uirgilianum:uendidit hic auro patriam:ait curionem uendidiſſe romam Cæſari.xxvi.milibus aureis:de eodem petronius arbiter.Sic ait.tu concute plebem curio.

Interceſſio tribunorũ

Fratres patrueles & ſorores

M.AN. Nouũ comũ:galliæ ciſalpĩæ oppidũ a gallis cõditũ:ſæpius eo colõi deducti a Põp.Stra.primũ mox a ſcipiõe: nouiſſime Cæſ.v. hoĩuʒ milia:& ĩ his græcorum illuſtriũ q̃ngẽtos ĩ eã coloniã trãſcripſit: oẽſq; ciuitate dõauit Pluta. decurionẽ eius colõiæ ĩ cæ.ĩuidiam a Marcel.cõſule flagris adhibitũ ſcribit id ſe facer̃ pfeſſus qa ro. ciuis ñ eẽt uñ dat̃ ĩtelligi ro. ciuẽ eiuſmõi cõtumelia affici nõ potuiſſe. Vltra p̃ſcriptũ:pluribus q̃ publico decreto pmiſſũ eſſet. Data eẽt:ciuitas.ſ. Frĩ patrueli:patrui ſui filio. Aemiliuʒ paulũ: cui cæſ.mille &.l.ſeſtertia dono detulit q̃ pecunia ille nobiliſſimã circa forum baſili.cõſtruxit.

PHI. Obſtĩatus:ptĩatius. Cõſules e pte diuerſa:e factiõe põp.

Bñficiũ ppĩi: illđ nimirum ĩtelligit priuilegiũ plebiſcitũ quo obtĩuerat a po.ro.cæſ.ut ſui abſẽtis rõ hẽret̃ ĩ petitiõe cõſulatus. Cæteri ĩpatores:hoc pp Põp.dictũ ẽ q exercitus ĩſtructos hẽbat. Veteranos cõuocaturum cæſ.ĩ exercitu ſuo milites habuit ueterãos:& potiſſimũ.x.legiõe:cui pp uirtutẽ(ut ſcribit ĩ cõmẽtariis)maxĩe cõfidebat:eãq; ſibi cohortẽ p̃toriam futurã aſſerebat Põp.uero ex tyrõibus cõſcriptas hẽbat legiões Vñ apđ Luc.cæ.ſic taxat milites

iũq; Curionẽ uiolẽtiſſimũ tribunorum ĩgẽti mercede defenſores parauit. Sed cũ obſtĩatius oĩa agi uideret & deſignatos ẽt cõſules e pte diuerſa ſenatũ lr̃is depcatus ẽ:ne ſibi beneficium populi adimeret̃:aut ut cæteri quoq; ĩpatores ab exercitibus diſcederẽt:cõfiſus ut purãt facilius ſe ſimul ad q̃ libuiſſet ueteranos cõuocaturũ: q̃ Põpeium nouos milites. Cũ aduerſariis ãt pepigit ut dimiſſis.viii.legiõibus trãſalpinaq; gallia duæ ſibi legiones:& ciſalpina ꝓuĩcia: uel etiam una legio cum illyrico concederetur quo ad conſul fieret.

De cauſis ciuilium bellorum Cæſaris.

VErũ neq; ſenatu ĩteruenĩẽte:& aduerſariis negãtibus ullã ſe de rep.facturos pactionẽ trãſiit ĩ citeriorẽ galliã:ↄuẽtiſq; pactis rauẽnæ ſubſtitit bello uĩdicaturus:ſi qd de tribunis plæbis ĩtercedẽtibus pro ſe grauius a ſenatu ↄſtitutum eẽt. Et p̃textum qdẽ illi ciuiliũ armorum hoc fuit. Cãs ãt alias fuiſſe opĩnãt̃ Cneus põpeius ita dictitabat:quod neq; opera cõſumere q̃ inſtituerat:neq; populi expectationẽ quam de aduentu ſuo fecerat priuatis opibꝰ explere poſſet:turbare omnia ac pmiſcere uoluiſſe. Alii timuiſſe dicũt ne eorum quæ primo cõſulatu aduerſus auſpicia legeſq; & interceſſiones geſſiſſet regionem reddere cogeret̃. Quũ.M.Cato idẽtidẽ nec ſine iureiurãdo đnũciaret delaturum ſe nomẽ eius ſimul ac primũ exercitũ dimiſiſſet:quũq; uulgo fore p̃dicarent:ut ſibi priuatus redemiſſet

põpeiãos.Graiis delecta iuuẽtus gymnaſiis aderit ſtudioq; ignaua paleſtræ & uix arma ferẽs. Simul ad q̃:ſtati cũ. Duæ ſibi legiões:petebat Cæ.ut omiſſis cæteris ciſalpĩa tm̃ gallia ſibi cũ duabus legiõibus uſq; ad petitioné cõſulatus cõcederet Cice.tũc e cilicia reuerſus cõciliationé põp.cæſariſq; agitabat: & ut amicos Cæ.pſuaſerat ut gallia decedẽs reliquo dimiſſo exercitu cũ duabus tm̃ legiõibus apd illyricũ alteꝝ expectaret cõſulatũ.Iſtud recuſãte põp.pſuaſi ſũt amici Cæ.ut altera quoq; ex duabus legiõibus legio dimitteret:ſed aduerſãte lẽtulo & acclamãte catõe falli eos decipi põp.pacificatio oĩs diſturbata é. Citerioré

Citerior gallia

galliã:citerior gallia:q & ciſalpĩa:& togata cognomĩat:fluuio rubicõe finit:cuius baſiʒ alpes efficiũt. Cõuẽtiſq; pactis:ſolitus erat cæ.ex ulteriore gallia pficiſci ĩ citerioré galliã ad cõuẽtus pagẽdos legiõibus ĩ hiberna deductis:ſicut ipe teſtat ĩ cõmẽtariis:nũc ex more priſtĩo ĩ hac citeriore gallia pegit cõuẽtus iuridicos:de qbus dictũ iã é. De tri.ple.ĩtercedẽtibus p ſe:curioné Anto.caſſiũ tribũos ſignat:q utpote cæ.fautores ab urbe pfugerũt:cũ ĩ eos grauiſſime accerbiſſimeq; a ſẽatu decerneret:hii ad cæ.ſe cõtulerũt:huiuſce hiſtoriæ ita mẽinit Luca.expulit ancipiti diſcordes urbe tribunos. Victo iure mĩax iactatis curia gracchis.

Prætextũ

Prætextũ uelamẽtũ eiectio tribũoꝝ:hõeſtiſſimã(ut ĩqt Plutar.)belligerẽdi occaſioné ptextũq; cæ.dedit.

Cõſũma:repagere abſoluere. Alii tĩuiſſe dicũt:Luca.ĩ.i.pharſaliæ mltas enũerat cãs belloꝝ ciuiliũ a Li. libro.c.ix.cauſæ ciuiliũ armoꝝ referũt:ĩter q̃s qdã hãc quoq; cõnumerauerũt:q.S.cæ.uoluerit turbarẽ rép. ne ſi ro.priuatus rediiſſet:cogeret reddere rationé illaꝝ reꝝ q̃s ĩ prĩo cõſulatu geſſerat:ptĩ aduerſus leges ro.q̃s ipe cõtẽpſerat:ptĩ aduerſus auſpicia:q̃ ĩprimis ro.obſeruabãt ĩ rebus domi foriſq; pagẽdis: ſicuti copioſe ſcripſimus ĩ cõmẽtariis ppertii. Quæ ãt dñia ſit ĩter cãs belloꝝ & prĩcipia docet elegãter polybius megalopolytãus ĩ tertio hiſtoriaꝝ. Aduerſus leges:cõſules abituri cõſulatu:iurabãt ſe nihil contra leges:cõtra feciſſe:qd a troiãno abeũte cõſulatu factitatũ eẽ laudat Pli.ĩ pãegyrico. Idẽtidẽ:freqnter. Delatuꝝ

Delatores

denũciatuꝝ:accuſatuꝝ:uñ delatores accuſatores dcĩ:nã dlator auctor a græcio is dr:q dfert ad accuſãdũ.

M.AN. C.curioné:hũc quoq; grãdi fœnore obſtrictũ cæ.mũificẽtia leuatũ Plutar.ſcri.Serui.vii.&.xx. aureoꝝ nũmũ milia curiõi data tradidit. Cõſules e pte aduerſa.M.Marcel.& lẽtulũ q cũ aliis ſuæ factionis iuris cæ.ĩfenſi erãt. Bñficiũ:priuilegiũ ut abſẽti peterẽ liceret. Impatores ab exercitu diſcederẽt cæ.ſ. & Põp.eo ptextu credit curio uſus ad ſubitã aĩ mutationé celãdã:quũ antea cæ.acerrius oppugnator fuiſſet:ut eqtaté nõ ipm cæ.ſeq uideret. Simulatq; ſtatĩ qd. Veterãos:militia ſolutos. Nouos:tyrões. Cũ aduerſariis cõſulibus & aliis q aĩo ĩ ſe inimico erãt. Pepigit:cõditioné tẽtauit. Interueniẽte:nullo p ſe ſenatuſcõſulto ĩtercedẽte: cõſulis ue atrocitaté leniẽte. Cõuẽtis pactis:iuredicũdo celebratis. Vĩdicaturus:ulturus. Prætextũ:id ab eo ĩ nefarii belli excuſationé ptẽſũ. Opa:foꝝ de mãubiis:& alia publi.opa ab eo deſtĩata. Aduerſus auſpicia:illud reſpicit qd ſupra dixerat:obnũciãte collegã foro expulit. Leges & interceſſiones:omnia ad eius conſulatus acta ſunt referenda. Delecturum:eius memoriam non modo uitam ſubuerſurum:ſi delaturum legas ad accuſationem attinebit: Cicero certum eſt nomen deferre hominis. Circompoſitis armis:Appianus.Cicero:& pedianus:de miloniano iudicio eadem ſcribunt:anneus Lucanus.Pompeian a reum cinxerunt ſigna milionem.

PHI. Milonis exemplo:notiſſimũ eſt quẽadmodũ annius milo clodianæ cædis reus: poſtulatus eſt a duobus apiis clodiis aliiſq; quibuſdam: defenſus a Mar. cicerone:& Mar.bruto: quod iudicium dũ fieret clauſæ fuerunt tota urbe tabernæ:pſidia militaria ĩ foro & circa oẽs fori aditus Pompeius diſpoſuit:ipſe pro ærario conſedit ſeptus delecta mãu militum.Cicero cũ inciperet dicere exceptus acclamatione clodianoꝝ terrefactus eſt:itaq; non ea q̃ ſolitus erat conſtãtia dixit.

Milõis exilium

Dãnatus milo in exiliũ maſſiliã pfectus eſt:bõa eius pp eris alieni magnitudinem ſemiunciã uenierunt:Plinius inter pdigia hũani aĩ ducimilõem ſextertia ſeptigenta milia æris alieni debuiſſe. De hoc iudicio milonião ſic ſcribit Lucanus: atque auſo medias perrũpere milite leges: põpeiana rerum clauſerũt ſigna milonem

Milonis exẽplo circũpoſitis armatis cãm apd iudíces diceret. Q d pbabilius facit Aſinius Pollio pharſalica acie cæſos pfligatoſq; aduerſarios pſpiciẽté hæc eũ ad uerbũ dixiſſe referẽs:hæc uoluerũt:tãtis rebus geſtis.C.cæſar cõdẽnatus eẽm niſi ab exercitu auxiliũ petiiſſé. Quidã putãt captũ ĩpii cõſuetudinẽ: pẽſitatiſq; ſuis & inimicoꝝ uiribus uſũ occaſiõe rapiẽdæ dõinatiõis:quã ætate prima cõcupiſcet: qd extimaſſe uidebatur & Cicero ſcribẽs de officiis tertio libro ſemp Cæſaré ĩ ore habuiſſe eos ĩ phœniſſis εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ τυραννίδος πέρι κάλλιστον ἀδικεῖν τἄλλα δ' εὐσεβεῖν χρεών Euripidis uerſus quos ſic ipe ɔuertit. Nã ſi uiolãdũ é ius ĩperii gratia uiolãdum eſt:aliis rebus pietatem colas.

De progreſſu eius a Rauenna ad Rubiconem.

Cum ergo ſublatã tribunoꝝ interceſſioné: ipſoſq; urbe ceſſiſſe nũciatum é:pmiſſis cõfeſtĩ clã cohortibus:ne q̃ ſuſpicio moueret & ſpectaculo publico p diſſimulationé interfuit:& formã q̃ ludum gladiatoꝝ erat edificaturus cõſiderauit & ex ɔſuetudine ɔuiuio ſe freq̃ẽti dedit.Deinde poſt ſolis occaſũ multis e pxio piſtrio

Cicero quoq; foꝝ armatū militibus cōſpiciēs:noui inqt iuditii noua forma terret oculos.Igiť uulgo dice
bať idem cæſari euētuꝝ quod miloni:dicturūq; cām ſicuti dixerat milo ſepto armatis iudicio:ſi priuatus
& ſine exercitu romam repedaſſet. Hoc uoluerunt:hæc ſunt uerba q̄ refert aſinius pollio dixiſſe cæſaré:
q̄do proſpiciebat aduerſarios profligatos pharſalico prælio:Plutarchus in hanc ſententiam tradit hæc.cæ
ſar pompeii caſtris potitus cum ſtrata hoīum cadauera: alioſq; inſup necari conſpicareť:ſuſpirás inqt:hoc
uoluerunt:huc me neceſſitatis adduxerunt.C.cæſar maximis cofectis bellis ſi exercitus dimiſiſſem:condē
natus utiq; foré:hæc aſinius pollio eo tpe a cæ.latinis qdé uerbis ꝓnunciata:ab eo aūt græce conſcripta re
fert.Sunt aūt pharſilici theſſaliæ cāpi:in qbus ut ait ſolinus belloꝝ ciuiliū ꝓcellæ detonuerūt.ſcribit Stra
bo in.ix.fuiſſe pharſalō duplicé ciuitaté uetuſtá.S.& nouá:Plinius in.iiii.pharſalici inqt cápi theſaliæ cū ci
uitate libera. Penſitatis:examinatis & q̄ſi in librili ppéſis:hoc.n.ſignificat péſitare & péſiculare:qbus uer
bis gellius & apuleius peculiariter utunť. In pheniſſis euripidis:euripides tragediæ apud græcos illuſtra
tor fuit quá ſcribere natus annos duo de uigīti adortus é:ī ſpelūca q̄dá tetra & horrida ſalamis īſulæ ferť
tragedias ſcriptitaſſe:īter q̄s una extat cui pheniſſis nomé īpoſuit:eodé titulo & arguméto apud latīos lo
q̄reť in hac tragedia īducit thebanū etheoclé utpote cupidū dominatiōis dicété hos uerſus:quos Cicero
latinos fecit:eoſq; ī ora fuiſſe cæſaris inhiatis impio refert. Sic ipſe cōuertit.S.Cicero q ī tertio de officiis
ſic ſcriptū reliqt:ip̄e aūt cæ. in ore ſp græcos uerſus euripidis de phéiſſis hébat:quos dicá ut potero īcōdi
te fortaſſe ſed tamé ut res poſſit ītelligi:ná ſi uioládū é ius & reliq̄. Ná ſi uiolādis:īterp̄tatūtū é euripidis
uerſiuū a cicerōe factū:quos ſi ad uerbū uelis exprimere:ita exprimes.Si.n.iniuriari oportet ſup tyrrānide
pulcherrimū é iniuriari:ī aliis pietaté colere é oportunū. Sublatá tri.ītercеſſioné: ī hác ſniam ſcribit cæſ.
cōmentario belli ciuilis prio agunť oīa rapti:atq; turbide:nec tribūis plebis ſuū piculū dep̄cādi:neq; etiá
extremi iuris ītercеſſioné retinédi:qđ.L.ſylla reliqrat:facultas tribuiť:ſed die ſeptia de ſua ſalute cogitare
cogunť:id apđ milites cōcionabūdus conq̄riť qđ tribūitia ītercеſſio opp̄ſſa:ſit q̄ ſylla liberá reliq̄rit:cū oī
bus tamé rebus nudaſſet tribūoꝝ ptāté. Ipſos ceſiſſe:cutio:antōnius & caſſius ſignificāť: Plutarchus iqt
uehiculū meritoriū aſcédiſſe:q ex urbe ſtatī ꝓfugerūt:ſeq; ad cæſaré cōtulerūt: cū grauiſſime acerbiſſime
de ip̄is tri.plebis auctore Létulo cōſule in ſenatu decerneret. Ludū gla.ſcholá ītelligit:& locū ī quo gla-
diatores docenť gladiaturá:de quo ita ſcribit Quinti.ī gladiatore.ī ludo ſui q̄ péa nulla ulteriora ſcelera
nouerī: cuius ad cōpatioé ergaſtulū leue é.ſcribit Plutar.Cæſaré céturiōes ſolis inſtructos gladiis pmiſ
ſiſſe:q ariminū poccuparét traditis hortéſio cohortibus:cū ip̄e ſpectaculo gladiatorio:qđ tūc publice ede
baťītereſſet,erat át rauénæ:q locus:ut ait Stra.in.v.gladiatoribus edicádis erudiédiſq; erat maxime ido-
neus. E primo priſtinos:mulos piſtrieréſes ait a cæſare cōductos fuiſſe ad uectádū currum: legatis q̄ pī
ſtrini cá facta parataq; ſunt:ſeruius iuriſcōſultus reſpondit & caballos q in piſtrinis eént cōtineri:& piſto-
res.ſæpe diminutiua diuerſa ſunt a genere nominū primæ poſitionis: ut a ſcuto ſcutella a piſtrio piſtrilla.

Pharſalia cāpi qui.

Ludus gladiatorum

M.AN. In phœniſis:ſic enim euripidis tragœdia inſcribitur: ειπεσ τασ αδικευχρν τυσαωιωδσ πεσι καλλισον αδικέιν ταλλα ωευσέβειν χρεβν : quorum ad uerbum ſenſus eſt: ſi enim iniuſte
agere oportetur:regni cauſa optimum eſt id agere.In cæteris pietatem colere opus eſt. Sublatam:reiectá
curia:excluſam. Curionum:Antonii & Craſſii:qui tum tribuni erant. Ipſos: tribunos qui a Lentulo:&
Marcello conſulibus curia eiecti cum curione ad cæſarem profecti ſunt. Præm ſſis cohortibus:ccc.pe-
nes ſe equites:tum cæſar habuiſſe dicitur:& peditum quinq; milia. Ludum gladiatorium:locum in quo
gladiatores inſtituerentur:& enim alendis gladiatoribus:& exercitatione inſtituendis idoneum locum:ra
uennam:ueteres iudicarunt Strabo eſt auctor.

**ad uehiculū iūctis:occultiſſimū iter modico cōitatu ingreſ
ſus é:& quū lūinibus extinctis deceſſiſſet uia : diu errabun
dus tandé ad lucé duce repto p anguſtiſſimos tramites pe-
dibus euaſit.Cōſecutuſq; cohortes ad rubiconé flumé: qui
ꝓuīciæ eius finis erat paulum conſtitit ac reputans q̄tum
moliret :cōuerſus ad ꝓximos:& ét nunc īquit regredi poſ-
ſumus:quod ſi pōticulū tráſierimus:oīa armis agéda erūt.**

PHI. Erabundus: uere & ual
de errans : non autem erranti ſi-
milis pro ut Seruius & Priſciāus
Cæteriq; grammatici hallucinā-
tur:qui exiſtimant nomina ī bū-
dus deſinentia ſignificare ſimili-
tudinem:cum potius ſignificent
exuberant iam rei de qua loquā
tur: ſed ī notis ſeruii affatim ſcri
pſimus ſuper hoc genus nomini
bus. Deceſſiſſet : deerraſſet di-
greſſus eſſet uia : per errorem.

Duce.S.itineris:Liuius hānibal imperat duci:ut ſe agrum caſſinatem ducat & mox.uocatum ducem per
contatur ubi terrarum eſſet. Tramites:ſemitas tranſuerſas:eſt enim trames a tranuerſo dictus ut.M.Var
ro interpretatur Liuius in.v.obliquis tramitibus egreſſi idem in.ii.tranuerſis tramitibus tranſgreſſus tar-
mes uero genus eſt uermiculi canem exedens.Termes autem dicitur ramus direptus cum fructu ab arbo
re:& proprie eſt oliuæ ut ait porphyrio ſicut palmes uitis:& ita ab oratio uſurpatur illo uerſu nunq̄ fallen
tis termes oliuæ.A.gellius termitem palmæ dixit ramum cum fructu auulſum. Cōſequutuſq; cohortes:
in legionem ſunt centuriæ.lx.manipuli.xxx.cohertes.x.ut ſcribit curcius libro.vi.de re militari.prima co

Trames
Tarmes
Termes

De oſtéto facto apud Rubíconem Cæſarí dubitantí.

CVnctãti oſtẽtũ tale fcũ ẽ: qdã eximia magnitudĩe & forma in ꝓximo ſedẽs repẽte apparuit arũdine canẽs:ad quẽ audiẽdum quũ ꝑter paſtores pluri/mi ẽt ex ſtatiõibus milites cõcurriſſent interq; eos & ænea tores:rapta ab uno tuba ꝓſiluit ad flumen & ingẽti ſpíritu claſſicũ exorſus ꝑtẽdit ad alterã ripã. Tũc Cæſar eat̃ ĩquit quo deoꝝ oſtẽta & inimicoꝝ iniqtas uocat:iacta ẽ alea iqt:

Pria Cohors

hors auctore Vegetio reliquas: & numero militum:& dignitate ꝑcedit: hæc ſuſcipit aqlã pricipale ſignũ romani exercitus:habet pedites ſupra mille:ideoq; appellatur cohors miliaria & caput ẽ legionis. Cæſar autem aſſecutus eſt cohortes : quas cum hertẽſio ꝑmiſerat ad ariminum occupandum. Ad rubiconem: Rubicõ fluuius eſt diſternans Italiã a gallia citeriore:ut hiſtorici tradunt quem Plinius in.viii.regione Italiæ colocat:de quo Lucanus:& gallica certus limes ab auſoniis deſterminat arua colonis:hic Cæſar paululum ſubſtitit mente reputans : quæ euenire poſſent mala ſi rubiconem tranſiſſet armatus:& ut inquit appianus ad præſentes conuerſus:ſic dixit. Abſtinentia a tranſitu rubiconis o amici malorum initium mihi affert tranſitus uero uniuerſis mortalibus imponet: his dictis ueluti furore concitatus tranſire pergit : dictitans commune illud:iacta eſt alea:quod incertos: ac audaces ſubeuntibus.caſus uulgo exordium eſſe ſolet:ut refert Plutarchus:tradit petronius arbiter cæſarem dixiſſe:iudice fortuna cadat alea:nam cum alea dicatur de omni ludo in fortunæ uarietate collato: accipiaturq; pro periculo diſcrimine. Aleam iacere dicitur ille:qui ſe periculis fortunæq; committit.Lucanus placet alea fati alterutrum merſura caput. Oſtentum factum : oſtentum labeo deffinit eſſe contra naturam cuiuſq; rei genitum factuque. Duo ſunt genera oſtentorum:unum quotiens quod contra naturam naſcitur:alterum cum quid prodigioſum uidetur:oſtentum autem dicitur quia oſtendit ſicut prodigium quia futura prædicit:auctores Cicero & Auguſtinus:hic oſtentum accipitur pro portento:alias participialiter poni ſolere teſtimonio eſt pacuuius:cũ ait:in ipſo tempore oſtentum ſenem:&.M.cato in libro de re ruſtica: Ager oleto conſerundo:qui in uentum fauenium ſpectabit:& ſoli oſtentus erit:alius bonus nullus erit. Arundine canens:calamo tibiali:quæ auleticon uocant utpote tibiis utiliorem:illum ueto qui fiſtulis eſt accommodatus : ſyringiam appellant:cuius rei meminit:Plinius in.xvi. Ex ſtationibus:ſtatio polyſemus ſermo eſt:multa enim ſignificat:nam portus eſt:ubi naues ſtant ad tempus:ut auctor eſt Seruius de qua ulpianus titulo de fluminibus: ſtationem dicimus a ſtatuendo:is igitur locus demonſtratur: ubicunq; naues tutæ ſtare poſſint ſtatio militarem ſignificat cuſtodiam:de qua Virgilius:tunc quoq; communi portam ſtatione tenebant:hinc ſtationarii milites dicti ab amião Marcellino:de his ſtationibus nunc loquitur. ſunt ꝑterea ſtationes errantium ſtellarum matutinæ quas primas uocant:& ueſpertinæ quas ſecundas: q̃do exiſtimantur ſtare:unde & nomen accepit ſtatio:auctores Plinius & Marcianus:dicuntur etiam ſtationes loca in urbe:de quibus Iuuenalis ſtationes omne theatrum:& gellius. Quæſitum eſſe meminit in pleriſque romæ ſtationibus ius publice docẽtium. Aeneatores:tubicines:ab ænea tuba æneatores dicti de quibus ſic ſcribit feſtus.æneatores cornicies dicuntur.i.cornu canentes:hac dictione uſus eſt amiãus Marcellinus pene peculiariter : ſic enim ait libro unde uigeſimo:cum ſupereſſe exiguum noctis æneatorum clangore ductore urbem ut mox caſuram terribili corona cinxerunt : idem.xxiiii. æneatorum accentu ſigno dato progrediendi ad pugnam:ad arma concurſum eſt.

Rubicon

Iacta alea

Aleã iacere

Oſtentum

Auleticus calamus

Statio

Stationarii milites

Aeneatores

M.AN. Deceſſiſſet:aberraſſet. Duce reperto:uiarum locorum gnaro:qui Cæſarem:& comites duceret. Confecutus:aſſecutus. Ad rubiconem:fluuium is enim finis olim fuit ciſalpinæ galliæ:& Italiæ:Lucanus.Qui gallica certus limes ab auſoniis diſterminat arua colonis:hodie corrupto nomine riconem accolæ appellant:priuſq̃ ad mare ſit uentum proximo anniculo inſinuatus aquis:& nomine confuſis in adriam inter ariminum & rauennam euoluitur. Eximia: egregia notabili.Plutarchus : nocte qua rubiconis tranſitum ꝑceſſit:ait Cæſarem ſibi per quietem uiſum coire cum matre:quæ in ſomnii ſpecies diuerſo loco:& tempore a Tranquillo eſt relata. Arundine:fiſtula:Ver.tenera meditabor arũdine muſam. Aeneatores:tubicines qui ære canunt. Ver.ære ciere uiros matremq; accendere cantu.

Claſſicum

PHI. Claſſicum exorſus bellicum canens:claſſicum dicimus:& tubam ipſam & ſonum bellicum:ut interpretatur ſeruius enarrãs illud uirgilianum:claſſica iamq; ſonant.hic accipimus claſſicũ ꝓ ſigno bellico de claſſicis lucuẽtus eſt ille apud filiũ uerſus:infremuere ſimul feralia claſſica ſignũ: de claſſico ſic ſcribit Vegetius:claſſicũ appellat̃ quod bucinatores ꝑ cornu dicũt:hoc inſigne uidet̃ impii:qa claſſicũ canit̃ ĩpatore ꝑſente:uel cũ in militẽ capitaliter aĩaduertit̃:ex hoc apparet liuiũ ſignificãter loquutũ eẽ ſic ſcribentẽ libro.viii.ab urbe cõdita:cõſul ex tẽplo filiũ aduerſatus cõcionẽ claſſico aduocari iubet.claſſico quoq; ſilentiũ in caſtris indicebat̃.Idẽ liuius in.ii.cũ ſilentiũ claſſico feciſſet:eodẽ ꝓfectio indicebat̃.idẽ pria luce claſſico ſignũ ꝓfectiõis dedit:in cõmẽtariis ꝓpertii declarauimus claſſica bella dici naualia:uocabulo a claſſe deducto. Iacta eſt alea Plutar. ſcripſit in apopthgmatis Cæſarẽ dixiſſe.πασ ανερριφθω κυβοσ.i. iactus ſit omnis cubus hoc eſt teſſera.nã qđ græci cubũ uocant:id latini teſſerã dixerunt auctores gellius & macrobius:hoc aũt ꝓuerbialiter dictũ ſignificat rẽ cõmiſſam iã eẽ fortũæ:ſicut in ludo teſſerario fieri

Cubus

Iactus ē cubus

De tranſitu Rubiconis & eius concione.

AT q ita traiecto exercitu adhibitis tribũis plæbis q pulſi ſupauerãt: p cõciõe fidẽ militũ flẽs ac ueſte a pectore diſciſſa ĩuocauit: Exiſtimat ẽt æqueſtres cẽſus pollicitus ſingulis: qđ accidit opiniõe falſa. Nã quũ ĩ alloquẽdo: exhortãdoq ſæpius digitum læue mãus oſtẽtãs affirmaret ſe ad ſaſtifaciẽdũ oĩbus p quos dignitatẽ ſuã defenſurus eẽt Annulũ quoq æquo aĩo detracturũ ſibi extrema cõcio cui facilius erat uidere cõcionãtẽ quã audire p dicto accepit: qđ uiſu ſuſpicabatur: pmiſſumq ius annulorũ cum milibus quadringenis fama diſtulit.

ſolet: nec amplius poſſe ĩuocari.
Adhibitis tri.ple. caſſio antõio atq curiõe. Pro cõtiõe: hæc pticula p iterdũ ſignificat ĩ. ut p roſtris p tribũali p cõtiõe iterdum añ: ut p portis. Eqſtres cenſus. ſextertia. cccc. cõficiũt cẽſũ rõani eqtis cuius rei mẽinit Pli. ĩ. xxxiii. hic illud ab oratio decẽter dictũ ẽ: ſi q̃drigẽtis ſex ſeptẽ milia deſũt. lege roſcia theatrali nulli ius erat ſedẽdi ĩ q̃tuordecĩ ordĩbus. niſi q̃drigẽta obtuliſſet ĩ cẽſum. uñ ait epigrãmaticus poeta q̃drigẽta tibi nõ ſũt chereſtrate ſurge. ſed ſup hac re p occaſione mẽbratĩ plura. Dignũ le. ma. mos fuit ueteꝝ gerere ãnulũ ĩ digito ſiniſtræ mãus: q ẽ minimo pxius galli britãiq ĩ medio dicũt uſi. auctor plinius: cãm huiuſce rei appiãus macrobius gellius hãc eẽ dicũt. qđ ĩſectis hũanis corporibus reptũ ẽ neruũ qndã tẽuiſſimũ ab eo digito de quo dixĩus ad cor hoĩs puẽire: & iõ uiſum ueteribus ut ille digitus anulo tãq colõa circõdaret: pterea digitus iſte cõplicatus ſenariũ numeꝝ demõſtret: q cõſariã plẽus pfectus atq diuinus ẽ. ius anuloꝝ famuli nõ hẽbãt. Anulus eqtũ peculiarie geſtamẽ ẽ. Vñ ita ſcribit plinius. anuli diſtixere alteꝝ ordiem a plebe: ut ſemel cepãt eẽ celebres: idẽ poſt paulo. anuli inqt mediũ ordinẽ tertiũq pribus & plebi ĩſeruere. Atteius capito cãm aliã ptulit: cur anulus digito huic leuæ mãus ĩſerat. Veteres inqt anulũ circũferebãt nõ ornatus ſed ſignãdi cã: & geſtabat q̃cunq mãu quolibet digito poſtea docuit luxuria ſignaturas p̃cioſis gẽmis ĩ ſculpe: uñ factũ ẽ ut uſus ãnulorum exẽptus dexteræ: q̃ multũ negocioꝝ gerit ĩ leuã trãſferet: q̃ occioſiorẽ: ne crebro motu & offõ dextræ manus p̃cioſi lapides frãgerẽt. electus ãt ĩ ipſa leua mãu digitus minimo pximus: q̃ſi aptior cæteris: cui cõmẽdaret anuli p̃cioſitas. q a medio & minimo ſeptus minus officii gerit & iõ ſeruãdo anulo magis accõmodatus. plinius ãt ait eũ q prius hoc ĩſtituit cũſtãter pudẽterq id feciſſe iõq leuis mãibus ac latentibus induiſſe: cũ is honos ſecurus fuiſſet dextra fuerit oſtẽtãdus. Detractuꝝ ſibi: ex hoc ĩtelligi uolebat cæſar ſe ut ſatiſfaceret militibꝫ ãulũ ẽt aliẽatuꝝ oppigneraturũq: cuius celebratiorẽ uſũ cũ fẽore cepiſſe argumẽto ẽ cõſuetudo uulgi: ad ſpõſiões ẽt ãulo exiliẽte: cũ anulus arra uelox ſit. Extrẽa cõtio: hoc ẽ milites ĩ extrẽa cõtiõis pte collocati. dictũ. n. iã ẽ cõtionẽ ſignificaŕ ſuggeſtũ uñ uerba fiũt. Itẽ cẽtũ ppli aſſiſtẽtis. itẽ ĩpam orõnẽ. Quod uiſu ſuſpicabat: q erãt ĩ extrẽa cõtiõe nõ ĩtelligẽtes uerba cæſaris cõtionãtis crediderunt Cæſarẽ pmiſiſſe militibus facultates eqſtres: qñ uidebãt illũ oſtẽtare digitũ anulariũ. Ius ãuloꝝ: hoc ẽ eqſtrẽ dignitatẽ quũ eqtes peculiariter ius hẽrẽt anuloꝝ geſtãdoꝝ. Cum q̃drigẽis milibus. i. q̃drigentenis per ſyncopã ut docet Priſcianus. Significat autem eqſtris cenſus. Diſtulit: diffamauit diuulgauitq.

M. AN. Oſtẽta: pdigia. Iniqtas: iniuria. Acta ẽ alea: ut ad eã uocẽ ĩgreſſum fuiſſe ĩtelligas: nã ĩ gallicana adhuc ripa cõſiſtẽs ĩtegꝝ erat illi retro abire: ſed plutarchus iacta ſit ĩqt alea. q̃ſi deliberando adhuc id dixerit idẽ actor ẽ audaces caſus & ĩcertos ſubeuntibus id uulgo exordiũ uſurpari ſolitũ. Fidẽ: militũ ſtudiũ opẽ auxiliũ. Veſte: diſciſſa qđ ĩ argmẽtũ doloris ĩ cõciõibus ẽ factitatũ cĩna cõſul urbe pulſus ĩ cõcione militũ: ut appiãus ait faſces fregit. Eqſtrẽ cẽſũ: de ſũma eqſtris cẽſus: & iure ãnuloꝝ ſuo latius loco dicet. Digitũ læuæ mãus: pſuaſum fuit maioribus medicum læuæ mãus digitũ: ut Gellius ſcribit q̃dã cum corde uelut cognationẽ hr̃e ob idq ueteres eum ãnulo potiſſimum ĩſigniuiſſe: plinius mãus & prſus ſiniſtre maximã auctoritatẽ cõciliauere: auro ſed cur læua eũ ſortita ſit honorẽ pudorẽ ait cãm eſſe potuiſſe: qđ q primus digito ãnulũ ĩduxerit cũctãter & cũ pudore id fecerit: iccirco latẽti mãui ĩductũ quũ dextra alioqn oſtẽtãdus fuiſſet macrobius ut p̃cioſe rei parceret manui minus opoſæ annulũ prio credidit inductũ. Detractuꝝ: p ſuoꝝ cõmodo alienatuꝝ. Millibus q̃dringenis: Sed q̃drigenis legendũ ẽ: q̃dringentenos. n. & quadringenos indifferẽter grãmatici dixere: eſtq equeſtris cẽſus piphraſis. Diſtulit: uulgauit.

PHI. Picenum ĩ: qnta italiæ regiõe picenum ẽ quõdã uberrimæ multitudinis. nanq trecenta ſexaginta milia picentium in fidẽ ro. po. uenere orti ſunt a ſabinis: auctor Plinius in. ii. nomen hoc autem accepit picenum a pico martio alite: cuius ductu & auſpicio conditores picentium e ſabinorum terra profecti ſunt ſicuti ſcribit ſtrabo in quinto. Vmbriam umbria in ſexta italiæ regione collocatur a Plinio. Vmbrorum gens antiquiſſima italiæ exiſtimatur: ut quos umbrios a græcis putent dictos quaſi umbrios quod inundatione terrarum imbribus ſuperfuiſſent. Cæſar in piceno auxinates aſculanos cingula nos redegit in poteſtatem: in umbria uero piſaurum fanum anconam ſingulis cohortibus occupauit. Domitio in deditionem redacto. quẽadmodum. L. hic domitius ad corfinium captus a Cæſare ſit: & deinde dimiſſus luculenter hiſtorici tradiderunt. Lucanus quoq in. ii. pharſaliæ hiſtoriam graphice deſcripſit. hic demum ĩ acie pharſalica occubuit de quo in nerone dicetur copioſius. Succeſſor nominatus: idem in nerone ait.

Pro

Cẽſus eqſtris

Anulus ĩ digito medico

Picenũ uñ

Vmbria

De aduentu eius ad urbem & aliis geſtis eius.

ORdo & ſumma reꝝ:quas deinceps geſſit ſic ſe hñt Picenũ:umbriã:hetruriã occupauit:&.L. Domitio:qui ꝑ tumultũ ſucceſſor ei noĩatus corfinium ꝓſidio tenebat in deditionẽ redacto:atq; dimiſſo ſcd̃m ſuperũ mare Brunduſium tetendit:quo cõſules Põpeiuſq; cõſugerãt q̃ primũ trãſfretatus:hos fruſtra ꝑ oẽs moras exitu ꝓhibere cõatus Romã iter cõuertit. Appellatiſq; de republica patribus ualidiſſimas pompeii copias q̃ ſub tribus legatis.M.Petreio &.L.Affrãio &.M.Varrõe ĩ hiſpãia erãt inuaſit:ꝓfeſſus añ iter ſuos ire ſe ad exercitũ ſine duce:& ĩde reuerſuꝝ ad ducẽ ſine exercitu. Et q̃q̃ obſidiõem maſiliæ q̃

Domitiũ hũc uocaſſe Cæſarem ad diſq̃ſitionẽ Sẽatus:ſucceſſorẽ q; ei ꝑ factionẽ noĩatũ ꝑricipio belli ciuilis ad corfiniũ captum eẽ. Scd̃m ſupum mare:iuxta littus maris adriatici.qd̃ mõ ſuperũ mõ adriaticũ ab adria tuſcorũ colõia uocauerũt italicæ gentes:græci adriaticũ uocãt.hodie mare ueneticũ nũcupať. Brunduſiũ tetẽdit:brũduſiũ oppidũ ẽ ĩ tertia italiæ regiõe portu nobile.ex quo trãſitus eſt in græcia certior excipiẽte dyrachio portus brũduſinus cũ oppido ſimillimus ẽ capiti ceruino:uñ & nomẽ.nã lĩgua meſapioꝝ brũduſiũ cerui cap̃ uocitať græci Βρεντεσιόν uocãt. Exitu ꝓhibere cõatus ſcribit Cæſar ĩ cõmẽtariis ſe ĩſtituiſſe exitũ brũduſini portus ĩpedire q molẽ atq; aggerẽ ab utraq; ꝑte littoris iaciebat.Itẽ rates duplices quoquo uerſus pedũ.xxx.collocabat:q̃s terra atq; agere cõtegebat:terreſq; ĩ illis bíoꝝ tabulatoꝝ excitabat.Põpeius tñ parata ꝓfectiõe ſubnoctẽ naues ſoluit ĩ epirũq; trãſmiſit. Trãſferaturi:trãſgreſſuri:trãſfretatiõe nõ magna ĩ epiꝝ.ẽ.n.iter brũduſiũ dyrachiũq; traiectus nõ enormis. Saluſtius nõ ĩ elegãter trãſgreſſos dixit eos q fretũ trãſmiſerãt quos trãſfretaſſe dici ſolitũ ẽ & trãſgreſſum ꝑ trãſfretatiõe.ĩ quo dignus nota uiſus ẽ aſinio polliõi defenſus a gellio li.ix.noctiũ atticaꝝ. Appellatis prĩbus:comiter noĩatis uocatiſq; ĩ curiã ueluti cũ his cõſultaturus de ſũma rei.p.Cæſar.n.poſt põpeii trãſfretationẽ ĩ romã cõuerſus ẽ redacta ĩ ꝑtãtẽ italia diebus ſexagĩta citra ſanguĩs ꝓfuſionẽ Rõæ ſtatũ ĩuẽit pacationẽ q̃ ſpauerat:ubi multi ſenatores uerſabãť.quos bẽigna orõne allocutus ẽ hortatuſq; de mittendis ad põpeiũ legatis ſup pacificatiõe cui petitiõi nemo aſſenſus ẽ. Copias ĩ hiſpaniã:hiſtoria nota:quẽadmodũ Cæſar apd̃ ilerdã hiſpãiæ citerioris ciuitatẽ.afraniũ atq; petreiũ legatos põpeiãos ſupauerit:utq; Mar. uarro q legatiõe põpeiana fũgebať ĩ ulteriore hiſpãia legionẽ Cæſari tradiderit:q ad eũ cordubã uẽit relatiſq; publicis rõnibus cũ fide pecũiã Cæſari:q penes ipm erat tradit.& qd̃ ubiq; hẽbat frumenti ac nauiũ oſtẽdit.hic ẽ ille.M.Varro oĩum doctiſſimus de quo ait terẽtiãus Vir Doctiſſimus undecũq; Varro. Ad exercitũ ſiue duce:tãq̃ afrãeus petreus Varro nõ eẽnt ſciẽtes reꝝ bellicaꝝ.neq; ueri duces appellãdi.militaris aũt ſine optĩo duce turba ẽ tãq̃ corpus ſine ſpũ ut ĩnq̃t curtius ꝑterea dictũ ẽ tãti eẽ exercitũ:q̃ti ſit ĩpator. Vñ laudať gabrias atheniẽſis:q dicere ſolebat græce. φοβερότερον εἶναι ἐλάφων στρατόπεδον ἡγουμένου λέοντος ἢ λεόντων ἐλάφου. hoc ẽ terribiliorẽ eẽ exercitũ ceruoꝝ duce leone:q̃ leonũ duce ceruo. Ad du.ſi.ex hoc ẽ ad põpeiũ:q q̃dẽ ducẽ ageř ſciebat & optimi ductoris munia callebat:ſed exercitũ nõ hẽbat:Dux autẽ ſine exercitu ꝑinde ẽ ac caput ſiue mẽbris.& ut ĩq̃t ueriſſime liuius in bello plĩmũ pollet militũ copia & uirtus.lõq; ĩpator ſine exercitu:exercitus ſine ĩpatoř ueluti mutilus ẽ & truncus.adeo alteꝝ alterius auxilio eget. Obſidiõe maſſilie lucãus ĩ.iii.& cæſ.ĩ.ii.belli ciuilis cõmẽtario ſcribũt quẽadmodũ maſſiliẽſes ĩ bello ciuili ſecuti ſũt põpeianas ꝑtes:quos eãdẽ cæſar ꝑtĩ terreſtri ꝑtĩ naualĩ ꝓlio ſupatos recepit ĩ deditionẽ cũ illi arma tormẽtaq; ex oppido ꝓut ĩpatũ fuerat ꝓtuliſſẽt:& pecũiã ex publico cæſari tradidiſſẽt maſſilia ãt ĩ narbonẽſi gallia ẽ a phocẽſibꝫ cõdita:ſicut ſtrabo & gellius docẽt. Vñ a lucão phocais iuuẽtus ꝑ maſſiliẽſi dcã:olĩ maſſiliæ ſtudia ĩgẽuaꝝ doctrĩaꝝ adeo floruerũt.ut ro.ꝓ attica ꝑegrinatione maſſilioticum peterẽt gynnaſium ad diſciplinas capeſſendas. Vnde cor.tacitus tradit maſſiliam agricolæ ſocero fuiſſe ſedem ac magiſtram ſtudiorum ciuitatem græca cõitate & prouĩciali ꝑſymonia miſtam ac bene cõpoſitam ob id uideť dixiſſe Pla.maſſiliẽſes mores:cum dicere uellet optimos & probatiſſimos.ſic.n.ait.in caſſina. Vbi tu es qui colere mores maſſilienſes poſtulas.

M.AN. Picenũ umbriã hetruriã:q̃ ꝑte plĩmũ italia cõtrahiť:apẽniniq; mõtis ĩtercurſu mũiť. Per tumltũ:belli motu: Corphiniũ:oppidũ ĩ pelignis. In deditionẽ:de domitii deditõe Pli.Appianus:Plutarchus: & Anneus lacãus plura. Scd̃m:ſecus iuxta. Supeꝝ mare adriaticũ & ioniũ ad liguſtici & tyrrhẽi drĩam:q̃ uno noĩe ĩfernũ mare romãi græcos imitari dixere. Brũduſiũ dř & brẽdeſiũ calabriæ ẽ littorale oppidũ a cretẽſibus q cũ theſeo ex creta nauigarũt cõditũ:meſſapia lĩgua cerui caput ĩterꝑtať.urbs.n.ipſa cũ portu eã ſane figurã imitať. Trãſfretaturi:breui traiectu ĩ macedõicæ orã trãſmiſſuri. Fruſtra:q̃a nullis hoſtẽ opibus rẽorari potuiſſet. Appellatis:ĩ curiã uocatis. De re.pu.publico negocio:cõſtat ea actiõe cæſarẽ in ſpẽ futuræ clemẽtiæ ſẽatũ erexiſſe:q mognope ꝓſcriptões & alia ſyllãoꝝ tẽpoꝝ mala timereť.M. Petreio: &.L.affrãio:ĩ ab hilerda ĩ ulteriora hiſpãiæ cõceſſuri a Cæ.ĩtercepti ꝓhibitiq; aq̃tõe ſb̃ cõditõe hiſpaniã & exercitũ reliq̃re ut ad põpeiũ cõtẽdere liceret:Appiãus plutarchus:& lucãus ſũt auctores. Obſidionẽ maſſiliæ:ĩ narbonẽſi gallia Maſſalia a phocẽſibus cõdita ciuitas fide & ſtudio ĩ po.ro.ĩſignis:quũ uẽiẽti cæſari portas ciues clauſiſſẽt cũ his mltis utriq; cõatibꝫ circa mẽia urbis:ſed aliq̃to ẽt maioř ui ĩ mari pugnatũ

Brunduſiũ

trãſgreſſus

Exercitus ſine duce

Egregiũ dictũ gabriæ

Maſſilia

Mores maſſiliẽſes apd̃ plautum

Maſſalia

ſibi in itinere portas clauſerat:ſummaqꝫ frumētariæ rei pe-nuria retardante:breui tamen omnia ſubegit.

De uictoria eius cōtra pōpeiū Ptolemæū & quoſdā alios.

HInc urbe repetita macedōia trāſgreſſus Pōpeiū. ꝑ q̄tuor pene mēſes maximis obſeſſū opibus ad ex-tremū pharſalico ꝓlio fudit:& fugiētē Alexādriā ꝓſecutus occiſū dep̄hēdit cū Ptolemæo rege a quo ſibi quoqꝫ īſidias tēdi uidebat bellū ſane difficillimū geſſit:neqꝫ lo-co:neqꝫ tpe æquo : ſed hyeme ānī & ītra mēia copioſiſſimi ac ſolertiſſimi hoſtis īops ip̄e reꝝ oium adqꝫ ipatus:Regnū ægypti uictor Cleopatræ:frīqꝫ eius miori ꝑmiſit:ueritus ꝓ uiciā facere ne qn̄qꝫ uiolētiorē ꝑſidē nacta nouarum rerum

PHI. Maximis obſeſſum opibus:circūuallationē illā ſignificat:q̄ ap̄ dyrrachiū pōpeiū Cæſar circūuallauit pluribus per tumulos caſtellis excitatis. Vt occiſum dep̄hēdit:quēadmodū pōpeius a ſeptio & achilla ſatelitibus ptolemæi regis ægypti ī ꝑua nauicula occiſus ſit notiſſimū ē:cuius obitū lachrymoſe & miſerāter lucāus enarrat ī.viii.pharſaliæ ī cuius ſepulchro codrus a quo hūatus ē inſcripſit.hic ſitus eſt magnus.De morte pōpeii Iulius firmicus hæc pōpeii poſt tot triūphos ad nili flumis ripā ceruices iuictas & regias:& q̄s toties purpura triūphalis ābierat.Semi uiri hoīs gladius nefario gn̄e mortis īcidit hactenus firmicus:pōpeii cap̄ ab achilla īuolutū uelamine una cū annulo Cæſari oblatū:q eo uiſo illachrymauit iuſſitqꝫ miaciter id auferri. Sic.n.inq̄t apđ lucanū.aufer ab aſpectu nr̄o funeſte ſatelles regis dōa tui.in anulo pōpeii ſignū erat leo ferēs gladiū.mēdoſi ſūt plutarchi codices:in q̄bus uulgo ſic legit̄ gēmæ ſignū erat enſiferreo:cū legēdū ſit enſifer leo: græce dr̄: μαχαιροφόρος λέων.i.macheroforus leo hoc ē enſifer:q̄ dictiōe & Cicero uſus eſt cū dixit ī epiſtola ad q̄ntū frēm macherophoris cētū ſequētibus miros riſus nobis edere. Intra mœnia copioſiſſimi:Alexādriā ītelligit ītra q̄đ oppidū Cæſar ſe cōtinuit:cū exercitus ptolemæi duce achilla uēire alexādriā nunciaret̄ achillas alexādriā occupare:& prio domū Cæſaris irrūꝑe cōatus ē.ſed Cæſar diſpoſitis ꝑ uias cohortibus īpetū eius ſuſtinuit. hæc initia belli alexādrini fuerūt.ī quo tādē uictor euaſit Cæſar aduerſariis ꝑēptis ptolemæoqꝫ demerſo nauigio ꝑiter extīcto.tūc alexādrini Cæſari ſe dediderūt:q ī hoc bello utpote hoīes īgēioſiſſimi atqꝫ acutiſſimi:q a rōanis fieri uiderāt ea ſolertia efficiebāt:ut ro.illoꝝ oꝑa imitari uideret̄:alexādria uero urbs fertiliſſima atqꝫ copioſiſſima oium reꝝ appatus ſuggerebat:cuius cōditor fuit alexāder:uñ illi nomē:quā metatus ē Diocrates architectus.olī alexādria habuit ſcolas oium diſciplīaꝝ liberaliū:fuit q̄ ob cōmoditatē maximū totius orbis ēporiū.medicis ad cōmēdādā artis auctoritatē ſufficiebat:ſi dixiſſēt ſe alexādriæ eē eruditos.tāta erat loci dignitas & extiatio ut inq̄t marcellius. Neqꝫ loco utpote ītra alexādriā:q̄ ciuitas ī duas ꝑtes erat diſas: Vñ cæſar maxīe ſtudebat:ut ātiq̄ſſimā ꝑtē oppidi:opibus uieiſqꝫ agēdis a reliq̄ ꝑte urbis excluderet. Neqꝫ tpe æquo:erat.n.hyems. Vñ alexādrini īfeſti Cæſarē ītercluſū tempeſtatibus ꝑꝑ āni tp̄s recipe trāſmaria auxilia nō poſſe ī cōtiōibus loq̄bāt̄. Cleop̄ræ frīqꝫ:cæſar ægypto atqꝫ alexādria potitus reges cōſtituit quos ptolemæus teſtō ſcripſerat. Nā maiore ex duobus pueris rege amiſſo miori tradidit regnū:& maiori ex duabus filiabus cleop̄ræ:q̄ miſerat ī fide. Veritus ꝓuiciā facer̄: ꝓuiciæ fieri dicūt̄: qn̄ bello ab italia regiōes acq̄rūt̄:ad eaſqꝫ gubernādas mittūt̄ romāi magr̄atus.pria oium ſicilia ꝓuicia eſt appellata ſicuti docet Cicero ī q̄rta uerriaꝝ. Nouaꝝ reꝝ mā:locus mūitus & cōmodus ac fœcūditate ꝓcellēs ſuggerit mām ꝑſidibus reꝝ nouādaꝝ.tal'erat ægyptus.ad hoc accedebat nā alexādrioꝝ metuēda: quæ ut ī cōmētario belli alexādrini ꝓditū ē:gēs fallax ſempqꝫ alia cogitās alia ſimulās & ut elegāter tradit amiāus marcellius alexādrini ad ſingulos motus ſūt excādeſcētes cōtrouerſi & r̄poſcōes accerrimi:đ ægypriis ī uniuerſū ſcribit flauius uopiſcus hoīes eē uētoſos furibūdos iactātes iniurioſos auidoſqꝫ nouaꝝ rerū. Vñ aureliāus prudētiſſimus imꝑator ꝑcepit ſaturnino:cui limitis orientalis ducatum dederat:ne umquā ægyptum uideret:uerens.S.ne ſi per turbidā gentē uidiſſet ad moliēdas res nouas induceretur.

Obitus Pompeii

Locus plutarchi

De alexandria

prouiciæ

Gens alexādrioꝝ fallax

M.ANTONI. Maximis obſeſſum operibus:miro narrationis tranſcurſu ingens rerum ſeries perſtringitur ita ut quædam etiam cognitione digna.breuitatis inuolucro ſileantur.quod autem maximis dixit non caret ratione a mari enim ad mare circa dyrrachium Cæſar mille &.cc.ſtadiorum uallo circūducto pompeium intercludere eſt conatus. Pharſalico:apud pharſalum in theſſalia cōmiſſo:Strabo nouam ueterēqꝫ pharſalen noīat:Plinius pharſalicos cāpos iuxta cranonem in theſaliæ relatione poſuit. Occiſum: Dionyſii Ptolemæi iuſſu auletis filii aduerſus cleopatrā ſororē caſtra circa caſiū mōtē metātis pompeius

obtrūcatus ē Appiāus Plutarchus.& lucāus id ſcribūt. Neq; loco:qa ītra Alexādriæ mænia. Neq; tpē: qa hyeme. Friq; mīori qppe q cū cleopatra ſorore fugerat a maioꝛ frē eiectus. Præſidē ꝑtorē aut ꝑfectū

materia eēt. Ab Alexādria ſyriā & īde pōtū trāſiit urgentibus de phrēace nūciis:quē Mithridatis magni filiū:ac tūc occaſiōe tēpoꝝ bellātē iā q̄ multiplici ſucceſſu ꝑferocē ītra qntū q̄ a ffuerat diē:q̄tuor qbus ī cōſpectū uēit horis una ꝓfligauit acie:crebro cōmemorās pōpeii fœlicitatē:cui ꝑci pua militiæ laus de tā ī belli gnē hoſtiū cōtigiſſet. Dehinc Scipionē ac Iubā reliqs pti ī africa ꝛfouētes deuicit Pōpeii libosī hiſpāia.

De cladibus eius & legatorum ſuoꝝ.

OMnibus ciuilibus bellis nullā cladem niſi per legatos ſuos paſſus eſt:quoꝝ. C. Curio in Africa periit. C. Antonius in illyrico in aduerſariorum deuenit poteſtatem. P. Dolobella claſſem in eodem illyrico;

PHI. Pōtū trāſit:regionē pōticā ītelligit:ī q̄ regnauit mithridates:mox pharnaces mithridatis filius:quē Cæſar ī cruēta uictoria citiſſime debellauit:ſcribit appiāus cæſarē poſt ꝓfligatū nulla difficultate pharnacem exclamaſſe:o beate pompeii q magnus habitus & magnus appellatus es ob uictū mithridatē mithridatiſq; ſimillimos. Mltiplici ſucceſſu: fœlicitate. Præferocē ualde ferocē.pharnaces mitrydatis filius erat pōpeianus q̄uis auxilia pōpeio nō miſerit:uti ait ap̄ lucanū pōpeius. Nec pharnacis arma relinqs tigranēq; meū. hic ſcđo ꝑlio uehemēter īflatus: qđ cōtra domitiū caluinū ducē cæſarianū fecerat:pōtū oībus copiis occupauit: ibiq; uictor & crudeliſſimus rex cū ſibi fortunā paternā feliciore euētu deſtiaret:multa oppida expugnauit:bōa ciuiū romāorum pōticorūq; diripuit:& ita pōtū nullo defendēte:paternū regnū ſe recepiſſe gloriās optiebat. Cæſar ex egypto uēit ī ſyꝝ ubi paucis diebus cōſūptis ſextū cæſarē amicū & neceſſariū ſuū legiōibus ſiriæ ꝑfecit. mox ī pōtū uēit copiiſq; oībus ī unū locū coactis rn̄dit legatis:quos pharnaces miſerat ſe fore æqtiſſimū:ſi pnaces īpata faceret:ſicut pollicebat̄.ſed cū ab eo ſe deludi fruſtrariq; p cūctationē cerneret:celerius oīum opiniōe māu cōferre cōtēdit.uictoq; pharnace & caſtris exuto affectus ē īcredibili lætitia.ꝙ maximū bellū tāta celeritate cōfecerat. Itaq; pōto recepto ꝑdā oēm regiā militibus cōdōauit rebuſq; feliciſſime celerrimeq; cōfectis ī italiā celerius oīum opinione uēit. Tribus oris.ī hāc ſn̄iam.l.florus ſic ſcribit. pharnacē Cæſar & ut ſic dixerī nō toto ꝑlio obtriuit more fulmīs:qđ uno eodēq; momēto uenit ꝑcuſſit abſceſſit. Nec uana de ſe ꝑdicatio ē Cæſaris an̄ uictū hoſtē eē q̄ uiſū. Vna acie:uno cōflictu & pugna illa quā diximus. Dehīc ſcipionē ac iubā:ī bello aphrico īpator fuit cor.ſcipio pōpeii ſocer:& iuba rex mauritāiæ cū maximis copiis militaribus iuuit ꝑtes pōpeianas.tādē oēs ꝓfligati fuerunt:cū Cæſar trinis caſtris uno die potitus eēt occiſis hoſtiū.x.milibus tūc rebus deploratis iuba petreiū ferro cōſūpſit.ipſe ſeruo ſuo iugulādū ſe tradidit.ſcipio a publio ſictio circūuētus ī nauigio ſeiꝑm necat. Cato quoq; uticæ ferro ſe traiecit. Refouētes.refocillātes.reparātes. Reliqas.itidē Florus.huc reliqas naufragaꝝ ꝑtiū qdā furoris eſtus expulerat. Pōpeii liberos:hiſpanīēſe bellū geſſit Cæſar aduerſus filios.Cn.pōpeii Cneū.S.& ſextū:quos ultimo apud mūdā hiſpaniæ ciuitatē ꝑlio ſupauit.Cneus pōpeius adoleſcēs ſautius & ītorto talo ī ſpeluncha ſe occultās ibi a cæſariāis īterficit̄.ſextus uero pōpeius euaſit:q deīde bella geſſit aduerſus auguſtū Cæſarē:de cuius obitu dicet̄ ī ſcđo cōmētario. Caius curio:curionē filiū ſignificat illū tribūoꝝ uiolētiſſimū de quo ſupra dictū ē:q ī africa apud.flu.bagradā aſtu iubæ ī īſidias ꝑcipitatus ē:iubæ autē cū curione ſi multas ītercedebat:ꝙ tribunus plæbis legē ꝓmulgauerat:q̄ lege regnū iubæ publicauerat.Curio re ad ſūmā deſꝑationē deducta cū a domitio admōeret̄:ut fuga ſalutē peteret affirmauit ſe nūq̄ ī cōſpectū Cæſaris reuerſuꝝ amiſſo exercitu quē ab illo fideicōmiſſum accepat:atq; ita ꝑliās īterfectus fuit.hiſtoria tradit̄ a cæſare ī cōmētariis & ab appiāo li.ii.belloꝝ ciuiliū.lucāus quoq; ī.iiii.pharſaliæ uerſibus luculentis curiōis obitū exornat. Caius antōius ī illyrico:Caius antōius cæſaris legatus cū ī illyrico caſtra poſuiſſet: a cæſare iuſſus occupare fauces maris adriaci:ab octauio libōe pōpeii legato circūuētus ē:& fame cogēte deditionē facere coactus. Auctor lucius florus.huius hiſtoriæ huiuſq;.C.ātōii ſic mēinit lucāus ī.iiii.claudit̄ extrēa reſidēs antōius ora cautus ab īcurſu belli:ſi ſola recedat expugnat q̇ tuta fames.tūc opitergini illi circūnuēti:de qbus declamationes factæ ſunt:maluerunt uiriliter mori quā turpiter ſe dedere.

Pharnaces

mors iubæ

C: Curio

Mors curionis.

M.AN. Vrgētibus:īpellētibus. Mithridatis magni:eius q octo &.L.annos cū rōanis bellauit. Occaſione tēpoꝝ:erāt.n.romanā arma ciuilibus bellis occupata. Multiplici ſucceſſus:ſiqdē.Cn.dōitio Caluino ꝑlio uicto ac pōti finibus expulſo bithynia & capadocia occupatis ad mīorē armēiā occupādū animū adiecerat. Vna acie:uno ꝑlio ad zethā ſiue zelā ut hirtius ſcribit cōmiſſo. Pōpeii fœlicitate: Appianus Cæſarē exclamaſſe ait.hi ſunt q te magnū facere pōpei.Plutarchus ī iuniorē adhuc pōpeiū magnū a Sylla cōſalutatū ſcribit. Scipionē:pōpei ſoceꝝ &. Iubā:māriſioꝝ & nūidaꝝ regē:Plutarchus auctor ē uno die trinis hoſtium caſtris Cæſarē ad capſum potitum quoꝝ una Affranius altera ſcipio:reliqua iubas feciſſet Cæſaq; fuiſſe ex hoſtibus ad.xl.Plinius difficili marte ſcripſit aduerſus iubā eo die pugnatum. Aduerſus Pompei liberos qnta & ſextum pompeium quos q̄driēnio poſtq̄ in aphrica hæc q̄ diximus geſta ſunt ad

mundá i hiſpania ígetí ꝓlio uicit:ferũt cæſaré poſtea dicere ſolitũ ſæpe ꝓ uictoria ad mũdá uero ꝓ uita ſibi dimicatũ.xxx.hoſtiũ millia ea quoq; acie cæſa tradũt ꝑiirq; ex põpeii liberis maior natu. Curio:multiplici belloꝝ ſeceſſu relato qa nullis unq̃ fortũa tá cõſtáter arriſit ut nõ res illoꝝ al:q̃ ex ꝑte leſerit: Supra fidé accidiſſet ſi i táta belloꝝ mole cæſariana arma nullũ uariátis fortũæ motũ ſéſiſſent:ſed & ipſa quoq; alternátis fortũæ morſũ ſũt haud ſemel expta:portuit igit̃ ꝓſpis rebus cõtiuo aduerſa ſubtexi curio ad bagradá.flu.cũ duabus legiõibus ꝑterq̃ pauciſſimis q cũ aſinio uticá cõfugerát a iuba é cæſus.C.Antõius í illyrico Appiáus ait copias q̃s gabinius ductabat í illyrico cæſas.P.Dolobella:idé auctor é antõiũ quũ his nauibus q̃s hébat paucis amiſſis ad Cæſaré ꝑuéiſſe nulla fcã a dolobellæ métiõe:Liuius uero ait captũ antoniũ í illyrico ac opiteargíos q cũ eo erát ne í hoſtiũ ꝑtáté uéirét íter ſe ferro cõcurriſſe de pitergioꝝ exitu Lucáus liuio aſtipulatur.

Cn.Domitius Caluius í põto exercitũ amiſerũt. Ipſe ꝓſpri me ſemp:ac ne ancipiti qdé unq̃ fortũa ꝑterq̃ bis dimicauit Semel ad dyrrachiũ ubi pulſus ñ iſtáte Põpeio negauit eũ uícire ſcire. Ité i hiſpáia ultío ꝓlio cũ deſpatis rebus ét d̃ cõſciſcéda nece cogitauit. De triumphis eiuſdem.

Confectis bellis quiquíes triumphauít:poſt deuíctum Scipionem quater eodé méſe:ſed íteriectis diebus & rurſus ſemel poſt ſupatos põpeií liberos primũ & excellétiſſimũ triumphũ egit gallicũ: ſequentem Alexandrinum:deinde ponticum:huic ꝓximũ Africanum

PHI. Publius dolobella : idé octauius libro dolobellá cæſaris ꝑfectũ copiis claſſicoꝝ ígétibus circũuéit. Domitius caluinus: pharnaces domitiũ caluinũ cæſarianũ cũ ex caſtris í acié exercitũ eduxiſſet inito acri certamíe ſupauit.Cæciderũt e° ꝓlio:ſicuti í cõmétario belli alexãdrini ſcriptũ é:ſplédidi ac illuſtres uiri:nõnulli eqtes romani:quo ícõmõ domitius accepto reliqas exercitus diſſipati collegit:itíeribuſq; tutis ꝑ capadociá in aſiá ſe recepit. Semel ad dyrrachiũ cæſar cũ apud dyrrachiũ epiri ciuitaté:q̃ alio noíe epidánus noiat̃ põpeiũ longa mũitiõe ualeſſet:quodá die atrox ꝓliũ ab utraq; ꝑte initũ é:í quo ſupior põpeius cæſa.milites í fugá uertit:eoſq; uſq; í caſtra ꝓſeqt̃ ſignis militaribus q̃ plurimis ſublatis:uictor haud dubie futurus.ſi uictoriá ſeq uoluiſſet: Victus qđ cũ neglexiſſet cæſaré dixiſſe ferũt bellũ ea die finé habituꝝ fuiſſe ſi hoſtes uictoria uti ſciuiſſent.plutarchus cheronéſis in apophthegmatibus ait cæſaré ſic dixiſſe. τημερον ηνηνικη παρατοῖσ πολεμιοισ ἀλλατον εἰδοτανικαν ουκεχουσιν.i.hodie uictoria erat apud hoſtes.ſed callété uícere nõ hñt. cæſar apud dyrrachium

In hiſpáia ultío ꝓlio:cæſar ꝑpe cordubá í hiſpáia depugnás aduerſu filios magni põpeii adiit maximũ piculũ.ná cũ totus eius exercitus pauore correptus trepidaret.cc.q̃ áplius í ipm tela eo certamíe emiſſa ab hoſtibus fuiſſent:quoꝝ ꝑté excepit clipeo:tádem ſub ueſptinũ creſpuculũ uictoria potitus dixiſſe fert̃.plerũq; ſe ꝓ uictoria tũc aũt ꝓ uita primũ decertaſſe. In hoc certamíe cũ piclitaret̃ ſublato clamore ad milites íqt corripite me & í pueroꝝ máus tradite. De cõſciſcéda:íferéda ſibi ſuamet máu morte:qđ í reꝝ deſpatiõe nõ pauci factitarũt.Nece:morte nex ꝓprie é q̃ ui fit:uñ neci datus dictus.q íterfectus é.Ci.íſidiatori uero & latrõi q̃ põt afferri iniuſta nex? Autumat feſtus neci datũ ꝓprie dici:q ſine uulnere íterfectus é ut ueneno aut fame.Cuius ſñiæ aſtipulat̃ auſonius illo uerſu.Sera uenéato potu aſtulit hánibalé Nex. Poſt deuictũ ſcipioné:Cn.põpei ſocer ſcipio ſignificat̃: Nex q una cũ iuba bello aphrico fuit a cæſare ꝓfligatus:apud tapſum oppidũ maritimũ:q Paulopoſt fugiés cũ teneri naué ſuá audiret ab hoſtibus ferro ſe tráſuerberauit:& q̃rétibus ubi ípator eét ípator íqt bñ ſe hét.

Sed íteriectis diebus:nõ cõtíuatis diebus triũphaſſe ſed ꝑ íterualla ſignificat:ut íter triũphos eét íterpoſitũ aliqd ſpaciũ. Appiáus romá reuerſus cæſar q̃tuor interpoſitis diebus ꝑegit triũphos. Gallicũ:triũphũ ex gallis ſubactis:í quo íter fercula ductus é rhéus:rhodáus:& ex auro captiuus oceáus. Alexádrinũ:ex uicto necatoq; Ptolemæo rege adhuc puero & eius factiõe ꝓfligata. Tũc filius tráſmiſſus í fercul' & ad ſimulacꝝ igniũ ardés pharos. Deíde:tertio loco põticũ ex uicto pharnace. Africanũ:ex iuba debellato. ná de ſcipiõe & catõe reliqſq; rõanis nõ triũphauit:qa nefas erat ciué triũphare de ciue:lugubres.n.ut íqt Valerius exiſtíatæ ſũt uictoriæ ciuiles:iõq; nullæ ſupplicatões decernebát̃:neq; ouás aut in curru qſq̃ ex ciuili uictoria triũphauit:uñ triũphus cæſaris hiſpáiéſis dolore ꝑ magno affecit ppl'm rõanũ:qa nõ de externis uictis agebat̃:ſed de libis.Cn.põpeii:romáoꝝ ꝑſtátiſſimi & optimi.Præterea ígratũ fuit ppl'o ſpectaculũ triumphi africani:cum intueretur imaginé Scipionis in pompa delatam:ſibi gladio pectus traiicientis : & imaginé petreii inedia ferroq; ſe necátis.maxie ingenuit intuens effigiem catonis ueſté dilacerantis. Triumphi cæſaris

M.AN. Cn.Domitius:qué a pharnace pontica regione pulſum docuimus. Semel ad dyrrachium hic q̄q̄ cæſar conaretur ſuorum fugam ſiſtere non potuit duobuſq; &.xxx.militaribus ſignis amiſſis in caſtra eſt ab hoſte cōpulſus. Et ī hiſpania:ubi ſub primum cōgreſſum ancipiti p̄lio in pōpei liberos depugnauit. Poſt deuictum ſcipioné:aphricanū bellū.ſ.de quo ꝓxíe dixíus. Poſt ſupatos pōpeii liberos:qđ quadriennio fere poſt contigit. Gallicū:ob gallias uictas. Alexádrinū:qa Ptolemæū auleti filiū uiciſſet.Pōticum:de pharnace:quem prima acie fuderat. Aphricanum:in aphrica.n.iubam regem uincerat.

nouiſſimū hiſpaniéſé diuerſo quéq; appatu:& iſtr̄o gallici triūphi die uelabꝝ p̄uehés pene curru excuſſus axe defracto. Aſcéditq; capitoliū ad lumía q̄draginta elephātis dextra atq; ſiniſtra lychnos geſtātibus. Pōtico triūpho īter pōpæ fercula triū uerboꝝ p̄tulit titulū:uéi:uidi:uici:nō acta belli ſignificātem ſicut cæteris:ſed celeriter confecti notā.

De p̄miis ueteranis & liberalitate populo p eū exhibitis.

VEterāis legiōibus p̄dæ noíe ī pedites ſingulos ſupbía ſextertia:q̄ initio ciuilis tumultus nūerauerat ī eqtes uicēa q̄terna milia numū đdit:aſſignauit & agros:ſed n̄ cōtiuos:ne q̄s poſſeſſoꝝ expelleret. Populo p ter frum̄ti déos modios:ac totidé olei libras:trecéos quoq; nūmos:quos pollicitus olī erat uiritī diuiſit & hoc āplius

PHI. Nouiſſimū hiſpaniéſem: ultíus cæſaris triūphus núcupat̄ hiſpaniéſis ꝓpterea ꝙ filios.Cn. pōpei deuicerat ī hiſpāia. ſciēdū āt é ꝙ hiſpanus differt ab hiſpaniéſi:ſicut ſardus a ſardinenſi:& corīthius a corīthiéſi.Náq; hiſpanū dicimus eū q ī hiſpāia natus eſt ſicuti ſardū q ī ſardinia hiſpaniéſé aut ícolā hiſpāiæ ſicuti ſardinéſé ícolā ſardiniæ. Vn̄ hiſpaniéſes uocamus negociatores q ī hiſpāia negociat̄.& cato in libro de re ruſtica ſalé romaniéſem appellat non romæ factū ſed q romæ uédebat̄.Igit̄ cū cæſar ī hiſpania bellū geſſerit:nō aduerſus hiſpanos ſed romanos merito is triūphus hiſpaniéſis nō hiſpanus latíe & elegāter núcupat̄.cōſilr̄ Plinius ī.xiiii.locutus é ſic ſcribés.cæſar hiſpaniéſi triūpho chiū & falernú dedit.hác hiſpaniéſis hiſpāicq; dr̄iá ſignificāter exp̄ſſit marcialis his uerbis.Ne romá ſi ire decreueris nō hiſpaniéſé libꝝ mittamus ſed hiſpanū.liuius exercitus hiſpaniéſes ſubíde appellat rōanos:q erāt ī hiſpania cū p̄toribus. Velabrū p̄teruehés:uelabrū uicus é romæ a uehédo dictū ut íterp̄tat̄ Mar. uarro de uelabro affati ſcripſimus ī cōmētariis ī ꝓptiū.ī uelabro caſeus cōficiebat̄ cūctis p̄ferédus.fumo cōditus:qué uelabréſé marcialis appellat. Axe defracto:axis ī hoc loco accipit̄ ꝑ ligno & ſtipite tereti circa qué rotæ uertūt̄.In curro duo ſūt axes.hic illud ꝑſianū:eū tota poſterior curras & ī axe ſcđo.a poetis uſurpat̄ axis pro curru. Aſcéditq; capitoliū:ex more rituq; triūphātiū:quoꝝ pōpæ finis erat téplū iouis capitolini:qđ & ioſephus méorat ī enarratiōe triūphi ídaici. Lychnos geſtātibus:qđ uocāt græci lychnō.latini lucerná dixerūt.un̄ ita ſcribit uarro.lucerna dicta a luce:aut ab eo qđ uocāt græci lychnō:ſcribit Plinius in.xxxiiii. lychnos péſiles ī delubris placuiſſe:de q̄bus ītellexit poeta ſcribés.pédét lychni laq̄ribus aureis ícéſi. Inde lychnites appellari ceptus lapis ꝑius.qm̄ ad lucernas ī cūiculis cederet̄.é ét lychnites géma ardés appellata a lucernaꝝ accéſaꝝ p̄cipua gratia. Inter pōpæ fercula:pōpæ triūphalis geſtamía ſignificāt̄:quo noíe cōtinétur ſimulacra oppidoꝝ:ſimulacra deoꝝ:ſpolia hoſtiū:corōe machíæ pegmata & id géus alia:quæ ferri ſolét ī pōpa triūphali:ſicut fercula ludoꝝ:fercula q̄ ī ludis q̄ ī ſacris ferunt̄ ſacroꝝ:de q̄bus ſic ſcribit cicero cauédū é ne tarditatibus utamur ī geſſu mollioribus.ut ſimiles pōpaꝝ ferculis eé uidcamur.Idé repetitū é ab Ambroſio:cuius hæc uerba ſūt ex prio offōꝝ.ſūt q ſenſim āmbulādo imitāt̄ hiſtriōes geſtus & q̄ſi q̄dá fercula pōpaꝝ.liuius ferculū appellat lignū:quo ſuſpéſa opia ſpolia gerés romulus ī capitoliū aſcédit.a ferédo nomé ferculoꝝ deriuat̄:un̄ & fercula pulmétarioꝝ dicta ab eo qđ méſæ īferāt̄. Trium uerboꝝ:auctor é plutarchus cæſaré poſt deuictū pharnacé ad amicos ſcripſiſſe hæc tria uerba.ηλθον.ειδον.ενικησα hoc é uéi:uidi:uici. Viritī:ī ſing.uiros & ut dici ſolet:ꝑ capita. Sicut cæteris.ſ.triūphis. Notá:ſignū ī diciū. Veterāis legiōibus:tradit appiáus cæſaré poſt triūphos actos exoluiſſe cū féore q̄cūq; exercitui bell oꝝ.ſ.tpe fuerat pollicitus:militi drachmas atticas q̄nq; milia:decuriōi bis totidé:tribūis militū eqtibuſq; duplo maius dediſſe.Ad hæc ſingulis ciuibus uiritī miná uná atticá.é aūt mía q̄ græci miná uocitāt: libra ut docet priſciáus cōtíet drachmas.lxxv. Sup bía:ultra p̄ter. Aſſignauit agros:īprís agri ueterāis aſſignabāt̄:un̄ ait ip̄e cæſar apud lucanū:q rura dabūt̄:q̄ nr̄ ueterāus aret:q méia feſſis:agri quoq; aſſignabāt̄ per triū uiros colōis deductis ī nouá colōiá.Fruméti déos modios.martius edilis plebis prius frumétū ꝑpl'o rōano ī modios aſſibus dōauit. Totidé olei libras:Mar.ſeruius edilis déas olei libras ſingulis aſſibus p̄ſtitit p.r.ꝑ totū ānuū.cæſ.uero ultra frum̄tū & oleū qđ mūificétur dōauit ī ſingl'os quoq; diſit.ccc.nūmos apuddudū dixíus:miná atticá ſin.cíbus dōatá eé ꝑdidit. Viritī ꝑ ſing.uiros qđ græci dicūt κατανδρα.

M.AN. Hiſpaniéſem:ubi celtiberos q cū pōpei filiis erāt p̄lio ſupauit.q̄q̄ Appianus auctor eſt præter unius pōpei alioꝝ illuſtriū ro.imagíes ī triūphoꝝ pōpa ante ciuiū ora p̄latas. Velaꝝ:locū nō ꝑcul a foro boario inter auētinū capitoliū:& palatiū a uehendo dictum ut uarro docet. Axe:circa qué currus rotæ uerunt̄. In capitoliū:quo oīs triūphoꝝ pōpa nouiſſimæ traducebat̄. Ad lumina:ergo ſub nocté. Ly

Hiſpanus Hiſpanienſis

Lychnites

Fercula q̄

Viritim

chnos:græco uerbo lucernas dixit. Fercula:q̃ ſuſpẽſa ferũt:Liuius ipſe ſpolia ducis ſuſpẽſa fabricato ad id apte ferculo. Vẽi uidi uici:his cũ uerbis nec plĩbus põticã uictoriã romã ſignificaſſe appiãus tradidit.

Veterãis legiõibus:belloꝝ finis uictoria ẽ:uictoriæ uero bẽificẽtia:optimo igit̃ uſus ordĩe qđ poſt Cæſaris uictoriã cõtinuo ſubiecerit q̃ ſint p̃mia militibus reddita. Veterãis qbus ſillias domuerat aut legiones illas potius ĩtellige q̃s q̃ttuor nũero oſtẽdimus ei ab initio datas. Sup bĩa ſeſtertia:duo millia nũmũ & amplius ſi macrobio credimus:q octo ſextertia qbus aſinius celer mullũ emerat octo nũmũ milia fuiſſe tradidit:idẽ auctor ẽ laberiũ a Cæſare q̃ngẽtis millibus ĩuitatũ quẽ Trãqllus Paulopoſt ait:q̃ngẽtis fuiſſe ſeſtertiis dõatũ:ſed Plutarchus ĩ Antonio:q̃nq; ait &.xx.millia dari iuſſit:qđ romãi decies ſeſtertiũ appellãt:q̃ ſi ſic hẽrẽt q̃na fere millia ſingulis data accipi oporteret. Initio ciuilis tumultus:poſt ærarii expilationẽ:Appiãus falſo tradidit ærariũ a Cæſare diripiẽdũ militibus datũ. Vicẽa q̃terna:ut ſi uera ſunt q̃ Plutarchus đ ſeſtertio tradidit:q̃druplo maiorẽ ſũmã appeat eq̃ti q̃ militi datã:Appiãus q̃nq; millia dracmaꝝ atticaꝝ dixit reddita poſtq̃ Cæſar triũphauit turmaꝝ doctoribus ſũmã duplo maiorẽ tribũis militũ & eq̃tibus exhibitũ. Sed nõ cõtĩuos:aliis ergo atq; aliis locis. Dẽos modios:Modius ex duabus choenicibus cõſtat:ut herodotus ait:Choenix quattuor ſextarios cõtinet eſtq; tertia pte ut Priſcião placet minor cõgio. Trecenos nũmos:appianus minã unã atticam uiritim datam prodidit.

centenos pro mora. Annuã etiã habitatiõnẽ romæ uſq; ad bína mília nummũ ín italía nõ ultra quíngenos ſextertios remiſit:adiecit epulũ ad uíſceratíonẽ:& poſt híſpaníẽſẽ uíctoríã duo prãdía. Nã quũ príus parce:neq; ꝑ líberalítate ſua præbítũ iudícaret.quínto poſt dıe alíud largíſſımũ p̃buít.

De uaríís ſpectaculís per eum edítís.

A Dídít ſpectacula uaríí generís munus gladíatorũ ludos etíam regíonatím urbe tora:& quídẽ p omníum língiarum híſtríones. Item círcenſes athletas:Naumachíam:munere ın foro depugnauít Furíus Leptínus ſtírpe prætoría &. A. Calpenus ſenator quondã actorque cauſarũ pyrrhícã ſaltauerunt Aſíæ Bíthyníí æque

PHI. Centẽos ꝑ mora hoc eſt qđ dixit appiãus cæſarẽ exoluiſſe militibus q̃ ꝓmiſerat amplio re ẽt pecunia:tanq̃ uſurã ſoluere uellet ꝓcraſtiatiõis. Annuã hitationẽ:ãnuas hitationũ mercedes:ſẽſus ẽ cæſar cõductoribus q mercedẽ ꝑ hitatiõe ſoluebãt: remiſit & cõdonauit eã pẽſionẽ: ut q rõæ mãſionẽ conductã hẽbãt.his remiſſio mercedis ãnuæ fieret uſq; ad duo millia nũmũ.q uero ĩ Italia p mũicipia hitarẽt ĩ cõducto: ut his remitteret mercedẽ hitatiõis annuã uſq; ad ſummã q̃ngenũ ſextertioꝝ.ſupra eã ſũmã de ſuo cõductores ſoluebãt lego apud cæſarẽ cõmẽtario tertio ciuilis belli legẽ a celio fuiſſe ꝓmulgatã:qua annuas cõductoribus hitationũ mercedes cõdonauit:qđ non ualde ſemotũ ẽ ab hac Tranqlli ſñia. Sextertios:Interdũ hæc obſeruatio apud eruditos cuſtodit̃:ut ſextertios maſculio genere uſurpẽt ſignificãtes minutulã ſũmã.ſextertia uero neutro genere ꝑ maioribus ſũmis ut.cccc. ſextertia capiãt̃ ꝑ q̃drigẽtis milibus:q̃ ſũma ẽ cẽſus equæſtris:ſed hæc nõ ſemp ad regulã ſũt exigẽda. Epulũ: columella ĩ.ix.ait eos q triũphabãt epulũ ppl'o dare ſolitos.cæſar epulo q̃ttuor uini genera primus appoſuit falernum: chiũ:leſbiũ mamertinũ. Viſcerationẽ:uiſceratio ut ĩterp̃tatur ſeruius ẽ caro a uiſcere noĩe deducto.Antiq̃tus uiſceratio dabat̃ latis in albão:ẽ.n.uiſceratio nihil aliud q̃ carnis crudæ diſtributio:q̃ fieri ſolebat uel ĩ ſolẽni feſtiuitate uel ĩ fũere excellẽtiores pſõæ.Liuius li.xl.ſeruilius gemius publii licinii fũeris cã uiſceratiõe data ludos fecit.Idẽ.ĩ.viii.& ppl'o uiſceratio data.a.M.flauio ĩ fũere matris Seneca ĩ.x.epiſtolaꝝ epulũ & uiſceratio & q̃cq̃d aliđ mãu capit̃ diſcidit ĩ ptes.apđ eũdẽ ẽ ꝓuerbial'illa ſñia.ſine amico uiſceratio leõis ac lupi uita ẽ. Viſcerati uero aduerbiũ ẽ & ſignificat p uiſcera.Ennius.diſſipat ſepati mẽbra. Duo prãdia:cæſar epulũ p̃buit ſiue prãdiũ:uniuerſo ppl'o:quo triclinia duo ac uigitimilia ſtrata fuerũt. Edidit ſpectacula:appiãus ĩ.ii.ſpectacula quoq; multifariã edidit:equoꝝ & muſici pedeſtriſq; certamis:eq̃ſtres pugnas elephãtoꝝ.xx.pliũ utriq; loricatoꝝ:Naualẽ pugnã remigũ q̃ter milliũ:mille bellatoribus utraq;ex pte iſidẽtibus.Plutarchus ad cõciliãdã plæbẽ teſtat̃ edita eẽ a cæſare ſpectac'la.Edidit ãt uerbũ ſpectacul' accõmodatũ.uñ editores dcĩ ludoꝝ exhibitores. Ludos:ſcẽicos ĩtelligit. Regiõati:p regiones ut q̃libet urbis regio ſuos ac ueluti peculiares ludos hẽret.erat ãt rõa diſa ĩ regiões.xiiii.auctor Plinius. Per oĩum liguaꝝ. ut græce q̃ ml'tiplex ẽ:ut latiæ:ut oſcæ:ut ethruſcæ liguæ:ſcribit ſtrabo ĩ.v.poemata cõpoſita oſca ligua

Munera ĩ milites

Modius

Choenix

Sextertius

Sextertium

Viſceratio

Edidit

fuiſſe romæ ĩ ſcena ꝑ hiſtriões celebrata:q̃uis gés oſcoꝝ defeciſſet. Munere:hoc referédũ eſt ad munus .i.ſpectaculũ gladiatoꝝ. Pyrrhicã ſaltauerũt:pyrrhica ſaltatio é græcãica q̃ pyrrhus ĩ creta primus ĩuéit auctor plinius ĩ.vii.ſcribit Stra.ĩ.x.pyrrhicã reptã fuiſſe apyrrhico ꝑ iuuéibus ad diſciplinã militaré exercédis.Straboni aſtipulat̃ ſolinus q ſaltationé hác expſſit his uerbis: pyrrhico repertore equeſtres turmas creta pría docuit laſciuas uertigíes ĩplicare:ex q̃ diſciplina bellicæ rei uſus datus.de pyrrhica ſaltatiõe ita ſcribit plato li.vii.de legibus.motus pyrrhices imitat̃ flexus corpoꝝ: qbus tela plagæq; uitát̃ declinãdo cõcedédo:exiliédo ĩ altũ:humiq; ſe cõtrahédo:cõtrarios ité geſtus imitat̃:qbus uidelicet cõtra alios qcq̃: ĩfert̃ ſagittãdo:iaculãdo:feriédo:diõiſyus quoq; alicarnaſius tradit ĩ.vii.pyrrhicã ſaltationé eé enopilam hoc é armatã.Refert apuleius ĩ.x.de aſino aureo pueros puellaſq; græcãicã ſaltaſſe pyrrhicã.cũ nũc in orbem rotatum flexuoſi nunc in quadratum cuneati diſcurſus reciprocos explicarent.

Pyrrhica quid

M.AN. Pro mora:q; tardius ꝑmia eſſét reddita. Annuã hĩtationé:uectigal ãnuæ hĩtatiõis:ex quo apparet q ciues nõ eſſét:romæq; aut reliq̃ italia negotiarét̃ ſolitos certũ rei pub.pẽdere uectigal ſeu péſioné Lãpridius ĩ Alexãdro uſuras ĩqd fœneratoꝝ cõtraxit ad triétes péſiões:ét Pauperibus cõſulés.Quigétos ſextertios:aſſes.ſ.mille ducétos ac qnq̃gĩta appédebat.n.ſextertius ut plinius ait dipõdiũ ac ſemiſſe:ſic accipias oportet maioré ſũmã iis:q romæ eént q̃ ĩ reliq̃ italia cõmorãtibus remiſſã qđ ſi ſextertiũ ĩ eũ ſenſũ quo ſupra accipias maior ſũma eét foris q̃ romæ relaxata abſurdũq; fuiſſet addere nõ ãplius. Viſcerationé:crudã carné domeſticatim pplo dat:q mos ĩ oppidis qbuſdã romæ circũiectis nr̃a quoq; tẽpeſtate durat fitq; id ipm ĩ defũcti alicuius memoriã:Seruius uiſcera ſũt inqt q̃cũq; ſub corio ſũt & ĩ albano latinis pplis uiſceratio dabat̃:Varro latíæ feriæ dies cõceptus dictus a latís q ex albão mõte:ius fuit carné cũ roma.petere:Cice.qbus emũicipiis uis q carné latinis petãt ĩuéiũt̃ ſiue igit̃ ex aliquo loco accepint:ut ĩ albano:ſine domeſticatí diſtribuédã ut hodie fit curarit Cæſar:ſatis cõſtat a crudæ carnis diſtributione uiſcerationé appellatã.Munus gladiatoriũ:qđ quũ adhuc ĩ gallia eét ſe datuꝝ ꝓnũciarat: Regionatĩ:ꝑ regiones urbis q̃ nũero.xiiii. erãt. Hiſtriões:q in ſcœna tragœdias comœdiaſq; agebãt:nec tuſco quodã ut qdã arbitrati ſũt nom̃ factũ ſed qa ut Liu.ait tuſco uerbo ludio hiſter dicebat̃.Circéſes ludos:ſubaudi necũ ſeqntibus ĩũgas. Athletas:pugiles. Naumachiã:naualé pugnã. Mũere:publico gladiatoꝝ certamĩe de cuius origíe Treuellius ĩ alexãdro abũde multa. Stirpe prætoria:ĩ cuius familia prætores nõ nulli fuerãt. Senator quõdã tũc uero minime: pleriq;.n.ignominia notati ſenatu ſubmouebãt̃:ut flaminius ille. T.Flaminii frater:& alii ꝑmulti. Actor cauſaꝝ:foréſi luce uerſatus. Pyrrhicã:ſaltationé a pyrrho quodã ut Plinius ait ĩ creta repertã:Dionyſius dubitat a pallade ĩ titanoꝝ ꝑditiõe: an a curetibus:q ioué aluere enoplia ſaltatio ſit repta quæ eadéſit & pirrhica:eadéq; & armata quoniã ab armatis ſaltari ſit ſolita: Plinius tantum armatam ſaltationem a pyrrhica dixtinxit tanta eſt auctoꝝ uarietas.

PHI. Ludis:ludos ĩtellige ſpectacula comœdiaꝝ & tragœdiarum. Mimũ egit :laberius poeta fuit mimographus: hoc eſt ſcriptor mimorũ:ſunt ãt mimi poemata ſine reuerẽtia laſciuiã imitãtia:mimus uero dictus éut docet diomedes grãmaticus q̃ſi ſolus imitet̃ a uerbo græco μιμέομαι quod ſignificat imitor.nã cũ & alia poemata idé faciãt:ſolus tamé q̃ſi priuilegio quoddã qđ fuit cõmune poſſedit.hãc fabularũ ſpém latíæ plãpediã uocamus de hoc poemate dixit ouidius:Scribere ſi fas é imitãtes turpia mimos:& martialis:cõponis bellis mimos.Scriptores huiuſcemõi poematis dicũt̃ mimographi ut philiſtio:ut publius.ut hic laberius. Egit:aũt elegãter dixit ĩtelligi uolés ab ipſo laberio tãq̃ actore ſcenico actã eé fabulã ſicut liuius poeta ſuorũ carminũ actor fuiſſe fert̃. Donatus qngétis:céſu & dignitate eq̃ſtri:nã ſupra mẽorauimus ãnulũ fuiſſe ĩſigne eqtis romani.Seſſũ ĩ.xiiii.eqtes ro.lege theatrali ius hẽbãt ſedédi ĩ.xiiii.ordinibus: auctor plinius ĩ.xxxiii.huius hiſtoriæ de laberio ita mẽinit ſeneca.lib.vii.declamationũ.laberiũ diuus Iulius ludis ſuis ꝓduxit demũ eq̃ſtri ordini reddidit.qué cũ iuſſiſſet ire ſeſſũ:oẽs eqtes ita ſe coartauerũt: ut uenĩẽté nõ reciperét:macrobius quoq; li.ii.ſaturnaliũ liberii mimographi facit mẽtioné:eiuſq; ex mimo recitat uerſus.Fuit ãt ĩ laberio arrogãtia & maledicẽtie:q cæſaré ut ĩqd gellius ĩ.xvi.offédebat:adeo ut acceptio res ꝓbatioreſq; ſibi eé publi q̃ laberii mimos ꝑdicaret.In ſcœna olĩ laberius ĩ potentiã cæſaris iſto uerſiculo pulſauit:porro qrites libertaté ꝑdidimus.& illo.Neceſſe é multos timeat qué multi timẽt:ꝓ ſoliũ.ĩ bõis codicibus expũcta hæc é dictio tãq̃ ſubditicia:de ſolio alibi. Per orcheſtrã:orcheſtra locus é ĩ theatro ĩ quo ſenatorũ ſũt loca deſignata:& ſcœnici artifices ſuas ꝑ orcheſtrã ꝑſtãt actiones.ſicuti tradit uictruuius ĩ.v.de architectura.Iuuẽalis orcheſtrã poſuit ꝓ ſeſſiõe ſenatus & primoꝝ.cũ ait ſimiléq; uidebis orcheſtrã & ppĩm ορχέομαι apđ græcos ſignificat ſalto:ũde ορχηστὴς.i.ſaltator & ορχήστρια ſaltatrix & ορχήστρα.i.ocheſtra inclinatur.de orcheſtra mox dicét̃ plura cũ eiuſdé ſæpe meminerit trãqllus. Circéſibus:tarqnius priſcus circũ romæ q maximus dr̃ primus ĩſtituit ĩ quo ludos opulétius ĩſtructiuſq; quã priores reges fecit auctor liuius ĩ prĩo.Ludi mõ romãi mõ magni mõ circéſes ab eruditis nũcupãt̃ ũde Virg.dixiſſe uidet̃ magnis circéſibus actus de circo & circéſibus ſic ſcribit uar.circus maxius dictus qđ circũſpectaculis edificatis ibi ludi fiũt & qđ ibi circũ metas fert̃ põpa & eq currũt. Spacio cir

Mimi

príncipũ liberí. Ludís Decius Laberius eq̃s romanus mimũ ſuũ egit dõatuſq; é qngẽtis ſextertiis & ãulo aureo ſeſſũ ĩ q̃tuordecí ſcæna ꝑ ſoliũ orcheſtrã trãſiit circẽſibꝫ:ſpacio circi ab utraq; parte producto : & in gyrum euripo adito

Plãpedia

Inimia

Orcheſtra

Ludi circenſes

ci,pducto:hic Pli.in.xxxvi.ſcribit hic ſcitu digna.nã ut circũ maximũ a cæ.dict.extructũ lõgitudĩe trium
ſtadioꝝ latitudĩe unius:ſed cũ edificiis iugeꝝ q̃ternũ ad ſedẽ.cc.lx.miliũ ĩter magna opa dicamus. Euri
po addito:euripos uocãt & canales ductus aq̃ꝝ ut docet cicero li.i.de legibus.& ĩ hoc ſignificatu accipit
tranquillus ſicuti etiã plinius his uerbis.Cæſar dictator poſtea ſimile ſpectaculũ editurus euripis arenam
circũdedit quos nero princeps ſuſtulit interpres ioſephi.in.xii. antiquitatũ euripos interpretat̃ piſcinas:
qđ idẽ pene eſt.Oli.M.Scaurus romæ in euripo tpario oſtendit hippopotamũ & qnq; crocodilos. Simili
de cã euripũ quoq; dicimus fretũ hoc eſt mare anguſtũ:qualis eſt euripus taurominitãus in ſicilia & alter
in euboia:fertur heliogabalus in euripis uino plenis nauales circenſes exhibuiſſe.

M.AN. Principũ:primoꝝ utriuſq; gẽtis filii. Decius laberius:mimoꝝ ſcriptor cuius maledicẽtia. C.
Cæſarẽ offẽdi ſolitũ ſcribit gellius atq; ob id publii ſcripta magis ab eo,pbari ſolita. Carmĩa:qbus p̃facto
apud Macrobiũ p̃fationẽ ipam legere ẽ:q̃ appet coactũ potius quã mercede ĩuitatũ ĩ ſcœna laberiũ ,pdiſ
ſe:ptãs ait nõ ſolũ ſi ĩuitet:ſed ſi ẽt ſupplicet cogit. Suũ mimũ:ſua mimica ſcripta. Annulo aureo:Pli.An
nuli inqt diſtrixere alteꝝ ordinẽ a plebe:ut ſemel cœpãt eẽ celebres ſicut tũica ab ãnulis ſenatũ:ordinem
igit̃ eq̃ſtrẽ ĩtellige:nec multo poſt:hac de cã cõſtitutũ ait ne cui ius eius eẽt quũ de ãnulo ĩterĩ loq̃ret̃:niſi
cui ĩgẽuo ipſi p̃ri auoq; p̃no ſextertia.cccc.cẽſus fuiſſent & lege Iulia theatrali ĩ.xiiii.ordĩbus ſedẽdi. In q̃
tuordecĩ:gradus ſiue ordĩes ut,pxĩe ex plinii auctoritate oſtẽdi. Et ſcœna:ĩ q̃ mimũ ſuũ egerat. Per ſoliũ
qd ſit ſoliũ plãe cõſtat:ſed hoc loco,p ſolario libentius acceperĩ:Macrobius qd ergo ut po.ro.dicat me bñ
cultũ ĩſolario ãbulaturus ſũ. Orcheſtrã:uñ ſẽatores ipſi ſpectabãt:erãt.n.orcheſtra ĩ ima pte theatri infra
eq̃ſtria:ut ex ,pxĩo cõmodius ſpectarẽt:q̃ ĩ Scẽa:& tota arẽa fierẽt. Circẽ.ludos eius Li.magnos appellat:
Va.nũc plæbeios:nũc circẽſes:Aſco.eoſdẽ circẽſes:& romãos & magnos ludos appellatos ait magnoſq; ic
circo dictos:qa magnis ĩpẽſis ĩſtruerẽt̃.uel forte qa diis magnis.i.laribus urbis ſint dicati:ut ipſe refert:De
ludorũ appatu Dio. abũde multa. Circi:maximi ĩtellige q medius ẽ ĩter palatiũ & auẽtinũ. Euripo:tẽui
aq̃ꝝ fluuio ĩ euripi ſpẽm diducto:ob elephãtes c̃rdo quoꝝpugna edita ẽ.cõſtat.n.aq̃ pauidos eẽ:qđ ĩ traie
ctu rodãi.Hãnibale ĩ italiã uẽiẽte patuit:puteol' quoq; Pli.ſcribit aq̃ꝝ metu auerſus ueſtigiis e naui abiiſſe

Quadrigas bigaſq; & equos deſultorios agitauerũt nobiliſ
ſimi iuuenes: Troiam luſit turma duplex maiorũ mĩorũq;
pueroꝝ:uenationes editæ p dies qnq; ac nouiſſime pugna
diuiſa ĩ duas acies qngenis pedibus:elephãtis uicẽis:trice
nis eqtibus hinc & ĩde cõmiſſis. Nã quo laxius dimicaret̃

PHI: Quadrigas:q̃tuor equos Quadriga
uictos q̃drigas.duos uero bigas Biga
dixerũt.de q̃drigis ita ait gellius
qdrigas cæſar ẽt ſi currus unus
equoꝝq̃tuor uictoꝝ agmẽ unũ
ſit pluratiuo ſemp nũero dicen
das putat:de bigis ſic auguſtius
in.xix.uictos duos equos bigas
uocamus:bigam & quadrigam ſingulariter ueteres dixere nuſq̃ ſe addicentes regulæ grammaticorũ. Tri Triga
ga quoq; ἑνικῶς.i.ſingulariter dicitur a tribus equis iunctis.Iuriſcon.titu.de edic.Si triga uenerit redhi
benda erit & tota:& ſi quadriga redhibeatur.Inde trigarium dictum trigarum curule certamẽ. plinius in Trigarium
xxviii.ferũt Neronem principem hac potione recreari ſolitum:cum ſic quoq; ſe trigario approbare uellet Locus
obiter mendum tollendum eſt ex calce operis pliniani:in quo ſic legitur.Ne equos equidem ĩtricariis præ Plinii
ferri ullis uernaculis animaduerto.Audiui uiros alioquin eruditos exponere apud plinium tricariis,p po
pulis.quæ expoſitio q̃ ridicula & futilis ſit diſpiciant ſolertiores:ego cenſeo legendum eſſe trigariis & ex
ponendum pro certaminibus trigarum curulibus.dicit.n.plinius equos uernaculos hoc eſt italicos & in
digenas nulli generi equorum peregrinorum cedere in curſura & certamine trigarum:cum alii ſint idõei
ad uecturam alii ad rem militarem. Deſultorios:deſultorii equi uocantur ex quibus homines per agili Eq deſulto
tatem corporis deſiliebant & in alios tranſiliebant:qui & ipſi deſultores dicuntur.de quibus ſic liuius:nec rii
omnes numidæ in dextro locati cornu:ſed quibus deſultorum in modum binos trahentibus equos ĩter
acerrimam ſæpe pugnam.in recentem equum ex feſſo armatis tranſultare mos erat. tanta uelocitas ipſis
tanq; docile equorum genus eſt. Varro quoq; in.ii.de re ruſtica de equis loquens ſic inquit : peritus belli
alios equos eligit alit ac docet aliter quadrigarius ac deſultor.Cicero quaſi deſultorius in quadrigarũ cur
riculum incurrere:Inde eleganter ab apuleio deſultoria ſcientia dicitur.& a martiano leuitas fortunæ diſ
ſultoria nominat̃.In commentariis propertii enarrantes illud:traiicit alterno qui leue pondus equo dixi
mus deſultorem ſignificari. Manlius in quinto aſtronomicon deſultores naſci ſub ſydere Eniochi ideſt
aurigæ ,pdidit: cuius hi ſunt uerſus:declarãtes haud dubie deſultoris officium:Nec non alterno ſydere
dorſo quadrupedum:& ſtabilis poterit defigere plantas. Troiam luſit quale ſit ludicrum ſpectaculum Troia
troiæ docet maro in quinto æneidos:ubi oſtendit troiam belli eſſe æqueſtre ſimulacrum & a troianis no
men accepiſſe illo uerſu.Troiaq; nunc pueri troianum dicitur agmen. Turma:in turma ſũt equites duo Turma
& triginta ut Varro & Vegetius tradiderunt:qui præeſt turmæ dicitur decurio:ipſi qui in turma ſũt tur
males dicti.Inde turmatim aduerbium. Venationes:ſcribit Lactãtius in ſexto uenationes :quæ mune
ra uocantur attributas eſſe ſaturno:ludos ſcenicos libero.circenſes neptuno. Elephantis uicenis:Plini
us in octauo pugnauere Cæſari dictatori tertio conſulatu eius uiginti elephanti contra pedites quingen
tos.Iterumq; totidem turriti cum ſexagenis propugnatoribus eodem quo priore mũero peditum:& pa

ri eqtũ e diuerſo dimicáte. Cõmiſſis:in pugnã & certamé ímiſſis:cõmittere.n.uerbũ é rixis cõtétiõibuſqꝫ & certáinibus accõmodatũ. Stadio ad tépus:Téporariũ ſtadiũ ſignat:eſt át ſtadiũ locus curſoꝝ & athele tarũ longitudo ſtadioꝝ quæ in terris græciæ íſtituta fuerũt pedũ erat numero.cc.inter quæ clariſſimũ fu it olympicũ ſtadiũ quod hercules ſuis pedibus metatus eſt:inde ſtadio dromici dicti q currũt in ſtadio.Iu lius firmicus in.viii.matheſeos ait:ꝙ ſidus leporis í horoſcopo ſtadio dromicos faciet.Corrigédũ eſt obi ter mendũ quod íoleuit í codicibus plinianis:nanqꝫ in.xxxiiii.ſic impreſſum eſt eũdé uicit & leontius cũ fecit aſta die dromon ſtylon q olimpiæ oſtendunt.Expungendum eſt plane illud totũ perinde ac barba ricũ haſta die dromon:& p eo ſubſtituédũ: ſtadiodromicos.ſignificat.n.Plinius a leontio artifice factos eé ſtadiodromicos hoc eſt ſtatuas ex ære curſoꝝ re ſtadio olípiaco:præterea uulgo notiſſimũ eſt ſtadium eé octauã parté miliarii:quod centũ.xxv.nr̃os efficit paſſus hoc eſt pedes.cccccc.xxv.ſicut Plin.í.ii.& colu mella in.vi.tradiderunt.Cæſar ut ad ré reuertamur edidit ſpectaculum athletarum in ſtadio triduanum.

Stadiũ qd Locus Plinii de ... ſtadiodromico

M.AN. Quadrigas:quadriuges equos. Bibas:biuges. Deſultorios:curſores equos a deſiliendo di ctos:quia facile ex his deſiliatur græci:κελητ ac uocát:Plinius antiq tantũ celetas dicabát in ſacris:poſtea uero & q bigis uel quadrigis uiciſſent:aliis qbus non grauate accedo deſultorios dicũt:Aſtipulat huic opi nioni.manilii carmen.Nec nõ alterno:deſultor ſydere dorſo quadrupedũ & ſtabilis poterit defigere plá tas p quos uadit equos ludet p terga uolantũ aut ſolo equo nũc arma mouebit:quos aurigæ mira celeri tate unius dorſo relicto alteriuſqꝫ repéte in ſeſſo agitabát. Troiá:puerile ludicrum ab ænea ut maro tradi dit in Italiá deportatum. Venationes:in qbus feræ non ſine figentium diſcrimine conficiebantur de ue nationum origine.Aurelius Auguſtinus.& Lactantius aliqua oíno:ſed caſſiodorus de totius rei rõne plu ra tradidit.Quíquagenis:peditibus:Plinius quingentibus peditibus ait:ſed uel ibi locus corruptus é aut hic qđ facilius deprauari potuit codex ut p quĩgenis quíquagenis librarioꝝ inſcitia ſcripſerit: qngenis.n. dicimus:& quingentenis.

Deſultores curſores

ſublatæ metæ:ínqꝫ eaꝝ locũ bína caſtra ex aduerſo ↄſtitura erãt. Athletæ ſtadio ad tp̃s extructo í regióe martii campi certauert: p triduũ nauali p̃lio í moré cocleæ defoſſo lacu biremes:ac triremes:q̃drírémeſqꝫ tyriæ:& ægyptiæ claſſes magno pugnatoꝝ nũero conflixert:ad q̃ oía ſpectacula tm̃ undiqꝫ confluxit hoíum:ut pleriqꝫ aduenæ aut inter uicos: aut ínter uías tabernaculis poſitis manerét : ac ſæpe p̃ tur ba eliſi:exanimatiqꝫ ſunt plurími & ín his duo ſenatores.

Meta

Turbo

Athletæ

PHI. Sublatæ metæ:circũme tás eq currere cõſueuerũt & põ pa ferri.Figura metæ ícipit a la to & faſtigiat í acutũ cui cõtrari us é turbo. Athletæ:Hercules príus olympiæ íſtituit athleticá: auctor Plí.dicti ſunt athletæ cer tatores a uerbo græco αθλεω ꝙ ſignat certo.ſcribit iuriſcõſultus athletas cũ uirtutis gr̃a athleticá exerceát nõ eé ignõinioſos:mars in finibus mercurii: mercurius í finibus martis facit:ut athletæ naſcantur in omni certaminum conflicta tione uictores.Præterea ſi Ioui in medio cœli ſol trigonica radiatione iungat iſta genitura faciet athletá: qui certis certaminibus uictor famoſa reportet íſignia corõaꝝ:ut docet Firmicus maternus í ſexro.Tria athletica certamina uidelicet curſoꝝ pugilum & luctatoꝝ fuiſſe apud ueteres.Teſtis eſt Dionyſius in ſe ptimo. In morem cochleæ defoſſo lacu:ſignificat cæſarem lacũ defodiſſe ad íſtar & ſimilitudiné coche læ:qui í ímo anguſtior in ſummo patentior foret:ut in eo exhiberet pugnam naualem: quidá codices ha bent in minore codeta & tunc intelligimus lacum effoſſum fuiſſe in codeta:qui erat locus in campo mar tio ita dictus qđ in ea uirgulta naſcerent a codatum equinaꝝ ſimilitudine. Biremes triremeſqꝫ:biremé erythrei íuenerunt triremem amocles corinthius:quadriremé carthaginenſes.Eſt aũt biremis duoꝝ ordi num nauis:ſicut triremis trium:quadriremis quatuor:græci trierem uocant triremé: qua dictione utunt & latini:in libro numeri ſcriptũ é.Veniét í trieribus de Italia ſupabũt aſſyrios.unde dictus triearchus p̃fe ctus triremis.Corrige mendoſam dictionem in tertia uirrinaꝝ.nam pro trierchus paſſim legitur Ariſtar chus in his uerbis.Qua de re charidemum chiũ teſtimonium priore actione dicere audiſtis:ſe ſe cum eét ariſtarchus.tu pro ariſtarchus lege trierarchus. Inter uicos:in oppido uici ſunt ut ait Varro a uia ꝙ de ſtra parte uiæ ſunt edificia in urbe fiunt uici cõnexis & coherétibus edificiis:uicũ q exitum nõ hét ac pui us nõ eſt dixerunt angiportum:inter uicos romanos clari ſunt uicus cyprius:africus:ſceleratus.Eſt aũt ui cus pagãus:ubi multæ uillæ caſæqꝫ ruſticáæ ſunt edificatæ:unde uicani dicti q uicos habitát:uici diminu tiuum é uiculus Hierony.í íterp̃tatióe pétateuchi.cœperũt inqt uiculos & poſſederunt habitatores. Ta bernaculis:græci σκηνη dicunt tabernacula & papiliones:unde arabes cognominati ſcenitæ ſunt a taber naculis:quæ cilitiis metát ubi libuit.hic etiá ſcenophegia iudæoꝝ feſtiuitas ut ſcriptores reꝝ iudaicaruꝫ tradiderũt:ad demõſtrãdum illud tépus:quo in deſerto ſub tabernaculis habitauerũt. Eliſi:afflicti p̃fo cati ob multitudiné.Virgi.eliſos oculos & ſic cũ ſanguine guttur.elidere ſignificat p̃focare ut ait ſeruius. Exáinati mõ extícti:alias:exáimatus ſignat pturbatũ:q̃le illud terétianũ eſt:ibi tũ exanimatus páphilus.

Tria athletica certamina

Cochlea

Codeta

Biremis triremis

Trierarchus

Locus Ciceronis

Vici qui

Angiportus

Scenophegia

Examinatus quid

M.AN. Sublatæ metæ circa metas bigæ & quadrigæ agitabantur: fuerant ab initio ligneæ & topha ceæ mox ex marmore factæ atqꝫ auro illitæ:qđ numero metæ eſſent haud quidem tranquillus docet:ſed ſeneca ſeptem fuiſſe ſignificare uidet:quomodo inquit máifeſtior notari ſolet agitatorum lætícia cum ſe

Septem metæ

ptimo ſpatio palmæ appropinquāt. Stadio:ſpatio in quo athletæ curſu ſaltu:iactu diſci.iaculatiōe:& luctatiōe certabāt pētathion ueteres dixere olympiaci ſtadii dimēſionē ex plutarchi auctoritate gellius aliq̄to maiorē q̄ alibi fuiſſe ait quo apparuit herculē quoq; q ſuis id ſtadiū fuerat dimēſus pedibus ampliorē aliq̄to cōi fuiſſe ſtatura:ſed Herodotus bicubitale ueſtigiū herculis apud tirē flu.i.ſcythia figuratū fuiſſe affirmat.oportet itaq; olympiū ſtadiū maximū fuiſſe oīum quæ uſpiā terrarꝝ fuere:ſed quum ita ſit ut nō multo maius olympiū aliis fuiſſe cōſtet fateri neceſſe ē alterꝝ:fide carere q̄d aut: figuratio illa non fuerit legitima:aut hercules nō ſit ſtadiū ipm ſuo ueſtigio metatus niſi illud dixerit aliqs fuiſſe plēs hercules atq; iccirco euēire potuiſſe ut is q ſtadiū metitus ſit diuerſus ab eo fuerit q cuius per bicubitalis ut herodotus ait ad tirē.flu.figuratus fuit. In morē cocleæ:ut in ſūmo ualde pateret:mox in imū contraheretur.

Lacu:fouea in quā tyberinæ aquæ ex ꝓximo corriuarenť. Tyriæ & ægyptiæ claſſes:ex tyro & ægypto accerſite:uel certe bello captæ:& in hunc uſum reſeruatæ. Inter uicos:habuit roma ut plinius tradit mille & amplius uicos. Aut inter:uias quaſi dicat non ſolum inter anguſtos domorꝝ calles:ſed in apertis ēt uiis moraliumq; frequentia infeſtis. Eliſi:præ nimia frequentia afflicti.

De ordinatione anni & faſtorum dierum.

Conuerſus hinc ad ordinādum reipublicæ ſtatū faſtos correxit iā pridē uitio pontificum per intercalādi licentiam adeo turbatos:ut neq; meſſiū feriæ æſtati:neq; uidemiarꝝ auctumno cōpeterēt. Annūq; ad curſum ſolis accōmodauit:ut trecētorꝝ ſexagitaq̄nq; dierꝝ eēt:& itercalario mēſe ſublato unus dies q̄rto quoq; anno itercalareť:quo āt magis i poſterꝝ e calēdis iāuariis nobis tēporū rō cōgrueret:iter nouēbrē ac decēbrē menſem interiecit duos alios:fuitq; is annus quo hæc cōſtituebāť q̄ndecī mēſiū cū intercalario:qui ex cōſuetudine in eū annū iciderat.

PHI. Faſtos correxit:cæſar annos ad ſolis curſū redegit ſoſigene pito ſciētiæ ſyderalis adhibito:ſūt āt faſti libri i q̄bus totius āni ſit deſcriptio:& cāæ feſtiuitatū explicāť ſicut i faſtis ouidii: faſti uero dies dicūť q̄bus certa uerba legitia ſine piaculo ꝑtoribus licet fari.ſcribit liuius flauium ſcribā faſtos circa forꝝ in albo ꝓpoſuiſſe ut qn̄ lege agi poſſet ſcireť.eiuſdē rei minit Ci. in orone ꝓ murēa:i notis ſeruii:docuimus faſtos dici & faſtus i eodē ſignificatu ſcđo ordine & q̄rto. Vicio pōtificū turbatos:ſcribit marcellinus i.xxvi.romāos ꝑ multa ſæcula i obſertiōe āni fuiſſe iplicatos fluctuaſſeq; ꝓfunda caligine errorꝝ:cū i ſacerdotes ptātē itercalādi trāſtuliſſent:q ut ſolini uerbis utar:plerūq; gratificātes rōnibus publicāorꝝ libidie ſua ſubtrahebāt tpa uel augebāt:ex quo nō nūq̄ accidebat ut mēſis hyemalis mō eſtiuum mō autūale tp̄s iciderēt:itaq; cæſar uniuerſam hāc icōſtātiā iciſa tēporꝝ turbatiōe cōpoſuit. Neq; meſſiū feriæ eſtati:marcellius ut autūnalis mēſis iuēireť q̄nq; uernalis. Ad curſū ſolis:ſol ꝑcurſo ſignifero:quem zodiacū ſermo græcus appellat:trecētis &.lxv.diebus emēſis & noctibus ad eūdē remeat cardinē addito q̄drāte.cæſar ex diſciplia utiq; egyptiorꝝ:ut inq̄t Appiāus.annū direxit ad ſolis curſū:quē ſoliti erāt rōani metiri ad motū lūæ.cæſarē āt fuiſſe aſtrologiæ pitiſſimū teſtāť Iulius firmicus:q ait ab eo nūerꝝ ſiderū latine pſcriptū & plinius q i.xviii.refert tres fuiſſe ſectas aſtrologiæ:chaldeā:ægyptiā:græcā q̄bus addidit apud nos inq̄t q̄rtā cæſar dictator annū ad ſolis curſū dirigēs.Idē ait ſeq ſe uelle obſeruationē cæſaris i ortu occaſuq; ſyderꝝ tradēdo:uñ apud lucanū merito gloriať cæſar.Nec meus eudoxi uiceť faſtibus annis.

Intercalario mēſe ſublato:numa pōpilius auctore plutarcho adiecit āno mēſem itercalarē:quē græci embolimō appellāt.tradit macrobius romāos iſtituiſſe itercalarē mēſem more græcorꝝ:q cū animaduerterēt ſe temere ordiaſſe annū itercalares mēſes ſtatuta rōne cōmēti ſūt:& olī tres mēſes iter calauerūt.extāt ſcriptores q origīnē itercalatiōis romulo aſſignāt:alii nūmā ut diximus primū id iuēiſſe cōtēdūt:Iunius ſeruiū tulliū regē itercalaſſe cōmemorat.a quo & nūdias cōſtitutas uarrōi placet.Cato mēſem itercalarē eſſe putat additiciūq;:oēſq; dies eius ꝓ momēto:tpis obſeruat.itercalares dies græci emboliſmos ſiue hypbolicos noīant.Ab hac ſiītudīe uerſus q idētidē iterponūť i poemate. Intercalares a grāmaticis dicti:ſicut ille ſepius repetitus.icipe:mēalios mecū mea tibia uerſus. Quarto quoq; anno.ſ.deſinēte nō incipiēte:placuit.n.cæſari ut pacto q̄driēnii circuitu dies unus poſt termīalia itercalareť ꝑꝑ q̄drātē illū.i.ſenas horas: q̄ ſingulis annis exuberātes diei noctiſq; mēſurā colligūt.ex hoc āno ita a iulio cæſare ordiatio cæteri deiceps āni ſūt appellati iuliāi ut auctor ē cēſorius. Interiecit duos mēſes:tāq̄ additicios & ꝓ mom̄to tpis hn̄dos. Quīdecī mēſiū habui:hic ānus dies.ccccxl.tres.diſtributus i.xv.mēſes ꝑꝑ duos additos a cæſare tertiū itercalariū id tpis icidēte:cæſar cōfuſionē prioris ordiatiōis ſublaturus exorſus ē nouā ordiationē per quā factū ē ut ānus cōfuſiōis ultius i.ccccxliii.dies ꝓtēdereť:& ita ad nūerꝝ ſolis direxit ānū q̄d iebus.ccc.lxv.& q̄drāte curſū ſuū cōficit ab eodē cæſare:ut auctor ē macrobius iſtitutū ē.ut q̄rto quoq; āno ſacerdotes diē unū itercalarēt:idq; biſſextū uocauerūt:cā āt noīs ē:q̄a duobꝫ diebꝫ cōtiuus bis dicius ſexto calē.martias duos uidelicet dies ꝓ uno nūcupātes:uñ q natus ē biſſexto calē.nihil r̄fert ut iq̄t elegāter celſus utrꝝ prioř an poſterioř die natus ſit:cū illđ biduū ꝓ uno tm̄ die hēať.tradidit amiāus marcellius biſſextū fuiſſe ifauſtū romāæ r̄ipu.uñ ualētiniāus iptor olī ꝓdire i publicū noluit uitās biſſextū ꝑide ac omnioſū

Faſti quid

Dei intercalarii

Biſextū uñ

Faſti

M.AN. Faſtos:faſtoꝝ libros:qbus totius anni ratio cõtinebaẽ:dixerũt ueteres & faſtus eodẽ ſignatu. Lucanus:nõ meus eudoxi uinceẽ faſtibus annus:qđ Priſiãus aduerſus ſeruii opinionẽ mõſtrat ex auctoritate dictũ:qd diuerſo ſenſu ſed eo ĩpo oĩbus noto faſtus uſurpauit heu ubi nũc faſtus altaq̧ uerba iacẽt.

Per ĩtercalãdi licẽtiã:licẽtioſam põtificis ĩtercalationẽ.Rõulus parẽs & cõditor uerbis annũ ex.ccc.q̃tuor diebus cõſtituerat:ſed cũ ea dieꝝ ratio:neq̧ lũæ:neq̧ ſolis curſui conueniret:Numa põpilius q Rõulo ſucceſſit ſex &.l.dies addidit ratus.xii.lũares curſus ea tp̄is ĩtercapedĩe confici:nã ex eo dieꝝ nũero:quos partĩ ĩpe addiderat.partĩ detraxerat:mẽſibus a Rõulo cõſtitutis:duos mẽſes cõſtituit Ianuriũ & Februariũ:ſic annus q antea.x.mẽſes Rõuli ĩſtitutiõe habuerat.xii.hr̃e cœpit:ſed ægyptii primi omniũ:ut Herodotus ait:annũ in.xii.mẽſes diuiſere:ueꝝ qa ad ſolis curſum ꝑficiẽdũ aliquot deerãt: adhuc dies græcoꝝ more mẽſem ĩtercalarẽ adhibuere:græci ĩpi ευβαιμὸν dicũt ro.mercedinũ ut Pluta.ait dixere:mẽſis huius ĩtercalari:ratio quẽ ex illis diebus qbus annus abũdabat cõfici oportebat: ꝑmiſſa ẽ illis q faſtis ꝑerãt: ut ipſoꝝ arbitrio mẽſis ĩtercalareẽ:quod fieri cõſueuit circa februarii mẽſis exitũ termĩalibus.ſ.quæ feriæ poſt tertiũ & uiceſimũ eius mẽſis die celebrari cõſueuere ueꝝ ita accidit:ut nõnũq̃ ſuꝑſtitiõis cã oĩs ĩtercalatio omiſſa ſit.Interdũ uero ſacerdotũ & põtificũ culpa:q publicãis ꝓferri uel minui cõſulto anni dies uolebãt:atq̧ ita factũ ut praua illoꝝ ĩtercalatiõe ĩgẽs tẽpoꝝ cõfuſio ĩ faſtis emerſerit:de q̃ nũc Trãqllus.Sed hæc Plutar.Liu.& oĩum copioſiſſime Macrobius exeqẽ:de q̃ nos itẽ ĩ obſeruatiõibus plura dixĩus. Meſſiũ feriæ eſtati:ſenſus ẽ ita tẽpoꝝ rõ turbata ẽ ĩ faſtis:ut feriæ q̃s meſſiũ tp̄e celebrari oportuiſſet:aliẽo tp̄e ĩdicerenẽ:& rurſus autũno circũacto uĩdemiaꝝ. Annũq̧ ad curſum ſolis:cõplexus.ſ.qnq̧ illos reſiduos dies & ſex horas:q ad annũ ſolis ſpaciũ deerãt: quo fit ut ex q̃ttuor illis q̃drãtibus q̃rto quoq̧ anno dies unus cõficiaẽ:q hodie quoq̧ ĩtercalaẽ. Inter nouẽbrẽ & decẽbrẽ:ſiqdẽ nouẽbri mẽſe exeũte cæ.nõ ẽ paſſus cõtinuo decẽbrẽ iniri:ſed tm̃ dieꝝ numeꝝ ĩteriecit ut ex his duo ſine mẽſes cõſtituti:qbus ĩteriectis cõtinuo decẽber ẽ ſubditus. Quideci mẽſiũ:ꝑter duos illos mẽſes:quos cæ.ĩter nouẽbrẽ & decẽbrẽ ĩteriecerat.Intercidit emblimus:ſiue mercedimus mẽſis:q ex ueteri ĩſtituto eo anno ĩtercalãdus erat:quo cõtigit ut ãnus illos.xv.habuerit mẽſes.legitĩos.xii.duos ex cæ.ĩſtitu.unũ ex ueteri ĩtercalatiõe extra aſſũptos.

De ſenatus & officioꝝ ſuppleměto & ordinatione.

SEnatũ ſuppleuit:patritios elegit: ꝑtoꝝ:ædiliũ:q́ſtoꝝ: minoꝝ ẽt mgr̃atuũ nũeꝝ ãpliauit : nudatos ope cẽſorio:aut ſn̄ia iudicũ de ambitu ɔdẽnatos reſtitit:cõitia cũ populo ꝑtitus ẽ:ut exceptis ɔſulatus cõpetitoribꝫ de cætero nũero cãdidatoꝝ: ꝑ ꝑte dimidia:quos populus uellet ꝓnunciarenẽ ꝓ ꝑte altera quos ĩpe dediſſet & edebat ꝑ libellos circum tribum miſſos ſcriptura breui Cæſar dictator illi tribui:cõmendo uobis illum & illum ut ueſtro ſuffragio ſuã dignitatem teneãt:admiſit ad honores:& proſcriptoꝝ liberos : iudicia ad duo genera iudicũ redegit equeſtris ordinis:ac ſẽatorii tribũos ærarios qđ erat tertiũ

PHI. Senatũ ſuppleuit:ſẽatus ro.cõſtabat ex.ccc.ſenatoribus:ſicuti hiſtorici ꝓdiderẽ.In li.machabeoꝝ prio ſcriptũ legĩus: ꝙ ĩ ro.curia fuerẽ.cccxx. cõſiliũ agẽtes:neq̧ ĩter eos erat inuidia aut zelus. Patricios:patricii ut Cicius ait appellari ſoliti ſũt hi q nũc ingẽui uocãẽ Li.uero ĩ prio ab urbe de pr̃iciis ſic ſcriptũ reliqt.romulus.c.creat ſẽatores q pr̃es ab honore pr̃iciiq̧ ꝓgenies eoꝝ appellati.Idẽ ĩ.x.ab urbe ſic ĩqt.En unq̃ fando audiſtis pr̃icios prio eẽ factos nõ đ cælo demiſſos:ſed q patrẽ ciere auũq̧ poſſẽt.i.nihil ultra q̃ ĩgenuos plebeii pr̃iciis opponũẽ. Minoꝝ ẽt magr̃atuũ:q ſint minores magr̃atus docet Mar.meſſala augur ſcribẽs minores magr̃atus appellari:quoꝝ mĩora ſũt auſpicia:& ĩ hoc nũero ut ſignat Gel.in.xii.cõtinẽẽ oẽs ꝑter cõſules cẽſores & ꝑtores. Nudatos ope cẽſorio:cẽſores ut inqt Aſconius quinto quoq̧ anno creari ſolebãt regẽdis moribus ciuitatis:q ciues ſic notabant ut q ſenator eſſet ſenatu eiicereẽ q eqs roma.equũ publicũ ꝑderet:qui plebeius fieret ærarius.hi ſunt quos tranqllus nudatos ope cenſorio appellat:tales a cæſare in priſtinũ ſtatum reſtituti ſunt. De ambitu condẽnatos:ambitus crimẽ ẽ affectati honoris. nã q uera uirtutis uia ad honorẽ aſpirare non põt is ãbitiõe cõtẽdit:q̃ ut inqt Salu.multos falſos fieri coegit:hinc latæ leges ad ambitũ puniẽdũ:q̃lis fuit lex:calphurnia de ãbitu:quã tulit.C.calphurnius piſo.q̃lis lex iulia:cuius meminerũt iuriſcõ.a lucão decẽter & uere dictũ ẽ:lætalis ãbitus urbi. Cõitia ꝑtitus:hoc ẽ ĩ creãdis mgr̃atibus ꝑs dimidia ꝓnũciareẽ ꝑ arbitrio populi:ꝑs altera ꝓ arbitrio ipſius cæſaris.excepto cõſulatu:conſules.n.ſolus cæſar creare uolebat. Cõmẽdo uobis illũ:hoc eſt breuis illa ſcriptura q̃ ꝑ liberos cõmẽdabat cæſar uariis tribubus uarios cãdidatos. Proſcriptoꝝ liberos:filios eoꝝ ſignat:nõ quos ĩpe ꝓſcripſerit:nulla.n. a cæſ. ꝓſcripto fcã ẽ:ſed quos ſylla potitus reꝝ ꝓſcripſerat:ĩ q̃ ꝓſcriptiõe ut auctor ẽ Plutar.hoc iniuſtiſſimũ oĩum exiſtimatũ ẽ qđ ꝓſcriptoꝝ filios ac nepotes honorẽ & magr̃atuũ petitiõe priuauit & oĩum bõa publicauit.Nã ut ſcri.Diony.ĩ.vii.mos ro.fuit liberare filios a pẽa: quocũq̧ pr̃es crimĩe deliqſſent:ſiue filios tyrãnoꝝ:ſiue pricidaꝝ:ſiue ẽt ꝓditorẽ fuiſſe cõtigat:hũc morẽ ſylla diſſoluit adimẽs filiis ꝓſcriptoꝝ facultatẽ gerẽdi honores:& ne ſẽatores eẽ poſſẽt.apđ græcos lex erat q̃ filios tyrãnoꝝ cũ pr̃ibus pũiẽdos cẽſet. Ad honores:ut magr̃atus gerere poſſent. Tribũos ærarios:gracchus legem tulerat ut equites romani iudica

Aegiptii primum annum in 12 menses diuisere

Emblimus Mercedinus menses

Patricii q

Minores mgr̃atus

Cenſorum nota

ambitus

rét:poſtea ſylla legẽ tulit ut ſenatorius ordo iudicaret.dein ab aurelio cotta lex iudiciaria lata ẽ ut ſenatores & eqtes ro.ac tribũi ærarii ſiĺ iudicarẽt.auctor aſcõius.ait trãqllus a cæſar̃ remotos fuiſſe tribũos ærarios ex ordĩe iudiciũ:quoꝝ tribũoꝝ meminit Pli.l.xiii.uñ a cicerõe ĩ epiſtolis ad atticũ ꝑ q̃dã q̃ſi ãnominationẽ:nõ tã ærarii tribũi q̃ erati nuncupanť:qm̃ pecunia corrupti clodium abſoluerunt.aſconius ſic ait milonẽ eqtes ac ſenatores abſoluerũt.tribuni ærarii dãnarunt.idẽ ſæpe meminit tribunoꝝ ærarioꝝ:q ut autumat.M.uarro dicti ſunt ab eo ꝙ attributa illis erat pecunia:quã militibus redderẽt.Idq̃ qđ attributũ erat:dicebať æs militare:de quo plautus in adulularia.Cedit miles:æs petit.hinc quoq̃ dicũtur ipſi milites ærarii ab ære:quod ſtipẽdia facerent.æs.n.ſtipem quoq̃ dicebant.unde ſtipendium.

Tribuni ærarii

Aes militare

M.AN. Sẽatũ:ſenatoꝝ nũeꝝ ciuilibus bellis exinanitũ. Patricios:elegit patricii ſanguinis uiros ĩ curiã traduxit:uel certe pleroſq̃ ad pr̃iciatũ euexit. Mĩoꝝ magr̃atuũ:maiores magiſtratus dicebãť:quorũ maiora erãt auſpicia.ut cẽſores cõſules:ꝑtores reliq:ut Gel.ſcribit:mĩores dicti:erit igiť ſenſus nõ ſolũ ꝑtorũ ſed edili ẽt q̃ſtoꝝ q mĩores hñt magr̃atus nũeꝝ ãpliauit:aut ſi duriuſcule diceref:ita accipias ãpliauit. ꝑtoꝝ ædiliũ & q̃ſtoꝝ nũeꝝ:nec hoꝝ tm̃ ſed ẽt ĩferioꝝ magr̃atũ. Nudatos:priſtina dignitate priuatos

Ope cẽſorio:cẽſoria ꝑtãte. Cẽſoriũ erat ut Treuellius ait:de moribus ciuiũ iudicare ĩ ordĩbus & dignitate retĩere:& eiicere quẽ uellẽt cẽſu modũ ĩpõere:uectigalia firmare:res publicas recẽſere:legibus ſcribẽdis auctoritatẽ dare:& alia pleraq̃.q̃ illi lõgiore exeqť ſermõe curare. De ãbitu:Põpeius eo cõſulatu quẽ ſolus geſſit:legẽ de ãbitu tulit acerbeq̃ Appião auctore:exercuit:ipſeius:'Memius:Sextius & alii pleriq̃ illuſtres:tũc ãbitus & decuplatiõis rei ĩ iudiciũ ſũt arepti. Comitia cũ ppl'o ꝑtitus ẽ:ex iis q̃ ſequũť ꝑſpicue appet q̃lis fuerit ea ꝑtitio:nã cũ cãdidatũ ſe nemĩnẽ ꝓfiteri poſſet:niſi petendi ꝑtãte:prius a ppl'o ĩpetrata uoluit Cæſar:cãdidatoꝝ ꝑs dimidia ſuo arbitrio & uolũtate peteret. Excepto cõſolatu:ſiqdẽ ĩ decẽniũ ſe cõſulẽ:ut Appiãus ait.cõſtituerat Cæſar. Edebat:ĩ ſuffragia mittebat. Proſcriptoꝝ liberos: Sylla rerũ potitus ꝓſcriptoꝝ liberos:ac nepotes honore priuarat:honoꝝ dico petitiõe:a Cæſare igiť reſtitutos ĩtelligas oportet:nã ipſe nemĩnẽ ꝓſcripſit. Tribũos ærarios:Pli.decuriæ iudiciũ:Ipe quoq̃ pl'ibꝯ diſcretæ noĩbus fuere:tribũoꝝ æris:& ex Aurelia lege:ut Pediãus ĩuit Sẽatores eqtes Ro.& tribu.ærarii ſiĺ iudicarũt Erãt.n.tribũi ærarii:ut idẽ auctor ait:q pu.pecũiã q̃ſtori nũerabãt:ſed đ iudicũ đcuriis ſuo loco copioſiꝰ.

ſubſtulit:recẽſũ populi nec more:nec loco ſolito:ſed uicatĩ ꝑ dños ĩſulaꝝ egit atq̃ ex.xx.trecẽtiſq̃ millibꝰ accipientiũ frumẽtũ e publico ad cẽtũ qnq̃gita retraxit:Ac ne q nouĩ cœtus recẽſiõis cã moueri qñq̃ poſſent ĩſtituit quot annis ĩde mortuoꝝ locũ ex his q recẽſiti nõ eẽnt ſubſortitio a ꝑtore fieret.

De ſanctionibus per eum editis.

Octoginta aut ciuiũ millibus ĩ trãſmarinas colõias diſtributis:ut exhauſtæ quoq̃ urbi frequẽtia ſuppeteret.ſãxit ne qs ciuis maior uigĩti ãnis:mĩorue decẽ:q ſacramẽto nõ tenereť:plus triẽnio cõtĩuo italia ab-

PHI. Recẽſum ppl'i:refert plutarchus ĩ cæſare cæſarẽ poſt finita bella ciuilia recẽ fuiſſe po.ro. ĩ q̃ recẽſiõe cẽtũ & qnq̃gita hominũ milia repta ſunt:cũ antea.ccc.ac.xx.milia extitiſſent.tã magnã cladẽ tãtas ue ppl'i ſtrages ĩteſtia mala peperãt:Recẽſere eſt tecognoſcere & ꝑ nũeros colligere ſũmã totius ppl'i:uñ recenſus ꝑ recẽſiõe & recognitiõe dr̃: & recẽſiti q ꝑ recẽſũ nũerati ſũt ĩ libro pẽtateuchi q ĩſcribiť numeri traditũ ẽ:ꝙ recẽſiti ſunt a xx.oẽs q poterãt ad bella ꝓcedere.Vicatĩ:ꝑ uicos ut regiõatĩ ꝑ regiões:tẽplatĩ ꝑ tẽpla:pagatĩ ꝑ pagos dr̃.Cæſar ꝑ uicos ſingulos urbis ægit recenſum:ſicut ĩſtr̃o ueteri ſcriptũ ẽ recẽſitos fuiſſe iſraelitas ꝑ cognatiões & familias:de qbus recẽſitis crebra mẽtio ẽ ĩ libro nũeri. Nec more.eũ hoc recẽſendi offm̃ & cõdẽdi luſtrũ antea fuiſſet cenſoriũ. Nec loco:cũ antea ĩ cãpo martio fieret cẽſus. Per dños ĩſulaꝝ:dños ĩſulaꝝ uocat eos q ĩ urbe Roma domos hẽbãt ab aliis ſepatas diſcretaſq̃:nã tales ĩſulæ noĩanť:ĩde ſcribit ſpartiãus tricẽtas.xxxx.ĩſulas olĩ romæ ĩcẽdio abſũptas fuiſſe.Vlpi.ii.ti.de uer.ob.plãæ ſi ĩſulã fulciri qs ſtipulatus ſit:nõ ẽ expectãdũ ut ĩſula ruat.de ĩſulis ĩ hoc ſignificatu crebra mẽtio ẽ apud iuriſcõ.& hiſtoricos.& ita ĩtelligẽdũ ẽ illud apud gelliũ ex li.xiiii.cõſpicimus ĩſulã q̃dã occupatã igni multis arduiſq̃ tabulatis editã.ĩfra freqnter ĩſulæ ꝑ domibꝰ a trãqllo uſurpãť:eteñ ſicut ĩſulæ ſũt ĩ mari loca undiq̃ ãbita undis diſcreta a cõtinẽti dictæ(ut martianus ait)ab eo qđ ĩ ſalo ſũt ita domus nullis cõnexæ edificiis coherẽtibus ĩſulæ noĩanť. Ad cẽtũ.L.ut.ſ.cẽtũ.L.milia romãoꝝ tãtũmõ accipent frumẽtũ. Noui cœtus:apud liuiũ mẽtio eſt de cetibus nocturnis: quos plebs faciebat ĩprimis ſuſpectos pr̃ibus. Subſortitio fieret:hoc ẽ ut ꝑ ſortẽ q̃ſi ſecũdã eligereť ex nõ recẽſitis:q ſubſtituereť ĩ locũ demortuoꝝ recẽſitoꝝ accipẽt frumẽtũ. Qui ſacr̃o ñ tenereť.i.nõ eẽt obligatus ad rẽ militarẽ cui ꝑ ſacr̃m obligabanť.ĩde milites ſacr̃a ab eruditis appellãť. In trãſmarinas colõias ut carthaginẽ & corĩthũ:q̃s a cæſare dictatore cõſtãt eẽ deductas. Sãxit ne qs:ſenſus ẽ cæſar cum uideret romã pene exhauſtã exinanitãq̃ eẽ ciuibus ꝑꝑ colonos ĩnumeros ĩ colõias diſtributos:ut huic ĩfrequẽtiæ ſuccurrerẽt decreuit ne pueri ĩgenui ĩtra deceniũ:q ob ætatẽ ſacr̃o militari nõ tenenť:neue adoleſcẽtes ultra.xx.ætatis annũ nulli ſacr̃o militiæ obligati adeẽnt. Vltra tri.ab italia:ut ita ſoboleſcẽs iuuẽtus repleret urbẽ ciuibus legitimis:ſed cũ pueri mĩores.x.ãnis uix unq̃ a laribꝰ pr̃nis gremioq̃ mr̃no abſcedãt:quo

Recenſere

Vicatim

Inſulæ quæ

Sacramẽta

rũ ætas nõdũ militaris ẽ poſſeus ſic legeꝛ:mior.x.ãnis poſt illos.ſ.xx.ãnos hoc ẽ q nõdũ ãnũ.xxx.ipleuiſſet. M.AN. Recẽſũ:recognitioné. Nec moꝛ:qa nõ ut antea p cẽſores. Vicati:p ſinglos urbis uicos. Per domios ĩſulaꝝ:ut ĩ mari flũibus:ſtagnis:lacubus:ĩſulas terras dicius undiq; aqs ſeptas: ſic ro.domos plures:aut cõtiua edificia circũquaq; publica uia cõplexa ĩſulas dixere:dños ergo poſſeſſores qppe q ĩqlinoꝝ numeꝝ facile teneret. Trecẽtis milibus:ſic.n.ẽ legẽdũ:nõ millitibus:ut oĩa q̃ uidius exẽplaria mendoſe hñt:tot.n.ciuiũ millia frumẽtũ ex publico accipiebãt:ſtabatq; ãnua illa frumẽtatio reip.ad mille:ut Plut. ſcribit.cc.ac.l.talẽta. Noui cœtus:q cõiuratiõis metu erãt illi formidabiles. Recẽſiõis cã:ĩteri dũ recẽſerenꝛ:ii dico q frumẽtũ acciperẽt. Subſortitio:ſenſus ĩs ẽ:cũ cl.millia ciuiũ ex ſortitiõe fcã frumtũ acciperẽt:ſi qs hoꝝ uita deceſſiſſet ĩ demortuoꝝ locũ p̃tor ſecũdaria q̃dã ſortitiõe:altera.ſ.ab illa priore ex nũero eoꝝ qbꝰ fuerat frumtatio ſorte adẽpta ſurrogaret:q̃ſi detrimẽti leuamẽ qđdã eẽt illis q excluſi fuerãt: ſi p nouã ſortitionẽ demortuoꝝ loco amiſſa cõmoda eẽt recupare datũ. In trãſmiranas colõias: clariſſimæ coloniaꝝ a cæ.deductaꝝ:carthago & corithus utraq; trãſmaria. Maior:xx.ãnis mĩorue.x.ordo ẽ ne qs maior mĩorue.xx.ãnis.x.ſubĩtellige ãnis hoc ẽ ne qs ĩtra.x.uitæ ãnũ:ac.xxx.abeſſe poſſet Italia plus triẽnio:niſi militari ſacramto tenereꝛ. Sacramto militari:militiæ ſacramtũ ĩ.xi.ãnũ extẽdebaꝛ:ut Plutar.docet:Serui.tria militiæ mõſtrat fuiſſe genera legitimũ:de quo nũc Trãquil.cõiurationem:& euocationem.

eſſet:ne qs ſenatoris filius:niſi cõtubernalis aut comes magiſtratus pegre pficiſcereꝛ:neue hi q pecuariã rẽ facerent mĩus tertia pte puberũ ingenuorum ĩter paſtores haberẽt oẽſq; medicinã Romæ pfeſſos:& liberalium artium doctores:quo libẽtius & ipſi urbẽ incolerẽt:& cæteri appeterẽt: ciuitate donauit. De pecuniis mutuis diſiecta nouarũ tabularum expectatioe:q̃ crebro mouebaꝛ decreuit:tandem ut debitores creditoribus ſatiſfacerẽt:p extimationẽ poſſeſſionũ quãti quaſq; ante ciuile bellũ ꝯparaſſent deducta ſũma æris aliẽi:ſi qd uſuræ noĩe numeratum:aut p̃ſcriptum fuiſſet:qua cõditiõe quarta pars fere crediti deperibat:cuncta

Commubernalis

PHI. Cõtubernalis:ĩ eodẽ cũ mgr̃atu cõtubernio degẽs: & tales erãt honoratiores.đ cõtubernio & contubernale dictũ iã eſt. Comes:tãq̃ unus ex cohorte p̃toria:ſic catullus:piſonis comites cohors inanis.

Facere rẽ Pecuariam

Pecuariã rẽ fecerẽt:facere rẽ pecuariã nihil aliud ẽ q̃ alere armenta & greges:q̃ res ut ĩqt uarro:ad ſniam paſtoris:ptinet q de pecuria ſic ſcribit ĩ.ii. de re ruſtica:ẽ ſciẽtia pecoris parãdi ac paſcẽdi ut fructus q̃ maximi poſſũt capianꝛ ex ea:a qbus ĩpa pecuaria denoĩata ẽ:nã oĩs pecuariæ fũdamtũ ẽ pecus:in ruſticatiõe ut ĩquit columella.rõ paſcẽdi ẽ q̃ſtuoſiſſima.M.catonẽ cõſulẽti:quõ celeriter locupletari poſſet reſpõdiſſe ferũt ſi bene paſceret. De hac.ſ.pecuaria ĩtelligẽte:pecuarii uero dicũꝛ q pecuariã faciũt.M.uarro pecuarius fuit:q ſcribit.n.ſe habuiſſe pecuarias grãdes:ĩ apulia ouiarias:ĩ reatino equarias:cicero uerrẽ fuiſſe dicit hoſtẽ p̃donẽq; pecuarioꝝ ĩ ſicilia. Liuius in.xxxv.pecuarios ĩquit dãnarunt ædiles.

Pecuarii

Archiatri pfeſſores fouendos eſſe

Medicinã pfeſſos:impator Conſtãtinus p̃cipit medicos & maxĩe archiatros hoc eſt prĩcipes medicoꝝ & grãmaticos & pfeſſores alios lr̃arũ ab oĩbus mũeribus ĩmunes eẽ debere. Itidẽ honorius impator honorãdos eẽ grammaticos oratores philoſophos medicos ĩpat:& merito:nã ut ĩquit ariſtoteles in ſecũdo politicoꝝ ubi non maxĩe uirtus honoraꝛ ibi firma nõ põt eẽ res pu. Cæſar igiꝛ pfeſſores diſciplinaꝝ & medicos fecit ciues romãos:utpote fautor eruditoꝝ cũ & ĩpe erudiriſſimus eẽt:laudaꝛ a Plinio traianus ꝙ honorẽ dicẽdi magiſtris & dignitatẽ ſapiẽtiæ doctoribus tantã haberet:ut ſub ipſo ſpiritũ & ſanguinem ſtadia receperint. Ex quo illud a poeta q̃uis ſatyrico dictũ ex aĩ ſnia in traiãi laudem exiſtimo:& ſpes & ratio ſtudioꝝ in cæſare tãtũ:ſcio a cõmentatoribus id aliter enarrari ſolere quoꝝ in hoc loco mihi ſnia paꝝ pbaꝛ:ſed de hoc alias:ad nr̃as cõmentationes reuertamur:cæſar cauens ne Italia ſeruis repleret decreuit ut illi q exercerẽt pecuariã hoc eſt greges & armẽta hẽrẽt ſaltẽ tertiã ptẽ ĩgenuoꝝ ĩter paſtores: Liuius ait olĩ ingenuoꝝ cõqſitionẽ p agros factã:ut milites fierent in ĩopia militari:ĩgenui aũt dicunꝛ:q in libertate naſcunꝛ:& ut ĩquit Boetius ĩ cõmentario topicoꝝ:ab antiquitate ĩgenuoꝝ gentilitas duciꝛ.

Et ſpes & ratio ſtudiorum

Ingenui

De nouis tabulis pulchra

Nouaꝝ tabulaꝝ:nouæ tabulæ dicunꝛ q̃do debitores creditas cũ uſuris pecunias pſoluere nõ cogunꝛ ipſis creditoribus:& abolitis prioribus debitis nouæ tabulæ cõficiunꝛ:quæ res nunq̃ feræ niſi in tumultu & in pturbata repu.fieri cõſueuit. de tabulis nouis ſic ſcribit cicero ĩ.ii.officioꝝ. tabulæ nouæ qd habẽꝛ argumẽti niſi ut emas mea pecunia fundũ:& eũ tu hẽas:ego nõ hẽam pecuniã Saluſtius ĩ Catilina.tũc catilina polliceri cœpit tabulas nouas:pſcriptionẽ locupletiũ:ſed unus optĩe oĩum fortũ atiãus libro.i.artis rhetoricæ demõſtrat:qđ q̃do lex relata erat de nouis tabulis:pecũia q cũ uſuris credita fuiſſet repeti non poterat:depoſita uero repeti poterat. Idẽ in tertio exẽplũ aſiſtati qđ aporõ.i.dubioſũ uocãt hoc refert quo declaraꝛ effectus nouaꝝ tabulaꝝ:petebat inqt qdã ab alio uſurã q̃ſi pecũiæ creditæ:ille accepiſſe pecuniã cõfitebaꝛ ſed depoſitã:& iccirco uelle reſtituere ſortẽ ſine uſura:pẽdẽte ĩterea iudicio lex de nouis tabulis lata ẽ.repetit ille q̃ſi depoſitũ: retiẽt ille q̃ſi creditã. De tabulis nouis cicero ĩ antoniãis:Liuius ĩ hiſtoria belli macedonici meminerũt:ſenſus eſt trãqlli cæſarẽ diſieciſſe hãc nouaꝝ tabulaꝝ expectationem:cũ mlˀti utpote debitores creditas pecũias ſoluere recuſarẽt. Vnde ait ĩpe cæſar cõmẽtario tertio belli ciuilis põpeiani hoc & ad timorẽ nouaꝝ tabulaꝝ

tolédū minuédūq;:q ferre bellū & ciuiles diſcéſiões ſeq cōſueuit.& ad debitoꝝ tuédá exiſtimationé eſſe aptiſſimū exiſtíauit. Per eſtiationé poſſeſſionū:cū fides tota Italia eét anguſtior:neq; creditæ pecūiæ ſoluerent:cōſtituit cæſar ut arbi.tridarent & ꝑ eos fierent extimatiões poſſeſſionū:& reꝝ quáti qq; eaꝝ añ bellū fuiſſent atq; ea creditoribus traderét.Eteni ꝑ bella uaſtati agri & ícultæ poſſeſſiones minoris haud dubie ꝑcii fcé erát:q̄ añ bellū ciuile fuiſſét. Si qd uſuræ noíe:ſolét debitores æs alienū uſuris cumulare í tantum:ut fœnore íterdū obruantur.cæſar ut huic peſti obuiá iret uoluit ut ex ære alieno:& ex ipſa ſorte deduceretur quicquid nomine uſuræ numeratum fuiſſet:ut ıta ſors fieret ex uſura. Perſcriptum : ut in ſyngraphis ſolet plus perſcribi q̄ numeratum ſit.

M.AN. Cōtubernalis:niſi í eodé eét cōtubernio. Pecuariá rē facerét:pecus oís gñis paſcerét:q̂ rō lōge agriculturá ꝑceſſit.ut Varrōi placet. Pubeꝝ ígéuoꝝ:ígéue natoꝝ:q iá adulti eént ad ſeruilis libertinæq; cōditiōis dñá. Diſiecta:ſublata oí expectatiōe nouaꝝ tabulaꝝ:q̄bus oís aliéi æris rō ſubuerteret. Moue bat:ab iis q alienū æs debebát:uel potius í eoꝝ gr̄am a trib.pleb.ut.a.P.Dolobella:q quū Cæſar adhuc in armis eét:de nouis tabulis rogationé ꝓmulgarat. Añ ciuile bellū:quo tꝑe pluris oíno emebát:q̄ tūc quū bellis ciuilibus oía exinanita eént. Deducta ſūma:cōtracta ſiue ut Pediáo placet dimíuta. Si quid uſuræ noíe:ſenſus é:qcqd pecūiæ aſcriptū erat fœnoris gratia creditoribꝫ:qđ í uſurariis ſtipulatōibus fieri ſolet: ut maior ſūma q̄ expéſa ſit aſcribat ſtipulá.ibus uel certe qcqd uſuræ noíe creditoribus fuiſſe expenſum: utrolibet mō cæſar adéptū iri ex ſūma q eé í tabulis uoluit:quo decreto q̄rta fere ꝑs eius ſūme quæ tum debebat creditoribus de pibat.

collegia præter antiqtus cōſtituta detraxit:pœnas faciorū auxit:& quū locupletes eo facilius ſcelere ſe obligarét: qđ ítegris patrimoniis exulabant parricidas ut Cicero ſcribit bonis omnibus:reliquos dimidia parte mulctauit.

De labore eius in iure dicédo:& legibus ꝑ eū editis.

IVs laborioſiſſime ac ſeueriſſime dixit repetūdarū cōuictos:ét ordine ſenatorio mouit:diremit nuptias p̄torii uiri:q digreſſam a marito poſt biduū ſtatí duxerat:quāuis ſine ꝓbri ſuſpitiōe peregrinaꝝ mercium

PHI. Collegia detraxit : titulus é apud iuriſcōſultos de illicitis collegiis:quo abunde declarat nefas eé noua cōficere collegia.tres uero collegium cōficere poſſe exiſtíat neratius iuriſcōſultus:collegiū ét dr̄ duoꝝ ut a liuio dictū cōſulū collegiū:q duo dūtaxat ſūt:cæſar aboleuit recētiora collegia retētis antiqoribus.De qbus inferius plura. Facilius ſe obligarét:ſicut acerbitas maleficii puniédi é plerūq; bñ uiuédi diſciplía : ſic ét léitas pœnæ é peccādi íuitamétū:faciliuſq; peccat quo ípunitius. Parricidas:átiq parricidá dixerūt nō ſolū illū:qui parété occidiſſet:ſed q̄lécūq; hoiem:qđ indicat lex numæ pōpilii his cōpoſita uerbis.ſiqs hoiem liberū morti ſciés duxit paricida eſto.& ita paricida ñ tá a pr̄e quá a pari cōpōi uidebit:ſicuti docet priſciáus í prío plautus eū:q patré íterfecerit parétícidá eleganti uocabulo appellat.lege pōpeia de parricidiis cauet ut ſiqs patrem matré auū auiá fratré ſororé patruelé matruelé patruū auūculū amitá matertera cōſobrinū cōſobrináue occiderit:ut péa ea teneat:quæ é legis corneliæ de ſiccariis.ífra dicet de culleo:quo íſuebát parricidæ. Ius laborioſiſſime dixit: prīcipatus é ut inquit ueriſſime diō res nequaq̄ ſegnis ſed laborioſa.debet eé prīceps irreqetus & ſemp exercitus íſtar ſolis:q í ꝑpetuo motu é nec ſcit qeſcere:Duæ íprimis ſūt uirtutes principū iuſticia & fortitudo:qđ homerus illo uerſu docuit:qué cæteris antepōebat alexáder hōeri ſtudioſiſſimus.ille bonus pugnator erat.Dux outimus idé iuſticiæ aūt ꝑs é ius ſuū unicuiq; tribuere.Iōq; prīceps ille céſet optimus:q ius dicit q audit deſideria adeūtiū.q in iure dicédo a legibus nō recedit.Debet.n.lex dñari & eſſe ſupra principé.ubi.n.lex nō íperat magr̄atui:ſed magr̄atus præeſt legi:interitus ciuitati illi ut in ut plato paratus eſt:Nam qui legé præeſſe iubent ut ait Ariſtoteles uident iubere deū ꝑeſſe & leges.q uero hoiem iubet præeſſe adiungit & beſtiam ſeuá ſed ut ad inſtitutum reuertamur:laudádus é princeps:qui ius dicit laborioſe & ſeuere & ex ꝑſcripto legis dánat & abſoluit. Diremit nuptias:ſimile pene exéplū é apud hieronymū:q li.i.cōtra iouinianū ſic ſcribit.Quaſdá repudiatas altero nuptiaꝝ die ſtatim nupſiſſe legimus. uterq; reprédendus maritus & cui tá cito diſplicuit & cui tá cito placuit. Prætorii:prætorius dr̄ functus ꝑtura.ſicut q̄ſtorius edilicius tribunicius dicti:qui q̄ſtores ediles ac tribuni fuerūt. Sine ꝓbris ſuſpitiōe: mō ſtupri & adulteri. Alias cōuicii & cōtumeliæ.apud liuiū ꝓbro ꝓ maledictis accipiunt:cū ait í.ii.occur aſnt portis ingerūt ꝓbra.Itidé cicero epiſtolas plenas ꝓbroꝝ appellat ꝓ cōtumélioꝝ:qđ aūt ꝓbrū ſignifi-

Collegiū

parricida qui parẽticida

Virtutes principum

Lex dña

prætorius uir

probra

cet ſtuprũ:docet lex uetus:q̃ iubet ut ꝓbrũ uirginis ueſtalis capite puniaꝛ: & ut uir q eá íceſtauiſſet uerbe ribus necareꝛ ꝓbræ & opprobriũ idẽ eẽ exiſtimat uulpianus iuriſcõſultus:ſed luculẽti ſcriptores ꝓbrũ ac cipiũt ut dixius ꝓ ſtupro atq; flagitio:plautus í amphytrióe. Durare neq̃o í edibus:ita me ꝓbri ſtupri dede coris a uiro argutá meo. Peregríaꝝ merciũ:íter pegrías merces ad uectigalia ptinẽtes nũeraꝛ ciamomũ: piper:coſtũ:nardũ:pelles babylõicæ:ebur:garbaſa. Gẽma uniuerſæ:ueſtis ſerica ſubſerita & id gẽus alia:q̃ recẽſenꝛ a iuriſcõ. titulo đ publicáis:ubi mltæ dictiões íuerſæ deprauatæq; ſũt & ꝓ latinis barbaricæ factæ ná malabaſtrũ:& malobathrũ legiꝛ:opus buſicũ ꝓ byſſinũ:qđ lini gẽus ẽ:ſmiria ꝓ ſmyrna.q̃ dictióe mirrha ſignaꝛ:ibidẽ noíaꝛ nardi ſtachys:qđ ſignat:ut í tráſcurſu id quoq; explicẽus:ſpicá nardi:ex q̃ unguẽtũ gene roſũ cõciaꝛ:ná docet Pli.nr̃:unguẽtarii nõ ſolũ foliũ ſ3 ẽt ſpicas nardi í unguẽto celebrát græce σταχύσ Latíæ ſpica dr̃.a folio uero nardi foliata nũcupáꝛ unguẽta nardia:de q̃bus Iuue.& Martia.memineꝛt:folia tũ uł græca dictióe ſignaꝛ uoluiſſe Plau.cũ dixit í curgulióe:tu petalió.petalõ.n.græci uocát foliũ:uñ peta liõ foliatũ:qđ ẽ ꝑcioſũ unguẽti gẽus ex nardi folio cõfectũ:ſcio apđ plau.illđ patelió aliter legi poſſe:ſ3 hoc ꝓbamus.

Peregrinæ merces — *Correcta uerba iuriſ cõſultorũ* — *Foliatum quid petalion*

M.AN. Collegia:Numa Põpil.plura í ciuitate:ut plutar.ſcribit collegia cõſtituit:q̃ ꝑ artes pleraſq; diſtixit:ea ſũt.L.Iulio.&.C.Mario cõſulibus ſenatuſcõ.ſublata:quũ aduerſus rẽp.eẽ crederẽꝛ poſt ix.deide ános q̃ ſublata fuerát.P.Clo.ut ẽ apđ pedianũ:legẽ tulit:de collegiis reſtituẽdis:nouiſq; í ciuitate inſtituẽdis:uñ Cicero:collegia inq̃t:nõ ſolũ q̃ ſenatus tulerat reſtituta:ſed ínũerabilia q̃dá ex oĩ fece urbis ac ſeruitio cõcitata:qđ ípa collegia eẽnt:aut cuius rei cá íſtituta:idẽ auctor ꝑſpicue demõſtrat:ſocietates i, quit & cõuẽtus:ac deoꝝ honores cuilibet generi ꝓ dignitate ípartiẽs:q̃bus uerbis apparet & religiõis cul, tũ:qđ hodie quoq; ſeruaꝛ collegia ípa primũ cõſtituta. Obligarẽt:ſe ſceleri addicerẽt. Parricidas:parri cidia olĩ dictus q̃ſq̃s ſciẽs liberꝝ hoíem occidiſſet:lex a Nũma Põpilio lata habuit.Si q̃s hoíem liberꝝ mor ti ſciẽs duit parricida eſto.Ci.ꝓ plautio:niſi forte magis erit parricida q̃ pr̃em cõſularẽ:q̃ ſi q̃s humilẽ neca uerit ſed receptũ pene eſt:ut ii tm̃ q̃ parẽtes occiderĩt parridæ dicáꝛ. Conuictos:máifeſti ſceleris reos:& iá iudicio cõuictos. Digreſſam:eá q̃ cũ marito biduo ante diuortiũ fecerat. Probri:criminis flagitii.

PHI. Portoria:uectigalia.ẽ.n. portoriũ merces q̃ daꝛ portiori, bus:q ut íq̃t dõatus ſũt magr̃i tri butoꝝ plautus: ego pol hũc por titorẽ priuabo portorio. Lecti caꝝ uſũ: q̃bus geſtabáꝛ ſũmates tá uiri q̃ matrõæ:íde lecticarii di cti ſerui q lecticas baiulabát:exa phoꝝ dixeꝛ lecticá:q a ſex ſeruis ferebaꝛ ſicut octofoꝝ: quá octo geſtabát í hác ſnĩam ait euſebius chronographus: ꝓhibitæ lecticis margaritiſq; uti: q̃ nec uiros nec liberos hẽrẽt:& miores eẽnt an, nis.xlv. Cõchyliatæ ueſtis:con, chiliatá ueſtẽ appellãus purpure am a cõchiliis dictá:ſũt át cõchy lia auctoꝛ Plin.í.ix.natu.hiſto.ex genere cõchaꝝ:ex q̃bus colligiꝛ ſuccus tĩgẽdis ueſtibus expetitus q color auſterus í glauco ẽ:& ira ſcẽti ſimilis mari. Cicero í phili, phicis cõchyliata piſtromata appellat quæ infecta erát ſucco conchiliorũ:Iuuenalis.horũ ego non fugiam conchylia:Plinius in conchylia ueſte cætera eadẽ ſine buccino:ꝑterq; ius tẽperatæ. Niſi certis ꝑſonis:ut magiſtratibus. Et ætatibus:ut ſenioribus:ná fœminæ:quæ minores erát annis quadraginta quinq; pro, hibitæ ſunt uti lecticis margaritiſq;. Perq; certos dies:ut calẽdis idibus & q̃buſdá diebus feſtiuitate ſolẽ nibus. Legẽ ſumptuariá:lex ſumptuaria diciꝛ quæ ꝑſcribit ípenſam & cõprimit ſumptũ in cibis emẽdis: quá cato cibariá appellat apud ueteres ro.leges ſumptuariæ cõplures laſæ fuerũt ad luxuriá cœnaꝝ & gur gites prádioꝝ coercẽdos:lege quæ ſcribit gellius in.ii.& macrobius in.iii.ſaturnaliũ.De legibus ſumptua riis tertulianus in apologetico ſic:leges ſumptũ cõprimẽtes centũ æra nõ amplius í cœná ſubſcribi iube, bát:nõ amplius quá uná inferre galliná & eá nõ ſaginatá:cẽtenarias appellauere antiq̃ cœnas:ab ípẽſa cẽte nũ ſextertioꝝ:fuerũt át ſumptuariæ leges ut docet Amianus Marcellinus romá tráſlatæ ex rhetris lygur gi:q̃ diu obſeruatæ tandẽ ſeneſcẽtes exoleuerunt rhetiæ uero lycurgi dicunꝛ leges quaſi ex oraculo decre tæ. Circa mac.ſupra diximus macellũ uocari locũ:in quo oĩa quæ ad uictũ ptinebát uẽdebanꝛ. Sũmiſ ſis: cláculum & furti ímiſſis. Cõtra uetitũ:cõtra ꝑſcriptũ ſumptuariæ legis. Cuſtodes feſeliſſent:latuiſ ſent decepiſſent:oratius.Nec uixit male:qui natus morienſq; fefellit Liuius:ſpectator carthaginẽſis qui ꝑ

Portoria — *Portitores qui* — *Conchyliata ueſtis* — *Lex ſumptuaria Cibaria*

portoría íſtituít. Lecticaꝝ uſũ: ídẽ cõchiliatæ ueſtís & mar garitaꝝ:niſi certis ꝑſonis: & ætatibus: pq; certos díes ade, mít:legẽ ꝑcipue ſumptuariá exercuit diſpoſitis circa macel lũ cuſtodibus:q obſonio cõtra uetitum retinerẽt:deporta, rẽtq; ad ſe ſubmiſſis nõnunq̃ lictoribus atq; milítibus:quí ſe qua cuſtodes fefelliſſent iam appoſita a triclío auferrent.

De feſtinatione eius in ornáda urbe & íperio ampliando.

NAm de ornáda íſtruẽdaq; urbe:itẽ de tuẽdo ãplian doq; íperío plura ac maiora in díes deſtinabat:im primís Martís tẽplũ q̃tũ nuſq̃ eẽt extruere repleto & cõplanato lacu:í quo Naumachiæ ſpectaculũ ediderat: theatrũq; ſũmæ magnitudinis tarpeio mõti accubãs:ius ci uíle ad certũ modũ redigere:atq; ex íméſa diffuſaq; legũ co pia optía quæq; & neceſſaría í pauciſſimos ↄferre libros bi blyotecas græcas & latías q̃s maxías poſſet publicaꝛ data

bienniũ fefellerat Romæ depñſus p̄ciſis manibus dimittiẽ. Etriclinio:Ecenatiõe & ipſa mẽſa:ubi iã appoſita forẽt obſonia cocta cœpulonibus:nã triclinium accipi pro cœnatiõe & ꝓ mẽſa abunde docuimus in notis ſerui. In dies quottidie magis. Deſtinabat:ꝑabat conſtituebat deliberabat. Tarpeio mõti: capitoliũ mõtẽ tarpeiũ dici notiſſimũ eſt ex hiſtoria tarpeiæ:quæ ſabinis arcẽ ꝓdidit:ſuꝑ qua nõ pauca ꝑſcripſimus in q̃rto ꝓpertii cõmẽtario. Accubãs:adiacẽs alias diſcũbens. Ad certũ modũ redigere : repete uerbũ illud deſtinabat. Cæſar.n.cõſtituerat ſi diutius uixiſſet cõtrahere ius ciuile ad quendam modũ moderatãqꝫ libroꝝ paucitatẽ. Quod aũt illo quoqꝫ tp̃e ſicut & hac tẽpeſtate fuerit infinita legũ copia aceruatĩ congeſta docet Liuius:q̃ ſic ſcribit in.iii. Decem tabulaꝝ leges ꝑlatæ ſunt:q̇ nũc quoqꝫ in hoc immẽſo aliarum ſuꝑ alias aceruataꝝ legum cumulo fons oĩs publici priuatiqꝫ eſt iuris. Biblyothecas:appellatiõe biblyothecæ & locũ ſignificari & libros ſat notũ eſt:& tradit Vlpianus li.xxxii.digeſtorum.

M.AN. Portoria:uectigalia:portoriũ uectigal eſt quod datur portori.i.huic qui uectigal portus cõduxit. Cice.neqꝫ ex portu:neqꝫ ex decimis:neqꝫ ex ſcriptura uectigal ſeruari põt Lucillius facit idem qđ illi q̃ inſcriptum portu exportant clanculũ ne portorium dent. Cõchiliatæ ueſtis:muricæ tinctæ : Murex genus conchæ eſt:a purpura diuerſum:idem & conchilium dr̃:Pli.conchilia & purpuras oẽs oræ atterit : a conchilio conchiliata dicuntur. Idem auctor:concharum ad purpuras:& conchilia eadem eſt materia : & alibi:muricis ſiue conchilii cruor grauis in ſucco eſt:color auſterius in glauco:id oſtrum diciẽ ab oſtris:unĩ conchilium muricem & oſtrũ eodẽ ſignificatu recte accipias. Margaritarũ:quarũ uſus in fœminis uetuſtus:ut Valerius opinatur fuit:purpuræ uero & auri recẽtior:& in Veturiæ matris Coroliani gr̃am:& Volumniæ uxoris matronis cõceſſus. Perqꝫ certos dies:feſtos & ſolẽnes. Legẽ ſumptuariam : liciniam aut fanniam:Gel.quid tam neceſſariũ æſtimatum ẽ propulſandæ ciuiũ luxuriæ : q̃ lex licinia & fannia:aliæqꝫ ſumptuariæ leges:hoc eſt contra immoderatos ciuiũ ſumptus latæ:eædem & cibariæ dictæ. Marcellũ: unde obſonia emuntur de ratiõe nois & loco Varro plura. Cõtra:præſcriptũ legis. Etriclinio:ubi obſonia conuiuis appoſita eſſent. Deſtinabat:proponebat. Complanato lacu:in campo marcio non longe a tyberi:in quo naualis pugna commiſſa fuerat. Tarpeio monti:Capitolio a.ſp.Tarpeii filia ibi Sabinoꝝ ui oppreſſa nuncupato. Dionyſius:Liuius:& Plutarchus ſunt auctores. Accubans:ꝓxime adiacens. Ius ciuile:multitudine ſcriptorum ad faſtidium uſqꝫ luxurians.

M.Varroni cura comparandaꝝ ac dirigendarum. Siccare pontinas paludes:emittere fucinũ lacũ:uiã munire:a mari ſupero ꝑ apennini dorſum ad tybeꝝ uſqꝫ ꝑfodere Iſthmũ: dacos qui ſe in pontum & thraciã effuderãt coercere: mos pthis inferre bellũ ꝑ Armeniã minorẽ:nec niſi ante exptos aggredi p̄lio. Talia agentem atqꝫ meditantem mors p̄uenit de qua priuſquam dicam ea quæ ad formam & habitum & cultum & mores:nec minus quæ ad ciuilia & bellica eius ſtudia ptineãt nõ alienũ erit ſũmatim exponere.

De ſtatura & cultu corporis eius.

Viſſe traditur excelſa ſtatura : colore candido :

PHI. Mar.Varroni cura:iniũxit Cæſar prouinciam ordinandarum biblyothecarum illi Mar. Varroni:qui omnium Romanorum fuit doctiſſimus. de cuius laude abſolutiſſima extat uerſiculus ille Terentiani: uir doctiſſimus undecũqꝫ Varro:huic uni uiuenti ſtatuam poſuit pollio in biblyotheca quæ Romæ primũ fuit publicata:ſic olim Ptolemæus Philadelphus iniunxit prouinciam conficiendæ biblyothecæ demetrio phalerio cuius ſua ſu uolumina inſtrumenti ueteris ex lingua hebraica in græcã tranſlata ſunt per.lxxii.interpretes. primus oĩum Ariſtoteles libros cõgregauit:& ægypti reges biblyothecæ ordinẽ docuit auctor Strabo in.xiii. Reges Attalici egregiã biblyothecam ꝑgami inſtituerũt. Alexandriæ a ptolemæis regibus inſtituta eſt biblyotheca:libris referta ad milia ferme uoluminũ ſeptingẽta. Siccare paludes:põtinas.S.deſtinabat palus pontina eſt in latio poſt circeos:quẽ locum.xxiiii.urbium fuiſſe mutianus ꝓdidit:de hac palude ait Iuuenalis & pontina palus & gallinaria pinus. Plutarchus uero ſcribit Cæſarem deſtinaſſe nomentanas ſetinaſqꝫ paludes deſiccare:ut campum aꝑiret:qui multis mortalium milibus opẽ atqꝫ ſubſidiũ exhiberet: de pontinis paludibus Plinius hæc:ſiccenẽ ethiopide herba pontinæ paludes tantũqꝫ agroꝝ ſuburbanæ reddaẽ Italiæ. Emittere lacũ fucinũ:hũc poſtea claudius emiſit ut infra diceẽ. eſt aũt lacus fucinus i.iiii. regiõe Italiæ ꝓpe albẽſes populos marſoꝝ:de quo ait poeta:uitrea te fucinus undatæ liq̄di fluere lacus.

Ad tyberim uſqꝫ.hic diſtinguendum eſt:ut ſit ſenſus. Cæſar deſtinabat uiam cõficere:quæ a mari adriatico p̄ueniret uſqꝫ ad tyberim:per dorſum apẽnini montis:q̃ ut inq̄t Lucanus. Mons inter geminas medius ſe porrigit undas:inferni ſuꝑiqꝫ maris:de quo ſilius. Alpibus æquatum attollẽs caput apẽninus. Perfodere iſthmũ:Iſthmos corinthiacus anguſta eſt & breuis terra iter mare ioniũ & ægeum quinqꝫ milium paſſuum interuallo. has iſthmi anguſtias perfodere tẽtauerũt Demetrius rex:dictator Cæſar: Caius princeps:domitius nero:infauſto incepto:ut omnium patuit exitu:auctor Plinius in.iiii. Per armeniam minorem:duæ ſunt armeniæ maior & minor:ut ait Plinius in.vi. Lucanus. & tu populos utraque uagantes

Lxx.interpretes

Ordinator bibliothecæ

pontina palus

Armeniæ duæ

armenia:nomẽ armeniæ indidit armenius theſſalus Iaſonis comes:auctor Strabo in.xi. Plutarchus de his quæ deſtinata ſunt a Cæſare ſic refert.expeditioné in parthos agere deſtinarat parabatq̧ q̃bus ſubactis p̃ hircaniá ad mare caſpiũ & caucaſum pontũ adire:de hinc ſcythiá & adiacétia:germaniæ loca ingredi.pagrata germania p̃ galliá in Italiá remeare:& hũc ita giratũ imperii ambitũ coniũgere:finibus eius quaq̃uerſum ab oceno cõplexis:medio etiá expeditionis tépore corinthiacũ iſthmum effodere nitebatur. Excelſa ſtatura:ſtatus ad habitum refertur:ſtatura corpori aſcribitur.unde ut ait donatus ſtatus eſt ſcenici:ſtatura eſt longitudo corporis:a ſtatura nouo ſed non inuenuſto uocabulo ſtaturoſus formatur ab Auguſtino. Colore candido:luna auctore Iulio firmico facit candidos.ſaturnus nigros mars rubentes.

Status · Statura

M.AN. Marco Varroni:togatorũ litteratiſſimo:cuius ſtatua in palatina bibliotheca poſtea locata eſt. Cõparandarũ digerendarũ:hoc ad ordinem:illud ad inſtrumentum refert̃. Põtinas paludes:locũ in latio quattuor olim &.xx.urbium:ut Mutianus ter conſul tradidit. Emittere:eſiccare. Dorſum apénini: Italiá diuidit apéninus:ab alpibus primum in Liguriá procedens:mox eſt Liguria Anconem:indeque auerſus ad garganum in Apuliá inclinat:unde longe euagatus in extremum Italiæ cornu exit.Liuius: ab indigéna quodam in ſummo iugo ipſius ſacrato nomen illi datum credidit. Iſthmum corinthiacum: terrarum anguſtias inter corinthiacum & Saronicum ſinũ:quas Demetrius rex qui Polyporthos eſt cognominatus effodere deſtinarat:mox Cæſar dictator:inde Calligula:nouiſſime Nero omnes infelici auſpicio:qđ ex illorum exitu poſtea apparuit. Armeniam minorem:ad maioris differétiam:ſed minor magna ex parte ad Euphratem attinet. Niſi ante expertos:q̧ Craſſus minime fecerat:Plutarchus ad Caſpium mare p̃uenire deſtinaſſe ait:inde ſupra pontum per Scithiam in Germaniam & Galliam tranſire.

Teres · Vegetum

PHI. Teretibus mébris:pléioribus:teres é rotũdũ & oblõgũ ut colũna & arbor.Virgi.oliuá tereté appellat:& oratius teretes ſuras tanq̃ bñ cõpactas:& ſucculétas.Talia cæ.fuiſſe mébra ſignat trãq̃llus. Ore paulo pleniore:ſucculétiore. Vegetis oculis:uigétibus:ſignant̃.n.oculi uigiles & in aſpectũ micátes:uegetũ.n.ad corpus uigés ad aĩum referimus ut inq̃t nonius ab auſonio uegetũ cor decéter appellat̃:& q̃a mobile é & q̃a uigoris domiciliũ:uegetare é uegetũ facere ac uigés:poeta maturo cupiés me uegetare die apuleius ſcribit lũæ numĩe cũcta aĩantia uegetari hoc é ali & uigorata fieri. Extremo tp̃e:nouiſſimis uitæ annis. Repéte aĩo linq̃:Géus morbi é:qñ q̃s aĩo liq̃t̃ græci λειπο ψυχους uocát:de his Pli.ĩ.xxx ſic ſcribit:cochleæ in cibos dant̃ his:quos liq̃t aĩus:aut quorũ alienat̃ més aut q̃bus uertigĩes fiũt micropſychos át dixeft græci humilis aĩ ac p̃parci:q̃bus aq̃ mulſa ĩ potu data medet̃. Aĩo liq̃ẽte deſtituit̃ hõ ex doloribus & ſanguinis p̃fluuio. Curtius creber é ĩ hac elocutiõe.

teretibus mẽbris:ore paulo pleniore:nigris uegetiſq̧ oculis ualitudine proſpera:niſi quod tẽpore extremo repente animo linqui atq̧ etiã per ſomnium exterreri ſolebat comitiali quoq̧ morbo bis inter res gerendas correptus eſt.Circa corporis curam moroſior:ut non ſolum tonderetur diligẽter ac raderetur:ſed uelleretur etiã ut quidã exprobrauerũt.Caluitii uero deformitatẽ iniq̃ſſime ferre obtrectatorũ ſæpe iocis obnoxiã expertus.Ideoq̧ & deficiẽtẽ capillũ

De comitiali morbo

Conitiali morbo:Comitialis morbus:alio noĩe dicit̃ morbus ſacer:morbus maior:morbus herculeus:uulgo caducũ uocitamus:græci epilepſiá uocát dictus aũt é comitialis:p̃pterea qđ comitia dicit̃ uitiare atq̧ p̃hibere.Cato qđ comicia p̃hibere ſolet ne id q̃dé mihi uitiũ fuit id elegãter exp̃ſſit q̃ntus ſerenus his uerſibus:eſt ſubiti ſpecies morbi cui nomé ab illo:qđ fieri nobis ſuffragia iuſta recuſat.ſæpe &.n.mébris acri lágore caducis: cõciliũ p̃pli labes horréda diremit.Ariſtoteles:auctor é hũc morbũ a priſcis herculeũ fuiſſe noĩatũ q̃a hercules eo laboraſſe fert̃ idq̧ ex atrabile pleriſq̧ cõſiſtere tradit:plato in timeo:& platonis emulator apuleius multa luculéter ſcripſerũt de cã atq̧ materia huiuſce morbi:qué diuinũ nũcuparũt.Videlicet qđ animi parté ratiõalé:q̃ lõge ſanctiſſima é:uidet.ſcribit hippocrates ĩ aphoriſmis:epilepſiá hoc é comitialá morbũ ante pubertaté p̃ueniété pubertate finiri:qđ ſi poſt uigeſimũ q̃ntũ ætatis annũ nõ finiat̃:lõgus fere eſt. hippocratis ſñiam cõfirmat Pli.cuius uerba hæc ſunt ex lib.xxviii.m̃lta morborũ genera p̃io coitu ſoluũtur p̃ioq̧ fœmiarũ méſe:aut ſi id nõ cõtingat lõginqua fiũt:maxĩeq̧ comitiales.Cor.celſus & auicéna de comitiali morbo multa erudite tradiderũt:refert Plutar.Cæſ.hoc morbo correptũ fuiſſe cũ bello aphricano acies ordinaret:qué ſimul ac p̃ſenſit ĩ proximã turri delatus q̃eti ſe dedit hoc morbo clariſſimi uiri laboraſſe p̃dunt̃.

Moroſi

Moroſior:curioſior diligétiorq̧:nãq̧ moroſi dicũt̃ auctore porphiriõe illi q̃ ſunt multorũ morũ ĩter ſe cõtrariorũ.Vnde ſenectus moroſa ab eruditis appellari ſolet:auctor é Seneca moroſum genus iracũdiæ eé delicatũ.Ná q̃do res pene nulla aĩo hoĩs cũcta faſtidiétis ſatiſfacit:ea p̃prie moroſitas é:ĩ hoc ſignatu ait Cicero.uſq̧ eo difficiles ac moroſi ſumus ut nobis nõ ſatiſfaciat ip̃e demoſthenes:& plautus ĩ triũpho ueluti alludés nõ mĩus facete q̃ elegãter dixit.Amor mores hoĩum mors ac moroſos efficit.

Vulſa corpora

Velleret̃:Quĩtiliãus ait ĩ.viii.corpora uulſa atq̧ fucata muliebriter eſſe fediſſima.Itaq̧ q̃ erát:molliores delicatioreſq̧ pilos ſibi euellebát e corpore uolſellis:q̃ iſtruméta ſunt ad pilos euellédos:utebant̃ & reſina ad idé negotiũ p̃agendũ.Vnde ita ſcribit Plinius ĩ.xiiii.na.hiſto.pudet cõfiteri maximũ iá honoré reſinæ eſſe ĩ euellendis a uirorũ corporibus pilis:utebant̃ & pumice:qđ ĩdicat idé Plinius ſcribés ĩ.xxxvi.pumi-

ces ſũt ĩ uſu corpoꝝ leuigãdoꝝ fœminis:iã qdẽ & uiris.Quietiã unguẽta hẽbãt depilatoria:q̃ dropacen & pſilothꝝ nũcupauerũt ĩ oĩ aũt pſilothro prius euellẽdi ſũt pili ut docet Pli.in.xxxii.de pſilothris capita apud auicenã & galienũ mediciæ prĩcipes cõſcripta ſũt:ubi ſalamãdras legimus hr̃e uĩ pſilothri depilatoriã:qđ & Pli.memorat.Vñ a marciale ſciẽter & mordaciter dictũ ẽ.hoc ſalamãdra notet.cũ ĩ capite fœminæ defluuiũ capilloꝝ fieri optaret. Caluitii deformitatẽ.Ariſtoteles ĩ qnto de gñatiõe aĩaliũ:& albertus magnus libro uñ uigeſimo de:aĩalibus ꝓdiderũt cãm caluitii eẽ ĩopiã hũoris calidi:q̃lis p̃cipue eſt humor pĩguis ĩõq; plãtas q̃ pĩgui hũore exuberãt ꝑpetua frõde uireſcere.Caluitiũ uni tm̃ aĩantiũ hoĩ ẽ p̃ter q̃ ĩnatũ.nãl r̃ caluẽt:ut ĩnq̃t Pli.corui aq̃tici.q ob hoc phalacrocoraces dicũt & hoc ẽ qđ ĩtelligi uoluit idẽ Pli.dicẽs ĩ.xi.caluẽt corui:qbꝯ ĩde ẽ nomẽ.græci.n.phalacrõ dicũt caluũ & coracẽ coruũ ſcribit phippocrates neq; fœmĩas neq; ſpadões calueſcere. Obtrectatoꝝ obloquutoꝝ:carptoꝝ.uitupoꝝ.ita.n.dicũt a doctis.Iocis obnoxiã:ſubiectã ĩfra dicet queadmodũ milites iocular iter eũ appellauerũt mœchũ caluũ.

Cauſa caluitii

M.AN. Teretibus mẽbris:repletioribus . Ore plẽiore:nõ malicẽto.Plutar.tñ eũ macilẽtũ fuiſſe tradidit. Vegetis:uigore plẽis:uel creſcẽtibus potius. Linqui:pro linquebat:animo.ſ.ut repente collaberet. Per ſomnium de ſomnioꝝ ratione.Macrobius:in ſomniũ Scipionis abunde multa. Comitiali morbo quẽ Celſus ait maiorem alio nomine appellari:cum homo quis ſubito cõcidit ex ore ſpumæ mouent:inde ĩterpoſito tpe ad ſe redit & ſine alio cõſurgit.Quĩtus Serenus nomẽ ĩde morbo datũ ĩnuere uidet:qa aliquo cadẽte comitia ſoluerent:ẽ ĩnq̃t ſubiti ſpẽs morbi:cui nomẽ ab illo ẽ:qđ ferri nobis ſuffragia iuſta recuſat:ſæpe &.n.mẽbris atro langore caducis:concilium populi labes horrenda diremit. Moroſior:exquiſitioris cultus:ac pœnæ moleſti. Velleretur quod ĩ uiro turpe eſt. Caluitii deformitate quod caluitio deformaretur.Pli.Caluitium uni aĩaliũ:homini nõ eſt innatũ. Obtrectatorũ iocis:quale illud in iocularibus militũ carminibus in gallico triumpho uulgo decãtatis:Mœchũ caluũ adducĩus. Obnoxiũ:cauillio & obtrectatiõi expoſitum.

reuocare a uertice aſſueuerat:& ex oĩbus decretꝭ ſibi a ſenatu populoq; honoribus nõ aliud:aut recepit:aut uſurpauit libẽtius q̃ ius laureæ coronæ ꝑpetuo geſtandæ:ẽt cultu notabilẽ ferũt uſũ eni lato clauo ad mãus fimbriato:nec ut unq̃ aliter q̃ ſup eũ cĩgeret:& qdẽ fluxiore cĩtura:uñ emanaſſe Syllæ dictũ optimates ſæpiꝰ admonẽtis:ut male p̃cĩctũ pueꝝ cauerẽt. De hitatõe eiꝰ & ſtructura uillaꝝ eiꝰ.

HAbitauit priꝰ in ſuburra modicis ædibus:poſt aũt põtificatũ maximũ in ſacra uia domo pub.Mũdiciaꝝ lautitiarũq; ſtudioſiſſimũ multi ꝓdiderũt:uillã in nemorẽſi a fundamẽtis inchoatã:magnoq; ſũptu abſo

PHI. Reuocare a uertice.i.ab eminẽtiore capitis pte:q̃ capillis hirſuta eẽ ſolet reducere ad occultãdũ caluitiũ qđ in anteriore ferme capitis pte ſolet accidere pp humiditates ſpermatis quæ illinc in inquit albertus magnus maxĩe reſoluunt:apuleius ĩ dogmatæ platonis:deniq; ĩnq̃t ipſius capitis uerticẽ ſpecta cõtectũ tenui cute capilliſq; hirſutũ aduerſus uĩ frigoris:& caloris. auctor eſt Pli.in.xi.uertices ĩterdũ homini binos eſſe.de uertice ſic ſcribit Quintilianus in.viii.uertex ẽ cõtorta ĩ ſe aqua uel qcq̃d aliud ſimiliter uertit:ĩde pp flexũ capilloꝝ ps ſũma capitis ex hoc qđ ẽ in montibus eminentiſſimũ:recte dixeris hæc omnia uortices proprie tamen unde initiũ eſt.antiqui uortices per o litterã pronunciabant.primus africanus per e litterã uertices dixit. Ius laureæ coronæ:ut ita.S. caluiciũ occultaret eſt autẽ coronã triũphalis:de qua plura alias.ab hac una arboꝝ nomen ĩpoſitũ ẽ hoĩbus.nã laurea tullius dictus eſt Ciceronis libertus.cuius extat carmẽ ap̄ Pliniũ graphice cõcinatũ. folium lauri ꝓprie laureã dicimus ut ſentit idem Plinius:ſed & pro corona accipit.inde laureola dicta. Lato clauo:latus clauus ueſtis eſt ſenatoria:& ordĩs ſenatorii peculiare fuit id inſigne.inde laticlauios appellari ſenatores ſæpe legimus oratius primo ſermonũ deſcribere uolẽs ſenatorẽ dixit.& latũ demiſit pectore clauum.ab ouidio clauus ſimpliciter dr̃ pro ſenatoria dignitate illo uerſu.curia reſtabat claui menſura coacta eſt ur̃ dici latus clauus a textura de qua epigrãmaticus poeta ĩ hẽdecaſſyllabo.& lato uariata mappa clauo.latiore clauo tullus hoſtilius prius e regibus rõanis uſus ẽ:quẽ purpura cõtextũ fuiſſe docet Pli. Fimbriato.antiq fibꝝ dicebãt extremũ.uñ ĩ ueſtimẽtis fimbriæ & ĩ iecore extremæ ptes fibræ nuncupãt:& fiber põticus dictus caſtor aĩal q̃drupes ab extrẽa flumĩs ora.ubi maxĩe ſolet uideri.auctor mar. Varro. fimbriata urticæ folia eſſe tradit plinius ex quo colligimus qualis ſit poſitura & flexura fimbriaꝝ . græci fimbria κρασπεδον.uocãt. Fluxiore cinctura:laxiore & minime aſtricta fluxa fuiſſe ueſtimenta partorũ teſtis eſt lucanus illo uerſu illic & laxas ueſtes & fluxa uiroꝝ uelamẽta uides. Male p̃cinctũ:macrobius in.ii.ſaturnaliũ:tradit Ciceronẽ poſt uictoriam Cæſaris interrogatum cur ĩ electiõe ptis erraſſet. dixiſſe p̃cinctura me decepit.Iocatus ẽ.n.in Cæſarẽ q ita toga p̃cingebat:ut trahẽdo laciniã uellut mollis incederet.adeo ut ſylla tãq̃ ꝓuidus dixerit põpeiano.caue tibi illũ pueꝝ male p̃cĩctũ. In ſuburra:uicus ẽ rõæ: a quo regio ſuburrana nũcupat.ſcribit Iunius ſuburrã ab eo dici qđ fuerit ſub urbe antiqua mar. Varro aũt a pago potius ſuccuſano dictam putat ſuccuſſam:ĩde ĩmutatis litteris ſuburrã cuius rei inditiũ eſt qđ antiqtus p.C.litterã nõ p.B.ſcribebat.in ſuburra erãt meretricũ diuerſoria:quæ ob id ſuburranæ noĩant

Vertices bini

Latus clauus

Fibrum

Fibræ

Fimbriæ

Fimbriatũ

Suburra

Suburranæ meretrices

Via ſacra
Munditiæ
Lauticiæ
Artemiſiū

a poetis. In ſacra uia:ſacrā uiā celebrauerūt ueteres ſcriptores:qm̄ triūphātes illa in capitoliū ibāt:quam ortitius ſacrū cliuū in carmine lyrico nūcupauit.ſacrā uiā qdā appellatā eē exiſtimāt.ꝙ in ea fœdus ictum ſit iter romulū ac tatiū tēdebat aūt a regia uſq; i arcē. Mūditiaꝝ:marius apud ſaluſtiū ait mūditias mulieribus.laborē uiris cōuēire.Seneca texās deſidiā.& mollitiē romāæ iuuētutis fecit antitheton ꝑ q̄ elegās cū ait certare cū fœminis & īmūdiſſimis ſe excolere mūdiciis nr̄oꝝ adoleſcētiū ſpecimē ē.mūdus dr̄ lautus & purus:cuius cōtrariū ē īmūdus:uñ mūditia & īmūditia deriuāť. Lauticiaꝝ.laudiciā dici uoluerūt epulaꝝ magnificētiā a lauatiōe:qa apud antiquos hæ elegētiæ q̄ nūc ſūt nō erāt:& raro aliqs lauabat.lautā cœnā lautū hoīem ab elegātia & nitore dici nullus ignorat.apđ ueteres elegās is dicebať q nimis læto amēocq; cultu uictuq; eēt.mūdiciaꝝ referre debemus ađ habitationē Cæſaris elegātiorē:& ſupellectile nitidiorē:& mācipia ꝓcioſiora:lauticiaꝝ uero ad magnificētiā cōuiuādi.iupiter ſi dn̄s fuerit gēituræ facit ut inquit Iulius firmicus amatores munditiarum. In nemorenſi:prope ariciam lucus eſt dianæ ſacer: quem græci artemiſium uocant quaſi dianium.latini nemorenſe dixerunt.unde & nemorenſis rex dictus eſt ſacerdos illius religionis:de quo copioſe dicemus in caligula.

M.AN· Reuocare a uertice:i anteriorē ꝑtē ad Caluitiū tegēdū retrahere. Laureæ corōæ:qđ triūphātiū iſigne fuit. Lato clauo:tūica lati claui:q purpurea erat ſenatorii ordīs iſigne:Pli.Annuli diſtixere alterū ordinē a plebe:ut ſemel cœpāt eē celebres.ſicut tūica ab ānulis ſenatū:q̄q̄ & hoc ſero:uulgocq; purpura latiore tūica iuēimus ēt ꝑcōes uſos. Trāqllus i Auguſto:Tunica lati claui reſuta ex utraq; ꝑte ad pedes decidit. Ad māus fimbriato:māicata tūica:q̄ uiros uti Romæ:& toto latio idecoꝝ fuit:ſolis fœmīs id genus lōge lateq; diffuſū cōuēire exiſtiarūt hmōi tūicæ chiroditæ dictæ.Ci.& Maro eas uiris uelut indecoras exprobrāt:māicatis iqt ille & talaribus tūicas Poeta:Et tūicæ māicis & hēt redimicula mitræ.qd autē fimbriatū:ſit Plinii uerba ꝓſpicue demōſtrāt:q fimbriatā auellāæ nucis barbā eē dixit multifariā.ſ.i ora recīſā:græci τουσστύσαγωτουσ floccos appellāt:qbus ꝑditas ueſtes Aegyptii:ut Herodotus ait:uulgo uſurpabāt:eas Laurētius Vallēſis hō ipēſe doctus fimbriatas i latinū uertit. Floxiore:laxiore. Male ꝑcinctū:Cæſarē adoleſcētē:q nō arcta & cōpſſa:ut cæteri ſolerēt:cīctura:ſed fluxa utereť. Macrobius ſcribit Syllā pōpeiū mōuiſſe:ut caueret ſibi a puero male ꝑcīcto.Cicero rogatus cur i electiōe ꝑtiū ciuili bello deceptus fuiſſet:ꝑcīctura inqt me decepit.q.dicere uoluiſſet hitus cīgēdi:q Cæſarē mollē futurū arguebat. Idē Macrobius ait Cæſarē ita ꝑcīgi ſolitū:ut laciniā traheret. In ſuburra:ꝑte urbis admodū celebri dicta:ut Varrōi placet:qđ ſub terreo muro carmaꝝ eēt:q̈ſi ſub mura. Sacra uia:ꝑ quē circēſibꝫ ludis ſacroꝝ pōpa traducebať.Pli.mox Cæſar dictator totū foꝝ romanū itexit:uiāq; ſacrā ab domo ſua icliuū uſq; capitolinū. Domo publica:publico ſūptu cōducta:aut certe publice poſſeſſa. Latitiaꝝ:magnifici elegantiſq; epulaꝝ apꝑatus.Feſtus:Lautitiā epulaꝝ magnificētiā iterꝑtať a lauādo nomē fcm̄:pl'es lautitias ſcribūt. Plutarchus uero i q̄ōnibus lautias.Idē auctor oſtēdit mūera fuiſſe.q̄ ex terraꝝ gētiū legatis dari cōſueuerit. In nemorēſi:i aricio:nemꝰ.n.appellabať lucus:haud qdē lōge ab Aricia:ubi lacus:qđ ſpeculū Diāæ dr̄ hīc nemorēſis lacus:& nemorēſis ager:ut tuſculāus ager dictus:hodie ē i eodē loco oppidū:qđ ueteri appellatōe nemus dr̄:nemorēſi ergo:ut diximus:aricio:ſic nemorēſis rex:q ſacra arcinæ dianæ faciebat.

lutam:qa nō tota ad animum ei r̄nderat totam diruiſſe:q̄q̄ tenuem adhuc & obæratum : in expeditionibus theſſelata & ſectilia pauimenta circumtuliſſe.

De cupiditate gemmarum margaritarum & ſignorum operis antiqui eius.

BRitāniā petiſſe ſpe margaritarū:q̄rū amplitudinē

Pauimenta
Teſſelata
Sectilia

PHI. Quāq̄ tenuem:minime opulētū. Oberatū:hoc ē æꝛ̄ alieno aſtrictū ac debitorē:ſicuti ſupra declatū ē. Teſſelata pauimēta:uictruuius.architectus in.vii. de architectura meminit pauim̄toꝝ teſſelatoꝝ atq; ſectiliū:ſcribitq; pauimenta ſectilia & teſſeris ſtructa oēs āgulos æq̄les hr̄e debere.dici aūt uideť teſſelata a teſſeris:q̄rū forma q̄drata ē:& ſectilia qm̄ in ꝑticulas ſecta ſūt ut quocūq; uelis poſſint circūferri talia habebat Cæſar i expeditiōibus i teſſelato pauimēto teſſerulæ oēs arte cōponūť atq; coagmētāť.de quo illđ ē Cicerōis ex tertio de oratore ductū ex uerſu lucilliāo.q̄ lepidæ lexes ſyntheſis cōpoſitæ.ut teſſerulæ oēs arī pauimēto atq; ēblemate uermiculato idē i eo libro cui titulus ē orator eadē uerba uſurpat.Quintilianus quoq; i.ix.ad lucillianū uerſū reſpiciēs iqt teſſerulas ut ait lucillius:ſtruet & uermiculate lexis cōmittet lucilliāus aūt uerſos quo pauimētū teſſelatū deſcribiť.a Pli.referť ·i.xxxyi.ſic ſcribēte frequētata uero pauimēta arī cibricū bellū magna gr̄a aīoꝝ idicio ē lucilliāus ille uerſus.Arte pauimenta atq; emblamate uermiculata.Dicunť aūt pauimenta a uerbo uetuſto pauire:qđ ferire ſignificat qđ & Mar.Cato ſignare uī cū ait pauimenta ad hunc modū facito.de teſta arida pauimentum ſtruito:ubi ſtructū ē pauito fricatoq; oleo ut pauimentum bonum fiet.multi iuga pauimentorum genera fuerunt apud ueteres.erāt lithoſtrata paruulis coagmentata cruſtis.erant ſubdialia a græcis inuenta:quæ ſub dio erant & in apto:quæ ubi hyemes gelant:ſunt inutilia:erant & aſarota.De quibus papinius in ſiluis.ſuberātq; nouis aſarota figuris. Plinius appellat euſarota quoniā purgamēta cœnæ i pauimēto euerti ſolent:ε υ.græce diciť bene &: σαρῶ uerro.fuerunt & pauimenta barbarica ſubregularica cauſanea ſcalptura nominata.fuit & pauimētū græ

Pauimenta
unde
Pauire qd
lithoſtrata
Subdialia
Aſarota

coꝝ nigꝝ:ĩ quo miniſtrãtes frigus nõ recipiũt:& ſi fuerit pedibus nudis a pauiméto pauimétare qđ ſigni ficat pauiméto ſternere & pauimentatus deriuãť.Ci.in epl'is.ad Qu.F.ſũmã dignitaté pauiméta porticus hébat Pli.in.xxvii.ergo pauimétãdũ ubi ſata ſit céſent pallidius ſcribés qũo in uilla ſint pauiméta faciéda teſtaceũ ꝓbat pauimétũ teſſeris aut ſcutulis ſtructũ qbus æquale reddať angulis lateribuſcꝫ cõiũctis:ſunt aũt pauiméta domoꝝ ſolidatiões. Spe margaritaꝝ:auctor é Pli.in.ix.& ſolinus in collectaneis in britan nia naſci puas & decolores margaritas:ex qbus Iulius Cæſar thoracem fecit:qué ueneri genetrici in téplo eius dicauit ueteres margaritã fœminino gñe:& margaritũ neutro dixere.hinc illud a Hieronymo ꝓuer bialiter ꝓlatũ in epl'a ad demetriadé.tãti ut dr̃ uitrũ:quãti margaritũ:in hãc ſniam ſcribit Tacitus in lib. de uita Iulii agricolæ.fere britãnia auꝝ & argẽtũ & alia metalla gignit:& oceanus margarita:ſed ſubfuſca & liuétia Rõani margaritas appellauerũt uniões ab eo:ꝙ nulli duo ĩdiſcreti repiãť a margarita margari tarii dicti negociatores mãgoneſcꝫ margaritaꝝ.Luna deflués a uener̃ margaritarios facit ut iqt firmicus.

Margin: Pauimētũ nigrum — Margarita — Margaritũ

M.AN. Oberatũ:aliéo ære laborãté. In expeditõĩbus:qbus ditatus é ĩ Hiſpãia prĩo:mox ĩ gallia: qdã ĩde hñt:nõ ut ſit ſenſus ꝓcedéte tpe:cũ bella admiſtraret. Theſſellata:theſſellis minutis lapidibus ſtrata. Sectilia:a ſecãdo ſectile dr̃:marmoreis cruſtis cõmunita:Lythoſtratũ ĩtelligit:q̃le ꝑneſte:ut Pli.ait: ĩ for tũæ delubro fuiſſe cõſtat:puulis id cruſtis cõſtat:a nr̃is ſectile dr̃ λιθοσ.n.lapis στρωτον ſtratũ dr̃: non me latet eſſe q lignea hæc fuiſſe ĩterꝑtenť:qa expeditõibus circulator Tranqllus dixerit:ſed ad uillæ ſtru cturã oĩa cõmode referas. Pauim̃ta:ſolidam̃ta domus:a feriédo dcã:ꝙ dũ fiũt ne:rimas cõtrahãt plĩbus fil' diebus uirgis aut malleis feriũť.Pauire ueteres ferir̃ dixere.Lucil.Palmiſcꝫ miſellã deputi.Affra. Oppu nis pueri coercéť.i.uerberibus pauimétoꝝ gña plura:ſtructuræ uarietaté ex Pli.reqre. Spe mar.exiguæ ſunt & decolores margaritæ:ut idé auctor ait in Britãnia:quo genere ornatiſſimũ thoracé Cæſar Veneri genitrici dedicauit.

conferentem interdum ſua manu exegiſſe pondus : gẽmas: torreumata:ſigna:tabulas opis antiqui ſemp aĩoſiſſime cõ paraſſe:ſeruitia recentiora : pollicioracꝫ immenſo præcio: & cuius ẽt ĩpm puderet:ſic ut rationibus uetaret inferri.

De comitiis & domeſtica diſciplina ſuorum.

Conuiuatũ aſſidue ꝑ ꝓuĩcias duobus tricliniis:uno quo ſagati palliatiue altero quo togati cũ illuſtrio ribus ꝓuinciaꝝ diſcũberẽt. Domeſticã diſciplinã in paruis ac maioribus rebus diligenter adeo ſeuerecꝫ rexit piſtorem alium q̃ ſibi panem conuiuis ſubiicientem cõpedi bus uixerit:libertum gratiſſimum ob adulteratam equitis Romani uxoré q̃uis ullo quærẽte capitali pœna affecerit.

PHI. Exegiſſe:iqſiuiſſe ꝑdidi ciſſe:nã Cæſar ſua manu explora bat inqrebatcꝫ q nã eẽt põdero ſior. Toreumata τορευω uer bũ græcũ ẽ:qđ ſignificat ſculpo & celo:ĩde toreumata oꝑa dicũ tur ſculpta & fabrefacta τορευτησ:ſculptor & celator. auctor eſt Pli.ĩ.xxxiiii.primũ phidiã ar té toreuticem apuiſſe & demon ſtraſſe:q̃ policletus ſiciõius mox erudiuit: acõſumauit.Marcialis. Artis phidiacæ toreuma clarũ. Signa : ſtatuas : & ſimulachra ænea marmoreacꝫ:docet Ci. in uerrinis multos Romanos cupi dos fuiſſe huiuſcemõi ſignorũ.

Margin: Toreumata

Tabulas op.an.Auctor é Pli.ĩ.xxxv.Thimomachũ byzãtinũ pinxiſſe Cæſari aiacé & medeã:uédidiſſecꝫ eas tabulas talẽtis octoginta:q̃s Cæſar poſuit ĩ æde ueneris genitricis:hoc idé mẽmorat in ſeptio. Serui tia recẽtiora:ſcribit iuriſcõſultus digeſtis de edilitio edicto:mãcipia nouitia ꝑcioſiora eẽ ueterãis: iõcꝫ ple ricꝫ ſolẽt mãcipia:q nouitia ñ ſũt q̃ſi nouitia diſtrahere:ad hoc.S.ut pluris uẽdãt:ſeruitia appellat trãqllus ipſos ſeruos atcꝫ mãcipia Liuius.Qui ſeruitia nõ cõmouit auctor. Rõnibus ĩfer.rõnariũ ĩtelligit eũcꝫ co dicé:in quo accepti & expẽſi rões deſcribũť.ſenſus eſt pudebat Cæſaré enormis ꝑcii quo ſeruos cõpabat iõcꝫ nolebat ĩ rõnario pſcribi eã ſũmã quã ĩpẽderat ĩ ẽptioné ſeruorũ maximũ ſerui daphnidis ꝑciũ fuit q emptus é a.M.ſcauro tribus milibus &.dcc.ſeſtertiis. Cõuiuatũ:extrĩſecus ſubĩtelligẽdũ é uerbũ illđ ꝓ diderũt.qđ ſigñat tradiderũt mẽorauerũt hãc figurã grãmatici zeuma a ſupiori appellãt. Quo ſa.pal.ſa gatos dicius ĩductos ueſte militari:eſt.n.ſagũ ut inqt nonius militare ueſtimẽtũ.ſcribit Ci.ĩ philippicis ſa ga ſũmi ſolere ĩ bello atcꝫ tumultu:& qñ ĩ ſagis tota ciuitas erat:cõſulares uiri togati eẽ ſolebãt.Marcialis uis te purpureũ marce ſagatus amẽ.a ſago fit ſagaria ut ab argẽto argẽtaria:de q̃ ĩ annotatõibus. Palliati græci & hitu græco ueſtiti.ẽ.n.palliũ græcus hitus.Vñ comediæ palliatæ dicũť:q̃ ſcriptæ ſũt ſcđm ritus & hitus hoium palliatoꝝ.i.græco.autores dõatus & diomedes. Togati.Rõani ẽ:toga cõis ueſtis rõanoꝝ q̃ nõ ſolũ uiri:ſed ẽt fœmiæ utebãť.ĩterdũ toga accipiť ꝓ peculiari hitu cliẽtũ & ſalutatorũ : q togati ibãt ſalutatũ ut ſportulã cõſeqrẽť.Marcialis.mãe uela media nocte togatus ero.eiuſdé ĩ apophoretis diſticõ ẽ. cui titulus é toga ſi matutios facile ẽ tibi rũpe ſomnos:mẽtita ueniet ſportula multa toga. Piſtoré. piſto res uocãus eos q pané faciũt Mar.Var.ĩ ſatyra de edulis:ſi q̃tũ ope ſũpſiſti ut tuus piſtor bonũ faceret pa né.Atteius capito piſtores tãtũ eos q far piſebãt noiatos eẽ tradit eoſcꝫ coqre ſolitos pané toſtũ lauciori bus piſtoré & coquũ apđ ãtiquos eũdé fuiſſe accepimus ſcribit Pli.piſtores rõæ nõ fuiſſe ad ꝑſicũ uſcꝫ bel lũ:ipſi.n.rõani faciebãt pané:mulierũcꝫ id opus erat.Antiq piſtoré hẽbãt ĩ nũero ſeruoꝝ. uñ ait iuriſcon

Margin: Seruitia — Sagum — Palliatæ — Toga — Vocati piſtores

ſultus de legatis tertio.ſiqs ſeruos habuerit ꝓprios:ſed quoꝝ opas locabat uel piſtoricas:uel hiſtrionicas: ſeruoꝝ appellatiõe ẽt hos legaſſe uĩ.a piſtore piſtoriũ opus deriuaẽ.hic piſtor accipiẽ ꝑ pãifice:ſic.n. dĩ.q facit panẽ.ſenſus eſt trãqlli Cæſarẽ iõ cõpedibus uixiſſe piſtorẽ:qa nõ eũdẽ panẽ oĩbus cõuiuis exhibebat

Eadẽ ĩmẽſa ponẽda

appõebatqȝ ipſi Cæſari ſiligineũ & dilicatiorẽ.cõuiuis uero ſcđariũ & cibariũ:qđ mĩme fieri decet.nãqȝ ut refert Pli.ĩ epiſtoľ cõuictores cũctis rebus exæq̃re debemus quos mẽſa & thoro equimus:repħẽditqȝ quẽ dã ſordidũ ſiľ & ſũptuoſũ q ſibi & paucis opima q̃dã:cæteris uilia & miuta appõebat.hic illđ epigramatici poetæ cur ſine te cẽo:cũ tecũ põtice cenẽ.Cato cũ ĩ hiſpaniã nauigaret nõ aliđ iq̃t uinũ bibi q̃ remiges: ĩ tm̃ diſſilis iſtis:q ut ait elegãter Pli.ẽt cõuiuiis alia q̃ ſibimet ipis miſtrãt:aut ꝓcedẽte mẽſa ſubiiciũt. Xenophon ĩ.viii.pediæ laudat ciꝝ:q cõuictoribus eadẽ q̃ ſibi appõeret eſculẽta.Merito itaqȝ Cæſar puniuit ĩprobũ piſtorẽ:cum has ſordes conuiuales aſpneretur. Nullo querẽte:& ſi nullus conquerebatur.

Toreumata

M.AN. Cõferẽtẽ:cõparãtẽ. Exegiſſe:margaritis utraqȝ mãu ĩpoſitis eaꝝ põdus exploraſſe. Toreumata:Criſpus tabulas:ſigna toreumeta emũt τορέυειν ſculpe:uñ τορευματα græci dicũt. Tabulas pictas antiq opis:Pli.ꝓcipuã tabulis auctoritatẽ Cæ.dictator fecit Aiace & Medea añ ueneris genitricis ædẽ dicatis. Animoſiſſime:ſine ullius ꝓcii reſpectu. Seruitia recentio.alicũde primũ aduecta. Inferri:aſcribi.

Sagum

Sagati:milites.ſ.ſagũ militare ueſtimẽtũ.Sa.uti metello ĩ ſagoherculeio ĩ brachio tela uẽirẽt.Ver.Virgatis lucẽt ſagulis hmõi ueſte iactare hoĩes cõſueuere.Idẽ Trãql.ĩ Nerõe:Solitus ĩ ualidũ quẽqȝ obuiũ:uľ potulẽtum corripere ac diſtentio ſago impoſitũ in ſublime iactare:Mar.Ibis ab excuſſo miſſus in aſtra ſago.

Palliati:græci & alii peregrini generis uiri:quĩ pallio honeſtiore ueſtis genere : lateqȝ diffuſe utebantur.

Togati:ro.quorum toga peculiaris fuit.Verg.ro.rerum dominos gentẽqȝ togatam. Subiicientem:apponentem. Alium pa.ſecundarium intellige:Lampridius ſequẽtem appellauit.

De pudicitia eius ꝓſtrata apud Nicomedẽ regem.

PVdicitiæ eius famã nihil qdẽ ꝑter Nico.cõtuberniũ læſit:graui tñ & penni opprobrio:& ad oĩum ↄuitia expoſito.Omitto Calui lici notiſſimos uerſus:Bithia qcqd & ꝑdicator Cæ.unq̃ habuit.ꝑtereo actiones Dolobellæ:& Curiõis patris:in qbus Dolobella pellicẽ regię ſpõdã iteriorẽ regiæ lecticæ:ac curio ſtabulũ Nico.& bithynicũ fornicẽ dicũt:miſſa ẽt facio edicta Bibuli: qbↄ ꝓſcripſit collegã ſuũ bithynicã reginã:eiqȝ regẽ antea fuiſſe cordi nũc eẽ regnũ.Quo tpe ut.M.B.refert Octa. ẽt qdã ualitudĩe mẽtis libius dicax ↄuẽtu maxio:cũ põpeiũ regẽ appellaſſet ipm rginã ſalutauit.Sed.C.Mẽ.ẽt ad ciathum & uinũ nicomedi ſtetiſſe obiecit:cum reliqs exoletis plẽo ↄuiuio accubãtibus nõnullis urbicis negociatoribus quoꝝ refert noĩa.Cicero uero nõ ↄtẽtus ĩ qbuſdã epiſtolis ſcripſiſſe a Satellitibↄ cũ ĩ cubiculum regium eductũ ĩ aureo lecto ueſte purpurea đcubuiſſet.floreqȝ ætatis a Venere orti ĩ Bithynia cõtaminatum.quõdã ẽt ĩ ſenatu defendẽti enixe cãm filiæ Nicomedis:beneficiaqȝ regis in ſe commemoranti:remoue inquit iſtæc oro:quoniam notum eſt:

PHI. Nicodemis cõtuberniũ: qñ adhuc adoleſcẽtulus deſedit apud Nicomedẽ factuſqȝ ẽ eius cõtubernalis oppido q̃ familiaris:de quo ante dictũ ẽ. Bithinia qcqd:iſti ſũt uerſuscalui poete:qbus:Cæſarẽ pudicitiam ꝓſtituiſſe nicomedi ſignificabat.& ẽ dimidiatus heroicus & ĩteger pẽtameter uerſus:de caluo mox dicemus haud ĩdigna mẽoratu.

Pedicator

Pedicator Cæſaris.S. nicomedes ſtiprator latini pedicatorem appellãt amatorẽ pueroꝝ:quem græci αρσενοκίτιν dicũt & alia dictõe ϖύγιατην.pedicare uerbũ obſcenũ ẽ qđ ſignificat ꝓpoſterã cũ maſculis libidinẽ exercere.græci dicũt ϖυγιγέιν.Iulius firmicus hoc genus hoĩes uocat libidinoſa cupiditate ꝓpoſteros obſcœnãqȝ hãc ĩfãdãqȝ libidinẽ ꝓpoſteram appellat.

Præpoſtera libido

Prætereo actiões dolobellæ:aliud ẽ ĩ inqt Pli.ĩ prĩo epiſtolaꝝ:actio bõa aliud oro.ꝑt.n.fieri ut ſit actio bona:q̃ nõ ſit bõa oro.ẽ aũt oratio

Actiones

actiõis exẽplar & q̃ſi archetypon actionẽ dixerũt eẽ Cicero & qntilianus q̃ſi corpis eloquẽtiã.Agit orator cauſas ĩ foro.Vñ actiões dictæ tales nũc ſignificãẽ dolobella:quẽ Cæſar accuſauit & curio actiões ſcripſerãt:ĩ qbus Cæſarẽ taxabãt tãq̃ ĩpudicũ & Cynedũ nicomedis.ſũt & actiões ꝑs iuris ex legiõibus cõpoſitæ de qbus ſcribũt iuriſcõſulti.ẽ & actio gñale nomẽ uulgo notũ. Pellicẽ reginæ:pellex ut inqt iuriſconſultus illa uulgo appellaẽ:q̃ cũ eo cui uxor ſit:corpus miſceat.ĩde apud oratores & poetas pellex nõ tã uiri q̃

Pellex Pellicatus

uxoris nuncupatur.Cicero:uxor generi:nouerca filii:filiæ pellex.hoc idem oſtendit lex numæ regis antiq̃ſſima.Cuius hæc ſũt uerba.pellex edẽ iunõis ne tãgito.ſi tãgit crinibus dimiſſis iũoni agnũ fœminã cædito.ĩde pellicatus dĩ ſicut cõcubiatus.Igiẽ dolobella cæſarẽ cuius corpi aſſueuerat nicõedes. appellabat pelicẽ regiæ uxoris.S.nicõedis.Spõdã ĩteriorẽ:cõſueuit cõcubĩus & cõcubia ĩ ꝑte ĩteriore ipſius lecti atqȝ

Stabulũ

lectice cubare ĩ ꝑte uero exteriore ipſe uir. Stabulũ:ueluti ꝓſtribulũ.a plauto ſcortũ dictũ ẽ ſeſſibulũ merũ. Bithynicũ fornicẽ.i.lupanar regis.fornicẽ.n.appellamus cellã meretriciã ſeneca ĩ.ii.cõtrouerſiaꝝ.

Fornix

Redoles adhuc fuliginẽ fornicis & ĩ priapeiis nigri fornicis oblitus fauilla.ĩde fornicatio & fornicari đriuaẽ

qd ille tibi:& qd illi tu dederis. Gallico deniq triũpho mili tes eiɔ iter cætera carmia:q̃lia currũ pſequẽtes iocularíter canũt:ẽt uulgatiſſimũ illđ pnũciauerũt: Gallias Cæſar ſubegit: Nicomedes Cæſaré. Ecce Cæſar nũc triũphat: qui ſubegit gallias: Nicomedes nõ triumphat q ſubegit Cæſaré.

De luxuria & libidine eiuſdem:

PRonũ & ſũptuoſũ i libidíes fuiſſe cõſtãs opinio ẽ: plurimaſq & illuſtres fœmías corrupiſſe: i qbɔ poſtumiã: Seruii Sulpitii: Loliã: Aulii: Gabinii: Tertulã. M. craſſi ẽt: Cn. Põ. Mutiã. Nã certe Põpeio: & a curióibɔ pre & filio & a multis exprobratũ ẽ: qđ cuius cã poſt tres libos exegiſſet uxoré: & qué gemẽs Aegiſtũ appellare cõſueſſet: eiɔ poſtea filiã potẽtiæ cupiditate i mrĩmõiũ recepiſſet: ſed añ alias dilexit. M. Bruti matrẽ Seruiliã: cui & pxio ſuo cõſulatu ſexagies ſextertiũ margaritã mercatus ẽ: & bello ciuili ſup alias dõatiões ampliſſima pdia ex auctionibus haſtæ

Miſſa facio. Rhetorica ẽ exornatio: quã uocat occupationẽ. Collegã ſuũ: Cæſaré q fuit collega bibuli i cõſulatu. Bithynicã reginã: tãq Cæſar loco regiæ & fœuiæ fuiſſet apud nicomedé. Regé fuiſſe cordi: dilexiſſe nicomedé ut maritũ. Nũc regnũ: Quod cupet regnare. Ad cyatũ ſtetiſſe: ad cyatũ ſtare dicũť pyncernæ ipſis regibus: qbus cythiaſſant hoc ẽ i cytho uia miſtrãt. hoc. n. ſignificat cythiaſſaŕ: quo uerbo uſus ẽ plautus: ſic ſcribẽs i menecmis. Nõ ſcis qa ego ſim q tibi ſepiſſime cyathiſſo apud nos qñ potas. Exoleti: dicũť ciedi adultiores q iã oleſcere. i. creſcere deſierũt. olí Alexãder Romãus ipator exoletos heliogabali iuſſit deportari: aliquos ẽt naufragio mergi. Vrbicis. i. urbãis hoc ẽ romanis. A. gellius uenũ hercle dediſſẽ res ruſticas & urbicas emiſſem. apud iuriſcõſultos mentio fit de ſeruis urbicis & ruſticis. A uenere orti. i. cæſaris qui oriundus erat a uenere p iuliũ aſcanium ueneris nepotem. Defendenti niſæ cãm. quidã legũt niſæ & intelligunt nomen eſſe ppriũ filiæ nicomedis. ego exiſtimo legendum eſſe enixe qđ ſignificat uehementer: cuius ſuperlatiuum eſt enixiſſime. Scribit. au. gellius citat teſtimonium ex oratiõe Cæſaris: quã pro bythinis dixit: quæ fortaſſis fuit hæc de qua nunc loquitur tranquillus.

M. AN. Opprobrio: iſamia. Calui Licinii: caluũ Liciniũ Fabius iter claros repõit oratores: ſed hũc arbitror poetã fuiſſe: ad qué Catullus. Heſterno licini die iocoſi. huius quoq endeca ſyllabũ illđ ẽ i Qu. Curiũ: & talis Curius p eruditus. Et pdicator: corruptor: ſtuprator: Actiões: orones p ſe hitæ. Cornelli Dolobellæ: qué Cæſar: ut diximus admodũ iuuẽis accuſauit. Pellicé regiæ: pellex ea dr: q cũ eo cui uxor ẽ ſe turpiter miſcet. Sa. Filia mri pellex. Iu. aut ficta pellice plorat. Fornicé: pſtibulũ. Idé auctor: Quocũq i fornice nati: Mar. Raraq ſuo. mẽni fornice rima patet. Bithyniæ reginã: emphaticos: Nicomedis uxoré. Nũc eé illi regnũ. i. regnũ affectare. Liberius dicax: liberæ dicacitatis ẽ: ut Fabius ait: dicacitas ſermo cũ riſu ali qué iceſſẽs. Cõuẽtu maxio: frequẽti hoíum cõceſſu: aut ſtãtiũ corõa. Põpeiũ regé: ad Alexãdrũ macedoné credo alluſit: quo noíe ob lieamẽtoꝝ ſiĺitudiné a qbuſdã p iocũ ẽ Põpeius: ut plutarchus ait: appellatus q̃q iuuẽili ætate mores: & uerẽdi: & regii eodé auctore i eo emiuere. C. Memius: is ptor i aſia: & circa Bithyniã: ut Catulli carmé teſtať: répu. admiſtrauit. Exoletis: ſcortis maſculis iã adultis. Lãpridius. Meritorios quoq pueros exoletos appellauit: Lẽonũ ingt uectigali meretricũ & exoletoꝝ. Vrbicis Romæ agentibus i urbe habitãtibus. Cõmemorãti: referẽt: pdicãti ſe officiũ: nõ mercedé ſecutũ: p Ci. & Fabius pcipiũt eẽ aſſimulãdũ etiam ſi nõ ſit. Gel. in ea orone: quam pro Bithiniis habuit huiuſmodi principio eum uſum ſcribit: uel pro regis Nicomedis uel pro horum neceſſitate quorum res agitur.

PHI. Quid ille tibi: uerba ſũt Ci. qbus urbãe & mordaciter taxauit Cæſaré dicẽs notũ eſſe. qd cæſar acceperit nicomede & qd ipſe uiciſſim dederit nicomedi: ubi occulte ré turpé & obſcenã dediſſe itelligi uoluit. Iocolariter canũt: moris fuit apud ueteres romãos. ut milites in ipatoré triũphãté iocos militares ipune dicerẽt: qđ idicat Liu. ſic ſcribẽs đ camillo. Dictator recupata ex hoſtibus pria triũphãs i urbẽ rediit: iterq iocos militares quos icõditos iaciũt romulus appellabať huic ſniæ aſtipulať illđ epigrãmatici poetæ: cõſueueŕ iocos ueſtri quoq ferre triũphi: materiã dictis nec pudet eſſe ducem. Subegit: iocus ẽ ductus ex anticipiti iſtius uerbi ſignificatiõe. Nã ſubigere ſignificat uicere & domare: & ſubigere dicitur pedicare ſubagitans cynedum. inde ſubactores a lampridio dicti ſunt pedicones: quoꝝ multitudinem heliogabalus iperator habuit in comitatu: ſubegit gallias pro domuit accipitur. ſubegit. Cæſarem pro ſubagitauit ſtuprauitq. Sumptuoſum: feciſſe ſumptus & impenſas magnas cauſa libidinum ſumptuoſus & quæſtuoſus opponuntur. Poſthumiam ſulpitii. S. uxorem abſoluta elocutio eſt & frequẽs apud doctos. ut ita dicamus ſetentia Ciceronis: mutia pompeii: & extrinſecus ſubintelligitur uxor. Cuius cauſa: exegiſſet uxorem. Pompeius plures habuit uxores uidelicet antiſtiam: qua repudiata duxit emiliam ſyllæ priuignam. habuit & mutiam & Iuliã atq corneliam cum mutia diuortium fecit quãdo reuertens a uictoria mithridatica intellexit eam ſua impudicitia domum dehoneſtaſſe: uerum: ut auctor eſt Plutarchus: neque tunc neque poſtea cur illã repudiaſſet cõfeſſus eſt. exiſtimat tranqllus eã repudiatã fuiſſe iulii Cæſaris cauſa: cum quo

Fornix

Cyathiſſo

Exoleti

Subigere

ſubactores

Mutia
pō.īpudica
Aegiſtus

exercebat adulteria abſente marito.īpudicitiá mutiæ uxoris pōpeii taxat hieronymus libro cōtra iouinianum prīo his uerbis.Cn.pōpeio mutiá uxoré īpudicitiam:q̄ pontici ſpadones & mithridaticæ ambiebát catcruæ:cum cæteri putarét eum ſcienté pati:indicauit in expeditiōe cōmilito:& uictoré totius orbis triſti nūcio cōſternauit. Aegiſtū appellare: ægiſtus adulter fuit cliténeſtræ uxoris agaménōis:ex cuius adulterio notiſſimo Pōpeius Cæſaré ægiſtū appellabat.de hoc ouidius.Queritis ægiſtus quare ſit factus adulter īpromptu cá eſt deſidioſus erat.qdá dicút conſilio ægiſti agaménōem ab uxore ueſté accepiſſe clauſo capite qua īplicatus adulteri manibus interiit. Eius poſtea filiam.S.Iuliá quam Cæſar pōpeio collocauit ut ſupra dictum eſt. Bruti matré ſeruiliam:ſeruilia Catonis uticenſis ſoror marci bruti fuit:mater quam Cæſar adhuc adoleſcens amauit:& cum eo tp̄e quo hic amor ferueſcebat brutus ſit natus quodammodo creditus é a ceſare géitus.Auctor plutarchus ī bruto.p̄terea olī ſeruilia epiſtolá amatoriá miſit ad cæſaré ī ſenatu:q̄ lecta Cato dixit.uice ebrie. Ex auctiōibus haſte mimo addixit:auctioné dici uoluerunt ut refert placiades uenditioné:quaſi q̄ ementé augeat ét uendenté.Vnde ait plautus ī ſtico de auctione paraſitica loqués.Nunc actionem facere decretum eſt mihi.actio aūt haſtæ ſignificatur uenditio publica bonorum eoꝝ:q dánati proſcripti ue fuerunt.Ná haſtæ ſubiiciebant ea:quæ publice uenundabát ſicut ī bello capta qa ut inqt feſtus ſignum p̄cipuū é haſta.ide haſtá Cæſaris refrixiſſe ſcribit Cicero:q alibi ait.bis iam uidimus haſtá ī foro ponere & bona ciuiū uoci ſubiacere p̄conis.& olim ſylla auſus eſt dicere haſta poſita cū bōa ī foro uéderet & bonoꝝ uiroꝝ & ciuiū locupletū:p̄dá ſuá ſe uédere:hanc haſtá non minus uere q̄ eleganter cruentá appellat idé mar.Cicero:q in ſecunda quoq̧ philippica miſeranter deplorat bona pompeii haſtæ a Cæſare poſitæ fuiſſe ſubiecta.a ꝓpertio ut ſcripſimus in.iiii. cōmentario ꝑtica triſtis pro hac haſtæ uéditione poſita uidetur.inde a tertuliano dictū eſt in apologetico.in haſtario uectigales ſumus.

Seruilia

Auctio uñ
Haſta

Haſtarium
addictus

M.AN. Ille:Nicōedes. Iculariter:p iocū & laſciuiá.Mar.Conſueuere iocos uri quoq̧ ferre triumphi Poſthumiá Serui Sulpitii coniugem ītellige:Verg.Hectoris andromache pyrrin conubia ſeruas. Oui. Tua ſim tua dicar oportet.Lucanus:Liceat tumulo ſcripſiſſe catenis:Martia. Aegiſtrum appellare:ad ꝑſonaꝝ qualitaté alluſit:ná Aegiſtus & ſacerdos fuit:& abſentis Agaménōis cōiugé Cliténeſtrá adulterauit:Sic Cæſar pōtifex maxius Pōpeio tū ıpatore ſummo abſente Mutiá corrupit.Plutarchus ait Pompeiū mithridatico bello reuerſum Mutiá dimiſiſſe:ſed neq̧ tūc:neq̧ poſtea diuortii cám cōfeſſum. Filiam:Iuliá. Seruiliá.M.Catonis ſororé: Bruti matré.idé Plutarchus eſt auctor amatoriá illius epiſtolá ad Cæſaré datá Catoné tacite legiſſe:inde in Cæſaré reiectam capias ebrie dixiſſe. Prío ſuo conſulatu:qué cū bibulo geſſit. Ex actionibus:licitationibus. Haſtæ:nam haſte uenalia ſubiiciebantur:unde ſubhaſtatio.

Aegiſtus

Subhaſtatio
Addicere
Addictus
Nūmū addicē

PHi. Minimo addixit :addicere é uédere ī auctiōe.ide addictus apud ueteres dicebať q p̄toris ꝓnūciatiōe cū ſoluédo nō eét creditori tradebať táq̄ uéditus.magna apud liuiū li.v.fit métio de addictis.Pli.tabulas ſicynioꝝ addictas eé ſcribit p̄ter æs alienū ciuitatis emptaſq̧ a ſcauro.Séſus é Cæſaré uédidiſſe minimo hoc é ꝑuo p̄cio p̄dia ſeruiliæ:dū ī actiōe haſtaria uéderet bona aduerſarioꝝ.oés codices hñt.mimo addixit.ego uero exiſtio corrigédum eé nūmo addixit:ut ſit elocutio ex antiquo ritu de prōpta.náq̧ ut ſcribit porphirio oratii īterpres:géus erat Dōatiōis:ī q̄ qñ aliqd dōabať:nūmū dabát ut emiſſe uideréť.ī hác ſniam exiit illud orationū emptor gaudété nūmo te addicere idé a Valerio exp̄ſſius uſurpať q ſic ait ī capite de gratis ut exeqarū appatus ſeſtertio nūmo ipſis p̄bétibus addicereť.

Deducere
quid

Tertia deducta é: Deducere ſignificat īmīuere & detrahere:inde d̄ductio ſignificat īmiutioné ut inqt aſcōius.Alias deducere ſignificat comitari officii cá & domū ducere:Vñ & deductores dicti.ide urbáitas é Cicerōis dicé

minimo addixit.Cū qdé pleriſq̧ utilitaté mirátibꝫ faceťiſſime Cicero quo melius inqt emptū ſciatis tertia deducta é:exiſtiabať.n.Seruilia ét filiá ſuá Tertiá cōciliare cæſari.

De luxuria eius in ꝓuinciales matronas.

DE ꝓuincialibus qdé matrimōiis abſtiuiſſe uel hoc diſtico apparet:iactato æque a militibus ꝑ gallicū triūphū:urbāi ſeruate uxores Mœcū Caluum adducimus:auro in gallia ſtupꝝ emiſti:hic ſūpſiſti mutuū.

De luxuria eius in uarias reginas:

DIlexit & reginas:inter q̄s Euriem maurá Bogudis uxorem:cui maritoq̧ eius plurima & īméſa tribuit:ut Naſo ſcripſit:ſed maxie Cleopatrá:cū q̄& cōuiuia īprimá lucé ſæpe ꝓtraxit:& eadé naue:thalamoq̧ pe

tis. Tertiá deductá eé. Ná q audiūt exiſtimát ſignificari tertiá p̄cii parté fuiſſe īminutá atq; detractá: cū il le ſymbolicos & opte dicere uellet filiá ſeruiliæ noīe tertiá a matre ad cæſaré fuiſſe deductá ut cū eo cōcu beret: huius ioci méinit Macrobi. quoq; his uerbis: eqdé quo melius emptū ſciatis cōparauit ſeruilia hunc fundū tertia deducta: filia aūt ſeruiliæ erat iunia tertia: eadéq; caii: caſſii uxor laſciuiéte dictatore tá in ma tré quá in puellá. Vrbái ſeruate uxores: hoc é diſticō. i. duo uerſus: quos milites iaciebát ī cæ. ſignificátes illū nō mīus ī gallia ꝓuīcia quá ro. exercuiſſe adulteria. Mœchū cauū adducimus Cæ. ſigñatur: q caluitii deformitate offédebať. caluitiū aūt ex nimio coitu ꝓuenire ſcribit Ariſtotiles ī. v. de generatiōe. Auro ī gallia ſtupꝝ emiſti: qdá codices hñt aurū in gallia effutuiſti eadé tamé é ſnīa. Hinc. ſ. ro. Mutuū: uidé tur dicere uerſiculi: ꝙ cæſ. ro. ſtuprū ſine p̄cio exercuerit: cū ītelligi uelint p pari repéſum eé ut. ſ. ꝓ ſtupro dato ſtuprū recepit: & cū ipē alienas adulteraret ſuá quoq; adulteratá eé a clodio aut diſſimuláter tulit: & hoc erit mutuū ſtupꝝ. Bogudis uxoré: bogud rex fuit mauritáiæ: q ī bello africo iuuit ptes cæ. & cū pō peius adoleſcés in mauritaniá regnūq; bogudis eét īgreſſus re male geſta cōpulſus é ī naues: & īde aufugit hircius auctor ī bello africo. Vt naſo ſcripſit: utiť teſtimōio auctorii naſonis qué & ſupra citauit. Cōui uia ī primá lucé. Luc. in. x. pharſaliæ luxurioſū cōuiuiū luculéte deſcribit: quo cleopatra cæ. accepit: qué di cit lōgis alloqis ꝑduxiſſe nocté: Oratius: uigiles lucernas ꝓfer in lucé. Ethiopia téus: uſq; in ethiopiá ægy pto cōterminá. Duplex é ethiopia & biptiti ethiopes: de qbus diſputatio é apđ Strabo. ex uerſu homerico. Ethiopia
autumat Pli. ethiopas dici ab ethiope uulcái filio. Nigros eé exiſtiauit herodotus ex eo ꝙ géitura eoꝝ ni graſit: ſed herodotū refellit Ariſto. ī. iii. de aíali. & ī. ii. de genera. oñdens ſpma oium aiantiū eé albū: cū ſpu moſū ſit. Spuma aūt oīs alba eſt: hinc fictū eſt non ſine ratione uenerē ortam eſſe e ſpuma maris: uidelicet propter naturam ſeminis ſpumoſam: unde & aphordite dicitur græce a ſpuma quam uocant αφρον. Error herodoti Cur uenus e ſpuma nata

M. AN. Vtilitaté: p̄ téuitaté. Melius: uilius: ueꝝ cōmodius dicere uoluit. Tertia: de tertia p̄cii ps īmi nuta obliq; tamē Tertiá a Seruilia mr̄e Cæ. cōciliatá dixit. Vrbái: ciues q urbē īcolitis: é alioqn urbáus fa cetus. Caluū: caluitio. n. ut alio loco dixit offendebať. Stuprū emiſti: ut ſit ordo tuo cæſar. Mutuum: ob pōpeiá a Clodio adulteratá. Bogudis cōiugé: is in Hiſpania: quo ex Mauritania tráſfretarat enixæ cæ. partes iuuit. Hircius in cōmétariis eſt auctor. Naſo: Actorius Naſo credo cuius ſupra meminit. Idé curio inqt: &. M. Actorius Naſo auctores ſunt: alii uaſa legunt: quaſi barbari ſit ſcriptoris nomen: ſed non placet. In primá lucé: per integras noctes. In eadē naue: nilum non mare enauigatum accipias. Aethiopia tenus: q̃ Aegypto ad meridié conterminá é. Noīe ſuo: & enī mater Cæſarionem appellauit.

PHI. Filiū appellare noīe ſuo cæſar ex cleopatra filium ſuſcepit cæſarionem ueluti a Cæſare nomine deriuato: quem Cæſar auguſtus poſt morté cleopatræ interfecit a matre miſſum in indiam cum magna auri argentiq; copia: de quo cum ſentétias amicorum ſciſcitaretur auguſtus: dixiſſe Arium philoſophum ferūt non eſſe probandam multitudinem cæſarum. C. oppius: hic exiſtimatus eſt ſcriptor cōmentarioꝝ nouiſſimoꝝ. Cum ipē ab eſſet. ſ. cæſar nolebat. n. intereſſe ī latiōe legis quoniá paꝝ hōeſta & minime romanæ modeſtiæ & conueniens eé uidebať: cū talis lex barbarica potius q̃ Romana dicenda ſit. Náq; ut ſcribit Saluſtius numidæ & mauri populi barbarici q̃plurimas quiſq; uxores ducūt: ita ut déas alii: alii plures habeát: ſed reges eo amplius. Impudicitiæ. ꝙ. ſ. muliebria paſſus eſſet. Adulteriorum: ꝙ amator maximus fuiſſet mulierum: qui elegáter dr̄ mulieroſus. Mulierū uiꝝ: propter adulte-

ne æthiopia téus egyptū penetrauit: niſi exercitus ſeq recu ſaſſet. Quá deniq; accitá in urbē non niſi maxís honoribus p̄miiſq; auctá remiſit: filiūq; natū appellare noīe ſuo paſſus é. Qué qdé nōnulli græcoꝝ ſimilé quoq; cæſari & forma & incéſu tradidēt. M. An. agnitū ét ab eo ſenatui affirmauit: q̃ ſcire. C. Marciū: &. C. Oppiū: reliquoſq; cæſaris amicos quoꝝ. C. Oppio q̃ſi pláe defēſiōe ac patrocinio res gereret librū edidit nō eé cæſaris filiū: qué cleopatra dicat. Helius Cina tri. plebis pleriſq; ꝯfeſſus é habuiſſe ſe ſcriptá paratáq; legé: quá cæſar ferř iuſſiſſet: quū ipē abeſſet uti uxores libe roꝝ q̃rēdoꝝ cá: quas & quot ducere uellét liberet. Atq; ne cui dubium oīno ſit: & impudicitiæ eū: & adulteriorum fla graſſe infamia: Curio pater quadá eum oratione omnium mulierum uirum: & omnium uirorum mulierem appellat.

De parſimonia eius in cibo & potu.

Vini parciſſimū ne inimici qdé negauerunt: uerbū M. Catonis é Vnū ex oībus Cæſaré ad euertendá répu. ſobriū acceſſiſſe. Ná circa uictū. C. Oppius adeo idifferété docet: ut quōdá ab hoſpite cōditū oleū ꝓ uiridi appoſitū aſpnátibꝫ cæteris: ſolū ét largiꝰ dicat appetiſſe: ne hoſpité aut negligétię aut ruſticitatis uidereť argueř.

De rapacitate eius.

Abſtinétiá neq; imperiis: neq; in magiſtratibus præſtitit. Vt enim quidá monumentis ſuis teſtati ſunt

ria. Virorū mulierem:propter impudicitiā cynedicam. Vnū ſobriū acceſſiſſe:tanq̄ ſuperiores omnes q
Sobrius rem pu.euertere tentauerūt nō fuerint prædicti ea ſobrietate qua Cæſar. Et ita ſobrius non minus ad ani
mum:quam ad corpus referri poteſt.iulianum laudat marcellinus ꝙ fuerit ſobrius imperator.e contrario
nihil magis dehoneſtauit Alex.magnum q̄ uini auiditas.Itaq; cum hoſtes uinceret a uino uictus ē.cato di
cebat ebrietatem nihil aliud eſſe q̄ inſaniam uoluntariam ſobrietatis affectator:eleganter ſobrioſus dictus
eſt a cypriano. Indifferentem.i.non curioſum:non moroſum neq; nimis diligentē:ſuiq; deq; facientem:
quod græci dicunt ἀδιαφορεῖν.& ἀδιάφορα quæ nos indifferētia:quæ neq; bona ſunt:neq; mala:& ob
Cōditum id non magni facienda. Conditum oleū pro uiridi:ſemper hoc ita ſcribit Plutarchus circa uictū facilitas
uel eo patet indicio:ꝙ mediolani apud hoſpitē Valeriū leonē cenans cū appoſitis aſparagis Valerius un
guentū pro oleo inſtillaſſet:facile cū manducauit & opipare.Idq; moleſte ferentes ſodales caſtigauit dicēs
debuit ſatis eſſe his qui hoc īprobant:hoc non uti: qui hác ruſticitatē culpat non niſi ruſticus eſſe poteſt:
Cōditum conditū media ſyllaba producta legēdū eſt:tanq̄ a condio deriuatū quod Plutarchus unguentū appellāt.
id oleū cōditū uocat trāquillus.nā & ex oleo unguēta fiūt ut auctor eſt Pli.in.xv.& docet columella in ul
timo.ſi uero cōditū legis media ſyllaba correpta accipe pro oleo uetuſto & inter pēora recōdito:qđ mini
me iucundū eſt:quoniā īquit Plinius uetuſtas oleo tediū affert:plurimūq; ætatis annuo eſt:& ita hæc duo
oppōnēt uiride & cōditū tāq̄ recēs ueterato:qdā īdoctæ exponūt illud ꝑ uiridi q̄ſi dicat ꝓſilato hoc ē ad
cōditurā cibi:quē ex herbis uirētibus necnō aceto oleoq; gatatī īſtillato cōcinamus:eoq; uti ſolemus ī pri
Acetaria cipio cœnæ Pli.cibaria hoc gēus appellat acetaria:ꝓpterea ꝙ ex aceto ſūmūt oleū qđ fit ex īmatura oliua
omphaciū omphaciū appellauere.græce.n.ομφακεσ dicunt uuæ & fructus īmaturi.ipſa uero oliua noīat drupa.mē
quid doſa ē dictio apđ Pliniū li. undeuigeſimo: nā ꝑ drupis oliuis:legitur diruptis oleū āt ex drupis cōfectum
Cariynon bonitate p̄cellit & uiriditate:q̄to.n.maturior fuerit bacca tāto oleū mīus gratū qđ fit ex nucibus iuglādi
Rhodinū bus cariynō uocāt καρυον.n.græce nux.qđ ex roſis rhodinū ροδον.n.roſa:gleucinū oleū appellat Pli.cui
oleum muſtū īcoqtur uapore lēto græci τὸ γλεῦκος muſtū dicūt.qua aūt rōne cōfici debeat oleū gleucinū do
Gleucinū cet columella li.xiii.cuius ſcīa mīme p̄termittēda eſt de oleo uiridi.ait.n.uiride oleū p̄mi citra mēſem de
cēbrē:qđ acerbū eſt neq; cōducit rōnibus p̄reſfamilias:quoniā exiguū fluit.uiride āt tūc cōficere expedit:
cū ſatis fluit:& p̄cio pene duplicat domini redditū. Neq; in īpiis:q̄do erat ī ꝓuinciis cū īpio & copiis mi
litaribus. Neq; in magr̄atibus:q̄do erat rōæ cōſul.illud enim ad ꝓuinciales: hoc ad urbāos referēdū eſt.

M.AN. Quaſi plane defenſione:quaſi ualido patrocinio opus eſſet locupleteq; teſtimonio:ut res tā no
ta negaretur. Quas & quot:uelut neq; illū in ordine diſcrimen:neq; modus adhiberetur. Impudicitiæ
dū puer & adoleſcēs fuit. Adulterū:poſtq̄ adultus alienas fœminas ſectari cœpit. Sobrium acceſſiſſe:
quo magis miror Plutarchū ſcriptū reliqſſe Cæſarē ipſum ut ſupra oſtēdimus:in curia a Catōe: ebriū ap
pellatū:niſi forte ille tūc ad amorē reſpexerit. Ab hoſpite:Valerio Leōe mediolanēſe. Cōditū oleū:Plu
tarchus unguētū ꝑ oleo aſpargis īfuſum tradidit. Pro uiridi:uiride oleū:qua rōne fiat:Cato in re ruſtica
docet Pli.fit ex olea adhuc alba exp̄ſſa deterius ex drupa:ita enī uocat̃ priuſq̄ cibo matura ſit iā tū colorē
mutās differētia.quod hoc uiride:eſt illud cādidū. Largius:appetētius. Aut ruſticitatis:eiuſdē Cæſaris
in illa ipſa cœna uox fuit:q hác ruſticitatē:arguit:nō niſi ruſticus eē pōt. Abſtinētia: in aliēis. Neq; īpiis
dū exercitibus p̄fuit. Magiſtra
tibus : quos ſine exercitu geſſit.

in hiſpania a ꝓconſule:& a ſociis pecunias accepit emēdi
catas in auxilium æris alieni: & Luſitanoꝝ quædam oppi
da:q̄q̄ nec īpata detractarent:& aduenienti portas pate
facerent.diripuit hoſtiliter.in gallia fana.tēplaq; deum do
nis referta expilauit.urbes diruit ſæpius ob p̄dam q̄ ob de
lictum.unde factum ut auro abundaret.terniſque milibus
nummum in libras ꝓmercale in Italiam.prouinciaſq; diuē
deret. In primo cōſulatu tria millia pōdo auri furatus e Ca

PHI. A proconſule: procōſu
lem hiſpaniæ intelligit Cæſaris
anteceſſorem:quis hic fuerit am
bigit̃:nec refert: cū ſenſus ſit ma
nifeſtarius. tuberonem intelligi
cui q̄ſtor fuit non placet nec cō
Monumēta uenit. Monumentis libris:mo
numentum.n.ut inqt florētinus
iuriſcō.generaliter res eſt memo
riæ cā in poſterū ꝓdita:& ut au
ctor eſt feſtus: quicquid ob me
moriam alicuius factum eſt id monumentum eſt: ut fana.porticus:ſcripta: & carmina:de monumēto ita
ſcribit Varro.monumenta a monendo q̄ ſunt in ſepulchris:& ideo ſecundum uiā quo p̄tereuntes admōe
ant & ſe fuiſſe & illos eē mortales ab eo cætera quoq; ſcripta ac fcā memoriæ cā monumēta dicta. Emē
dicatas:more mēdicātiū expetitas. Aeris alieni:æs alienū debita nūcupāus quo.ſ.cōflictabat̃ cæſ.mercu
Luſitania rius in ſexto loco ab horoſcopo facit mltis debitis & mlto uſuraꝝ fœnore īplicatos.Talis erat cæſar ære
.ſ.alieno fœnoribuſq; cohoptus. Luſitanoꝝ:luſitania ꝓuīcia ē & ulterioris hiſpaniæ:auctor ē Plinius lu
Fana unde ſum liberi p̄ris aclyſam cū eo bacchātē nomē dediſſe luſitāiæ. Fana:antiq fana tēpla dixerūt ſiue a faūo:
q auctore ꝓbo grāmatico prius cōditor fuit:ſiue a fando: qa ut ſcribit Feſtus dū pōtifex maximus tēplū
dedicat:certa uerba fat̃:fana āt & tēpla hoc in loco diſpauit ſeiūxitq; ꝑinde ad diuerſa.ſunt.n.tēpla ꝓprie
loco ꝑ augures cōſtituta.apud ro.ſe.con.fieri nō poterat niſi ī tēplo:& ut ait Varro & repetit gellius i.xiii.

nõ oẽs ædes ſacræ tẽpla ſũt:neq; ædes ueſtæ erãt tẽplũ. Expilauit:expilare & compilare ſignificãt furto fraudare:ſic ut ne pili qdẽ ĩ corpe ſpoliatis relĩquãt auctor aſconius.ĩde apud iuriſcõ.titulus ẽ de crĩe expilatæ hereditatis:& q alienã hereditatẽ extraordĩariæ ſolet coherceri. Promercale diuẽderet:pro mercalia uocamus mercimonia:quæ uẽditioni expoſita ſunt.Ita Au.gellius ꝓmercalia eſſe putat in penore:& Suetonius in libro de grãmaticis & rhetoribus tradit palemonẽ grãmaticũ exercuiſſe officinas ueſtium ꝓmercaliũ.Columella quoq; li.xii.ſic refert de officio uillici ſcribens.pecuniã dñi neq; in pecore neq; ĩ aliis rebus ꝓmercalibus occupet.Idẽ in prĩo.Neue negociet̃ ſibi pecuniãq; dñi aut aĩalibus aut rebus aliis promercalibus occupet.qdã exiſtimãt ꝓmercalia ꝓprie dici merces:q̃ prĩo minoris emunt̃ ut poſtea pluris diſtrahant̃:quaꝝ reꝝ negociatores græco uocabulo ꝓpolæ nũcupãt̃ ϖρο enĩ græce dr̃ ante:& ϖολεω uẽdo.hac dictiõe uſus ẽ plautus in aulularia:& Mar.tullius ĩ orõne cõtra piſonẽ:cuius uerba ſũt hæc.piſtor domi nullus.nulla cella.pãis & uinũ a ꝓpola atq; de cuppa.Lãpridius quoq; ĩ cõmodo.ait.Imitatus propolas circũforaneos equos currules ſibi cõparauit.Sẽſus ẽ trãqlli cæſarẽ adeo abũdaſſe auro:ut diuenderet ꝑtĩ ĩ italia ꝑtĩ ĩ ꝓuĩciis ſinglãs lib. auri ꝓmercal̃ tribꝰ milibꝰ nũmũ: Tria milia põdo auri:põdo aliqñ ꝓ põdere accipit̃:aliqñ ſignificat librã:uñ antiqtus duapondo & trepõdo:uſq; ad qntiliãi ætatẽ ab oĩbus dcm̃ eſt:& recte dici meſſalla cõfirmat hic põdo ꝓ libris accipit̃. Furatus e capitolio:plinius refert ĩ.xxxiii. cæſarẽ nõ in prĩo cõſulatu ſed prĩo ĩtroitu urbis in ciuili bello:ꝓtuliſſe ex ærario lateꝝ aureoꝝ.xxvii.milia:& in nũero põdo.ccc.cũ aliis tꝑibus nõ fuerit romana reſp.locupletior.Idẽ tradit in.xix.cæſarẽ initio ciuilis belli ꝓtuliſſe ex ærario ĩter auꝝ & argentũ laſerpitii põdo centũ.xi.Eſt aũt laſerpitiũ:ut id quoq; obiter declaret̃:uirgultũ herbidũ qđ græci ſilphion appellant:ex cuius culmo exudat ſuccus roſcidus:quem uocãt laſer:magnificũ in medicamẽtis:& in cyrenaica ꝓuincia laudatiſſimũ.hĩc a catullo dictũ.laſerpiciferis iacet cyrẽis:caulẽ laſerpitii magudarĩ uocarũt:q ꝑtenerius ẽ & minus uehemẽs.hĩc ẽ iocus ille plautĩus ex rudẽte.ubi ad cyrenẽſem ſenẽ ait tranio.te oro & quæſo ſi ſperas tibi hoc anno multũ futuꝝ ſirpæ & laſerpitiũ & inibi ſeu tibi cõfidis fore multã maguderĩ.In his ego uerbis exiſtimo:illud ſirpæ:eẽ corrigendũ ſilphiũ.Nãq; ut dudũ diximus:ſilphiõ græci uocãt ipſum laſerpiciũ.& ita leges multũ futuꝝ ſilphiũ & laſerpiciũ:priſcianus ĩ ſeptimo allegat hoc plautinũ:aitq; magudari eſſe frugis genus ideſt caulis.Alii magudarĩ uolũt eſſe ſiliginem:in quo haud dubie ſalũtur.hoc ideo latius explicaui ad coarguẽdos grãmatiſtas:qui in triuialibus ludis quotidie nominitant maguderĩ:nec tamen qđ ſit ſatis callent.

Promercalia

Propolæ q

Laſerpitiũ

Iocus plauti

M.AN. A proconſule:ſub Tuberone:quæſtor Cæſar fuit in hiſpania:quem maxime obſeruauit:ſed ille prætor a Plutarcho non ꝓconſul dicit̃:q̃q̃ nõ ignoramus oẽs qui exercitibus præeſſent:qđ pedianus etiã teſtatur : prætores a ueteribus appellatos. In auxilium:ad ſeſe ære alieno leuandũ. Luſitanoꝝ:luſitanos & Calecos in hiſpania Cæſar bello domuit. Fana templa:recte diſtinxit. nã non omnes ſacræ ædes:ſeu fana:ſunt eadẽ & templa qđ Gel.ĩ acticis noctibus docet. Promercale auꝝ ꝓmercalia a ueteribus dicta q̃ citra uſum uẽalia ꝓponebant̃:unde ꝓmercales ueſtes. Trãqllus ĩ palemõe cũ officiũ ꝓmercaliũ ueſtium exerceret.Gel.ex iis aũt inqt:quæ ꝓmercalia & uſuaria ĩ locis iiſdẽ eẽnt:ea ſola eẽ penoris putat:qbus uerbis dat̃ ĩtelligi ꝓmercale id eẽ qđ ab initio diximus. Tria millia põdo auri:qđ ſacrilegiũ:qa põtifex maximus occultius:patrauit.Pli.M.Craſſum duo millia põdo auri tertio ſuo:& põpeii cõſulatu ex capitolini iouis ſolio furatũ tradidit. Inaurati æris:q ſblati auri ſpẽm repñtaret.

PHI. Inaurati æris:ad fraudẽ conuelãdã & furtũ diſſimulandum:in quo imitatus uidetur caliditatem Anibalis:q Iuſtino & probo emilio auctoribus compleuit amphoras plumbo: ſummas operiens auro & argẽto.eaſq; p̃ſentibus cretẽſibus depoſuit cretæ ĩ tẽplo diãæ ſimulãs ſe fortunas ſuas illoꝝ fidei credere clã uero ſtatuis æneis q̃s ſecũ deportabat.auro & pecũia cõplẽs illu-

pitolio:tantundem inaurati æris repoſiti. Societates ac regna p̃cio dedit:ut qui uni Ptolemæo ꝓpe ſex milia talẽtorũ ſuo Põpeiiq; nomine abſtulerit:poſtea uero euidentiſſimis rapinis ac ſacrilegiis & onera belloꝝ ciuiliũ & triumphorum:ac numerum ſuſtinuit impendia.

De eloquentia & arte oratoria.

Eloquentia militari:qua re aut æquauit præſtantiſſimorum gloriam : aut exceſſit:poſt accuſationem Dolobellæ haud dubie principibus patronis annũeratus ẽ. Certe Cicreo ad Brutũ oratores enumerans negat ſe uidere:cui Cæſar debeat cedere:aitque eum

Talentum multiplex

ſis cretẽſibus ad pruſiá regẽ cõtẽdit. Societas:honoratiſſimũ ſibi eẽ exiſtimabãt externi reges nationeſq; ſi ſocietaté coirét cũ po.ro.olí uermía ſiphacis filius ꝓ maxío beneficio petiit ꝑ legatos ut rex ſociuſq; & amicus ab ſenatu appellaret.reſpõſũ legatis ẽ:noís eius honoré ꝓ magnis erga ſe regũ meritis dare po.ro. cõſueſſe ſenſus tráquilli ẽ.Cæſar his q petebãt ſocietaté romaná:& q ſocii romáoꝝ:dici affectabãt: ꝑcio accepto id dabat:ſicut ẽt regía regibus accepta pecũia cõcedebat. Vni Ptolemæũ:Auletá ptolemæũ ſigñat qui pulſus regno reſtitutus fuit ꝑ gabiniũ cæſare & põpeio ſuffragãtibus de quo ante dictũ ẽ. Sex milia talentoꝝ:talentũ apud priſcos nõ unius generis fuit.náq; atticũ erat ſex miliũ denarioꝝ alexádrinũ.xii.denariũ neapolitanũ.vi.denariũ.ſyracuſanũ triũ denariũ.rheginũ uictoriati: qđ nũmi genus ẽ a uictoriæ nota:præterea ut auctor eſt Priſcianus talentũ atticũ magnũ octoginta libras & pauloplus hẽbat.talentũ uero parum habet.lx.minas atticas:refert Mar.Varro talentũ ægyptiũ pondo.lxxx.patere. Idé ait talentum atticũ taxari.xvi.ſextertiis:generaliter noĩe talenti ſignificať talentum magnũ:quod cõtinet libras.lxxx.de quo ita ſcribit Liuius libro.xxxviii.Argenti probi duodecim milia attica talenta dato intra.xii.annos penſionibus æquis:talentũ ne minus pondo.lxxx.romanis põderibus pendat. Onera belloꝝ:Bella & maxíe

Nerui reꝝ pecuniæ

ciuilia ſine pecunia copioſa geri nõ poſſe nullus ignorat.ſunt.n.nerui belloꝝ & reꝝ agendarũ effectrices pecuniæ:nec ſatis præſcribi poteſt ſumptus bellicus.unde archidamus ſpartanus rogantibus ſociis quantũ pecuniaꝝ foret ſatis ad bellũ peloponenſiacũ:ſcienter reſpõdit.ὁ πόλεμος οὔ τεταγμένα ζητεῖ.i.bellũ ordinata nõ quærit. Muneꝝ:nõ tam donoꝝ q̃ ſpectaculoꝝ intellige.Iam.n.dictũ eſt munera dici ſpectacula:in quibus cæſar fecit impendia regalia.Impendiũ aũt ſignificat impenſam ab impendẽdo ære appellatum:ut auctor eſt Mar.Varro.

Bellũ ordinata nõ requirit

Eloquẽtia militaris

Eloquẽtia militari:differt eloquẽtia militaris ab eloquentia forenſi: inde uerba caſtrenſia dicunť quibus in caſtris frequenter:in foro rarenter utebanť:ſicuti illud eſt quadragarii:copiátur:quod uerbũ ut inquit gellius caſtrenſe eſt:nec facile id reꝑias apud ciuiliũ cauſaꝝ oratores: & Liuius ait orationé tẽpanii fuiſſe militariter grauem ſignificare uolẽs fuiſſe incõpoſitam minimeq; excultam floſculis eloquentiæ forenſis.Cor.quoq; Tacitus inquit ueſpaſianum militariter locutum eſſe ad milites cum eloquentia caſtrenſi uſus ſit non forenſi:ſidonius apollinaris cæſarem & ipſe laudat ab eloquẽtia caſtrenſi:& Quintilianus dixit cæſarem eodem animo dixiſſe quo bellauit: in quo mira fuit ſermonis elegantia.

Patroni q

Prĩcipibus patronis:patronos uocamus oratores:qui patricinio ſuo reos tutantur: nec temere patronus fungitur officio accuſatoris:ſed proprie is eſt qui agit cauſam accuſati:primarii auté patroni tẽporibus Cæſarisromæ fuerũt Cicero & hortẽſius cũ hortẽſius ob eloquentia rex cauſaꝝ nomineť:Et Cicero in iudiciis ab hominibus ætatis ſuæ regnare dictus ſit.Cæſarem ait Tráquillus annumeratũ fuiſſe inter primarios auctores cauſaꝝ poſteaq̃ accuſauit Dolobellam repetundaꝝ: de quo ſupra: tanq̃ patroni & dicantur qui accuſant.cæſar.n.accuſatoria eloquẽtia infectatus eſt Dolobellam:nec tamen obtinuit ut dãnareť. Cicero ad brutum:liber eſt Ciceronis:qui inſcribiť.Brutus.in quo enumeranť romani oratores. & cum de oíbus ætatis ſuæ ſilentium agat:ſolos cæſarem atq; Marcellum adhuc uiuẽtes miro præconio extollit:aitq; cæſarem omnium feræ oratorum latine loqui eloquentiſſime.

M.AN. Societates ro.p.ſ. Vni Ptolemæo:auleti:qui amicus & ſocius eſt a ſenatu appellatus. Rapinis & ſacrilegiis:ut hoc ad res ſacras:ad profanas illud referas. Eloquentía militari:qualem in eo eſſe oportuit:qui plurimum in armis eſſet uerſatus:Plutarchus dicendo rationé: ad quam habilis & natura ꝓnus ferebatur omittẽs:rei militaris curam ſuſcepit Fabius.C.uero cæſar:ſi tãtum foro uacaſſent: nõ alius ex noſtris contra Ciceronem nominaretur:aut certe militarem eloquentiá intelligi uoluit:quæ in negociorum actione:non in præceptis:declamatoriaue oſtentatione uerſatur. Principibus patronis: inter primos patronos. Cicero ad Brutum:de ꝑfecto oratore:de quo idé ad eundé:quoniá inquit illud maioꝝ uigiliaꝝ opus in tuo nomine apparuit. Ad cornelium Nepotem:quæ Cicero ad cornelium ſcripſit:hodie non extant. Sunt qui epiſtolas tantum ad eum exaratas exiſtiment: huius Plin.non uno loco meminit: quippe quem in iis quæ falſo de Iſtro tradidit mẽdacii redarguat

Cor.nepos

PHI. Ad cornelium nepoté: hic eſt ille cornelius nepos : qui marci Ciceronis ut qui maxime amicus familiariſq; fuit: libroſq; de uita illius compoſuit.Non ꝑuenerunt ad poſteros : quæ ſcripſit cicero ad Cor. nepotem tantummodo extat libellus nepotis de uita pomponii attici breuiter eleganterq; perſcriptus.De hoc euſebius chonographus.cornelius nepos ſcriptor hiſtoriarũ

elegãté:ſplẽdidã quoq; ac etiã magnificã ac generoſá quodãmodo rationẽ dicendi tenerẽ:& ad Cornelium nepotem de eodé.ita ſcripſit:Quid oratorũ quẽ huic antepones eorũ q nihil aliud egerit.Quis ſentẽtiis:aut acutior:aut crebrior.Quis uerbis aut ornatior: aut elegãtior gẽus eloq̃ntiæ dũtaxat adoleſcẽs adhuc Strabõis cæſaris ſecutus uidetur cuius ẽt ex orone q̃ inſcribiť ꝓ ſardis ad uerbum nõnulla trãſtulit in diuiatioẽ ſuã. Pronũciaſſe ãt diciť uoce acuta:ardẽti motu:geſtuq; nõ ſine uẽuſtate. Oratiões aliquas reliq̃t: ĩter quas temere quædã feruntť ꝓ.Q.Metello quã non ĩmerito Auguſtus extimabat magis ab actuariis exceptã male ſubſequẽtibus uerba dicentis q̃ ab ipſo editã. Nã in quibuſdã exemplaribus inuenio:ne inſcripta quidé pro

clarus habetur.eſt auté nepos hominis cognomentū.ut apud Iuuenalé. Digniqꝫ molam uerſare nepotis. Adhuc adoleſcens:adoleſcenti genus dicendi concitacius congruit. Seniori uero ſedatius:unde ait cicero orationé ſuam cœpiſſe caneſcere.cum autem imitatio ſimiles nos his quos imitamur efficiat:cæſar adhuc adoleſcens imitatus eſt ſtilū ſcriptionéqꝫ cæſaris ſtrabōis oratoris tanquā ætati ſuæ & ingenio feruenti congruenté : cū in alia ætate potuerit alios imitari.Suadet.n. Quintilianus in.x.non uni nos addicere debere qué per omnia ſequamur.neqꝫ unum ſolū imitandum. Strabonis cæſaris:Strabo cæſar orator fuit:cuius orationé qua ſulpitio reſpondit:citat priſcianus pro teſtimonio libro.v.grāmatices.Idem in ſexto ait Strabonem cæſarem dixiſſe penoris ut pecoris:huius eloquentiam cæſar cum adhuc eſſet adoleſcens ſecutus eſt multi cū nullam huius Strabonis cæſaris mentionem fieri apud ueteres crederent lapſi ſunt in errorem ut pro ſtrabonis cæſaris,emendarent uel potius deprauarent caii carbonis. Tranſtulit in diuinationem:cum de conſtituendo accuſatore quæritur iudicium quod ſuper ea re redditur : cui nam potiſſimum ex duobus pluribuſue accuſatio in reum permittatur:ea res diuinatio appellatur. Et ut inquit Caius baſſus id iudicium diuinatio nominatur quoniam diuinare iudicem quodāmodo oporteat:quā ſententiam ſeſe fere par ſit.Alii diuinationem appellatam eſſe putant:quoniam cum accuſator & reus duæ res quaſi cognatæ coniunctæqꝫ ſint:neqꝫ una ſine altera conſtare poſſit. In hoc tamen genere cauſæ reus quidem iam eſt:ſed accuſator nundum eſt:& iccirco diuinatione ſupplendum eſt:quiſnam accuſator futurus ſit.Ita marci Ciceronis prima uerriminarum diuinatio inſcribitur quia ut auctor eſt aſconius nō de facto quæritur ſed de futuro:quæ eſt diuinatio:uter debeat accuſare cicero an cecilius. Alii putant diuinationem dici:ꝙ res agatur:ſine teſtibus & ſine tabulis:& his remotis argumenta leuia ſequantur iudices & quaſi diuinent.In hoc ſignificatu accipimus hoc in loco diuinationem cæſaris:qui ex oratione Strabonis cæſaris:quem imitatur tranſtulit quædā in orationé ſuā:quæ dicta eſt diuinatio:Hoc opinor in accuſatione dolobellæ contigit:in quo iudicio ut licet coniectorie ſuſpicari tractum eſt:utrum cæſar an alius dolobellā accuſare deberet:unde cæſar ſicut cicero in cauſa uerris diuinationé edidit. Pronunciaſſe:demoſthenes primas & ſecundas tertias pronunciationi dediſſe fertur:cum interrogaretur:quid in dicendo eſſet primū:ut ait Mar.tullius : hæc in dicendo una dominatur:ſine hac ſummus orator eſſe in numero nullo poteſt.mediocris hac inſtructus ſummos ſæpe numerare.Conſtat auté pronuncio ut ait forrunatianus:uoce uultu:Geſtu. Venuſtate uenuſtū eſt quod cū gratia quadā & uenere dicatur:ut ait fabius:uenuſtaté fœminis dignitaté uiris conuenire docet.M.Tullius:Si luna a ioue defluat ad uenerē facit uenuſtos & quibus ut ait Firmicus in quarto matheſeos ɔx uetuſtate poteſtas maxia cōparetur.hic : uenuſtas accipitur pro gratia dicendi & uenere amabiliqꝫ ſuauitate. Ab actuaris exceptā:actuarii dici uidētur qui acta actioneſqꝫ deſcribunt ueloci ſtilo:eaqꝫ deſcripta deinde recitant quod ſignificare uidetur ſeneca his uerbis.multū inquit uiua uox facit non quidé.hæc quæ alienis uerbis cōmodatur & actuarii uice fungitur.De actuario locutus uidetur & iuuenalis illo uerſu.Quis dabit hiſtorico quantū daret acta legēti ſcribit Iulius capitolinus uictoriū a quodā actuario fuiſſe interfectū.Actuarii igitur tanꝗ notarii exceperunt orationé cæſaris ſed male:cū ſubſequi non poſſent celeritate ſcribendi celeritaté dicentis.

Strabo cæſar

Diuinatio oratoris quid

Actuarii q

M.AN. Eleganté:Fabius de figura dicēdi:quæ in Cæſare fuit exornat.Hæc omnia inquit mira ſermonis:cuius proprie ſtudioſus fuit elegantia. Adoleſcens:ſic.n.leges non adoleſcentis:ut ad Cæſaré id referas:qui adoleſcens adhuc ſit Cæſaris ſtilū ſecutus:ſed procedente ætate aliud ab eo diuerſum. Strabonis cæſaris gentilis ſui. Ardenti motu:idé Fabius tanta in eo uis:ea concitatio:ut illū eodem animo dixiſſe:quo bellauit appareat. Pro Quinto Metello:cæſar & Metellus patrū decreto:ut alio loco dixit dignitate ſubmoti ſunt. Actuariis:iis qui acta celeri ſcriptione excipiebant:Anneus Seneca : multū inquit uiua uox facit:non quidem hæc quæ alienis uerbis accōmodatur.& Auctuarii uice fungitur. Exemplaribus: exemplaria dicuntur:unde epiſtolæ:orationes:aliaue ſcripta ſumuntur:eſtqꝫ exemplar:ut Pompeio placet ex quo ſimile aliquid facimus:exemplum quod ſequimur : aut uitamus:ſed utrūqꝫ pro altero quandoqꝫ uſurpatum reperies.

Metello:ſed quam ſcripſit Metello:cum ex perſona Cæſaris ſermo ſit:Metellum ſeqꝫ aduerſus cōmunium obtrectatorum criminationes purgantis:apud milites quoqꝫ in Hiſpania idem Auguſtus orationem eſſe uix ipſius putat:quæ tamen duplex fertur.una quaſi priore habita prœlio:altera poſteriore:quo Aſinius pollio:ne tempus quidem concionandi habuiſſe eum dicit ſubita hoſtium incurſione.

PHI. Sed quā ſcripſit metello : ſcribere pro metello eſt pro defenſione metelli:ſcribere metello ſignificat mittere dicareqꝫ ipſi metello.ait Suetonius exemplaria quædā ſe inueniſſe:quorꝫ inſcriptio demonſtrabat nō pro metello hoc eſt non pro defenſiōe metelli ſcriptā fuiſſe a cæſare orationem : ſed metello ſcriptam hoc eſt metello dicatam miſſamqꝫ : uideturqꝫ ſignificari ille Metellus tribunus plæbis cui leges turbulentiſſimas ferenti fauit cæſar prætor exiſtens.fueruntqꝫ ambo repulſi ex decreto ſenatus ab adminiſtratione rei pu. Vna quaſi priore habita prælio : cæſar duobus

De libris cōmentariis & epiſtolis per eum editis.

RElíquit & rerum ſuarum commentarios gallici ciuilíſque belli Pompeiani. Nam Alexandrini africique & hiſpanienſis incertus auctor eſt. Alii enī Oppium putant: alii Hircium: qui etiam Gallici belli nouiſſimum imperfectumque librum ſuppleuerit: de commentariis Cæſaris Cicero in eodem libro ſic refert. Commentarios ſcripſit ualde quidem probandos: nudi ſunt recti & uenuſti omni ornatu orationis tanquam ueſte detracta: ſed dum uoluit alios habere paratam: unde ſumerent qui uellent ſcribere hiſtoriam ineptis gratum fortaſſe fecit: qui illa uolunt calamiſtris inurere: ſanos quidem homines a ſcribendo deteruit. De eiſdem commētariis Hircius ita prædicat: adeo probant oīum iudicio: ut prærepta non præbita facultas ſcriptoribus uideatur: nos etiam quam facile atqꝫ celeriter eos perſcripſerit ſcimus. Pollio Aſinius parū diligenter. parūqꝫ ītegra ueritate cōpoſitos putat

præliis confecit bellum hiſpanienſe aduerſus filios magni Pompeii. Altero apud cordubam: altero apud mundam. ſcribit Appianus Cæſarem cum in maximo periculo conſtitutus eſſet: apud cordubam milites nominatim appellaſſe: & duces his uerbis affatum eſſe erit hic mihi finis uitæ uobis autem rei militaris nouiſſimus labor. In prælio uero apud mundam diſcurrens per medias acies armorum ita inclamitabat: ſi nihil pudoris ſupereſt corripite me: & in puerorum manus tradite. Priore: apud cordulam. Poſteriore: apud mundam. Reliquit commentarios: commentarium librum appellamus: in quo res ſimpliciter ſummatimque & quaſi per capita deſcribuntur: hoc declarat Seneca cum ſic ſcribit libro tertio declamationum ſine commentario nunquam dixit Seuerus caſſius: nec hoc commentario contentus erat: in quo res nudæ ponuntur. Cicero in bruto. Non eſt oratio ſed quaſi capita rerū & orationis cōmentariū Paulo plenius. Vnde Cæſaris cōmentarii dicti ſunt quos ob hoc ſcripſiſſe uideri uoluit: ne ſcīa tantaꝝ reꝝ ſcriptoribus deeſſet. Elegantia ſtili ſatis declarat: qui nam a cæſare ſcripti q ue ab aliis editi ſint cōmētarii. Namque nouiſſimus qui continet hiſpanienſe bellum. barbaricā magis q̄ hiſtoricam elegantiam redolet. Suppleuerit: octaui commentarii de bello gallico ſcripto fuit hircius: ſicuti eius præfacio ad balbum aperte ſignificat. Nudi: ſine pigmentis oratoriis ſine ueſtitu ſcriptionis cultiore: ſed quemadmodum fœmina pulchra nuda eſt quam purpurata pulchrior: ita Cæſaris commentarii nudi ſunt uenuſtiores pulchrioreſque quam ſcripta aliorum fucata & ueſtitu oratorio condecorata: & ſicut fœminæ ob id bene olere dicuntur: quia nihil oleant. Itidem Cæſariani commentarii ſine pigmentis pigmentati uidentur: ſine unguentis bene olentes: & ſine ornamentis ornatiſſimi Aullus Gellius ſcribit Cæſarem ſermonis fuiſſe præter alios ſuæ ætatis caſtiſſimi. Calamiſtris inurere: Calamiſtrum uocamus ferrum tonſorium: quo calefacto capilli fiunt annulati. Vnde coma calamiſtrata & pueri calamiſtrati dicti. De calamiſtro diximus affatim in commentario propertii primo. Exprobratur Gabinio a Cicerone coma calamiſtrata ſenſus eſt quemadmodum tonſor calamiſtro adhibito capillos magis urit quam ornet: ita metaphoricos ait Cicero ineptos ſcriptores qui audebunt attingere Cæſaris commentarios inuſturos potius quam decuraturos illius ſcripta calamiſtro: hæc autem ſcribit Cicero in bruto hoc eſt in libro de claris oratoribus. Adeo omnia probatur: uerba ſunt hircii ex præfatione ſumpta: quam præponit commentario belli gallici. Parum integra ueritate. Lex hiſtoriæ prima eſt: ut uera dicantur. Detracta enim ueritate ut inquit decenter polybius ſimilis fit hiſtoria animali excecato: quod ſine luminis uſu eſt inutile: unde a Cicerone hiſtoria dicitur lux ueritatis eſſet: itaque reprehenſioni iuſtæ obnoxius Cæſar ſi parum fideliter condidiſſet hiſtoriam ſicuti Plinius & Fabius pictor a polybio reprenduntur: ꝙ a ueritate in ſcribendo defluxerint.

Cōmētarium quid

Calamiſtū quid

Coma calamiſtrata

Lex hyſtoriæ

MARCVS ANTONIVS. In Hiſpania: ubi nouiſſime Pompeii liberos prælio uicit. Priore prælio: nam & ad Cordubam: & ad Mundam pugnatum eſt: ut Hircius: ſiue Oppius ſcripſit: nec placet: ut id referas ad bellum: quod Cæſar in Affranium: & petreium prius geſſit: in quo tumultuario certamine apud Hilerdam: nec totis uiribus eſt concurſum. Pompeiani: eorum quæ in Pompeium geſſit. Alii Oppium alii Hircinium: hinc credo factum ut commentarii ipſi hodie ſub incerto auctore ferantur. Eodem libro: ad Brutum. Nudi: ſine fuco: alioue maiore uerborum lenocinio. Recti: ſine lapſu: nec in uitium declinantes: minimeue claudi: aut obliqui. Venuſti: quadam dicendi gratia: ac Venere referti. Fortaſſe fecit: qui dicendo ſtilum: uelut calamiſtro concinnare uellent. Calamiſtro: inſtrumento ad inflectendos concinnandoſque capillos apto: unde calamiſtrati dicti. Sanos: integri & ſani iudicii. Aſinius pollio: qui & ipſe ex familiaribus Cæſaris fuit.

PHI. Per alios geſta:ut p curionē p labienum p cottā legatos. Memoria lapſus:non uř ſimile ueri obliuionem obrepſiſſe cæſaris memoriæ:cū fuerit ī illo ſublimitas oīum capax:quæ cælo cōtinenť. Perperā: nō recte. De analogia duos libros:græci analogiā uocant quā latini ꝓportionē dicūt:& analogia & cōtra analogiā ſcripſit. Mar. Varro ſubtiliſſime ad ciceronē. ariſtarchus & crates grāmatici illuſtres alter analogiā defenſitauit alter oppugnauit. Crates. n. cōtra analogiā atq; cōtra Ariſtarchū ꝓ anomalia n eruos ſuos cōtēdit. Quinti. hoꝝ Cæſaris libroꝝ ita meminit lib. i. an uim Cæſaris fregerūt editi de analogia libri. Gellius in. xix. auctor eſt libros hos de analogia cōſcriptos eſſe a cæſare ad Mar. Ciceronem. Anticatones totidem: Cicero librum ſcripſit cui titulus eſt Cato: quo Catonis uticenſis laudatio continebať hoc cū merore angeret: Cæſarem: ꝓpterea qđ ꝑconia Catonis ſuam eſſe ducebat uitupationem: duos libros ſcripſit in Catonem crimina Catoniana cōplexus: qui anticatones inſcribunť. Iuue. Maiores quā ſint duo anticatones. Priſcianus quoq; allegat Cæſarē in anticatone priore: qa ē & poſterior: nomen eſt compoſitum ex græco & latino: nam ut inquit Quintiliāus in primo ex peregrino & noſtro componuntur dictiōes: ut epitogium & anticato. De anticatonibus intelligit Cicero quadam ad Atticum epiſtolā ſic ſcribens: qualis futura ſit cæſaris uituperatio contra laudationē meā: pſpexi ex eo libro: quem hircius ad me miſit: in quo colligit uicia catōis. Inſcribiť iter: græci ὁ χοιτοpικοκ uocāt: qđ uulgo dř itinerariū: de quo ſic ſcribit Hieronymus in libro de uita & obitu Paulæ. neq;. n. odœporicon eius diſpoſui ſcribere. Impreſſi codices mēdoſi ſunt: q ꝓ odœporicō hńt adephoricum. Primos duos. ſ. de analogia. Conuentibus: relege quæ ſupra annotauimus ꝑtinētia ad cōuētus. Sequētes: anticatōes. Sub tꝑs: circa tꝑs: uel p tꝑs: nāq; ſub lucē dicimus ꝓ ante lucē: uel p lucē: ſicut ſub noctē cura recurſat ꝓ p noctē: lege quæ ſcribit Priſcianus in. xiiii. de hac ꝑticula. Sub. Mundeſis: quo apud mundā uicit filios Pōpeii: ſcribit marcellinus iulianū ſub pellibus ſolitū quædā ſcribere de noctæ ad emulationē Cæſaris: uñ admonemur Cæſarē in bello dediſſe operā marti & mineruæ: gladio & ſtilo. Formā memorialis libelli: Epiſtolæ paſſim ſcribi ſolent in charta trāſuerſa & cōplicata: cōſtātq; ex ſimplici folio. Cæſar primus redegit epiſtolas ī formā libelli q memorialis appellať ꝓpterea qđ memoriæ uegetandæ cā fieri ſolet: in eoq; pluribus paginis plures res continenť quaꝝ ſubit memoria ex inſpectōe: de quo intellexiſſe uř Quintilianus ſic ſcribēs libro. xi. ad libellū reſpicere uicioſum: quod libertatē negligētiæ facit: ſcribit gellius quoſdam inſcripſiſſe libros titulo memorialis: tanq̄ eſſent ad memoriā adminiculādā cōparati. Per notas ſcripſit: notas latine appellamus: quas uulgus zephiras uocat. primus auctore Euſebio notas cōmētus eſt tiro Tullius Ciceronis libertus: de notis Cæſaris ſic tradit Au. gel. lib. xvi. in epiſtolis Cæſaris inueniunť litteræ ſingulariæ ſine coagmētis ſyllabaꝝ. Ex qbus uerba confici nulla poſſent: probus grammaticus cōmētarium ſatis curioſum fecit de occulta litterarum ſignificatione epiſtolarum Cai Cæſaris ſcriptaꝝ. lacedæmōii uſi ſunt ſcytala: quid autem hoc declarauimus in libro annotationum. & gellius atq; Plutarchus oſtendunt. Elemētorum: litteras elementorum uocabulo nuncupauerunt: ad ſimilitudinem mundi elementorum: ſicut. n. illa coeuntia omne corpus efficiunt: ſic hæ coniunctæ litteralem uocem quaſi corpus aliquod componūt abuſiue elementa pro litteris: litteræ pro elementis uocantur: auctor Priſcianus: inde elementariæ litteræ dictæ primitiuæ. iulius Capitolinus: puer inquit litteris elementariis & calculo imbutus. a Seneca ſenex p quā elegāter dř elemētarius: cum ait in qnto epiſtolaꝝ. turpis & ridicula res eſt elementarius ſenex.

Analogia

Anticatōes

Odœporicon

Notæ

Elemēta

Elementarius

Cū Cæſar pleraq; & quæ p alios erant geſta temere crediderit: & quæ per ſe: uel conſulto: uel ēt memoria lapſus perperam ediderit: exiſtimatq; reſcripturū: & correcturū fuiſſe. Reliquit & de analogia duos libros: & anticatones totidē: ac ꝑterea poema: qđ inſcribiť iter: quorū librorum primos in tranſitu alpium: cū ex citeriore gallia cōuētibus ꝑactis ad exercitum rediret: ſequētes ſub tꝑs mundeſis prœlii fecit: nouiſſimū dū ab urbe in hiſpaniam ulteriorem q̄rto & uiceſſimo die ꝑuenit. Epiſtolæ quoq; eius ad ſenatum extant quas primū uideť ad paginas: & formam memorialis libelli conuertiſſe. Cū antea cōſules & duces nō niſi trāſuerſa charta mitterent ſcriptas. Extant & ad Ciceronē item ad familiares domeſticis de rebus in qbus ſi qua occultius perferenda erant per notas ſcripſit. i. ſic ſtructo litterarum ordine: ut nullū uerbū effici poſſet: quæ ſi quis inueſtigare & pſequi uellet q̄rtā elementorū litteram: ideſt. d. pro. a. &

M. AN. Vel conſulto: cōſilio nō errore. Perperā: praue puerſe. De analogia: de uerborū ꝓportiōe: cuius opis gellius meminit: analogiā apud græcos Ariſtarchus ſemp tutatus cōtra Crates anomaliā. Varro ī utrāq; ꝑtē plura diſputat. Anticatones: in Catonē ſcriptos de numero Iuue. Trāquillo aſtipulať: q̄ ſint inquit duo Cæſaris Anticatones eos plutarchus cōtra ciceronis laudationē a cæſare æditos ait. Primos: de analogia. Sequētes: anticatones. Nouiſſimū: qui iter ē inſcriptus. Vlteriorē: Bethicā. ſ. q; adhuc magis mirꝝ q̄ ſi in citeriorē ueniſſet. Memorialis libelli: res plures ad memoriam cōplexi. Trāſuerſa charta: ut in libelli formā cōmode cōplicari nō poſſent & iccirco trāſuerſa: qa cū ſimplici pagina uterenť: tranſuerſo

ſolio ſcribebāt:ut capaciore imagine plura cōplecterenť. Per notas:occultiores elemētoꝝ obſeruatiões: Quartā elemētoꝝ litterā:quartā litteraꝝ figurā:ideſt quarto loco ab ea:quæ uſurpāda eſſet remotā ut d.ne ab eius exēplo recedamus: p.a.e.pro.b.f.pro.c.ponāť:qua ſane ſtructura nulla ītegra dictio coaleſcit: ut ſi Romā ſcribas urbē ſequať.Probus grāmaticus de hmōi ſcribēdi rōne a Cæſare uſurpata cōmentariū reliqt:Gellius ad.L.Oppidū:& Cornelium balbū ea potiſſimum ſcribendi figura Cæſarē uſum tradidit.

perinde reliquas commutet. Feruntᷓ & a puero:& ab adoleſcētulo q̄dā ſcripta:ut laudes Herculis: Tragœdia Oedepi itē dicta collectāea:quos oēs libellos uetuit Auguſtus publicari ī epiſtola:quā breuē admodū:ac ſimplicē ad Pōpeiū Marcū cui ordinādas bibliothechas delegauerat īniſit.

De pueritia & labore eius in armis.

ARmoꝝ & eqtādi pitiſſimus:laboris ultra fidē patēs erat ī agmīe nōnūq̄ æquo ſæpiꝰ pedibꝰ añibat

PHI. Perinde:pariter. Reliquas commutet.exempli cauſa. e.ponatur.p.b.f.pro.c.& itidē ſiat in reliqs. Laudes her.hercules fuiſſe plures eruditi prodiderunt:imprimis thebanū & ægyptium magnificant. herodotus ait in euturpe : herculē unū eſſe ex duodecim diis ægyptiorum: græcoſq; ab ægyptiis hoc nomē mutuatos indidiſſe filio amphitrionis. Macrobius Herculem ſcribit eſſe ſolem:idq; ex nomine clareſcere.Hercules enim nihil aliud ē q̄ heras:ideſt aeris:cleos ideſt gloria:quæ porro alia eſt aeris gloria:q̄ ſolis illuminatio?Idē dictus eſt.xii.labores cōfeciſſe.qa ſol annuo curſu.xii.ſigna zodiaci luſtra & cōficit.oli ſophiſta quidā ſcripſerat Herculis laudationē:quā cū legere uellet dixit feſtiuiter Antalcidas τισγαρψεγει τὸν θοντ ὄυτον ideſt quis uituperat hunc deū?inter tria īpoſſibilia hoc quoq; impoſſibile putauit antiquitas clauā Herculi ſubtrahere. Quod & ſi fieri poſſet:nullū tamen deceret certare robore clauæ præter Herculē. Apuleius Herculis laudē hoc præconio extolit in apollogetico.Hercules luſtrator orbis:purgator ferarū:gentiū domitor:is tamen deus cum terras peragraret Paulo prius q̄ in cœlum ob uirtutes aſcitus ē:neq; una pelle ueſtitior fuit:neq; uno baculo comitatior.Cæterū nulla eſt tanta uirtus: quæ inuidētiæ morſus effugiat:nam & Herculi obtrectatores nō defuerunt.qui eū caſſabundū & multibibū fuiſſe tradiderunt.unde & Scyphus Herculi ita dicatur ut libero patri cātharus. Tragœdia œdipi: Sophocles apud græcos tragœdiā ſcripſit œdipi:quā coloneum appellauit a loco:cuius ī cola fuit Sophocles:ſicuti docet cicero libro.v.de finibus:Et œdipus expulſus creontis imperio confugit in coloneum in quo locus erat furiis conſecratus:ſed miſericordia atheniēſum illinc eſt erutus hæc & ideo ſcripſimus qa dubitari ſolet & Cicero in Catone.Cur Apuleius in apologia prodiderint Sophoclem ſcripſiſſe tragœdiam nomine œdipum coloneum.apud noſtros Seneca compoſuit œdipi tragœdium.quis autē fuerit œdipus poetarum carminibus eſt uulgatiſſimum & diodori teſtimonio ſatis notum.declinatur autem œdipus œdipodis & œdipi in ſecundo & tertio ordine.ut docet Priſcianus in.vi.& eruditorum cōfirmat auctoritas.Dixit enim Stacius in primo thebaidos.limes mihi carminis eſto œdipodos cōfuſa domus plautus uero in penulo ait:œdipo opus eſt coniectore qui ſphyngi interpres fuit.dicitur autem œdipus ἀπὸ τοῦ οἰδεῖν τοὺς πόδας ideſt a tumore pedum:quos habuit perforatos.ut euripides in pheniſſis teſtatur:& ſignat Seneca.genituram hanc habuiſſe œdipodem tradit Iulius firmicus in.vi.matheſeos.fuit Horoſcopus in cancro:ſol in ariete:ſaturnus in piſcibus:Iuppiter & Venus in aquario:mars in libra:lūa in nebula Cancri. Collectanea:ſolinus indidit operi ſui nomen collectanea:quamuis a quibuſdam polyhiſtor nuncupetur:multique alii libris ſuis indicem fecerunt collectanea:quoniam in his collecta & excerpta ex multis continebantur. Equitandi pertiſſimus:Plutarchus:æquitandi uſus cæſari a pueritia facilis adeo extitit:ut reflexis in tergum manibus æquum uelociſſimis concitare curſibus ſæpe conſueuerit. perſæ filios imprimis docent ſagittare & inſtituunt æquitare:ut refert Herodotus.uidetur enim æquitatio eſſe exercitatio planæ uirilis & bellicoſa:unde chryſaneas apud Xenophontem in quarto pediæ laudat ſcientiam æquitandi intantum:ut exiſtimet ſe futurum hominem uolaticum : ubi bonus fuerit æques. & ex hoc aſſerit ſe maxime adamare hippocentauros : ſi modo fuerunt : in quibus fuiſſe & hominis prudentia & æqui uelocitas ac robur:inde lex fertur a Cyro qua cauetur turpe eſſe habenti æquum : ſi pedibus uiſus fuerit proficiſci. Trogus & Iuſtinus memorant parthos æquis omni tempore uectari : æquis bella æquis publica & priuata officia obire : ſuper æquos conſiſtere mercari colloqui : apud quos inter ſeruos ac liberos hoc eſt diſcrimen:q; ſerui pedibus:liberi æquis incedunt.æquitatio ut ait Plinius ſtomacho eſt & coxis utiliſſima.

de hercule

œdipus coloneus

Eqtationis laus.

M.AN. Feruntur traduntur. Dicta:quæ alii dixerint obſeruatione digna : uel dictata a præceptoribus excepta:ſeu certe quæ ipſe temere dictare conſueuerit. Collectanea:ſi dicta ad alios referas uaria intellige:& multiplici lectione collecta. Armorum:tractandorum. Equitandi perriſſimus. Plutarchus: equitandi uſus ei ex pueritia facilis extitit : ut reflexis integrum manibus equum uelociſſimis concitare curſibus conſueuerit. Laboris ultra fidem:ex militiæ laboribus remedium ægritudini ē:ut Plutarchus ait:in cæſare quæſitum.

capite detecto:ſeu ſol ſeu iber eēt. Lōgiſſimas uias īcredibilí celeritate cōfecit:expeditus meritoria rheda cētena paſſuū millia ī ſingulos dies:ſi flumina morarēť nādo traiiciēs uel īnixus īflatis utribus:ut ſæpe nūcios de ſe præuenerit.

De cautela & audacia eius in expeditionibus.

IN obeūdis expeditiōibꝰ dubiū cautior ne an audatior:Exercitū neq̃ p īſidioſa itinera duxit:unquā: niſi pſpeculatus locoꝝ ſitus:neq̃ ī britānia trāſuexit:niſi ante p ſe portus & nauigationē:& acceſſum ad īſulā exploraſſet:at idē obſeſſiōe caſtroꝝ in germania nūciata p ſtationes hoſtiū gallico habitu penetrauit:ad ſuos. A. Brūduſio dyrrachium inter oppoſitas claſſes hyeme trāſmiſit. Ceſſantibuſq̃ copiis:quas ſubſequi iuſſerat:cū ad accerſendas fruſtra ſæpe miſiſſet:nouiſſime ipſe clā noctu paruulū nauigiū ſolus obuoluto capite conſcēdit:neq̃ aut qs eēt ante detexit:aut gubernatorem cedere aduerſæ tēpeſtati paſſus eſt:quam pene obrutus fluctibus.

De deſpectu prodigiorum eidem occurrentium.

NE religiōe qdē ulla a quoq̃ īcepto abſterritus unq̃ uel retardatus ē. Cū imolāti aufugiſſet hoſtia pfectionē aduerſus Scip. & Iubā nō diſtulit. plapſus

PHI. Capite detecto: laudat Mar. cicero maſaniſſā ab hac firmitudine:q nonagita annos natus nullo hymbre:nullo frigore adduci poterat:ut capit operto eēt. cōſimiliter ſilius in prio pūicoꝝ extollit hānibalis tollerātiā cū ait. Tū uertice nudo excipe īſanos hymbres celiq̃ ruinā. Pedibus anteibat:hoc ad alexādri imitationem:q pedibus plerūq̃ iter faciebat & pedes agmē circuibat:ut auctor eſt. Qu. curtius. Incredibili celeritate: Qu. curtius nullā alexādri magni uirtutē magis laudat q̄ celeritatem cuius pſidiores īcredibiles cōficiebat. eadē celeritate uſus ē cæſar:q ut ipſemet ſcribit ī. v. cōmētario unū ſalutis auxiliū in celeritate ponebat. Expeditus. ſine īpedimētis. Meritoria: præcio cōducta. nā meritoriæ rhedæ dicunť q̄ quæſtus faciēdi cā locantur ſicut meritorii pueri:q pſtituūt corpus mercedis gratia:qui & catamiti nūcupanť:ut ait ſeruius. Rheda:rheda uocabulū eſt gallicū: ut auctor ē qntilianus:& ſignificat carrucā:unde a cicerone rhedarius dictus ē auriga rectorq̃ ipſius rhedæ. īde epirhediū deduciť. Iuuenalis tritoq̃ trahūt epirhedia collo. Nādo traiiciens:ex romana diſciplina:qua tirōes erudiebāť in tiberi natare. Natus ſubſidere delphini habebit natandi ſtudiū. ſicut tradit maternus ī. viii. matheſeos. Alexādrū quoq̃ nādi peritū fuiſſe teſtanť hiſtorici. Inflatis utribus:refert liuius hiſpanos īcubātes utribus trāſnataſſe flumē rhodanū. curtius quoq̃ ait. īcubātes utribus flumē trāſmiſere: fiūt utres ex pellibus potiſſimū hircinis:ſcribit plinius ī. xxviii. q cinis hircini utris uiriarii ſiſtit ſanguinem. Obeūdis:peragēdis adeūdis. Niſi ante portus exploraſſet:cæſar proficiſci cupiēs ī britāniā caiū uoluſcenū cū naui lōga præmiſit ad proſpiciēda loca portuſq̃ ipſius īſulæ. huic mādat ut exploratis rebus oībus ad ſe q̄primū reuertať:ſicut ipſe ſcribit ī q̄rto belli gallici cōmētario. Obſeſſiōe caſtrorum: credo hoc factitatū eſſe:qn̄. Qu. cicero Mar. cicerōis frater legatus cæſaris fuit obſeſſus:& oīa cæſaris hyberna fuerūt oppugnata cōi galloꝝ cōſpiratiōe. Abrūduſio dyrrachiū. ex italia ī græciā breuiſſimus eſt traiectus ab hydrūto ad apollonia:abrūduſio uero dyrrachiū trāſitus eſt ſicut lōgior ita tutior. Dyrrachiū appellauere a noīe dyrrachii:qui portū urbi adiecit:alio noīe dicitur epidānū ut refert appianus ab epidāno rege barbaroꝝ. ſed romāi coloniam deducētes:ut ait Plinius. dyrrachiū dicere maluerūt pp ī auſpicatū nomē epidāni:tanq̄ a dāno dicatur epidānum. ad quod alluſit plautus in menechmis cum ait. Ne mihi dānū in epidāno duos:tanq̄ nomē īditū ſit epidāno:q illuc nemo ſine dāno diuertatur. Cæſar brūduſii cōcionatus apud milites per brumæ tp̄s trāſmiſit in græciā. túc dyrrachiū erat horreum pompeianorum. Meritoriū Dyrrachiū Epidānū

Ad arceſcēdas:euocādas:cæſar litteras ſubīde ex epyrrho ſcripſit ad antoniū efflagitās ut cū copiis militaribus qbus. pꝫat ad ſe trāſiret. unde apud Lucanū ait cæſar ī epiſtola ad Antoniū: Antōi tātoꝝ cā malorū qd ſuperos & fata tenes? Aut guber. ce. gubernator hic pprio noīe amyclas dicebatur:q cū ui tēpeſtatis uictus retrocedere ſtatuiſſet. túc cæſar apphēſa gubernatoris dextra:pge exclamauit pge. Cæſarem. n. uehis cæſariſq̃ fortunā. plutarchus græce ita exclamaſſe refert. ϖιστεύε τῃ τυχῃ γνουσ ὅτι καισαρα κομιζεισ. i. crede fortūæ ſciēs q cæſarē uehis. Lucāus in. v. pharſaliæ luculēter & graphice totā rē perſcribit. Ne religiōe qdem:ſcribit Appianus in. ii. alexādrum & cæſarē fuiſſe contēptores huiuſmodi religionum flocipendiſſeq̃ pnoſtica ac uaticinia. Imolāti aufugiſſet hoſtia:notatū eſt auctore Plinio nō fere litari trahēte ſe ab aris hoſtia & aufugiēte. unde inter prodigia priſcoꝝ legimus ominoſum fuiſſe quotiēſcunq̃ hoſtia fugiſſet ab ara:hoc tamen prodigio nō impediebatur cæſar:quin incepta perageret:Lucanus inter oſtenta pharſalicæ cladis hoc quoq̃ enumerat diſcuſſa fugit ab ara taurus. Appianus prodidit cæſarem & Alexandrum contemptores fuiſſe pariter religionum:tanq̄ illud Lucretii probaretur ab illis. Religio peperit ſceleroſa atq̃ impia facta.

M. AN. Incredibili:celeritate utpote q̄ui octauo die ex urbe Rhodanū ueniſſet:quarto & uigeſſimo ī

ulteriorẽ Hiſpaniã. Inflatis utribus:quibus innixus tutius faciliuſq; flumina trãſnaret: caprinæ pelles ad oleũ uinum:& alios liquores deferendos in follis ſpeciem conſutæ utres dicũtur. Ver. Vnoctis ſaliere per utres. Obeundis expeditionibus:bellicis negociis:quæ obeunda erãt. Niſi per ſpeculatus:niſi per ſe aut per alios locorũ ſitum exploraſſet. Obſeſſione caſtroꝝ:nuncio de ſuoꝝ obſidione accepto. Oppoſitas claſſes:quarum una orici:altera corciræ erat. Hyeme:pridie calẽ.Ianuarii Cæſar Brũduſio ſoluit. Dyrrachiũ:Plutarchus ait:Apolloniam tranſmiſſum:ipſe cæſar in locum Pharſaliam dictum. Solus:Appianus: cũ tribus ſeruis ad naues ueniſſe ſcribit. Paruulũ nauigium:quippe quod Plutarcho auctore duodecim ageretur remis. Aufugiſſet hoſtia:quod pro tetro alioquin habebatur prodigio.

etiã i egreſſu nauis uerſo ad melius omine: teneo te iqt africa. Ad eludẽdas aũt uaticinatiões qbus felix & inuictũ i ea puícia fataliter Scipionũ nomẽ ferebať deſpectiſſimũ quẽdã ex Corneliorũ genere:cui ad opprobriũ uitæ Salutioni cognomen erat ſecum in caſtris habuit.

De præliorum aſſumptione locis & temporibus inopinatis etiam apud ſuos.

PRœlia nõ tm̃ deſtinato:ſed ex occaſione ſumebat: ac ſæpe ab itinere ſtati iterdũ ſpurciſſimis tẽpeſtatibus:cũ mime qs motuꝝ putaret:nec niſi tpe extrẽo ad dimicandũ cũctatior factꝰ ẽ:quo ſæpiꝰ uiciſſet hoc minus expiẽdos caſus opinãs nihilq; ſe tm̃ acqſituꝝ uictoria q̃tũ auferre calãitas poſſet. Nullũ unq̃ hoſtẽ fudit:quẽ non caſtris quoq; exueret. Ita nullũ ſpaciũ pterritis dabat. Ancipiti p̃lio equos dimittebat & i primis ſuũ: quo maior permanendi neceſſitas imponeretur auxilio fugæ erepto.

De æquo eius inſigni cum pedibus prope humanis.

VTebať aũt æquo inſigni pedibus prope humanis: & in modũ digitoꝝ ungulis ſciſſis:quẽ natũ apud ſe:cum aruſpices imperium orbis terræ ſignificare domino pnũciaſſent magna cura aluit: nec paciẽtẽ ſeſſo

Malũ omen

PHI. Verſo ad melius oĩe malũ omen eſt quotiens aliqs prolabiť in rebus obeũdis:ſicuti de camillo traditũ ẽ:q ſubito olim lapſu decidit quod omẽ ad dãnationẽ:qua poſtea oppreſſus eſt ptinuiſſe pdiderunt autores idonei. Teneote: inquit africa.nemo deſtinat aliquid in africa niſi præfatus africam: ſicuti refert Plinius in.xxviii.ad quod alludere uidetur hoc Cæſaris dictum qui tamẽ ſignificauit ſe africã tenere tãq̃ ſubactam ſuiq; iuris factã. In uictũ ſcipionũ nomẽ: pter duos ſcipiones aphricanum ſuperiorẽ & iuniorẽ: quoꝝ alter ſtipendiariam fecit chartaginem alter funditus euertit: Ideoque Scipio Pompeii ſocer cum exiſtimaretur & ipſe futurus in aphrica uictor aduerſus Cæſarem:Cæſar: autore Plutarcho quẽdam ſcipionem ex cornelioꝝ familia hoĩem ſane abiectũ & deſpectiſſimũ cognomẽto ſalutationem:i p̃lio tanq̃ ducem p̃poſuit: ita ut interdũ cũ hoſte congredi cogereť.uetuſto.n.quoddam uaticinio cõfidebãt aduerſarii quo declarabať fatale eẽ Scipionũ generi ſp i africa uicere. Ab op.tãq̃:κατ ἀντίφρασιν.i.p cõtrariã dictionẽ ſalutõ dicereť:cũ nullis ſaluti foret ſed cũctis deſpicatui. Ex occaſiõe:liuius libro.xxv.ſentẽcialiter locutus ẽ i hãc ſniam.ſi occaſiõis momto:cuius p̃teruolat oportũitas cõctatus Paulũ fueris: nec qcq̃ mox omiſſam q̃raris:ip̃e cæſar in cõmẽtariis ait cõſiliũ p tpe & pro re eſſe capiẽdũ.

Scipiões in africa inuicti

Saluio

Spurciſſimis

Sparciſſimis uehemẽtiſſimis aſperrimis:idẽ Mar.Tullius cũ iter facerẽ tempeſtate ſpuiſſima:alias ſpurcũ ſignificat obſcenũ & ĩpurum ut ſpurcæ noctes. Cũctatior: tardior.i cõmẽtario belli africi ſic ſcriptũ legimus cæſar tardior:& cõſideratior erat factus:& ex priſtina bellandi conſuetudine celeritateq; exceſſerat. & Quo ſæpius.i.q̃to. Hoc.i.tãto. Calamitas iperatoꝝ res aduerſæ auctoritatẽ minuũt ut ait ip̃e in ſeptio. Ancipiti:dubioſo piculoſo alias duplici. Equos dimittebat:cæſar p̃lium cõmiſit aduerſus heluetios:primũ ſuo deĩde oĩum e cõſpectu remotis eqs:ut equato oĩum piculo ſpẽ fugæ tolleret:legimus apd liuiũ olĩ dictatorẽ romanũ iuſſiſſe eqtes ab eqs deſcẽdere:& ita partã eẽ uictoriã cõſimiliter i bello uolſco tẽpanius decurio equitũ iuſſit eqtes ex eqs deſilire:& ita rep̃ſſit ĩpetũ hoſtiũ urgentiũ. Pedibus ppe humanis.ſcribit Pli.in.viii.equũ cæſaris hũiſſe priores pedes ſimiles hoĩs:qua effigie : locatus fuit ante ueneris genetricis edẽ.de quo ſolinus hæc.equus Cai.cæſaris nullũ p̃ter cæſarem dorſo accepit: cuius priores pedes facie ueſtigii humãi tradũt fuiſſe:ſicut añ ueneris gẽitricis edẽ hac effigie ĩ rõa locatus ẽ: Ariõ equus ille adraſti celebratiſſimus fuiſſe ferť hũano ueſtigio dextri pedis. Aruſpices:abaruga noiať.Nã aruga teſte dõato diciť hoſtia ab hara:ĩ q̃ cõcludiť & ſeruať.hara ãt locus ẽ in quo pecora includunť. Aruſpices ut ĩquit Auguſtinus & ĩ decretis.xxvi.Qui.iiii.repetitũ eſt:extra pecudũ ĩſpiciunt: & ex eis futura p̃dicũť Aruſpices ẽt illi nũcupanť:q horas in agẽdis negociis opibuſq; cuſtodiũt.Aruſpiciũ prius ĩuenit delphus ut ait Plinius.Aruſpicinã deridet Cicero in ſecũdo de diuinatiõe: ubi dicit alios alio mõ extat interp̃tari nec eſſe omnium unam diſciplinam:cato mirari ſe aiebat:q non ridebat aruſpex:aruſpicem cum uidiſſet.

Ario Adrasti equus

Aruſpices qui

Omen

M.AN. Omine:ex hoc apparet tam in re q̃ uerbo eſſe omẽ:quod & Valerius quoq; demonſtrat. Te-

neo te:captã.ſ. Fataliter:fatali neceſſitate. Ex Cornelio℞ genere:Scipionum gente:ob duos Scipiones: Quorum alter tributariam Carthaginem reddidit:alter funditus ſuſtulit. Salutiõi: Plutarcus ſalutionẽ ſcribit.Pli.a mimo quodam illi id nomen datum affirmat:quum Gn.p̃nomen illi antea fuiſſet.Sed Plinii locus in ſeptimo corrigendus.ubi ſalum hominus pro ſalutio mimus mendoſe legitur. Eſt deſtinato.ut antea deſtinaſſet. Ab itinere:quum alio iter intenderet:uel ſtatim qđ ad hoſtẽ ſit uentũ nondũ capto caſtris loco. Cunctantior:timidior:minus audax.Quin caſtris quoq; exueret:niſi caſtra quoq; hoſti quem uiciſſet acie adimiſſet. In primis ſuũ:equũ.ſ.id in eluetios pugnaturus feciſſe dicitur. Auxilio fugæ:qđ in equi pernicitate eſſe potuit. Pedibus prope humanis:de prodigioſa equi forma Plutarchus & Plinius plura:ſed Plinius anteriores tantum pedes in ſpeciem ait humani pedis fuiſſe figuratos.

ris alterius primus aſcendit:cuius etiam inſtar pro æde Veneris genitricis poſtea dedicauit.

De uirtute eius in acie inclinata reparanda.

INclinatã aciẽ ſolus ſæpe reſtituit: obſiſtẽs fugiẽtibus:retinẽſq; ſingulos:& cõtortis faucibus cõuertens in hoſtem.& quidẽ adeo plerũq; trepidos:ut aquilifero moranti cuſpide ſit cõminatus.alius in manu detinentis reliquerit ſignum.

De conſtantia & ſeueritate eius contra Caſſium.

NOn minora illa cõſtãtiæ eius:imo maiora etiã idicia fuerunt poſt aciem pharſalicã:cũ præmiſſis in aſiam copiis p anguſtias helleſponti uictor nauicula traiiceret.L.Caſſiũ partis aduerſæ cum.x.roſtratis nauibus obuium ſibi neq; refugit:& cominus tendens ultro ad deditionem hortatus ſupplicem ad ſe recepit.

De mira euaſione eius nando.

ALexãdriæ circa oppugnationẽ põtis eruptiõe hoſtiũ ſubita cõpulſus i ſcaphã pluribus eodẽ p̃cipitãtibo cũ d̃ſiliſſet i mare nãdo p ducẽtos paſſus euaſit ad p̃ximã nauẽ elata leua:ne libelli quos tenebat madſie

PHI. Inſtar:effigiẽ confimilẽ. Pro æde:ante ædẽ hoc ẽ templũ. Veneris genitricis:Venerẽ cognomine genitricem colebat Cæſar tanq̃ ab ipſa oriundus p̃pter iuliũ aſcanium ueneris nepotẽ:quẽ iulia gẽs ſui noĩs auctorẽ hẽt.Appiãus in ſcđo erexit.& ueneri gẽitrici tẽplũ ut prius ad pharſalõ uonerat p̃liũ initurus.

Aqlifero:aqliferi dicunť ſigniferi in rõana militia ab aqla:quã romãis legiõibus Caius marius i ſcđo cõſulatu ſuo p̃prie dicauit habuerunt & romãi p̃ter aqlã q̃tuor alia ſigna uidelicet lupos miotaurus:equos:apros:q̃ ſingulos ordĩes anteibãt. auctor Pli.i x.refert uegetius primũ ſignũ totius legiõis eſſe aqla:quã aqlifer portat idẽ dracõarios appellat ſigniferos a draconibus q p ſingulas cohortes ferebãť ad p̃liũ. factũ ẽ aũt hoc i africo bello:ut Cæſar aqliferũ fugientẽ ad prios reuocaret:& eius cõllũ intorqueret dicens hic: hic ſũt aduerſarii. Valerius i tertio. Cæſar legiõis martiæ aqlefe℞ ineũdæ fugæ gr̃a iã cõuerſum:faucibus cõprehẽſum in cõtrariã ptẽ detraxit:dexteráq; ad hoſtem tendes quorſum tu inqt abis:illic ſũt cum qbus dimicamus:idẽ teſtis ẽ Cæſarẽ ancipiti aduerſus neruios prælio detraxiſſe ſcutũ militi timidius pugnãti:quo fcõ labãtẽ belli fortunã diuino animi ardore reſtituit. Contortis faucibus:itortis p mãus iniectionẽ.refert Pli.fauces fuiſſe itortas metello a tribũo plæbis catinio labeone:ut ſanguis p aures exp̃ſſus flueret:ſummũ gulæ fauces uocanť ut:docet idẽ Pli.in.xi.fauces p tranſlationẽ re℞ quoq; inanimata℞ dicunť. Cicero emiliũ ſedentẽ in faucibus metelli loq palã. Reliquerit ſignũ in cõmẽtariis ſcriptũ legimus.q Cæſar ſigna fugientiũ manu p̃hendebat.& conſiſtere iubebat:adeo ut alii dimiſſis eqs cõficerent curſum. alii ex metu ẽt ſigna dimitterent. Per anguſtias helleſpõti:mare anguſto meatu europã ſepat ab aſia:quod interuallũ ſeptẽ eſt ſtadiorũ has anguſtias helleſpõtum uocant nomine indito ab helles puellæ caſu.hac xerxes perſarum rex conſtrato i nauibus ponte duxit exercitum.cæſar cum ad helleſpontum perueniſſet ſequens Pompeium fugientẽ:hũit obuiũ.L.caſſium cũ triremiũ claſſe ad pharnacẽ properãtẽ:qui cũ cæſarẽ debellare poſſet tñ fœlicitate illius cõterritus eſt.ſupplexq; impetrata uenia naues oĩs illi tradidit.Exiſtimat Appianus.hoc aſcribendum haud dubie eẽ cæſaris fœlicitati:ut.ſ.caſſius uir bellicoſus magna claſſe inſtructus nõ auſus ſit conferere

Aqliferi

Caſſiũ expauit cæſar

manũ cũ cæſar ĩ ſcapha nauigãte:quã poſtea rõæ ĩpãtẽ ñ extimuit ĩ ſenatu trucidarꝰ.Nõ tñ mirãdũ ẽ ſi cæſaris tũc expauit maieſtatẽ.cuius nomẽ ut ait.Plu.reges idoꝝ & pthoꝝ nõ ſinebat cape ſõnũ illud quoq; cuidã peculiari Cæ.fortũæ attribuẽdũ uĩ:q cũ dimicaret ĩ gallia & ab hoſte dirreptus ex equo aſportaret occurrit ex hoſtibus qdã q Cæſar ẽ noſcebat:& ĩſultãs raptori ait.cecos Cæſar:qđ galloꝝ lĩgua ſignĩat dimitte Cæſarẽ:& ita factũ ẽ ut dimitteret.hoc ſcripſit Cæ.ĩ ſua ephemeride. Roſtratis nauibus:roſtrãt naues roſtro ferreo.uñ roſtratæ dictæ:q firmiores ſũt & ĩ nauali ꝑlio ad cõfligẽdũ utiliores.Roſtra nauibꝰ primus addidit piſeus. Cominus:ꝓpe. In ſcaphã:ſcaphæ ſũt nauiculæ q maiores naues cõſequunt.

M.AN. Inſtar:effigiẽ ad illius æquationem. Pro æde:ante ædẽ.Papinius:Cedat equus latiæ qui contra tẽpla diones:Cæſarei ſtat ſede fori.Plinius quoq; ante ædem effigiem ipſam locatã fuiſſe ſcribit. Cõtortis faucibus:ui in hoſtem cũ ignauiæ exprobratione reflexis.Plutarchus hoc adiicit dyrrachina pugna paꝝ abfuiſſe:quin Cæſar a milite:quẽ in hoſtẽ niteretur conuertere:ſit repente cõfoſſus. Aquilifero moranti:Appianus auctor eſt eo prœlio:quo Cæſar Labienum & petreiũ in Aphrica uicit Aquiliſeꝝ fugientẽ in primã aciẽ ab eo uiolẽter retractũ:& ad Dyrrhachiũ aliũ ſignũ ĩ cõtrariũ uerſo occidi iuſſũ. Alius ĩ manu:qui non pateret eũ loco decedetur. Traiecit:traiicio copias helleſpõto:Helleſpontũ:& ſæpe & eleganter ab aliis uſurpatũ:Sed tranquillus neutrũ dixit. Decẽ roſtratis nauibus:ab forma ſic dictis.Appianus octoginta cũ caſſiũ triremes habuiſſe ſcribit:nec Luciũ:ſed.C.Caſſiũ fuiſſe:qui poſtea cũ Bruto in cæſarem coniurauit. Eodem præcipitantibus:præcipitanter compulſis.

PHI. Paludamentum mordicus trahens:ſcribũt hiſtorici cæſarem in alexandrino bello:cum in mare deſiliſſet aliquã diu enataſſe:alexandrinoſq; ueſtem illi ademptã in trophei modũ erexiſſe.Suetonius uero ſentire uidetur a Cæſare ueſtẽ militarem ex manibus hoſtium ſubductã fuiſſe. huius hiſtoriæ meminit Plutarchus his uerbis conſtituta ad pharon pugna quãdam ex aggere ſchaphã inſiliit.ut decertantibus ferret auxiliũ: Aduolãtibus autẽ undiq; in eũ egyptiorum nauibus ſe in mare deiiciens ſummo cũ labore uix enatauit.tunc quoſdã tenens libellos q̃q̃ undiq; peteretur mergeret ue ne omiſiſſe quidem dicitur:

rẽt:paludamẽtũ mordicus trahẽs ne ſpolio potiret hoſtis.

De probatione & diſciplina eius in milites.

MIlitẽ neq; a moribus:neq; a fortũa ꝓbabat:ſed tãtũ a uiribus:tractabatq; pari ſeueritate atq; idulgentia.nõ.n.ubiq;ac ſemp ſed cũ hoſtis ĩ ꝓxĩo eẽt coercebat:tũ maxĩe exactor grauiſſimus diſcipliæ:ut neq; itineris neq; ꝑlii tp̃s denũciaret:ſed paratũ & intẽtũ momẽtis oĩbus quo uellet ſubito educeret.qđ etiã ſine cã plærũq; faciebat ꝓcipue pluuiis ac feſtis diebus:ac ſubinde ſe obſeruãdum admonẽs repente interdiu:uel nocte ſubtrahebat:augebatq; iter:ut ſerius ſubſequentes defatigaret.

De eodem.

FAma uero hoſtiliũ copiaꝝ perterritos nõ negando minuendoue:ſed inſup amplificando:emẽtiẽdoq;

at eis a mari ſublatis in altũ altera nataſſe manu.continuoq; ſchapha in fundum eſt deiecta. Mordicus: hoc eſt morſu & dentibus aduerbiũ eſt:Plautus in curgulione:manũ arripuit mordicus.Idẽ dixit mordicibus pro morſibus eſt & morſicatim a morſu deriuatum. **Paludamẽta paludati** Paludamentum:paludamẽta ſunt inſignia ac ornamenta militaria.Ideo cũ ad bellũ exiit imperator dicitur proficiſci paludatus. Cicero in piſonẽ & gabiniũ exierũt duo paludati uulturii.lictores quoq; erãt paludati liuius cũ palidatis lictoribus profectus ab urbe brunduſiũ uenit.a palã dicta paludamenta:propterea quod conſpiciuntur illi : qui ea habent ac fiunt palã.auctor Mar.Varro:Pli.in.xxii.tradit coccũ fuiſſe dicatũ paludamẽtis imperatoris.paludati ut ait feſtus armati. Militẽ neq; a moribus:ſecus ſcribit ipſe in ſeptimo cõmentario dicens.nõ minus ſe ab milite modeſtiã & cõtinentiam q̃ uirtutem atq; animi magnitudinem deſiderare.Vegetius quoq; tradit milites moribus excellere debere:honeſtas.n.idoneum militem reddit.& uerecundia dum prohibet fugere facit eſſe uictorem. Neq; a fortuna:ab opulentis:& quia fortuna per omnia humana tum maxime in res bellicas eſt potens. **Indulgẽtia** Indulgentia:ſeueritati opponitur per antitheton indulgentia accipitur pro facilitate benignitateq; & leni conceſſione.Quintilianus in primo mollis illa educatio quã indulgentiam uocamus.inde indulgentiſſimi imperatores dicti:ſicut gratianus ab auſonio indulgentiſſimus nuncupatur: ꝗ ſint beneficii propenſiq; ad gratificandũ.& apud hiſtoricos indulgentiæ imperatoriæ identidẽ memorantur Plinius in panegyrico ait.Quem non fortunæ indulgentiæ moliant. Exactor diſciplinæ:coactor extorror repetitor militaris diſciplinæ.Nam ut inquit eleganter marcus iuriſconſultus:officium regentis exercitũ non tantũ in danda ſed etiã in obſeruãda diſciplina cõſiſtit. Sed paratũ & intẽtũ:Paulus emylius iubebat milites. ἡσυχίαν ἔχειν καὶ ποιεῖν ὀξείας τὰς μαχαίρας μόνον αὐτῶν· τὸν ἄλλον μέλειν.i.qeſcere & gladios ſolũmodo acutos facere:ſe.n.reliqua curatuꝝ. Pluuiis diebus:tali. n. tẽpore nõ credũt milites ĩperatorẽ caſtra eſſe motuꝝ:neq; in aciẽ exituꝝ. Subinde:frequenter identidem qua dictione ſcatent libri luculẽtoꝝ ſcriptoꝝ:nõnunq̃ ſubinde ſignificat mox.deinde:ſtati.liuius.uno al

teroq̧ ſubinde ictu uentrē atq̧ inguina hauſit. Se ad ſeruandū admonēs:ſenſus eſt cæſarē frequēter milites admonuiſſe:ut ſe obſeruarent hoc eſt cuſtodirēt ac ſpecularent:ne quoq̄ ſe ſubduceret:q deinde ſolitus erat ſe repēte ſubtrahere e conſpectu militū:ita ut ab illis quæreret:obſeruare aūt mō ſignificat ſpeculari:alias uenerari. Virg. p̄terea regē non ſic ægyptus & ingens lidia nec populi parto℞ aut medus hydaſpes obſeruant. Amplificando ementiendoq̧:in hoc cæſar cyrrum illū magnū perſarū regē imitabat: q auctore Xenophontes res hoſtiū minime uerbis extenuēdas eē cēſebat.Nā melius eſt inqt ſi maiora arbitrati minora uideamus:q̄ minora audiētes ualidiora inueniamus.In cōmētario belli aphrici hæc legimus ad hanc ſententiam conducentia.cum nunciarentur aduerſariorum copiæ:equitatus infinitus: legiones regiæ tres:leuis armaturæ magna uis:Scipionis:decem elephanti centum.xx.claſſeſq̧ eē complures: tamē nō deterebat animo cæſar & ſpe confidebat.

M.AN. Paludamēta:impatoriā chlamidē.Plinius:coccū impatoriis dicatū paludamētis:ſed p ornamētis militaribus capit.Salu.poſtq̄ e ſarcinis paludamēta obſtare uidit:hic paludati dicti.Iuuenalis: Cūq̧ paludatis ducibus.Cicero:Antonius gemēs ante lucē paludatus.Salu.Dū paludatus incederet. Liuius cōſul paludatus egrediēs. Mordicus morſu:Appianus auctor eſt Alexādrinos ueſtē cæſari adeptā in trophæi modū erexiſſe. A moribus:a uitæ inſtituto. Neq̧ fortūa:nobilitare:& diuitiis. Pari ſeueritate:oīa exēplaria:q̂ uidimus: ſeruitute hn̄t ſed ſeueritate ē legēdū:qđ ex iis q̂ ſequunt plane pſpicit. Indulgēter:obſequēter.Exactor:inueſtigator:expſſor:reqſitor:pēſitator:tot.n.& plura hēt id uerbū ſignificata. Pluuiis & feſtis:diebus qbus eum nemo caſtra motu℞ putaſſet. Subinde:idētidē ſæpius. Se obſeruādū:ſua q̂libet momenta aduertenda. Interdiu:diurnis horis. Subtrahebat:e ſuorū cōſpectu proripiebat. Perterritos:milites. Minuendo:hoſtiū copias extenuando. Ementiendo:mendaciis augendo.

confirmabat. Itaq̧ cum expectatio aduētus iubæ terribilis eēt:cōuocatis ad contionē militibus:ſcitote inqt pauciſſimis his diebus regē affutu℞ cum.x.legiōibus eqtum.xxx. leuis armaturæ.c.milibus:elephātiſq̧.ccc. pinde deſinant qdā quærere ultra aut opinari: mihiq̧ q̄ cōpertum habeo credant: aut quidē uetuſtiſſima naue impoſitos quocunq̧ uento in quaſcunq̧ terras iubeo aduehi.

De cohertione & cultu militum eius.

DElicta neq̧ obſeruabat oīa:neq̧ p mō exeqbatur: ſed deſerto℞ ac ſeditioſo℞ iqſitor:ac pūitor accerrimus cōniuebat i cæteris:ac nōnunq̄ poſt magnā pugnā atq̧ uictoriā remiſſo offō℞ mūere:licentiā oēm paſſim laſciuiēdi pmittebat:iactar ſolito milites ſuos ēt unguētatos bn̄ pugnar poſſe:nec milites ſuos p ɔciōe:ſed blādiri noīe cōmilitōes appellabat:hēbatq̧tā cultos ut argēto&

PHI. Aduētus iubæ:iuba rex mauritaniæ iuuit ptes pompeianas & Scipioni ſocero Pōpeii reliquias in aphrica reparanti ſe cōiunxit: qui ut inquit Appianus elephantos.lx.equitum.xx.milia peditum uero.xxx.ſecū ducebat adeo ut Cæſaris exercitus trepidans tumultuaret. Leuis armaturæ.milites leuis armaturæ dicebantur:qui haſtā tm̄ geſſaque gererent ut ſcribit Liuius:manipulus leuis uicenos milites habebat:refert helianus in tacticis ordinem pedeſtrē in militia diuidi trifariā:in armatos: q grauis armatura dr̄:& uelites: qui leuiſſime oīum armātur:unde & expediti nuncupantur.Non.n.loricā iduūt:nō ocreis muniūt:nō clypeū aut ſcutū graue geſtāt.ſed tātum iaculis utuntur aut lapide quem funda manu ue emittunt in tertio ordine ſūt pelitati: a pelta dicti: quod ſcutum eſt paruum & leue hi medii erant inter grauem armaturam & leuem ſpeciatim rorarii accēſi ferentarii ab hiſtoricis milites leuis armaturæ ſolent appellari. Vegetius in.ii.ſic ſcribit:ferentarii exultatores:ſagittari.funditores hoc eſt leuis armaturæ aduerſarios prouocabant ante aciē p̄cedētes. Vetuſtiſſima naue:ob hoc putrida & periculoſa. Delicta militaria:q̂ ut pprie aut cōia ſunt. Neq̧ p mō exequebat:non ſeruabat modū in puniendo:ut mō citra modum & præſcriptum legis:modo ultra plecteret nocentes.pro modo autem delicti caſtigandus eſt miles.Non debet uindicta eſſe grauior quā crimē: ſed ut ais iuriſcōſultus titulo de pœnis:in leuioribus cāis pniores ad lenitatē iudices eē debēt:in grauioribus pœnis ſeueritatē legū cū aliquo tēperamento benignitatis ſubſequi. Deſertorū punitor: deſertores militiæ in bello capite puniendi ſunt:ſicuti iuriſcōſulti prodiderunt titulo de re militari. Cæterū non oēs deſertores ſimiliter puniendi ſunt:ſed habetur & ordinis & ſtipendiorū ratio & gradus militiæ: differt aūt deſertor ab emāſore:ſicut fugitiuus ab errone.leuius n.delictum eſt emanſoris grauius deſertoris: eſt enim emāſor q diu uagatus ad caſtra reuertitur.Deſertor uero qui per prolixū tēpus euagatus reducitur. Studioſo℞:qui ſeditionem atrocem militū cōcitauerit:capite punitur:ſi uero intra uociferationē tantū ſeditio mota eſt:tunc gradu militiæ reiicitur. Conniuebat:ideſt aliqua delicta militaria oculis ueluti clauſis p̄teribat:tanquā diſſimulanter illa eum tueretur.Itidem Cicero in philippicis. Quibuſdam in rebus etiā conniueo.Cōniuere enim eſt oculos genis integere. Plinius noſter in.xi. grauiores alitum inferiore gena conniuent.Idem columbæ & ſimilia utraq̧ gena conniuent.metaphoricos ad alia quoq̧ transfertur.Gel

Leuis armatura

Velites

Pelitati

pœna deſertoris

Emanſor

Deſertor

Conniuere quid

lius in.xv.dixit:conniuere caua uentris & ſtomachi pro ſtipari claudi & contrahi.Idem in.xvi. inde apud duo iſta foramina q̃ dr̃ epiglottis q̃ſi clauſtra q̃dá mobilia & cõniuentia:uiciſſim & reſurgẽtia inde conniuentia ſynodi uſurpat̃ in decretis.xxiiii.q.pria pro tacita erroris pmiſſione a ſynodo cõceſſa.cõniuere aũt enũciari debet ſyllaba ſecũda pducta:filius cõniuẽt ſoléq; pauẽt deprendere uiſu. Remiſſo:relaxato. Officiorũ.S.militariũ.quæ aũt hæc ſint docet uegecius. Munere:onere alias dono alias ſpectaculo.alias officio.Vñ munera militaria & quos milites munifices uocamus ut inqt Paulus iurecõſultus. Vnguentatos:Vnguẽta eſſe luxuriæ inſtrumẽta nullus ignorat:q uel Pli.xiii.librũ inſpexerit.dicebat tñ Cæſar milites ſuos unguentis delicatoribus pfuſos bene pugnaturos:tãquã deliciæ ad uirtutẽ roburq; hebetandum in pcellentibus militibus nihil pollerent.ſicut ariſtippus philoſophus dicere ſolebat:q lautior uictus nullo erat ĩpedimẽto ad beneuiuendũ. Cõmilitones appellabat:tanquã & ipſe unus eſſet ex nũero militũ.

Cõmilitones

ita enĩ cõmilitones dicimus ſicuti & condiſcipulos ad hoc alluſiſſe uidetur lucanus ſic ſcribens: bellorũ o ſocii qui mille pericula martis.græci συστρατιώτας uocát lucullus & ipſe milites ſuos blãdiori uocabulo commilitones appellabat. Vnde olim congreſſurus in armenia aduerſus barbaros magna uoce ad ſuos conuerſus inquit.νενικήκαμεν ὦ συστρατιῶται.uicimus o cõmilitones. A Cæſare in hoc diſſentiebat auguſtus ĩmo ut inquit eutropius:ipſum coarguebat:quo milites cõmilitões nouo blandoq; more appellaret.Ita enim principis auctoritatem emolliri minuiq; arbitrabatur.

M.AN. Decẽ legionibus:legionariorũ militũ intellige:alioqn nõ pcederet:q ſtatim leuis armaturæ.c.milibus ſubiicit. Elephantis trecentis:Appianus:elephantos.lx.tum iubam habuiſſe ſcribit:trigintaq; peditũ milia.xx.equitum.Oppius ſiue Hircius cũ tribus legionibus.xxx.elephantis in frenibuſq; numidis.ccc.ueniſſe ait:ac præter hos grandi peditũ numero.Sed cæſar de induſtria copias mentiendo auxit. Opinari:uera ne ſint ea:an non. Vetuſtiſſima naui:ac per hoc facile ſolubili. Delicta:flagitia. Pro mõ:ſed citra ultra morẽ præſcriptumq; militaris diſciplinæ. Deſertores:qui ſigna ſtationẽ ue deſeruiſſent. Polybius apud Ro.inquit mors pœna eſt his qui in bello locum quo conſtituti ſunt reliquerint. Seditioſorũ ſeditionibus auctorũ.Lucanus:At paucos quibus hæc rabies auctoribus arſit:non cæſar:ſed pœna tenet p cumbite terra.Infidumq; caput ferienda tendite colla. Conueniebat:indulgebat:oculorũ.n.nutu aſſenſum præſtamus qua loquendi figura maro ſæpe utit̃:Sed homerus quẽ ille imitat̃ ſæpius. Officiorũ militarium.ſ. Vnguentatos:unguento delibutos:quaſi diceret eos eſſe qui nullis corrũpi poſſent uoluptatibus. Commilitones:quæ appellatio:utpote ambitioſa ab anguſto poſtea ſublata eſt:nam Imperator q ſuos commilitones appellat ſe in ordinem redigit.faleturq; ſe non Imperatorem:ſed militem eſſe:ſic condiſcipuli : ſic conſerui dicuntur.

auro politis armis ornaret ſimul & ad ſpeciẽ.& quo tẽatiores eorũ in prœlio eſſent metu damni:diligebat quoq; uſq; adeo ut audita clade tituriana barbam capillũq; ſummiſerit.Nec ante dempſerit q̃ uidicaſſet:quibus rebus & deuotiſſimos ſibi & fortiſſimos reddidit.

De amore & fidelitate militum ad eum.

INgreſſo ciuile bellũ cẽturiões:cuiuſq; legiõis ſingulos eqtes e uiatico ſuo obtulerũt:& uniuerſi milites gratuitã:& ſine frumẽto ſtipẽdioq; operã:cũ tẽuiorũ tutelã locupletiorẽ ĩ ſe cõtuliſſent:neq; ĩ tã diuturno ſpacio quiſq̃ omnino deſciuit:pleriq; capti cõceſſam ſibi ſub conditione uitam:ſi militare aduerſus eũ uellent:recuſarunt.Famẽ & cæteras neceſſitates:nõ cum obſiderent modo:ſed ſi alios ipſi obſiderent tantopere tolerabant:ut

PHI. Auro politis armis : in hoc Cæſar imitatus eſt alexãdrũ magnum:qui iturus aduerſus indos phaleras equorum & arma militũ argento decorauit:uñ ab argẽteis clypeis argyraſpides appellati.hoc idẽ factitaſſe fertur Alexãder alter imperator romanus:qui ſicuti refert lampridius non ſolũ fecit argyraſpidas ſed & chryſo aſpidas ita ab aureis clypeis nũcupatos.Ad ſpeciẽ ad decorẽ & ornatũ. Clade tituriana:quando.S.titurius ſabinus & arunculeius cotta legaticũ legione ab eburonibus dolo circunuenti ceciderát. Sumiſerit. ad longitudinem nutriuerit.nãq; ſummittere barbã & capillũ dicimur,quando neq; tondemus:neq; radimus promittentes ad enormitatem adoleſcere.in eodem ſignificatu dicitur promittere & immittere.inde promiſſa barba a uirgilio dicta longa quaſi porro miſſa, qd ſpecimen eſt maximi doloris.Deuotiſſimos ſibi:Auſonius in panegyrico:meruiſti ut haberes amicos obnoxios promptos deuotos:fideles in æuum omne manſuros.Fortiſſimos:amor principis ut inquit ueriſſime nazarius fecit militem fortiorem. Ingreſſo:Cæſari. E uiatico ſuo:uiaticum dixere ueteres ſumptum uiæ græci.ἐφόδιον uocant.Qu.claudius in annalibus magnum uiaticum noue poſuit pro magna facultate & paratu magno.a uiatico diminutiuum fit uiaticulũ.Apuleius in.vii.de aſino aureo uiaticulũ mihi corraſi inde uerbum uiaticor deriuatur:quod ſignificat.uiaticum paro.plautus in menechmis uiaticati hercle admodum eſtiue ſummus.ſenſus Suetonii eſt:Centuriones ſingularum legionum obtulerunt Cæſari:q ſinguli ſua ipſorum pecunia:quam ad ſumptum uiæ parauerát:ſuiſq; facultatibus ſingulos eq-

Viaticũ
Viaticulũ
Viaticati

s alerent inſtruerentq; ſtipendio ſine Cæſaris impenſa:milites uero dixerũt ſe militaturos gratis ſua ipſo
um impenſa:cum illi qui erant diuitiores ſuſcipiſſent nutricatum & impenſas omnis pauperiorum perfi
endas ſuis opibus peculiaribus in legione erant centuriones circiter.lv.auctores uegetius & modeſtus
e re militari. Deſciuit:defecit rebellauit:hoc autem minime trahendũ eſt ad exactam enumerationem:
amq; labienus cuius opera naua & ſtrenua uſus fuerat in bello gallico deſeruit Cæſarem & adheſit pom
eio unde apud lucanum in.v.a Cæſare uocatur tranſfuga uilis.extat huius labieni in Cæſarem dictũ in-
olentiſſimũ.Nam cũ per colloquia milium pacificatio quereretur.Dixit inſolenter.Deſinite de cõpoſitio
e loqui nam nobis niſi Cæſaris capite relato pax eſſe non poteſt. Pleriq; capti uitã recuſarunt: grauius
etronius quæſtor Cæſaris deſignatus in ſcipionis poteſtatem uenit:qui granio incolumitatẽ polliceba-
ur.ille uero reſpondit Cæſarianos milites ſolere ſalutẽ dare non accipere:quo dicto ſeipſum purgione cõ
odit.præterea cum in poteſtatem eiuſdem ſcipionis pompeianis perueniſſent aliquot Cæſariani milites:
unq; ſcipio uitam & pecuniam illis donare polliceretur ſi rẽ pu.aduerſus Cæſarẽ defenderent:tunc Cen-
urio unus ego ne inquit contra Cæſarẽ imperatorẽ meũ aduerſus armatuſq; conſiſtã.Ego neq; id factu-
us ſum:& te magnopere ut de negocio deſiſtas adhortor.tunc ita percitus ſcipio centurionẽ reliquoſq;
eteranos Cæſaris cruciabiliter interfici iuſſit.

M.AN. Clade tituriana.Qu.Titurius Sabinus.&.L.Aurũculeius:ut alio eſt loco demõſtratũ cũ qnq;
ohortibus inter Moſſam & Rhenũ flu.in Eburonibus cæſi ſunt. Quibus rebus:quo ſtudio.indulgẽtia
& officio ĩ milites. Ingreſſo ciuile bellũ:ciuile bellũ inchoanti. E uiatico ſuo:ex ea pecũia:q̃ futura ex
editione uſuri erant.ſinguli ſtipendium unius equitis ultro detulere. In ſe contuliſſent:pecunioſis mi-
itibus inopum in ſe ſumptũ & onera tranſferentibus:ſuam ad hæc militiã gratuitã Cæſari deferentibus.
Tam diuturno ſpacio:quandiu ciuile bellum tenuit.Neque quiſquam:immo aliqui : nam præter Ro-
ciliũ & Egum allobrogas:qui diutiſſime Cæſarianis caſtris fuerant aſſueti.Labienus quoque ad Pompe-
um tranſfugit.Lucanus:Foriis in armis:Cæſareis Labienus erat:nunc tranſfuga uilis. Pleriq; capti:ut pe
ronius quæſtor:qui a Scipione captus ſe tranſfixit.& Centurio cum ueteranis uitam ſub conditione pro
miſſam recuſauit:ita Plutarchus prodidit.

dyrrachina munitiõe.Pompeius uiſo genere panis ex her-
ba.quo ſuſtinebant.cum feris ſibi rem eſſe dixerit.amoue-
riq; ocius.nec cuiq̃ oſtẽdi iuſſerit.ne patiẽtia & p̃tinatia ho
ſtis aĩ ſuoꝝ frangerent.quãta fortitudine dimicauerint te-
ſtimonio eſt.quod aduerſo ſemel apud dyrrachiũ p̄lio pœ
nam ſe ultro depopoſcerint.ut conſolandos eos magis im-
perator q̃ puniẽdos habuerit.cęteris p̄liis inumeras aduer
ſariorum copias multis p̃tibus ĩpſis pauciores facile ſupa-
uerunt.Deniq; una ſextę legionis cohors p̄poſita caſtello
quattuor Pompeii legiones per aliquot horas ſuſtinuit pe
ne omnis confixa multitudine hoſtilium ſagittarum quarũ
c.ac.xxx.millia ĩtra uallũ repta ſunt.Nec miꝝ ſingulorum
ſi q̃s facta reſpiciat.uel Caſſii Sceuę cẽturiõis uel.C.acilii
militis.ne de pluribꝰ referã.Sceua excuſſo oculo trãſfixus

PHI. Dyrrachina munitione:
circunuallationẽ ſignificat : qua
Cæſar Pompeium Dyrrachii cir
cunuallauerat. Viſo genere pa
nis:Cæſar ex caſtello in caſtellũ
perducta munitione circunual-
lare conſtituit Pompeium apud
dyrrachium epiri ciuitatẽ : quæ
alio nomine epidannus appella-
tur.ubi cum in ſummis eſſet an
guſtiis penuria quæ cibariorum
conſumptis longe lateq; frumẽ-
tis:milites tamen inopiam ſingu
lari patientia tollerabant:a qui-
bus genus radicis inuentum eſt
quod appellatur chara:quod ad
mixtum lacte multum inopiam
leuat id ſimilitudinem panis ef-
ficiebat : eius erat magna copia
ex hoc effectos panes Cæſaria- panis herbaceus
ni edebant eoſq; uulgo iaciebãt
in pompeianos:ut ſpem eorum minuerent:cum in colloquiis famem obiectarent adiiciebant ſe quo ad
huiuſmodi radices terra produceret:obſidionem pompeii non derelicturos.Plutarchus & Cæſar aucto-
res.legimus apud Plinium libro undeuigeſimo milites Cæſari exprobraſſe : quod lapſana uixiſſent apud Lapſana
dirachium.præmiorum parſimoniam cauillantes.eſt autem lapſana olus ſilueſtre trium foliorum diui iu
lii carminibus præcipue militaribus celebratum. Pertinatia:miror Nonium marcellum tradere pertina
ciam ſemper eſſe rerum malarum:cum eruditorum auctoritas refragetur & imprimis ſenece qui in. vii.
de beneficiis ait uicit malos pertinax bonitas.& liuii a quo pertinax uirtus dicta. Aduerſo apud dyrra-
chium prœlio.hoc factum eſt.quando Cæſar dixit τημερον ηνηκη ϖαφατοια ϖαλεμφιοια αλλατο-
νειχοτσ νικανουκε χοισιν.latine ſignificat.hodie erat uictoria apud hoſtes:ſed uincendi peritum non
habent:tunc Pompeius hac uiſtoria elatus tanquã uictor ſcripſit ad reges ac ciuitates. Conſolandos ma-
gis:quam puniendos Appianus in.ii.memorat milites Cæſaris poſt cladem dyrrachinam tanta meſtitudi
ne affectos fuiſſe:ut ultro ſibi ſupplicium & de ſumi expoſcerent.& more patrio decimari. renuente Cæ-
ſare ſigniferos necandos eſſe conclamabant perinde ac primos auctores fugæ. ſed Cæſar ne id quidem

facere ſuſtinens pauculos quoſdam ſupplicio affeciſſe ſatis hũit.ex hac impatoris clementia milites magis ac magis inflámati depoſcere cœperũt:ut in hoſtes educerent̃ iureiurãdo affirmátes ſe niſi uictores nunq̃ reuerſuros. Ipſi pauciores ſupauerunt:hoc ex diſciplina Alexádri magni:qui.xl.ad ſummũ militibus militũ cõtẽtus infinitas barbaroꝝ copias ꝓfligauit inabile regẽti ratus qcqd excederet:& turbã potius q̃ exercitum & profecto exercitus copioſior magis eſt impediméto q̃ emolumento:& ut ait Vegetius propria magis multitudine:q̃ hoſtium uirtute deprimit̃ hinc legimus ſingulos cõſules Romanos aduerſus hoſtes uel copioſiſſimos nõ amplius q̃ binas duxiſſe legiões additis auxiliis ſocioꝝ.ſic Cæſar ſæpe paucitate militum fudit infinitam hoſtiũ multitudiné:ſicut in bello gallico aduerſus aruernos apud geruouiá:qñ illoꝝ dux fuit uercingentorix.tũc enim circiter.cccc milia aduerſus Cæſarem cõflixere maxima ipſoꝝ ſtrage & occidione. Cohors præpoſita caſtello:caſtellum intelligimus:unũ ex illis:q Cæſar plurima cõmuniuit in munitiõe dyrrachina ad circũuallandum.Pompeiũ:in quo caſtello nemo fuit qn uulneraret̃.& ad Cæſarem relatum fuit ſcutum ſceuæ centurionis:in quo inuenta ſunt foramina centum uiginti.quem cæſar ut erat de ſe meritus donauit militibus ducentis æris:atq; ab octauis ordinibus ad primipilum ſe traducere pronunciauit:eius autem opera caſtellum conſeruatum magna ex pte conſtabat:cohortem poſtea dupli ci ſtipendio frumento ue & ſpeciariis militaribuſq; donis ampliſſime donauit.hoc ſcenæ centurionis facinus ꝑclarũ miro præconio celebrat Lucanus in.vi.pharſaliæ:cuius & hiſtorici meminerũt.

Exercitus enormis

Caſtellũ

Scena centurio

Lapſana

M.AN. Genere panis ex herba:lapſana uidelicet ſilueſtris oleris genere: qđ militaribus iocis eſt poſtea cæſari:ut Plinius ſcribit:in triumpho exprobratũ.Appianus quoq; eiuſdẽ eſt rei auctor.Plutar.nõ tantum herbaceo pane ueſci ſolitos ait:ſed radicibus ẽt qbuſdã lacte mixtis. Aduerſo apud dyrra.ꝑ. quo cæſar uictus:faſſus eſt Põpeiũ uti eo die uictoria neſciuiſſe:Appianus & Plutar. ſunt auctores . his uerbis Maharbalé poſt cannenſem uictoriam Hannibalé inceſſiſſe Liuius tradidit. Magis:pro maiore quodã negocio

Cõſolãdos:petiiſſe milites ſcripſit Appianus ſe more patrio decimari.i.decimũ quemq; ſupplicio affici. Innumeras aduerſariorũ copias:Liuius auctor eſt Alexãdrum Macedonem iccirco Impatoré maximũ iudicatũ:qa pauciſſimis copiis numeroſos uiciſſet exercitus.cæſar q̃tã uim hoſtium paucis legiõibus: quas i Gallia hũit cõfecerit:ex eo intelligi põt:qđ Plinius méoriæ ꝓdidit:ꝑdicare ſolitũ cecidiſſe ſe ad undecies cẽtũ & nonaginta duo milia hoſtiũ:ꝑter eos:q bellis ciuilibus piiſſent.Appiáus in rebus gallicis ſcripſit ad cẽtũ millia hoſtiũ:uel una acie ab eo cæſa. Caſtello:qđ cæſar circa dyrrachium Põpeio obiecerat. Nec miꝝ:haud admiratõe dignũ. Singuloꝝ:ut Sceuolæ & Acilii. Cẽtũ &.xx.apđ Plutarchũ.c.xxx.legimus ergo in altero numerus corrigendus. Acilius:apud eũdé Plutarchũ Attilius.nõ Acilius legitur.

fœmoꝛ & humero.c.&.xx.ictibus ſcuto pforato cuſtodiá portæ cõmiſſi caſtelli retinuit.Aciliꝰ nauali ad Maſſiliá prælio iniecta in puppem hoſtium dextra & abſciſſa memorabile illud apud græcos Cynegiri exemplum imitatus tráſiliuit in nauem umbone obuios agens.

De pœna contra ſeditionem militarem.

Seditioné p.x.annos gallicis bellis nullã oĩo mouerunt ciuilibꝰ aliquas:ſed ut celeriter ad offm̃ redierint nec tã indulgẽtia ducis q̃ auctoritate. Nõ.n. ceſſit unq̃ tumultuãtibus:atq; ẽt obuiã ſp iit:& nouã qdem legioné apud placentiã:q̃q̃ adhuc in armis Põpeius eẽt.totã cum ignominia miſſum fecit.ægreq; poſt multas & ſupplices præces.nec niſi exacta de ſontibus pœna reſtituit.

Exéplum cynegiri

PHI. Acilius cynegiri : Acilius decimæ legiõis miles cũ maritima pugna ꝑ ptibus cæſaris uiriliter ꝑliaret̃ dextrã manũ iniecit maſſilieſiũ naui:eaq; obſciſſa puppim ſiniſtra apprehẽdit :nec ante dimicare deſtitit:q̃ captam pfundo mergeret.auctor Vale. hoc facinore tã ꝑclaro imitatus uidetur Romanus Acilius cynegirum atheniéſem:q & ipſe i bello pſico ſimili ptinatia in conſectãdis hoſtibus uſus naué onuſtam dextera manu tenuit nec prius dimiſit:quã manũ amitteret : qua amputata naué ſiniſtra cõprehendit : quã & ipſam cum amiſiſſet ad poſtremũ naué morſu tenuit: tãta in eo uirtus emicuit ut non tot cedibus fatigatus nõ ambabus manibus amiſſis uictus ad poſtremũ truncus & ueluti rabida fera dentibus dimicauerit.auctores trogus & herodotus:ſcribit Plutarchus.in libello de comparatiõibus claroꝝ uiroꝝ cynegirũ amputata utraq; manu fuiſſe obtruncatũ. Idẽq; eueniſſe refert lucio glauco uiro Romano:ut utranq; manũ amitteret:cũ aſdrubalis nauem detinere uoluiſſet. Vmbone agens.i clypeo Liuius gallũ umbone ictũ deturbat:eſt.n.umbo ut inqt Seruius media clypei ps eminentior . filius ærati radiauit luminis umbo.ſtatius. Iã clypeus clypeis Vmbone repellit̃ umbo ciuilibus bellis. Aliquas ſeditiones. Non ceſſit tumultuantibus:Itidem Alexãder Romanus imperator non extimeſcebat tumultuantes milites.Sed mota olim ſeditione non timuit aſcendere tribunal:& oratiõe ſeueriſſima ſeditioſos increpare quáuis oẽs armati circũſiſterẽt.poſtremo illis adhuc fremẽtibus cũ inclamaſſet . Diſcedite atq; arma deponite:Mirãdo exẽplo oẽs depoſitis armis ſaguliſq; militaribus ad diuerſoria receſſerũt.Tũc unã legioné totam exauctorauit:quã mox loco ſuo reſtituit. Legioné:cum ignominia miſſam fecit: honeſta

Vmbo

Miſſionū genera

miſſio eſt quæ emeritis ſtipēdiis ab impatore indulgetur. Cauſaria cū quis uitio animi uel corporis minus idoneus militia renunciaſ: inde a Liuio cauſarii milites dicti. ignominioſa uero miſſio eſt cū quis propter delictū ſacramēto ſoluiſ: & is qui ignominia miſſus eſt neq̧ romæ neq̧ in ſacro comitatu agere poteſt. auctores iuriſconſulti titulo de re militari & titulo de his qui notantur infamia. huiuſce aūt ſeditionis militaris: quæ iuxta placētiam mota eſt. meminit Appianus ſcribēs milites pollicitas olim a cæſare quinq̧ minas uiritim inſtanter efflagitaſſe: ſopita eſt aūt ſeditio duodecim tanq̄ ſeditionis auctoribus ſupplicio affectis. De hac loquiſ Lucanus in quinto pharſalie. Detegit imbelles animos nil fortior auſa ſeditio. Quá auctoritate: eſt opepræcium legere apud Luca. unde quéadmodū cæſar ípræterritus & ſola maieſtate ſubnixus iuerit obuiá ſeditioni militari minaciter magis q̄ indulgenter agens ubi ait. Vadite neq̧ meis ad bella relinquite telis & mox. An uos momēta putetis ulla dediſſe mihi: procerū motus hæc cūcta ſequūtur. Exacta de ſontibus: ſumpto de nocētibus ſupplicio Lucanus: uicit patientia ſeui ſpē ducis & iugulos nō tātum præſtit euſes. Namq̧ auctoritas tanta erat cæſaris: ut tremeret ſeua ſub uoce minacis uulgus iners.

M. AN. Cinigeri: Herodotus Euphrominis filium cinegerum fuiſſe ait ad Maratonemq̧ id præclarū facinus ab eo editum. Seditioni: Hannibali præcipue laudi fuit ꝙ cum ex omni barbarorum colluuione caſtra referta haberet: nullá toto belli punici tpe ſit militarem ſeditionem exptus. Gallicis bellis: q̄diu in Gallia eſt bellatum. Indulgentia: obſequio & illecebris. Quam auctoritate: uirtutum opinione. Sed obuiam etiam: ultro ſe tumultuantibus obtulit. Apud Placentiam: Ciſalpinæ Galliæ urbem Ro. Coloniam ſub initium belli punici ſecundi ductam. Polybius: Liuius: & Pedianus id ſcribunt. Cum ignominia: triplex fuit apud maiores: ut Marcellus de re militari ſcripſit miſſionis rō honeſta una: q̄ exacto legitimæ militiæ tpe quod in decē annos extēdebaſ: ut Plutar. tradit militi dabatur. Cauſaria altera: quū ſi qs uitio corporis: aut mētis mīus idōeus militiæ putabaſ: reliqua ignominioſa: cū ob delictū aliqđ miles exauctorabaſ. Vulpianus: Solere ait exprimi cauſam: cur aliqs miſſus eſſet: ſed ſi arma adempta forēt: ēt ſi nihil fuiſſet exp̄ſſum: ignominioſe tamē miſſus ītelligebaſ. Exacta: ſūpta. De ſontibus: de ſeditiōis auctoribus Luc. At paucos q̄bus hæc rabies auctoribus arſit: Nō Cæſar ſed pœna tenet. Reſtituit: dēuo īauctorauit.

Honeſta / Cauſaria / Ignominioſa — Miſſio

De facili reconciliatione militum iratorum.

DEcumāos autē romæ cū īgētibus minis: ſūmoq̧ ēt urbis periculo miſſionem & p̄mia flagitātes ardente tūc in africa bello: neq̧ adire cūctatus ē. q̄q̄ deterrētibus amicis: neq̧ dimittere: ſed una uoce qua quirites eos ꝑ militibus appellarēt tā facile circumegit & flexit: ut ei milites eē cōfeſtim reſpōderit: & q̄uis recuſantē ultro in africam ſint ſecuti: ac ſic quoq̧ ſeditioſiſſimū quemq̧ & prædæ & agri deſtinati tertia parte mulctauit.

De fide & ſtudio eius erga clientes.

STudiū & fides erga cliētes ne iuueni quidē defuerūt: Maſinthiá nobilē iuuenē: cū aduerſus Hiépſalē regē tā enixe defendiſſet. ut iubæ regis filio in altercatione barbam iuaſerit: ſtipēdiū quoq̧ pronunciatū: & abſtrahentibus ſtatim eripuit: occultauitq̧ apud ſe diu: & mox ex prætura ꝓficiſcens in Hiſpaniam inter officia proſequentium: faſceſq̧ lictorum lectica ſua auexit.

Legiones a numero

PHI. Decumanos romæ: milites decimæ legionis: cui legioni cæſar indulſerat præcipue: & propter uirtutem cōfidebat maxime. legiones enim Romanæ a numero atq̧ ordíe dicūſ: ut primani ſecūdani Decumani uocantur milites prīæ ſecundæ & decimæ legionis. Miſſionē flagitantes honeſtā uidelicet quæ tpe militiæ impleto daſ. Ardente in africa bello: bellū africū ſignat: quod in africa geſtum eſt aduerſus iubam & ſcipionem recolligētes reliquias pompeianas & nouas inſuper copias cōparantes: ardente autē dixit pro uigente & extante. nam ut ait Marciáus capella in libro rhetorices: interdū uerba tranſferuntur decoris cauſa: ut bellum ſubito exarſit pro extitit. Præmia: quæ ueteranis debebat & promiſerat. Flagitātes: quaſi cum conuitio & clamore depoſcenes. flagitare enim p̄ſonare eſt: cū ſia gella & flāma & flagitatio ſine ſonitu crepituq̧ non ſint ut docet donatus in expoſitione eunuchi terentianæ. De hac autē ſeditione ſentire uidetur Plutarchus cum ſic ſcribit: motis ad ſeditionem militibus cū duos prætores coſconiū & galbam occidiſſent tātum eos objurgauit: ut ipſos pro commilitonibus ciues appellatos mille uiritim drachmis donauerit & multa inſup Italiæ prædia ſorte diſtribuerit. Quirites pro militibus: Imperator quotienſcunq̧ uerba facit ad milites eos uero ſignificatiſſimoq̧ uocabulo milites appellare cōſueuit perīde ac militari ſacramēto deuíctos ſed cæſar nomine blandiori honorificentioriq̧ appellauit quirites tanq̄ romanos nec ulli ſubiectos ípio. & ita hac uoce iracundiam militarem mitigauit. conſimiliter Alexander Impator Rōanus ſeditioſos milites pro contione quirites uocauit uos oēs inquit hodie una uoce quirites dimittam & incertū an q̄rites non. n. digni eſtis: q romanæ plæbis ſitis ſi ius romanum non agnoſcitis. Circumegit: retroflexit demulſit abduxit ab indignatione. Agri deſtinati: uerbi cauſa ſi deſtinauerat cæſar uiritim inter ueteranos da-

Decumani

Flagitare quid

re trecenta iugera:dabat ducenta:ſi triginta aureos ex pecunia prædacea dabat uiginti:& ita tertia agroꝝ ꝑdæq; pte mulctabant. Erga cliẽtes:primũ iuxta parẽtes locũ tenere debẽt pupilli ſecũdũ eos ꝓximũ locũ cliẽtes hrẽ:q ſeſe ĩ fidẽ patrociniũq; noſtꝝ dederũt:& ut iqt Mar.Cato aduerſus cognatos patrõus pro cliẽte teſtat:teſtimoniũ aduerſus cliẽtẽ nẽo dicit.cliẽta dr̃ a plauto fœmia. Iuuẽi:cæſari:q̃ ætate mobiles ſunt & clientaꝝ minus curioſi. Hiẽpſalẽ:africanũ regẽ.alius eſt ille hiempſal.ſaluſtianus. Enixe:uehemẽter. Stipẽdiariũ ꝓnuntiatum:ſtipendiarii dicunt tributarii hoc eſt illi q tribu.ũ ſoluunt.inde ſtipendiariæ ciuitates dicunt a Plinio illæ uidelicet:q̃ ſtipendiũ tributũq; ſoluebãt:& a Liuio Annibal dictus eſt ſtipẽdiarius & uectigalis ac ſeruus Po.Romani.uulgus indoctum perperam appellat ſtipendiarios milites eos:q ſtipendia faciunt cum tales mercenarii ſiue ærrarii milites ſint nuncupandi. quod ſi uocabulo uegetii uti uolumus ſtipendioſos appellabimus. Inter officia:inter eos qui officii cauſa cæſarem deducebant comitabantur euntem in prouinciam furtim auexit in lectica ſua deliteſcentem maſintham aſportauitq;.

Stipẽdioſi

M.AN. Decimanos:decimæ legiõis milites. Voſpicus tamẽ Decimãos ait ꝑſules tm̃ habere ſolitos:aut eos q futuri principes eẽnt:q̃ſi lectorũ militũ id genus eſſet.Cæterũ parũ conſiderate hæc ex ꝓximo capite exemere:q opus in capita redegerũt:quũ omnia ex una pẽdeãt ꝓpoſitione. Sũmoq; urbis periculo:nã præter Coſtoniũ & Galbam prætores:Qui auctore Plutarcho:eo tumultu occiſi ſunt:ingẽs quoq; ius militum ad urbis præſidium miſſa ab eiſdem Decimanis:ut quidam tradunt:trucidata eſt. Miſſionẽ:quia iam militiæ tempus exiiſſet. Præmia:quæ reddenda eſſent.Ardente:late omnia corripiente tranſlatio ab incendio ſumpta. Adire:milites ſcilicet tumultuantes.Deterrẽtibus:ne iret identidẽ monẽtibus. Quaquirites:ciues Plutar.ait & nõ milites:qđ idẽ certe eſt appellatos ait. Circũegit:ꝑſenti furore auertit. Milites eẽ:Appiãus:nullã ab his uocẽ æditã uiſo cæſare ait:ꝑter unã:qua miſſio efflagitata eſt:eaq; ꝑter ſpẽ cõceſſa cõtinuo in ꝑces uerſos ne exauctorarent:atq; idipſum uix poſt multas præces ĩpetratũ. Prædæ:pecuniæ ꝑdæ nomine militibus datæ. Deſtinati:antea cõſtituti. Studium:in ornandis. Fides:in defendendis. Iuueni:Cæſari. Hiempſalẽ:de hoc Plutarchus in Põpeio Hiarbas inqt rex capitur.cui Hiempſal ſucceſſit. Tã enixe:tãto ſtudio. In altercatiõe:iurgio quod apud Batharos:q ſummo ſtudio alunt barbã adhuc magis q̃ apud ro.ẽ cõtumelioſum. Stipẽdiariũ:ſtipẽdii noĩe obnoxiũ. Abſtrahẽtibus:abſtrahere parãtibus. Apud ſe:domi ſuæ. Inter officia:iter eos q officii cã abeũtẽ ſequebant lectica ſua:qua ipſe uehebatur. Auexit:aſportauit.

De cultu & dilectione amicorum.

AMicos tãta ſemp facilitate:indulgẽtiaq; tractauit:ut.C.oppio comitãti ſe p ſilueſtre iter:correptoq; ſubita ualitudĩe:& in diuerſorio loco qđ unũ erat ceſſerit:& ipſe humi ac ſub diuo accubuerit. Iã autẽ rerum potens quoſdã etiã infimi generis ad ampliſſimos honores ꝓuexit:cũ ob id culparet ꝓfeſſus ẽ palã.ſi graſſatoꝝ & ſicariorum ope in tuẽda ſua dignitate uſus eẽt:talibus quoq; ſe parem gratiam relaturum.

De odiorum facili remiſſione.

SImultates contra nullos tã graues excipit unq̃:ut nõ occaſione oblata libens deponeret.C.Mẽmii cuius aſprimis oronibꝯ nõ miore acerbitate reſcripſerat ẽt ſuffragator mox ĩ petitiõe cõſulatus fuit.C.caluo

PHI. Caio oppio comitanti:ſcribit Plutarchus olim cæſarem ui tempeſtatis compulſũ intraſſe pauperis caſam ubi cũ cubiculũ uix unius capax ĩueniſſet ad amicos conuerſum dixiſſe.ex honorifico quidem loco cedẽdum eſt potẽtibus ex oportũo uero egrotantibus: ibiq; requieſcere iuſſit oppium.ipſe uero una cum reliquis iuxta tuguriunculi fores recubuit. Diuerſorio: hoſpitio a diuertendo dicto.M.Tullius qeſcam in cæſaris ſermone quaſi in aliquo oportũo diuerſorio. Sub diuo:ſub cælo.alio nomine dicitur ſub Ioue.cælum enim græci τονΔια dicunt: inde ſubdialia pauimenta & ſubdiuales deambulatiões:quas uictruuius græco uocabulo appellat hypetras. Craſſatorũ:latronũ uias obſidentiũ.tales enim graſſari dicunt.ĩterdũ honeſtum uocabulũ ẽ ut apud ſiliũ:graſſandũ ad clara piclis.& apud ſaluſtiũ uirtutis uia graſſat. Siccarioꝝ:qui ſint ſiccarii ſatis notũ.a ſicca quod gladii genus eſt : nomen inditum de his ſupra ſatis ac ſuper. Simultates:odia.ſimultas dicta eſt ex cõtrario: qa minime ſunt ſimul: põt:& a ſimulatione dicta exiſtimari quia ſimulata loquunt ad inuicem. C.memii ſuffragator:ſupra tranquillus tradidit.C.memiũ obieciſſe cæſari tanq̃ patico cynedo:ꝙ ſtetiſſet ad cyathũ Nicomedi ĩter exoletos: fuit enim hic mordax in cæſarẽ.extãt epiſtolæ Cicerõis ad hunc opinor.C.mẽmium athenis diuerſantem ut amiciſſimum ꝑſcriptæ.fuit ille alter.C.memius in quem craſſus orator cõmodiſſime & feſtiuiſſime luſit fuiſſe tota taracina oĩbus in parietibus has litteras inſcriptas:tria.LLL.& duo.MM.cũ quereret qđ ſignificarent quẽdam oppidanum ſenem dixiſſe hoc ſignificari.Lacerat:lacertum:largii:mordax:mẽmius.apud catullum mentio eſt memii ꝑtoris:quẽ ait ſe in bithiniã eſſe ſequutum tenuiculo lucello confecto.& fortaſſis eſt hic de quo nunc loquitur tranquillus de quo ẽt uideri põt intellexiſſe ouidius cũ ait ĩ ſecũdo triſtium.Quid referã ticidæ:quid mẽmi carmẽ apud quos nomẽ adeſt rebus:noĩbuſq; pudor. Caluo poſt

Sub diuo

De mẽmio

De caluo pulchra

famoſa epigrāmata.ſcribit iuriſcōſultus:iniuriaꝝ teneri illū q famoſo libello edito aliquē iſamauerit. famoſus aūt fere ſp accipit in pte deteriorē.illud uero Iuuenalis qd allegari ſolet.famoſos eqtū cū dictator magros:nō famoſos legēdū eē:ſed fumoſos alibi docuimus caluus aūt ſignificat catulli familiaris de quo Oui.& tu cū caluo docte catulle tuo.q diu cū Cicerōe iniqſſimā litē de principatu eloquētiæ hūit fuitq; uiolētus accuſator & cōcitatus ab hoc uatiniū accuſatū eē ſatis cōſtat.Idē carmina iocoſa faciebat plenaq; ingētis aī.uñ olī de pōpeio dixit.Digito uno caput ſcalpit ut ita illū effœminatū eē ſignificaret.Duriuſculū fuiſſe i uerſibus.oñdit Plinius in.i.epl'aꝝ.cōpoſitio eius in actiōibus ad exēplū demoſthenis rigida erat ut ſcribit Sene.i.iiii.cōtrouerſiaꝝ de eodē Quinti.ſancta & grauis eſt oro calui & caſtigata & frequēter uehemēs imitator:eſt aūt atticoꝝ fecitq; pparata mors illi iniuriā:ſi qd adiecturus ſibi nū ſi qd detracturus: qm̄ incidit mētio calui a quo accuſatus fuit uatinius enarrādū ē hoc potiſſimū loco hendecaſyllabō illd catullianū riſi neſcio quē mō e corona:in cuius iterptatōe nō ſolū lrātores:ſed ēt litteratiſſimi ad extremū uſq; ſudorē diſſudauerūt.C.Caulus adhuc adoleſcēs uiolēta accuſatiōe iſequutus ē uatiniū de ambitu:& orone luculēta quā ait tacitus i dialogo de oratoribus cū admiratōe ſolitā legi i explicādis uatinii criminibus igēii uela explicauit:& eloquii uires effudit:adeoq; uiolēto fuit accuſator & cōcitatus: ut i media eius actōe ſurgeret uatinius reus & exclamaret rogo uos iudices nū ſi iſte diſertus ē iō me dānari oportet i hoc iudicio i uatiniū dixit caluus illd egregie.factū ābitū ſcitis oēs:& hoc uos ſcire oēs ſciūt:idē dixit uatinio pfrica frōtē & dic te digniorē q ptor fias q̄ catonē.In hac cā cū uatinius reus cādido ſudario frontē tergeret.Idq; ipm caluus accuſator i iuidiā uocaret:q̄uis reus ſim inqt & panē cādidū edo:cū igit uatinii cā in iudicio ageret eētq; maxīa eoꝝ q audiebāt corona.Catulus quēdā deriſit q cū a caluo uatiniana crimina oīa diligētiſſime explicarent:admiratus ē tā puſillū oratorē & breuis ſtaturæ homunculū eē tā uehemētē in accuſando tanq; diſertū i eloquēdo:cōtextus aūt & ordo uerſiculoꝝ ſic ē digerēdus:ut dicat catullus riſiſſe ſe quēdā e corona eoꝝ.ſ.q in corona ſtabāt circa iudiciū ſubſellia:& legēdū eſt:crimina uatiniana:nō aūt carmina.cū caluus.n.meus inqt catullus explicaſſet mirifice uatiniana crimina ex more.ſ. firmi ueriq; accuſatoris:ille admirās & manus ſimul ad cælū tollēs q̄ſi p ſtuporē exclamauit:Dii magni ſalaputiū diſertū:ita.n.appellauit caluū a puitate ſtaturæ:tanq̄ uocabulū hoc iſtud ſignet:& ita ſignificare euidēter oſtēdit Sene.li.iiii.ſuaſoriaꝝ cū ſic ait.erat caluus puulus ſtatura:pp qd ēt catullus in hēdecaſyllabis uocat illū ſalaputiū diſertū.Quod uero ſeqt in carmine catulliano.Othonis caput oppido ē Puſillū:nō othonis exiſtimo legēdū:ſed actoris:q.n.uicinitas ē othonis & calui cū nuſq̄ dicat caluus otho ut ſit ſenſus cōnexus & q̄drās.ille.n.quē riſit Catullus:ubi Salaputiū diſertū uocauit caluū pp ſtaturæ breuitatē:illico ſubiūxit. ualde qdē actoris.ſ.calui q actōe accuſatoria inſectabat uatiniū.Puſillū ē caput:& ita ſales catulliani eluceſcūt.Sed hæc dictio Salaputiū:q diu torſit igenia curioſoꝝ enarrāda ē nō inuertēda: nā qdā nugalia q̄dā cōmēti ſūt ut Solopochiū legerēt q̄ſi totū cubitalē alii Salapantiō:alii alia ficticia & ſubabſurda.Nos exiſtimamus legēdum eē Salapuſiū:nāq; puſus & puſius & puſio dr apud latinos ueteres puer:qd eruditoꝝ & i primis Mar.Varronis teſtimonio ſatis liquet.hinc Salapuſius dictus caluus tanq̄ puer ob ſtaturam puerilem Plenus ſalis & oratoriæ mordacitatis:tanq̄ a ſale & puſius compoſito uocabulo.Quod ſi Salaputium ut habent oēs codices legere uellimus:nihil prohibet:nā inter litteram.T.&.S.eſt quædam quaſi cognatio ut grāmatici docēt.Vñ pultare p pulſare:mertare p merſare uſurpabant.& ita ſalaputium quaſi ſalapuſiū ſine ulla iuerſiōe cōmode enūciabis:& in eo ſignificatu accipies:quē nos primi:abſit inuidia uerbo : ex nr̄a officina depromſimus:iam ex hoc nr̄o interptamēto clareſcit opinor catullianum epigrāma.Qui melius: qd habet in mediū ferat:& candidus impartiatur:qui non hēt nr̄a ne uellicet:ſed iā domū repedandū eſt.

Enarratio loci catulliani

Salaputiū qd apud catullum

M.AN. C.Oppio:ad quē multi referūt cōmētarioꝝ ſupplemētū. Subita uelatudine: inopinato morbo. Diuerſorio:meritorio hoſpitio. Loco:lecto:ut Plutar.ait. Sub diuo:i apto:plutar.in prima tugurii pte:nō extra cū aliis decubuiſſe ſcribit. Graſſatoꝝ:latronū. Siccarioꝝ:ferro graſantiū. Parē grām: p meritis debitam. Simultates:odioſas contentiōes. C.Memmii:deMemmio & fœda eius obtrectatiōne ſupra. Suffragator:ſuffragādi fautor. C.Caluo:de hoc quoq; eodem capite.

poſt famoſa epigrammata de recōciliatione p amicos agenti ultro ac prior ſcripſit. Valerium Catullum a quo ſibi uerſiculis de mamura perpetua ſtigmata impoſita non diſſimulauerat ſatiſſaciētem eadem die adhibuit cœnæ : hoſpitioq; patris eius:ſicut conſueuerat ita perſeuerauit.

De lenitate & manſuetudine eius in ulciſcendo iniurias ſibi factas.

SEd & in ulciſcēdo natura leniſſimis:patas a qbꝰ captus ē:cū in ditionē redegiſſet:qm̄ ſuffixuꝝ ſe cruci ante iurauerat:iugulari prius iuſſit.deinde ſuffigi.Cornelio Phagitæ,cuius quodā nocturnas iſidias æger

PHI. Verſiculis de mamura: mamura formianus pfectus fabrorū Cæſaris in gallia fuit: quē primū Romæ cruſta marmoris operuiſſe parietes totius domus ſuæ in celio mōte:Cor.nepos tradidit.hic nāq; ē mamura. ut uerbis pliniāis utar.Catulli uerōneſis carminibus pſciſſus. Carmīa aūt qbus mamura Cæſarq; iūcti carpunt & lacerant a Catullo: ſunt in illo epigrammate. Quis

hoc ꝑt uideř:qs ꝑt pati niſi ípudicus & uorax & aleo:mamuré hře:qđ comata gallia & í alio hédecaſillabo de eiſdé ita ſcribit:pulchre cõuéit íprobis cynedis mamure paticoq; cæſariq; his uerſiculis catulliáis cæſar haud dubie factus é ſtigmaticus hoc é ſtigmate & nota íutus ífamatuſq;. Stigmata:ſuggillatões & ífamie notas:tráſlatio a ſtigmatibus q́ inurűť ſtigmata ut ait Pli.deléť colúbino fimo Marti.ſtigmata delet eros.
Satiſfaciété:ſatiſfaceř é tm̃ faceř q̃tű ſatis ſit irato ad uídictá.auctor Aſco. Iugulari prius.Deíde ſuffigi. Quos ſupra latío uocabulo ꝑdões noíauit:hic græca dictõe:ſʒ apđ nřos uſitatiſſima piratas appellat.exiſtimaťát dici πειρατης.i.pirata a πειρῶ qđ ſignat tráſeo qa pirate ſꝑ Maria ꝑmeát:íde piraticá faceř dicűtur ꝑdões.ait Quí.í.viii.dubitaſſe ſuos ꝑceptores an ita piratica dicéda eét:ſicuti muſica & fabrica dř.Plutar.ſcribit Cæ.a ꝑdõibꝯ captű ſolitű illis poemata ſua legeř:& paꝝ laudátes uocar αναισθητους και βαρβαρους.i.íſenſatos & barbaros:& cű riſu íterdű minabať κρεμαν αυτους qđ íp̄os.ſ. patibulo afficeret qđ & paulopoſt fecit:ná ꝑgami ad unű oés προσηλωσεν.i.ſuffixit cruci.tráqllus ait prius iugulatos eſſe mox ſuffixos ſupplicii cruciatuſq; leniédi cá.Feneſtela uero ſeriptor uetus & grauis q obiit nouiſſimo tiberii Cæ.prícipatu ait í.ii.epitomatõ:quéadmodű cæſar a piratis captꝯ eos poſtea cepit & đcollauerit ita.n. ſecuri ceſos dicebát:iugulař át & decollař an cõueniát uiderit eruditi.íterdű iugulař ad íanimata tráſferť: Marci.ſcelus é iugulař phalemű:& ſine ferto iugulari dř Cor.cel.Quartana nemine iugulat. Corne.pha. hic é ille Corne.dux militű ſylláoꝝ a quo íqſitoř Cæſar duobꝯ ſe:talétis redemit qñ í ſabinis deliteſcés diligéter íqrebať a ſylláis táq̃ Mariáus.A máu elegáter antiq a máu ſeruos appellabát:quoꝝ máu ad lřas ſcribédas utebáť:q alio noíe ad manű dicűť:uñ ait Ci.Liciniű ſeruű ſibi gracchus hűit ad manű: iſta.n ꝑticula.a.& ab.elegáter eruditaq; ſignificatõe uſurpať a luculétis ſcriptoribus:ut a máu a pedibus a libellis ab ep̄lis a rõnibus a ſtudiis noíemus illos:quoꝝ miſterio utimur:qq; his rebꝯ ꝑſűt q̃s cű hac ꝑticula a.cõiungimus.Videnť át dici a máu:q ſcribæ ſűt quos alibi tráqllus.A manuéſes peculiari uocabulo appellat hoc ꝑtereűdű ĩĩ é:qꝓ quos a pedibus diximus uocari ueteres dixere circűpedes:uñ ait Agretius: circűpedes ſűt obſeqa ſeruoꝝ.antepedes amicoꝝ.Ci.circűpedes át hoíes formoſos & lřatos ſuos eé dicebat.Idé tñ dixit in ep̄lis ad atticű:polucé ſeruű a pedibus romá miſſum:& martialis ait:nõ méſa tibi poniť a pedibus.

Decolare

A pedibus

A libellis

A rõnibus

Circumpedes

M.AN. Famoſa:ꝑbroſa & ífamiæ pléa.Valeriű catulű:cuius í cæſaré & mamurá carmé notű é qs hoc põt uidere. Perpetua ſtig.ꝑpetuá notá:& ífamiá. Satiſfaciété:ætaté:aut qd ſiľe excuſanté ueniá filio petété. Hoſpitio:aícitia: familiaritate. Přis eius:catulli.ſ. Pirates: a qbus ſe redemerat: piratæ πα ρα το περαω traieo :ſeu tráſfreto:ab aſſiduo curſu dicti. Iurauerat:ſupra id ꝑ iocű illis minatű dixerat. Iugulari pri. ne ſi uiuos cruci affixiſſʒ lõgioř torqret cruciatu. Cornelio pha.a quo duobus talétis datis ægre impetrarat:ne ad Syllá ꝑduceret.
PHI. Síplici mor.nullis tormétis neq; cruciamentis adhibitis.
Pollutaꝝ ce.re.ſupradictű quéadmodű ſeatus qõné decreuit đ pollutis publicis cerimõiis: q ſacra ítelligűť bõæ deæ qñ .P.clo. muliebri ueſte ídutus íter illa ad uxoré cæſa. põpeiá tráſierat. Interrogatꝯ.ſ.ab accuſatoř q græci dř κατηγορος. Tá ſuſ. q̃ cri. Plu.in apophtegmatis ita græce tradit cæſaré. dixiſſe την καισαρος γυναικα και δια βολης δει καθαραν ειναι qđ íterꝑtatur cæſa. uxoré oportuit eé purá ét a calűniá:ná ut íqt elegáter auſonius paꝝ diſtař uř ſuſpectuſue req; reus.teſtis íductus. Plu. μαρτυς εισαχθεις ουδεν ειπε φαυλο περι της γυναικος.i.teſtis inductus nihil dixit ꝑbroſű de uxore. Deꝑhéſos ítra ca.iu.apđ

ac latens ne ꝑduceret ad ſyllá uix ꝑmio dato euaſerat nűq̃ nocere ſuſtinuit.Philemoné a manu ſeruű q necé ſuá ꝑ ueneñű inimicis ꝑmiſerat:nõ grauius q̃ ſimplici morte puniit in.P.Clodiű.Põpeiæ uxoris ſuæ adulteꝝ:atq; eadé de cauſa pollutaꝝ cerimoniꝝ reű teſtis citatus negauit ſe q̃cq̃ cõperiſſe quãuis & mater aurelia:& ſoror Iulia apud eoſdem iudices oía ex fide retuliſſent.interrogatuſq; cur igiť repudiaſſet uxorem:quoniam inquit meos tam ſuſpitione q̃ crimine iudico carere oportere.

De moderatione & clemétia eiuſdem.

MOderationem uero clemétiãq;:tű in adminiſtratione:tű í uictoria bellis ciuilis admirabilé exhibuit denűciáte Põpeio ꝓ hoſtibus ſe habituꝝ.q.R.p. defuiſſet:ipſe medios & neutrius partis ſuoꝝ ſibi nűero futuros ꝓnunciauit:qbus aűt ex cõmédatiõe Põpeii ordines dederat ꝑtáté tráſeűdi ad eű oíbus fecit. Motis apud Hilerdam deditiõis cõditiõibus:cű aſſiduo inter utraſq; ꝑtes uſu atq; cõmertio Afranius & petreius deꝑhéſos intra caſtra iulianos ſubita pœnitétia interfeciſſent:admiſſam in ſe ꝑfidiá nõ ſuſtinuit imitari. Acie pharſalica ꝓclamauit: ut ciuibus parceret:deincepſq; nemini non ſuoꝝ unű qué uellet: ꝑtis aduerſæ ſeruare cõceſſit:nec ulli periiſſe. niſi in ꝑlio reperiuntur. Exceptis dumtaxat Affranio & Fauſto.&.L.Cæſare iuuene.ac ne hos quidem uoluntate ipſius interéptos putant. Quoꝝ tamen & Affranius & fauſtus priores poſt

hilerdam hiſpaniæ ciuitatem cũ milites aphraniani & cæſariani liberam nacti colloquiorum facultatem inter ſe familiariter ſermocinarenẗ:oĩaq; eſſent plena gratulatõe inter utraq; caſtra:tũc petreius hoc audito armat familiam colloqa militum interrũpit:iulianos hoc eſt cæſarianos repellit a caſtris quos dep̃hendit interficit. Cæſar uero milites aduerſariorũ qui in caſtra ſua uenerãt ſumma diligẽtia conquiri remitti iubet:nõnulli ſua uoluntate remãſerũt:quos poſtea in magno honore habuit & ita noluit imitari p̃fidiã petrei & aduerſarioꝝ:pro maleficio beneficium rependens. hanc cæſaris clæmentiam ita laudat Lucanus in.iiii.pharſaliæ. Hoc ſi quidem ſolo ciuilis crimine belli: dux cauſæ melioris eris. Iulianos cæſarianos: poſſeſſiuum nomen eſt a iulio:ut docet Priſcianus:hinc iuliani anni dicti:quos ordinauit Iuli. Cæſar: & a Ci.dictũ eſt in.xiii. Antoniaꝝ uectigalia iuliana lupcis ademiſtis pro cæſariana. Denunciante Põpeio ꝓ hoſtibus:Põpeius initio belli ciuilis relicturus urbẽ iuſſit ut oẽs ſe ꝓſequereẗ p̃monitis:qđ ſiqs remãſiſſet uir cæſaris extimareẗ:tunc cõſules nullis ex more pactis ſacris repente exierũt ex urbe multi quoq; cõſulares collectis ptim ſarcinis diſceſſerũt. Medios:neutras ptes ſequẽtes:q neq; cæſariani eſſent neq; põpeiani:lex ſolonis eſt:ſiqs in diſſenſiõe ciuili nõ alterutræ pti ſeſe adiũxerit:ſed ſolitarius ſepatuſq; a cõi malo ciuitatis ſucceſſerit:is domo p̃ria fortuniſq; oĩbus careto:exul extorriſq; eſto. Cæſar tales dixit habituꝝ ſe perinde ac ſi ſecũ fuiſſent & in ſuis caſtris aduerſus põpeianos militaſſent. Ex cõdẽnatione põpeii:anteq̃ ex amicis fierent inimici. Ordines.ſ.militaris q ſunt multifarii in romana militia. Nemini non.i. cuilibet. Aphranius & fauſtus ſictius cũ ad cæſarẽ iter facerent forte incidit in aphranium fauſtumq; quos prima luce adortus uictos capit cum cõiugibus & libertis paucis poſt diebus diſſenſione in exercitu orta fauſtus & Aphranius ĩterficiũtur. Pompeiæ cum fauſti liberis Cæſar incolumitatẽ ſuaq; oĩa cõceſſit. Et Cæſar libertis:Lucius Cæſar iuuenis cæſari uticam eunti in itinere fit obuius:ſubitoq; ad genua ſe proiecit:uitaq; ſibi neq; quicq̃ amplius depræcatus:cui Cæſar facile & ꝓ ſua natura & inſtituto conceſſit:uerum hic paulopoſt fuit interfectus cum beſtias conſulto trucidaſſet:quæ paratæ erant ad ſpectaculum populi.

M.AN. Philemonẽ a manu. ſic in Auguſto Talpo a manu:ſed in Nerone amanuenſem ꝓ a manu dixit: dixerũt ueteres ſeruũ a manu:cuius opa utebanẗ in epiſtolis:aliiſq; libellis:quos ipſi dictarent ſcribendis. Seruũ uero a pedibus eũ:quẽ ad iter:litteraſq; perferẽdas q̃ſitũ haberẽt:Cicero ad Atticũ pollucem ſeruũ a pedibus Romã miſi:ubi illud ſcire oportet & a pedibus:& a manu utroq; numero diu:nullãq; extremæ uocis inclinationẽ alterutro nũero hr̃e. Et fide:ſine fraude:recto teſtimõio. Repudiaſſet:repudiatã exegiſſet. Moderationẽ:ĩ ulciſcẽdo modũ. Clæmẽtiã:pium:ĩ dãda uenia affectũ. Reipub.defuiſſet:q ſecũ rẽpu.nõ eẽt armis tutatus. Ipſe:Cæſar. Medios:q ſua ſtudia neutro inclinaſſent. Ex cõmẽdatione Põpeii:Põpeio dũ amicus fuit curã:aut p lr̃as cõmẽdãte. Ordines:ducẽdi ordinis dignitatẽ ordo ſexagẽos auctore Liuio:hũit milites:duos Cẽturiões:& uexillariũ unũ. Hilerdã:Hilergetũ oppidũ ĩ citeriore Hiſpania uetuſtũ opus. Luca. Saxo fundata uetuſto: ſurgit hilerda manu. Dedi Ionis: a põpeianis faciẽdæ.

Affranius & Petreius:ſunt q ſcribãt cõditiões pacis ab affranio motas petreiũ turbaſſe. Pœnitẽtia:motæ pacis. Nõ ſuſtinuit imitari:ſenſus ẽ:noluit Cæſar hoſtiũ exẽplũ imitatus Põpeianos ĩ caſtris ſuis dep̃hẽſos obtrũcare:ſed ĩ columes dimiſit. Acie pharſalica:pharſalico p̃lio:ut parcereẗ ciuibus:ĩclinata iã hoſtiũ acie:id a Cæſare ꝓclamatũ cõſtat:eũ prio cõcurſu Italos:ut Appianus ait:perſequẽdos cẽſuiſſet. Vnũ partis aduerſæ:unũ ex captiuis hoſtibus:quẽ uellet. Affranius & Fauſtus Sylla:a .P.Sictio cũ cõiugibus & liberis ĩ mauritania capti:diſſenſiõeq; ĩ exercitu orta abſente Cæſare ĩterdicti ſunt:hæc Hircius ſiue oppius:q̃q̃ alio loco dicat affranium iuſſu Cæſaris occiſum: quia poſtquã ab eo in hiſpania dimiſſus eẽt rebellaſſet. L.Cæſarẽ:is credo ille eſt q Arimino a Cæſare occupato:quaſi a põ.mãdata hẽret ad Cæ.uenit.ut ipſe in cõmentariis ſcriptũ reliq̃t: eius pater legatus Cæſaris erat ſub ciuilis belli initium:oppius auctor eſt:hũc quoq; a Cæſare:cũ uticã uenit ueniã impetraſſe:ſed nõ multo poſt iterum tranſfugam factum.

PHI. Libertis eius.ſ. cæſaris dictatoris. Enectis: p̃emptis:ꝓprie necatus ferro nectus alia ui peremptus dr̃:auctor Priſ.in. ix. pticipiũ ẽ p̃teriti paſſiuũ. eneco: enecui:enectus. liuius famæ frigore: illuuiæ ſqualore enecti. ci. ĩ tuſculana prima:enectus ſiti tãtalus. oratius ĩ epiſtolis bos eſt enectus arãdo. Ad munus pp̃li:

Necatus
Nectus

impetratã ueniã rebellauerunt:& Cæſaris libertis ſeruiſq; eius ferro & igni crudelem in modũ enectis: beſtias quoq; ad munus populi cõparatas trucidauerãt. Deniq; tpe extremo ẽt q̃bus nõdũ ignouerat cũctis in italia redire permiſit: magiſtratuſq; & impia cape:ſed & ſtatuas. L. Syllæ & Põpeii a plebe diſiectas repoſuit. Ac ſi poſt hac aut cogitareẗ grauius aduerſus ſe:aut dicerenẗ inhibere maluit q̃ uindicare. Itaq; & detectas cõiuratões:cõuẽtuſq; nocturnos nõ ultra arguit q̃ ut edicto oñderet eẽ ſibi notas:& acerbe loq̃ntibus ſatis hũit ꝓ cõditiõe denũciare ne p̃ſeuerarẽt: Auliq; Cecinne criminoſiſſimo libro: & Pitolai carminibus maledicẽtiſſimis laceratã exiſtimationẽ ſuã ciuili animo tulit.

De abuſu dominationis & poteſtatis eiuſdem.

PRegrauant tñ cætera facta dictaq; eius: ut & abuſus dominatione & iure ceſus eſtimeẗ. Non enim

Lactantius ait in.vi.uenationes ferarumq́ſpectacula attributa eſſe ſaturno & munera uocari.populus enī ſpectaculis talibus ueluti muneribus capitur:& ut ait Mar.Tullius in oratione pro murena:ludis oblectamur & dicimur Statuas Syllæ repoſuit.Cice.dicere ſolebat Cæſarem in erigendis Pompeii ſtatuis: ſuas firmare.Plutarchus in libello de cōmoditatibus inimicitiarum.honorandum inquit inimicū cēſeo. cum iure gloriam promeruit:quod qui faciunt plus ipſi laudis conſequuntur:ſimul fidem habent quotiens contra obtrectant:quaſi non hominem oderint.ſed actiones reprobent: unde cum Cæſar deiectas Pompeii triumphales ſtatuas reponi iuſſiſſet: dixit Ci.πομπηιοο καισαρ ανδριαντασ στετουσεαυτου πηγνυεισ.i.Pompeii ſtatuas erigens o cæſar:tuas ipſius figis. Inhibere:uetare ne fierent. Vindicare:punire. Arguit:reprendit refellit. Sibi notas:cognitas coniurationes & nocturna conciliabula. Pro conditione:palam. Auli cecinnæ.extant epiſtolæ huius Auli cecinnæ ad Ciceronem:& Ciceronis ad cecinnam ex quibus aperte patet.a.cecinnam exilio fuiſſe mulctatum propter librum aduerſus Cæſarem ſcriptum. unde ipſe ita ait adhuc ſtili pœnas do:& poſt Paulo cur inquit iraſcitur Cæſar ei qui ſcripſit aliquid contra uoluntatem ſuam. Criminoſiſſimo:referto multi iugarum aduerſus Cæſarem criminationum. Pitholai carminibus:hic dictus eſt.M.Votacilius Pitholaus:cuius mētio fit a Macrobio in.ii. Saturnalium: Laceratam exiſtimationem:infamatam dignitatem atq́ proſciſſam. Ciuili animo:πολιτικωσ. Ouidi. exercet patrias pluſq̄ ciuiliter iras. Prægrauant:ualde grauant.ſcribit Plato & repetit Plutarchus ī demetrio.præclara ingenia ſicuti uirtutes maximas ita uitia quoq́ maxima producere ſolere: in cæſare autem uirtutes dubio procul ampliſſime fuerunt:non tamen ſine mixtura uitiorum ſi modo uitia hæc appellanda ſunt:appetitiones honorum immodicæ:cupiditas dominandi immoderata. Animus humano maior ſemper ingentia ſemper infinita concupiſcens. Abuſus dominatione:utimur cum honore abutimur cū iniuria:græci dicunt αποχρησθαι Philippus macedonum rex ſuadebat parandos eē amicos & bonos & malos οισ μεν χρισθαιοισ δε αποχρησθαι .i.alteris quidem uti.alteris autē abuti: dicimus abutor hāc rem & hac re cum accuſatiuo & ablatiuo.Plautus in Bacchidibus.Nos aurum abuſos.De uſu & abuſu ſecundum oratores & iuriſconſultos ſuo loco mox dicetur.

Honorandus inimicus

M.AN. Seruis eius.Cæſaris. Enectis:peremptis. Ad munus populi:ad uenationis ſpectaculum. Cōparatas:a Cæſa.quæſitas. A plebe diſiectas:ut ueriſſimum ſit ſatyricum illud:Turba tremēs ſequitur fortunam ut ſemper & odit.Damnatos.Lucanus:Nulla fides unquam miſeros elegit amicos:& rurſus: Et cole fœlices miſeros fuge. Repoſuit:reſtituit. Cogitarentur:mouerentur ab aduerſariis. Inhibere: comprimere. Vindicare:ulciſci. Conuentuſq́ nocturnos.noctu clandeſtine nouarum rerum cauſa coactos.

Edicto:publica denunciatione. Criminoſiſſimo criminationibus pleno. Laceratam:multis probris pſciſſam. Ciuili animo tam remiſſo:ac ſi priuatæ perſonæ ciuis fuiſſet. Prægrauant: parodia breuiſſima apparetq́ ex his quæ ſequuntur maiora fuiſſe in Cæſare uitia quā uirtutes:adeo ut merito occiſus credatur:nulla quidem uirtutis ſpecies tam blanda adhiberi potuit: ut Populus omnium gentium domitor: quiq́ regium nomen ab initio īfenſæ oderat:ſui ingenii oblitus:apertam regni affectionem diutius eſſet in aliquo laturus:prægrauant ergo.i.præponderant grauiora ſunt. Abuſus:male & ambitioſe uſus. Nimios:immenſos & ſupra modum exquiſitos. Continuum conſulatum.Appianus in.x.annos nomen conſulis Cæſarem recepiſſe eſt auctor.

PHI. Continuū con. conſulatus:magiſtratus ſolebat eſſe annuus & annali lege prout docet Cicero in.iii.de legibus:eundem magiſtratū nemo capere poterat niſi anni.x.interfuiſſent.cæſar uero calcatis legibus conſul per decennium continuum deſignatus fuit:ut ſcribit Appianus in.ii.

conſulatum ꝑpetuam dictaturam: perfecturamq́ morum inſup ꝑnomē imꝑatoris:cognomen patris patriæ: ſtatuam inter reges ſuggeſtū in orcheſtra.ſed & ampliora etiam humano faſtigio decerni ſibi paſſus eſt.ſedem auream in curia & pro tribunali thenſam.& ferculum circenſi pompa tem-

Perpetuam dictaturam:quæ dignitas ſolebat eſſe ſemeſtris.in cæſare facta eſt perpetua.Appianus dictator in omnem uitam electus eſt. Præfecturam morum:cenſuram intelligit:quam cicero ueterem magiſtram pudoris & modeſtiæ nominat in oratione contra piſonem. Prænomen imperatoris.ad hoc alluſiſſe uidetur catullus ſcribens mordaciter in endecaſyllabis:iraſcere iterū meis iambis immerentibus unice imperator.& cicero in paradoxis:laudetur uero hic imperator:aut etiam appelletur:aut hoc nomine dignus putetur:græci uocant αυτοραιορα.corrige mendoſam dictionem apud uopiſcū cū ſcribit firmū auctocratera in edictis ſuis eſſe uocatim.Tu legito græce αυτοκρατορα & accipe pro imperatorem:cicero in philippicis indicat hirciū panſam & auguſtum eſſe imperatores appellandos docetq́ imperatorem appellare ſolitū a ſenatu:ſi quis mille aut duo milia externorū hoſtiū occidiſſet. Appianus uero ſcribit nomen imperatoris uendicari ſolere ab his prætoribus: q in maximis belli operibus uerſati ſūt cum laude. Nūc aūt inqt ſub quo decem milia in bello cecidiſſent hac appellatiōe dignos haberi audio.prærerea ductores exercituū & præfecti copiarū militariū imperatores latine & ſignificanter nūcupant qd' ſatis declarant monumenta hiſtoricorū. Cognomen patris patriæ:Appianus:appellatus eſt pater patriæ quod

cognomētum primus meruit Cicero. Statuam īter reges:Plinius in.xxxiiii.prodidit tarquiniū regeſq̧ ro
manos ſibi ſtatuas poſuiſſe:uñ & Romuli ſtatua in capitolio erat ſine tunica:& in eodem loco ſtatuæ uiſe
banť ſubſequétiū regū. Suggeſtū in orcheſtra:ſupra dictū eſt orcheſtram locum fuiſſe in theatro in qua
ſenatorum ſunt loca deſignata:in qua cæſar ſuggeſtum.i. pulpitū eminentius collocari ſibi uoluit. Faſti
gio ſublimitate.q.d.nō cōtentus humanis honoribus diuinos appetiuit:q ſignanť p ſubſequētia. Et pro
tribunali:ſic diſtinguēdum ē:ut intelligas ſedē aurem & ante tribunal cæſari fuiſſe decretā & in curia.illa
particula pro:ſignificat & ante & in:ut dictū iā eſt. Thenſam & ferculum circēſi pompa:thenſæ ſūt ſacra Thenſa qd
uehicula:q̄ a diuinitate dici putāt.ut inqt Aſconius. Seruius uero enarrās illud uirgilianū:hic currus fuit:
thenſam ſignificari ait q̄ deoꝝ ſimulachra portanť.ſcribiť āt cū aſpiratōe:cū dictio deducta ſit απoτoυ
θoιυ.i.a re diuina.de tenſis ita loquitur cicero in ultima uerrina.omnes dii q uehiculis thenſaꝝ ſolēnes ce
tus ludoꝝ:innitis.& Liuius in.v.ab urbe cōdita:q̂ anguſtiſſima inqt ueſtis eſt thenſas ducētibus triūphan
tibus ue ea ueſtiti:medio ediū eburneis ſellis ſedere. Ferculū:fercula ut auctor eſt Acron ſunt pulpita: in Ferculum
qbus deorum ſimulachra tolluntˊ:in quo ſignificatu hic accipiť:ſicuti apud Ciceronem ſic ſcribēté in.i.de quid
officiis.cauendum eſt ne tarditatibus utamur ingreſſu mollioribus:ut ſimiles pompaꝝ ferculis eē uidea-
mur.Ciceronem imitatus Ambroſius in eadem ſnīa inquit:ſunt qui ſenſim ambulando imitantur hiſtrio
nicos geſtus & quaſi quædam fercula pompaꝝ.Auguſti.in.ii.de ciui.dei.quæ ſunt ſacrilegia ſi illa erant ſa
cra aut quæ inquinatio ſi illa lauatio & hæc fercula appellabantur.dicitur autem ferculum a ferendo : qa
in pompa circenſi hoc eſt celebritate ludorum circenſiū hmōi ſimulachra deoꝝ ferunť.Inde & fercula da
pes uocamus ab eo ꝙ immenſam inferanť ferculorum quoq̧ ſupius meminimus.de circenſi pōpa ita ſcri
bit Oui.Aurea pompa uenit linguis animiſq̧ fauete.Tempus adeſt plauſus aurea pompa uenit. cum auté
thenſæ & fercula ducerenť in pompa ludorum:diuiſim ſeiunctimq̧ legendū eſt thēſam a tribunali & cū
inferioribus copulādū ut ſit ſenſus:Cæſari decretā fuiſſe thenſam & ferculū ſicuti deo in pompa circenſi.
M.AN. Perpetuā dictaturā:ut appareat diuinitus uocē illam a Sylla emiſſam:q in ordinem redactus:
quum adoleſcēte quodā cōuicio inceſſereť nec interim a quoq̄ cōuiciator corriperenť cōuerſus ad eos : q
tunc ꝓxime ſteterant dixiſſe fertur:ut quicunq̧ poſt ſe dictaturam inuaderet:nūq̄ eam niſi cum morte de
poneret. Præfecturam morum:cenſuræ:periphraſis eſt. Prænomen impatoris:quo prænominis loco ē
uſus:ut impator Cæſar ꝓ Caio in ꝓfationibus ipſis diceretur. Cognomen:tertio loco pater patr æ nuncu
paretur:ſed de hmōi appellationibus ne unū in locum oīa conferanť oportuniore loco dicemus. Inter
reges Romanos.i.regum ſtatuas:quæ ut Plinius demonſtrat in Capitolio fuere. Suggeſtū:locū editiore.
In orcheſtra:unde ornatiſſimus ciuitatis ordo ſpectabat. Faſtigio:dignitate altitudine:ut ſit ſenſus.Cæ
ſar non ſolū immenſos recepit honores:& qbus maiores homini haud decerni potuiſſent:ſed alios etiam
qui humanum excederent faſtigium:atq̧ ob diuinos. In curia:uetius curia in carinis fuit:altera quam iu
xta foꝝ immo in parte fori:Sylla.ut plinius ſcribit conſtituit.Clodiana cæde cum eius rogo altera confla
grauit Pedianus eſt auctor:Appianus:ut Plutarchus. Pro tribunali thenſam ſacrum:ut pediani utar uer-
bo uehiculum.Sunt enim thenſæ uehicula:qbus duoꝝ ſimulachra uehebanť:accipiť & ꝓ ipſa ordinū &
hoſtiaꝝ pompa thenſa.Idem auctor in auguſto:quū forte ludis circenſibus educeret thenſam. Sunt qui a
diuinitate factū nomē exiſtiment:alii ꝙ ante ipſas thenſas lucra tendunť:quæ gaudent manu tenere:& tā
gere qui eas deducūt. Ferculū in circēſi pompa.i.feretrum:quod in pompa ferebatur.Liuius: Spolia du
cis hoſtium cæſi ſuſpenſa fabricato:ad id apte ferculo in Capitoliū aſcendit.Sunt ſcio ego:q utrobiq̧ fere
trum libentius q̄ ferculū legant:a qbus nō omnino abhorreo. Dionyſius.Pompalia ex argento laborata
fuiſſe ait deorumq̧ ſimulachra humeris uiroꝝ ea pompa deferri ſolita.

pla aras ſimulachra iuxta deos puluinar:flaminem lupcos
appellationē menſis e ſuo nomine:ac nōnullos honores ad
libidinē cœpit & dedit. Tertiū & quartum cōſulatū titulo
tenus geſſit cōtentus dictaturæ ptāte decrete cū cōſulatibꝫ
ſimul atq̧ utroq̧ anno binos couſules ſubſtituit ſibi in ter-
nos nouiſſimos menſes:ita ut medio tempore comitia nul-
la habuerit præter tribunoꝝ: & ediliū plæbis præfectoſq̧
pro prætoribus cōſtituerit:qui præſente ſe res urbanas ad
miniſtrarent. Pridie autem calen. ianua. repentina cōſulis

PHI. Puluinar:puluinaria ſūt Puluinar
proprie lectuli qui auctore ſer- quid
uio ſterni in templis cōſueuerūt
numini dicati. abuſiue Puluina-
ria pro tēplis ponimus.inde apđ
Liuiū legimus ad omnia pului-
naria ſacrificatū fuiſſe:uidenť au
tem puluinaria accipi ꝓ illis pul-
uinis in qbus ſimulachra deorū
recūbētia collocanť:alii accipiūt
pro illis lectis q ſternebanť in tē
plo in honorem deorū. Vnde le
ctiſternia nūcupanť.ſicuti docet Lectiſter
Aug.in.iii.de ciui.dei:quod idē nia
ſignificat Liui. ſic ſcribens.curatū lectiſterniū & per triduū habitū decemuiris ſacrorū curantibus:& pul
uinaria in conſpectu fuere Ioui & Iunoni:alterū neptuno & mineruæ tertiū Marti & Veneri:quartū apol
loni ac Dianæ:quintū uulcano ac ueſtæ.vi.Mercurio ac cereri.idem Liui. in.v.ab urbe prodidit lectiſter-
niū primū romæ factū ad peſtilentiā ꝓpulſandam:qñ tribus quā q ampliſſime apparari poterant ſtratis le

ctis placauere deos immortales:priuatim quoꝗ tunc id ſacrum celebratum eſt tota urbe parentibus ia-nuis promiſcuoꝗ uſu rerum omnium in propatulo poſito:ad hoc puluinar dicatum diis referendus ille ſatyrici poetæ uerſus:feda lupanaris tulit ad puluinar odorem:nam ut olim dixit athanaricus gothorum rex deus terrenus eſt imperator:in iouis epulo puluinar ſuſcipi non poterat niſi in capitolio : uidetur au-tem dici puluinar a pluma:qua ſarcitur. **Flamen** Flamen:ſinguli flamines nomina habent ab illo deo cui ſacra fa-ciunt:ut Martialis:uolcanalis:furialis.Cicero in ſecundo antonianarum taxat Antonium quod fuerit fla-men Iulii Cæſaris.Cice.uerba hæc ſunt:eſt ergo flamen : ut Ioui:ut Marti:ut Quirino:ſic Diuo Iulio mar. Anto.idem de eiuſdem Cæſaris honoribus quos hic commemorat tranquillus ita ait quem is maiorem honorem conſecutus fuerat:q̄ ut haberet puluinar:ſimulachrum:faſtigium:flaminem. **Luperci** Lupercos: luper-ci nudi lupercalia celebrabant in lupercali in honorem panos fiebant autem lupercalia februario menſe: de quibus copioſiſſime a nobis & diligentiſſime ſcriptum eſt in.iiii.propertii commentario. Vnde ſi qua deſiderabuntur illic poteris mutuari.Cice.inſectatur.Mar.Antonium quod in lupercalibus:in quibus ſe-debat Cæſar amictus toga purpurea in ſella aurea coronatus.ſe lupercum exhibuerit : & ꝓ nudus unctus ebrius inſectante popu.roma.concionatus ſit:capitiꝗ cæſaris diadema imponere cum omnium plangore tentauerit. **Iulius quintilis** Appellationem menſis:Marco Antonio legem ferente menſis iulius eſt appellatus : qui an-tea quintilis a numero uocabatur:quod hoc menſe Iulius Cæſar procreatus ſit:auctores macrobius & eu-ſebius. Vtroꝗ anno.tertii ſcilicet & quarti conſulatus. Binos:perinde ac ipſe non eſſet conſul.ita enim tres conſules fuiſſent:cum duo tantum eſſe debeant. **Tenus** Titulo tenus:ut conſul dici tantum uellet citra cō-ſulatus adminiſtrationem hæc particula tenus fere ſemper cum ablatiuo coniungitur.ueterum tamen au-ctoritas uſa helleniſmo interdum cum genitiuo connectit . Virgilius . Et crurum tenus amento palearia pendent . Exiſtimat Seruius tenus dici extremas partes arcus: unde tractum ſit ut hactenus hucuſꝗ ſi-gnificet:apud Plautum in bacchidibus:tenus magis pro laqueo accipi uidetur q̄ pro arcu cum ait : turdū lumbricum petit:pendebit hodie ita pulchre intendi tenus. Cum conſulatibus ſimul: ut eodem tempo-re & conſul eſſet & dictator.Conſulatus autem per decennium ut diximus conniuentibus legibus fuerāt cæſari decreti. Comitia nulla :diximus ſupra comitia fuiſſe conſularia prætoria quæſtoria tribunitia edi-litia & omnium deniꝗ magiſtratuum:qui ſuffragiis popularibus crearentur.illæ enim comitatōes populi ad creandos magiſtratus dicebatur comitia quoꝝ alia calata alia centuriata. Subſtituit:ſuffecit ſubroga-uit.unde ſubſtitus.pridie.calen.ianuariis.i.nouiſſimo die anni.

M.AN. Puluinar:tabulatū in templis:in quo deorum ſimulachra ſtatuebantur. Flaminem : ſacerdo-tem:ut Ioui Marti & Vulcano. Lupercos:quales erant hi qui per urbem diſcurrebant :Dionyſius:Plutar-chus:Liuius:& Lactantius de lupertiis multa ſatis. Appellationem Iulii:qui antea quintilis eſt dictus:qd Ouidius & Macrobius docent. Ad libidinem : ut libuit. Titulo tenus:ſolo titulo contentus : quū alioquin adminiſtratione abſtineret. Decretæ:dictaturæ contentus:uidelicet dictatoria poteſtate : quæ longe maior erat conſulari . Vtroꝗ anno : tertii & quarti conſulatus. Subſtituit : ſuo loco ſubiecit:ob id credo ne comitiis præeſſet. Medio tempore:eo biennii ſpacio. Nulla habuerit comitia : nullis præ-fuerit comitiis:quæ habere alioquin coactus fuiſſet:niſi conſules ſubſtituiſſet:ſed cur id Cæſar potiſſimū declinaret:ex his quæ poſtea dicentur declarabitur. Pro prætoribus:prætorum loco : quos utiꝗ non populi comitiis:ſed ipſius beneficio creatos obſequentiores haberet. Pridie Calendis Ianuariis: nouiſ-ſimo anni illius die.

morte ceſſantem honorē ī paucas horas petenti pedit:eadē licentia ſpreto p̄riæ more magr̄atus ī plures annos ordina-uit. X. p̄toriis uiris cōſularia ornamēta tribuit ciuitate do-natos:& quoſdā e ſemibarbaris Galloꝝ recepit in curiā:ꝑ-terea monetæ publiciſꝗ uectigalibus peculiares ſeruos p̄-poſuit. Triū legionū quas Alexādriæ relinquebat curam & imperium Ruſioni Liberti ſui filio : ſuo exoleto deman-dauit.

Item de abuſu & arrogatōe eiuſdem.

NEc mīoris īpotētiæ uoces ꝑpalā edebat. ut. T. Am-prius ſcribit:nihil amplius Rēpu. eē appellationē mō ſine corpe ac ſpecie. Syllā neſciſſe lr̄as q dicta-turā depoſuerit:debere hoīes conſideratius iam loq ſecum

PHI. Honorem: conſulatum Petenti dedit: caniniū ſignifi-cat:qui a marco Tullio tali aſper-ſus eſt ioco. uigilantem habebi-mus conſulem caninium: qui in conſulatu ſuo ſomnium non ui-dit.Idem dicere non deſtitit.cō-ſulem habuimus tam Seuerum tamꝗ cenſorium:ut in eius con-ſulatu nemo pranderit: nemo ce-nauerit nemo dormierit . Idem de eodem.hoc conſecutus eſt ca-ninius:ut quæretur quibus con-ſulibus conſul fuerit:extat in eū dem iocus ille Diaſyrticus uota-cilii pitholai. Ante flamines nūc **Conſul dialis** conſules diales fiunt.nam cū dia-lis dicat̄ & iouialis & unius diei Sintꝗ flamines diales a ioue di-cti:poteſt conſul quoꝗ non in eleganter dialis nuncupari a die:qui uno tantum die fuerit in magiſtratu.

In plures annos:in qnqueniū. Appianus:ī quo qnqueniū & urbani magiſtratus & ānīuerſarii ad puīciaꝝ aut exercituū curā diſtributi ſūt. Cōſularia ornaméta:mos fuit antiquoꝝ ut bñmeritis īſignia tribuerét magiſtratuū uñ ſcribit tacitus decreta fuiſſe narciſco qſtoria īſignia a Claudio Cæſare:ab eodé inſignia p̄turæ Criſpio decreta fuerūt:ita nūc Cæſaré ſcribit Trāqllus tribuiſſe ornaméta & īſignia illa qbus cōſules ornari ſolét p̄toriis uiris:hoc eſt his q olī geſſerāt p̄turā. Ciuitate dōatos:factos ciues romāos. E ſemibarbaris:exuta ex pte barbariæ.ſic pſius dixit ipſe ſemipaganus. Recepit in curiā:fecit ſenatores. Monetæ.apud ueteres romanos conſtituti fuerunt triumuiri monetales æris argenti auri flatores : ſicuti tradit Pomponius iuriſconſultus. Peculiares ſeruos:peculiarem ſeruū appellamus:a peculio quod proprie ſeruoꝝ eſt:unde ait labeo iuriſcōſultus.paterfamilias peculiū hr̄e nō pōt:quéadmodū nec ſeruus bona a peculio deducit peculiaris & accipit p re ſeruili.inde ſcribit Vlpiāus ſi ſpeculiare uinū legatum ſit id cōtineri qđ ſerui habuerūt.In uſu aūt nūc frequentiſſimo eſt ut peculiaris pro pprio ſiue ſpeciali nec cū aliis cōmuni accipiatur:unde & peculiariter aduerbiū deriuat.& ita hic ītelligimus peculiares ſeruos.Plinius ſpectatiſſimū inſigne gallinaceis corpore cōſecratū:nec carné id eſſe:nec cartilaginé:nec gallú iure dixerimus ueꝝ peculiare.Nec mirādū uideri debet Cæſaré p̄poſuiſſe ueluti decumanos.i.prīcipes publicanoꝝ uectigalibus ſeruos : cū pleriq; principes fuerint ſeruoꝝ ac libertoꝝ ſerui:qui erant domini ciuium. Exoleto ſuo.Exoleti dicunt patici & cōcubini grādiores:q adoleſcere.i.creſcere deſierūt. Scribit Plinius hoīem creſcere ad annos uſq; ter ſeptenos in longitudinem:tū deíde ī plenitudiné.alias exoletū dicimus abolitū & qđ iam euanuit.Liuius arte agendū exoleto iā uetuſtate odio.Quintilianus exoletos ſcrutatus auctores. Impotétiæ:īpotentia dicit immodica potentia.Cato apud liuiū ſic ait.uicta domi libertas. noſtra īpotétia muliebri:unde tyrānus impotétiſſimus dicit a Quītiliano decemuiri quoꝝ prīcipatus erat īmoderatus:a Liuio īpotentes domini nūcupant & a ſeneca īpotentia fortūæ aſcribit.hæc.n.pticula.n. interdū auget & intédit ſignificationé. T.amprius:adhuc extāt Cicerōis epiſtolæ:qué tuba ciuilis belli appellabant hi:q acerbius ferebant ueniā illi dari a cæſare. Sine corpore ac ſpecie:Cicero in epiſtolis ad atticū conquerit nullū eſſe coloré:nullū ſuccū:nullā formā relictā rei pub.romanæ.ut ipſa quidem appellatione & noīe diceret reſpub.ſed re uera foret nulla Cæſare ad nutum cūcta moderāte.in hāc ſnīam eſt illud lucani.oīa Cæſar erat:priuatæ curia uocis teſtis adeſt. Dictaturā depoſuerit:ſylla potius reꝝ poſt debellatā Marianā factioné dictator factus cū faſcibus.xxiiii.pceſſit ī publicū.dictaturā aūt q magiſtratibus é ſemeſtris ad annos cétū ac.xx.ſibi deſumpſit:eiq; p ſenatuſcōſultū oīum reꝝ poteſtas tributa é.hic tñ poſt. īnumerabiles pemptos atq; pſcriptos:poſt urbé cedibus exhauſtā dictaturā ſpōte depoſuit.adeoq; cōfidebat ſuæ fœlicitati:ut priuatus in medio foro uerſaret dicens ſe paratū eſſe rōnem reddere reꝝ geſtaꝝ.ob hoc Cæſar dicebat ſyllā neſciſſe:lr̄as:quod dignitaté oīum dignitatū maximā ſpōte depoſuiſſet:quo uerbo demōſtrare uolebat ſyllā id facere minime debuiſſe:& in eo rudé fuiſſe ac impitū:cum alioqn conſtet luciū ſyllam fuiſſe & latinis & græcis lr̄is eruditiſſimū:libroſq; reꝝ geſtaꝝ cōpoſuiſſe:quoꝝ teſtimonium citat gellius in prio noctiū atticaꝝ.& ut auctor eſt Plutarchus biduo anteq̄ moreret finé īpoſuit.xxii.cōmentarioꝝ phalaris quadam epiſtola ait periculoſius eé depōere prīcipatu q̄ occupare & Paulo infra.non modū inqt hoīum nemo:ſed ne deoꝝ qdem potétiſſimus hāc tyrānidem mihi deponendā pſuaderet:Celebrata uox é uſurpata a Dionyſio tyrāno:qua pedibus tractū nō īſidentem equo relinquere tyrannidem dixit debere poſterioribus tpibus Diocliitianū & Herculeiū depoſuiſſe:ultroneos principatum ferunt.

Triūuiri monetales

peculiaris ſeruus

peculiare uinū

Exoleti

Sylla depoſuit dictaturam

M.AN. Honorem:conſularé dignitaté. Ceſſanté:uocanté. Petenti:Caninio Reuillo:in qué auctore Macrobio:extat urbaniſſimus Ciceronis iocus λοτοδεωρητος eſt Caninius.& rurſus uigilantem habemus conſulem:qui in conſulatu ſuo ſomnū non uidit. Spleto patrio more:contra patrium morem. In plures annos:quum annua alioquin eſſe omnium ferre magiſtratuū poteſtas. Conſularia ornamenta:qbus cōſularis dignitas inſtruit:aut certe qualibet uterent:qui cōſules fuiſſent. Ciuitate donatos:quos ciues fecerat. E ſemibarbaris Galloꝝ:& ad cōmertia & ad p̄riæ ſitū referri pōt:ut mīus barbari haberent q ī ciſalpina gallia eént:aut brachata:q̄ q in comata:q lōge é remotior. Monetæ:ferédæ:aut in fiſcū redigédæ:diſpéſandæq;. Publicis uectiga.exigédis.ſ. Peculiares:ſuos & nō pub.alexādriæ ad regni p̄ſidium.

Imperiū:præfecturā cum imperio. Impotétiæ:nimiæ poteſtatis. Appellationé.ſecūdū eos : qui Fabio auctore appellationé eſſe uoluerūt eorum:quæ ſub uiſum aut tractum nō ueniūt:aut cui certe alterū deeſſet ut uentus:uirtus.pietas. Sine corpore ac ſpecie:ergo informé umbrā.uanāq; imaginé: Syllam neſciſſe litteras:ſi Syllam litterarū ignaꝝ fuiſſe accipias:oīno falſum eſt.Saluſtius.Sylla patritiæ gétis nobilis familia iā ppe extīcta maioꝝ ignauia.litteris græcis atq; latinis iuſte atq; doctiſſime eruditus:ſed a conſilio illiū īperitū iudicauit.q.d.fecit Sylla qđ néo feciſſet:niſi idé rudis eét:& litteraꝝ exps:ut quū dictator eét in ordiné ſe ultro redegerit.Sūt q latéte uerbo īeé iocū exiſtimét:ut cæſar Syllā neſciſſe lr̄as dixerit:qa dictare neſcierit:alludés ad dictatoris nomé.ſed q de rōe noīs dixerūt aliter ſunt interpretati.

ac p legibꝫ hr̄e q̄ dicat:eoq; arrogātius pgreſſus é:aut aruſpice triſtia:& ſine corde exta ſacra quondā nūciāte futura diceret letiora:cū uellet:nec p oſtéto ducédū:ſi pecudi cor defuiſſet.

PHI. Pro legibꝫ hr̄e q̄ dicat:tāq̄ uolūtas r̄gū atq; libido p legibꝫ hn̄da ſit:ut.n.tradit Iuſtius arbi

De inciuilitate & īdignatione eiuſdem.

VErū p̄cipuā & īexpiabilē ſibi īuídiā hīc maxīe mouit: adeūtes ſe cū pluribus honorificētiſſimiſq́ decretis uniuerſos. P. C. ſedēs p̱ æde Veneris gēitricis excepit: qdā putāt retētū a Cornelio balbo: cū conaret̃ aſſurgere: alii ne cōatū qdē oīno: ſed ēt ammonētē. C. Trebatiū ut aſſurgeret: mius familiari uultu reſpexiſſe. Idq́ factū eius tāto ītolerabilius ē uiſū: qđ ipſe triūphāti & ſubſellia tribūitia p̄tereūti ſibi unū e collegio Pōtiū Aqlā n̄ aſſurrexiſſe adeo indignatus ſit: ut p̱clamauerit. Repete ergo a me Aqla rēpu. tribunus: & nec deſtiterit p̱ continuos dies qcq̄ cuiq̄: niſi ſub exceptiōe polliceri: ſi tñ p̱ Pontiū Aqlam licuerit.

De eodem & regni affectione.

ADiecit ad tam īſignē deſpecti ſenatus cōtumeliam

tria pricipū p̱ legibus erāt: & ut refert Vlpiāus qđ pricipi placuit legibus hēt uigorē rex ut ī eſdra ſcriptū ē: ſi dixerit: occidite occidūt: extermiate extermināt: & ut ait Dionyſius: qđ regi iuſtū uṙ id lex ē. Sic corde exta: Romāi extiſpicio q̄ alio noīe aruſpicia nūcupat̃ īprimis utebāt̃: extorūq́ cognitōi opam dabāt: tā q̄ ī iecore ī corde reliqſq́ hoſtiaꝝ p̱tibus certa ſigna reꝝ futuraꝝ cōſpiceret̃. Pauloante īteritū cæſaris cōtigit ut ī extis bouis optimi cor nō fuerit. uñ qō magna de diuiatiōe argumētātibus fcā ē: potuerit ne ſine cordehoſtia uiuere an ad tp̄us amiſerit: q̄ reꝝ nouitate p̱culſus ſpurina aruſpex dixit timēdū eē ne cōſiliū & uita cæſarideficeret. eaꝝ reꝝ. n. utraq́ a corde p̱ficiſci. auctores Cice. ī. ii. de diuiatōe. & Pli. ī. xi. ubi ait nō ſemel ſed bis Cæſari ſacrificanti cor ī extis defuiſſe: quo die primū ī ueſtæ purpurea p̱ceſſit atq́ ī ſella aurea īſedit. Ariſtoteles & Alber. magnus ſcribūt nullūaīal ſanguīe p̄ditū iuēiri poſſe carēs corde & iecore.

Extiſpiciū
Aruſpicina
corde fuit in extis

Honorificētiſſimis dec. decreta ſēatus a cōſultis ſic diſtīguit elius Gallus: ut đcretū dicat p̱ticulā q̄dā eē ſēatuſcōſulti. ut cū p̱uīcia alicui đcernit̃. tāq̄ đcreta ſint ſpēalīa: cōſulta uero gñali. decernere ē auctore dōato de magnis rebus certā ferre ſñiam. uñ decreta ſenatus. Sedēs p̱ æde ueneris: ſcribit Plu. cæſarē nō p̱ æde ueneris ſed p̱ roſtris ſedētē excepiſſe cōſules ac p̄tores uniuerſūq́ ſenatū adeūtē: cū honores illi quoſdā decreuiſſent ampliores hūano faſtigio: qbus cæſar nō aſſurgēs eo more rñdit: ut pricipē īfimæ cōditōis hoībus rñdere crederes. minuēdos magis inqt q̄ āplificādos honores eē: q res nō ſolū ſenatoribus: ſed & populo magnū īcuſſit dolorē. hīc iuidia illa īexpiabilis hoc ē īplacabilis & odiū atrox cōflatū ē cæſari. Sedens ſpecimē ē īſolētiæ ī cæſare & cōtēptiōis aduerſus ſenatū. Pro æde: ante ædē ſicut ſupra declaratū. Quidā retētū: cæſar excuſaturus ſe qđ ſenatoribus nō aſſurrexiſſet comitiali morbo correptū eē ſe id horæ dicere ſolebat: qdā eū aſſurgere uolētē a cor. Bal. retētū eē tradiderūt dicētē: memieris eē cæſarē. Minus familiari uultu: tanq̄ oſtēderet ſibi īgratā fuiſſe illā trebatii admōitionē. Eſt aūt hic ille trebatius ciceronis familiariſſimus: & a cæſare cōiter honorificeq́ ſuſceptus ī gallia p̱p̱ cōmēdaticias cice. epiſtolas. inter iuriconſultos recēſet̃ ī catalogo iuris cōſultoꝝ. de quo illud ē. trebatius caſellio p̱itior. caſellius trebatio eloquētior fuiſſe dṙ. Subſellia tribūitia: ſubſella dicūt̃ tribūoꝝ triū uiroꝝ & huiuſcemodi mīoꝝ iudicū iudiēcia exercētiū. q rō ī ſellis currulibꝫ nec tribūalibꝫ ſed ī ſubſelliis cōſidebāt. Cibi. ſ. cæſari. E collegio. ſ. tribūoꝝ: qđ cōſtabat ex decē. Repete a me: rē pu. hoc dixit cæſar cōtumelioſe ī pōtiū aqlā tribunū indignabūdus: qđ ſibi nō aſſurrexiſſet: tāq̄ rēpu. reſtituere ī priſtinū ſtatū moliret̃: q. n. nō aſſurgit principi qđ fieri ſolet honoris cā: is uṙ pricipē o diſſe & pricipatū deteſtari. Deſpecti: neglecti habiti deſpicatui. Cōtumeliā. quæ a cōtēptu dicta eſt ut uulpiāus & ſeneca tradunt.

Decreta
Trebatius
Subſellia

M. AN. Pro legibꝫ: qbꝫ aut tuto iri p̄t obuiā: Aruſpice ſpurrīa: ut Valerio placet: a quo quū cor ī extis ñ appuiſſet: cæſarē mōitū fuiſſe ait: id ſignū ad uitā & cōſiliū p̱tiere. q̄ duo corde cōtineret̃ Pli. bis cor extis defuiſſe: ait q̄ſitūq́: an ſine illo uiſcere hoſtia uiueret: qđ plu. euēire poſſe negat: ut ſine corde aīal uiuat ullū. Appiāus: nō cor: ſed extoꝝ caput hoſtiæ defuiſſe p̱ditū ait memoriæ. capitolius cor & caput hoſtiæ defuiſſe ait ī p̱digiis: q̄ p̱tiacis īteritū p̄ceſſere. Futura diceret lætiora: ī Hiſpāia: nō Romæ ab eo id dictū cōtēderī: ubi ſiſe oſtētū ei ī pōpeii filios dimicaturo cōſtat oblatū. Rōæ uero monēte aruſpice appiāus rñdiſſe ait neceſſe ē: euēiat: qđ euēire neceſſe ē. Inexpiabilē: q̄ ne expiari qdē purgari ue poſſet. Inuidiā: odiū. M. Laudaturq́ meā phœbꝫ ī iuidiā Lucāus iuidiā factura dies. Veneris gēi. Appia. & plu. ī roſtris ſedētē cæ. uēiēti ſenatui nō aſſurrexiſſe gēitrici Veneri tēplū pharſalica acie a cæſare uotū Appiāus ſcribit dcā ē Venus hericia: utraq́. n. appellatōe tēplū illi Rōæ fuit. Sedes: cū aſſurgere debuiſſet. A cor. Bal. quē plutar. dixiſſe ait. Nō te eē cæ. memieris. Mīus fa. u. turbido & iraꝝ plēo. Sub Sellia tri. q̱ tribūitia dixit nō uacat nā erāt & ſubſellia iudicū. qđ pediāus docet. Prætereūti: curru p̄teruecto. E collegio: e nūero tribunoꝝ: cū cæteri collegæ aſſurrexiſſet. Pōtiū Aq. tri. pl. Repete er. a me rempu. totū īrōiæ datū. q. d. ne tribunus quidem eris tāti: ut eam populo reſtituam. Nec de: ſed perſeuerauit. Sub exceptione: ut illud exciperet. Deſpecti: neglecti.

multo arrogãtius factũ. Nam quum ſacrificio latinarũ re uertente eo inter modias ac nouas populi acclamationes: qdã e turba ſtatuæ eius coronam laureã cãdida faſcia præligatã ĩpoſuiſſet:& tri.ple. Epidius Marulus Ceſetiuſque flauus coronæ faſciã detrahi:hominẽq; duci in uincula iuſ ſiſſent:dolens ſeu ꝓpter parũ proſpere motã regni mẽtionẽ ſiue ut ferebat ereptã ſibi gloriã recuſandi tribunos grauiter increpitos poteſtate priuauit:neq; ex eo ĩfamiã affecta ti ẽt Regii nominis diſcutere uoluit: q̃q̃ & plæbi regem ſe ſalutãti Cæſarẽ ſe eſſe nõ Regem reſpõderit: & lupcalibus pro roſtris a conſule Antonio admotum ſæpius capiti ſuo

PHI. In ſacrificio latinarũ:latinæ feriæ dictæ ſũt a latinis populis: quibus ex albano monte carmẽ petere ius fuit cum romanis.auctor Mar. Var. mos autẽ erat:ut conſul latinas indiceret iouiq; latiali ſolẽne ſacrũ in mente faceret.unde olim flaminius cõſul ne latinaꝝ feriarum mora & cõſularibus aliis impedimẽtis retineretur in urbe ſimulato itinere priuatus clam in prouinciã abiit.ea res auctore liuio irã infeſtis ſenatoribus mouit. Cæſar utpote conſul latinas indixerat & ex more celebrauerat in albano ſolẽne ſacrũ ioui latiali.Latinaꝝ feriis quadrigæ certabãt in capitolio. uictorq; abſinthiũ bibebat.Credo inqt plinius ſanitatẽ præmio dari honorifice arbitratis maioribus. Tẽplum aũt ioui latiali in albano condidit Tarquinius ſuperbus:inſtituitq; primus nundinas latinas:illic qđ annis celebrari a populis latinis:q fuerũt numero ſeptẽ & quadraginta.qlibet particeps ſacrorũ fert alius agnas:alius lac:alius caſeos.Immolato autẽ Tauro cõmuniter ab omnibus:quælibet ciuitas cõſtitutam accipit portionem carnis principatum ſacri latinarum romani obtinent.ut docet copioſe & ſcienter Dionyſius in.iiii.unde legimus frequenter apud idoneos ſcriptores fieri multam mentionem de carne data latinis uel nõ data ſuper quo ſcripſi in annotamẽtis Plinianis. Candidam faſciam:ideo tribuni faſciã corõæ laureæ:quam qdam impoſuerat ſtatuæ cæſaris detrahi iuſſerunt:qa uidebatur ſignificare regiam poteſtatem:quod nomen apud romanos erat inuidioſiſſimũ.faſcia.n.candida nihil aliud eſt quam diadema: qđ regũ inſigne primus inuenit liber pater.tradunt hiſtorici ad Alexandrũ magnũ olim diadema ſibi dẽpſiſſe cauſa uulneris alligãdi:quo liſymachus in fronte fuerat uulneratus:quod auſpiciũ regalis maieſtatis liſymacho fuit.præterea auctor eſt amianus ab obtrectatoribus obiectum fuiſſe pompeio q; cupidus eſſet rerum nouaꝝ & regiæ maieſtatis affectaret inſigne:qa aliq̃diu crus alligatũ faſciola cãdida habuit regẽdi ul cẽris cã & ut refert Valerius:dicere ſolebat fauonius pompeio crus alligatũ faſcia candida habẽti.nihil referre qua in parte corporis ſit diadema.hinc illa apud Senecam catholica moraliſq; ſentẽtia in undecimo epiſtolarũ moraliũ.Faſciam ſolue multũ mali ſub illa latet:uſurpaꝫ hac tempeſtate hic mos geſtandi faſciam candidam hoc eſt diadema a rege turcarum. Hominem.qui.ſ.ſtatuæ cæſaris coronam cũ diademate impoſuerat.Huius hiſtoriæ ſic meminit Appianus:imaginem cæſaris quidam ex adulatorũ nũero lauro tænia per alba inſerta coronauit hũc tribũi maryllus cæteriq; carcere incluſere:ſimulantes & in hoc cæſari rem gratam facere:qui ad regni mentionem ſubiraſci conſueuerat.aliis circa portas aliquando gradiẽtem ſalutantibus ut regẽ cũ populus ad uocem ingemiſceret:per callide in hũc modũ reſpondiſſe diciꝫ ſe cæſarem eſſe non regem.quaſi ad nomen eius aberraſſent.cũ maryllus eos q principiũ huiuſce rei pſtitiſſent ſubinde depræhendiſſet & a miniſtris in iudiciũ deduci iuſſiſſet:Cæſar non ulterius ferendum ratus de maryllo in ſenatu grauiter conqſtus eſt ueluti aſtute in eũ inſidias ſtruente ob tyrãnidis calũniam dignũ morte eſſe cenſuit:uel ſaltem a magiſtratu & ſenatu ſubmouendũ. Poteſtate.ſ.tribũitia. Gloriã recuſandi:tanq̃ ipſemet fuerit recuſaturus ſuapte ſponte regiam dignitatẽ:quod ſibi glorioſum fuiſſet: niſi tribuni anticipaſſent prepropera punitione plectentes auctorem eius rei. Et lupercalibus.die & feſtiuitate lupercaliorũ:quæ menſe februario celebrabanꝫ repete quæ ſcripſimus non incurioſe in. iiii.commentario propertii de lupercis & lupercalibus.

De latinis feriis pulchra

Candida faſcia diadema

M.AN. Sacrificio latinaꝝ:latinæ:ut Varro docet:feriæ erãt:q ut Liuius pluribus locis demonſtrat cũ aliquod graue ꝓdigiũ r ũciatũ eſſet indici cõſueuere.Erant.n.Macrobio teſte:non ſtatæ: ſed conceptiuæ feriæ. Nouas acclamatiores:inſuetas:nã queãdmodũ eſt apud Appianũ:circa portas:qdam eũ regem cõſalutarũt q̃q̃ ſe Cæſarem nõ regẽ eſſe reſpondiſſe dicaꝫ. Candida faſcia:qđ regiũ erat inſigne. Maro uetuſtatis peritiſſimus.Rex Anius:rex idem hominũ phœbiq; ſacerdos: Vittis & ſacra redimitus tẽpora lauro:q̃q̃ non eo inſicias tam uitas q̃ lauꝝ ſacerdotũ phœbi inſigne fuiſſe:quod papinius plane demonſtrat. Ereptam ſibi:ab tribũis ipſis adẽptã. Gloriam recuſandi:ut ultro uiſus eſſet id recuſare;qđ illi officiũ ĩtempeſtiua animaduerſione præuerterant:Appianus auctor eſt:eũ in curia quæſtũ calũniam ſibi a tribũis ea ratione q̃ſitam. Poteſtate:tribũitia:ſed facile potuit qa dictator:plutarchus auctor eſt Murullũ: ſiue ut eſt apud Appianũ:aryllũ.ſolũ poteſtate priuatũ.Lupercalibus:q ſacra ad qntũ decimũ calen. Martias celebrabanꝫ:ut Ouidius docet in faſtis:ſacroꝝ iritus:ſeruio:Plutarcho:Liuio:Dionyſio auctoribus notior eſt q̃ plura de eo dici oporteat. Antonio.M.Antonio:qui tum conſul erat:& ex lupercis unus. Sæpius:ita ut quotiens capiti diadema admoueret:populi fauor ſupprimereꝫ:quũ uero a Cæſare eſſet repulſum:plauſus & lætitia ſequeretur.

diadema reppulerit:atq̧ ĩ capitoliũ Ioui optimo maxĩo miſerit. Quinét uaria fama pcrebuit migratuꝝ Alexãdriam: uel iliũ tranſlatis ſimul operibus imperii exhauſtaq̧ Italia delecticus & ꝓcuratione urbis amicis permiſſa. Proximo auté ſenatu percrebuit fama. L. Cottã quindecimuirũ ſententiã dicturum:ut quoniã libris fatalibus contineret̃ parthos niſi a rege non poſſe uinci:Cæſar rex appellaretur.

De coniuratione cõſpiratorum cõtra eum facta.

QVæ cauſa cõiuratis maturãdi fuit deſtinata negocia ne aſſentiri neceſſe eẽt. Cõſilia igitur diſperſim antea habita:& quæ ſæpe bini terniue cœperãt in unũ oẽs cõtulerunt:ne populo qdé iã p̃ſenti ſtatu læto:ſed clã palãq̧ detractãte dominationé atq̧ aſſertores flagitan

PHI. Diadema repulerit: Cicero in .ii. philippica huiuſce rei ſic méinit.ſedebat ĩ roſtris collega tuus amictus toga purpurea ĩ ſella aurea corõatus aſcẽdis:accedis ad ſellã.ita eras lupcus:ut te eẽ cõſulem meminiſſe deberes. Diadema oſtẽdis:Gemitus toto foro.ut diadema ĩpõebas cũ plãgore populi:ille cũ plauſu reiiciebat: Ioui optimo maximo:Iupiter optĩus maximus a priſcis dictus:& qdé ante optimus.i. bñficiẽtiſſimus q̃ maximus:qa ut elegãter refert.M.tullius:maius eſt certeq̧ gratius prodeſſe oĩbus q̃ opes magnas hr̃e. Ilion : tradit Strabo Iuliũ Cæſaré iliẽſes libertate & immũitate dõaſſe ob memoriã ꝓgẽitoꝝ.Nã romãi auctoré gñis Eneã putãt & iulia gẽs Iuliũ aſcaniũ auctoré nois ſui núcupat.fuit aũt ilion duplex nouũ & uetus. Alexãdriã:ægypti ciuitaté ĩclitiſſimã ab Alexãdro magno conditã ſolertia architecti Dinocratis:de cuius nobilitate & opulẽtiis certatim ſcribũt luculẽti cõditores:& nos ſuperius q̃dã nõ ĩgrata lectori cãdido futura rettulimus qđ ſcitu dignũ é nullo pene die Alexãdriã ĩcolẽtes ſolé ſerenũ nõ uidẽt:amianus marcellinus Alexãdriã appellat uerticẽ omniũ ciuitatũ. Quindecimuirũ Lactantius li.i.diuinaꝝ inſtitutionũ tradit libros ſibyllinos nefas fuiſſe inſpici ab ullo niſi a qndeciuiris:qui auctore gellio ad eos libros q̃ſi ad oraculũ adeũt:cũ dii ĩmortales publice colẽdi ſũt.M. Varro de.xv.uiris ſcripſit in libris reꝝ diuinaꝝ ad cæſaré põtificẽ maximum.de.xv.uiris ſybillinis intellexit Papinius il

Xv.uiri ſibyllini lo hẽdeca ſyllabo.Solẽni præce qndecim uiroꝝ.Et Auſonius in gryppo ternarii numeri ſic ait.quos terq noꝝ ſeruat cultura uiroꝝ.Liuius in.x.ab urbe nõ.xv.uiros ſed.x.uiros fuiſſe interp̃tes ſibyllinoꝝ carminũ ꝑdidit.Idé alibi inq̄t ob cætera ꝓdigia libros adire.x.uiri iuſſi ſũt.idé ĩ.iiii.oſtendit a primordio fuiſſe tãtũmodo duos uiros antiſtites ſibyllæ libroꝝ. Libris fatalibus:ideſt ſibyllinis:ĩ qbus fata romãi populi

Fatalis libri cõtinebãt̃.Liuius.xxii.ab urbe cõdita.Decemuiri libros ſibyllinos adire iuberẽt̃:q ĩſpectis fatalibus libris retulerũt patribus ab eodé frequẽter fatales libri memorant̃.qnẽt auſonius fatalia carmina appellat uerſus ſibyllinaꝝ. Cæſar rex appellaret̃:dixit brutus cognomẽto albinus ſenatus ſuffragia eẽ ꝓmpta:ut Cæſaré crearẽt regẽ cũctaꝝ ꝓuinciaꝝ p̃ter italiã:& uti ĩ oĩbus locis excepta italia diadema geſtaret. Appiãus de hac re ita inq̄t ſermo ex ſibyllinis monitis uulgatus é nõ ante parthos romãis parituros:quã rex ad eorũ bellũ mitteret̃:q̃ ex cã nõnulli ĩ mediũ affert auſi:ut dictatoré prius ſic nũc ĩperatoré Cæſaré eſſe uocitandũ & quocunq̧ alio noĩe reges appellant̃:omneſq̧ nationes romãis ſubditos nullũ aliũ appellare regé.

Maturare Deſtinata negocia.ſ.de Cæſare necãdo. Maturãdi:feſtinandi ꝓperãdi.alias maturare ſignificat neq̧ nimis cito neq̧ nimis ſero.facere:unde mature fit qđ tẽpeſtiuiter fit.nã quatriduo anteq̃ ad parthos rex ꝓfecturus eſſet a cõiuratis occiſus é. Aſſertores.uindices libertatis.martialis q loquitur curios aſſertoreſq̧ camillos.aſſerere enim uindicare eſt in libertaté & in ſeruitutem.plautus in curgulione:ſi quiſq̃ hanc liberali cauſa manu aſſereret.de aſſertore ſeruitutis dictum eſt alibi.

M.AN. Percrebuit ĩualuit uulgata é. Migratuꝝ urbis:nõ ãplius repetẽdæ cõſilio. Vel iliũ:uñ romanũ gẽus oriũdũ. Opibus:potẽtia:appatu. Delectibus:militũ cõſcriptõibus. Proxĩo ſenatu q ꝓxĩe hñdus erat. Quideci tũ:ex hiis unũ q ſibyllĩos libros ꝓcurabãt. Fatalibus ſibyllinis qbus rõana fata cõtinebãt̃. Parthos:ĩ quos Cæſar moturus dicebat̃. Quæ cã:ſnĩæ a cotta dicẽdæ. Deſtĩata ne.de cæde ipã inferẽda: Ne aſſentiri:aſſenſum:p̃ſtare cogerent̃ ut cæſar rex appellaret̃. Præſenti ſtatu:p̃ſenti rerũ cõditione detractante:reiiciente:recuſante. Aſſertores:libertatis uindices liberatores.

PHI. Peregrinus ĩ ſenatũ:cæſar quoſdã extermos & ex ſemibarbaris galloꝝ recepat in curiã & ſenatus nũeꝝ ſupra fas auxerat unde exiit ille ciceronis iocus ad liberiũ.recepiſſem te niſi anguſte ſedeiẽ. Bonũ factũ.qm.ſ.ipſi ĩ curiã uenire neſciuiſſent:utpote pegrini & rõanæ ciuitatis ignari minimeq̧ ſciẽtes locoꝝ

Bracchæ q̃ urbãoꝝ. Bracchas depoſuerũt.ſenſus é.galli ueſtimẽta gallicana ac barbarica exuerũt.& ueſtimẽta ſenatoria induerũt.ſunt.n.bracchæ ueſtes intonſæ ac uarii coloris:ut auctor eſt diodorus in.vi.a quibus bracchata gallia núcupata:Cornelius tacitus li.xviii.ſic ait ornatũ cecinnæ municipia & coloniæ in ſuperbiã trahebant:qđ uerſicolori ſagulo bracchas barbarũ tegmẽ indutus togatos.alloqueret̃. bracchis uſos eſſe ſcythas docet ouidius ſcribens pellibus & laxis arcent mala frigora bracchis.& pomponius mela bracchati ſunt inq̄t totũ corpus ſarmathæ:& niſi qua uident ẽt ora ueſtiti.hieronymus aũt in epiſtola ad fabiolã de ueſte ſacerdotali & Ambroſius in.i.de officiis bracchas appellant fœminalia:qbus pudibunda uelant̃:

te peregrinis in ſenatū allectis libellus propoſitus ē. Bonū factū ne qs ſenatori nouo curiā monſtrare uelit:& illa uulgo canebantur:Gallos Cæſar in triūphum ducit. Iidem in curia Galli bracchas depoſuerunt:latū clauū ſumpſerunt. Quinto Maxio ſuffecto trimeſtriq; cōſule theatrū itroeūte.Quū lictor aīaduerti ex more iuſſiſſet ab uniuerſis conclamatū eſt:nō eſſe cōſulē eū poſt remotos Cæſetiū & Marulū tribūos:repta ſunt proximis comitiis cōplura ſuffragia cōſules eos declarantiū. Subſcripſere qdā. L. Bruti ſtatuæ.utinā uiueres. Itē ipſius Cæſaris ſtatuæ Brutus qa reges erexit conſul primus factus eſt:hic qa conſules eiecit: Rex poſtremo factus ē. Cōſpiratū ē in eū a ſexaginta amplius. C. Caſſio. M.q; & Decimo Bruto principibus cōſpiratiōis:qui primū cūctati:utrū ne illū in cāpo p comitia tribus ad ſuffragia uocantē partibus diuiſis e ponte deicerent

ſicuti uulgariter appellari ſolent græce: περισκελη uocāť quis oratius piſcelida accepit p ornatu fœmineo:ſicuti & ī eſaia accipiť ubi ſcriptū eſt.ī die illa auferet dn̄s diſcriminalia & periſcelidas & murēulas & olfactoriola: περι circū καὶ τοσ κελὸς & crus q̄ſi circa crura dicanť. Latū clauū:ueſtis eſt ſenatoria:unde ſenator elegāter laticlauius appellať:tūica laticlaui in modum gauſape texi cœpit plinii tpibus: q latiore clauo tullū hoſtilium e regibus primū uſum prodidit. Suffecto:ſuffecti dicūť ſubſtituti ī locū demortuoꝝ:ī locum demortui cēſoris nō ſufficiť: ut refert Liuius hoc ē nō ſubſtituiť ſufficere.n.ut inqt ſeruius ſignificat ſūminiſtrare: & ſubſtituere.

Laticlauius

Animaduerti:ex more.mos erat ut introeūte cōſule lictator admoneret populares ut aīaduerterēt cederētq; aduētāti cōſuli:& aſſurgētes cū plauſu exciperēt:ſicuti cū res diuina fiebat:pco īgēti uoce pcedēs clamabat.hoc age.aīos.ſ.ſacrificio adhiberi iubēs atq; aīaduertere diuinū cultū.alias aīauertere ſignificat punire.īde aīaduerſiōes. Nō eē eū cōſulē.S.Quītū maximū:tanq̄ legitimus nō foret cōſul nec ſuffragiis popularibus ex more Ro.ordīarius creatus:ſed a Cæſare ſubrogatus:ī tris mēſes. Cōſules eos declarantiū: tāquā ceſetius & marullus digni eēnt cōſulatu ueriq; libertatis aſſertores:q faſciam hoc eſt diadema coronæ detraxerāt. Vtinam uiueres:optabant ut iteꝝ reuiuiſceret ille brutus:q tarqnioꝝ fuit exterminator libertatis uindex primuſq; ī romana re.pu.cōſul:cuius ſtatū priſci romāi in capitolio fixerūt mediam inter ſtatuas regū collocatam enſem ſtrictū exerentem.auctor Plutarchus in bruto.tribunali quoq;. M.bruti:q id temporis erat prætor inſcriptū fuit.brute dormis:neq; uere es brutus.talia animum iuuenis magis ac magis inflammarūt ad imitandū proaui bruti ueſtigia. Conſul primus:primi conſules eiectis regibus creati ſunt comitiis centuriatis a præfecto urbis lucius iunius brutus:& lucius tarqnius collatinus. Rex poſtremus:q̄ſi ſignificare uellent Cæſarem fuiſſe nouiſſimū apud Romanos Regem q conſules eieceret libertatemq; oppreſſerat. Conſpiratū a ſexaginta:Appianus in ſecūda nomina compluſculoꝝ ex coniuratis recenſet. Caſſio & bruto in principibus:īſurrexere ī cæſarem duo potiſſimū uiri.M. Brutus cepio cognomine bruti illius q a ſylla iterfectus fuit filius.&.C.caſſius:q triremes in poteſtate cæſaris dederat circa heleſpontū.hi pompeii partes olim ſecuti mox ab ipſo cæſare ſuſcepti & in honore habiti fuerūt. Decimus etiam brutus albinus cui celticam prouinciam dederat cæſar.hi tamen patriæ libertatem rebus omnibus anteponētes rē pu.aſſerere deſtinauerant cæſareæ ſublato. In campo.S.marcio. E ponte deiicerent:De ponte ſublicio & de pontibus q erant accōmodati ſuffragatoribus abūde ſcripſimus in libro annotationū.ubi hūc quoq; locū inuenies explicatum.

Prīceps cōiurationes

M.AN. Peregrinis:ad gallos alluſit de qbꝯ ſupra. Mōſtrare uelint:qñ utpote peregrini eā neſcirēt atq; id totū ī cæſaris iuidiā q id genus hominū ī curiā allexiſſet. Bracchas:gallicū habitū:uñ & bracchata gallia q̄ auctore plinio eadē ē:& narbonēſis. Latū clauū:ſenatoriū īſigne. Aīaduerti:obſeruari credo officii cā:ut uenientē illū tota cauea plauſu excipet:aut certe tanq̄ poteſtati ſūmæ aſſurgeret: qđ officii gr̄a aſſurgereť in theatro:illđ oſtēdit qđ claudio q princeps fuit.iuueni adhuc in theatrū uenienti pplus aſſurgere cōſueſſet:de plauſu & fauore abeſt mar.carmē:qq; ſonāt plēo uoceſq; māuſq; theatro.Quū popolus ſubiti cæſ.ora uidet. Poſt re.ceſetiū & marulū:aut ſublata tribūitia ptāte cōſules ī urbe eē nō oportere ītelligas:aut cæſaris acta populū ſublatis tribūis rata nō habituꝝ. L.Bruti:q tarqnios urbe expulit. Vtinā uiueres:quaſi diceret uel te uno libertatis aſſertore nō tā ocioſe cæſar regnaret. C.Caſſio:quē cæſar in helleſpōto ad orationē cōpulerat.m.Bruto eius bruti filio q Pompei armis ad mutinā uel ut alii tradunt circa perdi ripas eſt oppreſſus.Decimo Bruto:quē inter ſecūdos hæredes cæſar nominauit. In cāpo:martio.ſ. E ponte: per quem tribus in cāpum ad ſuffragia mittebantur.

PHI. Exceptū:de ponte.S.deiectū. In uia ſacra:uia ſacra in urbe roma appellať:qđ in ea fedus ictū ſit inter Romulū & taciū ibi aūt cæſar habitabat in domo publica ſicut ante dictū ē. In aditu theatri:ī ītroitu theatri pōpeiani.ubi ludi tūc agitabanť:& ſenatus in pxia curia conuocabať ſolitus accedere ad hmōi ſpectacula.Auctor appianus. In Pōpeii curiā:pōpeius īter alia ornamēta antea theatꝝ ſuū edificauerat curiā:ī q̄ ipſius erat imago.ī q̄ cæſar cōfoſſus eſt:ita uolētibus fatis ut in curia potiſſimum pompeiana neca-

Curia pōpeii

atq; exceptũ trucidarent:an in ſacra uia uel in aditu theatri adorirentur:poſtq̄ ſenatus idibus martiis in Pompeii curiã edictus eſt facile tempus & locum prætulerunt.

De prodigiis p̄cedentibus mortem eius.

SEd Cæſari futura cædes euidẽtibus p̄digiis denũciata ẽ:Paucos añ mẽſes quũ in colõia capua deducti lege Iulia coloni ad extruẽdas uillas ſepulchra uetuſtiſſima:deiicerẽt:idq; eo ſtudioſius facerẽt qđ aliquãtũ uaſculo⁊ opis antiq ſcrutãtes reperiebãt:tabula ænea i monumẽto:in quo dicebat̃ Capys cõditor capuæ ſepultus ĩuẽta eſt cõſcripta litteris uerbiſq; græcis hac ſentẽtia.Q ñ oſſa Capys detecta eſſent fore:ut Iulo prognatus more cõſanguineo⁊ necaret̃:magniſq; mox italiæ cladibus uindicaret̃.Q uã rẽ ne quis fabuloſam aut cõmẽtitiã putet:auctor eſt Cornelius Balbus familiariſſimus Cæſaris. Proximis diebus:equorum greges:quos in traiiciendo rubicone flumine cõſecrarat:ac uagos ſine cuſtode dimiſerat cõperit p̃tinaciſſime pabulo abſtinere:ubertimq; flere:& imolantẽ

Ne ſepulchra uiolẽtur
Lex uetat ĩ urbe ſepelire
Oſſuaria
Capuæ conditor

ret̃ q Põpeium euerterat: tp̃s & locũ idus martias & curiã Pompeii. Lege Iulia:lata.S.ab ip̃o iulio Cæſare de colonis ĩ capuã coloniã deducẽdis. Ad extruendas in agris.ſ.q uiritim p̃ triũuiros aſſignari ſolebãt deductis colonis. Sepulchra deiicerẽt:contra leges q̃ p̃cipiũt:ne ſepulchro uiolẽt̃ cũ religioſa ſint. uñ actio datur de ſepulchro uiolato:hæc aũt ſepulchra q̃ diruerũt coloni ut ex lapidibus illis uillas edificarẽt:ne credas fuiſſe ĩ urbe:ſed ĩ agris ex ritu priſco⁊.Nã ut docet Ci.lex in.xii.tabulis uetat in urbe ſepeliri.uerba legis hæc ſũt in urbe ne ſepelito ne ue urito. plato quoq; in.xii.de legibus ſepulchra fieri p̃cipit in agro infecũdo & iutili ne uiuẽtibus noceat titulus ẽ ap̃ iuriſcõſultos de ſepulchro uiolato:quo pœna ſtatuit̃ ĩ eos q ĩ ciuitate ſepulchrũ faciũt ubi nouo uocabulo oſſuaria appellant̃ loculi:in qbus oſſa reponũt̃. Capys cõditor capuæ:captiã qdam a capy troiano conditore appellatam ferunt:qbus aſtipulatur Virgilius illo uerſu:& capys hinc nomen campanæ ducit̃ urbi:& ſilius i.xi.pũicorum:cui nomina liquit a ioue ducta capis magno cognatus iulio liuius in quarto ſentit capuam ab duce ſannitiũ capy:uel quod ꝓpius uero exiſtimata campeſtri agro appellatam. olim uulturnum dicebatur.capys autem a pede introrſus curuato dictus eſt:quem noſtri falconem uocant. Vt Iulo prognatus:hoc relatũ eſt ad Cæſarem q oriũdus erat a iulo troiano æneæ filio. Manu conſanguineorũ. Cæſar dicit̃ non ſolũ manu ciuiũ ſed etiam conſanguineorũ fuiſſe interemptus propter Mar.brutum qui ipſius filius exiſtimabatur. Commenticiam:ficticiam. Cladibus uindiceretur:propter auguſtum q ultus eſt iulii Cæſaris mortem ardenter & atrociter. Italiæ:bella ciuilia quæ ſequuta ſunt obitũ Cæſaris: uaſtauere italiam & cedibus decolorauere.de quibus in auguſto. Proximis:pauloante q̃ interficeretur.

In traiiciendo rubicone:conſecrat.Cæſar tranſiturus rubiconem equos oppoſuit qui acciperent impetũ aquarũ:ut ita pedites fractis undarũ uiribus infra tuto tranſirent.hos equos tanq̃ uictoriæ fœlicitatiſq; auctores cõſecraſſe ſignificãt:ut tanq̃ ſacri forent inuiolabiles.cyrũ habuiſſe equos ſacros teſtis eſt herodotus.De hac re ita inqt Lucanus primus in obliquũ ſonipes opponit̃ amnẽ:excepturus aquas. Vbertim: abundanter.catullus.ubertim thalami quas intra limina fundunt.

M.AN. Exceptũ:infra pontem caſuq; debilitatũ:hoc erat qua p̃p cæſar tãtop̃e populi comitia declinabat:ne in tanto ciuitatis cõuentu aliqua in ſe uis oriret̃. An in ſacra uia:ubi cæſar publicas ædes incolebat:uel in aditu theatri:nã per eos dies in pompeiano theatro ludi celebrabant̃: ut Appiaus tradidit. In Pompeii curiam:quæ ut idẽ auctor ſcribit: ꝓxima erat theatro.Tp̃s & locũ:& ad curiã:& ad ſenatũ q martiis idibus habẽdus erat refertur. Lege iulia:quã ipſe prĩo conſulatu tulerat:quaq; campanũ agrũ uiginti milibus ciuiũ extra ſortem diuiſerat. Capys:cõditor capuæ:Dionyſius ſcribit fuiſſe q crederẽt capuam conditam ab Romulo æneæ filio:atq; a nomine proaui ſui capis:q fuit anchiſæ pater ab eo appellatam. Strabo qa caput eſſet circũiecturam urbiũ ſic dictam arbitrat̃:qđ de augurio:de quæ ſitu:& capy conditore cæteri tradiderint:quia ſatis uulgo nota ſunt:cõſulto prætereo. Ab iulo prognatus:iulia ſtirpe natus.

Manu cõſanguineorũ:ſi manu legas cõſanguineos pro neceſſariis accipias oportet: nam arcta neceſſitudine Cæſari uincti erant plæriq; eorum:qui in eum cõiurarũt uel romanorum manu:qui eiuſdem erãt ſanguinis:ſi more legas ut plæraq; exemplaria habent eũ ferro periturũ ĩtelligas:qualem exitus plæriq; iuliæ gẽtis fuerãt adepti.cõſtat.n.qcũq; in ea familia.C.p̃nomẽ habuere iam ab eo qui cinnanis temporibus perierat.ferro periiſſe eſt uox alioquin fauſta & in nuptialibus ſacris ut fabius & Plutarchus ſcribũt a maioribus uſurpata. Italiæ cladibus:q̃les bellis ciuilibus poſtea citro ultroq; illatæ ſunt:& acceptæ:ut ad mutinam:& in philippis:& ſæuiſſima illa triũ uiralis Antonii lepidi:& Auguſti proſcriptiõe. Proximis diebus qui proxime eius mortem præceſſere. Pabulo abſtinere:ad id prodigiũ.Ver.bucolico carmine alludens ulla neq; amnem:inqt.Libauit quadrupes nec graminis attigit herbã. Cõſecrat:marti credo ſacros ẽe uouit:nulliq; ob id uiolabiles. Vbertim:large abunde.

Capys

Aruſpex Spurina monuit:ut caueret piculum:qđ nõ ultra martias idus pferet. Pridie aũt eaſdẽ idꝯ auẽ Regaliolũ cũ laureo ramulo põpeiãæ curiæ ſe iferẽtẽ uolucres uarii gñis ex pximo nemore pſecutæ ibidẽ diſcerpſerunt. Ea uero nocte cui illuxit dies cædis:& ipſe ſibi uiſus ẽ p qetẽ iterdũ ſupra nubes uolitare:& Calphurnia uxor imagiata ẽ collabi faſtigium domus:maritũq in gremio ſuo cõfodit:ac ſubito collabi fores ſponte patuerũt. Ob hæc ſimul & ob infirmã ualitudinẽ diu cũctatus an ſe cõtineret:& q̃ apud ſenatũ ppoſuerat agere differet:tãdẽ Decimo Bruto adhortante ne frequẽtes ac iã dudũ opperiẽtes deſtitueret:qnta fere hora pgreſſus eſt:libellũq inſidiarũ indicẽ ab obuio quodã porrectum libellis cæteris quos ſiniſtra manu tenebat: quaſi mox lecturus commiſcuit. Deinde pluribus hoſtiis cæſis quum litare non poſſet introiit curiam ſpreta religione:

PHI. Flere:itidẽ uirgilius ſcribit equũ illachrimaſſe obitũ palãtis:uerſus uirgi. ex.xi.eneidos poſt bellator equus poſitis inſignibus ethonit lachrymãs guttiſq hũectat grãdibus ora. Plinius de eqs.lugẽt dños lachrimaſq iterdũ deſyderio fũdunt. cæterum ut nihil omittã qđ eqdẽ legerim refert acurſius iterpres legũ: cæſarẽ triduo anteq̃ moreret iuẽiſſe aſturconẽ ſuũ flẽtẽ:qđ fuit indiciũ futuræ mortis dñi.uñ hoc accepit accurſius ipſe uiderit: ſatis:tñ congruũ eſt huic negocio. Eqflentes

Idus marcias:ſcribit Pli.in duo de uigeſimo cæſarẽ ãnotaſſe idꝯ marcias ſibi ferales ſcorpiõis occaſu. Regaliolũ.regaliolus q tã q̃ rex auiũ noĩe regis uocitat diſcerptus ab aliis auibus.portẽdit obitũ Iulio cæſari pinde ac regi.ramus & ipſe laureus portẽtũ fecit cæſari:cũ ſit laurus ianitrix cæſarum põtificũq & triũphis dicata.exiſtimo hãc eẽ auẽ:quã ſcribit Pli.i.x.appellari regẽ auiũ i italia:pp qđ diſſidia & bella ſũt iter eã & aqlã. Alio noĩe trochilus dr̃.qdã exiſtimant regaliolũ eẽ galgulũ:q auis græce dr̃ icteros a colore ſanatq ictericũ morbũ:cuius meminit plini.i.xxx. Dies cædis. idus martiæ. Collabi faſtigi:ſõniũ hoc ſignificabat qđ cæſar collaberet & cõcideret:q nõ ſolũ erat faſtigiũ & culmẽ domus:ſed totius romãi ipii apex & fultura. Collabi:corruere decidere r̃ferũt liuius & plutarchus calphurniã ſõniaſſe ſacellũ euerti atq collabi:qđ erat añ domũ cæ.ex ſenatuſcõſulto ex edificatũ.

rex auium

Trochilus

Icteros

Fores patuerũt:nõ ſolũ fores ſed & feneſtras cæſariãi cubiculi patefactas eẽ hiſtorici pdiderũt. Decio bruto adhortãte:decimus brutus cognomẽto albius cui cæſar plĩmũ tribuebat ueritus ne ſi eã cæſar diẽ omitteret res ipſa uulgaret.cæſarẽ caſtigare cœpit:qđ ſenatoribus oblo̾qndi cãm p̃beret q frequẽtes cõuenerãt ad eũ regẽ declarãdũ.& ſic pſuaſit cæſari ut ſõnio uxoris & uaticiniis neglectis iret i ſenatũ: Opientes ſenatores:expectãtes cæſaris i curiã aduẽtũ. Deſtitueret:deſciſſeret q̃ſi p cõtẽptũ. Progreſſus ẽ.nõ pedibus ſed lectica i ſenatũ delatus ẽ. Ab obuio quodã porrecto. Arthemidorum ſigñat græce eloquẽtiæ doctorẽ:q ppius accedẽs cæſari libellũ i quo idiciũ cõtiebat iſidiarum porrexit dicẽs.hũc cæſar cõfeſti ſolus plege:i eo.n.magna & q tuã iterſint cõſcripta ſũt.ſed cũ cæſar legere nõ potuit phibitus a multitudie colloquutorum.qdã nõ ab arthẽidoro ſed ab alio quodã traditũ hũc libellũ aſſerũt. Libellis cæteris:libellos in hoc loco itellige illos quos uulgus idoctũ uulgariter ſupplicatiões appellat:quos Mar.eleganter ſupplices libellos noĩauit illo hẽdecaſyllabo.idẽ ſupplicibus uocat libellis:tales.n.pricipibus dari ſolent ad negocia explicãda a ſubditis.i qbus petitiões cõtinẽt.extat apud hiſtoricos iſolẽs fcm̃ demetrii q ϖολιορκητης i.expugnator urbiũ ẽ noĩatus.cõfluẽtibus.n.multis petitiõeſq ſuppliciter ſcriptas ad eũ ferentibus primũ liberaliter eas oĩs accipit i chlamideq repoſuit. pfectus deĩde cũ frequẽti hoĩum copia q igenti deſiderio rñſa ſuis petitõibus expectabãt.ubi ad põtẽ axi flumis pueit:apiẽs chlamydẽ eos oĩs libellos ſpectãtibꝯ cũctis piecit i fluuiũ.quo qdẽ fcõ grauiter offenſi ſũt macedonũ aĩ. Litare nõ poſſet:litare qđ ſit docet macrobius ſic ſcribẽs in tertio ſaturnaliũ.litare ſignificat fcõ ſacrificio placaſſe numẽ.itaq oẽs qdẽ ſacrificãt. pauci uero litãt ĩde exiit illud:nõ q̃cũq mãu uictima ceſa litat.plautus in penulo:tũ me iuppiter faciat ut ſemp ſacrificẽ:nec unq̃ litẽ.mos fuit principibus ſenatũ igrediẽtibus ab igreſſu ſtati ſacrificare quẽ morẽ cũ uſurparet cæſar:nec tñ litare poſſet igreſſus ẽ ſenatũ dictitans illud celebratũ.neceſſe eſt qđ neceſſe eſt euẽire cæſari.addit.L.Florus q centũ uictimis p litare nõ potuit.

Libelli ſupplices

Litare

Neceſſe eſt

M.AN. Eaſdẽ idus Martias.xiiii.eius mẽſis die. Regaliolũ:puã oĩno auẽ:ſed ad regiũ nomẽ a cæ.uehemẽter affectatũ alluſit:cæterum auis q trochilos alioqn dr̃:rex auiũ.ut pli.ſcribit uocat:& ob id ppetuã illi cũ aqla diſcordiã tanq̃ nobiliſſima uolucrum:id ægere ferat. Põpeiãæ curiæ q̃ poſtridie illius diei cæſar a cõiuratis ẽ oppſſus. Diſcerpſerũt:lacerauerũt. Cui illuſit:ſucceſſit. Viſus p qetẽ:imagiatus ẽ. Calphurnia uxor:q̃ põpeia repudiata duxit uxorẽ:a calpo numæ filio calphurniũ genus eẽ plutarchus tradidit:fuit hæc.L.piſõis filia:quã falſo Appiãus a clodio tradidit i opto bonæ deæ adulteratã. Imaginata:nocturna imagie ſe uidere rata. Faſtigiũ domus:eminẽtiſſimã ædiũ partẽ. Collabi corruere:Liuius:& Plutarchus eũ ſecutus:ſacellũ ante domũ cæſaris inſtar tumuli ſenatuſcõſulto conſtructum fuiſſe ait:id qđ calphurnia ſe demolitũ uidere:ſit p qetẽ ſibi uiſa. Ob hæc:quæ ſibi & uxori p noctẽ uiſa fuerãt. Diu cunctatus:deliberãdo cõmoratus. Decio Bruto:cognomẽto albio cæſaris familiariſſimo:utpote quem cæſar iter ſecũdos hæredes noĩarat. Frequẽtes plurimos. Opiẽtes:expectãtes. Quita hora:ad altum diẽ.

Libellū īſidiaꝝ:ꝑ quē de cōiuratōe certior fiebat:Plutar.ab arthemidoro gnidio: græce eloquētiæ profeſſiore eū Cæſari redditū tradidit:atq; idētidē ut legeret ab eo admōitū.Cœpiſſeq; eū ſæpius id facere: ſed interpellātiū multitudine deſtitiſſe.Appianus ait arthēidiorū cucurriſſe ī curiā ut ei qđ de cōiuratiōe cōperat nunciaret:ſed eius patratam cædem:q̄ eo uenire potuiſſet. Litare deos.extis placare.

Spurināq; irridens:& ut falſum arguens:quod ſine ulla noxa idus martię adeſſent:quāq̄ is uenīſſe quidem eas diceret ſed non præteriiſſe.

PHI. Spurinā irridēs de ſpurina aruſpice mētio fit a.M. Tullio quadā ad papyrium petū epiſtola his uerbis. ſpurinæ qdē cū ei rē demōſtraſſem & uitam tuā ſupiorē expoſuiſſe magnū picu lum ſummæ reipu. demonſtrabat. Noxa:dāno pœna:detrimēto:alias accipit̃ ꝓ culpa de noxa & noxia ſcripſimus ī notis ſeruii nō indiligēter. Sed non p̄teriiſſe.Plutarchus:ea die cum Cæſar in ſenatum iret uatē ſalutauit ſecūq; cauillatus Martiæ quidem idus aduenere:cui ille ſūma uoce:uenere ueiq;:ſed nōdū p̄terire rn̄dit.

Officium — Specie officii: offm̄ ab efficiendo dictū eſt ab eo qđ quæritur qd efficere in eo conueniat ꝓ cōditiōe pſonæ.eſt.n.actio cū rōne ſpecie ergo officii circūſteterūt cōſpirati Cæſarē in ſella ſedētē tāq̄ honorē Cæſari exhibituri. Cimber Tullus: de hoc ſcribit ſeneca in.xii.epiſtolaꝝ ad luciliū.De illa Cai Cæſaris cæde tā creditū eſt tullo cimbro q̄ caſſio caſſius tota uita aquā bibit: Tullus Cimber nimius erat in uino & ſordibus:in hanc rem locutus eſt ipſe:ego inqt queq̄ ferram qui uinū ferre nō poſſum metellus hic a Plutarcho nuncupatur.

De cæde ac morte Cæſaris.

ASſiſtētē cōſpirati ſpecie officii circūſteterūt.ilicoq; Cimber Tullus q primas ptes ſuſceperat q̄ſi aliqd rogaturus ꝓprius acceſſit.renuentiq; & geſtum in aliud tp̄s differēti ab utroq; numero togam apprehendit. deinde clamantem iſta quidē uis eſt alter Caſſium aduerſus uulnerat paulū infra iugulū.Cæſar Caſſii brachiū abrepto

Quaſi aliqd rogaturus : fratris ſui redditum qui tunc exulabat

Dictū tulli cimbri — ſupplex præcabat̃. Renuēti:cæſari abnuēti qđ petebat̃. Geſtu motu corporis:qui interdum loco ſermonis ē. Iſta uis eſt:ſimillima ē illa ſnīa plautina uis hæc qdem eſt & trahi & trudi ſimul.

Togā app̄hēdit:Cæſaris hoc erat ſignū aggrediēdi Cæſarē.Plutarchus:qđ grauiter ferēte Cæſare: Metellus cōprenſa utraq; manu togā deduxit ex collo:id enim aggrediēdi ſignū erat:toga aūt dari ſignū ſolebat in aggreſſiōibus.Liuius.Cum toga ſignū dedero:tū undiq; turbā inuadite. Alter caſca: mendoſi codices hn̄t Caſſius tu lege caſca.inter coniuratos duos fuiſſe Seruilios.Caſcas Cicero teſtat̃ in antonianis : quos charitate reipub.excitatos eē refert ad dominatū dn̄mq; depellēdū.caſca iuxta collū enſe Cæſarē pcuſſit uulnere tn̄ minime letali.tū Cæſar apprehenſo illius gladio inclamaſſe fert̃ Scelerate caſca qd agis:ille aūt

Iuguli — fratrē græco ſermōe inuocans dixit αδελφε βοηθησον.hoc eſt frater fer auxiliū. Paulū infra iugulū Vni hoī ſunt iuguli ut ait Plinius nr̄ in.xi.duo ſunt dextrū & ſiniſtrū.Apuleius ꝑ iugulū ſiniſtrū capulo tenus gladium totum ei demergit.Cor.Cel.in.viii.a dextro iugulo ſi id factū eſt ad alā ſiniſtrā a ſiniſtro ad dextrā:& qa locus ille maxime letalis eſt & penetrabilis:inde iugulatio & iugulare deducunt̃.Apud oratores in agēdis cauſis detrita hæc ſunt:pedē cōferre:& iugulū petere & ſanguinē mittere:ut docet Quintilianus in.viii.nā tūc in cā iugulū petit orator:qn̄ qđ ē potētiſſimū id inuadit ac p̄mit aduerſariū ualidiſſime:

Iugulum petere — urq; illū q̄ſi iugulare argumētis ꝑinde ac uibratis telis cōfligēs pugna illa decretiora.Plinius ī epiſtolis uerba reguli hæc refert.ego iugulū ſtatī uideo:hūc p̄mio:p̄mit ſane qđ elegit ſed ī elegēdo frequēter erat.Rn̄di poſſe fieri:ut genu eēt & tibia aut talus ubi iugulū putaret:at ego inquā q iugulū ꝓſpicere nō poſſū oīa pertento. Caſſii bracchium:non caſſii legendum ſed caſcæ:& ad ſupradictum caſcam referendum.

M.AN. Spurinā aruſpicē:de ſpurina & nos ſupra:& Plinius plurimus locis. Noxa:pœna detrimento: calamitate.Ouidius:Nocte nocēt potæ ſine noxa luce bibunt̃:ſignificat āt noxa mō pœnā:ut dixi mō culpā.Ver.unius obnoxiā:q̄q̄ ſeruius noxā ꝓ noxia accipit:qđ qdā inueniri dubitarūt . Sed Plautus in noxia es:qua noxia.i.qua culpa. Sed nō p̄teriiſſe.q.moneret poſſe eo quoq; die periclitari:ac ꝑ hoc caueri oportuiſſe. Specie officii:per ſpeciem honoris. Cimber tullus:Plutarchus Metellum cimbrum.Appianus Atilum appellat. Quaſi aliquid rogaturus:de fratris exulantis reditu aucturus. Renuenti: Cæſari. Geſtum:ut gereret̃ uel ſi geſtu legas ad oculoꝝ nutū ſeu manuum metum id nō inepte referre poſſis. Togam appræhendit : Cæſaris togam : quod ēt Appiano placet:nam ex plutarchi uerbis parum intelligi pōt

ſuã ne cimber togã an cæſaris deduxerit:nã id uult fuiſſe ſignũ ad inuadendũ. Caſca aduerſum uulnerat Appianus cimbꝝ primum omniũ collũ ꝑcuſſiſſe ait:Plutarchus primũ caſcã: nec collum : ſed iugulũ: adeo omnibus ferme momentis uariãt auctores. Caſſius aduerſum:a fronte. Paulum infra iugulum: Appianus in uultũ pugionem caſſiũ adegiſſe tradit:Brutũ femur cõſauciaſſe:buccolicanũ interſcapiliũ.

graphio traiecit:conatuſq; ꝓſilire alio uulnere tardatus eſt utq; aĩauertit undiq; ſe ſtrictis pugiõibus peti : toga caput obuoluit:ſimul ſiniſtra mãu ſinũ ad ima crura deduxit:quo honeſtius caderet etiã ĩferioris corporis pte uelata:atq; ita tribus & uiginti plagis cõfoſſus ẽ:uno mõ ad primũ ictũ gemitu ſine uoce edito:& ſicut tradiderũt quidã.M.Bruto irruenti dixiſſe καὶ σὺ τέκνον: Exanimis defugiẽtibus cunctis aliq̃diu iacuit: donec lectice ĩpoſitũ:depẽdẽte brachio tres ſeruuli domũ retulerũt:nec ĩ tot uulneribꝰ ut Antiſtius medicus exiſtimabat lætale ullũ repertũ eſt : niſi quod ſecũdo loco in pectore accepat:fuerat aĩus cõiuratis corpꝰ occiſi ĩ tyberi trahere:bona publicare:acta reſcidere: ſed metu.M. Antonii cõſulis & magiſtri equitum Lepidi deſtiterunt.

De teſtamento eius recitato.

PHI. Graphio:graphiũ ſtilus eſt ferreus ſcripturæ accomodatus.unde nomẽ. de quo ouidius qd opus ẽ digitos graphiũ laſſare tenẽdo.ſtilus aũt ſicut docet hieroñymus in expoſitione pſalmorũ ſcribit ĩ cera.calamus uero in cartha mẽbranaue aut in q̃cũq; materia:quæ apta ſit ad ſcrihẽdũ:ut uetuſtiſſimi auctores ꝓdidere ſtilo ſcribere ĩtutũ ẽ.graphiũ uero & thecha graphiaria accipit ꝓ repoſitorio & loculamẽto graphiorũ:ſicuti a nobis explicatũ ẽ.In libro ãnotationũ. Strictis:denudatis euagiatis. Pugiõibus:pugio dictus ꝗ eo pũcti pugnat: auctor feſtus Põpeius: ꝑ diminutionẽ dr̃ pugiũculus. Toga caput obuoluit: Valerius in capite de uerecũdia cæſar ne tribus qdẽ &.xx.uulneribus qn uerecũdiæ obſequeret abſterreri potuit.ſi qdẽ utraque togã manu demiſit:ut ĩferior pars corporis tecta collaberet:euripides eãdẽ uerecũdiã laudat ĩ polyxena moriẽte ſic.n.ait πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εὐσχήμως πεσεῖν.i.mltã ꝓuidentiã habuit honeſte cadere:hoc idẽ põpeio morienti tribuit Lucanus ſic ſcribẽs:inuoluit uultus atq; ĩdignatus aptũ fortũæ ꝓſtare caput. Gemitu:gemitus uiris fortibus dat:unde & poeta æneã ĩducit ĩgemiſcẽtẽ:& Lucanus laudans obitũ Põpeii uirilem inqt nullo gemitu cõſenſit ad ictũ reſpexitq; nefas:& poſt Paulũ.claude dolor gemitus. καὶ σὺ τέκνον ἐκείνων εἶ.i.latine ſignãt:& tu fili illoꝝ es.cæſarẽ caſſius uulnerauit in facie: brutus in femore:quẽ ubi cõſpexit cæſar mucrõe ſtricto ob armatũ ueluti deſpatis rebus ueſte ſe circũdedit:quo hõeſtius caderet.Iõ aũt brutũ græce filiũ appellauit:qa cæſar adhuc adoleſcẽs ſeruiliã bruti matrẽ efflictũ amaſſe fert:& qa brutus ẽ gẽitus eo potiſſimũ tpe:quo hic amor efferueſcebat creditus quodãmodo brutus ẽ e cæſare genitus.auctor Plutar.in bruto cæſarẽ aũt ĩprimis formidaſſe duos illos brutũ & caſſiũ teſtant monumẽta hiſtoricoꝝ:in qbus hoc legit:qđ olĩ cæſar admonebat ab amicis:ut Antõiũ dolobellãq; caueret ꝑide ac ſeditioſos & turbulẽtos:ille uero reſpõdit.οὐ τοὺσ βαναύσουσ δεδιέναι καὶ λιπαροὺσ, ἀλλὰ τοὺσ ἰσχνοὺσ καὶ ὠχροὺσ ἐκείνουσ δείξασ Βροῦτον καὶ Κάσσιον.i.ſe nõ timere rubicõdos & pingues:ſed macilẽtos & pallẽtes illos.demõſtrans brutũ & caſſiũ.Idẽ dicere de bruto ſolebat: hoc corpus brutus expectat.tradũt qdam cæſarẽ cæteris qdem percuſſoribus repugnantem huc atq; illuc corpus magno cũ clamore circũferentem ut brutũ nudo mucrone cõſpexit cõtracta ueſte caput obduxiſſe:tũ ſiue caſu ſiue obtrudẽtibus homicidis ad quãpiam ſebaſim demiſiſſe in qua fuerat ſtatua Põpeii:quã cruore reſꝑſit:adeo ut ꝑſide Põpeio ſubiectũ pedibus hoſtẽ pœnas dantẽ & inter uulnerũ mltitudinẽ terrã calcibus pulſantẽ exiſtimares:q̃ uiginti tria nũero ſuſcepiſſe fert:ubi cõplures dũ unũ in corpus tot intendũt plagas ſe ſe mutuis ictibus cõſauciarunt. Exanimis:extinctus:inter exanimũ & exanimatũ auctore donato hoc intereſt: exanimatus eſt cõterritus & cõturbatus:interdũ tamẽ uſurpat pro mortuo.exanimis uero eſt occiſus:dicit aũt exanimis & exanimus in tertio & ſecũdo ordine.Virg.corpus ubi exanimũ.
Letale:mortiferũ. Acta reſcindere:infirmare atq; irrita facere quæcũq; a cæſare ĩpante cõſtituta fuiſſent.Acta aũt eius:q togatus ĩ rep.uerſatus ſic cũ ĩpio ac ptãte:ſũt ꝓprie leges:unde ait elegãter Cicero q̃re acta gracchi leges ſemproniæ ꝓferent.Quære ſyllæ:comeliæ a cæſare ĩpo ſi qres qd nã egiſſet in urbe & toga:leges mltas reſpõderet ſe & ꝑclaras tuliſſe. Metu Antonii.M.Antoniũ utpote cæſaris amiciſſimũ a caio trebonio ſe uocatũ fuiſſe extra curiã cũ interficeret cæſar memoriæ ꝓditũ eſt. Magiſtri eqtũ:cũ cæſar eſſet dictator magiſtꝝ eqtũ fecerat lepidũ:magiſtratus itẽ dictatori cõnexus eſt:ut ꝑfectus ꝑtorio imꝑatori:Plinius inter infortunia auguſti numerat lepidũ ei fuiſſe ꝑlatũ apud auũculũ in magiſterio.
M.AN. Graphio:ſtilo ꝓacuto ferreo eo.n.aut certe ſimili ſcribendo ueteres uſi ſunt: qđ ipſum nomen arguit γράφω.n.ſcribo ẽ Mart.hæc tibi erunt armata ſuo grapharia ferro:caſcæ graphio cæſarem u:um Plutarchus docet:nõ ſuo. Strictis pugiõibus:qa pũctim non cæſim uulnus infligat pugio dictus. Sinũ .i.ueſtem circa pectus ſinuatam ad ima detraxit. Honeſtius:ore & obſcænis partibus hinc credo fuiſſe: qđ quũ uiri fortes olĩ caderẽt:morſum terræ affigerent:quod Maro & alii demonſtant. Sine uoce:Plu-

Graphium
Stilus
Thecha graphiaria
Pugio
Verecundia Caesaris
Gemitus
Exanimis
Exanimatus
Acta leges
Morsus terre

tarchus exclamaſſe ait:qđ agis ſcelerate caſca. Καὶ σὺ τέκνον:& tu fili:nec tã ad familiaritatem aut bruti ætatem id referendum:q̃ ad illud:quod brutum ex ſeruilia & cæſare conceptum multi credidere. Exa-mis:mortuus. Secũdo loco:in pectore:Appianus ſignificare uŕ id uulnus a caſca illatum : quem ait poſt cimbꝝ cæſarem percuſiſſe:atq; infra iugulum pectus pene aparuiſſe. In tyberim:ut tyranni corpus. Pu-blicare:in publicum redigere. Acta reſcindere:quæcunq; egiſſet cæſar pro irritis habere.

POſtulante ergo.L.Piſone ſocero teſtamentũ eius apitur.recitaturq; in Antonii domo: quod idibus ſeptẽbris proximis in lauicano ſuo fecerat.deman-daueratq; uirgini ueſtali maxię.Q.Tubero tradit heredẽ ab eo ſcribi ſolitum ex conſulatu ipſius primo uſq; ad initi-um ciuilis belli.Cn.Põpeium: idq; militibus pro cõcione recitatũ:ſed nouiſſimo teſtamento:tres inſtituit heredes ſo-rorũ nepotes.C.Octauium ex dodrãte:&.L.Pinarium:& Quintũ.Pedium ex quadrante.Reliquos in ima cæra.C. Octauium etiam in familiam nomenq; adoptauit: pluresq;

Labici uñ

Labicanũ

PHI. In albicão:ĩ uilla labicõa glaucus minois filius dictus ẽ labicus a ſcuto militari qđ oſtẽdit ĩ italia:ab eo ppľi labici nũcupati.ἀπὸ τῆσ λαβῆσ:quã latie anſam uocãus:ſũt ãt ppľi ĩ latio.liuius ĩ ſecũdo labicos pedũ ui cœpit Virg.ĩ.yii.& picti ſcuta labici Viæ labicanæ mẽinit ſtrabo ĩ.v. Plin.quoq; ĩ.iii.ſic ſcribit:& q ex agro latio itẽ hernico:itẽ labicão cognomĩati.Labicão ãt abſolute dixit ꝑ uilla ſiue ꝑtorio qđ habebat cæſar ĩ agro labicão ſicuti dicimus ĩ formião ĩ tuſculão in nomẽtano:& id genus aliis:qua locutiõe ſcatẽt uolumĩa eruditorũ. Veſtali maxĩæ: maxĩa uirgo ueſtalis ea dicebať:quæ dignitate reliq̃s anteibat:q̃les nũc uulgo abatiſſas appellamus. Valerius in prĩo.maxĩæ uirginis emiliæ diſcipulã extincto igne tutã ab oĩ rep̃hẽſiõe ueſtæ numẽ ꝑſtitit.Iulius capitolinus ĩ ualeriãis:excepto ſacroꝝ rege ac maxĩa uirgĩe ueſtaliũ:ſi tamẽ ĩcorrupta ꝑmanebit: cæſar aũt teſtamẽtũ ſuũ demãdauerat tãq̃ põtifex maxĩus uirgini ueſtali:ſub cuius poteſtate erãt collocatæ.& ſi uirgo ueſtalis paꝝ diligẽs æterni ignis cuſtos fuiſſet flagro cedebať a põtifice maxĩo. Qu.tubero:de hoc Cicero:nec uero ſcĩa iuris maioribus ſuis.Qu.helius tubero defuit:doctrinã aũt ſup fuit:hic ut ait gellius diſciplĩas ſtoicas dialecticas ꝑcaluerat. Ex cõſulatu prĩo:ĩ quo habuit collegã bibulũ: & cũ Põpeio nõ ſolũ coiuit ſocietatẽ ſed ẽt cõtraxit affinitatẽ. Id.S.primũ teſtamẽtũ. Nouiſſimo:ultimo.extrema aũt uolũtas teſtatoris rata ẽẽ debet.Demiror gelliũ tradidiſſe:ꝙ.M.Cicero nũq̃ uti uoluit:his uerbis nouiſſimus & nouiſſimæ.tanq̃ nõ latinis:q̃bus alii ꝓmiſcue uſitati ſunt ego ap̃ Ciceronẽ inueni hãc dictionẽ rarẽtur q̃dẽ ſed tamẽ ĩueni ĩ oratore ſic.n.ſcriptũ ẽ in calce.Quæ duo ſunt ad iudicãdũ nouiſſima:ſed hoc exẽplũ fugerit ne gellii memoriã:an id qđ ſemel dŕ ꝑinde ac nunq̃ dictũ ſit exiſtimauerit:ĩ hac re de uiro tã excellẽtis doctrinæ nõ meũ iudiciũ eſt. Ex dodrãte:hereditas plerũq; diuidiť ĩ.xii.uncias:quæ aſſis appellatiõe cõtineť: habẽt.n.hæ ꝑtes ꝓpria noĩa ab uncia uſq; ad aſſem:ſicuti lib.ii.ĩſtitutionũ traditũ eſt:unde freq̃nter legimus alioſq; inſtitutos eẽ heredes ex q̃drãte:alios ex ſe miſſe alios ex dodrãte:alios ex aſſe:& põt teſtator in plurimas uncias ſuã hereditatẽ diuidere:quæ oẽs ad aſſem reuocanť:ait trãq̃llus cæſarẽ ĩſtituiſſe heredẽ octauiũ q poſtea cognominatus ẽ auguſtus ex dodrãte:hoc ẽ ex nouẽ unciis hoc eſt nouẽ ꝑtibus totius aſſis.i.hereditatis.Dodrans.n.ſignificat nouẽ uncias q̃ſi dẽpto q̃drãte.auctores Varro & Priſciãus. Ex quadrãte:ex q̃rta ꝑte hereditatis quadrãs cõtinet tres untias:dŕ ab eo ꝙ ſit quarta pars aſſis.L.pinariũ pinarii & pedii q fuerunt coheredes octauii:meminit:Appianus lib.iii.belloꝝ ciuiliũ ſcribens octauiũ auguſtũ a pedio & pinario partem hereditatis req̃ſiuiſſe.erãt aũt hi tres ſoroꝝ Cæſaris nepotes:& ita cæſar erat illoꝝ maior auũculus:de quo mox in auguſto diceť.De familia pinarioꝝ:q cuſtodes erãt ſacri herculanei:nec extis tamen ſolẽnibus ueſcebantur multa mẽtio eſt apud hiſtoricos de qua Virg.& domus herculei cuſtos pinaria ſacri.De pedio coherede auguſti meminit Plinius his uerbis:quæ ſunt ex ſcripta ex lib.xxxv.Qu.Pedius nepos quinti pedii cõſularis triumphaliſq; a cæſare dictatore coheredis auguſto dati:cum natura mutus eſſet:eum meſſala orator picturam docendũ cenſuit. In ima cæra:in tabulis cæratis teſtamenta ſcribebantur:in prima cæra hoc eſt prĩa cerata tabula teſtatoris nomen:in ſecunda heredis ſcribebatur.hinc eſt illud oratianũ.Quid prima ſecundo:cæra uelit uerſu:ſolus multis ne coheres ueloci ꝑcurre oculo.Imã cæram intellige ultimam partẽ tabulæ teſtamẽtariæ. Cicero.extrema cæra dixit pro ultima parte tabulæ ut interpretatur aſconius. In familiam nomenq; adoptauit:in gentẽ Iuliã & cæſaris nomen.mos fuit ut heredes ĩ nomen familiãq; teſtatoris adoptarentur:ſicuti titus Pomponius atticus heres relictus a quinto cecilio poſtea quintus cecilius atticus ẽ appellatus:& ita octauius ex teſtamẽto. Cæſaris cæſar nomĩatus ẽ.

Maxima ueſtali

Angellius ſatis uere de nouiſſimo

Hereditatis in.xii. uncia

Dodrans

Quadrans

Pinarij

Ima cæra

M.AN. Piſone:calphurniæ patre. Antonii:conſulis. Labicano:ſua uilla labicana:fuit labicum oppidum.c.xx.ſtadia ab urbe:nõ lõge a tuſculo:unde & labicana uia quæ ab exquilina incipiens in appiam ut Strabo ait decurrebat:Mar.Labicana leui ceſpite uelat humus. Veſtali maximæ:quæ cæteris & ætate & dignitate præſtabat:Valerius:Maximæ uero uirginis æmiliæ diſcipulã extincto igne tutã ab omni repræhenſione ueſtæ numẽ ꝑſtitit:ſed de ueſtalibus ſuo loco. Conſulatu primo:quẽ cũ bibulo geſſit. Nouiſſimo:ultĩo:Gel.auctor ẽ id uerbũ uix demũ ciceronis tꝑibus receptũ. Soroꝝ nepotes: quaꝝ una ĩ accia

familia in pedia altera matrimonio locata fuit. Nepotes: fuit eum Auguſtus qui notior eſt: acciæ filius accia Iuliæ: quæ fuit dictatoris Cæſar ſoror. C.Octauium : qui poſtea Auguſtus eſt appellatus. Ex dodrante: ex tribus bonorum partibus: in partes aſſis ueteres hæreditatem diuidere conſueuerunt : Iuuena. Vnciolam proculeius habet: ſed gillo deuncem: habet igitur dodrans nouem aſſis partes dictuſque eſt: ut Priſciano placet: quod ex aſſe adempto quadrante uno: hoc eſt tribus unciis dodrans conſtituatur. Qu. pedium: hic cum Auguſto: ut appianus ait poſtea conſul fuit: lege pedia inquit Cæſaris interfectores abſentes damnati ſunt. Plinius. Q. pedius nepos quinti pedii conſularis triumphaliſq́ꝫ uiri a Cæſare dictatore cohæredis Auguſto dati. Quadrante: ex quarta bonorum parte. Reliquos: quibus aliqua teſtamento legauit. In ima cera: ſic Cicero in Verre Extrema cera inquit: hoc eſt ultima tabula ultima parte tabulæ: ut pedianus interpretatur. In familiam nomenque: in iuliam gentem: nomenque Cæſaris : atque ita factum ut ad neronem uſque per adoptionem ſit gens iulia propagata.

percuſſoꝝ in tutoribus filiis ſi ꝗs ſibi naſceret̃ nominauit. D. Brutū etiā in ſecūdis hęredibus: populo hortos circa tyberim publice & uiritim trecenos ſextertios legauit.

De funere rogo & pōpa exequiaꝝ eius ac luctu publico.

FVnere īdicto rogus extructus ē ī martio cāpo iuxta Iuliæ tumultū & ꝓ roſtris aurata ædes ad ſimulacrum templi Veneris genitricis collocata: ītraq́ꝫ lectus eburneus auro: ac purpura ſtratus: & ad caput tropheū cum ueſte in qua fuerat occiſus : præferētibus munera: quia ſuffecturus dies non uidebat̃: præceptū ē ut omiſſo ordine quibus q́ſquis uellet ītieribus urbis portaret ī cāpum. Inter ludos cantata ſunt quædā ad miſeratiōem & inuidiā cædis eius acommodata ex pacuuianorum iudicio.

PHI. Percuſſoꝝ: cōiuratoꝝ: a ꝗbus cæſar ꝑcuſſus fuit & cōfoſſus ī ſenatu. Decimū brutū: ī ſecūdis hæredibus. ſecūdus hæres dr̃: q hæredi inſtituto ſubſtituit̃ autor boetius ī cōmētariis topicoꝝ. pōt. n. qs ī teſtamēto ut ſcribūt iuriſcōſulti plures gradus facer̃ hæredū: puta ſi ille hæres nō erit ille hæres eſto, & deinceps ī q̃tū uelit teſtator ſubſtituere pōt appianus ſuꝑ hac re ita ſcribit miſerādū īprimis id uiſum ē po. ro. cū decimū brutū ex cæſaris ꝑcuſſoribus īter ſecūdos hæredes relictū cognouiſſet: cōſuetudo nēpe romanoꝝ in teſtamentis fuit primis hæredibus ſecundos ſubſtituere: ut ſi primi hæreditatem nō adiſſent: ultimi naſcirētur. Publice: hic diſtinguendū eſt ut ītelligas hortos trāſtiberinos publice legatos fuiſſe uniuerſo po. ro. uiritim uero hoc eſt in ſingulos uiros & ꝑ ſingula ut dici ſolet capita legatos trecenos ſeſtertios. Auctor eſt Plutarchus legatas fuiſſe a cæſare uiritī dragmas ἑβδομήκοντα πέντε. i. ſeptuaginta q́nq́ꝫ. quā pecuniā cū ītercepiſſet antonius: tūc auguſtus cæſar bona paterna uēdidit: & ſic cæſaris legata ꝑſoluit. apud appianū ꝓ. lxxv. drachmis legitur octoginta q́nq́ꝫ corrigēda eſt dictio ut cū Plutarcho cōueniat. Quod latini aduerbialiter uiritim debent. i. ꝑ ſingulos uiros: hoc græci κατ᾽ ἄνδρα. Iuxta iuliæ tumulū: in cāpo martio iulia cæſaris filia Pōpeii coniūx quæ ex ꝑtu obierat ſepulta honoris cā. Indicto funere. denūciatis exeq̄s: ſic īdictū bellū dr̃. aliquādo indictū ſignificat nō dictū. Gellius. neſcio q̄d aliud īdictū inſcitūq́ꝫ dicit. Aurata edes: ſi legimus edes ſignificat̃ edicula ſiue ſacellū factum ad ſimulachrū. i. effigiē ſimilitudinēq́ꝫ edis: quæ ueneri genitrici dicat a erat: & ita illā particulā ac corriges reformabiſq́ꝫ in ad: ut ſit ad ſimulachꝝ. i. ad ſimilitudinē & inſtar. alioq̄n textura uerboꝝ inuenuſta ē. q̄dā codices habēt. aurata ſedes. prior ſnīa magis placet & quadrat alii ad ſimulachrū exponūt ꝓ iuxta & apud. & tunc ita diſtingues ut intelligas rogū extructū fuiſſe in cāpo martio & lectū ꝓ roſtris. uẽ. n. deeſſe hæc dictio: q̄d ſeq̄ntia declarāt: mox cōiuges. ſedes aurata collocata ad ſimulachrū. i. ꝓpe ſtatuā ueneris genitricis. Diſtinctio uaria gignit ꝑ ſenſus uarios. corpus cæſaris ut ait appianus deportatū eſt in forū: & ab ingenti turba cū uociferatione & pōpa collocatū ꝓ roſtris. Tropheū cū ueſte: lignū fabrefactū in formā trophei ſubſtinens ueſtem. qualia trophea deoꝝ fixa de gigantibus a glaudiano poetice deſcribunt̃. Præferētibus munera: moris fuit ut a funera nobiliū celebrāda in rogū cōiicerent̃ munera multifaria a dilectoribus: qualia Virgi. celebrat in funere palantis. ſenſus eſt imperatū fuiſſe: ut hi qui munera ferebant omiſſo ordine illo legitimo pompæ funebris irent in campū marciū: quocūq́ꝫ itinere uellent: ut ita dies ſufficeret funeri peragēdo: & alioq̄n non ſuffeciſſet ꝑꝑ innumerā multitudinē. Inter ludos funebres: ex more romano ludi funeris cā fiebāt. Liuius unde q̄dragefimo ab urbe cōdita refert ſeruiliū geminū ludos funebres ꝑ triduū feciſſe. Iunius brutus munus gladiatoꝝ in honorē defuncti patris primus edidit. Ex pacuuianoꝝ iudicio: legendū eſt pacuuii armoꝝ iudicio. nāq́ꝫ pacuuius brūduſinus tragœdiaꝝ ſcriptor inclytus inter cæteras tragœdias illam quoq́ꝫ cōdidit: cui titulus ē armoꝝ iudiciū: cuius argumētum erat diſceptatio armorum achillis īter ulyxē & aiacem. citatur teſtimoniū pacuuii ex armoꝝ iudicio ab eruditis ſcriptoribus: actius quoq́ꝫ ſcripſit tragœdiam hoc titulo. & nonius marcellus allegat actium & paccuuium in armorū iudicio nunc tranquillus ait ex eadem tragœdiam cantatum eſſe hoc carmen. men ſeruaſſe. tanq̄ ex perſona Cæſaris diceretur: nō debuiſſe ſe ſeruare illos uidelicet pompeianos: a quibus paulopoſt fuit ipſe interemptus.

Secundi hæredes g

Indictum

Armorum iudicium

M.AN. Percuſſoꝝ:eoꝝ q cæſaré in curia pcuſſere. Secūdos hæredes:Modeſtinus.L.titius inqt hæres meus eſto:Si hæres nō erit:ſiue hæres erit:& ītra pubtaté deceſſerit tūc.C.ſeius mihi hæres eſto qbus uerbis apparet ī teſtaméto dicāt ſecūdi hæredes:q uidelicet primis ſubſtituūt:Appiáus cōſuetudo īqt rōanorū ī teſtamētis fuit primis hæredibus ſecūdos addere:ut ſi primi hæreditaté nō adiiſſent náciſcerent ultimi. Hortos:loca arboribus cōſita.amœnitatis cā parata. Publice:pplo poſſidédos. Viriti:ſingľis ciuibus. Trecenos ſeſtertios:quoꝝ ſingľi qrtá denarii pté.i.dipōdiū & ſemiſſem hēbát. Rogus:ſtrues lignorū. Iuliæ:ipſius cæſaris filiæ:q̇ in cápo tumulata eſt. Aurata ædes:ſimulachrū ædis auro illitū. Eburneus:ex ebore factus. Auro ac purpura:purpura auro ītexta.ī attalicaꝝ ueſtiū ſpecié. Trophæú:ueſtis in trophæi modū ſuſpēſa:ſpolia ſtipitibus īfixa:ut Varro ī himacro ſcripſit:trophæa appellāt:ſed de trophæis plura alibi. In campū martiū ubi rogus fuerat extructus. Inter ludos:funebres.ſ. Inuidiá:percuſſorū odiū. Ex pacuuianoꝝ iudicio:eorū ſcilicet qui pecuuianæ lectionis periti eſſent: in eaq; potiſſimum exercitati:ſed magis placet ut ex pacuuii armorū iudicio legas:ut ſit fabulæ nomen:armorū iudiciū: quale illud aiacis & ulixis fuit:qui de armis achillis ſub græcorū iudicio certarunt: nam & apud Sophoclem obliq; aiax quæritur:quod quū maxime ſtrenuus in hoſtes fuiſſet ingratos experiretur græcos.

Men ſeruaſſe:ut eſſent quí me pderét: & ex electra accii ad ſimilem ſententiam laudationis loco: conſul Antonius per præconé pronūciauit ſenatuſconſultum quo omnia ſimul ei diuina atq; humana decreuerat. Itē iuſiurandū quo ſe cūcti pro ſalute unius aſtrinxerant:quibus p pauca a ſe uerba addidit:lectū pro roſtris ī forum magiſtratus & honoribus functi detulerunt. Q uē quum pars ī capitolini Iouis cella cremare:pars in curia Pōpeii deſtinaret:repente duo quidā gladiis ſuccīcti:ac bina iacula geſtātes ardētibus cęreis

PHI. Men:pro me ne accipitur & extrinſecus ſub intelligendum eſt uerbū decuit uľaliquid tale eſt apoſiopeſis.i.reticentia:q figura familiaris eſt indignantibus.ſcribit Appianus Mar.Antonium in orōne funebri hæc uerba protuliſſe. cū de pcuſſoribus eius q̄reret: q cū fuiſſent partiū pōpeianarū ad magiſtratus tamē & p̄fecturas fuerant a Cæſar̄ ſub leuati. Et ex electa accii:.accius & ip̄e tragœdiæ ſcriptor illuſtris fuit:cui plus uirium tribuitur q̄ pacuuio ut īquit Quītiliáus.hic teſte Euſebio chronographo parētibus libertinis natus fundū hūit iuxta piſauꝝ:q dictus é attianus.apud gelliū ī.xii.noctiū atticaꝝ luculentū caput é ſup pacuuii & accii collogo familiari:q̄do.S.accius pacuuio tragœdiá ſuá cui nomé atreus é deſiderāti legit.celebratū é illđ accianū ex aſtanacte.Nihil credo auguribus:q aures uerbis diuitát aliéas:ſuas ut auro locuplectét domos.electra nomé é tragœdiæ ſcriptæ ab actio ita noiata ab electra ſoror̄ horeſtris:quá apud græcos ſcripſit ſophocles:q̄ olī hiſtrio ille polus egit lam̄tis ueris & ſpirātibus īdutus electre hītu lugubri. Per preconé pronūciauit: pnūciare p p̄coné é q̄do p̄co recitat populo uerba legis uľdecreta: ſiue aliqd tale ſcriba ſubiiciéte uerba. nō.n.decoꝝ erat ab ip̄o magiſtratu codicé recitari.unde olī Cornelius tribunus plæbis exiſtimatus é imminuiſſe tribunitiá ptáté:qa in tribunatu codicé ꝑ roſtris ipſe recitauerat:qđ nemo ante Corneliū feciſſe exiſtimabat̄ referūt tñ hiſtorici ipſum cōſulé Antoniū ſine p̄conis miniſterio exorſum eé Cæſaris laudes: decretūq; ſenatus & iuſiurádū recéſuiſſe miſeráter & ardéter. Verba iuſiurádi hæc ſūt.Nos Cæſaré & cæſaris corpus totis uiribus cuſtodire pollicemur ſiqs īſidiabit̄:extorré eſſe ſiqs opé nō attulerit. In hac autē laudatiōe funebri.M.Anto.oſtétauit explicauitq; ueſté Cæſaris undiq; ictibus lacerataá & īpatoris ſanguine madété ex quo populus ī irá furoréq; uehæméter é cōcitatus cōtra pcuſſores.hic a Quīti.dictū é ī.vi. po.ro.egit ī furoré p̄texta.C.Cæſaris p̄lata ī funere cruéta:ueſtis.n.illá ſanguīe madés.Ita rep̄ſentauit imaginé ſceleris:ut nō occiſus eé Cæſar ſed tū maxīe occidi uideret̄.cū itaq; fureret turba qdá imaginé Cæſaris cereá extulit electo:corpus.n.cerni nō poterat:ī q̄ uiſebant̄ plagæ tres &.xx.īpreſſæ & patétes:quod cæſar fuerat cōtrucidatus.tūc uulgus intués hác imaginé ut lugubré ex dolore cōcitat̄ locūq; cōburit ī quo Cæſar fuerat ītereptus:& pcuſſores lōge fugiétes inſectant̄. Lectū ꝑ roſtris.S.funebré: in quo ut ait Fabius corpus īpoſitū erat: tale eſt illud uirgilianū pars ingenti ſubiere feretro triſte miniſteriū. ex hoc ego exiſtimo ſupius legédū eé:rogus extructus é ī cápo marcio:& ꝑ roſtris lectus.ná de hoc lecto nūc loquit̄.

Honoribus functi:q geſſerāt magiſtratus & ob id honoratiores. Capitolini Iouis cella:cella pars templi é ſacratior:& ī cellá īgredi fas nō erat.Cicero ī.ii.philippica conqrit̄:ꝙ ī cella cōcordiæ cū gladiis hoīes collocati ab Antōio ſtent in q̄ ipſo cōſule ſalutares ſnīæ dicebant̄.refert gellius in.vii.Scipioné africanum ſolitauiſſe priuſq̄ diluculare t uētitare in capitoliū ac iubere apiri cellá iouis:atq; ibi ſolū diu demorari q̄ſi cōſultanté de re.pu.cū Ioue:de hac nūc loquit̄:de q̄ Liuius ī tertio.ī cella Iouis optimi maximi habitaret exul & ſeruoꝝ dux hæc domus apud eūdé crebra métio é cellæ Iouis pōtifices negabát uná cellá duobus diis recte dedicari poſſe:unde ī capitolio erat cella Iunōis ſeiūcta a Iouis cella.p̄terea idé gellius memorat fauiſſas eé cellas quaſdá & ciſternas:quæ ī area capitolina eēnt ubi reponi ſolerét ſigna & alia q̄dá religioſa donariis conſecrata de diſtributiōe cellaꝝ in tēplis ſcribit uictruuius ī.iiii. In curia Pōpeii:ubi fuerat interfectus Cæſar. Cæreis:ī decretis cáonicis Di.xxiii.cero ferariū uocat̄ īſtrumétū:quo cereus cōtinet̄.

Apoſiopeſis reticentia

Actius poeta

Electra tragœdia

Vã iuſiurādi

cella Iouis

Fuiſſe quæ

M.AN. Men:ꝑ me ne. Seruaſſe.ſ.oportuit:Sic apud Ver.Me ne incœpto deſiſtere uictā:ad brutū: & alios pōpeianæ factiōis ꝑtinet.quos bello uictos Cæſar haud ꝑdere ſuſtinuit:ſed quoſdā ét ut brutū ſollicite poſt pharſalicā acié reqſiuit. Ex electra accii:ex hoc maxime adducor:ut pacuuii armorū potiuſq̄ pacuuianoꝝ legédū eé exiſtimé:ut utrūq; ſit fabulæ nomé.Notū é credo.L.accii rñſū illud a Gellio méoriæ ꝑditū:cuius acerbitaté quū i atreo Tragœdia.M.Pacuuius ſubornaſſet:rñdit:quæ dura & acerba naſcerétur fieri ꝓcedéte tp̄e mitia & dulcia:pari rōe hoīum ingenia quæ uiridiori ætate dura eént cū annis miteſcere:quæ ab initio uicta & mollia nō matura mox fieri:ſed putria ſunt,q accilii legat:qđ nullo mō placet. Diuina & hūana:nō ſolū honores:q hoībus decerni ſolét:ſed q ét & diis. Iuſiuradū:cui ꝓ ſalute eius ſe populus aſtrinxerat. Per pauca a ſe uerba.Appianus:longiſſimā Antonii ſup ea re concionem ſuis ſcriptis inſeruit:atq; eā ipſam oībus affectibus plenam. Capitolini iouis cella ſacratiſſima capitolini tépli ꝑte:partes ædium ad res neceſſarias reponendas:ſeptæ cellæ a celando dictæ:hic cellam ꝓ ipſo loco in quo ſimulachrum iouis erat accipito:Gellius iubere ſolitum ait Scipionem Aphricanū cellam iouis aperiri atq; ibi ſolum diu demorari quaſi de repub.cum ioue conſultantem. In curia Pompei:ubi occiſus fuerat. Cum ſubſelliis tribunalia.i.tribunalia & ſubſellia hæc iudicium:illa prætoris & aliorum magiſtratuum: Plutarchus Cadauer inquit gradibus ſubſelliis cancellis & trapezis concremarunt.

ſuccéderūt:cōfeſtimq; circūſtātium turba uirgulta arida & cū ſubſelliis tribūalia qcqd p̄terea ad donū aderat cōgreſſit deide tibicines & ſænici artifices ueſté:quā ex inſtr̄o triumphoꝝ ad p̄nté uſum induerāt detractā ſibi atq; diſciſſam iniecere flāmę ueteranoꝝ militū legionarii arma ſua qbus exculti funus celebrabāt.Matronæ ét pleræq; ornamēta ſua q̄ gerebāt:& liberorum bullas atq; p̄textas.In ſūmo publico luctu exterarum gentium multitudo circulatim ſuo quæq; more lamentata eſt:præcipueq; iudæi: qui etiam noctibus continuis buſtum frequentarunt.

De honoribus mortuo ꝑ plebem collatis:

Plebs ſtati a funer ad domū Bruti:& Caſſii cū facibus tetédit atq; ægre repulſa obuiū ſibi Heliū Cinnā ꝑ erroré noīs:q̄ſi Cornelius eét is qué grauiter pridie cōcionatū de Cæſare reqrebat occidit:caputq; p̄fixū

PHI. Virgulta arida: ueluti flammæ fomites: & nutriméta. Cū ſubſelliis tribunalia:ſubſellia minoꝝ ſunt magr̄atuum:tribunalia maiorum. Ad donum dederat:bōi codices hn̄t ad manum:dr̄ aūt adeſſe ad manū id qđ eſt in ꝓmptu & parabile. Seneca ad manū eſt qđ ſat eſt. Plinius in epiſtolis.ſtatim oīa ac pene pariter:ad manū ſenſus reconditi. Senici artifices: hiſtriones quos græci technitas dionyſiacos.i.artifices liberi p̄ris appellant. Ex inſtr̄o triumphorum: ex apparatu triumphali: quo uſi fuerant in actione ludorum triūphalium. Arma.S. iniecerūt flāmæ. Ornaméta ſua:repete uerbum ſupius iniecere flammæ ut ſit ſenſus hiſtriōes inieciſſe flammæ ueſtes ſcenicas: milites inieciſſe flammæ rogali arma:matronas uero ornaméta & bullas prætextaſq; ueſtes filiorum:ſunt aūt bellæ ornaméta pueroꝝ ingenuoꝝ:q ut inqt Macrobius in.i.ſaturnalium in cordis figuram formatā ante pectus annectabant:ut bullā inſpicientes ita demum ſe hoīes eé cogitarét corde præſtarét.& olim bulla quoq; geſtamé fuit triūphātiū:libertinoꝝ uero filii loꝝ in collo pro bellæ decore geſtabāt.ad qđ referédus eſt ille ſatyrici poetæ uerſus:uel nodus tm̄ aut ſignū de paupere loro. Aſconius de bulla ſic ſcribit:bulla ſuſpédi in collo in fantibus ingenuis ſolet aurea libertinis ſcortea: q̄ſi cōmuniens pectus puerile:elegāter ſcortea bulla dr̄ ab aſconio loꝝ illud libertinoꝝ:q̄ſi bulla coriacea:p̄textas aūt ueſtes eé & pueroꝝ & magr̄atuum ſupius explicauimus. Circulatim:per circulos. Suo quæq; more:qa q̂libet natio peculiares hét mores rituſq; differétes in luctu celebrādo.lugétiū aūt mos eſt prioris habitus immutatio. Buſtū frequétarūt:putat Cice.li.ii.de legibus buſtum appellari tūbā aut monumétū:penaq; fuit ſolonis lege cōſtituta ſi qs buſtū aut uiolaſſet aut deieciſſet.Seruius uero in.xi.æneidos cōmétario exiſtimat buſtum uocari qñ exuſtū iam eſt cadauer:quod ſenxiſſe ur̄ & maro:ſcribens ſemiuſtaq; ſeruant buſta. Liui.quoq; in.v.tradit locū fuiſſe noīe buſta gallica:ꝓpterea ꝙ illic aceruatos cumulos ſuoꝝ defunctorū ex peſtilétia ueſſerāt galli.hic ꝓ ſepulchro magis accipiédū ur̄ quā ꝓ cadauere exuſto a buſto buſtuarii gladiatores dicti:q ante ſepulchra in honoré defuncti digladiant ut docet Ser.in.x.cōmétario.Cicero in oratione cōtra Piſoné:ſi mihi cū illo buſtuario gladiatore & tecū & cum colega tuo decertādū fuiſſet.buſtuariæ quoq; mechæ ab epigrāmatario poeta dicūt. A funere:poſt celebratas exeqas:hæc.n.ꝑticula apud luculétos ſcriptores uſurpat ꝓ poſt:ut a coitu a partu a tergo.funus auctore donato:proprie eſt pōpa exequarum dictū a funalibus:qm̄ noctu efferebant cadauera:qñq; funus accipit pro cadauere defuncti.Ad domum bruti & Caſſii:Plutarchus in hāc ſn̄iam ſcribit hæc cōgeſtis ſuccéſiſq; circa cadauer ex foro gradibꝰ ſubſelliis cācellis:trapezis ipſum cōcremauerūt.Ardétibus inde ſublatis torribus ad percuſſorū domos: ut eas incendio uaſtarét ꝑcurrebāt alii ꝑ oés urbis regiōes ut captos diſcerperent uiros cū magna indignatōe cōmeabāt:ſed illi ſeſe i loco tuto muniuerāt:brutus uero & caſſius paucis poſt diebus urbe exceſſerūt.

Ad manū

Bellæ quæ

Scortea bulla

Buſtum q

Buſtuarii gladiatoreſ

Buſtuariæ mœchæ

A coitu

A partu

Funus

Thyranoctoni / Error nominis cinnæ

Cinnā ꝑ errorē nōis:inter cōiuratos fuit qdam Corne.cinna id tpis ꝑtor:quo Cæſar fuit interfectus:hic Cæſarem tyrannum uocitabat:& eius interfectores tyranoctonos .i.tyrannicidas:quos tanq̄ reipu.cōſeruatores honoribus afficiēdos eē ꝑdicabat cū plebs hunc occidere uoluiſſet nōis errore decepta interemit alterum cinnam q ſupiore nocte ſomnitauerat ſe ad cœnā a Cæſare inuitari:ac reluctantē ab eo manu trahi:q cum corpus Cæſaris cremari audiuiſſet officii cā ad funus celebrādū ꝓgreſſus eſt cōfeſtimq̧ cum per oēs diuulgatum eēt hunc eſſe cinnam fuit trucidatus magno cum impetu tanq̄ hic eēt ille Cornelius cinna ꝑtor:q acerbe ī Cæſarem fuerat cōcionatus.fuit aūt hic helius cina nō ignobilis poeta: ex cuius poematis hi duo uerſiculi circūferunt:at nūc me geni nana ꝑ ſalicta bigis rheda rapit.citata nanis.

M.AN. Scænici artifices:hiſtriones q ſenicam illi cum ludos ederet:operam ꝑſtitere:Plutarchus in q̄ſtionibus qd eſt quod artifices ſcenæ deditos hiſtriōes uocāt. Ex triūphoꝝ inſtrō: ueſtibus cætero quæ cultu quo in cæſarianis triumphis fuerāt uſi legiōarii milites:q eēnt ſupra docuimus. Arma rogo ſubaudi iniecere. Bullas & ꝑtextas:de bullæ & prætextæ uſu plura ex Macrobii & Dionyſii ſnīa ſuo loco dicemus. Circulatim:aut circa rogū cū lamētatōe ꝑuices ſpaciatæ multitudines aut in ſuū quæq̧ circulū & orbē collectæ:uno tpe quælibet patrio moræ ſunt lamētatæ. Buſtum:buſtum dixere ueteres ubi in cinerem & fauillam collabi rogus cœpiſſet.Verg.Semiuſtaq̧ ſeruant buſta. Plebs:Antonii concione accenſa Bruti & Caſſii:coniurationis principum. Agere:cum labore & ſollicitudine in medium cōſulentium. Hellium:cinnam Plutarchus auctor eſt:nocte quæ diem cædis præceſſit cinnam ipſum per quietem ſibi uiſuum a Cæſare ad cœnam inuitari atq̧ inuitum ab eo abductum:atq̧ ob id ſtatuiſſe eius funeri interesſe:ſed quum in tumultum uulgi incidiſſet pro cinna prætore quum ipſe tribunus eſſet qui pridie illius diei Cæſaris memoriam pro concione proſciderat:facto impetu occiſus eſt.

eius haſtæ circūtulit.Poſtea ſolidā colūnā ꝑpe.xx.pedū lapidis numidici in foro ſtatuit:ſcripſitq̧ parēti pr̄iæ. Apud eandē lōgo tpe ſacrificare:uota ſuſcipe:cōtrouerſias q̄ſdam interpoſito ꝑ Cæſarē iureiurādo diſtrahere pſeuerauerit.

De ſuſpitiōe quam ſuis Cæſar reliquit.

SVſpitionē Cæſar qbuſdā ſuoꝝ reliqt neq̧ uoluiſſe ſe diutius uiuere:neq̧ curaſſe qđ ualitudie minus ꝓſpera uteref.iōq̧ & q religiones monerēt atq̧ renūciarēt amici neglexiſſe.Sūt q putēt cōfiſum eum nouiſſimo illo ſenatuſcōſulto.ac iureiurādo ēt cuſtodias hiſpāoꝝ cum gladiis.inſpectātium ſe remouiſſe.alii e diuerſo opinātur inſidias undiq̧ imminentes ſubire ſemel cōfuſum ſatius eē q̄ cauere ſemp.Alii ferūt dicere ſolitū nō tā ſua q̄.R.P. intereſſe:uti ſaluus eſſet:ſe iāpridē potētiæ gloriæq̧ abūde adeptum.Rēpu.ſi quid ſibi eueniret:neq̧ quietam fore:& aliquanto deteriore conditiōe ciuilia bella ſubituram.

De genere illatæ mortis optato per eum.

ILlud plane iter oēs fere cōſtitit talē ei mortē pene ex ſnīa obtigiſſe:nā & quodā cū apud Xenophōtē legiſſet Cyrū ultia ualitudie mādaſſe q̄dā de funer

Colūna

PHI. Solidam columnā: hæc eſt illa columna:quæ execrata a Cicerone nuncupať. Cuius euerſor extitit dolobella. huius colūnæ meminit & lactātius ī primo diuinaꝝ inſtitutionū. Lapidis

Numidicū marmor

numidici marmor numidicum inter generoſa marmora annumeraf : qđ ex numidia aphricæ regione Romam deportabatur. Marcus lepidus primus omniū limina ex marmore numidico ī domo poſuit:quod primum inuecti numidici marmoris ueſtigium inueniſſe ſe Plinius teſtaf

Libycus ſylex

lib.xxxvi.a papinio libycus ſylex appellaf.Mart.numidicum marmor ſignat ſcribēs afra .quod nomas mittit.priſci pauimēta. penica dixerunt:quæ ex marmoř numidico erant ſtrata. Parenti patriæ:uerba ſunt tituli & īſcriptionis .Interpoſito ꝑ Cæſarem iureiurando.mos fuit ueterum ut ꝑ geniū Cæſaris peieraret: & ut auctor eſt iuriſcōſultus : ſi quis per geniū principis peieraſſet pœna afficiebatur.In quam ſententiam

Diſtrahere quid

eſt illud tertulliani ex apologetico citius apud uos per omnes deos q̄ per unū geniū cæſaris peieraf. Diſtrahere:ſedare componere finire:alias diſtrahere ſignificat uendere :quod uerbū frequens eſt apud iuriſconſultos & apuleius ait in primo de aſino aureo. caſeus recens erat & ſciti ſaporis admodū commodus præcio diſtrahi. Quæ religiones monerent:Cæſar alexandrum imitatus contemptor & ipſe fuit religionis:nam & pronoſtica de obitu ſuo neglexit:& prædictionibus uatum minime addixit credulitatē. Nouiſſimo ſenatuſconſulto:quo.S.omnia ſimul diuina ac humana Cæſari decreuerat. Ac iureiurādo.quo.ſ. cuncti cæſaris ſalutem totis uiribus cuſtodituros ſe iurauerant. Inſpectantium ſe:obſeruantium atq̧ tu-

Laterones / Latrones / Stipatores

tantium.tales a priſcis latino uocabulo laterones dicebanf quos plautus latrones appellat. hi a ſtipe quā mercedis noīe accipiūt dicūtur & ſtipatores græci uocant ſomathophylachas quaſi corpis cuſtodes. Subire ſemel.Cæſar adhortantibus amicis ut cuſtodiam corporis hiſpanis cohortibus committeret:inqt nihil aſſidua cuſtodia infœlicius eſſe:& in perpetuo timore commorantibus.In hūc ſenſum eſt aliud a ſene

ca platū.nemo ē tā timidus ut malit ſp pēdere q̄ ſemel cadere.pterea dion ſyracuſanus cognitis amici calippi iſidiis dixit βελτιὸν ειναι αποθανεῖν ἢ ζῆν μηλονον τοὺσ πολεμιοὺσ ἀλλὰ καὶ τοὺσ φίλουσ φυλάττομενον.ideſt melius eē mori q̄ uiuere nō ſolū hoſtes:ſed etiā amicos cauētē. Satis potētiæ & gloriæ:de Cicerōe dixit declamator egregius ceſtius per quam eleganter : ſi ad deſideriū populi reſpicias Cicero quando perieris parū uixiſti:ſi ad res tuas geſtas ſatis uixiſti:ſi ad iniurias fortunæ & præſentem rei pub.ſtatutū nimiū diu uixiſti.ſi ad memoriam operū tuorū ſemper uicturus es. Dionis dictū

M.AN. Lapidis nūidici.M.Lepidus q catuli collega fuit:primus omniū romæ nūidico ē marmore:ut Pli.ait:uſus. Vota ſuſcipere:ſe uotis obligare:Ver.& uotis iā aſſueſce uocari. Diſtrahere:abrūpere. Religiones:aruſpicū reſpōſa & pdigia:q̄ illi oblata fuerāt. Renūciarēt amici:q̄ in eū agitarent̃ cōſilia. Cuſtodias hiſpanoꝝ:hiſpanos quos:circa ſe pſidii cā habuerat. Subire ſemel:ſemel uitæ piculū adire ſemel morti occūbere. Quā cauere ſemp:q̄ in ppetuo metu & ſollicitudīe eē:Anneus ſeneca:nemo ē inqt tā timidis ut malit ſp pēdeř q̄ ſemel cadeř. Deterioř cōditiōe:ſtatu oīo deterioř:q̄ ſub ſe fuiſſet qđ ita ſane accidit talē mortē:ſubitā & iopiatā. Xeōphōtē:ſocratis diſcipulū:Platōiſq;:ut Laerti.& Gelli.ſcribūt æmulū.

ſuo aſpernamus tam lentum mortis genus ſubitam ſibi celeremq; optauerat & pridie q̄ occideret̃ in ſermone nato ſup cœnam apud.M.Lepidum:quiſnam eſſet finis uitæ cōmodiſſimus repentinum inopinatumq; prætulerat.

¶ De ætate eius ac ſtella cometa:& loco ac die mortis eius.

PEriīt ſeſto & qnquageſimo ætatis anno: atq; ī deorū numeꝝ relatus ē:nō ore modo decernentium: ſed & perſuaſione uulgi. Siquidē ludis quos prio cōſecratos ei hæres Auguſtus edebat ſtella crinita p ſeptē dies continuos fulſit:exoriēs circa undecimam horā:creditumq; eſt animā eſſe Cæſaris in cælū recepti: & hac de cauſa ſimulacro eius in uertice additur ſtella. Curiam ī qua occiſus ē obſtrui placuit:iduſq; marcias parricidum nominari:ac ne unq̄ eo die ſenatus ageretur.

¶ De morte occiſorum Cæſaris.

PErcuſſoꝝ aūt ferre neq; triēnio quiſq̄ amplius ſupuixit:neq; ſua morte defunctus ē: dānati oēs alius

PHI. Cyrū mandaſſe quædā de funere: Xenophon libro.viii. pediæ Cyri luculentiſſime narrat: quēadmodū Cyrus iā proximus morti filios uocauit:præterea amicos magiſtratuſq; pſaꝝ:q bus oībus pñtibus multa locutus eſt:ī primiſq; filios admonuit:ut ſe uiciſſim & honorarent & amarent : mandauitque ut corpus ſuū:neq; in auro: neq; ī argēto recōderent : ſed illud terræ q̄ primū redderēt:& ita lēto genere mortis extīctus eſt.M.tullius in catōe nō pauca trāſtulit ex eo: Xenophōtis libro:q moriens dicit Cyrus ad filios de immortalitate aīæ.Idem li.ii.de legibus dixit antiqſſimū ſepulturæ genus fuiſſe quo apud Xeōphōtem cyrus utit̃.reddit̃.n.terræ corpus & ita locatū ac ſitū qſi operimento mřis obducit̃.hæc legens Cæſar apud Xenophontem aſpernatus eſt talem mortis lentitudinem. Mors Cyri

Subitā:Plinius ſummā uitæ fœlicitatē eſſe refert mortē repentinam & ſubitariā:quā naturalem eſſe docet pluribus exemplis. apud Marcellinum Iuliāus īperator moriens ex uulnere ſempiternum ait numen ueneror:q nō lōga morboꝝ aſperitate decedo. Super cœnam: Plutarchus.cum ītercenandū ortus eſſet de morte ſermo ποῖοσ ἄριστοσ τοῦ θανάτου.i.quæ nā mors optima foret:dixit ἀπροσδόκητοσ.i.inexpectata. In numeꝝ deoꝝ.i.per apotheoſim.quā latine dicūt deificatiōe:ſed ut ait Cor.Tacitus.deū honor pricipi non ante habet̃ q̄ agere īter homines deſierit. Stella crinita:cōmetes in uno totius orbis colit̃ in tēplo Romæ admodū fauſtus : diuo auguſto q apparuit ludis: quos faciebat ueneris genitricis nō multo poſt obitū patris Cæſaris ī collegio ab eo cōſtituto uerba auguſti cæſaris id ſignificātia ſunt hæc.his ipſis ludoꝝ meoꝝ diebus ſydus crinitū p.vii.dies:ī regiōe cœli ſub ſeptētriōibus eſt cōſpectū.id oriebat̃ circa.xi.horā diei:clarūq; & oībus terris cōſpicuum fuit eo ſigno ſignificari uulgus credidit cæſaris aīam īter deoꝝ īmortaliū numīa receptā:quo noīe id īſigne ſimulachro capitis eius qđ mox ī foro cōſecrauimus adiectū ē:hæc auguſtus q tranqllus hic quoq; cōmemorat & maro in laudē cæſaris illud ur̃ ceciniſſe.Ecce dionei pceſſit cæſaris aſtrū Cometas græci uocāt auctore Plinio qs crinitas ſtellas latini dicūt:philoſophi recētiores ſtellas ſecūdas appellitāt. ſed de cōetis alibi plura. Stellæ crinitæ Cometes Stellæ ſecūdæ

Simulachro eius:ſtatuæ cæſaris. Curiā:pōpeii. Obſtrui:Claudi tanq̄ funeſtam: Appiāus dixit cōbuſtā fuiſſe curiā furore populi. Paricidiū:tāq̄ parēs pñiæ illo die fuiſſet īterfectus. nāq; & Valerius paricidas appellat cæſaris interfectores & mortē cæſaris paricidiū. Neq; ſua morte: cōſiderandū eqdē puto q̄ rōne dixerit nemīnē ex pcuſſoribus ſua morte eē defunctū:cū nullus ut ait ſeneca niſi ſua morte moriat̃. hūc gladius necauit:illū laqus ſuſpēdit ſua utriuſq; hæc mors ē.ſed nihil dubiū qn trāqllus ſignificare uoluerit uiolēta morte pcuſſores cæſaris occubuiſſe:tanq̄ ſua hoīs mors illa:ſit q̄ uiolēta nō eſt:nec aliēa manu p uim īferť:ſed natura cōcedit citra uiolētiā extriſecus allatā. illa uero mors quæ uiolenta contigit dr̄ eſſe pter naturā extraq; fatū:appellaturq; elegāti uocabulo græco biothanata.De q̄ itellexit maro illo uer Sua mors Biothanata

mors Biothanati

ſu.nam quia nec fato merita:hec morte peribat:ſed miſera ante diem: homines quoq; uiolenta morte pereuntes biothanati dicti:qua dictione ſcatet Iulius firmicus.Quando Seruius grammaticus ait biothanatorum animas non recipi in originem ſuam:intelligit illorum qui uiolenta morte perimuntur.Lampridius ſcripſit prædictum fuiſſe heliogabalo ipſum biothanatum futurum hoc eſt:q uiolenta morte erat moriturus.mars in aliquo carmine genituræ faciet biothanatos aut ipſos ſibi inferẽtes necem.luna uero ſi applicuerit ſe Saturno deficiens lumine faciet matres biothanatas interire:& ut ait Iulius firmicus in.iiii.matheſeos:ſi marti ſe applicuerit biothanata morte peribit:& uiolentæ mortis decernit extium.βἴαν græci uiolentiam uocant & φανατον mortem. unde biothanati uiri & biothanatæ fœminæ & biothanata mors denominantur.

M.AN. Cyrum:ſcripſit ille τκσϊπαϊσεῖαν:puerilem inſtitutionem ſiue diſciplinam cyri : & eiuſdem aſcenſum idem Xenophontius cyrus moriens quædã de aiæ imortalitate apud ciceronẽ diſſerit. Apud .M.lepidũ:q tum magiſter equitum erat:& cæſaris amiciſſimus. Sup cœnã: in cœna ſunt qui tradant illũ in qbuſdam ſuſcribendis occupatum:quum forte inter eos qui aderãt orta eſſet quæſtio eo quod optatiſſimum eſſet mortis genus ultro occuriſſe : ſubitumque & inopinatum dixiſſe. Ore modo : prædicatione aut denunciatione aliqua ſolemni. Perſuaſione uulgi:ſed ita uulgo perſuaſum eſt ut p ſe id crederent:Plinius ita inquit Auguſtus ſcripſit:de quo cometæ q ludoꝝ diebus apparuit loquens eo ſigno ſignificari uulgus crediderit:cæſaris animã inter deoꝝ ĩmortalium numina receptã. Quos primo conſecratos Pli.ueneri genitrici ſacros fuiſſe tradit repio apud eundẽ niſi forte mendoſa ſit lectio ueneri uictrici tẽplũ ro.dedicatũ. Crinita ſtella:græci κόμητη uocant terrificũ inqt Plinius ex parte ſydus nõ leuiter piatũ:atq; uno in terris loco Romæ cultũ. Curiã obſtrui placuit:Appiãus ſubito populi incurſu concrematã fuiſſe ait. Percuſſoꝝ:eoꝝ qui in illũ manus iniecere. Neq; ſua morte:nõ fatali:ſed uiolenter illata:eũdem ferme exitum ſortitos Gordiani principis percuſſores capitolinus fuiſſe ſcribit.

alio caſu periit.Pars naufragio pars p̃lio: nõnulli ſemet eodem:illo pugione quo Cæſarem uiolauerant interemerũt.

.C.SVETONII TRANQVILLI.D.OCTAVIVS CAESA.AVGVSTVS.

GEntẽ octauiã uelitris p̃cipuam olim fuiſſe multa declarant.Nã uicus celeberrima parte oppidi iãpridẽ Octauius uocabať: & oſtẽdebať ara Octauio conſecrata qui bello dux finitimo quum forte Martirem diuinã faceret:nunciata repente hoſtis incurſiõe ſemicruda exta rapta foco ꝓſecuit : atq; ita p̃liũ ĩgreſſus uictor

Gordianus Trebonius Brutus Cassius

PHI. Alius alio caſu:trebonius a dolobella ſmyrnæ oppræſſus & crudeliter p carnificũ tormenta interfectus abſciſſoque a ceruicibus capite reliquum corpus in mare abiectum. Decimus brutus a latronibus captus interfectuſq; a camillo: a quo ad Antoniũ caput miſſum eſt.Minutius quoque baſilus & ipſe cæſaris percuſſor a ꝓpriis ſeruis occiſus ſcribit Iulius capitolinus quod de cæſare traditũ eſt: hoc idẽ etiam eueniſſe in Gordiano:ut oẽs quicunq; illũ gladio appetiuerũt ſemet ſua manu ſuiſq; gladiis:& iiſdem quibus illum percuſſerant interemiſſe dicantur. Nõnulli ſemet: Caſſium ſignificat:qui ſe ipſum interemit eodem pugione:quo cæſarem percuſſerat.brutus quoq; gladio incubuit:familiari quodam(ut fama eſt)ictum fortius adiuuante.

Octauiãus Velitræ Vicus

CAESARIS AVGVSTI VITA.Explicaturus Cæſaris auguſti uitã cõducibile futurum eſſe exiſtimaui.ſi Sexti Aurelii uerba p̃poneremus ad hãc rẽ cõducẽtia:q ſunt hæc.Octauiãus p̃re octauio ſenatore genitus:maternũ genus ab ænea p Iuliã familiã ſortitus.Adoptione uero Cai cæſaris maioris auunculi:Caius cæſar dictus:deinde ob uictoriã auguſtus uocatus eſt:hactenus Aurelius:a quo Octauianus ſicuti a uulgo nominať cuius rei cã ẽ:quoniã poſſeſſiua noĩa(ut auctor ẽ Priſcia.)loco p̃ronymicoꝝ apud latios uſurpata ſunt:ut emiliãus Scipio ꝑ emili filius:& Octauiãus cæſar ꝑ octauii filius.Suetõius ſcripturus uitã octauii cæſaris uetuſtatẽ octauiæ familiæ repetit a lõga retro origine q̃ dicit ap̃ uelitras fuiſſe p̃cipuã:q ciuitas fuit iſignis uolſcoꝝ.qbus uictis romãi agrũ ueliturnũ ademerũt:uelitras colõi ab urbe miſſi & colõia deducta:auctor Liuius in.ii.ab origine urbis tradit Dionyſius in.vii.peſtilẽtiã adeo uelitras eſſe depopulatã: ut ex.x.partibus ueliternorũ uix una ſupfuerit. Vicus: in oppido ſunt uici a uia dicti. unde romæ uicus Cyprius:uicus africus : uicus ſceleratus nominati.Et ita in ueliterno oppido uicus erat dictus Octauius. Viculos diminutiuo uocabulo dici inuenies in inſtrumento ueteri accipiq; pro pagis & domibus ruſticanis. Oppidi:uelitrarum. Octauio uni ex proauis auguſti. Finitimo:aduerſus populos conterminos ueliternis:quibus proximi ſunt ut indicat Plinius in tertio tuſculani & ulubrenſes.

M.AN. Semet pugione:Plutarchus auctor eſt:Caſſium eodem ferro:quo Cæſarem percuſſerat in Philippis uictum ſe ipſum peremiſſe.

M.ANTONII SABELLICI AD AVGVSTINVM BARBADICVM SERENISSIMVM VENETIARVM PRINCIPEM PARAPHRASEOS IN AVGVSTVM PARAENESIS SECVNDA.

OCtauiā gētē.Quāta in cōparādo prīcipatu fuit dictatoris cæſaris fœlicitas:tāta qdē dux il
luſtriſſime nec mīor & Octauii auguſti ī eo q qſitus erat domi foriſq̨ legitie admīſtrādo.
Et qa optimū ciuitatis moderatorē ciuibus diſciplinis īſtructū eē oportet.Habes Sereniſ.
prīcipes quē ī florētiſſima iſta reip.admīſtratiōe p oīa recte imitari poſſis:Nihil ē.n.mode
rato prīcipe amabilius nihil iis q aliēo parēt īpio magis optabile ſed diſcipliā & īgēio opus
eſt:nullū aīl maiore arte tractādū q̄ hō:& ob id fortaſſe nihil difficilius q̄ reip.pſidere bn̄:
ſed ad hāc ut dixi admīſtratiōis laudē cōſeqndā pter te ipm & eos q tecū de rep.cōſultāt quos ī oī uirtutū
genere recte audies Auguſti prīcipis pclariſſima exēpla q̄ tibi cognoſcēda dedius magnope iuuare poterīt.
Nūc octauiā gētē octauioꝝ familiā ītellıge:a gēte.n.gētilis q eiuſdē ē gētis:ide & gētilitiū:Pli.gētilitiū ī ſe
ranoꝝ familia fœmīas limia ueſte nō uti. Velitris pcipuā:ſed cur nō & tuſculi cur nō potius toto latio ſi
Octauius Tuſculāus Tarqnii ſupbi gener ī ea ē gēte reponēdus:q auctore Liu.ad ulixē & circē ſuū gēus re
ferebat:ſed quū toto latio claꝝ nomē fuērit Certiora uelitris monumēta ueteris celebritatis extitere. Ve-
litre oppidū in latio eſt:cuius Liui.in octauo meminit & Pli.ueliternos inter latinos refer populos. Octa
uio maiorū uni. Finitimo:cum finitimis orto. Rapta foco ex igne:ut ſit continens pro contento.

PHI. Semicruda exta:ſcri.Pli.ī.xxx.pcordia uocari uno noīe exta ī hoīe.idē ſcripſit ī.xi.exta ſerpētibus
& lacertis eē lōga.caput extoꝝ erat ī iecinore.cor āt nō ſp ī pte extoꝝ hītū ē:cū rex pyrrhus ex italia diſce-
ſiſſet cor ī extis aruſpices aſpicere cœpērt.luſtralia exta ueteres dixērt ppīguia:eo qđ luſtralis.i.qnquēnalis
bos dr̄ eē pfectæ ætatis.In ſacrificiis deoꝝ exta aræ ſup īpoſita flāmis adolebāt:ut ita fieret holocauſtū ſi-
ne holocauſtōa:uñ a Virg.dictū ē & ſolida īpōit tauroꝝ uiſcera flamis:pīgue ſupq̨ oleū fūdēs ardētibꝰ ex
tis:& ut elegāter ſcri.Ioſephus li.iii.antiqtatū:qñ tota uictima:q̄ imolat̄ īcēdit̄:id ſacrificiū nomē holocau

Exta
Luſtralia exta
Holocauſtoma

rediit.decretū ēt publicū extabat:quo cauebat̄ ut ī poſteꝝ
quoq̨ ſimili mō exta Marti redderēt̄:reliqæq̨ ad octauios
referrent̄. De origine ꝓſapiæ maioꝝ octauii.

AGēs a Tarqnio priſco Rege:iter rōanas gētes alle
cta ī ſenatu: mox a.S.Tullo ī pricias trāſducta ꝓ
cedēte tpe ad plębē ſe ꝯtulit: ac rurſus magna ui p
diuū Iuliū in priciatū rediit:Prius ex hac magiſtratū popu
li ſuffragio cœpit.C.Ruffꝰ.Is qſtoriꝰ.Cn.&.C.ꝓcreauit
A qbus duplex Octauioꝝ familia defluxit cōditiōe diuerſa
Siquidē.Cn.& deinceps ab eo reliqui omnes functi ſunt
honoribus ſūmis.At.Cn.eiuſq̨ poſteri ſeu fortuna:ſeu uo
lūtate in æqueſtri ordine conſiſtere uſq̨ ad Auguſti patrē

ſtōatis hēt: ſigñat totū īcēſum:al
teꝝ uero ad epulas exhibet̄ pte
uictiæ p imolationē īcēſa pte ad
ueſcēdū reſeruata hoc ſcđm ſacri
ficii gēus ītelligius ab octauio fu
iſſe celebratū: q exta nondū pco
cta rapuit e foco:ubi.ſ.ignis ſacri
ficii cā fiebat & ꝓſecuit:hoc ē p-
tē reddidit marti cui ſacrificabat
ptē ad ueſcēdū reſeruauit: ē āt ꝓ
ſecare uerbū imolatiōi accōmo-
dū Li.ī.v. Inſerit̄ huic loco fabu
la imolāte rege uēiētiū uocē aru
picis dicētis q eius hoſtiæ exta ꝓ
ſecuiſſet: ei uictoriā dari exaudi-
tā hīc ab Oui.ſciēter & decenter
dñr exta ꝓſecta illo uerſu: q ē in
vi.faſtoꝝ.ſic ubi libauit ꝓſecta ſub ethere pōit.pterea ut ī trāſcurſu hoc quoq̨ annotēus.Exta porrici dñr
uerbo ſacrificiali:qñ porrigūt̄ diis & ī arā focūue dant̄.pleriq̨ fallūt̄:q legūt apđ Virg.extaq̨ falſa ꝓiiciā ī
fluctus:cū ipe ſcripſerit porriciā nō ꝓiiciā:uſus uidelicet uerbo ſolēni ſacrificātibus ex diſciplīa aruſpicū &
ex pcepto pōtificū:hīc illud p q̄ uetuſtū:exta porriciūto diis.hīc apđ Macro.ſciēter dr̄ hoſtia porrecta qſi
ſacrificata.ſic.n.ait ī prīo ſaturnaliū:ītercīſoꝝ dieꝝ qbuſdā horis fas ē:qbuſdā fas nō ē ītercēſa & porrecta
fari licet.hæc nouiſſima uerba q̄ ꝓpria ſūt ſacroꝝ:ſignificāt poſt imolatā hoſtiā & ipſius exta ī arā focūue
porrecta & data ī die ītercīſo fas eē ptori ius dicere & fari uerba illa ſolēnia.Do.dico addico & ita dies in
tercīſi ex pte feſti ex pte ꝓfeſti ſūt & ita deoꝝ hoīumq̨ cōes.hoc a me latius explicatū ē pp illud ciceronia
nū:qđ ī epiſtola quadā ad atticū ueluti alludēs ad hæc uerba ſolēnia p q̄ elegāter uſurpauit.Neqđ ītercef-
ſa & porrecta(ut aiūt)oneris mihi addat̄ aut tpis: p hāc ueluti ꝓuerbialē eloquutionē uerbaq̨ ſacrificalia
petit ut tpe ſuo finito ſtatī redire poſſit ſine ulla ꝓrogatiōe:ſicut īterceſſa & porrecta uictīa eueſtigio ptor
poterat ius dicere & fari.mēdoſi codices Cicero.hñt nō porrecta ſed ꝓiecta.tu uero obeliſco dictionē illā
ꝓiecta cōfodito:& porrecta cū aſteriſco ſubſtitue:ſed iā ad īſtitutū reuertamur & ſi ſcio hæc īterdū diuer
ticula nō minus fore lectoribus iucūda:q̄ illa legitīa īterptamēta. Extabat apđ ueliternos. Simili mō.ſ.
ſemicruda. Reliqæ:qbus ueſcebant̄:pacta imolatiōe. Inter minores gētiū:tarqnius priſcus qntus roma-
noꝝ rex cētū ī patres legit:q minorū gētiū auctore Liu.ſunt appellati: quæ factio haud dubiæ regis fuit:
cuius beneficio ī curiā uenerāt.Inter hos allecta quoq̨ fuit octauia familia.ſētit Cornelius tacitus:nō a tar
qnio ſed a bruto familias minoꝝ gētiū fuiſſe appellatas. In patricias traducta:Rōulus cētū creauit ſena-
tores q patres dicti ſūt patriciiq̨ ꝓgenies eoꝝ appellati.ſcribit idē Li.ī.x.pricios dictos q patrē ciere auūq̨
poſſent.i.nihil ultra q̄ īgenuos:patricii plæbeiiq̨ īter ſe opponūt̄:Nec oēs ſenatores erāt patricii:qđ ſigñat
tacitus his uerbis.hiſdem diebus in numeꝝ patricioꝝ aſciuit cæſar uetuſtiſſimū quēq̨ ex ſenatu:aut qui
bus clari parentes fuerāt.Gens octauia in patricias traducta dr̄ a trāquillo ꝓpterea q̨ in illū numerū fuit

Proſecare
Proſecta
Exta porrici
Interceſa & porrecta
Intercisi dies
Nodus ciceronis
Minorum gētium
Patricii

aſcripta patriciarum familiarum:quas inſtituit Romulus:q̄ & maiorum gentium ſunt appellatæ: ſicuti meminit idē Cor.tacitus. In patriciatum:in priſtinā dignitatem patriciorū familiariū. Iuſtinianus īperator patriciatū honorē cæteris oībus anteponit uetatq; libro codicis.xii.aliquē aſcēdere ad ſublimē patriciatus honorē niſi prius aut cōſulatus honore potiat̃ aut præfectura ꝓtorii.Idem uult filios p patriciatus dignitatē liberari a patria poteſtate:quod libro quoq; primo inſtitutionum traditur. Is:quæſtorius functus quæſtura. Siquidem:Cn.alter filiorum quæſtorii ruffi.nam oēs quidem octauii dicebantur:ſed prænominibus diſtinguebantur:ut alius(uerbi cauſa)diceretur.Cn.Octauius:alius Caius Octauius.

Patriciatus

M.AN. Simili mō:ſemicruda.ſ.q̄lia Octauius dux ꝓſecuerat. Reliquiæ: qđ ex cæſis hoſtiis reliquū eēt.Inter minores gētiū Liuius cētū inq̄t patres legit q̄ deinde minorum gētiū ſunt appellati. In p̄ricias traducta:aliud.n.erat ſenatorē eē:aliud p̄riciū:Cato ſenior ſenator fuit:ſed nō p̄ricius ſic Cicero: ſic īnumeri alii:ut ſit hoc ordinis illud officii nomē q̄q̄ nō eo īficias ſenatoriū quoq; ordinē a ueteribus uſurpari ſolitū qđ & ipe tráq̄llus nō uno fecit loco:cæterū erat ut aſcōius ſcribit p̄ritia dignitas maxīe cōmoda ad honores cōſeq̄ndos.Diony.cētū ait ex oī populo electos ꝓbate belli apud oēs uirtutis dōiq; prudētiæ:p̄ricios effecit:& ī numerum ſenatorum cōſtituit:q̄ uerba niſi qs altius inſpiciat iis q̄.diximus apte repugnabūt:quaſi cētū illos prius oportuiſſet patricios fieri:inde ī ſenatū traduci:ſed ita accipias duplicē eos dignitatē fortitos Tarq̄nii indulgentia ut nō ſenatorio tātū officio:ſed patricia ēt ſint dignitate honeſtati: Plutarchus in Romulo:& ī ſuis q̄ſtiōibus & rurſus Dióyſius de patritio ordīe plura. Ad plæbē:ea credo ratiōe q.P. Clodius q̄ p adoptionē ad plæbē tráſiit. In p̄ritiatū:ī antiq̄ ordinis dignitatē. Is q̄ſtorius:q̄ſtura fūctus. Cōditiōe:fortuna diſſimili. Municipalibus magiſteriis:adminiſtratiōibus ſuo municipio adeptis.

Proauus

Proauus Auguſti ſecūdo punico bello ſtipendia in Cicilia tribunus militū fecit Aemilio pappo īperatore. Auus municipalibus magiſteriis cōtētus abundāte patrimōio trāquilliſſime ſenuit: Sed hæc alii:ipſe Auguſtus nihil āplius q̄ equeſtri familia ortū ſe ſcribit uetere ac locuplete: & in qua primus ſenator pater ſuus fuerit. M. Antonius libertinū ei ꝓauum exprobrat Reſtionē ex pago thurino auum argentariū nec quicq̄ ultra de paternis Auguſti maioribꝰ repperi.

PHI. Proauus auguſti.in tertio cognatiōis gradu ſupiori ſūt ꝓauus & ꝓauia: in īferiori ꝓnepos & ꝓneptis ut iq̄t caius iuriſcōſultus. Secūdo pūico:qđ geſtū ē ab annibale durauit annos.xvi.idq; a filio & liuio elegātiſſime pſcribit̃. Emilio pappo:īpatore.huius emilii pappi meminit liuius uolumīe duo detrigeſimo his uerbis.ꝓtoria ide comitia habita creati duo: q̄ tū ædiles plæbis erāt.Sp. lucrecius &.Cn.octauius & ex priuatis.Cn. Seruilius cepio &.L.emylius pappus.qđ āt in ſicilia fuerit imperator docet idē liuius q̄ Paulo īfra ait:ſiciliā ꝓuīciā obtigiſſe emylio Pappo.idē alibi meminit alterius emylii pappi dictatoris Pappos dixere priſci flores carduorum.Lucretius.nec plumas auiū papposq; uolātes: Plinius pappū uocari ait lanuginē deciduā ex fructibus arboris cōgrygiæ πάππον græci auū uocāt:ī q̄ ſignificatiōe accipit̃ apud auſoniū ita ſcribēté.Pappos auiaſq; trementes anteferūt paribus ſeri noua cura nepotes. Auus.ſ. auguſti. Municipalibus magiſteriis.magiſteria municipalia uocat adminiſtrationes &(ut dici ſolet)officia ſui municipii.i.uelitrarum:q̄ tñ ut dixius fuit colōia rōanorum.mūcipia aūt dicūt̃ ciuitates ſuis legibus utētes:unde & mūcipes mūicipales deriuant̃:qđ differat colōiæ a mūicipiis. Docet Gellius ī.xxi.magiſteria ſic a magr̃o dici uidet̃.ſic a miniſtro miniſteria. Hæc alii:ſubintellige extriſecus ſcripſerūt. Libertinū:ob id ſordidi generis. Reſtionem: nomē ē ꝓpriū ſicuti ēt a Macro.li.ſaturnaliū po.mentio fit cuiuſdā ancii reſtiōis alias reſtio ſignificat funiculū p deriuationē a reſte. Auū argētariū:q̄ ſint argentarii oſtēdit iuriſcōſultus.ff.de edēdo:ubi argētarii ſignificāt maiores mēſarii: & quorum officiū atq; miniſteriū publicā hēt cām hiq; rōnes cōficiunt.auctore ē Seneca argētarios peſſe publicis auctionibus.apud plautū crebra eſt mētio argentariorum:q̄ accipiunt̃ pro trapezitis nūmulariiſq; fœneratoribus.Qui exercet argentariam in ſordido quæſtu uerſari uř:quoniā ſicut Ariſtoteles ī.viii.politicorum.& Cicero libro.i.de officiis tradiderūt:oēs exercitatiōes mercenariæ artificeſq; ſunt īprobādi.hoc idē Cicero in epiſtola ad auguſtū.an eſſe quēdā annos.xiii.natū cuius auus fuerit argētarius? Ex pago Turino : pagos cōuēticula appellamus plures ſimul uillas hoc ē ruſticanas domos ī unū coagmētatas:urbes ſine mēibus pagi dicūtur a fontibus ꝙ oēs eadem aqua uterentur πηγὴ græce fons uocatur a pagis pagani noiati:ſcribit Cæſar ciuitatem heluetiā in quattuor pagos fuiſſe diuiſam:hoc eſt in quattuor regiones:quæ pagatim habitabantur. Nam & pagatim inde deriuat̃ ea forma:qua oppidatim & regionatim dicimus: Liuius tēpla deum: quæ pagatim ſacrata hēbant dirui atq; incendi iuſſit. de pagis romanis plura poſt Paulo. Turini aūt a q̄bus turinus pagus dictus populi ſunt Italiæ:qui ut auctor eſt thucydides li.vii.comites militiæ aſſumpti fuerūt ab atheniēſibus.Plinius eos collocat ī tertia Italiæ regiōe. Et re.i.diuitiis opulētiis:nā rem pro pecunia & diuitiis accipi notiſſimū eſt:uel unico oratii teſtimonio.ita ſcribentis:ut rē facias rē ſi poſſis recte:ſi nō quocūq;

Margin: *Emilius Pappo* — Pappus qd — magiſteria *mūicipalia* — Reſtio — *Argentarius* — Pagus — *Turini*

De patre Octauiani.

OCtauio pater a pricipio ætatis: & re & æſtimatiōe magna fuit:ut equidē mirer hūc quoq; a nōnullis

mō rē:res quoq̨ ꝑ lite accipiť:unde ait Ci.in orōne ꝑ murena:nōdū potuiſſe ſtatuere iuriſcōſultos utꝝ rē an litē dici oporteret.Res dr̃ ĩpiū:hr̃e rē ſignificat exercere coitū.Auſonii uerſus eſt de triplici ·rei ſignificatione dignus memoratu in monoſyllabis.ĩperiū litem:uenerem.cur una notet res? **Res**

M.AN. Libertinū:ſeruili ergo genere. Reſtionē:Macrobius ancii reſtiōis meminit:qui cibariam legē ſiue ſumptuariā tulit:ſed ne hūc diuerſum ab eo fuiſſe credamus perſonaꝝ fortuna facit. Argentariū:pecuniaꝝ cāpſorē ut qdam ĩterp̃tanť græci τραπεζίτην αι κολλυβιστὴν uocat:qdā κολλυβιστὴν nūmulariū ſiue mēſariū eſſe dicūt ut minoris momēti ſit nec libros habeat in qbus data ſcribūť & accepta.acrō uero exiſtimare uī Argētariū eūdē eſſe:quē & coactorem dixere eū uidelicet:q ın actionibus pecūias cogeret. Diuiſores &:operas campeſtres:q pecūias uiriti ĩter tribus ad ſuffragia ĩ campū uocatis diuidebat diuiſor dicebať cicero quo diuiſore currupta ſit: Pedianus quū legem ait ex ſenatuſconſulto grauiorem q̃ antea fuerat ferret pp multitudınem diuiſoꝝ q per uim aduerſabanť e foro eſt eiectus:& rurſus diuiſores omniū tribuū habēt oēs tribus diuiſores ſuos quos Plautus curiaꝝ magiſtros in aulularia uocat.Nam noſter q noſtræ eſt magiſter curiæ diuideret argentū qbus Plauti & Aſconii uerbis facile colligiť qd diuiſor eſſet:& mox an diuiſores criminis nomē eſt:idem alibi uult uerris patrem diuiſorem fuiſſe matrem honeſtiorem intelligi:quo apparet fuiſſe id nomen ſordidū ac quodāmodo infame.

argentariū:atq̨ ēt ĩter diuiſores opaſq̨ cāpeſtras ꝑditū.amplius enĩ ĩnutritus opibus honores & adeptus eſt facile:& egregie admĩſtrauit:ex p̄tura macedoniā ſortitus fugitiuos reſiduā Spartaci & Catiliæ manū & thurinū agrū tenētes ĩ itinere deleuit negocio ſibi ĩ ſenatu extra ordinē dato:puĩciæ p̄fuit nō minore iuſticia quā fortitudine.Nāq̨ beſſis ac tracibus magno p̄lio fuſis ita ſocios tractauit:ut epiſtolæ M.T.Cicerōis extēt:qbus.Q.fratrē eodē tēpore parū ſecunda fama ꝑ cōſulatū aſiæ:adminiſtrātē hortatur & mōet imitetur in promerēdis ſociis uicinum ſuū Octauium.

PHI. Inter diuiſores operaſq̨ cāpeſtras:hic locus a nobis in libro annotationum curioſe ſatis (ut opior)explicatus eſt:ubi docuimus diuiſores fuiſſe eos:q pecunias tributi ĩter ſuffragatores diuidebāt ĩ creādis magiſtratibꝰ quos plautus magiſtros curiarū uocat.diuiſoris nomē officiūq̨ fuiſſe criminoſū:docet Ci.ĩ orōne ꝑ.Cn.Plātio.opæ uero cāpeſtres illi ſignificanťq ĩ cāpo martio cādidatis ĩſeruiebāt repete q̃ ĩ annotatiōibus ſcripta ſūt:illud adde deprōptū ex lr̃is ĩterioribꝰ **Diuiſores qui** **Opæ cāpeſtres** **Diuidere** **Diuiſio**

qđ uerba hæc diuidere:diuiſor.Diuiſo nō ſolū crĩoſa ſunt:ſed & obſcēa:ut diuiſores pedicōes ſignificēť:& diuidere pedicare tāq̃ ĩ obſcēo coitu p̄poſteraq̨ libidĩe natus diuidanť.ex quo ē illud cicerōis ĩ epiſtola ad papiriū petū.Quid.n.nō honeſtū uerbū eſt diuiſor:at ĩeſt obſcenū.hic illud plauti amphibolō cū feſtiuitate ſub turpicula ꝑlatū ĩ aulularia.me qdē Hercle dicā palā nō diuides.Ita.n.loqť cōgrio coquus ĩtelligi ſimpliciter uolēs ꝙ nollet dıſptiri Anthrax uero id uerbū diuides accepit tanq̃ ĩ obſcēa ſignificatione diceret uñ ſubiūxit bellū & pudicū ꝓſtibulū populi:poſt ſiqs uellet te haud nō uelles diuidi: ubi in duabus dictiōibus.ſ.poſt & diuidi occulta obſcenitas ſubeſt. **Locus plauti** Macedoniā ſortitus:ſorte cōſecutus prouinciā macedoniā:q̃ teſte pli.olĩ centū qnquagita populoꝝ duobus ĩclyta regibus fuit philippo.ſ.& alexā. **Macedōia** Spartaci:ſpartacus famoſus fuit gladiator ex thracia oriūdus:robore aĩ & corporis uiribus p̄ſtans:qui una cū chryſo & œnomao effracto lentuli ludo gladiatorio cū.lxx.gladiatoribus erupit capua:manuq̨ ſeruoꝝ & ergaſtuloꝝ congregata quaſi iuſto exercitu comparato.bellum ingens excitauit:in quo conſules conſulareſq̨ exercitus aliquot debellati ſunt.tandem craſſus:in extrema Italiæ parte pulſos fugatoſq̨ fugitiuos pene deleuit.Sparthacus ipſe fortiſſime dimicans quaſi imperator occiſus eſt:cuius cadauer nunq̃ inuentum fuiſſe ferť:craſſus bello fugitiuorum confecto ouans in urbem rediit corona laurea coronatus: quāuis myrthea corona foret oualis.auctores Liuius:Florus:plutarchus:appianus:& Gellius.De ſparthaco inquit Lucanus:ut ſimili cauſa caderes qua ſparthacus hoſtis.tradit plinius ſparthacum interdixiſſe caſtris ſuis:nequis aurū haberet aut argentū:tanto fuit inqt plus animi fugitiuis noſtris. **Spartaci hiſtoria mors ſpartaci** Reſiduam manū:multitudinem. Catilinæ:notiſſimū eſt:quemadmodū Catilina ir agro piſtorienſi a Romanis fuerit uiriliter pugnans confoſſus eiuſq̨ copiæ debellatæ:quas comparauerat ut inquit cicero ex ob æratis turbulētis ſicariis:ſeruitiis:deniq̨ ex omnibꝰ facinoroſis. Thurinū agrū.ĩ quo ſparthacus cū fugitiuis cōſederat.Thurinū oppidū eſt inter duos amnes crati & ſybari:ubi Herodotus condidit hiſtoriam. Thurios ducto de fonte uocabulo nuncupatos eſſe refert Strabo in.vi.ſunt ut ait Pli.Thurini in tertia Italiæ regione. **Thurii uñ** Extra ordinem dato:prouincia octauii ordinaria erat macedonia:quā ſortitus fuerat:in quam dum proficiſcitur ob occaſionem iniunctum eſt hoc uelut extraordinarium:negocium ut fugitiuos inter eundū in ꝓuinciam extirperet. Prouinciæ:Macedoniæ. Beſſis:populi ſunt thraciæ:quoꝝ multa ſunt nomina ut ĩquit plinius.De his Ouidius:uiuere q̃ miſerum eſt inter beſſos getaſq̨. **Beſſi** Epiſtolæ ciceronis extent.Cicero in epiſtolis quas didaſcalicas inſtarq̨ protreptici ſcribit ad.Qu.fratrem aſiæ proconſulem:hortatur illum Paulo acerbiorem iracūdioreq̨ in ꝓuinciales ut in cōciliādis beniuolētia ſociis imitari uelit Octauiū.Verba Ciceronis hæc ſunt & mediocri me dolore putas affici:cū audiā qua ſit exiſtimatiōe:Virgilius:qua tu

us uicinus. C. Octauius:nã ſi te iterioribus uicinis tuis cilicẽſi & Syriaco antepõis ualde magnũ facis atq; id dolor eſt ꝙ cũ hi quos noĩaui te inocẽtia nõ uincãt:uincũt tñ artificio beniuolẽtiæ colligẽdæ. Idem in alia epiſtola Adiũgẽda eſt facilitas i audiẽdo:lenitas ĩ diſcernẽdo.ĩ ſatiſfaciẽdo ac diſputãdo diligẽtia.his rebus nup.C.Octauius iucũdiſſimus fuit:apđ quẽ quotiẽs qs uoluit dixit:& quã uoluit diu. Vicinũ:ad ꝓuĩciã referẽdũ ẽ:qm̃ macedõia nõ multũ diſtat ab aſia ꝓuĩcia alii ad urbanã uicinitatẽ referũt tanquam

Promereri Octauius Rõæ uicĩus eẽt.Qu.Cicerõis. Promerendis:ꝓmereri ſignificat ꝓ̃ſtare bñficia:ſicuti ſeruius & donatus ꝓdiderũt.Inde ſocii ꝓmerenť qñ beneficiis alliciunť & beniuolẽtiæ artificio conciliantur.

M.AN. Macedoniã:iter dalmatiã & epiꝝ aliaſq; utriq; adiectas terras ab ionio mari ĩ ægeũ ꝓtẽſã. Spartaci:is gladiator ex lẽtuli lãiſtæ familia fugitiuus collecta ĩgẽti ſeruoꝝ mãu ſæpius in romanos ꝓſpere pugnauit nouiſſime ĩ lucania a.M.Craſſo ĩgẽti prœlio uictus occubuit:Plu.& Appi.ſũt auctores. Catilinæ manũ:q circa alpes a.C.Ant.cicerõis.ĩ cõſulatu collega ẽ oppᷣſſus. Thurinũ:agꝝ Appãus thuriũ qſi belli ſedẽ a ſpartaci copiis ait occupatũ:ẽ Thuriũ calabriæ oppidũ ĩter duos amnes:ut docet.Pli.crati & ſybarĩ:Plut.ĩ ꝑicle Thurios exiſtĩat ſybarin olĩ dicã. Beſſis:q Strabõe auctore magno ex ꝑte hemũ mõtẽ icolũt:Pli.ait plura eſſe unius gẽtis cognomĩa q̃re uerior meo iudicio eẽt lectio beſſis thracibus.ſiqdem beſſi thraciæ finibus cõplectũť. Epiſtolæ ciceronis:cicero ĩ ſcđo epiſtolaꝝ ad atticũ.Qu. Fratri aſiæ ꝓcõſuli ſcribẽs iubet Octauiũ uicinũ ſuũ in ꝓuĩcia admĩſtrãda imitari. Promerẽdis:mãſuetudĩe:& ĩnocẽtia alliciẽdis aut in fide ro.po.& ſtudio retinẽdis.

PHI. Cãdidatũ cõſulatus.petitorẽ.i.priuſq̃ ſe petere uelle cõſulatũ declaraſſet:de candidatis ſupra abũde dictũ ẽ ĩ Iulio cæſare. Maiore:qa erat maior natu.

Morte repẽtina:Pli.in .vii.laudat mortes repẽtinas:aitq; hanc eẽ ſũmã uitæ fœlicitatẽ. Quã ex ancharia.ſ.tulerat:fuit aũt ãcharina uxor octauii prior:Accia poſterior. Tulerat:procreauerat.

Balbus aricius:marcus: Tullius ĩ tertia philippica uitupat antoniũ:qđ cæſari Auguſto obiiceret matrẽ aricinã : ubi aricinum

Aricinum municipiũ mũicipiũ maxĩope laudať: aitq; id fuiſſe uetuſtate antiqſſimũ iure federatũ ſplẽdore municipiũ hõeſtiſſimũ:ſtatiq; ſubiũgit:huiuſce ſanctiſſimæ fœminæ atq;

De morte patris Octauii & filiis eius.

DEcedẽs Macedonia priuſq̃ confiteri ſe cãdidatum cõſularus poſſet morte obiit repẽtia ſuperſtitibus liberis octauia maiore:quã ex ancharina & octauia minore:Itẽ Auguſto quos ex Accia tulerat:Accia.M. Accio Balbo:& Iulia ſorore.C.Cæſaris genita eſt.Balbus paterna ſtirpe aricinus multis ĩ familia ſenatoriis imaginibus a matre magnũ Põpeiũ arctiſſimo contingebat gradu: functuſq; honore ꝓ̃turæ ĩter.xx.uiros agrũ campanũ plebi.Iulia lege diuiſit.uerũ idẽ Antonius deſpiciens ẽt maternã Auguſti originẽ proauũ eius Afri generis fuiſſe:& modo unguẽtariã tabernã:mõ piſtrinũ aritiæ exercuiſſe obiicit.Caſſius quidẽ parmẽſis quadã epiſtola nõ tãtũ ut piſtoris ſed ut nũmularii nepotem ſic taxat auguſtum. Materna

optiæ pater marcus accius balbus in primis hõeſtus ꝓ̃torius fuit. Sẽatoris imaginibus:mos fuit Romanorũ:ut imagĩes maioꝝ ĩ atrio colerẽt:& ut inqt elegãter Pli.exꝓ̃ſſi cæra uultus ſingulis diſpõebãť armariis ut eẽnt imagĩes:q̃ comitarenť gẽtilicia funera.Vñ marius cũ eẽt hõ ignobilis & nouus apud ſaluſtiũ inqt ſe imagĩes nõ hr̃e nec poſſe imagĩes ſuoꝝ maioꝝ oſtẽtare ſed militaria dõa ſuas eẽ teſtať imagĩes. A matre:a latere ut dr̃ graduq; mr̃no. Arctiſſimo gradu.In cognatiõe plures ſũt gradus:arctiſſimi dicũť eẽ primus:& ſecũdus & tertius:nãq; ĩ prĩo ſũt ſupra pr̃ & mr̃:ĩfra filius & filia ſcđo ſũt gradu ſupra auus auiã infra nepos & neptis:ex trãſuerſo frater & ſoror:tertio gradu ſũt ſupra ꝓauus ꝓauia.ĩfra ꝓnepos ꝓneptis:ex tranſuerſo fratris ſororiſq; filius & filia:& cõueniẽter patruus & amita auũc ulus & matertera.ci.ĩ prĩo officioꝝ ait.Arctior uero colligatio eſt ſocietatis ꝓpinquoꝝ.prĩa in ipſo cõiugio ẽ ꝓxĩa in liberis. Sequũť affinitates ex qbus ẽt plures ꝓpinq. Honore ꝓ̃turæ:ci.ĩ q̃dã ad futurũ epiſtola ꝓ̃turã dicit eſſe magiſtratũ diuulgatiſſimũ. Inter.xx.uiros qñ coloni in colonias deducebanť triũuiri creabanť ad agrũ aſſignandũ q colonos deducebãt agrũq; aſſignabãt:id qđ apud Liuiũ ſæpiſſime leges ſcribẽda:quẽadmodũ placentiã cremonã:mutinã:Parmã:colonias ſemp triũuiri deduxerunt:quoꝝ noĩa ipſe recenſet:cæſar uero nõ tres uiros:ſed uigĩti lege Iulia creauit:q mitterentur ad agrum cãpanũ aſſignandũ plæbeis:quẽ ut dictum ẽ in prĩo cõmentario diuiſit extra ſortem. Afri generis:& ob id barbarici & externi. Vnguentariam taber-

myropoliũ myropola nã:græce myropoliũ dr̃ taberna unguentaria & myropola unguentarius : quæ uerba apud plautum ſunt frequentiſſima.De differẽtia unguẽtoꝝ & medicamẽtoꝝ mox plura. Exercuiſſe piſtrinũ:legatis quæ piſtrini cã parata ſunt cabalos q ĩ piſtrinis eſſent & piſtores legatos uideri:reſpõdit Seruius iuriſconſultus: &(ut inqt Paulus)piſtorio ĩſtrumẽto legato ipſi piſtores ieſſe uideri poſſunt:ſi paterfamilias piſtrinum exercuerit.Apuleius aſinũ ĩreformatus molas piſtrinẽſes ꝑcircuitus multiuios circũegiſſe ſe feſtiuiter ſcribit.deſcribẽs q̃les eſſent miniſtri ĩ piſtrinẽſi cõtubernio.Quod aũt ſordiſſimi ſit exercere piſtrinũ nullus ignorat. Plinius ĩ duodeuigeſimo fœminino genere piſtrias dixit.cũ ait.E ſiligine lautiſſimus panis piſtri

narumq̧ opera laudatiſſima. De piſtura uero rationeq̧ piſendi ſcribit idem diligẽtiſſime ex ſententia magõis. Caſſius parmenſis: hic eſt caſſius parmenſis ſcriptor tragœdiarũ: qui in partibus caſſii & bruti tribunus militũ militauit: qbus uictus athenas ſe contulit. Qu. uarius ab Auguſto miſſus ut eũ interficeret ſtudentẽ reperit: & perempto eo ſcrinium cum libris abſtulit. ſi credimus porphyrioni enarrãti illud oratianũ. ſcribere qđ caſſii parmenſis opuſcula uincat: Plinius citat teſtimoniũ epiſtolæ caſſii parmenſis ſcriptæ ad. M. Antõiũ qua ſignificat cydnũ ciliciæ amnẽ podagricis mederi. eiuſdẽ Appianus & Valerius meminerunt. Taxat maledictis tangit inde taxatores dicti ſcænici hiſtriones: quod maledictis alter alteꝝ tangat. Numularii: numulariũ argentario uiliorem eſſe docet iuriſconſultus titulo de edendo. & tamen numularii ſicut argẽtarii rationes cõficiũt: quia accipiunt pecuniam & erogant per partes. unde numularios quoq̧ cogi rões edere nõ iniquũ eſſe ſcribit Pomponius. Materna tibi farina: uerba ſunt caſſii pmenſis qbus obiicit auguſto & piſtrinũ aricinum ob mr̃em arcinam & numularius ſordes ob auum menſarium.

Piſtoriũ inſtrumentũ
Piſtrinæ
Caſſius parmenſis
Taxatores
Numularius.

M. AN. Cãdidatũ cõſulatus: priuſq̃ ad petẽdũ cõſulatũ cãdidatus ꝓceſſiſſet: aut ſe cãdidatu: ut mos erat ex exeminẽtiore loco pplo oñdiſſet. Acharia: q acciã auguſti mr̃em ſupraduxit. Macio balbo: oĩa exẽplaria: q̃ ad hũc diẽ uidius ſic habueř: qđ trãgliãi codices plribus Italiæ locis ĩpſſi plãe arguũt: ego uero non Macio: ſed. M. Accio legẽdũ cõtẽderi: ut ea una dictiõe ꝓnomẽ facias: & nomẽ: qđ gẽtile nomẽ filiæ declarat. Aricius: ex aricia: notiſſimo latii oppido. Arctiſſimo gradu: arcto cõſanguinitatis uiculo. Inter. xx. uiros: q ad agroꝝ cõſignationẽ ſũt creati. Iulia lege: q̃ cæ. q poſtea dictator fuit: ſuo prĩo cõſulatu tulerat. Afri generis: ergo ne Italici qdẽ: ſed libyci ſanguis. Vnguẽtariã: uẽalibus unguẽtis refertã. Piſtrinũ: piſtrinũ uñ piſtrilla: Dõatus ĩ arte a ſcuto ſcutella ẽ ĩqt a piſtrĩo piſtrilla Pli. tamẽ piſtrinarũ o͞pa dixit: piſtrinũ a piſcẽdo eſſe: Varro & alii affirmãt. Varro pilũ ĩnqt quaſi piſum qđ eo far piſũt & ubi id fit primũ dictũ: ĩ eo fere dãnati ſerui exercebanť. Terẽtius. Cæſum uerberibus ĩ piſtrinũ te daue dedã. Pli. quoq̧ pœna lẽ piſtrini pilã appellat. Caſſius: parmẽſis hic poſt opes Antõii. ac actiũ fractas athenis: ut Valerius ſcribit Auguſti uiſu occiſus eſt. Nũmularii: menſarii. Taxat: oblique notat. Materna: ex materna ſtirpe.

Pilũ

tibi farina ex crudiſſimo aritiæ piſtrino hanc finxit manibus colybo decoloratis nerunolenſis menſarius.

De tempore & loco natiuitatis Octauiani.

NAtus ẽ Auguſtus. Marco. Tulli. Cicerõe & Antonio cõſulibus nono chalẽdas octobris pauloante ſolis ortum regione palatii ad capita bubula: ubi nunc ſacrarium habetur aliquãto poſt quã exceſſit cõſtitutum. Nam ut ſenatus actis ɔtinetur: quũ. C. Lectorius adoleſcẽs patricii generis in deꝑcãda grauiore adulterii pœna:

PHI. Ex crudiſſimo piſtrino: ſordidi ẽ exercere piſtrinũ ſordidiſſimi uero exercere crudiſſimum. quod non tam ad crudelitatem piſtoris in ſeruos piſtrinenſes referendum eſt: quam ad aſperitatem piſendi: quippe piſtura nõ oĩbus eſt facilis: cum auctore Plinio grana concidantur ferroq̧ frangantur niſi ĩtẽti piſant. Hanc pinſit: apud ueteres pinſo pinſas: & pinſis in primo & tertio ordĩe uſurpabatur. unde apđ Perſium. ambiguum eſto iane a tergo quem nulla ciconia piſit. legendum ſit pinſat an pinſit. præteritum præfectum huius uerbi eſt pinſuit ut apud pomponium: cum neq̧ mollis molui: neq̧ palmis pinſui. Nerulonenſis menſarius: nerulum oppidum eſt in Lucanis: quod ui captum fuiſſe repentino aduentu emili conſulis: prodidit Liuius libro. ix. ab urbe condita. alii ſunt nerulani populi in latio iuxta urbem Romam: quorum meminit Plinius in tertio: quamuis in mendoſis codicibus non Nerulani: ſed uerulani ſcriptum ſit ab his exiſtimo nerulonenſem menſarium per opprobrium appellari a caſſio auum Cæſaris Auguſti. Colibo decoloratis: decoloratur id cuius color uiciatur non mutatur. coloratur id cuius alia fuit q̃ fuit facies auctor Seneca libro ſecũdo qſtionũ. ĩde decoloratæ mãus dicũtur ſordeſcentes ac maculoſe: tractatiõe nũmoꝝ quotidiana ac iugi qua fere oẽs utunť numularii: quoꝝ uiſunť manus fedatæ atq̧ decoloratæ pp deciduã materiã: Nãq̧ ut auctor ẽ Plinius ĩ. xxxiii. cauſa ꝑcii maior eſt auro: q̃ reliqs metallis. ꝑpterea qđ minimũ uſus deterit: cum argento ære plũbo lĩnæ ducanť manuſq̧ ſordeſcant decidua materia κολυβοσ græce nũmus diciť. & κολυβιστησ nũmularius. Cicero in. v. uerrinarum. colybius inquit eſſe: qui poteſt: cũ utanť oẽs uno genere nũmoꝝ. Idem in epiſtolis ad atticũ: ſed certe ĩ colybo eſt detrimẽto ſatis: huc aurũ ſi accedit. ſed qđ loquor tu uidebis. Verres pro ſpectatiõe & colybo deinde pro cerario deductiões pecuniaꝝ in ſolutiõe faciebat: quæ oĩa ut ait idem Cicero furtoꝝ improbiſſimoꝝ ſunt uocabula. Regõe palacii: quattuor fuerunt antiquitus urbis Romæ regiones: e quibus prima eſt ſcripta regio ſuburrana: ſecunda exquilina tertia colina: quarta palatina. In codicibus Plinianis & uarronianis mendũ eſt: ĩ quibus pro ſuburrana regione paſſim legitur ſuburrana. eſt enim ſuburrana dicta a uico nomine ſuburra: palatina uero a palatio: cuius archades duce Euandro palantes auctores extiterũt. Palatium neuius littera mutata balatiũ appellat a balatibus ouium. Ad capita bubula: Nomen eſt loci. Tale eſt illud apud Liuiũ: ſignum matris appia uia ad ſimulachrũ luporum ſudaſſe: tale eſt illud in domitiano: quem dicit natum eſſe ad malum punicum. Fortaſſis nomen locus accepit quod ibi capita bouũ ſuſpenſa uiſerentur: ſicut ſcribit Plutarchus in ꝓble-

Pinſo ſas
Pinſo ſis
nerulum op.
Decolorať
Coloratur
Colybus
Regiones urbis quattuor.
Palatium.
Bubula

Capita bubula / Butyꝝ unū / Sacrarium / Sacrarium hieroſolymorum / Depcari

matis:Cornua bouū ſuſpendi ſolita fuiſſe in æde dianæ auentinæ. A boue bubulus deriuatꝰ. unde lac bubulū:ex quo nomen eſt butyro : plurimū enim ut ait Plinius in duodetrigeſimo fit ex lacte bubulo. Imperiti bubulū inclinari putant a bubola:quod animal pene ad ceruinam effigiē naſcitur in africa:a quo nō bubulū deducitur ſed potius bubalinū. Sacrariū habetur: ſacrariū locū in templo ueteres appellabāt in quo ſacra reponūtꝰ:ut docet Seruius in.xii.æneidos cōmētario. Seneca in.v.quæſtionū:archana illa reꝝ naturæ ſacra:nō ꝓmiſcue & oībus patēt:reducta & in interiora ſunt clauſa ſacrario. ſcribit egeſippus in quinto ſacrariū templi hieroſolymoꝝ fuiſſe prophanatū a gentibus:quo ſolus ſemel in anno princeps ſacerdotū ſolebat intrare nō ſine ſanguine:quē pro ſe offert & populi delicto. Quid differat ſacer locus a ſacrario euidenter oſtendit ulpianus titulo de reꝝ diuiſione:cuius uerba ſubſcripſi: quæ ſunt hæc. Illud notandū eſt aliud eſſe ſacrū locū aliud ſacrariū. Sacer locus eſt locus cōſecratus. ſacrariū eſt locus ī quo ſacra reponūtur:hic ſacrariū nō tam pro repoſitorio ſacroꝝ accipi uidetꝰ q̄ pro ſacello locoq; ſacrato. Exceſſit: periit Auguſtus. In dep̄canda pœna:abigēda:depellēda:amoliēda:Dep̄cari eſt abigere depellere & amoliri:uel p̄ce adhibita:uel quo alio mō. Inde dicimus ignominiā & inuidiā & pœnā deprecatus ē:lege gelliū ī ſexto.

M. AN. Crudiſſimo : immiti ſeuo & in exercendis ſeruis implacabili ut ſit continens pro contento. Piſuit hanc:farinam piſuit legas potius q̄ pinxit:ſed quidam codices finxit:habent. Colybo decoloratis:nummi tractatione fœdatis:Plinius. Cum argento ære plumbo lineæ ducantur manuſque ſordeſcant decidua materia. κολύβοσ nummus unde & κόλυβιστησ nummularius. Nerulonenſis:ab oppido credo non procul ab urbe Roma:ut quod ueteres nerulonem dixerint : recentiores corrupto nomine nerulam dicant:quanq̄ coniectura magis in hoc ipſo quam auctoritate agimus. Regione palatii:quæ ex quattuor urbis regionibus antiquiſſimis una fuit:mox urbs ipſa regiones.xiiii.habuit. Capita bubula:regionis locū a bouum capitibus ibidem ſculptis ſeu figuratis nūcupatū. Sacrariū: locus in quo ſacra ſeruantur ut ſeruio placet:ſed hic pro ſacro quodam loco ſiue æde potius accipimus. Deprecanda:auertenda: præcibus propulſanda. Adulterii pœna:adulterii crimine cuius fuerat conuictus ſubeunda.

præter ætatem atq; natales:hoc quoque patribus conſcriptis allegaret:ſe eſſe poſſeſſorem ac uelut edituū ſoli quod primum. D. Auguſtus naſcens attigiſſet:peteretque donari quaſi proprio ſuo ac peculiari deo : decretum eſt : ut ea pars domus conſecraretur.

De loco ubi nutritus fuit.

N Vtrimentum eius oſtenditur adhuc locus in auito ſuburbano iuxta uelitras permodicus: & cellæ penariæ inſtar tenetq; ciuitatem opinio tanquam & natus ibi ſit. Huc itroire niſi neceſſario & caſte religio eſt:cōcepta opiniōe ueteri quaſi temere adeūtibus.

Natales / Edituus / Editimus clauſtritimus / Edituentes / Hierodulі qui

PHI. Præter ætatem:Iuuenilem:cui indulgere peccanti ſolemus. inde ait Cicero in oratione pro celio: detur aliquid ætati:ſit adoleſcentia liberior. Liuius. ueniam errori atq; adoleſcētiæ petendo. Et iuriſconſultus Tyroni alienanti arma facilius q̄ ueterano militi parcendum eſſe cenſet Cæſar quoq; apud Lucanum ait:Sed parcimus annis donamuſq; nephas. Natales : nobilitatem familiæ: Cornelius tacitus: aderat Cornelius fuſcus ſgens ætate claris natalibus. Interdum natales pro ignobilitate & ſordibus generis accipiuntur tanq̄ medium ſit uocabulum:ſicuti illud in epiſtola Plinii:nonnunq̄ candidatus aut natales competitoris: aut annos: aut etiam mores arguebat:Allegatio autem natalium & maiorum nobilitatis ſolet in cauſa eſſe fauorabilis: hinc Ouidius. Et mihi ſi non uis parcere parce meis. apud Liuium Familia claudia rugat populum : ut Appius: Claudius decemuir:qui reus erat:condonetur nobilitati claudiorum. Locus eſt adeprecatione. Edituum ſoli:ædituus dicitur qui tuetur:hoc eſt curat res ſacras: ut interpretatur Varro libro tertio de latina lingua. Idem ſcribit in primo de re ruſtica a priſcis æditimum non æditüum dici ſolitum. Et ut auctor eſt gellius in undecīo æditimus ea forma dicitur qua finitimus & legitimus : Leuinius clauſtritimum dixit q claustris ianuæ præeſſet eadē ſcilicet figura qua æditimū dici uidebat:q ædibus præeſt. Lucretius uero ꝓ æditūis ſiue æditimis æditūētes appellat illo uerſu q ē in calce ſui poematis. hoſpitibus loca q̄ cōplerāt æditūētes:Iulius firmicus in octauo matheſeos refert futuros æditūos aut hierodulos. ideſt ſacroꝝ miniſtros:q habuerint horoſcopū in.xxvi.parte geminoꝝ. græci νεωκορον.uocant æditūū. Idē Firmicus in quarto. Si luna a Mercurio ad Iouē feratur facit neocoros. Idē ſi in medio cœli fuerit iſta cōiūctio facit

Neocoros. Soli terræ & loci: celſus exiſtimat ſolū ptē eē ædiū. Naſcēs attigiſſet: tāgit morē priſcoꝝ: apđ quos īfantes ptu æditi nō prius uocē edebāt quā attigiſſēt terrā: opēq; deā īuocabāt: ut naſcētibus opē ferret excipiēs eos ſinu terræ: Leuana uero dea uocabat: q pueris p̄ erat de terra leuādis. Auctores Augu. i. iiii. de ciui. dei. Et Macro. i. i. ſaturnaliū. hoc idē ſignat Sueto. i nerōe ſcribēs: eū exoriēte ſole natū eē pene ut ra diis prius q̄ terra cōtigeret. Et ē qđ ītelligi uoluit Pli. ſic ſcribēs i. vii. hominē tm̄ nudū & ī nuda humo na tali die adiit ad uagitus. Peculiari deo cæ. Auguſto: quē peculiariter uenerareť: utpote dōeſticus cultor. Decretū ē: p ſenatuſcō. antedictū ē ſēatus decretū ꝓprie eē pticulā ſenatuſcō. In auito: ſuburbāo. Scribit porphyrio Auguſtū nutritū fuiſſe ulubris: pp quā cām ab oratio noīať locus ille cū ſit alioqn diſertiſſimus uicus. ſic. n. ait ī prīo epiſtolaꝝ. Eſt ulubris aīus ſic te nō deficit equus. Trāqllus uero ſentit eū nutritū fuiſſe ī aiuto ſuburbāo. i. in uilla auoꝝ: q̄ erat ſub urbe Velitraꝝ: talia. n. ſuburbana dicere ſolēus Pli. p q̄ elegāter ſuburbanā appellat Italiā eā partē quæ erat ꝓxia urbi Ro. Ab auo auitus deriuať ſicut a patre patritus. Liuius: Interuenit deinde his cogitatiōibus auitū malū regni cupido. Idē ancus: numæ nepos auitæ gloriæ memor. Cellæ penuariæ: cella penuaria ē repoſitoriū peni. Quid aūt ſit penus copioſe ſcripſimus in notis ſeruii. Varro. ubi qd cōditū eē uolebāt a celādo cellā appellauerūt: penuariā ubi penus ſcribit Caper grāmaticus dicendū eē cella penaria nō penuaria. Inſtar: ad imaginē qdam, idonei ſcriptores ad inſtar uſurpant: ſed freqntius ſine præpoſitiōe poniť iuxta illud Virgilianū. Inſtar montis equū. Laurentius ualēſis moroſe nimiū contendit reprendere Seruiū in ſignificatione inſtar. Caſte: ſicuti cū caſtimonia adire templa ſolemus: Hinc illa Ciceronis lex. ad diuos caſte adeūto: & ut ipſe interpretať: Caſte iubet lex adire ad deos: animo uidelicet: in quo ſunt omnia: nec tollit caſtimoniam corporis. Religio eſt: nefas eſt: non licet metus eſt: hoc enim interdum ſignificat religio: ſicuti ſeruius donatuſq; prodiderunt.

M. AN. Natales: maioꝝ: uirtutes: ſplēdorē merita: & alia q in iudiciis ad ſupplicia auertenda deferūť. Patribus cōſcriptis: Plutar. & Diony. auctores ſunt patres cōſcriptos eos appellatos eē q poſt. c. ſenatores a Rōulo cōſtitutos ī curiā allecti ſūt. Edituū: ſacræ ædis cuſtodē: uel q ſacri loci curā hēret: gellius: æditoſq; eius tēpli ſæpe eē demiratos: Var. æditimū dicēdū exiſtimat nō æditū. Suo ac peculiari: dōeſtico & familiari. Ea ps dōus: qua Auguſtus eēnt natus. Auito ſuburbāo: ſuburbana ſui a ui uilla. Cellæ pēariæ: ad diffrētiā: nā & uīaria cella & alia id gēus loca ad res aliqs reponēdas ī ædibus ſepta cellæ dnr̄: a penu igiť penariā cellā appellauit: qd ſit penus: Gellius Seruius: & alii pleriq; docēt. Inſtar: ad ſimilitudīem ut Ser. placet: uel æquationem potius: ut Laurētius ualenſis ſcribit. Caſte: ſine labe pie: ſanctæ religioſæ.

horror quidem & metus obiiciatur: ſed mox confirmata ē. Nam quum poſſeſſor uillæ nouus ſeu forte: ſeu tētādi cauſa cubitum ſe eo contuliſſet: euenit ut poſt pauciſſimas noctis horas exturbatus inde ſubita q & incerta pene ſemianimis cum ſtrato ſimul ante fores inueniretur.

De nominibus & cognominibus eius & cauſis ipſoꝝ.

INfanti cognomē Thurio īditū ē in memoriā maiorū originis: uel qđ ī regiōe thuria recēs eo nato: pater Octauius aduerſus fugitiuos ꝓſpe rē geſſerat. Thurinū cognomiatū ſatis certa ꝓbatiōe tradiderī: nactus puerilē imagūculā eius æreā ueterē ferreis: ac pene iā exoleſcētibus litteris hoc noīe īſcriptā quæ dono a me pricipi data iter cubiculares coliť. Sed & a. M. Antōio ī epiſtolis p cōtumeliā ſępe Thurinus appellať: & ipſe nihil amplius quā mirari ſe reſcribit ꝓ opprobrio prius ſibi nomē obiici. Poſtea. C. Cęſaris & deinde Auguſti cognomē aſſumpſit: alteꝝ teſtamēto maioris auūculi: alteꝝ Numacii Plātii ſententia: quum quibuſdam cenſentibus Romulum appellari

PHI. Horror: pauor & formido: tale ē illđ Virg. mihi frigidus horror: mēbra qtit: & illđ horror ubiq; aīo: Scribit celſus in tertio horrorē febres antecedere: q̄ certū hn̄t circuitū. Idē alibi ait eleganter: frigus uoco ubi extremæ ptes mēbroꝝ ialgeſcūt. horrorē ubi totū corpus ītremit. Ab horrore horrēdū ſignare formidandū putat Hiero. ſcribēs ad ſumiā & fretelā de īterptatiōe pſalmorū. Eo: ī id ſuburbanū ī quo nutritus dr̄ auguſtus. Exturbatus ſubita ui: deiectus repētina uiolētia. Incerta: cuius cām ignorabat unde ꝓueniſſet. Cū ſtrato: optorio lecti. ſtratū. n. dicius qđ ſterni ſolet: ide & ſtrata equorū: & inſtratū iuriſcō. appellat ueſtē oēm quæ ſterniť. Thurrino. dicimus auctoribus grāmaticis nomen eſt mihi iulus & iuli & iulio. Autumat gellius per nouam figuram dici poſſe mihi nomen eſt Iulium. Inditum: Impoſitum. In memoriam: tanq̄ ex pago Thurrino habuerit auum argentarium: ſicut ei exprobrauit Antonius. Recens eo nato: ordo eſt uel q; pater Octauius in regione thurrina rem proſpere geſſerat eo recens nato: ut ſit ſenſus ideo cognominatum eſſe thurrinum quia quo tempore natus eſt pater eius profligauerat deleuarat fugitiuos in regione thurrina. recens dictum eſt pro recenter more ueterum. Tale eſt illud oratianum: ſole recens orto ꝓ recenter quod allegat Priſcianus lib. xvii. oſtendēs nomen poni ꝓ aduerbio.

Neocori q — Solum — Tāgūt terrā īfantes — Leuana dea — Vlubræ — Suburbanum — Auitus — Cella penaria — Inſtar — caſtimōia — Religio eſt — Horror — Frigus — Stratum — Inſtratum — Recēs pro recenter

Nactus imagunculam. Cum reperim puſillam auguſti imaginē ὑποκοριστικῶσ ab imagine fit imagūcula. Exoleſcentibus litteris:ob uetuſtatem euaneſcentibus:exoleſcere.n.eſt earū rerū:quæ uetuſtare deficiūt: Agrecius grāmaticus adoleſcere augumēti eſt:inoleſcere coagmēti:exoleſcere uaneſcentis eſt. Hoc noie.ſ.thurrini. Principi data:adriano cuius tranquillus ut in eius uita docuimus fuit epiſtolarum magiſter. Inter cubiculares:imagines cubiculares dicunt:quæ collunt in cubiculo. Priſci locū in quo ſimulachra imagineſq; uenerabant elegāti uocabulo larariū appellauerūt a laribus credo noie deducto. Lampridius ſcribit Alexandrū imperatorem romanum habuiſſe in larario maiore Apolloniū habramū & orpheū. Eundē ait in ſecūdo larario habuiſſe imaginē Virgilii cū Ciceronis ſimulachro:quibus uerbis docet ueteres habuiſſe lararium duplex:alterum ſanctioribus dicatum: alterū minoribus. Ipſe auguſtus:prius nomen.ſ.thurrini. Quam mirari:Nimirum ſtulticia eſt obiicere cupiam nomen inditū a parentibus ueluti probro ſum:cū in ptāte nr̄a non ſit impoſitio noſtri noīs. hinc cicero illuſus ab amicis ob nomen ſuadentibuſq; ut id immutaret:dixit ſe ciceronis nomen effuturum ἐνδοξοτέρον.i.glorioſius q̄ eſſent noīa catulorum catonum & ſcaurorum. Maioris auunculi.ſ.Iulii cæſaris qui teſtamento auguſtum adoptauit in familiam & nomen ſuū ut ſcilicet cæſar nūcuparet. Auūculus maior dicitur frater auiæ:ſicut patruus magnus aui frater auctor caius iuriſconſultus. Iulius autē cæſar maior erat auūculus auguſti. Quoniam frater fuerat Iuliæ ex qua genita eſt accia mater auguſti:Refert Appianus auguſtum ab exercitu conſalutatū fuiſſe:cæſarem Romanorum more. Qui adoptiuis filiis adoptiuum nomina imponunt : quod ille libens aſſumpſit : eodemq; tempore repudiato nomine paterno dici maluit cæſar cæſariſque filius q̄ Octauius.

Margin: Exoleſcere / Inoleſcere / Imagines cubiculares / Lararium / Auūculus maior / Patruus magnus

Alterum:ſcilicet auguſti cognomen. Numacii plantii ſententia:hic eſt ille plancus:cuius extāt epiſtolæ luculenter ſcriptæ:qui auctore Euſebio:cum galliam comatam regeret:lugdunum condidit:quæ mox ciuitas temporibus Senecæ incendio deflagrauit. plancos dici uoluerunt eos:qui ſupra modum pedibus planis eſſent:a tabulis planis:quæ plancæ appellantur Plinius in octauo. nec pontes aſini tranſeant per raritatē plācarū trāſlucētibus fluuiis mendoſi codices habēt plantarū p plācarū. Romulū appellari oportere: hinc opinor emanaſſe Seruianū illud cōmētū. ſcribit.n.ī prio cōmētario ſic populus Rōanus adulās Octauiano tria ei obtulit noīa:utrū uellet quirinus.i.Romulus:an cæſar:an auguſtus uocari. Ille ne unū eligēdo partē lederet:quæ aliud offerre cupiebat:diuerſo tpe omnibus uiſus eſt. Et primo quirinus dictus eſt: & inde cæſar:poſtea quod & obtinuit:auguſtus. Quod & Suetonius probat. Hæc Seruius. Ex quibus coniecto:ſicuti latius aſſeruimus in annotatiōibus in ſeruiū:multa legi in ſeruianis cōmētariis uel ſubdititia: uel inuerſa:quale eſt in primis uel hoc. Vbi.n.quæſo Suetonius pbat fabulā illā cōmentitiā de tribus nominibus a populo oblatis auguſto? Vbi quæſo refert auguſtum:ne offenderet populū:eſſe uſum uiciſſim tribus illis nominibus : Nuſq̄ hæc in Suetonio leguntur qui ait tantummodo quoſdam cenſuiſſe ut Romulus appellaretur:ſed ea appellatio fuit repudiata:cum auguſti nomen ex ſententia Planti præualuiſſet. camillus ille aſſertor Romani Imperii appellatus fuit per iocos militares Romulus & ſecundus urbis cōditor. De cognomento Auguſti. L. Florus in calce operis hæc. tractatum etiam in ſenatu : an quia condiſſet imperium Romulus uocaretur:ſed ſanctius & reuerentius uiſum eſt nomen Auguſti:ut. S. iam tum dū collit terras ipſo nomine & titulo conſecraretur.

Margin: Lugdulū deflagrauit / Plāci qui / Planca / Cōmentū ſerui

M.AN. Horror:metus quidam:tacitatque religio. Originis maiorum:ad illud refertur: quod Antonius illi auum argentariū ex thurino agro exprobrarat. Aduerſus fugitiuos:ſpartaci & catilinæ reliquias. Imagunculam:paruam imaginem. Ferreis:ſed ferrugineis potius legerem:ideſt ferrugine opertis. Exoleſcentibus:uetuſtate euaneſcentibus. Principi:cui non dicit: quum de domitiano:nerua: & Adriano intelligi poſſit. Cubicula res:quæ in eius ſunt cubiculo. Prius nomen:quod ab initio ætatis ac puer tuliſſet. Alterū teſtamento.cæſaris cognomen: ſic ſupra.C.inquit Octauium in familiam nomenq; adoptauit. Alterum numacii:ut Auguſtus nuncuparetur. Præualuiſſet:plurium conſenſu receptum eſſet.

PHI. Etiā ampliore cognomine cognom̄ auguſti haud dubie maius ſanctiuſq; q̄ romuli. Loca auguſta dicāt:In hāc ſnīam p ditū eſt illud ab Ouidio. Sancta uocant Auguſta patres Auguſta uocantur Templa ſacerdotū rite dicata manu. Et ut ſcribit feſtus Pōpeius. Auguſtus locus ſanctus dictus eſt ab auiū geſtu.i.qui ab auibus ſignificatus ē:ſiue ab auium guſtatu: qa aues paſtæ id ratum fecere. Ab auctu.i. incremento:ob hoc uerboſa & pinde inanis eſt illa diſputatio apud leguleios : nūquid Impator poſſit

Margin: Auguſtum quid

oportere:quaſi & ipſi conditorē urbis præualuiſſet: ut Auguſtus potius uocaretur:non cum nouo: ſed etiam ampliore cognomine:quod loca quoque religioſa & in quibus augurato quid conſecratur auguſta dicantur ab auctu : uel ab auium geſtu : guſtuue : ſicut etiam Ennius docet ſcribens : Auguſto Augurio poſtquam inclita condita Roma eſt.

De breui deſcriptione totius uitæ:& geſtorum eius.

QVadrimo patrē amiſit:duodecimū ānū agēs Auiā Iuliā defūctā p cōciōe laudauit:q̄driēnio poſt uirili toga ſūpta militaribus donis triūpho Cæſaris Affricano donatus eſt: q̄q̄ exps belli pp ætatē : Profectum

diminuere ĩperiũ cũ ab actu dicat̃ tanq̃ id augere debeat. Ad hoc nomẽ alluſit Ouidius: ſcribẽs: augeat iperium noſtri ducis augeat annos: cui ad ſtipulat̃ egeſippus: qui ſic ſcribit in qnto belli iudaici. Auguſtum apud Romanos nomen ĩperii ẽ: q̃ augeat ſuos: non q̃ aliẽos opprimat. Auguſto augurio: huius enniani uerſus meminit: quoq; Marcus Varro libro tertio de re ruſtica. notiſſimũ autẽ eſt Romulũ in urbe cõdẽda obſeruaſſe auguriũ uultuꝶ: q ſeſe nũero illi. xii. de oſtẽderũt cũ remo ſex tm̃ uultures auguriũ feciſſẽt. itaq; Romulus augur ut eſt apud enniũ. Curãtes magna cũ cura: tũ cupiẽtes regni: dant operã ſimul auſpicio augurioq;. & ut mox ait. ſeruat genus alte uolãtũ certabãt urbẽ Romã remorã ne uocerẽt. Cædunt terq̃tuor de cœlo corpora ſancta alituũ p̃petibus ſeſe pulchriſq; locis dãt. Quadrimus: natus q̃tuor annos: ſicuti trimus: & bimus dr̃ triũ & duoꝶ annoꝶ: ĩde bimatus trimatus q̃drimatus ꝓ ætate biẽnii triẽnii: q̃driẽnii. Pro cõcione: ſecũdũ morẽ priſcoꝶ: apud quos matronis hic honos habitus ẽ: ut eaꝶ poſt mortẽ ſolẽnis laudatio eſſet: cã in p̃io cõmẽtario relata ẽ. Quadriẽnio poſt. i. poſt q̃driẽniũ. i. agens iã. xvi. annũ hæc particula poſt qñ p̃poſitio ẽ: ut inqt Priſcianus. xiiii. ablatiuo iũgi nõ põt: qñ uero iungit̃ ablatiuo loco aduerbii ponit̃. Virili toga ſumpta: finita pueritia prætextũ ponebãt uirileq; togã ſumebãt tanq̃ non pueriliter ſed uiriliter uita eẽt pagẽda. Seneca in p̃io epiſtolaꝶ. Tenes utiq; memoria quãtũ ſenſeris gaudiũ: cũ p̃texta poſita ſumpſiſti uirilẽ togã ex cenſione ſeruii Tullii pueritia ſeptimo decimo anno finiebatur: pueriq; eſſe exiſtimabantur qui minores eſſent annis ſeptẽ decim. hoc idẽ ſentit ulpianus iuriſconſultus: q titulo de poſtulãdo ſic inqt: pueritiam dũtaxat minorẽ annis: xvii. qui eos non in totũ cõpleuit ꝓhibet̃ poſtulare. Auguſtus non expectato ut ætas pueritiæ integra perageret̃ in ſextodecimo ætatis ãno ſũpſit uirilẽ togam tanq̃ uirtute uiciſſet ætatẽ. Sic & M. Antonius Imperator Romanus uirilẽ togã ſumpſit qntodecimo ætatis anno ut actor eſt ſpartianus. Triũpho aphricano. Quẽ egit cæſar deuictis in aphrica ſcipione: iuba: & catone. Militaribus donis: militaria dona ſunt torques: armilæ: haſtæ puræ: phaleræ: & coronæ multiugæ: qualibus olim donis ſcitiũ dẽtatũ ob fortitudinẽ fuiſſe donatũ Plinius & gellius tradiderunt. Exp̃s belli propter ætatem: pueri non militabant: quaꝶ: ætas minime eſt militaris: nec minoribus. xvii. annis ſtipendia procedebant unde annotatũ eſt ab hiſtoricis: q̃ in ſecundo punico bello ob militum inopiam decretum eſt: ut qui minores ſeptem & decem annis ſacramẽto dixiſſent his perinde ſtipendia procederent: ac ſi ſeptem & uiginti annorũ aut maiores milites eſſent.

Verſus enni

Roma an Remora

Quadrimus

Quadrinatus

Poſt cu ablatiuo

Pueritiæ ætas

Militaria dona

M. AN. Auguſtus potius: q̃ Romulus. Nouo: appellatiõis nouitate. Ampliori: maius in ſe põdus & omen hñte. Quod loca: rõ cur id potiſſimũ nomẽ ſit ab oĩbus receptũ. Ab auctu: incremẽto. Vel geſtu guſtuue. nã inter augurãdũ nõ geſtũ ſolũ: ideſt uolatũ obſeruabant: ſed guſtũ ẽt antripudium eſca faceret. Auguſto augurio: Liuius: Dionyſius: Plutarchus: & Pli. auctores ſũt Romulũ & Remũ in cõditõe urbis uultuꝶ augurio uſos. Quadrimus: q̃tuor ãnos natus. Auiã: Iuliã acciæ matrẽ: q cæſa. dictatoris fuit ſoror. Quadriẽnio poſt: ãnos iã ſexdecĩ natus. Virili toga: quã pueritiæ ãnos egreſſi p̃texta depoſita ſuebãt. Militaribus dõis armillis: haſtis: phaleris atq; aliis id gẽus ĩ ſignibus: q̃bus milites donari cõſueuere.

mox auunculũ in Hiſpanias aduerſus: Cn. Põpeii liberos uix tũ firmus a graui ualitudine p ĩfeſtas hoſtibus uias pauciſſimis comitibus naufragio ẽt facto ſubſecutus magnopere demeruit. Approbata cito ẽt morum indole ſup itineris ĩduſtriã. Cæſare poſt receptas hiſpanias expeditionẽ in dacos & ĩde in parthos deſtinãte p̃miſſus Apolloniam ſtudiis uacauit. Vtq; primũ occiſum eũ heredẽq; ſe cõperit: diu cunctatus an ꝓximas legiones ĩploraret. Id quidem conſilium ut præceps ĩmaturũq; omiſit. Cæterũ urbe repetita hereditatẽ adiit dubitante matre: Victrico uero Marcio Philippo conſulari multũ diſſuadente. Atq; ab eo tempore exercitibus cõparantis: primũ cũ. M. Antõio. M. q; Lepido: Deinde tantũ cum Antõio per duodecim fere annos nouiſſime per quatuor & xl. ſolus Rem pu. tenuit.

De quinq; bellis ciuilibus per eum geſtis.

PRopoſita uitæ eius uelut ſũma pte ſigillatim neq; p tẽpora: ſed p ſpẽs exequar quo diſtictius demonſtrari cognoſciq; poſſint. Bella ciuilia quiq; geſſit

PHI. Auũculum. ſ. maiorem & ſignificat Iuliũ cæſarẽ. Demeruit: ſibi cõciliauit atq; deuinxit ita qntilianus: ſimul ut pleniore obſeq̃o demerer amantiſſimos mei Ouidius. nec tibi ſit ſeruos demeruiſſe pudor. Naufragio facto: ꝓfectũ fuiſſe ĩ hiſpaniã auguſtũ itinere maritio ſignificat. Indole: moꝶ ſignificãter: locutus cũ in pueris non tã uirtus q̃ uirtutis ĩdoles eluceſcat. Liuius in. iii. neq; ĩ ciuitate Romana tãq̃ indolẽ tam maturæ uirtutis iunioꝶ extitiſſe. Interdũ ĩ malam partẽ uſurpat̃ idem Liuius dixit cũ hac ĩdole uirtutũ & uitiorũ. Sup: ultra præter. Itineris induſtriã: ſtrenuitatẽ celeritatẽq;. qua uſus erat auguſtus eundo in hiſpaniam. Auctor eſt Plinius libro undeuigeſimo ab hoſtia uſque ad herculis colũnas nauigatũ eſſe ſeptem diebus: & quarto die in citeriorẽ hiſpaniam. In dacos inde in parthos: deſtinauerat. Iulius Cæſar dacos cohercere thraciæ populos. mox parthis inferre

Demeruit

Indoles

Daci olim daui. Dauus nomé ſeruile. Parthi idé perſæ. apolonia

bellũ ſicuti ante dictũ eſt. Exiſtimat ſtrabo dacos olim uocitatos fuiſſe dauos: ex quo apd athenieſes dauorũ noia ſeruilia plimũ abũdabát. hinc factũ é ut in comœdiis ſerui itroducát. daui noiati. pthi lingua ſcythica exules dicũt. Regna pthoꝝ eadé & pſaꝝ itelligunt: q duodeuigiti fuiſſe teſtis eſt Pli. i. vi. Apolloniá. Apollonia: quondá corithioꝝ colonia: ciuitas é epiri optimis olí iſtituta legibus ut refert Strabo i. vii. uulgo his téporibus uallonia noiat: Apollõiæ auguſtus ſex méſes tm̃ moratus eſt: cui circa horá ueſptiná renũciatú fuit Cæſaré i ſenatu fuiſſe trucidatũ. Proximas legiones: amici ſuadebát auguſto ut i macedoniá ad exercitũ. ná ex ducibus qdá fuere: q pollicerét ſe illũ defenſuros. Vrbe repetita. Auguſto Cæſarem Romá repetéte poſt obitũ Cæſaris an nomé igés capeſcédũ uiſæ ſũt corõæ uerſicolores circa orbé ſolis. de qua re mox plura. Hereditaté adiit: cũ i foro caiũ Antoniũ ptoré forte obuiũ habuiſſet: pfeſſus eſt ſe Cæſaris adoptioné ſuſcepiſſe & hereditaté: mos ení fuit apud romãos: auctore Appiáo li. iii. belloꝝ ciuilium adoptiuos teſtimoniũ exhibere ptoribus urbãis. Victrico: philippo matris uir ex alio uiro natis uitricus appellat: ut ſcribit modeſtinus iuriſcõſultus uictricus & priuignus iter ſe opponũt. acia mater Augusti denupſerat Marcio Philippo poſt obitũ octauii. Tradũt hiſtorici Philippũ uictricũ & matré aciam ſcripſiſſe ad auguſtũ apollõiæ moráté: ne ſe qppiá extolleret. & cõditiões priuati magis eligédas eé: utpote tutiores. Velut ſũma: facto ueluti ſũmario breuarioq; auguſti Cæſaris uitæ: deiceps pticulatim: ac ueluti mébratim ſe oia dicit executuꝝ. Neq; p tépora: teſtat tráqllus ſe i deſcribéda auguſti uita nõ eé ſecutuꝝ ordiné tépoꝝ: ſed ſpeciatí potius & mébratí ſingula explicaturũ: ut rex ita fiat diſtictior atq; dilucidior. Per ſpecies. Marciáus in dialetica & boetius i prio cõmétario topicoꝝ ſubtiliſſime diſſerũt q differétia ſi iter ptes & ſpés: qs cicero formas uocat. é ení ſpés q nomen itegrũ diffinitionéq; capit totius: uelut homo atq; equus aíalis: ptes uero neq; nomé: neq; diffõné totius accipe poſſunt: ut caputi & pedes & manus hoís: nõ ení caput dici poteſt homo. i diuiſiõe p ſpés currimus: i partitiõe per partes hic Tráqllus ait p ſpecies de auguſto ſe ſcriptuꝝ: hoc eſt qualis fuerit domi: qualis foris: qualis in iuuenta: qualis in ſenecta. Species enim hominis ſunt puer: iuuenis ſenex quæ omnia nomen hominis diffinitionemq; recipiũt. Sed tamen hiſtorica elocutio non eſt reducenda ad dialeticæ ſpineta.

Partes. Species. Formæ. Diuiſio. Partitio

M. AN. Infeſtas: a latronibus iſeſſas aut q tũ certe ab hoſtibus tenerét. Demeruit. ſibi deuixit. Offõ qd p tot pericula ad eũ uéiſſet. Indole: futuræ uirtutis imagine ſeu ut Nonio placet icreméto. Induſtriá ſolerciá. Apolloniá: macedoniæ urbé qtuor millibus paſſuũ a mari a corinthiis: ut Strabo ait: & corcyreis cõditá: Thucydides: & pli. corinthioꝝ tátũ aiunt eſſe coloniá. Hæreditaté adiit: pfeſſus eſt ſe hæredé: ſiqdé mos fuit qd Appiáus docet: eũ q hæreditaté adire uellet: apud urbis ptoré pfiteri ſe hæreditatem ſeu adoptioné ſuſcipe qd octauius ipſe haud. C. Antõiũ ptoré urbanũ feciſſe dr. Victrico: Martio philippo: cui mater Accia poſt octauii patris obitũ nupſerat: Victricus & nouerca priuigni ſũt correlatiua. Ouidius: Victricus & gladiis & acuta dimicet aſta: quũ cupidiné poeta alloquat: cuius mater uéus marte mariti loco obuteret. Cõſulari: q cõſul qñq; fuerat. M. Antonio: & lepido cũ qbus triũuiratũ iniit. Solus ré publicá tenuit: mira breuitate ampliſſimá pſtrixit reꝝ ſerié ſed lectoris pparatio uerius q̃ narratio dicenda: Si qdé id fecit ne tépoꝝ ratio illi minus liqueret: quũ p reꝝ ſpés nõ tpa eét narratio pceſſura. Partes uitæ. Per tépora: tpoꝝ ordiné. Per ſpés: ut alio bellica geſta loco: alio politica: alio oeconomica dicerét. Hæc ſparſim: p tpa. f. ſed ut ſuo quæq; loco referát. Bella ciuilia: aduerſus ciues geſta. Mutinéſe: enũeratione uſus cõtinuo expoſitioné ſubiecit: p q̃ quæ numero cõplexus eſſet cognoſcerentur.

Mutinéſe bellum

PHI. Mutinéſe: aceruatim in pſentia colligit quæ mox ſigillatim: explicat. mutinenſe aũt ciuile bellũ ad mutiná geſtũ eſt ab auguſto hircio & páſa aduerſus Marcũ Antoniũ: q ut ſcribir cicero in philippicis mutinæ circũſedit oppugnauitq; decimum brutũ conſulé deſignatũ contra ſenatus auctoritaté. Philippenſe: quod in cápis philippis geſtũ eſt ab auguſto & Antonio cõtra brutũ & caſſiuũ. philippi autem unde philippéſe bellũ dr ciuitas eſt traciæ: quam philippus macedonũ rex a nomíe ſuo philippos nuncupauit. In cápis philippicis prio cæſar & põpeius poſtea auguſtus & brutus cũ caſſio dimicauerũt: inde a Virgilio dictũ é. Romanas acies iteꝝ uidere phi-

Philippici

mutinéſe: philippéſe peruſinũ: ſiculũ: actiacũ: Ex qbus primũ ac nouiſſimũ aduerſus Marcũ antoniũ: ſecũdũ Brutum & Caſſiũ: tertiũ aduerſum. L. Antoniũ triũuiri fratré: quartũ aduerſus ſextũ Pompeiũ. Cn. Pompeii filium. Omnium bellorum inicium & cauſam hinc aſſumpſit: nihil conuenientius ducens q̃ necé auunculi uindicare: tueriq; acta.

De bello mutinenſi & alii geſtis eius.

COnfeſtim ut Apollonia rediit Brutum Caſſiũq; et nec opinátes: & quia præuiſum piculum ſubterfugerát legibus aggredi. reoſq; cædis abſentes deferre ſtatuit. Ludos auté uictoriæ Cæſaris non audentibus facere: qbus obtigerat id munus ipſe edidit. Et quo cõſtátius cætera quoq; exequeret in locũ. Tribu. plæ. forte demortui candidatũ petitoré ſe oſtédit. q̃q̃ patricius necdum ſenator. Sed aduerſante conatibus ſuis. M. Antõio cõſule qué

lippi & matrõa fures apud Lucanũ ĩqt.uidi iá phœbe Philippos. Peruſinũ:qđ puſiæ geſtũ ẽ aduerſus.L.antoniũ.M.antõii fratrẽ & tũc puſia penuria annonæ cõflictata uẽit ĩ deditionẽ.Inde ait Lucãus & puſina fames. Siculũ:aduerſus ſextũ Põp.magni Põpeii filiũ:qđ bellũ nauale fuit. Actiacũ:cõtra Mar.Antoniũ & Cleopatrã apđ actiũ epiri pmõtoriũ. Primũ:mutinẽſe. Nouiſſimũ:actiacũ. Scđm:philippẽſe. Tertiũ: peruſinũ.Quartũ ſiculũ. Necẽ auũculi:mortẽ Cæſaris dictatoris uindicare ulciſci. Acta.ſ.Cæſaris & ſicut docet Cicero:acta Cæſ.q in urbe & tota egit pprie ĩtelligimus leges ĩ qbus acta cõſiſtũt. Præuiſũ piculũ:brutus & caſſius cũ ad domos ĩterfectoꝝ Cæ.incẽdẽdas ppl's cõcurriſſet piculũ effugerũt:paulopoſt ex urbe diſceſſere primũq; apđ antiũ cõmorati ſunt mox in regiões tráſmarinas traiecerũt. Legibus aggredi: lege pedia dánati fuerũt cõſcii auctoreſq; cæſarianæ necis. Abẽtes:ſicut in dánati ĩ dicta cá uiolari nõ debẽt:ſic ẽt abſentes nõ uidenť eẽ rei faciẽdi:cũ cámdicere nõ poſſint:tamẽ auguſtus brutũ caſſiũq; utpote principes: cõiuratiõis uel abſentes reos facit accuſauitq; de parricidio. Deferre:accuſare inde delatores accuſatores dicti. In locũ tri.plebis:defũcto quodá ex tribũis exiſtimauit ppl's auguſtũ affectare tribunitiá ptátẽ:ſed ob adoleſcẽtia minime petere.itaq; ĩſtituit illũ declarare tribunũ:ueꝝ ſenatus ĩcremẽto eius ĩuidẽs timuit:ne ſi tribunus creareť pcuſſores patris ĩ iudiciũ ad patres uocaret. Tradit Plutar.ĩ Anto.cũ Auguſtus tribunatũ peteret:& ſellá patris aureá poſuiſſe:minatũ eẽ Antoniũ ſe illũ in carcerẽ ductuꝝ:niſi deſineret plebẽ ſollicitare. Quamq̃ patricius:ſupra docuimus q ná forent patricii:& quæ dignitas patriciatus:& queẽadmodum nõ omnis patricius illico erat ſenator: nec ſenator omnis patricius. Illud adde quod ſcribit cincius patricios eos appellari ſolitos qui nunc ingenui uocenť Auguſtus petitorẽ ſe exhibuit tribunatus quáuis eſſet patricius cũ tribunatus ſit magiſtratus plebeoꝝ.nec a patriciis geri poſſit.Namq; ut ſcribit Liuius in.ii.in conditiones tribunorum plebis additum fuit:necui patrum eum magiſtratum capere liceret.legimus tamen aliquando patricios fuiſſe coaptatos tribunis plebis ab ipſiſmet tribunis.

Acta leges

Patricii nõ poſſunt eẽ tribunii

M.AN. Mutinẽſe:ad mutiná aduerſus.M.Ant.q Decimũ brutũ obſidiõe pmebat: auctores ſũt Plutar. & Appiáus. Aduerſus brutũ & Caſſiũ: qđ bellũ iccirco philippẽſe appellauit: qđ circa Philippos macedonia ſit geſtũ.Philippos ſup traces cõdidit Philippus:urbẽq; a ſuo noĩe nũcupauit: Appiáus auctor eſt.olĩ a pinqs fõtibus crenæ dicebať.L.Antõiũ.M.antõ. triũuiri fratrẽ:quẽ puſiæ obſeſſũ famæ dõuit.Lucáus:hic Cæſar puſina fáes:totius belli rõnẽ Appiáus abũde explicat.Sextũ Põp.hũc circa ſiciliá nauali plio uicit:Lucáus.leucas & ardẽti ſeruilia bella ſub ethna Plutar.ĩ Antõio & appiáus lib.iii.ciuiliũ ſũt eiuſdẽ belli auctores. Deferre accuſare:Cicero certũ ẽ nomẽ deferre hoĩs: Quĩtiliáus:diuitẽ detuli reũ. Ludos uictoriæ: pharſalicæ Pli.Veneri gẽitrici ſacros fuiſſe ait: Appiáus: Tẽplũ uictoriæ cæ.ĩ pharſalia uouiſſe tradidit: Varro:uenerẽ & uictoriá eandẽ eẽ ſentire uř. Quáq̃ pĩcius:pĩcii generis:erat.n.ut dixius pĩcia dignitas ad honores cõſequẽdos maxĩe accõmodata. Nec dũ ſenator.i.nõdũ ĩ curiá allectus:ex his quoq; apte dať intelligi pĩciũ haud cõtinuo ſenatorẽ fuiſſe:nec ut ſupra oñdimus:ſenatorẽ:pĩciũ:ſed nos bis hæc attĩgius qm̃ ſciebã nõnullis aliter pſuaſũ:ẽ alioqn res ipa:qs nõ uidet:oĩo notior q̃ lõgiore ſit ſermone explicanda.

uel præcipuũ adiutorẽ ſperauerat: ac ne publicũ qdem & tranſlatitiũ ulla in re ſibi ſine pactiõe grauiſſimæ mercedis impartiẽte ad optimates ſe cõtulit:qbus eũ ĩuiſũ ſentiebat: maxime quod.D.Brutũ obſeſſum mutinæ puĩcia a Cæſare data:& p ſenatum ɔfirmata expellere armis nitereť.hortátibus itaq; nõnullis percuſſores ei ſubornauit. Hac fraude depræhenſa periculum inuicẽ metuens ueteranos ſimul in ſuũ aut reip.auxiliũ:q̃ta potuit largitiõe ɔtraxit: iuſſuſq; cõparato exercitui pp̃tore p̃eſſe: & cũ Hircio ac Pãſa q cõſulatũ accepãt.D.Bruto.opẽ ferř demãdatũ bellum tertio mẽſe cõfecit duobus p̃liis: priore Antonius eũ fugiſſe ſcribit:ac ſine paludam̃to equoq; poſt biduũ demũ apparuiſſe

PHI. Vel p̃cipuũ adiutorẽ: p pter bñficia Cæſ.dictatoris collata ĩ ipſũ Mar.antõiũ:& qa ſe ſemp accerrimũ ppugnatorẽ Cæſ.p̃ ſtiterat Antõius. Iõq; ſcribũt hiſtorici auguſtũ ad Anton.utpote amicũ paternũ cõſulẽq; domum acceſſiſſe:& mlťa ĩter ſe eẽ collocutos.ſed Antõiũ q pecũias Cæſaris defuncti penes ſe hřet auguſto repetenti reſtituere noluiſſe. Ne publicũ: qa q cõſul ẽ exuere debet priuatá pſoná: & ĩduere publicá: ſed nec qdẽ talẽ Ant.cõſul ſe ĩpartiebatur auguſto. Et tráſlatitiũ:aſcõius pedianus enarrãs qd ſit edictũ tráſlatitiũ ĩ uerrinis Cicerõis refert tráſlatitia dicta eẽ nõ noua nec nup ĩuẽta ſed aliũde tráſlata. Aulus gellius uerba appellat nõ tráſlatitia:q tráſferri uertiq; ex græca lĩgua ĩ latiná cũ iucũditate nõ poſſũt.Sẽſus ẽ tráqlli Anto.nec qdẽ ſe tráſlatitiũ ĩpartiſſe Cæ.augu.cũ neq; ſuo neq; aliũde tráſlato auxilio auguſtũ tutari uellet.qdá tráſlatitiũ accipiũt p ĩdifferẽte. Ad optĩates:ĩ primis ad Cicerõis auctoritatẽ tuteláq; ſe cõtulit auguſtus:q ſint optimates declarauius ĩ Iulio Cæ.laudat Cicero auguſtũ ĩ philippicis ueluti diuinitus e cœlo miſſũ:q furori marci antõii oppontereť:aitq; eũ eẽ cõplexũ cám eá quæ eẽt ſeatui:q pplõ:quæ cũctæ italiæ:q diis oĩbus gratiſſima. Prouĩcia:citeriore gallia:quá decius brutus obtĩebat dari ĩpetrauit:& cũ illic circũſederet mutiná & oppugnaret brutũ auctore Cicerõe hoſtis patriæ iudicatus ẽ. Percuſſores ſubornauit:Anto.p cões amicos ĩ gratiá rediit cũ auguſto cõgreſſu ad ĩuicẽ ĩ capitolio hĩto:nec mlťo poſt nũciatũ ẽ illi auguſtũ ĩſi-

Tráſlatitiũ

dias tẽdere:quá de re cũ auguſtus ſe purgaret nec tamẽ pſuaderet:rurſus ĩter eos exitiales inimicitiæ exortæ ſunt.hic diſcurſiões p Italiá ab utroq; factæ:ueterái pmiis utriq; allecti legiõeſq; ſolicitatæ:auctor Plut. in Ant. Veteráos.M.Tullius in qnta antonianaꝝ.Cæ.át annis multis iunior ueteráos cupiẽtes iá requieſcere armauit. Cõparato exercitu:ſcribit Cice.ĩ Antõianis legioné martiá & qrtá deſerto Antõio ſecutas eẽ auctoritaté auguſti Cæ.& ſũmo cõſenſu milites ueteráos eúdé ſecutos reipu.pſidio fuiſſe. Proptore:loco ptoris Cicero ĩ.v.philippica ſic iqt:déus iperiú cæſ.ſine quo rei militaris adminiſtrari:teneri exercitus:bellú geri nõ põt pptoré faciáus:q honos q̃q̃ é magnus illi ætati tamẽ ad neceſſitaté reꝝ gerédaꝝ nõ ſolú ad dignitaté ualet.Idẽ paulopoſt ita cẽſet decernẽdú.qđ.C.cæ.pptor ſũmo reipu.tpe milites ueteranos ad libertaté ppli ro.cohortatus ſit:& q difficilimo reipu.tpe ſaluti dignitatiq; ppli Ro.ſubuenerit ob eas cás ſenatu placere.C.cæſaré põtificẽ:proptoré:ſanatoré eẽ ſniamq; loco ptoris dicere.refert martianus in libro de grámatica quoſdá pcõſule:& ppræto re e littera finire in nomiatiuo:ĩtuentes naturá præpoſitionis p.qppe hæc particula p ablatiuo tátú pferť:ſe nõ reſpiciũt cú pcõſul & ppræto dr̃ nõ duabus uocibus ſed cõpoſito noie dici ut pcurator. Bruto opẽ ferre:qué mutinæ obſidebat Antonius. Bellú confecit duobus pliis:Bellú & pliũ hoc differũt:qa bellú ſignificat totú tps obſidiõis ĩ quo ſunt oia.præliú uero dr̃ ipſe cõflictus.unde a Virgilio dictú eſt mœdia inter plia belli:& liuius refert populú romanú nullo bello multis uero pliis uictú eſſe. Ac ſine paludaméto:paludaméta ſunt ĩſignia & ornaměta militaria:iõ cú ad bellú exit impator mutata ueſte paludatus dicitur proficiſci quæ quia palá conſpiciuntur paludamenta dicta.

Proptor auguſtus

Bellum

Præliũ paludaméta

M.AN. Publicú:ut cõſulé. Tráſlatum: aliúde q̃ ex publico acceptú:Tráſlatú ſumptú Pli.tráſlatitiú in ægypto é Pediáus:tráſlatitia ueteres dixere nõ noua:neq; nup ĩuẽtá:ſed aliúde tráſlata:ut ſit ſenſus quú antõius neq; publice ut cõſul:neq; p amicos:aut cliẽtes:ut priuatus auxilii qcq̃ auguſto ſine mercede ĩpartiret:cõtulit ille ſe ad optimates dñr ad hæc tráſlata:q̃ nõ ſolẽt apud eos remáere a qbus tráſferunť pter mores:Cicero qđ ad uno poſitú ĩ una re ĩ mltis tráſferri põt:eritq; idẽ ſenſus:ut neq; antõius ex publicæ pſoæ: q̃ gerebat auctoritate fauere uellet:neq; ipſius priuata aut amicoꝝ:clientú ue ope:Cæteꝝ ad pecuniá q.C. cæſaris fuerat ĩ alios ab Ant.ut Appiáus ait tráſlatá:nõ eſt cur referas. Ad optimates:qppe quos ſiebat antõio ĩſenſos q̃q̃ ne ſibi qdẽ ob cæſaris nomẽ amicos. Prouícia:gallia ciſalpia. Percuſſores ei.Ant.&.n.tẽtata p amicos recõciliatiõe Anto.ut Appiáus tradit quoſdá ex corporis cuſtodibus ad amicos traxit:q ad ĩſidias iſtructi ab augu.dicebať. Veteráos:q ſub cæ.dictatore militarát. Cõparato exercitu:duas ab initio Augu.collegerat legiões:ſed eas ſéipléas nec armis legitie ĩſtructas:Mox tyronú tertiá adiecit:nouiſſiæ duæ ab anto.ad illú legiões:tráſiere. Pro ptore:ptoris loco. Bru.opé ferre q ab anto.mutiæ obſidebatur.

Sequenti ſatis conſtat nõ modo ducis ſed etiam militis functum munere:atq; in media dimicatiõe aqlifero legiõis ſuæ grauiter ſaucio aquilam humeris ſubiiſſe:diuq; portaſſe.

De eodem & morte conſulum.

Hoc bello quũ Hircius in acie Panſaq; poſt ex ulnere periiſſent: rumor ĩcrebuit: ambos opa eius occiſos: ut Antõio fugato Repu.cõſulibus orbata ſolus uictores exercitꝯ occuparet.Páſæ quoq; adeo ſuſpecta mors fuit:ut Glico medicus cuſtoditus ſit quaſi uenenú uulneri indidiſſet.Adiecit his Aquilius niger alterú ex cõſulibus Hircium in pugnæ tumultu ab ipſo interemptum.

De ſecta optimatium per eum deſerta.

Sed ut cognouit Antõiú poſt fugam a.M.Lepido receptú cæteroſq; duces & exercitus cõſentire p patribus:cauſá optimatiú ſine cunctione deſeruit ad prætextú mutatæ uoluntatis dicta factaq; quorumdá calũniatus:q̃ſi alii ſe puerú: alii ornandú tollendúq; iactaſſét

PHI. Seqnti:ſcđo plio. Non mõ ducis ſed militis: Saluſtiꝰ de Catiliá:ſtrẽui militis:& boni ĩpatoris officia ſimul exeqbať.militis át munus ut uiriliter pugnet. Impatoris ut cúcta ſolerter ppararet puideatq; ad uictoriá conducẽtia Amiáus Marcel.i.xxvi.fortitudo certáinú & feruor corporis munus a milite:ab ĩpatore uero animi poſciť. Aqli fero:ferẽti aqlá:quæ eſt prĩcipale ſignú romanoꝝ:ſicut ĩ Iulio cæ.affati docuimus. Páſa ex uulnere:hircius ĩter antõiáos uiriliter pugnás cõfoſſus é:páſa uero ſagitta pcuſſus in ilibus Bononiá delatus é:q añ q̃ moreret auguſtú monuit:ut ſibi recõciliaret anto.qđ unicú iqt fœlicitati tuæ o cæſ.maxie cõducibile eẽ arbitramur cadauer hircii & páſæ romá deferri iuſſit auguſtus.in quoꝝ funere libitiarii rerú ſuaꝝ uſum miniſteriumque gratuitú pſtituerũt qa p repu.dimicãtes occiderát. Rumor ĩcrebuit:ſermo ſine ullo certo auctore diſpſus rumor é ὑπὸ κορῖ ϛῖκωσ.i.diminutiue dr̃ rumuſculus:loci ſũt cões apđ thetoras p rũoribus & cõtra rumores. Cõſulibus:hircio & páſa. Orbata:priuata. Glico medicus:huius meminit.M.Brutus ĩ epiſtolis ad Ciceroné cuius uerba hæc ſunt ad hác ré ptinẽtia.tibi glicona medicú páſæ:q ſororé achileos nři ĩ mřimonio habet diligẽtiſſime cõmẽdo.audimus.n.ueniſſe in ſuſpitioné torqto de morte páſæ cuſtodiriq; ut parricidá:nihil mĩus credẽdú é.qs.n.maioré calamitaté morte páſæ accipiť:pterea é modeſtꝰ hõ & frugi:

Mors hircii & páſæ

Glico medicus

quē ne utilitas qdē uideaꝭ ĩpulſura ad facinus fuiſſe:rogo & qdē ualde rogo eripias eū a cuſtodia cõſerueſq;. Ab ipſo.ſ.Auguſto. A Marco Lepido. Antõius apud mutinā ꝓfligatus trāſcēdit alpes & marco lepido ſe cõiūxit:cū lugubri ueſte barba ꝓmiſſa crinibus ĩpexis habitu maxĩe mirabili militares aĩcos flexiſſet ad miſericordiā. Maxĩo exercitu parato: Plācus quoq; mūacius anto.ſe cõiūxit cū exercitu:cuius & ĩpe ĩ gallia ductor extabat. Pro p̄ribus: ꝑ cā ſenatus. Cām optimatiū:augu.deſciuit a Ci.cāmq; ſenatoꝝ:q̄ ad libertatē aſſerēdā ſpectabat deſerēs anto.recõciliatus ē. Ad ꝓtextū:ad cõuelādā aliq̄ hõeſtate mutationē uolūtatis. Alii ſe pueꝝ:ut.M.Brut.q ĩ epiſtolis pueꝝ appellat auguſtū & uix uirū his uerbis & nūc pueꝝ iſtū extulit ut tu iudicares ꝓcibus eē ĩpetrādā ſalutē talibus uiris:miſericordiaq; unius & uix nūc uiri tutos fore nos haud ulla alia re. Alii ornādū:ut.M.Tul.q ĩ philippicis decernit cæ.ornādū ampliſſimis honoribꝰ & formulā decreti cõficit.aitq; ſe hēre cognitos oĩs ſenſus adoleſcētis.nihilq; illi eē repu.charius:nihil ſenatus auctoritate grauius:nihil uera gl̃ia dulcius.Sed cū mox auguſtus mutata uolūtate cõiūxiſſet ſe cū.M. antõio exclamat Ci.o me nūq̄ ſapiētē & aliq̄do id qđ nõ erat fruſtra exiſtimatū:q̄ntū te po.ro.& me fefellit opinio.ego rēpu.fefelli:cū te iunoniū pueꝝ & mr̄is tuæ ꝓtū aureū eē dixi. Tollēdūq; iactaſſent:hic locus enarraꝭ a.D.Bruto ĩ epiſtola ad marcū Tulliū:cuius uerba ſubiecit.Nouiſſime labeo ſeguleus narrauit mihi apud cæ.ſe fuiſſe:multūq; ſermonē de te hitū eē:ĩpm cæ.nihil plāe de te q̄ſtū:niſi dictū qđ diceret te dixiſſe laudādū adoleſcētē:ornādū:tollēdū:ſe nõ eſſe cõmiſſuꝝ ut tolli poſſit:ex his bruti uerbis liq̄do apparet in:quē ſenſum accipiaꝭ illud tollēdū eſt.n.amphibolon.nā cū Cicero ſignificare uellet extollendum ſublimādū auguſtus ĩtellexit e medio remouendū atq; ꝑdēdū: Tollere.n.uerbū ē amphibolon:nam ſublimare ſignificat:& auferre de medio & in hoc ſecundo ſignificatu accipitur:cū tamē in primo dici uideaꝭ.

Tollendū amphibolon

M.AN. Aq̄lifero:ſignifero:aq̄lā ferēti.C.marius:ut Pli.tradit:prius ĩſtituit ut aq̄læ tm̄ in romāis ſignis eēnt:quū antea lupi: & minotauri:eq & apri fuiſſēt. Hircius:cõſul. Acie:pugna circa hodiū caſtra fortiter dimicaret. Pāſa:hircii collega ſagitta ſaucius bonõiæ ꝑiit. Orbata priuata. Exercitus:quos cõſules circa mutinā habuerāt. Cuſtoditus:ſub cuſtodia hĩtus.q.d.ꝑ ſuſpecto ĩ publico retētus. Ab ĩpo ĩterēptū:ob id credo ml̄tis ꝑſuaſū:qa cadēti cõſuli prius oĩum:ut Appiāus ait augu.affuit. A lepido receptū: idē Appiāus auctoꝛ ē ꝓdidiſſe quoſdā:Lepidū ſubito anto.acceſſu cõſternatū ad eius genua ꝓcubuiſſe:ſed plures:ĩ q bus ē Plut.affirmāt benigne anto.a lepido acceptū:ubi militū animos ĩ eū ĩclĩnatos uidit atq; ita caſtris inter ſe collatis.Numatio plāco ſupueniēte q & ĩpe ualidū ductabat exercitū breui cõtigiſſe ut tres &.xx.legiões & cū his.x.& amplius eq̄tū millia ĩ antõii poteſtatē uenerĩt. Cæteroſq; exercitus:q ſub Bruto caſſio & dolobella erāt. Cām uolūtatem:cõſiliū auctoritatē potius:& ſalutem ipſam. Ad ꝓtextum: ut mutatæ uoluntati cauſam aliq̄ ꝓtēderet. Quorūdā:ſenatorū. Calūniatus:calūnia ĩſectatus.Ornādū:nouis honoribus ſubleuandū. Tollendū:fraude aliqua perdēdum aut certe honoribus adēptis ĩ ordinē redigendū.

ne aut ſibi aut ueteranis par gr̄a referreꝭ. Et quo magis penitētiā prioris ſectę approbaret: nurſinos grādi pecunia & quā pēdere nequirēt mulctatos extorres oppido egit:quod mutinenſi acie interēptorum ciuiū tumulo publice extructo aſcripſerant pro libertate eos occubuiſſe.

De bello philippēſi & ĩperio eius Antonio dimiſſo.

INita cū Antonio & Lepido ſocietate philippenſe quoq; bellū q̄q̄ inualidus atq; æger duplici prælio tranſegit:quorū priore caſtris exutus uix ad Antonii cornu fuga euaſerat:nec ſucceſſū uictorię moderatus ē. Sed capite Bruti Romā miſſo ut ſtatuæ Cæſaris ſūmitteretur. In ſplendidiſſimū quēq; captiuū nõ ſine uerborū cõtumelia ſæuit. Vt qdē ſuppliciter cui ſepulturā ꝓcanti rn̄diſſe dicatur.iā iſtā ĩ uolucrū poteſtatē fore: Alios patrē & filiū pro uita rogātes ſortiri:uel dimicare iuſſiſſe: ut alterutri cõcedereꝭ ac ſpectaſſe utrumq; morientē cū patre qui ſe obtulerat occiſo:filius quoq; uolūtaria occubuiſſet nece. Qua-

PHI. Par gr̄a:ꝓmia cõgruētia. Prioris ſectæ: qñ opiates optiatiūq; ſectā ſecutus ē. Exorres extra terrā patra:eiectos. Virg.finibus extorris cõplexu auulſus lulii:dicti āt ſūt extorres ut etymologici interꝓtāꝭ q̄ſi extra terrā:ſicut exules extra ſolū Gellius:exul extoriſq; eſto. Pēdere:ſolueꝛ tractū ē a pecūia: q̂ antiq̄tus pendebaꝭ libralis.n.& dupõdius appēdebaꝭ aſſis.uñ æris grauis pena dicta.hĩc illđ.tū pēdeꝛ pœnas Oppido:nurſia: q̂ ciuitas a Virgi.frigida nūcupaꝭ & gracchi in cõtiõibus ſuis nurſinos appellaꝛ ſolebāt ſceleratos a Pli.ĩ q̄rta regiõe Italie collocaꝭ. Ciuiū.ſ.nurſinoꝝ. Publice extructo:nurſini publica ĩpēſa extruxeꝛt ſepulchrū ciuibꝰ ſuis: q ĩ ꝓlio mutinēſi ꝑierāt:& ꝓ epitaphio hāc ſnĩa; adſcripſerāt:q; ꝑ libertate tutēda occubuiſſet. Inita ſocietate:antõius lepidus & augu.cõueneꝛt ĩ ĩſulā quā facit lauius fluuius bononiēſis:quā nos ob id ĩpm cū paꝝ deuia ſit olĩ ſtudioſe ĩſpexius.ibi nõ ſolū ſcelerata colloq̄a ĩter ſe hĩta ſunt ꝑ triduū:ueꝝ & facta ſceleratiora extiterūt.hic ꝓſcriptio illa nepharia:hic cõmutatio cediū ĩfanda cõfecta ē.hic in primis Cicero ꝓſcriptus quē augu.ob reuerētiā patrē appellare ſolebat exiſtimāt hiſtorici nihil unq̄ crudelius aut tetrius fuiſſe factitatū

Exorres

Nurſini

Proſcriptio ĩ inſula lauini

iſta ꝓſcriptiõe triũuirali.in q̃ homicidia hoĩcidiis ꝑmutata ſũt. Philippẽſe:qđ aduerſus brutũ & caſſiũ geſtũ eſt. Caſtris exutus:auguſtus ab artorio medico admõitus ꝑ ſomniũ noctis antecedẽtis nõ cõtinuit ſe caſtris:quãuis ĩplicitus graui morbo abſtinere ꝑlio ſtatuiſſet:ſed ĩ aciẽ in lectica ꝑlatus ẽ:accidit itaqꝫ ut eo die caſtra eius a bruto caperẽt:creditũqꝫ ẽ auguſtũ occiſũ fuiſſe ꝑꝑea qđ lecticã ĩpius licet uacuã brutiani milites pilis gladiiſqꝫ ꝑforarũt:& laceratã abſtraxerũt.auctores Plutar.& lactãtius. Ad antõii cornu:accidit ĩ eo ꝑlio ut auguſtus ſupareť a.M.bruto cũ ſuo cornu qđ erat ſiniſtrũ: & ecõtrario.M.antõius ſuparet in dextro.Qu.caſſiũ:q̃ res ĩn ꝑnitiẽ duxit aduerſarios.nã caſſius uictus brutũ quoqꝫ uictũ eẽ credẽs iugulãdũ ſe ꝓbuit pyndaro liberto.altero ꝑlio uictus.M.brutus ſtratonẽ rhethoricæ diſcipliæ ꝑitũ apud ſe cõſtituit:ac enſem nudũ ambabus mãibus ſup capulo erigẽs cuſpidi incubuit uitãqꝫ finiuit: alii dĩt ſtratonẽ bruti ꝓcibus uictũ ſubieciſſe illi enſẽ oculis aliorſũ ĩflexis brutũ ĩpetu toto pectore ſe ĩmiſiſſe. More romano acies diducta ĩ duo cornua extẽdebať:& ut auctor ẽ uegetius i.ii.eqtes locabãť ĩ cornibus:& ut ſcribit Heliãus ĩ tacticis:fit phalãgis circũuẽtio:cũ cornu utrũqꝫ explicatũ cõplectiť aduerſarios:& q ſuo cornu ſuꝑat aduerſariũ nõ ꝑꝑea idẽ uictor ẽ ĩ altero quoqꝫ cornu.põt.n.fieri ut altero cornu uicamus: altero uicamur. Nec ſucceſſum:fœlicitatẽ ꝓſꝑitatẽqꝫ. Victoriæ:ſuapte natura uictoria ẽ ĩſolẽtiſſima adeo ut difficiliũ ſit uictori ſeruare tẽpamẽtũ:ſed ĩ bellis ciuilibus ĩſolẽtior:q̃ ut ait.M.Tullius ẽt ſi ad meliores uẽit tamẽ eos ipſos ferociores ĩpotẽtioreſqꝫ reddit ut ẽt ſi natura tales nõ eẽnt:neceſſitate eẽ cogãť. Augu.ſicut ĩmatura ætate fuit mitis prĩceps:ita ĩ iuuẽta truculẽtus ut ĩqt Sene. In uolucꝝ ꝑtãte:ſepultura dr̃ eẽ ĩ ꝑtãte auiũ:qñ aues facultatẽ hẽnt cadauer relictũ diſcerpẽdi & recõdẽdi ĩtra uẽtrẽ:tãq̃ ĩtra ſepulchꝝ:talis fuit ſepultura curiõis:de quo ſic ſcri.Luca.en nobile corpꝰ paſcit aues nullo cõtẽtus curio buſto apđ Virg.alitibꝰ lĩqre feris.apđ libos uultures erãt ꝓ ſepulchro:ſicut apđ hircãos cães ob id dci ſepulchrales.Silius ĩ.xiiii.pũicoꝝ:telleř(ut ꝓhibẽt)is mos ãtiquꝰ ĩ͠ba exaia obſcẽus cõſũit corpa uulť. Sortiri:ut ſors decerneret:an pr̃i an filio uita eẽt ĩdulgẽda. Volũtaria nece:uultrõeus morti ſe obtulerat filiꝰ:cũ pr̃i occiſo ſupſtes eẽ noluiť M.AN. Veterãis:quoꝝ opa fuerat ab initio uſus. Par gr̃a:dignũ ꝓmiũ. Pniam:aĩ mutationẽ. Secťæ:prioris ſniæ.ſtudii uolũtatis. Nurſinos:q altiſſimos umbriæ mõtes ĩcolũt. Extorres: in exiliũ egit. Interẽptoꝝ:Nurſinoꝝ q bello mutinẽſi pierãt. Pro libertate:quũ publicã libertatẽ tuerenť. Societate:fœdere qđ ĩ labini flu.ĩſula haud lõge a mutĩa ẽ ictũ:ubi triduo cõmorati ad.ccc.ſẽatores:& duo milia eqſtris ordĩs ꝓſcripſere. Inualidus:Pli.fuga & triduo ĩ palude latebræ ægroti. Valerius ait in aciẽ deſcẽdiſſe medici ĩ ſomnio monitũ. Appiãus ob id ipſum nõ habuiſſe ſcribit ut Auguſtus ipſe ĩ ſuis cõmẽtariis ſcripſit. Duplici ꝑlio:priore Auguſtus a bruto caſtris exutus eſt: Caſſius altero cornu ab antõio fugatus ſibi mortẽ cõſciuit:altero ꝑlio brutus & ipe caſtris ſpoliatus ferro ĩcubuit:Liuius:appiãus:& Plutar.ĩ bruto auctores. In uoluchꝝ ꝑtãte:q̃ te diſerptũ ſuis cõdere poterũt corporibus. Pro uita rogãtes ſortiri:ut alteri ſorte parcereť. Vel dimicare.q.d.nõ id mõ nõ cõceſſit:ſed coegit ẽt ĩter ſe dimicare:Egnatios pr̃em filiũ telis cõcurriſſe mutuiſqꝫ ſe cõfeciſſe uulneribus appianus ꝓdidit:ſed ultro id eos nõ cuiuſq̃ impio feciſſe.

mors caſſii & bruti

Cornua aciei

Victoria inſolens

Sepulchrũ eſſe in uolucrũ poteſtate qđ.

Vultures canes ſepulchrales

re cæteri & in his.M.Fauonius ille Catõis emulus: quũ cathenati ꝓducerentur ĩperatore Antonio honorifice ſalutato:hunc fœdiſſimo conuitio corã proſciderũt. Partitis poſt uictoriã officiis quũ Antonius oriẽtẽ ordinãdum:ipſe ueteranos in Italiã reducẽdos & municipalibus agris collocandos recepiſſet:neqꝫ ueteranoꝝ:neqꝫ prioꝝ gratiã tenuit. Alteris pelli ſe:alterius nõ ꝓ ſe meritoꝝ tractari querẽtibus.

De bello peruſino.

QVo tpe L. Antoniũ fiducia conſulatus quem gerebat:ac fraternæ potẽtiæ res nouas moliẽtẽ cõfugere Peruſiam coegit:& ad deditionẽ fame ꝯpulit: nõ tamen ſine magnis & ante bellum & in bello diſcrimini-

Fauonius emulus catonis

PHI. Fauõius:Marcus fauõius.M.catõis imitator nõ doctria magis q̃ ĩſano ferme affectu philoſaphabať.hic cũ olĩ Põpe.gl'iabũdus dixiſſet:cũ Italiã pede pulſauero ſcatebũt pedeſtres eqſtreſqꝫ copiæ dixit ĩſtãte iã cæſ.nunc terrã pede pulſa: ut ita q̃s ꝓmiſerat copias cõuocaret.Idẽ olĩ ædilis mũeribꝰ obeũdis ꝓfecit catonẽ.Idẽ bruti caſſiiqꝫ familiariſſimus eos aliqñ inter ſe diſſedẽtes recõciliauit q poſt ꝓfligatũ brutũ uẽit ĩ auguſti ꝑtãtẽ. Emulus: emulatõ dupliciter dr̃ ut & ĩ laude & in uitio hoc fit. nã & imitatio uirtutis emulatio dr̃ uñ emulus ut ĩ hoc loco laudabile nom eſt:& emulatio ẽ ægritudo ſi eo qđ q̃s cõcupierit alius potiať ipe careat auctor.Ci.ĩ.iiii.tuſculana. Hũc:auguſtũ. Proſciderũt:ꝓbroſis cõtumeliis ĩceſſerũt ĩfamauer̃t. lacerauer̃t.Itidẽ Pli.hic ẽ mãura catulli ueronẽſis carminibꝰ ꝓſciſſus.Idẽ alibi auꝝ ꝓſciſſũ ſcribit cõuiciis ab optimis q̃buſqꝫ. Mũicipalibꝰ agris:ueterãis poſt emerita ſtipẽdia agri aſſignabãť:Inde apđ lucanũ ait cæ.q̃ rura dabũť q̃ nr̃ ueteranus aret.q̃ mœnia feſſis?Igiť auguſtus cõfecto bello philipẽſi.romã deportatus ẽ grauiſſima ĩplicitus ualitudĩe ita ut pæne uicturus ſpareť:& ob hãc ualitudinẽ ſibi aſũpſit hoc onus utpote leuius:ut militibꝰ agros domoſqꝫ aſſignaret ĩ italia mũicipatĩ:hoc ẽ ĩ agris mũicipalibꝰ:antõi.uero ad natiões trãſmarĩas deflexit iter ad cogẽda ſtipẽdia q̃ militibꝰ ſolueret pollicitus.n.erat ſingl'is militibꝰ q̃nqꝫ milia drachmoꝝ.uñ illi opus erat pecunia

Emulatio

grādi. Veteranoꝝ:auctor ē Appiāus auguſtū cū ueterāos p colōias diſtribuere.agroſq; illis aſſignare nite reť magna ſolicitudīe fuiſſe diſtrictū:cū illi urbes ſibi policitas tāq̄ belli ꝑmia repoſcerēt:& agroꝝ ꝑcia eſ-flagitarēt.uñ īdignitas & īſolētia militaris ī īpatorē exorta ē:cū paſſim rapēt uexarētq; finitios. Neq; priorū.ſ.poſſeſſoꝝ i bōis codicibus legiť poſſeſſoꝝ:& ſignificāť illi q agros dñii iure poſſidebāt. Alterius pelli ſe:cōſeq̄rebāť priores quoq; poſſeſſores:q agris ſuis exturbarēť:tūc quoq; Virg.agro ſuo mātuāo ſpolia-tus ē:coactuſq; cedeř ario cēturiōi:a quo Paulū abſuit qn īterficereť. Alteris:ueterāi cōq̄rebāť:q nō ꝑmia ſibi ꝑmiſſa exhiberēť:neq; tractarēť ab augu.ꝑut ex meritis ſe tractari debere ſpabāt qbus de rebus mlta ſcribit Appiāus li.v. Luciū anto.Lucius anto.frater.M.antōii iflāmāte fuluia.M.antōii cōiuge ad bellū capeſſēdū aduerſus augu.cū poſſeſſores quoq; ex ꝑpriis agris expulſi ad ipm cōcurrerēt opē offerētes:cūq; ipſe id tpis cōſul foret:fiducia tātaꝝ reꝝ rebellauit cōtra auguſtū receptis i ptes pplis:quoꝝ agri ueterāis aſ-ſignati fuerāt.& cū a pplo īpator eēt appellatus puſiā ſe cōtulit:q̄ cæſ.ullo foſſaq; ꝑcīxit muꝝ erexit:turres ligneas mille & qngētas nūero cōſtituit.uñ factū ē ut fames ītrīſecus pugnaret atrociter: cogeretq; luciū anto.ad deditionē faciēdā.puſinis quoq; ſe dedētibus cæ.idulſit.ſed accidit caſus miſerādus:nā cū ceſtius cognomēto macedōicus domū ꝑpriā icēdens ſe ſuaq; inieciſſet igni.flāma uētis flātibus excitata totā urbē corripuit:ſicq; momēto tpis puſia tota cōſumpta ē excepto uulcāi tēplo.puſiā caput oli ethruriæ fuiſſe teſtis ē Liuius ī.x.de hoc puſino bello ſic ſcribit Florus.Alteꝝ bellū cōcitauit agroꝝ diuiſio.quos cæſar ueterāis ī caſtris ꝑciū militiæ pſoluebat ſemper.L.antonii peſſimū īgeniū fuluia gladio cīcta uirilis militiæ uxor agitabat.hunc cæſar compulit ad extrema deditionis turpi & nihil non experta fame .

L.Antonius cōtra auguſtum

Peruſia icēdio cōſumpta

M.AN. Cæteri alii ad ſuppliciū ꝑducti. Ille cato.æmulus:erat fauōius:ut Plu.ſcribit cato.nō ſolū æmulus: ſed aīcus ēt q̄lis apollodorus phalereis dř ſocratis fuiſſe. Proſcidert:ꝑbris & cōuicio lacerarūt. Mūicipalibꝰ agris.i.mūicipioꝝ agros:appiāus auctor ē.x.&.viii.opulētiſſimaꝝ urbiū italiæ agꝝ ab ant.augu.& lepido ī triūuiratu ī eūdo militibꝰ deſtiatū. Veterāoꝝ q i agris locādi erāt. Poſſeſſoꝝ:q agroꝝ poſſeſſōe erāt pellēdi.L.A. M.A.triūuiri frātrē:pōt cæ.īteritū ita accidit ut uno tpe.M.A.cōſul eēt Ca.alter frater:ꝑtor.L.q.iii.erat tri.ple.ſed is.L.ſub id tps quo ad puſiā ē bellatū cōſul erat. Res nouas:nouos reꝝ motus ſed belli ipius cōſilia:& euētꝰ Appia.abūde explicat. Fāe cōpulit:Luca.is cæ.puſia fāes. Añ bellū puſinū.ſ.

bus.Nā quū ſpectaculo ludoꝝ gregariū militē.ī.xiiii.ordinibꝰ ſedētē excitari p apparitorē iuſſiſſet:rumore ab obtrectatoribus dilato quaſi eundē mox diſcruciatū necaſſet:minimū abfuit:qn periret cōcurſu & īdignatiōe turbæ militaris ſaluti fuit:quod q deſiderabať:repēte cōparuit incolūis ac ſine iniuria.Circa Peruſinū āt murū ſacrificās pœnę interremptus eſt a manu gladiatorum quæ oppido eruperat.

De pœna inflicta captiuis in bello peruſino.

PErūſia capta ī plurimos animaduertit:orare ueniā uel excuſare ſe conātibꝰ una uoce occurrēs moriēdū eē.ſcribūt q̄dā trecētos ex dditiciis electos utriuſq; ordīs ad arā diuo Iulio extructā idibus martiis hoſtiaꝝ

PHI. Gregariū ī.xiiii.ſedentē oli ī ludis theatralibꝰ miles q̄dā gregarius.i.uilis & ignoblis ꝑceſ-ſit ſeſſū ī ordīes eq̄ſtres q nūero xiiii.ſūt q̄ ex re ut iq̄t Appia.pplſ turbatus ē iubēte cæ.illū exurgere milites irati excedētē theatro cōmilitonē reuocauert:ita rati ſe cōcitař poſſe ad rixā eos quoq; q id nō iſpexerāt:nā ueluti redeūtē ex carcere duci ad ſuppliciū ꝑdidert.abnuētē deīde illū & ut res geſta erat enarrātē arguebāt:ac ueluti cōia cōmoda ꝑtēdētē icrepabāt Pli.iter iſortūia augu.nūerat curā puſinæ cōtētiōis. Excitari:rēoueri de eq̄ſtribus gradibus.

Gregarius

Per apparitorē:miſtrūapparere.n.ē ꝑſto eē ad obſeq̄ uñ & apparitores cōſtat eē noiatos auctor Serui. Quin ēt apparitura dř ipſū miſteriū:ſcribit trāq̄llus ī libro de grāmaticis orbiliū appariturā feciſſe magřatibus: cū ſignificař uellet eū fuiſſe apparitorē miſtrūq; magřatuū.

apparere quid

apparitores

apparitura

Dilato.diuulgato. Quī pīret.ſ.augu. Cōparuit:apparuit uiſus ē ille gregarius miles. A māu: a multitudīe. Oppido:puſia. Aīaduertit:pūiuit. Moriēdū eē:hæc erat illa uox q̄ occurrebat ueniā orātibus. Ex dediticiis:dediticii dnř q ſe dedūt ī uictoris ptātē.formula deditiōis talis erat:q̄lē deſcribit Liu.ī deditione collatiæ: ita.n.Rex interrogauit. Eſtis ne uos legati oratoreſq; miſſi a populo collatīo:ut uos pplmq; collatinū dederitis?ſumus: ē ne populus collatius ī ſua ptāte?ē:deditis ne uos pplmq; collatinū urbē agros aquā termīos:delubra:utēſilia.diuina:hūanaq; oīa ī meā ppiīq; romāi ditionē?didimus.Et ego recipio.Scribūt iuriſcō.libertios quoſdā dictos eē dedititios:quoꝝ peſſima erat cōditio.Scribit ap.auguſtū.

Dediticii

Formula deditionis

Libertini dediticii

Fiſci Fiſcinæ Fiſcellæ Fiſcus principis Res fiſcales Egregiũ de liene & fiſco Sextus põpeius neptũi filius Sicilia cella pẽuaria ro.

ſẽatores puſinos cuſtodiri iuſiſſet q̃ nõ mlto poſt iterfecti fuerũt lucio emilio excepto. Idibus martiis tãq̃ ad parẽtalia celebrãda cũ eo die cæ.i ſenatu itereptus fuiſſet. Cõſulto:de iduſtria & ex aĩ ſñia. Detegerẽt: apient & demõſtrẽt. Cõfiſcatis:fiſco adiudicatis:fiſci fiſciæ & fiſcellæ auctor aſcõio ſũt nũmorum receptacula ad maioris ſũmæ pecunias capiẽdas q̃ marſupia.uñ qa maior ſũma ẽ pecũiæ publicæ q̃ priuatæ dr̃ fiſcus pecũia publica.uñ & cõfiſcare & res fiſcales dici ſolẽt. Obſeruauius ex curioſa lectiõe fiſcũ ꝓprie dici pricipis:ærariũ uero publicũ ppl'icq; ro.qđ euidẽter oñdit illđ plinianũ ex panegyrico ad traianũ:at fortaſſe nõ eadẽ ſeueritate fiſcũ q̃ erariũ cohibẽs.imo tãto maior:q̃to plus tibi licet de tuo q̃ de publico credis. Qui etiã:iuriſcõſulti titulo ne qd i loco publico fiat:hoc idẽ declarãt his uerbis res fiſcales q̃ſi ꝓpriæ & priuatæ pricipis ſũt.In hãc ſñiam ẽ illđ ſatyrici poetæ.res fiſci ẽ ubicũq; natat.ſigñare.n.uoluit pricipis eẽ oĩa i mari ꝑcioſa.titulus ẽ apđ iurecõſultos de iure fiſci:a qbus alibi dictũ ẽ debitores fiſci itẽq; reipublicæ uectigalia cõducere ꝓhibẽt.ſcitu dignũ ẽ & mẽoratu dictũ illđ traiani ĩpatoris:q correptus ab uxore plotia q calũniis ſuorum pcuratorum puiciæ diuexaret deteſtari cœpit ĩprobas exactiões uſurpãs uerbũ hoc memorabile:qđ i ꝑcordiis oĩum pricipũ peitiſſimis deberet eẽ recõditũ:nã q̃dã egregia ſilitudie fiſcũ uocabat lienẽ ſicut.n.creſcẽte i corpibus nr̃is liene artus reliq tabeſcũt:ita turgẽte pricipis fiſco reliq̃ ciuitatis mẽbra maceſcũt & egrotãt.uis ut corpus ualidũ ſit effice liẽ ĩtumeſcat.uis o priceps ut mẽbra tua hoc ẽ ciues tui bñ ualeãt:noli fiſcũ hẽre tumẽtẽ. Bellũ ſiculũ:qđ aduerſus ſextũ põp.magni põp.filiũ geſtũ ẽ q ut iqt luc.polluit æquoreos ſiculꝰ pirata triũphos. Traxit:i lõgũ ꝓtulit. Naufragio amiſerat:ſextꝰ põp.adeo mari ac neptũo cõſcidebat:ut ſe neptũi filiũ uocitari pmitteret.ratus nõ ſine dei auxilio ætatis tpe bis cæ.naufragio obrũptos.ferũt ob hæc gl'iabũdũ ĩptoria paludam̃ta ex purpureo color dẽutaſſe i ceruleũ colorẽ:ob neptunũ.ſ. cærulei maris ꝑſidẽ.auctor appia.i.v.Pli.quoq; i.vii.& Soli.i polyhiſtore iter augu.aduerſa naufragia ſicula

M.AN. Gregariũ militẽ:ignobilẽ: & q nullũ ducebat ordinẽ. Excitari.ſubmoueri. Per ap(recẽſẽt.) paritorẽ:p miſtrũ ſiue littorẽ. Rũore:phama. Mox diſcrutiatũ:cruciatibꝰ affectũ. Cõcurſu & ĩdignatiõe appia.tũultuatũ oĩno aliqd ſed ita ut Trãqllus ait a militibꝰ ſeuitũ negat. In pl'imos:i puſinũ dũtaxat ſenatũ poſt receptã urbẽ ſæuitũ appia.ſcri.cui Li.auctoritas aſtipulat. Vna uoce:ſola denũciatiõe. Vtriuſq; ordis:ſẽatorii & eq̃ſtris. Idibꝰ martiis:quo die.C.cæ.fuerat i ſẽatu occiſus. Facultate:materia occaſiõe. Bellũ ſiculũ:i ſext.põp.filiũ. Tẽpeſtatibꝰ:Pli.naufragia ſicula:appia.priorẽ ait claſſẽ amiſſã quũ ab rauẽna tarẽtũ a cornificio duceret rurſus p noctẽ:alterã circa meſſanã tẽpeſtate pœne abſũptã:ſ; aliis atq; aliis naufragiis ab hoſte factis ita elatꝰ ẽ põp.ut ſe neptũi filiũ appellari ſit paſſꝰ atq; ut idẽ auctor ꝓdidit cæruleũ ſũpſerit paludamentum.

more mactatos. Extitert q traderẽt cõſulto eũ ad arma iſſe: ut occulti aduerſarii & quos metꝰ magis q̃ uolũtas ɔtineret facultate. L. Antonii ducis ꝑbita detegerẽtur deuictiſq; his & confiſcatis promiſſa ueteranis præmia ſoluerentur.

De bello ſiculo & aliis geſtis eius.

BEllũ ſiculum inchoauit ĩprimis: ſed diu traxit iter miſſum ſæpius : mõ reparãdarum claſſium cauſa: quas tẽpeſtatibꝰ duplici naufragio:& qdẽ p æſtatẽ amiſerat:modo pace facta flagitante populo ob ĩterclũſos comeatus:faméq; ĩgraueſcẽtẽ:donec nauibꝰ ex integro fabricatis:ac.xx.ſeruorum milibus mãumiſſis: & ad remum datis portũ Iuliũ apđ baias ĩmiſſo in lucrinum & auernũ mari lacũ effecit. In quo quũ tota hyeme copias exercuiſſet:Põpe. iter milas & naulocũ ſupauit. ſub horã pugnæ tã arcto repẽte ſõno deuictus. ut ad dãdũ ſignũ ab amicis excitaret.

Modus exercendi remiges

PHI. Cõmeatus:cũ ſextus põpe.ſiciliã obtineret:q̃. Cato cellã pẽuariã reip.nutricẽ plebis ro.nominauit: cũq; pœne mari dõinaretur:iterclũſi erãt cõmeatus hoc ẽ cibaria & annõa rei frumẽtariæ: adeo ut ppl's ro.fame laboraret & ob id pacẽ fieri depoſceret.Cuius rei ita mẽinit Paulus oroſius li.vi.ſextus Põp.poſtq̃ ſe i ſcriptorũ nũerum relatũ cõperit:cõuerſus i latrocinia oẽm orã Italiæ cedibus rapiniſq; uaſtauit ſicilia ꝑrepta cõmeatibuſq; ĩpeditis ro.fame affecit: moxq; cũ eo pacẽ triũuiri.i lepidꝰ cæſ.antõiuſq; fecert.

Ad remũ datis: ut remigare & remos tractar cõdiſcerẽt.mos fuit Roma.ut i penuria militũ ſeruitia armarẽt:ſicuti põt cladẽ cãnẽſẽ ſeruorum delectus hitus ẽ.Et itidẽ núc auguſtus mãumiſſit.xx.milia ſeruorum:eoſq; exercuit i nautica diſciplia ut ꝓ claſſiariis uteret Pli.i.vii.de augu.ĩfortũiis:ſeruitiorum delectus iuuẽtutis pẽuria.ſcribit Polybius lib.i.p hũc modũ i prio pũico bello exerceri ſolitos nauticos hoĩes ad remigiũ:ſubſelliis iqt i arena p ordinẽ diſpoſitis remiges iſidẽtes ad uocẽ ꝑcipiẽtis:q i medio eorum erat.oẽs una ꝓtendere brachia ac reducere: remoſq; p arenã mouer pariter edocebant.ad illius uocẽ ſimul oẽs icipiebãt ſimul deſinebãt: p hũc modũ nauigãdi artẽ i primis ediſcebãt. Portũ Iuliũ: Virg.i.ii.Georgicorum in laudem Auguſti cæſaris ſi celebrat hunc portũ Iuliũ. An me mortẽ portus lucrinoq; addita clauſtra:atq; ĩdignatũ magnis ſtridoribus æquor. Iulia qua põto lõge ſonat unda refuſo:Tyrrhenuſq; fretis ĩmittit æſtus auernis.Seruius ſentire uidet Iuliũ portũ opus fuiſſe Iulii Cæſaris dictatoris:ſed male. In lucrinũ & auernum lacũ.In campania iuxta portus baiarum ſunt duo lacus Lucrinus.ſ.& Auernus. Auctor Plinius in.iii.& Strabo in.v.Geographiæ ſic inquit

Portus Iulius Error ſeruii

cõtiguus Baiias Lucrius ꝑadeſt ſinus:ĩtra quẽ auernus ẽ.De utroq; Martialis. Dũmõ Lucrío mõ ſe pmittit Lucretius
auerno.auernũ dici q̃ſi aornõ.i.auibus ĩ acceſſũ teſtes ſunt Maro & Lucre.augu.ductis hic ĩde duobus bra Auernus
chiis ĩmoſſoq; mari Iuliũ portũ fecit. Mylas & naulochũ:oppida ſiciliæ:Geographi Mylas celebrãt.ſcribũt Myle op.
q; Sene.ĩ.iiii.q̃ſtionũ.& Pli.ĩ.ii.circa mylas & meſſanã ĩ ſicilia fimo ſimilia ĩ litus expui purgaméta:uñ fabu Stabula ſo
la ẽ exorta illic ſtabulare ſolis boues de naulocho méinit Silius ĩ.xiiii.pũicoꝝ illo uerſu. Nõ herbeſos ĩers lis
nõ naulocha pigra picli ſederũt.Naulochĩ mẽtio nulla fit qđ eqdẽ aĩaduerterĩ neq; a Ptolemæo neq; a Pli. Naulochũ
neq; a Strabõe hiſtorici tradũt ĩter mylas & liparas Põpeiũ ab augu.fuiſſe ꝓfligatũ. Sub horã pugnæ:hæc op.
pticula ſub:qñ tp̃s ſignat iũgit accuſatiuo & ponit ꝓ per:ut Virg.ait ſub lucẽ exportãt calathis:& alibi ſub Sub horã
noctẽ cura recluſat:ꝓ p lucẽ p noctẽ:ita ĩ hoc loco ſub horã.cõſimiliter apud hiſtoricos crebro repies:ſub
idẽ tp̃s. Arcto ſõno:ꝓfundo.talis.n.arcta & cõplectit artus dormiẽtis. Antõio:marco antõio auguſti ini
mico. Ne rectis oculis:ſed cõniuẽtibus & dormitãtibus. Supmũ cœlũ:ſũmũ altũ:dr̃ ſupmus iuppiter:ſu Supmum
pmũ cœlũ:ſupma mulcta & ꝓ maximis accipiũt. A marco agrippa:ſcribit Liuius claſſẽ cui perat agrippa
fuiſſe uictricẽ aduerſus ſextũ Põpeiũ cũ altera:quã cæſ.duxerat deleta fuiſſet:& ut auctor ẽ appiãus:agrip-
pa fortiter ĩcũbẽs nullo labore ĩtermiſſo potiſſima fuit cã adipiſcẽdæ uictoriæ de agrippa mox nõ pauca.
Et inuito neptũo:tanq̃ neptunus faueret ſexto Põpeio perinde ac filio:ſibi uero obeſſet pinde ae priuigno.
M.AN. Ob ĩterclufos cõmeatus:Pli.de eiuſdẽ auguſti ĩcõmodis:fames ĩqt ſitiſq; Italiæ:appi.ĩſtãte pplo
ob ĩgẽtẽ famẽ naues reparare pgit.xx.ſeruoꝝ milibus mãumiſſis:libertate dõatis:Pli.ſeruitioꝝ delectũ iter
augu.ĩfœlicitates repõit:ſed appia.copioſus oẽm delectus rõnẽ explicat:ad id quoq; forte referri poſſet &
illđ lucãi:Leucas & ardẽti ſeruilia bella ſub ethna:q̃q̃ hoſtis quoq; nauales turmas ex eo genere hoĩum ma
gna ex pte expleuit. Portũ Iuliũ:Iu.de baião portu. Tãdẽ ĩtrat poſitas ĩcluſa p æquora moles. Ver.lucrío-
q; addita clauſtra. Atq; ĩdignatũ magnis clamoribus æquor:iulia q̃ põto lõge ſonat unda refuſo. Immiſ-
ſo ĩ lucrium & auernũ mari:Stra.auctor ẽ lucrinũ portũ auerno ſinui eẽ ptẽtũ. Mylas ſiciliæ oppidũ litto
rale:Pli.circa meſſanã ĩqt & mylas:Ptolemæus & ip̃e nõ ꝓcul meſſanæ ĩ occidua ſiciliæ ora mylas poſuit:
Polibyus circa mylas ait cartha:prío bello pũico a.C.Duellio nauali plio uictos:appia.myle ĩqt:& artẽiſiũ
parua oppida ubi dñr fuiſſe boues ſolis & ulyxis ſomniũ. Naulochũ:appia.aliter appellat.Ex mylis ĩquit
nauicularias:& peloridã:& maritĩa oĩa pompeii pſidia tenebant. Antonio:triũuiro.

unde pbitã Antõio materiã putẽ exprobandi ne rectis qdẽ oculis eũ aſpicere potuiſſe ĩſtructã aciẽ. Veꝝ ſupremũ cœlũ intuẽtẽ ſtupidum cubuiſſe:nec prius ſurrexiſſe: ac militibus in cõſpectum ueniſſe:q̃ a.M.Agrippa fangatæ ſint naues hoſtiũ. Alii dictũ factũq; eius criminãtur:q̃ſi claſſibus tẽpeſtate pditis exclamauerit: & inuito neptũo uictoriã ſe adeptuꝝ. Ac die circẽſiũ ꝓximo ſolẽni põpę ſimulachꝝ dei detraxit: nec temere plura ac maiora picula ullo alio bello adiit:Traiecto in Siciliã exercitu quũ partẽ reliquam co-

PHI. Circẽſiũ:ludoꝝ de qbꝰ ĩ Iulio cæ.dictũ eſt copioſiſſime.
Simulachꝝ dei imaginẽ neptuni tanq̃ inimici: nã ĩ põpa circẽſi ſimulachra deoꝝ ferebãtur: q̃ q portabãt baiuli ſimulachroꝝ ſacroꝝ dicũtur. Iuli.Fir.ĩ.iiii.Mercurius cũ uenerẽ faciet ſimulacrorũ ſacroꝝ baiulos. Baiuli ſimulacroꝝ
Cõtinẽti:ex italia.ſcribit apuleius ĩ coſmographia pleroſq; auctores orbẽ terraꝝ ita diuiſiſſe: ptem eius inſulas:ptem continentẽ uocari. Vulgus continẽtẽ terrã firmã appel-

lat:ꝓdidit Vlpianus.Continentes ꝓuincias accipi debere eas:quæ Italiæ coniunctæ ſunt: utputa galliam. Continẽs
Egerrime:cum maxima difficultate. Præter:iuxta. Locros:locri multiplices ſunt:alii in græcia cogno Cõtinẽtes
minati ozole a malo odore:alii opontii:boetiis finitimi q & eipicmidii dcĩ ſunt & ĩ Italia epizephririi co- prouinciæ
gnominati a zephyrio promõtorio cui ĩminẽt:de quibus maro.illic neritii poſuerũt mœnia loci: auctor ẽ Locri mul
Pli.a locris incipe Italiæ frontẽ quæ magna græcia appellata ẽ:de his nũc loquit. Rhegiũ:oppidũ ĩ mar- tiplices
gĩe Italiæ collocatũ.cui græci nomẽ dedere a fractura:q̃ auulſa ẽ ſicilia ab italia.ῥῆγνυμι græce rũpo dr̃ la
tĩe:ĩde ragades & ragadia fiſſuræ ſunt & rimæ ĩter ſedis uitia annũeratæ.quoꝝ crebra mẽtio ẽ apud Pli. Ragades
Auicẽna nõ ſolũ ĩ ano ſed ĩ mẽtula naſci ragadias ꝓdidit. Biremibus:biremẽ erithrei primi fecerũt. Ter Ragadia
rã legẽtibus:uerbũ accõmodatũ nauigãtibus:Vir.littoraq; epiri legimus. Deuios tramites: deuiũ decĩus Deuium
qđ eſt extra uiã remotũ.ĩde oratius deuiũ ſcortũ appellat.a Cicerõe ppl̃i noĩant deuii q ſunt extra uiã mi-
litarẽ collocati.Similiter deuii tramites dñr ſemitæ extra uiã. Patrẽ.ſ.Pauli domini ſui. Poſt põpeii fu- mors ſexti
gã:ſextus põpeius pditis rebus ꝓfugit ãnulis ĩ mare ꝓiectis aſiã uelis petebat fugiturus ad antõiũ tanq̃ ad pompeii
eũ.cuius mr̃em ip̃e ſeruaſſet ĩcolumẽ:uero ĩ manus hoſtiũ & catenas cũ ueniſſet a Titio ĩterficit ĩ ciuitate
mileto:q̃ caput ẽ ioniæ. Aſiaticæ collegaꝝ:tres erãt ĩ triũuiratu collegæ auguſtus antõius & lepidus. Su
pbiẽtẽ.M.lepidus ĩpator affectus maximaꝝ copiaꝝ ſiciliã occupare tẽptauit:& excludere auguſtũ:cũ an-
guſtias locoꝝ oẽs occupaſſet augu.de lepido cõq̃ſtus apđ amicos ĩgreſſus ẽ lepidi caſtra exceptuſq; ſaluta-
tiõe militari & q̃uis telo pcuſſus foret tñ potitus ẽ reꝝ:lepidus a ſuis deſtitutus ex ſũmoq; faſtigio ĩ imũ p
cipitatus ad gẽua Aug.cæ.ꝓcũbere uolẽs ꝓhibitꝰ ẽ.xx.appia.dicit fuiſſe duas &.xx.legiões. Circeos relega Circei
uit:circei quõdã ĩſula ĩmẽſo qdẽ mari circũdata:ſi credit homero: ubi latiũ antiquũ termĩabat.Strabo in

y.poſt antiũ iqt circeũ é ſtadiis.cc.diſtãs &.lxxxx.mõs mari & paludibus iſtar hẽns iſulæ:hẽt caſtellũ & circes ſacellũ:& mineruæ arã.Maro i.vii.ꝓxĩa circeæ radũť littora terræ.Diues i acceſſos ubi ſolis filia lucos: aſſiduo reſonat cautu.De iſula circeioꝝ ſcribit nõ pauca Pli.nr̃ i.iii.male focilatã male roboratã:maleq́ firmatã ſcribit Plut.i anto.iter ıp̃m & augu.quotidianas fuiſſe pœne ſimultates:& quotidianas feræ recõciliatiões:mœcenas & nerua coceius ſoliti erãt auerſos cõponere amicos:ut iqt oratius in prĩo ſermonũ.Teſtamẽtũ de cleopatra Titus & plãcus uiri cõſulares ab antõio ad cæſarẽ cõfugerũt: & antõii teſtamẽtũ quod apud ueſtales erat edocuerũt qđ teſtamentũ cũ cæſar peteret reddere id qdem uirgĩes ueſtales noluerunt: ſed facultatẽ fecerunt ut p ſeipſum aſſumeret.cæſar frequẽti ſenatu multa ex hoc teſtamẽto legit: quæ per abſorde & paꝝ ciuiliter ſcripta uidebanť:ſolitus erat antõius ſuos & cleopatræ filios reges regũ noiare:& cũ ex illa uno partu geminos ſuſcepiſſet:maſculo cognomẽtũ ſolis:fœminæ cognomentũ lunæ adiunxit.

Sol luna noĩa filiorum

M.AN. Die circẽſiũ:quũ circẽſis põpa & thẽſa duceret. Siulachꝝ dei:neptũni:qđ iter cæteras deoꝝ imagĩes ferebať:Diõy.totius põpæ rõnẽ exeqť. Cõtinẽti:ex Italiæ ora q̇ cõtinẽs ẽ. Locros:iter zephyꝝ & ſcylacẹũ ꝓmõtoria i extrẽo Italiæ cornu. Rhegiũ opidũ iuxta fretũ a calcidẽſibus cõditũ. Legẽtibꝰ:ãnauigãtibus. Patrẽ paulũ:q ꝓſcriptoꝝ:ut Appia.ait prius fuit q̃q̃ lepidi frater. Collegaꝝ:i triũuiratu. Sũmaſq́ ſibi ptes:primũ.ſ.dignitate & auctoritate locũ. Spoliauit:exercitu nudauit:Lepidi & augu.ſi mľtas nõ ſolũ ex triũuiratus adminiſtratiõe:ſed iã ĩde a magr̃ii eqtũ petitiõe:uiuo adhuc cæ.orta ẽ:Pli.de augu.repulſa i magiſterio eqtũ apđ auũculũ:& cõtra uolũtatẽ eius ꝑlatus lepidꝰ ubi & qñ legiões fuerĩt illi adẽptæ appia. demõſtrat. Circeos:locũ i latio celebrẽ olĩ hõeri teſtimõio iſulã:quã ipe ææã appellat poetæ ex odiſſea carmẽ ẽ αἰαίην δ'ἐσ νῆσον ἀφικόμεθ' ἔνθα δ' ἔναιε κίρκη ἐϋπλόκαμος:i quo ſuccurrit mirari Seruii uiri alioqn doctiſſimi iprudẽtiã:q i Vergilianũ illđ ææq́ iſula circes:a uoce ea littora euitãtiũ dixit id nomẽ factũ:cũ appeat Apollõiũ uidiſſe q apte medeã circes ſororẽ:ææã ſæpiꝰ appellat:ille argõauticõ tertio αἰαίη iqt μυχάτια λιπῶυσα πάτρίδα φαῖαν & rurſus i.iiii. μηδεία αἰαίη μήδεια πέλα πελάσγίδα γαῖαν ηκί τάι qbꝰ appet nõ a p̃ter nauigãtiũ uoce:ſed ab colchidis oppido potius factũ eẽ nomẽ:uñ circe a ſole p̃re i Italiã ẽ aduecta:qđ ipſã apđ eũdẽ apolloniũ æetæ regis uerba demõſtrãt:nũc circeius mõs cõtinẽs ẽ ambitũ eius.lxxx.ſtadioꝝ clitarchus tradidit. Male focillatã:iſirmã ac paꝝ ſtabilẽ:de an.& augu.mľtiplici diſcordia uariaq́ recõciliatiõe Ap.& Plut.abũde ſcribũt. A ciuili mor̃:a ueri ciuis officio modeſtia uerecũdia. Cleopa.libis: ex externa & barbara mr̃e:paꝝq́ legitĩe natis:iter ro.& igẽuos filios teſtõ relatis.

Neceſſitudo Neceſſarii

PHI. Neceſſitudies: neceſſarios & affines appellatiõe neceſſitudinis ius qđdã & uĩculũ religioſe cõiũctiõis familiaritatiſue ſignificať:uñ & neceſſarii dñr officio obſeruãtiæ affinitatiſue cõiũcti. Exiſtĩat Gel. nihil itereẽ iter neceſſitatẽ & neceſſitudinẽ nam & apđ Salu.& apđ ciceronẽ neceſſitudinem repies uſurpari p eo qđ neceſſe ẽ:ſẽſus ẽ augu.ꝑmiſiſſe ut oẽs neceſſarii & familiares anto. hoſtẽ iudicatũ ſeq poſſẽt. In antonioꝝ cliẽtela:Mos fuit apđ ueteres : ut qlibet ppľs ac natio ro. ſuũ patronũ hẽret:ita ſyracuſãos i cliẽtela marcelloꝝ fuiſſe legius ita lacedẽonios i cliẽtela claudiorũ.ita alobrogas p̃ronũ hũiſſe fabiũ ſangã.Siľr bononiẽſes mũicipes nr̃i i cliẽtela fuer̃t familiæ antonioꝝ.i q̃ illuſtris fuit orator ille.M.an.q apđ Cice.diſputat i libris de orator̃:q i bello ciuili marião fuit iterfectus.Bononiẽſibꝰ cõceſſit Aug.ut poſſẽt iuuar̃ partes antõianas oĩbus ſuis ſuorũq́ uiribus. De cõiũctiõibus cliẽtũ & p̃ronũ.q̇ nihil diſtabãt a neceſſitudinibꝰ ꝓpĩquoꝝ ſcribit abũde Diõyſius in.ii.& quẽadmodũ clientes p̃ronis idigẽtibus ſuccurrebãt.Sed ne uideanť bononiẽſes fuiſſe in cliẽtela ſordidoꝝ p̃ronum ſci-

Clientela ciuitatum.

piarũ cõtinenti repeteret oppreſſus ex improuiſo a Demochare & Apolophane p̃fectis Pompeii. Vno demum nauigio ægerrime effugit:Item quũ p̃ter locros rhegium pedibus iret & proſpectis biremibus Pompeianis terrã legentibus ſuas ratus deſcẽdiſſet ad littus pœne exceptus eſt. Tũc etiã p deuios tramites refugiẽtẽ ſeruus Aemilii Pauli comitis eius dolẽs proſcriptũ olim ab eo patrẽ Paulũ:& quaſi occaſione ultionis oblata iterficere cõatus eſt. Poſt Põpeii fugã collegaꝝ alterũ.M.Lepidũ:quẽ ex aphrica in auxilium uocarat ſuperbientẽ.xx.legionũ fiducia: ſummaſq́ ſibi partes terrore & minis uendicãtẽ ſpoliauit exercitu:ſupplicẽq́ cõceſſa uita Circeiis iperpetuũ relegauit. M. Antõii ſocietatẽ ſemper dubiã & incertã recõciliationibus uariis male focillatã abrupit tãdẽ. Et quo magis degeneraſſe eum a ciuili more approbaret:teſtamẽtum qđ is Romæ etiã de Cleopatræ liberis iter hæredes nũcuparis reliquerat:apiẽdũ:recitandũq́ ꝓ concione curauit. Remiſit tamen hoſti iudicato neceſſitudies amicoſq́ oẽs atq́ iter alios. C. Soſiũ &. T. domitiũ tũc adhuc cõſules Bononiẽſibus quoq́ publice qđ in Antonioꝝ cliẽtela antiqtus erãt gratiã fecit ꝯiurãdi cũ tota Italia ꝓ ptibꝰ ſuis. Nec multo poſt nauali ꝑlio apud Actiũ uicit i ſerũ dimicatiõe ꝓtracta:ut i naui uictor ꝑnoctauerit.

to familiā antōioꝝ fuiſſe nobiliſſimā uetuſtiſſimāq;: utpote q̇ ab Antōe Herculis filio & noīata & oriūda ꝓdat̃.unde.M.Anto.ab auguſto olī in colloq̄o dictus Herculeus.auctores Plutar.& Appiāus. Apud acti um:actiū ꝓmōtoriū ē epiri cū tēplo apollinis nobili:ī quo loco antōius cū cleopatra Egypti regia ſupatus ē nauali ṗlio ab auguſto. In ſeꝝ:ī horā ſerotinā & ueſptinā. Quū ſamū īſulā:ſamos īſula ē:ī mari icario modica:ī qua fanū iunonis antiquū famigeratū fuit:ut luculēter ſcribit apuleius in.iī.floridoꝝ.Samos īſu la ē altera a Pli.collocata ꝓpe itachā apud dulichiū:de qua hic uidet̃ ītelligēdū cū nō multū diſtet ab epi ro.eſt & ſame.eſt & ſamothracia diuerſæ ab hac & ſamothracia q̇ fuit domiciliū cerimoniaꝝ:Dardāus de os penates detulit in phrygiā : & phrygia æneas ī Italiā q ob id dicti ſunt dii ſamothraces:de q̄bus Iuuena lis.iures licet & ſamothracū & nr̄orū aras.Hiberna:loca in q̄bus hiberno tp̄e milites hibernare conſueue runt:ſicut æſtiua ab æſtiuo tēpore dicta. Miſſionē poſcētiū:honeſtā: quæ emeritis ſtipēdiis īpetrari ſole bat.ſupra abūde dictū eſt de miſſiōibus militaribus. Repetit alia:expungēdum eſt: alia & ſubſtituēdum Italiā ibiq; diſtinguēdum:ut ſit ſenſus:auguſtum repetiſſe Italiam:turbatum nunciis & ſeditione militum: qui erant apud brunduſium ciuitatē Italiæ portuoſām. Pelopōneſi:pelopōneſus apie ante appellata & pe laſgia peninſula haud ulli tetræ nobilitate poſt ferenda:Inter duo maria Ionium & ægeum platani filio ſi milis excurrit pelopōneſo nomen indidit pelops: qui ex phrygia ſecum in eam regionem duxit populum: auctor Strabo in.vii. Etholiæ:etholia regio eſt græciæ quā Pli.ab acarnāia dirimi ſcribit fluuio acheloo.

Actium. Samos inſula. Dii ſamothraces Pelopōneſus unde

M.AN. Neceſſitudīes: neceſſarios.i.ꝓpīquos & affines & breui oēs familiaritatis uīculo ei cōiunctos. Cæſar neceſſitatē ꝓ neceſſitudīe.i.iure affinitatis uſurpauit:Sēpronius Aſellio neceſſitudinē ꝓ neceſſitate Gellius ī noctibus atticis utriuſq; auctoritatē uno ē capite cōplexus. Domitiū:is rurſus ab Antōio ad au guſtū ſub acciacæ pugnæ tēpus trāſiit:auctor eſt Plutarchus. Antonioꝝ clientela:Antoniorum enim fa milia ciuitatem ipſam ueteri patrocinio protexerat:patrocinia apud ro.cum ipſa pœne urbe nata Diony ſius credidit:antoniorū gentem ab antone Herculis filio fluxiſſe tradidit Plutarchus auguſtus antonium apud appianū alloquens ſi & Herculeo ait æneadaꝝ unus fieri uoluiſſes. Cōiurādi:ſocietatem:& fœdus ineundi:atq; aduerſus antoniū ītellige cōſpirādi. Pro ṗtibus ſuis:ꝓ ſuaꝝ ṗtiū defenſiōe:quo decreto ap parebat nihil amplius futurum fraudi bononienſibus ipſis quod in antoniorum clientela fuiſſent. Ad actium:ambracii ſinus promon torium: in cuius conſpectu An tonius & cleopatra ſunt ab augu ſto nauali prœlio uicti ſuperbiſ ſimū eius belli apparatū. Plutarchus in antonio expli cat. Samū inſulā:quam ſamū non dicit:eā crederem:q̄ inter dulichiā & cephaleniā ī alto ante echinades iacet. Sed q̄a tēpeſtate iactatū dicit circa pelopōneſi promon toria:quū inde brūduſiū hiberna nauigatione tranſmit teret de ea q̄ īter Miletū & chiū ī ora ioniæ ſedet ē:po tius ītelligendū:q̄q̄ nō eo īficias ex illa quoq; priore ſa mo ꝓfectū ob locoꝝ uicinitatē potuiſſe auguſtū circa peloponneſi ꝓmōtoria aliquo mō iactari:De ſamothra cia aūt nullo mō ītelligēdū dixerim. Peloponneſi:pe lopis inſula dici poteſt:olī apie appellata: dicta eſt & pe laſgia:peninſula eſt q̄ diuerſa lancinant Maria ionium ſiculum. creticum:ægeum myrtoū. Aetoliæ:quæ ter ra inter acarnaniam eſt : ut Plinius ait & phocidem. Strabo ab ætolio ait Diomedis filio ætolos dictos.

De bello actiatico & Alexandrino:& uictoria eius cō tra Antonium & Cleopatram.

AB actio quū Samū īſulā ī hiberna ſe recepiſſet:tur batus nūtiis de ſeditiōe p̄mia & miſſionē poſcētiū quos ex oī nūero ɔfecta uictoria Brūduſiū p̄miſe rat repetit. Alia tēpeſtate in traiectu bis cōflictatus:prīo in ter promōtoria pelopōneſi atq; ætolię:rurſus circa montes ceraunicos: utrobiq; pte liburnicaꝝ demerſa : ſimulq; eius in qua uehebat̃ fuſis armamētis & gubernaculo diffracto. Nec amplius q̄ ſeptē &.xx.dies donec deſideria militū ordi narent̃:Brūduſii cōmoratus Aſiæ Syriæq; circuitu ęgyptū

PHI. Ceraunios: cerauni mō tes ſunt epiri a Plinio & Oratio a croceraunia nominantur. re fert Seruius ceraunia dici a cre bris fulminibus: nam græci κε ραυ̃ιον fulmen appellant. Ter tius europæ ſinus ab acrocerau niis incipit montibus. Vtrobi que ideſt utraque tempeſtate:& inter promontoria peloponneſi: & circa montes ceraunios. Li burnicarū:agiliū bellicarūq; nauiū a liburnis.q in illyrico populi ſunt:q olī nauibus uelocibus uſi uelocita teq; p̄cipuis ioniū mare īſulaſq; p̄dabantur:qua ex cā romāi naues leuitate celeritateq; p̄ſtantes appellaue re liburnicas ſicut refert Appiāus in libro ilyricoꝝ:Vegetius quoq; lib.iiii.de re militari de liburnicis ita

Ceraunia unde Liburnicæ quæ

Liburnæ
Liburnus
ſeruus.

ſcribit Auguſto dimicãte actiaco prœlio cũ liburnoꝝ auxiliis p̄cipue uictus fuiſſet Antõius expimẽto cer
taminis patuit eſſe liburnorũ naues cæteris aptiores:ergo ſimilitudĩe & nomine uſurpato ad inſtar earũdẽ
claſſem romani principes texuerũt liburnia nãqꝫ dalmatiæ pars eſt:cuius exẽplo nũc naues bellicæ fabricã
tur & appellanť hiburnæ:hactenus Vegetius a lucão quoqꝫ liburnæ dictæ ſunt illo uerſu:ordĩe cõtẽtæ ge
mĩo creuiſſe liburnæ: Pli.& trãquillus liburnicas uocãt.Iulius firmicus liburnicũ imperiũ uſurpat pro na
uali ſcribẽs ꝙ liburnicũ illi cõmitiť ĩperiũ:quicunqꝫ natus ẽ in.x.parte piſciũ.Apud Iuuenalẽ in eo loco.in
genti curret ſup ora liburno:ſicut alibi quoqꝫ declarauius neqꝫ currus:neqꝫ lectica ſignificať ꝓut cõmenta
tores exiſtimãt:ſed ſeruus lecticarius a locis enĩ ſerui denoĩanť:ut ſyri & cappadoces apud Martialẽ ſic li
burni apud Iuuenalẽ & eſt ſenſus.Diues ille delicatus & ĩpotens lectica geſtabiť:& ueheť ſup ora uiroꝝ cũ
lecticarii ex liburnia ĩgentes & ſtaturoſi ſupemineant.aſus eſt nũero ſingulari ꝓ plurali more poetico & hi
ſtorico.

Armamẽta.
Armamen
tarium
Armamẽta
uinearum

Armamẽtis:armamẽta ſunt nautica ĩſtrumẽta ſicuti funes & uela.Armamẽta nauis ſingula erunt
uendicãda:ut ait Vlpiãus:armamẽtariũ uero ſignificat repoſitoriũ armoꝝ & nauiũ receptaculũ:q̃le fuit il
lud qď athenis philon fabricauit mille capax nauiũ Spartũ ut ait Pli.eſt in uſu nauiũ armamentis.Ex lino
quoqꝫ nauiũ armamẽta fuiſſe interp̄tanť eruditi apud Homeꝝ.armamẽta nõ ſolũ de nauibus ſed de aliis
rebus dici poſſe teſtis eſt idẽ Pli.q loqť de uineaꝝ armamẽtis. Gubernaculo.ſ.nauigii.adminicula guber
nãdi nauigiũ tiphis prius ĩuenit.

Nomen
aſiæ:unde
Aſſirii uñ

Aſiæ ꝓuinciæ:nã Agrippa ĩ duas aſiam p̄tes diuiſit: unã ĩcluſit ab oriẽte
phrigia & licaonia:alterã determĩauit ab oriẽte armenia minore.autor ẽ Herodotus ĩ melpemone aſiã ab
uxore ꝓmethei nomẽ eẽ ſortitã. Syriæ:refert Ioſephus aſſyrios q̃ poſtea ſyri dicti ſũt ab aſſure hæbreo de
noĩatos. Cõfugerat:poſt cladẽ actiacã.

Antõius
tractus per
feneſtra
mors anto
nii & cleo
patræ

Ad mortẽ adegit:antonius exiſtimãs cleopatrã ſibi mortẽ cõſci
uiſſe ſemetipſum uulnere p̄cuſſit:ne illi ſupſtes eſſet mox cũ audiſſet illã uiuere iuſſit ſe ad eã deportari:aq̃
intra monumẽta tractus & alligatus funibus e feneſtra demiſſis:qđ ſpectaculũ plane fuit miſerabile: anto
nius petiit uinũ potui ſibi dari ut ita celerius morereť:moxqꝫ cũ cleopatrã admonuiſſet ut ſibi ac rebus ſu
is cõſuleret expirauit.hãc hiſtoriã Paulus oroſius explicat his uerbis antõi.ſe ferro trãſuerberauit ac ſemia
nimis ad cleopatrã ĩ mõumẽtũ ĩ qđ ſe illa mori certa cõdiderat p̄latus ẽ.Cleopatra poſtq̃ ſe ad triũphũ ſer
uari ĩtellexit uolũtariã mortẽ petẽs:ſerpẽtis ut putať morſu ĩ ſiniſtro tracta brachio exãĩmis ĩuẽta ẽ:fruſtra
cæſare ẽt pſyllos admouẽte:q uenena ſerpẽtiũ e uulneribus hominum hauſtu reuocare atqꝫ exugere ſolẽt.

M.AN. Ceraũios:mõtes uñ tertius europæ ſinus ĩcipit epiri ſũt mõtes a crebris fulminũ caſibꝯ dcĩ græ
ci τουσ κεραυ̃ρ̃ουσ fulmia dicũt. Liburnicaꝝ:expeditiſſimaꝝ nauiũ:Pli.ĩcurſuqꝫ ceu liburnicaꝝ ro
ſtris effodiũt:Hora.Ibis dixit liburnis ĩter alta nauiũ:ut ſit hoc liburnũ nomẽ rei a liburnis pp̄lis ĩpi naui
gii ĩuẽtoribꝯ:datũ ẽ & liburnũ currus ad ſil'itudinẽ nauis ĩpius cõſtructũ Iu.& ĩgẽti currit ſup ora liburno
ẽ:& uiator liburnus dictus idẽ ſatirus clamãte liburno currite iã ſedit. Armamẽtis:nautico apparatu:nau
ticis ĩſtrumẽtis. Gubernaculo:clauo: Ver.Clauũqꝫ affixus & hæres nuſq̃ amittebat & paulopoſt cũqꝫ gu
bernaculo liqdas ꝓiecit ĩ undas. Deſideria militũ:q̃ a militibꝯ efflagitareť. Aſiæ mĩoris.ſ. Syriæqꝫ:ut
Phoenitiæ:& iudeæ expeditionẽ lõgiſſimã ĩ arctiſſimũ:cõiecit uerboꝝ orbẽ. Seras cõditiões: rebꝯ p̄ditis
tẽtatas:petierat antõius:ut Plutar.tradit:ut priuato ſibi athẽis ageret liceret. Ad mortẽ adegit:ad conſci
ſcendam ſibi mortem compulit.

petit.Obſeſſa alexãdria quo Antõius cum Cleopatra con
fugerat:breui potitus eſt.Et Antonium quidem ſeras cõdi
tiones pacis tentãtem ad mortem adegit uiditqꝫ mortuum.
Cleopatrę quã ſeruarã triũpho magnope cupiebat ẽt pſyl
los admouit:qui uenenũ ac uirus exugerent: quod periiſſe
morſu aſpidis putabatur. Ambobus cõmunem ſepulturæ
honorẽ tribuit:ac tumulum ab ĩpis ĩchoatum perfici iuſſit:
Antonium iouẽ maiorem de duobus Fuluia genitris ſimula
chro Diuii Iulii:ad quod poſt multas & irritas præces cõfu
gerat arreptum interemit.Itẽ Cæſarionem quem ex Cęſare
patre Cleopatra cõcepiſſe prædicabat: retractũ e fuga ſup
plicio affecit.Reliquos Antõii reginæqꝫ cõmunes liberos

PHI. Cleopatræ: pſyllos ad
mouit:pſylli populi ſunt ĩ aphri
ca a pſyllo rege dcĩ ut refert Pli
nius in.vii.quorum corpori ĩge
nitum fuit uirus exitiale ſerpẽti
bus: ex cuius odore ſopirẽt eas.
ſcribit cor.celſus in.v.ꝙ mẽora
tu dignũ ẽ: pſyllos nõ hr̃e ſciam
aduerſus uenena p̄cipuã ſed au
daciã uſu ipſo confirmatã:q uul
nera exſugunt: nãqꝫ uenenũ ſer
pẽtis nõ guſtu:ſed ĩ uulnere no
cet: ergo qſqs exẽplũ pſylli ſecu
tus exuxerit: & ipſe tutus erit &
De pſyllis
tutũ hõĩnẽ p̄ſtabit.De pſyllis lu
cãus.gẽs unica terras ĩcolit.a ſæ
uo ſerpentũ ĩnoxia morſu:Mar
maridæ pſylli:par lĩgua potẽtibus herbis.Cæteꝝ queadmodũ pſylli ui auſtri & ſpiritu obruti ad unũ oẽs
ĩterierĩt fabuloſe magis q̃ hiſtorice herodotus & gellius ꝓdiderũt Plut.quoqꝫ auctor ẽ catonẽ iter p̄ deſer
ta libyes factitantẽ ſecũ pſyllos duxiſſe:q morſibus ſerpẽtũ medereť p̄ti ore trahẽtes uenenũ p̄ti ſerpen
tes cãtibus mitigantes.pſylli reliquaꝝ uenena terraꝝ ĩuehẽtes q̄ſtus ſui cã p̄egrinis malis ĩpleuere Italiã in
quã ſcorpiones quoqꝫ ex africa ĩportare conati ſunt. Seruatã triũpho:auguſtus iuſſit ꝓculeiũ curare pro
uiribus ut cleopatra uiuẽs in ſuã ueniret p̄tãtẽ:ſolicitus.n.erãt pro pecuniis cõgeſtis & ſimul ad gloriã ſuã

putabat ptiere:ſi illa ĩ triũpho duceret. Referũt hiſtorici cleopatrã cũ de ĩduſtria ab augu.ĩdulgẽtius tractaret dicere ſolitã fuiſſe græce οὐθριαμβεύσομαι qđ latíe ſignat nõ triũphabor. Exugerẽt:ſugẽdo educerẽt extraherẽtq; de corpe a ſugo fit ſuctus:ꝑ exuctiõe:q̃ dictiõe peculiariter utit Pli.Morſu aſpidis.In ꝑptiáis cõmẽtariis nõ ĩdiligẽter opior pſcripſimus quẽadmõu cleopatra aſpida ſerpẽtẽ ficis furti ſibi deferri iuſſit cui irritatæ brachiũ dẽudatũ porrexit mordẽdũ & ſic morte q̃ſi ſõno ſoluta ẽ.Ad qđ alluſit oratiꝯ l.i.carminũ:fortis & aſpas tractare ſerpẽtes ſũt q opinẽt eã uenenũ habuiſſe delibutoriũ ĩ lãina qdã cõcaua quã ſb crinibꝯ occultabat. Aug.cũ đ uiuẽte cleopa.triũphare nõ poſſet eiꝯ imaginẽ tulit ĩ triũpho cũ aſpide mordicus affixa:ppea cecinit ꝑptius:brachia ſpectaui fixis ad morſa colubris.Plures ãt ſũt aſpidũ ſpẽs:diſpeſq; effectus ad nocẽdũ ut ſcribit ſolĩus ĩ polihyſtore. Illa q̃ piit cleopatra hypnale noĩat ppea q; ſõno necet q græce dr hypnos.uñ & aſpidũ ſõnificã ui appellat Pli.q ẽt ĩ.xxix.ſic tradit.aſpides pcuſſos torpore & ſõno necãt oĩu ſerpẽtiũ minie ſanabiles.Cĩna ĩ poẽatis ſõniculoſã uocat aſpida.nõ q; ipa ſõni plẽa ſit ſed q; ſõnũ etiſe ꝑcuſſis imitat.hẽt aſpis ĩternociuũ bellũ cũ ichneumõe q loricat ſe lĩo & ꝑgreſſus ĩ pugnã ĩuadit aſpida ĩ fauces ĩ dimicatiõe caudã attollẽs:q̃ excipiectus irritos de hoc ĩtellexit Luca.illo uerſu q ẽ ĩ.iiii.pharſaliæ.aſpidas ut pharias cauda ſolertior hoſtis ludit. Cõmunẽ honorẽ:augu.admiratus cleopatræ ĩ obitu generoſitatẽ:magnifice ac regie illã una cũ Ant.ſepeliri iuſſit. Tumulũ:quo cõditus erat ſepultus q;.M.an. cleopatræ mãibꝯ magnifico ac regio fuere:quẽ corõa ĩpoſita corõauit. Anto.maiorẽ:ſcribit Plutar.vii.fuiſſe filios.M.Ant.ex tribus uxoribꝯ fuluia octauia & cleopatra atylus Ant.q erat maior natu ex fuluia necatus ẽ a cæ.augu.theodorus pueri pedagogus q illũ cæ.ꝑdiderat cũ ceruix adoleſcẽti iuſſu cæ.abſcideret:lapidẽ pcioſiſſimũ quẽ circa collũ geſtabat clã ſubripuit:cuius crimĩs accuſatus & cõuictus ad crucẽ dãnatꝯ ẽ.Ad qđ cõfugerat:q ad ſtatuã pricipis cõfugerat uiolari nõ ſolebat.Legĩus apđ Li.magiũ cãpanũ:q uictus fuerat ab Anniba.cõfugiſſe ad ſtatuã regis ptole.Inde apđ iuriſcõ.ſcriptũ ẽ de ſeruis q ad ſtatuã ſacrã pricipis cõfugerẽt:Sene.quoq; ait:liceat ſeruis ad ſtatuã cæ.cõfugere. Veꝝ filio ant.nihil ꝑfuit cõfugiſſe ad ſimulachꝝ diui Iulii:nã illinc fuit interẽptus.Cæſarionẽ ſupplicio affecit.auguſtus ĩterfecit cæſarionẽ: quẽ cleopatra qdem mater cũ magna ui auri & argenti in indiã miſerat.Sed rhodon pedagogus per fraudem quaſi Cæſar eum in ſocietate imperii uocaret reduxerat:De Cæſarione cum ſententias amicorum ſuſcitaretur Auguſtus:dixiſſe arriũ philoſophũ ferunt non eſſe probandam cæſaꝝ multitudinem.Reginæ cleopatræ. M.AN. Seruatã triũpho:ut eã ĩ triũpho duceret. Pſyllos:pſylli a pſyllo rege:ut Agatarchides ſcripſit:cuius ſepulchꝝ ĩ pte fuit ſyrtiũ exitiale ſerpẽtibꝯ uirus gẽti ĩgeitũ:cuius odore eas ſopirẽt:a naſaonibꝯ:ut Pli. tradit ſe deleti:Herodotus ĩ expeditiõe quã aduerſus auſtꝝ ſuſcepiſſẽt:totũ gẽus arẽis obrutũ ĩteriiſſe ait: ſed de his Lucãus lib.pharſalidos ultio lõge plura. Putabat:Plut.quoq; & Strabo ĩ dubiũ trahũt:qua cleopatra ui perierit:q̃ſi tũ quoq; quũ extincta eſt paꝝ cõſtiterit q̃q; auguſtus aſpide mãmæ affixa eius imaginẽ in triũpho tulerit:Ver.patrio ĩgt uocat agmĩa ſiſtro nec dũ & gẽinos a tergo reſpicit angues. Tumulũ:ab ipſis ĩchoatũ:Mar.nec ſibi regifico placeat cleopatra ſepulchro. Ex fuluia gẽitis:ſeptẽ ex fuluia octauia & cleopatra liberis antõio ſupſtites fuere:atq; omniũ maximus natu atylus cognomine:q a theodoro pedagogo auguſto traditus:eius iuſſu occiſus eſt. Cæſarionẽ:hũc quoq; magna ui auri a matre ut in indiã effugeret miſſum ex itinere:quaſi in regni ſocietate reuocaretur rhodon pedagogus auguſto perdendum dedit. PHI. Nõ ſecus ac:nõ aliter q̃ reliquos fouit.Plut.ĩ ant.ſic ait Cæteri filii apđ octauiã educati ſũt:q cleopatrã An.& cleopatræ filiã iube hũaniſſimo & pulcherrĩo regi dedit:An.uero ex fuluia genitũ ita magnũ apđ cæ.fecit:ut poſt agrippã & Li.filios prĩas ptes obtĩeret. Cõditoꝝ:alexã.ꝑs regiaꝝ ẽ illđ:qđ corpꝯ appellat.id ãt circuitus qdã ẽ:ĩ quo regũ erãt ſepultur & Alex.ma.cuius corpꝯ ptole.lagi filiꝯ pdicæ abſtulit:de ulitq; Alexãd.qđ ĩ alueolo aureo fuit repoſitũ:ſed coccas ablato aureo repoſitorio uitreũ repoſuit auctor Stra.li.ultio.de ſepulchro alex.ita cecinit Luca.illic pellei ꝑlex ueſana philippi fœlix pdo iacet:trãgllus cõditoriũ appellat illũ alueolũ & locula meritũ:in quo recõditũ erat corpus alexã: Cõditoriũ.n.a cõdẽdo dictũ:amianus Marcellinus cõditoriũ appellat muraliũ tormẽtoꝝ repoſitoriũ machinaꝝ.petrõius arbiter cõditoriũ in quo erant repoſita ſepulchra claudi ſolitũ fuiſſe oſtendit:cum ait:præcluſis uidelicet cõditorii foribus ut ſiqs ad mõumẽtũ uẽiſſet putaſſet expiraſſe ſup corpus uiri pudiciſſimam uxorẽ. idem ĩ cõditorium ẽt ꝑſecuta ẽ defunctũ poſitumq; ĩ hypogeo græco

Margin notes: Verbum cleopatræ — Suctus — Aſpidis morſu piit cleo. aſpis hypnale — Sonnicu loſa — Locus lucani — Mors cæſarionis — Nõ pbãda cæſarũ multitudo — Conditorium

nõ ſecus ac neceſſitudĩe iũctos ſibi õſeruãuit: & mox ꝑ cõditiõe cuiuſq; ſuſtinuit ac fouit. ❡ De geſtis p eũ ĩ ægypto.

P Er idẽ tẽpus cõditoriũ:& corpus magni alexandri quũ prolatũ e penetrali ſubieciſſet oculis corona aurea ĩpoſita ac floribus aſpſũ ueneratus eſt cõſulſuſq; nũ & Ptolemeũ ĩſpicere uellet regẽ ſe ait uoluiſſe uidere nõ mortuos. Aegyptũ ĩ ꝑuĩciæ formã redactã ut feraciorẽ habilioreq; annonę urbicæ redderet:foſſas oẽs ĩ quas niſus eſtuat oblĩmatas longa uetuſtate militario ope deterſit. Quoq; actiacæ uictoriæ memoria celebratior:& ĩpoſterũ eſſet:urbem Nicopolim apud actiuum cõdidit ludoſq; illic quinquẽnales conſtituit.& ampliato uetere apollinis templo locum caſtrorum quibus fuerat uſus exornatum naua-

more corpꝯ cuſtodirĩ cœpit ex hoc cognoſcius cõditoriũ dici repoſitoriũ mõumẽtoꝝ qđ foret ſubterraneũ
hypogea.n.græci dicũt ſubterrãea:q̃ dictio freq̃ns ē apđ Ioſephũ & egeſippũ. Prolatũ:atq̧ deprõptũ. Re,
flagitioſi gẽ.ſ.Alexã. Nõ mortuos:ptolemæos tãq̃ illi uerĩ mortui ſint:de quoꝝ uita & obitu pıter ſilerĩ:& tales nimi
ptolemæi rũ fuere ptolemæi:q oẽs poſt tertiũ male uixerĩt delitiis corrupti.oĩuȝ uero peſſime q̃rtus &.vii.& ultius au
Dictum letes:q p̃ter alia flagitia ẽt choraulã exercuit.Pœne ſimile ẽ illđ Alexã.ma.exẽplũ:q cũ achillis ſtatuã corõaſ
alexãdri ſet.Interrogatus nũq̃d & pidis citharã uiderĩ cupet.rñdit illã curæ ſibi nõ eẽ achillis uero citharã ſe q̃ſiuiſſe
q̃ ille fortiſſimoꝝ uiroꝝ geſta & res iclytas decãtare ſolebat. In ꝓuĩciæ formã:dixĩus ſupra ꝓuĩcias appelli
tari regiões lõge ab italia acq̃ſitas bello a porro ulˀꝓcul uĩcẽdo dictas:ad q̃s regẽdas ro.magr̃atus mittebãt
ſcribit Ci.ſiciliã primã oĩuȝ ꝓuĩciã fuiſſe appellatã.De ꝓuĩciis ita ſcribit egeſip.li.ii.rõani.cũ ĩ ius ſuũ uĩcẽdo
redigerẽt ꝓcul poſitas regiões appellauere ꝓuĩcias:ægypto p Augu.ꝓuĩciæ factæ p̃poſitus fuit.cor.gal. An
nonæ urbicæ ro.nã ab urbe urbicus & urbãus deriuatĩ:ſicut ab oppido oppidicus & oppidãus.gellius:qđ ĩ
q̃ oppidici dicitis mihi.qđ ãt ægyptus eẽt ãnonæ ro.ſubſidiũ docẽt hiſtorici & teſta.Pli.ĩ pãegyrico his uer
bis:ꝑcrebuerat antiq̃tus urbẽ nr̃am niſi opibꝯ ægypti ali ſuſtẽtariq̧ nõ poſſe.Supbiat uẽtoſa & ĩſolẽs natio
ꝙ uictorẽ pplˀm paſceret.Egeſip.& Ioſep.tradũt anonã.iiii.mẽſiũ ſinglˀis ãnis po.ro.miſtrari ab ægypto ſoli
incremen tã. Eſtuat:iundat ĩcremẽto.nili ãt ĩcremẽtũ iuſtũ ẽ.xvi.cubitoꝝ:& ut auctor ẽ Pli.ĩ.xii. cubitis famẽ ſentit
tum nili ægyptus.In.xiii.ẽt nũ eſurit.xiiii.cubita hilaritatẽ afferũt.xv.ſecuritatẽ.xvi.delicias.In cõmẽta.cæ.traditũ ẽ
Oblimare alexãdriã hr̃e ſpecus ad nilũ ptinẽtes:q̃bꝯ aq̃ ĩ priuatas domos ĩducitĩ.nilus uice colõi fũgẽs & fœcũditatis
parẽs ubertat ægyptũ. Oblĩatas:limo adductas & cẽo obrutas.oblĩare.n.ẽ limo replere & ita meatus clau
derĩ: Virg.ſit gẽitali aruo & ſulcos oblĩet ĩertes Sene.eodẽ uerbo uſus ẽ de nilo ſcribẽs ĩ.iiii.q̃ſtio.cũ ait:Fer
tilẽ ægyptũ facit nilus.Iuuat agros duabꝯ de cãis & ꝙ ĩundat & ꝙ oblĩat:exiſtĩat Serui.nilũ dici q̃ſi νέαν ἰλὺν
hoc ẽ nouũ limũ trahẽtẽ quo oblĩet.hoc ẽ limo obturet ægyptũ & oppleat hãc hiſtoriã ita ſignat ſex
tus Aure.Regionẽ ægypti ĩundatiõe nili difficilẽ ĩuiãq̧ paludibꝯ ĩ ꝓuĩciæ formã redegit: q̃ ut ãnõæ urbis
copioſã efficeret foſſas ĩ curia uetuſtatis lĩo clauſas laborĩ militũ patefecit. Deterſit:repugnauit:deduxit:pa
tefecit. Quo.ur.nicopoli:nicopolˀ græce dr̃ ciuitas uictoriæ nicopolĩ ædificauit augu.uictoriæ ſuæ cogno
Nicopolis mẽ ĩponẽs:q̃ Ant.cleopatrãq̧ ſupauerat.Nicopolˀ auctorĩ Stra.egregia ĩcolaꝝ mlˀtitudĩe habũdãs ãplificatĩ
dies latos fines habẽs & hoſtilibꝯ ornata ſpoliis.mẽinit Pli.ciuita.nicopolitãæ:q̃ liberã fuiſſe ꝓdidit. Qui
Actia ludi quẽnales:erat nicopoli lucus cũ gĩnaſio ſtadioq̧ ad q̃nquẽnale ludoꝝ certamẽ appatus:ludi actia uocabãt
actio apollini cõſecrati:q prius & a finitis agebãtĩ.a cæ.uero Augu.honorificẽtius celebrati fuerĩt.ad ludos
hos actiacos alluſit Vir.ĩ honorẽ augu.ſic ſcribẽs actiaq̧ iliacis celebrãus littora ludis. Veterĩ apollĩs tẽplo
uetus actii apollĩs tẽplũ ĩ tũulto cõditũ fuiſſe teſtis ẽ ſtra.ĩ.vii.Idẽ in.x.mẽorat fanũ fuiſſe apollĩs ĩ leucate
Saltus ex ex quo ſaltus fiebat ad ſedandos amores cuius rei mentio quoq̧ fit in epiſtola ſaphus. de templo apolli
leucate nis apud actium ueteri meminit Maro:hoc ampliauit auguſtus poſt uictoriam naualem.

M.AN. Pro cõditiõe cuiuſq̧:Plu.ĩ Ant.demõſtrat q̃ pietate reliquos eiꝯ libos augu.fouerit. Cõditoriũ
qđ ĩ muſeo fuit:ut Str.ſcri.regiæ dõus pte.ubi Alexã.& Ptolemæ.corpa aſſeruabãtĩ ſed cõditoriũ ſimplr̃ p
loco quo corpus ip̃m erat clauſũ accipias:alexã.ma.corpus ut idẽ auctor tradit:Pto.lagi.filius ꝑdicæ adẽt
ex babylõæ delatũ alexãdriæq̧ ĩtulit. Floribꝯ aſp̃ſũ:p̃riũ ĩ Augu.morẽ exp̃ſſit. Ver.mãibꝯ date lilia plenis
purpureos ſpargã flores Pli.& iã tũc corõæ deoꝝ honos erãt latiũ publicoꝝ priuatorũq̧ ſepulchroꝝ. Pto
lemæũ:nõ dicit quẽ:ſed eũ ſuſpicari libet q alexã.ſucceſſit:q fuit lagi filiꝯ. Regẽ ſe uoluiſſe uiderĩ:figurate
alexã.ĩtellexit:nã ad ptolemæ.nõ ẽ cur referas de ptolemæ.ſerie:Stra.ioſep.Euſebius.& Iuſtĩus copioſe ſcri
bũt. In formã ꝓuĩciæ:qđ.C.Cæ.ueritus fuerat facerĩ:ſed de ꝓuĩciis:ne oĩa unũ ĩ locũ cõgerãtĩ oportũiorĩ lo
co dicẽus. Nilus æſtuat:de curſu & ĩcremẽtis nili Pli.q̃dẽ mlˀta:ſed herodotus mlˀto plura. Obliatas:lio re
pletas. Militũ laborĩ:militibꝯ opi adhibitis. Nicopoli:uictoriæ:ut ẽ apđ ſtra.ciuitatẽ Pli.colõia augu.actiũ
cũ tẽplo apollĩs nobili ac ciuitate libera nicopolitana. Ludos q̃nquẽnales.v.quoq̧ ãno celebrãdos ĩſtari
q̃t Stra.olympioꝝ ludi actiaci deſignatĩ actio apollini cõſecrati eoꝝ curæ lacedẽonii p̃fecti actia eodẽ au
ctore añ augu.tp̃a celebrabãtĩ:ſed augu.honorificẽtius edidit. Veterĩ apollĩs tẽplo.S.& Ma.aucto.ſũt uetu
ſtũ ibi fuiſſe tẽplũ & formidatꝯ nautis apirĩ apol.Thucydi.ἐν ἀκτίῳ ἀνακτόριας γῆς οὗτο ἱερόν τοῦ
ἀπόλλωνος ἐςὶ πρὸ τῷ ςύματι
τοῦ ἀμπρακικοῦ κολποῦ.Lo
cũ caſtrorũ: ubi caſtra aduerſus
antonium fuerat metatus.

PHI. Naualibꝯ ſpoliis:ſt̃ iq̃t &
ſtra.naualia iuxta apollĩs actii tẽ
plũ ĩ q̃bꝯ cæ.uñ.xx.naues decia
rũ nõie repoſuit mẽoriæ ꝑditũ ẽ
& naualia & naues ĩcẽdio defla
graſſe.neptũo q̃a ĩ undis neptũo
dicatis nauale p̃liũ geſtũ ẽ. Mar.
tãq̃ belloꝝ p̃ſidi & rõa.gẽtis au
ctori.Oſci mãertẽ uocãt martẽ

libus ſpoliis Neptuno ac Marti conſecrauit.

De coniurationibus & conſpirationibus contra eum.

TVmultus poſt hæc ac ẽt reꝝ nouaꝝ initia ꝯiuratio
neſq̧ cõplures priuſq̃ inualeſcerẽt indicio detectas
cõpreſſit: & alias alio tp̃e. Lepidi iuuenis : deinde
Varrõis Murenæ & Fãnii Cepiõis. Mox.M.Gña
ti:exin Plauti Ruffi. Luciique pauli ꝓgeneri ſui ac p̃ter has
L. Audaxii falſarũ tabularum rei:ac neq̧ ætate:neque cor
pore integri. Themaſini epicadi ex gente parthica hibridæ

unde cognomina mamercoꝝ:& mamertim dicti populi Siciliæ. Indicio detectas. Index ē q facinoris cu ius ipſe eſt cõſcius latebras indicit impunitate ꝓpoſita:auctor Aſconius. Inualeſcerēt:roborarent̃ atq; au geſcerent. Var. murenæ:de his cõiuratoribus ſic loqt̃ liuia auguſti uxor apud ſenecā in.i.de clemētia:ſeue ritate adhuc nihil ꝑfeciſti Saluidenū lepidus ſequutus eſt lepidum murena:murenā cæpio:cæpionē egna cius:ut alios taceā quos tm̃ auſos pudet & paulo ſupra inqt auguſtus. Ego ſum nobilibus adoleſcētulis ex poſcitū caput in quo mucrões acuāt. Idē ī li. de breuitate uitæ. In ipſa urbe murenæ cepiõis lepidi egnatio rum mucrones in auguſtū acuebāt:porphirio ſentire uř murenā & cepionē fratres fuiſſe ꝓculeii cū qbus bona ſua æquis ptibus diuiſerit. cū illi bello ciuili ſpoliati fuiſſent. Progeneri:ſocer magnus dicit̃ uxoris meæ auus q & ꝓſocer dř & ego ſum illius ꝓgener & auus meus ſocer magnus ē uxoris meæ:illa illi ꝓnurus auctor modeſtinus iuriſcõſultus:Lucium paulū ꝓgeneꝝ auguſti appellat trāqllus qm̃ iuliā illius neptem uxorē hēbat. ficut inferius declarabit̃. Seneca tyberium appellat ꝓgeneꝝ Põponii attici qa uxorē duxerat agrippinam alius neptē ex. M. agrippa genitam. Verba ſenecæ ſūt ex lib. iii. epl'aꝝ. Nomē attici pire Cicero nis epiſtolæ nõ ſinunt. Nihil illi poſuiſſet gener agrippa:& tyberius ꝓgener:& druſus cæſar ꝓnepos. Fal ſarum tabularum rei:ad legē corneliā de falſis declarat̃ q nā pœna falſaꝝ tabulaꝝ teneant̃:nā q teſtm̃ de leuerit reſignauerit:que teſtm̃ falſum ſcripſerit:qui in tabulis falſum fecerit pœna falſarii damnat̃. pœna autem falſi deportatio ē. & oĩum bonoꝝ publicatio. Verres aliquot dānauit tanq̄ publicas tabulas corri puiſſent: Hybridæ:hybridæ ſicuti docet porphirio dicunt̃ canes q ex impibus parētibus nati ſūt hoc eſt ex uenatico & gregario:per hanc ſimilitudinē qui patre Romano & matre peregrina natus eſt uel ecõtrā rio hybrida appellatur. Pli. uero in. viii. ſcribit hybridas uocari ſues ex ferro & domeſtico ſue ꝓgenitos:q̄ appellatio ad hoies quoq; trāſlata eſt adeo ut Caius Antonius collega Ciceronis in cõſulatu hybrida uul go diceret̃:dicunt̃ aūt hybride a uerbo græco υβγιζω qď ſignificat cõtumelior & cõuicinior & υβριϲ cõtumelia dř:quaſi per contumeliam nati quales ſunt ex adulterio ꝓcreati. Martialis:hybridarū grex iam tibi foret plenus. Valerius maximus auctor eſt qntum uariū cognominatum fuiſſe hybridam pp obſcuꝝ ius ciuitatis:ſenſus eſt tranquilli auguſtum compreſſiſſe coniurationem temeſim epicadi:q erat hybrida e gente parthica tanq̄ patrem habuerit romanum marem uero ex gente parthorum uel ecõtrario.

mamers / mamertini / Index / Socer magnus / Proſocer / Progener / Pœna falſarum tabularū / Hybrida q

M. AN. Naualibus ſpoliis:nauali ꝑlio captis:Strabo auctor eſt decimæ noĩe naues. xx. in naualibus ip ſis repoſitas. Inualeſcerēt:ꝓualerent. Poſt hæc:ultra ſi. n. ad tp̃s id referas nõ ꝓcedit quū uiuo ēt Anto nio periculoſis auguſtus coniuratiõibus petitus ſit. Rerū nouaꝝ initia:nouos reꝝ motus. Inualeſcerēt ualidæ fierent. Lepidi iuuenis:lepidi triūuiri filius fuit:Liuius eius cõiuratiõis meminit. Murenæ:quē Auguſtus caſtritio indice oppreſſit. L. Pauli:pauli cēſoris filii. Pro generi. ſ. Auguſti:nā Iuliā ex agrippa. & iulia Auguſti filia genitam uxorem duxerat:progenero proſocer rñdet qui eſt ſpõſæ auus. Ouidi. cuiq; ſenex nereus ꝓſocer eſſe uelit. Si qdē thetidis pr̃ eſt neruus. Sunt qui eacus legant. Falſarum tabularum: falſo ſeu fraude ſignatarum. Neq; ætate neq; corpe:ualidi:ſenio & morbo confecti. Themaſini epicadi fuit cornelius epicadus grammaticus ſyllæ dictatoris libertus eiuſdem ne an alterius parum intelligi po teſt. Macrobius tamen epicadi meminit. Epicadum inquit refert herculem occiſo gerione. Hybridæ: ex apro & ſue:fero duo & domeſtico cõceptos hybridas dixere:manifeſte. n. & ad homines in contumeliam transfertur. υβριϲ. n. græce contumelia dicitur:quod Tranquillus ſignificanter expreſſit Romanum ho minem parthica gente creatum demonſtrans.

ad extremū Thelephi mulieris ſerui nomēculatoris. Nā ne ultiæ qdē ſortis hoium cõſpiratõe & piculo caruit Aridaſiꝰ atq; Epicadus Iuliā filiā & agrippā nepotē ex iſulis qbꝰ cõ tinebāt̃ rape ad extremū Thelephus q̄ſi ďbita ſibi fato dña tiõe:& ipm & ſenatū aggredi deſtinauerāt. Quinēt quodā iuxta cubiculū eius lixa qdā ex illirico exercitu ianitoribꝰ deceptis noctu dep̄heſus ē:cultro uēatorio cictus: iops ne mētis an ſimulata ďmētia icertū nihil exprimi qõne potuit.

De bellis externis per eum geſtis.

Xterna bella duo omnino per ſe geſſit dalma ticum adoleſcens adhuc: & Antonio deuicto

PHI. Ad extremū thelephi. ſ. coniurationē compreſſit:hoc. n. uerbū ad ſingula repetendū eſt. Nomenculatoris: nomencula tores dicunt̃ q memor iter unū quemq; noĩatim calare. i. uocare ďdicerūt uñ & illis nomē quoꝝ opa potiſſimū utebant̃ candida tim ut ſibi in ꝑhenſando ſuffra gatores noĩa ciuium ſuggererēt: uñ & alio noĩe fautores antiqui tus dicti ſūt:ueteres rõani cū ſer uorū legiões domi haberēt quo rū noĩa ignorabāt macipiorū cā nomēclator erat adhibēdus: ut elegāter ſcribit Pli. Cato uticen ſis laudatur ab hiſtoriis:q̃ legem ſeruauerit q̄ cādidato nomēclatores adeſſe uetat:ut p ſeipm ſine nomen clatore nominatim ſalutaret ciues romanos prenſaretq; ſuffragatores. Auguſtus Auctore Macrobio quõ dam nomenculatori ſuo:de cuius obliuione quærebatur dicenti nunquid ad forum mandas. accipe ingt commendaticias:quia illic neminem noſti. Refert ſpartianus adrianum tanta memoria fuiſſe ꝑditum: ut noĩa plurimis ſine nomēclatore reddiderit:ita ut nomēclatores ſuos ſæpius errātes emēdauerit. Nomen

Nomēcula tores qui

culatura uero dr̄ quaſi nūcupatio quædam & noīatio. Vltimæ ſortis:ſeruilis & ſordidæ cōditōis q̄lis eſt noméclatoris & hybride. Aridaſius:qué ſupra eū dixit falſaꝝ tabulaꝝ. Epicadus:qué uocant hybridá. Fuit alter Cornelius epicadus grámaticus ſyllæ dictatoris libertus:qué trāqllus iter grámaticos nūerat in libello de grámaticis. Ex inſulis ra.ſcribet īfra trāqllus quéadmodū Auguſtus agrippá nepoté abdicauit ob ingeniū ſordidū:& ī dies amentiorem in inſulam tranſportauit:Iuliá quoqꝫ filiá relegauit in īſulam: & demū poſt qnquéniū ex inſula trāſtulit ī cōtinété:ſenſus é trāqlli aridaſiū atqꝫ epicadū deſtinaſſe rape ex inſulis Iuliá Auguſti filiá & agrippá nepoté:cū thelephus deſtinaſſet Auguſtū & ſenatū trucidare. Debi-
Pricipatū fato dari — ta fato:uetus é uerbū principatū nō niſi fato dari.Lampri.uero dixit impatorem fortunæ eé:ná & minus boni reges fuerūt & peſſimi imparunt. Lixa:lixæ miniſtri ſunt militū:quoꝝ offīm eſt ut aquá ſubmini-
Lixæ — ſtrent:quam ueteres lixá uocauerūt de lixaꝝ ſignificatōe lege noniū & feſtū Pōpeiū de his dixit Syllius li.v.punicoꝝ.Inutile marthi lixaꝝ uulgus.Et luc.ait in.ix.ſtat dū lixa bibat:Scipio apud liuiū in cōciōe militari actiū umbrū gregariū milité ſeditōis pricipé appellat ſemilixá q̄ſi ſemimácipiū noīe ſordido & igno
Semilixa — minioſo.p̄terea ſcribit Var.lixulas & ſemilixulas uocabulo ſabino dici circulos ex farina caſeo & aqua cō
Lixulæ — mixtos:& inter cibaria numeranť ianitoribus.ſ.Auguſti q ſūt in nūero ſeruoꝝ. Cultro uenatorio: uena-
ſemilixulæ — tores nō ſolū armátur uenabulo:ſed ét cultro breui q dr̄ uenatorius muniūť de quo ait Marcialis ī apo-
Menceps — phoretis.hic breuis in grádé cominus ibit apꝝ. Inops ne métis:métecaptus:& ut antiq dicebát méceps:
Quæſtio quid — tales enim p demétiá multa faciūt temere. Queſtiōe:tormétis apud iuriſcōſultos titulus é de q̄ōnibus: quo ſignificať ſeruos in q̄ōne torquēdos eſſe:apud eoſdé titulus eſt de ſenatu ſconſulto ſyllaniano : ubi ſic ſcribit.Vlpia.q̄ōnem aūt ſic accipimus nō torméta tm̄ ſed oém inquiſitioné:apud oratores ſūt cōes loci a q̄ōnibus cōtra quæſtiōes. Nihil exprimi:ſcribit iuriſcōſultus pleroſqꝫ paciétia ſiue duritia tormétoꝝ ita torméta cōténere:ut exprimi ab eis ueritas nullo mō poſſit. Per ſe:ſuo ductu:nō aūt p legatos:qbuſqꝫ ipſe
Dalmatæ — p̄ſens non ſolum interfuit ſed p̄fuit:expeditōes nō mádauit aliis ſed ipſemet ſumpſit. Dalmaticū:ſcribit Ap.dalmatas nationé illyricá:domitos fuiſſe ab Aug.q fame fatigati ſe illi dediderūt & obſides nūero ſeptingétos ex ppriis filiis exhibuerūt:ab his recepit ſigna:q gabinio ademerát & ī porticu octauia ſuſpédit.

M.AN. Ad extremū:nouiſſime. Serui noméculatoris.q.d.& fortūæ & officii ſordidiſſimi:erát.n.noméculatores q ciuiū noia méoria tenebát uocabátqꝫ quū opus erat.Seneca hébis cōuiuas : quos ex turba ſalutátiū noméculator digeſſerit & rurſus nemo uerus noméclator q noia nō reddit:ab ipſa uocandi rōne noñculator dictus:uñ & noméclatura.Pli.& ſit qdá ī his noméclatura. Vltimæ ſortis:ſordidiſſimæ fortunæ:ut ad noméclatoré & hibridá id referas. Andaſius & epidacus .frigide nimis ré tátá attigiſſet niſi cōiuratorū ſalté ſubieciſſet cōſilia. Iuliá filiá:ad neptis dñiam:q & ipſa Iulia é nūcupata:ſed hæc de q̄ nūc Auguſti filia:illa uero neptis cæterū utraqꝫ adulterii cōuicta ī inſulas ut poſtea diceť eſt relegata. Agrippam nepoté:hūc iuliæ & Agrippæ filiū ob ferox īgeniū & ſurrétū primo auguſtus ſe poſuit:mox & in cápaniæ inſulas deportari iuſſit. Lixa:q exercitū q̄ſtus cá ſequebanť lixæ a maioribus ſūt dicti ut feſto placet.Nonius q militibus aquarenť ab eo qđ ueteres aquá lixá dixerint a miniſterio lixas nominatos credidit:alii a lixa qui herculem & ipſe ſecutus ſit:qdam a quæſtu liguriendo:qa quæſtus gratia ſequereť exercitum: ſed a lixe melius nomé factū.i.cinere dixeris quo utūť illi in tergenda ſuppellectile:& in decoquédis cibis eam proruant:qui minimi ordinis ſūt in popinis:Plinius Varronem ſequutus.Lixis inqt cinis é foci & enim cinis luxatis potus medetur ut licet uidere gladiatores quū deluſerint hac iuuari potōe. Ex illyrico exercitu:quo illyrico eſt bello uſus aut certe ad illyridis p̄ſidiū. Ianitoribus.Ianuæ cuſtodibus.

Cultro uenatorio:uenatoribus apto.Mar.ſi deiecta geres lōgo uenabula roſtro:hic breuis ī grádé cominus ibit apꝝ. Quæſtiōe:cruciatu. Externa nō ciuilia. Per ſe:ſuo ductu & auſpiciis nō p legatos. Dalmaticum a dalmatia hiſtriæ & macedonicæ oræ interiecta cui hæret a tergo liburnia . Dalmatæ a dalmanio urbe Appiano auctore ſunt dicti.

Cantabri — PHI. Cantabricū:cantabri hiſpaniæ populi efferi ſunt & nullá uitam ſine armis eſſe exiſtimant de quibus ſic ſcribit eleganter Silius.cantaber ante omnis hiemiſqꝫ æſtuſqꝫ famiſqꝫ. Inuictus & mox nec uitam ſine marte pati quippe omnis in armis lucis cauſa ſita eſt & dánatum uiuere paci.Cantabros & uicinas illis gentes:quæ latrocinia exercebát :ut ſcribit Stra.oppreſſit Auguſtus Hinc exiit illud oratianū.Seruit hiſpanæ uictus hoſtis oræ Cátaber ſera domitus cathena de cátabrico bello ita ſcribit Lucius floros.in.iiii.Cátabroꝝ & prior & altior & magis ptinas in rebelládo aíus

cantabricū:dalmatico ét uulnera excepit:una acie dextrū genu lapide ictus:altera át & crus & utrūqꝫ brachiū ruina pontis cōſauciatus.Reliqua per legatos adminiſtrauit:ut tamen quibuſdam pannonicis atqꝫ germanicis aut interueniret aut non longe abeſſet. Rauennam. uel Mediolanum uel Aquileiam uſqꝫ ab urbe progrediens.

De p̄uinciis p eū domitis & in amicitiá receptis.

DOmuit autem partim ductu:partim auſpiciis ſuis Cantabriam:Aquitaniam : Pannoniam : Dalmatiá cū illirico omni. Item rhetiam & uindelicos ac

fuit.In quos non mandata expeditio:ſed ſūpta:ipſe uēit & totā āplexus cātabriā efferā gētē ritu feraꝝ q̄ſi
īdagine debellabat.poſtq̄ extrema cātabri uidēt certatī igne ferro īter epulas uenenoq̄;qđ ibi uulgo ex ar
boribus taxis exprimit̃ pcœpe mortē:ſeq̄ ps maior a captiuitate uindicauere. Auguſtus captiuos canta-
bros ſub corona iure belli uēdidit. Genu ictus:Ap.ſe obuia urbe obſeſſa barbaroꝝ manus īgēs ī auxiliū
aduenerat:qbus obuiā eūdo Cæſar urbē intrare ꝓhibuit:eo in p̄lio lapide gēu ſaucius p multos dies eger
iacuit:cōualeſcēs Romā ad cōſulatū rediit. Ruina pōtis:dū Augu.oppugnat metuliū:q̄ metropolis ē ia-
podū natōis illyricæ:cōſcēdit pōtē cū q̄ttuor ſatellitibus:ex quo uerecūdātes milites cōfertim aduolaue- Ruina pō-tis
rūt:itaq̄ p̄grauatus pōs corruit:ex cuius ruina plurimi ad terrā labētes petierūt.Cæſar ipſe crus dextrū &
utrūq̄ brachiū ſaucius denuo turrim cōſcēdit:ex q̄ q fierēt ꝓſpectabat:pōtē hūc ſignificare ur̃ Ap.nō fuiſ
ſe ſupra flumē collocatū ſed paratū ad mœnia ſcādēda.Rōani.n.q̄ttuor pōtes ſtruxerūt ut p illos metulii
mœnia cōſcēdere poſſent:q oēs alius poſt aliū corruerūt.Lucius uero florus tradit Auguſtū iuſſiſſe pōtē
fieri:eūq̄ & hoſte & aqs turbātibus ſcutū de manu militis rapuiſſe primūq̄ aſcēdiſſe ſupra pōtē:q cū mul
titudine ſuccubuiſſet:tūc Cæſar Aug.ſaucius māibus ac cruribus ſpecioſiore ſanguine & ipſo piculo augu
ſtior terga hoſtiū p̄cidit.Pli.īter incōmoda Auguſti repōit ruinas pōtis.Pānonicis.pānonii appellāt̃ a Rōa Pānonii
nis:quos græci peonas uocitāt:quoꝝ fama olim formidīe totā cōcuſſit Italiā tāq̄ eēnt bello īſupabiles. hi peones
tribus fluuiis drauo:ſauo:& hiſtro uallant̃.hos ſubegit Auguſtus p uibiū:quoꝝ arma in ꝓfluētes data:ut
cæteris q reſiſtebāt ſic uictoria nūciaret̃. Germāicis:bella aduerſus germāos cōfecit ī primis p druſū pri-
uignū. Aqleiā:Pli.aqleiā collocat ī.x.regiōe Italiæ:fuit āt colonia Rōanoꝝ.xii.M.paſſibꝰ a mari ſita:quā
p̄terfluit turrus amnis:olim aqlieſes hoc ſpecimē fidei erga rōanos exhibuerūt:ut ī bello cōtra maximinū aquileia
funes de capillis mulierū facerēt:cum deeſſent nerui ad ſagittas emittēdas:qđ aliqn̄ rōæ dr̃ factitatū : uñ Fides
ī honorē mr̃onaꝝ tēplū ueneri caluæ ſenatus dicauit.auctor Iu.capi. Partī du.qn̄ ip̄e ductor erat copiaꝝ aglienſium
& pn̄s bellicas ſumebat expeditōes. Partī au.qn̄ aliis bella gerēda mādabat:q̄ ipſe qdē ſuis ſuſcipiebat au
ſpiciis ſed p alios abſens hoſtes debellabat.In hanc ſnīam ē illđ ab Ouidio dictū. Auſpiciis aīſq̄ pr̄is puer
arma mouebis & uinces aīs auſpiciiſq̄ pr̄is:auſpiciis collegioq̄ auguꝝ tātus honos erat apđ ātiquos:ut ni-
hil domi belliq̄ niſi auſpicato gereret̃.Scriptū ē ī canonicis decretis.xxiii.q.v.duo eē gn̄a auſpicioꝝ:alterū
ad oculos alteꝝ ad aures ptinere ad oculos.ſ.uolatū:ad aures uocē auiū. Cū illyrico oī . Appia.enūerat q̄ Duo gn̄a
plurimos illyrici populos:quos oīs ab auguſto domitos fuiſſe refert.Aqtaniā.ī q ut ſcribit Eutro.M.agrip auſpitiorū
pa rē ꝓſpere geſſit:ē āt aqtania tertia ps galliæ ulterioris. Rhetiā:thuſci duce retho auitis ſedibus amiſſis Rheti
alpes occupauere:& a noīe ducis gētē rhetoꝝ cōdiderūt.auctor Iuſt.in.xx.de rhetis ita pli.ī.iii.rhetos tu-
ſcorū ꝓlē arbitrant̃ a gallis pulſos duce rheto. Vindelicos:cōtermini rhetis ſunt uindelici incolæ alpiū Vindelici
populi:q in bello ſecuribus utunt̃ ritu amazonio:Rhetos aūt & uindelicos uicit Auguſtus uirtute Druſi
neronis priuigni:ī cuius laudē cecinit Hora. Videre rheti bella ſub alpibus druſum gerētē uindelici.

M.AN. Cantabricū:cantabri ut ptolemæus ait citerioris hiſpāiæ ſūt ppl̄i ad ſeptētrionē oceāo ꝓpinq:
uñ & cātabricus oceanus. Vna acie dex.ge.ad ſetouiā ī illyrico urbē primū uulnus accepit. Ruina pō.
ad metuliū ruina pōtis ut Ap.ſcribit utrūq̄ brachiū & crus cōſaucitatus piculū uitæ adiit Augu . Qui-
buſdā:bellis. Pānonicis & ger.in pānonas germāos geſtis. Interueniret:pn̄s eēt aut certe ſuis iādudū bel
lantibus ſupueniret. Mediolanū:ciſalpinæ galliæ oppidū.Inſubrūq̄ ut polybius ait metropolī. Aqleiā
carnoꝝ urbē īcūbētibus barbaris:ut Stra.ait. īpoſitā latinā.i.iure latii donatā:ut Liui.ſcri. ut alii rōanorū
coloniā. Partim du.rebus gerēdis pn̄s qđ ꝓximæ oſtēdit:quum p ſe dixit. Partī au.bello ſuis auſpiciis
ſuſcepto:ſed p alios admiſtrato
bella nō niſi auſpicato : qđ Li.&
Vale.docēt ſuſcipi cōſueuere. Si
qdē repetēdoꝝ auſpiciorū cā ſū
mos magr̃atus ī urbē ex ꝓuincia
reuerſos nō uno Liui.tradidit lo
co. Aqtaniā:cōatæ galliæ ptem
pyrrheneis mōtibꝰ adiectā. Pā
noniā:q̄ duplex ē ſupior & īferi-
or. Rhetiā:in alpibus & a rhe-
to thuſcorū duce dictā: hi a gal-
lis pulſi ī alpibꝰ ut pli.ait ꝯſeder̃.
PHI. Salaſſos:ſalaſſi alpini ſūt Salaſſi
ppl̄i:quos cato tauriſcæ gētis eē
arbitrat̃.Salaſſoꝝ telus aurifodi
nas hēt diuq̄ olī potētes fuerūt
a qbꝰ decimus Bru.data uiritim
drachma ſeſe redēit:hi qn̄q̄ Cæ.
pecūias dirripuerūt.Tādē augu-
ſtus eos fūditꝰ deleuit & oēs ſub

ſalaſſos:gētes alpīas coercuit:& dacoꝝ īcurſiōes tribꝰ eoꝝ
ducibꝰ cū magna copia cæſis germāoſq̄ ultra albin fluuiū
ſūmouit:ex qbꝰ ſueuos & ſicābros dedētes ſe traduxit ī gal
liā:atq̄ ī ꝓximis rhēo agris collocauit. Alias itē natiōes ma
le qetas ad obſequm redegit. Nec ulli gēti ſine iuſtis & ne-
ceſſariis cāis bellū ītulit. Tātumq̄ abfuit a cupiditate quo
quo mō īpiū:uel bellicā gloriā augēdi ut quorūdā barbaro
rū pricipes ī æde Martis ultoris iurare coegerit māſuros ſe
ī fide ac pace:quā peterēt:a qbuſdā uero nouū genus obſi-
dū fœminas exigere tētauerit:qđ negligere mariū pignora
ſentiebat:& tn̄ ptātē ſemp oībus fecit:quotiens uellēt obſi
des recipiēdi. Neq̄ aut crebrius:aut pfidoſius rebellantes
grauiore unq̄ mulctatus ē pœna:quā ut captiuos ſub lege
uenūdaret:ne ī uicina regiōe ſeruirēt:neue ītra.xxx.annos
liberarent̃. Qua uirtutis moderationiſq̄ fama:indos ēt ad

corona uédidit auctor Stra.in.iiii. Dacoꝝ incurſiões:daci ſolebát ducē cotiſſone decurrere & uicina pó
pulari:quotiés danubius gelu cōglaciatus undas cōcretas hébat:uiſum ē Cæſari auguſto gété additu diffi
cilé ſúmouere:miſſo igit̃ létulo dacos repulit ultra ripá danubii ulterioré auctor.L.florus in.iiii.epitoma
Albis flu. tis. Vltra alb.albis fluuius é q̄ ī duo ſpacia germaniá diſterminat.ut auctor é ī prío geographæ ſtrabo: q̄
in.vii.quoq; tradit Rōanos nō tráſcédiſſe fluuiú albin:olí a ſueuis tenebat̃ auſtralis germáiæ ps trás albin
Sueuorum mores de quo Luc.ī.ii.Fúdat ab extréo flauos aq̄lone ſueuos albis & ídomitú rheni caput. Sueuos & ſicábros.
ſcribit Cæ.in.iiii.cōmétario.Sueuoꝝ gété lōge eé maximá & bellicoſiſſimá germáoꝝ oíum.hi cétú pagos
hñe dicebát̃:dediti ſút uenationibus:uinú ad ſe oíno iportari nō ſinebát qđ ea re ad laboré ferédú remol
leſcere hoies atq; effœminari arbitrabát̃. Sicábros:ſicambri & ipſi ppli ſunt germáiæ tráſrhenani:q̄ quō
Sicambri dá ſe in ſolitudinem ac ſyluas abdiderút:quo tp̄e pons a Cæſare íſtitutus fuit ſup rhenú.Druſus auſpiciis
auguſti ſueuos & ſicábros pariter aggreſſus é:q uiginti céturiōibus ítereptis hoc uelut ſacro ſúpſerant bel
lú uictor Druſus pecora & torques eoꝝ ipſoſq; noíe p̄dæ diuiſit & uédidit. Alias natiões : ſcribit florus
norycos myſos thraces ſarmatas & í germáia marcomanos atq; cheruſcos & ad meridié getulos atq; mar
maridas & ad oriété arméios aliaſq; natões fuiſſe domitas & ad obſequiú r̃dactas ab auguſto a liuio quo
Barbari q; cheruſci tenechei:cauci:aliæq; germanoꝝ tráſrhenum gétes ſubactæ a druſo referút̃. Barbaroꝝ: bar
bari dicebát̃ átiq̄tus oés gétes exceptis græcis:rōani quoq; iter barbaros núerabát̃.uñ ait cato de græcis
ad filiú.Nos quoq; dictitát barbaros & ſpurios. Martis ultoris:īfra ſcribet trāq̄llus quéadmodú auguſtꝰ
forú extruxit cú téplo martis cognométo ultoris qđ uouerat bello philippenſi ultiōe p̄ña ſuſcepto. No
Fœminæ obſides uú ge.ob.Cor.Ta.refert efficatius obligari aíos germáoꝝ:q̄bus iter obſides puellæ quoq; nobiles impant̃
ait tráq̄llus auguſtú a q̄buſdá accepiſſe fœminas ꝑ obſidibus:qđ nouú genus obſidum uocat:reſpiciés ad
cōſuetudiné rōanoꝝ:q̄ fœminas obſides accipe nō cōſueuerát:quáuis legerimus apđ hiſtoricos íter obſi
des a Romanis porſenæ regi datos fuiſſe uirgines traditas:quaꝝ clariſſimæ ſút Valeria publicia & coclia
mulctati cia pecúia Mariú:maſculoꝝ ꝑ obſidibus datoꝝ. Mulctatus eſt:puniuit a multa deriuat̃ mulctaticiú : inde leges
apud liuium ex pecunia mulctaticia factos ludos & pateras aureas ad ceris edem poſitas fuiſſe. Sub le
ge:ſub hac conditione quæ ſubſequitur. Liberarent̃:ꝑ manumiſſioné liberi fierent. Pellexit: íduxit tra
xit:& hoc cōmentus eſt auguſtus:ut ita in officio cōtinerent̃ metu longi diuturniq; ſeruitii. Indos trā
Seres primi hoíum dunt:hiſtorici ſcythas miſiſſe legatos ad auguſtum amicitiam petentes quin etiam ſeres illos primos ho
minum qui noſcantur indoſq; ſub oriente ſole habitantes cú gémis & margaritis elephátos íter munera
trahentes:ueniſſe ultro petitum auguſti Cæſaris amicitiam:de quo ita Paulus oroſius.Interea auguſtú cæ
ſarem apud taraconem hiſpaniæ urbem legati indorum & ſcytharum toto orbe tráſmiſſo tandem ibi in
uenerunt:quem cum gentilitio múnere ſupplex eous indus & ſcytha boreus orauit.

M.AN. Salaſſos:& ipſos alpium incolas:ac tauriſcæ gétis ut cato tradidit. Gétes alpinas: trophæi in
ſcriptio quod Auguſto fuit in alpibus erectum habuit oés alpinas gentes a mari ſupero ad íferum ductu
& auſpiciis Auguſti domitas:Euſebius Tyberium de rhetis & uindelicis triúphaſſe ſcribit . Liui. q̄ Druſo
& Tyberio rhetos domitos. Dacorum:incurſiões.Dacia inter ſarmaciá & hiſtrum fluuiú . Liuius oí da
corum mentione omiſſa baſtarnas ait Moeſos & thraces Auguſti principatu a Craſſo ſubactos: Euſebius
ſarmathas a Tyberio. Albim:germaniæ.flu.q̄ Ptolemæo Auctore nō longe a cimbrica cherſoneſſo í ger
manicum labit̃ oceanú. Sueuos & ſicambros:eiuſdem germaniæ populos:& ut idé auctor tradidit:inter
ſe contiguos Germanos.aut tranſrhena nos druſus tyberii frater multiplici bello afflixit.liuius & Euſe
bius ſunt auctores. Alias nationes.ut Dalmatas:Pannonios:Thraces:ac præter hos cheruſcos in germa
nia Cencreos:Caucos:qui omnes liuii teſtimonio:partim bello domiti ſút:partim ad imperium reuocati.
Martis ultoris:qđ philippenſi bello uocauerat riteq; poſtea cōſtruxit:& dedicauit. Nouum genus obſi
dú:cur nouú:quú liuio:plutarcho & Dionyſio auctoribus cōſtet a Ro.puellas obſides porſenæ datas:ſed
ad recentiora credo tempora Tranquillus reſpexit:q̄bus mos ille uetus exoluerat:aut certe ad parthos:q̄
id genus obſidú dare nō cōſueuerát. Exigere:poſcere. Marium pignora:mares in pignus datos . Cre
brius & pfidioſius:hoc ad uiolata fœdera:illud ad inconſtantiam & leuitatem attinet. Rebellátes: teme
re ad arma & bellum recurrentes. Multatus eſt actiue dixit.in Cæſare aliter. Sub lege: certa cōditione.
In uicina:regione quo minus uia ulla ad effugium pateret. Triginta annos:ut non ſolú graui : ſed lōgo
etiam plecterentur ſeruitio. Indos duplex:India citra & ultra Gangem:hæc tam macedonicis quam Ro.
armis intacta:illa quia proximior:iccirco et notior Alexandri ſignis peragrata.

Scythæ bipartiti PHI. Scythas:ſcythia duplex
eſt et ſcythe bipartiti.alteri euro
pei ſunt alteri aſiatici . auctores
plinius & Curtius: a ſcythe her
culis filio noíant̃. Parthi quoq;
parthi exules parthi ſcythico ſermōe exules di
cunt̃ ſicut refert iuſtinus. in. xl.
Docens ab exulibus ſcytharum
parthorú impiú fuiſſe deductú.

Scythas auditu mō cognitos pellexit ad amicitiā ſuā : po
puliq; ro.ultro ꝑ legatos petēdā.Parthi quoq; & armenia
ni uédicāti facile ceſſerút:& ſigna militaria : q̄ .M.Craſſo.
&.M.Antonio ademerát:repoſcéti reddiderút : obſideſq; i
ſup obtulerút:deniq; plurimus quōdā de regno cōcertanti
bus:non niſi ab ipſo electum comprobauerunt.

Regna parthorum olim fuerunt duodeuiginti auctore Plinio : qui ſcribit parthos cum ſcythis ex æquo degere:idem albi tradit regna perſarum eſſe eadem quæ parthorum:quorum rex orodes duce ſurena bella cum romanis geſſit:craſſumqꝫ Romanorum Imperatorem cum filio & omni exercitu deleuit.ſequentibus quoqꝫ temporibus Mar.Anto.bellum cum.xvi.legionibus intulit parthis : propterea quod aduerſus ſe & auguſtum auxilia miſerant Bruto & Caſſio:ſed multis prælíis uexatus a parthia refugit:uix tertia parte exercitus incolumi.Auguſtus cũ in ſyriam ad componendum orientis ſtatum perueniſſet metum iniecit phraati parthorum regíæ bellum parthiæ uellet inferre.Itaqꝫ tota parthia ex craſſiano Antonianoqꝫ exercitu captiui recollecti ſunt:ſignaqꝫ cum his militaria Auguſto remiſſa : ſed & filii nepoteſqꝫ phraatis obſides Auguſto dati pluſqꝫ Cæſar magnitudine ſui nominis fecit:quam armis alius Imperator facere potuiſſet. Armeniam uendicanti: ad ſe trahenti Auguſto. titulus eſt apud iuriſconſultos de rei uendicatione:quo uendicantur res:quæ ſunt iuris noſtri.& ſic auguſtus armeniam uendicabat a parthis tanq̃ pertinentem ad ius Romani imperii:duæ ſũt armeniæ maior.ſ.& minor regiones aſiaticæ: quarum latitudinem & longitudinem deſcribit Plinius in.vi.inde a Lucano dictum eſt.Nec tu populos utraqꝫ uagantes. Armenia tradit Strabo in.xi.Iaſonem cum armeno theſalo ad ea loca proceſſiſſe:& de nomine armenii armeniam fuiſſe nuncupatam.ſcribit Ruffus armeniam conſpiraſſe cum parthis miſſumqꝫ Caium nepotem ab auguſto cum exercitu maieſtate Romani nominis cuncta ſedaſſe:& ut auctor eſt Lucius Florus recuperatũ eſt ꝑ Caium auguſti nepotem ius olim ſeruitutis intermiſſum. Namqꝫ armenios uicto rege tigrane ad hoc ſeruitiũ Pompeius aſſueuerat:ut rectores a Romanis acciperent. De regno concertantibus:ſimiliter olim Annibal fuit diſceptator:inter fratres de regni certamine ambigentes:nam reguli allobrogum fecerũt cũ regni arbitrũ:oíſqꝫ ſeditióis illius diſceptatio ad eũ delata eſt:q impiũ dedit maiori fratri.

Vendicare

Armeniæ

M.AN. Scythas:q lõge lateqꝫ a Sarmatia ad aquilonẽ:& ortum ſoſtitialẽ ad incognitas uſqꝫ terras diffundunt.Herodotus a Scythe Herculis filio putat nomen genti inditũ. Pellexit:traxit. Parthi:qui a ſcythis:ut Trogus ſcripſit:oriundi ingentes quandoqꝫ clades ro.po.intulere.marco Licinio Craſſo cum filio & florentiſſimis legionibus primo cæſis:mox Antonio pluribus hominum millibus amiſſis procul repulſo.Plutar.liuius:& Appianus ſunt auctores. Armeniam:quam Tyberius ut Euſebius ait:recepit eſtqꝫ aſiæ prouincia inter taurũ & caucaſum:Trogus ab armenio Iaſonis comitæ tradidit illi nomen inditum. Ptolemæus duplicem facit armeniam quod & Lucani carmen ſignificanter demonſtrat.Nec tu inqt populos utraqꝫ uagantes:armenia. Vendicanti:ad Romanum imperium trahenti. Facile ceſſerũt:parthi ſcilicet. Signa militaria:quæ Craſſo fuerant adempta.De regno:de regis electione regnandiqꝫ iure.

De Iano per eũ clauſo:& triũphis & ouationibus eius.

IAnũ qrinũ ſemel atqꝫ iterꝝ a cõdita urbe añ mẽoriã ſuã clauſum í multo breuioꝛ tpís ſpacio terra mari qꝫ pace parta tertio clauſit. Bis ouãs ingreſſus ẽ urbẽ poſt philippẽſe:& rurſus poſt ſiculũ.currules triũphos tres egit dalmaticũ:actiacũ.Alexãdrinum cõtinuo triduo.

PHI. Ianum quirinũ : Numa ſecundus Romanorum rex iani templum ad infimum argiletũ extruxit:qui index pacis foret & belli ut apptus í armis clauſus in pace ciuitatem eſſe ſignificaret:ſemel ab ipſo numa clauſus fuit.Iterum poſt primum punicũ perfectum bellum.tertio poſt bellum acciacum ab imperatore Cæſare Auguſto pace mari terraqꝫ parta:quod noſtræ inqt Liuius ætati dii dederunt ut uideremus. ad quod alluſit Virgilius illo uerſu.Claudentur belli portæ:ſed diligenter animaduerte Tranquillum ſcripſiſſe ianum ter clauſum fuiſſe ab Auguſto propter hiſtoriã: quã uiri alioquin eruditi parum diligenter obſeruauerunt.ſcito igitur Auguſtum Cæſarem ob oriente poſt Antonium cleopatramqꝫ deuictos.Cũ uictoria redeuntem tum primum clauſiſſe iani portas:quo die primum Auguſtus conſalutatus eſt:mox profecturus in hiſpanias cum exercitu aduerſus cantabros aperuit belli portas . quas iterum clauſtro cohibuit in honorem cãtabricæ uictoriæ. Deinde cum ab oriẽte in occidentem a ſeptemtrione in meridiem ac per totum oceani circulum cunctæ gentes una pace compoſitæ forent iani portas tertio Auguſtus clauſit:& ita clauſus eſt Ianus quinquies.ſemel a numa Pompilio iterum tito manlio conſule.Et ter per auguſtum Cæſarem:multo breuiore tempore quam bis clauſum fuiſſet a ſuperioribus hiſtoria tradit explicate ab Horoſio lib.vi.hiſtoriarum:cuius auctoritate ſubnixi cenſemus legẽdum eſſe ter clauſit ſicut emãdati codices habent & quadrat hiſtoriæ.cuius in curioſi legũt:tertio clauſit : exiſtimantes nihil aliud eſſe ſubintelligendum quam quod tertio loco.Auguſtus clauſerit ianum.In ſacris ueteres Romani inuo-

Ianũs qrinus

Clauſus ianus qnqes

Vñ ianus qrinus

Petulcius Clauſius Ouatio

cabant ianum quirinum:ianum patulcium & clauſium quirinum autem cognominabant quaſi belloꝝ potentem ab haſta:quam ſabini curim uocant:patulcium & clauſium:quia bello portæ eius patēt:pace clauduntur. Ouans:ouatio minor eſt triumphus:ouandi autem & non triumphandi cā eſt cum hoſtium nomen humile eſt:aut cum incruenta uictoria obuenit:Ideoq̧ oualis corona myrthea erat:tanq̄ nō Marcius ſed quaſi uenerius triumphus foret.eſt enim myrthus arbuſcula ueneri dicata:qui ouabant introire ſolēt urbem equo uehentes :quamuis ſabinus maſſurius pedibus ingredi ouantes dicat:ſequētibus eos non militibus ſicut in triumpho fieri ſolebat ſed uniuerſo ſenatu. De ouatione ſic ſcribit Seruius enarrans illud Virgilianum:ſola fuga nautas comitabor ouantes:qui ouatiōē meretur & uno equo utitur & a plæbeiis uel equitibus Romanis deducitur ad capitolium:& de ouibus ſacrificat.Vñ ouatio dicta. Plutar. quoq̧ in Marcello tradit in triumpho bouem immolari ſolitum in ouatione autem ouem.Vnde huic triumphi generis nomen extat ouationis.Dionyſius alicarnaſius ſcribens quemadmodum poſthumius ouans introiuit:hæc memoratu digna tradit de ouationis triumphiq̧ differentia:primum inquit ouans pedes ingreditur nec in curru ſicut triumphator.Deinde nō picta ueſte induit̄:nec ornat̄ trabea:qui peculiaris eſt cōſulum ducūq̧ amictus.præterea non eodem utitur ſceptro:quo ille qui triumphat. Poſt philippenſe:bellum geſtū in campis philippis aduerſus brutum & caſſium. Siculum:bellum contra ſextum Pompeium.

Non dat triūphus in bello Ci.

Auctor eſt Valerius in capite de iure triūphandi:quod q̄uis q̧s p̄claras res ciuili bello geſſiſſet,imperator tñ eo noīe appellatus non eſt:neq̧ ullæ ſupplicatiōes decretæ ſūt neq̧ ouauit:neq̧ curru triumphauit.qa ut neceſſariæ iſtæ ita lugubres ſemper exiſtimatæ uictoriæ ſunt:utpote non externo : ſed domeſtico p̄te cruore.Attamen Auguſtus bis ouauit in ciuilibus bellis duobus:quorum alterum geſtū eſt aduerſus Brutum & Caſſium:alteꝝ aduerſus ſextum pōpeiū magni pompeii filiū. Currules triūphos:magnus uerūſq̧ triūphus currulis eſt:propterea qđ in curru deurato triūphator uehebat̄:& ita olim Camillus poſt ueios debellatos curru eq̄s albis iūcto urbē inuectus eſt.De pōpa ordine & formula triumphi ſcripſimus in cōmentariis in propertium copioſiſſime illinc ſiqđ deſideraueris poteris mutari. Dalmaticū:dalmatas illyrici populos domitos.Auguſtus coegit fodere terras aurūq̧ uenis repurgare:qđ gens omniū cupidiſſima ſtudioſa:acq̄rit diligētia:ex q̄bus uictis triūphū egit dalmaticū. Acciacū:propter cleopatram deuictam: una cū antonio apud actiū pugna nauali. Alexādrinū: potius Alexandri a urbe ægypti omniū & longe opulentiſſima & clariſſima.cui dixit Auguſtus ſe parcere primo propter illius & magnitudinē & pulchritudinem:ſecundo propter conditorem Alexādrū:tertio propter arium philoſophū Alexādrinū ſibi imprimis amicū. Continuo triduo:octauo idus Ianuarii urbem triplici triūpho ingreſſus eſt Auguſtus : & ad hos tres triūphos referendū eſt illud maronianum.At Cæſar triplicii inuectus Romana triūpho:qđ enarrans.Seruius ſic inq̄t .tres Auguſtus habuit triumphos primo die triumphauit exercitus q̄ Antoniū uicerat:ſecūdo q̄ dalmatas uicerat:tertio ipſe cum Alexandrino eſt ingreſſus triūpho.Auctor eſt Diuus Hieronymus.auguſtum celebrata de marco antonio uictoria Romam repedaſſe ducētem ſecum infinitū captiuoꝝ numerum & antiquorum ptolemæoꝝ omnium gazas:ut nec ante nec poſtea tanta copia auri argenti gemmarumq̧ Romā adducta fuiſſe noſcat̄.

M.AN. Ianū Quirinū:bellicoſū & martiū:ut q̄dā plutarcho auctore interp̄tant̄.Verg.Claudent̄ belli portæ:quotiēs ab urbe cōditam:iā tēplū claudi cōtigerit.Liui.plu.& Dionyſius docēt. Semel: Numa rege. Iterum poſt primū bellū punicū.M.Attilio.&.T.Mallio cōſulibus. Breuiore t̄pis ſpacio:q̄ prius illđ fuiſſet a numæ t̄pibus ad primi belli punici exitū. Parta pace plutar.poſt uictū antoniū Ianum ſcribit ab auguſto clauſum. Ouans: minorem triumphū agēs:Dionyſius:Minorē triūphū Ro. ouatiōnē appellant equo enim non curru uehebatur in ouatiōe:q̄ triūphabat:coronāq̧ geſtabat myrreā quam. M. Craſſus ut mollem repudiaſſe dr̄:primuſq̧ per ambitionem laurea in ouatione uſus:ouare a militū uoce: potiuſq̄ ab ouibus circa aras cæſis:ut q̄dam interpretantur. Currules:ad ouatiōis dr̄iam:quæ minoris triumphi: ut dixi:erat ſpecies actiaticum & alexandrinum utrūq̧ ob cleopatram.

Loliana clades

Variana clades

PHI. Lolianam. Loliana clades a marco Lolio dicta eſt : qui primus galatiam prouinciam ꝓ prætore adminiſtrauit ut docet Eutropius.hic cum in germania ab auguſto miſſus eſſet ignominioſa clade affectus eſt. Varianam pœne exitiabilem. Quintilius uarius cum tribus legiōibus a germanis rebellantibus funditus deletus eſt:cum illius ſuperbiam libidinem atq̧ auaritiam ferre nō poſſent:qui ruptis federibus:calcata fide:duce armenio arma corripuerūt. & Quintiliū

De duabus cladibus eidem illatis.

OMnes graues ignominias cladeſq̧ duas oīo:nec alibi q̄ in germania accepit lolianam & uarianā : ſed loliam maioris infamiæ q̄ detrimenti : uarianā pœne exitiabilem tribus legionibus cum duce:legatiſq̧ & auxiliis oībus cæſis. Hac nunciata excubias per urbē induxit ne quis tumultus exiſteret:& præſidibus prouīciarum ꝓpagauit impium:ut a ſuetis & a peritis ſocii continerent̄ . Vouit & magnos ludos Ioui magno optimo : ſi rempublicam ī meliorē ſtatū uertiſſet:qđ factū cymbrico marſicoq̧ bello erat . Adeo namq̧ conſternatum ferunt : ut per continuos

uarium nihil tale metuentem improuiſo adorti undiq; inuadentes caſtra rapuerũt legionibus tribus obtruncatis:nihil illa cede cruentius nihil inſultatione barbaroꝝ intollerantius:præcipue ſeuitum eſt in patronos cauſaꝝ:cum aliis occullos foderent aliis manus amputarent. Vni lingua reciſa eſt. quam in manu tenens barbarus:tandem inqt uipera ſibilare deſiſte.ipſius quintili uari corpus effoſſum eſt:qđ milites humauerant.hac clade ut tradunt hiſtorici factum eſt:ut Romanũ imperiũ in ripa rheni fluminis ſtaret Plinius in.vii.inter infelicitates auguſti uarianam cladem numerat his herbis.iuxta hæc uariana clades & maieſtatis eius fœda ſugillatio. Legatis cæſis:legati ex uiris conſularibus mittebant.ad exercitus ſecundi ab imperatore:quibus legiones & auxilia uniuerſa obtemperabant:abſente autem legato præfectus legionis tanq̃ uicarius ipſius ptãtem maximã retinebat.auctor Vege.in.ii.de re militari.De his legatis militaribus eorũq; numero ita ſcribit Liuius li.xxxviii.in oratione Manlii uolſonis:ex decem legatis ſi diis placet: qđ conſiliũ dipenſandæ cohoneſtandæq; uictoriæ imperatoribus maiores dederunt noſtri aduerſarios héo

Lingua reciſa cauſidico

legati militares

Auxiliis cæſis:auxilia differũt a legiõibus:quoniam auxilia ſunt ſocioꝝ:legiones ſunt Romanorum. Auxilia autem ſemper legionibus tanq̃ leuis armatura in acie iũgebant.ſcribit Vegetius minorem militũ numerum a ſcribi conſueuiſſe in auxiliis:maiorem in legionibus.hinc legionarii & auxiliares milites diſcreti ab hiſtoricis memorantur. Excubias: excubiæ auctore Ser. diurnæ ſũt & nocturnæ:uigiliæ tantũ modo nocturnæ. Indixit:denunciauit:præſidibus:præſidis nomen generale eſt eo quod omnes prouincias regentes præſides appellantur :& ut inquit Vlpianus iuriſconſutus:præſes prouinciæ maius imperium in ea prouincia habet omnibus poſt principem. Vt a ſuetis:continerentur:quidam improbant inſtitutum illud romanorum quo annuos tantũ præſides annuoſq; ductores copiarum faciebant:ut interdum prius ſe circũageret annus:q̃ omnia forent expedita:& ut ſæpe ignorarent milites & ignorarentur a militibus. Vnde Hannibal apud Liuium inqt.An me cum hoc ſemeſtri conferam duce? cui ſi quis demptis ſignis pœnos Romanoſq; hodie oſtendat ignoraturum certum habeo:utrius exercitus ſit cõſul.Igitur auguſtus prolatauit ampliauitq; imperium his qui erant præſides prouinciarum:ut ille adminiſtrarent a iam cognitis & peritis adminiſtrationum. Magnos ludos:circenſes intelligit:qui modo Romani modo magni uariæ appellati ſunt : quos primus fecit tarquinius priſcus ſicut affatim diximus i Iulio Cæſare tale eſt illud apud Liuiũ ſcribentem quemadmodũ Ioui ludos magnos uouendos eſſe retulerunt decemuiri ſenatoribus:ſi bellatum eſſet proſpere aduerſus hannibalẽ.Reſq; pub.in eodem quo erat ante bellum ſtatu pmanſiſſet:traditur ét Scipio carthaginis uictor olim præcatus eſſe deos:ut in eo ſtatu rem publicam ſeruarent in quo tũc eſſet. Quod factũ:ut.ſ.ludi magni Ioui uouerent. Cymbrico:quod Caius marius aduerſus cymbros ex germãia uenientes geſſit.hiſtoria a nobis ſuperius explicata eſt:& in commentariis propertii latius tradita. Marſico:marſicum bellum noĩatum eſt ſociale:quoniam a marſis rebellandi ſuſcitatũ fuerat initium.auctor Strabo:qui ſcribit in.v.Geographie:marſos contra populũ Romanũ conſtituiſſe receptaculum propugnaculũq; corphiniũ metropolim pelignorũ:& imperatoribus creatis biennio belligeraſſe aduerſus Romanos :donec effectum eſt ut ipſi in ciuitatem Romanam pariter uocarent.Dictum eſt autem hoc ſociale bellum:quoniam omne latiũ atq; picenum & ethruria omnis atq; campania poſtremo Italia contra matrem ac parentem ſuam Romam conſurrexerũt:belli marſici ſiue ſocialis doctor præcipuus fuit popedius.Appianus in.i.& Florus in tertio de bello ſociali multa conſcribunt:de quo eſt illud ſatyricum:calcatamq; tenet bellis ſocialibus uuam.

Excubiæ

Præſides

Sociale bellum marſicum

M.AN. Et uarianam multi & uarii fuerũt auguſti ſucceſſus:ſed nõ propterea tales:ut nõ eos idẽtidem fortuna uariarit : nulla fuit unq̃ in humanis rebus tam certa fœlicitas: quæ nõ aliquo modo fuerit ab ea conuulſa uſq; adeo ueriſſimum eſt illud Herodoti:ἡμερέων οὐδὲν ὁμοῖον προσείγει πρῆγμα:dierum nullus prorſus quod alius affert:unde dat intelligi tot eſſe in rebus uices:quot & dies.Sed hæc eo tẽdunt:ut Auguſtum qui fœliciſſimus eorum:qui Romæ rerum potiti ſunt:iudicatus eſt: ipſum quoq; per multa utranq; fortunam expertum non ignoremus.Sed plinius:ut cætera eleganter Auguſti eſt infortunia executus & quod ad præſentem locum attinet.Iuxta hæc inquit uariana clades:& fœda maieſtatis ſuggillatio. Excubias:ut nihil interdiu noctuue eſſe ex ſtatione remiſſum intelligas:nãq; diei & noctis excubiæ ſunt. Præſidibus:iis qui prouinciis præſidebant.eſt enim præſidere ad opem præſtandum præeſſe generaleq; nomen Martianus eſſe ait:omnes enim & proconſules & legati Cæſaris : qui prouinciis p̃erant præſides ſunt dicti. Propagauit:ampliauit. Aperitis:gerendarum rerum non ignaris. Magnos : ludos de his in cæſare abunde diximus. Cymbrico bello:quod.C.Marii ductu & auſpiciis eſt fœliciter in cymbros teutones & ambrones geſtum.Plutarchus in mario & liuius auctores ſunt . Marſico : ſociali bello: cum uno tempore plures Italiæ populi a roma.defecere: ſed marſicum iccirco appellatum : ut Appianus ſcribit:quia a Marſis orta ſit defectio.

menſes barba capilloq; ſummiſſo caput interdum foribus illideret uociferans. Quintili Varre legiones redde:diemq; cladis quot annis mœſtum habuerit:ac lugubrem.

PHI. Capillo ſummiſſo: prolixo immiſſo intonſo. Seneca. Cai inconſtantia modo barbam capillumq; ſubmittens. Illideret. Oroſius hoc idem ſic tradit. cæſar Auguſtus hanc cladem adeo

De diſciplina eius circa rem militaré.

IN re militari:& cõmutauit multa:& cõſtituit atq; ét ad antiquũ moré nõnulla reuocauit: diſciplinã ſeueriſſime rexit:ne legatoꝝ qdem cuiq̃ niſi grauato:hiberniſq; demũ menſibus permiſit uxorem interuiſcere. Equitem Romanum quod duobus filiis adoleſcentibus cauſa detractandi ſacraméti pollices amputaſſet ipſum

grauiter tulit:ut ſæpe ꝑ uim doloris caput parieti collidens clamaret:qntili uare redde legiões.

Diem cladis: eodé die accepta eſt uariana clades:quo clades illa canenſis pugnæ uaſtiſſima facta eſt:fuit autem ante diem quartú nonas ſextiles ſicuti hiſtorici meminerũt. Lugubrem : inominalem & atrum. Nam Romãi dies

Atri dies

atros appellabãt funeſtos & publice Ro.ob rem male geſtã calamitoſos. Diſciplinam.ſ. militarem. quæ uirtus nomen populo romano & æternam gloriã peperit:quæ orbem terraꝝ parere Romano impio coegit:ut tradit Ci.in oratione pro murena.De hac ita loquitur Titus Manlius apud Liuiũ. Diſciplinam militaré qua ſtetit ad hanc diem:Ro.reſpu.ſoluiſti. Legatorum:militariũ de qbus Pauloante:ſcribit Liuius quod polluta ſemel militari diſciplina non miles centurionis:non céturio tribuni:non tribunus legati:nõ legatus cõſulis pareat imperio. Grauato:grauate grauatim:aduerbium eſt. Hybernis menſibus: quo.ſ. temporis ſpatio:ut inquit Liuius in.y.omnium bellorum quies eſſe ſolet: & hyeme ſaltem milites in domos ac tecta reduci oportet:& aliquo tempore anni parentes liberoſq; ac coniuges inuiſere. Vxorem interuiſere.Ita hãnibal apud liuium ad milites inquit ſi quis ueſtrum ſuos uiſere uult cõmeatum do. primo uere edidico adſitis:ut is bene iuuantibus bellum ingétis gloriæ prædæq; futurum incipiamus.ſic per totum tempus hiemiſq; quies renouauit corpa aĩoſq; ad oĩa de integro patienda interuiſere eſt inuiſere reuiſere & ut uidetur donatus innuere:hæc particula inter ſignificat totum unde intercipit quaſi totum capit ab eodem exponitur & plautus in aulularia interbibere dixit quaſi totum bibere. Sacraméti.ſ. militaris.

Sacr̃m Militare

Namq; teſte ſeruio legitima erat militia eorum qui ſinguli iurabant pro re. pub .ſe eſſe facturos: nec diſcedebant niſi completis ſtipendiis & ſacramentum uocabatur.ſententiæ ſeruii aſtipulatur Vegetius ſic ſcribens in.ii.de re militari:milites iurare ſolent & ideo militiæ ſacramenta dicuntur.iurant autem ſe omnia ſtrenue facturos:quæ præceperit imperator:nunq̃ deſerturos militiam pro Romana republica hinc a Iuuenale milites ſacramenta dicuntur illo uerſu:præmia nunc alia atq; emolumenta notemus ſacramétorum.Liuius uero tradit uſq; ad tempus ſecũdi punici belli ſola ſacramenti religione auctoratos fuiſſe milites:mox iureiurando adactos a tribunis militum ſe conuenturos iuſſu conſulum neq; in iuſſu abituros.

Pollices præcidere

Pollices:qui militiæ munus ob formidinem ſubterfugiebant ſoliti erant ſibi pollices præcidere tanquã idonei amplius minime forent ad arma tractanda. hinc apud fortunatianum exemplum cauſæ aſyſtatæ:quæ dicit̃ Acromos:ideſt ſine colore tale præponitur.Decem milites tempore belli pollices ſibi amputauerunt rei ſunt leſæ rei pu.eſt enim manus ĩ hoĩe organũ organoꝝ ſicuti philoſophi docét adeo ut anaxagoras hominem prudentiſſimũ omniũ animalium ideo eſſe crediderit quoniam unus omnium manus obtinet:ipſi uero pollices in manibus dominantur namq; ut eleganter tradit Macrobius lib.ſaturnalium

Pollex uñ

nouiſſimo pollex nomen accepit ab eo quod pollet:qui nec in ſiniſtra ceſſat nec minus q̃ tota manus ſemper in officio eſt. Vnde apud græcos ἀντίχειρ uocatur quaſi manus altera legimus apud Valerium in capite de crudelitate & apud Ciceronem lib.iii.officioꝝ:atheniéſes præcidiſſe pollices eginenſiũ iuuẽtuti: ne populus qui claſſe ualebat ſecũ deſcendere poſſet in certamen uiriũ maritimaꝝ.Idem Valerius in capite de ſeueritate refert ſeueram ſenatus animaduerſione in.C. Voctienũ:q ſiniſtræ manus digitos ne bello italico militaret abſciderat.ſcitu dignũ eſt & ad rem pertinens id quod tradit Amianus marcellinus: qui ſcribens de gallorum moribus ſic ait.Nec eoꝝ aliquando qſquam ut in italia manus marciũ pertimeſcés pollicem ſibi præcidit:quos iculariter murcos appellant:murci aũt ut marcellini uerbũ intelligas dicuntur latino uetere uocabulo deſidioſi & ignaui.Scribit Aug.in.iiii.de ciuitate dei:ꝙ Romani deam uocaurũt murceã: quæ faceret hoĩem murcidũ.i.nimis deſidioſum & inactuoſum.ſicut ecõtrario dicta eſt dea ſtrenua quæ hoĩum faciet ſtrenuũ.ꝑterea ne hoc quoq; prætereamus mos fuit regibus barbarorũ quotiés in ſocietaté cohibant:applicare dextras:pollíceſq; inter ſe uincire nodoq; perſtringere:ubi mox ſanguis in artus extremos peruenerat leui uulnuſculo cruorem eliciebant atq; inuicem lambebant id fœdus ut refert Cornelius Tacitus Arcanũ habebat̃ quaſi mutuo cruore ſacratũ.

murci q murcea dea

Stréua dea

M.AN. Illideret:impingeret. Diem cladis:quo clades fuerat in germania accepta. Quod an.mœ. quaſi ſtatum diem per mœronem & luctum omnibus annis egerit. Legatorum cuiq̃:per quos Martiano auctore oſtendimus:Auguſtum & alios prouincias adminiſtraſſe: non enim propria : ut Feneſtella ait:ſed mandata utebantur iuriſdictione. Var.qui ante hæc tempora & adhuc libera ciuitate ſcripſit.Legati erant inqt publice lecti:quoꝝ opa conſilioq; magĩratus pegre uterent̃. Niſi gra.aduerbium ꝑ grauiter ferens.

Hibernis mé.qbus ob anni inclemétiã:aut nulli:aut rari ab hoſte motus timét̃. Detractãdi : ſubterfugiẽdi. Sacramenti:cui ueteri militiæ inſtituto milites adhibebant̃. Pollices:primos utriuſq; manus digitos:ſeu qa ueteres:ut qdã putãt:his digitis uſi ſũt.cũ iureiurãdo adhibebant̃.aut qđ magis placet:ut militiæ inutiles redderentur ſicq; ſacramentum ſubterfugerent.

PHI. Subiecit haſtæ:uendidit i auctione : q̃ fiebat apposita haſta:de q̃ copioſe ſcripſimus in.iiii. ꝓpertii cõmẽtario. Tertullianus elegãti uocabulo haſtariũ ab haſta noĩauit id genus uẽditiõis. Imminere em.dicunt̃ publicani imminere emptõi cõductiõiue:qñ quodã q̃ſi calore licitatiõis ĩflati ĩmodice licent̃. Addixit.uẽdidit ẽ.ñ.addicere uẽdere ĩ auctõe:& ꝓprie addicere dr̃ p̃tor qñ debitorẽ tradit creditori:ut in eũ & uitæ & necis hẽat ptãtem:inde addicti uocati de qbus ſcriptũ eſt in.i.cõmentario.Lex decẽuiralis pmittit creditoribus ſecare:ſi uelint partiriq; corpus addicti:unũ ẽ ex tribus uerbis p̃toriis q ſunt hæc.Do.Di-

Addixit

bonaq; eius ſubiecit haſtæ:quẽ tñ qđ ĩminere ẽptiõi publicãos uidebat liberto ſuo addixit ut relegatũ ĩ agro ꝓ libero eẽ ſineret. Decimã legionẽ cõtũacius parẽtẽ cũ ignominia totũ miſit. Itẽ alias ĩmodeſte miſſionẽ poſtulãtes circa commoda emeritoꝝ p̃mioꝝ exauctorauit:cohortes ſi q̃ ceſſiſſẽt loco decimatas ordeo patuit. Cẽturiões ſtatõe deſerta itidẽ ut manipulares capitali aĩaduerſiõe pũiit ꝓ cætero đlictoꝝ gñe uariis ignominiis affecit:ut ſtare p totũ diẽ iuberet añ

co addico. in diſciplina augurali aues dicunt̃ addicere:qñ ratũ faciunt auſpicium.Li.Fabio auſpicanti:aues ſemel atq; iterum nõ addixere. Cum ignominia :miſſione ignominioſa. Miſſionem: legi & Ho.ſupra de miſſionũ generibus ſatis dictũ ẽ. Citra cõ. ſine cõmodiis:q̃ emeritis ſtipendiis ueterani cõſequi ſolent. Exauctorauit.Exauctorare eſt liberare priuateq; ab auctoramento hoc eſt obligatione militari atq; ſtipendio:a quo exauctorati milites dicunt̃ q miſſionẽ hũerũt:& q̃uis frequenter cũ dedecore exauctorati milites dicunt̃ q miſſionẽ hũerũt:& q̃uis frequenter cũ dedecore exauctorare dicat̃:pſæpe tñ ſignificat miſſos facere a militia milites citra uitupationẽ:ſicut apud liuiũ in.*xxv*. Volonũ exercitus q uiuo gracchu ſumma fide ſtipẽdia fecerat uelut exauctoratus morte ducis ab ſignis diſceſſit.Idem in.*xxxyi*.cũ diſſeruiſſet milites exauctoratos dimiſit.Seneca quoq; ſententialiter ait.Ille demũ neceſſitates ſupgreſſus ẽ: & exauctoratus ac liber:q uiuit uita pacta. Vlpi.exauctorare interp̃tat̃ inſignia militaria detrahere qđ cũ infamia cõficit̃:& ita in hoc loco accipimus auguſtũ exauctoraſſe legiões cũ ignominia:ſicut ẽt apud lampridium ſcribẽtẽ:ꝙ Alexãder tumultuãtes legiões exauctorauerat. Decimatas:decimari legiões dicũt̃ qñ dicimus qſq; ſupplicio afficit̃ ab imptore:cuius rei meminit.Liuius.in.ii.ab urbe his uerbis. Cætera multitudo ſorte.Decimus qſq; ad ſupplicium lecti.Macrius imperator auctore Iulio capitolino cũ ſeditiões militares pateret̃ multos decimauit:aliqñ ẽt centeſimauit:qđ uerbũ ꝓpriũ ipſius erat:cũ ſe clemẽtẽ dicere :qñ eos centeſimaret:q digni eẽt decimatiõe atq; uingeſimatiõe.eſt.n.cẽteſimare ex cẽtenis ſingulos afficere ſupplicio

Exauctorare quid

Decimare

Cẽteſimar̃

Plauit:aluit nutriuit. Hordeo:non tritico ignominiæ cã:hordeum antiqtus fuit cibus gladiatoꝝ:q ob hoc hordearii uocabant̃.auctor Plinius in.*xyiii*.uoluptas ẽ inqt Seneca poſſe capere uoluptatẽ ex hordeaceo pane ueteres hordeariũ æs uocauere:qđ ꝓ hordeo equiti Romano dabat̃. Statiõe deſerta:ſtatio militaris ſignificat:qñ milites ſtantes uigilant. Virg.ſuccedũt ſeruantq; uices ſtatiõe relicta:ſcribũt iuriſcõſulti digeſtis de re militari:ꝙ q ſtatiõis munus reliqt pluſq̃ emãſor eſt.Itaq;ꝓ modo delicti:aut caſtigat̃:aut gradu militiæ deiicit̃. Itidem:ſimiliter. Vt manipulares:gregarios milites uilioreſq; Cẽturionibus:in legione Romana.xxx.ſunt manipuli ut ſcribit Cincius in libro de re militari manipuli dicunt̃ ab eo:qđ plures militũ manus iungunt̃:ut interp̃tat̃ Mar. Var.Seruius enarrans illud maronianũ:deſolutiq; manipuli: inquit manipuli dicti ſunt ſignificari:quia ſub Romulo paupere adhuc Ro.exercitus haſtis ſeni manipulos illigabãt:& hoc ꝓ ſignis gerebant.uñ hoc nomẽ remanſit.manipulus auctore liuio leues uicenos milites: aliã turbã ſcutatoꝝ hẽbat:& manipulatim ſtructa olim cœpit eſſe acies Romana. Vegetius uero in.ii.de re militari ſcribit manipulum uocari cõtuberniũ decem tantũmodo militũ ſub uno papilione degẽtiũ:ab eo qđ cõiũctis manibus dimicabãt.Ouidius in faſtis aliũde deducit manipularis militis etymologiã congruens cũ ſententia ſeruiana.ſic enim ait:pertica ſuſpenſos portabat longa maniplos:unde maniplaris nomina miles hẽt:q ſunt in eodem manipulo cõmanipulones dicti:inde etiam commanipulatio quibus dictionibus utit̃ Spartianus.Senſus eſt tranquilli auguſtũ pœna capitis pariter affeciſſe Centuriones deſertores ſtationis:ſicuti & manipulares milites q uiliores ſũt cum tamen diſcrimina pœnarum a iuriſcõſultis adhibeantur neq; omnes eadem pœna affici debeant:ſicuti.ff.de penis.copioſe explicatũ eſt. Animaduerſione:punitione & ſupplicio. Stare:rectos eſſe cui contrarium eſt ſedere.

manipuli q

Commanipulones.

M.AN. Subiecit haſtæ:pro ſeruo uendi iuſſit:qui auctioni:tam publicæ:q̃ priuatæ præerãt in atrio auctionario haſta:ut Ci.ait:bona emptoribus adiudicabant. Imminere emptioni:immoderatius licitantes Publicanos:publicoꝝ uectigaliũ redẽptores. Addixit deſtinauit:ut Seruio placet uel habendũ declarauit. Cũ ignominia:qd ſit ignominioſa miſſio:reqre ſupra. Immodeſte:impudẽter & tumultuoſe. Cõtra cõmoda:ſtipendiiſq; aliiſq; præmiis:quæ emeriti eſſent non redditis. Exauctorauit:militaribus inſignibus:ut Vlpiani utar uerbis:ſpoliauit. Ceſſiſſent:ꝓ deceſſiſſent:loco:p̃ſidio ſtatiõe. Decimatas:decio quoq; capitali ſupplicio affecto in dalmatia ad pronomã:ut Ap. docet cohortẽ unã decimauit Auguſtus: reliquos ꝓ æſtatem hordeo pauit. qd Dionyſius de deſertoꝝ aĩaduerſione ſcripſerit:in cæſare diximus. Itidẽ:ſimiliter. Manipulares:manipulis inſertos:& ob id gregarios:& q nullũ ducerẽt ordinem.

ptoriū iterdū tūicatos diſcinctoſq; nōnūq̄ cū decēpedis uel ēt ceſpitē portātes. ¶ De geſtis eius circa rē militarē.

NEq; poſt bella ciuilia: aut in cōciōe aut p ædictū ullos militū cōmilitōes appellabat ſed milites: ac ne filiis qdē: aut priuignis ſuis īperio p̄ditis aliter appellari paſſus ē: ambitioſius id exiſtimās q̄ aut rō militaris: aut tpoꝝ quies aut ſua domuſq; ſuæ maieſtas poſtularet. Libertino milite p̄terq̄ romæ incēdioꝝ cā & ſi tumultus ī grauioꝛ ānona metueret: uſus ē ſemel ad p̄ſidiū coloniaꝝ illyricū cōtingētiū. Itē ad tutelā ripę rheni fluminis

Auſtrale PHI. Prætoriū.tabernaculū ducis quod alio noīe auguſtrale dr̄ put docet Quinti.in.viii.de prætorio
Tunicati mox plura: Tunicatos: indutos ſola tunica hoc eſt camiſia: quæ & interula dr̄. hic illud quem ueſtire de-
Interula buit interula ueſtiuit interitu. tunica ſine manicis olim fuit: fuit & manuleata ad opulentiā latinæ linguæ
augendam nihil impedit ut ait Priſcianus formare uerba. tunico: tunicor: tūicatus. Diſcinctos: mos erat
militaris ut milites cingulo cincti ſemp eſſent: qđ ad conuiuiū eūtes deponebant: & ut inqt iulius capito
Diſcincti linus in ſalonino Gallieno a diſcinctis cū impatore cenat. Diſcincti ut interpretat ſeruius inhabiles ſunt
cenant militiæ: oēs.n.q militant cincti
Diſcincti ſunt: unde diſcincti inefficaces &
ignaui ignaui dicuntur: ſicut econtrario
Quincupeda præcinctos ſtrenuos uocamus.
Auguſtus iuſſit milites delinquē-
Decempedator tes pedibus ſtare diſcinctos qđ
erat ignominioſum. Decempe-
Ceſpes dis. Decempeda pertica eſt qua
Decēpeda metatores utunt a numero pedū
dicta ſicut quincūpeda a quinq;
pedibus. Cicero: urbem iam peri
tus metator & callidus decempe
da ſua ſaxa diuiſerat. a decēpeda
decēpedator deriuat. Idem Cice
ro cauebat etiam Lucio Anto.q
fuerat æquiſſimus agri priuati & publici decempedator. Idem in oratione p milone.q cum architectis &
decempedis uillas multoꝝ hortoſq; peragrabat. Ceſpitem: ceſpes eſt terra in modū lateris ceſa cū herba
ex ceſpite agger caſtrenſis fit. circūciditur aūt ferramentis continetq; herbaꝝ radicibus terram. Docet ue
gecius in.iii. qua altitudine ac latitudine ceſpes circūcidi debeat. Plinius de ceſpitibus in.xxxv. ſcribit hæc
hinc & ceſpitum natura caſtroꝝ uallis accommodata cōtra fluminum impetus aggeribus. Ex ceſpite i ca-
Ceſpititiæ aræ ſtris aræ erigebant: quas ob id ceſpiticias capitolinus appellat. tibullus ceſpitibus mēſas ceſpitibuſq; thoꝝ
hæc aūt oīa ſunt genera ignominiaꝝ: quibus milites delinquētes afficiebat auguſtus. Cōmilitōes: Augu-
ſtus auctoribus ſexto Aurelio & Eutropio auunculi Iulii Cæſaris inuentum uehemēter arguebat: q mili-
tes commilitones nouo blādoq; more appellās dū affectat carior fieri auctoritatē principis emolliuerat:
græci σύστρατιώτας uocāt commilitones. Aliter appellari: ſenſus eſt uolebat auguſtus qđ filii qđ
priuigni qñ erant in impio: milites ſemp appellarēt nunq̄ commilitones. De filiis auguſti & priuignis īfra
explicatius dicet. Maieſtas: tanq̄ minueret impatoria ſublimatas & pollueret apex Cæſareæ maieſtatis: ſi
commilitones appellarent. Libertino milite: libertinis militibus ſingularis numerus p plurali. Ideo autē
libertino dixit: tanq̄ non foret legitimus miles: cum ingenui ſint milites ſcribendi. Incendiorum cā: ſcri-
bunt iuriſconſulti. ff. de officio præfecti uigilium. diuum auguſtum ſeptem cohortes ad arcēda urbis incē
dia oportunis locis cōſtituiſſe: ut binas regiones urbis unaquæq; cohors tueret: præpoſitis eis tribunis: &
ſup oēs præpoſito ſpectabili uiro: q præfectus uigilum appellat: has ſeptē cohortes ex libertinis militibus
Tumultus conſcriptas fuiſſe innuit trāqllus. Tumultus: pturbatio popularis: qm̄ ut inqt Luc. neſcit plebes ieiuna ti
quid mere Liuius famem in ciuitate ingens malū uocat. tumultus aūt qd aliud eſt inqt cicero niſi pturbatio tā
ta: ut maior timor oriat: uñ eſt nomen ductū eſt tumultus q̄ſi timor multus: Itaq; maiores nr̄i tumultum
italicū qđ erat domeſticus: tumultū gallicū qđ erat italiæ finitimus: præterea nullū tumultū noīabant. in
Annona tumultu uacatiōes datæ non ualebāt cum in bello ualerent. Annona: charitate rei frumentariæ: de aliis
quoq; cibariis annonā dici ſignificat cicero ſcribēs in.ii. de diuinatione. Annonā futurā cariorem in mar-
cello ab anno annona inclinari uidetur tanq̄ ſit aī alimonia: & cū ex famæ mala atrocia exoriant apud ro
Annonaria lex manos inſtitutus fuit magr̄atus q huic curatiōi p̄erat: dicebaturq; præfectus annonæ: de cuius origine Li.
in.iiii. ab annona annonaria prouiſio & annonariæ leges dictæ. Item ad tutelam: hoc eſt iterū uſus eſt li-
bertino milite dum rhenum: germaniæ tutatur. ne trāſrhenanicis rhenum poſſint commeare.

M.AN. Tunicatos cēturiones. ſ. Quintilianus: cui latus clauus non erit ita cingat: ut tunicæ prioribus
oris infra genua paululū poſterioribus ad medios poplites uſq; pueniāt: nā īfra mulierū ē: ſupra centurio-
nū tunicatos igit. i. tunicā tm̄ habentes omniq; alio ueſtitu exutos: nam ſupra tunicam aliam uulgo ueſtē
inducere conſueuerunt. Diſcinctos: quod deſidis & ocioſi erat. atq; militaris ignominiæ genus: ut Spar-
tianus in ſeuero principe demonſtrat. Decempedis: ad ignominiam totum hoc referas neceſſe eſt: ut
quaſi opifex non centurio decempedam haberet: cum centurionis eſſet ferre uitem: qua fabros & mi-
lites ſegnius operantes pulſabat. Iuuenalis. Et pigra muniret caſtra dolabra. eſt enim Decempeda regu-
la quæ ex decempedibus conſtat. Horatius. Nulla decempedis metata. græci δεκάποδα appellant: poſ-
ſes & decempedas pro inſtrumento accipere: ad uinciendos pedes quæſito: ſed prior ſententia magis qua
drat. Ceſpitem: ceſpitibus caſtrenſis ager communiebatur ferre ceſpitem Gregarii erat militis: non cen-
turionis: quin ſi ſegnius id ille faceret a centurione: qui uitem geſtabat puniebatur. Iuuenalis. Frangabat

uertice uitem.martialis:uare parethonias lata modo uitæ p urbes:q̃ſi igiť ĩ ordinem redactus:qđ fabrorũ erat:& Gregarii militis ĩſigne habere:munuſq; obire cogebať:ceſpes herba eſt cũ terra reuulſa. Ne a filiis:qdem caio & Lucio:de quoꝝ adoptiõe alibi. Priuignis:Tiberio & Druſo Liuiæ filiis. Ratio militaris:lex & ratio militãdi. Temporũ qes:ut nõ tam ambitioſe:q̃ neceſſitate temporũ appareat.C.Cæſarem eam uocem uſurpaſſe:ut cõmilitones pro militibus appellaret. Sua domus:domeſtica dignitas. Maieſtas:ſublimitas: & amplitudo. Libertino milite:quaſi ſiculo bello eſt uſus:quũ ad.xx.ſeruoꝝ millia manumiſit. Incẽdioꝝ cauſa:ut ab nocturnis ĩcẽdiis urbẽ tuerenť.Iuue.Nocturna incẽdia lapſus tectoꝝ aſſiduos. Grauiore annona:rei frumẽtariæ pẽuria. Illyricũ cõtingẽtiũ:ut Aqleiæ:cõcordiæ ĩ carnis:hiſtriæ finitimarũ:uel polæ:& circũiectaꝝ arſiæ flu.Italiæ confinio urbium.

eoſq; ſeruos adhuc uiris fœminiſq; pecũioſioribus ĩdictos: ac ſine mora manumiſſos ſub priore uexillo habuerit neq; aut cõmixtos cũ ĩgenuis:aut eodẽ mõ armatos. Dõaria militaria aliq̃to facilius phaleras & torques qcqd auro argentoq; cõſtaret:quã uallares ac murales corõas:quæ honore ꝓcellerent dabat:has q̃ ꝑciſſime & ſine ambitione:ac ſæpe

PHI. Seruos adhuc: antequã manumitterentur fierent libertini. Indictos:ſenſus ẽ: Auguſtus opulẽtioribus indixit denunciauitq;:ut ſeruos pro facultatibus ſibi darent: qbus manumiſſis in militia utereť:nam q diuitiores erant in illos inclinabãtur: ſicut olim a Seruio Tullio ſexto. Ro. Regem inſtitutũ fuiſſe docet Liuius. Sub priore uexillo:in prima acie in qua haſtati erãt a uexillo uexillarius deriuatur.Liuius. ordo ſexagenos milites:duos Centuriones uexillarium unũ habebãt. Donaria militaria:exiſtimat Seruius donaria eſſe loca in qbus dona deorũ reponuntur:ſed male:cum donaria apud luculentos ſcriptores pro ipſis donis accipiantur.Iulius capitolinus in maximinis.Donaria milibus diuiſit.macrobius ĩ.iii.ornamẽta ſũt Clypei coronæ & huiuſcemodi donaria:Neq; enim donaria dedicãtur eo tempore quo delubra ſacranť: donaria autem ſiue dona militaria ſunt multiiuga:ut armillæ:haſtæ:puræ:torques:phaleræ: & militares coronæ quæ ſunt multifariæ.ſenſus eſt auguſtũ facilius dediſſe militibus dona militaria præcioſa q̃ honorata. Phaleras:phalere non tam equorum q̃ equitũ nobiliũq; ſunt ornamẽta.tradit Liuius in ſeptimo comitia flauii edilitia tãtum habuiſſe indignitatis ut pleriq; nobilium aureos anulos & phaleras deponerẽt Plinius quoq; refert in.xxxiii.olim ab ordine equeſtri phaleras fuiſſe poſitas ex indignatiõe.a phalera phaleratus dicitur:inde apud Terentium phalera dicta pro honeſtatis & ornatis. Torques:Torquis circulus eſt flexilis ex auro obtorto ornamentum colli & ſummi pectoris.maſculino & fœminino genere dicitur ab eruditis.Gellius caput galli præcedit torquem detraxit eãq; ſanguinolentam in collũ poſuit.refert plinius quod ſcitu dignum eſt:torquibus aureis auxiliares externos donatos fuiſſe a Romanis:at ciues non niſi argenteis:atorq; gallo detracta Titus mãlius poſteriq; eius torquati ſunt cognominati hiſtoria notiſſima & a nobis in quarto propertii commentario uberius explicata:præterea torquatos uocari milites ſcribit Vegetius li.ii.de re militari:quibus aureus torquis ob uirtutis præmium dabatur & hi duplas cõſequebantur Annonas torques phaleraſq; præmia fuiſſe militaris uirtutis docent gellius & plinius: qui ſcribũt ſicinium dentatum donatum fuiſſe torquibus tribus &.lx.phaleris.xxv.Quam uallares facilius dabat auguſtus dona ex auro & argento militaria q̃ coronas caſtrenſes & murales:quæ tamen & ipſe ſi Au.gellio credimus ex auro fieri ſolebant:eſt enim uallaris corona:quæ alio nomine dicitur caſtrẽſis:qua donat eũ imperator.qui primus hoſtium caſtra pugnans introiuit ea corona inſigne ualli habet:muralis eſt corõa: qua donatur ab imperatore qui primus murum ſubit.inq; oppidum hoſtium per uim aſcẽdit.iccirco q̃ſi muri pinnis decorata eſt.hæ tamen murales uallareſq; corõæ q̃q̃ aureæ cedũt ciuicæ corõæ:quæ ex arbore glandifera fit. Auctor Plinius in.xvi.

uexillarius
Donaria
Error ſeruii
Phaleras
Phaleratus
Torquis
Torquati
uallaris corona
Muralis

M.AN. Pecũioſioribus:ditioribus. In dictos:aſcriptos:ut quo maioribus qſq; eſſet opibus præditus eo plures priuata pecũia ad reipublicæ uſum ſeruos pararet. Sub priore uexillo: Liuius:primũ uexillum triarios duxiſſe ait:Alteꝝ rorarios:mĩoris roboris ætate ac factis.tertiũ accẽſos minimæ fiduciæ mãum. Sed Liuius ad dignitatẽ reſpexit. Trãqllus ad ordinẽ:quo ĩ acie diſponũť. Cũ ĩgẽuis:liberæ cõditionis: Phaleris:q̃s græci alio noĩe methopidas dicũt:qbꝰ equoꝝ frõtes ornãť.Gellius:eqtatũ frẽis ephipiis monilibus phaleris refulgẽtẽ.græci ταφαλερα neutro genere pronũciãt. Torqueſq;:aureus torques ſolidus uirtutis militaris præmiũ:ut Vegetius ſcripſit:ita ut q eo mũere dõati eſſent duplicẽ iterdũ acciperẽt annonã.iu.ut læti phaleris oẽs:& torqbus oẽs:a torque hoſti gallo adẽpto:Torquati cognomen familiæ datũ eſſe:Li.& Oui.auctores. Quam uallares muraleſq;:q̃ dixit quaſi diuerſa materia cõſtarent:ſed Gellius murales caſtrẽſes:ſiue uallares:ex auro ſolitas fieri ſcripſit:ueꝝ figura ipſa diſtabãt:ꝙ muralis in primarum uallaris uero in ueram ſpeciem figurabatur:his dõari cõſueuere:qui primi:aui caſtrorũ uallum:aut hoſtiles tranſcendiſſent muros. Sine ambitione:nõ gratia:ſed merito.

PHI. Calligatis:ſenſus ẽt ſi uiliſſimus miles coronã muralẽ uallareq; ob rẽ bene geſtã meruiſſet: eã illi dabat Auguſtus habita ratione uirtutis nõ ambitionis:cauſam enĩ nõ hominem perpẽdebat.caligatus autem miles diciť gregarius & ĩfimæ cõditionis a caliga calciamẽto militari de quo ĩfra diceť ĩ caligula. De

etiã caligatis tribuit Marcũ Agrippã in Sicilia poſt naualem uictoriam cæruleo uexillo donauit. Solos trimphales q̃q̃ & ſocios expeditionũ: & participes uictoriarum ſuarũ nunq̃ donis ĩpartiẽdos putauit: quod ipſi quoq; ius habuiſſent tribuenda ea quibus uellent. Nil autẽ minus imperfecto duce quã feſtinationẽ temeritatẽq; cõuenire arbitrabatur. Crebro itaq; illa iactabatur. σπεῦλε βραλέωσ ἀσφαλὴσ γάρ ἐξιαμείνων ἢ θρασὺσ στρατιλάτησ. i. feſtina tarde: tutus enĩ eſt melior quã temerarius ĩperator. Et ſat celeriter fieri qcqd fiat ſatis bene: prælium quidẽ aut bellum ſuſcipiẽdũ omnino negabat: niſi cũ maior emolumenti ſpes quã dãni metus oſtenderetur. Nam minima commoda non minimo ſectantes diſcrimine ſimiles aiebat eſſe aureo hamo piſcantibus: cuius abrupti damnũ nulla captura penſari poſſet.

Caliga maximini
Clauus caligãris

caliga maximini ĩperatoris prouerbiũ eſt apud Iuliũ Capitolinũ: qui ait calciamẽtũ maximini fuiſſe maius hoĩs ueſtigio atq; mẽſura. Vnde uulgo tractũ fuit: ut de lõgis & ĩeptis hoĩbus diceret̃ caliga maximini. a caliga caligaris clauus dictus: ad quem eſt illud ſatyrici poetæ referẽdũ eſt & ĩ digito clauus mihi militis heret. Ceruleo uexillo: cũ uirtute & opera Marci Agrippæ ſextus Pompeius nauali prælio profligatus fuiſſet merito ei dono dedit Cæſar uexillũ ceruleũ hoc eſt glauci mariniq; coloris: ut inſigne eẽt maritimi prælii naualiſq; uictoriæ. tradit Seruius ĩ octauo æneidos cõmẽtario: q̃ ĩperator Romanus iturus ad bellũ cum exercitu ex capitolio proferebat duo uexilla: alterũ roſeũ: quod pedites euocabat & alterũ ceruleũ: qđ erat equitũ. nã ceruleus color eſt maris: a cuius deo neptuno equũ cõſtat inuẽtũ praeterea ſcribunt idẽ ſeruius & Plinius auguſtũ tribuiſſe Marco Agrippæ coronã roſtratam: quia uicerat ſextum Pompeiũ nauali certamine. roſtrata autem corõa eſt qua donari ſolet maritimo p̃lio q primus in hoſtiũ nauem ui armatus trãſiliuit. ea quaſi nauiũ roſtris ĩſignita fieri ex auro ſolebat Ceruleus autẽ color eſt maris quẽ uenetũ quoq; & thalaſicum appellari ab eruditis docuimus in libro annotationũ. Gellius quoq; in ſecũdo refert ceruleum colorẽ eſſe uiridem: qui græco uerbo a latinis uſitato dicit̃ glaucus. ſentitq; ceſiũ eſſe eundẽ: cum ait. Noſtris latinis ueteribus ceſia dicta eſt quæ a græcis glaucopis dr̃ ut nigidius ait de colore cœli q̃ſi cœlia glaucopis autẽ epitheton eſt mineruæ quaſi habẽtis oculos glaucos homerus γλαυκῶπισ ἀθήνη. Triũphales: quẽadmodũ cõſulares dicũtur qui olim geſſerũt cõſulatũ: ita triumphales uiri qui aliquãdo triũpharũt. Nũquã donis: Auguſtus nulla unq̃ dona militaria impartiuerat uiris triũphalibus participibuſq; uictoriarũ: tanq̃ indecorum eſſet dõare his: q & ipſi eãdem donãdi facultatem habuiſſent. Quam feſtinationem: apud liuium ſic ait fabius: feſtinatio improuida eſt & ceca & idem temeritatẽ præterq̃ q̃ ſtulta ſit infœlicem etiam eſſe demõſtrat. σπεῦλε βραλέωσ. uerba græca ſunt: quæ ita interprætantur. feſtina tarde: cautus enim eſt melior q̃ temerarius imperator militaris. Au. gellius ſcribit libro nono noctium atticarũ diuũ auguſtũ ſolitũ eſſe dicere ĩ ſermõibus & ſcribere ĩ epiſtolis. σπεῦλε βραλέωσ. i. matura p̃ qđ mõebat ut ad rẽ agẽdã ſil' adhiberet̃ ĩduſtriæ celeritas & diligẽtiæ tarditas. ex q̃bus duobus cõtrariis fit maturitas. Et ſat celeriter fieri: ſnĩa catoniana ẽ ſat cito ſi ſat bñ: q cũ a p̃fecto oratore ĩ p̃faciũcula diceret̃ riſiſſe ſe Hieronymus ad huc adoleſcẽtulus p̃fitet̃ in epiſtola ad pãmachiũ cõſulatoria: ubi ſubiũgit: meminiſſe te puto erroris mutui q̃ñ oẽ atheneũ ſcholaſticorũ uocibus cõſonabat. ſat cito ſi ſat bñ. Spes & metus: anthitheton ẽ: ſpei enĩ oppõitur metus. cũ illa ſit de futuro bono: hic de futuro malo. Aureo hamo piſcãtibus: ſextus Aurelius. Arma niſi maioris emolumẽti cã nequaquã mouẽda eẽ dicebat Auguſtus: ne compendio tenui iactura graui petita uictoria ſimilis ſit hamo aureo piſcãtibus: cuius abrupti amiſſiq; detrimentum nullo capturæ lucro compenſari poteſt.

Vexilla duo
Ceruleum
Roſeũ
Roſtrata corona
uenetus color
Ceſius
Glaucus
Sat cito ſi ſat bene

M. AN. Caligatis: caliga militari habitu præditis: ac q̃ſi grægariis: & obſcuræ militiæ hoĩbus dicere uoluiſſet: ſed de caliga militari ſuo loco. M. Agrippã: p̃ quẽ naualẽ uictoriã fuerat adeptus. Cæruleo uexillo: colore marinis fluctibus ſĩli. Sextus põpeius & ĩpe: ut Appiãus ſcribit: ob multiplices maris ſucceſſus cærulũ paludamẽtũ p̃ puerpereo ĩduit: Seruius auctor ẽ: Cæruleũ uexillũ eq̃tũ halas apud maiores cogere ſolitũ: ob id credo: q̃a & Neptunus equeſter ab initio Rõæ cultus ẽ: & q̃a equus eidẽ numini aſcribit̃ uerg. Tuq; o cui p̃ria frementẽ: Fudit equũ magno tellus p̃cuſſa tridẽti: ẽ cæruleus color medius ĩter uiridẽ & nigrũ: ut Seruio placet: eũdẽ græci glaucũ. Latini rurſus & ceſiũ dixere: q̃ſi cæliũ a cœli colore: ut Nigidius tradidit. Triũphales: eos q triũphũ egiſſent. Donis ĩpartiẽdos. militaribus donis ornandos. Quod ius habuiſſet: reddit cãm cur eiuſmodi iuris nulla ĩpartiuerit dõa: parũ. n. decorũ uiſum eẽt eos ab aliquo ea munere exigere: aut accipere: quæ aliis tribuẽdi ipſi poteſtatẽ quãdoq; habuiſſent. Imperfecto: in optimo & conſumato. σπεῦλε βραλέωσ γάρ ἐξιαμείνων ἢ θρασὺσ στρατιλάτησ: hoc eſt feſtina tarde Cautus. n. melior ẽ q̃ temerarius p̃tor. Emolumẽti: lucri. Nulla captura: nullũ capti priſcis p̃cium.

Leges ãnales

PHI. Ante tp̃s. i. p̃ſcriptũ a legibus: q̃ annales dicunt̃. & enĩ inquit cicero in quinta philippica. legibus annalibus cum grandiorem ætatem ad conſulatum conſtituebant adoleſcentiæ temeritatem uerebantur. itaq; maiores noſtri ueteres illi admodum antiquas leges annales nõ hẽbant quas multis poſt ãnis attulit

ambitio.cenſet itaq; Cicero ut Cæſar auguſtus ſoluatur a legibus annalibus:& allegat exempla nobilium romanorũ.qui admodum adoleſcentes conſules facti tantas res geſſerunt ut imperium po. Ro. auxerint nomen ornauerint.ſenatus auctore appiano indulſit Cæſari auguſto:ut conſulatum petere poſſet per decennium anteq̃ per legem liceret leges annales alio uocabulo comitiales dixerũt ut oſtẽdit pacatus ſic ſcribens in hanc ſententiam.in præturis aut ædilitatibus capeſcendis ætas ſpectata ſit petitorum:nec quiſquã tantum ualuerit nobilitate uel gratia:uel pecunia qui annos comitiali lege præſcriptos feſtinatis honoribus occuparit. Noui generis:ut triumuiratũ. Perpetuos:ut tribunitiam poteſtatem:quam perpetuam recepit. Miſſiſq;:ſcribit appianus auguſtum miſiſſe ad ciceronem ut pro ſe peteret conſulatum uidelicet aſſerentem ſe cõſulis nomine duntaxat contẽtũ fore:ciceronem uero conſulatus futurum gubernatorem atq; magiſtrum præterea turmarum duces ad ſenatum mittendos ſtatuerunt:qui conſulatum cæſari dandum poſtularẽt:quibus quidam ſenatores obſtrepere cœperunt quod cum intellexiſſet exercitus iracundia flagrans ſe ad urbem deduci proclamauit ueluti auguſtum cæſaris filium facturus conſulem. Sagulo:ueſtimento militari de ſagis & ſagatis diximus in primo commẽtario. Virgilius uirgatis lucent ſagulis.

De conſularibus & aliis geſtis per eum.

Magiſtratus atq; honores & ante tp̃s & quoſdã noui generis ꝑpetuoſq; cœpit. Conſulatũ.xx. ætatis anno iuaſit:admotis hoſtiliter ad urbem legionibus:miſſiſq; qui ſibi nomine exercitus depoſcerent. Cum quidã cunctãte ſenatu Cor.cẽturio prĩceps legatiõis reiecto ſagulo oſtendens gladii capulum non dubitaſſet in curia dicere hic faciet ſi non feceritis uos. Secũdũ conſulatũ

Capulum:capulum dici uoluerunt antiqui loculum in quo cadauera portabantur:græce pheretron appellatur.a capiendo capulus dictus.inde ſenex capularis uocat̃ a plauto iam morti uicinus:& priſci auctore placiade reos capulares dicebant:qui capulo digni eſſent:& lucilius ait pergit capulare cadauer capulus quoq; ſignificat manubrium gladii:in quo ſignificato hic accipitur.ſcribit plinius indos factitare capulos gladiorum de ſordonice gemma.apud plautum in caſſina iocus eſt fœſtiuiſſimus:quo ſub nomine capuli ſignificatur manubrium membri uirilis ſic enim inquit olympio uillicus. Dum gladium quæro ne habeat arripio capulum. Hic faciet.ſ.gladius:quaſi dicere uellet:ui & armis milites facturos auguſtum cõſulem:ſi ex ſenatus decreto non fieret.ſimile eſt exemplum illius centurionis:qui a Cæſare dictatore romam miſſus ſtans pro foribus curiæ cũ tempus imperii minime Cæſari prorogari cognouiſſet : concuſſo manu gladii capulo:hic prorogabit inquit. Poſt nouem annos.a primo.ſ.cõſulatu.lege cautũ erat apud romanos:ne quis eundem magiſtratum intra.x.annos caperet.auctores Liuius in.vii.& Cicero lib.iii.de legibus.ſed auguſtus huiuſce legis fuit præuaricator. Continuauit:ſine aliquo temporis interuallo. Recuſatis:conſularibus.xii.conſulatum. Interuallo temporis ſpacio:intercapedine:interſtitio. Biẽnio poſt a duodecimo ſcilicet conſulatu. Filios:ſcilicet per adoptionem de quibus paulopoſt. Tyrocinio:tyrocinium præter illud militare rudimentũ dici ab eruditis ſolet quando adoleſcentuli togam ſumũt & barbam ponũt.Eloquentiamq; in foro auſpicantur.tunc enim & ipſi tyrones dicebantur:& illa pria actio tyrocinium.Seneca libro tertio declamationum.Ille in foro primũ dicturus tyro dictus eſt.tyrocinii die induebant̃ togaq; pura eſt cognominata.unde ait Plinius li.viii.tanaquil prima texuit rectam tunicam qua ſimul cum toga pura tyrones induuntur nouæq; nuptæ.Et marcus Tullius in epiſtolis ad atticũ in tyrocinio filii ciceronis togam puram illi dediſſe ſe arpini ſcribit:Infra refert tranquillus caligulam togã ſumpſiſſe barbamq; poſuiſſe ſine ullo honore:qualis contigerat tyrocinio fratrum eius.Idem tradit quemadmodum nero deductus in foro tyro populo cõgiariũ:militi dõatiuum propoſuit. De hoc itaq; tyrocinio intelligas hoc loco indubitanter.& eſt ſenſus auguſtũ ſponte petiiſſe duodecimũ & tertiũdecimũ conſulatũ:ut conſul filios deduceret hoc eſt comitaretur in forũ maximo honore ad auſpicandam eloquentiã ſumpta toga pura.De hoc tyrocinio uidet̃ Seneca loq cũ ait.Quantũ ſenſeris gaudiũ:cum prætexta poſita ſumpſiſti uirilem togam & in forũ deductus es. Suo quemq;:maiorem natu in.xii. conſulatu minore natu in.xiii. Annuos:eſt enim cõſulatus annus magiſtratus. Secundum:conſulatum:Pauciſſimis horis: quia ſtatim iniit conſulatum & ſtatim depoſuit.

Capulus

Capulares rei

Tyrociniũ toga pura

M.AN. Ante tempus:ut conſulatum.quum ante.xxx.annũ lege creari non poſſet.Plutar.nondum inquit.xxx.natus annos cõſul fit. Perpetuos:ut tribunatũ & cenſurã. Inuaſit : ui ciuitati expreſſum. Hoſtiliter:minaciter:ut hoſtis.Appianus & Liuius ſunt auctores. Cũctante:tardius decernente. Princeps legationis:legatorum primus. Sagulo:militari ueſte. Capulum:manubriũ:ut ſatyri uerbo utar.Iuuenalis: Manubria cultellorũ:Cæterũ.Ver.Capulo tenus abdidit enſem.

PHI. Pro æde:ante templum:iouis capitolini. oſtendit Liuius conſules die initi magiſtratus ſolitos fuiſſe adire omne templum iouis & proficiſci in capitolium ad uota nuncupanda. Calendis ianua:q dies ſolemnis erat ineũdis magiſtratibus aliquando tamen alii dies fuerunt huic ſolemnitati attributi:ſicut olim idus maias fuiſſe ſolemnes ineũdis magiſtratibus refert Liuius in.iiii.idem in.v.idos decembres ſo-

lemnem fuiſſe ineũdis magiſtratibus diem prodidit. Idem memorat conſules iniſſe conſulatũ olim calendis ſextilibus: qa principiũ anni eo die agebať. idẽ. xxxi. ait ꝙ idibus marciis olĩ cõſulatus inibať. Carruli ſella Cal. ianua. noui cõſules inibant magiſtratũ & in ſella eburnea ſedere ſolebãt de qua ĩtellexit Ouidius illo uerſu ex primo faſtoꝝ. & noua cõſpicuũ pondera ſentit ebur. & Oratius in prĩo epiſtolaꝝ ſic inquit.

Ebur curule.

Dabit eripietq; curule cui uolet ĩportunus ebur. Currulis aũt ſella ob eam cãm appellať: qđ curru honoris gratia ſoliti erant in curiã uehi ſenatores qui currulẽ magiſtratũ hoc eſt maiorem honorem geſſiſſent: in quo curru ſella eſſet ſupra quam cõſiderent.

Currulis ſella

Honore abiit: Conſulatũ depoſuit. Suffecto: ſubſtituto ſubrogato. Nec oẽs ro. ſoliti erãt conſules deſignati iure conſulatũ Romæ & non alibi. Inde flaminius cũ arimini & non Romæ cõſulatũ iniiſſet iram mouit ſenatoribus: tãq̃ pollutor & euerſor ueteris inſtituti: nũc ait tranqllus auguſtũ ſiliť cõſulatus iniiſſe diuerſis ĩ locis. Samo: de hac inſula ſuperius nimis multa. Taracone: tarraco ciuitas eſt Hiſpaniæ ſcipionũ opus: tarraconenſia uina nobilitanť elegantia. Inde a ſilio dictũ eſt. Dat tarraco pubẽ uitifera & latio tm̃ ceſſura lyeo. Eiuſdẽ ſententiæ aſtipulator eſt epigrãmaticus poeta qui ait ĩ xeniis: Tarraco campano tantũ ceſſura lyeo.

Tarraco. Vina tarraconẽſia

Triũuiratum: a numero uirorũ magiſtratus interdum appellanť: ut quatuor uiratus. decẽuiratus & triũuiratus fuerunt enĩ tres Auguſtus: Antõius: & lepidus: q triũuiratũ inierunt non tã ro. rem publicã reformaturi q̃ crudelitate & ꝓſcriptiõibus euerſuri. Collegis: Antonio & lepido. Ne qua fieret proſcriptio: Hæc eſt illa nefaria proſcriptio qua imprimis Cicero ꝓſcriptus fuit una cũ filio fratre fratriſq; filio omnibus deniq; clientibus & amicis: cum tamẽ diu recuſaſſet Auguſtus proſcribi Ciceronem: quem patrem appellare ſolebat. Tandem expugnatus Ciceronem proſcribi conceſſit Antonio hac conditione: ut Antonius ſibi. L. Cæſarem auunculum. & Lepidus Paulum fratrem proſcribẽdos necãdoſq; cõcederent. Ne cui parceretur: ſcribit tamen Appianus & metellum & Marcũ proſcriptos a Cæſare Auguſto incolumes ſeruatos eſſe: cũ metello ob filiũ peperciſſet: & marcũ Agrippæ cauſa ex proſcriptorum numero exemiſſet. Caium Troiano: De hoc appianus. Erat inter proſcriptos. C. toranius: a nõnullis Cæſaris procurator habitus. Alius fuit Toranius ille mango: cuius ſymphoniacis ĩter cœnã delectatus eſt auguſtus: quãuis qdam macrobii codices nõ toranium ſcriptũ habeant ſe turoniũ. eiuſdem toranii meminit Pli. in ſeptimo. Præterita tanq̃ iuſtis de cauſis proſcriptionẽ illam feciſſent: præterita ut inqt annibal apud Liuium: magis reprendi poſſunt q̃ corrigi. eadem ſententia hiſdem uerbis apud eundem uſurpatur a philippo.

Toranius mãgo

poſt. ix. annos. Tertiũ anno interiecto geſſit: ſequẽtes uſq; ad. xi. cõtinuauit. Multiſq; mox cũ deferẽť recuſatis duodecimũ magno. i. ſeptẽdeci annoꝝ ĩteruallo: & rurſus. xiii. biẽnio poſt ultro petiit: ut. C. &. L. filios ãpliſſimo ꝓditus magiſtratu ſuo quẽq; tyrocinio deduceret in foꝝ. Quinq; medios cõſulatus a ſexto ad. xi. annuos geſſit. Cæteros aũt ſex aut. ix. aut ſex: aut q̃tuor: aut tribus mẽſibus ſcđm uero pauciſſimis horis. Nã die calẽ. Ianu. cũ mane ꝑ æde capitolini iouis paululũ curruli ſella ꝓſediſſet honore abiit ſuffecto alio ĩ locũ ſuũ. nec oẽs romæ ſed q̃rtũ cõſulatũ in aſia quintum in inſulis ſamo: octauum: &. ix. taracone iniit.

De geſtis ꝑ eũ ĩ officiis triũuiratis & tribunitiæ poteſtatis.

TRiũuiratũ reip. cõſtituẽdæ p. x. ãnos admiſtrauit ĩ quo reſtitit aliquãdiu collegis: ne q̃ fieret proſcriptio: ſed ĩceptã utroq; acerbius exercuit. Nãq; illis ĩ multoꝝ ſæpe pſonã ꝑ gratiã & ꝓces exorabilibus. ſolus magnope cõtẽdit: ne cui parcereť: ꝓſcripſitq; ẽt. C. Toraniũ tutorẽ ſuũ: eundẽ collegã patris ſui Octauii in ædilitate. Iunius Saturnius hoc amplius tradit: cum pacta ꝓſcriptiõe. M. Lepidus ĩ ſenatu excuſaſſet ꝓterita & ſpẽ clementię in poſterum feciſſet: quoniã ſatis pœnaꝝ exactum eẽt.

M. AN. Poſt nouem annos: undetrigeſimo uitæ anno. Septẽdecĩ: decimo ſeptimo anno. Gellius: qui minores eſſent armis ſeptẽdecĩ. C. &. L. agrippæ & Iuliæ filios: ꝗ ſibi adoptarat. Magiſtratu: conſulatu ſuo tyrocinio: noua rudiq; exercitatione ut duodecimo auguſti conſulatu Caium in foꝝ traductum ĩtelligas tertiodecimo: quem biennio poſt geſſit Luciũ eius fratrem. Annuos: per ĩtegrũ annũ. Capitolini iouis: quo noui conſules primo honoris die conſcedebant. Oui. & Tranquil. in Cæſare id docent. Taracone: nobiliſſimo citerioris Hiſpaniæ oppido unde & ipſa Taraconenſis appellata. Triumuiratũ: quem ad rẽ pu. arbitrio cõſtituendã cũ Lepido & antonio iniit. Proſcriptio: eã alio loco in Labinii flu. ĩſula factã oſtẽdimus. Exorabilibus: gr̃æ & præcibus facile ceſſuris. Cõtẽdit: ꝑtinaciter obſtitit. Ne cui parceretur: ſed appiano auctore conſtat proſcriptoꝝ quoſdã numero per gratiã exẽptos. Tutorẽ: gubernatorẽ: ſiue defenſorẽ potius quaſi tutorẽ: ut Vulp. interpræctať: dictũ eſt. n. tutor: cui ciuili iure poteſtas eſt liberi capitis tuendi eius dico qui per ætatem ſe ponte tueri nequeat. Peracta proſcriptione: ſumpto de proſcriptis ſupplicio. Satis pœnarũ: quas ad ſacietatem & faſtidiũ dicerent. Exactũ ſumptum.

Hunc e diuerſo profeſſum ita modū ſe ꝓſcribendi ſtatuiſſe: ut omnia ſibi reliquærit libera: in cuius tñ ꝑtinacia pœnitētiam. T. Iunium Philopemenem: quod patronum ſuū proſcriptū cælaſſe olim diceretur equæſtri dignitate decorauit. In eadem hac poteſtate multiplici flagrauit inuidia: nā & Pinariū equitem Roma. cum contionāte ſe admiſſa turba paganoꝝ apud milites ſubſcribere quædā aīaduertiſſet: curioſum & ſpeculatorem ratus coram cōfodi īperauit: & Tediū Afrum cōſulē deſignatū: quia factū quodam ſuum

PHI. Húc:auguſtū. Modū:terminū & finē. Reliq̄rit libera:tāq̄ adhuc ꝓſcribere poſſet quoſcunqꝫ ei libitū fuiſſet. Proſcriptū cælaſſe:multi liberti fideliſſimi extitiſſe ferūt erga patronos ꝓſcriptos : multiqꝫ ſerui dños ſeruauerūt:q̄ oīa ſi noſce cupis ꝑlege librū q̄rtū belloꝝ ciuiliū ab Appiano diligētiſſime ꝑſcriptū. Poteſtate:triūuiratu. Pinariū:ī ſupioribus dictū ē de familia pinarioꝝ īclyta.q̄ cuſtodes fuerūt ſacri herculanei:cū potitii extis ſolēnibus ueſcerent. Admiſſa:ītroducta ab Auguſto. Turba paganorum plæraqꝫ uocabula ſūt:q̄ apud eruditos aliud īterdū ſignificāt q̄ uulgus exiſtimet & grāmatici ꝓdiderit:ſicuti eſt paganus uocabulū in ſermōibus celebre atqꝫ obuiū cuius tñ ſignificātia nō oībus ſatis ē ꝑſpecta ut ī hoc Trāquilli loco nō enī hic pagani ꝓ ruſticāis ſignificatōe illa uulgāria accipiunt:ſed ꝓ hoībus nō militātibus : tā & ſi urbāi ſint:& eſt uerbū peculiare iuriſcōſultoꝝ:a q̄bus hæc duo ꝑinde ac cōtraria opponūt : miles & pagāus:qđ ut magis colliquēſcat:auctoritate legali demōſtrabit. Vulpianus titulo de militari teſtō:ē reſcriptū a diuo pio in eo:q̄ cū eēt paganus fecit teſtm̄:mox militare cœpit. Idē quēadmodū plæriqꝫ pagani ſolēt cū teſtm̄ faciūt per ſcripturā adiicere uelle. Idē in titulo de irrito facto teſtō ſi paganus q̄ habebat iā factū teſtm̄ aliud feciſſet:& ī eo cōprændiſſet fidei hæredes cōmittere prius teſtm̄ ruptū ē. Martianus quoqꝫ ait. Timebat an tale aliq̄d & in paganoꝝ teſtamētis īdulgēdū eēt. Exꝑſſius tertulus hoc ſignificat cū ait oī mō poſthumus rūpet illius teſtm̄ ſed ſiq̄dē pagāo iā illo facto natus ſit. Quinetiā Paulus ſic ſcribit:fecit teſtm̄ exēplo eius: qui paganus fecit:Deīde militare cœpit. Idē de liberis & poſthumis. filiuſfamilias miles ſimiliter ut paganus nominatim a patre hæres ſcribi debet. His oībus exēplis euidēter oſtendit paganū militi ueluti diuerſum cōponi:tanq̄ non militantē militanti:quod etiā in.ii.lib.inſtitutionū liquido cognoſces:ubi in titulo de militari teſtamēto uerba ſcripta ſunt:ſed teſtari q̄dem & ſi filiiſamilias ſunt propter militiā cōcedūtur iure tamē cōi eadē obſeruatione & in eoꝝ teſtamētis adhibēda:quā in teſtamentis paganorū proximis expoſuimus. Nimiꝝ īperator titulo ꝓximo locutus eſt de teſtamēto ciuiū romanoꝝ : q̄ milites non ſunt ut paganoꝝ exponas pro nō militantiū. Hinc plane illud eſt non minus ſcienter q̄ eleganter dictū a Iuuenale citius falſum producere teſtē contra paganū poſſis q̄ uera loquētē contra fortunam armati cōtraqꝫ pudorē:quo in loco enarratores nihil occulti ſubeſſe ſuſpicantes paganū ſimpliciter exponūt pro ruſticū in pagis degentem. cū poeta erudite paganū oppoſuerit armato tanq̄ nō militantē militanti. quæ tota ſentētia ex iuriſcōſultoꝝ crebriori elocutiōe deducta eſt:ſiquis rē totā nō ſomniculoſe perpēderit. Itidē Tranq̄llus hic paganos haud dubie intelligi uoluit pro romanis nō militātibus. cū ad oppidicos concionetur nō ad ruſticos. & ē ſenſus pinariū iuſſu Auguſti cōfoſſum fuiſſe:cū quædā apud milites ſubnotaret ueluti ſpeculator militatis ipſo concionante apud paganos hoc eſt non militantes. Cæteꝝ dū ſtudioſe & diligēter inquiro:quo modo pagani dicantur qui urbani ſunt uideor reperiſſe apud Dionyſiū in.iiii. antiquitatum q̄ roma diuiſa erat in tribus.iiii. quas pagos uocitabāt in q̄bus habitātes pagani dicebant qui in nullam aliā habitationē trāſferri poterant. Curioſum:ſnīa uetus eſt:nemo eſt curioſus q̄ non ſit maleuolus:quicunqꝫ ut ait Iulius firmicus in.yiii. Matheſeos oriente capræ ſidere naſcentur:erunt curioſi omniū reꝝ : ut ſemꝑ noua queqꝫ curioſa deſiderii cupiditate ſectentur. Seneca curioſum ait nobis natura ingeniū dedit. Speculatorem:exploratorem eoꝝ:quæ ipſe diceret pro concione. ſpeculator auctore Varrone eſt quem mittimus ante ut reſpiciat quæ uolumus. Si non primus inuenit in bello Troiano ſpecularē ſignificationem natus ſubſydere æqui celeſtis erit ſpeculator. ut docet maternus ī.yiii. Subſcribere. ſubſcriptores ī cauſarum actione dicūtur:qui accuſatorem poſſunt adiuuare:quos oportet ſummiſſius agere q̄ dicit ille quē ſequūtur. Inde ſubſcribere ſignificat fauere in quo ſignificato dictum ē illud Columellæ:q̄ ſi uoto fortuna ſubſcribit. prætērea ſubſcribere eſt ſubnotare ſubſignare. in qua ſignificatione hic accipitur.

Paganus q̄

Locus Iuuenalis

Curioſum

Subſcriptores.

Subſcribere quid.

M.AN. Hunc:Octauium. Profeſſum:aperte denunciaſſe. Modum:finē. Omnia relinquere ſibi integra:ut ſibi integrum eſſet proſcribere quos uellet:ac quotiēs libitū eſſet pertinaciæ pœnitentiam mutati animi argumentū. Patronū ſuū:Philopenē ergo libertū ītellige. eſt.n. p̄ronus liberti corelatiuū. Inuidia:odio. Pinariū de pinariæ familiæ uetuſtate Herculis ſacris ante urbē cōditā admotæ:Plutar. Diony. & Liuius ſatis ſcribūt. cæteꝝ fuerit ne hic Auguſti cohæres:an ex eius gentilibus unus paꝝ ꝑſpici pōt pari rōne:& illud in dubiū uenire poſſet:utrum ab octauio admiſſa dicat paganoꝝ turba. a pinario potius:ſed ad concionantē id melius referas. Paganoꝝ:agreſtiū in pagis agentiū:pagus uilla ἀπὸ τησ πήτησ.i. a fonte:circa quē uillæ conſtitui cōſueuere aut paganoꝝ non militantiū ut quidam interpretantur. Apud milites : qui præſidii cauſa circunſtabant. Subſcribere : ſubnotare aut certe ſignare. Speculatorem:

maligno ſermōe carpſiſſet: tātis cōteruit minis: ut is ſe p̄cipitauerit. Et. Q u. Gallū p̄torē in officio ſalutationis tabellas duplíces ueſte tectas tenētē ſuſpicatus gladiū occulere: nec qc̄q̄ ſtatí: ne aliud inuēiretur auſus inq̄rere: paulopoſt p cēturiōes & milites raptū e tribūali ſeruilē in modū torſit: & fatētē nihil iuſſit occidi: prius oculis eius ſua manu effoſſis: quē tñ̄ ſcribit colloq̄o petito inſidiatū ſibi: cōiectūq̧ ſe in cuſtodiā: deinde urbe interdicta dimiſſum naufragio uel latronū inſidiis periiſſe. Tribunitiā poteſtatē perpetuā recepit in qua ſemel atq̧ iteꝝ p ſingula luſtra collegam ſibi cooptauit: recepit & moꝝ legūq̧ r̄gimē æque ppetuū quo iure quāq̄ ſine cēſuræ honore: cenſum tamē populi ter egit primum ac tertium cum colega medium ſolus.

ſpeculatū ueiſſe: q̄ a ſe diceref. Feſtus ſpeculator eſt inq̄t: q ſilētio hoſtilia pſpicit. Coram: ſe ſpectante. PHI. Carpſiſſet: uituperaſſet rep̄hēdiſſet. neuius uituperōes carptores appellat. In offō ſalutatiōis: moris fuit apud romāos ut pría & ſecūda hora matutina ſalutatū irēt potētiores & prícipes. Martialis prima ſalutātes atq̧ altera cōtinēt hora. ſalutatores priuſq̄ admitterenſ cōſiſtebāt ante fores edium i ueſtibulis Vñ gellius i. iiii. noctiū atticaꝝ ſic ait. In ueſtibulo ediū palatinaꝝ ois fere ordinū multitudo operiētes ſalutationē Cæſaris cōſtiterāt. Tabellas duplices: tabellaꝝ i q̄bus maiores ſcribere ſolebāt plura ſūt genera & noīa. aliæ enī q̄n cuplices: aliæ triplices dicebanſ. Erāt & pugillares citrei: & pugillares eborei: de quibus epigrāmatarius poeta i apophoretis. fuerūt quoq̧ in hoc ordie tabellæ duplices noīatæ a numero ut opinor folioꝝ quaꝝ peculiariter meminit ouidius i primo amoꝝ: tūc ego uos duplices rebus p noīe ſenſi auſpicii numerus nō erat ille boni. de his nunc loq̄ſ Trāquil. & ita duplices erit nomē tabellaꝝ: ſicut triplices & q̄ncuplices. De his affatim ſcripſimus i cōmētariis p pertiāis. Occulere. occultare. Ne aliud: q̄. ſ. gladius: quem occuluiſſe uideri uolebat p inde ac iſidiatorē. Fatentē nihil: utpote inſontē. Interdū tñ̄ ſontes & noxii & nihil in tormētis fatenſ ex patientia ſiue duritia tormētoꝝ: ut nullo mō ab eis ueritas exprimi poſſit. Seruilē in modū: q̄a p prie ſerui torquebanſ i q̄ōnibus cum liberi hoīes torquēdi nō ſint ut tradūt iuriſcōſulti. Scribit: ipſe auguſtus. Vrbe iter dicta: ne. ſ. romæ habitare poſſet interdictus dr̄ & locus & hō & res Ouidius: iterdicta mihi cerniſ italia Gellius philoſophi urbe & italia interdicti ſunt. Tribunitiā ptātē: Cōſueuerūt iperatores romani uſurpare tribūitiā ptātē: q̄ erat ſacroſancta ſcribit ſpartianus adriāo factū eē omen ad p petuā tribunitiā ptātē: q̄d tribunus plæbis factus penulas amiſerit q̄bus uti tribūi plæbis pluuiæ tp̄e ſolebāt: impatores āt nūq̄. Flauius uopiſcus refert tribunitiā poteſtatē eē ptē maximā regalis iperii. Per ſingula luſtra: luſtrū noīatū ē tp̄s q̄nquēnale a luēdo. i. ſoluēdo. q̄d q̄nto quoq̧ anno uectigalia & ultro tributa p cēſores pſoluebāſ. auctor Varro. hiſtoria tradiſ a Liuio li. prio & a Dionyſio libro quarto antiq̄tatū: quēadmodū Seruius Tullius ſextus Ro. rex luſtrū primus condidit: exercitūq̧ oēm ſue oue tauriſq̧ luſtrauit. milia octoginta prío luſtro ciuiū cenſa dicunſ. Cooptauit: ſignificāter locutus ē. Cooptare enī p prie p̄tinet ad electionē collegaꝝ Cicero i bruto cooptatū ſe ab hortēſio i collegiū augurū fuiſſe refert. Liuius i. iii. auctor ē apud romāos legē fuiſſe: q̄ iuberet collegas cooptari ab his tribūis: q creati eēnt. Carmen legis hoc eſt quos ſibi collegas cooptaſſent. ut illi legitimi ea lege tribūi ſint: ut illi quos hodie tribūos plæbei feceritis. Moꝝ regimē: Cenſurā ſignificat: pœnes quā morū diſciplinæq̧ romāæ regimē erat: ut docet Liuius in. iiii. & a Cicerōe cenſura magiſtra pudoris atq̧ modeſtiæ noīaſ: græci cēſurā uocāt τιμητίαν & cēſores τιμητίας q duo erant. Aeque p petuū: cū antiq̄tus cēſura fuerit magiſtratus q̄nquēnalis legē tulit æmilius dictator: ne pluſq̄ annua ac ſemeſtris cēſura eēt p̄terea q̄d ſcitu dignū ē: quotiēs ex duobus cēſoribus alter deceſſiſſet nūq̄ idemortui locū nouus cēſor ſufficiebaſ. Sine cēſuræ honore. cū cēſor nō diceref. uita prícipis ut iq̄t elegāter Pli. cēſura ē eaq̧ perpetua. Cēſū ppl̄i: Seruius Tullius primus apud romāos iſtituit cēſum: rē ut inq̄t Liuius ſaluberrimā iperio Ro. tūc i claſſes cēturiaſq̧ ciuitas romana deſcripta ē. Cū col. ſ. cēſore: duo. n. erāt cēſores: prios cenſui agendo papyriū ſemproniū quæ populus præfecit: cēſores ab re appellati ſūt celebraſ Auguſti ille cenſus quo cenſeri omnes homines iuſſit. quando Chriſtus romano cenſui ſtatim aſcriptus ut natus eſt.

M. AN. Maligno ſer. graui obtrectatiōe. Se p̄cip. ſe ex altiore loco p̄cipitē dederit. Officio ſalu. officii gr̄a ſalutatū ueniſſet. Tabellas duplices: atq̧ ob id magis p minētes. Ne aliud inueniref: q̄ ferrū: ac per hoc uani argueref timoris: aut ne aliud aduerſus ſe paratū: raptum corripi iuſſum. E tribunali: unde ius dicebat. Seruilē i modū: fœde ac crudeliter: uelut mācipiū quoddā. Torſit: cruciatibꝰ affecit. Scribit Octauius. Colloq̄o petito: p colloquii ſpēm iſinuatū. Vrbe iterdicta: cū illi urbe iterdixiſſet extorrēq̧ eiciſſet. Tribūitiā ptātē: ut p petuo tribunus eēt iulius capitolius auctor ē maximū & balbinū ipatores creatos i primis tribūitiā ptātē cōſulari iure recepiſſe. Per ſingula luſtra: luſtꝛ q̄nto quoq̧ āno a cēſoribus cōdebanſ: primuſq̧ oium Seruius Tullus cōdidit: Diōyſius & Liui. ſūt auctores. Collegā coaptaui: mos collegæ i tribūatu coaptādi: auctore Liuio: uetuſtiſſimus: & ut q̄dā auctores ſunt cū ipſa ptāte natus. Morū regimen: cēſuræ: piphraſis eſt. Siue cēſuræ honore: ſine cenſoris appellatiōe: ob idq̧ morū regimen dixit.

Nomina tabellarū

Interdictus.

Impatores non uti penula

Tribunitia poteſtas

Luſtrum

Cooptare

Vita principis.

Cenſura.

Cenſores.

PHI. De reddenda repu.ſcribit dõatus Auguſtũ cogitaſſe de tyrãnide omittenda & repu. ſenatui redlenda túc uirgiliũ ſuaſiſſe ut dñareť.ſi.n.inqt iuſtitiá qđ mõ facis:oibus in futuꝶ diſtribues.dñari te & ti
i cõducet & orbi:Virgilii ſnĩam ſecutus Auguſtus principatũ tenuit:qui ſuapte natura cupidiſſimus erat lominádi:& ut inqt eutropius:ſupra q exiſtimari põt. Diuturnæ ualitudinis:ĩfra latius explicabiť de ua
ſtudine Auguſti. Rationariũ impii:liber:ĩ quo rõnes reꝶ geſtaꝶ cõtinenť dŕ rõnariũ.Rõnarius quoq́ iõ dŕ:q rationariũ cõficit uel qui rõnibus præeſt.Marcellinus:qdã ex mercatore epulento rationarius apparitor. Accitis:ob id euocatis.

De cogitatione reſignandi imperiũ & de ornatu urbis.

DE reddẽda repu.bis cogitauit:prio poſt oppſſum ſtatim Antoniũ memor obiectũ ab eo ſibi ſæpins q̃ſi p ipm ſtaret ne reddereť.Ac rurſus tedio diuturnæ ualitudis:cũ ẽt magiſtratibꝰ:ac ſenatu domũ accitis rõnariũ iperii tradidit:ſed reputãs & ſe priuatũ nõ ſine periculo fore:& illã pluriũ arbitrio temere cõmiti ĩ retinẽda pſeuerauerit:dubiũ euẽtu meliore an uolũtate:quã uolun taté:cũ pſides idẽtidẽ p ſe ferret.Quodã ẽt edicto his uerbis teſtatꝰ ẽ:ita mihi ſaluã ac ſoſpité rẽp.ſiſtere i ſua ſede liceat:atq́ eiꝰ rei fructũ pcipere quẽ peto: ut optimi ſtatus auctor dicar:& moriẽs ut ferã mecum ſpem:mãſura in ueſtigio ſuo fundamẽta.R.P.quæ iecero:fecitq́ ipſe ſe cõpotẽ uoti niſus omni modo:ne quẽ noui ſtatus peniteret.Vrbẽ nãq́ pro maieſtate imperii ornatã:& inundatiõibus incẽdiiſq́ obnoxiam excoluit:adeo ut iure ſit gloriatus mar-

Nõ ſine periculo:ſnĩa phalaridis in epiſtola ad filiũ ſcribentis iõ ſe nolle deponere tyrãnidem qm̃ undiq́ piculis obnoxius foret. Temere committi:megabyzus apud herodotũ dicit multitudine nihil eẽ inſipiẽtius neq́ ĩſolẽtius:cui ſuũ eſt nihil ĩtelligere:apud eundẽ darius unicus uiri principatu q ſit optimus nihil melius eẽ affirmat:uidit Auguſtus temerariũ eẽ cõmittere crederecq́ rẽpu.arbitrio pluriũ:a qbus per factiones diſtraheretur.

An uolũtate:uolũtas & euẽtus pariter de bonitate cõtẽdunt:ut dubiũ ſit an euentus .uolũtatem in Auguſto an uolũtas euentum bonitate ſuperauerit:ſcribit ſextus Aurelius uulgo iactatũ eẽ:de Auguſto:utiná non naſcereť aut
nõ moreret.Ná & ĩ adipiſcendo magiſtratu oppſſor libertatis ẽ habitus:& ĩ gerẽdo prĩceps optimus. Idẽ
tidẽ:frequẽter. Præ ſe ferret.oſtẽderet pmõſtraret. Ita mihi:uerba Auguſti ex dictio ſũt.qbus optat poſ
ſe ſtabilire rẽpu.ita ut moriens ſperet eã in eodẽ ſtatu pmãſurã ſine cõuulſiõe. Siſtere:Firmare:collocare: Siſtere.
cõſtabilire.alias ſiſtere ẽ ſe uel aliũ pſentẽ exhibere ad diẽ pſtitutã corã iudice uel ptore:uñ & uadimoniũ Stitiſſes.
ſiſti dŕ.uerbũ eſt frequẽs apud oratores & iuriſcõſultos.Cato dixit qđ ſi uadimoniũ capite obuoluto ſti-
tiſſes p.i.litterã nõ aũt ſtetiſſes p.e.ſicut falſi emẽdatores nõ emẽdarũt ſed corruperũt. Cõpotẽ uoti:effe
cit qđ optabat. Nixus:p uiribus cõatus. Inũdatiõibus:legimus apud hiſtoricos tyberi ſæpe ſuo ĩcremẽ Inundatio
to urbẽ romã inundaſſe.& detrimẽto maxĩo affeciſſe ſcribit iulius capitolinus inũdationẽ tyberis grauiſ- tyberis
ſimã fuiſſe ſub marco antonio:q & multa uerbis edificia uexauit:& plurima aĩalia ĩteremit & famẽ grauiſ
ſimã peperit.Liuius in.*xxxy*.aquæ ĩgẽtes eo anno fuerũt & tyberis loca plana urbis inũdauit.Circa portã
flumentanã ẽt collapſa quædam ruinis ſunt.Idem alibi.aquæ ingẽtes eo anno fuerunt tyberis duodecies
campũ martiũ planaq́ urbis inũdauit.idem ſæpe meminit tyberi inũdaſſe cũ ſtrage.Plinius quoq́ tradit
in.iii.aquas tyberinas nuſq̃ magis quã in ipſa urbe ſtagnantes fuiſſe ſubitis incrementis tunc monitor ẽ ty
beris & auctu religioſus. Incẽdiis.au.gel.li.noctium atticaꝶ.xiiii.magni inqt redditus urbanorum pdio
rum:ſed pericula ſunt longe maxima:ſiquid autem poſſet remedii fore:ut ne tã aſſidue romæ domus ar-
derent uenũ hercle dediſſem res ruſticas & urbicas emiſſem.ſcribit Iulius capitolinus romæ incẽdiũ fuiſ
ſe temporibus Antonii pii qđ trecentas.xl.domos abſumpſit fuit & tũc inũdatio tyberis.plinius quoq́ in
xxx.indicat romã fuiſſe incẽdiis obnoxiã cũ ait.ex ſalmandris quæ tradunt magi contra incendia:quoniã
ignes ſola aĩalium non extinguat ſi forent uera iam eſſet experta roma:Liuius uolumine ab urbe condita
xxx.annus inſignis incẽdio ingenti quo cliuus publicus ad ſolum exuſtus.idem Romæ fœdũ incendium
per duas noctes ac diem unum tenuit. Obnoxiam:ſubiectam & expoſitam.

M.AN. Reddẽda:i priſtinũ ſtatũ reſtituẽda:qđ &.L.Sylla olim fecerat. Rurſus:iteꝶ. Tedio diuturnæ ualitudinis:aduerſa ualitudie diu cõflictatus. Accitis:ad hoc ipm uocatis. Rõnariũ imperii:librũ in quo oĩs publicæ adminiſtratiõis rõ cõtinebať. Reputãs:cõſiderãs:ſubiicit:nũc cãs:cur rẽpu.in libertatem non reſtituerit. Priuatũ:ſine ĩperio:& in ordinẽ redactum. Sine periculo:ob iniurias in triũuiratu:& reliqua adminiſtratiõe multis illatas. Illã:remp. Plurium arbitrio.ac per hoc non multo poſt in diſcrimẽ rediturам. Committi:credi. Retinenda:adminiſtranda. Euentu:fine qui optimus fuit. In uoluntate quam & ipſam optimam fuiſſe:ex iis quæ ſequuntur poteſt intelligi. Identidem:ſæpius. Siſtere:ſtabilire. Fructum:uoluptatem. Auctor dicar:dicit quem ex ea re fructum expeteret. Manſura : ſtabilia futura. Nixus:enixe operatus. Noui ſtatus:nouæ rerum conditionis. Ornatam:excultam. Inundationibus:Plinius:Nulli inquit fluuiorum minus licet incluſis utrinq́ lateribus:nec tamen ipſe pugnat:quãquã

creber & ſubitis incrementis & nuſquam magis aquis:quam in ipſa urbe ſtagnantibus. quinimmo Vates intelligitur potius ac monitor auctu ſemper religioſus uerius quam ſæuus:ſed purgato alueo inundationes ſublatas Tranquil. intelligit. Incendiis:mutata ædificiorum ratione.

moreã ſe relinq̃re:quã lateritiã accepiſſet. Tutã uero quãtũ præuideri humana rõne potuit etiã in poſteꝝ præſtitit.

De operis publicis per eum & alios inſtructis.

PVblica opa plurima extruxit:ex q̃bꝯ p̃cipua foꝝ cũ æde Martis ultoris templum Apollinis in palatio:ædẽ tonantis iouis in capitolio: fori extruendi cã fuit hoĩum & iudicioꝝ multitudo:quæ uidebat̃ non ſufficientibus duobus ẽt tertio indigere. Itaq; feſtinãtius:necdũ pfecta Martis æde publicatũ ẽ:cautũq; ut ſeparati in eo publica iudicia & ſortitiones iudicũ fierẽt. Aedẽ Marti bello philippenſi ꝓ ultione paterna ſuſcepto nouerat. Sanxit ergo ut de bellis triumphiſq; conſuleretur hic ſenatus: prouincias cum imperio petituri hinc deducerentur:quinq; uictores rediiſſent huc inſignia triumphorum inferrent. Tẽplũ Apollinis ea pte palatinæ domus excitauit. quã fulmĩe

Lateres.

PHI. Lateritiã:lateritiis parietibus extructã. ſũt aũt lateres:q̃ ĩ fornacibꝯ coquunt̃:quoꝝ ut docet Pli.in.xxxv.& uictruuius ĩ.ii. tria ſũt gña:unũ lõgũ ſexq̃pede. latũpede:alterũ tetradoron:tertium pentadoron.ita enim a q̃ttuor & quinq; palmis ꝓut ſunt noĩant̃.nãq; græci antiq̃ doron palmũ uocabãt.parietes lateritii ſi ad ꝑpẽdiculũ fiãt eterni ĩ edificiis credũtur:quos græci nõ ĩprobauerũt. Rectus caſus ſingulatiui nũeri eſt later. Victruuius.ſiue ſilex:ſiue cementũ.aut coctus later ſiue crudus:his erit utendũ. diminutiuũ eſt laterculus.ait curtius laterculo coctili ſtructos fuiſſe muros babilõis. Eutropius ſic inq̃t ĩ hãc ſñiam auxit ornauitq; Auguſtus Romã ædificiis mltis iſto gloriãs dicto urbẽ latericiã reppi reliquo marmoreã. Foꝝ:ſicut iulius Cæſar foꝝ extruxerat:ita Auguſtus auũculũ imitatus foꝝ confecit cũ tẽplo martis ultoris cognomĩati. Tẽplũ apollinis liuius Auguſtũ Cæſarẽ tẽploꝝ oĩum conditorẽ aut reſtitutorẽ merito appellat. Idẽ facit Ouidius ſcribẽs ĩ faſtis.tẽplorum poſitor tẽploꝝ ſãcte repoſtor. De hoc apollinis tẽplo ſic Oratius in epiſtolis:ſcripta palatinus q̃cũq; recepit apollo:& ĩ primo carminũ eiuſdẽ ſic mẽinit.q̃d dedicatũ poſcit apollinẽ uates:& porphirio apollinis inq̃t tẽplũ ĩ palatio Auguſtus dedicauit: de quo a nobis copioſe ſcriptũ eſt ĩ cõmẽtariis ꝓp̃tianis. De hoc ꝓp̃tius:muſa palatini referamꝯ apollini ædẽ. Pli.ait a ſcopa factũ eẽ apollinẽ palatinum. Fori extruendi:cauſas refert q̃bus ĩpulſus Auguſtus memorata opa extruxerit. Tonãtis:Inter cognomĩta iouis multiiuga hoc quoq; nũerat̃ Pli.ĩ.ii.ĩter ſtatores & tonãtes & feretrios eliciũ quoq; accepimꝯ iouẽ.

Triplex forum.

Tertio ĩdigere:Rõæ ãtiq̃tus fuerat foꝝ Romanũ:de quo ait Marti. Romanũ ꝓpiꝯ diuitiisq; foꝝ ẽ:q̃d olĩ totũ Cæſar dictator ĩtexit uelis:q̃d cato cẽſoriꝯ ſternẽdũ muricibus cẽſuerat:ut ita litigãtes eiiceret̃ alteꝝ fuit foꝝ Cæſareũ:cuius mẽinit papini.in p̃rio ſiluaꝝ. Cæſarei ſtat ſede fori:de quo dictũ eſt in Iulio Cæſare. Ouidius.hæc ſũt fora Cæſaris inq̃t. Tertiũ foꝝ extruxit Auguſtus:q̃d Plini.in.xxxvi.inter magnifica urbis opa enũerat:uñ a ſtatio dictũ eſt in q̃rto ſiluaꝝ q̃ trino iuuẽis foro tõabas.& ab epigrammatico poeta. Atq; erit ĩ triplici par mihi nemo foro. Erãt & alia fora ut boariũ ut olitoriũ: piſcarium.ab his rebus cognominata:q̃ illic uẽdebant̃.auctor Varro. Feſtinãtius:ꝓperãtius celerius. Publica iudicia: ut repetẽdaꝝ ambitus maieſtatis. Sortitiões iudiciũ:moris erat noĩa iudicũ cõſcribi & in urnã mitti: ut de pluribus neceſſarius nũerus ꝑ ſortitionẽ cõfici poſſet.tũc ex illo delectoꝝ iudicũ nũero ꝑmittebat̃ accuſatori ac reo reiicere quos putarẽt ſibi aut inimicos aut ex aliq̃ re ĩcõmodos fore.reiectiõe celebrata p̃tor ĩ locũ eoꝝ q̃ reiecti fuerãt ſubſortiebat̃ alios:q̃bus ille iudicũ legitimus nũerus cõpleret̃:& hæc ſortitio dicebat̃:q̃ pfecta iurabãt in leges iudices:ut obſtricti religione iudicarẽt.hãc iudicũ ſortitionẽ ſignificat poeta maximus ſcribẽs ĩ.vi.æneidos quæſitor minos urnã mouet.

Reiectio iudicum.

Bello philippẽſi:q̃d in philippis campis aduerſus brutũ & caſſiũ eſt geſtũ. Pro ultione paterna:ut ulciſceret̃ Iuliũ Cæſarẽ per adoptionem patrem. Sanxit:decreuit cõſtituit:Inde leges ſanctæ dicũt̃ q̃a ſanctiõe quadã ſubnixe ſũt ut ſcribit. Vulpianus. Hic.in æde martis ultoris. Bellis:indicẽdis. Triũphis:decernẽdis. Hinc deducerẽt:deducere eſt officii cauſa comitari. Antiq̃tus qui in ꝓuinciã ꝓ p̃tore aut ꝓcõſule eũ ad portã deductũ p̃toris nomine ſoliti erãt ſalutare ut docet cincius in libro de conſulũ poteſtate. Huc in ædẽ martis ultoris. Inſignia triũ

phorum:lege Appianũ in lybicis & Plutarchũ in emylio & Ioſephũ in.vii.bello iudaici qui abũde ſcribũt de pompa & iſignibus triũphoꝝ.Ornatus uero triũphalis erat ſella currulis eburnea.ſcipio eburneus toga picta:tunica palmata quibus olim ſcipio donauit maſaniſſam.

M.AN. Lateritiá:lateribus nõ lapidibus cõſtructá. Forũ:nũc ut ſolet:a ſũma ad ptes deſcẽdit:ſed dubiũ & anceps uerbũ:ſed tu iudiciale forũ itellige. Martis ultoris:quá philippẽſi bello uouerat. Téplum apollinis:in palatinæ domus pte:q e cælo fuerat icta. Tonátis icnis:tantabrica expeditiõe eá uouerat:cũ eius lecticá nocturnũ fulmen pſtrinxiſſet. Duobus Romano & qđ a cæſare de máubiis fuerat íchoatũ.

Papinius:q cõtra tépla diones:Cæſarei ſtat ſede fori.pli.ab hoc factá inqt Veneré genitricé in foro Cæſaris. Tertio idigere:ita tr plex foꝝ íde celebratũ.Mar. Atq; erit in triplici par mihi nemo foro. Publicatũ:publico uſui addictũ. Publica iudicia:ad publicas & nõ priuatas cás attinẽtia. Sortitiões iudicũ:iudicũ.n.noía ſorte trahebant.Plutarchus:quũ ſoli inqt ſenatores antea iudicarét ob eáq; ré a plebe timerétur.Gracchus.ccc.ex equeſtri ordine iudices adiecit paré ſenatoribus nũerũ ſtatués.hæc ille pedianus qđ ualde miror.T.Gracchus ait:legé tulerat:ut equites ro.iudicarent:iudicauerũtq; p annos.xxx.ſine íſamia poſt uictor.Sylla leges tulit ut ſenatorius ordo iudicaret:iudicauitq; p annos.x.turpiter:quæ pediani uerba uident ſignificare penes eqtes prius q̃ ſenatores ipſos fuiſſe populi ro.iudicia:qđ aperte plutarchi ſcriptis repugnat & rurſus idé auctor:Secũdo inqt anno belli italici:qđ bellũ pceſſit Syllæ dictatu á:cũ æque ſter ordo in iudiciis dñaret:quo apparet prius urbe eqtes q̃ ſenatores:ut diximus iudicaſſe:ſed utcũq; res habet:ſatis cõſtat aurelia lege iudicia quæ cõia erát: ſenatus & eqſtris ordinis cõmunicata fuiſſe tribunis ærariis:qbus ea dignitas a cæſare dictatore poſtea adépta é:plaucia igit lege cõparatũ erat:ut ſingulæ tribus ex his ordinibus:quos dixi:q nos denos ſuffragio crearent:pœnes quos eo anno iudicia eént ex eo numero:quũ iudicádũ in aliqua cá erat ſorte trahebátur iudicũ noía:qđ in milonis & cá:& piſonis factitatũ pedianus docet:& hæc ſortitio illa é:de qua nunc tráquillus.Philippenſi contra brutũ & caſſiũ geſto. Paterna.C.Cæſaris patris ultiones. Sáxit:ſtatuit. De bellis & triũphis:ut ſenatus de inferendo bello:trium phoue cuiquá decernédo cõſultaturus huc coiret. Cũ iperio petituri:cũ imperio i puincias abituri. De duceret:multis officii gratia ad portas urbis:aut ulterius comitantibus inde in puinciá abiret:deduco & reduco pter notiſſimá ſignificationé eleganter uſurpátur:quũ aliquis officii gratia domo in publicum deductus dr:& mox íde domũ reductus:ut deduxi catoné i curiá eũq; domũ reducá. In ſignia triũphoꝝ:ul nobiliſſima qq; triũphis plata:uel ſimplr imagies:titulos:fercula:& alia triũphoꝝ íſtra. Excitauit:erexit.

ictã deſiderari a deo auruſpices pnũciarét:addita porticus cũ bibliotheca latina.græcaq;:quo loco iam ſenior ſæpe ét ſenatũ habuit:decnriaſq; iudicũ recognouit. Tonanti Ioui ædé cõſecrauit liberatus periculo cũ expeditione cantabrica per nocturnum iter lecticam eius fulgur perſtrinxiſſet: ſeruũq; perducentem exanimaſſet. Quædá etiá opera ſub nomine alieno ac nepotum ſcilicet & uxoris:ſororiſq; fecit ut porticum baſilicamq; Lucii & Caii. Item porticus Liuiæ

PHI. Ictam:pcuſſam. A deo apolline. Cum bibliotheca:ad hác bibliothecá alluſit Horatius illo uerſu.Scripta palatinus qcũq; recepit apollo. Libraria elegáter & latine dicit q græce bibliotheca noíatur. Gellius í libraria ego &. L. paulus conſideramus. Libraria

Decurias:ordines.fuerunt aút q̃tuor decuriæ iudicũ:prío pluribus diſcretæ noíbus. Náq; aliæ tribunoꝝ æris:aliæ iudicũ:qdá nongenti:qdá ſelecti uocabant.

Et diuiſus hic quoq; ordo erat ſuperba uſurpatione nominum:cum alius ſe nongentũ:alius tribunum:alius ſelectũ appellaret:auctor Plinius in.xxxiii.de ſelecto iudice dixit ouidius illo uerſu:Nõ bene ſelecti iudicis arca patet:& oratius in primo ſermonum unũ ex ſelectis iudicibus obiiciebat. Expeditione canta- Selecti iu-
brica:quam parauit aduerſus cantabros hiſpaniæ populos de quibus dictum iam eſt. Fulgur:ſeneca in.ii. dices.
quæſtionum naturalium fulgurationem diſtinguit a fulminatione:tanq̃ fulguratio cõminatio ſit ſine ictu
fulminatio aũt iaculatio cũ ictu.idé in eodem ait.In fulguratione late ignis explicitur:fulmen eſt coactus Fulguratio
ignis. Perſtrinxiſſet:afflauiſſet & leuiter tetigiſſet:perſtringere uero uerbum eſt a præſtigiatoribus tranſ- Fulmina-
latum:qui aciem oculorum ſuis uaframentis perſtringere conſueuerunt:unde & præſtigium deriuatur cu tio
ius inuentor fuit mercurius.ut ſcribit auguſtinus & repetitum eſt in decretis.xxvi.q.v.de uoluptate dictũ præſtringe
eſt a marco Tullio:quod mentis præſtringat oculos. Perducentem:exiſtimo legendum eſſe prælucenté: re.
nam prælucere dicitur ſeruus qui fert cereum ante dominum per iter nocturnum.ſimile eſt illud plauti- Prælucere
num in gurgulione:tute ibi pueres lautus.luces cereũ idem in caſina huic lucebis nouæ nuptæ facé. Exa
minaſſet:interemiſſet alias perturbaſſet.inde exanimati & mortui & perturbati dicunt:ſicut & exanimes: Exanimes
namq; apud eruditos exanimen non ſolum pro mortuo ſed etiam pro perturbato dici reperies.Liuius li-
ctorem expediri ſecurim iuſſit:ad quam uocem exanimi ſtante præneſtino. Baſilicam:quid ſit baſilica co Exanimis
pioſe ſcripſimus in iulio cæſare. Porticus liuiæ:de porticu liuiæ ſic ſcribit ouidius in primo de arte:porticus auctoris liuia nomen habet.

M.AN. Adeo:a quo non dicit:ſed ab Apolline crediderim:cui eſt templum erectũ: ſed quo pacto ab

Apolline dixerit aliqs:ſi a ioue ſunt fulmina:cu i occurras: licet non ſolum a ioue:ſed a Saturno quoqꝫ: ut Plinius ait:& Marte ꝓuenire:uerũ martem & Apollinem eundem eſſe Macrobii ſubtiliſſima diſertatio demonſtrat. Quum igitur inqr ille colligẽs:liber:pater:idem ac ſol ſit.Mars uero idem ac liber martẽ ſolem eſſe quis dubitet.Quo loco:quo tẽplo potius quam porticu:nã niſi in templo aut loco augurio conſecratio ſenatus haberi:ut Gellius ſcribit:non poterat. Decurias iudicũ:iudicũ decuriæ pluribus diſcretæ fuerunt nominibus:cũ alii nõgenti:alii ſelecti:alii tribuni:ut Plinius ſcribit:dicerentur:ſed quæ Auguſto principe ob paucitatẽ impleri nequiuere iure annuloꝝ a Tiberio cõſtituto ita creuit numerus in calligula quintam adiecerit decuriã.Idem Pli.auctor eſt:ſingulas decurias Auguſti tẽporibus mille nũero habuiſſe. Expeditione:bello. Perſtrinxiſſet:leuiter attigiſſet. Exanimaſſet:exanimatũ reddidiſſet:eſt enĩ exãimatus:ut Seruio placet:timẽs ut donato exterritus ꝑturbatus.Teren.Sed qd exanimatũ Pãphilum uideo. Exanimus uero & exãguis mortuus dr̃.Ver.Exanimũqꝫ auro corpus uẽdebat amici. Nepotũ.L.& Caii ex .M. Agrippa.& Iulia Augu.filia natoꝝ. Vxoris.Liuiæ. Sororis:Octauiæ ex octauio & Ancharia:non Accia gẽitæ.De octauiæ porticu Pli.nõ uno loco. Baſilicã:regiã domũ:ſiue ædificiũ:cuius ueſtigia adhuc Rõæ ĩ exqliis uiſunt:de ædificii rõe alibi. Porticus liuiæ:cõiugis.ſ.fuitqꝫ ea porticus iuxta ſacrã uiã:ubi domus C.Cæ.quã ſũptuoſe a Iulia filia ornatã auguſtus diruit:ibiqꝫ liuia porticus erecta.Oui.Diſce tñ uẽiẽs ætas:ubi liuia nũc ẽ:Porticus ĩmẽſæ tecta fuiſſe domus.Pli.ad eã porticũ Veſpeſianũ pacẽ ſuã ædificaſſe ait.

PHI. Et octauiæ: de porticu octauiæ ĩmo porticibus crebra ẽ mentio apud Pliniũ referentẽ in porticibus & ĩ ſcholis & in curia octauiæ fuiſſe opa cõpluſcula artificũ ꝓbatiſſimoꝝ:q porticum octauiæ periphraſticos ſignauit ouidius illo uerſu.Aut ubi mũeribus nati ſua nũera mater addidit externo marmore diues opꝰ.

& octauiæ theatrũqꝫ Marcelli. Sed & cæteros principes uiros ſæpe hortatus eſt:ut pro facultate quiſqꝫ monumentis: uel nouis:uel refectis:& excultis urbem adornarent:multaque a multis extructa ſunt:ſicut a Martio Philippo ædes Herculis & muſarum: a. Lucio Cornificio ædes Dianæ: ab Aſinio Pollione atrium libertatis: a Munatio Planco

Theatrũ marcelli:marcellus octauia auguſti ſorore genitus in edilitate foꝝ uelis ĩumbrauit:periit apud aquas baianas:cuius obitũ deſcribi a propertio ualidiſſimis argumẽtis docuimus in illa elegia:cuius initium eſt.Qualis ab umbroſo:ad decus atqꝫ memoriã marcelli octauia mater bibliothecã ſtruxit: Auguſtus uero theatrũ marcelli noĩe fecit:nam dictũ eſt marcellianũ.auctor plutarchus in marcello. Principes:primores romanoꝝ. Hortatus eſt:ſcribit plutarchus in apophtegmatis cũ ipſo edes ad tectũ uſqꝫ pulcherrimas magnificenter exedificaſſet: letatũ Auguſtum dixiſſe ἐῦθυμον μετο ὁιέσουτοσ ὀικὸλολωμωσ αἰὼνιουτῆσ ρώμησ ἐσομενησ. latine ſignificat:letum me facis ſic edificans tanq̃ Roma futura ꝑpetua

Mõumẽtis edificiis:monumẽta enĩ non ſolũ ſepulchra:ſed & edificia & oĩa quæ ſcripta atqꝫ facta ſũt ſeruã dæ memoriæ cã dicunt̃:Auctor.m.Varro.& docet iurecõſultus:de religioſis. Refectis:ex uetuſto rẽouatis. Edes herculis muſaꝝ.Eumẽius in oratiõe pro reparãdis ſcholis eleganter ſcribit edẽ herculis muſarum in circo flaminio a fuluio nobiliore ex pecũia cẽſoria primã factam fuiſſe:qui cũ in græcia eẽt imperator:acceperat herculẽ muſagetẽ eſſe.i.comitẽ ducẽqꝫ muſaꝝ.Hic idẽ primus nouẽ muſaꝝ ſigna ſub tutela herculis cõſecrauit:nam muſaꝝ quies defenſione herculis iuuari debet:& uirtus herculis ornari uoce muſarũ.unde intelligimus hanc edem a martio philippo uictrico Auguſti non nouã fuiſſe factam ſed refectã.illud quoqꝫ attẽdas uelim qđ nõ legẽdũ ẽ:edes herculis & muſaꝝ ſed edes herculis muſaꝝ expũcta illa cõnexione:& ut una tantũ res eſſe uideat̃.& ita in emẽdatis codicibus reperit̃.Macrobius quoqꝫ in primo ſaturnaliũ fuluium cõditorẽ huius edis ſignificare uidet̃ ſic ſcribẽs.nã fuluius nobilior in faſtis quos in ede herculis muſaꝝ poſuit:ꝑterea plutarchus in ꝓblematis romãis refert:qđ herculi ac muſis cõem arã romani ſtatuerunt:qa hercules euãdrũ litteras docuit & a papinio hercules ſocius calliopes nũcupatur li.iii.ſiluaꝝ.Dic age calliope ſocius tibi grande.ſonabit alcides:Pli.xxxv.tradit in philippi porticibus fuiſſe helenã zeuſidis manu pictã:forſitan illæ porticus erãt circa hanc edẽ herculis muſaꝝ a martio philippo extructã:cuius quoqꝫ meminit Oui.in.vi.faſtoꝝ.Sic ego ſic clio clari monumenta philippi. Edes diãæ:romæ multæ edes erãt dianæ iter quas illũ q in agyportu patricio erat uiros ĩgredi nefas exiſtimabat̃: & cũ in cæteris dianæ tẽplis ceruoꝝ cornua figerent̃.in auẽtinæ dianæ tẽplo boum tantũmodo ſuſpẽdere cõſueuerũt.Cuius rei cãm ꝓdidit plutarchus in ꝓblematis. Atriũ libertatis:atriũ appellatũ eſt ab atriatibus thuſcis.illinc.n.exẽplũ ſumptũ ut docet Var.li.i.latinæ linguæ.& eſt proprie auctore feſto põpeio genus edificii ante ædẽ cõtinens mediã areã:q atriũ q̃ſi aterariũ qđ a terra oriat̃ deduci exiſtimat.ſcribit uictruuius architectus in ſexto.atria ianuis eẽ ꝓxima:qbus græci non utebant̃.atrioꝝ lõgitudines & latitudines ab eo ſcienter perſcribunt̃.minuſculoꝝ atriũ ὑπωκόρισικῶσ.dr̃ atriolum.Cicero in epiſtolis ad Quintũ fratrem.Te ſcribere aiunt:ut atriolũ fiat.mihi ut eſt:magis placebat:neqꝫ enim ſatis loci eſſe uidebatur atriolo.Atriũ uero libertatis romæ fuerat uetuſtiſſimum ſcribit Liuius cuſtoditos fuiſſe obſides tarentinos in atrio libertatis.libertatem deam ĩprimis Romani uenerabantur utpote libertatis aſſertores. Idem libro.xxxiiii.auctor eſt atriũ libertatis refectũ fuiſſe ampliatũqꝫ ab helio peto & Cor.Cethego cẽſoribus.

muſagetes hercules

Hercules ſocius muſæ.

Cornua in tẽplo diãæ

Atrium

Et ita nunc intelligendũ eſt fuiſſe refectũ ab pollione atrium libertatis non nouũ extructũ. Clodius domũ Ciceronis libertati conſecrauit:ubi ſignum meretricis pro ſimulachro libertatis collocatum fuiſſe uehementer & grauiter cõqueritur.M.Tullius in oratione quam habuit ad pontifices pro domo ſua.

M.AN. Marcelli:ex octauia &.C.marcello géiti:hic é qué extinctũ Maro miſerabili carmíe i.vi.ꝓſeqᷓ. Refectis:iſtauratis. A Martio philippo:Auguſti uictrico:huic.n.poſt Octauii pr̃is íteritũ Accia mater nupſit. Aedes Herculis & muſaꝝ:Oui.Sic ego ſic clio clari monuméta philippi:Aſpicis uñ trahit Marria caſta géus:Cur Herculi & muſis cois ædes põeret Plutar.i qſtiõibus docet. Aedes diáæ:Diáæ ædes í auétino fuit Mart.Laudat auétinæ uicius Sura diáæ:uetuſtiſſimũ eiuſdé téplũ i auétio cõmuni ro.& latinoꝝ noíe Seruio Tullo rege Li.ædificatũ tradidit:de quo forte urbãiſſimus poeta. Atriũ libertatis:libertatis ædes fuit i eodé colle:Atriũ ædificii géus mediá añ ædé cõtinés areá:i q̃ ex oí lecto deſcédit collecta pluuia ab atriatibus tuſcis uñ ſit ſũptũ exéplũ credidit Varro ĩpi rei nomé factũ Liu.Tarẽtinoꝝ obſides ſcđo bello punico in atrio libertatis ait aſſeruatos:q̃ uetus cuſtodia ĩpam celebritaté loci arguit & uetuſtatem.

ædes Saturni:a Cor.Balbo theatrũ:a Statilio Tauro amphitheatrũ:a.M.uero Agrippa complura & egregia.

De diuiſiõe urbis & téplis ac uiis refectis & tyberi ãpliato.

SPaciũ urbis in regiões uicoſq; diuiſit:inſtituitq; ut illas ãnui magiſtratus ſortito tueréť:hos magiſtri e plæbe cuiuſq; uicia electi. Aduerſus icẽdia excubias nocturnas uigileſq; cõmẽtuſq; ẽ: ad cohercẽdas inundatiões alueũ tyberis laxauit:ac repugnauit cõpletũ olim

PHI. Aedes ſaturni:Plutar.& Macro.ꝑdiderũt ærariũ Rõanũ fuiſſe in téplo ſaturni:qa ſub illo nullũ furtũ cõmiſſũ fuiſſe ferť: aut qa ſub illo nihil erat cuiuſq; priuatũ.Tulliũ hoſtiliũ qdá cõſecraſſe téplũ Saturno ferũt. Quidá Luciũ Tarqniũ. Varro refert titũ largiũ dictatoré ædé ſaturni ſaturnalibus dedicaſſe.Li.i ſecũdo ab origíe urbis ſic ſcribit:Aulo ſempronio & Marco minutio cõſulibus ædes ſaturno dedicata:ſaturnalia iſtitutus feſtus dies ædes quoq; ſaturni hæc refecta fuiſſe ſignificať reſtitutaq; a pláco. A Cornelio balbo:is é ille cor.balbus cæſaris ꝑ quá familiaris & Ciceróis amiciſſimus:ad cuius nomé alludés Cicero ſic iocať i epiſtolis.quæſo ne pluribus balbos q̃ diſertos putes. A Statilio tauro:Tacitus meminit ſtatilii tauri unus ex poſteris iſtius:qué opibus illuſtré accuſatũ fuiſſe repetũdaꝝ tradit agrippia extimuláte accuſatoré:q̃ ſtatilii hortis améiſſimis ĩhiabat.Statilius ĩpatiés iniuriæ ſibi morté conſciuit. Ab agrippa cõplura:Marcus agrippa in ædilitate ſua Romã duxit aquá uirgineã: ꝑterea fontes fecit cétũquiq; caſtella cẽtũ trigita.cõplura etiá cultu magnifica ac operibus & gratuita tribuit balnea cétũ ſexagita.auctor Plinius in.xxxvi.idem ſcribit pantheon Ioui ultori ab agrippa factũ. Deductibus aquaꝝ ab agrippa uel factis uel refectis ſic ſcribit Frõtinus.agrippa ædilis ductus appiæ: anienis. Martiæ pene lapſos reſtituit. Idé Iuliá deduxit. Virginé quoq; Romá perduxit. In regiões uicoſq;:iá dictũ eſt romá fuiſſe diuiſam in regiões quattuordecim:Quaꝝ ſingulæ cõpita ſupra.cc.& uicos inumeros cõtinebát: ſed cũ dicat Tráquillus Auguſtũ diuiſiſſe urbé regionatim:caue credas ab eo diuiſam fuiſſe in illas q̃ttuordecim regiões celebratiſſimas:quæ ante Auguſtũ ꝑ̃ſcriptæ fuerát.ſed ĩtellige nouá quádá diuiſioné ab Auguſto factá eé regiõatim & uicatí ut hac noua formula magr̃atus annui regiõibus tuédis ꝑ̃eſſent:magiſtri uero ſinguli ſingl̃is uicis.Scribit Diõyſius cõſtitutos fuiſſe a Seruio Tullio uicoꝝ ꝑ̃fectos:quos ſcire iuſſit ubi quiſq; habitaret. Sortitio:uoluit ut ꝑ̃fecti regionũ tuendaꝝ per ſortitioné crearẽtur. Illas regiões: illos uicos. Magiſtri:rectores moderatores:ſcribit Paulus iuriſcõſultus:quod hi magiſtri appelláť qbus ꝑ̃cipua cura reꝝ incũbit:& q magis quá cæteri diligétiá & ſolicitudiné rebus qbus præſunt debent.uñ etiá cuiuſlibet diſciplinæ præceptores magiſtri appelláť:magr̃ari.n.é moderari ut ſcribit Feſtus põpeius: unde magiſtri pagoꝝ:ſocietatũ:uicoꝝ:collegioꝝ:eqtũ dñr. Excubias nocturnas.Auguſtus occurrere uolés ĩncẽdiis ſepté cohortes cõſtituit:ut binas regiões urbis unaquæq; cohors tuereť ꝓpoſito ſuꝑ oés eo q præfectus uigiliũ appellať. Cõmétus.excogitauit inuenit:cõminiſci ut inqt Var.dictũ a cõ & méte:unde & cõmétũ. Laxauit:laxioré & capatioré fecit. Alueũ:cõceptaculũ & ut uulgo diciť lectũ fluminis:ſcribit Caius iuriſcõſultus titulo de acqrẽdo reꝝ dõinio:ꝙ ſi toto alueo naturali relicto flumé alio fluere cœpit:prior qdé alueus eoꝝ eſt q ꝑpe ripá poſſidét prædia.Nouus auté alueus eius incipit eé:cuius & flumen eſt.i. publici iuriſgentium. Repurgauit purgare ut inquit uulpianus proprie dicitut ad libramentum proprium redigere.ſublato eo quod ſupereſt.

Erariũ in æde ſaturni

Magiſtri.

Magr̃ari.

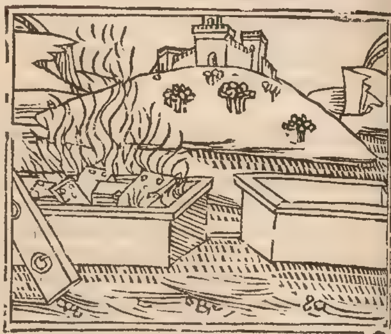
Cõminiſci

M.AN. Aedes ſaturni:niſi ædé ipſam refectá intelligas aliá ab ea in qua ærariũ fuit:diuerſá accipi oportet.ná quod ad prioré illá attinet poſt reges urbe exactos publicola:ut Plutarchus tradidit:in ea ærariũ cõſtituit.Lucanus:Tũc cõditus ĩmo eruiť téplo multis nõ tactus ab annis:Rõani céſus populi. Amphitheatrũ:locũ ad ſpectacula cõparatũ qđ ratio nois arguit:differtq; eius forma a theatro:qđ pléa luna adimidiata.M.Scaurus prius auctore Pli.tpariũ theatrũ Romæ poſuit:Amphitheatrũ í dubiũ uenire põt.Cor.Tacitus a.C.Cæ.primũ í cápo martio cõſtitutũ ſcripſit.Tráqllus deſtinatũ dũtaxat atq; apparatũ oém ab Antonio:in Mauſolei dedicatiõe diſiectũ. M.Agrippa: Pantheon ab agrippa Ioui ultori factũ auctor é Pli. quod & uetuſtiſſimæ litteræ:quæ in ueſtibuli ſupercilio durant perſpicue demonſtrant:de aquæ ducti-

bus pter Pli.teſtimoniū:extat & Auguſti adagiū illud agrippa geneꝝ ſuū ſatis,pui diſſe ne ī urbe ſiti laboraret. In regiões & uicos:Pli.auctor ē.xiiii.fuiſſe ī urbe regiões:uicos uero ſupra mille. Sortito:ſorte ducti.
Tuerent hos uicos.ſ.quod ſi diſiūctim legas:ut pleriq; habét:nō procedit. Magiſtri:moderatores:ſic ſodalicii collegii:& equitū magiſtri dicunt. E plebe cuiuſq; uiciniæ:ex eo plebiorū numero:qué quælibet haberet uicinia. Inundationes:inundantis tyberis euagationes. Alueum: inter capedinem utrinq; ripis cohercitam. Laxauit:ampliauit:ut quo laxius flueret:eo minimus inundaret.

ruderibus & ædificiorū prolapſionibus coarctatum. Quo auté facilius undiq; urbs adiret deſumpta ſibi flaminia uia. Arimino tenus munienda. Reliquas triūphalibus uiris ex manubiali pecūia ſternédas diſtribuit:ædes ſacras uetuſtate collapſas:ut icédio abſūptas refecit:eaſq; & cæteras opulentiſſimis donis adornauit: utpote qui ī cellā capitolini iouis ſexdecim millia pondo auri: gémaſq; ac margaritas quingenties ſextertium una donatione contulerit.

De geſtis per eum in pontificatu maximo.

Poſtq̄ uero pontificatū maximum:qué nunq̄ uiuo Lepido auferre ſuſtiuerat:mortuo deinde ſuſcepit

Rodem quæ

PHI. Ruderibus:rudera ſunt ſaxa cōtuſa & fragméta edificiorū dirutoꝝ cōmiūta:alteꝝ nouū alterū uetus rudus appellat. Ex nouo pauiméta ſolidát.unde ait Victruuius i.vii. Deinde ruderi nouo tertia ps teſtæ tuſcæ.admiſceat: calciſq; duæ ptes ad qnq; mortarii mixtiōibus pſtét reſpōſū.hoc idé Pli.noſter in.xxxvi.retulit a rudere fit uerbū ruderor:

Ruderor ruderatio

qđ ſigñat rudus íducere:Victruuius: ne minore ſaxo q̄ qđ poſſit manus íplere ſtatūinationibus íductis ruderet: apđ eūdé titulus eſt:de ruderatiōe.

rudetum

M.cato rudetū uocat locū rudere refertū:cū ait.lenti in rudeto & rubricoſo q herboſus nō ſiet ſerito.Palladius qd ſit rudus interptat cū ait in prío tūc ſup ſtatūinabis rudus.i.ſaxa cōtuſa duabus partibus & una calcis téperate cōſtitues Pli.in.xxi.

Ruderatū

ait ruderatū agrū a mari a roſa hoc eſt rudere cōſperſū. De rudere qđ ſigñat quiſqlias & fragméta edificioꝝ lapſoꝝ cōminuta loqt tacitus:cū de ruinis incédii ueroniani ſic ingt:ruderi accipiédo hoſtiéſes paludes deſtiabat.utiq; naues quæ frumétū tyberi ſubuectaſſent onuſtæ rudere decurrerét. De his ruderibus nūc intelligit tráqllus:de qbus iuriſcōſultus quoq; intellexit:cū ait de dáno infecto.Licet dōinus uelit rudera egerere:eaq; derelinquat. Item non cogi poſſe ut rudera tollat. Coarctatū:Anguſtiorem factū & ſtrictiorem.
Pacilius adiretur: commodius & breuiori temporis curriculo. ſimiliter papinius celebrans hendecaſſyllabo uiam domicianam ſic íquit:at nunc quæ ſolidum diem terebat horarum ūia facta uix duarum.

Via flaminia.

Flaminia uia:Caius flaminius collega Marci lepidi in conſulatu uictor ligurum ſtrauit uiam flaminiam:ex urbe Roma per thuſciam & umbriam uſq; ariminum.auctor Stra.in.v.geographiæ. Liuius uero lib.xxxix.conſul flaminius ne militem in ocio haberet uiam a bononia perduxit aretium.Ita habent ipraſſi fere omnes liuiani codices.ego exiſtimo emendandum eſſe a Roma perduxit Ariminum niſi altera flaminia ſignificetur:Emilius autem collega uiam emiliam a Placentia ut flaminiæ committeret Ariminum perduxit & intelligimus Auguſtum magis refeciſſe reſtituiſſeq; uiam flaminiam:q̄ nouam feciſſe:cum antea facta fuiſſet a conſule flaminio.

Reſtituere

Reſtituere autem ut ait Iulianus iuriſconſultus uidetur is qui in priſtinum ſtatum reducit quod ſit. Arimino tenus:uſq; ariminum. Munienda conſtituenda : munire uiam eſt ſilicibus & lapide ſternere atq; conſtruere. Reliquas:uias ſcilicet publicas & militares. Ex manubiali pecunia: manubialis pecunia dicitur illa quæ redacta eſt ex manubiis hoc eſt hoſtili præda diuendita. De uario ſignificatu manubiarum ante dictum eſt. Vetuſtate collapſas : ſcribit Liuius auguſtum Cæſarem refeciſſe edem feretri iouis uetuſtate collapſam.

reficere qd

Refecit:reficere eſt quod corruptum eſt in priſtinum ſtatum reſtaurare.uerbo reficiendi tegere ſubſtruere ſarcire edificare. Item aduehere apportareq; ea quæ ad talem rem opus eſſent continentur ſicuti docet Vlpianus titulo de riuis. Vtpote:tanquam. Pōdo libras:Centena pondo dicebant antiqui referentes ad libram: alias accipitur pro pondere : ſicut apud Liuium ſcribentem coronam auream libre pondo ioui dicatam fuiſſe. Gemmas ac margaritas.in commentariis propertii ſcripſimus quemadmodum margaritæ non numerantur ī numero gemmarum:unde & Plinius diſtinxit margaritas a gemmis:cum gemmæ proprie ad lapides præcioſos referantur & chriſtallum quoque gemmarum nomine continetur . Liuia auguſta dicauit magnitudinem chryſtalli in capito-

lio librarũ circiter qnquaginta.iuriſconſulti aũt gemmas a lapillis diſtinguunt:tanq̃ gẽmæ ſint perlucidæ materiæ:uelut ſmaragdi chryſoliti & ametiſthi.lapilli uero contrariæ ſuperioribus naturæ ut ſunt obſidiani.emendanda dictio ẽ apud iuriſconſultos deprauata:nam pro obſidiani paſſim abaſiani legitur margaritas autẽ nec gemmis nec lapillis cõtineri ſatis cõſtitiſſe ſabinus iuriſcõſultus ait.potior eſt apud me auctoritas Plinii: qui gemmas generali uocabulo intelligit omnes lapides præcioſos : ſiue materiæ ſint perlucidæ ſiue obſcuræ. Viuo lepido:de hoc ita Seneca lib.i.de clementia lepidi pontificatũ maximum non niſi mortuo illo trãſferri in ſe paſſus eſt Auguſtus:maluit enim illum honorem uocari quam ſpolium.

Dictio iuriſconſultorũ emendata.

M.AN. Ruderibus:ruptoꝝ ædificioꝝ diſiecta materia lapidibus:calce:& harena cõmixtis:eſtqꝫ nouũ & uetus.rudus nouũ materia pauimẽti:hoc ẽ ſaxa nuperrime contuſa:ſeu teſtæ fractæ ad pauimẽtũ faciẽdũ:uetus rudus ueteꝝ pauimentoꝝ materia:quæ calce:harena:lapidibus:ſiue teſtis fractis cõſtat Pli.cõplanatæ erãt ueteri rudere uiæ:hinc ruderatus ager apud eũdem:q eiuſmõi materia c̃ reſpſus rhoſam raris ait argiloſiſqꝫ locis eẽ cõtentã:ruderatũqꝫ agrũ amare. Victruuius: tũc ſup ſtratũ duces rudus:hoc ẽ ſaxa contuſa duabus partibus:& una calcis. Flaminia uia:flaminiæ uiæ cura. Muniẽda:cur muniẽda:iã enim cõſtat uiã ipſam diu antea cõmunitã.Strabo eodẽ enim cõſulatu Marcus Aemilius Lepidus & Caius Flaminius collegæ fuerãt: uictores autẽ ligurũ ſtrauere hic quidem Flaminiã e roma per Thuſciam & Vmbriã uſqꝫ Ariminum:alter reliquã porro uſqꝫ Bononiã recte igiť muniendã.i.reſarciendam dixeris. Reliquas uias:ſcilicet ut Latinã appiã: Valeriam: Aemiliam. Manubiali:e manubiis: quid autem manubiæ eſſent: alias abunde. Pondo:libras. Quĩgenties:ſextertiũ:ad præciũ non ad pondus referas. Viuo Lepido:eo qui triumuir fuerat:nã poſt Cæſaris dictatoris mortem Lepidus pontificatum inuaſerat.

quicquid fatidicorũ librorum græci latiniqꝫ generis nullis uel parum idoneis auctoribus uulgo ferebatur: ſupra duo milia contracta undiqꝫ cremauit:ac ſolos retiuit ſybillinos hos quoqꝫ delectu habito:addiditqꝫ duobos forulis auratis ſub palatini Apollinis baſi. Annum a diuo Iulio ordinatũ: ſed poſtea negligentia conturbatum: atque confuſum rurſus ad priſtinam rationem redegit : in cuius ordinationem

PHI. Fatidicorum librorum: fatidici libri dicuntur: qui continent facta populorũ : q̃les erant decem ſibyllaꝝ: quos fatales hiſtorici appellãt: qualia etiam fuerunt uolumina martii uatis. Sic uates fatidici dicti:& fatidica mãtho nominatur a poeta : quoniam erat fatiloq̃ uaticinabaturqꝫ diuinitate ꝑdita.ſenſus eſt auguſtum concremaſſe magnam copiam librorũ fatidicorũ: q eſſent adulterini & ſubditicii nulloque idoneo auctore ſubnixi & hoc ab Auguſto factitatum eſt ex ritu priſcoꝝ.nam ut ait Liuius undequadrageſimo ab urbe cõdita.ſæpe hoc patrũ auorũqꝫ ætate negotiũ ẽ magiſtratibus datũ:ut ſacra externa fieri uetarẽt:uaticinos libros cõquirerẽt comburerentqꝫ:oẽm diſciplinã ſacrificandi.præterq̃ more Romano abolerent mendũ eſt in codicibus liuiãis nãqꝫ ꝓ uaticinos libros paſſim legitur etacinos.uaticini autẽ libri ſunt idem qui fatidici: quibus uaticinia fataqꝫ Ro.cõtinenť.idẽ.xxv.dixit ꝑtor ut qcũqꝫ libros uaticinos haberet eos libros ad ſe deferret. Delectu habito:ante auguſtũ rettulit ad ſenatũ cuius curio cõſul:ut legati erythras mitterẽť: qui carmĩa ſibyllæ cõquiſita romã deportarent.Itaqꝫ miſſi tres legati deſcriptos a priuatis uerſus circa mille Romã deportarunt:auctores Varro Lactantius & Feneſtela:præterea libri ſibyllini:q a romanis in archano ſeruabanť nõ unius fuere ſibyllæ:ſed ex pluribus in unũ cõgregati.ex quo credibile eſt quædã in his fuiſſe quaſi confuſanea quæ ab auguſto repurgata ſunt. Addidit:elegantius eſt abdidit.ideſt recõdidit repoſuit. Forulis:fori maſculino genere pluratiuo numero ſignificant circẽſia ſpectacula:de quibus Liuius in prĩo ſic ait loca diuiſa a patribus equitibus ubiqꝫ ſpectacula ſibi quiſqꝫ facerent:fori appellati:præterea fori dicuntur in nauibus ſedilia nautarum:inde forulos per diminutionem dici exiſtimat feſtus q̃ſi minores foros hoc eſt minora ſpectacula:ueꝝ apud Iuuenalem:hic libros dabit & forulos & in hoc loco apud trãquillum foruli accipiuntur pro capſulis loculamẽtiſqꝫ.apud Tirgilium forulos pro oppido accipimus:cum ait in.vii. caſperiãqꝫ colunt forulos & flumen hymelle. Sub baſi:fulcimẽto ſtatuæ. uulgo quoqꝫ baſes colũnarum uocanť refert Plinius honores in baſibus inſcribi uidiſſe ſe ſolitos. Apollinis: ſcribit Pli.uidiſſe ſe Apollinem in bibliotheca tẽpli auguſti quĩquaginta pedũ a pollice dubium ære mirabiliorẽ an pulchritudĩe. De hoc nũc intelligendũ:uel de illo:quem ex marmore ſcopas fecit & quem Plinius appellat Apollinem Palatinum.fuit & alius Apollo eboreus in foro auguſti Cæſaris:ad quẽ referri poteſt illud ſatiricũ: ſportula deinde foꝝ iuriſqꝫ peritus Apollo & illud oratianũ:ſic me ſeruabit Apollo: q̃uis porphirio aliud remotius cõfixerit ĩterpretamentũ. Ad priſtinã rõnẽ: ante dictũ eſt quẽadmodũ Iulius Cæſar annũ diligẽtiſſime ordinauit qui inſtituit:ut annus hẽret.cccxlv.dies & quadrantẽ:ſed tũc quoqꝫ uitium admiſſum eſt per ſacerdotes:nãqꝫ auctoribus Solino in collectaneis & Macrobio in ſaturnalibus:cũ perceptũ eſſet anno quarto ĩtercallarẽt diẽ ut oporteret cõfecto anno.iiii.obſeruari:anteq̃ quĩtus auſpicareť ſacerdotes ĩcipiẽte quarto non deſinente intercalarunt.ſic per annos ſex & triginta cum nouem tantũmodo dies ſufficere debuiſſent.xii.ſunt intercalati:quem errorem depræhenſum Auguſtus correxit:iuſſitqꝫ annos.xii. ſine intercalatiõe decurrere:ut tres illi dies qui ultra nouenarios temere fuerant ĩtercalati hoc modo poſſent re-

Fatidici libri.

Vaticini libri.

Fori

Foruli.

Baſes

Apollo eboreus

Auguſtus ſextilis

penſari:qua reformatiõe oīs futuri temporis fundata ratio eſt. Amianus Marcellius lib.xxvi.refert quem
admodū ab auguſto ſit compoſitus annus: qui uitio ſacerdotū cōfuſus & erroribus erat implicatus: uer-
ba Marcellini hæc ſunt. Quibus abolitis Octauianus Auguſtus græcos ſequutus hanc incōſtantiā corre-
cta turbatione compoſuit ſpaciis.xii.menſium & ſex horarum magna deliberatione collectis. Ad priſti-
nam rationem:a dictatore Cæſare inſtitutam:de qua affatim dictum eſt in primo commentario.

M.AN. Fatidicorũ:populi Romāi fata cōtinentiū. Parū idōeis auctoribus:qbus fides haud habenda
eſſet. Sybillinos:tres ab initio fuere:quos Dionyſius & Gellius aiūt: ad Tarquiniū ſupbū a Sibylla dela-
tos. Lactātius ad Tarquiniū priſcū ꝓdidit:adeo ī re etiā uulga-iſſima uariāt auctores Dionyſius & Valeri-
us a duūuiris eos prius aſſeruatos docēt:inde quindecī uiri habuere: quod Gellius teſtat᷑. Idē & decēuiri
ut Macrobius:marſico bello in capitolii cōflagratione īcendio ſunt aſumpti.quare ſenatuſcōſulto ex eri-
thris & locis Aſiæ cōpluribus ex Italiæ adhæc urbibus nōnullis legatis ad id miſſis alii congſiti ſunt:quos
idē Sibyllinos dixere:Auguſtuſq; pōtifex maximus duobus forulis clauſit. Forulis:armariolis:ſiue plute-
is.Iu.Hic libros dabit:& forulos mediāq; mineruā. Baſi:cui coloſſi moles erat īpoſita. Palatini Apollōis
coloſſi pedū quīquaginta.Plinius: factitauit coloſſos & Italia uidemuſq; certe Apollinē in bibliothecha
templi Auguſti tuſcani cū quinquagita pedū apollice:dubiū ære mirabiliorē:an pulchritudine.Horatius
ad forū:Scripta Palatinus quæcūq; recepit Apollo. Conturbatū:quū ex Cæſaris inſtitutione ut Macro-
bius ſcribit:diem qui ex quadrantibus fiebat:quarto quoq; anno:anteq̄ quintus inciperet ītercalari opor
tuiſſet poncifices quarto non peracto:ſed incipiente intercalabant:qui error ſex & triginta annis tādiu.n.
error ille indepræhenſus fuit:ita annum turbarat:ut.xii.dies in eo corrigendo intercalati ſint.

ſextilē menſem e ſuo cognomine nuncupauit magis q̄ ſeptē
brē:quo erat natus: quia hoc ſibi & primus cōſulatus & in
ſignes uictoriæ obtigiſſent. ſacerdotū & numerũ & dignita
tem ſed & cōmoda auxit p̄cipue ueſtaliū uirginū:quūq; in-
de mortuæ locum capi aliā oporteret:ambirentq; multi ne
filias in ſortē darent:adiurauit:ſi cuiuſquam neptium ſuarũ
cōpeteret ætas:oblaturum ſe fuiſſe eam. Nō nullam etiam
ex antiquis cerimōiis paulatī abolita reſtituit: ut ſalutis au
guriū:diale flaminium:ſacrum lupcale ludos: ſæculares &

PHI. Sextilē menſem:marciū
mēſem prīcipiū fuiſſe anni apud
priſcos ex hoc maxīe ꝓbat᷑ qđ ab
ipſo quītilis qntus ē dictus:ſexti
lis ſextus: & deīceps ꝑ nūero nu
merabāt᷑.uerũ:q ſextilis antea uo
cabat᷑ appellatus ē auguſtus ī ho
norē auguſti Cæſaris facto ſena-
tuſcōſulto ī hæc uerba:cū īpera-
tor Cæſar auguſtus menſe ſextili
& primū cōſulatū inierit. & triū
phos tres ītulerit ī urbē:& ex iāi
culo legiōes deductæ ſecutæq;
ſint eius auſpiciū ac fidē:& ægyptus hoc mēſe in ptātem redacta ſit finiſq; hoc mēſe bellis ciuilibus impo-
ſitus ſit:atq; ob has cauſas hic mēſis huic impio feliciſſimus ſit ac fuerit.placere ſenatui ut hic menſis augu
ſtus appellet᷑.Hieronymus quoq; in epiſtola ad Euſtachiū ſcribit auguſtū Cæſarem calendis ſextilibus ro
mam repedaſſe cū triūpho ab alexādria uictoria ſtatutūq; eſſe nunciatū ꝙ per uniuerſum orbem uniuer-
ſis gentibus octauianū auguſtū inter deos debere colli & ut menſis iſte qui antiquitus in ordine menſium
Sex ueſta- ſextilis dicebat᷑:in honorē auguſti auguſtus uocaret᷑. Veſtaliū uirginū: ſex ueſtæ ſacerdotes conſtitutæ
les. ſunt:ut populus pro ſua quaq; parte hēret miniſtram ſacrorū:quia ciuitas romana olim in ſex fuit diſtri-
Capit᷑ uir- buta partes:geganiam & bereniam primas a numa ſacratas uirgines ueſtales ait Plutarchus. dein camiliā
go a ponti & tarpeiam:poſtea ſeruiū tulliū duas addiſſe: qui numerus ſenarius ſeruatus eſt. Capi aliam:capi dicitur
fice uirgo ueſtalis:quando ad id ſacrificiū legit᷑ ꝓpterea quod pontificis maximi manup̄henſa ab eo parente:
Amata te in cuius poteſtate eſt:ueluti bello capta abducitur:pontifex maximus hæc uerba dicebat cū uirginem ca-
capio piebat. Amata te capio:ideo aūt amata inter capiendū a pontifice maximo appellat᷑.quoniā eā quæ prima
capta eſt hoc fuiſſe noīe tradit Gellius in.i.noctium atticarū.flamines quoq; diales item augures & ponti
fices capi dicebant᷑:de flamine capto exēplū eſt apud Liuiū ſic ſcribentē in.xxvii.ab urbe condita.C flac-
cus flamen captus.a.p.licinio pontifice maximo. Ambirent:ambiendo deprecarent᷑. In ſortē darent:
ſcribit Gellius papiam legem ſe inueniſſe qua cauebat᷑ ut pontificis maximi arbitratu uirgīes e populo ui
ginti legerent᷑:ſortitioq; in contiore ex eo numero fieret. Neptiū:de neptibus auguſti paulopoſt. Com
peteret ætas: qui de uirgine capiēda ſcripſerunt minorem quam annos ſex maiorem q̄ annos.x.natam ne
Patrima gauerūt capi fas eſſe.Item quæ non patrima & matrima:hoc eſt quæ nec patrem habeat nec matrē. Obla
Mr̄ima turū:inſinuat gellius fuiſſe hoīes honeſto loco natos: qui adhibant pontificem maximum & offerebant
Salutis ad ſacerdotium filias. Salutis auguriū:ſcribit Cor.Tacitus:ſalutis augurium quinq; & uiginti annis omiſ
augurium ſum repeti ac deinde continuari placuiſſe claudio imperatori.Dion quoq; apud græcos quod foret ſalu-
tis auguriū luculenter tradidit qui ait modū fuiſſe augurii:ut ſi deus permittat ſalutem populo poſcant:
quaſi ne ſalutē qdem a diis peter᷑ fas ſit:niſi prius hoc ipſum dii cōceſſerint.obſeruabat᷑ aūt una dies quot
annis ī qua nullus ad bellū ꝓficiſceret᷑ exercitus nemo cōtra ſe pararet:nemo pugnaret quod ī bellis ciui
libus haud quāquā obſeruari poterat hoc ſalutis auguriū ab auguſto reſtitutū fuiſſe ſignificat:quod prius
omiſſū abolitūq; fuerat:ſicuti a claudio ex auctoritate.Cor.taciti dicius fuiſſe repetitū cōtīuatūq;.ꝓpterea

ædes fuit romæ ſalútis a iunio bubulco cenſore locata:quã conſul bello ſannitiũ uouerat:Ad ſaluté deam alludit Plautus in aſinaria illo uerſu:ut cõſueuere homines ſalus fruſtrat̃ & fortũa. Diale flaminiũ:flaminis dialis ſacerdotiũ de quo affatim dictũ eſt in principio cõmentariorũ:ſicut etiam de lupercis & lupercalibus. Ludi ſæculares:primos ludos ſæculares a ualerio inſtitutos eſſe poſt reges exactos cenſorinus tradit in libro de die natali. Valerius quoq; maximus originem ludorũ ſæcularũ refert in capite de inſtitutis antiquis:ſæculares dicti ſunt a ſæculo:eſt autem ſæculũ ſpaciũ centũ annorũ:dictũ a ſene ut interpretatur Marcus uarro:quod longiſſimũ ſpacium ſeneſcendorũ hominũ id putauerunt & quia ciuile romanorum ſæculũ centũ annis tranſigitur.ab hoc ſpacio cum poſt centũ annos hi ludi celebrarentur a ſæculo ſæculares nominati ſunt:opinatur cenſorinus ſæculares dici potuiſſe.quod plerũq; ſemel fiant hominis ætate:ſicut multa alia quæ rara ſunt poſt ſæculum euenire loquentiũ conſuetudo uſurpat. quintos ludos ſæculares Cæſar Auguſtus & Agrippa fecerũt:i qbus cãtatũ eſt i capitolio a uirginibus puerifq; carmẽ oratianum:quod ſæculare iſcribitur:quo ſignificatur poſt centum &.x.annos ludos ſæculares celebrari ſolitos.

Aedes ſalutis

Flaminiũ

Sæculares a ſæculo

M.AN. E ſuo noie:auguſtũ q antea ſextilis dictus ẽ. Capi:capere ſe dicebat põti.maxius ex ueteri iſtituto nõ eligere uirgĩes:qs ad ueſtæ miniſteriũ acerſebat:ut fabius pictor:auctore Gel.tradidit:qq̃ & flamines:& augures capi dicerent̃. Ambirẽt:ambiẽdo ſubterfugerẽt. In ſor.lege papia cõparatũ erat:ut põtificis maximi arbitratu uirgines e populo.xx.legerent̃:ſortitioq; ex eo numero i cõcione fieret:qq̃ huic legi põpilia ſit poſtea lege abrogatũ:ita ut unicuiq; liceret:modo ætas cõpeteret filiã ad id ſacerdotiũ ultro offerre. Adiurauit:iureiurãdo affirmauit. Neptiũ ſuarũ:Iuliæ & Agrippæ filiarũ. Cõpeteret ætas:Antiſtius Labeo eã quæ capiẽda eſſet minorẽ ſex annos natã eſſe oportere negauit:maiorẽue decẽ. Oblatuꝝ: qm̃ legi:quæ põtifici maximo eã curã detulit fuerat:ut diximus abrogatũ alioqn qa põtifex capturũ ſe dicere debuiſſet. Cerimoniis:ſacrorũ iſtitutis.Cerimoniæ a carẽdo:ut Maſſurius Sabius tradidit dictæ:ut religio a relĩquendo. Valerius a ceritibus: q romana ſacra fenonico bello ſeruarũt i publicæ pietatis monumentũ appellatas credidit. Salutis auguriũ:Dion auctor eſt:& Ianũ ab Auguſtũ clauſum: ſalutiſq; auguriũ factũ:quod fuerat iam antea multis cauſis omiſſum:& rurſus:tũ uero ſalutis auguriũ:quod appellãt longo iteruallo fecerũt:eſt autem modus augurii qſpiã:ut ſi deus permittat ſalutẽ populo poſcãt:quaſi ne ſalutem qdem a diis petere fas ſit:ni prius hoc ipſum dii conceſſerint.hæc ille:& alia i huiuſmodi ſententiam nõ pauca.Plin.Augurio inqt coronario agendo. Diale flaminiũ:diale ſacerdotiũ:de cuius dignatione Liuius Dionyſius:& Plutarchus plura. Sacrũ lupercale:i quo ad tollendam omnem ſtupri occaſionẽ noluit impuberes per urbem nudos uagari. Ludos ſæculares:q centeſimo quoq; anno: ut Aurelius Auguſtinus feſtus:& Acron ſcribunt:celebrari conſueuere. Eſt.n.ſæculũ centũ annorũ ſpaciũ:ut uarro ait:qq̃ & minus ſæculũ eodem auctore fuit.xxx.annorũ uetuit Auguſtus ea ludorũ celebritate.Iuuenes utriuſq; ſexus ſine propinquorũ aliquo maiore natu nocturnis ſpectaculis intereſſe:quod edictũ eo tetendit: ne i eã ætatem:quæ iniuriæ obnoxia eſt occaſione temporis plura committerent̃ flagitia:q; tribus continuis noctibus ludi & lectiſternia celebrarentur:ob tres ualeſii filios morbo obſeruatos:ualerius eſt auctor:in cuius mentione nõ ab re fuerit locũ in eodẽ capite obiter corrigere:quod mendũ a nullo quod ſciam eſt ad hũc diem aíaduerſum:ſiquidem de ualeſió ille ſcribens qui tarentũ iuſſus fuerat egrotos filios deuehere: habitabat inqt in uilla ſua prope uicinũ ſabiæ regioni fretũ:quod ſi ita legas manifeſte apparet ualeriũ neſciuiſſe ſabinæ regionis ſitum:qui nõ freto ſed tiberi ad occaſum coercet̃ ac totus mediterraneus eſt:Eretũ ergo pro freto legendũ contenderim:Strabo apud eretũ ſabinorũ uicũ ſupra tiberim iacentem Liuius & ad eretũ cũ ſabinis pugnatũ:at locũ eo libentius attigi quia nõ ſolũ eos:q in ualeriũ ſcripſere:ſed uirum etiã quendam exactæ obſeruationis & utraq; lĩgua ſine cõtrouerſia doctiſſimũ.cuius nomini ob excellentẽ alioquin doctrinã mutuũq; beniuolentiæ ſtudiũ parcimus in apertũ errorem traxiſſe uideo.

cõpitalitios ſupcalibꝰ uetuit currere imberbes. Itẽ ſęcularibus ludis iuuenes utriuſq; ſexus ꝑhibuit ullũ nocturnũ ſpectaculũ frequẽtare niſi cũ aliquo maiore natu propĩquoꝝ.

PHI. Compitalicios: compitalicii ludi dicti ſunt auiis compitorum: i quibus per urbẽ agitabantur:compita ãt erãt ſingularum regionum ſupra.cc.refert Macrobius in primo ſaturnaliũ cõpitalia a Tarquinio ſuperbo inſtituta fuiſſe laribus ac maniæ deæ matri deũ: qbus capitibus allii & papaueris ꝓ capitibus hoíum ſupplicabat̃.porphyrio Oratiãus interpres auctor eſt lares.i.deos domeſticos in cõpitis ab auguſto poſitos fuiſſe:& ex libertinis ſacerdotes datos qui auguſtales ſunt appellati.compita ſubtutela larium eẽ docet Ouidius in faſtis cũ ait ſitq; grauis geminoq; parit:quia cõpita ſeruant.& uigilẽt nr̃a ſemper in urbe lares.De cõpitalibus hæc Mar.uarro.cõpitalia.dies attributus laribus ubi uiæ competunt tũ in compitis ſacrificat̃:quot annis is dies concipit̃.Dionyſius in quarto auctor eſt tẽpla iuſſu ſerui Tulli regis extructa fuiſſe in compitis:oíbus.ubi anniuerſaria ſacrificia peragebantur a ſeruis:tanquam ſeruile miniſteriũ diis gratum foret.celebrabatur ãt ſolemnitas compitaliorum paucis diebus poſt Saturnalia.græci στενωπους uocant compita unde dicta & ludi compitalicii. Currere imberbes: ſoliti erãt adoleſcentes luperci nudi in orbem diſcurrere & ſcuticis obuios cedere:ſicut & ſuperius enarratũ eſt. Auguſtus ꝑhibuit nudos currere pueros & adoleſcẽtiores honeſtatis cã. Vllum ſpectaculũ nocturnũ:ludi

Cõpitalicii

Sæculares ſæculares cõtinuis tribus noctibus celebrabant:qa totidẽ filii ualeſi:q primus fuit ludorũ inſtitutor:periculo liberati fuerãt.unde ab auſonio eleganter dictũ eſt: Trina tarẽtino celebrata trinoctia ludo.ſæculares aũt tarẽtinos ludos appellari docuimus in libro annotationũ enarrãtes illud epigrãmatici poetæ.bis mea Romano ſpectata eſt uita tarẽto.Niſi cũ aliquo maiore natu.in noctumis ſacris ſpectaculiſq; multa infanda multa ꝓbri ſtupriq; plena fieri ſolent per occaſionẽ tenebrarũ.Nã ut ĩquit elegãter ſtatius. Nox ſecũda operũ pulchreq; accomoda fraudi.ſic Liuius:in bachanalibus ſtupra nocturna & ĩfanda flagitia fieri ſolita luculente ꝑſcribit.ideoq; auguſtus ut obuiã iret huiuſcemodi corruptelis & ne ſtupratores illuderent ætati puerili:ne ue iuuẽtus in uenerẽ in quã ꝓpenſa eſt laſciuiret:prohibuit iuuenes & puellas intereſſe nocturnis ſæculariũ ludorũ ſpectaculis:niſi ſecũ haberent aliquẽ ex ꝓpinquis atq; neceſſariis ſeniorẽ: qui ueluti cuſtos & moderator cohiberet a ꝓbro:pſentia.n.ſenioris facit iuuenes modeſtiores uerecũdiores ue. M.AN. Cõpitalitios:cũ ſinglæ laribus feriæ datæ eẽnt atq; illæ ipſæ:ut Macrobius & uarro ſcribũt cõceptiuæ Auguſtus bis quotãnos celebrãdas cẽſuit:cõpitalitia ex uiis ut iidẽ auctores aiũt compitorũ in quibus agitabant dicta maniæ & laribus ex oraculo Apollinis conſtituta.Sed dirus olim ſacrorũ ritus electis regibus a iunio Bruto ſublatus Macrobius ẽ auctor Plinius & ipſe duplicis larium coronatiõis meminit. PHI. Compitales lares:quibus compita dicata ſunt:& in quorum honorẽ fiunt ludi cõpitalicii. Vernis floribus:ſcribit Plinius in.xxi.qđ coronæ deorũ honos erãt lariũ publicorũ priuatorũq;.uerni aũt flores ſunt helichryſos.hiacynthus:roſa & uiola alba:quæ prima florũ ẽ uer nũciantiũ:quam columella græca dictiõe leuconia uocat quaſi dicas albã uiolã.ſunt & alii flores uerni.quorũ nomina refert Plinius ĩ.xxi. æſtiui uero flores q ſuccedũt uernis hi ĩ primis memorant: lichnus: Iouis flos.Amaracus.iris.& quodam genus lilii.Nam liliorũ quædam ſunt uerna:q̃dam æſtiua. q̃dam autũnalia. Ex minimo maximũ: apud

Verni flores
Leuconia quæ
Eſtiui flores

Saluſtiũ ĩ Catilina ait Cato.Nolite exiſtimare maiores noſtros armis rem pub.ex parua magnã feciſſe:ſubiũgitque:illa quæ magnos illos fecere domi induſtria foris iuſtum:imperium: animus in cõſulẽdo liber:neq; delicto neque libidini obnoxius. Opera cuiuſq;:ducũ.ſ.qui imperiũ maximum reddidiſſent:quales ſunt illi quorum ita meminit Iupiter apud filiũ: hinc tibi Paulus hinc Fabius gratuſque mihi Marcellus opimis.hi tantũ parient latio per uulnera regnũ. Manẽtibus titulis: ueterũ.ſ.ducũ : q inſcribi ſolent ĩ opibus:ut cognoſcãt poſteri: quorũ hominũ fuerint illa monumenta: in hoc laudãdus Auguſtus: q magis cõſulebat famæ priſcorũ q̃ ſuæ: dũ ſub Titulis illorũ opera reformat:ecõtrario uituperandus Domitianus: q reſtituit q̇dem opa maiorũ:ſed omnia ſub titulo tantũ ſuo:abolita ueterũ conditorũ memoria. Triũphali effigie:quales triũphantibus dicabant Plinius in.xxxiiii. refert ſtatuas in curribus dicatas fuiſſe his q triũphaſſent de quo genere ſtatuarũ loq uidet & Iuuenalis ſcribens.huius enim ſtat currus æneus altiq̇driiuges in ueſtibulis:atq; ipſe feroci bellatore ſedens curuatũ haſtile minat.Idem de ſtatuis triũphalibus ait.atq; triũphales inter q̃s auſus habere neſcio qs titulos.ſtatuæ aũt antiq̇tus togata effigie dicabãt:aliæ thoracatæ : cum Romana res ac militaris ſit thoracas addere. Aliæ penulatæ : Aliæ factæ ſunt habitu lupercorum. Aliæ equeſtres : Aliæ pedeſtres.quædam in columnis quarum ratio erat attolli ſupra cæteros mortales.fuerunt & ſtatuæ effigiæ triũphali in curribus eorũ:ſcilicet qui triũphauiſſent.a diuo auguſto ſeiuges facti ſunt:hoc eſt currus ducti a ſex equis. In utraq; porticu fori:græci in quadrato ampliſſimis & duplicibus porticibus fora cõſtituebant:crebriſq; colũnis ornabãt:ſed ut inq̇t uictruuius in q̇nto:in urbibus Italiæ forũ nõ ẽ eadẽ rõne faciendũ:nã pp ſpectacula ſpatioſioribus ĩter colũnis fora diſtribuẽda ſũt.circaq; in porticibus argẽtariæ tabernæ collocãdæ. Cõmentũ:excogitaſſe. Cõminiſci ẽ excogitare: cum fingunt in mẽte q̃ nõ ſunt.a con.& mẽte dictũ.auctor Varro. Ad illorũ exẽplas:exẽplũ eſt auctore feſto qđ ſequamur:exemplar eſt ex quo ſimile faciamus. Exigerent: ſenſus eſt uoluit Auguſtus ut Romani & ipſum & futuros principes exigerent ac ueluti ex debito repoſerẽt tales eſſe debere:q̃les fuiſſẽt illi duces q imperiũ auxiſſent. Eius.ſ.Põpeii: fuit ãt theatrũ Põpeianũ Romæ clariſſimũ:qđ ille cõdidit ad ſimilitu

Statuæ thoracatæ
Seiuges
Exemplũ
Exemplar

Cõpitales lares ornare bis ĩ anno ĩſtituit uernis floribus & æſtiuis. Proximum a diis ĩmortalibus honorẽ memoriæ ducum præſtitit:qui ĩperium populi romani ex minimo maximum redidiſſent. Itaq; & opa cuiuſq; manẽtibus titulis reſtituit:& ſtatuas omniũ triumphali effigie in utraq; fori ſui porticu dedicauit. Profeſſus eſt edicto cõmentum id ſe ut illorum uelut exẽplar:& ipſe dum uiueret: & inſequentium ætatum principes exigerent a ciuibus. Põpei quoq; ſtatuã contra theatri eius regiam marmoreo Iano ſuppoſuit tranſlata e curia in qua.C.Cæſar fuerat occiſus.

De correctione & reformatione abuſuũ & exceſſuũ.

Pleraq; peſſimi exẽpli correxit : quæ in perniciem publicã:aut ex conſuetudine licẽtiaq; bellorum ciuilium durauerant: aut per pacẽ etiam extiterãt. Nã & graſſatorum plurimi palã ſe ferebant ſuccincti ferro quaſi tuẽdi ſui cauſa: & rapi p agros uiatores ſine diſcrimĩe

diné theatri mithylenei:q̄q̄ maius & ſpecioſius:ante Pōpeiū ſubitariis gradibus & ſcena tēporaria ludi ſoliti erát celebrari.Pōpeius menſurā theatri ſedé poſuit: tanq̄ ita parſimoniæ cōſuleret.aucto.Cor.Tacitus ſenſus é auguſtū ſuppoſuiſſe ſimulachro iani marmorei ſtatuā.e regiōe regiæ Pōpeii tranſlatā ex Pompeiana curia:in q̄ occiſus fuerat Iulius Cæſar:cuius ſtatuæ meminit Plutarchus:ſcribés caſſiū anteq̄ trucidandi Cæſaris facinus aggrederet.ad imaginé Pōpeii uerſum illā ueluti aīatam adoraſſe : quáuis ab opinione epicuri nō multum diſſimilis foret.Iano marmoreo.ſimulachra Iani multifaria extrui ſolita teſtis eſt domitianus:q multos ianos ut inferius declarabit Romæ extruxit. E curia:quā Pōpeius īter alia ornamenta ante theatrū ſuū dedicauerat. Regiā:latino uerbo baſilicam deſignauit. Ita Papinius de baſilica Pauli ſublimis regia Pauli. Graſſatorum plurimi:graſſatores ſunt latrones:qui graſſari dicuntur.cum uias obſident & uiatores deſpoliant.officiū p̄ſidis eſt ut ſcribit iuriſconſultus prouinciam a graſſatoribus liberare. Se ferebant:oſtētabant & in ꝑpatulo graſſabant. Licentia bellorū ciuilium:tūc magna eſt gladiorū licentia.tunc impune peccat.tūc ut ait Silius.uis colit iuriſq̧ locū ſibi uendicat enſis : & ut inquit orator: ſilét leges inter arma cœdit ſtillus gladio:decus decori:ꝓbitas improbitati. Succincti ferro: tales pœnæ fuerūt ſicarii illi:& collegia Latrocinalia:quæ Ioſephus & egeſippus ſcripſerūt īfeſtaſſe hieroſolyma.Ibant enim ſuccinti ſiccis hoc eſt breuioribus gladiis luce percutientes. Regiam Graſſatores

M.AN. Opera cuiuſq̧ eorū.ſ.qui rem pub.auxiſſent. Manentibus titulis : q̄bus intelligi poſſet cuius memoriæ id p̄ſtaret:nam illis prorſus obſoletis ſciri non potuit ī cuius gratiam ea reſtituerent. Sui fori qđ ad ædem martis ultoris publicauit.Lampridius auctor eſt Alexandrum principem auguſti exemplo forū neruæ:im̄patorū imaginibus excoluiſſe. Triūphali effigie:de his credo.Iuue. Atq̧ triūphales inter quas auſus hēre:Neſcio q̄s titulos. Cōmentū:excogitaſſe. Ad exemplar:ad ſimilitudiné & exemplū:eſt .n.exemplar:uñ exemplū dicit græce τῆνι Ἀέ ίαν.ı.ideá uocant: exemplū uero τοι Ἀοσ.Anneus ſeneca alterū inq̄t exéplar eſt alterū forma ab exéplari ſumpta & opi impoſita & paulopoſt idos ī ope eſt idea extra opus é:nec tm̄ extra opus:ſed ante opus. Exigerent:req̄rerent:aut certe collatis utrorūq̧ uirtutibus ꝓ meritis cōferrent. Regiā baſilicā:græca uoce id ædificii gēus alio loco appellauit.ordo é ſuppoſuit auguſtus ſtatuā pōpei e curia in qua cæſar occiſus & ad cuius pedes cōcidiſſe dicit tranſlatamq̧ iano marmoreo q erat cōtra regiā theatri ædis pompei: & theatrū & curia pōpei nō multū īter ſe diſtabāt:auctor é Plutarchus ea ædificia romæ circa ædé Laurentii in damaſo fuiſſe antiquarii quidā & in his blūdus forliuiéſis cōiectura haud íepta memoriæ ꝓdiderūt. Graſſatorū:latronū graſſari eſt gradiēdo ſæuire:hīc latrōes uias obſidétes:graſſari dicunt uñ graſſatores dicti q hoſtiliter in uiatores gradiūt q ui ſpoliāt:occidūt.Iu. ſubito graſſator agit ré. Viatores:peregre tranſeūtes.Iuue.Cātabit uacuus coram latrone uiator. Ver.carpe uiator iter.erāt uiatores & miniſtri q magiſtratibus parebāt & quos opus erat ex agris uocabāt: Cicero a uilla in ſenatū accerſebant curius:& cæteri ſenes ex quo qui eos accerſebant uiatores nominati ſunt.

liberiq̧ ſeruiq̧ ergaſtulis poſſeſſoꝝ ſupprimebant. Et plurimæ factiōes titulo collegii noui ad nullius nō facinoris ſocietaté coibāt. Igit graſſatores diſpoſitis ꝑ oportuna loca ſtatiōibus inhibuit:ergaſtula recognouit. Collegia præter antiqua & legitia diſſoluit:tabulas ueterū ærarii debitorū uel p̄cipuā calūniādi materiā excuſſit:loca in urbe publica iuris āb̄igui poſſeſſoribꝰ adiudicauit diuturnoꝝ reoꝝ & ex

PHI. Sine diſcrimie.īdifferēter paſſim. Ergaſtulis:ergaſtula loca ſūt ī agris: ī q̄bus uicti ſerui opāt:quos Pli.elegāter deſcripſit his uerbis.at nūc eadé illa uincti pedes:dānatæ māus: īſcripti uultus exercēt.Idé ait ergaſtulorum nō eadé emoluméta eé q̄ fuerūt impatoꝝ. quéadmodū ergaſtuli mácipia recognoſci debeant atq̧ tractari ab ergaſtulariis docet columella libro primo de re ruſtica:q ergaſtularios elegāter appellat eos q præ ſūt ergaſtulis.ſcribit Iulius firmicus natos ſub ſidere andromedæ futuros ergaſtulis p̄poſitos.leges ſæpe apud hiſtoricos refracta fuiſſe ergaſtula.& ſeruos ad arma uocatos ab auctoribus ſeditionum.& olim Caius marius ſeruitia & ergaſtula armaſſe fert:& athenio paſtor familiā ergaſtulo liberatā ſub ſignis ordinauit:& eunus ſyrus refractis ergaſtulis nūeroſum fecit exercitū. ergaſtulū a uerbo græco ἐργάζομαι qđ ſignificat operor deriuatur inde ἐργαστησ operarius:ergaſteriū officina dicitur.in decretis:di.xliiii.ſcriptū eſt.nulli clerico licet tabernā aut ergaſteriū habere. Collegii noui.libro.xlvii.digeſtoꝝ titulo de collegiis illicitis: precipit ut collegia illicita & noua diſſoluant.in ſumma niſi ex ſenatuſcōſulto uel Cæſaris auctoritate collegiū coierit diſſoluédū eſt.Numa Rex.inſtituit collegia tibicinū aurificū.Architectorū tīctorū.coriariorū:fabrorū & figulorū. Vnde Plinius cū deplaſtice & figulinis ſcriberet in.xxxv.ſubiūxit ꝑꝑ q̄ numa rex ſeptimū collegiū figuloꝝ īſtituit. Nullius nō:cuiuſcūq̧. Coibāt:cōtrahebat.uerbo uſus é ſignificatiſſimo nā ꝓprie coiri ſocietas dicit.apud iuriſcōſultos digeſtis ꝓ ſocio.ſic inq̄t paulus.ſocietas coiri pōt uel imꝑpetuū uel ad tp̄s. & modeſtius.ſocietaté coire & re & uerbis & ꝑ nūciū poſſe dubiū nō é.& ab ulpiāo ſocietas coita ꝓ cōtracta accipit. Statiōibus:militaribus cuſtodiis. Inhibuit:rep̄ſſit:cohibuit. Recognouit:more boni p̄riſſa milias:q ergaſtuli mācipia r̄cognoſcit & explorat diligēter:nū uillicus alligauerit q̄mpiā ip̄o neſciēte aut reuixerit:Ita Augu.recēſuit ergaſtula reiiciés reſoluéſq̧ ſi quos libos ſupprimi dep̄héderat.hadriāus auctor Ergaſtula quæ Collegia Societaté coire Societas coita

Tabulæ debitorū īcenſæ **Syngraphæ īcēſæ**

ſparciano ergaſtula ſeruoꝝ & liberorū ſubſtulit. Erarii debitorū.laudat auſonius gratianū imperatorem qđ argumenta oīa flagitādi publicitus ſubſtulerit cōdōatis tributorū reſiduis.tabulas.n.oēs debitorū publicorū ex qbus emergere ſubinde conſueuit materia cōlūniarū iuſſit incendi: qđ īcendium ſalubre fuiſſe teſtatur:propterea qđ ardebāt ſtirpes fraudiū ueterū:ardebāt ſeminaria futurarū.Adriāus quoq; ad colligēdā grām nihil ṗtermittēs īfinitā pecūiā q̄ fiſco debebaṫ priuatis debitoribus ī urbe atq; ī Italia:ī puīciis uero īgētes ſūmas remiſit:ſyngraphis ī foro.quo magis ſecuritas oībus roborareṫ īcenſis tale qddam feciſſe uidetur auguſtus excuſſis tabulis erarii debitorū & ut dici ſolet uentilatis:ne inde præbereṫ calumniatoribus ueluti anſa calūniandi. Iuris ambigui:de quibus ambigebatur:an priuatorū eſſent: an ad publicū pertinerēt. Adiudicauit:aſſignauit:abiudicare uero ſignificat rem:de qua cōtrouerſia ē iudicando

Abiudicare

eripere atq; intercipe.Vnde ager abiudicatus a Liuio dictus:quē romani ꝑ iniquū iudiciū īterceperāt eripuerantq; ardeatibus. Poſſeſſoribus:qui id tpis poſſidebant:quia in re dubia poſſeſſorū meliorē conditio:ut ſcribūt iuriſconſulti. Diuturnorū:reorum reos appellat antonius orator apud Ciceronē non eos mō:qui arguūṫ ſed oēs quorum de re diſceptaṫ.& reum fieri ut īquit aſcōius nihil aliud ē:quā apud prætorē legibus interrogari.diuturni dicunṫ rei:quorū cauſæ in lōgū tṗs protrahūṫ:cū neq; abſoluanṫ neq; dānēṫ:taliū noīa aboleuit auguſtus:qm̄ uidebat nihil aliud q̄ri ab inimicis:quā ut diutius eēnt ſordidati.

M.AN. Ergaſtulis: locis in qbus lapides aut metalla foderenṫ.Iu.nempe in Lucanos & tuſca ergaſtula mittas:ſed ubicūq; ſerui uicti aut ſub cuſtodia oparenṫ ergaſtulū a ueteribus dictū crediderim:Pli.colitura ergaſtulis peſſimū ē & qcqd agiṫ a deſperātibus:ἐργαζομαι:græce opor:uñ ἐργασκοσ operarius.

Nullius nō:cuiuſlibet. Facinoris:flagitii nūc ac ſceleris ē.n.alioqn mediū ē uerbū. Per opportuna loca:tā urbis:q̄ ſuburbanaꝝ regionē.Iu.armato quotiēs cuſtode tenenṫ:& pontina palus & pallinaria pinus.

Inhibuit:cōpreſſit. Recognouit:purgauit nec per ſe:ſed per Tyberiū q poſtea princeps fuit. Collegia: qd collegia eēnt q uetera:q̄ itē recētia ī Cæſare ex Aſcōio & aliis docuimus. Veteꝝ erarii debitoꝝ:qui iudicio ærarii olim facti eēnt:aut alia rōne publicū æs hērent. Calūniādi:crimina intēdendi. Materiā: occaſionē. Excuſſit:ſubſtulit:aboleuit. Poſſeſſoribus:iis qui tū poſſiderēt. Adiudicauit: addixit:habenda dedit. Diuturnorum reorū:eorū qui iudiciorū metu diu in ſqualore:& ſordibus fuiſſent.

quoꝝ ſordibus nihil aliud q̄ uoluptas inimicis quereretur noīa aboleuit conditione ꝑpoſita:ut ſi quem quis repetere uellet par periculū pœnę ſubiret. Ne qđ aut maleficiū negociūue īpunitate uel mora elabereṫ.xxx. amplius dies q honorariis ludis occupabāṫ:actui rerū accōmodauit. Ad tres iudicū decurias quartā addixit ex inferiore cenſu:quæ ducenariorum uocaretur.iudicarentq; de leuioribus ſummis iudices a triceſimo ætatis āno allegit.i.qnquēnio maturius q̄ ſolebāt. At pleriſq; iudicādi munus detrectātibus uix cōceſſit:ut ſingulis decuriis ꝑ uices ānua uacatio eſſet: & ut ſolitæ agi nouēbri ac decēbri menſe res omitterentur.

De modo & more in iure dicendo.

IPſe ius dixit aſſidue:& ī nocte nonnūq̄ ſi parū corpore ualeret lectica pro tribunali collocata uel etiam domi cubans.Dixit autē ius nō diligētia modo ſumma.ſed & lenitate:ſi quidem manifeſti parricidii reum

PHI. Sordibus:quoniā reorū mos erat ut ueſtē ſordidā induerēt ī publicū: capillū barbāq; ſūmitterēt:eēntq; ī ſqualore:ut ita facilius miſericordiā mouerēt:& abſolutionē impetrarēt.Cicero ī piſonē: nec minus letabor: cū te ſemp ſordidū quā ſi paulis ꝑ ſordidatū uiderē. ſcribit iuriſcōſultus nulli licere ueſtē ſordidā nomine rei ī publico habere capillū ue ſumittere.Niſi ita cōiūctus eſſet affinitate:ut īuitus ī reū teſtimōiū dicere nō poſſit. Si quē: reū. Quis:accuſator. Repetere:iterū poſtulare & ī iudiciū uocare.

Capillum ſubmittere

Honorariis ludis.honorarios ludos alio noīe dici liberalia ſcribit feſtus Pompeius.uidētur autē ita uocitari ab honore prætoris.Nā & prætoriū ius honorariū nominatur. officiū autē prætorū hoc erat apud Romanos ut ludos exhiberēt in ṗtura:īde a Iuuenale dictū eſt:prædo caballorū prætor ſedet:q nodus ſatyricus enodatus eſt a nobis ī libro annotationū. Occupabanṫ:dies illi:quibus ludi romæ fiebant minime idonei erant ad agendas cauſas:id qđ Cicero abunde demōſtrat ī uerrinis:ſcribēs ludos uotiuos: quos Pompeius facturus erat ablaturos dies.xv.ſenſus eſt Auguſtū accōmodaſſe actui.i.actioni rerū cauſiſq; agendis ſupra.xxx.dies:qui ludis prætoriis occupari ſolebant tanquā feriati: & hoc facit ne maleficia aut negotia ſubterlaberentur. Quartā:ſcilicet decuriā:hoc eſt qđ ait Plinius:iudicū nō niſi quattuor decurias fuiſſe primo.quītā decuriā adiecit Caius prīceps. Decenariorū:equites legitimi:quorū ordo iudicabat:quadrigēta habebāt ī cenſu:q additi ſunt ab auguſto cū.cc.tantūmodo haberēt decunarii dicti ſunt:de qbus loq uidetur & Plinius ſic ſcribēs.diuo auguſto decurias ordināte maior pars eqtū ī ferreo annulo fuit.hi nō eqtes ſed iudices uocabāṫ. Quīquēnio maturius.tanquā legitīa ætas legēdi iudicis foret quītus & trigeſimus annus. Iudicādi munus.officiū & onus.nā munus:ut ſcribit iuriſconſultus:diciṫ donū & officiū &

Honorarii ludi

Decuriæ iudicum

Decenarii

Ignotoria tabula

onus. Decurius:iudicũ ordĩbus. Annua uacatio.i.uiciſſim alia poſt aliã decuriã hẽret annuã uacatiõné.ut.ſ.quarto quoq; anno q̃libet decuria ĩmunis foret ab onere iudicãdi. Solitæ res:cauſæ & lites.antiqui.n.auctore Cicerone rẽ litẽ dici uoluerũt. Omitterent̃:cũ illa tpa ſint magis rebus genialibus ſaturnaliciiſq; uoluptatibus dicata:q̃ negociis ſeriis abeũdis. Ipſe ius dixit:magnificũ ẽ ut ait Plini.ĩ panegyrico nõ ſolũ ciuibus iura ſed ẽt hoſtibus reddere:laudatq; traianũ:q͛ aſſiduus erat ĩ tribũali: adeo ut labore refici ac reparari uideret̃.& ꝑfecto:ut inq̃t uerisſime Cyrus apud xenophõtẽ.Decet principẽ nõ ocio anteire ſubditis ſed ĩduſtria & ꝓuidẽtia:& quemadmodũ celeſtia ſtare neſciũt:ſed ꝑpetuo motu & iugi agitatiõe uegetant̃:ita princeps debet eẽ ſemper exercitus ſp irrequetus:uigilãdo ius dicẽdo cõmodis ĩſeruire ſubditorũ:& q̃d facere ſolebat Alexã.magnus:alterã aurẽ accuſatori ꝑbere:alterã reo reſeruare. Pro tribunali: uel ante tribunal uel in ipſo tribũali:ex quo ius reddit magiſtratus. Lenitate clemẽtia comitate.ſcribit Caliſtus iuriſcõſultus obſeruandũ eſſe ius reddẽti:ut in adeũdo ſe facilẽ præbeat: neq; ꝑſides in cognoſcẽdo excãdeſcere oportere aduerſus eos etiã qui mali ſunt. Cicero ĩ epiſtola ad quintũ fratrẽ didaſcalica ſic ait. adiungenda ẽt eſt facilitas in audiendo:lenitas in diſcernendo:in ſatiſfaciendo ac diſputando diligentia.

M.AN. Inimicis:q̃bus ille reoꝝ ſqualor & metus uoluptati eẽt. Nomĩa aboleuit: debitoꝝ titulos ob litterauit:noĩa.n.aſcõius ꝓ debitis ipſiſq; debitoribus a iure cõſultis ſæpius uſurpari docet.Cõditiõe:denũciatiõe lege. Siquẽ reoꝝ:ex iis q iudiciis erãt obnoxii q̃s accuſatoꝝ aliq̃s aut litigatoꝝ. Repeteret:iteꝝ in iudiciũ traheret. Par piculũ:idẽ diſcrimẽ in q̃d reũ trahere ꝑſeueraſſet. Impunitate: ſine pœna. Vel mora:mora ad negociũ:impunitas ad maleficiũ refert̃. Honorariis ludis:ꝑtoriis quos & liberarios cõſtat uocatos:Dictũ eſt & ius honorariũ. Actui:actioni ſiue cognitioni potius acta & actus ab ago Cicero q̃d ſi de mea uita atq; actibus huic cõuitiatori reſpõdeo:Luca.licet ĩgentes abruperit actus. Quartã.ſ.decuriã.Quĩtã ut Plinius ſcribit Caligula addidit. Ex inferiore cenſu ex iis q quadrigẽta nõ hẽrent ſextertia: ſed id plinii uerba declarãt.q ex eq̃ſtri ordĩe auguſti tẽporibus decurias iudicũ ĩpleri nõ potuiſſe ait. Ducenarioꝝ:a cẽſu credo potius q̃ a numero q̃a equeſtrẽ cẽſum ſemiplenũ poſſideret:duceniſq; nec amplius cẽſerẽt̃:ſextertiis. Allegit:decuriis aſcripſit. Maturius:tẽpeſtiuius q̃ ſolebãt. Annua uacatio:ut quũ.iiii. decuriæ eẽnt.iiii.quoq; ãno ſingulis ãnua a iudicãdi munere uacatio eẽt. Lectica:qua cubãs ius diceret.

ne culeo ĩſueret̃:quod nõ niſi cõfeſſi afficiebãt̃ hac pœna ita fert̃ interrogaſſe:certe patrẽ tuũ non occidiſti:& quum de falſo teſtamẽto ageret̃.omneſq; ſenatores lege cornelia tenerent̃.nõ tantum duas tabulas dãnatoriam & abſolutoriam ſimul cognoſcẽtibus dedit.ſed tertiã quoq;.qua ignoſceretur his quos fraude ad ſignandum uel errore inductos conſtituiſſet. Appellationes quot annis urbanorum quidẽ litigatorum prætori delegebat urbano. At prouincialium conſularibus uiris.quos ſingulos cuiuſq; prouinciæ negociis præpoſuiſſet.

De legibus per eum ſancitis & aliis retractatis.

REges r̃tractauit &q̃ſdã ex ĩtegro ſãxit ut ſũptuariã

PHI. Ne culeo ĩſueret̃:pœna parricidæ more maioꝝ hæc ĩſtituta ut ẽ parricida uirgis uerberatus culeo ĩſuat̃ una cum cane: gallo gallinaceo uipa & ſimia:de ĩde ĩ mare ul' ĩ flumẽ culeus deiiceat̃:ut auctor ẽ modeſtinus iuriſconſultus libro digeſtoꝝ duo de q̃nquageſimo: ſcribit Valerius libro prĩo Marcũ Tulliũ duũ uirũ culeo ĩſutũ ĩ mare obiici iuſſum eſſe a tarq̃nio rege: ob librũ quẽ exſcribẽdũ dederat: ſecreta ſacroꝝ cõtinẽtẽ:idq; ſupplicii genus m'lto poſt parricidis lege irrogatũ eẽ.Cicero ĩ oratiõe ꝓ roſcio amerino de culeo pœnaque parricidaꝝ ſcribit eloquẽter.culeus aũt auctore. placiade ſaccus dicit̃ coriaceus in quo parricidæ cõcluſi in mare demittũt̃.præterea culeus nomẽ eſt mẽſuræ cõtinẽtis amphoras.xx.Priſciãus.eſt & bis decies quẽ cõficit amphora noſtra culeus:hac nulla eſt maior mẽſura liquoris. Nõ occidiſti: lẽitas Auguſti myra exprimit̃:q docebat parricidã negare neq; confiteri parricidiũ:ut ita per inficiationem atrocitati pœnæ ſubduceret̃. Falſo teſtamẽto:q teſtamentũ amouerit:celauerit:rapuerit:deleuerit:interleuerit:ſubiecerit:reſignauerit:q ue teſtamẽtũ falſum ſcripſerit:ſignauerit:recitauerit:mutuauerit dolo malo:cuius ue dolo id factũ fuerit legis Corneliæ pœna dãnatur.auctor Vlpianus. Lege Cornelia:lata.ſ.a Cornelio ſylla titulus eſt apud iuriſcõſultos ad legẽ Corneliam de falſis.libro.xlviii.digeſtoꝝ. Damnatoriam & abſolutoriam: iudices in ciſtam tabellas coniicere ſolebant:quæ inſcultas litteras habebant abſolutionis:ſiue condemnationis:abſolutoriæ autem tabellæ nota erat.A.cõdamnatoriæ.C. Tertiã quoq; tabellã intermediã inter abſolutoriã & dãnatoriã:q dici poſſet ignotoria ab ignoſcendo:pœnæ talis apud antiquos fuit ampliationis tabella:cuius ſignũ erat.N.&.L.quod ſignificabat nõ liquere. Vnde ampliatio naſcebat̃:& inde rei ampliati dicti:ſuper q̃re nõ indiligẽter ſcripſimus in libro annotationũ. Ad ſignandũ:ſcribit Vlpianus pœnam legis Corneliæ irrogari illi:qui ſciens dolo malo ſignauerit falſum teſtamentum ſignari ue curauerit. Fraude:ſcilicet aliena. Errore:error ueniam meretur. Cicero:liceat ſemel impune peccare.ſit errantis medicina cõfeſſio. Appellationes:de quibus titulus eſt apud iuriſconſultos.appellatio dicitur alio nomine ꝓuocatio.Fuit ãt appellatio prouocatioq; inuenta aduerſus iniuriã magiſtratuũ.dictatura erat ſine ꝓ

Pœna parricidæ

Culeus q̃d

A.abſolutoria

C.cõdẽnatoria

Ignotoria

N.L.nõ liquet

ampliati

uocatione. Prætori Vrbano:Pōpōnius auctōr eſt libro primo digeſtorū cū conſules auocarentur bellis neq; eſſet qui in ciuitate ius reddere poſſet:prætorem creatum eſſe:q urbanus appellatus eſt:eo quod ī urbe ius redderet.poſt aliquot deinde annos non ſufficiente urbano prætore creatū eſſe alterū prætorem:q peregrinus appellatus eſt ab eo quod plerūq;:inter peregrinos ius dicebat : quorū turba multa in Romanā ciuitatē quottidie cōueniebat. Auguſtus inſtituit ut prætor urbanus cognoſceret de appellationibus urbanorū hoc eſt ciuiū Romanorū.uiri uero conſulares p̄eſſent appellationibus ꝓuincialiū: qui Romæ litigabant. At prouincialiū:nomine prouincialium proprie intelligimus omnes præter Italicos. inde a Plinio libro.viii.epiſtolarū ſcriptū eſt.Italicus es an prouincialis.Auguſtus appellationes ꝓuincialiū litigatorū delegabat conſularibus hoc ē his:q olī cōſulatū geſſiſſent: & ſingulos ſingulaꝝ prouinciaꝝ negociis præpoſuerat:ut ita & diligētius & expeditius cauſæ explicarent̄.uerbigratia : ut hic præeſſet negociis gallorū:ille hiſpanoꝝ:alius aſiaticorum. Retractauit:ab aliis antea latas emēdauit. Sanxit:cōſtituit. Sumptuariā:hāc retractaſſe intelligas uelim:q̄ a Iulio Cæſare:& a ſylla:& a Fanio:& a multis aliis fuerat prius lata:de legibus ſumptuariis quas Cato cibarias appellat abunde ſcripſimus in Iulio Cæſare.

Prætor peregrius
Prouinciales

M.AN. Ne culeo inſueret̄:q parentes necaſſet eo ſupplicio lege puniebat̄.ut.M.Tullius ait lex ē inquit ut q parētē necarit in ꝓfluentē deuehat̄.Dionyſius in bubulo culeo.M.Atyliū ſcribit targnii iuſſu ī ꝓfluentē deiectū qa ſibyllinos libros priuato homini tranſcribendos dediſſet : quo apparet impietatis conuictos:ſolitos eo genere ſupplicii a maioribus affici:Includebantur cum ſonte ſimia ſerpente quidam & gallinaceum addunt.Iuuena.cuius ſupplicio non debuit una parari ſimia non ſerpens unus non culeus unus.

Certe patrem tuum non occidiſti.aperte reum negare docuit. Ageretur:quæreretur: Cornelius.tribu.ple.ꝓ quo extat clara illa Ciceronis oratio plures tulit lege: & aliquot ꝓmulgauit tantū ad comminuēdā ſenatus auctoritatem:ſed ipſe parū nūc rei conueniūt:Cæterū Cornelius ſylla de falſo legem tulit:ad quā hoc melius referas. Cognoſcentibus:iudicibus. Damnatoriā:q damnantiū eſſet. Abſolutoriam:quæ abſoluētium. Tertiam: tabellam.ſ. Fraude uel errore:propterea digni quibus ignoſceret̄. Inductos: ad ſignandū fraude accerſitos. Appellationes:prouocationes. Vrbanorū: urbem incolentiū. Prætori urbano:urbanas cauſas cognoſcenti:ad peregrini differentiā dixit. Prouincialiū: appellationes. Conſularibus:qui conſules quandoq; fuiſſent. Sumptuariam: ad moderandos ſumptus latam: qua lege ducentis cœnarū ſumptus ꝓ feſtis diebus traxabat̄.Calen.idibus nonis aliiſq; feſtis diebus trecentis:Nuptiis aūt & repotiis mille ſextertiis.Dubitabat Gellius auguſtine an tiberii edicto a trecentis ſextertiis ad duo milia uſq; ſit cœnarum ſumptus ampliatus:Atteius capito ſcripſit omniū antiquiſſimā fanniā legem fuiſſe ſecutas inde liciniam Aemiliam Antiam: Macrobius primam oīum de cœnis legem orchiam fuiſſe ait ſecutas inde fanniam.Didiam:Liciniam:Corneliā:uideturq; fanniam ad auguſtum referre.

& de adulteriis:& de ipudicitia:de ambitu: de maritādis ordinibus hāc cum aliquāto ſeuerius q̄ cæteras emendaſſet p̄ tumultu recuſantium pferre nō potuit: niſi adempta demū lenitaue pte pœnaꝝ & uacatione triēnii data : auctiſq; præmiis. Sic quoq; abolitionē eius publico ſpectaculo pertinaciter poſtulāte eqte:accitos germāici libos receptoſq; partim ad ſe: partim in patris gremiū oſtētauit : manu uultuq; ſignificans ne grauarētur imitari iuuenis exēplum. Q uūq; etiā immaturitate ſponſarum & matrimōiorum crebra mutatione uim legis eludi ſentiret:tempus ſponſas habendi coarctauit:diuortiis modum impoſuit.

Lex iulia de adulteriis

PHI. De adulteriis: uulpiāus in titulo ad legē iuliā de adulteriis ſic iqt.hæc lex data ē a diuo auguſto.Plutar.quoq; auctor eſt auguſtū legē tuliſſe de adulteriis q̄ ſaxit quo pacto adulterii iudicādi ac dep̄hēſi puniēdi eēnt:hic illa ē exclamatio adoleſcentis ab auguſto pcuſſi pide ac iuliā eius filiā adulterātis νόμον έθεκας ὦ καῖσαρ hoc ē legē tuliſti o cæſar. De impudicitia:q̄ ptinet ad eos q muliebria patiūt̄.q famoſi ſūt:q pūiebāt̄ antiq̄ lege ſcatinia de q̈ mox paulo hic elegāter ab oratio dictū uidet̄ i laudē auguſti ſanctientis legem de coercendis adulteriis. Nullis polluit̄ caſta domus ſtupris : mos & lex maculoſum edomuit nefas:laudāt̄ ſimili prole puerperæ.culpam pœna præmit comes. De ambitu:adhuc extat titulus ad legem iuliam de ambitu:cuius & ſupra mentio habita eſt. De maritandis ordinibus :olim qntus Metellus cenſor cognomento numidicus cenſuit ut omnes ducere uxores cogerent̄ cā liberorū procreandorū habuitq; ſup ea re orationē ad populū:quam auguſtus Cæſar auctore Liuio cū de maritādis ordinibus ageret uelut eo tpe ſcriptā in ſenatu recitauit.Decēuiri legē tulerūt:ne cōnubiū patribus cū plebe eēt tanq̄ p conubia promiſcua turbent̄ diuina humanaq; oīa:& qui tali matrimonio naſcat̄ dimidius ſit patrum dimidius plebis.ſed.C.Canuleius tribunus plebis rogationem ꝓmulgauit : de connubio inter patres & plebē cōmunicando: & de ordinibus indifferenter maritandis.obtinuitq; cōſentientibus patribus ut connubiū foret ꝓmiſcuū. Auctiſq; præmiis:qbus ꝓuocabant̄ ad capeſcenda matrimonia: nāq; ut ait Plinius νεώτερος.i.iunior:locupletes ad tollēdos liberos ingētia p̄mia cohortant̄.pauperibus educādis una rō eſt bonus princeps. Abolitionem eius:abrogationem antiquationemq; legis de maritandis ordi-

nibus. Equite:ordine equeſtri ſinglaris numerus ꝓ pluratiuo. Accitos:euocatos. Germãici:hic filius erat druſi auguſti priuigni:q ex agrippa in Marci agrippæ filia noué liberos tulerat. In pr̃is:druſi neronis.

Exẽplũ:ut.ſ.ducta uxore ita filios ꝓcrearét:quéadmodũ iuuenis germanicus factitauerat. Immaturitate ſpõſaꝝ:ſenſus eſt:cũ diutius ſpõſi eé pſeuerarét:uel cũ ſubinde diuortiũ facerét:utiq; rei occurrit auguſtus. Nã tp̃s habédaꝝ ſpõſaꝝ fecit anguſtius: & diuortiis adhibuit moderamẽtũ. ſpõſalia hoc more atq; iure ſolita fieri ſcribit ſeruius ſulpitius:q inq̃t uxoré ducturus erat ab eo uñducéda erat ſtipulabaẽ eã in matrimoniũ ductũ iri:q daturus erat itidé ſpõdebat daturũ. is cõtractus ſtipulationũ ſpõſionũq; dicebaẽ ſpõſalia:tũ quæ ꝓmiſſa erat ſpõſa appellabaẽ:q ſpõderat ducturã ſpõſus. imaturitas uero ſpõſarũ diciẽ:quãdo adhuc imaturæ puellulæ deſpõdenẽ: & ita diutius durãt ſpõſalia antequã nuptiæ fiãt:ex quo eludebatur lex auguſti. Nã maritari q̃dem uidebanẽ:ꝓut iubebat lex de maritãdis ordinibus: nec tamé uxores ducebanẽ:cũ nondũ maturæ uiro ob etatulã forent ſpõſæ. Nãq; ut ſcribit modeſtinus iuriſconſultus titulo de ſpõſalibus in ſpõſalibus cõtrahendis ætas cõtrahentiũ diffinitiua nõ eſt:ut in matrimoniis:quapropter primordio ætatis ſponſalia effici poſſunt:qui aliter hunc locũ interpretanẽ nõ recte interpretanẽ. Crebra mutatione:per diuortiũ. ſic enim dirimunẽ matrimonia. & ita legi fucus fit. Diuortiis:diuortiũ uel a diuerſitate mentium dictũ eſt:uel quia in diuerſas partes eũt:qui diſtrahunt matrimoniũ: cõprobata autem ſunt hæc uerba in renunciatione matrimonii. res tuas tibi habeto res tuas tibi agito.

Sponſalia

Immaturitas ſpõſarũ

Diuortiũ

M. AN. De adulteriis:ĩ adulteros de hac credo lege ſatyrus:ubi núc lex iulia dormis. De ĩpudicitia:aduerſus pathicos q̃lis ſcãtinia fuit idé ſatyrus. Quod ſi uexaẽ leges & iura citari. Ante oẽs debet ſcãtinia eius legis auſonius & Cælius ad Ciceroné meminere. De ambitu:calphurnia lex ut Pediãus ſcribit de ambitu lata é. De maritãdis ordinibus:qualé. C. canuleius:tri. pl. auctore Liuio tulit qua patritii: & plæbei ordinis iũcta connubia:uel qualé potius Metellus in cenſura ut gellius ſcribit populo ſuaſit q̃ppe quæ & ætaté & fortunã aliaq; hm̃oi cõtineret. Parte pœnaꝝ:delinquẽtibus irrogataꝝ. Vacatione:nõ a militia:ſed a cõnubio. Auctiſq; p̄miis:quæ iis ꝓpoſita erãt q ex p̄ſcripto legis uxoré ducerent. Abditioné:legis antiquationé. Equite:equeſtris ordinis iuuẽtute. Germanici:ex druſo tiberii fratre & minore antonia geniti. Liberos:quos admodũ iuuẽis ex agrippina Iuliæ & agrippæ filia ꝓcrearat. In patris gremiũ:receptos ſupple. Iuuenis:germanici. Immaturitate:adhuc uiro ĩmaturas ducerent:atq; ob id ad uoluptaté nõ ad ſobolis uſum fieri appareret. Crebra mutatiõe:qa temere plures repudiarẽtur. Vim legis:uirtuté poteſtaté legis. Eludi:falli decipi:fraudé legi:fieri. fraus tũ legi fieri diciẽ:ut uulpiãus ait quũ fit id quod lex fieri noluit:fieri aũt nõ uetuit. Coartauit:nubẽdi tẽpora cõtraxit ut nõ intẽpeſtiue aut p̄mature nec ſero nimis connubia quærerentur. Diuortiis modum impoſuit: cum quot diuortium fieri liceret præſcripſit.

De reformatione ſenatus & modo cõueniẽdi eiuſdem.

SEnatoꝝ affluẽté numerũ deformi & incondita turba:erãt. n. ſup mille: & q̃dã ĩdigniſſimi & poſt necem cæſaris per gratiã & præmiũ allecti:quos abortiuos uulgus uocabat ad modũ priſtinũ & ſplẽdoré redegit:duabus lectionibus:prima ipſoꝝ arbitratu quo uir uiꝝ legit:ſecunda ſuo & Agrippę:quo tẽpore eſtimatur lorica ſub ueſte munitus:ferroq; cinctus præſediſſe decẽ ualentiſſimis ſenatorii ordinis amicis ſellam ſuam circunſtantibus. Cordus Cremutius ſcribit: ne admiſſum quidé tunc quem q̃ ſenatorũ uiſi ſolum:& prætentato ſinu. Quoſdam ad excuſandi ſe uerecundiã cõpulit:ſeruauitq; etiã excuſantibus

PHI. Deformi: pp ĩdignitaté illorũ & ſordes. Incõdita: inordinata:indigeſta ĩcõpoſita. Allecti: in nũero ſenatorũ. Abortiuos: quẽadmodũ abortiuus fœtus eſt ĩpfectus & ĩformis:ita elegãti trãſlatiõe ſenatores illos nõ ueros deformatoſque abortiuos uulgo noiabãt. Abortare é abortiuũ facere. Iulius firmicus in. vi. matheſeos. Abortabit filios géinos. Admodũ:ad numeꝝ legitimũ:ſcribit Liuius iuniũ brutũ expleuiſſe nũeꝝ ſẽatoꝝ ad. ccc. ſummã. Dionyſius quoq; in. vii. ait ex trecẽtis cõſtare ſenatũ. in libro machabeoꝝ: primo ſic ſcriptũ legimus. Romani curiã fecerũt ſibi & cõſulebãt. ccc. uiginti conſiliũ agentes:& ita modũ oppones numero ſplẽdoré uero indigniſſimis. Vir uiꝝ:ſenator ſenatoré. Secũda:lectiõe. Lorica munitus. i. loricatus:lorica a loro dicta: nã ut interpretatur. M. Varro e loris de corio crudo pectoralia antiqui faciebãt. poſtea galli ſuccuderũt e ſerio ſub id uocabulũ ex annulis ferream tũicã. a lorica fit uerbũ lorico loricas. Plinius mox ubi pluribus eodé modo ſe coriis loricauit. inde loricatus lorica indutus. Sellã circũſtantibus: inſtar ſtipatoꝝ ſellã Auguſti cingẽtibus quos antiqui laterones elegãter appellauerũt: eo quod circum latera erãt regi:atq; ad latera habebant ferrũ. Cordus cremutius:antiqui corda frumẽta dixerũt quæ ſero matureſcunt:ſicut fœnum autumnale cordum appellauerũt. cuius meminit Plinius in. xviii. de quo Columella. Aluẽ oues cõmodiſſime autumnali fœno:quod cordum uocatur. Itidem cordi agni nuncupantur ſerotini: quos uulgus uocabulo inde deducto cordiſcos nominat. Plinius in. viii. gerũt partum diebus. cl. poſtea concepti inualidi. cordos uocabant antiqui poſt id tempus natos. Varro in ſecũdo de re ruſtica docet. ut in emptionibus agni cordi duo pro una oue annumerenẽ. hinc cognomẽta ſunt uiroꝝ:ut cordi di

Abortiui ſenatores

Lorica a loro loricare

Laterones

Cordum quid

canť ſerotio fetu nati & hoc ē:qđ qntiliāus ꝑcipit in prío inſtitutionū ſcrutādas eē a ſubtili ꝑceptore origi
nes nominū uñ agrippa & opiter & cordus & poſthumus dicāť.agrippe & poſthūi noīa ſatis nota:īterme
Opiter qui dia oſcuriora.opiter.n.dictus ē is:cuius pater auo uiuo mortuus ē.hic apđ Liu.uerginius opiter cōſul cele
brať.Cordus uero dictus q ſerotina fetura natus ē:ut cordū frumtū & fenū & agni cordi uocāť incurioſi
Correctus apđ qntilianū legū codrus pp nomē codri uulgatiſſimū:cū cordus ſit legēdū:q̄ dictio ſcđm hāc nr̄am iter
locus qnti- ꝑtationē ē enarrāda & ī qntiliāi codicibus corrigēda.hic dictus cordus iſte crēutius.hic alius cordus ſcri
liani ptor hiſtoriaꝝ:quē ſeq ſe ait Iul.capitolius ī uita gordiatioꝝ:q ī ſcribēda hiſtoria uł miutiſſima qq; ferť eē
ſectatus.apđ marcialē cordus alpha dr̄ pēulatoꝝ:& ita nos legere cōſueuīus quāuis alii paſſiꝫ legāt codrus.
Ferrū iter Prætētato ſinu:excuſſa ueſte & explorata:ne ferrū ſub ea occultareť.ſcribūt hiſtorici mitridatē olī ferrū
faſcias īter faſcias occultatū geſtaſſe:q ſcrutatori ab ariarathe regio moř miſſo curioſius imū uētrē ꝑtractāti dixit
caueret ne aliđ telū iuēiret:q̄ qđ q̄reret:atq; ita riſu ꝑtectis īſidiis ſe uocatū ariarathē ueluti ī ſecretū ſermo
nē īterfecit. Ad excuſādi ſe:ut excuſarēt ſe mīme poſſe fūgi ſēatoria dignitate:uel ꝙ idōei nō forēt.uel ob
M.AN. Incōdita:ī elegāti & male digeſta. Abortiuos:illegitios ꝑtus utero.ſ.añ legitimū tp̄s (alias cāſ.
excuſſos. Vir uiꝝ:q̄ electiōe oportuit dimidiū prío adēptū iri. Scđa:eiectiōe. Suo arbitratu:iudicio. Va
lētiſſimis:robuſtiſſimis q auxilio adeſſēt ſiq̄ noua uis ī ſe orta eēt. Prætētato ſinu explorato an ferrū ſub
ueſte hērēt. Excuſādi ſe: q̄ſi inuiti in curiā allecti eſſent aut paꝝ conſiderate eam dignitatē affectaſſent.
PHI. Veſtis:ut.ſ.īducere poſſēt latū clauū:q ueſtis erat īſigne ordīs ſenatorii. In orcheſtra:ī q̄ ſenatoꝝ
Ablati in ſedibus erāt loca deſignata:de orcheſtra dixīus ī prío cōmētario. Epulādi:in epulo publico:q̄le fieri ſole
epulo bat ludoꝝ uł triūphi cā nullus cū toga pulla accūbebat:ſed oēs albati cenitabāt.Inde Cicero uatiniū rep
Atratus hēdit qđ ī epulo.Qu.arii arratus hoc ē cū toga nigra accubuiſſet:qñ Ioui epulū libabať ſēatus ī capitolio
epulabať:ī quo olī forte iūctī locati ſūt ſcipio & gracchus ibiq; ex inimicis aīciſſimi facti. Mūera fūgerē
tur:accuſatiuo caſu extulit qđ nos abltō dicīus:uetus aūt ē & elegās locutio:ſicuti potior illā rē ꝑ illa re ue

inſigne ueſtis & ſpectādi ī orcheſtra: epulādiq; publice ius
Q uo autē lecti ꝓbatiq; & religioſius:& minore modeſtia
ſenatoria munera fungerenť: ſanxit ut prius quā cōſideret
quiſq; thure ac mero ſupplicaret apud arā eius dei:in cuius
tēplo coiretur:& ne plus quam bis in menſe legitimus ſena
tus agereť ſcilicet calen.& idibus:neue ſeptēbri octobriue
mēſe ullos adeſſe alios neceſſe eēt:quā ſorte ductos:ꝑ quo
rum numeꝝ decreta conficí poſſent:ſibiq; inſtituit conſilia
ſortiri ſemeſtria:cū quibus de negociis ad frequentem ſena
tū referēdis ante tractaret: ſentētias de maiore negocio nō
more neq; ordíne:ſed ꝓut libuiſſet prorogabat: ut perinde
quiſq;:animū intēderet.ac ſi cēſendum magis: q̄ aſſentien
dum eſſet.

De eodem.

AVctor & aliaꝝ reꝝ fuit:ī q̄s ne acta ſēatus publica

teres dixeřt.ita fungor munus ꝑ
mūere:Plautus ī mēnechmis pa-
Munus fū raſitus.viii.hoīum munus facile
gitur fungiť.fungi ut īqt agretius age
re ē:defungi ꝑagere. Cōſideret:
ī curia ſederet in ſella ſenatoria.
Thure ac mero: hæc in ſacris pri
ſcoꝝ peculiariter adhibebāť:Pli
ni.mola ſalſa litāt q nō hñt thu-
ra. Thus maſculū uocāt qđ rotū
ditate guttæ pepēdit.Mirūq; eſt
maſculū uocari: ubi nō ſit fœmi
na. Religiōi id tributū eē Autu-
mat Pli. ne ſaxus ſēineus ī ſacris
uſurpareť ὑποκοριστικὸς .i.
dimiutiue dr̄.Thuſculū.Plautus
in aulularia:hūc thuſculū emi.&
haſce coronas floreas ubi ānotā
dū ē maſculio genere diminuti-
uū enūciaſſe cū thus neutro ge-
nere dicať. Vinū autē libari diis
ſat notum & ut ait Plinius in.xiiii. Lege numæ pompilii ex imputata uitæ libari diis nephas erat ratione
excogitata ut putare cogerentur : Lucius Papyrius imperator aduerſus ſannites dimicaturus uotum fecit
ſi uiciſſet Ioui pocillum uini Romulus lacte libabat non uino. Templo:Scribunt uarro & Gellius ſena
tus conſulta fieri iure non potuiſſe niſi in loco per augures conſtituto : quod templum appellaretur. non
Curia tem enim omnes ædes ſacræ templa ſunt ne ædes quidem ueſtæ templum eſt . Curia in qua habebatur ſena
plum tus templum erat.habebatur autem modo in æde Apollinis modo in delubro concordiæ modo in hoc
Coiť con- modo in illo templo:ſicut apud hiſtoricos facile eſt obſeruare. Coiretur: conuenirent ſenatores. Coire
uenitur eſt conuenire colligere:unde coitur ut ait Priſcianus in.viii.accipimus pro colligitur & conuenitur Luca
Coactus ſe nus:multumque coitur humani generis maiore in prælia damno.inde ſenatus coactus apud hiſtoricos ſæ
natus piſſime uſurpatur pro collectus & congregatus. Legitimus curia frequentiſſima omnibus ſenatoribus
in ſenatu coeuntibus.ſi ſenator non adeſſet cum in ſenatum uenire deberet mulctabatur ut uarro & Gel
lius prodiderunt. Sorte ductos:ſenſus eſt:Auguſtum inſtituiſſe:ut per duos mēſes ſeptembrem & octo
brem ſenatores quaſi eſſent feriati neq; in curiam uenire cogerentur exceptis his:quibus ſors obtigiſſet ut
adeſſe deberent per quos fieri poſſent decreta & ſenatuſconſulta : ad quæ conficienda opus eſt certo nu
mero:cum alioquin rata non habeantur. Conſilia:ſemeſtria.conſiliarios ſex menſiū. Sortiri:per ſortem
eligere & ita nullus quaſi præteritus conqueri poterat cum res ſorti committeretur : & poſt ſex menſes

ſortiret᷑ alioꝝ ſemeſtres conſiliarios. Referendis:de rebus diuinis priuſq̃ humanis ad ſenatum : referédũ eſſe docet.M.Varro in epiſtola ad oppianicum ſcripta. Non more:gradatim ſnías rogari ſolebát ſenatores:incipiebaturq; a cõſulari gradu dictum eſt in iulio Cæſare:quéadmodũ ordo rogádi ſnías uarius fuit: ordinem maiorũ in rogádis ſententiis minime ſecutus eſt auguſtus ſed pro arbitrio uoluntateq; mõ hunc mõ illũ primũ rogabat:idq; faciebat ut oés aíum intenderent:tanq̃ ſinguli ſníam dicere deberent. Cenſendum.non aliam comprobare aſſentiédo.Cēſet ſenator cũ ſníam dicit de eo:qđ ſibi uideat᷑ : aſſentit᷑ cũ alienam approbat.Volebat itaq; auguſtus ut ſenatores aío eſſent intento & erecto:tanq̃ dicenda ſententia foret ab unoquoq;:non aliena aſſenſu comprobanda.Cicero in philippicis frequenter ait:cenſeo ita faciendum.Perinde ac ſi tanquam. In quis:in quibus.

M.AN. Inſigne ueſtis:latũ clauũ in orcheſtra uñ ille ordo ſpectabat. Epulandi publice:liuius ſenatũ inqt eo die forte in capitolio cœnátem. Conſideret:ſeſſum cõcederet. Supplicaret: ad id qđ religioſius dixerat refert᷑. Ne pluſq̃ bis:& hoc ad illud quod minore dixerat moleſtia. Legitimus:qñ extra ordiné quoq; coire potuiſſet. Quoꝝ:ſorte ductoꝝ. Sortiri:ſorte parare. Cõſilia ſemeſtria:cétũ ſenatoꝝ nũerum cũ qbus de iis q̃ ad frequété eént ſenatũ referéda prius cõſultaret. Nõ more:cõſuetudine: ſed q̃ rogandaꝝ in curia ſníarũ uetus rõ fuiſſet abunde gellius demõſtrat. Perinde:ita. Aíum intenderet:diligéter aduerteret. Ac ſi:tanq̃. Céſendum:ſnía magis dicenda q̃ ea quam alius dixiſſet aſſenſu ꝓbáda.

rent᷑ ne magr̃atus depoſito honore ſtatim in ꝓuincias mitterent᷑:ut ꝓcõſulibus ad mullos & tabernacula:quæ publice locari ſolebant:certa pecunia cõſtitueretur:ut cura ærarii a quæſtoribus urbanis ad prætorios p̃toreſue tranſiret: ut cẽtũuiralem haſtam:quam quæſturam functi cõſueuerant cogere decemuiri cogerent.

De officiis ꝑ eum excogitatis.

QVoq; plures partem adminiſtrandę reipublicæ caperent noua officia excogitauit. Curam operum publicorum uiarum & aquarum aluei tyberis :

PHI. Publicarentur:hoc fecit auguſtus cõtra dictatoris cæſaris iſtitutũ:q inito cõſulatu primus oium inſtituerat ut tam ſenatus q̃ populi diurna acta conficerentur & publicarét᷑. Refert Liuius in.iii.inſtitutum fuiſſe.a.L.ualerio.&.M.Horatio conſulibus:ut ſenatus cõſulta i edem cereris ad ediles plebis deferrétur: q antea arbitrio conſulũ ſupprimebátur nunciabanturq;. Depoſito honore:finito magiſtratu.magiſtratus autem tam perſoná ſignificat quam honorem.Inde dicere ſolemus:magiſtratus iuſſit:& ticio magr̃atus datus eſt. Statim:ne continuatio honoꝝ peret inſolétiá:ne continuato magr̃atu uſi fierét impioſi. Ad mullos:alexáder Rõanus p̃ſides ꝓuinciaꝝ neceſſariis inſtruebat: ut & mullos & equos & ueſtes & coquos ab eo accipent:reddituri depoſita adminiſtratiõe mullos equos mulliones & coquos:cætera ſibi habituri ſi bene egiſſent.In quadruplũ reddituri ſi male : ſenſus eſt tranquilli auguſtũ cõſtituiſſe certá pecũiá:quæ proconſulibus daretur ad mullos & tarbernacula cõpanda : q prius publice locabant᷑. Cura ærarii.Cũ ærariũ po.ro.opulétius eſſe cœpiſſe: cõſtituti ſũt quæſtores:qui Queſtores
pecuniæ publice p̃eſſent:dicti ab eo qđ inqrendæ & conſeruandæ pecũiæ creati erant.Auctor põponius iuriſcõſultus:auguſtus a quæſtoribus ad p̃tores & eos q p̃turá olim geſſiſſent tráſtulit curá ærarii: erat át ærarium po.ro.in æde ſaturni. Laudat᷑ Cato uticéſis:q cũ eét quæſtor primus ex quæſtoribus ueniebat ad ærariũ ultimus recedebat:q in quæſtura ſcribaꝝ fraudes retexit & inſolétiá rep̃ſſit.Annotandũ eſt qđ curæ ærarii forma uarie habita eſt & ſæpe mutata.Nam auctore Cor.Tacito Auguſtus ſenatui pmiſit deligere præfectos.Deinde ambitu ſuffragioꝝ ſuſpecto ſorte ducebant᷑ ex numero prætoꝝ : q ærario p̃eſſet: neq; id permanſit diu ꝙ ſors deerrabat ad paꝝ idoneos.mox claudius quæſtoré rurſum impoſuit. Deinde nero curá tabulaꝝ publicaꝝ quæ in ærario ſeruabant᷑ tráſtulit a quæſtoribus ad p̃fectos. Cétũuiralé haſtam.Romæ iudiciũ fuit centumuirale clariſſimũ a numero uiroꝝ dictũ:ná cũ eſſent romæ triginta & qnq; tribus terni ex ſingulis tribubus ſũt edicti ad iudicádũ:q cétũuiri appellati ſũt.Et licet qnq; amplius Cétumuiri unde
q̃ cétũ fuerint tñ quo facilius noíarent᷑ cétũuiri ſũt dicti.In cauſis centũuiralibus uſus capionũ tutelatum gẽtilitatũ agnationũ alluuionũ nexoꝝ mãcipioꝝ teſtam̃toꝝ ſtillicidioꝝ cæterarũq; reꝝ inũerabiliũ iura uerſabant᷑ ſicuti.L.Craſſus docet apud Ciceroné in.i.de oratore.Plinius in epiſtolis cétũuirales cás tractat᷑ ſe ſe ſcribit:cõqueriturq; ſic in foro pueros a cẽtũuiralibus cáis auſpicari:ut ab hõero in ſcholis. Erant diuiſæ centumuirales cáæ in duas haſtas:prout ſignificat Quintilianus in.v.quibus poſitis conueniebant iudicaturi.De haſta centumuirali intellexit Martialis illo uerſu.Cétũ grauis haſta uiroꝝ.ſenſus eſt auguſtũ Haſtæ cétũuirales
inſtituiſſe decéuiros:q cogerét haſtá centumuiralem hoc eſt centum uiros haſta poſita cõgregarent ad iudicia peragenda:qđ prius fuerat officium & munus quæſtorium:ita enim appellant᷑ hi: q quæſtura functi ſunt ſicut prætorii qui prætura. Quoq; utque.duæ ſunt particulæ. Curam operum publicorum : hæc ſunt noua officia ab auguſto excogitata:ut plures rei pu.adminiſtrádæ participes eſſe poſſent.uoluit.n. ut eént alii:q opa publica curarent.alii uiarũ ſternẽdaꝝ curá ſuſciperent.ſcribit Cice.in uerrinis officiũ fuiſſe cenſorum edes ſacras locare & ſarta tecta exigere.Inde carpit uerrem : quod contra legem locationis ad

perpédiculũ colũnas exegerit in ede caſtoris. Viaꝝ: ſcribit pli. amico datam fuiſſe curam uiæ muniẽdæ Et aqrũ: ſcribit Frõtinus ductus aqrũ multos fuiſſe inductos ĩ urbẽ Romam: multoſq; refectos: ſicuti a Quinto Marcio rege & ab agrippa: quoꝝ meminit Pli. fuit aũt agrippa uelut perpetuus curator aqrũ ſub auguſto: ſicut tpibus poſterioribus coceius nerua Neruæ imperatoris auus factus eſt curator aqrũ: q̃ dein de curatio tráſlata fuit ad frontinũ. Aluei tyberis: repurgandi & laxioris faciendi priſci locare ſolebant flumina retanda. hoc enim uerbũ legit̃ in edicto prætorum quod ſignificat purgáda. Retas. n. arbores uo cauerunt: quæ aut ex ripis fluminum corruerent aut in alueis eorum extarent. A retibus autem dicunt̃: q; prætereũtes naues impedirent & inſtar retiũ retinerent.

Flumina retanda qd Retæ

M. AN. Publicarent̃. Cæſar dictator ſuo primo cõſulatu effecit ut diurna ſenatus & populi acta publi carent̃. Statim: ne aſſiduæ ptãti nimium inſueſcerẽt: quẽ ueneti morẽ hodie ut pleraq; a maioribus acce pta diligẽtiſſime ſeruát. Ad mullos & tabernacula: q̃bus magr̃atus in prouincia habituri publice inſtrui cõſueuere. Publice locari: aliis publico ære inſtruenda: ſiue paranda dari. Certa pecunia: q̃ magr̃atus in ꝓuinciam habiturus ſuo arbitrio: unde uellet conduceret: lampridius auctor eſt ꝓuinciaꝝ præſides ita in ſtrui ab alexádro principe cõſueſſe: ut ab eo argẽti põdo uicena acciperẽt phialas ſenas mulos binos equos binos: ueſtes forẽſes binas dõeſticas ſingulas balneares ſingulas aureos centenos coquos ſingulos: & ſi uxo res nõ haberẽt cõcubinas ſingulas reddituri poſt miniſtrationẽ mulos equos muliões & coquos. A q̃ſto ribus. q̃ſtura uetuſtiſſimus pene oĩum q̃ Romæ fuerũt magr̃atus gratianus q̃ de tpibus ſcripſit Romulũ & numam duos habuiſſe q̃ſtores atq; eos ipſos populi ſuffragio creatos tradidit: a pu. pecũia q̃rẽda dictos pleriq; exiſtimát. M. Varro a q̃rẽdis criminibus eorum nũerus adeo auctus ut. xx. nũero q̃nq; creati ſint: ſed de his pomponius lætus ꝑceptor nr̃ ad. M. panthagatum. & q̃ſq; ille fuit q̃ feneſtellæ noĩe libꝝ de. ro. magr̃atibus edidit plura. Ad ꝑtorios uiros ac ꝑ hoc maiore fide & auctoritate ꝑditos ſi q̃dẽ prima ſena toris adminiſtratio erat quæſtus rem fieri contra ꝑtura in maioribus magr̃atibus ut gellius docet hẽbat̃.

Centũ uiralẽ haſtá a cẽtũ iudicibus dictá quũ Feſto auctore q̃nq; ſupra cẽtũ eẽnt hi de teſtamẽtis & hæ reditatibus iudicabát: qd̃ & Valerius & Ci. ꝑ cecinna agraria lege plane demõſtrat haſta centũuiralis ic circo dicta: q̃a haſta ĩ ſuo foro poſita iudicabát. X uiri ad hoc ipm̃ creati an potius ex eo nũero ſorte du cti. Cogerẽt: cogẽdi reliquos uocádiq; ptãtes hẽrent. Curá: nouũ magr̃atũ q̃ publicoꝝ operũ curá hr̃et. Viaꝝ: q̃ ſternẽdæ aut reſarciẽdæ eẽnt. Aq̃rũ aq̃ ductuũ & corriuationũ fõtiũ. Aluei: tyberis purgãdi.

PHI. Frumẽti pp̃lo diuidẽdi ut. ſ. uiritim & eq̃s portionibus ĩ ter ciues frumentum diuideret̃ olim in penuria annonæ: ut ait liuius in. ii. agitatum eſt in ſena tu: quantum frumẽti daret̃ ple bi quod ex ſicilia fuerat aduectũ præfectũ quoq; annonæ ueteres creauerũt: q̃ prouidebat ne ĩopia laboraret̃ & cũ nihil ſit pp̃lo ſa turo lætius. ĩ primis curabát im peratores ut frumẽti copia larga ſuppeteret. inde legimus ſeuerũ ĩmpatorẽ ita rei frumẽtariæ con ſuluiſſe: ut moriens ſeptẽ annoꝝ canonem frumentariũ. po. ro. re liquerit affluentia annonæ ut inquit eleganter plinius in panegyrico inſtar eſt perpetui cõgiarii. auguſtus nouũ excogitauit offm̃: ut eſſent aliqui curatores frumentidiuidendi in populum non tá tribuit in: q̃ uiri tim: ut equalis fieret diſtributio: ſiue id donaret̃ a principe. ſiue ꝑcio paruo uenderet̃ a fiſco. Præfecturá urbis: titulus eſt apud iuriſconſultos de officio præfecti urbis: & ut inquit ulpianus: omnia oĩno crimina præfectura urbis ſibi uendicauit nec tantum ea quæ intra urbem admittũt̃ uerum ea quoq;: quæ extra ur bem intra italiam fiunt. Triũuiratũ. tres uiros: q̃ ſenatores legerẽt ex aĩ ſn̄ia eos quos exiſtimarẽt eſſe ma gis idoneos. neq;. n. oẽs ad ſenatoriũ munus obeũdũ ſũt accõmodati. Alterũ. ſ. triũuiratũ: nam tres uiros auguſtus inſtituit: qui recognoſcerent recẽſerentq; turmas equeſtres: qd̃ offm̃ fuiſſe cenſoꝝ docet plutar chus: turma aũt cõtinet duos &. xxx. eq̃tes cuius caput decurio nũcupat̃. Deſitos: intermiſſos a deſino de ſitus deriuatur. Au. Gellius. Diſciplina tibiis canendi deſita eſt. De cenſoribus: q̃ duo erát magr̃atus quin quénales iam dictũ eſt. Numerũ ꝑtorũ: ſcribit pomponius iuriſcõſultus ſexdecim ꝑtores ab auguſto fuiſ ſe creatos. Binos col. collegiũ cõſulũ cõſtat ex duobus tñ auguſtus depoſcit ut ĩ ſuis cõſularibus nõ unũ hẽret collegã ſed binos & ita a pluribus res pu. adminiſtraret̃: ſed id impetrare nõ potuit pp̃lo reclamante.

Turma

Honorẽ: cõſulatũ: tãto maior maieſtas magr̃atus uideri ſolet: q̃to pauciores illius ſũt participes. un̄ elegã ter a Hieronymo dictũ eſt idq; repetitũ in decretis. di. xciii. qd̃ diacones paucitas honorabiles: præſbyte ros turba cõtẽptibiles facit. Idem ad pámachium ſcribens ait: q̃uis clarus honor uileſcit in turba. Et apud

frumenti populo diuidendi præfecturam urbis: triũuiratũ legendi ſenatus: & alteꝝ recognoſcẽdi turinas eqtum quo tienſcũq; opus eẽt cẽſores creari deſitos lõgo ĩteruallo crea uit: numerum ꝑtoꝝ auxit. Exegit ẽt ut quotiẽs conſulatus ſibi daretur binos pro ſingulis collegas haberet: nec obti nuit clamantibus cunctis ſatis maieſtatem eius imminui: quod honorem eum non ſolus ſed cũ altero gereret.

De bellica uirtute per eum honorata.

NEc pcior ĩ bellica uirtute honorãda ſup. xxx. duci bꝰ iuſtos triũphos & aliq̃to pluribꝰ triũphalia or naméta decernẽda curauit ſibis ſenatoꝝ quo celerius. ſ. p.

uiros bonos īdignior ſit ipſa dignitas:quã multi poſſident. Iuſtos triũphos.legitimos : ualerius ī ſecũdo capite de iure triũphali ſcribit:lege cautũ fuiſſe ne cui triũphus decernereť:niſi q qnꝗ milia hoſtium una acie occidiſſet. Triũphalia ornaméta.liuius libro trigeſimo ab origíe urbis ornaméta triũphalia fuiſſe refert aureã coronam:auream pateram:ſellam currulem eburneam:ſcipionem eburneum:togam pictam & palmatam tunicam:ꝗbus ſcipio olim donauit regem maſiniſſam:auguſtus compluſculis per decretum ſenatus conceſſit ius geſtandi ornaméta illa quibus uiri triumphales inſigniri ſolent.

Ornaméta triũphalia

M.AN. Fruméti populo diuidédi:de populi frumẽtatiõe alibi. Præfectura urbis Diõyſius auctor eſt romulũ urbanis negociis unũ præfeciſſe:Euſebius tradit primũ urbis p̃fectũ meſſalã coruinũ fuiſſe.q ſexto die ſe poteſtate abdicarit:cæteꝝ tm̃ is ſibi magiſtratus ꝑcedẽte tp̃e iuris uẽdicauit ut oĩa ī urbe crimĩa cognoſceret ſummũꝗ ī ciuitate abſentibus cæſaribus ĩperiũ obtĩeret. Triũuiratum:triuiros q ſenatores ſuo arbitrio legerét. Alteꝝ:triũuiratũ. Recognoſcẽdi:recẽſendi. Creari deſitos:q diu creari deſierãt.

Numeꝝ prætoꝝ:unus ab initio p̃tor ī urbe fuit ac prius oĩum.ſp.furius camillus.m.Filius eã romæ dignitaté adeptus eſt:dictuſꝗ a p̃eũdo:ut uarro ſcribit qđ exercitui preiret ueteres ut pediãus ſcribit oẽm magiſtratũ cui pareret exercitus p̃toré appellarũt:Liuius quoꝗ cõſulé & p̃toré ĩdifferẽter appellatũ affirmat hĩc p̃toriũ:cohors p̃toria:& alia eiuſmodi appellationis monuméta:creatus ĩde alius p̃tor q peregrinus ad ipſa iuriſdicũdi rõne eſt dictus:ĩde alii ſup alios additi:ut duo de uigĩti qñꝗ p̃tores roma habuerit. Exegit:petiit. Bĩos:duos ꝓ uno q dari cõſueuerat. Eũ honoré:cõſulatũ. Cum altero cũ collega: quũ pro maieſtatis amplitudĩe ſolus gerere deberet. Parcior:remiſſior:& mĩus prõptus ad oĩum animos demerẽdos legerat credo auguſtus apud herodotũ nihil eſſe melius ĩperio unius q optimus ſit qđ ut ī ſe oĩa rei pu.membra æque experirenť enixe dedit operam:ut præter ea q̃ ī ciuitate recte ſanxerat ī militari quoꝗ admĩſtratione nõ minus æquus q̃ ī urbicis rebus reperiretur. Ducibus:qui ſe principe rem pub. foris feliciter admĩſtrarant. Iuſtos:legitimos:ſic non minus a iuſticia q̃ a gratitudĩe & beneficentia probandus. Triumphalia:eoꝝ ī ſignũ uſum.ſiue honores.ꝗbus qui triumphum egiſſent præditi eẽnt. Decernenda:publico decreto tribuenda.

aſſueſcerẽt ꝓtinus uirilẽ togã latũ clauũ ĩducere:& curiæ ĩtereſſe ꝑmiſit:militiãꝗ auſpicãtibus nõ tribũatũ mõ legionũ.ſed ẽt præfecturas alarũ dedit. At ne q expers caſtrorũ eſſet:binus plærũꝗ laticlauios præpoſuit ſingulis aliis.Eqtum turmas frequenter recognouit poſt lõgam inter capedinẽ reducto more tranſuectiõis:ſed neꝗ detrai quemq̃ in tranſuehendo ab accuſatore paſſus eſt : quod fieri ſolebat

PHI. Protinus:ante legitimũ tp̃s qđ erat ab anno.x. ſeptimo: tũc.n.finita pueritia.uirilem togã induebãt. Latũ clauũ : ueſtẽ ſenatoriã. Curiæ ĩtereſſe mos ſenatoribus romæ fuit ī curiã cũ p̃textatis filii introire:ſicuti cato gellius & macrobius tradiderũt. deĩde poſt illud papyri p̃textati celebratiſſimũ exẽplũ:factũ fuit ſenatuſcõſultũ:ne pueri poſt hac in curiã introirent niſi ille unus papyrus.nũc ab auguſto uetus inſtitutũ reuocať:ut ita filii ſenatoꝝ fierẽt ſolertiores circũſpectioreſꝗ. Militiã auſpicãtibus:Incipiẽtibus & fœlici auſpicio ichoãtibus auſpicari.n. ſignificat ĩcipere & initiare ꝓpterea qđ nihil ueteres rei magnæ ordiebãtur niſi auſpicato:Pli.ī ſeptimo animal cæteris ĩperatuꝝ a ſuppliciis uitã auſpicať.Columella ī.xii.poſſit ab idibus ianuarii auſpicari culturarũ officia. Tribũatũ legionũ:Ordo in romana militia hic erat auctore Ioſepho:ut milites ad cẽturiões:illi ad tribũos militũ:quos græci chiliarchos uocãt mane cõuenirẽt ſalutatum cũ ꝗbus ad ſummũ omniũ ducem uniuerſi ordinum principes proficiſcebantur.Tradit uegetius tribunos militum & cẽturiones obtemperaſſe præfecto legionis.qui abſente legato erat tanq̃ uicarius ipſius.Liuius quoꝗ ī octauo docet militem centurionis:centurionem tribuni:tribunum legati:legatum conſulis imperio ſolitum parere.officiũ autem tribunoꝝ eſt milites in caſtris continere & ad exercitationem perducere:uigilias circuire : Delicta caſtigare:quærelas commilitonum audire:ualitudinarios inſpicere:ſicuti tradictum eſt lib. digeſtorũ undequinquageſimo. Præfecturas alarum:In exercitu romano erant æquites qui ab hiſtoricis modo alares modo alari dicuntur ab eo quod ad ſimilitudinem alarum ab utraꝗ parte protegant acies.aliud erat genus æquitum qui legionarii uocabantur ab eo quod legioni eſſent contexit:auctor uegetius. Auguſtus alarum hoc eſt æquitum alarioꝝ dabat præfecturas auſpicantibus militiam hoc eſt militare incipiẽtibus filiis ſenatorum:ut ita repente fierent honorati libentiuſꝗ capeſcerent munia militaria:hec enim dignitas inter dignitates militares erat honoratiſſima. Laticlauos:legendum eſt laticlauios tanq̃ a latoclauo nomine deducto:dicũtur autem laticlauii ſenatores a ueſte de qua ſæpius dictum. Singulis aliis : eqſtribus cum antea ſingulæ alæ ſingulos præpoſitos haberent:uoluit auguſtus ut pro uno duo præficerẽtur ut ita plures fierent participes honorum militarium. Recognouit:recenſuit luſtrauit. Intercapedinem:interuallum & temporis ſpacium.obiter annotandum eſt ꝙ intercapedo interdum habet obſcenam ſignificationem & inter obſcena uerba numeratur:quando.ſ.diuidũtur nates a ſubactores:hoc ſub obſcure .Duo eloquentiſſimi ſcriptores intelligi uoluerunt.M.tullius & Quintilianus:quorum alter in epiſtola ad petum ſic ait.Quid enim non honeſtum uerbum eſt diuiſio:ait enim ineſt obſcenum:cui reſpõdet interca-

Chiliarchi

Officium tribuni.

Alares

Alarii.

Laticlaui

pedo. Alter uero in.viii.íſtitutionũ ſic ſcriptũ reliqt:ſed diuiſio affert eandé iniuriá pudori:ut ſi ítercapedinis nominatiuo caſu qs utatur. Reducto more:tráſuectiõis.Fabius Rutilianus primus íſtituit ut æquites.Ro.idibus qntilibus ab æde honoris æqs íſidétes í capitoliũ tráſirent:trabeati aũt hoc eſt íduti ueſte trebea tráſuehebáť ut docet Valerius libro ſecũdo capite de íſtitutis antiqs.ea aũt tráſuectiõis die turmæ æqtũ corõa oleagia corõabáť ut oſtédit Pli.i.xv.húc tráſuectiõis eqtũ iá itermiſſum moré poſt lõgũ tépo ris íteruallú ab Auguſto reductũ fuiſſe ſignificat tráqllus: Operepciũ facturus uideor:ſi q̃ a Dionyſio ſup eqtũ tráſuectione,pduńt nõ omiſero.q ſentit í.vi.í honoré apparitiõis caſtoꝝ eiuſq; uictoriæ : quæ ad lacũ regillum parta eſt:Eqtes in æqs ſedétes:Tráſuehi ícipiétes a téplo nõ honoris ſed martis extramurano pergéteſq; per foꝝ iuxta ædé caſtoꝝ.fit autem hæc tráſuectio idibus qntilibus quo die apud lacũ regillũ proſpere pugnatũ eſt caſtore & polluce auxiliantibus.In tráſuectione æqtes uehuntur coronati oliuaꝝ ramis íduti q; trabeis punicei coloris ſecú geſtátes ornaméta præmiaq; omnia fortitudinis:quæcũq; in præliis ob rem bene geſtam a ductoribus ſuis acceperunt. Detrahi:ex æquo deduci arripi ue in ius. In tráſuehendo:dum ab æde honoris ſiue martis in capitolium tranſuehuntur.

M.AN. Latú clauũ:tunicá lati claui ſenatorũ inſigne:Pli.annuli diſtinxere alteꝝ ordíné a plæbe:ut ſemel cœperát eé celebres:ſicut tũicæ ab annulis ſenatũ tm̃. Militiá auſpicátibus:militare ícipiétibus:inde ſumptũ qđ ueteres nihil arduũ íauſpicato inchoabát. Tribũatũ legionũ:tribũatũ militaré:cuius ut marcellus de militari ſcripſit:& capitolinus í maxío demõſtrat erat milites í caſtris cõtinere eoſdé ad exercitationé,pducere claues portaꝝ habere:uigillas circuire frumétationibus militũ intereſſe frumétũ,pbare:méſuraꝝ fraude cohercere:multa pro ptáte in caſtris corrigere:oíaq; militũ deſideria cognoſcere:duo eorum genera eé ex pediani ſnía in Cæſare oſtédimus. Præfecturá alaꝝ:alis æqtũ præfecit alæ æqtũ.i.ordíes ab eo ut gellius docet dictæ qa dextra leuaq; ut alæ auiũ corporibus í acie locarenť. Binos laticlauos: duos ſenatorii ordís:erat latus clauus ueſtis q̃ ſoli ſenatores & patricii utebáť:aliquádo ſacerdotibus ac põtificibus dabať:Sillius italicus ſacrificá lato ueſté diſtinguere clauo. Singulis alis:ut adhuc plures honoribus inſignirenť. Tráſuectionís:tranſuehédoꝝ æqtũ mos iam íde ut Dionyſius ſcribit íſtitutus:ex quo aulus poſthumius ad regillũ lacũ latinos ingéti prælio uicit:Valerius a qnto Fabio q primus maximi cognomé in ea familia tulit aliaq; de cauſa tranſuehendi morem inductum. Tradidit:tráſuectiõis ratio ex alterutro petenda:ſed apud Dionyſium largius explicantur:æquites.n.æquo ſedentes inſigni ueſte præculti tota urbe uagabantur. Detrahi:numero eximi quod erat ignominiæ nota.

& ſenío uel aliqua corporis labe inſignibus pmíſit p̃míſſo in ordíne equo ad reſpondendũ quotiens citarenť pedibus uenire:mox reddendi equi gratiá fecit eis qui maiores ánorum quinq; & triginta retinere eum nollent.

De rõne uitæ exacta p eũ ab uno quoq; equite romano.

IMpetratiſq; a ſenatu.x.adiutoribus unũquéq; eqtũ rationẽ uitæ reddere coegit:atq; ex improbatis alíos pœna:alíos ignominia notauit:plures admonitione:ſed uaria leuiſſimũ genus admonitionis fuit traditio coram pugillarium quos taciti & ibidem ſtatim legerent. Notauitq; alíquos quod pecunías leuioribus uſuris mutuati grauiore fœnore collocaſſent.

De quibuſdã eius ordinatióibus circa républicá.

COmitiis tribũitiis ſi deeſſent cãdidati ſenatores ex

PHI. Senio inſignibus:ſenecta laborátibus:inſignis dr̃ & cũ laude & cũ uituperatiõe.uñ íſignia ſcelera a tacito dicunť:ſeniũ uero é tediũ & odiũ Neuius ſeniũ ſonticũ appellat quaſi nocens qa ſenectus res mala eſt.& ut inquit Ariſtoteles naturalis morbus eſt apollodori celebrata ſententia ẽ τογηρασάυτο νόσημα hoc é ſenectus ipſa é morbus qđ & Terétius í ecyrá tráſtulit.Lex decéuiralis iubet iumétum dari egro aut ſeni í ius uocato. uerba legis ſunt hæc.Si í ius uocat ſi morbo euitas ue uitiũ exiſtit q í ius uocabit iumentũ dato. In hac lege morbi appellatiõe nõ morbus febriculoſus ſed uiciũ inualentiæ. Demõſtrať. Euitas uero p ſenio & longa ætate accipiť: q̃ dictiõe utiť Cicero in lege céſoria ſantiéda. In ordine:tráſuectiõis. Corporis labe:uitio de uitiis corporalibꝰ latiſſime ſcribũt iuriſcõſulti ad ædilitiũ ædictũ:& quátũ uitiũ a morbo differat. Ad reſpondendũ.accuſatori. Reddédi æq:ídulſit Auguſtus æqtibus ſenioribus:ut equũ qué ex publico accepiſſent reddere uelét ſi poſſent:& ita ab equeſtris militiæ múere ſolueréť.ſcribit Liuius Seruiũ Tulliũ centurias æqtum.xii. ſcripſiſſe ex primoribus ciuitatis qbꝰ ad æquos emédos dena milia æris ex publico data ſũt:& qbꝰ æquos alerét uiduæ attributæ:q̃ bina milia æris í annos ſingulos péderét.idé in.v.auctor é:æqtes í bello ueienti primũ æqs merere cœpiſſe:qbus certus núerus æris é aſſignatus. Quinq; & triginta:ur̃ legédũ eſſe qnq; &.xl:qm̃ ex cenſu íſtituto a Seruio Tullio uſq; ad annũ.xlv.iuniores appellati ſũt:ſupra eũ ſeniores.ſeniores aũt ad urbis cuſtodiá domi máebát.iuuenes foris bella gerebát. Rationẽ uitæ reddere:ſcribit plutarchus in Põpeio moris fuiſſe ut æqtes peracta legitima militia æquũ p mediũ foꝝ ducerét corá céſoribus:

Senium

Senectus morbus ẽ

Euitas

Rationem uitæ reddendam

illiſq; receſerent duces & ĩpatores:ſub qbus militaſſent:cēſores quēlibet notabāt uel laude uel ĩfamia iuxta meritū cuiuſq; tale qdā uidet̃ Auguſtus factitaſſe:q coegit ſingulos æqtes rōnē uitæ reddere:ut hoc pacto honeſtatē ſequerentur memores rōnē eſſe reddendā.olim amaſis ægypti rex ut ſcribit Herodotus in euterpe:legē tulit lōge utiliſſimam:ut ſinguli quot annis apud præſides ratione uitæ redderēt:& unde uiuerēt:quo ue queſtu ſuſtētarent̃ demōſtrarēt:q hoc nō feciſſet morte plectebat̃.hæc lex a ſolone ab ægyptis trāſlata ē ad athenięſes:cuius & Valerius & diodorus meminerūt. Traditio corā:ſenſus ē Auguſtus æqtibus quos leuiter admonere uolebat tabellas ceratas tradebat legēdas in qbus cōtinebat̃ crimina oīa quæ illis obiicerent̃ ita ſoli ,pbra ſua recognoſcebāt:neq; iuulgabant̃.ſunt aūt pugillares tabellæ ceratæ q & pugillaria neutro genere dicunt̃.ſcribit Pli.pugillariū uſum fuiſſe ante tpa Troiana in euangelio Lucæ ſcriptū eſt & poſtulās pugillarē ſcripſit:quo græce dr̃:Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε. Pecunias mutari:mutuari pecūias eſt accipere pecunias mutuas nō dare.Auguſtus notauit aliquos:qui mutuabant̃ pecuniā ſub ſenuſculo hoc eſt minima uſura & eādē mox aliis locabant ſub grauiori fœnore:ut ita lucrarēt̃ ĩſtar fœneratoꝝ. Comitiis tribūitiis:Comitia tribūitia qbus tribūi creant̃ ſicuti ædilitia qbus ædiles:nec hic comitia tribūoꝝ plæbis ſignificari uidet̃.ille enĩ magĩratus erat plæbeius ſed tribūoꝝ militariū:quos comitiatos uocabāt:qa Romæ comitiis deſignabāt̃:auctor Aſconius ĩ iterp̃tatiōe uerrinaꝝ:fuerūt tribūi militū conſulari poteſtate:de qbus multa mentio apud Liuium. Candidati:petitores tribunatus.

Lex optima

Pugillares

M.AN. Et ſenio uel labe:ſubiicit cauſas quibus detrahi ſolerēt. Inſignibus:uel ſenio uel uitio aliquo corporis. Præmiſſo equo:pompā ſeq iuſſo. Ad reſpōdendū:iis q̄ obiicerent̃. Pedibus:nō æquo ſedentes quæ ignominiæ rō leuior oīno fuit q̄ ſi æquus fuiſſet ĩ tranſuectiōe detractus. Maioꝝ annoꝝ ex antiquo ſeruii tulli ĩſtituto qui ſupra ſeptimū.&.xl.annū:ut paꝝ rei militari idoneū militē nō allegit. Adiutoribus:collegis. Ignominia:qd eēt militē ab ĩperatore ignominia notari ſupra oſtendimus. Pugillariū:libelloꝝ qui oia q̄ obiicerent̃ crimina cōtinerent. Leuioribus uſuris mutuati:ſenſus eſt ob eā rem notati ſunt aliqui quod pecuniam quā ipſi leuiore uſura ab aliis mutuati eſſent eandem lucri cupiditate aliis maiore fœnore locaſſent. Comitiis tribunitiis:quibus tribuni creabantur:Pedianus duo ait fuiſſe tribunorum militarium genera alios:comitiatos.i.comitiis creatos de quibus nūc ad quem honorem auctor proximo oſtendit loco ſenatorum filiis latum clauum.i.ſenatoriam ueſtem ſumētibus Auguſtū ultro admiſiſſe. Senatores eos:qui iam latum clauum ſumpſiſſent.

eqtibus Roma.creauit:ita ut poteſtate trāſacta in utroq; uellēt ordine manerēt:Quū aut plærīq; equitū attrito bellis ciuilibus patrimonio ſpectare ludos e.xiiii.nō auderent metu pœnę theatralis:,pnunciauit non teneri ea qbus ipſis parentibuſue equeſter cenſus unquā fuiſſet.Romāī populi cenſum uicatim egit:ac ne plebs frumentationum cā frequentius a negociis auocaret̃:ter in annū quaternorū mēſium teſſeras dare deſtinauit:ſed deſiderātī cōſuetudinē ueterē cōceſſit rurſus ut ſui cuiuſq; mēſis acciperet. Comitiorū quoq; priſtinū ius reduxit ac multiplici pœna coercito

PHI. Poteſtate trāſacta:finito tribunatu. In utroq; ordine.uel equeſtri uel ſenatorio. E q̄tuordecim:lege iulia theatrali conſtitutū:eſt ne cui ius eſſet ſedēdi in quatuordecim ordinibus niſi ſex tertia q̄drīngēta haberet in cēſu. hic.n.erat legitimus æqtis romani cenſus:pœnaq; irrogabatur in p̃uaricatorem.fuit & lex roſcia q̄ ut auctor eſt porphirio cauet̃ in ,pximis ab orcheſtra q̄tuordecī gradibus ſpectēt:qbus cenſus eſt quadringētorū ſextertioꝝ. hanc ſtulit roſcius otho. uñ ab oratio dictum eſt in epodo:othone cōtēto ſedet. Ea pœna theatrali.Auguſtu noluit obnoxios eſſe pœne theatrali illos æquites:quoꝝ p bella ciuilia attritū hoc ē ĩminutū mutilatūq; & cōſumptū fuerat patrimoniū:ut nō amplius haberent legitimū cenſum equeſtrem. Nō.n.ſua culpa opes attriuerant ſed temporū calamitate.apud nabatheos arabas qui patrimoniū imminuit publice mulctat̃:qui auget honore afficit̃. Ipſis parentibuſue:ait Plinius ĩ.xxxiii.cōſtitutū fuiſſe ue cui ius eſſet ſedēdi in.xiiii.niſi ĩgēuo ipſi patriq; & auo paterno ſeſtertia.cccc.cēſus fuiſſent. Equeſter:quadringētoꝝ ſeſtertioꝝ. Vicatim:per ſingulos uicos:qua in re Cæſaris dictatoris ueſtigia ſequutus eſt:q & ipſe ut ſuperius explicatū:recenſum populi uicatim egit per dominos ĩſulaꝝ. Frumētationū:dicunt̃ donationes frumētariæ:quæ in populū fieri ſolebāt.ſcribit Aſconius clodium tuliſſe legē annoniā ualde popularē:ut.ſ.frumētū populo gratis daretur. Igit̃ cū cā iſtaꝝ frumētationū q̄ ſingulis mēſibus ſolitæ erāt fieri ſæpe plæbeii a ſuis negociis abducerent̃ conſtituit Auguſtus hoc frumētū dare nō p ſingulos mēſes ſed ter ĩ anno:ne tā ſæpe plæbei occaſionē haberent negotioꝝ deſerēdoꝝ.ſed id efficere nequit cū cōſuetudinē ueterē efflagitaret populus.ut.ſ.per ſingulos mēſes acciperet.adeo cōſuetudinē tollere difficile eſt. Teſſeras:teſſera cū multa ſignificet:in hoc loco priuatim peculiariterq; ſignificat ſignū frumētariū:quo exhibito unuſquiſq; frumētū proportione accipiebat a principe.ut aūt rē aptius ĩtelligas:ſcito teſſerā frumētariā pœne talē fuiſſe apud priſcos romāos : q̄les ſunt illæ q̄ ex more uetuſto erogāt̃ bis in anno ĩ patria noſtra paupibus,p quibus exhibitis ſigillatim accipiunt quartariū farinæ triticeæ.uulgo noſtrates ferrulinos appellāt:q per ſe nullius ſūt præcii:ſed,p ſigno & ſym

Roſcia lex

Qui auget patrimōiū

Frumentationes

teſſera frumentaria

bolo menſuræ farinariæ. Fit autē hæc erogatio publica īpenſa ſemel natali ſeruatoris noſtri: iterū ſolēnitate paſchali. De teſſera frumētaria loqtur Iuuēalis. Sumula ne pereat q̄ uilis teſſera uenit frumenti. Et pſius. ſcabioſum teſſerula far poſſidet. De teſſera frumētaria q̄ legari poſſit: ſic refert iuriſcōſultus ſecūdo de legatis: Si ticio teſſera frumētaria uel militia legata ſit & is deceſſerit qdā putāt extingui legatū. De multiplici: teſſeræ ſignificātia alibi plura. Coercito ābitu: Cōpreſſa ābitiōe. eſt. n. ambitus crimen honoris affectati q multos mortales falſos fieri coegit. Qui ī cupiditate honoris excedit ut ingt Ariſtoteles ī ſecundo ethicoꝝ dr̄ ambitioſus. q deficit remiſit. Media ē magnanimitas: & ob id laudāda: cū uirtutes ſint mediocritates & extrema tā ab exceſſu q̄ a defectu reprēſibilia. A caio petilio. tribūo pleb. primū de ābitu ad populū latū ē: eaq; rogatiōe nouoꝝ maxime hominū ābitio cōpſſa ē: ut refert Pli. ī. vii. fuit & lex calphurnia de ābitu: quā tulerat calphurnius piſo: in q̄ præter alias pœnas pecūiaria quoq; pœna erat adiecta: cuius meminit Aſconius. apud iuriſcōſultos titulus eſt ad legē iuliā de ābitu: quā. modeſtinus hodie ceſſare ſcribit: quia ad curam principis magiſtratuum creatio pertinet non ad populi fauorem.

De ābitu

M. AN. In utro: ſiue equeſtri. ſiue ſenatorio. Attrito: profligato: cōſumpto. E quatuordecim: gradibus Otho tribunus plæbis legē tulit neq; niſi cui. cccc. eſſent ſexterta e quatuordecim ſpectaret gradibus Iuue. ſic libitū uano q nos diſtinxit othoni: Liuius & alii ipſius legis meminerūt. Pœnæ theatralis: qualis ſedendi ordinē in theatro turbātibus ſeditionūq; auctoribus fuerat irrogata. Pli. te ſuadēte roſcio theatralis ſeditiōis auctori leges ignouerūt: niſi forte alia alii crimini pœna aſcripta eēt. Quibus ipſis: q ob īopiā īter æquites ſpectare nō auderēt. Aut parētibus: Pli. legis huius meminit hac inqt de cā conſtitutū ne cui ius eſſet: niſi cui īgenuo ipſi patri auoq; paterno ſextertia. cccc. cenſus fuiſſent: & lege iulia theatrali. ī. xiiii. ordībus ſedēdi. Equeſter cēſus: qſqs uel ipſe uel pater. cccc. ſextertia qñq; habuiſſet qñ iniqtate tempoꝝ is cēſus pfligari potuiſſet eēt mō īgenuus ne ſpectādi loco deiiceret. Vicatim: per uicos. Frumētationū gracchus legē de frumēto populo diſtribuēdo tulerat: Sed. P. Clodius ut gratuitū daret frumētū recētiorē tulit legē: quū antea ſenis æris & triētibus ī modios ueniret: Plutarchus auctor ē gratuitā frumentationē ducētis. l. ſupra mille talētis rei pu. quotānis ſtare ſolitā. Ter ī annū: quū antea ſæpius daret. Quaternoꝝ mēſiū: qrto quoq; mēſe. Teſſeras frumētarias: ſunt q teſſerā ꝑ parua accipiūt mēſura: ſed eſt teſſera lignū utrinq; cōplanatū in quo numeri deſcribūt qd̄ & talea dr̄: Plautus ſuā uterq; teſſerā habet plinius frumenti rōnem teſſerulis oſtendebat: Iu. quæ uilis teſſera uenit eſt: & teſſera bellicū ſymboliū qd̄ in pugnam exeūtibus dat. Ver. & belli teſſera ſignū: Liuius cæteris oībus teſſerā dari iubet: eſt: & inſtrm̄ luſorium. M. nō mea magnanimo depugnat teſſera talo: a teſſera teſſerula & teſſela eſt lapis minimus quadratæ figuræ unde & teſſelatū opus q̄q̄ nō eo inficias & eburneū & ligneū teſſelatū dici poſſe teſſerulis ſiue ligneis ſiue eburneis ꝑditū. Vt ſui quiſq; mēſis: ſic. n. legas nō cuiuſq; ut quidam habēt: ut ſit ordo conceſſit ut quiſq; ſui mēſis teſſerā acciperet. Comitiorū: priſtinū ius ne qdam habitu in comitiis peccaretur ad quē cohercendum fabiana lex & pompeia late aut ius priſtinū quale fuit priuſq̄ Cæſar dictator cum populo comitia partitus eſt. Multiplici pœna: delinquentibus irrogata.

Fabia Scaptia tribus

PHI. Fabianis: fabia & ſcaptia tribus erāt romanæ. De fabia oratius. ualet hic fabia ualet ille uelina: ſcaptia uero tribus auctore feſto noīe urbis ſcaptie appellatur. De ſcaptia tribu liuius hæc ī. viii. eodē anno cēſus actus nouiq; ciues cēſi tribus pp eos additæ metia & ſcaptia: cēſores addiderūt. Qu. philo. Sp. poſthumius: quidā codices ꝑ fabianis habent ſabbatinis. eſt aūt ſabbatina tribus a lacu ſabbatæ dicta. de qua Liuius in. vi. Tribus quatuor ex nouis ciuib; additæ. Stellatina: Sabbatina: Romētina: amienſis. eæq;. xxxv. tribuum numeꝝ expleuere. Tribulibus: tribules dicunt a tribu: oratius. Et cum pileolo ſoleas conuiuia tribulis. in ſua quiſq; tribulis tribu ſuffragiū ferebat candidati largitione tentabant corrumpere tribules & decurias qd̄ minime licebat lege de ambitu lata: unde ait Cicero doce plācium largitū eē: conſcripſiſſe tribules decuriauiſſe. uiri bōi apud tribules ſuos gratioſi eſſe cupiebant: ut illoꝝ ſuffragia ferrent citra corruptionē. legito orationem Ciceronis ꝑ Cn. plancio. Senſus eſt auguſtum ſuis tribulibus diuiſiſſe ſingula millia nummū: & hoc ideo feciſſe ne a petitoribus magiſtratuū pecunia corrupti ſuffragiū ferrēt. Indicat hic locus auguſtum fuiſſe duarū tribuum fabiæ. ſ. & ſcaptiæ tanq̄ natus in altera mox inſertus in alteram: cum & ipſe natus foret in gente octauia: & ꝑ adoptionē inſertus iuliæ familiæ. Aſſe diuidebat: tanq̄ aſſes eſſent illi nūmi quos auguſtus diuidebat quidam diſcretim legunt: a ſe. ut ſint duæ particulæ ſignificantes auguſtum ſuamet manu non per diſpenſatorem diuiſiſſe nūmos ſuis tribulibus ut ita in officio firmius conſtantiuſq; permanerent. Ciuitates romanas: Corrige ciuitatem romanam. ut ſenſus auguſtū rarenter aliquem feciſſe ciuem romanum ut populus incorruptus impollutuſq; a colluione & ſordibus peregrinoꝝ cōſeruaretur: in urbem. n. omnes paſſim cō

Sabbatina

Tribules

ambitu fabianis & ſcaptīēſibus tribulibus ſuis die comitiorū neqd a quoq̄ cādidato deſiderarēt: ſingula milia nūmūa ſe diuidebat. Magni ꝑterea exiſtimās ſincerū ac oī colluione pegrini: ac ſeruilis ſanguinis īcorruptū ſeruare populū: & ciuitates romanas pciſſime dedit: & manumittēdi modū terminauit. Tyberio ꝑ cliēte: græco petēti reſcripſit nō aliter ſe daturum q̄ ſi præſens ſibi perſuaſiſſet q̄ iuſtas petendi

fluebant:unde ait Seneca in libro de cõſolatione ad albinam matrem.nullũ nõ hoĩum genus cõcurrit in urbem:Lucanus romã repletã mũdi fece luculenter ſcripſit.præterea a ſenatu aliquãdo indicta ſentẽtia ẽ: ut ſeruos a ibertis cultus diſtingueret:Deĩde apparuit quãtũ periculum immineret ut inqt eleganter Seneca:ſi ſerui noſtri numerare nos cœpiſſent. Ab omni colluuione:Labe & ſordibus:Liuius ea colluuiõe mixtoꝝ omnis generis animantiũ colluuionem & colluuiẽ ueteres dixere.unde & colluuiaria dicta.in ductibus aquaꝝ:per quæ colluuies & imũditia eiectantur. Victruuius in.viii.etiam in uentre colluuiaria ſũt facienda.per quæ uis ſpũs relaxet. Manumittẽdi modũ:ſtatuit ne qſpiã dominus ultra pſcriptũ nũerum ſeruos manumittere poſſet.manumiſſio aũt nihil aliud eſt ut inqt iuriſconſultos:quã datio libertatis.manumittẽdi ſpẽs plures ſunt.nam aut cenſu aut uĩdicta:aut teſtamento liberi efficiebant:ſicut docet boetius in.i.commentario topicoꝝ:auctor eſt tacitus corpus libertinoꝝ late fuſum fuiſſe in urbe roma:manumittendi duas ſpecies inſtitutas:ut quos uindicta patronus non liberauerit:illi uelut uinculo ſeruitutis attineant. Tyberio:priuigno mox ſucceſſori. Petenti:ut ciuitate romana cliens donaretur.

Colluuiaria

manumittendi ſpecies.

M.AN. Scaptienſibus & fabianis:ſcaptiæ tribus & fabiæ hoĩbus:ſingulæ tribus ſuũ hẽbant nomen:ut ſcaptia fabia.Quirina ſergia ſabatina. Tribulibus:ſic.n.legẽdũ eſt nõ tribubus ut oẽs trãqlliani habẽt codices:nã ſi tribubus ille ſcripſiſſet:ſcaptiæ & fabiæ dicturus fuiſſet:aut certe ſcaptienſi & fabianæ ſcaptienſibus & fabianis ne in ſoloeciſmi uitium incideret dixiſſet nunq̃:Cæteꝝ cũ duabus auguſtus inſertus eſſe tribubus nõ uideo niſi octauiæ gentis una:Iuliæ uero inq̃ familiam fuerat adoptatus altera fuiſſet. Sigula millia:ſingulis tribubus. Aſſe:per aſſem ſumma uiritim diuiſa. Manumittendi:ſeruos libertate donãdi. Tyberio:priuigno. Petenti:ciuitatem. Tributario:tributum publice ſoluenti.

cauſas hẽret. Et Liuiæ ꝓ quodã tributario Gallo rogãti ciuitatẽ negauit:imũitatẽ optulit affirmãs ſe facilius paſſuꝝ fiſco deberi aliqd q̃ ciuitatis romanę uulgari honorẽ. Seruos nõ cõtẽtus multis difficultatibus a libertate iuſta remouiſſe:quũ & de numero & de cõditione:ac differẽtia eorũ q manu tenerẽtur:curioſe cauiſſet. hoc quoq; adiecit:nec uinctus unq̃ tortuſue qs ullo libertatis genere ciuitatem adipiſceret. Etiã habitũ ueſtitũq; priſtinũ reducere ſtuduit. Ac uiſa quondã ꝓ cõcione pullatoꝝ turba ĩdignabũdus & clamitãs. en ait romanos rerũ dñ̃os gentẽq; togatã. negocium ædilibus dedit:ne quẽ poſt hac de cætero paterent in foro circoue:niſi poſitis lacernis togatum conſiſtere.

PHI. Ciuitatẽ:ius romãæ ciuitatis. Immunitatẽ:ut immunis fieret a tributo:nam tributarius erat gallus ille:ꝓ quo liuia uxor rogabat. Vulgari : maieſtas & honos romãæ ciuitatis uileſcere uident : quando etiã peregrinis & ſordibus hoĩbus impartiũtur.

Seruos nõ contentus:ſenſus eſt Auguſtũ omnibus modis prouidiſſe ne ſerui manumitterentur: ne ita libertinorũ colluuiõe corrũperet legitimus po. romanus: ideoq; inter alias cautiones hoc quoq; cauiſſe:ne ciuis romanus fieri poſſet per adeptam libertatem quicunq; fuiſſet in ſeruitute ut uinctus:hoc eſt cõpeditus aut per tormẽta quæſtionũ cruciatus. De nũero præſcripto:quot ſerui poſſent a dño manumitti. Conditione:alii ſũt honeſtioris cõditionis:alii ſordidioris:nã ſerui urbani ruſticis præferũt. Textores muliõibus obſonatores hoc eſt q pſunt emẽdis obſoniis pponuntur coquis & lecticariis.Differẽtia quoq; fit ĩter ſeruos a locis ab artificiis.Nã ut ait iuriſconſultus:officiũ ſeruorũ artificio mutat. Libertatis genere:triplex ẽ libertas & libertinoꝝ ſtatus triptitus erat.Nã qui manumittebãt modo maiorẽ & iuſtã libertatẽ cõſeqbant:& fiebant ciues romãi:mõ minorẽ & latini fiebant ex lege iulia norbana:modo ĩferiorẽ:& fiebant ex lege heliaſentia in numero deditioꝝ.ob hanc triplicẽ libertatis formulã dixit auſonius Triplex libertas capitiſq; minutio triplex: & Plautus ſcienter in caſſina:tribus ĩqt cõduci nõ poſſum libertatibus:qn ego hodie illis comparẽ magnũ malũ:boetius quoq; quod & dudũ annotauimus faciẽdi liberti & datæ libertatis tres ſpecies eẽ refert.Cenſum:uindictã:teſtamẽtũ. Habitũ: Virgilius.tã uariæ linguis habitu:quã ueſtis & armis. Alius ẽ habitus : de quo diſſerunt philoſophi & oratores. Priſtinũ:mõ priſcũ & ueterẽ.alias priorẽ.Curtius.dies priſtino ꝓcelloſior. Pullatorũ:pullati dicunt nigras ueſtes induti:ẽ.n.pullus color niger ut docet Seruius enartãs illud uirgilianũ.

Obſonatores.

Triplex libertas

Locus plauti

Pullati.

De liberalitate eiuſdem.

l iberalitatẽ oĩbus ordibꝰ p occaſiões frequẽter exi-

ne maculis ĩfuſſent uellera pullis naſcentũ.Iuuenalis:pullati ꝓceres.auctor ẽ Cicero neminẽ cũ toga pulla unq̃ in epulo accubuiſſe.Auguſtus cũ pullatos multos & neqꝫ more romão togatos uidiſſet in cõtione ſtã tes ꝑ ĩdignationẽ ꝓtulit illud Virgilianũ ex libro æneidos prĩo.Romãos reꝝ dñ̃os gentẽqꝫ togatã. quidã
Bullati codices nõ pullatoꝝ habẽt ſed bullatoꝝ:ut hoc referẽdũ ſit ad ĩgenuos pueros romanos:q̃ bullati dicun tur ab ornamẽto bullæ:quã geſtat:quos cũ minime togatos uiriliterqꝫ ĩdutos cõſpexiſſet Auguſtus indi gnatus eſt.apud gelliũ caſtritius rhetor itidẽ ĩdignatus cũ uidiſſet diſcipulos quoſdã ſuos ſenatores tuni
Indignabũdus cis & lacernis ĩdutos.Equidẽ inq̃t maluiſſem uos togatos eẽ. Indignabũdus:uehementer ĩdignãs.hæc.n. noĩa quæ deſinũt in bũdus exuperantiã quãdã uehemẽtiãqꝫ potius:q̃ ſimilitudinẽ demõſtrãt:ſicuti copio
Lacerne ſe diligẽterqꝫ perſcripſimus ĩ notis ſeruii. In foro:ait cato:ueſtiri ĩ foro honeſte mos erat. Circoue:ĩ ſpe ctaculis circẽſibus. Poſitis lacernis:multa fuerũt apud priſcos genera lacernarũ.nã & coccineæ & beticæ & amphiteatrales celebrãtur ab eruditis hic ĩtellige locutũ tranquillũ de lacernis amphiteatralibus: quæ ad uſus ſpectaculoꝝ:tã circenſium q̃ theatraliũ cõmẽdabant:quibꝰ albẽtes togas ut ĩdicat epigrãmaticus poeta cõtegebãt:has Auguſtus deponi uoluit dato ædilibus negocio:ut ĩ toga ueſtitu romão forẽt hone ſtiores. Liberalitatem:liberalis in dando eſt quibus oportet:uirtus profecto in primis digna prĩcipibus. Nihil enim magis Principem decet q̃ pecuniam ad beneficentiam liberalitatem que conferre: & imitari cyrum illum Xenophontis:qui theſauros ſibi amicos fecerat.Liberales ut ait Ariſtoteles in quarto ethico rum maxime omnium diliguntur.Βάσιλικοτέρον ἔστιν ut dicebat Ptolomæus:τοῦπλουτεῖν τοῦ πλουτίζειν.ideſt regalius eſt ditare q̃ diteſcere.

M.AN. Ciuitatẽ:ius ciuitatis. Immunitatẽ obtulit tributi remiſſionẽ deſpondit. Fiſco:Pedianus fi ſci inq̃t fiſcinæ fiſcellæ ſpartea ſunt utẽſilia ad maioris ſũmæ pecũias capiẽdas & rurſus unde fiſcus pecũia publica & cõfiſcari dici ſolet. Difficultatibus:difficilibus decretis ſiue edictis. A libertate iuſta:cõditio ne qua legitime manumitti potuiſſent. De nũero:ut ſupra certũ nũeꝝ ab uno manumitti non poſſent.

Cõditiõe ac dñ̃a:ut nõ ſolũ nũero cauereẗ:ſed & corporis & ĩgenii:uel priſtinæ ẽt fortunæ haberetur rõ. Ne uictus:ut fugitiuus. Totus:ut ꝑfidus alteriuſue flagitii cõſcius. Habitũ:cultũ. Vllo libertatis ge nere:ſiue publicæ:ſiue priuati q̃ſitæ eẽt:tã redẽpta libertate q̃ gratis acceptã. Pullatoꝝ:togati.n.ciues ſpe ctare ſolebãt togæ plurimũ albæ erãt:qđ togati ſpectarẽt lãpridius demõſtrat:cõtra cõſuetudinẽ inq̃t pe nulatos ſpectare iuſſit nõ togatos ad munus cõuenire:qđ funebribus ſolebat:ipſe ĩ pullis ueſtimẽtis præ ſidẽs q̃bus uerbis apparet pullã ueſtẽ alienã ab uſu ſpectãdi fuiſſe:togã uero accõmodatã quæ peruerſum in ciuibus morem Auguſtus non tulit & iccirco quaſi togam in illis deſideraret: Vergilianum illud iacta uit:en.ro.rerum dominos gentemqꝫ togatam.

buit:nã & ĩuecta urbi Alexãdrino triũpho regia gaza tan tã copiã nũmariæ rei effecit:ut fœnore diminuto plurimũ agroꝝ ꝑ̃ciis acceſſerit. Et poſtea quotiẽs ex dãnatorũ bõis pecunia ſuperflueret:uſum eius gratuitũ his qui cauere in duplũ poſſent ad certũ tẽpus indulſit. Senatorũ cẽſum am pliauit ac pro octingẽtoꝝ miliũ ſũma duodecies cẽcies ſe ſtertium taxauit:ſuppleuitqꝫ nõ habẽtibus. Cõgiaria popu lo frequenter dedit:ſed diuerſæ ferre ſũmæ mõ q̃dragenos: mõ tricenos:nõnunq̃ ducenos:q̃nquagẽoſqꝫ nũmos:ac ne miores q̃dẽ pueros ꝑ̃teriit quãuis nõ niſi ab undecimo æta tis anno accipe cõſueſſet:frumẽtum quoqꝫ in annonæ diffi cultatibus ſæpe leuiſſimo interdũ nullo pręcio uiritim ad menſus eſt:teſſeraſqꝫ nummarias duplicauit.

PHI. Regia gaza:ĩuecta ſcri bit Hieronymus Auguſtũ cæſa rẽ cũ poſt uictoriã alexãdrinam domũ repedaſſet exportaſſe ſe cũ ãtiquoꝝ Ptolomæoꝝ gazas ut nec antea nec poſtea tanta co pia auri argenti gẽmarũqꝫ romã
Gaza adducta fuiſſe noſcaẗ. Gaza:di ctio ꝑ̃ſica eſt & ſignificat diuiti as auctor ſeruius.põponius mel la.Gazã inq̃t perſæ ærariũ uocãt & ĩde nomẽ ẽ Gazæ ciuitati.eo q̃ cambyſes illuc belli & opes & pecuniã ĩtulerat.Inde gazophi lacia dicta gazæ diuitiarũqꝫ re poſitoria. In libro eſdræ:ad ga zophilatiũ deportabant filii iſra el:& filii leui primitias frumẽti uini & olei.corbonã iudæi uoca bãt ſacrũ theſauꝝ auctores Ioſephus & Euſebius.De Gaza perſica quæ uenit ĩ Alexãdri mãcipatu Curtius multa. Acceſſerit:In hãc ſñiam ſic ſcribit Oroſius: Rõa ĩ tantum opibus alexãdriæ uictoriæ aucta:ut ꝓ abũdãtiã pecũiaꝝ duplicia q̃ uſqꝫ ad id tp̃is fuerãt poſſeſſionũ aliarũqꝫ reꝝ uenaliũ præcia ſtatuerẽt. Su perflueret:ſupabundaret ultra mulctã ac pœna dãnatiõis. Gratuitũ:ſine fœnore. Cauere ĩ duplũ: Exẽ pli cã:Auguſtus illis ĩdulgebat ex bonis dãnatoꝝ mille aureos:q̃ ĩ duo milia cauere potuiſſent. Duode
Cenſus ſenatoris cies centies ſeſtertiũ:cenſus ſenatoris legitimis erat octingẽtoꝝ ſextertioꝝ cõduplicato equeſtri cẽſu:qui erat.cccc.Auguſtus ampliauit hũc cẽſum ut ꝑ ſũma octingẽtoꝝ ſextertiũ haberẽt ſenatores mille & ducẽ ta.ſ.ĩ cẽſus:& ita facultates unius ſenatoris ĩplebãt cenſum triũ eq̃tũ.iã docuimus ſextertia cõtinere nũeꝝ milleãriũ ut ĩ hac ſupputatiõe. Cõgiaria:diximus ĩ iulio Cæſare cõgiariũ eſſe ĩperatoris donationem: de
Congiariũ quo ſic ait Quĩtiliãus ĩ ſexto.Cõgiariũ cõe nomẽ ẽ liberalitatis atqꝫ mẽſure.Fabius Maxius ĩcuſans augu

ſti cõgiarioꝝ q̃ amicis dabat̃ exiguitatẽ heminariã eẽ dixit alludẽs ad mẽſurã. Differt cõgiariũ a dõatiuo: ꝙ cõgiariũ dat̃ populo: dõatiuũ uero militibus: & ita uſurpãt hi: q ſignificãter & ꝑprie loquunt̃. ſupſedeo exẽplis: q ĩ nũera legũt̃: uno iter ĩ cõtẽtus. Cor. Taciti teſtimonio ita ſcribẽtis. Additũ noĩe eius dõatiuum militi: cõgiariũ plebis. Laudat Pli. ĩ panegyrico traianũ: ꝙ cõgiariũ populo dediſſet: quo locupleꝺtatæ ſũt tribus: cũ dõatiuũ milites accepiſſent. Quadragẽos: q̃dragẽi a nũero q̃draginta dicũt̃: q̃drigeni uero per ſincopã q̃drigẽteni ſignificãt̃: ſicut ducẽi ducẽtẽi: tricẽi tricẽtẽi: qngẽi qngẽtẽi & reliq̃: auctor Priſciãus ĩ li bro de põderibus. Viriti: ĩ ſingulos uiros. Ne miores qdẽ pueros: laudat Pli. Traianũ ꝙ ĩ dãdo cõgiario ĩfantes quoq̃ admiſiſſet: ut ita alimẽtis prĩcipis creſcerẽt expirẽturq̃ ab ĩfantia parẽtẽ publicũ mũere edu catiõis: & ꝑfecto nullũ ẽ magno prĩcipe gẽus ĩpẽdii dignius: q̃ qđ erogat̃ ĩ poſteros. Auguſtus quoq̃ cõſilr̃ uoluit ẽt minores pueros ꝑticipes fieri cõgiarii popularis: ut ita mũificẽtiſſimus & eẽt & diceret̃ ĩperator.

In Annonæ difficultatibus: Dicebat Aureliãus nihil eẽ letius romão po. ſaturo. uñ hæc pría principũ cu ra: ne po. ro. eſuriret: olĩ Annonæ cura nõ minus addidit gloriæ Põpeio: q̃ oriẽs triũphus occidenſq̃ luſtra tus. Celebrat̃ manus martius ædilis plebis: qa frumẽtũ ppl'o ĩ modios aſſibus donauit. Itidẽ trebius ĩ ædi litate aſſibus populo frumentũ ꝓſtitit. Igit̃ Auguſtus cũ Annonæ frumẽtariæ pẽuria foret in ſingulos ui ros: uel gratuitũ: uel minimo præcio uenditũ frumẽtũ populo erogauit. Teſſeras nũmarias: ſicuti teſſeræ ſunt frumẽtariæ ita & nũmariæ: qbus exhibitis ſumma nũmũ ꝓſcripta repenſari ſolet. has duplicauit Au guſtus ut liberalitate magis celebraret̃. Deus eſt. n. ut inqt Pli. mortali iuuare mortalem & hæc ad æternã gloriã uia. & ut elegantiſſime ait pacatus: rei & famæ cõſulit munificus imperator. **Donatiuũ** **Teſſeræ numariæ**

M. AN. Regia gaza: regiis diuitiis. Nũmariæ rei: pecuniæ. Fœnore diminuto alteꝝ ex altero pẽdet quũ pauciores ĩ nũmoſa ciuitate egerẽt. Cœpit pecũia Liuius locari. Gratuitũ uſum. ſine fœnore. Qui cauere ĩ duplũ poſſent: q duplo plura poſſiderẽt q̃ mutuo acciperẽt: aut certe datis ꝑdibus cauerẽt ne pe cuniæ ſors fiſco depiret. Indulſit: ĩdulgẽter cõceſſit. Duo decies ſextertiũ: ſic oẽs trãqlliãi codices quos uidimus habẽt: ſed minuere id fuiſſet cẽſum nõ augere: ſi ex octigẽtis millibus nũmũ ad duodecies ſexter tiũ cõtraxiſſet. q̃re aut hæc nr̃a: aut nulla qđ uideã alia q̃drare poterit lectio: erit igit̃ duodecies uera lectio nõ ſextertiũ: ſed duodecies cẽties ſextertiũ ut ex ꝑte tertia auctus ſit cẽſus qđ cũ octingẽtis millibus prius ſenatorius taxaret̃ cẽſus q̃drĩgẽtis amplius taxari cœpit qđ idẽ ualet q̃ ſi dicas noluit Auguſtus ꝗut ſinguli ſenatores q octĩgẽta poſſiderãt ſextertia: mille &. cc. poſſiderãt habuit. n. ſextertiũ mille nũmos ut alio per ſpicue loco oſtẽdimus q̃q̃ Plu. ĩ Antõio pluris taxauerit. Cõgiaria: nũera q̃ a prĩcipe populo dant̃: ut do natiua militibus capitolinus cõgiariũ populo dedit militibus donatiuũ addidit. Tricẽos: nũmos. ſ. ac ui ritim datos ĩtellige. Annõæ difficultatibus: in annonæ caritate. Admẽſus eſt: metiendo dedit. Inteſſe raſq̃ mimmarias: pecũiarũ ſummã quã pro frumentaria teſſera dabat duplicatam dedit.

De ſeueritate eius in reprimẽdis populi uoluptatibus in diſcretis.

Sed ut ſalubrẽ magis q̃ ambitioſum principẽ ſcires quærentẽ de ĩopia: & caritate uini populũ ſeueriſ ſima coercuit oratione ſatis ꝑuiſum a genero ſuo Agrippa ꝑductis pluribus aqs: ne hoĩes ſitirẽt. Eidẽ popu lo ꝑmiſſum qdẽ cõgiariũ repoſcenti bonæ fidei ſe eẽ reſpon dit. Nõ ꝑmiſſum aũt flagitãti turpitudinẽ & impudentiam edicto exprobrauit: affirmauitq̃ ſe nõ daturũ q̃uis dare de ſtinarat. Nec miore grauitate atq̃ cõſtãtia cũ propoſito cõ giario multos mãumiſſos ĩſertoſq̃ ciuiũ numero cõperiſſet negauit accepturos qbus ꝑmiſſum nõ eẽt. Cæteriſq̃ mius quã ꝑmiſerat dedit: ut deſtinata ſumma ſufficeret. Magna uero q̃dã ſterilitate ac difficili remedio cũ uẽalitias: & lani ſtarũ familias: peregrinoſq̃ oẽs exceptis medicis & præce ptoribus partemq̃ ſeruitiorum urbe expuliſſet: ut tandem

PHI. Quærentẽ: lamẽtãtem. Productis pluribus aqs. M. Agrippa ĩ ædilitate ſua uirginem aquã adduxit ĩtra urbẽ idẽ reſti tuit aquã martiã: q̃ auctore Pli. clariſſima ẽ aq̃rũ oĩum ĩ toto or be frigoris ſalubritatiſq̃ ꝑconio ĩter reliq̃ deũ mũera urbi tributa. idẽ fõtes cẽtũ & caſtella cõplu ra rõæ fecit. Idẽ gratuita præbuit balnea: de quo frõtinus in primo hæc agrippa ædil' ductus appiæ anienis: martiæ pœnæ dilapſos reſtituit. Idẽ iuliã deduxit: uirgi nẽ quoq̃ romã ꝑduxit. idẽ frõti nus in. ii. Agrippa uelut ꝑpetuus curator aq̃rũ habuit familiam q̃ tueretur ducẽs caſtella & lacus. Ne hoĩes ſitirent: Ceu ſaluberri mũ ad potũ aq̃ liquore natura dederit: quo cætera oĩa animan tia utũt̃. Cõſil'e exẽplũ illud pi ſcenii nigri romãi impatoris: q cũ apud ægyptũ ab eo milites uinũ peterẽt r̃ndit nilũ habetis & uinũ q̃ri tis. Cyrus apud Xenophõtẽ monet ſuos ut cõſueſcãt aquã bibere ut fiãt hydropo tæ hoc ẽ aq̃ potores. iux ta illã ſñiam uulgatiſſimã. ſatis ẽ ppl'is fluuiuſq̃ ceres. q̃ celebrat̃ illđ cyri dictũ a Marcellino: q cũ delatus ad hoſpitẽ ĩterrogaret̃ ab eo: qd ad cõuiuiũ parari deberet panẽ r̃nderat ſolũ ſperare. n. aiebat ſe ꝑpe riuũ cenatuꝝ. Appollõius tyaneus auctore philoſtrato aquã bibebat tãq̃ aĩa a uino pura cõſpiciat uaticiationẽ. & hõ abſtemius ſuauius geſcat. cartaginẽſes ĩ militia uinũ nõ bibebãt ut docet Ariſtoteles ĩ oeconimicis. **Nilũ habetis & uinũ q̃ritis** **Hydropotæ.**

Egregiũ reſponſum ageſilai

monet Plato ĩ tertio de re publica abſtinédũ eé a uino temulétia cuſtodibus ciuitatũ:rediculũ qppe foret cuſtodé ĩdigere cuſtode. Bõæ fidei:qđ priceps ꝓmittit ad ratũ eé debet:& ita uulgo dici ſolet.Iccirco pacatus ĩ páegyrico laudat Theodoſiũ:ꝙ nihil ita prioribus labris pollicebať:qn ꝓmiſſo fidé ſubderet & uerba re ipſa ſanciret aitqꝫ ꝑq̃ elegáter.Tã ſũt certa q̃ ſpõdes:ut tũ uideať accepta cũ ſpõdes ageſilaus uero ille magnus cũ qſpiã ſæpius ad eũ diceret:ωμολογηκασ hoc é ꝓmiſiſti:feſtiuiter inqt ꝑ iouem certe ꝓmiſi ſi iſtud iuſtũ:é ſinauté iniuſtũ:dixi nõ ꝓmiſi:& cũ idẽ ſubdidiſſet:ueꝝ tñ decet reges qcqd annuerit ꝑficere, nõ magis iqt q̃ illos:q reges adeũt petere iuſta decet. Impudétiá:qđ ĩpudéter & petuláter nimis flagitarét cõgiariũ qđ nõ ꝓmiſerat & ꝓpterea nõ debebat. Deſtĩarat:deliberauerat. Inſertos ciuiũ:nũero q maioré libertaté adipiſcunť hi fiũt ciues Romãi Auguſtus mãumiſſos hoc é libertios q ſe ĩſerebát nũero ciuium Romáoꝝ tanq̃ & ipſi legitimi ciues forét reiecit a cõgiario tanq̃ talibus nõ ꝓmiſiſſet ſed ſolis ueris ciuibꝫ romáis.laudať Traiáus qđ cõgiariũ ẽt dederit his:qbus nõ erat ꝓmiſſum. Sterilitate:Pli.iter ĩfœlicitates auguſti nũerat famé ſitiqꝫ italiæ. Véalicias familias:appellatiõe familiæ ſeruos cõtieri certiſſimũ eſt & id traditũ a iuriſcõſultis plíbus ĩ locis unus ẽt ſeruus noĩe familiæ cõtieť.ĩde familiæ uéalitiæ ſeruoꝝ dictæ: q uéales ꝓponũť:& ut auctor é Quĩtiliáus ĩ.viii.peculiariter accipimus uéales ꝑ nouitiis.cũ & multa uenalia ſint.& iuriſcõſultus digeſtis de ædilitio edicto uéaliciarios elegáter appellat eos:q uéalicia hñt mácipia q & mágões dicũť.Cicero uéalitios ꝑ uéaliciariis niſi codex médoſus ſit:poſuiſſe uř ĩ Corneliana:cuius uerba ſũt hæc.Neqꝫ diuitiæ me mouét:qbus africáos & lelios multi uéalicii mercatoreſqꝫ ſuperarunt. Laniſtaꝝ:laniſtas habuiſſe familias gladiatorias:quas munerariis.i.æditoribus muneris gladiatorii uéditabant docuimus in primo cõmétario. Seruitioꝝ:ſeruoꝝ.nihil.n.differt ſeruum dicas an ſeruitium.

Venales

Venaliciarii

Laniſtæ

M.AN. Salubré:publicæ & priuatæ ſalutis ſtudioſum. Quá ambitioſum:laudis cupidum. Scire:cognoſcere ĩtelligere poſſes. Genero ſuo Agrippa:q ꝑter cætera ædilitatis ſuæ opa duas nobiliſſimas aquas Martiá & uirginé hanc nouo ductu illá ueteri inſtaurato urbi ĩuexit in plurimoſqꝫ lacus corriuauit urbanæ ſatis & grauiter populum ad monuit ſatis ꝓuiſum ciuitati ne ſiti laboraret:ſi aqꝝ affati adeſſet. Repoſcéti:populo. Bonæ fidei:cõſtátis & nõ uanæ. Non ꝓmiſſum:cõgiariũ ĩtellige. Flagitáti:ĩpudéter nimis ac ꝑtinaciter petéti. Exprobrauit probro dedit. Deſtĩarat:dare propoſuerat. Multos mãumiſſos:liberate donatos ut libertoꝝ multitudine maioré facerent ĩ cõgiario accipiédo lucrũ. Inſertos ciuiũ nũero:ĩter ciues relatos. Cõperiſſet:reſciuiſcet. Quibus promiſſũ nõ eẽt:ꝓnũciauit nõ ſe datuꝝ cõgiaꝝ illis q tũ quũ id deſtinaſſet nõ liberi ſed ſerui eént: qua denunciatione excludebat oẽs q ꝑ eos dies fuerát manumiſſi: Siqdem nõ ſeruis peregrinis ne cõgiariũ dabať ſed ciuibꝫ. Venalicias:mágonicas familias:Pli.magonicis uéalitiis pulchre notat.pueros.ſ.q ſub mágonibus uenales alebanť. iuue.nõ phryx aut lycius nõ a mágõe petitus.M.ꝓ puero cétũ me mágo popoſcit.Affráius qa hoĩes in mercis appellationé haud uenire credidit mágones nõ mercatores ſed uéalitiarios appellandos putauit. Laniſtaꝝ:gladiatorias ĩtellige ut mágones uéales pueros alebant ita láiſtæ gladiatores. Peregrinos:nõ ciues peregrinus olĩ hoſtis dictus ut Varro & cicero docét. Seruitioꝝ ꝑté:quoꝝ opa ciues ñ ita cõmode carere poterát.

PHI. Annona cõualuit:abũdátia & copia rei frum̃tariæ cœpit reualeſcere: appellatione ánonæ non ſolũ alimoniã frumenti ſed cæteraꝝ quoqꝫ frugũ cõtieri alibi docuimus. Vñ & annona macelli dicta:& iulius capitolius urbicas ánonas appellat oé géus urbáoꝝ alimétoꝝ.dicũť & ãnonæ ꝑſcripta ꝑfinitaqꝫ ad certá méſurá alimé,

annona cõualuit ĩpetũ ſe cœpiſſe ſcribit frumétationes publicas ĩ ꝑpetuũ abolédi:qđ earũ fiducia cultura agroꝝ ceſſerat:neqꝫ tñ ꝑſeueraſſe qa certũ héret poſſe ꝑ ambitionem qñqꝫ reſtitui. Atqꝫ ita poſt hác ré téptauit:ut nõ mioré aratoꝝ ac negociátiũ quá populi rationem deduceret.

De ſpectaculis uarii generis per eum editis.

SPectaculorũ & aſſiduitate & uarietate & magnificentia omnes anteceſſit. Feciſſe ludos ſe ait ſuo nomine quater ꝑ aliis magiſtratibus q aut abeſſent: aut nõ ſufficerét ter aut uicies:fecitqꝫ nõnũq̃ uicatĩ ac pluribus ſænis ꝑ omniũ linguarũ hiſtriones:nõ ĩ foro mó nec in amphiteatro ſed ĩ circo & ĩ ſeptis:& aliqñ nihil preter uéationem dedit. Athletas extructis in campo Martio ſedilibus ligneis:item nauale præliũ circa tyberim cauato ſolo:

ta annua:q̃ dabant̃ binæ & ternæ militibus aliiſq; honoris cā:aīt Lāpri. Alexādrū dediſſe ānonas binas & ternas medicis. Impetū cœ.ita Oui.in medias ĩpetus ire uias. Frumētatiões pub.largitões illas frumētarias ſignificat:q ꝑ teſſeras ſingulis mēſibus pp̄lo dari ſolebāt. Ceſſerat:melius legēdū uꝛ ceſſauerat.namq; dū cõfidūt plebei ſe accepturos teſſeras frumētarias a principe.agricolatiõe ſup ſedent:& ita agroꝝ cultura deſerit̃. Reſtitui.ſ.publicas frumētatiões. Per ambitionē:tanq̃ ſecuturi principes uelut ambitioſi & popularis aure captatores eēnt reſtituri frumētatiões.Ci.miſerrimā oīo eē dixit ambitionē. Aratorū: cū ex agricolatiõe cõſiſtāt ciuitates ĩprimis auguſtus rõnē aratoꝝ hn̄dā eē duxit & negociatoꝝ frumētarioꝝ ſicut olim in ſicilia aratoꝝ a ſenatu Ro.rõ imprimis hīta ē ꝓut docet Ci.in frumētaria.Ibi annotādū aratores accipi nõ ꝓ colonis agricoliſq; ut fere oēs exiſtimāt:ſed ꝓ uiris nobilibus:q aratões maximas hēbāt potiſſimūq; ĩ ſicilia:q decumas frumēti ſoluebāt ex lege hieronica:q copia rei frumētariæ alebāt Romanam plebē.De his loqt̃.M.Tullius cū grauiter inſectat̃ Verrē:q aratores in ſicilia uexauerit ſpoliaueritq; hoīes honeſtiſſimos & locupletiſſimos nõ ſolū ſiculos:ſed ēt Ro.Ciues:lõga ē apđ eūdē de aratoribus his luculētaq; enarratio.De qbus & trāqllus in hoc loco ſentit:ubi & negociātiū noīe priuatim ſignificant̃ negociatores frumētarii:quos idē mar.Tul.ab eodē uerre uexatores refert ſcribēs de frumēto decumano & ēpto. *De aratoribus*

Nõ ſufficerēt:nõ tollerarēt impēſam:quā exigūt ludi apparatuſq; ludoꝝ. Vicatim:ꝑ uicos. Varietate ſpe.delectāt pp̄lm nõ tā aſſidua ſpectacula q̃ uaria:qm̄ uarietas reꝝ oīum dulciſſima ē ut inqt Ariſ. in.vii. ethi.& ut auctor eſt Quin.in.i.reficit aīos ac repat uarietas ipa:ſicut ĩ cibis:quoꝝ uarietate ſufficit̃ ſtomachus & pluribus minore faſtidio alit.Igit̃ auguſtus & aſſiduitate & uarietate ludoꝝ oblectabat hilarabatq; Romanū po.uoluptati ludicræ uehemēter.addictū.Liui.ludicꝝ copia & uarietate celebratū tradit lib. un̄ q̃dragēſimo. Pluribus ſcœ.ſcœnici ludi ſignificāt̃:q ꝑ plures ſcœnas exhibiti ſūt:ſcribit Vict.tria eſſe gn̄a ſcœnaꝝ:tragicū:comicū:ſatyricū:tragica ſcœna deformat̃:ſignis & regalibus rebus:comica edificioꝝ priuatoꝝ hēt ſpēm:ſatyrica ornat̃ arboribus & ſpelūcis & rebus agreſtibus. In ſeptis:ſepta loca erāt ĩ cāpo martio auctore Seruio incluſa tabulatis:in qbus ſtans po.ro.ſuffragia ferre cõſueuerat:ſcribit Pli.li.xvi. trabē relictā fuiſſe a marco agrippa ĩ porticibus ſeptoꝝ.De his martialis ĩ ſeptis mamura diu multūq; uagatus.auſonius in panegyrico.nõ paſſus ſepta:nõ cāpū:nõ ſuffragia:nõ pūcta:nõ ioculos:in notis ſeruii: nõ pauca leges.de ſeptis a nobis iā pridē:nõ incurioſe ꝑſcripta. Athletas:repete q̃ dicta ſūt in ſuꝑioribus de ſpectaculis Iulii Cæſaris.refert Liuius athletarū certamē primo Romanis ſpectaculo fuiſſe qn̄ a.m.Fuluio exhibitū fuit. Extructis ſedilibus:in quibus ſpectatores athleticorum certaminum conſiderent. *Tria gn̄a ſcœnarū* *Septa*

M.AN. Cõualuit:ĩ priſtinū rediit ſtatū ubi charitas illa annonæ remiſit.Pli.fames & ſitis italiæ.nam & hæc quoq; ab illo ĩter auguſti ĩfortunia reponūt̃. Frumētatões pub.cõſuetudinē frumēti publice diſtribuēdi. Per ambi.ambitioſa pricipū gratificatiõe. Vt nõ minorē aratoꝝ ac negociātiū:ut agros nõ pauciores colerēt foriſq; negociarent̃ q̃ populi exigeret magnitudo. Nõ ſuffi.ſumptui pares eſſent. Amphitheatro:ſtatilii tauri:poſſe & Cæſaris ĩtelligere ſi uera ſūt q̃ cornelius tradidit. In ſeptis:ĩ cāpo martio: & ſi legere ē apud quoſdā ſepta ſeorſum a cāpo. Sedibus:ut cõmodius athletarū certamina ſpectarentur.

in quo nūc Cæſarū nemus eſt. Quibus diebus cuſtodes in urbe diſpoſuit:ne raritate remanētiū graſſatoribus obnoxia eēt. In circo aurigas curſoreſq; & confectores feraꝝ:& nõnūq̃ ex nobiliſſima iuuētute ꝓduxit: ſed & troiæ ludum edidit frequentiſſime magnoꝝ minorūue pueroꝝ delectu: priſci decoriq; moris exiſtimās clare ſtirpis indolē ſic noteſcere. In hoc ludicro. C. Noniū aſprenatē lapſu debilitatū aureo torq; donauit:paſſuſq; ē ipm Aſprenatem poſteroſq; Torquati ferre cognomē. Mox finem fecit talia edēdi Aſinio Pollione oratore grauiter inuidioſeq; in curia q̃ſto Aſernini nepotis ſui caſum:q & ipſe crus effregerat. Ad ſcęnicas quoq; & gladiatorias opas & equitibus romanis aliqn̄ uſus eſt:ueꝝ prius q̃ ſenatuſcõſulto interdiceret̃:poſtea nihil ſane præterq̃ adoleſcentulum Lucium honeſte natum exhibuit tantum ut oſtenderet:quod erat bipedali minor libraꝝ ſeptēdecim ac uocis immenſæ. Quodā autē muneris

PHI. In urbe diſpoſuit:cāpus marcius erat ĩter urbē & tyberī: & cū in eo ludi athletaꝝ exhiberent̃ urbs pœnæ inanis relinquebat̃:de cāpo martio hæc Li.ager tarqnioꝝ q ĩter urbē ac tyberim fuit cõſecratus marti:martius deĩde cāpus fuit. Obnoxia: ſubiecta. Graſſatoribus: latronibus ſubſeſſoribus.antiqtus q ad conuiuia ſe applicabat is graſſator uocabat̃. Cõfectores feraꝝ:cõficere ĩterdū necare ſignificat & frāgere:ĩde cõfectores feraꝝ dicti:q aduerſus feras cõgrediunt̃ eaſq; trucidāt. Virg. nūc uulnus acerbū cõficit.a Lucilio dicti cõfectores cardinū ꝓ fractoꝛs. Pueroꝝ delectu:idē fecit Iuli. Cæ.q Troiæ ludum celebrari uoluit per maiores minoreſq; pueros. *Graſſator* *Cõfectores*

Indolem: indoles ꝓprie ſpecimē ē futuræ uirtutis: q̃ ĩ pueris peculiariter colucet:apđ ualeriū caput ē de indole:ubi pueroꝝ exēpla tātūmõ referūt̃: filius indole prohq̃ta iuuenis. Quintilianus.indoles læta melior generoſiq; conatus.interdum accipit̃ ꝓ ipſa uirtute. *Indoles* Ludi

Torquat i duplares

cro ſpectaculo Troiæ. Virg. præmia ludicra appellauit uilia & digna ludo ut interp̃taẽ Seruiũs. Torqua‑
ti ferre cognomẽ:ſicuti Tytus Mãlius a torque quẽ detraxit gallo ipſe poſteriq̃ eius torquati ſũt cogno‑
minati. Ita Auguſtus pmiſit noniũ aſpernatẽ & eius poſteros torq̃tos cognominari. Sene. in libris cõtrouer‑
ſiarũ meminit aſpernatis declamatoris: eiuſq̃ declamatiões interſerit: torque aũt nõ ſolũ ad ornatũ pecto‑
ris & collo utebanẽ: ſed ẽt bracchioꝝ: & talis dicebaẽ torq̃s bracchialis militibus ob uirtutis p̃miũ dabaẽ
torq̃s aureus. dicebanturq̃ torq̃ti ſimplares uel duplares ab annonis: q̃s mõ ſimplas mõ duplas cõſequebã‑
tur. Eſernini nepotis ſui: Seneca lib. iiii. declamationũ de eſernino Marcello Pollionis nepote hæc refert.
Marcellus Eſerninus pollionis nepos q̃uis puer iã tantæ indolis erat: ut pollio ad illũ ptinere ſucceſſionẽ
eloquẽtiæ ſuæ crederet. cũ filiũ aſiniũ gallũ relinq̃ret oratorẽ. Idẽ in libris cõtrouerſiaꝝ eiuſdẽ meminit i‑
ter declamatores & ex declamatiõibus ipſius inſerit ſnĩas. de eodẽ loq̃tur Cor. Taci. ſic ſcribẽs: facile aſiniũ
& meſſalã inter Anto. & Auguſtũ belloꝝ p̃miis refertos aut ditiũ familiaꝝ hæredes aſerninos & arunci‑
os magnũ aĩum induiſſe. Caſum: lapſum. Ad ſcenicas opas: ſcribit Augu. in. ii. de ci. dei. ſcenicos actores
& artes ludicras in magno fuiſſe honore apud græcos: cũ apud Romanos pbroſæ hẽrẽẽ oẽs opæ ſcenicæ
& id genus hoĩum tribu amoueri ac cẽſoria nota notari uoluerint. p̃terea apud iuriſcõſultos li. iii. digeſto.

Scenici ignominioſi

ſcriptũ legimus: eos q in ſcenã ob p̃miũ p dierint & oẽs q opas ſuas locauerint arti ludicræ famoſos eẽ. atta‑
men Auguſtus eq̃tes Ro. opas & ſcenicas & gladiatorias exercere uoluit: q̃uis id foret ignominioſum. In‑
terdicereẽ: tũc plane ceſſauit exhibere eq̃tes ro. ad opas ſcenicas: cum pp ſenatuſcõſultũ foret id iterdictũ
uetitũq̃. Bipedali minor: cuius ſtatura duos pedes nõ implebat. M. Anto. triũuir ſiſyphũ pomilonem ha‑
buiſſe ferẽ intra bipedalẽ ſtaturam ingenio tñ uiuacẽ: fuit & ſub diuo Auguſto alter minimis homũculus
binũ pedũ & palmi altitudinẽ non excedens conopas noĩe in delitiis Iuliæ neptis eius marinũ quoq̃ ma‑
ximũ & mar. Tulliũ eq̃tes Ro. binũ cubitoꝝ fuiſſe auctor eſt Varro: quos plinius uidiſſe ſe refert in locu‑
lis aſſeruatos. Libraꝝ. xvi. hoc erat põdus illius corpuſculi. Vocis ĩmẽſæ: poterat huic merito accom‑

Magna uox unde

modari illud aſpertano de luſcinia dictũ: uox eſt & p̃terea nihil: magnitudo uocis ut inq̃t galenus ĩ micro‑
techni: fit pp amplitudinem fiſtulæ ſpiritalis: quã medici cannam Pulmonis uocant. Muneris: ſpectaculi
gladiatorii: nam munera ludos gladiatorios ſignificare ſupius ſatis docuimus.

M. AN. Cæſarẽ nemus: qđ fuit ĩ pte martii cãpi Strabo de mauſoleo Auguſti a tergo ait lucus eſt mira
cõtinẽs ambulachra. Graſſatoribus: latronibus. Claræ ſtirpis: nobiliũ pueroꝝ. In hoc ludicro: Troia
de quo luſu abũde in cæſare. Aſpernatẽ: hircius ſiue oppius in cõmẽtariis quũ equites inq̃t ex italia cum
aſpnate ad Cæſarẽ ueniſſent. Lapſu: graui caſu. Debilitatus: & ad aĩum referri põt & ad corpus. Torq̃‑
ti ferre cognomẽ: uetuſtũ tñ inter ro. nõ recẽs ut alio ẽ loco demõſtratũ. Oui. in faſtis Liui. & Gel. id teſtãẽ
Inuidioſe: tã grauiter ut ex ea re Auguſto inuidia fieret. Aſinio pollione: de eo Fabius pluribus locis &
uer. in Buc. Pollio & ipſe facit noua carmina. Crus effregerãt: ſic elegãter a maioribus uſurpatũ: potius q̃
ſibi fregerat: ſi q̃dẽ fregi pedẽ dixerũt fregi brachiũ. Ex equitibus ex honeſto ordine ad gladiaturã & hi‑
ſtrionicã admiſit nõ ſine ro. noĩs ignominia. Interdicereẽ: quo minus ut antea admitterenẽ. Luciũ: q̃dã
Lyciũ habẽt: ſed non pcedit nam romanũ hũc intelligas oportet: quũ ſit ſenſus auguſtũ poſt decretũ illud
patrũ abſtinuiſſe a quoq̃ ro. ſanguinis in arenã pducẽdo aut in ſpectaculũ: p̃terq̃ adoleſcẽtulo uno q enor‑
mis fuit paruitatis. Oſtẽderet: in cõſpectũ daret. Bipedali: ſtatura. ſ. Libraꝝ ſeptẽdecim: ac p hoc por‑
tẽtoſæ paruitatis. Muneris: die gladiatorio ſpectaculo. Iuue. munera nunc edunt.

die parthoꝝ obſides tũc primũ miſſos p harenã mediam ad ſpectaculũ induxit: ſupq̃ ſe ſubſellio ſecũdo collocauit. Solebat ẽt citra ſpectaculorũ dies ſi quãdo q̃d inuſitatũ dignũq̃ cognitu aduectum eſſet: id extra ordinem quolibet loco publicare: ut rhinocerotem apud ſepta tygrim ĩ ſcœna: anguem quinquaginta cubitorum pro comitio. Accidit uotiuis circẽſibus ut correptus ualitudine lectica cubãs thẽſas

PHI. Parthorum obſides. fi‑
lii nepoteſq̃ phratis parthorum
regis obſides Auguſto dati fue‑

Harenarii

runt. Per arenam. ſ. ſpectaculi:
inde harenarii dicti gladiatores
qui in arena depugnãt. auctor ẽ
Iulius firmicus lib. viii. mathe‑
ſeos harenarios naſci eos: qui ca‑
niculam habuerint in horoſco‑
po. Iuuenalis municipalis hare‑
næ ppetui comites: Metaphori‑
cos forum harenam appellamus: q̃a illic ſic depugnant actores cãrum ut in harena gladiatores digladiabã‑

Forum harena cauſidicorum

tur. Seneca hoc ita habitum eſt ſcholam q̃ſi ludũ eſſe forũ harenã. hinc plinius harenam ſuam elegãter ap‑
pellat centumuiros: quoniam in iudicio centumuirali certabat frequẽter telis oratoriis. Secundo ſubſel‑

Subſelliũ

lio: ſubſellium dici Varro ait ſedile: quod non plane ſit ſella: ſicut ſubſipere: quod nõ plane ſapit. iſta enim
particula ſub ut aiunt grammatici ſignificat temperamentum: ſubſellium uero dixere in quo duo ſederẽt

Cis citra

Vls. ultra

Rhinoceros

Super ſe: tanq̃ ĩ honoratiore loco. Citra dies: heæ particulæ citra intra ultra ut inquit eleganter Gelli‑
us: ſunt quaſi conterminæ iunctis inter ſe finibus coherentes. & apud ueteres ſingularibus ſyllabis appella‑
bantur. in ciſ. ulſ. dicebaturque cis tyberim & uls tyberim. mox dici ceptum eſt citra tyberim & ultra
tyberim & intra cal. citra cal. quod eſt ante diem calendarum. Itidem citra dies ſpectaculorum ſignificat
ante dies dicatos ex more ſpectaculis: & quando non erat tempus ſpectaculorum edendorum. ſupra do‑

cuimus ẽt accipi ꝑ ſine:ut citra muſicem ſine muſica:citra faſtidiũ:& illud ſenecæ:ede citra cruditaté bibe citra ebrietaté. Rhinoceroté:rhinoceros aĩal eſt unicũ hñt in nare cornu.hic genitus ẽ hoſtis elephanto:cornu ad ſaxa limato ꝑparat ſe pugnæ in dimicatiõe aluũ maxime petit:quã ſit eẽ melioré : lõgitudo ei par crura multo breuiora ſũt:color buxeus.rhinocerota primũ ludis Põpei magni uiſum eſſe plinius ſoliusq; notificát.olim Romæ Philippus Imperator exhibuit ludis ſæcularibus inter cæteras feras unũ rhinocerotem:cũ milleſimũ annũ urbis Romæ celebraret:fallũt q exiſtimát monoceroté & rhinoceroté:eſſe eũdé docet aptiſſime Pli.in.yiii.qd diſtet alter ab altero. Apud ſepta.De ſeptis copioſe : iam dictum eſt.

Tygrim:idé Philippus auctore Iulio capitolino decé tygres Romæ exhibuit in ludis eſt auté tygris aĩal uelocitatis tremédæ & maximæ cognitæ dũ capit de tigride Pli.Solinus Albertus ma.& Ambroſi. lib.yi. examerí luculentiſſime ſcripſerũt tygrim medi appellát ſagittã.Vñ celeritate tygris fluuius nomé accepit. De hac tygri ab Auguſto publicata hæc Plinius in.yiii.Diuus Aug.y.Tuberone.y.Fabio cõſulibus.iiii.nonas Maii theatri Marcelli dedicatiõe tygrim primus oĩum oſtẽdit in cauea máſuefactã. Pro comitio:qd ſit comitium declarauimus in Iulio Cæſare:comitiũ fuiſſe tectũ quo tpe Hánibal uenit in Italiã memoriæ ꝓditũ eſt.hæc aũt pticula ꝓ mõ ante modo in ſignificat ſicuti ꝓ roſtris pro muris:de cuius pticulæ uarietate luculẽtũ caput eſt apud Gelliũ lib.x.noctium atticarũ:& nobis ante dictũ eſt:miror trãqllũ omiſiſſe q̃drıngẽtas uiginti pantheras Romæ ab eodé fuiſſe monſtratas. Votiuis:quos uouerat Auguſtus Cice.in ſecũda uerrinarũ ludos uotiuos appellat:quos ut inqt Aſonius põpeius uouerat:ſi ſertoriũ ſupaſſe.Liui.in xxxiiii.uer ſacrum ludiq; uotiui:quos uouerat Seruius Sulpitius Galba conſul facti. Thenſas: ſacra uehicula quæ in circenſi pompa deferebantur.de thenſis ſuperius copioſe ſcripſimus. Anguem.l.cubitorum: magaſthenes ſcribit in india ſerpentes in tantam magnitudinem adoleſcere : ut ſolidos auriant tauros ceruoſq;.Angués auctore Plinio uenati nõ ſunt niſi ꝑ menſem luna inſtigati.Ineſſe anguibus remedia multa creduntᷣ:& iõ eſculapio dicanᷣ.cubitũ uero conſtare ex ſex palmis digitiſq;.xxiiii. teſtis eſt Victruuius in iii.ſexquipes hoc eſt pes unus cum dimidio facit cubitũ.pes eſt ſexta ps altitudinis ĩ corpore nr̃o:cubitus quarta.eſt præterea cubitus regius:q maior eſt cõi cubito tribus digitis ſicuti refert Herodotus in.i.eſt: & cubitus geometricus:q tm̃ ualet quantum ſex noſtra cubita:ut origenes Auguſtinuſq; ꝓdiderũt. Lectica cubans:Iacens alias egrotans:oratius tranſtyberim longe cubat is ꝓpe Cæſaris hortos:hinc iocus ille plautinus in caſina eſt ei qdam Seruus q in morbo cubat:immo hercle uero in lecto ne qd mentiar.

Tygris
Pro
Votiui ludi
magnitudo cubiti pes
Cubitus geometricus
Cubare

M.AN. Per arená:imã theatri pté ut magis cõſpicui eẽnt. Subſellio ſecũdo:ſecũdo ab eo: uñ ipſe ſpectabat aut quod magis placet ſecũdo:qa primus ſenatorio ordini uacaret. Citra ſpectaculorũ dies: legitimo ſpectaculoꝝ tpe non expectato. Rhinoceros:Pompeii ut plinius ſcribit munificẽtia primũ Romæ ẽ cõſpectus:eſt illi innare cornu:alter hic genitus hoſtis elepháto coloris buxei crura elephantinis breuiora par lõgitudo color buxeus. Apd̃ ſepta:ĩ cápo. Tygri ĩ ſcœna:hircani & ĩdi ferũt id aĩal de cuius uelocitate & tremenda ſæuitia idem auctor plura.Sed tũ maxime truculẽtum quũ catuli ei adimunᷣ.Iuue.tũc orba tygride peior papinius citius me tygris ab actis fœtibus orbatiq; uelint audire leões. Pro comitio : in comitio loco ĩter palatiũ & capitoliũ celebri:a coeũdo dicto qd̃ eo ut plutarcho placet ro.& ſabini ad ſanciendã inter ſe pacé coiuerint. Votiuis:quos ipſe:ut ſupra oſtẽdit:uouerat Ioui optimo ſi rei publicæ ſtatus poſt cladé ĩ germãia acceptã melior factus eẽt:nã circenſes & magni ludi iidé erant. Circẽſibus ludis nõ qa in circo tm̃ fierét dictis:nã Claudius in uaticano ſæpius circẽſes edidit:ſed ab eo ꝙ hinc enſibus diſpoſitis inde ripa fluminis abiecta uelut clauſo quodã ut Seruius ſcribit loco cõmitterenᷣ:q̃q̃ eodé auctoꝛ ab agitatoꝝ circũactu qdã dictos exiſtimarit. Thẽſã:uehiculũ in quo ſacra circẽſi põpa deferebanᷣ.

deduceret rurſus cõmiſſiõe ludorũ qbus theatrũ Marcelli dedicabat euenit:ut laxatis ſellę curulis cõpagibus caderet ſupinus. Nepotũ quoq; ſuoꝝ munere: quũ cõſternatũ ruinæ metu populũ.retinere & cõfirmare nullo modo poſſet trãſiit e loco ſuo:atq; ĩ ea pte cõſedit:quæ ſuſpecta maxime erat. Spectãdi ꝯfuſiſſimũ atq; ſolutiſſimũ moré correxit: ordinauitq; motꝰ iniuriã ſenatoris:quẽ pueteolis ꝑ celeberrimos ludos conſeſſu frequenti nemo receperat.

De ordine ſubſelliorum in ſpectaculis.

FActo igr̃ decreto patrũ:ut quotiés qd ſpectãdi uſq̃

PHI. Deduceret:comitareᷣ religiõis cã. Laxatis cõpagibus:cõmiſſuris reſolutis qbus ſella curulis erat cõpacta atq; cõnexa : q̃ geſtabaᷣ auguſtus. Munere:ſpectaculo. Cõſternatũ: pauefactũ ꝑturbatũ. Suſpecta maxia eẽt: q̃ ruinã ĩprimis minari uidebaᷣ ut prĩceps ĩ loco ſubiecto ruinæ cõſidés cohiberet tumultuãtes. Cõfuſiſſimũ:cũ ſine diſcrimine nobiles ignobileſq; cõmixti ſpectarét.olim Aphri.Sci.cũ in ꝑmiſcuo oés ſpectarét loca ſenatorũ ſecreuit ſepauitq; a locis plebeorũ.pp qd̃ facinus maximo odio plebeii Scipioné ĩſectati ſũt.auctor ĩ Liuius ad qngẽteſimũ octauũ annũ ab origine urbis in ꝑmiſcuũ ſpectatũ eẽ:in ludis quos Atilius Serranus & Scribõius libro ediles fecerũt:ſenatus primũ a populo ſecretus ſpectauit.tũc ſermões indignãtiũ exorti ſunt:qd repente factum cur immiſceri ſibi in cauea patres plebem nolintᷣ cur duces pauperé cõſeſſorem faſtidiret.Aphricanũ:q; auctor eius

Secreta in ſpectaculis loca

rei fuiſſet penituiſſe ferũt tanq̃ oĩa diſcrimina talia qbus ordines diſcernent̃:& cõcordiã minuãt & libertatem. Puteolis:puteoli olim colonia dicearchia:dicti a iuſticia:ꝑpterea qđ ea ciuitas quondam iuſtiſſime regebat̃:græci δικην iuſticiã uocãt:& αρχην prĩcipatũ. puteolos uero dictos putant ab aquæ calidæ putore:qdã a multitudine puteoꝝ.ſuper quo .M.Var.ſic ſcribit in primo latinæ linguæ.A puteis oppidũ puteoli.ꝙ ſint circa eũ locũ aquæ frigidæ & calidæ multæ : niſi a putore potius:ꝙ putidus ſit locus odoribus ſæpe ex ſulphure & alumine:puticuli aũt ſepulchra ſũt uetuſtiſſimi generis dicti a puteis:ꝙ ibi in puteis obruebant̃ cadauera:uel ab eo ꝙ in his corpa puteſcerẽt.Romæ ultra exquilias fuit locus publicus dictus puticuli qm̃ illic erat cõe ſepulchrũ miſeræ plebi:ut oſtẽdit Horatius in ſermonibus. Nemo receperat:olim idẽ euenerat ſeni athenieñſi:qui in panatheneis ſpectaculis a nullo ſeſſũ recipiebat̃:tandẽ a lacedæmoniis:qui ſeniores imprimis uenerabant̃ receptus eſt cũ maximo plauſu populari.tunc quẽdam laconã dixiſſe ferũt:ꝑ deos athenieñſes ſciũt:q̃ honeſta ſũt:nõ aũt faciũt ſimiliter in olympiis ludis qdã olim ſenex ubi ſederet nõ habebat:ad multos uero ꝓfectus cõſeſſorẽ explodebat̃ ab oĩbus.tandẽ cũ ad lacedæmonios ueniſſet pueri oẽs laconici aſſurrexere uiriq̧ cõpluſculi loco ceſſerũt ſeni:q cæteris græcis id facinus plauſu & admiratiõe efferẽtibus:mouẽs caput & barbã lachrymabũdus inqt heu me miſerũ: ut græci oẽs nouerũt:quæ honeſta ſunt:ſed his ſoli utunt̃ lacedæmonii.Quoniã incidit mẽtio panatheorũ obiter annotãdũ uidet̃:cur ab Iſocrate dicat Cicero cõſcriptũ eſſe librũ cui Titulus eſſet Panathenaicus: panathenea ſunt ludi gynnici in honorẽ mineruæ athenis celebrati primus Theſeus auctore Plutarcho inſtituit panathenea qđ eſt mineruæ feſtũ cõĩſq̧ celebritas unde & nomen.Nã græci αθηνᾶν.uocãt:quã nr̃i mineruã nũcupauerũt.De hac feſtiuitate ſic ait.Euſebius chronographus Agon gynnicus:quẽ panatheon uocãt athenis actus.ſcribit thucydides in ſexto hipparchum fuiſſe occiſum ab harmedio & ariſtogitone tyrãnicidis.Dũ põpa magnorũ panatheneorũ ordinat̃ ab hippia.panatheneoꝝ mentio fit a platone in permenide:ab Ariſtophane in nepheles ab aliiſq̧ luculentis ſcriptoribus:igit̃ iſocrates ex cuius ſcola tanq̃ ex equo troiano innumeri principes ꝓdierunt.librum condidit in quo explicabant̃ panathenea feſtiuitateſq̧ atheníenſium : unde inſcriptio panathenaici eſt.præterea panathenaicon unguenti genus peculiare athenienſium:quod ut inqt Plinius in.xiii.athenæ ꝑſeueranter obnuere.

Elegans exemplum

Panathenea quæ

panathenaicõ unguẽtũ

M.AN. Deduceret:religioſe ſequeret̃. Curulis ſella:ro.magr̃atuũ inſigne:ab eo ut qdã tradũt:ꝙ curru locata ueheret̃:Plu.a pedũ curuatiõe dictã exiſtimauit. Nepotũ:Caii & Lucii. Ruinæ:quã theatrum minabat̃. Cõfirmare:a metu & conſternatiõe reuocare. Ea pte:theatri. Confuſiſſimũ: ordinibus ſexu & ætate in diſcretis. Puteolis:Dicharchea olim puteoli dicti.plinius ẽ auctor: Papinius celſã dicharchei ſpeculatrix uilla ꝓfundi:puteoli inde dicti a puteorũ frequẽtia:uel a putore ut Varro & Strabo ſcribũt:littorale id cãpaniæ oppidũ. Celeberrimos:frequẽtiſſimo hoĩum cõuectu æditos. Nemo receperat:cõſeſſum receperat quo noĩe athenieñſes a lacedæmonum legatis increpiti dicũtur:q quũ quẽdã grandem natu uirum a nullo in publico ſpectaculo admiſſum ad ſe recepiſſẽt.eſſetq̧ ob id illis ex tota cauea applauſum uos eoꝝ unus inquit athenienſes:quid ſit recte facere didiciſtis:ſed præſtare minime.

publicæ ederet̃:primus ſubſelliorum ordo uacaret ſenatoribus.Romæ legatos liberaꝝ ſociarũq̧ gentiũ uetuit in orcheſtra cõſidere:cũ quoſdam ẽt libertini generis mitti depꝛehendiſſet:militem ſecreuit a populo.Maritis e plæbe proprios ordines aſſignauit:prætextatis cuneum ſuum:& primum pedagogis.Sanxitq̧ ne quis pullatorũ media cauea ſederet:fœminis ne gladiatores quidem:quos ꝓmiſcue ſpectari ſolemne olim erat niſi ex ſuperiore loco ſpectare conceſſit.Solis uirginibus ueſtalibus locum in theatro ſepara

PHI. Subſelliorum ordo : dictũ ẽ ſupra ſubſellia eẽ ſedilia iudicialia minorũq̧ magr̃atuũ. hic uero ordo ſubſellioꝝ accipit̃ ꝓ cuneo theatrali hoc ẽ ordĩe:quo in ſpectaculis ſpectatores ludos ſpectare conſueuerũt.exiſtimat. M. Varro ſubſelliũ dici: qđ non plane erat ſella ſicut ſubſider̃ qđ nõ plane ſapit.hæc.n.pticula ſub ut grãmatici tradũt ſignificat tẽperamẽtũ. In orcheſtra: quo in loco ſenatoꝝ ſunt ſedibus loca deſignata. Quoſdam : legatos.

Sub

Militẽ milites:ſingularis numerus ꝓ pluratiuo:q̃ locutio frequẽs ẽ apud poetas & hiſtoricos. Secreuit: ſeparauit uoluit.n.ut in ſpectaculis milites ſederẽt ſeparati a popularibus. Maritis e plebe:refert Gellius in.ii.noctiũ atticarũ ante latos eẽ qbuſdã in rebus eos:q uxores qq̧ liberos haberẽt ſenioribus neq̧ liberos:neq̧ uxores habẽtibus.capite.vii.legis iuliæ cõtinebat̃ ut priori ex cõſulibus faſces ſumẽd i ptãs fieret q maritus:aut q in numero eſſent maritorum. Prætextatis: pueris ingenuis:qbus ex inſtituto uetuſto ut toga prætexta uterentur indultum fuit:ſuper qua re ſuperius ſatis ac ſup. Cuneũ:cunei ſunt ordines graduum theatralium:in quibus ſedent ſpectatores : quorum meminit Victruuius in.v. de architectura his uerbis : cunei ſpectaculorum in theatro ita diuidantur ut anguli trigonorum qui currunt circa curuaturam circinationis dirigant aſcenſus:ſcalaſq̧ inter cuneos ad primam præcinctionem .Inde theatrum eleganti epitheto cuneatum dicitur a uirgilio : illo uerſu cuneati hinc læta theatri ſeditio . De cuneis theatralibus loquitur Martialis:æra ſed a cuneis ulteriora petis:& Iuuenalis:cuneis an habent ſpectacula toti

Cuneus qd

quod ſecurus ames:in alio ſignificatu cuneus eſt ordo militaris:de quo Virgilius:diſiecti cunei deſolatiq; manipli.cunei formam ita ſcribit Vegetius lib.iii.rei militaris.cuneus dicitur multitudo militũ:quæ primo anguſtior deinde latior procedit & aduerſarioꝝ ordines ꝓrũpit:milites caput porcinum nominant. Vegetio aſtipulatᷓ Amianus ſic ſcribẽs lib.xvii.deſinente in anguſtum fronte quẽ habitũ caput porci ſimplicitas militaris appellat tranſlatum.eſt aũt id uocabulũ ab ea re:cuius imaginem repræſentat: ut docet Gellius in.ix.eſt enim cuneus inſtr̃m qđ ſcindendis lignis eſt peculiariter accommodatũ: de quo ait poeta. cuneis ſcindebant ſciſile lignum a cuneo fit uerbum: cuneatur: quo utitur Plinius cum ait in tertio: ꝙ hiſpanea cuneatur anguſtiis:inde aduerbium quoq; cuneatim deriuatᷓ.Amianus: imperator cuneatim ſtipatus:a Liuio elegãter forma ſcuti cuneatior appellatᷓ.cuius ſummũ latius:immũ ſtrictius erat.ꝑ trãſlationem uenuſtæ dictũ eſt a Cypriano.ſtipatus clientum cuneis:& Apuleio nõ inſcite excuneati dicti:qbus ſedendi locus non fuit in cuneis confertis:a plinio conchæ diſcuneatæ noiantᷓ quaſi immiſſo cuneo aper te ac patẽtes: ſicut ligna diducta ſũt & hiantia adactis cuneis. Pedagogis:ſcribit iuriſconſultus pedagogos noie comitũ cõtineri:& auctor eſt donatus:quẽ latini magiſtrũ hũc græci pedagogũ appellãt. Pullatoꝝ:eoꝝ qui eſſent atrati:ita.n.appellantᷓ:qui pullas ueſtes hoc eſt nigras induũt.ſpectaculis aũt albati intereſſe ſolebãt:inde iocus ille eſt epigrãmmatici poetæ.albis ſpectat Hora.lacernis.quidam codices habẽt bullatorũ:& tũc ad pueros ingenuos q bulla aurea utebantᷓ erit referẽdũ. Cauea:cauea theatralis ẽ conſeſſus ubi populus ſpectat.plautus in amphi.ut conqſitores ſinguli in ſubſellia erant ꝑ totã caueã ſpectatoribus.Cyprianus in epiſtola ad donatum.ſpectabant inqt filios ſuos parentes frater in cauea & ſoror p̃ſto eſt.maro in octauo conſeſſũ caueæ magnis circenſibus actis. Promiſcue:in differẽter nullo diſcrimine.

Caput porci · *Excuneati* · *Pedagogus* · *Albati in ſpectaculis* · *Cauea*

Niſi a ſupiori loco:cã honeſtatis nouit Auguſtus ut fœminæ gladiatoria certamine ſpectare poſſent:niſi ex loco ſupiore:q remotior erat ab arena:in q̃ gladiatores digladiabantᷓ:ſcire aũt de bes ꝙ munera gladiatoria in foro dabantᷓ in italia ſicuti docet uictruuius lib.v.de architectura.

M.AN. Vacaret:a nullo occupatus pateret. In orcheſtra:orcheſtra ut uictruuius ait.loca erãt ſenatorum deſignata.Feſtus locũ in ſcœna eſſe tradidit:ſed locus erat eminẽtior:& ad ſpectãdũ cõſtructus. Libertini generis:ad ingenuæ fortunæ dñiam. Secreuit:diuiſit. Maritis:e plæbe plæbeis uxorẽ habẽtibus nã equitibus & patribus ſua utriuſq; diſcreta erãt loca. Prætextatis:pueris p̃textam adhuc habẽtibus: p̃texta qa purpura p̃texeretᷓ dicta:olim regũ ſummorũq; magr̃atuũ inſigne:mox & pueris cõceſſum Tarquinius priſcus filiũ qa Sabino bello ſtrenue in hoſtem pugnaſſet:p̃texta & bulla inſigniuit:Macrobius: Dionyſius:& pli.ſunt auctores. Cuneũ:ſũt qceneum ꝑ multitudine accipiãt:q̃ nullo ordine ſpectaret. Victruuius uero locum eſſe demõſtrat:cũ nõ minus ſemipede dicat extare oportere. Verg.Hũc plauſum hi autẽ ꝑ cuneos.Iuue.Cuneis an hẽnt ſpectacula totis:qđ ſecurus ames: Pedagogis:pueroꝝ magiſtris:ſiue cuſtodibus ἀπὸ τοῦ ἄγειν καὶ παιδὸς .i.a puero ducendo. Ne quis pullatoꝝ:quia in togis: quæ plurimũ erãt albæ ſpectare moris fuit:ut ſupra oſtendimus. Cauea:populi cõſeſſu: ut Seruio placet ſiue locus uñ populus ſpectat.uerg.Raptas ſine more ſabinas:cõſeſſu cauæ.pli.de ſcauri theatro cauea ipſa cœpit hoium octoginta milia:Caſſiodorus:cauea illa ſaxis pendentibus abſidatis ita iũcturis. Promiſcue:a maris & fœminis ꝑmiſcuæ ſedentibus. Ex ſupiore loco:ex remotiſſima theatri pte:maximeq; ab arena remota. Solis:fœminaꝝ. Virginibus uectigalibus:q̃ ſex erãt nũero de eaꝝ captura & miniſterio.Gel.abũde multa.

tim:& cõtra prætoris tribunal dedit. Athletarum uero ſpectaculo muliebrem ſexum omnem adeo ſummouit: ut põtificalibus ludis pugillum par poſtulatum diſtulerit in ſequẽtis diei matutinum tempus:edixeritq; mulieres ãte horam quintam uenire in theatrum non placere.

De locis unde ipſe ſpectacula cernebat & tpe.

Ipſe circẽſes ex amicoꝝ fere:libertoꝝq; cœnaculis

PHI. Contra p̃toris:ex oppoſito & e regiõe p̃toris: q p̃eſt ludis. Athletarum:ſpectaculũ de athletis ſatis multa ſupius explicata ſunt. Auguſtus iõ noluit fœminas intereſſe ſpectaculo athletarũ.qm̃ nudi exercent corpora p̃mi lacedæmonii auctore thucydide corpa certatim nudauerũt ꝑ palam ſe exeũtes oleoq; unxerũt.cũ olim ĩ olympiaco certamine athletæ ſubligacula circũ uerenda habentes depugnarent refert Aug.in.xiiii.iuuenes qui nudi exercebantᷓ in cãpo pudẽda operire ſolitos eẽ:uñ q ita ſuccincti ſũt cãpeſtratos uulgus appellat. Dionyſius in vii.tradit athletas uelari ſolitos circa pudibũda:cũ cætera nudarent:q̃ cõſuetudo Ro.diu ſeruata eſt:cum apud græcos eſſet diſſoluta qppe apud illos nudari tota corpa cœperũt:nuduſq; in olympiis cucurrit acãthus lacedæmonii.athletaꝝ exercitatores & paleſtricis ſemper obſequiis deputati naſcentᷓ habentes horoſcopũ in.xviii.parte geminorũ ut tradit iulius firmicus.viii.matheſeos.galenus interpres hyppocratis doctiſſimus ait athletas:quoꝝ uita & ars ſagina eſt:nec poſſe diu uiuere nec ſanos eſſe: animaſq; eorũ nimio ſanguine & adipibus quaſi luto inuolutas nihil tenue nihil celeſtẽ meditari:ſed ſolam uentris ingluuiem cogitare.Idem memorat Hieronymus in li.contra iouinianũ:& in decretis canonicis diſtin.ultima de cõſecratione repetitũ eſt.athletæ antiquitus ſicis ſiccis paſcebantᷓ:propterea ꝙ corpus & uires adiuuant. pythagoras exercitator primum ad carnes eos trãſtulit:ut auctor eſt plinius in.xxiii.qui in.xi.athletas cibos

Cãpeſtri

Cibus Athletarũ | pugilles | pyctes | Macherarii | pyctale certamen | Laniſta auiũ

ambulatiõe potius debere pficere:q̃ ſomno concoquere. Panis athletarũ ut inqt Galenus non debet eẽ nimis coactus. ſcribit Cor.cel.in.i.athleticos cibos nobis eẽ ſupuacuos. Põtificalibus ludis: quos ipſe pontifex ꝑ pontificatu ſuſcepto exhibuit. Pugillũ:par pugilles certatores ſũt a pugnádo dicti ut ait Var.quorum certamen pugillatus appellat. Oui.pollucem pugilles caſtora placet eques.inde aduerbiũ eſt publice ſicut ab athela athletice:quod ſignificat firmiter & ualẽter. Plau.in epidico:qd herilis noſter filius ualet pugillice atq; athletice græci πυρτασ uocát pugilles.q̃ dictione & nři utunt. Lampridius in heliogabalo gladiatores ante cõuiuiũ pugnantes ſibi & pictas frequẽter exhibuit. Iulius firmicus in.yiii. matheſeos ait lepus in geminorũ pte.yii.orit hoc ſydere nati leuitate corporis aues ſuperare uidebunt. hũc locũ ſi luna cum marte reſpexerit pictas macherarios faciet:ubi macherarios intelligi uult cum macheris hoc eſt gladiis depugnãtes.a picta.i.pugille pictale certamẽ dictũ. Seruius pyctale certamen appellat pugnã ceſtuum qua apud uirgiliũ dares & entellus inter ſe contẽdũt.hinc columella gallinaceũ in certaminibus gallorũ pugnacem elegãtiſſima trãſlatione pyctem uocat:cuius uerba ſubſcripſi ex li.ix.agricolatiõis. Nõ rixoſarũ auiũ laniſtæ :cuius plerũq; totũ patr.moniũ pignus aleæ uictor gallinaceus pyctes abſtulit:ubi metaphoricos quoq; atq; decenter laniſtam auiũ dixit eũ:qui educat & erudit præparatq; ferociſſimũ quẽq; alitũ pugnæ inſtar gladiatorũ pergami antiquitus quot annis edebatur ſpectaculũ gallorũ ceu gladiatorũ. Ante horam qntam:iõ Auguſtus ita ꝑ edictũ publicauit:ut prius ſpectaculũ pugillũ athletarũq; finiret:q̃ mulieres in theatrũ uenire poſſent.hora.n.y.diei multũ occupat exacto iã tpe matutino.& ita conſuluit muliebri pudori & poſtulato populi fecit ſatis.ex hoc intelligimus hoc ſpectaculũ fuiſſe matutinum:erant.n. quædam apud Roma.dicta matutina.q̃dam meridiana ſpectacula.hinc meridianæ feræ dicunt a martiale:quæ in matutino ſpectaculo exhibebant hinc meridiani gladiatores a Tertuliano :qui meridiano ludicro digladiant. Augu.in.yiii.cõfeſſionũ pomeridianũ ſpectaculũ appellat:quod poſt meridiem edebatur.

Cœnacula

Cœnaculis:ubi cœnabant.cœnaculum antiqui uocitabant:ſed poſtq̃ in ſupiori pte cœnitare cœperunt ſupioris domus uniuerſa cœnacula dicta ſunt:auctor Mar.Var.cui aſtipulat feſtus ſcribẽs cœnaculũ dici ad quæ ſcalis aſcẽdit:ea aũt cœnacula inquilinis locare ſolebant: hinc illud dictũ eſt.rarus uenit in cœnacula miles.quo uerſu ſignificat ſatyricus poeta ad inquilinos & pauperes:q in cœnaculis cõductis habitare cõſueuerũt rarẽter mitti a principibus iugulatores.apud iuriſcõſultos ſcriptũ ẽ de his q cœnaculariã exercent:ubi cœnaculariã exercere nihil aliud eſt:q̃ cœnacula locare inqlinis:& eã exercere negociationẽ titulo de his q deiecerũt:ſi qs cœnaculariã exercẽs modicũ ſibi hoſpitiũ retinuerit reſiduũ locauerit pluribus.

M.AN. Athletarũ ſpectaculo:quia nudi fere certabant:q̃q̃ campeſtria habentes ab eo ſexu ſpectari noluit. Pontificalibus:quos ꝑ pontificatu maximo poſt lepidi mortem recepto edidit. Pugillum.athletarum. Par:duo.n.in pugnam cõmitteban̄t:ſunt q pugilles ꝑ his ſolũ accipiãt q pugnis & ceſtu pugnabant: ut pollux:homerus: Κας ὸ ρᾶςιπ̄ πο ξάμον καὶ π̄υξ ἀγαθὸν π̄ολυδ̄ευκεα. Caſtorẽ equorũ domitorem & pollucem bonum pugnis. Poſtulatũ:par.ſ.gladiatorũ:ut in arenam introduceret. Diſtulerit: protraxerit. Edixerit:edicto denunciarit. Ante horam qntam: diei intellige:ne pugillũ ſpectaculo intereſſent.

Cœnaculis:eminentioribus ædium partibus.

ſpectabat:interdũ e puluinari. Et qdem cũ cõiuge: ac liberis ſedẽs ſpectaculo plurimas horas aliqñ totos dies aderat petita uenia cõmẽdatiſq;:q ſuam uicẽ p̄ſidendo fungerent: uerum quotiens adeſſet nihil præterea agebat : ſeu uitandi rumoris cauſa:quo patrem Cæſarem uulgo repræhenſum cõmemorabat: quod inter ſpectandum epiſtolis: libelliſq; legendis:ac reſcribendis uacaret:ſeu ſtudio ſpectãdi: ac uoluptate qua teneri ſe:neq; diſſimulauit unq̃:& ſæpe ĩgenue profeſſus eſt. Itaq; corolaria:& præmia:alienis quoq; muneribus:ac ludis & crebra & grandia de ſuo offerebat:nulliq; græco certamini interfuit:quo non pro merito quemq; certantium honorauerit. Spectauit autem ſtudioſiſſime pugilles:& maxime latinos non legitimos : atque ordinarios modo:quos etiam cõmittere cum grecis ſolebat:ſed &

Agõitheta

PHI. E puluinari: e loco religioſo. Nam puluinariã ut ſupra dictum eſt. ſunt lectuli qui ſterni in templis conſueuerunt :& abuſiue puluinaria pro templis ponimus:ut docet Seruius. Suam uicem fungerentur: ſenſus eſt nolebat Auguſtus : tanq̃ agonitheta hoc eſt p̄fectus præſeſque ludorum præſidere ſpectaculis:ſed ut perinde ac priuatus ſpectator ocioſe ſpectaret:uicem ſuam præſidendi mandabat aliis: eoſq; : q hoc loco fungerentur cõmendabat populo fungi uicem & officium ĩ accuſatiuo dicimus & id ſupra priſcorum auctoritatibus confirmatum. inter ſpectandũ epiſtolis uacaret.quotiẽs aliquare uehementer gaudemus ut inquit Ariſto.in.x.ethicorũ non fere aliud agemus.aut alia faciemus cũ leuiter delectamur:ueluti illi. qui in theatro comedũt tũc maxime hoc faciũt cũ iepti ſũt pugilles. Igit Cæſar dictator uulgo reprenſus fuerat qui interſpectandum uacaret hoc eſt operam daret epiſtolis tanq̃ popularibus ſpectaculis parum oblectaretur. Libellis:in quibus petitões ſupplicium continentur. Ingenue:ſimpliciter & aperte.plinius.eſt in-

genui pudoris fateri p quos pfeceris. Corolaria:corolarium ut auctor eſt.M.V.lib.i.de lingua la.ſignificat id qđ additum eſt præterq̃ quod debitū:tanq̃ auctarium quoddā.Ita.n.dicebāt antiqui.& dixit Plau. id qđ ſupra menſurā uel pōdus iuſtū adiiciebaẗ.uocabulum corolarii eſt a corolis:qđ eæ cum placuerant actores in ſcœna dari ſolitæ ſint unde & corolaria dicūtur ipſæ coronæ Pli.lib.xxi. ſic ſcribit Paulatim & romæ ſubrepſit appellatio corolis inter initia.propter gracilitatem noīatis mox & corolariis.poſtq̃ e lamina erea tenui inaurata aut in argentata dabanẗ.ſenſus eſt tranquilli Auguſtū ēt in alienis ſpectaculis dediſſe grandia & crebra corolaria ſcœnicis & hiſtrionibus.i.ea munera:quæ ultra legitima præmia illis dono dari ſolebāt:de quibus Ci.in frumētaria noli hos colligere:qui numulis corrogatis de nepotū bonis ac de ſcœnicorꝫ corolariis decumam emerūt.Idem de uno igitur erat aliquid reſecandum ut eſſet.unde Apronio ad illos fructus arationum hoc corolarium nummorꝫ adderet. hæc autem cum præcii haud magni forēt factum eſt:ut corolarium pro re leuiori & ut ita dicā ſupernumeraria accipiatur. Plinius in.ix.at illa corolarium id eſſe.Apuleius ſymbolicos corolarium locauit poſticum concubitum cum ait mihi iam fatigato de ppria liberalitate photis puerile obtulit corolariū. Muneribus:ſpectaculis gladiatoriis. Græco certamini:græca certamina celebratiſſima hæc fuerunt olympia phthia iſthmia nemea in qbus græci magnos honores conſtituerunt uictoribus athletis auctor uictruuius in.ix. ſenſus eſt Auguſtū honoraſſe pro meritis etiam certantes athletas in certaminibus græcorꝫ:qđ autem Auguſtus non ſolum romæ: ſed etiam in græcia ludos ſpectauerit:hinc colligimus quod oēs pene prouincias ipſe perluſtrauit: in qua perluſtratione potuit ſicut flaminius.Ro.ſicut nero intereſſe certaminibus græcorum:nec mihi uř hoc referendum eſſe ad ludos qui Romæ fiebāt ritu moreq̧ græcanico autumant enim quidam certamen græcū dici a Sueto.id quod Romæ fiebat more græcorum:in quo corpora nudabant: cum paleſtræ uſus apud athenienſes primum repertus fuiſſe memoretur:& græca res ſit nihil uelare.ſuperior ſententia magis placet. Legitimos:pugilles legitimi & ordinarii intelligunẗ:hi quorum noīa in ordine & ut ita dicam ī albo pugillū perſcripta ſūt. Cōmittere.ad manus & dici ſolet certamenq̧ deducere:in hāc ſniam eſt illud epigrāmaticū: cū Iuuenale meo quæ me cōmittere tentas.& Lucanus ait exiguum dominos cōmiſit aſylum. in.lib.quoq̧.ii.machabeorum cōmittere pro cōfligere:atq̧ certare accipiẗ primo ſolis ortu utriq̧ commiſerunt.& poſt paulo. Rex cōmiſit cū iuda & ſuperatus eſt.

Corollariū
Auctariū
Græca certamina
Cōmittere

M.AN. Interdū e puluinari:ad quē locū ut Feſtus docet circenſibus ludis deferebanẗ ſacra. Coniuge:Liuia. Commendatis:ſtudio & fidei creditis. Corolaria:a corolis e lamina ærea inaurata:aut argentata:ut plinius ſcribit.Varro corollarium quod uocabulum fictum a corollis:q hæ cum placuerant actores in ſcœna dari ſolitæ:ſignificat itaq̧ corollarium quicquid additur præter illud quod eſt debitum: nā præter promiſſas in ludis coronas:quum auctores maximæ placuiſſent:aliæ quoq̧ his dari conſueuerunt Auguſtus in alienis ludis:& muneribus:& grandia:& crebra præter propoſita munera de ſuo ſæpe obtulit:quæ corolaria Tranquillus uocat.Plinius.Cleopatra id corolarium eſſe dixit:quaſi.d.ſupra cœnæ taxationem:quam ſe ſponſione iterpoſita ſumptuoſiſſimam.Antonio paraturā pmiſerat. Alienis muneribus: gladiatoriis ſpectaculis alieno nō ſuo noīe editis. Grādia corollaria ſiue munera. Offerebat:pponebat.

Græco certamini:gymnico:nudare.n.corpa in certaminibus græcorꝫ antiqſſimū eſt.q̃q̃ ſuccicti ob pudorē heroicis tpibus certarēt:ut homerus teſtaẗ īde totū corpus in ſtadio:ut Diony.ait Hacāthus lacedæmoniis primus nudauit.Thucydides quoq̧ de eiſdē Lacedæmoniis:ἐγυμνώθησαν τε πρῶτοι καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀπολυντες. Legitimos:arte & lege quadam certantes aut legitime inſtitutos. Ordinarios.ex præſcripto ordine admiſſos. Committere:conferre.

catervarios oppidanos inter anguſtias uicorꝫ pugnātes temeř:ac ſine arte. Vniuerſum deniq̧ genus opas aliquas publico ſpectaculo pbentium ēt cura ſua dignatus eſt. Athlætis & cōſeruauit priuilegia & āpliauit:gladiatores ſine miſſione edi phibuit.Coercionē in hiſtriōes magřatibus in oī tpe & longo lege uetere permiſſam ademit:præter q̃ ludos & ſcœnam:nec tñ eo minus aut xyſticorꝫ certatōes: aut gladiatorum pugnas ſeueriſſime ſemp exegit. Nam hiſtrionū licentiā adeo cōpeſcuit:ut Stephanionē togatarium: cū in puerilē habitū circūtōſam matronā miniſtraſſe comperat: p trina theatra uirgis cæſum relegauerit.Hilā pantomimū

PHI. Cateruarios:cateruatim conglobatos:nō ſeruato in cōflictu ordine formulaq̧ legitima.

Cateruarii

Sine arte:q̃ paleſtricus ille magiſter pugilē inſtruit.Nam ut inquit Quintilianus qui docendū pancraciaſtem ſuſceperit pugno ferire uel calce docebit oēſq̧ ictꝰ q ſūt eius certaminis demonſtrabit. Dignatus ē: dignum īdicauit cui curā impēderet & dignatiōe pſequutus ē apđ uirgiliū dignatus p digno hītus accipiẗ illo uerſu.coniugio Anchiſa ueneris:dignate ſuperbo. Conſeruauit priuilegia:athletas in ſacris græcorum certaminibus uictores maximis honoribus priſci decorauerunt de quibus latius dicetur in nerone. Sine miſſione:ſenſus eſt noluit Auguſtus ut gladiatores exhiberenẗ ad gladiaturam exercendam niſi uictoribus miſſio pro præmio propoſita foret:qua impetrata uirga do-

Miſſio

nabant quæ dicitur rudis:de hac miſſione gladiatoria ait.M.Nuper cũ myrino peteret miſſio læſo. Edi
exhiberi uerbum eſt accommodatum ſpectaculis.Iuuenalis:munera nũc edunt & ſupra dictum eſt edidit
Coercio ſpectacula uarii generis.Vnde editores dicti exhibitores ludorum. Coertionem in hiſtriones: magiſtatus
qui habebant ius coercendi hiſtriones:erant proprie prætores & ediles.Namq; ad hos duos magiſtatus in
primis pertinebat officium ludos faciendi quibus Auguſtus ademit eam:quam diu habuerát facultatem
coercendi hiſtriones.uoluit enim ut in ſolis ludis ſœnicis hiſtriones coercere poſſent.De cætero nullá ha
berent coertionem.iuriſconſulti.ff.de pœnis inter genera pœnaram enumerant corporis coertioné. Xy
Xyſtici ſticorum ſaltationes:xyſtici dicuntur Athletæ a xyſto porticu:in qua per hiberna tpa exercebant.in expli
catione xyſticorum non ero prolixior cum non pauca de xyſto & xyſticis perſcripſerim in lib.annotationum
ubi hic quoq; locus enarratur. Exegit:tãq̃ exactor ueluti debitum repetiit ut ad perfectum atq; præſcri
Togatarii ptum abſoluerent pugnas. Stephanionem togatarium:nomen eſt hiſtrionis qui togatarius ideo appella
tur:uel quia primus togatus ſaltauit fabulas ut indicat Plinius his uerbis minus miror ſtephanionem:qui
primus togatus ſaltare inſtituit utriſq; ſecularibus ludis ſaltaſſe :uel qa fabulas togatas actitabat. togatæ
Togatæ autem fabulæ dicuntur:ut ait Diomedes:quæ ſcriptæ ſunt ſecundum ritus & habitus togatorum.i.Roma
norum:ſicut græcas fabulas ab habitu æque paliatas nominari auctor eſt.M.V.togatis ſcribẽdis excelluit
Aphranius poeta togatarum meminit Horatius in arte poetica.uel qui prætextas uel qui docuere togatas
quarum ſcœnici actores uocari poſſunt togatarii. In puerilem habitum:olim ipſi crathea uxor mithrida
tis ſequuta eſt maritum fugientem tonſis in habitum uirilem capillis. Per trina theatra.Strabo lib.v.geo
gra.meminit trium theatrum ſimul & amphitheatri:quæ magnificentiſſima Romæ uiſebantur.Ouidius
quoq; ſic ait i.iii.de arte amandi in hanc ſententiam.Viſitæ cõſpicuis terna theatra locis Auguſtus uoluit
uirgis cœdi per trina theatra hiſtrionem ut uulgatior fieret eius infamia & inſignior contumella:propte
rea q matronam per contiliabula hiſtrionica circũduxerat perinde ac miniſtrum:cũ circũtõſis capillis puerum
repſentaret. Relegauerit:caliſtratus iuriſcõſultus ſic ait cæteræ pœnæ ad extimationé & ſi nõ ad capitis
piculũ ptinét ueluti relegatio ad tp̃s uel in perpetuũ uel in inſulá.titulus eſt de relegatis ubi ita ſcriptũ le
gimus.relegatorum duo gña ſunt:ſunt quidam q in inſulam relegant:& ſunt q ſimplr ut prouinciis eis inter
dicatur.Oui.relegati q̃ exulis nomé honeſtius & pœnam exiſtimat mitioré cum de ſe ait.Quippe relega
tus non exul dicor in illo. Hylam pantomimũ:hylas hiſtrio diſcipulus fuit piladis fauor populi inter pi
ladis & hylæ ſuffragia diuiſus erat.lege Macrobiũ in.ii.ſatur.pantomimos hiſtriões appellamus quaſi om
nium imitatores.olim bybaculus ſcriptor egregius ob eximiá imitationé pãtomimus uocabat.ſi uenus le
porem in horoſcopo reſpexerit faciet pantomimos & mimologus ut inqt maternus in.viii.

M.AN. Cateruarios:cateruatim:quod hodie quoq; i pleriſq; Italiæ locis ſeruat:inter ſe certantes. Te
mere:inconſulte:& magis ui q̃ arte. Cura ſua:ſua indulgẽtia. Sine miſſione:niſi conditione propoſita ut
ſi uictor extitiſſet:liber ſuiq; iuris eſſet:alioquin in theatrum produci uetuit. Coertionem:ut cum libuiſ
ſet ad exhibendam operam coercere poſſent. Xyſticorũ:haſtili certantium:erát.n.xyſtici athletæ haſtili
bus inter ſe errantes:ξυςόν.n.græci haſtá appellant:uel xyſtici ab eo quod olim athletæ hiberno tempo
re in porticu exercebantur:quam xyſton appellari Victruuius demonſtrat.Eſt & xyſtos locus arboribus
conſitus.Plinius ad Apollinarem: Xyſtus inqt occiſus in plurimas ſpecies:diſtinctaſq; buxo. Seueriſſime:
ſeueritate inexorabili:ſi quid quiſquam deliquiſſet. Exegit:pugnæ rationem penſitauit. Licentiam:licé
tioſam libidinem & petulantiam. Togatarum:togatarum fabularũ actorem:togatarum ſtatim in prin
cipio.Saty.Iuuena.meminit. Circũtonſam : capillis uirilem immodum tonſis. Matronam : fœminam
matrimonio locatam:quid matrona ſit:quid materfamilias alio eſt loco demonſtratum. Trina theatra
Pompeii credo marcelli:& Cor.Balbi.Strabo proximus huic alter adiacet campus: & innumerabiles cir
cum circa porticus horti nemoroſi theatra tria. Pantomimum: hiſtrionem a multiplici & uaria imita
tiõe dictum ἀπὸ τῶν πάντων καὶ μιμεῖσθαι.

quærente prætore in atrio domus ſuæ nemine excluſo fla
gellis uerberauit.Et piladem urbe atq; Italia ſummouerit:
quod ſpectatorem a quo exibilabatur demonſtraſſet digito
conſpicuumq; feciſſet.

De ordinatione Italiæ facta per eum.

AD hunc modũ urbe urbaniſq; rebus adminiſtratis
Italiam duo de.xxx.coloniarũ numero deductaſq;
refrequẽtauit operibuſq; ac uectigalibus publicis
plurifariam inſtruxit etiam iure ac dignatione urbi quodá
modo pro parte aliqua adæquauit:excogitato genere ſuf
fragiorũ:quæ de magiſtratibus urbicis decuriões colonici

PHI. Quærente prætore:licé
tiam hiſtrionis culpante & ita a
uerbo queror quærẽte deducto
interptabimur.q ſi a quæro pri
ma producta quærente deducit
ſignificabit prætorem quæſiuiſſe
hoc eſt quæſtioni exercendæ p
fuiſſe:prior ſententia magis pla
cet tãquam prætor q pẽſt ludis
exhibendis conqueſtus ſit de li
centia & petulantia hylæ hyſtrio
nis & ob id Auguſtus eũ uerbe
rauerit. In atrio:tanquam in p
patulo:erant enim atria ianuis p
Flagella xima. Flagellis:flagella a flagito

qđ p̄ſonare ſignificat dici donatus exiſtimat qm̄ ſine ſonitu crepituq; non ſūt μάστιξ græce dr̄: uñ διαμαστιγωσισ diſflagellatio noīat̄:qua pueri lacedæmonii in ara cedebant̄ tolleranter & citra laméta ſūt & flagella ſummitates arboꝝ:de q̄bus ait maro in georgi. Neue flagella ſumma pete. Piladem:hic eſt pilades p̄ceptor in hiſtrionica diſciplina ipſius hylæ ut iam dictū eſt:de quo ſic ſcribit Seneca li.iii.declamationum. Pilades in comedia:batilus in tragœdia excelluerunt. Idē in ultimo quæſtionū. At quanta cū laborat̄ ne pantomimi nomē intercidat:ſtat p ſucceſſores Piladis & bathyli domus. haꝝ artiū multi diſcipuli:& multi doctores. Exſibilabat̄:boni actores fabulaꝝ plauſu excipiunt̄:mali uero exhibilant̄:hoc eſt ſibillis exagitant̄. Ci. in parado. hiſtrio ſi paulo ſe mouit extra numerum aut ſi uerſus p̄nunciatus eſt ſyllaba una breuior aut lōgior exibilat̄ explodit̄. priſci ſifilatores dixere ſibilatores & ſifilare: quod nos dicimus ſibilare:& eſt contumelioſa ſignificatio:ſi q̄s explodit̄ a ſifilatoribus:pilades ſifilatorē digito q dr̄ index indicauerat:cum nō liceret demōſtrare denotareq; ſifilatores:uñ ab Auguſto eiectus eſt ex Italia. Duo de triginta:uiginti & octo:uetus.n.dicendi cōſuetudo hæc eſt ut duo de uiginti:duo de triginta dicant̄: tāq̄ duo deſint uigintī:itidem duo deſint triginta:& hanc loquēdi cōſuetudinem uident̄ latini traxiſſe a græcis q ſic enūciant δυοεξεικοσι. Frequētauit:frequētiorē cultiorem ue fecit & numero coloniaꝝ celebriorē. Vrbi adequauit.i.eas.xxviii.colonias pœne pares fecit urbi romæ attributo iure ſuffragiorum & aucta dignatōe. Vrbicis:romāis. Decuriōes colonici. Decurio p̄fectus eſt turmæ eq̄ſtris.a priſcis dictus decurionus:q græce dr̄ decadarchus. Decuriones dicunt̄ in municipiis coloniiſq; q romæ ſenatores Titulus eſt apud iuriſcōſultos de decuriōibus:ubi ſcriptū eſt minores uigintiq̄nq; annis eligi niſi ex cā nō poſſe:contra maiores annis.lv.ad decurionatus honorem inuiti uocari cōſtitutionibus p̄hibent̄ ſcribit Pomponius iuriſconſultus.ff.de uerboꝝ ſignificatiōe. Decuriones dictos ex eo qđ in initio cū coloniæ deducerent̄ decima ps eorum q deducerent̄ cōſilii publici gr̄a cōſcribi ſolita ſit. Cice. in orationibus idētidē citat decreta decurionū. Senſus eſt Auguſtū cū uellet ſuas colonias dignitate cōdecorare cōmētum eē:ut decuriones in coloniis ſuffragiū ferrēt de maḡratibus q romæ creabant̄:q̄ ad t̄ps dieꝝ comicialiū romā mitterēt:obſignata:hoc eſt ſigillis appoſitis clauſa. Nō omittēdū hoc loco uī:ꝙ ciuitas Romana dabat̄ q̄buſdam ciuitatibus ſine latiōe ſuffragii:q̄buſdā cū latiōe:q̄ rex erat honoratior hoc ex liuiana lectione facile eſt intelligere. ait.n. Liui. acertanis Romanam ciuitatem ſine ſuffragio datam. Idem alibi formianis fundaniſq; & arpinatibus conceſſum ſcribit uti illis ſuffragii latio eēt. cum antea ſine ſuffragio ciuitatem habuiſſent:& talibus quibus conceſſa erat latio ſuffragii:aſſignabant̄ tribus Romanæ:in quibus ferrent. uñ arpinates ferebant in cornelia tribu. fundani in emylia.

Sifilatores

Duodeuiginti

Decurio decadarchus

Ci. dabat̄ cū latiōe ſuffragii

M.AN. Quærēte:q̄ōnē exercēte. Piladē:& ip̄m pātomimū q cū alii antea canerēt atq; ſaltarēt primus Rōæ ſibi choꝝ & fiſtulā p̄ciuere inſtituit. Euſebius eſt auctor. Mōſtraſſet digito:p̄ter hiſtrionicam legē digito cōſpicuū feciſſet. Duo de.xxx. ut optimi nauiū gubernatores:q nō ſolū ea p̄te q̄ ſedent utilia p̄curāt:ſed cōſilio & tēpeſtiua p̄uidētia q̄cūq; at ſalutē attinēt:q̄ſi ubiq; ſint uno t̄pe p̄ſpiciūt:ita Auguſtus:q̄q̄ in ornāda ciuitate:uariiſq; ſpectaculis exhilarāda ueheméter eēt occupatus:haud tñ coꝝ q foris eſſent: & Italiæ in primis immemor paſſus eſt:eā in uaſtitate illa & ſolitudine diutius eſſe:quā ciuilia bella fecerant: ſed octo &.xx. coloniis paſſis deductis:ut lōge frequētius coleret̄ effecit. Vectigalibus: uectigal tā ex publico q̄ priuato capit̄. Cicero: ego ex meo tenui uectigali:ſūt uectigalia fructus q ex agris rebuſq; ſiue priuati:ſiue publice locatis p̄cipiūt̄. Inſtruxit:italiā ipſam. De maḡratibus urbicis:q in urbe crearent̄:q Romæ p̄tātē exercerent. Decuriones colonici:q in coloniis eſſent qui iidem: ut alio loco diximus: erant q & ſenatores Romæ. Pedianus. Erat aūt allocutus ariciноꝝ decuriones. Cicero. Recita P. Sexti q̄d decreuerunt capite decuriones:fuerūt q dicerēt decuriones ab eo dictus ꝙ decima ps eoꝝ:q in nouā coloniā mitterent̄ ſolita eēt cōſilii publici gr̄a conſcribi. Tēpanius apud Liuiū primos ſingulaꝝ decuriaꝝ decuriōes eē ait. Feſtus q denis æq̄tibus p̄ſunt:ſed ueriſſima interp̄tatio:q primo eſt loco recitata.

PHI. Honeſtoꝝ copia:nō ſolū Romæ ſed ēt in municipiis & coloniis. Equeſtrem militiam: hoc referendū eſt ad copiā honeſtoꝝ:eſt.n. equeſtris militia di

in ſuā q̄ſq; coloniam ferrēt:& ſub die comitioꝝ aſſignata romam mitterent:ac necubi aut honeſtorum deficeret copia: aut multitudinis ſoboles equeſtrem militiam petētes ēt ex commendatiōe publica cuiuſq; oppidi ordinabat. At qui e plebe regiōes ſibi reuiſenti filios filiaſue approbarent: ſingula nummorum milia p ſingulos diuidebat.

De ordinatiōe aliarum p̄uinciarum.

PRouincias ualidiores: & quas annuis maḡratuū īperiis regi:nec facile:nec tutū erat ip̄e ſuſcepit:cæteras p cōſulibus ſortito p̄miſit: & tamen nonnullas cōmutauit interdū:atq; ex utroq; genere pleraſq; ſæpius adiit:urbiū quaſdā fœderatas:ſed ad exitiū licētia p̄cipites libertate priuauit. Alias aut ære alieno laborātes leuauit: aut terræmotu ſubuerſas denuo cōdidit:aut merita erga rē publicā allegātes latinitate uel ciuitate donauit:non ē (ut opinor) prouincia excepta dumtaxat Aphrica & ſardinia:

gnitas honeſta. Regiões nõ ſolũ urbis romæ:quæ diuiſa erat in regiões q̃ttuordecim:ſed aliaꝝ quoque ciuitatum.Italia diuiſa erat in regiões undecim:ex deſcriptiõe ipſius Auguſti. Filios filiaſue:Hoc referendũ eſt ad ſobolẽ multitudinis. Per ſingulos diuidebat. Viritim & ꝑ capita ſinguloꝝ filioꝝ. erat aũt hæc

Lex p̄ſarũ introitu urbium

liberalitas prĩcipis incitabulũ ad ſobolẽ ꝓpagãdã.obiter enarrãdã ẽ quẽadmodũ apđ p̄ſas lege cautũ fuit ut cũ primo p̄ſaꝝ rex urbẽ aliquã ingrediť mulieres quotquot ĩ urbe ſunt ſingulos aureos ſingulæ a rege accipiant:cuius legis auctorẽ cyrũ fuiſſe cõſtat.Iccirco ochus p̄ſaꝝ rex cũ eẽt auariſſimus urbẽ ſpecius circũuectus:nũq̃ intrare eãdem uoluit.ne mulieribus debitum munus ex lege p̄ſolueret. At Alexander magnus bis eandem ciuitatem ingreſſus totiens quoqꝫ nummos dari mulieribus iuſſit:prægnantibus duplicem mercedem dari præcipiens. Validiores.& ob id indigentes præſide potentiore præſidiis maioribus

Prouinciæ Cæſaris & populi

Annuis imperiis.Rectores ꝓuinciaꝝ romanaꝝ fere ſemꝑ erant annui:ut ꝓconſules & prætores q̃uis quibuſdam interdum imꝑium ꝓrogareť. Nonnullas cõmutauit:ſcribit Strabo in calce oꝑis ſui auguſtũ totum imꝑium bifariam diuiſiſſe:nam ꝑtẽ ſibi aſciuit ꝑtem populo dedit ac ſibi q̇dem q̇cũqꝫ militũ p̄ſidio indigeret.ea eſt regio barbara iugũqꝫ detractans:populo aũt pacatas regiões cõceſſit.Haꝝ ꝓuinciaꝝ aliæ cæſaris:aliæ pp̄li dicũť ĩ ſuas p̄fecturas cæſar ip̄e ꝓcuratores ꝑtĩ cõſulari:ꝑtĩ p̄torios uiros mittit.In populi ꝓuincias populus imperatores uel conſules mittit.Ruffus quoqꝫ refert prouinciarum alias fuiſſe cõſulares:alias proconſulares:alias præſidiales.Auguſtum.M.Antonius imperator imitatus ut:q teſte iulio capitolino prouincias ex ꝓconſularibus,conſulares aut p̄torias pro belli neceſſitate fecit. Ex utroqꝫ genere:prouinciarum populi & cæſaris. Fœderatas:fœdere ꝑcuſſo ſociatas.ſcribit Plinius oppida fuiſſe in hiſpania:alia ciuium Romanorum:alia ueterum latinorum:alia fœderatorum:alia ſtipendiaria. Licentia præcipites:terentiana ſententia eſt:omnes deteriores fieri licentia:ita quædam ciuitates ex immodica libertalaſciuientes ruebant in interritum. Leuauit:ſubleuauit iuuitqꝫ in diſſoluẽdo ære alieno hoc ẽ debita pecunia. Terræmotu ſubuerſas:principatu Auguſti tralis & in cypro plurimæ ciuitatum ꝑtes terræmotu conciderunt.Auctor Euſebius chronographus. Latinitate:iure latii:quod habebant latinæ coloniæ q̇lis fuit bononia.Duo enim erant genera earum coloniarum :quæ a po.ro.deductæ ſunt.Namqꝫ aliæ latinorum dicebantur:aliæ romanorum.hinc leges apud liuium illud agitatum in deducẽda colonia fuiſſe:utrũ latinã an ciuiũ romanoꝝ deduci placeret:ſcito mutinam deductam fuiſſe coloniã romãoꝝ ciuium Bononiã uero latinoꝝ.plinius quoqꝫ refert multã Hiſpaniæ oppida latio antiquitus donata fuiſſe. Vel ciuitate.ſ.romana.Maius autem beneficium eſt donare ciuitate q̃ latinitate.

Latinitas

M.AN. Obſignata:ſub ſigno clauſa ſuffragia. Ordinabat:ordini aſcribebat. Regiões.urbẽ regionatim. Reuiſenti.Luſtranti:recognoſcẽti. Approbarẽt:graui teſtimõio oſtẽderẽt eẽ ſibi filios : filiaſue ingenue ꝓcreatas. Pro ſingulis:in ſingulorum natoꝝ capita ſingula nũmoꝝ millia:ut inuitamẽtũ:& illecebra q̇dam eẽt ad matrimonia celebrãda. Vallidiores:maioris negocii:& momẽti. Ipſe ſuſcepit: adminiſtrãdas.ſ.quo factũ eſt:ut ꝓuinciaꝝ aliæ populi:aliæ cæſaris ut Strabo ait:ſint dictæ:rurſuſqꝫ populi: aliæ prætoriæ:aliæ conſulares:populi prouincias :proconſules:& prætores ſortiebanť. Cæteras: quæ populi dicebanť. Nonnullas commutauit.ut quæ pp̄li eẽnt ſibi aſciueriit ſuaſqꝫ populo reliq̇rit. Ex utroqꝫ genere:prouinciarũ. Fœderatas:amicas & ſocias. Ad exitium:ad excidium.& interitum.

Licẽtia:apta ſeditõe & tumultu. Libertate priuauit : libertatem ademit. Aere alieno: debito. Laborantes:preſſas degrauatas. Leuauit: ſua munificentia iuuit. Aut terræmotu ſubuerſas:ut trallis & coum ea tẽpeſtate motu terræ concuſſas. Allegantes in ſuæ calamitatis argumentum adducẽtes. Latinitate uel ciuitate donauit : ex his aptedatur intelligi aliud eſſe iure latii aliud ciuitate donari de quo plura in Cæſare.

PHI. Quã non adierit : idem de adrião ſcribit ſpartianus.Nullus.n.fere pricipũ tm̃ terraꝝ : tã celeriter q̃tũ adrianus ꝑagrauit.

Excepta aphrica:ꝑ oẽm aphri-

quam nõ adierit:in has ſugato Sexto Pompeio traiicere ex Sicilia apparantem continuæ & immodicæ tempeſtates inhibuerunt. Nec mox occaſio aut cauſa traiiciendi fuit.

De ordinatione regnoꝝ.

REgnorũ q̇bus belli iure potitus eſt p̄ter pauca.aut iiſdẽ q̇bus ademerat reddidit:aut alienigẽis contribuit Reges ſocios ẽt iter ſemetipſos n ceſſitudinibus:iũxit mutuis ꝓmptiſſimus affinitatis cuiuſqꝫ: atqꝫ amicitiæ ɔciliator & fautor. Nec aliter uniuerſos q̃ mẽbra ꝑteſqꝫ impii curæ habuit. Rectorẽ quoqꝫ ſolitus apponere ætate puis:aut mẽte lapſis:dõec adoleſcerẽt:aut reſipiſcerẽt ac plurimoꝝ liberos:& educauit ſimul cum ſuis:& inſtituit.

De ordinatione legionum & militum.

EX militaribus copiis legiones & auxilia ꝓuinciatĩ diſtribuit:claſſem Miſeni:& alterã Rauẽnæ ad tutelã ſuperi & inferi maris collocauit. Certum numerum partim in urbis:ꝑtim in ſui cuſtodiã allegit:dimiſſa callaguritanorum manu:quam uſqꝫ ad deuictum Antonium:item germanorum : quam uſque ad cladem uarianam

cam ſex ꝓuinciæ factæ ſunt:ipſa ubi carthago eſt ꝓcõſularis:auctor ruffus. Sardinia: ꝓuinciaꝝ romanaꝝ prima fuit ſicilia:ſecũda ſardinia:utraqꝫ inſula in romanam ptãtẽ iiſdem tpibus redacta fuerũt:eodẽqꝫ anno ſardiniã.M.Valerius:ſiciliam flaminis p̃tor ſortiti ſunt. Inhiberũt:uetuerũt remoratæ ſunt: reddidit Aug.herodi nõ ſolũ ei terrã quã ꝑdiderat reddidit :ſed eius regno ẽt addidit gadara ioppen: ſamariam & maritimã gazam turrimqꝫ ſtratonis auctor Ioſephus li.antiquitatum.xv. Neceſſitudinibus:affinitatibus.

Rectorem ætate paruis:ſcribunt iuriſcõſulti pupillis ſubueniẽdũ eſſe dandoſqꝫ tutoreſqꝫ:ſimiliter & mẽtecaptis & ſurdis & mutis quia rebus ſuis ſupeſſe nõ poſſunt:curatores dandi ſũt:hoc officio functus eſt auguſtus ut rectorem apponeret impuberibus donec adoleſcerẽt:inſaniẽtibus uero donec reſipiſcerẽt:mẽceps ab antiqs dictus lapſus mẽte:q uulgo dr̃ mentecaptus græce φρενολήπτος. Legiones & auxilia:ſupra declarauimus legiões cõſtare ex romanis auxilia ex ſociis:in auxiliis minor:in legiõibus maior numerus aſcribi ſolebat. Prouinciatim:ꝑ ꝓuincias. Claſſem miſeni:apud miſcenũ & rauennã ſingulæ legiões cum claſſibus ſtabãt:ne longius a tutela urbis abſcenderẽt:& cũ rõ poſtulaſſet ſine mora ſine circuitu ad oẽs mundi ꝑtes nauigio ꝑuenirẽt.Namqꝫ ut inqt ueriſſime uegetius miſenẽſiũ claſſis galliã:hiſpanias mauritaniam.aphricam:egyptum:ſardiniã atqꝫ ſiciliã hẽbat in ꝓximo.Claſſis aũt rauenatiũ epirũ:macedoniam achaiam.põtum:cretam.Cyprũ petere directa nauigatiõe cõſueuerat.Naues q̃ in campania ſtabant ad p̃fectum claſſis miſenenſiũ ꝑtinebant:quæ uero in ionio mari locatæ fuerãt ad p̃fectũ claſſis rauenatiũ ſpectabãt ſub qbus erãt deni tribuni ꝑ cohortes ſingulas cõſtituti Pli.ſcriptor ille luculẽtus atqꝫ multiſcius quo tꝑe periit p̃erat claſſi miſenẽſi.miſenũ aũt in cãpania ꝓmõtoriũ eſt ꝓpe cumas.Rauenna uero in octaua regiõe italiæ ſabinoꝝ oppidũ in ora littoris adriaci:olim tota ligneis cõpacta edificiis:& cũ mari fiunt inundatiões nõ mediocrẽ accipit ꝑtẽ ceni paluſtris.Inter cætera illud rauennæ mirabile eſt:ꝗ paluſtribus in locis aer eſt innoxius. Supi:uenetici:qđ adriacũ & adriaticum uocãt a poetis adria nũcupať.Luca. ſonat ionio uagus adria põto. Inferi:quod tuſcũ uocãt & tyrrhenũ.hinc opes opulẽtiæqꝫ tuſcoꝝ noſcunť:q mari ſupo inferoqꝫ noĩa ĩdiderũt. alterũ tyrrhenũ uocarũt cõi uocabulo gẽtis:alterũ adriaticũ ab adria tuſcoꝝ colonia. Manu:multitudĩe. Calagoritãoꝝ:calaguriũ ciuitas ẽ hiſpaniæ in naſconibus collocata:callogoritani ſertorium fouerũt.cuius interfecti cineribus ut fidẽ p̃ſtarẽt obſeſſi a Cn.Põpeio uxores ſuas natoſqꝫ ad uſum nephariæ dapis uerterũt humaniſqꝫ carnibus ueſcentes:cũ nullũ iã aliud aĩal in urbe eoꝝ ſup eſſet:Quintilianum calagoritanum fuiſſe innuere uľ diuus Hieronymus: cuius uerba cõtra uigilantium ſunt hæc.Iſte caupo calagoritanus & in peruerſum propter nomẽ uiculi mutus Quintilianus miſcet aquã uino. Item germanorum.ſ.manu dimiſſa. Varianam:quando Quintilius uarus in germania cũ tribus legionibus & auxiliis ceſus fuit:hiſtoria uarianæ cladis ſuperius enarrata.

Rauenna

Calagoritani

Quintilianus calagoritanus

M.AN. Inhibuerũt:ꝓhibuerunt. Quibus belli iure:q̃ ui armoꝝ ſubiecerat. Præter pauca:q̃ retinuit Alienigenis:nouis regibus. Neceſſitudinibus:amiciciæ:& affinitatis uinculis. Rectorẽ:moderatorem: curatorẽ. Mente lapſis:amẽtibus & furioſis. Cũ ſuis:liberis. Inſtituit:eadẽ diſciplina inſtituẽdos curauit. Prouinciatim:ꝑ ꝓuincias. Miſeni:qđ in ora campaniæ tyrrheno mari incubat. Rauennæ. Rauẽna adriæ adiacet:ut ſuperi maris oræ hæc illa uero inferi p̃ſidio eẽt. Callaguritanorũ:Hiſpanorum:callaguritani citerioris Hiſpaniæ fœderati:ut plinius ait. Varianam cladem.Quintilii uari:& legionum quæ cũ eo perierãt in germania interitũ.

inter armigeros circa ſe habuerat:neqꝫ tñ unq̃ plures q̃ tres cohortes in urbe eẽ paſſus eſt:eaſqꝫ ſine caſtris : reliquas in hiberna & æſtiua circa finitima oppida dimittere aſſuerat. Quicquid aũt ubiqꝫ militũ eẽt:ad certã ſtipẽdioꝝ p̃miorũqꝫ formulã aſtrinxit:definitis ꝓ gradu cuiuſqꝫ & tꝑibus militiæ & cõmodis miſſionũ:ne aut ætate:aut inopia poſt miſſionem ſollicitari ad res nouas poſſent:utqꝫ perpetuo ac ſine difficultate ſumptus ad tuendos eos : proſequendoſque ſuppeteret:ærarium militare cum uectigalibus nouis cõſtituit:& quo celerius ac ſub manu annũciari cognoſciqꝫ poſſet quid in prouĩcia quaqꝫ gereret̃ :iuuenes primo modicis interuallis ꝑ militares uias dehinc uehicula diſpoſuit . Cõmodius id uiſum eſt:ut qui a loco idem perferunt litteras interrogari quoqꝫ ſi quid res exigant poſſint.

De ſigillis eius & datis quibus in epiſtolis utebatur.

PHI. Armigeros:more Alexãdri magni:qui armigeros tutandi corpis cauſa circa ſe habebat: & ut inquit curtius : habitus armigeri erat ut lanceam geſtarent. Idem ſic ait: iam armigeri qbus ĩperatum erat produxerant eos. ſcribit Seruius armigerum eſſe q arma gerit domini . mãifeſtarius eſt error uulgi armigeros appellantis quos milites appellare deberet Plautus in caſina armigeꝝ miniſtrum eſſe docet cum ait filius autem armigerum allegauit ſuum.idem mox paulo eundem appellat ſcutigerulum tãq̃ offm̃ armigeri ſit ſcutum domini geſtare. Eaſque ſine caſtris:noluit Auguſtus ut cohortes ĩ urbe haberẽt caſtra ſed diſperſim habitarent.tyberius poſtea inſtituit rõæ caſtra p̃toria.de qbus in tyberio. In hiberna & eſtiua: hiberna dicimus loca ĩ qbus milites hibernare ſolent:ſicut eſtiua:in qbus eſtiuo tꝑe cõmoranť.Varro appellat hibernacula:

Armigeri habitus

Error uulgi de armigero

Hiberna Eſtiua

Hibernacula

ſunt aũt ꝓprie hibernacula tentoria illa caſtrēſia in qbus hiberno tpe milites cõmorant̃: q̃ ut docet Liui.
in.y.in bello ueienti primũ romano militi cepta ſũt edificari:ut ita hiemādo cõtinuarēt bellũ. erāt aũt pel
libus conſuta. Pro gradu.ſ.militari:ſũt ēt militiæ gradus alii maiores alii minores:ut cēturionatus:decu
rionatus:tribunatus:& alia id genus. Et tpibus militiæ.Quantũ qſꝗ tp̃s militare deberet. Et cõmodis
miſſionũ:q cõmoda poſt impetratā militiæ legitimam miſſionē accipere deberēt. Proſequēdos: & ſtipē
dio militari & cõmodis decorādos. Erariũ militare:qđ peculiariter ſolis militibus inſeruiebat:ex quo pe
cunia militibus impendēda ꝓmebat̃:uñ & nomē accepat:militare.n.dicebat̃ a militibus quoꝝ cā erat iſti
Sub manu tutũ. Sub manu:ꝓuerbialis uulgariſꝗ locutio eſt:& ſignificat ſtatim tpibuſꝗ momētũ:qſi de manu i ma
conſilium. nũ .Sene. li.x.epiſtolaꝝ ad luciliũ cõſiliũ naſci ſub die debet & hoc quoꝗ tardũ ē nimis: ſub manu quoꝗ
Viæ milita qđ aiũt cõſiliũ naſcat̃. Militares uias:uiæ militares ut inqt paulus iuriſconſultus exitũ ad mare aut in ur
res. bē:aut in flumina publica:aut ad aliā uiā militarē hñt:uiā publicā eā dicimus:cuius ēt ſolũ publicũ eſt.pu
Via publi ca blicas uias romani ꝑtim p̃torias:partim cõſulares appellauerũt.ſunt uiæ priuatæ ſunt & uicinales q̂ i uicis
ſunt uel q in uicos ducũt:q̃s publicas eē qdā dicũt:p̃terea aliæ ruſticæ dicunt̃:aliæ urbicæ: ſicuti copioſe
Vicinales. ſcribũt iuriſcõſulti lib.xliii.dig.De militaribus uiis nũc loqt̃ tranqllus:q̂ inter publicas ſunt latiores:ut ca
Vrbicæ pere poſſint milites agminatim iter facientes uñ & illis nomen.Qu.curtius cũ hoc agmine darius paulum
Celeritas declinauit uia militari.In hoc aũt ur̃ Auguſtus uoluiſſe imitari cyrũ illũ magnũ ꝑſaꝝ regem:q ut celeriter
nũciorum ſentiret ea quæ maximis locoꝝ interuallis diſtabant hoc excogitaſſe fert̃:ſtabula equoꝝ tm̃ diſtātia fecit
quātũ itineris die uno equus facere poſſit.In qbus equos conſtituit equoꝝꝗ cuſtodes:uirũ quoꝗ ordina
uit:q aptus eſſet ad lr̃as accipiēdas q̂ ferebant̃ eaſꝗ tradendas: q ꝗ recipet equos defatigatos atꝗ hoies:
recenteſꝗ alios ſubſtitueret.diurno quoꝗ nũcio nocturnus ſuccedebat:& ita & nũcii uelocius ire crede
bant̃ q̃ ſit gruũ uolatus.hæc diſcurſatio uelociſſima erat humāoꝝ pedeſtriũ itineꝝ ut auctor ē Xenophõ
lib pediæ.yiii.p̃terea Herodotus refert in urania a græcis inſtitutũ eē:ut quot ex diebus tota uia cõſtat:to
tidē uiri atꝗ equi ſint diſtributi ad ſinguloꝝ dieꝝ iter faciēdũ:quos neꝗ nix:neꝗ imber.neꝗ eſtus: neꝗ
nox deſtinet:qn ꝓpoſitũ ſibi curſum celeriter cõficiāt.hoꝝ curſoꝝ primus mādata tradit ſecūdo.ſecūdus
Angareios item tertio:& ita deinceps illa mandata in aliũ atꝗ aliũ ꝑtrāſeũt. hanc equoꝝ curſitationem perſæ anga
quid reion appellant : qbus nũciis nihil ꝑnicius trāſcurrere in rebus humanis opinat̃ idem Herodotus. Augu
ſtus uero noluit ut nũcius ſubide mutaret̃ ſed tātũmõ ut ille q litteras acceperant ferendas. Idē perferret:
poſſetꝗ interrogari de rebus illis:qbus præſens interfuiſſet & ita idem nũcius permanebat: equi mutabā
tur. Modicis interuallis:tales nunc ſũt in italia ueredarii a principe mediolanenſe diſpoſiti per modica
interualla:ut citiſſime poſſint alius ad alium litteras perferre.

M.AN. Armigeros:q armis accīcti eius latera ſtipare conſueuerũt:q̃q̃ armiger ēt ſit dictus q arma pu
gnantibus ſuggerebat. Eaſꝗ ſine caſtris:ut ſparſim tabernacula hērent:qñ.n.& ubi primũ caſtra p̃toriæ
cohortes habuerint poſtea dicet̃. Stipēdioꝝ formā:quatenus & q̃ p̃mioꝝ ſpe ſtipendia fierēt. Pro gra
du:dignitate. Temporibus militiæ:q̃ diu eēt militandũ. Cõmodis miſſionũ.i.miſſionibus ſingulorum
deſideriis accõmodādis. Aut ætate:feroci adhuc rerũꝗ nouaꝝ cupida. Inopia : qua p̃ſſi ueterani nulli
rei minus q̃ ocio ſtudent:ut totũ:hoc ad cõmoda referas:illud uero ad ætatē. Tuēdos:dum circa ſigna
eēnt. Proſequēdos:p̃miis poſt miſſionē ornandos. Suppeteret:ſufficeret. Aerariũ militare:ad militum
ſtipendia ꝑſoluēda. Nouis uectigalibus:ad alendos exercitus recēter excogitatis. Per militares:uias qui
bus eſt caſtris ad urbem iretur uel militaribus p̃ſidiis & ſtationibus freq̃ntes. Diſpoſuit: ꝑ interualla po
ſuit. Qui a loco:ſi qdē romam uſꝗ uecti rogari poterāt:utpote rerum caſtrenſium non ignari ꝗ in mili
tibus:q lr̃as per manus acceptas
ferrent euenire non poterat.

PHI. In diplomatibus: diplo
mata tabellæ ſunt & codicilli: ui
denturꝗ proprie accipi ꝓ his pri
cipalibus libellis & publicis qui
bus impetrata perſcribunt̃ & pri
cipis nomen aſcribit̃ uulgus bul
las uocat.hoc indicare ur̃.Ci. ſcri
bens in q̃dam ad titum ampium
Diploma epiſtola.Diploma ſtatim nõ ē da
tum:& mox.pāſa recepit per cele
riter ſe ablaturum diploma Cor.
Taci.eoꝗ diplomatibus nullum
principem præſcripſiſſet apud iu
riſconſultos de uerboꝝ obliga
tionibus. Diploma aliud ſignifi
cat:ur̃ꝗ accipi ꝓduplicata itine
ris feſtinatiõe. uerba iuriſcõſulti

IN diplomatibus libelliſꝗ & epiſtolis ſignādis ini
tio ſphinge uſus eſt:mox imagine magni Alexādri
nouiſſime ſua dioſcoris manu ſculpta: q̃ ſignare in
ſecuti quoꝗ prīcipes ꝑſeuerauerũt:ad epiſtolas oēs horaꝝ
quoꝗ momenta nec diei modo : ſed & noctis quibus datæ
ſignificarentur:addebat.

De clæmentia & ciuilitate eiuſdem.

CLęmētiæ ciuilitatiſꝗ eius mulca & magna documē
ta ſũt.Ne enumerē quot & quos diuerſaꝝ ꝑtiũ ue
nia & incolumitate donatos principē ēt in ciuitate
locũ tenerẽ paſſus ſit:Iuniũ Nouaꝝ: & Caſſiũ Patauinum e
plebe hoies alterũ pecũia:alterũ leui exilio punire ſatis ha
buit.Quũ ille Agrippę iuuenis noie aſperrimam de eo epi
ſtolam in uulgus edidiſſet:hic conuiuio pleno ꝓclamaſſet:

ſunt hæc qbus interp̄tatio q̄ſi q̄dā inſerta eſt.is q̄ epheſi daturū ſe ſpopōderit ut neq; diplomate id eſt die bus ac noctibus & oī tēpeſtate cōtempta iter cōtinuare cogat̄.& mox:qđ ſi diplomate at fœlici nauigatio ne maturius q̄ qſq; puenerit epheſum:cōfeſti obligatus eſt græci διπλοῦν dicūt duplū:& διπλασιον du plico:uñ diploma inclinari tradit̄:tanq̄ duplices illæ tabellæ de qbus ſupra memorauimus dici poſſint di plomata. Libellis ſup.ſ.qbus q præpoſitus fuerat a principe.is a libellis dicebat̄ ſicuti q epiſtolis p̄erat ab epiſtolis:quales ſunt archigrammatei hoc eſt principes ſcribaꝝ. Sphinge:pli.lib.na.hiſ.nouiſſimo ſic in quit.diuus Auguſtus inter initia ſphinge ſignauit duas aūt in m̄ris anulis indiſcretæ ſimilitudinis inuene rat.altera p̄ bella ciuilia abſente eo:amici ſignauere epiſtolas & edicta:nō iſaceto lepore accipiētiū.eniſtma ta afferre eam:ſphingem:uñ Augu.poſtea ad deuitanda conuitia ſpingis ſignauit imagine Alexādri magni Et aūt ſphinx aīal fuſco pilo mammis in pectore geminis mōſtro ſimile:qđ ethiopia generat. Alber.mag. in.xxii.de aīalibus inter ſimiaꝝ gñā numerat ſphinga inſignē duabus in maxilla maculis nigricātibus.Cau da coloris ſubnigri oblōga.ſphinga thebanū mōſtrū deſcribit luculēter & poetice Statius in.ii. thebaidos de qua & diodorus non pauca lib.y.bibliothecæ.& ut inqt Auſonius.Nota importētis thebana tricorpo ribus ſphinx.Hortenſius orator habuit ſphingem ex ære corinthio:quam circūferebat uerri reo ablatam. pp quā Cicero illo iudicio uerrino in altercatiōe negāti ei ſe enigmata intelligere rñdit debere:qm̄ ſphin gem domi haberet. Imagine Alexandri:familia macrianoꝝ ſpeciale hoc ſemp habuit ut Alexādrū ma.ui ri in auro & argēto:mulieres in reticulis & dextrocheriis & anulis exſculptū ſemp geſtarēt.& ut ait Iulius Capitolinus dicūtur iuuari in oī actu ſuo q alexādrū exp̄ſſum uel auro geſtitāt uel argēto. Sua.ſ.imagine uſus eſt in ſignādo:ſignatoriū aūt anulū ornamēti appellatōe nō cōtineri docet paulus iuriſcōſultus. Dio ſcoridis:dioſcorides ſculptor in artificio gēmaꝝ optimus fuit.q diui Auguſti imaginē ſimilē exp̄ſſit:q̄ po ſtea principes ſignabant:ut refert pli.in ultimo na.hiſto. Horaꝝ momēta:qñ nos l̄ras ſcribimus diē quo datæ ſunt apponere ſolemus.Auguſtus uero nō ſolū diem ſed ēt horas horarūq; momēta aſcribebat. Ci uilitatis:Iulius capitolinus Antoniū piū laudat:ꝙ impatoriū faſtigiū ad ſummā ciuilitatē deduxerit:ſimi liter elius Lampridius refert nimiā ciuilitatē obiectā fuiſſe Alexādro impatori romano:ubi ciuilitas acci pit̄ p moderatōe q̄dā atq; modeſta magis ciui hoīq; politico accōmodata q̄ impatori:q̄ in auguſto fuiſſe nūc teſtat̄ trāqllus.Quinti.in.ii.tradit ciuilitatē qbuſdā iudicatā eē rhetoricem. Principem:principalem & primariū. Diuerſarū ptiū hoſtiliū & contrariæ factiōis. Ille:iunius nouatus.Agrippæ. q Auguſti erat nepos ex agrippa & Iulia. De eo.ſ.Auguſto. Hic:caſſius patauinus.

A libellis archigrammatei

enigmata ſphingis

Sphinx

Ciuilitas

M.AN. Diplomatibus:codicillis:ut Seruio placet:ſiue tabellis ut uero alii interp̄tant̄ duplicibus pugil laribus:uñ diplomata græca uoce dicta:diplon.n.græci duplū dicūt.Ci.ad Appiū:diploma ſtatim nō eſt datū.Anneus Seneca de auguſto adeo inqt nō odit ut dimiſſis:quo tutiores eēnt diplomata daret. Signā dis:ſigillo muniēdis:ueteres ſignare p eo ēt qđ ē ſcribere & notare dixerūt. Sphinge:thebani mōſtri ima gine celebrata ē phinx illa:quā Hortenſius orator uerri ademit:uñ urbaniſſimus ille Cicerōis:ut Pli.& pe dianus ſcribunt:in Hortēſium extitit iocus:eſt phrinx monſtroſum æthiopiæ:aīal e Simiaꝝ gñe fuſco pi lo:mammis in pectore hoīs ſpēm accedēs poetæ faciem hr̄e uirginis fingunt:pēnas auiū:pedes leōis.Dio dorus Sphinx belua biformis thebas eo tpe ueniſſe tradit̄.auſonius.Terruit aoniā uolucris leo uirgo tri formis Phinx uolucris pennis pedibus fera frōte puella. Mox imaginē:magni alexādri.Treuellius auctor eſt:creditos in oī actu iuuari:q alexādrū:auro uel argēto ſculptū geſtarēt: & iccirco in Macrinorū familia uiri & fœminæ oī domeſtico cultu celatum & intextū habuere. Dioſcoridis.Pli.q; dū auguſti imaginē ſimilem exp̄ſſit:q̄ poſtea princeps ſignabant dioſcorides. Momēta horaꝝ:ut nō ſolū quo die: q̄ hora ſed quo ēt momēto datæ eēnt litteræ ſignificaret. Ciuilitatis:ciuilis moderatōis. Documēta: exēpla & de monſtrationes. Diuerſarum ptium:q p hoſtibus aduerſus ſe ſtetiſſent. Principem:primū. E plebe ho mines:plebeios.ſ.ac p hoc ignobiles:quo apparet qualis in honeſtioris quoq; fortūæ uiros fuerit. Agrip pæ iuuenis:quem obſordidum ingenium relegatum diximus.

neq; uotū ſibi.neq; aīum deeſſe cōfodiendi eū. Quadā ue ro cognitōe cum Aemylio Eliano cordubenſi inter cætera crimina uel maxime obiiceretur.quod male opinari de Cæ ſare ſolebat.conuerſus ad accuſatorem. cōmotoq; ſimilis. uelim inqt hoc mihi pbes faciā.ſciat Elianus & me linguā hr̄e.plura de eo enim loquar.nec quicq̄ ultra. aut ſtatim. aut poſtea inquiſiuit.Tyberio quoq; de eadem re ſedulo uiolentius apud ſe per epiſtolam cōquerenti ita reſcripſit. Aetati tuæ mi Tyberi noli in hac re indulgere. & nimiū in dignanti queq̄ eē q de me loquatur male.Satis eſt.n.ſi hoc habemus ne quis nobis male facere poſſit.

PHI. Eum:Auguſtū. Eliano cordubenſi.Corduba inclyta eſt ſenecis duobus & unico lucano: fuit cordubenſis quoq; ſeſtilius homo ingenioſus magis q̄ erudi tus inequalis poeta & pœne talis qualis Cicero cordubenſes poe tas ait eē ſonantes qdam peregri num.laudat̄ ēt ab olei præſtātia hinc ait marcialis.uncto cordu ba letior uenafro. æs quoq; cor dubēſe in ſumma fuit gloria:qđ & marianum dicebat̄. Cōmo toq; ſimilis:indignanti:& cōtur bato.Me linguam hr̄e:tanq̄ de

Corduba

æs corduben̄ſe

De honoribus ei collatis & ſpretis per eum.

Templa quis ſciret ēt ꝑ cōſulius decerni ſolere i nulla tñ ꝓuincia niſi cōi ſuo:romæq̈ noīe recepit.nā i urbe qdē ptinaciſſime abſtinuit hoc honore atq̈ ēt argēteas ſtatuas oli ſibi poſitas cōflauit oēs:ex qbus aureas

trahenti eſſet detracturus & obloquenti obloquuturus iuxta illud triuiale:ſi dixeris quoduis audies quod nō uis oli Alexāder magnus cum audiſſet ſe a quodā cōuiciatore affici cōuiciis nō excāduit in ultionem ſed dixit βασιλικον εστιν ευποιουν τακακωσ ακουειν.i.regium eſt benefacientem & male audire. De eadē re. qđ.ſ.Elianus male opinari maleq̈ loq de auguſto ſoleret. Aetati tuæ: uerba ſunt ex epiſtola Auguſti qbus tyberium monet ne indulgere uelit ad ultionem parādam iuuenili ætati:quæ feruefcens & ſanguinis calore exeſtuans ad uindictā ſuapte ſponte propenſa ē:litiūq̈ & rixarum cupida. Vñ ait Ora. Non ego hoc ferrē calipus iuuenta cōſule planco. Quæcūq̈ eſſe: hoc dixit ꝑ elianum. Pro conſulibus decerni:uerres ꝑtor nō quidem tēpla ſibi decerni uoluit:ſ; ſtatuas innumeras erigi & diē feſtum dicari:quæ uerrea dicebant̄: ſicut Cicero in uerrinis abūde demōſtrat.tito quoq̈ flaminio dicata fuiſſe templa & gymnaſia a chalcidentibus teſtis eſt plutarchus qui ait ſua etiam ætate ſacrificia & rem diuinam fieri ſolitam Tito Flaminio perinde ac deo apud chalcidenſes & hoc ob merita quibus ille proſecutus eſt ampliſſimis græcos. Communi noīe.ut.ſ.templa nomen auguſti & romæ haberent inſcriptiōe pariterq̈ dicarentur genio auguſti & maieſtati urbis Romæ. In urbe Roma. Hoc honore: templorum ſibi decernendorum. Conflauit:redegit in maſſam atq̈ reſoluit.

Verrea

M.AN. Eum:auguſtum. Accuſatorem:qui ea obiiciebat. Commoto:irato. Hoc:q̈ æmilius ſolebat de me male opinari. Et linguam me hr̄e.q.d.efficiam ut & ipſe contra male audiat. Sic apud homerum: ὄπποιον κὲ ἴπησ τάεπος τοιον κεπακουσαισ:uerbis.ſ.nō ferro uulturū aduerſarii maledicta ꝓfeſſus eſt:quaſi ex æquo:non ut princeps cum priuato certaturus. Inquiſiuit:an uera eēnt:quæ reo obiicerent̄.

De eadem re:eiuſmodi obtrectatione. Violentius:minus ciuiliter. Aetati tuæ:quæ annis ferox eſt:& ad ultionem prona. Suo romæq̈ noīe:ut urbis & auguſti genio inſcriberet̄:nec id nouo exemplo:nam & calcidenſes Tito Flaminio & geniis quibuſdam templa conſecrarunt.ut tito & herculi:tito & apollini:plutarchus eſt auctor. Hoc honore:templorum dedicatione. Conflauit:liquefecit. Argenteas ſtatuas:quidam primas ſtatuas argenteas auguſto Romæ dicatas credidere:ſed falſo:nam ante auguſti tempora:quæ pharnacis & mitridatis fuerant:ſunt in ea urbe conſpectæ:a Pompeio mitridatico triūpho trāſlatæ. Aureas cortinas.Seruius tripodes & pythonis corium in ſtratū cortinam ait appellatam:ab eo quod ibi coruatis teneretur:uel quia κουρηω τεινει: ideſt puellam extendit: ſed quid cortina eſſet plinius apertius: factitauere inquit. & cortinas tripodum nomine delphicas; quoniam donis maxime Apollinis delphici dicabantur.

Cortina

PHI. Cortinas aureas:cortina nomen eſt polyſemon.i.multa ſignificans:nam cortinæ ſunt uaſa:in quibus pigmenta coloreſq̈ coguntur:quibus lanæ tinguntur & uela pinguntur immerſa. Plinius in.xix.fere die liquatis cortina uellus elutriatum mergitur in experimentum:idem in.xxxv.hoc cum fecere nō apparet in uelis ſed in cortina pigi mirumq̈ cum ſit unus in cortina color ex illis alius atq̈ alius ſit in ueſte accipientis medicaminis qualitate mutatus.Cato in re ruſtica cortinam plumbeā accipit pro uaſe quo oleū fluit:ubi oleum in turculario factores præmūt:a cortina cortinale deducitur accipiturq̈ pro loco in quo ſunt cortinæ hoc eſt uaſa quibus ſapa decoquitur.Columella:cortinale ubi defrutum fiat: nec auguſtum nec obſcurum ſit:ut ſine incommodo miniſter qui ſapam decoquit uerſari poſſit præterea cortinæ ſunt: uela ad locum contegendum:ſicut uulgo uernacula lingua uocitari ſolent. In exodo ſcriptum eſt decem Cortinas de byſſo retorta & hyacintho ac purpura coccoque bis tincta uariatas:opere plumario facies:& poſt paulo inquit:quinque cortinæ ſibi iungentur mutuo.Cortina quoq̈ tripos eſt auctore Seruio unde oraculum datur:dicitur autem cortina uel q̈ Apollinis tripos corio Phitonis ſerpentis tectus ſit:uel quod certa illic reſponſa fundantur:quaſi certamina: uel quia illic cor uatis tenetur.illuc enim raptæ phebades uaticinabantur. De cortina ita ſcribit Varro libro tertio de latina lingua.Cortina dicta eſt quod eſt inter terram & cœlum a ſimilitudine cortinæ Apollinis:ea a corde:quod inde ſortes primum extimatæ: ſenſus eſt tranquilli auguſtum ex ſtatuis conflatis aureas cortinas feciſſe hoc eſt tripodas & menſas apollineas: eaſque Apollini dedicaſſe: cuius templum in palatina domo extruxerat. ſicut ſupra dictum eſt: cum autem hæ cortinæ Apollini delphico antiquitus dicarentur alio nomine delphicæ ſunt nūcupatæ porphyrio & acron enarrantes illud horatianum: & lapis albus pocula cum cyatho duo ſuſtinet men-

Cortinale

Cortia uſi

Delphicæ

cortinas Apollini palatio dedicauit dictaturam magna ui offerente populo genu nixus deiecta ab humeris toga nudo pectore deprecatus eſt.

De eodem & ciuilibus geſtis eiuſdé.

DOmini appellationem ut maledictũ & opprobriũ ſp exhorruit. Quũ ſpectante eo ludos ꝓnunciatũ eſſet in mimo o dñm equũ & bonum: & uniuerſi: quaſi de ipſo dictum ex exulãtes cõprobaſſent ſtatim manu uultuq́ꝫ indecoras adulatiões repſſit: & in ſequenti die grauiſſime corripuit edicto: dñmq́ꝫ ſe poſthac appellari: nec a liberis qdem: aut nepotibus ſuis: uel ſerio: uel ioco paſſus é atq́ꝫ hmõi blãditias ét inter ipſos ꝓhibuit: non temere urbe oppidoue ullo egreſſus: aut quoq̃ ingreſſus eſt: niſi ueſpeř: aut noctu: ne quem officii cã inquietaret. In cõſulatu

ſam delphicam ſignificari expoſuerunt. Pli. in. xxxiiii. de cortinis Apollini dicatis: q̃ delphicæ dicunť hæc tradit ex ære factitaue re & cortinas tripodum noie delphicas: qñ donis maxime Apollinis delphici dicabanť. Dictaturam: depcatus é: abigédo deteſtatus execratuſq́ꝫ: frequés é hæc elocutio: depcari ſeruitutẽ: depcari ignominiã: nã ut inqt Gellius. Depcor in hoc ſignificatu dictũ é q̃ſi deteſtor uel execror: uel depello: uel abominor pce adhibita: uel quo alio mõ. Oui. ſæpe pcor morté: morté quoq́ꝫ depcor idem. Dñi appellationem: noluit Auguſtus appellari dñs: q̃ res documentum eſt magnum illius ciuilitatis cũ domitianus ut ifra dicemus p inſolentiam dñs & deus dici uoluerit. diuerſa natura ſũt hæc duo ut inqt elegãter Pli. in panegyrico. Dominatio & principatus: nec aliis eſt princeps gratior q̃ q maxime dñm grauenť: tanq̃ nomé dñi ſit deteſtabile: principis uero fauorabile. hinc Alexãder quoq́ꝫ ro. ĩpator dñm ſe appellari uetuit: ſcribũt ſeneca & Macro. nfos maiores oém dñis inuidiã oém ſeruis cõtumeliã detrahétes dñm pr̃emfamilias ſeruos familiares appellauere. Ludos: ſcenicos: qbus fabulæ agebãť. Mimo fabula poemate: de quo in iulio Cæſare affatim dictũ eſt. O dñm equũ: uerba hæc ſunt ex mimo fabula quæ in ludis ꝓnũciata ſunt: q̃ auditores tanq̃ in Auguſti laudé ꝓnũciata libenter accipiebãt. Manu uultuq́ꝫ: pſius fert aĩus calidæ feciſſe ſilétia turbæ maieſtate manus. Indecoras: ariſtoteles ait in q̃rto ethi. adulatiões oés eé ſeruiles & hũiles adulatores. Præcipit Cic. in officiis ne adulari nos ſinamus. hoc malũ uiget maxime in aulis principũ: ubi aſſentatores dominanť & uanidici. Corripuit: caſtigauit adulatões populares. Vel ſerio uel ioco: neq́ꝫ in rebus ſeruiis: neq́ꝫ p iocũ. ſerio & ioco ſibi uiciſſim opponunť. Hora. ſed tñ amoto q̃ramus ſeria ludo. Quinti. iocũ id accipimus qđ eſt cõtrariũ ſerio. Hmõi blandicias: Cõſueuerũt filii regũ principũq́ꝫ uiciſſim ſe p blandiméta dños appellare: quas appellatiões auguſtus ꝓhibuit fieri inter filios ſuos & nepotes: uñ cũ olim nero britãnicum noie britãnicus domitiũ obuii inter ſe ſalutauiſſent: id ꝓ ſigno diſcordiaꝶ acceptum eſt. Auctor Cor. Taci. Vrbe oppidoue: uť hoc in loco trãqllus dñiam faceť inter urbem: & oppidũ: tanq̃ urbes ſint nobiliores: oppida uiliora ac ueluti caſtella: ſcribit Varro colonias romanas in lr̃is antiquis ſcribi urbes: quæ item conditæ ſint ut Roma: oppidum quod primum conditum in latio fuit Lauinium. Veſpere: hora ueſpertina. In diuiſione ciuilis diei apud Ro. Nouiſſimum tp̃s diei dicebatur ſuprema tempeſtas: deinde ueſpera: dein prima fax. Officii cã. quo delatores fungunť dũ principem egredientem urbe comitantur: aut regredienti obuiam progrediuntur.

Deprecari ignominiã

Dñatio pricipatus

Suprema tempeſtas

M. AN. Depcatus: pcibus auerſatus. Dñi appellationé: ut dñs uocareť. Maledictum: cõtumelioſum & execrabile. In mimo: ridiculis ſcriptis: qd mimus ſit: qd mimographus abũde alibi. Indecoras: turpis & ſeruiles. Blãdicias: blãdas & adulatorias appellatões. Inter ipſos: ne mutuo ſe qdé dños appellarét: Niſi ueſperæ. Teren. ueſperi dixit: uterq́ꝫ tñ aduerbialiter: ut alteꝶ primæ ſit declinatiõis. tertiæ alterũ. Liui. primo ueſpere & prima ueſpera dixit. Oui. quoq́ꝫ primoq́ꝫ tenent a ueſpere nomen. Officii cauſa: honoris cauſa obuiam prodeundi. In conſulatu: cum conſul eſſet. Pedibus: ut fieret credo omnibus poteſtas ſui adeundi. Ad operta: contecta.

PHI. Pedibus fere. Plinius in panegyrico traianũ laudat qđ impator factus ita ĩcedat pedibus ſicut priuatus incedebat: rephenditq́ꝫ traiani anteceſſores qđ faſtidio hoím uſum pedum amiſerãt: quos hũeri ceruiceſq́ꝫ ſeruoꝶ uehebãt ſup ora romãoꝶ. Adopta ſella: clauſa coopta qd ſi legas: adapta: ut ſit ſenſus auguſtum in hoc ciuilitatis documétũ pſtitiſſe ut p publicũ incederet lectica patefacta: ut ita oĩbus adeũdi alloquédiq́ꝫ poteſtas fieret: laudať a ſcriptoribus græcis illud artoxerſis cognométo memnonis factũ humaniſſimũ: q reginam iuſſit aulea cortinaſq́ꝫ undiq́ꝫ remouere a caruca: in q̃ ipſa uehebať ut ita indigentibus in itinere aditus pateret. Promiſcuis: indifferentibus & ut dici ſolet generalibus. Admittebat & plebem: inter primas traiani laudes celebrať admiſſionũ facilitas. cuius ædes ut inqt Plinius nõ minus reſerate nec minus publice erant q̃ tépla q̃ forũ: mox ſubiungit: ipſe ãt ut excipis oés ut expectas: pacatus quoq́ꝫ laudat theodoſium: ꝙ facilis eét adiri ꝙ ex ꝓximo acciperet uota ſuoꝶ hoĩum. Cice. in epiſtola ad qntum fratrem didaſcalica pcipit adiungendã eſſe facilitaté in audiédo: lenitaté in diſcernendo. Admiſſionales latino uocabulo dicunť: quorũ officium eſt admittere intra cubiculum uolétes ſalutare principem & alloq. Lampridius laudat Alex. Romanũ ꝙ ſalutareť patente uelo admiſſionalibus remotis. ab amiano marcelli

Humãitas artoxerſis

Admiſſionales

pedibus fere extra cōſulatū ſæpe adoperta ſella p publicū i ceſſit. Promiſcuis ſalutatōibus admittebat:& plebē tāta comitate adeūtiū deſideria excipiēs: ut quādā ioco corripuerit:quod ſic ſibi libellū porrigere dubitaret: q̃ſi elephanto ſtipē. Die ſenatus nunq̄ patres niſi in curia ſalutauit:& qdē ſedentes:ac noiatim. ſingulos nullo ſubmonēte:& diſcedēs eo mō ſedentibus ſingulis uale dicebat. Officia cum multis mutuo exercuit:nec prius dies cuiuſq; ſolēnes frequentare deſiit: q̄ grandi iam natu & in turba quondam ſponſaliorum die uexatus. Gallum tertium ſenatorem minus ſibi familiarem:ſed captum repente oculis:& ob id īedia mori

no dictus eſt magr̄ admiſſionū: q p̄erat huiuſcemodi negocio:

Comes

Comitate:comes ut inquit Ci. in oratione pro cor. balbo dicūt benigni faciles ſuaues:ide comiter aduerbiū p benigne. In comitas pro facilitate benignitateq; accipitur. M. Var. enarrans illud Ennianū:ſi uoles aduertere animum comiter mōſtrabitur. Comitar ait eſſe hilare ac libenter: cuius origo ſit græca κωμοσ. unde & comeſatio ducta. Ioco id inter auguſti iocoſa dicteria numeratur ab eruditis. Libellū hic libellū inelligere debemus ſupplicē:uulgus idoctū ſupplicationē appellat. Quaſi elephāto ſtipē. Quin. in. yi. i capite de riſu ſic inqt. adhibet ſilitudo interī palā:ſerio interī:ſed & pabolæ:cuius ē gn̄is id auguſti q militi libellū timide porrigenti noli inqt tāq̄ aſſem elephāto des:q enim aſſem hoc ē nūmū elephāto dabat cū pauore & formidine porrigebat:qđ aūt elephātis a populo nūmi darent teſtat Plini. ſic ſcribēs in yiii. de elephantis ſtipes quas populus dediſſet ſeruatæ & in ſinum effuſæ:de hoc eodem auguſti ioco Macrobius in. ii. ſatur. aug. Cum ei qdam libellum trepidus offerret & mō pferret manum mō trahere, putas inqt te aſſem elephanto dare? Stipem:refert Mar. Var. ſtipem dici æs atq; pecuniā a ſtipando:eo qđ aſſes qui erāt liberales:qui acceperant maiorē numerum non in archa ponebant ſed in aliqua cella aſtipabant. i. componebāt:quo minus loci occuparet:ab ſtipe dictū ſtipendiū. Die ſenatus. quo ſenatus in curia cogebatur. Niſi in curia:ciuilitas auguſti maxima. qui ſenatores die ſenatus ſalutare noluit domi ſed in curia:tā quam & ipſe unus foret ex ſenatoribus. Ac noiatim:exempli cā dicebat. ſalue pollio: ſalue meſſala: & ita ſingulos ppriis noībus ſalutabat. Submonēte:nulla noia romanoꝝ ſuggerēte:nā cū eēt memoria p̄ditus ſingulari nō indigebat nomēclatore:q in eius aurem noia ſenatorū inſarciret quos ſalutabat. Vale dicebat. Quēadmodū ſalue uerbū eſt ſalutantis:ita uale uerbū eſt diſcedentis:interdū tñ Cice. in calce epiſtolarum hæc duo iunctim locat:ut dicat ſalue uale mi tyro. Dies ſolēnes:quale ſunt dies natales:& nuptiarum ſolēnitati dicati. Ita iuuenalis:q cā officii qd queris nubit amicus. Grandi iam natu. i. ſenex & lōga iam ætate prouectus:quod & magno natu dicit. Liuius:magno natu qdam cū oīum maioꝝ ſuoꝝ inſignibus ſe in foꝝ piecit. Sponſalioꝝ:q̄ ſint ſponſalia ſuperius declarauimus:illud adde:quod antiqui ſaturnaliorum baccanalioꝝ uiridioꝝ & ſponſalioꝝ dicere malebant quam ſaturnaliū baccanalium uiridiū & ſponſalium ſicut regula grāmatices expoſcit. Itaq; alteꝝ regula:alteꝝ ueteꝝ defendit auctoritas. Captū oculis:ſubito luminibus orbatum. Cor. Ruffus dormiens oculoꝝ uiſum amiſit cum id ſibi accidere ſomniaret. Aſconius pedianus ille Marci Ciceronis luculentus enarrator ſeptuageſimo ætatis ſuæ anno captus eſt lumiuibus. Timoleon quoq; corīthius ſine ullo morbo lumina oculoꝝ amiſit: ſi ſaturnus & ſol unum hoſpitium partis acceperint: tunc quorum talis fuerit genitura:eorum oculos miſerum exitiū cecitatis impugnabit ſicuti tradit Iulius firmicus in ſexto matheſeos.

Aſſis elephanto

Stipes

Magno natu

Spōſaliorū

Qui luminibus capti.

M. AN. Promiſcuis:cōmixtis:indiſcretis. Comitate:facilitate:benigno congreſſu. Deſideria:quæ ab adeūtibus deſiderarent. Loco:iocoſis & facetis uerbis. Sic:tā meticuloſe. Elephāto ſtipem:q populus ſtipem elephāto daret. pli. Argumenta inqt amoris gaudiū blāditiæ ſtipis:quam populus dediſſet ſeruatæ meminit ioci huius macrobius in ſaturnalibus. Die ſenatus:quo die ſenatus habendus erat. Niſi in curia ſalutauit:ut publicæ ſalutatōis occaſio relinqueret:aut certe ne p ſalutatiōis cōgreſſum de publicis negociis cū aliquo prius cōſultaſſe uideret. Noīatim:ſuo quēq; noie. Nullo:nomenclatore: aut alio noie ſuggerēte ſatis pbabili memoriæ argumento:ſed longe pbabiliore Cyneas pyrrhi regis legatus poſtridie q̄ Romam uenerat ſenatui:& equeſtri ordini nomen reddidit:illa uero adhuc maiora q Cyrus rex oīum q in exercitu ſuo erāt militū noia tēuit. L. Scipio totius po. ro. anneus Seneca q nō mirus admiratōis hēt p didit ſe ætate florētē duo millia noīum eo ordīne quo recitati eēnt ex tēplo reddere ſolitū. Mutuo:ex equo cū multis officio certauit. Solēnes:natales dies & peculiares familiæ alicuius ferias. Grādior natu iam ſenio cōfectus. Sponſalioꝝ die:Seruius Sulpitius:Gel. auctore:qd ſponſalia eēnt elegāter ut alio eſt loco demōſtratū expſſit. Captum oculis:uiſu priuatū. Inedia:famæ q pleriq; alii feciſſe dicūt: & in his Silius italicus Pli. ad Ruffum modo nūciatus eſt Silius italicus in neapolitano ſuo inedia finiſſe uitam.

PHI. Inedia:Cibi abſtinētia ſcribit Pli. in. xi. quod inedia ante diem ſeptimum non eſt homini lætalis: duraſſe & ultra. xi. diem pleroſq; idem eſt auctor. Au. Gel. ſcribēs de potētia & ui ſeptenarii numeri ait: illos ſeptimo demū die mortē oppetere:qbus inedia mori cōſiliū ē. Rē nō minus admirādā q̄ memorādam tradit Alber. ma. ſi mō uera eſt:ait. n. libro de aīalibus. yii. fœminam fuiſſe q ſine cibo dies interdum. xx. interdum. xxx. durabat. uirum quoq; melancholicum idem ſe uidiſſe teſtat:q inedia hoc ē cibi abſtinētia ſe

Inedia

deſtinantem præſens conſolando reuocauit ad uitam.

De pacientia eius in contradictores.

IN ſenatu uerba facieti dictum eſt nõ itellexi:& ab alio contradicerẽ tibi:ſi locum haberẽ: interdum ob imodicas altercationes diſceptantiũ e curia p irã ſe proripienti:quidam ingeſſerunt licere oportere ſenatoribus de repu.loq. Antiſtius Labeo ſenatus lectiõe quũ triumuirum legeret. M.Lepidũ hoſtẽ olim eius:& tũc exulantem legit:interrogatuſq; ab eo an eſſent alii digniores: ſuum quenq; iudicium habere reſpondit:nec ideo libertas aut contumacia fraudi cuiquam fuit.

ptẽ uixerit ſeptimanas alternis tm̃ diebus guſtũ aq̃ lipide exorbẽtem & pterea nihil:ſiſigambis dari pſa regis mater iedia ẽ ex ticta:cũ cibo & luce pariter abſtinuiſſet. Præſens cõſolando oĩs cõſolatio efficax ẽ ſed prĩcipis efficaciſſima q̃ i ptes oẽs flecti poſſunt aĩ mortaliũ: potuit itaq; cõſolatio auguſti pſuadere ut uiueret ille:qui mori decreuerat. Verba facieti.ſ.auguſto in ſenatu diſſerẽti dictũ ẽ a quodã ſenatore aĩ liberioris:nõ intellexi. Si locũ haberẽ:uel dicendæ ſniæ:uel qa ſæpe locus ẽ cã ut ſimus modo audiẽtiores:mõ modeſtiores. Altercatiões diſceptantiũ:cõtentiões ſenato uiciſſim cõtradicẽtiũ attamẽ diſceptator dr̃ rei ſentẽtiæq; moderator ſicut docet Cicero in pticiõibus ad filiũ.Liuius i prio diſceptatorẽ ait ſe ſumptũ iter patrẽ & filiũ. De re pu.loq: hæc ſunt uerba a ſenatoribus igeſta auguſto e curia diſcedẽti pleno idignatõis:tanq̃ ſenator & poſſit & debeat libere loq de re pu.hoc.n.ppriũ ẽ ueri ſenatoris munus i libera ciuitate.uñ apud liuiũ in tertio.L.Valerius poſtulat ut de re pu.dicere liceat:cui poſtulatiõi minaciter refragati ſũt decẽuiri.Præceptũ platonis eſt & a Cicerone repetitũ:ut q reipu.pfuturi ſũt:qcqd agũt id referãt ad utilitatẽ ciuiũ obliti cõmodo ſuo: & dũ cõſeruãt honeſtatẽ q̃uis grauiter offendãt:mortẽ opetant potius q̃ deſerãt illa q dixerũt.Debet ſenator libere nõ obnoxie dicere ſniam i ſenatu. Ingeſſerũt idẽtidẽ imiſerũt iactarũtq; hæc dicta i auguſtũ pripiẽtẽ ſe e curia. Antiſtius labeo:hic iuris ciuilis legũq; po.romani apprime doctus fuit:ſed agitabat hoĩem ut inqt gellius libertas q̃dã nimia & uecors uſq; eo:ut diuo auguſto iã pricipe & rẽpu.obtinẽte:ratũ tamẽ pẽſumq; nihil haberet:niſi quod iuſtũ ſanctũq; eẽ i romanis antiqtatibus legiſſet:ſcribit porphirio:antiſtium labeonẽ memorẽ libertatis i qua natus erat:multa cõtumaciter aduerſus cæſarẽ Auguſtũ & dixiſſe & feciſſe:pp quod Oratius i ſermõibus dixiſſe ur̃.Labeone iſanior iter ſanos dicat̃.iuriſcõſulti libro prio digeſto multa pdiderũt de antiſtio labeone:q ita annũ diuiſerat ut Romæ ſex mẽſibus cũ ſtudioſis eẽt:& ſecederet ſex mẽſibus ubi cõſcribendis libris operã dabat. Triumui:ſupra dictũ ẽ Auguſtũ conſtituiſſe triumuiratũ legendi ſenatus.cũ ad hunc triumuiratũ conficiendũ ipſe triumuiri unius lectionem habuiſſet:legit nõ aliquem ex his qui auguſto chari erant:ſed illius inimicũ.M.lepidum qui tunc exulabat circeios ab auguſto relegatus:ſicut ſupra iam diximus. Interrogatus.ſ.labeo ab auguſto. Suum quẽq; iudicium:iuxta illam ſententiam uulgariſſimam:quot capita tot ſententiæ & uelle ſuum cuiq; eſt.& quot capitũ totidẽ ſtudio milia. Libertas:licentia libere loquẽdi.& hoc refert̃ ad eos q dixerãt:licere oportere ſenatoribus de re publica loqui. Contumatia:ad labeonem referendũ:cuius cõtumax fuit reſpõſio. Fraudi:piculo & detrimẽto ut expõit Seruius enarrans illud uirgilianũ.Quis deus in fraudem.in iure lectũ eſt fraudi erit illa res ideſt periculo & pœnæ:liuius in ſeptimo cauendum ne fraudi ſeceſſio eſſet. Vlpianus in titulo de edilitio edicto ait ueteres fraudem pro pœna ponere ſolebant.

Inedia piit ſiſigãbis

Diſceptator

Labeo

Fraus ppœna

M.AN. Deſtinantẽ:ſtatuentẽ. Cõſolando:tẽpeſtiua cõſolatione adhibita. Reuocauit ad uitã: ut uiuere pſeueraret:ſi qdem oĩs tẽpeſtiua admonitio utilis ad perſuadendũ:ſed uiri auctoritas:ut eſt apud Euripidẽ:plus oĩno ualet λογοσ γαρ iquit ἐκτάδοξοῦν τωνἰων κἀκτων δὸκοῦντων αὐτοσ οὐτάν τοη σένει. Verba facienti:ſermonẽ in auriã habenti. Nõ itellexi:nõ pcipi. Si locũ hẽrẽ:ſi meus eẽt dicẽdæ ſniæ locus:qbus apparet ut in foro:ita i curia ſe i ordinẽ redigere ſolitũ. Altercatiões:ſenato iter ſe cõtentiones. Proripiẽti:irato aĩo abeũti. Ingeſſerunt:in abeuntẽ iactarunt. Triumuirum:qui trium uir fuerat potius:q̃ ad legendũ ſenatũ:nam id negociũ duabus profligatũ conſtat electiõibus:una qua uir ui legit:de qua nunc credo intelligi oportere:altera auguſti & agrippæ arbitratu. Hoſtem olim eius:iã inde.n.a magiſterii equitum petitione:qua lepidus fuit auguſto plátus ſimultas inter eos orta dicit̃.idẽ ante triũuiratum initum hoſtes aperte fuerant nouiſſime auguſtus ſupbienti illi legiones in Sicilia ademit.

Interrogatus:antiſtius q eum legerat. Ab eo:auguſto. Libertas:libere loquẽdi:Neſtor ille homericus: τοὺσ ἐχρὴ περὶ ὑενφατὸσ ἀι εὔσοσ ηδὲ πακοῦσαι.Sẽſit conſultiſſimus ille ſenex in publica cõſultatione:æque omnes & loqui:& audire oportere. Fraudi:uitio noxæ.

PHI. Famoſos libellos:lex.xii.tabularum capitis pœna putauit eſſe ſanciendum.ſi quis carmen condidiſſet quod infamiam faceret.præterea ſcribunt iuriſconſulti libro.xl.digeſtorum titulo de iniuriis & famoſis libellis ſi quis libellum ad infamiam alicuius ſcripſerit ſiue ſcripturam in notam alicuius fecerit ediderit.etiam ſi alterius nomine fecerit uel ſine nomine eum pœna ex ſenatuſconſulto teneri ſenſus ẽ auguſtum libellos famoſos.cõtra ipſius maieſtatẽ ſparſos nõ extimuiſſe ſed refutaſſe redarguiſſeq; tanq̃ falſos: omiſſa aucto ipo iqſitõe.Cognoſcẽdũ poſt hac deĩceps qõ hr̃et̃ & diſqſitio eoq libellos fãoſos edidiſ

De libellis famoſis contra eum factis.

ETiá ſparſos de ſe í curia famoſos libellos nec expauit & magna cura redarguit:ac ne reqſitis qdé auctoribus id mō cēſuit cognoſcédū poſthac de his q libellos aut carmía ad ífamiá cuiuſpiá ſub alieō noíe edát

De moderatione & ciuilitate eiuſdem in agendo.

IOci s quoqꝫ quorundam inuidioſis aut petulantibus laceſſitus cōtradixit edicto:& tamē de íhibenda teſtamentorū licentia:ne ſenatus quicq̄ conſtitueret ítercesſit:quotiens magiſtratiuū comitiis intereſſet: tribus cū candidatis ſuis circuibat:ſupplicabatqꝫ more ſoléni:ferebat & ipſe ſuffragiū in tribus:ut unus e populo:teſtem ſe in iudiciis & íterrogari:& refelli eqſſimo animo patiebatur. Forum anguſtius fecit:nō auſus extorquere poſſeſſoribus proximas domos. Nunquam filios ſuos populo

ſent ſub nomíe alterius: quos & iuriſcōſultus dicit eé puniédos. Iocis: dicteriis & ſcomatibus græci. λσιχόρίασ appellant. & alio uocabulo apophthegmata ſcribit Macrobius apud ueteres oía:quæ facete & breuiter & acute dicunť ea dicteria iocoſqꝫ appellari. Inuidioſis:ex qbus íuidia & odiū conflabať Auguſto. Petulátibus:ꝓcacibus íprobis. Laceſſitus:ꝓuocatus. De inhibéda teſtamétoꝝ licétia: ſenſus é uolebat ſenatus íhibere licentiá teſtamétoꝝ:q̄ immodica uigebat:id ꝓhibuit Auguſtus uolés unicuiqꝫ liberá eé teſtandi legádiqꝫ uolūtaté. pōt & hoc referri ſpáliter ad eos tātūmō:q libellos famoſo edidiſſent: qqꝫ iocis petulátioribus prīcipé irritaſſēt: ut.ſ.ſenatus uellet tales priuari ptáte factioneqꝫ teſtaméti faciédi:qđ Auguſtus fieri uetuit:& hic uerior eſt ſenſus qm̄ ut ſcribit Vlpiáus. ſiqs librū ad ífamiá alicuius ptinété ſcripſit ét ſi alterius noíe ediderit:uel ſine noíe:ſi cōdénatus ſit q id fecit íteſtabilis eē ex lege iubeť:ubi íteſtabilis ſignificať is q teſtamétū facere nō poteſt. Quod & alibi declarat idé Vlpianus ſic ſcribens í titulo de teſtamétis. ſiqs ob carmé famoſum
Inteſtabilis dáneť ſenatuſcōſulto expſſum eſt:ut íteſtabilis ſit:ergo nec teſtm̄ facere poterit:nec ad teſtm̄ adhiberi te-
Cádidati ſtis. Cū cádidatis ſuis:erāt cádidati hoc eſt petitores magiſtratuū.q Cæſaris dicebáť. hic é ille iocus apud
Cæſaris Quítilianū amphibologicus:ná galba hoí pilá negligéter petéti:ſic ingt petis tanq̄ Cæſaris cádidatus:ná illud petis ābiguū eſt. Vt unus e populo:tāq̄ unus ex tribulibus q í ſua tribu ſuffragiū ferūt. Teſté in iudiciis:í iudiciis teſtes iurati teſtimoniū dicūt:unde Cicero multitudie teſtimōioꝝ uerré:& uerris deféſorem hortéſiū adeo opp̄ſſit:ut obſtupefactus hortéſius uerbū nullū ꝓ defenſiōe fecerit:& uerres ſua ſponte iuerit í exiliū. í actiōibus ꝓ teſtibus atqꝫ íteſtes dici ſolet:q íterrogáť & refelluntť ab aduerſario: Cicero in oratiōe ꝓ fonteio galloꝝ teſtimōia eleuat. ſicut í oratione ꝓ flacco teſtes græcos refutat. ſcribit Quintilianus ſeparádū eé officiū dātis teſtes & refellétis: ꝓuidendūqꝫ ne timidus ne ícōſtás ne íprudens teſtis ſit ne inducatur in laqueū. Interrogari:a patronis diuerſæ partis teſtes interroganť:quæ interrogatio auctore Quintiliano in pte expeditior eſt in parte difficilior. Refelli:refutari:ná ut ait Quintilianus íterlocutione patroni refutádus eſt teſtis aut aliquo urbane dicto. refrigerádus. Foꝝ anguſtius:mira prícipis modeſtia:q maluit forū facere arctius & minus capax. ne iniuria afficeret poſſeſſores domoꝝ uicinarū:qs inuitidabant id tamen auguſti forum a Plinio numeratur inter magnifica urbis Romæ edificia.

M.AN. Expauit:extimuit. Redarguit refutauit:diluit. Sub alieno noíe:ut iunius nouatus. q Agrippæ iuuenis noíe aſperrimá de Auguſto epiſtolá í uulgus edidit. Inuidioſis:íuidiá faciétibus. Petulantibus:ꝓcaci mordacitate íceſſentibus. Inhibéda:cōpriméda:quo minus liceret teſtatoribus qd cuiqꝫ uellét legare. Sed magis illud placet quod in iure eſt:ut famoſorum libellorum auctoribus eiuſqꝫ flagitii conuictis teſtandi licétia adimeretur:quo decreto patres ad deterrendam eiuſmodi hominum petulentiá interceſſuri ab auguſto ꝓhibiti ſunt. Interceſſit:íterpoſita auctoritate efficit:neqd ſup ea re decernereť. Cum cádidatis ſuis:aut quos ipſe ex Cæſaris íſtituto dabat ſicqꝫ priſtinū ſuffragioꝝ ius haud populo reſtitutū intelligas aut quū neceſſarioꝝ aliqs peteret. Tribus ituras:í ſuffragia. Supplicabat:ſuppliciter ac de more petebat. More ſoléni:patritio íſtituto. In tribubus:inter tribules ſuos. Interrogari:ut priuatum ꝓ teſtimonio rogari. Refelli:a cōtraducétibus. Anguſtius:ſtrictius:cōtractius minus amplum.

PHI. Si merebunť:tanquá nolet eos eé po. Ro. cōmédatos:niſi propria uirtute meruiſſent eſſe commédabiles. Prætextatis plauſum:illi de qbus populus bn̄ ſentiebat ingreſſi theatrū plauſu excipiebátur. hos
Plauſus plauſus oratius tergeminos honores appellat ſicuti porphirio íterpretať:fit auté plauſus ut ſcribit ſeneca palma collata cū palma. Auguſtus acerbe tulit qđ populus honoris cá aſſurrexiſſet filiis ſuis. adhuc prætextatis hoc eſt í puerili ætate collocatis. aſſurgimus. n. his quos tanq̄ ſuperiores honoramus. unde aſſurgere ſignificat loco cedere. ſicut apud Auſoniū. Aſſurgit muſæ noſtra camena tuæ:& apud poetam aſſurgit rex ipſe phaneus. de ꝑtexta pueroꝝ & magiſtratuū iá dictū é. Pari iure eént:docet Liuius ſodales regū regio more uiuere ſolere ſūmaqꝫ in licétia atqꝫ í libertate uerſari. ſic. n. ſcribit í ſecūdo ab origíe urbis. erant í Romana iuuétute adoleſcétes aliquot nec hi loco tenui orti:quoꝝ í regno libido ſolutior fuerat:æqles ſodaleſqꝫ adoleſcétiū targnioꝝ aſſueti regio more uiuere. Legibus iudiciariis, ut accuſari poſſent & í iudicium

cōmēdauit:ut nō adiceret ſi merebūť:eiſdem ꝑtextatis adhuc aſſurrectū ab uniuerſis ī theatro & aſtātibus plauſum grauiſſime quæſtus ē:amicos ita magnos & potentes ī ciuitate eſſe uoluit:ut tñ pari iure eſſent:quo cæteri. legibuſq; iudiciariis eque tenerenť. Quū Aſprenas Nonius arctius ei iunctus cām ueneficii accuſante caſſio ſeuero diceret cōſuluit ſenatū qđ officii ſui putaret. cūctari.n.ſe ne ſi ſup eēt eriperet legibus reū. ſin deeſſet deſtituere. ac ꝑdānare amicū æſtimareť. Et conſentientibus uniuerſis ſedit in ſubſeliis per aliquot horas. uerum tacitus. & ne laudatione qdem iudiciali data. Affuit & clientibus. ſicut ſcutario cuidam

uocari & legibus qb9 iudicia cōſtāt ſubiici qđ ī ciuitatibus fieri ſolet ī qbus æq̄ libertas ē iuriſq; æq̄litas & leges dñanť. Accuſāte Caſſio ſeuero:de hoc ita ſcribit Macrobius cū multi accuſante Caſſio ſeuero abſoluerenť & architectus fori auguſti expectationē opis diu traheret ita iocatus eſt Auguſtus uellē ut caſſius meū forū accuſaſſet. de eodē ita Seneca lib. tertio declamationū. Seuerus Caſſius ſine cōmētario nunq̄ dixit. hiſtoria aūt hæc de aſprenate ueneficii reo & accuſatore Caſſio ſeuero ſignať a Plinio noſtro ī.xxxvi. cuius hæc ſūt uerba ad ſniam trāqlli illuſtrandā cōducentia. Memoria non illa fœdiore. cuius ueneno aſprenati reo Caſſius ſeuerus accuſator obiiciebat interiiſſe. cxxx. cōuiuas aſprenatis declamatoris meminit idē Seneca ī libris cōtrouerſiaꝝ. ī Caſſio Seuero īgenii plurimū & acerbitatē mirā ac ſummā urbanitatē fuiſſe teſtis ē Quītilianus ī.x. quē ait plus ſtomacho q̄ cōſilio dediſſe. Officii ſui:utrꝝ aſprenati nonio ueneficii reo fauere deberet:an eū deſerere. Cūctari:heſitare. Ne ſi ſupeſſet. i. aduocatus eēt reūq; defenderet. hoc.n. ſignificat ſupeſſet:hic aīaduerte hoc uerbū ſupeſſe cōtra gellii ſniam a trāqllo poſitū ꝑ defendere atq; aduocatū eē. Nāq; Au. gellius ī prīo noctiū atticaꝝ ſcribit falſam huius uerbi ſignificationē īueteraſſe. q̄ dr̄:hic illi ſupeſt:cū ſignificare uolunt aduocatū eſſe quē cuipiā:cāmq; eius defendere:atq; id dici:nō in cōpitis tm̄ neq; ī plebe uulgari ſed in foro in comitio apud tribūalia. Eriperet legibus reū:ubi princeps ſuſcipit patrociniū rei:haud dubie reus abſoluitur: in quo abſoluēdo iudices nō qd iubeāt leges ſpectāt ſed qd uelit prīceps. Prædānare:q̄ſi facto ꝑiudicio ſua ſnia damnare quē nollet defendere. Amicū:aſprenatē. In ſubſelliis iudicū:in qbus & teſtes & rei & accuſatores ſedere ſolebāt. alibi diximus de dr̄ia ſubſellioꝝ & tribūaliū. Laudatione iudiciali:morē tangit antiquū quo reos in iudicio amici laudabāt:ut ita abſolutionē facilius īpetrarēt:hoc docet Plutarchus ſcribens pōpeiū uetuiſſe per legē uſurpari laudationes ſolitas fieri ꝑ reis ī iudiciis. poſtea cū ipſe munaciū plācū laudaturus ꝓceſſiſſet ī iudiciū:eſſetq; uſurus iudiciali laudatione:cato q ī ea cā iudex erat aures manibus obſeruauit dicēs:ſe nolle audire laudationē lege aduerſante. Affuit clientibus:patrocinium ſuſcepit cāſq; iuuit clientiū qbus ex more romano debetur antiquior locus q̄ cognatis. Scutario : ſcutarii milites a ſcuto dicti ſunt. Marcellinus:nec ſcutarios adeſſe dedicerat. ſicuti gerulus uero a Plauto dictus armiger: qui gerit ſcutū domini. in romana militia habebant fabricas ſcutarias & loricarias ut inqt uegetius ī ſecūdo quibus armorum genera formabantur: ſcutarius quoq; artifex ſcutorum dici poteſt.

Caſſius ſeuerus hiſtoria de aſprenate uenefico

Supeſſe cōtra ſentētiam gellii

Laudatio iudicialis

Scutarii

M.AN. Prætextatis:adhuc pueris. Aſſurrectū:q, in theatrū uenientibus populus aſſurexiſſet. Pari iure:æquo iure. Ci. ius & æqtas quæ duo ſunt uincula ciuitatis:cām ueneficii diceret. Pli. cuius ait ueneno aſprenati reo Caſſius Seuerus accuſator obiiciebat. cxxx. conuiuias interemuiſſe. Caſſio Seuero. Quintil. Caſſius inqt ſeuerus ſi cæteris uirtutibus colorem & grauitatem orationis adieciſſet:ponendus inter præcipuos foret:nam & ingenii plurimum in eo eſt & acerbitas mira ſed plus ſtomacho q̄ conſilio dedit. cor. tacitus plus uirium eum q̄ ſanguinis habuiſſe ait:nec pugnare uiſum. ſed rixari & ob id inter recētiores putat oratores reponendum. Quid ſui officii:quid a ſe fieri oporteret. Cūctari:hærere:dubitare. Super eſſet adeſſet nouiter:ut Gel. ſcribit:inualuit:ut pleriq; ſupereſſe pro adeſſe dicerent:ſed ab eruditorib9 nō facile receptum. Prædānare:quaſi manifeſti criminis reum deſtituere:& ante iudicium pro dānato habere. In ſubſelliis ſubſellia ſunt iudicum:ut ex pediani ſententia oſtendimus:tribunalia uero magiſtratuum.

Laudatione iudiciali data:iudicum electione:ſiue ſortitione nondum probata:cuius contraria erat reiectio:de qua Ci. & aſconius ſæpius. Affuit:& clientibus. q.d. non ſolum amicis:q clari noīs eſſent:ſed clientibus quoq;: q̄q̄ ex ueteri ro.po. inſtituto:primus in officiis accipiendis locus poſt parētes pupillis ſit datus ab eo proximus clientibus:mox hoſpitibus:īde cognatis & affinibus. Maſſu. Sabinus hoſpitem clienti ꝓtulit. M. Cato p̄ronum ꝓximū nomē eſſe dixit a p̄re:quaſi ꝓximū ſit patronoꝝ in clientes officium ab eo quod eſt parentū in liberos. cui opinioni alicarnaſeus Dionyſius aſtipulať. Scutario:militi a ſcuto dicto Paulus Diaconus. x. rerum Romanoꝝ: Valentianus inqt:quū eſſet ſcutariorum tribunus apud Niceā auguſtus eſt appellatus:poteſt & Scutarius dici ſcutorum faber.

PHI. Euocato:euocati dicūť hi:q a prīcipe euocanť ad militiā:& ut inqt in. viii. Aeneidos cōmētario: euocatio militaris fiebat cum ad diuerſa loca diuerſi ꝓpter cogendos mittebanť exercitus. euocatos autē fuiſſe honoratioris loci teſtanť hiſtorici:qđ & Cæſar īdicat cū ait erat craſtius euocatus ī exercitu cæſaris: q ſuperiore anno apud eū primū pilū duxerat in legione decima. Poſtulabať iniuriarum:accuſabatur de iniuriis. Ex reorum numero eripuit : caſtricium qui accuſabať ſuſtulit auguſtus de numero reorum:ita

Euocati

euocato quondam ſuo qui poſtulabat̃ iniuriarũ: unũ omnino ex reorum numero: ac ne eum quidem: niſi præcibus eripuit exorato coram iudicibus accuſatore caſtritium per quem de coniuratione Murenæ cognouerat.

De dilectione Romanorum ad eum.

PRo qbus meritis quãtopere dilectus ſit: facile eſt eſtimare Omitto ſenatuſcõſulta: q̃ poſſunt uideri uel neceſſitate exp̃ſſa: uel uerecũdia. Eqtes romani natalẽ eius ſponte: atq; cõſenſu biduo ſemp celebrarunt. oẽs ordines in lacum Curtii quot annis ex uoto pro ſalute eius ſtipẽ iaciebãt. Itẽ calẽdis ianuariis ſtrẽam in capitolio etiam abſenti ex qua ſum:na præcioſiſſima deorum ſimulacra mercatus uicatim dedicabat. ut Apollinem ſandaliariũ

tamen ut prius accuſatorẽ exorauerit ut ab accuſatiõe deſiſteret. Exorare Exorato: exorare: ut inquit Donatus eſt ĩpetrare. nã orator ẽ dũ rogat: exorator uero cũ impetrauit. Terẽtius. orator ad uos uenio ſinite exorator ſiem. Murenæ. ſuperius meminit murẽæ cõiurationis. quã ſic breuiter ſignat Seneca i libro de clæmẽtia. ſeueritate nihil adhuc profeciſti ſaluidienũ lepidus ſecutus eſt lepidũ murena. murenã cepio. idẽ in libro de breuitate uitæ murenæ cepionis lepidi egnatii in auguſtũ mucrones acuebant̃. In lacũ curtii: q erat in foro Romano de cuius noĩe unde ductũ ſit

Strena ſuperius hiſtoria ẽ explicata. Stipẽ: diximus ſupra ſtipem dici æs atq; pecuniã a ſtipãdo. Strenã: ſtrenam uocamus munus qđ dat̃ die feſto oĩ bõni gratia a nũero: quo ſignificat̃ alterũ tertiũq; uenturũ ſimilis cõmodi: uelut trenã. quæ præpoſita. littera dicit̃ ſtrenua. ut in loco & lite ſolebant antiq dicẽtes ſclocũ & ſlitẽ. qdã ſtrenã a ſtrenuitate dici exiſtimãt. ſcito ãt ſtrenarũ noĩe peculiariter ſignificare munuſcula illa: q ſaturnalibus chriſtianoꝝ: paſſim dant̃ & potiſſimũ die dñicæ natiuitatis & principio anni noui: quo ſtipes ereæ apud ueteres quoq; dabant̃. Vñ ait Ouidius: tu tñ auſpiciũ cur ſit ſtipis utile q̃ris: auſonius: Curã p ſtrenis excubuiſſe tuis. Põponius aſſidue: ſi qua uẽtura ẽ alia ſtrena ſtrenæ. populus Romanus Cal. ianuariis hoc eſt anni noui principio ex ritu uetuſto ſtrenã dabat Auguſto ẽt abſenti: qđ erat ſpecimen maxime i

Sãdalarius principẽ dilectionis. Vicatim: per uicos. Apollinẽ ſandalariũ: Apollo ſandalarius dictus ẽ a uico: cuius meminit gellius his uerbis libro noctiũ atticaꝝ. xvii. i ſandalario forte apud librarios fuimus: uidet̃ autẽ hoc nomen deduci a ſandalio calciamẽto: tanq̃ in eo ſandalia fierẽt & illic habitarẽt calceolarii. ita. n. ap

calceolarii pellant̃ a plauto quãuis qdam non calceolarios in aulularia Plauti legãt ſed calceolarios. ſandaliũ autẽ cal

Sandalium ceamẽtũ eſſe notiſſimũ ẽ uel unius Terẽtii teſtimonio ita ſcribẽtis in eunucho: cõminuã tibi ſandalia ca

Dextrariola put legimus i libro iudith: quẽadmodũ illa induit ſandalia in pedibus ſuis aſſumpſitq; dextrariola & iaures. ſũt aũt dextrariola ut hæc quoq; uerba ob iter enarrent̃: ornamenta brachioꝝ: q̃ alio nomine dextrocheria nũcupant̃. ſcribit iulius capitolinus. maximinũ patrem pollice fuiſſe ita uaſto. ut uxoris dextrocherio uteret̃ pro anulo. ab effigie ſandalii hoc ẽ ſoleæ ſardinia iſula nominat̃ ſandaliotis: quã myrſilus ichnuſam uocat a ſimilitudine ueſtigii: qđ græce: ιχνοσ dr̃: ſilius quoq; in. xii. punicorũ ob id ichnuſam appellat ſardiniam illo uerſu: inde ichnuſa prius graiis memorata colonis.

M. AN. Euocato: euocati dicebant̃: ut Seruius ait q ex diuerſis locis collecti in exercitiũ coibant: neq; hi milites erant: ſed pro militibus habebant̃: qđ ſignificanter Criſpinus demonſtrat. Poſtulabat̃ iniuriarũ: iniuriarũ erat reus. Eripuit: iudicio detraxit. Exorato: præcibus uicto: ut præſenti actione deſiſteret Caſtritiũ: reũ. Vel neceſſitatẽ: maieſtatis & potentiæ metu. Verecũdia: rubore. Sponte: non iuſſi: nõ rogati. Omnes ordines: patricius equeſter. & plebeius. In lacum curtii: locũ inter palatiũ & capitoliũ: de quo Liuius: Plutarchus: & Dionyſius ſatis multa. Ex uoto p̃: eius. ſ. ſalute ſuſcepto. Stipẽ: pecuniam. Strenã: munus annuũ: & ut qdã ĩterp̃tant̃: q̃ſi ſtrenuã. Abſenti: ſi procul ẽt abeſſet. Vicatim: p uicos. Apollinẽ ſandaliariũ: ad habitũ qdã id referũt. Ego potius ad locũ: ut a uico ſandaliariis opificibus referto: in quo ſtatua dedicata ſit: cognomen fuerit illi datũ: eſt ſandaliũ calciamenti genus. Terẽ. Vtinam tibi deam tibi commitigari ſandalio caput. græci σινδαλιον ſoleam uocant: unde & Sardinia quandoq; ab illius forma ſandaliotis: ut Plinius ait eſt dicta.

PHI. Iouem tragœdum: fortaſſis ita appellatum a uico tragœdoꝝ: in quo tragœdi hoc eſt actores tragœdiarum diuerſabãtur. potes referre ad habitũ ſimulachri iouialis: qđ tragœdiam ictu eſſet ornatus: qđ non placet. Alia. ſ. ſimulacra deorum. In reſtitutionem palatinæ domus: cum domus Auguſti in palatio conflagraſſet ad eius reſtitutionem pecunias contulerunt ſua ſponte & libenter ueterani milites: ordines iudicum: quæ decuriæ dicuntur & tribus omnes. quæ. xxxv. numero erant in urbe: ex quibus plãæ colligimus. Auguſtum fuiſſe Romanis omnibus dilectiſſimum. Sigillatim: hoc ẽ multi ſeparatim a ſingulo ſingillatim aduerbiũ deducit̃. Delibantẽ: modice carpente: tranſlatio ſumpta ab his qui cibaria leuiter delibant. Denario: denarius nummus eſt argenteus: qui auctore Plinio pro decem libris æris placuit ſicut quinarius pro quinq;. Fauſtis omnibus: fœlicibus acclamationibus. ſcribit Cicero in primo de diuinatione ꝙ uoces hominũ: quæ uocant omina: maiores noſtri ualere cenſebat: & iccirco omnibus rebꝰ agẽdis: quod bonũ fauſtũ fœlix fortunatũq; eſſet præfabãt. De quoquã ſonte. ſ. & morti damnato legimus

Omina

& Iouem tragœdũ aliaq̨ in reſtitutionẽ palatinæ domus incendio abſumptæ ueterani: decuriæ quibus: atq̨ etiã ſigillatim e certo genere hominũ libentes: ac pro facultate q̨ſq̨ pecũias cõtulerũt: delibante tantũmodo eo ſummaꝶ aceruos: neq̨ ex quoq̃ plus denario auferente. Reuertentẽ ex prouincia: nõ ſolum fauſtis ominibus ſed & modulatis carminibus proſequebantur: obſeruatum etiam eſt ne quotiẽs introiret urbem: ſupplicium de quoquã ſumeretur.

De honore eidẽ collato per ſenatũ populũq̨ romanum.

PAtris patriæ cognomẽ uniuerſi repentino maxio q̨ cõſenſu detulerũt ei. Prima plebs legatiõe Antium miſſa: deindeq̨ non recipiebat ineunti Rõæ ſpectacula frequens & laureata: mox in curia ſenatus: neq̨ decreto: atq̨ acclamatione: ſed per Valerium Meſſalam id

apud hiſtoricos uirgĩes ueſtales tãta fuiſſe maieſtate ꝑditas: ut ſi caſu dũ in publicũ prodirent in quẽq̃ icidiſſent: q ad mortẽ duceret: necari eũ non liceret. uerũ deierare uirginẽ ueſtalẽ oportebat ſe fortuito nõ de iduſtria factam obuiã. Patris patriæ: poſt detectam uindicatamq̨ Catiliæ cõiurationẽ Cato: q tũ tribunus erat Ciceronem pro roſtris oratione luculẽta laudauit. illumq̨ patrẽ pr̃iæ primũ appellauit: qd nominis ornamẽtũ a po. confirmatũ eſt. hinc illud Roma pr̃em patriæ Ciceronem libera dixit: tradũt eruditi huiuſcemodi appellationẽ a Cicerone ſumpſiſſe initiũ ex hac Catonis laudatiõe: ac deinde ad iperatores q digni habebant̃ paulatĩ defluxiſſe: nec. n. q̃libet quãquã imperator ſtatim pr̃ pr̃iæ appellabat̃. ſed i teſtimonium uirtutis cognomen optimis principibus deferri ſolebat: ſicut in præſentia delatũ eſt auguſto. laudat Plinius traianũ: q̨ ſoli omniũ illi cõtigerit ut pr̃ patriæ eſſet ante q̃ fieret. nã tũc merito princeps ẽ pater patriæ appellãdus: qñ ita uiuit cũ ciuibus q̃ſi cũ liberis parẽs. Ouidius in. ii. faſtorũ tradit cognomen patris pr̃iæ datũ eſſe Auguſto Nonis februarii ab oĩbus ordibus. ſic. n. inq̃t ſancte pater patriæ tibi plebs. tibi curia nomen hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen æques. Pria plebs. ſ. detulit cognomen patris patriæ. Antiũ: ubi erat Auguſtus: eſt aũt antium ciuitas i latio uolſcoꝶ caput littoralis qdẽ ſed portu carẽs. ad otium rerũq̨ urbanarũ uacationem ac commodata: quo ſeceſſu Romani principes auctore Strabone utebantur: quo circa in ea urbe edificatæ erãt ædes magnificẽter: quẽadmodũ Romanis ſit deducta colonia ſcribit liuius. apud quem ſatis multa de antiatibus. Frequens & laureata: ritu. ſ. triumphali. namq̨ Romãi laureati currũ triũphantis ſeq ſolebant. Mox: poſt ipſam plæbem. Senatus. ſ. detulit cognomen patris patriæ.

Acclamatione: ſenatus cum in curia ſediſſet ſolitus erat acclamationibus principem decorare & laudationibus. Vnde ait flauius uopiſcus in tacito. ſenatũ oẽm acclamaſſe tacite auguſte dii te ſeruent: te diligimus: te principem facimus: tibi curã rei pu. orbiſq̨ mandamus & poſt Paulo. acclamationes inquit ſenatus hæ fuerunt acclamationũ aliæ ueræ erant: aliæ falſæ: prout bonis maliſue principibus fiebant. hinc plinius in panegyrico. Diſcant principes acclamationes ueras falſaſq̨ diſcernere. ſenſus eſt tranquilli ſenatũ neq̨ per acclamationem: neq̨ per decretũ detuliſſe auguſto cognomen patris patriæ. ſed demandaſſe ꝑ Valerium meſſalam clariſſimũ ſenatorẽ. fuit. n. meſſalaꝶ familia Romæ clariſſima: qui ſicut docet Seneca in libro de breuitate uitæ: primo meſſanæ appellati ſunt a noĩe meſſanæ ciuitatis Siciliæ: quam Valerius primus uicit. paulatim uero uulgo permutante litteras meſſalæ dici cœperunt. Acclamationes Meſſanum meſſalæ

M. AN. Iouem tragœdum: ut illũ a loco: ita hunc ab habitu cognominatum exiſtimo: eſt enim tragœdus: qui tragœdiam agit quo habitu in ſcæna tragœdi uterentur: ſuo loco dicetur. Veterani: iam emeriti. Decuriæ: iudicum. ſ. Tribus: quæ quinq̨ & triginta erãt numero. Sigillatim: per ſe multi. Delibante: leuiter attingente: ne ſuorũ munificentiã oĩno aſpernari uideret̃. Aceruos: cumulos. Fauſtis ominibꝰ Lucanus: Nõ omnia fauſta: Nõ fictas læto uoces ſimulare tumultu. Ne ſuppliciũ: ne publice. aut priuati quiſquam ſupplicio afficeret̃. Patris patriæ: togatoꝶ primus Cicero: Catone id cenſente: patris patriæ cognomen Catilinæ coniuratione oppreſſa eſt aſſecutus. Plini. Salue primus oĩum parens patriæ appellatæ: primus in toga triumphum linguæq̨ lauream merite. Iu. roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit liui. Plutar. & Appia. eiuſdem ſunt rei auctores. Antium: littorale latii oppidum quondam aphrodiſium dictũ: ubi forte Auguſtus erat. Laureata: laureos geſtans ramos: aut laureas coronas habens. Decreto: prius facto. Neq̨ acclamatione: tumultuaria appellatione: ut eſt apud lẽpridiũ: acclamationes inquit ſenatus graues fuere: & mox paulo acclamationes ipſas indidi: & ſententiã ſenatuſconſulti hoſti patriæ honores detrahantur: paricidæ honores detrahantur: paricida trahatur: & alia quæ ſequuntur.

PHI. Quod bonũ: uerba meſſalæ. Sicut meſſala. corrige meſſalæ. ait. n. trãquillus ſe appoſuiſſe ita uerba Auguſti. ſicut iam appoſuit ipſius meſſalæ uerba: quibus conſalutauit Auguſtum patrem patriæ. Com pos factus: uerba Auguſti. Hunc conſenſum: quo ſenatus uniuerſus una cũ populo & Auguſto bene ſentiebat. Medico Antonio muſæ: Antõius muſa medicus fuit imperatoris Auguſti ut ait porphirio enarrãs illud oratianũ. Nam mihi baias muſa ſupuacuas antonius & tamẽ illis me facit iuiſum: hic uipas edendas dabat cũ icidiſſet iſanabilia ulcera miraq̨ celeritate ꝑſanabat. ut auctor ẽ Pli. i. xxx. q i. xix. ita ſcribit diuus Antonius muſa

mandãtibus cũctis:qđ bonũ inqt:fauſtũq; ſit tibi domuiq; tuæ Cæſar Auguſte:(Sic enĩ nos ꝑpetuã fœlícitatẽ reipu. & læta huic p̄cari æſtimamus)ſenatus te cõſentiẽs cum populo Ro.cõſalutat patriæ patrẽ. Cui lachrymãs reſpõdit Auguſtus his uerbis(Ipſa enĩ ſicut Meſſala appoſui).Cõpos factus uotoꝝ meoꝝ patres cõſcripti:quid habeo aliud deos immortales p̄cari:q̃ ut hunc cõſenſum ueſtrum ad ultimum uitæ finem mihi perferre liceat.

De honoribus eidẽ collatis ꝑ ſingulares ciues Romanos.

MEdico Antõio muſæ:cuius oꝑa ex ancipiti morbo cõualuerat:ſtatuã ære collato iuxta ſignũ æſculapii ſtatuerũt. Nõnulli patrũ familiariũ teſtõ cauerũt:ut ab hęredibus ſuis p̄lato uictimæ titulo in capitoliũ ducerẽt:uotũq; ꝓ ſe ſolueret:qđ ſupſtitẽ Auguſtũ reliq̃ſſent:q̃dã Italiæ ciuitates diẽ:quo primũ ad ſe ueniſſet initium anni fecerunt:ꝓuinciaꝝ plereq; ſup templa:& aras:ludos quoq; quinquennales pene oppidatim conſtituerunt

Auguſtus lactuca cõſeruatus in egritudĩe fert̃ prudentia muſæ medici:cũ prior ẽẽt eſca ex melle.idẽ in.xxix.ſed illã Antonius muſa mutauit auctoritate diui Auguſti quẽ cõtraria medicina graui ꝑiculo exemerat. legimus in eccleſiaſtico honora medicũ ꝓp neceſſitatẽ:&.n.illum creauit altiſſimus.adeo.n.eſt oĩs me mela.Caſſius hemina ex antiqs auctor eſt primũ ueniſſe Romã ex medicis archagatũ peloponenſem:cui datũ eſt ius q̇ritiũ & taberna ĩ compito acilio:fuitq; ab initio gratus mox ob crudelitatẽ ſeuiciãq; medẽdi ĩuiſus. Cato ĩuectus ẽ ĩ medicos & maxime græcos.extat apud Pli. luculẽta in malos medicos peroratio.ſed merito ſtatuæ honore đcoratus eſt Antõius muſa & qa fuit medicus optimus:& qa ſanauit auguſtũ geniũ Romanoꝝ:ex cuius ſalute pẽdebat ſalus nõ ſolũ urbis ſed ẽt orbis.græci honores eoſdẽ hippocrati prĩcipi medicoꝝ quos herculi decreuerũt antonius muſa uolumẽ cõdidit de medicĩa luculentũ:qđ hodie quoq; extat. Aere collato:cũ unuſqſq; æs cõtuliſſet ad ſtatuã fabricãdã:ita auctore liuio meneniũ agrippã extulit plebs comana ſeſtãtibus collatis ĩ capita. Iuxta ſignũ:prope ſtatuã dei medicĩæ loco honoratiore ꝑinde ac deo ꝓximus foret ĩ medẽdo.eſculapiũ.n.apollinis filiũ ſicuti notiſſimũ eſt cœlo dicauerũt & dis aſſignauerũt priſci tanq̃ ĩuẽtorẽ medicĩæ.auctores Pli.& celſus.eſculapiũ ſcripſiſſe myriogeneſim teſtis ẽ iulius firmicus li.v.Matheſeos:quo uolumĩe omniũ gẽituraꝝ ordines explicati ĩueniebant̃. ædes æſculapii ĩ ĩſula tyberia extra urbẽ poſita erat.cãm refert Plu.ĩ ꝓblematis:qa.ſ.ſalubrius foriſq; ĩ urbe degit̃. Vñ & græci tẽpla æſculapii cõſtruũt ĩ excelſis ac puris locis:nota iſta hiſtoria eſt de æſculapio tolẽdæ peſtilẽtiæ cã accerſito euocatoq; ex epidauro qđ oppidũ æſculapii delubro celebre ẽ. Teſtõ cauerũt ꝓuiderũt p̄ſcripſerũt ĩ tabulis teſtamẽtariis. Prælato titulo:ante lata ĩſcriptiõe quæ ſignificabat ideo uictimas ĩmolari uotũq; exolui tanq̃ libẽter morerent̃ dũ relinquũt tã bonũ principẽ ſupſtitẽ. Initiũ anni:maximũ ſpecimen amoris & uenerationis ĩ prĩcipẽ hoc erat:ꝙ ſicut nos annũ auſpicamur. Cal. ianuariis. ita q̃dã ciuitates annũ ĩcipere uoluerũt ab eo die quo auguſtus primũ ad illas acceſſiſſet:tanq̃ ille dies eẽt oĩbus aliis diebus anteponẽdus.quo auguſtũ uidiſſent ſua mẽtia ĩ uiſentẽ.& ſuos lares abeũtẽ. Sup templa.i.ultra tẽpla q̃ erexerãt auguſto ludos quoq; celebrari uoluerũt ĩ illius honorẽ q̇nquẽnales:qđ herodẽ ĩprimis factitaſſe legĩus: q ĩ cæſarea ciuitate iudeæ theatrũ ãphitheatrũq; digna uocabulo collocauit.& q̇nquẽnali certamĩe ĩſtituto nomẽ ei cæſaris dedit:ĩ quo maxĩa p̄mia uictoribus ꝓpoſuit:ut.ſ.ipſi uictores & ꝓximi & tertii ſucceſſores eoꝝ regalibus diuitiis potirent̃. Pœne oppidatĩ:quaſi per ſingula oppida.

M.AN. Fauſtũ:Plutar.ꝙ fœlix ẽ ĩqt & hilare Ro.fauſtũ appellãt. Ipſa:auguſti uerba. A Meſſala relata.i.mẽoriæ ꝓdita. Cõpos factus q̃ſi uotoꝝ:oĩum ſumma fuiſſet:ut p̄r p̄riæ merito q̃ñq; appellari poſſet. Conſenſum:hoc ueſtrũ.hoc de me iudicium. Antonio muſæ:antonio cognomento muſæ medico ea tempeſtate illuſtri.Plinius:Diuus certe auguſtus lactuca ſeruatus in egritudine fertur prudẽtia Muſæ medici. Signum æſculapii:æſculapii templum in tyberina ĩſula fuit:Ouidius & Valerius auctores ſunt Plutarchus tamen in quæſtionibus:querit quid ſit quod æſculapio extra urbem ædes ponerentur. Cauerũt teſtamento:cautũ uoluerunt. Prælato titulo:ſacrificii cauſa titulo prælato. Supſtitẽ auguſtũ:ſuſcipiendi uoti ratio fuit:ſi moriens auguſtũ ſuperſtitẽ reliquiſſent. Initiũ anni:ut dies ille annum ĩcoharet:quo primũ auguſtus ſua eſſet mœnia ĩgreſſus. Oppidatim:per oppida.

PHI. Cæſareas urbes:ſicuti Herodes:q auctoribꝰ ioſepho & egeſippo ciuitates ĩ iudæa cõdidit in honorẽ Cæſaris auguſti:quas ꝑtim Cæſareas ꝑtĩ ſebaſtas hoc ẽ auguſteas appellauit.idẽ ĩ multis ciuitatibus tẽpla cõſtituit:quæ Cæſareæ nominant̃.iuba quoq; rex cõdidit ĩ mauritania Cæſareã ciuitatẽ ĩ honorẽ Cæſaris auguſti:ſicut tradit eutropius. Edem iouis olympii:ĩter cætera ĩouis cognomẽta.olympii cognomẽ apud græcos ĩclytum eſt:& in primis athenis.exiſtimat Diodorus in quarto bibliothecæ iouem olimpiũ cognominatum fuiſſe ab olympio a quo eruditus & ad uirtutem ĩſtitutus ſit.alii uero a cœlo quem olympon græci appellant.in quo regnare fertur:athenis ut ſcribit thucydides in.ii.hiſtoriarum templum uiſebatur Iouis olympii de quo nunc loquitur tranquillus ſcribens eam ædem dedicatam fuiſſe genio Au-

Olympius unde

De honore ei collegato per reges ac ciuitates.

REges amici atq; ſocii & ſinguli in ſuo qſq; regno cę
ſareas urbes cōdiderūt:& cūcti ſimul ædem iouis
olympici Athēis antiqtus incohatam pficere cōi
ſūptu deſtiauerūt:gēioq; eius dedicare:ac ſæpe regnis reli-
ctis:nō Romæ mō:ſed ꝓuincias peragranti quotidiana of-
ficia togati an ſine regio inſigni more clientū præſtiterunt.

guſti.De hoc Iouis olympii tem
plo ſic ſcribit Pli.ī.xxxvi.ſic ē in
cohatū athenis templum Iouis
olympii:ex quo ſylla capitolinis
ædib9 aduexerat colūnas de eo
dē Spartiāus ī adriano.opa quæ
apud athenienſes cœperat:dedi
cauit:ut Iouis olympii ædem.pe
ricles atheniēſis ab eloquētiæ ui
atq; xcellētia cognominatus eſt
olympius:ut docet plutarchus ī
pericle:hic ait Pli.ī.xxxiiii.ſtypax cyprius uno celebrať ſigno plachnopte periclis olympii uernula:ubi ſpla
chnoptes ſignificať euiſceratus.græci.n.τοσπλάγχνον uocāt uiſcera.ī codice Plinii ꝑuetuſto legi ſpga
no præ ut expōas faſceato.Nā σπαργανίξο græci dicūt faſceis uicio & σπάργανον faſceā:utrūq; hiſto
riæ accōmodatū ē.faber.n.q Seruus erat carus pericli:cū ī arce templū edificaret repſiſſetq; ſuper altitudi
nem faſtigii īde ꝑceps cecidit.ex quo lapſu cū uehementer egrotaret eſſetq; a medicis deploratus.ferť mi-
nerua pericli ob lapſum uernulæ dolēti ī ſomniis demōſtraſſe herbā:quæ contra lapſus & ꝑcipitia eſt ſin-
gularis:q̄ ille ſtatim ſanatus eſt.quare herba quæ prius dicebatur perdicium cepta eſt uocari perthenium
a uirgine minerua πάρθενος.n.græce uirgo dicitur.huius uernulæ effigies ex ære facta eſt ad perpetuū
rei monumentum qui cum formatus eſſet ab artifice uiſceribus effuſis:uel faſceis uinctus:fuit cognomi-
natus ſplachnopes ſiue ſparganoptes.apud Plinium ut diximus legitur in.xxxiiii.ſpalchnoptes.apud eun-
dem in.xxii.legitur ſparganoptes.ex quo coniicimus uel hic uel illic eſſe mendum.tamen ſiue hæc ſiue il-
la lectio magis placet:habes utriuſq; interpretamentum. Genio:de geniis lege quæ ſcribunt Apuleius in
libro de demonio ſocratis:& Martianus in libro de nuptiis philologiæ & Auguſtinus in. viii. de ciuitate
dei:& nos copioſe ſcripſimus in cōmentariis propertii:illud in præſentia referendum eſt.quod a cenſorio
refertur:qui ſcribit genium non uno ſanguine colendum eſſe:ne die qua lucem ipſi accepimus alii de ma-
nus.Illud etiam adde:quod tradit firmicus maternus in ſecundo Matheſeos. dignum memoratu. xi. ab
horoſcopo in genituris locum a nobis dici bonum genium:q a græcis appellatur agathos demon:qui eſt
locus iouis & cum horoſcopo exagona radiatione coniungitur.genium die natali ſuo quiſq; uenerabatur.
ſiquis iurauerit per genium principis dare ſe non oportere & peierauerit imperator reſcripſit fuſtibus eū
eſſe caſtigandum:& ita ei ſuperdici importune noli iurare:ſicut docent iuriſconſulti digeſtis de iureiuran-
do.citius:ut inquit elegāter tertullianus:per omnes deos q̄ per unum genium Cæſaris peieratur.de genio
cōſtantii principis & de geniis erudite ſcribit Amianus marcellinus in.xxi.ſatis eſt locus indicare:ne uolu
men extuberet. Togati:ſenſus eſt reges per inde ac clientes togatos more clientū Romanoꝝ ſine regio in
ſigni hoc eſt ſine diademate ornamentiſq; regalibus ſolitos fuiſſe præbere officia Auguſto iter facienti per
prouincias.toga.n.Romani eſt habitus & clientis.Vnde togati dicti.Martialis mane uel a media nocte to
gatus ero.huius hiſtoriæ meminit eutropius his uerbis:multi reges ex regnis ſuis uenerunt ut Auguſto ob
ſequerentur:& habitu Romano togati.ſ.ad uehiculum uel equum ipſius concurrerunt.

Plachnoptes an Sparganoptes apud Plinium

Partheniū herba

M.AN. Cæſareas urbes:Cæſaris nomine nūcupatas. Cuncti:ſimul:communi nomine : quaſi coniun-
cti:ut pedianus interpretator. Iouis olympici:uel ab Olympia regiōe piſei agri parte:ubi templum iouis
fuit:uel ut Diodorus ſcribit:ab eo ꝙ iuppiter puer Aegypti rex a Dionyſio conſtitutus:ab olympo quodā
quem ille præfecti nomine puero dederat eruditus & ad uirtutem inſtitutus eſſet:olympius:ſiue olympi-
cus eſt dictus:quod olympii Iouis templum Athenis fuerit:Thucydides auctor eſt:hac inquit præcipue p
te extructa delubra uiſuntur iouis olympii telluris:quæ loca uidetur idem auctor ſignificare ante Theſei
tempora in uetuſtiſſima urbis parte fuiſſe conſtructa. Genio:deorum filio:ut Aufuſtius ſcripſit:& paren
ti hominum:ex quo homines gignūtur.Laberius:genius generis noſtri parens alii omnium rerum gerēda
rum.alii cuiuſq; loci deū autumāt. Peragrāti:luſtrāti. Quotidiana officia:circa illum officii cauſā quoti
die uerſati. Togati:ro.ciuiliq; habitu:non regio culti. Inſigni:ſine purpura & diademate.

PHI. Quoniā qualis ī imperiis:poſt publicatā Auguſti uitā explicā hoc ē qualis fuerit in publicis rebus
adminiſtrādis:nūc referre ſe uelle uitā priuatā teſtať.hoc eſt q̄lis fuerit in re domeſtica qualiter uixerit cū
ſuis:nunquid fortūatior fuerit foris q̄ domi.hæc.n.quæ ꝑtinent ad cognitioné uitæ interioris & domeſti
cæ nō minus oſtēdūt principē q̄ res foris geſtæ:& uitā in propatulo acta.utiť āt trāqllus trāſitiōe:q̄ exor-
natio rhetorica ē:q̇ cū oſtēderit breuiter qđ dictū ſit.itē breuiter ꝓpōit qd cōſeqť. Matrē:actiā. Iſaurici
filiā Seruilius iſauricus cū mortuus eēt elatus fuit publico funere. Interiorē uitā.domeſticā & qualis fue
rit domi & ītra pēates. Vtriq;:matri acciæ & ſorori octauiæ. Priuignā eius claudiā:poſt initā ꝓſcriptio
nis ſocietatem cēſuerūt milites amiciciā īter auguſtū & Antoniū eē affinitate firmādā itaq; Auguſto uxor
data ē clodia fuluiæ &.P.clodii filia Antonii priuigna.Nā fuluia tres habuit maritos pu.clodiū illū Cice-
rōis inimicū.ex quo erat hæc claudia ſecūdū curionē:tertium Mar.Antoniū Vnde ait Cicero in ſecunda
Antoniana. & enim iſta tua minime auara coniunx quam ego ſine contumelia deſcribo. nimium debet

De interiori & familiari uita.

QVoniā q̄lis ī iperiis:ac magr̄atibus:regēdaq; p terrar̄ orbē pace belloq; republica fuerit expoſui:re ferē nūc iteriorē ac familiarē eius uitā:qbuſq; moribꝰ atq; fortūa domi:& iter ſuos egerit a iuuēta uſq; ad ſupmū uitæ diē. Matrē amiſit i prio conſulatu:ſororē Octauiā qnq̄geſimū & q̄rtū agēs ætatis annū:utriq; cū p̄cipua officia uiuæ p̄ſtitiſſet:ēt defunctæ honores maximos tribuit.

De ſponſis & uxoribus eius.

SPonſam habuit adoleſcēs. P. Seruilii Iſaurici filiā ſed reconciliatus poſt primā diſcordiam Antonio expoſtulantibus utriuſq; militibus:ut ex neceſſitudine aliqua iungerent̄:priuignā eius Claudiam Fuluiæ ex P. Clodio filiā duxit uxorē:uix dum nubilem:ac ſimultate: cū fuluia ſocru exorta dimiſit intactā adhuc & uirginem: mox Scriboniā in matrimōiū accepit:nuptā ante duobꝰ cōſularibuſq; & ex altero ēt matrē. Cū hac etiā diuortiū fecit pertæſus ut ſcribit annorū puerſitatē eius:ac ſtatim Liuiam Druſillā matrimonio Tiberii Neronis:& qdē pręgnantem abduxit:dilexitq; & ꝓbauit unice ac perſeueranter.

diu:po.Ro.penſionē tertiā. Vix dū nubilē:adhuc uiro immaturā contrariū illud. Iā matura uiro iam plenis nubilis annis. Simultate cū fuluia :extat epigrāma Auguſti Cæſaris : quo cauſa ſimultatis inter ipſum & fuluiā exortæ obſcena referť. ſic. n. ait: qđ futuit claphirā Antōius hāc mihi pœnam fuluia conſtituit: ſe quoq; uti futuā:aut futue aut pugnemus ait:quid mihi uita carior ē ipſa mētula ſigna canāt. Appiāus uero li. v. bellorū ciuilium refert fuluiam impuliſſe luciū Antoniū ad bellū aduerſus Auguſtū capeſcendū. erat enim ut inquit Lucius Florus fœmīa uirilis militiæ gladio cīcta:quæ ſemp Antonii īgenium agitabat: Plutarchus quoq; ſic ſcribit ī antonio:erat fuluia natura ferox atq; īpigra:putabat fore ut Antōius a cleopatra diſtraheretur:ſi qs rerū motus in italia eēt uerū cū illa in aſiam nauigaret mortua ē ſycione. Scriboniā:in expoſitione nouiſſime apud ꝓpertiū elegiæ nō pauca ſcripſimus de hac ſcribōia: quæ fuit de familia libonum. hinc mēdoſus ille uerſus a nobis ē emaculatus. Altera maternos exequat turba ligones:nō enī ligones apud ꝓ

Libones pertiū legendū eſt ſed libones. cū ſcribonii libones dicti ſint. & puteal quæ erat ſedes prætoris dictum eſt libonis a libone ſcribonio:q ꝓpe arcum fabianum tribunal & ſubſellia collocauit tranquillus in libello de grammaticis meminit ſcriboni grammatici:quē ait fuiſſe redemptū & manumiſſum a ſcribonia libōis filia:quæ prior Auguſti uxor fuerat. Etiam matrē:nomen eſt ꝙ dialectici dicunt ad aliquid:nam cum matrem audis ſtatim intelligis illam:quæ filios habet. Abduxit:abducere proprie eſt per uim:ſicut etiam ꝑ

Perductores. ducere interdum ſignificat. inde perductores a Cicerone in uerrinis dicti qui ut inqt Aſconius:in hoc differunt a lenonibus:quod lenones ſunt ſcortorum:perductores etiam inuitarum perſonarum:& in quibus ſtupra exercitata legibus uindincatur ſignificat Auguſtum quaſi per uim potius q̄ ab ultroneo accepiſſe Liuiam uxorem. Pregnantem:poſterius uidebimus quemadmodum Liuia cum Auguſto grauida nupſiſſet intra menſem tertium peperit druſum:qui fuit pater claudii imperatoris.

M. AN. Quoniā:trāſitio ex epilogo & ꝓpoſitiōe cōſtās:a politica uitæ rōne ad oeconomicā. Egerit:uixerit. Matrē:aciā. Octauiā ſororē:quæ. C. Marcello mox Antonio nupſit. Officia:Appianus auctor eſt: eius pietatis in matrē:amoris aūt & officii ī ſororē: Plutar. in Antonio. Claudiā:ex. P. Clodio & Fuluia genitā. Plutar. ut Curioni antea nuptā ait Fuluiā ab Antonio acceptā q̄q̄ diuerſo loco Clodiā fuluiæ filiā & Antonii priuignā dicat cōcordiæ cā Auguſto deſpōſatā:uñ colligi pōt fuluiā primū Clodio : mox curioni nouiſſime antonio nupſiſſe. Simultate:cōtētiōe:diſcordia. Appia. & Plu. eiuſmodi ſimultatis meminerūt.

Nuptā duobus:ſenatoribus ſūt:q Scriboniā ītelligāt. q. L. Scipiōi q ī aphrica a Cæſare dictatore uictus ē nupſit:ſed nō aduertūt parū tēpor̄ rōnē cōuenire niſi auguſtus admodū iuuēis cōcordiæ cauſa ducere uoluerit fœminā grādem natu:fuit & alia ſcribonia huius filia cuius Tranql. ī lib. de grāmaticis & rhetoribus meminit. de qua libētius intellexerim:ſed qbus hæc uel mater duobus ſenatoribus nupſerit q̄ liboni adhuc quæro. Perteſus:eius mores aduerſatus. Liuiā druſillam:tyberii & Druſi matrē. Abduxit:abductā dixit:q̄ſi auctoritate magis q̄ uoluntate. Tyberio neroni:cui locata erat ademptā:in Tyberio Liuiā inqt Druſillā:& tūc grauidā:& iam antea apud ſe Tyberiū enixā petēti auguſto cōceſſit:qbus uerbis apparet Liuiā nō ut ademptā:cōtra in caligula:quū ille Liuiā Oreſtilā Caio piſoni locatā medio nuptiar̄ officio domū abduxiſſet gloriatus eſt romuli & auguſti exemplo quæſitam ſibi uxorē:quaſi ui dicere uoluiſſet:quod & antonius ad auguſtum ſcribens in epiſtolis exprobrare uidetur.

PHI. Nihil liberor̄ : Pli. in. vii. ſic ſcribit. eſt q̇dam priuatim diſſociatio corpor̄ & īter ſe ſterilis:at ubi cum aliis iunxere gignūt ſicut auguſtus & liuia. Immaturus ē editus:ex utero materno maturus edit̄ fœtus nono & decimo mēſe īterdū & ſeptīo ſed rarēter:& hoc eſt ꝉptus tēpeſtiui tp̄s a philoſophis mediciſq; obſeruatū:añ qđ editus fœtus ē imaturus & fit abortiuus:& tūc fœmīa dř abortare iulius firmicus. abor

De filia Iulia & matrimoniis eius.

EX Scribonia Iuliã:ex Liuia nihil liberoꝝ tulit:cũ
maxime cuperet. Infans:q conceptus erat:imatu-
rus eſt editus. Iuliã primũ Marcello Octauiæ ſo-
roris ſuæ filio tantũq pueritia egreſſo:deĩde ut is obiit. M.
Agrippæ nuptui dedit:exorata ſorore ut ſibi genero cede-
ret. Nã tũc Agrippa alterã Marcellarũ habebat & ex ea li
beros:hoc quoq defuncto multis diu etiã ex equeſtri ordi
ne circunſpectis cõditionibus Tiberiũ priuignũ ſuũ elegit
coegitq prægnantẽ uxorẽ:& ex qua iam pater erat dimitte
re. M. Antonius ſcribit primũ eũ Antonio filio ſuo deſpon
diſſe Iuliã:deinde Cotiſoni Getarum regi quo tempore ſibi
quoq inuicem filiam regis in matrimonium petiſſet.

De nepotibus eius ex Iulia.

NEpotes ex Agrippa & Iulia tres habuit. C. &. L.
& Agrippam:neptes duas Iuliam & Agrippam.
Iuliam. Lucio. Paulo cẽſoris filio. Agrippinam.

tabit filios geminos. Marcello
octauiæ : octauia auguſti ſoror
ex marcello duas filias & marcel
lũ genuit:quẽ generũ ſibi & filiũ
fecit Auguſtus mortuo deinde
marcello cũ Cæſar nõ facile quẽ
ſibi ex amicis generũ eligeret ſua
ſit octauia ut Agrippã generũ ſu
um caperet:qđ cũ Cæſari place-
ret octauia cum agrippa genero
egit.ut filiã repudiaret :& cæſari
gener fieret qđ & factũ ẽ auctor
Plutarchus ut in Antonio. Is
obiit.ſ.Marcellus.de obitu mar
celli q periit in baiano agens an-
nũ ætatis.xviii.ſcripſimus copio
ſe in ſecũdo ꝑpertii comentario.
Marcellaꝝ : filiaꝝ octauiæ &
marcelli:q duæ erant. Tyberiũ
priuignũ:filiũ liuiæ druſillæ.pri
uignus.n.ẽ ut dicũt dialetici no-
men ad aliqd:& ut ſcribũt iuriſ-
conſulti uxoris meæ filius mihi
priuignus eſt. Prægnantẽ uxorẽ:in tyberio ſcribit tranqllus queadmodũ agrippinã marco agrippa geni-
tam uxorẽ duxit ſuſceptoq ex ea filio rurſuſq grauidã coactus eſt dimittere:ac iuliã auguſti filiã cõfeſtim
ducere nõ ſine magno angore aĩ:de quo mox plura. Iã pater erat:ſuſcepto filio druſo. Antõio filio:octã
uia Antoniũ marci antoni filiũ ex fuluia genitũ ita magnũ apud Cæſarẽ fecit ut poſt agrippã & Liuiæ fili
os primas partes obtineret:cui & ipſa alterã filiaꝝ marcellaꝝ matrimonio collocauit. Cotiſoni:de hoc &
Oratius:loq uidet̃ lib.ii.carminũ ſcribẽs occidit daci cotiſonis agmẽ:medius ĩfeſtus ſibi luctuoſis diſſidet
armis. Getaꝝ regi:getæ populi ſunt ĩ ſcythia europea aduerſus quos Cæſar Auguſtus exercitũ qnquagin
ta miliũ miſit:auctor ſtrabo in.vii.qdã getaſdacos appellãt alii uero dacos eos dicunt qui ad hiſtri fontes
uergunt:quos olim dauos uocatos eſſe idẽ Strabo arbitratur.getas uero eos:qui ad pontũ in orientẽ ſpe-
ctant.Pli.i.iiii.ſic ait.oẽs ſcythaꝝ ſunt gẽtes uariæ tantũ littori appoſitæ.tenuere alias getæ daci a romãis
dicti:alias ſarmathæ a græcis ſauromathæ:refert helius ſpartianus getas dici gotos.unde diaſyrticus hoc ẽ
dubius iocus emerſit in antoniũ carracalã q cũ getas deuiciſſet & fremẽ noĩe getã occidiſſet.a ꝑtinace fe-
ſtiuiter dictũ atq mordaciter:getici nomẽ inter alia cognomẽta antonio aſcribẽdũ eſſe. Filiã regis.ſ. co-
tiſonis. Iuliã.ſ.neptẽ. L.Paulo fortaſſis hic ille.L.Paulus ẽ q prius habuit uxorẽ corneliã ex familia libo
nũ cuius rei extat pulcherrima apud ꝑpertiũ elegia ĩ calce opis.Náq ut credã huic nupſiſſe poſt obitũ cor
neliæ iuliã auguſti neptẽ ꝑſuadet illud:qđ cẽſoris filius uocat̃ a trãqllo:& apud ꝑpertiũ huius cẽſuræ men
tio fieri uidet̃ illo uerſu.me neq cẽſuræ legẽ molliſſe & paulopoſt.filia tu ſpẽm cenſuræ nacta paternæ.

Daci
Daui
Sarmatæ

M.AN. Ex Scribõia:cũ qua diuortiũ fecit. M.Marcello:q ex.C.marcello.ut diximus:& maiore octa
uĩa eſt natus. Exorata:ꝑcibus uicta. Sibi genero cederet.generi poſſeſſiõe ui pateret̃ Agrippã facto cum
marcella filia diuortio ex qua iã pater erat:iuliã ſuã auguſti dico filã duceret uxorẽ. Alteram marcellarũ
unã ex duabus octauiæ filiabus quas illa ex.C.marcello fuerat enixa. Hoc quoq:agrippa.ſ. Priuignum:
Liuiæ & Tyberii neronis filiũ. Prægnantẽ:grauidã. Vxorẽ:agrippinã:mar.agrippa & Pomponii attici fi
lia genitã:ex qua druſum filiũ Tyberius tulerat:Anneus Seneca nomẽ attici inqt perire Ciceronis epiſtolæ
nõ ſinunt:nihil illi profuiſſet gener Agrippa:Tyberius ꝑgenerer:& pruſus Cæſar ꝑnepos ĩter tã magna no-
mina taceret̃ niſi Cicero reliq̃ ex eo reqre. Tyberius:neqs ſil'itudine nominũ erretis dico q priuignus fu-
it Auguſti:ac poſt illũ reꝝ potitus eſt:& fratrẽ druſum & filiũ quẽ ex ſcribonia tulit eiuſdem noĩs habuit.
Sed de utroq alias:eſt ad hæc ipſe ut pater Tyberius nero appellatus:nã quũ Tyberio neroni tranqllus ait
liuiã locatã de patre loqtur quũ iuliã Tyberio poſt agrippæ mortẽ matrimonio iunctã de filio q poſtea
ut dixi impator fuit. Antonio filio:quẽ antonius ex fuluia tulerat:auguſtuſq alexandria capta occidi iuſ
ſit. Cotiſoni:cotiſonis huius Horatius meminit:occidit daci cotiſonis agmẽ. Getharum regi:gethæ ſu-
pra hiſtrum pontico mari adiacent:Pli.ab eo omnes ſcytharum gentes uariæ tamen littori appoſitæ tẽue
re alias gethæ daci a romanis dicti quibus Plinii uerbis dacos & gethas eandem eſſe gentem:non miꝝ igi
tur ſi hic getharum regem uocat quem flaccus dacium dixit.

PHI. Sororis ſuæ nepoti:octauia auguſti ſoror duas ex antonio filias antonias ſuſcepit alteram uxorem
duxit domitius ænobarbus:alteram druſus liuiæ filius auguſti priuignus:ex hac nati ſunt germanicus &
Claudius qui poſtea imperauit auctor plutarchus:& inferius in calicula id late explicabit̃.erat itaq germa

Germanico ſororis ſuæ nepoti collocauit:Caium & Luciũ
adoptauit domi per aſſem & liberã emptos a patre Agrip
pa:tenerosq; adhuc ad curã Reipu.admouit:& cõſules de
ſignatos circũ prouincias exercitusq; dimiſit. Filiam & ne
ptes ita iſtituit:ut ẽt lanificio aſſuefaceret: uetaretq; loqui
aut agere qcquã niſi palam:& quod in diurnos commenta
rios referret̃ extrãeo℞ quidẽ cœtu adeo ꝓhibuit:ut.L. Tu
ci.claro decoroq; iuuẽi ſcripſerit quõdã pa℞ modeſte feciſ
ſe eũ:q̃ filiã ſuã baias ſalutatũ uẽiſſet. Nepotes & litteras &

nicus hoc pacto nepos octauiæ
utpote genitus ex Antonia illius
filia:quã plinius ſolinusq; notifi
cant nunq̃ expuiſſe. Per aſſem
& librã emptos:mãcipatio ut ca
ius iuriſcõſultus in iſtitutiõibus
& Boetius i.iii.cõmentario topi
Imagiaria uenditio — co℞ expoſuerunt ẽ imaginaria:
quædã uenditio quod ipſum ius
ipſo℞.Romano℞ eſt ciuiũ eaq;
res ita agit̃:adhibitis nõ minusq̃
quinq; teſtibus ciuibus Romãis
puberibus & præterea alio eiuſ
Familiæ emptor — dem cõditiõis:q librã Aeneã teneat:q appellat̃ libripens.aderat & ille:q familiæ emptor dicebat̃:q manci
pium emit:& æs tenet ita dicẽs:hũc ego hoiem ex iure qritiũ meũ eſſe aio:iſq; emptus eſt hoc ære Aenea
q; libra.deĩde ære ꝑcutit librã.idq; æs dat ei:a quo mancipiũ accepit q̃ſi præcii loco ex lege.xii.tabula℞ q
cunq; res ab alienari nõ poterãt niſi ꝑ hanc ſolẽnitatẽ:quæ per æs & librã fieri dr̃:cuius rei meminit & por
phyrio:q enarrãs illud Oratianũ:ſi propriũ eſt quod qs libra mercatur:& ære ſic ſcribit:uerba ſunt iuris q
bus omnis emptio cõfirmat̃:cũ ꝑ librã expenſa pecunia per æs ipm præciũ demonſtrat̃. præterea ſcriptũ
per æs & libram — legimus lib.ii.iſtitutionũ genus teſtamẽto℞ fuiſſe qđ dicebat̃ per æs & librã:cuius ſolẽnitas agebat̃ per il
lam imaginariã uenditionẽ:cuius ſolẽnitas ſupra ſcripta eſt:de quo ſic ſcribit gellius li.xiiii.tertiũ teſtamẽ
to℞ genus fit per familiæ emancipationẽ:cuius æs & libra adhiberet̃.igit̃ auguſtus hac ſolẽnitate adhib
ta adoptauit agrippæ filios tanquã alio iure nõ poſſent ab alienari trãſireq; in alienã poteſtatẽ. Lanificio
Thalaſio quid — aſſuefaceret:apud Romanos nuptialis uox erat thalaſio:qđ ſignũ fuiſſe lanificii Varro & feſtus Põpeius ꝓ
diderunt. thalationẽ enĩ uocabant quaſillũ:qui alio modo appellat̃ calathus:qđ genus uaſculi eſt utiq; lanĩ
ficiis accõmodatũ.& ut inqt Plutarchus i Romulo:hæc uox exortatio erat & ꝓuocatio ad lanificiũ:quod
græci thalaſion dicũt:nãq; mulieres nulla alia ĩ re uiris operã ſuã nauabant q̃ ĩ his quæ ad lanificiũ ptinẽt
Vnde inſtitutũ eſt ut nubentes uirgines comitaret̃ colus cõpta & fuſus cũ ſtamine.Nõ me p̃terit hiſtoriã
Colus cũ ſtamine — de thalaſio uulgatiſſimã aliter narrari ab hiſtoricis:ſed hæc omittẽda nõ ſunt quæ ex litteris interioribus
deprompta magis iuuant ſtudioſos.lanificiũ ſordida res & ignominioſo apud perſas.ut enĩ inqt curtius:
Diarium — nihil exiſtimant turpius q̃ fœminas admouere lanæ manus. Diurnos:tanq̃ ĩ diariũ eſt enĩ diariũ liber in
Ephemerides — quo per dies ſingulos res geſtæ ſcribunt̃ græci ephemerida uocãt auctor gellius.v.ſed de ephemeride plu
ra ſcripſimus i.iii.propertii cõmentario illius uerſus interp̃tatione.& ponit duras ĩter ephemeridas. Salu
tatum ueniſſet:tanq̃ ſub prætextu ſalutationis obreperet ad adulterium filiæ.ſæpe numero.n.ſub hõeſtis
nominibus adulteri deliteſcunt. Baias:baianas delicias ĩſectat̃ Seneca lib:vii.epiſtolarum moralium tan
q̃ diuerſorium uitiorum eſſent illicq; ſibi plurimum luxuria permitteret.

M.AN. Germanico ſororis ſuæ nepoti:Germanicus druſi fratris Tyberii & iunioris antoniæ filius:Iu
nior antonia.M.antonii triũuiri & octauiæ filia:Plutarchus in antonio eſt auctor. Per aſſem & libram:
per aſſem & libram emptio fiebat quum adhibitis teſtibus is qui empturus erat libra quã tenebat ille qui
in poſſeſſione mancipii erat ære percuſſa ſe mancipium ideſt ſeruũ aut aliud quod ſub eius dominio eſſet
ut filiũ dicebat ea ſui emptione uẽdicare.Sed quũ tria eſſent teſtamẽto℞ genera:quorũ unũ calatis comi
tiis ĩ cõcione populi fieret.Alterũ ĩ procinctu quũ milites ĩ aciẽ ꝓceſſuri eſſent : tertiũ fuit qđ per familiæ
emancipationẽ fieri conſueuit cui æs & libra:ut Gellius ait adhibebantur:Verũ nõ iepte quæri poſſet cur
domi emptos dixerit:ſi publice alioqn id fieri cõſueſſet:Cui occurras licet Calatis comitiis auctore Gel
lio & execrationes & teſtamẽta fieri ſolita quo℞ unum id genus erat quod per æs & librã fiebat: Ve℞ ea
dem calata comitia pro collegio pontificũ haberi ſolita lælius fœlix tradidit põtifices coire oportuit ĩ põ
tificis maximi domo potius q̃ alibi.auguſtus tũ pontifex maximus erat:ergo domi.i.ꝓ collegio pontificũ
ad ſe accerſito:uel domi emptos.q.d.nõ extra familiã quæſitos:ſiquidẽ.C.& Luciũ nepotes auguſti iulia fi
lia genitos ꝓ domeſticis habere potuit. Circa prouinciã:ad ꝓuícia℞ admĩſtrationes. Filiã:Iuliam. Ne
ptes:Iuliæ & agrippæ filias. Vt ẽt. Lenificio aſſuefaceret:ẽt dixit quaſi pa℞ deco℞ illuſtriori loco na
tis eſſet lanificiũ quod apud Ouidiũ quærula illa penelope affitmare uidet̃:Forſitan & narres iqt q̃ ſit ti
bi ruſtica cõiunx:quæ tantũ lanas nõ ſinit eẽ rudes.hæc illa ue℞ Tanaql uel ob id ipſum a ro.ſcriptoribus
eſt maxime celebrata.Plinius lanã colofuſo Tanaqlis quæ eadẽ Caia Cecilia uocata eſt in tẽplo marci anci
duraſſe ſe hæc prodente auctor eſt marcus Varro:Plutarchus in Romulo eiuſdẽ tanaqlis & lanificii eius
meminit.Homerus heroidibus quoq; id opificiũ tribuit:ſic apud illum hector andromachen alloquitur
ἀλξεἰσ οἶκον ἰοῦσατα σαυτῆσ ἔργα κόμιζεισον τηλακατηω υεκαὶ ἀμφίποδοισ κελευσ.bru
tus quoq; ad bellum exiturus portiam uxorem:ut Plutarchus ſcribit ad colum:& telam interpellãtem re
miſit:idem auctor:Caios & Caias uoces in ſacris nuptialibus in bonũ rei omen quia tanaquil. C.ſit dicta
uſurpatas tradidit:quãquã fabius aliter interpretatus ſit. Pro palam:in aperto & omnibus audientibus

Diurnos commentarios:græci Ephemeridas dicunt.Iu.in cuius manibus ceu pinguia ſuccima tritas cer uis ephemeridas. Baias:littorale campaniæ oppidum a baio ulixis ſocio dictum:ſilius italicus itacéſia lit toram bai. Nepotes.C.& Lucium & Agrippam iulia genitos.

natare aliaqꝫ rudiméta per ſe plerūqꝫ docuit: Ac nihil æque elaborauit q̄ ut imitarent̃ chirographum ſuum: neqꝫ cœna uit una niſi ut in uno lecto aſſiderent: neqꝫ iter fecit niſi ut uehiculo anteirent aut circa ad equitarent.

De infortunio eius circa ſobolē deſcēdētiū.

SEd lætū eū atqꝫ fidentē & ſobole & diſciplia domꝯ fortūa deſtituit. Iulias filiā & neptē oībꝯ ꝓbris cō tamiatas relegauit. C. & L. ī duo de. xx. menſium ſpacio amiſit ābos. C. ī lycia. L. maſſiliæ defunctis. Tertiū nepotē agrippā ſimulqꝫ priuignū Tiberiū adoptauit ī foro

PHI. Natare:hoc erat officiū exercitatioqꝫ pœne quotidiana romanæ iuuentutis:ut in campo martio armis exercerentur & de inde in tyberi natarent:ut ita ſu dorē puluerēqꝫ armis diluerent: ac laſſitudinē curſuſqꝫ laborem natādo deponerent:auctor Ve getius.hinc ab oratio dictū eſt: Cur timet flauum tiberim tange re. Rudiméta:tyrocinia & pria excitamenta diſciplinarū. Per ſe:ut ipſemet doctoris officio fū gerer̃. Chirographū ſuū:ſuā ut dici ſolet ī ſcribēdo manū.& Ci cero ſcribit ſe amare alexis manū:a chirographo chirographarius deriuatur.iuriſconſultus titulo cōmoda ti eleganter appellat debitorē chirographarium:qui ſuo chirographo ſcripſit ſe in codice debitorē. Vno in lecto:tricliniari & diſcubitorio.Scribit Plinius Pōpeiū tertio triūpho Romā tranſtuliſſe lectos triclinia res tres ex auro & gēmis. Vehiculo anteiret:ex more perſaꝝ:apud quos iter facit rex in uehiculo cogna tis antecedentibus:cū liberi regis in uehiculis ſubſequātur.uoluit Auguſtus ut nepotes ſecū eadem menſa diſcūberent ut ipſius oculis ſubiecti eſſent modeſtiores. Fortūa deſtituit:pœne ſimile eſt illud quod de herode ꝑdidit ioſippus:illum q̄dem in aliis rebus oībus fuiſſe fortunatiſſimū:ī rebus uero domeſticis in fœliciſſimū.nā ex uxore marianæ & filiis īfortunia nō pauca illi ꝓuenerūt. Probris:ſtupris atqꝫ flagitiis. probrū uirginis ueſtalis capite antiq̄tus ex lege puniebatur.Exiſtimat Vlpianus iuriſcōſultus probrum & obprobriū idē eſſe:quod interdū pro maledictis & cōuitiis acceptū eſt.Liuius occurſant portis ingerunt probra.Et Cicero ad atticū.Epiſtolas mihi legerūt plenas omniū in me probroꝝ. Probra enim ſignificāt apud utrunqꝫ in hoc loco idē quod cōuitia & contumelias.ſed probrū ſepius ad dedecus flagitiūqꝫ refer tur.Et pro ſtupro apud ueteres uſurpat̃. Caio & Lucio:Caius ab auguſto cū exercitu miſſus ad oriētem ſedandum fuit īterfectus a quodā nomine donne:qui ſimulata proditione libellū Caio obtulit uirumqꝫ libello legendo intentū cultro percuſſit percuſſor ipſe a militibus quidē cōfoſſus eſt:Caius uero el uulne re obiit.hunc cū auguſtus mitteret in armeniā rogauit deos ut illū comitaretur beniuolentia pompeii:au dentia alexādri.ipſius uero fortūa.Sed uota ſæpe irrita feruntur a procellis.ut aiunt poetæ. In lycio:Re gione aſiatica in qua eſt mons chimera noctibus flagrans:& xantos.op.flumenqꝫ eodē noīe. Lucio maſſi liæ:Lucius ut inq̄t florus maſſiliæ ī glorius morit̃ ex morbo.Et aūt maſſilia narbonēſis ꝓuīciæ ciuitas in clyta:opus phocenſiū q bene īſtituti legūqꝫ condā æq̄tate fuerunt excellētes cū ariſtocratia rēpublicā gu bernarent:p̄terea ſtudiis litterarū adeo clara fuit hæc ciuitas.ut tēporibus Strabonis Romani pro attica peregrinatione maſſiliā peterēt cauſa diſciplinarū capeſcendaꝝ:De maſſilia ſuperius ſatis multa.

Chirographarius

probrū

M.AN. Per ſe:nullo externo p̄ceptore adhibito. Chirographū ſuū:ſuum ſcribēdi characterē. Cœna uit una eodem triclinio. In uno lecto:eodē quo ipſe accubaret. Fortuna:ſucceſſus. Omnibus probris: omni flagitio & īfamia.C.& Luciū:quos adoptauerat. In lycia:aſiæ regio eſt lycia īter cariā & pamphiliū ſinum a lyco pandionis filio olim termile dicta.lxx.oppidus frequens ut plinius ſcribit. Maſſiliæ: īſignæ id narbonēſis galliæ oppidū a phocēſibus cōditū:Strabo:Pli.& Lucanus ſunt auctores.

PHI. Lege curiata:Pomponius iuriſcōſultus tradit Romulum diuidiſſe populū romanum in triginta partes:quas curias appellauit:ꝓpterea quod tunc rei publicæ curam per ſententias partiū earum expedie bat.Et ita leges quaſdā & ipſe curiatas ad populū tulit:tulerunt & ſequentes reges curiatas leges quæ om nes conſcriptæ fuerūt in libro ſexti papirii:qui ob hoc appellatur ius ciuile papirianū. De lege curiata ſic ſcribit cornelius tacitus quæſtores regibus etiam tum imperantibus inſtituti ſunt.quod lex curiata oſten dit ab lucio bruto repetita.per hanc legem Auguſtus adoptauit Agrippam nepotem ex iulia & tyberium priuignum ex Liuia.Comitia autē quæ partim curiata partim centuriata dicebātur:quorum meminit gel lius in.xi ii.nihil pertinent ad legem curiatam.in comitiis curiatis omnis poteſtas calculorum erat pœnes plæbeios:cum uiritim ſuffragium ferretur:In cēturiatis uero domini erant patricii:cum ſingulæ certariæ ſingula ferrent ſuffragia.plures.n.erant centuriæ diuitum q̄ plæbeiorum ſuper quare multa ſciēter & ſub tiliter explicantur a Dionyſio alicarnaſeo lib.iiii.&.vii.antiquitatum. Abdicauit : abdicare pro amouere & priuare ponitur ut abdicauit ſe dictatura abdicauit ſe conſulatu:quæ elocutio frequens eſt apud hiſto ricos.& ita pater filium abdicare dicitur cū eum ex familia abiicit & a bonis amouiet atqꝫ exheredat. Se poſuit ſurrentum:ſurrentum ciuitas eſt campaniæ cum promontorio mineruæ ſyrenum quondam ſedes.

lex curiata

Abdicare

Surrentū

lege curiata. Ex quibus Agrippã breui ob ingeniũ ſordidũ ac ferox abdicauit;ſepoſuitq́ʒ ſurrentũ Aliquãto aũt patiẽtius mortẽ q̃ dedecora ſuoꝝ tulit. Nã. C. Luciiq́ʒ caſu non adeo fractus:de filia abſens ac libello p̄ quæſtorẽ recitato notũ ſenatui fecit:abſtiuitq́ʒ cõgreſſu hoium diu p̄ire pudore ẽt de necãda deliberauit. Certe quũ ſub idẽ tp̄s una ex cõ

Surretina uia calices ſurrentini

Surrentina uina īter generoſa numerant̃ cõualeſcẽtibus maxime cõprobata pp̄ tẽuitatem ſalubritatẽq́ʒ. Tyberius Cæſar dicebat cõſenſiſſe medicos ut nobilitatẽ ſurrẽtino uino darent aliogn eẽ generoſum acetũ. Caius Cæſar q̃ ſucceſſit Tyberio nobilẽ uappã appellabat uinũ ſurrentinũ. Cenſebat̃ antiq̄tus ſurrentum calicũ quoq́ʒ nobilitate:qui opere figulino p̄cipui illic conficiebant̃:ut indicat Pli.xxxv.unde a Martiale dictũ eſt.Surrentina bibis nec murrina picta nec aurũ ſume:Dab ũt calices hæc tibi uina ſuos. De ſurretio ſic ait ſilius ın q̄nto pũicoꝝ:Equana & zephiro ſurrentũ molle ſalubri. Dedecora:tanq̃ dedecus peius ſit q̃ mors q̃ reliq̃ oía ĩfortunia. Caſu morte:cũ alter maſſilinæ alter ĩ licia occubuiſſent. Nõ adeo:nõ multũ triſtatus neq́ʒ nimio dolore cõfuſus. Per quæſtorem recitato.ex quæſtoribus q̄dam ſunt:qui candidati principis dicebantur.q́q́ʒ epiſtolas eius ĩ ſenatu legebãt. Vlpianus auctor:talem quæſtorẽ modo ſignificari ĩtelligimus:ſcribit Seneca li.vi.de beneficiis:ꝙ diuus auguſtus filiã ĩpudicã relegauit & ıllius ſtupra paꝝ potens iræ publicauit quæ tã uindicanda principi fuerũt quã tacenda.q̄a quorũdã rerũ turpitudo ẽt ad uindicantẽ redit:deinde cũ interpoſito tẽpore in locũ iræ ſubiſſet uerecundia gemens ꝙ nõ illa ſilentio præſſiſſet exclamauit.horũ mihi nihil accidiſſet ſi aut Agrippa aut mecenas uixiſſent.Mira ſunt & digna annotatu quæ de ĩpudicitia iuliæ Auguſti filiæ clariſſimi cõditores certatim prodiderunt.Quod ſcilicet gregatim admittebat adulteros:ꝙ noctibus marſiã coronabat:ꝙ forũ ipſum ac roſtra ex q̄bus pater legẽ de adulteriis tulerat elegit ĩ ſtupra ꝙ ex adultera in quæſtuariã uerſa ius omnis licẽtiæ ſub ignoto adultero petebat.Et q̄m mentio ĩcidit marſiæ:quẽ licẽtioſa iulia coronabat.obiter annotãda uident̃ quædã nõ ĩdigna cognitu nec futura curioſis ĩgrata.liberũ patrẽ tanq̃ libertatis deũ ueteres coluere:unde & marſias eius miniſter in liberis ciuitatibus colebatur:ueluti indiciũ libertatis;quod & ſeruius memorat ĩ quarto æneidos cõmẽtario.hinc romani utpote libertatis cultores aſſertoreſq́ʒ ſignũ marſiæ poſuerũt ĩ foro:apud q̄d ut docet porphirio uadimoniũ ſiſtebat̃. De hoc ait Oratius ĩ ſermõibus:obeũdus marſia q̄ ſe uultũ fere negat nouioꝝ poſſe minoris.ad hũc quotidianus a iulia cõcurſus fiebat ut refert Seneca ĩ ſexto de beneficiis.hũc iulia luxu diffluens noctibus coronabat ut teſtat̃ Pli.ĩ uigeſimoprimo:& degemũt litteræ Auguſti.hic eſt ille marſia:cui cũ coronã e floribus dempſiſſet.P. mutianus:eamq́ʒ capiti ſuo ĩpoſuiſſet:ob id ĩ uincula duci iuſſus ẽ a triũuiris.De hac marſiæ ſtatua nimiꝝ ĩtellexit epigramatarius poeta illo uerſiculo:ipſe põt fieri marſia cauſidicus.In cuius enarratiõe enarratores hallucinãtur uoluit.n:ĩtelligi feſtiuiſſimus poeta marſiã q̄ erat ĩ foro:apud cuius ſtatuã uadimõiũ ſiſtebat̃ & cauſæ agebant̃:iã poſſe fieri cauſidicũ.dũ iugiter & cõtinẽter audit ſtrepitus clamoſos litigãtiũ:& quotidianis cauſidicoꝝ actionibus obtunditur.Cui ſimile ẽ illud frontonis platani conuulſaq́ʒ marmora clamant.

Cãdidatus quæſtor

Marſia ĩ liberis ciuitatibus marſia in foro

Locus marcialis

M.AN. Curıata lege:Calata comitia:de q̄bus proximo loco diximus alia ut gellius ſcribit curiata erant alia centuriata:Centuriata per cornicinẽ uocari:Curiata uero curiatim populũ ad concionẽ calari.i.p̄ curias atq́ʒ id ipſum per lictorẽ nõ cornicinẽ fieri. Agrippã.C.& Lucii defunctoꝝ fratrẽ ex iulia & agrippa natũ. Sordidũ:fœdũ & ın uitia p̄nũ. Abdicauit familia & bonis expulit eſtq́ʒ uiuentis adhuc abdicare exhæredare uero mortui. Surrentũ:oppidũ puteolano ſinui p̄pinquũ:calicibus & uío nobile:ſed ſyrenũ ſede adhuc nobilius:Papinius ẽ inter notos ſyrenũ noíe muros.Mar.Surrẽtina bibis nec myrria picta nec aurũ ſume dabunt calices hæc tibi uina ſuos:Plinius retinet hanc nobilitatẽ & aretiũ in Italia & calicũ tantũ ſurrentũ:& rurſus quod ad uinũ attinet idẽ auctor:Tyberius inq̄t Cæſar dicebat cõſenſiſſe medicos ut nobilitatẽ ſurrentıno darẽt alioq̄n eſſe generoſum acetũ:Papinianus.Qua bromio dilectus ager colleſq́ʒ p̄ altos uritur & prælis nõ ĩuidet una phalernis. Dedecora:infamiã. Nõ adeo:non multum:non omnino fractus. De filia:de filiæ adulterio. Per quæſtorẽ:quæſtores erarii id p̄ſtabant ut publicas litteras recitarent:ut eſt in eo libello q̄ feneſtellæ nomine de romanis inſcribit̃ magiſtratibus. Congreſſu hominum diu nulli ſui adeũdi copiam fecit. Deliberauit:animo agitauit. Ex cõſciis adulteriorum miniſtris.

PHI. Fedæ:nomen ẽ libertæ: Vna ex cõſciis:una cx his quæ nouerãt iuliæ heræ adulteria:& illius ſtuproꝝ erant cõſciæ.oratius miſerã ſe cõſcia clamat.idẽ quo te demiſit peccati cõſcia herilis. Fedes patrem ita uidebat̃ optare ut filia ſe ſuſpẽderet:quẽadmodũ fedæ ſeipſam ſuſpenderat. Vſum uini:Vinũ & adoleſcentia ut inq̄t Hieronvmus duplex eſt libidinis incẽdiũ. Idem præcipit uirgini Euſtochio ut uinũ fugiat pro ueneno.Nã ut ait Iginius poeta:Et uenus ĩ uinis ignis in igne fuit.Ideoq́ʒ nõ in ſciẽter fabulata ẽ antiq̄tas prıapum ex libero patre & uenere eſſe genitum:cum hi qui uino indulgent:ſint ad ueneria p̄penſiores.Præterea ut auctor eſt Valerius quæcũq́ʒ fœmina uini uſum immoderate appetit & uirtutibus ianuã claudit & delictis aperit.Hinc antiq̄tus nõ licebat fœminis uinum romæ bibere:& ut ait cato ideo p̄pinqui fœminis oſculum dabãt:ut ſentirent an temetũ hoc eſt uinum olerent. Delicatiorem cultum:Hæc enim inſtrumenta ſunt impudicitiæ.unde apud liuium legimus minutiam ueſtalem propter mundiorem iuſto cultum ĩſimulatã fuiſſe ſtupri:Idem alibi ait.poſtumia uirgo ueſtalis de ĩceſtu cauſam dixit crimini

Conſcia

Vinum p̄ ueneno

Vinum fœminis interdictum.

ſcis liberta fœde ſuſpendio uitã finiſſet:maluiſſe ſe ait fedes
patrẽ fuiſſe. Relegatæ uſum uini omnẽq́ delicatiorẽ cultũ
redemit:neq́ adiri a quoq̃ libaro ſeruoq́ niſi ſe cõſulto pmi
ſit:& ita ut certior fieret:qua is ætate:q̃ ſtatura quo colore
eẽt:ẽt qbus corporis notis uel cicatricibus. Poſt qnquẽniũ
demũ ex inſula in continentẽ lenioribuſq́ paulo conditioni
bus trãſtulit eã. Nã ut omnino reuocaret exorari nullo mo
do potuit:depcanti ſæpe populo Romano & ptinacius in-
ſtãti:tales filias taleſq́ cõiuges pro concione impcatus. Ex
nepte Iulia poſt dãnationẽ editũ infantem agnoſci aliq́ ue
tuit. Agrippã nihilo tractabiliorẽ imo i dies amẽtiorem in
inſulã trãſportauit ſepſitq́ inſup cuſtodia militũ. Cauit etiã
ſenatuſconſulto ut eodẽ loco in perpetuũ cõtineret:atq́ ad

obnoxia ob ſuſpitionẽ propter
cultũ amẽiorem. Corporis no
tis uel cicatricibus:Hoc ideo fa-
cere uidebat auguſtus ut ita co-
gnoſceret an filia ex talibus cõ-
cepiſſet nã plærũq́ notæ pater-
næ & ſigna quædã ut neui & ci-
catrices regenerant. pterea ut au
ctor eſt Plinius:quædã ſibi ſimi-
les ſemp pariunt filios:quædam
uiro uerũ iuliã Auguſti filia cum
cõſcii flagitiorũ mirarent qũo fi
lios ſiles agrippæ procrearet:q̃ tã
uulgo corporis ſui ptãtẽ faceret
feſtiuiter reſpõdit. Nũq̃ niſi plẽa
naui tollo uectorẽ:quo urbane
dicto ſignificabat ſe non prius
adulteros admittere quã ex mari

Notæ rege nerantur dictũ iuliæ

to grauida fuiſſet. Auguſtus cũ ad nepotũ turbã ſimilitudinẽq́ reſpexerat qua repræſentabat agrippa:du-
bitare de pudicitia filiæ erubeſcebat. oli amico ſuadẽti ut ſe cõponeret ad exempla paternæ frugalitatis re
ſpondit:ille obliuiſcit ſe Cæſarẽ eſſe:ego memini me Cæſaris filiã. Ex iſula:in quã fuerat iulia a patre re
legata inter genera pœnarũ eſt in iſulã deportatio. Incõtinẽtẽ:i terram ut uulgus appellat firmã. orbem
enĩ terrarũ diuiſere coſmographi:ut partẽ eius iſulas:partẽ uocarẽt cõtinẽtẽ uerũ ut inqt apuleius i coſmo
graphia:ois terrarũ orbis una ẽ iſula cũ iſulis ſuis oibus quã undiq́ circũfundit oceanus. apud iuriſcõſul-
tos incõtinẽti uſurpatur pro cõfeſtim & ſine cũctatiõe ſicut uulgo dicit qđ nõ facile repias apud oratores
& hiſtoricos tales tã proſtitutas tanq̃ impudicas quã proſtituta q̃ quæ ipudica foret ipſius filia. & ita oſtẽ
debat nõ eſſe præcãdũ pro talibus:in qbus ſola libido dominaret. Ex nepte Iulia:Plinius iter auguſti in
fortũia enumerat adulteria filiæ & neptis. Aliq́:educari noluit ut aleret tanq̃ ex adulterio natus. Agrip-
pã nepotẽ quẽ adoptatũ abdicauerat ſepoſueratq́ ſurrẽtũ:ex ſurrẽto in iſulã tanq̃ in locũ deteriorem de-
portari iuſſit. Sepſit:clauſit circũualuit:ſepire. n. eſt undiq́ claudere atq́ mũire. unde ſæpes & ſepta & ſe-
pimẽta deriuãtur. Eodem loco:iſula αἰθόφελον latie ſignificat. utinã utinã ſine uxore eẽ & ſine filiis mo
ri liceret. Phroneus rex legũ cõditor cũ moreretur fratri dixiſſe fertur. ad ſummam fœlicitatem nihil mi-
hi deeſſet ſi uxor ſemper defuiſſet ait Terentianus ſenex. Quod iſti fortunatum putãt uxorem nunq̃ ha-
bui. De filiis autem q́ interdum plus meroris præbeãt q̃ uoluptatis idicat dictum illius qui dixit ſe filios
inueniſſe tortores. Euripides carẽtem liberis eleganter dixit infortunio eſſe fœlicem.

Cõtinẽs icõ tinẽti

Sepire

M.AN. Fœde: ppriũ libertæ nomen. Se fœde patrẽ:optare ut eadem mẽs filiæ fuiſſet mortẽq́ ſibi:ut
fœda cõſciuiſſet. Vſum uini:uino ab initio rõanæ mulieres decreto abſtinuere:nã q uxorẽ occidit q́ ui-
num e dolio bibiſſet a Romulo abſolutus dr:Plinius eſt auctor egnatium menetinũ ſecutus. fabius pictor
qa mulier loculũ ubi claues erãt cellæ uinariæ reſignaſſet a ſuis iedia mori coactã tradidit:Cato iccirco ait
ppinquos domũ reuerſos oſculũ fœminis dare ſolitos ut cognoſcerẽt an olerẽt temetũ. Donyſius pſua-
ſum fuiſſe ait ab initio romanis corruptiõis pricipiũ eſſe ebrietatẽ:Inſaniæ uero corruptionẽ. Cõſulto:cã
prius ad ſe delata:is qui ad illã traiecturus eſſet. A notis ac cicatricibus:ne credo moechorum quiſquam
ad eã ſub aliẽa pſona nauigaret. Ex iſula:ex qua nõ dicit:ſed potiã pãdatariã & alias cõtra cãpanum littus
ſitas iſulas hũc uſum pricipibus i ſuos ſeuiẽtibus pſtitiſſe cõſtat. Exorari:pcibus uici. Tales filias & con
iuges:tã impudicas q̃ ipſe filiã & neptem effectus eſſet p qbus tã ptiaciter itercederẽt. Agnoſci uetuit in
aptũ referri:Sed cõtinuo extigui qſi adulterio cõceptũ. Trãſportauit:ex ſurrẽto i iſulã tranſportati fecit.
Sepſit:circũdedit ne qua pateret effugiũ. Cauit:Cautũ uoluit. Senatuſcõſulto:publico decreto.

PHI. Vomicas:tumores in corpore naſcũtur purulẽti:quos uomicas uocãt a uomendo:ut idicat ſere-
nus ſic ſcribẽs:ſũt odio quos dira uomit natura tumores:uomica q̃lis erit uel idem pxima qdã. hinc Plau-
tus nõ ifeſtiuiter uomicã appellat crumenam nũmis refertam atq́ tumẽtem:cũ ait i perſa. Quid hoc i col
lo tibi tumet uomica eſt:preſſare parce:nã ubi qui mala tetigit mãu dolores cooriũtur. In uulua uomicas
naſci teſtis ẽ Plinius:qui ait i uigeſimo q́ Syracion uomicas uuluæ curabat mẽta. Iuuẽalis & uomicæ pu-
tres. Cor. celſus i tertio ait. Vomicæ finis eſt ut rũpatur. priſci uomicas appellauere loca cõcaua & uetuſta-
te ex eſa. Carcinomata:carcinomata ſunt ex genere cancrorũ:de quibus hæc ſcribit celſus in quinto: Car
cinoma fit maxime i ſuperioribus partibus circa faciẽ:nares:aures:labra:mãmas fœminarũ. & in iecore:aut
ſplene hoc naſcit:color eius ruber eſt:curationibus irritatur. Eſt & alterũ ulcus ex eodem genere. qđ Ca-
coethes a græcis nominat:& hoc recipit curationem. Vix diſcerni poteſt cacoethes:quod curationem re-
cipit a carcinomate quod nõ recipit. Scribit Plinius q́ polemonia herba ulcera quæ caoethe uocant ſanat.
Idem in uigeſimo ſexto ait ad carcinomata argemoniam herbam ex melle eſſe efficaciſſimam. Idẽ in trige-

Vomica quid

Carcino mata

Cacoethes

oẽm & eiꝰ & Iuliarũ mẽtiõnẽ ĩgemiſcẽs ꝓclamaᷣ ẽt ſolebat αἰθοφαλέσ ταγονοσ τε μενδι αγαμοσ τεδωολεσται nec aliter eas appellare q̄ tres uomicas: aut tria carcinomata ſua.

De receptione & cultu amicitiarum eius.

AMicitias neq; facile admiſit: & cõſtãtiſſime retinuit: & non tantũ uirtutem ac merita cuiuſq; digne ꝓſecutus ſed uitia quoq; & delicta dũtaxat modica ꝑpeſſus. Neq; enĩ temere ex oĩ numero ĩ amicitia eius afflicti reperirenᷣ: ꝑter Saluidenum Ruffum: quẽ ad conſulatũ uſq; & Corneliũ Gallũ quẽ ad ꝑfecturã ægypti ex infima utrũq; fortũa ꝓuexerat. Quoꝝ alterũ res nouas moliẽtẽ dãnandũ ſenatui tradidit: alteri ob ĩgratũ & maliuolum animũ domo & ꝓuinciis ſuis ĩterdixit. Sed Gallo quoq; & accuſatoꝝ denũciatiõibus: & ſenatuſcõſultis ad necem cõpulſo: laudauit qdẽ pietatẽ tantopere pro ſe indignãtium. Cæterũ & illachrymauit: & uicem ſuã cõqueſtus eſt: quod

ſimoprimo Sal carcinomatis im ponit cũ uua taminia. Amicitias nõ facile admiſit: amicitia ut inquit Ariſtoteles octauo ethicorum res eſt in uita maxime neceſſaria: adeo ut ſine amicis nullus eligeret uiuere: licet cuncta poſſideret alia bona. Et ut ait ennius qui põt eſſe uita uitalis: qui nõ in amici mutua beniuolentia cõquieſcat? q amicitiã e uita tollunt ſolem e mũdo ut ait lelius apud Ciceronẽ tollere uidentur iucũdiſſimũ eſt ut ueriſſime ſcripſit Plinius in rebus hũanis amari: ſed nõ minus amare: laudatq; traianũ ꝗ cũ ipſe ardẽtiſſime diligat: adhuc tñ ardẽtius diligaᷣ. Adoleſcẽtes uero in amicitia colenda mobiles ſunt q cũ cito fiant amici cito deſiſtunt: ſæpe ut auctor eſt idẽ Ariſtoteles eadẽ die ꝓpoſitũ mutãtes debemus itaq; eſſe diligentes in amicis eligẽdis: ut idonei & ſtabiles & cõſtantes eliganᷣ. hoc faciebat Auguſtus qui amicitiaꝝ erat moroſiſſimus penſitator. Et amicorum ubi idonei ad amicitiã niſi forent: cõſtãtiſſimus retẽtor. de quo ſextus Aurelius ſic inqt. rarus quidẽ ad ſuſcipiẽdas amicitias: ad retinẽdas cõſtãtiſſimus. Et propertius in hãc ſñiam inqt cũ de amore loqueretᷣ. hoc mihi perpetuo ius eſt qđ ſolus amator nec cito deſiſto: nec temere ĩcipio. Vitia modica ꝑpeſſus: uetus uerbũ eſt: amici mores noueris nõ oderis: quo ꝑcipiᷣ amicoꝝ uitia ſi leuia ſint ferenda ẽẽ. in quam ſñiam eſt illud ab Oratio decẽter dictũ. ac pater ut gnati ſic nos debemus amici ſi qđ ſit uiciũ nõ faſtidire.

Ad cõſulatũ uſq;. ſ. ꝓuexit. Ad ꝑfacturã ægypti: Euſebius chronographus ſic ait ĩ libris chronicorum.

Mors galli — Cornelius Gallus de quo Virgilius ſcribit ĩ bucolicis prius tẽuit ægyptũ q̄ ab auguſto fcã ẽ romana ꝓuincia hic q̄dragesimo ætatis ſuæ anno ꝓpria ſe mãu ĩterfecit. de eodẽ ait Strabo ĩ ultrio geographiæ. Gallus Cor. cui primũ ꝓuĩcia cõmiſſa eſt heroũ urbẽ: quæ defecerat cũ paucis recepit: & ſeditionẽ ĩ thebaide exortam facile cõpoſuit. ꝑtereũdũ minime ẽ id qđ apud amianũ marcellinũ legimus de cornelio Gallo eiuſq; morte ſic ꝓdentẽ. Cor. Gallus res tenẽs romanas ægypti ꝓcurator exhauſit ciuitatẽ thebaꝝ plurimis interceptis: reuerſuſq; cũ furti arceſſereᷣ & populatæ ꝓuinciæ: metu nobilitatis acriter ĩdignatæ cui negocium ſpectandũ dederat impator ſtricte ĩcubuit ferro. is eſt ſi recte exiſtimo Gallus poeta quẽ flens quodãmodo in poſtrema bucolicõ parte Virgilius carmine decantat: hactenus marcellinus. Alteri: ſaluidieno ruffo. Prouinciis ſuis. diximus ſupra diuiſas fuiſſe ꝓuĩcias romanas ut aliæ Cæſaris aliæ populi dicerenᷣ. Auguſtus ſaluidienũ uetuit habitare ĩ illis ꝓuinciis: q̄ ad ius ipſius ꝑtinebãt & Cæſaris dicebantur.

M. ANTO. Iuliaꝝ: filiæ & neptis. αἴφελεσ τάγοροσ τε μένaι ἄταμοσ τ'ἀπολέσθαι. Sic Hector ille Hõericus cõuiciabũdus paridẽ alloquiᷣ: utinã nunq̄ eſſes natus uel celebs mortuus eſſes. Vomicas: apoſtemata ſeu fiſtulas ut alii interpretanᷣ. Carcinomata: cãcros græci καρκίνον cancrũ uocãt unũ & το καρκίνωμα morbus ipſe Plinius huiuſmodi Auguſti clades breuiter executus. Incuſatæ ĩqt liberorum mortes luctuſq; nõ tãtũ orbitate triſtes adulteriũ filiæ & conſilia paricidæ palã facta. Neq; facile admiſit: Secutus credo ſapientis illius ſolonis præceptũ ut eſt apud laertiũ. τοὺσ φίλουσ μὴ ταχὺ κτῶ amicos ne celeriter nimis acqras qđ & Cicero ĩ lælio ꝑcipit. Corneliũ Gallũ: is eſt de quo maro in bucolico carmine pauca meo Gallo ſed q legat ipſa lyquoris: & quem Euſebius ſcribit primũ omnium ægyptum in formam prouinciæ ab auguſto redactam adminiſtraſſe. Alterũ: gallum. Alteri: ſaluidẽo. Maliuolum: ſibi infeſtum. Ad necem compuſo: Euſebius eſt auctor Gallum ſibi mortem conſciuiſſe. Pietatem: piũ erga ſe patrum ſtudium. Vicem ſuam: parum fœlicem ſortem.

PHI. Sibi ſoli: Cogiᷣ impator nõnũq̄ q̄dam facere ex aliorũ ſñia. In multis ẽt non libens morẽ gerere amicis: adeo ut interdũ ſeruare nõ poſſit: quẽ amici ad mortẽ depoſunt. Dicit Ci. in quadã ad. M. Marcellum epiſtola: multa uictori eoꝝ arbitrio ꝑ quos uicit ẽt inuito facienda ſunt. Quatenus uellet: tãq̄ amicis iraſci nolet uſq; ad mortis ſuppliciũ. Reliq: Auguſti Cæſaris amici. Offenſis. offenſa declinaᷣ cuius diminutiuũ eſt offenſiuncula: quo utitur Cicero. Cum ille. ſ. Agrippa: q indignabundus & impatiens ſibi

Agrippæ q — Marcellum octauiæ filium anteferri cõtulit ſe mitylenas: q̄ ciuitas eſt in inſula leſbo: de qua in iulio cæſare dictum eſt: qui in pedes naſcuntur agrippæ dicti ſunt uocabulo ab egritudine & pedibus: quos fœinlices prope modum eſſe eruditi annotauerunt. unicum fœlicitatis exemplum in talibus eſt hic. M. Agrippa: qui & ipſe ita natus eſt: q̄q̄ is puerperii ſui ꝑpoſteri luiſſe pœnas exiſtimaᷣ multis incõmodis: & imprimis

ſibi ſoli nõ liceret amicis quatenus uellet iraſci. Reliq potẽtia atq; opibꝰ ad finẽ uitæ ſuæ cuiuſq; ordis pricipes floruerũt: q̃q̃ & offenſis iteruẽiẽtibꝰ. Deſiderauit.n. nõnũq̃ ne de pluribꝰ referã. &. M. agrippæ patiẽtiã: & Mœcẽatis tacitnitatẽ: quũ ille ex leui rigoris ſuſpitiõe & qđ Marcellus ſibi anteferret: Mitylenas ſe relictis oĩbus cõtuliſſet: & hic ſecretũ de cõperta Murenæ cõiuratiõe uxori Terẽtiæ prodiſſet. Exegit & ipſe iuicẽ ab amicis beniuolentiã mutuam tã a defunctis q̃ a uiuis. Nã q̃uis minime appeteret hereditates: ut q nunq̃ ex ignoti teſtõ capere qcq̃ ſuſtinuerit: amicoꝶ tñ ſup̃ma iudicia moroſiſſime pẽſitauit: neq; dolore diſſimulato ſi parcius aut citra honorẽ uerborũ: neq; gaudio ſi grate pieq; eius ſe ꝓſecutus fuiſſet. Legata uel partes hereditatũ & a qbuſcũq; parẽtibus relicta ſibi aut ſtati liberis eorum concedere: aut ſi pupillari ætate eẽnt die uirilis togæ, uel nuptiarũ cũ incremento reſtituere conſueuerat.

aduerſa pedũ ualitudine conflictatus: quẽ dolorẽ cũ ꝑpeti neq̃ret unius medicorum portẽtoſa ſcia ignorãte Auguſto demerſit crura ĩ acetũ calidũ ĩ acerrimo ĩpetu morbi: atq; ita euaſit tanti putãs uſu pedũ ſenſuq; oĩ carere dũmodo & dolore illo careret. Plinius ĩter infortunia Agrippæ nũerat ꝑgraue ſeruiciũ ſoceri. ſocer ãt fuit diuus auguſtus. Vxori terẽtiæ: Cato dicere ſolebat ſe duci penitudine: ſirẽ unq̃ arcanã cũ uxore cõicaſſet. ꝓceptũ eſopi fabulatoris eſt: τῃ γυναικὶ μηδέποτε πιστεύσῃς ἀπόρρητα.i. mulieri nunq̃ cõmiſeris arcana: uituperat mecẽas qđ nimis fuerit uxorius: q cũ uxore quotidie diſſidiũ faciebat & mox recõciliabat. ob hoc dixit Seneca in epiſtolis moralibus hũc eẽ q milies uxorẽ duxerit cũ unã habuerit. idẽ in li. de mũdi gubernatiõe ſcribit uxorẽ mecẽatis anxiam fuiſſe & moroſam cuius quotidiana repudia deflebat mecenas. diſſentiũt a trãqllo ſextus aurelius & Eutropus q ſcribũt mecenatẽ ꝓcipuũ fuiſſe auguſto amicoꝶ ob taciturnitatẽ & agrippã ob pacientiã modeſtiãq;. fuit alius mecenas meliſſius quẽ triẽnio ſilẽtiũ ſibi ĩperauiſſe a cõuulſiõe redito ſanguine ꝑditũ memoriæ eſt.

Arcana cũ fœminis non cõmunicanda

Silentium mecenatis

Exigere

Murenæ cõiuratiõe: huius mẽtio fcã ĩ ſuperioribus eſt. Exegit: repetit tanq̃ debitam: hoc.n. exigere ĩterdũ ſignificat. aliquãdo excludere & eiicere. Inde apud hiſtoricos leges exactis regibus ꝓ eiectis. & exactor regũ dictus publicola: q targnios ex romano imperio eiecerat exturbaueratq;. Mutuam: in amare reſpõdentẽ. mutuus dr̃ amor: ubi par uolũtas accipit & redit. In amore ãt uinci turpe ẽ. Suprema iudicia: ultimas moriẽtũ uolũtates quæ in teſtamẽtis maxime apparẽt. Moroſiſſime pẽſitauit: cũ nimia diligentia & moroſitate ꝑpẽdit examinauitq;. Si parcius: ſenſus ẽ. apte dolebat auguſtus: ſi qs amicoꝶ ĩ teſtamento de ſe ipſo nimis parce & ſiue honorificẽtia uerboꝶ meminiſſet. Idẽ apte gaudebat ſi amici benigne & pie ſui mẽtionẽ feciſſent in teſtõ ſcribẽdo. Partes hereditatũ: ut eẽt coheres. A qbuſcũq; parẽtibus: ab his qui filios habuiſſent. uidet.n. iniqſſimũ eſſe: ꝙ patri alius ſuccedat q̃ filius: ꝙ in hereditates paternas alii q̃ liberi ſuccedãt. ideoq; elegãter & uere dixit Cor. Tacitus ĩ uita ſoceri agricolæ: ꝙ a bono patre ñ ſcribit hæres prĩceps niſi malus: tanq̃. ſ. boni prĩcipes nolint inuadere aliena bona: minimeq; ad ſe ꝑtinẽtia. nunc laudat auguſtus q filiis teſtatoꝶ bona ſibi relicta cõcedebat reſtituebatq; cũ ĩcremento. Die uirilis togæ uel nuptiaꝶ: Senſus eſt auguſtũ noluiſſe accipere legata ab his: qui liberos haberent: ſed conſueuiſſe reſtituere illis ubi adoleuiſſent: quo die ſumebant togã uirilem: uel ſi eſſent fœminæ quo die nupſiſſent.

M. AN. Quatenus: quãtũ uellet. q. d. maiora ſunt eoꝶ ſcelera q̃ poſſit qſq̃ illis leuiter iraſci & iccirco ſe infœlicẽ dicere cui ut eſt apud anneũ ſenecã malũ eẽ neceſſe eẽt. Reliq: amici. Offenſis interueniẽtibus q̃q̃ & ab illis qñq; offenſus. Deſiderauit. M. Agrippæ patiẽtiã: q rigore quodã aĩ potius q̃ iniuria mitylenas conceſſit. Plinius pudenda inqt agrippæ ablegatio q̃ſi ab auguſto fuerit ille ablegatus non ultro ſeceſſerit niſi ad eius filium id potius referas. Terẽtiæ uxori: Plinius: arcanoꝶ proditionẽ ad mecœnatis credo leuitatem alludens: Anneus ſeneca eũ: ut mollẽ & uxorium taxat: celebre alioquin ipſius nomen flacci horatii: & maronis carmine. Hæreditates: legatas. Suprema: ultima: extremã uolũtatem: nam uoluntas ex iudicio pendet. Moroſiſſime: nimis anxiæ & curioſe. Parcius: remiſſius. Citra honorem uerborum an ſine honorifica præfatione de ſe ultimo uitæ tẽpore locuti eſſent. Pupillari ætate: ut aliena ope & tutela indigerent. Virilis togæ: quo die uirilem togam ſumpſiſſet. Aut nuptiarũ: aut quum uxorem duxiſſet. Cum incremento: auctis etiam rebus aut muneribus ſuperadditis.

PHI. Patronus dominuſq;: nomina hæc ſunt relatiua & ut dialetici dicũt ad aliqđ: nã patronus liberti ẽ & dominus ſerui. & econtrario libertus patroni: ſeruus domini eſt. Licinium: quidam autumant hunc eſſe illum Licinium: de quo uulgatum ſit illud diſtichon. marmoreo tumulo licinus iacet. at Cato paruo. pompeius nullo credimus eſſe deos. Diſpenſatorem: in numero ſeruorum erant diſpenſatores. hinc ait tacitus. Galbæ corpus diſpenſator argius e primoribus ſui humili ſepultura in priuatis eius ortis contexit. & Plinius in. xxxiii. ſic inquit ſeruus claudii druſilanus nomine rotundus diſpenſator hiſpaniæ citerioris quinquagenariam lancem habuit. dicti autem ſunt diſpenſatores ab diſpenſanda pecunia. nam ut auctor eſt Plini. libralis & diſpondius aſſis appendebatur: unde & adhuc expenſa dicuntur. & ſtipendiorum

Diſpenſatores ĩ mãcipiis

De ſeueritate & clæmentia eius erga libertos.

PAtronus dñſqꝫ non minus ſeuerus q̃ facilis & clæmés multos libertoꝝ in honore & uſu maximo habuit:ut Liciniū Enceladū alioſqꝫ. Coſinium ſeruū grauiſſime de ſe opinātē nō ultra q̃ cōpedibꝰ coercuit Diomedem diſponſatorē a quo ſimul ambulante incurrēti fero apro per metū obiectus ē:maluit timiditatis arguere q̃ noxæ:remqꝫ nō minimi pıculi:quia tamē fraus aberat in iocū uertit. Itē Proculū ex acceptiſſimis libertis mori coegit cōpertū edulterare matronas. Gallo a manu qđ pro epiſtola prodita denarios quingētos accepiſſet. crura effregit. Pædagogū miniſtroſqꝫ Caii filii p occaſionē ualitudinis mortiſqꝫ eius ſupbe auareqꝫ in ꝓuincia graſſantes oneratos graui pondere ceruicibus præcipitauit in flumen.

De infamia dedecorū primę iuuentutis eius.

PRia iuuēta uarioꝝ dedecoꝝ īfamiā ſubiit. Sex. Pōpeius eū ut effœmiatū īſectatus ē. M. antōius adoptionē auūculi ſtupro meritū. Itē. L. Martii frater q̃ſi pudicitiā delibatā a Cæſare. Aulo ēt Hircio ī hiſpāia trecētis milibus nūmū ſubſtrauerit ſolituſqꝫ ſit crura ſuburere

hoc eſt ſtipis ponderādæ penſatores libripendes dicti. Fero apro:ſcribit Plinius in.viii.in omnibus aīalibus cuiuſcūqꝫ generis ullū ſit placidū:eiuſdem inueniri & ferū: utpote cum hominū ēt ſilueſtrium genera reperiant.

Nec placida nec fera Hibrida.

cōplura tamē ſunt: nec placida: nec fera:ſed mediæ inter utrūqꝫ naturæ:ut hirundines:apes:delphini:mures. problema eſt apud Ariſtotelē. cur. in animantiū genere quæcūqꝫ domeſtica. eadem ēt fera reperimus qcūqꝫ autē fera;non utiqꝫ eadē domeſtica natura creauit cū fero apro ſi miſceatur ſus domeſtica:q̂ mixtura facilis eſt:naſcetur hibrida. ſic.n. uocatur ex utroqꝫ ſue & domeſtico & fero genitus. Arguere: accuſare. Quá noxæ:criminis & culpæ. alias noxa periculū ſignificat & dánum:De noxa & noxia plura ſcripſimus in notis ſeruii. Adulterare matronas:in hoc uidetur imitatus eſſe iuliū Cæſarē:qui libertū gratiſſimū capitali pœna affecit ob adulteratā equitis Romāi uxorē. olim Claudius retulit ad ſenatū de pœna fœminaꝝ quæ ſeruis cōiungerentur:ſtatuitqꝫ ut ad id prolapſa in ſeruitute haberetur ſi maritus ignoraſſet:ſinuero cōſenſiſſet eēt loco libertæ. Amanu:hoc eſt amanuenſem & ſcribā. repete quæ ſuperius ſcripta ſunt in Iulio Cæſare: ubi ait. Philemonem a manu ſeruum. Prodita:reuelata demōſtrataqꝫ cuidam:cuius intereat eā inſpicere. hoc autē factū eſt cōtra officiū ſcribarū:qui in primis arcanorum tenaciſſimi cuſtodes eſſe debēt. Mortiſqꝫ eius dictū iam eſt quēadmodum Caius Auguſti per adoptionē filius fuit in licya īterfectus fraudedōnis:qui libellum legenti quē ipſe porrexerat uulnꝰ īcuſſit. ex quo uulnere cū periiſſet Caius pedagogus illius atqꝫ miniſtri ceperunt ſuperbe & auare graſſari atqꝫ prædari in licia prouincia:ꝓpter quod ab Auguſto affecti ſunt ſupplicio capitali & in flumen præcipitati:quo olim ſupplicio uſus eſt Alexāder in ſeditioſos. Dedecoꝝ:dehoneſtamētoꝝ flagitioꝝ. Sex. Pōpeius:filius magni Pōpeii hic fuit. exercuit pyraticā ī ſicilia:quē ut ī ſuperioribus explicauimus pugna nauali Auguſtus ꝓfligauit. hic ergo utpote inimicus de Auguſto inimico obloq̃bať. ſolēt āt inimici īſectanter & grauiter uituperare inimicos:& plerūqꝫ fit ut quāto uituperatiōes fuerint acerbiores tāto minus fidei habeāt. potuerūt itaqꝫ cōmēticia eē q̇ Sextus pōpeius & marcus Antōius ī auguſti iuuētá īſectāter ꝓdiderūt qui eū fuiſſe mollē & paticū criminati ſūt. Adoptionē auūculi:Iulii Cæſaris q ut ſupius dictū eſt maior auūculus fuit Auguſti. hoc ē frater eius auiæ:p adoptionē uero pater. Lucius marci frater:ſignificat lucium Antoniū fratrē marci Antonii triūuiri quē in bello peruſino uictū ad deditionem cōpulit Auguſtus. In hiſpania:hoc ad illud tēpus referēdū:quo iulius Cæſar ꝓfectus eſt ī hiſpanias aduerſus Cnei pōpeii liberos:& tūc Auguſtus eū ſubſequutus ē. Delibatā:ꝑfloratā ꝑguſtatamqꝫ:Cor. cethegus ab ennio dictus cum laude:flos delibatus populi. Subſtrauerit:præſtituerit præcio corruptus.

M.ANTO. Patrōus ī libertos. Dñs:ī ſeruos. Grauiſſime:peſſime. Diſpēſatorē:diſpēſo unde diſpēſator a diſpēdo eſt:pendendi æris mos longe antiquiſſimus:nam quum æs graue eſſet in uſu appēdi oportuit non numerari qui igitur patroni aut domini æs diſpendebant diſpenſatores ab initio ſunt dicti. Fero apro:ſilueſtri. Per metum:qui dū apri declinaret in curſum irruēti illi auguſtū ꝓ ſe obiecit. Quá noxæ:culpæ. Proculum:proculus dr̃:qui peregrinante patre eſt natus. Adulterare:adulteria committere.

Talbo a manu:q ſerui a manu eſſent q a pedibus diximus. Pro epiſtolā ꝑdita:qa ſecretiore epiſtolā precio corruptus uolenti legēdā ſubieciſſet aut certe recitaſſet. Caii:qui lycia periit. Occaſionē:tpis oportūitatem. Valitudinis:morbi. Onerato graui pondere:grādioribus ſaxis eius collo alligatis. Præcipitauit:ꝑcipitari fecit. Dedecoꝝ:probroꝝ. Sextus Pom.magni Pōpeii filius q ab eo poſtea nauali eſt ꝑlio uictus. Inſectatus:ꝑſcidit. Auunculi:Cæſaris.maior.n.auūculus auguſto Cæſar dictator fuit. Stupro:turpiſſimo corporis obſeqo.L.Antonius:q circa puſiā ab eo fame domitus eſt. Marci: Antonii.ſ.triūuiri. Delibatā:primo uiolatā. Aulo hircio:qui poſtea mutinenſi bello periit. Subſtrauerat:abutendam dederat.

nuce ardēti:quo mollior pilus ſurgeret:ſed & populus quōdā uniuerſus ludoꝝ die & accepit ī ɔtumeliā eius & aſſenſu maxīo ɔprobauit uerſū ſcœna ꝓnunciatū de gallo mr̄is deū tympanizante:Vides ne ut cynedus orbē digito temperat.

PHI. Nuce ardēti: Dionyſius ille ſiracuſanoꝝ tyrānus ſolitus erat barbā ſibi & capillū adurere cādentibus iuglandiū putaminibus hoc eſt ardētibus nucū corticibus:& hoc faciebat ex formidine:dū timet tonſori collū caputq̧ cōmittere.Igiť auguſto ꝓbro datū uideť:ꝙ crura ſubureret nucibus ardētibus:tanq̄ illud putamē hēat uim pſilotri hoc eſt medicamenti depilatorii:ſcribit Plini.in.xiiii.maximū honorē fuiſſe reſine in euellendis a uiroꝝ corporibus pilis. Idē in.xxiii.qđ huic ſnīæ congruit refert:putamen nucis combuſtum tritūq̧ in oleo aut uino infantiū capite puncto nutrire capillū & eo ſic utebanť ad alopetias.ſunt aūt alopetiæ ex genere areaꝝ:in qbus emortua pellicula pili extenuanť deinde excidunt.fit alopetia in capillo & in barba:ut ait Cor.celſus:hinc ſæpe leges apud Pliniū medicamenta tradi ad alopetias repellēdas de qbus apud auicennā quoq̧ magna mētio eſt.Alopetia aūt nominatur a Vulpe:quā græci uocant αλὼπεκα:quæ hoc morbo peculiariter cōflictať. Igiť q glabri & molles diu uideri uolebāt pilos uariis modis euellebāt Auguſtus nuce ſuburebat hoc ē modice urebat utebaturq̧ putamine nucis ꝑ pſilothro.Nā q̄uis pſilothra ſint ꝓprie medicamēta muliebria tamen in uſu ēt uiroꝝ eſſe cœperūt:q in fœmineā naturā ſe tranſferre ꝑ uiribus nitebanť:dolebantq̧ ꝙ uiri eſſent nati prorſus enerues euirati effœminati.De pſilothro iā dictū eſt:& ait Plinius in.xxvi.pſilothrū nos qdem in muliebribus medicamētis tractamus:ueꝝ ēt uiris ī uſu eſt. Ludoꝝ die:quo ludi ſcēici & hiſtrionici agebanť. In cōtumeliā: eius:in contēptum opprobriūq̧ auguſti. De gallo tympanizante: agebatur fortaſſis in theatro fabula galliābo metro contexta:cuius argumentū erat de cybele cōpoſitum & de gallis cybeleiis concinnatū:de quo ait & Martialis.nec dictat mihi luculentus atys mollē debilitate galliābon. Gallus aūt nomē eſt ut græci dicūt omonymon:ut latini interpretanť equiuocū:quod Marcianus in dialetica pluriuocū uocat:quando.ſ.pluribus rebus eadē eſt appellatio:eſt.n.gallus nomen gentis:nomē uiri: nomen auis:& fortunam corporis ſignificat:ut ait Fabius Quintilianus.i.caſtratū.Nāq̧ tales erant galli ſacerdotis matris deoꝝ cybeles qđ nomē traxerūt a gallo fluuio:ut ſcribit Plinius in.v.& tradit Ouidius in faſtis.de gallis cybeles qui erant abſciſſi multa ſcribit Auguſtinus lib.vii.de ciuitate dei:ubi refert ideo abſciſſos matri deū ſeruire:ut ſignificareť eos q ſemine īdigeant terrā ſequi oportere:quæ mater deū noīať. In ea qppe oīa repiri.auctor eſt firmicus maternus ſi luna ſe ī ſeptimo loco ſoli mercurio ſaturno aliqua radiatione coniunxerit:ꝙ talis conſtellatio faciet archigallos:ita.n.dicunť prīcipes galloꝝ abſciſſoꝝ.Idē alibi ait.uenus in.x.ab horoſcopo loco facit eunuchos & archigallos. Tympanizāte:tympanū pulſante eleganti uocabulo id genus hoīes tympaniſtas appellat apuleius in libro de demōio ſocratis:Auguſtinus tradit iō magnā mr̄em q̄ & tellus & cybele & ops & mater deū uocitať:hr̄e tympanū:ut ſignificeť eā eē orbē terræ:& ob hoc ipſum tympanū galli cybellei in ſacris pulſare ſolebāt.Lucretius in.ii.de gallis cybeleiis loquens ait.tympana tenta tonant palmis.& cymbala circum concaua raucinoſoq̧ minanť cornua cantu.catullus quoq̧ tympanū tubā cybeles nō īeleganter uocat. Vides ne ut cynedus:hic eſt uerſus galliābus ꝓnunciatus in ſcena de gallo tympanum pulſante cuius talis eſt ſenſus.uides ut gallus digitos pulſans moderatur tympanū:nam cynedus ſignificatur gallus tanq̄ mollis & effœmīatus.præterea cynedi apud ueteres dicti ſunt ſaltatores & pantomimi:unde & cātio cynedica a plauto dici uidetur in ſticho:non me præterit quæ tradanť de cynedica oratione & eius īuentore ſotade.orbem uero accipimus pro tympāo orbiculato ad orbē terræ ſignificandū.ſed cum hic uerſus de gallo cybeleio ſcriptus eſſet:conuerſus eſt per amphibologicam ſimilitudinē ī auguſti contumeliam:tanq̄ & hoc ſignificaret uides:ut cynedus auguſtus orbē terrarum digiti nutu regat:& ita tanq̄ mollis & paticus taxabatur auguſtus a po.ro.

Pſilothrū quid

Alopeciæ quæ.

Galliābon

Equiuocū

pluriuocū

galluſ quid

Archigalli

Tympaniſtæ

Tympanū cybeles

Cinedi

M.AN. Nuce ardenti:plinius tīgunť cortice eaꝝ lanæ:& ruffať capillus:cæteꝝ hmōi uſus nihil memini. In contumeliam:ī contemptū. De gallo:de cibeles ſacerdote. Tympanizante:tympanum pulſante. Mar. Aera celeneos lugētia matris amores:Eſuriens gallus uendere ſæpe ſolet.Iuue.aut reſupinari ceſſantia tympana galli:Catullus miniſtras quoq̧ ipſas deæ gallas appellauit rapidæ inqt ducē ſequunť gallæ ꝑpone re pedem:aut certe ad galloꝝ mollicië reſpiciēs gallas catullus dixit:ut eſt illud apud Ver.o uere phrygiæ.

Cynedus:mollis Gallus:genitalibus nāq̧ exectis molliſſimi habebantur. Orbem:digito temperat quū de gallo tympanum pulſante eſſet a poeta dictum populus ī Auguſtum uertit q molliſſimus ut gallorum unus orbem terrarum porrecto digito quod imperantium eſt regeret.

De adulterio & libidine eiuſdem.

ADulteria quidem exercuiſſe ne amici qdem negãt excuſantes ſane nõ libidine ſed rõne commiſſa quo facilius cõſilia aduerſariorũ p cuiuſqꝫ mulieres exqreret. M. Antonius inſup feſtiatas Liuiæ nuptias obiecit:& fœminã cõſularẽ e triclinio uiri corã in cubiculũ adductã: rurſus in cõuiuio rubẽtibus auriculis incõptiore capillo reductã:& dimiſſã Scriboniã:qa liberius doluiſſet nimiã potentiã pellicis:& conditiones quæſitas per amicos qui matreſfamilias & adultas ætate uirgĩes denudarẽt:atqꝫ pſpice-

Vt mulier ſecreta pronũciet.

PHI. Per cuiuſqꝫ mulieres exqreret:nihil eſt tã arcanũ:qđ mulier nõ pdat detegatqꝫ maxĩe in cõplexu amatoris ſubans.tradũt magi ſic cor bubõis ĩponaƭ mãmæ mulieris dormiẽtis ſiniſtræ foƭ:ut oĩa ſecreta pnũciet. Sup feſtinatas:ſcribit.vi.Aurelius auguſtũ abiecta uxoƭ ſcribõia amore alienæ cõiugis poſſeſſum liuia ſibi cõiũxiſſe.M.Antõius nõ cõtẽtus obieciſſe Auguſto ꝙ feſtinãter nuptias cũ liuia aliẽa uxoƭ feciſſet tanq̃ amoris impatiẽs: ẽt pbro ei dedit:ꝙ alterã fœminã ſummatẽ uiri conſularis uxorẽ ex libidinis impaciẽtia abduxerit e conuiuio in cubiculũ pactoqꝫ cõcubitu reduxerit. Viro corã:flagitiũ eſt abducere cõiugem alienã. flagitioſiſſimũ uero id efficere uidente ipſo marito.ſenſus.n.oculoꝝ eſt acerrimus.& animũ uehementius lãcinãt uiſa q̃ audita noſtroꝝ dehoneſtamẽta niſi forte maritus imitabaƭ cipiũ illũ:q pararẽchos dictus eſt:quia ſimulabat ſe dormire:& ut ait ille:doctus erat ſtertere ad calicẽ uigilanti naſo:quo impunitius eiꝰ uxor mœcharet:cuius meminit lucillius:a quo uidetur natũ illud uetus prouerbium:quod eſt nõ oĩbus dormio: quod uſurpat & Cicero quadã ad Fabiũ gallũ epiſtola:cũ ait.olim:non oĩbus dormio ſic ego nõ oĩbus mi galle ſeruio. Fœminã proconſularem:ſcribit Vlpianus libro primo digeſtoꝝ conſulares fœminas dici conſularium uirorũ uxores:adiicit Saturninus & matres:quod nuſquã relatũ eſt.fœminæ nuptæ clariſſimis perſonis clariſſimaꝝ perſonaꝝ appellatione continentur.fœminis enĩ dignitatẽ clariſſimã mariti tribuunt. E triclinio:In notis ſeruii docuimus tricliniũ & menſam & cenaculũ ſignificare. Rubentibus auriculis.Auricula proprie ſignificat partem illã auris infimã:quæ mollis eſt.Inde prouerbialiter a Cicerone dictũ eſt. hominẽ reddo ima auricula molliorẽ.græci ὀτίον appellãt.ſcribit Plini.in.xi.in aure ima hoc eſt auriculæ memoriæ locũ eſſe:quem tangentes atteſtamur.unde oratianũ illud.Ego uero appono auriculã.Auriculæ in fœmina rubentes & capilli uexati indicio ſunt recentioris concubitus.hoc idem indicat Iuuenalis illo uerſũ.uexataſqꝫ comas uultũqꝫ auremqꝫ calentẽ. Dimiſſam ſcriboniã.ſ.obiecit auguſto:ſuperius dictũ eſt quemadmodũ Auguſtus ſcriboniã accepit in matrimoniũ:cũ qua mox diuortiũ fecit perteſus moꝝ eius peruerſitatẽ.fuit autẽ libonis filia a qua Scribonius Aphrodiſius grãmaticus fuit redemptus & manumiſſus:Mar.Antonius ideo ſcriboniã ab Auguſto repudiatã fuiſſe dixit:quia illa doluerat ob ĩpotentiã pellicis.eſt autẽ pellex proprie ea que cũ eo corpus miſcet cui uxor eſt:& in hoc ſignificatu feræ ſemper accipi reperies ab oratoribus & poetis.ubi aĩaduertendum & pellicẽ non dici tã uiri quã uxoris.ut illud ſaluſtianũ.filia matris facta pellex:& illud Ciceronianũ in oratione pro cluẽtio.uxor generi:nouerca filii:filiæ pellex.hinc lex a numa Pompilio lata hæc eſt.pellex ædem Iunonis ne tangito.interdum pellex:ut inquit maſſurius iuriſconſultus apud antiquos ea habita eſt:quæ cũ uxor non eſſet cũ aliquo tamen uiuebat:quã nũc uero noĩe amicã:Paulo honeſtiore concubinã appellari tradit. Matreſfamilias: matrẽfamilias: ut inquit Vlpianus eã accipere debemus:quæ non inhoneſte in domo uixit.matrẽ enim familias a cæteris fœminis mores diſcernunt atqꝫ ſeperant:proinde nihil intererit nupta ſit an uidua.ĩgenua ſit an libertina. Nã neqꝫ nuptiæ.neqꝫ natales faciunt matrẽfamilias ſed boni mores.Boetius in cõmentario ſecũdo topicoꝝ tradit matrẽfamilias eſſe non poſſe:niſi quæ cõueniſſet in manu mariti per coemptionẽ.coemptio uero certis ſolẽnitatibus peragebatur:& ſeſe in coemendo inuicem interrogabant. uir ita:an mulier ſibi materfamilias eſſe uellet:illa reſpondebat:uelle.Idem mulier interrogabat.utrum uir ſibi paterfamilias eſſe uellet:ille reſpondebat uelle.ælius meliſſus iter grãmaticos celebratus:matrona inqt eſt:quæ ſemel peperit:quæ ſepius materfamilias.cuius ſententiam refellit Gellius lib.xvii.noctium atticarum ſcribens matremfamilias appellatam eſſe eam ſolam.quæ in mariti manu mancipioqꝫ eſſet:de matrefamilias idem Seruius ſenſit quod Boetius:qui illud præterea addidit:familias genitiuum eſſe antiquum a græco deductum. Seruio aſtipulatur Priſcianus:qui ſic ait in ſexto.primæ declinationis fœmininorum genitiuũ etiam in as more græcorum ſolebant antiquiſſimi terminare:unde adhuc paterfamilias & materfamilias pro familiæ ſolemus dicere:& frequens hoc habet uſus.

Margin: Cipius. Pararẽchos. Nõ oĩbus dormio. Conſularis fœmina. Claritas fœmiæ a uiro. Auricula. Pellex. materfamilias. Interrogatio uiri & uxoris. matrona

M.AN. Feſtinatas:quando prægnantem etiam abduxiſſet. Fœminam conſularem:conſulari uiro nuptam quo pacto ad liuiam id referri poſſit non uideo Tyberius enĩ nero nunquã quod legerim conſul fuit. Rubentibus auriculis:quod in fœmina patratæ libidinis eſt ſignum.Iuuena.Vexataſque comas uultũqꝫ:aurem cælentẽ. Dimiſſam ſcriboniam:obiecit intellige. Pellicis:quam marito præſente e triclinio ad ſtuprũ abduxerat. Conditione quæſitas:ſic potius legendũ q̃ conditiones:unde nihil ſequitur: ut ſit ſenſus Antonium obieciſſe Auguſto præter cætera flagitia fœminas quoqꝫ per amicos illi cõditione quæſitas:ut ſi nudæ placuiſſent ipſius congreſſu digne iudicarentur.

PHI. Mágones:mangones ſút uenaliciarii hoc eſt hi qui uédút ſeruos elegátiores:uenuſtioreſq;:& cum homines mercis appellarióe nó cótineant:mangones:ut recte ait mela iuriſcóſultus:non debent appellari mercatores:magno dicitur quaſi manu ago ut interptat porphirio enarrans illud oratianú.Nemo hoc má gonum faceret tibi mangonum officiú eſt:ut docet Quintilianus in.ii.coloré fuco & ue℞ robur inani ſagina mentiri.ita.n.mácipia uendibiliora & præcioſiora efficiúnt.Docet elegáter Plini. ſolitos fuiſſe mangones medicamétis pubertatem uenaliú puero℞ coercere:& nó pati erumpe:unde ait in.xxi. hiacynthi radix eſt bulbatea mangonicis uenalitiis pulchre nota : quæ uino dulci illita pubertatem coercet & non paritur erúper. Idé i.xxx. ne ſint malæ hirſute formicarú oua pueris infricata præſtant:ité mangonibus ut lanugo tardior fit pubeſcétiú ſanguine & teſticulis agnorum qui caſtrant:q euulſis pilis illitus & cótra uirus proficit. Mangones quoq; fœmias dici poſſe teſtis eſt idé Pli.q ait in xxxii.ta pueros pubeſcere negauit mango ſalpe obſtetrix.aliqñ alia℞ quoq; re℞ uenditores metaphoricos dicút mangones:qui merces poliút atq; interpollant ut pluris uendant:unde ab eodem plinio mangones gemmarum dicti:a mangone mangonium inclinatur accipiturq; pro artificio mangonis. Plinius in.x. Nec tamé in hoc mágonio quicq̃ totum placet. Infra mágonicos:quæſtus uocat Tranqllus lucra: quæ mangones faciunt in uendendis mancipiis: hinc mangonizare uerbum eſt quod ſignificat expolire ornare ut emptores alliciat ad facilius emendum. Plinius in.xxiii. ſuccus bryeniæ uitis illitus per ſe & cum eruo lætiore quodam colore & cutis teneritatemangonizat corpora. idem in nono uillas mangonizatas appellat quaſi mangonio opere uendibiliores factas. Thoranio:huius thoranii mangonis meminit ſolinus in polihiſtore : & plinius in.yii.qué ſcribunt uédidiſſe.M.antonio duos eximios forma pueros alterum aſiaticum:alterum gallicum ut geminos:táta unitas erat de eodem ſic ait Macrobius in.ii.ſaturnalium.Delectatus erat Auguſtus inter cœnam ſymphoniacis thorani mágonis:atq; eos frumé to donauerat:ſenſus eſt tranquilli Antonium obiecíſſe Auguſto q; per amicos matronas & uirgines ſub có ditione quæreret ad ſtuprum:q illas denudatas ita diligenter & ocioſe contemplarentur tanq̃ eas emptu ri a mangone thoranio.mos eſt enim eorum:qui ſeruos emunt ut eos diligéter perpendát inſpiciantque.

mágones
Venaliciarii
mangones fœminæ
mangoniú
mágonizare
Thoráius mango

Inimicus aut hoſtis.Scienter hæc duo tanq̃ diuerſa diſparauit.inimicus.n.priuatus eſt : hoſtis publicus: ſed attende q; uerbum inimicare ab altero inclinat:ſignificatq; inimicum facere:ut apud oratium:& miſeras inimicat urbes:ab altero uero hoſtire:quod ſignificat ferire:unde hoſtiam dici autumat feſtus. Quid te mutauit:uerba.M.Antonii qbus Auguſtum ſub accuſat:tanq̃ erga ipſum immutatus ſit : q; cum regina cleopatra concuberet:cum ipſe plures héret:quaſi paſſim ſubagitaret:more eorú:qui acres ſunt in uitiis ulciſcédis: qbus ipſi ueheméter indulgent.& ita Auguſtus a Sexto aurelio reprendit cum eſſet luxuriæ ſeruiens erat tamen eiuſdem uitii ſeueriſſimus ultor. Reginam in eo cleopatram ſubagito:inire.n. coire eſt & intus coitus ſignificatur. Auſonius.Sic me taurus init.ſic proxima baccula mugit.Pli.in.x.primos quoq; mares pariunt canes in cæteris alternát:ſi ineant opportuno & recto menſe:ineuntur a partu ſexto menſe. idem tradit equos & canes & ſues initú matutinú appetere.Ouidi.ineat quamlibet ante uelim. Solá druſillam in eo.p interrogationé legédú ſignificat.n.Auguſtum minime eſſe cótétum unius uxoris liuiæ druſillæ cócubitu. Tertullam:hæc ſunt noía matrona℞:cú qbus rem hře ſolebat Auguſtus. Anne refert:q ſi nihil differre putaret an concumberet domi cum uxore:an foris cum alienis cóiugibus interdicit Ariſt. in.yii. politico℞ oí cócubitu p̃terq̃ uxoris qui ſecus fecerit dignam inquit pœnam patiatur. Arrigas:ob ſcœnum uerbú eſt ut illud epigrámatici poetæ.arrigis ad uetulas faſtidis baſſe puellas. In fabulis fuit: in ore uulgi quottidianiſq; rumoribus & fabulationibus Ouidius : fabula nec ſentis tota iactaris in urbe.

Inimicus
hoſtis
Inimicare
hoſtire
Inire
Initus

rent tanq̃ Thoranio mangones uendéte. Scribit ét ad ipſú hoc familiariter adhuc nec dum plane inimicus aut hoſtis Quid te mutauit:quod reginam in eo:uxor mea eſt. Nunc cœpi:an ab hinc annos noué:tu deinde ſolam Druſillá inis Ita ualeas uti tu hác epiſtolá quú leges:nó inieris Tertullam:aut Terentillam:aut Druſillam:aut Saluiam Citiſceniam aut omnes: An ne refert ubi & in qua arrigas.

De cœna eius & diſcúbétium in apparatu deorum.

COena quoq; eius ſecretior i fabulis fuit. Quæ uulgo δωδεκάθεος uocabat:in qua deorum dearumq; habitu diſcubuiſſe conuiuas:& ipſum p Apolline

xii.dii.ſelecti
Dodecatheos
herba

Dodecatheo :duodecim deorum:ne aũt putes hunc numerum temere uſurpatum ſcito duodecim eſſe deos ſex mores totidem fœminas.q ad antiquis inter ſelectos numerant̃:quos in duos uerſus ennius cohibiliter coartauit.enniani uerſus ſunt hi:iuno:ueſta:minerua:ceres:diana:uenus:mars:mercurius:iouis:neptunus:uulcanus:apollo:herba quoq; eſt:quam dodecatheon uocauerũt oĩum deorum maieſtate commẽdãtes quã in aqua potã oĩbus morbis mederi tradunt:de hac cœna Auguſti dodecatheo nuncupata quã in ſecreto agebat intellexit Sextus Aurelius cum ait:nam inter duodecim catamitos totidẽq; puellas accubare ſolitus erat. Ipſum ꝓ Apolline:Auguſtus habitu Apollinis diſcubuit:nam & Apollo:ut ex ennianis uerſibus apparet &.M.Varro diuuſq; Auguſtinus ꝓdiderũt:unus eſt ex numero deorum:qui ſelecti nuncupantur.

M.AN. Thoranio mãgone:q uenalia mãcipia a mãgonibus emebant diligentius inſpicere cõſueuerunt nequid uitii ineſſet:q̃q̃ uitia ꝗdam licet non intellecta tanti haberi ſolita:ut ſeruus quemadmodũ gellius ſcribit iure redhiberet̃ eidem thorannio.M.Anto.duos iuuenes quos mira ſimilitudine fratres ratus coemerat cũ diuerſitate linguæ ꝓditos redhibẽdos putaſſet ꝑciũ reſtituere coegiſſet niſi tempeſtiuo illius ſophiſmate fuiſſet delinitus.Reginã:cleopatrã. In eo: ꝓ cõiuge utor:inire ꝑter notũ ſignificatũ coire eſt.Plinius cõceptio uno initu peragit̃. Tu deinde.q.d.tu q uis unius octauiæ concubitu uti: quia ſit uxor. Solam druſillam:ſolã liuiã q̃ druſilla cognominata eſt:quæ eadem tibi eſt & uxor. Turtullam:noĩa illuſtriũ fœminarum ꝗbus Auguſtus cõgredi ſolebat. An ne refert:an multũ differre putas. Vbi:domi an foris.

In qua:in uxore an aliena fœmina ꝑ interrogationem hæc legenda ſed quæ felle non careat. Secretior cœna:ſecretiore loco inſtructa χῶ χε κι γυεοσ:duodecim deorum. Pro Apollione:apollinis habitu.

ornatũ nõ antonii mõ:epiſtolæ ſingulorũ noĩa amariſſime annumerãtes exprobrãt:ſed & ſine auctor̃ notiſſimi uerſus
Quum primum iſtorum conduxit menſa choragum.
Sexq; deos uidit mallia ſexq; deas:
Impia dum phœbi Cæſar mendacia ludit:
Dum noua diuorum cœnat adulteria:
Omnia ſe a terris tunc numina declinarunt.
Fugit & auratos Iuppiter ipſe thronos.
Auxit cœnæ rumorẽ ſũma tũc in ciuitate penuria ac fames
Acclamatũq; eſt poſtridie frumẽtum oẽ deos comediſſe:& Cæſarem plane eſſe Apollinẽ:ſed & tortorem : quo cognomine is deus quadam in parte urbis colebatur.

Choragos qui
Choragiũ

PHI. Singulorum noĩa:nominatim ſingulos cũ amarulẽta mordacitate annumerabant: q in cœna dodecatheo epulabãt̃. Choragum : choragos græce dr̃ choreæ princeps & expenſæ ſuppeditator:& chori conuiuiiq; magr̃: Plutarchus in apophthegmatis laconicis. ὦ χοραγὲ qđ latine interꝑtatur o ductor chori excogitaſti : qui pacto hic inhonoratus locus fieret honorabilis : choragium uero dici uirginale funus ait fulgentius placiades:idq; confirmat illa apuleii auctoritate : iã feraliũ nuptiarum miſerrimæ uirgini Choragium ſtruit̃ : ſed qđ cũ bona fulgentii uenia dictum ſit choragium ut ego ſentio non ſignificat apud apuleium uirginis funus: ſed accipit̃ metaphoricos ꝓ inſtro atq; apparatu nuptiarum qdẽ feraliũ atq; funebriũ:nãq; auctore feſto Põ. Choragiũ ẽ ſcenicũ inſtrm̃:quo.ſ. ſcena inſtruit̃ & apparat̃:cuius ꝑfectus dr̃ Choragus.ut hic & apud plautũ in pſa:cũ ait πόε v.i.uñ ornamenta:ab Chorago ſumito:dare debet ꝑbẽda ædiles locauere:Itẽ ait in trinumo:ipſa ornamenta a chorago hæc ſumpſit:ſuo periculo:huius ſententiæ aſtipulator eſt uictruuius:q ſic ait i.y.poſt ſcœnam porticus ſunt cõſtituẽdæ uticũ imbres repentini ludis ĩterpellauerint hẽat populus quo ſe recipiat ex theatro:choragiaq; laxamẽtũ hẽant ad cõparãdum:uti ſũt porticus põpeiane apuleius ĩ apologia choragiũ timelicum appellat ĩtelligi uolẽs inſtrm̃ ſcenicũ & hiſtrionicũ apparatũ:de timele & timelicis affatim ſcripſimus ĩ annotatiõibus:ſenſus.eſt uerſiculorum deſeruiſſe terras iouẽ & liq̃ſſe capitoliũ:qñ ſub hĩtu deorum dearũq;.xii. cõuiuæ cõduxerũt choragũ hoc ẽ ductorẽ chori ꝑfectũq; cœnæ apparãdæ:ĩ q̃ adulteria ĩter deos & deas patrata ſũt tanq̃ cœna hæc foret hiſtrionica ſumerẽturq; a chorago inſtrm̃. Mallia:ego exiſtimo ſymbolicos & poetice malliã appellari domũ capitolinam ab illo tito mãlio Capitolino:cuius ædes in arce erãt:q; capitoliũ in bello gallico ſeruauit:uñ & Capitolinus dictus:& ẽ ſenſus mãlia hoc ẽ arx ipmq; capitoliũ uidit ſex deos & ſex deas ſimul accubãtes:tãq̃ in capitolio cœna dodecatheos celebrata fuerit ſcribũt Sextus Aurelius & Eutropius auguſtũ accubare ſolitũ ĩter.xii.catamitos totidẽq; puellas tanq̃ eẽnt.xii.mares ſub habitu deorum &.xii.puellæ ſub hĩtu dearum diſcũbẽtes. Phœbi mẽdacia:dum ꝓ apolline ornatus inter conuiuas diſcubuit ita.n.phœbũ ꝓ mendaciũ irreligioſum effingere ac repſentare uidet̃ : unde impia optimo epitheto dixit.Cœnat adulteria:q̃ſi nõ tã ad cœnã conuenirent:q̃ ad coitũ exercẽdũ:uetus eſt locutio.Tertullianus in apologetico non tã cœnã cœnauerũt:q̃ diſciplinã.A terris declinarũt:terras reliquerũt ne uiderẽt tanta flagitia:ita catullus:iuſtificam a nobis mẽtẽ auertere deorum q̃re nec tales dignant̃ uiſere cœtus

Iuppiter ipſe emphaticoteron:tanq̃ iuppiter capitolinus ſuũ deſeruerit capitoliũ & ſellas aureas ipſi dicatas:quæ erãt in capitolio:in quas ſellas Iuno & minerua ad cœnã inuitari ſolebant antiquitus: qñ epulũ Ioui fiebat:poetas exponer̃ tronos ꝓ ſellis:in quibus ſedentes conuiuæ auguſtales cœnitabãt.nam q̃uis ex

inſtituto antiquo Romanorum accubarent nec ſederent in conuiuio:tamẽ ut ait Valerius fœminæ ſedẽtes cœnabãt uiris accubãtibus & cũ in cœna auguſti eſſent cõuiuiæ ſub habitu deaꝝ merito thronos dixit ꝓ ſellis:in qbus duæ ſederũt cœnitantes. Thronos:ſedes nã tronos dr̃ ſedes. Poſtridie:ſequẽti die. Deos comediſſe.xii.illos cõuiuas q deoꝝ dearũq habitu diſcubuerant. Tortorẽ:iocus eſt ductus ex Apollinis cognomine:q Romæ celebrat̃ ſub hoc cognomẽto ut tortor uocaret̃:ſicuti Iuppiter ꝑdator colebat̃ Auguſtus in cœna diſcũbens habitu Apollinis Apollo eſſe dicebatur: ſed tortor:tanq̃ torqueret ciues Romanos fame ãnonæq penuria cruciaret:tortores a torqndo dicti.Mars in.yii.ab horoſcopo loco facit tortores & carnifices:dicitur etiam tortor iaculator. Vnde ab Amiano Marcellino tortores baliſtarum appellati:qui ex baliſtis tela contorquent & iaculantur. Tortor

M.AN. Singuloꝝ:qui cœnæ affuerũt. Amariſſime:amara exprobratiõe. Sine auctore:auctoris nõie ſuppreſſo. Iſtoꝝ:q ꝓ diis deabuſq diſcumbebãt. Choragũ: χορηγοσ choreæ princeps & officii ſuppeditator ẽt expenſæ traduciturq latine choragus:eſt & choragium inſtr̃m ſcœnicum ut feſto placet:ſed metri rõ non recipit. Mallia:ꝓ loco accipiunt quidam in quo ſit diſcubitum.ſed cœpit potius q̃ uidit dixiſſet quare libentius ꝓ proprio mulieris acceperim per quam omnia ſint in uulgus ædita. Impia: deos lædentia quia in re turpi eos affingerẽt. Cæſar:Octauius. Mendacia:ementitas ꝑtes. Ludit:ꝑ luſum affingit. Cœnat:cœnãdo repſentat. A terris:ubi ea ſcelera patrarent̃. Declinarũt:oculos auerterũt. Auratos thronos:& ad ſacras iouis ſedes id referri poſt & ad locũ cõuiuii q aurati eſſet ſedibus iſtructus. Deos comediſſe:obliqua exprobratio quod ꝓ diis cœnaſſent. Sed tortorem:quia fame populũ torqueret.Pli. de auguſti infortuniis peſtilentiæ urbis fames ſitiſq Italiæ. In quadam parte urbis:in ea uidelicet qua uenalia tortoꝝ flagella pẽdebãt.mar.ubi pendent flagella tortoꝝ:ſiue uicum intelligas quẽ tortores incolerent .Iuuena.ſunt quæ tortoribus annua præſtent.

De nota præcioſæ ſuppellectilis & aleæ luſu.

NOtatus eſt:& ut ꝑcioſæ ſuppellectilis corinthiorũ q ꝑcupidus:& aleæ indulgẽs. Nã & ꝓſcriptionis tpe ad ſtatuam eius aſcriptũ eſt. Pater argẽtarius: ego corinthiarius:quum exiſtimaret̃ quoſdam pp uaſa Corinthia inter ꝓſcriptos curaſſe referẽdos:& deinde bello Siciliẽſi epigrãma uulgatũ eſt. Poſtq̃ bis claſſe uictus naues perdidit. Aliqñ ut uincat ludit aſſidue aleam. Ex quibus ſiue criminibus : ſiue maledictis infamiam impudicitiæ facillime refutauit:& præſentis & poſteræ uitæ caſtitate. Itẽ

PHI. Corinthioꝝ : corinthia uaſa dicunt̃ ex ære corinthio fabrefacta : quod auro argentoq cum ipſo ære confuſis fiebat:auctor Plinius in.ix.idẽ. in. xxxiiii. tria genera corinthii æris facit: candidum: quod nitore accedit q̃ proxime argento. Alterum in quo auri fuluus color conſpicit̃ tertium: in quo equalis tẽperies omnium fuit: corinthiũ hoc æs caſus miſcuit: nam cum caperet̃ a mamio corinthus peruſtis quoq plurimis ſtatuis atq ſimulachris:ut auctor eſt Florus: æris auri argentiq uenæ in cõe fluxerũt.Cice.in orone de ſignis refert uas nullũ corinthiũ fuiſſe in ſicilia:qn id qſierit inſpexerit abſtulerit uerres:quẽ pro ſcriptum ab Antonio fuiſſe tradũt qa corinthiis ſe ei ceſſuꝝ negauiſſet:ſcribit Iabolenus iuriſconſultus lib.iii.de legatis:cui corinthia uaſa legata eſſent baſes huic quoq eoꝝ uaſoꝝ collocãdoꝝ cã patas deberi.Ci.in paradoxis matellionem corinthiũ appellat uas ex ære corinthio fabrefactum:eſt.n.matellio genus uaſis diminutiuum a matula:ꝓpter æris corinthii exiſtimationem dixit.Oui.& nobilis ære corithos:& maro ait.ephyreiaq æra. Præcioſæ ſuppellectilis:nemo neſcit appellatiõe ſuppellectilis ſignificari inſtr̃m quodam patriſſamilias reꝝ ad quottidianũ uſum parataꝝ:ſed ut ait celſus iuriſconſultus ueteres fictili:aut lignea:aut uitrea:aut ærea deniq ſuppellectile utebant̃.nũc ex ebore aut teſtudine atq argento iam ex auro ẽt atq gemmis ſuppellectili utunt̃. luxuria aſiatica inuexit primũ Romam ſuppellectilem magnificam & præcioſãm:ut Liuius Pliniuſq notificant.Recto caſu a nobis nũc dr̃ ſuppellex.a priſcis dicebat̃ ſuppellectilis:ſicut ẽt ſenis:q nũc ſenex. Aleæ indulgẽs:ſcribit plato in phedro the.ut cui dicata eſt ibis:inueniſſe talos & aleam.Herodotus uero in clio auctor eſt.lydos primos excogitaſſe aleam & teſſeraꝝ ludũ cæteraq genera luſoria ꝑterq̃ talaria. Alea : legibus Romanis erat uetita: hinc Cicero lenticulam colluſorem Antonii de alea cõdẽnatũ fuiſſe tradidit.Oratius: ſeu malis uetita legibus alea. Aleatores qui alio nõie a luculentis ſcriptoribus aleones nũcupant̃ illiberales ſũt & ſordidi : qm̃ ut inquit Ariſtoteles in quarto ethicorum in ſordido lucro uerſantur:& cum alea dicatur omnis ludus in uarietate fortunæ conſiſtens:hinc factum eſt pro periculo periculiq dubitatione. Accipiatur Lucanus placet alea fati. Alterutrum merſura caput. Liuius in dubiam imperii ſeruitiiq aleam imus : qui habuerit horoſcopum in undecima parte libræ erit aleator populari notione perſpicuus. Proſcriptionis tpe.quando Auguſtus. Antonius & lepidus nephariam illam proſcriptionem peregerunt: qua proſcriptus fuit marcus Tullius.qui ob id a Iuuenale dicti ſunt tres ſyllæ diſcipuli. Pater argẽtarius:ſupra dictum eſt Octauium Auguſti patrem:a nõnullis argentarium dictum fuiſſe. Ego corinthiarius:uerba hæc erãt aſcripta ad ſtatuam Auguſti.ut ita illius pater tanq̃ argentarius:ipſe uero tanquam corinthiarius taxaretur : hoc eſt co-

Aera corinthia

matellio corinthius

Suppellex

Suppellectilis

De alea aleones

Corinthialis

rinthioꝝ amator immodicus. Curaſſe referendos: ſicut. M. Anto. uerrem: quem Cicero damnauerat: proſcripſiſſe tradit̃ ob corinthia uaſa: q̃bus ſe ei ceſſurũ negauerat. Sicilienſi: qđ geſtũ eſt in Sicilia aduerſus Sextũ põpeium Pompeii magni filiũ. Poſtq̃ bis: uerba epigrãmatis uulgati: quod Auguſto ꝓbro dat illũ
Seruitutẽ ſeruit — eſſe factum aleatorẽ: ut aliq̃n uinca reſarciatqꝫ iacturã: quam paſſus eſt perditis claſſibus: quam tempeſtatibus duplici naufragio amiſerat in bello ſicilienſi. Ludit aleam: uetus loquutio eſt. ſic. n. priſci loquebant̃ uiuit uitam: ſeruitutem ſeruit pugnam pugnat. Impudicitiæ: qꝫ eſſet pathicus & muliebria pareret.

M. AN. Corinthioꝝ uaſoꝝ: ſũt q a materia putent dicta q̃ corintho achaiæ urbe a Romanis incẽſa ex uariis ſit metallis conflata. Pli. hoc caſus miſcuit corintho quum cœperet̃ incenſa: ſed idẽ auctor certa temporꝝ computatiõe oſtẽdit opifices nobiles corinthioꝝ uaſoꝝ aut certe ad quos nobiliora referebat̃ opa corĩthi excidiũ præceſſiſſe qđ ſi ſic eſt aut in materiæ iudicio aut operis eſt a maioribus erratum. Corinthioꝝ p̃ciũ ſupra modũ tempoꝝ ambitõe eſt auctum: Plinius. Mirum quum ad infinitũ opeꝝ p̃cia hæc creuerint auctoritas artis extincta ſit Papinius. Aereaqꝫ & iſthmiaus auro potiora metallis. Aleæ. luſui.

Tp̃e ꝓſcriptiõis: quũ ꝓſcriptionẽ exerceret: quo tp̃e p̃cipua flagrauit inuidia. Pater meus: illius pſona cuius erat ſtatua loq̃tur. Argentarius: campſor trapezeta: ut quidam uolunt ut alii in q̃bus eſt acron qui auctioni præeſt ſeu qui erat & auctor eſt dictus. Corinthiarius: corinthioꝝ uaſoꝝ ſtudioſus ſed inſcriptõis auctor ad metalloꝝ noĩa alluſit. Victus: octauius. Ludit aleam: ludo alea & aleã dicimus in alea ſunt talu. teſſera alueolus & breui oĩa quæ luſus eſſe dicunt̃: eſt. n. alea ipſe caſus ſiue euẽtus ludi. Mar. Alea parua nuces & non damnoſa uidetur. Impudicitiæ: qua infamia adoleſcens non caruit. Caſtitate uitæ integritate omni ex parte ſeruata quum pleriqꝫ alii ætate prouecti non fecerint ſed pati perſeuerauerint.

lautitiaꝝ inuidiã quum & Alexãdria capta nihil ſibi preter unũ myrrhinũ calicẽ ex inſtr̃o regio retinuerit & mox uaſa aurea aſſiduiſſimi uſus conflauerit omnia. Circa libidines hæſit. poſtea quoqꝫ (ut ferunt) ad uiciãdas uirgines promptior: quæ ſibi etiam ab uxore undiqꝫ conquirerent̃. Aleæ rumorem nullo modo expauit. Luſitqꝫ ſimpliciter: & palam oblectamenti cauſa etiam ſenex: ac præterquam decẽbri menſe aliis quoqꝫ feſtis profeſtiſqꝫ diebus: nec id dubium eſt: antigrapha quadam epiſtola cœnaui (ait) mi Tyberi quum idem acceſſerunt conuiuæ. Vinitius & Siluius

Lautitia — PHI. Lautitiaꝝ inuidiam. ſ. refutauit & hoc refert̃ ad ſuppellectilem præcioſam: cuius in nomine notatus fuerat lautitiã epulaꝝ magnificentiam auctore feſto appellamus: quam a lauatiõe quidam dictam putant q̃m apđ antiquos hæ elegãtiæ quæ nunc
Lautia — ſunt nõ erãt & raro aliquis lauabat: lautia uero ſicut in libro annotationum declarauimus ſunt munera quæ legatis externarũ gentiũ romani per q̃ſtores mittebãt. Murrinum calicem. Põpe. ex uictoria mithidatica pri-
murrina — mus i urbẽ murria iuexit. ſunt ãt pocula ex murra gẽma cõfecta: đ q̃ Pli. hæc i ultĩo naturalis hiſtoriæ. oriens murria mittit p̃cipua tamẽ ĩ carmãia. hũorẽ putãt ſub terra calore dẽſari. ſplẽdor ẽ murrinis ſine uiribus nitor uerius q ſplẽdor. ĩ p̃tio uarietas ẽ coloꝝ: q̃do. ſ. purpura rubeſcẽs aut lac cãdeſcẽs ĩ his uiſit̃: aliq eſt & in odore cõmendatio. qđ ſenſiſſe uidet̃ epigrãmaticus poeta ſic ſcribẽs in apophoretis. ſi calidum potas ardenti murra phalerno cõuenit: & melior fit ſapor inde mero. ſcribit Iabolenus iuriſcõſultos murrea uaſa quæ ad uſum edendi & bibendi cauſa parata ſint eſſe in ſupellectili: caſſius iuriſconſultus murria uaſa ingẽmis non eſſe ſcribit: in quo diſſentit a Plinio: qui murram ĩter gẽmas enumerat. de poculis murrinis ĩtelligit Lucanus illo uerſu. non auro murraqꝫ bibunt. Ex inſtrumento regio: ex regũ Alexandrinoꝝ opulentiſſima ſupellectile & gaza. &. n. tunc Roma in tantũ opibus Alexandrinæ uictoriæ aucta ẽ ut ꝓp abũdantiam pecuniaꝝ duplicia poſſeſſionum aliarũqꝫ reꝝ uenaliũ præcia ſtatuerentur. inſtrumento aũt dixit pro apparatu: ſicut apud iuriſconſultos titulus eſt de functo inſtructo & inſtrumento legato. Conflauerit redegerit in maſſam: atque per fuſuras diſſoluerit. cadmus phœnix primus inuenit auri metalla atque conflaturã. Circa libidines heſit: ſimile eſt illud in eodem luto heſitas. Oratius. hæres nequicq̃ ceno cupiẽs euellere plantam. Auguſtus reliq̃ crimina refutauit: crimẽ libidinis ĩ fœminas diluere non potuit.

Rumor — Rumorem: rumor eſt ſermo ſine certo ullo auctore diſperſus. cui malignitas initium dederit ĩcremẽtũ credulitas. A rumore rumuſculus deriuatur. Hieronymus. nõ magnopere cures q̃d imperitoꝝ de ĩgenio tuo rumuſculi iactitent. Decembri menſe: propter ſaturnalia hoc dictum eſt: quæ menſe decembri ĩter ludos & talarios & teſſararios & omne genus aleæ licenter celebrantur. Seneca in epiſtola quadam ad lucilium december eſt menſis: cum maxime ciuitas deſudat: lux luxuriæ publicæ datum eſt. ingẽti apparatu ſonant omnia Macrobius de ſaturnaliorum die loquens ait. ſed uultis ne diem: quem omnes pleriqꝫ abaco & latrunculis conterũt: Marcialis in. xeniis & apophoretis oſtendit aleam exercere impune ſolitam fuiſſe diebus ſaturnaliciis. Profeſtis diebus: p̃feſti dies ſunt feſtis cõtrarii ob aminiſtrandã rem priuatam
Profeſti dies — publicam hoĩbus conceſſi. profeſtis diebus inſunt faſti comitiales comperendini ſtatim præliares. de quibus lege macrobium in primo ſaturnalium. ſenſus eſt Auguſtum non ſolum luſiſſe in ſaturnalibus: quibus paſſim ludebatur & diebus feſtis. qui dis dicati ſunt: ſed etiam profeſtis: quibus magis negocia tracta-

ri ſolent quã ludus talarius exerceri. Autographa epiſtola:autographũ dicimus propria ipſius manu ſcri‑ ptũ.græci.αυτον ipſum dicunt:& γράφω ſcribo. Vñ autographa epiſtola ipſius manu ſcripta ſignificat Antigrapha uero dr̃ reſcripta : nã ἀντιγράφω ſignificat reſcribo. ἀντιγάφῶν.græci dicũt exẽplar : ſed huic loco non cõuenit:uult enim ſignificare Sue. Auguſtũ aleæ induliſſe ab argumẽto efficaciſſimo:uide‑ licet ab epiſtola ipſius manu ſcripta:q̃ referri nõ põt pinde ac adulteriã. Vinicius & ſiluius pr̃: noĩa cõui‑ uaꝝ Auguſti:lõ aũt ſiluiũ prẽm appellat qa erat & ſiluius.filius itidẽ curio pr̃ dictus ẽ ad drĩam filii curio nis:eſt aũt ſiluius nomẽ albanoꝝ regũ Liui.manſit poſtea ſiluius oĩbus cognomẽ:q albæ regnarunt.

Autographa epl̃a | Antigrapha | Antigraphon | Sillius

M.AN. Lautitiaꝝ inuidiã:illud reſpicit quod corinthiarius ẽ appellatus corinthioꝝ uaſoꝝ ſtudioſus. Murrhinũ:a murrha:eſt.n.murrha humor ſub terra cõcretus:uñ pcioſiſſima uaſa q̃ ex oriẽte ad nos : ut ſcribit Plinius deferunt:Iu.Maxima rurſus murrhina.Lucanus nõ auro murrhaq; bibunt.Mar.ſi calidum bibis ardenti murrha falerno. Inſtrõ regio:regia ſuppellectile. Conflauerit:liquefecerit in maſſam rede gerit. Circa libidines:circa mulieꝝ cõgreſſus:nã qd̃ impudicitiæ infamiã declinatam dixit illud ad augu ſti corpus refert:impudicus.n.eſt q & pathicus aut fellator.Iu.non filius ante pudicus. Ab uxore:liuia. Rumorem:infamiam. Expauit:reueritus eſt. Simpliciter:ſine fraude:aut arte ulla. Decembri menſe quo ſaturnalibus uulgo ludebat:macrobius & marcialis dierum licentiam explicant. Feſtis: ſolẽnibus & diis ut macrobius ait dicatis Lampridius Cal.inqt Ianuariis hilariis matris deũ ludis apollinaribus:Iouis epulo ſaturnalibus & eiuſmodi feſtis diebus. Profeſtis:nõ feſtis hoĩbus.ſ.ob adminiſtrandam rem priua tam publicamq; conceſſis. Antographa:ipſius manu ſcripta ex αυτοῦ καὶ γράφω põt & antigrapha legi ut qdã habent ἀντιγράφῶ.n.reſcribo eſt καὶ ἀντίγραφον exemplar. Siluius pater:ex quo appet duos eum ſiluios fuiſſe Auguſti familiares patrem de quo nunc & filium.

pater inter cœnam luſimus gerõticos & heri & hodie:talis enim iactatis ut quiſq; canem:aut ſenionem miſerat in ſin‑ gulos talos ſingulos denarios in medium conferebat:quos tollebat uniuerſos:qui uenerem iecerat. Et rurſus aliis lit‑ teris:nõ mi Tyberi qnquatris ſatis iucũde egimus:luſimus

PHI. Geronticos:aduerbium græcũ eſt qd̃ latine dr̃ ſeniliter. græci ſenẽ γέροντα uocãt ὑπο κόριστικοσ.i. diminutiue γε‑ ρόντιο uetulum:quẽ latini ſene tionem ſeniculumq; dixer: & γε‑ ροντικον ſenile.uñ & geruſia ſe natus ſiue curia nũcupat: ab æta tis uocabulo.hoc iõ dixi: ut itel‑ ligeres illud plinianũ ex lib.xxxv.ſic extruxere domũ regiã attali trallibus .Item ſardibus creſi quã geruſiã fecere.Itidẽ Victruuius ait.creſi domus:quã ſardiani ciuibus ad requieſcẽdum ætatis otio ſenioꝝ collegio geruſiã dedicauerũt. Varro ſenaculũ uocatũ ubi ſenatus aut ubi ſeniores cõſiſterẽt dictũ geruſia: ſignificat Auguſtus ſe luſiſſe inter ſenes ſenili luſiõe:qd̃ aũt taloꝝ teſſerarũq; luſio ſenilis ſit indicat Cato:q apud Ci cerone ſic inqt:nobilis ſenibus ex luſionibus multis talos relinquant & teſſeras. Talis:de talis q græce di cunt aſtragalli. Vñ a Plinio aſtragalizontes pueri ludentes talis appellant:ſcripſimus copioſiſſime in cõmẽ tariis ppertii & in libro annotationũ:repete q̃ illic explicata ſunt. Iactatis:omnino tam manu q̃ orca itel lige iactatos talos.eſt aũt orca uaſculũ illud luſioꝝ:quo cõiecti tali agitatiq; emittunt ĩ tabulã aleatoriam de qua intellixit pſius illo uerſu. Anguſtæ collo nõ fallier orcæ:de qua ait elegãter Põponius poeta bono‑ nienſis.Iteꝝ dũ cõtemplor orcam:taxillos pdidi.a marciale dr̃ turricula ex imitatiõe grææ dictionis.quã & latini uſurpant:πύργον.n.uocãt Horatius in ſermonibus:mitteret in pyrgũ talos ſup q̃ re in lib.anno‑ tationũ plura tradidimus oſtẽdentes fritillũ idẽ ſignificare:cũ alii exiſtimauerint eſſe tabulã aleatoriã:obi ter annotãdũ uĩ talũ improprie dici in hoĩe.ſi uera ſũt q̃ Ariſtoteles & Pli. nr̃ pdiderũt:q affirmãt hoĩem nõ hr̃e talũ:q in biſulcis pprie ẽ & in ſolis cruribus poſterioribus:qñ itaq; Cor.Cel.& Apuleius aliiq; ſcri‑ ptores loculẽti mẽtionẽ faciũt de hoĩs talo uident p quãdã q̃ſi trãſlationẽ noĩare talum id officulũ:quod uertebra pedis ligatũ ſuſtinet totũ corpus a talo ſit uerbũ talipe dare:qd̃ ſignificat uacillare pedibus & q̃ſi talis inſiſtere talus pnomẽ fuit ſabinoꝝ. Canẽ:canis q græce dr̃ κυων iactus dãnoſus eſt in talis:ſicuti do cuimus apud ppertium enarrantes uerſiculũ illum:dãnoſi ſubſiliere canes:a pſio dicta ẽ damnoſa canicu‑ la. Senionẽ:ſenio pũctus eſt in talis:q interdum lucroſus erat:inde a perſio dexter hoc eſt ppitius & fœ lix iactus appellat interdũ dãnoſus:ut in hac auguſti alea:nã qcunq; iecerat canẽ aut ſenionẽ:ille denarios ſingulos cõferebat in medium:de ſenione & cane Marcialis.ſenio nec nr̃m cũ cane quaſſat ebur. uidet di‑ ci ſenio a numero ſenario exiſtimant eruditi ſenionẽ ſignificare quaternariũ q.ſ.q iecerat duos ſeniones: ille quattuor nũmos lucrabat.Seniores ĩ alia ſignificatiõe dici uoluerũt deos minutilos:ut eſt uertunus & pomona:quis legã ſemones potius q̃ ſeniones dictos. In ſingulos talos:in libro annotationum declaraui mus in ludo talario quattuor talos adhiberi:ſolitos cũ in teſſerario tres tãtũmõ teſſeræ:ſicut etiam in præ ſentia ſit adhiberent. Venerem iecerat:uenus in talis ſummum numerũ hẽt:& eſt fœliciſſimus iactus:de quo ſenſiſſe oratium autumat porphirio illo uerſu:quem uenus arbitrum dicet bibendi. Ariſtoteles de ue nere & cane:qui ſunt in talis hæc ſcribit digna annotatu in ſecũdo de animalibus : quæ ueneres uocan‑ tur intus aduerſæ ſibi poſitæ ſunt quæ canes foris:quæ antenæ ſupra habentur ſitus talorum omnium ta‑ lis eſt.Idem libro .ii. de cœlo & mundo. myrias inquit aſtragalos chios iacere difficile eſt ſed unum aut

Senetio | Seniculus | Geruſia | Aſtragalizontes | Orca talaria | Pyrgus | Fritillus | Talus non eſt in hoĩe | Canis | Senio | Venus talaria | Chius

Quinquatrus

Quinquatria

Quinquatrus minuſculæ

duo facile. Quinquatris.M.Varro li.ii.de lin.lati.qnquatrũ dic̃ unũ feſtũ eſſe dicit ſic appellatũ:qđ erat poſt diem quintum idus Marcii ſicut:ſexatrus ab tuſculanis ſimiliter uocaẗ dies poſt diem ſextũ:& ſeptimatrus poſt diem ſeptimũ.Idem tradiẗ a feſto pompeio.Oui.uero in feſtis quinquatrus ſiue quinquatria dies quincꝫ fuiſſe docet in mẽſe martio palladi dedicatos.Gellius in.ii.noctiũ atticaꝝ inqt.ſicut in eo qđ quinquatrus dicamus qđ qncꝫ ab ibidus dieꝝ numerus ſit atrus nihil.Horatius in.ii.epi. ac potius puer ut feſtis quinquatribus olim:quem uerſum enarrãs porphirio ſic inqt qnquatres a quincꝫ diebus qui dies ad ferias mineruæ ꝑtinent:propterea quod feſte ſolẽnitates eius deæ per hoc ſpacium tpis celebrantur fuerunt & alteræ quinquatrus in menſe iunio minuſculæ dictæ ad ſimilitudinem maiorum:tũc tibicines feriati per urbem uagabantur & ad ædem mineruæ conueniebant.

M.AN. Gerõticos:ſeniliter επιρριμιατικασ ab eo qđ Τεροv ſenex eſt. Talis:Talus oſſis genus ẽ i articulo pedis uẽtre eminẽs cõcaua inuertabra quadratũ forma altera ꝑte cõcauũ altera uero planũ i poſteriori eſt ſuffragine dũtaxat nũq̃ in prioribus pedibus nec hoĩ aut aĩalibus ſolidos ungues hñtibus ſed biſulcis tñ græci αςραγαλον uocãt eo oſſe ſenes & pueri ludeř cõſueuerũt:uñ illud a lyſandro lacedæmonio freqnter uſurpatũ pueros aſtragalis:uiros iureiurãdo fallere. Canẽ aut ſenionẽ:tali latera ſuũ ſingula numerũ faciebãt latus qđ uiritatẽ hũit cãis ſiue cãicula appellabaẗ & qa minimus is nũerus iccirco dãnoſus.Oui.qd ualeãt tali quo poſſis plurima iactu figere dãnoſas effugiaſcꝫ canes:pſius dãnoſa Canicula q̃ti raderet:latus huic oppoſitũ uenus dicebaẗ ſiue cous ſeriariũ cõtinẽs q oĩum maximus ſex lucrifaciebat nũmos reliq̃ duo chius & ſenio dicta ternariũ ille hic q̃ternariũ cõtinẽs chius tris nũmos ſenio q̃ttuor Locrãtes:binarius aut qnarius in talo nõ erat nũerus.De talo martialis nõ mea magnanimo depugnat theſſera talo.Senio nec noſtrũ cũ cane quaſſat ebur.& rurſus cũ uultu nũq̃ ſteterit tibi talus eodem munera me dices magna dediſſe tibi. Qui uenerẽ:ut ſit ſenſus q ſenionẽ & canẽ iecerat in ſingulos talos ſingulos conferebat denarios quos in mediũ collatos q uenerẽ pũctũ ieciſſet ut uictor tollebat. Quinquatris:lu. quinquatribus dixit erãt dies qncꝫ ut Oui.ait in honorẽ palladis celebritate cõſecrati: una inqt dies media ẽ & fiũt ſacra mineruæ noĩacꝫ a iũctis qncꝫ diebus hñt. Var.unũ nõ qncꝫ fuiſſe ait ac ꝑ errorẽ factũ ut qncꝫ celebrarenẗ fuitcꝫ ille dies celeber ad.*xy*.calen.aprilis is qa ſextus eſſet ab idibus ac qntus ab atro qnquatrus dictus macrobius eſt auctor cui feſtus Gellius & Varro in noĩs interꝑtatione aſtipulantur.

enim ꝑ oẽs dies:forũcꝫ aleatoriũ calefecimus:frater tuus magnus clamoribus rem geſſit ad ſummã tñ ꝑdidit nõ multum:ſed ex magnis detrimẽtis ꝑ̄ter ſpẽ paulatim retractus eſt.Ego perdidi uiginti milia nũmũ meo noĩe:ſed quũ effuſe in luſu liberalis fuiſſem:ut ſoleo plerũcꝫ:nã ſi quas mãus remiſſi:cuicꝫ exegiſſem:aut retinuiſſem qđ cuicꝫ donaui: uiciſſem uel quinquaginta milia:ſed hoc malo.Benignitas enim mea me ad cæleſtem gloriam effert.Scribit ad filiam niſi tibi denarius ducentos quinquaginta:quos ſingulis cõuiuis dederam:ſi uellent inter ſe inter cœnam uel talis:uel par uel impar ludere.

De continentia:& habitationibus eiuſdem.

IN partibus cæteris uitæ cõtinẽtiſſimũ fuiſſe conſtat:ac ſine ſuſpitõe ullius uicii.Hĩtauit prĩo iuxta Romanũ foꝝ ſupra ſcalas annularias in domoq̃

Foꝝ uñ

Benignitas

PHI. Per oẽs dies:qncꝫ.ſ.tot enim ſunt dies qnquatres. Foꝝ aleatoriũ:quo cõferrẽt cõtrouerſias:& quæ uendere uellent quocꝫ ferrẽt:forũ appellarũt:ubi qđ gñatim additũ eſt ab eo cognomẽ ut foꝝ boariũ foꝝ olitoriũ: auctor marcus Varro.Itacꝫ feſtiuiter auguſtus foꝝ aleatoriũ appellauit locũ quo aleatores aleã ludumcꝫ cõferrent exercerentcꝫ. Calefecimus:exercuimus freqntauimus a cõtrario dixit.Teren. Nimiꝝ hic hoĩes frigẽt. Frater tuus druſus nero. Magnis clamoribus:q excitari ſolẽt ab his q fauẽt uictori in alea:uel potius intellige clamores & iurgia:q̃ ſubinde gliſcunt inter colluſores iuxta illud naſonis de alea ſcribẽtis in ſecũdo de arte crimina dicũẗ.reſonat clamoribus ether. Præter ſpem retractus:nihil incertius eſt aleatorio ludo:ĩ quo potiſſimũ fortũa dñaẗ:adeo ut ſæpe nũero:q iã uictor erat abiturus:is repẽte uictus diſcedat & q uictus uidebaẗ ſubito uictor euadat:qđ euenit druſo:q cũ ab initio ꝑderet:iacturãcꝫ faceret ex inopinato cœpit ex dãno aleatorio retrahi & fœlicibus iactibus reſarcire qđ amiſerat. Manus remiſi:remittere manus in alea eſt condonare colluſoribus iactum quẽ ſua qſcꝫ manu dãnoſum ſibi fecit.Debuitcꝫ ob id nũmos ſoluere. Exegiſſem:repetiſſem recepiſſem.uñ & exactores pecũiaꝝ dicti. Sed hoc malo.potius uolo donare & remittere colluſoribus q̃ exigẽdo uincere. Benignitas:liberalitas Ci.in.ii.de officiis fontẽ ipm benignitatis exaurit:ita benignitate benignitas tolliẗ. Ad cæleſtẽ gloriã:hic ẽ uetuſtiſſimus auctore plinio referẽdi gr̃am bñ merẽtibus mos:ut tales noĩbus aſcribãt.Deus eſt.n.mortali iuuare mortalẽ:& hæc ad æternã gloriã uia.& ꝑfecto ut ait ueriſſime pacatus in panegyrico.Rei & famæ bñ cõſulit munificus impator lucraẗ.n.gloriã cui det pecũiã reuerſurã.ait Rabirius poeta hoc hẽo quodcũcꝫ dedi. Vel par uel impar:expũgenda eſt ꝑticula illa:uel ĩ medio collocata:& ita legẽdũ:par impar:eſt enim genus ludi puerilis uulgo notum:de quo ſic

ait Oratius ludete par.impar equitate in arundine lõga. Scalas anularias:anulariæ ſcalæ opinor dicunt quæ in cocleæ formã figurantur & orbiculata figura inſtar anulorum rotundantur : quod ſcalarum genus alio nomine coclium dicitur Strabo lib.ultimo.hæc eſt etiam pãnium altitudo quædam manufacta turbinea petroſæ ripæ per ſimilis:in quam per coclium aſcenditur.ſcribunt Marcus Varro & donatus in eunucho terẽtiana ſcalas deum penatium edificatas fuiſſe ex bonis macelli & cupidinis equitum ciuium Romanorum:qui damnati fuerunt a quorum altero macellum ab altero forum cupidinis appellatum ſit. præterea ſcalæ romæ fuerunt:quas tarquinius ſuperbus fecit quas abominãdi eius nominis gratia tarquinias appellatas eſſe uulgo exiſtimari ait uerrius. Anulariæ ſcalæ / Tarquiniæ ſcalæ

M.ANTO. Aleatoriũ: ſic libentius legerim q̃ aleatorũ quod plures habent ut urbanæ locum aleatorum frequentia refertũ aleatoriũ appellauerit forũ. Calefecimus.multitudine & frequentia calorem induximus. Frater tuus:druſus potius q̃ agrippa qui cum Tyberio adoptatus non multo poſt fueret ſe poſitus. Rem geſſit:luſit. Detrimentis:ex ingenti pecunia quam amiſerat. Retractus:paulatim uincendo damnũ reſarſit. Quas manus:pecuniarũ grumos in aleã cõiectos. Remiſi: cõdonaui. Exegiſſem: mihi perſolui uoluiſſem. Aut retinuiſſem:aut nõ exactarũ loco uĩcẽtibus nõ reddidiſſem: aut certe exactas ne cui dediſſem. Quinquaginta millia:nummum. Sed hoc:me.ſ.in omnes munificum fuiſſe. Filiam Iuliam:ante eius damnationem id factum ĩtellige. Par:& impar.quod nucibus & digitis ſolet fieri.

Ad ſcalas annularias: locum ſic in urbe ab annulariis credo officinis ſiue pendentibus annulis dictum.

Calui oratoris fuerat:poſtea in palatio:ſed nihilomius ædibus modicis hortẽſiãis:& neq; laxitate:neq; cultu ɔſpicuis: ut in quibus porticus breues eſſent albanarũ columnarũ: & ſine marmore ullo:aut inſigni pauimẽto conclauia.Ac p annos amplius.xl.eodẽ cubiculo hyeme & æſtate manſit quamuis parum ſalubrem ualitudini ſuæ urbem hyeme experiretur:aſſidueque in urbe hyemaret.Si quando quid ſecrete:aut ſine ĩterpellatiõe agere ꝓpoſuiſſet: erat illi locus in edito ſingularis:quẽ Syracuſas:& Techophiõ uocabat: huc tranſibat:aut ĩ alicuius libertinorũ ſuburbanum.Ager autẽ in domo Mœcenatis cubabat: ex ſeceſſibus præcipue

PHI. Calui oratoris:de caluo nõ pauca dicta ſunt ĩ Iulio Cæſare.illud adde:qđ hic laminis plõbeis uſus eẽ tradit ad cohibẽda uiſa ueneria ingete ſpõte naturæ erũpẽtia uſq; in morbi gẽus:quare uires quoq; corporis ſtudiorũ labore cuſtodiuit. Palatio: ubi domus cæſarũ fuerũt q̃s Plinius palatinas appellat. Ortẽſianis:q fuerãt ortenſii oratoris:de cuius eloq̃ntia Cic.de cuius ueſtitu ad mũditiẽ curioſo: gellius Macrobius & Valerius tradidere.Vnde ĩ eũ multa quaſi in hiſtrionẽ dicta ſunt.hic ſicuti teſtatur quitus ſerenus periit lingua in actione deficiẽte.in hortẽſio duo ſingularia laudãtur memoria præcellens & pnunciatio plena uenuſtatis. Neq; laxitate cõſpicuis.M. Tullius in prio officiorũ præcipit.in domo clari hominis:in quã & hoſpites multi recipiendi & admittenda hominum cuiuſq; generis multitudo eſt:adhibendam curam eſſe laxitatis.in ampla domus decori domino ſæpe fit. Neq; cultu:ornatu:magnificẽtia domus tripartito probatur fabri ſubtilitate:magnificentia diſpoſitione cũ:magnificenter opus perfectum aſpicitur dominus impenſæ laudabitur:cum ſubtiliter:officinatoris exactio probabitur:cũ uero uenuſtate & proportionibus:tunc erit gloria architecti. Albanarũ columnarũ:ex lapide albano ſtructarũ:qui uilior erat & quia uernaculus & quia mollis.Nam ut auctor eſt uictruuius in.ii.lapidicinæ quædam molles: & circa urbem fidenates & albanæ.Saxa albana in locis tectis ſuſtinent laborem ſi autẽ in apertis fuerint & patentibus collocata:qa mollia ſunt pruinis & gelicidiis diſſoluent. Inſigni pauimento:qualia fuerunt apud priſcos lithoſtrota.& ut indicat lucillianus uerſus:arte pauimenta atq; emblemate uermiculata : de pauimentis in Iulio Cæſare ſatis dictum. Conclauia:triclinia & cœnationes & alia in genus membra domus conclauia dicunt.feſtus Pompeius ait conclauia dici loca:quæ una claue clauduntur.Paulus iuri ſcõſultus digeſtis de ſeruitutibus prædiorũ urbanorũ: foramen in uno pariete conclauis uel triclinii.ſcribit uictruuius in.vi.in cõclauibus uſum luminũ maximũ eſſe adhibendũ:Martialis:ĩ omnibus uacerra quod cõclauibus.Cicero appellat cõclaue quod quintilianus tricliniũ dixit tanq̃ idem ſit. Eodem cubiculo:in hoc multũ diſtabat Auguſtus a lucullo:q cũ tpe habitationem quoq; permutãdã cẽſebat:ne grues aut Ciconiæ hominibus prudentiores uiderẽtur:quæ regiones ſubinde cũ tẽporibus mutare cõſueuerũt. Hiemaret:hiemẽ ageret & totũ hibernũ tps romæ moraret. Sine ĩterpellatione:ĩterruptione & iter turbatione.Ci.in ſtudiis ſine ĩterpellatione uerſor.ſupra docuimus ĩterpellare eſſe mediã alterius oronẽ interrũpere:uel actiõi ſe alterius interponere. In edito:in pte domus eminẽtiore. Syracuſas:ego exiſtimo ideo ab Auguſto locũ ĩ æditiore pte domus ſecretiorẽ uocatũ eẽ ſyracuſas:pp poſiturã ſyracuſa urbis ĩ Sicilia oĩum pulcherrime.ea.n.urbs ex quattuor q̃ſi urbibus cõſtare dicebat:qua una ẽ ĩſula in qua domus erat hieronis regis:altera ẽ acradina:ĩ qua ampliſſima fuit curia.Tertia ẽ thyce noiata:in qua gymnaſiũ clariſſimũ fuit:q̃rta ẽ urbs q̃ qa poſtrẽa edificata ẽ neapolis uocat:q̃ ad ſũmã theatrũ ẽ maximũ auctores Ci.ĩ.vi.uerria & Li.ĩ.xxv.quẽadmodũ ergo ſyracuſæ erãt q̃drifariã diſptitæ & ps a pte tanq̃ urbs ab urbe diſiũ-

magnifica domus tripartito / Albanæ colũnæ / Syracuſæ

ĉta ita locus ĩ quo Auguſtus aliq̇d ſecreto agere ſolebat:elegãter uocabaꝛ ab eo ſyracuſæ: cũ eẽt ſepatus & in ædito q̃ſi a reliq̃ domo ſeiũctus ſeq̃ſtratuſq;.q̇dã a uerbo græco id nomẽ deductũ autumãt:tanq̃ ſignificet trahere ad q̇eté a græcis.n.συρῶ diciꝛ traho & ακῆν q̇đ aduerbiũ ẽ ſignificãs q̇ete & ſilẽter:nõ iprobabilis ẽ opinor illa prior nr̃a ſnĩa:ut a ſimilitudíe urbis ſyracuſaꝝ locũ ſepoſitũ uocauerit Auguſtus ſyracuſas.

Techophion — Techophiõ:dictio græca ẽ:q̇ ſigñat artis ꝓductionẽ & ut ita dicã natiuitatẽ:tanq̃ ille locus artiũ diſciplinarũq; excogitãdaꝝ Auguſto cãm ſuppeditaret.loca.n.ſecreta plurimũ uegetare poſſunt ĩgenia:hinc ait Pli.ĩ epiſtolis o mare o littus ueꝝ ſecretũq; muſeũ:quã multa ĩuenitis:quã multa dictatis τέχνην græci artem uocãt:& φύω produco. Suburbanũ:prætoriũ ſiue uillã. In domo mecenatis:quæ erat in exquilis.olim nero ſpectauit urbis incendiũ ex turre mecenariana: quã ille in hortis ſuis extruxerat de qua eſt illud oratianũ:molem propinquam nubibus arduis omitte mirari. Ex ſeceſſibus:loca ſunt amœniora ad quæ tanq̃ diuerticula quædã ſedere ſolemus:Iuuenalis:Ianua baiaꝝ eſt & gratũ littus : ameni ſeceſſus.

M.AN. Calui oratoris:Fabius ĩueni q̇ poſt Ciceronẽ caluũ ꝑferrẽt oĩbus. In pala:palatii regiõe. Hortẽſiãis:q̇ hortẽſi oratoris Cicerõis emuli fuerãt.De hortẽſio:Fabius tacitus & gellius plura. Albanaꝝ col. ex uicio q̇ſitaꝝ & iccirco uilioris ꝓtii. Cõclauia:ſecretiora ædiũ loca q̇bus aut uiri colloq̇ aut mulieres cõfabulari ſolẽt dicta q̇đ habeãt clauẽ unã cõmunẽ domeſticis oĩbus:Cice.tricliniũ cõclaue appellauit.Quĩtilianus de cranonei Scopæ cõuiuio uix eo ĩq̇t Limẽ egreſſo tricliniũ illud ſupra cõuiuas corruit de quo Cice.ĩterea ait.Cõclaue illud cecidit.uñ ſuſpicari poſſis tricliniũ a nr̃is recte cõclaue appellari. Syracuſas: nomẽ a re fictũ ἀπὸ ρὸ υσυρῶ traho:και ἀκῆν το ἐπίρριμα.i.q̇ete & cũ ſilẽtio: uel συρὸ και του ακουσιου q̇a ĩuitũ traheret.i.ad animi labores:ſic ſyracuſias potius legẽdũ:uel ἀπὸ του συρρου cũiculo και ακῆι:ſũt alioq̇n ſyracuſæ ĩ Sycilia urbs clariſſima & oĩno notior q̃ de ea lõgior ſuſcipiaꝛ ſermo. Technophiõ:& hoc quoq; fictũ τέχναι ars a græcis diciꝛ φύω ꝓduco. Suburbanã: uillã aut prædiũ urbi ꝓximũ. Exceſſibus:ex locis quæ in ſucceſſu frequentabat.

frequentauit maritima : inſulaſq; campaniæ : aut proxima urbi oppida:Lauinium:Preneſte:Tybur: ubi etiam in porticibus Herculis templi perſæpe ius dixit. Ampla & opoſa prætoria grauabatur & neptis quidem ſuæ Iuliæ ꝓfuſe ab ea extructa etiã diruit ad ſolum. Sua uero quis modica non tam ſtatuarum tabularumq; pictarum ornatu quam xiſtis:

PHI. Maritia : loca littoralia & mari uicia. Inſulas cãpaniæ:ĩ ſinu cãpano ſunt ĩſulæ pãdataria enarea:capreæ:leucothea:ut Pli. & Marciãus tradũt. Lauiniũ:liuius ĩ prío Aeneas oppidũ cõdidit & ab noĩe uxoris Lauiniũ appellat fuitq; ut ĩq̇t Strabo ĩ.v.urbi Romæ ꝓximũ.

Præneſte — Præneſte:ciuitas eſt ĩ regiõe mõtana haud ꝓcul ab urbe Roma:ubi fortũæ tẽplũ illuſtre fuit unde ceta edebanꝛ oracula:hinc ait ſilius. ſacriſq; dicatũ fortũæ ꝑneſte iugis & a Papinio ĩ ſiluis dictũ ẽ.& ꝑneſtinæ poterãt migrare ſorores.ꝑneſte auctore Strabo

polistephanon — ne quondã poliſtephanõ.i.multaꝝ corõaꝝ appellata ẽ:Pli.ꝑneſtini urbe quondã ſtephane dicta Plutar.in libello de cõparatiõibus clarorũ uiroꝝ:hiſtoriã refert fabuloſam uñ ꝑneſte nomẽ accepit.ſcribit.n.thelegonũ ulyxis filiũ reſpõſis deoꝝ ad ĩueſtigãdũ patrẽ dimiſſum fuiſſe admonitũ:ut ĩ eo loco urbẽ cõderet ubi ſaltatores coronatos cerneret.Itaq; ꝓfectus in Italiã ruſticos ſaltare conſpexit pini ramulis coronatos ibiq; edificauit oppidũ quod ex appellatiõe coronæ præneſtinũ noĩauit:a quo deriuatũ ꝑneſte romãi uocitãt.Seruius uero in.vii.Aeneidos cõmẽtario a πρῖνον.i.illicibus ꝑſente nomẽ deductũ eẽ autumat. In porticibus herculis:tibur herculi dicatũ erat.hinc ĩ priapeiis legimus gades herculis hũidũq; tibur & Strabo in.v.tibur appellat herculeũ.au.gellius in.xv.noctiũ atticaꝝ ſignificat bibliothecã tibure ĩ tẽplo herculis fuiſſe ſatis cõmode ĩſtructã libris & ad hoc tiburtini herculis tẽplũ ſcripſimus ĩ ꝓptii cõmẽtariis referẽdũ eẽ illud Iuuenalis:uícẽs fortũæ atq; herculis edẽ.

prætoria — Prætoria:uillas elegãtiores cultiores ue ꝑtoria appellauerũt.Paladius ĩ prío de re ruſtica ſcribẽs quõ edificiũ ĩſtitui ĩ agro oporteat ſic ait ipſius ꝑtorii ſitus ſit loco aliqua tenus erectiore & ſictore pp iniuriã fundamẽtoꝝ & ut leto fruaꝛ aſpectu. Idẽ alibi.columbariũ põt accipere ſublimis una turricula in prætorio conſtituta:qui etiã iuriſconſultus li.ix.digeſtorũ titulo de ſeruitutibus prædioꝝ ruſticorũ ſcribit: licere uel ꝑtoriũ uel protectũ habere: quod officiat ꝑdio uicini.hoc idem ĩnuit Marcialis illo uerſu.ad lapidẽ torquatus habet prætoria quartũ:& Papinius ĩ.i.ſiluarũ:alternas ſeruant prætoria ripas.alias prætoriũ dici tabernaculũ imperatoris quod Quintilianus appellat auguſtale iam docuimus. Profuſe:largiore impenſa pecunia. Extructa:ſcilicet prætoria. Dirruit ad ſolũ:tota euertit uſq; a fundamẽtis. Statuaꝝ ornatu:ſolebãt latiores romãi ſtatuis nobiliũ artificũ ex tabulis pictis domos exornare fœlicitate nimia luxuriantes:a contrario laudatus eſt Lucius mumius cognomento achaicus:qui amicis rogantibus facile tabulas pictas largiebatur.M.Agrippa olim oratiõem habuit magnificã de tabulis omnibus ſigniſq; publicãdis:quod ut ĩquit Plinius fieri ſatius fuiſſet.q̃ ĩ uillaꝝ exilia

Pinacothecæ — pelli:Idẽ in.xxxv.ĩquit tabulæ pictorũ pinacothecas implent.ſunt autẽ pinacothecæ ut obiter id declaremus repoſitoria tabulaꝝ pictarũ:Varro ſcribit multos ſpectatũ ueniſſe luculli uillas ut uiderẽt pinacothecas:& uictruuius pinacothecarũ meminit lib.vi.ubi ait pinacothecas amplis magnitudinibus eſſe conſtituẽdas.

Xiſtos — Xyſtis:ĩ libro annotationũ docuimus xyſtũ græca appellatione ampla latitudine eſſe porticum.

in qua athletæ ꝑ hiberna tẽpora exercent̃.Nr̃i hypethras ambulatiões xyſta appellãt:quã græci paradomida uocãt.in q̃bus uoluptatis cã arbuſculæ & maxime buſus ĩ uarias effigies figurant̃.de hoc xyſto in præſentia ĩtelligit de quo & locutus eſt Pli.ſic ſcribẽs in.v.epiſtolarũ ante porticũ xyſtus cõciſus ĩ plurimas ſpecies diſtinctuſqꝫ buxo:Cicero in bruto cũ in ambulantẽ ĩ xyſto & eſſem otioſus domi.de xyſticis athletis ſuperius dictũ eſt. hypethræ autẽ ambulationes latine dicuntur ſubdiales quæ ſub dio ſunt & in aperto. hypethræ ambulationes

M.AN. Inſulas campaniæ: campano littori adiectas ut capreas enarimem: prochitam. Lauinium:ab Aenea in latio conditum Appianus a Diomede dixit. Præneſte:urbẽ in montibus ſitã ἀπὸ τῶν πρίνων ideſt ilicibus q̃bus locus abũdat ut Seruio placet dictam. Tybur:hoc quoqꝫ in latio urbiqꝫ propinquum Strabo Tuſculum præneſte: Tybur in conſpectu romæ ſunt:de Tyburis conditoribus alibi. Herculis tẽpli.Mar.Itur ad herculei gelidas qua Tyburis arces:Strabo Tybur quidẽ herculeũ eſt Papinius quod in tẽpla darent alias tyrinthia ſortes. Prætoria:ædificia ſumptuoſiora.Grauabat̃:grauiter ferebat de ĩuidioſo Iuliæ in ædificando apparatu & loco ab Auguſto romæ euerſo ſatis ſupra: Xyſtis:porticibus ut Victruuio placet:ſed melius hoc loco pro ambulacris:& locis conſitis arboribus ut Plinius in epiſtolis docet.

PHI. Et nemoribus excolluit:nemora dñr ſiluæ ameniores ut ĩq̃t feſtus: uidet̃ aũt ſignificare opus topiariũ:qđ ĩ uiridiariis cõficit̃ ex arbuſculis aut fruticibus aut herbis ita diſtinctis cõpoſitiſqꝫ:ut uariæ reꝝ effigies:rep̄ſentent̃ decoris & ornatus cã ut naues cameræ:aĩalia:& id genus alia graphicæ & cõciniter fieri uidemus ex rore marĩo & buxo & hedera:& aliis arbuſculis:quaꝝ natura ſequax eſt & flexibilis:Plin.ĩ.xii. ſcribẽs de ficu ĩdica ait.nouã ſibi ꝓpaginẽ faciãt circa parẽtẽ:ĩ orbes quodã ope topiario:Idẽ ĩ.xv.de lauro accedit ĩ topiario ope taxa excreſcẽte ĩ medio folio.Idẽ in.xxii.achatõ herbã appellat topiariã: qa topiario Topiariũ opus

& nemoribꝰ excoluit rebuſqꝫ uetuſtate:ac raritate notabilibus:q̃lia ſũt capreis ĩmaniũ bæluarũ: ferarũqꝫ mẽbra ꝑgrãdia.quæ dicuntur gigantum oſſa & arma heroum.

De parſimonia:ſuppellectilibus:& ueſtimẽtis eius

INſtrumẽti eius:& ſuppellectilis parſimonia apparet etiã nunc reſiduis lectis atque menſis:quorum pleraque uix priuatæ elegantiæ ſint: ne thoro quidem cubuiſſe aiunt niſi humili:& modice ĩſtrato. Veſte nõ temere alia quã domeſtica uſus eſt:ab uxore & ſorore & filia neptibuſqꝫ confecta: togis neque reſtrictis: neque fuſis

opi ẽ accõmodata cũ lato lõgoqꝫ folio ueſtiat crepidĩes marginũ. Idẽ.xxxv.ludius prius ĩſtituit armeniſſimã parietũ picturã uillas: porticus: & puluĩoꝝ toros dicit̃ & ſimpliciter ;topiariũ locus ope topiario ſpectabilis.Cicero ĩ epiſtola ad q̃ntũ fratrẽ:topiariũ laudaui:ita oĩa cõueſtiuit hedera ipſa uero ars topiarii opis appellat̃ topiaria ut argentaria ut ſagaria. Topiaria
Idẽ Cicero ĩ eadẽ epiſtola: ut deniqꝫ illi palliati topiariã facere uideat̃.q faciũt topiariũ opus ſciẽteſqꝫ ſunt ipſius topiariæ.dñr topiarii Pli.ĩ.xv.ſcribẽs de myrto.ſatiuare generato piarii faciũt.Vlpiãus titulo de fundo ĩſtructo: ſi uiridaria inq̃t ſunt topiarii accedũt ĩſtrumẽto fundi.Africãus quoqꝫ iuriſcõſultus libro:de legatis tertio euidenter id docet:cũ ait p̄diis legatis:& quæ eoꝝ p̄dioꝝ colẽdoꝝ cã empta parataqꝫ eẽnt neqꝫ topiariũ:neqꝫ ſalutariũ legatũ uideri:topiariũ.n.ornãdi magis fundi q̃ colẽdi cã paratũ eẽ.uidẽt̃ aũt dici topiaria a dictione græca ἀπὸ τῶν τόπων.ideſt a locis:quæ uaria operæ topiario figurãt̃:quæ & topia ab idoneis ſcriptoribus nũcupant̃.ſcribit enim Spartiãus Adrianũ cryptas & topia diruiſſe. Victruuius in.vii. ubi loquit̃ de megalographia:quæ pictura eſt magnarũ imaginũ figuratrix:ſic ait habẽtes deoꝝ ſimulachra ſeu fabulaꝝ diſpoſitas explicatiões nõ minus troianas pugnas ſeu Vlyſis eratiões ꝑ topia cæteraqꝫ:quæ ſunt eoꝝ ſimilibus rationibus ab reꝝ natura ꝓcreata. Capris:capraꝝ ĩſula ĩ ſinu cãpano eſt diſtãs a ſurẽto octo milibus paſſuũ:& ut auctor eſt Pli.& ĩfra latius explicabit̃:capreæ nobiles ſunt tyberii prĩcipis arce. Gigãtũ oſſa: ſcribit Diodorus in.v.bibliothece herculẽ ĩ cãpania depugnaſſe aduerſus gigãtes in cãpis ꝑphlegreis agriqꝫ cõmiſſa pugna pluribus illoꝝ trucidatis eã regionẽ ab omni feritate purgaſſe.Strabo quoqꝫ huius rei meminiſſe uidet̃ ſcribẽs in.v.gigãtes uulnera lauiſſe ĩ aq̃s putheolanis:aquarũ putore puteolos dictos eſſe:cũ igit̃ ĩſula caprearũ ſita ſit in ſinu cãpano & illic hercules bellũ cõfecerit gigãtem nõ abſurdũ eſt: oſſa gigãtum qui ſtatuoſi fuerunt & ingenti corporatura prædiit capreis fuiſſe ſpectata cuſtoditaqꝫ. Iuſtrumenti eius.ſ.domeſtici:nã & ſuppellex nihil aliud eſt q̃ domeſticum patriſfamilias ĩſtrumentũ.ſcribit Paulus iuriſconſultus:ſiue cum inſtrumento fundus legatus ſit:ſiue inſtructus duo legata eſſe ĩtelligenda. Vix priuatæ:uix cõuenientis homini priuato nedũ principi orbis terrarum. Elegantiæ:elegantia antiquitus dicebatur cultus amenior & uictus nitidior.elegantemqꝫ hominem dici uoluerunt:qui ut inquit Gellius nimis læto amenoqꝫ cultu uictuqꝫ eſſet. Sceuola a Cicerõe dictus eſt parcorum elegantiſſimus.Craſſus uero parciſſimus elegantium. Modice inſtrato:non ualde præcioſis ſtragulis ornato.inſtratus enim lectus dicitur:ueſte ſtragula excultus:& ut ait Vlpianus ĩſtratum ſignificat omnem ueſtem ſtragulam inſternendi cauſa paratum. Alia quam domeſtica.M.Cato cenſorius ĩ lib.q ĩſcriptus eſt carmen de moribus.uerſari inq̃t in foro honeſte mos erat:domi:quod ſatis erat: eſt itaqꝫ domeſtica ueſtis quam domi ĩduimus exuta forenſi toga.ea fere ſemper utebatur Auguſtus confecta manibus ſuarum fœminarum talis autem ue

Topiarius
Megalo graphia
Puteoli unde
Inſtratum

Apud persas probrosum est feminas nere

ſtis neq; ſumēda ē neq; ſeruāda ſollicite ĩ hoc āt uꝛ Augu.imitatus eē Alexā.magnū:q & ipē ueſte ĩduebaꝛ cōſecta māib ſoroꝶ.uñ ait apd̄ qntū curtiū hāc ueſtē q̄ ĩdutus ſū ſoroꝶ nō ſolū domū ſed ēt opus uides: nr̄i decepe memores ecōtrario apud pſas ꝑbroſum eſt fœminis admouere lanæ manus:ueſteſq; conficere.

M.AN. Nemoribus:arboribus ĩ nemoꝶ ſpēm cōſitis Papinius ĩ ſurrētina pollii uilla ubi nūc ne mora ardua cernis hic nec terra fuit. Excoluit:ornauit. Notabilib:ĩſignibus. Gigātū oſſa dñr:dñr dixit q̄ſi minime credēdum:ueꝶ gabius & Plu.mira q̄dā de antei oſſibus tradidert:Pli.ĩ creta motu terræ abrupto mōte ſtupēde magnitudis cadauer reptū ꝑdidit. Reſiduis:durātibus. Priuatæ.i.hūilis & non publicæ.

Nō temere:nō alia fere. Qua domeſtica:a domeſticis cōfecta uetus atq; heroicū fuit ut ueſtibus muliebri dōeſtico ope factis ſūmi uiri uterēt: Valerius flaccus de caſtore & polluce:illis thenareo pariter tremit ignea fauco purpura:qd̄ gemīa mater ſpectabile tela duxit opus bis taygetō ſiluaſq; comātes ſtruxerat. Ver. Tyrioq; ardebat murice lena dēiſſa ex hūeris diues q̄ mūera dido fecerat:& tenui telas diſcreuerat auro.& andrōache apud eūdem phrygias clamidē:quā dono dedit Aſcanio monumēta ſuarū manuum eſſe uoluit:Plinius de Caia Cecilia auctor eſt inquit Mar. Varro factam ab ea togam regiam undulatam.

clauo nec lato:nec anguſto:calciamētis altiuſculis: ut ꝓcerior q̄ erat uideret & forenſia autē & calceos nunq̄ nō intra cubiculum habuit:ad ſubitos repētinoſq; caſus parata.

De conuiuiis & cœnis eiuſdem.

COnuiuabaꝛ & aſſidue:nec unq̄ niſi recta:non ſine magno ordinū hōinūq; delectu. Valerius Meſſala tradit neminē unq̄ libertioꝶ adhibitū ab eo cœnę excepto Metia:ſed aſſerto in ingenuitatē poſt ꝑditā Sexti Pōpei claſſem:ipſe ſcribit inuitaſſe ſe quendā in cuius uilla maneret:qui ſpiculator ſuus olī fuiſſet. Cōuiuia nōnunq̄ & ſerius inibat:& maturius relinq̄bat:quū cōuiuæ & cœnare inciperēt priuſq̄ ille diſcūberet:& ꝑmanerēt digreſſo eo.

PHI. Neq; fuſis:neq; nimis laxis.tēperamentū.n.quod ĩ rebus oībus laudabile ē ĩ ueſtitu & calciatu adhibebat Auguſtus. Clauo:ueſte ſenatoria. Ouidius.c'aui mēſura coacta ē. Neq; lato: unde latus clauus dictus ab ipſa textura:q̄ & ĩ mapmis uſos eē teſtis ē Mart.illo endecaſyllabo.& lato uariata mappa clauo.latiore clauo uſum fuiſſe tullū hoſtiliū auctor ē Pli.ĩ.ix.Auguſtus uero ĩ hoc ſeruabat mediocritatē q̄ maxima ē uirtus:tacitus ĩperator interdixit auroclauatis ueſtibus q̄ a textatura clauoꝶ aureorū ita nūcupabanꝛ uñ & tunicæ auroclauatæ dictæ. Forēſia:ueſtimēta qbus in foro utebanꝛ forēſia appellauerūt ſicuti cœnatoria qbus domi utebāꝛ in cœna. hinc Martialis ait ĩ diſticho cuius titulus eſt cœnatoria.nec fora ſunt nobis nec ſunt uadimonia nota hic opus ē pictis accubuiſſe thoris.dicunꝛ forēſia ab eo ꝙ foris atq; in foro illis utebanꝛ.togæ forenſes alio nomine uocanꝛ.

Latus clauus

Forenſia

Calceolarius

Mullei

Calceos:a calceo calceolarius dicitur ſutor:quo uocabulo utitur Plautus ĩ aulularia.De calceo dixit oratius.ſi pede maior erit ſubuertet ſi minor uret.calcei patricioꝶ mullei nuncupabanꝛ a mullādo ideſt ſuēdo feneſtella putat nomē datū mullis piſcibus a colore mulleoꝶ calciamētoꝶ.de calceis mulleis loquitur flauius uopiſcus in aureliano. Cōuiuabaꝛ.M.Cato tuſculanus mēſam amicorū parentē eſſe exiſtimabat: tanq̄ in cōuiuio amici pararenꝛ.ſed tales a Seneca probari minime uidenꝛ dānāte eos:q amicos in cōuiuio ꝓbant Cato quoq; uticēſis iniquū eſſe dicebat beniuolētiā cibo allici:Attamē regia res eſt mēſam participare cū cōuictoribus & ex cōuictu amicoꝶ capere uoluptatē laude dignā cū illi uehemēter carpanꝛ.q ſolitaria cœna diſtēdunꝛ & clandeſtinæ ganeæ ſoli indulgent.laudādus eſt Auguſtus:qui aſſidue cōuiuabatur ita ut omnia omnibus forent cōmunia:& eadē cūctis apponerenꝛ:hoc eſt.n.conuiuari ea cœna:quam rectam dixere. Nunq̄ non:ſemper. Niſi recta:rectam abſolute ueteres cœnam appellauerunt:qua clientes & conuiuas recto ordine diſcumbentes laute eiſdemq; epulis accipiebant.Martialis.promiſſa eſt nobis ſportula recta data eſt.infra fiet mentio ſæpe cœnaꝶ rectaꝶ:quibus ſportulæ obiicīunꝛ. Mena:hic eſt ille menas qui belloꝶ ciuilium deſertor dictus eſt:qui magni Pompeii fuerat Seruus:quem Cæſar libertate donauit.hic a Sexto Pompeio ad Auguſtū ab Auguſto ad ſextum deinde ad Auguſtū ſubinde tranſfugit. Appianus hunc appellat menodoꝶ.Plutarchus uero & alii menam.in quē ſcribit Oratius mordaciter carmen illud ex epodo:lupis & agnis q̄nta ſortito obtigit tecū mihi diſcordia eſt.Plinius ĩ.xxxv. ſcribit Menam & menecrateno ſeruos ſexti Pōpeii uiſos eſſe a proauis in cataſta pedibus argētaria creta denotatis taliū ſeruorū Pedes a poetis gypſati dicuntur. Spiculator:ſpiculatores dicti ſunt ſatellites principum a ſpiculis.quæ geſtant.ſunt aūt ſpicula ut ait uegetius tela miſſilia:quoꝶ ferrum eſt triangulum unciaꝶ noue haſtile pedum quinq; & ſenis.antiqui pila uocauerūt.alias ſpiculū dicitur cuſpis ipſa & aculeus ut ſpicula ſagitaꝶ:& aculei apiū.Qu.curtius inter promptiſſimos dimicās Alexander ſagita ictus eſt: quæ in medio crure fixa reliquerat ſpiculū.Virgilius de apibus.& ſpicula ceca relinquūt affixæ uenis.a ſpiculo fit uerbū ſpiculare quod ſignat cuſpidare & acuere Plinius in.xi.telū uero ꝓfodiēdo tergori quo ſpiculauit ĩgenio! De ſpiculatorib uero q latera prīcipis ſepiūt ſpiculis armati ait Cor.tacitus dilapſis ſpiculatoribus cætera cohors nō aſpernata contionantem.mendoſi codices pro ſpeculatoribus habent ſpiculatoribus: cum ſpe

Recta cœna

Spicula

Spicula Spiculate

culatores ſint exploratores:quos græci ꝑti epiſcopos uocãt:ꝑti cataſcopos.hoc obiter dictũ ſit ut locũ ĩtelligas mẽdoſũ ĩ Cæ.cõmẽtariis.ita.n.ſcriptũ paſſim legiť ĩ cõmẽtario deciotertio litteris celeriter ĩ ſiciliã cõſcriptis & ꝑ ſataſcopũ miſſis.ubi legẽdũ ẽ ꝑcataſcopũ:quo nomĩe ſpeculator ſignať:potes ẽt ſi libet legere cataſcopiũ:quod nomẽ nauigii ẽ exploratorii:ut ſit ſenſus:Cæſarẽ litteras miſiſſe ĩ ſiciliã ꝑnauiculã uelocẽ & exploratoriã.cataſcopii nauis exploratoriæ meminit gellius lib.ix.noctiũ atticaꝝ. Serius:iam cõuiuis diſcombentibus. Maturius:adhuc conuiuis in cœna permanentibus. Digreſſo: cum iam eſſet ſatur.ne credas Auguſtum feciſſe quod Domicianum:qui ſurgens e conuiuio referebat ſe ad occultam ganeam.

M.AN. Nec lato clauo:ſiqdẽ clauus quũ latior erat latus clauus dicebať:Auguſtus igiť nec lato nec anguſto utebať:ſed mediocri ꝓportiõe. Forẽſia:ut ſit nomẽ enũciatũ multitudinis nũero & neutro genere Apuleius ſumpſit palliũ forẽſia domi reliqt:idẽ uero alibi aliter forẽſi inqt toga ĩdutus accũbebat.Forẽſia autem dixere quia in foro uel quod magis placet foris ideſt extra domũ eiuſmodi ſiue toga : ſiue aliis ad cultum corporis quæſitis uterenť. Recta:cœna.ſ.qua ſublata ſportula dari cœpit. Libertinorum:& ad ordinẽ ipm & ad hominẽ referri poteſt. Mena:ſic codices qdam habent: alii uero metia: ſed ſi Appiani lectio uera eſt utrũq; mendoſe : ille Menodoꝝ non menã aut metiã ſcribit q magni Pompeii Seruus fuerat is ſicilienſi bello cũ nauibus quibus præerat a ſexto Pompeio ad Auguſtũ tranſfugit : Menodoꝝ inqt ille ad ſe profectũ liberũ.i.ingenuũ ex liberto declarauit & iis quas adduxiſſet nauibus præeſſet uoluit:uideo tamen fieri potuiſſe ut ex menodoro poſtꝗ ad ĩgenuitatem eſt aſſertus Menas ſit dictus:ſed id auctoritate caret. Spiculator:miniſter carnifex ſpiculo accĩctus: ſpiculũ telũ ad ſimilitudinẽ ſagittæ a quo ſpiculor cõfigo:quædã exemplaria ſpeculator habent a ꝗ lectione non abhorreo ut belloꝝ tpe Auguſtus illius opera ad explorãdos hoſtiũ motus fuerit uſus. Serius:poſtꝗ alii oẽs accubuiſſẽt. Maturius:celerius.

Cœnã ternis ferculis:aut quum abundatiſſime ſenis præbebat:ut non nimio ſumptu ita ſũma cõitate.nam & ac cõmunem ſermonis tacentes: etiã ſummiſſim fabulãtes prouocabat:& aut acroamata & hiſtriões:aut etiã triuiales ex circo

PHI. Ternis ferculis:ſicut iſta pſimõia ferculoꝝ laudãda ĩ Auguſto ẽ:ita luxuria ĩ heliogabalo uitupanda:q.xx.& duo fercula ĩ gẽtiũ epulaꝝ exhibebat in cõuiuio Auſõius ĩ panagyrico gratianum laudat a frugalitate his uerbis:ĩ cibis aũt cuius ſacerdotis abſtinẽtior cerimõia.In uino cuius ſenis mẽſa frugalior?laudať & Cyrus ab Amiãoo marcellino:q cũ delatus ad hoſpitẽ ĩterrogareť ab eo:qd ad cõuiuiũ parari deberet:panẽ reſpõderat ſolũ eẽ parãdũ:ſperare.n.ſe aiebat ꝓpe riuũ cœnaturꝝ.cõſtãtius quoq; ĩperator ex ſobria edẽdi potãdiq; moderatiõe ualitudinẽ firmã retinuiſſe ferť.mamertius ab eadẽ uictus pſimõia laudat Iulianũ:q gauderet caſtrẽſi cibo & poculo fortuito:caperetq; prãdiũ ſtatariũ. ferculũ fulgẽtius placiades ait ſignificare miſſũ carniũ. Comitate:facilitate:& iucũditate ab ſimili humãitate cõuiuali laudať Traiãus a Pli. Sũmiſſim:ſũmiſſa uoce & depreſſa:quaſi corã prĩcipe apte loq uererenť.unde ipe agẽs bonũ cõuiuatorẽ eos ꝓuocabat ad ſermonẽ cõmunicãdũ unaq; cõfabulãdũ:ſicut de Traiano ait Plinius.Nõ ꝓuocas reddiq; ſermones?& .n.in cõuiuio nec loquaces nec muti eẽ debemus:quoniã eloquẽtia in foro ſilentiũ in cubiculo eſſe debet: ſermones aũt cõuiuales ut Varro gelliuſq; præcipiũt iucũdos eſſe oportet atq; inuitabiles & cũ quadã illecebra & uoluptate utiles:ex qbus ingeniũ noſtrũ uenuſtius fiat & Amenius:qd ſi legas:ſũmuſſim.per.u. Nãq; ſũmuſſos dici uoluerũt murmuratores:q nõ aperte loquũtur. Acroamata: græci acroamata uoces & auſculationes uocãt.Ariſtoteles acroamatata nominauit cõmentatiões ſuas: quas diſcipulis tradebat in qbus philoſophia remotior:ſubtiliorq; agitabať & huic diſciplinæ ꝗ acroamatice diciť tẽpus dabat in lyceo gymnaſio matutĩo eãq; appellabat ἑωθινὸνπεριπατόν.i.matutinã ambulationẽ.Lãpridius accipere uideť acromata ꝓ ipſis hominibus acromatõ recitatoribus:cũ ait in alexãdro Romano omnia acromata & pãtomimos populo donauit.latini ſcriptores hãc dictionẽ ciuitate.Ro. donauerũt: appellauerũtq; acromata feſtiuas recitatiões ludicraſq; narrationes qd ſignificat Ci.ſic ſcribens in oratione ꝓ ſignis.hic ꝗſi feſtiuũ acroma ne ſine corolario de cõuiuio diſcederet:ibidẽ cõuiuiis inſpectãtibus emblemata euellẽda curanit.Idẽ in oratiõe pro Archia poeta themiſtoclẽ illũ ſummũ athenis uiꝛ dixiſſe aiũt cũ ex eo quæreret: quod acroma:aut cuius uocem libentiſſime audiret:eius a quo ſua uirtus optime prædicareť.Idem in oratione pro ſeſtio.ille ipſe maxĩe ludus nõ ſolũ ſpectator ſed actor & acroma.Igiť auguſtus id genus acromata hoc eſt narrationes recitationeſq; ludicras & mimicas interponebat cõuiuiis ad conuictores oblectandos. Triuiales ludos:ſpectacula:quæ in triuiis paſſim fiunt ſuntq; uulgaria a triuio enim triuialis deriuatur.Inde magiſtri triuialis ſcientiæ dicti a quintiliano:qui in triuiis docent. & a calphurnio in bucolicis. Non hoc triuiali more uiator ſed deus ipſe canit.a triuio fit aduerbiũ triuialiter : quod ſignificat paſſim: uulgo:ubiq;.quidam codices habent non ludos ſed ludios:& tunc referẽdũ erit ad hiſtriones:q in triuiis agunt ludicra iocularia & ſaltationes haud indecoras dant.ludii enim & ludiones dicunť hiſtriones.Liuius ludiones ex ethruria acciti. Ouidius ludius æquatã ter pede pulſat humũ. Inde ludiæ dictæ fœminæ exercẽtes artem ludicrã.Marcialis.hermes cura laborq; ludiaꝝ.Iuuenalis.ꝗ ludia ſumpſerit unquã hos habitus. Ex circo:nõ circẽſes ludos ſignificat:ſed ſortilegia & id gẽus alia oblectamẽta ꝑtinẽtia ad diuinationem:quæ fit ex inſpetione manus aut frõtis aut ex interꝑtatione ſomnioꝝ. tales.n.in circo morabãť

Epiſcopi
Cataſcopi
Locus Cæſaris
Cataſcopium
Qualeſin conuiuio
Sermões cõuiuales
Sũmuſſi
Acromata
Triuialis
Ludius
Ludio
Ludiæ

Aſtrologi i circo

& conſiſtebant:quod docet.M.Tullius in primo de diuinatione:cum ait.Non de circo aſtrologos:nõ iſiacos cõiectores: non interpretes ſomniorũ.hinc ab oratio dictũ eſt.fallacẽ circum ueſpertinũq; perro ſæpe forũ:circum.n.fallacem optimo epitheto appellat ꝓpter falſas diuinationes ſortilegorũ & coniectorũ.porphyriõis ſup hoc non ꝓbo interp̃tamentũ:qui circũ exponit pro ſuburra.ob hoc uidetur etiam dixiſſe lu. plebeium in circo poſitũ eſt & in agere fatum. Auguſtus ad hilarandos conuiuas interponere ſolebat id genus hoĩes ex circo:qui ſortilegia calent & ſomnia ĩterp̃tãtur : & qbuſdã quaſi officiis fallunt & oblectant.

M.ANTO. Senis ferculis:ſex ciborũ generibus:quaſi id quoq; in tãta ſæculi luxuria parce fieret:Sed Satyrus damnat quod ſeptem fercula recentiores cœnitarent:Plinius ut ꝑniciosã etiam damnat ciborum uarietatem Aceruatio inquit ſaporum peſtifera & condimenta pernicioſiora: ſic & diſarius apud Macrobium affirmat ſed contra eius opinionem plura apud eundem Euſtachius. Comitate:manſuetudine:ſuauitate facilitate. Ad communionem:ut ſecretum etiam ſermonem ſecum communicarent. Acroamata: ad auriũ delectationẽ cõparata. παρὰ τὸ ἀκροᾶσθαι audio Macrobius delectatus erat inter cœnã ſymphoniacis Turonii flacci mãgonis atq; eos frumento donauerat:quũ in alia acroamata nũmis liberalis fuiſſet. Triuiales:& iccirco rudes ac minus accuratos. Ex circo: aut ex circenſium forma aut quod magis placet poſt circenſes.

ludíos ínterponebat:aut frequentíſſime aretalogos.

De celebratione feſtorum & ſolemnium dierum.

FEſtos & ſolénes dies ꝓfuſiſſime.nõnũq̃ iocularíter tm̃ celebrabat. Saturnalibus & ſi qñ alías líbuíſſet mõ munera díuidebat ueſté. & aurũ: & argétũ mõ mũmos oĩs notę.ét ueteres regíos ac ꝑegríos.íterdũ nihil ꝑter cilícia & ſpõgías & rutabula & forcípes:atq; alía id géus

Aretalogi

PHI. Aretalogos : aretalogi ſunt: ut ídicat porphirio:garruli & loquaces in oſtentatione uirtutis: unde nomen deducit.Arete enim græce uirtus & logos ſermo.plotius criſpius philoſophiæ ſtudioſus fuit qui & carmía ſcripſit ſed tam garula ut aretalogus diceretur.in hanc ſententiam dictũ eſt illud a poeta ſatyrico mouerat ut médax aretalogus. Profuſiſſime:luxurioſius & ultra p̃ſcriptũ legis ſumptuariæ:q̃ qbuſdã diebus feſtis ſaturnalibus & calédis in ſũmi cõcedebat ſũmas pecuniæ maiores:q̃ diebus ꝓfeſtis: ſicuti Gellius in ſecũdo.& Macrobius in tertio elegãter tradiderũt.de ſumptuariis legibus dictũ eſt explicatius in ſuperioribus.illud adde:ꝙ lex iulia ſumptuaria ad populũ peruenit auguſto imꝑante:q̃ pro feſtis qdem diebus ducéti nũmi finiunt.calendis idibus nonis:& aliis qbuſdã feſtiuis trecenti:Nuptiis aũt & repotiis ſeſtertii mi-

Repotia

lies eſſe repotia aũt:ut id quoq; in trãſcurſu annotemus: dici uoluerũt diem illum: q eſt poſt nuptias quo apud nouũ maritũ cœnatur & quaſi reficitur potatio. Vnde & nomé.Oratius.ille repotia. Natales alioſq; dierũ feſtos albatus celebret. Saturnalibus:qbus munera ultro citroq; mitti remittiq; ſolebant:quæ ſaturnalicia nuncupamus. Nũmos omnis notæ:Nota hoc eſt ſignum nummi ueteris fuit ex una parte effigies

Notæ nũmorum

capitis iani ex altera nauis.Inde durauit mos:ut pueri in aleæ luſum denarios in ſublime iactantes exclamarent capita aut nauim luſu teſte uetuſtatis.Altero quoq; uſi ſunt nũmo ouem bouemq; in ſculptum habéte:quod nũmi genus erat documento ueteres gregibus & armentis abundaſſe:qppe quorũ omnis ſubſtantia in ouibus bobuſq; erat collocata ut auctor eſt Plutarchus in ꝓblematis:nota argẽtei nũmi fuerunt bi-

Bigati Quadrigati

gæ atq; quadrigæ:& inde bigati quadrigatiq; dicti:fuit & uictoriatus nũmus:q ſignatus & imagine uictoriæ & inde nomen accepit.auctor Plinius in.xxxiii. Regios:quibus uſi ſunt Romani reges : quales erant illi nũmi:q notã ouis & bouis habebant.in quibuſdam ét uetuſtiſſimis ſignum porci inciſum erat. habeo auctores idoneos:temporibus regum Romanorum in uſu fuiſſe nũmos ligneos & ſcorteos hoc eſt ex corio cõfectos.& olim nũma pompilius cõgiarium dedit po.Ro.aſſes ligneos & ſcorteos inde hieronymũ utpote eruditiſſimũ dixiſſe exiſtimo:ut cũ montes aureos pollicitus fuerit ne ſcorteum qdem nummũ de theſauris tuis proferas.potes per regios nũmos eos quoq; intelligere : quibus externi reges uſi ſunt quales fuerũt nũmi philippei:quorũ crebra mentio eſt apud hiſtoricos & poetas:de quibus ait oratius.rettulit acceptos regale nomiſma philippos.Plautus in bacchidibus. ducétos nũmos aureos philippos ꝓbos dabin: Idem ĩ trinũmo.Si hũc poſſum illis mille nummis philippeis circũducere.nũmi ꝑſici erat nota τὸ τοξότης ideſt ſagittarius:hinc illud apophthegma age filai.ſic ex aſia pelli.xxx.millibus ſagittariis cum rex perſarũ xxx.millibus nummũ corruptis atheniéſibus effeciſſet ut ex aſia reuocaretur. Peregrinos:quales fuerunt

Cilicia

nũmi germanorũ:qui auctore tacito ſerratos a nota ſerræ & bigatos nũmos habebãt. Cilicia:ſcribit Varro in ſecundo de re ruſtica cilicia dicta eſſe a cilicibus populis: apud quos primũ confecta ſunt: fiunt aũt ex uillis hircorũ:atq; caprarũ.ſcribit uegetius lĩb.iiii.rei militaris cilicia adhibenda eſſe ad excipiendum impetũ ſagittarũ:& machinas militares ciliciis ueſtiendas ne exurant incendio.Maro in tertio georgicorũ cilicia periphaſticos circũſcripſit illis uerſibus.cyniphei tõdent hirci barnaſq; comãtes uſum in caſtrorũ & miſeris uelamina nautis.aſconius cilicia dixit texta eſſe de pilis caſtrorũ uſum atq; nautarũ. Spõgias:ſpõgiæ

Spongia

apud antiquos ĩ uſu erãt tergendarũ menſarũ & adhibebant ad obſcœna emũdanda.martialis in aphoretis:hæc tibi ſorte datur tergẽdis ſpõgia méſis.Seneca libro decimo epiſtolarũ moraliũ.unus e germanis lignũ id quod ad emundanda obſcœna adherente ſpõgia poſitum eſt: totũ in gulã farſit & in percluſis fau-

cibus ſpiritū emiſit. Rutabula:rutabulū inſtrumētū eſt.quo panes coquunť a promendo igne appellatū. Forcipes:inſtruméta ſunt fabrilia ab eo dicta:ꝙ forua.i.calida his capiunť.Cato uillicū dicit habere debere forcipes duas & tutabulum unum. Id genus:huius generis:eloquutio uetus & per inde elegans.

Rutabulū
Forcipes

M.AN. Ludios:hiſtriões ſed ne bis idé dixiſſe uideať ludos qđ plæriq; habét libétius legeri. Interponebat:iter cœnádū īferebat. Aretalogos:uerboꝝ cōpoſitores απ̄οτ ſic αρε̄τησ και τουλοτου.Iu.Mōuerat ut médax aretalogus. Profuſiſſime:largius ac ſūptuoſius. Iculariter:oīferiā iocis adhibitis. Oīs notæ:oīs formæ:Pli.ſignatū eſt nota pecudū unde & pecunia appellata:Fabius Quītiliāus utendūq; plane ſermone ut nūmo cui publica forma eſt. Veteres regios:ut philippeos olim:nūc multoꝝ regū. Ac peregrinos.miror peregrinos adieciſſe quaſi regios nūmos romāos mōſtrare potuiſſet quū nūmos plurimū aureos argéteos ut intelligamus ut bigatos quadrigatos uictoriatos:Cōſtetq; ut tymeus tradidit a Seruio tullo tátū æs ſignatū argentūq; romæ ut Pli.ait anno ab urbe cōdita qngéteſimo atq; octogeſimo ſignari cœperit.Auꝝ uero anno ſexageſimo ſecūdo poſt argentū niſi forte peregrinos intelligere maluerimus ꝓcul Italia ſignatos. Regioſq; ueteres:non ad Romanos reges ſed ad porſenam & alios q in terra Italia regnauerunt referre:ſi æreos accipias duorū nouiſſimorū regū repreſentari potuerunt. Cilicia : cilicia uela de pilis ut pedianus ait in caſtrorū uſum texta. Spongias: Mar.hæc tibi ſorte datur tergendis ſpongia menſis. Rutrabulū:a rutro eſt.rutrū a ꝓruēdo ut Varro docet: inſtrumentū ad poruendam prunam. Arenā:puluerem:aut qd ſimile:Cato in re ruſtica fiſcellam farinariam unam forcipes duas rutabulum unūm.

titulis obſcuris & ambiguis ſolebat & inæq̄liſſimaꝝ reꝝ ſortes & aduerſas tabulaꝝ picturas ī ꝯuiuio uéditare.ī certoq; caſu ſpé mercātiū uel fruſtrari uel explere.ita ut p ſingulos lectos licitatio fieret: & ſeu iactura ſeu lucrū ꝯmunicareť.

De cibis eius & horis edendis.

c Ibi:nā ne hoc qdē omiſerī:minimi erat atq; uulgaris

PHI. Titulis ambiguis:chryſipus philoſophus oē uerbū ambiguū natura eē dixit:q̄do ex eodé duo uel plura accidi poſſunt.cōtra diodorus cognométo crōus nullū iqt uerbū eē ambiguū:nā cū ego iqt aliud ſenſi tu aliud accepiſti.obſcure magis dictum q̄ ambigue dici pōt. ambigui.n.natura illa eē debet: ut q dicāt ambiguū duo uel plura dicat.trāqllus hoc loco ait ab auguſto dōatas eē res titulis ambiguis: ppea ꝙ duo uel plura ex hiſdē rebus ſignata accipi poterāt:exépli cā diuidebat īter mūera ſpōgias: q̄ ſunt titulo ambiguo. nāq; ſpōgia ꝑter ſupradictā dudū ſignationé accipi pōt ꝓ mēbro uirili:ſunt.n.īter genera ſpōgiariū q̄dā ſpōgiæ oblōgæ:dictæ peniculi:& υποκριστικωσ péiculi a ſimilitudie caudaꝝ appellatæ.penis.n.uocať cauda īde pené caudā uirilé ueteres appellauerūt:& ut ait:Cicero ī epiſtola ad papyriū petū.penis ē ī obſcenis nota ē ſnīa illa piſonis cōquerétis adoleſcētes peni deditos eē.cū igiť peniculus ſit e genere ſpōgiaꝝ & a ſimilitudie ꝓ uirili mēbro accipiať:merito & ſpōgia ꝓ eodé accipieť.De peniculis ſpōgiis ſcripſit Pli.ī.ix.& in.xxxi.hic iocus ē apud Plautū ī menechmis:nō ſatis obuius & cognobilis.nā paraſitus noīe peniculus ſic loquiť.iuuētus nomē fecit péiculo mihi:ideo qa mēſam qñ ego detergo.uult.n.paraſitus rōné reddere nominis ſui.& ideo ſe peniculū uocitari ait:qa mēſam detergere ſolebat:alludés uidelicet ad ſpōgiā noīe peniculū:quæ tergēdis mēſis adhiberi ſolebat.ut ergo ſpōgia mēſam terget ſordes auferédo:ita ille menſam tergebat:cibaria cūcta ī uētré cōgerédo.idé Paulo īfra alludit ad uirile mēbrū dicens quē tu paraſitū q̄ris adoleſcēs?meū peniculū:eccū in uidule ſaluū fero:cōſimiliter & rutabula titulo ſunt ambiguo cū īſtrumēta ſignificēt ad pané coquēdū accōmodata:& ꝓ uirili mēbro poſita ſint: ut docet feſtus Pōpeius. forcipis quoq; titulus ambiguus eē pōt:tanq̄ accipi poſſit ꝓ uulua fœminea:q̄ capit foruū.i.calidū genitale.de ſpōgiæ & rutabuli titulis ambiguis auctores hēo idoneos:de forcipe ſolā cōiecturā. Inequaliſſimaꝝ:lōge diſparis ꝑcii. Sortes:nimiꝝ illas ītelligit ſortes:q̄ in ſaturnaliciis muneribus adhibāť:de quibus ait martialis.diuitis alternas & paupis accipe ſortes.Idé alibi.Ancillā tibi ſors dedit lucernæ:tutas:q̄ uigil exigit tenebras.Idé cū tibi ſorte dať ſi ſapis adde pip. Auerſas:pictura tabulæ auerſa diciť q̄do ita īuerſa eſt ut pictura lateat.aduerſus & auerſus differūt.nā aduerſus ſignificat parté anterioré & obuiā:auerſus uero parté poſterioré & a tergo.hinc ſcitū ē illud.M. Catōis ī effeminatū.& aduerſus īqt & aduerſus īpudicus es. Vel fruſtrari:decipe:q̄do.ſ.mercabūť magno id: qđ ꝑcioſum eē exiſtimabāt: & deīde apparebat cōtéptibile & nugatoriū. Explere:tūc Auguſtus explebat:ſpé mercātiū:qñ illi ſorté emerāt rei ꝑtioſioris ſuffragāte fortūa. Per ſingulos lectos:p ſingl'as mēſas cōuiuaꝝ.lecti.n.mō diſcubitorii accipiūť:q & tricliniares dicti.

Peniculi
Penis
Iocus plauti
Sortes ſaturnaliciæ
Aduerſus
Auerſus
Lecti tricliniares

Licitatio fueret:licitationé uocamus oblationé ꝑcii ī uéditiōe.& licitatores eos q funguť officio licitādi.Caius iuriſcōſultus digeſtis de publi.licitatio uectigaliū q̄ caloré licitātis ultra modū ſolitæ cōditionis inflauit ita demū admittēda ē:ſi fideiuſſores idoneos & cautioné is q licitationé fecerit offerre paratus ſit.

Licitatio

Cōmūicareť:īter cōuictores ſingulaꝝ menſaꝝ:ut ita ī ſingulis lectis participes fierét lucri:ſi ſors bene cecidiſſet:uel damni:ſi male. Cibi minimi:mercurius ſi fuerit domīus geniturę faciet modicū cibū potūq; capiētes:& ſane utiliſſima ē ut īqt Pli.nr̄ téperantia ī cibis.turpiſſimū ꝓfecto ē ſui ſtomachi nō noſſe mēſurā:& hoīem plus ſibi īgerere q̄ capiat.ſcribit Iulius capitolius gordianū fuiſſe adeo cibi parcū:ut ītra punctū tpis uel prādiū ſi pranderet uel cœnam finiret ſi cenaret. Atq; uulgaris:laudat pacatus Theodoſiū:ꝙ

Téperātia in cibis

cū eſſet terraꝝ hoiumq; domius:eſſet contentus modico & caſtrenſi cibo:nuſq̄ iquireret cupedias ciboꝝ
& peregrinas dapes præcioſaq; obſonia:taxatq; pricipem quendam: cuius fercula exiſtimabanť p̄cio æq
ſtriū patrimonioꝝ: itidē a Plinio laudať frugalitas traiani in ueſcendo. Amiāus quoq; Marcellinus extol
lit parſimaniam ciboꝝ in Iuliano:cuius menſaꝝ tenuitas erat recte noſcentibus admirāda.ab Oratio enu
meranť commoda tenuis uictus & cibi parabilis:in quibus illud eſt præcipuum bona ualitudo.

M.AN. Ambiguis:parū notis. Inequaliſſimaꝝ rerū ſortes:ſortes rerū diuerſi præcii cuius uēditionis
rationē hāc fuiſſe crediderī ut cōiiceret in urnā diuerſaꝝ rerum uenaliū noia:i alterū tot uarii p̄cii ſortes
quot res uenales erāt atq; ita fieret ut q aderāt ſortito mercarēť rei uenalis prius ſorte educta.mox ex alte
ra urna ſūma ſiue præcio:quo euenire ſolebat ut q̄ nullius ferme ualoris eēnt magno ſtarēt p̄cio quæ uero
multi p̄cii minimo. Auerſas:auerſa picturæ facie:ut fortūa magis q̄ iudiciū ualeret. Incerto caſu: dubio
euētu. Singulos lectos:cōmuni noie oīum uno lecto ſiue thoro accūbētiū. Licitatio:p̄cii oblatio. Cō
municaretur:ut iactura ſiue lucrum commune inter unius lecti conuiuas eſſet. Vulgaris:haud exquiſiti.

Secūdarius panis PHI. Secūdariū panē:plæbeiū atq; cibariū:q ſecūdus alio noie diciť.Oratius.paſti ſiliqs & pane ſecūdo
Pli.in.xviii.p̄terea flōris ſemodiū & cibarii qđ ſecūdariū uocāt ſextarios.iiii.furfuris ſextarios totidē atq
Panis gn̄a panis uaria ſcito eē genera:qdā ab obſoniis appellati:ut oſtrearii:qdā a delitiis ut artolagani:quos tamē p
Artoptesii mius delicatis accipe uř Cicero ſcribēs ad papyriū petū.dediſcēdæ tibi ſūt ſportellæ & artolagani tui.Alii
panes a feſtinatiōe ſpeuſici dn̄r σπεύδω enim græce feſtino ſign̄at.qdā furnacei:qdā ſubcinericii a coq̄n
di rōne nūcupati.alii artoptesii ab artoptesia iſtrumēto pāibus coq̄ndis accōmodato:cuius meminit Plau

fere ſecundarium panē:& piſciculos miutos:& caſeum bu
bulum manu preſſum:& ficos uirides biferas maxie appe
tebat. Veſcebaturque ante cœnā quocunq; tempore & lo
co qđ ſtomachus deſideraſſet:uerba ipſius ex epiſtolis ſūt.
Nos in ueſcendo panem & palmulas guſtauimus: & iterū
dū lectica ex regia domū redeo:pāis unciā cū paucis acinis

tus i aulularia.ē p̄terea panis aq̄
ticus militaris & nauticus quo.ſ.
nautæ ueſcūť:quē uulgus biſco
ctū uocat.fermētatus pāis cui ni
hil adēptū eſt uocať autopyros.
Piſciculos miutos : Auicenna
autumat meliores eē piſces par
uos piſcibus magnis.Cor.Celſus
minus alimēti ait p̄ſtare piſces:q
nūdū ſūmā magnitudinē ipleue
rūt.Hierōymus ſcribēs ad athletā de iſtitutiōe filiæ p̄cipit:ut cibus eius ſit obſculū & ſimilia caroq; piſci
culi Pli.i.xxxi.tradit piſciculos miutos emēdare uriæ incōtinētiā exēptos ex uētre eius:q eos deuorauerit.
Bubulū crematoſq;:ita ut cinis eoꝝ bibať ex aq̄. Caſeū bubulū:a boue Bubulus & Bouius deriuať.grāmatiſtæ ſe
midocti bubulū exiſtimāt dici a bubalo aīali:de quo illđ notiſſimū.illi ceſſit atrox bubalus atq; biſon Pli.
in.xxviii.e lacte fit butyꝝ plurimū e bubulo & īde nomē.Idē ait aluū maxīe ſolui bubulo lacte. idē ait.bu
bulū lac caſeo fertilius eē q̄ caprinū ex eadē mēſura pœne altero tāto ſextius eoſdē effectus eq̄no caſeo tra
Hippace di quos bubulo.caſeū āt eq̄nū uocāt hippacē.caſeus alibilis ē magis:q̄ñ mollis ē ac recēs.cōtra aridus & ue
Euchila tus minus alit.ſtōacho utiles caſei q nō ſunt ſalſi.i.recētes:ueteres aluū ſiſtūt:corpuſq; minuūt.in totū ſalſa
cacochilia minuūt corpus:alūt mollia auctores Varro.Pli.& Auicēna.illud adde ꝙ Cor.Celſo mollis caſeus numerať
Caſeus manu preſſus īter res euchilas.i.bōi ſucci uetus uero caſeus īter cacochilas.i.q ſūt mali ſucci. Māu p̄ſſum:de hoc ſic ait
columella ī.viii.illa uero notiſſima ē rō faciūdi caſei:quē dicius manu p̄ſſum.nā ī multa dū ē tepefacta uel
Biferæ arbores māu figurať.ſed buxeis formis exprimiť.caſeus fit fiſtuloſus ſi parcū p̄ſſus fuerit. Virides:recētes. Bife
ras:biferæ dicūť arbores:q̄ quotānis fructū bis ferūt.ſcribit Pli.in.xvi.biferas ficos eē & caprificos triferas
Triferæ eſſe tradit q̄s ob id inſanas uocāt in qbus alia matureſūt.alia turgeſūt:alia florēt.p̄coces ficos athenis p̄dro
Pro dromi mos uocāt q̄ſi præcurſorias:hæ enim primitiuæ ſunt.fici uires iuuenū augēt ſenibus meliorē ualitudinē
Fici alibiles faciūt.minuſq; rugaꝝ:corpus & uires adiuuāt.ob id antea athletæ hoc cibo paſcebanť.pythagoras exerci
tator ad carnes eos trāſtulit.ſcribūt Auicēna & Galenus ficū magis alere corpus q̄ reliquos fructus. Ap
Appetere petebat :auēter deſiderabat:īde appetētia & appetitus.alias appetere ſignificat inſtare & apropiquare.Liui
Vēter pro ſolario us iā uer appetebat.Curtius nox appetebat.Plautus.propinqua partitudo cui appetit. Stomachus deſide
raſſet:ſi frui uolumus proſpera diuturnaq; ualitudine tunc comeſſe & cibū capere debemus cū eſurimus:
imitariq; p̄ſas quibus hora prādēdi nulla eſt p̄ſtituta:ſed ut inquit elegāter Marcellinus unicuiq; uenter ē
uelut ſolariū:coq; monēte qđ īciderit editur:nec q̄ſq̄ poſt ſacietatē ſuperfluos ſibi ingerit cibos : qua in re
oppido q̄ diſtant ab illis luxurioſis:quos ait Saluſtius:neq; ſitim:neq; famē præſtolari:ſed cuncta luxu ante
capere:uenter ut inq̄t ueriſſime Plinius iſtat ut creditor & ſæpius die appellat.Tūc illi tantū cibi dandū ē
ut uires reficianť:nō ut ex ſaturitate immodica opprimanť. Veſcēdo:dū ueſcimur:emādati codices hēnt
in eſſedo:ut dicat Auguſtus ſe ēt in eſſedo hoc ē curru cibū ſumpſiſſe: q̄do ſtomachus deſideraret.dicere
Eſſedum ſolebat diogenes cynicus ſi prādere malū nō ē neq; prādere in foro malū eſſe.eſt aūt eſſedū genus currus:
quo peculiariter britāni utunť in pugna.inde eſſedarii dicti.nō pauca ſcripſimus de eſſedo & eſſedariis in
ſecūdo proptii cōmētario.ſup eo uerſu:eſſeda celatis ſiſte britāna iugis. Palmulas:fructus palmaꝝ:q recē
tes inebriant capitis dolorē afferunt minus uero ſiccæ:tuſſim exaſperant:corpus augent.nuclei palmarum
cremati caliblephara faciūt addito nardo ut refert Plinius in.xxiii.ſunt aūt caliblephara : ut id quoq; ſtu

dioſæ iuuentutis cã enarremus:mendicamenta palpebris uenuſtandis accõmodata. unde ex græca dictione nomen inflexũ.Idẽtidem Plinius caliblephara fieri docet. palmarum unde quinquaginta genere eſſe tradunt clariſſime omniũ ſunt quas regias appellauere ab honoribus:quoniã regibus tantũ perſidiis ſeruarẽtur babilone natæ:unde in horto tantũ:qui nunq̃ niſi dominãtis in aula fuit.hortus aũt ille uocatur bagous.ſic enim perſæ ſpadões appellant:qui apud eos ẽt regnauere.hinc ab Ouidio tranſlatũ ſcienter nomen illud.Quem pœnes eſt dominam ſeruandi cura bagoe. Ex regia:núma Põpilius auctore Solino habitauit in regia:quæ erat iuxta ædem & adhuc ita appellatur.

Calible phara
Bagous
ſpado

M.AN. Secũdariũ panẽ:uulgarẽ quaſi ſecũdi panificii ſeu ordinis:Plinius ſecũdarii panis qnas ſe libras totidem cibarii:lampridius panis inquit mũdi pondo triginta panis ſequẽtis ad donãdũ pondo quinquaginta. Virides biferas:ſunt inquit idem auctor biferæ ſerotinæ & præcoces alba ac nigra cũ meſſe uindemiaq; matureſcentes.Macrobius & ipſe in tranſcurſu biferarum meminit. Veſcẽdo:curru. Palmulas:palmas quibus auctore Plinio iudæa ĩclita eſt ſed quæ Cariotæ dicuntur maximæ celebrant & cibo quidem & ſucco uberrimæ. Ex regia:ſacrorum regis domo:hoc magis placet:q̃ q ex baſilica intelligas:fuit regia ipſe ut Antonius docet in ſacra uia:in ſacra inquit uia traditur pugna cõmiſſa in qua eſt regia.

uuæ duracĩæ comedi: & rurſus:Ne iudæus quidẽ mi Tiberi tã diligẽter ſabbatis ieiuniũ ſeruat q̃ ego hodie ſeruaui:q in balneo demũ poſt horã primã noctis duas bucceas manducaui priuſq̃ ungi ĩciperẽ. Ex hac obſeruãtia nõnunq̃ uel ante initum:uel poſt dimiſſum conuiuium ſolus cenitabat: quum pleno conuiuio nihil tangeret.

De parſimonia eius in potu.

Vini quoq; natura pciſſimus erat:nõ ãplius ter bibere eũ ſolitũ ſup cœnã i caſtris apud Mutinã Cornelio nepos tradit. Poſtea quotiẽs largiſſie ſe iuitaret

PHI. Vuæ duracinæ: duracina uua nomẽ accepit a duris acinis: Plinius in.xiiii.uua non alibi gratior callo : ut ĩde poſſit inueniſſe nomen duracini durus acinus.ab acinis uuarũ acinaticium uinum deriuatur. Vlpianus digeſtis de uino legato : acinaticium inquit plane uino continebitur.

duracina uua
Acinaticiũ

Ieiuniũ ſeruat:moyſes dux exulum iudæorum factus terminis ægypti pulſus mõte ſyneum occupauit:ĩ quo ſeptem dierum ieiunio cum populo ſuo fatigatus ſeptimum diem more gentis iudaicæ ſabbatũ appellatũ in omne euũ ieiunio ſacrauit:quõiã ille dies famẽ illis erroréq; finierat auctor Iuſtinus epitome.xxxvi.ſcribit Strabo Põpeiũ magnũ cœpiſſe hieroſolyma obſeruato ieiunii die:dũ ab omni opere iudæi abſtinerẽt.hic elegãter ſabbatarii dicti iudæi a ſabbato:quẽ diẽ religioſiſſime uenerãt.Martialis.quod ieiunia ſabbatariorum ſabbati aũt nomẽ.requiem hebraica lĩgua ſignificat: ut docet Ioſephus libro primo antiquitatũ.in exodo & in leuitico iubent a domino iudæi ſabbatizare ſabbatũ: & ut ſeptimo mẽſe decima die mẽſis omnis populus ieiunet uſq; ad ueſperã.ſunt quidam:de noſtris loquor:qui re uera ſabbato ieiunãt:ſed cũ uenerit dies feſtus ſaturant aduomitũ.unde melius eſt ut ĩquit Hieronymus quottidie parũ q̃ raro ſatis ſumere. Bucceas:bucellas: panis a bucca bucceæ & bucellæ dictæ fruſtula minuta cibariorũ:uulgo bolos appellamus. ĩde etiam bucellatum cibi caſtrenſis & frumentacei genus: quo ut inquit ſparcianus iubebat peſcenius niger contentos eſſe debere milites omnes:de bucellato Amianus Marcellinus ſic ſcribit.xx.dierum frumentum ex eo quod erat in ſedibus conſumendum ad uſus diuturnitatem excoctum bucellatũ ut uulgo appellant: humeris impoſuit libẽtium militum. Martialis buccas dixit pro buccellas:ſiue buccas illo uerſu.oret caninas panis improbi buccas. Vngi:in balneo ungebantur ueteres adhibitis unctoribus qui alio nomine aliptæ dicuntur.Seneca in ſeptimo epiſtolarum moralium.ſupra ipſum balneum habito:cũ in aliquem ĩertem ac plebeia unctione contentum incidi audio crepitũ illiſæ manus humeris.aliptũ cogita tenuem & ſtridulã uocem.impreſſi ſenecæ codices habent pro aliptũ alipedũ corrupta dictione & ſenſu. Ex hac obſeruantia.ſ.ueſcendi quocũq; tẽpore ſtomachus deſideraſſet.

Sabbatũ ieiũio ſacratũ
Sabbatarii
Bucceæ
Buccellæ
Vnctor
Aliptes
Emẽdatus locus ſenecæ

In caſtris apud mutinam:quãdo aduerſus.M.Antoniũ decimũ brutũ mutinæ obſidẽtem:bellũ:gerebat.

Ter bibere:lex myſtica apud Auſoniũ ſuadet aut ter aut nouies eſſe bibendũ:qui muſas amat ter ternos cyathos potat.qui uero gratiarum cultor eſt ut ĩquit Oratius tris ſupra bibere prohibet:anacharſis philoſophus dicere ſolebat uitem producere tres uuas:primã uoluptatis : ſecundã ebrietatis;tertiã meroris.cui ſimile eſt illud eſopium Διόνυσος τρεῖς κέκτηται κράσεις τὴν μὲν πρώτην ἡδονῆς τὴν δὲ δευτέραν μέθης τὴν δὲ τρίτην ὕβρεως.ideſt bacchus tres poſſedit mixtiones: primam quidem uoluptatis:ſecũdã autem ebrietatis:tertiam uero contumeliæ.Apuleius in floridis admonet parce & ter tantũ eſſe bibendũ ſub exemplo dictu digno & memoratu:quod quadrat cũ prioribus ait enim quattuor eſſe crateras uini:quarũ prima ad ſitim pertinet:ſecũda ad hilaritatẽ:tertia ad uoluptatem:quarta ad ĩſaniam:de uino referri põt hoc loco illud Plinianũ:nihil aliud eſſe uiribus corporis utilius: neq; aliud uoluptatibus pniciosius:ſi modus abſit.ſobrietas decet omnes & maxime prĩcipem præſertimq; rebus militaribus diſtẽtum:quo tempore uoluptates corporis eliminandæ ſunt ut mẽs acrior ſit & uegetior ad munia capeſſenda.uinũ enim curas uigoremq; animi impedit ad procinctũ tendentibus. unde uice prouerbii illud cele-

Ter aut nouies bibendum
Dictũ anacharſis
Quattuor crateræ

Vino ſapiē tiam obū brari
Lex cartha ginēſium

brat̃ uino ſapiam obumbrari.hic platonica lex iubet magiſtratus quo tempore rem pub.gubernant uino abſtinere.Itidem uino interdicit omnibus gubernatoribus iudicibus conſiliariis: Idem Plato & Ariſtoteles & Euſebius & maximus medicorum Galenus laudant legem carthaginenſium. qua nullus in militia & caſtrenſibus rebus occupatus uinum ullo tempore guſtare permittit̃:ſed toto militiæ tempore aquam bibere.Moyſes iubet in canonicis ſcripturis ſacerdotes ſacrificādi tempore a uino abſtinere.Solomon quoque magiſtratus & iudices præcipit ne uino utant̃.Igit̃ Auguſtus laudandus eſt:qui rebus bellicis incumbens ter intercenandum tantummodo bibebat:ſed quia interdum liberalior potio uigorem dat:animumque alacriorem in omnes conatus facit:ut eloquenter inquit Seneca in libro de tranquilitate uitæ eſt interdum indulgendū largius:uino:& triſtis ſobrietas remouenda pauliſper:quod nonnunquam faciebat Auguſtus:qui ſenos ſextantes hoc eſt ſex pocula binas uini uncias continentia ebibebat, quotiens largiſſime ideſt liberalius & largioribus potionibus ſe pluſculum inuitaſſet.

M.ANTO. Duracinæ:duracinæ uuæ īquit Plinius ex uitibus naſcunt̃ quæ ſine pedamento ſunt ſemper quæ paſtinatæ niti ſimilibus herbarum modo uagantibus non aliunde uua gratior callo ut ide poſſit inueniſſe nomen duracina quaſi duri acini. Sabbatis ieiunium ſeruat:omnes qui iudaica ſabbata & apud hunc & alios auctores interpretantur ita accipiunt : quaſi iudæi ſabbata per ieiuniū tranſſigere ſint ſoliti: ac certe ſic eſt:ut ipſi aiunt quod ex diuinis quoq̧ litteris datur intelligi:uerum longe aliter q̄ uulgus opinatur:conſtat enim unum illos ſtatuum habere diem quem ſanctiſſima ſabbatorū ſabbata appellent hunc unum per ieiunium decalciati quotannis religioſe ſeruant quum reliquis ſabbatis neq̧ cibo omnino abſtineant neq̧ nudis pedibus:ut eſt apud ſatyrum īcedant. Bucceas:fruſtula:buccea a bucca eſt ædulii fruſtulum quantum bucca commode capit.Mar.Buccellas quoq̧ pronunciauit. Largiſſime:large & profuſe ſe inuitaret.

ſēos ſextātes nō exceſſit:aut ſi exceſſiſſet reiiciebat:& maxime delectatꝰ ē rethico:neq̧ temer̃ īterdiu bibit.Pro potiōe ſūebat pfuſū aq̄ frigida panē:aut cucūeris fruſtū uel lactuculæ thyrſum: aut recēs aridūue pomum ſucci uinoſioris.

calices ſextantes

PHI. Senos ſextantes : potorii calices a menſura dicuntur trientes quincunces deunces atque ſextātes.Martialis.poto ego ſextantes ut potas Cina deunces: ſextans autem continet duas uncias ab eo dictus : ꝙ ſexta pars aſſis ſit. Reiiciebat:reiectabat:quo uerbo uſus eſt ſparcianus ſic ſcribens in Antōio pio.cum caſeum alpinum in cœna ediſſet auidius nocte reiectauit. Rhetico: uinum rheticum inter generoſa Italiæ uina cenſet̃:quod ut īquit Strabo in quarto geographiæ in montanis rhetorum radicibus naſcitur : qui populi Veroná comúq̧ uſq̧ peruenerūt.uidet̃ Virgilius gratificari uolens Auguſto ſcripſiſſe in Georgicis.Sed quo te carmine dicam rhetica nec cellis ideo contende falernis : quem uerſum recte an perperam interpatatus ſit Seruius ipſe uiderit.Ego exiſtimo Virgilium ideo celebrare ſecundo poſt falernū loco rheticum uinum:quia id Auguſto ſciebat eſſe gratiſſimum.meminit Plinio rhetici uini Virgilianæque ſententiæ ſic ſcribens in.xiiii.i ueronenſi item rhetica Phalernis tantum poſt habita a Virgilio.uinū id maxime pbat Auicēna:quod medium ſit iter nouum & uetus fuluo colore odoratum neq̧ dulce neq̧ auſterum.palladius in.xi.ait uinum quod croceo colore blanditur accommodatum eſſe digeſtioni:ſed ut inquit ueriſſime Plinius ſuum cuiq̧ placet idq̧ quiſq̧ cæteris omnibus anteponendum pronunciat: quod ſibi gratiſſimū fuerit:unde cum Surrentinū ueteres maxime probauerint ſequens ætas albanum aut falernum.Auguſtus palmam dabat rhetico.quando non aliud libentius potabat. Neque temere interdiu bibit:eſt ſitis a medicis recentioribus mendoſa nuncupata in qua præcipit Auicēna non eſſe bibendū ſed tolerantia digerendam. Auguſtus interdiu ideſt de die rarenter nec ſine cauſa bibit.quod bonæ ualitudini imprimis conducibile exiſtimat̃. Perfuſum frigida panem:monet celſus oēs potiones aqua frigida includendas eſſe.ait Plinius ꝙ panis cādidus aqua frigida madefactus cibum egris leuiſſimū præbet. Cucumeris fruſtum: ſcribunt columella & Plinius cucumeres mira uoluptate expetitos eſſe a tiberio principe.uiuunt hauſti in ſtomacho in poſteꝝ diem:nec conquoqui queūt.in cibis non īſalubres tamen plurimū natant.ſcribit auicēna ī ſimplicibus chymū cucumeris eſſe malum excitantem putredinem & febres. cucumerū græci tria genera fecerunt laconicum:ſitalicum:boeticū:eſt & cucumis ſilueſtris:ex quo fit medicamentū quod uocatur elaterium:eſt & Anguinus qui ab aliis erraticus dicitur.ſunt & in genere cucumeꝝ pepones magnitudine excellentes:quos melopeponas uocant:pepones refrigerāt maxime in cibo & emoliūt aluum.non ſolum uulgus indoctum ſed etiam idonei ſcriptores melones appellant Iulius capitolinus ſcribit clodium Albinū come diſſe melones hoſtienſes decem.cucumeres a curuore dici quaſi curuimeres autumat Marcus Varro.inde cucumerarium dicitur:locus in quo cucumeris ſati proueniunt.eſaias.Derelinqueretur filia Syon ſicut caſa in uinea & ſicut tugurium in cucumerario. illud admonendum quod Cyprianus pro tuguriūculū:in quo cuſtos uigil obſeruat ne cucumeres auferāt̃ ex cucumerario. Lactuculæ thyrſum: thyrſus non ſolum ſignificat telum illud baccho dicatū.cuius mucro edera circūfuſa deliteſcit: ſed thyrſum quoq̧ dicimus truncum caulemq̧ herbarum & imprimis lactucæ.Plinius i.xx.thyſo & foliis ſcabricia.Item folia lactucæ toſta thyrſuſq̧ ex aceto bibuntur.Idem in.xix.inuentum omnes Thyrſos lactucaꝝ

Reiectare
Rheticū uinum
Cucumeꝝ genera
Elateriū
melopepo nes
Melones
Cucumera rium

prorogare urceis cōditos ac recētes in patinis coquere.Idē quod & ſupra docuimus auctor eſt Auguſtū lactuca cōſeruatū in egritudine prudētia muſæ medici.peculiares lactucaꝵ uires ſunt ſomnū faciēdi uenerē inhibēdi.eſtū refrigerādi:ſtomachū purgādi : ſanguinē augēdi a luctucis cognomina Romanoꝵ procerū nata ſunt:nāq; lactucinos in ualeria familia nō puduiſſe appellari tradūt eruditi:apud Lucretiū thyrſus accipi uidet̃ pro ardore & inſtinctu illo uerſu percuſſit thyrſo laudis ſpes magna meū cor. Pomū:aridum: ideſt ſiccum.hæc enim ſibi inuicem contrario poſita obiiciunt̃.Recens & ſiccum ſiue aridum.cor. celſus aluū mouet ficus arida ſed magis uiridis innocentiora ſunt poma arida q̃ recentia.ex quo eſt illud ſatyrici poetæ.nec odoris mala recentis nec metuēda tibi:ſiccatū frigore poſtq̃ autūnum & crudi poſuere pericula ſucci.q̄dam codices nō aridū habent ſed acidum.dicit̃ enim pomū acidum a ſapore.Plinius in.xv.genera ſaporū.xiii.reperiri autumat:inter quos eſt acidus:qui acerbus eſt ſapor.hinc iocus ille apud Quintilianū de eo:qui placidus nomine quia acerbus natura erat:acidus uocabatur.pomum quodcūq; acidum uel acerbū eſt mali ſucci:ut iuquit celſus in.ii.uerbū eſt uetus acet:quo iuriſconſulti utunt̃ &.M.Cato:qui de uino ſcribēs ait.uinū uēdi oportet:quod atq; aceat:neq; muceat.hoc eſt neq; acorē habeat:neq; mucorem.

M.AN. Senos:ad mēſurā ne an ad pōdus referas ī dubiū uenire pōt:ſed melius ad mēſurā ut ſit ſextans mēſuræ gēus ut q̄ncūx.Mar.Quincūces puto poſt decē pactos. Reiiebat:mouebat. Rhetico:Maro rhetica uina poſt falernū celebrat:quo īquit te carmīe dicā:Rhetica nec cellis:ī deo cōtēde falernis:rheti alpiū īcolæ fuere hetruſca gēs a rheto duce dicta:Pli.ē auctor.Mar.de eodē uino potaſti teſta rhetica uina mea.

Cocumeris fruſtū:de cucumeribus Plinius abūde multa. Lactucæ thyrſum:refrigerātis naturæ ut cucumis lactuca eſt:conſtatq; lactucæ uſu Auguſtum ab Antonio cognomento muſa grauiſſimo morbo ſeruatum. Acidum : pomorum ut Plinius ait non unus ſapor ſed dulcis ſuauis pinguis amarus auſterus acer acutus acerbus acidus.

Cuſtodiarium
Thyrſus
Vires lactucarum
Lactucinii
Aridū pomum
Recens
Acidum
Acet.

De his quæ gerebat poſt cibum.

Oſt cibū meredianū ita ut ueſtitɔ calciatuſq; erat retectis pedibɔ pauliſꝑ cōquieſcebat oppoſita ad oculos mãu. A cœna ī lecticulā ſe lucubratoriā recipiebat.ibi dōec reſidua diurni actus.aut oīa.aut ex maxima pte cōficeret ad multā noctē pmãebat. In lectū īde trāſgreſſus nō amplius quū plurimū q̃.vii.horas dormiebat ac ne eas quidē cōtinuas.ſed ut ī illo tpīs ſpatio ter aut quater expgiſceret̃.ſi īterruptū ſōnū recupare(ut euēit)nō poſſet lectoribus.aut fabulatoribɔ accerſitis reſūebat.ꝓducebatque ultra primā ſæpe lucē.nec ī tenebris uigilauit unq̃ niſi aſſidēte aliquo.matutīa uigilia offēdbat̃ ac ſi ul'officii ul'ſacri cā maturiɔ uigilādū eēt.ne id ɔtra ɔmodū faceret.ī ꝓxio

PHI. Vinoſioris : uinoſus ſuccus auctore Plinio ꝓprie eſt moro piro myrto. Idem inter genera mali punici uinoſa quædam appellat. quæ aluum ſiſtunt & ſtomachū fit uinū ex omnibus pomoꝵ generibus.fit ex punicis quod rhoiton uocant græci.n.ῥοιὰν dicūt malum punicum. Poſt cibum meredianum : ex more ueterum qui leuem facilemq; cibum a meridie ſumere ſolebant quod & Plinius factitabat:eoq; contenti erant uſq; in cœnæ tempus hinc merenda cibus ut inquit nonius dicitur poſt meridiem qua dictione non ſolum uulgariter utimur ſed etiam eleganter cum latina ſit.Calphurnius in bucolicis.Seræque uidebitur hora merendæ. Retectis pedibus: reuelatis nudatiſque. quidam codices habent retractis: tanquam collectis cōtractiſque pedibus quieſceret : quo habitu interdum quieſcere ſolemus . alii legunt rectis quaſi porrectis. officium commentatoris eſt ex uaria lectione uarias exprom ere enarrationes : ut quiſque ſequatur id: quod probabilius iudicabit. Pauliſper conquieſcebat : de die dormire malum eſt ut inquit Auicenna.Plautina ſententia eſt.non bonus ſomnus eſt de prandio . Idem faciebat Seneca:qui ſic ſcribit in decimoſecundo epiſtolarum moralium dormio minimum : conſuetudinem meam noſti. breuiſſimo ſomno utor & quaſi interiungo: ſatis eſt mihi uigilare deſiiſſe. aliquando me dormiſſe ſcio aliquando me ſuſpicor. Lucubratoriam: ubi lucrubrare ſolebat . eſt enim lucubrare ad lucernam uigilare : quod maxime litterati facere ſolent & debent : unde nonnulli libros ſuos inſcripſere . Lucubrationum : Plinius lucubrare a uulcanalibus incipiebat ſtupendi cauſa præcipit celſus non eſſe lucubrandum poſt cibum:ſed poſt concoctionem.contra præceptū celſi portius labro decla

Vinoſus ſuccus
Rhoitō
Merenda
Sōnus meridianus
Lucubrationes ruſticanæ

Ridica

Lectica militaris

Fabulatores

Vigiliæ inter mala

mator poſt cœnam feræ lucubrabat.ſunt & lucubrationes ruſticanæ ueſpertina & ante lucana:q̄do ueſpe re & ante lucem conficiūt ītra uillam opera rei uillaticæ conducibilia.columella in.xii.Item ad lucubrationem ueſpertinam palos decem uel ridicas qnq; conficere totidemq; per ante lucanam lucubrationem.q̄d ridicas dixit qnq; cōficiendas ītellige pedaméta uineaꝝ:quæ eq̄rcu & iuniperio ſolét optīa fieri:& ridicæ uocanť:ſicuti docet.M. Varro in prīo de re ruſtica apud Pliniū in.xvii.mendoſa dictio eſt nam ꝓ ridicæ legiť radice.ubi ait.pedamenda optīa:quæ diximus aut radice.tu lege.ridicæ Quītilianus in.xi.nobis inqt & uigilandæ noctes & fuligo lucubrationū bibenda & in ſudata ueſte durandū.eſt & lectica quæ militaris dr̄:qua Alexander magnus crure ictus geſtabať in militari expeditione ſicut refert. Quītus Curtius.

Diurni actus:diurnaꝝ actionū. Interruptū ſomnū:ſcribit Auicéna optimū eſſe ſomnū qui eſt profundus & cōtinuus. Fabulatoribus: euocatis ſermocinatoribus cū quibus iucūde fabulareť.a fabulando fabulatores dicti.Seneca:pedonem albinouano narrantem audieramus.erat aūt fabulator elegātiſſimus aut Gellius Eſopum appellat fabulatorem.ab eodem Erodotus homo fabulator dictus:qui fabuloſa magis q̄ hiſtorica ſcribit. Matutina uigilia:offendebať inter mala corporis uigiliæ ſunt pleriſq;:ut inquit Plinius q bene cōcoxit mãe tuto ſurgere poterit:q paꝝ qeſcere debebit:& ſi mane ſurgendi neceſſitas fuerit redormire.auctor Cor.celſus in prīo.īter ea quæ extenuāt corpus numerať uigilia & ſomnus nimiū breuis.Igitur Auguſtus non libenter de mane ſurgebat:& ſi uigilandi neceſſitas fuiſſet malebat morari in cœnaculo alicuius domeſticorū:ne cogeretur immutare conſuetudinem:cuius immutatio maxime noxia eſt ut docet Galenus in cōmentario hippocratis de regimine acutorū.Oratius matutina uigilia ſe quoq; offendi ſolitum deſignat ſic ſcribens in ſermonibus. deinde eo dormitū non ſollicitus mihi quod cras ſurgendū ſit mane:& mox.ad quartam iaceo.contra Iulianus imperator euigilabat ſurgebatque ſemper nocte dimidiata. Vel officii:Iuuenalis ſi uocat officiū turba cedēte ueheť:eſt enim officium id quod prætermitti non debet locis temporibus perſonis acommodatum. In proximo : quod propinquum foret loco : in quo officium uel ſacrum erat peragendum.

M.ANTO. Retectis : nudatus ſed retractis melius q̄ contractis : quidam codices reiectis habent nonnulli etiam rectis. Lucubratoria:ad lucubrandum ideſt uigilandum aptam aut ad lucernam operādum: lucubrare enim eſt ad lucernam ſeu lumen uigilare. Reſidua:quæ agenda ſupererant. Diuini actus officii aut actus illius diei. Fabulatoribus:fabulas recitantibus. Matutina uigilia:ſi tempeſtiuius uigilare cœpiſſet. Officii:ſi domeſticis cuiuſq̄ ſacris feriis ne aut ſponſalibus honoris gratia eſſet interfuturus. Vel ſacri:quia pontifex Maximus.

PHI. Cœnaculo:dictū eſt ſupra:quæ ſint cœnacula & qd ſit facere cœnaculariam. Indigés ſomni:cū ſomno maxime alať uis nutritiua ſæpe indulgendū eſt ſomno:quāuis dicat Seneca:ſe nō uacare ſomno ſed ſuccūbere. Gradus ætatis:ſunt qd q in pueritia uenuſti ſunt:mox adulti fiūt īuenuſtiores.cōtra alii a pueritia minus formoſi in ætate uirili formoſiores cōſpiciūť.Auguſtus uero ꝑ oēs ætatis gradus uenuſtatem formæ cuſtodiuit.Cice.in.i.de officiis uenuſtaté dicit eé muliebré pulchritudiné:dignitaté uero uirilem.

Lenocinii:exq̄ſitioris elegātiæ.ꝑcipit Cicero a forma uirili remouédū eé ornatū nō dignū uiro adibendāq; eé mūditiā non odioſā neq; exq̄ſitā nimis. Quītilianus ī.viii. nō ornaméta q̄rimus ſed lenocinia. Incurioſus: negligés:ī curia dr̄ negligétia. īdiligétia ue.tuſculāus Cato.magna ē īqt cultus cura magna uirtutis īcuria.īpolitiæ notabať a cēſoribus eq̄s habens equū paꝝ nitidū.id uerbū ſignificat ut īterp̄tať gellius q̄ſi tu dicas īcuriæ. Tōſoribus:Pli.ī.vii. refert auguſtū cultris ad radēdū ſemꝑ uſum eé. Eo tp̄e:quo erat ſub tōſuribus. Vultu tranqllo: uultus differt a facie:cū uoluntatis ſignificet affectū: q̄ pro motu aī in facie multiformis oſtendiť uultū ſibi fingere multi poſſunt formā nemo uñ a uolo uultus īclinať ut grāmatici tradiderunt. Lucretius uulta neutro genere ꝓnūciauit dicés referétes uulta parentum diminutiuū eſt uulticulus: quo utitur Marcus Tullius

Incuria

Impolitia

Vultus

Vulta

cuiuſcūq; domeſticorum cœnaculo manebat. Sic quoq; ſæpe indigens ſomni:& dū per uicos deportaretur & depoſita lectica inter aliquas moras condormiebat.

De ſtatura corporis & membrorum eius:

FOrma fuit eximia & ꝑ oēs ætatis gradus uéuſtiſſima:q̄q̄ & oīs lenocinii negligens:& ī capite comédo tā incurioſus:ut raptim cōpluribus ſimul tonſoribus operam daret:ac modo tōderet: modo raderet barbā Eoq; ipſo tp̄e aut legeret aliq̄d:aut etiā ſcriberet:uultu erat uel in ſermōe uel tacitus adeo trāquillo ſermōeq; ut quidā e primoribus galliarū confeſſus ſit inter ſuos eo ſe in hibitū ac remolitū:quo minus(ut deſtinarat in tranſitu alpium ꝑ ſimulationé colloquii proprius admiſſus)in præcipitium propelleret. Oculos habuit claros ac nitidos:quibus ét exiſtimari uolebat ineſſe quiddā diuini uigoris : gaudebatq; ſi qui ſibi acrius cōtuéti q̄ſi ad fulgoré ſolis uultū ſūmitteret: ſed ī ſenecta ſiniſtro minus uidit: détes raros: & exiguos:& ſcabros. Capillū leuiter īflexū & ſufflauū. ſupcilia cōiūcta

a uultu fit uultuoſum:qđ ſignificat triſte.Cicero in oratore:in quo cũ effeceris neqđ ineptũ aut uultuoſũ ſit.& apuleius uultuoſam faciẽ ꝑ q̄ elegãter appellauit ĩtelligi uolẽs triſtẽ & amarulẽtã.a donato frequẽter Vultuoſã uſurpať hoc aduerbiũ:uultuoſe:ꝓ eo qđ ẽ ĩdignanter & cũ geſtu rebus accõmodato : aĩaduertẽdũ tradit Vultuoſe Cicero ĩ prĩo de legibus græcos quoq̃ lingua uberrima ẽ:nomẽ uultus nõ hr̃e: uultus aũt in nullo animã te ẽ ꝑter hoĩem. Eo:uultu trãquillo. Inhibitũ:uetitũ ꝓhibitũq̃. Remolitũ:retardatũ:& a conatu reuo catũ. Oculos claros:ſextus Aurelius de Auguſto hæc corꝑe toto pulcher ſed oculis magis.quoꝝ acie cla riſſimoꝝ ſiderũ:mõ uibrante lıbẽter accipiebat cedi ab intẽdentibus tanq̄ ſolis radiis aſpectu ſuo: a cuius facie dũ q̄dã miles ſe auerteret & ĩterrogareť ab eo cur ita faceret reſpondit:q̄a fulmẽ oculoꝝ tuoꝝ ferre Fulmẽ oculorũ ferre nõ poſſum nõ poſſũ.Seruius quoq̃ in.viii.æneidos cõmẽtario idẽ tradit.atq̃ Plinius ĩ.xi.de oculis ſcribẽs ꝓdidit diuo Auguſto oculos fuiſſe glaucos:equoꝝ mõ ſupraq̃ hoĩem albicãtis magnitudinis: q̄ ob cãm diligẽtius ſpe ctari eos iracũde ferebat. Siniſtro minus uidis:ꝑtes in hoĩe ſiniſtræ ĩmbeciliores q̄a frigidiores.cõtra dex Siniſtra imbeciliora tra ꝑs robuſtior ẽ cũ ſit calidior:ut philoſophi & medici ꝓdiderũt.ſenecta aũt morbus ẽ naturalis.uñ mi- nime mirũ ẽ:ſi Auguſtus iã ſeneſcẽs ſiniſtro oculo minus uidebat: cũ uirtus optica.i.uiſiua ſit ĩ ſenecta de- Optica ꝑſcita uitæ bilıor & ea potiſſimũ ꝑte:quæ ĩfirmior ẽ. Dẽtes raros:triceni bini dẽtes uiris attribuunť.q̄bus plures fue re lõgiora ꝓmitti uitæ putãt ſpacia.fœminis minor ẽ numerus.Ariſtoteles ſigna breuis uitæ põit raros dẽ tes:prælõgos digitos plũbeũ colorẽ pluraſq̃ in manu ĩciſuras nec perpetuas.ſi cauſam huiuſce rei noſce de ſideras lege illũ ın ꝓbleumatis.Plinius talia præſcita uitæ uana eẽ exiſtimat: miraťq̃ ariſtotelẽ hoc gẽus ꝓ gnoſtica ꝓdidiſſe. Scabros:ſcabricia aſperos. Sũmitteret:ĩclinaret. Sufflauũ:ſcribũt Varro & donatus hanc particulã ſub ſignificare temperamẽtũ:ĩde ſufflauus capillus modice flaueſcens dr̃.ſcribit ſpartianus Sufflauus capillus uerũ Antonium tantam habuiſſe curam flauentiũ capilloꝝ:ut capiti auri roramenta reſꝑgeret:quo magis coma ılluminata flaueſceret:germanis eſt rutila & flaua coma. Coniuncta ſuꝑcilia:ſupercilia q̄bus porri- gunť in rectum molles ſignificant: quibus iuxta naſum flexa ſunt auſteros:q̄bus iuxta tempora deriſores.

M.AN. Cœnaculo:ſuꝑiore ædiũ ꝑte ne cogereť ſublucẽ uigilare. Vẽuſtiſſima:ualde elegãti amabili decora. Lẽocinii:accuratoris ornatus. Eoq̃ ıpo tꝑe:dũ tõdereť. Inter ſuos:ꝑplares ac ꝑide barbaros. Eo:uultus ſerẽitate. Remolitũ:retardatũ. In trãſitu alpiũ:quũ ꝑ alpes iter faceret. Nitidos: nitore ꝑditos. Diuini uigoris.i.diuinũ quẽdã uigorẽ hr̃e. Acrius:itẽtius. Cõtuẽti:ſpectãti:Pli.diuo iq̄t Auguſto oculi equoꝝ mõ glauci fuere ſupraq̃ hoĩem albicãtis magnitudis quã ob cãm diligentius ſpectari eos iracũde ferebat:adeo diuerſa uel ĩ iis q̄ oculis admota fuerãt auctores tradidert. Raro dẽtes:dẽtiũ raritatẽ ariſtoteles breuioris uitæ ĩ hoĩe argumẽtũ credidit. Scabros:aſpos. Sufflauũ:ſemiflauũ:flauus color ut Gellius ſcribit ex uiridi & albo cõſtat numeraturq̃ ĩter rubros colores:homerus ξανθὸσ μενέλαοσ.i. flauus menelaus ſic ἐρυθρόσ ruber ſic πύρροσ fuluus:φοίνικοσ puniceus. Suꝑcilia cõiũcta: idiſtĩcta.

mediocres aures:naſum & a ſummo eminẽtiorẽ: & ab imo deductiorẽ.Colorem inter aquilum candidumq̃:ſtaturam breuẽ quã tamen Iulius Marathus libertus etiam in memoriã eius.v.pedum & dodrantis fuiſſe tradit: ſed quã cõmoditate & equitate mẽbrorum occularetur:ut non niſi ex cõparatione aſtantis alicuius procerioris intelligi poſſet.

De maculis corporis eius & inualidis membris.

COrpore tradiť maculoſo diſperſis ꝑ pectus atq̃ aluum genitiuis notis in modũ & ordinẽ ac numerũ ſtellaꝝ cęleſtis urſæ. Sed & callis q̄buſdã ex prurigine corporis:aſſiduoq̃ & uehemẽti ſtrigilis uſu plurifariã

PHI. Mediocres:aures mediocres notã hẽnt moꝝ optiorũ:ut inquit Ariſtoteles:quæ uero magnæ ultra modum ſunt loq̄citatis & ſtulticiæ ſunt ĩdices ut ait trogus Pompeius. A ſummo:in ſumma parte. Ab imo : infima parte. Deductiorem: depreſſiorem. Inter aquılum: aquilus color eſt fuſcus & ſubniger quem ab aqua nominatum exiſtimat Feſtus pompeius. Aq̄lus color Quinque pedum.M.uarro & Gellius menſurã ſummã adoleſcẽdi hũani corporis dixerũt eſſe ſeptẽ pedes:& ut auctor ẽ ſolius:pleriq̃ diffiniunt nullũ poſſe excedere lõgitudinẽ pedũ ſeptẽ:qđ ĩtra mẽſurã iſtã Hercules fuerit.pes ãt auctore uictru Lõgitudo hominis uio cõſtat ex quattuor palmis hoc ẽ digitis.xvi. Dodrãtis:nouẽ unciaꝝ:diciť autem dodrans:quaſi dempto quadrãte.inde potio eſt apud auſonium noĩe dodra:quoniam ex dodrante conſtat hoc eſt nouem rebus. Pes Dodrans Commoditate & æquitate:craſſitudine & amplitudine membraturæ. cuius enormita ſæpe facit ut ſtaturæ ꝓceritas ſit minus conſpicua. Ex cõparatione aſtantis: ſcribit Plinius in panegyrico accidere ut corpora qualibet ardua & excelſa procerioribus admota decreſcãt:ita e cõtrario Auguſti ſtatura ex collatiõe procerioris ſtaturæ cognoſcebať q̄ foret magna & q̄ grãdis.ſidõius ĩ.i.epiſtolaꝝ de ſtatura Theodorici ſcribẽs ait.lõgiſſimis breuior eminẽtiorq̃ mediocribus. Occulareť:occultareť. Gẽitiuis notis:gẽitiua Gẽitiuæ notæ appellat maculas a natura ĩgenitas q̄ſi gẽitales & gẽinas & origiales & cũ ipſo naſcẽte cõgenitas nota originis ĩ brachio dacoꝝ erat:q̄ q̄rto ꝑtu regerabať.ſcribit Iulius firmicus ĩ.vi.matheſeos:ſi luna & ſaturnus & mars ĩ æq̃noctialibus ſignis ĩ hoĩes gẽitura:ꝗ notis q̄buſdã totũ corpus poſſidebit ſerpẽs molliter ĩpetigo: aut minutis ſquamis cadentibus exaſperatum corpus ſcabies diuturna quaſſabit aut lepra. Numerum

Amaxa. ſtellaꝝ:ſydus urſæ figuram poſituramq́ habet ſimilem plauſtri:unde antiqui græcoꝝ amaxá hoc eſt plau
Ariones ſtrũ dixerũt.noſtri quoq́ ueteres a bubus iũctis ſeptentriões appellarũt.ideſt a ſeptem ſtellis:ex qbus quaſi
Septétriones un de iũcti triones figurant ita enim boues uocabulo ruſtico antiquo uocabant:qdam ſeptentriones ideo appel
lari malũt:ꝓpterea ꝙ ita ſunt ſitæ ut ternæ ſtellæ ꝓximæ quæq́ iter ſe faciũt trigona ideſt triqtram figu
rá.de urſis duabus maiore:& minore:q̄s græci αρκτουσ uocát plura tradunt poetæ & higius ĩ libro de ſi
gnis.In Auguſti corpore uiſebant maculæ ſeptenæ ad formã ſeptẽtriõalis urſæ:q̃les muréis oĩbus dextra
in maxilla fulgere aureo colore dumtaxat uiuẽtibus.quæ cũ aĩa extingunt. Plinius auctor in.ix. Callis.
Callus qbuſdam:uetrucis ueluti calloſis.eſt enim Callus caro durior ſicut uulgo notũ eſt:q̃ medicamentis emolli
aprugnus enda eſt.unde ait Plinius ĩ.xxviii.ꝙ fel capraꝝ emollit callũ uuluaꝝ:ꝑterea ĩter gãeata cibaria laudat Cal
lus aprugnus:q̃ erat caro apri calloſior ob id ſaporis iucundioris.hinc iocus exiit ille plautinus ex penulo.
Quid opus eſt uerbis Callũ aprugnũ callere æque non ſinam.apud eundem in captiuis ꝑ quandam quaſi
annominationem ludit ergaſilus paraſitus dicens.Quanta ſumini abſumendo: quanta callo calamitas di
cit callũ etiam neutro genere.Idem in perſa.magis calleo q̃ aprugnũ Callũ callet.Catonis cenſoris oratio
nes aprinũ exprobrant Callũ:cuius rei meminit Plinius noſter in.viii.Idem in.ix.tradit:ꝙ locuſta piſcis ni
ſi uiuens ferventi aqua incoquat:fluida carne non habet Callũ hoc eſt illũ caloſum guſtatum:qui cum uo
luptate ſentit ĩ ueſcendo ſub dentibus:a Callo qui notiſſimus eſt ſit uerbum calleo & ocalleſco:quo Plau
Calloſum tus & celſus frequenter utunt.unde & a Seneca eloquenter dictũ eſt palatum guloſoꝝ calloſum:quod ue
luti occaluit ex uſu feruientium ciborũ quotidiano.Auguſtus callos quoſdam in corpore contraxit dum
prurigine extimulatus in modice diſtringit dulcedine ſcabendi.apud Plinium remedia ſunt ad tollendos
pruitus corporis prurigo etiam in obſcenis eſt.ſignificat enim uredinem ueneris & irritamentum: de qua
Strigiles ait poeta Satyricus:Tunc prurigo moræ impatiens. Strigilis uſu:ſtrigiles inſtrumenta ſunt balneatoria a
ſtrigendo:quod radere ſignificat denominata.his enim ſudorem in balneis & ſordes ex corpore diſtringe
bant.Priſcianus in ſeptimo ſic ait.ſtrigilis uel deriuatiuum a ſtringo uel a græco στογγύλοσ diminuti
uo ſtrigilis uſus eſt Apuleius ĩ floridis ſcribẽs ſtrigileculã:ex qua ſudor laberet ſibimet fabricatũ fuiſſe hip
piã illũ multiſciũ.Perſius.I puer & ſtrigiles criſpini ad balnea defer.Plautus meminit ſtrigilis rubiginoſæ:
hoc ĩſtrumentũ ĩ ꝑſentia exoleuit ab hominibus trãſlaꝝ ad equos diſtringendos.Plinius in.xxviii.iter me
dicinas pẽdentes ab homine & remedia quæ ab ipſo ſibi præſtari poſſunt:eẽ refert ſtrigilũ uehementiam.

M.AN. Deductiorẽ:demiſſiorẽ. Aquilũ:fuſcũ. Dodrãtis:unciaꝝ nouẽ ideſt digitoꝝ duodeci:ha
bet enim uncia digitũ & eius tertiã partẽ.fuit igit Auguſti ſtatura ſenum pedũ q̃rta unius pedis pte adẽ
pta. Eqtate mẽbroꝝ:ita ĩter ſe mẽbris q̃drãtibus. Maculoſo:maculis ſparſo. Gẽitiuis:generãdi ui ha
bẽtibus:uñ genitiuũ ſemẽ hoĩs appellãus q̃a generãdi uĩ habeat. Cœleſtis urſæ:utrius nõ dicit:quũ duæ
ſint quaꝝ minor.vii.ſtellis:maior ut higius mõſtrat.xv.figurat. Callis:cute haud uno loco dẽſiore facta.
Strigilis:inſtrumenti ad ſtringendum.i.detergendum corpus quæſiti.Iu.Mar.& Pli.ſunt auctores.

cõtractis ad ĩpetiginis formã coxẽdice & fœmore & crure
ſiniſtro nõ perinde ualebat:ut ſæpe etiã ĩde claudicaret:ſed
remedio arenarũ atq́ arũdinũ cõfirmabat. Dextræ quoq́
manus digitũ ſalutarem tam imbecillũ interdum ſentiebat:
ut torpentẽ cõtractũq́ frigore uix cornei circuli ſupplemẽ
to ſcripturæ admoueret. Queſtus ẽ & de ueſica:cuiꝰ dolor

Impetigo PHI. Impetigis: ĩpetigo mor
bus ẽ ſimilis ſcabiei ſq̃moſus de
honeſtãs corpus ab ĩpetu dicta:
ut ĩdicat qntus ſerenus illo uer
ſu.Si uero uicinũ eſt q̃d ducit ab
ĩpete nomẽ hoc matutina pote
ris cohibere ſaliua. In leuitico re
pellit a cultura ſacroꝝ qcũq́ ha
buerit ĩpetiginẽ ĩ corpe. Quod
ut Grego.interp̄tat tropolice ſi
gnificat auariciã:q ſi ĩ paruis nõ cõpeſcit:nimiꝝ ſine mẽſura dilatat.cuius rei mẽtio quoq́ fit diſtictiõe un
qnq̃geſima decretoꝝ.Impetigis ſpecies ſũt q̃ttuor ut docet Cor.celſus ĩ.v.una ſimilitudĩe ſcabiẽ repſentat
q̃ minime mala ẽ.altera ſimilis papulæ q̃ peior ẽ:aſpior rubicũdiorq́ ſq̃mulas habẽs:q̃ ex ſũma cute diſce
dũt.tertia ẽt nũ deterior ẽ nã & craſſior ẽ & durior & magis tumet ĩpa quoq́ ſq̃moſa. Quartũ gẽus cura
tionẽ nõ recipit:ſubalbidũ ẽ ſq̃mulas habẽs pallidas lẽticulæ ſimiles.a priſcis petigo dicebat:quã nũc ĩpe
Petigo tiginẽ appellamus.Lucillius:Illuuies ſcabies: oculos hinc deniq́ petigo cõſcẽdere. Radix cucumeris ſilue
Pſora ſtris arida ſana:ut ĩquit Plinius in uigeſimo:ĩpetiginẽ & ſcabiẽ quã pſorã uocãt.ſcribit Auicẽna ꝙ ſanguiſu
gæ ad extrahendũ ſanguinẽ admiſſæ ſunt efficaciſſimæ medelæ ad ſanãdas ĩpetigines quæ non ſolum ho
mines infeſtãt ſed etiã bruta.unde apud columellam in ſeptimo ſcriptũ leges:ꝙ impetigines & ſcabies ace
to & alumine defricantur in æquis. Coxendice:coxẽdix coxa eſt ſignificatq́ ĩpſum uertebrũ quo fœmo
ra uertuntur:Plinius in.xxviii.oſſa ex acetabulis per naꝝ circaq́ coxendices uertuntur.Idem in.x.ait ꝙ ue
ſpertilioni coxendix una traditur.Varro in.i.de re ruſtica. boues ſint lato corpore craſſis coxẽdicibus.M.
Cato ĩcantamẽtũ docet ad ſanandas coxendices luxas hoc eſt loco ſuo reſolutas & motas.Qu. ſerenus ſic
ait.Sepius occultus uicta coxẽdice morbus ꝑfurit & greſſus diro lãgore morat.mẽdoſa dictio ẽ apd Var
Correctũ uarronis ronẽ ĩ.iii.de lin.latina ſic ſcribẽtẽ cereſtibula ut opinius ſcribit:circũ coxas ĩdices ſunt nobis.Tu lege circũ
coxẽdices. græci iſchion appellant.unde iſchiadici & iſchiaci dicuntur coxendice laborantes.Recentiores

medici & interp̃tes ſciaticã uõcãt. Nõ perĩde:nõ multũ.interdũ enim hæc particula perĩde hoc ſignificat Mendum
alias accipiť ꝓ tã:& coniũgiť cũ ac:atq:atq ſi.Arenarũ:Plinius in.xxxi.arena inq̃t in medicina eſt ſiccãdis Iſchiadici
corporibus coopertis hydropicorũ aut rheumatiſmos ſentiẽtiũ.Cor.celſus in ſecundo ſudorẽ elici ſcribit Sciatica.
aut ſicco colore aut balneo:ſiccus calor eſt harenæ calidæ.Refert.A.gellius poetã illuſtrẽ aquæ intercutis perinde
morbo liberatũ eſſe:ꝙ arenis calentibus eſſet uſus. Arundinũ remedio:docet cato in re ruſtica arundinẽ
uiridẽ mediã eſſe diffundendã:& a duobus hominibus tenendã ad coxendices luxatas:adhibendũq incã
tamentũ:quod ipſe memorat ita coxendices ſanari poſſe.Plinius in.xxiii.refert harundinẽ habere uim ex-
tractoriã medericq luxatis & ſpinæ doloribus. Digitũ ſalutarem:nomina digitorũ ſunt hæc:pollex index Nomina
famoſus:medicus.minimus:auctor porphirio.indicem qui pollici proximus eſt alio nomine ſalutarem ue digitorum
teres uocitarunt.Martiãus libro de nuptiis philologiæ:q̃dam redimitus puer ad os compreſſo digito ſalu Index
tari ſilentiũ cõmonebat exiſtimo ſalutarem ideo dictũ in primis hũc digitũ:quoniã illo ori admoto ſilen-
tiũ ſuadebãt.ſermoni autẽ parci ut inq̃t eleganter & uere Plinius multis de cauſis ſalutare eſt. Apuleius in
primo de aſino aureo.at ille digitũ a pollice proximum ori ſuo admouens tace:tace inquit Martius impe-
rator Ro.auctore Iulio capitolino carra uenientia ſalutari digito repellebat. ualet hic digitus & in expro-
brãdo & indicãdo:unde & nomen indicis:quo uſus eſt optime craſſus orator. Supplemento cornei circu
li:tanq̃ digitale corneũ conficeret pro adminiculatore digiti ĩbecillis.dicunť enim digitalia digitorũ tegu Digitalia
mẽta.Varro ĩ.i.de re ruſtica.olea mãu ſtricta melior ea:q digitis nudis laudabilior q̃ illa q̃ cũ digitalibus.
M.ANTO. Impetiginis:modũ quattuor ut Celſus ait ſunt impetiginũ ſpecies quarũ ſecũda figuras ha
bet. Coxendice:uertebro græci.ἰσχιον uocant:unde iſchiacus morbus cui mederi tibiarũ incentiones
gellius tradidit. Arundinũ:cato in re ruſtica luxũ:ſi quod eſt inquit hac cantione ſanum fiet.arundinem
prende tibi uiridem.p.tribus aut q̃nq longam mediam diffinde:& duo homines teneãt ad coxẽdices &
alia quæ ſequuntur quibus uerbis apparet cantatione remediũ quæſitũ niſi forte diuerſum ex eadẽ mate-
ria ille ſibi uſum expertiuerit. Salutarem:ex quĩq manus digitis craſſiſſimũ ueteres pollicẽ dixere:alteꝝ
ab eo ſalutarẽ:Treuellius martius iq̃t carra uenĩẽtia ſalutari digito reppulit dixerunt & ab idicãdo ut Fa-
bio placet indicem:medium ĩfamem:quippe qui quum longitudine cæteros præſtet:paꝝ ſine alterius ad-
miniculo ualet:& iccirco ĩ ignauiæ exprobrationẽ monſtrari a maioribus ſolitũ crediderĩ: unde illud.Iu.
& medium oſtenderet unguem:Marcus & medium porrigito digitum:Scio enim ſolere ſubnecti aliã tur-
pitudinis cauſam quam pudoris gratia prætereo penultimum in ordine medicum:Pli.muſcæ impari nu-
mero infricatæ medico digito:ultimus eodem auctore minimus eſt dictus. Supplemento: adminiculo.

calculis demum per urinam eiectis leuabatur.

De infirmitatibus eiuſdem.

GRaues & periculoſas ualitudies per omnen uitã aliquot expertus eſt:præcipue cantabria domita: quũ etiam diſtillationibus iecinore uiciato ad deſperationẽ redactus contrariam & ancipitem rationem me dendi neceſſario ſubiit:quia calida fomẽta nõ proderãt:fri gidis curari coactus auctore Antonio Muſa.Quaſdã & an niuerſarias ac tẽpore certo recurrẽtes experiebatur. Nam

PHI. Calculis : priſci aſpimũ
cruciatũ eẽ calculoꝝ a ſtillicido
ueſicæ dixerũt:p̃ximũ ſtomachi
tertiũ eoꝝ q ĩ capite doleãt.ueꝝ
ut iq̃t Pli.ſuus cuiq morbus ad
p̃ſens q̃ſq atrociſſimus uř:q cal-
culo laborãt calculoſi dñr a lati- Calculoſi
nis:lithãici a græcis:q̃ dictio neu Litanici
ſus ẽ & Pli.q ĩ.xxi.ſcribẽs de me
dicia cordyli herbæ ſic ait.utũť
alopetias ad lithanicos opiſtho-
tõicos:ſunt ãt opiſthotõici:ut id
quoq ĩtelligas: q rigore ceruicis
inflexibili laborãt. opiſthotonõ Opiſtotõi-
enim uocãt dolorẽ inflexibilẽ de quo celſus multa li.iiii.q ĩ ſeptimo multa eloq̃nter cõſcribit de curatio- ci
ne calculoꝝ:aitq amoniũ cognominatũ fuiſſe lithotomon:q̃a reptor fuit ferramẽti accõmodi ad calcu- Lithoto
lũ findendũ.calculoꝝ aũt plures ſunt ſpẽs:alii.n ſunt ſpinoſi:alii aſpi:q̃dam molles q ex pluribus minutis mos
cõpoſiti ſunt.tales & in ipſa curatiõe reddũtur cũ urina:q̃ eſt harenoſa : tũcq calculoſi leuantur cruciatu.
Diſtillatiõibus:diſtillatio morbus eſt q̃do humor diſtillat ex capite cũ nocumẽto. Diſtillatio uero illa Diſtillatio
maxĩe p̃iculoſa eſt:q̃ ad pulmonẽ iecurq deſcẽdit.apud Pli.plura repies medicamẽta ad diſtillatiões:& cel
ſus in.iiii.eloq̃nter ſcribit de diſtillatiõibus.hippocrates in aphoriſmis coryzas noiat: ſed ut ait celſus nũc
apđ græcos ĩ grauedĩe ſeruať nomẽ coryzæ:diſtillatio uero cataſtagmos appellať ĩ alio ſigñatu diſtillatio
ſigñat liĝmẽ quo utimur cũ pulmẽtariis.hĩc elegãti uocabulo diſtillarius dictus cõcinator diſtillationũ & Diſtillari
uẽditor.Sene.ĩ epiſto.moralibus.iã libarii uarias exclamatiões & botulariũ & diſtillariũ & oẽs popinaꝝ ĩ us
ſtitores mercẽ ſuã q̃dã ĩſignita modulatiõe uẽdẽtes. Iociore uiciato.ſcri.Priſcia.ĩ.vi.ꝙ iecur ĩ gẽitiuo fa-
cit iecoris uel iocioris ur̃q a noiatiuo iocius deriuari q ĩ uſu nõ ẽ.iocioris morbũ græci hepaticũ uocãt:a
q̃bus τὸ ἧπαρ dř iecur.hoĩes quoq iocioris morbo laborãtes hepatici appellãť Pli.ĩ.xx.pulegiũ hepaticis Iecur
cũ melle & ſale bibẽdũ dať.morbus iocioris a Plauto dictus hepatarius ſic ſcribẽte ĩ curguliõe. Tũ te igř Iocinus
morbus agitat heparrarius.galẽus ĩ microthecni & Auicẽa i.i.tradũt.iiii.eẽ mẽbra p̃icipalia cor:cerebrũ:ie Hepaticus
cur & teſtes.ſcribit Ariſto.cui aſtipulať alber.mag.nullũ aĩal ſanguineũ repiri ſine corde: & iociore.Exiſti-

Hepata rius

mauit galenus iecur fonté eſſe originéq; uenaꝝ:cui ſnïæ peripatetici reclamát.Igiť uiciato iocinore utpo
te uiſcere uitali mors formidáda é:unde & Auguſtus ad deſpationé ſalutis redigebať cú eét iecoroſus ſic
enim latine dici põt: hepaticus:qua dictiõe uſus eſt ſidonius cũ ait:iecoroſis medela:Cõtrariá rationé me,
dédi.pceptú medicorú eſt ubi uſitata remedia nõ pſunt tentáda eé cõtraria:& ut inqt ueriſſime celſus in.i.
q ſecúdis aliq̃do fruſtra curatus:é cõtrariis ſæpe reſtituiť. Frigidis.ſ.fométis: Oratius frigida curarú fo,
méta relinquere poſſes.ſcribit Plinius qđ huic ſnïæ ſatis cõgruit:Antoniú muſam & euphorbiú fratré iſti,
tuiſſe a balneis frigida multa corpora aſtringi:cũ antea mos nõ eét niſi calida tantú lauari.iter cætera me,
dicaméta qbus uſus eſt Antonius muſa ad Auguſtũ curádũ:é lactuca cuius uires ſunt refrigeratoriæ:enu,
merať etiá eruũ:qđ é géus leguminũ uim optinés medicaminis dať bobus cibuſq; é ruſticanus.hinc illud

Locus Plauti emaculatus

oratianũ me ſilua cautuſq; tutus ab íſidiis tenui ſolabiť eruo.obiter emaculádus é Plautinus codex & mé
dú qđ paſſim irroborauit expúgédũ:quo tutus ſenſus nõ ſolú obſcurať ſed íuertiť in caſina olympio uilli
cus chalio armigero multa mala minitať:iter quæ & hoc ſic dicés:poſt át niſi ruri tu aceruo mederis aut
q̃ſi lúbricus terrá quid te poſtules guſtare quicq̃ nuſq̃ edepol ieiuniú eſt æque atq; ego te ruri reddibo.ſit
hæc plane portéta uerboꝝ ex qbus nulla feſtiuitas nulla decora cõſtructio elici põt.Quid.n.p deos ímor
tales ſigñat:tu aceruo mederis: qui ſenſus eſt q elegãtia:prorſus nihil inſulſius dici poteſt q̃ quod dicať tu
mederis aceruo.ego uero diligétiſſime péſitatis uerbis inſpectiſq; litteraꝝ elemétis exiſtimo mendú iſtud
emanaſſe ex coagmétatiõe litteraꝝ cõfuſanea & inuerſiõe.ita.n.ſcriptú ut ego indubitanter aſſeuero.Plau
tus reliq̃rat.tu eruú ederis.ſed p incuriá indoctoꝝ nouiſſima littera in eruú facta eſt prima í ederis:ut paſ
ſim mederis legať. mutila uero dictio pria eruo haud ſane difficiliter í aceruo tráſlata eſt.erit itaq; meo pi
culo legendũ:tu niſi eruú ederis:ut ſit ſenſus uenuſtus & poeticus pſuſq; plautius.Ni in cibatu eruú qđ le
gumétú eſt eſitaueris aut terrá.ſicut lúbricus uermis terreſtris eſitat:eris ieiunoſior ipſo ieiũio.ita ut nihil
æq actu famelicú & eſuriés repiať.Cádidus lector in manú capiat plautiná fabulá:& hoc noſtrũ íterpreta
métũ emédationéq; diligéter péſitet pfecto diiudicabit ſtudiú nřm nõ eé uellicádú ſediá ad íſtitutú redea

Anniuerſaria

mus. Anniuerſarias:ualitudies ániuerſariæ dñr:q̃ quot annis ſtato tpe reuertũť ſicuti ſacra anniuerſaria.
Tépore certo:Pli.in.ii.afflantur alii ſidere alii commoueť ſtatis temporibus aluo neruis capite: mente.
M.ANTO. Calculis:lapillis ueſſicæ innatis. Diſtillationibus:celſus Cornelius triplicem eſſe ait diſtil
lationem ad nares unam eamque omnino malam:ad fauces alteram longe peiorem ad iocinora reliquam
eamq; ipſam peſſimá. Frigidis:lactucaꝝ uſu ut diximus ab Antonio muſa curatus eſt Auguſtus. Anni
uerſarias:ſtatis ſingulorum annorum diebus redeuntes.

PHI. Sub natalé:ſcribunt Plinius & Valerius q; antipater ſidonius poeta oĩbus annis uno die natali tã
tũ corripiebatur febre & eo cõſumptus eſt ſatis longa ſenecta. natalis aũt Auguſti erat uigeſimus tertius
dies ſeptembris:qđ tempus autũnale eſt morbis obnoxiũ & peſtiferũ. Initio ueris: hippocrates in apho,
riſmis & cor.cel.in.ii.tradunt uerno tpe oriri ſolere puſtulas pfuſionem ſanguinis. apoſtemata.anginam
melancholiá tuſſim grauedines & diſtillatiões.Auguſtus uero laborabat p uernũ tempus inflatione pcor

pcordia phrenes

diorũ:pcordia át uocáus uno noíe exta in homine:qa cordi ptendũť ut interptať Plinius í.xi.græci phre,

ſub natalé ſuũ plerũq; languebat : & initio ueris pcordioꝝ iflatiõe tétabať :auſtrinis aũt tépeſtatibus grauedine.Qua re quaſſato corpe neq; frigora:neq; æſtus facile tolerabat.

De cultu corporis eius in uia & in itinere.

HYeme q̃ternis cũ pingui toga tunicis: & ſubuculæ thorace láeo:& fœmialibus & tibialibo mũiebať. Aeſtate aptis cubiculi foribus: ac ſæpe í periſtylo

nas appellát q̃ſi pticipes pruden,
tiæ ſint.ſed ut iqt Ariſtoteles in
xii.de aíalibus nullatéus pticipes
ſũt:ſed qa ppinq; ſũt his q uí ob
tinét illá prudétiæ:cordi.n.pten
duť.Cor.celſus uř pcordia ap,
pellare q græci uocát ypocõdriá
ná in tertio ſcribés de morbo re
gio inqt. Qué hippocrates ait
tutũ eé mollibus tm̃mõ pcordi
is ſubſtantibus.hæc hippocratis
ſnía eſt ex aphoriſmis:ubi quod celſus dicit:mollibus pcordiis:ipſe ait ſi non.duꝝ ypocrondiú fiat.Initiú
auté ueris eſt ad ſepté idus februarii ex uarroniana diuiſione:cuius primus dies eſt in aquario.a Varrone
diſſentit firmicus maternus:q teſtis eſt in ſecundo matheſeos uer iniciari cũ primá arietis partem ſol fue,
rit ingreſſus.Auſonius complexus é uernos méſes illo uerſu.platice magis q̃ partiliter.Martius aprilis ma,
ius ſunt tempora ueris. Auſtrinis tépeſtatibus:hippocrates tradit tuſſim raucedinem & corizas hoc é di
ſtillationes oriri autũno pluuioſo & auſtrino.ſcribit Auicéna uentos meridionales hoc eſt auſtrinos reſol

Grauedo Grauedioſus

uere corpus & humores forinſecus euocare:ac ſenſuũ efficere grauitatem. Grauedine: grauedo morbus
eſt nõ multũ diſtans a diſtillatione:nares claudit:uocé obtúdit:tuſſim mouet. auctor celſus in.iiii.de qua
catullus.ſentire ceſſo qđ grauediné & tuſſim.Inde grauedinoſi dicunť nõ ſolũ qui grauedine ífeſtáturſed
q ad eú morbũ ſunt pcliuiores:Ci.in q̃rta thuſculana.itaq; dicíus quoſdá grauedinoſos quoſdá tormino,
ſos:nõ qa iá ſint ſed qa ſæpe ſint Pli.eruũ appellat grauedinoſum:qđ bobus í pabulo grauediné facit. Cú

Subucula libum

pingui toga:toga píguis hiberna é & ob craſſitudiné repellédo frigori accõmodata.Iuue.pingues lacernas
appellat muniméta togæ. Subuculæ:tunicæ:De ſubucula ſupra dictú eſt abũdáter:ubi diſcuſſimus hie,

ronymi ſñiam.Illud adde ſubuculam in alia ſignificatione uocari:libum quod diis dabatur ex alica & oleo
& melle compoſitũ. Thorace laneo:thorax græce pectus dr̃.Ariſtoteles in primo de animalibus de tho- Thorax
race ſic.thoracem eam partem appello:quæ a collo ad pudenda uſqꝫ trunca pertẽdit.Pli.thoracẽ inqt pur-
gãt bilem detrahũt.hinc thorax dictus tegumentũ pectoris ſiue laneum ſit ſiue ferreũ.Iuue.uiridem thora
ca iubebit afferri.ſilius.ſumpturus uulnera thorax.inde thoracatus deducit̃:ꝗ græce dr̃ τόρακοφόροσ.i. thoracatus
thorace indutus & armatus Pli.in.xxxv.parhaſius pixit nauarcũ thoracatũ. Fœminalibus:fœminalia ſũt Fœminalia
teguméta fœmoꝝ a fœminibus dicta:ſunt aũt fœmina fœmora.exiſtimat Seruius fœmen in nominatiuo Fœmina
nõ repiri.ait Priſcianus eẽ in uſu raro.uident̃ aũt fœmina ꝓprie dici partes fœmoꝝ ĩteriores:qđ ĩdicat Pli
nius in.xi.ſic ſcribẽs de apibus prioribus pedibus fœmina onerãt ꝑꝑ id natura ſcabra.nimiꝝ apes onerãt
partes illas fœmoꝝ ꝗ̃ ĩteriores ſũt:neqꝫ.n.aliter fœmora poſſent onerare.idẽ in.xxviii.hoc aptius ſignat cũ
ait.fœmina atteri aduriqꝫ eqtatu notũ eſt.uel impiti ſatis norũt ꝙ fœmora ĩteriora atterunt̃ eqtatu nõ ex-
teriora. Tibialibus:uelaméta tibiaꝝ tibialia ducunt̃.qn ẽt arma:qbus crura munimus tibialia dicta.Pau Tibialia
lus iuriſcõſultus.ſi tibialie uel humerale miles aliẽauit caſtigari uerberibus debet: ſũt aũt tibiæ oſſa cruris
oppoſita ſuris:græci uocãt ἀντικνήμιον. In pyſtilo:locus undiqꝫ colũnis ſeptus uocabulo græco peryſti pyſtilus
lus noiat̃.M.Varro in.ii.de re ruſtica.nõ putãt ſe habere uillam ſi nõ multis uocabulis retineãt græcis:qn
uocẽt particulatim paleſtrã:apodyterion peryſtilon:ornithona peryſteriõ oporotecẽ.ẽ aũt apodyteriõ : ut apoditeriõ
uerba uarroniana breuiter enarrẽ:locus in quo ueſtes exuebãt ĩgreſſuri balnea.latine dici põt ſpoliariũ orĩ Orinthon
thona uocãt locũ ĩ quo oĩum alitũ genera ſolẽt:paſci qđ & orrithotrophiũ aliter appellat̃. periſtercon qđ Ornitho-
alii uocãt piſterotrophion ſignificat locũ quo alunt̃ colũbæ:qđ uulgo dr̃ colũbariũ:ꝗ̃uis colũbaria ꝓprie trophium
ſint loculaméta in piſterotrophio ſingulis colũbaꝝ paribus ꝑ̃parata.oporothece uero repoſitoriũ ẽ pomo periſtereõ
rũ:ſicut oporophylacion dr̃ alio græco uocabulo cuſtodia pomoꝝ & fructuũ.Peryſtiliã aũt ĩ trãſuerſo ter oporothe-
tia parte lõgiora fieri debẽt:ꝗ ĩtrorſus.Docet Victruuius ĩ.vi.quẽadmodũ peryſtilioꝝ ĩter colũnia ne mi- ca
nus triũ ne plus q̃ttuor colũniaꝝ craſſitudine ĩter ſe diſtẽt.græci πεϱί circũ.& ſtylon colũnã dicũt:unde
peryſtili nomen.itidem tetraſtylos hexaſtylos octaſtylos dñr a Victruuio loca a numero columnarum.
M.ANTO. Natalẽ ſuũ:quẽ ad nonũ calen.octobris celebrabat. Præcordioꝝ:Pli.exta hoĩ ab ĩferiore
uiſceꝝ parte ſeparantur mẽbranis quæ præcordia appellãt.qa cordi prætendunt̃ græci Ἰασφρᾶινασ. di-
cunt. Auſtrinis tempeſtatibus:auſtro flante. Grauedine:diſtat celſo auctore is morbus nõ multum a di
ſtillatione clauditqꝫ nares uocem obtũdit:ſonant aures:uenæ mouent̃ in capite:turbida urina eſt. Quaſſa
to:cõcuſſo. Pingui:craſſa toga.i.craſſi panni.Mar.quod ad ipſum uerbũ attinet & pingues tunicas ſerra
ſecare põt.Subucula:ueſtimenti genus dictum eſt:ut Varro ait quia ea ſubter ĩduamur ut ſuparus quia ſu-
pra idem auctor eſt:ut nonius refert poſtea q̃ binas tunicas habere cœperunt inſtituiſſe ueteres uocare ſu-
buculam:& in tuſium. Thorace:pectoris munimine:θωραξ pectus.Iuuena.uiridem thoraca iubebit affer
ri:quod & loricam ſignificet notum eſt.ſunt qui ꝓ arctiſſimo corporis tegumento accipiant quod ſub ue-
ſtibus hodie uulgo uſurpamus. Fœminalibus:fœminum tegminibus:& quaſi campeſtribus:ſunt fœmĩa
poſteriores fœmoꝝ partes:Liuius ſucciſis fœminibus poplitibuſqꝫ inuenerunt. Tibialibus:laneis calcia-
mentis tibiis aptis. Peryſtilio:loco circum circa colũnis fulto a porticu haud multum diſſimili dicto:q̃ſi
circum columnio πέϱι enim circum ſignificat.σήλη columna.

ſaliente aqua atqꝫ etiam uentilãte aliquo cubabat.Solis ue
ro ne hyberni quidem patiens domi quoqꝫ non niſi petaſa-
tus ſub dio ſpaciabatur.Itinera lectica & noctibꝫ fere: eaqꝫ
lenta ac imminuta faciebat:ut præneſte uel tybur biduo ꝓ
cederet : ac ſi quo peruenire mari poſſet potius nauigabat.

PHI. Aqua ſaliente: murmur
& ſonitus aquæ ſomni eſt inuita
mentũ:Silius.ſomnificã ducit lu
centi gurgite lymphã. auguſtus
aquã habebat in peryſtilo quæ
ueluti expreſſa per fiſtulas ſalien
do ſtrepebat.eoqꝫ ſtrepitu iucũ-
do ſomnũ illiciebat. Ventilan-
te:uentulus eſtiuo tempore map
pa aut flabello factus ſomni illiciũ eſt.Terentius in eunucho ait chercam flabelli uentulo ad ſomnum pro
uocaſſe puellã quam conſtuprauit. Petaſatus:pileatus:petaſum ueteres pro pileo capiti quæ teguméto uo
citarunt.Plautus.itidem habet petaſum uel ueſtitũ.idem in pſeudulo etiam opus eſt chlamide & mache-
ra & petaſo:& ita enarrandus eſt eiuſdem plauti ille uerſiculus.ego has habeo uſqꝫ in petaſo pinulas:& enĩ
plæriqꝫ omnes exponere conſueuerunt petaſum accipi a Plauto pro calciamento Mercurii alato quæ tala
ria dicuntur.uerum Plautus de galero haud dubie locutus eſt:qui mercurio datur & ĩ eo alæ apponunt̃:
quod diligenter oſtendit diuus Auguſtinus li.vii.de ciuitate dei his uerbis.ideo alas Mercurio ĩ capite &
pedibus ponunt uolentes ſignificare uolucrem fieri per aera ſermonem.ideo nũciũ dictum:quoniam per
ſermonem omnia cogitata enũciant̃.Apuleius quoqꝫ in apologia ſimulachrũ Mercurii ita deſcribit:ut in
capite criſpatus capillus ſub imo pilei umbraculo appareat & ſuper tempora pares pinulæ emineant.qn eti
am papinius quẽ plautus petaſum appellat ipſe galeꝝ uocat ſic ſcribens de Mercurio li.i.thebaidos:obnu-
bitqꝫ comas & temperat aſtra galero.petaſum pro talaribus apud idoneos ſcriptores non temere reperias.
apud unicũ papinii interpretem Lactantiũ.quod equidem in præſentia meminerim:legi petaſum accipi ꝓ

calciamẽto alato Mercurii.ſed an recte interpretatus ſit ipſe uiderit.pluris apud me ſunt illi quoꝝ auctoritas habeť pro rõne:ut Cicero Plinius Plautus & tranqllus:ſane claſſici nõ ꝓletarii.nõ me præterit petaſum

De petaſo

uulgo accipi ꝓ talaribus Mercurii.ſed apud Plautum qſqs bene ſentit ꝓ galero petaſum exponet repudiato talariũ interꝑtamento.a petaſo petaſatus deriuať ſignificatq́ꝫ pileatus:Cicero in epiſtola ad caſſium.ſed tabellarii petaſati ueniũt:comites ad portas expectare dñr.Lucilius ĩ lindia.quod puer rogaſſet & petaſiatus capite annuiſſet.Auguſtus uero cũ eẽt ſolis impatiẽs ſub dio ambulabat pileatus galeritus ue ad eſtum accẽdum.Plinius petaſum accipe uŕ ꝓ uelamẽto.ſiue umbraculo ad inſtar pilei formato ſcribens in.xxxvi.in ſummo labyrinthi italici petaſum unũ oĩbus piramidibus impoſitũ fuiſſe:ex quo pẽdebãt excepta catenis tintinnabula:quæ uẽto agitata lõge ſonitus referebãt.mẽdum eſt in plinianis codicibus:nãq́ꝫ ꝓ petaſus paſſim legiť pegaſus:& ita potius interꝑtandum eẽ cẽſuerim petaſum apud Pli.q̃.ꝓ pinna quæ in faſtigio edificioꝝ collocata indicat ex qua parte uẽtus flet.quæ ſnĩa & ſi eruditoꝝ noſtra tempeſtate uiroꝝ eſt tamẽ a me nõ ꝓbať:nec exiſtimo ſicut multi dictũ eſſe petaſum a uerbo græco πέταυαι quod ſignificat uolo: ſed ab illo πετάξω quod eſt extẽdo nam petaſus inſtar umbraculi extẽdiť & explicať ſupra faſtigia turriculaꝝ in metæ cacumen ſe contrahẽs.& talis figuræ ſunt pilea hodie quoq́ꝫ noſtratia.illa uero pinna quæ in ſummitate ediũ & maxime ſacraꝝ conſtitui ſolet potius pteron uocari poterit q̃ petaſus:a Plinio tamẽ uideť nũcupari pteron non tam pinna illa uolatica q̃ molles inſtar pẽnæ figurata:ſic.n.ſcribit in.xxxvi.qd ſupra pteron mauſolei pyramis altitudine inferiorem æquauit.græci.n.τὸ πτερὸν uocãt pennam.unde a plinio dici creditur pterõ illud ſummũ faſtigii alatũ pinatũ ue:Idem plinius de ptero ſic ait alibi.Aliæ rurſus extra muꝝ labyrinthi edificioꝝ moles pterõ appellãt. Sub dio.i.ſub celo:ita exponit Aſconius in interpretatiõe uerrinaꝝ:cœlũ.n.græci τὸν δῖα dicũt.hinc ſubdiales ambulatiões & pauimenta ſubdialia a pli-

Subdialis

nio nũcupata:quæ eſſent ſub dio.græci id genus ambulatiões ypetras uocitãt quaſi ſub ethra ſint:quæ auctore Victruuio magnã habẽt ſalubritatẽ.Celſus in primo melior eſt ambulatio ſub dio q̃ in porticu:melior ſi caput patitur in ſole q̃ in umbra.Auguſtus ſubdiali ambulatiõe exercebať ſed ob ſolis impatiẽtiã id faciebat pileatus. Præneſte:hæ ciuitates:ut inqt Strabo in romæ conſpectu ſunt. Biduo:cõſimiliter Oratius hoc iter ignaui diuiſimus altius ac nos præcĩctis unũ. Potius nauigabat:ſecus ſentiebat portius cato cẽſorius:q penitere ſe dicebat ſi aliquo nauigaſſet:quo pedeſtri itinere ꝑuenire potuiſſet.Seneca quoq́ꝫ nauigationẽ incuſans ſic inqt in.vii.epiſtolaꝝ:qd non põt mihi perſuaderi cui perſuaſum eſt ut nauigarem.

M.ANTO. Saliente:ſcatente aqua ſonitumq́ꝫ aſſultu faciente. Petaſatus:petaſi tenuiſſima uela quibus in theatris ex lino æſtiuo tempore utebantur:a quibus ii qui utuntur petaſati dicuntur : ſunt & petaſi alæ quibus Mercurii talaria nectebantur:ſed hi nihil ad rem.

PHI. Lauandi racitate.longe diſſimilis Auguſto fuit commodus Antõius imperator:q auctore lãpridio lauabat ꝑ diẽ ſepties atq́ꝫ octies & in ipis balneis ædebat.ſcribit Auicẽna balnea ſi frequẽtiſſima fuerint debilitare p̃cordia nauſeã ꝓuocare:humores q̃eſcentas cõmouere:q ad putredinẽ ꝑparentur. Vngebať:unctio ex oleo facta refouet corpus:ut inqt Auicenna.& poſt frictionem & unctionẽ præcipit ad libendã exercitationẽ.duo ſunt inquit plinius liquores corporibus humanis gratiſſimi intus uini foris olei.idem. li.xxiii. omni oleo mollitur corpus uigorem & robur accipit. Celſus ait ungi oportere leniterq́ꝫ fricari corpus etiam in acutis & recentibus morbis ante cibum. Sudabat:

Sudatoria

in balneo:ut auctor eſt Victruuius in.v.laconica & ſudationes coniungendæ ſunt tepidario.erant enim loca ad ſudorem e corpore ducendum accommodata:quæ alio nomine ſudatoria nuncupantur.Seneca in epiſtolis.quid mihi inquit cum iſtis calentibus ſtagnis : quid cum ſudatoris?in quæ ſiccus uapor corpora exhauſturus includitur lege celſum de ſudationibus facundiſſime ſcribẽtem. Egelida aqua.præceptum cor.celſi eſt aqua egelida corpus eſſe ꝑfundẽdũ in balneo. Et Auicẽna oportet inquit ut calor naturalis retineať adhibere aquam tẽperatã.

Verum tantam infirmitatẽ magna cura tuebať in primis lauãdi raritate:ungebať eni ſæpius ſudabat ad flãmã deinde ꝑfundebať e gelida aq̃ uel ſole multo calefacta.At quotiẽs neruoꝝ cauſa marinis albuliſq́ꝫ calidis utendũ eſſet contentus hoc erat ut inſidens ligneo ſolio:qđ ipſe hiſpanico uerbo duretam uocabat manus ac pedes alternis iactaret.

De aliis exercitiis eiuſdem.

e Xercitatiões campeſtres equoꝝ & armoꝝ ſtatim poſt ciuilia bella omiſit:& ad pilã prio folliculũq́ꝫ

quæ neq; nimis calida ſit neq; nimis frigida.Idem tamen paulopoſt præcipit in aqua frigida poſt exercitationem ſubito eſſe natandũ.Ita enim membra fieri firmiora.egelidũ dicimus quod neq; calidũ neq; frigidũ eſt.hæc enim particula.e.uim habet σ῀τε῾ρισ῀εωσ:ideſt priuationis.ſeruius enarrans illud marõianum egelidũ ꝓpe ceretis amnem:expoſuit egelidum ꝓ ualde frigidum:ſed nobiliores ſcriptores in ea accipiũt fere ſemꝑ ſignificatione q̃ diximus.Celſus frigidũ & egelidũ fere ſemꝑ uſurpat ꝑinde ac diſſimilia.Egelidor quoq; uerbũ eſt quod ſignificat tegelor geluq; reſoluor:quo utitᷣ ſidonius cum ait.Egelidarentᷣ fibræ glaciales.& ab Ouidio ꝑ antitheton decentiſſime dictum.Sed gelidum boreã egelidũq; notũ.ubi gelido egelidũ oppoſuit quaſi frigido calidũ. Marinis.plini.in.xxxi.docet aquam marinã multis morbis eſſe efficacem:q̃ qdã in articularibus morbis bibendã dederũt. Albulis:iuxta romã albulæ aquæ uulneribus medentᷣ.hæ ut inqt Pli.prægelidæ ſunt: Victruuius quoq; li.viii.de architectura in tiburtina inqt uia flumen & albula.& in ardeatio fontes frigidi eodẽ odore:q ſulphurati dicuntᷣ:albulaꝝ etiam meminit Strabo in .v.geographiæ.quas in planitiæ tiburtina fluere frigidas ſcribit Varios ad morbos ſalutares.de hiſdẽ Martialis.crudaꝝ rebulæ quod albulaꝝ.alias albulã dici tyberĩ notiſſimũ:eſt uel illo Liuii in teſtimonio.pax ita conuenerat ut etruſcis latiniſq; fluuius albula:quẽ nũc tyberim uocãt:finis eſſet. Calidis:omnis aqua calida auctore Victruuio medicamẽtoſa eſt nãq; ſulphuroſi fontes neruicis aluminoſi paralyticis:bituminoſi interaneoꝝ morbis medentᷣ.Neruici dicuntᷣ neruoꝝ dolore laborãtes. Solio:ſoliũ uas eſt balneatoriũ:in quo ſedentes lauamur.ſcribit Plinius.popeã ſolium balneaꝝ lacte aſinaꝝ temperaſſe:quo putãt cutem in facie erugari & tenureſcere & cãdorem cuſtodiri.frequẽs eſt mentio ſolii balnearis apud celſum.In alio ſignificatu ſoliũ accipitᷣ pro ſella regia iuxta illud maronianũ.præfatus diuos ſolio rex infit ab alto.ꝑterea ſolium ſignificat loculamentũ illud ſepulchrale:quo corpora cõduntur:ut apud curtium de ſolio darii & Alexãdri.& Plinius in trigeſimo.v.quin & defunctos ſeſe multi fictilibus ſoliis condi maluere. Alternis.ſ.uicibus quod dicitur alternatim & uiciſſim ſiue uiciſſatim aduerbialiter. Cãpeſtres:quæ in campi planiciæ fiunt:uel potius a campo martio dictæ.in quo iuuentus romana auctore uegetio armis exercebatᷣ.ſed ut ipſe inqt cũ campeſtris exercitatio interueniente negligentia deſidiaq; ceſſaret grauia uideri arma cœperunt:quæ raro milites induebant. Ad pilã:pilaꝝ genera plura ſunt:eſt paganica eſt trigonalis:in cuius ludo maxime agilitate ſiniſtræ manus utebantᷣ:eſt & follis uẽtoſa pila.pythus auctore plinio primus inuenit pilam luſoriam.follem cuius diminutiuũ eſt folliculus appellamus pilam uento tumẽtem atq; ſufflatam:qua frequenter in urbe noſtra adoleſcentuli exercentᷣ.eleganti epitheto a plauto pugilatorius follis dicitur in rudente.ego te follem pugilatorium faciam:& pendentem incurſabo pugnis per iuriſſime.alias folles ut notũ eſt inſtrumenta ſunt fabrilia & organica:quibus uentus accipitur & redditur iuxta illud maronianum taurinis follibus auras accipiunt reddũtq; alii.Liuius refert lib.ix.frumentũ folliculis in caſtra ab æquitibus conuectum fuiſſe:ubi folliculi accipi uidentur pro ſacculis & crumenis:ſicuti & apud Iuuenalem illo uerſu.ſi reddit ueterem cũ tota erugine follem.Plinius quoq; per quãdam quaſi ſimilitudinem ſcripſit in.xxxii.folliculos geminos caſtoribus eſſe:in quibus inueniri liquorem & ſale aſſeruari:tranquillus ſeparat pilam a folliculo:cum pila ſignificetur illa puſilla:cuius exercitationẽ in primis laudat galenus. folliculus uero ſit pila uento tumeſcens:de qua Martialis.folle docet pueros ludere folle ſenes.

Egelidum · Albulæ · Neruici · Solium · Follis · Folliculi

M.AN. Albulis:albulæ aquæ ſulphureæ in tyburtino agro.Strabo in hac ait planitie anio fuit & quas nuncupant albulas aquas multis e fontibus edentes uarios ad morbos ſalutares.Mar.Itur ad herculei gelidas qua tyburis arces hic ubi ſulphureis albula fumat aquis. Solio uaſe:quo ſedentes lauantur ſolium itẽ armarium e ligno factum quo reges ob corporis tutelam ſedebant interdum uas in quo defũcti ſepeliuntur:Plini.multi fictilibus ſoliis condi maluere. Alternis:per uices. Folliculum:tenuem follem pilam ſpiritu intentam Mar.Folle decet pueros ludere:folle ſenes.

tranſiit:mox nihil aliud q̃ uectabatᷣ:& deãbulabat:ita ut in extremis ſpaciis ſubſultim decurreret ſeſtertio uel lodicula inuolutus.Animi laxãdi cauſa mõ piſcabatur hamo:modo talis aut ocellatis nucibuſq; ludebat cũ pueris minutis quos facie & garrulitate amabiles undiq; conqrebat:præcipue mauros & ſyros.Nam pumilos atq; diſtortos:& oĩs generis eiuſdem ut ludibria naturæ:maliq; ominis abhorrebat.

De eloquentia eius & arte oratoria.

ELoquẽtiam ſtudiaq; liberalia ab ætate prima cupide & laborioſiſſime exercuit.Mutinẽſi bello ĩ tãta

PHI. Vectabatur: Vel equo uel lectica. Subſultim:ſaltuatĩ cũ temperamento ut utar uocabulo ſi ſene hiſtorici.ſub.n.ut ſæpe dictũ eſt ſignificat temperamẽtũ.fit aũt aduerbium ſubſultim a uerbo ſubſilio ea forma:q̃ ab adſilio adſultim quo utitᷣ plinius in.viii.ſic ſcribens.os primũ eius adſultim repugnans: apud plautũ uerba ſũt ſubſilire & ſubſultare.q̃ ſignificãt ſurſum ſalire. ait.n.in captiuis.tu ſubſutas:ego miſer uix aſto ꝑ formidine:& in curgulione ſubſilite obſecro & mittite iſtãc foras. Sextertio:legimus apud ſuidã ſeſticulã ueſtẽ eſſe impatoriã:quo circa hũc locũ caſtigãdũ ita eẽ cẽſemus:ut ꝑ ſextertio ſeſticula legatᷣ:cũ ſextertiũ dictio ſit mĩme huic loco accõmodata ſeſticula

Seſticula

uero accõmodatiſſima.& facile librarii mendũ in exſcribẽdo facere potuerũt:cũ in ſextertiũ & ſexticulam ꝗdam ſit ſcripturæ ꝓximitas. Lodicula diminutiuũ:lodicis eſt lodicula:ſunt aũt lodices optoria lecti.qđ ĩdicat uel illud epigrãmatici poetæ endecaſyllabon nudo ſtragula ne toro paterẽt iũctæ nos tibi uenimus ſorores. Ocellatis nucibus:Multi multa ꝓ ĩgenii captu ſup obſcurioribus trãqlli locis cõmẽtant̃.alii ocellatas nuces accipiũt ꝓ ocello diſſectas ꝑforataſqꝫ.alii ocellatas ſimpliciter intelligũt pillulas rotũdas inſtar ocelloꝝ:qbus puellæ puellariter ludentes oblectant̃:cuius ludi puellaris meminit Ouidius:ſed hæc parꝝ quadrãt.nos ĩ quodã codice nouoꝝ uetuſtiſſimo legimus caſtellatis nucibus:quæ lectio ſi ꝓba eſt exponemus auguſtũ ludere ſolitũ fuiſſe nucibus caſtellatim diſpoſitis:quo genere ludi nr̃ates pueros freq̃nter ludere cõſpicimus:lego apud Iuliũ capitolinũ:qđ Galiẽus de pomis caſtella cõponebat mihi uero ut dicã qđ ſentio diligẽter uerbis tranqlli pẽſitatis ſic legẽdũ ur̃.oſcillis nucibuſqꝫ ludebat:ſicut in ſinceriore tranquilli codice ſcriptũ e latere obſeruaui.ſũt aũt oſcilla ſigilla hoc ẽ breues imagũculæ:q̃ arte fictili fingebant̃ & uenales ꝓponebant̃ qbus hoies ꝓ ſe atqꝫ ꝓ ſuis piaculũ faciebãt ſaturno.auctor Macro.in.i.ſaturnaliũ.fuiſſe ãt oſcilla ludũ ruſticanũ ĩnuit Maro illo uerſu.oſcilla exalta ſuſpẽdũt mollia quercu.de oſcillis ꝓbus & Seruius nõ pauca ſcripſerũt.hiſtoriæ ẽt meminit Higinius ĩ li.de ſignis.oſcillũ aũt tertio gradu diminutionis ab ore deriuatũ eẽ docet Priſcianus ut os oſculũ oſcillũ:quanq̃ oris effigies puſilla ſit:nõ me p̃terit aliã oſcilloꝝ ethymologiã a grãmaticis tracti.oblectabat Auguſtus ſemetipm oſcillis hoc eſt imagũculis ſicuti & puellæ puppis oblectant̃.alea uero nucũ puerilis notior ẽ q̃ pluribus uerbis enarrãda ſit:de qua ẽ illđ epigrãmatarii poetæ.alea ꝑua nuces & nõ dãnoſa uidet̃. Garrulitate:in pueris gerrulitas & loq̃citas expetunt̃.Seneca in li.de cõſolatiõe ad albinã mr̃em.quẽ inqt nõ in iocos uocabit illa laſciuia:quẽ nõ in ſe conuertet & abducet in fixũ cogitatiõibus illa neminẽ ſatiatura garrulitas.Ouidius de loquacitate picaꝝ ait: Raucaqꝫ garrulitas uitiũqꝫ in mane loq̃ndi. Facie:bona pulchritudinis ſunt dona deũ:ut inqt Apuleius apud quaq̃ aſpnãda.& in primis forma ac decor amabilis ẽ & fauorabilis.uñ dinocrates architectus uenit ad cõmẽdationẽ Alex.mag.nõ tã architectura q̃ faciæ & formæ dignitate.ſed cũ Auguſtus mauros q nigri ſũt coloris conqreret exponemus facie amabiles nõ tã pulchritudinc q̃ nouitate corpis & raritate. Pumilos:Nanos græci uocãt ꝑua nimis ſtatura hoĩes:latini pumiliões:q̃uis & nanos uocabulo latini dici exiſtimet.Gellius lib.xviii.ſcribit Pli.in.xi.pumilionũ genus in oĩbus aĩalibus eẽ atqꝫ ẽt ĩter uolucres.Itẽ in.x.ẽ & pumilionũ genus nõ ſterile in gallinis:qđ nõ in alio gñe alitũ.idẽ in.xii.gñe arboꝝ ait eſſe pumilionum ĩfœlicitatẽ dicimus pumiliones & pumilos in tertio & ſecũdo ordine:ſtatius in primo ſiluaꝝ.hic audax ſubit ordo pumiloꝝ.columella de gallinis loquẽs ait pumiles aues niſi quem humilitas eaꝝ delectat nec pp fœcunditatẽ nec pp aliũ redditũ nimiũ ꝓbo.Nani ãt q ſũt regũ principũqꝫ delitiis deputati naſcent̃:ut iqt Iulius firmicus in.viii.ſi habuerit horoſcopũ in q̃rta pte ſiue gradu ſcorpii.ſed Auguſto id genus humũculi nõ erãt in delitiis ueꝝ ominoſi. Ludibria naturæ:Pli.ſcribit in.vii.naturã ſibi ludibria facere ex hoium gñe in dies q̃ ſunt ĩnumera:ĩter quæ pumilones ab Auguſto enumerabant̃:ludibria quoqꝫ naturæ ſũt imagines hoĩum obuiæ ſubinde trãſeuntibus moxqꝫ euaneſcẽtes qđ frequẽter in africæ euenit ſolitudinibus.

M.AN. Subſultim:lẽtiore ſaltu ac ſæpius iterato. Sextertio uel ad currẽdi rõnẽ id referas neceſſe eſt: ut poſt duos ſaltus tertiũ dimidiaret:uel qđ magis placet:ad uelũ quo erat ĩuolutus:q̃q̃ ſextertium in hũc ſignificatũ nõ memini me legiſſe ut ſit ex eo nomẽ factũ quia ex triplici licio haud oĩo textura cõſtaret:ſed hæc coniectura eſt.Lodicula:ꝑua lodice linteolo:nec me p̃terit quoſdã arbitrari lodirẽ eſſe qcquid lectis ſterneret̃:alios lodice totũ lecti apparatũ cõtegni ſolitũ putarũt.Iu.modo ſub lodice relicta.M.nudo ſtragula ne toro paterent iũctæ nos tibi uenimus ſorores. Ocellatis nucibus:ocello p̃ditis quales ſunt auellanæ nuces q in ſũmo uelut paruũ oculũ figuratũ hñt:q̃q̃ Pli.licet mõ barbatã mõ põticã appellet: ocellatã uero neqꝫ hanc neqꝫ aliam uocet unq̃ poſſes ad hæc per ocellatã amygdalã nucẽ ĩterp̃tari cuius teſta minutiſſimis foraminibus q̃ſi ocellis ꝑforata eſt dr̃ eadẽ græca nux dr̃ & thaſia potuit qñ cõiectura agit̃ ocellatas quoqꝫ appellare amygdalas ip̃as teſtis excuſſas qbus ex una parte uno ex altera duobus oculis figuratis pueri ludere ſolebamus:ſunt q ocellatas ꝑforatas nõ bonas interpretent̃:qđ nullo mõ placet haud.n.trahi potuiſſet luſus deprehẽſa fraude fuiſſetqꝫ pueros alienare potiuſqꝫ alicere:q̃re meo iudicio oĩum ꝓbatiſſima erit ſnĩa q prĩo fuit loco a me relata. Garrulitate:feſtiuo garritu.Pumilios:nanos.Mar.Tertio declia. tu ꝓnũciauit:parma tibi ſcutũ pumilionis erat idẽ de pumilio ſi ſolum ſpectes hois caput hectora credas ſi ſtãtẽ uideas aſtianacta putes:Plini. eodẽ inqt auguſto p̃ſide mĩmus hõ duos pedes & palmũ conopas noĩe in delitiis iuliæ neptis eius fuit & mulier andromada liberta iuliæ auguſtæ. Mali oĩs:ominoſi aſpectus.

PHI. Declamaſſe:Idẽ ſuetonius ĩ libello de rhetoribus ait hiſtorici tradiderũt Auguſtum ne mutinẽſi qdẽ bello omiſiſſe declamãdi cõſuetudinẽ. Declamar̃ autẽ eſt ut dicere ſolebat clauus iã non mediocriter dicere bene. Declamatio ẽ domeſtica eloq̃ntiæ exercitatio quã Quintiliãus

mole rerũ & legiſſe & ſcripſiſſe:& declamaſſe quotidie tradit̃.Nam deinceps neqꝫ in ſenatu:neqꝫ apud populum neqꝫ apud milites locutus ẽ unq̃ niſi meditata & cõpoſita oratione:q̃uis non deficeret ad ſubita ex temporali facultate.Ac ne periculum memoriæ adiret:aut in ediſcẽdo tp̃s abſumeret:iſtituit recitare omnia.Sermões quoqꝫ cũ ſingulis atqꝫ

Lodicula

Ocellatæ

oſcilla

Pumiliões

pumili

pumiles

Nani

Declamare

Declamatio

etiam cũ Liuia ſua grauiores nõ niſi ſcriptis:& e libello habebat:ne plus minuſue loqueretur extẽpore. Pronũciabat dulci & proprio quodã oris ſono:dabatq; aſſidue phonaſco operam:ſed nonnunquam ĩfirmatis faucibus præconis uoce ad populum concionatus eſt.

De libris & opuſculis per eum editis.

MVlta uarii gñis ꝓſa orone compoſuit:ex qbus nõnulla in cœtu familiarium uelut ĩ auditorio recitauit:ſicut reſcripta Bruto de Catõe:q̃ uolumĩa quũ iã ſenior ex magna pte legiſſet:fatigatus Tyberio tradidit

in.ii.multo utiliſſima eẽ demonſtrat.uerſat̃ ĩ materiis fictis q̃ tamẽ ſimillime ſint ueritati. Seneca cõuerſias appellat.hic ẽ illud urbanũ iuliãi rhetoris dicteriũ. hic ſine cõtrouerſia diſertus eſt putat qntilianꝰ neminẽ q ſit mẽtis cõpos crudum aut ſatuꝝ aut ebrium declamare debere. Niſi meditata orone.idẽ faciebat ille maximus apud græcos oratoꝝ demoſthenes:q nunq̃ fere uerba fecit pro cõcione populari:niſi rẽ de q̃ dicturus erat iã antea cogitaſſet.hinc pyteas dixit demoſthẽis argumẽtatiões olere lucernam qđ græce dr̃ ελλυχνιον οζειν.i.ellychniũ redoleṙ.eſt aũt ellychniũ ſtuppa ſiue funiculus ille:q oleo madens alit lucernæ flãmã:qđ q̃uis ſit græcũ uocabulũ tñ & apud nr̃os ẽ uſitatũ : Papi.in.iiii.ſiluaꝝ nõ ellychnia ſicca nõ replictæ bulloꝝ tũicæ. Pli.ĩ.xxiii.ellychnia fiũt ex uua claritatis ꝑcipuæ. Ad ſubita:ad ſubitariã tumultuariãq; elocutionẽ. Extpali facultate:maximũ ſtudiorum fructũ exiſtimat Quĩtilianus eẽ facultatẽ dicẽdi extpalẽ:ẽ aũt extpalitas ſubitaria dictio & repẽtia.ĩde extpalis rhetor a Marciale dictus:q extpe citra meditatã orõnẽ loq̃reṫ. In ediſcẽdo:ediſcere ẽ relegãdo mãdare memoriæ.ꝑcipit Quĩtilianus in.ii.ediſcẽdos eẽ electos ex oronibus & hiſtoriis locos:& memoriã exerceri acrius putat aliẽa cõplectẽdo q̃ ſua:portius latro fœlix fuit memoria:nã ut ait Seneca nũq̃ illa q̃ dicturus erat ediſcẽdi cã relegebat:edidicerat illa cũ ſcripſerat. Et e libello:ſenſus ẽ ſolitũ fuiſſe auguſtũ de re grauiori ſermocinari p ſcriptis ãnotatiſq; ĩ libello uerbis:& ita ex libello ſermões hr̃e.

Ellychniũ

Extpalis

Extpe:ſi extpali locutiõe utereṫ. Phonaſco:phonaſcũ uocamus uocis ꝓnũciatiõiſq; magr̃m & moderatorẽ uocabulo qdẽ græco:ſed a nr̃is uſitato:qntilianus ĩ.ii.nõ ſatis ẽ dicere ꝑeſſe tm̃ aut ſubtiliter aut aſpe nõ magis quã phonaſco acutis tm̃ aut mediis aut grauibus ſonis aut hoꝝ ẽt ꝑticulis excellere.Itẽ in.xi.ſed cura nõ eadẽ oratoribus q̃ phonaſcis cõuenit.Sidonius ĩ endecaſyllabo pſalmoꝝ hic modulator & phonaſchũs.Idẽ in.i.epiſtolaꝝ laudat Theodericũ regẽ gothoꝝ:q; in eius cœna nõ ſub phonaſco uocaliũ cõtentus meditatũ acroma ſimul ĩtonat. Præconis:a ꝑcanẽdo hoc ẽ ualde canẽdo ꝑconẽ dici docet Priſcianus ẽ aũt:ut iqt Apuleius ꝑconis uox garrula miſteriũ.ĩ lege ro.erat eos q facerẽt ꝑconiũ uetari eẽ in decuriõibus:q uero feciſſent nec amplius facerẽt nõ uetari. Infirmitatis faucibus:ubi fauces afficiunṫ & languent uox ĩterrũpiṫ uixq; ſuppetit enũciatiõi.Quĩtilianus ĩ.xi.ꝑterea ut ſit fauces ĩtegre.i.molles & lenes:quaꝝ uitio & frãgiṫ & obſcuraṫ & ſcĩdiṫ uox.in faucibus morbi genus peſtifeꝝ oriri ſolet qđ nr̃i anginã uocãt: græci ſynanchẽ.nũc corrupto uocabulo paſſim in codicibus hippocratis & galẽi & auicẽnæ legiṫ ſqnãtia.

phonaſcus

Præco

Angina

Synanche

Squinãtia

In cetu familiariũ:oratius li.ſermonũ inqt:nec recito cuiq̃ niſi amicis.Pli.quoq; ĩ epiſtolis ſcribit ſe ſæpe numero ſua ſcripta recitaſſe in cœtu amicoꝝ:ut ita qd de ſe amici ſentirẽt diſpicere poſſet.qn ẽt ſilius iudicia hoĩum recitatiõibus expiebaṫ. Reſcripta:nomẽ eſt opis cõditi ab auguſto.ĩ quo reſcribebat bruto ad ea quæ ille ſcripſerat ad catone uticẽſe.fuit autem cato Bruti auunculus:ut hiſtorici tradũt idemq; ſocer.

Per legenda:uſq; ad calcem legẽda:hec.n.particula per.ꝑfectionem ſignificat.hinc eſt illud nam uigilare leue eſt peruigilare graue.Auſonii præceptum illud eſt.perlege quodcunq; eſt memorabile.

M.AN. Declamaſſe:fictas cauſas ad excitationem egiſſe:eſt.n.declamatio ut Fabius ait forẽſium actionum mediatio. Ad ſubdita:ſiqd ex tempore agẽdum fuiſſet. Proprio:qualis in humano ore eſſe debet.

Phonaſco:uocis moderatori απὸ τῆς φωνῆς.i.a uoce Idem alibi ut conſeruandæ uocis gratia neq; milites unquam niſi abſes aut alio uerba pronunciante appellaret neq; quicquam ioco ſerioue egerit niſi aſtante phonaſco qui moneret parceret arteriis ac ſudarium hos applicaret.Quintilianus ita uoces bona cura & negligentia uel inſcitia minuuntur:ſed cura non eadem oratoribus quæ & phonaſcis. Reſcripta bruto:ad ea quæ brutus de catone auunculo ſcripſerat.

PHI. Exhortatiores ad philoſophiam:hoc ante Auguſtum fecit Cicero in eo libro q inſcriptus eſt hortenſius:quo cohortatur ut maxime poteſt ad ſtudium philoſophorum:quem librum cum legiſſet Auguſtinus adhuc adoleſcentulus tanto amore philoſophiæ ſuccenſus eſt ut mutaret priſtinum affectum: ſeq; totum conuerteret ad uerum deum indagandum hoc eſt uere philoſophandum ſicuti ipſe teſtatur in tertio

perlegenda. Item hortationes ad philoſophiam: & aliqua de uita ſua: quā tredecim libris cantabrico tenus bello: nec ultra expoſuit. Poeticā ſummatim attigit: unus liber extat ſcriptus ab eo hexamatris uerſibus: cuius & argumentum & titulus eſt: Sicilia. Extat alter æque modicus epigrāmatum: quæ fere tempore balnei meditabatur. Nam tragœdiam magno impetu exorſus non ſuccedente ſtilo aboleuit: quærentibuſq; amicis quidnam Aiax ageret: reſpondit Aiacem ſuum in ſpongiam incubuiſſe.

De ſtillo & genere loquendi eiuſdem.

GEnus eloquendi ſecutus ē elegās: & tēpatū: uitatis ſniaꝝ ineptiis: atq; incōcinitate: & reconditorum uerboꝝ: ut ipe dicit fœtoribus: præcipuāq; curam duxit: ſenſum animi quā aptiſſime exprimere. quod quo fa

confeſſionū & in lib. de uita beata. Cantabrico tenus: uſq; ad id tps quo geſſit bellū in Hiſpania aduerſus cantabros. Sicilia: ſcripſit forte id opuſculū in memoriā reꝝ ab ipſo geſtaꝝ in Sicilia aduerſus ſextum Pompeiū: quo ſiciliæ deſcriptio cōtinebat: quā ſilius in primis heroico carmine luculētoq; perſcripſit in. xiiii. punicoꝝ. Tpe balnei: tempus balnei ſtudiis eximēdū eſt: quod & Plinius ille mortalium ſtudioſiſſimus factitauit: ita tñ ut dū diſtringeret aut tergeret audiret aliqd aut dictaret. Auguſtus uero tps illud balneare impēdebat meditationi epigrāmaton: quæ ſane ſtudia iucūdiora ſunt & ad remiſſionem animoꝝ conducētia: unde & Plinius poſterior ſcribit in. iiii. epiſtolaꝝ ſe ludere ſolitū endecaſyllabis: quos in balneo in uehiculo iter cœnā cōponebat. Tragœdiam exorſus: hic eſt illud Virgilianum in laudē Cæſaris auguſti dictū. Sola ſophocleo tua carmina digna cothurno. Aiax: nomen tragœdiæ ab Auguſto de aiace ſcriptæ: in qua fortaſſis ſophoclem imitabat: cuius tragœdia extat luculētiſſima. cui titulus eſt αιασ μαστιγοφοροσ. i. aiax flagellū ferēs. In ſpōgiam: ſcripta quæ improbant ſpongia deleri ſolent: quā ob hoc deletilem priſci dici uoluerūt. Martialis. utilis hæc quotiēs ſcripta nouaꝛ uoles. Auguſtus ſignificare uolēs ſe ſpongia deletili deleuiſſe aiacem ſuam tragœdiam dixit feſtiuiter aiacē in ſpongiā incubuiſſe: alludēs ad aiacis obitum: q gladio icubit furore i mortē præcipitatus: cū ſupatus fuiſſet ab ulyſe in armoꝝ iudicio. hiſtoria nota Macrobius in. ii. ſaturnalium ſic ait. aiacem tragœdiam ſcripſerat Auguſtus eandemq; qđ ſibi diſplicuiſſet deleuerat. poſtea Lucius grauis tragœdiaꝝ ſcriptor iterrogabat eum qd ageret aiax ſuus: & ille in ſpongiā inqt icubuit. Elegās: cor. tacitus: Auguſti inqt prompta ac profluēs quæ deceret pricipem eloquētia fuit. Reconditoꝝ uerboꝝ: Cæſar dictator tanq̄ ſcopulum ſic fugiendū eſſe dicebat iauditū atq; iſolens uerbū. & fauorinus philoſophus adoleſcēti pleraſq; uoces nimis priſcas & ignotiſſimas in quotidianis ſermonibus exprométi dixit: uiue moribus præteritis loquere uerbis præſentibus: qn etiam Quintilianus monet uerba nō eſſe uſurpāda quæ ab ultimis & iam oblitteratis ſint repetita temporibus: qualia ſunt toper quod ſignificat cito: tuburciabūdus & lurciabūdus: quæ ad geneones & lucrones referuntur. Auguſtus taliū uerboꝝ: quæ recōdita ſunt minuſq; uſitata: dicebat ſe uitare fœtores: perinde ac id genus uerboꝝ eſſet fœtidum olidūq;. Delictū. n. ē non paruum uti uerbis nimis obſoletis icognitiſq; & iam deſitis: quod uiciū gellius eſſe ait plerunq; feræ eruditionis quā græci οψιμάθιαν uocant. unde deluſus eſt ille: q in cetu eruditoꝝ de quodam furfureū panem eſitāte. & uinum fœtidū potāte dixerat apludā ædit & floces bibit. apluda. n. priſco ruſtico uocabulo ſignificat furfurē: floces uero uini fecem: Plinius tamen ait apludā uocari purgamenta milii & panici. Senſum animi q̄ apertiſſime exprimere: Cicero in primo de oratore. hoc uno præſtamus uel maxime feris: ꝙ colloquimur iter nos & exprimere dicendo ſenſa poſſumus: ubi ſenſa ſignificantur illa quæ ſentiunt: cum ſenſus ſint q ſentiant. hæc aūt ſenſa aiorū noſtrorum nō ſatis apte exprimemus niſi oratio fuerit aperta atq; perſpicua. nam ut inquit eleganter & uere Quintilianus: Oratio: Cuius ſumma uirtus eſt perſpicuitas: q̄ ſit uicioſa ſi egeat interprete.

Spongia deletilis

Toper
Tuburciabundus
Lurciabundus
Apluda
Floces

M. AN. Cantabrico bello tenus: ad cantabricum uſq; bellum quod in Hiſpania geſſit. Sicilia quia res in ſicilia a ſe geſtas eo complexus eſſet: aut certe inſulæ deſcriptionem. Magno impetu: uehementi ſtili ardore. Quærentibus amicis: a Lucio tragœdiarum ſcriptore grauiſſimo rogatum fuiſſe auguſtum qd ipſius aiax ageret: Macrobius ait. Aiax ea enim erat tragœdiæ inſcriptio. In ſpongiā: incubuiſſe: urbane quidem: & facete dixit alludens ad aiacis exitum quem gladio incubuiſſe conſtat ut eſt apud ſophoclem αὐδοχυμιν ἄρτιοσ νεοσφατυσ: κεῖται κρυφηῶ φασανω περηπτιησ. In ſpongiam: quia ſpongia ſcripta delebantur. Mar. Vtilis hæc quotiens ſcripta nouare uoles. Fœtoribus: & illud non inſulſe dictumq; ſi nimis abſtruſa uerba ſitum ſapiant grauiterq; ob id oleant.

PHI. Necubi: aut ſcriptione aut recitatione: ſcriptio ad lectorem: recitatio ad auditorē refertur. Neq; præpoſitiones uerbis: quædam uerba ſimplicia ſub oſcura ſunt quæ addita propoſitione perſpicua fiūt & aperta: ut exempli cauſa cernere ſimplex uerbum in uſu antiquorum erat ſignificabatq; depugnare atq; cōfligere: ut apud Plautum certamen cernitur & apud ennium. olli cernebant magnis de rebus agentes: atq; id uerbum quod ſimpliciter prolatum eſt obſcurum addita præpoſitiōe de fiet apertum: ut decernere ferro: cuius uerbi ſignificatus omnibus eſt obuius & manifeſtarius. Coniunctiones iterare: Cor. Taciti Plinii

Cernere

cilius efficeret:aut necubi lectorem:uel auditorē obturba
ret ac morareť:neq; præpoſitiones uerbis addere:neq; con
iunctiōes ſæpius iterare dubitauit:q̄ detractæ afferūt aliqd
obſcuritatis:& ſi gratiā augēt. Cacozelos & antiquarios ut
diuerſo gn̄e uicioſos pari faſtidio ſpreuit. Exagitabat nōnū
q̄ i primis Mœcenatē ſuū:cuius Myrobrechis:ut ait:cinci-
nos uſquequaq; pſequiť:& imitādo p iocū irridet. Sed nec
Tyberio parcit:& exoletas iterdū & recōditas uoces aucu
pāti. M. qdē Antoniū ut inſanū icrepat q̄ſi ea ſcribētē quæ
qrūt inueniūt:afferūt.

utriuſq;:aliorūq; quorūdam elo
quutio eſt aſyntheta hoc eſt ſine
coniunctionibus:ita.n.floridior
uenuſtiorq; uideť:ſed ita fit ſub
oſcurior.unde auguſtus iterabat
ſæpe cōiunctiones malens in ele
gantem uſurpare eloquutionem
cū perſpicuitate.q̄ uenuſtam cū
obſcuritate.ſcema polyſynthetō
dr̄:qn̄ ōro eſt pluribus coniūcta
cōiunctiōibus:ut tectūq; larēq;
amicleūq; canē.dialyton uero ē
ōro ſine coniunctionibus.ut eūt

Eloquutio aſyntheta

polyſinthe ton

Dialyton

Cacozelos:cacozelia auorčte diodemede eſt p affectationē corrupta ſnīa:cū eo ip
ſo dedecoreť oratio:quo illā uoluit auctor ornare.hæc fit aut nimio tumore aut nimio cultu.exēplū caco
zeliæ ex nimio cultu illud naſonis afferť:aureus axis erat temo aureↄ:aurea ſummæ curuatura rotæ. Quī.
in.viii.cacozelon inqt ideſt malē affectatio per omne dicendi genus peccat:nam & tumida:& exilia:& præ
dulcia:& abundātia:& accerſita:& exultantia ſub idem nomē cadunt:deniq; cacozelon uocatur quod ſpe
cie boni fallit:oīum in eloquentia uitioꝝ peſſimum hinc cacozeli dicunť huiuſce uitii:cui nomen cacoze
liæ eſt:in ōrone affectatores:latine dici poſſunt mali affectatores emulatoreſq; cacozelus fuit mecenas:cu
ius oratio talis fuit:qualis & uita hoc eſt delicata & ſoluta:ut īquit eleganter Seneca li.xx.epiſtolaꝝ.magni
qdem uir ingenii fuerat ſi non in oratione diffluerct uerba mecenatis hæc ſunt ex quibus cognoſcere facil
lime poteris eum fuiſſe cacozelon.quis pulchrius amne ſiluiſq; ripa comātibus?quid ſi quis fœminæ cir-
ros criſpat & labris columbať.exigūt genium feſto uix ſuo teſtem tenuis ue cerei fila & crepacem mola fo-
cū mater aut uxor inueſtiūt.hæc uerba mecenatis tam improbe ſtructa tam affectata tam eneruata cuius
manifeſtum faciūt illud cacozeliæ fuiſſe mancipatum. Antiquarios:antiquarii dicunť.qui ſordes uerbo
rū & uoces nimis priſcas & antiquas in ōrone aucupanť:quod uitium eſt par cacozeliæ.nāq; ut inqt Gelli
us:uerbis uti aut nimis obſoletis exculcatiſq;:aut īſolentibus nouitatiſq; duræ & illepidæ par eſſe delictū
uideť.Cor.Tacitus in dialogo de oratoribus:nec quēq̄ adeo ātiquariū puto:ut celiū ex ea parte laudē qua
antiquus eſt.Auſonius:oblata p antiquarios mora ſcio promiſſi mei gratiam expectatione conſumpta.a Iu
uenale fœmina antiquaria:dr̄:quæ uoces nimis priſcas & uerſus ob antiquitem ignotos callet.& in ſermo
cinationibus uſurpat.Igiť cum antiquarius eſſet tiberius hoc ē antiquoꝝ uerboꝝ affectator Auguſtus me
cenatem tāq̄ cacozelon tiberium tāq̄ antiquariū pariter fugiebat. Mirobrechis:uerbum eſt mecenatis p
cacozeliam uitioſum utpote nimis affectatū.nā cū uellet dicere capillos eſſe unguentatos:affectate dixerat
myrobrechis quaſi unguento ſtilantes.μύρὸν.enim græci unguentū uocant & βρεχῶ ſignificat proluo
& irrigo.cincinnus uero dicitur capillus intortus & molliter inflexus.hinc cincinnati dicti capillati & cri-
ſpuli:qđ uitii nomen in delicatos & comæ curioſos regeri ſolet.Hieronymus ad demetriadem.cincinnatu
los inqt pueros & calamiſtratos uirgo deuitet.apud Macrobiū epiſtola extat Auguſti irridētis mecenatis
ſui ſtilū utpote mollē & diſſolutū cacozeliaq; corruptū:uideť aūt mecenas dixiſſe myrobrechis:cum itel-
ligi uellet unguēto delibutos ad imitationem plauti:q in aulularia noīat myrobrecharios:quo noīe ſignifi
canť unguētarii cōfectoreſq; unguētoꝝ ad capillos irrorādos:ſic.n.ait aut manulearii aut myrobrecharii.
nos cū plautū pfiteremur publico auditorio:oſtendimus legi etiā poſſe.myrrobaptarii loco myrobrecha-
rii:ſunt.n.myrobaptarii tictores.murrei coloris. Exoletas:lōga antiqtate euaneſcentes iā & abolitas.

Cacozelia

Cacozeli

Cacozelus mecenas

Antiquarii

Myrobre-chis

Cincinnus

Myrobre-charii

M.ANTO. Obturbaret:confunderet. Præpoſitiones uerbis addere:utpote uim:& perſpicuitatem ſer
moni ablaturas. Cacozelos:græce dixit malos & ineptos imitatores. Antiquarios:obſoletotum uerbo
rum & carminum affectatores.Iuuena.ignotoſq; mihi tenet antiquaria uerſus quamquam antiquarius in
bonam quoque partem accipi poſſit:ideſt ueterum poematum & hiſtoriarum peritus ſiue ſtudioſus. Di-
uerſo genere uitioſos:nam ut Cicero & fabius docent decet uetuſtioribus uerbis quandoq; uti:ſed uitio-
ſum putant illa inculcare aut pr̄ſus ob ſoleta repetere. Myrobreches:accuſandi caſus eſt & numerus mul
titudinis:ideſt unguento delibutos:uerba ſcilicet fucatiora ἀπὸ τοῦ μύρου unguento:καὶ βρέχω per-
fundo. Cincinnos:capillos calamiſtro inflexos.Iu.quare hic cincinnus. Exoletas:abolitas. Inconſtās q
modo romanos modo aſianos ſecutus ſit:Plutarchus utebatur autem genere dicendi quod appellant Aſia
num maxime temporibus illis florente plurimamq; cum Antonii moribus ſimilitudine habēte:erat enim
turgens atq; laſciuum & inani quadam iactantia prolenum:Quintilianus.Antiqua quidem illa diuiſio in-
ter atticos & aſianos fuit:quum hi preſſi & intergri contra inflati illi & inanes haberentur.

PHI. Quam intelligant:fuit olim præceptor quidam qui ſicuti liuius & mox Quintilianus tradiderūt
diſcipulos iubebat obſcurare quæ dicerent græco uerbo utēs σκότισον:ideſt obtenebra ſiue oſcura.un-
de illa ſcilicet egregia laudatio:tanto melior ne ego quidem intellexi.hoc idem faciebat Antonius ſi Au-
guſto reprendenti credimus qui ſe tanto meliorem uiſum iri exiſtimabat:quanto fuiſſet obſcurior quan-

mirentur potius homines q̃ intelligãt:deinde ludens malũ & inconſtans in eligendo genere dicendi ingeniũ eius addidit hæc. Tuq; dubitas cimber ne Anneus ut Verráius Flaccus imitãdi,ſint tibi ita quod uerbis quæ Criſpus Saluſtius excerpſit ex originibus Catonis utaris:an potius aſiaticorum oratorum inanibus ſententiis:uerborum uolubilitas in noſtrum ſermonem transferenda. Et quadam epiſtola Agrippinæ neptis ingenium collaudans:ſed opus eſt inquit dare te operam ne moleſte ſcribas & loquaris.

De uſurparione quorundam ſermonũ eius.

QVottidiano ſermone quædam freq̃ntius & notabiliter uſurpaſſe cũ lr̃æ ipſius antigraphæ oſtantin quibus idẽtidẽ quũ aliquos nũq̃ ſoluturos ſignificare uult calẽdas græcas ſoluturos ait. Et quũ hortat̃ ferẽda

tóq; minus ĩtelligeretur: Cicero quadam ad atticum epiſtola feſtiuiter illudit librum ſerapiõis: ex quo inquit milleſimam partẽ uix intelligo. Heraclitus ille: cui omnia flenda uidebãtur: cognominatus eſt ſcotinos quaſi tenebroſus ex ſtili obſcuritate: illum enim ſudãtes philoſophi uix intelligebãt.

Scotinos heraclitus

An uerráius flaccus exiſtimo legendum eſſe. uerrius flaccus:q auctore gellio ſcripſit libros luculentos de obſcuris catonis cuiuſq; teſtimonia idẽtidẽ citant grammatici:Antonius autem cũ uerbis catoniãis delectaretur merito uerrium flaccũ utpote catonis interpretem imitãdũ ſibi ꝓpoſuerat:in quo carpit̃ ab auguſto noíe inconſtãtiæ cũ modo hos modo illos imitet̃.debemus.n.cõſtituere quẽ imitari uelimus & in eo firmiter perſeuerare:cũ in omni uita ſit ſeruanda conſtantia. Excerpſit:ſaluſtius priſcorum catõiſq; uerborum fuit affectator ideoq; hoc epigrámate noto inceſitur.& uerba antiqui multũ furate Catõis criſpe iugurtinæ conditor hiſtoriæ.leneus quoq; pompeius põpeii magni libertus ſaluſtium pompinonẽ appellauit ſcriptiſq; monſtruoſum catoniſq; uerborum ineruditiſſimum furem. Ex originibus catonis:Marcus Cato ille cenſorius libros ſcripſit luculentos quos origines appellauit:in quibus omnia antiquitatis monumenta collegit:unde ait ipſe apud ciceronem loquens.ſeptimus mihi liber originũ eſt in manibus.de originibus catonis ſic inq̃t Marcus tullius in bruto.iã uero origines eius quẽ florẽ aut qđ lumẽ eloquẽtiæ non habẽt.eruditi ſæpe citant teſtimõia ex originibus Catonis.

Tria oratorũ genera

Aſiaticorum:tria oratorum gña ueteres fecerũt atticos aſiaticos & rhodios:attici limati erãt & emũcti:aſiani ĩflati & inanes habebant̃.rhodii erãt ĩtermedii atq; ex utroq; mixti.præterea aſiaticæ dictiõis duo ſunt gña:unũ ſñioſum & argutũ ſentẽtiis nõ tam grauibus q̃ uenuſtis:alterum genus eſt nõ tã ſentẽtiis frequẽtatũ quã uerbis uolucre & ĩcitatũ.hæc gña dicendi aptiora adoleſcẽtibus eſſe autũat Ci.cũ in ſenibus grauitatẽ nõ hẽant.M.An.aſiaticũ dicẽdi genus ſecutus eſt utpote moribus ſuis accõmodatiſſimũ:erat.n.id ut auctor eſt Plutar.in Antõio:turgẽs atq; laſciuũ.& iam quadam iactãtia & exultãtia plenũ hortẽſius quoq; gñe dicẽdi aſiatico in primis floruiſſe fert̃. Agrippinæ neptis:hæc ex iulia auguſti filia.& Agrippa genita eſt fuitq; caligulæ mr̃. Moleſtæ:tanq̃ cacozela uel antiquario.

Idiographa

Autographæ:idiographæ hoc eſt ipſius mãu ſcriptæ. Idẽtidẽ:freq̃nter.

Ad calẽdas græcas

Neomenia

Ad calẽdas græcas:ita græci calẽdas non habẽt ſicut latini neomenias.nã ut inq̃t Hieronymus ſcribẽs ad ſuniam & fretillã de interpretatione pſalmorum:neomenia menſis exordiũ eſt:quod nos ſecundum latinæ linguæ ꝓprietatem calẽdas poſſumus dicere:uerum qa apud hæbreos menſis ſecundũ latĩæ curſum ſupputatur.& apud græcos mene luna dicit̃ neomenia quaſi luna noua appellatur:regitur cum græci calendas nõ habeãt feſtiuiter auguſtus dicebat eos qui nunq̃ ſoluerent ad calendas græcas ſoluturos:quod ſignificat nunq̃.per contrarium non ineleganter ita dicere poſſemus:ad neomenias latinas:ſicuti ille dicebat ad calẽdas græcas:qa nec latini habẽt neomenias:ſicuti nec græci calendas.Dionyſius in.viii.in hanc ſñiam ſatis conducenter inq̃t.mẽſe decembre noua exiſtente luna:quam græci neomeniam.Romani calẽdas uocant.ea.n.fuit quæ ſuſtulit bellum dies:illud notabile eſt ꝙ cum calendæ ſint propriæ ac peculiares latinorum.nec uſq̃ græcorum tamẽ nomẽ calẽdarum ex uerbo græco inclinatur:quod eſt καλω & ſignificat uoco:nũq; ut docet Macrobius in primo ſaturnalium placuit Romanis primum diem mẽſium calendas uocari:qa primus calabat̃.i.uocabatur a põtifice:qui calata.i.uocata in capitolium plebe pronũciabat:quot dies calẽdis ad nonas ſupeſſent. Varro quoq; de uita patrum calendis inquit calabantur ideſt uocabant̃ & ab eo calẽdæ appellatæ exiſtiat Marcianus capella calendas ſcribi debere per.k.ſed ait ueriſſime Priſcianus hæc littera.K.penitus ſupernacua eſt quod ſentire uidetur & Quintilianus in primo.

M.ANTO. Ex originibus Catonis:leneus grammaticus in eruditiſſimum furem uerborum Catõis criſpum appellauit. Agrippinæ.M.Agrippa & Iulia genitæ. Ne moleſtæ ſuboſcure nimis & affectatæ. Autographæ:propria ipſius manu notatæ. Ad calendas græcas:quæ utique nullæ erant : calend.græci non habent,ſed νεομηνίαι ut Herodotus ait primum menſis diem uocant.

PHI. Contenti ſimus hoc Catone:locum hunc declarat commodiſſime Macrobius in ſecundo ſaturnalium his uerbis.uenit Auguſtus forte in domum:in qua Cato habitauerat. dein Strabone in adulationem Cæſaris male exiſtimantẹ de Catonis peruicatia : ait quiſquis præſentem ſtatum ciuitatis commutari non uolet & ciuis & uir bonus eſt. ſatis & ſerio Catonem laudauit & ſibi ne quis affecta

eſſe p̃ſentia qualiacũq; ſint:contenti ſimus hoc Catone & ad exprimẽdã feſtinatæ rei uelocitatẽ : uelocius q̃ aſparagi coquantur. Ponit aſſidue & pro ſtulto:baceolum:& ꝓ pulleiaceum:& pro cerito uacerolum:& uapide ſeſe habere:pro male:& betizare pro lãguere : quod uulgo lachanizare dicitur. Item ſimus pro ſumus : & domos genitiuo caſu ſingulari pro domus:nec unquam aliter hæc duo nequis mendam magis quã cõſuetudinem putet. Notaui & in

ret res nouas conſulit. cum ita. q; cato p̃nti ciuitatis ſtatu. cõtẽtus foret:nec eũ cõmutari uellet utpote hõ cõſtãtiſſimus:merito dixit auguſtus cõtẽti ſimus hoc catõe hoc ẽ p̃nti ſtatu qualiſcũq; ſit. Quã aſparagi:aſparagos uelociſſime coq̃ aq̃ſat notũ.hinc iocus erat Auguſti de re feſtinãter pacta.Cato ĩ re ruſtica ſcribit:in arũdieto corrudã ſerito uñ aſparagi fiãt:nã cõuẽit arũdinetũ cũ
corruda.ẽ aũt corruda:ut obiter declaremus uerbũ catõianũ:ſilueſtris ſparagus.emẽdãdus locus ẽ mendo ſus ap̃ Pliniũ ex li undeuigeſimo ita.n.paſſim legiẽ.ſilueſtres fecerat natura horridos ut quiſq; demeteret paſſim ecce altiles ſpectãẽ aſparagi:ꝓ horridos emẽda corrudas.Pro ſtulto bateolũ:ſynonima ſtulti multiiuga cõplexus ẽ plautius ſenex ĩ bacchidibus illo uerſu.ſtulti.ſtolidi.fatui fungi.bardi.blẽni buccões ſolus ego oẽs ante eo ſtultitia.bateola apud antiquos ẽ gẽus uaſis ſed nõ uideo qũo inde bateolus ꝓ ſtulto ſatis cõgruẽter ĩcliari poſſit.ĩ qbuſdã exẽplaribus ĩuẽiẽ blaceolũ q̃ lectio minime ẽ repudiãda:nã βλάξ a græcis ſtupidus dr̃ & ſtolidus uñ blaceolũ ĩflectebat Auguſtus cũ ſtultũ dicere uellet & qa cõmẽtatoris offĩm eſt ꝓ multiplices expoſitiões lucẽ obſcuris afferre:qdã bliteolũ legũt uocabulo ducto a blitũ.ẽ aũt blitum genus oleris ſatiui ĩertis ac ſine ſapore aut acrimõia ulla.uñ cõuitiũ fœminis apud menãdrũ poetã comicũ faciũt mariti:qđ imitatus plautus elegãter & doctiuſcule blitẽa uocat fœminã ĩtelligi uolẽs fatuã inſipiẽtẽ ac.ĩutilẽ ſicuti ẽ blitũ.ſic.n.ait ĩ truculẽto:blitea & lutea ẽ meretrix:niſi q̃ ſapit ĩ uino ad rẽ ſuam. laberius quoq; mimographus ĩ eadẽ ſignificatiõe dixit.bipedẽ bliteã belluã.itaq; a blito nõ ĩuenuſte bliteolus pro ſtolido deriuari põt.cætera q̃ tradunẽ paꝝ ſũt cõſiſtẽtia & nullo lepore cõdita. Pulleiaceũ:cũ pullũ dicere uellet Auguſtus dicebat pulleiaceũ ea pœnæ decliatiõis forma q̃ gallina gallinaceus deriuaẽ & a mẽbrana mẽbranaceus:quãuis a pullo cũ ſit ſecũdi ordinis magis pullicius q̃ pulleiacius ĩcliari debere uideaẽ:ſicut a fabro fit Fabricius:a tribũo tribũicius.hoc aũt pulli & pulleiacii nomẽ & ad auem referri põt & ad pueꝝ catamitũ:q eẽt in deliciis cuiuſdã.tales.n.pullis antiqtus dicebaẽ:ſicut fabius cognomẽto eburneus dictus ẽ pullus iouis. Pro cerito:ꝓ ĩſano:ceritos.n.antiq male ſanos & lymphatos appellauerũt q̃ſi cereris ira uexatos Plautus iube hãc ꝓ cerita circũferri:idẽ.certe laruatus es aut ceritus. Vaceroſum:uacerram dicũt uecordẽ & ueſanũ:quo noĩe ut inqt feſtus maledictũ ſignificaẽ.hinc a uacerra uaceroſum deducebat Auguſtus ĩtelligi uolẽs uehemẽter ĩſanũ:hoc.n.ĩclinamentũ in oſus ſignificat ut inqt nigidius copiam quãdã ĩmodicã rei.ſup qua dr̃. Vapide:a uapido deduci hoc aduerbiũ uideẽ:cũ ea quæ uapida ſint minus ſint robuſta & ualẽtia.uapos dicebaẽ a priſcis q nũc uapor.Neuius.iã ubi nos duplicat aduenientes timos.uapoſq;:qdã a uappa uappide ĩclinari autumant.uinũ.n.eructũ uappã dici ſat notũ eſt:in quoquo cũ deferbuit deperit ſapor.hinc ꝓbroſum ad hoĩes nomen tranſlatũ eſt in qbus degenerauit animus auctor Plinius in.xiiii.unde ab oratio dictũ.nõ ego auarũ cũ ueto te fieri uappã iubeo & nebulonẽ. Betizare:poteſt uideri deriuatũ uerbũ beta quæ languida eſt & flaccida iuxta illud catulli lãguidior tenera cui pẽdet ſicula beta:uel a uerbo græco βηττω quod ſignificat tuſſio. Lachanizare:ita tẽporibus illis Romãi Romano ſermone dicere uolẽtes languere dicebant lachanizare fortaſſis a lachano:quod græci olus uocant. inde lachanopolion forũ olitoriũ dictũ.olus aũt molle eẽ & languidũ nemo nõ nouit. Simus:eſt medius quidã.u.&.i.litteræ ſonus:nõ.n.ſic optimũ dicimus ut opimũ.auctor Quintilianus.p̃terea ut ait priſciãus inter.i.&.u.cognatio eſt.nam antiqui carnufex lubẽs peſſumus dicebant:ꝓ carnifex libens peſſimus. Domos:ſcribit priſcianus in primo.u.apud multos italiæ populos in uſu non fuiſſe.ſed econtrario.o.unde romanoꝝ quoq; uetuſtiſſimi in multis dictionibus loco.u.poſuiſſe.o.inueniunẽ.poblicũ pro publicũ.colpã pro culpam dicentes.præterea ſeruos dauos pro ſeruus & dauus uſurpabatur.

Corruda

Synonima ſtulti

Blaceolus

Blitum

Blitea

Ceriti

Vacerra

Vapos

Vappa

Lachano polion

M.AN. Hoc Catõe:ad catõis uidelicet cõſtãtiã alludẽs:Catões aũt duo oĩum clariſſimi cẽſorius & uticẽſis:hic ſatyrus tertius e cœlo cecidit Cato:catũ uñ catonũ noĩa ueteres aſtutũ dixere:ſiue cautũ. Cic.ſed homo catus nunq̃ terminat nec magnitudinis:nec diuturnitatis modũ. Aſparagi:ab eo dicti ut Varro ait qa ex aſperis leganẽ locis:uel qa græci ἀσπάραγον dicunt ſilueſter aſparagus corruda plinio auctore dicitur. Baceolũ:nõ memini me id uerbũ adhuc legiſſe:ſed uide ne baccheolũ a baccho ὑπὸ ὀρειϊκοῦ dixerit:abiectaq; librarioꝝ ĩſcitia:aſpiratõe:baccheolũ ſcribi ſit cœptũ:ꝓ baccheolũ. Pullo:ꝓ nigro ne an gallinaceo ac eque filio in dubiũ euenire poteſt. Vapide:ſi a uappa:duplex.p.habeat neceſſe eſt.eſt uappa ut plinius docet uinũ corruptũ:Plinius uitiumq; muſto quibuſdam ĩ locis iterum feruent:qua calamitate quum deferbuit deperit ſapor:uappæq; nomen accipit:probroſum etiam homini quum degenerauit animus.niſi uapide pro calide potius?ac perinde febriculoſe dixerit:Perſius:Aſtutam uapido ſeruas ſub pectore uulpem. Pro cerrito:cerritum pro furioſo ueteres poſuere:Nonius & Seruius : ſunt auctores : Plautus:tu certe laruatus es:aut cerritus. Vacerroſum:uecordem & dementem ueteres ut feſtus docet uacer-

ram dixere:unde uaceroſus. Betizare:a betarũ languore:uel hebeti potius ſtupidoq; ſapore id factũ uideri põt:unde &.M.Fatuas eas appellat:ut ſapiãt fatuæ fabroꝝ prãdia betæ. Lachanizare:græci λάχανον holus appellãt. Domos ꝑ domus:antiq o pro u uſi ſunt:& fabius & uetera epigrãmatica teſtantur.

chirographo eius illa præcipue non diuidere uerba:nec ab extrema parte uerſum abundantes litteras in alterũ trãſferre ſed ibidem ſtatim ſubiicit circunducitq;.

De orthographia & mõ ſcribendi eiuſdem.

ORthographiã ideſt formulã:rationẽq; ſcribendi a grammaticis inſtitutam nõ adeo cuſtodiit:ac uidetur eoꝝ ſequi potius opinionẽ:qui perinde ſcribẽdum ac loquẽdũ exiſtimẽt. Nam quod ſæpe nõ litteras modo.ſed ſyllabas aut permutat.aut pteriit.cõmunis hominũ error eſt.nec ego id notarem.niſi mihi mirum uideret̃ tradidiſſe aliquos.legato cũ cõſulari ſucceſſorẽ dediſſe.ut rudi & indocto.cuius manu ixi ꝓ ipſi ſcriptũ animaduerterit. Quotiens autẽ per notã ſcribit.b.ꝓ.a.c.ꝓ.b.ac deinceps eadem ratiõe ſequentes litteras ponit pro.x.aũt duplex.a.

De pitia eius & uſu grçcaꝝ lr̃aꝝ & benigna audiẽtia alioꝝ.

DE græcaꝝ qdẽ diſcipliarũ leuiore ſtudio tenebat̃.in qbus & ipſis pſtabat largiter.magiſtro dicendi uſus Apollodoro pgamẽo.quẽ iã grandem natu

PHI. Chirographo: ꝓpria ipſius Auguſti mãu ſcripto. Verſuum:lineaꝝ ut ita dicamus:non.n.uerſus id ſolũ ſignificat quod uulgo dr̃ ſed accipit̃ ẽt i ꝓſa oratiõe ꝑ quocũq; litteraꝝ ordie in pagia ſcripta pducto:uulgo lieas appellãt.Quitilianus in.x.qppe cũ i bruto.M.Tullius tot milibↄ uerſuũ de Romanis tm̃ oratoribus loquat̃.Pli.in.xi.uerſus ſtrui dicit ab apibↄ p ordies ſic.n.ait. primi fere tres uerſus inanes ſtruunt̃ nouiſſimi maxie iplent̃ melle.pterea uerſumueteres dixerũt cẽtũ pedes quoquo uerſum quadratũ.& i his uerſibus i cãpania rura metiebãt̃:ut docet Varro i prio de re ruſtica. Ibidẽ:i extrema pte uerſus:moris ẽ uti ſcribẽdo iterdũ dimidiata dictio in fine lineæ reliquat̃ & reliq̃ ps i ſequẽtẽ uerſum trãſferat̃.hoc aũt auguſtus minime faciebat:ſed ſupabũdãtes uerboꝝ lr̃as i fine uerſus ſubiiciebat circũducebatq; Orthographiã:ſicut loquẽdi regula ẽ grãmatice ita orthographia ſcribẽdi:quã nos ut ait Q uitiliãus recte ſcribẽdi ſciam nominemus. A grãmaticis inſtitutã:grammaticiut res exẽplo colliqſcat:iſtituerũt ut hæc pticula cũ ſi tẽpus ſignificaret ꝑ Qu.ſcriberet̃ ſi uero comitẽ:p.c.ut optinuit diceret̃ ꝑ lr̃am.p.cũ rõ.b.poſcat pterea priſcis grãmaticis placebat dicere columã ꝑ colũnã:cõſules ꝑ cõſules & alia id gẽus inũera.ſed auguſtus exploſa obſeruatiõe illa grãmaticoꝝ prãcida & moroſa ſic ſcribebat ꝓut loquẽdo uerba enũciant̃. Peride:tã. Ac:q̃. Lr̃as pmutat:ſicuti tiga placẽtinus pculã ꝑ pergulã dicẽs duos i uno noie faciebat barbariſmos.ſi reprẽdẽti hortẽſio credimus nã & imutatiõe peccabat cũ.c.ꝓ.g.uteret̃:& trãſmutatiõe cũ.r.ꝑpõeret antecedẽti. Syllabas pmutat:uitiũ barbariſmi eſt ſyllabam aut detrahere aut imutare. Legato cõſulari:decẽlegati ex uiris cõſularibↄ ipatoribↄ romãis dabãt̃:qd cõſiliũ ut inqt Liuius erat diſpẽſandæ & cohõeſtãdæ uictoriæ.legati ipio parebãt reliq:ipſe uero pebat imperatori.ſcribit Cicero i epiſtolis ad atticũ maiores nr̃os nõ ſolitos legare i decẽ:q eẽnt ipatoꝝ neceſſarii. Ixi ꝓ ipſi:hoc erat argumẽtũ iſciẽtiæ & ruditatis:q; ixi ſcripſiſſet ꝓ ipſi.x.aũt nõ loco.ps.accipit̃:ſed mõ p.cs.mõ p.gs.uſurpat̃:ut apex apicis grex gregis.auctor Priſciãus i prio hac lr̃a ut inqt Quitiliãus:tã carere potuimus q̃ ſi nõ q̃ſiſſemus. Per notã:i iulio Cæſare de notis lr̃ariis q rõne q̃dã cõpẽdiaria notãt itegra uerba.dictũ ſatis ẽ copioſe. Pro.x.duplex a.cũ hæc lr̃a.x.ſit ultia in ordie lr̃aꝝ:merito Auguſtus ad illã ſignificãdã recurrebat ad primũ elemẽtũ:quo cõduplicato.x.ſignificabat̃:cũ i aliis lr̃is elemẽtariis ſignificãdis ſecũdã uſurparet ꝑ antecedẽte. Apollodoro pergameno:Apollodorus orator pgamenus rhetoricã cõſcripſit & apollodoreã ſectam itroduxit ut ſcribit Strabo in.xiii.quẽ plurimũ extulit Auguſti Cæſaris amicitia:cuius magiſter fuit.Apollodori pcepta ex diſcipulis cognoſcebant̃:quoꝝ diligentiſſimus in tradẽdo fuit latinæ Caius Valgius:græce Atticus:ſectatores apollodori appellati ſunt apollodorei.pgamenus autẽ dictus eſt a patria pgamo:quæ ciuitas eſt aliæ iclyta.unde membranæ pergamenæ nũcupatæ.

M.AN. Illa:ſed ulla uerius legeris ut ſit ullam non.i.nulla:niſi ad ea quæ dixi id referas:quod abſurdũ fuiſſet id in duobus tantum:tribus ue ad ſummũ uerbis:nec pluribus ſeruare. Circunducit: ſuperabundantes.ſ.litteras. Notarem:obſeruarem. Legato conſulari:aut qui ſub conſule erat aut quod magis placet qui conſularem prouinciam uicario nomine adminiſtrabat. Decimo pro duplex aa:ut ſi uertex ſcribẽ oportuiſſet.hæc litterarũ ſtructura ſeq̃batur.x.f.s.t.f.aa. Apollodoro pergameno.Quintilianus: Apollodorus pergamenus:qui præceptor Apolloniæ Cæſaris Auguſti fuit.

PHI. Apolloniam:ciuitatem epiri:ubi Auguſtus ſtudiis litterarum:uacauit. Contubernium initium more philoſophorum.nam pythagorici a pythagora doctore in cohortem diſciplinarum recepti:quod quiſq; familiæ pecuniæq; habebant in medio dabant: & ita coibatur ſocietas inſeparabilis:fiebatq; contubernium quod a communi uita cenobium appellauerunt.de contubernio & contubernalibus dictum eſt

uerſus

Optinuit

X

Apollodorus pergamenus

Cenobiũ

Apoloniá quoq; ſecũ ab urbe iuuenis adhuc eduxerat:deíde ét eruditióe uaria repletus Sperarei philoſophi filiorũq; eius dionyſii & Nicanoris contubernium iniit:non tamé ut aut loqueretur expedite:aut componere aliquid auderet. Nam & ſi quid res exigeret latine formabat : uertédũq; alii dabat:ſed plane poematũ quoq; non imperitus delectabatur etiá comœdia ueteri : & ſæpe eam exhibuit publicis ſpectaculis. In euoluédis utriuſq; linguæ auctoribus nihil æque ſectabatur q̃ exépla & præcepta publice uel priuatim ſalubria:eaq; ad uerbũ excepta:aut ad domeſticos:aut ad exercitũ prouinciarũq; rectores:aut ad urbis magiſtratus:plerũq; mittebat:ꝓut quinq; monitione ídigerét. Etiá libros totos & ſenatui recitauit:& populo notos peredictũ ſæpe fecit:ut oratióes. Q u. Metelli de prole augéta:& rutilli de mõ ædificiorũ:quo magis perſuaderet utranq; rem non a ſe primo animaduerſam:ſed antiquis iam tunc curæ fuiſſe. Ingenia ſeculi ſui omnibus modis fouit: Recitantes & benigne & patiéter audiuit. Nec tantũ carmina & hiſtorias:ſed & orationes & dialogos. Componi tamen aliq̃d de ſe niſi & ſerio & a p̄ſtantiſſimis offendebatur:admonebatq;

in prio. Loq̃ret̃ expedite:idem eueniebat Auguſto í pronũciãda græca lígua:qđ ſcribit Hieronymus ſibi euéiſſe í lígua caldaica. refert.n.í phemio danielis ſe magis poſſe chaldeũ ſermoné legere & ítelligere q̃ ſonare. Vertédũ:ex latia lígua í græcá linguá tráſferendũ. Comœdia ueteri: Antiq̃ comœdiá : quá græci archeá uocát hoc eſt ueteré:ſincerã illá attici ſermonis gratiá ꝑpe ſola retinet.eadẽ facúdiſſima libertate uitia íſectat̃ & ut auctor eſt Quítilianus í decimo grádis eſt & elegans & uenuſta & nulla ad oratores faciédos aptior.plures eius auctores ſũt:ſed illi præcipui:q oratião uerſu cõtinétur: eupolis atq; cratinus ariſtophaneſq; poetæ. Exhibuit : edidit & ꝑ actores hiſtrionicos populo ſpectáda dedit. Publicis ſpectaculis:ſicut plautinæ terétianæq; comœdiæ exhiberi ſolebát & ꝑ hiſtriões actitari. Quá exépla: q̃lia ſunt illa q̇ collegit Valerius Maxíus in libris dictoꝝ factorúq; memorabiliũ. Ad uerbũ excepta:hiſdẽ uerbis:q̃bus ꝑſcripta fuerát a conditoribus adeo ut nec uerbi quidem fieret ímutatio:aliter dicitur ad litteram ut apud Quintilianum ſic ſcribétem in nono quem duobus ab eo libris tractatum locum ad litteram ſubieci íterpretatio quoq; fieri dicitur de uerbo ad uerbum.quando uerba ſingula in interpretatiõe ſectamur. Ad domeſticos:hæc erant præcepta priuatim ſalubria. Ad magiſtratus:& hæc erát præcepta publice cõducibilia. Oratiões quinti metelli:Auguſtus Cæſar cum de maritandis ordinibus ageret in ſenatu recitauit orationem.Quin. metelli numidici:quam in cenſura ille dixit ad po.Ro.de ducédis uxoribus liberorum creandorum cauſa. Rutilii:multi apud:ros de architectura & modo edificiorum ſcripſerunt:inter quos uictruuius excellit & ante uictruuium ſcripſit Rutilius:de quo opinor eſt illud epigrammati poetæ:famæ rutilium ſuæ relinquat.neſcio an hic ſit ille rutilius Ruffus:qui dicitur exemplum innocétiæ:quo Cicero in primo de oratore ſcribit neminem integrioré neq; ſanctiorem in Romana ciuitate extitiſſe qui fuit homo doctus & philoſophiæ deditus. Vtráq; rem:de ducédis uxoribus & de modo edificiorum. Ingenia fouit:dos imperatorum unica eſt fouere eruditos:ſubleuare diſciplinas:mundificentia ac liberalitate proſequi profeſſores doctrinarum.náq; & Dionyſius tyránus domi alebat honorabatq; ſophiſtas ſapientiæq; doctores : ut ſaltem per illos foret uenerabilis.laudatur Traianus ꝙ honorem maximum habuerit dicẽdi magiſtris : ꝙ fouerit ſapiẽtiæ doctores:adeo ut ſub ipſo ſpiritum & ſanguinem receperint ſtudia intermoriẽtia. laudat̃ & Alexáder Romanis Imperator.ꝙ rhetoribus grammaticis:medicis ſalaria íſtituerit:& profecto bonas artes nulla res perinde euocat accẽdit exſtimulat ac principis benignitas & magnificentia. Vnde ait Plutarchus in li.ii.de fortuna Alexádri ingenia poetarum effloreſcere fecit atq; ſplendeſcere ipſius alexandri indulgentia. Recitantes:ſicut olim Virgilium recitantem aliquot æneidos libros benigne una cum octauia ſorore audiuiſſe fertur.Plinius quoq; laudat in epiſtolis Claudium:ꝙ ſubitus recitãti nouiano inopinatuſq; uenerit. Dialogos:Plato in ſcribendis dialogis diuinus eſt:quem emulatus eſt Cicero in libris fere omnibus ad philoſophiam pertinẽtibus in uoluminibus quoq; de oratore res agitur per dialogum:ubi differentes inducit ſceuolam Craſſum & Antonium.

archea comœdia

Rutilius

fouenti eruditi

M.AN. Sparei:arei:nõ ſparei rhetoris nõ philoſophi eodem loco meminit Fabius. Vertendũ:ex latío græcum faciendum. Comœdia ueteri:cuius Ariſtophanes:Cratinus & Eupolis auctores:ut Fabius ſcribit fuere:fuitq; ſatyræ quam romãi hodie celebrãt:haud multũ diſſimilis:mira in eo genere ſcribendi licẽtia. Exhibuit:agẽdam dedit. Publice uel priuatim:ad publicũ uel priuatim uſum attinẽtia. Libros totos:eiuſmodi exẽplis refertos. Qu.Metelli:is cẽſor ut gellius tradit enixe operá dedit:ut populo connubia perſuaderet. Rutilii:huius credo Cicero in Lelio nõ uno meminit ioco. A præſtantiſſimis:ab clariſſimo & peritiſſimo quoq; ſecutus forte magni alexandri exemplum:qui ut Cice.ſcribit:ab appelle potiſſimum pingi uoluit:fingi uero ab uno Liſyppo:utroq; in ſuo genere eminentiſſimo.

ꝑtore s ne paterēt nomē ſuū cōmiſſionibus obſolefieri:

De obſeruatione religionum.

CIrca religiones talem accepimus tōitrua & fulgura paulo infirmius expaueſcebat: ut ſemp & ubiq; pellē uituli marini circūferret ꝑ remedio: atq; ad omnem maioris tēpeſtatis ſuſpicionē in abditū & cōcameratum locum ſe reciperet. Conſternatus olim per nocturnum iter tranſcurſu fulguris: ut ſupra diximus.

De obſeruatione ſomniorum.

SOmnia neque ſua: neq; aliēa de ſe negligebat. Philippenſi acie quāuis ſtatuiſſet non egredi tabernaculum propter ualitudinem: egreſſus eſt tamē

Cōmiſſiones

PHI. Obſolefieri: ſordeſcere. Cōmiſſionibus: cōmiſſiones ſunt cōtētiones quæ in ſpectaculis exhibentur poetaꝝ & oratoꝝ. prætores aūt id genus ludicris uoluptatibus præerāt. nā ſæpenūero iter ceteros ludos oratoꝝ atq; poetaꝝ certamina exhibebanť. q̄ elegāter cōmiſſiones dici poſſunt. nā cōmittere ut ſupra docuimus cōtēdere eſt & ad manus uenire incertamēq; deſcēdere. olim in commiſſione poetica Papinius ſtatius fuit coronatus itidē publius mimographus ſuperauit oēs: qui ſcripta in ſcenā locabāt: in qbus & laberiū ſimpliciter cōmiſſiones prætoꝝ dicunť editiones ludoꝝ. noluit aūt Auguſtus ut cōmiſſionibꝫ ſcenicis qn̄ fabulæ agunť nomen ſuum ſordeſceret dehoneſtareturq; īdignitate eoꝝ: q ſæpenumero Auguſti nomen fabulis inſerebāt cōſimile eſt illud Alexandri magni q edicto uetuit neqs ſe præter appellem pingeret. aut alius liſyppo duceret æra fortis Alexādri uultū ſimulātia. n. nūero maieſtas principis minuiť: qn̄ ab imperitis ſordidiſq; non tam celebrať q̄ polluiť. de cōmiſſiōe in hoc ſignificatu Macrobius in ſecūdo ſaturnaliū ſic ait. ſed & liberius ſequēti ſtatim cōmiſſione minimo nouo īteriecit hos uerſus. Tonitrua expaueſcebat: ſeneca ī. vi. quæſtionū accuſat demētiæ eos: q tonitrua pauēt: cū ait. Quid demētius q̄ ad tonitrua ſuccidere: & ſub terram correpere fulminū metu. cæteꝝ ut docet Epictetus philoſophus. ēt ſapiētis animus neceſſe eſt moueatur & paleſcat motu quodā naturali cū tonitrua e cœlo uel ſonus aliqs formidabilis factus fuerit: unde minime ob hoc culpandus eſt Auguſtus ſi tōitrua expaueſcebat. Pellē uituli marini: q fulmīa expaueſcūt ſubeūt tabernacula pellibus cōtecta belluaꝝ: quas uitulos marinos appellāt quoniā hoc ſolū animal ex marinis fulmine nō percutiť. ſicuti nec ex uolucribus aqla: quæ ob hoc armiger iouis fingiť: uituli aūt marini ideo dicti: qa pro ſono mugitū hn̄t: nullū aīal grauiore ſomno præmiť hinc ē illud ſatyrographi. eriperēt ſomnū druſo uituliſq; manis: præterea uis ſoporifera ineſt. pœnæ eius dextræ: quæ ſubdita capiti ſomnos allicit. Cōcameratū locū: fulmina nō deſcēdūt in terrā altius qnq; pedibus iō pauidi altiores ſpecus tutiſſimos putāt auctor Pli. in. ii. cuius ſentētiæ aſtipulať Seneca ī. vi. quæſtionū his uerbis. aduerſus tonitrua & minas cœli ſubterraneæ ſunt domus & ī altū ſpecus remedia ſūt. de generibus fulminū multa Plinius: in ſecundo ſed plura idem ſeneca in. ii. queſtionum naturalium. Tranſcurſu fulminis: hoc factum eſt in expeditione cantabrica cum lecticam eius fulgur perſtrinxiſſet: ſeruumq; prælucentem exanimaſſet. Somnia neq; ſua negligebat: olim quidam ſomniauit ſomnis non eſſe credendum: ex quo indeclamationibus ſcholacticis proponi ſolet exemplum aſyſtati generis. quod latini inconſiſtens uocauerunt. nam ſi crediderit: tū ſequitur: ut non ſit credendum. ſi autem non crediderit: tum ſequitur: ut credendum ſit. in deuteronomio præcipitur: ne audiamus uerba ſomniatoris: ſic enim appellatur interpres ſomniorum: qui alio nomine dicitur coniector quem græci ὀνειροπόλοσ uocant. Cicero in. ii. de diuinatione ſomnia ludit necnon ſomniorum interpretationes obſeruationeſq;. incertum eſt. ut oſtendit Plinius in. x. an ſint aliqua præſcita animi quieſcentis qua fiant ratione: an fortuita res ſit ut pleraq;. & ſi exemplis agatur profecto paria fiant. Auguſtus non ſolum ſua ſomnia obſeruabat ſed nec quidem ſpernebat quæ alii de ſe & rebus ſuis ſomniaſſent: ſicuti non duxit eſſe ſpernendum medici ſomnio: quæ res illis fuit ſalutaris. e contrario Iulius Cæſar cum ſpretor eēt ſomniorum nec ſomnio uxoris credere uoluiſſet ruit in interitum. Philippēſi aciæ: qua ſcilicet depugnauit aduerſus brutum & caſſium in campis Philippicis.

Remedia contra fulmina

Somniis nō credendum ſomniauit

Aſyſtatio

Somnior

Coniector

ὀνειροπόλοσ

M. AN. Commiſſionibus: ne illud temere commendando: credendoq; ineptiſſimo cuiq; labefactari paterentur: eſt. n. committere credere: ſeu commendare Terentius: Ouem lupo commiſiſti: & rurſus: nec ſatis digna: cui primo partu committas mulierem: uel commiſſionibus. i. poetarū certaminibus: quibus ad oſtēdendam ingenii celeritatem: multa inepte dicuntur: Committere. n. præter ſignificatum iam dictum eſt & in certamen duos pluresue coniicere nec eſt cur de magiſtratuum mandatis intelligas: quando parum latinæ dictum uideri poſſet: nec huiuſmodi mandata ſunt quæ aliquod in celebrando nomine momentum facere potuiſſent: ſed hoc quoq; loco cōiectura: magis quā auctoritate agimus. Pellem uituli marini: plinius auctorem uitulum marinum: nunq̄ fulmine percuſſum iccirco ipſius belluæ pellem aduerſus eiuſmodi caſus geſtari: id remedium lauro quoq; ineſſe tradiť: quia ea arbor nunq̄ ſit e cœlo icta. Abditū & cōcameratum locum: idem plinius perſuaſum eſſet ait: fulgura haud altis quinq; pedibus terrā ſubire: ideo a pauidis altiores ſpecus tutiores putari. Neq; aliena: quæ aliis per quietem obſeruata eſſent.

amici ſomnio mõitus:ceſſitq; res proſpere quãdo captis caſtris lectica eius:qua ſi ibi cubãs remãſiſſet concurſu hoſtium cõfoſſa atq; lacerata é ipſe per omne uer plurima & formidoloſiſſima & uana & irrita uidebat:reliquo tempore rariora & minus uana. Quum dedicatã in capitolio ædé tonãti ioui aſſidue frequẽtaret:ſomniauit quæri capitolinum Ioué cultores ſibi abduci ſeq; reſpõdiſſe tonãté pro ianitore ei appoſitũ:ideoq; mox tintinabulis faſtigium ædes redemiuit:quod ea fere ianuis dependebãt ex nocturno uiſu ét ſtipem quot annis die certo emendicabat a populo cauam manum aſſes porrigentibus præbens.

De obſeruatione auſpiciorum.

AVſpicia & oĩa quandã ꝓ certiſſimis obſeruabat. ſi mãe ſibi calceus ꝑperã ac ſiniſter ꝓ dextero íduceret. ut dirũ. Si terra mariue ingrediente ſe lõgin-

PHI. Amici ſomnio.ſ. antõii:q erat ipſius auguſti medicus:cui dormiẽti mineruæ ſpés oborta præcepit ut auguſtũ graui morbo ĩplicitũ moneret ne pp aduerſam ualitudiné ꝑlio ubi abſtíeret:ad cũ Cæſar audiuiſſet deferri ſe ĩ acié iuſſit.ab dũ uiriliter ꝓ adipiſcéda uictoria excubat caſtra eius a bruto capta ſunt: & ita ſomnio eius medici euaſit ĩfortuniũ.auctores ualerius & lactãtius. Cubãs Iacens tanq̃ egrotus:cubare eni ꝓprie egrotoꝝ é.Oratius trãs tyberiũ lõge cubat is ꝓpe.Cæſaris ortos.idé alibi ait cubat hic ĩ ualle qrini:ubi ĩterp̃tes cubat expoſuerũt ꝓ egrotat. Per oé uer:Ariſtoteles & fabiãus plurimũ ſomniari circa uernũ tp̃s tradũt magiſq; ſupio cubitu at pono nihil. Et mius uana:uanos dici mẽdaces & ĩſidos & uana mẽdacia docet gellius ĩ xvii.Cicero quoq; nihil turpius eé ait uãitate hoc é mendacio:q̃ priſci uãitudiné dixerũt:pacuuius.ne turpaſſis uãitudie ætatem tuã:& Plautinus adoleſcẽs in trinũmo.cũ ꝓbis potius optat q̃ cũ ĩprobis uiuere uanidicis. Tonãti ioui:ſupradictũ eſt Auguſtum cõſecraſſe eodé ioui tonãti liberatũ piculo:cũ expeditiõe cãtabrica ꝑ nocturnũ iter lectica eius fulgur pſtrixiſſet.iter cognomina iouis multa:é & tonantis cognomẽtũ.Pli.ĩ.ii.iter ſtatores & tonãtes & feretrios eliciũ quoq; accepimus ioué.Ioue tonante ut ait Cicero comitia populi habere nefas erat. Quæri:lamẽtari. Cultores abduci:tãq̃ Auguſtus nõ amplius coleret capitolinũ ioué ſed tonãtis tm̃mõ cultor factus eét. Abduci:é ĩuitaꝝ pſonaꝝ. Tonãté ꝓ iãitore:pinde ac Iuppiter tonãs:cui ædé dedicauerat:loco iãitoris foret capitolio ioui.ianitores aũt more ueteꝝ catẽa uĩcti ianuã ſeruabãt:qđ Trãquillus docet ĩ libello de grãmaticis & rhetoribꝰ ſcribẽs uolcatiũ hoſtiariũ fuiſſe ĩ catẽa more ueteꝝ:& ab Ouidio dictũ.iãitor ĩdigne lõga religare catẽa. Titĩabulis:titĩabula ĩ uſu ap̃ ueteres fuiſſe uel illud Plautinũ ſatis demõſtrat:nũq̃ edepol temere titĩabulũ:niſi q trãſeat.aut mouet mutũ tacet:ſcribit Pli.ĩ.xxxvi.pependiſſe ĩ labyrinti italici faſtigio titinabula catẽis excepta:q uẽto agitata lõge ſonitus referebãt.hoc idé dodõe factitatũ fuit ap̃ epigrãmatiſtã ĩ apophoretis lẽma é titinabulũ.cui diſtichõ ſubiicit̃.redde pilã ſonat æs thermaꝝ nomé eſt fictitiũ:ut docet Priſciãus:qđ a ꝓprietate ſoni ꝑ imitationé fit:põt uideri formatũ a uerbo titino:de quo catullus.titinãt aures ſonitu ſuopte.dr̃ & titinere qđ ſignificat ſonare.unde exiſtimat nonius nuncupata eẽ tintinabula.hic ét titinaculi uiri dicũt̃ ĩ truculẽto a plauto ꝑ q̃ elegãter flagelliferi:qui cedẽtes uerberibus ſonã faciũt crepitũq; plagaꝝ. Ianuis depẽdebãt:Auguſtus ita ſomniũ ĩpleuerat:quo uiſus fuerat reſpõdiſſe ioui:ſe tonãté ꝓ ianitore appoſuiſſe.nã tintinabula q uehemẽter tonãt ianuis depẽdẽtia uidebant̃ implere ianitoris tonãtis officiũ:q ꝓ ianuis excubat catẽatus. Stipé:nũmos. Emẽdicabat more mendicoꝝ petebat:quos Plautus appellãt mẽdicabula. Aſſes:nũmos.de aſſibus q erat nummi librales ſupra diximus.

Auſpicia & omina:auſpicia ad aues referunt̃.quoꝝ duoꝝ ſunt genera:unũ ad oculos alteꝝ ad aures ptinẽs:ad oculos.ſ.uolatus:ad aures uox auiũ.dcã aũt ſunt auſpicia q̃ſi auiũ ſpicia:hoc eſt ab auiũ inſpectiõe: ſicut auguria q̃ſi auiũ graria ab auiũ gratu & uoce.omina uero ad uoces hoĩum referunt̃:quæ maiores nr̃i ut inqt Cicero qa ualere cẽſebant:iccirco oĩbus agẽdis qđ bonũ fauſtũ fœlix fortunatũq; eé p̃fabant̃:antiq oſmé auctore uarrone dicebãt qđ nũc omen dicimus extrita lr̃a.ſ. Perperã:nõ recte.hæc.n.duo aduerbia ſibi opponũt̃ recte & ꝑperã.Liuius.neq; recte an ꝑperã ĩterp̃tor. Siniſter ꝓ dextro:plinius in.ii.ſic ait: diuus Aug.leuũ ꝑdidit ſibi calceũ p̃poſtere ĩductũ:quo die ſeditiõe militari ꝓpe afflictus eſt. Forte roraſſet:ſcribũt p̃bi rores neq; gelu neq; ardoribꝰ exiſtere nec niſi ſerẽa nocte.ait ariſtoteles ĩ.i.meteoroꝝ Rorare ĩ locis tẽpatis:idẽq; eé roré & pluuiã:ſed alteꝝ modicũ alterã copioſam.pleriq; dixere roré iuſtũ ſolecãm eé rubiginis ĩ frugibus agroꝝ rorationé ſcripſit pli.in.xvii.eé morbũ in uitibus defloreſcẽtibus. a rore ut docet.M.Varro dicti milites rorarii q bellum primi cõmittebant:ideo ꝙ ante rorat q̃ pluat.

M.AN. Amici:ſed medici potius legendum:nam ut Valerius & plutarchus ſcribunt a terii medici ſõnio auguſtus:philipenſi bello ſeruatus eſt. Aedem tonanti ioui:quam cantabrico uouerat bello: Plinius iouemq; illum tonantem in capitolio ante cuncta laudabilem. Tonantem:ædem tonantis. Pro ianitore:ianuæ cuſtodem. Tintinabulis:eneis inſtrumentis:a campano ære haud diſſimilibus. Iuuenalis tot tintinabula dicas pulſari:quod ait faſtigium templi tintinabulis ornatum:ad illud refertur quod pro iani

Cubat.
Vanitas
Vanitudo
Vanidici
Ianitores ĩ catena
Titinabula
Tintino
Titinaculi
auſpicia
auguria
omina
Ros
Roratio
Rorarii

tore dixerat tonantem appoſitum: Affranius: tintinire ianitoris impedimenta audio. Faſtigium: partem ædis eminentiſſimam. Redimiuit: excoluit: ornauit. Nocturno uiſu: in ſomnio. Stipem: pecuniam. De certo: ſtato die. Cauã: curuã q̃lis mẽdicãtis eẽ ſolet. Auſpicia: futuroꝶ denũciatiões: auſpiciis conceptæ: ſunt autẽ auſpicia ab auiũ iſpectiõe dicta: & ut Marcello placet auguriis mīus generalia. Omina: mẽtis ſunt & uocis. Tibullus linguis animiſq; fauete: ſed līguis alii ꝓ līguarũ ſilentio capiunt. Perperam: peruerſe: Terentius: Verum iſtoc de nomine eo perperã olim dixit. Vt dirum: auſpicium ſcilicet.

quã ꝑfectionẽ forte roraſſet: ut lętũ: maturiq; & ſproſperi reditus: ſed & oſtẽtis p̃cipue mouebat̃. Enatã īter iũcturas lapidũ ante domũ ſuã palmã ī cõuiuiũ deoꝶ pẽatiũ trãſtulit: utq; coaleſceret magnope curauit. Apud inſulã capreas ueterrimæ ilicis dimiſſos iã ad tetrã languẽteſq; ramos conualuiſſe aduẽtu ſuo adeo lætatꝰ ẽ: ut eas cũ re. neapolitãoꝶ ꝑmutauerit ænaria data. obſeruabat & dies quoſdã: ne aut

Oſtenta

PHI. Vt lætũ: tanq̃ fœlix auſpiciũ id obſeruabat. Oſtentis: oſtenta ab oſtẽdendo dicta phibẽt: ſicut mõſtra a mõſtrando & portẽta a portẽdẽdo: ꝙ aliquid oſtẽdo demõſtrẽt: auctor Auguſtinus libro. xxi. Cicero ĩ. ii. de diuinatiõe portẽta oſtentaq; deludit nullaq; eẽ cõfirmat. nã ſi qd raro fit id oſtẽtũ putãdũ eſſe ſapientẽ eẽ oſtẽtũ eſt. ſæpius. n. mulã peperiſſe q̃ ſapientẽ fuiſſe. Inter iũcturas lapidũ: Idẽ oſtẽtũ euenit Iulio Cæſarinã quo tpe Põpeiũ ī pharſalia debellauit ꝑ eoſdẽ dies talibus ī tẽplo uictoriæ: ubi Cæſaris ſtatua erat cõſecrata īter coagmẽta lapidũ expauimẽto palma extitiſſe oſtẽdebat̃.

Impluuiũ
Compluuium
Compluuiata uinea
Dii pẽates
Hercei
Locus Lucani

In cõpluuiũ: loco ī medio ediũ ut lucẽ caperent relictũ deorſũ quo ĩpuluebat ĩpluuiũ ueteres dixerũt: ſurſum qua cõpluebat cõpluuiũ. utrũq; a pluuia nũcupatũ auctor Marcus Varro a cauis ediũ cõpluuiis dicta eſt uinea cõpluuiata: quæ ut elegãter docet Pli. ĩ. xvii. diuidit̃ ĩ q̃ternas partes totidẽ iugis: q̃ uino copioſior ẽ. Deoꝶ penatiũ: Dii penates ut ait Macrobius ĩ. iii. ſaturnaliũ ſũt ꝓprii romãoꝶ: q græce dicunt̃ θεοὶ μεγάλοι hoc eſt dii magni: q ſamothraces a caſſio hemia nũcupant̃. uñ & illud ſatyrici poetæ. iures licet & ſamothracũ & noſtroꝶ aras. Varro refert dardanũ deos pẽates ex ſamothrace ĩ phrigiã & æneã e phrygia ĩ italiã detuliſſe. higinus ait eos uocari θεοὺς πατρῴους. i. deos patrios. Vnde uĩ dixiſſe uirgilius. patriiq; pẽates. quos Romãi pẽates uocãt græci mõ patrios mõ genethlios dixere: a qbuſdã hercei nũcupãt̃ ut docet Dionyſius ĩ prĩo antiqtatũ. & ut inqt feſtus ĩtra conſeptũ domus cuiuſq; colebat̃: Iuppiter cognomẽto herceus græco qdem uocabulo. ſed apud latinos uſitato. τοὲρκος. græci ſeptũ uocãt & uallũ ſicut ab homero achilles dictus eſt ἕρκος ἀχαιῶν. i. ſepimẽtum & murus græcoꝶ. herceũ iouẽ latini ẽt deũ penetralẽ appellabãt. pp deũ herceũ dixit. nimiꝶ Lucãus ĩ. x. herceas mõſtrator ait nõ reſpicis aras. Dicũt eruditi iuxta arã iouis hercei fuiſſe priamũ a pyrrho ĩteremptum grãmatici & litteratores triuiales carmen Lucani perperã legere cõſueuerũt & perperã enarrare: ut pro herceas aras legãt hectoreas. exiſtimantq; eam eẽ ꝓbã emaculatãq; lectionem: tanq̃ dicat mõſtrator reſpice ad aras mãibus hectoreis dicatas. ſed ꝓfecto hallucinãt̃ & ĩ pẽſitãda poetaꝶ eruditiõe cecutiũt. de eodẽ Ouidius. cui nil herci ꝓfuit ara Iouis. Coaleſcere: creſcẽdo ſurgere.

Ilex
Acylos

Veterrimæ ilicis: ilex arbor ẽ glandifera. cuius glans ſuẽ facit anguſtã nitidã ſtrigoſam: põderoſam: eſt eni breuior & gracilior quã homerus acylon appellat. auctor Pli. in decimoſexto. ſi aũt ſire expetis ubi homerus acyli mentionẽ faciat: ſcito illũ libro. x. odyſeæ ſcriptũ reliqſſe. quẽadmodũ circe appoſuit acylon ĩ cibatu ulyxis ſociis: quos ĩ porcos deformauerat. ueterrimus aũt ſuplatiuũ eſt a poſitiuo uter. uñ ueterior & ueterimus ĩclinãt̃ ſicuti Priſciano & capro grãmaticis doctiſſimis uĩ. Quod aũt uter ab antiqs uſurpatũ ſit teſtatur actius ĩ hecuba cũ ait. ueter fatorũ terminus ſic iuſſerat ꝓuetus. Cõualuiſſe: tanq̃ egrotãtes priſtinũ uigorẽ uiroreq; recuperaſſe. Eas. ſ. capreas ĩſulã cãpaniæ.

Enaria

Enaria data: ĩ puteolano ſinu enaria ĩſula ẽ a ſtatiõe nauiũ Aeneæ dicta ab homero ĩarime nũcupata. a græcis pythecuſa. unde ait ſtrabo ĩ qnto ante miſenũ ꝓchyta iacet ĩſula a pythecuſis quondã q; diuulſa. eretrienſes ſimul & calcidenſes pithecuſas habitarũt. cũ aũt græci ſimiã dicunt πίθηκον quidã exiſtimauerũt a ſimiarũ multitudine pythacuſas nũcupatas: quã in culpã uidet̃ Ouidius incidiſſe illo uerſu. Inde pithecuſas habitãtũ noĩe dictas. Pli. in. iii. id per negat affirmans a figulinis doliorioꝶ dici pithecuſas. nã pithos græce doliũ uocitat̃. Auguſtus hãc ĩſulã dedit neapolitanis: & ab illis capreas accepit facta quadam quaſi permutatione. ſtrabo in qnto neapolitãi amiſſas bello pithecuſas recepe denuo Auguſto Cæſare illis donante. hic capreas magnificẽtiſſimis ibi extructis edificiis peculiare fecit ſibi receptaculum.

M. AN. Roraſſet: leniter poluiſſet. Oſtẽtis. oſtẽtũ labeo eẽ dixit: omne qđ ẽ cõtra naturam factũ genitumne: Feſtus quaſi oſtentatũ ſtictũ putat. In compluuium: Cõpluuiũ & impluuiũ. a pluo ſunt: eſt impluuium ut Aſconio placet locus ſine tecto in idibus. quo impluere imber in domũ poſſit. Deorũ penatiũ: de diis penatibus macrobius abunde multa: Sed quod ad eorum ſedem: & formam attinet alicarnaſeus Dionyſius plura. ait ille romæ fuiſſe tẽplum: haud procul foro ualde tenebroſum in quo duos adoleſcentes uidiſſet pira tenẽtes ueteris artis opa: qbus iſcriptio eẽt: dii penates. Capreas: ĩſulã cãpano littori propinquã: Plinius: mox a ſurrento. viii. milibus paſſuum diſtantes tyberii prĩcipis arce nobiles capreæ: Strabo duo caprearum antiqtus fuere oppidicula. Nunc uero unũ: qđ neapolitani occupauere. ii. amiſſas bello pithecuſas recepere denuo Auguſto Cæſare illis donantes: is capreas magnificentiſſimis ibi ſtructis edificiis

peculiare ſibi fecit receptaculum.Conualuiſſet:reuiruiſſet. Enaria:inſula:& ipſa in puteolano ſinu quam Homerus ut Plinius refert.enarimen appellauit:græci pithecuſam non a ſimiarum multitudine:ut aliqui exiſtimauere:ſed a figulinis doliariorum.πιθον enim græci dolium appellant.

poſtridie nũdinas quoq̃ proficiſceretur:aut nominis quic-q̃ rei feriæ incoharet nihil in hoc qdẽ aliud deuitans ut ad Tyberium ſcribit q̃ δυσφημίαν ominis.

De obſeruatione peregrinarum cærimoniarum.

PEregrinaꝝ cærimõiarũ ſicut ueteres:aut pceptas reuerentiſſime coluit:ita cæteras cõtẽptui habuit Nãq3 athẽis initiatus:quũ poſtea Rõæ ꝓ tribũali

PHI. Poſtridie:uerius flaccus dies qui ſunt poſtridie calendas nõas idus dictos habitoſq3 atros eſſe ſcribit uelut ĩfauſta appellatione dãnatos:quos ad oĩa maiores nr̃i cauẽdos putarũt:qui alio noĩe religioſi dicunt̃.uulgus imperite ne faſtos appellat.cãm refert liuius ĩ.yi.his uerbis : qdã ꝙ poſtridie idus qntiles nõ litaſſet ſulpitius tribunus militũ:neq3 ĩuenta pace dũ poſt diẽ tertiũ obiectus hoſti Romãus exercitus eẽt:ẽt poſtridie idus rebus diuinis ſuperſederi iuſſum:ĩde ut poſtridie calẽdas quoq3 ac nonas eadẽ religio eſſe traditũ putãt.Idẽ tradit̃ a Macrobio ĩ prĩo & ab aulo gellio ĩ.v.quo circa magis exiſtimo legẽdũ apud Suetoniũ poſtridie nonas q̃ poſtridie nũdinas.nõ.n.dies illi q nũdinas ſequũt̃ ĩter atros ĩnominales ab eruditis numerãt̃:niſi fortaſſis Auguſtus id ex quadã peculiari obſeruatiõe factitabat:tanq̃ nũdinas ex ipſo noĩe ominoſas & ĩauſpicatas iudicaret q̃ſi nõdũ eas poſſimus ĩterp̃tari:ſicut ĩ libro annotationũ docuimus ex illa ꝓclamatiõe uẽdẽtis ficos cauneas.factũ eẽ omen craſſo tanq̃ cauneas ſignificaret caue ne eas.de nũdinis q̃ Iouis feriæ ſũt affatim ſcribit Macrobius ĩ prĩo ſaturnaliũ. Obſeruabat & dies cõtra p̃cipit̃ ĩ decretis cãonicis:ne dies obſeruẽt̃:ubi ſic ſcriptũ legimus.xxvi.Qu.nouiſſima.nõ obſeruetis dies q dicunt̃ ægyptiaci aut calendas.multi a chaldeo ſiue mathematico dies peteret ſolẽt:q ſint cõmodi uel negatiõibus auſpicãdis:uel nuptiali copulæ:uel nauigatiõibus opportũi:ſup quo facũde ſcribit Apuleius ĩ.ii.de aſino aureo δυσφημίαν diffima græce dr̃ ĩfamia & maledicẽtia.ita Auguſtus diffimiã hoc eſt ominoſam ſignificationẽ uitare ſe dicebat:quæ ſubeſſe uidetur ĩ hac dictiõe nonis:nã quẽadmodũ nũdinas poſſumus p̨ quãdã q̃ſi etymologiã ĩterp̃tari nũdũ eas:ita nonis hoc eſt die nonarũ ſignificari poterit nonis ideſt nõ uadis tanq̃ talibus diebus eundũ non ſit ad res ſerias ĩchoãdas.& ita Auguſtus ex nomine ſiue nõdinarũ ſiue nonarũ tanq̃ ĩfauſto dies illos ueluti ominoſos & atros obſeruabat. Peregrinarũ:ſcribit Liuius libro trigeſimonono.ſæpe ætate auorũ negociũ datũ eſſe magiſtratibus ut ſacra externa fieri uetarent.Et Cicero libro ſecũdo de legibus inqt.ſeparatim nemo ſit habẽs deos nouos ſiue alienigenas.id enĩ cõfuſionẽ habet religionũ. Iniciatus:initia dicũtur ſacrificia. Varro libro ſecũdo de re ruſtica a ſuillo pecore imolãdi initiũ primũ ſumptũ uidetur:cuius ueſtigia ꝙ initiis cereris porci ĩmolantur.& ꝙ initiis pacis fedus cũ feritur porcus occidit̃:initiare eſt ſacris imbuere & ut utar uerbo eccleſiaſticorũ religionibus cõſecratos ordĩare.hinc illud hieronymi celeberrimũ repetitũque.Diſtinctione undeqnquageſima decretorũ.Cecum animal offert qui ordinat indoctum.Firmicus maternus libro ſeptimo matheſeos ſic ait orpheus ab his quos iniciabat in prĩo ueſtibulo cum terribili auctoritate religionis exegit ne prophanis auribus ĩuetæ ac cõpoſitæ religionis proderentur alias initiare ſignificat incipere.Idem firmicus in ſecũdo. Exagonum:ex ab eo ſigno a quo initiamus ſignum tertium.Initiatus igitur ſacris imbutus & diuinis myſteriis ordinatus accipitur. Qui uero initiatus non erat eum nefas erat ingredi templum cereris diebus initiorum:quod euidenter oſtendit Liuius in.xxxi.ſcribens duos iuuenes acarnanes tanq̃ ob infandum ſcelus interfectos fuiſſe:ꝙ per dies initiorum cum initiati non eſſent imprudentes religionis cum cætera turba ingreſſi fuerant templum cereris:quæ fuit cauſa & origo belli ĩter Philippum macedonum regem & athenienſes.

Atri dies

Religioſi

Nonis

Initia

Iniciatus

M.AN. Poſtridie nũdinas:Macrobius auctor eſt:oẽs poſtridianos dies atros a ro. iudicatos infœlices ominoſos:poſtridianos dixere.q idus:nonas:calen.ꝓxĩe ſeqrent̃:at poſtridie nũdinas dixit:ut ominoſam uocem potius Auguſtus auerſatus dici poſſit:q̃ euentum aliquem.uidetur.n.conuerſionem negare:χινέω enĩ cõuertor eſt:uel quãdo cõiectura agẽdum ſit nunc δεινὰ.i.nũc grauia ille ĩterpretatus eſt.Euripides ὦ δεινὰ πάσχουσα. Nonis:ĩ his:quoq3 δυσφημίαν ſecutus.hoc eſt nõ inis nam & uox cauneas ficos uendentium.M.Craſſo omen quum in parthos iret feciſſe dr̃.q.moneretur cauere ne iret : Plinius eſt auctor. δυσφημίαν:ĩfamiam.i.infamem & ominoſam uocem: Euripides : τί με δυσφημεῖς φροιμίοις κατά.

Ominis:ominoſæ uocis. Initiatus:eleuſinæ cereris myſteriis ĩbutus:ſacra ipſa initia dicta:unde uerbum initiari:græci θεσμοφορία appellant.Ariſtophanes:τὰ μεγάλα μυστήρια appellaſſe mihi uidetur:eius in Pluto.carmen eſt:μυστηρίοις δὲ τοῖς μεγάλοις οχευμένης ἐπὶ τῆς ἁμάξης.

PHI. Atticæ cereris:attica ut inqt ſtrabo deoꝝ eſt loca ipſa poſſidentium & heroum.In attica eleuſim urbs eſt:ubi eleuſinæ cæreris tẽplũ & fanũ myſticũ turbæ theatralis capaciſſimũ.Cicero in oratiõe ꝓ flacco religionẽ ab atheniẽſibus ortam & in oẽs terras diſtributã tradit.ſcribit plutarchus in demetrio demetriũ optaſſe myſteria oĩa atheniẽſium inuiſere contemplari:erãt aũt myſteria duplicia altera magna altera parua:& qdem magna menſe iunio:parua uero menſe nouembri ſolita erãt celebrari. Erant & tertia my-

Myſteria

magna

parua

de priuilegio ſacerdotũ atticę cereris cognoſcere:& q̃dam ſecretiora proponerentur dimiſſo cõcilio:& corona circũſtantium ſolus adiit diſceptantes. At contra non modo ĩ peragranda ægypto paulo deflectere ad uiſcendũ Apin ſuperſedit:ſed & caium nepotem:quod iudæã pręteruehẽs apud hieroſolymam non ſupplicaſſet collaudauit.

myſteria ſuprema

ſteria q̃ ſuprema apud illos habebant:ad quæ magna cũ reuerẽtia hoĩes adibãt.ĩ ſacris.cereris uirgines atticæ ſuſtinebãt ĩ capitibus repoſita in ciſtis ſacra:quæ ob id canephoræ uocabant. De q̄bus ſcripſimus ĩ lib.annotationũ.Oratius ut attica uirgo cum ſacris cereris procedit fuſcus hida ſpes.Catullus camephoros ſignauit illo uerſu pars obſcura cauis celebrabãt orgia ciſtis. theſmophoria uocãt græci feſta cereris tanq̃ legiferæ:ipſamq; theſmophoriã hoc ẽ legiferã:prima.n.leges ĩueniſſe fertur. ſcribit Pli.in.xxiiii.Matronas in theſmophoriis atheniẽſiũ caſtitaté cuſtodientes agni caſti foliis concubitus ſibi ſternere:unde nomẽ ĩditũ arbori eſt.græci.n.αγνον pa℞ & caſtũ uocãt.olim alcibiades q̄ polluiſſet enũciaſſetq; feſta cereris:q̃ appellant adonia ĩſimulatus eſt. nãq; ut ait iuſtinus myſteria cereris atticæ nulla magis re quã ſilẽtio ſacrata ſunt.Ariſtophanes quoq; ĩ nepheles inuit arcana fuiſſe ſacra cereris quæ αρρητα appellat. De priuilegio ſacerdotum:Indicat Liuius antiſtes templi cereris atticæ fuiſſe prædito maxima auctoritate cũ ait acarnanes qui per errorẽ ĩgreſſi fuerãt templum deductos fuiſſe ad antiſtites:a q̄buſdã nati ĩterfectiq; ſunt tanq̃ nocẽtes. Quædã ſecretiorẽ:iam diximus myſteria cereris nulla magis re quã ſilentio ſancta exiſtimari.Arcana aũt religionũ nõ eſſe ĩtimãda ꝓphanis auribus monet Iulius firmicus:& a Catullo decẽter dictũ.Orgia:q̃ fruſtra cupiũt audire prophãi:qn ẽt pythagoras atq; porphirius ſilẽtio religioſo animos initiato℞ cõſecrabãt.Oratius ait ĩ carminibus ſe uitaturũ ne ſecũ ſub eodẽ tecto ſit q cereris ſacrũ uulgarit arcanæ.apuleius ĩ deſcribẽda ĩſidis religione:q̃ eadẽ ceres eſt: ferebat ĩquit ab alio ciſta ſecreto℞ capax pẽitus celãs opta magnificæ religiõis:idẽ inibi nõ ĩuulgãda religionis arcana demõſtrãs ait.Dicerẽ ſi dicere liceret:cognoſceres ſi liceret audire.ſed parẽ noxã cõtraherẽt aures & lĩguæ illæ temerariæ curioſitatis.merito itaq; auguſtus cũ ſecretiora ꝓponerẽt ſolus utpote initiatus audire uoluit cõtẽdẽtes diſceptanteſq; ne arcana religiõis ĩ uulgus edita cõtra itũ apud prophãos ĩnoteſcerent.

Campephoræ.

Myſteria ſilentio ſancta

Corona:multitudĩe:nã & Cicero coronã populi dicit multitudinẽ circũ ſubſellia ſtantẽ:& ab oratio dictũ eſt ſcis quo clamore coronæ ꝑlia ſubſtĩeas cãpeſtria. Superſedit:ceſſauit. Ad uiſcẽdũ apin:Bos ĩ egypto numĩs uice colitur:quẽ apin uocãt auctor Plinius ĩ octauo reliq̃ de api uulgatiſſima legere poteris cũ uoles apud ſolinũ ĩ polibyſtore apud herodotũ ĩ ſecũdo.apud eundẽ pliniũ ĩ.vii.hoc ĩ ꝑſentia quod relatu dignũ ẽ:qđ apud eccleſiaſticos ſcriptores ſcriptũ legimus nõ uidet̃ prætereundũ:qui tradunt apim argiuorũ regẽ nauibus trãſuectũ egyptũ:ibiq; cũ mortuus fuiſſet:factũ eſſe ſerapin oĩum maximũ egyptiorum deũ.cur autẽ ſerapis dictus ſit Auguſtinus ĩ.xviii.de ci.dei.& Euſebius ĩ.viii.ꝑparationis euãgelicæ ratione reddũt:quoniã inquiũt arca ĩ q̃ mortuus ponit̃ ſoros dr̃ græce:& ibi eũ ſepultũ uenerari cœperunt ſoros apis primo deinde litteris ut fieri aſſolet cõmutatis ſerapis dictus eſt.In huius honorẽ alebat̃ bos:q apis uocat̃ quẽ uice numinis egyptii uenerabant̃ ut dudũ diximus.olim cambyſes cũ apim uulneraſſet di ad inſaniã fuiſſe redactus.Auguſtus huiuſce apis ſuperſtitionẽ inuiſere neglexit De origine ſerapis & ſimulacho ac noĩe ſcribit copioſiſſime elegantiſſimeq; ruffinus ĩ appẽdicula hiſtoriæ eccleſiaſticæ quã texit Euſebius.Toga egyptiacæ religiõis celebratio luculente ſcribit̃ ab apuleio ĩ.xi. Apud hieroſolymam:Laudauit auguſtus Caiũ Nepotẽ q̄ nõ adoraſſet in tẽplo hieroſolymorũ deũ iudæo℞ tanq̃ religio iudaica foret ſupſtitioſa.nãq; & apuleius iudæos ĩ floridis ſuperſtitioſos uocat uerũ iudæi ex mandato dei nullã effigiẽ uenerant̃ ſed ſola mẽte unũ tantũ numẽ ĩtelligũt & profanos illos exiſtimãt ut ĩnq̄t tacitus qui imagines deo℞ mortalibus materiis in ſpẽs hoĩum efficiant Deũ nãq; eẽ ĩcorporeũ inuiſibilẽ ĩnominabilẽ bene ſentiunt:cuius ꝑfecto imaginẽ nemo ſane mẽtis audeat effingere oportere itaq; relicta oĩ ſimulachrorum effigiæ ſine formã colere deũ Hic a Lucano dictũ uidet̃.Et dedita ſacris ĩcerti iudæa dei.pompeius domitis iudæis tẽplum illud celebratiſſimũ hieroſolymorũ iure uictoriæ ĩgreſſus eſt.Inde uulgatũ nullas ĩtus dei effigies uacuã eẽ ſedẽ & uana tẽpli arcana:lõga eſt apud ioſephũ & egeſippũ hiſtoria:quẽadmodũ iudæi ꝑtinaciſſime recuſarũt ne imagĩes ĩpato℞ prĩo tiberii ꝑ pilatũ:mox caligulæ ꝑ petroniũ ĩ tẽplo collocaretur cõſtanter uociferãtes ſe magis uniuerſos ĩterfici uelle:q̃ legẽ ꝓuaricari religionẽq; polluere:quã ĩſuperbilẽ impolutãq; hactenus cuſtodierant.igit̃ auguſtus in hoc repræhẽſibilis eſt q̄ religionẽ iudaicam exiſtimauerit eẽ fugiendã ꝑinde ac improbã & ſupſtitioſam:cũ ſit uera & ꝑtinẽs ad cultũ ueri conditoris & ultramũdani dei:cuius digito legẽ ſcriptã moyſes ĩ tabulis dedit iudaico populo ſicut copioſiſſime explicat̃ in inſtr̃o ueteri.Quanto laudabilior alexãder magnus uideri merito poteſt:qui numẽ iudæo℞ olim adorauit:& principẽ ſacerdotũ primus ueneratus eſt:ut docet Ioſephus in.xi.antiquitatum.

Apis

Soros apis

Deum nõ eẽ ſimulachris colendum

Atticæ cæteris:cultu erant iniuria. Secretiora:prophanis non reuelanda. Corona:ſaluta:dimiſſaq; cõcione. Solus:quia initiatus. Apin:bouem præcipua in ægypto ueneratione de eius forma plinius & Herodotus plura de ritu ſacrorum.Macrobius & idem Herodotus non pauca. Non ſupplicaſſet:rem diuinam non feciſſet:nullam uenerationem impartiiſſet.Sed auguſtus patriæ ſtultitiæ adiectus:quum demonibus ſeruiret nefas putauit:deo optimo maximo ſupplicare.

PHI. Nō ab re fuerit:nō iutile fuerit nec diſſonū alienūq; a ppoſito: Tacta de cœlo:q̄ fulmine pcuſſa ſūt de cœlo tacta dicūẗ: Virgilius.de cœlo tactas memini pdicere q̄rcus.Cicero i catilinā tactus ē ēt ille qn hāc urbē cōdidit romulus.Liuius:tacta de cœlo multa:duæ i capitolio ædes:Antiq fanaticas arbores dixerūt fulmīe ictas. Oppidi:uelitaꝝ:uñ gens octauia oriūda ē. Sæpius belligerauerāt.Liuius i hāc ſententiā libro.viii.ab urbe cōdita.In ueliternos ueteres ciues romāos:qđ totiēs rebellaſſent grauiter ſeuitū:& muri deiecti:& ſenatus ide abductus iuſſiq; trāſtyberi habitare. Oſtētū illud:muri.ſ.uelitris de cœlo ta

Tacta de cœlo
Fanatice arbores

De.xvii.pſagiis p q̄ magna eius fœlicitas pnoſci potuit.

ET quoniā ad hoc uentū ē:nō ab re fuerit ſubtexere:quæ ei priuſq̄ naſcereẗ:& ipſo natali die.ac deinceps euenerint:qbus futura magnitudo eius & ppetua fœlicitas ſperari animaduertiq; poſſet. Velitris antiqtus tacta de cœlo pte muri reſponſum eſt:eius oppidi ciuē qn̄q; reꝝ potiturū:qua fiducia Velitrini:& tunc ſtatim:& poſtea ſæpius pene ad exitū ſui cū Po.ro.belligerauerāt Sero tādē documētis apparuit oſtentū illud Auguſti potētiā portēdiſſe. Auctor eſt Iulius marathus: ante paucos q̄ naſcereẗ mēſes pdigiū Romæ factū publice:quo denūciabaẗ regē Po.ro.naturā parturire. Senatū exterritum cenſuiſſe:ne qs illo anno genitus educaretur. Eos qui grauidas uxores haberēt:quo ad ſe quiſq; ſpem traheret curaſſe ne ſe natuſcōſultū ad ærariū deferretur. In aſclepiadis mendetis theologumenō libris lego acciā:cū ad ſolēne Apollinis ſacrū media nocte uēiſſet poſita i tēplo lectica:dū cæteræ matrōæ dormirēt:obdormiſſet:dracōe repente irrepſiſſe ad eā pauloq; poſt egreſſū:illā expgefactā q̄ſi a concubitu mariti

ƈti. Naturā pturire.qdā hoc ad Chriſtū rettulere non ad Auguſtū:tanq̄ ille eſſet futurus uerus rex nō ſolū po.ro.ſed totius mūdi:q natus eſt Auguſto īperante. Exterritū:trepidū pauefactum cōturbatū.extrilidus uero dr̄ impauidus īterrituſq;.Gellius conſpicimus hominē īpauidum atq; extrilidū. Ad ærariū defertur: ubi leges iā i æs icīſæ i ærariū recōdebāẗ īfirmari tolliq; nō poterant.q uero pmulgatæ tm̄ erant nec dū i æs īcīſæ īterceſſiōe aboleri poterāt: qđ docet Cicero in pria philippica. Mēdetis:ægyptii:ſūt.n.mēdēſi ægypti ppl̄i ab hirco ſiue pane quē pcipuo honore ueneraẗ noīati:hircus. n.& pan epgyptiaca līgua mēdes uocaẗ.hic ſcribit Herodotus caprarios eē i pcipuo honore ap mēdeſios. Aſclepiades:aliꝰ fuit pruſiēſis aſclepiades ille maxīus medicoꝝ:hippocratē ſemp excipio:q prius repit egris uio opitulari:q dānauit uomitiōes:arguit medicamētoꝝ potus ſtōacho inimicos.Qui offm̄ medici eē dixit:ut cito ut celeriter ut icūde curet:q ſpōſionē fecit cū fortūa ne medicus crederet:ſi unq̄ īualidus ullo mō fuiſſet ipſe & uictor ſupma i ſeneca lapſu ſcalaꝝ exanimatus ē. Theologumenō:gēitiuus ē græcus:theologumēa dicūẗ reꝝ diuīaꝝ deorūq; diſertatiōes diſputatiōeſue. Acciā:ipſius Auguſti matrē. Obdormiſſe:mos erat ueteꝝ ut i tēplis deoꝝ dormirēt ut ita ſecūdū getē acciperēt rn̄ſa:ſicut docet Seruius i.vii.cōmentario. & hoc icubare dicebaẗ.hīc ait plautus i curguliōe.Nāq; icubare te fuerat ſatius ioui:q tibi i ieiurando auxilio fuit.Strabo quoq; li.xvi.tradit iudæos i tēplo ſolitos uel p ſe quēq; idormire uel alios:q bōi ſomniatores eēnt p aliis:ac ſemp bonū aliqđ & donū & ſignū a deo expectare eos pſertim q caſte ītegreq; & cū iuſticia uiuerēt.Cæteros uero neq̄q̄.qn ēt uirgilius hūc i tēplis dormiēdi morē atq; icubādi expſſit illo uerſu: pellibus icubuit ſtratis ſomnoſq; petiuit.Igiẗ actia auguſti mr̄ ob dormierat i tēplo apollinis una cū cæteris matrōis ut p ſomniū rn̄ſa accepāt a deo.Dii.n.ut ait Cicero cū dormiētibus colloquūẗ. Draconē irrepſiſſe:hoc idē de pōpōia aphricāi ſcipiōis mr̄e traditū ē:q cū obdormiret uiſus iuxta ea cubare īgēs anguis is mox elapſus ab his q ūiderāt iuēiri nō quit.id pu.ſcipio aphricāi pater ad aruſpices rettulit:q reſponderūt fore ut filius gignereẗ:neq; multis diebus poſtea q̄ in lecto uiſus ē mulier cōcepit peperitq; mēſe.x.ſcipionē aphricanū.q uicit Hānibalē.In hiſtoria quoq; græca ſcriptū eſt ſerpētē uiſum eē cubare iuxta olympiadē philippi regis uxorē:ex quo uulgatū ē Alexādrū magnū ex nūine cōceptū. Irrepſiſſe:repe eaꝝ ē rerū q̄ carēt pedibus:uñ & reptilia dicta.Ambroſius i.v.hexāeri ſcius inqt reptilia dici genera ſerpētiū eo qđ ſup terrā.ſed multo magis oē qđ natat reptandi habet uel ſpeciem uel naturam.

Mēdēſi
Mendes
pan
aſclepiades
Theologumena
Incubare
Geniti ex dracōibus
Repticia

M.AN. Tacta de cœlo:icta fulmine. Velitrini:ueliterni & uelitrini:a uelitris dicti. Prodigiū:Seruius pdigiū id eē putat:qđ i lōgū tp̄s ſuā digerit ſignificationē. Exterritū:pculſum. Ad ærariū:ſi qdē tabulæ:qbus leges icīſæ eēnt i ærariū reponi cōſueuere:eoq; delatis nulli ītegrū erat amplius in eis qcq̄ mutare:prius uero uel ambitiōe uel auctoritate itū ē qn̄q; obuiā. Theolugumenō:diuinaꝝ diſertatiōum:ſiue diſputationū. Acciā:Auguſti matrē. Draconem:bene draconem quia in templo. Vergilius: Delubra ad ſummadracones:ſimilia ferre de aphricani conceptu tradit Gellius. Quaſi a concubitu mariti:ac ſi cum marito concubuiſſet.

PHI. Purificaſſe ſe:perſius:& noctē flumine purgas.nam qui deos colūt puri & caſti eē debent.hinc lex illa a Cicerone tradita ad diuos caſte adeūto:ubi non minus animi q̄ corporis caſtimonia ītelligi debet:&

purificaſſe ſe:& ſtati in corpore eius extitiſſe maculã:uelut depicti draconis:nec potuiſſe unq̃ eximi adeo ut mox publicis balneis perpetuo abſtinuerit:auguſtũ natum menſe decimo:& ob hæc apollonis filiũ exiſtimatũ. Eadem accia priuſq̃ pareret ſomniauit iteſtina ſua ferri ad ſidera:explicariq́ per omnẽ terrarum & cæli ambitum. Somniauit & pa-

ut caſta corpora adhibeant aſparſione aq̃ fieri ſignificat. Itaq́ accia cũ eẽt expergefacta nõ mius ſe purificauit:q̃ ſi cũ marito cõcubuiſſet. Cõcubitus enĩ polluit religionẽ:& ut ait tibullus diſcedat ab aris cui tulit heſterna gaudia nocte uenus. Eximi:tolli & aboleri. Publicis balneis:hæ balneæ dicimus:& hæc balnea auctore phoca.ẽ ãt dĩa hæc:ꝙ balneæ publicæ.fe.genere dicunt̃:balnea uero ſunt priuatoꝝ.ſicuti docet.M.Varro li.ii.de anologia.hinc ap̃ Apuleiũ balneas facile pcõtabimur:& apud gelliũ apud balneas ſitias cũ philoſopho fauorino ambulabamus.Pli.in.xxxi.uapore ipſo quoq́ aliquæ aq̃ pſunt:tãtaq́ ẽ uis ut balneas calefaciãt:pmiſcue tñ uſurpant̃ iſta ap̃ eruditos q nõ tã ſcrupuloſæ grãmaticæ ſeruiũt q̃ eloquẽtiæ.M.Agrippa balnea publica fecit eaq́ gratuita p̃buit nũero.c.lxx.q mox ut ait Pli. infinitũ auxere nũerũ. Natũ mẽſe.x.romãi partionẽ mulieris ſecũdũ naturã fieri exiſtimabant nono mẽ

Noĩa parcarum

ſe aut decimo:& iccirco nomina parcis tribus fecerunt appellãtes Nonãdecimã parcam.nã parca immutata littera una a partu nominata eſt.Nona uero & decima a partus tempeſtiui tpe.hinc Plautus ait ĩ ciſtelaria decimo poſt mẽſe exacto hic peperit filiam.& Maro.matri longa decem tulerunt faſtidia menſes. hac tẽpeſtate quod maxime mirũ eſt nõ temere fœmina parit decimo mẽſe exacto ab ipſo cõceptu apud cen-

De partu decimi menſis

ſorinũ cãm inuenio ſideralem de partione decimi menſis haud quaq̃ improbãdũ:q hoc potiſſimum loco congruenter explicari poterit.ait.n.quo tpe partus cõcipit̃ in utero muliebri:neceſſe eẽ:ut ſol ſit in aliquo ſigno & in aliqua eius ſigni particula:quẽ locũ cõceptionis appellãt chaldei.hũc locũ ſol cõſpicit a decimo zodiaci ſigno decimo a cõceptu mẽſe κατατέτρα γονον.i.p cõſpectũ q̃dratũ:q p q̃ efficax eſt:ſicut etiã cõſpectus ille eſt potẽtiſſimus q fit a nono ſigno κατατρίγονων.i.per trigonã radiationẽ:uñ infãtes hoc tpe nati exiſtimãt̃ eẽ maturi atq́ robuſti.a græcis dicũt̃ νεάμηνοι καὶ δεκάμηνοι.i.nouẽ menſiũ & decẽ mẽſiũ.Inter mẽſes genitales ſeptimus quoq́ munerat̃:põtq́ ſeptimẽſtris fœtus eẽ aliquãdo maturus: pp-

Partus minor. Partus maior

terea ꝙ ſol pticulã cõceptiõis a.vii.ſigno diametraliter cõſpicit:q pleniſſimus ẽ potẽtiſſimuſq́ cõſpectus hoc mẽſe natos græci επταμήνους uocãt hoc eſt ſeptimẽſtres.pythagoras uero duo ſcribit eẽ genera partus: alteꝝ ſeptẽmẽſiũ alteꝝ decẽ:ſeptimeſtrẽ partũ uocat minorẽ:decẽmeſtrẽ uero maiorẽ.alteꝝ qui minor ẽ ſenario numero cõtineri:quẽ græci τέλειον nos pfectũ numerũ uocamus.Decẽmeſtrẽ uero qui maior ẽ: cõtineri nũero ſeptenario:quo tota hũana uita finit̃.De cuius potẽtia certatim ſcriptores prodiderunt.Et

Septimus dies criſimus

hippocrates aliiq́ medicoꝝ in corpoꝝ ualitudinis ſeptimũ quẽq́ diẽ criſimõ obſeruant.ſic.n. nominauerũt q̃ſi iudicialẽ:tanq̃ ſeptimo die de egris iudicet̃:uicturi ne ſint an morituri.Cæterũ hæc & id genus alia nõ iuitus iterſero:quia ſolent ueluti diuerticula amena eẽ legẽtibus:nũc ad ppoſitũ redeo. Apollinis filium:ſicut ſcipio Africanis iouis filius exiſtimatus:& Alexander magnus ammõis. Itidẽ Auguſtus apollinis: quia ſicut ſerpẽtes irrepſerunt ad põponiã matrẽ africani:& olimpiada matrẽ Alexandri:ſic & ſerpens irrepſerat ad acciã Auguſti.ſub ſpecie aũt ſerpẽtiũ ſæpe genii & dii mortalibus miſcentur.Sidonius in panegyrico magnus Alexãder:necnõ Auguſtus habẽtur concepti ſerpente deo:phebũq́ iouemq́ diuiſere ſibi.nãq́ hoꝝ queſit unus Cyniphia ſub ſorte patrẽ:Maculis genitricis alter phebigenã,ſeſe gaudebat haberi peonii iactans epidauria ſigna draconis. Ferri ad ſidera.ſublimari in cœlũ:hoc portendebat Auguſtum q per

Cur flexuoſa iteſtina.

inteſtina matris ſignabat̃ futurũ in nũero deoꝝ:& orbi terraꝝ imperaturũ. Explicari:extẽdi:ſunt.n.iteſtina in hoĩe flexuoſiſſimis orbibus implicata & gyris ipedita:ne ut ait plato in Timeo eſculẽta aut poculẽta ex tẽplo deſcẽdant:ne ue momẽtis oĩbus appetendi cibi neceſſitas immineat:& ad hoc unũ occupari no

Nomina iteſtinorũ

bis dies nocteſq́ ſit neceſſe.Inteſtina ãt numero ſex eẽ medicoꝝ clariſſimi pdiderũt:quoꝝ hæc ſũt nomina duodenũ:ieiunũ:longũ:monoculũ.Colon:rectũ.apud celſum & plinium nulla mẽtio fit duodeni inteſtini:qđ a lõgitudine duodecim digitoꝝ nomen accepit:ſicut Auicẽna & Albertus magnus medicorumq́

pyluron. ieiunum. Hilla. Longano. Cecum. Colon. Aluus. Rectum

ſchola teſtant̃.Eximio pyluron a celſo dici id qđ duodenũ recentiores appellitauerũt.nãq́ ima uentriculi ps eſt q in ſummũ iteſtinũ coartat̃ uocaturq́ pyluros:quoniã portæ modo in inferiores ptes ea q excretu ri ſumus emittit.πυλορον græci ianitorem uocant:unde a recentioribus medicis illiterato quidem ſed apto uocabulo portanarius nuncupat̃.ieiuno autẽ quod in ſecundo loco eſt ideo tale uocabulũ eſt:qa nũq̃ quod accipit continet:ſed protinus in inferiores partes tranſmittit:uocatur & hilla.Inde farcimina hillæ dicunt̃.Oratius:perna magis ac magis hillis longum quod tertium eſt alio nomine Tenuis uocatur:& eſt in ſinus uehementer implicitũ.Varro & apicius longanonem appellant:quia longius eſt hoc iteſtinũ: quã duo hilla ſiue ieiuna.Monoculũ quod quartũ eſt ideo cecum nominatur quia indexteriorem partem peruiũ non eſt.Colon quod quintũ obtinet locum græci uocant:a noſtris dicitur aluus:ubi ut inquit plinius magna dolorum cauſa eſt.Nouiſſimum eſt rectũ ita nominatũ:qa in ima parte dirigit̃:qua excernit̃: Vniuerſa uero hæc inteſtina ab omẽto conteguntur:de quo dixit Catullus.omẽtũ in flãma pingue liquifaciẽs

Omentum inteſtinus.

dicitur inteſtinũ neutro genere.Interdũ inteſtinus maſculino.Plinius ĩ undecimo.inteſtinus qbuſdam ab ore incipiẽs quadã uia eodẽ inflectit̃ ut ſæpie & polypo.In hoĩe annexus infimo ſtomacho ſimilis canino,

Differūt īteſtīa a uiſceribus.illa.n.īferiora ſunt hæc ſuperiora.Celſus ī quarto a uiſceribus ad īteſtina ueniendū eſt.alio nomine dicūtur interanea:unde apud Pliniū medelæ ſunt inumeræ ad interanea. Interãea.

M.AN. Purificaſſe:luſtraſſe ſe:quibus ītelligi poteſt a cōcubitu:niſi purificatis ītereſſe ſacris:nō licuiſſe:Tibullus:Quid ue pie dū ſacra colis pureq̄ lauari:Te memini & puro ſecubuiſſe thoro Publicis balneis:priuatis ergo iam īde uſam ītelligas. Natū mēſe decimo:qui a cōceptu legitimus fuit. Mulieres ne legitimæ decimo mēſe pariūt auctores ſunt Plinius:Gellius:& lactātius Ariſtotelem ſecuti:pariunt nōnūq̄ alienis mēſibus:ſed euentus ratio ex illorum lectione cognoſcēda.

ter octauius utero acciæ iubar ſolis exortum. Quo natus ē die cū de Catilinæ cōiuratione ageretur in curia:& Octauius ob uxoris puerperiū ſerius affuiſſet:nota:ac uulgata res eſt. P. Nigidium comperta moræ cauſa ut horā quoq̄ partus acceperit.affirmaſſe dominū terrarū orbi natum. Octauio poſtea cū p ſecreta Thraciæ exercitū duceret in Liberi patris luco barbara cerimonia de filio conſulēti. Item affirmatū eſt a ſacerdotibus quod infuſo ſuper altaria mero tantū flāmę emicuiſſet:ut ſupergreſſa faſtigiū templi ad cælū uſq̄ ferreṫ. Vniq̄ olim omnino magno Alexādro apud eaſdē aras ſacrificanti ſimile proueniſſet oſtentū:atq̄ etiam ſequēti nocte ſtatim uidere uiſus eſt filium mortali ſpecie ampliorē cū fulmīe:& ſcreptro exuuiiſq̄ iouis optimi maximi

PHI. Vtero acciæ:uterū ī fœmina appellamus matricē.exiſtimat Plinius uuluā dici ī cæteris aīalibus in muliere uterū & alio noīe locos.uñ ap̄ catonē:ſi mulier eo locio locos fouebit nūq̄ hi uirioſi fient.dicūtur aūt loci uirioſi a catone q̄ coitū uiri deſiderāter affectāt cupiūtq̄ libidīari. Cor.celſus ī ſecundo.q̄ locis laborat ſternutamēto leuaṫ. Virgilius uterū dixit p uētre de equo ligneo ſcribens : uterūq̄ armato milite cōplēt: Diminutiuū uteri eſt uterculus:quāuis qdā ab uter fieri dicāt. Pli.l.xi.ſuccus mellis ī uterculos cōgeſtus apū. Octauius: Auguſti p̄r ſignificaṫ. Puerperiū:īfra latius diceṫ puperium

Vterus — Loci uirioſi — Vterculus

tā a pueræ dici q̄ pueri partiōe:pueras enī priſci dicebāt q̄s nūc puellas appellamus:ex quo eſt illud Varronianū. pperate uiuere pueræ:q̄s ſinit etatela ludere eē amare & ueneris tenere bigas. Iubar:mō ſplendorē ſignificat:alias iubar dr̄ ſtella lucifer q̄ ſplēdor eius diffundiṫ ī modū iubæ leonis.itaq̄ ait pacuuius.exorto iubare noctis decurſo itinere & pacuuiū imitatus uirgilius dixit.it portis iubare exorto. Nigidiū:hic eſt ille nigidius:q cognominatus eſt figulus eo qđ rñſurus īterrogāti cur gemini diſpari cōditiōe naſcerentur.nobile illud de figuli rota cōmētū excogitauit:qđ memorat Auguſti.l.v.de ci.dei.fuit enī aſtrologiæ & magicæ pitiſſimus.uñ ait Lucāus.at figulus cui cura deos ſecretaq̄ mūdi noſce fuit.refert Au.Gel. culmina doctriarū multiformiū uariarūq̄ artiū duo floruiſſe eodē tp̄e ap̄ romāos.M.uarronē & hūc pu.nigidiū:Cuius tñ cōmētatiōes ī uulgus nō exiuerūt pp obſcuritatē ſubtilitatēq̄ ī exilio periit ut docet Euſebius. Horā partus:notationē horæ genitalis horoſcopon uocāt.ut inqt Auguſti.l.v.de ci.dei.hic illud pſianū Geminos horoſcope uarro pducis genio.hic uerbū horoſcopare:quo utiṫ mālius:& ſigna horoſcopātia a Iulio firmico dicta. Octauio:patri Auguſti. In liberi patris luco:ſcribit Strabo templa lucos uocari a poetis:exiſtimabanṫ luci religione quadam eſſe imbuti utpote deorum domicilia Cicero in uerrinis uos denīq̄ etiam atq̄ etiam imploro atq̄ appello ſantiſſime deæ:quæ illos enēſes lacus lucoſq̄ colitis.a cōtrario dici lucum oſtendit Quintilianus his uerbis.a cōtrariis aliqua trahi ut lucus quia umbra opacus parū luceat.liberū patrē bacchū ueteres appellauerūt:ab eo quod pro boetiæ libertatē pugnauit:ut ſentit plutarchus in queſtionibus.unde & ſimulachrū liberi patris in liberis ciuitatibus auctore Seruio collocabatur. autumat Seneca in libro de tranqllitate uitæ liberū patrem ideo uocitari qa liberat ſeruitio curarū animū alii ob licentiam linguæ liberū dici exiſtimant. Barbara cerimonia:ex ritu religionis barbaricæ longe diſtant a græco & romano cultu.Super altaria mero.uinū in ſacris adhiberi notiſſimū eſt.Romulū lacte nō uino ſacrificaſſe tradunt:& ut auctor eſt Plinius non omnibus uinis ad ſacra fas erat uti:namq̄ nephaſtū habebaṫ ſacrificare uino:quod eſſet ex imputata uitæ aut fulmine tacta. Emicuiſſet : exiliiſſet effulſiſſet. Faſtigiū:cacumē. Filium:Auguſtum. Exuuiis iouis:exuuiæ iouis ſunt fulmen ſceptrū toga prætexta tunica palmata picta:qui etiam ornatus eſt uiri triūphalis quod innuit Liuius lib.x.hinc illud ſatyrici poetæ.In tunica Iouis & pictæ ſarrana ferrentem ex humeris aulea togæ:Exuuiæ ab exeundo dictæ ſicut induuiæ ab induendo.unde Plautus ſcienter hæc duo diſperauit perinde ac contraria:cum ait in menechmis. induuiæ tuæ atq̄ uxoris exuuiæ.

Pueræ — Iubar. — Nigidius figulus — Horoſcopus horoſcopare — Lucus — Liber pater unde — Exuuiæ Iouis — Induuiæ

M.AN. Pater Octauius:octauii Auguſti pater.Iubar ſolis.qđ ad Apollinis concubitū referṫ. Puerperiū:partū. P.Nigidiū quem pithagoricæ diſciplinæ peritū magūq̄ fuiſſe:Euſebius tradit.Gellius ſecūdū uarronem togatorum omniū peritiſſimū fuiſſe affirmat. Horā partus:horoſcopū:ut græci aiunt:Gellius auctor eſt:oēm genethliacorū diſciplinā diligenti diſertatiōe a phauorino ſubuerſam. Accius:Nihil inquit credo auguribus:q aures uerbis diuitant alienas:ſuas ut auro locupletēt domos. Barbara cerimonia barbaro ſacrorum ritu. Cum fulmine:quod iouis inſigne uetuſtas fabulata eſt.

Radioſus

PHI. Radiata:radiis diſtincta:radioſus dicit ſol a plauto q̃ ſi plenus radioꝝ. Laureatũ currũ lauri ramuſculis q̃ arbor triũphis dicata:eſt exornatũ cornatũq;.alii deauratũ legũt:qa currus triumphalis auro erat bracteatus:qué eq cádidi uehebát:ut docet Appiãus in libycis deſcribés formá triũphi ſcipionis. Biſſenis eqs:ideſt duodecim.Camillus auctore Liuio curru triũphali equis albis iuncto urbé romam iuectus eſt cũ de ueientibus ſubactis triũpharet:idq; nõ modo parũ ciuile ſed humanũ ét uiſum Iouis ſoliſq; eqs equiparatũ dictatoré camillũ in regioné ét trahebant romani:unde triumphus ille clarior q̃ gratior fuit.

ac radiata corona ſuper laureatũ currũ biſſenis eqs candore eximio trahentibus. Infans adhuc:ut ſcriptum apud.C. Druſum extat:repoſitus ueſpere i cũas a nutricula loco plano:poſtea luce nõ cõparuit:& diu q̃ſitus tandé in altiſſima turri reptus eſt iacẽs cõtra ſolis exortũ. Q uũ primum fari cœpiſſet i auito ſuburbão obſtrepẽtes forte ranas ſilere iuſſit:atq; ex eo negant ibi ranæ coaxare. Ad quartũ lapidem cãpanæ uiæ in nemore prãdẽti ex iprouiſo aquila panem ei e manu rapuit:& cum altiſſime uolaſſet rurſus ex improuiſo leniter delapſa reddidit. Q .catullus poſt dedicatũ capitoliũ duabus cõtinuis noctibus ſomniauit:prima iouẽ optimum maximũ prætextatis compluribus circa aram ludẽtibus unum ſecreuiſſe:atq; in eius ſinum ſignũ reipu.qđ manu geſtaret repoſuiſſe:atq; in frequẽti animaduertiſſe ſe in gremio capitolini iouis eũdẽ puerum:qué quũ detrahi iuſſiſſet ꝓhibitum monitu dei tanquã is ad tutelã reipublicæ educaret. Ac die ꝓximo obuium ſibi Auguſtũ quum incognitum alias haberet non ſine admiratione contuitus ſimillimũ dixit puero de quo ſomniaſſet. Q uidã prius ſomniũ Catulli aliter exponunt quaſi iuppiter compluribꝰ prætextatis tutorem a ſe poſcẽtibus unum ex eis demonſtraſſet:ad qué omnia deſideria ſua referrẽt:eiuſq; oſculum delibatum

Nõ comparuit:nuſq̃ apparuit. nuſq̃ uiſus ẽ. In altiſſima turri: hoc portẽdebat altitudiné imperii atq; faſtigiũ. Contra ſolis:ſignificabat hoc claritudiné nois.

Auitum

In auito:ab auo auitũ deducit auitũ ſuburbatũ dicit prædium prætoriũq; auoꝝ iuxta urbem. Silere:cõſimile oli Hercules factitauit:q cũ apud rheginos qeſceret:cicadæq; obmurmurarẽt dicit iuſiſſe ne ſtreparent .& ita ex eo tẽpe citadæ apud reginos mutæ factæ ſũt auctores ſolius & diodorus. Coaxare:Antõius zeta queſtiones id genus grãmaticis ꝓponebat:ut dicerẽt ſingula aĩalia qũo uocẽ emitterent:uelut agni balát:porcelli gruniunt aſini rudunt:tauri mugiũt equi hinniũt:elephãti barriũt & ranæ coaxant.eſt.n.coaxare uerbũ ficticiũ ab ea uoce quã ranæ faciunt.ololygones uocant mares ranæ:quo tpe uocẽ mittẽtes ciẽt ad coitũ fœminas.dicũt ãt ololygones a uerbo græco ολολυγῶ qđ ſignificat ululo.& ολολῦγὴν.ululatum uocãt:de quo Ariſtoteles i.iiii.de aĩalibus.onomatopea tropos fictio eſt nois græci iter maximas habita uirtutes:nobis uix ꝑmittit.& ſunt ut auctor eſt q̃ntilianus in.viii.plurima ita poſita ab his:q ſermoné prio fecerũt.nã mugitus & murmur & ſibilus ide uenerũt.iter q̃ collocari põt:coaxare.apud Ariſtophané in batrachis:chorus βατράχων hoc eſt ranaꝝ ſub inde clamat κοαξκοαξ. Feſtus coaxare:ſcribi exiſtimat ꝑ litteram.q.ſcribit Plinius in macedonia ranas eſſe mutas ubi & apri muti ſunt. Ad quartũ lapidé:ad quartũ miliariũ.Caius gracchus dimenſo uiarum ſpacio ſingulis miliariis colũnas lapideas ſpacii ſigna ꝓferentes cõſtituit:auctor plutarchus in gracchis. In nemore:loco ameno.ſunt.n.nemora ut ait feſtus amenæ ſiluæ. Delapſa reddidit:haud abſimile ẽ id:qđ Targnio priſco factitatũ eſſe hiſtorici ꝓdiderũt:cui romã cõmigranti & in carpẽto cũ uxore tanaqle ſedenti aqla ſuſpenſis demiſſa leniter alis pileũ abſtuli:rurſuſq; uelut diuinitus miſſa apte repoſuit.ide ſublimis abiit.tũc tanaql perita celeſtiũ ꝓdigiorũ mulier maritũ cõplexa ſperare iuſſit excelſa & alta:cui mox contigit ut regnũ romanũ adipiſceretur. Qu.catullus:reſtitutor dedicatorq; capitolii. Poſt dedicatum:ſupra docuimus ſyllã fœlicitati ſuæ unũ hoc defuiſſe cõfeſſum qđ capitoliũ nõ dedicauiſſet.nã reſtitutũ q̃dem fuit ab ipſo:ſed a catullo luctatio dedicatũ:cuius nomen ut inq̃t tacitus inter tanta Cæſarũ opera uſq; ad uiteliũ manſit. Prætextatis pueri nobilibus:prætexta ueſtæ indutis:de qua ſupra ſatis. Secreuiſſe:ſepoſuiſſe ſeparaſſe ſequeſtraſſe a reliqua turba puerorũ. Signũ rei pu.aquilã ſignare uidetur quod fuit ſigni principale romãoꝝ uel ſimulachrũ libertatis ĩtelligit. Inſequẽti.altero ſomnio. Prohibitum:ſomniauit. S.catulus ſe prohiberi uetariq;:ne puerũ illũ detraheret:quem per ſomniũ uiderat in gremio Iouis. Tanq̃ is:ſcilicet puer.per quem ſignificabatur Auguſtus. Contuitus:conſpicatus:oculis inconniuentibus. Oſculum delibatum:uirgilius oſcula libauit natæ.

Balant.
Gruniunt
Rudiunt
Bariunt
Coaxãt.ololygones

M.AN. Radiata corona:radiis inſignita. Laureatũ currũ:lauro ꝓditũ:ſed uide ne deauratũ potius ſit legẽdũ.Appianus deauratũ fuiſſe ait triũphãtiũ curru qué candidi eq traherent. Solis ortũ:id quoq; ad eius cõceptũ attinet. Coaxare:id ranaꝝ ꝓprie eſt uox facticia:ut balare oues dicunt hinnire eq:elephanti barrire:unũ & ipſi barri dicti. In nemore:ad aricinũ nemus referri nõ põt qa ad q̃rtũ lapidé dixit:aricia.x.

millibus diſtat:ſimpliciter ergo p quouis loco arboribus dēſo capias oportet:niſi forte ad q̄rtū decimū lapidē legas:nā ultra ariciā hodie quoq̨ oppidū eſt qđ nemus ueteri appellatiōe incolæ uocāt. Delapſa reddidit:idē pœne oſtētū Tarqnio priſco romā migrāti futur regnū portendit:illi pileus ab aquila adēptus: ultroq̨ ab eadē alite reſtitutus. Liuius ē auctor. Secreuiſſe:ſeorſū a reliquo cœtu ſtatuiſſe. Signū reipu. aqlā:Dionyſius. Recupaui aqlā:legiōariū ducē ſeruaui. Prohibitū:Catulū. Cōtuitus:fixo obtutu cōtemplatus. Oſculū:ut eo ſigno ducē ptextatis a ioue demōſtratū ītelligas. Delibatum:leniter tactum.

digitis ad os ſuū rettuliſſet. M. Cicero. C. Cæſarē ī capitolium pſecutus:ſomniū priſtinæ noctis familiaribꝰ forte narrabat:puer facie liberali demiſſum cælo cathena aurea ad fores capitolii cōſtitiſſe:eiq̨ Iouē flagellū tradidiſſe: deide repēte Auguſto uiſo:quē ignotū pleriſq̨ adhuc auunculus Cæſar ad ſacrificādum accicuerat:affirmauit ipm eē: cuius imago ſecūdū quietē ſibi obuerſata ſit. Sumenti uirilē togā tunica lati claui reſuta ex utraq̨ parte ad pedes decidit:fuerunt qui interpretarent non aliud ſignificare q̄ is ordo:cuius iſigne id eēt quādoq̨ ei ſubiiceret. Apud mūdā diuus iulius caſtris locū capiēs:quū ſiluā cederet arborē palmæ reptā cōſeruari ut omē uictoriæ iuſſit. Ex ea cōtinuo nata ſoboles adeo ī paucis diebꝰ adoleuit:ut nō eqpararet mō matricē:uerūetiā obtegeret:frequētareturq̨ colūbar nidis:quis id auiū gēus durā & aſperā frōte maxīe uitet. Illo & pcipue oſtento motū Cæſarē ferunt:ne quē aliū ſibi ſuccedere qui ſororis nepotē uellet. In ſeceſſu Apolloniæ Theogēis

PHI. Ad os rettuliſſet:q adorāt ut inqt hierōymus ſcribēs in ruffinū ſolent manū deoſculari: un hæbrei deoſculationē puneratione uſurpāt. Pli. i. xi. quandā eē religionē in dextra teſtatur:q oſculis auerſa appetit nunc uero tranquillus ait uiſum eſſe a catulo ioue libātē oſculū pueri:& ad os ſuū digitis referrētē:in quam ſniam eſt illud apulei ex aſino aureo. tūc iuppiter ppreſſa cupidis baccula māuq̨ ad os relata cōſauiat. Priſtiæ noctis. ſupioris noctis:Curtius. pximus dies nōdū qdē pcelloſus & triſtis obſcurior tū priſtino. Facie liberali:ingenuo filo totius corporaturæ. facies. n. nō ſolū ad os & uultū ſed & ad facturā totius corporis referť. Flagellū: hoc ſignificabat eū futurū moderatorē īperii inſtar aurigæ:q flagello ŕgit equos & p nutu moderať. Auūculus Cæſar:Iulius Cæſar dictator ſignificať:q ut ſupra docuimus:fuit maior auūculus Auguſti. Secūdū qetē: in qete in ſomniis. ita Ci. hānibali ſecūdū qetē uiſam eē pdicere iunonē ne id faceret. hæc particula ſecundū mō ſignificat iuxta:ut illud ſecūdū flumina. alias poſt ut ſecūdū ſalutē. alias ſignificat. put. ſecundū te litē do. i. p te. Reſuta:diſſuta reſoluta:Reſuimus. n. quæ ſuta ſūt:ſicut recludimus q̄ cluſa. Is ordo:ſenatorius. Inſigne id. eēt:latus clauus inſigne eſt ordinis ſenatorii ut ſupra dictū. Mūdā:hiſpaniæ ciuitatē.

Deoſculatio proueneratione

Priſtinus

Secundū

Reſuta

Vt omē uictoriæ:qa palma ſignū eſt uictoriæ in certaminibus. cām referūt plutarchus & Ariſtoteles. ſi ſup palmæ ingunt lignū magna pondera īponas nō deorſum palma cedit nec inflectitur. ſed aduerſus pondus reſurgit & ſurſum nitiť. ppterea in certaminibus placuit palmā inſigno eē uictoriæ:qm ingeniū eiuſmodi eſt ut urgentibus pmētibuſq̨ nō cedat. ſcribit Liuius romanos in ludis palmas uictoribus dare cœpiſſe trāſlato ex græcia more. Adoleuit:in maguitudinē excreuit:alias ſignificat cōbuſſit illud uerbenas adole pingues adoleſcere ut inqt agretius augmēti ē:inoleſcere uero coagumēti. exoleſcere autē euaneſcētis. Matricē:ipſam palmā matrē:hac dictione uſus ē frequēter columella:q de colūbis ſcribens ait octies anno pullos educat:ſi eſt bona matrix. Idē de gallinis primū q̄ ſecretiſſima cubilia eligūt ne incubātes matrices ab aliis auibus ingetenť. Obtegeret:obumbraret ſua magnitudine. herba qdā ē impia appellata ex eo q liberi ſup parentē excellant. rami enī capitella ſuſtollūt. Colūbar:colūbas ueneri dicatas eē docuimus in cōmētariis ppertii in illius uerſu enarrationē. ſed cape torquatæ uenus o regina colūbe. ob hoc uŕ colūbar auguriū pertinuiſſe ad cæſaris fœlicitatē:qui per Aeneam a uenere oriūdus eſt. ad reges ut inquil Seruins pertinet colūbar augurium quia nunq̄ ſolæ:ſicut nec reges. nunq̄ ſoli incedunt. Exiſtimat Varro a columinibus uillæ appellatas colūbas:cum propter timorem naturalem ſumma loca in tectis captent & turres ſequantur. Albertus uero magnus triuiale dedit interpretamentū:tanq̄ columbæ ab eo dictæ ſint quod colant lumbos. ſunt enim aues in primis libidinoſæ & ob id ueneri dicatæ. Sororis nepotē: Auguſtum intelligit qui matrem habebat actiam ex iulia ſorore cæſaris dictatoris genitam. In ſeceſſu Apolloniæ:ante dictum eſt auguſtum a cæſare præmiſſum fuiſſe apolloniam:ut ibi ſtudiis uacaret.

Palma uictoriæ

matrix herba impia

Columbæ unde

M. AN. Facie liberali:ingenua idole. Flagellū:ad delinquentiū terrorē & ultionē queſitū. Auunculus. C. Cæſar:qui maior auūculus illi erat. Reſuta. repēte ſoluta. Is ordo:ſenatorius. Matricē:matrē altricēq̨ arborē. In omen:rei nunc:ſed & animi aliogn & oris ē palmæ natura ut plinius & Gellius, ſcribūt inuicta:qppe quæ īpoſitū miraŕ pōdus atq̨ ob id pmiū inde uictoribus datū. Colūbarum nidis:ad iuliā progeniem id attinet quæ a uenere fuit eſt utiq̨ uolucris ipſa ueneri ſacra. uer. maternas agnoſcit aues. marti. Ne uioles teneras præduro dente columbas. tradita ſignidie ſunt tibi ſacra deæ.. In ſeceſſu appolloniæ:

mathematici pergulã comite agrippa aſcẽderat:quũ agrippæ qui prior cõſolebat magna & pœne ĩcredibilia prædicerentur:reticere ipſe geniturã ſuam:nec uelle edere perſeuerabat metu ac pudore ne minor inuẽiretᷓ. Qua tamen poſt multas adhortationes uix & cunctãter edita exiliuit Theogenes:adorauitq; eum:tantam mox fiduciã fati Auguſtus habuit:ut thema ſuum uulgauerit:nummumq; argenteum nota ſyderis capricorni:quo natus eſt percuſſerit.

De prodigiis quæ poſt necẽ Cæſaris euenerunt eidem.

POſt necẽ Cæſaris reuerſo ab Apollõia & ĩgrediente eo urbẽ repente a liquido ac puro ſeuero circulus ad ſpeciem cæleſtis arcus orbẽ ſolis ambiit:ac

quum apolloniam ſeceſſiſſet uel auunculum præceſſiſſet potius.

PHI. Mathematici:Au.gelius uulgũ reꝑhẽdit q mathematicos dicit:quos gentilicio uocabulo chaldeos dicere oportet Attamẽ luculenti ſcriptores mathematicos ſicuti uulgus appellãt aſtrologos:q alio noĩe genethliaci dicũtur q q̃ futura ſũt ꝓfitentᷓ ſe ꝑdicere poſſe de motu deq; poſitu ſtellarũ.Iuuenalis nota mathematicis geneſis tua.Co. tacitus mathematici gẽus hoĩum potẽtibus ĩfidũ ſperãtibus fallax qđ in ciuitate nr̃a & uetabitᷓ ſemp & retinebitᷓ:Iulius firmicus ſemp mathematicos appellat aſtrologiæ ſcios & gnaros:ab Auguſtino planetarii nominantᷓ ĩ q̃rto cõfeſſionũ.

Pergula Pergulã:pergula ſignificat locũ in edito atq; in ꝓpatulo ubi ꝓfeſſores docere ſolebãt:& artificiis opa ſua oſtẽtare uñ ꝑgulæ magiſtrales elegãti epitecto dictæ a iulio capitolino. Plautus in pſeudulo cras faciã deportere in ꝑgulã idẽ cras phenicio corio ĩuiſes ꝑgulã tanq̃ ſignificet ſe puellã flagris ceſam ĩ loco apto oĩbus oſtẽſurã iuriſcõſulti titulo de his q deiecerũt:mẽtionẽ faciũt ꝑgulæ pictoris:ſicut ẽtPli.ĩ.xxxv.refert appellẽ ſolitũ opa ꝑfecta ꝓpõere ĩ ꝑgula trãſeũtibus.itidẽ nũc appellatiõe ꝑgulæ ſignificatᷓ ſchola mathematici editior & aptior:ꝑterea de ꝑgula ĩ hoc ſignificatu meminit Pli.ĩ.xxi.& Iuuẽalis ĩ illo uerſu:cui cedere & debeat oĩs ꝑgula.extat & hic Luciliãus uerſus a lactãtio recitatus.ꝑgula fictoꝝ ueri nihil oĩa picta.ꝑgula ĩ uitibus notiſſimæ ẽ ſignificatiõis.Pli.in.xvii.uitiũ generoſaꝝ ꝑgulas quatribꝰ putãdas tradũt.cũ aũt ꝑgulæ ſint loca apta & ſubdialia a ꝑgẽdo dici uideri poſſunt:q ĩ his deãbulare ſolerẽt

Genitura. Prædicerẽtᷓ:ab ipſo theogene mathematico. Geniturã.uulgus natiuitatẽ appellat quã eruditi geniturã uocãt:hinc ẽ illud apud ſpartianũ mathematici dictũ ad ſeuerũ.tuã nõ alienã pone geniturã:Idem ſeuerus genituras ſponſaꝝ reqrebat cũ eẽt matheſeos ꝑitiſſimus.Iulius firmicus gẽituras innũeras colligit ſcatetq;

Natiuitas hac ueluti peculiari dictiõe.Ambroſius natiuitatẽ ſicut uulgo dr̃ appellat ſcribẽs in.iiii.exameri.breui atomo exiguoq; momẽto diſtare natiuitatẽ ĩopis & potẽtis:egeni & diuitis.alias genitura accipitur ꝑ ſꝑmate.Pli.in.xxii.datᷓ caucalis cõtra ꝓfluuiũ gẽituræ uiris.idẽ tradit fœniculũ genituræ abũdãtiã facere.idẽ ĩ.xx.ſemẽ canabis extĩguere gẽiturã uiroꝝ dr̃:ꝑterra geneſim dicimus geniturã qñ ꝑ natiuitatis hora accipitur Iuuẽalis.nota mathematicis geneſis tua. Edere:mãifeſtare. Vix & cũctãter:nõ ſine magna cũctatione & heſitatiõe.

Thema Thema:ꝓpoſitũ ſuæ cõſtellatiõis ſuæq;:gẽituræ.hoc.n.ĩ præſentia ſignificat thema.aliter dici themata q ꝓponũtᷓ in ſcholis notũ ẽ:de qbus Quintiliãus ĩ.vii.ĩ ſchola ſũt & pauca & ante declamatiõem exponũtᷓ:q̃ themata græci uocãt:cicero ꝓpoſita:qdã codices hñt ſtẽma.magis placet prior lectio:cũ hic nõ loquatᷓ de ſtẽmate familiæ atq; ꝓſapiæ.ſed de publicata Auguſti genitura & ipſius natiuitatis expoſitione

Nota nummi: Nota:ſigno:nã ſignũ quo nũmi dicũtᷓ notã uocamꝰ.Pli.nota argẽti fuere bigæ atq; q̃drigæ.Idẽ ſignatũ ẽ æs nota pecudũ.unde & pecũia appellata.Argẽtũ ſignatũ eſt anno urbis.D.lxxxv.qnq; annis ante primum punicũ bellũ:& placuit denarius ꝓ decẽ libris æris:qnarius pro qnq;.populus romanus uictis gentibus in tributo ſemp argentũ ĩperabat nõ aurũ.

Capricornus. Capricorni:capricornus ſignũ eſt unũ ex.xii.zodiaci:q una cum cancro portæ ſolis uocantᷓ.nã ſol in eo ſigno obliquũ ĩcipit agere retrogreſſum:ibiq; fit brumale ſolſticiũ.ob hoc exiſtimat macrobius capricornũ dici qa capræ naturã uᷓ imitari:q dũ paſcitᷓ altũ ſemp ab imo petit:ita & ſol ĩ capricorno ĩcipit ab imis in alta remeare.fabulã capricorni cur ſit ĩter ſidera relatus refert Higinus:ꝑterea auctor ẽ Iulius firmicus ĩ.viii.matheſeos q qcũq; hũerit horoſcopũ ĩ prĩa ꝑte capricorni erit rex aut ĩperator.Itidẽ ĩ tertia ꝑte capricorni hñtes horoſcopũ erũt magni potẽtes maximã gladii ꝑtãtẽ habentes.ſaturnus hẽt domiciliũ ĩ aq̃rio & in capricorno:ex qbus aq̃rius maſculinũ ſignũ eſt capricornus fœmininũ. Ad ſpẽm celeſtis arcus:ſcribit ſeneca ĩ prĩo qõnũ naturaliũ.uirgas coronas & circulos fieri iuxta ſolẽ ferre nube hũida & iã ſe pargẽte:eundẽq; eſſe in illis colorẽ:q in arcu cæleſti ſit.Color.n.multiplex eſt ex ceruleo fuluoq; uarius.auguſto urbem romã intrante obitũ patris ad nomẽ ingens capeſcendũ uiſa eſt

Corona halo circa ſolis orbem ſpẽs coronæ & uerſicoloris circuli:ut auctor eſt plinius in.ii.de quo ſeneca memoriæ ꝓditũ eſt.quo die diuus auguſtus urbẽ ex apollonia reuerſus intrauit circa ſolẽ uiſum coloris uarii circulũ:qualis eſſe in arcu ſolet hunc græci halo uocant:quẽ nos dicere coronam apertiſſime poſſumus.

M.AN. Mathematici:aſtroꝝ periti ταμαθηματα græci diſciplinas appellãt:ut muſicam:arithmeticã geometriam & aſtrologiam. Pergulam:pergula locus ubi præceptores diſcipulos erudire ſolebãt:ubi itẽ opifices aliquid operari aut opera exponebãt:Lucilius:Credũt ſignis cor ineſſe alienis pergula putorum.Apelles ut plinius ait in pergula abſoluta opera uelut populi iudicio ſubiiciens proponebat:& rurſus.L.Furius argentarius cũ corona roſacea e pergula ſua in foꝝ proſpexiſſe dictus:atq; ob id ex auctoritate ſe

natus in carcerẽ dictus. Tranqllus ipſe alibi inde inqt in pergula docuit. Iuue. Cui cedere debeat omnis pgula doctoris tripheri. Cõctãter: nõ ſine mora & dubitatiõe. Exiliuit theogenes. Stẽma: hoc loco pro geneſi alibi p gradu ſiue ordine alicuius familiæ ramis ac lineis qbuſdã gentẽ familiãq; diſtinguẽtibus. Perſius: Stẽmate qđ tuſco ramũ milleſime ducis. Trãqllus ipſe ĩ galba ſuũ ſtẽma ĩ atrio ppoſuit: quo paternam originẽ ad Iouẽ maternã ad paſiphæa referebat. græci τὸ στέμμα coronã appellãt. homerus de Chryſe στέμματα ἔχων. Nummũ argẽteũ: Romãi ante pyrrhũ uictũ ſignato argẽto: ut Pli. ait nõ ſũt uſi eiuſq; nota ab initio bigæ & q̃drigæ fuere. Capricorni ĩ octaua pte cuius ſigni fit brumale ſolſticiũ de ui ſyderis pli. & macrobius plura. Circulus: Plinius. Cernitur inquit & circa ſolis orbem ceu ſpecie coronæ & uerſicoloris: circuli qualiter Auguſto Cæſare in prima iuuenta urbem intrante poſt obitum patris ad nomen ingens capeſſendum.

ſubinde iuliæ Cæſaris filiæ monumentũ fulmine ictum eſt. Primo autẽ conſulatu ei auguriũ capiẽti duodecim ſe uultures ut Romulo oſtẽderũt: & immolãti omniũ uictimarũ iecinora replicata intrinſecus ab ima fibra patuerũt. Nemine peritorũ aliter cõiectãte q̃ læta p hæc & magna portendi.

De pdigiis p q̃ pſenſit euentũ bellorum ſuorum.

QVin & bellorum omnium euentus ante præſenſit. Contractis ad bononiã triumuirorum copiis:

PHI. Subinde: mox ſtatim alias ſubinde ſignificat frequenter. Vt romulo: ĩ auguriis uulture potiſſimũ utebant: & augurium uulturũ fœliciſſimũ exiſtimabãt. qa ut inqt Plutarchus in problematis Romulo incõdenda urbe xii. uultures apparuerũt. & herculẽ lætari ſolitũ ferũt cũ ĩ terres gerẽdas uultorẽ aſpexiſſet: quem ex oĩbus carniuoris alitibus iuſtiſſimũ eſſe iudicabat. hiſtoria de augurio duodecim uulturũ: quos uidit Romulus latiſſime explicatur ab hiſtoricis. ſcribit Ambroſius in examero uultures minime indulgere concubitu & ſine maſculorũ coniunctione generare: omnes enim fœminæ eſſe creduntur & ex uẽto concipere. refert Plinius in. x. eos nidificare ĩ excelſiſſimis rupibus: fœtuſq; ſæpe cerni fere binos. Ex uolucribus in auxilio contra ſerpentes primum uultur eſt: corq; eius alitis habentes tutos eſſe ab impetu dicunt non ſolum ſerpentium ſed etiam ferarum & latronum ac regum ira. penna uulturis ſi ſcalpantur dentes acidum halitum faciunt. Dicitur in recto caſu uultur & uulturis & uulturius. Ennius: uulturis in pratis miſerum mandebat homonem. Catullus. lingua exerta auido ſit data uulturio. per egregiam quandam tranſlationem plautus uultorios uocat talos. Nam ſicut uultures carniuori ſunt & rapto uiuentes: ita & tali in ludo talario uoratores ſunt atq; rapaces: cum ſæpe deſpolient aleatorem: etiam ita exponendus eſt ille locus excurgulione. tace parũper: iacit uulturios quatuor. ſolent enarratores plautinarũ fabularũ uulturios expõere pro imaginibus uulturũ quæ in talis ſignatæ forent: quod q̃ abſurdum ſit & ab hiſtorica fide alienum nemo uel mediocriter eruditus ignorat. Iulius pollux: qui notas & pũcta talorum ubertim explicat: nuſq̃ meminit uulturiorum. Tu expone uulturios quatuor pro talis; qui erant numero quatuor in ludo talario: cũ teſſere forent tantum tres: ſicut copioſius explicauimus ĩ libro annotationũ: uulturii autem non ab effigie uulturum quod nuſq̃ ſcriptũ eſt dicũtur. ſed feſtiuiſſime per ſimilitudinem quia uulturum naturam rapaciſſimam imitantur: qui triduo ante aut biduo uolare dicuntur ubi cadauera futura ſunt. hinc ait hieronymus. uultures tranſmarina cadauera ſentiunt. & Plautus in truculento. iam quaſi uulturii triduo prius prædiuinant: quo die eſuri ſint. inde captores bonorum & heredipetæ uultures nuncupati. ex quo ait eleganter martialis. Cuius uulturis hoc erit cadauer: & in hanc ſententiam Seneca in epiſtolis moralibus inquit: uultur es cadauer expecta. Iocinora replicata: In iocinere eſt id quod caput extorũ aruſpices uocant: quod cum defuit in extis mortem exitiũq; denunciat. Contra fœlicitatem portẽdit replicatum: ſcribit Valerius Marcello ſacrificanti iecur uictimæ ſine capite inuentum fuiſſe: cum proxima uictima iocinoris duplex caput habuiſſet: quibus inſpectis aruſpex reſpondit non placere ſibi exta quæ prima trunca: ſecunda nimis læta apparuiſſent. quod pertinet ad enarrationem huius loci ſic ſcribit Plinius in. xi. diuo Auguſto ſpoleti ſacrificanti primo poteſtatis ſuæ die ſex uictimarum iocinora replicata intrinſecus ab ima fibra reperta ſunt reſponſumq; duplicaturum intra annum imperium. Ab ima fibra: quæ in inferiore parte eſt. In iocinore enim fibræ ſunt quatuor. celſus in. iiii. iecur in quatuor fibras diuiditur. hinc illud maronianum. nec fibris requies datur ulla rẽatis. Peritorum: aruſpicum & eorum qui aruſpicinæ diſciplinam optime callent: de qua ſupra ſatis copioſe dictum eſt. Ad bononiam: quando. ſ. triũuiri hoc eſt Antonius Auguſtus & Lepidus in inſula: quam facit Lauinus fluuius non longe diſtans a patria noſtra: nepharıam proſcriptionem factitauerunt.

M. ANTO. Iuliæ filiæ: quæ in campo martio tumulata eſt. Duodecim: uultures. tot enim plutarcho Liuio & Dionyſio auctoribus Romulo augurium fecere. Immolanti: Auguſto: ubi autem aut quãdo nõ dicit: ſed Plinius id docet. Diuo inquit auguſto ſpoleti ſacrificanti primo poteſtatis ſuæ die ſex uictimarũ iocinora replicata intrinſecus ab ima fibra reperta ſunt reſponſum duplicaturum intra annum imperium. Triumuirorum: Antonii lepidi & Auguſti.

aquila tẽtorio eius ſupſedẽs duos coruos hinc & ide infeſtã
tes afflixit:& ad terrã dedit:notãte oĩ exercitu futurã qñq̃
inter collegas diſcordiã talẽ q̃lis ſecuta eſt ac exitũ pſagien
te in philippis Theſſalus qdã de futura uictoria nũciauit:
auctore diuo Cæſare:cuius ſibi ſpẽs itinere auio occurriſſet
circa peruſiã ſacrificio nõ litãte:quũ augeri hoſtias iperaſ
ſet:a ſubita eruptiõe hoſtes oẽm rei diuinæ appatũ abſtuliſ
ſent:cõſtitit iter aruſpices q̃ piculoſa & aduerſa ſacrificãdi
denũciata eẽnt cũcta i ipſos recaſura q exta haberent:neq̃
aliter euẽit. Pridie q̃ ſicilienſem pugnã claſſe cõmiteret de
ambulãti in littore piſcis e mari exiluit. & ad pedes iacuit.
Apud actiũ deſcẽdẽti i aciẽ aſellus cũ aſinario occurrit hoĩ
Euthycus beſtiæ nicon erat nomẽ. Vtriuſq̃ ſimulachrum
ęneũ uictor poſuit in tẽplo:i qđ caſtrorũ ſuoꝶ locũ uertit.

De oſtentis prænũciãtibus mortẽ eius.

MOrs quoq̃ eius de q̃ dehinc dicã diuinitaſq̃ poſt
mortẽ euidĩtiſſimis oſtẽtis pcognita eſt. Quũ lu
ſtrũ in cãpo martio magna populi frequẽtia cõde
ret aqla eũ ſæpius circũuolauit:trãſgreſſaq̃ i uicinã ædẽ ſu
p nomẽ Agrippæ ad primã litterã ſedit: quo animaduerſo
uota q̃ in pximũ luſtrũ ſuſcipi mos ẽ:collegã ſuũ Tyberiũ

PHI. Aquila tentorio:aqlæ ut inqt ſeneca in ſecũdo qõnũ:hic honor datus eſt:ut magnaꝶ reꝶ faceret auſpicia.& qcqd alia minora portẽdũt inter uẽtu aqlæ tolit ſicut fulmine abolet qcqd aqlæ & reliq̃ denũciauerũt.nã ut ait Seruius minora auguria maioribus cedũt.nec ullaꝶ ſũt uiriũ:licet priora ſint.hinc illud ex bucolico ludicro.quãtũ chaonias dicũt aqla ueniẽte colũbas.Igit aqla ſignificabat Auguſtus:q collegas Antoniũ & lepidũ infeſtos ita cõflictaret uexaretq̃:ſicut aqla coruos duos afflixit. Duos coruos:oſtentũ hoc ſignificabat p duoscoruos Antoniũ & lepidũ affligi debere ab auguſto q tanq̃ aqla illos ſupne iuaderet. Præſagiẽte:Philippo:qdam cõnectũt hæc ſupioribus tãquã Philippus pſenſerit prædixeritq̃ ex diuinatione q̃dã exitũ rei futuꝶ.ſed melius uĩ ſic eẽ diſtiguẽdũ:ut legas pſagiente. ſ.exercitu exitũ q ſecutus eſt:& hoc cũ ſuperioribus copulabit:mox ſubſequet. in philippis theſſalus qdã & ẽ ſenſus:quẽdã theſſalũ ex occurſu imagĩs diui cæſaris nũciaſſe de futura uictoria:q̃ i philippis cãpis adeptus eſt auguſtus brutiꝰ ptibus pfligatis. Auio:inuio i acceſſo q̃ſi ſine uia:auia dicunt loca deuia & a militari uia ſeq̃ſtrata lucretius: auia pie ridũ peragro loca. Idẽ:auius a uera lõge rõne uagaris.hinc illud per annominationẽ apud qntilianũ uulgatiſſimũ:auiũ dulcedo auiũ ducit. Nõ litante:nõ placãte numen. Virgilius ſacriſq̃ litatis indulge hoſpitio.tradit macrobiꝰ qđ litare ſola nõ pt orõ. Nonius ſacrificare inqt ẽ ueniã petere:litare ẽ ppitiare & uotũ impetrare Augeri hoſtias :moris erat ut prima hoſtia nõ litãte altera dei tertia plures ue adhiberent:& ita nũerus hoſtiaꝶ augeret dõec litatũ foret.hic legimus Paulũ emyliũ oli ſacrificãtẽ nõ litaſſe uſq̃ ad.xx.hiſtoriã:i uigeſima uero pria appuiſſe ſigna uictoriã pmittẽtia.pterea augeri hoſtiæ dicũt:qñ imolant adhibita mola. Vñ & mactæ appellãt q̃ſi magis auctæ:ſicuti grãmaticiꝰ pdiderũt. Recaſura:reuerſura redũdatura reditura. Exta hẽrẽt:illa q̃ erãt iauſpicata & ifortuniũ hñti portendebãt. Siciliẽſem:i ſicilia factã aduerſus ſextũ põpeiũ. Ad pedes iacuit:de hac re ſic pli.i.ix.ſũt & piſcibꝰ pſcita i hac pte auguria.ſiculo bello ãbulãte i littore Auguſto piſcis e mari ad pedes eius exiliit:quo argumẽto uates rñdere neptunũ prẽm adoptãtẽ eũ ſibi ſexto põpeio repudiato. Eutychus:ex noĩbus aſini & aſinarii omẽ uictoriæ cœpit auguſtus.eutychõ.n.græci fortũatũ uocãt:nicõta uicẽtẽ.Plutarchus i.M.antonio.Cæſari inqt ante lucẽ caſtris egreſſo naueſq̃ reuiſẽti hoiem q aſinũ agitabat obuiũ factũ:rogãt aũt qđ nã nomẽ ei eẽt rñdiſſe ſibi qdẽ eutychõ nomẽ eẽ aſinũ ãt nicõta appellari:q̃obrẽ poſtea cũ ea loca ornaret Cæſar ſtatui iter cætera hoĩem & aſinũ Aeneũ.refert ioſephus romãos habuiſſe arietẽ machinã bellicã:quẽ iudæi nicõta uocabãt:qđ oĩa uinceret.νικάω græce uinco. Luſtrũ cõderet:Seruius Tullius cẽſu pfecto in cãpo martio iſtructũ exercitũ oẽm ſue oue tauriſq̃ luſtrauit:idq̃ cõditũ luſtrũ appellatũ:Liuius auctor in i.cẽſorinus in libro de die natali in hanc ſniam ſic ait id tẽpus anni magni romãis:fuit:qđ luſtrum appellabãt ita qdẽ a ſeruio Tullio iſtitutũ:ut qnto quoq̃ anno cenſu ciuiũ habito luſtrũ conderet:poſteri quoq̃ idẽ i cõdẽdo luſtro iſtitutũ ſeruarẽt:q̃uis interdũ itermiſerit ſpatia auctiora:fuitq̃ id offiñ cẽſoꝶ poſt imperatorẽ Veſpeſianũ. Ad primã lĩam. A.ſignificat q prĩa lĩa ẽ in noĩe agrippa:p q̃ id oſtentũ ad auguſtum referri interptabant:cuius quoq̃ nomẽ ab.A.incipit. Collegã:in cenſura.erat.n.ut inqt aſconius cenſorũ hoc officiũ ut cõpleto quinquẽnio luſtrũ conderent & ſolitaurilia ſacrificia facerent.

M.AN. Aquila:per aqlã auguſtũ interpretati ſunt:in cuius tabernaculo ales ſederat : p coruos Lepidũ & Ant. Exitũ præſagientẽ:diſcordiæ finẽ ex eo augurio exercitu colligente.Philippo:aut Philippus theſſalus quidam:aut quod magis placet aduerbialiter Philippis.q.d.apud philippos eam macedoniæ urbẽ eẽ ſupra docuimus: Auctore eius nuncii perſuaſione impulſore. Auio:deuio. Exta rapta cum omni ſacrorum apparatu ſublata. Aſinario:qui aſinos agebat. Euthycus:εὐθυκος fortunatus νίκου ἀπὸ τοῦ

Auia

Litare

Augent hiſtoriæ

Vultra heredipeta

Eutychos. Nicon.

luſtrũ conditũ

αἰκάω unico. In templo Marti & Neptunno ſacro. Agrippæ: cuius nominis prima littera eſt per quā Auguſtum interpretari placuit.

nuncupare iuſſit. Nā ſe q̄q̄ cōſcriptis paratiſq; iam tabulis negauit ſuſceptuꝝ quæ non eſſet ſoliturus: Sub idem tempus ictu fulminis ex iſcriptiōe ſtatuæ eius prima nominis l̄ra effluxit. Reſponſumq; eſt cētum ſolos dies poſt hac uictuꝝ: quem numerum .c. littera notaret: futurumq; ut iter deos referret: quod æſar ideſt reliqua ps e Cæſaris noīe: hetruſca lingua deus uocaretur. Tyberium igitur in illyricū dimiſſurus & beneuentum uſq; proſecutus: quum interpellatores aliis atq; aliis cauſis in iure dicendo detinerēt exclamauit: quod & ipm mox inter omnia relatum eſt: non ſi omnia morarentur amplius ſe poſt hac Romæ futuꝝ. Atq; itinere incohato Aſturam perrexit: & inde præter conſuetudinem de nocte ad occaſionem auræ euectus eſt.

De cauſis infirmitatis eius: & geſtis in eadem.

Cauſā ualitudis ɔtraxit ex ꝓfluuio alui: tūc cāpāiæ ora ꝓximiſq; iſulis circuitis: capaꝝ quoq; ſucceſſui

PHI. Nūcupare: ꝓnūciare ꝓmittere atq; palā noīare. uota .n. nūcupata dn̄r: q̄ cōſules ꝑtoreſq; cū i ꝓuiciā ꝓficiſcunt̄ faciūt eaq; i tabulas ꝑn̄tibus multis referūt̄ q̄ noīata ſūt & q̄ſi teſtificata: un̄ & pecūia nūcupata dr̄ ut ait Cincinus noīata: certa noībus ꝓpriis ꝓnūciata: & ut iqt ſantra ꝓmiſſa teſtificata. Plini. i panegyrico. nūcupare uota & ꝓ æternitate ipii: & ꝓ ſalute ciuiū. imo ꝓ ſalute pricipū ac pp illos ꝓ æternitate ipii ſolebamus. Ethruſca ligua: linguā ethruſcā a romana diuerſam fuiſſe teſtant̄ eruditi & iprimis T. liuius q ſcri. in. ix. rōanos pueros ātiqtus. Ita ethruſcis l̄ris erudiri ſolitos: ſicuti poſtea græcis. Paratis tabellis: i qbus uota q̄ ſuſcipiunt̄ ꝑſcribi ſolēt ꝑn̄tibus multis: de qbus ur̄ itellexiſſe Iuuena. illo uerſu. Itie fixis ueſtitur tota tabellis porticus. Pria l̄ra. C. itelligit̄: q̄ l̄ra Caiū ſignificat & pria ē i noīe Cæſaris. C. notaret: ſcribat Priſcianus numeꝝ cētenariū notari ꝑ l̄ram .c. Bn̄uētū: oli maleuētū dcm̄ ē. Liuius cedi capiq; ſamnites: ni ſi q maleuētū cui nūc urbi nomē bn̄uētū ē ꝑfugerūt. Plini. in. ii. Italiæ regiōe hirpinoꝝ colōia una bn̄uētū: auſpicatius mutato noīe q̄ quōdā appellata maleuētū. Interpellatores: Cicero in ſtudiis ſine iterpellatore uerſor. iterpellare aūt eſt mediā alterius oꝛonē iterrūpere uel alterius ſe actiōi iterponere. Inter omia ſignificāter locutus: nā illud ꝓprie auguriū dici omē uoluerūt. qđ oræ fit: uelut oſmē ſiue oremen: ut. M. Varro & feſtus tradiderūt. fuit omē id uerbū: quo dixit Auguſtus ſe nō amplius futuꝝ Romæ: qđ mox euētus cōprobauit. Aſturā: i latio aſtura flumē ē & iſula auctor Pli. in. iii. Cicero oli ꝓſcriptus aſturā delatus mare igreſſus ē. mox mutato cōſilio aſturā repetiit: ut refert Plutarchus in uita Ciceronis. ait Seruius aſturā eē oppidū cū fluuio nō lōge a teracina. apud Virgiliū anceps lectio ē illius uerſus ex. vii. Qua ſature iacet atra palus. alii .n. legūt ſaturæ alii aſturæ. Auræ: q̄ uēto clemētior eſt. Pli. in eplīs ſcri. tuſcos ſuos freq̄ntius auras hr̄e q̄ uētos. Ex ꝓfluuio alui: aluus eſt quo defluūt ſordes. Virgi. acyros. i. iproprie dixit: nota condunt̄ in aluo ꝓ in uētre. Cor. Celſus aluū aliq̄n uſurpat ꝓ ipſis excremētis. ſic .n. ait in ſcđo. peior cita aluus eſt: ſed ne hæc qdā terrere ꝓtinus debet: ſi matutinis tꝑibus coacta magis ē aut ſi ꝓcedēte tꝑe paulati cōtrahit̄ & ruffa ē. de aluo hæc Pli. in. xxvi. digna memoratu. plurimū negocii hūano gn̄i aluus exhibet: cuius cā maior ps mortaliū uiuit: alias cibos nō trāſmittit: alias nō cōtinet: alias nō capit: alias nō cōficit. eoq; mores uener̄: ut hō maxīe cibo ꝑeat. profluuiū alui uocamus: ubi liq̄da ē & fluit copioſius: ueꝝ ut inqt celſus i. iiii. uno die fluere aluū ſæpe pro ualitudīe eſt atq; ēt pluribus: dum febris abſit: purgat .n. corpus. periculoſiſſimū uero illud profluuiū eſt: quo nihil cōtinet̄ & q̄cq̄d aſſumptū eſt protinus reddit̄. græci id morbi genus lyēteria uocant. a noſtris dr̄ leuitas iteſtinoꝝ. de qua hippocrates & galenus reliquaq; medicoꝝ ſchola affatim ſcripſerūt. Qui aluo lāgueſcūt egregio & perīde eleganti uocabulo nūcupant̄ aluini. Pli. in. xxi. uinca peruinca aluinis impuſita multū prodeſſe dr̄. auſtro flante ſoluit̄ aluus aq̄lone uero aſtringit̄. ueteres foria dici uoluerūt ſtercora liq̄diora: & foriolū: q foria facile emittat: ſolutiq; ſit uentris. Laberius Foriolus eſſe uideris. in cōleos cacas. Campaniæ ora: mediterraneū & oram tanq̄ diuerſa uſurpat Plini. ut in mediterraneo dicat eſſe ciuitates q̄ ſunt procul a littoribus: itus in medio regionis: in ora uero eſſe quæ ſunt in extremo iuxta littus. exempli gratia ſcribens de Hiſpania ait. I mediterraneo eſt ſegeda. in ora baſculi. Igitur Auguſtus icidit in egrotationem dum circuit oram littoralemq; campaniæ regionem. Caprearum: de iſula caprearum ante dcm̄ eſt. & mox dicetur. Seceſſu: quo ſeceſſerat uelut i locū amenū uoluptabilemq; ſeceſſum: ꝓterea ſeceſſus dr̄ ſinus ſecretior remotiorq;: ut illud: ē in ſeceſſu longo locus.

Nūcupare | uota | Beneuentū | Maleuētū | Interpellar̄ | Aſtura | Aluus | Profluuiū | Lyenteria | Aluini | Foriolus | In mediterraneo | In ora

M. AN. Nuncupare: declarare. Non eſſet ſoluturus: quaſi certo ſciret ſe ante proximū luſtrum uita deceſſuꝝ. Effluxit: excidit abolita eſt. C. littera: q̄ prima eſt in Cæſare. Interpellatores: iterruptores: ut pediani uerbo utar: eſt ille ait interpellare mediam alterius oꝛonem iterrumpere: uel ſe actioni alterius iterponere. Si oīa morarent̄: ſi oīa in mora eſſent. Aſturam: iſulam i antiate tractu latio adiacentē eſt & flu. eiuſdē nois. Campaniæ ora: littorali campaniæ parte. Seceſſui: Seruius ſecretiorē ſinum ſeceſſum interpre

taſ ſecutus illud Virgilii:ē i ſeceſſu lōgo locus.Iu.Nō tā.p repoſto loco q̄ amēo & digno in quē uoluptatis grā plures cōfluāt Ianua baiaꝝ eſt & gratū littus amœni:ſeceſſus niſi forte & ipſe quoqꝫ ad.p.ximū ſinū alluſerit:ſed Plinius ad gallum Laurentinū ſuū ſeceſſum appellat:decē inquit &.vii.milibus paſſuū:ab urbe ſeceſſit & ad Ruffum quin te in alto iſto pinguiqꝫ ſeceſſu ſtudiis aſſeris:quāq̄ ad totū ad ociū potius q̄ ad locum referatur:Papinius ad pollium:Meqꝫ non tam in patriam q̄ ad te ſecedere.

quatriduū impēdit:remiſiſſio ad ocium & ad oēm comitatē aīo. Forte puteolanum ſinum p̄teruehēti uectores nautæqꝫ de naui alexādria:quæ tunc qdem appulerat candidati coronatiqꝫ & thura libātes fauſta amnia:& eximias laudes cōgeſſerāt p illum ſe uiuere:per illum nauigare:libertate atqꝫ fortunis p illum frui. Q ua re admodum exhilaratus quadragenos aureos comitibus diuiſit:iuſqꝫ iurandum & cautionē exegit a ſingulis non alio datā ſummā q̄ iemptionem alexādrinaꝝ merciū abſumpturos:ſed & cæteros cōtinuos dies iter uaria munuſcula togas iſup ac pallia diſtribuit:lege.p.poſita ut R omani græco:græci romano habitu & ſermōe uteref. Spectauit aſſidue & exercētes ephebos:quoꝝ aliq̄ adhuc copia ex uetere inſtituto capreis erat:iiſdem ēt epulū in cōſpectu ſuo p̄buit p̄miſſa:immo exacta iocādi licētia diripiēdiqꝫ pomoꝝ & obſonioꝝ rerūqꝫ miſſiliū. Nullo deniqꝫ genere hilaritatis abſtinuit. V icinā capreis inſulam

PHI. Remiſiſſimo: ſolutiſſimo & īprimis relaxato:remittere.n.aīum ē relaxare q̄uis muſonio dicat aīum nō eē remittēdū: qm̄ inqt remitteſ aīum q̄ſi amittere ē.

Remittere animum

De naui alexādria:alexādriæ naues q p̄mitti ſolēt & nūciare ſecuturæ claſſis aduentū tabellariæ uocanſ:q̄ꝝ gratus aſpectus cāpāiæ ē.oīs i pilis puteolorū turba cōſtitit & ex ipo gn̄e uelo. Alexādrias eē cognoſcit.ſolis.n.Alexādris nauibus licet ſuppara uelo iſtēdeſ q̄ res i primis adiuuat curſū nauigioꝝ. auctor ſeneca i.xi.ep̄laꝝ moraliū:q ſcribit ſuppaꝝ alexādriaꝝ nauiū iſigne idiciū eē.ſūt āt ſuppara uela ueloꝝ:q̄ ſup anthēas explicanſ. de qbus ait Luca.ſuppara ueloꝝ alias ſuppaꝝ dici ueſtimētū puellare lineū:qđ & ſubucula.i. camiſia dr̄ ſatis notū. Afrāius puella nō ſū ſupparo ſi īduta ſū.

Tabellariæ naues

Supparū

Vectores:q uehūt & q uehunſ uectores dici notū ē hic uectores ſignificanſ:q uehunſ ſicut nautæ:q nauē exercēt.q̄uis.n.nautæ appellenſ oēs:q nauis nauigādæ cā i naui ſūt:nautā tn̄ exercitorē nauis dici docēt iuriſcōſulti titulo.nautæ caupōes ſtabularii.ubi nautaꝝ & uectoꝝ mētio fit q̄drās cū ſenſu trāqlli. Appulerat:ex pellago ad litus p̄uenerat.appellere.n.ut inqt donatus uerbū ē nauticū.appellere quoqꝫ pecora d̄n̄r ad aquā bibēdi cā appellātia.uñ appulſus d quo iuriſcōſulti. Fortūis:oppulētiis atqꝫ diuitiis. Frui:ſcri.Augu.li.xi.de ciui.dei:qđ ea re frui dicimur:q nos nō ad aliud referēda p ſe ipam delectat:uti uero ea re:quā pp aliud q̄rimus:uñ tpibus magis utēdum eſt q̄ fruendū:ut frui mereamur æternis.hoc idē tradit libro.i.de doctrīa xp̄iana:hic eſt illud apud hiſtoricos: qđ Hānibal cū uictoria cānenſi poſſet uti.ea frui maluit.apud iurecōſultos alia obſeruata eſt d̄ria inter uti & frui uſum & fructū uſuariū & uſufructuariū. Nō alio:nō ad aliā rē neqꝫ in alias merces. Sūmam:q̄dragenū aureoꝝ. Alexādrinaꝝ:in Alexādria ut docet fluuius uopiſcus nemo uiuit ocioſus.alii uitꝝ cōflant: ab aliis cartha conficiſ.illic cuiuſcūqꝫ artis artifices uiſcebanſ:uñ Alexandrinæ merces multiiugæ Romā deportabanſ. Togas:romanas. Pallia:græca ueſtimenta. Græco habitu:pallio. Græci romano:toga: nā quemadmodum romāoꝝ toga eſt:ita græcoꝝ palliū.Inde togatæ & palliatæ dictæ fabulæ ab argumētis reꝝ romanaꝝ græcaꝝ ue. Ephebos:græci adoleſcentuloꝝ tres faciunt gradus:πᾶιλα uocant annorū.xiiii.deinde ephœbon uſqꝫ ad.xvii.poſtea exephœbon.auctor cenſorinus in libro de die natali. hinc in paleſtris ritu græcanico membrū extruebaſ:qđ ephœbeū uocitabant:ubi ephebi exercebanſ.erat autē exedra latiſſima ſicuti docet uictruuius in.v.& in libro machabeoꝝ.ii.ſcriptū eſt gymnaſiū & ephœbiā ſibi cōſtituere.ephœbia auctore donato pria ætas adoleſcētiæ eſt.adoleſcentia extrema pueritia.phœbus decentiſſimo epitheto ephœbus nūcupaſ a ſidonio. Exacta:ueluti cogerenſ licēter iocari:& petulanter laſciuire. Rerūqꝫ miſſiliū:miſſiles res & neutro gn̄e miſſilia dicuntur:quæ mitti ſpargiqꝫ ex liberalitate principis in populum cōſueuere.iuriſcōſultus miſſilia accipit in hoc ſignificatu de qbus poſt Paulo.alias miſſilia dici tela q̄ manu mittunſ nullus ignorat. Hilaritatis:apud priſcos celebraſ læticiæ feſtiuitas ad.viii.calē. Aprilis quē diē hilaria appellabāt:quo primū tpe ſol diē longiorē nocte.p.tēdit.hoc iō dixius ut itelligeres illud flaui uopiſci ſic ſcribentis in aureliāo:hilaribus qbus oīa feſta & fieri debere ſcimus & dici ipletis ſolēnibus. Diripiendi pomoꝝ:nos dicimus diripiēdi poma.uetus āt locutio eſt:qualis illa plautina ex captiuis:nominandi iſtoꝝ tibi erit magiſq̄ edūndi copia:pro nominandi iſta.

Appulſus
Frui
Ephebi
Exephœbi
Ephœbia
miſſilia
Hilaria locuſ uopiſci

M.AN. Præteruehenti:quū præteruehereſ. Vectores:q uehunt & q uehuntur:ut hoc loco. Appulerat:.p appulſa erat. Ver.Quis te noſtris deus appulit oris.Cicero:Nec tuas unq̄ ratiōes ad eos ſcopulos appuliſſes. Comitibus:ex ſuo comitatu hoībus. Iuſiurandum & cautionem iureiurando ſibi cautum uoluit. Nō alio:non in aliam mercedem. Rerum alexandrinarum:quas alexandrina nauis uexiſſet:atque ita eſt nautis gratificatus. Togas:quæ peculiares romanorum ſunt. Pallia:quæ peregrinarum gentium

& græcoꝝ imprimis. Vt romani græco:græci romano ide credo q̃ſitus luſus:ut quũ neq; græci romãæ neq; rõani græce:ſatis expeditæ loq̃renť:ueꝝ quũ utriq; aliẽo cultu iſtructi eẽnt:ut ro.græci:illi Ro.putarenť:iſantiſſimi prío cõgreſſu oẽs Auguſti comites rei ignaris uidereť. Ex uetere iſtituto:Strabo quũ de neapoli loq̃reť:Gymnaſia inq̃t pubeꝝ:ad uſum credo gymnicoꝝ certa.q̃ q̃nto quoq; ãno illic celebrabãť ephebi exercebãť de gymnicis eiꝰ loci certamibus.Papi.Huc me poſt pr̃i lætũ q̃nquẽnia luſtri cũ ſtadio iã pigra q̃es cãuſq; ſederet: Puluis ad ambracias cõuerſa gymnade frõdẽ. Diripiẽdi:pomoꝝ:paꝝ uſitate dixit:q̃q̃ Liuius me dixerit uſ̃i adhortandi cã loq̃ exiſtiet:& Plautus noĩandi tibi iſtoꝝ.magis quã edũdi cã.

apragropoli appellabat:a deſidia ſecedentiũ illuc e comitatu ſuo:ſed ex dilectis unum Maſcabã noie quaſi cõditorem inſulæ κτιστὴν uocare conſueuerat huius Magabæ ante annum defũcti tumultum quum ex triclinio animaduertiſſet magna turba:multiſq; luminibus frequentari uerſum cõpoſitum ex tempore clare pronũciauit κτίσου δὲ τύμβον εἰσορῶ πυρούμενον:conuerſuſq; ad Traſylum Tiberii comitem contra accubantem:& ignarum rei interrogauit cuiuſnam poetæ putaret eſſe:quo heſitante ſubiecit alium ὁρᾷς φάεσι μασγάβαν τιμώμενον.de hoc quoq; conſuluit.Q uum ille nihil aliud reſponderet q̃ cuiuſcunq; eſſent optimos eſſe cachinnum ſuſtulit:atq; in iocos tranſfuſus eſt mox Neapoli traiecit:q̃q̃ & tum infirmis inteſtinis morbo uariam te tamen & quinquẽnale certamen gymnicum honori ſuo inſtitutũ pſpectauit:& cum Tiberio ad deſtinatũ locum cõtendit.Sed in redeũdo aggrauata ualitudine tãdẽ nolæ ſuccubuit:reuocatũq; ex itinere Tiberiũ diu ſecreto ſermone detinuit neq; poſt ulli maior negocio animum accõmodauit.

De morte eius:& geſtis tunc per eundem.

SVpremo die idẽtidẽ exq̃rans an iã de ſe tumultus foris eẽt petito ſpeculo capillũ ſibi comi ac malas labẽtes Corrigi p̃cepit:& amicos admiſſos percũctatus & q̃d his uidereť nimiũ uitæ cõmode trãſegiſſe:adiecit et clauſulã δότε κρότον καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε.Oibꝰ deíde dimiſſus:dũ aduẽiẽtes ab urbe d̃ druſi fi

PHI. Apragropolim.apragropolis græce dici põt ciuitas otii atq; deſidie. Nãq; ἀπραγίας deſidiã & πόλιν ciuitatẽ dicũt. Criſtin:κτίστης a græcis dr̃ creator cõditorq;. Ex triclinio: ex cenaculo. Ex tpe:ex tpalr̃:& ſubitaria dictiõe. κτίστου:latine hoc ſignificat.cõditoris tõbã hoc eſt ſepulchꝝ cõſpicio flagrãtẽ. Thraſyllũ:de hoc i tyberio diceť. Cõtra accubãtẽ:e regiõe ex oppoſito auguſti i mẽſa diſcõbẽtẽ. Heſitãte:p dubitationẽ cõtabũdo ὁρᾷς.iterp̃tamen tũ græci uerſus eſt hoc.uides luminibus maſgabam honoratũ. Cachinũ ſuſtulit:riſũ ſolutiorẽ ſonãtiorẽq; miſit Auguſtꝰ. Morbo pfluuio alui quo laborabat. Morbo uariãte:cũ modo lẽtius mõ cõcitatius iſeſtaret a celſo aluus uaria dr̃ eſſe q̃ ſtrigmentũ ſanguinẽ bilem uiridẽ in mixtura q̃dam diſcreta tñ rep̃ſentat.& talis peſtifera ẽ. Quinquẽnale certamẽ:ſcribit Strabo in.v. geographiæ q̃d apd̃ neapolitãos:q̃nquẽnalis agõ hoc ẽ certamẽ p cõpluſculos dies celebrať q agon erat muſicꝰ & gymnicꝰ illis agõibus æmulus:q p græciã clariſſima celebritate agebanť.hũc aũt agonẽ gymnicũ q̃nquẽnalem iubẽte oraculo neapolitani celebrabant cuius meminit Papini.poeta neapolitanus in ſiluis.huc me poſt pr̃i lætũ q̃nquẽnia luſtri:& alibi cũ ſtata laudato caneret q̃nquẽnia uerſu.gymnici aũt ludi dñr:in q̃bus corpora p gymnaſticam diſciplinam exercenť:q̃ a platõe & Ariſtotele prícipibus philoſophoꝝ ueluti maxime neceſſaria in primis pbať & extolliť. Deſtinatũ locũ:beneuẽtum ſignificat quouſq; deſtinauerat pſeq̃ tyberiũ. Succubuit:ſuccumbimus morbo quando ſuperamur illius ui & mori cogimur:ſillius ſuccubuit medicina malis. Nolæ:nola ciuitas nota eſſe uel ſola marcelli uirtute:q illic hãnibalẽ uinci poſſe demõſtrauit:eſt aũt ciuitas cãpaniæ:de q̃ ſillius in.xii.cãpo nola ſedet crebris circũdata in orbẽ turribus. Idẽtidẽ:freq̃nter. Comi:ornari. Malas:iſra oculos male ſunt hoi quas priſci genas uocabãt.xii.tabularum iterdicto radi a fœminis eas uetãtis.pudoris hæc ſedes:ibi maxime oñdiť rubor. Labẽtes:ex egritudine fluẽtes ex reſolutiõe maſculorũ flaccidas Corrigi:ne labi uiderenť. δότε κρότον:ad uerbum ita interpretari.poſſumus.date plauſum & omnes uos cum gaudio aliquid facite.

Apragropolis

Agon neapolitanus

Gymnici ludi

Nola

Malæ

M.AN. Apragropolim:ἀπὸ τῆς ἀπραγίας deſidia:καὶ πόλεως.i.deſidiæ.urbem. κτιστήν: ædificatorem:παρὰ τὸ κτίζω fabrico. κτίστου δὲ τύμβον εἰσορῶ πυρούμενον:conditoris: tumulũ uideo incenſum.Traſylum:mathematicũ.Iuue.Murus reuocata Thraſili:ſed de hoc non multo poſt. Heſitante:dubitante nihil reſpondente. ὁρᾷς φάεσι μασγάβαν τιμώμενον:uides luminibus maſgabam honoratum. Cachinnum:ſolutum riſum. Quinquennale certamen:quintoq; anno celebratum:ad illud referri debet:quod pleræq; Italiæ ciuitas ſuper templa & aras ludoſq; quinquennale ei Auguſto conſtituerant.Strabo tamen iubente oraculo Neapoli agonem celebratum tradit:& rurſus apud eos ait:quinquennalis ſacer ille muſicus & gymnicus complures dies celebratur agon : illis emulus qui per græciam clariſſi-

ma celebritate gerunt̃. Beneuentũ:olim maleuentũ:appellatum:ut Feſtus ait:ſed omẽ recẽtioris nois cau‑ſa. Nolæ:nola picẽtinoꝝ urbs mediteranea. Succubuit:morbi magnitudine eſt uictus. Speculo:quo ſe intueretur. Malas labentes:morbo ſolutas. Corrigi:comprimi a lapſu. δότε κρότον καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε: date plauſum & omnes uos cum gaudio id facite. Druſi filia: liuilla ex Druſo & minore Antonia genita.

lía ægra íterrogabat:repẽte ĩ oſculis Liuiæ & ĩ hac uoce de fecit: Liuia nr̃i cõiugii memor uiue ac uale:ſortitus exitum facílem & qualẽ ſemper optauerat. Nã fere quotiens audiſ ſet cito ac nullo cruciatu defunctum quempiam ſibi & ſuis εὐθανασίαν ſimilẽ (hoc.n.& uerbo uti ſolebat) præcabat̃. Vnde oĩno ante afflatã aĩam ſignũ alienatæ mẽtis oſtendit: qd̃ ſubito pauefactus a.xl.ſe iuuenibus abrìpi quæſtus eſt: id quoq; magis præſagiũ quã mentis diminutio fuit. Siqui dẽ totidẽ milites p̃toriani extulerunt eũ in publicum.

De die mortis:& ætate:& exequiis eiuſdẽ.

Obiit in cubiculo eodẽ quo pater Octauius duobus ſextis Põpeio & apuleio conſulibus.xiiii.calen.ſe ptẽbre hora die nona.lxx.& ſexto ætatis anno die bus.v.&.xxx.minus. Corpus decuriões mũicipio rũ & coloniaꝝ a nolla bouillas uſq; deportarũt noctibꝰ pp anni tp̃s:quũ ĩterdiu in baſilica cuiuſq; oppidi uel in æde ſa craꝝ maxima repõeret̃. A bouillis eq̃ſter ordo ſuſcepit:ur biq; intulit:atq; ueſtibulo domus colocauit:Senatus & ĩ fu nere ornãdo:& in memoria honorãdã eo ſtudio certatim p greſſus ẽ:ut ĩter alia cõplura cẽſuerint qdã funus triũphali porta ducẽdũ præcedẽte uictoria:quæ ẽ in curia canẽtibus

PHI. Defecit:extinctus ẽ exiſtimat ſextus aureliꝰ dolo liuiæ extinctũ eſſe:qd̃ ẽt ſenſiſſe uidet̃ Plini.ſic ſcribẽs in.vii.hic uxoris & tyberii cogitationes ſupremæ eius cura. Exitũ:mortẽ. εὐθανασίαν.i.bonã mortẽ: & facilẽ: talẽ aũt mortẽ auguſtus ſibi ſuis & optabat q̃lem ſcribit plato in timeo eſſe ſenũ:nã mors illa q̃ ſe nio paulatũ ad finẽ ducẽte natu raliter ſubrepit:interiora mortis gñа leuiſſima ẽ & cũ uoluptate potiuſq̃ cũ dolore cõtingit. Iulius firmicus in tertio matheſeos auctor ẽ ucnerẽ in.viii.ab horoſcopo loco conſtitutam facere ut mors illis ſine dolore & ſine aliquo tormẽto decernat̃. Verbo uti.ſ.εὐθανασία. Mẽtis aliena natæ:ex impotẽtia:& ui morbi ſæpe fit alienatio mẽtis q̃ uarias q̃ſdam imagines ut inqt celſus in tertio accipit. fitq; imaginibus addictaria auguſtus imagine iuuenũ a qbus abripi uidebat̃ exterritus ẽ. Præſagiũ:p̃ſagire ẽ futura ante ſentire ĩde p̃ſagia dñr preſenſiones futurorum. ſagire.n.ſentire acute eſt.ex quo ſagarii & ſagaces dicti canes. auctor Cicero in primo de diuinatione.

mors ſenũ leuiſſima

præſagire

Totidem.ſ.xl.a quot ſe abripi q̃ſtus fuerat. Prætoriani:ex cohorte p̃toria q erant honoratiores: & excubabant ante prĩcipis prætoriũ. Extulerũt: exportarũt in apertũ:uerbo uſus eſt funeribus accõmodato.efferri enim dicit̃ funera. Terentius:interea dũ effert̃ funus martialis. effert uxores Fabius:creſtilla maritos. Duobus ſextis:uterq; cõſul p̃nomẽ habebat ſexti.nam & Sextus Pompeius & Sextus Apuleius uocabant̃. Decuriones:ſenatores.municipiis.n.& coloniis decuriones dñr:q romæ ſenatores. Bouillas:in latio ſunt bouillæ:ut meminit Pli.in.iii.haud p̃cul ab urbe Roma. Pedianus aſcõius clodiũ ſcribit Paulo ultra bouillas redeũtem ab aritia fuiſſe a milõe ĩterfectũ.exiſtĩat noni us dictas eẽ bouillas q̃ſi bocchillas ab eo ꝙ bos illuc aduenerit ĩteſtĩa ex uulneř trahẽs:q ueteres dixerũt hillas. Propter ãni tp̃s:erat.n.mẽſis aug.quo feruidior eſtus exiſtit:quo cadauera corrũpti & ĩ tabẽ reſolui faciliꝰ ſolẽt. Hoc baſilica:de baſilicis habũde multa p̃ſcripſimus ĩ Iulio Cæſare.ẽ ãt baſilica ut ĩdicat iuriſcõſultus titulo de uerboꝝ obligatõibus uſibus publicis deputata. Veſtibulo domus ſpacio palatiaꝝ ediũ añ fores relicto.ueſtibula.n.non ſunt primores ediũ partes:ſed ſignificãt locũ ante ianuam domus uacuũ:de quo gellius & macrobius ſubtiliter diſſeruerũt.hinc illud notiſſimũ.ueſtibulũ ante ipſum. Funere:funus proprie ſignificat auctore donato pompam exeqarum a funalibus dictum:quoniam tempore nocturno ſepeliebantur & fũalia hoc eſt cerei adhibebantur. Certatim:quiſq; pro uiribus. Triũphalis porta:triumphalem portam Romæ dixerunt:per quam agentes triumphum urbem introibant:de qua Ioſephus in.vii.belli iudaici ſ hæc. Veſpaſia‑

Efferri funera

Decuriões

Bouillæ

ueſtibula

Funus

Triumphalis porta

nus ad portã recedit:quæ ab eo qđ per illam ſemper triũphoꝝ pompa ducit̃:nomen accepit. Ducendũ: duci funera dicunt̃. Virgilius & funera ducũt. Victorias:uictoriæ deæ ſimulachro.quã romani ĩter alios deos colebãt.uictoriæ deæ meminit Auguſtinus in.iiii.de ciui.dei apud priſcos fiebant ſimulachra quoꝝ manibus uictoriolæ:ideſt imagũculæ uictoriaꝝ ſuſtinebant̃ quas Dionyſius tollere ſolebat.

M.AN. εὐϑανασίαν:facilẽ mortẽ. Præſagiũ:p̃cognitio eoꝝ quæ futura erãt. Extulerũt:in aptum hũeris deportarũt. Decuriones:q̃d decuriones in mũicipiis & coloniis eẽnt q̃d mũicipiũ:qđ coloniã:habũde ſupra ex Gelii & feſti ſñia oñdimus. Bouillas:locũ ut Aſconius demõſtrat ĩter urbem & ariciã:ubi Clodius a Milone eſt occiſus.Mar.Et cũ currere debeas bouillas ĩter iũgere quæris ad camenas. In ueſtibulo·ueſtibulũ q̃cq̃d ſpacii relinquit̃ añ ianuam & ab eo qđ ianuã ueſtiat dictũ ut q̃dã ĩterpretant̃: ſed de eo Gellius: Varro:non us & Macrobius plura. Triũphali porta:p quã triũphantes urbem ingredi conſueuere ea media fuiſſe uidet̃ inter flumentanã portam & catulariam. Victoria:uictoriæ ſigno.

Veſtibulũ

ueniã principum liberis utriuſq; ſexus: Alii exeqaꝝ die ponẽdos annulos aureos: ferreoſq; ſumẽdos: nõnulli legenda oſſa per ſacerdotes ſummorum collegioꝝ: Fuit & qui ſuaderet appellationẽ menſis auguſti in ſeptembrem transferendã: quod hoc genitus Auguſtus illo defũctus eſſet: alius ut oẽ tp̃s a p̃rio die natalis uſq; ad exitũ eius ſæculũ Auguſtũ appellaret̃: & ita in faſtos referret̃. Verum adhibito honoribus modo bifariã laudatus eſt p æde diui Iulii a Tiberio & p roſtris ueteribus a Druſo Tiberii filio: ac ſenatoꝝ humeris delatus in cãpum crematuſq;: nec defuit uir prætorius q ſe effigiem cremati euntem in cœlum uidiſſe iuraret. Reliqas legerunt primores eq̃ſtris ordinis tunicati & diſcĩcti pedibuſq; nudis: ac ĩ mauſeolo cõdiderunt. Id opus ĩter

PHI. Veniã:ueniæ fũebre carmẽ.eſt.n.uenia auctore porphiriõe lugubre carmen:qđ in mortuos cantat̃ cuius inuentor primus extitit ſimonides ex inſula cea poeta lyricus:q threnos.i.plãctus lamẽtationeſq; optime ſcripſit ĩde ab oĩo dictum ẽ.ceæ retractes munera ueniæ. idẽ alibi ueniã improprie poſuit p ĩcantatiõe ſic ſcribẽs ĩn epodo:caputq; marſa diſſilire uenia.deuẽia diomedes hæc.apud romãos id carmẽ qđ cũ lamẽtatione extremũ atq; ultimũ mortuo accanit̃ uenia dr̃.M.Tul.in.ii.de legibus.p̃cipit ut honoratoꝝ uiroꝝ laudes in cõtione memorent̃: eaſq; ẽt græci cantus lucubres noĩant ſidonius uenias epitaphiſtaꝝ nõ ĩuenuſte appellat:tanq̃ a cõditoribus epitaphioꝝ uẽiæ ſcribi pprie dicant̃ idẽ ait.uẽia marmori ĩciſa endecaſſyllabos. tãq̃ uenia ſit epitaphiũ.ab eodẽ & Hierõymo ueniæ uſurpant̃ p anilibus delirãtibuſq; uerbis & ĩeptiis. Ponẽdos:exuendos in ſignũ meroris & luctus.ſcribit Liuius pp caudinã cladẽ latos clauos & ãnulos aureos poſitos fuiſſe a ſenatu luctus cã. Ferreos:græci ãnulũ a digitis dactyliõ appellauere:apud nos priſci ungulũ uocabãt:poſtea & nr̃i & græci ſymbolũ dixere.cõdulũ quoq; & cõdaliũ ueteres ãnulum nũcupauere.hinc ait Plautus in trinũmo.ĩ thermopolio cõdalium es oblitus.& Paulopoſt.ĩter eos ne hoĩes cõdaliũ te redipiſci poſtulas:olim aurei anuli in uſu non fuerũt.ſed ferrei.uulgoq; cũ ãnulo ferreo triũphabãt.ſic triũphauit de iugurtha Caius Marius.& hi q ob legationẽ accepant aureos ãnulos:illis in publico tantũ utebant̃ ĩtra domos uero ferreis:quo argumẽto:ut inq̃t Pli.in.xxxiii.ſpõſæ ãnulus ferreus mittebat̃ iſq; ſine gẽma.lacedæmõii ferreo ãnulo utebant̃. Sũmoꝝ collegioꝝ:ſicut ſũt exẽpli cã põtifices:ſalii:auguras. Legẽda oſſa:colligẽda. Virgi.in.vi.oſſaq; lecta cado texit corineus ahẽo.

uenia · Venie · Dactylion · Condulũ · condaliũ · Annuli ferrei

Hoc genitus.ſ.mẽſe ſeptẽbri. Illo:mẽſe auguſto. Sæculum auguſtũ:quẽadmodũ antiq̃tus dicta ẽ ætas aurea & argẽtea & ut inq̃t.heſiodus:q̃dã heroica:ita q̃dã ſuaſit oẽ id tp̃s:quo uixiſſet Auguſtus: appellãdũ eẽ Auguſtũ:ſæculũ:a p̃cipis uidelicet noĩe:& q̃a Auguſtũ dr̃ ſacratũ & religioſum.ad hoc Auguſti ſæculũ alluſit maro ſcribẽs in bucolico ludicro.aurea iã redeũt iteꝝ ſaturnia regna.auctor ẽ Sextus Aurelius uulgo iactatũ de Auguſto defuncto.utinã aut nõ naſceret̃:aut nõ moreret̃:alteꝝ peſſimi ĩcepti:exitus præclari alteꝝ.ſæculũ pprie ſpacium eſt cẽtũ annoꝝ dictũ a ſene:q longiſſimũ ſpaciũ ſeneſcendoꝝ hoĩum id putarunt:ut refert.M.Varro. In faſtos:libros:in quos referebant̃ feſta ac ſacra cauſæq; ſacroꝝ. Modo:temperamẽto. Bifariã:duobus in locis. Pro æde:añ templũ. Pro roſtris ueteribus.po.ro.duce ſexto clodio ſcriba corpus publii clodii ĩ curiã ĩtulit cremauitq;:quo igne & ipſa quoq; curia cõflagrauit. Vnde roſtra quæ ppe iũcta fuerãt in aliũ locũ trãſlata ſũt.& hoc eſt qđ ait Aſconius roſtra nõ eo loco tũc fuiſſe:cũ crematũ eſt corpus clodii:quo nũc ſunt.ſupra docuimus ſuggeſtũ in foro.ro.extructũ roſtris nauiũ ãtiatium ad ornatũ fuiſſe:& ob hoc roſtra id tẽplũ appellatũ. In campũ.ſ.marciũ. Vidiſſe iuraret:idem de Romulo dictũ eſt a pculo Iulio:q in cõtionẽ pgreſſus poſt obitũ Romuli uidiſſe ſe Romulũ teſtatus eſt eũtem in cœlũ:ſibiq; obuiũ datũ eſſe:habitaq; ẽ fides illi uiro talia nũcianti. Tũicati.ſola tũica hoc eſt camiſia ĩduti. Mauſoleo:ſcribit Hierõymus lib.i.cõtra Iouinianũ mauſolea dici oĩa magnifica p̃tioſaq; ſepulchra ab illo mauſoleo:qđ ĩter ſeptem ſpectacula nũerat̃:ab arthemiſia facto ĩ honorẽ mariti mauſolei:đ quo plura ſcripſimꝰ ĩ illũ ppertii uerſum.nec mauſolei diues fortũa ſepulchri.de hoc aũt auguſti mauſolei ſic Strabo in.v.geographiæ.cõmemoratione digniſſimũ:qđ mauſoleum appellant & ppetuæ uiriditatis cooptum in

Sæculũ auguſtũ · Sæculũ · Roſtra mutata · mauſolea

ſummũ uſq; uerticem ad tyberis ripam exaggeratum.in ſummo autem poſitum eſt Cæſaris Auguſti ſimu-
lachrum ex ære fabricatum.ſub aggere ipſo ſunt eius loculi & cognatorum & neceſſariorum.

M.AN. Canentibus ueniam:credita defuncti diuinitate ueniam præcari.Liuius:Romulum deũ deoq;
natum ſaluere iubent uniuerſi pacemq; expoſcũt.Sed ueniam uerior lectio:eſt enim carmẽ ut Feſto placet
qđ ad tibiam in funere laudandi gratia cantat̃ de rõne uocis:idem auctor plura. Ponẽdos aureos ãnulos
qđ niſi in ſũmo luctu triſticia q̃ haud fieri cõſueuit:ſed raro id accidiſſe legimus.Pli.Quo facto tãta ſena-
tus ĩdignitate exarſit ut annulos ab eis abiectos fuiſſe in antiqſſimis repiat̃ annalibus.ſed alii a tota nobili
tate depoſitos tradidere:quũ GN.Flauius ſiue.M.Fuluius ille fuit ut Macrobi.ſcribit edilis mox Tri.ple.ẽ
factus:qa primus oĩum faſtos publicaſſet. Ferreoſq; ſumẽdos:ferreis annulis ab initio uſos Romanos Pli
ni.teſtat̃:at regũ tpibus ne ferrei qdẽ ãnuli uſus ullus fuiſſe ur̃:qđ Romuli & alioꝝ regũ ſtatuæ ſine eo ĩſi-
gni eẽnt.ſed de annuloꝝ uſu.Idẽ auctor abũde multa. Sũmoꝝ:collegioꝝ:de ſacris nũc & nõ pphãis col-
legiis ĩtellige ac ſi dixerit p ſũmos urbis ſacerdotes. Sæculũ Auguſtũ:ut ſex &.lxx.annoꝝ eẽt:Varro cẽtũ
ãnoꝝ ſæculũ diffinit qđ id ſpaciũ ſatis ad ſeneſcẽdũ crederet̃:poſuit & alteꝝ breuiꝰ.xxx.ãnoꝝ. In faſtos:
in faſtoꝝ libros. Pro roſtris ueteribus:ubi uetera roſtra fuiſſent uediãi uerba demõſtrãt:erãt ingt tũc ro
ſtra nõ eo loco quo nũc ſũt:ſed ad comitiũ:ppe iũcta curiæ eo olĩ uictis antiatibus ex captiuaꝝ nauiũ ro-
ſtris ut Liuius ait ſũt primũ cõſtructa:Plinius & Varro Liuio aſtipulant̃. Tunicati & diſcincti.q.d.humi
li habitu ac uenerabũdi. Mauſoleo:ſepulchro ampliſſimo:ab eo qđ Artemiſia mauſolo uiro defuncto in
caria cõſtruxit ĩſignia hmõi monumẽta Mauſolea ſũt dcã.De mẽoratiſſimo illo Mar.pẽdẽtia mauſolea:&
pptius:Nec Mauſolei diues fortũa ſepulchri.De recẽtiore ab auguſto erecto Strabo:cõmemoratõe digniſ
ſimũ ẽ qđ mauſoleũ appellãt excelſis fũdamẽtis hæc ille & plura qbꝰ totã molẽ pgit ſignificãter exprimet̃.

flaminiã uiã:ripãq; tyberis ſexto ſuo ꝯſulatu extruxerat:cir
cũiectaſq; ſiluas & ambulatiões & ĩ uſum populi tũc iã pu-
blicarat.

De teſtamẽto & ſupma uolũtate eiuſdem.

TEſtamentũ.L.Plãco.C.Silio cõſulibus.iii.nonas
apriles añ ãnum:&.iiii.mẽſes q̃ decederet factum
ab eo ac duobus codicibus partim ipſius partim li
bertoꝝ Polybii & Hilariõis manu ſcriptũ:depoſi
tũq; apud ſex uirgines ueſtales cũ tribus ſignatis æque uo-
luminibus ptulerũt:quæ oĩa in ſenatu apta atq; recitata ſũt
hæredes iſtituit prios Tiberiũ ex pte dimidia & ſextãte:Li
uiã ex parte tertia:quos & ferre nomẽ ſuũ iuſſit.Secundos
Druſum Tiberii filium ex triẽte:& ex ptibus reliqs Germa
nicũ liberoſq; eius tres ſexus uirilis.Tertio gradu ppiquos
amicoſq; cõplures.Legauit populo romão q̃dringẽties tri-
bubus tricies qnqes ſextertium:ptorianis militibus ſingula
milia nummoꝝ.Cohortibus urbãis qnqueõſ:legiõariis tre
cenos nummos:quã ſummã repſentari iuſſit:nã & confiſca
tam ſemper repoſitamq; habuerat.Reliqua legata uarie de
dit:produxitq; quædam aduicena ſeſtertia:quibus ſoluẽdis

Flami PHI. Flaminiã:flaminius con
ſul pdomitis liguribus ne ĩ ocio
militẽ haberet ſtrauit flaminiã
uiam:quæ ariminũ uſq; pducta
ẽ. Siluas & ambulatões:Strabo
a tergo mauſolei lucus eſt mirifi
cã cõtinẽs ambulacra.In medio
ãt cãpiſpatio ſui buſti extat am-
bitus:& hic ipẽ niueo pfectus la
pide ferreos in circuitu cãcellos
hẽns & plãtatas ĩterius p̃ ſe ferẽs
Sex ueſta-les populos. Apud ſex uirgines ue
ſtales:nũerus ueſtaliũ uirginũ le
gitimus hic erat:ut populus pro
ſua qſq; pte hẽret miſtrã ſacroꝝ:
qa ciuitas romana in ſex erat di-
ſtributa ptes:ĩ primos ſcđoſq; ti
ciẽſes rãnes & luceres. Signatis
æque:ſicut teſtamenta obſignari
ſolẽt ſignatorio teſtiũ anulo:ita
hæc tria uolumina pariter obſi-
gnata fuerãt. Ex pte dimidia &
ſextãte.i.ex octo ptibus hæredi-
tatis:q in.xii.aſſis untias diſptiri
Sextans. ſolet:ſextãs ab eo dr̃ qđ ſexta ps
Sextula. aſſis ẽ & ob hoc duas cõtinet un
Liuia augu-ſta cias.auctores Priſcia.& uarro.ſextula uero ſextã ptẽ unciæ ſignificat. Ex pte tertia:ex triẽte hoc ẽ ex reliqs
q̃ttuor ptibus:q̃ ſupant aſſis. Nomẽ ſuũ:ut Tiberius Auguſtus & liuia auguſta diceret̃:& ita a Plinio liuia
Secũdi hæredes auguſta appellat̃ libro ulti.Na.hiſto.idẽ i.xv.liuiæ druſiliæ q̃ poſtea auguſta mrĩmonii noĩe accepit. Secũ
dos.ſ.hæredes.ſũt aũt ſcđi hæredes:q primis ſubſtituunt̃:ut ſi illi deceſſerĩt iſti in hæreditatẽ ſuccedãt:de
qbus plura ſcripſimus ĩ Iulio Cæſare ex auctoritate appiãi boetii & iuriſcõſultoꝝ. Tertio gradu.i.tertios
hæredes q ſcđis ſubſtituunt̃.nãq; ut ſcribũt iuriſcõſulti põt qs in teſtõ ſuo plures gradus facer̃ hæredũ.pu-
Legator. ta.ſ.ille hæres nõ erit:ille hæres eſto.& deĩceps ĩquantũ uelit teſtator ſubſtituere poſt. Legauit:legator dr̃
Legatarius q legat in teſtõ.legatarius cui legatũ ẽ.delegatis apud iuriſcõſultos libri diligẽter pſcripti ſũt. Tribubus:
diſtĩxit populũ a tribubus tanq̃ tribus nõ ſolũ ſint romanoꝝ ſedẽt exterioꝝ:in qbus coloniæ ſuffragia fer
re ſolebãt:ſicut arpinates in cornelia tribu.formiani & fũdani in emylia ferebãt atq; in his tribubus cenſe-
bant̃.In qbuſdã codicibus tranqlli ſic ſcriptũ legimus.legauit po.ro.quadrigenties trecies qnqes ſextertiũ:
ubi de tribubus nulla fit mẽtio.& illa tota legati ſũma ad po.ro.refert̃. Vrbãis:q Romæ excubabãt ad ip-
Legionarii ſius urbis pſidiũ atq; tuitionem. Legionariis:legionarii milites dicti q erant in legione.nec enim omnes

militeſ in legione ſcribebanť.nam uelites & leuis armaturæ milites nō erāt in numero legionarioꝝ.quod lectio hiſtoricoꝝ oſtendit.ſignificari autē uidenť hi milites qui id temporis erant in prouinciis. Repreſentari:præſentem & ſtatim exhibere repreſentari diciť pecunia cū præſens numerať. Confiſcatam:infiſcis reconditam.ſunt enim fiſci & fiſcinæ & fiſcelle receptacula ſpartea ad maioris ſummæ pecunias capiēdas.& dum ait confiſcatam oſtendit in fiſco ipſius principis fuiſſe repoſitam. Cōfiſcatā

M.AN. Tribus ſignatis uoluminibus:diuerſis intellige a teſtamēto:alioqn nō ꝓcederet:ſed quæ illa fuerint cōtinuo ſubiiciet. Ex parte dimidia & ſextāte:ex beſſe ſiue ut aptius dicā ex duobus tertiis partibus. Quos:Tyberiū & Liuiā. Nomē ſuum:nomē familiæ:quāq̄ Liuia Auguſtæ etiam cognomē recepit. Secundos:hæredes. Ex triēte:ex tertia parte. Tres uirilis ſexus:Neronē druſum & Caiū:q Caligula cognominatus eſt uirilis ſexus adiecit:qa & filias habuit Agrippinam Druſillam & Liuillam:quæ diuerſa fuit ab ea quam Druſo & minore Antōia ꝓximo loco genitam oñdimus. Tertio gradu:ideſt tertios hæredes:de ſcđis & tertiis hæredibus ex Appiani ſnīa plura in Cæſare. Quadringēties:ſeſtertiū.ſ. Tribubus:externis & nō urbanis quæ idem ſunt quod & populis:cui q̄dringēties ſextertiū legatū dixit. Prætorianis:ꝑtoriāæ cohortis ſingulis ſingula nūmoꝝ millia. Cohortibus urbanis:quæ ad urbis ꝑſidiū Romæ cōmorabanť. Quīgenos & q̄ngētēos:utrūq;.n.ueteres dixere ut dimidio plus prætorianis q̄ urbanaꝝ cohotiū militibus legatū ītelligas. Legionariis:militibus ſubaudi q ī legiōibus erāt ad ꝓuīciaꝝ ꝑſidiū. Trecenos:trecētenos. Repſentari:depoſitā paratāq; eſſe mōſtrari. Produxit:ꝓtraxit ampliauit. Quædam:legata.

ānuum diem finiit excuſata rei familiaris mediocritate.nec plus peruenturum ad hæredes ſuos quā milies & quingenties profeſſus quamuis uiginti proximis annis quaterdecies milies ex teſtamentis amicorum percepiſſet:quod pœne omne cum duobus paternis patrimoniis:cæteriſq; hæreditatibus in rempublicam aſſumpſiſſet.Iulias filiā:neptēq; ſiquid his accidiſſet:uetuit ſepulchro ſuo inferri.De tribus uoluminibus uno mandata de funere ſuo complexus eſt:altero indicem rerum a ſe geſtarum:quem uellet īcidi in æneis tabulis:quæ ante mauſoleum ſtatuaretur:tertio breuiarium totius imperii quantum militum ſub ſignis ubique eſſent quantum pecuniæ in ærario:& fiſcis:& uectigaliorum reſiduas:adiecit & libertorum ſeruorumque nomina:a quibus ratio exigi poſſet.

PHI. Annuum diem : tēpus. Paternis patrimoniis:alteꝝ ex patre octauio:alteꝝ patrimoniū ex cæſare dictatore ꝑ adoptionē patre fuerat cōſecutus. In rempu.in rei pu.utilitatem. Accidiſſet:uerbū eſt quo teſtatores in teſtamēto ſcribēdo uti ſolēt ut ita dicāt.ſi qd hæredi meo acciderit pro eo qđ eſt ſi mortuus fuerit. Tribus uoluminibus:quæ.ſ.ſupra dixit ſignata eque cum teſtō depoſitaq; fuiſſe apud uirgines ueſtales & in ſenatu apta recitataq;. Indicē:titulū īdicantē ſūmatim res ab ipſo geſtas: eccleſiaſtici ſcriptores frequēter ꝑ diminutionem īdiculum appellant ſicuti eſt illud ex libro ſexto eccleſiaſticæ hiſtoriæ apud euſebiū.ſi qs noſce uult q̄ta origenis uolumīa in manus noſtras euenerit:īde ſumat īdiculum. Incidi:īſculpi. Mauſoleum:ipſius auguſti ſepulchrū. Breuiariū:miror ſenecā ſcribere libro.v.epiſtolarum breuiarium uulgariam eſſe parumq; latinam dictionem.ait.n.cum latīe olī loqueremur ſummarium uocabať id quod nūc uulgo breuiarium dr̄.Namq; Pli.luculētiſſimus ſcriptor ſic ait in decimo octauo ueꝝ ut pariter oīs culturæ quoddam breuiariū ꝑagatur:Et in præſentia trāqllus breuiarium uocat id quod Seneca tradit dici debere ſumarium. Subſignis:militaribus. In ærario:ſcribit Aſconius ærarium dici ꝑ priuata pecunia:fiſcū uero ꝑ publica.ego uero ſecus repio apud eruditos hanc iter ærarium fiſcumq; fieri differentiam:ut ærarium ꝑ publicæ pecuniæ repoſitorio capiať:quod romæ erat in æde ſaturni:fiſcus uero ꝑ pecunia impatoris.hinc eſt illud ſatyrici poetæ.Res fiſci eſt ubicūq; natat:ſed de hoc alibi. Vectigaliorum:qd reſiduum ſupeſſet in exactione uectigalium.Macrobius in prīo ſaturnalium luculenter tradit uectigaliū & uectigalioꝝ ſicut uinalium & uinaliorum.& bachanalioꝝ atq; bachanalium:& ſaturnalioꝝ & ſaturnalium a ueteribus uſurpari.& ut ipſe inqt:q uectigalium dicit regula inititur:q uectigalioꝝ auctoritate munitur: ad quā uelut ad anchoram confugimus. A qbus rō exigi poſſet:Cauit Auguſtus ut poſt obitum ratio uillicationis exigeretur a ſeruis ſuis & libertis:qui uectigalia ſe imperante adminiſtrauerant.

indiculus

Breuiariū.

Errarium

Fiſcus

M.AN. Annuū diē:annuā pēſionē:ſic Vulpianus ānuā binā trinā diē ꝑ duabus tribuſq; pēſionibus ſcripſit. Excuſata:in excuſationē adducta. Duobus pr̄nis pr̄imoniis:Octauii & Cæſaris dictatoris. Accidiſſet:ſi mori cōtigiſſet. De tribus uolumībus:quæ æque obſignata dixerat. Indicē:breuē demōſtrationē. Breuiariū:ſūmariū Anneus Seneca:ſed uide ne plus ꝓfutura ſit oro ordīaria q̄ hæc quæ nunc uulgo breuiarium dr̄ olim quū latīe loqueremur ſūmarium dicebať. Totius impii:reꝝ oīum quæ romano continerenť impio. Subſignis:circa ſigna. Errario & fiſcis:errarium locum ītelligas in quo publicum aurū argentum uaſa præcioſa tabulæ æneæ in qbus leges erant īciſæ aſſeruabanť.Fiſcus ī quo imperatorum pecunia Spartianus tamē bona inquit damnatorum in fiſcum priuatum redigi uetuit:priuatum addidit quaſi

publicũ quoq; dici poſſe fiſcum ĩtelligat:eſtq; fiſcus uas ut Pedião placet ex ſparto factũ ad maioris ſũmæ pecũias capiẽdas. Vectigalioꝝ:dr̃ & uectigalium ſed illud auctoritate:hoc analogiæ ratione defenditur.

Philippi Berualdi in tertium Librum. Interpretatio.

PHI.

INterpretaturi Tyberiũ Cæſarem tertium imperatorum romanoꝝ haud ĩtempeſtiuiter præponemus teſtimõium Sexti aurelii ita de Tyberio ſcribẽtis:quod ſuſcepto negocio cõducibile eſt. Claudius Tyberius Liuiæ filius Cæſaris:octaui priuignus impauit ãnis.xxiii. Iſte ꝗ Claudius nero dicebaṫ:elegãter a ioculatoribus caldius biberius mero obuinolẽtiã noiatus eſt ſatis.prudẽs in armis ſatiſq; fortunatus añ ſumptum imperiũ ſub Auguſto fuit:ut nõ ĩmerito reipu.dominatus ei committereṫ.ĩerat ei ſciẽtia lr̃arum.Eloquio clarior ſed ĩgenio peſſimo truci auaro inſidioſo:ſimulãs ſe ea uelle quæ nollet.his quaſi ĩſenſus qbꝰ cõſultũ cupiebat:his uero quos oderat quaſi beniuolus apparẽs. repẽtinus reſpõſionibus aut cõſiliis melior ꝗ meditatis.Dẽiq; delatũ a patribus principatũ quod quidẽ aſtu ꝑfecerat ficte abnuere.quid ſinguli dicerẽt ſentirent atrociter explorans:quæ res bonos quoſq; peſſundedit.exiſtiantes.n.ex aĩo eũ lõga oratiõe imperialis moleſtiæ magnitudĩem declinare:cũ ſnĩas ad eius uoluntates ꝓmũt ĩciderũt exitia poſtrema. Patricia gẽs claudia:Liuius

origo claudiæ gentis

li.ii.de origĩe claudiæ gẽtis hæc tradit.ſeditõ ĩter belli paciſq; auctores orta in ſabinis aliquãtum uiriũ trãſtulit ad romanos.Nãq; Appius clauſus cui poſtea Appio claudio fuit romæ nomẽ:cũ pacis ipſe auctor a turbatoribus belli ꝓmereṫ:nec par factiõi eẽt:ab oppido regillo magna cliẽtiũ comitatus manu romã trãſfugit.his ciuitas data agriq; trãs aniẽnẽ:uetus claudia tribus poſtea nouis additis tribulibꝰ:ꝗ ex eo uenirẽt agro appellata. Appius ĩter pr̃es electus haud ita multo poſt in prĩcipũ dignationẽ ꝑuenit.hactenus Liuius cui aſtipulaṫ Dionyſius in.v.hiſtoriaꝝ:aitq; ad ſuã uſq; ætatẽ duraſſe nomẽ claudiæ tribus:apud Plutarchũ in publicola legimus hũc Appiũ Claudiũ ꝑſuaſiõibus publicolæ clãdeſtinis ſollicitatũ romã ex ſabinis trãſmigraſſe abducẽtẽ ſecũ qnq; milia cliẽtũ:una cũ coniugibus ac liberis:qbus publicolæ oꝑa ciuitas data agerq; trãs aniẽnẽ:ſingulis bina iugera claudio uero qnq; & .xx.tradita.De hoc ſic ſcribit poeta in.vii.æneidos.ecce ſabinoꝝ priſco de ſanguĩe magnũ agmẽ agẽs clauſus magniq; ipſe agminis ĩſtar claudia nũc a quo diffundiṫ & tribus & gẽs.a filio uenuſte dictũ clauſoꝝ decus pro claudioꝝ:ꝓp Appiũ:ꝗ primo clauſus mox claudius eſt noiatus. Et alia plebeia: refert Aſconius

Marcelli pulchri

duas fuiſſe familias claudias romæ:alterã plebeiã:alterã patriciã:plebeia appellata eſt marcellorum:patricia uero pulchroꝝ. Ex regillis:Liuius & Dionyſius ſingulari numero regillũ id oppidũ appellãt.ab eocẽ Liuio pugna graphice deſcribiṫ qua ad lacũ regillum ĩter romanos latinoſq; pugnatũ eſt. Recens:recẽter aduerbiũ eſt. Conſorte Romuli:hæc pría tranqlli ſnĩa de auctore gẽtis claudiæ a nullo hiſtoricorũ memoraṫ cum in ſecundam omnes pedibus eant. Titus aũt tacius ſabinoꝝ rex cõſors Romuli diciṫ:quoniã regimen imperii conſociarũt unam ciuitatem ex duabus facientes:& imperiũ omne romam contulerunt:& ut ſcribit Liuius in primo non modo commune ſed concors etiã regnũ duobus regibus fuit.poſtea Titus tacius lauini cũ ad ſolẽne ſacrificiũ eo ueniſſet cõcurſu facto interfectus eſt. Poſt reges exactos: poſt

mors tacii anio unde

eiectos targnios. Cooptata: electa adſcita. Trans anienem:fluuium tiburtinum haud longe ab urbe diſtantem:de quo Oratius:& præceps anio & tiburti lucus.anieni nomẽ indidit anius rex ethruſcoꝝ:ꝗ inſequens cethegum filiæ raptorem cũ eũ aſſequi nõ poſſet in fluuiũ inſiliit:ibiq; extinctus ut anio uocaretur effecit.Plut.auctor ĩ libello de cõparatiõibus claroꝝ hoĩum:de aniene plura in q̃rto ꝓpertii cõmẽtario.

C. SVETONII TRANQVILLI LIBER TERTIVS. TIBERIVS CAESAR.

PAtricia gens claudia (fuit.n.& alia plebeia:nec potẽtia minor nec dignitate) orta eſt ex regillis oppido ſabinoꝝ. Inde Romã recens cõditam cũ magna clientũ manu commigrauit. auctore Tito Tatio conſorte Romuli uel qđ magis cõſtat.T.Claudio gẽtis principe.poſt reges exactos ſexto fere ãno a p̃ribus ĩ p̃ritios cooptata. Agrũ inſup trãs anienem cliẽtibus locũq; ſibi ad ſepulturã ſub capitolio publice accepit. Deĩceps ꝓcedẽte tp̃e duo de xxx. cõſulatus:dictaturas qnq;:cẽſuras.vii. triumphos.vi.

M.AN.

MARCI Antonii Sabellici ad Auguſtinum Barbadicum ſereniſſimum Venetiarum principem Paraphraſeos in Tranquillum parenesis tertia.

PAtricia gens Claudia:Si talẽ ſe Tyberius in ſuæ adminiſtrationis receſſu præſtitiſſet Auguſtine dux inclyte qualem ab initio promiſerat merito inter optimos eorum:qui poſt.C.Cæſarem fuĩt Romæ rerum potiti haberi potuiſſet.ſed nemo diu perſonam ferre potuit alienam:cito.n.ſum ficta in ſuam recidunt naturam:ægre quidem frugi moderatumq; principem tantiſper carnifex natura illa egit:dum ꝑ quæ tutius ſæuire liceret ſcœna cõparat.Sed ea diu male diſſimulata crudelitas:libido:& auaritia:tres grauiſſimi uitæ affectus in hũani generis ꝑniciẽ ex ĩprouiſo erupe. Quæ plane uitia quo

minus ex ficta illius pſona fuerãt expectata:eo maioré oíbus gétibus ſtuporé ítulere:nec tñ mala illa í ſua
tpa ſeuiere:ſed peſſimo exéplo deteſtabili prícipũ carnificiæ fores apuerũt:hinc.n.Caligulæ:Nerões:Domi
tiãi:cõmodi:Seueri aliæq̃ Rõani ípii peſtes extitere.Sed prícipatus tuus dux ſereniſſime oíno ab illo diuer
ſus:qppe q í libertatis gréio collocatus:clæmétiæ é & popularitatis pléus:núc ad tráqllũ redeo:q ad plebe Popularitas
iæ dñiam pñciá gétẽ Claudiá dixit.Siqdé duæ fuerũt Claudiæ familiæ ut Aſcõius ait Marcellorũ una q̃ ea
dé & plebeia:Pulchrorũ altera pñcia. Ex regillis oppido:Dionyſius regillo dixit:auctor gétis ut ipſe tra-
didit.T.Claudius ut Publius Clauſus q poſtea Claudius eſt dictus.is ſub id tp̃s quo ad regillũ lacũ ingéti
pˡlio ab Aulo poſtumio pugnatũ cú numeroſa clientũ & amicorũ manu ſe Romá cõtulit:q̃re & in urbe ad
ædificãdũ area & ultra amené agro donatus in patricios cooptatus eſt. Sabinorũ:ſabini umbrorũ finibus:
tyberi:latio:& marſis ícluſi.ut Troezenius zenodotus tradit ab umbris oriendi:mutatoq̃ cũ ſedibus noíe
p umbris ſabinos diu cõtigit:ex Sabino Sági diui gétilis Plinius a deorũ cultu Sabinos q̃ſi ſceuinos appella
tos ait. Recés cõditá:recés dixit,p recéter.ſic Maro:ſole recés orto.Liuius & Diõyſius poſt exactos reges
eũ ueniſſe ſcribũt:p id tp̃s quo ad regillũ lacũ aduerſus latios eſt pugnatũ anno circiter q̃nquageſimo ſu-
pra ducéteſimũ ab urbe cõdita. Trãs anienẽ:ex duobus & q̃draginta.fluminibus quæ tyberim augét nar Anio
& anio pcipui:ut Pli.ſentit:oriť anio in trebanorũ mõtibus triſq̃ lacus nobiles í tyberim refert Plut.in eo
ope qđ περιποταμῶν ſcripſit paréſium olim fluuiũ ip̃m ait appellatũ mox ab anio hetruſcorũ rege qui
ſe id flumẽ a Nuſa filia pcipitauit anienem dictum:Propertius anienum ſecũdi declinatus protulit Papini
us illis ipſe antris anienis forte relicto ubi ego anienus libétius legerim.ut ſit anio anié:& anienus in noían
di caſu:quod ſi aliis accedas q̃ttuor modis recta uox uariáda é. Duo de triginta:octo & uiginti.

duas ouationes adepta é.Quũ prænominibus cognomini
buſq̃ uariis diſtigueret Lucii prænomen cõſenſu repudia-
uit:poſtquã e duobus gentilibus pditis eo.alter latrocinii:
cædis alter cõuinctus eſt.Inter cognomina aũt & Neronis
aſſumpſit:qđ ſignificatur lingua ſabina fortis ac ſtrenuus.

De gente Claudiorum & eorum geſtis.

MVlta multorum Claudiorum egregia merita:mul
ta etiam ſecus admiſſa in rempublicam extant:ſed
ut præcipua commemorem:Appius cecus ſocie-
tatem cum rege Pyrrho ut parum ſalubrem iniri diſſuaſit.

PHI. Duas ouatiões:ouatio é Ouatio uñ
mior triũphus:q ouabát itroire
ſoliti erát equo uehétes alii pedi
bus igredi ouantes dicũt:cũ triũ
phátes curru ueheréť.dicta oua
tio nõ ab ouatiõe.i.bacchico cla
more:ut qdam putauere:ſed ab
oue quam immolabát:cũ in triũ
pho bos imolareť:ſicut docent
eruditi:& teſtis eſt Plutarchus í
marcello.Dionyſius quoq̃ in.v.
nõ pauca ſciéter ſcribit de oua-
tiõis & triũphi dña. Cũ præno prænoía
minibus:nemo romanus:ut aut
priſcianus í prío.erat abſq̃ pno-
mine:q mos ex eo tpe cœpit:quo ſabinos romani adſciuere ciuitati:& ad cõfirmandá cõiunctiõem noía il
lorũ ſuis noíbus pponebát.liber hõ ut docet Quintilianus in.vii.hét pnomen:nomé:cognomé.& ita nobi
les romani tribus noíbus céſebanť.ſicut apud Liuiũ facile eſt aíaduertere.ideoq̃ ab Auſonio dictum eſt
Tria noía nobiliorũ:hinc illud ſatyricũ.tanq̃ habeas tria noía.i.tanq̃ ſis nobilis & ingenus romãus.C.ma Tanq̃ héas
rius:Qu.ſertorius &.L.mũmius tertiũ nomen minime habuiſſe traduntť mulieres quoq̃ erát duobus con tria noía
tentæ noíbus.Varro exiſtíat ſimplicia noía antiqtus fuiſſe Italia:ſicut Romulus & Remus & Fauſtus:neq̃
prænomen habuiſſe neq̃ cognomé.qdam arbitrantur romanos cõſuetudinem multiplicãdorũ noíum tra
xiſſe ab albanis a q̃bus orti ſunt prænomé noí præponiť.ut caius Lucius:cognomé poſtponiť. Duo de tri
ginta:ſicut duo deuiginti decimus decé & octo:quaſi duo deſint uigíti ita duo detriginta dñr uigíti octo.
Repudiauit:neq̃ unq̃ ex ea familia Lucius claudius appellareť. Gétilibus:claudiis gétiles ut docet Ci- Gentiles
cero in topicis & copioſe explicat boetius ſunt q eodé gñe orti ſunt eodéq̃ noie íter ſe ſunt:ut Scipiões &
cladii.& ut ait eleganter cincius gétiles mihi ſunt q meo noíe appellanť. Præditis eo.ſ.prænomine Lucii.
Nerõis aſſumpſit.A.gellius li.xii.Nerio inqt ſabinũ eſt uerbũ eoq̃ ſignificať uirtus & fortitudo.Itaq̃ ex nero unde
claudiis quos a ſabinis oriũdos accepimus q erat egregia ac præſtanti fortitudíe nero appellatus eſt: ſabini
aũt id nerõis nomen a græcis accepiſſe uidenť q uincula & firmaméta membrorũ νεῦρα dicũt nñi neruos.
Secus admiſſa:pperam & p detrimentũ rei pu.facta. Appius cecus:Appius céſor cũ ſolénia ſacri hercula Appius ce-
ni ſeruos publicos edocuiſſet luminibus captus eſt.auctores Liuius & Valerius.idem cũ pyrrhus epirenſis cus
legatũ cineá,p amicitia paceq̃ romanorũ petéda romá miſiſſet:cũq̃ ſnía ſenatus íclinaret ad pacé:q̃uis & ſe
nex & cecus eſſet í curiá ſe deferri iuſſit:factoq̃ ſilétio utiná inqt ad cecitatem oculorũ ſurditas auriũ acceſ
ſiſſet.ne turpes cõſultatiões ueſtras audire cõpelleret:luculétaq̃ orõne pacé ſocietateq̃ cũ pyrrho fieri diſ-
ſuaſit:ſicut ſcribit plutarchus in pyrrho.Quærit iuriſcõſultus li.iii.digeſtorum nunqd cecus magiſtratum
gerere poſſit & extat inqt exemplũ eius q geſſit.Appius claudius cecus cõſiliis publicis tererat & in ſenatu
dixit ſeueriſſimam ſníam de pyrrhi captiuis non recipiendis.De eodem ſic li.i.digeſtorum ſcriptum legi-
mus.Appius claudius maximam iuris ſcientiam habuit:Appiam uiam ſtrauit:& claudiam aquam induxit
& de pyrrho in urbem non recipiendo ſententiam tulit.

Ouatio

M.AN. Duas ouationes:qd triũphus ab ouatione diſtet ex Gelli auctoritate oñdimus:cæteꝝ Dionyſius decorati ſunt inqt triũphis & ſenatu utriq;:Menenius maiore & p̃cioſiore curuli ſella uectus.Poſthumius minore & iſeriore q̃ ouationẽ uocãt:& rurſus differt ait hic ab altero:primũ qdẽ qđ pedes ĩgredit̃ cum exercitu ꝓductus q ouatĩ triũphũ ducit nec ĩ curſu ſicut ille deĩde:qa nõ picta neq; aurei claui ueſte iduit̃ nec ornat̃ trabea q̃ peculiaris eſt cõſulũ ducũq; amictus:corõa ãt ponit̃ ei laurea:Inferior eſt altero ĩ geſtatiõe ſeptri alias hñs oĩa hactenus.Dionyſius q omnino aliqd uidetur mihi uariare a latinis in ouationis apparatu deſcribendo.Sed ſi qs Itĩam triumphi formã reqrit uideat Appianũ. Præditis eo:id p̃nomẽ hñtibus. Extãt:apparẽt. Appius cæcus:huius eſt uox illa quã poſtea Ennius ẽ carmine cõplexus.Quo uobis mẽtes recte q̃ ſtare ſolebãt añ ac demẽti ſeſe flexere ruina. Diſſuaſit:ĩmo pſuaſit ne fierẽt:ut Cicero in Catone maiore meminit.

Claudius Caudex primus freto claſſe trãiecto pœnos ſicilia expulit. Tiberius Nero aduenientẽ ex hiſpania cum ingentibus copiis Aſdrubalem priuſquã Hannibali fratri cõiungeret̃ oppreſſit. Contra Claudius Appius regillanus decemuir legibus ſcribẽdis uirginẽ ingenuam p uim libidinis gr̃a in ſeruitutem aſſerere conatus:cauſa fuit plebi ſecedẽdi rurſum a pr̃ibus. Claudius Druſus ſtatua ſibi cũ diademate

PHI. Claudius caudex: ſcri. Gellius li.xvi.bellũ aduerſos pœnos primũ ceptũ eẽ Appio claudio:cui cognomẽtũ caudex fuit appii illius ceci fr̃e.& Marco fuluio cõſulibus.Seneca in libro de breuitate uitæ auctor ẽ hũc primũ pſuaſiſſe romanis nauẽ cõſcẽdere:uñ caudex ob hoc ip̃m appellatus eſt :qa pluriũ tabularũ cõtextus caudex apud antiquos uocatur.unde tabulæ codices dñr:& naues quæ cõmeatũ ſubuehũt caudicariæ noĩantur:quas & codicarias appellamus:quẽadmodũ Appius hic caudex traiecto freto meſanã puenerit:hieronem ſyracuſanoꝝ regem ſupauerit:carthaginẽſes pdiderit luculẽter narrat Polybius li.i.hiſtoriaꝝ. Freto:anguſtias maris fretũ appellãt a ſimilitudine feruẽtis aq̃ dictũ ut ĩterpretat̃ Varro.fretũ autẽ de quo loqtur tranqllus ſiciliam diſtermĩat ab Italia unda tam anguſta:ut latratus canũ & cantus uolucrũ trãſmittere dicat̃ a ſilio. Tyberius nero:refert Liuius libro.xxvii.Claudium neronem celeritate ĩcredibili uſum relictis caſtris quæ prope caſtra Hãnibalis habebat.ad ſenegalliam cũ expeditis militibus properaſſe ibiq; iũctis cũ collega Liuio ſalinatore copiis ad metauꝝ flumẽ cũ Aſdrubale Hãnibalis fratre conflixiſſe: in qua pugna qnquagĩta ſex milia pœnoꝝ ceſa ſũt.Aſdrubal ne ſupereſſet tanto exercitui concitato equo ſe ĩcohortem romanam ĩmiſit.ibi ut patre Amilcare & fratre Hãnibale dignũ erat pugnans cecidit.M.Liuius ſalinator quoniam in eius prouincia tanta res geſta eſſe:quadrigis urbem triumphali habitu introiuit militibus ſequentibus.Claudius uero nero equo ſine militibus ĩuectus eſt ita cõſociatus eſt triumphus:ut gloria omnis pœnes Claudium neronem eſſe:cuius ĩcredibilem ad hoc.negocium pagendũ celeritatem ſic laudat ſilius in.xv.punicorum & penna & fulmine & undis hibernis & achamenio uelocior arcu euolat. Contra:exempla hæc quæ ſequunt̃ ſunt eoꝝ:q in re publica romana detrimentoſi:dedecoriſq; fuerunt.

Regilanus:cognomẽtum hoc deductũ uidet̃ a regillo ſabinoꝝ oppido:unde orta eſt gens claudia. Decemuir:Põponius iuriſconſultus de hoc ſic ait.Appius claudius unus ex decemuiris:cuius maximũ conſilium in duodecim tabulis ſcribendis fuit. Refert:Liuius li.iii.Regimen totius magiſtratus decẽuirũ pœnes Appiũ fuiſſe fauore plebis:q dum uirginiam lucii uirginii centurionis filiam amore amens nec precio nec illa alia re corrũpere poſſet.M.claudio.clienti negocium dedit:ut uirgĩem in ſeruitutem aſſereret.hic contentiones exortæ hinc uirginius patre caſtris Romam reuocatus cum aliter libidini impotẽtiæq; decẽuiri reſiſti non poſſet arepto cultro de taberna lanionis filiam trãſfigit:hic facta populi ſeceſſione decemuiri ab dicant ſe magiſtratu. Appius ipſe in carcerem coniectus quod domiciliũ plebis romanæ appellare ſolebat mortem ſibi conſciuit. In ſeruitutẽ aſſerere:multa ſunt uerba media & ancipitia:quæ utroq; uerſum dici poſſunt:ĩter quæ eſt aſſerere:quod commune eſt libertati & ſeruituti.dicimus.n.aſſerere uindicare tam in ſeruitutem q̃ in libertatem:unde & aſſertores dicti ancipiti uocabulo:tam hi q uindicant in ſeruitutem:q̃ q ĩ libertatẽ de aſſertoribus libertatis plurifariam eſt exempla reperire de aſſertore ſeruitutis qa ĩfrequens eſt:exemplum liuianũ adhibebo.Namq; ſcribens hanc hiſtoriam ait in tertio:Claudio clienti negocium dat:ut uirginem in ſeruitutem aſſereret & inibi.an a ui tuta erat:cũ aſſertor nihil opus eſſe multitudine concitata ait ſe iure craſſari nõ ui.& mox Paulo cũ repelleret̃ aſſertor uirginis a globo mulieꝝ:ubi aſſertor ſignificat̃ ille cliens decemuiri:q uirginiam aſſerere uolebat in ſeruitutem. Secedendi rurſum:qa prima ſeceſſio facta eſt:quando plebs romana cũ ob æs alienũ quottidie necteret̃.Cũq; nexi creditoribus traderent̃:Sicinio auctore ĩ ſacrũ montem a pr̃ibus ſeceſſit trans anienem fluuiũ tria ab urbe milia paſſuũ. piſo auctor eſt in auentinũ ſeceſſionem eã factam:ſiue autẽ in ſarũ ſiue ĩ auentinũ ſeceſſio illa facta ſit:hoc conſtat plebem non prius patribus eſſe reconciliatam:q̃ obtinuerit ut tribuni crearent̃:q eſſent plebei magiſtratus ſacroſancti. Statua:cũ diademate.Romanis nihil tam deteſtabile tãq; iuiſum erat q̃ regiũ nomẽ regũq; iſignia q̃le eſt diadema de quo ſatis multa in Iulio Cæſare.unde druſus uel hoc ſolo facinore male meritus eſt de romana libertate cũ ſibi ſtatuã cum diademate tanq̃ regi poſuiſſet.

M.AN. Claudius caudex:huius ductu Roma:primũ freto ſiculo ſuperato mamertinis opem tulere tẽ

Margin notes: caudex uñ · caudicariæ naues · Fretum · Aſſerere · Aſſertores

peſtiuoq̧ eorum acceſſu carthaginenſiū pſidium ex mamertinoꝝ arce eſt deiectū.Polybius eſt auctor:An
neus Seneca cognomē ait illi fcm̄:qa codex ſit tabulaꝝ cōgeries ſiue cōpactio iſq̧ primus in naues conſcen
dere romanis oñdiſſet.Claudius:nero:q ad metauꝝ flu.Aſdrubalē uicit.Liuius & Plut.ſūt auctores. Ap-
pius regilláus:de nefario Claudii decēuiri amore deq̧ uirginiæ cede & plebis ſeceſſiōe Liuius locupletiſſi-
mus ē auctor. Claudiꝰ druſus:druſus i ea fāilia prius druſo hoſtiū duce cominus trucidato ē cognoīatꝰ.
PHI. Ad appii foꝝ.Oppidum eſt in latio:cuius meminit Oratius in primo ſermonum.Inde foꝝ appii Foꝝ appii
differtum nautis cauponibus atq̧ malignis.Plinius in tertio i enumeratōe latii populoꝝ meminit foro ap
pii.Ideo autē druſus hūc potiſſimū locū delegiſſe uidetur ad res nouas moliēdas:qm̄ erat in cliētella clau
diæ gētis & ab Appio q illic foꝝ egerat nomē acceperat:ſicut foꝝ cornelii foꝝ Liuii:& id genus alia nun
cupanť. Pulcher:ſupra docuimus duas fuiſſe familias claudias:quaꝝ patricia appellata eſt pulchroꝝ:un
de & hic pulcher noīatus:ſicut & ille dictus:eſt clodius pulcher:q fuit Ciceronis inimiciſſimus.hinc illud

ad appii forū poſita Italiam per clientellas occupare tenta
uit.Claudius pulcher apud Siciliā non paſcētibus in auſpi
cando pullis:ac per contemptū religiōis mari demerſis q̄ſi
biberent quando eſſe nollent:plium nauale iniit: ſuperatuſ
q̧ quum dictatorem dicere a ſenatu iuberetur : uelut iterū
illudēs diſcrimini publico Iliciam uiatorem ſuum dixit. Ex
tant & fœminaꝝ exempla diuerſa ęque ſiquidem gētis eiuſ-
dem utraq̧ Claudia fuit:& quę nauem cū ſacris matris deū

mordaciter & ſalſe a Cicerōe di-
ctū i epiſtolis ad atticū.Sed hæc
præſidii apud pudorē pulchelli
nō habet ſatis.ubi noīe pulchel-
li diminutiuo Clodius taxatur.
Nō paſcentibus:in auſpicatum
diraq̧ portēdens exiſtimabatur:
ſi pullus gallinaceus in auſpicio
offa obiecta paſcere recuſaſſet:
uñ filiꝰ iter prodigia quæ cladē
flaminio denūciabát hoc quoq̧
ponit ꝙ ales præſcia luctus dam
nauit ueſci plātuq̧ alimēta refu-
git.E cōtrario cū pulli paſcuntur fœlix eſt auſpiciū.id uero fœliciſſimū credebatur:quando ex offa quam
pullus iruaſit aliqd ex ore eius cecidit:quod qa terrā pauiebat hoc eſt feriebat:terripauū primo poſt terri-
pudiū dictū:eſt idq̧ tripudium ſoliſtimū appellatur quod auſpiciū cū a pullario nunciabatur egregiū exi- Tripudiū
ſtimabatur.Pullarius aūt q auſpicium nunciat eiq̧ rei præeſt ex eo noīatur:ꝙ pullos in cauea affert.de tri- ſoliſtimū
pudio ſoliſtimo:quod erat fœlix & egregiū auſpicium:ſcribūt Cicero in libris de diuinatione & Liuius.x. pullarius
ab urbe condita.hinc eſt illud Plinianū in.x.in capite de gallis gallinaceis.hoꝝ inqt ſūt tripudia ſoliſtima:
q magiſtratus noſtros quottidie regūt domuſq̧ ipſas aut claudūt:aut reſerant.hi faſces romanos impellūt
aut retinēt iubēt acies aut prohibēt. Eſſe nollent:comeſſe & cibū capere.ab edo es eſt deriuatur.Martia- eē ab edo
lis in cœlo Romulus eſſe ſolet procomeſſe ſiue ut uulgo dr̄ comedere.ſocrates auctore gellio dicebat ſe eſ
ſe & bibere ut uiueret.de hoc Appio Liuius.Claudius pulcher cōtra auſpicia profectus iuſſit mergi pullos:
q paſci negabant:ifœliciter:aduerſus carthaginēſes claſſe pugnauit:& reuocatus a ſenatu iuſſuſq̧ dictatorē
dicere Caium glauciā dixit ſortis ultimæ hominem:qui coactus abdicare ſe magiſtratu poſtea ludos præ-
textatus ſpectauit.de eodem Cicero in ſcdo de natura deoꝝ hæc refert.Nihil nos.p.clodii bello pūico.p.
temeritas mouebit?q etiam per iocum deos irridēs cū cauea liberati pulli nō paſcerenť mergi eos in aquā
iuſſit.ut biberent quoniā eſſe nollent:q riſus claſſe deuicta multas ipſi lachrymas magnā reipublice cladē
attulit.hunc a populo ob eam cladē condemnatū eſſe teſtis eſt idem Cicero.ſed Valerius libro octauo di-
ctorum factorumq̧ memorabilium ſcribit hunc Appium claudium poſt amiſſam hác pulcherrimam claſ
ſem fuiſſe quidem populo infeſto obiectum:& cum nullo modo crederetur effugere poſſe meritā pœnā:
tamen euaſiſſe:cū ſubitarius hymber cohortus eſſet:cuius beneficio tutus fuit a dānatione.Ita.n.maritima
tempeſtas cauſæ dictionē contraxerat:cæleſtis ſalutem attulit. Viatorem:miniſtrū.nā q ſenatores ex agris Viator
accerſebant uiatores dicti:auctores Cicero & Plinius. Matris deū ideæ:cybele mater deoꝝ idea diciť ab idea mr̄
ida:qui mons eſt & cretenſis & phrygius:& utroq̧ loco cerimoniæ cybeles celebrabanť.ſcribit Strabo deo
rum matrē a locis uocari ideam dyndimenā peſſimuntiā & cybelem:cuius miniſtros curetas uocant & co-
rybantas.hiſtoria autē claudiæ uirginis nota eſt monumentis hiſtoricorū & poetaꝝ:de qua ſic inquit Hie-
ronymus libro primo contra Iouinianū.Claudia uirgo ueſtalis cū in ſuſpitionem ueniſſet ſtupri:& ſimula- claudia ue
chrum matris ideæ in uado tyberiis hereret ad cōprobandam pudicitiā ſuam fertur cingulo duxiſſe na- ſtalis
uem:quā multa milia hominū trahere nequiuerant.melius autem inquit Lucani poetæ patruus cum illa
eſſet actum ſi hoc:quod euenit ornamentū potius exploratæ fuiſſet pudicitiæ:q̄ dubiæ patrociniū. Apud
ſiliū in ultimo punicorū claudia cybelem comprecatur his uerſibus.Celicolum genitrix numen quod nu-
mina nobis cuncta creas:cuius proles terráq̧ fretumq̧ ſideraq̧ & manes regnoꝝ ſorte gubernant:ſi noſtꝝ
nullo uiolatum eſt crimine corpus teſtis diua ueni:& facillime abſolue carina: Tum ſecura capit funem.&
mox fertur prona ratis uentos impellere credas.Tertulianus in apologetico autúat non ope pudicitiæ ſed
fallacia ſpirituali fuiſſe nauem a claudia cingulo promotam.
M.AN. Ad foꝝ appii:Horatius aricia digreſſum ſe foꝝ Appii ueniſſe ait:ide foꝝ appii differtū nautis
cauponibus atq̧ malignis.Plinius:Fregellani forappii forentani gabini quibus datur intelligi id oppidum

in latio fuiſſe. Cũ diademate:quod regiũ fuiſſe inſigne oſtẽdimus Claudius pulcher is ut Polybius pro-
didit ad drepanũ in ſicilia tres & nonaginta naues amiſit:& qa cõtra auſpicia pugnaſſet Romã reuocatus
multis eſt cõtumeliis affectus:Demũ in iudicio ut idẽ auctor ait cõcidit. Liuius poſt cladẽ illã ludos ꝑtex-
tatũ ſpectaſſe ꝑdidit. Nõ paſcẽtibus:paſci nolẽtibus nã eſſe tripudiũ ex uaniſſimo illo auſpicãdi iſtituto
lætitiã & fœlicitatẽ portẽdebat:qđ illis ex cibo abſtinẽtibus fieri nõ poterat. Illiciã uiatorẽ:ſic habẽt plu-
ra exẽplaria:ut ab eo uideri poſſit factũ qđ uiatores in licium dicebanť uocare populũ:quũ illũ ad concio
nẽ uocabãt:ſed Liuius.C.Glancia ait ab eo dictatorẽ dictũ. Et q̃ nauẽ:de mřis deũ naui q̃ Tyberio uado
hæſerat a Claudia ueſtali aduerſo Tyberi tracta Valerii & Ouidii aliorũq; teſtimõiũ extat locupletiſſimo.

ideæ obhærentem tyberino uado extraxit. præcata ꝓpalã
ut ita demũ ſeq̃reť :ſi ſibi pudicitia conſtaret. Et q̃ nouo mo
re iudicium maieſtatis apud populũ mulier ſubiit:quod in
cõferta multitudine ægre ꝓcedẽte:carpẽto palã optauerit:
ut frater ſuus pulcher reuiuiſceret atq; iterꝶ claſſem amitte
ret. quo mĩor turba romæ foret. Præterea notiſſimũ ẽ clau
dios oẽs excepto dũtaxat. P. Clodio:qui ob expellendum
urbe Ciceronem plebeio hoĩ atq; etiam natu minori in ado
ptionẽ ſe dedit:optimates aſſertoreſq; unicos dignitatis ac
potẽtiæ pĩcioꝶ ſꝑ fuiſſe atq; aduerſus plebẽ adeo uiolẽtos
& ɔtumaces:ut ne capitis q̃dẽ q̃ſq̃ reus apud populũ mutaĩ
ueſtẽ:aut depcari ſuſtiuerit:nõnulli ĩ altercatiõe & iurgio

PHI. Et q̃ nouo more:Clau-
dia Appii ceci filia a ludis: quos
ſpectauerat exiens turba undiq;
confluẽtis populi uexata eſt:un-
de egreſſa cũ ſe male habitam di
ceret utinã inq̃t reuiuificat Pu.
Claudius frater meus q̃ nauali ꝑ
lio claſſem nauiũ cũ ingẽti nũe-
ro ciuiũ ꝑdiderat:aliãq; claſſem
in ſiciliã ducat:atq; iſtã multitu-
dinẽ ꝑditũ eat:q̃ me male nunc
miſerã uexauit.ob hæc mulieris
uerba tã improba ac tã inciuilia

Inciuilia claudiæ uerba

ediles plebei mulctam dixerũt ei
æris grauis.xxv.milia.Iõ autẽ di-
cit trãq̃llꝰ eã ſubiiſſe iudiciũ ma
ieſtatis:q̃ñ uerbis in ciuilibus &
petulãtibus minuerat maieſtatẽ
po.ro.maieſtatẽ aũt minuere eſt ut docet Cicero in.ii.rhetoricoꝶ de dignitate aut amplitudine aut ꝑtãte

Minuere maieſtatẽ

populi romani aliq̃d derogare.nouo aũt more dixit:qa fœminæ nõ ſolent maieſtatis ſubire iudiciũ:nec fo
renſes actiões fœmineo ſexui cõueniũt.legimus tñ ameſiã & affraniam & calphurniã ingẽtaſſe tribũal præ
toris. Egre:difficulter. Carpẽto:curruі.ſunt aũt carpẽta uehicula:quæ a carmẽ te euãdri matre dici opi-

Carpenta

natur Ouidius in.i.faſtoꝶ.ſcribit Liuius in.v.matronis cõceſſum eſſe ut plauſtro ad ſacra ludoſq;:carpẽtis
feſto profeſtoq; die utereñt galli ex carpẽtis ſoliti ſunt depugnare.olim ſcipio naſica boiis deuictis in triũ-
pho trãſuexit ſpolia gallicis carpẽtis. Pulcher:ex familia pulchroꝶ q̃ erat patricia:ſignificat aũt claudium
illũ pulchrũ q̃ apud ſiciliã ut ante dictũ eſt nauali ꝑlio fuit ſuꝑatus. Plebeio hoĩ:Caio fonteio. Natu mi
nori:Scribit modeſtinus iuriſcõſultus ſicuti in titulo de adoptiõibus relatũ eſt:eũ q̃ adoptat arrogatue ma
iorẽ eſſe debere eo:quẽ ſibi ꝑ arrogationẽ,uel ꝑ adoptionẽ filiũ facit:& utiq; plene pubertatis in.x.& octo
annis ꝑcedere debet & ut libro prĩo inſtitutionũ elegãter ſcribiť.minor natu adoptare nõ debet.adoptio
enim naturã imitať:& ꝑ mõſtro eſt:ut maior ſit filius q̃ pater. Vnde Cicero ĩ oĩone ꝓ domo ſua ad pontifi

adoptio naturam imitatur

ces:accuſat nõ minus uere q̃ luculẽte.pu.clodiũ:quod ius adoptiõis polluerit:cũ ſe in adoptionẽ dederit
fonteio:q̃ annos.xx.uix natus erat.factuſq; ſit eius filius cõtra fas:cuius ꝑ ætatẽ pater eẽ potuerit.ideo aũt.
P.clodius plebeius fieri ꝑ adoptionẽ uoluit:ut tribunus plebis fieri poſſet:quẽ magiſtratũ nulli patricio ꝑ
legẽ capere licebat. Aduerſus plebem adeo uiolẽtos:Docet liuius pluribus in locis:quemadmodũ fami-
lia claudia ſemꝑ certaminibus plebeis tribuniciiſq; cõtentiõibus peculiariter fuerit occupata pro patricio-
rũ dignitate tutanda.unde in.ix.ab urbe cõdita ſic ait.ꝑmulti iã anni erãt cũ ĩter patricios magiſtratus tri-
bunoſq; certamina fuerãt:cũ ex ea familia quæ fatalis cũ tribunis ac plebe erat certamẽ oritur:idẽ in.ii.&
in.v.tradit appios claudios fuiſſe auctores diſſoluendæ poteſtatis tribũitiæ ꝑ collegaꝶ ĩterceſſionẽ. Ca-
pitis reus:Docet liuius ĩ.ii.quẽdã Appiũ claudiũ reũ ad iudiciũ populi uocatũ eſſe:q̃ plenus iraꝶ & ſuaꝶ
& paternaꝶ tribunos plebis.& plebẽ ſuũq; iudiciũ pro nihilo habebat.illũ nõ minæ plebis nõ ſenatus pre-
ces ꝑpellere unq̃ potuere:ut ueſtẽ mutaret:aut ſupplex præbẽſaret hoĩes:Senatores uero ꝑ nullo æque an-
nixi ſunt q̃ ꝑ hoc Appio q̃ ꝓpugnator ſenatus maieſtatiſq; uindex ad omnes tribunitios plebeioſq; tumul-
tus fuerat oppoſitus.hic morbo mortuus eſt anteq̃ ꝑdicta iudicii dies ueniret. In altercatiõe:ualet inquit
Quintilianus in altercatiõe acumẽ:nec clamoſus eſſe debet altercator:nec uitio iracũdiæ obnoxius.
M.AN. Nouo more:quia eius ſexus nulla ad id tp̃s maieſtatis fuiſſet auerſita. Iterꝶ claſſem amitteret:
diꝶ uotũ & execrabile:ac dignum quod populus omnibus ſuffragiis multaret. Natu minori:quod raro
alioq̃n fuerat ꝑmiſſum:ne cuiq̃ fraus fieret id Gellius docet:Cicero in ea oĩone quã habuit ad põtifices fa
ctus es inq̃t filius cõtra fas cuius ꝑ ætatem pater eſſe potuiſti:& rurſus adoptauit natus.xx.annos quo iure:
quo more:quo exemplo.P.Fonteio plebeio hoĩ ſe in adoptionẽ clodius dedit:ut plebeius factus:tribunus
plebis fieret:nam patricii ſanguinis uiris is magiſtratus nõ dabať.Idem Cicero Fonteius es inq̃t neq; patris
hæres neq; amiſſis ſacris ꝑñis in hæc adoptiua ueniſti.De intempeſtiua adoptione idem ſexta inquit dei

hora quæſtus ſum i iudicio quū.C.Ant.collegam meum defenderē quædā de repu.quæ uiſa ſunt mihi ad
illius miſeri cām ptinere:hæc hoīes improbi ad quoſdā uiros fortes aliter q̄ a me dicta erant detulerūt:ho
ra nona illo ipſo die tu es adoptatus.Si quod in cæteris legibus trinundinū eſſe oportet:id in adoptione ſa
tis eſt trium horaꝝ repræhendo:Sed ego hæc de Clodio eo libētius hoc loco ꝓlixi rettuli qa in Cæſare di
ctatore de eius adoptiōe ieiune nimis dixeramus. Mutare ueſtē aut deprecari:Liuius præterq̄ qđ neqꝫ ue
ſtē mutauit neqꝫ quicq̄ & ex ea cōſueta aſperitate orationis remiſit adeo contumaci uultu ad iudicium ue
nit:ut pars magna plebis nō minus illū reum timeret q̄ cōſulem timuiſſet. Nōnulli:de eodē puto Appio
diu q in lectoriū Agrariæ.legis auctorem ꝓ conciōe iuectus ingentem certaminis exciuit procellam.

tribunos plebis pulſauerint:Etiam uirgo ueſtalis fratrē in
iuſſu populi triūphātē:aſcēſo ſimul curru uſqꝫ in capitoliū
ꝓſecuta eſt:ne uetare aut intercedere fas cuiq̄ tribūoꝝ eēt.

De qua ſtirpe Tiberius genus traxit.

EX hac ſtirpe Tiberius Cæſar genus trahit:& qdē
utrunqꝫ paternum a Tiberio Nerone : maternum
ab Appio pulchro:q ambo appii cæci filii fuerunt
inſertus eſt & Liuiorum familiæ adoptato in eam materno
auo quæ familia quanquam plebeia tamē & ipſa admodū
floruit octo conſulatibus:cenſuris duabus:triumphis tri
bus:dictatura etiam ac magiſterio equitum honorata:cla
ra & inſignibus uiris ac maxime ſalinatore Druſiſqꝫ.Salina
tor uniuerſas tribus in cenſura notauit leuitatis nomine.
Q d' quum ſe poſt priorem cōſulatum multa irrogata con
demnaſſent conſulem:iterum cenſoremqꝫ feciſſent:Druſus

PHI. Tribūos pulſauerint:ue
teres lege lata iuiolatos tribūos
fecerūt & ut ſacroſancti hērenť | ſacroſancti
ſanciendo ut q tribūo plebis no | tribuni
cuiſſet:eius caput ioui ſacꝝ eſſet
familia ad ædē cereris uenū iret.
Liuius auctor in tertio ab origie
urbis.Quāuis tri.eēnt ſacroſan
cti & iuiolabiles:tamē appii clau
dii legibus calcatis ſpretiſqꝫ ceri
moniis ſæpe eos pulſauerūt i al
tercatiōibus pœnā flocci pendē
tes:q̄ uiolator tribūoꝝ fit ſacer.
Is.n.homo ſacer dř:quē populus | hō ſacer
iudicauit ob maleficiū:& qui eū
occidit parricidii nō damnatur.
Nā lege tribunitia prima caueť ſi
qs eū q ſacer ſit occiderit parrici
da ne ſit.ſacroſanctū aūt dicitur
quod iureiurādo interpoſito eſt
īſtitutū:ſi qs id uiolaſſet ut mor
te pœnas pēderet.igiť cū tribūi ſint ſacroſācti debet morte pœnas pēdere ſi qs eos uiolauerit pulſaueritue.
Inter pulſationē uero & uerberationē hoc itereſt:ut offilius ſcribit uerberare eſt cū dolore cedere pulſare | Pulſatio
ſine dolore.Sed an hæc ſit dřia rata uiderit iuriſconſulti.Sæpe pulſare referť ad infamiā:ut apud firmicū | uerberatio
maternū īfamia pulſabiť.Et apud maronem pulſat ꝓ infamat poſitū eſt.Quod aūt altercationes & iurgia
īter tribunos fuerint & appios teſtis eſt Liuius q ait a letorio tribuno miſſum eſſe uiatorē ad cōſulē appiū.
& ab appio lictorē ad tribunū:qua rixa uiolatus eſſet tribunus:niſi contio oīs cohorta eſſet ꝓ tribuno.Idē
tradit genutiū tribunū plebis domi iuentum fuiſſe mortuum:cuius necis auctores fuere iūiores patricio
rū:& in primis opinor appii:qui plebem plebeioſqꝫ tribunos genuino odio odiſſe ꝓduń. Fratrem:ualeri
us li.v.capite de pietate erga parētes:nō fratrem ſed patrē claudiæ ueſtalis uirginis fuiſſe ſcribit quē cū tri
bunus plebis triumphātem e curru triūphali detrahere uellet mira celeritate utriſqꝫ interporēdo ſe clau
dia ampliſſimā tribuni poteſtatem depulit.igiť alteꝝ triūphū pater in capitolium alteꝝ filia in ædem ue
ſte ducit. Iutercedere:īterceſſio ꝓpria tri.eſt.q ut ſcribunt hiſtorici magis ad impediendū q̄ ad agēdū crea
ti ſunt. Inſertus:qui adoptanť non naſci in ea familia dńr ſed inſeri:ſicut per īſitionem arbores in aliēa ſe
de inferunť.Papinius trāſertos ramos appellat ꝑ īſitionem trāſlatos in aliena arborem & robur. Liuiorū
familiæ:hāc familiam fuiſſe ſplēdidā & honoratā exēpla teſtanť:& ſignat Valerius maximus ſcribēs ſeriem
imaginū illuſtriū fuiſſe in ea gente.& inibi docet tyberium pricipem deductū fuiſſe atqꝫ oriūdū e familia
liuia & claudia cum ait in capite de cēſoria nota.a claudio nerone & liuio ſalinatore cēſoribus fluxiſſe ſa
lutarē principē ſuū ſignificās tyberiū. Cenſuris duabus:qa in ea fuerūt duo cēſores uel ꝙ unus bis cēſurā
geſſit. Magiſterio equitum:quia magiſtri equitū in ea familia fuerūt:qui ſecūdam poſt dictatorem pote
ſtatem gerebāt. Salinator uniuerſas tribus:refert Liuius lib.xxix.cognomē inditum fuiſſe ſalinatori liuio | ſaliator uñ
ꝑꝑ uectigal:qđ nouū ex ſalaria annona cōmentus eſt in cēſura.hic po.ro.oēm.iiii.&.xxx.tribus ærarios reli
quit:quod ſe & innocētē cōdemnaſſent & condemnatum cōſulem cēſoremqꝫ feciſſent:neqꝫ inficiari poſ
ſent aut iudicio ſemel accomitiis bis pectatum eſſet.unicam tātum tribunum noie metiam excepit.quæ ſe
nec cōdemnaſſet:neqꝫ cōdemnatum aut cēſorem aut cōſulem feciſſet.lege ualerium in capite de cenſoria:
nota & Liuiū in.xxx.de diſtricta liuii ſalinatoris cēſura copioſe eloquēterqꝫ ſcribētes.Mulcta irrogata mos | mulcta di
ſermonum is eſt.ut ita loquamur mulctam dixit:& mulcta dicta eſt:multam irrogauit:& mulcta irrogata | cta irroga
eſt:quod ſignificat mulctare & mulctam imponere damnato quaſi per rogationem ad populum.M.Cato | ta
aliter dixit in originibus:cum ait imperator noſter ſi quis extraordinem depugnatum iuit ei mulctam fa
cit.a mulcta æs mulctatitium dictum quod ex multa irrogata exigi ſolet. | mľctatitiū
M.AN. Virgo ueſtalis:Claudia. Inſertus:immixtus interiectus.Valerius de diſcordia Liuii ſaliatoris:

& Claudii Neronis cẽſura ſcribẽs:ſi qs inqt cæleſtium ſignificaſſet futuꝝ ut eoꝝ ſanguis illuſtrium imaginum ſerie deductus in ortum ſalutaris pricipis noſtri cõflueret. Octo cõſulatibus:octo ex ea familia conſulibus. Duabus cẽſuris:duobus cẽſoribus:ſic reliqui honores ad illos q functi ſũt referant. Salinatore: Liuio ſalinatoris cognomẽto prædito:is ex ſalaria ãnona uectigal ſtatuit in cẽſura quam cum Claudio geſſit unde illi cognomẽ ĩditum:liuius & in precio ſalis oneratas tribus quaꝝ opa damnatus erat.credebant ĩde ſalinatori liuio ĩditũ cognomẽ in hũc quoq; extat iocus ille Fabii maximi in catone maiore.a.m.tullio quũ gloriaret Fabiũ maximũ ſua opa. Tarẽtũ receſſiſſe certe inqt ille ſic hẽt.nã niſi tu prius miſiſſes nullo mõ recepiſſem. Vniuerſas tribus:liuius quoq; oẽs ait pter unã metiam:ſunt q & addãt etiam neq; eum cõdemnaſſet:neq; damnatum poſtea creaſſet cõſulem:quo noĩe tribus reliquæ ab eo notatæ ſunt.

hoſtium duce Druſo cominus trucidato ſibi:poſteriſq; ſuis cognomẽ inuenit. Tradit etiam p prætore ex puincia gallia retuliſſe auꝝ Senonibus olim in obſidione capitolii datum:nec(ut fama eſt)extortũ a Camillo. Eius abnepos ob eximiam aduerſus gracchos operã patronus ſenatus dictus filium reliquit:quem in ſimili diſſenſione multa uarie molientem diuerſa factio per fraudem interemit.

De patre Tiberii.

PAter uero Tiberii quæſtor Cai Cæſaris Alexandrino bello claſſi oppoſitus plurimum ad uictoriã contulit. Quare & pontifex in locum Publii

PHI. Duce hoſtiũ:germãoꝝ: uel ut alii galloꝝ:ẽ.n.druſus barbaricũ nomẽ:nec eius hiſtoria ſatis nota. Proprætore: ſicut dicimus procõſule itidem dicimus proprætore : quaſi loco ptoris: ut inqt marcianus capella:q pcõſule finiũt.e.lr̃a in noĩatiuo naturam ppoſitiõis ĩtuent. pro: qppe ablatiuo tantũ pfert.ſed dici tamen põt pcõſul & pprætor non duabus uocibus: ſed compoſito noĩe ut procurator. Cognomẽ ĩuenit:ut liuii Druſi cognominarent. Auꝝ ſenonibus datũ:ſenones populi ſunt galliæ notiſſimi utpote q olim urbem romã ĩcenderũt & arcem capitoliũq; obſiderunt.poſtea ĩter pu.ſulpitiũ tri.militũ & brẽnũ regulũ galloꝝ colloquio trãſacta pactio eſt:& mille pũdo auri pcium po.ro.factum.addidit liuius põdera ab gallis iniqua allata fuiſſe:ſulpitio tribuno romano recuſante aditũ ab ĩſolente gallo ponderi gladiũ:de quo loqtur ſilius.ĩſandi ſenones penſatiq; ĩprobus auri arbiter enſis adeſt.cæteꝝ prius q̃ omne auꝝ p altercationẽ eẽt appẽſum ĩteruenit dictator camillus:q auferri auꝝ de medio iuſſit:galloſq; tantus cede pfligauit ut ne nũcius qdẽ cladis relictus ſit.id bellũ ab eruditis ſenonicũ noĩat.Pli.li.xxxiii.tradit a pleriſq; exiſtiari nõ mille ſed duo millia pũdo auri collata fuiſſe ĩ ea galloꝝ pactõe:qm̃ a camillo totidẽ cõdita fuerũt:ſub ſolio Iouis capitolini.ſed ut ipſe ait id auꝝ qđ acceſſit fuit ex præda galloꝝ.omittẽdũ nõ eſt id qđ tradit uerrius:q ait ſenonas gallos exiſtiari ex eo appellari:qa noui uenerũt ex trãſalpia gallia q̃ſi cœnonas lr̃a ĩmutata.καίνοσ enĩ græce nouus dr̃ & και νοτισ nouitas.obiter annotãdũ q ĩ pẽſione auri cũ a gallo ĩſolẽter additus fuiſſet ſicut iam diximus ĩniquo põderi gladius:adiecta quoq; uox eſt ĩtoleranda romanis.dixit.n.gallus per ĩſolentiam ueh.uictis:qđ poſtea uenit in puerbiũ:qđ & Plautus uſurpat adiiciẽdũ.qđ minus protritũ eſt.furium.ſ.camillũ cũ poſtea ĩſidiis circũuentos gallos cõcideret.& illi quærerent cõtra fœdus id fieri.remunerãſſe ipſum gallũ eadem uoce:ut & ipſe diceret:ueh uictis. Eius abnepos:quarto gradu affinitatis ſunt abnepos & abneptis ĩfra:ſicut abauus & abauia ſunt ſupra. Patronus ſenatus:de hoc druſo loqũr Cicero in primo de oratore ſcribẽs druſi tribũatũ p ſenatus auctoritate fuiſſe ſuſceptũ:qđ & de filio dici haud abſurde poſſet:q ut ſcribũt hiſtorici nõ modo tribũatus uiribus ſed ipſius etiam ſenatus auctoritate tãtũ cõflauit ĩcendiũ ut nec prima illius flamma poſſet ſuſtineri ſubitaq; morte correptus hæreditariũ ĩ poſteros ſuos bellũ ppagaret.ſed ſeditionũ oĩum cã primordiũq; fuerũt Tyberius & caius gracchi.q legibus agrariis auram popularẽ aucupabant qbus ĩterfectis non defuerũt:q gracchanas leges aſſerere conarent.ĩter quos extitit druſus filius lõge a patre diſſimilis.nã cũ ille aduerſus gracchos operam eximiam ſenatui pſtitiſſet: hic gracchanis legibus plebem ab ſe trahere tentauit:nullo largitionis genere omiſſo.extat uox ipſius pſitẽtis nihil ſe ad largitiõem ulli reliqſſe præter cœlũ & cœnũ.hic rebus in urbe romana temere cõcitatis domum ſe recipiẽs immiſſo ĩter turbam percuſſore corruit & ita extinctus eſt ſcribit Appianus li.i.bellorum ciuiliũ cũ in deambulatorio obſcuro ius diceret ſub horam ueſptinam percuſſum cõcidiſſe:repertũq; ſutoris cultrũ in femore ĩfixum.auctor cœdis ignoratur.de hoc ſeneca in libro de breuitate uitæ ſic ſcribit.liuius druſus uir acer & uæhemẽs cũ leges nouas & mala gracchana mouiſſet ſtipatus ĩgẽti totius Italiæ cœtu.exitum rerum non prouidẽs execratus ingetam a primordio uitam dicitur dixiſſe:uni ſibi nec puero quidem unq̃ ferias cõtigiſſe. Diuerſa factio:autumant eruditi percuſſorem druſi a Philippo & cœpione inimicis fuiſſe ſubornatum:qui erant principes diuerſæ factionis.Bello alexandrino:quod geſtum eſt a Cæſare dictatore aduerſus Alexandrinos.de quo in.i.commentario dictum eſt.

M.AN. Senonibus:miror fuiſſe qui traderent auꝝ a Druſo relatũ ſi uera ſũt quæ liuius ſcribit.is dum aurum gallis penderetur Camillum interueniſſe ait continuoq; inter ipſas urbis ruinas pugnam contractã

Senones

Enſis additus põderi

Senões uñ

ueh uictis

Abnepos

Vox druſi

Nec puero quidem

poſtridieq; uia gabina ad octauum lapidem iteꝝ pugnatū galloſq; occidione occiſos ita ut ne nūcius q̄dē tātæ cladis nō modo auri aſportator ſit relictus. Inter apēninum & alpes extremi galloꝝ oīum ad adriam littoralem orā ſenones īcoluere de feritate gētis & reliquo uiuēdi ritu Polibius accurat̃ multa. Liuius Druſus: Appianus Liuiū Druſum ad alteꝝ tribūatum ut gracchi legibus obſiſteret hortatus ē: Cicero ad. Qu. fratrem: Druſiq; tribūatus pro ſenatus auctoritate ſuſceptus. Diuerſa factio interemit: Druſus Liuius filius ut Appianus ſcribit tribunus plebis. In deambulatorio percuſſus cū clamore cōcidit culterq; ſutorius ī eius fœmore affixit eſt repertus. Quod aūt uarie moliētē dixit ad illud referri oportet: quod quū ſenatui & equeſtri ordini placere ſtuduiſſet neutrius ordinis odiū declinauit. Alexādrino bello: quo Cæſar aduerſus Ptolemæū circa alexādriam geſſit. Pōtifex: pōtifex maximus ītelligi nō poteſt: quum. C. Cæſar pontificatum maximū niſi cū morte nō depoſuerit: ſed erāt alii pōtifices octo numero q̄q̄ ab initio quattuor a Numa rege inſtituti fuiſſent. De eoꝝ poteſtate Plutarchus in Numa & Alicarnaſeus Dionyſius plura.

Scipionis ſubſtitutus: & ad deducēdas in galliam colonias in q̄bus Narbo & Arelatæ erāt miſſus eſt: tamen Cæſare occiſo cunctis turbaꝝ metu abolitionem facti decernētibus: etiam de præmiis tyrannicidaꝝ referendum cenſuit. Prætura deinde functus quū exitu anni diſcordia īter triumuiros exorta eſſet: retentis ultra iuſtū tēpus inſignibus. L. Antoniū conſulem triumuiri fratrem ad Peruſiam ſecutus: deditione a cæteris facta ſolus permanſit in partibus. Ac prīo præneſte: inde neapolim euaſit: ſeruiſq; ad pileū fruſtra uocatis in ſiciliam profugit: ſed indigne ferens: nec ſtatim ſe in conſpectum ſexti Pompeii admiſſum. & faſciū uſu prohibitum ad. Mar. Antonium traiecit in achaiam: cum quo breui reconciliata inter omnes pace Romam rediit: uxoremq; Liuiam Druſillam: & tūc grauidam & ante iam apud ſe Ti-

PHI. Pu. Scipiōis: is fuerat ſocer Pōpeii: belliq; ciuilis reliq̄as refouerat ī Aphrica mox uictus in acie circumuētus ab hoſtibus honeſte morti uocem quoq; adiecit honeſtam. q̄rentibus. n. hoſtibꝰ ubi eēt īpator: rn̄dit īpator bene ſe habet. de pōtifice maxīo pōtificūq; mīoꝝ collegio dictū eſt affatim in iulio Cæſare uidet̃ in hoc loco pōtifex unus ex mīoribus ſignari potius q̄ maximus.

imperator bn̄ ſe hēt

Narbo: narbo marcius duodecim millibꝰ paſſuū a mari diſtat: a cuius noīe narbonēſis ꝓuincia appellat̃: bracchata gallia an̄ dicta. Plinius narbonē decumanorū coloniā uocat ꝓpterea q̄d milites decimæ legiones in eam coloni deducti ſunt. Strabo in. iiii. ait narbonē fuiſſe ampliſſimū eius regionis emporiū. Sidōius in endecaſyllabis luculento præconio extollit narbonem narboniſq; pulchritudinem opulētiā ſalubritatem. Arelate: in mediterrāeo narbonēſis galliæ ciuitas eſt arelate: a Plinio dicta colonia ſextanoꝝ: quoniā ex ſexta legiōe coloni deducti ſunt. Haꝝ coloniaꝝ deducēdarū auctor fuit Cæſar q̄bus patrē tyberii præfecit uelut unū ex triūuiris: qui more ro. colonos deducebāt: eiſq; agros uiritim diuidebant. Turbaꝝ: turbationū. Abolitionem facti: poſt interfectū in ſenatu Iulium Cæſarem multi de amneſtia quæ lex eſt obliuiōis diſcordiaꝝ reuocanda cenſuerūt: & hoc eſt illud uetus uerbū: q̄d Cicero in. i. philippica uſurpaſſe ſe teſtat̃: quod in ſedandis diſcordiis uſurpauerat olim ciuitas atheniēſiū: de quo in libro annotationū plura. De præmiis tyrānicidaꝝ: tyrānicidæ dicti ſunt Iulii Cæſaris īterfectores: quos Cicero uocabulo græco tyrānoctonos appellat. refert Appiāus cinnam qui prætor erat imprimis īterfectores Cæſaris collaudaſſe: eoſq; cenſuiſſe ut cōſeruatores e capitolio euocādos: & honoribus meritis afficiēdos. fuerūt & alii ut idem eſt auctor: q hoc idem aſſererēt. ſcribit Cicero in ōrone ꝓ Milone morem eſſe grœcoꝝ ut honores deoꝝ tribuant his uiris: q tyrannos necauerūt extant declamatiōes hoc argumēto. tyrānicidæ præmiū detur. Inter triūuiros: Mar. Antoniū lepidū & Auguſtū. Vltra iuſtum tēpus: iam finita prætura: q ānuus eſt magiſtratus. Inſignibus: prætoriis ornamētis. In partibus. ſ. L. Antonii & in factiōe Auguſto cōtraria. Præneſte: oppidū eſt latii quōdam Stephane dicta ſiue polyſtephanon a copia coronaꝝ: ubi fortūæ templū illuſtre uiſebatur de quo ſilius templiſq; dicatum fortunæ præneſte iugis. Neapolim: opus chalcidēſium eſt parthenope a tumulo ſirenis appellata.

Amneſtia Lex

tyrāno ctoni

Præneſte

Seruis ad pileum: legimus ſæpe apud hiſtoricos ad pileū ſeruos fuiſſe uocatos quod ſignificat ad libertatem: cuius inſigne eſt Pileus. Liuius in. xxiiii. poſtero die ſerui ad pileū uocati: & carcere uincti emiſſi: confuſaq; omnis multitudo hippocratē atq; epicidem creāt prætores. hinc illud ꝓuerbiale apud Senecā in. vi. epiſtolaꝝ. dicet aliquis me uocare ad pileū ſeruos. poſt iterfectū Iuliū Cæſarē q̄dam pileū in haſta prætulerunt tanq̄ libertatis ſignū: uniuerſoſq; ad ciuilitatem patriā uocauerunt: olim lucius cinna uocatis ad pileū ſeruis aduerſarios deuicit: mos fuerat apud ueteres ut ſerui q per manumiſſionē liberi fiebant raderent caput & calui pileū caperent: hinc eſt illud plautinū: dii faxint ut hodie raſo capite caluus capiā pileum. pater Tyberii fruſtra ſeruos ad pileū uocauit: q̄m hoīem ſeq noluerunt. malueruntq; in ſeruitute uitam tutā degere: q̄ ſpe libertatis ꝑiclitari. Faſcium uſu: ꝑtores ſicut & ꝓconſules nō pluſq̄ ſex faſcibus utebantur: cū cōſules. xii. uterent̃. Sexti pōpeii: filii magni Pōpeii: q a lucano dictus eſt ſiculus pirata: de quo ſupra ſatis ac ſuper. In achaiam: Plinius. achaiæ nomē ꝓuinciæ ab iſthmo incipit: ante egialos uocabatur propter urbes

Vocare ſeruos ad pileum

Achaia egialos

in littore per ordinem diſpoſitas.græci.n.αἰγιαλὸν uocant littus:eſt aūt innexa achaia pelopōneſō. M.AN. P.Scipiōis q eſt a.C.Cæſare in Africa uictus Appianus & Plutarchus ſunt auctores. In qbus:in numero quaꝝ. Narbo:unde galliaꝝ una cognomiata emptorium ut Strabo ait illuſtre ad oſtiū rhodāi. Atelatæ:& hoc quoqꝫ eiuſdē terræ emporium & ipſum rhodano ut idem auctor tradidit adiacens. De præmiis tyrannicidaꝝ:Appianus cōſultationis illius auctor eſt:qua nō defuerunt q Cæſaris percuſſoribus præmia publice cōſtituenda ut tyrānicidis cenſerent:Athenięſes:ut Plinius opinari uidetur primi omniū Harmodio & ariſtogitoni quia tyrānū occidiſſent ſtatuas poſuere:ſed illi nō hippiā tyrānum ut Thucydides demonſtrat ueꝝ Hipparchum tyrāni fratrem occiderūt:quem uulgo errorem ſcriptoꝝ ignauia inoleuiſſe idem auctor teſtatur:ut illi pro tyrānicidis a recentioribus falſo celebrent̃ hinc clariſſimi auctoris uox illa ουτῶσ ἀτάλαιπωροσ τοισ πολλοῖσ ηζλιτωησισ τλῖσ αλλιϑρασ. L.Antonium: Antonii triumuiri fratrem Auguſti inimicū Plinius in ſumma inqt deus ille quū de Auguſto interim loqueret̃ cœlumqꝫ neſcio adeptus magis an meritus:hærede hoſtis ſui filio exceſſit:ſui enim cōtenderim eſſe legem nō ſue ut Pliniāi codices quos uidimus habēt.non enim Liuia Tyberii mater fuit Auguſti hoſtis:immo illius amantiſſima:ſed pater qui in partibus aduerſus etiam pertinaciſſime manſit. In partibus:in ſtudio diuerſarum partium. Ad pileū:ad libertatem. Sexti Pompeii:qui tum ſiciliam obtinebat. Faſcium uſu phibitum:ne faſces & prætoria inſignia præ ſe ferret. In achaiam:in partem græciæ ab iſthmo ſe peloponneſo inſinuantem. Inter eos:Auguſtum ſcilicet & Antonios.

beriū enixam petenti Auguſto cōceſſit:nec multo poſt diē obiit utroqꝫ liberoꝝ ſupſtite Tiberio:druſoqꝫ Neronibus.

De loco & tempore natiuitatis Tiberii.

Tiberiū qdam fundis natum exiſtimauerunt ſecuti leuem coniecturam.quod materna eius auia fūdana fuerit.& qđ mox ſimulachrū fœlicitatis.S.C. publicatū ibi ſit.ſed ut plures certioreſqꝫ tradunt.natus eſt Romæ in palatio.xvi.calen.decēbribus.M.Aemilio Lepido iteꝝ.& Munatio Planco conſulibus poſt bellum philippenſe.ſic enim in faſtis actaqꝫ in publica relatum eſt.nec tamen deſunt qui tum antecedente anno Hircii ac Panſæ partim inſequente Seruili Hiſaurici Antoniiqꝫ conſulatu genitum eum ſcribant.

De infantia & pueritia Tiberii.

Infantiā pueritiāqꝫ hūit luxurioſam & exercitatā comes uſqꝫquaqꝫ parentū fugæ. quos qdem apud Neapolim ſub irruptiōe hoſtis nauigiū clā petētes uagitu ſuo pœne bis ꝑdidit.ſemel quū a nutricis ubere.itē quū a ſinu mr̄is rapti auferet̃ ab hiſ.q ꝑ neceſſitate tpis mu

PHI. Auguſto cōceſſit:ſextus Aurelius:liuiam auguſtus quaſi marito cōcedente ſibi cōiunxit. Vtroqꝫ liberorum: Tyberio q natus erat in domo pr̄na:& druſo:qui domi auguſti natus eſt tribus mēſibus poſtq̄ liuia mr̄ nupſerat Auguſto. Fūdis:in ciuitate fundana:quæ erat ī latio. Oratius.fundos aufidio luſco ꝑtore libēter linqmus. Fūdana:ex oppido fundoꝝ:de fundanis hiſtoria eſt apud Liuiū in octauo:qui olim metuētes bellum a romāis: orarūt plautinū cōſulē:ut ab innoxio populo abſtineret:dicētes agros urbē corpora ipſoꝝ cōiugumqꝫ ac liberoꝝ ſuoꝝ in poteſtate po.ro.eē futuraqꝫ.itaqꝫ collaudati ſunt ꝙ in officio eſſent. Fœlicitatis:Romāi ueteres iter numina fœlicitatē quoqꝫ deā colebāt:Auguſtinus i.iiii.de ciuitate dei:qd fœlicitas dea ē ædem accepit:arā meruit:ſacra ei congrua pſoluta ſunt. Poſt bellum philipēſe:qđ auguſtus & Antonius geſſerunt aduerſus Brutū & Caſſium. Acta publica:ſupradictū eſt quēadmodū acta ſinguloꝝ annoꝝ cōficiebant̃.Pli.i.ii.eodē cām dicēte lateribus coctis pluiſſe i eius āni acta relatū ē. Hirci & pāſæ:ānus quō hircius & pāſa cōſules fuerūt:anceſſit ānū:quo lepidus & munacius plācus cōſulatū geſſerūt. Inſequēte:q ſecutus ē cōſulatū lepidi & plāci. Infantiā:hippocrates maximus medicoꝝ ſeptē gradus facit ætatū priæ ætatis finē putat eſſe ſeptimū ānū.ſcdæ q̄rtūdecimū:tertiæ duotrigeſimū:q̄rtæ trigeſimūqntū. qntæ duo deqnquageſimū.ſextæ qnquageſimūſextū. ſeptimū nouiſſimū ānū uitæ hūanæ.Seruius ætates ſic diuidit īfantiā pueritiā:adoleſcētiā:iuuentā:ſenectā:ſed uarro ut docet cēſorius gradus qnqꝫ ætatis equabiliter putat eſſe diuiſos:unūquēqꝫ.ſ.ꝑter extremū in ānos qndecim:itaqꝫ primo gradu uſqꝫ ad annū qntūdecimū pueros dictos:qđ ſint pueri.i.īpuberes.ſcđo ad trigeſimū ānum adoleſcētes ab adoleſcēdo noiatos.i tertio gradu:q erat uſqꝫ ad qnqꝫ &.xl.ānos iuuenes appellatos:eo qđ rē pu.i re militari iuuare poſſent.In q̄rto aūt gradu uſqꝫ ad.lx.ānū ſeniores nūcupatos:qđ tūc corpus ſeneſcere icipiat.ide uſqꝫ in finē uitæ uniuſcuiuſqꝫ qntū gradū ſcm̄.in quo q eſſent ſenes appellatos:qđ ea ætate corpus iā ſenio laboret.Auicēna & Albertus magnus oīs ætates numero q̄ttuor eſſe ꝑdiderūt ætatem adoleſcētiæ uſqꝫ ad.xxx.annos:quā ſubſeqt̃ ætas cōſiſtentiæ:alio noie dicta ætas pulchritudinis uſqꝫ ad.xl.annos:tertia ætas eſt minutiōis:quæ ſenectus dr̄ ptinetqꝫ fere uſqꝫ ad.lx.annū.nouiſſima ætas dr̄ ſeniū quæ eſt finis uitæ. Sub irruptione: milites auguſti

Fundanis

Fœlicitas dea.

Gradus ætatum

pueri unde

Aetates ſecundū auicenā & alber.mag.

ſignificat.q tunc hoſtis erāt patris tyberii utpote ſecuti partes Lucii Antonii bello peruſino. Vagitu deū noīe uagitanū colebant priſci q īfantū uagitibus p̄eſſet ut docet Auguſtinus.in.iiii.de ciuitate dei. Au.Gellius non uagitanū deū uocat ſed uaticanum:pœnes quem eſſent humanæ uocis initia. Vagitānus

M.AN. Cōceſſit:ut facto cū ea diuortio ī uxorē duceret. Tyberio:is ante diuortiū apud patrē natus fuerat. Druſo:quē poſt Liuiā Auguſto cōceſſam naſci cōtigit. Fūdis:oppido iciectoris lati finibus īcluſo uel ī ipſo potius cōfinio. In palatio:ī regiōe palatii. Poſt bellū philippēſe:ab Antonio & Auguſto aduerſus Brutū & Caſſiū in philippis geſtū. Hircii & panſæ q mutinēſi perierūt bello. Antecedēte anno:q Philippēſe bellū p̄ceſſit. Partim:quidā alii. Inſequēte:qui ipſum bellū eſt p̄xime ſecutus.conſtat igit̄ eo triennio natū:ſed quo anno parū inter auctores cōuenit. Luxurioſam:magnis īcrementis præditā. Exercitatā:quia infans & puer paternæ fuge comes. Irruptionē hoſtis:hoſtibus ſubito irrumpentibus.

erculas leuare onere tenctabant:per ſiciliā quoq; & achaiam circunductus a lacedemoniis:publice q in tutela Claudiorum erant:demandatus:digrediens inde itinere nocturno:diſcrimen uitæ adiit:flamma repente e ſiluis undiq; exorta: Adeoq; omnē comitatum circūplexa:ut Liuiæ pars ueſtis & capilli amburerentur. Munera quibus a Pompeia Sexti Pompeii ſorore in Sicilia dōatus eſt:chlamis & fibula:itē bullæ aureæ durant:oſtenduntur q; adhuc baiis. Poſt reditum in urbem.a.M.Gallio ſenatore teſtamēto adoptatus hereditate adita:mox nomine abſtinuit: quod Gallius aduerſarum Auguſto partium fuerat. Nouem natus annos defunctum patrem pro roſtris laudauit. Dehinc pubeſcēs actiaco triumpho currum Auguſti comitatus ē ſiniſteriore

PHI. Leuare onere:qd̄ dr̄ exonerare:ne baiulantes ipſos infantes ſua cunctatiōe fugā morarentur. In tutela claudio℞: ſupra docuimus quēadmodū nō ſolū ſingulæ ciuitates ſed etiā p̄uīciæ habebāt romæ ſuos quælibet patronos.ita lacedemonii erant in clientela claudiorū ſicuti ſyracuſani marcellorū & bononienſes antoniorum. Chlamis:chlamydē militarē p̄prie ueſtem fuiſſe ſignificat Plautus q ad ornatum militis ait opus eē chlamyde machera & petaſo. q̄nēt iulius pollux ſcribens ad cōmodū.Cæſarē de p̄prietate uocabulo℞.īter apparatus militares nūerat chlamyda:cuius diminutiuū eſt chlamydion.a chlamyde chlamydatus deriuat̄ Plautus in pſeudulo qs hic hō chlamydatus eſt aut unde ē. Virgilius.ſidoniā picto chlamydē circūdata limbo.iuriſcōſultus īter ueſtimēta puerilia numerat chlamydes tanq̄ nō minus ad pueros pertineat q̄ ad uiros.& ita in hoc loco accipit̄ p ueſte puerili. Fabula: fibula ornamentū eſt cinguli ad ueſtem ſubligandā. Virgilius. Aurea purpureā ſubnectit fibula ueſtē.in alio ſignificato accipit̄ fibula comedo℞ & citharedo℞ de qua iuuēalis.ſoluitur his magno comedi fibula. & apud celſum caput eſt de infibulandis iuuenibus.a fibula fit uerbū diffibulo quod ſignificat fibulā reſoluo. Papinius.emicat & torto chlamydē diffibulat auro:hic accipi uidet̄ pro cīctura puerili.refibulare apud martialē eſt fibulā illā ad obſcena p̄tinentē diſſoluere.cū ait.cuius refibulauit turgidū faber pœnē. Bullæ aureæ:ſupra diximus quēadmodū pueris ingenuis atributū fuit geſtamē bullæ aureæ:quæ ad effigiē cordis erat formata.præterea bullæ ſunt illa ornamēta q̄bus cingula decorant̄.calphurnius in bucolicis. Alternat uitreas lateralis cingula bullas.Cicero quoq; tradit uerrem bullas aureas ex ualuis templi magnificentiſſimis abſtuliſſe:qui bullas accipit pro capitibus clauorū eminentioribus:quibus hodie quoq; fores exornātur.ſicut & Plautus in aſinaria cum ait.iuſſiſti in ſplendorē dari bullas has foribus noſtris.hinc annominatio illa eſt apud eundē in gurgulione.Quin tu is in malam crucem cū bollis & cū bullis. bullas etiam appellamus tumores illos q in aquis repente fuit & repente euaneſcūt.unde in p̄uerbio apud Varronem dicitur:homo bulla eſt:qa.ſ.ſimilis bullæ uita eſt mortaliū fluxa & momento caduca.hinc aquæ bullantes a calphurnio in bucolicis dictæ illo uerſu.bullantes ubi fagus aquas radice ſub ipſo protegit.& a plinio ī nono bullantiū aquarū ſufflatio.Cor.celſus inter ſigna ualitudinis longe hoc quoq; numerat.Si urina bullulas excitat:ubi bullulas ὑποκοριστικῶσ.i.diminutiue dixit a bulla.exiſtimo tranq̄llū in hoc loco loqui nō de ornamento illo ingenuorū.ſed de his bullis:q̄bus balteus & cingulū ornari ſolet:ut & chlamys & fibula & bullæ ſimul conueniant.nam pro ornatu pendente ante pectus una tantū bulla & non plures geſtabant. Nomine abſtinuit.i.noluit nominari gallius:quāuis ex more Romano:qui teſtamento adoptabantur:teſtatoris nomen acciperent.Ita Pomponius atticus cognominatus eſt cecilius:a q̄nto cecilio:q moriēs teſtamento eum adoptauit hæredēq; fecit ex dodrante.auctor Cornelius nepos.Et Varro ſic ait in ſecundo de re ruſtica.Atticus:qui tunc Titus pomponius nūc quintus cecilius eſſe nomine eodem. Nouē natus annos:ſcribit Quintilianus in.xii.demoſthenem ad modū puerum actiones pupillares habuiſſe:traditūq; eſt quoſdam adhuc p̄textatos egiſſe:& Cæſarem auguſtū duodecim annos natum auiam pro roſtris laudiuiſſe.unde potuit & Tyberius in nono ætatis anno proſequi patris obitū oratione laudatiua:uel quā ſuo ipſemet ingenio formauerit:uel ſicut ſæpe fit formatam aliena doctoris induſtria ediderit & recitauerit.ſicut nero laudauit claudiam oratione a ſeneca compoſita.

Margin: Chlamis — Fibula — Diffibulo — Bullæ — p̄uerbiū hō bulla — bullulæ

M.AN. Onere:pueri geſtādi. In tutela:cliētela. Dōatus eſt:Tyberius puer:ſic & Virgiliāus ille Aſcāius:ab Andromache chlamyde ē dōatus. Fibula:tegumēti genus ab umbilico ait genua ad uelāda pudibūda:eo citharœdi quoqꝫ & comœdi urebāť nō ad obſcœnas ſolū ptes tegēdas:ſed ad cohibēdā ēt libidinē:ne raucefſerēt ī quā uelut denegatā quū ꝓniores eēnt fœmiæ ſui tpis lepidiſſime ī eaꝝ ītēperiē iocatur. Martia.Dic mihi ſimplr̄ inqt comœdis & citharœdis fibula qd p̄ſtet:nota ſūt reliq̄. Bullæ aureæ:iſigne & illud teneræ ætatis de eius uſu pueris cōceſſo:Macrobius plutarchus & Dionyſius plura. Hæreditate adita:& ſi ſe hæredē ꝓfeſſus eēt. Noīe abſtinuit:nomē nō recepit. Nouē natus ānos nō ſua:credas oportet:quia per ætatem fieri non potuiſſet:ſed aliena uſum oratione. Patrem:Neronem defunctum.

funali equo quū Marcellus Octauiæ filius dexteriore ueheretť:p̄ſedit & actiacis ludis:& troiāis circenſibus:ductor turmæ pueroꝝ maiorū. De adoleſcētia & uxoribꝫ eius.

VIrili toga ſumpta adoleſcentiā omnē:ſpaciaqꝫ īſequētis ætatis uſqꝫ ad principatus initia p hæc fere trāſegit munus gladiatoꝝ in memoriam patris:& alterū in aui Druſi dedit diuerſis temporibus ac locis:primū in foro:ſecundum in amphiteatro. Rudiariis quoque quibuſdam reuocatis auctoramento cētum milium dedit:dedit & ludos ſed abſens cuncta magnifice impenſa matris ac uictrici Agrippinam Marco Agrippa genitam ne

Funalis equus

PHI. Funali equo : ur̄ funalis equus ī triūphi comitatu ille dici:q ꝓximus triūphalē currū antecedit:q̄ſi fune cōiūctus:nā ſicuti ī ſaltatōibus reſtē ducere dicebanť māibus īter ſe conſertis:ita eq̄funales dicti:q fune hoc eſt reſte facta ſimul cōnexi p̄cedūt ut ita fiat triumphus ſpecioſior & a dextra ſiniſtraqꝫ triūphātis erāt ductores quaſi eq̄ſtris choreæ. Qui loris iūcti hic & idē currui triūphali funales dicebātur alio quoqꝫ nomīe habēales:cuius rei mētio fit a Dionyſio ī octauo antiq̄tatū.ſcribēte īſtitutum uetus fuiſſe & heroicū:ut triū equoꝝ currus in ludis decurrerēt:duobus enī eq̄s iūctis tertius iuxta adhibebať habenalis dictus.q uīctus loris a p̄ter trahēdo ſimulqꝫ iūgēdo pareoros uocabať a priſcis tales dici uidēť funales a Trāq̄llo:q erant duo alter dexter alter ſiniſter uincti currui triūphātis Auguſti.itidē Statius ī ſexto thebaidos ī ludis archemori equū noīe thoen dixiſſe ur̄ funalē:q iugalis erat & ī curſu eq̄ſtri admeto īſeruiebat:tanq̄ tertius ille habenalis in triga.ſic enī ait uoce nominibuſqꝫ ciēt pholoen admetus & irrin funalēqꝫ thoen. Præſedit:tanq̄ præſens & agonitheta p̄fuit:ē autē agonitheta p̄fectus ludoꝝ:unde ait Hieronymus.nō ē īuidus agonitheta noſter. Acciacis ludis:quos celebrauit Auguſtus in memoriam acciacæ uictoriæ Troiāis:ludicrū troiæ ſignificat:quæ ī circo exhibebať.de troia ſatis ac ſup ī prīo cōmētario.

Pareoros

Agōitheta

Pueroꝝ maioꝝ:qm̄ turma duplex pueroꝝ maioꝝ & minoꝝ troiā ī circo ludere ſolebat:tale ſpectaculū Cæſar dictator & Auguſtus ediderūt. Munus in memoriā p̄ris:iunius Brutus primus apud romāos ī honorē defuncti p̄ris edidit munus hoc eſt ſpectaculū gladiatorū.ab eo mos ꝓpagatus eſt:ut in honorem defunctoꝝ ſpectacula exhiberenť.ſic Scipio in hiſpania edidit munus gladiatoꝝ in memoriā patris patruiqꝫ defunctoꝝ:ſic Caius Curio funebri patris munere theatra duo e ligno fecit ampliſſimo:in q̄bus ſpectauit populus ſpectacula gladiatorum.ſic Cæſar dictator ut antedictū eſt dedit munus funere patri:in quo uſus eſt apparatu arenæ argenteo. Rudiariis:rudis uirga ē:q̄ auctore priſciano gladiatores donanť poſt finitā gladiaturam.inde rudiarii dicti:qui impetrarunt miſſionem artis gladiatoriæ donati rudi.de rude Ouidius.& me donari iam rude tempus erat.M.Tullius in ſecunda antonianaꝝ.tam bonus gradiator rudē:tam cito accepiſti:eiuſdem fit mentio ſubinde apud poetas.ſenſus eſt Tyberium non ſolum gladiatores exhibuiſſe legitimos ſed etiam reuocaſſe ad gladiaturam præcii inuitamento ueteranos & emeritos qui dicūtur rudiarii. Auctoramento:auctorati uocantur gladiatores:qui ſe uendunt ludo quaſi addicti & condēnati:ſicut non inſulſe expoſuit acron Oratianus īterpres enarrans illud auctoratus eas.eſt enim auctorare obligare.cuius contrarium eſt exauctorare.Seruius enarrans illud Virgilianum:ipſe patri filiam uoueo.dixit ſolos parentes habere poteſtatē auctorandi.inde fit auctoramentum:quod eſt quaſi obligatio nexuſqꝫ ac ueluti ſtipendium præciumqꝫ eius:q fit auctoratus.i.obligatus.Seneca libro quarto de beneficiis hominē uenalis animæ crebris auctoramētis accēdebat.idē alibi ait:nullū malū ſine auctoramēto ē. Quintilianus in gladiatore.nec difficilē tamen ſub illo præſertim auctoramento habuiſſet miſſionē:ſed noluit gladiator uiuere.Cicero in primo officiorum mercedem ait eſſe auctoramentum ſeruitutis:ubi auctoramentum accipiť pro illa obligatione:qua mercenarius accepta mercede cogiť ſeruire:præſtareqꝫ operam ſeruilem.Quidam auctoramentū īterpretanť eſſe priuilegiū & p̄rogatiuam:qđ an cōueniat diſpiciendū ē pli. auctoratum uindemiatorem:itē alibi auctoratū po.ro.eleganter appellat:q̄ſi gladiatoriæ morti obnoxiū:qui ſpectabat cum periculo uitæ ſpectacula gladiatorū edita in lignis theatris a curiōe periturus ſi momēto aliquo machinæ luxatæ fuiſſent.A liuio auctoratus proditor dictus quaſi obligatus & deuinctus.A mālio in quinto aſtronomicon:miniſtri ꝑpetuo quaſi epitheto auctorati uocanť tanq̄ ꝑpetui mercenarii obligatiqꝫ dominis:a quibus mercede comparantur.ſic.n.ait.Atqꝫ auctoratos in tertia iura miniſtros. Dedit & ludos:theatrales uel ſcenicos. Victrici:Cæſaris auguſti.

Rudis uirga
Rudiarii
Auctoratus
Auctorare
Exauctorare
Auctoramentum

M.AN. Funali equo:funalē equū eū eſſe crediderī:q q̄ ꝓxime currui iungeret̃ atq̧ a fune dictum.Papi ius .Funaleq̧ thoū. Dexteriore:equo funali. Præſedit:ꝓfuit. Actiacis ludis de his ī auguſto plura. illud obiter admōebo eū q ludis ꝑeſſet nō ſolū ꝓſidere:ſed īterdū ſe moderatorē rectoreq̧ gerēdæ rei miſcere cōſueſſe.Plutarchus:antōius poſitis inqt magiſtratus īſignibus ludis ꝓfuit:& aſſumptis adoleſcētibus una cū illis ſaltauit. Troiāis circēſibus:troia luſus circēſibus miſceri cōſueuit:ſic ī Cæſaris dictatoris:ſic ī auguſti ſpectaculis ſeruatū. Trāſegit:peregit. Vulpiāus ea q dubia eēnt & īcerta nec adhuc finita trāſigi dici oportere exiſtimauit.Plautus iurecōſultus nō ſolū de qbus cōtrouerſia fuiſſet:ſed q̇ ēt ſine controuerſia ſint poſſeſſa. In amphitheatro:ſtatilii tauri id unū qđ ſciā tū Romæ fuit.Errat meo iudicio Caſſiodorus q Titū Veſpaſiāi filiū primū Rōæ amphitheatrū ſtatuiſſe tradidit. Rudeariis:gladiatoribus iā emeritis:& rude dōatus.Iuue.rude accepta īcipiet ueiēto uideri.Horati.Dōatū rude q̄ris mecēas iteꝝ ātiquo me īcludere ludo. Reuocatis:ad ferrū.ſ. Auctoramēto:obligatiōe ꝓcio:ē.n.auctoramītū obligatio ut dixi ſiue ſtipēdiū ſiue ꝓciū militiæ pugnæ:ut hoc loco:actiōiſue. Impēſa matris Liuiæ. Victrici:auguſti.

ptē Pōponii attici eqtis Romāi.ad quem ſunt Cicerōis epiſtolæ duxit uxorē.ſublatoq̧ ex ea filio Druſo.q̄q̄ bene conuenientē.rurſuſq̧ grauidā dimittere.ac iuliā Auguſti filiā cōfeſtim coactus eſt ducere nō ſine magno lengore animi. Quū & Agrippinæ cōſuetudine teneret̃.& Iuliæ mores īprobaret.ut quā ſenſiſſet ſui quoq̧ ſub priore marito appetentē.quod ſane uulgo ēt exiſtimabat̃.Sed Agrippinam & abegiſſe poſt diuortiū doluit.& ſemel oīno ex occurſu uiſā adeo cōtētis.& tumentibus oculis ꝓſecutus eſt.ut cuſtoditū ſit ne unquā in cōſpectū eius poſthac ueniret.cum Iulia primo concorditer & amore mutuo uixit.mox diſſedit & aliquanto grauius.ut etiā perpetuo ſecubaret. Intercepto communis filii pignore.q aquileiæ natus infans extinctus eſt.Druſum fratrem in germania amiſit.cuius corpus pedibus toto itinere prægrediens Romā uſq̧ peruexit.

PHI. Neptē Pōpōii attici:ſcribit Cor.nepos Mar. Agrippā potiſſimū delegiſſe affinitatē pōponii attici:eiuſq̧ filiā uxorē accepiſſe:ex quo cōnubio nata ē atti co neptis noīe agrippia:quā auguſtus uix anniculā tyberio priuigno deſpōdit:& hæc cōiūctio familiaritatē auxit īter atticū & auguſtū:adeo ut nullus dies īter cederet quo nō aliqd p epiſtolas auguſtus ab attico:de antiqtate reqreret:hic ē ille Pōponius atticus.cuius nomen ut inqt ſeneca tertio epiſtolaꝝ:perire nō ſinūt Cicerōis epiſtolæ:q attici cognomē ex athēis reportauit:quā ciuitatē īopia laborātē ſæpe ſuis opibus ſubleuauit.a condiſcipulatu uixit cōiūctiſſime cū Marco tullio ꝑiit fiſtulæ morbo:q̇ īteſtinū ꝓperat. Sublato:ſuſcepto Vir.ſublatū erudiit nec tecū talia geſſi. Quāq̄ bene cōueniētē:maxīa eſt & rara laus cōnubii:ut ſit cōcors & bene cōueniēs cū dos uxoria ſit lis:ut ait Oui.hinc illud a Hierōymo repetitū:q nō litigat celebs ē:tāquā oēs uxorati litigēt cōtinēter cū uxoribus.Plautus in caſſina.q cū litigas olympio:r̄ndet uilicus:cū eadē:q̄ tu ſemp:ſenſus ē:coactus ē dimittere agrippinā:quāuis cū ea bene cōueniret eſſetq̧ iteꝝ grauida:q res chariores gratioreſq̧ uxores maritis efficere ſolet.filii enī qdā nexus ſunt in cōiugio ut inqt Ariſtoteles ī.viii.ethicoꝝ. Agrippinæ:prioris uxoris. Sui appetentē:minime mirū ſi iulia appetiuerat coire cū Tyberio.cū eēt omniū fœminaꝝ maxime uiroſa ideſt uiroꝝ appetens.tales priſci catuliētes uocauere.laberius lupā appellat catuliētē ꝑ libidinantē.eſt enī catulire libidinari.uerbū uidelicet tractū a cāibus.cū libidie excitant̃.Ariſtotelis īterpres ī ſexto de aīalibus:canes inqt canire dicuntur libidie exſtimulatæ:elegātius dixiſſet.catulire. Sub priore marito:dictū eſt ſupra queadmodū auguſtus Iuliā filiā primū Marcello:deīde ut is obiit Marco Agrippæ nuptui dedit. Abegiſſe:dimiſiſſe a mandaſſe. Contētis oculis:tale eſt illud Virgilianū.turnus ad hæc oculos horrēda in uirgine fixus.idē alibi.illū turbat amor oculoſq̧ in uirgine figit. Tumētibus:quando aliqd nimis ardenter ſcienterq̧ contemplamur oculis tumentibus:ex deſiderio id facere dicimur.tanq̄ oculis uoraturi. Diſſedit:diſcordiam egit.& diſſidiū. Secubaret:ſeparatus ſeiūctuſq̧ ab uxore cubaret.operantes ſacris ſecubabant & cōiuges & amatores.Ouibus ſecubat in uacuo ſola puella thoro.Liuius ꝑ iocū adoleſcēs uetat eā mirari:ſi ꝑ aliquot noctes ſecubuiſſet. Intercepto:de medio ſubducto & extincto.Plinius.ſi non eſſet īterceptus.i.a morte correptus. Filii pignore:cū præmiū nuptiaꝝ ſit partus fœminaꝝ ut inqt Ambroſius:merito mentes coniugales ꝑ filios ueluti ꝑ q̇dā q̄ſi pignora īter ſe arctius copulant̃:ſublato aūt filioꝝ pignore caritas priſtina ſi nō reſcidit̃ ſaltē diſſuit̃.hoc euenit Tyberio:q poſt extinctū filiū minus amauit uxorē. Aqleiæ:ciuitas eſt Venetiæ ī decīa Italiæ regione:de qua alibi plura. In germania amiſi:exiſtimat Liuius druſum periiſſe ex fractura cruris ſuper quot equus collapſus eſt.tranquillus uero ſicut infra patebit morbo ſupremum diē obiiſſe tradit ad eum in germania egrotātem dum Tyberius frater feſtinat die ac nocte longiſſimum iter uehiculis tribus emenſus eſt in qno fuerunt ducenta milia paſſuum.Plinius auctor in.vii.

Fiſtula periit atticus

Dos uxoria lites

Filii nexus

Catulietes

Catulire

Secubare.

Mors druſi

M.ANTO. Neptē:Attici ex attici filia & agrippa genitā:ſeneca nomē attici perire Ciceronis epiſtolæ non ſinunt nihil illi profuiſſet gener Agrippa Tyberius ꝓgener:druſus Cæſar ꝓnepos īter eā magnam noīa

tacereť. Agrippinā.igiť prio uxorē duxit tyberius:mox marcellaꝝ alterā nouiſſime Iuliā auguſti filiā attici cognomē ille e:: græcia reportauit cicero teqꝫ nō cognomē ſolū athēis deportaſſe ſed hūanitatē & prudētiā dr̄ ad hæc acticus & atticus ut illud ab acteōe ſit:hoc ab attide cranai filia Strabo ē auctor. Sublato: ſuſcepto & a tollo ē qđ nūc educo nūc ſuſcipio ſeu capio atqꝫ ī utroqꝫ ſignificatu ſullatū facit oui.ꝓ educo nō ego tollēdi cā ſed ille fuit īterdū &ꝓbo ſignat īterdū ī altū tollo uñ illđ ī neronē.Quis neget æneæ natū de gēte neronē ſuſtulit hic matrē ſuſtulit ille p̄rem. Bene cōuēiētē cōcordi connubio mutuoqꝫ amore ſecū uiuētē. Angore ægritudie. Sui appetētē:ſui cōgreſſus cuidū ac ſatagētem. Priore marito:Agrippa.
Vulgo exiſtimabať:ab ea tyberiū amari. Abegiſſe:a ſe remouiſſe. Cōtētis:defixis. Cuſtoditū cuſtodia cautū. Diſſedit:diſſidio aliēatus ē; Succubaret:diuerſo ab ea lectu cubaret. Intercepto:extincto.

De ciuilibus officiis eius.

CIuiliū officioꝝ rudimētis regē Archelaū traliāos & theſſalos:uaria quoqꝫ de cā Auguſto cognoſcēte defendit:ꝓ laodicēis thiatirēis:chois terræmotu afflictis:opēqꝫ iplorātibus ſenatū dep̄catus eſt.Fannium Cepionē q cū Varone Murēa ī Auguſtū cōſpirauerat:reū maieſtatis apud iudices fecit.& cōdēnauit.Interqꝫ hæc duplicē curā adminiſtrauit:annonæ q̄ arctior inciderat:& repurgandoꝝ tota Italia ergaſtuloꝝ:quoꝝ domini in inuidiā uenerāt:q̄ſi exceptos ſupprimerēt nō ſolū uiatores:ſed & quos ſacramēti metus ad huiuſmodi latebras compuliſſet.

De militia eius:& bellis per eum geſtis:& honoribus adminiſtratis.

STipēdia pria expeditiōe cātabrica tribunus militum fecit:deinde ducto ad orientē exercitu regnū

PHI. Rudimentis:tyrocinio priaqꝫ exercitatiōe. Vir.cruda rudimēta. Oui.tale rudimētū.tāto ſub noie debes. Regē archelaū archelaus poſt obitū herodis rex iudeæ apud auguſtū Cæſarē accuſatus ē a ſabio ꝑ epiſtolas.Romæ uero antipater ſalomes filius ꝓpoſuit accuſationē eoꝝ:qui aduerſabāť archelao. Nicolaus āt archelai defenſor crībꝫ q̄ regi obiiciebāť r̄futatis ꝓrauit.mox archelaus ad gēua Cæſa.ꝓcōbēs ab Auguſto bēigne erigiť:q poſt longā diſceptationē mediā regni iudeæ ꝑtē ſub retrachiæ noie dedit archelao:ēt regē ſi ſe dignū ꝓbuiſſet pollicitus ē ſe factuꝝ.mēdoſa ē apud Ioſephū dictio li.ii. belli iudaici:nā archelaus ethanarchies paſſim legiť.cū legēdū ſit ethnarches.dr̄.n.ethnarches p̄fectus gētis:& ipſa p̄fectura ethnarchia:qͫ s ī mēdoſis codicibꝫ ꝑperā ſcribať ethnarchea cū ſubtracta lr̄a a ethnarchea ſit dicēdū.ſentit trāqllus archelaū nō ſolū a nicolao ſed ēt a tyberio apud auguſtū fuiſſe defenſum. Trallianos:populos aſiæ.ē.n.ciuitas trallis aliis noībꝫ euantia & ſeleutia.& antiochia dicta. Vñ tralliāus deriuať Cicero ī tertia philippica.trallianā aut epheſinā dicere putes. Theſſalos:theſſalia eadē ē hemōia:quā homerus argopelaſgicon noiat:ab hemōe hemōia ab eius filio theſſalo theſſalia nūcupata.Auctor ē Strabo ī.ix.dictā fuiſſe priſcis ſeculis pyrrheā a pyrrha uxore deucaliōis. Laudicēis: celeberrima urbs laodicea ī aſia eſt īpoſita lyco flumini appellata prio dioſpolis deī rhoas. Thiatyrēis:thiatyrēi populi troadis cōuēiūt ad iuriſdictionē ꝑ gamenā uocitatā. Chiis:ppl̄i ſūt īſulāi:metrodorus & cleobulus chiō a chiōe nympha alii a niue dictā putāt.marmor chiū & uinū chiū celebrāť.ſcribit Euſebius ī cronicis:qꝫ īpāte Auguſto multa cōciderūt terræmotu ī īſula choo:qre aut hic aut illic mēdū ē.n.cho īſula diſtās a chio hippocrate alūno clara. Terræmotu afflictis:maximus terræmotus memoria mortaliū extitit tyberii Cæſaris prīcipatu.xii.urbibus aſiæ una noctæ ꝓſtratis.cauſas motus terræ alii alias opināť.ſed Pli.Seneca & Ariſtoteles cōcordi ſnīa uētū effectricē cām eē dixerūt. Fannium cœpionē:dictū eſt de his q cōiurarūt ī auguſtū.uř ſentire porphirio oratiāus īterp̄s cœpionē & murenam fratres fuiſſe ꝓculei:cū qbus bōa ſua æqs portiōībus diueſerit:cū illi bello ciuili fuiſſent ſpoliati. Reū maieſtatis:crimen qđ dr̄ maieſtatis ꝓximū eſt ſacrilegio ut inqt Vlpianus:eſt aūt maieſtatis crimē illud:qđ aduerſus po.ro.principēqꝫ cōmittiť facere reū accuſare & ut ait pediāus apud p̄torē legibus īterrogare pagere reū condēnare. Vnde ait iuriſconſultus peregiſſe reum non alias quis uidetur:niſi & cōdemnauerit. Plinius dum peragitur reus. Annonæ:Romani laborantes penuria creauerūt p̄fectum annonæ.qui pēuriæ leuandæ præeſſet de cuius origine Liuius ſcribit in quarto. Arctior:difficilior. Repurgandorum ergaſtulorum.hanc quoqꝫ curam Auguſtus olim ſuſceperat ſicut ſupra explicatum eſt. Exceptos:dolo & in

Emēdatus locus Ioſephi
Ethnarches
Ethnarchea
Tralliani
Theſſali unde
Peragere reum
Præfectus Annonæ

ſidiis circũuẽtos.excipe.n.dolo ẽ circũuẽire & opprimere. Vir.excipit ĩcautũ. Supprimerẽt uiatores:idẽ ĩ auguſto ſic ait rapti p agros uiatores ſine diſcrimĩe liberi ſeruiq; ergaſtul' poſſeſſo℞ ſupprimebãt. Sacramẽti metus:multi militiã militareq; ſacr̃m fugiẽtes ĩ ergaſtulis deliteſcebãt ne militare cogerẽt. Stipẽdia prima:ſtipẽdioſos uocamus plẽos ſtipẽdio℞ hoc ẽ eos:q ſtipẽdia plurima fecerũt q̃uis alibi dixerimus ſtipendioſos dici poſſe mercẽarios & mercede militãtes.cũ ſtipendiarii appellent.qui ſtipendiũ tributũq; perſoluunt. Expeditione cantabrica:quam auguſtus Cæſar ſuſcepit aduerſus cantabros hiſpaniæ populos.

M.AN. Rudimẽtis:primis forẽſiũ & ciuiliũ officio℞ exercitamentis. Archelaũ:cappadociæ regẽ is ꝑ Antonio aduerſus Auguſtũ actiaci belli tpibꝫ militauit fuit & archelaus q herodi ſucceſſit ob cuius ĩ populos ĩſolẽtiã ĩ tẽplo Apollinis palatini ut Ioſephus tradit apud Auguſtũ cãm dixit.Euſebius ait archelaũ ab Auguſto uienã galliæ relegatũ. Tralliães:a trallibus urbe R õæ ab arginis cõdita thracibus qbuſdã admixtis uñ & nomẽ urbs ĩditũ Strabo ꝑdidit. Theſſalis: Theſſalia ad macedoniã attĩet a Theſſalo Herculis filio dicta. Laodicẽis:cariæ urbs laodicea ad lycõi amnẽ ut Pli.& Ptolemæus ſcribũt. Tiathyrẽis:a tiathyra magneſiæ oppido. Chiis:a chio ĩſula ſed chois nõ chii legẽdũ.Euſebius choũ ĩſulã nõ chiũ Auguſti tẽporibꝫ terræ motu cõcuſſam ſcribit. Fãniũ cæpionẽ:de iis q ĩ auguſtũ diuerſo tpe cõſpirarũt ſic breuiter ſeneca ſeueritate nihil adhuc ꝑfeciſti ſaluidenũ lepidus ſecutus ẽ:lepidũ murẽa:murenã cæpio cæpionẽ:Egnatius. Reũ fecit accuſauit:reũ facere ẽ ut pediãus ait apud ꝑtorẽ legibꝫ reũ interrogare:ut cicero quũ uerrẽ reũ facit apud ꝑtorẽ ait inqt te ſiculos ſpoliaſſe.Quod ſi ille tacuiſſet æſtimata ei lis erat uerum eo negãte petitũ ẽ tp̃s ad inqrẽda crimina. Cõdẽnauit:ut cõdẽnarẽt effecit. Annonæ:curã ſubaudi. Ergaſtulo℞:de ergaſtulo℞ recognitiõe:reqre in Auguſto. Sacramẽti metus:ne militare cogerent:quum ad detractandũ pro tẽpore ſacramentũ ultro ergaſtulo℞ latebras petiiſſent ibi fraude oppreſſi ſeruilem ĩ modum iuncti torquerentur. Regnum armeniæ:cui ſibi uendicandæ parthi iminebant.

armeniæ Tigrani reſtituit:ac pro tribũali diadema ĩpoſuit recepit & ſigna quæ. M.Craſſo ademerãt parthi. Poſt hæc comatã galliã anno fere rexit: & barbarorũ incurſionibus & principũ diſcordia inqetã:ex hinc rheticũ: uindelicũq; bellũ:inde pãnonicũ:ĩde germanicũ geſſit rhetico atq; uindelico gentes alpinas:pannonico breucos & dalmatas ſubegit:germãico.xl.milia deditio℞ traiecit ĩ galliã:iuxtaq; ripã rheni ſedibꝫ aſſignatis collocauit. Quas ob res & ouãs: & curru urbẽ ĩgreſſus eſt primus ut qdã putãt triũphalibꝫ ornamẽtis ornatus:nouo nec antea cuiquã tributo gñe honoris. Magiſtratus & maturius ĩchoauit:& pœne iuncti ꝑcurrit q̃ſturã:ꝑturã:cõſulatũ:interpoſitoq; tpe cõſul iterũ: etiam tribunitiam poteſtatẽ in q̃nquenniũ accepit.

PHI. Recepit & ſigna:ĩ auguſto dictũ ẽ:queãdmodũ pthi armeniã uẽdicãti auguſto facile ceſſerunt & ſigna militaria q̃ marco craſſo &.M.Antõio ademerãt repoſcẽti reddiderũt:qnetiã filii nepoteſq; fratris obſides dati. hic inuit trãqllus ꝑ tyberiũ recepta eẽ ſigna craſſiana a pthis. Cõatã galliã:ſcribit pli.galliam oẽm trãſalpinã uno noĩe comatã appellari ĩ tria genera ppło℞ diuiſam.Lucãus crinibus effuſis toti ꝑlate comatæ.nomẽ aũt comatæ ĩditũ ẽ a capillis ĩtõſis. ſicuti ĩdicat idẽ Plini.i. xi.cuius uerba hæc ſũt iã qdẽ ꝑmiſcue maribꝫ ac fœminis ĩ capite plurimus pillus apud ĩtõſas utiq; gẽtes:atq; ẽt noĩa ex eo capillatis alpiũ ĩcolis galliæ comatæ. Rheticũ:queãdmodũ rhetos & uĩdelicos domuerit Auguſtus ſuis auſpiciis ꝑ Tyberiũ druſum ſupra dictũ.Strabo ſcribit in q̃rto rheto℞ & uĩdelico℞ reliquorũq; alpio℞ ĩcurſatiões fuiſſe repſſas a Tyberio & eius fratre druſo eſtate una uñ ĩ laudẽ neronũ tyberii & druſi fratrũ cecinit oratius carmẽ illud q̃lẽ miniſtrũ fulminis alitẽ. Pannonico brẽos:a græcis peones dicũt:quos Romãi pãnonios appellãt ut inqt Appiãus:ĩ pãnonia ſauus fluuius eſt:q auctore Plinio fluit ꝑ colaphiãos breucoſq;:q ppłi capita ſũt pãnonio℞.de his brẽcis hic intelligẽdũ uř:cũ nulli alii ĩ pãnonia ppłi noĩe brẽni celebrent dalmatæ uero noti ſũt:q ſpectãt ad mare hadriaticum.

Deditio℞:q ſe dedũt ĩ ditionẽ poteſtatẽq; uictoris hi dediticii dicũt.de formula deditiõis ſcribit Liuiũs ĩ prĩo & a nobis alibi dictũ ẽ. Iuxta ripã rhẽi:in Auguſto ait:qđ germãos dedẽtes ſe traduxit in galliã atq; in ꝑximis rhẽo agris collocauit. Curru urbẽ ĩgreſſus:refert Gellius eos q ouarẽt hoc eſt ouationẽ celebrarẽt ĩtroire ſolitos equo uehẽtes.Sabinus maſſurius pedibus ĩgredi ouãtes dicit.ue℞ tyberius ueterẽ morẽ aſpernatus curru ĩſtar triũphãtiũ nõ equo uel pedibus ĩſtar ouãtiũ urbẽ ĩtroiuit. Ornatus:ornamẽtis triũphalibus.repudiata ouãdi formula uſitata.ita olĩ Craſſus cũ bello fugitiuorũ cõfecto ouãs rediret coronã myrtheã qua ouãtes coronabãt ĩſolenter aſpnatus eſt:& lauro q̃ triũphãtibus dicata eſt uoluit coronari.de ueſtimẽtis reliqſq; ornamẽtis triũphalibus affatim ſupra dictũ. Nec antea tributo:nulli ante tyberiũ ouãti cõceſſum fuerat.ut curru triũphali & triũphalibus ornamẽtis in ouatione urbẽ ingrederetur.

Maturius:citius quã per leges liceret. Iunctim:ſine ullo interuallo:quod legibus annalibus inter magiſtratus conſtitutũ erat. Tribunitiam poteſtatem:quam imperatores accipere cõſueuerũt ſicut olĩ ab Hadriano accepta eſt.& ut auctor eſt flauius uopiſcus:tribunitia poteſtas erat pars maxima regalis imperii.

M.AN. Signa quæ.M.Craſſo quam atrocem cladem ro.ductu & auſpiciis Craſſi in parthiam acceperiſ-

ſent Appianus & Plutarchus ſcribũt. Comatã galliã:galliaꝶ diuiſio pſpicue in auguſto relata ẽ cæteꝶ comata de qua nũc iuba a gebẽna pireneiſq̃ mõtibus rurſus oceão & Rhẽo cõtinet. Rherico & uindelico: utriuſq̃ belli rõ affatim ſupra expoſita ẽ. Brẽnos:brẽnos ĩ pãnonia ueteꝶ ſcriptoꝶ qđ ſciam poſuit nemo ſed librarioꝶ reor ĩ curia factũ ut brẽnos ꝓ ureucos trãqlliãi codices habeãt brẽci.n.ĩ ĩferiorẽ pannoniam a Plinio & ptolemæo referunt. Deditioꝶ:eoꝶ q ꝑ deditionẽ in ro.poteſtatẽ uenerãt. Ouans & curru q.d.ꝑter patriũ inſtitutũ ouãs curru ẽ ĩuectus qđ legitimũ tantũ triũphũ adeptis fuerat ad id tẽpus cõceſſum:poſſet & diuiſo ſenſu ita accipi ut diuerſo tẽpore ouãs ſit urbẽ ĩgreſſus rurſuſq̃ legitimũ triũphum egerit:ſed prior ſentẽtia ut uerior ita ꝓbabilior.nã ita eſſe ea quæ cõtinuo ſequũt facile declarãt nouo inqt nec cuiq̃ tributo genere honore:qđ ac cũctũ referas neceſſe eſt ſi ad triũphalia ornamenta uelis nõ pcedet:&.n.ſupra trigĩta fuerant ab auguſto eo honoris genera ornati. Iunctim:continuatis honoribus.

De ſeceſſu eius ab urbe & cauſis.

Tot pſperis cõfluentibus integra ætate ac ualitudine ſtatuit repente ſecedere:ſeq̃ e medio q̃ longiſſime ammouere:dubiũ uxoris ne tedio quã neq̃ criminari:aut dimittere auderet:neq̃ ultra pferre poſſet:an ut uitato aſſiduitatis faſtidio auctoritatẽ abſentia tueret:atq̃ ẽt augeret:ſiquãdo ĩdiguiſſet ſui reſpublica.qdã exiſtimant adultis iã Auguſti liberis:loco quaſi & poſſeſſiõe uſurpati a ſe diu ſecũdi gradus:ſpõte ceſſiſſe exẽplo.M.Agrippæ.q M.Marcello ad mũera publica admoto Mitylẽas abierit: ne aut obſtare aut obtrectare aliqd pſens uideret:quã cãm & ipſe:ſed poſtea reddidit. Tũc aũt honoꝶ ſatietatem ac requiẽ laboꝶ ptendẽs. Cõmeatũ petiit:neq̃ aut matri ſimpliciter pcanti:aut Vitrico deſeri ſe ẽt in ſenatu conqrẽti ueniam dedit:qn & ptinacius retinẽtibus cibo p q̃triduũ abſtinuit. Facta tãdẽ abeũti poteſtate relictis Romæ uxore & filio:cõfeſti hoſtiã deſcẽdit:nec uerbo qdẽ cuiq̃ proſequentium reddito:paucoſq̃ admodũ in digreſſu exoſculatus.

De mora eius apud rhodũ:& geſtis ibidẽ.

Ab hoſtia horã cãpaniæ legens imbecillitate auguſti nũciata paululũ ſubſtitit:ſed & ĩcrebeſcẽte rumore q̃ſi ad occaſionẽ maioris ſpei commoraret:

PHI. Repẽte ſecedere:cicero in quadã ad atticum epiſtola ait.cupio eqdẽ & iã pridẽ cupio Alexãdriã reliquãq̃ egyptũ ĩuiſere:& ſimul ab hac hoĩum ſacietate noſtri diſcedere:& cum aliquo deſiderio reuerti.hoc idem uř facẽre uoluiſſe Tyberius:ut abſens eſſet uenerabilior:cũ aſſiduitas faciat cõtẽptibiles. Neq̃ criminari:ueritus.ſ.auguſtũ illius patrẽ. Dimittere:repudiare facto diuortio. Vltra perferre: uarro ĩ ſatyra menippea uitiũ inqt uxoris aut tollẽdũ aut ferẽdũ eſt.q tollit uiciũ uxorẽ commodiorẽ pſtat:q fert ſeſe meliorem facit.hæc qdẽ uarro eleganter & ſciẽter.ſed iterdũ tãta eſt ĩprobitas ĩ uxore ac moroſitas:ut ĩtollerẽda ſit nec pferri qat.hoc accidebat Tyberio ĩ iuliã uxore ĩproba & ĩpudica.hoc idẽtidem. accidere ſolet his:q habent uxorẽ.ego ĩ celibatu uiuo doq̃ operã:ne lites uxorias experiar:quæ ĩpatibiles maritis eẽ dicũt. Aſſiduitatis faſtidio:in hãc ſentẽtiã illud eſt luculenter dictum a Liuio de Scipione.Decimum iã prope annum aſſiduus in oculis hominum fuerat:quæ res minus uerendos magnos homines ipſa ſacietate facit Apuleius quoq̃ in demonio ſocratis ait.parit conuerſatio contemptum.raritas conciliat ipſa rebus admirationem. Liberis:Caio & Lucio adoptatis ab Auguſto. Mitylenas:ciuitas eſt ĩſula leſbo:cuius habita eſt mentio in Iulio Cæſare.olim.M.Marcellus ille:de quo Lucanus Marcelluſq̃ loquax.Mitylẽis exulauit in quo illũ exilio beatiſſime uiuentem ſe uidiſſe brutus teſtatux. Prætendens:quaſi prætextum uelamentumq̃ præponens. Commeatum:abeundi poteſtatem.de commeatu militari ſupra dictum. Victrico:Auguſto. Retinentibus:matre Liuia & uictrico Auguſto. Cibo per quatriduum:quibus inedia mori conſilium eſt ſeptimo demum die mortem oppetunt.auctores Varro & Gellius.Idem confirmat plinius his uerbis:homini non ante diem ſeptimum lætalis in edia duraſſe & ultra duodecim pleroſq̃ certum eſt. Hoſtiam:ciuitas eſt ab anco Marcio rege in ora Tyberis condita.auctor Liuius. Oram campaniæ: Plinius oram fere ſemper appellat regionem littoralem:apud quem ueluti peculiaris ẽ talis locutio.In ora ſunt ciuitates & oppida oræ proxima:quæ uero remota ſunt ab ora eleganter in mediterraneo eſſe dicuntur. Subſtitit:commoratus eſt cohibito itinere. Maioris ſpei:tanquam ſperaret defuncto auguſto ſe in imperio ſucceſſurum.

Viciũ uxoris tollẽdũ uel ferẽdũ

Parit conuerſatio cõtemptum

inedia lætalis

Ora: ĩmediterraneæ

M.AN. Vxoris iuliæ. Criminari:ne Auguſtum illius patrem offenderet quum ea multis alioquin flagraret probris. Aſſiduitatis faſtidio:quod aſſidua præſentia faſtidium pareret. Liberis.C.& Lucio Iuliæ filiis quos Auguſtus optarat. Vſurpati:obtenti. Secundi gradus:ſecundi in re pu.adminiſtranda loci. Obtrectare:ſe illis obtrectando obiicere quidam obſtare legunt quod non multũ erit diuerſum.q.d.ne illorum ſplendori & incrementis ſua phama obſtare uideretur. Prætendens:præ ſe ferens. Com-

meatum miſſionem ut ſedere licere. Matri:Liuiæ. Præcanti:ne abiret. Vitrico:Auguſto. Veniá dedit:obſequi uoluit:aut indulſit. Abſtinuit:ut inedia ſe conficeret. Vxore:iulia. Filio:druſo. Subſtitit cœptura iter tenuit. Increbeſcente rumore:phama inualeſcente.

tantũ nõ aduerſis tẽpeſtatibus rhodũ enauigauit:amœnitate & ſalubritate inſulæ iã inde captus quũ ab eã ab armenia rediẽs appuliſſet. Hic modicis cõtẽtus ædibus : nec multo laxiore ſuburbão genus uitæ ciuile admodũ iſtituit:ſine lictore aut uiatore gymnaſio iterdũ ab'ãbulãs mutuaq; cum græculis officia uſurpãs ꝑpe ex æquo quõdã i diſponendo die mane ꝓdixerat qcqd ægrorũ i ciuitate eẽt uiſitare ſe uelle. Id a ꝓximis aliter exceptũ iuſſiq; ſũt oẽs ægri in publicã porticũ deferri ac per ualitudinũ genera diſpõi : ꝑculſus ergo in opinata re diu qd ageret incertus:tñ ſingulos circuit excuſans factũ ẽt tenuiſſimo cuiq; & ignoto:unum hoc tantummodo:neque præterea quicquam notatum eſt:in quo exercuiſſe ius tribunitiæ poteſtatis uiſus ſit. Q uum circa ſcholas & auditoria profeſſorum aſſiduus eſſet noto iter

PHI. Tantũ nõ aduerſis: Elocutio eſt frequẽs & rara:q̃ & ſilius uſus eſt i ſeptio pũicoꝝ. tãtũ nõ ſtrictis mucrõibus ubi illud tm̃ nõ:nõ tã negare uĩ quã affirmare accipiq; ꝑ ẽt:ut ſit ſenſus: ẽt aduerſis tẽpeſtatibus enauigaſſe rhodon.alii iterꝑtant̃ q̃tenus a tẽpeſtatibꝰ nõ ipediret̃. Amœnitate iſulæ:homerus teſtari uĩ: rhodios ab antiquo fœlices fuiſſe ſcribens de rhodo: Cara Ioui tellus hominũ regi atq; deoꝝ:qq; & opes illi multas effudit & amplas. Cecinit pindarus aurũ i iſula rhodo pluiſſe uolẽs illius loci fœlicitatẽ ſignificare. refert Strabo urbẽ rhodioꝝ tm̃ excellere alias urbes:ut nullã ei æq̃lẽ nedũ ꝑſtãtiorẽ ꝓferre poſſumus ſacra ẽ rhodos ſoli:q rhodũ a noie puellæ quã amabat appellauit. Modicis edibus:domo magis cõuenientẽ homini priuato:q̃ principi priuignoq; iperatoris. Laxiore ſuburbano:ꝑpe rhodon ciuitatẽ parauit ſibi Tyberius ſuburbanũ hoc ẽ uillã:ꝑcipit lex agricolatiõis:ita i agro edificãdũ eẽ.ne uilla fundũ quærat ne ue fundus uillã. Ciuile:iſtar uitæ priuatæ:græci politicon dicũt.Cicero i prio officioꝝ oportet iquit priuatũ æquo & pari eũ ciuibus iure uiuere:talẽ bonũ ciuẽ dicere ſolemus. Sine lictore aut uiatore:Qui ſunt miniſtri publici & ꝓſto ſunt magiſtratibus.de lictoribus & uiatoribus ſupra ſatis multa. Gymnaſio: gymnaſiũ fuit rhodi multis donis exortũ.apud rhodios memoratu digni extiterũt circa philoſophiã & artes liberales Panetius:Apollõius:Molachus:& Andrõicus ꝑipateticus:aliiq; cõpluſculi.Quoꝝ nomina memorat Strabo i.xiiii.gymnaſia ut docet Cicero in ſecũdo de oratore exercitatiõis cã a græcis iſtituta fuerũt:i qbus mox philoſophi differere atq; philoſophari cœperũt:a uerbo græco γυμνάζω quod ſignificat exerceo gymnaſia dicta:uñ & gymnaſtica appellat̃ diſciplia exercitatiõis:quã laudat Plato i ſeptio de legibus.& timeo.Idẽ i q̃nto de re publica.fœminas quoq; iubet exerceri gymnaſtica.Ariſtoteles quoq; i octauo politicoꝝ mõet adoleſcẽtes gymnaſticæ tradẽdos eẽ ut ita fiãt exercitatiores firmioreſq;. Cũ græculis philoſophis & ſophiſtis de talibus ait paraſitus plautius tũ græci palliati ſuffarcinati cũ libris & cũ ſportulis. In diſponẽdo die:pythagoricũ ꝓceptũ eſt duoꝝ tẽpoꝝ q̃ maxie habẽdã curã mane & ueſperi i.eoꝝ q acturi ſumus & eoꝝ quæ geſſerimus.Cõſimilis eſt ſñia illa cleobuli unius ex ſeptẽ ſapiẽtibus:anteq̃ domo qs exeat qd acturus ſit apud ſe ꝑtractet rurſus cũ redierit qd egerit recogitet:hoc fecerat Tyberius. Viſitare:laudat̃ hadriãus a ſpartião:ꝙ egros bis ac ter in die uiſitaret:ac ſolatiis refoueret.Auſonius in panegyrico ad gratianũ ſic ait.egrotãtes amicos Traianus uiſere ſolebat.hactenus i eo comitas ꝓdicãda eſt.tu a uiſere ſolitus & mederi:ꝓbes miniſtros.Inſtruis cibos:fomẽta diſpẽſas:ſumptũ adiicis medelaꝝ. A ꝓximis aliter exceptũ:dixerat Tyberius ſe egrotos quotquot eẽnt rhodi uelle uiſitare hoc eſt ſingulos in ipſorum domibus officii cã iuiſere.q uerba hæc audierãt itellexerũt eũ uelle:ut oẽs egroti unũ in locũ cõportarẽt̃ tanq̃ illic oẽs ſimul eſſet uiſitaturus. Per ualitudinum genera:uerbi cauſa.podagrici uno loco ſimul collocabant̃:febritantes in alio:phthiſici in alio.mos fuit apud babylonios ut languentes in forum deportarentur.qui eos adhibant ſiqs & ipſe eundẽ paſſus eſſet morbũ conſulebant hortabanturq; ad ea remedia uſurpanda:quæ ipſi faciendo ſimilem morbum effugiſſent:aut alium nouiſſent effugiſſe.& ut auctor eſt Herodotus in primo hiſtoriarum nulli fas eſt languẽtes præterire ſilentio:niſi prius explorauerit quonam morbo laborent. Perculſus:perturbatus conſternatus. Tenuiſſimo:ignobiliſſimo atq; pauperrimo. Excuſans factum:ꝙ non ſua culpa id factũ eſſet ut deferrent̃ in unum locum:ſed culpa eorum:qui uerba ipſius perperam excepiſſent. Circa ſcholas:Quintilianus & Cicero genus dicendi rhodium celebrant uelut medium inter atticos & aſianos:atq; ex utroq; mixtum neq; eni attice preſſi rhodii oratores:neq; aſia ueſunt redundantes.eſchines eo intuliſſe fert̃ ſtudia athenaꝝ:quæ ſaporẽ illũ atticũ peregrino miſcuerunt.

Tantũ nõ

Rhodũ fœlices

Gymnaſiũ

Gymnaſtica

genus dicẽdi rhodiũ

M.AN. Tantũ nõ aduerſis tẽpeſtatibus:q̃tum ꝑ uentos & mare licuit. Ciuile genus uitæ : remiſſioris ac pœne priuatæ uitæ rationem iniit. Lictore:a ligando uel ut quidam Gellio auctore uoluere a Licio quo ſuccinctus eſſet. Gymnaſio : exercitationis loco ἀπὸ τοῦ γυμνοῦ nudi enim exphili in eo exercebatur uel quia τὴν γυμνασίαν exercitationem appellant. Mutua:officia citro utroq; ꝑſtita & accepta.

Diſponédo die.i.penitétis diei officiis. Aliter exceptũ:qſi nõ domeſticati eẽt ſingulos aditurus ſed uni in locũ delatos ſuis oculis ſubiectũ iri petiiſſet pculſus cõmotus ac cõſternato ſimilis. Excuſans factum: quod non ſuo id conſilio accidiſſet ſed illorum potius culpa quia male ſiue eſſent officium interpretati.

antiſophiſtas grauiore iurgio nõ defuit qui eũ interuenienté & quaſi ſtudioſiorẽ patris alterius cõuicio icẽſſeret. Senſim itaq; regreſſus domũ repẽte cũ apparitoribꝰ pdiit:citatũq; pro tribũali uoce pconis cõuiciatoré rapi iuſſit in carceré. Cõperit deinde Iuliã uxorem ob libidines atq; adulteria dãnatã:repudiũq; ei ſuo nomine ex auctoritate Auguſti remiſſum:& quãquã lætus nũcio tñ officii duxit quãtũ in ſe eẽt exorare filiæ patré frequẽtibus litteris:& uel utrũq; meritæ qcqd unquã dono dediſſet cõcedere. Trãſecto autẽ tribunitiæ poteſtatis tẽpore cõfeſſus tandẽ nihil aliud receſſu deuitaſſe ſe quã æmulatiõis cũ.C.Lucioq; ſuſpitionem: petiit ut ſibi ſicuro iã ab hac parte corroboratis his:& ſecũdũ locũ facile tutãtibus permitteretur reuiſere neceſſitudines:quarum deſiderio teneretur:ſed neq; impetrauit:utroque etiam ad nonitus eſt dimittere omnem curam ſuorum quos tam cupide reliquiſſet.

Item de geſtis apud rhodum.

REmãſit ergo rhodi cõtra uolũtaté uix per matrem conſecutus:ut ad uelandam ignominiã qſi legatus ab auguſto abeſſet:eni uero tũc nõ priuatũ modo ſed ét obnoxiũ & trepidũ egit mediterraneis agris abditus: uitanſq; pter nauigãtiũ officia:qbꝰ frequẽtabat aſſidue nemie cũ iperio:aut magiſtratu tẽdẽte quoquã qn diuerteret rhodũ:& acceſſerũt maioris ſollicitudis cauſæ. Nãq; priuignũ Caium orienti pᵱoſitum:quum uiſendi gratia traieciſſet Samum:alieniorem ſibi ſenſit ex criminatiõibus Marci

Sophiſticæ

PHI. Antiſophiſtas: ſophiſtæ ut docet Plato in pthagora aliiſq; pluribus in locis ſũt rhetores: q ueluti uẽatores parati ſunt ad capiẽdos iuuenũ aĩos ſophiſtica diſciplĩa:quã uenalé p urbes circunferũt:uerbo demõſtrantes ſe oratoriæ:& ciuilis diſciplĩæ eſſe pfeſſores cum re uera ſint corruptores. De ſophiſtis ſic inqt Ariſtoteles libro decimo ethicoꝝ. ſciẽtiã gubernandarũ rerũ publicarũ ſophiſtæ pfitent:quoꝝ nullus ré pu.gerit. boetius ſophiſticã iterptat cauillatoriã. altinous platonicus ſophiſtã diſtinguit a philoſopho eo q ſophiſta potius exiſtimari uelit.quã eſſe hõeſtus & bonus:& qđ mercedé iuuenũ recipiat. Sui das multa docte cõſcribit de multiplici ſophiſtæ ſignificatiõe.& q é rhetor mercenarius & ſignificat decẽptoré. antiſophiſtas appellat tranquillus inter ſe cõpugnãtes cõcertanteſq; ſophiſtas. Antiſophiſtas fuiſſe declamatores docet Quĩtilianus in.xi. offendẽs ineptiſſimũ eẽ diſcurſare & fatagere. in actione. ſic enĩ ait in undecimo. urbane flauius Virginius ĩterrogauit de quodã ſuo antiſophiſta. quot milia paſſuũ declamaſſet. orbilius beneuẽtãus fuit naturæ acerbæ in antiſophiſtas. quos oĩ ſermone lacerauit. nomen cõpoſitũ ex ἀντι quod eſt contra:& σοφιστησ. Inceſſeret:uerbo uſus eſt ſignificatiſſimo. Gellius:iceſſat quẽpiã Taurus philoſophus ſeuera atq; uehementi obiurgatione. Cum apparitoribus:tanq̃ magiſtratu & tribunitia poteſtate prædıtus:ſunt enim apparitores miniſtri qui apparẽt hoc eſt præſto ſunt magiſtratibus:de quibus dictum iam eſt. Conuiciatorem:eum ſcilicet antiſophiſtam:qui conuitio & maledictis ipſum fuerat inſectatus. Repudium remiſſum:In repudiis ideſt in renunciationibus matrimonii comprobata ſunt hæc uerba Res tuas tibi habeto:tuas res tibi agito. Officii duxit:exiſtimauit pertinere ut dici ſolet ad officium ſũũ. Exorare:oramus facilia exoramus difficilia. orare eſt rogantis exorare impetrantis. Vt cunq; meritæ:etiam peſſimæ meritæ. Filiæ:iuliæ uxori ſuæ. Patré:Auguſtum. Seceſſu:illo ſcilicet rhodienſi. Emulationis:hoc nomen & in laude & in uitio eſt ut ait Cicero hic in uitio accipitur. Reuiſere:hoc eſt romani reuerti ad reuiſcendos ſuos neceſſarios:hoc enim ſignificat neceſſitudines. Admonitus:ſcilicet ab Auguſto. Non priuatum modo egit:Honeſta elocutio é agere priuatum agere amicũ agere patréfamilias. Tyberius non ſolum rhodi ſe priuatũ pſtitit ſed ét obnoxiũ hoc eſt mancipatũ:& ſeruili pœne conditione. nam obnoxius interdũ libero opponit.ut apud Liuium obſeruauimus ſic ſcribenté:ſi reticeã aut ſuperbus aut obnoxius uidear:quoꝝ alteꝝ eſt hõis alienæ libertatis obliti:alteꝝ ſuæ ap eundẽ obnoxie dicere ſñiam accipit pro ſeruiliter:qđ ſignificet obnoxius & obnoxie docet Gellius li.yii. Abditus:deliteſcẽs. Priuignũ:ſupra diximus Caiũ nepoté ab Auguſto ad orientem miſſum fuiſſe:ubi ex uulnere periit. erat aũt hic priuignus Tyberii utpote genitus ex iulia : q poſt obitum agrippæ nupſerat tyberio. In mediterraneis:iam dictũ eſt mediterraneæ & loca mediteranea dici remota ab ora & littore qſi in medio terræ collocata. Quoquã:in aliquã puinciã. Samum:iſulã unã ex duodecim ioniæ ciuitatibus:quã cõdidit tymbron & deinde patrocles.ut docet Strabo in.xiiii. parthenias prius dicebat adeo feracitate præcellẽs ut prouerbiũ illud ſamo accomodaret:q ferret lac gallinaceum.

Sophiſtica cauillatoria

Appitores

Obnoxie ſententiam dicere.

lac gallinaceum in ſamo

M.AN. Antiſophiſtas:rhetoris ſapiētes ſe obſcuris q̄ſtiōibus īceſſētes. Cū appitoribus:miniſtris. Cōuitiatorē:q ſe cōuitio īceſſerat. Repudiū:remiſſū cōperit ſubaudi. Suo:noīe q ıpſius abſētis noīe Auguſti iuſſu Iuliæ adulterii dānatæ repudiū denūciaret. Officii duxit:ad ſe attinere. Exorare patrē filiæ exoratū:& placabiliorē reddere. Vel cōcedere:p̄mittere eā habere q̇ a patre q̄doq; dono accepiſſet:nā omnē delicatio illic cultū ab initio adēptū dixerat. Seruo nihil:amplius ſollicito. Scd̄m locū:ſecūdas dignitatis p̄tes. Neceſſitudines:neceſſarios ipſos. Ignominiā:ignominioſam relegationē. Per matrē:matris interceſſionem. Conſecutus:impetrauit. Ad uelandā:tegendam. Obnoxiū:egit periculo & īcuriæ ſubiectum. Mediteraneis:nō maritimis ſed a littore remotioribus. Priuignum: caium Iuliæ & Agrippæ filium. Traieciſſet:Tyberius.Samum:inſulam in ioniæ ora pertheniam olim dictam ut Plinius tradit.

Lolii comitis & rectoris eius. Venit etiā in ſuſpiciōem per quoſdā beneficii ſui centuriones a commeatu caſtra repetētes mādata ad cōplures dediſſe ambigua:& quæ tentare ſingulorū animos ad nouas res uiderentur : de qua ſuſpitione certior ab Auguſto factus nō ceſſauit efflagitare aliquē cuiuſlibet ordinis cuſtode factis atq; dictis ſuis.

De eodem & reditu ad urbem.

Qui quoq; & armoꝝ ſolitas exercitationes omiſit redegitq; ſe depoſito primo habitu ad palliū & crepidas:atq; in tali ſtatu biennio fere p̄manſit contēptior īdies & īuiſior:adeo ut imagīes eius & ſtatuas nemauſenſes ſubuerterint:ac familiari quodā cōuiuio mētiōe eius orta extiterit:q caio polliceret̄:confeſtim ſe ſi iuberet rhodū nauigaturū.caputq; exulis(ſic enim appellabatur)relaturū.quo præcipue non iā metu.ſed diſcrimine coactus eſt tā ſuis q̄ matris impēſiſſimis præcibus reditū expoſtulare.īpetrauitq; adiutus aliquātū etiam caſu.deſtinatū Auguſto erat nihil ſup ea re niſi ex uolūtate maioris filii ſtatueret. Is forte tūc.M.Lolio offēſior facilis exorabiliſq; ī uitricū fuit permittente ergo Caio reuocatus eſt.uerū ſub cōditiōe nequam partem curamue reipublicæ attingeret.

PHI. M.Lolii: hic ē.M.lolius pater loliæ pauliæ:q fuit Caii prīcipis coniūx:q rapinis & auaritia offēdit ut ſolius iq̄t Caiū cæſarē auguſti filiū:īterdictaq; amicitia prīcipis ueneno īteriit. Bn̄ficii ſui cēturiōes. Bn̄ficiarios ſign̄at: nāq; bn̄ficiarii elegāti uocabulo a ueteribus dicti ſūt illi:quos īpator ſuo bn̄ficio p̄mouiſſet ī militia,Cæſar cōmētario prīo belli ciuilis Petreius uero nō deſerit ſeſe armat familiā : cū hac p̄toria cohorte certamē barbariſq; eq̄tibus paucis bn̄ficiariis ſuis. Vegetius quoq; lib.ii. meminit bn̄ficiariorū. A cōmeatu:poſt ſpaciū commeatus militaris īpetratū ab īpatore. modeſtinus refert ſi ad diē cōmeatus q̄s nō ueniat:p̄inde crimē ſtatuēdū eē:ac emanſiſſet uel deſeruiſſet militiā.officiū āt regētis exercitū ē raro cōmeatū dare. Nā ut īq̄t Paulus iuriſcōſultus:q cōmeatus ſpaciū exceſſit emāſoris uel deſortorios loco hēndus eſt.dr̄;aūt a cōmeatu ea formula: q̄ a p̄tu a coitu a tergo.in q̄ elocutione hæc p̄ticula.A.accipit̄ p̄ poſt. Ambigua:p̄plexa & quorſum tēderēt dubioſa. Cuiuſlibet ordinis: etiā īfimi & ſordidi. Cuſtodē factis:q ſingula eius facta dictaq; obſeruaret & ſolerter cuſtodiret.Ita olim Philippus rex macedonū filio demetrio cuſtodē appoſuit:q illū diſſimulāter aſſeruaret. Ad palliū & crepidas:ſenſus eſt Tyberius depoſuit togā:q erat habitus patrius:& īduit palliū ac crepidas:q eſt habitus græcorum & eorū maxime:qui philoſophantur:Liuius ſcribit Scipionem fuiſſe ſermone male uolorum pulſatum:q; cum palio crepidiſq; inambularet in gymnaſio.Libellis etiam paleſtræq; operam daret. olim Herodes atticus quendam barbatum palliatumque qui ex eo habitu philoſophus uideri uolebat ita taxauit.uideo inquit barbam & pallium philoſophum nondum uideo. Crepidas autem & crepidulas calciamēta eſſe tradit Gellius: quas romani ſoleas uocant.Cicero Gallias appellauit ſic ſcribens in ſecunda Antonianarum.Cum gallicis & lacerna cucurriſti.eius calciamentis ſutores crepidarios dixerunt. ſempronius aſelio: crepidarius inquit cultellū requirit a crepidario ſutore.Marcianus crepidas peragrandæ telluris cauſa uiatrix infatigata geſtabat. Contemptior:neglectior & deſpicatior. In dies:quotidie magis. Nemauſenſes: populi ſunt galliæ narbonenſis.auctores Plinius & Ptolemæus: laus præcipua olim fuit caſeo nemauſenſi: ut ait idem Plinius in.xi. Caput exulis.ipſius Tyberii. Matris:liuiæ. Maioris filii.ſcilicet Caii:quem ex Iulia nepotem ſibi Auguſtus adoptauerat filium:eratq; Lucio maior natu.cauſam offenſe inter.M.Iolium & Caium declarat ſolius his uerbis.M.Iolinus loliæ paulinæ pater ſpoliatis orientis regionibus offendit Caiū Cæſarem auguſti filiū:interdictaq; amicitia principis ueneno īteriit.Idem tradit̄ a Plinio lib.viiii.na. hiſtoriæ. Victricū:Tyberiū.diximus.n.Iuliam matrem Caii poſt obitū Agrippæ nupſiſſe Tyberio.

Beneficiarii

A cōmeatu

Palliū & crepidæ

Crepidarius

Caſeus nemauſenſis

M.AN. M.Lolii:huic poſtea īfamato īterdicta ē Caii amicitia q̄a ignominiā offenſus uenenum hauſit: Pli.hoc fuit q̄re.M.Lolius īfamatus regnū mūeribus in toto oriēte īterdicta amicitia a caio cæſare Auguſti filio uenenū bibit. Beneficii ſui cēturiones:quos īpe ad eā dignitatē p̄mouerat quū exercitibus p̄fuit. A cōmeatu:quū ex urbe ī caſtra redierēt cicero ut ad diē cōmeatus adeſſet. Ad cōplures:amicoꝝ q ī ca

ſtris eſſent. Ambigua mandata:quæ quorſum tenderét haud recte intelligi poſſit. Ad nouas res:ad no uaꝝ reꝝ motũ. Ab auguſto:auguſti litteris. Cuiuſlibet ordinis.q.d.æquo aío feram uel ab humillimo quoqꝫ obſeruari. Patrio habitu:romano. Ad palliũ & crepidas:quæ græcoꝝ ſunt gellius crepidas cal ciamenti ait eſſe genus ac græcoꝝ peculiare pſius:nõ hic q in crepidas gracoꝝ ludere geſtit. Nemauſen ſes:ſic legendũ cõtenderim nõ remauſenſes ut pleraqꝫ exẽplaria habent eſt nemauſus narbonẽſis galliæ op pidũ areconuſtoꝝ metropolis ad cẽtũ ſtadia ut ſtrabo ait a rhodano diſtans. Caio:priuigno. Caſu bo na:ipſius fortuna:qa a.M.Lolio q Tyberio aduerſabat̃ iã alienatus erat. Maioris:filii Caii qui maior natu erat Lucio. Offenſor ab ea.ſ.quæ ex Plinii uerbis ꝓximo loco recitauimus. In uitricum:Tyberiũ. Cõ ditione:ab auguſto an a priuigno an ab utroqꝫ potius nõ dicit. Prædictionibus: diuinatiõibus oraculis. Omnibus:auguriis. Incubanti:fouenti. Subductũ:ſubtractũ adẽptũ.Pli.qđ ueriſimilius eſt modo Li uiã mõ nutricem uiciſſim eum fouiſſe refert. Inſigniter criſtatus:inſigni criſta præditus. Sine regio inſi gni:ſiue diademate a cuius uſu ro.impatores abſtinere ob regiũ nomẽ romanæ ciuitati inuiſum. Ignota: Cæſaꝝ ptãte imperandi rõne ſucceſſioneqꝫ Cæſarum nondum nota. Victricũ legionum:aræ legionum intellige qua proſpere aduerſus Brutum & Caſſium in Philippis pugnarant.

De præſagiis futuri principatus eius.

REdíit octauo poſt ſeceſſum ãno magna nec icerta ſpe futurorũ:quam & oſtentis & prædictionibus ab initio ætatis cõceperat. Prægnãs.n.Liuia quũ an marẽ editura eẽt uariis captaret ominibus ouũ icubanti gallinæ ſubductũ:nũc ſua : nũc miniſtratũ manu per uices uſqꝫ eo fouit:quo ad uſqꝫ pullus iſigniter criſtatus excluſus eſt ac de iſante Scribonius mathematicus præclara ſpopõ dit etiã regnaturum quandoque:ſed ſine regio inſigni:igno ta ſcilicet tunc adhuc Cæſarum poteſtate: & igreſſo primã expeditionẽ ac per macedoniam ducente exercitum in Sy riam:accidit ut apud philippos ſacratæ olim uictricum le gionum aræ ſponte ſubductis collucerent ignibus: & mox quũ illyricum potens iuxta patauium adiiſſet Geriõis ora culum ſorte tracta: qua mouebatur ut de conſultationibus

PHI. Oſtentis: oſtenta dici tã in bonis q̃ i malis rebus clarum eſt:ab eo quod oſtendunt futu ra tam bona q̃ mala.oſtentum labeo iuriſconſultus dif finit eſſe cõtra naturam cuiuſqꝫ rei genitũ factũqꝫ.Sed auguſtinus eleganter docet portẽta & oſtenta & id ge nus alia nõ fieri contra naturam:ſed cõtra quã ẽ nobis nota natura. Prædictionibus:ꝓpter illa quæ prædixe rant mathematici de futura fœlicitate tyberii. Incu banti gallinæ: Plinius in decimo & columella in nono de incubatione gallinarum multa ſcripſerunt oua incu bari infra decem dies tituliſſimum . uetera aut recen tiora ſunt infecunda. Vſqꝫ eo fouit : De hoc Plinius ſic ait in decimo.liuia auguſta prima ſua iuuenta Tybe rio Cæſare ex Nerone grauida cum parere uirilem ſex um admodũ cuperet:hoc uſa eſt puellari augurio ouũ in ſinu fouendum:atqꝫ cum deponendum haberet nu trici per ſinum tradendo: ne in termitteretur tepor nec falſo au guſta auguriata proditur impe ratoris inde fœta. Excluſus eſt: Excludi ꝓprie dicunt̃ fœtus aui um quando iam maturi rupto ouo in lucem prodeunt. Plinius in decimo. Celerius excludũtur calidis diebus. Inſigniter criſta tus : ſublimes ſanguineqꝫ criſtæ in gallinaceo ſignant generoſita tem : ut columella auctor eſt in nono. Cæſarũ poteſtate: cũ nõ dũ cæſares imperaſſent Romão rũ imperiũ trifariã diuiditur in reges conſules & Cæſares: Sine regio inſigni:Inſigne regum dia dema eſt: cuius inuentor fuit li ber pr̃ quo Cæſ.minie uſi ſũt:cũ ſcirẽt regiũ nomẽ regiaqꝫ iſignia rõæ eẽ itollerabilia. Victricũ:q uicerãt i philippis cãpis Brutũ & Caſſiũ.põt ẽt referri ad legiões cæ.uictri ces:q in eodẽ loco põpeianas acies debellauerãt. Subductis:ſubtractis.uerior lectio ẽ.ſubitis:ut ſit ſenſus aras refulſiſſe ignibus ſubitariis atqꝫ repẽtinis. Geriõis oraculũ:In orbe terraꝝ mlta antiqtus oracula extiterũt:& p̃ter illa notiſſima:fuit oraculũ ãphirai:oraculũ triphõii:ſilr in Italia iuxta patauiũ oraculũ extitit cognomiatũ Geriõis:de quo qđ eqdẽ noueri nulla apđ hiſtoricos ſit mẽtio.uñ adhuc hiſtoria oraculi Geriõis nõ mius q̃rẽda ẽ quã illa oraculi arietini:quã ignorare ſe fatet̃.Au.gellius & q̃rendã eẽ teſtat̃.apđ Pliniũ legimus oppidũ Geriõis fuiſſe i italia:quod cũ a patauio longe diſtet nihil ad hanc rẽ pertinet.mẽtio ſit apud hiſtoricos ſortium patauinarum:quæ ad hoc oraculũ commodiſſime referri poſſũt: Fortaſſis il

ſicut ſuſpicari licet colebať ſimulachꝝ Geriõis illius notiſſimi:iter labores herculeos:q a poetis fingiť tri M.AN. Iuxta patauiũ:celebre id ĩ uenetis oppidũ a troiáis duce Antenore cõditũ nũero fuiſ (corpor. ſe q a paladi uicitate dictũ existimarét quũ plura millia paſſuũ a pado diſtet: uerisimilius a πότουπετία χαϊ qđ ſeruius ait ut a ṗpetis auis uiolatu ſit nomé illi datũ q̃q̃ nec idiṗm ıra ꝓbo ut nõ adhuc ꝓbabilius puté credere a patauio oppido ĩ finibus paphlagonæ appellatũ:fuit id circa amaſtri & cromná uñ heneti Antenoris comites uenere:ut hi nõ ſolũ géti ſed nouæ ét urbi nomé dederint.. Geriõis oraculũ:cuius ge rionis id oraculũ eét nõ memini adhuc me legiſſe:ueꝝ qa licet cõiectura agere ĩ iis q̃ uetuſtas obſoleuıt:ſu ſpicari libet id ĩ ea terra ab euaganeis q ex herculis cõitatu fuere ab initio cõſtitutũ:ut tale oraculi géus ſit illis ſeruatũ aduerſus gerioné pugnaturis aut ab hoĩe eius gétis aut geriõe ĩpo olĩ ĩuétũ qđ poſtea ab extre mis terris Herculis ſocii ex ea uictoria reuerſi ĩ hác uſqꝫ terrá deportarĩt:ſed hæc ut dixi cõiectura é:poſſet adhuc ab loco dictũ uideri ná id quoqꝫ accidere potuiſſet ut Eugáei ĩ his locis qbus poſtea aponũ fuit ĩ ꝑ petuũ clariſſimæ uictoriæ mõumétũ locũ aliqué a ſe cõmunitũ gerioné appellarĩt cuius ueſtigia uetuſtate ĩterciderĩt.

ĩn Aponi fonté talos aureos iaceret euenit:ut ſummum nu meꝝ iacti ab eo oſtenderent hodieqꝫ ſub aqua uiſuntur hi⸗ talí:Ante paucos uero quã reuocareť dies aquila nunq̃ an tea Rhodi cõſpecta ĩ culmine domus eius aſſedit. Et pridie q̃ de ritu certior fieret:ueſtiméta mutãti tunica ardere uiſa eſt. Thraſyllum quoqꝫ mathematicum qué ut ſapientiæ ꝓ feſſorem contubernio admouerat tunc maxime expertus é affirmantem naue prouiſa gaudium afferri: quum quidem illum durius & contra prædicta cadétibus rebus ut falſum & ſecretorum temere conſcium eo ipſo momento dum ſpa ciatur una præcipitare in mare deſtinaſſet.

De adoptione de eo facta ab Auguſto.

ROmã reuerſus deducto in foꝝ filio Druſo ſtatim e carinis ac põpeiana domo eſqlias ĩ hortos mœcéa rianos tranſmigrauit:totumqꝫ ſe ad quieté cõtulit priuata modo officia obiés:ac publicorum munerum exps Caio & Lucio intra triennium defunctis adoptatur ab Au guſto ſimul cum fratre eorũ. M. Agrippa coactus prius ip ſa Germanicũ fratris ſui filium adoptare: nec quicq̃ poſtea

Sorte facta: ducta. PHI. In aponi fonté:Fõs apõi & aq̃ iuxta patauiũ medicatæ lu culétis uerſibꝫ celebráť a claudia no ita ſcribéte. fons anthenoreæ uitá q porrigis:fataqꝫ uicis noxia pellis aqs : & poſt paulo. publica morborũ reqes : cõmũe medétũ auxiliũ:ṗſens numé:inépta ſalus. uř fõs hic nomé ab eo accepiſſe: qđ dolore:q græce dř ponos:lan guétes illa aq̃ liberéť.de eodé Lu cáus apõus terris q̃ ſpũifer exit. Aponus fons unde Sũmũ:maximũ & fœlicitaté ſi⸗ gnificáté:q̃lis é uéus: cuius ſupra méinimus. Reuocareť ex exilio rhodiéſi. Dõus: quá.ſ.rhodi hé bat. Aqla ſedit:ſcri.Sene.ĩ.ii.q⸗ ſtionũ naturaliũ aqlæ honoré da ri:ut magnaꝝ reꝝ faciat auſpicia aqlaꝝ ſex ſũt genera Melenetos: Genera aqlaꝝ melenetos pygargus Pygargus.morphnos:pchnopte⸗ rus:gneſiõ & halietus:dicta é aũt melenetos q̃ ſi aqla colore nigri⸗ cás.αἐτὸσ græce aqla μελαῖ ni grũ dř pygargus a cauda albicáte Morphnos πυγῆ natis αργὸσ albus.morphnos a macula pénæ.q̃ſi nenia.pchnopterus a nigra péna nomen accepit. perchnopteros πέρκνὸν græci nigrũ.& πτέρον pénã uocát.gneſion q̃ſi legitimũ uerũqꝫ dicas minimeqꝫ adulterinũ. Eſt enim hæc aqla ĩcorruptæ originis γνήσιοσ græce legitimus noĩatur.halietus uero q̃ſi marina aqla ĩterp⸗ Gneſion Halietus tatur.Dictiões médoſæ ſunt apud Pliniũ ĩ.x.ná pro pchnopterus paſſim legiť percepterus.pro morphnos morphos.De generibus aqlaꝝ fere oĩa ut pleraqꝫ alia mutuať Pli.ab Ariſtotele ex li.ix.de aĩalibus. Tuni⸗ Médoſe dictioes apd Plinium ca:iterior.ſ.q̃ camiſia uulgo nominať. Thraſilũ:de hoc Iuuenalis.numeris reuocata thraſili. Naue ꝓui⸗ ſa:ꝓcul uiſo nauigio:quo uehebať nũcius de Tyberii reuocatiõe ĩ patriá. Cadétibus rebus:aliũ exitũ ha⸗ bétibus:q̃ prædixerat thraſillus mathematicus. Præcipitare ĩ mare:Scribit Dion ſtatuiſſe Tyberiũ e mu⸗ ro deiiceret Thraſillũ aſtrologũ:qđ is ſolus ſecretoꝝ eius cõſcius foret:qué cũ perturbatũ uidiſſet:quæſi⸗ uit perturbati uultus cám.tũc reſpõdiſſet ferť Thraſillus periculo ſeſe qđ per ſcientiá aſtroꝝ præuidebat perturbari.unde admiratus Tyberius,nõ auſus eſt illũ præcipitare ſicut deſtinauerat. Deducto in forũ:la te explicauimus in ſuperioribus.quid ſit tyrociniũ & dies tyrocinii:quo in foꝝ adoleſcentuli deduceban⸗ tur toga pura induti eloquétiá auſpicaturi.hoc fecit Pyberius ĩ filio die ipſius tyrocinii. E carinis:nomé Carinæ uicus eſt uici romani:ĩ quo fuit domus Põpeii. legĩus apud hiſtoricos leneũ magni Pompeii libertum docuiſſe grámaticam ĩ carinis ĩ qua regione ut ĩquit Tranquillus in libro de grámaticis Pompeioꝝ domus fuerat. Virgilius.lautis mugire carinis Carinas dici autumat.M.Varro ab eo ꝙ hic oritur caput ſacræ uiæ κάρα græce caput noĩatur alio noĩe cerionia nũcupata. Exqlias:docet Oratius ĩ primo ſermonũ exqlias fuiſſe Exqliæ a mecenate expurgatas:cũ illic prius plebi fuiſſet cõmũe ſepulchrũ. Refert uarro exqlias ab excubiis regis dictas:alii ab eo qđ excultæ a rege tullo eént.hic exqlina regia rõæ nomiata.In exqliis horti fuerũt mœce natis. Obiés:peragés. Muneꝝ:officioꝝ. Coactus germanicũ adoptare:libro primo ĩſtitutionũ cauſam Adoptio germanici legimus:propter quam Auguſtus coegerit Tyberium priuſq̃ ab ipſo adoptaretur : adoptare germanicum:

Verba ex titulo de adoptionibus hæc ſunt. Sic diuus Auguſtus non antea Tyberium adoptauit: quam is germanicum adoptauerit:ut adoptione facta incipiat germanicus Auguſti neptos eſſe.

M.AN. In aponi fonte:aponū locus in patauio agro ubi hodie balnea.Mar.Cēſet apona Liuio ſuo tellus. Sūmū numeꝝ:uenerē ſeu coū. Reuocaret ex rhodo.ſ.romā. Nūq̄ antea niſi rhodi:pygargus inqͣt Pli.ſola aqlaꝝ ī cāpis & ī oppidis uerſat. Pro uiſa:ꝓcul uiſa. Gaudiū afferri:læta ꝑ eā nūtiari. Durius: triſtius. Cadētibus:alter q̄ ille dixiſſet fluētibus. Temere:nō rōne ſed caſu & fortūa. Eo ipō momēto: quo natis appulſa eēt ſi lætos ꝑ eā nūtios nō accepiſſet. Deſtinaſſet:ꝓpoſuiſſet. Deducto ī foꝝ filio druſo:ad forēſia officia uirili toga illi īducta adhibito. Hortos mœcenatiāos:q ī exqliis fuere exqliæ ſcdæ regiāis urbis ab regis excubiis ut qdā credidere ut alii qa a tullo rege excultæ fuiſſēt. Var.ē auctor. Priuata officia:ad publicoꝝ nūeꝝ dn̄iā:uel q̄lia priuatæ fortūæ ciues obire ſolēt. Eoꝝ.C.&.L.q defūcti erāt tres nāq; agrippæ & Iuliæ uirilis ſtirpis filii fuere.C.L.& Agrippa. Fr̄is ſui:druſi ex Druſo Tyberii fr̄e & miore Antonia germanicus erat ortus.

pro patrefamilias egit aut ius quod adoptione amiſerat ex ulla parte retinuit. Nam neq; donauit: neq; manumiſit: ne hereditatem quidem aut legata percepit ulla aliter quā ut peculio referret accepta: nihil ex eo tēpore prætermiſſum eſt ad maieſtatem eius augendam:ac multomagis poſtquā Agrippa abdicato atq; ſepoſito certum erat uni ſpem ſucceſſionis incumbere.

De Illyrico per eum domito.

DAta rurſus poteſtas tribunitia in quinquēniū delegatus pacandæ germaniæ ſtatus: partorum legati mādatis Auguſto Romæ redditis: eū quoq; adire in ꝓuinciam iuſſi:ſed nunciata illyrici defectione tranſiit ad curā noui belli:quod grauiſſimum omnium externorum belloꝝ poſt punica per.xv.legiones: paremq; auxiliorum copiam triennio geſſit in magnis omnium reꝝ difficultatibus:ſūmaq; frugum inopia. Et q̄q̄ ſæpius reuocaret tamen perſeuerauit:metuens ne uicinus & prēualens hoſtis intraret ultro cedētibus:ac pſeuerantiæ grādæ prætiū tulit toto illyrico qđ intra italiam:regnūq; noricū: & thraciam & macedoniam:interq; danubiū flumen:& ſinū maris adriatici pater perdomito.& in dicionem redacto.

PHI. Pro: iure ꝑtāte q̄ pollet is q paterfāilias ē. Tyberius adoptatus ab Auguſto iā factus erat aliēæ dictiōis:nihilq; ut paterfamilias agebat. Ius qđ adoptiōe amiſerat: ſenſus ē Tyberiū poſtq̄ ab Auguſto adoptatus eſt nihil egiſſe tanq̄ patrefamilias ſed tāq̄ filiū:neq; retinuiſſe ius patriæ poteſtatis:qđ ꝑdiderat dū per adoptionē trāſit in alienā ꝑtātē:& ex patrefamilias fit filius familias.

Neq; māumiſit: nō ualet donatio:quam facit filiuſfamilias ſine patris iuſſu.ut ſcribit Vlpiāus in titulo de adoptiōibus:itidē quærit apđ iuriſcō.nūqđ filiuſfamilias uiuo patre ſeruū māumittere poſſit & uidet māumittere non poſſe niſi pater ꝑmiſerit. excipit filiuſfamilias militiā exercēs: talis.n. ſeruos quos ī caſtris acqrit māumittere pōt cū ī patriſſamilia minie cōputet. Referret accepta:Sicut expēſum ferre ē ſcribere te pecuniā dediſſe: ita acceptū referre ſignat accepiſſe:te qđ ſcriptū erat expēſum. Hinc ē illa notiſſima apđ Pliniū ſentētia de fortūa ſic loquētē huic omnia expenſa:huic oīa ferunt accepta & in tota ratione mortaliū ſola utrāq; paginā facit freqns & perinde elegans eſt eloquutio : ut dicamus.tibi hæc accepta refero:pro eo qđ eſt fateor me iſta abſte accepiſſe:qđ non tantū in bonā ſed & in malā partē dici teſtis eſt Cicero:cuius hæc uerba ſunt ex ſecūda antonianaꝝ.omnia deniq;: quæ poſtea uidimus: quid autē mali nō uidimus:ſi recte ratiocinabimur uni accepta referemus Antonio. Tyberius itaq; referebat accepto peculio hoc eſt ſe per peculiū accepiſſe hæreditates & diuitias tanq̄ bona nō haberet q̄ hēt paterfamilias: ſed peculiū:qđ ē ſerui & filiifamilias.de peculio ſupra ſatis multa. Sepoſito:in ſuperioribus explicatū eſt quēadmodū Auguſtus Agrippā filiū ob ingeniū ſordidū ac feros abdicauit ſepoſuitq; ſurrentū. In ꝓuinciā:germaniā:cuius pacādæ ſtatus ipſi Tyberio fuerat demādatus. Ad curā noui belli:apđ oroſiū opinor mēda eſt:q nō aduerſus illyricos ſed cōtra germanos bellū hoc maximū & formidoloſiſſimū a Tyberio ꝑ trienniū geſtū eē refert:citatq; iſtud Suetonii teſtimoniū.namq; Suetonius aperte illyricū perdomitū fuiſſe nō aūt germaniā ſignificat. Auxilioꝝ copiā:ſæpe alias dictū eſt legiones cōſcribi ex romanis militibus auxilia uero dici externaꝝ nationū. Frugū inopia:Iulianus iuriſcōſultus fruges dici oēs autūat:qbus hō ueſcat.inopia aūt frugū reiq; annonæ ī exercitu tāto maturius fit q̄to pluribus ut ait uegetius erogat. Inſtaret ultro cedētibus:bellica fere cōſuetudo ē ut ultro cedēti inſtet aduerſarius: metuat uero reſiſtētem.

Acceptum refert

Bōa pr̄ſfami, peculiū ſerui & filii

Fruges

Quod cōtra Italiā:termīos deſcribit illyrici a Tyberio ꝑdomiti.ſcribit Ptolemæus li.ii.coſmographiæ illyricū termīari a ſeptētriōe utraq; pānōia:ab occaſu hiſtria:ab ortu lyſſo a meridie ꝑte macedōiæ ad adriaticū mar̄ porrecte Pli.quoq; īdicat illyricū macedōia noricis pānō:æ glādiferis & meſia ꝓuīcia circūuallari.

M.AN. Pro p̄refamilias : ut p̄rfamilias qa in mācipio eius a quo fuerat adoptatus eſſet,Cic.in clodium

q ſe.P.Fonteio in adoptioné dederat ut in te inqt.P.Fõteius uitæ neciſq̃ ptãté hr̃et ut ĩ filio. Neq̃ donauit neq̃ manumiſit:quæ patrũfamilias ſunt nõ filiorꝝ q in mancipio pr̃is adhuc ſint. Pre ut peculio referret accepta:q̃ ut peculii noïe cõceſſa uideri uellet:eſt.n.peculiũ ut celſus ſcribit quod ſeruus domini pmiſſu ſeparatũ a dominicis rationibus hẽt Vlpianus pr̃familias inqt peculiũ hr̃e nõ põt queádmodũ nec ſeruus bõa aut ille q ĩ alterius ẽ mancipio. Maieſtaté:ad Tyberii obſequm id referas. Prouiciá:germaniá. Patréq̃ auxiliorꝝ copiá: ut.xxx.ſit legiõibus ab eo ꝓuicia adminiſtrata. Frugũ:regꝝ oïum qbus ipſi cõmeatus conſtát. Grande præciũ tulit:multũ perſeuerando adeptus eſt. Intra Italiam:regnũq̃ noricum eiſdem quoq̃ finibus Appiáus illyricũ cõplexus eſt:longitudineq̃ eius terræ.*xv*.dierꝝ itinere conſtare tradidit latitudiné gnq̃ romã ſcriptores ſex milliũ ſtadiorꝝ longitudiné ip̃am poſuere mille &.cc.latitudiné.

De honoribus eidem a ſenatu decretis & eodem.

QVi gloriæ ãplior adhuc ex opportũitate cumulus acceſſit. Nã ſub id fere tempus Q uitilius Varus cũ tribus legiõibus in germania periit nemine dubitãte quin uictores germani iũcturi ſe pannoniis fuerint: niſi debellatũ prius illyricum eẽt. Q uas ob res triũphus ei decretus eſt:multi & magni honores. Céſuerũt etiã quidã ut pãnonicus:alii ut inuictus nonnulli ut Pius cognominaretur. ſed de cognomine interceſſit. Auguſtus eo cõtétũ repromittens. quod ſe defuncto ſuſcepturus eſſet. Triũphũ ipſe diſtulit mœſta ciuitate clade uariana. nihilomius urbé prætextatus. & laurea coronatus intrauit. poſitũq̃ in ſeptris tribunal ſenatu aſtãte cõſcẽdit. ac medius inter duos conſules cũ Auguſto ſimul ſedit. unde populo conſalutato circum templa deductus eſt.

De geſtis eius in germania.

PRoximo ãno repetita germãia quũ animaduerteret uarianã cladé temeritate:& negligẽtia duciſ accidiſſe:nihil nõ de cõſilii ſentẽtia egit:ſemper alias ſui arbitrii. cõtentuſq̃ ſe uno tũc præter conſuetudiné cum pluribus de ratione belli communicauit. curã quoq̃ ſolito

PHI. In germãia periit: de clade uarriana ĩ Auguſto dictũ eſt: cuius oroſius quoq̃ meminis his uerbis. ſub eodé tempore Quintilius Varrus cũ tribus legionibus a germanis rebellantibus mira ſuperbia atq̃ auaritia in ſubiectos ſe agés funditus deletus eſt. Pannoniis:græci peonas appellãt ſicut ante dictũ eſt romani pãnonios uocant. natio eſt ingens per longitudinem danubii incolens. ĩter illyricos populos a quibuſdam numeratur. Honores: extrinſecus ſubintelligédum eſt decreti ſunt. Vt Pannonius eo more quo romani imperatores a prouinciis debellatis nomen accipiebant. olim Antoninus caracalus ſibi nomen aſcripſit germanici parthici. arabici & alamanici a gentibus quas deuicerat. Inuictus:nomen accommodatum imperatori ut nominet inuictus. olim Seleucus cognominatus eſt Nicator quaſi uictorioſus quia in bello:ut inquit Appianus in ſyriacis:ſemper uictor ſemperq̃ ĩuictus extiterat. Pius:cognomentũ pii metellus primus meruit apud ro. propterea ꝙ patré lachrymis & præcibus aſſiduis ab exilio reuocauit. dein Antonius quem Hadrianus ĩpator adoptauit appellatus eſt pius: ꝙ ſocerũ feſſum ætate manu ſubleuaret. quáuis alii cognomẽtũ hoc ei dicát ĩditũ ex eo:quod multos ſenatores Hadriano iá ſeuienti ſubduxiſſet:alii ꝙ ipſi Adrião magnos honores poſt morté detuliſſet. Interceſſit:uetuit prohibuitq̃ Auguſtus ne cognomen pãnonici aut inuicti aut pii Tyberio imponeretur. Quod ſe defuncto:Auguſti cognomentũ ĩtelligit quod Tyberius poſt obitum Auguſti erat ſuſcepturus:qđ cognomé ſpecioſius eſt & uenerabilius cognomẽto pãnõici ĩuicti & pii. Prætextatus: p̃texta toga indutus:q a Liuio ĩter ornamẽta triũphalia numerat̃. Laurea coronatus: tanq̃ triũphás. nã q triũphabat corõa laurea in primis decorabat̃. eteni auctore Plinio laurus triũphis ꝓprie dicat̃. In ſeptis:ſepta fuiſſe in campo martio ſuperius explicauimus. Medius:locus honoratior eſt medius nõ ſolũ apud romanos ſed etiam apud barbaros:unde ait Saluſtius in iugurta hiépſalé aſſediſſe iuxta fratré atherbalé:ut ille in medio foret tanq̃ uenerabilior. xenophon quoq̃ tradit cyrꝝ ſolitũ fuiſſe mediũ diſcumbere ĩter amicos honoratos. & a Virgilio dictũ ẽ Aurea cõpoſuit ſpõda mediũq̃ locauit. Ouidius quoq̃ inqt ĩ faſtis. Et medius iuuenũ non ĩdignantibus ipſis

Locus medius honoratus

præclarꝝ adriani exemplum

ibat. Extat apđ ſptianũ locus Hadriãi dignus mẽoratu:q cũ ſeruũ ſuũ iter duos ſẽatores mediũ ambulare uidiſſet:miſit q ei colophũ daret & diceret.noli iter eos ãbulare:quorꝝ eẽ adhuc potes ſeruus. Negligẽtia ducis.ſ.qntilii uarri:q negligenter libidioſe atq; ſupbe ſimul germãis ĩpauerat:q illũ ĩprouidũ & nihil tale metuẽtẽ adorti ĩuaſerũt. Nihil nõ:oĩa egit Tyberius adhibitis cõſiliaris.hoc.n.ſignat de cõſilii ſnia.dicer ſolebat.M.Ant.ĩpator æqus ẽ ut ego tot taliũ amicorꝝ cõſiliũ ſeqr:q̃ ut tot tales amici meã unius uolũtatẽ ſeqnt. Sui arbitri:aliter ſẽtit agãemnõ hõericus q obſtat ſibi decẽ eẽ cõſiliarios tales:q̃lis erat neſtor.uerſus hõeri hic ẽ.τοιουτοι δεκα μοισ υμφραδμονεσ εἴ ενα χαιον cũ unus ĩqt Ariſto.i.iii.polliticorꝝ iudi cat aliq̃ affectus pturbatiõe:neceſſariũ ẽ iudiciũ corrũpi ſed ĩ mltitudĩe difficile foret oẽs labi & errarẽ.ab eodẽ dictũ ẽ:ꝙ duo boni ſunt uno meliores.græce dr̃ τομηδένεσ ταιογε εισπροσ τουσδυο.i.nihil unus eſt ad comparationem duorum.

meliores duo uno

M.AN. Cui glĩæ:cui domiti illyrici laudi. Cumulus acceſſit cumulata laus. Quĩtilius Varus:Variãæ cladis mẽtio ĩ Auguſto reqrẽda ẽ. Pãnoniis:tũ ppl̃i ro.hoſtibus q Appiãi & trãqlli deſcriptiõe illyricis cõ tinebãt finibus. Debellatũ:bello ſupatũ. Interceſſit:auctor extitit quominus cognomẽ aliqd ei deferret. Repromittẽs:repſentaturꝝ pmittẽs. Ipſe diſtulit:differre uoluit. Prætextatus:qđ triũphãtis erat ĩſigne. Poſitũ:ad tp̃s inſtructũ. In ſeptis:in cãpo martio. Nihil nõ:oĩa. De conſilii ſnĩa: conſenſu eorum qui ſibi aderant. Sui arbitrii:fuit.ſ. Se uno:ſui unius conſilio.

PHI. Exactiorẽ:diligẽtiorẽ pẽſitatiorẽq;. Cõmeatũ:annonã atq; cibarias:quorꝝ ĩ primis ratio hẽnda ẽ. Vehiculorꝝ:qbus frumẽta & cibaria trãs rhenũ portabãt. In ceſpite cibũ capet. Laudat Mamertius ĩ panegyrico Iulianũ ĩpatorẽ:ꝙ ſtatariũ prãdiũ capet gaudẽs caſtrẽſi cibo:miniſtro obuio & poculo fortuito: & ꝙ maiorẽ anni partẽ ĩ arida humo cubaret & cœlo tm̃ tegeret.hoc idẽ tiberius factitabat.q ĩ ceſpite nudo hoc ẽ terra herboſa ſine auleis tapetibuſq; cibũ capiebat:In hãc ſnĩam ẽ illud tibulli. At ſibi quiſq; dapes & feſtas extruet alte ceſpitibus mẽſas.ceſpitibuſq; thori. Laudat Annibal ꝙ quãdiu bellũ geſſit ĩ Italia nũ q̃ cubãs ſed ſtãs cibũ cœpit. Sine tẽtorio celebrat Annibal a filio ꝙ uertice nudo ſolitus ſit excipe ĩſãos hymbres cœliq; ruinã σκηνόσ græce dr̃ tentoriũ ſiue papilio.unñ arabes ſcẽitæ cognõi nati:qa degebãt ſub papiliõibus.

Scenitæ unde

Subiti muneris:oneris laboris officii ſubitarii atq; repẽtini. In iũgẽdũ: ĩponẽdũ Pli.ĩ epiſtolis.ĩ iũgo tibi puiciã. Per libellos:in his.n.pſcribit erãt oĩa q per milites fieri uellet. Quacũq; uel noctis hora: hoc ẽ q̃cũq; hora ẽt ſi foret media nox:idq; tp̃s quo ipſe dormiret.fũt.n.q̃dã horæ qbꝰ prĩcipẽ adiri nec debẽus nec poſſũus. Diſciplinã:militarẽ. Animaduerſionũ aĩaduertere pũire eſt.ĩde aĩaduerſiões pũitiones & ſupplitia dñr. Ex antiqtate:iter antiq̃s aĩaduerſiões ignominiaſq; militares hæc fuit.militi uena ſoluebat & ſanguis dimittebat. pterea ordeo p frumẽto paſcebãtur:& ut ait Pluta.ĩ lucullo gẽus ignõiniæ militaris apđ priſcos fuit uſitatũ ut tũicis ĩterioribus ſolutis foſſam fodere corã exercitu cogeret qua ignominia olĩ lucullus milites affecit.qnetiã inermis miles puniebat:q ſi cẽturioni caſtigare ſe uolẽti reſtitiſſet uitẽq; tenuiſſet militiã mutabat.pœna huiuſmodi militũ eſt ut inquit modeſtinus iuriſcõſultus:caſtigatio.pecuniaria multa.numerꝝ interdictio.militiæ mutatio:gradus deiectio.ignominioſa miſſio.in metallũ aũt nõ dant milites neq; torquẽtur. Legato legionis: q eſſet legati militares:quæ ue illorũ dignitas ſuperius annotauimus. Decideret lumen.i.extingueretur quærit Plutarchus in problematis:cur romani lumen non extinguebant:ſed per ſe extingui ac deficere permittebant.an quaſi inextinguibilis & immortalis illius ignis cognatum & affinem collẽtes.an ꝙ hoc ſignũ ſit non oportere id quod natũ ſit niſi noceat corrũpere.ne ue interficere: quaſi animal ignis ſit.nec immerito.nam & alimento indiget & per ſe mouet & cum extinguitur uelut ſi occidatur uocem emittit. Luci

Aĩaduerſiones

Genera ignõiniæ militaris

exactiorẽ præſtitit. Traiecturus rhenũ commeatum omnẽ ad certã formulã aſtrictũ non ante tranſmiſit q̃ conſiſtens apud ripã exploraſſet uehiculorum onera:ne qua deponerentur niſi conceſſa aut neceſſaria. Trans rhenum uero eũ uitæ ordinẽ tenuit:ut ſedens in ceſpite nudo cibum caperet ſæpe ſine tẽtorio pnoctaret:præcepta ſequẽtis diei omnia: & ſi quid ſubiti muneris iniungendum eſſet per libellos daret addita monitione:ut de quo quiſq; dubitaret:ſe nec alio interprete quacunq; uel noctis hora uteretur.

De diſciplina eius in re militari.

DIſciplinã acerrime exegit animaduerſionũ:& ignominiarũ generibus ex antiquitate repetitis:atq; ẽt legato legiõis quod paucos milites cũ liberto ſuo trans ripã uenatum miſiſſet ignominia notato. Prælia q̃uis minimũ fortunæ caſibuſq; permitteret:aliquanto conſtantius inibat quotiens lucubrante ſe ſubito: ac nullo ppellente:deciderit lumen & extingueretur:cõfidẽs:ut aiebat:oſtẽto ſibi a maioribus ſuis ĩ omni ducatu exptiſſimo. Sed re p ſpere geſta nõ multũ abfuit: quin ab Rhuteno quodam occideretur:cui inter pximos uerſanti & trepidatiõe detecto tormentis expreſſa confeſſio eſt cogitati facinoris.

ꝓbráte:de nocte ad lucerná uigiláte. Ducatu:ípio & ꝑfectura:a ducédo.n.ducatus dr.Iulius capitolius.pe téti ſignú pría die tribũo dedit militi munus:exprobrás utiqꝫ ſegnitié tépoꝝ ſuperioꝝ:qꝙ qdé etiá añ i oíbus ducatibus dederat.ſcribit Lápridius eliogabalú ꝑpoſituras & ducatus & officia palatía uédidiſſe. Rhute no gallo:rhuteni auctore Pli.ppl'i ſunt galliæ aqnaticæ cõtermini ꝓuíciæ narbonéſis.de rhutenis ait Luca nus in.i.ſoluũt flaui lõga ſtatiõe rhutéi. Detecto:pauor & trepidatio plerũqꝫ detegit archanoꝝ flagitioꝝ cõſcientiá. Cogitati facinoris:ꝑ torméta cõfeſſus eſt ille rhutenus ſe cogitaſſe de Tyberio interficiendo. Ducatus

M.AN. Exactioré:attétioré. Aſtrictũ:ne nimis hõuſtũ traheret exercitũ. In ceſpite nudo:cábiſes apđ Xenophõté & filiũ cyꝝ ituꝝ ad bellũ monet frigus & æſtũ & labores íprimis ípatoré ꝑferre oportere. Ci bũ capet:ob ea qua dñr militari cibo tamé cõtentũ fuiſſe crediderí q ex larido caſeo & poſtea cõſtabat ut ſpartiáus ait. Sine tétorio:ſine tabernaculo Lucáus:cogit tátos tolerare labores ſũma ducis uirtus:q nuda fuſus arena excubat. Per libellos notata.ſ.neqs poſtea aliqd nõ dictũ aut nõ ꝑceptũ cauillari poſſet. Se in terpte:ſua iterptatiõe. Exegit:reqſiuit. Aíaduerſionũ:pũitionũ. Ignominiaꝝ:ignominioſaꝝ miſſionũ. Generibus:exéplis: Ex antiqtate:ex ueteris diſciplinæ rigare. Legato legiõis:q legiõi uicario noíe præ erat. Ignominia notato:ignominioſe exauctorato aut cũ ignõinia dimiſſo. Fortũæ caſſibus:q̃uis cũctá tius ꝑlia iniret nec mľtũ fortũæ crederet. Aliquáto cõſtátius:fortius ꝑſeuerátius. Deciderit lumé:ſi for tuitus lũinis caſus ſibi oſtétũ feciſſet. In oí ducatu:quotiés exercitus ſui maiores ductaſſét. Ruthéo:rhu teni aqtáiæ ppĺi ut Pli.ait.Lucáus ſoluũt flaui lõga ſtatiõe rhutéi. Trepidatiõe:trepido icõſtáti motu cor poris. Expſſa:cruciatibꝰ extorta.

De triumpho illyrico & aliis geſtis eius.

A Germania in urbé poſt biennium regreſſus triumphũ qué diſtulerat egit:proſequétibus etiá legatis quibus triumphalia ornaméta ípetrarat:ac priuſq̃ in capitoliũ flecteret:deſcédit e curru:ſeqꝫ ꝑſidenti patri ad genua ſummiſit. Bationé pãnoniũ ducé ígentibus donatũ p̄miis Rauẽnã tráſtulit gratiá referés: quod ſe quondá cum exercitu iniquitate loci circũcluſum paſſus é euadere. Prãdium dehíc populo mille méſis: & cógiariũ tricéos nũmos uiritim dedit:dedicauit & concordiæ ædem. Item Pollucis & Caſtoris ſuo fratriſqꝫ nomine de manubiis.

De geſtis eius ac teſtimõiis Auguſti:& de prĩcipatu eiuſdé.

AC nõ multo poſt lege ꝑ cõſules lata ut ꝓuincias cũ Auguſto cõmuniter adminiſtraret: ſimulqꝫ céſum ageret.cõdito luſtro i illyricum ꝓfectus é. Et ſtatí ex itinere reuocatus:iá qdá affectũ: ſed tamé ſpiráté adhuc Auguſtũ reppit:fuitqꝫ una ſecreto ꝑ totũ dié. Scio uulgo ꝑſuaſum q̃ſi egreſſo poſt ſecretum ſermõem tiberio uox Auguſti ꝑ cubicularios excepta ſit:miſerum populum ro.qui ſub tá létis maxillis erit. Nec illud quidem ignoro aliquos tradidiſſe Auguſtum palam nec diſſimulanter morum eius

PHI. Triũphũ qué diſtulerat: ſupra dictũ é Tyberiũ ꝑdomito illyrico diſtuliſſe triũphũ: cũ romana ciuitas meſta eét ob cladé uarrianá. Triũphalia ornam̃ta: iá declarauius ornam̃ta triũphalia eé togá ꝓtextá tũicá palmatá togá pictá. coroná lauréá. erat & ſcipio eburneus & ſella currulis iter ornam̃ta triũphalia ut i dicat Liu.i.xxx.ab origie urbis. Legatis.ſ.militaribus: quoꝝ dignitas ampliſſima é poſt ípatoré. Flecteret:triũphátes pacta triũphádi põpa capitoliũ igrediebãt:ibiqꝫ hoſtiis imolatis i palatiũ recedebãt: ut docet Ioſephus lib.vii. belli iudaici. Patri:auguſto Cæſari. Ad géua: hoís genibus qdá religio ineſt obſeruatiõe gentiũ. hæc ſupplices attigũt:ad hæc manus tédũt:fortaſſis qa his ieſt uitalitas auctor Pli.i.xi.ſeruiꝰ enarrás illud uirgilianũ & géua cõplexus genibuſqꝫ uolutás tradit genua eé miſericordiæ cõſecrata:ſicuti frõs genio:dextra fidei cõſecrata é. Tráſtulit: tráſportauit.

Mille méſis:legimus apud hiſtoricos Cæſaré dictatoré epulũ ppĺo Romáo dediſſe duobus ac.xx.millibus tricliniis extructis. Cõgiariũ:donũ eſt iperatoriũ:de quo in ſupioribus ſatis ac ſup. Cõcordiæ ædé: multi apud romáos ædé cõcordiæ deæ extruerũt.náqꝫ camillus olí uouit ædé cõcordiæ:qđ téplũ ut ingt Plutarchus in foro cõſtructũ.poſtea flauius ille patre libertino notiſſimus ædé cõcordiæ uouit:ſi ppĺo recõciliaſſet ordiné ſenatoriũ & æqueſtré:dedicauitqꝫ in area ulcani ſũma iuidia nobiliũ ex mulctaticia pecũia fœneratoribus cõdénatis.auctores Liu.& Pli.ſeqnti tpe téplũ cõcordiæ cõſtruxit uel iſtaurauit cõſul opinius poſt gracchũ fuluiũqꝫ trucidatos ſũmo ppĺi dolore:uñ noctu qdá aſcripſerũt ipſi téplũ hũc uerſũ opus uecordiæ téplũ cõcordiæ facit.tyberius quoqꝫ ut hic idicat tráqllus ædé cõcordiæ dedicauit: cuius rei Ouidius quoqꝫ méinit in.i.faſtoꝝ his uerſibus:cũ de cõſtitutiõe cõcordiæ tépli loqret.cá recés melior ſparſos germáia crines colligit auſpiciis dux uenerãde tuis:ide triũpháte libaſti munera gétis:téplaqꝫ feciſti quá colis ipe deæ. Pollucis & caſtoris:dixius i Iulio Cæſare quéadmodũ ædes caſtoꝝ erat i foro rõano: quá uouit i bello latio Aurelius poſthũius dictator.eádé tyberius dedicauit uel nouá extruxit. Vel mãubiis:pecũia ꝑdatitia.qd ſint máubiæ ſatis copioſæ ſupra explicauimus. Simul céſum ageret:tanq̃ auguſti Edes concordiæ

collega eét in céſura:céſorũ.n.officiũ hoc erat ut céſum agerét. Cõdito luſtro:mos erat céſoꝝ ut cõpleto quinquénio urbé luſtrarét:ſolita urilia ſacrificia de ſue oue tauro faciétes idq̃ cõditũ luſtrũ appellatũ:cuius primus auctor fuit Seruius Tullius ſextus romanoꝝ rex. Affectatũ:ægrotanté atq̃ languété. ꝑpertius:iuppiter affectæ tádé miſerere puellæ:nõ pauca ſcripſimus ĩ cõmétariis ꝑpertii qd affectus & efficere ſignificét. Secreto:ſolus ſine arbitris. Sub tá létis maxillis: ſcribit Plutarchus in apophtegmatis auguſtú dicere ſolitũ ſe romãi ĩpii ſucceſſoré eé relicturũ:q nũq̃ bis de eadé re cõſultaſſet.tyberiũ uidelicet ſignificare uolebat:q ut ĩqt ſextus aurelius repétinis cõſiliis melior erat q̃ meditatis. trãqllus uero hoc dicto demõſtrare uoluit ab auguſto repñſam fuiſſe tyberii lentá moroſitaté.ná quéadmodũ illi létes maxillas hére dñr:q létiſſime mádũt.ita létas maxillas metaphoricos ĩ tyberio notauit Auguſtus:& qa ille talis erat & qa ĩ illo léto erat ſæuaq̃ natura.qdá codices nõ erit habet ſed edit:tãq̃ id totũ tráſlatiõe q̃dá cibaria dictũ ſit.

M.AN. Impetrarat:ab auguſto & ſenatu ꝑſidéti pr̃i auguſto. Tráſtulit:traduxit ex pãnonia ne tráſtulerit an ex urbe rauéná traductũ domũ dimiſerit ĩdubiũ uenire põt. Mille méſis:qbus ppl's accubuit. Cõgiariũ:donũ pplo daẗ. Cõcordiæ ædé:appiáus auctor é ædé cõcordiæ poſt cædé grachoꝝ decreto patꝝ ĩ foro rõano ab opimio cõſule cõſtitutá Aurelius Auguſtus ædé cõcordiæ teſté cædis & ſupplicii grachoꝝ cõcionátibus apponédá putarũt.Ouidius a liuia auguſtá cõſtitutá ĩmineẗ uẗ hác tua cõſtituit genitrix & rebus & ara téplaq̃ feciſti q colis ĩpe deæ:q̃re fateri oportet aut antiquũ cõcordiæ téplũ alibi cõditũ aut a liuia nõ a fundam̃tis erectũ:Sed ĩſtauratũ. Caſtoris:& pollucis:hos læde filios hõerus & poetæ oés teſtáẗ & eoꝝ ædes ĩ foro fuit ut alio é loco demõſtratũ. Cõmuniter:cõmuni ĩperio. Affectũ:morbo degrauatũ. Secreto:remotis arbitris. Per cubicularios:ꝑ cubiculi miniſtros. Létis maxillis erit:ut ad illud referaẗ quod tacitus Cornelius ſcribit Tyberiũ uerba expédere ſolitum ac ualidis ſenſibus conſulto ambiguũ.

duritaté adeo ĩprobaſſe:ut nõnunq̃ remiſſiores hilarioreſq̃ ſermõesſupueniéte eo abrũpet:ſed expugnatũ ꝑcibus uxoris adoptioné nõ abnuiſſe:uel etiá ambitiõe tractum:ut tali ſucceſſore deſiderabilior ipſe qñq̃ fieret:adduci tamé neq̃o qn exiſtimé circunſpectiſſimum & prudétiſſimum prĩcipé in tanto ꝑſertim negocio nihil temere feciſſe:ſed uitiis uirtutibuſq̃ Tiberii ꝑpenſis potiores duxiſſe uirtutes præſertĩ quum & reipu.cauſa adoptare ſe cum ꝑ cõcione iurauerit: & epiſtolis aliquot ut pitiſſimum rei militaris:utq̃ unicum Po.R.ꝑſidium ꝓſeq̃t.Ex qbus in exẽplum pauca hinc ĩde ſubieci. Vale iucũdiſſime tiberii:& rem gere fœliciter ἐμοὶ καὶ ταῖς μούσαις ϛρατηγῶν Iucundiſſime & ita ſum fœlix uir fortiſſime:& dux νομιμώτατε. Vale & ordiné æſtiuoꝝ tuoꝝ. Ego uero mi Tiberi & ĩter tot difficultates nõ καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν ϛρατευομένους non potuiſſe quenq̃ prudétius gerere ſe q̃ tu geſſeris exiſtimo. Hi quoq̃ q tecum fuerũt omnes confitentur uerſum illum in te poſſe dici. Vnus hõ nobis uigilãdo reſtituit ré: ſiue inquit qd incidit de quo ſit cogitãdũ diligétius:ſiue qd ſtomachor ualde medius fidius Tiberium meũ deſidero:ſuccurritq̃ uerſus ille Homericus

PHI. Duritaté:aſpitaté morũ & triſtitudiné:Tyberius a Plinio ĩ.xxviii.triſtiſſimus hominũ hic dictus uẗ. Præcibꝰ uxoris:liuiæ q̃ erat Tyberii mr̃. Nõ réuiſſe: nõ recuſaſſe adoptare Tyberiũ ĩ filiũ. Circũſpectiſſimũ:oía ſolerter & cũ circũſpiciétia ꝑpédenté ac uelut ĩ librilli collocáté. Deſiderabilior fieret:prĩceps bonus táto magis deſiderari ſolet:q̃nto peior é ſucceſſor. malus prĩceps gloria é bõi anteceſſoris. Potiores uirtutes: mõet oratius in ſermõibus amici uitia leuius eé ĩter ꝑtanda & nõnũq̃ ĩ uirtutes tráſferéda:ſed cũ nemo ſine uitiis naſcaẗ uidẽdũ é.an uirtutes plures ſint magis q̃ põderét.& ita bona cũ uitiis cõpéſanda. Prĩcipé:auguſtũ. Perpéſis:examiatis & diligéter péſitatis. Emoi:καὶ ταῖς μούσαις ϛρατηγῶν. Verba ſunt ex auguſti epiſtola:quorum hoc é ĩterꝑtam̃tũ. mihi & muſis ducatũ agens.qdá codices habét καὶ τοῖς σοῖς qd ſignificat mihi & tuis. εὐβουλέστατε:hoc eſt prudentiſſime:eubolon enim græci prũdentem dicunt & euboliam prudentiam bonumq̃ conſilium: inde fit ὑπερθετικόν.ideſt ſuperlatiuum εὐβουλέστατος: quidam legunt νομιμώτατε quod eſt a νόμου ideſt lege deflexum. Et ordine eſtiuorum tuorum:extrinſecus ſubintelligédum eſt uerbum ſerua:ſiue cuſtodi:ſiue aliquid tale:ut ſit ſenſus:uale & ſerua ordinem tuorum in eſtiuis:dicuntur autem eſtiua loca in quibus eſtiuo tépore milites cõtinentur.uetuſtus codex ita ſcriptum habet:uale & ordinem tuorum:ut ſit ſenſus uale & tuos in ordine retineto.καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν στρατευομένων.hoc eſt inter tantam deſidiá militantium:græci.n. ῥαθυμίαν uocát pigriciá.& στρατεύομαι ſignificat milito.unde ϛρατευόμενος deducitur. Vigilãdo reſtituit rem: ex enniano carmíe immutata eſt dictio:ná ſicuti de Fabio Maximo dixit ennius:qd conctãdo reſtituerat rem imperiumq̃ Romanũ non pugnando: ita Auguſtus dixit Tyberiũ uigilãdo idé factitaſſe.& Hieronymus uſurpás eũdem uerſum dixit: unus hõ nobis ſcribendo reſtituis ré: hiſtoria fabii maximi notiſſima eſt: q cunctator diciẗ ab hiſtoricis: de quo ſilius ſolers

Eſtiua

cunctandi Fabius. Verſus ille homericus:apud homeꝝ in.x.illiados rhapſodia diomedes ſuſcipiens munus eũdi ꝓ ſpeculatore ad troiana caſtra ulixẽ ſociũ ſibi dari depoſcit:dicitq́ hũc uerſum:quẽ ita iterpꝛtari poſſumus:hoc aũt comite uel ex igne ardẽti ambo redibimus:ꝑpterea ꝙ optime nouit intelligere.

M.AN. Duritatẽ:triſtiores mores & ab oĩ comitate alienos Plinius cur ſternutamẽtis ſalutamus quod etiã Tyberiũ cæſarẽ triſtiſſimũ.ut cõſtat hoĩum in uehiculo exegiſſe tradũt. Remiſſiores:citra curas oẽs hitos. Hilariores:urbaniores. Abrũperet:q̃s hoĩs ſeueritatẽ ueritus. Sed expugnatũ:liq̃dẽ parum prudenter Auguſtus feciſſe uideri potuiſſet q̃d eũ cuius mores nõ probaret ſibi ſucceſſorem deſtinaſſet iccirco:ut oẽs temeritatis aut ambitioniſue ſuſpitionẽ a circũſpecto integerrimoq́ alioquĩ principe remoueat cauſas ſubiicit tranqllus q̃bus adductus uideri poſſit ut Tyberiũ potius q̃ aliũ ſibi imperii ſucceſſorẽ conſtituerit. Vxoris:liuiæ. Ambitione:laudis cupiditate. Circũſpectiſſimũ:cõſideratiſſimum oĩa accuratiſſime conſiderantẽ ẽ circunſpectus ambigui ſenſus ut intus uector & alia q̃dã quæ tam actiuæ q̃ paſſiuæ accipiunt. In tanto negocio:in noui ꝑfuturi principis electione. Nihil temere:icõſideratæ potiores duxiſſe uirtutes eas uirtutes.ſ.q̃ in Tyberio eſſent eas credere quæ cum uitiis nõ ſolum equilibrium facerẽt: ſed præponderarent etiam quod & in colenda amicitia ſeruandũ.Cicero præclare docet. Reipubli.cauſa ad uſum rei pu.ἐμοὶ καὶ ταῖσ σοῖσ ςρατηγᾶν mihi & tuis imperatorẽ agens:quod aũt ταῖσ fœminino genere dixi ad liuiam matrem & Iuliam nondum repudiatam referri oportet quædam exemplaria habent.καὶ ταῖσ μουσαῖσ:tanq̃ mihi & muſis dixiſſet q̃d non admodũ ꝓbo. Dux νομιμώτατε.dux cõpoſitiſſime regulatiſſime ἀπὸ τοῦ νομίμου legitimo. Vale æſtiuoꝝ tuoꝝ: ut ordo ẽ ὦ νομιμώτατε tuoꝝ æſtiuoꝝ uale ideſt o regulatiſſime oĩum q te in tuis ſunt æſtiuis alioq̃n imperfecta eẽt periodus q̃d autem ſint æſtiua quid hiberna diximus:laudatur Tyberius a lege & diſciplina militari in æſtiuis ſeruata. καὶ τοσαύτην ῥᾳθυμίαν ςρατευομένοσ & tantam deſidiam militans ſed ſubaudi inter quæ particula repetẽda eſt:ut ſit ſenſus inter tot difficultates & tantam militũ deſidiam uerſatus. Vnus homo nobis: ex ennii officina id carmen eſt primo depromptũ mox a Virgilio & Naſone uſurpatũ quanq̃ paꝝ ĩtegra ſigura:q̃d Auguſto quoq́ accidit q uigilando dixit quũ ille cũctando ſcripſiſſet.&.n.fabiũ cunctatorem ait ennius rem romanam reſtituiſſe qui Hannibale ex Italia eiecto q̃a illius ferociſſimus conatus tempeſtiua cũctatione fregiſſe ſenatus populiq́ Ro.ac totius Italiæ conſenſu graminea donatus eſt corona Plinius ſiue q̃d ſtomachor ſiue cõſultatione opus ſit ſiue ſtomachari oporteat tuã deſidero præſentiã. τοῦ γε ἑσπομένοιο καὶ ἐκ πυρὸσ αἰθομένοιο ἄμφω νοστήσαιμεν ἐπεὶ περίοιδε νοῆσαι hoc ſequente ab igne ardenti ambo reuertemur quoniam ualde nouit intelligere.

τοῦ γε ἑσπομένοιο καὶ ἐκ πυρὸσ αἰθομένοιο ἄμφω νοστήσαιμεν ἐπεὶ περίοιδε νοῆσαι attennuatũ te eẽ cõtinuatione laborũ quum audio & lego dii me perdant niſi cohorreſcit corpus meũ teq́ rogo:ut parcas tibi:ne ſi te languere audierimo:& ego & mater tua expireũs:& de ſũma impii ſui populus romanus periclitet̃. Nihil intereſt ualeã ipſe necne: ſi tu ualebis.deos obſecro ut te nobis conſeruẽt:& ualere nũc & ſemper patiantur ſi non populo Romano peroſi ſunt.

PHI. Horreſcit: horrore & tremore concutitur. Periclitetur:in laudẽ Tyberii dictũ ẽ:tãquam cum eius ſalute populi roma.ſalus conſiſtat:& cũ piclitante periclitetur. Si tu non ualebis:non abſimile illud propertii uiuã ſi uiuet:ſi cadet illa cadam. Peroſi ſunt:odio habent: Exceſſum:obitum. Palã fecit:Liuius de morte tarquinii.tũ demũ palã factũ ex cõploratione in regia orta. Agrippa iuuene:quem Auguſtus adoptauerat & ꝑpter ingenii ſocordiã ſepoſuerat. Codicillis:tabellis pugillaribus.ſcribit Hieronymus in epiſtola ad niciam ante carthæ & membranarũ uſum in dedolatis e ligno codicillis aut incorticibus arborũ fuiſſe ſcriptum:unde portitores codicillorum tabellarios & ſcriptores a libris arborum librarios uocitauer̃ Pli.i.xiii.cur inq̃t & hõerus ĩ illa ipa lycia belorophõti codicillos datos nõ epiſtolas ꝑdidit catullus meccha putida redde codicillos. Vt id faceret:agrippã iterrieret. Poſt ſe ſbduceret:poſt obitũ ſbtraheret ac ſũmoueret. Impaſſe:ut.ſ.agrippã tribũus occideret. Obliterauit:aboleuit & obliuiõi tradidit.neuib naue dixit gẽtẽ obliterã ꝓ obliterata Iur̃ tribũitiæ ptãtis. A.Gel.ex auctoritate Var.& atei capitõis ius fuiſſe tradit trib.plæ.hẽndi ſenatus:q̃q̃ ſẽatores nõ eẽnt. Spiritus deficeret:hoc eſt ut ipſe moreretur. Librũ:in quo pſcripta erãt illa:de q̃bus ĩchoauerat allocutionẽ.

Codicillis

Tabellarii

Librarii

Oblitera gens

De Agrippa iuuene occiſo:& aliis geſtis.

Exceſſũ Auguſti nõ prius palã fecit q̃ Agrippa iuuene interẽpto. Hũc tribunus militum cuſtos appoſito occidit lectis codicillis:q̃bo ut id faceret iubebat̃. Quos codicillos: dubiũ fuit Auguſtus ne moriens reliquiſſet:quo materiã tumultus poſt ſe ſubduceret:an nomie Auguſti Liuia & ea ɔſcio Tiberio:an ignaro dictaſſet. Tiberius renũcianti tribũo factũ eſſe q̃d iperaſſet. neq́ iperaſſe ſe:& redditurũ eũ ſenatui rationẽ reſpõdit: inuidiã ſcilicet in præſentia uitans:nam mox ſilẽtiorem oblitterauit.

De gemitu eius & teſtaméto Auguſtí in ſenatu recitato.

PVre auté tribũitiæ poteſtatis coacto ſéatu:ichoataq; allocutione de Repu. uelut ípar dolori congemuit utq; non ſolũ uox:ſed ut & ſpiritus deficeret optauit ac ꝑlegẽdum librum Druſo filio tradidit. Illatũ deinde Auguſti teſtamẽtũ nõ admiſſis ſignatoribus niſi ſenatorii ordinis:cæteris extra curiã ſigna agnoſcẽtibꝰ recitauit ꝑ libertũ. Teſtamẽti initiũ fuit. Quoniã ſiniſtra fortuna Caiũ & Luciũ filios mihi eripuit. Tyberius cæſar mihi ex parte dimidia & ſextãte hęres eſto:quo & ĩpo aucta ẽ ſuſpicio opinãtiũ ſucceſſoré aſcitũ eũ neceſſitate magis q̃ iudicio: quando ita præfari non abſtinuerit.

De acceptione principatus ad præces ſenatus q̃ſi coacta.

PRincipatũ quãuis neq; occupare apte cõfeſti neq; agere dubitaſſet: & ſtatione militũ: hoc ẽ ui & ſpecię dominatiõis aſſũpta:diu tamẽ recuſauit ĩpudẽtiſſimo aĩo adhortãtes nunc amicos ĩcrepãs:ut ignaros q̃ta belua eſſet imperiũ:nũc præcantẽ ſenatũ & ꝓcumbẽtẽ ſibi ad genua ambiguis reſpõſis & calida cunctatiõe ſuſpẽdens ut qdẽ patientiã rumperẽt:atq; unus in tumultu proclamaret aut agat aut deſiſtat:alter corã exprobraret.cæteros qd polliciti ſint tarde pſtare. ſeipſum quod pſtet tarde polliceri. Tandem quaſi coactus. & q̃rens miſeram & oneroſam iniungi ſibi ſeruitutem recepit imperium.nec tamẽ aliter q̃ ut depoſiturum ſe quandoq; ſpem faceret. Ipſius uerba ſũt. dum uẽiam ad id tẽpus quo uobis ęquum poſſit uideri uos dare aliquam ſenectuti meæ requiem.

De cauſis pp q̃s prĩcipatũ recuſauerat:& aliis geſtis eius.

CVnctãdi cã erat metus undiq; ĩminẽtiũ diſcriminũ ut ſępe lupũ ſe auribus tenere diceret. Nam & ſeruus Agrippæ Clæmẽs nomine nõ cõtẽnendã manũ ĩ ultionẽ dñi ꝯpararat. &. L. Scribõius libo uir

M.AN. Impii ſui ꝑiclitetᷣ:ĩpii ſui diſcrimẽ & ꝑiculũ adeat. Peroſi ſunt.i.ualde oderit. Ver.lucẽq; poſi Plautus ſimpliciter protulit inimicos ſemper oſa obtuerier protulit & uerbale incontinentem inquit atq; oſorem uxoris ſuæ: Priſcianus odioſus ut noui notus ex quo peroſus & exoſus. Exceſſum:mortem. Palam fecit:patefecit:nec palam unq̃ ad peroſam pertinet ut pera pinus in analogia refert corã uero ſæpius.nõ.n.palam Scipione policente Aemilio ſed corã dicimus. Agrippa iuuene:cũ quo fuerat ab Auguſto adoptatus. Codicillis: litteris. Subduceret tolleret. Liuia:quæ ut mr̃ canere uoluiſſet filii impio. Neq; impaſſe ſe:ex q̃ ĩficiatione ſuperior dubitatio orta eſt. Inuidiã:odium. Rem agrippæ:cædem.

Oblitterauit: ſilentio & obliuioni dedit. Iure tribunitiæ ptãtis: nam eã ptãtem in aliud q̇nquẽniũ ſuſcepat Varro ad opianum ſcribens dictatorem conſules:prætores:tribunũ ple.ĩter regẽ & ꝑfectũ urbis ius cogẽdi ſenatus hũiſſe ait: ac ꝑter hos extraordinario iure tribũos militares cõſulari ptãte. x.uiros q̇bus cõſulare fuiſſet ĩperiũ & triũuiros cõſtituẽdæ reip. cã creatos. Imperat:non ſufficiens. Librum : in quo erant ea quæ ad patres erat relaturus.

PHI. Non admiſſis:nõ introductis in ſenatũ. Signatoribus: notũ ẽ ſignatores ſeptẽ adhiberi ſignãdis teſtamẽtis:ut ita nulla fraus adhibeatur & ut ſcribũt iuriſcõſulti poſſunt oẽs ſeptẽ teſtes uno anulo ſignare teſtamentum. Siniſtra: noxia & letifera. Ex ſextãte: ex beſſe hoc eſt octo ꝑtibus hr̃ditatis: q̃ diuiditᷣ ĩ.xii. ꝑtes aſſis Tyberiũ inſtituit hæredẽ. Quoniã ita p̃fari:ſenſus eſt cũ in teſtamẽti p̃fatiõe ita exorſus eẽt auguſtus ſe Tyberiũ inſtituere hæredẽ: ꝑpterea ꝙ fortũa ſibi filios eripuerat:ex tali p̃fatione teſtamenti ſuſpicati ſunt oẽs Tyberiũ neceſſitate magis quã uolũtate relictũ fuiſſe hæredem ab Augu.orbato filiis. Statione militũ:cuſtodia militari: Quãta belua:tyrãnidi illud oratianũ accõmodari põt.bellua multoꝝ capitũ es.Si hoĩes ſcirẽt q̃tũ mali lateat ſub bracteata illa & ꝑſonata impii fœlicitate oẽs ĩpiũ recuſarẽt tãq̃ plenũ erũnaꝝ. Cũctatiõe ſuſpẽdẽs:ſextus Aurelius de Tyberio ſcribẽs ait hæc.denique delatum a patribus principatum : quod quidem aſtu perfecerat:ficte abnuere. quid ſinguli dicerent uel ſentirent atrociter explorans : quæ res bonos quoque per

Signatores teſtamenti ſeptem

ſum dedit. Aut agat.ſ. principem ſimpliciter & aperte. Aut deſiſtat:a principatu. Quod præſtet: Tyberius re qdem principem ſe præſtabat:ſed uerbo pricipatũ abnuebat. Oneroſam ſeruitutem:diõ libro tertio de regno docet principatũ rem eſſe laborioſam:nec otio & aĩ remiſſione ſed curis & laboribus refertã.

Lupũ auribus tenere:prouerbiũ eſt:apud græcos. λύκον τῶν ὤτων ἐχῶ.hoc ẽ lupũ auribus teneo:qđ in re ancipiti piculoſaq; dici ſolet.Nã q auribus lupũ tenet nec eũ dimittere audet:nec retinere põt ſine periculo.Hieronymus ſcribẽs aduerſus Ioannẽ origeniſtã ſic ait.nũc uero q̃ſi auribus lupũ apprehẽderis nec retinere potes nec audes dimittere:apđ terentiũ quoq; ĩ phormiõe iuuenis amator in periculo collocatus uſurpat idẽ ꝓuerbiũ. Manũ:multitudinẽ. Scribonius libo:hic erat ex familia illius libonis ſcribonii:q ſedẽ ꝑtoris & tribunal collocauit iuxta arcũ Fabianũ:qđ puteal libonis ab oĩo dictũ ẽ. Extraordinẽ:nõ cõtenti legitimis extraordinaria depoſcebãt. Germanicianis:germaniciani differunt a germanicis: ſicuti hiſpaniẽſes ab hiſpanis:ſicilienſes a ſiculis.nãq; germãicianos uocat milites Romãos in germãia militãtes. Idẽ infra ait:neq;.n.deteriores eſſe aut hiſpaniẽſi exercitu:q galbã aut germãiciano qui uitelium feciſſent. | Lupũ auribus teneo | puteal libonis | Germaniciani

M.AN. Signatoribus:q teſtamẽtũ ſignarãt ſignare olĩ ſubſcribere fuit cæteris qbus nõ licebat curiã ĩgredi. Signa agnoſcẽtibus:ſua qſq; ſigna aut ſuã qſq; manũ ſpectãtis. Per libertũ ſuũ:an Auguſti non dicit. Ex dimidia parte & ſexãte:ex duabus tertiis partibus. Quo & ipſo:qua etiã ꝑfatiõe. Cõfeſtim cõtinuo poſt auguſti exceſſum. Agere:ſe principis dignitatẽ uſurpare. Statiõe militũ:militis præſidio circa ſe cõſtituto. Impudentiſſimo animo:omni pudore abiecto. Quanta belua: q̃ difficilis & ardua. Imperium imperii cura & adminiſtratio. Ambiguis reſponſis:uariis & obſcuris & quibus haud facile intelligi poterat accepturus eſſet necne. Callida:aſtuta. Cunctatione:mora & heſitatione. Patientiã rumperent: in ſtomachũ illius ambitioſæ cauillationis q̃ patienter tulerant prorumperẽt. Aut agat:aut aperte agat principem. Aut deſinat:agere principem quæ luere agit:nam ut dixi continuo auguſto defuncto cœperat in multis principis perſonam uſurpare. Quod præſtet tarde polliceri:ſatis urbane & ſi non ſine felle dictũ quaſi diceret:quũ alii ſero ꝑſtare ſoleant q̃ promiſerint hic quæ ꝑſtet:nam dudum re ipſa ſe principem agebat cunctanter polluetur. Cunctandi: ut delatum imperiũ cunctanter adiret. Ludũ auribus: ꝓuerbiũ ab aĩali natura ſumptum.conſtat.n.lupum capite & dẽtibus maxime polluere cõtra quũ poſtremis eẽ partibus elumbem:ſed quũ ſit minime auritus uere qui eũ auribus tenet in diſcrimine eſt. Manum:armatorũ agmẽ. L.Scribonius libo:ob ſcriboniã ſororem credo aut matrẽ ut alii aiunt:cui repudiatæ auguſtus liuiã Tyberii matrẽ ſupduxit uxorẽ. Extra ordinẽ:præter legitimũ ſtipendium. Stipendio:ꝑtoriani qui Romæ erant idem acciperent ſtipẽdium quod & illi qui ſub germanico militabant.

nobilis res nouas clã molliebatur: & duplex ſeditio militũ in illyrico & in germania exorta ẽ. flagitabãt ambo exercitus multa extra ordinẽ:ante omnia ut æquarentur ſtipẽdio prætoriani germãicianis. Quidã etiã pricipẽ detrectabãt nõ a ſe datũ:ſummaq; ui Germãicũ qui tum his præerat ad capeſſendã rempublicã perurgebãt:q̃q̃ offirmati reſiſtentẽ quẽ maxĩe caſum timens partes ſibi quas ſẽatui liberet tuẽdas in Repu. depopoſcit:qñ uniuerſæ ſufficere ſolus nemo poſſet:niſi cum altero uel etiam cũ pluribus. Simulauit & ualitudinẽ quo æquiore animo Germãicus celerẽ ſucceſſionem:uel certe ſocietatẽ pricipatus operireť. Cõpoſitis ſeditionibus Clæmentẽ quoq; fraude deceptũ redegit ĩ poteſtatẽ:Libonẽ ne quid in nouitate acerbius fieret: ſecũdo demũ anno in ſenatu coarguit:medio tm̃ tẽporis ſpacio cauere cõtentus. Nã & inter pontifices ſacrificanti ſimul ꝓ ſeceſpita plumbeũ cultrũ ſubiiciendũ curauit:& ſecretum petẽti nõ niſi adhibito Druſo filio dedit:dextrãq; obambulantis ueluti incumbens quoad perageretur ſermo continuit.

De ciuilibus geſtis eius in initio principatus.

VErũ liberatum metu ciuilem admodum inter initia:ac paulominus q̃ priuatũ egit. Ex plurimis maximiſq; honeribus præter paucos & modicos non recepit:natalem ſuum plebeis incurrentem circenſibus uix

PHI. prætoriani:hi erant milites:honoratiores: q Romæ ut ĩferius declarabiť habebãt caſtra q ꝑtoria dicebanť.a ꝑtorião olĩ exercitu otho factus eſt imperator. Quidam.ſ.militum. Princupẽ detractabant:Tyberiũ recuſabãt. A ſe.ſ.militibus. Germanicũ obfirmitate reſiſtentem:de hac re alibi ſic ſcribit tranqllus. germanicus exceſſu auguſti nunciato legiones uniuerſas imperatorẽ Tyberiũ pertinaciſſime recuſantes & ſibi ſummã rei pu.deferẽtes ĩcertũ conſtantia an pietate maiore cõpeſcuit. Caſum: piculũ ne germãico demandere tur impiũ ipo exturbato exploſoq;. Niſi cũ altero:talis eſt illa homerica ſnĩa maior duobus aĩ præſtantia ẽ:pluſq; alacritatis cõſiliiq; adeſt quia alius aliud excogitat: atq ſolus ẽ ſibi ipſi plerũq; diffidit:& apud diffidẽtiã ſuã cõ filii põdus intercedit. Operireť expectaret. Clæmẽtẽ:agrippæ ſeruum:q ut dudũ dixit.cõparauerat armatos ĩ ultiõem dñi in- | Prætoriani

Seceſpita
Secium

terẽpti. Libonẽ:qui res nouas clã moliebatᷓ. Pro ſeceſpita:ſeceſpitã auctores cultrũ ferreũ uocauerũt ob lõgu manubrio eburneo.rotũdo:quo flamines:flaminicæ uirgĩes:põtificeſq; ad ſacrificia utebãtᷓ:dicta aũt eſt ſeceſpita a ſecãdo.libũ quoq; qđ in ſacrificio ſeceſpita ſecatᷓ ſeciũ dici uoluerũt.Tyberius loco ſeceſpitæ plũbeũ cultrũ ideo ſubiici curauit ſacrificãti liboni:ne ab eo p ſimulationẽ ſacrificii uiolari poſſet:plũbeus enĩ culter obtuſior ẽ habetq; aciẽ hebetiorẽ. Secretũ petẽti:liboni colloqũ cũ Tyberio ſecretũ poſtulãti.

Obanbulare
Obuaricator.
Plebeii ludi

Dextrã obãbulatis:timẽs Tyberius ne ĩter colloquẽdũ ambulãdũq; feriretᷓ a libõe: illius dextrã diſſimulãter cõtinebat:tanq̃ illi uideretᷓ ĩcũbere & ĩniti.obãbulare ꝓprie ẽ aduerſũ alios ambulare & q̃ſi ambulãtiſe oppõere:hic obãbulãtis ſimpliciter accipitᷓ ꝓ una iũctimq; ambulãtis.Ouidius de polyphemo dixit Nocturnus obãbulat.ꝓ eo qđ eſt ultro citroq; ambulãdo diſcurſat priſci obuaricatorẽ elegãti uocabulo dixere illũ qui cuipiã occurrebat: quominus is rectũ iter cõficeret. Ciuilẽ egit:præſtitit ſe nõ tanquã principẽ ſed tãquã ciuẽ ac ueluti priuatũ:quẽ græci politicõ dicũt. Plebeis circẽſibus: plebei ludi dicti ſunt: quos exactis regibus ꝓ libertate plebis fecerũt aut ꝓ recõciliatione plebis cũ patribus: poſt ſeceſſionẽ in auentinũ.auctor Pedianus aſconius:fiebãt hi ludi mẽſe nouẽbri:quo natus eſt Tyberius:quod ĩſinuat Cicero in ſecũda uerrinarum cum dicit:ſecundum ludos plebeios aut nulli aut pauci dies ad agendum futuri ſunt.

M.AN. Detrectabãt:recuſabãt. Sũma:ui ſũma cõtẽtiõe purgebãt degrauabãt ſollicitũ reddebãt. Tuendas:defendẽdas. Præſidio:obtenẽdas. Cũ altero:cũ collega uno. Valitudinẽ:aduerſã ſubaudi. Nouitate:noua. Imperii:adminiſtratiõe. Secũdo demũ ãno:qđ antea nõ auſus erat facere. Medio tñ tpis:dũ ob impii nouitatẽ coarguere nõ ẽ auſus. Sacrificãti:liboni. Pro ſeceſpita:ſeceſpitã ut feſtus docet alii ſecurĩ alii dolabrã Aeneã alii cultellũ putãt ueꝝ culter erat ferreus oblõgus Manubrio eburneo iũcto ad capulũ argẽto auroq; fixo clauis æneis quo flamĩes põtificeſq; ad ſacrificiũ utebãtᷓ dictaq; ẽ ſeceſpita a ſecũdo. Secretũ:ſecretiorẽ cõgreſſũ. Ciuilẽ:ut priuatũ ciuẽ & ĩ ordinẽ redactũ. Honoribus:publico decreto delatis. Plebeis circẽſibus ſic Valerius plebeis ĩgr ludis qdã pr̃familias & cõtiuo ĩ eodẽ capite pſulẽ torẽ ludis circẽſibus quũ de eiſdẽ ĩterim ludis loqueretᷓ:ſed quid de ludoꝝ uarietate Liuius & Dionyſius ſenſerint alio loco diximus. Intercureret:ut eodem tempore quo ludi ipſi ipſius natalis celebrarent.

unius bigæ adiectiõe honorari paſſus eſt. Tẽpla:flamines: ſacerdotes decerni ſibi ꝓhibuit: etiã ſtatuas atq; imagines niſi permittẽte ſe poni:permiſitq; ea ſola conditiõe ne intra ſimulachra deoꝝ:ſed intra ornamenta ædium ponerentur. Interceſſit & quominus in acta ſua iuraretᷓ:& ne menſis ſeptember Tyberius:October Liuius uocarentur:prænomẽ quoq; imperatoris:cognomẽ quoq; patris patriæ. Ciuicã ĩ ueſtibulo coronã recuſauit:ac ne Auguſti quidẽ nomẽ quã q̃ hæreditariũ ullis niſi ad reges ac dynaſtas epiſtolis addidit:nec amplius q̃ omnino tres ꝯſulatus unũ paucis diebus: alterũ tribus mẽſibus:tertiũ abſens uſq; ĩ idus maias geſſit.

De adulationibus per eum ſpretis:& prohibitis.

ADulatiões adeo auerſatus ẽ:ut neminẽ ſenatoꝝ aut officii aut negocii cã ad lecticã ſuã admiſerit. Cõſularẽ uero ſatiſfaciẽtẽ ſibi ac p gẽua orare conãtẽ ita ſuffugerit: ut caderet ſupinus:atq; ẽt ſiqd in ſermõe uel ĩcõ

Bigæ
Biga
Triga
Trigarium

PHI. Vnius bigæ: grãmatici bigas Plautio numero dici debere cõtendũt: quoniã multitudĩs nũero tenentᷓ.nã ſicut q̃ttuor eq iũcti q̃drigas faciũt: ita iunctos duos equos bigas uocãus.auctoritas tam̃ ueteꝝ:q̃ ꝓ rõne hẽnda eſt bigã ſinglo nũero dicit: ſicut & q̃drigã.Plinius ĩ ſũmo mauſoleo eſt quadriga marmorea:q̃ fecit pithis.Papinius in thebaide. Rorifeꝝ gelida tenuauerat aera biga.bigas primũ iũxit phrygũ natio quadrigas erictonius.eadẽ quoq; formula trigam dici tres equos ſimul iũctos docent iuriſcõſulti libro.xxi. digeſtorum ſic ſcribẽtes ad edictũ editiũ.ſimili modo & ſi triga uenierit retinẽda erit tota: & ſi quadriga redhibeatᷓ:triga trigariũ deriuatᷓ & accipitᷓ pro curruli certamie trigarum.corrigenda eſt mendoſa dictio in calce operis Pliniani:nam ubi trigariis legendum eſt tricariis paſſim fuit impreſſum.uerba pliniana hæc ſunt.Ne equos quidem in triceariis preferri ullis uernaculis animaduerto ſunſus eſt cũ circenſes aguntur curruli certamine bigaꝝ & quadrigarum: hunc ſolum ſibi Tyberius honorem exhiberi uoluit in ludis:ut ad celebrandum diem ſuum natalem adiiceretᷓ priſtĩo numero currũ biga una noĩs ſui cauſa. Flamines:ſingulis diis ſinguli flamĩes erãt aſſignati:ut dialis Martialis & Quirinalis:ſed de flamĩe latiſſime explicatũ eſt in Iulio Cæſare. Statuas & imagines:hæc duo diſparauit tanq̃ diuerſa.ſicut hiſtorici fecerunt. ſtatuæ.n.ſunt æneæ & lapideæ:imagines cereæ & pictæ. Ne intra ſimulachra:noluit Tyberius ſtatuas ſuas collocari inter ſimulachra deorum:ne diis immortalibus æquari uideretᷓ: ſed tantũmodo collocari eas uoluit ut eſſent templis ornamento: ſicuti multa ſimulachra ad ornatũ tantum in templis ponuntᷓ. Ne menſis Tyberius:noluit a ſuo noĩe menſes appellari:ſicut a Iulio Cæſare & ab Auguſto dicti ſunt duo mẽſes iunctim locati.Iulius & Auguſtus. October Liuius: uel a matre liuia uel propter gentẽ liuiam: unde maternum Tyberio genus Prænomen imperatoris: e contrario Iulius Cæſar imperatoris prænomen

jnter cætera ornamēta recepit. Ciuicā ī ueſtibulo:de corōa ciuica affatī dictū ē ī Iulio Cæ:illud ī p̄ſentia addēdū:qđ ciuica corōa facta ē īſigne clariſſimū clæm̄tiæ īpatoꝝ:& olī auguſtus ciuicā accepit ab hūano genere.hāc āt ī ueſtibulo ædiū palatiaꝝ pōi ſolitā: q̄ lauꝝ ante limia excubātē ſpectabat: docet Ouidi.ſic ſcribēs:poſtibus auguſtis eadē fidiſſima cuſtos ante fores ſtabis mediāq; tuebeř q̄rcū.Idē ī.iiii.faſtoꝝ ſtate palatiæ laurus p̄textaq; q̄rcus ſtet dōus.æternos tres hēt una deos.q̄rcū.n.utrobiq; poſuit Oui.p corōa ciuica:q̄ erat q̄rna:q̄ clæm̄tiæ īpatoꝝ dicata ī ueſtibulo figebať una cū lauro:q̄ ob id a Pli.dř iāitrix Cæ.pōtificūq;:q̄ & domos exornat & ante limia excubat.hāc ciuicā coronā ſibi ī ueſtibulo pōi recuſauit tyberius dū p̄bet ſe ciuilē & pœne priuatū:ſicut cæ.augu.fuerat poſita. Quāq̄ hæreditariū:q ſcribiť hæres ī teſtam̄to ī nomē teſtatoris recipiť ſicut de Pōpōio attico dictū ē:q appellatus ē cecilius teſtam̄to cecilii hæres factus. Dynaſtas:græci dynaſtas uocāt dn̄os & potētes:& dynaſtiā ui & prīcipatū:auctor ē Stra.reges dynaſtas uocari:p̄pea qđ plurimū poſſūt pollētq; & pp̄los quo uelit aut ui aut p̄ſuaſiōe p̄ducāt.ſcribit Cæ.Pōp. magnā pecuniā exegiſſe a regibus oībus & dynaſtis & tetrarchis Cice.in epiſtolis ad atticū.erit nebulo iſte cū iſtis dynaſtis ī gratia. Ad lecticā:qn̄ ī lectica geſtabať. Satiſfaciētē:ſatiſfacere ē tm̄ facere quātū ſatis ſit irato ad uindictā. Per genua orare:ſupra dictū genua miſericordiæ eſſe cōſecrata:q ſupplices attingūt:& ut aras adorāt. Suffugerit:retro fugerit nolens a uiro conſulari adorari per genua. Caderet.ſ.Tyberius.

M.AN. *Vnius* bigæ adiectiōe:focas ī are ut excubiæ iq̄t māubiæ primitiæ ita bigæ trigæ & q̄drigæ mľtitudīs tm̄ nūero īflectūť trāq̄llus tamē unius dixit:fēſus ē una tm̄ biga ob eius natalē ultra p̄ſcriptū ē adhibita:ſed p bigā curſū unū bigarū nō abſurde intelligas. Intra ſimulachra deoꝝ:nō ī ſacris edilibus. In acta ſua iurareť:ne ſenatus pp̄ls ue ſe iuram̄to obligaret fore ut ipſius acta iuiolata eēt ſeruaturus. Tyberius: a ſuo noīe. Liuius:a liuia mr̄e. Ciuicā:coronā Pli.hinc ciuicæ coronæ militū uirtutis inſigne clariſſimū iā pridē uero & clæmētiæ īpatorū poſtq̄ ciuiliū bellorū p̄phamatione meritū cœpit uideri ciuē non occidere. Dynaſtas:officii nom̄ quū alioquin δυνάστης dominum ſignificet regno potentem. Satiſfaciētē:uēiā petētē. Ita ſuffugerit: ſeſe illi ſubtraxerit. Caderet ſupinus:tyberius ſcilicet.

PHI. Blādius:quaſi per aſſentationem adulationemque: quæ mala in aulis principum dominantur. Interpellare:interrumpere orationem illius:q de ſe blādius loqueretur. Contumeliæ cauſa: tanq̄ domini nomē contumelioſum foret. in hoc imitatus eſt auguſtum:qui domini appellationem ut maledictum ſemper exhorruit. Pro auctore ſuaſorem:auctor dicitur ille: cuius auctoritate aliquid ſancitur & talis in ueneratione eſt. Liuius.ſic ratum eſſet ſi patres auctores fierent.Idem frequenter ait. populus iuſſit. patres auctores facti ſuaſor eſt longe uero auctore minor tanquam conſiliarius : unde Tyberius ut ſe ciuilē ac pene priuatū p̄ſtaret non auctor ſed ſuaſor dici uoluit:nec occupationes ſuas ſacras appellari tāquā impe-

Ciuica imperatorū

Locus ouidii

Laurus ianitrix cæſarum

Dynaſtia

Dynaſta

Auctor

tinua oratione blādius de ſe diceret :non dubitaret īterpellare ac rep̄hēdere:& cōmutare cōtinuo. Dominus appellatus a quondā denunciauit:ne ſe amplius contumeliæ cā nominaret. Aliū dicētē ſacras eius occupatiōes: & rurſus aliū auctore eo ſenatū ſe adiiſſe uerba mutare: & p auctore ſua ſorem:pro ſacris laborioſas dicere coegit.

De patiētia eius aduerſus conuicia & maledicta.

SEd aduerſus cōuitia:maloſq; rūores : & famoſa de ſe ac ſuis carmīa firmus ac patiēs : ſubide iactabat in ciuitate libera linguā mētēq; liberas eē debere. Et quōdā ſēatu cognitionē de eiuſmodi criminibus ac re is flagitāte:nō tantum inquit ocii habemus: ut implicare nos pluribus negociis debeamus:ſi hāc feneſtrā apueritis nihil aliud agi ſinetis:omniū inimicitiæ hoc prætextu ad uos deferētur. Extat & ſermo eius ī ſēatu p ciuilis. Siqdē locutus aliter fuerit:dabo operā:ut rationē factorum meorū dictorumq; reddam:ſi perſeuerauerit inuicem eum odero.

De ueneratione eius ad ſenatum.

ATq; hæc eo notabiliora erāt qđ ipſe in appellādis uenerādiſq; ſingulis & uniuerſis p̄pe exceſſerat humanitatis modū diſſentiēs in curia a Q u. Haterio agnoſcas inq̄t rogo:ſiquid aduerſus te liberius ſicut ſenator dixero. Et deīde oēs alloq̄ns dixit nūc & ſępe alias. P.C. bonū & ſalutarē principē quē uos tanta & tam libera poteſtate īſtruxiſtis ſenatui ſeruire debere: & uniuerſis ciuibꝰ ſępe & plerūq; etiā ſingulis:neq; dixiſſe me pœnitet:& bonos & ęquos & fauentes uos habui dominos:& adhuc habeo.

Itē de eodē & de priſtina auctoritate ſenatus p eū ſeruata.

QVinetiā ſpeciē libertatis quādā īduxit ꝯſeruatis ſenatui:ac magiſtratibꝰ & maieſtate priſtīa & ptāte neq; tā puū q̄cq̄:neq; magnū publici priuatiq; ne-

ratoris & dei:ſed laborioſas tanquam ciuis & priuati. Subinde:frequenter. Linguam menteꝗ liberas:
Mens libera ut unuſquiſq; libere loqui poſſet:id quod animo menteq; ſentiret.mens quidem adeo libera eſt: ut etiam
in ſeruo non ſit addicta ſeruituti.ſed ſæpe linguæ libertas ſuo nocet auctori. mortifera enim homines in
terdum loquuntur:ut ait Plinius in.xiiii.redituraſque per iugulum uoces non continent : multis ita inte
remptis:uoluntates uero ut dicebat cato cenſorius neque legibus neq; pœnis fiunt obnoxiæ. De eiuſmo
di criminibus:malis rumoribus conuiciis atq; auctoribus: famoſorum criminum. Si hanc feneſtram:de
lateribus:hanc uiá:húc aditũ.puerbialis locutio eſt quæ ex illo terétiano:ducta uideť:huic quátá feneſtrá
ad nequitiá patefeceris. Hoc prætextu:ſub hoc uelaméto cõuitiorũ & famoſorũ carminũ. Deferentur:
quádo inimicus ulciſci uolet inimicũ criminabiť eũ detraxiſſe prícipi. Si perſeuerauerit:hoc dicebat Ty
berius de obloquutore & oſore ſui nominis ſe odio illũ habiturũ ſi in odio & ipſe perſeuerauerit. A quin
Aterius to aterio:fortaſſis hic eſt ille quintus aterius:qui dictus eſt ingeniũ habere in numerato : ut ſine monitore
tacere nõ poſſet.de quo egregie Cæſar Auguſtus: aterius noſter ſufflaminádus eſt.de hoc Hieronymus &
Seneca nõ pauca. Sicut ſenator:mirra tyberii ciuilitas:qui ſe ſenatoré dicit nõ imperatoré. Tá libera po
teſtate:quá libera & legibus ſoluta eſt poteſtas imperatoria. Vos habui dominos:in hoc tyberius excedit
humanitas modũ:dũ habere ſe dicit dominos ſenatores:quibus paulopoſt tanquá ſeruis ipe tanquá domi
nus dominari cœpit. Et adhuc habeo: tanquam in poſterum habiturus ſit perinde ac togata mancipia.

M.ANTO.Commutaret:ut ſuaſerem pro auctore laborioſas pro ſacris dicere coegiſſet. Conuicit:pro
broſa uerba. Iactabat:idétidé dicebat. Non tantum ocii habemus:a publicis curis. Si hanc feneſtram:
hunc ad calumniam additum. Omnium inimicitiæ:ut alii alios qui inter ſe inimici ſint deferant. Qu.
aterio:fuit his promptus.& popularis orator ut Euſebius ſcribit. Sicut ſenator:quem dicere oportet quæ
ſentiat ad rem publi.pertinere. Habui dominos:& habeo aperta confeſſione ſe in ordinem redegit.

Monopolia PHI. De monopoliis:legimus apud Iuſtinianũ monopolia nõ eé ïtromittéda:quoniá nõ ad cõmodi rei
pu.ſed ad labé detrimétaq; ptinent.dicimus.n.monopolia quádo unus mercis in ciuitate uédendæ ſolus
ius habet.de monopoliis hæc Pli.magnũ fraus & ibi lucꝝ monopoliũ ïuenit:de nulla re crebrioribus ſena
Auctorať miles tuſcõſultis:nulloq; nõ prícipe adito qrimõiis puicialibus. Auctorádo milite:auctorať miles q̃do aucto
raméto obligať ſcribitq; ï militiá.ſicut exauctorari dř qñ dimittiť a militia & ïſignibus militaribus exuiť.
Legionũ & auxilioꝝ:ante dictũ é legiões dici militũ rõanoꝝ:auxilia externoꝝ:q̃ ſeruabať illa apđ roma
nos cautio ne maior nũerus eét
auxiliarioꝝ q̃ legiõarioꝝ. Pro
rogari : augeri noua rogatione.
Præfecti alarum Præfectũ alæ:ſupius annotaui
mus p̃fectos alaꝝ dici eos:qui p̃
ſunt æqtibus alariis.alæ aũt exer
citus ſunt eqtũ ordíes ab eo di
ctæ:quod circũ legiones dextra
ſiniſtraq; tanq̃ alæ in auiũ corpo
ribus collocabátur : cognitio de
cauſa p̃fecti q reus erat ad ïpato
ré iudices ue militares ſpectabat
uoluit tamé Tyberius ut in ſena
tu agereť:& ita docet:quantũ au
ctoritatis ab initio principatus
detulerit ordini ſenatorio. Niſi
ſolus:cõtra uituperať Antonius:
qđ curiá Romaná ïthireis & ar
matis ſatellitibus ïtraret:ſederét
q; macherophori in ſedilibus ſe
natoꝝ.ſpecimé boni principis é:
cũ ſolus ïcedit ſine ſtipatoribus cũ ſolus ïtrat curiá. Aduerſus ſniam ſuá decerni:ſcribit Tertuliaus ï apo
logetico Tyberiũ olí detuliſſe ad ſenatũ de Xp̄o cõſecrádo cũ p̃rogatiua ſuffragii ſui.ſenatũ qa nõ pbaue
rat reſpuiſſe & aduerſus ſniam Tyberii ne deus cõſecrareť effeciſſe. Abeſſe oportere: Tyberius aſſerebat
eos:q eént deſignati magſ̃atus & electi ad magiſtratũ ieũdũ:nõ oportere abeſſe ab urbe roma:ut ita p̃ntes
honori hoc é magſ̃atui cõceſſo acqeſcerét.tamé cõtra Tyberii uolũtaté:q erat p̃tor deſignatus obtiuit a ſe
Libera legatio natu ut abeſſe poſſet ïpetrata libera legatiõe Liberá legationé:libera legatio dari ſolet:qñ qſpiá ſolo lega
ti noíe uoluti ornam̃to decoratus ab urbe diſcedit nõ magis ï hac puícia q̃ ï illa fungẽs officio legati.Cice
ro ï orone p flacco ſcribit legatiões liberas mľtos ſæpe uiros bonos ſumpſiſſe cá exigédi:opiať idé.M.Tul
lius q; liberæ legatiões héant diffinitũ tp̄s:ex lege Iulia.Idé ad atticũ ſcribés a Cæ.iqt ualde libaliter iuitor
ï legationé illá ſibi ut ſim legatus.Atq; libera legatio uoti cá dať.Idé ï.i.antõianaꝝ refert ſe habuiſſe liberæ
ius legatiõis Plutar.ï gracchis refert ſenatũ Scipiõi naſice liberá legationé ï aſia decreuiſſe:cũ ob morté Ty

gocii fuit:de quo nõ ad.P.C.referreť. De uectigalibus ac
monopoliis:đ ïſtruédis reficiédiſue opibꝫ:ét de legédo uel
auctorádo milite:ac legionũ & auxilioꝝ deſcriptióe:déiq;
qbus impiũ progari:aut extraordinaria bella mádari:qđ &
q̃ formá legũ lřis reſcribi placeret:p̃fectũ alæ de ui & rapi
nis reoꝝ cám ï ſéatu dicere coegit. Nũq̃ curiá niſi ſolus ïn
trauit.lectica quõdá intro latus æger comites a ſe remouit.

De patientia eius cõtra obtrectatores.

Q Vædá aduerſus ſniam ſuá decerni ne qſtus qdé eſt
negáte eo deſtiatos magſ̃atibꝫ adeſſe oportere:ut
p̃ſentes honori acqeſcerét.p̃tor deſignatus liberá
legationé ïpetrauit.Iteꝝ cẽſente ut trebiáis legatá ï opus no
ui theatri pecuniá ad munitioné uiæ tráſferre cõcederetur:
optiere nõ potuit:qn rata uoluntas legatoris eét. Q uũ ſéa
tuſcõſultũ p diſceſſioné forte fieret tráſeunté eũ ï alterá p̃te

berii gracchi:cuius auctor fuerat ip̃e naſica:uideret plebẽ aduerſus illũ male aĩatã & iã de uĩdicta cogitãtẽ legatiõis liberæ mẽinit ẽt brutus ĩ epiſtolis. Trebiãis:ĩ latio ſũt trebulãi ppl'i cognõine baliměſes ubi lau datiſſimus caſeus cõficiebaꝛ:de qbus ait epigrãmatarius poeta.trebula nos gẽuit cõmẽdat gr̃a duplex ſiue leui flãma ſiue dõamur aq̃ꝓpe trebulãos ſũt & alii ppl'i noĩe trebiãi auctore Pli.li.iii.na.hiſto.de qbus loqꝛ trãqllus.fueꝛt alteri quoqꝫ trebulãi ĩ ſabinis cognomĩe mutueſti. Rata uolũtas legatoris: legator ẽ q in teſtam̃to pecũiã legat.legatarius cui legata ẽ.ſẽſus ẽ legator legauerat trebiãis pecũiã hac cõditiõe:ut ea pecunia nouũ theatrꝝ extruerẽt.cẽſebat Tyberius eã pecũiã ad uiã muniẽdã eẽ trãſferẽdã:tãq̃ ea foret utilior ĩpẽſa:ſed obtinere nõ potuit.& ita rara ſtabiliſqꝫ mãſit uolũtas legatoris. S.C.p diſceſſionẽ:Marcus Varro in epiſtola ad opianũ ſcripta ſenatuſcõſultũ fieri duobus modis tradit:aut p diſceſſionẽ ſi cõſentireꝛ:aut ſi res dubia eẽt p ſingulorꝝ ſñias exqſitas.ſed atteius capito affirmat & tubero dicebat nullũ ſenatuſcõſul.fieri poſſe nõ diſceſſiõe facta:qa ĩ oĩbus ſenatuſcõſultis ẽt ĩ his q̃ p relationẽ fierẽt diſceſſio eẽt neceſſaria.Eſt aũt diſceſſio:qñ pedibus diſcedũt ĩ ſñiam eius q ĩ ſẽatu rettuliſſent: & hoc ẽ qđ apud hiſtoricos idẽtidẽ repies pedibus iuiſſe ſenatores ĩ ſñiam.Li.ſed tũ quoqꝫ uerbo aſſẽtiebat aut pedibus ĩ ſñiam ibat.De ſenatuſcõſulto p diſceſſionẽ fieri ſolito ſic ſcribit gellius ĩ.iii.qd igiꝛ cũ .S.C.p diſceſſionẽ fiebat nõne uniuerſi ſẽatores ſñiam pedibus ferebãt.hĩc nõ pauci opinãꝛ pedarios ſẽatores appellatos:q ĩ alienã ſñiam pedibꝫ ibãt cũ ipſi ſñias nõ rogarenꝛ.Cic.diſceſſionẽ hãc ſignificat ĩ epiſtola ad lẽtulũ ſcribẽs.freqntes iiere in alia oĩa. M.AN. Septĩe:ſiſitudinẽ. Monopoliis monopoliũ uno uerbo latĩe exprimi nõ põt locus unicus ĩ ciuitate cõſtitutus ad aliqd uẽdẽdũ πολεω græce uẽdo μόνον unũ dicũt.Exauctorãdo militaria ĩſignia adimẽdo ſi ad ignõiniã id referas:alioqn militiæ legĩus ſoluẽdo. Præfectã alæ:cuius ordĩs aliæ p̃ferri cõſueſſet ĩ Augu.dixius. Deſtĩatos magr̃atibus:qbus ſẽatus aut ppl's magr̃atũ deſtĩaſſet.Trebiãis:trebiãis melius a treba latii oppido:cuius Ptolõ.mẽinit:Pli.trebãi:tuſculãi uerulĩãi. In opus noui theatri:ut nouũ ex legata pecũia theatrꝝ cõſtituereꝛ. Ad mũitionẽ uiæ:uti ĩ publicæ uiæ lapidibꝫ ſternẽdæ ſũptũ pecũia trãſtereꝛ Legatoris:eius q pecũiã legarat. Per diſceſſionẽ fieret:q̃ rõ eẽt ſenatuſcõ.p diſceſſionẽ faciũdi:q̃ itẽ p ſñiarum rogationem Gellius docet.

Trebulani

Legator

Legatarius

Diſceſſio in.S.conſultis

Monopolii

ĩ qua pauciores erãt: ſecurus ẽ nemo. Cætera quoqꝫ nõ niſi per magiſtratus & iure ordinario agebanꝛ:tantã conſulum auctoritatẽ: ut legati ex affrica adierĩt eos q̃rẽtes trahi ſe a Cæſare ad quẽ miſſi forent:nec mirum cum palam eſſet ipſum quoqꝫ eiſdem aſſurgere & decedere uia.

De ciuilibus urbanis & geſtis eius.

Corripuit cõſulares exercitibus p̃poſitos:quod nõ de rebꝫ geſtis ſẽatui ſcriberẽt: qđqꝫ de tribuẽdis qbuſdã militaribus donis ad ſe referrẽt : q̃ſi non omniũ tribuẽdorum ipſe ius haberet.Prætorẽ collaudauit:qđ honore inito cõſuetudinẽ antiquã rettuliſſet de maioribus ſuis ꝓ cõciõe memorãdi. Quorũdã illuſtriũ exequias uſqꝫ ad rogũ frequẽtauit. Patrẽ moderationẽ mĩoribuſqꝫ pſonis & rebus exhibuit:quũ rhodiorꝝ magr̃atus qđ litteras publicas ſine ſubſcriptiõe ad ſe dederat:euocaſſet ne uerbo quidẽ inſectatus:ac tantũmodo iuſſos ſubſcribere remiſit. Diogenes grãmaticus diſputare ſabbatis rhodi ſolitus uenientem ut ſe extraordinẽ audiret nõ admiſerat:ac p ſeruulũ ſuũ ĩ ſeptimũ diẽ diſtulerat hũc Rõæ ſalutãdi ſui cã ꝓ foribus aſtãtẽ nihil amplius: q̃ ut poſt ſeptimũ annũ rediret admonuit Præſidibus onerãdis tributo ꝓuĩcias ſuadẽtibus:reſcripſit Boni paſtoris eſſe tondere pecus non deglubere.

PHI. Quærẽtes trahi:cõq̃rentes ſe a cæſ.Tyberio ĩ lõgũ ꝓtrahi nec ſua negocia expediri. Palã eẽt:ĩ ꝓpatulo ĩ apto. Eiſdẽ cõſulibus. Aſſurgere: honoris cã tãq̃ dignioribus:tradũt hiſtorici ſyllã dictatorẽ ſolitũ fuiſſe de ſella aſſurgeꝛ priuato Põp.& equo deſcẽdere & caput adapire.Seruius enarrãs illud uirgilianũ. Thmolus aſſurgit: qbus & rex ip̃e phaneus ſic ait aſſurgit ſignat cedit qđ tractũ ẽ a ſedẽtibus:q ĩ honorẽ alicuius ſurgere cõſueueꝛt:hĩc elegãter ab auſonio dictũ ẽ.aſſurgit muſæ nr̃a camẽa tuæ. Decedre uia:Hiero.lib.i.cõtra Iouinianũ. Certe ro.ppl's quãto honore ſp uirgĩes ueſtæ habuerĩt hĩc apparet:qđ cõſules & ĩpatores & in curribus triũphãtes: & oĩs dignitatis gradus eis deuia cedere ſolitus ſit.Plautus ĩ trinũmo.decedã ego de uia de ſemita de honore ppl'i. Ad ſe refer.cũ ad ſenatũ referre debuiſſẽt:cuius auctoritatẽ uideri uolebat ãpliori. Rettuliſſet:rẽouaſſet reſtituiſſet. De maio:non Tyberii:ſed ipſius p̃toris.

Aſſurgere cedere

Uſqꝫ ad rogũ freqntauit.In quo cadauera ip̃a cremabanꝛ.Lex ĩ.xii.tabulis trãſlata de ſolõis legibus ad ſũptus minuẽdos pertinens de lignis politis rogũ fieri uetat:nũmæ regis lex eſt:uino rogũ ne reſpergito. Sine ſubſcriptione:per obliuionẽ incuriamqꝫ ſcribæ ſubſcriptio qua nomẽ mittẽtis litteras ſignari ſolet omiſſa fuerat ĩ litteris publicis rhodiorꝝ. Extra ordinẽ:cupiebat Tyberius audire grãmaticũ nõ illa ordĩaria formula diſputãtem. Euocaſſet:ex inſula rhodo romã euocatos uenire iuſſiſſet. Ne uerbo quidẽ:Citra omnem uerborꝝ caſtigationem:nec qdem unico uerbo cum morſu prolato. Remiſit:rhodon. Sabba-

Ne rogus fiat de lignis politis

tis:diebus feſtis iudæoꝝ. Veniété.ſ.Tyberiũ & hoc factũ ẽ illo tpe:quo Tyberius erat ĩ ſeceſſu aṗ rhodios. Nõ admiſerat:ĩtra auditoriũ. Poſt.vii.annũ. In nũero iocatus ẽ:nã ſicut grãmaticus renũciauit Tyberio:ut ad audiẽdũ uẽiret.vii.die ita Tyberius illũ mõuit:ut ad ſe ſalutãdũ rediret ãno.vii.q ẽ itidẽ aṗ iudæos ſacer & feriatus:ut dies.vii. Tõdere pecus:nõ deglubere:pecus glubi dr̃:cui pellis detrahit̃:ut auctor ẽ feſtus:ſcribit.M.Var.i.i.de re ruſtica glumã dici folliculũ grãi a glubẽdo qđ eo foliculo deglubat̃ granũ hoc ẽ decorticet̃ Catullus.glubit magnanĩos remi nepotes:ꝑ hãc bracteatã ſnĩam ſigñare uolebat Tyberius ꝓuĩciales a ꝓſidibus nõ eẽ uſq; ad uiuũ deſpoliãdos:nã ut ĩqt ille oſſa uides regũ uacuis exucta medullis Simile illđ ẽ eccl̃iaſticũ:q nimis emũgit elicit ſanguinẽ Ioſephus li.xviii.ãtiqtatũ refert Tyberiũ dicere ſolitũ:magr̃atus ſemel datos:iõ ſe iugiter ꝑmitter̃ illis:qbꝰ fuerit cõceſſi:qđ ĩtelligeret cõſuli ꝑ hoc & ꝓſtari ex magna ꝑte ſubiectis:exẽplũq; illđ de egroto muſcas nõ abigẽte cõmemorabat quo demõſtrat̃ rectores ꝓuĩciaꝝ diuturnos iã ſaturos opibꝰ mĩus eẽ rapaces mĩuſq; deſpoliar̃ ꝓuĩciales.ecõtra nouos:utpote fãelicos & (eſuriẽtes ĩcitari ad rapinã ꝑdãq; ſubiectoꝝ.

pecus glubi
Gluma
Glubit

M.AN. Aſſurgere:cõſulibus uẽiẽtibus. Decedere uia qđ officii cã dignioribus ꝓſtat̃. De maioribus ſuis:de maioꝝ ſuoꝝ laudibus ꝓ cõciõe diſſeruiſſet. Vſq; ad rogũ:nõ cõtẽtus fũeris põpã duxiſſe:niſi cadauer ẽt rogo ĩpoſitũ ſpectaſſet. Moderationẽ:mãſuetudinẽ:& eqtatẽ fuiſſẽt hæc qs nõ uidet diuini prĩcipis officiãi certe aſſimulata eſſent: qđ euẽtus poſtea declarauit.

Subſcriptiõe:qđ apparebat negligẽtia potius q̃ fraude factũ. Euocaſſet:accerſuiſſet. Sabbatis rhodi:ſabbatoꝝ diebus. In.vii.diẽ:q de die ĩ diẽ ꝑ ſeruũ trahẽdo ĩ.vii.q diſputatiõis erat illius ad ſe aditũ diſtulerat:ut publicæ credo diſputatiõi ĩtereſſet:ĩ qua licebat artẽ oñtare uel certe.vii.poſt die redire iuſſus ẽ:nã & græculo rõæ reſpõſũ ẽ:ut poſt.vii.annũ ad Tyberiũ uẽiret. Deglubere:excoriare: nudare.Cato ſalictũ ſuo tpe cedito glubito arcteq; alligato libꝝ cõſeruato:Catullus nũc ĩ quadriuiis & angiportis glubit magnanimos:remi nepotes: Varro q; eo folliculo deglubetur granum.

Item de eodem & aliis geſtis eius.

PAulatim principẽ exercuit : præſtititq; & ſi uariũ diu cõmodiorem tamen ſæpius & ad utilitates publicas proniorẽ:ac primo eatenus ĩteruenieba tne quid ꝑperã fieret. Itaq; & cõſtitutiões quaſdã ſenatus reſcidit & magiſtratibus pro tribunali cognoſcentibus plerũq; ſe offerebat cõſiliariũ aſſidebatq; mixtim uel ex aduerſo in parte primori. Et ſi quẽ reorum elabi gratia rumor eſſet:ſubitus aderat:iudiceſq; aut e plano:aut e q̃ſtoris tribunali legũ: & religionis & noxæ de qua cognoſcerent admonebat atq; etiam ſi qua in publicis deſidia :aut mala conſuetudine labarent corrigenda ſuſcepit.

De ĩpenſis ludoꝝ ac numerũ taxatis & aliis geſtis eius.

LVdorũ ac munerum impenſas corripuit mercedibus ſcænicorũ reſciſſis. paribuſq; gladiatoꝝ ad certũ numerum redactis. Corinthiorum uaſorũ ꝑtia in immenſum exarſiſſe: treſq; mulos.xxx.milibus nummũ

PHI. Et ſi uariũ:mõ bonũ mõ malũ prĩcipẽ. Eatenus : eouſq; & ad eũ modulũ. Perperã:iniq; nõ recte. Reſcidit:titulus ẽ apđ ualeriũ de reſciſſis teſtamẽtis.ẽ.n. reſcidere nõ ratũ hr̃e & irritũ facere:qđ cõſtitutũ fuerat. Iuxti:ꝓpe. Elabi gr̃a:reus elabi dr̃ gr̃a q̃do corruptis iudicibus uel largitiõe ul̃ amicitia ul̃ potẽtia euadit ſnĩam dãnatoriã. Subitus:ex ĩprouiſo & ꝓter expectatiõe;. E plano:ex loco ĩferiori & ut dr̃ ex terra. Quæſitoris tribũali: hic q̃ſitorẽ illũ intelligĩus q auctore Aſconio ꝓeſt q̃ſtiõi criminaliũ q̃ſtionũ:đ quo ait maro.q̃ſitor minos urnã mouet.& claudiãus.q̃ſitor ĩ alto cõſpicuus ſolio ꝑtẽtat crimina minos. Legum admõebat:ſcribit Aſcõius iudices iurar̃ ſolitos ĩ leges:ut obſtricti religione iudicarẽt. iurabãt ãt oẽs ꝑter ĩpm q̃ſitorẽ ſe ex animi ſnĩa iudicaturos citra oẽm affectionẽ:& noĩa eoꝝ libellis cõtinebãt. Admõebat igitur Tyberius iudices ut mẽiniſſẽt ſe iuraſſe ĩ leges:q regere debẽt nõ regi:& obſtrictos religiõe iudicaturos. Noxæ:admõebat ẽt ut noxã hoc ẽ culpã & crimẽ illđ:de quo cognoſcerẽt:diligẽter pẽſitarẽt. In publicis:uel ĩſtitutis uel q ꝑtinerẽt ad publica iudicia.erãt.n.& priuata iudicia. Labarẽt:uacillarẽt & q̃ſi deprauata forẽt. Mũeꝝ ĩpẽſas:Tyberius reſtrixit & cõtractiores fecit ĩpẽſas q ĩ ſpectaculis gladiatoriis mẽſæ fieri ſolebãt.nã mercedes q ſcœnicis hoc ẽ hiſtriõibus dari ſolebãt reſcidit ĩminuitq;:& paucioribus gladiatoꝝ paribus ludos gladiatorios exiberi ꝓſcripſit. Exarſiſſe:excreuiſſe.ſimili uerbo uſus ẽ Varro in.iii. de re ruſtica.cœnæ collegioꝝ excãdefaciũt ãnonã macelli Pli.de nobilitate æris corĩthii ſcribẽs ſic ĩqt.mirũ cũ ad ĩfinitũ opeꝝ ꝓcia hæc creuerit auctoritas artis extĩcta ſit. Tres mulos : muli piſces ſunt qbus apud priſcos nobilitas fuit & gratia maxĩa:ſicut magnitudo modica:binas.n.libras põderis raro admodũ exuꝑant:uñ ab oratio ĩ morſũ luxurioſoꝝ luculẽter dictũ ẽ.Laudas ĩſane trilibrẽ mulũ:ĩ ſingula quẽ iminuas pulmẽta neceſſe ẽ. Vulgus mulos uernacula lĩgua barbones appellat. Nãq; auctore Plinio barba gemina ĩſigniunt̃ ĩferiori labro.Hinc a Cicerone ĩ paradoxis & a Varrone ĩ tertio de re ruſtica barbatuli & barbati muli nũcupati.nõ omittẽdũ eſt hoc in loco id quod tradit Seneca libro tertio quæſtionũ.qui caſtigans luxuriã romanoꝝ ſparſim intercĩſimq; hæc refert.paꝝ recens mulus niſi q in conuiuæ manu mo

Reſcidere
Quæſitor
Mulli barbati
Luxuria

rit.uitreis ollis icluſi offerūt:& obſeruat morietiū color:qué i multas mutatiões morte luctāte ſpūs uertit.alios necāt i garo & cōdūt uiuos.ad hoc faſtidiū puenere uétres delicatoꝝ:ut guſtar̄ nō poſſint piſcem niſi qué i ipſo cōuiuio natāté palpitātéq; uiderit ad morté muli.cōcurrit:nihil mulo moriente formoſius: nō ſunt ad popiná détibɔ & uétre & ore cōtéti:oculis quoq; guloſi ſūt.In hác ſcenecæ ſniam ait Pli. noſter in nono mulū expirāté uerſicolori q̄dā & nūeroſa uarietate ſpectari.pceres gulæ narrāt rubétiū ſquamarū multiplici mutatiōe paleſcété:utiq; ſi uitro ſpectet icluſus feneſtella nomé his a colore muleoꝝ calciamétoꝝ datū putat·ſūt āt mulei calcei regnū & patricioꝝ a mulando.i.ſuédo dicti:de qbɔ ſic ait uopiſcus i aureliāo.calceos muleos & ederatios & albos uiris oībɔ tulit mulieribɔ reliqt.ptinet ad enarrationé huiuſce loci.exéplū illđ cōmemorar̄:qđ idé Se.rettulit li.eplāꝝ moraliū.xy.ſic ſcribés.mulū igétis foræ q̄re ñ pōdɔ adiicio & alioꝝ gulā irrito.iiii.pōdo libraꝝ fuiſſe aiebāt.Ty.cæſar miſſū ſibi cū i macellū deferri & uenūdari iuſſiſſet.Amici iqt oīa me fallūt niſi iſtū mulū aut apiciɔ emerit aut pu.octauiɔ.ultra ſpé illi cōiectura pceſſit:ābo liciti ſūt.uicit octauiɔ:& igété cōſecutɔ é iter ſuos glīā:cū qnq; ſeſtertiis emiſſet piſcé:qué cæ.uēdiderat:nec apitiɔ emerat hic a Iuuēale dictū ur̄:mulū ſex milibɔ emit æqnté ſāe pibɔ ſeſtertia libris.

muli piſcis
Mulus unde mulei calcei
Mulū ſex milibus emit

M.AN. Pricipé exercuit:pricipis maieſtate.Et ſi uariū:benignū nūc & clemété:nūc ſceuū & imité. Cōmodioré:magis q̄ ſceuū:aut iportunū. Eatéus:eo uſq; i tm̄. Perperá puerſe:& iniq;. Reſcidit:irritas fecit. Cognoſcétibus:reꝝ cognitiōibus itétis. Cōſiliariū:tanq̄ cōſiliariū.Ver.exultat amazon. Ex aduerſo:cōtra illoꝝ tribunal. Parte primori:ſupiore loco. Elabi:euadere. Grā:iudicū ābitione. Eplano:ex æquo loco.Quæſtoris qppe q capitalia ut alio loco mōſtrauimus crimina exequebant. Legū & religionis:ordo é admōebat iudices religionis & noxæ ut memores eént iuriſiurādi:cui ſe de ſeruāda lege aſtrinxerat:nec nō & ſceleris:de quo iudicaturi eént. In publicis moribus:i patrilis iſtitutis. Mala cōſuetudine:ab uſu. Labarét:ifirma eént. Corripuit:cōtraxit. Scenicoꝝ:eoꝝ q i ſcéa operá pſtarent capitolinis auctor é Antoniū principe pmia ſcéicoꝝ aureis traxiſſe ita ne:ſūma aureoꝝ decé trāſcéderet. Treſq; mullos:Mulū ab aſinio celere emptū octo millibus mūmū Plinius ait : Feneſtella credidit illi nomen a muleorū calciamétoꝝ colore datū magnitudo piſci ut idé auctor ſcribit modica:binaſq; libras pōdere raro admodū exuperat : Mutianus.lxxx.libraꝝ i mari rubro captū pdidit:Cicero & Varro barbatū eſſe mulum tradiderūt:Plinius rubientium inqt ſquamaꝝ multiplici mutatione palleſcenté ſpectari pceres gulæ narrant:quam ſane ſpeciem hodie in eo piſce agnoſcimus quem uulgo barbonem ueneti uocant.

ueniſſe grauiter cōqueſtus:adhibendū ſuppellectili modū cenſuit.Annonāq; macelli ſenatus arbitratu quot annis temperandā dato ædilibus negocio popinas.ganeaſq; uſq; eo inhibendi:ut ne opera quidem piſtoria proponi uenalia ſinerent:& ut parſimoniā publicā exéplo quoq; iuuaret.ſolénibus ipſe cœnis pridiana ſæpe:ac ſemeſa obſonia appoſuit:dimidiatūq; aptum affirmās oia eadé habere:quæ totū.

PHI. Veniſſe:uéditos fuiſſe. Supplectili : ad corinthia uaſa hoc referédū:q ſunt in ſuppellectile. Annonā macelli:hoc admuloꝝ piſciū pciū enorme é referédū.alibi docuimus macellū dici locū:i quo quæ ad uictū ptinét uédi ſolét.unde ānona macelli tā de piſcibus q̄ de auibɔ reliqſq; ad uictū ptinétibus latine & elegāter dr̄.Ci.ſi epicuri de uoluptate liber corroſus eét putaré annoná i macello carioré fore.Plautus i aulularia uenio ad macellū rogito piſces idicāt caros agniná cará:cará babulá uituliná cetū porciná cara oīa. Dato edilibus negotio : docet Dioÿſius alicarnaſeus i.vi.antiqtatū ad offm̄ ediliū ptinuiſſe ut curā haberét annōæ foréſis copiæq; cibarioꝝ hæ ſūt edictōes edilitiæ hi ap̄ græcos agorāomi uocāt a foro reꝝ uéaliū:cui regulá pſcribūt.hic é illud plautinū ex captiuis.euge edictiōes edilitias hic qdé habet:mirūq; adeo é niſi húc fecerūt ſibi etholi agoranomū. Popias:popiæ ſūt diuerſoria guloſoꝝ i qbus unctiora cibaria cocta uéduť.a popa:q pinguitudo é popiæ nomé deriuari ur̄.de popa pſius.aſt illi tremat ométo popa uéter.de popia Oratius. fornix tibi & uncta popia icutiūt urbis deſideriū.mālius ifamé fœdā turpéq; ouiſſe popiná hic popinones ap̄ priſcos dicti:q ſe popinis dediderūt:& popiatio núcupať a Gellio:q alio noie dr̄ helluatio q̄ græci aſotiá uocāt.extat luculétū adriani iperatoris reſcriptū ad floꝝ poetá.ego nolo florus eſſe ābulare p tabernas latitare p popinas:calices pati rotūdos. Ganeas:ganeæ ſunt loca uinolétiæ gulæ libidini apta a qbus ita ganeones dicti:ut a popina popiones exiſtimat donatus:ganeū dici a terra q̄ græci geá uocāt:q̄ſi terrarū meretricis domiciliū.ap̄ Pli.frequens eſt & pœne peculiaris hæc dictio accipiturq; pro loco in quo cibaria guloſorū eſculétiora cōcinant:& pro ipſa quoq; igluuie & cibariis.ait.n.i.viii.loquens de ſue:neq; alio ex aiali numeroſior materia ganeæ.qnquaginta ppe ſapores cū cæteris ſinguli.idé in.xix.qm̄ portéta quoq; terraꝝ in ganeá uertimus.Sidonius.diſruptū ganea ſtomachū nulla res ſarcire melius q̄ pſimonia ſolet.columella.ut apti ueniamus ad ganeas.quotidianá cruditaté laconicis excoquimus:ſunt aūt laconica:ut columellæ uerba pcipias:loca in balneis:i qbus ſudor eliciť ſicco calore ut docet Cor.celſus in.ii.Victruuius in.v. de architectura laconicū ſudatiōeſq; cōiungi debere tepidario pcipit. Opa piſtoria:q ſunt opera piſtoria elegāter monſtrat Apuleius qui ſic ſcribit in.x.de aſino aureo.at illorum alter piſtor dulciarius qui panes & mellita concinabant edulia:& poſt Paulo hic pães cruſtula iucunculos hamos lacertulos plura ſcitaméta mel

macellum
Agoranomi
popinæ
popa
popinones
popinatio
Aſotia
Ganeæ
Ganea
Laconica

Dulciarius

lita.ap̄ Martialē diſthicon hoc legit̃.cui lēma.i.titulus ꝓpōit̃.piſtor dulciarius.mille tibi dulces opum manus iſta figuras extruit:huic uni parca laborat apis.heliogabalus auctore lāpridio dulciarios habuit q̄ de dulcibus exhiberēt.q̄cūq; coq̄ de diuerſis edulibus exhibuiſſent.ubi dulciarius ſimplr̄ ſignificat cōcinatorē eduliū mellitoꝝ & opis piſtorii dulcedīe cōditi. Solēnibꝯ cœnis:feſtis diebus nuptiis repotiis calēdis natalibus ſaturnalibus feriiſq; qbuſdā ſolēnibus fiebāt cœnæ ſolēnes:qbus lautius epulabant̃ fiebat q̄ ſumptus ꝓfuſior.

Pridiana

Pridiana obſonia:Tyberii ꝑſimōia p hoc ſignificat̃:q ſupioris cœnæ r̄liqas ſemi cōeſas apponeret ī cœnis uel ſolēnibus:cū nō prīcipes ſed ſordidi hæc facere cōſueuerit.pridiana a pridie hoc ē priori die dicunt̃ obſonia:refert ſpartiāus Iulianū tātæ ꝑſimōiæ fuiſſe ut p triduū porcellū p triduū leporē diuideret a Tranqllo īfra dr̄ pridianus cibus a plinio pridiana balnea.ſic.n.ait ī.xxviii.cauent̃ pridiana balnea.

Dimidiatꝯ

Semeſa:ſemicomeſa eadē forma ſemeſum dr̄:qua ambeſum & comeſum. Dimidiatū aprū:dimidiatum hoc eſt q̄ſi diſmediatū & in ꝑtes duas pares diuiſum.dimidiū uero eſt nō q̄d ip̄m dimidiatum eſt ſed quæ ex dimidiato pars altera eſt:auctor Gellius in.iii.unde & a Lucilio dictū eſt uno oculo pedibuſq; duobus dimidiatus ut porcus.& Plautus ī menechmis dies ad umbilicū dimidiatus mortuus eſt.Item Marcus cato homines inquit defoderūt ī terrā dimidiatos.In cœnis autē laucioribus priſcorum bini & terni mandebant̃ apri:quidam etiam apponebantur miliarii appellati a pondere mille libraꝝ quoꝝ Varro & Seneca

Apri miliarii

meminerunt. Quæ totū tanq̄ idem ſapor ſit in fruſto & ꝑticula apri:qui eſt in integro.

M.AN. Suppellectili modū:ut ad corinthioꝝ ꝓciū id referas:Macelli uero annonā ad mulos.xxx.millibus emptos. Ganeas:uiolēta loca ac libidinibus apta:uñ & ganeo:Varro:hocītereſt·īter epicurrū & ganeones noſtros:Cicero q̄s gāeo q̄s adulter q̄ mulier īfamis ueteꝝ q̄dā:& ganeū ut feſtus ait dixere locū abditū & uelut ſubterraneū:Terētius ubi illū q̄rā credo abditū īganeū. Opa piſtoria:iētacula:mellitoſq; panes.M.Surgite iā pueri uēdit iētacula piſtor Pli.e ſiligīe laudatiſſimus pāis piſtriarūq; opera laudatiſſima:erāt.n.dulciarii piſtores:de qbꝯ rurſus urbāiſſimus poeta:Mille tibi dulces opeꝝ māus iſta figuras:Eſtruit huic uni ꝑca laborat apis. Solēnibꝯ:natalitiis aliiſq; ſacroꝝ cā religiōeue ꝑatis. Pridiana:pridie illius diei apposita. Semeſa:ſeme cōſūpta. Dimidiatū:aprū ī duas æq̄les ꝑtes diuiſū nō ītegrū q̄lis appōi ī cōuiuiis & lautioribꝯ cœnis cōſueuerat.Iu.q̄nta ē gula q̄ ſibi totos pōis apros aīal ꝑp cōuiuia natū:Seruilius tullus primus ut pli.ſcribit ītegꝛ apꝝ ī cōuiuio appoſuit. Oīa eadē:q̄cq̄d.n.ī una dimidiati apri erit ꝑte.erit & ī altera:tātūdē.n.utraq; ſibi uēdicat:ueꝝ eadē dixit q̄m̄ ſapores ī apro q̄ plurimos eē cōſtat:Pli.eſt auctor.

Quotidiana oſcula ꝓhibuit edicto. Itē ſtrēnarū cōmertiū ne ultra calen.ianuarias exerceret̃.Cōſuerat q̄druplā ſtrēnā & de māu reddere:ſed offenſus īterpellari ſe toto menſe ab his q poteſtatē ſui die feſto nō habuiſſent:ultra nō tulit.

De quibuſdam bene geſtis per eum.

MAtrōaſq; proſtratę pudicitiæ:q̄bus accuſator publicus deeſſet:ut ꝓpinqui maioꝝ more de cōmuni ſentētia coercerēt:auctor fuit. Equiti Romano iuriſiurādi gratiā fecit:uxorē in ſtupro generi cōptā dimitteret:quā ſe nūq̄ repudiatuꝝ ante iurauerat. Fœmiæ famoſæ ut ad euitādas legū pœnas iure ac dignitate matrōali exoluerent̃:lenociniū ꝓfiteri cœperāt:& ex iuuētute utriuſq;

Temulētia

PHI. Quotidiana oſcula:moris fuit ap̄ romāos auctore catone ꝓpīquos fœminis oſculū dare ut ſcirēt an temetū olerēt:hoc tū uino nomē erat:uñ & temulētia appellata.hic oſculandi conſuetudo īducta ē:q̄uis plutarchꝯ ī ꝓblematis:alias huiuſce rei cās tradat.mar.li.xi.hāc oſculoꝝ baſiatorūq; moleſtiā īſectatur illo epigrāmate effugere nō eſt baſſe baſiatores.Inſtāt morant̃ ꝓſequūtur occurrūt.edicto Tyberii ſublata ē oſculatio quotidiana. q̄d nō ad oſcula fœmiaꝝ referēdū eſt:ſed uiroꝝ:q officii cā oſculis quotidianis ī ſalutatōe utebant̃. Oſcula.n.officioꝝ ſunt:baſia pudicoꝝ affectuū.Suauia libidinū uel amoꝝ:ſicuti docet donatus enarrās illud terētianū. O thais mea meū

Oſculum
Baſium
Suauium.
Strennæ

ſuauiū.ubi ait tria eē oſculādi genera.oſculū.ſ.baſiū & ſuauiū. Strēnaꝝ cōmertiū:uiciſſitudinē dādi & accipiēdi ſtrēnas.xenia.n.mittebāt̃ & apophoreta remittebant̃.uñ Mar.ſtrēnas ſaturnalitias duobꝯ libris diſtixit:nomē xēioꝝ & apophoretoꝝ.dictū ē ī Auguſto:uñ ſtrēnæ nomē deducat̃.cū ſtrēnarum dies legitimus forēt calēdæ ianuariæ hoc ē prīcipiū āni:noluit Tyberius ultra illū diē ſtrēnas uiciſſatim dari. Quadruplā ſtrēnā:hoc ē officiū liberalis prīcipis nō ſolū q̄druplicata ſed c̄t multiplicata lōgeq; uberiora munera remittere q̄ acceperit.nā ut dicere ſolebat artoxerſes regalius ē dare q̄ accipe. Interpellari toto menſe:toto ianuario diſturbari p īterpellationē eoꝝ:q ſtrēnas nō acceperāt. Die feſto.i.calēdis ianuariis. Pro-

Fœminæ manu uirorum
Stuprum
Adulteriū
Famoſus

pinq maioꝝ more:maiores nr̄i nullā ne priuatā q̄dē rē agere fœmīas ſine auctore uoluerūt:ī manu eē parētū fratꝝ uiroꝝ.ſcribūt iuriſcōſulti ī primis ad ꝑtē & maritū ꝑtinere coertionē accuſationēq; matrōaꝝ impudicaꝝ.Cōſilr̄ Ty.uoluit ut ꝓximi & neceſſarii coercerēt punirētq; mr̄onas ſuas īpudicitia famoſas. Iuſiurādi grām ut.ſ.liber eēt ab illo iureiurādo:quo iurauerat ſe nūq̄ uxorē repudiatuꝝ:cū illā repudiaſſet deꝓnſam ī gn̄i ſui adulterio. Stupro:lex iulia ſtuprū & adulteriū ꝓmiſcue appellat.ſed ꝓprie adulteriū in nuꝑtā cōmittit̃:ſtuprū uero ī uirginē uiduāue.ſtupꝝ quoq; p turpitudīe antiquos dixiſſe appet ex neuii car

mine ſic ſcribẽtis.pire malũt ibidẽ q̃ cũ ſtupro redire ad ſuos populares. Famoſæ:iſamia notatæ : ná fere ſp̄ famoſus accipit̃ i ptẽ deteriorẽ.illud uero Iuuẽalis famoſos eqtũ cũ dictatore magiſtros :magis fumoſos legẽdũ eẽ q̃ famoſos alibi docuimus.Nõ iſicior aliquãdo cũ laude dici famoſum:ſed id rarẽter.Apuleius.at ille uir alioqn grauis & ſobriæ religiõis obſeruatiõe famoſus.a iulio firmico famoſi oratores dicũt̃ cũ laude tertio matheſeos. Ad euitãdas legũt:leges multæ ſunt:q pœnas irrogãt matrõis iſamibus:quas leges ut euitarẽt fœmiæ famoſæ dignitate matronali exui exoluiq; curabãt p lẽocinii pfeſſionem . nullus ignorat notarii iſamia eos cauſe.q que lẽociniũ fecerit:lenociniũ ãt facit ut docet Vlpianus. li.iii. digeſtorũ q q̃ſtuaria mãcipia habuit.Itẽ q hũc qſtũ i liberis exercet.Põponius iuriſcõſultus & eũ notari hac infamia ait q i ſeruitute peculiaria mãcipia proſtituta habuit. Vtriuſq; ordinis:ſenatorii & equeſtris. Lenociniũ façere

M.AN. Quotidiana oſcula:ne q quottidie ſibi obuii eẽnt:mutuo ut moris fuit ſe oſcularẽt̃:qa paꝝ pudice a multis id fieret:de quottidiana oſculãdi rõne Mar.quũ tot offendũt baſiatiões. Strẽnaꝝ cõmertiũ excipiẽdæ ſtrẽnæ reddẽdæq; cõſuetudinẽ.&.n.abſenti auguſto populũ ſtrẽnã in capitolio dare ſolitũ ſatis cõſtat. Quadruplã:q̃druplo maiorẽ q̃ accepiſſet. Interpellari ipediri a rebus gerẽdis auerti. Die feſto: quo ſtrẽnã dediſſet. Vltra nõ reddidit:haud reddere pſeuerauit. Poſtratæ:diſiectæ:amiſſæ:pditæ. Accuſator publicus:q publice:& ex legis p̃ſcripto accuſaret. Maioꝝ moꝝ:Dionyſius:cognati inqt ſil' cũ uiro de iis iudicabãt:i qbus erat corporis corruptio. In ſtupro gener:quá generi cõſtupraſſet. Dimitteret: diuortiũ cũ ea faceret. Famoſæ:iſames:pbris cooptæ. Legũ:iuliæ.ſ.& aliaꝝ adulteria ſimiliaq; flagitia uidicãtiũ. Lenociniũ pfiteri:q̃ſtuarias ancillas hr̃e lenas ut Vulpiáus ait eas dixere:q̃ q̃ſtuarias puellas pſtituerẽt. Iure ac dignitate matronali:ſi.n.ut matrõæ flagitii cõiũctæ eẽnt lege mulctabant̃:ius matrõale id itelligit̃:quo uſus ſtolæ hõeſtioriſq; cultus:erat pudicis mulieribꝫ cõceſſus:famoſæ nõ ſtolatæ i mediũ ſed togatæ pcedere cogebãt̃.M.Vis dare q̃ meruit mũera mitte togã:cæteꝝ matres familiæ:ut idẽ auctor ait:omneſq; hõeſte uiuerẽt:cõi appellatiõe dicebãt̃:mores.n.nõ fortũa id fecit diſcrimẽ:nec nupta ne eſſet an uidua igẽua:a libertiæ cõditiõis multũ itereſſe uita ſpectabat̃ nõ diuitiæ:nõ forma:nõ natales. Vtriuſq;:ordinis.ſ.patritii & equeſtris.

ordinis pfligatiſſimus quiſq; quominus in opera ſcenæ arenæq; edẽda ſenatuſcõſulto tenerent̃:famoſam iudicii notam ſponte ſubibãt:eos eaſq; oẽs ne refugiũ i tali fraude cuiquã eẽt:exilio affecit. Sẽatori latũ clauũ ademit:quũ cognouiſſet ſub calẽ. Iulii demigraſſe in hortos quo uilius poſt diem ædes i urbe cõduceret. Aliũ & q̃ſtura remouit:quod uxorẽ pridie ſortitione ductam poſtridie repudiaſſet.

De exteris cerimoniis & ritibus p eũ phibitis.

eXternas cerimonias ægyptios iudaicoſq; ritus cõpeſcuit : coactis qui ſuperſtitione ea tenebantur

PHI. Profligatiſſimus: pfligatũ dicimus dcpditũ & ad pniciẽ deductũ auctor Gellius.inde pfligatiſſimos hoies uocamus pditiſſimos:& in qbꝫ nihil ẽ ſalubre nihil itegrũ. In opa ſcenæ : qui opas ſuas arenæ locauit ut cũ beſtiis depugnaret ſenatuſcõſulto poſtulare phibet̃ ſicuti ſcribit ulpianus digeſtis de poſtulando.illi quoq; q opas ſuas ſcenæ locabant artis ludicræ cã iſamia notabant̃. Senatuſcõſulto:erat ſenatuſcõſultũ uetus:quo utebant̃ edere operẽ i ſcœna & arẽa. Famoſam iudici notã : ſenſus ẽ dãnari uolebãt & iſamia notari p iudiciũ quo dãnati iſames fiunt:ut ita poſſent ſcenæ arenæq; ipune iſeruire ueluti famoſi. Eas.hoc ad fœmias famoſas referẽdũ ẽ. Latũ clauũ:ne ueſtẽ ſenatoriã iduere poſſent:ac p hoc ſenatoria dignitate hoiem priuaſſe ur̃ ẽ.n.latus clauus:ut ante dictũ ẽ:iſigne ueſtimẽtũ ordĩs ſenatorii. Sub calẽ.iulii obſeruate curioſeq; animaduerti ex lectiõe eruditoꝝ more hũc fuiſſe apud ueteres romãos:ut calẽdis iulii migrarẽt hoc ẽ trãſirẽt ex domibus prius cõductis in domos recẽter conductas.ſicuti apud nos fieri ſolet die feſto diui michaelis.tũc.n.oẽs inqlini migrãt cũ ſarciul' & tota ſuppellectile i nouas cõductas domos.& hoc eſt:q; ſignificauit Mar.illo epigrãmate. o iuliaꝝ dedecus calẽdaꝝ uidi uacera ſarcinas tuas uidi.& Cicero idẽ ſignificare ur̃ i q̃dã epiſtola ſcribẽs calẽdis iulii remigrãdũ eſt.idem Apertius in epiſtola ad qntũ fratrẽ ſic ſcribit.Domus tibi ad lucũ piſonis liciniana cõducta eſt:ſed ut ſpero paucis mẽſibus:poſt calẽdas qntiles in tuã cõmigrabis.tuã in carinis mũdi habitatores cõduxerũt.ẽ ãt ſenſus:ſenator:ſub diẽ calẽdaꝝ iulii demigrauit ex cõductis edibus i hortos nullis adhuc ex more romão cõductis edibus:ut poſt illũ diẽ q legitimus erat locationi & cõductiõi ediũ:uiliori p̃cio poſtea domũ priſtinã cõduceret ab eodẽ locatore:cũ ille iã exacto legitimo die locatiõis nõ facile aliũ cõductorẽ poſſet inue Dies migrationis

nire.hanc uafriciā ex auaritia & ſordibus ꝓueniētē ita puniēdā duxit Tyberius ut illi ſenatori adimeret ueſtē ſenatoriā & ſenatoriæ dignitatis iſignia. Demigraſſe:titulus eſt ap̄ iuriſcōſultos de migrādo:qđ ꝓpriū eſt cōductoris:quo habeť rō inqlini:q ſoluta pēſione ꝑ cōductiōe domus uult migrare. Poſtridie repudiaſſet:talis ē illa apud Hieronymū ſnīa:q̄ſdā repudiatas altero nuptiaꝝ die ſtatī nupſiſſe legimus,uterq̄ꝫ reprēdēdus maritus:& cui tā cito diſplicuit. Sortitiōe ductū:noua ducēdæ uxoris formula cōiugiū cōmittere ſortitiōi:uñ minime mirādū ē:ſi poſtridie nuptiaꝝ repudiata ē uxor:q ſortitiōe ducta fuerat ap̄ plautū i caſina chalinus & olympio cōiectis i ſitelā ſortibus ſortiūť ſup cōiugio caſinæ. Egyptios ritus:referūt Ioſephus li.xviii.antiqtatū & egeſippus li.ii.hiſtoriaꝝ exēplū paulinæ matronæ romāæ:q i tēplo iſidis a iuuene quodā noīe mūdo:q illā depibat cōſtuprata eſt fraude ſacerdotū iſiacoꝝ:q pecūia corrupti ſub ſpecie Annubidis amatorē paulinæ amplexibus copulauerūt:qđ ubi Tyberius reſciuit ſacerdotes cū liberta mūdi:q oīum maloꝝ extiterat coagulū adegit i cruces:tēplū iſidis euertit ſtatuā ipſius deæ i tiberim iactari ꝓcepit.mūdū aūt exilio cōdēnauit dignū eū maiore pœna nō iudicans:q̄ꝫ amoris uehemētia deliquiſſet ꝓterea iuſſit Tyberius cunctos iudæos urbe roma excedere:ob hæc uideť Tranqllus dixiſſe ægyptios iudaicoſq̄ꝫ ritus cerimoniaꝝ q romæ īcrebreſcebant fuiſſe a Tyberio cohercitos reꝑſſoſue.Quod aūt ſuperſticioſi fuerint iudæi ægyptiiq̄ꝫ docēt teſtimonia Priſcoꝝ:nā & apuleius in floridis iudæos tanq̄ accōmodato epitheto ſuperſtitioſos appellat:& trimegiſtus ab ægyptiis aīalia coli & per ſingulas ciuitates quæ illorū nominibus nuncupanť adorari refert.ſi quis uult ægyptioꝝ ſuperſtitioſas cerimonias uberius cognoſcere legat hiſtoricos in primis herodotū ac diodoꝝ & apuleiū in ultimo metamorphoſeos.

Superſticioſi iudæi

M.AN. Profligatiſſimus:ꝑditiſſimus:uitæq̄ꝫ deploratiſſimæ. Sēatuſcōſulto:quo ī ſcena deſcēdere ꝓhibebanť:ad ſcenicas dixerat:& gladiatorias ex eqtibꝫ rōanis uſus ē priuſq̄ ſenatuſcōſulto īterccdereť. Famoſi iudicii notā.q.d.de īduſtria aliqd patrabāt:quo dignitate caderēt:eēntq̄ꝫ ob id minus legibus obnoxii. Eos eaſq̄ꝫ:tā mares inqt q̄ fœmīas eiuſmodi fraudē ſecutos. Latū clauū:uſū lati claui. Poſt illū diē:ſub id.n.tp̄s magna ꝑs ciuitatis ī uillas & ſuburbana loca migrabat domuſq̄ꝫ,ꝓinde uilius exonerata ciuitate locari ſolitas crediderī quē ſordidū q̄ſtū ſecutus ille dignus creditus ē:q ea ignominia notareť.ſi.n.locū ꝓbro datū accipias:fuiſſet Tyberius eodē crīe notādus q rhodo reuerſus ī mecenatiāos hortos migrauit. Eqſtura:q̄ſtorio mūere priuauit. Sortitiōe:e pluribꝫ unā duxiſſet tā æq̄ cōditiōe:ut cōnubii fortunam ſorti ꝑmittere nō dubitaſſet:quo haud dubie appet ī cōſtātia:& leuitate tā cito facti pœnituiſſe:aut certe nubēti ſibi fœmīæ illudere uoluiſſe.Cōpeſcuit:īhibuit. Ea ſupſtitiōe:ſupſtitionē ueri dei cultū appellať:ſed Lucis Trāqllus:& ueritatis expers:iccirco nō miꝝ:ioſephus diuerſa a Trāqllo uī mihi tradere:qđ Tyberius ob Paulinā nobilē fœminā ſaturnini cōiugē ī tēplo iſidis ſacerdotū fraude a Mundo quodā equeſtris ordinis cōſtupratā iſiacos ſacerdos ī crucē ſublatos tēplū funditus euerſum:ſtatuā iſidis ī tyberi deiici iuſſam:Iudæos uero ob pecuniam religionis nomine cuidam fuluiæ a falſis quibuſdā moſaicæ legis īterpretibus expreſſam iuſſos populariter ob id flagitiū urbe excedere:quattuor millia eius iuuentutis militātes a conſulibus in ſardiniam miſſos.eſt.n.ſardinia per grauioris cæli inſula ut liuius docet.

religioſas ueſtes cum ueſtimento omni cōburere. Iudæorū iuuentutem per ſpeciē ſacramenti in prouincias grauioris cæli diſtribuit:reliquo gentis eiuſdem uel ſimilia ſectantes urbe ſummouit ſub pœna perpetuæ ſeruitutis niſi obtēperaſſent. Expulit & mathematicos:ſed depræcantibus:ac ſe artem deſituros promittentibus ueniam dedit.

PHI. Religioſas ueſtes:de religioſis egyptiorū ueſtibus hæc Hærodotus.ſacerdotes linea ferūt ueſtimēta ſemp recēs abluta huic rei ſemp uacātes. Hidē calceos papyraceos geſtāt aliā ueſtē aut alios calceos induere eis fas nō ē.gēitalia circūcidunt ritu iudæoꝝ Pli.quoq̄ꝫ li.xix.ſcribit fruticē gigni ī ægypto quē alii goſipon uocāt plures xilon:& iō lina īde facta xilina:ex qbꝫ ueſtes ſacerdotibus ægyptiis gratiſſimæ fiūt.gnēt Apuleius cerimōias ægyptioꝝ luculēter explicās ſic ait.Influūt turbe ſacris diuinis inicitatæ:uiri fœmīæq̄ꝫ oīs dignitatis liteæ ueſtis cādore puro luminoſi.ab hac ueſte līea poetæ linigeros appellās ſacerdotes iſidis deæ ægyptioꝝ.Ouidius nūc dea linigera coliť celeberrima turba.Iu.Cū grege linigero circundatus & grege caluo.Mar.Linigeri fugiūt calui ſiſtrataq̄ꝫ turba.Iudæoꝝ uero ſacerdotales ueſtes q̄les forēt. Hieronymus ī epiſtola ad fabiolā de ueſte ſacerdotali & ioſephus libro tertio antiqtatū.Idē li.vi.belli iudaici copioſe ꝑſcribūt. Ex qbus hæc pauca collegimus:cōes ſacerdotū pōtificūq̄ꝫ apud iudæos ueſtes erāt līea fæminalia:qbus uerēda celāť:q de byſſo retorta ob fortitudinē cōtexi ſolebāt.ſecūda ex linio tūica ē talaris duplici ſindone:quā ioſephus byſſinā uocat hoc ē lineā hæc arcta ē & ſtrictis maniciis.tertiū ueſtimēti genus ē qđ cīgulū & balteū & zonā dicimus:qđ ī rotūdū textū extat ut marſupiū lōgius uidereť.erat aūt ſubtegmīe cocci purpuræ iacīthi & byſſino ſtamīe diſtictū.Quartū gēus ē ueſtimēti rotūdū pileolū q̄ſi dimidiata ſit ſphera hoc tyarā nōnulli galeꝝ uocāt.erat aūt byſſinū hoc ē lineū & ſic elegāter fabrefactū.ut nulla acus ueſtigia foriſecus appareret peculiaria uero pōtificis ueſtimēta erāt:tūica iacynthina talaris:ī cuius extremo.lxxii.ſunt tītinabula & totidē mala pūica alternatī cōtexta.ē & ephod:ita.n.hebraica līgua dicitur qđ ſuphūerali latini uocāt.ē & logiō:ita.n.græce nūcupať qđ nos rōnale poſſumus appellare:cui ītexti ſūt.xii.

Xilina

Linigeri ſacerdotes

Veſtes ſacerdotum

Talaris zona.

Tyara

Ephod

Logion

[illegible] Sacerdotū Egyptiorum

lapides ꝑcioſi. Eſt & lamina aurea:in q̄ ſcriptū erat nomē dei ieffabile:q̄ uitā iacynthina cōſtringit̄. horū oīum ueſtimētoꝝ ab eruditis ſcriptoribus myſticus ſenſus & ſpiritalis pādit̄ itelligētia:Hæ ſūt ueſtes religioſæ:qbus romæ utebāt̄ ſectatores ſupſtitiōis ægyptiæ cerimōiæq; iudaicæ q̄s oēs iubēte Tyberio comburere coacti ſūt cū oī iſtrō.ita.n.legēdū ē:nō āt ueſtimēto.nāq; iſtri noie itelligimus reliq̄ oia ꝑter ueſtes accōmodata celebrādis cerimōiis ægyptiaci ritus atq; iudaici.Quod āt fuerit id iſtrm ad religionē ꝑtinēs colligimus ex leuitico:Ioſepho Hierōymo aliiſq; ſcriptoribus luculētis.erāt.n.iter cætera ſeptē lucernæ:cādelabrū:mēſa:turribulū.uncini:emūctoria:uectes:& fuſcinulæ & id gēus alia ſacris neceſſaria.lectio ueſtarū neq; ſniæ q̄drat neq; elegātiæ Trāqlli cōuēit. Iudæoꝝ iuuētutē:hoc idē refert oroſius eiſdem uerbis. Instrumētū religionis

Grauioris cæli:aeris peſtilētioris.grauitas.n.cæli noxia eſt.Cicero ad atticū.iā corpore uix ſuſtineo grauitatē cæli huius.Ioſephus libro decimo octauo antiqtatū auctor ē q̄ttuor milia iudæoꝝ militātiū miſſa eē i iſulā ſardoꝝ:q ut ſcribit Strabo i qnto morboſa ē eſtiuo potiſſimū tpe:uñ peſtilēs idoneo epitheto nūcupat̄ a doctis hic Cicero quēdā ſardū culpās peſtilētiorē eū eē dicit patria ſua.Et a Martiale elegāter dictū eſt cū mors uenerit i medio tibure ſardinia ē.cælū pro aere frequēter uſurpari ſatis cōſtat.& teſtat̄ Lucretius ſcribens.in hoc cælo qui dicitur aer. Mathematicos:Cor.tacitus mathematici genus hoīum potentibus infidū ſperātibus fallax:qđ in ciuitate noſtra & uetabit̄ ſemper & retinebit̄. de mathematicis ſatis ac ſuper ante dictum eſt. Artem deſituros:mathematicam aſtrologiæq; diſciplinā fallacē omiſſuros. Ita Cicero in epiſtola ad marium .libenter inqt me hercule artē deſinerem tecūq; & cū ſimilibus noſtri uiuerem eſt.n.deſinere artem renūciare arti atq; relinq̄re:unde ars deſita elegāter dr̄ relicta & omiſſa. A. Gellius in duodecimoqnto omniū tū athenienſium conſenſu diſciplina tibiis canendi deſita eſt. Ars deſita

M.AN. Religioſas ueſtes:ſic hñt oia:q̄ uidimus exēplaria:ſed ueſtas legēdū eē cōtenderī:ut ueſtas ꝓ ſacris locis:ſiue foculis.qbus ſacra fiebāt accipias:Dionyſius unicuiq; trigita curiaꝝ ueſta collocata ubi ſacrificabāt curiæ:& rurſus Numa ſuſcepto iperio nequaq̄ mouit curiaꝝ ueſtas ſiqdē ueſta ἀπὸ τῆς ἑστίας.i. foco i quo ignis alitur ē dicta:quū ita ſit igit̄:ueſtas dixeris.i.focos ſiue iſtra ad ſacrificādū apta cū oī iſtro i.ueloꝝ apparatu:atq; ſacrificuloꝝ amictu:ſi.n.ueſtes cū oī ueſtimēto legas.nō aliđ certe ſit dicere q̄ ueſtes cū ueſtibus:ut nō minus facere aliqs i trāqllo id rideat:q̄ Euripides apud ariſtophanē comicoꝝ facetiſſimū illud Eſchyli χρῆσ ὅρσυμαι τραν εἰ Δεβουλεῖ κάρ Δὸ πὸν accōmodatu mactrā:uel ſi uis archā penariā q̄re merito:& illud:Δὶσ ταυτὸν ἡμῖν εἶπεν ὁ σοφὸσ αἰσχυλοσ bis idē nobis dixit ſapiēs eſchylus.

Per ſpēm ſacri:legitimæ militiæ ꝑtextu. Grauioris:peſtilētioris:in ſardiniā.ſ.ut ioſepbus ſcribit. Reliquos:iudaici ritus:ſiue ægyptiaci ſtudioſos. Sūmouit:deiecit.Mathematicos aſtroꝝ peritos:& ſi mathematicæ artes nō ſolū aſtroꝝ cōtineāt.ſed & arithmetricæ:muſicæ:& geometriæ rōnē uerū ſyderali ſciētia freti multi futura ꝑdicebant.

De quibuſdā bene geſtis ꝑ eum tā Romæ q̄ extra.

IN primis tuēdæ pacis a graſſaturis ac latrociniis ſeditionūq; licētia curā habuit:ſtationes militum per italiā ſolito frequētiore diſpoſuit. Romæ caſtra cōſtituit:qbus ꝑtorianæ cohortes uagę ante id tempus & per hoſpitia diſperſę cōtinerentur. Populares tumultus exortos grauiſſime coercuit:& ne orirent̄ ſedulo cauit:Cæde in theatro ꝑ diſcordiā admiſſa capita factionū & hiſtriones:ꝑꝑ quos diſſidebat̄ relegauit:nec ut reuocaret unq̄ ullis populi ꝑcibus potuit euinci.Quū pollētia plebs funus cuiuſdā primipilaris nō prius ex foro miſiſſet q̄ extorta pecūia ꝑ uim hęredibꝰ ad gladiatoꝝ munus cohortē ab urbe:& aliā cottii regno diſſimulata itineris cā detectis repēte armis cōueniētibuſq; ſingulis ꝑ diuerſas portas i oppidū imiſit ac ꝑtē maiorē plebis ac decurionū i ꝑperea uincula ↄiecit:

PHI. A graſſituris : i auguſto docuimus q ſint graſſatores atq; graſſaturæ ubi declarauimus cōgruere bono principi repurgare regnū ſuū a graſſatoribus cæteriſq; id genus flagitioſis hoībus. Statiōes:cuſtodias militares.romæ caſtra cōſtituit.de caſtris ꝑtoriis quæ erāt in extrema urbis ꝑte cōſtituta meminit Plini.his uerbis ad extrema tectoꝝ cū caſtris ꝑtoriis ab eodē miliario ꝑ uicos oīum uiaꝝ menſura colligit paulo amplius ſeptuagīta milia paſſuū. Prætorianæ cohortes:iter cæteras cohortes honoratiſſime erāt cohortes ꝑtoriāæ quæ excubebāt ꝑ ꝑtorio hoc eſt tabernaculo impatoris neq; ab ipſo prætore diſcedebant. ſcipio Africāus iſtituit ut ꝑtoriani milites ſtipendiū ſexquiplex acciperēt hoc eſt itegrū & dimidiatū. Dictum ē ſupra quēadmodū ꝑtores dicti ſunt oēs q ꝑſunt exercitui.unde prætoriū tabernaculū iperatoris uocat̄:& cohors & porta & nauis ꝑtoria dictæ. Sedulo:diligēter. Capita factionū:principes factionū hiſtrionicarū.antiqtus hiſtrionū & q̄drigarioꝝ factiones dicebant̄:eratq; id uocabulū honeſtum.aliqñ factio ſignat opulentiā & habūdantiā.Plautus i aulularia.iſtas magnas factiones nihil moror. Populi ꝑcibus:q hiſtrionibus carere nō poterat:erat.n.romanus populus in primis mācipatus hiſtrionibus & addictus ꝑꝑ ludicra ſpectacula:qđ infra clarius illuſtrabit̄. Pollētina plebs:Plinius ſcribit polētiā oppidū fuiſſe in maiore baleaꝝ.fuit & altera polētia iuxta alpes inclyta lanaꝝ nobilitate:ſicut meminit Columella in octauo:de qua

præteres prætorium Factio hiſtrionum pollētia. primus

centurio primipilus primipilaris

filius ī.viii.punicoꝝ.fuſciq̧ ferax pollétia uilli.fuerũt & polétini ī piceno ī qnta Italiæ regiõe nõ multũ diſtátes a tollétinatibus ut ĩdicat idé Pli.in.iii.de polétinis ſubalpinis loq̄ uꝛ tranqllus eo maxíe:q̧ de regno cottii dicit euocatá fuiſſe cohorté. Eiuſdé primipilaris:ſcribit Liuius ĩ.vii.primũ céturioné eé qué nunc primipilũ appellát:Vegetius quoq̧ de primipilo ſic tradit ĩ ſecũdo. Céturio principalı nõ ſolũ aqlæ præerat:ſed quatuor céturias hoc eſt q̄drigétos milites gubernabat ĩ pría acie:eratq̧ caput legionis.hic primipilaré dici exiſtimo nõ tá milité q fuerit ſub céturiõe primipili quá ipm centurioné:q olí p̄ditus fuerat ac dignitate & ea forma dꝛ primipilaris q̄ cõſularis. Ex foro miſiſſet:honoris cá funera p foꝝ ducebantur. Oratius:cõcurrátq̧ foro tria funera. Ad gladiatoꝝ munus.ſenſus é polétina plebs nõ prius pmiſit funus primipilaris duci põpaticæ p foꝝ q̄ extorſit ab hæredibus pecũiá ad edédũ ſpectaculũ gladiatoriũ ex quo ĩdignatus tyberius diſſimuláter ĩtra polétiá ĩmiſit milites ad polétinos male mulctádos. Aliá a cottii regno:ab alpibus cottiis qbus ꝑpinq̄ erat polétia:& fortaſſis hæc erat una ex cotiáis ciuitatibus:q̄s.xii.nũero fuiſſe refert Pli.cotũ regnaſſe ĩ thracia tuliſſeq̧ auxilia Põpeio ciuilibꝰ bellis docet cæſar in cõmétariis & Lucáus teſtatꝛ illo uerſu.Tũc ſadalũ fortéq̧ cotũ:ſed alpes cotiæ dicte ſũt a cotio rge:q pdomitis gallis eas extruxit mollibꝰ magnis cõpédiarias & uiátibꝰ oportũas:q ĩ amicitiá octauiái prĩcipis rceptꝰ é:ut amianus marcellius auctor é. Detectis armis:ita olí tria auſonũ oppida eadé hora capta ſũt:cũ milites ro.tectis ueſte gladiis ſub lucé aptis portis urbes illas ĩgreſſi cuſtodes ex ĩprouiſo trucidare cœpiſſent. Parté decurionũ ſenatoꝝ:ná q rõæ ſũt ſenatores:hi ĩ mũicipiis colõiiſq̧ decuriões nũcupátꝛ:ut iá late explicauimus.

Alpes cotiæ unde

M.AN. Romæ caſtra cõſtituit:q̄ ad eá dié nulla fuerát:ſed ꝑtoriáæ cohortes uagæ nõ uno hẽre loco ſtatiua ſolebát. Propter quos:ex his appet hiſtriões ſuas factiões uelut aurigas habuiſſe. Polétina plebs:polétia urbs iuxta alpes:Pli.hiſpania nigri uelleris ſed p̄cipuas habet polétia iuxta alpes:uñ illud nigriq̧ ferax pollétia uilli:ſint licet q alterá ĩ hiſpáia eé dicát:de ea núc q̄ uicia é alpibꝰ ĩtelligi oportet. Primipilaris primipilares milites erát q ſigna circũſtabát:q mutata militiæ rõne pilái ſũt dicti:primipilus céturio q nõ mõ aqlæ p̄erat:ſed q̄tuor céturias ét in pría acie gubernabat. Miſiſſet:mitti paſſa eét.i.deferri. Extorta:ui ex p̄ſſa. Ad munus gladiatoriũ:ut ex ea gladiatoriũ munus ĩ defũcti credo memoria mederét.ſed ĩuitis hæredibus:id factũ hinc ultio ſecuta. Ab urbe:rõa. A cottii regno:Nero cottio defuncto eius regnũ in alpibus in ꝓuinciæ formá redegit:parebat tũ cottius ro.ĩperio:aut certe ſocius erat.é & cottiũ ĩ eiſdé alpibus oppidũ nõ obſcuri nominis:Strabo p uocõtios & cottiũ uſq̧ gernũ:& rurſus:p uocõtioꝝ fines ad cottiũ: Plinius:finitimi centrones cottianæ ciuitates. In oppidũ:polentiá. Decurionũ:hi ut ſæpius diximus: in municipiis & coloniis ſenatores erant:qđ in alpibus eſſent loca municipali iure prædita Plinius docet: Adiectæ ſunt inqt cottianæ ciuitates.xii.quæ non fuerant hoſtiles:ſed attributæ municipiis lege pompeia.

aboleuit & uim moréq̧ aſyloꝝ q̄ uſq̄ erát. Cizicenis in ciues ro. uiolétius q̄dá auſis publice libertaté ademit quá mithridatico bello malluerũt. Hoſtiles motꝰ nulla poſtea expeditiõe ſuſcepta p legatos cõpeſcuit. nec p eos quidem niſi cunctanter & neceſſario:Reges ĩfeſtos ſuſpectoſq̧ cominationibus magis & q̄relis q̄ ui repreſſit. Quoſdá p bláditias atq̧ promiſſa extractos ad ſe non remiſit ut Marabodũ Germanum:Traſypolũ thracé:Archelaũ cappadocé:cuius ét regnum in formam prouinciæ redegit.

De mora eiꝰ ĩ urbe:& quot ꝓuĩcias nõ uiſitauerit

Biénio cótiuo poſt adeptũ ĩperiũ pedé porta nõ extulit:ſequenti tpe præter q̄ in ꝓpinqua oppida:&

De aſylo

PHI. Aboleuit moré aſilorũ: nepotes herculis timentes inſidias eoꝝ:quos afflixerat athenis ſibi primũ aſylũ hoc eſt ará miſericordiæ cõſecrarũt:unde nullus poſſet abduci.dictũ é auté aſylũ:ut interp̄tatꝛ Seruius:q̄ſi aſyrõ qđ inde extrahi nullus poſſet.romulus rõæ aſylũ ĩter duos lucos apparuit qđ cõfugientibus illuc ſeruis liberiſue tutiſſimũ erat receptaculũ.Vnde ap̄ labeoné & celſum iurecõſultos q̄ritur: ſiqs ſeruus ĩ aſylũ cõfugerit:an ſit fugitiuus.Vlpianus putat nõ eé fugitiuũ:qa id facit:qđ publice facere licere arbitratꝛ.Scribit Liuius li.xxxvi.téplũ apollinis deliũ fuiſſe aſylũ:aitq̧ ſancta tépla a græcis uocari aſyla.téplũ quoq̧ diáæ epheſiæ aſylũ fuit:cuius libertatis termini ſæpe ſũt ĩmutati.Alexáder ad ſtadiũ extédit:poſtea Cæſar Auguſtus cũ id dánoſum exiſtimaret & nihil aliud eé aſylũ quá multis malefaciédi cám exhibere:id irritũ fecit auctor Strabo ĩ.xiiii.cõſilr Tyberius aſyla q̄ ubiq̧ locoꝝ erát ſnſtulit tanq̄ receptacula flagitioſoꝝ & ĩuitaméta maleficioꝝ.Scribit plutarchus in honoré theſei.Cuius oſſa reperit Cymon cõſtitutũ fuiſſe athenis aſylũ qđ foret ſeruis & humiliore fortuna hoíbus potétiorũq̧ opes formidantibus cõe confugiũ:qa theſeus patronus ꝓpugnatorq̧ fuerat humilium & calamitoſoꝝ. Per bláditias:Eutropius.quoſdá reges p bláditias euocatos nũq̄ remiſit:de quo euſebius in chronicis hæc.Tyberius multos reges ad ſe per bláditias euocatos nunq̄ remiſit in quibus archelaũ cappadocé:cuius in regno in ꝓuinciá uerſo mazacá nobiliſſimá ciuitaté cæſareá appellari iuſſit. Cyzicenis:cyzicus inſula eſt in ꝓpontide duobus põtibus iuncta continéti habés urbé eiuſdé nois. Cyzico nomen ĩdidit cyzicus qué myniis ĩprudétibus cũ colchos peterét fuſum acie ceſumq̧ accepimus.hiſtoria lu

Cyzicus

culétis uerſibus ſcribiť a flacco in argonauticis cuius ét meminit Põponius mella. Cyziceni i bello mithridatico ad ſeruandã ſocialé romanorꝫ fidé uſq; ad ultimã ſui pernicié cõſtãtiſſimi fuerũt: cũ a mithridate arcta obſidiõe obſiderenť: quos lucullus ꝓfligatis hoſtibus libertate donauit. hiſtoriã referũt Plutarchus i lucullo & florus i tertio romãi cyzicenã ciuitaté honore ꝓſecuti ſunt: & ut auctor eſt Strabo i. xii. adhuc libera é & agri multũ habet fuitq; magnitudine & pulchritudine cũ primis aſiæ ciuitatibus cõparanda: paci & bello apta: tribus armamétariis inclyta. Quorꝫ aliud armorꝫ: aliud iſtrorꝫ: aliud fruméti erat receptaculũ. In bello mithridatico Paulũ abfuit qn regé ipm in curriculo opprimerét. Cũctãter: cũ cunctatione & mora ꝑ blãditias. Marobadũ germanũ: de hoc feſtus aurelius ſic ait marobadũ ſueuorꝫ regé callide circũuéit. Raſcupoli: raſcupolis & raſcus thraciæ reges fratres extiterũt i bello ciuili diſſedétes nã raſcus antonii raſcupolis bruti & caſſii ꝑtes ſeqbãť. poſt bruti obitũ raſcus ab Antõio & auguſto petiit raſcupolim germanũ ſuũ uéia dõari: qđ facile ĩpetrauit: ex quo ſatis liqt nõ a prĩcipio fuiſſe inimicos: uerꝫ de euétu uictoriæ dubios fortunã iter ſe ꝑtitos: ut uictus a uictore cõſeruari poſſet. hiſtoria tradiť ab appiãو li. iiii. bellorꝫ ciuiliũ. de hoc raſcupoli uel potius de eius filio ſentire uř Trãqllus. Archelaũ cappadocé: Feſtus aurelius. iſte cappadocas in ꝓuĩciã remoto archelao eorꝫ rege redegit. addit eutropius Tyberiũ maximã ciuitaté cappadociæ appellari noíe ſuo iuſſiſſe ut cæſarea diceret q̃ ante mazaca dicebať. Pedé porta nõ extulit: Ci. in epiſtolis ad atticũ de ſocrate ait qui cum triginta tyranni eſſent pedem porta non extulit.

M. AN. Aſylorꝫ: locorꝫ inuilabiliũ: unde ad pœnã extrahi nemo poterat q̃re Romulus i capitolii intermontio iter duo querceta: ut Dionyſius ꝓdidit: & ante illũ heraclide athéis cõſtituere. Cyzicéis: cyzicus mileſiorꝫ: ut Pli. ait oppidũ i ꝓpõtide: Ouidius uero hinc ꝓpõtiacis inqt hæréte cyzicon oris: Cyzicon hemoniæ nobile gétis opus. Mitridatico bello: qđ lucullus magna ex ꝑte cõfecit. Põpeius abſoluit. Infeſtos: cõtumaces & rebelles. Extractos: illecebris: & pollicitatiõibus pellectos. Nõ remiſit: abire nõ eſt paſſus. Traſipolũ thracé: thraciæ regé: fuit & Traſipolus alius antiqor de quo Lucãus: & gelidæ dñm traſipolon oræ. Archelaũ capppadocé: Euſebius auctor é tyberiũ Archelai regnũ i ꝓuĩciæ formã redegiſſe. Pedé porta nõ extulit: urbe nõ é egreſſus: é nãq; porta urbiũ ſiue oppidorꝫ ut domorꝫ ianua: Pli. urbé tris portas habenté Romulus reliquit.

quũ lõgiſſime: Antio tenus nuſquã abfuit. Idq; per raros & paucos dies quãuis prouincias quoq; & exercitus reuiſurũ ſe ſæpe pronunciaſſet: & ꝓpe quot annis profectioné præpararet uehiculis cõpræhenſis cõmeatibus per municipia & colonias diſpoſitis. Ad extremum uota pro itu & reditu ſuo ſuſcipi paſſus ut uulgo iam per iocum gallipedes uocaretur: quem curſitate ac ne cubitiq; menſuram progredi ꝓuerbio græco notatum eſt.

De morte filiorꝫ eius: & ſeceſſu ſuo i cãpaniã.

SEd orbatus utroq; filio: quorũ germanicus i ſyria Druſus Romæ obierat: ſeceſſum cãpaniæ petit: cõſtãti & opinione & ſermone pœne omniũ quaſi neq; rediturus unquã & cito morté etiã obiturus: qđ paulo minus utrũq; euenit. Nã neq; Romã amplius rediit: ſed & paucos poſt dies iuxta terracinam in prætorio: cui ſpeluncæ nomen erat incœnante ea complura & ingenia ſaxa fortuito ſuperne dilapſa ſunt: multiſq; cõuiuarum & miniſtrorum eliſis præter ſpem euaſit.

PHI. Antio tenus: Tyberius egrediés urbe Roma nõ longius ꝓgrediebať q̃ antiũ uſq;: q ciuitas é i latio quondã aphrodiſiũ dicta ad ociũ rerũq; urbanarum uacationé prĩcipibus accõmodata: auctor Strabo. olĩ ut tradit Liuius interdictũ fuit mare antiati populo. Vehiculis cõprenſis qbus uti ſolet impator i ꝓfectione ad uteſilia cõportãda. Commeatibus: re annonaria & cibaris: q̃ in primis in ꝓfectiõe ꝓcurãda ſunt. Vota ꝓ itu & reditu: moris erat ut uota ſuſciperenť a romanis ꝓ principibus in expeditioné eũtibus ut ſoſpites icolumeſq; irét & ſuerteret. hic ait ſe neca olim ruffum ordinis ſenatorii uirꝫ iter cœnã optaſſe ne ſaluus Cæſar rediret ex ea ꝑegrinatiõe q̃ parabat: & adieciſſe idem oés & tauros & uitulos optare. Oratius uoto ꝓſeqť Cæſaré ꝓfectioné paranté i ultimos britãos. Gallipedes uocareť: Cicero q̃dã ad atticũ epiſtola uſurpat ꝓuerbiũ hoc græcũ accuſans uarronis ſegnitiã & tarditaté: cũ ait. biéniũ ꝑterit: cũ ille καλλιπίδησ aſſiduo curſu cubitũ nullũ ꝓceſſerit. igiť cũ Gallus gallinaceus curſitare cõſueuerit moxq; ſubſiſtere: ide callipedes ꝑ iocũ uocať Tyberius: q̃ſi pedes Galli gallinacei haberet: eſſetq;. tardigradus & tardipes. Sed cũ id græcũ ꝓuerbium ſit & a Cicerone per græcã dictioné quæ eſt καλλιπίδησ enuncieť: non uideo qua rõne poſſit latíæ dici gallipedes: ualdeq; demiror uiros alioqn eruditiſſimos parꝫ ſolerter penſitaſſe cõtuliſſeq; uerbũ Ciceronis cũ uerbo tranqlli. nã cũ prouerbiũ græcũ ſit græca quoq; dictio eſſe debet: ſicuti a cicerone uſurpatur καλλιπίδησ quid aũt cõuenit gallipedes latina dictio cũ græco uocabulo καλλιπίδησ ꝓfecto nihil. Gallus eni gallinaceus longe diuerſa dictiõe appellať a græcis ἀλέκτρυον καὶ ἀλέκτορ quo circa re diligétius penſitata exiſtimo id ꝓuerbiũ nõ ab aue deduci ſed ab hoíe q καλλιπίδησ nominabatur: fuitq;

Cyziceni

gallipedes an callipides

hiſtrio ĩ tragediaꝝ actiõe ĩter græcos clarus:& ageſilai magni tẽporibꝫ celebratus:ſicuti docet Plutarchus ĩ apophthegmatis lacõicis.hic igiᷓ cũ ĩ agẽda hiſtriõia eẽt uẽuſtior utebaᷓ ĩceſſu ꝑ pulpita põpatico & moroſo:& ꝓut argumẽtũ fabulæ exigebat diſcurſabat ſtatiq́ꝫ reſiliebat nõ ultra cubiti lõgitudinẽ ꝓgrediens: quodã q̃ſi peculiari ĩceſſu hiſtrionico.hic ꝓuerbiũ deductũ ẽ ad hoĩem ſatagentẽ nec tñ ꝓgredientẽ neq́ꝫ ĩcepta ꝑagẽtẽ.ut callipides appellareᷓ a callipidis hiſtriõis imitatiõe.hic ẽ ut opinor uerus ſenſus:ueraq́ꝫ ꝑuerbii græci ĩterꝑ̃tatio:ĩ quo pleriq́ꝫoẽs hactẽus hallucIati ſũt:hic oli callipides cũ ſeſe ĩſolẽter oſtẽtaret ap ageſilaũ a quo comiter ac bẽigne excipi ſꝑabat:nõ ne inq̃t o rex me cognoſcis?nec q̃s ſim audiſti? A geſilaus hoĩem ĩtuẽs nõ tu inq̃t es callipedes ille dicelictas?ſic.n.lacedæmõii mimos uocãt. Vtroq́ꝫ filio:druſo naturali:germãico adoptiuo. Paulominus utrũq́ꝫ:ne.ſ.rediret unq̃ romã & cito morereᷓ. Iuxta terracinã:terracia ut inq̃t Strabo ĩ.v.antea uocata ẽ trachia.i.aſꝑa a loci aſꝑrediẽ.lĩgua uolſcoꝝ dr̃ anxur ut teſtis eſt Pli.ĩ.iii.autumat Seruius Marõis interpres anxur iõ noĩari:q̃a illic colebãᷓ iuppiter anxurus nũcupatus q̃ſi ἀνευξυρἀσ.i.ſine nouacula:q̃a barbã nunq̃ raſiſſet.Liuius ĩ.iiii.anxur fuit.q̃ nũc tarracinæ ſunt ciuitas ꝓna in paludes. In ꝑ̃torio:ſuꝑius explicauimus ꝑ̃toriũ dici uillã magnificẽter excultã ad luculenti nitidiq́ꝫ patriſfamilias uſum.in q̃ ſignificatione hic accipiᷓ.alias ꝑ̃toriũ ſignificat tabernaculũ ꝑ̃toris hoc eſt iperatoris.quod alio noĩe auguſtale appellari Quintilianus oſtendit. Suꝑne:aduerbiũ eſt & ſignificat de parte ſuꝑiore.oratius mutat ue loco peccatq́ꝫ ſuꝑne. Eliſis:contuſis cõfractis ſuffocatis.

Dicelictas
Terracina
Anxur uñ
Auguſtale

M.AN. Antio tẽus:antiũ uſq́ꝫ:ẽ nãq́ꝫ antiũ latii oppidũ ĩtra Tyberia oſtia & circeos oli aphrodiſiũ dictũ. Cõꝑhẽſis:ꝑatis curribus ſiue iũctis. Vota:ut publice & priuati ſe ꝑ ipſius itu & reditu uotis obligarẽt. Gallipedes:galliacei gallipedes hñs:q̃ ne cubiti q̃dẽ mẽſurã ꝑcurrit.ſũt & gallipedes populi ĩ idia:& ipſi obtardũ ĩceſſũ fortaſſe dcĩ. Germãicus:de eius obitu ſuo loco diceᷓ. Terracinã:lĩgua uolſca anxur ut Pli.ꝑdidit appellatũ.Hora.maſculĩo gñe cãdidus anxur ꝑtulit:Strabo trachinã antea ab aſꝑitate dictũ tradidit idẽ auctor & ptolemæus cõtinuo poſt circeios ĩ littorali ora latii cõſtituũt. Incœnãte:intus uel ſubditer cenãte.

De ſeceſſu caprenſi & aliis geſtis eius.

PEragrata cãpania:quũ Capuę capitoliũ:Nolę tẽplũ Auguſti:quã cãm ꝑfectionis prętẽderat:dedicaſſet:capreas ſe contulit:præcipue delectatus inſula:q̃ uno paruoq́ꝫ littore adiretur:ſepta undiq́ꝫ ꝑ̃ruptis imenſæ altitudinis rupibus & ꝓfundo maris:ſtatimq́ꝫ reuocante aſſidua obteſtatione populo ꝓpter cladẽ:qua apud fidẽas ſupra uiginti hominũ milia gladiatorio mũere amphiteatri ruina perierãt:trãſit ĩ cõtinẽtẽ: poteſtatẽq́ꝫ omnibus adeundi ſui fecit:tanto magnis:q̃ ab urbe egrediẽs ne quis ſe ĩterpellaret edixerat:ac toto itinere adeũtes ſũmouerat.

De abiecta cura reip. per eum.

REgreſſus ĩ ĩſulã:reip.quidẽ curã uſq́ꝫ adeo abiecit ut poſtea nõ decurias equitũ unq̃ ſuppleret:nõ tribunos militum:ꝑ̃fectoſq́ꝫ non ꝓuinciarum ꝑ̃ſides ullos mutauerit.Hiſpaniã & ſyriã per aliquod ãnos ſine cõſularibus legatis habuerit:armeniã a ꝑthis occupari:Meſiã

Capitoliũ capuæ

PHI. Capuæ capitoliũ : infra ſcribet Trãq̃llus ĩ caligula capitoliũ hoc q̃d erat capuæ de cœlo tactũ fuiſſe credibile ẽ nomẽ accepiſſe a romano capitolio:ad cuius ſĩlitudinẽ eẽt extructũ .de quo ſilius ſcribẽs ĩ.xi.cãpãos mõſtraſſe annibali loca capuæ illuſtriora:ſic ait.mõſtrant capitolia celſa ſteliateſq́ꝫ docẽt cãpos.fuit idẽ capitoliũ beneuẽti:ĩ quo ſtatua marmorea fuit poſita orbilio beneuẽtão grãmatico clariſſimo. Nolæ:cũ auguſtus nolæ piſſet q̃ ciuitas ẽ cãpaniæ:merito tyberius illic ĩ honorẽ Auguſti tẽplũ dedicauit. Capreas.ĩ neapolitão ſinu ut inq̃t Marciãus ĩſula ẽ caꝑaꝝ:q̃s Pli.Tyberii prĩcipis arce nobiles eẽ tradit dictũ ẽ in auguſto:quẽadmodũ caꝑas magnificẽtiſſimis ſtructis edificiis peculiare ſibi fecit receptaculũ. Septa:mũita & circũuallata. Reuocãte:ut romã rediret. Obteſtatione:denunciatione & præcibus obteſtatio diciᷓ in meliorẽ partẽ deteſtatio ĩ deteriorẽ.unde obteſtari rogare eſt.Cæſar in ſeptimo cõmẽtario.matreſfamiliæ paſſis manibus obteſtabantur Romanos.ut ſibi parcerent.

Sergius
fidenas
Edicta
Decuriæ iudicũ

Qua apud fidenas:de hac re ſic inq̃t Oroſius. Tyberii imperii anno duodecimo noua & ĩcredibilis clades aꝑ fidenatiũ urbẽ:accidit.amphitheatri cauea ppl'o gladiatoꝝ mũere ſpectante collapſa ẽ:& pluſq̃.xx.milia hoĩum occidit fidẽates autẽ ethruſcos fuiſſe tradit Liuius in.i.quos Rõulus debellauit:oli a fidẽatibꝫ legati romãi ĩterfecti fuerũt:aduerſus quos lucius Sergius bellũ geſſit:& a uictoria fidẽas ẽ appellatus:huius urbis meminit poeta illo uerſu.hi tibi nomentũ & gabios urbẽq́ꝫ fidenã. Incõtinẽtẽ:italiã:ut uulgo diciᷓ in terrã firmã:quæ opponiᷓ ĩſulis. Edixerat:edicto ꝓpoſito iuſſerat.ſunt.n.edicta ĩperatoꝝ & magiſtratuũ. In inſulã:capreas. Decurias eq̃tum:decuriæ eq̃tum ſunt ordines & decuriæ iudicum:quas oli ordinauit Auguſtus:& ut inquit Plinius.hi non equites ſed iudices uocabantur.equitum nomen ſubſiſtebat in turmis equorum publicoꝝ.iudicum quoq́ꝫ non niſi quattuor decuriæ fuere primo:uixq́ꝫ milia ſingula indecuriis inuenta ſunt. Suppleret:aſcriberet ſubſtitueretq́ꝫ in locum demortuorum.etenim nullus ordo tam numeroſus eſt:quin is cito exhauſtus intereat : ſi nullus unq̃ in locum pereũtium ſubſtituatur.

Nō tribūos militū:miles it ad cēturionē:cēturio ad tribunū:q cohorti præerat.græci chiliarchos uocāt: exiſtimat Vegetius dici tribūos ex eo ꝙ tribuebāt iura militibus.alii maiores:alii mīores tribūi militū dicebanť.offm̄ tribūi ut ſcribit iuriſcōſultus de re militari eſt milites ꝑducere ad exercitatiōnē & ualitudinarios iſpicere. Nō ꝓuinciaꝝ præſides:mutauerit.Ioſephus Tyberiū ob hoc laudat:qđ magiſtratus ſemel datos iugiter permittebat:nec ulli dabať niſi morte ſucceſſor.namqꝫ ut ſupra docuimus ꝑ exemplū uulnerati muſcas nō abigentis declarabat ſaturos & opulentos præſides minus noxios prouīcialibus futuros q̄ famelicos & eſuriētes. Sine cōſularibus legatis:ſupra dictū eſt quanta dignitas eſſet legatoꝝ q imperatoribus tanq̄ cōſiliarii dabanť ex ordīe ſenatorio:& ex his q cōſules fuiſſent. Meſiam:pānoniæ iungiť ꝓuīcia: quæ meſia dr̄ ad pontū uſqꝫ danubio decurrēs Eutropius in hāc ſnīam ſic inquit reſolutis artibus militiæ armenia per parthos:meſia a dacis:pēnonia a ſarmatis:gallia a finitimis gentibus dirreptæ ſunt.

chiliarchi
tribuni
meſia

M.AN. Capitoliū:tēplū an aliud potius ædificiū:in dubiū uenire pōt nec abſurdū id ab eo qđ Romæ eſt noīatū credere. Tēplū Auguſti:ob id credo Nolæ auguſto tēplū erectū:qa ibi uita deceſſerit q̄q̄ & uiuo illi nō ignoremus hmōi honores exhibitos. Capreas:a ſurrēto cāpaniæ octo millibus paſſuū diſtantē: Plinius a ſurrēto inqt.viii.m.paſſuū diſtātes Tyberii prīcipis arce nobiles capreæ circuitu.Ix.milliū paſſuū. Papinius in ſurrentino Hercule.ipſe fodit dites capreæ uirideſqꝫ reſultant Taurubulæ:Strabo duo antiqſſima ī ea īſula ait fuiſſe oppida:ſua uero tēpeſtate unū magnificiſqꝫ ab Auguſto prīcipe ædificiis īſulā extructā. Aſſidua obteſtatiōe:aſſiduis ꝓcibus:& adiuratiōe:ut donatus īterpretať. Fidenis:ultra anienē flu.oppidū uetuſtiſſimū ab albanis ut Dionyſius tradidit cōditum tres inqt ille colonias uno tpe ex alba deductas Cruſtimeriā Nomētanā & fidenatē:ac triū fratrū prīcipum coloniaꝝ maximū natu fidenas cōdidiſſe. Ruina:ſubito caſu. Adeūtes:tam officiis:q̄ negocii cā adire uolētes. Suppleret in demortuoꝝ locum quēq̄ allegaret. Prouinciaꝝ:præſides martianus credidit ſub præſidis appellatiōe ꝓcōſules cōtineri legatos Cæſaris & oēs ꝓuīcias admīſtrantes mō ſenatorii eēnt ordīs. Armeniā:qua parthi Auguſto ſibi uēdicāti ceſſerāt. Meſiā:pānoniæ a tergo meſia hæret:cū danubio ut Pli.tradit in pontum uſqꝫ decurrēs.

a dacis ſarmatiſqꝫ:gallías a germanis uaſtari neglexerit magno dedecore imperii.nec minori diſcrimine.

De uitiis eius & potu ac commeſſationibus.

CAeteꝝ ſecreti licētiā nactus:& quaſi ciuitatis oculis remotus:cūcta ſimul uitia male díu diſſimulata tandē profudi:de quibus ſigillatim ab exordio referam. In caſtris tyro ēt tū ꝑꝑ nimiā uini auiditatē pro Tyberio Biberius:ꝓ claudio Caldius:pro Nerone mero uocabať:poſtea princeps in ipſa publicoꝝ moꝝ correctione cū Pōpōio flacco & .L.Piſone noctē ꝯtinuūqꝫ biduū epulādo potādoqꝫ ꝯſūpſit:quoꝝ alteri Syriā ꝓuīciā alteri ꝓfecturā urbis cōfeſtí detulit codícilíſqꝫ iucūdiſſimos & oīum horaꝝ amicos ꝓfeſſus Sex.Claudio libidioſo ac ꝓdigo ſeni olī ab auguſto ignomía notato:& a ſe ante paucos dies apud ſenatū īcrepito cœnā ea lege cōdixit:ne qd ex ꝯſuetudine īmutaret aut d̄meret.utqꝫ nudis puellis miſtrātibꝫ cœnareť.Ignotiſſimū q̄ſturæ cādidatū nobiliſſimis aṅpoſuit ob epotā ī cō

PHI. A dacis ſarmatiſqꝫ:Daci a romanis dicti:q alio noīe getæ dn̄r.ſarmatæ a græcis ſauromatæ populi ſūt ſcythaꝝ dāubiiqꝫ accolæ.ī ſarmatis ſūt amaxobii. ita a Plinio uocitati populi: q ut hiſtorici tradūt nomē hoc accepunt a plauſtris q̄ hēnt ꝓ ſedibꝫ: & ī qbus uitā degūt.αεμξαῦ.n. græci plauſtrum & Βιον uitā dicūt. Secreti licētiā:ſtimulus eſt peccādi illa ſecreti fiducia:ubi ut inqt elegāter Pli.in epl'is nobiſcū dicimus:qꝭ n.ſciet. Tādē ꝓfudit: redeundo ad ſe & mores ſuos:ſicut canis ad uomitū reuerti dr̄ ſnīa ꝓuerbiali. Pro Tyberio Biberius:tyberius ut ſcri.Pli.ī.xiiii. ad meꝝ ꝓnicr fuit:in quo uitio Druſus filius regeneraſſe patrem tyberiū ferebať.Ait ſextus Aurelius qđ eleganter a ioculatoribus caldius biberius mero ob uiolentiā noīatus eſt. Pro Claudio caldius:priſci caldū dicebāt & auguſtus auctore Quītiliano in epiſtolis ad Caiū Cæſarē ſcriptis emendat:qđ is calidū q̄ caldū dicere mauult.ueteres aūt uſos eſſe in potu tam calida q̄ frigida aqua nullus ignorat.hic apud martialē aiunt urceoli miſtratorii:frigida non deſit nō deerit calda petenti.ego exiſtimo tyberiū pro Caldio claudiū iocülariter appellatū nō tam ob aquā caldam:quā ob potiones calidas:de qbus ſic loquiť Plinius ī.xxviii.notandū nullū aliud aīal.præ hoīem calidos potus ſeq ideoqꝫ nō eſſe naturales. Pro Nerone mero:per annotatiōem quam græci proſonomaſiam uocant hæc oīa urbane in tyberiū bibacem nomina dicebanť.Annominatio.n.ut ait Quintilianus in.ix.& traditū eſt ī.iiii.Rethoricoꝝ ex uicinia quadā noīs ducitur.ut illa exempla ſunt:non piſonum ſed piſtorum.ex oratore arator.Itidem pro Nerone meronem:unius litteræ īmutatione tyberium appellabant:a mero hoc eſt uino nomen feſtiuiter deducentes.

Daci
Sarmate
Amaxobii
Quis.n.ſciet
Caldū
Annoīatio
nero mero

Correctione morum:ideſt cenſura.pœnes quam morum diſciplinæqꝫ Romanorum regimē erat. Cōtinuumqꝫ biduum:pli.loquens de tyberio ad meꝝ proniore inqt.eadem meri commēdatione credidere lucium piſonem urbis Romæ curatorem ab eo delectum:quod biduo duabuſqꝫ noctibus potationem cōti-

Ebrius piſo

nuaſſet apud ipm iá prícipé.ſeneca quoq; de hoc lucio piſone tyberii combibõe ebrioſoq;:cui pfectura urbis ob hoc data é ſic ſcri.li.xii.eplaꝝ moraliũ.L.piſo urbis cuſtos ebrius ex quo ſemel fcũs fuit:maioré pte noctis in cõuiuio exigebat:uſq; in horá ſextá fere dormiebat.hoc eius erat matutinũ offm:ſuũ tñ quo tutela urbis cõtinebat diligétiſſime admĩſtrauit.huic & diuus Auguſtus dedit ſecreta mãdata:cũ illum ppone ret:thracia:q pdomuit:& Tyberius pficiſcés i cãpaniá pfecturá urbis dedit.cũ multa i urbe & ſuſpecta relinqret & iuiſo:puto qd bñ ceſſerit illi piſonis ebrietas.hactenus ſeneca. Alteri:ſyriá.ſ.flacco. Alteri pfecturá.S.L.piſoni. Codicillis:pugillaribus tabellis. Oíum horaꝝ amicos:hoc dici ſolet de his.q feriis & iocis pariter ſũt accõmodati:& cũ apud priſcos talis fuiſſet aſinius pollio dictũ eſt eũ eé oíum horaꝝ:auctor Quinti.in.vi. Increpito.caſtigato. Cœná cõdixit:denũciauit.cõdicere.n.eſt dicẽdo denũciare inde cõdictio dicit in diem certũ eius rei quæ agit denũciatio.Cicero nam cũ mihi cõdixiſſet Craſſus cœnaturũ apud me in mei generi craſſipedis hortis. Ex cõſuetudine:quæ erat prodiga plenaq; libidinũ. Quæſturæ candidatum:petitoré. Ob epotam:amphoram legimus apud Plinium nouellum Mediolanéſem:q ad pconſulatũ uſq; honores geſſerat:cognominatũ fuiſſe tricongium.tribus cõgiis epotis uno impetu ſpectãte miraculi gratia Tyberio principe. Amphoram:uino cum uaſis legato amphoras legatas pariter eſſe docent iuriſcõſulti titulo de uino legato:a quibus amphorarum uinum nominatur:quod in amphoras diffuſum eſt.Priſcianus meminit amphoræ romanæ & amphoræ atticæ:quaꝝ menſura erat diſpar.

Pollio oíum horaꝝ

Cõdicere

Tricõgius

Amphora

tium uinũ

M.AN. A ſarmatis:ſarmatæ ſupra meotidé ſpacio.xv.dieꝝ oceanũ uerſus icolũt regio arboribus uacua.Herodotus é auctor:græci ſauromatas uocát. Secreti licétia:nũc ad domeſtica uitia trãſit:& ad id tps uaria arte diſſimulata:ſed recte ſeneca de ficta Tyberii pſona:Nemo inqt põt diu pſoná ferre fictá:ficta cito i ſuá naturá recidũt. Male:ægre: difficulter:uel male ualde diu ut eſt apud Terẽtiũ:illud nus nulla alia cũ tam male o di:& Cicero credebat ſcriptores illos tam male multatos:utrobiq;.n.male.p ualde accipitur.

Pro tyberio biberius:dignitas iter annominatiõis ptes relatæ. Cladius:caldá & calidam ueteres dixere.Iu.gelidæ calidæq; miſter.mar.iá defeciſſet portãtes calda miſtros:Vrbanæ igit qdá.p tyberio Claudio nerone:biberiũ caldiũ Meroné dixere ſic illũ bibacitatis faceta lraꝝ mutatõe aiguẽtes. Publicoꝝ moꝝ correctiõe:interim dum publicos corrigit mores. Alteri ſyriá:flacco. Alteri.L.Piſoni quod piſo fuerit urbis præfectus Ioſephus declarat cunq; inqt ad Piſone duceret:qui tunc cuſtos erat ciuitatis:nec is fuit qui i ſyriam ueneno germanicum ſuſtulit:ille.n.Gneus Piſo nõ Lucius eſt dictus idem auctor altera inquit epiſtola ad Piſonem tũc temporis cuſtodé ciuitatis. Codicilli:litteris. Prodigo:ſua bona prodigẽti. Cœnam condixit:ſe cum illo cœnatuꝝ denunciauit:cõdicere ut Iuſtinianus iure conſultus interpretat apud ueteres denunciare fuit:unde & condictio. Ignotiſſimum:humilis & obſcuræ conditiõis hominem.

propinare

PHI. Propinãte ſe:.ppinare a græco tractum eſt προπίνειν. qd ſignificat poſt potũ tradere. Terentius.hũc uobis edẽdum & bibẽdum.ppino.iterdum ſimplr .ppinare accipimus pro porriger. ſpartianus uuluá iciderit uenena tá prem fri edẽdá.ppinás & ſibi inoxiá reſeruás.Pli.in.xx.qdá ad uuluæ doloré radicem cũ uino dulci .ppinant.martialis græce dixit προπίνειν.p propinare illo endecaſyllabo.non deerũt tibi ſi ſoles .ppinin.uules cappadocæ.graueſq; porri.Plautus in captiuis .ppino magnũ poculũ ebibit.qd ſignificat præbibo & mox p guſtatũ poculũ trado.Sic apud Ciceroné i pria tuſculana theramenes cũ uenenũ obbibiſſet reliquũq; e poculo eieciſſet.arridés ait .ppino hoc pulchro critiæ. Pro dialogo i quo bolleti:iter eſculentiora cibaria & edulea ganeata iprimis enumerant a pfectis popinaꝝ boletus:ficedula:oſtrea:& turdus.iõq; ſabinus dialogũ fecerat feſtiuiſſimũ:i quo hæc oía diſputátia itroducebat uiuiciſſimq; certátia de ſaporis bõitate & menſaꝝ palma:eſt.n.boletus iter irritaméta gulæ nouiſſima:ut ait Plinius i.xvi.idé in.xxii.optimus qdé inqt is eſt cibus:ſed iméſo exéplo in crimé adductus uenéo tyberio claudio pricipi p hác occaſior é a coniuge dato.Seneca li.xv.epiſtolaꝝ ad lucilliũ qd tu illos boletos uoluptaté uenenũ nihil occulti opis iudicas facere:ét ſi præſentanei nõ fuerũt.Claudius princeps boletos ſtomacho utiles eſſe putauit.martialis argẽto auroq; pcioſiores fuiſſe idicat hoc diſticho.Argẽtum atq; auꝝ facile eſt lenamq; togáq; mittere.Boletos mittere difficile eſt ficidulá uero:quæ alio noíe ab Ariſtotele & Plinio melancoriphus noíatur hoc eſt attricapilla:ſcitiſſi mi ſaporis eé nullus ignorat ideoq; præfecti gulæ atq; luxuriæ ut dicebat fauorinus negant ullam auem præter ficedulam totam comeſſe oportere.de oſtreis quis oía ſint iuulgata nunq tñ ſatis dictũ uidet:cũ auctore Plinio palma méſaꝝ diu iam tribuat illis præcipua habent ut illius luculenti ſcriptoris uerbis utar ex lib.xxxii:ſpiſſa craſſitudine potius ſpectanda q latitudine:neq; in luto capta:neq; in arenoſis non ſunt prætereunda mutiani uerba de natiõibus oſtreaꝝ ita ſcribentis.Cyzicena maiora lucrinius dulciora britãnicis:ſuauiora edulis acriora lepticis pleniora lucéſibus:ſicciora coryphatenis:teneriora hiſtricis candidiora circenſibus ſed his neq; dulciora neq; teneriora eſſe ulla compertum eſt.unde & ab oratio dictum oſtrea circeis miſeni oriunt echini tridachna eleganti uocabulo appellauit quidam nepotum oſtrea ab eo qd ter mordenda eſſent propter amplitudinem.ſcire autem debes oſtrea dici & neutro & fe.genere.

uiuio .ppinante ſe uini amphorá. Aſellio ſabino ſeſtertia ducéta donauit.p dialogo:in quo boleti & ficedulæ & oſtreæ & turdi certamen induxerat. Nouum deniq; officiũ iſtituit a uoluptatibus præpoſito eqte Ro.&. T. Cæſonio Priſco.

Boletus

Ficedula melancoriphus

Oſtrea pcipua quæ Tridachna Oſtrea

Seneca qđ oſtreū ſapiat qđ nullus optime noſti. Gellius luna inqt nūc uidelicet ſeneſcit:ea re oſtrea quoqꝫ ſicut alia q̄dam tenuis exuſtaqꝫ eſt. de turdo aūt plura ſcribēda nō ſunt:cū auis ſit nota & īter prīas a ſaporis bonitate collocata. Oratius cū ſit obeſo nil melius turdo. Varro ī.iii. de re ruſtica de lucullo ſcribēs ait: ubi delicate cœnitaret & alios uideret turdos ī mazonomos poſitos coctos:alios uolitare circa feneſtras captos. eſt aūt mazonomū:trāſeunter enarremus dictionē uarronianā:genus lancis in qua eſcæ importanť in mēſam:de quo & Oratius inqt mazonomo pueri magno diſcerpta ferrētes mēbra gruis docet columella quō ſaginādi ſint turdi lib.ix. de agricolatiōe a turdo turdarium fit & turdalitiū:ut oñdit Marcus Varro in.ii. de latina lingua. ſignificatqꝫ auiarium hoc eſt locum ipm:quo turdi alunť ad ſaginā. Sicut oſtrearia appellāt uiuaria:qbus oſtreæ paſcunť ſed iā ad īſtitutū reuertamur. delectatus Tyberius dialogiſmo cōtentioneqꝫ quā feſtiuiter faciebāt in dialogo ſabini:turdus oſtrea boletus & ficedula:donauit auctori ſeſtertia ducenta ob elegans guloſumqꝫ cōmentū. Offīn a uoluptatibus:ea formula dictum a uoluptatibus qua a libellis a ſtudiis a rōnibus ueteres dixerunt:cuius rei ſuperius habunde meminimus. olim xerxes edixit ſe præmium ei daturum:qui nouum uoluptatis genus repperiſſet:& heliogabalus proponebat ſuis quaſi themata ut iura noua dapibus condiendis inuenirent:& cuius placuiſſet commentum ei dabat maximū præmium:cuius uero diſplicuiſſet iubebat:ut ille ſemper id comeſſet:q̄diu melius inueniſſet.

Oſtreum — Turdus — mazonomum — Turdariū — A uoluptatibus

M.AN. Propināte ſe:pocula ſe illi ſuggerēte. Amphorā:ē amphora ut Priſciāus ſcri. mēſuꝝ pœne maxia: *Pli.* torq̄tū mediolanēſem celebrat qđ tris uini cōgios uno hauſtu biberet:uñ tricōgius ſit dictus. Pro dialogo:diſceptatiōe. Boleti:e fūgoꝝ gñibus optimi maxieqꝫ celebrati poetaꝝ carmibus Mar. boletū q̄lē Claudius edit edas. Iuue. Boletū dño & ex:ſed de eo ī Claudio plura. Ficedulæ:auis optimi ſaporis:Mar. Paulo ficedula lūbo:Quū tibi ſorte dať ſi ſapis adde piper. Iu. mergere ficedulas a fico:quo cibo ꝑcipuæ pīgueſcit nomē adepta ē. mar. cū me ficus alat & paſcar dulcibus uuis:Cur nomē potius nō dedit uua mihi. Oſtreæ:Plini, mar. & Iu. locupletiſſimi ſūt teſtes in q̄to ꝑcio oſtreæ apud maiores fuerīt. Turdi:notiſſima auis:ſaporiſqꝫ laudatiſſimi. mar. Texta roſis fortaſſe tibi uel diuite nardo:At mihi de turdis fcā corona placet:& rurſus:īter aues turdus ſiqs me iudice certet:Inter quadrupedes gloria prīa lepus:ſed nō ſapore tātū ueꝝ uoce ēt ī delitiis habitus Plinius Agrippina cōiūx Claudii Cæſaris turdū habuit ꝙ nunq̄ añ ſermones hoīum imitantē. Certamē:de ſaporis ꝑſtantia. A uoluptatibus:ꝓ uoluptatibus:Cicero in bruto:a ſenatu inquit & cauſa bonoꝝ ſteterit. ı. pro ſenatu & bonoꝝ cauſa Liuius unde ius ſtabat ei uictoriā dedit.

De luxuria & libidine eius.

Receſſu uero caprēſi etiam ſellariam excogitauit ſedem arcanarū libidinū:ī quā undiqꝫ conqſiti puellaꝝ & exoletoꝝ greges:mōſtroſiqꝫ cōcubitus repertores quos ſpintias appellabat triplici ſerie cōnexi īuicē īceſtarēt ſe corā ipo:ut aſpectu ꝺficiētes libīdies excitaret. Cubicula plurifariā diſpoſita tabellis ac ſigillis laſciuiſſimarū picturaꝝ & figuraꝝ adornauit:libriſqꝫ elephātidis īſtruxit: ne cui ī opa edēda exēplar īpetratæ ſcænæ deeſſet. In ſiluis quoqꝫ ac nēoribꝯ paſſim uenereos locos ꝯmētus ē ꝓſtāteſqꝫ ꝑ antra & cauas rupes ex utriuſqꝫ ſexus pube phaniſcoꝝ &

PHI. Seceſſu capreaꝝ:cū caprearum ſeceſſu peculꝛ tyberius oblectaretur. ideo dixit ſidonius in panegyrico capreaſqꝫ Tyberi. & caligas Caii. hinc illud ſatyrographi. uerboſa & grandis epiſtola uenit a caprēis. & mox principis anguſta capreaꝝ in rupe ſedentis. Sellaria excogitauit:ſellaria appellamus loca ſeſſionum: in qbus ſellæ ſunt ordinatim collocatæ. Plinius in.xxxiiii. uiolentia Nerōis in urbem conuecta & in ſellariis domus aureæ diſpoſita. martialis uſus eſt diminutione cum ait. ī ſellariolis uagus popinis:uideturqꝫ ſellariola accipe ꝑ locis:in qbus īfames & ꝓbroſi māſitabāt. Exoletoꝝ:cynedoꝝ adultioꝝ ut ſupra expoſuimus. Spītrias:ſpintriæ dicti ſūt repertores mōſtroſæ libidinis nouiqꝫ cōcubitus. caligula ſpīthrias urbe ſummouit:ut īferius declarabiť. Lāpridius in heliogabalo hac dictōe uſus eſt ſcribēs. libidinū gñā q̄dam īuenit ut ſpīthrias ueteꝝ maloꝝ uinceret. Triplici ſeriæ:apud martialem genus libidinis nouæ notauit:qua qnqꝫ cōnexi catenatiqꝫ ſe mutuo cōſtuprabant. ſic. n. inqt in. xii. epigrammaton. Quo ſimplegmate qnqꝫ copulenť qua plures teneanť a catena. Inuicem inceſtarent:mutuis ſtupris cōmacularent. inceſtare. n. et īceſtus ꝓprie ꝑtinet ad illicitū cōcubitū. unde ait Papinianus:ſi adulteriū cum īceſtu cōmittať utputa in priuigna nuru nouerca mulier ſimiliter quoqꝫ punieť. exiſtimat Lactātius ſtatii īterpres īceſtū dici:qđ uinctū nō fuerit ceſto:eſt aūt ceſtos cingulū ueneris:quo utiť ad honeſtas nuptias. Deficiētes libidines:cū iā ſenio laboraret Tyberius merito frigeſcebat in uenerē:& q̄uis libido accēſa flagraret in aīo:tamen deficiēs & extīcta frigebat in corpore. Plurifariā:pluribus locis. Tabellis:in qbus erant obſcenæ picturæ. Sigillis:imacungulis & paruis ſtatuis. Libris elephantidis:elephantis apud ueteres ſcripſit libellos:qbus uaria genera concubitus uarioſqꝫ coeundi modos cōplexus eſt. martialis. Nec moles elephātidis libelli. & in priapeis ſcriptū: obſcenas rigido deo tabellas ducens ex elephantidos libellis. ꝑterea fuerūt apud priſcos libri alii elephātini:in qbus ſenatuſcōſulta ſcribebanť:quæ ad principis ꝑtinebant:quoꝝ teſtimonium citat flauius uopiſcus. hi ſerua-

Sellaria — Spintria — ſimplegma — inceſtare — Ceſtos — Elephātis — libri elephantini

banť in ulpia bibliotheca. In opa edéda:in exercédo cõcubitu. Impetratæ:ſcenæ:ſpectaculi obſcœni & fedæ libidis apud Apuleiũ ſcœnã repies freqnter uſurpari ꝑ re & ſpectaculo. Cõmeatus é:repit & excogitauit. Proſtátes:ꝑſternétes corpa & libidinátes. Pube:pueros & puellas iá uiri potétes & pubeſcétes. Paniſcoꝝ hitu:paniſcidii ſũt ſilueſtres:q̃ſi ꝑ diminutioné dicti minutuli panes:ſicuti a Satyro ſatyriſcus inclinať. ſcribit Plinius in.xxxv.paniſcũ fuiſſe pictũ a tauriſco pictore. Apuleius in.vi.de aſino aureo tradit paniſcũ fiſtulas iflaſſe í nuptiis pſyches & cupidinis.panicos uero lõge differt a paniſco.&.n.panicos repétinus terror & cõſternatio dŕ a græcis:Plutarchus in apothematis πάνικον φορίβον uocat:quod íterpres repétinũ tumultũ trãſtulit:& de hoc loqui uideť higinus ſcribens capricornum obieciſſe hoſtibus timoremq́ panicos nominať codices higini uulgo impreſſi paniſcos habent cum panicos habere rectius debeant.

Paniſci
Satyriſcus
panicos
Locus higini

M.AN. Sellariá ſedé:ſellaria loca:in qbus diſponi ſedes ſolebát:Plinius & í ſellariis domus aureæ diſpoſita. Exoletoꝝ:iuuenũ q iá adoleſcere deſierũt:ut Feſtus ait dñr & ꝓſtituti ut apud quoſdá uſurpatũ reperio. Mõſtruoſi cõcubitus:fœdi & mõſtruoſi aſpectus. Spítrias:ſpiťr armillæ genus:ſed id nomé al ũde fcm̃ uideri põt:græci του σπινθῆρα ſintillá uocát:και ὸ τὴν σπινθηρίζειν ſintillare:ut ſpíthrias q̃ſi ſpinthiras lr̃æ tráſmutatõe.hoc é libidis ſcintillas & forméta q̃dá íterꝑtari poſſis.Lápridius libidinũ gñ̃a q̃dá íuenit. ut ſpinthrias ueteꝝ maloꝝ uiceret. Cõnexi:nefario cõplexu iũcti. Inceſtarét:laſciuo ſe motu & agitatõe cõſtuparét:Ver.Auſus lectũ íceſtareno uercæ Anthemolus. Deficiétes libidies:ut í corꝑe iá ánis effecto.

Tabellis:picturis. Sigillis ꝑuis:qbuſdá ſignis. Libriſq́ elephátidis:præceptis ab elephátide traditis aut ſimpliciter libris ítellige uñ ſumi poſſent uariaꝝ libidinũ exépla:Scripſit aũt elephátis de uariis & mõſtroſis cõcubituũ gñibus Ver.in obſceno carmíe Ducés elephátidos libellos:Oui.& quæ cõcubitus nõ tacuere ſuos. Impetratæ ſcenæ:fœdi ſpectaculi:ut ſit cõtinés ꝓ cõtéto ꝑinde ac ſi diceret:ne deeſſet exéplar & ratio fœdæ libidinis oculis ſubiiciendæ. Venerios:ad uſum ueneris. Commentus:noua inuentione adeptus. Proſtantes:proſtitutos. Vtriuſq́ ſexus:pueros & puellas.Paniſcorum:paniſci & ægypanes inter ſatyros referuntur:Higinius:terrorem hoſtibus iniecit qui paniſcus dicitur.

PHI. Nymphaꝝ:quales ſunt dryades & amadryades & oreades:de qbus perſæpe ſit mentio apud poetas.nymphea uero plurativo núero gñ̃e neutro dñr lacus & balnea.uñ ſcribit Ioſepho Herodé apud aſcaloná cõſtituiſſe nymphea:hoc é ut ipſe íterpretať lacus honoratiſſimos & balneas.Iulius quoq́ capitolius opa ingt Gordiãi Romæ nulla extát ꝑ̃ter q̃dam nymphea et balneas.

nymphea

Caprineũ:iocoſo noíe caprieus uocabať Tyberius:tãq̃ uocabulo ꝺducto ab íſula capreaꝝ:quo ſeceſſu oblectabať : cũ tñ̃ poſſit

Nympharum habitu:palamq́ iam & uulgato nomine inſulæ abutentes caprineum dictitabant.

De ineffabili abuſu luxuriæ eius.

MAiore adhuc & turpior ífamia flagrauit:uix ut referri audiriue nedum credi fas ſit: q̃ſi pueros primæ teneritudis:quos piſciculos uocabat íſtitueret : ut natanti ſibi inter fœmina uerſarenť ac luderent: lingua morſuq́ ſenſim appetétes:atq́ etiã q̃ſi infantes firmiores nedũ tñ̃ lacte depulſos inguini ceu papillæ admoueret: ꝓnior ſane ad id gẽus libidis et natura et ætate. Q uaŕ parrhaſii quoq́ tabulã í q̃ Meleagro atalãta morigerať legatá ſibi ſub có

referri ad olété fetutináq́ naturá capraꝝ:q̃s obſcenitate imitabať.et capræ olidæ dñr ab oro ꝑ tráſlatioñe fœtores alaꝝ & graueolétiæ:q̃s græci tragos latini hircos appellitát. Natáti ſibi í piſcina.ſ.q delicatæ natatiõis cá ꝑabať.legius heliogabalũ nataſſe í piſcis unguéto ífectis aut croco. Inter fœía:íter coxas & fœmora.ſcribit feſtus dici femé.nis.ſicut femur.ris.Seruius uero autũat noíatiuũ fœminis nõ íueniri.Scipio Emiliãus.P.ſulpitio gallo hoí delicato íter pleraq́ alia:id quoq́ ꝓbro dedit:ꝙ barba uulſa fœminibuſq́ ſubuulſis ambularet. Appetétes:cũ appetétia íuadétes ipſius géitalia. Nec dũ lacte depulſos:adhuc ſugetes mámá in nutricatu atq́ ſubrumos.Subrumi.n.dicti ſũt ab antiqs agni:q adhuc ſũt ſub máma:q antiquo uocabulo rumis appellať.auctor.M.Varro.íde uerbũ é ſubrumari q̃d ſignificat ſub ruma hoc é ſub máma ſummitteŕ.columella í.viii.& alienis nõ amátibus agni ſubrumenť.hic ueteres diuá ruminá dici uoluerũt:quæ rumis.i.mámis ꝑ̃ſidet:cuius meminit Auguſti.í.iiii.de ciui.dei. Inguini ceu papillæ:fellatoré ſymbolicos ſignificat.é.n.fellare uerbũ uetus ſignificatq́ lac exugere.Solinus nequaq̃ equa pullo ꝑ̃bet ubera fellitáda hoc eſt ſugéda.hinc metaphoricos uerbũ q̃d alioqn honeſtũ erat tráſlatũ eſt ad ré obſcená & in qua noiãda honos auribus ꝑ̃fandus ſit.Náq́ fellare dñr illi illæ ue:q quæ ue genitalia uirilia intra os recipiunt & illa ꝑinde ac mamillas exugunt.unde & fellatores & fellatrices in turpi opprobrio ſunt & appellatiõe fœda apud priſcos:q uero genitalia huic ífandæ libidini ꝑ uoluptaté accõmodabát irrumare dicebanť:ipſi uero irrumatores.hinc eſt illud poetæ epigrámatarii nemo eſt thai ſenex ad irrumádũ.Tyberius cũ hac libidine fœdiſſima hoc eſt irrumatiõe letareť inguina tanq̃ papillá mámæ porrigebat fellitanda ore a pueris adhuc lactétibus. Papillæ:papillas capitula mámaꝝ dicimus:ꝙ pupalaꝝ ſint ſimiles.ſunt aũt papulæ tubercula & puſtulæ:quaꝝ duo gñ̃a deſcribit celſus lib.v. Natura:naturalia uitia molire poſſumus:penitus extirpare non poſſumus.ſcribit maternus quod uenus cũ luna facit libidinoſa cupiditate præpoſteros. Et

Tragos
Hircos
Femen
Subrumi
Rumis
Subrumiri
Rumina
Fellare
Honos auribus
irrũatores
papilla
papulæ

ætate qm̄ ſenior erat.& q ſenex ē facilius hác ĩfandá libidiné:q̄ uiribus nõ ĩdiget exercere põt q̄ coitũ. Ná ut inq̄t poeta ſatyricus coitus iá lõga obliuio uel ſi coneris iacet exiguus cũ ramice neruus. Parrhaſii tabulá:parrhaſius pictor fuit nobiliſſimus epheſi natus:q olí cũ zeuſide deſcédit ĩ pictura certamé.hic primus ſymmetriá picturæ dedit.laudat Plinius ĩ.xxxv.duas parrhaſii nobiliſſimas picturas:q̄ oplitides dictæ ſũt ab armatura:ĩ q̄bus alter ĩ certamĩe ita decurrés pictus erat ut ſudare uidereť alter arma deponés ut anhelare ſentireť.nullus át pictoꝝ ĩſolétius & arrogátius uſu picturæ gl'ia ferť q̄ p̄rhaſius.ná & abrochetũ ſe appellabat:qđ ſignificat mollé & đlicatũ.Idé qđ ad tráq̄lli'ſniam p̄tiet pixit libidĩes ĩ mĩoribꝫ tabellis:eo gñe & petulátibus iocis ſe reficiés.ĩter tabellas parrhaſii libidĩes cõtinétes fuit una in q̄ ĩerat hæc pictura:ut ataláta meleagꝛꝫ amatoré fellaret:hoc ē oræ illius géitalia exugeret.táq̄ meleager eét irrũator & illa fellatrix. hac tab'la p̄p ſimilitudiné obſcéoꝝ moꝝ fedæq̄ libidĩs:maxĩope oblectatꝫ ē tyberiꝫ:adeo ut eá ĩ cubiculo đdicaret. Morigerebať:legédũ ē oræ morigerebať.& ſignificať fellatio náq̄ oræ morigerari ĩ libidĩe nihil alıđ é q̄ ore exugeř ĩguía irrũatoris đ amoř atalátæ & meleagri affati ſcripſimꝫ ĩ p̄ícipio p̄p̄tii ꝯm̄tario. M.AN. Nymphaꝝ:ſilueſtriũ deaꝝ ut ſũt driades:& ĩ mõtibus oreades. Caprineũ:a libidinũ fœtoř.uľ qđ magis placet ad ĩſulæ nomẽ alluſit q id primũ dixit uel ἀπὸ τοῦ κάπρου qđ é ad luxuriá cõcito. Infamia:p̄ditæ libidis. Inter fœmina:ĩteriores p̄tes ac p̄pinguiores fœmoꝝ.Liuius q̄dá iacétes uiuos ſucciſis fœminibus poplitibuſq̄ ĩuenerũt. Appetétes:illius ĩtellige genitalia. Nõdũ lactæ depulſos:adhuc lactétes. Ad id genus libidinis:ad irrumationé ſubaudi. Natura:ad irrumationé p̄na. Aetate ſimiliũ illecebraꝝ:ĩdiga.Mar.Nemo thais é ſenex ad irrumádũ. Parrhaſii:Parrhaſius Epheſius pictor ſua ætate illuſtris & Leuſis emulus:Pli.p̄ter alia multa archigallũ ab eo ait pictũ:q̄ tabulá Tyberius.lx.talétis mercatus é. Meleagro:oenei filio Ataláta qđ ataláta amata fuerit a meleagro hiſtoria notior é q̄ lõgiore ſit ſermone explicáda:Oui.Arſit & oenides ĩ menalia ataláta. Ore morigerabať:obſequebať:ſeſe illi irrumádá dabat.

ditione ut ſi arguméto offendereť decies pro ea ſeſtertiũ acciperet:non modo p̄tulit:ſed & in cubiculo dedicauit.Ferť etiam in ſacrificando quõdam captus facie miniſtri Acerrá p̨ferentis nequiuiſſe abſtinere:quín pœne uix dum re diuina peracta ıbıdem ſtatim ſeductum cõſtupraret : ſimulq̄ fratrem eius Tibicinem:atq̄ utriq̄ mox quod mutuo flagitium exprobrabant:crura fregiſſe.

De illuſionibus eius ad fœminas.

FOeminarum quoq̄ & quidem illuſtrium capitibus q̄topere ſolitus ſit illuderet euidétiſſime apparuit. Malionię cuiuſdá exitu:quam perductam nec quicquam amplius pati cõſtantiſſime recuſanté delatoribus obiecit:ac ne reá q̄dem interpellare deſiit:ecquid pœniteret: donec ea relicto iudicio domum ſe arripuit:ferroq̄ tranſegit:obſcenitate oris hirſuto atque olido ſeni clare exprobrata:unde nota in atellanico exodio proximis ludis aſſen

Sub cõdictiõe:certa pactiõe. PHI. Arguméto offendereť: tanq̄ obſcéo & libidioſo & quo haud dubie pudicus princeps fuiſſet offenſus:ſed tyberius nõ ſolũ tali arguméto offenſus nõ é. ſed maxĩe tali pictura oblectatuſ utpote ſuis ſpurciſſimis moribꝫ cõgruente.Captus tanq̄ amator. Terẽtius:ſenſi captus é. Acerrá:acerra auctoribus grámaticis é arcula thuraria ubi thus reponiť:quo diis ſacrificať. Virgi. fare pio & plene ſupplex uenerať acerra thurribulũ uulgo uocitatur.græci θυμιατήριον dicũt. Seductũ:ſemotũ & in locũ ſecretioré abductũ:ubi nulli forét arbitri & teſtes.p̄ſius:q̄ niſi ſeductis neq̄as cõmittere diuis Plini. in ep̄lis ſeductos hoĩes appellat ſeq̄ſtratos a ſtrepitu urbáo uiuéteſq̄ ĩ ſeceſſu:ĩ q̄bus ĩterdũ plus doctrinaꝝ eé ſolet citra gl'iationé:q̄ in his:q ſũt meri oſ̄tatores. Tybiciné:extrĩſecus ſubĩtellige cõſtuprauit. Flagitiũ.cõſtuprationé. Capitibus illudere:tyberius illudebat capitibus matronaꝝ irrumádo eaſq̄ fellatrices fauédo.capite.n.hæc libido terra p̄ficiť:de qua ĩtellexit Lactátius ſic ſcribés in.vi.diuinaꝝ inſtitutionũ.de iſtis loquor quoꝝ teterría libido & execrabilis furor ne capiti q̄dé p̄cit. Malõiæ:nomé p̄priũ matronæ. Perductá:ſignificáter loquutus.p̄duci.n.fœminæ dñr q̄s p̄ uim & ĩuitas p̄ductores ſtupratori cõciliát.ſũt aũt p̄ductores ĩuitaꝝ p̄ſonaꝝ:cũ lenones ſint ultroneaꝝ. Quicq̄ amplius.i.q̄ parata erat pati oía p̄ter hác teterrimá fellatiõis libidiné. Delatoribꝫ:ſenſus é tyberius qm̄ ſibi oræ morigerari m̄rona recuſauerat ſubornauit accuſatores:q illá adulterii reá facerét. Interpellare:ĩter fari irrumpe illá agétem in iudicio cám. Ecq̄d pœniteret:nũq̄d penitudĩe ducereť q̄ ſibi irrumare uoléti oræ morigerari recuſaſſet. Ecq̄d auctoř Priſciáo:ex en & q̄d cõponiť & ſignificat nũq̄d. Ferroq̄ tráſegit:ſibimet gladio morté cõſciuit. Obſcéitate oris:hæc exprobratio fcá é a m̄rona:táq̄ tyberius nõ ſolũ irrũator eét ſed ẽr cunnilingus.ĩ cunnilingos aũt hoc eſt eos q p̄ obſcenitaté ĩfandá lingũt ĩguina fœminea ſcribit frequéter & mordaciter epigrámatarius poeta. Hirſuto:piloſo.Olido:fetéti.Catullus.olidũ lupanar. Nota:excepta.notatio infamatio & feda ſuggillatio ĩ tyberiũ ex cático fabulæ cõuerſa eſt & ĩuulgata. In atellanico exodio:tradunt donatus & diomedes atellanas fabulas eé latías argumétis dictiſq̄ iocularibus ſimiles ſatyricis fabulis græ

Parrhaſius
Oplitides
abrochetuſ
Oræ morigerari
Acerra
Perductores
Ecquid

Atellanæ

cis.dictæ aũt ſunt atellanæ ab atella.ciuitate oſcoꝝ:in q̃ primũ cœpunt. Vale.li.ii.de atellanis hæc atellani ab oſcis aſciti ſũt:qđ genus delectatiõis italica ſeueritate tpatũ iõcq̧ uacuũ nota ẽ.Scire aũt debes qđ mime

Põponius Bononienſis poeta

obliuiõi tradẽdũ eſt Luciũ Põponiũ bononiẽſem atellanaꝝ ſcriptorẽ claꝝ extitiſſe tpibus Põpeii & Ciceronis.exodia aũt ridicula uerſibus ĩtexta fabellis atellanis potiſſimũ cõſerta ſunt ſicut oñdit Liuius:cuius uerba ſubieci ex lib.vii.iuuẽtus ipſa ĩter ſe more ãtiquo ridicula ĩtexta uerſibus iactitare cœpit.Vñ exodia

Exodia

appellata:cõſertaq̧ fabulis potiſſimũ atellanis ſũt.qđ genus ludoꝝ ab oſcis acceptũ tenuit iuuẽtus:ne ab hiſtriõibus pollui paſſa eſt:uidentᷣ aũt exodia ppea uocari:q̧.ſ.extra cantũ eẽnt.nã.ε ξῶ græci extra ὠδῆς cantũ noĩant.De exodio in hoc ſignificatu ait Iuuenalis tãdẽq̧ redit ad pulpita notũ exodiũ.& alibi urbicus exodio riſum mouet atellanæ.exodiũ quoq̧ ſignificat finẽ & exitũ q̃ſi ε ξῶ τῆς ὁδοῦ.i.extra uiã Inde Varro appellat finẽ uitæ exodiũ.idẽ alibi ait.Qđ cœpas mõ ĩ uia narra:ut ad exodiũ deducas.liber exodi

Exodium

ĩſcribitᷣ q̃ſi exitꝰ iudæoꝝ ex ægypto.cæteꝝ ſyllaba ſcđa corripitᷣ ĩ exodo tã ĩ prĩa quã ĩ ſcđa ſignificatõe:q̃uis alteꝝ ab ὁδοῦ qđ uiã ſignificat alteꝝ uero ab ὠδῆς.i.a cãtu:cuius ſyllaba lõga ẽ & ſcribitᷣ p ὦμεγα.

M.AN. Argumẽto:cõcubitus figuratiõe quas uulgo innotuiſſet ipſum Tyberiũ irrumatione delectari cõditio ea fuit ut niſi illi placuiſſet nõ ſolũ mittenti nõ daret qcq̃ ſed decies ẽt ſeſtertiũ accipet. Prætulit: præ cũctis quas ad id tp̃s mercatus eſſet pbauit. Dedicauit:ppetuo eſſe dedit ſtatuit. Sacrificando:quũ ſacra faceret. Facie:forma. Acerram:turibulũ ut Acron interp̃tatᷣ:ut Feſtus arã quæ ante mortuũ poni ſoleret:in qua odores incẽdebantᷣ ut alii dixere arcã turariã:Horatius.Quid uelint flores & acerra thuris. Tybicinẽ:tybia canentẽ. Mutuo:uterq̧ alteri. Flagitiũ:ſtuprum ab eo illatũ. Exprobrabãt:pbri loco obiiciebãt. Capitibus:capitibus dixit ad nefariũ irrumatiõis uitiũ alludẽs. Illudere: petulanter ĩceſſere Cõtumelio ſeq̧ inſultare. Maloniæ:ſic hẽnt codices ferme oẽs quos uidimus:ſed miloniæ libẽtius legerim. Perductã:ad eius cõcubitũ ductã. Amplius pati:q̃ legitimũ coitũ. Delatoribus:accuſatoribꝰ:q eã ĩpudicitiæ alterius ut flagitii accuſarẽt. Reã:cãm dicẽtẽ. Interpellare ĩteragendũ cõpellare idẽtidẽq̧ rogitare. Ecqd pœniteret:an pœnitẽtia duceretᷣ qđ ſibi nõ eſſet morigerata. Ferroq̧ tranſegit:gladio traiecit. Obſcenitate oris:deteſtabili irrumationis fœditate:aut fellatiõis potius:qđ ex iis q̃ ſequuntᷣ datᷣ intelligi. Olido:male olẽti. Atellanico:atellanæ fabulæ ab atella oſcoꝝ urbe:uñ origo ſumpta eſt:in his ridiculæ pſonæ inducebantᷣ. Exodio:uidetᷣ exodiũ pprie atellanaꝝ eẽ:ſiqs Liuiũ attẽtius audiat:iuuẽtus inqt illa hiſtrionibus fabellaꝝ actu relicto ipſi inter ſe more antiquo ridicula ĩtexta uerſibus factitare cœpit:q̃ exodia poſtea appellata:cõſertaq̧ fabellis potiſſimũ atellanis.Iu. Vrbicus exodio riſum mouet atellanæ:& Trãquillus atellanico exodio:Feſtus finẽ exodiũ ĩterpretatᷣ:dr̃ ac ε ξῶ extra καὶ τῆς ὠδῆς cantu.

PHI. Aſſenſu.ſ. ſpectatorum.

Percrebuit:celebrata ẽ & crebriter uſurpata. Hircũ uetulũ:hæc eſt nota:quæ in tyberiũ excepta eſt ex uerbis atellanici exodii.nã cum in fabula illa atellana hæc uerba de hirco animali dicerentur.q naturam capraꝝ more hircino liguribat:feſtiuiter & tempeſtiuiter in tyberiũ tranſlata ſũt atq̧ deflexa:tanq̃ tyberius foret ille hircus uetulus: qui naturam liguriret capreis hoc eſt lingeret tanq̃ cunilingus fœmineos cunnos.ligurire ut interpretatᷣ donatus eſt ſuauiora edulia carpere & per hellutionem uorare patrimoniũ.unde liguriores dicti:cui bona helluantᷣ & deuorãt.hinc cun

Naturã ligurire

Liguritores

ſu maximo excepta percrebuit:hircum uetulũ capreis naturam lingurire.

De auaritia & tenacitate eius.

PEcũiæ parcus ac tenax comites pegrinationũ expeditionũq̧ nonnunq̃ ſalario cibariis tm̃ ſuſtentauit. Vnã modo liberalitatẽ ex ĩdulgẽtia uictrici p ſecutus cũ tribus claſſibus factis p dignitate cuiuſq̧ primæ ſexcentena ſeſtertia:ſecũdæ q̃dringenta diſtribuit: ducenta tertiæ quã non amicorum ſed grecorum appellabat.

De operibus publicis per eum & ſpectaculis non factis & parcitate alimoniarum.

PRinceps neq̧ opera ulla magnifica fecit:Nã & q̃ ſola ſuſceperat ideſt Auguſti tẽplũ : reſtitutionẽq̧

nilingus nõ ĩſulſe dici poteſt naturam ligurire:qñ lingit locos fœmineos:eoſq̧ p uoluptatem fœdiſſimam uorare uidetᷣ.Natura.n.ut notũ eſt ſignificat genitalia tam uirilia q̃ fœminea.a græcis dr̃ phyſis. Hieronymus in epiſtola quadam de circũciſiõe ſcripta:uideamus inqt quæ cã ẽ:ut eam partem corporis:quæ ſecretior & occultior eſt:quæ a græcis phyſis a nr̃is dr̃ natura:ad circũcidendũ dominus elegerit.natura quoq̧ de brutis dicitᷣ marcus Varro:de ouibus ſcribens ait. deterreat a ſaliendo:& fiſcellas e iunco alia ue qua re qđ alligent ad naturam.idem tum ſcylla naturam æque cum mẽſes ferunt tangunt. De fœditate autẽ huiuſce teterrimæ libidinis eſt illud a Seneca ſcriptum in mamercũ cunnilinguũ.Quid tu cum mamercum conſulem faceres:ignorabas ancillarum ſuarum menſtrua oræ illum hiante expectare. Pecuniæ parcus: nullum uitium deteſtabilius auaritia eſt maxime in principibus ut inquit Cicero & rem publicam gubernantibus.auarus in omnes malus eſt in ſe peſſimus. Nunquam ſalario : ſcribit Plinius a ſale dicta ſalaria: cum in magna apud antiquos auctoritate eſſet ſal:ſicut etiam apparet a nomine ſalariæ uiæ : quoniam illa

Natura p Gẽitalibuſ

Auarus in oẽs malus

Salaria uñ Salarius

ſal i ſabinos portari cõſueuerat.ſalarios uero appellamus hoies q uẽditãt ſalſaméta.Mar.qđ uiles pueri ſala rioꝝ. Ex idulgétia uitrici:ex Auguſti liberalitate. Tribus claſſibus:meminit Vegetius i.iiii.rei militaris duaꝝ claſſiú ab Auguſto factaꝝ:qꝝ altera miſſenéſiú littori ꝑerat:altera rauenatiú:ut ita ab utroq; mari cuſtodiret Italia.addita é & tertia claſſis cui Tyberiꝰ idulſit ſeſtertia tm̃ ducéta:tãq̃ uiliori reliqs duabus. Sed græcoꝝ:tãq̃ iſtructa eẽt nauarchis græcis & remigibus. Auguſti téplũ:Tyberius in nolana ciuitate ubi pierat Auguſtus téplũ Auguſti dedicauit:alteꝝ Romæ ichoauit Auguſti téplũ de quo núc loqꝛ qđ re liqt ipfectũ. Opa ma.ſcri.Ariſto.i.iiii.eth.magnificũ dici illú:q i magnis ꝑ dignitate ſũptũ facit:q circa pu blicá magnificétiá i pẽſas facit honorificas:ueluti i ludis i rebꝰ diis ſacrificatis:i ædificiis i epulo publico. M.AN. Aſſenſu maxio:igéti ſpectãtiũ plauſu. Percrebuit:uulgata é. Hircũ uetulú:uerba ſũt ex fabũ la pnũciata:ſed obliq̃ iterꝑtatiõe i Tyberiũ ſené fœminaꝝ iguina fellatiõe appetẽté deflexa. Liguriæ:uo rare:ſed ligere dicere uoluit. Pecũiæ:trãſitio a fœdiſſimo libidinũ uitio ad auariciá & rapacitaté:q in pri cipe uitia ea ſũt magis deteſtabilia:quo & pluribus pnitioſa pegrinationũ itineꝝ pegre ſuſceptoꝝ. Tribus claſſibus.i.ordibus i claſſiũ ſpẽm:ex oi ſuo comitatu cõſtitutis. Priæ:ꝑcipua dignitate ꝑditæ. Tertiæ:iſi mæ. Sed græcoꝝ:uel græci gñis:uel qa auguſti exéplo pallio totá claſſem:ornauit:græceq; loq iuſſerat: Auguſti téplũ:romæ ichoatũ. Neqd expoſceret:ne ſi qd populus corá petiiſſet ꝑ pudor ꝑſtare cogeret.

Pompeiani theatri iſecta poſt tot ãnos reliquit:neq; ſpecta cula omnino edidit:& his quæ ab aliquo ederent rariſſime iterfuit:ne quid expoſcerent utiq; poſtq̃ comœdum Actiũ coactus eſt manumittere. Paucoꝝ ſenatoꝝ inopia ſuſtenta ta ne pluribus opem ferret:negauit ſe aliis ſubuenturũ niſi ſenatui iuſtas neceſſitatum cauſas probaſſet quo pacto plæ roſq; modeſtia & pudore deterruit:in quibus Orralũ. Q u. Hortenſii oratoris nepotem:q pmodica re familiari aucto re Auguſto quattuor liberos tulerat.

De auaritia & parcitate & aliis geſtis eius.

SVpplice munificétiá bis oino exhibuit:propoſito milies ſeſtertio gratuito in triennii tempus:rurſus quibuſdam dominis inſularumq; in mõte cœlio de flagrauerãt præcio reſtituto:quorum alterum magna diffi cultate nummaria populo auxilium flagitante coactus eſt facere cum per ſenatuſconſultum ſanxiſſet:ut fœneratores duas patrimonii partes in ſolo collocarẽt:debitores totidé æris alieni ſtatim ſoluerẽt:nec res expediretur:alterum ad mitigandam temporum atrocitatem:quod tamen benefici um tanti exſtimauit:ut montem Cœliũ appellatõe mutata

PHI. Comœdũ actiũ:comœdos dicius hiſtriões actores recitatoreſq; comœdiarũ: comicos uero ipos poetas:comœdus fuit roſcius:comicus fuit Terétius & Plautus. Coactus mãumittere: oſtendit iuriſcõſultus digeſtis de edilitio edicto i familia nũeroq; ſeruoꝝ fuiſſe comœdos: ſic enĩ ſcriptũ legimus:cũ eiuſdem gñis plures ſimul ueneant.ueluti comœdi uel chorus: referre ait:nũ i uniuerſos an i ſingulos ꝑciũ cõſtituaꝛ. Ne pluribus opé ferret: Seneca lib.ii.hæc ſcribit.Tyberius cæſar rogatꝰ a nepote.M.elio ꝑtorio ut eri alieno ſuccurreret: edere illũ ſibi oĩa creditoꝝ iuſſit hoc nõ eſt donare ſed creditores cõuocare cũ edita eẽnt ſcripta ne poti iuſſiſſe ſe pecuniá ſolui adiecta cõtumelioſa admonitiõe effecit ut nepos ne æs alienum hẽret ne bñficiũ liberauit illũ a creditoribus ſibi nõ obligauit aliquid tyberius ſequutus eſt: puto noluit plures eẽ q idé rogaturi cõcurrerent. Pudore deterruit:malebãt.n.ꝑpudore degere iopes:q̃ in ſenatu cãs iopiæ neceſſitatiſq; pbare.nã ut iqt elegãter Hieronymus ingenia liberaliter educata facilius pudor uincit q̃ metus. Orralũ:al é ille orralus:ad qué ſcribit catullus ſe uocat a doctis ortale uirginibus. Hortéſi nepoté:olim hortéſius ob eloqntiá fuit in foro rex cãꝝ:ut inqt Pedianus Aſconius:hic pnũciatiõe plurimũ ualuit:cuius rei fides é:q diu príceps oratoꝝ aliqñ emulus Ciceronis exiſtimatus eſt nouiſſime quo ad uixit:ſcđus periit hortéſius clamore diruptus in actiõe cãꝝ:ut indicat.Qu.ſerenus:cuius uerſus hi ſũt:ſic eſt Hortéſius olí aſſumptus:cauſis &.n.cõfectus agédis obticuit cũ uox dño uiuéte piret & nõdũ extincti moreret lingua diſerti. Auctore Auguſto:hoc referendũ eſt ad id tps quo Auguſtus legé tulit de maritãdis ordinibus:hortatuſq; eſt romãos ad ré uxoriá imitandũq; germanici exéplũ illius liberos palá oſtans. Tulerat:ſuſcepat. Quattuor liberos:q tres liberos habebãt imũnitatibus donabanꝛ tãto magis hortalus cũ quattuor filios ſuſcepiſſet:merebaꝛ foueri & ſubleuari a prĩcipe Tyberio:ſed pudore deterritus eſt a petẽdo ne inopiá ſuá in ſenatu publicaret:lex erat apud lacedæmõios: qui tres genuerit filios eum eſſe immunem a cuſtodia:q uero q̃ttuor imunem ab omnibus oneribus:Auctor Ariſtoteles in ſecundo politicorum. Tulerat:ſuſceperat:itidem ſupra:ex liuia nihil liberum tulit. Gratuito:in triennii tempus:ſenſus eſt uſum eius pecuniæ ad tres annos indulſit tyberius difficultate nũmaria laboranti populo:ſicut olim Auguſtus uſum gratuitum pecuniæ ex damnatorũ bonis ſuperfluentis ad certum tempus indulſit:his qui cauere in duplum poſſent. Dominis inſulaꝝ:in Iulio Cæſare declara-

magnificus qui

Comicus comœdus

mors hortenſii

Lex ſpartana de filiorũ nũero

uimus iſulas dici domos ab aliis domibus ſeiũctas:quæ Romæ frequẽter deflagrabant:& ut auctor eſt Iu lius capitolinus Antonino pio impante.cccxl.iſulas Romæ abſumpſit icendium Tyberius munificẽtiam hoc exhibuit:quod dominis reſtituit præciũ iſulaꝝ icenſaꝝ. In mõte cœlio:iter romãos mõtes ẽ & Cœ lius:quem urbi addidit Tullius hoſtilius:ibiq̃ ipſe rex habitauit:quo frequẽtius habitaref.Liuius auctor fuit & cœliolus ꝓpe cœliũ mõtem:ut docet Varro:q a cœlio tuſco duce cœliũ appellatũ autumat. Quo rum alteꝝ de pecũia mutuatica gratuito præbita. In ſolo collocarẽt:exempli cauſa uoluit Tyberius:ut fœ nerator:q habuiſſet in cenſu.ccc.millia is.cc.collocaret in prædiis tam urbãis q̃ ruſticis:ut ita copia rei nũ mariæ fieret uberior & debitores:q uerbi cauſa deberẽt.ccc.millia ſtatim exoluerẽt ducentia millia. Nec res expediref:ob difficultatem nũmariam diſſolui non poterant ſtatim a debitoribus duæ partes æris alie ni hoc eſt debitorũ. Alteꝝ:hoc referf ad reſtitutũ præciũ dominis inſularum.

Cœlius mons
Cœliolus

M.AN. Quo pacto:qua reſeruata:uel potius qua denũciatione. Hortẽſii:oĩum ſuæ ætatis oratoꝝ.M. Tullio dũtaxat excepto clariſſimi. Auguſto auctore:auguſto hortãte:iubẽte ut uxorẽ duceret. Tulerat: hũerat in eodẽ ſignificatu:alibi ſuſtulit dixit.Miles ſeſtertio gratuito:mille ſeſtertiis:ſine fœnoꝛ ciuibus cõ ceſſis. Cœlio mõte:uno ex ſeptẽ urbis collibus a cœlio iubẽno tuſco duce:q cũ ſua mãu Romulo.ut Var ro ait auxilio uẽiſſe dr̃. Deflagrauerãt:icendio cõſumptæ fuerãt. Alteꝝ:gratuitam pecũiam mutuo cõ cedere. Difficultate nũmaria:nũmoꝝ iopia. Fœneratores:q pecũiam i fœnus locatam habebãt. In ſo lo collocarẽt:in coemẽdis prædiis locatã haberẽt. Totidẽ:in duas æris alieni partes:quo plane itelligitur decretũ illud fuiſſe in cã cur romæ ſit per id tp̃s re nũmaria laboratũ. Res:alieni æris diſſolutio. Expe diref:pecũiaꝝ iopia expediri poſſet:alteꝝ præcii reſtitutiõem iis quoꝝ ædes in cœlio deflagrarant.

uocari Auguſtũ iuſſerit. Militi poſt duplicata ex Auguſti teſtõ legata nihil unq̃ largitus eſt:ꝑterq̃ ſingula milia dena rioꝝ prætorianis.qđ Seiano ſe non accommodaſſent.& q̃ dam munera ſyriacis legionibus:qđ ſolæ nullã Seiani ima ginem inter ſigna coluiſſent:atq̃ etiã miſſiones ueteranarũ rariſſimas fecit ex ſenio mortẽ:ex morte compẽdiũ captans neq̃ ꝓuincias quidem ulla liberalitate ſubleuauit excepta Aſia diſiectis terræmotu ciuitatibus.

De rapinis & concuſſionibus eius.

PHI. Vocari Auguſtũ:in honorẽ.ſ.noĩs ſui:cũ & ipſe Auguſtus diceref ex adoptiõe. Militi:militibus:ſingulatiuus numerus pro pluratiuo. Ex auguſti teſtõ:dictum eſt in Auguſto:quẽ admodum illius teſtm̃ in ſenatu apertum & recitatũ eſt:quo legauit cohortibus urbãis q̃genos legionariis trecenos nũmos ꝑto riãis militibus ſingula millia nũmũ:ex quo apparet magis legendũ eẽ poſt publicata legata quã duplicata. Seiano:ꝙ nõ adheſiſſent factiõi ſeiani de quo mox plura. Syriacis legionibus:ſyriacas legiões itelligit romanas quæ id tpis in ſyria militabãt. Nullam ſeiani imaginẽ ſeianus ut iferius declarabitur in tãta fuit apud Tyberiũ ab initio eſtimatiõe & gr̃a:ut ab oĩbus ordĩbꝰ ſtatuæ illi erectæ ſint:q̃s Paulopoſt retro agẽte ſe fortũa diecerũt & cõfregerũt. Tyberius ſyriacas legiones muneribus q̃buſdam ꝓſecutus eſt.quod ab his ſolis nulla ſeiani imago inter ſigna militaria culta adorataq̃ fuiſſet.imagines autem impatoꝝ iter ſigna militaria geſtari moris fuit:ut docet uegetius in ſcđo:quas q ferebãt dicti ſunt imaginarii. Miſſiões:honeſtas miſſiões ſignificat:quæ emeritis ſtipẽdiis ab impatore idulgeri ſolẽt. Ex morte compẽdium:lucrum Tyberius miſſiões ueteranoꝝ rariſſimas faciebat:ꝓpterea ꝙ expectabat:ut illi utpote ſenio cõfecti cito morerenf ex quoꝝ morte cõpendium hoc eſt lucrum captabat: cũ præmia quæ ueterãis dari ſolẽt ſibi lucra retur titulus eſt apud iuriſconſultus de priuilegiis ueteranoꝝ: q̃bus idẽ honor exhibebatur q & decurionibus. Diſiectis terræmotu:Plinius maxius terræ memoria mortalium extitit motus Tyberii Cæſaris pricipatu.xii.urbibus aſiæ una nocte ꝓſtratis eaꝝ noĩa recẽſet Euſebius in chronicis:inter

Imaginarii

Maximus motus terræ

PRocedente mox tpe etiam ad rapinas cõuertit ani mum:Sat conſtat.Cn.Lentulum augurem:cui cẽ ſus maximus fuerit metu & langorem ad faſtidiũ uitæ ab eo actũ.& ut ne quo niſi ipſo hærede morerefCon demnatam & generoſiſſimam fœminã Lepidã gr̃am Q uiri ni conſularis prædiuitis & orbi:qui dimiſſam eam e matri monio poſt uiceſimum annum ueneni olim a ſe comparati

quas fuerunt epheſeus ſardis & apolonia. Cn.létulũ auguré:de hoc ſic ſcribit Seneca li.ii.de bñficiis:létu-
lus augur diuitiaꝝ maximũ exéplũ cũ oĩa increméta ſua Auguſto deberet:ad qué attulerat pauptaté prin-
ceps iá ciuitatis & pecũia & gr̃a:ſubinde Auguſto ſolebat quæri:dicens ſe a ſtudiis eſſe abductũ:nihil tátũ
in ſe cõgeſtũ eé:quã pdidiſſet pdita eloquétia:de auguꝝ collegio & numero & dignitate affatim explicatũ
eſt í ſupioribus. Cẽſus maxĩus:létulus augur auctore Seneca hũit in cenſu q̃ttuor millies ſextertiũ. Lan Langor
gore:lágor deſidia ẽ & torpor:angor aũt ut docet Cicero in q̃rta tuſculana é egritudo pmés idé ait in ſcđo Angor
offõꝝ ſe angoribus nõ dediſſe:ſenſus elegãtior é ut angore potiꝰ legas q̃ lágore. Ad faſtidiũ uitæ:ut aĩum
deſpõderet:& uitã faſtidiés morté appeteret. Niſi ipo:uoluit tyberius ſe ſolũ hæredé ſcribi in teſtõ lentuli
auguris:cũ ferme oẽs teſtatores legata faciát pluresq̧ cohæredes ſcribát. Prædiuitis & orbi:ſcribit Plinius Orbitas
in.xiiii.orbitaté in auctoritate ſũma & potétia fuiſſe:& captationé í q̃ſtu fertiliſſimo:cũ q̃rinus eét & ditiſ
ſimus & orbꝰ hoc é ſine liberis tyberiꝰ táq̃ captator illius bonoꝝ & hr̃dipeta.hoĩ gratificatus é:ut cõdéna
ret lepidá:quá iá pridé Quirinus maritus repudiauerat & tũc de uenéo aduerſus ſe cõparato inſimulabat.
M.AN. Duplicata:publicata potius:ex teſtõ.n.Auguſti mille nũmi p̃torianis militibus.cohortibus ur-
banis q̃ngeni:legionariis treceni repſentari ſũt ſine duplicatiõis ullius métiõe.Seiano:qđ hælii ſeiani partes
nõ eſſent ſecuti:ſed de ſeiani oppreſſiõe nõ multo poſt. Syriacis:quæ ſub.C.primũ mox germáico in ſyria
fuerãt. Quod ſolæ:quũ reliq̃ alr̃ feciſſent. Imaginé coluiſſet:íter publica ſigna ípatoꝝ quoq̧ imagines
ro.í caſtris hr̃e cõſueuerũt:ut modeſtus tradidit. Miſſiões:exauctoraméta. Ex ſenio morté:ut ſenio con
fecti dié í caſtris obirét. Ex morte cõpédiũ:ex eoꝝ obitu lucꝝ caſtréſi peculio potitus. Diſiectis:terræ-
motu ciuitatibus:Euſebius auctor eſt tyberio prĩcipe tredecĩ aſiæ urbes terræmotu cõcuſſas & í his ephe-
ſum. Auguré:augures tres ab initio creati:ut Dionyſius:ait mox unus adiectus nouiſſime alii q̃nq̧ ita ut
noué eént nũero:uñ & q̃bus demonũ p̃ſtigiis augurãdi diſciplĩa ad romanos fluxerit Dionyſius & Põponi
us lætus p̃ceptor nr̃ in eo libro qué de ſacerdotiis ad.m.páthagatũ ſcripſit pſpicue demõſtrát. Lágore:an
gore potius ledédũ. Nequo:nullo alio. Hærede:bonoꝝ ſucceſſore. In gr̃am q̃rini:ut q̃rino gratificare
tur. Prædiuitis & orbi:alterutrius rei captatoribus apprimæ popularis:&.n.nõ ſolũ hr̃ditatis ſpes aderat.
ſed etiá ápli p̃rimonii:q̃ſi neutꝝ ſine altero gr̃am pmereri potuiſſet. Dimiſſam eã.i.diuortio cũ ea facto.

arguebat.Præterea galliaꝝ & hiſpaniaꝝ Syriæ & Græciæ
prĩcipes cõfiſcatos ob tã leue ac tã impudés calumniaꝝ ge
nus:ut q̃buſdã nõ aliud ſit obiectũ:q̃ quod parté rei familia
ris in pecũia haberét.Plurimis etiã ciuitatibus.& priuatis
ĩmunitates & ius metalloꝝ ac uectigaliũ adépta:ſed & Vo
coné regé pthoꝝ:qui pulſus a ſuis quaſi in fidé.P.R.cũ in
genti gaza Antiochiã receperat:ſpoliatũ pfidia & occiſum.

De odio eius cõtra conſanguineos & cõiunctos.

ODium aduerſus neceſſitudines in Druſo primũ fra
tre direxit:pdita eius epiſtola qua ſecum de cogẽ-
do ad reſtituendã libertatem Auguſto agebat: de-
inde & in reliq̃s.Iuliæ tantum uxori abfuit.ut relegatę qđ
minimum eſt officiis aut humanitatis aliq̃d impartiret: ut
ex conſtitutiõe pr̃is uno oppido clauſam:domo quoq̧ egre
di.& cõmertio hoĩum frui uetuerit.ſed & peculio conceſſo
a pr̃e:præbitiſq̧ annuis fraudauit per ſpeciem publici iuris
qđ nihil de his Auguſtus teſtõ cauiſſet.Matrem Liuiã gra
uatus uelut ptes ſibi æquas potentiæ uẽdicanté & congreſ
ſum eius aſſiduum uitauit.& lõgiores ſecretioreſq̧ ſermões

PHI. Arguebat ueneni: crimi
nabaꝛ de ueneficio.Plautus í am
phitriõe ecchũ uideo:q me miſe
rã arguit ſtupri dedecoris. Prin
cipes cõfiſcatos:repete uerbũ il-
lud ſupius ſatis cõſtat. Cõfiſcari Confiſcari
aũt principes.i.ſũmátes & priarii
dñr:qñ fortũis ſpolianꝛ:& eorũ
bona publicata ad fiſcũ deferũꝛ
refert Cicero in orõne pro ſeſtio
ptolomæũ cipriũ cũ uictu & ue-
ſtitu ſuo publicatũ fuiſſe & oĩ re
gno nudatũ auctor & actore pu
blio clodio tribũo. Calũniaꝝ: Calũnia
calũnia eſt malitioſa & médax í-
famatio:& calũniator q falſa cri-
mina ſciéter intédit:exiſtiat Pri-
ſcianus lib.x.calũniã a uerbo cal Caluo locus plauti
uo deriuari qđ ſignificat decipi:
quo utiꝛ Plautus í caſſina ſic ſcri
bés:ubi domi ſola ſum ſopor ma
nus caluiꝛ:médoſi ſunt plautini
codices ípreſſi:i q̃bus ſic legiꝛ ſo
por manus ſcalpiꝛ:cũ legédũ ſit
ſopor manus caluiꝛ p eo qđ é de
cipit ac fruſtaꝛ. In pecũia habe
rét:añ dictũ eſt quéadmodũ Ty
berius p ſenatuſcõſultũ decreuit:ut fœneratores duas p̃rimonii ptes in ſolo collocarét:hac calũnia quoſdã
oppſſit:qđ ptem bonoꝝ in pecũia ac re nũmaria hérent:& nõ in his q̃ ſolo cõtinenꝛ:ut iuriſcõſultoꝝ uer-
bo utar. Et ius metalloꝝ:multæ ciuitates & potiſſimũ in hiſpáia q̃ regio metalloꝝ ferax eſt:ius hébát fo
diẽdi metalla:ex q̃bus lucrũ ígens cõſequebanꝛ.tradit Pli.in.xxxiii.uicéa milia Põdo auri ánis ſingulis aſtu
riá atq̧ galetiã & luſitaniã p̃ſtitiſſe:in uercelléſi agro cauebaꝛ ne plus q̃nq̧ hoĩum in ope publicani hérent.
taleius una cũ in ĩmunitatibus ademptũ eſt cõpluſculis ciuitatibus a tyberio:cuius més nihil aliud q̃ rapi-
nas & auri aceruationé meditabaꝛ. Vononé ſpoliatũ:ſubítelligédũ é extrinſecus ſatis cõſtat uonõis regis

Antiochiæ
néceſſitudo
Annua

métio fit a ioſepho. Antiochiá:ſeleucus cognomento nicator ciuitates ſexdecim cõdidit noíe antiochiis in honoré pr̃ni noís:ut auctor eſt Appianus in ſyriacis hic ſignificari uṙ antiochia illa ſyriæ íclyta celebrataq́ꝫ monumétis hiſtoricoꝝ. Aduerſus neceſſitudines:nemo eſt q neſciat neceſſitudiné dici ius qddá:& uiculú religioſæ cõiúctiõis:uñ neceſſarii dñr hoc iure affinitatis familiaritatis ue cõiúcti pterea neceſſitudi qđ ífrequés eſt íueniṫ in libris ueteꝝ.ꝑ neceſſitate:ſicut apud Saluſtiú & Ciceroné:uñ eſt illud ſempronii aſeliõis:bonú impatoré ſignis collatis decertare non debere niſi ſúma neceſſitudo aut ſúma ei occaſio data fuiſſet neceſſitudines hoc in loco accipe ꝑ neceſſariis ipſis & affinibus. In reliqs: detexit.ſ.odiú aduerſus reliq̃s neceſſitudines. Direxit:elegantius eſt detexit. Relegate:iuliá ab auguſto pr̃e relegatá fuiſſe oíbus ꝓbris cõtaminatá ſupius declaratú eſt. Pr̃is:Auguſti. Oppido:in qđ erat relegata. Peculio:cõceſſo a patre:peculiú hñt ſerui:hñt & filii pmittentibus dñis & pr̃ibus iulia peculiú hébat a pr̃e cõceſſum quo fraudata eſt a marito tyberio. Annuis:annua abſolute dñr aliméta in ſingulos annos.Iuue.ſunt q̃ tortoribus annua pſtent:apud iuriſcõſultos titulus eſt de ánuis legatis:ubi ait Vlpianus ſi cui ánú fuerit legatú relictú ſine adiectiõe ſúmæ id uideri relictú:qđ ut ait nerua:teſtator pſtare ſolitus fuit tyberiꝰ fraudauit iuliá uxorem relagatá ánuis alimétis ab auguſto ꝓbitis ſub ptextu iuris:tanq̃ Auguſtus ánua dari nollet iuliæ idq́ꝫ ſignificare uidereṫ:qđ i teſtõ nullá de ánuis dádis métioné feciſſet. Cõgreſſum:recuſabat tyberius cõgredi colloq & ſermocinari cú mr̃e. Partes equas:pinde ac in admíſtrádo imperio par eſſe uellet ipſi tyberio.

M.AN. Arguebat:crimini dabat. Cõfiſcatos:cõſtat ſubaudi. Impudés:ípudéter excogitatá. Partem rei familiaris:domeſtici céſus. In pecúia:& nõ in pdiis. Et priuatis:priuatæ fortunæ uiris. Voconé:qđ
nomoné hñt. Ingétiq́ꝫ gaza:mĺta ui auri:recteq́ꝫ gazá pticas opes dixit:ad pſas quoꝝ id uerbú peculiare é qq́ꝫ pthis ipſis pœne finitimi ſút alludés. Antiochiá:feniciæ urbé. Præſidia:ꝓditiõe. Neceſſitudíes:neceſſario & ꝓpiquos:qbus natura mortale arctiore quodá charitatis uículo deuíxit. Prodita eplá:í aptú relata. Cõſtitutõe pr̃is:ut Auguſtus pr̃ cõſtituerat. Domoq́ꝫ:egredi.q.d.nõ cõtétus mœnibꝰ oppidi ícluſá a pr̃e:uetuit ét domo exire oí hoíum adépta cõſuetudíe. Sed & peculio:téui pecúia:ſeu ſuppellectili:ceu peculio quodá pmiſſa. Præbitis ánuis:pecúiis í ánuá alimoniá:& uſú exhiberi ſolitis. Fraudauit:maligne ꝓbuit:uľ potius priuauit. Teſtõ cauiſſet:q̃ſi reddi Auguſtus noluiſſet:q ipſe teſtõ nõ legaſſet. Grauatus grauiter ferés. Partes æquas:æquam i admíſtrádo ipio auctoritaté. Védicanté:ad ſe trahenté. Cõgreſſum:colloquiú cõſuetudinem.

ne conſiliis quibus tamé interdum & ægre uti ſolebat: regi uidereṫ. Tulit ét pindigne actú a ſenatu ut titulis ſuís quaſi Auguſti. & ita Liuiæ filius adíiceret. Quare non parenté patrię appellari nõnullum inſignem honorem recipere publice paſſus eſt. ſed & frequéter admonuit quod non maioribus nec fœminæ cõuenientibus negociis abſtineret: præcipue ut animaduertit incédio iuxta ædem Veſtę: & ipſam interueniſſe: populumq́ꝫ & milites: quo enixius opem ferrent adhortatam: ſicut ſub merito ſolita eſſet.

Item de odio & crudelitate in eius matrem.

DE hinc ad ſimultatem uſq́ꝫ proceſſit hac ut ferunt de cauſa inſtanti ſæpius ut ciuitate donatum in decurias allegeret: negauit alia ſe conditione allecturum q̃ ſi pateretur abſcribi albo extortum id ſibi a matre. At illa commota ueteres quoſdam ad ſe Auguſti

PHI. Ne cõſiliis.ſ.mr̃nis: erat .n.liuia ꝑ captu fœminaꝝ ſolers & prudés:cuius cõſilio olí uſus é Auguſtus in rebus magnis ſicut oñdit Seneca. Titulis ſuis:ſolemus ſcribere in titulis nomé auctoris cú noíe parétis.exempli cá ſic tyberius Auguſti filius hoc fecit ſenatus céſuerat ut ita í tituliſ nomé mr̃is aſcribereṫ hoc pacto: Tyberius Auguſti & liuiæ filius hoc fecit id ídigne tuliſſé Tyberiú ſignificat Tráquillus: utpote mr̃nú nomé dedignáté. Nõ parété priæ:ſicut Auguſtus pr̃ pr̃iæ dictus fuit ita liuia parés pr̃iæ dicebaṫ:cú fœminæ corruſcare ſoleát radiis maritoꝝ claritaté accipiétes a cõiugali claritate:Tyberius oſor mr̃is liuiæ noluit illá parétem pr̃iæ appellari nec ullo honore publico íſigniri. Nec fœmiæ cõueniétibus:ſcribit Vlpiáus digeſtis de regulis iuris fœminas ab oíbus officiis ciuilibus remotas eé:& lib.iii.digeſtoꝝ ti.de poſtulado ne uirilibus officiis fúganṫ mulieres íterdiciṫ & ad ſenatuſcõſultú uelleianú.moribus inqt ciuilia officia adempta ſunt fœminis & pleraq́ꝫ ipſo iure nõ ualét. Et ipſam íterueniſſe:uiroꝝ magis q̃ fœminaꝝ eſſe uideṫ interuenire ícendiis & populú adhortari ad igné reſtinguédú. Enixius:uæhemétius. Simultaté odiú matris quo qd flagitioſius eſſe põt. Inſtáti:urgéti & efflagitát liuiæ mr̃i. In decurias:in ordines iudiciú:de qbus ſuperius ſatis ac ſup. Allegeret aſcriberet uerbum eſt legédis iudicibus accõmodatú.M.Varro lib.ii.latinæ linguæ ſic inqt a legédo legitima & college.q una lecti & q in eoꝝ loco ſuppoſiti ſublecti. additi alecti: & aſcripticii dicebáṫ: q ſupplédis legiõibus aſcribebanṫ. Allectuꝝ:aſcriptuꝝ adituꝝ. Aſcribi albo:albú multifariá dici ex lõga lectione obſeruauimus:erat albú decuriñú:albú cytharedoꝝ:album põtificiú:erat & album iudiciú:accipiṫ aút ꝑ tabula in qua iudicú noía ſcripta ꝓponebanṫ:ſiqs uero albú corrupiſſet puniebaṫ:qa prætoris maieſtas cõtempta uidebaṫ:Vnde ait Vlpianus libro digeſtoꝝ ſecúdo:titulo de iuriſ

Fœminæ remotæ ab officiis ciuilibus
Allegere
Sublecti.
Alecti.
Aſcripticii
De albo

dictione iudicũ.Siqs id quod iuriſdictiõis perpetuæ cauſa in albo:uel in cartha uel in alia materia ꝓpoſitũ erit dolo malo corruperit:datur in eũ qngentoꝝ annoꝝ iudiciũ:qđ populare é:Paulus quoqꝫ inqt:ſi fami lia alicuius albũ corruperit nõ ſimiliter hic edicit:ut in furto:qnét lib.qnquageſimo digeſtoꝝ titulus é de albo ſcribẽdo ubi docet Vlpianus quo ordie decuriões in albo ſcriptos eé oporteat:tradit Cicero in.ii.de oratore põtificé maximũ res oẽs ſinguloꝝ ãnoꝝ mãdare lrĩs ſolitũ:q ea oĩa referebat in albũ & ꝓponebat tabulá domi:ptás ut eẽt populo cognoſcẽdi:hicꝙ annales maximi noiabant.Liuius quoqꝫ refert iuſſiſſe ancũ martiũ:ut põtifex ſacra publica ex cõmẽtariis nũmæ in albũ elata in publico ꝓponeret Plinius ad albũ ĩdicũ ueluti alludés decẽtiſſime ſcripſit ĩ ꝓœmio naturalis hiſtoriæ:cũ hác opam cõdiceré non eras in hoc albo.Quintilianus in.xii.multos cognouiſſe ſe tradit:q tedio laboris:qué ferre tẽdẽtibus ab eloquẽtia neceſſe eſt:cõfugiũt ad hæc diuerticula deſidiæ:quoꝝ alii ſe ad albũ ac rubricas tranſtulerũt & formularii: uel ut ait Cicero legulei quidam eſſe maluerũt Seneca quoqꝫ ait in tertio de beneficiis.iudicem cẽſus in albũ & equeſtris hæreditas miſit:ſenſus aũt Trãqlli hic eſt Tyberius nõ alia cõditione dicebat ſe inter iudices relatuꝝ eſſe illũ:quem ciuitate donatum mater referri cupiebat:niſi in albo iudicũ ipſa pateret aſcribi hác clauſulá:id a ſe matrem per uim extorſiſſe. Extortum:per uim conceſſum ab ĩuito & reluctante.

M.AN. Regi:inſtrui gubernari. Actũ:decretũ. Actis ſuis:q publicãda eẽnt. Maioribus:q̃ fœmĩa tuto ſuſtinere poſſet. Nec cõueniẽtibus:paꝝ muliebri adminiſtratiõe dignis. Præcipue:uæhemẽtius: quã alias admonuit. Ad ſimultaté:iurgiũ & cõtentioné:ut Donatus ĩterpretat:Teré.age mitto ĩpium nõ ſimultaté meá uereri:feſtus.ſimultaté odiũ eé ait:atqꝫ ex cõtrario ſenſu nomé fcm̃:qa mĩme ſint ſimul q eam exercét:q̃q̃ & a ſimulatiõe nõ negat nomé fcm̃ uideri poſſe. Allegaret:aſciſſeret:albo:in quo iudicum nominata referebantur. Extortum:id ſibi a matre:ſed inuito id datum.

codicillos de acerbitate & intollerãtia moꝝ eius e ſacrario ꝓtulit atqꝫ recitauit.Hos & cuſtoditos tãdiu & exprobratos tam ĩfeſte adeo grauiter tulit:ut qdam putẽt ĩter cauſas ſeceſſus hãc ei uel ꝑcipuã fuiſſe. Toto qdem triẽnio quo uiuente matre abfuit ſemel oĩno eam nec amplius quam uno die pauciſſimis uidit horis. Ac mox neqꝫ ægre adeſſe curauit:defunctãqꝫ & dum aduentus ſui ſpem facit compluriũqꝫ dieꝝ mora:corrupto demum:& tabido corpore funeratam prohibuit conſecrari:quaſi id ipſa mandaſſet:teſtamentũqꝫ eius pro irrito habuit:omneſqꝫ amicitias & familiaritates: etiam quibus ea funeri ſui curam moriens demandarat:intra breue tempus afflixit:uno ex his equeſtris ordinis uiro & in Antiliam condemnato.

PHI. Codicillos:tabellas epiſtolares alꝭ codicillos uocamus genus teſtĩ:quoꝝ ius cõſtat non fuiſſe añ Auguſti tpa. Codicilli nullã ſolẽnitaté ordinatiõis reqrũt:de qbꝰ iuriſcõſulti docte copioſeqꝫ ꝑſcribũt. Cõmota:indignabũda. Sacrario:ſacrariũ auctore Vlpiáo locus eſt in quo ſacra reponunt qđ ét ĩ ædificio priuato eé põt qđ ſi legas ex ſecretario:& ĩtelligas ex repoſitorio rerũ ſecretaꝝ:q dictio latina eſt & a latinis ſcriptoribus uſurpata. Apuleius in coſmographia ſecretaria terræ appellat occultiora: & ſecretiora ſub terrã loca:& Ioſephus cuius ĩterꝑs é Rufinus luculẽtus ſcriptor li. xviii.antiqtatũ ſic ait.philoné ex ſecretario ca ius iubet excludi abſentéqꝫ fieri.

Codicilli

Sacrarium

Secretariũ

De crudelitate & odio eius contra filios.

Filioꝝ neqꝫ naturalé Druſum:neqꝫ adoptium Ger-

Protulit:deprompſit eduxit. Tã ĩfeſte:tam inimiciciter. Seceſſus:qñ relicta urbe ſeceſſum cãpaniæ petiit:& mox capas ſe cõtulit.abfuit ab urbe morã trahés in ſeceſſu capreaꝝ. Aduẽtus ſui:dum diuulgat ſe aduẽtuꝝ Romã:ut pñs celebret mr̃nas exeqas. Corrupto & tabido corꝑe:ſolét cadauera citiſſime putreſcere & tabida fieri hoc eſt tabe corrupti Tyberius ut corpus maris defũctæ fieret putridius non ꝑmiſerat: ſepeliri:dũ ſe quoqꝫ uelle funeri exeqiſqꝫ mr̃nis ĩtereſſe denũciat:e cõtrario in Alexãdro magno id fuit admirabile:qđ corpus eius exanimũ ſepté dies iacuit ĩ ſolio æſtu ſolis feruẽtiſſimo:nulla tñ tabe:ne minimo qdem liuore corruptũ:uigor quoqꝫ q cõſtat ex ſpũ:ut inqt Curtius nõ deſtituerat uultũ. Cõſecrari : inter duas referri ꝑ apotheoſim ſic.n.deificationé græca dictõe noĩamus. Id mãdaſſe.ſ.ne cõſecraret & diuinis honoribus honeſtaret. Pro irrito:ꝑ uáo & nõ rato:cum teſtm̃ extremaqꝫ uolũtas teſtatoris rata & firma eſſe debeat. Funeris ſui cura:libro.xi.digeſtoꝝ titulo de religioſis ſcriptum legimus:funus eũ facere oportere.qué decedens elegit.ſinautem de hac re defunctus nõ cauit:nec ulli delegatũ hoc munus eſt:ĩ ſcriptos hæredes ea res cõſtringit ſumptus funeris arbitrant:pro dignitatibus ac facultatibus defuncti.& ille q funerauit ex prætoris edicto ꝑſeq põt id qđ impendit. In Antiliam condemnato:antilia nomé eſt urbis Italiæ.cuius ueſtigia adhuc uiſunt haud ꝓcul a dechone.qdam codices habent in anticyram:eſt aũt anticyra ĩſula ad ſinũ iacés maliacum & oetam mõtem:cuius meminit Strabo in.ix.ubi auctore Plinio helleborum tutiſſime ſumit:eſt & anticyra ciuitas iuxta cyrrhá in phocide regione in corinthium uerſa ſinũ:qđ ſi legas in latomiã ſicut legi in codice ſinceriore nõ abſurde leges:& ita ipſe legẽdũ duco:cum talis lectio cum trãqlli ſnĩa & latinitatis elegãtia cõueniat.erat aũt latomia locus in carcere romáo iuxta tullianum ſicut indi-

Corpus

Alex.non tabidum

apotheoſis

Antilia

Anticyra

Latomia

cat.M.Varro in.i.de latina lingua:de quo Liuius libro ab urbe cōdita.xxxvi.ſic ſcribit: triumuiri carceris latoniaꝝ intētiorem cuſtodiam habere iuſſi:in has latomias ſiue latomiā:utroq;.n.modo dr̄ cōdemnatus fuerat a Tyberio uir equeſtris ordinis ob amicitiā mr̄nā dicebat̄ aūt latomia ꝗ ibi lapidiciæ fuerūt:nāq; gn̄ali uocabulo latomiæ appellant̄ lapidicinæ: hoc eſt loca cedēdis lapidibus accōmodata:ad quas dānari ſolebāt hi ꝗ in opus metalli damnabantur:cuius pœnæ mētio fit apud iuriſcōſultos digeſtis de pœnis:& apud Plautū in captiuis tindarus in latomias lapidarias ab egiōe damnat̄.Seneca li.ix.declamationū ſignat ſabinū in latomias fuiſſe dānatum:ꝗ a reo rogatus ut in latomias trāſferet̄ feſtiuiter dixit nec nūc quemq̄ nr̄um decipiat nomē latomiæ:illa aīa mea lauta res eſt:iocabat̄ in miſeriis ac periculis ſuis:ꝑterea latomiæ caccer eſt ſyrracuſis lingua ſiculoꝝ:ut docet Aſconius pedianus:in eas latomias ſicut eleganter ſcribit Cicero in orōne de ſuppliciis:ſi ꝗ publice cuſtodiēdi erāt ex oībus oppidis ſiciliæ deduci imꝑabant̄:in latomias uerres multos captiuos ciues romanos cōiecerat opus erat regum atq; tyrānoꝝ ingēs ex ſaxo in mirandā altitudinē depreſſum. Neq; naturalē druſum:quem Tyberius ex Agrippina uxore ſuſtulerat:attende naturalē filium dici ab hiſtorico legitimū:& ita a iuriſcōſultis frequēter dici obſeruauimus pr̄es naturales: ꝗ uulgo legitimi dicunt̄:quamuis neotericoteri hoc eſt recētiores naturalem filiū appellēt:ꝗ ex concubina genitus eſt.Iſydorus naturales inquit filii dr̄r ingenuaꝝ cōcubinaꝝ:quos ſola natura genuit nō honeſtas cōiugii:hoc idem tradit̄ trigeſima tertia quæſtione.iiii.canonicorum decretorum.

Latomiæ iocus ſabini

Naturalis filius

Naturales patres

M.AN. Intollerātia:ītollerabili & difficili natura. Eius:tibe. E ſacrario:ex ſacroꝝ repoſitoria ac per hoc ſanctiore ſecretioreq; loco:ſed ꝗdā ſecretario hn̄t a quo analogiæ rō nō abhorret. Cuſtodios:ī pr̄iuātē uſum aſſeruatos. Exprobratos:ꝓbri loco recitatos. Tā infeſte:inimico aio. Receſſus:qđ tā diu ab urbe abfuiſſet. Aegræ:lāguēti:īfirmæ:grauiter affectæ. Aduētus ſui:ſui ad urbē reditus:q̄ſi eius exeqis affuturi. Tapido:tabe in fecto:ac corrupto. Cōſecrari:ullis ſacroꝝ cerimoniis īſigniri:ut neq; tēpla.neq; aræ: neq; flamē:neq; aliud ꝗcq̄ in defūctæ memoriā cōſtitueret̄. Id:poſt mortē cōſecrari. Amicitias & familiaritates:amicos & familiares. Affixit:ignominia ac clade affecit. Antiliā:īſulā credo ſed ubi legerim memoria puto lapſus n̄ teneo.Tu uide ne anticyrā ſit potius legēdū.Herodo.Athillā urbē ī ægypto celebrat. Pli.uero antiſſam Leſbo īſula ait auulſam. Naturalē:druſū ad germāici dr̄iam quē in filiū adoptauerat.

manicū patria charitate dilexit alterius uiciis infenſus.Nā Druſus animi fluxioris remiſſioriſq; uitæ erat.Itaq; ne mortuo ꝗdē ꝑinde affectus eſt:ſed tn̄ non ſtatim a funere ad negocioꝝ cōſuetudinē rediit:iuſticio longiore inhibito:qn & ilienſiū legatis paulo ſerius cōſolātibus q̄ſi oblitterata iā doloris memoria irridēs:ſi quoq; rn̄dit uicē eoꝝ dolere: quod egregiū ciuē Hectorē amiſiſſent.Germanico uſq; adeo obtrectauit:ut etiam præclara facta eius ꝑ ſuꝑuacuis elueret: & glorioſiſſimas uictorias:ceu dānoſas.R.P.icreparet.qđ uero Alexandriā ꝓpter īmenſam & repentinam famem:inconſulto ſe adiſſet queſtus eſt in ſenatu:etiā cauſa mortis fuiſſe ei per.Cn.Piſonem legatum Syriæ creditur:quē mox

PHI. Alterius uiciis.ſ.Druſi filii naturalis. Animi fluxioris:effœminatioris mollioriſq;:ſcribit Plinius druſum hunc nō alia magis re q̄ uinolētia regeneraſſe patrem tyberiū:fluxi dicuntur libidinoſi molles effœminati.Martialis:cōcubio cū ſis euiratior fluxo.Cyprianus uſq; ad hoc uenimus ut in comparatōe fluxorum de ſanctoꝝ uirtutibus diſputemuſ.Idē fluxuras libidines uocat ſcribēs caſtitatē eſſe exarmaturā fluxuraꝝ. Remiſſioris uitæ : remittere aīum relaxare eſt:ꝗuis dicat muſonius remitter̄ . animum idem eſſe qđ amittere. inde uita remiſſior . ꝗ ocioſior ſolutiorq; eſt. Perinde affectus:nō multū neq; ītemperāter doluit neq; īmodice ex druſi obitu.de utroq; filio tyberii hæc oroſius:filios ſuos druſum & germanicū:quoꝝ druſus naturalis.Germanicus adoptiuus erat manifeſtis uenenis ꝑdidit:ꝑinde aūt multū & ualde qn̄q; ſignificat:in quo ſignificatu alibi quoq; uſurpat̄ a trāquillo cū ait in galba.Quare eius aduētus nō ꝑinde gratus fuit. Sed tantū nō:Quidam ita interpretant̄: quod tyberius ꝗuis nō multum ꝗdem doluerit de morte filii Druſi:tn̄ hoc indiciū luctus exhibuit: quod nō ſtatī rediit ad negocia ꝑagēda:Sed ſi hæc particula tātū nō ſignificat ēt ut alibi diligenter explicauimus alius erit:& uereor ſenſus:ut dicat tyberiū adeo nullū dolorē cœpiſſe ex obitu filii ut ēt ſtatim poſt funus redierit ad priſtinam cōſuetudinem:inhibueritq; indici lōgius iuſticiū:pēſitatores lr̄aꝝ acriores talia penſitent ſolerter & diligēter. Negocioꝝ cōſuetudinem:Aſinius pollio declamauit intra quartū diem quā filium amiſerat.Idem Auguſto reſcripſit.Eo die cœnaui quo filiū amiſi:o magnos uiros ꝗ fortunæ ſuccumbere neſciunt:neſcio tamen an tales ſint laudandi qui affectioni naturali repugnant ex eo gloriolā aucupantes. Inſtitio inhibito: iuſticium dicit̄ luctus publicus ſicuti docet fulgentius placiades:quod indici ſolebat in reipubli.calamitatibus.Liuius tabernæ circa forum clauſæ:iuſticiumq; in foro ſua ſpōte ceptū priuſquā idictū:item iuſticium per aliquot dies ſeruatū.idē oſtendere uolens iuſticium ſublatū finitumq; ait,ut Romam redditum eſt iuſticium remiſſum eſt.Aulus gellius lib.xix.iuſticium interpretatur iuris quaſi interſtitionem quandam & ceſſationem:Tyberius noluit ſeruari iuſticium longius propter obitum filii. Ilien

Fluxi

Fluxuræ

Remiſſior uita

Perinde

Iuſticium

ſium:troianoꝵ duplex fuit ilium nouũ & uetus. Quod hectorem amiſiſſent:uolens tyberius irridere ſerotiná nimis & tardá ilienſiũ conſolationé.nõ inurbane reſpondit ſe quoq; uiciſſim dolere de hectoris obitu:q mille annis añ occubuerat. Germanico:adoptiuo filio. Obtrectauit:obtrectare eſt cõtra alienã ſententiá tractare & ob id obſtare obſiſtere:& ut ueteres dixerũt obſtrigilaŕ. Elueret:dilueret atq; refelleret: uideŕ legẽdũ potius eſſe eleuaret qđ uerbũ uetus eſt & elegáter a ueteribus in huiuſcemodi ſignificatione uſurpaŕ:eſt.n.eleuare res geſtas uerbis deprimere & uero miores facere:ac p nihilo hñdas oñdere:ſup quo uerbo nõ pauca ſcripſimus enarrátes illud ꝓpertii:eleuat aſſiduos copia lõga uiros apud Liuiũ.Qu.Fabius res geſtas a Scipiõe in hiſpáia eleuauit hoc eſt depreſſit.Quintilianus eleuata teſtimonia uniuerſaꝵ ſimul gentiũ ab oratoribus teſtaŕ i gnto de huius uerbi ſignificatu ſic ſcribit agretius:eleuamus & quæ in altum tollimus:& quæ alleuiamus & leuiora facimus. Imméſam famé:ſolebãt alexandrini ægyptiiq; romæ annona laboráti ſuppeditare fruméta & populũ paſcere:eratq; alexádria ſubſidiũ romanæ reipublicæ frumétarium:fœlicitatis aũt tãtæ parẽs eſt nilus:cuius iundatione pingueſcit ægyptus adeo:ut cũ feraciſſimis terris certet:& ſicut Ioſephus ægeſippuſq; conſcribũt ægyptus quattuor menſibus romanos alebat.

obſtrigilaŕ
Eleuare
Alexádria ſubſidium frumentarium

M.AN. Animi fluxioris:in uitia ꝓnioris:ac p hoc luxurioſi & imoderati. Ver.Exerce impia & ramos cõpeſce fluentis.i.luxuriantes. Remiſſioris:qđ p ſummá corporis inertiá uoluptati & ocio eſſet deditus:ut magnis cũ plinio conueniat qui apitiũ ſcribit Druſo nõ ſine patris idignatione ganeæ præceptis blanditũ. Ci.pro piſone cũ remiſſis iucũde cũ ſenibus grauiter. Perinde:multũ. Affectus:dolori ſuccubuit. Sed ñ nõ ſtatim.q.d.in eo tẽperauit:qđ nõ ab illius funere reuerſus cõtinuo cõuerterit ſe ad publica negocia obeũda. Iuſticio ihibito:quod in hmõi caſibus ad publicũ meroré teſtádũ indici cõſueuit. Ilienſiũ legatis:exilio ad hoc ipſum miſſis:ut illi doloré:qué publice & priuatim.Iliéſes cœpiſſent:quod filio unico priuatus eſſet corá teſtarentur:de recentioris illi ſede Strabo quidé multa. Oblitterata:obliuiõi data. Quod hectorem amiſiſſent:ſatis urbane intẽpeſtiuũ ilienſiũ:redarguit officiũ. Superuacuis:parum conducibilibus. Elueret:in nihilum redigeret. Alexandriam:quod & ſyria in ægyptum pertendiſſet. Inconſulto:ſe:ſe non prius auctore facto. Per Gn.Piſonem:piſonis miniſterio.

huius criminis reum putant:q̃dam mandata prolaturum:niſi ea ſecreta obſtarent:per quæ multifariam increpitũ.& per noctes creberrime acclamatũ eſt:redde Germanicum:quam ſuſpitionem confirmauit ipſe poſtea:coniuge etiam ac liberis germanici crudelem in modũ afflictis.

De crudelitate & odio eius contra nurum.

NVrum Agrippinam poſt mortem mariti liberius qddam quæſtam manu apprehendit græcoq; uerſu ſi non dominaris:inqt filiola iniuriam te accipere æſtimas:nec ullo mox ſermone dignatus eſt. Quondam uero inter cœnam porrecta a ſe poma guſtare nõ auſam etiam uocare deſiit:ſimulans ueneni ſe crimine accerſita: quũ præſtructũ utrũq; conſulto eſſet:ut & ipſe tentandi gr̃a offerret.& illa q̃ſi certiſſimũ exitiũ caueret. Nouiſſime calũniatus mõ ad ſtatuã Auguſti:modo ad exercitus confugere uelle pãdatariã relegauit. Conuicitimq; oculũ p cẽturioné uerberibus excuſſit. Rurſus moris inedia deſtináti p ui ore

PHI. Criminis reũ: ipſo fcũs ẽ reus a uitellio ueneficii:de quo iferius late diceŕ. Mádata platuꝵ:tanq̃ germanici mors ſibi a Tyberio mandata fuiſſet. Niſi ea ſecreta:ſenſus ẽ piſo diuulgaſſet mádata Tyberii de germanico necando:niſi id obſtitiſſet.qđ erant ſecreta & nullo teſte ꝓbari potuiſſent. Tyberius.n.piſoni ſoli ſolus talia mãdauerat ne res fieret palã. Multifariá:per ſæpe & pluribus in locis. Increpitũ:caſtigatũ repreheſũmq; & ad Tyberiũ potius referédũ q̃ ad piſoné. Redde germanicũ:hæc erat acclamatio ppl̃i nocturna:q deſideriũ defuncti germáici teſtabatur. Mariti:germanici. Quidda quæſtũ:cũ neſcio qd de Tyberio eſſet conqueſta. Etiá uocare deſiit:ad cœná.ſ.& prádiũ: eſt.n.uocare uerbũ pecul̃r accõmodatũ cõuiuis iuitádis.Marti.

Vocare

cũ uocor ad cœná nõ tá uenalis ut añ inde uocatores dicti q ad cœná cõuictores noie principis iuitabant. Idé in carmine falecio:iam dices mihi uapulet uocator:& uocatiões ipſe iuitationes noianŕ.Catullus:Quæ rũt i triuio uocatões. Accerſitũ:legédũ é accerſitũ.nõ ãt accerſitá:ut ſit ſenſus iõ Tyberius deſiit uocare ad méſam nuꝵ Agrippiná:fingés ſe ab illa accuſari iſimulariq; crie uenéi:arceſſere ãt accuſare:é qđ ab arceo naſciŕ:eteni aliũ accuſare a maleficiis arcere eſt:accerſere uero ſignificat auocaŕ:ſcribit Priſcia.in.i.qđ antiqſſimi p ad frequẽtiſſime ar ponebant dicẽtes aruenas & aruétores pro aduenas & aduétores:uñ arceſſo ab artio uerbo qđ nũc accio dicimus cõpoſitũ eé autũat. Calũniatis:calũniari é falſa crimia ſciéter itendere:uñ calũniatus falſo criatus p calũniá. Ad ſtatuá Auguſti:liceat iqt Seneca ſeruis ad ſtatuá cõfugere:q̃to magis hoc licere debet liberis:& igenuis:apud iuriſcõſultos freq̃nter legius ſeruos ad ſtatuá pricipis tãq̃ unicũ ſuffugiũ ſolitos cõfugere ad euitádá ſæuiciá dñoꝵ itolerabilé Vlpianus ſcribés ad edilitiũ edictũ arbitraŕ eũ ſeruũ mime eé fugitiuũ:q ad ſtatuá Cæſaris confugerit.Calũniabaŕ tyberius agrippiná:ꝓpea q ad Auguſti

uocatores
Arceſſere
Pro ad
Ar-
Aruenæ
Ad ſtatuá confugere

Cæſaris ſtatuã cõfugere diſtinaſſet:tanq̃ ſerua eẽt:& ita uellet ſeuiciã Tyberii tanq̃ dñi ĩtollerabilẽ ſubterfugere. Mõ ad exercitus:tanq̃ ĩploratura auxiliũ militare aduerſus ipm̃ Tyberiũ & ſeditionem cõcitare.

Pãdataria

Pãdatariã:ĩſula eſt ĩ mari tyreno cuius ſic mẽinit Marcianus in geometria ultra tyberia hoſtia in formiano põtiæ pãdateria:ꝓchyta:enaria ĩarime a græcis dcã:de hac Pli.ĩ.iii.ĩ puteolano ſinu pãdataria ẽ. Cõuitiatim:agrippiæ cõuicia &ꝓbra ĩ tyberiũ ingerẽti. Verberibus:uerbera nõ ſolũ dici ꝑ uerberatiõe ipa.ſed ẽt ꝑ inſtro accipi accõmodato uerberatiõi ĩdicat Quintilianus in declinatiõibus ſic ſcribens:ignes ex ꝑxio raptos uerbera q̃ caſus obtulerat iuado. Mori ĩedia:cibi abſtinẽtia:qbus aũt mori ĩedia cõſiliũ eſt ſeptio demum die mortem oppetũt:ſicuti Varro & Gellius de ſeptenari numeri poteſtate ſcribentes ſignificant, idem quoq; Plinius ĩ.xi.teſtatur his uerbis:homini non ante diem ſeptimum lætalis inedia.

Verbera

M.AN. Huius crĩs:Pli.extat ait Orõ uitelii qua reũ Piſonẽ eius ſceleris arguit hoc uſus argum̃to palãq; teſtatus nõ potuiſſe ab uenenũ cor Germãici Cæſaris cremari. Mandata:q̃ a Tyberio accepiſſet de morte germãici. Prolatuꝝ:in apτũ relatuꝝ. Ea ſecreta:niſi illa obſtaret difficultas:qđ id ſibi mãdatũ ꝓbare nõ poſſet:uel q a ſecreta pricipis ꝓferre nõ liceret. Acclamatũ:nocturnis clamoribus inqetatũ. Redde germanicũ:reſtitue pp̃lo:quẽ fraude ſuſtuliſti. Nuꝝ:agrippinã:adoptiui filii cõiugẽ.M.agrippa & Iulia genitã. Liberius:audacius. Græcoq; uerſu:Carmẽ neq; apud euripidẽ:neq; ſophoclẽ neq; homeꝝ:neq; alioꝝ quẽpiã niſi me tumultuaria inqſitio fefellit repio. Crĩe uenẽi:q̃ ſi uenẽo nuꝝ petiiſſet. Præſtructũ:conſulto fcm̃. Vtrũq;:ut is uenenũ ſi ꝓcederet illi daret illa ut uenenũ tãq̃ certũ exitiũ caueret. Calũniatus:falſa criatiõe ĩſectatus. Ad exercitus:qbꝯ germãicus p̃fuerat:hicq; fuit calũniæ p̃textus. Pãdatariã:ĩſulã q̃ ĩ puteolão ut ſcri.Pli.iacet ſinu. Cõuitianti:cõuitium illi faciẽti. Per cẽturionem:cẽturiõis miniſterio.

Verberibus:ex iis eſt q̃ a gignẽdi caſu:ut Focas ait ſumũt declinatõis exordiũ:ut uerberis frõdis remigis.

diducto ĩfulciri cibũ iuſſit:ſed & pſeuerantẽ:atq; ita abſumptã criminoſiſſime ĩſectatus ẽ quũ diẽ quoq; natalis eius inter nefaſtos referendum ſuaſiſſet. Imputauit etiam qđ nõ laqueo ſtrãgulatam in gemonias abiecerit:proq; tali clẽmẽtia ĩterponi decretum paſſus eſt quo ſibi gratiæ agerent:& capitolino Ioui domum ex auro ſacraretur.

De crudelitate & odio eius contra nepotes.

CVm ex germanico tres nepotes. Neronẽ:& Druſum:& Caiũ:ex druſo unũ Tyberiũ haberet:deſtitutus morte liberoꝝ maximos natu de Germanici filiis Neronẽ & Druſum. P. C. cõmẽdauit:diẽq; utriuſq; tyrocinii cõgiario plebi dato celebrauit. ſed ut cõperit ineunte anno pro eoꝝ quoq; ſalute publice uota ſuſcepta ægit cũ ſenatu non debere talia præmia tribui niſi exptis & ætate ꝓuectis atq; ex eo patefacta ĩteriore animi ſui nota oium criminationibus obnoxios reddidit uariaq; fraude ĩductos ut & concitarẽtur ad conuitia & concitari perderentur:accuſauit per litteras amariſſime cõgeſtis etiam probris & iudicatos hoſtes fame necauit. Neronẽ in ĩſula pontia Druſum in ima parte palatii putant. Neronem ad uolũtariam mortem coactum:quum ei carnifex quaſi ex ſenatus auctoritate miſſus laqueos:et uncos oñtaret. Druſo aũt adio alimẽta

Diducere

PHI. Diducto:patefcõ. diducere.n.diuidere ẽ. Infulciri:immitti ꝑ uim & ĩculcari. Perſeuerãtẽ:in ꝓpoſito ut cibo abſtieret: & ĩedia ꝯficeret. Inter nefaſtos: attẽde nefaſtos dies dici a Tranqllo atros & ominoſos aduerſus gellii ſniam ſcribẽtis a uulgo imperite nefaſtos dies dici:quos atros ipſe appellat & omioſos:ſed de his habunde ſupius dcm̃ eſt.

nefaſti dieſ

In gemõias:gemoniæ ſcalæ dicebanτ ad q̃s corpa dãnatoꝝ tracta p̃cipitabanτ:qđ plane dedecoroſũ erat defũcto:ſicut & unco trahi:crebra ẽ mẽtio apud ueteres ſcriptores gemoniaꝝ. Cor. tacitus:tũc confoſſum collaceratũq; & abſciſſo capite trũcũ corpus ſabini ĩ gemõias trahũt. Pli. in.vii.tradit canem a corpe ſerui ſabini nõ receſſiſſe abiecto ĩ gradibus gemoniis. Vale.in.vi.capite de ſeueritate ſcribit hæc:libertatem ademit:ſpm̃ extinxit:corpus cõtũelia carceris & deteſtanda gemõiaꝝ ſcalaꝝ nota fœdauit.apud trãqllũ freqns ẽ mẽtio gemõiaꝝ:q̃s qdã a cõditoř noĩatos opinanτ:ſed cũ nulla auctoritate id fulciaτ:ego potius cõiecto ex eo appellatas:qđ locus erat gẽitus & calamitatũ. Sibi grãe agerenτ: tanq̃ clæmẽtiſſimo:qđ nõ affecerit nuꝝ atrociore ſupplicio & morte laqi fedioř. Infamiſſima.n.mors erat eoꝝ:q laqo uitã finiebãt:& ĩ põtificalibus libris cautũ fuerat:ut tales ĩſepulti abiicerenτ.uñ & Virg.tale genus mortis elegãter appellat ĩforme cũ ait:& nõdũ ĩformis lethi trabe nectit ab alta. Deſtitutus:orbatus deſolatus. Die tyrocinii:quo ſũpta toga pura ĩ foꝝ deducti ſũt. Relege q̃ cõmẽtati ſumus ĩ Auguſto ſup die tyrocinii. Cõgiario:dono ĩpatorio. Ineũte ãno:calẽ.Ianuarii:illo.n.die uota ſuſpiciebanτ:qm̃ principio ãni:ut inqt Oui.ĩ.i.faſtoꝝ tẽpla patẽt aureſq; deũ:neç lĩgua caducas ꝯſpicit ulla p̃ceſ:dcãq; põdus hñt.

gemõie qđ

infamiſſima mors ſuſpẽdioſi

Pro eoꝝ ſalute:uota ſuſcipiebanτ ex more calẽ.Ianuarii ꝑ ſalute ĩpatoris:ſed cũ ꝑ ſalute quoq; filioꝝ germãici ſuſcepta fuiſſet ĩdoluit tyberius:ꝑinde ac ſpecimẽ id foret maximũ illos romãis eẽ cariſſimos. Talia

ꝓmia:tanꝗ̄ uota publice ſuſpiciēda nō ſint,ꝑ ſalute cuiuſpiā:q ſit inexptus & adoleſcēs. Patefacta nota:de‐tecto liuore & odio quo prius occulto & ītra animi penetralia recōdito nepotes ꝑſeqbaṫ. Obnoxios:ſup‐poſitos atq; ſubiectos. Cōcitarenṫ ad comicia:frauduléter & diſſimulanter agebat Tyberius ut nepotes: quos ꝑditos cupiebat īcitarenṫ ad cōuicia & maledicta in ſe dicēda:ut mox ſub ꝑtextu leſæ maieſtatis īpa‐toriæ ſupplicio dederenṫ. Probris:ꝓbrā noīamus flagitia atq; dedecora:&ꝑ cōuitiis accipi teſtis ē Liuius q ſic ait:īgerūt ꝓbra ꝑterea ꝓbrū ſtuprū ueteres appellauere. Fame genus:hoc mortis miſerrimū ē ſi credi mus camēis græcis ita clamitātibus. λιμοῶ ἴκτισ Τὸρ φαμεειν.i.fame mori miſerrimū ē. Pōtia:Pli.i.iii. pōtias pluratiuo numero appellat:ſūt aūt pōtiæ aduerſum formias in mari etruſco. In ima:īfima. Laqos & uncos:tormētoꝝ dn̄a ſūt:nā & laqo ſtrāgulabanṫ & unco trahebaṫ:ſicuti olī acclamatū ē a ſenatu in cō modū impatoré:q ſe natū occidit unco trahaṫ:q oēs occidit unco trahaṫ:q tēpla ſpoliauit unco trahatur: & id ſæpius repetitū cum igiṫ carnifex inſtrumēta carnificinæ oſtentaret crediṫ neronem īpulſum eſſe ad mortem uoluntariam ut ſemetipſe interimeret:ne a carnifice per tormenta excarnificatus necaretur.

Probra

Pontiæ

M.AN. Diducto:ui adapto. Infulciri:īgeri:īculcari:nō ut uiueret ueꝝ ut diutius torqreṫ:ſed acerbiſ‐ſima eſt crudelitas ut Anneus Sce.ait:Quæ trahit pœnā eſtq; īterdū miſericordiæ gēus cito occideṙ. Ita abſumptā:īedia extīcta. Inter nefaſtos:ſi nefaſtos ut mac.accipit expōas īter feſtos dixeris referri uoluiſſe: qa nefaſtus ſit idē q & feſtus:ſed hoc loco nefaſtū ꝑ īfauſto & nefario q̄les erāt poſtridiani dies rectius īter ꝑtabere ī qué plane ſenſum acrō quoq; horatianū illđ:ītactum nefaſti linqmus accepit:Nefaſtos dies.n.lr̄a notari ſolitos Feſtus ꝓdidit. Imputauit:ſuæ clæmētiæ datū uoluit. In gemonias ſcalas.ſ.quo dānati uno tracti abiiciebanṫ. Dié utriuſq; tyrocinii quo primū ī foꝝ ſūt deducti. Ineūte āno:initio āni. Pro eoꝝ quoq; ſalute.i.nō ꝑ ſe tm̄:ſed ꝑ illis ēt uota ſuſcepta. Publice:publico noīe. Egit cū ſenatu:petiit. Exptis: uirtute aut merito aliquo ꝓbatis. Animi ſui nota:īteſtini odii iudicio. Oīum crīatiōibus:oībus crīari uo lētibus. Obnoxios calūniæ & crīatiōibus ſubiectos. Ad cōuitia:ut ſibi quoqūo cōuinciarenṫ:reiq; fierēt maieſtatis. Accuſauit:ut maieſtatis reos ad ſenatū ꝑ lr̄as detulit. Cōgeſtis ēt ꝓbris:eoꝝ flagitiis & ſceleri bus enūeratis. Vlpiāus ꝓbrum pro infamia accipit:ſed & flagitium ſignificat. Pontia inſula:quæ auctore Plinio contra formianum iacet littus. Ad uoluntariam mortem:mortem ſibi ultro conſciſcendam.

ſubducta ut tomētū e culcitra tentauerit mādere. Amboꝝ ſic reliquias diſperſas:ut uix quandoq; colligi poſſent.

De eius crudelitate contra amicos

NV per ueteres amicos ac familiares uigīti ſibi e nu mero principum ciuitatis depopoſcerat uelut cōſi liarios in negociis publicis. Hoꝝ omniū uix duos aut tres īcolumes præſtitit. cæteroſq; alium alia de cauſa ꝑ culit. In quos quum plurimoꝝ clade Elium Seianū quē ad ſummam potentiam non tam beniuolentia ꝓuexerat: quā ūt eſſet cuius miniſterio ac fraudibus liberos Germāici cir

PHI. Subducta:ſubtracta ci‐baria. Tomētū e culcitra:tomē tū dicius id ſtramētū farcimēq; quo culcitræ farciunṫ feſtus.cul citra ꝙ tom̄to īculcaṫ appellata. mēdoſi codices ꝑ tomento hēnt tormēto Varro:poſtea trāſierūt ad culcitras:qđ ī eas ſa‐gus aut tom̄tū alıđ ue qd calcabāt:ab īculcādo culcitra dicta.uṙ āt tom̄tū a Τεμνὸ uerbo græco deriuari qđ ſi gnificat īcido:ſicut & tomos & tomicus reſtis eſt.n.to‐mos:ꝑicula libroꝝ abſciſſa.Origenes adamatius tertiū libroꝝ ſuoꝝ genus tomos īſcripſit:quos ut ait Hierōy‐mus nos poſſumus appellare uolumina & tomos in pō‐to ciuitas ab eo dicta:ꝙ illic medea mēbra fratris abſyr ti fruſtillatī cōcidit.Oui.īde tomos dictus locus hic:qa ferṫ ī illo mēbra ſoror fr̄is ɔſecuiſſe:ſui hic tōices quoq; deduci uidenṫ.ſūt.n.teſtes ex canabi īpolito & ſꝑto leui ter torto:de qbus ītellige locutū eē uictruuiū ſcribētē ī ſeptīo đ architectura:aſſeres tomice religādos:īdē ꝓbat tomices ex ſꝑto hiſpāico:ſed ut ad tomentū culcitræ re uertamur:fiebat id ex lana alba cōciſa:quod ob hoc leuconicum dicebaṫ quāuis qdam a ppl̄is gal liaꝝ cognomentū iſtud deriuēt. Nec tamē appellatōe lanæ tomē tū cōtinebiṫ ut docet iuriſcōſul‐tus lib.iii.de legatis. Tomentum cognominabaṫ circenſe arūdini bus cōciſis factū:idq; ſtramentū habebaṫ plebeioꝝ:Circēſe uoca baṫ ex eo ꝙ in circo romani ſter nebatur:illicq; egeſtoſi acqeſcebant Seneca in lib.ad gallionē de uita beata nihilo inqt miſerius ero ſi laſſa ceruix mea in manipulo ferri acqeſcat:ſi ſup circēſe tomētum ꝑ ſarcinas ueteris lithei effluens īcubabo.De tomēto circēſi epigrāmatarius poeta ſic inqt in apophoretis:tomētum cōciſa palus circēſe uocaṫ:hæc ꝑ leu

Tomētum quid

Tomos

Tomos ci. tomices

leuconicū

Tomētum circenſem

Error iterpretis martialis

conico ſtramina paup emit:error eſt apud Martialis iterpretem:q tometũ circenſe a palude circenſi dici arbitraẽ cũ a circo romano circenſe tomentũ deducaẽ:idq̃ circo erat p ſtramento mendicoꝝ.nãq̃ a circeis Italiæ nõ circẽſes:ſed circẽſes deriuanẽ:idq̃ cõfirmaẽ auctoritate ſcriptoꝝ luculẽtiſſimoꝝ:iter quos eſt Liuius q ſic ait in ſexto ad hoc latini herniciq̃ acceſſerũt & circẽſiũ qdã:idẽ i octauo ꝑtores tum duos latini hẽbãt.L.Anniũ ſetinũ:&.L.nũmitiũ circẽſem ambos ex colonis romanis.pli.oſtrea circiẽſia noĩat a circeis ubi generoſa naſcebanẽ:de qbus & Oratius dixit oſtrea circeis miſceni orſunẽ echini.M.Tul.in.iii.de natura deoꝝ:circẽ quoq̃ coloni nr̃i circiẽſes religioſe colũt:emãdãda ẽ obiter dictio ex lib.Pli.unde uigeſimo:

Correctus plini locus

ſic.n.legiẽ galliaꝝ hoc ad tormẽta paliter inuẽtũ tu corrige ad tomẽta. Mãdere:ſignificanter loquutus ẽ mãdimus.n.ꝓprie & mãducamus ea q̃ dura ſunt:& q̃ dẽtibus reluctanẽ:ſicut grãmatici tradiderũt. Amboꝝ:nerõis & druſi nepotũ. Vigiti ſibi:depopoſcerat in hãc ſnĩam ſic ſcribit Paulus Oroſius uigiti ſibi patricios uiros cõſilii cã legerat Tyberius hoꝝ uix duos icolumes religt:cæteros diuerſis cauſis necauit. Perculit:afflixit ſubuertit necauit. Filiũ ſeianũ.ſ.ꝑculit:fuit aũt elius ſeianus ꝑfectus Tyberii tãte olim auctoritatis apud pricipem:ut Cæſar appellareẽ ſicuti tradit dion:hũc res nouas moliẽtẽ iterfici iuſſit Tyberius eplã a capreis ad ſenatũ miſſa p Neuiũ ſertoriũ macronẽ:unde ẽ illud apud Iuuenalẽ.Verboſa & grãdis epiſtola uenit a capreis:lecta eplã ſtatim tribuni & milites circũſteterũt ſeianum:quẽ uictim uncoq̃ tractum in gemõias abiecerũt:hinc illud:ſeianus duciẽ unco ſpectãdus.Seneca i libro de tranqllitate uitæ.Quo die ſeianũ ſenatus deduxerat populus i fruſta diuiſit:in quem qcqd congeri poterat dii hoĩeſq̃ cõtulerãt:& ex eo nihil ſuperfuit:quod carnifex traheret:ſcribit Ioſephus libro.xviii.antiqtatum:antõiam primam cognouiſſe ſeiani iſidias oĩaq̃ diligenter ad Tyberium ſcripſiſſe & p pallantẽ ſeruum fidiſſimum lr̃as deſtinaſſe in capreas ad Tyberium:q iſinuata cognoſcens ſeianum cum cõſciis uniuerſis iteremit:antoniam autem quã antea uenabilem habuerat uenerabiliorem ex eo habere cœpit:eiq̃ in omnibus obediebat.

Seianus

M.AN. Tomẽtũ culcitræ:farcimẽ ἀπὸ τοῦ τέμνειν qcqd.n.cõcidiẽ ad culcitrã farciẽdã tomẽtũ ueteres dixere.M.Tomẽtũ cõciſa palus circenſe uocaẽ:& rurſus de tomẽto ligõico:uellera lingõicis accipe raſa fagis.Euſebius Druſum uenẽo ait nõ famæ piiſſe.Culcitra ab iculcãdo:Varro:poſtea q̃ trãſierunt ad culcitras qđ in ea ſagus aut tomẽtũ aliud ue qd iculcabãt ab iculcãdo culcitra dicta. Pricipũ:q primi ſenatorii ordinis erant:cædis huius ſenatoriæ:& equeſtris ordinis. Euſebius meminit. Perculit: concuſſit:metu defixit.Lucanus:tum ſæuus perculit horror membra ducis. Aelium Seianum:Euſebius:Seianus Tyberii præfectus.qui apud eum plurimum poterat.ſed Iuuena.multo plura.

PHI. Circunueniret:dolo aggrederetur. Liberos germanici: Neronẽ & Druſum:quos añ dictum ẽ a tyberio fuiſſe fame necatos. Nepotẽ ex druſo:hic tyberius dicebaẽ. In cõuictores:

Conuictor

cõuictor dr̃ quotidianus cõuiua & q nobiſcum uiuit familiariter Oratius:nũc qa ſum tibi mœcenas cõuictor. Græculos:philoſophos & ſophiſtas:de qbus iam

Dialectos

dictum eſt. Dialectos: loquẽdi genera græci dialectos uocãt ut

Liguæ græcoꝝ quiq̃

docet Quintilianus in primo.q̃ illis plura ſunt.nam liguas qnq̃ habent:Ionicam:doricam:atthicam:eolicam & cõem iuxta has latina uerba comprehenſa intelliguntẽ ut ſcienter & ſolerter penſitat Diomedes in ſecundo. Do-

Dorica

rica aũt lingua q̃ græce doris dr̃ i primis breuitati ſtudet:qua pelaſgi ſunt uſi & lacones excelluere.auctor Herodotus i Clio Strabo lib.y.geographiæ doricã aſſerit eandẽ eẽ:quam eolicam:eaq̃ uſos eẽ oẽs ferme populos extra iſthmũ habitantes.cũ aũt tria forent gña oratoꝝ.atthici aſiani & rhodii:rodios dorica ligua uſos eẽ tradũt q medii erãt iter aſiãos & athicos ex utroq̃ cõmixti:apud rhodios cõplures extitere circa pĥiam & artes igenuas pitiſſimi:ſenſus tranqlli hic eſt.Tyberius zenonem relega

conueniret:nepotemq̃ ſuũ ex Druſo filium naturalem ad ſucceſſionem imperii confirmaret.

De crudelitate & ſæuitia eius contra grammaticos:& magiſtros.

NIhilo lenior in conuictores græculos:qbus uel maxime acqeſcebat Zenonem quendam exqſitius ſermocinantem:quũ interrogaſſet quænã illa tã moleſta dialectos eẽt.Et ille reſpõdiſſet:Doridẽ:relegauit Cinariã exiſtimãs exprobratũ ſibi ueterẽ ſeceſſum qđ Dorice Rhodii loquanẽ.Item quũ ſoleret ex lectione quottidiana q̃ſtiones ſuper cœnã proponerẽ.Et cõperiiſſet Seleucũ grãmaticũ a miniſtris ſuis perquirerẽ:quos quoq̃ tpe tractaret auctores atq̃ ita præparatum uenire:primũ a contubernio remouit:deinde etiam ad mortem compulit.

De crudelitate eius in iuuentute.

SAeua ac lenta natura ne in puero qdem latuit:quã Theodorus gadareꝰ rhetorice præceptor & ꝑſpexiſſe prius ſagaciter & aſſimulaſſe aptiſſime uiſus eſt ſubinde in obiurgando appellans eum : πηλὸν αἵματι πεφυραμένον:ideſt lutum a ſanguine maceratum:ſed aliquanto magis in principe eluxit etiã inter initia quũ adhuc

nit i iſulá Cynará: ppterea cũ eũ iterrogaſſet q̃ nã illa līgua græca eẽt:q̃ ille exqſitæ nimis accuratæq; ſermociabat:rñderat eẽ līguá doricá.exiſtiauit.n.p hác rñſioné ſibi a græculo exprobrari ſeceſſũ illũ ac pene exiliũ:qñ rhodii diu máſitauit.nãq; rhodii dorica dialecto & līgua loquũt. Ciariá:nomé ẽ iſulæ cuiꝰ meminit Pli.in.iiii. Ex lectiõe quotidiana.gẽus exercitatiõis nõ iprobádũ quo Ty.utebat:ut.ſ.i cœna ppone ret qõnes diſcutiẽdas ex his rebꝰ q̃s ſingulis diebꝰ lectitabat.ita patior uẽiebat ad diſſerẽdũ:& ea firmius memoriæ mádát.q̃ poſt lectioné diſputátes retractamus. Quoq; tpe:quocũq; die & hora. A contubernio:a ꝯtubernalitate ut cypriãi uocabulo utar.de cõtubernio át & cõtubernalibꝰ i pricipio cõmétariorũ ſatis mlta. Theodorus gadareus:theodorus orator:q ætate ſtrabõis floruit.fuit ex gadaribꝰ:q̃ ciuitas ſyriæ ẽ:nõ lõge ab aſcalõe.uerũ maluit dici rhodiis Theodorus q̃.gadareus.a quo ſectatores theodorei ſũt appellati theodori auditor fuit hermagoras:hũc theodorũ ut ait Qui.i.iii.ſtudioſe audiuit Ty.Cæſar:cũ i iſulã rhodõ ſeceſſiſſet. Subĩde:idẽtidé frequẽter. In obiurgãdo:more bõi pceptoris:q erga diſcipulos aĩum parẽtis ſumere debet:eorũ uicia caſtigare.uerũq; ut pcipit Qui.i bono doctore nõ erit auſteritas triſtis non diſſoluta comitas.ipſe nec uitia hébit nec feret. Lutũ a ſãguĩe maceratũ:hoc iterptamẽtũ ẽ theodori obiurgatiõis.p lutu lẽta natura.p ſanguiné ſæuitia tyberii ſignificat uñ ſagaciter uidebat theodorus expſiſſe p hác ſiĩitudiné mores nãmq; tyberii. Eluxit:reſplẽdit appuit ſæua nã.ab eluceo formatũ pteritũ ẽ aľs ab elugeo deducit ut illđ apud Ci.eluxi obitũ rei publicæ magis q̃ mr unicũ filiũ:& apđ Li.inqt.L. Valerius tribunus:qd aliud in luctu fœminæ quá purpurá aut aurũ deponũt:qd aliud cũ eluxerint ſummunt:

M.AN. Nepotẽq; ſuũ:Tyberiũ Druſi filiũ adulterio natũ. Cõuictores:cõmeſſatores aut certe una cũ eo domi agẽtes. Quibus:quorũ cõſuetudini collogo cõſiliis. Exqſitius:accuratius. Dialectos:loquẽdi idiodoma:ẽ.n.dialecticos līguæ pprietas:qdrifariãq; a græcis diuiſa rõ:ẽ.n. ἄρκαΐισ ϰιάλεκτοσ actica līguæ:ſiue loquẽdi pprietas ẽ & ϫοριστιãϽ κãι ãιολιϽ dorica:ionica:& æolica.Strabo pláe demõſtrat ionicá ab actica illa priſca olĩ fluxiſſe doricãq; ab æolica:iones nãq; acticá icoluere:imo ipſi acolæ olĩ iones dicti & q extra iſthmũ græciá habitarũt pter Atheniẽſes:Megaréſes:& ipſos parnaſi icolas doriẽſes : æoles uno noĩe dicti ſunt:quo apparet duas ab initio fuiſſe linguas:priſcá:acticá & æolicá:a qbus totidé poſtea fluxerũt:ionica:& dorica. Doridé : dialecton ad rhodũ.ſ.alludẽs:ubi dorice loquebant. Cynará:unam ex cycladibus iter ſicinũ & gyarũ. Veteré ſeceſſum:rhodiacũ:in quo relegato ſimilis diu inuitus fuit. Ex lectione quotidiana:quá diebus ſingulis tractaret. A cõtubernio:domeſtica cõſuetudine. In puero:puerili & tenera ætate.Quintilianus ait Tyberiũ nõ puerũ operá dediſſe Theodoro gadareo : ſed rhodiaci ſeceſſus tempore. Theodorus gadareus:qui & rhodius eſt dictus:idé Fabius:Theodorus ingt gadareus:qui ſe dici maluit rhodium aſſimilare optima uſus ſimilitudine.πῖλον ãĩμãτισ νμϖε̃φυρμένον:lutum ſanguine maceratum. Ingenium lentum:lentam fouens ſæuiciam. Eluxit:inuito eo ſe prodidit.

fauoré moderatiõis aſſimulationẽ captaret Scurrã :qui ptereũte funere clare mortuo mãdarat:ut nũciaret Auguſto nõdũ reddi legata quæ plebeis reliqſſet ad tractatũ ad ſe recipere debitũ duciq; ad ſuppliciũ imperauit:& patri ſuo uerum referre.Nec multo poſt in ſenatu Põpeio cuidã equiti romano quiddam pnegãti dũ uincula minatur.Affirmauit ex Põpeio pompeianus fieret acerba cauillatione ſimul hominis nomen inceſtens uteremq; partium fortunam.

De crimine leſæ maieſtatis atrociter acto.

SVb idé tẽpus cõſulẽte prætore an iudicia maieſtatis cogi iuberet:exercendas eſſe leges reſpondit & atrociſſime exercuit.Statuæ qdam auguſti caput depſſerat:ut alterius ipõeret:Acta res i ſenatu:Et qa ãbigebat p torméta q̃ſita ẽ:Dãnato reo paulatim hoc gẽus calũniæ eo pceſſit:ut hæc quoq; capitolia eẽnt circa Auguſti ſi

PHI. Aſſimulatione:dum ſimulat ſe modeſtiam colore:q totius uitæ extollit ornatum ut decenter inquit Ambroſius in.i.de officiis:ſed ut ait Cicero nihil ſimulatũ põt eſſe diuturnũ:ideoq; Tyberius omiſſa ſimulatione rediit ad naturã ſanguinariam.

Scurrã:græci βωμολοχουσ dicũt quos latini ſcurras.de βωμολοχου etymo & ſignificatu docte copioſeq; ſcribit ſuidas in etymologico . uocabulum auté ſcurræ uerrius tractum eẽ ait ex græco:qđ ẽ σκιρτãρειν.qđ latine ſignificat laſciuire. uerum fallit uerrius.ſcurra.n.latinum nomẽ ẽ & a ſequẽdo formatũ.nãq; id genus hoĩes ſeq ſolent opulẽtiores cã aliquid promerendi.a ſcurra fit uerbũ ſcurror ſcurilitas & ſcurrilis.ioci aũt ſcurriles

debent abeſſe a uiro graui. Clare:clara uoce cunctis audiẽtibus. Mortuo mãdarat.tanq̃ ſcurra ſcurriliter hoc mandatũ dederat defuncto ptereunti ad Auguſtũ perferendũ:q.ſ.legata nondum a Tyberio redderent plebeis quæ ille in teſtamẽto legauerat.& ita dicaciter momorderat tyberii auaritiá:ex qua loquẽdi libertate ſibi morté cõparauit. Debitũ:legatũ:ab auguſto relictũ qđ ſcurra dixerat nõdum reddi. Patri:auguſto. Verũ referre:quẽadmodũ ipſe ſcurra legatũ p rata accepiſſet a tyberio. Quiddã pernegan ti:petebat neſcio qd a põpeio tyberius:ille ptinaciter i negãdo pſeuerabat. Ex Põpeio Põpeiãus:notũ eſt

Cauillatio
Cauillum
Cogi iudicia
leges dominæ
Magiſtratus miniſtri

Pōpeianā factionē Pōpeianoſq; oīs īſenſos fuiſſe Cæſari Cæſareæq; familiæ:quoꝝ pti īterfecti pti ī exiliū miſſi ſūt.hic Tyberius alludēs ad nomē dixit Pōpeiū illū:q ſibi aduerſabať futuꝝ Pōpeianū:hoc ē īri eiectū īterfectū ue:ſicut acciderat tpibus Iulii Cæſaris Pōpeiis ſectatoribuſq; Pōpeiāæ factiōis. Inceſſēs:mordēs & dicaciter īuadēs. Veterē fortunā:calamitatē & īfortuniū ptiū Pōpeianaꝝ. Cauillatiōe:irriſiōe alio noīe dr̄ cauillū:Apuleius.ſcitū ē cauillū. Cōſulēte ꝑtore:offīm ꝑtoris erat ꝑeſſe iudiciis & iudicū noīa ſortiri:oēſq; iudices iurabāt ī leges ꝑter ipm ꝑtorē. Iudicia maieſtatis:publica iudicia ſunt repetēdaꝝ:ambitus:maieſtatis:& id genus alia.cogi aūt iudicia dicunť a ꝑtore:qn̄ iudices ad iudicādū cōgregāť atq; cōueniūt.itidē dicimus coactus ē ſenatus.& illud titire coge pecus. Exercēdas leges:exercēť leges:qn̄ ſontes ſecūdū ꝑſcripta legū puniunť:debēt.n.auctore Ariſtotele leges īpare:magiſtratus uero eē legū miniſtri. Vnde ait diuinitus plato ī q̄rto de legibus.ſalutē paratā illi ciuitati uideo:in q lex ſeruiētibus magiſtratibꝯ dn̄ať:interritū uero illi:ī q̄ nō lex magiſtratibus ſed legi magiſtratus ꝑſunt.Quæ autē cría ptineāt ad legē maieſtatis ſupra dictū ē & copioſe ſcribūt iuriſcōſulti digeſtis ad legē iuliā maieſtatis.Tyberius dixit leges exercendas ītelligi uolēs non tā ex ꝑſcripto & formula exercēdas:q̄ ex libidine ipſius & ſeuitia diſtrīgēdas ueluti cela ſanguīaria:atq; mortifera. Statuæ caput dempſerat:ſcire debes qđ apud priſcos ſtatuæ ita formabanť:ut capita tolli & alia ſubſtitui poſſent:qđ docēt Plinius in.*xxxv*.cuius hæc ſunt uerba.ſurdo ſtatuaꝝ diſcrimine capita permutāť.hoc factū fuerat in auguſti ſtatua:cuius rei auctor dānatus eſt. Ambigebanť:dubitabať de auctore facinoris. Capitalia:pœna capitis puniēda:capital dici uoluerūt ueteres facinus:quod capitis pœna luiť.Plautus in menechmis.iā & ſi capital fecerit facile aſſeruabis hoīes quoq; & orationes capitales dici inuenies apud eruditos,p flagitioſis peſtiferiſq; & capitali ſupplicio dignis.Ci.i.v.antonianaꝝ:ad quendā ſeptimū capitalē hoīem collegā ſuum miſerat.Idē in.ii.de officiis.capitalis oratio eſt ad æquationem bonorum pertinens ab oratio dicta eſt ira capitalis pro exitiali & mortifera.

Capita ſtatuarum ꝑmutabantur
Capital

M.AN. Scurrā:dicacē hoīem:ridiculiſq; uerbis īceſſentē.Eſtq;,pprie ſcurra qui riſum ab audientibus captat:haud ſalua ꝑſonæ dignitate. Nō reddi:a Tyberio. Legata:quæ Auguſtus teſtō legaſſet. Recipe debitū:qđ ſibi deberi diceret. Patri ſuo:Auguſto. Iudicia maieſtatis:in eos q maieſtatis eſſent accerſiti.

Alterius:quē eo genere honoris ornare deſtinarat. Calūniæ:criatiōis. Capitalia eēnt:capitis piculū importarēt.Vulpiāus:Capitalē īqt fraudē admittere:ē tale aliqd delinq̄re pp qđ capite q feceret pūiēdus ſit.

mulacrū ſeruū cecidiſſe ueſtē mutaſſe:nūmo uel annulo effigiē īpreſſam:latriæ aut lupanari ītuliſſe,dictū illū factūue eiꝯ eſtiatiōe aliq̄ leſiſſe:piit dēiq; & is q honorē ī Colōia ſua eo die ꝺcerni ſibi paſſus ē:quo ꝺcreti & auguſto oli erāt

De atrociter geſtis p eū ſub ſpecie grauitatis.

MVlta præterea ſpecie grauitatis ac morū cotrigendoꝝ:ſed & magis naturæ obtemperans ita ſæue & atrociter factitauit:ut nōnulli uerſiculis quoq; & ꝑſentia exprobrarent:& futura denūcient mala.

Aſper & immitis breuiter uis omnia dicam.
Diſpeream ſi te mater amare poteſt
Non es eques:quare non ſunt tibi milia centum.
Omnia ſi queras:& rhodus exilium eſt.
Aurea mutaſti Saturni ſæcula Cæſar.
Incolumi nam te ferrea ſemper erunt.

historia remotior
Lauatrina
Latrina

PHI. Seruū cecidiſſe:ſupradictū ē ex auctoritate ſenecæ.& iuriſconſultoꝝ licere ſeruis ad ſtatuā principis confugere tanq̄ ad aſylū:unde Tyberius crimē hoc capitale.i.capitis pœna puniēdū eſſe uoluit:ſiqs dn̄s ſeruum uerberaſſet:q ad auguſti ſtatuā confugiſſet. Veſtē mutaſſe : repete illud circa ſimulacrū auguſti.nō n.mutaſſe ueſtem:qđ rei cū ſuis gētilibus facere ſolēt erat capitale ſed id feciſſe iuxta ſtatuam auguſti:pōt & hoc referri ad eos:q īterdū in foro ueſtē mutabāt & luxu aliaue cā:ſicut ille Criſpius ap̄ Martialē.neſcit cui dederit tiriā Criſpinus abolā.dum mutat cultus īduiturq; nouos. Effigiē ſ.Cæſaris principis. Nūmo:cuius nota eēt effigies auguſti. Latrinæ ītuliſſe:hoc ex hiſtoria dictum,quā a Seneca tradi obſeruauimus.ſit.n.ſcribit Li.iii.de beneficiis:ſub Tyberio Cæſare fuit accuſandi frequens & pœne publica rabies:quæ oī ciuili bello grauius togatā ciuitatem confecit.excipiebať ebriorū ſermo:ſimplicitas iocātiū nihil erat tutū:oīs ſeuiendi placebat occaſio.cœnabat Paulus ꝑtorius in conuiuio quodā:imaginē Tyberii ī ānulo habēs & eminēte gēma rē ineptiſſimam fecero ſi nunc uerba q̄ſiero quēadmodū dicā illū matellā ſumpſiſſe:qđ factū ſimul & macro ex notis illius tēporis ueſtigatoribus notauit:& ſeruus eius cui nectabanť inſidiæ:ei ebrio ānulū extraxit:& cū macro cōuiuas teſtareť admotā eē Tyberii imaginē obſcenis:& iā ſubſcriptionē cōponeret:oſtēdit in manu ſua ſeruus ānulū. hactenus ſeneca:ex cuius uerbis patet quēadmodū capitale erat intuliſſe effigiē prīcipis obſcenis locis:ſiue illa eſſet ī anulo ſiue ī numo expſſa. Latría:antiq balneū domeſticū lauatrinā appellare cōſueuerūt.ſicuti docet Varro lib.ii.de analogia:deinde cum breuitatis cā noīa cōtraherēt quo eſſent aptiora pro lauatría latrinā noīauerunt:ſicuti ex maxillis & axillis & uexillis.malæ alæ & uela diminuta ſunt.Plautus in curguliōe: latrinā in

eo balnei ſignificato:qđ tradidit Varro.uẽ accepiſſe:ubi ait.iſtas tuas magnas mias nõ pluris ſacio:q̃ ancil lá:meá:q latriná lauat.hinc latrias quoq; uulgo dicimus colluuiaria hoc ẽ receptacula colluuiõis ſtercoris & ſordiũ.ſcribit Iulius firmicus i.viii.matheſeos:qđ qcũq; habuerit horoſcopũ i.xxxviii.pte arietis latrias ſemp cloacaſq; mũdabit.Idẽ ait.qcũq; i pte tauri habuerit horoſcopũ baiulabũt ſtercora & latrias purga‑ bũt.uidenẽ latriæ differre:a cloacis tanq̃ priuatæ a publicis.columella imũdis qcũq; uomit latria cloacis. Honorẽ i colõia ſua:ſenſus ẽ.colõus ille fuit iuſſu Tyberii iterfectus:q colõia i quá fuerat deductus ho‑ nore ſe decorari pmiſit eo die:quo die p ſupiora tpa Auguſto Cæſari fuerát honores ſilr decreti:táq̃ is uel‑ let auguſto coeq̃ri. Corrigẽdo mo:iſtar cẽſoris q peſt moribꝫ corrigẽdis:cũ cẽſura ſit magiſtra uitæ. Aſp.& imitis.uerſiculi iſti icerto auctore uulgati ſũt Rõæ.tanq̃ taxatores pricipis Tyberii & illius uitio‑ rũ caſtigatores acerrimi. Diſpereá:male peá:dixit Oratius pereá male ſi nõ optimũ erat.Mar.diſpereá ſi tu piladi pſtare matellá dignus es. Mr̃ amare:ex hoc decl'aẽ:q̃ odioſus cũctis mortalibꝫ foret Ty.q nec qdẽ a mr̃e liuia ob mo duritatẽ amari poterat:cũ nullus amor idulgẽtior materno eẽ ſoleat. Nõ ſunt milia cẽtũ:i quodá ſatis emẽdato codice legi:q̃ter & nõ ſũt tibi milia cẽtũ:q lectio ñ diſplicet. cẽſus.n.equeſtris erat q̃drigẽto miliũ ſicut notũ ẽ ex auctoritate utriuſq; Plinii & poeta.ſenſus ẽ Tyberiũ eqtẽ iure dici nõ poſſe:q nec qdẽ i cẽſu habeat cẽtũ milia:uel cui nõ ſit cẽſus equeſtris hoc ẽ milia q̃dringẽta. Rhodus exiliũ:Tyberius máſionẽ ſuá quá rhodi fecit ſeceſſum rhodiũ honeſto uocabulo appellare ſolebat:cũ ueri‑ us exiliũ fuerit nũcupandũ.uiſus ẽ.n.magis exulaſſe q̃ ſeceſſiſſe:cũ Romá remigrare nõ poſſet. Saturni ſæ cula:notiſſima ſunt quæ de ætate ſaturni aurea reliq̃ſq; ſæculis memoranẽ : heſiodus addit ætatẽ heroicá omniũ peſſimũ ſæculũ eſt ferreum. & hoc tádiu futu præſagiunt uerſiculi:q̃diu icolumis fuerit Tyberi us:náq; principes prout boni uel mali extiterint ſæcula facient aurea uel ferrea Tyberius ſæculum aureum quod fuerat ſub optimo principe Auguſto demutauit in ſæculum ferreum ſua improbitate & ſcelere.

Deſpereá

M.AN. Mutaſſe ueſtẽ:qđ reo ppriũ fuit. Latriæ aut lupanari:ut hoc ad nũmos illá uero:ad ánulos referas. Naturæ obtẽperás:ſuũ ſecutus igeniũ. Exprobrarẽt:pbro darẽt. Aſp & imitis:es itellige:id.n. uerbũ Gellio:Macrobio & Seruio auctoribꝫ põt ſine ſenſus detrimẽto reticeri q̃q̃ & uocádi caſus eẽ poſ‑ ſit. Mater:Liuia:ac p hoc ne alii qdẽ:argumẽtũ a maiori. Nõ ſũt tibi milia cẽtũ:quũ:legimus eius ordi nis cẽſus q̃drigẽto miliũ eẽt. Oia:tuas oẽs erũnas & miſerias. Rhodos exiliũ:exilii ſedes:& ñ ſeceſſus. Aurea ſæcula:q ſub Auguſto fuerát. Ver.iá rediit & uirgo redeũt ſaturnia regna:& rurſus:toto ſurget gẽs aurea mũdo. Ferrea:ſæua & crudelia.Heſiodus ætatũ oĩum primá atq; eádẽ optimá auream appellauit. Poſtremam uero ferream χρυσεὸν μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων:nec multo poſt ξευσ. χἔπατηρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων χάλκεον ποίησε:magnam in uita itelligi uo luit mutatiõem Tyberii uitiis eſſe factam ut quæ aurea modo fuiſſent ſæcula:ferrea eſſent facta.

Faſtidit uinum.quia iam ſitit iſte cruorem.
Tam bibit hunc auide quam bibit ante merum.
Aſpice felicem ſibi non tibi Romule Scyllam.
Et Marium ſi uis aſpice:ſed reducem.
Necnon Antonii ciuilia bella mouentis.
Nec ſemel infectas aſpice cæde manus.
Et dic Roma perit:regnabit ſanguine multo.
Ad regnum quiſquis uenit ab exilio:

Quæ primo quaſi ab impatientibus Romæ dominii:ac nõ tam ex animi ſentẽtia quã bile & ſtomacho fingerentur:uo lebat accipi:dicebatq; idẽtidem oderint dum probent:dein de uera plane certaq; eſſe ipſe fecit fidem.

De pœnis grauiſſimis imeritis pp modica cõmiſſa irrogatis

PHI. Sitit cruorẽ:tale ẽ illud a Plinio dictũ de Marco antõio ebrioſo.uolumen euomuit quo facile itelligaẽ ebrius iá ſanguĩe ciuiũ & táto magis:eũ ſitiẽs. Aſpice felicẽ:ſenſus ẽ: quemadmo dũ ſylla:marius.M.Antonius ab exilio reuertẽtes truculentiſſimi & ſanguinarii tyráni extiterunt; ita tyberius ab exilio rhodio ad pricipatũ Romanũ accedẽs ſan‑ guine & crudelitate bacchabun dus dñaẽ. Hũc auide.ſ. cruorẽ ex quo ſanguinaria Tyberii natu ra taxaẽ. Romule:ſermo ẽ apo ſtrophus ad Romulũ ipſius ur‑ bis cõditorẽ tanq̃ ad romáos.o Romule iqt ſyllá:q cognõmiatꝰ ẽ fœlix & fauſtus:ſcito illum fuiſ ſe qdẽ fœlicẽ ſed ſibi tibi uero ifeſtiſſimũ.notũ át ẽ queádmodũ ſcylla uitiis obeſus fuit naufragiũ rei pu. & carnificia ciuiũ:q ut auctor ẽ Iuliꝰ firmicus maternus i prĩo matheſeos:nephariis cedibꝫ paſcebaẽ & oĩa faciebat ipũe:moxq; ſubiũgit.Quis deus aut exulẽ fecerat mariũ aut fœlicẽ fecerat ſyllá.hic táq̃ exul fugit ex urbe ſeq; ad milites cõtulit:qñ marius & ſulpitius tumultuátes i foro cõſules eiecerũt trucido Põpeii:q unus ex cõſulibꝫ erat filio.pt & tũc uideri exulaſſe ſylla:qñ marius una cũ cynna reuerſus ab exilio inuaſit urbẽ uillas & edes ſyllæ icẽdit:& metella ſyllæ cõiũx cũ filiis ex urbe cláculum uix effugiẽdi habuit ptátẽ. Mariũ reducẽ:marius tũc ſáguiarius & maxĩe crudelis fuit qñ rediit ab exilio ſubnixus ope cinæ.&.n.ut hiſtorici teſtáẽ:carcer:cathenæ:fuga:exiliũ:horrificauerát mariũ:ſi uis ſygillatĩ noſſe:q exẽpla crudelitatis ediderit marius ab exilio reuerſus lege plu.Appianũ:liuiũ:flo & ex poetis lucanũ. Reduces aũt proprie

Scylla uitiis obeſus

Redux dicũt auctore ſeruio q ꝑicula euaſerũt & icolumes redeũt. Noiatiuus ſingularis nũeri ẽ redux: quo utit̃ ſidõius apolliaris. Ciuilia bella. M. Anto. ciuilia bella plura cõmouit: mutinẽſe aduerſus decimũ brutũ: philippẽſe aduerſus alteꝝ brutũ & caſſiũ: actiacũ aduerſus auguſtũ. Infectas: tĩctas fedatas. Non ſemel. M. Anto. hoſtis pᷓiæ iudicatus mox Auguſto lepidoq; cõiunctus nephariã fecit ꝓſcriptionẽ & multorũ cæde oculos pauit: & i primis Ci. hiſtoria notiſſima iõ ait: nõ ſemel ĩfectas fuiſſe hoc ẽ tĩctas atq; fedatas ſanguĩe ciuiũ mãus Antõii: qm̃ ſæpe ciuiles cedes patrauit ſitiẽs uidelicet hũanũ ſanguinẽ: q in uolumĩe: qđ de ſua ebrietate edidit declauit q̃ta ꝑ temulẽtiã mala orbi ĩtuliſſet. Vẽit ab exilio: ſicut ſylla: marius: & Ant. olĩ ab exilio redeũtes ĩpotẽter dñati ſũt. ita nũc Ty. ab exilio rhodiẽſi adeptus ĩpiũ ĩſolẽter & credul'r regnat ꝑ ſãguinẽ & çedes ciuiũ. Quã bile & ſtõacho: ſẽſus ẽ. Ty. ꝑſuadere uolebat auctores taliũ uerſiculoꝝ: nõ iõ talia ſcribere ĩ ipm̃ qđ re uera ita ex aĩo ſentirẽt. ſed potius ꝑ ĩdignationẽ: tãq̃ dñm pati nõ poſſent. bilis ꝑ ĩdignatiõe accipit̃ & iracũdia: cuius effectrix ẽ. Oratius iuſſit qđ ſplẽdida bilis: ꝑſius. calido ſub pectore maſcula bilis ĩtumuit Pli. đ felle loquẽs ait. hic & ĩ mores crimẽ bilis noĩe: adeo magnũ ẽ ĩ hac ꝑte uirus: cũ ſe fũdit ĩ hoĩem. Stõacho: ĩdignatiõe. uñ ſtõachoſus & ſtõachabũdus. Idẽtidẽ: freq̃nter. Dũ ꝑbent: ꝑbare cogũt̃: hoc. n. naturaliter euẽire ſolet ut tyrãnũ ſubiecti odio deteſtabili ꝑſequãt̃: ſed tñ palã ꝑbare cogãt̃. cõſimilis hæc Tyberii uox ẽ illi deteſtabili tyrãnicæq; ſñiæ. oderint dũ mutuant: q multos dedit ꝑcipites: nã quẽ metuũt oderũt. quẽ q̃ſq; odit: ꝑiſſe expetit: ut ĩq̃t ueriſſime ennius: q̃nẽt ſilius demẽtiã eẽ oſtẽdit in pricipe timeri uelle tanq̃ id ſit honorificũ. ſic. n. ait de Aſdrubale. & metui demẽs credebat honorẽ. Fecit fidem: factis ſanguinariis & crudelibus approbauit uera eſſe illa oĩa: quæ de ipſo ſcribebantur.

M. AN. Faſtidit uinũ: cuius ab initio appetẽtiſſimus fuit: uñ illud: Caldius biberius mero. Fœlicẽ ſcyllã: aureæ ſtatuæ q̃ Scyllæ ꝑ roſtris locata ẽ: cornelio Scyllæ ĩpatori fortũato ẽ ut Appiãus tradit aſcriptum ipſe quoq; liberos duos Fauſtũ & Fauſtã appellauit: quã uocẽ felicẽ & hilarẽ apud romãos ſignificare Plu. tradit. Aſpice iq̃t ſcyllã fœlicẽ: ſed ſibi fœlicẽ nõ pᷓiæ ut illũ: ſiq̃dẽ Scylla quũ ꝑpetuã ĩduiſſet dictaturã pacato rei publicæ ſtatu eã ultro depoſuit: Sed cur Scyllã Tyberiũ dixerit ĩ dubiũ uẽire ꝑt: uerꝝ Scylla & ipſe q̃ſi ab exilio ex mitridatico bello ad rẽpu. capeſcẽdã rediit. Plu. & appiãus ſũt auctores. Rõulæ rõmãæ: ꝑſius an rõulæ ceues. Catul. at uobis mala multa di deæq; dẽt opprobria Rõuli Remiq;. Reducẽ: nõ q̃lis fuit cũ cĩbros teutõas & ãbrões uicit: ſed cũ dirus & pᷓiæ ꝑnitioſus ab exilio rediit. Appiãus plu. & anneus lucãus eius ſæuitiã lõgiore ſũt ſermõe executi. Antõi: q & ipſe hoſtis iudicatus: re uerſus ꝑſcriptionẽ crudeliſſimã cũ auguſto & Lepido exercuit. Ciuilia bella mouẽtis: nã ſub initiũ primi belli ciuilis: qđ ad Mutinã geſſit hoſtis iudicatus ẽ. Nõ ſemel ĩfectas: ſæpius figuratæ dixit: ꝑter mutinẽſe bellũ ciuile: geſſit & philippẽſe actiacũ: nouiſſimeq; alexãdrinũ. Dic: dicere potes. Quiſq̃s uẽit ab exilio: qđ ita ſane eẽ Scyllæ: Marii & antõii: reditus ad urbẽ antea demõſtrauit: hac uero tẽpeſtate tuus o Tyberi: multi. n. nõ ſeceſſũ illũ rhodiacũ: ſed exiliũ ſũt ĩterꝑtati. Ab ĩpatiẽtib9 Rõæ dñi: ab hiis q dñm Rõæ pati nõ poſſent. Ex aĩ ſñia qđ ita illi de ſe ſentirẽt ut ſcriberẽt. Oderit dũ ꝑbẽt: nemo ea quæ odit ꝑbauit unq̃ niſi ĩuitus: a quo ſẽſu hæc nõ abhorrẽt: ut dixerit hẽant me odio dũ palã ꝑbare cogant̃ tãtũdẽq; erit ac illud oderĩt dũ metuãt: ſed ꝓbabilius ẽ: ferãt ꝑ ſe odiũ obtrectationibus: & famoſis libellis: modo nos certo animi iudicio probẽt.

PHI. Grãdẽ mullũ: diximus ſupra mulos piſces magnitudĩe eẽ modica binaſq; libras põderis raro admodũ exuꝑare: cũ ergo rara iuuẽt piſcator mulũ grande & ob id ꝑtioſiorẽ q̃ratioremq; futuꝝ rat9 tyberio obtulerat oñdit oratio ĩ ſermõib9 ꝓceros lupos odio eẽ q̃a naturaliter magni ſũt contra grãdes mullos expeti: q̃a his eſt breue põdus. Perfricari: nõ tã ſupplicii cã q̃ dehõeſtamenti. q̃uis & ſquamæ poſſint lacerare faciẽ & cõcidere. A tergo ĩſulæ tanq̃ aditũ uiãq; demõſtraſſet: q̃ ĩſidiores furti obreꝑe poſſet ad Tyberiũ cõtrucitandũ. Per deuia: ĩ acceſſa remotaq; a uia uſitata. Erepſiſſet: erepere ẽ difficulter loca aſꝑa & edita ſcãdere: tãq̃ opus ſit ereꝑe magis q̃ ãbulare. Oratius. & quos nunq̃ ereꝑſemus niſi nos uicia triuici uilla recepiſſet. Locuſtã: locuſta piſcis ẽ ex gñe cruſtaceoꝝ corꝑe lõgo differt mas locuſta a fœmia: qđ fœmiæ prius pes duplex: mari ſimplex: utriq; cornua añ oculos bĩa lõga & aſꝑa auctor ariſtoteles i. iiii. polypũ ĩ tm̃ locuſta pauet ut ſi iuxta uiderit oĩmodo moriat̃. locuſtã lacerat cõger ut refert pli. in ix. ſunt & locuſtæ ex genere ĩſectoꝝ: quas græci acridas appellant: quæ uolantes ſolem obumbrant omnia

IN paucis diebus quã capreas attigit piſcatori qui ſibi ſecretum agenti grãdẽ nullum inopinanter obtulerat: ꝑfricari eodẽ piſce faciẽ iuſſit: territus qd is a tergo inſulæ ꝑ aſpera & deuia erepſiſſet ad ſe. Gratulanti autẽ inter pœnã qđ nõ & locuſtã. quã pergrãdẽ cæperat obtuliſſet: locuſta quoq; lacerarios ĩperauit. Militẽ ꝑtorianũ ob ſurreptũ e uiridario pauonẽ capite puniuit. In quodã itinere lectica qua uehebat̃ uepribus impedita exploratorem uiæ primarum cohortium centurionem ſtatum hũmi pœne ad necem uerberauit.

Itẽ de ſæuitia & oĩ genere crudelitatis eiuſdem.

MOx in omne genus crudelitatis erupit: nunquã deficiente materia: quũ primo matris dein nepotũ &

Erepere

locuſta

acrides

morſu erodétes & cõtactu adurétes i cyrenaica regione lex ẽ ut inqt Pli.in undecimo:ter anno debelládi locuſtas:prio ut oua obterát:deíde fœtũ:poſtremo adultas deſertoris pœna i eũ ſtatura ẽ q ceſſauerit hæc eſt illa locuſta:q̃ oli ægyptũ repleuit ſicut in exodo & apud eccl'iaſticos ſcriptores copioſe relatũ ẽ de piſce locuſta loqtur trãqllus:cuius ſenſus ẽ piſcator dũ pfricatiõe mulli piſcis ſquãoſi laceraẗ. cœpit lætari ꝙ nõ locuſtá attuliſſet:cuius cruſtaceo tergo uehemétius lacerari lãcinariq; potuiſſet:tũc Ty.iuſſit:ut locuſta il lius os & facies laceraret:q crudelitate pinde ac delectabili cibo paſcebaẗ. Ob ſubreptũ pauoné:oli peſ ſenius niger romãus ĩpator ob unius galli direptioné decé cõmãipulões ſecuri pcuti iuſſerat:ſed exercitus ſeditioné ueritus iuſſit ut déoꝝ gallíaceoꝝ pcia gallinacei dño pſoluerét.& ut nemo illoꝝ unq̃ focũ face ret:nec unq̃ recés coctũ cibũ ſumeret:ſed pane & frigidis ueſcerent:appoſitis ſpeculatoribus:q id curarét. Viridario:horto aměiſſimo. Vepribꝰ:ſpinis Virgilius in georgicis:& hirſuti ſecuerũt corpora uepres:i de uepta ſpinoſa loca & ſenticoſa dicũẗ.Cicero uepcula qđ ẽ diminutiuũ uepris dixit i feſtiaria:ut illa ex ue pculis extracta nitedula répu.cõareẗ arrodere:ẽ ãt nitedula ut dictioné Cicerõis itelligas mus exiguus:ſi cut docet Seruius citás hoc tullianũ teſtimoniũ. Priaꝝ cohortiũ céturioné:docet uegetius i.ii.de re mi litari primá in legiõe cohorté fuiſſe reliqs cohortibus & nobilioré & numeroſioré:nãq; ſupra mille mili tes cõtinebat:& ob id miliaria nominabaẗ. Erupit:quaſi agmine & impetu facto pſiliit omni calcata mo deſtia. Dein nepotũ:Nerõis & druſi:ſæpe diximus dein & exi p deide & exinde auctor Ci.in oratore. M.AN. Secretũ agenti:curãti corpus aut circa qd aliud remotis arbitris occupato. Mullũ:piſcé. Ere pſiſſet:obrepédo i ſummũ euaſiſſet. Gratulãti:fœliciter ſibi ceſſiſſe dicéti. Locuſtá qppe q cruſta nõ ſq mis cõſtat Plinius.Locuſtæ cruſta fragili muniũtur:& rurſus:fluitãt locuſtæ reptantiũ modo recto meatu cornibuſq; ſunt rotũditate præpilata ad latera porrectis. Viridario:loco herbis plantiſq; uirentibus præ dito. Primo matris:breuis epilogus eorũ:q crudeliter in matré & neceſſarias per ſcelus patrauit.

nurus poſtremo Seiani familiares:atq; ẽt notos pſequere tur:poſt cuius interitũ uel ſeuiſſimus extitit:quo maxime apparuit nõ tã ipm a Seiano cõcitari ſolitũ:quã Seianũ q̃ renti occaſiones ſũminiſtraſſe. Et ſi cõmentario qué de uita ſua ſũmatim.breuiterq; cõpoſuit:auſus eſt ſcribere. Seianũ ſe puniſſe uel qđ cõperiſſet furé aduerſus germãici liberos filii ſui:quorũ ipſe alterũ ſuſpecto iam:alterũ oppſſu demũ Seiano interemit:Sigillati crudeliter facta eius exeq lõgũ eſſet Genera uelut exéplaria ſæuitiæ enũerata ſat erat:nul lus a pœna hominũ ceſſauit dies:ne religioſus qdé ac ſacer Animaduerſum in quoſdã ineũte anno nouo accuſari dãna tiq; multi cũ liberis atq; etiã uxoribus ſuis. Interdictum ne capite dãnatos ppinq lugerent:decreta accuſatoribus pci pua pmia:nõnũquã & teſtibus:nemini delatoꝝ fides abro gata.Omne crimé p capitali receptum ẽ:ẽt paucoꝝ ſimpli ciumq; uerborum.Obiectum eſt poetæ quod in tragœdia.

PHI. Nurus Agrippinæ:Seiãi familiares pſequereẗ.Seião pem pto cognati & amici paſſim ac cuſabanẗ:ad quos donãdos uel hoc ſolũ crimé ſufficiebat ꝙ ami ci ſeiani fuiſſe dicerenẗ. ignouit tñ Tyberius qbuſdã & in primis Marco Terentio ſeiani familiari q cũ accuſareẗ ob hoc:ꝙ amicus ſeiani fuiſſet:nõ mõ : nõ negauit ſed palã dixit:ſe ideo ſtudioſum familiaréq; ſeiani fuiſſe:qa ille tã topere a Tyberio honorabatur: æquũ ẽ.n.inqt quoſcunq; hono rat impator:eos quoq; nos ama re nihil curioſius inqrentes qles hi ſint.hæc dion. Seiano cõcita ri:qdã ita exiſtimabãt ut Tyberi us nõ ſua ſpõte ſed ſtimulis ſeia ni cõcitatus ſeuiret. Querenti occaſiones:Tyberio ſeuiẽdi i ſu as occaſiões qréti ſuggerebat ſũ miniſtrabatq; ſeianus:non auté ipſe a ſeiano ad crudelitatem exercendam concitabatur. Summatim breuiterq;:expreſſit quid ſit cõmen tarius. Nam ſicut copioſius explicauimus in Iulio Cæſare commentarium dicimus in quo nudæ res ponũ tur & capita rerum annotantur hinc ait Ci.in epiſtola ad.L.luceium conficiam commentarios rerum om nium. Alterum oppreſſo:ſeiano igitur ſi poſt interitum ſeiani alter ex filiis germanici interemptus eſt a Tyberio.quomodo potuit aut debuit ſeianus ob hoc puniri.quod ipſe faceret aduerſus filios germanici. Sigillatim ſpeciatim & per ſingula exempla crudelitatis. Generatim:dum per genera diſcurrit : abunde exempla ſuggeruntur. Tyberianæ crudelitatis. Ne religioſis quidem:religioſi dies ut docet gellius i.iiii. dicuntur triſti omine infames impeditiq;:in quibus res diuinæ facere & rem quampiam nouam exordiri temperandum eſt:quos uulgus nefaſtos appellat.hinc Cice. diem allienſis pugnæ religioſum eſſe dicit in epiſtolis ad atticum.quidam religioſos interpretantur dies ſacros:macrobius in tertio ſaturnalium. reli gioſi ſunt inquit dies:qui facienda & uitanda diſcernunt:ſacri uero dies ſacrati ſunt q̃q̃ ſacrum aliquando execrabile funeſtumq; dicatur iuxta illud maronianum:auri ſacra fames.religioſum diem & ſacrum uelu ti contraria oppoſuit fortunatianus in tertio rhetorices cum ait. Quando temporis ſignificationem ha bet uelut interdiu an noctu ſacro religioſo die. Animaduerſum in quoſdam : puniti quidam animad uertere enim punire eſt : inde animaduerſiones dictæ . & ani maduerſi ipſi puniti. Paulus iuriſconſultus

corpora aĩaduerſoꝝ q̃buſlibet petẽtibus ad ſepulturã dãda ſũt. Ineũte anno nono:calẽ.Ianuarii:quo die cũ ſit feſtus & ſacer tẽperãdũ erat a ſulpiciis aĩaduerſiõibuſq;:oli calẽdæ.Martiæ prĩcipiũ anni fuerũt:idq; maxĩe ex hoc ꝓbat̃:ꝙ ab ipſo Quĩtilis q̃ntus ẽ:& deĩceps ꝑ nũero nũerabãt̃.q̃nq; & idus maiæ ſolẽnes fuerũt ĩeũdis magĩatibus:aliq̃n idus decẽbres.Liuius auctor. Propinq:neceſſarii & affines. Lugerẽt:lugere nõ tã plorare ẽ q̃ lugubres ueſtes ĩduere.eſt aũt ueſtis lugentiũ coloris nigri:quẽ græci anthracinũ appellãt a carbone q græce antrax noĩat̃. Varro ꝓpinquæ adoleſcẽtulæ ẽt adoleſcẽtuli ꝓximi amiculo nigello capillo demiſſo ſequunt̃ luctũ.ſcribit Liuius matronas ĩ luctu nihil aliud q̃ purpurã aurũq; depõere:quæ cum elluceſſerũt reſumũt.Dionyſius alicarnaſeus lib.v.refert Romanas matrõas.Valeriũ publicolã brutũ luxiſſe annuũ tẽpus depoſitiõe auri & purpuræ:ut eſt illis luctus cõſuetudo in neceſſariorũ cognatorũq; funeribus.Cicero in quarta tuſculana luctũ eſſe dicit egritudinem ex eius q carus fuerit.interitu acerbo. Non nunquã & teſtibus:præmia.ſ.decreta ſunt his q ꝑ teſtimonio dixiſſent ꝓpinquos dãnatorũ luxiſſe. Delatorum accuſatorum. Abrogata:detracta. Pro capitali:tanq̃ pœna capitis puniendum.

M.AN. Cõmẽtario quẽ:ſic Gellius eſt adeo ꝓbri grãmatici cõmẽtarius alterius generis auctoritas frequẽtior:ĩ nũero ẽt multitudinis cõmẽtarios & cõmẽtaria ĩdifferẽter ueteres ꝓtulerũt:eſt cõmẽtariũ ut Seneca tradit:in quo nudæ res ponũt̃.Ci.nõ eſt oratio:ſed capita reꝝ & oratiõis cõmentariũ Paulo plenius.

Quoꝝ alteꝝ:Neronẽ. Suſpecto:Seião. Alteꝝ:Druſum.q̃bus falſa fuiſſe appet.q̃ de Seiãi morte in cõmẽtariis tradidit. Exẽplaria.ab exẽplari & exẽplario eẽ põt.Pli.uerba hæc omiſit ĩ hoc tractatu:niſi exemplariũ uitioſum ẽ.Ci.illa o͞ro fuit mihi exẽplar b͞n dicẽdi. A pœna hoĩum:quo nõ aliq̃s pœna afficeretur

Religioſus:Feſtus religioſos dies eẽ ait:q facieda & uitãda diſcernerẽt:q͞d & Maro ſenſiſſe ur̃:cuius illud ẽ:riuos diducere nulla religio uetuit:religioſi ad hæc dies ĩfames atq; ĩfauſti dicũt̃. Sacer: diuino cultui datus Trebatius ĩ libro de religiõibus ſacrum eſſe dixit. Ex neceſſariis:domeſticis:arctioreq; uĩculo iunctis. Carnificinæ:cædis & ſuppliciorum officinæ:quid deorum haberetur. Lugerent:luctu & ſqualore ſuum teſtarentur dolorem. Obiectum fraudi datum.

Agamẽnonẽ laceſſiſſet:obiectũ & hiſtorico:q͞d Brutũ Caſſiũq; ultimos Romanoꝝ dixiſſet:animaduerſum ſtatĩ in auctores ſcriptaq; abolita:quãuis ꝓbarent̃ enĩ aliquod ante annos Auguſto audiente recitata:q̃buſdã cuſtodia traditis non modo ſtudendi ſolariũ adẽptũ:ſed etiã ſermonis & colloquii uſus. Citati ad cãm dicendã partim ſe domi uulnerauerũt certi dãnationis:ſed ad uexationẽ ignominiãq; uitandam partim in media curia uenenũ hauſerũt:& tamen colligatis uulneribus ac ſemianimes:palpitanteſq; in carcerẽ recepti. Nemo punitorũ & non in gemonias abiectus uncoq; tractus Viginti uno die abiecti ĩter eos pueri & fœminę ĩmaturę puellæ:q̃a more tradito nefas eſſet uirgĩes ſtrãgulari:uitiatæ prius a carnifice dein ſtrãgulatæ. mori uolẽtibus uis adhibita uiuẽdi. Nã mortẽ adeo leue ſupplicium putabat:ut quũ audiſſet unũ ex eis Carnulium noĩe anticipaſſe eã exclamauit. Carnutius me euaſit. Et in recognoſcẽ

PHI. Agamẽonem laceſſiſſet deeſt in ĩpreſſis codicibꝰ dictio hæc ꝓbris:ut ita legas Agamẽnonẽ ꝓbris laceſſiſſet.eſt aũt ſenſus ĩter cætera crĩa hoc quoq; tanq̃ capitale obiectũ fuit poetæ cuidã:q in tragœdia ĩduxerat ꝑſonã:quæ Agamẽnonẽ ĩ troductũ in fabula ꝓbris cõuitiiſq; laceſſebat tanq̃ ĩpotenter & tyrannice dominãtẽ ſicut apud oratium in ii.ſermonũ laceſſitur accuſaturq;:Agamẽnon:ꝙ aiacẽ ſepeliri ꝓhibeat. tragœdia extat ſenecæ: cui titulus ẽ Agamẽnon. hoc iõ in poeta puniſſe ur̃ tyberius q̃a princeps & reges de principibus & regibus maledici ægre ferũt. & quæ in alios ꝓbra dicũt̃ in ſe ipſos dici exiſtimant. Vltimos romanoꝝ:tanq̃ in bruto & caſſio generoſitas & uera uirtus romanoꝝ defeciſſet:nec poſt illos ullos apud Romanos amplius extitiſſet memoratu dignus & libertatis aſſertor.ſcribit Plutarchus philopomenem romanis ultimum græcorum appellari ſolitum ꝙ poſt illum magnus uir apud græcos nullus extiterit. Animaduerſum in auctores:ſumptum ſupplicium eſt de poeta & hiſtorico. Scriptaq; abolita ſ.poetæ & hiſtorici.infeſta nimirum ſunt illa uirtutibus tempora quibus in libros quoq; & ingenia ſeui ſũt principes.ſcribit.Cor.ta.in uita Iulii agricolæ ſeuitum fuiſſe in arulenum ruſticum & herenium ſenectionem pariterq; in libros eorum delegato triumuiris miniſterio:ut monumenta clariſſimorum ingeniorum in foro uterentur.ſ.arbitrabant̃ peſſimi principes cum libris aboleri uocem memorem libertatis. Quãuis probarentur:illa ſcilicet ſcripta poetæ & hiſtorici:probata autem fuerant ſub auguſto: utpote optimo principe improbata & abolita ſub tyberio:utpote peſſimo & crudeliſſimo. Studendi ſolatium:ademptũ nouum ſupplicii genus & quo nullum ſemer maius excogitari poteſt ad litteratos puniendos:q̃ illis adimere ſolatium ſtudendi ſcribunt iuriſconſulti digeſtis de pœnis genus eſſe pœnæ uiris ſtudioſis interdicere aduocationibus & foro:nam cum litteræ ut dicere ſolebat.Ariſtoteles inter proſpera ſint ornamentũ inter aduerſa refugium: omni ſolatio doctus priuari uidetur. cui in cuſtodia collocato ſtudiis interdi

Marginal notes: principium anniuariũ | Anthracinus color | Luctus | Comentariũ | Vltimos romanorũ | Vltimus græcorum qui | Seuire in libros | Suppliciũ litterati

citur:dixit Plinius li.nono epiſtolarum oē ſibi eſſe ex ſtudiis ſolatium. Citati:uel uoce præconis uel ab ac
cenſo. Sed aduexationem:ideo ſe domi uulnerabant uolentes in cubiculo ſuo mori:ne damnati in iudi-
cio uexarenť ignominioſo dedecoroſoq; ſupplicio. In curia:in ipſo ſenatu iō aūt in curia hauriebant ue-
nenum:ut ita & cruciatibus eriperentur:& inuidiam Tyberio cōflarēt. Colligatis uulneribus:iubebat ty
berius uulnera illorum qui ſemet uulnerauerant ideo obligati:ut diutius per tormenta uiuerēt & erūnoſi
us. Nemo punitoꝝ nō:quilibet quicunq; ex numero punitoꝝ. In gemonias.locū ſupplicii.de quo pau-
ſoante ſatis multa. Immaturæ:nōdū puberes:nec uiro tēpeſtiuæ:duodecimus annus in fœmina & quar-
tuſdecimus in puero ſecundum iura publica definit pubertatis ætatem. Strangulari laq̄o gulam frangē
re. Vitiatæ:conſtupratæ ne uirgines contra morem ſtrangularentur. Dein ſtrangulatæ:laqueo necatæ
ſunt:& ita morem a maioribus traditum ſeruaſſe uidebatur:qui prohibet puellam uirginem laqueo neca-
ri. Vis adhibita:qui cupiebant uiuere ad mortem adigebantur:quibus mori optabile erat:hos uiuere co
gebat:ut ita diutius in calamitatibus eēnt:quæ morte finiunť. Anticipaſſe:præoccupaſſe:p̄ueniſſe priuſ-
quam a Tyberio morti damnaretur. Carnulius me euaſit:hoc ideo dixit Tyberius:tanquam camirlius ſi
bi mortem conſciſcens nimis cito cruciatus & tormenta fuiſſet:quæ per lenitudinem & longam moram
ſolitus erat truculentus princeps adhibere his:quos diu mori uolebat.

dis cuſtodiis:p̄canti cuidam pœne maturitatē : reſpondit nondū tecum in gratiā redii. Annalibus ſuis uir cōſularis inſeruit frequenti quondā cōuiuio cui & ipſe affuerit inter rogatū eū ſubito & clare a quodā nano aſtāte mēſe inter ca preas cur Pauconius maieſtatis reus tandiu uiueret:ſtatim qdē petulātiā linguæ obiurgaſſe. Cæteꝝ poſt paucos dies ſcripſiſſe ſenatui:ut de pœna paucōii quāprimū ſtatueret.

Itē de crudelitate & ſæuitia eiuſdē auctis.

Dvxit intenditq; ſæuiciam exacerbatus indicio de morte filii ſui Druſi:quem quū morbo & intempe rantia periiſſet exiſtimaret : ut tandem interem-ptum fraude Liuiæ uxoris atq; Seiani cognouit:neque tor mentis neq; ſupplicio cuiuſquam pepercit:ſoli huic cogni tioni adeo per totos dies deditus & intētus:ut rhodienſem hoſpitem:quem familiaribus litteris Romam euocabat ad ueniſſe ſibi nunciatum torqueri ſine mora iuſſerit:quaſi ali quis ex neceſſariis quæſtioni adeſſet. deinde errore dete-cto:& occidi ne uulgaret iniuriam:Carnificinæ eius oſten ditur locus capreis:unde damnatos per longa & exquiſita

M.AN. Agamēnonem:græcorum ad troiam imperatorem:ſed non tam nomen aut gēus qua patriam ſecutum crediderim. ſiquidē la-cedæmon:ac tota achaia in uete ri claudiorum clientela fuit. Vl timos romanos:qui uere roma-ni dici poſſent quia tyrannis in-feſti. Scripta:abolita:concrema ta aut alia ui abſumpta. Augu-ſta audiente:quo intelligi poteſt quanto æquior auguſtus:q̄ Ty-berius fuiſſet. Vulnerauerunt: ſibi manū intulerunt longiores cruciatus & ignominiam horrē-tes. Media curia:coram principe & patribus. Nemo nō:omnis unuſquiſq;. Immaturæ:uiro.ſ.maturus ſpō ſæ & matura uiro dicimus:Papinius:Donec & hic ſpon ſæ maturus:& illa marito. Moræ tradito:a maioribus accepto. A carnifice ab ipſo carnificii miniſtro. Dein ſtrangulatæ : ut patrio more incolumi poſt uirginitatē ademptam factum uideretur. Vi adhibita:ut uel inui ti uiuerent. Anticipaſſe uenenum:p̄guſtaſſe.aut p̄cipi taſſe ſe ferroue incubuiſſe. Me euaſit:cenſuit ſanguina ria natura ne ſupplicio quidem affectum:quem longio-re cruciatu non torſiſſet.

PHI. In recognoſcendis cuſtodiis:in notis ſeruii de-clarauimus cuſtodias dici carcerarios:& dānatos q̄ i car cere cuſtodiunť:hinc apud iuriſconſultos titulo de cu-ſtodia reoꝝ ſcriptū legimus ſi cu ſtodia ſe īterfecerit ul' p̄cipitaue rit militis culpæ aſcribiť:itē ſi cu ſtos cuſtodiā interfecerit.item ſi cuſtodia caſu defuncta fuiſſe di-cať teſtatōibꝰ id p̄bādū ē:itē mi lites ſi amiſerit cuſtodias ipſi ī p̄i culū d̄ducūť:firmicus maternus ait ī q̄rto ſi lūa mīuta lumīe fue rit ī nocturna gēitura:faciet car ceris p̄poſitos cuſtodiarūq; cu-ſtodes. Cuidā uni ex cuſtodiaꝝ nūero. Nōdū tecū ī grām redi tāq̄ recōciliatus eēt illis & bēiuo lus:quos maturæ morti feſtinā-ter traderet:pli.ait nihil eē meliꝰ tēpeſtiua morte. Annalibꝰ:hiſtoriis q̄s ſcribebat:d̄ ānalibꝰ dictū ē. Et ipē affuerit ſcriptor. Annaliū. Eū ti

berium. A quodam nano:breuis ſtaturæ homũculo:qui latine pumilio & pumilius nominaẽ de hoc di
Pumilior ctũ in Auguſto:illud adde a pumilio fieri cõparatiuũ qđ eſt pumilior:quo uſus eſt Apuleius cũ ait in qn
to de aſino aureo quo uis puero pumilioré:q̃uis cucurbita glabrioré:Codices ĩpreſſi habẽt puſſilioré:ſed
fulgétius placiadas ita legédũ monet:ut diximus pumilionis ſiue nani pars ſupior magna eſt inferior par
pumiliões ua:q̃obrem exiſtimat Ariſtoteles in.xiii.de aĩalibus pumiliones méte deficere nec ſapere ad p̃fectũ. Inter
capreas:ĩ ſeceſſu capreaꝝ. Petulátiá:linguæ ĩpudétiá,p̃cacitatéq̨ uſus eſt nanus dũ petit in conuiuio cur
Procare reus maieſtatis paconius tá diu uiueret a petendo dicta petulátia ut a p̃cádo p̃cacitas noĩata:eſt át procare
Proci petere unde & p̃ci matrimonio & petitores noĩati:Tyberius obiurgauit qdé in nano petulantiá:loquendi
tñ poſt Paulo de illo ſũmi ſuppliciũ p̃ epiſtolá iuſſit:& ita naui monitis crudelibus obtẽperauit. Intẽperá
tia:dixius ſupra ex auctoritate Plinii druſum Tyberii filiũ fuiſſe ebrioſum:nec alia magis re q̃ uinolentia
regeneraſſe patré Tyberiũ:ex uini át ĩtéperátia morbis ex morbis mors p̃uenit. Fraude uxoris: autumat
oroſius Tyberiũ druſum & germáicũ filios Tyberii a patre ueneno fuiſſe p̃ditos. Cognitiõi:de ĩngrédis
his:q cõſcii fuiſſent mortis filii. Rhodiéſem hoſpité:ne credas hoĩem rhodi natũ dici a Tranqllo hoſpité
rhodiéſis Tyberii rhodiéſem:ſed alienigená rhodi habitáté:ita rhodius ex rhodiẽſis differũt:ut hiſpanus & hiſpanié
ſis ſup̃ quo copioſe ſatis ĩ iulio Cæſare. Quæſtiõi:qõné ſic accipimus nõ torméta tñ:ſed oém ĩqſitioné:
auctor Vlpianus ĩ titulo de ſanatuſcõſulto ſyllaniano. Occidi.ſ.iuſſerit. Iniuriá:q̃ affectus erat hõ ĩno
cés & ĩſons. Carnificinæ:amator Plautinus ĩ ciſtellaria credit amoré primũ apud hoĩes carnificiná cõmé
tũ.Mar.cato carnificinas dixit pluratiuo nũero p̃ ſuppliciis atq̨ tormétis:& ut utar uocabulo pluratiuo p̃
cruciabilitatibus:ſic.n.ait ubi ſocietas ubi fides maioꝝ ĩſignitas iniurias plagas uerbera uibices eos dolo
carnificina res atq̨ carnificĩas:p̃ dedecus atq̨ ignominiá te facere auſũ eé carnificĩa:hic ſignificat nõ tá ex carnificatio
nes quá domiciliũ cruciatuũ:é enĩ carnificina locus:ĩ quo ſontes iuſſu poteſtaté a carnifice occiduẽ. car
nificina quoq̨ accipiẽ p̃ officio ipſo carnificis:Plautus in captiuis:uel carnificiná hũc facere poſſum p̃peti.
M.AN. Cuſtodiis:cõtinés pro cõtéto reis.ſ.q ĩ cuſtodia erát. Pœne maturitaté:celeritaté ſupplicii. Te
cũ ĩ gratiá redii:nõdũ tibi placatus ſum ĩauditæ ſæuitiæ argumétũ quæ celeriter occidere quéq̃ ne inimi
ci qdé animi duceret:ſed ſic certe é:ut anneus ait Seneca:clemétis uideri aĩ:q oĩno piturus ſit:cõfeſti occi
dere. Annalibus:qd annales ab hiſtoria diſtét.Gellius abũde explicat. Ob ĩtéperátiá:luxurioſam & ĩmo
deratá uitá. Liuillæ uxoris:ex germanico & agrippina genitæ q̇ druſo & Tyberii filio nupſit. Cognitiõi
quæſtioni de morte filii. Torqueri:quæſtioni adhibe.

PHI. Claſſiariorum:claſſiarii
nõ tá remiges in claſſibus dicun
tur:q̃ milites.Cor.tacitus anice
tũ céturione claſſiario comitatũ
Claſſiarii Plinius ĩ epiſtolis claſiarii ĩminé
te p̃iculo exterriti:ita hic claſſia
rios ĩtelligemus milites ex claſſe
remis & haſtis eliſiſſe cadauera
eoꝝ:quos in mare iubebat tybe
rius p̃cipitari. Manu: multitu
Contus dine. Contis:cõtus partica é ex
ploratoria:unde uerbũ hoc per
contor deriuari donatus exiſti
mat cõtus ſignificat láceá milita
Contati ré:uñ a uegetio cõtati milites di
cti.q cõto utũtur:idé p̃cipit ĩter
meditationes armoꝝ ut equites
cõtis utanẽ ſciéter & fortiter.no
nius Marcellus cõtos haſtas lon
giores & robuſtas eé dicit. One
ratos:repletos & bñ potos atq̨
diſtétos. Veretris:mébris uirili
bus.hieronymus:cur portas ue
retrũ o paule:cur a ſexu fœminaꝝ barba pilis aliaq̨ mébroꝝ q̃litate diſtingueris. Fidicularũ.fidiculas in
tellig t cordas ipſius cytharæ q̃ fides dr̃:feſtus põpeius:fides genus citharæ dicta:q̨ tñ ĩter ſe cordæ eius:
Fidiculæ quátũ ĩter hoĩes fides cõcordet cuius diminutiuũ fidicula é:hæ fidiculæ eleganti uocabulo neruiæ quoq̨
Fides nominanẽ tanq̃ ex neruis cõcinatæ:hinc apud ſcriptores clariſſimos legimus neruias ĩfidibus brumali die
Neruiæ alias digitis pelli:alias ſonare:é & in cœlo fidicula ĩter aſtra conſtituta:q̇ fides a columella ab higinio lyra
Fidicula noĩaẽ:pli.ĩ.xxviii.fiducula occaſu ſuo autũnũ ĩchoat.p̃terea fidiculæ ĩter genera tormétoꝝ nũeranẽ exiſti
in cœlo mátq̨ eruditi inſtr̃m eé ex duobus lignis cõpactũ:ego credo id potius eſſe tormétum:quo ſontes a torto
re cordis:funibuſq̨ aligari uulgo torquentur de hiſce fidiculis mentio fit apud ſenecam. Quintilianum.

tormenta præcipitari coram ſe in mare iubebat:excipienté
claſſiariorũ manu:& contis atq̨ remis elidéte cadauera:ne
cui reſidui ſpiritus cuiq̃ ineſſet:Excogitauerat aũt iter gene
ra cruciatus:ẽt ut larga meri potione p̃ fallaciá oneratos re
pete ueretris deligatis fidicularũ ſimul urinæq̨ tormẽto di
ſtéderet qđ & niſi mors præueniſſet:& thraſyllus conſulto
(ut aiunt)differre q̃dá ſpe lõgioris uitæ cõpuliſſet plures
aliq̃to necaturus:ac ne reliqs qdé nepotibus parſurus cre
diẽ:quũ & caiũ ſuſpectũ haberet:& Tiberium ut ex adulte
rio conceptũ aſpnaretur:nec abhorret a uero:náq̨ idétidé
fœlicé Priamũ uocabat:qđ ſupſtes oĩum ſuoꝝ extitiſſet.

De ſuſpitione in qua uixit inter facinora.

QVá uero iter hæc nõ mõ ĩuiſus ac deteſtabilis:ſed
p̃trepidꝯquoq̨ atq̨ ẽt cotũeliis obnoxiꝯ uixerit m
ta ĩdicia ſũt:haruſpices ſecreto ac ſine teſtibꝯ ꝯſuli
uetuit:uicia uero urbi orac'la diſiiceẽ coactꝯé.ſed maieſtate

Valeriũ:totáq; ferme eruditoꝝ ſcholá:ſed in hoc trãqlli loco fidiculas haud dubiæ accipimus ꝑ tenuiſſimis citharæ cordis.qbus genitalia facillime diligari poſſunt: Vrinæq; tormẽto:inter maximos corporis cruciatus eſt ſtráguria:ideſt urinæ difficultas.ſcribit Plinius ſtillicidiũ urinæ a ueſica ĩpatibilé eſſe cruciatũ erat ergo nouũ maximũq; tormenti genus hoc qđ crudeliſſimus priceps excogitauerat:ut bene poti ac diſtẽti ueſicá mero turgẽtẽ exonerare nõ poſſent. Cõſulto:de ĩduſtria. Lõgioris uitæ:ita aſſerebat mathematicus ex fato ſidereq; mõſtrari. Thraſillus:mathematicus:cuius ſupius mẽtio facta eſt. Caiũ.caligulã ĩtelligit:q ei mox ſucceſſit in ĩperio:cuius pr̃ fuit germãicus adoptiuus tyberii filius. Et tyberium:hic nepos erat Tyberii genus ex druſo filio naturali. Idẽtidẽ:frequẽter.Fœlicẽ priamũ.luculẽti ſcriptores priamũ ob hoc ĩfeliciſſimũ fuiſſe tradũt:pp qđ fœlix a tyberio uocabaẗ.Cicero in prima tuſculana ſic ſcribit: priamũ ĩ tanta ꝓgeniæ orbaꝝ cũ in arã confugiſſet hoſtilis manus interemit:hic ſi uiuis filiis incolumi regno occidiſſet:aſtante ope barbarica tectis celatis laqueatis:utrũ tandẽ a bonis an a malis diſceſſiſſet:tũ ꝑfecto uideẗ a bonis:& certe ei melius eueniſſet.hoc idẽ iuuenalis tradit explicans incõmoda uitæ lõgioris fuerunt aũt priamo filii qnquaginta.quoꝝ decẽ & ſeptẽ ex iuſta uxore nati ſunt apud ſenecã in tragœdia cui titulus eſt troas:dicitur de priamo id quod quadrat:cũ Tyberii ſententia:ſic.n.inqt chorus fœlix priamus dicimus oẽs:fœlix priamus:fœlix qſq; bello moriẽs:oĩa ſecũ cõſumpta uidet. Prætrepidus:mos tyránoꝝ eſt:ut ex conſcientia metuant:oĩa:quo in metu Dionyſiũ & alexandrũ fuiſſe notũ eſt. Cõſuli uetuit:interrogari ne.ſ.aliqd de morte ſua per aruſpicinæ diſciplinã pronunciarent olim accuſatus eſt ſoranus & ſeruilia ſorani filia:quod pecuniam magis delargita eſſet tanquã conſultatura de morte principis nerionis. Vicina urbi oracula ut ſortes antiatinas:de quibus poſt paulo:ut præneſtias ut tiburtinas: uideẗ enĩ oraculum fuiſſe tibure:propter albuneam unam ex ſybillis:quæ illic numinis uice colebatur.

Stragu ria

Priamo filii quinquaginta

M.AN. Claſſarioꝝ manu:remigũ multitudine ſociorũq; naualium:qui claſſem præſidio circa capreas obtinebãt. Leucadii:ut ſtrabo ait:quẽ ex ſũma rupe in ſubiectũ mare p̄cipitaſſent.nauibus cõtinuo excipiebat:ut ſeruatũ extra fines mitterent hic ne euaderet exceptũ necabat. Cõtis lõgioribus haſtis:ut nonius ait & robuſtis. Oneratos:repletos. Veretris:genitalibus. Fidiculaꝝ:inhibita arctiſſimo fidicularum nexu mitturitione. Diſtenderet:ualde ĩpleret:ac ꝑ hoc maiore cruciatu torqueret.idẽ alibi nũquã e tricli nio abſceſſit:niſi diſtẽtus ac madens.Ver.Referũt diſtẽta capellæ. Spe lõgioris uitæ:longiore uitæ ſpacio ex aſtroꝝ rõne ꝓmiſſo.nã totus ut Dion ait ex traſylli diſciplina Tyberius pẽdebat. Cõſulto:ne in plures ſæuiret. Nepotibus:caligulæ:& Tyberio druſi filio. Supſtes omniũ ſuoꝝ:non omniũ:nã Hecube:Heleno:Polidoro:Caſſandra:& Polixena ſupſtitibus periit:ſed ad illud Vergilianũ alluſit:Troiam incenſam & prolapſa uidentem pergama.iuuenalis.Omnia uidit euerſa & flammis aſiam ferroq; cadentem.

p̄neſtinaꝝ ſortiũ territus deſtitit:quũ obſignatas deuectaſq; Romã nõ repiſſet ĩ arca niſi relatas rurſus ad tẽplũ: unũ & alteꝝ cõſulares oblatis ꝓuĩciis nõ auſus a ſe dimittere uſq; adeo detinuit:dõec ſucceſſores poſt aliquos annos p̄ſentibus daret:quũ iterĩ manẽte officii titulo ẽt đlegaret pluria. Aſſidueq; illi ꝑ legatos & adiutores ſuos exeq̃nda curarẽt.

De ſuſpitione nurus & nepotũ damnatorum.

NVrũ ac nepotes nunq̃ aliter poſt dãnationẽ: quã cathenatos:obſutaq; lectica loco mouit: ꝓhibitis per militẽ obuiis ac uiatoribus reſpicere uſq̃ uel conſiſtere.

Idem de differentia & ſuſpitione eiuſdem.

SEiãũ res nouas moliẽtẽ:quis iã & natalẽ eiꝰ publice celebrari:& imagines aureas coli paſſim uideret uix tandẽ & aſtu magis ac dolo:quã principali auctoritate ſubuertit:Nã p̄io ut a ſe per ſpeciẽ honoris dimitteret collegã ſibi aſſumpſit in q̃nto cõſulatu:quem longo interuallo abſens ob idipſum ſuſceperat.Deinde ſpe affinitatis ac tribunitiæ poteſtatis deceptum inopinantẽ cri-

PHI. Præneſtinaꝝ ſortiũ: Cicero in ſecũdo de diuinatiõe luculenter enarrat: quẽadmodum numerius ſuffuſius ſortes prius inuenit apud p̄neſtinos ſculptas in robore litterarũ priſcarũ notis:& cũ eodem tp̄e mel ex olea fluxiſſet ĩ eo loco:ubi fortũæ ſita ẽ ædes:aruſpices dixerũt ſumma nobilitate illas ſortes futuras:eorũq; iuſſu ex illa olea arca facta eſt eoq; ſortes conditæ: q̃ fortunæ monitu pueri mãu miſcebanẗ atq; ducebanẗ:uetuſtas ẽt nũc retinet nomen ſortiũ præneſtinaꝝ:cameades dicere ſolitus erat nuſq̃ ſe fortunatiorẽ:q̃ præneſte uidiſſe fortunã de hoc p̄neſtinæ fortunæ oraculo:meminit filius:celſiſq; dicatũ fortũæ p̄neſtæ iugis:& a nobis copioſe dictũ eſt in cõmentariis propertii: ubi enarraẗ ille uerſiculus:ecqđ p̄neſtis dubias petis ĩſcia ſortes.

Origo ſortium

fortuna p̄neſtina

In arca:arcã illam intelligit ex olea factã:in qua cõditæ ſortes ferebanẗ. Obſignatas:ſigillo ĩpræſſo cluſas ne fucus fieri poſſet. Ad templũ:fortũæ.ſ.p̄neſtiæ. Nõ auſus dimittere:timebat ne ĩ ꝓuĩcia qſq; ſua res nouas moliretẗ:& ad rebellionẽ ꝓuĩciales cõcitaret. Præſentibus:duobus illis cõſularibus:qbus obtulerat ꝓuĩcias:nec tñ eos ob metũ a ſe dimiſerat. Manẽte officii titulo:ut.ſ.ꝓcõſules aut p̄ſides ꝓuĩciæ dicerenẗ:qbus tãq̃ legitimis p̄ſidibus

ꝓcõſulibuſcꝫ plurima Tyberius delegabat:ſcribũt tñ iuriſcõſulti ꝓcõſules niſi egreſſi fuerit urbẽ nõ habere iuriſdictionẽ:ꝑ legatos põt ꝓcõſul mãdare iuriſdictionẽ a legato ſuo ut inqt Vlpiãus legatos nõ oportet pricipẽ cõſulere:ſed ꝓcõſulẽ ſuũ:& iis ad cõſultationẽ legatoꝶ debebit rñdere:ſcribit põponius legatos ꝓ cõſulũ nihil ꝓpriũ hr̃e:niſi a ꝓconſule eis mãdata ſit iuriſdictio:de his legatis nũc loqtur. Obſuta:munita circũſepta & undicꝫ clauſa.ne qſpiã itereũdũ ĩtroſpicere poſſet qs ĩ lectica deferret. Prohibitis uiatoribus ĩ troſpicere:agrippinã nuꝶ & druſum nonẽcꝫ nepotes qñ ab uno loco ad aliũ transferebant in lectica undicꝫ conuelata deferri uoluit & adhibitis militibus uetuit uiatores & iter faciẽtes reſpicere qs ĩtra lecticam geſtaretur:nec res cogita maiorem ipſi cõflarẽt inuidiã.olim homo adoleſcẽs pro legato ĩ lectica ferebat ei obuiã bubulcus uẽuſinus aduenit & per iocũ cũ ignoraret q ferret rogauit nõ mortuũ ferret.ubi id audiuit lecticã iuſſit depõi ſtuppis qbus lectica ligata erat uſcꝫ adeo uerberari iuſſit:dũ aĩam efflauit auctor.C.gracchus ĩ oratiõe de legibus ꝓmulgatis. Natalẽ eius celebrari colebat:ſeianus ꝓinde ac alter Tyberius:unde nõ miꝶ ſi illius dies natalis celebrabat.& imagines aureæ ſeião paſſim dicabant:q poſt eius necẽ parti diſiectæ ꝑtim cõflatæ ſunt:unde ait ſatyrographus deſcẽdũt ſtatuæ reſtẽcꝫ ſequunt & ex facie toto orbe ſecũda ſunt urceoli pelues ſartago patellæ. Quã pricipalia auctoritate:Tyberius nõ auctoritate pricipis uſus ẽ ad ſeianũ ſubuertẽdũ:ſed aſtutia & uaframẽtis:timebat.n.ĩmodicã ſeiani potẽtiã:illũ participẽ curaꝶ appellabat & plerũcꝫ repetẽs dicebat meus ſeiãus. Dimitteret:Tyberius petẽs ſeceſſum capreaꝶ cõſulẽ ſeianũ deſignauit creditũcꝫ ẽ deſignari eos collegas ĩ cõſulatu ꝑ qnquẽniũ. Ob idipſum:ut hoc dolo ꝑderet ſeianũ. Spe affinitatis:tãq̃ affinitatẽ cũ ſeião facturus eẽt deſponſata illi una ex neptibus

Tribunitiæ ꝑtãtis:Tyberius diuulgauit cũ eẽt capreis ſe tribũitiã ꝑtãtẽ ſeião datuꝶ:ut.ſ.ĩopinatũ opprimeret:ſcripſit ãt ſenatui ꝑ ſertoriũ macronem:q cũ ſeiano diceret poteſtatẽ tribunitiã ſeſe illi a Tyberio afferre:tunc ſeianus ſupra modũ lætus curiã ingreſſus eſt:macron tradita cõſulibus epiſtola:priuſq̃ quicq̃ legaretur egreſſus eſt ad milites:ſed lecta epiſtola:qua petebat Tyberius ſuppliciũ ſumi de ſeiano:ſtatim tribuni & milites illũ circunſteterunt:& in gemonias ſcalas laceratũ abiecerunt uncocꝫ traxerunt,

M.AN. Præneſtinaꝶ ſortiũ:Strabo habet:inqt præneſtæ fortunæ tẽplũ:unde certa edũt oracula.Colebat ibi fortuna ſub imagĩe duaꝶ ſoroꝶ papinius:Quod ni tẽpla darẽt alias thyritia ſortes & præneſtinæ poterant migrare ſorores.ælius lampridius in Alexandro huic ait in templo præneſtiæ ueſtæ talis ſors extitit:Si qua fata aſpera rumpas tu marcellus eris:quibus uerbis datur intelligi qualis eſſet præneſtinarũ ſortium ratio. Obſignatis:obſignata archa. Per legatos:circa prouincias ſcilicet miſſos. Nurum:agrippinam. Nepotes:druſum & Neronem. Obſuta:clauſa:obſuto uelo adoperta. Seianum res nouas:fuerat is ut dion tradidit.M.appitii pathicus:ſed ſimilitudine moꝶ ita tyberio inſinuatus & ab eo ad id potẽtiæ euectus:ut iam pares illi & tyberio honores deferrentur per ſertorium macronem romam miſſum ſenatui dãnandum tradidit dãnatũcꝫ crudeliter necauit.Iu.Ex facie toto orbe ſecũda fiunt urceoli:& ruſus ardet adoratu populo caput & crepat ingens:ſeiãus:Ioſephus auctor eſt.Antoniam germanici matrem per codicillos pallanti ſeruo ſuo ad tyberium datos ſeiani coniurationẽ principii ſignificaſſe. Spe affinitatis:ut ex neꝑtibus illi unã mr̃imõio locaret.

PHI. Senẽ ſe:erat eni iã ſenex tyberius. Tumultũ ne roma tumultuaret ſeiani cauſa. Druſũ nepotẽ:illum intelligit cui ut ſupra dictũ eſt adeo alimenta ſubduxit:ut tomentũ e culcitra mãdere tẽtauerit:quẽ iudicatũ hoſtem famẽ necauit. Meditabat:animo cogitabat:alias exercebat unde meditationes Romanorũ dictæ ſunt cõflictus ſine ſanguine:& omnes artes auctore uegetio ĩ meditatiõe conſiſtũt:meditor græce dr̃ μελετάω. Speculabundus:diligenter & uehemẽter ſpeculans tanq̃ ex ſpeculatorio:diximus in notis ſeruii:ꝙ nomina ĩbundus definẽtia largam uim & fluentẽ copiã & quaſi ha-

minatus eſt pudenda miſerandacꝫ oratiõe:quũ ĩter alia.P.C.præcaretur:mitterent alteꝶ e conſulibus qui ſenem ſe & ſolũ in conſpectu eoꝶ cũ aliquo militari ꝓ̃ſidio perduceret:ſic quocꝫ diffidens tumultũcꝫ metuens. Druſum nepotem quẽ uinculis adhuc Romę continebat ſolui:ſi res poſceret:ducẽcꝫ conſtitui ꝓ̃ceperat. Apratis etiam nauibus ad qualcũcꝫ legiones meditabatur fugã ſpeculabundus ex altiſſima rupe idẽtidẽ ſigna:quæ ne nũcii morarẽt:tolli procul:ut quicquid foret ſentiret:mãdauerat Verũ & oꝑ̃ſſa coniuratione Seiani nihilo ſecurior aut conſtantior:per nouẽ proximos menſes non egreſſus eſt uilla:quę uocatur iouis.

De conuitiis & libellis contra eum editis.

VRebant inſuper anxiam mẽtẽ uaria undicꝫ conuicia nullo non dãnatorũ probri genus coram uel ꝑ libellos in orcheſtra poſitos ingerente quibus quidem diuerſiſſime afficiebatur:modo ut præ pudore ignota & celata cuncta cuperet:nonnunquam eadem cõtineret & proferret ultro ac uulgaret:Quin & arthabãi parthorum Regis laceratus eſt litteris parricidia & cædes:& ignauiã & luxuriam obiicientis:monentiſque ut uoluntaria morte

legati pcõſulum

Seiani ſtatuæ conſlatæ

meus ſeianus

mores ſeiãi

Meditationes romanorum

bũdátiã rei:cuius rei uerbũ eſſet:declararẽt. Idẽtidẽ:crebriter & ſubĩde. Signa tolli:mãdauerat Tyberius ſigna q̃dã fieri per quæ ñ expectato nũtio certior fieret ſeiãus ne rerũ potitus foret:an ex eius uoto fuiſſet oppſſus:ut rebus male ſuccedẽtibus poſſet ſtatim capeſſere fugã.ſignũ diurnũ eſt fumus nocturnũ flãma:danť alia ſigna ex pſcripto prĩcipis. Vlla Iouis:hæc erat ĩ iſula capreaꝶ. Vrebãt:cruciabãt:maro.uirit atrox iuno. Nullo nõ dãnatoꝶ:quolibet ex dãnatis. In orcheſtra:locus erat ĩ theatro nobilior:ubi ſenatus ludos ſpectare ſolebat:de orcheſtra ſatis ac ſup iã dictũ eſt:ideo ãt libelli ĩ orcheſtra ponebanť:ut pbra Tyberii ĩter nobiles uulgarenť. Celata cũcta.ſ.pbra & maledicta:q̃ a dãnatis in ipm ĩgerebãť. Cõtineret:uť legẽdũ cõcineret:ut ſit ſenſus Tyberiũ ĩterdũ cõuicia adeo ſpreuiſſe:ut illa cõtineret hoc ẽ cantaret iuulgaretq;. Arthabãi parthoꝶ:pthi ex genere arſacidaꝶ ĩperatorẽ facere ſolebãt:uñ olĩ rege orbati uononẽ regno pturbãt.utpote aliẽigenã. Cõfeſtiq;:arthabanũ euocãt medoꝶ regẽ arſacidaꝶ gñe deſcẽdẽtẽ:hic inimicus Tyberii factus armeniã ĩuaſit:mox cũ ſe inſidiãtiũ dolis eripuiſſet cũ Tyberio iniit amicitiã ĩteruẽtu uitelii.etenĩ circa eufratrẽ fluuiũ arthabãus & uitelius:de pacis fœdere colloquunť ĩ medio ſibi põte fluminis cauẽtes:poſt ictũ fœdus herodes tetrarcha eis cõuiuiũ ĩ loco medio pparat:tabernaculũ ex pcioſis gẽmis exornãs tũc arthabus dat obſidẽ Tyberio Dariũ filiũ:cũ quo ẽt mũera magna trãſmitit:hæc ioſephus libro decimo octauo antiqtatũ. Parricidia obiiciẽtis:arthabãus quo tempore inimicus erat Tyberii illũ cõuitiis epiſtolaribus lacerabat:ĩ qbus obiiciebat ĩ primis parricidia:qꝛ.ſ.filios & nepotes & nuꝶ ĩteremiſſet:lege enim pompeia de parricidiis caueť:ut is parricidii teneatur nõ ſolum qui patrem & matrem interfecerit:ſed qui fratrem ſororem patruelem matruelem filium filiam nepotẽ nuꝶ alioſq; ppinquos occiderit. Luxuriam:appellatione luxuriæ nõ tã libidinẽ ueneriam contineri q̃ ĩmodicã profuſionẽ alibi docuimus. Semetipſe perteſus:diſplicens ſibimetipſi & quaſi uitam ſuam odio habens.

Signum diurnum

Atrabãus

parricida q

Luxuria

M.AN. Pudenda:tali ut illius merito eũ pudere potuiſſet. Perduceret:ex capreis romã:Iuuena.uerboſa epiſtola uenit a capreis. Tumulrũ:motũ in ſeiano opprimendo. Druſum:quem poſtea fame ĩ ima palatii parte necauit. Meditabatur:mẽte & cõſilio agitabat. Speculabũdus:ſpeculationi uehementer intẽtus. Vrebãt:dolore & ira exagitabãt. In orcheſtra:unde nobiliſſimi quiq; ſpectabãt. Ingerente obiiciẽte. Ignota & celata:ignorari uellet & occultari:quæ obiecta eſſent. Vltro:ſpõte proderet. Artabãi parthorum regis:ioſephus mittit etiam inquit Tyberius ad uitelium litteras ei iubens:ut amicitiam cum artabano parthorum imperatore conficeret:terrebat enim eum quod inimicus extaret & armeniam inuaſiſſet. Parricidia:propinquorum. Cædes:ciuium aut cædes per miniſtros:parricidia per ipſum patrata accipias. Ignauiam:deſidiam & inertiam. Luxuriam:nefariam libidinem.

maximo iuſtiſſimoq; ciuiũ odio q̃ primũ ſatiſfaceret. Poſtremo ſemetipſe perteſus talis epiſtolæ principio tãtũ nõ ſummam malorum ſuorum profeſſus eſt.

De epiſtola eius ad ſenatũ & orõne factũ ſuũ pnũciãtibus.

QVid ſcribam uobis.P.C.quo modo ſcribã aut q̃d omnino nõ ſcribam hoc tpe:Dii me deæq; peius pdant:quã quotidie perire ſentio. Scio. Exiſtimant q̃dã pſciſſe hoc cum peritia futurorum ac multo ante quãta ſe quãdoq; acerbitas & infamia maneret proſpexiſſe. Iõq; ut imperium iniret & patris patriæ appellationẽ:& ne in acta ſua iuraret obſtiatiſſime recuſaſſe:ne mox maiore dedecore impar tantis honoribus inueniretur. Quod ſane & ex oratiõe eius:quã de utraq; re habuit colligi põt:uel quũ ait ſimilem ſe ſemp ſui futurũ:nec unq̃ mutaturũ mores ſuos:quãdiu mẽtis ſanæ fuiſſet:ſed exempli cauſa cauendũ ne ſe ſenatus ĩ acta cuiuſq̃ obligare.qa aliquo caſu mutari poſſet & rurſus ſi quando aũt inquit de moribus meis deuotoq; uobis animo dubitaueritis:q̃d prius q̃ eueniat opto:ut me ſupremus dies huic mutatæ ueſtræ de me opinioni eripiat:nihil honoris adiicit mihi patris appellatio:uobis autẽ exprobrabit:aut temeritatẽ delati mihi eius cognominis:aut inconſtantiam contrarii de me iudicii.

PHI. Tantum nõ ſumma malorum:ſupra docuimus gens eẽ elocutionis non ptritæ:quo & filius uſus eſt:tantũ non ſtrictis mucronibus.accipiturq; illud tãtum non pro etiam:& eſt ſenſus Tyberium ualde etiam ſummã malorum ſuorum profeſſum eẽ in epiſtola ad ſenatum ſcripta.

Quid ſcribã uobis:uerba epiſtolæ Tyberii quæ ſummã principis deſperationem uitãq; erũnoſiſſimam aperte demonſtrãt:perturbatus & anxius anius neſcit:unde exordiať ignorat quo modo ſibi ſit aut quid ſcribẽdũ.perturbationes.n.mentem conturbant & obcecatam reddunt.

Prius perdant:lege potius pœnis perdant hoc:eſt ſuppliciis.

Quem.ſ.me. Quotidie perire ſentio:hæc uerba apte demõſtrant:quod illa particula tantũnum ſignificat etiam ille enĩ ſũma malorum ſuorum profiteri aliđ mala ſigillatĩ explicare credens ea figura dici tantũnum:qua a doctis dicitur etiamnum:ut illa appendicula num ſit per.u. potius ſcribenda & enũcianda q̃ per

Tantũnũ

o.utitur hac eloquutiõe ĩ hoc ſignificatu Liuius quoq; cũ ait in li.xxxvii.uidit nõ poſſe æquare ordinem romanos & tantũnũ iá circuiri a dextro cornu cõcitat naues.pſciſſe hæc eũ adrianus matheſeos adeo peritus fuiſſe fert̃:ut calé.ianuariis ſcripſerit:qd ei toto anno euẽtuꝝ eſſet uſq; ad illá horá qua eſt mortuus adeo pſciuit oía de ſe futura hoc idé exiſtimat̃ de Tyberio cũ eẽt addictus mathematice.ne in acta ſua iuraret Suetonius de Tyberio dixit ſupius ĩterceſſit:& quominus in acta ſua iuraret̃ prænomen quoq; iperatoris cognomen quoq; pr̃is pr̃iæ recuſauit.tãtis honoribus maxĩus honos ẽ pr̃is pr̃iæ appellatio:& ĩ acta prĩcipis iuratio. De utraq; re.ne.& pr̃ pr̃iæ appellaret̃ & ne ĩ acta ſua iuraret̃. Similé ſe ſui futuꝝ:poteſt uideri amphibolon & ãbiguũ:ná dũ ait ſe futuꝝ ſimilẽ ſui põt trahi parté deteriore:nec médax erit Tyberius:fuit enĩ ſiľis ſui dũ mores ſuos.ſ.genuinos.& naturales:q erãt ĩprobiſſimi & flagitioſiſſimi:nõ ĩmutatũ ad ſuá ſceuá ſanguĩariáq; naturá ilico recurrit attamẽ uidebat̃ ipſe ſentire:ꝙ mores nõ eẽt ſuos ĩmutaturus uidelicet pbos & bonos:quos ĩduerat q̃dá moderationis ſimulatiõe & q̃lis fuiſſet in initio principatus talé ſe futuꝝ pollicebat̃ hoc eſt irrepn̄ſibilé & oĩ bonitate pſtãté. In acta cuiuſq̃ obligaret: Cauendũ eſt ſenatui inqt Tyberius ne obliget ſe iureiurádo ĩ acta cuiuſq̃ prĩcipis.q ex cõditiõe hũanæ naturæ mutari poſſet:& hoc dicebat ĩ oratiõe recuſans ne ĩ acta ſua iuraret̃. Deuoto uobis aĩo:meo.ſ.q uobis ſenatoribus deuotus ẽ:qd ſit deuotio q deuoti antea docuimus. Supremus dies:mortis. Aut temeritaté:cõplexio eſt utrũq; cõcludens & hoc:ſignificat:ait enim Tyberius appellatio patris patriæ q̃ mihi defertis ſi mutata fuerit ueſtra de me opinio:uox taxare uidebit̃:uel tãquá temerarios ꝙ mihi nõ meréti tale cognomen temere detuleritis:uel tanq̃ incõſtãtes in iudicãdo:ꝙ qué prius iudicaueritis dignũ patris patriæ cognomento:eundé mox mutata uolũtate indignũ iudicare uidebimini contraria de me ſentientes.

M.AN. Perteſus:ualde odio habés. Talis epiſtolæ:q̃lis prĩcipiũ ĩ frõté alterius capitis occurrit. Tantũ nõ ſummã:ſed pté oĩno nõ puá. Quid ſcribá:prĩa periodus ad argumétũ attinet. Quomodo: altera ad formá & rõné ſcribédi. Quid oĩno nõ ſcribá:reliqua hæc ad deliberationé. Qué quotidie perire ſentio:hoc fuit qđ dixerat tantũ nõ illũ ſuoꝝ maloꝝ ſummá profeſſum. Peritia futuroꝝ:utpote qui mathematicæ eſſet diſciplinæ addictus. De utraq; re.de obligatione ſenatus in ſua acta.& patris patriæ appellatione. Mores ſuos:eam uite modeſtiam:quá ad id tépus ſeruaſſet. Aliquo caſu:ad præſenté uitæ mutationem:quá antea præuiderat id pertinet. Exprobrabit:probri loco obiiciet. Temeritaté: qđ temere eum in honorem detuleritis. Aut inconſtantiam:quia iudicium mutaueritis.

De ſtatura & membris & ualitudine & inceſſu.

COrpore fuit amplo atq; robuſto:ſtatura q̃ iuſtá excederet latus ab humeris & pectore cæteriſq; mébris uſq; ĩmos pedes eq̃lis & cõgrués.ſiniſtra máu agiliore ac ualidiore articulis ita firmis ut recés ĩtegrũ malũ digito terebraret.Caput pueri uel ẽt adoleſcẽtis talitro uulneraret.colore erat cãdido.capillo pone occipitiũ ſubmiſſiore ut ceruicé ẽt obtegeret:qđ gẽtile ĩ illo uidebat̃ facie hõeſta in q̃ tñ crebri & ſubtiles tumores cũ prægrandibus oculis:& qui quod mirum eẽt noctu etiam in tenebris uideret:ſed ad breue & cum primum e ſomno patuiſſent demũ rurſum hebeſcebãt.Incedebat ceruice rigida & obſtipa

PHI. Corpore amplo:erat corpulentior & habitior:qđ ad craſſitudiné latitudinéq; refert̃:non auté ad ſtaturæ lõgitudinem:de qua ſubiũgit. Latus ab hũeris: talis fuit Plato uñ a latitudĩe humeroꝝ:quæ græce dr̃ τὸ πλάτοσ nomen accepiſſe tradit̃:ad qué alluſiſſe Virgiliũ exiſtĩat ſeruius illo uerſu.atq; hũeris extanté ſuſcipit altis. Siniſtra agiliore:ſcribit Albertus magnus li.ii. de aĩalibus cãm pp quá homo ĩterdũ agiliore ſit ſiniſtra q̃ dextra qa uidelicet epar & cor uirtutes ſuas mittũt ĩ ſiniſtrũ latus.& a dextro remouent̃. Cõtigit etiá aliqñ id ex cõſuetudĩe:ut quis a puero ſiniſtrá ſæpius exerceat q̃ dextrá:eaq; cõſuetudo uertit̃ in naturá latini tales ſceuas appellant a ſcea hoc ẽ ſiniſtra:quá hñt agilioré ſcribit Vlpianus in edilitiũ edictũ ſceuá nõ eẽ morboſum uel uitioſum:pterq̃ ſi ĩbecillitate dextræ ualidius ſiniſtra utat̃:ſed hũc nõ ſceuá:ſed mancũ eẽ.Plato docet libro ſeptimo de legibus hoĩes debere eſſe ἀμφοτεροδεξιούσ hoc ẽ ambidextros:ut dextra a ſiniſtra nihil differre uideat̃:idq; eſſe ſecũdũ naturá ſentit ſicuti & pedes nihilo differre uidemus:laudatq; ſcythaꝝ legem q̃ iubebat ſagittarios utraq; manu indifferéter uti.Ariſtoteles quoq; ĩ ethicis fieri poſſe demõſtrat:ut oẽs homines ſint ambidextri.ahoth.ſicut ĩ libro iudicũ ſcriptũ legimus fuit amphoterodexios.i.utraq; máu p dextra utés. Articulis firmis:miloni ob articuloꝝ firmitudiné malũ tenéti nemo digitũ corrigebat:& tritamus gladiator tá firmis fuit articulis digitoꝝ:ut hoſté ĩermi dextra uno digito ſupatũ & poſtremo correptũ ĩ caſtra tráſtulerit.Martius unus ex.xxx.tyrãnis digitos hũit adeo robuſtos ut ĩ illis neruos uideretur habuiſſe nõ uenas:ná & carra ueniẽtia digito ſalutari repuliſſet dr̃:& fortiſſimos quoſq; uno digito ſicaſſixiſſe:ut q̃ſi ligni uel ferri obtuſioris ictu pcuſſu doleret.nõ igit̃ mirãdũ ſi Tyberius firmitudĩe digitoꝝ præpollés malũ hoc eſt pomum digito terebraret.i.inſtar terebre perforaret. Talitro:talitrũ appellat percuſſionem quæ fit digitis cõplicatis in condylos.Iulius capitolinus alliſioné digitoꝝ nominauit ſcribens

Plato uñ

Cã agilioris ſiniſtræ

Sceua qui mancus

Ambi dextri

amphoterodexios.

Firmitas articulorum

Talitrum

Martiū multa duoꝝ digitoꝝ alliſione cōtriuiſſe:talitrū circūſcriptiōe q̄dā ſignat martiāus his uerbis ex li
bro philoſophiæ:nemeſis ictibus crebris uerticē cōplatis in cōdyllos digitis uulnerabat.Cōdylon āt græci Cōdylon
pugnū uocāt:& tuberculū talitrū uocabulū ē raꝝ īuētū neq̧ legētibus facile obuiū:nec qđ eq̄dē memine
ri alibi reptū:pōt uideri a talo deriuatū:cuius oſſiculi ī pedibɔ eminētia & duritia ē notiſſima tāq̄ talū ob
duritiā extuberationēq̧ imitet̃. Pōe occipitiū:poſt occipitiū:qđ ſignificat capitis ptē poſteriorē:miror al
bertū magnū īuertere cōſuetudinē loq̄ndi & eruditoꝝ latinitatē:nāq̧ occiput eē dicit ptē capitis anterio error Alberti magni
rē ſinciput uero poſteriorē ordine p̄poſtero:cū ſinciput ſit anterior occiput poſterior ps capitis:alias ſinci
put iter edulia gāeata nūerat̃. Sūmiſſiore:plixiore lōgiore alias hūiliori:ſummiſſum.n. utrūq̧ ſignificat.
Gētile:gētilitiū & familiare:tanq̄ ī gēte claudia capillo plixiore ceruicē peculiariter obtegerent. Facie
hōeſta.pulchra:Vir.caput abdit hōeſtū:honos pulchritudo noīat̃:idē frigidus ī ſiluis aq̄lo decuſſit hono
rē. Cū p̄grādibus oculis:ſcribit Ariſtoteles optimos hēri oculos:q neq̧ nimis grādes neq̧ nimis pui ſint Oculi magni
ſed modici:Albertus magnus tradit oculos magnos nitētes atq̧ plucidos ſignificare iuſtū docilē prudētē
& tales oculi ſocratis fuiſſe tradunt̃:q apollinis oraculo ſapiētiſſimis apud græcos iudicatus ē. In tenebris
uiderēt:Pli.i.xi.ait hæc.alii īterdiu hebetiores noctu p̄ter cæteros cernūt.Tyberio Cæſari aliā quā gēitoꝝ
mortaliū fuiſſe naturā ferūt:ut expgefactus noctu pauliſp aut alio mō quā luce clara cōtueret̃ oīa paulatī
tenebris ſeſe obducētibɔ. Hebeſcebāt:hebetiores fiebāt:& obtuſciores. Ceruice obſtipa:porphirio enar
rās illud oratianū:ſtes capite obſtipo:expoſuit triſti ſeuero & īcliato obſtipū pprie dicimus īcliatū & obli
quū referimuſq̧ ad caput & ceruicē.Columella ī octauo febricātiū inq̄t ſigna ſūt cū obſtipe ſues trāſuerſa Ob ſtipū
capita ferūt:idē Pli.qđ columella tradēs:ait īdex ſuis īualidæ caput ē obliquū ī īceſſu:ex quo patet a pli
nio obliquū caput dici:qđ columella obſtipū noīauit.philoſophi fucoſi:& īprimis hippocrite obliquo ca
pite & obſtipo incedere cōſueuerūt:ex quo eſt illud pſianū:obſtipo capite & figentes lumine terram.

M.AN. Agiliore:magis ad oīa tractāda facili & idonea. Articulis:digitoꝝ iūcturis. Terebraret:pfo
raret. Talitro:a talo talitrū eē haud īepte aliq̄s dixerit.Sed talus ē oſſis gēus ī articulo pedis uētre emines
cōcaua ī uertabra ſolidiſſimis neruis ligatū q̄dratū forma nec eſt hoī aut aīali digitos hn̄ti.ſolidiſq̧ ungu
lis pdito a loci credo ſil̃itudīe:aut ab ipſa pminētia:latini talū q̄n̄q̧ appellāt eā ptē:q hūano pede utrinq̧
ppe calcē extuberat:græci σφυρον uocāt:un̄ talaris tūica dicta:qa ad talos uſq̧ d̄ſcēdat:& ut talus ī pede
a ſil̃itudine ut diximus pōt uideri dictus:ita talitrū extuberationē articuloꝝ īcuruæ aut cōtractæ māus p
minētiū:q̄ſi talū alteꝝ ueteres dixiſſe crediderī:q̄bus ſingulis ita Tyberius polleret:ut cuiuſlibet eoꝝ ictu
pueri & qđ plus fuit adoleſcētis caput uulneraret. Sūmiſſiore:ſūmiſſo & extēſo. Gētile:ppriū gētis & fa
miliæ.Dimittere ab occipitio capillum. Noctu ēt:& in tenebris Tyberio Cæſari ait Plinius:aliā q̄ genito
rū mortaliū fuiſſe naturā ut expergefactus noctu pauliſper:haud alio mō q̄ luce clara cōtueret̃ oīa paulatī
tenebris ſeſe obducentibus res poene īcredibilis dictu:ſed quæ in q̄buſdā uerior uero ſit:ut oculis repente
a ſomno patefactis uel mediis tenebris omnia circa lectū:& quæ toto cubiculo ſunt ut in diuina luce ſpe
ctentur:quod & nobis deum optimum maximum teſtor ſæpius accidiſſe ſcio:& ſi lux illa breuis admodū
& quæ continuo obductus tenebris euaneſcat. Rigida:obſtipa & immobili.

abducto fere uultu plærūq̧ tacitus nullo aut rariſſimo etiā
cū pximis ſermone eoq̧ tardiſſimo nec ſine molli quadā di
gitoꝝ geſticulatione. Quæ omnia ingrata atq̧ arrogantiæ
plena:& animaduertit Auguſtus in eo:& excuſare tentauit
ſæpe apud ſenatū ac populū profeſſus naturæ uitia eſſe nō
animi. Valitudine pſperrima uſus eſt tpe q̄dē principatus
pene toto ppe illeſa:quāuis trigeſimo ętatis anno arbitratu
eam ſuo rexerit ſine adiumento conſilioue medicorum.

De obſeruatione religionum:

CIrca deos ac r̄ligiōes negligētior q̄ppe addictɔ ma
thematice plēuſq̧ pſuaſiōis cūcta fato agi tōitrua
tn̄ p̄ter modum expaueſcebat:& turbatiore cœlo

PHI. Abducto uultu:cōtra
cto & ſeueritudinē triſticiāq̧ p̄
ferēte. Tardiſſimo ſermōe:Sene
ca iubet lucillū eē tardiloquū q̄
uirtus ē:ſed ī Tyberio uiciū erat
nimia tarditas ſermonis.qđ anti
q ēt rep̄nderūt ī.p.uicinio q tra
cti dicebat ut inq̄t Gellius:q ſin
gula uerba uellebat tanq̄ diſta
ret nō tāq̄ diceret:un̄ q̄dā feſtiui
ter dic ait uel nunq̄ dicas græce
tardiloquus: dr̄ βραχυγλωσσος:q̄lem eſopū fuiſſe tradunt.
Molli geſticulatiōe:chilo lace
dæmonius unus ex ſeptē græciæ
ſapientibus p̄cipiebat ī uia nō fe
ſtinādū:inter loquēdū nō agitan
dā manū:id.n.eē uecordiū:diogenes cynicus īſanire inq̄t uidet̃ ille q īcedat mediū digitū ptendens.Quin
tilianus li.xi.geſtū manuū illū maxīe cōem eſſe dicit:quo medius digitus ī pollicē cōtrahit̃ explicitis tribɔ
apud priſcos geſticulatio illa digiti mollis & īfamis exiſtimabat̃:q̄ digito uno cap̄ ſcalpebant. Seneca li.ſe
ptimo epiſtolaꝝ moraliū īpudicū & īceſſus oſtēdit & māus mota & relatus ad caput digitus:& flexus ocu
loꝝ in pōpeiū dictū eſt tanq̄ īpudicū & mollē:qđ caput digito uno ſcalpebat:Seneca li.iiii.controuerſiarū
refert clauū hoc de pōpeio dixiſſe digito caput uno ſcalpit:quo credas hūc ſibi uelle uiꝝ:hinc eſt illud ſa Digito uno
tyrici poetæ:q digito ſcalpunt uno caput. Ingrata:moleſta & inuiſa. Naturæ uicia nō animi tanq̄ uicia

naturalia atq; ĩgenita eq̄ore aĩo ferre debeamus ĩ prĩcipe:q ut inqt elegāter Seneca leniri arte poſſunt radicitus extirpari nõ poſſunt. Sine cõſilio medicorꝝ:medici famā nouitate aliq̄ aucupātes aĩas ſtatim nr̄as negociant̃ nulla lex eſt:q̄ puniat ĩſciciā capitalē diſcũt periculis nr̄is & experimēta ꝑ mortes agũt:medicoq; tm̄ hoĩem occidiſſe ſũma ĩpunitas ē:hic illa:ut inqt elegāter Pli. ĩfœlicis monumēti ĩſcriptio:turba ſe medicorꝝ periiſſe:& ut auctor ē dion ab hadriāo moriēte dictũ ē turba medicorꝝ regē ꝑdidit olĩ pauſanias lacedæmõiɔ.q ualitudinē regebat ſine auxilio medici:cũ medicus ei dixiſſet:qũo γέρων γεγονας hoc ē ſenex factus es:feſtiuiter inqt:qa nõ ſum uſus te medico:idē ad medicũ dicentē ουδὲν κακὸν ἔχεις. i.nullũ malũ hẽs:rñdit ου γὰρ σοὶ ἰατρῷ χρῶμαι hoc ē:nõ.n.utor te medico:populus ro.ultra ſexcēteſimũ annũ uixit ſine medicis:& ut ait Pli. ĩ uñtrigeſimo milia gētiũ degũt ſine medicis nõ tñ ſine medicĩa. Addictus:mācipatus obnoxius deditus qd ſit addicere & q dicāt̃ addicti latiſſime diximus ĩ iulio Cæſare. Mathematicæ:diſcipliæ ſyderali genethliacorꝝ:q & mathematici dicunt̃. Cũcta fato agi:tale ē illud manlii: fata regũt orbē:certa ſtāt oĩa lege:naſcētes morimur finiſq; ab origie pēdet:& illud fatũ ĩpm exupat louē: & illud fato ſtat iuppiter ipſe:iulius firmicus ĩ prĩo matheſeos:ſi fatũ inqt nobis uitæ ianuas pandit finēq; uiuēdi fatalis legis neceſſitas ſtatuit qd ē aliud qđ ſit poſitũ ĩ eius ptāte.fato cõſtat actus ēt nr̄os uniuerſos ſtudia cupiditateſq; contineri:de fato plura memoratu digna ſcripſimus in quarto ꝓpertii commentario.

caput ſcalpit

Impunitas medico occidendi

Tuba medicorũ perii elegās dictum

fata regunt

Tonitrua expaueſcebat:Seneca in ſecũdo queſtionũ:male tecũ inquit agitur ſi paueſcis ad cœli fragorem & ad inanē nubiũ ſonitum trepidas:lucretius ſonitũ tonitruum eleganter per terricrepũ appellat:quoniā cuncta perterret:& ut inquit maro mortalia corda per gentes humilis ſtrauit pauor.

M.AN. Abducto:cõtractiore mento:& in ceruicē reiecto. Cũ ꝓximis:ꝓxime deābulātibus. Digitorũ geſticulatione:crebro digitorũ motu:qđ in Hortēſio rephenſum ſcribit gellius. Ingrata:uulgo inuiſa.

Trigeſimo ætatis anno:a trigeſimo ĩde potiuſq̄ ad trigeſimũ uſq;. Additus:deditus. Cũcta fato Regi: cērto ſyderũ curſu.Seruius:fato inqt cui nonaginta anni:hoc eſt tres Saturni curſus exitiũ creāt: Sed ratio hæc ſyderalis ueteribus auctoribus haud oĩno uĩ conſtitiſſe:Epigenes.c.& uiginti annos negauit impleri poſſe:Beroſus cētũ ſeptēdecim excedi:Petoſyris & necepſos triũ ſignorũ proportione quā trimorion appellarũt:cõſtare arbitrari ſunt:qua ratione.c.xxvi.annos poſſe humanæ uitæ cõtingere colligebant. Treuellius a mathematicorum peritiſſimis affirmari tradidit centum & uiginti annos homini conceſſos: Verum moyſen diuina quadam prouidentia quinq; ſupra centum uixiſſe:non defuere:qui negarent: quēquā nonaginta partiũ exortiuarꝝ menſuram quod anaphoras uocant.tranſgredi atq; has ipſas maleficiorum ſyderum radiis incidi.Eſculapius quoq; ſtatuta uitæ ſpacia a ſtellis accipi tradidit:Cicero & ipſe uitam fato cõſtare arbitratus uidetur:Sed ut ſi quid inquit humanitus accidiſſet:multa autem impendere uidentur præter naturam etiam præterq; fatum. Vergilius.Nam quia nec fato merita nec morte peribat:quibus uerbis apparet aliud eſſe uiolenta morte aliud fato extingui.Hõerus:πῆ καὶ ὑπὲρ μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηαι. Item Demoſthenes: ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι νομίζων μόνον γεγενῆσθαι τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει. Celebrarunt hi omnes fatum:exitum dico quendam naturalē ſiue fatalem:qui nulla alia præterquā ſyderum:aut ui & neceſſitate hominis uitā abſumat.contra tñ mathematicam diſciplinā ſyderalēq; ſcientiā accuratiſſima phauorini philoſophi extat diſertatio. Plinius quoq; mathematicen dānat:ſed cum magica diſciplina dũtaxat coniunctam.

PHI. Nunquam non:ſemper.

nunq̄ nõ coronam lauream ceruice geſtauit:fulmine afflari negatur id genus frondis.

De artibus & diſciplina eius.

ARtes liberales utriuſq; generis ſtudioſiſſime coluit in oratiõe latina ſecutus ē Coruinũ Meſſalam: quē ſenē adoleſcēs obſeruauerat:ſed affectatiõe & moroſitate nimia obſcurabat ſtilũ:ut aliquāto ex tēpore q̄ a cura pſtantior haberetur. Cõpoſuit & carmen lyricũ:cuius eſt titulus conqueſtio de Iulii Cæſaris morte: Fecit & græca poemata imitatus Euphorionē & Arrianum & Partheniũ:quibus poetis admodũ delectatus ſcripta eorum &

Coronam lauream geſtauit:fulmen lauri fruticem non percutit:ut ĩquit Plinius in.ii. idem in xv.laurus inquit fulmine ſola nõ icitur:tyberium principem tonāte cœlo coronari ea ſolitum ferunt contra fulminum metus.

Laurus fulmine non icitur

Liberales artes ingenuæ artes

Artes liberales:Seneca lib.xiii. epiſtolarũ liberalia ſtudia ab eo dicta refert:quia homine libero digna ſunt:cæterum unum ſtudium uere liberale eſſe autumat quod liberum facit hoc autē eſt ſapientiæ ſtudium ſublime forte magnanimum.Cicero & tacitus liberales artes ingenuas nominibus tanq̄ ingenuis hoĩbus ingenuæq; educatis dignas. Vtriuſq; generis:græci.ſ.& latini. Coruinũ meſſalā:diximus alibi familiā meſſalarꝝ:quæ romæ fuit florentiſſima nominatam eſſe hoc nomine a Valerio coruino:qui meſſanam in ſicilia uicit & urbis capte in ſe tranſlato nomine meſſana primo appellatus eſt:paulatimq; uulgo permutante litteras meſſala dictus:unde & meſſale nominati meſſalam coruinum inter oratores laudat Quintilianus in.x.his uerbis:at meſſala nitidus & candidus:& quodāmodo pferens in

meſſala uñ

dicendo nobilitatē ſuā:uiribus minor:cū ſcribat Pli.meſſalam ſenē cōdidiſſe uolumina de familiis romanis exiſtimo fuiſſe alterū meſſalā oratorē neoteron' hoc eſt iuniorē:quē tyberius imitatus ſit:ꝑconiū meſſalæ eſt luculētū apud tybullū heroico carmine cōtextū de coruino meſſala oratore dixit tacitus in dialogo de oratoribꝰ.Cicerone mitior coruinus & dulcior & in uerbis magis elaboratus. Affectatiōe:nimia diligentia & curioſitate in uerbis exquirendis:unde ſermo affectatus dr̄ nimis accuratus & curioſe accerſitus uerum ut īquit Seneca qs nimis acurate loquitur:niſi qui uult putride loqui.moroſitate nimia in iulio cæſare latiſſime explicatū eſt qd ſit moroſum.qd moroſitas.eſt.n.moroſitas q̇dā nimia & ob id reprenſibilis penſitatio & diligentia:quæ uix ſibi unq̄ ſatiſfacit:q pſæpe cā ē:ut oratio fiat obſcurior & putridior: dum uerba nimis affectatæ curioſæqꝫ ſcrutať:ī hoc tyberius meſſalā imitabať.q ī uerbis ut pauloante diximus magis elaboratus fuit q̄ cicero. Ex tpe:oratiōe ex tpali & ſubitaria:q̄ a cura penſitata & elaborata oratiōe De iulii Cæſaris morte:iuliū cæſarē dictatorē ſignificat de cuius interitu tyberius carmine lyrico conqrebat.cur.ſ.fuiſſet interfectus & a quibus & a quot & alia hoc genus. Emphorionē & arrianū: noīa ſunt poetaꝝ græcoꝝ:fuit aūt euphorion poeta calcidenſis:cuius poema trāſtulit gallus.hinc illud maronianū ibo & chalcidico quæ ſunt mihi condita uerſu carmina.Euforionis meminit Quintilianus in.x.quem ait a Virgilio in bucolicis ꝓbari:arrianus aūt hic:de quo loquiť tranquillus:poeta eſt alter uero poſt Tyberii tpa fuit arrianus philoſophus:a quo digeſtæ ſunt diſertationes epicteti maximi ſtoicoꝝ:ſecta uero arriāorum noīata ab arrio hæretico:q obiit genere mortis fœdiſſimo:dignoqꝫ ſecta hoīs lutulēta & mēte fetida. nam dum purgat uentrē inteſtina eius atqꝫ omnia uiſcera ī ſeceſſus cuniculū defluxere:pthenius uero poeta eſt cuius locos interdū effinxit Virgilius:parthennii poetæ uerſus ille eſt:Glauco nereoqꝫ atqꝫ maris melicerte:quem ita emulatus eſt uirgilius glauco & panopee & inoo melicerte.

morositas

Arrianus

M.AN. Coronā laureā:Plinius laurus qdē manifeſto abdicat ignē:& rurſus:Tyberiū principem tonante cœlo coronari ea ſolitū fuerūt cōtra fulminū metus. Vtriuſqꝫ:græci & latini generis. Coruinū meſſalam:Quintilianus:Meſſala nitidus & cādidus ac quodā mō præ ſe ferens nobilitatē ſuā. Obſeruarat: & ad ſtilum & dignitatē referri pōt. Affectatiōe:nimio quodā ad alterius uirtutes emulādas:aut ad ſua excolenda ſtudio & conatu. Moroſitate:tarda:ut Acroni placet deliberatione uel qa a more non a mora ē nimis exacta & quaſi faſtidioſa uerboꝝ rerūqꝫ penſitatiōe. Obſcurabat ſtilū:q in Meſſala Fabii teſtimōio candidus fuit. Carmen lyricum:lyricum carmen apud græcos plures ſcripſerunt:ſed omnium Pindarus longe princeps ut Fabius ꝓdidit:eum nemini imitabilē credidit Flaccus:Horatius. Euphorionē:fuit hic calcidicus ad cuius carmen Ver.alludens:ibo inqt & calcidico:quæ ſunt mihi condita uerſu:Carmina paſtoris ſæculi meditabos auena:Fabius: Quid Euphorionē fruſtra tranſibimus:quem niſi probaſſet Ver. idem nunq̄ certe conditorū calcidico uerſu carminum feciſſe in bucolicis mentionem.

imagines publicis bibliothecis inter ueteres & præcipuos auctores dedicauit:& ob hoc pleriqꝫ eruditorū certatim ad eū multa de his ediderūt:Maxīe tamē curauit noticiam hiſtoriæ fabularis uſqꝫ ad ineptias atqꝫ deriſum. Nā & grāmaticos:quod genus hominū præcipue:ut diximus: appetebat:eiuſmodi fere queſtionibus experiebatur. Quę mater Hecubæ:qd Achilli nomen inter uirgīes fuiſſet:qd ſirenes cantare ſint ſolitæ:& quo primū die poſt exceſſum auguſti curiam ītrauit.quaſi pietati ſimul ac religioni ſatiſfacturus

PHI. Imagines bibliothecis: aſinius pollio primus Romæ bibliothecam publicauit.in q̄ imaginē poſuit unius uiuentis. M. Varronis: exiſtimās uarronianā doctrinam hoc ornamento peculiariter decorādam.erat apud priſcos uirtutum amor & ueneratio.qui dicebāt ī bibliothecis eruditoꝝ imagines non ſolū ex ære ſed ēt ut Plinius in. xxxv.ex auro argentoue & merito.In bibliothecis.n.loquunť īmortales illoꝝ animæ:illicqꝫ ingenia hominum rem publicam faciunt. Laudandus in hoc Tyberius:quod imagines & ſcripta eoꝝ poetaꝝ dedicauerit in bibliothecis quoꝝ lectione in primis oblectabatur. Ob hoc:qa uidebant Tyberium laudatiōe illoꝝ delectari. De his euphorione:ariano & pathēio. Hiſtoriæ fabularis:hiſtoriam fabularem dicimus cui intexta ſunt figmenta fabularum.talis eſt hiſtoria diodori ſiculi: qui libros ſuos appellauit fabuloſos ob hiſtoriam uidelicet fabularem:quāuis titulus & inſcriptio diodori ſit proprie bibliotheca.& ita Euſebius in ꝑparatiōe euāgelica bibliothecā diodori ꝓ teſtimonio citat.& hoc eſt qđ ſignificauit Plinius ī ꝓœmio naturalis hiſtoriæ:ſi mō recte lagať:ſic.n.īqt:apud græcos deſiit nugari diodorus:& bibliotheces hiſtoriā ſuā inſcripſit.ueꝝ ex ignoratione iſtius rei factū eſt ut ꝑperā ī codicibus plinianis ꝓ bibliotheces legať bibliothecis:ē.n.illud bibliotheces genitiui caſus:ſic.n.loqmur.hic īſcripſit muſaꝝ:alius ſiluarū. Diodorus bibliotheces.i.bibliothecæ.græca declinatio eſt βιβλιώτηκη βιβλιόφηκησ. Quæ mater hecubæ:Seneca ad Paulinā ſcribens de breuitate uitæ.operoſe inqt nihil agunt:q in litteraꝝ inutilibus ſtudiis continenť:quæ iā apud romanos quoqꝫ magna manus eſt græcoꝝ iſte morbus fuit querere quem numerū remigū ulyxes habuiſſet.prior ſcripta eēt illas a n odyſſea.alia deinceps huius notæ:quæ ſiue contineas ſiue ꝓferas nō doctior uideberis ſed modeſtior.Didimus grāmaticus q̄ttuor millia libroꝝ ſcripſit:in qui-

Bibliotheca diodori

Locus plinii

bus de homeri patria qureit̃ de æneæ mr̃e uera libidinoſior anacreon an uinoſior uixerit.an ſapho pudica fuerit & alia id genus:q magis dediſcẽda ſunt q̃ diſcẽda.Au.Gellius hoc doctrinæ genus urbãiſſime deludit tanq̃ ridiculariũ & nugatoriũ:minimeq̧ ſuis noctibus cõueniẽs. Quĩtilianus quoq̧ in p̃rio ĩprobat hãc tanq̃ ſupuacaneã hiſtoriaꝝ ueſtigationẽ:qua Tyberius grãmaticos expiebat̃.ſũt.n.grãmatici ut inquit Cicero ĩterp̃tes poetaꝝ uerſanturq̧ nõ ſolũ circa ſermonẽ:ſed ẽt circa hiſtorias & carmĩa euagant̃.Cor.nepos ait litteratos ꝑprie appellãdos eẽ poetaꝝ interp̃tes:q a græcis grãmatici nominent̃ eoſdẽ litteratores uocitatos meſſala coruinus auctor ẽ.qdẽ grãmaticũ a grãmatiſta diſtingũt ut litteratũ a litteratore.tãquã grãmaticus abſolute & pfecte doctus ſit:ſicut litteratus grãmatiſta uero ſicut litterator mediocriter eruditus.hecuba aũt ſicut notiſſimũ ẽ uxor fuit priami:patrẽ habuit Ciſſeũ:uel ut alii tradũt dymãta.mr̃ ignorat̃. Achilli nomẽ:nota res ẽ & canit ſtacius:quẽadmodũ achilles ſub habitu puellari ĩter filias lycomedis delituit:& dũ fœmĩa credit̃ deidamiã cõpreſſit.ſed nullus dixit quo noĩe fuerit id tp̃is appellatus.nec n.uerifile ẽ eũ dictũ fuiſſe achillẽ:qđ uiri nomen ẽ.talia aũt ſtudia pẽitus ĩutilia ſũt nec qdẽ a limine ſalutãda. Virgines:filias lycomedis ĩ ſcyro ĩſula. Sirenes cãtare ſint ſolitæ.de ſirẽib9 uulgata ſũt carmĩa poetaꝝ:& nos copioſe ſcripſimus ĩ cõmẽtariis ĩ ꝑpertiũ Cicero carmẽ homericũ de ſirenibus in latinũ uertit:quo ille ulyxẽ ĩuitãt.Sic.n.aiũt o decus argolicũ qn puppim flectis ulyxe.Auribus ut noſtros poſſis agnoſcere cãtus.Canciũculas ſirenũ fuiſſe dulciſſimas poetæ teſtant̃.ſed qd ſpeciatim cãtare ſolerẽt nemo id ꝓdidit.Seruius tradit unã ex his uoce alterã tybiis tertiã lyra ceciniſſe.ſecũdũ ueritatẽ meretrices fuiſſe autumat quæ trãſeuntes deduceban̄t ad egeſtatẽ.Oratius.ſirenũ uoces & circes pocula noſtri.ĩde ſiren uſurpatur ꝑ illicibili uoluptate:idem Oratius uincẽda eſt ĩproba ſiren deſidia. Poſt exceſſum:obimus.

> Grãmatici
> Litterati
> grãmatiſte
> Litteratores
> Sirenes

M.AN. Hiſtoriæ fabularis:fabuloſis poetaꝝ narratõibus ĩſertæ. Ad ineptias:ad ineptam uſq̧ pertractationem aut certe cõquiſitionẽ. Quæ mater hecubæ:ſic apud ſatyꝝ leges nihil ab his diuerſe grãmaticæ artis profeſſionibus præſcribuntur.Dicat inquit nutricẽ Anchiſæ nomen patriaq̧ nouercæ Anchemoli dicat quot Aceſtes uixerit annos.Quot ſiculus phrygibus:uini dõauerit urnas.Didymus:Cuius Fabius & Anneus Seneca meminerunt:laborioſam in huiuſmodi queſtionibus ſoluendis operam impendiſſe dicitur.Victorinus in arte ĩter grãmatici officia enarrationem eoꝝ oĩum quæ poetaꝝ carminibus continẽtur repoſuit:ſed talia ab eo aut quia a nullo unq̃ fuiſſent tradita aut certe quia inuẽtu difficillima putaret proponi conſueuere:fuit aũt hecube Priami uxor & Dimãtis filia.Home.& Oui.ſunt auctores Verg.Ciſſei filiam dixit:Euripidẽ credo ut Enni.& Pacui.ſecutus εκᾶβηϲ inquit ille πατὴρ τέτοϲ τὴϲ κισέοϲ.

Achilli inter uirgines:quia muliebri habitu in ſchyro latuit puellare quoq̧ nomẽ ferre oportuit.Sed qđ illud fuerit ingenue fateor me nunq̃ legiſſe:non magis q̃q̧ Hecubes mater fuiſſent. Quid ſirenes:de ſireĩbus uaria eſt opinio:alii p̃terſicores:nec de numero oĩno cõuenit:quidam q̃ttuor tradidere:nõnulli quintam Ariſtoteles tres tãtũ ꝓdidit:leucoſam:lygiam & parthenopem:qdam eas expiraſſe tradiderunt:quum Vlyſſem ad ſe cantu trahere nequiuiſſent.Orpheus tamẽ ſuo cantu ſuperatas ĩteriiſſe ait:illius hæc ſunt in argonauticis σφέαϲ quũ de ſirenibus cantu ĩterim a ſe uictis loqueret̃:σφέαϲ ἀπ' ὡρῶ τᾶϲ ἄκρηϲ ἐϲ βυθὸν ἰϲεύϲαν ἀλνϲθῖοιο λαλάδιϲ πέτραιϲ διάλαξανροϲ ἐμαϲ μορφίω θυπεροπλον:quod ſi ſic eſt ut argonaui illarum ſcopulos prætereunte cantũ uictæ perierint ipſi qui hæc tradiderunt uideant ſi poſſunt quo pacto euenire potuerit:ut Vlyſſem quẽadmodũ Homerus ĩ.xii.odiſſeæ ſcribit ita allocutæ:ſint δευρἄγιον πολυαῖν ὀδυϲεῦ μέγα κυδοϲ ἀχαιῶν:νῆα κατάϲτηϲον. Canere:iam & hoc quod diximus ad eius cantum pertinet:huc age ueniens inclyte Vlyſſes argiuoꝝ decus ſtatue nauẽ:quæ Ci.breuiter admodum & conciſe ita interpretatus eſt o decus argolicum quin puppim flectis Vlyſſe.

Minois exemplo thure quidem ac uino uerum ſine tibicine ſupplicauit:ut ille olim in morte filii.

De peritia ſermonis græci:& abſtinentia pronunciatus eius.

SErmone græco quãq̃ alias promptus & facilis:nõ tamen uſq̧ quaq̧ uſus eſt.abſtinuitq̧ maxime ĩ ſenatu:adeo quidẽ ut monopoliũ nominaturus prius ueniam poſtularet:quod ſibi uerbo peregrino utendum eſſet:atq̧ etiã in quodam decreto patrum quum ἔμβλημα recitaretur cõmutandam cenſuit uocem:& pro peregrina noſtratẽ requirendam:aut ſi non reperiret̃ uel pluribus &

PHI. Minois exemplo:minos crethæ res filium habuit nomĩe androgeũ:qui dum athenas ad ſpectaculũ celebritate conſpicuum proficiſceret̃:a filiis palantis ꝑ inſidias fuit interfectus:cede filii perturbatus minos athenas petiit ſuppliciũ interfectoris androgei petens.ſpernentibus eius uerba athenienſibus bellum indixit addita execratione:qua ad uerſus athenienſes ſiccitatem famemq̧ imp̃catus igitur cũ ſterilitas & peſtilentia regionẽ atticã ĩuaſiſſet ex oraculo didicerũt nõ prius tãtã calamitatem defuturã q̃ pro androgei cede minoi ſatiſfeciſſent.tũc ex federe qđ atheniẽſes cũ minoe pcuſſerũt.Iſtitutũ eſt ut ſeptẽ pueri totidẽq̧ uirgines tributi nomine in cretã minotauro uorãdi quot annis mitterẽtur.hiſtoriã tradũt Plutarchus & diodorus nul

> Execratio
> minoris

la tm̄ habita mētiōe huiuſce ſacrificii:cuius in pn̄tia meminit trāqllus.ſed credere debemus minoē ī mor
te filii androgeos ſupplicaſſe nulla mactata uictima:ſed tm̄ thure ac uino ſineqꝫ tybiciē:cū muſica in luctu
īportūa res ſit.thus aūt & uinū ſacris adhiberi nullus ignorat.uñ illud plinianū:mola tm̄ ſalſa litāt q nō ha
bēt thura.& numa uina libari diis nefas ſtatuit niſi ex uite putata.tybiciēs quoqꝫ ſacrificiis ꝑcinere ſolitos
hiſtorici tradiderūt.Hinc Oui.Cātabat fanis cantabat tybidia ludis:Tyberius:cū mos fuiſſet prīcipibus ſe
natū īgrediētibus ſtatī ab īgreſſu ſacrificare:īgreſſus curiā poſt obitū Auguſti ſacrificauit exēplo minoris
ad merorē declarādū:ſicut ille fecerat:qdā nō minois exēplo legūt:ſed maioꝝ:q̄ lectio ſi uera ē: tūc ſenſus
hic erit.Tyberiū ſacrificaſſe ex ritu maioꝝ poſt obitū Auguſti ut olim ipſe Auguſtus ſacrificauit in morte
filii Marcelli ut nullū tibicinē nullāqꝫ muſicā cātionē adhiberet ī luctu prior lectio magis q̄drat.ut exem-
plo miois dicat Tyberiū ſupplicaſſe uſum eo gn̄e ſacrificii:quo ille uſus fuerat ī funere filii androgei. Nō
uſqꝫ quaqꝫ:nō oī loco & tpe. Monopoliū:dixius ſupra monopoliū græcā eē dictionē:q̄ uno uerbo latino
nō facile enūciaueris. Emblema:qdā codices tranqlli hēnt emblema qdam ꝓblema ſed cū ꝓblema elegā-
ter queſtio īterpretet̃:magis uidet̃ legendū emblema qđ in latina lingua nomē nō habet.ſignificat aūt em
blema opus id qđ extenſerulis:ſtructū elegāterqꝫ uariegatū imperitū uulgus uocat tarſeatū:de quo eſt uer
ſus ille lucillianus a Plinio relatus in.xxxvi.arte pauimēta atqꝫ emblemate uermiculata.eiuſdē Cicero me-
minit edius hæc ſunt uerba ex li.iii.de oratore luſit elegātiſſime lucilius q̄ lepide lexis uel ſyntheſes cōpoſi
tæ uel teſſurule oēs arte pauimēto ac emblemate uermiculato. Idem:in bruto nullū niſi loco poſitū:& tā
q̄ ī uermiculato emblemate ut ait Lucillius ſtructum uerbū uideres.Idē in oratore.apud Lucilliū ſcite ex-
agitat in albutio ſceuola q̄ lepide lexis cōpoſitæ:ut teſſerulæ oēs arte pauimēto atqꝫ emblemate uermicu-
lato.ſunt præterea emblemata ſigilla ex auro uel argēto uaſis impreſſa illigataqꝫ & in medio cā ornatus ex-
tantia.Seruius enarrans illud Virgilii ex.v.Eneidos.Cratera impreſſum ſignis.expoſuit pro impreſſa ſigna
habentem.i.emblemata.M.Tullius in oro͞ne de ſignis inflāmanter taxat uerremqꝫ uim emblematū coacer
uauerit:quæ oīa uaſis ſiculoꝝ celatis impudēter abſtulerat.Iuriſconſultus digeſtis de auro & argēto legato
emblemata uaſis & lepidibus incluſa replumbari poſſe ſignificat:hoc.n.utit̃ uerbo pro eo quod eſt reuelli
& reſolui. Pro peregrina:pro græca dictione. Noſtratem:latinam romaniqꝫ idiomatis.

muſica ī luctu īportuna

Emblema quid

Emblemate uermiculato

Replūbari

M.AN. Minois exēplo:uide ne maioꝝ potius ſit legendum.Oui.Mox ego q̄uis alioꝝ numīa placēt:la-
ne tibi primū thura merumqꝫ fero.Tranqllus Auguſtum ſcribit inſtituiſſe:ut patres curiam īgreſſi priuſq̄
ſederēt thure & mero ſacrificarēt. Thure qdem & uino:ita.n.ut dixit Auguſtus ſtatuerat ut ſenatores cu-
riam ingreſſi priuſq̄ ſederent thure & mero apud aram eius dei in cuius templum coleret̃ ſupplicaret:ſed
ipſe ſacrificandi rō ut Ouidius.innuit omnino uetuſtior. Peregrino:græco non latino de rōne eius nomi
nis alio loco diximus. ἐμβλήματα:id quoqꝫ eſt ἀπὸ τοῦ ἐμβάλλω impono:hinc quoqꝫ ut Seruio placet:
Signa impreſſa emblemata dicuntur. Noſtratem:uocem ſubaudi.romanam ſcilicet.

per ambitum uerboꝝ rē enunciādam militem quoqꝫ græce teſtimonium interrogatum niſi latine reſpondere uetuit.

De īfirmitate eiꝰ:& qđ ad urbē rediēs retroceſſit.

Bis omnino toto ſucceſſus tpe Romam redire conatus ſemel triremmi uſqꝫ ad proximos naumachiæ hortos ſubuectus eſt:diſpoſita ſtatione ꝑ ripas Tyberis quæ obuiam ꝓdeuntes ſummoueret.Item appia uſqꝫ ad ſeptimum lapidem:ſed proſpectis modo nec aditis urbis mœnibus rediit.primo incertum qua de cauſa poſtea oſtento territus.Erat ei in oblecta mētis ſerpēs draco:quē ex cōſuetudine manu ſua cibaturus quum conſumptum a formicis inueniſſet monitus eſt:ut uim multitudinis caueret.Rediens ergo prope campaniam aſturæ ī languorem incidit:quo paulum leuatus circeios pertendit.Ac ne quā ſuſpitionem infirmitatis daret:caſtrenſibus ludis nō interfuit ſolū ſed etiam miſſum in arenā aprum iaculis deſuper petiit:ſtatimqꝫ latere conuulſo:& ut æſtuarat afflatus aura in grauiorē recidit morbum.Suſtentauit autem aliquandiu:quāuis

PHI. Per ambitum uerborū:uocabula reꝝ nō pauciſſima ſūt apud græcos:q ſingulis uerbis latinæ enūciari nō pn̄t ut a græcis uñ pluribus uerbis opus ē ab ea latīa orone demōſtranda:q græci dicūt priuis hoc ē ſingularibꝰ uocibus. Inter hæc in primis gellꝰ noīat πολυπραγμοσύνην. qđ iterꝑtari uoce una latīa non q̄as.ſignificat aūt negationē multā & curioſitatē circa res abeundas.Conſimiliter Hieronymus ī ꝓœmio chrōicoꝝ Euſebii ſignificatū eſt īqt aliqd apud græcos unius uerbi ꝓprietate nō habeo meū quo id efferā & dū q̄ro imprete ſniam lōgo ābitu uix breuis uiæ ſpacia cōſummo.ambitū uerboꝝ dici circuitum q græce noīatur periodos ſatis notū eſt.

Niſi latine rn̄dere:inſtitutum uetus fuit:ut græcis nunq̄ niſi latine rn̄ſa Romani darent:cogebāturqꝫ græci loq per latinū īterpretem nō ſolū Romæ ſed ēt in græcia & aſia:quo.ſ.latinæ uocis honos per omnes gentes uenerabilior diffunderet̃. Seceſſus.ſ.capreaꝝ. Trirēmi:triremē īuenit amocles corinthius. Naumachiæ:naumachiam

uocamus & pugnam naualem & locum ubi pugna fit. hic locus ſignificatur: uideturq́ʒ intelligendum eſſe de naumachia quá Auguſtus conſtruxit circa Tyberim cauato ſolo: ubi mox fuit Cæſaré nemus.

naúachia

Statiōe: ſtationariis militibus per íterualla collocatis. Prodeūtes obuiam. ſ. Romanos honoris & officii cá prodétes obuiam principi redeūti. Appia. ſ. uia: quá Appius Claudius in cenſura mūiuit: de qua Papinius: appia longarꝫ terit regina uiarꝫ. Ad ſeptimum lapidem: ad ſeptimū miliariū. ſ. ſubuectus eſt Martialis: ad lapidé torquatus habet prætoria quartū. militaria. n. lapidibus cōſtitutis terminant. Caius Gracchus auctore plutarcho ſingulis miliariis colūnas lapideas ſpatiis ſigna præferentes cōſtituit. Nec aditis: proſpexit mœnia tantum nec introiuit. Primo: quando uſq́ʒ ad hortos ſubuectus eſt. Poſtea: ſecūda uice. Serpens draco: ſcribit Plinius libro undetrigeſimo draconé nō habere uenena & primū ſpondylum id eſt uertebram draconis mulcere aditus poteſtatum. draconū adipem uenenata fugiūt. Quem cibaturus: ſignat draconé fuiſſe exarmatū. exarmatas aūt feras dicimus manſuefactas: q uero docent manſueſcere manſuetarii uocant. Lápridius in heliogabalo. habuit Leones & Leopardos exarmatos: quos edoctos per manſuetarios ſubito ad ſecūdam & tertiam menſam iubebat accūbere. Plinius in. x. de aſpide quadá ſcribit: quæ ad menſam cuiuſdá ueniens in ægypto tanq̄ exarmata aleret aſſidue firmicus maternus manſuetarios ferarꝫ naſci ſcribit oriente ſeptentrione. Vim multitudinis: draco delitiū Tyberii conſumptus a formicarꝫ numeroſa multitudine portédebat principi uim multitudinis eſſe cauendá. Aſturæ: ciuitas eſt in latio haud longe a terracina: de qua iá dictū eſt. Circeos: circei quondá inſula fuerunt haud procul ab aſtura: ut inqt Plinius. fuit hic circes ſacellū: quæ circiéſes agros habitauit. Pertendit: perrexit. Caſtréſibus ludis: militaribus & i caſtris exhibitis. Conuulſo: cōuulſa dicimus mébra quæ ſede ſua & loco mota ſunt. apud Plinium idétidé leges remedia conuulſis medentia. Eſtaurat: ſolet afflatus auræ pernicioſus eſſe eſtuantibus & his maxie: q prius languebant: talia. n. ab æſtu corpora refrigerata lætaliter egrotare conſueuerunt.

Draco uenéa nō hét

Spondylos

Exarmatæ feræ manſuetarii

Circei

Conuulſa

M. AN. Toto ſeceſſus tépore: quádiu capreis fuit. Proximos naumachiæ hortos: naumachia ſub ianiculo fuit in uaticani parte: ſed qa hortos dixit: ad ſua tpa uidet Tranqllus reſpexiſſe ſiqdem Neronis horti in eodé tractu fuere: nec eo inficias & in pte martii cāpi circa tyberim a cæſare dictatore & ab Auguſto nauale præliū editum. item hortoſq́ʒ in eodem tractu fuiſſe Strabonis uerba demonſtrant. Via: quæ p bouillas & Ariciá perq́ʒ latium ſecus mare in campaniá ducit. Sed ꝓſpectis: ꝓcul uiſis Cæſar quoq́ʒ poſt Pōpeium Italia depulſum: quū Romá per Appiam peteret: hinc quoq́ʒ uidetur urbé intuitus Lucanus: Quaq́ʒ iter eſt latiis ad ſūmam faſcibus albam: Excelſa de rupe procul iam conſpicit urbem. Primo quú Tyberi ſubuectus eſt: poſtea cum ad ſeptimū uſq́ʒ lapidem peruenit. Serpens draco: quod dracones manſueſcerét haberenturq́ʒ in delitiis. Mar. Sic gelidū collo nectit flacilla draconé: qđ alati ſint Herodotus eſt auctor: eſt inqt arabiæ locus ad urbé bitim fere poſitus ad qué me contuli: quod audirem illic uolucres eſſe ſerpentes. Vim multitudinis: per formicarū incurſum prouiſam. Aſturæ: aſtura inſula inter antium & circeios eſt: item & flu. eiuſdem nominis Plinius eſt auctor. Caſtrenſibus ludis: ſic in Claudio: anniuerſariū inquit munus in caſtris prætorianis dedit ſine uenatione & apparatu. Latere conuulſo: infracto uehæmenti motu labefactato: Plinius: ad rupta & conuulſa. Aeſtuarat: æſtu & labore affectus contabuerat. Aura: tenui uento.

Miſenum

PHI. Miſenum: Plinius in tertio miſenū eé tradit iuxta cumas & portum baiarꝫ: dictum autem eſſe a miſeno tybicinæ troiāo qs eſt qui ignoret. Intemperantia: qui ſuapte natura intemperans eſt: is uix poteſt mutare naturam & colere frugalitatem: quæ í primis languenti cuſtodienda eſt.

Diſſimulatione: dū non uult uideri egrotus. Commeatu abfuturus: medicus erat futurus abſens a Tyberio cum commeatu hoc eſt abeundi facultaté impetraſſet. Oſculandi cauſa: religio quædam ut inquit Plinius in undecimo in manu dextra eſt: quæ oſculis auerſa petitur: in fide porrigitur. hinc hæbrei deoſculationem pro ueneratione ponunt: qa qui adorát ſolent deoſculari manū caputq́ʒ ſūmittere auctor hieronymus lib. i. contra ruffinum.

Religio in dextra

De oſculatio

Miſenum uſq́ʒ deuectus nihil ex ordine quotidiano prætermitteret. ne cōuiuia quidem ac cæteras uoluptates partim intemperantia: partim diſſimulatione. Nam Caridé medicū qđ cómeatu affuturos e conuiuio egrediens manum ſibi oſculandi cá apprehendiſſet: exiſtimás tétatas ab eo uenas remanere ac recumbere hortatus eſt: cœnamq́ʒ ꝓtraxit: nec abſtinuit conſuetudine quin tunc quoq́ʒ inſtás in medio triclinio aſtante lictore ſingulos ualere dicentes appellaret.

De loco & tempore mortis eius.

INterim quū in actis ſenatus legiſſet: dimiſſos ac ne auditos qdé quoſdá reos: de qbus ſtrictim: & nihil aliud q̄ noíatos ab ídice ſcripſerat ꝓ contépto ſe habitū fremés repetere capas, quoqūo deſtinauit: non temere qcq̄ niſi ex tuto auſurus: ſed & tempeſtatibus & ingraueſcéte ui morbi retétus: paulopoſt obiit in uilla lucullana octauo & ſeptuageſimo ætatis anno: tertio & uigeſimo imperii xvii. calé. Apriles. Cn. Acerrōnio ꝓculo. C. Portio Nigro cōſulibus. Sunt q putét uenenū ei a Caio datū lentum atq́ʒ

Tentatas uenas:puulgate magis q̃ íſcite loquutus eſt q uenas a medico tẽtatas dixit ꝓ arteria.nãq; arteriã tãgere ſolẽt medici:cuius motus & pulſus eſt habitũ morbi demõſtret & modũ ut docet Gellius í.xvii.ſed nõ ſolũ uulgus ſemidoctũ uenam dicit ꝓ arteria:ſed ſcriptores luculẽti:íter quos eſt celſus q ait uenis maxi me credimus fallaciſſimæ rei:qa ſæpe iſte leniores celerioſue ſũt & ætate & ſexu & corpoꝝ natura.Perſius. tãge miſer uenas & pone in pectore dextrã.Seneca nõ põt medicus ꝑ epiſtolas tibi aut balnei tp̃s eligere.ue na tangẽda eſt. Recũbere:uerbũ eſt cõuiuale & epulãtibus accõmodatũ.ſicut accũbere diſcũbere accuba re. In medio triclinio:í media cœnatiõe de triclinio lege quæ ſcripſimus in notis ſeruii. Lictore: miſtro impatorio. Valere dicẽtes:ualere uerbũ eſt recedẽtiũ. Appellaret:familiariter alloqueret̃ & noíatim af fatus a ſe dimitteret. In actis ſenatus:acta ſenatus oía ad Tyberiũ abſenté ꝑſcripta mittebant̃ ut ſup rebus oíbus fieret certior.ꝑterea ut ait celius in epiſtola quadam ad Ciceroné:pegrinantibus oíbus gratum é mi nimaꝝ quoq; reꝝ:quæ domi gerant̃ fieri certiores. Strictim:nõ explicata cã reatus. Noíatus ab indice: ídex eſt q facinoris cuius ipſe eſt cõſcius latebras indicitim punitate ꝓpoſita.ſcribit Aſconius certas eé cau ſa quæ p ídices fieri nõ pñt:ſicut eſt repetũdaꝝ.neq; ſenatoria ꝑſona poteſt ídicium ꝓfiteri ſaluis legibus. Tyberius ſcripſerat ad ſenatũ aduerſus reos nihil aliud:niſi ꝙ aiebat eos fuiſſe noíatos tanq̃ ſontes ab inui cem:q cõſcius facinoris illoꝝ ídicium fecerat. Pro cõtempto:pro neglecto & deſpecto ac deſpicato. Ni ſi ex tuto:tutiſſimum ſibi locũ capreas exiſtimabat:ex cuius loci fiducia poſſet mox ſeuire in ſenatũ:a quo ſe cõtemni fremẽs ídignabat̃. Vi.uiolẽtia. In uilla lucullana:uillam ítelligimus ꝑtorium & ædes in agro magnificẽter excultas:quales multas habuit lucullus:q in primis iuxta neapolim uillam ædificauerat exci ſo etiã mente:ut euripũ & Maria admitteret.qua de cauſa Pompeius magnus xerxem togatum eũ appella bat.auctor Plinius in.ix.Plutarchus ait a Tuberione ita ſolitum appellari lucullum. Venenũ a Caio datũ: Oroſius de Tyberio ſcribens ait.hic ambiguis ueneni ſignis obiit idem tradit Eutropius. Lentũ:nõ præ ſentaneum:uenenum.n.lentum & præſentaneum opponunt̃.lentum enim eiuſmodi eſt:quod mortem in diem profert:& quo ſenſim craſſante cor tabeſcit.præſentarium uero mortem illico affert.

Vena
Arteria
uena tangenda ē
Index
xerxes togatus
Lentum
præſentaneũ

M.AN. Miſenũ:ꝓmõtoriũ:ut Strabo & Pli.aiũt:cuius ꝓximũ a miſeno Aeneæ comite illic ſepulto Ver. Mõte ſub aerio q nũc miſenus ab illo dr̃.Papinius:phrygioq; e uertice graias:Adiſcis miſene tubas. Diſſi mulatiõe:morbi occultatiõe. Quod cõmeatu:abeũdi uenia ípetrata. Venas:Gellius repræhẽſum medi cum affirmat:ut impitũ a Tauro philoſopho qđ uenã ꝓ arteria dixiſſet:cuius pulſum medici obſeruẽt non uenã:qm̃ illa ſuo pulſu habitum & motũ febriũ demõſtret:uena aũt natura ímobilis ſit idẽ Gellius & Pli. plane demõſtrant:qd uena ab arteria diſtet:ut hæc plus ſpũs habeat:illa uero ſanguinis. Appellaret:nomi natim ſalutaret. In actis ſenatus:ad eum ex urbe delatis. Strictim breuiter & cõciſe. Quam noíatos ab indice:noía tantũ ad ſe ꝑ indicem delata. Auſurus:in patres potius q̃ in reos. Tempeſtatibus: qbus im pediẽtibus ex cõtinẽti in inſulam traiicere nõ poterat. In uilla lucullana:q luculli fuerat.Plutarchus ma gnifica & ſumptuoſa opa a lucullo ait circa neapolim extructa.atq; a ſtupendis opibus xerxem togatum a tuberone appellatum. Lentum & tabificũ:nullo pœne ſenſu uitam corrumpens.

tabificum.Alii in remiſſione fortuitæ febris cibũ deſiderã ti negatum.Nonnulli puluinũ iniectum:quũ extractum ſi bi deficiẽti annulum mox reſpiciens requiſiſſet.Seneca eũ ſcribit ítellecta defectiõe exemptum annulum:quaſi alicui traditurum parump tẽuiſſe.dein rurſus aptaſſe digito & cõ preſſa ſiniſtra manu iacuiſſe diu ímobilem ſubito uocatus miniſtris:ac nemine reſpondente conſurrexiſſe.nec procul a lectulo deficientibus uiribus concidiſſe.

De ſignis præcedentibus mortem eius.

SVpremo natali ſuo apollinẽ temenitẽ & amplitu dis & artis eximiæ aduectũ ſiracuſis ut í bibliothe ca noui tẽpli poneret̃:uiderat ꝑ qetem affirmantẽ ſibi non poſſe ſe ab ipſo dedicari:& añ paucos q̃ obiret dies

PHI. Tabificũ:ſenſim pauxil latiq; cõſumens & ad tabitudinẽ ueluti deducẽs.liuor dr̃ elegãter uenenũ eé tabificũ qm̃ íuidẽtia q̃dã ueluti tabe íuidos cõficit at q; exeſt. In réiſſiõe cibũ deſide rãti:réiſſio & acceſſio in morbis cõtraria ſũt:ꝑ acceſſioné augeſcit febris ꝑ réiſſioné relẽteſcit a me dicis qrit̃:qñ egroto cibus dari ðbeat. optimũ.n.medicamẽtũ é oportũe cibus datus aſclepiades ícliata febr̃ ſed tñ adhuc íherẽte cibũ dabat:tutiſſimũ ãt é totius acceſſiõis tp̃s ꝑterire:& í réiſſiõe alimẽtũ offerr̃. Puluinũ iniectũ haud ab ſili mortis gñe íterẽpto é demetrius Philippi filius cui íſi diatores iniectis tapetibus in caput fauceſq; ſpũm íterclũſerũt.Hiſtoria narrat̃ a liuio lib.xl.puluinus ãt q̃ſi pulminus a pulma deduci credit̃:ſicut & puluinar:eſt enim molli pluma fartus ἀπὸ κοριστικῶς hoc eſt diminutiue puluillus dictus:quo cubita fulciũt delicati.ut molliter quieſcant.hinc in Ezechiele ſcriptum legimus.ueh q cõſuunt puluillos ſub cubito manus:& faciũt ceruicalia ſub capite uniuerſæ ætatis:tropolo gice autem qſqs male agenti adulat̃:ut in Moralibus interpretatur Gregorius:& in canonicis decretis di ſtinctione.xlvii.repetitum eſt:puluillũ ſub cubito iacẽtis ponit:ut qui corripi ex culpa debuerat in ea ful tus laudibus molliter requieſcat.a puluino puluinatum deriuat̃.Plinius in.xv.calicẽ nucis iugulandis pul

Remiſſio
Acceſſio
Quando egro cibus dandis
Mors demetrii
puluíus qd
puluillus
puluinus
arena

turris phari terræmotu capreis cōcidit:ac miſeni cinis fauilla & carbo ad calefaciendum triclinium illatus extinctus: & iam diu frigidus exarſit. Repente prima ueſpera:atq; in multam noctem pertinaciter luxit.

De lætitia Romāoꝝ ī morte eius & geſtis p eos.

MOrte eius ita lætatus eſt populus:ut ad primū nūcium diſcurrētes:pars Tyberium ī tyberim clamitarent:pars terrā matrē deoſq; manes orarent:ne mortuo ſedē ullā niſi iter impios darēt: Alii uncū & gemonias cadaueri minarent̄:exacerbati ſup memoriā priſtinæ crudelitatis ēt recēti atrocitate. Nā cū ſenatuſcōſulto actū eēt ut pœna dānatoꝝ ī decimū ſp diem differret̄:forte accidit ut quorūdā ſupplicii dies is eēt quo nūciatū de Tyberio erat:hos īplorantes hoīum fidē:qa abſente adhuc Caio nemo aſtabat q̄ adiri interpellariq; poſſet:cuſtodes ne qd ad

uinatū noīat ad iſtar puluini factū.puluinū & p quādā ſimilitudinē uocamus in hortis ptē eminētiorem molliorēq;. columella in.xii.ſpicæ alii lirati ſeri debēt: ut in puluinis poſitæ minus infeſtent̄ hyemis aqs.p̄terea puluius uocat̄ a nautis ut ait Seruius arena durior:quæ in modū ſaxi lapideſcit. uictruuius i.v. puluinus ingt firmiſſime ſtruat̄. Defectōe:cū ſe deficere moriq; ītelligeret:pōt ēt referri ad defectiōem familiariū:q moriēte Tyberio uelut defecerāt deſtituerātq; pricipem. Quaſi alicui traditurꝰ ānulū: Alexāder magnus uoce iā deficiēte moribūdus detractum ānulum digito pdicæ tradidit:tāq id ſignū foret declarādi quē uellet ſucceſſorē.p̄terea ut iqt Plinius moriētibus ānuli detrahunt̄. Compreſſa ſiniſtra:ne.ſ. ānulus detrahi ſibi poſſet:q ſiniſtra manu digito q minimo pximus eſt geſtari cōſueuit. Cōcidiſſe:moribundum corruiſſe.

Apollo temenites

Apollinem tremēitem:i ſyracuſano agro fons eſt noīe temenitis:cuius meminit Plinius in.iii. inde apollo temenites cognominatus obſeruauius curioſe apud Ciceronem mētionem fieri huiuſce apollinis ſyracuſani : cuius hæc uerba ſunt ex oratiōe de ſignis.ubi ſyracuſæ deſcribunt̄.p̄terea dupla ſunt egregia: cereris unum:alteꝝ liberæ:ſignūq; apollinis:q temēites uocatur pulcherrimum & maximū:qđ ſi iſte portare potuiſſet non dubitaſſet auferre.cum his.Mar.Tullii uerbis ita quadrant trāquilli uerba:ut ab illo mutuatus eſſe uideat̄.ci.apollinem temenitem uocat pulcherrimū & maximū.hic dixit amplitudinis & artis eximiæ.ſed hoc unum quæſo lector attēde qđ in codicibus tullianis:apollo temites uocat̄:quē trāquillus temenitem dicit:ex quo uř aut hic aut illic eſſe mēdum.nam ſi a fonte temenite:q in agro ſyracuſano eſt ut diximus nomen accepit.erratum erit in libris Ciceronianis:& p temites corrigēdū temenites.ſed uide ne potius themites apud trāquillum legēdum ſit:ſicut apud Ciceronem paſſim legit̄.tanq̄ apollo themites cognominet̄ a themi dea fabulis celebrata:quæ fatidica fuit:& ante apollinē tenebat oraculū delphicū:ut dicit Ouidius quā præeſſe uaticiniis prodidit Marcellinus:& ut auctor eſt Strabo in.ix.olim apollo & themis humano generi utilitatē afferre cupientes oraculum ſimul comparare decreuerūt. Nolui templi:quod ipſe tyberius in honorē Auguſti Romæ cōſtituerat.

M.AN. Alii:quo apparet ne tunc quidem cū uita deceſſit ſatis cōſtituiſſe qua fuerit ui conſumptus. Remiſſiōe:quum febris remiſiſſet. Puluinum iniectum:ori appoſitum:ut ſpiritu intercluſo necaretur. Requiſiſſet:annulum adeptum. Defectione domeſticoꝝ fuga:inſuetaq; circa ſe ſolitudine. Annulum: eſt.n.pricipis annulus uolūtatis index. Siniſtra manu:uel qua erat annulus:uel qa ſiniſtra plus ut diximus q̄ dextera pollebat. Apollinē temenitem:ἀπὸ του τεμένοτσ.credo.i.luco:ſiue loco numini ſacro dcīi ſunt q tenitē legēdū putēt:qa tenite deæ ſortiū crederent̄:ſed nullo mō placet. Noui templi:Pli.in bibliotheca templi Auguſti fuiſſe ait Apollonis colloſum pedum qnquaginta dubiū ære mirabiliorē an pulchritudine.Sed eum Plinius in Italia conflatum uidet̄ inuere:quod aūt ad templū attinet:conſtat templum in memoriam Auguſti a Tyberio romæ excitatum:ſed imperfectum ab eo relictum.

Pharos

PHI. Turris phari : apud Propertium enarrantes illud ex libro ſecundo:aut ptolomeæ littora capta phari : multa conſcripſimus de multiplici pharo . quo circa in præſentia hoc ſolum dixiſſe ſuffecerit. Pharos a priſcis dictas turres machinas ue in portubus ad prælucendi miniſterium: nocturnoſque nauturarum curſus dirigendos fabricatas . ſicut tales pluribus locis inquit Plinius flagrant : ut Rauennæ, talis Pharos . fuit quoque capreis tempore Tyberii de qua loquitur Papinius . in ſylua ad claudiam uxorem Theleboumque domos trepidis : ubi dulcia nautis lumina noctiuagæ tollit Pharus emula lunæ hæc concidens caſu ſuo : & ruina portendit obitum Tyberii : cui in primis cordi fuit ſeceſſus ca

prearum.prætereundum non eſt quod traditur ab egeſippo:q ſcribit in.iiii.pharon a græcis latiniſq; iuxta appellari ex ipſius rei uſu:eo ꝙ lõge uideat̃ a nauigantibus tanq̃ φάνὦσ:quod ſignificat lucidũ immutata ſa pharos dicatur. Exarſit repẽte ſcribit Pli.in.xviii.in terréis ignibus eſſe præſagia:hoc genus diuinationis igniſpiciũ uocamus.primus amphiarius ĩuenit igniſpicia græce dicunt̃ dr̃ pyromantia ignis ergo portentũ fecit Tyberio:dum ex carbone iã extincto & repente emicãs ſua ſpõte refulſit in multã noctis partẽ.

pharos unᷓ
Igniſpiciũ
Pyromãtia

Tyberium in tyberim:iocabantur in nomine:tanq̃ Tyberius in tyberim pp ſimilitudinem nois eſſet trahẽdus:ſicut olim heliogabalus in latrina occiſus in tyberim ꝑcipitatus eſt:unde poſt mortẽ appellatus eſt Tyberinus & tracticius tyberios legimus ex eo dictos:qđ iuxta tyberim naſcerent̃. Deos mães: Apuleius in lib.cui titulus eſt demoniũ ſocratis tradit aĩum humanũ corpore exutum nũcupari manẽ deũ:& honoris grã dei uocabulũ addi.Cicero in legibus quas cõdit.deoꝝ ingt maniũ iura ſcã ſunto.hos diuos habento.Plinius uanitatem mortalium ridet:q manes colũt deũq; faciũt:q ẽt hõ eſſe deſierit.de manibus plura in.iiii.ꝑprii cõmẽtario hic dei manes & ꝑ diis ĩferis accipi uident̃ & ꝑ umbris pioꝝ:quos rogabãt ut tyberio locus tantũmodo daret̃ iter impios:q in tartaros torquent̃.pii uero habitãt eliſiũ. Vncũ:quo corpora trahebant̃. Gemonias:in quas abiiciebant̃. In decimũ ſemp diẽ:hoc idem Bononiæ obſeruabat̃.quotiẽſcũq; aliqs morti damnatus eſt:ut nõ ante decimũ diem de dãnato ſuppliciũ capitale ſumat̃. De tyberio:de tyberii morte. Hos dãnatos. Fidẽ:auxiliũ & ſuppetias. Abſente Caio:Caligulam ĩtelligit̃:q mox ſucceſſit in impio:q aberat ab urbe:aderatq; Tyberio moriẽti. Adiri:noĩe damnatoꝝ. Cuſtodes:q damnatos & cuſtodias carcerarias cuſtodire ſolẽt & debẽt.ſed ut ſapiẽtiſſime monet Ariſtoteles in.vi.poli.debet ille q cuſtodit reos ſeparatus eſſe ab illo:q aĩaduertit ĩ eos.uiri.n.bõi maxĩe recuſant facere carnificinã.nati ſubſidere Andromade ſũt cuſtodes carceris:aut ergaſtulis ꝑpoſiti aut carnifices. Cõſtitutũ:ne ꝑuaricarent̃ legẽ:qua ſibi ꝑſcriptũ erat tp̃s & dies:quo de dãnatis ſuppliciũ ſumere iubebant̃. Strangulauerũt:laqueo gulã fregerunt. Seuitia ꝑmanente:tanq̃ Tyberius defunctus adhuc ſeuiret auctorq; fuiſſet:ut dãnati ſtrangularent̃. Miſeno:ꝑmontorio campaniæ ꝑpe cumas & baias. Atellã:oppidũ eſt cãpaniæ unᷓ nomen attellãis fabulis inditũ eſt:de qbus ſupra dixius.Amphitheatro:qđ.ſ.erat atellæ ibiq; fabulæ agebant̃.

Tracticius
tyberii unᷓ

Dii manes

M.AN. Turris phari:quæ capreis fuit:de qua Papinius:trepidis ubi dulcia nautis: Lumina noctiuagæ tollit pharus emula lunæ:Pharus ĩſula in ægypto ubi turrim iuxta alexãdriam ad dexteram: ut Strabo ait Ptolemæi impenſa ſoſtratus gnidius architectus erexit:quæ nocturno lumine ex alto nauigãtibus tutam rectamq; nauigationem exhibebat:ad eius igitur imitatiõem pluribus locis circa mare turres in hũc uſum erectas pharos dixere.Iuue.Thyrrenamq; pharon dixit. Tranquillus ipſe alibi in hoſtiẽſi portu turrim ait a Claudio erectam ad alexandrini phari exemplum:ad cuius nocturnos ignes nautæ curſum dirigerent.

Ac miſeni:proximis diebus quibus obiit id ꝑdigium factum ĩtellige. Etiã diu frigidus exarſit:quod ad ea quæ in eius morte euenerũt ꝑtinuit. Tyberium in tiberim:eiiciat̃.ſ.quod Cæſare in curia occiſo fuit ĩ animo coniuratis facere. Deos manes:Acron bonos deos:manes credidit:unᷓ ſit & mane:alii genios quos in uita ſortiremur ad bonũ & malũ:Alii aĩas corꝑibus exutas:quo ſignificatu uꝛ̃ mihi Liuius uſurpaſſe:inſtare ingt tribũi Claudio ut collegæ deos mães fraude liberaret:Nõ defuerũt q ĩfernos eſſe deos dicerent:quos illi ſecuti deos manes orabãt:ut ei niſi ĩter impios nullã ſedẽ darẽt. Recẽti atrocitate:nouo crudelitatis exẽplo a miniſtris edito. De Tyberio:de Tyberii obitu. Fidem:opem & patrociniũ. Qui adiri:cõſulti rogari ue poſſet. Cõſtitutum:ꝑſcriptũ ſupplicii tp̃s. Tyranni:ad iratorum appellatione non ad tranquillum id referas. Atellam potius:hoc eſt non modo nõ Romam deportandum:ſed cadauer ipſum aliquãdo etiam longius ablegãdum:ſunt enim Atellæ oppidum in campaniæ finibus ut Ptolemæus ait.

uerſus cõſtitutũ facerent:ſtrangulauerũt:abiecerũtq; in gemonias.creuit igit̃ inuidia quaſi etiam poſt mortem tyrãni ſæuitia permanẽte corpus ut moueri a Miſeno cœpit:cõclamantibus pleriſq; Attellã potius differẽdũ & in amphitheatro ſemiuſtulãdum Romam per milites deportatũ eſt crematumq; publico funere.

De teſtamento & ultima diſpoſitione eiuſdem:

Teſtamentum duplex ante biennium fecerat.alterum ſue alterum liberti manu ſed eodẽ exemplo.obſignaueratq; etiã humillimorum ſignis. Et teſtõ hæredes æquis partibus reliqt Caium & Germanico.& Tyberium ex druſo nepotes

PHI. Semiuſtulandum: ſemi comburẽdum Auguſtinus ſcribit in tertio de ci.dei metellum pontificem ſemiuſtulatũ abripuiſſe palladium ex templo ueſtæ quod flagrabat incẽdio.ideo autem ſemiuſtulandum eſſe cõclamarunt ut oſtenderent nec quidem legitimo rogo eſſe cremandum:honorãdumq; ipſum cremare apud Romãos non fuit ueteris inſtituti. terra condebant̃. mox ĩſtitutum eſt ut cremarent̃ cadauera:cum cognouiſſẽt crui longinquis bellis obrutos. Humillimoꝝ:ignobiliſſimoꝝ & deſpicatiſſimoꝝ:teſtes autem teſtamento ſignando adhiberi non poſſũt ſerui mulieres:impuberes:ſurdi:furioſi:neq; hi qbus bonis ĩterdictũ eſt:neq; hi quos leges iubẽt improbos ĩteſtabileſq; eſſe. Aeqs partibus diuiſa ad æqlibrium hæreditate.

Semiuſtulatus

Cremandi mos

Subſtituitq; inuicem:utputa:ſi Caius hæres non erit. Tyberius hæres eſto uel ſi Tyberius hæres non erit Caius hæres eſto. iuriſcõſulti multa luculenter cõſcribũt de inſtitutis hæredibus & cohæredibus ſubſtitutis. Viritim:in ſingulos uiros plebeios. Vicorum:magiſtris magiſtri nõ ſolũ doctores artiũ:ſed et Pagorum ſocietatum uicorum collegiorum equitum dicuntur tanq̃ moderatores. magiſtrare moderari eſt.

Magiſtri uicorum

INTERPRETATIO CAII CALIGVLAE QVARTI CAESARVM.

TESTIMONIVM Senecæ de Caio hoc mõ Caius Cæſar Sextũ papiniũ:cui pr̃ erat cõſularis:Bitinũ baſſum quæſtoré ſuũ pcuratoris ſui filiũ alioſq; equites romanos & Senatores uno die flagellis cecidit torſit nõ quæſtiõis ſed animi cá. deĩde adeo impatiens fuit differendæ uoluptatis quam ingentem crudelitas ſine dilatõe poſcebat:ut in crypta mr̃norum hortorum ĩambulás quoſdá ex illis cũ matronis atq; in aliis ſenatoribus ad lucellá decollaret. torſerat per oĩa quæ ĩ rerum natura triſtiſſima ſũt:fidiculis tabularibus:eculeo igne. uultu ſuo. homo q de toto ſenatu trucidãdo cogitabat:q optabat ut populus Romãus uná ceruicé hr̃et. hactẽus Seneca. Caii caligulæ:q nõ tã hõ dici mereret̃ q̃ portẽtũ:pr̃ fuit germãicus. lõge filio diſimillimus:adeo ut alter inter optĩos alter ĩter peſſimos ſit ãnumerãdus. uerũq; eſſe uideat̃ illud mãlii oraculũ ex tertio aſtronomicõ. Degñant nati pr̃ibus. Sparcianus quoq; lucul̃etus hiſtoriæ ſcriptor autũat neminẽ ppe magnorum uirorum optimũ & utilem filiũ reliqſſe. Deniq; aut ſine liberis maximi uiri pierũt:aut tales habuerũt pleriq;:ut melius fuerit de rebus hũanis ſine poſteritate diſcedere. iſtud qdem ĩ pleriſq; uerum eẽ cognoſcit̃:ſed id germẽ improbũ ẽ. ecõtrario ſicut ex generoſa arbore fructis generoſi pgignunt̃:ita fortes ut inqt Ora. creant̃ fortibus & bõi ĩporũq; parẽtũ uirtus ĩ filiis regerat̃. Quod id primus bẽtiuola ples oñdit:ĩ q̃ pbitatẽ pentũ generoſitatẽq; cũ admiratõe ſuſpicimus:tu uero prudẽtiá atq; moderationẽ clariſſimi pr̃is tui ita effingis ac repſentas:ut ĩ filio pr̃ appeat. in te effulget qcqd in maxĩo pr̃e tuo diligimus qcqd mirabũdi quotidie cõſpicamur. ſed iá tp̃s eſt ut ad ppoſitũ reuertamur: enarremuſq; Caii cæſaris uitá flagitioſiſſimá:ĩ quo nihil hoĩs fuit p̃ter effigiẽ:ut talia cõtẽplátes reſiliamus ab ĩprobitate filii: cõuertamurq; ad uirtutes pr̃is germãici emulãdas:nõ. n. põt uita Caligulæ ĩpura placere niſi ĩpuro & oĩbus pbris maculoſo. ſicut mores germanici apud bonos ſunt & amabiles & imitabiles. prætereundum.

Degenerãt tribus

Virtus parẽtũ ĩ filiis

Laus annibalis bentiuol

M. AN. Semiuſtulandum:ne legitimo qdem rogo funerandũ:ſiqdem quo amplior pyra ea honoratior qđ Homerus in patrocli funere demonſtrat. Lucanus quoq; in Põpeiano rogo qrit̃ ſũmo uiro pyræ materiá defuiſſe. Duplex:duplici mãu notatũ. Humillimorum:humilliæ fortũæ ſignatoribus adhibitis. Aeqs ptibus:utrũq; ex ſemiſſe. i. dimidia bonorum pte. Caiũ:ex germãico & Agrippia natũ. Nepotes:qa uterq; hic ex adoptiuo filio erat:ex naturali ille gẽitus. Subſtituitq; ſibi inuicem:ut uterq; alteri ſuccederet.

ſubſtituitq; inuicem. dedit & legata pleriſq; inter quos uirginibus ueſtalibus ac militibus uniuerſis. plebiq; Romanę uiritim atq; etiam ſeparatim uicorũ magiſtris.

De Germanico patre Caii & geſtis eius.

GERMANICVS. C. Cæſaris pater Druſi. & iũioris Antoniæ filius a Tyberio patruo adoptatus. queſturam qnquennium ante quam per leges liceret & poſt eam cõſulatũ ſtatim geſſit:miſſuſq; ad exercitũ in Germaniá exceſſu Auguſti nũciato legiões uniuerſas imperatorem Tyberiũ pertinaciſſime recuſantes: & ſibi ſummá Reipublicę deferẽtes incertum conſtantia an pietate maiore compeſcuit:atq; hoſte mox deuicto triumphauit. Conſul deinde iterũ creatus:ac prius quam honorem iniret. ad

Marci Antonii Sabellici Ad Auguſtinum Barbadicum Sereniſ. Venetiarum Principem Paraphraſeos In Caligulam Paraeneſis Quarta.

GErmanicus ex oĩbus qui ĩ Cæſarũ familiá p adoptõnem uenere: Germãicus cæſar ob ĩgẽtes animi uirtutes dotoſq; corporis præcipua meo iudicio fuit laude dignus: ſoleoq; ppterea poſt alia multa q̃ in Tranqllo mirari cõtingit hoc nõ in extremis habere Sereniſſime Princeps:qđ tãti uiri memoriã licet ad impium nõ puenerit nõ ſit paſſus ĩterit:qn uindicauerit potius illá ab oĩ obliuiõis iniuria:uindicauit. n. q̃tum in ſe fuit:q̃q̃ Ouidius Naſo huic faſtorum libros ĩſcripſit:& Fabius Quintilianus dum ab ingenio & eloquentia Domitianum ſub Germanici appellatiõe laudare cõtẽdit ad illius de quo loquor:uirtutes alluſiſſe uideri poteſt:ſed redeo ad hũc noſtrum qui nõ minus artificioſe q̃ eleganter

optimi p̃ris peſſimo filio uitā ꝑtexuit:ut apperet nō uſq; adeo ueꝝ eē illud euripidis ἀρὸι τέκοντεσ χιά ꝫρονοιὺ:ſed qđ ſeqꝉ lōge uerius ἀτροφαι:&.n.nō p̃ris natura caligulæ obfuit cuius nihil in uita retulit: ſed carnificina illa a uita:īexplebilis auaritia:portētoſæq; caprēſis ſeceſſus libidīes:q peſtē illā humani gn̄is diluere:fūeſtoq; prīcipatui oīum ſceleꝝ ſemīa formētaq; turpiſſima ꝓbuerūt.Nūc ne lōgius euagemur enar ratiōis rō admonet. Druſi & minoris Antoniæ filius:Druſus Tyberii fr̄ ex duabus.Marci Antonii & octa uiæ filiabus minorē natu dixit uxorē:Maior natu Domitio ænobarbo nupſit.Plutarchus ē auctor.nō eſt. qđ oli cōmodus īpator illū feris abiici iuſſit:q legerat hūc Tranqlli libꝝ uitā Caligulæ cōtinētem:qa eūdē diē natalis habuerat:quē & Caligula:de quo ſcripturus Tranqllus ſummatim breuiterq; ꝑcurrit.uitā obitū uirtutes p̃ris germāici:cuius ſi filius talis extitiſſet:hodie īter optīos prīcipū numatereꝉ:ſicut īter peſſimos referri meruit flagitiis & crudelitatis carnificina. Iunioris Antoniæ:hæc eſt illa Antonia:quā nunq̃ expu iſſe tiaditū eſt:quæ iō iunior a Tranqllo noīaꝉ:qm̄ ſororē hūit natu maiorē de utraq; Antonia ſic ſcribit Plutarchus in Antonio.ex duabus Antōii & octauiæ filiabɔ alterā domitius enobarbus alterā pudicitia & forma ꝑclarā Druſus liuiæ filius Cæſaris priuignus dixit uxorē.ex q̃ nati fuerunt germanicus & claudius. Adoptatus:diximus ſupra diuū auguſtū nō antea Tyberiū adoptare uoluiſſe:q̃ is germanicū adoptaſſet Druſi f̄ris filiū:ut ꝓtinus adoptiōe facta īcipet germāicus auguſti nepos eē. Quæſturā:q̄ſtura apud roma nos primus honoꝝ gradus eſt;auctor Ci.in actiōe pria cōtra uerrem. Anteq̄ ꝑ leges liceret:in petitōe ma giſtratuū lex erat ꝑſcribēs ltiam ad petēdū ætatē.uñ & annalis dicta:de q̄ ſic ait Ci.in libris legū.ciuitatem annali lege ſeruāto.hinc illud eſt apud hiſtoricos celebratiſſimū de cornelio Scipiōe:cui petēti edilitatē cū obſiſterēt tri.plebis negātes rōnē eius hn̄dā eē ꝙ nūdū ad petēdū ltīa ætas foret:ſi me inqt oēs qrites edilē facere uolūt ſatis annoꝝ hēo.Cicero in qnta antonianaꝝ auctor ē ueteres illos romāos nullas hūiſſe leges ānales.multorūq; exepla cōmemorat:q admodū adoleſcētes ob magnā uirtutis īdolē añq̄ ꝑ leges ānales li ceret adepti ſūt ampliſſimos magr̄atus in qbus maximis rebus geſtis po.romani impiū auxerūt & nomē or nauerūt.pacatus quoq; panegyriſta refert nō ſolū in magr̄atibus ampliſſimis adipiſcēdis:ſed ēt in edilitati bus capeſſendis ſpectatā eē ætatē petitoꝝ.nec quēq̄ ait tm̄ ualuiſſe nobilitate uel gr̄a uel pecūia:q annos le geꝫcomiciali ꝑſcriptos feſtīatis honoribɔ occuparit.Nec iniuria id qdē.Nāq; illo adoleſcētiæ lubrico q nō cadit ſaltē titubat.Germāicus tñ ob īdolē uirtutis creatus ē qſtor ānis qnq; añ tp̄s ānali lege ꝑſcriptū.illud attēde:qđ a pacato lex comitialis elegāter appellaꝉ:q̄ finiunꝉ āni magr̄atus capiēdi.quā ueteres mō ānalem mō ānariā noītauere. Poſt eā.ſ.qſturā. Statī trāſcēdēdo media ſūma imis cōtinuauit:cū īter q̄ſturā & cō ſulatū ſint ītermedii magr̄atus edilitas:& ꝑtura:olī tribūi plebis auctore liuio non patiebanꝉ titū flaminiū petere ex q̄ſtura cōſulatū tanq̄ faſtidiret edilitatē atq; ꝑturā:neq; ꝑ gradus honoꝝ tēderet ad cōſulatū.Nā ut ſcribit Gregorius ille cām appetit:q ad ſūmi loci faſtigia poſt poſitis gradibus ꝑ abrupta q̄rit aſcēſum:& ut diſtictiōe unde qnquageſima decretoꝝ tradiꝉ:ordiate ad ordīes aſcēdēdū ē.ſed ſicut apud ꝓ auos titus flaminis ex q̄ſtura petiit cōſulatū & īpetrauit:ita germāicus omiſſa petitione edilitatis atq; ꝑturæ a q̄ſtura ſtatim trāſcēdit ad cōſulatū. Exceſſu:obitu. Legiōes:q̄ erāt in germāia. Sibi germāico. Pietate:erga ty beriū p̄rem. Hoſte deuicto:germāis hoſtibus debellatis ſingulatiuus numerus ꝓ pluratiuo.eloquutio eſt apud hiſtoricos & poetas frequētiſſima. Priuſq̄ honorē iniret:añq̄ ſcđm conſulatum auſpicaretur.

M.AN. Añq̄ ꝑ leges liceret lege ānaria cautū erat:quo eo qſq; uitæ āno ſingl'os gradatī honores capet. Pietate:pio ī adoptiuū p̄rem tyberiū amoꝛ & obſeruātia. Ex hoſte:ex germāis uictis:Euſebi.de ꝑthis qđ miror eū triūphaſſe ſcribit nec eo īſitias armēiæ regē ab eo đuictū:ſed poſt uictoriā romā reuerſū ñ repio.

componendum urientis ſtatum expulſus:quum armēię re gem deuiciſſet:Cappadociam in prouinciæ formā redegiſ ſet:annum ætatis agens quartum & trigeſimum diurno morbo Anthiochiæ obiit:non ſine ueneni ſuſpitione.Nam præteꝛ liuores.qui toto corpore erant:& ſpumas quæ per eos flebant:cremati quoque cor inter oſſa incorru ptum repertum eſt:cuius ea natura exiſtimatur:ut tin ctum ueneno igne confici nequeat.

De morte germanici.

OBiit autem:ut opinio fuit:fraude tyberii miſterio & opa.Cn.Piſonis:q ſub idem tempus Syriæ præ poſitus:nec diſſimulans offendendum ſibi aut pa trē aut filiū q̄ſi plane ita neceſſe eſſet:etiam ægrū germani

PHI. Ad cōponēdū orientis ſtatū:oriēs id tp̄is erat tumltuo ſus.uñ ait Ioſephus lib.xviii.anti quitatū:ſenatus ex decreto Ger manicū mittit cūcta ſyriæ nego cia correcturū:ea.n.tempeſtate mortuus erat comagenæ rex an tiochus:& plebs aduerſus nobili tatem ſciſſa tumultuabaꝉ:mittit itaq; utriq; pars legationem:ro mā nobilitas qdē ſtatū reipubli cæ mutarē deſiderās:multitudo uero regnū habere proprio mo re diſcupiens. Expulſus:aman datus detruſuſq; potius ex male uolentia tiberii:q̄ beniuolentia. In prouinciæ formam redegiſ ſet:ſcribit Eutro. Tyberiū bella per legatos geſſiſſe archelao cappadociæ rege Romæ retento regnum illius in prouinciæ formam redegiſ ſe & maximā ciuitatem appellari nomine ſuo iuſiſſe:quæ nunc cæſarea dicitur cum mazaca ante diceret.

cum grauiſſimis uerborum ac rerū acerbitatibus nullo ad hibito modo affecit:propter quæ ut Romam rediit pœne diſcerptus a populo:a ſenatu capitis damnatus eſt.

De uirtutibus animi & corporis germanici.

Mnes Germanico corporis animique uirtutes: & quantas nemini cuiquam contigiſſe ſatis conſtat. Formam & fortitudinem egregiam: ingenium in utroque eloquentiæ doctrinæq; genere præcellens:beniuolentiā ſingularem conciliandæq; hominum gratiæ ac promerendi amoris mirum & efficax ſtudiū

ſexdecim antiochiæ

Diutino:lōgo & lēto. Anthiochiæ obiit:Appiāus ī ſiriacis tradit ſexdecī ciuitates noīe antiochidas a ſeleuco nicatorē cōditas in memoriā pr̄ni noīs:quaꝝ illuſtriſſima fuit ātiochia illa:q̄ ſub libano mōte cōdita erat:ab antiochia antiochena ſyria cognominata eſt cuius meminit pli.deīde his uerbis ꝓmontorium ſyriæ antiochenæ:intus antiochia ipſa libera epiphaneis cognominata oratiōe anne diuiditur.

Præter liuiores:īter ſigna extincti ueneno hæc in primis ſuſpitioſa ſunt:corpus liuoribus decoloratum : os ſumabūdum:& cor flammis īexpugnabile:quæ omnia extiterūt in germāico:liuores aūt ſunt maculæ liuētes quales faciūt flagella in eccleſiaſtico ſcriptum eſt:ꝙ flagelli plaga liuorem facit in rhetoricis proditum eſt capite de argumēto:ſi tumore aut liuoré decoloratū eſt corpus mortui ſignificat eū ueneno necatū. Cremati quoq; Cor.

Cor cardiacis nō cremari

Plinius in.xi.negatur cor cremari poſſe in his:q cardiaco morbo obierint:negaē & ueneno īteréptis:certe extet orō uitellii:q̄ reū piſoné eius ſceleris coarguit:hoc uſus argumīto palāq; teſtatus nō potuiſſe ob uenenū cor germanici cæſaris cremari.contra genere morbi defenſus eſt piſo. Opera piſonis:Ioſephus in.xviii.germanicū a piſone ueneno pemptū teſtaē. Aut patrem : Tyberiū:aut filiū germanicū. Nullo adhibito modo:ſine temperamēto & moderatiōe:Plautus in penulo:modus oībus in rebus ſoror optimus eſt habitu:nimina oīa nimium exhibēt negocium hoībus per ſe. Pœne:Paulum abſuit qn a populo diſcerpereē. Capitis damnatus:q̄uis dicat Plinius Piſonem defenſum eſſe gñe morbi:nō tñ negat eum fuiſſe damnatum:ille enim obiectum ueneficii crimē diluit illo argumēto:nō tamē euaſit. Corporis animiq; uirtutes:græci τα πρωτα φυσεως:uocāt quæ latini prima naturæ nominauerunt:quæ a Varrone elegāter primigenia nūcupantur:in quibus hæc in primis numerari ſolent:in corpore membrorum ītegritas uires:pulchritudo:īcolumitas:integri ſenſus cæteraq; generis eiuſdem in animo uero ingenii bonitas:& quaſi uirtutum igniculi & ſemina:hæc prima naturæ affatim in germanico fuiſſe docet tranquillus:in quorum cōſeruatione illuſtres philoſophi ſummum bonum collocauerunt.

primigēia naturæ

M.AN. Orientis ſtatum:antiocho comagenæ rege defuncto orta īter plebem & nobilitatē diſcordia plebeis regnum ut antea deſiderātibus:præſidiariam admīſtrationem nobilibus ab utriſq; legati ſunt:Romam miſſi utraq; legatiōe Romæ ſuſcepta decreto patrū germanicus mittiē cūcta ſyriæ negocia correcturus:Ioſephus eſt auctor. Expulſus:ablegatus ad ſuſpecta tyberii cōſilia oīa referas. Armeniæ regem:orodem credo quē arthebanus pater nō multo ante armeniæ regem cōſtituerat. Cappadociam:archelaū cappadociæ regem:Tyberius Romæ pœnes ſic retinuit regnūq; ipſum in ꝓuinciæ formam redegit.Euſebius eſt auctor. Diutino:lōgo.q.d.diu morbo cōflictatus quidam diuino legūt:cardiaco.n.cōſtat extinctum.

Antiochiæ:antiochia metropolis ſyriæ:ut Strabo ait & ab antiocho epiphane dicta a quo nouiſſime inſtaurata & aucta eſt:epiphaneis quoq; olim cognominata:ut Pli.ſcribit uterq; eam ad orōtem fluuium poſuit. Et ſpumas:ut tam ſpuma quā liuor ueneni ſcelus argueret. Cor īcorruptum.nihil igne cōſumptum qđ nō ſolū in iis:q ueneno ſed q ēt cardiaco morbo perierint euenire cōſtat:quo argumēto Plinius ait piſonem in iudicio defeſſum. Aut patrē:tyberiū q eū adoptarat. Aegrū:morbo īplicitum:ut ad illud referat quod diutio dixit morbo periiſſe. Capitis dānatus eſt:Plinius ſcribit a uitellio piſoné accuſatū idem hæc ſubiicit genere morbi:defenſus eſt piſo defenſus dixit quaſi dānatus nō fuerit:niſi ītelligas morbi genus in Piſonis defenſioné allatū q̄q̄ ne argumētum q̄dem ipſum profuerit:quod piſonis opera germanicus perierit Ioſephus quoq; teſtatur:nam in partes inq̄t ueniens oriētis & in melius cūcta diſponens a piſone ueneno permittitur. Formam & fortitudinem:pulchritudinem & robur corporis ut tota laus ſit a bonis corporis:niſi fortitudinem inibi animi uirtutem accipias.

Fortitudo

PHI. Fortitudiné:fortitudo ut philoſophi definiūt.ē cōſiderata piculoꝝ ſuſceptio & laboꝝ perpeſſio: cuius partes ſunt magnificentia fidentia patientia perſeuerantia exceſſus fortitudinis temeritas uocatur

formæ minus congruebat gracilitas crurum: ſed ea quoqꝫ paulatim repleta aſſidua equi uectiõe poſt cibum. hoſtem cominus ſæpe percuſſit: orauit cauſas etiam triumphales: atqꝫ inter cætera ſtudiorum monumenta reliquit & comœdias græcas: domi foriſqꝫ ciuilis: libera ac fœderata oppida ſine lictoribus adibat. Sicubi clarorum uirorum ſepulchra cognoſceret: inferias manibus dabat. Cæſarum clade uariana ueteres ac diſperſas reliquias uno tumulo humaturus colligere ſua manu: & comportare primus agreſſus eſt. obtrectatoribus etiam qualeſcunque & quantaſcunque de cauſa nactus eſſet: lenis adeo & innoxius ut Piſo

defectus timiditas eſt.n.ipſa uirtus: ut græci dicũt. ϖεσοτησ.i. mediocritas. Ingeniũ: uno ingenii noĩe: ut inqt Cicero in.v.de finibus appellat̃ docilitas & memoria eaſqꝫ uirtutes: qui habent ingenioſi uocant̃. Vtroqꝫ: græco & latino. Cõciliãdæ gratiæ. Liuius tradit miram in Scipione Africano dexteritatem fuiſſe ad animos hoĩum cõciliãdos: adeo: ut etiam ſyphacem hoſtem Romanis infeſtiſſimũ facunde alloquendo ſibi conciliauerit. Gracilitas cruriũ. crura obeſa & carnoſa notam habent impudẽtiæ ĩtemperatumqꝫ ſignificant: mediocritas: ut in omnibus ita ĩ cruribus laudabilis eſt: crus nimis gracile diminutiuo uocabulo cruſculum noĩat̃: Martialis pectus cicade cruſculũqꝫ formicæ. Equiuectiõe poſt cibũ: uectatio equi poſt cibũ culpatur a medicis & in primis ab Auicẽna ſcribẽte hominem cibo plenũ & ſaturũ equitare nõ debere: ne cibus corrumpatur in ſtomacho: atq eqtatio auctore Plinio ſtomacho & coxis utiliſſima eſt: qđ ita ĩtellige ſi fiat tempeſtiuiter. Cominus: prope & cum gladio cum a manu ut aiunt ad manum uentũ eſſet ex hoc linquet germanicũ fuiſſe bonum imperatorem: & ſtrenuum bellatorem: in imparatore enim munus animi exigitur: ut inqt Amianus: in milite uero fortitudo certaminum & robur corporis depoſcitur. Et iam triumphalis: legẽdũ eſt triumphalis non aũt triumphales: ut ſit ſenſus germãicum non ſolum in minori fortuna collocatũ: ſed ẽt in maxima & eo tpe: quo iam triumphauerat: oraſſe cauſas more patronoꝝ cũ multi forẽſes cauſas aſpernari ſolẽt in faſtigio dignitatum collocati tanq̃ minus cõgruentes ſicut hortẽſius poſt cõſulatum ſummũ illud ſuũ ſtudiũ in agendis cauſis remiſiſſe tradit̃ eloquentiã forenſem in Germãico ſic laudat Ouidius in.i.faſtorum. Quæ ſit enim culti facundia ſenſimus oris ciuica pro trepidis cũ tulit arma res: ſi legimus triumphales intelligimus cauſas magnas & ad triumphũ decernẽdum ptinentes eſſe oratas a germanico prior lectio terſior eſt & uenuſtior. Comœdias: germanicũ in poetica floruiſſe idem teſtatur Ouidius dicẽs ſcimus & ad noſtras cum ſe tulit impetus artes ingenii currant flumina quanta tui: huic enim germanico faſtoꝝ libros dedicauit: cui omnia illa quadrant: quæ in faſtis leguntur. Sine lictoribus: in hoc ſe ciuilẽ & politicũ exhibebat: cum ſine lictoribus & miniſtris tanq̃ ciuis: nõ tanq̃ princeps adiret ciuitates. Fœderatas: hoc eſt fœdere iunctas popu.romano. Plinius alios fœderatos alios ſtipẽdiarios po.ro.fuiſſe prodidit. Inferias manibus dabat: ideſt ſacrificabat umbris defunctoꝝ: ſunt enim manes: ut ſupra dictum eſt animæ mortuoꝝ: quos dei uocabulo addito deos uocabant: inferiæ aũt ſunt ſacra mortuoꝝ: quæ inferis ſoluuntur. Virgi. uiuentes rapit inferias: quos immolet umbris. Cenſoꝝ: ĩterfectoꝝ. Diſpſas reliqas: ſpecimẽ pietatis in germanico laudabile hoc eſt ꝙ ſua manu colligere uoluit reliqas eoꝝ & oſſa: q fuerãt ceſi illa maxima clade uariana cuius hiſtoria ĩ Auguſto explicata eſt. Obtrectatoribus: criminatoribus & uituperonibus: quos neuius ſubdicti ſupcilii carptores apellat: quos cato elegãter uitiligatores noĩauit: ex uitiis & litigatoribus noĩe compoſito: unde apud Plinium ĩ procemio na. hiſtoriæ ita legẽda uidentur uerba hæc catoniana: ſcio ego quæ ſcripta ſunt hæc ſi palam proferant̃ multos fore: q uitiligẽt hoc obſtrigilẽt carpant criminent̃: tanq̃ uitigilare uerbo antiquo & eleganti ſit mordere obtrectare ĩſectari: a quo uitiligatores dixi cato obtrectatores: potuit aũt facillimo trãſitu uerbum illud uitigilẽt p ĩſcitiam demutari atqꝫ deflecti in illud ĩuiti legẽt: qđ in oĩbus plinianis codicibus irroboratum cõualuit: ſed doctis placet uitiligẽt: & in primis hermolao barbaro pbat̃: q doctrinaꝝ aſylum eſt & plinianæ eruditiõis theſaurus. Innoxius: mĩme nocẽs alias inſons & ĩnocens. Lenis: benignus & clæmens.

Virtus mediocritas ingenium

cruſculum

eqtatio utilis ſtõacho

munus animi ĩpator ĩ milite robur

faſti dicati germanico inferiæ

uitiligatores uitilitigẽt locus Plinii

M.AN. Ingenium: facilitas & acumen. In utroqꝫ: eloquẽtiæ genere. romanæ & græce: & ut prior illa a corpore laus: ita hæc ab animo quæ longe uerior & certior eſt. Promerenda: concilianda: ut neqꝫ hoĩum fauorem illi defuiſſe: neqꝫ ſtudia intelligas. Formæ minus congruebat: ut ſit ueriſſimum illud Horatii: nihil eſt ab omni parte beatum. Hoſtem: minus: quod fortis eſt: & ſtrenui uiri. Triũphalis: uel poſtquam triumphum egit cauſas orauit: ut ſit ſenſus non ſolũ ab initio: ſed ubi etiam triumphũ egit ne neceſſitudines in periculo deſtitueret cauſas orauit uel triumphalis cauſas coniũctim legito: quaſi dixerit non magni: ſed maximi ponderis cãs egit: nam in triumpho decernẽdo ſæpius grauis incidit pribus dubitatio. & apud Valerium caput unum de iure triumphandi ĩſcribitur. Græcas: græce ſcriptas. Ciuilis: quæ in ciuem potius q̃ in principem ſolet cadere. Fœderata: fœdere popu.roma. aſtricta. Sine lictoribus: ſine miniſtris: & hoc non paruum ciuilitatis argumentum. Inferias: exequias: ut Seruius ĩterpretatur. Clade uariana: quæ in germania: ut diximus accepta eſt tribus inibi legionibus amiſſis. Qualeſcunqꝫ: cuiuſcũqꝫ ordinis & fortunæ. Quantacunqꝫ: de cauſa uel leui uel graui. Innoxius: nihil nocens.

ni decreta ſua reſcindenti:clientelas diu uexanti:non prius ſuccenſere in animum induxerit q̄ ueneficii quoq; & deuotionibus impugnari:ſe comperiſſet: Ac ne tunc q̄dem ultra progreſſus:q̄ ut & amicitiam ei more maiorum renūciaret: mandaretq; domeſticis ultionem ſi quid ſibi accideret.

De fauore & dilectione omnium ad eum.

Q Varum uirtutum fructum uberrimum tulit:ſic p̄batus & dilectus a ſuis:ut Auguſtus:omitto enim neceſſitudines reliquas diu cūctatus an ſibi ſucceſſorem deſtinaret:adoptandum Tyberio dederit:ſic uulgo fauorabilis: ut plurimi tradant quotiēs aliquo adueniret: uel ſicunde diſcederet præ turba occurrentium:proſequētiumue:nonnūquam cum diſcrimine uitæ adiiſſe:Ege emania uero poſt compreſſam ſeditione reuertēti prætorianas cohortes uniuerſas prædiiſſe obuiam:quāuis pronunciatū eſſet:ut duæ tantummodo exirēt:populi aūt Romāi ſexū. ætatem:ordinem oēm.uſq; ad uiceſimū lapidē effudiſſe ſe.

PHI. Piſoni:cuius miniſterio ueneno periit. Decreta hoc referēdum eſt ad illa decreta:quæ ad componēdū oriētis ſtatim miſſus germanicus in ſyria factitauerat:quæ piſo utpote ſyriæ præpoſitus reſcindebat: nec rata habere uolebat. Reſcindenti:infirmanti ſubneruāti irrita faciēti. Clientelas:quas.ſ.ſibi beneficiis in ſyria cōparauerat germanicis:de his enim ītelligendum eſt. Succenſere: iraſci:ſuccenſere:ut inquit donatus eſt ex cauſa iraſci:hinc illud apud filiū Fabianū documētū ſuccēſere nephas p̄riæ. Deuotiōibus: execratiōibus deteſtationibuſq; quales apud Priſcos romāos fuerūt diræ nūcupatæ:q̄bus ateius tri.plebis M.Craſſum ad bellū parthicum eūtem execratus ē:ex quo illud apud Lucanū ī tertio pharſaliæ Craſſumq; in bella ſecutus ſæua tribunitiæ uouerūt prælia diræ: hæ execratiōes talem habere poteſtatem credunt̄:ut nemini fas ſit:q in eas inciderit euadere Plutarchus & Appiāus de his ait oratius in epodo.diras uos agam dira deteſtatio:nulla expiat̄ uictīa.

More maiorū renūciaret: legimus apud Liuium lib.xxv.badium campanū:q̄ntio criſpino romāo palam omnibus duobus & exercitibus audiētibus renūciaſſe hoſpicium.nihil ſibi cū eo ſociatū nihil fœderatū:deīceps futurū:Herodotus quoq; in thalia refert quemadmodū amaſis ægypti rex amicitiam polycrati renūciauit miſſo ad eū caduceatore dixitq; ſe ius hoſpitii cū illo ſoluere. Vltionē:uīdictam mortis ſuæ. Si quid ſibi accideret:hoc eſt ſi moreret̄ fraude opaq; piſonis extinctus:in teſtis hæc clauſula peculr aſcribi ſolet:ſiq̄d ſeio humanitus acciderit. Neceſſitudines:affinitates & cognatiōes. Succeſſorē.ſ.germanicū. Adoptādum Tyberio dedit:ſicut ſupra explicatū eſt. Auguſtus germanicū a Tyberio adoptari uoluit.cū ipſe Tyberiū adoptarat:ut ille in ſua quoq; eſſet poteſtate:q ſe enim arrogādū dederit nō ſolū ipſe in arrogatoris ſubiicit̄:ſed etiam liberi eius in eiuſdem inſunt p̄tāte tanq̄ nepotes. Fauorabilis: irroborauit cōſuetudo corrupta:ut fauorabilem eū uulgo appellarēt:q fauorem præbet & opitulat̄:cū cōtrario ab his q pure & latine locuti ſūt fauorabilis dicat̄ is:q gratioſus eſt & impetrabilis ac fauoris plenus apud cūctos mortales. Supſedeo exemplis:cū res nō egeat teſtimoniis:cū nullus ueterū ſecus atq; tradimus locutus eē repiat̄. Aliquo:ad aliquem locum. Sicūde:ex aliquo loco. Pro ſequētium:hoc eſt eorū q deducebant p̄ ſequebanturq; abeūtem. Poſt compreſſam ſeditionem:q̄ñ.ſ.milites germaniciani Auguſti obitu nūciato imp̄atorem Tyberiū recuſabāt & germanico ſummam reipu.p̄tinaciter deferebāt. Prodiſſe obuiam: p̄ceſſiſſe in occurſum:ſicut dr̄ officii cā. Sexū ætatem ordinem:ſine diſcrimine uiri & fœminæ pueri & ſenes patricii & plebei obuiā proceſſerūt germāico ex germāia:reuerēti:ex quo colligit̄ īcredibilis q̄dam totius populi Ro.erga germanicū beniuolentia. Vſq; ad uigeſimum lapidem:ideſt miliarium.

M.AN. Piſoni:cuius opera poſtea ut credit̄ ſublatus eſt. Reſcindēti:irrita facienti. Clientelas:cliētes ſuos. Deuotionibus:magicis execrationibus:q̄d uel abſens magicis carminibus q̄ſquā deuoueri poſſit poetarū teſtimonia declarant:Ouidius deuouet abſentes ſimulacraq; cærea fingit:Ver.magicis ſanos auertere ſacris experiar ſenſus:ſed hæc ad amorē attinēt:uerū quæ ſequunt̄ ad uitam & q̄uis fecerit omnis ſtella ſenem medios herbis abrūpimus ānos ita Lucanus:q̄bus ap̄pet uitā quoq; magicis adimi poſſe carminibus.

More maiorū:ueteri īſtituto. Vltionem:ut ſuā mortē ulciſcerent̄. Siq̄d accideret:ſi illius fraude periclitari accidiſſet. Adoptādum Tyberio:ut ſi nō ſibi:Tyberio ſaltem ſuccederet. Fauorabilis:conciliādis p̄merēdiſq; fauoribus habilis. Proſequētium:hoc ad digreſſum referas occurrētiū uero ad acceſſum. Diſcrimē:p̄iculū:ne præ nimia multitudine elideret̄. Compreſſam:ſeditionem militarem ab iis ortam q Tyberium prīcipem recuſabāt. Sexū:promiſcue mares & fœminas. Aetatem:pueros adultos & ſenes. Ordinem:patricium:equeſtrem plebeium.

PHI. Lapidata ſunt templa:maximum procul dubio firmiſſimūq; mortalium de amore germāici indicium hoc eſt:ut.ſ.ob eius obitum templa in ſyria lapidarentur altaria deorum ſubuerterent̄:tanquam dii amplius colendi non eſſent:neq; humana curarent quæ germanicū non ſeruaſſent:q neq; præces neq; uota mortalium audiuiſſent:ſcribit Macrobius lapidatum a populo romano fuiſſe uatinium ſignificare uo-

De præſagiis:quæ diem mortis Germanici præuenerũt: & de luctu etiam barbadico.

TAmen lõge maiora & firmiora de eo iudicia ĩ morte:ac poſt morté extitere:quo defunctus eſt die lapidata ſunt templa:ſubuerſæ deũ aræ:lares a quibuſdam familiares in publicum abiecti partus coniugũ expoſiti:qn & barbaros fuerunt quibus inteſtinum quibuſqꝫ aduerſus nos bellũ eſſet.uel ut in domeſtico cõmuniqꝫ mœrore cõſenſiſſe ad inducias. Regulos quoſdam barbam poſuiſſe:& uxorum capita raſiſſe ad indicium maximi luctus.

lens lapidibus iactis fuiſſe impetitũ uexatũqꝫ:lapidatus ẽt ad inaĩata transfert & ſignificat ꝑcuſſum pulſatũqꝫ ſine lapidibus.macrobius notátes eius ĩpotétiam has dicacitate lapidatá. Lares familiares:domeſticos deos: abunde ſupra docuimus:q ſint lares: & quéadmodũ locus in quo colebant lararium nuncupat apud Plautum in aulularia loqtur lar familiaris:teſtaturqꝫ thure uino coronis:ſibi quotidie ſacrificatũ fuiſſe:lares adeo a priſcis fuerũt aliqñ ſpreti cõtemptiqꝫ ut Tertullianus in apologetico ſcribat:hæc domeſticos deos.quos lares dicimus: domeſtica ꝑtáte tractatis demutádo aliqñ in caccabulũ aliqñ in trullá:nõ eſt ergo miꝝ ſi tunc abiecti fuerũt in publicũ ex ĩdignatiõe doloreqꝫ:qué cõceperant ex morte germanici.nácqꝫ abiicere deos ĩ publicum: q in ſacrario & ſecretario colédi ſunt.nimiꝝ ſpecimé eſt maximi cõtemptus:maximæqꝫ ĩdignationis. Partus expoſiti:ſcribit Firmicus mr̃nus in ſeptimo matheſeos:quod nati ſtatim exponunt a mr̃ibus:q mr̃em: & ſaturnũ in ſeptimo ab horoſcopo loco cõſtitutos habuerint:ſi uero ſol & luna in occaſu fuerint inuéti.i. in ſeptimo ab horoſcopo loco:is q natus fuerit expoſitus lacerabit a canibus:expoſiti aũt ſignificanter dñr ĩfantes abiecti a parétibus:exponere.n.abiicere eſt:Plautus in caſſina conſpicatus eſt prio crepuſculo puellam exponi inde expoſititii & expoſititiæ dñr pueri & puellæ.q quæ ue exponunt:idé Plautus.reuertar ad illá puellá expoſititiá. Inteſtinũ:domeſticũ & ĩter ipſos ciuile bellũ. Ad ĩducias:primus lycaon ĩducias ĩuenit:fœdera theſeus:ſunt aũt ĩduciæ pax temporaria:græci εκεχειρίαν.ab abſtinédis manibus appellarunt:dictæ aũt ſunt ĩduciæ ab eo qđ in dié dent:uel quod in dies ocium præbeát:ut interpretat donatus in Eunuchum.Au.gellius in.i.arbitrat ĩducias eſſe dictas:quaſi tu dicas:ĩde uti iam:ut.ſ.in diem certũ nõ pugnet:ſed ex eo die poſtea:uti iam omnia belli iure agant:ex his ergo tribus uocibus:inde ut iam quaſi:ꝑ quádam copulam nomé ĩdutiaꝝ cõnexum eſſe autumat:médoſus eſt gelli codex impreſſus:in quo paſſim ſic legit:quaſi tu dicas ĩduci anſam:cũ legédum ſit tribus uocibus ĩde ut iam:nõ autem duabus induci anſam:quá lectionem q putant eſſe ueram:hi ĩterpretantur induci anſam ſignificari:q̃ſi per ĩducias quædam ueluti anſa inducat ad pacem faciédam & bellum componédum:ſed ſi quis diligenter pẽſitauerit ſenſum ac uerba gelliana:is profecto pedibus ibit in nr̃am ſentétiam:Aurelius opilius ĩducias dici exiſtimat ab initu & introitu:qm̃ tp̃e induciaꝝ hoſtes inter ſeſe utrinqꝫ ultro citroqꝫ alteri ad alteros impune inire ſolent & introire. Regulos:minutos reges:quoꝝ uicarii dñr ſubreguli in inſtr̃o ueteri. Barbam poſuiſſe:Romani in luctu rebuſqꝫ aduerſis barbam nõ radebant ritu ab his regulis contrario.q ad mœroré ſignificádũ barbá poſuerũt:& uxoꝝ capita raſerunt:ſcribit Plutarchus in problematis ea lugentibus accõmodata eſſe: quæ ſunt inuſitata:unde uiri opto capite fœminæ apto in publicum prodibant in luctu contraria uſurpãtes apud græcos ſi quid aduerſi acciderat mulieres tondebant:uiri comas alebant cõtra morem mentium inſtitutũqꝫ naturæ:cum mos ſit uiros tondere capillum:mulieres uero prolixiores habere crines:Herodotus quoqꝫ auctor eſt in primo hiſtoriarum argiuos totondiſſe capita mœroris cauſa:cum uicti fuiſſent a lacedæmoniis in cõtentiõe agri thyreatici:q legé cõdiderunt ne prius comam alerẽt:quá thyream recuperaſſent:econtrario lacedæmonii legem tulere:ut in poſteꝝ comati eſſent:cum ante hac nõ fuiſſent:hic eſt ille ager thyreaticus:de quo loquitur Ouidius in.ii.faſtoꝝ.ſi tu ſignaſſes olim thyreatida terram de quo Papinius in thebaide & lacedæmonium thyre uiſura cruorem.Si cupis ad plenum atqꝫ ꝑfectum intelligere uerſus poeticos:relege hiſtoriam ex lib.i.Herodoti:a quo omnia ad amuſim copioſeqꝫ explicantur:nobis in p̃ſentia ſat eſt ueluti intento digito denotaſſe fontem:ex quo talia hauriuntur.

Lares

horoſcopo

expoſitorũ

Expoſititii

iduciæ uñ

mendoſus codex gellianus

reguli ſubreguli

mulieres ĩ luctu tondebantur

Ager thyreaticus

Locus Ouidii.

M.AN. Iudicia:publicæ & priuatæ erga eũ beniuolétiæ. Lapidata tépla:lapidibus ꝑcuſſa.Apuleius ſaxoꝝ ioculatiõibus uindicaret uel dilapidata uaſtata atqꝫ in deoꝝ ĩuidiá ſubuerſa. Subuerſæ aræ:diſiectæ qñ nihil uota nihil p̃ces nihil deniqꝫ ſacrificia ipſa ꝑfuiſſent. Lares familiares:q domeſtice colebant: q̃q̃ & publice in cõpitis fierẽt illis ſacra. In publicũ:in aptũ:p quæ dolor ĩgens exprimit q uſqꝫ ad ĩpietaté ꝑceſſerit. Partus cõiugũ:ĩfantes recéter nati. Expoſiti:abiecti. Teré.erat hic corinthianus apud impura ei de di exponédá. Ad iducias:ad pacé:ut Donatus ĩterpretat:ſunt.n.ĩduciæ:quaſi ĩferiæ q́dam:ut Gellius ait qbus ĩdictis ab iniuria & armis ceſſatur. Barbam poſuiſſe:apud quoſdam barbam deponere tam luctuoſum fuit q̃ hodie apud nos alere:argiui uicti a lacedæmoniis thyrearumqꝫ poſſeſſione deiecti legem ut herodotus tradit ſanxere : ne quis prius aleret capillum aut barbam q̃ thyreas recuperaſſent. Capita raſiſſe:Carthaginenſes : ut Apianus ſcribit tertio bello punico capillos mulieribus ademere:ſed ad uſum belli non ad luctum:qđ & in carnis Aqleienſes recétiore exéplo cæteꝝ eádé neceſſitaté ſecuti feciſſe dñr:ſed qđ attinet uetera referre:mos adhuc tꝫ ĩ ſabinis ac toto latio:ut ĩ ſũmo luctu mlĩeres ſibi capillos adimát.

Regum etiam regē & exercitatione uenandi & cōuictu Meſtiganem abſtinuiſſe: quod apud parthos iuſticii inſtar eſt.

Rex regū

PHI. Regum etiam regē: parthoꝝ rex apud priſcos regum rex uocitabat̄: qđ teſtat̄ Plutarchus ſcribens Pompeiū parthoꝝ regem noluiſſe in epiſtola regem regū appellare: quemadmodū a cæteris appellabatur. idem in lucullo inqt: tigranes nūc ſedet rex regum: q tanta potentia uiget: nec mirandū regem regū dici: cui reges compluſculi miniſtrabant inſtar ſatellitū & dediſſe quoq; in cyri ſepulchro hoc epitaphiū inſculptū legebat̄ cyrus ego rex olim regū cōditus hic ſum. Iulius capitolinus ſaporem perſaꝝ regem appellat regem regū: præterea ut auctor eſt marcellinus olim ſapor rex perſaꝝ & q parti intelligunt̄: litteras dedit ad cōſtantiū impatorem quaꝝ hoc fuit pricipiū. Rex regū ſapor particeps ſydeꝝ frater ſolis & lūæ. Conſtantio fratri meo ſalutē plurimam dico. Agamēnon quoq; rex regū dictus eſt a ueteribus & Cicero in q̄dam ad Dolobellam epiſtola ait agamēnoni regū regi fuit honeſtū aliquem in conſiliis capiendis neſtorem habere: Plinius l. xxx. ſcribit magicam in oriente regū regibus īperare. Meſtiganū: locus annotatione dignus nec ab pleriſq; oībus ſatis carioſe ītroſpectus: magiſtenas græci uocant ſummates prīcipeſq; q in conuiuio regis adhibebant̄ & hoc eſt quod legimus in euangelio Marci apud græcos megiſtanas uocati cōuiuas prīcipes qbus Herodes ī natali ſuo cœnam fecit: quod græce dr̄. ε Χεῖπ νησε μέγισ τ ᾶσιν: latinus īterpres dixit cœnā facit prīcipibus: μέγισ Τοσ græce dr̄ maximus: uñ megiſtanes. ſenſus eſt Tranqlli regem regum ad īdicādum de obitu germanici luctum non adhibuiſſe ī cœna conuictores megiſtanas hoc eſt prīcipes: quoꝝ conuictu & accubatione abſtinere ſolēt ī maxio mœror̄: & id apud barbaros tale ē ſpecimē triſtitiæ: q̄le apud romanos eſt īdictū iuſticium: qđ niſi in rebus aduerſis īdicebatur ut ſuperius enarrauimus: de megiſtanibus loqtur. cor. tacitus cū ait ſimul cōſilio terrorē adiicere & megiſtanes armenios: q primi a nobis defecerāt pepulit ſedibꝰ: ubi megiſtanes nō ſignificantur populi: q nuſq̄ memorant̄: ſed ꝓceres optiateſq; armenioꝝ apud perſas nemo cōſiliorum eſt conſcius præter megiſtanas: quos amianus Marcellinus appellat optimates: q apud illos taciturni ſunt & fidi: apud quos ſilētii accerſunt̄ & rei fiūt q megiſtanem legunt accipiūtq; pro noīe proprio regis: hi in megiſto ideſt maximum errorem delabunt̄.

Epitaphiū Cyri.

īnitiū ep̄l'æ inſolētiſſimum

megiſtanes q

De mœſtitia & luctu in urbe de morte eius.

ROmæ equidem quum ad primam fama ualitudinis attonita & mœſta ciuitas ſequentes nuncios opperiretur: & repente iam ueſperi incertis auctoribus conualuiſſe tandem percrebuiſſet: paſſim cum luminibus: & uictimis in capitolium concurſum ac pœne reuulſæ templi fores: ne geſtientes uota reddere morarentur: expergefactus e ſomno Tyberius eſt gratulantium uocibus: atque undique concinentium: ſalua Roma: ſalua patria ſaluus eſt germanicus. Et ut demum

Venatio optima q

Exercitatione uenādi: uenatio illa optima habet̄ ac laude digna: quæ eq canibus & corporis uiribus agit̄: ut docet Plato in. vii. de legibus q tales uenatores ſacros appellat. idem piſcationem improbat & aucupium. ſolitos aūt perſaꝝ reges uti exercitatiōe uenandi teſtis eſt xenophon i primo pediæ: aitq; uenationē uideri perſis ueriſſimā meditatiōem reꝝ bellicaꝝ qua ēt aſſueſcūt frigora & calores tollerare: exeūtes aūt in uenatiōem perſæ donec uenant̄ nō prādent. igit̄ ſpecimē luctus fuit i rege regū ītermiſſa uenatio: qua in primis exerceri: & oblectari ſolēt. Sequētes nūcios: q poſt primū rumorem uera nūciarent de germanici uel cōualeſcētia uel obitu. Operiret̄. expectaret. Incertis: rumor ſignificat̄. q ut ait Quintilianus in. v. eſt ſermo ſine ullo certo auctore diſpſus: cui malignitas dederit initium credulitas īcrementū. Ac pœne reuulſæ: parum abfuit qn fores capitolii reuellerent̄ & per uim recluderētur ab his: qui uictimas immolare uolebant ex uoto quod ſuſceperant ſi Germanicus cōualuiſſet. Geſtientes: cupientes & ueluti geſtu læticiam ſignificantes: geſtire enim eſt motu corporis monſtrare quid ſentias: ut donatus Seruiuſq; notificant. Morarentur: retardarent. Vndiq; concinentium: cum ex omni tempore ſimul & concorditer canerent conſonarentue: hoc enim eſt concinere: unde concentores dicti qui cōſonant & concinunt: quorum mentio quoq; fit in canonicis decretis diſt. xxi.

Rumor

concentores

M. AN. Regum regē: Plinius ut hodieq; etiam in magna parte gētiū præualeat: & in oriēte regum regibus imperet: ſine dubio illic orta in pſide a zoroaſtre: ut īter auctores cōuenit qbus uerbis apparet eum q late regnū in perſas optineret. regum regem eſſe appellatū. Herodotus non defuiſſe ait ex perſaꝝ regibus q

ſe regum regem appellarit:treuellius pollio rex regum inqt ſapri pſaꝝ regi ſcripſit:qbus treuelli uerbis apparet regũ regẽ diuerſum a pſaꝝ regem fuiſſe:ut recte ſuſpicari poſſis alios aliiſcꝫ regnis ſe regum reges diuerſo tpe appellaſſe. Megaſtinũ:ſupra arthabanũ parthoꝝ regem dixerat p lr̃as Tyberio cõuiciatũ:ſed potuit regni mutatio in Tyberii ĩcidiſſe prĩcipatũ. Iuſtitii loco:nõ uenari & cõuiuia nõ celebrare. Incertis auctoribus.i.rũoribus ĩcerto auctore diſſipatis. Percrebuiſſet:ĩualuiſſet uulgata eẽt. In capitoliũ:ut Ioui ſacrificarẽt. Neqd:ne ĩpedimẽtũ ullũ. Geſtiẽtes:lætitiã & feſtinationẽ p̃ ſe ferẽtes. Moraret̃:in mora eẽt.

fato functum palam factum eſt:non ſolaciis ullis non edictis inhiberi luctus publicus potuit:durauitcꝫ etiam per feſtos decembris mẽſis dies. Auxit gloriam:deſideriumcꝫ defuncti:& atrocitas in ſequentium temporum cunctis niſi temere opinantibus reuerentia eius:ac metu repreſſam Tiberii ſæuitiam:quæ mox eruperit.

De uxoribus & filiis Germanici.

HAbuit in matrimonio Agrippinam. M. Agrippæ filiam: & ex ea nouem liberos tulit: quorum duo infantes adhuc rapti:unus iam pueraſcens inſigni feſtiuitate: cuius effigiem habitu cupidinis in æde capitolinæ Veneris Liuia dedicauit Auguſtus in cubiculo ſuo poſitam quotienſcuncꝫ introiret exoſculabatur. Cæteri ſuperſtites patri fuerunt. Tres ſexus fœminini: Agrippina: Druſilla:Liuilla:continuo triennio natæ:totidem mares Nero: & Druſus. & .C. Cæſar. Neronem & Druſum ſenatus Tyberio criminante hoſtes iudicauit.

De loco & tempore natiuitatis. C. Cæſaris.

CAius Cæſar natus ẽ pridie calẽ. ſeptẽbres: p̃re ſuo

PHI. Fato functũ: mortuum fungi agere eſt defungi pagere: ĩde fato functos q egerũt fatum hoc ẽ q mortui ſũt appellamus: auctor agretius. defũcta morbis corpa elegãter & ſciẽter dixit Liuius p eo qđ ẽ liberata morbo iã pacto. Nõ edictis: q̃uis impator edicta pposuiſſet:qbus edicebat ut luctui modus fieret: tanta tñ erat triſtitudo & mœſtitia romanoꝝ ut in luctu eẽt tota ciuitas occupata cõtra edictum impatoriũ. Luctus publicus: Ioſephus li.xviii.antiqtatũ ſcribit hæc: cæteꝝ germanici morte luctus magnus apud uniuerſos expoſitus ẽ:nõ ſicut ad ſolet ut prĩcipi placaret̃ ficto dolore mõſtrato:ſed uera triſtitia merebãt nã eiꝰ mortẽ unuſqſcꝫ ppriã ſuã reputabat. Per feſtos decẽbris dies:p ſaturnalia quoꝝ feſtiuitas decembri menſe celebrari ſolebat læto & gaudibũdo po. romão nũerus ſaturnalitioꝝ dieꝝ fuit uariꝰ: mõ in. uno die:mõ tribus:mõ qncꝫ:mõ ſeptem:ſaturnalia apud romanos pagebant̃:lege Macrobium in.i.ſaturnalium. Reuerẽtia eius:dum Tyberius reueret̃ uirtutẽ germãici & eũ timet repſſit ſæuitiam ad tp̃s:q̃ illi erat ĩſita & ĩgenita:quæ mox ſublato germanico in aptũ pdiit:nam ut inqt luculẽter Oratius tolle piculũ iam uaga pſiliet frenis natura remotis. Mox:Paulopoſt. Tulit:ſuſcepit. Adhuc rapti:extincti ſunt. Pueraſcẽs:pueraſcere dñr:q exacta ĩfantia pueritiam ĩchoauit:inde repueraſcere dicti ſenes:q ex delirio in puerilem illã ætatẽ reuerti uident̃:Plautus ĩ mercatore:ſenex cũ extẽplo eſt iam nec ſentit nec ſapit:aiũt ſolere eum rurſum repueraſcere. Cicero in catone:ſi qs deus mihi largiat̃:ut ex hac ætate repueraſcam & in cunis uagiam ualde recuſem:ob id in puerbio ẽ apud græcos de ſenibus. δὶσ παῖδεσ οἱ γέροντεσ.i. bis pueri ſenes. obiter emaculãdus Auſonii locus:apud quẽ hoc puerbiũ græcũ uniuerſum legit̃ & mutilatũ:ſic.n. ſcriptum eſt in ep̃la ad filium dicas. παῖδεσ οἱ τέροντεσ. tu uero lege δὶσ παῖδεσ οἱ γέροντεσ:qđ ĩterpretatur bis pueri ſenes:qđ puerbiũ uſurpat ariſtophanes in nepheles:& .M. Varro ſatyram condidit:q inſcripta eſt hac paroemia. δὶσ παῖδεσ οἱ γέροντεσ.i. bis pueri ſenes:ex qua teſtimonium citat. Au. Gellius:ubi docet quid ſit argẽtum puꝝ purũ. Inſigni:feſtiuitate. Seneca in libro de cõſolatione ad albinã matrem:feſtiuitatem laudat in puerulo:ut opinor de Lucão loquens his uerbis. reſpice Marcum blãdiſſimũ:ad cuius cõſpectũ nulla poteſt durare triſticia:cuius lachrymas illius hilaritas nõ ſupprimat̃:illa neminem ſatiatura garulitas. Habitu cupidinis:quo habitu & effigie purgat̃ cupido graphice ſcribit Proptius in.ii. & memorat Apuleius in.vi. de aſino aureo. In æde: ĩ ædicula ſiue ſacello. Patri:germanico. Cõtinuo triennio:in hãc ſentẽtiam ait Plinius in.vi. item alii aliæcꝫ fœminas tãtum generãt aut mares:plerũcꝫ alienatĩ: ſicut gracchoꝝ mater duodecies:& Agrippina germanici nouies alternabat itacꝫ Agrippĩa in partu ut tres fœminas cõtinenter pareret mox totidẽ mares:nam ſi intelligas alternaſſe:ut alternis annis fœminam alternis maſculum generaret:nõ cõueniet Plinius cum Tranqllo qui optime cõueniũt ſi ita exponas:prout ipſi expoſuimus. Tyberio criminante:ſupra dictum eſt Tyberium accuſaſſe per litteras probris etiam congeſtis Neronem & Druſum maximos natu ex germanici filiis:& iudicatos hoſtes fame necauiſſe. Pridie cal. hoc etiam qui nouiſſimus eſt mẽſis auguſti:natus eſt cõmodus imperator:qui tanquam eãdem genituram haberet quam caligula habuiſſet:idemcꝫ ſidus natalicium:nihil degenerauit ab illius improba ſæuacꝫ natura:ſed uſquequacꝫ emulus fuit caianorum flagitiorum.

M.AN. Solatiis ullis:a Tyberie ĩtellige adhibitis ad defuncti deſideriũ tollendum. Feſtos decembris

Pueraſcere repueraſcere prouerbiũ emaclatus auſonii locus

Fungi Defungi

diés:ſaturnalitios de ſaturnalioꝝ rõne abúde alibi. Atrocitas:crudeliſſima Tyberii admiſtratio q germa
nici obitũ ſecuta eſt. Ac metu:ne ſi eo uiuo in aptam ſæuitiã erupiſſet:impio ſibi abrogato ille oium con
ſenſu priceps crearet. Puerafcés:ex ĩfantia pueritiam ĩgreſſus. Feſtiuitate:facili bládacꝫ:ut Donato pla
cet uerboꝝ hilaritate. Effigiem:ſimulachrũ imaginem ad illius ſimilitudinẽ figuratã ipſi puero.C.præno
men fuit. Agrippina:quæ nupſit Domitio Neroni:ĩde Claudio pricipi. Leuilla & druſilla: tres numero
ſorores a caligula cõſtupratæ dñr:druſillam tamen uirginẽ prætextatus uitiauit:quæcꝫ reꝝ potitus legiti
mæ cõiugis loco habuit. Pridiæ calẽ.ſeptẽ.ultimo auguſti die. Patre ſuo:germanico.

&.C.Fõteio Capitone cõſulibus:ubi natus ſit ĩcertũ diuer
ſitas tradẽtiũ facit.Cn.Lẽtulus Getulicus tyburi gẽitũ ſcri
bit.Plinius Scđs ĩ treueris uico ambitarino ſupra confluen
tes.Addit ẽt pro argumento aras ibi oſtendi inſcriptas ob
Agrippinæ puerperium Verſiculi imperante mox eo diuul
gati apud hibernas legiones procreatum indicant.
In caſtris natus:patriis nutritus in armis.
Iam deſignati principis omen erat.
Ego in actis Antii inuenio editum.Grætulicũ refellit Plini
us quaſi mentitum per adulationem ut ad laudes iuuenis
glorioſicꝫ principis aliqd etiam ex urbe Herculi ſacra ſume
ret.abuſumcꝫ audẽtius mẽdatio:quod ante annum fere na
tus Germanico filius tyberi fuerit appellatus & ipſe.C.Cę
ſar:de cuius amabuli pueritia:immaturocꝫ obitu ſupra dixi
mus.Pliniũ arguit ratio temporꝫ.Nam qui res Auguſti me
moriæ mandarunt.Germanicũ exacto conſulatu in galliã
miſſum cõſentiunt iam nato Caio:nec Plinii opinionẽ iſcri
ptio aræ qcq̃ adiuuerit:quũ Agrippina in ea regione filias
enixa ſit.Et qualiſcũcꝫ partus ſine ullo ſexus diſcrimie puer
perium uocet.qđ antiqui ẽt puellas pueras:ſicut et pueros

PHI. Fõteio capitone: fontei
capitõis meminit Horatius ĩ ſer
mõibus:capitocꝫ ſimul fonteius
ad unguem factus hõ.Antõii nõ
ut magis alter amicus fortaſſe ħ
eſt ille fonteius:de quo Pli.in.vii
dixit nuꝑ fonteio & uipſano cõ
ſulibus ãnos nouẽ genitũ puerũ
a meridie uidi ad ueſpeꝝ ſeptua
ginta.m.paſſuũ cucurriſſe de eo
dẽ Iuuenalis loq uidet: fonteio
cõſule natus:in romanis fuerunt
frontones:& capitones:ut docet
Cicero in prio de natura deorũ:
quæ cognomina a fronte & capi
te inclinant. Getulicus: forſan
hic ẽ ille de quo Martialis:ſic pe
do ſic getulicus ſic qcuncꝫ plegi
tur de quo eſt illud hendecaſyl
labon apud ſidoniũ apollinarẽ.
nõ getulicus hic tibi leget:potu
it.n.eſſe hiſtoricus & poeta.de al
tero getulico:q fuit egregius du
ctus militaris dicet:in galba.Pli.
ii.hic eſt ille maxius ſcriptoꝝ na
turali hiſtoriæ:q̃ de hac re fortaſ
ſis ſcriptis in illis libris:quos.xx.
cõpoſuit de bellis:q̃ cũ germãis
geſſere romãi. In treuiris:treuiri populi ſunt galliæ comatæ liberi antea ut docet Pli.in.iiii.ex agro triueri
to equas hũit neron hermafroditas:q̃s carpẽto ſuo ſubiuges oñtabat:ceu plane uiſenda res eẽt pricipẽ ter
raꝝ ĩſidere portẽtis. Vico ambiatino:nomẽ eſt uici:uideturcꝫ ab ambianis populis deduci.q nõ lõge a tre
uiris diſtãt. Cõfluentes:ubi duo flumina cõfluũt ea loca cõfluentes uocamus:lugdunũ in gallia eſt ad cõ
fluentes poſitũ:ubi atar rhodão cõmiſcet. Ob agrippinæ puerperiũ:hæc eſt ĩſcriptio quæ uiſebat in ara:
ex qua plinius ducebat argumentũ tanq̃ agrippina germanici coniũx illic caium pepiſſet.ubi aræ uiſebant
cũ tali ĩſcriptiõe. Apud hibernas legiões:aptior locutio eſt:& in qbuſdam exarata codicibus ſi dicas apud
hiberna legionũ:ſunt.n.hiberna loca:ĩ qbus milites hiberno tpe cõmorant:& hibernacula uocamus ipa tẽ
toria:ſub qbus hiemãdo milites cõtinuant bellũ.refert Liuius in bello ueientũ hiemaſſe romanos ſub hy
bernaculis:quæ erãt ex pellibus cõtexta:nuſq̃ arma deponẽtes. In actis:teſtimoniũ citat tranqllus de geni
talis ſolo caligulæ ex libris actoꝝ:in qbus relatũ fuerat caium caligulã natũ fuiſſe antii:q̃ ciuitas eſt uolſco
rũ caput Plinius quocꝫ & Aſconius idẽtidẽ ſua ſcripta cõfirmãt ex actis. Refellit:refutat redarguit:ut ait
donatus ꝓprie is refellit q negat, Ex urbe herculi ſacra:tibur herculi dicatum eſt:ut docet Strabo in.v.&
ĩdicat uerſiculus ille ex priapeis gades herculis humidũcꝫ tibur:a Martiale dr:tibur ĩ herculeũ migrauit ni
gra lycoris ſenſus eſt getulicus ut aſſentaret caligulæ ſcripſit eum genitum tyburi in ciuitate herculi conſe
crata:tanq̃ glorioſum eẽt principi in ea ciuitate natũ eẽ:quæ eſſet herculea:& herculi maximo heroum cõ
ſecrata. Abuſumcꝫ:getulicũ.ſ.in malã ptẽ eſt abuti & cũ cõtũelia:ſup quo uerbo & de abuſu ſuo loco plu
ra. Añ annũ:quã naſceret caligula. Immaturo obitu:ſupra dixius filiũ germãici ĩſigni feſtiuitate ꝑditũ
puerafcẽtẽ fuiſſe extinctũ. Arguit:refellit atcꝫ cõuincit. Iã nato caio:argumẽtũ ſumit ex tpe ad Plinium
arguendũ:nã ſi caius natus erat anteq̃ parẽtes eius in galliã ꝓficiſceret:nõ potuit ipſe naſci ĩ gallia apud tre
uiros:ſicuti Plinius exiſtimauerat. Exacto finito & pacto. Inſcripto aræ:illa.ſ.ob agrippinæ puerperium.
Puerperiũ uocet:ſine puerꝑa hoc eſt puella:utercꝫ ꝑtus dr puerꝑium:Priſcianus in.vi.pueri fœmininum
puerã dicebãt antiqſſimi:uñ puerꝑa dr:quæ pueꝝ uel puerã pari.i.puellã qđ eſt dimiutiuũ pueræ:ut capra
capella. Puellas pueras:aſtipulat trãquilli uerbis ſnĩa Varronis.q pueras ꝑ puellas dixit Varronis uerba

capito fonteius

Equæ hermafroditæ

Cõfluẽtes

hyberna

hybernacula

Puerperiũ

puerpera

ſit hæc ꝑpate ui ueræ pueræ:q̃s finit etatulia luderẽ eẽ:amare:& ueneris tenerẽ bigas:Liui.ĩ odyſſea mea puera:mea puera qđ uerbi ex tuo ore ꝓfugit?priſcia.quoq; ĩ.3.ĩ capite de dimiutiuo puera ĩqt átiq̃ ex q̃ puella. puera
M.AN. C.Fõteio.iu.fonteio cõſule natus:ſed de hoc an alio ſatyrus loquatẽ ĩcertũ hẽo. Getulicus:hoc quoq; in dubiũ uenire põt ſit ne hic alius ille cuius.Mar.ĩ ꝓœmio opis mẽinit ſic inqt Ca.ſic ĩarſus ſic pedo ſic getulicus. In treueris:treueri belgicæ galliæ populi germáiæ uicini hodie coloniẽſis ſũt diocesis & ut locoꝝ ꝑiti affirmát germáica nõ gallica utunẽ ligua. Vico ambi.ambiatio potius pli.& Strabo auctores ſũt ambiáos affines treueris eẽ. Puerꝑiũ ꝑtũ pli.editis geminis rará eẽ aut puerꝑæ aut puerꝑio ꝑterq̃ alteri uitæ:de aris ipſis totũ locũ a plinio q̃ras licet. Hibernas legiões:ĩ his locis qbꝰ ro.hibernabát legiões. Omẽ:ꝓſpeꝝ auſpiciũ.Ver.omie cõfirmás aium ſic ĩcipit ĩpa. Iuuenis:caligulæ. Glorioſi:gl'iæ cupidi. Herculi ſacra:Hercules tyburi religioſe colebatẽ.Mar.itur ad herculei gelidas q̃ tyburis arces:papinius iuuat & ipſum alcidẽ dictumq; lyra maiore catillũ. Audentius:audacius. Plinium:q auctor eſt caligulam in gallia natum. Ratio:ordo computatio.

puellos dictarent. Extat & auguſti epiſtola inter paucos:q̃ obieret menſes ad agrippinam neptem ita ſcripta.de Caio hæc(Neq; enim qſquam iam alius ĩfans nomine pari tunc ſupererat)puerum Caium.xv.calen.Iunii(ſi dii uolent)ut ducerent Talarius & Afellius hericum his cõſtitui. Mitto præterea cum eo ex ſeruis meis medicum.quem ſcripſi Germanico:ſi uellet ut retineret:ualebis mea Agrippina.& dabis operam ut ualens peruenias ad germanicum tuũ:abunde arbitror patere non potuiſſe ibi naſci Caium:quo prope bimulus demum perductus ab urbe ſit. Verſiculorũ quoq; fidem eadem hæc eleuant & eo facilius quod ſine auctore ſunt. Sequenda igitur eſt(quæ ſola actorum reſtat) & publici inſtrumenti auctoritas. Præſertim cum Caius animũ omnibus ſemper locis:atq; ſeceſſus prælatum non aliter q̃ natale ſolum dilexerit. Tradaturq; etiam ſedem ac domicilium imperii tedio urbis traſferre eo deſtinaſſe.

De cognomie Caii.& ubi prio fuerit educatus.

CAligulæ cognomẽ caſtrẽſi loco traxit. qa manipulario habitu ĩter milites educabatẽ:apud quos q̃tũ

PHI. Puellos:priſcianus nõ ẽ ignorádũ.q; hic puerus uetuſtiſſimi ꝓtulerũt.& puellus lucillius ĩde uenit romá tenet ipſe ẽt atq; puellus.Ennius ſic mos ille ſuos ſacrificatẽ puellos:ſerenus ꝑterea ſi forte ꝑmit ſtrix atra puellos. puelli

Agrippiná neptẽ: caii caligulæ matrem. De Caio hæc:corrige hoc.uult.n.ſignificare illá Auguſti epl'am de iſto Caio.ſ. caligula & nõ de alio fuiſſe ſcriptá. Noĩe pari:q itidẽ Caius noĩaretẽ. Puerũ Caiũ:uerba Auguſti epl'æ. Ex ſeruis medicum: medicos fuiſſe ĩ nũero ſeruoꝝ apud priſcoſ idonei ſcriptores tradiderũt & ĩ primis Seneca q ſit ait.li.iii.de bñficiis tenebatẽ ĩcluſus domicius: ĩꝑauit medico eidẽq; ſeruo ſuo ut ei uenenũ daret.& pauloपोſt: uixit Domitius & ſeruatus a Cæſare eſt prior tñ ſeruus illũ ſeruauerat. Vt uales robuſta & ualida. Tuú.ſ.cõiugẽ:abũde ex his argumẽtis colligit Tráqllus caiũ nõ potuiſſe naſci in gallia ut ſentiebat pli.bimulus in ætate duoꝝ annoꝝ. Eleuát:tollũt deprimũt ĩfirmát:de quo uerbo ſupra dcm̃ ẽ & in cõmẽtariis proꝑtii copioſus. Actoꝝ:ita eſt legẽdũ:ut ſit ſenſus auctoritatẽ actoꝝ ſequẽdá eẽ:& eo maxime qđ acta publica inſtra ſunt. Tráſferre eo.ſ.antium. Ex caſtrẽſi loco:elegátius uidetẽ ſi legas caſtrenſi ioco.q̃ loco:ut ſit ſenſus milites ilocalariter ludẽtes a caliga calciamẽto formaſſe caligulæ cognomẽtũ q eo habitu calciatuq; in caſtris uteretẽ.etenim iocos & ſcomata militaria in id genus rebus efficaciſſima eẽ nullus ignorat. Náq; & olim:religianus imꝑator eſt ſalutatus ex noĩs declinatu militariter formato:ná cum milites qdam cũ eo cœnarent:extitit tribunus q diceret religiani nomẽ:unde credimus dictum:alius cõtinuo ſubiũxit:credimus:q; a regno milites militariter loquẽtes dixerũt:ergo põt rex eſſe:ergo põt nos regere:& ita militari ioco imꝑium adeptus eſt. Manipulario habitu calciamẽto militari:ſextus aurelius in hác ſniam ſic ingt.caligula filius fuit germanici:& qa natus in exercitu fuerat cognomẽtum calciamẽti militaris.i.caligula ſortitus ẽ: Auſonius quoq; idẽ ſignat illo uerſu.Caius cognomẽ caligæ cui caſtra dederũt:hic illud ſidoni apolliaris & caligas caii claudi cẽſura ſequuta eſt a caliga calciamẽto militari caligatus miles dictus iuriſcõſultus digeſtis de his q notantẽ ĩfamia.dimiſſum accipe debemus militẽ caligatũ: caligas clauis ſuffigiebát:q ob hoc caligares nũcupantẽ:pli.i.ix.piſces exiſtũt ſquamis cõſpicui crebris atq; ꝑacutis clauoꝝ caligariũ effigie:idẽ ĩ.xxii.ſi caligaris clauus ſi ferri uel calybis aliq̃ rubigo aut páni marcor affuerit:oẽm illico ſuccũ alienũ ſaporẽq; ĩ uenenũ dequoqt:de clauo caligari ſcito illđ dcm̃ eẽ a poeta ſatyrico ĩ digito clauus mihi militis hẽret:& alibi ab eodem offendere tot caligatos milia clauoꝝ.Ioſephus quoq; & egeſippus tradũt Iulianũ hecatõtarchũ hoc ẽ cẽturionẽ ꝑp clauos:qbꝰ creberrimis & acutis calceos:ut cæteri ſolent milites:fixos hẽbat:ĩ lubrico ſolo lapſum fuiſſe ab hoſtibus ĩdeis ĩterfectũ.de caliga ait pli.ĩ.vii.plurimi iuuẽtam ĩopem in caliga militari tolleraſſe. Manipulario.i.militari alibi annotauimus in legione fuiſſe ma-

medici ſerui

caſtrenſis iocus

de regiliáo

caligula unde

Caligæ

Caligatus

Claui caligares

locus Iuuenalis

hecatõtarchus

niplos.xxx.& q̄d ſignificet ex quo maniplaris deriuat̃:Oui.unde maniplaris noĩa miles habet.

M.AN. Agrippinã neptẽ:Iuliæ & Marci agrippæ filiã. Tũc ſupererat alter.n.cui.Cn.p̄nomẽ fuit cuius quoq; effigiẽ Auguſtus ĩ cubiculo dicarat:uita deceſſerat. Cũ eo:caio. Retineret:ualẽs ſoſpes ualida ĩcolumis. Ibi:ĩ gallia. Bimulus:duos ãnos natus. Eleuãt:tollũt leuiorẽ reddũt. Anterior:getulici opinio prius celebrata. Quã natale ſolũ:quã terrã qua natus eẽt. Caſtrẽſi:loco ĩ caſtris. Manipulario habitu:caliga ſatyrus offendere tot caligatos millia clauoꝝ:erat.n.caliga militaris habitus clauis cõfixus : idẽ rurſus & ĩ digito clauus mihi militis hæret.Pli.ſquamis cõſpicui crebris atq; p̄acutis clauoꝝ caligariũ effigie. Solus:caligula. Cõſpectu ſuo:ſua p̄ñtia. Deſtiterũt:tumultuari deſierũt. Ablegari:alio mitti neq̄d mali puero ĩ ea ſeditiõe accideret. Vehiculo curru quo uehebat̃. Inuidiã:odiũ q̄d ex ea ablegatiõe erãt ĩcurſuri.

Dep̄cati ſũt:a ſe p̄cibus depulere. Syriaca expeditiõe:quũ ĩ ſyriã germãicus miſſus ẽ ad cõponẽdũ orientis ſtatũ:quo tp̄e uita deceſſit:ſyria ut Plutarchus ait a ſyro apollinis & ſynopis aſotidis filio dcã eſt. Mr̃is: Agrippĩæ. Proauiæ:Liuiæ p̄ris ſui auiæ Liuia Druſum genuit:druſus Germanicũ:Germanicus caligulã.

præterea per hanc nutrimentorum conſuetudinem amore & gratia ualuerit:maxime cognitum ẽ:cum poſt exceſſum Auguſti:tumultuantes & in furorem uſq; præcipites:ſolus haud dubie conſpectu ſuo flexit. Non enim prius deſtiterunt:q̄ ablegari eum ob ſeditionis periculum.& in proximam ciuitatem demandari animaduertiſſent. Tũc demum ad pœnitentiam uerſi repreſſo ac retento uehiculo inuidiam quæ ſibi fieret:deprecati ſunt.

De loco & apud quos ſecũdo fuerit educatus.

COmitatus eſt patrem:& in ſyriaca expeditione:unde reuerſus primum in matris:deinde ea relegata ĩ Liuiæ Auguſtæ proauiæ ſuæ contubernio manſit: q̄ defunctam prætextatus etiã & pro roſtris laudauit. Tranſiitq; ad Antoniam auiam:& inde uiceſimo ætatis anno accitus capreas a Tyberio:uno atq; eodẽ die togam ſumpſit: barbamq; poſuit ſine ullo honore qualis contigerat tyrocinio fratrum eius:hinc omnibus inſidiis tẽtatus elicientium Cogentiũq; ſe ad querelas:nullam unq̄ occaſionem dedit. Perĩde oblitterato ſuoꝝ cãu:ac ſi nihil cuiq̄ accidiſſet:q̄ uero ipſe pateret̃ incredibili diſſimulatione tranſmittẽs tãtiq;

PHI. Nutrimẽtoꝝ cõſuetudinẽ:amor & beniuolẽtia aug̶et̃ ex cõſuetudĩe:de q̄ lucretius: cõſuetudo cõcinnat amorẽ.merito caligula educatus ĩter milites collegerat fauorẽ gr̃amq; militarem. Poſt exceſſum:p̄t obitũ. Solus. caligula. Quã ablegari.amãdari & emedio tolli.codices q̄dam hñt obligari:tanq̄ uinculatus ut utar dictiõe Hierõymi & ĩ uehiculo clauſus aſportaret̃ ſeditiõe gliſcẽte. In p̄ximã ciuitatẽ.ſ.caſtris:q̄ id tp̄is erãt ĩ gallia. Retẽto uehiculo:quo.ſ.aſportabat̃ caligula ob p̄iculũ militaris ſeditionis.

Deprecati

Dep̄cati ſũt:amoliti ſũt ab egerũt depulerũt Cicero claudii ĩuidia gracchi charitas dep̄cabatur hoc ẽ ut ĩterp̄tat̃ gellius p̄pulſabat & defendebat. Syriaca expeditiõe:autũat Ioſephus li.i.antiq̄tatũ aſſurẽ cõſtituiſſe ciuitatẽ Ninũ & ſubiectos ſibi ſyros no-

aſſyrii uñ

minauiſſe aſſyrios:q fuerunt ualde fœlices.expeditio ãt ſyriaca ſignificat̃:q̄ germãicus in ſyriã miſſus ẽ ad cõponẽdũ oriẽtẽ. Ea relegata:ſupra dixius Agrippinã q̄ fuit Caii mr̃ relegatã fuiſſe a Tyberio poſt mortẽ mariti germãici in inſulã

Auguſta

p̄dataria:ubi ĩedia abſũpta ẽ. Liuiæ auguſtæ:liuia nomẽ accepit auguſtæ cũ nupſiſſet Auguſto Cæſari.auctor Pli.in.xv.q̄nẽt ut Cor.Tacitus refert agrippia claudii cõiũx auguſtæ cognomẽto aucta ẽ.hoc.n.cognomẽto decorabant̃ uxores atq; ẽt ſorores impatoꝝ ſic Antonius prius uxorẽ fauſtinã appellari auguſtã a ſenatu p̄miſit. Cõſilr̃ uxori:uxori ſororiq; traiãi ſenatus obtulit cognomẽ auguſtaꝝ:q̄d ille tñ dep̄catæ ſũt: quaꝝ modeſtiã ita laudat Pli.ĩ panegyrico:hoc magis dignæ ſũt:q̄ in aĩs nr̃is & ſint & hẽant̃ auguſtæ q̄ñ uocant̃. Proauiæ ſuæ:p̄auus & p̄auia tertio cognatiõis gradu ſũt ordĩe ſupior̃:ſicut p̄nepos & p̄neptis ab ĩferiore:liuia p̄auia erat cali caligulæ.ille p̄nepos liuiæ:cũ druſũ genuiſſet germãici p̄rẽm:ex quo natus erat caligula. Prætextatus ẽt:adhuc in ætate p̄textata hoc ẽ puerili collocatus.relege quæ dicta ſunt ſuperius

magr̃atus prætextati

de ueſte p̄texta & p̄textãtis.& cũ prætexta ueſtis quoq; ſit magiſtratuũ magiſtratus & ipſi prætextati appellant̃ a liuio. Pro roſtris:hiſtoria a nobis explicata eſt in Iulio Cæſare pp quã ĩſtitutũ fuit:ut matronaꝝ ſicut uiroꝝ poſt mortem ſolemnis laudatio eſſet. Vndeuigeſimo:decimo nono quaſi unus deſiit uiginti.

Accitus:euocatus. Toga ſumpſit barbamq; poſuit:his dies tyrocinii uocabat̃:quo adoleſcẽtuli togã ſumebãt auſpicaturi ſtipẽdia forenſia:barbãq; primã ponebãt.q̄d cũ honore fieri ſolebat:unde apud Iuuenalem:Ille metit barbã.crinẽ hic deponit amati.ſup tyrocinio abũdanter opinor diximus in auguſto. Fratꝝ eius:Neronis & druſi:quoꝝ tyrocinii diẽ celebrauit Tyberius dato plebi cõgiario.ſed nullo honore tyrocinũ caligulæ p̄ ſequutus eſt. Perinde ac:tanq̄ dicimus.n.eleganter p̄inde ac p̄inde q̄ſi:perĩde atq;:quod ſi-

perinde ac
perinde

gnificat tanq̄ abſolute poſitũ ſignificat æque & pariter.Ci.te & Dolobellã p̄inde diligo. Interdũ : accipit̃ pro multũ ut ſupra. Oblitterato ſuoꝝ caſu:ſenſus eſt Caius obliuioſum agebat & ĩmemorẽ : adeo ut nec

matris Agrippinæ nec druſi & Nerõis fratꝝ calamitates recordari uidereť.ita cũcta ex animo obliteraue‑rat obliuioniq́ꝫ tradiderat.hoc ē.n.inſtitutũ uitæ prodeſſe nõnũq̃ ſolet de gẽtibus ſub tyrãno. Tranſmit‑tés:nõ abſimile ē illud qđ tradit ſeneca de aulico quodã iniuriaꝝ palatinaꝝ patientiſſimo:cuius nomẽ hi‑ſtorici nõ ꝑdiderunt:qui cum in cultu regum conſenuiſſet & eum quidam interrogaſſet quo nam modo rariſſimam rem in aula conſecutus eſſet:iniurias inquit accipiendo & gratias agendo.

iniurias accipiendo.

M.AN. Prætextatus puer adhuc. Ad antoniã auiã:minorẽ Antoniã ītellige ex q̃ & Druſo Germãicus eſt ortus. Vñ uiceſimo:decio nono uitæ anno. Sine ullo honore:quũ utrũq́ꝫ ciuilis uitæ actũ romani pa‑trio celebrarẽt īſtituto. Oĩbus īſidiis tyberii.ſ.qa ad explorãdum iuuẽis in ſe aĩum uariæ ad inſtigandũ dederat.Nullã unq̃ occaſionẽ:nullam ad ſe deferendum cãm. Perinde ita. Oblitterato:obliuioni dato. Suoꝝ.parentum matris & duoꝝ fratꝝ Ac:tanq̃. Quæ ipſe patereť:iniurias quibus afficeretur.

In auũ & q iuxta erant obſequii:ut nõ īmerito ſit dictũ : nec ſeruum meliorẽ ullum:nec deteriorem dominum fuiſſe.

De ſignis ſæuitię eius in iuuentute.

NAturã tñ ſæuã atq́ꝫ ꝓbroſam nec tũc qdem īhibere poterat:qn & aĩaduerſionibꝯ pœniſq́ꝫ ad ſuppliciũ datoꝝ cupidiſſime ītereẽt:& ganeas atq́ꝫ adulteria capillamẽto celatus:& ueſte lõga noctibus ābiret : ac ſcęnicas ſaltãdi canẽdiq́ꝫ artes ſtudioſiſſime appeteret facile id ſane Tyberio patiẽte ſi ꝑ has mãſuefieri poſſet feꝝ eiꝯ īgẽiũ: qđ ſagaciſſimus ſenex ita ꝓrſus ꝑſpexerat:ut aliquotiẽs ꝑdicaret exitio ſuo omniũq́ꝫ Caiũ uiuere:& ſe natricẽ(ſerpẽtis id genus).P.R.Phaetontem orbi terrarum educare.

De uxore eius & ſuſpitiõe ueneficii in Tyberiũ.

NOn ita multo poſt iuliã Glaudillã.M.Syllãi nobiliſſimi uiri filiã duxit uxorẽ.deĩde augur ĩ locũ frĩs ſui druſi deſtĩatꝯ:prius q̃ ĩaugurareť ad põtificatũ

PHI. In auũ:tyberium principẽ. Et qui iuxta:obſeqoſus erat caligula in principẽ & eos q̃ principi erant ꝓximi:& apud illũ pollebãt. Nec ſeruũ meliorem ad duas res diuerſiſſimas parẽdum atq́ꝫ imperandũ habilis fuit caligula:ſed ita ut ĩ utroq́ꝫ excederet modũ.nã & nimis humiliter ſeruiuit & nimis impotẽter eſt dominatus. Probroſam:probroꝝ & flagitioꝝ plenã. Inhibere:cohibere frenare cõpeſcere. Animaduerſionibus:punitionibus & ſuppliciis. Ganeas ſupra docuimus ganeas dici loca gulæ libidiniq́ꝫ ſeruientia. Capillamento celatus:capillamentũ uocať tranqllus galericulũ illud ex alienis capillis eleganter conſutum quo utebať caligula ut ita falleret:quo non pauci uti conſueuerunt ad uelandã caluitii deformitatem natiuo.ſ.nitore capillorũ deſpoliati:alias capillamentũ pro capillo accipitur.Apuleius ĩ.ii.de aſino aureo.tanta eſt deniq́ꝫ capillamenti dignitas ut q̃uis auro ueſte gẽmis oĩq́ꝫ cætero mundo exornata mulier incedat:tamen niſi capillũ diſtixerit ornata nõ poſſit uideri.Pli.ĩ.xxi. herba croci ē folio auguſto pœne in capillamẽti modũ. Item in xxxvii.aliis capillamẽtũ rimæ ſimile. Scẽicas artes:hoc ad probroſam naturã referendũ. eteni iã ſæpe dictũ ē ĩfames eẽ:q ĩ ſcenã ꝓdeũt atq́ꝫ artẽ ludicrã faciũt apud Ci.Scipio ſic loqtur cũ artẽ ludicrã ſcenãq́ꝫ totã ĩ ꝓbro romani ducerẽt genus id hominũ tribu ammoueri notatiõe cenſoria uoluerũt.Ariſtoteles quoq́ꝫ ĩ ꝓblematis encycliis.i.qõnibꝯ circularibus ſcenicos artifice q græce dicunť diõyſiatici thechnitæ moribus ĩprobis eẽ ex magna ꝑte teſtať. Mãſuefieri:ars canendi in primis.i.ipſa muſica mitigat aĩos & amenat oẽmq́ꝫ detrahit ferociã unde pythagoras aĩ perturbationes lyra cõponere ſolitus erat:nõ pauca ſcripſimus ſuper hac re in li.orationũ:ubi tota uis muſices explicatur.Natricẽ.p.r.educare.natrix ſerpens ē a natando dictus de quo lucanus in.ix.pharſaliæ & natris uiolator aq̃.Priſcianus in.v.natrix cũ ſpeciẽ anguis ſignificat maſculinũ quoq́ꝫ inueniť.lactantius in.vii.reſpõdẽdum eſt hoc loco Ciceroni qui ait cur oĩa nr̃i cã cũ faceret tantã uim natricũ uiperarũq́ꝫ fecerit:item nautrices uiperaſq́ꝫ uiuaret ſalutis ſuæ cã.ſenſus ē:quẽadmodũ natrix ſerpens ueneno necat mortales & quẽadmodũ pheton ſolis currũ ut in fabulis eſt male regẽdo exuſſit orbẽ terraꝝ:ita dicebat tyberius Caium inſtar natricis futuꝝ ro.po.uenenũ & ĩſtar phætiõis orbi terraꝝ incẽdiũ & exuſtionẽ:quæ tradunť de phætiõe nõ fabuloſa ſed hiſtoria fuiſſe autumat plato ĩ thimeo aſſerẽs ꝑ longa temporũ ĩterualla fieri cæleſtis circuitus mutationẽ:quã epyroſis hoc eſt inflãmatio ſubſequatur. Augur deſtinatus:paratus electus deſi‑

capillamentum.

dionyſiaci thechnitæ

natrix

incendium phaetontis

deſignatus:ita in principio opis dixit. Cæſar flamédialis deſtinatus.de collegio augurũ qđ apud romanos erat honoratiſſimũ ſupra ſatis multa.Inter augures cõſtat imparé nũe℞ augu℞ debere eẽ:itaq̧ apud roma
numerus augurum impar — nos augu℞ noué nũerus finitus é:ut docet Liuius i.x.creabant ex patritiis & ex plebiis. habet ſacerdotiũ hoc illud maxĩe inſignæ:ꝙ nõ admittit uiuenti.augures fuerũt.M.Tullius & Plinius poſterior. Inaugu raret:inaugurare & exaugurare uerba ſunt cõtraria.é enĩ inaugurari nõ ſolũ in augu℞ nũerum aſcribi & cooptari ſed ét in aliud ſacerdotũ cõſecrari:Ci.de Antonio Cæſaris flamĩe qd igit ceſſas:cur nõ inaugura
inaugurare — re ſumme dié.uide q te inauguret. Ad pontificatum:Romæ fuit collegium pontificum:quos nũc ut in
numerus põtificum — quit liuius minores pontifices appellant:numerus pontificum erat octo qui ex patriciis & plebe creaban tur.Deſoluta aula:cum nulla eſſet præter Caium maſculina proles in aula imperatoria.

M.AN. In auum:Tyberiũ. Ex q iuxta erãt:q apud illum gr̃a & auctoritate florebãt. Obſequi ſtudii & obſeruantiæ. Meliore ſeruum:nullũ minus cõtumaciter ſeruiuiſſe. Deteriorem dñm:minus bonum:ut ſeruio placet. Proboſam in flagitia & ſcelera pronã. Inhibere,phibere:continere. Ganeas:turpia loca ad portationes & libidines q̃ſita. Capillamento:galericulo.iu.nocturnus adulter tépora ſannonico uelas ad operta cucullo:ad perſonã nãq̧ diſſimulãdã adopto capite noctu adulter uagabat. Scenicas:ad uſum ſce næ queſitas. Sagaciſſimus:callidiſſimus p̃ſagio℞ peritiſſimus. Exitio ſuo:ad ſuũ exitiũ:cladé:interitum

Natricé:natrices dicunt ut Nonio placet angues natantes:Ci.ſicut.n.uos uultis tãtã uim natricũ uiparũ q̧ fecerit. Faetonté:incendiũ Plinius ſed p utraſq̧ Agrippinas maxime q̃ caium & Domitium neroné pri cipes genuere totidem faces generis humani. Deſtinatus:deſignatus. Augur:augurandi peritia a caldeis ad græcos defluxit:a græcis ad Heturſcos:ab his nouiſſime in latium penetrauit de Augurum numero alio loco: Inaugураret:inauctoraret:ſiue initiaret. Ad pontificatum nec pontificem maximum creatũ putes:ſed ex aliis unũ nam ſi ſic eſſet maximũ addidiſſet. Inſigni teſtimonio:pietate iuuenis & indole p hunc modum ab auo,pbata. Reliquis ſubſidiis:reliquis maſculæ ſtirpis ſublatis. Ad ſpé ſucceſſionis:ut in familiã & imperiũ ſuccederet:ioſephus certiſſimo oraculo tyberiũ cognouiſſe ait fore ut caligula poſt ſe impaturus eſſet. Quã ſucceſſionis ſpem. Amiſſa:Iunia extincta. Deq̧:ea ut eam in uxorem duceret.

Cauit:cautũ uoluit ipſi enniæ. Per hanc:enniã. Inſinuatus:amicus & familiaris factus. Macroni:q ut idé auctor ſcribit ſeiano ſublato prætorii p̃fectus a tyberio eſt conſtitutus. Agreſſus eſt:tyberium ueneno petiit. Suſpitionem retinentis:quaſi ſentiret ſibi adimi ob idq̧ manũ contraheret : quominus detrahi poſſet. Oppreſſit:compreſſis propria manu faucibus ſtrangulauit. In crucé acto:cruci affixo ſupplicii genere fortũæ hominis accõmo dato. Non de perfecto:patrato parricidio. Pietate:in parentes & fratres nam germanicus & ipe ty berii fraude perierat. Miſericor dia;ſenis tyberii. Inquirere ſup ea re queſtioné habere. Exequi ulciſci. Voti compote :compo té dixit quum ad genus referat q̃ re inde cõpote potius ſcriptũ re liquerit:ut ſit ab eo quod ueteres hic & hæc potis & hoc pote dixe re.Ver.Nec potis ionios fluctus æquare ſequédo nec me fugit ho die rectũ huius uerbi caſum eſſe cõpos ac cõmuni genere proferri quare cõpoté figurate dictum ui deri poteſt:ut illud lis eſt de pau pe regno. Germãici p̃ris:q gratiſ ſimꝰ fuerat ciuitati:ioſephus q ét pp̃lo honorabilis erat &carus pp germanici patris ſui uirtutem.

PHI. Ad ſpé:ut iã ſparet ſe ſuc ceſſu℞ tyberio i pricipatu. Ma crõis:hic é ille macro cuius opa & miſterio uſus é ty.i opprimen do ſeião ut ſupra diximus.Chiro grapho cauit ,pmiſit p chirogra phũ ſe illã uxoré deductu℞ ſi fie ret ipator. Inſinuatꝰ :cõciliatus i
inſinuatus — amicitiã quéadmodũiſinuatõ dr̃

traductus é:iſigni teſtimonio pietatis atq̧ idolis quũ deſerta deſolataq̧ reliqs ſubſidiis aula:Seiano hoſpite ſuſpecto: mox & opp̃ſſo ad ſpé ſucceſſiõis paulatĩ admoueret. Quã quo magis cõfirmaret amiſſa Iũia ex ptu. Enniã Neuiã Macrõis uxoré q tũ p̃toriãis cohortibꝰ p̃erat ſolicitauit ad ſtuprũ:pollicitus & mr̃imõiũ ſuũ ſi potitus ĩpio fuiſſet:deq̧ ea re & iureiurãdo & chirographo cauit:p hãc iſinuatus Macrõi ueneno Tyberiũ aggreſſus é:ut qdã opinãt:ſpirantiq̧ adhuc detrahi annulũ:& qm̃ ſuſpitioné retinétis dabat:pului nũ iuſſit iniici:atq̧ ét fauces mãu ſua opp̃ſſit liberto q ob atrocitaté facioris exclamauerat cõfeſtĩ in crucé acto.Nec abhorret a ueritate:quũ ſint qdã auctores:ipm poſtea & ſi nõ de pfecto:at certe de cogitato quõdã pricidio pfeſſũ glo riato.n.aſſidue:& i cõmemorãda ſua pietate ad ulciſcendã necé mr̃is & fratrũ ĩtroiſſe ſe cũ pugiõe cubiculum tyberii dormiétis:& miſericordia correctũ abiectoferro receſſiſſe: nec illũ:q̃q̃ ſenſiſſet:aut inqrere qcq̃:aut exequi auſum.

De imperio Caio Caligulæ Cæſaris.

SIc imperium adeptus Popu.Roma. uel(ut ita diſcam)hominum géus uoti compotem fecit:ex optatiſſimus princeps maxime parti prouincialiũ ac militũ q infanté pleriq̧ cognouerãt : ſed & uniuerſæ plebi urbanę ob memoriã Germãici patris:miſerationéq̧ prope

exordium:quo ſenſim ſu rrepimus animis iudicum in cauſa non ſatis fauorabili.ita inſinuat quis in amiciciá alterius:qñ nõ recta ſed ꝑ ſinus quoſdá & q̃ſi diuerticula ĩtrat ĩ amiciciá latenter & diſſimuláter.plau. in amicitiá iſinuauit cũ m̃re iulius firmicus ĩ.viii.amicus regis corpis pulchritudine iſinuatus. Agreſſus é: in ſupioribus dictú é:quéadmodũ qdá putarũt uenenũ tyberio datũ eẽ a caio lẽtũ & tabificũ. Retinẽtis Seneca ſcripſit tyberiũ annulũ quẽ digito exemerat parũp tẽuiſſe:dein rurſus aptaſſe digito.manũq; ſiniſtrá cõpreſſiſſe ne eximi poſſet. Puluinũ iuſſit iniici:hoc declaratũ é ĩ Tyberio.Liberto.ſ.tyberii.Ob atrocitaté.cũ uideret tyberiũ ſuffocari.ipm.caiũ caligulá. Si nõ deꝑfecto:caligula palá ꝓfeſſus poſtea é ſe qui dé iteremiſſe tyberiũ ſed cogitaſſe de iterimédo:ex q̃ cogitatiõe uideri põt parricida.Nãq; uolũtas & cogitatio ĩ crĩe maieſtatis pinde pũire debet ac ſcelus effectũ.iura.n.ut ſcribit iuriſcõ.ad legẽ iuliá maieſtatis cogitatioẽ ĩ talibus cribus pũiri uoluerũt:eadẽ ſeueritate q̃ ſceleris pũit effectus.ſed multi iuga ſũt cria ĩ q̃bus nemo patiť pœná cogitatõis:ſicut copioſe diſſeriť ĩ cãonicis decretis.diſtictõe pría de pẽitẽtia. Necẽ m̃ris & fratrũ:iá explicatũ é quéadmodũ agrippina m̃ caligulæ & eiuſdé f̃res Nero Druſus ad necé cõpulſi fuerát a tyberio.uidebať itaq; caligula fũdi offõ pietatis:dũ tẽtat ulciſci necẽ m̃ris & fratrũ.hoc é.n.munus filii piẽtiſſimi ut morté m̃ris ulciſcať.hoc idé ꝑtiet ad fratré piũ & bonũ ne f̃res iultos reliq̃t.igiť caligula merito cõmemorabat ſuá pietaté:dũ ultioné ſuoꝝ meditať. Introiſſe cũ pugiõe:ut Tyberiũ iterimeret ulciſceretur q; morte m̃ris & fratꝝ:quos Ty.necauerat.pugio dictus é qđ pũcti ferit uel qđ punctũ ferit uel qđ pugno cõtieť.dimiutiuũ pugiõis é pugiũculus.Ci.hiſpaniẽſé pugiũculũ Cneũ piſoné appellat. Illũ.ſ.tyberiũ. Infãté cognouerát.qm̃.ſ.ĩ caſtris & armis p̃iis fuerat educatɔ. Plebi urbãæ.ſ.exoptatiſſimus.

Insinuar

Voluntas punienda

pugio unde pugiunculus

afflictæ domus. Itaq; ut Miſeno mouit q̃uis lugẽtis habitu & funus Tyberii ꝓſequẽs tñ ĩter altaria & uictimas ardẽteſq; tædas denſiſſimo:& latiſſimo obuioꝝ agmine ĩceſſit ſup fauſta nomina:ſidus:& pupũ:& alũnũ appellantium.

De geſtis in initio principatus eius.

INgreſſoq; urbẽ ſtati cõſenſu ſenatus:& irrupẽtis ĩ curiá turbæ irrita Tyberii uolũtate:q teſtõ alterũ nepoté ſuũ p̃textatũ adhuc cohęredem ei dederat ius arbitriũq; oĩum reꝝ illi ꝑmiſſũ é tãta publica lætícia:ut tribus ꝓximis mẽſibus(ac ne totis qdẽ)ſupra centũ.lx.milia uictimaꝝ cæſa tradanť.Q uũ deĩde paucos poſt dies in ꝓximas cãpãiæ iſulas traieciſſet:uota ꝓ reditu ſuſcepta ſũt:ne nimiá qdé occaſioné quoq; mittẽte ĩteſtificãda ſolicitudine & cura de ĩcolumitate eius. Vt uero ĩ aduerſam ualitudinẽ ĩcidit ꝑnoctãtibus cũctis circa palatiũ nõ defuerunt:qui depugnaturos ſe armis ꝓ ſalute ægri:quiq; capita ſua titulo

PHI. Afflictæ domus:peſſũdatæ:ĩ q̃ germãicus Caii p̃r & agrippina mater & druſus & nero fratres fuerãt extĩcti. Funus Tyberii ꝓſequens:ioſephus ſed Caius poſt Romá uẽit Tyberii corpus ſecũ adducẽs iuſta ei ſcđm morẽ patrium opulẽter magnificeq; celebrauit. Ardẽtes tedas:teda arbor é reſiná ferẽs flámis ac lumini ſacroꝝ grata.auctor Pli.in xvi.inde tedas uocamus faces:q̃ optimæ ex ea arbore fiebát.& cererẽ deá tediferá portæ uocát:ꝓpterea ꝙ tedas dr̃ iflámaſſe cũ inueſtigare & cõq̃rere uellet filiá ꝓſerpiná adite p̃re abreptá. Fauſta noĩa:fœlicitaté ſignificãtia & fauſtitaté hoc.n.uocabulo utiť oratius ſcribẽs. Nutrit rura cæres almaq; fauſtitas. Appellãtiũ ſydus tanq̃ caius eẽt quodá ueluti ſydus ſalutare & beniuolũ oratius ſolé aſiæ brutũ appellat:ſtellaſq; ſalubres appellat comites. Et pullũ noĩa ſunt plena blãdimẽtoꝝ.pulli.n.ætatis nouellæ ſunt.Plautus in caſſina meus pullus:meus paſſer:mea colũba:mi lepus antiq pullũ uocabát pueꝝ eius a quo amabať unde q̃tus fabius cui eburno cognomen erat pp cãdoré:qđ eius natis fulmine icta eẽt:pullus iouis appellatus eſt. Puppũ:puppi a priſcis dicebanť puerili teneriores.Varro mãmá lactãtis ſugenté paſcere pupũ.diminutiuũ puppi eſt pupulus:quo uſus eſt catullus deprẽdi mõ puppulũ puelle idẽtidẽ puppæ a priſcis dictæ ſunt puellæ:auſonius barbara ſed latias uicis alũna pupas.ꝑſius pría ꝓducta dixit pupas ꝓ imagũculis puellaribus:cũ ait.Nẽpe hoc qđ ueneri donatæ a uirgine puppæ. Alũnũ:nutrices blandientes quos educauerunt alũnos appellant:unde illud.caro comes ibat alũno ſeneca in medea.alũna celeré quo rapis teſtis gradũ.Item in octauia.Cede fatis atq; fortunæ tuæ alũna q̃ſo.Laurentius uallenſis.Reprendit noniũ ſcribenté alũnos dici non ſolum qui aluntur ſed etiam qui alunt negatq; in ſecundo ſignificatu reperiri.ſed laurentium uallẽſem refellit auctoritas piſcorũ:qui ioué alũnũ cognominauerunt.ab eo quod omnia aleret non aũt quod aleret. Alteꝝ nepoté: Tyberium intelligit cognomento gemellũ:ad quem Tyberius principatũ peruenire cupiebat de quo legitur hæc hiſtoria digna cognitu nec indigna memoratu.ſupplicabat tyberius diis ut ſignum ſibi manifeſtũ oſtenderent:qs ná poſt eũ impiũ ſuccederet:feſtinans qdé ut huic nepoti ſuo Tyberio gemello principatũ relinq̃ret.ſupplicanti omẽ tale mõſtrať:ad eũ uidelicet uẽtũꝝ eẽ pricipatũ:q ad eũ ſeq̃nti die.i.ex omnibɔ aduiniſſet hoc Tyberius cognoſcens mittit ad huius nepotis ſui pedagogũ iubens:ut prĩo mane puerum ad ſe ꝓduceret:& cũ dies illuxiſſet ĩpat miniſtro ut q̃ſq̃s foris eẽt ĩfantulus eũ ad ſe primitus euocaret:ille egreſſus Caiũ repit ante tabernaculũ:& totius rei ignarus ueni inq̃t:uocat te p̃r:eũq; ĩ tabernaculũ ĩtrodu-

Teda

Tedifera

Fauſtitas

pullus

pullus iouis

puppi

pupulus

Alunus

iuppiter alũnus

hiſtoria pulchra

uocat te pater

xit.tyberius ut uidit caiũ:tũ primũ itellexit maieſtatis ſupnæ potẽtiã:& qđ nõ ſit i hoĩum ptãte de ipii cõſtitutiõe decernere.q poſt Paulũ his uerbis allocutus caiũ: o fili iqt cũ hẽam ppinqorẽ tyberiũ: tñ tibi ex mea ſnĩa deorũq; decreto ipii tribuo ptãtẽ:teq; rogo ut ſimul tyberiũ decores.& ut cõſanguinitati quã debes exhibeas caritatẽ.& munimẽ tibi pricipatus acqras adiũctoq; tyberio.Caius p tpe bñ rñdit ſed poſtea ubi ipiũ adeptus ẽ tyberiũ extixit. Illi:Caligulæ ut.ſ.cũcta p nutu moderaref. Supra.clx.milia:laudari ſolẽt hecatõbæ.i.ſacrificia cẽtũ uictimaꝝ:qd uero maius dicti põt:q̃ qđ i principatu caligulæ ſupra mille hecatõbas facta ſit uictimatio hoſtiaꝝ. Cãpaniæ iſulas:utputa pãdatariã:pchytã:inarimẽ:pontias & capreas. Quoq;.i.quolibet. Pernoctãtibus:totas noctes puigilãtibus. Qui capite ſua uouerent: In hoc imitabanf exẽplũ alceſtis q̃ p marito admeto morti ſe deuouit:cũ pr̃ id recuſarẽt:qđ qdẽ facinus:ut iquit plato in ſympoſio: tã præclarũ non ſolum ab hoĩbus ſed ẽt a diis ẽ iudicatũ:ut reuiuiſcendi minus alceſte cõceſſerint:eamq; ab iferis ſuſcitauerint:tanti ſtudium uirtutẽq; circa amorem dii exiſtimant.

hecatõbæ.

Alceſtis exemplum

M.AN. Afflictæ domus:multis cladibus defiectæ. Altaria:p eius ſucceſſu diis ad tps extructa. Victimas:circa aras cæſas. Fauſta:fœlicia bene pcãtia. Sydus:ſalubre magis q̃ ſplẽdẽs itellige. Pullũ pupum: blãdiẽtiũ noĩa teneræq; ætati accõmodata: Veteres pupos & pupas pueros:& puellas dixere.mar. Dicit ſe pupã gellia quũ ſit anus:Perſius Nẽpe qđ & ueneri donatæ a uirgie pupæ. Alũnũ:ad illud referri debet qđ i caſtris dixerat educatũ. Turbe:multitudinis cõſenſu. Alteꝝ:nepotẽ druſi filiũ. Ac ne totis:ne in regris qdẽ. In pxias cãpãiæ iſulas:nauigationis cãm non multo poſt ſubiiciet:Sed i eo miꝝ ciuitatis ſtudiũ extitit qđ p tã parua minimeq; laborioſa nauigatione ſint pro eo uota ſuſcepta. Circa palatiũ:q̃ pte hitabat. Depugnaturos ſe armis ut ſuã aut alterius animã diis mãibus: p caligula ex uoto ſoluerent.

propoſito uouerẽt. Acceſſit ad imẽſum ciuiũ amorẽ notabilis etiã externoꝝ fauor. Nãq; Arthabãus partarũ rex odiũ ſemp cõtẽtũq; Tyberii pferẽs amicitiã eius ultro petiit: uenitq; ad colloquiũ legati cõſularis:& trãſgreſſus euphratẽ aquilas & ſigna Romana: Cęſarũq; imagines adorauit.

De piis & ciuilibus geſtis per eũ in initio principatus.

INcendebat & ipſe ſtudia hominũ omni genere popularitatis: Tyberio cũ plurimis lachrymis p cõtione laudato funeratoq; ampliſſime.cõfeſti pãdateriã & pontias ad trãſferendos matris fratriſq; cineres feſtinauit tẽpeſtate turba:quo magis pietas emineret adiitq; uenerabundus:ac p ſemet in urnas cõdidit. Nec minore ſcęna hoſtiã pfixo in biremis pupe uexillo:& ide Romã Tyberi ſubuectos p ſplendidiſſimũ quẽq; eqſtris ordinis medio:ac frequẽti die duobus ferculis mauſoleo itulit. Inferiaſq; his annua religiõe publice iſtituit:& eo ãplius matri circenſes

PHI. Propoſito titulo:iſcriptiõe publicata: q̃ idicabat ſi Caius ſalutẽ priſtinã recipet.ipos mortẽ ultroneã ſubituros.apud gallos deuoti ſũt tali pœne cõditione: quos illi ſoldurios appellãt:q oĩbus i uita cõmodis fruunf:una cũ his:quoꝝ ſe amicitiæ dediderũt. Si quid: his p ui accidat ut eũdẽ caſũ una ferãt:ac ſibi mortẽ cõſciſcãt.neq; hoĩum memoria reptus ẽ qſq̃ q eo iterfecto:cuius ſe amicitiæ deuouiſſet:mori recuſaret.ap̃ eoſdẽ gallos q ſũt affecti grauioribus morbis qq; i pliis p culiſq; uerſanf aut p uictimis hoĩes imolãt aut ſe imolaturos nouẽt arbitrãtes nõ poſſe deoꝝ imortaliũ numẽ placari:niſi p uita hoĩs uita hoĩs reddaf. Cõtẽptũ:deſpectationẽ cõtẽptionẽq;:tanq̃ cõtẽptus eẽt & deſpicabilis. Præferẽs:apte demõſtrãs. Amicitiã:eius. Caii: Caligulæ. Legati cõſularis:ſupra docuimus q ſint legati cõſulares ne dicta repetãf. Trãſgreſſus euphratẽ:euphrates fluuius ẽ babilõiã iterfluẽs oli termius ro. ipii Lucãus diuidit euphrates igentẽ purgite mundũ zeumaq; pelleũ: ductu põpeii magni termius ro. ipii oruros cõſtitutus ẽ.aſſyri euphratẽ appellãt amalchar:qđ ſignificat regiũ flumẽ.ap̃ egeſippũ & ioſephũ agrippa i orone q̃ hẽt ad iudæos ſignificãs ro.ipii ppagationẽ:ait euphrates ex utraq; iã pte ro.ẽ. Aqlas & ſigna ro.pter aqlas q̃ erãt pricipalia ſigna romanæ militiæ:fuerũt alia quoq; ſigna uidelicet lupi:minotauri:æq apri: q ſingulos ordines anteibant. Cæſaꝝ imagines:imaginarii dicti ſunt:qui imagines imperatoris portabãt in expeditionibus.auctor Vegetius in.ii. Popularitatis:popularitatem a populo dici uoluerunt ueteres: ſicut a pondere ponderitatẽ.Papinius.& gratum popularitate magnũ a populo aduerbiũ ẽ populatĩ:qđ ſi.

Soldurii q

p uictimis homines

Euphrates

oruros terminus ro. imperii

Imaginarii.

populatim

gnificat p populos.& populatia p nugatoriis & puerilibus.Laberius populatiā agimus p ludū. Fūeratoq;
ampliſſime.ſūptus funeris p facultatibus & dignitate defūcti fieri debēt:un̄ ait Vlpiāus eū q ī funerando
locuplete modicū ſūptū fecerit cōtumeliā defūcto feciſſe uideri.Caius uero Tyberiū utpote pricipē fune
rauit magnificēter & regie qđ ioſephus quoq; teſtat̄ dicēs.ſed caius poſtq̄ romā uēit tyberii corpus ſecū
adducēs iuſta ei ſecūdū morē patriū opulēter magnificeq; celebrauit. Pādateriā:ubi cīeres erāt materni.
Pōtias:ubi cīeres erāt Nerōis frīs. Tēpeſtate turbida:tēpeſtatis noīe grādies pcellæ certaq; filia ītelligū
tur:q cū acciderit uis maior appellat̄.hæc ut ait Pli.ī.xviii.ab horridis ſideribꝫ exeūt. Venerabūdus : cū
maxia ueneratiōe ſicut mirabūdus cū īgēti admiratiōe. In urnas cōdidit:cīeres reliqſq; crematoꝝ cada
ueꝝ ī urnis recōdi ſolita nemo nō nouit.olī reliqæ ſeueri īpatoris ī urnula aurea cōditæ fuerūt:illatæq; in
ſepulchꝝ antōinoꝝ. Scēa appatu:pietatis & oſtētatōe. Hoſtiā:ciuitatē cōditā ab anco martio ī ora Tybe
rii ī ipſo maris fluminiſq; cōfinio:ut totius mūdi opes illo ueluti maritimo urbis hoſpitio recipēt̄. Tybe
ri:p tyberi. Duobꝫ ferculis:a ferēdo dicta fercula de qbꝫ ſupra ſatis multa.qdā codices hn̄t forulis.quod
placet:tāq̄ caligula ī capſulis q̄ foruli dicūt̄ ut ī auguſto dcm̄ ē:cīeres mr̄nos fr̄noſq; cōdiderit:& ita cōdi
tos ītulerit mauſoleo qđ ſepulchꝝ erat Rōæ magnificentiſſimū ab auguſto extructū ī ripa tyberis.ſed de
mauſoleo ſatis ad ſup diximus ī ſupioribus. Inferias:īferiæ ſunt ſacra mortuorū:q̄ inferis ſoluunt̄. Ma
tri circēſes:in honorē defunctæ matris Agrippinæ ludos circenſes quot annis celebrari uoluit.

populatia.
funus pro facultatibꝫ
Tempeſtas
foruli
inferiæ

M.AN. Titulo ppoſito:uoto ī publicū relato fore ut ſi ille morbo ſeruatus eēt ſe īmolādū traderetur.
Præ ſe ferēs:ptēdēs. Legati cōſularis:q cōſulis uicē ī puīcia gerebat. Euphratē:q cappadociā & minorē
armēiā ab aſſyria diuidit oriturq; ī carātide armēiæ pfectura ut Pli.ait ut domitius corbulo ī mōte aga ut
Licinius mutiāus ad radices capotis mōtis. Veneratus ē:lu.magnus adorato ſubmitta Cæſare ſigna. Po
pularitatis:regiminis ppīo grati. Pādateriā:q̄ ī puteolāo ſinu ē:ubi agrippina mr̄ extīcta ē. Pōtias:īſulā q̄
Plinio auctore cōtra formianū iacet littus. Frīs:Nerōis q pōtiis pierat. Venerabūdus:uehemēter uene
ratus. Perſemet ſuo ipſius miniſterio nec alterius. Mīore ſcæna:ſpectaculo:biremis q̄ uehebat̄. Subuectos
cīeres pōt & ſubuectus legi ut ad caligulā referat̄. Forulis capſulis ut alio loco diximus ſiue puteolis. Per
ſplēdidiſſimū quēq;:ſubuectos potius q̄ mauſoleo illatos ītelligas:ut quos illi aduerſo tyberi ſubuexerint
ipſe ſepulchro religioſe ītulerit. Mauſoleo:illi.ſ.qđ ī martio cāpo Auguſtus erexerat. Inferias:exeqas. An
nua religiōe:ſacroꝝ ritu & īſtituto quot annis ſeruato. Matri:maternæ memoriæ. Circenſes:ludos.

carpētūq; quo in pōpa traduceret̄. At ī memoriā prīs ſeptē
brē mēſem germāicū appellauit. Poſt hęc Antōiæ auiæ qc
qd unq̄ Liuia Auguſta honoꝝ cepiſſet:uno ſenatuſcōſulto
cōgeſſit. Patruū Claudiū eqtē Romanū ad id tp̄s collegā ſi
bi īcōſulatu aſſūpſit. Fratrē tyberiū die uirilis togæ adopta
uit.appellauitq; pricipē iuuētutis. De ſororibus auctor fu
it ut oībꝫ ſacramētis afficerēt̄. Neq; me liberoſq; meos ca
riores:q̄ Caiū habeo & ſorores eius. Itē relatiōibus cōſulū
qđ bonū fœlixq; ſit. C. Cæſari ſororibuſq; eius pari popula
ritate dānatos:relegatoſq; reſtituit. Criminūq; ſi q̄ reſidua
ex priore tp̄e manebāt oīum gratiā fecit. cōmētarios ad ma
tris fratrūq; ſuoꝝ cauſas ptinētes:ne cui poſtmodū delato
ri aut teſti māeret ullus metus:cōuectos in foꝝ:& an̄ clare
obteſtatus deos:neq; legiſſe neq; attigiſſe qcq̄ cōcremauit.
Libellū de ſalute ſua oblatū nō recepit:cōtēdēs nihil ſibi ad
miſſū:cur cuiq̄ iuiſus eēt negauitq; ſe delatoribꝫ aures hr̄e.

PHI. Carpētū:carpēta uehicu
la ſūt:a qbus fabri carpentarii di
cti.exiſtimat Ouidius a carmen
te euādri matre nomē accepiſſe.
ſic.n.ait ī faſtis.Nā prius auſoni
as matres carpēta uehebant hæc
quoq; ab euādri dicta parēte re
or.caius inſtituit ut in pōpa cir
cēſis ſpectaculi carpētū duceret̄
ſub noīe matris agrippinæ :ſicut
fercula deoꝝ īmortaliū traduce
bāt̄.qđ.ſ.carpentū inter fercula
pōpatica honoris cauſa traduce
ret̄: Patruū claudiū:qui caligu
læ ſucceſſit in imperio.Equitem
Romanū ad id tēpus:ita diſtin
guendū:ut ſit ſenſus : claudium
uſq; in illā diē non aſcendiſſe ſu
pra equeſtrē dignitatem q̄uis pa
truus eēt principis:& frater ger
manici fuiſſet. Fratrē tyberiū:
iā diximus tyberiū cæſarē ex fi
lio druſo nepotē habuiſſe tyberi
um cognomēto gemellū:quē una cū caio caligula pariter adoptauerat.unde iure adoptiōis Tyberius fra
ter erat caligulæ. Principē iuuentutis conſimiliter poſterioribus tpibus nero cū togā uirilē ſumpſiſſet pri
ceps iuuentutis eſt appellatus auctor cor.ceſſus. Oībus ſacramentis:ut oī ſanctitate ac religione fierēt ue
nerabiles:& quotiens qs aliqd a iureiurando & ſacramento uellet affirmare id faceret interpoſito nomine
caii cæſaris ſoroꝝ:quod exēpla ſubiecta declarant. Neq; me liberoſq; meos:hæc ſunt uerba ſacramento
rum:quibus ſorores ſuas caius uenerabiles fecit his enim uerbis Romani ſacramentum & iuſiurādum cō
cipiebant:ut teſtarentur nihil ſibi eſſe carius imperatore. Relationibus conſulum:relationes conſulū di
cuntur:quando in ſenatu referunt aliquid ſuper quo ſententiæ patrū diſquiruntur.olim ius quintæ rela
tionis conceſſum fuit a ſenatu alexandro imperatori Romano maiores noſtri auctore ſeneca:nouam rela

Carpenta
Carpentarii
princeps iuuentutis
Relationes conſulum

tionē poſt horā decimā in ſenatu fieri uetabāt. Quod bonū:uerba ſunt:qbus cōſules exordiebanť relationes. Reſtituit:reuocauit in priſtinū ſtatū & a dānatione relegatiōeqꝫ exemit. Criminū gratiam fecit: cōdonauit crimina remiſitqꝫ pœnā criminū eoꝝ:q adhuc reſidua nec dū iudicata pmanebāt. Cōmentarios ad matris:ſenſus eſt. Caius cōcremauit oēs cōmētarios & libellos:in qbus cōtinebāť teſtimonia ĩ matrem fratreſqꝫ dicta una cū delatiōibus q oīa pſcripta fuerūt ad Tyberiū cupiētē illos pdere:ut dictū ē in Tyberio:cū prius adiuraſſet ſe illa nō legiſſe. tale quiddam fecerūt Cæſar & Pompeius. Nāqꝫ Cæſar captis apud pharſaliā pōpeii magni ſcriniis epiſtolaꝝ iterūqꝫ apud tapſum ſcipionis ea fide optime cōcremauit, neqꝫ in his quidq̄ legit cōſimiliter pompeius poſt interitū ſertorii cū ppennā occidiſſet epiſtolas oēs cæteraqꝫ ſertori monumēta minime inſpecta cōbuſſit:q̄uis in illis eſſent epiſtolæ clariſſimoꝝ Romanoꝝ:qui reꝝ nouaꝝ ſtudioſi ſertoriū in italiā clanculū euocabant. Delatori:q matrē Caii & fratres accuſaſſet apđ Tyberiū. Teſtis:q teſtimoniū in matre fratreſqꝫ dixiſſet. Conuectos:cōportatos. Libellū de ſalute:q dā obtulerat Caio libellū in quo cōtinebanť īſidiæ:quas qdā parabant ad Caiū opprimendum. ille fretus ſua innocētia & bonitate libellū reiecit. Admiſſum:perpetratum peractum.

Exempla de concrematis epiſtolis

M.AN. Carpētū uehiculū:thenſam. Quo ĩ pōpa:qđ legēdū potius ut ad carpētū referať niſi quo p in quo ſicqꝫ:qđ minime placet ſimulacꝝ aut qd aliud ſubītelligi oportebit. nec quo ipſe ueherer dixeri:quū diuoꝝ effigies & reliq̄ ſacra curribus ipſis in circēſi pōpa traduceref. Septēbrē germāicū:Mar. Germanicaꝝ magna lux calēdaꝝ ſed urbaniſſimus poeta ad ſua tpa reſpexit. Domitianus.n. Germāici cognomē abſumpto ſeptēbrē mēſem & octobrē Germāicū & Domitianū ex appellatiōibus ſuis noīauit. Antōiæ:pris ſui Germāici matri. Vno ſenatuſcōſulto:uno dixit ne alii alio tpe decreti uiderenť. Patruū cladiū: germāici fratrē. Die uirilis togæ:quo ille uirilē togā ſumpſit. Oībus ſacris:qbus ſenatus populuſqꝫ ſe p ſua ſalute aſtrixiſſet. Afficerenť:eodē religionis affectu cōſecrarenť ut & ipſe iuiolabiles eēnt. Neqꝫ me:neqꝫ liberos ſacramēti formula in quā iurare ppľs adactus ē. Sorores eius:Liuillā:Druſillā:& agrippinā. Relatiōibus cōſulū:quū cōſules de repu. dicturi eēnt tali ĩtellige pfatiōe uſos. Popularitate:grato oībus decreto. Reſtituit:ĩ priſtinū ſtatū reuocauit. Criminū:q̇ ad ſe delata eēnt:aut ultro alicui ĩtēta. Reſidua:de qbus nulla adhuc ſecuta eēnt dānatio aut iudiciū. Oīum gr̄am fecit:obliterata oīum mēoria pœnā remiſit. Cōmētarios:codicillos. Teſti:q aduerſus illos teſtimōiū dixiſſet. Vllus metus:ulla futuræ ultōis ſolicitudo. Cōuectos:aut a capreis mari aduectos aut cōiectos potius. hoc ē ĩ cōſpectū ppľi medio foro piectos. Aň prius q̄ cremaret. De ſalute ſua:de iis q̇ ad ſalutē ſuā attinerent. Cōtēdēs:affirmans.

De ciuilibus geſtis & moderatione eius.

Spintrias mōſtroſaꝝ libidinū ægre ne pfundo merſgeret exoratus urbe ſūmouit. Titi Labiēi Cordii Cremutii:Caſſii Seueri ſcripta. S. cōſultis abolita reqri & eē ĩ māibus lectitariqꝫ pmiſit:qñ maxīe ſua ĩtereſſet ut facta quæqꝫ poſteris tradať:Rōnes impii ab Auguſto ppōi ſolitas:ſed a Tyberio ĩtermiſſas publicauit. Magiſtratibꝰ liberā iuriſdictionē:& ſine ſui appellatiōe cōceſſit. Eqtes romāos ſeuere curioſeqꝫne ſine moderatiōe recognouit. Palā adēpto equo:qbus aut pbri aliqd aut ignominiæ ĩ eēt:eoꝝ q minore culpa tenerēť:noībus mō in recitatione pteritis:ut leuior labor iudicātibꝰ foret. Ad q̄tuor priores

Delatoribus aures nō habendas

PHI. Delatoribus aures habere:dictū aureū & uere bracteatū quod ſi principes ſectarentur uita mortaliū foret beatior & tutior. nulla.n. beſtia capitalior ē delatoribus & ſuſurronibus:q ubi ĩ aurē pricipis ĩſtillauerūt aliqd de naturæ morūqꝫ ueneno:ueteres amici & cliētes fidi eliminantur explodunť deſpoliāť:prudēter igiť & laudabiliter faciebat magnus:qui ex duabus auribus alterā accuſatori pbebat alteram manu obturabat:ut illa reo illibata cōſeruareť:pceptū ſenecæ ē ne aures habeamus faciles criminātibus. hoc idē pſcribit pſalmographus ppheta:cū ait ſæpi aures tuas ſpinis. Spintrias:inuentores libidinū infandaꝝ dictos eē antiqtus ſpintrias ſupra docuimus. Summouit:ablegauit ab urbe Roma. Scripta ſenatuſconſultis abolita:dictum eſt in Tybetio quēadmodum hiſtoricos quoſdam poetaſqꝫ affecit ſupplicio ſcriptaqꝫ eoꝝ aboliri iuſſit:nūc caligula rationē habēs & doctrinæ & doctoꝝ ſcripta nobiliū ſcriptoꝝ:q̄ prius fuerant ſublata reqſiuit:uoluitqꝫ paſſim lectitari. Tibi labieni:nomina ſunt ſcriptorum:quoꝝ qdem uolumina ad nepotes non peruenerunt: ſed hiſtoria ab uno quod equidem ſciam:ſeneca explicatur digna cognitu nec indigna relatu: pertinens ad huiuſce rei enarrationē. ſcribit.n. in ſexto cōtrouerſiaꝝ:quēadmodū res noua & īſinuata fuit ſupplicium ſummere de ſtudiis:aitqꝫ iſta īgenioꝝ ſupplicia:ut libri cōburenť:cepiſſe poſt Ciceronē:quo tpe titi labienti ſcripta ex ſenatuſcō. cōbuſta ſunt:quā cōtumeliā nō tulit labienus:nec ſupſtes īgenio ſuo eē uoluit:q in monumenta maioꝝ ſuoꝝ ferri ſe iuſſit:atqꝫ illic ĩcludi:ueritus. ſ. ne ignis q libris ſuis & noī ſubiectus erat corpori negareť. itaqꝫ nō tātū finiuit ſe ipſe ſed ēt ſepeliuit. idē factitatū ē ĩ libros caſſii ſeueri:q fuit amiciſſimus labieni q cū libri labieni ex. S. cōſulto urerenť. nūc ĩqt me uiuū uri oportet q illos edidici. ap̄ eūdē ſenecā ſit crebra mētio cremuti cordi declamatoris pſtātiſſimi. cuius ē illa de Cicerōe celebrata ſnīa pprias ſimultates

Sæpi aure ſpinis

Spintriæ

Suppliciū de ſtudiis combuſta labēti ſcripta ſententia cordi

deponẽdas īterdũ putabat:publicas nunq̃.uides Ciceronis nõ ſolũ magnitudine uirtutẽ ſed multitudine quoqȝ cõſpiciẽdã ĩ ſupioribus quoqȝ hita mẽtio ẽ de cremutio cordo & caſſio ſeuero declamatoribɔ. Abolita:nõ tã īterdicta q̃ igne cõbuſta. Sua ītereẽt:ad ſuã ipſius gloriã ptineret qd.n.glorioſius ĩ pricipe eẽ pt q̃ rõnẽ hre ſtudiorꝫ.atqȝ opam dare ut monumẽta doctorꝫ:q ſcribẽdo agũt negotia poſterorꝫ tradãt poſteritati. Rõnes ĩpii:pulchrũ eſt ſeq ueſtigia maiorꝫ:ſi mõ illi recto itinere pceſſerit.ĩ hoc laudabilis Caligulã ẽ:q auguſtũ imitabat ĩ publicãdis ĩperii rõnibus cũ auguſtus rõnariũ cõfecerit:quo rõnes ĩperii cõtinebant idqȝ ĩ ptulo ppoſuerit:q̃ res ĩtermiſſa a Tyberio reſtituta eſt p Caligulã. Liberã iuriſdictionẽ:libera iuriſdictio tũc dr a pricipe cõcedi magiſtratibus:qñ ſecũdũ pſcripta legũ:iudicare pmittũt nec a principe ĩpediũt.merꝫ impiũ ẽ hre gladii ptãtẽ ad aĩaduertẽdũ ĩ facioroſos hoĩes:mixtũ impiũ ẽ:cui ẽt iuriſdictio ĩeſt pter uniuerſam iuriſditionẽ mãdare põt ſine ſui appellatiõe.talis poteſtas pfectis ptorio cõceſſa ẽ ut appellari ab eis nõ poſſit.credidi.n.priceps pfectos ptorio nõ aliter iudicaturos eẽ:p ſapiẽtia ac iure dignitatis ſuæ q̃ ipſe foret iudicaturus. Sine ſui appellatiõe:ne pricipẽ poſſit appellare & dicere prouoco ad Cæſarẽ. Palã adẽpto æquo:notã æqtis hæc ẽ:ut inqt Aſcõius ut æquũ publicũ pdat.ſi aut pbroſus ĩuentus eẽt aut ignominioſus.Caligula in recognitiõe æquitũ hac ſeueritate uſus eſt.ut æquũ eqti adimeret in propatulo:qui ignominia notatus eẽt aut pbri flagiciiqȝ coopertus.in his uero puniẽdis exhibuit ſe moderatum qui leuibus culpis eſſent obnoxii.illorꝫ.n.noĩa præteribat:nec uſq̃ nominatim cõpellabat in recitatione. Noĩbus præteritis:trãſmiſſis atqȝ ſuppreſſis:pterita.n.dicunt noĩa:quãdo in recitatiõe prætermittunt neqȝ recitãtur.ſicut præteritis dr petitor magiſtratus:qui prætermiſſus eſt nec aſſecutus magiſtratũ: Ci.nũc tãtum diſputo de iure populi:qui & põt & ſolet nõnunq̃ dignos pterire nec ſi a populo præteritus eſt quem nõ oportuit:a iudicibus cõdẽnatus eſt:qui pteritus non eſt.

merũ imperium
mixtũ imperiũ
nota æqtis
pteritus

M.AN. Spintrias portẽtoſarꝫ libidinũ reptores ſeu artifices. Exoratus:pcibus uictus. Caſſii ſeueri: hũc Fabius ĩter illuſtres q Romæ fuerũt reponit oratores:de eo quoqȝ Cornelius plura. Cordi cremutii: de cremutio Trãqllus alibi:Cordus inqt cremutius ſcribit ne admiſſum qdẽ ullũ. Abolita:ſublata :extincta. Sua:ad ſuã ptineret laudẽ. Rõnes impii:in auguſto rationariũ appellauit:Cõmẽtariũ de imperii rõnibus cõſcriptũ. Propõi:ĩ aptũ referri. Sine ſui appellatiõe:ut ab illis ad ſe nulla eẽt puocatio liberã igitur dicere uoluit. Seuere:nõ grã nõ odii rõne habita. Urioſe:diligẽti cura. Moderatione:moderata aĩaduerſiõe. Probri:flagitii. Aut ignominiæ:notæ alicuius cẽſoriæ:ex auctorationis ue ignominioſæ:Cicero cẽſoris inqt iudiciũ nihil fert dãnato niſi ruborẽ:ita ut oĩs ea iudicatio uerſet ſolũ in homine : aĩaduerſio illa ignominia ẽ:Lucilius q te antiqs nõ ſinet delitiis maculã atqȝ ignominiã ĩponere. Noĩbus pteritis:ſupſſis:nec recitatiõe relatis qd ipſum leuioris fuit notæ q̃ ſi apte equus fuiſſet adẽptus.

quintã decuriã addidit. Tentauit & comitiorũ more reuocato ſuffragia populo reddere. Legata ex teſtõ Tyberii q̃q̃ abolito:ſed & iuliæ Auguſtæ quod Tyberius ſuppreſſerat cũ fide ac ſine calũnia repſentata perſoluit. Ducenteſimam auctionũ italię remiſit. Multis incẽdiorꝫ dãna ſuppleuit:ac ſi qbus regnũ reſtituit:affecit & fructũ oẽm uectigaliorꝫ:& reditũ medii tpis ut antiocho comageno ſeſtertiũ milies cõfiſcatũ. Quoqȝ magis nullius nõ bõi exẽpli fautor uideret: muliebri libtiæ octogita dõauit:qd ex cruciata grauiſſimis tormĩtis de ſceler pr̃oni r̃ticuiſſet. Quas ob res iter r̃liquos honores decretus ẽ eị clypeɔaureɔ:quẽ quot ãnis certo die

PHI. Quintã decuriam:diximus ſupra queadmodũ iudicũ decuriæ q̃ttuor fuerũt diuo Auguſto ordinãte:quartãqȝ decuriã adiiciẽte:Caligula ad ſupiorẽ numerꝫ addidit qntã decuriã:ut iudicãtes mĩori labore afficerent: quãto.n.plures ordĩes iudicum ſunt tãtominus laborãt.Pli.tñ in xxxiii.aliã cãm afferre uidet adiectæ p caium qntæ decuriæ:qa.ſ.gregati ĩſigne ãnuli eqſtris appeti ceptũ erat. Suffragia populo reddere:populus dñs eẽ ſolebat triũ rerꝫ:magiſtratuũ.ſ.creãdorꝫ legũ ſanciẽdarꝫ:bellorꝫ ĩferẽdorum.auctor Diõyſius ĩ ſexto.ſed re.pu.a cæſaribus oppſſa poteſtas oĩs adẽpto populo eſt & in pricipẽ trãſlata Iuuẽalis.iam pridẽ ex quo ſuffragia nulli uẽdimus effugit curas:nã qui dabat olim imperium faſces:legiones:omnia:nũc ſe cõtinet atqȝ duas tãtũ res anxius optat pãnum & circẽſes:caligula ut ſe populare exhiberet tẽtauit reuocare priſtinũ ĩ creãdis magiſtratibus morẽ.ut.ſ.p ſuffragia populi crearentur. Quãquã abolito:ſupra dictũ eſt irritũ factũ eẽ tyberii teſtamentũ eiuſqȝ extremã uoluntatẽ ex quo legata quoqȝ relicta uidebant eẽ extincta infirmataqȝ ſed Caius illa cũ fide pſoluit legatariis pecunia ſtatim nũerata:cũ tamen per calũniã potuiſſet nõ ſoluere. Decẽteſimã:ducẽteſima tributum eſt & exactio:ſicut uigeſima quadringenteſima centeſima & id genus alia:quæ publicanorꝫ fraudes excogitauerũt.cũ ex auctionibus hoc eſt ex publicis uẽditiõibus ducẽteſima noĩe tributi exigeret a publicanis:eam remiſit caligula cõdãnauitqȝ populis italiæ:ne.ſ.ex auctionibus ullũ uectigal exoluerũt.ĩ libro annotationũ noſtrarꝫ plura pſcripſimus de hoc genus uectigalibus ĩprobis & exactionibus. Incẽdiorũ dãna:alibi dictũ eſt queadmodum prædia urbica erãt obnoxio incendio:maximiſqȝ iacturis ex ignis uiolentia afficiebant patres familiarꝫ. Caligula suppleuit multis ſua liberalitate reſarſitqȝ quicquid dãni dederãt incendia. Affecit & fructum:ſenſus eſt.

Decuriæ iudicum quinqȝ
Ducenteſima

Caligula regibus ablata ꝑ Tyberiũ regna reſtituit & pariter fructus oẽs & uectigalia reddidit:quæ ꝑ totũ id tpſ:quo regno caruerãt in fiſcũ redacta fuerãt:attende elocutionẽ ĩſinuatã affecit fructũ ꝑ eo qđ eſt re fecit & reddidit. Vectigalioꝝ & reddituũ:uectigalia ſum publici redditus:redditus uero ſunt priuata uectigalia:& ita utrũq; diſtinxit diſparuitq; Trãquillus:ꝑinde ac diuerſa:q̃uis & interdũ uectigalia pro redditibus priuatis accipiant̃ Oratius:ergo uectigalia magna diuitiaſq; habeo tribꝯ amplas regibus:Ci.ex meo tenui uectigali aliqd ẽt redũdat:uectigalioꝝ dixit:ea formula q̃ ſaturnalioꝝ bacchanalioꝝ uinalioꝝ ueteres dixerũt. Antiocho comagẽo:comagene ſyriæ pars eſt a qua dr̃ medicamentũ comagenũ:quod fit ex adipe anſeꝝ cũ cinnamomo caſia pipere albo & herba:quæ comagene uocat̃:obrutis niue uaſis odore iucundo:utiliſſimũ ad perfectiones:conuulſiones:cecos aut ſubitos dolores. Confiſcatũ:in fiſcũ ipſius imperatoris redactũ. Nullius nõ:ideſt omniũ exẽploꝝ bonoꝝ. De ſcelere reticuiſſet:laudata eſt mõumentis hiſtoricoꝝ leena:quæ uſq; ad mortẽ excruciata a tyrãnis nõ prodidit cõſilia harmodii de ariſtogitonis & tyrãnicidio.quãobrẽ atheniẽſes eam honorare uolentes:animal eius noĩs facere:atq; ut intelligeret̃ cauſa honoris in opere linguã addi ab artifice uetuerũt epicharis quoq; libertina mulier in cõiuratione aduerſus Neronẽ nominata nullis cruciatibus nulliſq; tormẽtis peruinci potuit ut cõiuratos proderet:tãtaq; fuit fœminæ cõſtantia:ut illã non uerbera nõ ignes nõ ita tortorum ꝑuicerit:quin obiecta denegaret:priuſq; ſpiritum expreſſit q̃ uocem ad detegendam coniurationem.

Vectigalia

Vectigaliorum

comagenũ medicamentum

Conſtantia fœminarũ in tormẽtis

M.AN. Quintã decuriã:Plinius aliã affert cauſam:q̃ ut leuior eẽt iudicantibus labor poſtea inqt gregatim id ĩſigne appeti coeptũ:propterq; hæc diſcrimina.C.princeps decuriã qntã adiecit. Comitioꝝ more ueteri comitiorũ rõne:quã cæſar dictator ut ſuo oſtẽdimus loco partitus cũ populo comitia primus ĩuerterat. Legata Tyberii:quæ Tyberius teſtamẽto legarat. Quãq̃ abolito:teſtamẽto quod cõfeſtim eo defuncto ꝑ irrito publico decreto eſt habitũ. Sed & iuliæ:legata. Sine calũnia:ſine cauillatione. Ducenteſimã:uectigalis ſiue tributi genus:ut quadrageſima quinquageſima cẽteſima & alia exactionum gñia publicãoꝝ fraude ut cornelii utar uerbis excogitata mãet ille inqt abolito q̃drageſimæ qnq̃geſimæq;.& q alia ex actionibus illicitis nomina publicani ĩuenerũt Pli.quoq; in panegyrico ad hadrianũ & ĩpe uiceſimæ meminit. Incẽdioꝝ dãna eoꝝ ꝑciũ:q incẽdio cõſumpta eſſent. Regna reſtituit quæ a tyberio fuerãt plenſq; adẽpta. Affecit:adiũxit:addidit medii tpis quo ille regni poſſeſſione caruiſſet. Antiocho comageno:aliũ ĩtelligas oportet & ab eo diuerſum q ut Ioſephus ſcribit tyberii prĩcipatu ꝑiit poſt cuius obitũ ob diſcordiã plebis & nobiliũ germãicus in orientẽ fuerat miſſus:comagẽa aũt regio ẽ euphrati ꝑxĩa:ut plinius refert cui Strabo aſtipulat̃:deĩde euphrates inqt ad auſtrũ flexus cõfinis iungit̃:cappadocũ:quæ ad dexterã relinqt ad ſiniſtrã comagenoꝝ confinia. Conficatũ:fiſco illatum. Nullius non:omnium.

collegia ſacerdotũ in capitoliũ ferrẽt ſenatu ꝑſequẽte:nobilibuſq; pueris:ac puellis carmine modulato laudes uirtutũ eius canẽtibꝯ. Decretũ ãt ut dies quo cœpiſſet imperiũ palilia uocaretur:uelut argumentũ rurſus conditæ urbis.

De cõſulatibꝯ ꝑ eũ geſtis:& de liberalitate eius ad populũ.

COnſulatus quatuor geſſit:primũ ex calẽdis ianuarii ꝑ duos mẽſes:ſecundũ ex calẽdis ianuarii ꝑ triginta dies:tertiũ uſq; ĩ idus ianuarii. quarum uſq; vii. idus eaſdẽ. Ex omnibus duos nouiſſimos cõiunxit.tertium autẽ lugduni iniit ſolus,non ut quidã opinantur ſuperbia negligentiaue. Sed quod defunctum ſub calẽdis diẽ collegam reſciſſe abſens non potuerat. Congiariũ populo bis dedit trecenos ſeſtertios. Toties abundantiſſimum epulum ſenatui equeſtrique ordini etiam coniugibus ac liberis utrorumque. Poſteriore epulo ex forenſia inſuper uiris pueris:ac fœminis faſces purpurum:ac cõchilii diſtribuit.

PHI. Collegia ſacerdotum:ut puta pontificũ augurum:ſalioꝝ. Modulato:muſico rythmiſq; poeticis numeroſo ac nẽuſto. Palilia uocaret̃:Palilia ſunt feriæ dicatæ pali paſtorali deæ:a cuius nomine palilia dicta palilibus:q erat dies uigeſimus aprilis. Romulus condidit urbẽ romã:relege q̇ a nobis copioſiſſime ſcripta ſunt de paſilibus in.iiii.propertii cõmẽtario:ſenſus eſt tanq̃ iterũ roma cõdita fuiſſe uideretur in caii principatu eſſetq; ipſe inſtar Romuli alter urbis conditor:iõ decretũ eſt:ut palilia dies ille appellaret̃:quo accepiſſet imperiũ: palilia numero tãtũ pluratiuo & neutro genere dicũt̃:ſicuti ſaturnalia:paganalia:uinalia:& id genus alia. Septimo idus eaſdem: uſq; ad ſeptimũ diẽ ianuarii. Nouiſſimos:ultĩos conſulatus. Marcus Varro li.ii.de lingua latina ad Ciceronẽ ſic inqt.qđ extremũ dicebat̃ eſt dici nouiſſimũ ceptũ uulgo.quod mea memoria.& lelius ſic ſenes:alii qđ nimis nouũ uerbũ eẽt uitabant.cuius origo ut a uetere uetuſtius & ueterrimũ ſic a nouo declinatũ nouis & nouiſſimũ.au.Gellius aſſerit li.ix.noctiũ atticaꝝ.Mar.Ciceronẽ abſtinuiſſe uerbo iſto nouiſſimo:tanq̃ non latino:ſed qđ ſit cũ honore multo dictũ. au.gelii hoĩs doctiſſimi:id minime uerũ uidet̃ cũ apud Ciceronẽ hanc dictionẽ quæ eſt nouiſſimus inuenerimus cuius uerba ex oratore aſcribenda putaui:quæ hæc ſunt niſi mendũ ſit in codicibus,Nec ĩ hac modo re:quæ ad

palilia

nouiſſimũ

uulgi ſenſum ſpectet & ad auriũ uoluptatẽ quæ duo ſunt iudicãdũ nouiſſima:ſed qđ ſemel & rarenter dr̃ pœne nunq̃ dici uř:ſicut exiſtimat pediãus dictũ eẽ de craſſo qđ ſemel riſerit:qa pœne nũq̃ riſit:& ita for‐taſſis ſenſit Gellius nouiſſimũ a Cicerone nõ uſurpari:qa ſemel tm̃ uſurpať. Lugduni:in gallia in ciuitate lugdunẽſi:cuius cõditor fuit numacius plãcus prator ĩſignis:cũ galliã regeret comatã:lugdunẽſis colõia tẽ poribus ſenecæ tota incẽdio exuſta ẽ:uñ ait li.xiiii.epiſtolaꝝ lugdunũ.qđ oſtendebať in gallia q̃riť:dictio mẽdoſa eſt in ea epiſtola:nã ubi ſcribit lugdunũ coloniã deductã fuiſſe a plãco: ĩpreſſores ꝑ planco plato‐ne ĩpreſſerũt. Sub cal.diẽ ianuarias intelligit:quo die inire ſolebant cõſulatũ. Reſciſſe:reſcire ꝓprie eſt cognoſcere ea quæ ad nos & noſtra pertinẽt:ut docet donatus:Gellius uero exiſtimat:ꝙ is ꝓprie dicať re‐ſcire:qui factũ aliquod occultius aut inopinatũ inſperatũq; cognoſcit. Trecẽos ſextertios:in cõgiario im‐peratorio nũmi uiritim dabanť:de quo in ſuperioribus ſatis multa. Totiens.ſ.bis. Forenſia ueſtimẽta q‐bus in foro utimur forẽſia ueteres appellauerũt:ſicut cœnatoria:qbus in cœna utebanť:de his dictum eſt in auguſto. Faſces:faſcias potius lege q̃ faſces:ut ſit ſenſus:uiris diſtributa fuiſſe ueſtimẽta forẽſia:pueris uero & fœminis faſcias purpureas & cõchyliatas & proprie faſciæ pro tegumẽto crurũ pedũq; uſurpaban tur:unde tales faſciæ crurules peduleſq; nũcupanť. Vlpianus faſciæ inqt crurules peduleſq; ueſtis loco ſũt quia partẽ corporis ueſtiunt in põpeiũ tãq̃ regnũ affectãtẽ dictũ ẽ:eũ diadema in crure geſtare:cũ faſciola crus obligaret ulceris tegẽdi cã ſcribit Pli.i.viii.mures portẽdiſſe exitiũ carbõi ĩpatori arroſis faſciis: qbus in calciatu utebatur in alio ſignificatu faſcias zonas appellamus. Marcianus in zeometria. orbis terræ in quinq; zonas ſiue melius faſcias diſcernitur a faſcea aduerbium eſt faſceatim de conchylio & conchyliata ueſte dictum eſt in primo commentario.

lugdunum exuſtum
Reſcire
forenſia faſciæ crurules pedules
faſciæ i calciatu
Faſceæ zonæ faſceatim

M.AN. Clipeus aureus:ab eo ut ait Seruius qđ ueteres clepere furari dixere:qa celet & occultet totum corpus Pli.ab eo affirmat dictũ qđ ſculptũ ſit imaginibus q̃libus armis pugnatũ inſit ad troiã. Palilia:q̃ ad xii.calẽ.maii celebrabanť Plutarchus:pridie illius diei quo Roma cõdita ſit:palilia celebrata tradidit. Reſciſſe:quũ ꝓcul abeſſet tã cito collegã extinctũ cognoſcere nõ potuit:qppe q ſub ipſum calendaꝝ diẽ:quo magiſtratus erat iucũdus deceſſiſſet. Trecenos ſextertios:cõgiarii rõnẽ expſſit:ſed trecẽos uiriti datos ac cipe. Vtrorũq;:ſenatorii & eq̃ſtris ordinis. Forẽſia:togã ad forẽſem uſum:uel ut alii exiſtimãt q̃ foris ex tra domũ dico utebãť. Faſcias purpureæ:qđ ex cõchylio aut purpura faſciæ fierent. Iu.capitolinus demõ ſtrat:purpurea inqt matris faſcia eſt illigatus:qđ trinæ item lanæ donarẽtur. Marcia.in apophoretis docet nos lacedemoniæ paſtor dõauit amicæ deterior læde purpura matris erat:nec eo ĩficias & faſcias dõari ſo litas:idẽ auctor faſcia creſcentes dominæ cõpeſce pupillas:ſed purpureæ ne ille eſſent in dubium uenit.

Palilia

Erut lætitiam publicam in perpetuum quoq; augeret:adie cit diem ſaturnalibus:appellauitq; iuuenalem.

De ſpectaculis per eum editis.

Munera gladiatoria ptim in amphiteatro tauri:par tim in ſeptis aliquot edidit:quibus inſeruit cater‐uas afroꝝ cãpanorũq; pugilum ex utraq; regione electiſſimorum. Neq; ex ſpectaculis ſemper ipſe præſedit: ſed interdum aut magiſtratibus aut amicis ꝑſidendi munus iniunxit. Scenicos ludos:& aſſidue:& uarii generis:multi‐fariam fecit quondã & nocturnos accẽſis tota urbe lumini bus. Sparſit & miſſilia uariarũ rerũ:& panaria cũ obſonio uiritim diuiſit. qua expulatiõe eqti Romão cõtra ſe hilari‐us auiduſq; ueſcenti. partes ſuas miſit. Sed & ſenatori ob eã dẽ cãm codicillos:qbus p̃torẽ cũ extra ordinẽ deſignabat: edidit & circẽſes plurimos a mane uſq; ad ueſperã ĩteriecta

PHI. Saturnalibus:nũero ſa‐turnaliũ:quoꝝ dieꝝ nũerus uã rius fuit:ut ſupra dictũ ẽ: ſed cũ qnq; dies uel ſeptẽ ferme ab oĩ‐bus attribuanť ſaturnalibus:effe cit caius:ut eẽnt ſex uel octo di‐es ſaturnalioꝝ. Iuuenalẽ:a iuue ne nõ ſolũ iuuenilis:ſed ẽt iuuẽa lis deriuať:Pli.ſulpicius galba iu uenalẽ famã ap̃ principẽ popiaꝝ pœnis aucupareť:iuuenalẽ appel lauit diẽ q̃ſi a iuuenili ætate pe‐culiariter celebrãdũ de iuuenali bus ludis diceť in poſterioribꝰ. Tauri:ſtatilii:ſtatilii cauri a quo amphiteatrũ hortãte auguſto ex tructũ ẽ. Septis:ſepta fuiſſe ĩ cã‐po martio alibi docuimus. Ca teruas affrorũ: ꝓprie caterua di citur legio gallorum ſicut falanx macedonũ in caterua auctore ue getio erãt ſena miliũ milia:hic cateruas accipimus ꝓ multitudine cateruatim depugnante. Præſedit:tãq̃ ꝑſes & agoniteta. Ex utraq; regione:ex aphrica & cãpania. Multifariã:pluribus in locis. Miſſilia uariaꝝ rerũ:miſſilia ueteres dixerunt munuſcula multiiuga:q̃ cõſules imperatores ue in uulgus iactare conſueue runt:q ſtati ſunt eoꝝ q exciperunt:q̃uis ignorenť:qđ eoꝝ qſque ſit excepturus:cuius rei mẽtio fit ap̃ iuriſ conſultos in li.ii.ĩſtitutionũ:alias miſſilia dici tela q̃ mittunť in pugnã nemo eſt q neſciat. Sparſit:ſignifi‐catiſſimo uerbo uſus eſt:&.n.talia ſpargebanť ĩter populares. Et non ſcilicet hoc ideo ſparſo elegãti uoca bulo nuncupata eſt a papinio laudante miſſilia q̃ in populũ Romanũ ſparſit domitianus impator:ſic enim ait in primo ſiluaꝝ diues ſparſio quos agit tumultus:quẽ iocũ interpretes male legũt & peius interpretã‐tur:fiebãt & ſparſio liquoris odorati in ſpectaculis:de qua ait Seneca in.ii.queſtionũ nunqd dubitas:quin

Iuuenalis
Caterua
miſſilia
ſparſio

ſparſio illa q̄ ex fundamētis mediæ arenæ excreſcēs:in ſummā altitudinē amphiteatri ꝑuenit cū intentiōe
ſparſiones odoratorie
aq̄ fiat:idē quoqꝫ ī ſexto cōtrouerſiaꝝ muſam retorē īuidet:q̄ ꝑ ſparſiōibus ad oratoris ībres dixerat puti-
de & affectate nimis. Panaria:panariū:cuius diminutiuū ē panariolū ea figura dr̄ q̄ grānariū qua penula
panarium panariola
riū:q̄ clamariū.hæc enī oīa dicunᷣ repoſitoria eaꝝ reꝝ a q̄bus īclināᷣ panaria ab īperatoribus diuidi po-
pulo ſolita eſſe hiſtorici teſtāᷣ & celebrāt poetæ.hinc illud Martialis cū panariolis tribus rediſti:& īfra di-
cet Trāq̄llus panaria ſenatoribus eq̄tibuſq̄ꝫ.cū obſonio diſtributa fuiſſe a domitiāo.nos hodie quoqꝫ lin-
gua uernacula uocitamus panaria & panariola ciſtas & ciſtellas ex uiminibus cōtextas. Epulatione:epulo
publico:Hilarius:eſuritio facit ut cū hilaritate & uoluptate ueſcamur:optimū enī obſoniū eſt fames. Aui-
dius:maiori auiditate atqꝫ edicacitate difficulter diregūtur:& ut utar uerbo pliniano:perficiunᷣ omnia in
cibis auide auſta. Partes ſuas miſit.ſ.obſonii:ut ille q̄ auidius ueſcebatur poſſet duplicato obſonio explere
eſuritionē:q̄d ē honoris cā̄ fieri ſolet.Cyrus ut elegāter tradit xenophon ī octauo Pedie cyri:ſi quē ex ami-
Mittere partes de menſa
cis uellet a multis coli & honorari:ad eū mittebat p̄tes cibarioꝝ ex mēſa:illos enī colūt q̄bus uideāt aliq̄d
mitti a mēſa Regis:eoſqꝫ exiſtimāt eē honorificos & regi ī primis charos. Codicillos:tabellas miſit ſenato-
ri:quibus eū declarabat prætorē ob eā ſcilicet cām:q̄ꝑ cū hilaritate & appetentia auidiore ueſcebatur ſecu-
tus plautini paraſiti documentū:qui ait in trinūmo uerecūdari neminem decere apud menſam.

M.AN. Diē ſaturnalibus:unus ab initio fuit ſaturnalioꝝ dies:idē ī triduū ſacra ꝑpagata ob dies huic
menſi a Cæſare adiectos:deinde Auguſti edicto triū dieꝝ feriæ ſūt ſaturnalibus tributæ:ita ut in ſeptimū
diē ꝑrogarenᷣ:uno nouiſſime a caligula die addito octo dieꝝ eē cœperūt:cætera ad ipſos dies attinentia
Macrobius abūde explicat.Iuuenalē in iuuenū credo gratiā:ut longius adhuc ea ætas laſciueret. Inſeruit
cateruas:cateruarios pugiles īmiſcuit cateruarioꝝ pugilū ſpectacula eoꝝ.ſ.q̄ cateruatim pugnabāt. Miſ-
ſilia:munuſcula:q̄ in uulgus ſpargebāᷣ qualis eoꝝ eēt rō.C.iure cōſultus ſignificāter ſcribit:miſſilia inq̄t il-
li qui iactant in uulgus trāſferūt rei ꝑprietatē.ignorāt.n.q̄d hoꝝ q̄ſqꝫ exceptuꝝ ſit:dapinius largis gratui-
tū cadit rapinis & rurſus q̄lis per cuneos hiēs latinos plebē grādine cōcutit:ſerenā erāt ꝑprie miſſilia mūe-
ra:q̄ a principibus ſpargebāᷣ populo:ut uelaria linea:odores unguēta:& alia huiuſmodi. Panaria:papini-
us hi panaria cādidaſqꝫ inappas:ſubuectāt epulaſqꝫ lautiores:q̄bus urbis daᷣ intelligi panaria cum obſoni-
is dari ſolita:ſunt enim panaria uaſa ad ferendas dapes ex uiminibus facta:ſabini hodie quoqꝫ minores ci-
ſtas panaria & panariola appellant. Obſonio:carne:caſeo:piſcibus:aliis ue eſculētis ad prādiū ſiue cœnam
ultra panis uſum inſtruendam. Partes ſuas:obſonium ſibi deſtinatum. Ob eandem cauſam:quia auidi-
us hilariuſqꝫ ueſceretur. Extra ordinem:extraordinario iure.

**affricanorum uenatione:modo troiæ decurſione:& quoſ-
dam præcipuos mynio & chryſocolla contracto circo:ne
ullis niſi ex ſenatorio ordine aurigātibus cōmiſit:& ſubitos
quum lege lotiana apparatum circi proſpicientem pauci**

PHI. Aphricanoꝝ uenatiōe:
in libro annotationū noſtrarum
hunc locū enarrantes docuimus
aphricanaꝝ legendū eē nō aphri-
cāoꝝ:ſūt aūt aphricāæ pantheræ
& uarie nomināᷣ:de quibus hæc
Plinius ſenatuſcōſultū fuit ne li-
aphricanæ
ceret aphricanas in italiā aduehere:ab aphrica dictæ aphricanæ:q̄m id genus in ea regiōe creberrimū fuit.
Præcipuos:ludos.ſ.edidit circēſes. Minio & chryſocolla:miniū fodiᷣ ex gleba ſubruffo colore:uiciatur
miniū admixta calce faberius ſcriba cū ī auētio uoluiſſet habere domū elegāter expolitā parietes induxit
minacia ex policio
minio qui poſt dies triginta facti ſunt in uenuſto uarioqꝫ colore:& ut auctor eſt Victru.i.yii.parietes paſ-
ſim expollitiōe minacia expolicebāᷣ:Pli.ī.xxxiii.miniū īter pigmēta maxime fuiſſe auctoritatis apud rōa-
iuppiter minianus
nos tradit apud quos facies ſimulachri iouialis minimo illini ſolebat corpora quoqꝫ triūphantium minio
illinebātur ſic camillū triūphaſſe auctor eſt Verrius.cēſores in primis iouem miniandū locabāt ad hoc al-
locus Ciceronis
luſiſſe exiſtimo Ciceronem in epiſtola ad papiriū ſcripta ī q̄ ſic ait:aut ēt polypū miniani iouis ſimilem cre-
de mihi nō audebis figmēta quædā abſurda ſuper eo loco ab enarratoribus tullianaꝝ epiſtolaꝝ dici ſolēt
miniaria
cū feſtiuiter ſignare uoluerit polypū piſcē ī mēſa coctum appōi ſolitū colore miniacio:quali colore cama-
ri quoqꝫ cocti uiſūtur:& ob id dixit polypū ſimilē iouis miniāi hoc eſt rubētem ex coctura.ut rubet iouis
ſimulachrū ex illitu minii:quādo a cēſoribus locabaᷣ miniādus:miniaria dicūtur metalla:uenæqꝫ in q̄bus
chryſocola
miniū cōficitur:chryſocolla uero ut īterpretatur.Plinius humor eſt per uenam auri defluēs ī metallis era-
ris argētariis plombaciis īuēitur:eſt & facticia chryſocolla multum īfra illam naturalem.Nero princeps in
ſpectaculis harenam circi chryſocolla ſterni uoluit uſus chryſocollæ eſt ī medicina & in pictura:eā quoqꝫ
aurifices ſibi uendicant agglutināndo auro:& īde omnes appellatam ſimiliter utentes dicunt ſcribit Victru-
uius parietes antiquitus induci ſolitos chryſocolla:caligula:ut circenſes ludos faceret honorificentiores ꝑ
harena conſternebat circū minio & chryſocolla cum minii harena rubens:ſit chryſocolla cerulei coloris:
quod indicat Victruuius ſcribens pro chryſocolla infici ceruleum herba:q̄ luteū appellat:Plinius dixit ſū-
mam cōmēdationis in chryſocolla eē:ut colorē herbæ ſegetis lete uirentis q̄ ſimilime reddat. Auriganti-
commiſit
bus inſtar aurigaꝝ:currus regentibus. Cōmiſit & ſubitos:Ca.quēadmodū circenſes quoſdam præcipuos
ediderat:idem ēt quoſdā cōmiſit ſubitarios & repente factos quos ob id ſubitos appellat:cōmiſit uerbū eſt
ludis accommodatum:Virgilius:& tuba cōmiſſos medio canit aggere ludos. Cum lege luciana:lex hæc

cauebat de exhibendo circi apparatu.cum igitur Caius proſpiceret an circi apparatus eſſet ex pſcripto li-
cianæ legis:quidam poſtulauerunt a principe:ut ſubitos circenſes edere uellet.
M.AN. Aphricanoꝝ uenatione:hoc magis placet q̃ ſi aphricanoꝝ:aut afroꝝ:ut qdã habẽt legas.q̃q̃ id
genus hominũ ad uenatiões ipſas nõ ĩhabile Plinius pugnauerunt in circo.xx.elephantes aut ut alii quidã
dicũt.xvii.getulis ex aduerſo iaculantibus:Lucanus aut aliter poſt ictũ ſenior urſa quũ iaculũ parua lybs
amentauit habena:itẽ Tranqllus alibi afros uenationibus adhibitos:niſi:forte eũ quoq; locũ mẽdoſe legi
arbitrent̃:cæteꝝ africanæ pantheræ dicunt̃:ab eo credo quod ut ſcribit Pli.plurimũ in africa capiant̃ q̃q̃
& in ſyria ut idẽ ait naſcunt̃ eas:ut idẽ auctor docet uarias ite & pardos.q maiores ſunt appellant:qđ afri-
canæ ſint dictæ uetus ſenatuſcõſultũ ab eodẽ Plinio relatũ pſpicue demõſtrat ſenatus inqt cõſultũ fuit ue
tus ne liceret africanas in italiã aduehere q̃q̃ nõ eo ĩficias poſſe in uniuerſum de oĩbus feris.quæ ex africa
aduehe rent̃ id dictũ uideri ſed pro pantheris tm̃ africanas libẽtius acceperim.Quoſdã præcipuos:ludos
ſ. Minio:miniũ ĩ argẽtariis ut Plinius ſcribit concreſcit a gallia atheniẽſe prio iuectũ ſperante aurũ poſſe
excoqui arena rubẽte in metallis argenti:apud ro.olĩ ut uerrius tradidit:ſacræ ẽt religiõis fuit quod iouis
facies diebus feſtis eo illini cõſueſſet:nec nõ & triũphantiũ corpora:camillũ affirmans ita triũphaſſe.Chry
ſocolla:conſtrato circo Plinius ait:a nerone id factũ:uiſum eſt inquit:iam Neronis principis ſpectaculis ha
renam circi chryſocolla ſterni:quũ ipſe cõcolori panno aurigatus eſſet:eſt chryſocolla nil aliud q̃ uena pu-
tris in puteis per auri uenã defluens:nomen ip̃m aglutinãdo auro factũ:Plinius exiſtimat. Aurigantibus:
bigas quadrigaſue agitãtibus. Subitos:ludos potius q̃ gladiatores ut p̃cipuos illos maiore apparatu:hos
tumultuoſe editos accipias. Lege Iouiana:alii lege luciana habẽt oreo erit edidit & ſubitos:quũ ex pauci
ex proximis miniãis Iouiana lege id caꝝ poſtulaſſent circi apparatũ proſpicientẽ q̃lis eẽt ea lex:aut quo la-
ta paꝝ adhuc cõpertũ hẽo:q̃q̃ ſi legẽ cũ apparatu iũgas:nõ defuturos ad quos cõiectura legẽ referre poſſis
ſiqdẽ L.claudius.L.cĩna.L.murẽa alii alia rõne ludoꝝ & ſcæue appatũ uariarũt:ſed qa de circẽſibꝰ nũc agi
tur.L.tarqnius eos ludos magnificẽtius opulẽtius q̃ cæteri reges ĩſtruxit:& circũ deſignauit:ſed ſuſpicari li
bet legẽ:oĩno recẽtiorẽ fuiſſe. E pximis:circo accubãtibꝰ. Mẽianis:mẽiana edificia ex tabulis cõpacta in
podioꝝ ſpeciẽ:imo eadẽ quæ & ſublimiora podia.& enĩ q̃ ueneti podiola dicũt:romãi meniana uulgo ap
pellãt:feſtus a menio cõditore craſſi collega rei nomẽ datũ credidit.Valerius.C.licinius macer uir prætori
us calui pater repetũdaꝝ reus dum ſentẽtiæ dicerentur menianũ aſcendit meretrices meniano proximæ q̃
ſtum faciebant.Mar.raraq; ſub menii fornice rima patet:& alibi ſubmenianæ quæſtuariæ puellæ ab eodẽ
dicuntur. Poſtulaſſent:ipſum caligulã circi apparatum proſpicientem ut ſubitarios ludos ederet.

ex proximis menianis poſtulaſſent.

De nouo genere ſpectaculi per eum edito.

NOuu pterea atq; inauditũ genus ſpectaculi excogi
tauit.Nã baiarũ mediũ iteruallũ uſq; ad puteola-
nas moles triũ miliũ & ſexcẽtoꝝ ferre paſſuũ põte
cõiunxit.Cõtraxit undiq; onerariis nauibus & ordine du-
plici ad anchoras collocatis:ſubiectoq; agere freno:ac di-
recto in appinæ uiæ formam.per hunc pontem ultro citro
commeauit:biduo continenti primo die phalerato equo
inſigniq; quercica corona & cinctura & gladio aureaque
clamyde. Poſtridie quadrigario habitu curiculoq; biiugi

PHI. Ex pximis menianis:Di
uus Hieronymus interpretatiõe
pſalmoꝝ enarrans illud ex pſal-
mo factus ſum ſicut paſſer ſolita
rius in tecto.qd meniana ſint ap
te declarat:cuius uerba ſũt hæc
in paleſtina & ægypto ubi uł ſcri
pti ſunt diuini libri uel interpre
tati:nõ habẽt ĩ tectis culmia ſed
domata:quæ romæ uł ſolaria uł
meniana uocant.i.plana tecta:q̃
tranſuerſis trabibus ſuſtenrãtur:
ex hoc aũt edificii genere:quod
erat in foro ludi ſpectabant̃:qđ
indicat feſtus ſic ſcribens:menia
na edificia a menio ſunt appella

Domata ſolaria meniana

ta:qui primus in foro ultra colũnas tigna proiecit:quo ampliarentur ſuperiora ſpectacula porphirio enar-
rans illud oratianũ:menius abſentẽ nouiũ cũ caperet ait meniũ ſcurrilitate notiſſimũ poſt abroſum patri-
moniũ:uendidiſſe domũ:quã habuerat ad forũ ſpectantẽ.una ſibi excepta colũna:unde cladiatores ſpecta
ret quæ ex eo menii colũna nominabatur:cuius & lucilius ſic meminit:menius cũ colũnã peteret idẽ tra-
dit pedianus aſconius:dum explanat illud ex diuinatiõe Ciceronis potius q̃ aliquos a colũna menii noſtri
ordinis:reperiatis tulliani codices pro colũna menia impræſum habent colũna Aenea fortaſſis ab hoc me
nio meniana dicta ſunt ſolaria illa:& ut appellat Hieronymus plana tecta:quæ græci domata nuncupant:
nãq; menius ſup colũna:cuius ius ſibi exceperat tectũ proiecit & tabulata:unde & ipſe & poſteri eius ſpe-
ctare munus gladiatorum poſſent:quod etiam tum in foro dabatur:iabolenus iuriſconſultus:qualia forẽt
meniana ſignificat ſic ſcribens.interproiectũ & immiſſum hoc intereſſe ait labeo:quod pięctum eẽt.id qđ
ita prouehere t̃:ut & nuſquã requieſceret:qualia meniana & ſuggrunda eſſent.libro quoq;. xliiii. digeſtorũ
meniani fit mentio his uerbis cum quidam uelum in meniano ĩmiſſum haberent:quod uicini luminibus
officiebat utile interdictum competit accurſius non abſurde:quod miror menianum expoſuit pro ſolario
uulgo quoq; romani meniana uocitant ſermone uernaculo a meniano dici uidentur meretrices ſubmẽia-

menius
menii columna
columna menia
ſubmenianæ

meretrices

næ a martiale:tanq̃ ſub menianis circéſibus habitarent:cũ ſic ait:ſubmenianas cœnet inter uxores. Mediũ interuallum:huius hiſtoriæ ſic meminit feſtus aurelius in ſpacia triũ miliũ:quod in ſinu puteoláo iter moles iacet duplici ordine naues cõtexens.haréa aggreſta ad terræ ſpecié:uiá ſolidatá falerato equo inſigniſq; querna corona quaſi triũphans indutus aureo paludaméto curru biiugi decucurrit. Moles puteolanas: quæ exedificatæ ſũt in ſinu puteoláo ordine duplici:ut pons ita fieret latior & firmior. Ad anchoras:anchorá primi tyberii inuenerũt:in anchoralibus uſus corticis ex ſubere præcipuus eſt:auctor Plinius in.xyi.

anchoralia

In appiæ formá:ſecũdũ poſituram appiæ uiæ:de qua alibi plura. Biduo cõtinéti:duobus diebus continuis Qu.curtius cõtinéti frõde tectæ arbores pro perpetua.item omnia uelut cõtinéti incédio ardere uiſa íde fit aduerbium cõtinéter quod ſignificat iugiter & perpetuo:Cæſar belgæ cum germáis bellũ cõtinéter gerũt. Equo phalerato:faleris culto:ſupra docuimus faleras dici ornaméta tam militum q̃ equorum.

continens
cõtinenter

Quercia corona:ex quercu facta:quam querná frequétius nominamus:de qua affatim diximus in principio commétariorũ. Et cinctura:uetus codex eoq; caſtigatior:nõ cinctura habet:ſed cetra:eſt eni cetra ſcutum breue loreum:quo ut inquit ſeruius utũtur afri & hiſpani:hinc cetrati dicti milites cetris ornati:apud hiſtoricos:& in primis apud Cæſarem & liuium crebra fit mẽtio cetratorũ a ſilio quoq; dictum eſt barbarica paludétem carmina cetra. Quadrigario habitu:quo utitur auriga quadrigarũ. Curriculoq; biiugi: curriculũ auctore priſciáo maſculino genere & neutro dicimus diminutiua forma a curru:qntus curtius: in fluuiũ præcipitauere curricula:curriculũ quoq; pro curſu accipi teſtis eſt cicero:qui ait in oratione pro caio rabir o exiguũ nobis uitæ curriculũ natura cõſcripſit iméſum gloriæ curriculo aduerbiũ eſt & ſignificat curſum.Gellius:qn is curriculo dictio eſt plauti peculiaris. Biiugi:aduobus equis ducto quæ biga dicit.Virgilius:quadriiugos a numero currus appellauit:centum q̃driiugos agitabo ad flumina currus.

cetra
cetrati
curriculus
curriculo

M.AN. Baiaꝝ interuallũ:quod.ccc.ſtadiis cõſtat.ut Ioſephus ſcribit:ſed quadriginta circiter ſtadia patet ea íter capedo illud tráquillus demõſtrat ſenſus eſt:lucrini ſinus interuallũ qui medius eſt inter baias & puteolos ponte iunxit:auernus ut ſtrabo perſpicuæ docet itra lucrinum.i.introrſum eſt repoſitus:baiæ a baio olyxis ſocio dictæ ſilius ſedes itaceſia baii. Ad anchoras:ad anchorarũ alligationem & tenacitaté.

Appiæ uitæ:bene appiæ formá dixit & nõ alterius quũ pleraq; ét illuſtres uitæ ab urbe ꝓcul ducerét ut latina:ualeria:flaminia:æmilia:ſed appia ſecus mare eo tractu fuit ſtrabo ait:q̃ſi diceret continuata mediis aquis uiæ rectitudine ac forma:quæ alioquin Lucrini lacus íteruétu ad lenam inflectebatur. Phalerato: phaleris ornato. Inſigni:magnitudine.ſ.aut præcipuo decore. Quærcica:dicitur & quærna a quærcu:q; eadem & ciuica eſt. Cetra:ſcuto:eſt.n.cetra ut marcellus íterpretatur ſicuti genus Varronem ſecutus:qué ita ſcripſiſſe ait qui rotundam facere cetram:queat apud liuium quoq; cetrati milites legũtur. Quadrigario habitu:quali quadrigarum agitatores uti conſueuere. Biiugi:bigas habenti.

M.AN. Famoſoꝝ:illuſtriũ in bonam partem accipias neceſſe:eſt niſi peruicaciũ & calcitronũ itelligas: quos ſtultũ fuiſſet iungere in tam diſcriminoſa aurigatiõe poſſet nõ íepte & formoſorum legi a qua ſane lectione nõ abhorreo. Præ ſe ferens:alio ne curru:an eodem ante ſe locatum dicit:an potius daret effigiem perſona & habitu imitatus dubium uenire poteſt. Prætorianorũ agmine:prætoriáis militibus compoſito agmine comitãtibus. In eſſedo:uehiculo.Ver.belgica uel molli melius feret eſſeda collo. Cohorte amicorum:qui illũ roma proficiſcétem officii gratia fuerát ſecuti. Anguſtiorem helleſpõtum:herodotus ait xerxem ſeſtũ abydo iunxiſſe:qua maris anguſtiæ ſeptem pateant ſtadia nec amplius. Quibus imunebat. quas bello agreſſurus erat. Interioribus aulicis:ſecretiora aulæ tenétibus. Thraſyllus:Tyberii familiaris.

Anxio:ſollicito. Veꝝ nepoté.Tyberiũ druſo Tyberii filio genitũ:uerũ dixit ad caligulæ differétiam q ex germanico adoptiuo filio fuerat natus. Diſcurſurum:tanq̃ ob impoſſibili argumentatus illũ nõ magis imperaturum dixit q̃ per altos fluctus equo:uehi potuiſſet:ad quod præſagium d:luédũ equo tráſuectus eſt. Atticos ludos:alii haſticos habét ego actiacos potius lego:quorũ origo & celebritas in Auguſto expoſita eſt.ſi haſticos legas:non uideo quid ſibi cum nouo uerbo Tranquillum uelit:niſi ſit ab haſta factũ:ſed ipſe ut alibi xyſticos dixiſſet.ασυ ciuitas ſi uero atticos notum eſt quatuor in græcia celebrari ſolita certamina olympica:iſthmia:pithia.& nemea:attica.nemo quod ſciam tradidit. Lugduni miſcellos:lugdunum in gallia circa confluentem araris & rhodani treba.cõdidit fuerunt ibi aræ duæ ſacratæ:quarum Plinius & Strabo meminerunt ludorum ratiouem.Iuuenalis per tranſitum attigit ſic.palleat ut nudis preſſit:qui calcibus anguem.aut lugdunenſem rhetor dicturus ad aram.

Eq famoſi
Eq milcia
dis arion
cyllarus

PHI. Famoſorum equorum q incurſura erát clariſſimi:qualis apud Martia.iripinus apud iuuena.corta apud ſiliũ lampus inter generoſos equos numerantur:equæ milciadis & cimoniis : & podarge achillis arion adraſti cyllarus caſtrorum de equis q in circo currunt:ita ſcribit Pli.diuerſa circo rõ quæritur: itaq; cum bini in alio ſubigantur imperio non ante quinquénes ibi certamé accipiunt.M.quoq; uarro de equis ſcribens tradit:alios idoneos eſſe ad militiam:alios ad curſuram itaq; peritus belli:alios eligit:alios quadrigarius. Præ ſe ferens:ante ſe ferens:& in promptu oſtentás. In eſſedo: de eſſedis & de eſſedariis ſcripſimus abunde in ſecundo propertii cõmentario illum uer-

eſſe dum

famoſorum æquorum præ ſe ferens Dareum puerũ ex parthorum obſidibus:comitãte prætorianorũ agmine & in eſſedo cohorte amicorũ. Scio pleroſq; exiſtimaſſe talé a Caio:

pontem excogitatum æmulatione Xerxis: qui non ſine admiratione aliquanto anguſtiorē helleſpontum contabulauerit. Alios ut Germaniam & Britanniam quibus imminebat alicuius immenſi operis fama territaret. Sed auum meum narrantem puer audiebam cauſam operis ab interioribus aulicis proditam quod traſyllus mathematicus: anxio da ſucceſſore Tyberio: & in uerum nepotem proniori affirmaſſet non magis Caium imperaturum: quam per baianū ſinum equis diſcurſurū.

De ſpectaculis per eum peregre factis.

ADidit & pgre ſpectacula ĩ ſicilia. Syracuſis: actiacos ludos & ĩ Gallia ludũi miſcellos: ſed hoc certamē & grę̨ce latinæq; facundię̨q;: quo certamine ferunt uictoribus præmia uictos contuliſſe: eorundē & laudes componere coactos: eos autem qui maxime diſplicuiſſent, ſcripta ſua ſpongia liguaue delere iuſſos, niſi ferulis obiurgari: aut flumine proximo mergi maluiſſent.

ſiculum enarrantes: eſſeda celatis ſiſte britana iugis. ſunt enim eſſeda gallorum uehicula: Oratius tria genera uehiculorum: uno uerſu complexus eſt eſſeda feſtinant pilenta petorita naues. Cohorte amicorū: ſcilicet comitāte: Quæ cohors prætoria peculiariter dici ſolet: de qua ait catullus: piſonis comites cohors inanis. Emulatiōe xerxis: hiſtoria notiſſima eſt: quemadmodū xerxes ex aſia traiecturus ĩ europam: cum innumeris copiis pōtem in nauibus cōſtrauit ſup anguſtias helleſpōti: & ita traduxit exercitum. Lucanus tales fama canit tumidū ſuper æquora xerxem cōſtruxiſſe uias: multū cum pōtibus auſus: ſidonius de xerxe ait ut pontum ſub ponte daret: lege quæ ſcribit Herodotus in polynnia de pōte bis a xerxe cōſtructo ſuper helleſpontum. cum primos pontes tempeſtas diſſoluiſſet tranſiuit eius exercitus ſeptem dies per pontem totidemque noctes nullo tempore intermiſſo xerxes ipſe poſtremus omnium tranſiuit lingua græca xerxes idem pollet quod bellator artaxerxes: quod magnus bellator. Anguſtiorem helleſpontum: anguſtias helleſpōti ſeptē ſtadiorum interuallo hiſtorici geographiq; dimetiunť. Cōtabulauerit: ex nauigiis atq; materia cōtexerit. Ab ĩterioribus aulicis: aulicos ĩteriores ĩtelligimus cultores aulæ palatinæ cariores principibus: & qui arcana ſecretiora nouerūt. In uerꝫ nepotē diximus ſupra Tyberiū habuiſſe duos nepotes: hũc. ſ. caium caligulam: qui erat per adoptionem nō iuræ naturæ nepos: & alterū nomine Tyberium gemellū: quem uerꝫ appellat: utpote ex druſo eius filio genitum: cui imperiū reliquere in primis cupiebat ut ſuperius eſt explicatum ex auctoritate ioſephi. Per baianum ſinum: uolēs mathematicus oſtēdere Tyberio eſſe impoſſibile ꝙ caligula unq̄ imperaret ab impoſſibilitate duxit argumentum: dicens ꝙ quēadmodū per quas baianas equis diſcurrere naturaliter homo nō poteſt nec poſſibile eſt ita nūq̄ Caiū imperaturū: ſed Caius ut refutaret dictū mathematici quod impoſſibile uidebatur: id poſſibile eē demonſtrauit. cū per biduum in equo diſcurriſſet per baianū ſinum ponte cōſtructo. Haſticos ludos haſtici ludi dicūtur ab eo quod haſtis cōficiunť: ſicut gymnicos uocamus ex eo: quod ĩ his nudi corpus exercent quidam codices habēt atticos: ut ſit ſenſus ludos editos eſſe a caligula quales athenis edebātur. & qa cōmētariis officiū ē nō ſolū explicare qd ipſe ſentiat: ſed ēt qđ aliis uideať enarrare: qdā actiacos ludos legendū eſſe cōtēdūt intelligētes de his ludis. quos auguſtus Antonio & cleopatra ꝓfligatis ap̄ actiū epiri ꝓmōtoriū qnquēnales inſtituit ego exiſtimo ſimpliciter legēdū eſſe haſticos tanq̄ haſtis militari more confectos. Miſcellos: miſcellāei ludi a miſcēdo ĩclinari uidenť: tanq̄ ex multiiugis ludicris uariiſq; cōmixti: ſic Gellius in calce noctium aticarꝫ doctrinam miſcellā elegāter appellat: q̄ multiplicē & uariā rerꝫ cognitionē cōplexa eſt Apuleius quoq; ĩ tertio de aſino aureo: turbā uocāt miſcellaneā: q̄ cōfuſanea eſt atq; cōmixta ex coluuione gentiū uariarꝫ: q̄uis qdam apuleiani codices nō miſcelaneā turbā: ſed miſqelaneā ſcriptum habeant tanq̄ ſignificare uoluerit turbā miſerā & miſerabilē inclinato nomine a miſero. iuue. horum ludorū quos trāquillus miſcelos nuncupat meminiſſe uideť illo uerſu: ſic ueniūt ad miſcellanea ludi: præterea ne hoc quoq; ĩdictū relinquamus miſcellos ludos nō inepte poſſemus intelligere athleticos: tanq̄ dictos a miſcello crotonis conditore in qua ciuitate athletæ plurimi floruerunt quorꝫ celeberrimus extitit ille milo de quo cecinit ouidius in. xv. fletq; milo ſenior cum ſpectat in anes illos: qui fuerāt ſolidarum more ferarꝫ herculis: ſimilis: fluidis pendere lacertos: de lugduno iam dictū eſt: a cuius nomine pars galliarum lugdunenſis nuncupať. Victoribus ꝑmia uictos: ſatis penarū ſatiſq; ꝑmii: perſoluere uidetur uictus in certamine quando de honeſtamēto ignaui afficiť & prætereūtiū oculis & digitis uelut inglorius defamatuſq; notatur. Dedecus. n. maximū ferme malorum exiſtimatur attamen caligula inſtituit & in certamine litteratorio ꝑter ignominiā ēt ꝑmiū uictori uictus ꝑberet: & quod non minus graue eſſe cogebatur cōponere uerſibus eiuſdē laudationes. Spongia linguaue delere: diximus ſupra ſpongiā deletilē a Varrone nuncupari: non quod deleať: unde illud auguſti aiacē in ſpongiā ĩcubuiſſe cū ſignificare uellet ſe deleuiſſe tragœdiā nomine aiacem. Ferulis obiurgari: ferula arborꝫ generi aſcribitur a Plinio & inter externas anumeratur narthecа græci uocant inde apud platonē in phedone narthecophori miniſtri bacchi: quaſi feruligeri no-

xerxes qd artaxerxes

aulici

haſtici ludi

Miſcelli ludi

miſcella doctrina

milo athleta

Dedecus maximum malorum

ſpongia deletilis

Ferula

narthecophori

De operibus publicis per eum editis & pactis.

ictus ferulæ

minatur:bacho.n.ferulæ aſſignã tur.q̃ aſinis gratiſſimæ ſunt ĩ pabulo:q̃ obleuitaté maculoꝝ uſũ ſenectuti ꝓbét:ferulis pedagogi utunť ad obiurgãdos caſtigandoſq́ʒ diſcipulos:hinc illud ferulæq́ʒ triſtes ſceptra pedagoꝝ:ſcribit Ariſtoteles in ꝓblematis ictũ ferulæ doloré mouere maioré q̃ aliquod durioꝝ.cũ tamen acrius feriat quod durius eſt:cãm refert qa ſcilicet ferula ꝑꝑ põderis leuitaté ꝑcutit & repcutit:ita ut ictus ualeat duplicari. Flumine:ꝓximo rhodão:lugdunũ:ut inqt Strabo.ĩ.iiii.geographiæ & nos ipſi ſumus cõtéplati cõditũ ĩcole ubi atar rhodanuſq́ʒ cõmiſcenť:ubi téplũ ab uniuerſis gallis cõi ĩpẽſa ĩ honorem Auguſti Cæſaris extructũ fuit:aderat & ara dignitatis eximiæ cũ titulo gentiũ ſexaginta q̃ ſingulæ ſingulas ſtatuas ibidé errexerant:de his ludis & hac ara lugdunẽſi ĩtelligit Iuue.illo

An lugdunenſis

uerſu aut lugdunẽſem rhetor dicturus ad arã. Téplũ: in ſuperioribus dictũ eſt quéadmodũ Tyberius romæ templũ ĩchoauit ĩ honoré Auguſti.quod abſolutũ fuiſſe a caligula teſtať Tranquillus. Tyburti:tyburtina ita illius tyburté agꝝ appellat p tyburtinũ ab eodé tyburtes dicti populi. Alteꝝ peractũ:aq̃ductũ peregit Claudius. Omiſſum alteꝝ.ſ.amphiteatrũ. Me-

Opera ſub Tyberio ſemiꝑfecta téplũ auguſti.theatrũq́ʒ põpei abſoluit: inchoauit ãt aquæductũ regione tyburti.& amphitheatrũ iuxta ſepta.Q uorũ operũ a ſucceſſore eius claudio:alteꝝ pactũ omiſſum alterũ ẽ ſyracuſis collapſa uetuſtate mœnia : Deorũ edes refectæ:deſtinauerat:& ſami polycratis R egiam reſtituere.

policratis mors

nia.ſ.a Caio refecta fũt. Sami policratis:ſamos ĩſula ĩ mari ĩcario.ĩ q̃ regnauit policratis tyrãnus q & opibus & fœlicitate ap̄ hiſtoricos ĩclitus ẽ q qđ uixit nõ tã fortũæ alũnus dici potuit q̃ puus:ſed mors ĩfamis & erũnoſa docuit neminé añ obitũ merito dici poſſe fœlicé fuit.n.ab orete ſatrape pſaꝝ captus ſuſpẽſuſq́ʒ de policrate lege:quæ ſcribũt herodotus in tertio Strabo in decio quarto:& Plinius in ulrio natura.hiſto.

M.AN. Eorũdéq́ʒ laudes:ut maior clades uictũ ſequeretur p̄mia ẽ iuſſus uictoribus dare:ſed illud oĩno amarius:qđ & laudes quoq́ʒ eoꝝ quos odiſſet uictus cogereť ſcribere. Scripta ſua ſpõgia : uel adagiũ illud Auguſti pſpicue docet:rogatus ille a Lucio tragœdiaꝝ ut Macrobius ait ſcriptor clariſſimo qd ſuus ageret aiax eo enĩ noĩe tragœdiã ſcribere fuerat exorſus rñdiſſe dr̃. Aiacé ſuũ ſpõgiæ ĩcubuiſſe. Ferulis:noto uirgulti genere:quo olĩ pueri pulſabanť:Iuue.& nos ergo manũ ferulæ ſubduximus. Mar. iuiſæ nimiũ pueris grataeq́ʒ magiſtris cara ꝓmetheo mũere ligna ſumus. Téplũ:Auguſti qđ ĩter palatiũ & capitolium fuerat illi erectũ. Theatrũ Põpei:Tyherius id ĩſtaurare cœpat. Regiõe tyburti:q̃ pte tybur ſedet: Alteꝝ pactũ:anienis deriuiũ regiõe tyburti. Alteꝝ omiſſũ:amphitheatꝝ ĩſeptis. Syracuſis:urbs ſiciliæ nobiliſſima ſyracuſæ q̇ ut Strabo tradidit muroꝝ ãbitus.c.& octĩgéta habuit ſtadia:archias corĩthius urbé ĩpam cõdidit. Policratis regiã:policrates ſamius:ut herodotus & Pli.ſcribũt oĩum tyrãnoꝝ q unquã in græcia fuerũt fœlicitate & magnificẽtia ſane prĩceps:ſed exitus ĩfœliciſſimus:qppe q ſuſpendio necatus eſt huius fuit memoratiſſimus annulus ille:cũ ſardõice a piſce fortũæ ĩſidiãtis mãu:ut Plinius ait dñio reſtitutus.

didymeũ quid

PHI. Didymeũ:miletos ioniæ aſiatice caput eſt:antea anactoria noĩata ſuper octõginta urbium per cũcta maria genitrix:ubi oraculũ fuit antiqtus brancidaꝝ appellatũ poſtea apollinis didymei auctor Pli.ĩ.v. de didymeo mileſio ſic ſcribit Strabo li.xiiii.poſt poſſidiũ mileſiũ eſt oraculum apollini didymeo ſacrum apud brancidas ad decem & octo ſtadia aſcendenti id a xerxe incenſum eſt quéadmodum cætera templa omnia epheſio excepto:poſtea mileſii templũ cõſtruxerũt omniũ maximũ:quod propter magnitudinem

didymeus unde

remanſit ſine tecto uariis antiquaꝝ artiũ donis ſumptuoſiſſime honoratũ.Didymeus aũt apollo ideo uocať:quod geminam ſpecié ſui numinis perfert ipſe illuminando formandoq́ʒ lunã:eteni ex uno fonte lucis gemino ſidere ſpatia diei & noctis illuſtrat:unde & romani ut auctor eſt macro.ſolé didymei apollinis

didymos geminus

appellatione ueneranť didymos enĩ græce geminus uocať de hoc didymeo téplo apollini dicato loquutur qntus curtius cũ ait brãcidæ eius incolæ erant:mileto quondã iuſſu xerxis cũ e græcia rediret tranſierant & in ea ſede cõſtituerant qui téplũ quod didymeon appellauit in gratiã xerxis uiolauerant de hoc nũc intelligi Tranqllus:q legũt didymeũ:& ad téplũ cibeles referunt labunť in errorem manifeſtarium. Iſtmũ perdiximus in lu. Cæ.de iſtmo corinthiaco:q̃ deme rex & Cæſar dictator & hic caius caligula & domitius nero perfodere tẽtauerũt in fauſto:ut omnium patuit exitu incepto. Primipilaré:centurioné primipili dignitate decoratũ iuriſconſultus de legatis tertio.Iulius Agrippa primipilaris teſtõ ſuo cauit. Hactenus:ut de principe:quæ hucuſq́ʒ dicta ſunt & caligula uideri poſſunt dicta tanq̃ de bono prĩcipe & digna

Mileti didymeum peragere: In iugo alpium urbem condere: ſed ante omnia iſthmum in achaia perfodere: Miſeratq; iam ad dimetiendum opus primipilarem Caium.

De uanagloria & elatione eiuſdem.

HActenus quaſi de principe: reliqua ut de monſtro narrãda ſunt. Cõpluribus cognominibus aſſũptis (Nã & pius: & caſtrorũ filius: & pr̃ exercituum: & optimus maxius Cęſar uocabat̃) quũ audiret forte reges q officii cã ĩ urbẽ aduenerãt cõcertantes apud ſe ſup cœna de nobilitate generis: exclamauit. εἰσ κοίρανοσ ἐστω εἰσ βασιλευσ. i. unus dñs ſit unus rex. Nec multũ abfuit qn ſtatĩ diadema ſumeret: ſpecimẽq; pĩcipatus ĩ regni formã cõuerteret. Verũ admonitus & principũ & regũ ſe exceſſiſſe faſtigiũ: diuinã maieſtatẽ ex eo aſſereř ſibi cepit: datoq; negocio ut ſimulacrorũ numinũ religiõe & arte p̃clara: iter q̃ olympici

imperatore: ſed quæ mox dicentur infanda portẽdoſa ac monſtrifica ſicut neq; humanæ naturæ cõgruẽtia uixq; credibilia: ex qb9 admõemur teterrimos mortaliũ fuiſſe nõ paucos principes romanos: a quorũ moribus pinde ac morbis reſilire debẽt atq; refugere oẽs ſũmates infimateſq;. Caſtrorũ filius: qa in caſtris natus dicebat̃ & in armis patris nutritus: de hoc Seneca ſic ſcribit iratus fuit herenio Macro q illũ Caiũ ſalutauerat: hic ĩ caſtris natus & alũnas legionũ uocari ſolebat nullo noĩe militibus familiarior unq̃ factus iam caligulã cõuicium iudicabat & pbrũ. Optimus maximus: cognomẽto uſurpabat quæ Iouis ſunt tradit Cicero in ſecũdo de na. deo. Iouem a maioribus noſtris dictũ optimũ maximũ: quia maius eſt certeq; gratius pdeſſe oibus q̃ opes magnas habere Traianus quoq; auctore Plinio ĩ panegyrico optimi cognomẽ accepit. Officii cauſa. ſ. ipm principẽ inuiſerent ac ſalutarent: officiũ. n. eſt ut ait dõatus: quod unicuiq; pſonæ cõuenit: qđ cur factũ ſit rõ probabilis: ut ait Cicero: reddi poteſt. officiũ illud perfectum. qđ græci κατόρθωμα dicũt pertinet ad ſapientẽ. Super cœnã: intercenãdũ: εἰσ κοίρανοσ ἐστω εἰσ βασιλευσ latine ſic iterptat̃: unus ſit dñs: unus rex: ſentẽtia eſt homerica: q̃ in ſecũdo iliacos rapſodia uſurpat ulyxes his uerbis nõ opus ut multi: ſed priceps iperet unus. Rex unus cui ſceptra dedit uenerandaq; iura Iuppiter: ut q recta forent ac iuſta uideret. Diadema: tanquã rex regiũ inſigne. Principatus: qui erat ſub Cæſaribus. In regni formam: Vt Romanũ diceretur regnũ non imperiũ. Faſtigium: ſublimitatẽ apicem altitudinem. Diuinam maieſtatẽ: ut maieſtate ac diuinitate ea coleretur: qua dii coluntur. — *Officium*

M. AN. Mileti: miletus ioniæ urbs cretẽſes prio iuxta mare cõdiderũt: mox a ſarpedone in locũ ubi recentior urbs fuit coloni a ueteri mileto deducti. nouiſſime neleus eã cõdidit: Strabo eſt auctor. Dindymeũ: dyndieæ matris ideſt cibeles tẽplũ. Iſthmũ perfodere: id opus tã: ab eo quã a pleriſq; aliis ducibus infœliciter tentatũ ſcribit Plinius. Quaſi de principe: ideſt principe: digna: breuiſſimaq; ut aſſolet utitur trãſitione. Super cœnã: quũ cœnaretur εἰσ κοίρανοσ ἐστω εἰσ βασιλευσ ex primo iliados ſũptũ: unus ſit imperator unus rex. Diadema: regiũ inſigne. Faſtigiũ: celſitudinẽ: ſublimitatẽ. Diuinã maieſtatẽ: diuinos honores. Aſſerere: uendicare. Dato: negocio: data puincia curaq; iniũcta. Religione & arte: non opere ſolũ: ſed pſentia crediti numinis celebria. Olympici iouis: olypiũ iouẽ phidias atheniẽſis carmini filius ebore & auro figurauit: rogatuſq; apã dadeno qđ nã ad exẽplar iouis ſtaturã facturus eſſet reſpõdiſſe dicit̃ ad homeri imaginẽ poetæ carmina: ut ſunt apud Strabonẽ in latinũ uerſa ſubiiciẽda duximus ne cognoſcere uolentibus aliunde petenda eſſent. atq; ſuperciliis ſaturninus ãnuit atris ambroſiæ fluxere comæ de uertice regis æterni aſt nutu magnũ cõcuſſit olympũ. Palati: qđ foro iminebat.

PHI. Olympici iouis: ſimulachrorũ iouis olympici fuit ex ebore a phidia artificiũ clariſſimo labefactũ: de quo Pli. hæc phidiã clariſſimũ eſſe per oẽs gẽtes: quæ iouis olympici famã ĩtelligũt. nemo dubitat. idem in vii. phidiæ iuppiter olympius quotidie teſtimoniũ perhibet: Quintilianus in duodecimo phidias in ebore artifex lõge citra emulũ uel ſi nihil niſi mineruã athenis aut olympiũ in elide iouẽ feciſſet: cuius pulchritudo adieciſſe aliqd ẽt receptæ religioni uidet̃: adeo maieſtas opis deũ æq̃uit de magnitudine huius ſimulachri nõ pauco Strabo ĩ. viii. geographiæ. Capite dẽpto: obſeruauimus ap̃ Pli. qđ ſupra quoq; cõmemoratũ eſt: ſtatuarũ capita pmutari ſolita ſurdo figurarũ diſcrimine itaq; caligula cõmodiſſime potuit caput ſuum imponere ſimulachris deorũ ſublatis deorũ capitibus cõſimiliter cõmodus imperator qui emulus fuit caianorũ uirorũ: colloſſum caput dẽpſit: qđ neronis eẽt: ac ſuũ ĩpoſuit: ut auctor eſt lãpridius. Partẽ palatii ad forũ uſq;: Pli. ĩ. xxxvi. tradit ſe bis uidiſſe urbẽ totã cingi duabus donibus duorũ principũ cai. ſ. caligulæ & neronis. In ueſtibulũ trãſfigurata. In iulio cæſare explanauimus: queãdmodũ edes caſtrorum poſita erat ĩ medio foro romano in oculis quotidianoq; aſpectu po. ro. caligula cũ domũ palatinã uſq; ad forũ pmiſiſſet. effecit: ut edes caſtoris & pollucis e regiõe ueſtibuli ſuarũ ediũ eẽt collocata: hoc. n. intelligere malo q̃ qđ in ueſtibuli formã uerſa fuiſſet. Fratres deos: caſtorẽ & pollucẽ. Mediũ: tãq̃ honoratiorẽ uenerabilioreq; ipſis diis. Latialẽ iouẽ: latialis iuppiter in albão mõte colebat̃: cuius tẽplum cõſtituit tarquinius ſupbus ſacrificiaq; latiali ioui cõia fiebant a romanis & latinis populis auctor Diony. ĩ. iiii. hiſtoriarũ refert lactantius latialẽ iouẽ a latinis coli ſolitũ hũano ſanguine: latinas ferias ioui latiali in monte albão: ĩdicere

Iuppiter olympius

latialis iuppiter

Iouis apportarēt egregia:q̄bus:capite dēpto ſuū īpōeret. partē palatii ad forū uſq̧ ꝓmouit. atq̧ æde Caſtoris & pollucis in ueſtibulū transfiguratatq̧ cōſiſtens ſæpe īter fratres deos medium adorandum ſe adeuntibus exhibebat:& quidem eum latialem Iouem conſalutauerunt. Templum etiā numini ſuo proprium & ſacerdotes:& excogitatiſſimas hoſtias inſtituit. In templo ſimulacrum ſtabat aureum iconiū Amiciebaturq̧ quottidie ueſte quaſi īpe uteret. Magiſteria ſacerdotii ditiſſimus q̄ſq̧ & ambitiōe:& licitatione maxima uicibus comparabant. Hoſtię erat phœnicopteri pauones

ſolebāt cōſules inito ſtatī cōſulatu:qđ ſignificat Liuius li. xxi. ab origine urbis:de hoc ait Lucāus in.i.& reſidēs celſa latialis iuppiter alba:de eodē intelligi uoluit cū ait i.v.nec nō iliace numē qđ ꝓſidet albæ haud meritum latio ſolēnia ſacra pacto. Simulachꝝ iconiū:iconas uocāt ſtatuas in q̄bus ſimilitudo mēbroꝝ expꝯſſa cōſpicit̄ q̄les dicari mos erat eorū:q in ludis olīpiacis ter ſuperauiſſet:auctorpli.i.xxxiiii.ε̃ἰκονα græci uocāt imaginē & a grāmaticis icon dr̄ tropus:quo deſcriptio figuræ imaginiſq̧ alicuius exprimit̄:ut illud uirgilianū:os humeroſq̧ deos ſimilis:& illud oīa mercurio ſimilis uocēq̧ colorēq̧:hic fit iconicū:qđ ſignificat ſil'e ac ueluti imaginariū Pli.iconicos duces noīat depictos expꝯſſa mēbroꝝ ſilitudine oriſq̧ liniamētis:q̄lia fuerāt in uiuentibus ſic.n.ait i.xxxv.adeo iá coloꝝ uſus īcrebuerat a deo ars pfecta erat:ut ī eo ꝓlio icōicos duces pinxiſſe tradatur ateniēſiū milciadē callimachū cinegiꝝ:barbaroꝝ:dati thyſſaphemē:ſic ēt Trāq̄llus iconiū ſimulachꝝ caligulæ appellat:ī quo erat expꝯſſa mēbroꝝ ipſius ſimilitudo atq̧ oris liniamēta:Sene.i.xv.epiſtolaꝝ icōiſmos appellat deſcriptiōes:aitq̧ id uerbū eē publicanoꝝ. Amiciebat̄:ueſtiebat̄ ſimulachꝝ.ſ.illud ex auro iconiū.q fungunt̄ officio ueſtiēdi ſimulachra.hi ueſtitores deoꝝ noīant̄.firmicus maternus tradit ī tertio matheſeos:qđ Mercurius cū uenere ī tertio ab horoſcopo loco faciet ueſtitores deoꝝ. Magiſteria ſacerdotii:ſenſus ē unuſq̄ſq̧ ex diuitioribus īmēſo ꝓtio & ambitu emebat ſacerdotiū illud dicatū numini caligulæ:ut.ſ.eēt magiſter & tāq̄ archiereus hoc ē prīceps tēporatius ſacerdotū. Licitatiōe:licitatio dr̄ oblatio:q fit ın reꝝ emptiōe & uectigaliū cōductione:de licitatiōe uectigaliū & licitatoribus ſcribūt iuriſcōſulti digeſtis de uectigalibus & a nobis ī prīo cōmētario traditū. Phenicopteri:phenicopterus auis eſt a rubentibus pennis noīata.Mar.nomēq̧ debet q̄ rubētibꝯ pēnis. phēicopteri linguā ꝓcipui ſaporis eē apitius docuit:heliogabalus exhibuit palatinis ingentes dapes extis nulloꝝ refertas & cerebellis phenicoptereoꝝ.

iconium ſimulachrū

icon iconici duces

ueſtitores deorum

archiereus

licitatio

phenicopterus

pauo inuidus

Pauones:pauo ab auctoribus tradit̄ eſſe nō glorioſum tm̄ aīal:ſed & maliuolū laudatus expādit colores aduerſo maxīe ſole idē fimū ſuū reſorbet inuidēs hominū utilitatibus:Carnē pauonis incorruptā diutiſſime ſeruari teſtis eſt Auguſtinus in uigeſimo primo de ciuitate dei dr̄ pauus & pauo in ſecūdo & tertio ordine:auſonius pauaq̧ de pauo conſtitit ante oculos pauus e ſamo ut inq̄t Gellius eſt ꝓſtantior.

M.AN. Aede caſtoris & pollucis:de æde ipſa ī Cæſare dictatore abūde diximus. Trāſfigurata ī ueſtibuli figurā uerſa. Fr̄es deos:caſtores. Latialē iouē:q̄ſi urbi ac latio ꝓſideret:eo.n.noīe iuppiter albæ colebat̄.Lucāus & reſidēs celſa latialis iuppiter alba. Propriū:haud cū minime aliquo cōe. Excogitatiſſimi:exq̄ſitiſſimā ac lōge elegātiores q̄ reliq̄s diis īmolarēt̄. Icōiū:ad eius effigiē deliniatū. Amiciebat̄:induebat̄ ſimulachꝝ.ſ. Magiſteria ſacerdotii:ut magr̄i & tāq̄ ſacroꝝ pōtifices eēnt. Ditiſſimus:q̄ſq̧ q diuitiis maxīe polerēt. Ambitiōe:ut multos rogarēt multa largirēt̄ magiſterii adipiſcēdi cā. Licitatiōe: licitādo: plura pollicēdo: Vicibus:quo appet īd ſacerdotiū annuū nō ꝑpetuū fuiſſe. Phēicopteri auis:cuius līguā optimi eē ſaporis apitius docuit nepotē:ut Pli.aït altiſſimus gurges.de phēicoptero:Mar.dat mihi penna rubis nomē:ſed līgua guloſis nr̄a ſapit qđ ſi garrula līgua foret.iuue.& phēicopterus īgēs. Pauones:pauo auis notiſſima de cuius natura & caudæ decore plura Pli.Mar.miraris quotiēs gēmātes explicat alas & potes hūc ſæuo tradere dure coquo. Erythotraones:anſeꝝ gēus Pli. Erythotraonas ſuus nitor abſolutaq̧ nigritia & ſupciliis cocci rubor:uñ & nomē factū uideri ꝑt:Græci ερυθρον coccinū uocāt. Nūidicæ meleagrides:cōiūctī legas:Varro ī re ruſtica gallīæ inq̄t africāæ ſūt grādes uariæ gibberæ q̄s meleagrides appellāt Græci:hæ nouiſſimæ &c.Plinius ſimili mō pugnāt meleagrides ī boetia africæ hoc ē gallinaꝝ gēus ſibbeꝝ uariis ſpſum plumis nouiſſimæ ſūt ꝑegrinaꝝ auiū īmēſas receptæ ꝑꝑ īgratū uirus id urbaniſſimus poeta diſticho mōſtrare uoluit Anſere inq̄t romāo q̄q̄ ſat̄ Hānibal eē:ipſe ſuas nunq̄ barbarus ædit aues: ad illud certe alluſit quod ſecūdi belli punici tꝑibus nōdū eius auis uſus ullus in terra italia fuit: Oratius afrā auē appellauit:non afra inquit auis quā porphirius numidicā gallinam interpretatur.

numidica gallina

PHI. Tetraones:Plinius in decimo inter genera anſerum tetraonas nominat:cuius uerba ſunt hæc.decet & tetraonas ſuus nitor abſolutaq̧ nigritia:in ſuperciliis cocci rubor:tamen pleriq̧ omnes Pliniani codices non tetraonas habent ſed erythrotaonas.Numidicæ:gallina aphricana a pleriſq̧ numidica dr̄:quæ ut docet Columella in nono.nō eadē eſt:ſed meleagridi ſimilis:niſi qđ rutilā criſtā capite gerit:q̄ ſūt utraq̧ in maleagridæ cerulea.Varro aūt i tertio de re ruſtica gallīas aphricanas meleagrides eē tradit.de meleagridibus hæc Pli.in.x.ſimili mō pugnant meleagrides in boetia aphricæ hoc eſt gallinaꝝ genus gibbeꝝ uariis ſparſum plumis quæ nouiſſimæ ſunt ꝑegrinaꝝ auiū īmenſas receptæ ꝑꝑ ingratū uirus.ueꝝ meleagri tumulus nobiles eas fecit tranquillus ſentiens cum columellam ſuperat meleagridas a numidicis.nam ſciun

tetraones numidicæ meleagrides phaſianæ : q̃ generatim p ſingulos dies immolarent̃ . & noctibus quidem plenam ful gentéq; lunam inuitabat aſſidue in amplexus:atq; concubi tum. Interdiu uero cum capitolio Ioue ſecreto fabulabat̃ : modo inſuſurrans:ac præbens inuicem aures:modo clarius: nec ſina iurgiis. Nam uox cõminantis audita eſt. ειϲ γἆιαν- ϫαΐαοῦν ϖορ ἄϲἶ . i. ad terram græcorũ transferam te donec exoratus referebat . & in contuberníum ultro inuitatus ſu per templum diui Auguſti ponte tranſmiſſo palatium capi toliumq; coniunxit. Mox quo proprior eſſet in area capito lina nouæ domus fundamenta iecit.

De eodẽ & de detractiõe & ſcęuitia eius cõtra ꝓpinquos.

ctĩ potius q̃ cõiũctim ſingl'a hæc legi debent. de nũidica ſic ait pe trõius arbiter. gallina tibi nũidi ca tibi gallus ſpado. Phaſianæ: mart. ĩpioꝝ pharſiana cholcoꝝ: ſatis cõſtat a phaſi fluuio colcho rũ phaſianas noĩatas : uñ primũ trãſportatã ſe phaſiana teſtat̃ ap epigrãmatiſtã. hadriãus teraphar maco ul' potius pẽtapharmaco uſus eſt:qđ cibi regii genus ẽ:qđ cõſtat ex rebus qnq; hoc ẽ ſumi ne pharſião pauõe cruſtulato & aprugna. Antõius zeta habebat iſtam cõſuetudinem ut prandia parari ſibi iuberet p ſingulas lr̃as ueluti p.f.ut ita edulia oĩa:q̃ ici perẽt ab ea lr̃a apponerent̃. ut phaſiãus farrata ficus ficedula. mõ p.a. ut anſer anas mõ per. p. ut pullus ꝑdix pauus porcellus. Alexãder romãus imꝑator diebus tm̃ feſtis phaſianũ adhibuit ĩ mẽſa. Gñatim:p gña ſin gula uerbi cã. ut hoc die nũidicæ:alio die pauões:& alio phenicopteri ĩmolarent̃. Virgi. q̃re agite o ꝓprios gñatim diſcite cultus agricolæ. græci gñatim dicũt κατα γένοϲ. Inuitabat in amplexũ:tanq̃ in digniori amplexu futura eẽt q̃ endymionis:q a lũa adamatus fuiſſe tradit̃. Cũ capitolino Ioue:tale q̃ddam Scipio Aphricãus factitaſſe tradit̃:q in capitoliũ priuſq̃ diluculareт uentitare ſolebat atq; ibi ſolus demorabat̃ q̃ſi cõſultans de repu. cũ Ioue. & tũc eũ neq; canes allatrabant neq; incurrebãt alioq̃n in alios ſemp ſeuiř ſoliti.

phaſianæ

pentapharmacon

cõſuetudo antonini

Clarius:ſublatiore uoce. Vox cõminantis:ſcribit Sene. li. i. de ira:caligulã iratũ cœlo:qđ oſtreperit pãto mimis:q̃dq; cõmeſſatio ſua fulminibus terreret̃:ad pugnã ꝓuocaſſe ioue. Exoratus:cõplacatus a Ioue de mulctuſq;. In contuberniũ:ut una cũ ipſo Ioue degere uellet. ειϲ γεάν. uerba græca ſũt:q̃ latinæ ſic ĩter pretant̃:in terrã [illegible]oꝝ tranſſerã te. hoc aũt caligula:iõ dicebat minitabũdus in ioue tanq̃ indignũ:q ĩ ca pitolio romano coleret̃. Inuitatus:ab ipſo. ſ. Ioue. Sup templũ:pons ille fuit ductus ſupra faſtigiũ tẽpli qđ auguſto dicatũ ipſe abſoluerat. In area capitolina:areæ ut docet Varro loca ſũt in urbe pura:delubꝝ uo cauerũt in quo p̃ter idẽ ſit area aſſũpta deũ cã. exiſtimat Macrob. aream a Virgilio ſignificari illo uerſu:aut ante ara deũ pingues ſpartiat̃ ad aras. qd. n. eſt aliud ſpartiat̃:quã ſpatio lati itineris obambulat:& adiicien do ante aras:oſtendit areã abſumptã deoꝝ cã Victruuius in. iiii. multa ſcribit de areis temploꝝ.

area cã relegatiõis ouidii

M.AN. Phaſianæ:aues a phaſi colchoꝝ flu. uñ aduectæ ſũt:Mar. Argoa primũ ſum trãſportata Carina: ante mihi nãtus nil niſi phaſis erat:Plinius pharſianæ in colchis geminas ex pluma aures ſubmittũt. Gña tim:p ſua cuiuſq; diei gña ut ĩtelligas ſingulis diebus ſingl'a fuiſſe gña aſcripta. Cõcubitũ ſuũ. Interdiu:cla ra luce & nõ noctu ſicuti cũ lũa. Fabulabat̃:colloq̃bat̃ mutuũ ſermonẽ & colloqum aſſimulabat. Clari um:altius. Nõ ſine iurgiis:nõ ſine obiurgatiõe & cõuicio. Cõminantis:caligulæ:ειϲ γάιαμ ϫάνάιν πἕ ρίϲε in græcoꝝ terrã trãſſerã te:nõ ad ſimulachꝝ id referas ſed ad natalẽ terrã q̃ſi diceret ablegabo te hĩc in eã terrã uñ aduectus es Calimachus ĩ hymnis auctor ẽ Iouẽ ſcđm quoſdã in creta natũ alii ĩ archadia di xere ζεῦ inq̃t ϲεμὲνὶϫαἰϲ ϲύνεν οὐρέϲἴφαϲι γενεϫάι ξεῦϲἔϫἕν αρκάϫἰά ποἸἔροι πάἸερέψε ὐϲ ἄι ἸοκρῆἸέϲ αειψεύδἸαί. Te iuppiter in ideis montibus quidam genitum ferunt te quoq; & in ar chadia utri igitur mentiti ſunt:Cretenſes inquit mendaces &c.

PHI. Agrippæ nepotẽ:ſupra dcm̃ ẽ caligulã gẽitũ eẽ ex agrippia marci agrippæ filia. Succẽdebat:iraſce bat. Eũ:agrippã. Auguſtus cũ filia:ex hoc trãq̃lli dcõ lector attẽde:qđ uulgo dici ſolet de ouidii ř legatõe: id eẽ aliq̃ auctoritate ſubnixũ. fama circũfert ouidiũ iõ ab auguſto relegatũ:qđ eũ uiderit cũ Iulia filia ĩce ſtũ admittẽtẽ. ñ me p̃terit ſidoniũ ĩſinuař amorẽ puellæ cæſareæ fuiſſe cãʒ relegatõis. & alia dici ſolẽt paꝝ ꝯſiſtẽtia. Inſectatõe:criatõe ac ĩfamatõe:q. n. p̃t eẽ maior ĩſectatio q̃ optĩo prĩcipi obiiceř ĩceſtũ filiæ rẽ ꝓſe cto teterrimã atq; ĩdigniſſimã oĩ uitupatõe. Acciacas:qbꝰ apđ acciũ antõiũ cleopatrãq; ꝓfligauit. Sicl'as:q bus ſextũ Põpeiũ ĩ ſicilia debellauit. Feriis ſolẽnibꝰ:moris ẽ ut dies illi ĩter feſtos referant̃ & ſolẽniter cele brẽt̃:qbꝰ uictoria ex đuictis hoſtibꝰ pta ẽ:ſicuti bonõiẽſes iã ml'tos ãnos celebrãt diui raphael' diẽ:curſuſq; equoꝝ ꝑniciſſimoꝝ exhibet̃ ad ꝑpetuũ uictoriæ ꝑte monumẽtũ caligula uero utpote oĩum bipedũ peſſi mus noluit uictorias auguſti uictoriarũq; dies celebrari ut eẽnt feriati & ſolẽniter colerẽt̃ tãq̃ illæ uictoriæ fuiſſent romãis nõ ſalutiferæ & exitiales & peſtiferæ. Auguſtã:dixĩus aña liuiã auguſtæ nomẽ accepiſſe cũ auguſto cæſari nupſiſſʒ. Proauiã:liuiã druſũ gẽuit ex quo natꝰ ẽ germãicꝰ caligl'æ pr̃. & ita illa erat caligl'æ ꝓauia ille uero liuiæ ꝓnepos. Vlyxẽ ſtola. caligl'a uolẽs ĩſectari liuiã tãq̃ uafrã & ueteratricẽ fœĩam freq̃n ter eã appellabat ulyxẽ ſtolatũ. tãq̃ ĩter fœĩas eẽt alter ulyxes:q oĩum ut notiſſimũ ẽ fuiſſe fert̃ callidiſſimꝰ & uaferriuſ. ſtolatũ iõ appellabat q̃a fœĩa erat. ẽ. n. ſtola ueſtis mr̃onal':orati. ad talos ſtola đmiſſa & circũda ta palla. Val'. ĩ capite đ pudicitia. te cuſtode mr̃onal' ſtola cẽſet̃. a Mar. dr̃ pudor ſtolatꝰ ꝓ mr̃onali. Idẽtidẽ

Vlyxes ſtolatus

Stola

AGrippæ ſe nepoté neq̃ credi:neq̃ dici ob ignobilitatem eius uolebat:ſuccenſebatq̃ ſi qui uel oratione uel carmine imaginibus cum cæſarũ insererent. Prædicabat autem matrem ſuam ex inceſto.quod auguſtus cũ Iulia filia admiſiſſet procreatam. Ac non contentus hac Auguſti inſectatione Actiacas ſingulaſq̃ uictorias ut funeſtas populi romani.& calamitoſas uetuit ſolénibus feriis celebrari. Liuiam Auguſtam pauiam Vlyxem ſtolatum identidem appellans:etiam ignobilitatis quadã ad ſenatũ epiſtola arguere auſus eſt:quaſi materno auo decurione fundano ortã:quũ publicis monumétis certũ ſit aufidiũ Lirgoné romæ honoribus functũ. Auiæ Antoniæ ſecretũ petẽti denegauit niſi ut iteruenirét Macro pfectus. Ac p iſtiuſmodi indignitates & tedia cã extitit mortis dato tñ.ut qdam putãt.& ueneno. Nec defũctę illũ honoré habuit:pſpexitq̃ e triclinio ardẽtem rogum. Fratré Tyberiũ inopinanté repẽte immiſſo tribuno militũ interemit. Syllanũ ité ſocerũ ad necẽ ſecãdaſq̃ nouacula fauces cõpulit. Cauſatus i utroq̃ qd hic igreſſũ ſe turbatius mare nõ eẽt ſecutus:ac ſpe occupãdi urbẽ ſi qd ſibi p tẽpeſtates accideret:remãſiſſet. Ille antidotũ aboleuiſſet:q̃ſi ad pcauẽda uenẽa ſua ſũptũ. Quũ & Sylla

Fundi

freqnter. Ignobilitatis arguere: uetus & latia e loquutio é.arguo te ignobilitatis ſtupri dedecoris. Decuriõe fũdão:tãq̃ nõ romanus fuiſſꝫ ſed mũicipalis ex mũicipio fũdão.fundi ãt oppidũ eſt: ubi ſi Seruio credĩus latiũ teriabat.Ora. fũdãæ citatis mẽinit illo uerſu.fundos aufidio luſco.p tore libẽter linqmus.hic fũdãus dcurio:q fũdis agebat ſenatoré: fũdis natũ tyberiũ eé qdã pdiderũt ſicut ſupra explicatũ é.Publicis monumẽtis.libris annalibus: actis nõ placet itelligere de ſepulchris. Romæ:& nõ i mũicipio fũdão ut aiebat caligula. Aufidiũ:mẽnũ liuiæ auũ. Auiæ:Antõiæ ex q̃ germãicus natꝰ é pr̃ caligulæ. Secretũ:ut cũ eo colloqret arbitris réotis. Præfectus:cohortiũ.ſ.ptorianaꝝ. Nec defunctæ auiæ Antõiæ. E triclinio:locus auget ſcelus. ex cœnatiõe.n. & ex ipa mẽſa q̃ſi idl'gẽs gẽio ſpectabat funꝰ auiæ. Ardẽté togũ: quo cadauer auiæ comburebať.

M.AN. Exoratus:pcibus uictus. In cõtuberniũ:cõem hĩtationé. Inuitatus:caligula a Ioue. Palatiũ capitoliũq̃ cõiũxit:ex duabus diuerſis ſedibus,puio põtis uſu unã effecit quũ palatiũ ipſe. Iuppiter capitoliũ teneret. Propior:uicinior areaq̃ tẽplo adiecta erat. Fũdamẽta iecit:fũdare cœpit. Agrippæ:marci agrippæ ſuo magis q̃ pgẽitoꝝ ſplẽdoř clari agrippæ dci q i pedes naſcũť q̃ſi ægre nati Pli.i pedes pcedere naſcẽté cõtra naturã é:quo argumẽto eos agrippas appellaueř ut ægre ptos q̃lr.M.Agrippa ferũt genitũ unico pe fœlicitatis exẽplo oĩbꝰ ad hũc modũ natis. Imagĩbus:claris noĩbus domeſtico neſtẽmate. Mřem ſuã: Agrippinã q̃:marci agrippæ & Iuliæ filia credita eẽt. Inſectatiõe:criatiõe & ĩfamia. Actiacas & ſiculas:qbꝰ & Antõius & Sextus Põpeius uicti ſũt:ſed uerior lectio actiacẽ & ſiculã uictorias:ut nũerus mltitudinis ad utrũq̃ referať:ac ſiqs dicat ſcipioné & læliũ uiros optĩos audio ueræ amicitiæ cultores fuiſſe:Ci.qd duo p pugnacula belli pũici.Gn.&.P.Scipiões. Fũeſtas:exitiales. Vetuit celebrari:dies.ſ.qbꝰ ille ad actiũ & circa Siciliã nauali plio hoſtes uiciſſet. Liuiã pauiã:pr̃is ſui germãi auiã:Liuia nãq̃ druſũ gẽuit:druſus germanicũ:germãicus caligulã. Vlyxẽ ſtolatũ:nafrã & aſtutã ut fuit ĩter græcos ulyxes:ſtolatã uero fœiam dixit qppe q̃ ſtola amicireť erat id apd rõanos pudicaꝝ matronaꝝ ĩſignæ:Mar.ſtolatũ pudoré appellat:é q ſtola græcũ uerbũ ꝙ illd ſophoclis demõſtrat ἄἐκξἰσ μύϽὀλα̃. Ignobilitatis:hũilis & obſcuri gñis. Decuriõe:qd dcuriões i mũicipiis & colõiis eẽnt dixĩus publicis mõumẽtis publicoꝝ actuũ teſtĩonio. Caligulæ cauilliũ refellit.aufidiũ ligoné:liuiæ auũ. Romæ:& nõ ĩ mũicipiis. Auiæ antõiæ:auiæ pr̃næ. Secretũ:ſecretius colloqum. Macro pfectus:ptoriis.ſ.p qué ut dixĩus Tyberiũ oppſſerat. Indignitates:contũelias. Dato uenẽo:nõ ſolũ cõtũeliis affecerit:ſed uenenũ ẽt ut celerius obiret parauerit. Frẽm tyberiũ:cohæredé ſuũ ex druſo tyberii filio ut ſupra oñdimus natũ. Syllanũ ſoceꝝ.M.ſyllanũ cuius filiã adhuc admodũ iuuẽis duxit uxoré. Nouacula:raſorio cultro:Mar.i lalagé hoc ſalamãdra notet ul' ſeua nouacula nudet. Cãtus:cãm & ptextũ afferẽs. Turbatius mare:cõcitatius ac p hoc tractatu difficilius. Antidotũ:remediũ cõtra uenẽa:q̃ſi ex aduerſo ſũptũ ſiue datũ:ſũt feræ ãtidota & ipſa uenẽa ſed cõtra uenenũ q̃ſita:i qbus ſymphatia illa a græcis celebrata & a Plinio ñ uno loco repetita pcipue dephẽdiť ab antidoto fit antidorarius liber quo antidotoꝝ cõtinẽť pcepta:q̃le illd ex mitridatis ſcrinio deprõptũ fuiſſe cõſtat:ex duabus pcibus ſiccis totidẽq̃ ficis & foliis rutæ.xx.cũ grão ſals cõtritis aduerſus pñtis diei uenenũ quæſitum.

PHI. Secãdas fauces:eodé gñe mortis piit tigillius:q auctoř tacito ap ſinueſanas aq̃s ſectis nouacula faucibꝰ ĩfamé uitã fœdauit exitu ĩhõeſto. Nouacula:cultro tõſorio ad radẽdũ accõmodata tõſores i Italia ex ſicilia uenerũt adducẽte ticinio mẽa.añ ĩtõſi fueř. Cãtus:ueluti cãꝫ allegãs Martia.ſed iã cãris ãnos. Quod hic.ſ.ſyllãus. Ille:fr̃ Tyberius. Antidotũ oboluiſſet:odoré remedii cõtra uenẽa exhalaſſet:é.n.obolere graue olẽtiã odoréq̃ uehemẽtiore reddeř.ãtidota ſicut uulgo notũ é remedia dñr aduerſus uenẽa.dr̃ & ãtidotus fœminio gñe.aug.li.xvi.huius regis antidotus celebratiſſima é:q̃ mithridatia uocať qntus ferenus antidotus uero mltis mithridatia ferť ɔſociata modis. Nauſeæ:q̃ ex itineř maritio ſubide ſolet ɔcitari.mlti.n.

uñ tõſores
Obolere
ãtidotũ antidotꝰ nauſeabundus

ex cōſpectiōe agitatiōe maris undabūdi & eſtuādis ſolēt nauſeare ſcri.Sene.ulyxē fuiſſe nauſeabūdū: q tot āños agitatus ē maritimis tēpeſtatibus. Tyberius:fr̄ caligulæ. Aſſiduā tuſſim refert Seneca p tuſſim ap- pellari tuſſim illā cōtinēter iugiterq̄ ſine ītermiſſiōe uexātē. Claudiū ī ludibriū reſeruauit ſicut ſimulatio- ſtultitiæ ſeruauit brutū ita uero ī claudio fatuitas uel ſimplicitas ſaluti fuit ne occideret a caligula. prīcipi bus.n.aliēa uirtus formidoloſa ē.ſicut ludibriū fuit brutus ī aula tarqnioꝝ ſic claudius erat p ludibrio ap Caiū.attñ refert Ioſephus Caiū q̄ſiſſe occaſionē q̄ Claudiū poſſet occidere.ſubornaſſeq̄ calūniatorē caliſtū libertoꝝ potētiſſimū. Cū ſorori.refert Eutropius caligulā nō ſolū cōſtupraſſe ſorores ſed ēt ex una natā filiā cognouiſſe.Cōmodus īpator:q natus eſt eo die quo caligula:tanq̄ eūdē hr̄et horoſcopū & ipſe ſorores cōſtuprauit.cōcubinaſq̄ ſuas ſub oculis ſuis cōſtuprari ab amicis iubebat.Vēus cū lūa ī.xii. ab horoſcopo loco cōſtituta facit ut cū ſororibus coeāt aut cū filiabus.Fortaſſe talis fuit caligulæ gēitura. Viciſſim:mō hāc mō illā. Vxore ſua ſupra cubāte:ī ſupiori & ob hoc honoratiori loco ī mēſa diſcūbēte.Sicut īfra accu bare ē ī iferiore loco recūbere.Liuius.tū illā īfra eū accūbātē necaſſe unq̄ uidiſſe quēq̄ ſecuri feriētē.Orati us ī ſermōibus.Nomētanus erat ſup ipm portius īfra ſcribit Vale.ap ātiquos fœias ſedētes ñ cubātes cœni tauiſſe cū uiri ipſi cubātes epularent. Infra ſe Oratius ſumus ego & iuxta turinus & īfra potius. Prætexta tus adhuc:cū nōdū puerilē exceſſiſſet ætatē. Simul ipe:& druſilla ſoror. Caſſio lōgino:īter iuriſcōſultos celebrat caſſius lōginus natus ex filia tuberōis:q̄ fuit Seruii ſulpitii.quē caligula ciuitate expulit:q mox re- uocatus a Veſpaſiāo diū ſuū Romæ obiit hic alius ē qđ ex pnoīe liqt nā ille iuriſcō.Caius dcūs ē:cū hic Lu tius nūcuparet. Abduxit:eripuit. Iuſtæ Itiæ:Iuſtitiū īduxit ſupra docuius iuſtitiū eē luctū publicū īdici ſolet i reipu.calāitatibꝰ & p magnos tumltus. In quo:tpe iuſticii. Lauiſſe:balneis uti ē delitiaꝝ & uolupta tis:iōq̄ caiꝰ ſiqs tpe iuſticiiq̄ ob ſororis obitū īdcī đlitiis balnearibꝰ īdulſiſſet:uoluit id capitali pēa pūiri.

M.AN. Aboluiſſet:ad ſuſpitionē occultā antidoti ſūpti odorē ſuſtuliſſet:ut ſit oboleo p auoleo quēad- modū obſideo aſſideo:& obeo p adeo:aut qđ magis placet oboluiſſet.ſic.n.qdā codices hñt:ātidotū olēs āia:eū aduerſus uenenū ſūpti coarguiſſet. Sua:a ſe parata. Nauſeæ:ſtōachi fluctuationē. Nā ſucceſſorē: tacite occurrēs ātipophoræ cām explicat:cur & Claudiū nō occiderit. Cū oībus ſororibus:Agrippia Liuil la & Druſilla. Stupri cōſuetudine.q.d.nō cōſtētus ſtupꝝ ītuliſſe:ſed ī nefario ēt cōgreſſu pſeuerauit. In- fra ſe:iferiore loco. Vxore:cæſonia aut alia ab ea diuerſa plures.n.hūit uxores. Virginē:ītactā. Præte- xtatus:adhuc puer. Collocatā mr̄imonio iūctam. Abduxit:ademit. Iuſtæ:Itiæ tā apte q̄ ſolet ſi Itía fuiſ ſet uxor. Hæredē:druſillā dico. Aeger:īfirmus morbo implicitus. In quo:quo iuſticio tenente.

nus impatientiam nauſeæ uitaſſet:& moleſtiam nauigandi: & Tyberius propter aſſiduam & ingraueſcētem tuſſim me dicamento uſus eſt. Nam ſucceſſorem imperii Claudium patruum non niſi in ludibrium reſeruauit.

De libidine eius cum omnibus ſororibus.

CVm omnibus ſororibus ſuis ſtupri cōſuetudinem fecit:plenoq̄ conuiuio ſingulas infra ſe uiciſſim collocabat uxore ſupra cubante. Ex his druſillam uiciaſſe uirginem prætextatus adhuc creditur. Atq̄ etiā in concubitu eius quondam deprehēſus ab auia antonia apud quā ſimul educebantur. Mox Lucio Caſſio Longino conſu lari collocatam abduxit:& in modum iuſtæ uxoris propalā habuit. Hæredem quoq̄ bonorum atq̄ imperii æger inſti- tuit. eadē defuncta iuſticiū indixit:in quo riſiſſe:lauiſſe: cœ naſſe cū parentibus aut coniuge:liberiſue capitale fuit: ac mœroris impatiens:quū repente noctuq̄ pfugiſſent. ab ur be:trāſcurriſſetq̄ Cāpaniā Syracuſas petiit:rurſuſq̄ ide p- per rediit:barba capilloq̄ pmiſſo:nec unq̄ poſtea: q̄tiſcūq̄

PHI. Riſiſſe:riſum noluit eſſe liberꝝ cū tñ uix cohiberi ſæpiſſi me poſſit.ē.n.reſ impioſiſſima & cū ipetu erupēs.iōq̄ ut inqt Ari- ſto.ī.vii.ethi.dāda eſt uenia his: q riſum tenere conati accumula tū mox emittūt:ut accidit zeno phāto caligula uero nō ſolū ueni am nō dabat ridētibꝰ:ſed eos ca pitali ſupplicio afficiebat tanq̄ ri derēt ipſo lugēte & gauderēt ip- ſo merente ob obitū druſillæ ſo roris ſil' & uxoris. Profugiſſet: ab urbe.Sene.ī lib.quē ſcribit de breuitate uitæ hæc refert. Caius cæſar amiſſa ſoror druſilla cōſpe ctū cōuerſationēq̄ ciuiū ſuoꝝ p fugit exeqiſq̄ ſororis ſuæ nō īter fuit.iuſta ſorori ñ pſtitit. ph.pu dor impii:prīcipis lugētis ſororē alea ſolatiū animi fuit.idē ille ca ius furioſa īcōſtātia mō barbā ca pillūq̄ ſūmittēs. Capillo pmiſ- ſo:īmiſſo & ad lōgitudinē nutri- to mœroris cā.pmitter.n.ē īmit tere & ad lōgitudinē alere.īde pmiſſa barba dr̄ a poeta. Per nomē druſillæ deierauit:deierare ē ualde iura re.hæc.n.pticula de īterdū ualde ſignificat:ſicut docet donatus.Idem deambo & deiero cum incremento dicuntur.& deiuriū ab Au.gel.eleganter dictū ipſum iuſiurandum.quemadmodum deierare ſolemus per nomen numinis:ita hic per nomen ſororis iurabat. Exoletis:adultioribus cynedis ab exoleo uerbo dedu citur exoletus.Plautus domi reliqui exoletam uirginem grandem quæ exoleuerat:ut interpretatur Priſcia nus in nono. Proſtrauerit: proſtituerit ſubieceritq̄ conſtuprandas: unde pudicitiæ proſtratæ dixit in

de rebus:ne pro cōcione quidem populi:aut apud milites:
niſi per nomē Druſillæ deierauit. Reliquas ſorores nec cu-
piditate tanta:nec dignatione dilexit:ut quas ſæpe exoletis
ſuis proſtrauit:quo faciiius eas in cauſa Aemili:Lepidi con
demnauit quaſi adulteras:& inſidiarum aduerſus ſe conſci-
as:nec ſolum chirographa omnium requiſita fraude ac ſtu-
pro diuulgauit:ſed & tres gladios in nece ſua præparatos
marti ultori addito elogio conſecrauit.

De matrimoniis & uxoribus eius.

MAtrimonia contraxerit turpius:an dimiſerit:an te
nuerit non eſt facile diſcernere Liuiam Horeſtil-
lam Caio piſoni nubentem quum ad officium:&
ipſe ueniſſet:ad ſe deduci imperauit:intraq; paucos dies re-
pudiatam biennio poſt relegauit:quod repetiſſe uſum prio
ris mariti tempore medio uidebatur. Alii tradunt adhibitū
cœnæ nuptiali mandaſſe ad Piſonem contra accombētem:
noli uxorem meam præmere. ſtatimq; conuiuio abduxiſſe
eam ſecum:& proximo die edixiſſe matrimōium ſibi reper-
tum exemplo Romuli & Auguſti Loliā Paulinam Caii Mē
mii conſularis exercitus regentis nuptam: facta mentione

Cæſare. Itidē cōmodus concubi
nas ſuas cōſtuprari iubebat ipſo
uoluptatis cā cōſpiciente. In cā
æmilii lepidi:Ioſephus li.xix.anti
qtatū refert æmiliū regulū pluri
mos cōgregaſſe ut ſiue ꝑ illos ſi-
ue ꝑ ſemetipſum alacriter caium
īterimeret. Idē ait minutianū nō
paruā hoīum multitudinē ad ca
iū oppimēdū cōparaſſe:ut Lepi-
dū ulciſciret̄ amicū ſuū: quē cū
aliqbus ſuis cōciuibus caius extī
xerat:uñ & ſibi timebat ne filia a
Caio pateret̄. Quaſi adulteras:
tanq̄ adulteriū cōmiſiſſent cū le
pido æmilio:q̄s ip̄e proſtituerat.
Tres gladios:duos.ſ.ꝑꝑ duas ſo
rores agrippinā & liuiā:tertiū ue
ro ꝑꝑ æmiliū lepidū:tāq̄ cōſciæ
cū illo fuiſſent inſidiaꝝ. Marti
ultori:dcm̄ eſt ſupius quēadmo
dū Auguſtus extruxit edē marti
cognomēto ultori quā uouerat
bello philippēſi ultiōe p̄rna ſuſce
Elogium pto. Elogio:elogiū dicius teſtifi
cationē tā ī bonā ꝑtē q̄ ī malā.id
uerbū freqnter īueies apud iuriſcōſultos.Sene.deceſſit negociator teſtō oīum bonoꝝ ſuoꝝ reliqt formoſā
hr̄dē & adiecit elogiū:qa pudicā compi. Ad offm̄:abſolutæ offm̄ dicius id qđ nouæ nuptæ deducēdæ nu
ptialiq; pōpæ celebrādæ īpēdit̄. Iu.offm̄ cras prio ſole mihi pagēdū ī ualle qrini:oli atherio orator cū defē
Impudicitia in libro offm deret reū libertinū cui obiiciebat̄:q; patroni cōcubinus fuiſſet dixiſſe fert̄. īpudicitia in īgenuo crimē eſt ī
ſeruo neceſſitas in liberto offm̄. ex eo īpudici & obſceni aliq̄diu officioſi uocitati ſūt. Ad ſe:tanq̄ uxor ſua
Officioſi impudici eē ex hoc ſatis liqt cur dixerit mr̄imonia cōtraxerit turpius an dimiſerit nōne turpiſſimū eſt mr̄imoniū ita
cōtractū? impando ut aliena uxor ad ip̄m deducat̄:nōne dimiſſio turpior repudiādo ſtati & mox relegan-
do:nimiꝝ talia ſūt plena oīs dedecoris atq; dehoneſtamēti. Prioris mariti.ſ. Caii Piſonis. Adhibitū.ſ.ca-
ligulā īuitatū a piſōe ad nuptias. Tp̄e medio:illis.ſ.duobus ānis:q fuerūt īter repudiū & relegationē.
M.AN. Riſiſſe:ſi qs ridere eſſet auſus. Capitale fuit:capitali crimini datū. Tranſcurriſſet:celeri quodā
& in reqeto pene trāſcurſu euaſiſſet. Quātiſcūq; de rebus:de rebus q̄tum uis ampli ponderis. Deierauit
iurare ꝑſeuerauit. Reliq̄s ſorores:Liuillā & Agrippinā. Dignatiōe:honore dignitate. Proſtrauerit:ſtu-
prādis ſubiecerit. Quo:qua ꝑꝑ. In cā æmilii lepidi:q in caligulā cū pluribus cōiurarat:Ioſephus hiſpāo ge
nere ortū æmiliū lepidū ſignificare uī de eius cōiuratione apud eūdem plura. Chirographa:libellos ꝑpria
manu notatos. Reqſita:dubium quæ caligula ſororibus fraude extorſerit an illæ potius ſtupri cōſuetudi
ne a cōiurationis cōſciis reqſierint:qbus uulgaris nō ſolū cōſpiratio patefacta. ſed & illaꝝ ēt adulteria inno
tuere. Diuulgauit:in apertum rettulit. Elogio:teſtificatione. Contraxerit:quæſiuerit. Turpius:impu
dentius:ac minus honeſte. An dimiſerit:ſoluerit:repudiarit. An tenuerit:retiere ꝑſeuerauerit. Ad offm̄:
ad nuptias celebrandas. Ad ſe:domum ſuam. Repetiſſe:uſum congreſſum. Prioris mariti:piſonis. Tē
pore medio:biennio.ſ. Adhibitum admotū: uocatū. Mandaſſe:piſoni iuſſiſſe. Vxorem meam:quā mi
hi uxorē deſtinaui. Præmere:illi hærere:īuiti īminere. Edixiſſe:edicto denūciaſſe. Romuli:q herſiliam
rapuit:fuit.n.ea una ex Sabinis.quæ raptæ fuerant triginta numero fuiſſe qdam tradiderūt. Valerius anti-
as qngentas uigīti ſeptem:Iubas ſexcentas numero treſq; & octoginta:Plures herſiliam Romulo ceſſiſſe af
firmant:qdam tñ in qbus Lenodotus fuiſſe uī non Romulo ſed hoſtilio claro īter romanos uiro nupſiſſe
ꝓdiderunt. Auguſti:ſiqdem ille feſtinatas Liuice nuptias ſuſpectiores reddidit. Loliam paulinā:Pli.Lo-
liā Paulinā q̄ fuit.C.pricipis matrona. Nuptam:memio locatā:Euſebius auctor eſt memiū a Caligula ipul
ſum ut ſcriberet uxorē ſuā eſſe ſibi filiā. Auiæ:eius Loliæ. Quōdā:quū forma.ſ.& ætate floreret.
PHI. Ad piſonem:neogamon.i.nouum maritum:cui nubebat liuia horeſtila. Contra acubantem:e re-
gione: & ut dici ſolet ex oppoſito diſcumbentem. Præmere:ex more ſponſorum qui ſubagitant in conui
uio ſponſas. Edixiſſe:ꝑ edictum publicaſſe. Exemplo romuli:hiſtoria notiſſima eſt quemadmodum ro
Herſilia uxor rouli mulus ex raptu ſabinarum ſibi repetit uxorem nomine herſiliam de qua ſic ait Silius in.xiii.punicorum us
& martigenæ Thalamos ſpectare Quirini herſiliam certe:hirſutos cum ſperneret olim gens uicina procos
paſtori rapta marito.hæc in deam demutata eſt:quā horam uocant:de qua ītellexit Gellius in duodecimo

auiæ eius ut quondam pulcherrime ſubito ex ꝓuincia euocauit:ac pductam a marito coniunxit ſibi breuiq̧ miſſam fecit interdicto cuiuſq̧ in ppetuum coitu. Cæſoniam neq̧ facie inſigni:neq̧ ætate integra:matremq̧ iam ex alio uiro trium filiarum:ſed luxuriæ ac laſciuiæ perditæ:& ardẽtius & conſtantius amauit:ut ſæpe chlamyde peltaq̧ & galeam ornatam & iuxta adequitantem militibus oſtenderit: amicis uero etiam nudam. Q uã enixam uxorio nomine dignatus ẽ:uno atq̧ eodem die profeſſus & maritum ſe eius & patrẽ infantis ex ea natæ. Infantem autem Iuliam Druſillam appellatam p omnium deaꝝ templa circũferẽs Mineruæ gremio impoſuit:alendãq̧ & inſtituendã cõmendauit. Nec ullo firmiore iudicio ſeminis eſſe credebat:q̃ feritatis quæ illi quoq̧ tanta iam tunc erat:ut infeſtis digitis ora & oculos ſimul ludenti infantium inceſſeret.

ſcribens ſalatiã eſſe neptũi horã qrini nerienẽ martis. Oui. i.xiiii. mutat horãq̧ uocat q̃ nunc deiũcta qrino eſt. Auguſti:q liuiã druſillã ꝓgnãtẽ abduxit a matrimõio tyberii Nerõis. Loliã Paulinã. ſcribit Pli. ſe uidiſſe Loliam Paulinã Caii pricipis uxorẽ i ſpõſaliũ cerimõiaꝝ cœna ſmaragdiſ margaritiſq̧ optã alterno textu fulgentibus toto capite crinibus ſpiris auribus collo mõilibus digitiſq̧:nec dona ꝓdigi pricipis illa fuerãt ſed auiæ ꝓuĩciaꝝ. ſ. ſpoliis ptæ. Auiæ eius. ſ. Ioliæ Paulinæ:tanq̃ in nepte regñata uideri poſſet a uita pulchritudo:ſæpe. n. nepotes nepteſq̧ reddũt ſimilitudinẽ auorum & auiarum: ſicut ille niceus nobilis poeta in auum degenerauit æthiopem.

hora quirino iuncta

Perductam:quaſi p uĩ abductam:pducere enim inuitarum pſonarum:unde pductores dicti. Interdicto uetito phibitoq̧:pœna ꝓfecto nõ leuis ẽ hæc ad fœminã puniẽdã:qđ.n.ṕt fœmiæ maxieq̧ uiroſæ eẽ grauius:q̃ priuari cõcubitu:i quo ſũmũ bonũ collocauit:fœmiæ Plinio Ariſtotele Heſiodo auctoribus auditores ſũt coitus eſtiuo tpe:uiri uero hiberno. Neq̧ ætate ĩtegra:ætas ĩtegra dr̃ ipſa iuuẽta:q pléa ẽ & ſanguine uiget:q ẽ ĩteger ĩ iuuẽibus:& ut dicũt phyſici minuiť ſenio. Virg. uos o qbus:ĩteger eui ſanguis ait. Idẽ ĩ nono Eneidos. atq̧ ĩteger eui Aſcãius hoc ẽ ut expõit Seruius adoleſcẽs:cui adhuc ĩtegra ſupeſt. ſcribit Auicẽna ætatẽ adoleſcẽtiæ eẽ uſq̧ ad. xxx. ãnũ:ætatẽ uero cõſiſtẽtiæ:q̃ uocať ætas pulchritudinis eẽ feræ uſq̧ ad. xxxx. ãnũ. Aetatẽ uero minuẽdi dici cũ uirtus amittiť. q̃ eſt ætas ſenectutis. Mr̃em:q. ſ. peperat ex priore marito:ẽ. n. mr̃ ut dialectici dicũt relatiuũ nomẽ:ſicut & pr̃ qđ ad aliqđ referť. Clamydæ:ornamẽta ſũt militaria de qbus ſupra ſatis ac ſup. ẽ. n. pelta ſcutũ amazonicũ lunaꝝ:uñ lũatas peltas dixit poeta. Nudã: ĩ hoc imitatus ẽ cãdaule lidiæ regẽ q uxorẽ gygi ſodali ſuo nudã demõſtrauit:quo fcõ ſibi exitiũ & gygi regnũ cõparauit:hiſtoria tradiť a Iuſtĩo & herodoto copioſiſſime. Enixã:cũ pepiſſet:eniti. n. parere ẽ. Vxorio:ut uxor pricipis uocareť. Per tẽpla circũferẽs:auctor ẽ Ioſephus Caiũ ad tãtã ĩſaniã ꝓrupiſſe:ut cũ ei filia fuiſſet exorta:eã pducẽs ĩ capitoliũ ſup gẽua ſimulachri cõſtitueret cõem ſibi natã Iouiq̧ cõfirmãs duos pr̃es uni ꝓli cõſtituẽs. Mineruæ gremio. Ci. quõdã gloriatus ẽ ſe a mĩerua oẽs artes edoctũ fuiſſe. Inſtituendã:ĩſtitutis diſciplinĩſq̧ formãda ab ipa mĩerua utpote artiũ dea. ſcitu dignũ relatuq̧ ẽ qđ tradit Martianus de mĩerua eã. ſ. natã eẽ ſine mr̃e:qm̃ in fœminis prudẽtia nõ ẽ:cuius dea ẽ ipſa minerua. uerſus Martiani ſũt hi in hymno palladis:quã de pr̃e ferũt ſine matris fœdere natã. ꝓuida cõſiliũ qđ neſcit curia matrũ. huic ſententiæ aſtipulatur illud Ariſtotelis ex. ii. politicoꝝ conſiliũ in fœmina eſſe inualidum.

ætas ĩtegra

ætaſ pl'chritudinis

lũata pelta

minerua ſine trecur

M. AN. Ex ꝓuincia quo maritũ fuerat ſecuta. Productã:a marito abductã. Cæſoniã:Pompõii orphiti:ut Pli. ſcribit & ueſtiliæ filiã octauo menſe:quod raro accidit:natam:crediť Caligula ab eo amatorio poculo cõi ſenſu alienatus. Iu. cui totam tremuli frontẽ cæſonia pulli ĩfudit. Neq̧ ætate ĩtegra:ſed florãti illius pte exacta. Perditæ:affrenatæ. Clamydæ:militari ueſte pallio pœne aduerſa:Plau. puer cape clamydæ & da palliũ. Pelta:ſcuto. Ver. ducit amazonidũ lunatis agmina peltis. Nudam oñderit. Quam enixam ptu ſolutã Vxorio noĩe:uxoris appellatiõe dignatus eſt. Vno eodẽq̧ die:eadẽ luce ſe & puerperæ maritũ & puellæ pr̃em ꝓfeſſus ẽ quo ĩtelligi põt nõ prius eam ꝓ uxore hũiſſe q̃ ex illa pr̃ ſit factus.

PHI. Iam tũc:adhuc ĩfanti. Inceſſeret:ĩpeteret inuaderet. Ptolemæũ regis iubæ filiũ:ſcribit Plutar. in Antonio cleopatrã Antõii & cleopatræ filiã nupſiſſe iubæ regi humaniſſimo & pulcherrimo:trãqllus ſentire ur̃ nõ cleopatram fuiſſe appellatam filiam Mar. Antonii:ſed helenã:quæ nupſit iubæ. uideť hic eſſe ille Ptolemæus:quẽ ꝓdidit Plinius in. v. a Caio Cæſare necatũ cuius mortẽ dum ulciſci conať ſeruus edemon mouit arma romana. Cõſobrinũ:cõſobrinos appellamus auctore dõato eos:q ex fr̃e & ſorore nati ſũt:ſobrini uero ex duabus ſororibus dñr quaſi ſobrini. patrueles autẽ fratribus noĩati:p̃terea cõſobrinus ꝓpinqtatis nomẽ eſt & in hoc ſignificatu accipiť hic a tranqllo:tanq̃ cõſobrinũ dicas neceſſariũ & ꝓpinqtate coniunctũ. Pro neceſſitudinis iure. hoc ad Ptolemæũ cõſobrinũ referẽdũ. neceſſitudo. n. dr̃ ius quodã & uinculũ religioſe cõiũctiõis affinitatiſue. Pro meritoꝝ gr̃a:hoc ad macronẽ & enniã referri dẽt:qbus adiutoribus impiũ adeptus eſt caligula de qbus dictũ eſt in ſupioribus. Ad eſedũ ſibi occurreret:ſenſus ẽ caligula:pmiſit quoſdã ſenatores togatos inſtar ante ambulonũ atq̧ ſatellitũ curſitare ſibi iter faciẽti ĩcarruca:eſt eni eſedũ genus currus:uñ & eſſedarii dicti. de quo ſuo loco dcm̃ eſt. legimus apud diodoꝝ & Pliniũ ſeſo.

Sobrini patrueles

Eſedũ reges ad currũ ſeſoſtris

De crudelitate eius cōtra ꝓpinquos & cæteros.

LEue ac frigidū ſit his adderẽ quo ꝓpiquos amicoſq; pacto tractauit ptolemæū regiſ Iubæ filiū cōſobrinū ſuū (erat.n.& is.M.ātōii ex helēæ ſilia nepos) & i primis ipm̄ Macronē ipſā Enniā adiutores ipii qbus oibus ꝓ neceſſitudis iure: ꝓq; meritoꝝ gr̄a cruēta mors pſoluta ē. Nihilo reuerētior leuiorue erga ſenatū: quoſdā ſūmis honoribꝰ fūctos ad eſedū ſibi occurreret togatosꝑ aliquot paſſuum milia & cœnāti mō ad pluteum mō ad pedes ſtare

ſtrem ægypti regem fuiſſe tam ſuperbum tanq̄ iſolentem ut reges ſolitus ſit iūgere ad curꝝ loco equoꝝ & ſic triumphare ireq; ad tēpla & ꝑ urbē iter facere. hic lucani illud eſt: uenit ad occaſum mundiq; extrema ſeſoſtris q pharios currus rēgū ceruicibus egit. Mō ad pluteū: ad thoꝝ tricliniarē: nā pluteū tabulā dicimus & accipimus ꝓ fulcro ipſius thori diſcubitori. Martialis nam pluteo uīdice tuus erat: ſūt & plutei militares de qbus cæſar in cōmētariis: eſt & pluteus grāmaticalis: de quo Perſius. Nec pluteū cedit: Sidōius grāmaticales pluteos aut athenei cūeos: aut armaria extructa bibliopolaꝝ. A pluteo q̄ tabula eſt deriuatẽ plutealis. uñ a Cicerōe dicta ſigilla plutealia imagūculæ pluteis hoc ē tabulis incluſæ. Locus eſt mēdoſus & obiter emaculādus i epiſtolis ad atticū: in qbus ſic legitẽ. p̄terea lippos tibi mādo. quoſ in territorio atrioli poſſim includere & putealia ſigillata duo. i pauciſſimis his uerbis triplex mēda ioleuit. nā ꝓ lippos legēdū eſt typos: ſignificat āt typus formā figurā & ueluti exēplar. ſicuti in ſacris lr̄is dicitur arca eſſe typus eccleſiæ. & ſexcenta ſimilia. Illud uero putealia ſigillata corrige plutealia ſigilla. petit.n. ab attico fictilia ſimulachra: q̄ pluteis ueluti loculamētis cōtinentẽ. uñ ē illud pluteiū ſeruare eleāthas. Ad pedes: Sene. li. iii. de bñficiis: ſeruus q cœnāti ad pedes ſteterat narratq; inter cœnā ebrius dixiſſet ſcribit Agretius grāmaticus circūpedes dici obſeqa ſeruoꝝ: añ pedes amicoꝝ. hic ē illud luculēter a Ci. dcm̄ in uerrinis. ſeruos artifices pupilli cū hēret domi: circūpedes aūt hoies formoſos & litos ſuos eē dicebat. Martialis a pedibus ea forma ſeruos noiat: qua a manu ab eplīs a ſecretis nūcupantẽ. de qbus alibi pluribus. caligula cū tractaret ſenatores pinde ac togata mācipia: quoſdā hēbat ad pedes. i. locorū eoꝝ miſtroꝝ: q dominis ad pedes ſtare dicuntur. ſicut ad manum dixit Ci. fuiſſe ſeruū Graccho.

pluteus

ad pedes

circūpedes

a pedibus

M. AN. Sui ſe. a ſe gēitā. Feritatis: qa p̄rna feritate eēt ꝑdita. Illi: druſillæ. Infeſtis: uiolētis & ad iniuriā ꝓpēſis. Inceſſeret: iſeſtaret. Leue & fri. mīore deteſtatōe dignū: ſiqs maiora eiꝰ attēdat ſcelera. Cōſobrinū mior antōia antōii & octauiæ filia: ex druſo germāicū gēuit: germāicus caligulā ātōii ꝓnepotē ɔtra: helenæ eiuſdē triūuiri filia q̄ ex cleopatra orta ē iubæ nupſit: iuba Ptolemæū ut trāqllus ait gēuit: Ptolemæus ergo nepos fuit ñ ꝓnepos: qđ ſi ita ē q̄ rōne ɔſobrini dici poſſint: quū ne i gradu qdē ſāguis cōueiāt trāqllus uiderit: uide tñ ne cū idē iqt erat is antōii ex helēæ filia nepos: feciſſetq; iterī Ptolemæi & iubæ p̄ris mētionē iubā antōii nepotē ñ ptolemæū dixerit nā ꝓnomē illđ ad utrūq; referri p̄t: ut iubas ptolemæi p̄r fuerit: helenes & iubæ filiꝰ: ſic antōii nepos ptolemæus uero ex ſcđo iuba ortus ꝓnepos: ſed qđ duo fuerit iubæ poſt illū q a. C. cæſar uictus ſibi mortē ɔſciuit ñ repio: Sptiāus traianū Adriāi ɔſobrinū appellat cū ñ mlto añ aelii p̄ris ipiꝰ adriāi ɔſobrinū dixiſſet: illđ adiiciā plutarchū cleopatræ & ātōii filiā q̄ iubæ nupſit ñ helenē ut trāqllus ꝓdidit: ſed cleopatrā ait appellatā: de ptolemæi cæde pli. rōana iqt arma primū claudio pricipe i mauritāiā bellaueṝ ptolemæū regē a. C. cæſaṝ iterēptū ulciſcēte libto Aedemōe. Enniā: ꝑ q̄ fuerat macrōi iſinutus. Cruēta. m. ñ uenēo aut citra cruorē: ſed ferro illata. Quoſdā: ſēatorii ordis. Ad eſe. ad currū. Ad plu. plutei crates erāt corio crudo itextæ: q̄ appōi ſolebāt militibꝰ opꝰ faciētibꝰ tablæ ad hæc qbꝰ aliqd p̄ſcpit plutei ſūt dci: Iu. & iubet archetipos pluteū ſeruaṝ cleātas: de loco igṝ tabul' circa tricliares toros ſepto itelligi credo oporteṝ. Ad pe. iſra ſe. Succictos: miſterii cā expeditos. Volūtaria. m. quā ſibi ipis ultro cōſciuiſſēt. Ediceṝ: edcō ſignificaṝ: ut natal' illius dies celebrareẽ. Abrogauit: adēit. Sine ſū. po. ſine cōſulibꝰ. Cōiuratōe: æmiliana credo. Inqetatus: qetis hora moleſtatus. Frēitu: diſcurſu & clāore loca i circo ꝑ noctē occupātiū ſubiacet.n. Circus palatio. Gratuita lo. q prio adeūtibus uocabāt utpote oibus cōia. Tumultu: ſubitā fugiētibꝰ trepidationē. Eliſi: nocturno cōpreſſu enecti. Decias: ɔgiarii id gēus fuiſſe crediderī quū ſit decia alioqn cuiuſq; rei portio. quā ueteres diis offerṝ ſolebāt. Maturiꝰ: tēpeſtiuius q̄ dari cōſueſſet: erat & deciæ tributi genus ſiue uectigal': cicero neq; ex portu: neq; ex decimis: neq; ex ſcriptura uectigal ſeruari p̄t. Eqſtres: loca uñ eqtes ſpectabāt: q̄ & eqſtria ſūt dcā: anneus Sene. eqſtria oium eqtum romanoꝝ ſunt & rurſus quū in theatꝝ ueni ſi plena ſunt equeſtria: Iu. & de puluino ſurgat equeſtri. Ab infimo quoq; q accipiēdæ decimæ cupiditate cōfuſo ordine: aut equeſtria occuparet ut propius adeſſet: aut certe per illa nōdum eqtū multitudine referta temere ruerēt: neutrū.n. ſine ordis iniuria idignationeq; fieri poterāt: Ioſephus in ludis q i honore. C. cæſaris i palatio celebrabantẽ id accidiſſe ſignificare uṝ. Reductis: cōplicatis.

PHI. Succīctos lintheo:more miniſtroꝝ. Oratius ſuccinctus curſitat hoſpes natali ſuo edicere.ꝑ edictū publicare diē ſuū natalē.ut.ſ.a po.ro.coleret. Abrogauit:ſuſtulit detraxit ademit.derogat legi cū ꝑs detrahit.abrogat legi cū prſus tollit.obrogare uero eſt legis prioris īfirmādæ cā legē aliam ferre.Ci.tria hæc uerba iūctim locauit q̄dā ad atticū epl'a cū ait.abrogare derogare obrogare ſine fraude ſua non liceat. Sine ſūma poteſtate:ſine cōſulibus.eſt.n.cōſularis poteſtas Romæ ſūma & maxīa. Cōiuratiōe:fcā.ſ.aduerſus ipſum caligulā.ea ſignificari uidet quæ auctore emilio lepido fcā eſt uel quæ mox per munitianū excitata. | Derogatur abrogatur obrogare

ſuccinctos lintheo paſſus eſt. Alios cum clam interemiſſet citare nihilominus ut uiuos perſeuerauerit:paucos poſt dies uoluntaria morte periiſſe mentitus. Conſulibus oblitis de natali ſuo edicere abrogauit magiſtratum:fuitq; per triduum ſine ſumma poteſtate res publica. Quæſtorem ſuū in coniuratione nominatū flagellauit ueſte detracta ſubiectaq; militū pedibus:quo firme uerberaturi inſiſterent. Simili ſuperbia uiolentiaq; cæteros tractauit ordines. Inq̄etatus fremitu gratuita in circo loca de media nocte occupantium omnes fuſtibus abegit:æliſiq; ꝑ eum tumultum uiginti amplius eq̄tes romani:totidem matronæ ſup innumeram turbam cæteram. Scænicis ludis īter plebem & eq̄tem cauſam diſcordiaꝝ ſerens decimas maturius dabat ut equeſtres ab infimo quoq; occuparent. Gladiatorio mūere reductis interdum flagrantiſſimo ſole uelis emitti quēq̄ uetabat. Remotoq; ordinario apparatu rabidis feris uiliſſimos ſenio cōfectos:gladiatores quoq; pegmares:patres familiarum notos ſed inſignes debilitate aliqua corporis ſubiiciebat. Ac nonnunquam horreis prēcluſis populo famem indixit.

Firme inſiſterēt:tanq̄ ueſtis pedes uirgatoꝝ contineret ne per lubricum pauimētum laberent. Cæteros ordines:equeſtrem & plebeiū. Gratuita loca gratis & ſine mercede cōceſſa occupantibus. Eliſi:obtriti exanimati per eliſionē & cōculcationem dū fuſtibus e circo tumultuoſiſſime abiguntur. Et eq̄tem:ordinem equeſtrem. Decimas: nomē eſt imperatoriæ liberalitatis:de quibus credo locutū eſſe epigramatariū poetam ſic ſcribētem: cum data ſint equiti bis q̄nq; nūmiſmata.quare bis decies ſolus ſeſtiliane bibis.uidet āt īnuere datas eſſe ſolis eq̄tibus decimas: & eſt ſenſus cū celerius ſolito daret decimas effecit ut plebeii & infimi occuparēt loca eq̄tum:ex quo rixæ oriebant īter equites īdignātes occupari ſua ſedilia & per plebeios occupātes:quid ſi legamus decima & referas ad horam: q̄d magis placet:ut ſit ſenſus caligulam exhibuiſſe hiſtriōes in ludis ante decimā horā ut ex hoc plebeii cā ſpectandi occuparent eq̄tum ſedilia:unde diſcordiæ quod cupiebat princeps exoriebant īter plebem & eq̄tes. Maturius:citius & feſtinātius:quā ex more dari ſolerēt. Vt equeſtres:corrige eequeſtria:ſunt.n.equeſtria loca ī q̄bus eq̄tes ſpectantes ſedebāt ſicut popularia in q̄bus & populus & plebes ſpectare conſueuerat.unde īfra dicet tranq̄llus q̄a pars maior intra popularia deciderat. de equeſtribus ſic inq̄t Seneca.cū in theatꝝ ueni ſi plena ſūt equeſtria. Reductis uelis:foꝝ integi ſolebat q̄n gladiatoria ſpectacula edebant.unde ait plini.Cæſarem totum romanum foꝝ intexiſſe:quod munere ipſo gladiatorio mirabilius uiſum tradunt.Marcellus uelis foꝝ inumbrauit ut ſalubrius litigātes conſiſterent. carbaſina uela primus in theatro duxiſſe tradit lentulus ſpinter apollinaribus ludis:caligula ut peſtifer ex omni parte eſſet ro.po.ſpectacula quoq;:quæ uoluptatis cauſa comparata ſunt conuertebat in ſuppliciū cū ſublatis & complicatis uelis ſpectaculorum ſpectatores eſtu ſolis feruentiſſimo conficerentur. | equeſtria popularia Velis forū inumbrare

M.AN. Velis:q̄bus theatꝝ flagrāti die īumbrabat:Mar.& Pōpeiano uela negata noto ad quos caſus ſæpe.n.uētoꝝ ui uela ipſa intendi non poterant umbellis uti conſueuere:Martialis accipe quæ minios uincāt umbracula ſoles:ſit licet & uētus te tua uela tegent:publica igit uela caligula æſtuāti die ut populū incommodo afficeret medio ſpectaculo obſtructis theatri exitibus nequis abire poſſet repēte complicari iubebat dignus ipſe qui ſiqua ſuperfuiſſet illi populo maiorum indoles ſubito in curſu in crucem ſublatus non ſolum per æſtum & contumeliam eminentiſſima theatri parte torqueretur:ſed caucaſeis etiam rupibus religatus:ut de prometheo uetuſtas fabulata eſt rediuiuis uiſceribus Aquilas:& Vultures pauiſſet.

PHI. Emitti e ſpectaculo:uolebat.n.ſublatis uelis flagrantia ſolis ſpectatores infeſtari. Ordinario apparatu:ꝑ apparatum ordinariū muneris gladiatorii intelligit gladiatores in gladiatura exercitatos & armaturas gladiatorias:q̄bus digladiabant ad paſcendos oculos ſpectatorum.beſtiarii quoq; qui aduerſus feras depugnāt erāt ordinarii.caligula hoc legitimo appatu ſublato in locū firmiſſimoꝝ famoſiſſimoꝝ gladiatoꝝ ſubſtituit gladiatores ſenio debilitatos:quos pegmares tranq̄llus appellat:tanq̄ in pegmate ſolitos depugnare:quod leuioris operæ & magis puerilis q̄ gladiatoriæ pugnæ certamen eſt.hi feris maxime ſæuientibus obiiciebantur:a quibus truculenter lacerabantur.ſunt enim pegmata machinæ ex ligno compactæ quæ in pompa uoluptatis cauſa circunferri ſolebant: dicuntur pegmata a uerbo græco. παίξω:quod eſt ludo: ſiue πήγνυμι:quod ſignificat pango & extruo. de his Seneca ad Lucilium ſcribens tradit hæc. | Beſtiarii pegmares Pegmata

his anumeres licet machiatores q pegmata p ſe ſurgentia excogitát & tabulata in ſublime creſcétia.hinc illud ab epigrámatario poeta dcm̃ eſt & creſcunt media

Item de ſæuitia & crudelitate eiuſdem.

SAeuitiã ingenii per hæc maxime oñdit:quũ ad ſaginã ferarũ muneri præparatarum carius pecudes

Locus martialis pegmata celſa uia.Seruius in.iii.commentario georgicoꝝ refert pegmata componi ſolita ab editoribus ludorum theatralium.Ioſephus in.vii.belli iudaici docet quemadmodum in pompa triumphi:quem Titus & Veſpaſianus imperatores ex deuictis Hieroſolymis communiter egerunt:maximum ſtuporem pegmata quæ portabantur attulerũt.multa.n.in tertium nidum quartumq́ ſurgebat.magnificentia fabricæ cũ admiratiõe delectabat.In his machinis ſimulachrum belli repreſentatum fuiſſe ſignificat:ut alii fugere alii capi uiderentur:& per ſingula pegmata dux captæ cauitatis agebatur:ita ut captus fuerat ordinatus Plinius quoq́ auctor eſt in.xxxiii.pegmata in circo ductum fuiſſe a Caio principe:in quo fuere argenti libræ centum·uiginti quattuor.uidet̃ Tranquillus gladiatores appellare pegmates nõ eos q pegmata baiulabát:ſed qui ex pegmate degnabant.ita.n.interpretamur ſubnixi auctoritate Ioſephi docentis ſimulachra pugnæ ex machinis pegmatum edi ſolita fuiſſe.hoc erat crudele miſeranduq́ ſpectaculũ uidere nõ ſolũ gladiatores:

Horrea ſed ét patres familiaꝝ debiles obiici feris truculentis. Subiiciebat:ſubſtituebat. Horreis præcluſis:horrea non tam receptacula frumenti q̃ aliaꝝ quoq́ rerum repoſitoria dici teſtes ſunt eruditi & i primis iuriſconſulti.q pluribus in locis & peculiariter in titulo de contrahenda emptione horrea frequenter uſurpant pro repoſitorio mercium & rerum præcioſarum.hic horrea ꝑ granariis accipiunt̃ ita.n.Varro appellat lo-

Farreum ca ubi granum frumenti cõdebant:idem horreum ab horrido dici interpretatur:quod antiq farreum dicebant a fare.legimus ſeuerum impatorem romanum cum uita excederet ſeptem annorum canonem po.ro. reliquiſſe olim heliogabalus iuſſit canonem po.ro.unius anni frumentarium meretricibus lenonibus:exo-

Canon frumentarius letis in tramuranis dari:cum eo tempore iuxta prouiſionem ſeueri & traiani ſeptem annoꝝ canon frumentarius Romæ eſſet:primam ſemp rei frumentariæ & annonæ urbicæ rationem habuerũt principes ro.qm ut inqt Aurelianus ſcribens ad præfectum annonæ:po.ro.ſaturo nihil poteſt eſſe letius.unde merito uituperandus Caligula:qui horrea præcluſit ut ita Romanum po.famæ rideret periclitátem.ſignat aũt horrea non tam priuata q̃ publica:ex quibus frumentum uenale promebat̃ fuiſſe præcluſa.Scribit Ioſephus horrea decenter inſtituta fuiſſe a caligula propter aduentum nauium frumenta ex ægypto deferétium.ſed diũ ſegnius conſtruuntur.opus ſemiperfectum eſt relictum.Romæ fuerunt horrea ſempronia appellata a ſemproneis gracchis inſtituta ad cuſtodiam frumenti publici. Ad ſaginam ferarum:ad feras ſaginádas:eſt.n.

Sagina Saginariũ ſagina pinguitudo.inde ſaginarium dr̃ locus accommodatus ad ſaginandum altilia.Varro in.iii.de re ruſtica pullos anſerum includunt in ſaginario.ibiq́ polentam & pillinem aqua malefactam dant cibũ.ita ut per dies ſaturent.luculenta eſt apud Senecam ſententia ad taxandam ganeonum uomitorumq́ luxuriam:corpora inquit iſtorum in ſagina:animi in macie & ueterno ſunt.a ſagina fit ſaginarius ſaginariariũ.unde a Ser-

mulus ſaginarius munerarii uio dicitur mulus ſaginarius & mula ſaginaria leges ſumptuariæ:ut inquit tertullianus iubebant inferri in cœnam non amplius q̃ unam gallinam & eam non ſagitatam hoc eſt ſagina opimatam. Muneri præparatarum ludo beſtiario:ſpectaculo ferarum.hinc munerarii dicti qui non ſolum mũera gladiatoria ſed & ſpectacula uenationeſq́ ferarum exhibebant.& hoc eſt quod ait columella lib.viii.arietes miri coloris ſicut alias beſtias munerariis deportari.Apuleius in quarto metamorphoſeos docet quemadmodum quidam nomine demochares editurus munus gladiatorum atq́ uenatorum comparabat copioſum numerum urſaꝝ eaſq́ ſaginabat atq́ præparabat ad publicas uoluptates inſtruendas. Carius:maiori præcio. Pecudes:quibus alerentur & ſaginarentur feræ præparato ludo beſtiario.

M.AN. Emitti uetabat:ut ad unũ omnes æſtu cõficeret. Ordinario apparatu:reliqua ſpectaculorum pompa. Viliſſimos:abiectiſſimũ quéq́. Gladiatores pegmares:ad pegmata huc & illuc molienda ſeruatos:erant pegmata ligneæ & ſublimes machinæ quæ ad ſpectaculoꝝ pompam in theatrũ deportabantur Anneus Seneca his annumeres licet eoꝝ machinatores qui pegmata ꝑ ſe ſurgentia excogitabát & tabulata tacite in ſublime creſcentia & quia pegmata ut dixi portabantur:quod Ioſephus clare demonſtrat ꝑ quoꝝ inquit magnitudine timendum uiribus portantiũ occurrentes timebant:pegmares gladiatores eos dictos crediderim:qui parte reliqua corporis ferro debilitata:quia gladiaturæ iam minus idonei eſſent pegmatibus deferendis adhibebantur:quidam pegmatas legunt:uelut ab eo ſint dicti quod græci τάωειγίλα ludibria appellant. Horreis:quibus publica aſſeruabatur annona:unum tãtum laude dignum Caligula ſuo principatu geſſiſſe:Ioſephus ait quod circa regium & ſyriam frumenti horrea conſtituiſſe. Per hæc:quæ ſcilicet dicam. Ad ſaginam:ideſt cibum Plinius de orca ante tyberina oſtia oppugnata:& dum inquit ſaginam proſequitur in littus fluctibus impulſa.Iuuena.propera ſtomachum laxare ſaginis. Muneri:uenationi:Lactãtius & primitus quidem uenationes:quæ uocantur munera. Pecudes : in cibum dande.Iuue. & multa paſcendum carne leonem. Laniandos:laniatui obiiciendos. Adnotauit:aſcripſit deſtinauit. Cuſtodiarum:locorum quibus ſortes aſſeruantur. Non inſpecto elogio:utroq́ uerſum id uerbum poteſt accipi ſiquidem & criminationem intelligere potes & defenſionem. Intra porticũ:qua cuſtodias recognoſcebat:& quo ſontes ad eius trahebantur præſentiam:

cōpararentur ex noxiis laniādos adnotauit:& cuſtodiarum ſeriē recognoſcens nullius inſpecto elogio ſtans tātum modo īntra porticū mediam a caluo ad caluum duci imperauit: Votū exegit ab eo qui pro ſalute ſua gladiatoriam operam promiſerat:ſpectauitq; ferro dimicātem:nec dimiſit niſi uictorē:& poſt multas p̄ces.alterū q ſe peritu⁊ ea de cā uouerat:cūctātē pueris tradidit uerberatū inſulatūq; uotū repoſcētes p uicos agerēt:quoad p̄cipitarent̄ ex aggere: multos

PHI. Compararentur:admiror Hieronymum repræhendere ruffinum tanq̄ latine dixerit comparare pro emere : cū iſtud uerbū nō ſolū apud recētiores: ſed etiam apud uetuſtiores ſcriptores in hoc ſignificatu frequēter reperiatur:iuriſconſultus titulo de re militari milites īquit agrū cōparare prohibentur in ea prouincia in qua bellica opera agunt : item is qui contra diſciplinam agrum comparauerit īquietari prohibetur.M.cato reliqua quæ comparāda ſint ſiquid deſit in animum uti comparentur. Idē prædium cum comparare cogitabis ſic in animo habeto uti ne cupide emas. Cōparare

Ex noxiis:ſontibus. Laniandos:a feris: ſcilicet muneri præparatis:& ita uicem cibi præſtabant feris:ex hoc feritas execranda caligulæ notatur:qui feras aleret humanis carnibus:conſimiliter Apuleius prodidit democharem editorem ludorum habuiſſe noxios:qui ſuis epulis beſtiarum ſaginas inſtruebant. Cuſtodiarum:ſupra declarauimus & in notis Seruii habunde ſcripſimus cuſtodias accipi pro carcerariis hoc eſt pro his qui carcere continenter:idq; auctoritatibus eruditorum ualidiſſime confirmauimus ad rem roborandam:addatur hæc quoq; fultura ex Iulio firmico tranſcripta:qui tradit libro quarto matheſeos: quod luna in nocturna genitura faciet carceris præpoſitos cuſtodiarumq; cuſtodes. Elogio: titulo & teſtificatioue noxiarum commiſſarum. Seriem:uerbi gratia: ut homicidæ ſimul fures ſimul & ſontes conſimilium delictorum iunctim locarentur:in quam ſententiam eſt illud Tertulliani ex apologetico ubi elogium in eadem ſignificatione qua hic dictum eſt a uobis nocentes uariis criminum elogiis recenſentur. A caluo ad caluum:prouerbialis hæc eſt eloquutio:qua ſignificatur iuſſiſſe caligulam ad ſupplicium duci cuſtodias indifferēter:& nullo habito diſcrimine delictorum cum enim recognoſceret cuſtodias:duo forte aderant calui alter in ſumo alter in imo:ut inter duos caluos omnes cuſtodiæ continerentur: tūc caligula ſtās in porticu in qua agebatur recognitio carcerariorum: iuſſit ut carnifices ducerent ad ſupplicium cuſtodias omnes incipiendo ab uno caluo qui erat primus & eundo ad alterum caluum: qui erat nouiſſimus:& ita indifferenter omnes dediti ſunt ſupplicio capitali citra conſiderationem ullam & penſitationem: quis plus:quis minus deliquiſſet:& nunquid omnes pœna capitis forent puniendi:non enim leuis culpa capitaliter punienda eſt:ut magna culpa & hoc eſt quod ait a caluo ad caluum:in quo alioquin docti hallucinantur atq; cecutiunt:huius rei auctor eſt dion apud græcos ſcriptor luculentus. Duci:proprie eſt ſignificāter locutus eſt:nam ut inquit donatus ducitur quis ad ſupplicium deducitur ad læticiam: ī eodem ſignificatu illud a Seneca dictum eſt duci te iuſſi apud curtium:ſic inquit hermolaus:nos iube duci ut quod ex tua morte petieramus conſequamur ex noſtra. Votum exegit repetiit tanq̄ debitum:ut id ſcilicet perſolueret. Gladiatoriam operam:more gladiatoris digladiaturum in ſpectaculo. Ea de cauſa:pro ſalute caligulæ eſt quæſtio apud eruditos nunquid poſſit mutare fata:qui ſe deuouit morti pro alterius ſalute. Inſulatum:uittatum & infulis ornatum:quo ritu uictimæ immolandæ præparabantur:hinc a poeta dictum mihi ſacra parari & ſacræ fruges & circum tēpora uitæ ab infula enim ut aiunt grammatici : quæ faſcia eſt uittæ dependent ab infula infulati quoq; ſacerdotes nominantur.ſidonius uel infulatis aram ad thuricremam rotare myſtas. Votum repoſcentes:ut.ſ.uotum exolueret quo ſe periturum uouerat pro ſalute caligulæ. Per uicos:uicatim per omnes urbis romæ uicos:de quibus ſuo loco dictum eſt. Ex aggere:aggerē ſignificat:quem Tarquinius ſuperbus extruxit:de quo Plinius in.iii.ſic refert:clauditur roma ab oriente aggere tarqnii ſupbi īter prima opere mirabili:namq; eum muris æq̄uit:qua maxime patebat aditu plano:de hoc ſenſiſſe uidetur Iuuenalis illo uerſu plebeium in circo poſitum eſt & in aggere fatum.

Cuſtodire

Elogium

A caluo ad caluū

Duci te iuſſi

agger tarquinii

M.AN. A caluo ad caluū:a caluo cuſtodia⁊ p̄fecto ad caluū.q.d.redeat unde uenit uel unde delatus eſt deferat̄ hāc ille idētidē uocē uſurpare ſolitū crediderī:niſi id loci nom̄ fuiſſe dicat aliqs:qđ nō p̄bo ſuo ego ſolere hic nō nullos ſegniter hærere q̄ſi profunda locus īdagatione delioq; indigeat natatore: ſed ſiqđ ipſi melius aliq̄do fuerit commenti nō grauare illo⁊ ſniæ accedā. Exegit:reqſiuit. Nec dimiſit:miſſum fecit:ſed tam diu gladiaturæ habuit obnoxium quod uictor pugna euaſiſſet:nec ſic quoq; niſi multis præcibus fatigatus ut impudentiſſimam hominis ingratitudinem facile agnoſcas. Eadem de cauſa:pro ipſius egrotantis ſalute. Cunctantem:ſegnius uotū exoluentem. Verberatum:uerberibus cæſum. Infulatū in uictimæ ſpeciē infulam habentē:eſt.n.infula ut Seruio placuit faſſia ī modū diadematis a qua uictæ utrinq; pendent. Per uicos:urbicos qui mille & amplius numero Romæ fuerunt. Votum:ſolutionem uoti. Præcipitaretur:præceps ageretur. Ex aggere:agger Tarquinii fuit circa uiminalē collē ubi & porta uiminalis eius aggeris:Strabo & Plinius meminere:ut ſit ſenſus quoad ex urbe præceps eiiceretur ea uidelicet parte qua Tarquinii fuit aggere munita poſſet aliquis aut omnino abſurde & de tarpeia rupe : unde ſceleris conuicti p̄cipitari ſunt ſoliti ſuſpicari. Honeſti ordinis.equæſtri credo:potius q̄ ſenatorii.

honeſti ordinis deformatos prius ſtigmatũ notis ad metalla & munitiones uiarũ aut ad beſtias condemnauit aut beſtiarũ more quadrupedes cauea coercuit: aut medios ſerra diſſecuit: nec omnes grauibus ex cauſis uerũ male de munere ſuo opinatos. uel quod nũq̃ per geniũ ſuũ deieraſſent: parẽtes ſupplicio filioꝝ intereſſe cogebat: quorũ uni ualitudinẽ excuſanti lecticã miſit. aliũ e ſpectaculo pœne epulis ſtatim adhibuit: atq; omni cõitante ad hilaritatẽ & iocos puocauit. Curatorẽ munerum ac uenationũ p continuos dies i cõſpectu ſuo cathenis uerberatũ nõ prius occidit q̃ offẽſus

PHI. Honeſti ordinis: qualis eſt ſenatorius & equeſter: donatus ordinem ait referri ad fortunas: unde illud ex eunucho quendam mei ordinis: exponit ordinis pro pauperem: ut ita homines honeſti ordinis dici poſſint diuites & opulenti. Deformatos: deturpatos: dehoneſtatoſq;: interdum deformare ſignificat figurare deſignare: Victruuius: ſic inquit: architectus graphidis peritus: ut deformare poſſit lineis imitatiõem quam uelit edificiorum: eſt autem graphis: ut Victruuii uerba percipias: pictura & ea maxime: quæ lineis conſtat: quæ linearis uocatur: quam ait Plinius in. *xxxv*. inuentam eſſe a philocle. idem de graphide ait graphidis ueſtigia extant. Stigmatum: a ſtigmate ſtigmaticus deriuatur. Cicero o miſerum: qui fideliorem & barbarum & ſtigmaticum putaret quam coniugem: ſcribit Plinius ſtigmata deleri columbino fimo: ſtigmatias priſci dici uoluerunt notis & ſtigmate punctos. Ad metalla: inter genera pœnarum metalli pœna numeratur: apud iuriſconſultos fit differentia inter eos qui in metallum: & eos qui in opus metalli damnantur: nam q in metallum damnantur grauioribus uinculis præmuntur: qui in opus metalli leuioribus: Plinius in epiſtolis erat fuſtibus ceſus: damnatus in metallum: ſtrangulatus in carcere. Munitiones uiarum: ad uias publicas muniendas. Aut ad beſtias: Paulus iuriſconſultus: ad beſtias damnatos fauore populi præſides dimittere non debent: antiqui beſtiarios eleganter appellauerunt qui cum beſtiis depugnare damnati erant: hinc a Seneca ludus beſtiariorum nuncupantur: quo beſtiarii depugnabant: de quibus ſic ait Tertullianus in apologetico Iuppiter eſt romæ: quem ludis ſuis ſanguine proluunt beſtiariorum. Quadrupedes: donatus enarrans illud Terentianum: quadrupedem conſtringito: quadrupedem exponit ut feram uel quadrupedem ideſt cum pedibus & manibus apud Apuleium legimus: quendam nomine thraſilionem ad effigiem beſtiæ reformatum caueæ immiſſum: dono datum fuiſſe democari munerario: caueam autem hoc in loco accipe pro ferarum receptaculo: ut apud Apuleium: beſtiam factum immittimus caueæ cauea quoq; de auibus dicitur: Plautus in curgulione quia enim in cauea ſi forent concluſi itidem: ut pulli gallinacei papinius: caueæ radiorum argenteus ordo. Serra diſſecuit: hoc ſupplicii genus paſſus eſt Eſaias propheta: namq; ſub manaſſe rege ſectus in duas partes occubuit: ſerram ſerream primus inuenit talus ex dedali ſorore genitus reperta ſerpentis maxilla: qua lignum ſecuit: mox imitatus illam dentium ſpiſſitudinem ſerram fabricatus eſt auctor diodorus in. *v*. bibliothecæ: Plinius uero dedalum ſerræ inuentorem fuiſſe prodidit alii ſerram inuentam eſſe ab herba nomine ſerrata: cuius mentio fit ab eodem Plinio in. xxiii. De munere ſuo: de ſpectaculo beſtiarum & beſtiariorum. Deieraſſent: deierare eſt ualde iurare ſicut demirari & deamare habent incrementum ut Pauloante annotauimus. Per ſuum genium: tanq̃ uiderentur ſentire genium Caligulæ non eſſe adorandum: nec pro numine habendum maximum iuſiurandum apud priſcos erat per genium principis: per quem ſi quis peieraſſe puniebatur: ſicut ſcriptum eſt apud iuriſconſultos titulo de iureiurando: & ut inquit Tertullianus: citius per omnes deos q̃ per unum genium cæſaris peierat.

Vni: patri. Lecticam: qua delatus ſpectare poſſet filii ſupplicium. Excuſanti: alleganti ad excuſatione: ita Liuius de torq̃to ſcribens ait oculorũ ualitudinem excuſauit. Ex ſpectaculo pœnæ: ideſt ſtati poſt inſpectionem ſupplicii de filio ſumpti. Epulis adhibuit: crudele facinus fuit hoc caligulæ & inhumanum: ſed illud perſarũ regis procul dubio crudelius. Qui arpalo ad cœnã uocato appoſuit liberos epulandos & ſubinde quæſiuit an placeret conditura. deĩde ut ſatis illũ plenũ malis ſuis uidit: afferri capita illorũ iuſſit & quomodo eſſet acceptus interrogauit nõ defuerũt miſero uerba: nõ os concurrit apud regem ĩquit omnis cœna iucũda eſt. Curatorem munerũ: quem perfectũ atq; ꝓpoſitũ ſuis ludis eſſe uoluerat: curatores generali appellatione dicuntur præpoſiti unde & a frontino de curatoribus aquarum ſcriptum eſt.

M. AN. Deformatos: deformi ſtigmate inuſtos. Ad metalla: ad metallorum effuſiones. Munitiones uiarum: ad publicas uias ſternendas: ut ad id opus ſeruilem nauarent operam. Ad beſtias: ut beſtiis laniandi obiicerentur: aut ut in uenatione cum beſtiis ſummo uitæ periculo decertarent. Quadrupedes: tam humili cauea clauſit: ut beſtiarum more pedibus manibuſq; conſiſterent. Serra: ferreo inſtrumento ad robora non homines ſecandos a dedalo: ut Plinius ait reperto. Suo munere: gladiatorio: ſcilicet aut certe uenatione ipſa. Male opinatos: haud magnifice locutos alterum enim ex altero pendet ex opinatione iudicium ſequitur. Per genium ſuum: quaſi non tanti duxiſſent ut per eum uelut numen quoddam deierarent. Excuſanti: in excuſationem adducenti ſe per aduerſam ualitudinem adeſſe non poſſe. Lecticam miſit: ut ad tam inuiſum ſpectaculum deferretur. Alium: qui filii ſupplicio affuerat. Curatorem: quem muneribus ſuis & uenationibus inſtruendis præfecerat.

deformare

graphis qd

Stigmaticus ſtigmatiæ in metallum in opus metalli

Beſtiarii

q̃drupes

Cauea

mors eſaiæ

inuentor ſerræ

iuſiurãdũ per geniũ

Excuſare

Curatores

putrefacti cerebri odore. Athelannicę poetam ob ambigui loci uerſiculum media amphitheatri arena igni cremauit. Equitem romanum obiectum feris cum ſe innocentem pro clamaſſet: reduxit abſciſſaq; lingua rurſus induxit.

De ſeuitia eius contra ſuos exules & ſenatorem.

Reuocatũ q̃ndã a uetere exilio ſciſcitato qdnã ibi facere cõſueſſet: reſpõdẽte eo p adulationẽ deos ſemper oraui: ut (qđ euenit) piret Tyberius: & ut ipa res opinãs ſibi quoq; exules ſuos mortẽ impcari: miſit circũ inſulas q uniuerſos trucidarẽt. Quũ diſcerpi ſenatorẽ cõcupiſſet: ſubornauit q ingrediẽtẽ curiã repente hoſtẽ publicũ appellãtes inuaderẽt. graphiiſq; cõfoſſum lacerãdũ cæteris traderẽt. Nec ante ſaciatus ẽ. q̃ membra & artus & uiſcera hominis tracta per uictos. atq; ante ſe congeſta uidiſſet.

De atrocibus dictis eius.

Immãiſſima facta augebat atrocitate uerboꝝ nihil magis in natura ſua laudare ſe. ac ꝓbare dicebat. q̃ (ut ipſius uerbo utar) ἀδιατρέψιαν hoc eſt in uerecundiã. Monẽti Antoniæ auiæ tanq̃ parum eẽt nõ obedire memẽto ait oĩa mihi & herois licere. Trucidaturus fratrẽ. quẽ metu ueneno ꝝ præmuniri medicamẽtis ſuſpicabatur antidotũ iq̃t aduerſus Cæſarẽ. Relegatis ſororibus nõ ſolũ

PHI. Putrefacti: crebrum curatoris computruerat ex uerberibus adeo: ut eius graueolentia offenſus caius tunc demum iuſſerit occidi. Athelanicæ: in tiberio declarauimus quæ nã ſint athelanæ fabulæ. Ob ambigui ioci ambiguus iocus dicitur qui in diuerſas ſñias flecti poteſt & dilogia dicit figura: cũ ambiguũ dictum duas res ſignificat: talibus aũt iocis refertæ erãt athelanæ fabulæ. adeo ut ſæpe dicta talia in principem retorquerentur: caligula ob talem iocum ambiguumq; dictum: qui ad ipſius cõtumeliam trahi poterat poetam ipſum conditorem fabulæ cremari iuſſit. Reduxit retraxit a feris: quibus erat obiectus ut ab his laniaret: interdũ reducere eſt recõciliare: ut eſt illud numẽq; reducãt. Induxit. ſ. ad feras. Deos ſemp oraui: uerba ſunt exulis: ab exilio reuocati: qui ut adularetur caligulæ hæc dicebat. Periret Tyberius: a quo miſſus fuerat in exilium. Exules ſuos: quos ipſe miſiſſet in exilium. Circũ inſulas: loca exulum romãoꝝ peculiaria erãt inſulæ: hinc illud a ſatyrico poeta elegãter dictum: aut maris ægei rupem ſcopuloſq; frequentes exulibus magnis idem ſed q pœne perit cui uix in cyclada mitti contigit & parua tandem caruiſſe ſeripho. Cor. tacitus plenum inqt exiliis mare infecti cedibus ſcopuli. C. Antõius collega Cicerõis in cõſulatu damnatus fuit in iſulã cefalleniã: i qua oppidulũ edificauit. Trucidarent: de hoc euſebius i chronicis caius oẽs exules iuſſit interfici. Diſcerpi: fruſtillatim lãcinari. Ingrediẽtem: illũ. ſ. ſenatorẽ: quẽ diſcerpi cupiebat. Graphiis: ſtilis ferreis: de graphio & graphiario diximus affatim i iulio cæſare. Mẽbra & artus: ſcribit priſcianus in. vi. artus dici ab hoc uerbo arto artas: ſũt enim artus quædam quaſi ligamẽta mẽbrorũ: Virgilius. & magnos mẽbroꝝ artus: Pli. in. xi. nodis inqt corporũ qui uocant articuli apud priſcos hic artus & hoc artu dicebat. Viſcera: cornelius celſus uiſcera ſeiungit ab inteſtinis: tanq̃ noĩe uiſerum. Cor. pulmo: iecur: lien: & renes. cõtineatur quibus in quarto explicatis ita ſubiũgit a uiſceribus ad inteſtina ueniendũ eſt membra ſeptem ſunt intra hominem: quæ a græcis nigra membra uocitantur: lingua cor pulmo: iecur: lien: renes duo: ſeptẽ ſunt alia ad cibum ſpiritũq; deputata: guttur ſtomachus aluus: ueſica & iteſtina principalia tria a mẽbro fit uerbum membratur: quo utitur cenſorinus & ſignificat per membra format inde ẽt membratura deducitur per mẽbrorum poſitura. Cõgeſta: ubi uicatim tracta fuerũt: uiſcera omnia & membra miſeri ſenatoris eadem ante ipſum caium coaceruata: ut ita oculos paſceret ſeuiſſimus princeps uel potius portẽtũ. ἀδιατρεψιάν: cicero & Ambroſius in libris officiorum præcipiunt adhibendam eſſe modeſtiam & uerecundiam ſine qua nihil rectum eſſe poteſt nihil honeſtum. caligulæ uero nihil niſi iniuſtum niſi in honeſtum placebat: non ꝓbabat uerecũdiã quæ uirtus eſt ſed in uerecũdiã amplexabat: q̃ ẽ uitioſiſſima. Oĩa mihi licere: tanq̃ princeps legibus ſolutus poſſit in oĩs & ẽt i ſuos exercere ptãtẽ impioſam: oli Antonino caracale dictũ eſt a nouerca: quã uxorẽ ducere affectabat: ſi libet licet: an neſcis te impatorẽ eẽ: & leges dare nõ accipe: ꝑterea legimus li. i. eſdræ: ſi rex dixerit occidite occidunt: percutite percutiunt: exterminate exterminant. Præmuniri: medicamentis:

ambiguus iocus
Dilogia
Reducere
inſulæ exilia
Artus uñ
Artu
Viſcera q̃
ſi libet licet

hoc idē factitabat mithridates:q ſolitus erat ſumere remedia cōtra uenena:cuius celebratiſſima eſt antidotus illa q̇ mithridatica uocitaᷣ. Antidotū aduerſus Cæſarē:cū īdignatiōe ꝓnūciandū atq; irriſione: tanq̄ dicere uellet nullū remediū eē pōt ſatis efficax aduerſus īpatoris ptātē:eloquutio abſoluta eſt & īterrogatiue uultuoſeq; efferēda:ut illud cātādo tu illū:& illud aduerſus ſtimulū calces:ſubītelligēdū autē extrinſecus uerbū ē:paraᷣ ualet:uel aliqd ſimile grāmatici q̄do ſupprimiᷣ uerbum eā figurā uocāt reticētiam: q̇ familiaris eſt indignantibus:græco uocabulo dr̄ apoſiopeſis quod interp̄taᷣ reticētia: ſiue obticentia:de antiodoto quid ſit & quemadmodum neutro genere & fœminino declinatur ſupra dictum eſt.

M.AN. Odore:fœtore. Atellanæ:fabulæ. Ambigui Io.ancipitis ac dubii uel qđ magis placet ſe obliquæ carpētis. A uetere exilio:a Tyberio iā antea irrogato. Vniuerſos:exules:Euſebius auctor ē ipſius iuſſu exules omnes īterfectos.Subornauit:inſtruxit. Cæteri:ſenatoribus. Cōgeſta: in unū collecta Διατρα χειαν per aſperā. Omnia ī omnes quaſi dicat nō in alios tantū:ſed in te quoq; quū libuerit ſæuire. Antidotū remediū. Aduerſus Cæſarem:parari ſcilicet oportuit cū interrogatione & ira legenda:Cicero reticentiam id locutionis genus appellat:celſus obticentiā:alii auctore Fabio interruptionem.Ver.me ne incepto deſiſtere uictam:quaſi dicat oportuit:huic ſimile illud eſt. Quos ego & alibi:me me adſum:& Terentius quem ego ſi ſenſero quidā grāmaticorū græco uerbo apoſiopeſim appellant. Inſulas: in quas damnatus relegare poſſet. Sed & gladios:quibus eas obtruncaret. Anticiræ anticirā inſula duplex:ad ſinū malliacum & oetam montem iuxta criſſam:alteram non procul a delphis in ea quæ ſuperior eſt helleborū naſcitur:in altera præparatur:ut tuto ſumi poſſit:& quia duæ ſint:iccirco flaccus ſi tribus anticiris caput inſanabile nunquā tonſori licino cōmiſeris:perſius quoq; anticiras melior ſorbere meracas: Ouidius quicquid & in magna naſcitur anticira:cipariſſis olim inſula dicta:mox ab anticiro Herculis ſocio nomen mutauit.

inſulas hr̄e ſe:ſed ēt gladios minabaᷣ. Prętoriū uiꝝ ex ſeceſſu anticiræ:quā ualitudis cā petierat: ꝓpagari ſibi comeatū ſępius deſiderantem:quū mādaſſet interimi:adiecit neceſſariū eē ſanguis miſſionē:quū tā diu nō ꝓdeſſet helleboꝝ. Decimo quoq; die numeꝝ puniendoꝝ ex cuſtodia ſubſcribens rationē ſe purgare dicebat. Gallis Gręciſq; aliquot uno tp̄e condemnatis gloriabatur gallogræciam ſe ſubegiſſe.

PHI. Inſulas:ſcribit Euſebius cronographus caligulam exilio inſularum condemnaſſe ſorores quibus ſtupru intulerat : ſenſus eſt : quo ſignificatur Caligulam non ſolum habuiſſe inſulas : ad quas ſorores relegaret:ſed & gladios quibus eas contrucidaret.

Prætorium uirum: q̄ olim fuerat prætor. Ex ſeceſſu anticyre : ſenſus eſt mandauit interfici uirum prætoria dignitate functum : qui ſeceſſerat in inſulam anticiram cauſa ualitudinis recuperandæ illic enim tutiſſime ſumebaᷣ helleborū & nigrū & candidū deſideraueratq; ſibi tempus abſentiæ prorogari. De anticyra:repete quæ ſupra dicta ſunt. Commeatū:temporariū diſceſſum. Sāguinis miſſionem:iocus eſt in uerbo:mitti enim ſanguis dicitur quando fit phlebotomia:& ſanguis etiam miſſio fit quādo quiſpiam iugulatur.celſus in ſecundo mitti ſanguis debet ex bracchio idē ſanguinem inciſa uena mitti nouū non eſt: caligula per ſanguinis miſſionem cū uideretur ſignificare phlebotomiam:quæ ad medellā pertinet ſubintelligebat iugulationem & ita ſermone diaſirtico & ambiguo iocabatur in alienis miſeriis hanc mittēdi ſanguinis medela monſtrauit hippopotamus:qui ut Plinius ſolinuſq; prodiderunt:ſacietate obeſus uenam quadam uulnerat:atq; ita pro fluuio ſanguinis morbidū alias corpus exonerat. Heleborum:quod tutiſſime ſumebatur in inſula anticyra & pluribus morbis medebatur. Italia ueratrum uocat : de quo ſuperius ſatis multa.

miſſio ſanguinis.

Veratrū

De atrocibus & diris factis eius.

NOn temere ī quēq̄ niſi crebris:& miutis ictibꝯ aīaduerti paſſus ē:ꝑpetuo notoq; iam p̄cepto ita fieri.

Quoq; die:quocunq; die ſingulis decem diebus propertius uix decimo admittor nunc ego quoq; die: decimus aut dies erat tempus legitimum:quod ſontibus & noxiis puniēdis:qui in carcere ſunt dari ſolet.

ſubſcribere

ſubſcriptores

Subſcribens:more principum: qui ſubſcribere ſolent:ea quæ rata habent. Alexander Romanus imperator ſubſcriptioni operam dabat & lectioni epiſtolarū poſt horas meridianas alias ſubſcribere ſignificat:ut fauere:columella:qđ ſi fortuna ſubſcripſerit:uerbum eſt iudiciis & foro accommodatū. unde ſubſcriptores fautores aprobatoreſq; dicti:de quibus Cicero uenit paratus cū ſubſcriptoribus exercitatis & diſertis: quē locū exponens aſconius ſic ait. ſubſcriptores dicunt:qui adiuuare accuſatorem cauſidici ſolent : quos oportet ſummiſſius agere:q̄ dicit ille quem ſequuntur. Rationem purgare:rationes purgari dicunᷣ:quādo deciduntur amputāturq; uacantia & nō neceſſaria aut etiam obſtantia:collocatione facta accepti & expenſi:itidem Caius in alienis malis iocabundus dicebat ſe purgare rationem: quando ſubſcribebat de puniendis cuſtodiis:tanq̄ tales eſſent ſuperuacanei & ob id amputandi reſecandiq;:ſicut in rationibus defecātur inutilia:& qđ utile eſt relinquiᷣ:purgare dicimus rationem & putare. Gallogræciam:in nomine iocabaᷣ:nā q gallos plectit & græcos:& poteſt ex cōpoſitis nominibus merito dicere ſe ſubegiſſe gallogræciā: & ita fit alluſio ad regionē aſiaticā.q̇ nomē accepit a gallis græciſq; cōixtis de gallogræcia copioſe ſcribunt Liuius Strabo & iuſtius. Minutis ictibus:ita diutiſſime cruciabanᷣ excarnificati:nec tamē moriebantur.

Rationes purgari putare rationem

Animaduerti:animaduertere punire eſt inde animaduerſiones punitiones dictæ:alias animaduertere eſt conſiderare:unde animaduerſiores uitiorum dicuntur a.M.Tullio penſitatores & ratiocinatores.

M.AN. Propagari cōmeatū:ut aliq̄nto diutius illic eſſe liceret. Sanguinis miſſioné:amariſſima cauillatione iugulari oportere inuit:q tā diu ſe iuito abeſſe cōtéderet ad illud alludés: qđ nō helleboro ſolū: ſed hauſtu quoqꝫ ſanguinis purgaret̃ iſania.Iu.medici mediā pertūdite uenā. Subſcribés: ſubnotās:aliter aſconius obliqꝫ iqt cicero remouere conat̃ ceciliū ét a ſubſcribédi ſpe.i.a ſubſcriptoris officio.erāt.n.ſubſcriptores cauſidici q accuſatoré adiuuabāt.quo uerbo Cicero i diuinatiōe utit̃. Gallogræcia qđ nomé a duaꝝ gétiū nominibus i unū coaluit notiſſima aſiæ ꝓuicia. Subegiſſe:ſecuri ſubieciſſe nō bello domuiſſe urbana quidā locutio eſt:q̄q̄ in re ſæua & atroci. Crebris miutiſqꝫ ictibus:ut lōgiores eſſent cruciatus. Perpetuo notoqꝫ:præcepto quo ſemꝑ ad carnifices ſit uſus. Ita fieri:ita ſupplicio damnatos affici. Vt ſe mori ſentiant:hoc erat crudeliſſimū illud præceptū Seneca nō mors:ſed ſupplicii pœna grauis. Iꝑm quoqꝫ:ſeiꝑm quandoqꝫ tam ſegniter erraſſet. Panaria:ſupplicia quibus ille aut certe qualia pateretur:quod ita turpiter eſſet eluſus. Oderint:dum metuant:uox ſuperbiſſime tyrannidis plena:& a Cæſare dictatore non nunquam uſurpata. Seiani clientes:ſeiani partibus ad dictos ac per hoc ſibi infeſtos. Matris:agrippinæ.

ut ſe mori ſentiat:Pūito per errorem nominis alio.quā qué deſtinauerat:ipſum quoqꝫ paria meruiſſe dixit. Tragicū illud ſubinde iactabat: oderint:dū metuant: ſæpe in cunctos pariter ſenatores:ut Seiani clientes:matris: ac fratrum ſuorum delatores:inuectus eſt prolatis ſibellis:quos crematos ſimulauerat deféſaqꝫ Tyberii ſęuicia quaſi neceſſaria: cum tot criminātibus credendum eſſet. equeſtrem ordinem ut ſcenæ arenæqꝫ deuotum aſſidue proſcidit. Inſenſus turbæ

PHI. Vt ſe mori ſétiat:ita i bello ciuili mariano marius : quidā particulatim amputatis diu mori coactus eſt : ut inqt eleganter Auguſtius libro tertio de ciuitate dei:de quo Lucanus in ſecundo pharſaliæ.nil aīæ lætale datū moremqꝫ nephā de dirum ſeuitiæ pereūtis parcere morti.addamus id ſcitu dignū: qđ a Suetonio omiſſum é:caligulam: imperauiſſe omnibus his:in quos animaduerti iubebat:os inſerta ſpōgia includi:ne uocis emittédæ haberēt facultaté: cauſa erat:ut ſentit Seneca in tertio de ira qꝫ ſciebat inumerabilia eſſe:q obiicere ipſi nemo niſi periturus auderet:cū ſpōgiæ nō inuenirent̃ ſcindi ueſtiméta miſerorū & in os ſarciri pānos imperauit. Subide:frequéter. Oderīt:dū metuāt Seneca uox illa dira & abominādo.oderīt dū metuāt:ſyllano ſcias ſæculo ſcriptā:idé libro.ii.de clæmétia cōſidero multas uoces magnas:ſed deteſtabiles in uitā humanā perueniſſe ut illā: oderīt dū metuāt Cicero quoqꝫ in prima antonianarū uidemus ét ıngt in fabulis ipſis illis:qui oderint dū metuāt dixerint ꝑnitioſum fuiſſe:uox āt hæc tragica eſt & ab atreo crudeliſſimo apđ poetā tragicū uſurpata:cuius rei métio quoqꝫ fit ab eodé.M.tullio in primo de officiis:ſed cū metus ſit malus cuſtos diuturnitatis:cōtraqꝫ beniuoléțiā fidelis uel ad perpetuitaté:debet bonus princeps potius diligi uelle q̄ timeri:ꝑclare enim ennius:qué metuūt oderūt:qué qſqꝫ odit periiſſe expetit:& ut inqt mimographus poeta.neceſſe eſt multos timeat:qué mlti timét ad opes principis tuédas nihil aptius é beniuoléria ſubditoꝝ.hæc ſunt muniméta firmiſſima:hæ arces iexpugnabiles : & ut ait ueriſſime cyrus apud xenophōté:nō eſt aureū ſceptrū:qđ regnū ſeruet:ſed amici multi ſceptrū ſunt regibus ueriſſimū maximeqꝫ ſecuꝝ dicere ſolebat.Dionyſius tyrānus uincula adamātina eé metū uioléțiā:claſſem & decé milia armatoꝝ:ſed qs nō uidet magis uincula adamātina & eé & dici debere beniuoléțiā iuſticiā:benificéțiā:atqꝫ clæméțiā.igit̃ cū glorioſum ſit diligi iuidioſum uero atqꝫ caducū metui: perge iuuenis inclyte & paternis inſiſte ueſtigiis:collige ſicuti facis tuoꝝ ciuiū beniuoléțiā dato:operā ut ſis magis diligédus q̄ metuédus:& ꝑfecto ut citra aſſentationé uero ꝓfitear: nullus unquā ſatis tā charus fuit q̄ illuſtriſſima gens bétiuola omnibus bononiæ ordinibus omne ſexui omnibus ætatibus chara eſt:certatim pater cū filiis:amat̃:colit̃:probat̃:deniqꝫ bononienſes ſine bentiuolis uiuere nec uolūt nec poſſunt.bentiuola familia caput eſt reipub.Bononienſis illa corpus bentiuolorū quibus ociū ſalutem libertatem tranquillitatem: omnia deniqꝫ quibus iam multos annos fruimur bona accepta referrimus:iam per uos imutari poteſt uox illa aſpernabilis oderint:dū metuant in uocem amabilem:diligant nec metuant:diligimus enim patrem te fratres & qdem ardentiſſime.nec metuimus colimus certatim:nec paueſcimus:ueremur:nec horreſcimus. Dii faxint ut diutiſſime:tu pater fratres floreatis:ut nos quoqꝫ florere ac uiuere in tranquillitate poſſimus: nihil enim nobis bentiuola domo ſtante timendū eſt:ſed iam unde digreſſa eſt ad id reuertar interpretatio.Caligula:qui metui malebat quam diligi:uſurpabat frequenter:tragicam illam deteſtabilemqꝫ ſententiam:oderint dū metuant tanquam Romani populi odia floccipenderet dūmodo metueret̃:ignarus odiis multorum nullas opes poſſe obſiſtere:quanto laudabilior eſt:theodericus Rex gotorum: qui ut utar uerbis ſidonii apollinaris: timebat timeri. Vt ſeiani clientes:tanq̄ ſeianū coluiſſent affectatiqꝫ fuiſſent perinde ac patronū.de ſeiano ſeianiqꝫ potentia affatim diximus in Tyberio. Delatores:accuſſatores: tanquā ipſi ſenatores criminati eſſent apud Tyberiū:agrippinā matré cū druſo & nerone fratribus ꝓlatis deprōtis diuulgatis. Defenſa ſæuicia:ſenſus eſt.Caligula excuſabat defendebatque crudelitatem Tyberii qua uſus

Animad uerſiones aīaduerſo res oderūt dū metuāt Qué metu unt oderīt

amici ſunt ſceptrū uincula adamantina

laus béti uoloꝝ diligāt nec metuant

fuerat in ſuos: tanquam neceſſe fuiſſet ita facere:cum tot eſſent criminatores delatoreſq́;quibus credere cogebatur Tyberius. Scenæ arenæq; deuotū: ludis theatricis & gladiatoriis mancipatum:tanquam ſce nicis hiſtrionibus:& arenariis gladiatoribus equites nimis dediti forent arenarii enim ab arena dicti in q̄ depugnant uetus prouerbium eſt gladiatorem in arena capere conſilium:ſubſidere caniculæ arenarios naſci teſtis eſt maternus. Proſcidit:maledictis lacerauit & conuiciis inceſſit.

M.AN. Fratꝝ nerōis & druſi:delatores apđ Tyberiū crimiatores. Prola:ī aptū relatis. Créatos:cōbuſtos ut ab initio ſui pricipatus ſe factuꝝ iureiurādo affirmarat. Defenſa:utpote neceſſaria ob criminātiū mltitudiné. Scenæ arenæq; deuotū:ſpectaculis addictū ac ꝑ hoc inerte & deſidē. Proſcidit:maledictis inſectatus ē. Turbæ fauēti:diuerſæ aurigarū ab ea cui ipe fauebat factiōi ſtudioſe paludēti. Vnā ceruicē haberet:unā dixit q̄ſi ſecuri ſubiectā uno fuiſſet ictu amputaturus. Poſtularet:accuſaret uel latrocinii reus eēt. Qui poſtularét:accuſarét. Tetrinios:tetrini ſimiles hoc ē latrōes:ſcribit lāpridius alexā.pricipē nihil æq́ ac fures iudices odiiſſe.

PHI. Fauēti aduerſus ſtudiū: caligula ut ifra docebit trāq̄llus factioni praſſinæ fuit adictus ex quo cū turba pplaris faueret alteri aurigaꝝ factiōi q̄ ueneta nominat:factū ē ut Caius odio illos pſeq̄ret & ꝑ idignationē hāc uocē exclamaret: utinam po.ro. unā ceruicē hēret q̄li diceř uellet ſe caput ro.po.amputatuꝝ ſi uni us tātūmō capitis foret: ut uno ictu decollari poſſet:de hoc ſeneca lib.iii.de ira.Caius cæſar de toto ſenatu trucidādo cogitabat:q optabat:ut po.ro. unā ceruicē tātū hēret. Poſtularet accuſaret: poſtularét accuſarét. Tetrinios: hoc ē latrōes eē ipos quoq; accuſatores: & tales q̄lis tetrinius eſſe

fauēti aduerſus ſtudiū ſuū exclamauit. Vtinam populus romanus unā ceruicē hēret:quūq; Tetrinus latro poſtularet & qui poſtularēt tetrinos eſſe ait. Retiarii tūicati quiq; numero gregati dimicātes ſine certamine ullo totidē ſecutoribus ſuccubuerāt quū occidi iuberētur unus reſūpta fuſcina oēs uictores interemit:hāc ut crudeliſſimā cædē & defleuit edicto:& eos uni ſpectare ſuſtinuiſſent:execratus eſt.

De quærela eius contra ſuoꝝ tempoꝝ fœlicitatē.

QVæri etiā palā de cōditione temporū ſuorum ſolebat:qđ nullis calamitatibus publicis inſignerētur: Auguſti pricipatū clade uariana:tyberii ruina ſpectaculoꝝ apud fidenas mēorabile factū: ſui obliuionē imminere proſperitate rerū:atq; idētidē exercituum cædes:famē:peſtilentiam:incendia:hiatum aliquem terræ optabat.

dicebař. Retiarii tūicati:gladiatores uariis noībus diſtinguūť:retiarios aūt illos uocāt: q cū rete armati aduerſus myrmilonē depugnabāt:qđ gēus pugnæ īſtitutū ē a pittaco uno ſeptē ſapiētibus:q aduerſus phrynonē dimicaturus reti occultato īpediuit īplicauitq; aduerſariū:retiariū expreſſit iuuenalis ſic ſcribēs poſt q̄ uibrata pēdētia retia dextra ne quicq̄ effudit:refert lāpridius cōmodū īpatorē uictis retiariis uel occiſis feciſſe mille palmas gladiatorias tūicati dicūť ab eo qđ in tūica digladiabanť: hinc illud ſatyrice dictū:uicit & hoc mōſtrū tūicati fuſcina gracchi. Gregati:iūcti cateruati ad differētiā eoꝝ:q monachi ſunt:q uiritim & ſingulari certamīe cōgrediunť. Secutoribus:gladiatores q aduerſus retiarios depugnāt ſecutores peculiariter:nūcupanť:perīde ac illos fugiētes uel fugā ſimulantes ſequanť:hinc illud amphibologicū eſt: retiariū fugiſſe ſecutiorē & iuuenalis ait cū graccho iuſſus pugnare ſecutor. Totidē:numero q̄nq;. Succubuerant:tanq̄ uicti:ſilius ſuccubuit medicina malis. Cū occidi iubereť:cū caligula iuſſiſſet: ut ſecutores occiderēt retiarios q ſuccubuerāt. Vnus:ex retiariis. Reſumpta fuſcina:retiarii gladiaturā exercētes fuſcina dimicabat:hinc illud uicit & hoc mōſtrū tunicati fuſcina gracchi:& illud:mouet ecce tridentē:eſt enim fuſcina īſigne neptuni alio noīe tridēs diciť:unde in priapeis ſcriptū eſt:neptuni fuſcina telū:diminutiuū fuſcinæ eſt fuſcinula libro regū primo puer ſacerdotis habebat fuſcinulā tridentē in manu ſua & mittebat eam in lebetem & omne quod leuabat fuſcinula tollebat ſibi ſacerdos. Victores illos:quinq; ſecutores. Quæri:lamētari. Inſignirenť:illuſtrarenť cū magis aduerſa quam ſecunda ad memoriam poſterorū tranſſecit memorabilē. Tyberii:principatū extrīſecus ſubītelligēdū eſt. Apud fidenas ſupra dixius quēadmodū īperāte tyberio perierūt apud fidenas ſupra.xx.hoīum milia ex ruina amphiteatri:cū illic munus gladiatoꝝ exhibereť. Sui.ſ.pricipatus. Obliuiōe:tanq̄ obliuio obrepat reꝝ ſecūdaꝝ.ecōtrario memoria duret īfortunioꝝ. Idētidē:frequēter. Exercitū cedes:q̄lis fuit glades illa uaſtiſſima apđ cānas. Famē:q̄lis olī ī ſamaria facta ē:q̄ tā magna fuiſſe pdiť: ut caput aſini uenūdareť.lxxx.argēteis:& q̄rta pars cadi ſtercoris colūbaꝝ q̄nq; argēteis in q̄ matres ob inopiā cibarioꝝ coxerūt filios & paſtæ ſunt carnibus hūanis. hiſtoria explicať libro.iiii.Βασιλειῶν. Peſtilētiā:qualis fuit illa: q̄ olī athenas interneciuo genere morbi populata eſt.quā thucydides ī.ii.Lucretius in ultimo graphice miſeranterq; cōſcribūt. Incēdia:quale fuit illud memoratiſſimū phaetūtis īcendiū quale & illud: quo lugdunū cōflagrauit ī gallia. Hiatū terræ: Amianus Marcellinus elegāti uocabulo chaſmaticū appellat terremotū: quo patefactis ſubito uoratrinis terraꝝ ptes ꝑ hiatū abſorbenť.ut olī helice & burra ciuitates ꝓfundo hiatu deuoratæ ſūt.græci χάσμα uocāt hiatū:fit aūt chaſma nō ſolū in cœlo: de quo Plinius:fit & hiatus cœli quē uocāt chaſma: ſed etiam

Retiarii

Tunicati

monomachi

ſecutores

fuſcina

fuſcinula

fames in ſamaria

caſmaticus

terræmotus

chaſma

in terra:unde:ait iuriſcõſultus titulo de cẽſibus: ſi agri portio chaſmate pierit debebit p cẽſitoré releuari. M.AN. Retiarii:qui retia aduerſus ſecutores iacebát:hébát hi piſcem in galea quem ſe petere retiarius dictitabat.iu.uicit & hoc monſtrum tunicati fuſcina gracchi & rurſus cũ graccho iuſſus pugnare ſecutor. Dimicátes:aduerſus ſecutores pugnátes. Succubuerát: ſuperari contigerat. Vnus ex retiariis: Reſũpta fuſcina q̃ abiecerat aut ui aliq̃ excuſſá amiſerat. Oés uictores:ſecutores ipſos q uictores crediti fuerát. Execratus:diris execrationibus inſectatus. Inſignirentur:nobilitarenť. Iminere:inſtare. Proſperitate tẽporũ ocio & fœlicitate.Hiatũ aliqué terræ ut terra alicubi ſubſideret græci χασυατὶν uocát. Animũ remittenti:ab curaꝝ intentione ad uolupté reuocanti. Seriæ quæſtiões:quæſtiõibus de re ſeria adhibiti coram torquebanť. Decollandi artifex:ceruicis amputandæ pitus. Quibuſcũqȝ.q.d.idifferéter cuſtodia eductus. Præcipitauit: in ſubiectos fluctus deiecit. Gubernacula: nautica inſtrumenta ad nauis regimé qſita. Detruſit:depſſit. Publico epulo:qđ publice dabať. Argẽtea la.Pli.lectos uero iá pridem totos operiri argento & triclinia q̊dam:qbus argentũ caruillius pollio eques primus addidiſſe traditur.

De crudelitate eius ét ĩ cœnis ludis ſpectaculís & ſacrí.

Animũ quoqȝ remittẽti:ludoqȝ & epulis dedito eadẽ dictorũ factorumqȝ ſæuitia aderet. Sæpe in cõſpectu prãdentis uel cõmeſſantis ſeriæ quæſtiões p tormẽta hébanť. Miles decollãdi artifex qbuſcũqȝ e cuſtodia capita ãputabat. Puteolis dedicatiõe põtis qué excogitatũ ab eo ſignificãus. quũ multos e littore inuitaſſet ad ſe repẽte oẽs pcipitauit. Quoſdã gubernacula apphẽdétes cõtis:remiſqȝ detruſit in mare. Romę publico epulo ſeruũ ob detractã lectis argenteã laminã carnifici cõfeſti tradidit:ut manibus abſciſſit: atqȝ ante pectus e collo pẽdẽtibus pręcedẽte titulo:q cãm pœne indicaret per cœtus epulantiũ circũduceret. Myrmillonẽ e ludo rudibus ſecum batuenté:&

PHI. Remittenti: relaxãti recreãtiqȝ dicere tamẽ ſolebat muſõius philoſophus remittere: animum q̃ſi amittere eſſe. Comeſſantis: uino & gulæ indulgẽtis extra legitimas horas:tanq̃ comeſſatio proprie ſit cibus & potus:qui cœnam uel poſt prãdium extraordinarie ſumitur quidam comeſſationem luxurioſum conuiuiũ eſſe uoluerũt:autumat feſtus comeſſationem dici a uicis quos græci comas appellant:in his enim priuſq̃ oppida conderentur habitantes homines alii alios conuictus cauſa inuitabãt:ſed de hoc uerbo Paulopoſt pluribus. Seriæ quæſtiões: ſanguinaria Caii natura etiam in prãdio habere uolebat q̃ſtiones de rebus ſeriis p tormẽta & cruciatus:cũ id horæ ſit dandũ rebus uoluptariis & genialibus: olim cato cenſor e ſanatu mouit L.flaminiũ:q in cœna inter pocula & epulas: ubi libare diis dapes ubi bene præcari mos eẽt: unũ de dãnatis occiderat: ut ſcorto gratificareť qđ aiebat nũq̃ ſe ſibi uidiſſe hõiné decollari: ob hoc facius ĩ méſa patratũ meruit ét accuſari leſæ maieſtatis ĩſeriqȝ declamatiõibꝫ. Decollãdi: decollare ſignatiõe mãifeſtaria ẽ ſecuri cedeř apđ ueteres: ut iqt diõedes hoc uerbũ decollo ſignat decipio:ĩ qué ſenſũ é illđ plautinũ ex caſſia: ſi ſors decolaſſit gladiũ faciá culcitrá:& ĩ captiuis. ẽ illic una ſpes cẽatica ſi ea decollabit redibo huc ad ſené ad cœná aſpá:ubi decollabit ſignat decipiet. Artifex:inuit lucãus artifices fuiſſe hominũ decollandoꝝ.ſic.n.iqt nondũ artis erat caput enſe rotare. Præcipitauit:ex põte pcipites in mare deiecit. Gubernacula phẽdentes:ut ita.ſ.p preſioné gubernaculi euaderẽt infortunium ſaluti cõſulétes. Cõtis:cõtos intellige perticax:quibus nautæ utunť ad loca explorãda nauibus oportuna:unde percõtor deriuať ſicuti tradit donatus in ecyre cõmẽtario:alibi dictũ contos eſſe lanceas militares.unde & contati equites a uegetio nuncupanť. Ob detractã lectis triclinia res lecti laminis argenteis ſiue bracteis operiebanť:Pli.xxxiii.lectos mulierũ iam totos operiri argẽteo & triclinia quædã qbus argẽtũ addidiſſe primus tradiť caruillius pollio eques romanus: quinetiã repoſitoriis tricliniõꝝ argẽtũ addi ſua memoria ceptũ feneſtella tradit:ſerui furaces inter miniſtrãdũ ſolebant unguibus cultriſue deradere laminas argenteas ex ipſis tricliniis:quod itidé inſtatius auratis factitabãt:Marcialis:an magis aſtuti deraſa é ungue miniſtri bractea de fulcro:quod reor eſſe tuo Iuuéalis.radat inaurati fœmur herculis: & facié ipſam neptũni:q bracteolá de caſtoř ducat.artifices ĩducẽdi bracteas & ĩaurãdi elegãter dicũť bracteatii & bracteatores:q ut inqt firmicus naſcunť ſub caſiopea. Præcedẽte titulo:ĩ ſcriptiõe & elogio:p quod ſignificareť cauſa ſupplicii. Cœtus:erat enim epulũ publicũ. Myrmilloné: gladiatorem. Eludo.ſ.gladiatorio. Rudibus batuentem:uirgis gladiatoriis depugnantem: eſt enim ru-

comeſſatio

Decollo

Contus

Contati

Bractearii

bracteatores

Rudis

uirga dĩs uirga:qua auctore Priſcião gladiatores donabãt ceſſabãt a gladiatura:uñ rudiarii dicti:de qbus ſuo lo
Rudicula co iá ſcripſimus:rudibus ãt ſolitos pugnare gladiatores teſtis ẽ lápridius:q ait cõmodũ íperatoré í harena
batuere rudibus íter cubiculares gladiatorios depugnaſſe diminutiuũ rudis ẽ rudicula:rudiculis ãt lanæ curãť:hic illud ẽ a Pli.dictũ i.xxix.nõ opus ẽ lanas í hoc uſu rudiculis eẽ curatas batuere uero ſignãt uirgis uerberare:ut auctor ẽ fulgétius placiades:qđ uerbũ frequẽs quoq; ẽ apud nos í ſermõe uernaculo Pli.i.xxx.crocodilloꝝ morſibus ex aceto í linteolis ita ut batuereńt ante ictũ ulcera:Plautus ait í caſſina: q q̃ſo potius quá
ſculpõeæ ſculponeas:qbus batuať tibi os ſenex neqſſime:ſunt ãt ſculponeæ:ut dictioné plautiná ítelligas cœſtus ex corio ligati:alii calciaméta eẽ dixerunt & ꝓ calciamétis accipe apđ Plautũ q̃uis fulgétius gloſſematicus exponat ꝓ cœſtubus:ſicut & illud neuianũ ſculpõeis batuéda ſunt latera huic ꝓbe a ſculponea ſculponeatus deriuať ꝓ eo q eſt ſculponeis ídutus. Varro aſpicio ſculponeatũ bigas ſeq cornutas:ego exiſtimo ſculpõeas magis dici calciaméta q̃ cœſtus.ſcribit cato ſculpõeas bonas alternis annis dari oportere familiæ ruſticáꝫ:

M.AN. Præcedẽte titulo:ꝓlato flagitii elogio. Myrmilloné:q aduerſus retiariũ pugnabat.lu.aut myrmillõis explicat ífans.Eludo:ex ludi cõſuetudíe:ubi exercitii cá ad gladiaturá iuuenes exercebãť. Secũ aduerſus ſe. Rudibus:uirgis cõſueuerũt:ut lápridius tradidit & í arena rudibus:ut cõſtat cõmodũ prĩcipé í harena rudibus íter gladiatores pugnaſſe. Batuẽté:feriẽté pulſanté Pli.ita ut batuerenť ante ictũ ulcera.

Cõfodit:traiecit. Ferrea ſica:uero telo & nõ ficto quo ꝑ luſũ utebãť. Cũ palma:q̃ſi ueræ ſimulatæ uictoriæ cõpos. Succĩtus:caligula expeditus ne alio q̃ uellet hĩtu ípeditus ictũ detorſiſſe uř. Cultrariũ:cultrũ ſacrificáti ſubiicere ſolitũ aut certe q hoſtiæ iugulo cultꝝ admouebat. Effuſus:ſolutus. Vno meo nutu: me tñ ínuẽte. Varios iocos:iocoſos ſermões. Aſſiſtẽtes:aſtás. Apellẽ tragœdũ:tragœdiaꝝ actoré. Vter: ipſe an Iuppiter. Cũctanter:heſitantem tardius reſpondentem.

ſponte proſtratũ confodit ferea ſica: ac more uictorum cũ palma diſcurrit. Admota altaribus uictĩa ſuccinctus põparũ habitu:elato altemalleo cultrariũ mactauit: lautiore cõuiuio effuſus ſubito in cachinnos:cõſulibus qui iuxta cubabãt quidnã rideret blãde quærẽtibus: qđ inqt niſi uno meo nutu iugulari utrunq; ueſtrũ ſtatim poſſe.

De Apelle per eum flagellato:& aliis geſtis eius.

INter uarios iocos: quũ aſſiſtens ſimulacro Iouis: Apellẽ tragœdũ cõſuluiſſet uter illi maior uidereť cũctãté flagellis diſcidit. collaudãs ſubde uocé deꝑcãtis q̃ſi etiã in gemitu prædulcẽ. Quotiens uxoris uel amiculæ collum exoſculareť addebat:tã bona ceruix ſimul ac iuſſero demeť. quin & ſubinde iactabat equiſituꝝ ſemel fidiculis de Ceſonia ſua cur tantopere diligeret.

De malignitate & ſuperbia eius cõtra omnes.

NEc miore liuore ac malignitate:q̃ ſupbia ſeuiciaq; pœne aduerſus oẽ gẽus hoium graſſatus ẽ. Statuas uiroꝝ illuſtriũ ab Aug. ex capitolia area ꝑꝑ ãguſtías í martiũ cãpũ

PHI. Spõte:tãquã q nolet uincere prĩcipé. Sica:gladio breui: uñ ſicarii nũcupãť. Cũ palma gladiatoria uictoribus í certáinibus palma ac ſignũ uictoriæ dari ſolebat:quoniá ut Pluta.& Gellius tradiderũt: magnitudini oneris urgẽti nõ cedat:ſed aduerſus pondus reſurgat ſurſumq; nitať:rõani ſicuti docet Liuius i.x.palmas uictoribus dare cœpeřt græcos imitati.cũ palma gladiatoria diſcurrit Caius ſicut poſteriori tẽporibꝰ palmas gladiatorias cõſecutus ẽ ex occiſis retiariis: certaminibuſq; gladiatoꝝ. Cõmodus ípator: q caligulá habuit ueluti exẽplar:qđ imitareť: Admota: iá ꝓxia facta ut mactareť. Succintus:more miniſtroꝝ q ſuccinti expeditiq; eẽ ſolẽt:Oratius ſuccintus curſitat hoſpes. Põparũ habitu:q̃liter ſuccĩtus eẽ ſolebat uictimarius paratus uictimis immolãdis:de quo Ouidius.nomi-
malleator nis eẽ põt ſuccĩtus cá miniſter hoſtia celitibus:quo feriẽte cadit. Malleo:ferramẽto fabrili a quo malleator deriuať:Martialis:illinc paludis malleator hiſpáæ a iuriſcõſulto libro de legatis.iii.libri dñr malleati ꝓ eo quo ẽ cõcínati pactiq; a malleatore cõcĩnatoreq; libroꝝ. Cultrariũ:cultrarius dř miniſter q uictimá cul-
uictimari tro uictimat q alio noíe dř uictimarius ímolator uictimæ. Edicere:illud uerbũ ſacris accõmodatũ qđ ẽ
us agon ꝑ agon.de quo Seneca li.iii.cõtrouerſiaꝝ carnifex manũ tollat:deíde reſpiciat ad patré & dicat agõ:qđ fieri
agõe riſus ſolet uictimis:hic illđ ẽ naſonis ex lib.i.faſtoꝝ:ſꝑ agat ne rogat:nec niſi iuſſus fuit. In cachinos:í riſus ſo-
cachĩabilis lutiores:ꝑcipit Seneca:ut riſus noſter ſit ſine cachino:ab apuleio riſus ímodicus & repheſibilis feſtiuiter dictus cachinabilis. Cubabãt:í mẽſa diſcũbebãt. Vno nutu:tãquã ad ſolũ prĩcipis nutũ ꝑſto ſint parati milites:q iugulẽt q cõfodiãt q cũcta ꝑficiãt:nutus.n.prĩcipis ꝓ edicto ẽ: cũ oẽs ſicut prío edere ſcriptũ ẽ regibus obediãt. Tragœdũ:hiſtrioné ſcenicũ actoréq; tragœdiaꝝ ſicut comœdũ dicius actoré comœdiaꝝ.

Cõſuluiſſet:íterrogaſſet. Vter:ipe prĩceps an Iuppiter. Cũctãté:cũctãter dubitãterq; reſpõdẽté. Diſcidit:cõcidit:cecidit mactauit. Subide:freqnter. Deꝑcãtis:tragœdi q̃ſi etiá í gemitu:tanquá nõ ſolũ dulci uoce utereť í agẽdis fabulis cõmẽticiis:ſed ẽt í uero gẽitu ueroq; dolore.í primis canora uox cõueit tragœdo.M.tullius í oratore deſiderat uocé tragœdoꝝ.amiculæ ſicut amiculũ dicius υπoκοριστικῶ hoc eſt

diminutiuo uocabulo amicũ ita ēt amiculã uocitamus:qualia nomiã ſunt plena blãditiaꝝ & amatoribus accõmodata. Tã bona ceruix:tã pulchra:tam uenuſta:ad elegãtiã luculẽtitatẽq; referẽda eſt.Demeẽ amputabiẽ ad iuſſum meũ. Subinde:freqnter.Fidiculis: fidiculaꝝ tormẽto.de qbus ĩ Tyberio ſatis multa: repete ꝗ illic annotata ſunt. De ce.elegãs locutio hæc ẽ:ut dicamus ꝗro de te ꝗro de uxore:pro eo qđ eſt ꝗro abs te ꝗro ab uxore. Tãtopere:quaſi filtris & ueneficiis cõtra naturã ſuã pellectus eſſet & coactus ad amandã effiicti ceſoniã. Graſſatus: debacchatus utens crudelitate: & ſæuitia: de graſſatoribus & graſſaturis iã dictũ eſt. Ex capitolina area:qntus catullus curator reſtituẽdi capitolli uoluit olĩ areã capitolinã deprimere:ut pluribus gradibus in eam conſcenderetur: ſugeſtuſq; pro faſtigii magnitudine altior fieret: ſed id facere non quiuit impeditus quibuſdam ciſternis quæ in area capitolina erant ſub terra.

M.AN. Diſcidit:lacerauit. Subĩde:idẽtidẽ ſæpius. Prædulcẽ:dulcẽ & ut in tragœdiarum actu modulatã. Amiculæ:amicarũ cuiuſpiam. Tã bona:ſuauis:ſimul ac ſtatim:quod. Exquiſiturũ: quæſtionẽ habiturũ. Fidiculis:quæſtione & ſuppliciis a fide fidicula eſt.quo genere uinculi membris colligatis acerba exercebatur quæſtio.Tãtopere diligeret:q̃ſi ſe nõ natura : ſed magica arte amare intelligeret. Minore liuore:inuidia. Omne genus hoĩum.oĩs generis hoĩes. Graſſatus:uiolenter & pernitioſe inuectus. Niſi ſe conſulto:ſe prius auctore facto. Abolendis:tollendis. Ciuitate ſua: quam ipſe legibus & inſtitutus conſtituit ad cuius æmulationem Xenophon cyri inſtitutionem ſcripſiſſe dicitur cenſuit : Plato eo opere Homeri ſcripta in uſum haud recipienda : Euphorion & panetius prodiderunt initium librorum quos Plato de repub.ſcripſit ſæpius inuerſum ab eo atq; immutatum.

collatas ita ſubuertit atq; diſiecit:ut reſtitui ſaluis titulis nõ ualuerit. Vetuit poſthac uiuẽtiũ cuiꝗ uſquã ſtatuã aut imaginẽ niſi ſe cõſulto & auctore põi. Cogitauit ẽt de Homeri carminibus abolẽdis:cur enĩ ſibi non licere dicẽs quod Platoni licuiſſet:q cum e ciuitate quã cõſtituebat eiecerit. Sed & Virgilii & Titii Liuii ſcripta & imagĩes paulũ abfuit:qn ex omnibus bibliothecis amouerit. Quorũ alterum ut nullius ingenii minimæq; doctrinæ.alterũ ut uerboſũ in hiſtoria negligentẽq; carpebat. De iuris quoq; cõſultis quaſi ſciẽtiæ eoꝝ oẽm uſũ aboliturus ſæpe iactauit:ſe me hercle eſſe

PHI. Collatas : comportatas. Saluis titulis: manẽtibus inſcriptionibus eoꝝ uiroꝝ: qbus ſtatuæ poſitæ fuerãt.ſtatuã aut imaginem.ſtatua Aenea eſt uel marmorea.imago cerea uel picta.qđ platoni licuiſſet.Pla.lib.ii.de repub.poetas cenſet ex ea ciuitate quã format eſſe repellendos. nã de heſiodo inqt non probe mentitus eſt heſiodus quando fingit quemadmodũ ſaturnus celium patrẽ puniuit: q̃e a filio ioue ſaturnus ipſe perpeſſus eſt: quæ qdẽ ſi uera eſſent:non tamen putarem eſſe ꝑferenda ſed tacenda potius.de homero uero paulopoſt ſic ait.uincula iunoni a filio indita ꝓiectionemq; uulcani a patre:cũ ille uerberatæ matri ſubuenire uellet aut deorũ pugnas quotcũq; homerus ſcripſit minime in ciuitate recipere debemus:ſiue per allegoriam dicta ſint:ſiue ſine allegoria. idẽ libro decimo poeſim inqt ex ciuitate expulimus huius platonicæ ſentẽtiæ Cicero quoq; meminit uerba hæc ſunt. Rectæ a platone educũẽ poetæ ex ea ciuitate:quam finxit ille:cũ mores optimos & optimũ reipublicæ ſtatũ exqreret.Euſebius in præparatione euãgelica poetas e ciuitate platonica repudiatos eſſe prodidit & in primis homerũ propter pugnas cõtentioneſq; deorũ.quas ille in ſuo poemate ſcribit.quinetiam Auguſtinus in ſecũdo de ciuitate dei ſuper hac re tradit hæc.an forte platoni græco potius palma danda eſt: q cũ ratione formaret:q̃lis eẽ ciuitas debeat:tanꝗ aduerſarios ciuitatis poetas cẽſuit urbe pellendos. Alteꝝ ut nullius ĩgenii:hoc ad uirgiliũ referẽdũ eſt q cõtra caligulæ ĩuidẽtiã maximus atq; optimus poetarũ ab eruditis nũcupaẽ:quẽ ut inqt nõ minus uere quã ſcite Macrobius:nullius unquã diſcipliæ error ĩuoluit.Quẽ alexãder Romanus ĩperator Platonẽ poetarũ uocitabat. Alterũ ut uerboſum: hoc ad liuiũ referẽdũ:qui tamẽ ex ſententia eruditorũ nobiliſſimus eſt hiſtoricorũ:ad quẽ uiſendũ ex ultimis galliarũ hiſpaniæq; finibus uiros nobiles romã ueniſſe Plinius Hieronymuſq; notificãt.Caligula ut nõ ſolũ in uiuẽtes ſed etiã in defunctos ſeuiret:ut nõ ſolũ in corpora ſed etiã in ĩgenia ſtringeret ferã ferreamq; naturã: cogitauit de abolenda iliade & odyſſea homeri:a quo Ceu fonte perẽni uatũ pieriis ora rigantẽ aqs. Dicebat.n.ſi licuit platoni eiicere poemata homerica ex illa ſua ciuitate cõmẽtitia & imaginaria: cur mihi uero prĩcipi nõ licet illa abolere:tãquam ita animis imperare poſſet ut corporibus.Nec mirũ ſi Virgiliũ ut indoctũ: ſi liuiũ ut uerboſum carpebat maleuolus & oſor uirtutis princeps:cũ maxima ſemper ingenia fuerint inuidentiũ morſibus ſubiecta:Sũma enim impetit liuor minora præter uolans. ſic altiora fulminantur. ſicut ait ſidonius:linguas uituperonũ cote liuoris acuminatas nõ fugere demoſthenes & Cicero. Sic homero mantuano & hiſtorico Patauino nõ defuere carptores.Nãq; compilator græcorũ dictus eſt ab emulis maro:ĩ quẽ auſi ſunt critici ſtrĩgere lĩguas & olĩ editus ẽ liber a nebulone ĩfando titulo ĩſcriptus Virgiliomaſtix.ſicut zoilus homeri obtrectator cognomiatus fuit homeromaſtix.Liuiũ quoq; affinius pollio auſus ẽ canina lacerare facũdia dicẽs ſe ĩ illo ĩueniſſe quandã patauinitatẽ.ſed dũ caligula obiicit uirgilio ĩſciẽriam ĩgeniiq; hebetationẽ,perinde facit ac ſi herculi obiiciat timiditatẽ.Dũ in liuio criminaẽ ubertatẽ perinde ac ſi fœ-

Poetæ e ciuitate Platonis exploſi

cunditatem culpet in fonte & in oceano largitatem inſectetur.cũ uirgiliana maieſtate nihil doctius nihil ingenioſius. Cum liuiana ubertate nihil fecundius nihil expetibilius excogitari poſſit. De iuris quoque conſultis:plato & Ariſtoteles præcipiunt legem dominari debere ut regina:ſi uolunt mortales honeſte degere & beate.ubi uero nõ lex præſtet ſed ſubeſt nec legi paret princeps ſed imperat:male actum ſit cum ciuitate illa eſt neceſſum.Caligula uolebat legibus imperare non parere cõtra præſcripta ſapientiſſimorum: ideoq; iactabat ſe aboliturum uſum ſcientiæ iuriſconſultorum:quæ pertinet ad legum interpretationem: legis enim ſcriptum Anguſtum interpretatio legis diffuſa eſt cuius miniſtri ſunt iuriſconſulti: adeo ut qđ dictum eſt de magiſtratu iuridico idem dici poſſit de iure conſulto uidelicet iuriſconſultum legem eẽ loquentem:ſublato itaq; uſu iuriſconſultorum lex quodammodo muta fiet:& ſilens quo circa caius uolens abolire interpretamenta iuriſconſultorum poterat uideri leges ipſas tollere uelle atq; concidere ut ipſius fediſſimæ uolũtates & placita inſaniſſima pro legibus haberentur.

M.AN. Nullius doctrinæ:contra Plinius Virgilius inqt oĩum diſciplinarũ peritiſſimus:Fabius Quintilianus:Domitii aphri iudicio credidit tam ꝓxime ad Homerũ accedere ut ꝓpior primo q̄ tertio eſſet:trãſeo poetarũ & grãmaticorũ teſtimonia qbus plane arguiť deliramentũ id caligulæ fuiſſe nõ iudiciũ. Verboſum:Liuium.ſ.ſed Fabius q eum Herodoto comparat:ac ſupra q̄ diu poſſit in concionibus puteat eloquentem nihil luxuriare credidit. Iuriſquoq; conſultus:iuris ſcientiæ peritis. Aboliturus:ſublaturus.

PHI. Præter eũ:quæ.ſ.illi collibuiſſent.libido.n.regũ ut inquit iuſtinus pro lege ẽ & ut teſtať iuriſconſultus:qđ principi placuit legis hẽt uigorem:ſi uero legas præter quũ.ſenſus erit caligula iactaſſe ſe effecturum ut iuriſcõſulti nõ tam ex ꝑſcripto legũ reſponſa darent q̄ ex æquo & bono:eſt aũt æquũ & bonũ non tã ſecũdũ legẽ:q̄ ſecundũ emendationẽ legis:nã ut inquit eleganter Ariſtoteles in.v.ethicorũ:natura boni & æqui emẽdatio legis eſt:qua omiſſum erat aliquid præter uniuerſale. Ne quid reſpondere:uerbo uſus

Reſpondere de iure

eſt iuriſcõſultis accõmodato:qui ꝓprie de iure reſpõdere dicũť.auctor ẽ Põponius iuriſcõſultus ante tpa Auguſti publice reſpondẽdi ius datũ non fuiſſe iuriſcõſultis: ſed qui fiduciam ſtudioꝝ ſuoꝝ habebant cõſulentibus reſpõdebãt neq; reſponſa ſignata dabant:primus diuus Auguſtus: ut maior iuris auctoritas habereť: conſtituit ut ex auctoritate eius reſpõderent.legimus neruã filium adhuc adoleſcentẽ uel potius puerũ publice de iure reſpondiſſe.labeo quoq; antiſtius conſulentibus de iure publice reſpõſitauit.

ćturum ne quid reſpondere poſſint præter eum.

Item de eodem & de inuidia eius contra omnes.

C Aetera fãiliarũ iſignia nobiliſſimo cuiq; adẽit Torquato torquẽ:Cincinnato crinẽ.Cn.Põpeio ſtirpis antiquæ magni cognomẽ:ptolemæum de quo retuli & accerſitũ e regno:& exceptum honorifice non alia cauſa repente ꝑcuſſit q̄ quod edẽte ſe munus igreſſum ſpectacula cõuertiſſe hominũ oculos fulgore purpureæ abollæ aĩaduertit:pulchros & comatos quotiẽs ſibi occurrerẽt

Inſignia bẽtiuoloꝝ ſerrulata

Insignia: inſignia familiaꝝ uocamus:q̄ unaqueq; familia deſtinctionis cauſa habet peculiaria ut illuſtres principes mei bentiuoli habent inſignia ſerrulata.ita apud priſcos in gente torq̄torum erat torquis ob illum torquem:quem interfecto gallo detraxit Manlius ob id torquatus cognominatus:hæc inſignia Caius ex inuidentia ſæuaq; natura nobiliſſimis detrahebat.ita torquato nobili id tẽporis in gente torquata detraxit inſignia torqs:ne eo honeſtamento amplius inſigniret. Cincinnato crimen:Cincinnus ſignificat capillũ intortũ:ut eſt in uite collicolus capolus nũcupatus.auctor.M.Varro: a cincinno cicinnati capillati dicunť: & ab eodem cincino qntii ueteres romani cognominati ſunt cõcinati apud Liuiũ li.iii.ab origine urbis luculẽter hiſtoria ꝑſcribiť de qnto cincinato q obſeſſi cõſulis & exercitus liberator ab aratro uocatus ad dictaturã uenit: ac rurſus faſcibus depoſitis:quos ut inqt columella feſtinãtius uictor reddiderat q̄ ſumpſerat impator ad eoſdẽ iuuẽcos &.iiii.iugeꝝ auitũ herediolũ.eſt aũt herediolũ ut columellæ uerbũ itelligas ꝑdiolũ ab eo dictũ: qđ hæredẽ ſequereť in legibus.xii.tabulaꝝ in horti ſignificatione ſemper noiabať hærediũ.ex quo dimĩutiua forma hærediolũ dictũ.crinis aũt hoc ẽ capillus in familia cincinatorũ erat ꝓ iſignibus.hũc ademit peſſimus princeps cuidam cincinato ex illa uetuſta familia:ſicut cuidam Põpeio:q a magno Põpeio deſcẽderat ademit cognomentũ illud magni:qđ Põpeius magnus aphrica ſubacta & in deditionẽ redacta tanq̄ ſpoliũ ſibi cõpauit auctor Plinius.ſentire uideť Liuius magni Põpeii cognomẽ cepiſſe ab aſſentatione familiari.ſicut felicis ſyllæ:Plutarchus uero tradit Pompeiũ ex bello aphricano redeũtem a ſylla magnũ ingenti uoce ſalutatũ fuiſſe:q iuſſit ut oẽs q tũc aderant conſimiliter eũ magnũ appellarent.alii dicũt cognomẽ hoc primũ in aphrica ab uniuerſa exercitu inditũ fuiſſe Pompeio:deinde uim atq; conſuetudinem ex hac ſyllæ ſalutatione habuiſſe.Pompeius ipſe ſero longoq; tẽpore poſt ſe magnũ in epiſtolis ſcripſit. De quo retuli: Paulo ante retulit Ptolemæũ regẽ fuiſſe a caligula interemptum cuius necẽ dum libertus ulciſci laborat: fuit cã ut arma romana Claudio iam principe in mauritania bellauerint. Edẽte:exhibẽte. Munus:ſpectaculũ gladiatorũ. Fulgore abollæ:abolla ueſtis ẽ militaris ut inqt nonius.abollã ſcribit Seruius ueſtem eſſe duplicẽ.apđ martialẽ accipiť ꝓ cycini philoſophi ueſtimẽto ſic ſcribentẽ: Cætera quẽ nudi tegit uxor

Torquus torqtorũ
Cĩcinus
Crinis cicinatoꝝ herediolum
Hærediũ
cognomẽ magni
Abolla

abolla grabâti.apud eũdẽ abolla tyria hoc ẽ purpurea dat̃ Criſpino iter aulicos potẽtiſſimo:neſcit cui dederit tyriam criſpinus abollam.abollæ meminit iuuenalis:oĩs autem purpura:nõ ẽ fulgore luminoſa:ſed q̃dam obſcuritate cenſet̃: quæ niſi altius tollatur non ſplendeſcit nec ĩplet oculos contuentiũ. hinc Auguſti iocus inotuit:qui cũ olim q̃reretur de obſcuritate tyriæ purpuræ:quã emi iuſſerat: dicẽte uẽditore erige altius & ſuſpice:his uſus eſt ſalibus: quid ergo ut me populus romanus dicat bene cultũ in ſolario ambulaturus ſum.cæterũ ſicut ueſtis præcioſa cãm mortis p̃ſtitit Ptolemæo:apđ caligulã: ita impiũ pepit Syloſonti apud Darium.q olim curioſa cõtemplatiõe uiderat Syloſontẽ amiculo purpureo indutũ:eiuſq; pulchritudine captus id mercari uoluerat.Sed ſyloſon ego inquit amiculum hoc nulla pecunia uẽdo ſed tibi dono do ſi mõ tuum perpetuo eſſe debet.Mox darius memor muneris liberaliter dati ſyloſonẽ: remuneratus eſt regia remuneratione:nãq; ꝓ ueſte illi retribuit impium Sami inſulæ fortũatæ & opinæ. auctores Herodotus in thalia. Valerius in.iiii.Strabo in.xiiii.geographiæ.

nõ oĩs pur pura illu minata
locus augu ſti exẽplũ
regio re muneratio nis

M.AN. Præter eũ:oẽs tranquilliani codices quos uidimus ſic hñt ego æquũ nõ eũ legendũ cõtenderim ut ſit ſenſus ſtatuiſſe caligulã abdere oĩa iuris uolumĩa neq; poſtea cõſultus niſi ex æquo & bono nõ aũt ex iure cõſultorũ auctoritate reſpõdere poſſet:aliud eſt.n.lege:aliud ex æquo & bono iudicare nec eſt cur eũ ad caligulã referas:ſiquidẽ p̃ter ſe nõ eũ dixiſſet:quũ ipſe loqueretur. Vetera inſignia ornamẽta q̃dã a maioribus p manus tradita ut geſtãdi torq̃s.& cõcinnatæ comæ uſum. Torquato:torquatæ gẽtis uiro cuidã:ſed cuius familiæ nõ dicit:nã & a torque gallo hoſti adẽpto torquati cõgnomẽ uictori primum mox & familiæ uſurpatum:Liuius & Ouidius id prodiderunt:cæterũ.C.nomium aſprenatem ab Auguſto aureo torq; donatũ plane conſtat datũq; ut ipſe & poſteri torquati cognomen ferent: in dubium igit̃ uenire põt aſprenatum an mallioꝝ uni ſit ipſum ĩſignæ ademptũ. Cĩcĩnato: cui gentile erat concĩnatũ capillũ ferre. Stirpis antiquæ:a Magno Põpeio deductæ. Cognomen magni: ne magni cognomen ferret:eam appellationem ex clariſſima illa oriẽtis uictoria Pompeio quæſitam: Appianus innuere uidetur q̃ pharnace ſub primum acceſſum ſuperato ait Cæſarem exclamaſſe hi ſunt qui te magnum fecere Pompei Plutarchus eum:admodũ iuuenem ad ſyllã cum exercitu uenientẽ ab eo magnũ appellatũ tradidit:Plures ex Africa ab eo magni appellationẽ relatã dicunt. Percuſſit: occidit. Munus: gladiatorũ ſpectaculum: Fulgore:ſplendore. Abollæ:ueſtis ſenatoriæ ut Feſto placet: q̃ſi abullæ qđ ſit undiq; bullata: Nonius Varronem ſecutus militarem ueſtem abollã interpretatur: Varro toga detracta eſt abolla data.

occipitio raſo deturpabat. Erat e ſuis ꝓculo patre primipilari ob egregiã corporis amplitudinem & ſpeciẽ coloſeros dictus. Hunc e ſpectaculis detractũ:repẽte & ĩ arenam deductũ trahi:& mox oplomacho cõparuit:biſq; uictorẽ cõſtringi ſine mora juſſit:& pãnis obſitũ uicatĩ circũduci:ac mulieribus oſtendi:deinde iugulari. Nullus deniq; tã abiectæ cõditionis:tanq; extremæ ſortis fuit:cuius nõ cõmodis obtrectaret. Nemorenſi regi quod multos iã annos potiretur ſacerdotio ualidiorẽ aduerſariũ ſubornauit: quũ quondã die

PHI. Occipitio: miror Albertũ magnum uirũ alioquin eruditiſſimũ occipititium partem capitis anteriorem nũcupare:ſinciput uero poſteriorem:cũ apđ latine pureq; ſcribentes ĩ cõtrariũ accipiant̃: qđ & alibi annotauimus. Deturpabat:ſicut ornamẽtum capitis ẽ maximũ coma ita dehoneſtamentũ turpiſſimũ eſt capillamenti amputatio: in tãtũ ut ipſa uenus deaꝝ pulcherrima ſicalua ꝓceſſerit placere nõ poſſit:nec uulcano q̃dem ſuo:comati uero q mallent rempub.turbari q̃ comã ſi hoc tempore raſo capite deturparent̃:deus bone:quas lamentationes quos eiulatus facerent:q̃ plorabili quærimonia perditam comam cõplorarent:qui nõ minus temporis minuſq; curæ impendunt concinnatoribus capilloꝝ:q̃ ſtudioſi doctoribus diſciplinaꝝ. Eſius ꝓculus:nomen eſt proprium uiri ſtaturoſi. Coloſſeros dictus:coloſſos auctore Plinio uocant moles ſtatuarũ turribus pares:inde proculus coloſſeros ſiue coloſſos dictus eſt:cũ eſſet ſtaturoſus: ſtatuæ quoq; ingentes coloſſe & coloſſicæ a ueteribus nuncupatæ ſunt.Spartiãus. ſtatuas Selio uero per totã orbem coloſſas poni iuſſit.Plinius fecit phidias alteꝝ ſignum coloſſicon nudum. Victruuius in.x.coloſſicotera onera cõparatiuo noĩe elegãter dixit intelligi uolens ingentiora magiſq; coloſſica. Hunc e ſpectaculis: qui inter ſpectatores ſedebat ſpectabatq; alios gladiatores in arena gladiatoria digladiantes. Thraci:gladiatores quidã ſpeciali uocabulo thraces dicti ab armatura thracum.Oratius.ad imum thrax erit quẽ locum exponẽs porphirio ait.auctorabit̃ in ludum ut gladiator ſit. myrmilloni ĩ certamine gladiatorio opponebat̃ thrax quod ſignat Auſonius in monoſyllabis cũ ait:Quis mymilloni contendit̃?equimanus thrax.Ci.ĩ ſexto antoninarũ:thracem iugulauit familiarem ſuum. De thrace gladiatore intelligendum eſt illud Plinianum. ex.xi.Thracio ſtudioſo in Caii Cæſaris ludo notum ex dexterã fuiſſe ꝓceriorem. Signat.n.Plinius gladiatorem ex his qui thraces uocitantur:ſolitum in caligulæ ludo gladiatorio exercere gladiaturam. Caligula enim qui dicitur caius cæſar delectabatur thracibus.inde arma thracis gladiatoris dicta threcidica.cicero in ſexto antonianaꝝ.myrmillo ĩ Aſia depugnauit cũ ornaſſet threcidis comitẽ & familiarem ſuum:illum miſerũ fugientem iugulauit:ciceroniani codices mendoſi ſunt. Interpretes quoq; illud threcidicis perpe-

ſtatuæ coloſſicæ coloſſicotera
Thraces gladiatores

Correctus Ci.locus

ram & legunt & interpretantur. Oplomacho:gladiatorem uocant oplomachum quaſi cum armis militaribus & ſcuto depugnātem.græci enim τὸ ὅπλον dicunt ſcutum. τὰ ὅπλα arma & μάχομαι pugno. Martialis oplomachus nunc es fueras ophthalmicus ante.de oplomachis gladiatoribus ait Iulius firmicus in ſeptimo.ſi mars fuerit in finibus Iouis famoſi gladiatores naſcentur.oplomachi naſcentur ſi teſtimonium ueneris defuerit marti. Comparuit:oppoſuit.commiſit. Biſqꝫ uictorem: cū primo thracem deinde oplomachum uiciſſet. Pannis obſitum:ueſtitu ſordido ſqualentiqꝫ obuolutum magis q̄ indutum:tale eſt illud terentianū:uideo quendam annis & pannis obſitū tranſlatio eſt ab egro : ut inquit donatus. Vicatim:per uicos urbis. Obtrectaret:noceret incōmodaret. Nemorenſi regi: iuxta aritiam lucus eſt dianæ: artemiſiū uocant:ubi barbaricus ſcythicuſqꝫ mos obſeruatur. namqꝫ ſacerdos inſtituitur fugitiuus quidam uir gladiū tenens & inſultus ſemper circūſpectans:& ut inqt Strabo ad ſe tutandū ſtrenue paratus ſcribit Seruius in hoc arthemiſio fuiſſe arborē illā:quā celebrat Virgilius in ſexto.de q̄ infrigi ramū non licebat. dabatur aūt fugitiuis poteſtas ut ſiquis exinde potuiſſet auferre:monomachia hoc eſt ſingulari certamine cū fugitiuo tēpli dimicaret:cui uicto uictor ſuccedebat in ſacerdotiū.idqꝫ peculiariter regnū uocabatur & ipſe ſacerdos rex Nemorēſis dictus a nemore illo dianæ ſacrato:qđ arthemiſiū nūcupari ſignificatiuus.hic ab Ouidio dictū eſt in tertio faſtorū:Regna tenent fortes manibus pedibuſqꝫ fugaces & petit exēplo poſt modo quiſqꝫ ſuo.Item in primo de arte.Ecce ſuburbanæ templū memorale dianæ: partaqꝫ per gladios regna nocēte manu.Hic Valerius Flaccus in ſecūdo argonauticoꝝ & ſoli nō mitis aritia regi: Lucāus quoqꝫ in tertio pharſaliæ ſic inquit:Qua ſublime nemus ſcithycæ qua regna dianæ. Caligula qui oīum cōmodis incōmodabat:īmiſit quendā fugitiuū robuſtiorē:qui cū rege illo aricino ſacerdote depugnaret:ut ita ſuperatus & uita ſpoliaretur & ſacerdotio:& ſi ſacerdotium illud quod erat conditionis uilioris.

oploma chus

ſacerdos fugitiuus

M.AN. Occipitio:poſteriore parte capitis:Perſius occipiti ceco poſticæ occurrite ſannæ occiput dicimus & occipiciū. E ſuis ꝓculus:hic quoqꝫ locus mēdoſe meo iudicio legitur.oīa.n.quæ uidimus trāquilli exemplaria e ſuis habent:quaſi duæ ſint partes orationis quod ne eleganter quidem diceretur:ex qua lectione nullus ſequitur ſenſus quare Eſius nomen melius accipies ut ſit Eſius proculus ſiue Elius: coloſſeros.q.maior quidem coloſſus.E ſpectaculo e cauea ſpectantium in ſubiectum theatri locum. Thraci retiario:Seneca ſi thrax eſſem fuſius eſſem. Mox oplomacho:oplomachus gladiator qui ſcuto & ferro in ſpeciem iuſtæ pugnæ dimicat τὸ ὅπλον græci ſcutum uocant μάχομαι.pugno q̄q̄ καὶ τὰ ὅπλα græci arma καὶ ὁπλίτην armigerum dicunt. Comparauit: commiſit. Bis uictorem thrace & oplomacho uectis. Obſitum:ſordidis ueſtibus & ſqualore coopertum. Mulieribus oſtendi:quibus ob elegantem formam gratiſſimum fuiſſe ſenſerat. Obtrectaret:detraheret malediceret. Nemorenſi Regi:aricinæ dianæ ſacerdoti:ariciæ ipſum quoqꝫ ſacerdotium regnum dicebatur:Ouidius regna tenent fortes manibus pedibuſqꝫ fugaces:& perit exemplo poſtmodo quiſqꝫ ſuo ſiquidem quot annis ferro decertare cogebatur qui ſi uictor fuiſſet uictum pro hoſtia numini dabat: ſi uictus is qui uiciſſe ſacerdotium optinebat. Sed huius feri ritus:præter Ouidium:Plinius Strabo Lucanus & alii pleriqꝫ meminerunt. Multos annos: quaſi raro alias contigiſſet ut tam diu quiſq̄ ſuperſtes fuiſſet:quum circumacto fere anno ſagina grauis & deſes ferociſſimo hoſti & morti deuoto obiiceretur. Validiorem:potentiorem: Aduerſarium hoſtem concertatorem. Subornauit:ſubſtruxit inſtigauit.

muneris eſedario porio ob proſperā pugnam ſeruum ſuum manumittēti ſtudioſus plauſum eſſet:ita ſe ꝓripuit e ſpectaculis:ut calcata lacinia togæ p̄ceps per gradus iret indignabundus & clamitans dominum gētium populum ex re leuiſſima plus honoris gladiatori tribuentem q̄ conſecratis principibus aut præſenti ſibi.

De luxuria & libidine eiuſdem.

PVdicitię neqꝫ ſuæ neqꝫ alīeę pepit.M.Lepidū.M.Neſtorē Pātomimū:quoſdā obſides dilexiſſe fert cōmercio mutui ſtupri.Valerius Catulus cōſulari familia iuuenis ſtupratū a ſe ac latara ſibi cōtubernia eius

PHI. Muneris ſpectaculi:gladiatorii. Eſedario : eſedarium appellat certatorem nomine porium:q ex eſedo depugnabat uideturqꝫ ſignificare laniſtā. de eſedariis britanis longa eſt diſertatio apud Cæſarem in cōmentariis:& nos ſuperius meminimus q alio noīe dicūtur cōuinarii a cōuino curru. Seruū:q erat in familia laniſtæ gladiatoria. Plauſum eēt:a ſpectatoribus. Calcata lacinia:illa ueſtis inqt elegāter ſymachus decēter idutui ē:quæ nō trahit puluerē nec ī humū demiſſa calcat.lacinia hoc ē extremā togæ particula cū ꝓlixior eſſet pedibus p̄ſſit cōculcauitqꝫ caligula p īdignationē e ſpectaculo ſe furenter eripiēs:adeo ut p̄ceps p ſingulos gradus iret.more eoꝝ qui ueſtigia titubata tenere nō poſſunt a lacinia laciniosus deriuat:accipiturqꝫ ꝓ flexuoſo ſinuoſoqꝫ:ab apuleo cōuallis lacinioſa.a Hierōymo diſputatio lacinioſa decētur dr̄ ꝓ tortuoſa & īplicata.Sūt.n.laciniæ ī ueſtimēto ceſuræ particulatī cōciſæ decoris cāuſa unde laciniata ueſtis & aduerbiū laciniatī:qđ ſignificat ꝑticulatī & p flexuras:Apuleius. Nō laciniati diſpoſito ſed cuneatim ſtipato. Cōeatu:difficultates illas trāſabiremus. Lacinioſa fuit alexādria anguloſo ꝓ curſu Co

Cōuinarii

Lacinioſus

lumella iubet pecus egrotũ diſtribui ĩ lacinias hoc eſt in ꝑticulas ſepari ut facilius cõualeſcat. Plus honoris ꝓpter plauſum quo ꝓſecuti fuerãt manumiſſioné gladiatoris manumiſſi a porio eſedario. Cõſecratis prĩcipibus: moris fuit apd̃ romãos ut prĩcipes in theatro populari plauſu excipenť: hos aũt tergeminos honores appellat Oratius. Præſenti ſibi: cũ debeat prĩcipis urgere p̃ſentia & hoc ipſo honoratior ſoleat eẽ. Vis in ꝑnoĩe: ſibi q prĩceps erat. ſibi q deus uideri uolebat: ſibi q diuĩo cultu uenerabilis & uenerãdus appetebat. Sibi q ſe fratrẽ Iouis ut inqt Ioſephus eſt auſus appellare. ſibi q ſe dominũ ĩpoſito diademate ut ait Sextus Aurelius iuſſit noĩari; Neq̃ ſuæ: ſtupratũ ſtupratoréq̃ fuere ſignificat. Pãtomimũ: hiſtriões pãtomimi dicunť ab egregia q̃dã reꝝ oĩum imitatiõe. furius bibaculus fuerã iqt & uocabat pãtomimus ſcribit Iulius firmicus pãtomimos naſci q hñt leporis ſidus ĩ horoſcopo: ſi eũ locũ uẽus reſpexerit. Olĩ pãtomimi ſublati fuerũt a Domitião. reſtituti mox a Nerua: quos traianus iteꝝ ſuſtulit: ut ſcribit Pli. ĩ panegyrico celebrať mors repẽtina duoꝝ eqtũ q ĩ uenere obierũt coeũtes cũ pãtomimo mythico tũc forma ꝓcellẽte. Quoſdã obſides: ĩ hãc ſñiam ẽ illd̃ ſatyrici poetæ. aſpice qd faciũt cõmertia uenerat obſes. hic fiũt hoĩes. caligula quoſdã ĩ obſidatũ datos turpi amoꝛ dilexit dũ illos ſubagitat & ab illis uiciſſĩ ſubagitať. Mutui: cũ piter agerẽt & paterẽť mľiebria. Stupratũ. ſ. caligulã. Cõtubernio: obſcẽa ſodalitate & ꝓbroſa cõtubnalitate atq̃ (cõuictu. M.AN. Eſedario porio: laniſtæ qd̃ ĩ Claudio aptius oſtẽdiť. Mãumittẽti: libertatẽ donãti. Seruũ ſuũ unũ ex familia ex iis uidelicet q ad gladiaturã ſub eo ĩſtituebãť. Ob ꝓſperã pugnã: qã idẽ gladiator ĩ munere ꝓſꝑe pugnaſſet. Studioſius: maiore quodã ſtudio & fauore uelut ei q grate & nõ auare feciſſet ut hũc q ꝓſꝑe pugnaſſet & ſi ĩ ſeruitute retĩere liceret libertate tamẽ dõaſſet. Proripuit: cũ ĩpetu & ĩdignatiõe ſe ſpectaculo ſubtraxi. Calcata: pedibus p̃ſſa. Lacinia: extreme ueſtis ſciſſura ſũt. n. laciniæ ſciſſuræ ĩ extrema ꝑte ueſtiũ ornatus gratia factæ unde laciniatæ ueſtes a lacero id nomẽ hinc laceſſo qd̃ eſt lacerãdo ꝓuoco ſeu irrito: Apuleius ſæpiſſime laciniã ꝓ ueſte accipit. Præceps: p̃cipitantes ruens. Gladiatori: qui ob ꝓſperam pugnam manumiſſus eſſet. Neq̃ ſuæ. q. d. ne ſuæ qdem pudicitiæ nõ modo alienæ rationem habuit. Comertio: nefaria cõſuetudine. Stupratũ: caligulã. Cõtubernio: domeſtico uſu. Defeſſa latera: ſtupri aſſiduitate. Iu. nec quæritur qď & lateri parcas: & rurſus q̃tum erat exhauſti lũbos donare cliẽtis. Vociferatus: clara & alta uoce teſtatus. Sup ſoroꝝ ĩceſta: ſupra nefarios ſoroꝝ cõcubitus. Notiſſimum amorem: p̃ter repete: qď perdite proſtitutã amauerat ancillam. Lente: cũctanter ocioſe. Mercantiũ more: tanq̃ aliquid mercaturus. Faciem: ipſarũ mulierũ. Alleuans: attollens erigens.

pãtomimi

defeſſa etiã uociferatus eſt. Super ſororũ inceſta. & notiſſimũ proſtitutæ Pyrallidis amorem nõ temere ulla illuſtriore fœmina abſtinuit. quas plerũq̃ cum maritis ad cœnam uocatis. preterq̃ pedes ſuos trãſeũtes diligẽter ac lẽte mercantiũ more conſiderabat. etiam faciem manu alleuans ſi q̃ pudore ſummitterẽt. Quotiẽs deinde libuiſſet egreſſus tricliniо. quũ maxime placitam ſeuocaſſet. paulopoſt recẽtibus adhuc laſciuiæ notis reuerſus uel laudabat palã uel uituperabat ſingula numerãs bona malaue corporis atq̃ concubitus. Quibuſdam abſentium maritorum nomine repudium ipſe miſit. iuſſitq̃ in acta referri.

PHI. Defeſſa: Catullus eleganti uocabulo latera per concubitum crebriorem exhauſta appellat ex futura nam frequẽs uenus debilitat ſubneruatq̃ & ĩ primis latera: unde parcere lateri eſt abſtinere ã coitu. Iu. Nec q̃ritur qď & lateri parcas. Ouidius p̃cipiẽs exercendam uenerem ait. ſed lateri nec parce tuo: ſunt. n. in lateribus renes: quos ait uarro ita dictos: quaſi riui ab his obſcẽi humoris orianť. Quidã philoſophorũ libidines reꝝ uenereaꝝ ĩ iecore cõtineri arbitranť. qd̃ a lactãtio quoq̃ memorať in lib. de opificio. Pyralidis: nomẽ eſt ꝓpriũ meretriculæ q̃ amauit caligula. alias pyralis ẽ p̃enata beſtiola magnitudĩe muſcæ ex igne ꝓueniẽs: uñ & nomẽ a qbuſdã pyrauſta appellať: quã diu ẽ ĩ igne uiuit cũ euaſit lõgiore Paulũ uolatu tũc emoriť. Proſtitutæ: iſtar uulgaris ſcorti & diobolaris. dr̃. n. diobolare ſcortũ: quod duobus obolis cõduciť: mẽdoſus eſt locus apud Varronẽ in tertio de latina lingua: in cuius codicibus ĩpreſſis ſic legiť. uiuolares ſabini ſoboles corrupto ſenſu ex litteraꝝ cõfuſiõe ĩuerſiõe & ordĩe p̃poſtero. Tu ita lege diobolares a binis obolis. docet enim Varro diobolares meretrices dici a binis obolis a duobus minutulis nũmulis: q pro præcio cõcubitus numeranť. Plautus in penulo dixit ſeruuloꝝ ſordiduloꝝ eſſe ſcorta diobolaria. erat itaq̃ ob ĩfamiam notiſſimus amor: quo caligula efflictim amabat turpẽ & ꝓſtitutã meretricẽ pyralida: potuiſſetq̃ uideri tollerabilis: ſi ſequutus foret illud catonianũ oratianũq̃ p̃ceptũ. huc iuuenes æquũ ẽ deſcẽdere nõ alienas ꝑmolere uxores: & illud plautinũ: Dum te abſtineas: nupta: uidua: uirgine: iuuẽtute: & pueris: liberis: ama qd̃ iubet: ſed caligula & proſtitutas amabat nec illuſtrionibus matronis abſtinebat nuptaſq̃ ſectabať. Præter pedes iuxta pedes. Mercantiũ more: mos eſt mercatoꝝ ut mercẽ quã empturi ſunt ocioſe & cũ q̃dã lentitudine etiã atq̃ etiam cõtempleẽť. hoc idẽ faciebat Caius in ſpectãda penſitandaq̃ matronaꝝ formoſitate. Sũmitterẽt: ad terrã demitterent more matronaꝝ uerecũdaꝝ. decet. n. talis pudor ingenuã mulierem Virgilius tũ breuiter dido uultum demiſſa ꝓfať. & ſicut γυναῖξι κόσ μονησιγῆφερει mulieribus orna-

pyralis
pyrauſta
Diobolare ſcortum
Locus uarronis

tū p̄bet taciturnitas:& ita uerecūdia. Seuocaſſet:ſolā ſeorſū euocaſſet:qđ ſignū eſt futuri cōcubitus. No
tis:ſignis ueſtigiiſq; pactæ libidinis:qualia ſunt illa apud Iuuenalē:humida ſuſpectis referēs multicia rugis
uexataſq; comas uultūq; auremq; calentē. Laudabat palam:agebat cōtra Ouidii documētū ſcribētis p̄ci
furta uene pue cytherea iubet ſua furta taceri:cui ſtipulant̄ tibullus & Pṗtius:quo℞ alter cecinit:q ſapit in tacito
ris occultā gaudeat ille ſinu.alter tradidit.in tacito cohibe gaudia clauſa ſinu. Bona malaq; cōcubitus: ſcribit Lucre
da tius in q̄rto.ſcorta in cōcubitu moueri ut ipſa uenus ſit cōcīnior uiris & ſuauior.Caligula palā dicebat de
cōcubitu matrona℞:qd cōcinnitatis qd īſuauitatis habuiſſet itidē bona corpis uel uicia ſi qua latebāt pro
mulgabat:adeo nullā rōnem habebat matronatus matronaliſq; dignitatis.Signat aút hiſtoriā:quā legimus
apđ Senecā li.ii.ꝙ in ſapientē nō cadit iniuria.erat Valerius aſiaticus in primis ferox & uix æquo aio aliēas
cōtumelias laturus huic in cōuiuio in cōtione uoce clariſſima q̄lis in cōcubitu eſſet uxor eius obiecit.hæc
tā atrox tāq; inſigniter facta iniuria effecit ut Aſiaticus īter p̄cipuos auctores īterficiēdi caligulæ fuiſſe p̄
dat̄:q̄uis ipſe dicat apud Ioſephū.cū quæreret̄ de interfectoribus Caii utinā ego interemiſſem.hic deinde
accepto Claudii iuſſu libero mortis arbitrio uenas ſecuit:ut docet Cor.Tacitus. Repudiū miſit: ſenſus ē
Caius princeps libellū repudii miſit ad quaſdā matronas:nomine nō ſuo ſed marito℞:cū illi eſſent abſen
tes. In acta:tale eſt illud poetæ:cupient & in acta referri nā ut res teſtatior eſſet de repudio matrona℞ uo
luit in acta publica referri. Nepotinis ſumptibus:luxurioſis & īmodicis p̄fuſionibus impēſa℞.in uetuſto
nepotatus codice legimus nepotatus qđ placet.&.n.ne potatū dicimus luxuriā p̄digamq; p̄fuſionē & nepotari ſigni
nepotatur ficat luxurioſe & p̄digaliter uiuere:quo uerbo uſus eſt Tertullianus in apologetico:ariſtippus inq̄t in pur
pura nepotat̄. Prodigo℞ ingenia:duo ſunt inquit.M.Tullius genera largo℞ quorum alteri liberales.pro
digi qui epulis & uiſerationibus & gladiatorum numeribus ludorum uenationumq; apparatu pecunias
profundunt.ueteres dixere prodigitatē & prodigentiam profuſionem:quā nunc dicunt prodigalitatem:

M.AN. Sūmitterent faciem:eſt enim muliebris decori uultum coram uiris demittere.Ver.Tum breui
ter dido uultum demiſſa profatur:contra petulantis & impudicæ attolere.Iuue.cumq; paludatis ducibus
præſente marito ipſa loqui recta faciæ ſtrictiſq; mamillis. Laſciuiæ notis:patratæ libidinis ſignis. Ma
la:uitiaq; laterent. Concubitus:coeundi rationem quam in fœmina obſeruaſſet. Quibuſdam: matro
nis.ſ. Referri in acta: ut publice conſtaret capitolinus auctor eſt apud præfectū ærarii notari ſolita quæ
publicis actis maiores inferri uoluiſſent. Nepotinis luxurioſis: nepotes luxurioſæ. ut Feſto placet:uitæ
homines quod:tam his ſuæ res curæ ſint q̄ iis quibus pater auuſq; innuunt:Plini.apitium altiſſimū appel
lat nepotū gurgitem inde nepotatus pro luxuria & uoracitate : Affranius ſcurilitate & nepotatu nobilis:
Inde & nepotius. Portentoſiſſima:noua & inſueta ut portēto℞ loco haberi poſſent:Seneca.C.Cæſar Au
guſtus quem mihi uī rerū natura edidiſſe : ut oſtenderet qd ſumma uitia in ſumma fortuna poſſet centi
es ſextertio cœnauit uno die. Aceto:liquefactas: quod cleopatra quoq; in luxurioſis & intēpeſtiuis An
tonii cœnis feciſſe dr̄ q unionē
ea tēpeſtate maximū liquæfactū

De luxuria eiuſdē in cœnis:balneis edificiis & aliis opibus.

hauſit p̄feſſa grādi ſpōſiōe ſecen
ties ſextertium una cœna abſumpturam : Plinius & Ma
crobius ſunt auctores. Obſonia:quæ cū pane apponū
tur. Aut Cæſarem:eum qui omnia poſſet:uel cui p̄ cū
ctis ſumptuoſiſſima conuiuia parare liceret.

PHI. Cōmentus:cū excogitaſſet. Portētoſiſſima:iu
ſitata atque admiranda loco uiceq; portenti: Plinius ap
pellat ingenia portentoſa:quæ noua luxuriæ inſtrumen
ta excogitauerūt. Vt calidis hoc referendū ē ad nouum
uſum balnearū:neq;.n.antea uſitatū fuerat lauari in bal
neari ſolio unguentis calidis frigidiſque. unde Plinius
noſter hoc commentum Caii Caligulæ in.xiii.taxat his
uerbis:Necnon aliquem ex priuatis audiuimus iuſſiſſe
ſpargi parietes balnearum unguento:atq; Caiū principē
ſolitum lauari:ac ne principale uideatur hoc bonum &
poſtea quendam ex Seruius Ne
unguenta ronis. Vnguentis:unguenta ſi
cut ſcribit Pomponius iuriſcon
ſultus ea intelligimus : quæ &
uoluptatis & ualitudinis cauſa
comparantur: ſed Plinius & reli
qui fere omnes: qui latie & puri
ter loquūt̄ unguēto℞ noīe ea ſi
gnificāt:quæ ad uoluptatē & ele
gātiam tātū cōficiunt̄:cum me

NEpotinis ſūptibus oīum p̄digo℞ īgenia ſupauit:cō
mētus nouū balnea℞ uſū: portētoſiſſima gn̄a cibo
rū atq; cœna℞ ut callidis frigidiſq; unguētis lauare
tur:p̄cioſiſſias margaritas aceto liq̄factas ſorberet: cōuiuiis
ex auro pāes & obſōia appōeret aut frugi hoīem eē oportet
dictitās:aut cæſarē qn & nūmos n̄ mediocris ſūmę e faſtigio

dicaméta illa uerius dicant:quæ ad ualitudiné pertinét quoꝝ multiiuga ſunt noĩa.ariſtippus auctore Seneca aliquando delectatus unguento male iſtis effeminatis eueniat qui rem tá bellam infamauerũt: de cõpoſitione unguentoꝝ & nominibus lege:quæ ſcribit Plinius in.xiii.qui cum omnia diligéter copioſeq́ explicaſſet.hæc é ait materia luxus e cunctis maxime ſupuacui: unguenta iſico expirant ſuis & moriunt hoꝛis:oli Licinius craſſus & Iulius Cæſar cenſores edixerũt neq́s uéderet unguéta exotica.ſic.n.peregrina & externa nuncupant.ex quo eſt illud planti non poſſunt oés olere unguenta exotica: quod ad ſníam trágl. ſi ptinet ait Plinius audiuiſſe Caium principem ſolitum lauari unguento. græci μυρον uocant unguentum myropolion tabernam unguentariá myropolá unguentarium.ſic enim dicitur qui conficit unguenta & uendit cum confector medicamentoꝝ nominetur medicamentarius: apud Plinium q ſignificatiſſime ſcribit inuenies unguentarium a medicamétario ſeiũgi.ſicut unguéta a medicamẽtis. Margaritas liquefactas:Clodius tragedi eſopi filius ut experiret in gloria palati qd ſapent margaritæ: ſingulos uniones conuiuis abſorbẽdos dedit:ne luxu ſuo nimis ſupbiat Caius princeps hiſtrioni comparatus. Oratius in.ii.ſermonũ filius Eſopi detractá ex aure metelle.ſ.ut decies ſolidũ exorberet aceto diluit inſigné baccá hoc idé fecit cleopatra cũ unioné p̃cioſiſſimũ ex aure detractũ merſit in aceto & liquefactũ abſorbuit facta cũ.M. Antõio ſpõſione:ſe ſolá una cœna céties ſextertiũ abſumpturá.hiſtoria ſcribit a Plinio in.ix.a Macrobio ĩ tertio ſaturnaliũ. Aceto:ſcribit Plinius in.ix.aſpitaté uimq́ aceti in tabem margaritas reſoluere. Ex auro panes:ſcribit Plutarchus in li.de claris mulieribus quemadmodũ oli uxor pithei oĩum id tpis ditiſſimi marito appoſuit aureos panes oĩa cibaria ex auro fabrefacta ad illius auaritiá caſtigádá auro ſemp ĩhiãtis & aurifodias iugiter exercétis:cui oli ex pegrinatiõe domũ reuertéti uxor mẽſam aureá apponi iuſſit.in q̃ oĩa erát ex auro obſonia:gauiſus pitheus:prĩo aſpectu mox ſatiatus auri ĩſpectiõe cibũ afferri p̃cipiebat uerũ mulier cũcta ex auro cõcinnata iubebat apponi.cũq́ ille iracundia pcitus eſurire ſe diceret:neq́ ſe auꝝ id temporis deſiderare ſapiéter inquit uxor tu nullius rei p̃ter hanc uná habendæ facultaté p̃bes.oĩs cura uiroꝝ tuo iuſſu occupata é in auro fodiẽdo:ut nemo iá agros colat:nemo fruges ſerat:nemo arbores plátet.hac uxoria caſtigatiõe cõmotus pitheus quintá duntaxat ciuiũ parté in aurifodinis continuit reliquos tum agriculturæ tũ cæteris artibus operam dare p̃cepit. Obſonia: eſculenta quibus cum pane ueſcimur uulgo obſõia dicũt græci οψον uocát obſoniũ.& οψοποιον cõcinatoré edulioꝝ.obſonare é emere obſonia:obſonatores q emẽdis & cõcinnádis obſoniis p̃ſunt.de qbus ĩ annotatiõibus plura.Cato dixit obſõitauere p ſæpe obſonauere optimũ obſoniũ é fames & ut dicebat Alexáder magnus ad prádiũ optimus eſt coquus optimũq́ obſoniũ νυκτιπορια.i. nocturnũ iter ad cœnam uero ολιγαριστια.i.prádii pcitas. Aut frugi aut Cæſaré:hoc é uel parcũ uel magnificétiſſimũ lautiſſimũq́ frugi p oĩa genera ĩdecliabiliter dr.& ſignificat tempatũ parcũ moderatũ.unde frugalitas ut auctor é Ci.appellari põt ea uirtus:q̃ græci ſophroſyné latini tũ téperátiam tum moderationé appellare cõſueuerunt : græci frugi.hoĩes χρησιμους dicunt ideſt utiles & id ſentit donatus:qui frugi utile interpretat.&.M.Celius qui ſe eſſe hoĩem frugi dictitabat hoc eſt utilem.multis & fructuoſum.ſed ut ait Cicero id nomé latius eſt: ut non ſolum utilis:ſed moderatus & temperans & parcus frugi dicatur.hinc cognomen Lucii piſonis magnopere laudatum:qui frugi dictus eſt.illud attende quod qui frugalis dicit latinitate peccat.ſi credimus Quĩtiliano:qui monet: ut frugi dicatur:frugalis uero relinquatur contentioſis. Faſtigio:ſumma altitudine & culmine.

M.AN. Baſilicæ Iuliæ:de ea in Auguſto abunde diximus. Cedris præcioſa cedri materia: Plini.cedri duo genera quæ floret fructum non fert fructifera non floret:nec multo poſt materiæ inquit ipſi æternitas itaq́ & ſimulachra deorum:ex ea factitarunt:in ſyria ea arbor p̃uenit. Verſicoloribus :colorũ uarietate præditis. Magna thermaꝝ laxitate:laxioribus thermis porticibus & tricliniis. Ferarũ:arborum:his quoq́ nauim excultam fuiſſe ſubaudi. Choros:canentium cætus. Symphonias:cõcentus. In extructionibus:ędificationibus. Prætoriorum:campeſtrium edificiorum.

Dictũ ariſtippi
Exotica
myropoliũ
myropolia
medicamétarius
uniones
aceto liqfacti
Exéplum auaritiæ caſtigandæ pulcherrimum
Obſonia
Obſonare
Quod obſoniũ optimum
Frugi

baſilicæ Iuliæ p aliquot dies ſparſit ĩ plebẽ: fabricauit & de cedris liburnicas:gẽmatis puppibꝰ uerſicoloribꝰ uelis:magna thermatũ & porticuum & tricliníoꝝ laxitate:magnaq́ etiá uitiũ pomiferaꝝ arborũ uarietate:quibus diſcũbẽs de die inter choros ac ſimphõias littora cápaniæ pagraret. In extructionibus p̃torioꝝ atq́ uilaꝝ omni ratiõe poſthabita nihil tá efficere concupiſcebat:q̃ qd́ poſſe effici negaret & iactæ itaq́ moles ĩfeſto ac p̃fundo mari:exciſæ rupes duriſſimi ſilicis & cãpi montibus aggere ęq̃ti: & cõplanata foſſuris mõtiũ iuga incredibili quidẽ celeritate quũ more culpa capite lueretur:ac ne ſingula enumeré immenſas opes:totumq́ illud.T.Cæſaris uíties ac ſepties milies ſeſtertiũ non

PHI. Baſilicæ iuliæ:uictruuiꝰ architectꝰ tradit ſe p̃fectũ fuiſſe baſilicæ iuliæ faciẽdæ. Spſit ĩ plebẽ oli po.ro. nũmos ſpſit poſthũio & Marcio cõſulibꝰ &.Cn.Scipio infamis exiſtiatus é quod pecuniam ſparſiſſet in populũ:ſcribit ioſephus Caiũ Caligulá aſcendiſſe in capitoliũ ut pro filia ſacrificaret:& in imperialis loci culmine ſtátem diſperſiſſe populo auri argentiq́ pecũias. ex quo loco chereas cogitauit præcipitem impellere. Liburnicas: naues de quibus ante dictum eſt. De cedris: auctor é Plinius reges in egypto

Naues ex cedro

ac ſyria ad naues cōficiēdas uſos eſſe credo iopia abiectis. Diodorus quoq; teſtis eſt i.ii.bibliothecæ ex cedris naues īgēres fabrefactas fuiſſe a regibus egyptiacis:materie cedri æternitas eſt iōq; ſimulacra deoꝝ ex ea factitauerūt.cedrius fuit romæ apollo ſoſiāus. tectū tēpli epheſiæ dianæ fuit ex cedrinis trabibus ut refert Pli.i.xvi.cariē uetuſtatēq; nō ſentit cedrus. Verſicoloribus uelis:cleopatra uelo purpureo ad actiū uenit cū Mar.Antōio:eodēq; fugit:uerſicoloria appellare uident̃ iuriſconſulti nō ſolū ea quæ diuerſi coloris

uerſicoloria

ſint:ſed ēt quæ tīcta īfectaq; fuerīt natiuūq; colorē īmutauerit.ſed apud Pli.& ſcriptores alios luculentos uerſicoloria dicunt̃ a uarietate coloꝝ ſicuti caudæ pauonis & maculæ uiparū uerſicolores noiant̃.oli iter dictū fuit matronis ne uerſicoloribus ueſtirent̃:hoc eſt ueſtibus coloris uarietate diſtictis. Thermaꝝ hic laxitas & amplitudo nauigiorū ſignificat̃ in qbus & therme & porticus & triclinia erāt capaciſſima una cū uiridariis pomariiſq;. Inter choros:multorū uocibus cōſtat chorus:ut Seneca & Macrobius ꝓdiderunt:

Chorus

eſt enim multitudo cātorū ad muſicū cōcentū cōficiendū præpata.chorus apud priſcos ex ſeruis ſymphoniacis cōparabat̃:ex quo apud iuriſcōſultos titulo de edilitio edicto ſcriptū ē.ſi chorus uenerat plurimū referre:nū ī ſingulos an ī uniuerſos p̃ciū cōſtituat̃:itidē libro de legatis tertio ait celſus. ſi chorus leget̃ ꝑide eſt q̃ſi ſinguli hoīes legati ſint. Symphonias: muſicos cōcentus unde & ſimphoniaci pueri a Cicerone dicti:q ad mo dulationes muſicas cōcentuſq; cōficiendos cōparāt̃ a latinis ſymphonia enūciat̃ penultīa correpta:cōtra cōſuetudinē uulgatiorē.De uero Antonio hoc idē memorat Iulius capitolius:quod.ſ.iter ſymphonias & cantica p maritimas ciuitates nauigaret. Prætoriorū::iā ſupra docuimus p̃toria ī agris dici edi

prætoria ſubſtructiones

ficia magnificētiora atq; elegātiora:quorū edificationes dicunt̃ extructiones ſubſtructiones ue:ī quo ſignificatu eſt illud Cicerōis:ī oratione pro milone ꝓpter īſanas illas ſubſtructiones facile mille hoīum uerſabatur ualentiū. Moles:ſaxa īgentia pilæ edificia. Iactæ:mari.qui faſtidioſus terræ eſt edificat ī mari.ī hanc ſnīam eſt illud oratianum.contracta piſces equora ſentiūt iactis ī altum molibus.huc frequēs cementa dimittit redēptor cū famulis dominuſq; terræ faſtidioſus.Ioſephus ſcribens puteolanas moles:de quibus ante dictum eſt:fabrefactas fuiſſe a Caligula ſic ait libro undeuigeſimo antiquitatum.graue putans ut remis tranſitū faceret putanſq; ſubiicere ſibi ēt elementum aquæ poſſe uelut domino maris exiſtente talia ēt uolebat fluctibus gerere qualia ſolet terræ natura ſuſtinere.uoluit ergo & a littore ad littus ſtadia ferme.ccc. in medio mari.& ītra tam uaſtum ſinum pontem cōſtruere.ſuper quem carrucis & diuerſis uehiculis itinera ualeret efficere. Aggere equati:ex aggeratōne terræ cumulati.hoc idē factitauit xerxes:q uelut naturæ ipſius dominus conuexa uallium equabat mōtes ī planum deducebat:maria pontibus ſternebat: Totum illud tyberii:omnes illas luculētas pecunias:q̃s cōgeſſerat Tyberius & caio ſucceſſori reliquerat. Capite: pœna capitali. Lueret̃:puniret̃. More culpa:q fuiſſet lētus operarius pœnā capitis dabat ꝑ lentitudine.

M.AN. Omni rōne:oī edificādi lege ſeu p̃cepto a maioribus tradito. Iactæ:fundatæ. Infeſto ſp eſtuanti. Duriſſuri ſilicis.Ver.Quā ſtet dura ſilex quo durior fuiſſet uena eo difficilius eēt exciſa. Aggere aggregatiōe foſſuris mōtiū mōtibꝫ effoſis Pli.ꝓmōtoria aperiūt̃ mari & reꝝ natura agit̃ ī planū. Culpa more:ſiqd operātiū culpa minus celeriter fuiſſet cōfectū. Capite lueret̃:capitale eſſet. Totū illud tyberii:totā uī illā pecuniaꝝ a tyberio relictā. Nō toto uertente anno:anno nōdū circūacto. Negabat ciuitatem: hæc una calūniaꝝ fuit quas ad exprimēdas ciuibus & populis pecuniā eſt caligula cōmētus. Neq; poſteros:calūniæ rō q̃ſi poſteri qbus ciuitas fuerat a maioribus īpetrata ītelligerent̃ niſi filii q̃ praua īterp̃tatio publicū beneficiū pluribus adimebat. Diplomata:qd diplomata eēnt alio ē loco demōſtratū. Vt uetera & obſoleta:ac per hoc illis minime ſtandum.

toto uertente anno abſumpſit.

De rapinis & extorſionibus eiuſdem.

EXhauſtus igit̃ atq; egēs ad rapinas cōuertit aīum uario & exquiſitiſſimo calumniaꝝ & auctionū:& uectigaliū genere. Negabat iure ciuitatē romanā uſurpare eos:quoꝝ maiores ſibi poſteriſq; eā īpetraſſent niſi filii eēnt:neq;.n.intelligi debere poſteros ultra hunc gradū prolataq; diuorum Iulii & auguſti diplomata ut uetera

PHI. Nō toto uertēte āno ſol xii.ſignoꝝ īterualla ꝑuagādo cū redit ad id ſignū: a quo cœpit:ꝑficit ſpaciū anni: quē uertētē appellāt:auctor uictruuius li.ix.macrobius quoq; li.ii.ī ſōniū Scipionis uertētē annū appellari poſſe merito tradit cū aſtra cuncta ad eādē metā redierit:uñ ſemel ꝑfecta ſūt.idē Paulopoſt ait.ānus uero q mūdanus uocat̃:q uere uertēs ē qa cōuerſiōe plenæ uniuerſi

Annus uertens

tatis efficit̃ largiſſimis ſæculis explicat̃.idē in.i.ſaturnaliū annū ſolis uertētem noiat:ſicut & lunaris annus

Mēſis uertens

mēſis uertens dr̃ a uictruuio.ex quo illud plauti ē ī pſa.tu ſi hāc emeris nūq̃ hercle hūc mēſem uertētē credo ſeruibit tibi.annū uertentē ſignificauit Iuuenalis illo uerſu & cū ſe uerterit annus.Accipe uictori populus qđ poſtulat auꝝ.Ci.in orōne ꝓ qntio.ſex qdem illis mēſibus ꝑfecto anno uertēte ſine cōtrouerſia anno & ſex mēſibus uerbū nullū fatis & quoniā īcidit mentio anni uertentis annotāda hoc potiſſimum loco q̇dam ſunt de anno nō īdigna memoratu.quidā annum magnū eſſe dixerunt in annis uertētibus duo-

De anno pulchra Trieteris

bus.alii in multis milibus annoꝝ arbitrati ſunt.quidā penteterida noīauerunt:qui annus magnus ex quadriēnio cōſtabat:non nulli trieterida.q tertio quoq; anno redibat.eudoxus octoterida magnum annū eē

dixit qđ & pleraq; græcia exiſtimauit:tanq̄ ex octo uertétibus annis conſtantē.Romani luſtra græci olym piadas,ꝑ annis magnis obſeruauerūt.eſt & annus quem Ariſtoteles maximum potiuſq̄ magnum appellat: quem ſolis & lūæ uagarūq; quinq; ſtellaꝝ orbes cōficiūt:cuius āni hyems eſt cataclyſmos:noſtri dilluuionem uocát.eſtas aūt cepyroſis.i.exuſtio:qđ eſt mūdi īcendium hæc eſt illa exuſtio:de qua ītellexit Pli.ſcribens in.vii.Raros patribus,ꝓceriores fieri:cōſumēte ubertatem ſeminū exuſtiōe in cuius uices núc uergat euum.eſt & ānus chaldaicus cōſtans ex ānis ſolaribus.xii.unde dodecateris uocaẗ:quē genethliaci nō ad ſolis lunæq; curſus ſed ad obſeruatiōes alias accommodát.præterea ſūt āni magni complures:ut ægyptioꝝ: quem græce κῦνικόν.latine canicularem uocamus,ꝓpterea ꝙ initium illius ſumiẗ cum eo die quo caniculæ ſidus exoriẗ.eſt & metonticus:quem methon atheniēſis ex annis undeuiginti cōſtituit.de quo ītellexit M.Tul.cum in epiſtola quadam ad atticum ait:quis erit cui credam aut quādo iſte metonis annus ueniet.mēdoſi codices,ꝑ metonis habēt mētionis corrupto noīe & ſenſu.præterea fuerūt anni apud quoſdā ſemeſtres:q eſtate ānum unum determinabāt.alteꝝ hyeme.tales erāt āni acarnanum.Arcades quadripartitis temporibus ānum metiebanẗ.itaq; illoꝝ āni trimeſtres fuere:quoꝝ fuit ānus mēſtruus lūæ ſenio terminatus.talis uideẗ fuiſſe ægyptioꝝ & iudæoꝝ.itaq; apud eos aliqui ſingula milia ānorum uixiſſe produnẗ. huic tamē opinioni reclamat Auguſtinus:q in.xv.de ciui.dei:conaẗ oſtēdere ānos iudæoꝝ tales & tantos: fuiſſe quales & quāti noſtri ſūt.ānum autem dici tanq̄ circulum īterpretatur.M.Varro cuius uerba ex lib.ii.latiæ linguæ hæc ſūt tempus a brumā dū ſol rediit uocatur ānus:ꝙ ut paruuli circuli ānuli.ſic magni dicebantur circites āni:unde ānus dictus.ateius capito ānum a circuitu temporis putat dictum quia ueteres an pro circum ponere ſolebāt:ut an terminū.i.circum terminum dixit Cato.quidam a græco ἐνιαυτόσ deduci arbitranẗ. Caligula:ut domū repedemus:luxu &,ꝓdigalitate portētoſa,ꝓdegit effuditq; lucułētas opes q̄s coaceruauerat Tyberius ītra ſpatiū unius āni uergētis:q ānus ſolis ē:q diebus.ccclxv.& q̄drāte pagit circuitionē zodiaci:dū ad id ſignū ſe denuo uertit:ex quo die digreſſus ē:unͣ ab illa uerſiōe ānus uertēs uocaẗ:& habeẗ magnus:cū lūæ ānus breuis puteẗ.ex hoc Macro.i.i.ſaturnaliū ſcribit ſciēter dcm̄ eē a Virgilio iterea magnū ſol circūuoluiẗ ānū. Ad rapinas:ſequunẗ largitionē,ꝓdigalitatēq; rapiæ:cū.n.& dādo & effundēdo egere cœperūt aliēis bōis:ut ait.mar.Ci.māus afferre coguné. Calūniaꝝ:ordiatim ſubiūgit exēpla declarātia:calūnias auctiōes & uectigalia:qbus ad rapías cōuerſus eſt caligula. Auctionū:auctio ſignificat publicā uēditiōem ab eo dicta:qđ emētem augeat & uēdētem.auctor placiades. Ciuitatem romanā uſurpare:tanq̄ nō eſſent legitimi Romani ciues. Intelligi poſteros:cū appellatione poſteroꝝ notiſſima ītelligané nō ſolū filii ſed & nepotes,ꝓnepotes abnepotes & reliq gradatim deſcēdētes:nolebat Caius poſteros ꝓtēdi ultra primū filioꝝ gradum.Paulus iuriſcōſultus digeſtis de gradibus ſic ſcribit.Liberi uſq; ad tri nepotē noiantur ultra hos poſteriores uocané.q̄ iniqua foret caligulæ īterꝑtatio de poſteris ſatis liquet:cū dicamus poſteris traditū eē:& poſteroꝝ negotiū agere ſe dicat Seneca qđ ſane referé ad poſteritatem. Diplomata:uulgus decreta & bullas appellat:diximus ī Auguſto qd ſint diplomata.ſi quid protuliſſet diplomata & priuilegia obtēta per Iulium Cæſarem & Auguſtū de īpetrata ciuitate romana ſibi & poſteris in qbus declarabaé poſteros ītelligi in gradus ulteriores:dicebat Caius talia diplomata iam uetuſtate eſſe obſoleta & euaneſcētia:& dum fingit ſe illa deflere tanq̄ obſoleta:ipſe erat cā ne rata fierent.

M.AN. Arguebat:fraudi dabat. Editos:a ciuibus relatos. Primipilariū:primipilares milites erāt q ſigna circūſtabant:hi poſtea rei militaris rōne mutata pilani diu cœperūt dici. Reſcidit:ꝓ irritis hūit. Deſtinaſſe:aīo cōſtituiſſe. Ab ignotis:a qbuſdā q minus noti erāt. Macteas uenēatas:iūctas obſonio uenēo il lita.mar.neutro gñe,ꝓtulit te mattea ſola iuuāt qdā a uerbo græco πάτιῶ oblino nomē fcm̄ exiſtimāt:ſūt q ἀπὸ τοῦ μασᾶσθαι mādere ſiue comeſſe id dcm̄ putent.Ariſtophanes grammaticus dulcius nihil eſt mihi mattya dixit.

Annus maximus — Exuſtio — metōticus — Locus ciceronis — Annus unͣ — Auctio — Poſterorū appellatio — Diplomata

& obſoleta deflebat. Arguebat & ꝑperam editos cēſus: quibus poſtea quacūq; de cauſa qcq̄ incrementi acceſſiſſet Teſtamenta primipilariū:qui ab initio principatus Tyberii: neq; illū:neq; ſe hæredem reliqſſent:ut ingrata reſcidit. Itē cæteroꝝ ut irrita & uana quoſcunq; qs diceret hærede Cæſare mori deſtinaſſe. Quo metu iniecto quū iam & ab ignotis iter familiares:& a parētibus iter liberos palā hæres nūcupareé:deriſores uocabat:qđ poſt nūcupationē uiueř pſeuerarēt:& multis uenefatas macteas miſit:cognoſcebat āt de talibus cauſis taxato prius modo ſūmæ ad quem cōficiē

PHI. Et obſoleta:obſoleo ut ſcribit Priſcia.unͣ obſoletus deriuaé ab obs:& oleo componitur: obſoleta aūt dicimus qua obierūt īdeſuetudinē tanq̄ ſqualētia & iculta:Orati.care obſoleti ſordidus tecti caret īuidēda ſobriuſ aula. Perperam:nō recte. Edito cēſu:moris erat apud romāos ut unuſqſq; ederet cēſum: hoc ē q̄tū ī bōis poſſideret ꝑ editionē declararet cēſum primus īſtituit Seruius Tullius ſextus rex romanoꝝ:ſenſus eſt caligulā arguere ſolitū cenſus ciuiū Romanoꝝ tanq̄ editos iniuſte ſi poſt cēſionem illi auxiſſent patrimonia:& ob hoc mulctabané. Primipilaꝝ:iam dixius primipilos dici centuriones priæ cohortis:unde & primipilares non milites dci:q erant ſub primo pilo:ſed ipſi centuriones q functi erant ea dignitate militari:quā īdulſerat prin

Obſoleo — primipilares

dum conſideret:cõfecto demũ excitabat̃:ac ne paululũ q̃dé more patiés ſup q̃draginta reos quondam ex diuerſis criminibus uana ſentétia condemnauit:gloriatuſq; eſt expergefactæ ſomno Cæſoniæ q̃tum égiſſet dum ea meridiaret. Auctione propoſita reliquias omnium ſpectaculorum ſubiecit & uenditauit exquirens per ſe præcia:& uſq; eo extendens ut quidam immenſo coacti quædam emere: ac bonis exuti uenas ſibi ĩciderent:nota res eſt:Aponio ſaturnino inter ſubſellia dormitãte monitum a Caio præconem ne prætorium uirum crebro capitis motu nutãtem ſibi præteriret nec dicendi finem factum quo ad tredecim gladiatores ſeſtertium nonagies ignorantia didicerentur.

cepſ:ita.n.primipilaris dici uidet̃ ut ɔſularis.tales ãt honoratiores habebant̃. Reſcidit:reſcindi dicunt̃ teſtam̃ta qñ irrita fiũt:neq; obſeruant̃:titulus eſt apud Valeriũ de teſtamétis reſciſſis. Vt ĩgrata:cũ nihil prĩcipi reliqſſent:a quo diuitias eẽnt cõſecuti:& dignitate primipili decorati. Item cæteroꝝ.ſ.reſcidit teſtã. Hærede cæſar:ſi qs diceret ſe ex aliquo audiuiſſe:qđ ille hæredẽ ſibi eſſe uellet prĩcipẽ:Caius illius bõa occupabat reſciſſis teſtamétis tanq̃ ĩrritus atq; futilibus:ſcribit Paulus iuriſcõſultus titulo de teſtamétis:q͏̃ eius bona q ſe impatorẽ factuꝝ hæredẽ eſſe iactauerat a fiſco occupari nõ poſſunt. A parẽtibus:ĩter liberos natura cõparatũ ẽ:ut patribus nlli hæredes ſint gratiores q̃ filii:itaq; ſcito a bono patre nõ ſcribi:neq; hæredẽ neq; cohæredẽ niſi malũ prĩcipem:ſimiliter ſi ignotus ĩter familiares nũcupat hæredẽ prĩcipem:credas id fieri ex metu & neceſſitate:igit̃ cũ caligula a patribus ĩter filios hæres ſcriberet̃ & ab ignotis ĩter familiares qd cauſæ qd meriti putas ĩteruenĩſſe:profecto rapax truculẽtaq; in principe natura ita fieri cogebat q̃to laudabilior uideri põt pertinax imperator:q profeſſus eſt nullius ſe adituꝝ hæreditatẽ:quæ aut adulatiõe alicuius delata eẽt:aut lite perplexa:ut legitimi hæredes & neceſſarii priuarent̃:addiditq; hæc uerba bracteata:ſanctius eſt inopem rẽpu.obtinere:q̃ ad diuitiaꝝ cumulũ per diſcriminum atq; dedecoꝝ ueſtigia peruenire. Poſt nuncupationẽ:poſt q̃ ipm ĩter hæredes noiaſſent.dicebat eos mori debere:ut.ſ.ſtatim illoꝝ bona occuparet.

Dictũ bracteatũ macteæ
Locus Senecæ
Nõ ſũ iturus cũ mactea
meridiare meridiatiões

Venenatas macteas:macteæ dñr præcioſa edulia apud græcos matyaſin ſignificat matheas cõficere hoc eſt ganeata cibaria:refert athneus comeſſantibus qbuſdã lacenã fœminã iuſſiſſe Matya deportari:ſtatimq; illatæ fuerũt perdices:& an ferculi aſſati & q̃dræ placẽtaꝝ.Martialis neutro gñe mactea dixit cũ ait:ſed te mactea ſola iuuãt:apud Senecam lib.v.cõtrouerſaꝝ:iocus eſt ex noie turdi qđ nomẽ eſt & hoĩs & auis ſ̃cibatu præcioſe:erat inqt ĩter ĩfames maxĩe & ĩuiſos hoĩes turdus:cũ turdus promitteret ituꝝ ſe:ut inde poſſet exire:ſabinus ſilentio facto ait ego ad cæſarẽ nõ ſum iturus cũ mactea. Taxato mõ ſummæ:ad quã.ſ.ſũmã pſoluẽdã cõdemnaſſet reos. Cõſideret:tãq̃ iudex ſederet:hinc illud notiſſimũ cõſedere duces. Cõfecto:taxata.ſ.ſũma. Sup:ultra. Vna ſnĩa:ex hoc caligulæ ĩprobitas ſignificat̃:q una ſnĩa cõdemnauit reos,quoꝝ diuerſæ erãt cauſæ:& diuerſa crĩa.& ob id debebãt ſigillatim audiri:& eoꝝ cã ob diuerſitatem non merebant̃ ſubiici uni ſnĩæ. Cæſoniæ:uxori. Meridiaret.i.meridie dormiret:meridiare.n.ſignificat ſomnũ meridianũ capere.Cornelius celſus lõgis diebus meridiari debet potius añ cibũ ſin minus poſt eũ:hinc meridiationẽ dicimus qetẽ meridianã.Cicero in.ii.de diuinatiõe nũc & lucubratões detraxi & meridiationes addidi qbɔ aña uti ñ ɔſueuerã:a catullo quoq; dcm̃ ẽ:iube ad te ueniã meridiatũ:nõ memini legeř me qđ meridiare ſignificet merẽdã hoc ẽ meridianũ cibũ cape.ſed ſemp.p dormitiõe & meridiano ſomno.

M.AN. Cõſideret:cõſeſſum iret aut ſecretũ q̃reret. Reos:iudiciis obnoxios. Quãtũ egiſſet:q̃tũ opatus eſſet. Meridiaret:meridianis horis qeſceret ſed meridiare eſt rã cibũ q̃ qetẽ circa meridiem cape. Auctiõe uenali:haſta in auctionario foro cõſtituta. Reliqas ſpectaculoꝝ:qcqd ex numeꝝ ludoꝝ ne appatu ſuperfuiſſet. Subiecit:auctiõi ſiue haſtæ. Exqrens per ſe p̃cia:ĩpe ſuo arbitrio p̃ciũ rebus aſcribẽs. Extẽdens:augẽs. Bonis:propriis fortũis. Inciderẽt:refectis uenis uitã abiicerẽt. Præconẽ:qui auctiõi iſtabat.

Nutãtem:dormitãtem atq; ob id quaſi nutu licitãtem. Sibi:qñ ſua intereſſet. Præteriret:ne illum elabi pateret̃ quin aliquid ex auctione homini annuenti addiceret. Tredecim gladiatores:q ex ipſo munere reliqui fuerant. Addicerentur:pro uenditis aſcriberentur. Damnatorũ ſororũ:liuillæ & Agrippiæ:quas damnauerat. Inuitatus:lucro quod ex diuendita ſororũ ſuppellectile fecerat. Inſtrumenti: apparatus.

Veteris aulæ:ab Auguſto & Tyberio inſtructæ.Comprehẽſis:currui iunctis. Meritoriis:mercede locari ſolitis. Piſtrinenſibus:ad piſtrini uſum quæſitis. Panis deficeret:quum iumentorum defectu piſtoria opera ceſſarent. Pleriq; litigatorum:pleriq; litigantium.

PHI. Auctiõe:uẽditione ex eo dicta:q͏̃ & ementẽ augeat & uendentem paraſitus plautinus ait ſe facere auctionem paraſiticã & feſtiuiter enumerat:quæ habeat uenalia paraſiticæ ſuppellectili congruẽtia. Reliquias ſpectaculorũ:ideſt reliquũ apparatũ:qui ſuperfuerat ludo gladiatorio exhibẽdo:ſcribit Pli.in.xxxvi.in ſpectaculis Marci ſcauri:quæ in edilitate ſua fecit:tantũ apparatum tantaſq; reliquias ſuperfuiſſe ex attalica ueſte tabuliſq; pictis:ut in Tuſculanam uillam reportata fuerint:quæ ſuperfluebãt cotidiani uſus deliciis:quæ incenſa uilla ab iratis ſeruis concremata ſunt ad ſextertia mille. Subiecit:proprie loquitur:ſubiiciuntur enim auctioni & haſtæ q́ uenalia proponuntur. Per ſe:ſine præcõis miniſterio. Extendens: hinc

Item de eodem & de turpibus lucris eius.

IN gallia quoq; quum damnatarum ſororum ornamenta & ſuppellectilem:& ſeruos atq; etiam liberos immenſis præciis uendidiſſet: inuitatus lucro quicquid inſtrumenti ueteris aulæ erat ab urbe repetiit: comprehenſis ad deportandum meritoriis quoq; uehiculis & piſtrinenſibus iumentis:adeo ut panis Romæ ſæpe deficeret:& litigatorum plærique quod occurrere abſentes ad uadimonium non poſſent:cauſa caderent:cui inſtrumento diſtrahēdo nihil nō fraudis ac lenocinii adhibuit mō auaritiæ ſingulos increpans:& quod non puderet eos locupletiores eſſe q̄ ſe:modo pœnitentiam ſimulans: quod principalium rerum priuatis copiam faceret:Compererat prouincialem

auctio dicta quoniā auget ementem & uēdentem:itaq; caius extēdebat hoc eſt augebat more p̄conis præciū reꝝ uenaliū. Immēſo.ſ.præcio. Bonis exuti:ſpoliati propriis fortūis:quas impēdeř cogebanť ad ea emēda: quæ uolebat prīceps q̄ tāti uēdere uolebat quāti libebat. Inciderent uenas:genus mortis eſt lēiſſimū inciſio uenaꝝ:de quo ītelligi uoluit Seneca cū ait . quæris quod ſit ad libertatē iter : quælibet in corpore tuo uena. Inter ſubſellia:ubi auctio celebrabať reꝝ uenaliū. Prætoriū uiꝝ:ſaturninū. Nutātem:qui dormitat capite nutare idētidem cōſueuit:& qui ſic nutat approbare uideť:quod ſit diciturq;:unde caligula captās quæſtū ex ſaturnio dormitāte admonuit præconē:qui præerat auctioni peragendæ:ut illi tanq̄ motu capitis inuēti ſe uenalia emere uelle:addiceret magno præcio cū tamē ſaturninus nutaret ex ſomno:nō aūt ex approbatiōis emptiōe. Ne præteriret: ne omitteret pertranſiret ue aponiū tanq̄ ex nutu capitis īueret ſe emere uelle aliqd ex auctiōe illa. Dicēdi finem:extēdendo.ſ.ſemper præciū & illo p ſomniū ueluti approbante talem licitationē:tanq̄ nutatio capitis dormitantis eſſet p cōprobatione. Nonagies:nonaginta millibus ſextertioꝝ. Ignorāti:ſaturnio:qd enim homo dormitās eaꝝ reꝝ ſcire poterat:quæ a uigilantibus emi & uēdi ſolēt. Addicerentur: uēderentur:eſt enim addicere in auctiōe uēdece:inde titulus apud iuriſcōſultos eſt de in diē additiōe : de addictis affatim ſupra ſcripſimus. Dānatoꝝ ſoroꝝ:quas.ſ.ipſe dānauerat. Inuitatus lucro:cū ſibi lucrū arrideret cōfectū ex diuēditis ſoroꝝ bōis. Quicquid inſtrumēti.i.oē inſtrumētū:noīe aūt inſtrumēti aulici ītelligimus qcqd pertinet ad aulā imperatoriā īſtruēdam atq; parādam:ſic inſtrumētū fundi inſtrumētū laniōis. inſtrumētū balneatoriū dr̄r a iuriſcōſultis & explicantur in titulo de fundo īſtructo:ſic etiam īſtrumentū oratoris memorať. Ab urbe:Roma:cū ī gallia fieret talis auctio. Veteris aulæ.ſ.imperatoriæ:quæ extiterat ſub anteceſſoribus Auguſto & Tyberio. Meritoriis uehiculis:meritoria uehicula ſunt illa:quæ mercede locantur:ſic & pueri meritorii apud antiquos dicti:qui mercede corpus proſtituebāt.Meritoria abſolute dixit Seuerus pro tabernis mercede cōductis:cū ait in epiſtola:quā ſcribit ad celſum gallias regētem pro tricliniis popinas habēt.pro cubiculis meritoria.itidē Iuuēalis:Nā quæ meritoria ſomnū admittūt. Piſtrinēſibus iumētis:piſtrino ſeruiētibus:legato piſtrini inſtrumēto & caballos & piſtores legatos uideri reſpondit Seruius iuriſcōſultus:qđ & pōponio placet:ut ī titulo de fūdo īſtructo ꝓditū eſt. Panis:ex hoc colligimus molas molēdinarias:q̄ aq̄riæ ſunt nō fuiſſe in freq̄nti uſu apud Romāos:ſcribit tñ Paladius piſtrina ſi aquæ copia eſt ita debere formari:ut cōſtructis aq̄riis molis ſine aīaliū uel hoīum labore frumēta frāganť. M.AN. Occurrere:tēpeſtiue adeſſe curruū defectu. Vadimoniū:uadimoniū ſpōſio ad certū diē ſiſtēdi ſe in iudicio.i.cōparēdi p ſe aut per aduocatos.Quintilianus niſi ad uadimonium legate uēiſſes nō multoꝝ dieꝝ cōmeatū habebamus. Cauſa caderēt:actione cauſæ. Inſtrumēto:aulico apparatui. Diſtrahēdo:alienādo. Lenocinii:uerboꝝ illecebre. Prīcipalium:quæ Auguſti & Tyberi prīcipum fuiſſent id unū illecebre genus. Priuatis:priuatæ fortunæ uiris. Copiam:emēdi facultatem. Vocatoribus:iis q̄bus datū erat id negociū ut ad cœnam prīcipis cōuiuas uocarēt. Per fallaciā:ſuppoſita alterius loco perſona. Interponereť:cœnæ adhibereť. Huic:ꝓuinciali. Sedēti in auctiōe:ubi uenalia haſtæ ſubiecta erant. Friuoli:minimi ualoris. Ducētis millibus:ducētorum milliū taxatione ipſi rei aſcripta.

PHI. Occurrere ad uadimonium:ex inopia uehiculoꝝ multi litigatores non poterant in tempore obire uadimoniū quo deſerto litem perdebant:eſt autē uadimoniū ſpōſio quædam ſiſtendi ut dici ſolet cōparendiq; in iudicio ad diem præſtitutam:quod deſerere non licet hinc illud plinianum inſcriptiones propter quas uadimonium deſeri poſſit apud Ciceronem in oratione pro Quintio longa eſt diſputatio de uadimoniis dilatis atq; deſertis.Seneca per prouerbialem ueluti ſententiam ait uadimonium promittimus & tamē deſeritur:plinius per decorā trāſlationem dixit in duo deuigeſimo.nō ad dies utiq; præfinitos ſperari debere tempeſtatum uadimonia thales mileſius culpabat uadimōia:ex quo eſt illud ſidōii thales mileto genitus uadimōia damnat:idem ait mileto quod crete thales uadimonia culpas:plautus quoq; decēter dixit & feſtiuiter:ubi tu es q̄ me conuadatus ueneris uadimoniis. Cauſa caderēt:litem perderent.Cicero libro primo de oratore deridet oratores fatuos:qui neſcirēt quid ſignificaret cauſa cadere.cum olim ipſius maxima uoce a marco craſſo prætore contenderet.ut ei quem defendebat cauſa cadere lĭcēret . Cn.autem Octauius nō minus longa oratione recuſaret:ne aduerſarius cauſa caderet. Diſtrahendo:uēdendo: diſtra

locupletem ducéta ſeſtertia numeraſſe uocatoribus ut per fallatiam cõuiuio interponereretur: nec tulerat moleſte tam magno æſtimari honoré cœnę ſuæ: huic poſtero die ſedenti in actione miſit: qui neſcio quid friuoli ducẽtis milibus traderet: diceretq́ cœnaturum apud Cæſarem uocatu ipſius.

De nouis uectigalibꝰ & tribũis & ſordidis q̃ſtibꝰ.

VEctigalia noua atq́ inaudita primum per publicanos: deinde quia lucrum exuberabat per centuriones tribunoſq́ prætorianos exercuit: nullo rerum aut hominum genere omiſſo: cui non tributi aliquid imponeret pro eduliis: quæ tota urbe uenirent certum ſtatumq́ exigebatur pro litibus atq́ iudiciis ubicunq́ conceptis quadrageſima ſummæ: de qua litigaretur nec ſine pœna: ſi quis compoſuiſſe uel donaſſe negocium conuinceretur: gerulorum diurnis quæſtibus pars octaua ex capturis proſtitutarum quantũ quæq́ uno concubitu mereret: Additumq́ ad caput legis ut tenerent̃ publico & quæ meretricium: quiue lenociniũ feciſſent. nec non & matrimonia obnoxia eſſent.

distrahere

here enim uerbum eſt peculiare iuriſcõſultoꝝ & ſignificat uẽdere: ut inq̃t nonius: quo uſus ẽ lucilius diuidãt diſſipãt diſtrahãt.

Nihil nõ: oẽm fraudẽ. Lenocinii: fuci & pelliculationis. Pricipalium reꝝ: impatoriaꝝ a principe nomẽ deriuatum: olim Marcus Antonius auctionem fecit: & ipſe ornamẽtoꝝ imperialium: uẽdiditq́ uaſa regia: & ueſtem uxoriam auctor Iulius capitolinus.

Copiam: p emptiõem: qua. ſ. fieri põt meum id quod erat pricipis: nã quod emas poſſis dicer̃ iure tuũ. Prouincialem: nõ italicũ: hæc. n. italicus & prouincialis opponunt̃: uel ad gallicanũ hoiem ſpecial'r referas: cum in prouícia gallia fieret talis auctio.

Vocatores uocatiões

Vocatoribus: uocatores ſignificanter dñr hi quorũ offm̃ eſt cõuictores íuitare ad pricipis mẽſam. & hi erant in familia principum & opulentioꝝ. Martialis iam dices mihi uapulet uocator Pli. in. xxxv. idignanti ptolemæo & uocatores ſuos oñdẽti ut diceret: a quo eoꝝ íuitatus eſſet: hinc catullus inuitationes elegãter uocatiões appellat illo endecaſyllabo: quærũt in triuio uocatiões. Honorẽ cœnæ ſuæ: exiſtimat̃ honorificũ diſcũbere ueſciq́ ex mẽſa pricipis: uñ olim Veſpaſianus egit gratias pricipi apud ſenatum: q̃d ſe honore cœnæ dignatus eſſet. cõtra athenodorus ait ne ad cœnam q̃dem ſe ituꝝ ad eum: q ſibi nihil p hoc debiturus ſit: mos tñ eſt hodierno die: ut opulẽti fercula p cõgiariis numerẽt: & cum amicoꝝ officiis parem mẽſam faciant: ut inq̃t ueriſſime

fercula p congiariis

Seneca in libro de tranq̃llitate uitæ. caligula gauiſus ẽ. q̄ ille p̄uincialis tãti faceret ſecũ cœnare ut ob id magnã pecuniã erogauerit uocatoribus: a q̃bus fuerat íuitatus. Neſcio q̃d friuoli: rem uilẽ & parui p̄cii: Iuuenalis: iã friuola tráſfert ucalegõ: friuola aũt ſũt p̄prie uaſa fictilia quaſſa: uñ uerba friuola dicta. quæ minus ſunt fide ſubnixa: auctor feſtus. Vocatu ipſius: uocatiõe & inuitatiõe facta per ipm̃ Cæſarem: q̃d honorificẽtius eſt: non aũt prouocatorem. ſicut ſuperiore die uocatus cœnauerat ueluti dicere uellet caligula: ſi tu uocatus a uocatore meo: ad cœnã dediſti ducẽta: debes lõge plura mihi ipſi p̄ſoluere: cũ meo ipſius uocatu ad cœnã cæſareã fueris íuitatus. Exuberabat: uberius copioſiuſq́ p̄ueniebat. Tribũos prætorianos: hi p̄ erãt cohortibus prætorianis: de quibus in tyberio dictum eſt. Pro eduliis: hoc ad res refert̃: quaꝝ nouum uectigal íſtituit: uoluit. n. ut p cibariis quæ paſſim Romæ uẽdebant̃ uectigal certũ exigeret̃: hoc etiam hac tempeſtate fit Bonõiæ ſit & in aliis Italiæ ciuitatibus. ut pro edulis uẽdendis macellarii ſoluãt uectigal iſtitutum: quod alibi maius alibi minus imponit̃ ediliũ hoc erat offm̃: quos Plautus dictione græca agoranomos appellat: ſic. n. ait in captiuis: euge edictiões edilitias hic q̃dẽ habet: mirũq́ adeo eſt niſi hũc fecerũt ſibi etoli agoranonum. Venirẽt: uẽderent̃. Statutum: cõſtitutum & ut dici ſolet taxatum.

Agorãomi

M. AN. Vocatu ipſius: ipſo cæſare nõ miniſtro ad cœnã uocãte ut pridie acciderat. Per publicanos: publicanis ea cõducẽtibus. Exuberabat: redũdabat. Pro edulis: eſculẽtis. Statutum: impoſitum uectigal.

Quadrageſima: de uectigalis rõne alias. Cõpoſuiſſe: priuſq̃ de eo eſſet iudicatum. Donaſſe: remiſiſſe.

Negocium: litem. Geruloꝝ: græci τοὺς ῥαϐάζοντας uocant. Capturis: quæſtibus. Proſtitutarum: quæſtum corpore facientium. Mereret: uno concubitu caperet. Ad caput legis: ad eam legem quæ uno complexa erat capite ut íſignior adhuc eſſet. Tenerentur: legi obnoxii eſſent.

Quadrageſima

PHI. Quadrageſima ſũmæ. ſ. exigebat̃: exẽpli gr̃a uoluit caius ſi litigatũ foret de ſũma q̃draginta miliũ: ut q̃drageſima p̄s hoc eſt mille de ipſa ſũma exigeret̃ noĩe uectigalis: ſic. n. dicimus abſolute q̃drageſimã ut decimã: uigeſimã q̃nquageſimã atq́ cẽteſimã: de quo ſcriptũ eſt a nobis í ſup̄ioribus: & í libro ãnotationũ.

Cõpoſuiſſe: ſolẽt ſæpe litigatores íter ſe cõponere negociũ: atq́ decidere: ut ita ſubter fugiãt impẽſas: moleſtiaſq́ litigatorias: ſed noluit caligula p cõpoſitionẽ uel p donationẽ lites explicari: ne priuaret̃ quadrageſima: quæ ſibi debebat̃ ex lite. Geruloꝝ: ad hoc hoĩum uectigal referẽdũ eſt: ſunt autẽ geruli. q mercedis gr̃a uecturas oneꝝ ſuo corpore factitant: græci ut íquit gellius βαστάξοντας uocãt. Cicero & Apuleius baiulos appellauerũt. Diurnis q̃ſtibus: lucra ſinguloꝝ dieꝝ diurnus quæſtus noĩat: ex q̃bus octaua pars noĩe tributi exigebat̃: uerbi cauſa ſi gerulus octonos nummos ex lucello diurno lucrabat̃ uoluit ut nũmus ſingulus perſolueret̃. Ex capturis proſtitutaꝝ: Bononiæ hoc etiam hæc tempeſtate. obſeruat̃: ut p̄ſtituta

Geruli

Baiuli

Item de eodem.

HViuſmodi uectigalibus indictis neque propoſitis: quum per ignorantiam ſcripturæ multa commiſſa fierent: Tandem flagitante populo propoſuit quidem legem: ſed & minutiſſimis litteris: & anguſtiſſimo loco uti ne cui deſcribere licere: Ac ne quod non manubiaꝝ genus expediretur: lupanar in palatio conſtituit: deſtructiſq́ & inſtructis pro loci dignitate compluribus cellis: in qbus matronæ ingenuiq́ ſtarẽt. Miſit circum fora & baſilicas nomenculatores ad inuitandos in libidinem iuuenes ſeneſq́ p̄bita aduenientibus pecunia fœnebris appoſitiq́ qui nomia palam ſubnotarent quaſi adiuuãtium Cæſaris redditus. Ac ne ex luxu quidem aleæ compendium ſpernens plus mẽda

meretrices tributariæ ſint hoc ẽ uectigal pſoluãt mẽſtruũ: his magiſtratibus: q uulgo p̄fecti bulletaꝝ: dñr. ſi latine dici uolumus ſyngraphaꝝ dici pñt: Plautus elegãti uocabulo pſtitutas meretrices: ſcorta appellat diobolaria: ab eo qđ duobus obolis cõducebãt a ſcortatoribus: ut añ docuimus refert Iulius firmicus in. viii. matheſeos: qđ hñtes horoſcopum ĩ tertio pede ſcorpii erũt meretrices pudore pſtituto. idẽ ait: qđ ĩ q̃rta pte piſciũ hñs horoſcopum mulier pudorẽ paſſiua libidinũ nũdinatiõe pſtituet: capturas ãt ĩtellige q̃ſticulos quos capiũt p cõcubitu a ſubactoribus: pciũ ãt ſcorti ut inqt ſolomõ uix unius eſt panis: ĩſtitutũ ãt fuiſſe uectigal meretriciũ & lenonũ: & exelotoꝝ teſtis eſt lãpridius q Alexãdꝝ ĩpatorẽ romanũ uetuiſſe talia uectigalia ĩferri in ſacꝝ ærariũ: ſed ea deputaſſe ad ĩſtauratiõẽ theatri circi & amphitheatri. Mereret: uerbo uſus eſt meretricibus accõmodato: nã merere ĩterdũ ſignificat humillimũ & ſordidiſſimũ q̃ſtũ cape: uñ & mercenarii & meretrices auctore nonio dñr. Au. gellius lais inqt corĩthia ob elegantiã uenuſtatẽq́ formæ grãdem pecuniã merebat. Ad caput: uulgo dr̃ capitulũ: in lege. n. capita ſunt plura: de qbus in prĩo cõmẽtario mẽtio facta eſt: & ut inqt Aſcõius pprie iuris capita dñr: cõſimilr̃ capita reꝝ capita eplaꝝ appellitamus. Legis: quã tulerat Caius de pſtitutis meretricibus deq́ eaꝝ uectigali. Tenerent publico: obligarent ſoluere publicũ uectigal. Meretriciũ feciſſẽt: abſolute meretriciũ appellat artem meretriciã: &. n. uoluit eas quoq́ obnoxias eſſe legi: q olim meretriciũ q̃ſtũ exercuiſſent: q̃uis in pñtia ob ſeniũ aliã ue cãm nõ exercerẽt. Lenociniũ: Vlpiãus iuriſcõſultus lenociniũ inqt facit: q q̃ſtuaria mãcipia & pſtituta hẽt & talis notat ĩfamia & lẽocinii pœna tenet: lenonũ quoq́ uectigal fuit ĩſtitutũ: ut dudũ diximus. Mr̃imonia obnoxia: nuptas quæ adulteranter: quæq́ pudicitiã pſtituerẽt uoluit eſſe obnoxias de pſtitutis: penæq́ obligatas ob adulteriũ: ut. ſ. ita tantũdẽ ſoluerẽt q̃tum pſtitutæ ſoluebãt. Indictis: indicere. n. denũciare eſt: uñ ĩdictũ bellũ & ĩdictiuũ funus dñr: eſt ãt ĩdictiuũ funus id ad qđ p p̃conem aduocabant. Neq́ ppoſitis: leges qñ in æs inciſæ ſunt tũc ppoſitæ & perlatæ eẽ dñr: neq́ amplius eas tolli fas eſt: ſed qñ pmulgatæ tãtũmodo erãt: nec dũ tabulis ĩſcriptæ tolli poterãt: & ĩfirmari: & hoc eſt qđ ait Cicero in prima antonianaꝝ: loquar de legibus pmulgatis: de qbus eſt integꝝ uobis demõſtro uitia: tollite: denũcio uim arma remouete. Cõmiſſa: pctã cõtra præſcriptũ legis nondum ppoſitæ: commiſſa. n. ut inqt Aſconius dñr facta contra uolũtatem conditoris. Virgi. luant cõmiſſa: cõmitti fraus dr̃ atq́ peccatũ: ſed ut docet Ariſtoteles in. iii. ethicoꝝ per ignorantiã commiſſa nõ puniunt: niſi ſi ipſe committẽs cã fuit ignorãtiæ. illi uero puniunt: q ignorãt aliqd ex his quæ legibus cõtinent: quæ utiq́ ſcire oportet nec difficilia ſunt: & quæ per negligentiam ignorant apud oratores locus eſt uenialis ſtatus ab imprudẽtia: cũ ſciuiſſe aliqd is q arguit negat. Minutiſſimis: quæ uix legi poſſent. Anguſtiſſimo: ad quẽ nõ eſſet facilis aditus. Vti: ut. Deſcribere: exſcribere exempla transferre.

diobolaria ſcorta

Præcium ſcorti

meretriciũ

Lenociniũ

ĩdictiuum funus

Commiſſa

uenialis ſtatus ab imprudentia

M. AN. Et q meretriciũ: corpore pecũiam mererẽt. Et q lenociniũ: q pœnes ſe q̃ſtuarias habuiſſent ancillas. Matrimonia: matrimõio locatæ eſſent modo turpiter q̃ſtũ facerẽt. Indictis: denũciatis. Neq́ ppoſitis: in publicũ relatis. ut q̃lis eſſet rõ intelligi poſſet. Minutiſſimis: quo minus plegi poſſent. Anguſtiſſimo: & ob id minus frequẽti. Manubiaꝝ: pecuniaꝝ quaſi ex præda quadam principi quæſitaꝝ: nam qd alioqn manubiæ ſint diximus. Pro loci dignitate: p cõditione hoc uel illo loco proſtituẽdaꝝ. Matrõæ: ad ancillaꝝ drĩam quaſi ingenuæ dicere uoluiſſet: nam & quæ nõdum nupſerãt & uiduas promiſcue ac nuptas proſtitutas crediderim. Ingenui: adoleſẽtes hoc quoq́ conditionem reſpicit. Circum fora: per loca uidelicet celebratiora. Nomenculatores: qui noĩatim ciues uocarent: quid nomenculator eſſet in Auguſto ſignificauimus. Fœnebris. cum fœnore & non gratuita. Adiuuantium: palatinum lupanar frequentantium. Et luſu: ludendi ſtudio. Aleæ: Iuue. alea quando hos animos.

PHI. Ne quod non: ut omne genus. Manubiaꝝ: pecuniæ prædaticiæ: & ſpolioꝝ impatorio reſponde multiplici manubiaꝝ ſignificatu diximus ſupra habũde in Iulio cæſare. Lupanar: conſtituit: hoc idem traditũ eſt de heliogabalo qui lupanaria domi amicis clientibus & ſeruis exhibuit. Pro loci dignitate: qualis eſt dignitas edium palatinarum. Cellis: cellulas meretricias ſignificat quibus noĩa & tituli proſtitutaꝝ inſcribebant Seneca libro. ii. cõtrouerſiaꝝ meretrix uocata es in cõi loco ſtetiſti: ſuppoſitus eſt cellæ tuæ titulus uenĩẽtẽ accepiſti. idem deducta es in lupanar: accepiſti locũ: præciũ cõſtitutum eſt. titulus ĩſcriptus eſt: hinc illud ſatyricum exiit in meſſalinã: tũc nuda papilis cõſtitit curatis titulum mẽtita lyciſcæ: & ab epigrã-

Lupanaria heliogabali

titulus inſcriptus

cio atqꝫ etiam periurio lucrabatur. Et quondam proximo colluſori demandata uice ſua progreſſus in atrium domus cum prætereuntes duos equites Romanos locupletes ſine mora corripi confiſcariqꝫ iuſſiſſet exultans rediit glorianſqꝫ nũquam ſe proſperiore alea uſum.

De dote ꝓ nata filia & ſtrenis ꝑ eum pitis & receptis.

Filia uero nata paupertatem nec iam imperatoriam modo ſed & patria conquerens onera collatiões in alimoniam atque dotem puellæ recepit: edixit & ſtrenas ineunte anno ſe recepturum: ſtetitque in ueſtibulo ædium calendis ianuarii ad captãdas ſtipes: quas plenis

cellæ
cõcubinæ
commodi

matario poeta dẽm ẽ:ĩtraſti quo tiés iſcriptæ limina cellæ: In q̃bus matrõæ:cõmodus impator: q eũdem dié natalẽ habuit: quo caligula natus eſt imitator caianoꝝ flagitioꝝ collegit cõcubías trecétas ex matronis & exoletos totidé ex nobilibus:cũ qbus ĩ palatio ꝑ cõuiuia & balneas bacchabaẗ. Circũ fora: utpote loca celebratiora & frequẽtiora uñ circũforanei dicti:ita Liuius decẽuiri inqt ſupplicationẽ in biduũ ualitudinis cã per oĩa fora cõciliabulaqꝫ eduxerũt. Baſilicas:loca iudiciis negociatiõibuſqꝫ frequẽtata:Seneca fremitu iudicioꝝ baſilicæ reſonãt. Nomẽclatores: nomẽclatores uocauerũt ſeruos:q ciuium oĩum noĩa colebãt:& unũ quéqꝫ noĩatim noĩabãt:adrianus adeo ſingulari memoria ꝑditus fuit:ut noĩa ſinguliſ ſine nomenclatore redderet: & nomenclatores ſæpius errãtes emédauerit a plinio nomẽclatura noĩatio ĩpa dicta eſt:caligula nomẽclatores mittebat q noĩatim euocarét ciues ad libidinem uel puerilem uel fœmineá colendá. Pecũia fenebris:cũ uſura & fœnore:Liuius ĩ.vii noui cõſules fenebrẽ quoqꝫ rẽ quæ diſtinere unanimos uidebaẗ leuare aggreſſi.idem in xxxv.inſtabat cura alia: ꝙ ciuitas fœnoꝝ laborabat:& cũ mľtis fœneribus legibꝫ cõſtricta auaritia eẽt:uia fraudis inita erat mẽdoſa dictio eſt in codicibus liuiãis: nãꝑ fœneribus legiẗ fœneribus. priſci aũt leges de credita pecũia fenebres appellauerũt a fœnore .ſ.& fœtu:qa crediti nũmi alios nũmos pariunt:fœnerari aũt apud maiores nõ ſolũ dedecoroſum erat:ſed detrimẽtoſum:nam ut inqt.M.Cato cẽſorius in legibus poſuerũt furem dupli cõdemnari fœneratoré qua drupli:ex quo licet exiſtimare q̃to peioré ciuem exiſtimauerint fœneratoré:q̃ furé idem olim ĩterrogatus nunqd fœnerari utile foret:qd hoĩem inqt occidere ĩuenio apud auctores.L.genutium tribunũ plebis tuliſſe ad populũ ne fœnerare liceret.ſcribit Liuius fœneratores ab edilibus fuiſſe mulctatos:ex quoꝝ mulctaticia pecũia ænea in capitolio limina poſita fuerũt. Noĩa eorum.ſ.q pecũia fenebrem acciperét:& ad lupas palatinas frequẽtes itarét:& ita ſoluta pecũia ꝑ cõcubitu adiuuarẽt uectigal impatoris. Cõpẽdium: lucrum cõtrarium eſt diſpẽdium:inde compẽdioſum & diſpẽdioſum ꝓ lucroſo & detrimentoſo apud eruditos repies. Colluſori:ſocio in alea & ludo aleatorio:Cicero lẽticulam de alea cõdemnatum colluſorem ſuũ reſtituit. Vice ſua:ut ꝓ ſe iaceret talos in ludo talario. Corripi:tanq̃ ſontes capi. Cõfiſcari:dãnari:ad iudicari fiſco principis. Rediit:ad colluſores. Proſpiore alea:qm̃ plus lucri ex cõfiſcatiõe duoꝝ eqtum fecerat quá ex oĩ unq̃ ludo talario. Collatiões:ciues pro uirili portiõe pecunias cõtulerũt noĩe alimentorũ & dotis ꝓ filia nata impatori:cũ pr̃ cõquereret de oneribus & patriis & imperatoriis. Qui ad tãtã ꝓrupit ĩſaniá ut filiolã ꝑduceret ĩ capitoliũ:eãqꝫ ſup genua ſimulachri iouialis collocaret:cõem ſibi natá iouiqꝫ cõfirmás:duos pr̃es uni proli cõſtituens. Edixit:utpote impator edicto imperatorio ꝓpoſito declarauit.

M.AN. Cõpendiũ:lucrũ. Mẽdacio:fallendoqꝫ colluſores. Periurio:peieratiõe. Colluſori:ex coludẽtibus uni. Vice ſua:ut uicariam ꝓ ſe uicem gereret. In atrium:in aptam domus partem & quæ ſub diuo eſt. Corripi:raptos in cuſtodiá duci. Cõfiſcari:illoꝝ bona fiſco aſcribi. Alea:teſſeraꝝ iactu. Impatoria onera:quæ.ſ.ex impii admĩſtratiõe ſuſtineret. Pr̃ia:qa pr̃ ex cæſonia factus eſſet. Collatiões:pecunias ſpõte potius qua tributi noĩe oblatas. Edixit:edicto denunciauit:de ſtrena habunde ſupra. Cupidine:cupiditate:ſed fœminino genere. Verg. Quæ lucis miſeris tam dira cupido:ſunt qui cupidinem maius qdam cupiditate ſignificare dicant:illud lucilii ſecuti cupiditas ex homine:ſed cupido ex ſtulto nunquam tolliẗ.

Spaciatus:citro ultroqꝫ euagatus. Ex deſtinato:propoſito certo ue conſilio.

PHI. Ineunte anno:calendis Ianuarii:ſuperius habunde docuimus cur ſtrenæ darentur anni noui pricipio:& unde ſtrenarum nomen deductũ ſit. Edium.ſ.palatinarum. Ad captandas ſtipes:nummos ꝓ ſtrenis oblatos. Oĩs generis:fœminæ & mares ſenatoris & equeſtris ordinis q̃ plebei. Nudis pedibus:ut ĩpo corpe auꝝ cõtrectaret. Volutatus:uide pricipis ĩſaniam:qui exiſtimabat pricipale bonum eſſe nõ ſolum

nomenclatores
Lex fenebris

ante eum manibus ac ſinu omnis generis turba fundebat: Nouiſſime contrectandæ pecuniæ cupidine incenſus ſuper immēſos aureoꝝ aceruos patentiſſimo diffuſos loco:& nudis pedibus ſpaciatus & toto corpe aliquādiu uolutatus ē.

De expeditione eius germanica.

Militiam reſqꝫ bellicas ſemel attigit neqꝫ ex deſtinato: ſed quum ad uiſcendum nemus flumenqꝫ clitumni meuaniam proceſſiſſet admonitus de ſupplendo numero batauorum quos circa ſe habebat expeditionis germanicæ impetum cœpit: neqꝫ diſtulit: ſed legionibus & auxiliis undiqꝫ excitis: delectibus undiqꝫ acerbiſſime actis: contracto & omnis generis commeatu: quātos nunq̄

habūdare auro. ſed uolutari ſup aceruos aureoꝝ īſtar iumēti: cui in puluere uolutatio ē iucūdiſſima. debebat caius nimiꝝ facere id qđ olim alcmeon factitauit: q cū a creſo donaret tāto auro q̄tū ſemel corpe ſuo ferre poſſet: hāc aſtutiam cōmentus eſt: pgrādem tunicā īdutus coturnis follicātibus calceatus prexit ad theſauꝝ creſi: ibiqꝫ primū calciamēta auro referſit: mox ſinus ueſtis īpleuit: gnēt capillos ramētis aureis īplicās: ore quoqꝫ repleto exiit e theſauro onuſtus: id cernēs creſus riſuqꝫ cachinabili diffluēs ea oīa alcmeoni condonauit: aliaqꝫ nō minora dedit: ex quo domus alcmeonis uehemēter eſt locupletata.

Aſtutia ad auꝝ ferendum

alcmeon onuſtus auro

Neqꝫ ex deſtinato: nulla prius facta animi deliberatione ſuper rebus bellicis tractandis. Flumē clitumni: fluuius eſt in umbria cuius aqua pota cādidos boues facit: ut teſtis eſt Pli. in. ii. de quo ſilius & lauat īgentem perfundens flumine ſacro clitūnus tauꝝ. Meuaniam: meuanates populi ſūnt umbriæ in ſexta Italiæ regiōe a Plinio collocati: īclyta eſt ciuitas alumno perpetuo: de meuania ſilius ſic inqt & latis meuania pratis meuaniā clitumnūqꝫ deſideranter inſpexi propter genitale nō ſolum Propertii poetæ: cum ex urbe Roma ī patriam per ea loca domuitionem capeſſerem in comitatu reuerēdi fratris tui Antonii galeatri protonotarii apoſtolici: qui a repu. noſtra deſtinatus fuerat legatus ad pōtificem maximum ſalutādum. Batauoꝝ: in rheno inſula eſt batauoꝝ nobiliſſima prope. C. millia paſſuū in lōgitudinem auctor Pli. in quarto de batauis hæc Cor. tacitus in li. de ſitu germāiæ oīum haꝝ gentiū uirtute præcipui bataui non multū a ripa īſulam rheni colūt. Martialis ſpumā batauam appellauit ſaponem propterea quod apud germāos batauoſqꝫ ſapo in maximo uſu erat tā uiris q̄ fœminis ad capillos rutilādos: ſicuti docet Pli. in. xxviii. Sylius in. iii. pūicorum in laudē domitiani cecinit illud: iam puer auricomo præformidate batauo. Quos circa ſe: tanq̄ ſomatophylaces: ita enim græci cuſtodes corporis regis appellāt: quos latini priſci uocabulo latrones dixerūt quaſi laterones ab latere. qa ut īterpretať Varro circum latera erāt regi atqꝫ ad latera habebāt ferrum: Seruius exiſtimat a uerbo græco λατρεύειν: quod ſeruire ſignificat dici latrones ex quo illud plautinum: nam rex ſeleucus me opere orauit maximo: ut ſibi latrones cogerem & cōſcriberem: dictum iam eſt quemadmodum Auguſtus Cæſar iter armigeros ſecū habuerat cohortem germanoꝝ uſqꝫ ad cladem uarrianā: & cum bataui populi germāiæ ſint: eoſdem habuiſſe caligula ſignificať. de cohortibus batauoꝝ mētio fit ab eodem cor. tacito in libris hiſtoriaꝝ. Legiōibus & auxiliis: ſæpe iā diximus legiōes ex romanis auxilia ex externis cōſtare ītelligiqꝫ militibus. Cōmeatu: annona oīſaria. Quātos nunq̄ antea alter. ſ. cōmeatus cōtraxit: uideť tamē elegantius ſic legi poſſe. Quātum nunq̄ ante iter ingreſſus eſt: ut ſit ſenſus caligulam ingreſſum eſſe iter ad expeditiōem germanicam cū cōmeatū coadunaſſet tātum quātum nunq̄ antea congregauerat.

Clitūnus fl. meuania

īſula batauoꝝ ſpūa bataua

ſomatophylaces latrones unde

M. AN. Flumē clitūni: Tranquillus circa menaniam eſſe clitūnum ſignificare uidetur: eſt. n. menania imbriæ oppidum: de quo Plinius & Strabo: Veꝝ ꝙ ad flumen attinet: Plinius in faliſcis aperte clitūnū retulit in phaliſco inquit clitūni amnis aqua potata candidos boues facit: Ouidius colla rudes operum præbēt ferēda magiſtro. Quos aluit cāpis herba phaliſca ſuis: Verg. hic alibi clitūne greges & maxima taurus uictima ſæpe tuo perfuſi flumine ſacro Romanos ad templa deū traxere triūphos: optimi inde ut ex his apparet ad uſum ſacroꝝ tauri Romā accerſebanť: ſed ſilius Italicus menaniæ quoqꝫ cāpis optimos ī hūc uſum tauros nutriri ait. Et ſedet ingentes paſcens menaunia tauros dona Ioui: Dion clitūnū ait fontem eſſe umbriæ q̄ ſcriptoꝝ uariatio effecit: ut ītelligi nō poſſit: ubi ſit clitumnus apud phaliſcos in hetruria: an in umbria apud menaniam: ut Tranquillus ſentire uidetur. niſi quis dicat primo illum in hetruria clitumnum uidiſſe mox in umbriam trāſgreſſus menaniam uſque proceſſiſſe. Batauorum: bataui in chartis prius fuere mox: ut tacitus ait ſeditione pulli ad extrema galliæ oræ cultoribus uacua īſulāqꝫ occuparūt: quæ a fronte oceanum habet a tergo & lateribus rheno flumine alluiť. Lucanus penultimam huius nois corripit rangiones batauiqꝫ truces. Iuue. produxit hic petit eufratem iuuenis comitiqꝫ bataui. Auxiliis: externis. Modo. interdum. Ita: hoc eſt iumentis ſigna portantibus. Octophoro: lectica octo ceruicibus geſtata. martia. octophoro ſanus portatur auitæ Philippus: hunc tu ſi ſanum credis auitæ furis: conſpergi aquam profunda ne puluere offenderetur: quo ipſo manifeſta laborum in duce arguitur impatientia: ſed apud xenophōtem capiles cyrum filium inſtituit frigus eſtum & labores in primis oportere imperatorem perpeti. Maturis: ætate prouectis: ſed libentius: quaſi dicat legitima molitia defunctus quod ex his quæ ſequuntur poteſt itelligi. Antequam conſumaturi: ad militiæ exitum peruenturi.

ante alter ingreſſus eſt: confecitq; modo tam feſtinanter & rapide: ut prætorianæ cohortes contra morem ſigna iumentis imponere ut ita ſubſequi cogerentur: iterdum adeo ſegniter & delicate: ut octophoro ueheretur: atque a propinquarum urbium plebe uerri ſibi uias & conſpergi propter puluerem exigeret.

De geſtis per eum in caſtris.

POſtquam caſtra attigit: ut ſe acrem & ſeuerum ducem oſtenderet legatos qui auxilia ſerius ex diuerſis locis adduxerant: cum ignominia dimiſit: at in exercitu recenſendo pleriſque centurionum maturis iam & nōnullis añ pauciſſimos q̃ cōſumaturi eſſent dies primos pilos ademit. cātus ſeniū cuiuſq; ibecillitatē: cæteroꝶ icrepita cupiditate cōmoda emeritæ militię ad ſexcētoꝶ miliū ſūmā reſcidit: nihil aūt amplius q̃ Admimocino Bellini

PHI. Confecitq;.ſ.iter. Cōtra morem: ex more eſt ut ſigniferi ſigna ferāt: ſed nūc ob celeritatem cogebantur imponere ſigna ferenda iumentis: ut expeditius Caiū comitarenᷣ feſtināter iter facientem. Octophoro: lecticam quæ ab octo ſeruis lecticariis fertur: octophorum dixerūt. quod uectabulū proprie eſt delicatoꝶ: Apuleius in ſecūdo apologiæ uectabaᷣ octophoro: uidiſtis profecto qui affuiſtis quam improba iuuenū circūſpectatrix quā immodica oſtētatrix: martialis octophoro ſanus portaᷣ amice Philippus. Verri: purgari mundari: Iuuenalis uerre pauimentū: inde uerſum dicimus nō ſolū id quod tractū eſt: ut autumat ſeruius: ſed repurgatū atque deterſum. Cato mūda fiet uillica uillā uerſam mūdaq; habeat: ueteres romani deā nomine deuerra uenerabant: ut bene ſcopis domū deuerere poſſent: auctor Auguſtinus in.vi.de ciuitate dei. Et cōſpergi: aqua profundi: ita enim puluis reſtinguiᷣ: hæc autē fiebāt: ut mollius ac delicatiuſ iter faceret cōtra offm̄ boni imperatoris q neq; puluerem neq; ſolē timere debet: imo uirtus ut iquit Seneca puluerulēta eſt colorata & calloſas habens manus. Cicero in oratione de ſuppliciis caſtigat uerrem & inceſſit faceto ſa quadā urbāitate: ꝙ itineꝶ laborem: qui uel maximus eſt: i re militari: iucūdū ſibi per delitias reddiderit: qui nō in equo: ſed in lectica ferebaᷣ: in qua erat puluinus perlucidus melitēſi roſa fartus: qui cū ad aliquod oppidum uenerat: eadem lectica uſq; ad cubiculū deferebatur. Legatos: militares ſignificat: & eos qui ſecundas ab imperatore partes in exercitu tutabantur. Cū ignominia: per ignominioſam miſſionem. Recenſendo: in cognoſcendis militibus & luſtratione militari facienda: in penthatheuco in eo libro: cui titulus eſt numeri: frequens eſt hæc locutio recenſiti ſunt per nomīa & capita ſinguloꝶ omne quod ſexus eſt maſculini a uigeſimo anno & ſupra. Maturis: matura ætate iam ſeneſcentibus: alii legunt emeritis: ut exponas ueteranis: qui legitima ſtipendia iam iā erant peracturi: uel iam iā peregerunt. Quā conſumaturi eſſent: pro finituri ſtipendia militaria: quibus peractis dicebantur ueterani emeritæ militiæ: quales habuiſſe i exercitu Alexan. magnus & Cæſar dictator a luculētis ſcriptoribus memorantur. Primos pilos: dignitatem centurionatus primipilarem: de centurionibus primipili ſatis ac ſuper dictū eſt ſuperius: Liuius in ſeptimo primus centurio erat: quē nunc primipilū appellant. Cauſatus: cauſam afferens: cur id feciſſet tanquā obſenium inutiles forent diſciplinæ militari: interdū cauſari eſt excuſationem afferre: & cauſificare: ut apud Vlpianū: ne poſſit cauſari tempeſtatē: & apud martialem: ſed iam cauſaris barbamq; pilloſq;: unde & cauſa dicitur: ut inquit Aſconius excuſatio. Senium: ueteres ſenectutem malā ætatem dixerunt: cū ſeniū ſit tediū & odiū. ſeneſq; omnibus tedio & odio eſſe dicantur: morbus naturalis eſt ipſa ſenectus: inter cuius incōmoda eſt imbecillitas uiriū & hebetudo ſenſuū. ſeniū ad inanimata quoq; tranſfertur. Liuius in.vii. cuius lentæ tabis ſenio uicta utriuſq; populi pertinacia eſt. Increpita: caſtigata. Cōmoda emeritæ militiæ: ueteranis emeritis cōmoda & emolumenta quædā perinde dabantur: ac ſi militiam exercerent: de his loquitur Cæſar apud Lucanum: quæ rura dabuntur quæ noſter ueteranus aret: quæ menia feſſis: ueteranis idem honor erat: qui & decurionibus: ſicuti alibi docuimus.

octophoꝶ
Verrere
uerſum
dea deuerra
uirtus puluerulenta
Recenſiti
primipilus
cāri.
excuſatio
ſeniū

M.AN. Primos pilos.i.primipili centurionatū primūpilū pria centuria uocabaᷣ: quæ graui armatura inſtructa circa aqlā excubabat i qua iter cætera armoꝶ genera haſtile erat pedū gnq; & ſemis: qd pilū.ro.nominabāt: huius ordinis cēturio cæteris cēturiōibus dignitate p̄ſtabat. miror tamē prios pilos trāqllū dixiſſe: cū primūpilū neutro genere alioquin pronunciari ſoleat: ad ordines credo alluſit: nec me fugit primipilos dictos centuriones ipſos primæ cēturiæ: Liuius cēturio erat. quæ primipilū nūc uocant ad aliud certe eſt primos pilos: aliud primipilos dicere: quāquam ne hoc quoq; recte diceretur: niſi forte nōnullis qui primipili eſſent: primipilos ademptos dcm̄ uideri uelles: quod nil aliud eſſet dicere tribunū tribuno aut cēturionem centurioni ademit quum ipſe interim aperte de adēpta dignitate loquaᷣ. Cōmoda: militibus ob emeritam militiā reddenda. Reſcidit: ſuſtulit nec reddenda cenſuit. Inſula britannia. Latoribus: tabellaris. Vehiculo: uecti. In æde martis: quo patres uocarētur. De cuſtodia: de his qui ad eius corporis cuſtodiam potius q̃ caſtrorum lecti erant. Traiici: in aduerſam rheni ripam deuehi. Proripuit: celeriter rex ſuorum conſpectu abiit. Ad lumina: uel ut difficili negocio nox interueniſſet.

britannorū regis filio: qui pulſus a patre cum exigua manu tráſfugerat in deditionē recepto: quaſi uniuerſa tradita íſula magnificas romā litteras miſit: mōitis ſæpe latoribus ut uehiculo ad forū uſq; & curiam pertēderent: nec niſi in æde martis: ac frequente ſenatu conſulibus traderent.

De eodem & de ſilua per eum truncata & militibus donatis: & aliis geſtis eius.

Mox deficiēte belli materia paucos de cuſtodia germanos traiici oculiq; trās rhenū iuſſit: ac ſibi poſt prandiū q̄ tumultuoſiſſime adeſſe hoſtē nunciari: quo facto proripuit ſe cū amicis & parte equitū ꝑtorianorū in proximā ſiluam truncatiſq; arboribus & in modū trophæorum adornatis ad lumina reuerſus eorum quidē qui non ſecuri eſſent timiditatem & ignauiam corripuit: comites autem: & participes uictoriæ nouo genere: ac nomine coronarum donauit. Quas diſtinctas ſolis ac lunæ ſiderūq; ſpecie exploratorias appellauit. Rurſus obſides quoſdā

PHI. Británoꝝ: nō uideo cū de expeditione germáica loq̄tur q̄uo bene q̄dret: ut filiū británoꝝ regis in deditiōe acceperit: germáico.n. bello británi intēpeſtiue īmiſcent: quo circa batauoꝝ cēſeo legendū eē nō británoꝝ: nāq; ꝑꝑ ſupplendū numeꝝ batauoꝝ: quos cuſtodes corporis habebat expeditionē germanicam ſuſceperat: facile āt fuit ꝓ batauoꝝ ſcribere británoꝝ: ſed ut británoꝝ quis legere malit q̄ batauoꝝ facit auctoritas oroſii. A quo hiſtoria hæc explicat̃ ſcribēte de caligula his uerbis hic ſiq̄dē magno & īcredibili apparatu ꝓfectus q̄rere hoſtē uiribus ocioſis germaniá galliáq; percurrens: in ora oceani circa ꝓſpectū britanniæ reſtitit. Cūq; ibi minocynobellinū británoꝝ regis filiū: qui a patre pulſus cū paucis oberrabat ī deditionē recepiſſet deficiente belli materia romá rediit: ſi uera ſunt hæc oroſiana haud dubie legemus apud Tráq̄llū: británoꝝ ut ſit īter hiſtoricos eadem referētes eadē fides hiſtoriæ: ſed potuit idē error ob uicinitatem nominis obrepe oroſio: q̄ iuētus erat ī Tráq̄llo: ut británoꝝ pōeret ꝓbatauoꝝ: diſpice q̄ſo diligēter o lector candide & iudicii ſincerioris acumē ītende: nū británoꝝ legendū ſit an potius batauoꝝ & īſula tradita nū britannia an batauia ſignificet̃: apparatus quoq; triūphi cū ſit ꝑtinens ad res germáicas non británicas ēt atq; ēt ſuadet: ut opíer uel potius credā de.batauis & īſula batauoꝝ eē ſētiēdū: habes o lector utráq; ſniam: ut ſi hæc nr̃a curioſius pēſitata ſordeſcit. ſeq̄ris alterá uulgatiorē: nec ob id me arguas īſciētiæ aut ſupſtitioſæ curioſitatis: ur̃ āt minocynobellio legēdū eē tanq̄ ſit nomē ꝓpriū barbaricū q̄dá ſeiūctū legūt miocyno: bellini: táq̄ ſint duo noía: alteꝝ filii: alteꝝ pr̄is: prior lectio q̄drat: cū oroſio & talia noía īſuláis barbaricis cōuēiūt. Plautus lōga noía pſaꝝ & cōtortiplicata eē ꝓdidit. ſcribit Cor. tacitus. C. Cæſarē hūc uidelicet caligulá agitaſſe de intrāda británia: ſed mobilitate īgenii & penitētia ſubſtitiſſe: q itaq; agitauit de intranda britannia nō ītrauit: q cogitauit de bello nō geſſit: hoc tamē totū libeꝝ opinaturis relinquo. Tradita inſula: batauia. ſ. quá diximus nobiliſſimá eſſe germanicaꝝ īſulaꝝ in fluuio rheno uel ītellige de británia. Vehiculo: ex Auguſti inſtituto q per uias niſi ſtares uehicula diſpoſuerat: q̄bus uecti nūcii litteras celerrime ꝓferebát. Latoribus baiulus litteraꝝ: qui geruli & portitores nō inelegáter appellát̃: tabellarios uetuſtas dixit. ueredarii uero q equis pernicibus utentes citiſſime perferunt litteras nūcupantur: uulgus caballarios uocat: refert iulius firmicus in. viii. ueredarios naſci ſub ſidere equi cœleſtis. In ede martis: templū martis cognomento ultoris ſignificat ubi de bellis triumphiſq; ſenatus cōſulebat̃ ex Auguſti cōſtitutione. De cuſtodia: uel quos captos habebat in cuſtodia ſignificat uel quos habebat ad ſui corporis cuſtodia. Traici: tranſportari. Oculi occultari Pli. locū occultatiſſimū appellat occultiſſimū ſecretiſſimūq;: q̄uis ꝓ contrariū oculatiſſimus dici poſſit manifeſtiſſimus: & tūc ab oculato uocabulo: nō āt ab occulo uerbo deriuabit̃: ſicut & oculiſſimū ꝓ cariſſimo cū ait Plautus: & occulitus ea forma. q̄ medullitus dicit̃: quo ſignificat̃ tam caꝝ eſſe q̄ oculū. Trás rhenū: hoc demōſtrare ſatis uidet̃ regulū batauoꝝ potiuſq̄ británoꝝ in deditionē fuiſſe receptū a caligula: quæ inſula rhenana ē. Hoſtē: germanū batauumq;. Proripuit: quaſi ad rem multuariam eſſet feſtinanter eūdū. In modū tropheoꝝ: ſcribit plutarchus Romulū uictorē opía ſpolia depoſuiſſe ad q̄rcū ī trophei formá adornatá. trophei āt forma: ſicut ſignificare uidet̃ ruffinus in ſymbolo apoſtolico: erat cruci ſimillia: q̄ triūphi īſigne eſt & tropheū. Ad lumina reuerſus: q̄ſi ī noctē ꝓtracta fuerit dimicatio. Corripuit: caſtigauit. Diſtictas: uariegatas ornataſq;. Exploratorias: nomē nouū ē corōaꝝ: ut exploratoriæ q̄ſi in explorationē hoſtiū datæ: cū ap̄ ueteres obſidionalis ciuica muralis roſtrata caſtrēſis oualis celebrētur.

M.AN. Comites: q illū ſecuti fuerát. Ac noie: nouo. Diſtictas ſolis & lunæ: eſt hoc nouū illud genus formæ: ſed ad expeditiōis illius euētū corōaꝝ formá accōmodaſſe uideri pōt q̄ppe q̄ diei noctuq; fuit particeps. Exploratorias: ad illud referat̃ q̄d nō ſolū forma: ſed nouo ēt noíe corōas ab eo datas dixit. Obſides: quos a regulis & populis ad eoꝝ fidē ſibi opignerádá accepat. E lrario ludo: quē obſides frequētabant. Abductos: quos adduci fecerat. Rep̄henſos: ex fuga receptos. In: hoc quoq; nimio ſed ut minimo legi poſſet negocio. ſ. ſubintellecto: alioquin nimio cum ſequentibus ingas. Coactū: agmē quod eēnt

pensitatio curioſior de britanis & batauis

Veredarii

oculatiſſimus locus

oculiſſimus

occulitus

quí agmē cogerēt & quaſi ſubſidio ſequeretur id perſpicue Liuius demonſtrat Magonem iq̄uit ide iubet cū expeditis numidis cogere agmen. Durarent: Ver. durate & uos met rebus ſeruare ſecundis. Obiurgauit: caſtigauit. Perpetraturus: profligaturus ad exitum perducturus.

abductos e litterario ludo: clāq; p̄miſſos: deſerto repēte cōuiuio cū equitatu inſecutus ueluti ꝓfugos ac rep̄henſos in cathenis reduxit. In hoc quoq; minimo p̄ter modū itemperās repetita cœna renūciātes coactū agmē ſicut erāt loricatos ad diſcūbēdū adhortatus ē. Monuit ēt notiſſimo Vergilii uerſu Durarēt ſecūdiſq; ſe rebus ſeruaret. Atq; inter hæc abſentē ſenatū populūq; grauiſſimo obiurgauit edicto: qđ Cæſare p̄liāte & tātis diſcriminibus obiecto i tēpeſtiua cōuiuia circū & theatra & amœnos ſeceſſus celebrarent.

De apparatu exercitus contra oceanum & geſtis aliis eius.

POſtremo q̄ſi ꝑpetraturus bellū directa acie i littore oceani ac baliſtis machiniſq; diſpoſitis nemine gnato ac opinā te qdnā cepturus eēt: repēte ut cōchas legerēt: galeaſq; & ſinꝰ replerēt: iꝑauit: ſpolia oceāi uocās capitolio palatioq; debita. Et i īdiciū uictoriæ altiſſimā turrē excitauit: ex q̄ ut ex pharo noctibꝰ ad regēdos nauiū curſus ignes emicarēt ꝓnūciatoq; militi dōatiuo cētēisuíriti

PHI. Abductos: quaſi ui furtiq; abreptos aſportatoſq;. Ludo: ex ſchola in q̄ uacabāt diſciplinis. Rep̄hēſos: rep̄hēdere eſt fugiētē apprēdere: reducere retinere retrahere. Liuius. adeo turbati erāt dexteræ alæ eqtes pediteſq;: ut quoſdā cōſul manu ipſe rep̄hēderit uerteritq; in hoſtem: plautus i pſeudulo rep̄hēde hominē aſſeq̄re. coactū. cōgregatū. Loricatos. lorica īdutos uerbū ē ap̄ antiquos loricare qđ ſignificat lorica ſe mūire. hic illđ a Pli. elegāter dictū. mox ubi pluribꝰ eodē mō ſe coriis loricauit in dimicationē ꝑgit. diloricare uero ē diſcidere & lacerare q̄ſi loricare ſciſſa. Apul. his dictis inuolat eā ueſtēq; plurifariā diloricat: capilloq; diſciſſo & capite conq̄ſſato grauiter affligit. Ci. i. ii. de oratore loquēs de Mar. Antonio ait nō dubitauit excita reg̃ cōſularē & eius diloricarꝫ tūicā. lorica āt in edificiis ē quodā q̄ſi ſepimētū & ueluti ꝑibolus: q̄ nos tuet̃ a lapſu. ē & loricula in re militari p̄ſidium obſidētiū. ſolēt. n. obſeſſores ultra teli iactū foſſum facere: q̄nō ſolū uallo & ſudibus ſed ēt turriculis īſtruunt: ut erūpētibus ex ciuitate poſſint obſiſtere. qđ opus loricā uocāt ſæpe īuenit̃ in hiſtoriis loricula urbes fuiſſe circūdatas: cuius uegetius & Cæſar in cōmentariis meminerūt. loricationē uero ap̄ iuriſconſultos legimus accipi pro ornatu domus ſpecioſo ac ueluti tectorio quæ impēſæ ſunt uoluptariæ. Durarent: apud Vergiliū in prio æneidos ait Aeneas ad ſocios durate & uos met rebus ſeruate ſecūdis. Obiurgauit: icuſauit. Edicto. impatorio. Intēpeſtiua cōuiuia: tanq̄ laborante principe indignū ſit & flagitioſum ciues indulgere uoluptatibus & curate genialia. Circū: ſpectaculæ circēſi a Theatra. ludos theatrales & ſcenicos.

Seceſſus amenos: q̄les fuerūt p̄neſtinus: Tyburtius: aricinus Papinius in ſiluis multiiugos celebrat his uerſibus. hos præneſte ſacrū. nemus: hos glaciale dianæ. algidus aut horrens aut tuſcula ꝓtegit umbra: tiburis his lucos anienaq; frigora captāt. Strabo refert neapolitāo autiatioq; ſeceſſu tanq̄ amēo oblectatos eſſe in primis ꝓceres romanoꝝ. Perpetraturus: īpoſiturus extremā manū. Baliſtis de baliſtiarū cōfectione ſcribit elegāter & ſciēter uictruuius ī. x. q̇ ea magnitudine formant̃: ut lapides. c. xx. pōdo eiaculētur. Vegetius in. iiii. de re militari baliſtas nō ſolū ſaxa ſed & ſpicula mittere tradit: quæ q̄to ꝓlixiora brachia habuerint tāto tela lōgius torquent q̇ ſi iuxta artē mechanicā tēperabunt̃ penetrabūt quocūq; percuſſerint aſtipulat̃ Vegetio ſilius: cū ait ex baliſta miti molares & haſtas. baliſtā phenices primi inuenerūt. hinc baliſtarii artifices dicti quoꝝ meminerūt iuriſcōſulti. Machinis: bellicis tormētis: īter machinas & organa auctore uictruuio id uidet̃ eē diſcrimē: qđ machiæ pluribus opibus i maiores cogūt̃ effectus: uti baliſtæ: organa aūt unius ope ꝓpoſitū: uti ſcorpiōis. Gnaro: ſciēte: ſcribit Ci. priſcos dixiſſe notos. nauos naros: qbus cū. in p̄poni oporteret dulcius uiſum ē ignotos ignauos ignaros dicere q̄ ut ueritas poſtulabat. Cōchas: hæc ſūt maris eiectamēta. Legerēt: colligerēt. Spolia oceāi: ſicut ſpolia hoſtiū & īpatoꝝ dici ſolet: ita caligula conchas marias uocauit oceāi ſpolia. Capitolio palatioq; debita: uide prīcipē ridiculariū: q cōchas q̄s fluctus eiaculāt̃ i littus ueluti ſpolia oceāi exiſtimat eē i capitolio edibuſq; palatinis cōſecrādas. cū in talibus locis nō nugatoria ſed regalia ſpolia & exuuiæ dedicari & debeāt & ſoleāt. Excitauit: conſtruxit erexit. Vt ex pharo ſupius docuimus turres uocitari pharos generali uocabulo: ex qbus ignes nocturno tēpore dirigūt curſus nauigātiū. Dōatiuo: ſulpitius ſeuerus ſcribit fuiſſe cōſuetudinē ut ſinguli milites citarent̃ ad donatiuū qđ militibus impator erogabat. & olī diuus. Martinus donatiuū iuliani Cæſaris cū nō amplius militaturus eēt accipe recuſauit dicēs donatiuū tuū pugnaturus accipiat. Cētenis. hoc dabat̃ pro donatiuo.

M. AN. Baliſtis machinis: bellicis īſtrumētis. Nemine gnaro: nullo qdē percipiente. Conchas: inanes conchas intellige oceani æſtu in littus deiectas. Legerent: colligerent. Debita: conſecratione digna. Indicium: monumentum. Excitauit: erexit. Vt pharo: ut ex alta turri quæ iuxta mare Alexandriæ p̄iacet.

loricula
Loricatio.
Seceſſus ameni
Baliſta
Baliſtarii.
Machinæ
Nerus
ignarus
Donatiuū pugnaturus accipiat.

Donatiuo:munere quod ab imperatore militibus ut dixi dabaꝭ. Quaſi omne exemplum:quū cæſar dictator & alii imperatores eo noie multo plura dediſſent. Tranſfugas:obſides ex fuga receptos. ἀξιοθριαμβεύτον:triumpho dignum ſiue idoneum. Rutilare:cura & ſtudio flauos reddere.

denariis quaſi omne exemplū liberalitatis ſupergreſſus habite inquit læti:habite locupletes.

De cura triumphi & aliis geſtis eius.

CONuerſus hinc ad curā triumphi præter captiuos ac tranſiugas barbaros galliarū quoqꝫ ꝑceriſſimū quēqꝫ & ut ipſe dicebat ἀξιοθρίαμβεύτον ac nōnullos ex pricipibus legit ac ſepoſuit ad pōpā:coegitqꝫ nō tātū rutilare & ſummittere comā:ſed & ſermonē germanicū addiſcere:& nomina barbarica ferre. Precepit etiam tiremes quibus introiuerat oceanū magna ex parte itinere terreſtri Romā deuehi. Scripſit & pro curatoribus triumphum appararent q̄ minima ſumma:ſed quantus nunq̄ fuiſſet:quādo in omnium hominū bona ius haberent.

De nephario cōſilio trucidādi legiones.

PRius q̄ prouincia decederet:cōſiliū iniit nefandæ atrocitatis legiones:quæ poſt exceſſum Auguſti ſeditionē oli mouerant cōtrucidandi: quod & patrem ſuum Germanicū ducem:& ſe infantem tunc obſediſſent:uixqꝫ a tā pręcipiti cogitatōe reuocatus inhiberi nullo potuit mō:qndecim mare uelle pſeueraret. Vocatos itaqꝫ ad cōtionē iermes:atqꝫ ēt gladiis diſpoſitis æqtatu armato

PHI. Denariis:denarius nūmus eſt argenteus:q pro.x.libris æris accipiebaꝭ: ſicut qnarius ꝓ qnqꝫ:oli placuit denariū ſexdecī aſſibus ꝑmutari qnariū octonis. Abite locupletes:tāq̄ cētēi dēarii poſſint militē locupletare:q uno interdū die maiorē ſūmā ꝑdigere cōſueuit. Proceriſſimū:magna ſtatura & ꝓcera corporatura ꝑditū: q̄les Auguſtinus ſtatu roſos appellāt. ἀξιόθριαμβατον:hoc eſt dignū triumpho. Ex principibus.ſ.galloꝝ. Legit elegit. Ad pompā triūphalē. Rutilare comā:ut.ſ.ita ueri germani uiderenꝭ: quoꝝ ut inqt tacitus rutilæ ſunt comæ & corpora ꝓcera:qbus peculiaris hic mos fuit ut capillos rutilarent adhibito ſapone:qđ tñ in uſu frequēti fuiſſe nō minus galloꝝ quā germanoꝝ docet Plinius. hinc pilæ ſaponis dictæ ſunt matiatæ amatiacis germanicæ populis quorū meminit tacitus in libro de hermania. Martialis accipe mathiacas quo tibi calua pilas:idē appellant ſpumā cauſticā ſaponē habentē uim ignitā ad capillos. rutilādos:qua germani utebanꝭ:hic. illud eſt. Cauſtica theutōicos accēdit ſpuma capillos. idem mos cōualuit apud romanas matronas ut capillos rutilaret:ſicut tradit Valerius capite de inſtitutis antiqs. Sūmittere: ꝑmittere & ꝓlixiorē facere:qđ ꝓpriū eſt germanoꝝ:nāqꝫ populi ſeptētrionales ut Victruuius & Pli. tradiderūt flauos habēt crines & ꝑmiſſos ex hūoris copia:ſicut ecōtrario ethiopes uaporis efficatia capillos hñt breues & aduſtis ſimiles. Sermonē germāicū:ſūt germanis carmina quoꝝ relatu quē baritū uocāt accidūt aiosaffectatur ꝑcipue aſpitas ſoni ſtrabo in vii. geographiæ germāos dictos eē autumat ꝑinde ac fratres legitimos galloꝝ:qm̄ & proceritate corpoꝝ & colore flauo & forma & moribus & uiuēdi ritibus pares exiſtimat. nō me ꝑterit aliter tradi a cornelio tacito. Nomia ſint elegātiora:germāoꝝ uero aſpiora magiſqꝫ barbarica. Itinere terreſtri:hoc oli ab argonautis factū ē:q hūeris argonauim alpes trāſuexerūt:q̄ mox ſubit hiſtro dein ſao deīde nauporto fluuio:cui nomē ex ea cā ē. Procuratoribus:his qui ꝓcurabāt triūphū uel cæſaris ꝓcuratoribus. titulus ē apud iuriſcōſultos de officio ꝓcuratoris Cæſaris:ubi ſcriptū ē:quæ acta geſtaqꝫ ſint a ꝓcuratore cæſaris ſic ab eo cōprobari ac ſi a cæſare geſta ſint. Sūmā:impēſam. In oium bona:tanq̄ illis permitteret inuadere bona ciuiū & fortunas ꝓ arbitrio diſſipare. Exceſſum:obitū. Patrem ſuum germanicum:ſupra dictum eſt quēadmodū legiones in germania tumultuari cœperunt obitu auguſti nunciato tum imperatorē tyberiū recuſarent germanicū caligulæ patrem depoſcentes. Tunc obſediſſent:ſupra huius rei ſic meminit tranquillus poſt exceſſum auguſti tumultuantes & in furorem uſqꝫ præcipites ſolus aut dubie conſpectu ſuo flexit non enim prius deſtiterunt quā obligari eū ob ſeditionis ꝑiculū & in ꝓximā ciuitatē:demādari aiaduertiſſent. Decimare:decimum quēqꝫ afficere ſupplicio. quid ſit decimare & centeſimare ſupra dictum eſt.

rutilæ comæ Germāorū

pilæ matiacæ

Spuma caſtiga

Longi capilli germanorum

Germania unde

nauportus unde

M.AN. Sũmittere:alere ut Germãi crederẽt aduerſos quos bellũ a ſe motũ uideri uoluit. Noĩa.barbarica germãica. Ferre:hr̃e. Procuratoribus:iis q res ipſius abſentis domi ꝓcurabãt eratqꝫ pœnes eos auctoritas nõ parua. Quã minima ſũma:minĩma fiſci ipẽſa. Sed quãuis:quam magnificus & ſumptuoſus. Nunq̃ alius triũphus.ſ.Bona ius haberent in omniũ fortunas graſſandi facultatẽ. Exceſſum:obitũ Auguſti. Seditionẽ olim mouerãt:bis in Tyberio & rurſus in caligula militaris ſeditiõis ſub Germanico factæ meminit. Obſediſſent:quaſi uim allaturi cicũſtetiſſent de recentiore igiť ĩtelligit qua puer ipſe a militibus retẽtus eſt ſed officioſe nõ uiolenter. Decimare:decimũ quẽqꝫ ſupplicio afficeret. Pleroſqꝫ:ex hiis qbus res ſuſpecta erat. Dilabi:Clãdeſtine abire. Profugit:e concionis ſe repente ſurripuit. Deflexa:a militibus in patres:animaduertẽdos.ſic habẽt quæcũqꝫ Tranquilli uidimus exemplaria ſed ad auertendos legendũ eſſe cõtẽderim.i.diſcutiendos. Iuſto triũpho:qui ſibi decretus nõ fuiſſet.Aditus.præuẽtus. Alegatis:ab his qui officii gratia publice obuiã miſſi fuerãt. Capulũ:gladii mãubriũ eſt & capulus quo mortui afferuntur:ſed utrũqꝫ a Capio ut feſto placet. Optarent:ſe.ſ.reuerſurum. Equeſtri ordini & populo quaſi dicat nõ ſenatui. Neqꝫ ciuem neqꝫ principem:hoſtem ergo potius q̃ hoſpitem innuere uoluit. Facinora:hic in malam partem:eſt.n.mediũ alioquin uerbum. Vtriuſqꝫ ordinis:patritii & Equeſtris. Index inſcriptio. A claudio:qui illi ſucceſſit. Exitio:perniciæ interitu.

circunſedit. Sed cũ uideret ſuſpectare pleroſqꝫ dilabi ad reſumẽda ſiqua uis fieret arma ꝓfugit concionẽ:cõfeſtiqꝫ urbẽ petiit deflexa oĩa acerbitate in ſenatũ:cui:ad auertẽdos tãtoꝝ dedecoꝝ rumores pala mĩabať:q̃rẽs ĩter cætera fraudatũ ſe iuſto triũpho:quũ ipſe pauloante ne qd de honoribus ſuis ageretur:ẽt ſub mortis pœna denunciaſſet.

De reditu eius ad urbem:& de malo propoſito:& uenenis repertis.

ADitus ergo in itinere a legatis ampliſſimi ordinis:ut maturaret orãtibus:q̃ maxima unce ueniã inqt uenia:& hic mecũ capulum gladii cerebro uerberãs:quo cictus erat:edixit & reuerti ſe:ſed his tm̃ q optarẽt eq̃ſtri ordini & populo. Nã ſe neqꝫ ciuẽ:neqꝫ principẽ ſenatui amplius fore. Vetuit ẽt quẽqꝫ ſenatoꝝ ſibi occurrere:atqꝫ omiſſo uel dilato triũpho ouans urbẽ natali ſuo ĩgreſſus ẽ. Intraqꝫ q̃rtũ mẽſem periit ĩgẽtia facĩora auſus & aliquãto maiora moliẽs. Siqdẽ ꝓpoſuerit Antiũ:deinde alexandriã cõmigrare:interẽpto prius utriuſqꝫ ordinis electiſſimo quoqꝫ:quod ne cui dubiũ uideať in ſecretis eius reꝑti ſunt:duo libelli diuerſo titulo:alteri gladius:alteri pugio ĩdex erat. Ambo notas & nomina continebant morti deſtinatoꝝ. Inuenta & arca ingens uariorũ uenenorũ plena:qbus mox a Claudio demerſis:infecta maria traduntur:nõ ſine piſcium exitio:quos enectos æſtus in proxima littora eiecit.

PHI. Circũſedit:circũuallauit ne ullũ pateret effugium.Si q̃uis fieret ſi aliq̃ uiolẽtia infeſtarenť ab his armatis quos adhibuerat Caius. Dilabi:ſenſim diſſimulãterqꝫ abſcedere. De flexa:deriuata. Fraudatum ſe.ſ.a ſenatu. Quærens:coq̃rẽs. Iuſto:legitimo & merito. Neqd:agereť ex hoc temeritas caligulæ ſignificatur q minabať ſenatui tãq̃ ab eo fraudatus eẽt triũpho:cũ olim ipſe ſenatui denũciaſſet ſub pœna capitali neqd ageret de honoribus ad ipſum ꝑtinẽtibus. Aditus a legatis:cũ legati eũ adiuiſſent. Ampliſſimi ordinis ſenatorii. Capulũ gladii:ita ſignificãs ſenatui trucidationẽ.crebra n.cõcuſſio capuli:hoc eſt ipſius manubrii:ſpecimẽ ẽ minarũ capitaliũ.ſtatius illius ad capulũ rediit manus. Sed his tantũ:tanq̃ ſenatus nõ deſideraret. Caium reuerti ab expeditiõe. Sibi occurrere:obuiam uenire officii cauſa

Dilato:in aliud tẽpus protracto. Ouans:in pompa ouationis:quid autẽ differant triũphus & ouatio ſuo iam loco declarauimus. Natali ſuo nouiſſimo ſcilicet die menſis auguſti. Alexandriã cõmigrare:chereas caligulæ interfector aduocatis coniuratis dixit an nõ uidetis hodie ſpectaculoꝝ diẽ eẽ nouiſſimũ?& Caiũ ferri ad alexãdriã nauigatuꝝ:ut egyptũ cõtẽpleť hoc itaqꝫ ꝓpoſitũ cõmigrãdi fuit cã cõiuratis maturãdi necẽ caianã. Vtriuſqꝫ ordĩs:ſenatorii & eq̃ſtris. Quoqꝫ:quolibet quocũqꝫ:Proptius uix decimo admitor nũc ego quoqꝫ die. Alteri gladus:cũ ĩ libellis gladius & pugio tanq̃ ſigna & notæ appoſita fuiſſent ſignificabat ſe gladio & pugiõe.ĩ unũquẽqꝫ debacchatuꝝ.de quo oroſius hiſdẽ pœne uerbis tradit hæc.duo libelli in ſecretis eius reꝑti ſũt quoꝝ alteri pugio alteri gladius ꝓ ſigno noĩs aſcriptus erat ãbo lectiſſimoꝝ uiroꝝ utriuſqꝫ ordinis ſenatorii & eq̃ſtris noĩa & notas cõtiebãt morti deſtinatoꝝ.ĩuẽta ẽ & arca ĩgẽs varioꝝ uenenoꝝ pocula cõtinẽs qbus mox Claudio Cæſare iubẽte demerſis ĩfecta maria tradũť nõ ſine magno piſciũ exitio:quos enecatos ꝑ ꝓxima littora eſtus eiecit. Infecta:corrupta cõtaminata uenenata.alias infectũ dicimus tinctũ & ĩfectores tinctores:ſentẽtia eſt apud Senecã luculenta ſic ſcribẽtẽ.uiciis nõ maculati ſimus ſed infecti. Enectos:mortuos.autumant grãmatici enectum proprie dici ui necatum.

infectum
Enectus

M.AN. E normi gracilitate: tanta corporis gracilitate præditus ut modum excederet ſed maxie ceruicis & crurũ. Torua:terrifica. Cætera:cæteris corporis:ptibus. Quare:ob qđ ipm quia caluitio inſignitus eét:& totus hirſutus. Horridũ:horrore pditum. Tetrum:fœdum terribilem. Ex induſtria:dedita opera. Efferebat:exqſita feritate deformabat. Componens:aptás. Neq corporis neq animi:& iccirco omnis fœlicitatis expres:Iu.orandum eſt ut ſit menſa in corpore ſano. Comitiali morbo:quem maiorem etiam appellatum Cornelius ait:eum uulgo caducum uocant:& comitialem ut Quintus:Seruius ait ab eo quod aliquo cadente comitia ſoluerentur. Defectione:ſubito corporis affectu ex improuiſa ui graſſantis morbi. Mentis ualitudinem:alienationem. Subinde:idẽtidem ſæpius de ſeceſſu:Anticyrão credo. Potionatos:medicato poculo a communi mente alienatus.

De ſtatura corporis & ualitudine eius.

STatura fuit eminẽti:pallido colore:corpore enormi:gracillitate maxima ceruicis & crurũ:& oculis & tẽporibus cõcauis:frõte lata & torua:capillo raro:ac circa uerticẽ nullo:hirſutus cætera. Quare trãſeunte eo pſpicere ex ſuperiore parte aut oĩno quacunq de cauſa capram nomĩare criminoſum & exitiale habebatur. Vultum uero natura horridum ac tetrum etiam ex induſtria efferebat componens ad ſpeculum in omnem terrorẽ ac formidiẽ. Valitudo ei neq corporis neq animi conſtitit.

PHI. Corpore enormi:immẽſo & exuberanti.quales ſunt uẽtrioſi ita enim plautus appellat quos græci gaſtrodes dixerunt enorme ueteres uocant in modicũ & enormitatẽ nimiã magnitudinẽ atq exuperãtiam. ſpartianus enormitate ſtipendii militibus ut ſolet placatis inde Romã rediit.idem alibi.deniq niſi qrelis de zeta editis & animis militũ delinitis enormibus ẽt ſtipendiis datis Romã baſianus redire nõ potuit.Solinus ſũt enormes ĩquit piſces ſupra modũ ĩgẽtium colũnaꝝ. Oculis cõcauis:cõditi oculi clariſſime cernũt pminẽtiores uero ſũt hebitiores. Caio prĩcipi rigẽtes oculos fuiſſe ſcribit Pli.ĩ.xi.tpa aũt cõcaua ĩ eqs maxĩe ſeniũ ſignificãt.Seneca ĩ li.ad ſerenũ qđ in ſapiẽtẽ nõ cadit iniuria:de hoc Caio Cæſare ſic ſcribit.tãta illi palloris ĩſaniã teſtãtis feditas erat tãta oculoꝝ ſub frõte ſimul latẽtiũ toruitas:tãta capitis deſtituti & denudatis capillis apſi deformitas.adiice obſeſſam ſetis ceruicẽ & exilitatẽ pedũ. Frõte lata:qbus frõs lata ẽ ut inqt Ariſto.ĩ primo de aĩalibus:mẽte moueri idõei ſunt:qbus magna ſegnes qbus pua mobiles:qbus rotũda iracundi.hoc idẽ trogus ap latios retulit.a frõte ſunt frõtonũ cognomina ſicut a capite capitonũ.auctor.Ci.li.i.de natura deoꝝ. Hirſutus cætera:piloſus hirtuſq ĩ reliquo corpe.elocutio uetus ẽ & pinde elegãs Virgilius &c.graius:Pli.de phẽice aqle narraẽ magnitudine auri fulgore circa colla:cætera purpureus.Itidẽ Oratius.cætera fuluus.hoc ẽ ĩ tot corpe coloris fului.hirſutos ãt q & hirti & piloſi dñr.libidinoſiores eẽ trogus & Pli.pdiderũt. Proſpicere ex ſuperiore:ne uidereẽ de ĩduſtria uelle cõtẽplari deformitatẽ capitis deſtituti capillis & honore cõæ deſpoliati.talis.n.erat uertex caligulæ. Caprã noĩare:id cõuiciũ Caius ad ſuã cõtumeliã trahebat cũ eẽt ipſe hirſutus ĩſtar cap.capras aũt piloſas eẽ & hirſutas mãifeſtariũ ẽ qdã auctore porphiriõe pilos capræ nõ ſetã eſſe dicebãt.ſed lanã:cui ſnĩæ adſtipulaẽ ulpiã.li.iii.de legatis ſcribẽs legata lana ẽt caprinã cõtineri:Seneca dixit ceruicẽ caligulæ fuiſſe obſeſſã nõ pilis ſed ſetis ut εμφατικοτέρωσ ſignaret hoĩs hirſutiã.refert amianus Marcellius Iulianũ ĩpatorẽ cũ eẽt hirſutus appellatũ fuiſſe a carptoribus capellã:tãq & ipſe ſetoſo corpore repſentaret hirſutias ſetaꝝ caprinaꝝ. Vultũ horridũ:ſeneca li.iii.de ira de caligula ſic ſcribit. torſerat p oĩa q̃ ĩ reꝝ natura triſtiſſima ſunt fidiculis e culeo igne:uultu ſuo:qbus uerbis ſignificat uultum habuiſſe plenũ.horroris atq formidinis:adeo ut loco tormẽti eẽt trux eius aſpectus. Tetrũ: tetrũ dicimus uitabile illuuioſum crudele.ĩpiũ auſterũ.Virgilius lauit improba teter ora cruor uultus teter in caligula ſignificaẽ crudelis & uitabilis a cõtrario per quandã quaſi annominationẽ dixit Sidonius apollinaris. ſeueritas nõ tertra ſed tetrica. Efferebat:truculentiorẽ:tetriorẽq & magis ferũ efficiebat. Ad ſpeculũ:inuenta ſunt ſpecula ut homo ipſe ſe noſceret:formoſus ut uitaret infamiã deformis ut ſciret redimendũ eẽ uirtutibus qcqd corpori deeſſet.Iuuenis ut flore ætatis admoneret illud tẽpus eſſe diſcendi.ſenex ut indecora canis deponeret & de morte aliquid cogitaret.auctor Seneca in primo quæſtionum:ſocrates quoq ſpeculo ad diſciplinam morum utebatur ſuadens diſcipulis crebro ut ſemet in ſpeculo contemplarentur demoſthenẽ tradunt ſemper ante ſpeculum quaſi ante magiſtrum cauſa eſſe mediatum:tanq̃ a ſpeculo peteret pnunciandi congruentiam.ſeſtius ait quibuſdam iratis profuiſſe ſpeculum aſpexiſſe:perturbauit enim illos tanta mutatio ſui:qui uelut in rem præſentem adducti non agnouerunt ſeſe. Econtrario caligula ſpeculum contemplabatur:non ut ex eo componeretur ad mores & tranquillitatem:ſed ut ad feritatem & triſtitudinem accumulandam fieret compoſitior. Valitudo neq corporis neq animi:infœlicem fuiſſe Caium ex hoc clarum eſt q bonis animi:quæ prima ſunt:dein corporis:quæ ſecundum locum obtinent fuit uiduatus:ſcribit Plato in gorgia cantilenam hanc in conuiuiis cantare ſolitam:optimum eſſe bene ualere:ſecundo loco formoſum eſſe:tertio habere diuitias nulla fraude partas.idem libro.iii.de legibus recta inquit diſtributio eſt ut prima & in primis honoranda cenſeantur animi bona:ſecundo gradu corporis bo-

na ponanẗ:tertio externa:quæ fortunæ ſunt. Ariſtoteles quoq; lib.vii.polliticorũ cũ inqt tria ſint genera bonorũ externa corporis & animi:iſta omnia oportet adeſſe homini fœlici. Externa aũt gratia animi expetenda eſſe docet:cum animus ſit præcioſior corpore & pecuniis:uotum auſonii illud eſt:non animo doleam non corpore cuncta quietis fungantur membra officiis. Morbo comitiali:relege q̃ curioſe opinor & copioſe ſcripſimus in primo cõmentario ſuper comitiali morbo:quo & Cæſar dictator laborauit.

Bona corporis bona fortunæ.

M.AN. A cæſonia uxore.Iu.cui totam tremuli frõte Cæſonia pulli:infudit:q non facit quod principis uxor:ardebat cũcta & fracta cõpage ruebant:nõ aliter q̃ ſi feciſſet iuno maritũ ĩſanũ:ioſephus hoc nomie ait Cæſoniã a cõiuratis interfectã.qa alienata potionibus principis mẽte omniũ maloꝝ fuiſſet cauſa. In ſomnio græci ενυπνιον uocãt:fit quotiẽs cura oppreſſi animi uel corporis uel fortunæ qualis uigilantẽ fatigauerit:talẽ ſe ĩgerit dormiẽti q̃re apte tranqllus ad in caligula ut tyrãno & undiq; odiis circũuẽto poſuit:ſunt & aliæ ſpecies quatuor ſomniũ uiſionẽ oraculum & uiſum græci ὄνειρον ὅραμα χρηματισμὸν ἐνύπνιον φάντασμα uocant quoꝝ rationẽ macrobius diligenti diſertatione explicat. Inter cæteras:imagines ſcilicet. Diuerſiſſima:nã quid magis diuerſum a metu eſſe poteſt quã confidentia. Tantopere contẽderet:ut & ioui obſtreperet:ſeq; inter caſtorem & pullucẽ adorandum daret. Conniuere:oculos perſtringeret occludere quod timoris eſt inditium. Caput obuoluere:ſtrangulis:ne fulgetra & tonitru offenderet. Ad maiora:tonitrua. Sicilienſi:quum in ſiciliam eſt profectus.

Puer comitiali morbo uexatus ĩ adoleſcẽtia ita patiẽs laborũ erat:ut tñ nõnũq̃ ſubita defectione ingredi:ſtare colligere ſemet:ac referre uix poſſet:mentis ualitudinẽ & ipſe ſenſerat:ac ſubinde de ſeceſſu:deq; purgãdo cerebro cogitauit Creditur potiõatus a Ceſonia uxore amatorio quidẽ medicamẽto:ſed quod in furorẽ uerterit. Incitabatur in ſomnio maxiẽ:neq;.n.pluſq̃ tribus nocturnis horis qeſcebat:ac ne his qdẽ placida qete:ſed pauida miris rerũ imaginibus utq inter cæteras pelagi quõdã ſpẽm colloquẽtẽ ſecũ uidere uiſus ſit. Ideoq; magna parte noctis uigiliæ. cubantiq; tedio nũc toro reſidẽs.nũc prelõgiſſima porticus uagus ĩuocare idẽtidem atq; expectare lucem conſueuerat.

Itẽ de ualitudine mẽtis & cõtẽptu deoꝝ:& aliis geſtis eius.

NOn immerito mẽtis ualitudini attribuerim diuerſiſſima in eodẽ uitia ſummam confidentiam & contra nimium metũ. Nam qui deos tantopere contemneret: ad minima tonitrua & fulgura conniuere:caput

PHI. Puer: ſcripſit hypocrates & aſtipulaẗ galenus epilepſiã qui morbus caducus ſiue comitialis dicitur a noſtris:eſſe ꝓprie infantium & puerorum:q adoleſcentes quoq; infeſtat propter incontinentiam:& ſi fuerint famis uigiliæ caloris algoris ſupramodum patiẽtes. Cor.celſus auctor ẽ comitialem morbum ante pubertatem ceptum non egre finiri. Pli.quoq; ait in.xxviii.multos morbos maximeq; comitiales finiri primo coitu pueri primoq; menſtruo fœminæ:quod ſi non contingat longinquos fieri. Subita defectione:genus morbi eſt defectio animi quo laborantes: defecti dicũtur:græci ſynctexes appellant ipſum morbum & ſyncteticos defectione laborantes. Plinius tali ſorbitionis gñe emẽdantur ſynctexes idem:ꝑcordiorum uicii ſynecticis comicilibus cum uino in aqua mulſa illiniẗ.idem nã ut in chaia bubulũ biberẽt pthſici ſyntecticiq; diximus ĩ orbe terrarum a nobis traditũ eſt in Cæſare dictatore:de his quos linqt animus q morbus eſt conſimilis defectioni. Collegeret:reficere.Cicero manifeſto furto perturbatus ubi ſe collegit. Subinde:frequente idẽtidẽ De ſeceſſu:tanq̃ mutatio loci poſſit mutare morbũ animi nãq; ut ſcriptũ ẽ in decretis canonicis.lxxxi. di. plerũq; dũ mutaẗ locus mutaẗ mẽtis affectus:ueꝝ uti inqt Oratius.Scandit æratas uicioſa naues cura.& alibi.Cælũ nõ animũ mutant q trans mare currunt.olim iuueni cõquerẽti q peregrinatiões nihil ſibi ꝓfuiſſent non miꝝ inquit Socrates.uitia.n.tua tecũ circũfers. Potionatus:potione ad dementiã conuerſus ap̃ Quintilianũ mẽtio eſt patris egroti:q potionẽ a filio medico datã cũ bibiſſet epota potiõis pte dixit uenenũ ſibi datũ.eſt.n.potio meſon hoc ẽ mediũ uocabulũ:nã & ſalutiferã & mortiferã potionẽ appellamus Amatorio medicamẽto:Quĩtilianus in.vii.ex cõtrario inqt argumẽta ducunẗ ut ſi queraẗ an amatorium uenenũ ſit nec ne:quia uenenũ amatoriũ nõ ſit hecatõ luculenter ait ego ubi mõſtrabo amatoriũ ſine medicamẽto.ſine herba:ſine ullius ueneficæ carmine:ſi uis amari ama.ſed amatoriũ uenenũ eẽ credere libet cũ legerimus lucullũ amatorio periiſſe & Lucretiũ poetã amatorio poculo in furorẽ cõuerſum:per interualla inſaniæ libros aliquot conſcripſiſſe:& mox ſibi ferro mortẽ cõſtituiſſe:Plinius amatoria commemorare ſe nolle tanq̃ medicamẽta nõ ſint:ſubĩde teſtaẗ. In furorẽ uerterit:huius amatorii ita meminit iuuenalis his uerſibus.ſi nõ & furere ĩcipias ut auũculus ille Nerõis:cui totã tremuli frontẽ cæſonia pulli infudit. de eodẽ ſcribit ioſephus li.antiqtatũ undeuigeſimo omniũ maloꝝ q̃ geſta fuerãt a Caio Cæſonia fuerat caput. Caio nãq; dederat poculũ ut eius mẽtẽ ſuo potuiſſet ſubiugare ſeruitio & amore ĩcãtatiõibuſq; ad ueſaniã tranſformatũ ſibi deuinxerat. Nec placida quiete:inquies nocturna & ſomnia tumultuoſa ſunt lo-

Comitialis finitur primo coitu

defectio animi

Syntectici

potio.

Amatoriũ

Lucullus

Lucretius

potionati

to pœnæ mortalibus: Miris imagibꝰ:ſcribit Auicēna & Cor. Tacitus mētē freneticoꝝ imagibus qbuſdā uāis eē ad dictā. idē celſus īſaniæ iqt gēus ē cū imagibꝰ nō mēte fallūť: qlē īſaniētē aiacē uel horeſtē poeta rū fabulæ ferūt. Pelagi ſpēm imaginē oceāi: phātaſma ſignare uř. qđ Ci. uiſū uocat ut docet Macro. ī prīo in ſomniū Scipiōis: fit cū dormiēs aſpicere uř irruētes ī ſe uel paſſim uagātes imagies a natura ſeu magnitudie ſeu ſpecie diſcrepātes: uariaſq; tēpeſtates reꝝ uel lætas uel turbulētas ī hoc gňe eſt & ἐπιάλτιϲ quē publica pſuaſio opiať īuadere & pōdere ſuo pſſos. ac ſentiētes grauare: Auicēna īcubū appellat. Vigiliæ: extriſecus ſubītelligēdū ē erāt īter mala aūt ut ait Pli. i. xxvi. uigiliæ ſūt pleriſq;. Thoro reſidēs: dū cubandi iacēdiq; tedio afficiť. Irīdē: frequēter. Valitudini: īſaniæ ac pturbatiōi. Cōfidētiā: fortitudini ps ē fidētia. ut ait Ci. ī ſecūdo rhetoricoꝝ & dř cū laude: cōfidētia uero ī uitio ē cū ſit temeritas & audatia: ut apſ pecuniū grādē atq; atrocē coherce cōfidentiā. Cōniuere deos: cōtēnere ad cōfidentiā: cōniuere uero ad metu referendum eſt: cōniuere autē eſt oculos claudere. de quo uerbo ſatis ſupra ſcriptum eſt.

M. AN. Ex meſſana: urbe etnæ propinq̄. Etnei uerticis: ætnæ īcēdia notiora oino ſūt q̄ lōgior de his ſermo ſit habēdus: Pli. Strabo polybius: Solius: Mella & Poetæ q̄ plurimi eius rei memierūt. Mīaciſſimus miaꝝ plēus. Anguſtiora: loca. Eſſedo: uehiculo. Stipatos: refertos. Per māus ſubleuātium: ſup capita eoꝝ qui in tanta trepidatione ad decedendum illi ſeſe expedire tā cito non poterant. Rebellionē: germaniam rebellaſſe. Trāſmarinas: quaſi italiæ rebus minus fidere cœpiſſet. Victores: Germani.

obuoluere: Ad uero maiora ꝑripere ſe e ſtrato: ſub lectūq; cōdere ſolebat. peregrinatiōe quidē ſicilienſi irriſis multorū locoꝝ miraculis: repente a meſſana noctu ꝓfugit: ætnæi uerticis fumo ac murmure pauefactus. Aduerſus barbaros quoq; minaciſſimus: quū trans rhenū inter anguſtias depſſumq; agmen iter eſſedo faceret: dicente quodā non mediocrem fore conſternationē ſicunde hoſtis appareat: equū ilico cōſcēdit ac ꝓpere uerſus ad pontes: ut eos calonibus & īpedimētis ſtipatos repperit: īpatiēs moræ ꝑ manus: ac ſup capita hominum tranſlatus eſt. Mox etiā audita rebellione germāiæ fugam: & ſubſidia fugę claſſes apparabat uno ſolatio acqeſcens tranſmarinas ſibi ſuper futuras prouincias ſi uictores alpiū iuga ut cimbri uel etiam urbem ut ſenones quondā occuparēt: unde credo percuſſoribus eius: poſtea conſiliū natā apud tumultuantes milites ementiendi ipm ſibi manus intuliſſe nuncio malæ pugnæ perterritum.

De ueſtibus & cætero habitu eius.

Veſtitu calciatuq; & cętero hītu: neq; pŕio: neq; ciuili ac ne uirili qdē: ac dēiq; hūano ſemp uſus ē. ſępe

PHI. Obuoluere: ut ita obuolutus mīus ſentiret tōitrua. Sub lectū: diximus ī Tyberio quēadmodū pauidi ſpecus altiores tutiſſimos putabāt cōtra fulminū metū cū nunq̄ altius qnq; pedibus fulmē deſcēdat ī terrā. Irriſis miraculis: hoc quoq; referas ad cōfidētiā īter cætera locorū ſyciliæ miracula hoc ēt memoratur: ꝙ lacus ī ea ē: ī cuius medio ſita ara coliť ultra quam nō licet attingi: & ſi qs auſus fuerit malo plectiť q̄ tāq; ſui ꝑtē īgurgitauerit tantā ꝑditū uadit. ē & fluminis miraculū de quo ſi hauſerit ī pudicus nō coibūt ī corpus unū latex uini & latex aquæ ſal etiā agrigētinus īter mira ē: q in īflamā liqſcit in aq̄ crepitat uel uti torreať cuius meminit auguſti. ī xxi. de ciuitate dei. A meſſana ꝓfugit: & hoc ad nimiū metū ē referēdū: meſſana aūt ciuitas ē ſiciliæ: quā ſiculi zanclā uocāt a ſpecie falcis: ſi qdē falcē ſiculi zāclā appellāt. meſſanā aūt noiauit anaxilaus rhegioꝝ tyrānus a meſſēa antiq̄ patria. auctor thucydides li. vi. mamertini q natio cāpana fuit: tm̄ oli meſſanæ pollētes fuerūt: ut mamertini oēs uocarēť. uñ & uinū qđ generoſiſſimū eſt nō meſſaniū ſed mamertinū: Strabo & Plinius nuncupauerunt. quod olim Cæſar. dictator dedit in epulo una cum chio leſbo & falerno. Murmure: ætna. interdiu fumat noctu flamigat: & ut inquit pindarus per noctes emittit fluenta flamæ cum ſtrepitu: quod profecto monſtrem eſt tum uiſu tum auditu mirabile: hinc a Virgilio dictū. Erigit eructans liquæfactaq; ſaxa ſub auras cum gemitu glomerat fundoq; exeſtuat imo. Eſedo: curru. Conſternationem: pauorem exanimationem. autumat feſtus conſternationem a ſternutamento deduci: eo ꝙ toto concutimur corpore: aitq; concitationem ſignificare ſubitariam ex aliquo metu. Sicunde: aduerbiū eſt & ſignificat ſi ex aliqua parte. Ad pontes: qui ſupra rhenum erant fabricati. Calonibus: ſeruis militaribus de quibus ſupra. Impedimentis: impedimēta dici nō ſolum ſarcinas ſed etiam ipſa iumenta docet frontinus ſcribens in libris ſtratagematicon fuiſſe interfecta a petreio impedimenta in magna aquarum & pabuli inopia. Stipatos: confertos repletoſq;. Super capita: caligula ſuſtollebatur feſtinanter & raptim ſupra capita militum. ut ita citius tranſferretur cis rhenum cū aliter per pontē tranſire non poſſet refertiſſimum. Claſſes: nimirum naues ſunt ſubſidia fugæ: q̄s apparabat Caligula cum audiſſet germanos rebellare. Si uictores. ſ. germani. Vt cimbri. ſ. quondam occupauerunt alpium iuga: quando undantes ſuperatis alpibus tranſmiſerunt in italiam. & apud atheſim a mario profligati fuerūt: hiſtoriam retulimus in commentariis propertii: & in Iulio cæſare affatim de cimbris

phātaſma

Epialtes

incubus

Vigiliæ

inter mala

Fidentia

Confidētia

miraculū

aquæ

Siculæ ſal

agrigētius

zancla

a falce

mamertini

Conſternatio

impedimēta

Senones unde

dictũ eſt, Senones:hiſtoria notiſſima quéadmodũ Senones galliaꝝ pp̃li urbẽ Romã cœperũt:dirruerũt ꝙ p̃ter capitoliũ.hoc p̃tereũdũ nõ eſt qđ tradit uerrius ſenonas appellatos eẽ:q̃ſi cænonas:q̃a noui uenerũt ex tráſalpĩa gallia cænon enĩ græci nouũ uocãt:a ſenonibus bellũ ſenonicũ dictũ. Apud tumultuantes ex morte.ſ.ipſius Caligulæ. Sibi manus ĩtuliſſe:tanq̃ ex nimio metu ad deſperationẽ redactus fuiſſet.

Veſtis fœminea non decet uirũ

Ac ne uirili q̃dẽ:in deuteronomio p̃cipit̃ ne uir ĩduat̃ ueſte fœminea ſicut mulier uirili ueſte uti nõ debet & apud iuriſcõſultos digeſtis de auro & argẽto legato ſcriptũ legimus uiꝝ mulieribus ueſtibus nõ facile uti poſſe ſine uituperatione.Caligula uero ĩuerecõdiſſimus p̃mortuiꝙ pudoris ſtolas muliebres ĩduebat̃ cõcinnabatꝙ capillos annulis & cincinnis aliaꝙ faciebat:q̃ pertinẽt ad ornatũ cultũꝙ muliebrẽ.cũ talis eſſet quod deterius eſt:audebat aliis cultus fœmineos exprobrare.auctor ioſephus in.xx.

M.AN. Cibri:q a Caio Mario uicti circa alpes ad unũ ĩteriere.Plutarchus ẽ auctor. Senones:quondã bellũ ſenonicũ quo urbs Ro.capta eſt quod heraclitus ponticus futuꝝ aliquanto antea p̃dixerat. Liuius id bellum abunde explicat.Polybius & Plutarchus & ipſi de eo plura. Ememtiendi:milites mẽdacio fallendi. Manus intuliſſe:ſibi mortem conſciuiſſe.

depĩctas gẽmataſꝙ ĩdutus penulas:mãuleatus:& armillatus ĩn publicũ p̃ceſſit:alíquãdo ſericatus & cycladatus : ac modo ĩn crepidis uel coturnis:mõ ĩ ſpeculatoría caliga:nõ nũquã ſocco muliebri.Plerunꝙ uero aurea barba fulmẽ tenens:aut fuſcinam:aut caduceũ deorũ ínſignia :atꝙ etiam

PHI. Depinctas pẽulas:ueſtitus hic minime ĩperatorius ideo ꝙ rep̃hẽſibilis in Caligula. nãꝙ ut auctor eſt helius ſparciãus imperatores penulis nunq̃ uti ſolebant:penula aũt utimur pluuiæ tẽpore ideoꝙ neꝙ pictura neꝙ gẽmis diſtincta eẽ debet hinc iocus ille eſt apud Quintilianum. cũ galba penulã rogãti amico r̃ñdit nõ pluit nõ opus eſt tibi:ſi pluet ipſe utar.in hãc ſñiam eſt illud ſatyrici poetæ.& nullo ſtillaret penula nimbo.ſignificare uidet̃ Auguſtinus penulã habitũ fuiſſe grãmaticorum ſic ſcribẽs libro p̃io cõfeſſionũ:qs penulatoꝝ magiſtroꝝ audit aure ſobria ex eodẽ puluere hominem clamantẽ & dicentẽ fingebat hæc homerus. Vlpianus iuriſcõſultus ĩter cõia ueſtimẽta q̃bus uir & mulier p̃miſcue utũt̃ penulas annumerat: Varro dixit elegãter nõ q̃rẽdã eſſe penulã hoĩ:q habet uirtutẽ,ſcribit Lãpridius Alexãdrũ cõſtituiſſe:ut ſenatores penulis ĩtra urbẽ frigoris cã uterent̃:cũ id ueſtimẽti genus ſemp̃ itinerariũ aut pluuiæ fuiſſet matronas ĩtra urbẽ penulis uti uetuit.a penula pẽulariũ deducit̃ ſignificatꝙ thecã & repoſitoriũ pẽulæ. Gẽmatas:gẽmis ornatas diſtictaſꝙ dicebat Alexãder Romãus gemmas uiris uſui nõ eſſe neꝙ ad ornatũ uirilẽ p̃tinere. Manuleatus:mãuleatã dicimus tunicã mãicas plyxiores habentẽ & mãuleatũ hominẽ ĩdutũ tunicis mãicatis.q̃bus uti uirũ Romæ atꝙ in oĩ latio indecoꝝ fuit:ut inq̃t Gellius.eas tunicas græco uocabulo χειροχοταϲ noſtri ideſt manicas appellauerũt.alio noĩe manicatæ tũichæ nominãt̃ macrocheræ.Lãpridius macrocheras ex purpura ad uſum ſuũ reuocauit.Publius africanus Sulpitio gallo hoĩ delicato ĩter pleraꝙ q̃ oblectabat id quoꝙ p̃bro dedit:qđ tunicis uteret̃ manus tota operiẽtibus.Plautus tñ ait ĩ pſeudulo manuleatã tunicã habere hoĩem decet. Armillatus:armillis ornatus ſũt aũt armillæ ornamẽta militaria ab armis ideſt hũeris nũcupatæ.ſcribit Pli.ſictiũ detatũ armillis C.ſexagĩta fuiſſe donatũ.Iulius capitolinus auctor eſt ſeueꝝ ĩperatorẽ militares ludos dediſſe p̃poſitis p̃miis argẽteis ideſt armillis torq̃bus & balteolis:ab armilla armillatus deriuat̃ Propertius:armillatos colla mollosã canes:ſup̃ quo uerſu annotauimus q̇dã nõ ĩdigna cognitu ĩ cõmẽtariis Propertianis. Sericatus:ĩdutus ueſte ſerica:Alexãder Romanus imp̃ator ueſtas ſericas raras habuit.oloſericas nũq̃ induit ſubſericas nunq̃ dõauit.eſt aũt oloſerica ueſtis ex ſerico cõtexta ſine alia materia:ſubſerica uero q̇ nõ plene eſt ſerica. illa eni pericula ſub ſignificat tẽperamẽtũ.Sericarius aũt uocat̃ ipſe textor.Iulius firmicus ĩ.viii. matheſeos refert ſericariũ textatorẽ naſci q habuerit horoſcopũ ĩ.xxviii.p̃te arietis.ſericũ aũt dici a ſeribus populis nemo nõ nouit.de quo ĩ notis ſeruii opoſius ſcripſimus:illud adde.ꝙ ſingulariter ĩ recto caſu dr̃ Ser.Auſonius iã pelago uolitat mercator ueſtifluus ſer. Cycladatus:cyclade ĩdutus.cyclas aũt ueſtis ẽ fœminea ĩ rotũditatẽ formata:cuius copioſa mẽtio a me facta ẽ ĩ q̃rto propertii cõmẽtario enarrãte illud:hæc nũc aurata cyclade ſignat humũ addamus ĩ p̃ſentia id qđ tradit̃ a Sidonio p̃nubã cyclade honorari ſicut toga ſenator honorat̃. In crepidis:calciamẽtis hiſtriõicis.autumat Seruius cothurnũ calciamentũ eẽ utriꝙ pedi accõmodatũ ex quo theramẽtes ille atheniẽſis dictus ẽ feſtinãter cothurnus:tanq̃ modo haꝝ mõ illaꝝ foret partiũ a cothurno cothurnatus deriuat̃ accipiturꝙ nõ tã pro eo q ſit calciatus:q̃ pro grãdiloquo. Speculatoria caliga:ſupra docuimus caligã calciatũ eſſe militarẽ:quã ſpeculatoriã dicit ab eo quod ſpeculatores caligati ſpeculũ ibant & exploratũ ĩ prouerbio apud priſcos fuit cũ de ĩeptis & lõgis hoĩbus ſermo fieret.ut diceret̃ caliga maximini:cuius calciamentũ fuit lõge maius hũano ueſtigio atꝙ mẽſura. Socco:ſoccum non ſolũ muliebre calciamentũ ſed & hiſtrionicũ eſſe teſtis eſt Oratius illo uerſu:hũc ſocci cepere pedẽ grãdeſꝙ cothurni.comedi enĩ hoc eſt actores comediaꝝ cũ ſuccis ĩtroibant proſcenium ſicuti actores tragici cum cothurnis:ſcribit Pli.ĩ.xvi.corticem ſuberis in uſu fuiſſe ĩ hiberno fœminarum calceatu.quãobrem non ĩfacite græci cortices arborũ appellant. Aurea barba:ſicut iuppiter figurat̃:eſculapius quoꝙ barba aurea olĩ ſpoliatus fuit a Dionyſio. Fulmen tenens:tanq̃ habitu Iouem fulminãtem imitari uellet

Penulati grammatici.

Penula

manuleata tunica.

manuleatus

armillæ

Serica tus

Oloſerica

Subſerica

Sericarius

Ser.

Cyclas

Coturnus

Theramen tes

Coturnus

Socci

Fuſcinā:tanꝗ neptunus uideri cuperet:cuius īſignæ eſt fuſcina.quæ alio nomine dr̄ tridēs hinc illud notiſſimū fulmina ſub ioue ſunt neptuni fuſcina telū. Caduceū:hoc mercurii īſignæ eſt unde & caducifer dictus Ouidius:hic ſe ſuſtulerat paribus caducifer aliis caduceū egyptii figurauerūt ī ſpem draconum maris & fœminæ cōiūctoꝝ:qui parte media uoluminis ſui nodo herculaneo obligant̄:primæq; ptes ī circulū reflexæ ambitū circuli iungūt:& poſtmodū caudæ reuocant̄ ad capulum caducei.exiſtimat macrobius argumētū caducei ad geniturā hoīum referri.Pli.i.xxix.ſcribit cōplexū anguiū & effratoꝝ cōcordiā uideri cām eſſe.quare caduceū fecerint ī pacis argumētis circūdata anguiū effigie:neq; criſtatos eſſe ī caduceo mos eſt.hinc caduceatores auctore Seruio dicti legati:q pacis deditionis ue cōciliādæ cauſa mittunt̄.quintus curtius.caduceatorē præmiſit q denūciaret ni dederēt ipſos ultima eſſe paſſuros.

Fuſcina
Caducifer
Caducei forma

M.AN. Ac deniq; non hūano.q.d.nō cōtētus pro patrio cultu peregrinū uſurpaſſe pro ciuili militarē:pro uirili muliebrē:ſed ne diuino qdē abſtinuit manuelatas a muliebribus ut alio loco oſtendimus uſurpari ſolitas.nec niſi a mollibus uiris ī uſum receptas:Cycladatus:iuue.hæ ſunt quæ tenui ſudant in cyclade:Lampridius cyclade quæ ſex unciis auris plus nō haberent. In crepidis uel coturnis:alteꝝ granoꝝ eſt ut Perſius ait:poetarū alterū:Verg.ſola ſiphocleo tua carmina digna coturno. Caliga:quæ militaris eſt. Socco:muliebri calciamento q̄q̄ & comici eo ſint uſi. Fulmē:iouis īſigne ut fuſcinā neptuni ut Caduceū mercurii. Veneris habitu:q alius alibi figurabat̄:nā & barbata apud quoſdā culta eſt:colebat̄. Cōditorio:qđ alexādriæ fuit. Attēdit:aīum adiecit. Irato:ꝗ magis ēt mirū ē cū ira una & animū & orationē ferre īpediat:q̄q̄ Marcus Tullius peripateticoꝝ ſnīa oratorē nō modo accuſantē ſed ne defendentē quidē ꝓbari dicat ſine iracūdiæ aculeis unde apparet non ſolū nō obeſſe ſed neceſſario etiam ad agendum reqri. Peroraturus:ad calcem orationis peruenturus.Telum:ſpiculum hoc eſt uulnificam uim dicendi.

Veneris cultu cōſpectus eſt.Triumphalē quidē ornatum etiam ante expeditionē aſſidue geſtauit. Interdū & magni Alexandri thoracēm repetitum e conditorio eius.

De eloquentia eius & arte oratoria.

EX diſciplinis liberalibus minimū eruditōi:eloquēciæ plurimū attēdit:q̄tūuis facūdus & promptus utiq; ſi perorandū uel ī aliquē eēt irato & uerba & ſniæ ſuppetebāt.Pronūciatio quoq; & uox ut neq; eodē loci pardore cōſiſteret & exaudiret̄ a ꝓcul ſtātibꝯ.Peroraturus ſtrictuꝝ ſe lucubratōis ſuę telū mīabat̄.lēius cōptiuſq; ſcribēdi gēus adeo cōtēnēs:ut Senecā tū maxime placētē.

PHI. Veneris cultu:Cultam ueneré graphice & eleganter deſcribit apuleius in .x. metamorphoſeos.cuius uerba hæc ſunt ītroceſſit uenus nudo & intecto corpore perfectā formoſitatē ꝓfeſſa:niſi quod tenui pallio bombicino inumbrabat ſpectabilem pubē īpe color deæ diuiſus ī ſpeciem.corpus cādidū quod cœlo demeat:amictus cerulus qđ mari remeat. Triūphalē ornatū:de ornatu habituq; triumphali memorauimus in ſuperioribus. Ante expeditionē.ſ.germanicā. E conditorio:corpus Alexādri magni alexādriæ primū in auleolo aureo conditū fuit mox ī uitreo cū coccas aureū ſuſtuliſſet:auctor ſtrabo libro nouiſſimo.Conditoriū aūt dici repoſitoriū annotauimus in ſecūdo cōmētario.unde a marcellio dictum eſt conditorium.muralium tormentoꝝ. Minimū eruditiōi:ſcribit Cicero in oratore ab aliis rerū ab aliis uerborū doctrinā queri.Terentius Varro auctore.Quintiliano plus ſcientiæ collaturus eſt quā eloquentiæ.Cicero eloquentior eſt.Marcus Varro eruditior:ſicut de duobus iuriſcōſultis trebatio & caſelio dictum eſt:quod.ſ.trebatius peritior eſſet caſelio:caſelius trebatio eloquentior fuiſſe diceret̄.Caligula attendit hoc eſt operam dedit ut non tam eruditus foret.q̄ diſertus:quāuis nemo poſſit eſſe cōſumatus orator:niſi ſit multarum doctrinarum ſcientiam conſequutus.Et uerba & ſententiæ.cū uerba rerum cauſa inuenta ſint debent rebus præſto eſſe.& ancillari ſubſeqq; procliuiter ſentētiā.unde dicebat pollio male uerbis eueniat:ubi rem nō ſequuntur.albutius.quoq; declamator dicere ſolebat.cum res animum occupauit uerba ambiūt. Irato:ira.n.ut inqt Ariſtoteles eos eſt uirtutis. Pronunciatio & uox.ſ.ſuppetebant.pronūciationem autem a uoce ſeparauit:quoniā pronunciatio:nō ſolum uoce conſtat ſed uultu & geſtu ut inqt fortunatianus:a Cicerone & Quintiliano dr̄ actio:quæ nihil aliud eſt q̄ corporis eloquentia. Exaudiret̄ a procul ſtantibus:in oratore deſiderat Cicero uocem tragœdorum.& Quintilianus.in.xii.in Thracalo teſtatur ſe cognouiſſe uocem ſuper omnes quos unquā audierit tragœdos pronunciationemq; uel ſcenis ſufecturam. Peroraturus:perorationem qdam cumulum alii concluſionem uocant:in qua rerum repetitio ſummatim ſit q̄ græce dr̄ anacephaleoſis latine dici poteſt ut Auguſtinus interꝑtatur recapitulatio.Cicero cum in omnibus orandi partibus eſſet eximius in peroratione cōprimis dominabantur unde quotienſcunq; plures oratores cauſam unam agebant:perorationem omnes Ciceroni relinquebāt. Stricturum telum:ſcribit Cor.Tacitus in dialogo de oratoribus eloquentiam eſſe præſidium ſimul & telum: quo ꝓpugnare pariter & inceſſere poſſit:Cicero quoq; in primo de oratore quid eſt inquit tam neceſſarium quam tenere ſemper arma qbus tectus ipſe poſſis uel prouocare improbos:uel te ulciſci laceſſitus.ſtrictuꝝ elegāter dixit:cū ſtringere ſignificet gladium educere & ut dici ſolet euagiare:quo tamē uerbo eccleſiaſtici ſcri-

Verba rerum cā
Pronūciatio
Peroratio
Anacephaleoſis
Recapitulatio
Eloquētia telum

ptores frequenter utuntur eloquentia ſtringitur uice teli.cū penetret inſtar ſpiculi intra uitalia. Lucubrationis:latini libros ſuos auctore Plinio lucubrationes īſcripſerūt tāq̄ ad lucernā elucubratos euigilatoſq̨.

Telum:quod nō manu ſed uoce cōtorquebat uibrabatq̨. Cōptius:rephēdiť ab eruditis genus illud dicendi molle delicatum & quaſi calamiſtratum:qualis eloquētia fuit in mecenate. Tum maxime:fuit inq̄t tacitus ingenium ſenecæ amēum & temporis eius auribus accommodatum.

M.AN. Commiſſiones meras:ſine glutino ac per hoc male compactam & connexam orationē. Arenam ſine calce:quæ concreſcere nō pōt:q̇ de ſenecæ ſcriptis eruditiore ſæculo fuerint iudicia:fabius & gellius plane demōſtrant. Tú maxime placētē:hoc quoq̨ noīe Fabius praua ſui tēporis accuſat iudicia q̄d illius ſcripta potioribus præferrent nec mirum uideri oportet Caligulam.hæc de anneo Seneca ſenſiſſe quū ille ſub Nerone maxime floruerit q poſt claudiū regnauit:ſiqdē ultro ipſe fatetur potuiſſe ſe Ciceronē cognoſcere ſi fato nō ferro periiſſet quo apparet Caligulæ temporibus fuiſſe Senecā iam ætate prouectū ac grandem natu. Reſcribere:ſcripto reſpondere. Meditari:tēpeſtiua meditatione præparare. Stilus ceſſerat:dicendi ratio ſucceſſerat ſiquidem ſtilum non cauſam ſecutus eo detorquebat impetum quo uis dicēdi facilius inclinaſſet. Studioſiſſime:magnum eſt plures artes exercere ſed ſtudioſiſſimæ omnes lōge maius. Batuebat:pugnabat quum thracem ageret.

cōmiſſiones meras componere:& arenam eſſe ſine calce diceret Solebat etiam proſperis oratorum actionibus reſcribere & magnorum in ſenatu reorum accuſationes defenſioneſq̨ meditari. Aut(pro ut ſtilus ceſſerat)uel onerare ſententia ſua quēq̨ uel ſubleuare:equeſtri quoq̨ ordine ad audiendum inuitato per edicta.

De arte cantandi ſaltandi & aurigandi.

SEd & aliorū generū artes ſtudioſiſſime & diuerſiſſimas exercuit. Trax & auriga.i.cantator atq̨ ſaltator:batuebat pugnatoriis armis. Aurigabat extructo pluriſariā circo:canēdi ac ſaltādi uoluptate ita efferebať:ut ne publicis qdē ſpectaculis tēperaret:quo mius&

Cōmiſſiones meræ

PHI. Commiſſiones meras:ī edificiis cōmiſſiones meræ non probantur:quæ nullo ferrumine nulloq̨ glutino immiſſo firmitudinem non præſtant edificiis.Sed uetuſtate hiantes proruunt.ſed cū non temere inuenias dici cōmiſſiones pro coagmētationibus lapidū & pro cōmiſſuris ſtructurarū cúq̨ cōmiſſiōes dicantur cōponi in ludo gladiatorio quādo gladiatores ſimul cōmittūtur:ut mox īter ſe digladienť.uide etiā atq̨ etiā an iſtud caligulæ dictū in Senecā ad id referri poſſit:ſenecæ.ſ.ſcriptionē nō eſſe cōcitatā:neq̨ ſanguinariā neq̨ uibrantē ſnias īſtar iaculoꝝ.ſed ut uideať tantūmodo cōmittere qdem gladiatores atq̨ deducere in certamen ſed nō digladiari:tanq̄ eloquētia ſenecæ perueniat uſq̨ ad certamē nec certet: uſq̨ ad gladiaturā nec auriat ſanguinē.

Cōponere commiſſiones componiť gladiator

componere enī meras commiſſiones dici poteſt ille:qui cōparat ſola tātūmodo gladiatoꝝ paria:ut in arenaria pugna bene cōueniāt:cū ipē:nec arma īſtituat:nec cōflictū meditetur. componere.n.uerbū eſt huic rei accommod atum quādo īter ſe paria gladiatoꝝ cōmittuntur comparanturq̨ ad gladiaturam.unde illud lucilli componiť optimus multo poſt homines natos gladiator qui fuit unus.ſi quis fuerit aure non hiſpida neq̨ hebeti iudicio diiudicabit uerbū iſtud Caligulæ de ſeneca dictū eſſe decoriter in hanc ſniam:quā explicauimus per gladiatoriā q̄ſi quādam tranſlationem.uehemēs enī orator nō ſolū cōponit gladiatores:quādo parat tela ſanguinātis eloquētiæ ſed digladiatur atq̨ depugnat:cū illa uibrat atq̨ cōtorquet petitq̨ iugulū aduerſarii de quo alibi dictū eſt:hoc ego ſentio.ita īterp̄tor:cū primis hoc meum commētum eſt:hæc mea īterp̄tatio:quæ ſi cui nō probať is.habet alterā illā priorem ſentētiam:quā ſequať:quæ triuialis eſt & uulgo uſurpata. Arenā ſine calce:ī edificiorū ſtructura arenæ mixta calci p̄ficit ad firmitudinem ita autem tēperari debet:ut arenæ foſſitiæ q̄rta pars calcis addať:fluuiatili aut marinæ tertia.auctores plinius & Victruuius.quēadmodū ergo arena ſine calce ſtructuram nō bene ferruminat nec bene coagmentat:ita caligula Senecam arenam eſſe ſine calce dicebat:tanq̄ eius oratio male coagmentata maleq̨ ferruminata flaceſceret atq̨ prorueret.ſicut Cicero dixit curionem fuiſſe īnſtruēdo diſſipatū miror non de caligula qui per inſaniā iudicio caruit:ſed de Quintiliano & Gellio uiris doctiſſimis:q Senecæ orationē infamare nō deſinunt.& eius dicēdi genus corruptū & omnibus uitiis fractū eſſe tradūt:cū ſentētioſum & ſanctū

& eruditū ſit:& ſeueriſſimus morum caſtigator mihi uideatꝰ:cuius libros in māibus quotidie habeo & habēdos eē ſtudioſis ſuadeo nō ut illis īſit eloquētia uibrans:ſed preſſa & philoſophica magis quā oratoria.
Actionibus:dudū diximus actionē eē corporis eloquētiā unde & actores cauſaꝝ dicti:& ut inqt eleganter Plinius in epiſtolis oratio eſt actionis exemplar atq͂ archetypon:fieriq͂ poteſt ut ſit actio bona:quæ nō ſit bona oratio:Caligula cōpoſuit reſcripta cōtradictioneſq͂ actionibus oratoꝝ:q id tēporis proſpere fœliciterq͂ cauſas actitauerāt & actiones ediderāt.de quo ſic refert ioſephus.fuit rhetor optimus caligula græca lingua pariter & latina ad dicēdū uelociſſimus:& ad itelligēda aliena opera p̄paratus.ita ut maiori oratione cōtradiceret alienis & acerrimo īgenio meditatiōiſq͂ labore ſuū magis opus excellere dictionis fortitudine comprobaret.de eodem ſic tradit Cor.tacitus etiam Cai.Cæſaris turbata mēs uim dicēdi nō corrupit. Magnoꝝ reoꝝ:magnos reos uocamus ſummates uiros q corā magiſtratibus accuſanꝰ : poſſunt & magni rei dici:q de magnis criminibus accuſanꝰ ut maieſtatis & repetundarum.Meditari:oratoris officiū eſt ut meditetꝰ cum nihil nō ei aſſidua iugiq͂ meditatiōe facillimum fiat.refert Cicero galbam nō ſolū in agendo ſed etiā in meditādo fuiſſet īcēſum atq͂ uehemētem. Stilus:Stilū dicēdi magiſtrū optimum Cicero appellat:quē creditū eſt nō minus agere cū decet quā cū ſcribit. Onerare:quādo accuſabat. Vel ſubleuare:quādo defendebat. Inuitato:cū in ſenatu accuſaret uel defenderet.eqtes quoq͂ īuitabat:ut ī ſenatū uenirēt ad audiēdū principē orantē. Thrax:gladiator:de thrace gladiatore affatim dictū eſt in ſuperioribus. Batuebat:digladiabaꝰ depugnabāt & hoc ad id referēdū eſt:q͂ thrax erat.qd ſit batuere ſuperius explicauimus. Pugnatoris:pugnæ magis quam gladiaturæ accomodatis. Circo:Plinius uaticanum appellat circū Caii & Neronis principum:quoniam in eo aurigare ſolebant.

Stilus magiſter dicendi

batuere

M.AN. Pugnatoriis armis:qbus reliqui in pugna tātum utuntur. Efferebaꝰ:ita ſtudio accedebatur. Pronūciāti agenti. Cōcineret:accomodaret. Geſtū hiſtrionis:geſticulationem & motum. Palam:omnibus ſpectātibus. Peruigiliū:ut nox quæ diem cædis proxime ſecutura erat peruigilio ageretur : peruigilium dicitur quum tota nox uigilatur.Mar.nā uigilare leue eſt priuilegiare graue.Plinius gladiatorū corpora priuilegio firmari dixit. Initiū:principium. In ſcœnā prodeūdi:ſcœnicam operam nauandi.

tragœdo p̄nunciāti & concineret:& geſtum hiſtrionis q̄ſi laudās uel corrigēs palā effingeret:nec alia de cauſa uideretur eo die quo petiit p̄uigiliū īdixiſſe:q̄ ut initiū in ſcænā p̄deundi licētia tēporis auſpicaretꝰ. Saltabat aūt nōnūq̄ etiā noctu:& quondā tres cōſulares ſecūda uigilia in palatiū accitos multaq͂ & extrema metuētes ſup pulpitū collocauit:deinde repēte magno tibiarum & ſcabellorū crepitu cū palla tunicaq͂ talari proſiliuit:ac deſaltato cantico abiit : atq͂ hic tam docilis ad cætera natare neſciit.

De ſtudio eius & fauore ad plaudētes:& odio ad īpediētes.

QVoꝝ uero ſtudio teneretꝰ:oībus ad iſaniam fauit. M.Neſtorem pantomimū etiam inter cætera ſpectacula oſculabaꝰ:ac ſiquis ſaltante eo:uel leuiter obſtreperet:detrahi iuſſum manu ſua flagellabat:Eqti Romāo tumultuāti p cēturionē denūciauit:ut obiret ſine mora hoſtiā:perferretq͂ ad Ptolomæum regem in mauritaniā

PHI. Tragœdo:hiſtriōi actoriq͂ tragœdiarū. Pronūcianti:officium pœne totū hiſtrionum in pronūciatiōe cōſiſtit:q & uox & geſtus corporis ſignificaꝰ. Cōcineret:ī decretis cāonicis.di.xxi legimus cōcētorē dici eum:q cōſonat & cōcinit canēti ſicut ſuccētor eſt qui uoce ſubſequēs canēdo reſpōdet:ſicut præcētor:q uocē p̄mittit in cātu. Effingeret:fingēdo imitādoq͂ repræſentaret. Peruigiliū ut per totā noctem uigilaretur.eſt enim peruigilium ſacrum nocturnum quo uigiliæ idicunꝰ liuius in.xxiii.caſtra cāpana ut peruigilio neglecta ſimul omnibus portis iuadit peruigilare eſt cōtinēter noctem totā uigilare.unde illud epigrāmatiſtæ nā uigilare leue eſt peruigilare graue.peruilegio præcipue cibi coquuntur in ſtomacho ut autumat.Plinius noſter in.xi. In ſcænam prodeundi:ad auſpicandam ſcænicam artem & inchoandam hiſtrionicam. Licentia tēporis:nocturnum tempus accōmodatius.eſt rebus turpibus & īdecoris. Saltabat:Cicero in oratione pro murena neminē ſaltare ſobriū ſcribit niſi forte inſaniat:& ſaltatorem appellare maledictū eſſe demōſtrat ſcipio emilianus ludum ſaltatorium tanq̄ probroſum taxat his uerbis.ſed cum ductus ſum in ludū & ſaltatorium plus medius fidius in eo ludo uidi pueris uirginibuſq͂ quingentis.ī his unum quod me reipu.miſertum eſt puerum bullatum cum crotalis ſaltare.Mar.Cato cecilium ſenatorem non ignobilem ſpaciatorem per contumeliam euocat:eūq͂ ſtaticulos dare caſtigat. Secūda uigilia:iam diximus noctem in quatuor uigilias diuidi:quarum ſingulæ trium horarum ſpatio ſupputāꝰ. Extrema metuentes:tanquam euocati eſſent ad ſupplicium capitale ſubeundū. Scabellorum:a ſcāno ſcabellum ſit ut docet Quintilianus.ſuppedanem dicitur a luculentis ſcriptoribus eccleſiaſticis.græci υπο ϖοδιον appellant:cum ſcabella concrepant ſit crepitus ſonituſq͂ uehementior. Palla tunicaq͂ tallari:habitus eſt tibicinis de quo periphraſticos locutus eſt iuuenalis:ſit licet eximius citharedus ſit ue ſeleuchus & quibus aura-

Cōcentor. Succentor Præcentor

Peruigiliū

Vituperatio ſaltatorii ludi

Spaciator

ſcabellum ſuppedaneum

Tunica talaris
Natabula
Vrinatores
Vrinare

ta mos eſt decurrere palla.& oratius in arte poetica.luxuria arti tibicen:traxitq́ uagus per pulpita ueſtem. Tunicam talarem dicimus ad talos dimiſſam:quam græci uocát poderin:cuius meminit hierõymus í epiſtola ad fabiolam. Deſaltato:ſaltatione peracto. Natare neſcit:contra ritum romanoꝝ:qui omnes í tyberim natare diſcebát:natabula dixit apuleius loca natationis.nati ſub delphino habebũt natãdi ſtudium. & cum ſaturni teſtimonio erant urinatores ſicut docet iulius firmicus in.viii.urinatores autem dicuntur qui natãdi peritia ſub aquis diutius merſi cõmorant̃.urinare.n.eſt mergi in aquã unde urnæ dictæ:ꝙ urinant í aqua auriẽda.hinc urinatores noíati ut ait Varro.apud Plinium crebra eſt mẽtio urinãtiũ in hoc ſignificatu.uulgus indoctum exiſtimat urinare eſſe urinam facere qđ meiere uerbo latino dictitamus. Ad inſaniã fauit.i.uehemẽtiſſime fauit.nã íſani faciũt oía uehemẽter.unde Plautus uehemẽter cum uoluit dicere dixit íſane:& ita íterpretatus eſt.M.Varro libro tertio de latina lingua. Oſculabatur:hoc maximum ſpecimen eſt fauoris:ꝙ pantomimum ob artem hiſtrionicam oſcularetur:cum oſculo excipere eos potiſſimum ſoleamus qui nobis ſunt iucũdiſſimi.ſcribit iulius firmicus.qui habuerit horoſcopum in.xxiii. parte capricorni:eum futurum pantomimũ grata uenuſtate cõſpicuũ fortaſſe hic pãtomimus neſtor talem habuit genituram:cum eſſet tam fauorabilis apud Caium. Saltãte:fabulã agente ſaltare enim dicuntur hiſtriones in agẽdis fabulis.Detrahi iuſſum:e ſpectaculis cuneiſq́ theatralibus. Tumultuãte:tumultũ excitante ſaltante neſtore pãtomimo. Hoſtiã:ciuitatem cõditam ab anco martio in hora tyberis. In mauritaniam: mauritaniam duplicẽ eſſe teſtis eſt ptolemæus in tertio coſmographiæ:altera tingintanica dicitur altera Cæſariẽſis.mauri auctore ſtrabone magna ex pte paſtoraliter uiuunt comæ cincinis exornant̃ & barba & terſura dẽtium & unguiũ cultu:raro uideas íter ſe cõtingere dum ambulant ne capillorum ordo perturbet̃.autumat Saluſtius mauros pro medis appellatos noíe corrupto lingua barbara.

M.AN. Licẽtia temporis:nocturnis tenebris. Auſpicaret̃:ícoharet. Extrema:ultima mala & ſupplicia. Sup pulpitũ altiore loco. Cũ palla:mulieri ueſte & ad ueſtigia uſq́ ut Seruius tradit deducta:Ver.ꝓ longe tegmine pallæ Tigridis eximiæ per dorſum a uertice pendent. Tũicaq́ tallari:q ſub palla geſtabatur marcellus palla eſt honeſte mulieris ueſtimentũ hoc eſt tunicæ pallium:ioſephus ſtolam quoq́ aliquãdo íduiſſe refert. Ad íſaniã fauit:íſano & ímoderato fauore. Eo:neſtore. Detrahi:ſpectaeulo. Sua:ꝓpria manu. Tumultuãti:tumultuoſius ſpectãti:interí dũ neſtor caneret. Hoſtiã:oppidũ in rippa tyberis nõ ꝓcul a fluminis oſtio Mar.Ancus q̃rtus romanoꝝ rex cõdidit auctores ſunt Strabo & Liuius. Ad ptolemæum regem:cõſanguiniũ ſuum cuius ſupra meminimus. Codicillos:litteras.

codicillos ſuos.Q uorum exemplũ erat:ei quem iſtuc miſi neq́ boni quicq̃:neq́ mali feceris.Thraces quoſdam germani corporis cuſtodibus ꝑpoſuit. Mirmilonũ armaturas reſcidit:Colũbo uictori:leuiter tamẽ ſauicio uenenũ í plagam addidit:quod ex eo colũbinum appellauit. Sic certe inter alia uenena ſcriptum ab eo repertum eſt. Praſinæ factioni ita addictus & deditus:ut cœnaret í ſtabulo : aſſidue & maneret.Agitatori cythico comeſſatione quadã in apophoretis uicies ſeſtertiũ cõtulit.Incitato:cuius equi cauſa

Codicilli

PHI. Codicillos : tabellas : & pugilares ante.n.cartharũ uſum in libris arborum conſtat eẽ ſcriptitatũ.unde & homerus belorophonti codicillos datos nõ epiſtolas prodidit : alias codicillos accipitur genere teſtamẽti.quod ante latius explicatũ eſt. Ei quẽ iſtuc:uerba ſunt caii prĩcipis ſub ridiclã í codicillis exarata. Thraces:propter ſtudium gladiaturæ quã exerceant gladiatores thraces nuncupati:de quibus ſupra.

Armatura myrmilonum
Dilogia

Myrmilonum:tãquã digladiãtiũ cum tracibus.myrmillo.n.& thrax in gladiatura inter ſe depugnant.hinc illud Auſonii in monoſyllabis:quis myrmilloni contenditur æquimanus thrax. Armaturus:armatura mirmillonum gallica erat.unde & ipſi myrmillones antea galli appellabantur:in quorum galeis piſcis effigies inerat ſpartacus ille notiſſimus gladiator ab hiſtoricis myrmillo nominatur.Caligulam myrmillõicam armaturam ſubuertit ſuſtulitq́ e medio:utpote fautor thracum gladiatorum:qui cõtrarii ſunt myrmillonibus. Columbo:nomen eſt myrmillõis. Columbinum: dilogia figura eſt.iocus mouetur ex nomine tanquam a columbo alite colũbinum deriuatur:cum a colũbi gladiatoris nomine uenenum id columbinum intelligi uellet caius:quo.ſ. columbum necauerat myrmillonem.ex quo ſignificat myrmillones inuiſos fuiſſe Caligulæ:thraces autem gratiſſimos. Praſinæ factioni:in libro annotationum noſtrarum ſatis opinor diligenter ſcripſimus de factione aurigarum praſina & ueneta:quæ a coloribus nomina ſortiuntur.& enim a panno coloris praſini q uiridis eſt dicta eſt factio praſina.ſicut a ueneto:qui ceruleus eſt & marinis fluctibus ſimilis.uenetiani aurigæ nuncupati.uerus Antonius imperator imitatus eſt Caligulam fauore & ſtudio praſinæ factionis Relege quæ copioſius operoſiuſq́ tradidimus in annotationibus.factio autem olim honeſtum uocabulum fuit:unde adhuc ut inquit feſtus pompeius factiones hiſtrionum & quadrigariorum dicuntur : nunc autem ſicut inter bonos amicitia ita inter malos factio eſſe dicitur:quod & memius in oratione teſtatur apud ſaluſtium.erant & aliæ duæ factiones aurigarum alba.ſ.& roſea a panno albo & roſeo dicta. Caſiodorus ait praſinum colorem uẽiẽti ueri.roſeum flammabundæ eſtati album albicanti niuibus autumno:uenetum

praſina factio
Veneta.
uenetiani
roſea factio albæ

ceruleæ hyemi eſſe dicatum. ſed de his in poſterioribus plura. In ſtabulo.ſ.praſinorum aurigarum. Cythico: nomen eſt aurigæ factionis praſinæ. de quo ioſephus erat enim cythicus agitator praſini codices impreſſi adeo in eo loco mendoſi ſunt: ut nulla ſtructura nulluſqꝫ ſenſus eleuceat. Comeſſatione. luxurioſa extraordinariaqꝫ poſt cœnam epulatione. In apophoretis: apophoreta munera ſunt ſaturnalitia: & ꝓprie illa: quæ pro xeniis remittuntur. apud Martialem libri ſunt duo alter xeniorum: alter apophoretorũ. Vicies ſextertium: non tam uiginti ſextertia q̃ uiginti milia ſignificat hæc locutio. Incitato: nomen eſt aurigæ praſini: de quo Martialis. cocceo mullio fulget incitatus idem. ſed cum ſponſio fabulæqꝫ laſſæ de ſcorpo fuerint & incitato. Equo: ob equum ita enim diſtinguendum eſt: ut ĩcitato ſit datiuus caſus: equo autem ſeptimus. & eſt ſenſus caligula addictus praſinæ factioni incitato aurigæ dedit munera regalia: propter equum optimum: cuius equi cauſa ut quieſcere poſſet denunciabat ſilentium uicinis illo ſemper die qui antecedebat ſpectacula circenſia. in quibuſdam codicibus ſuppreſſa illa dictione equo: ſic legitur: incitato cuius equi cauſa: idem tamen eſt ſenſus. apophoreta

M.AN. Thraces: retiatios. Reſcidit: ſuſtulit. Ex eo. quia columbum myrmillonem eo perdidiſſet. Columbinum: uenenum ſubaudi. Praſinæ factioni: factiones circenſium ludorum diuerſæ erant & a panni nominibus nũcupatæ: quod ex iis quæ in Domitiano ſcribuntur datur intelligi duas inquit græcorum factiones circẽſibus purpurei auratiqꝫ panni ad quattuor priſtinas addidit: caſſiodorus colores explicat: ludi ait theatrales & circenſes in urbe adhuc fiebant colores autem inuicem temporum quadrifariam diuiſione funduntur: praſinus uirenti ueri: roſeus flammeæ eſtati: uenetus nubile hyemi: albus pruinoſo autũno dicatus: quibus factionibus per colores diſtĩctis uniuerſus populus ſuo quiſqꝫ ſtudio ductus: Per partes fauebat: nec alii tantum ſed & Cæſaris ipſi nam præter hæc quæ de Caligula dicuntur idem auctor tradit uitellium ob id ipſum quoſdam interemiſſe quia apertæ uenetæ factioni male dixerant. Mar. ſi ueneto praſino ue faues qui coccina ſumis ne fias iſta trãſfuga ſorte uide: Capitolinus uenatianos dixit multas inquit a uenetianis paſſus eſt iniurias quod turpiſſime contra eos faueret: nam & uoluchri equo praſino aureum ſimulachrum fecerat. Plinius nunc fauent pãno pãnum amãt & ſi in ipſo curſu nõ mediochri certamine hic color illuc: ille huc transſferatur ſtudium fauorqꝫ tranſibit & repente agitatores illos equos illos quos procul noſcitant quorum clãmitant nomina: tanta gratia: tanta auctoritas in una uiliſſima tũica: nec illud obiter tetigiſſe grauabimur quemadmodum aurigarum ſic & hiſtrionum factiones in theatro uarias fuiſſe: Cornelius fautores inquit hiſtrionum uelut in prælia conuertit impunitate præmiis. Praſinæ: igitur factioni uiridi panno inſignite uiride enim græci πράσινον dicũt. In ſtabulo: quo quadrigæ aſſeruabãtur. Agitatori: aurigæ ipſi. Cythico: ſed euticho melius quod aurigæ nomen eſt apud. Martia. Ad apophoretis. i. eorum munerum celebratione: Apophoreta ἀπὸ τοῦ ἀποφόρειν q; referre eſt dicta: Mar. nouiſſimum operis librum apophoreta inſcripſit. Incitato equo: mar. de ſcorpo fuerint & incitato q̃bus uerbis mar. aurigam incitatum nõ equum fuiſſe innuere uidet̃: & rurſus cocco mulio fulget incitatus quare uide ne incitati equo uerior ſit lectio: q̃ incitato equo.

pridie circenſes ne inquietaretur uicinæ ſilentium per milites indicere ſolebat: præter equile marmoreum: & pręſepe eburneum p̄terqꝫ purpurea tegumenta ac mõile e gemmis domum etiam familiam & ſuppellectilem dedit: quo lautius nomine eius inuitati acciperentur: cõſulatum quoqꝫ traditur deſtinaſſe.

De coniuratione & conſpiratione contra eũ facta.

ITa bacchantem atqꝫ graſſantem nõ defuit pleriſqꝫ animus adoriri. Sed una & altera cõſpiratiõe detecta. Aliis ꝑ inopiã occaſionis cũctãtibus duo cõſiliũ cõmũicauerũt: ꝑfecerũtqꝫ: nõ ſine cõſcientia potẽtiſſimoꝝ libertoꝝ: ꝑfectorũqꝫ ꝑtorii: qđ ipſi quoqꝫ & ſi falſo in quẽdam coniuratione quaſi ꝑticipes noĩati ſuſpectos tamẽ ſe & inuiſos ſentiebant. Nam & ſtatim ſeductis magnam

PHI. Pridie circenſes: illo. ſ. die: qui antecedebat futuros ludos circenſes: quibus equus aurige incitati erat curſurus in certamine curuli. Igitur Caligula denunciabat ſilentium uicinis aurigæ omnibus illo die quem ſubſequebantur ludi. ut equus bene quieſcere poſſet. & ita paratior agiliorqꝫ fieret ad curſuram q̃es enim nocturna auget uires & alacritatem ſuggerit: ſicut inquietatio ſubneruat. & uexat. Equile: ſicut bubile & ouile & caprile dicimus ſtabulum bouum ouium & caprarum. ita equile uocamus locum in quo equi ſtabulãtur. ab equo per diminutionem fit equuleus: equula quoqꝫ dicta eſt equa: equiſonem uero dici uoluerũt domitorẽ equoꝝ & magr̃m Varro eq̃ſo doceat tolluti qđ ſignificat uolubiliter gradi: uñ & tollutarii eq noĩati. q molliter gradiũt̃. Teguměta: q̃bus equus ĩcitati tegebat̃. talia eleganti uocabulo dorſualia appellat iulius capitolinus ſic ſcribẽs ĩ gallieis. ꝓceſſerũt cẽteni albi boues cornibus auro iugatis & dorſualibus ſericis diſcoloribus ꝑfulgẽtes. M. Varro aſellos doſſuarios luculẽ ter appellat: q dorſo onera ferunt Mõile: ad equũ exornandũ ſcribit Apuleius ſeſe cũ eſſet aſinus a domino exornatum fuiſſe fucatis ephip.

Equile
Equiſio
Tollutim
Tollutarii
Dorſualia
Doſſuarii

piis & purpureis tapetis & frenis argenteis & tintinabulis per argutis. Lautius: lautiore & ſplendidiore apparatu. Acciperentur: paſcerentur: uerbum eſt conuiuis accommodatum. Virgilius illos porticibus rex accipiebat in amplis. auctores Seruius & Donatus. Nomine eius: ſenſus eſt Caligula incitatum aurigam cui peculiariter fauebat inſtruxi domo domeſticoq; inſtrumento: ut ita inuitati nitidius elegantiuſque accipi poſſent ab incitato. Bacchantem: furentem & ſeuientem inſtar graſſatorum & eorum: qui dicuntur bacchabundi. Duo communicauerunt: ſcribit Ioſephus libro antiquitatum uindeuigeſimo tria capita fuiſſe triplicis in Caligulam coniurationis: uidelicet emilium regulum caſſium cheream tribunũ: & minutianum: cauſa erat odium: quo uniuerſi aduerſus caium tenebant. Præterea emilius regulus horrebat iracundiam iniuſtitiamq; principis: qua in cunctos utebatur: Minutianus ulciſci uolebat lepidum amicum ſuum: quem Caius extinxerat: ſuper hoc quoq; timebat ne idem a Caio & ipſe pateretur. chereas uero confuſionem ſuam & Caligulæ opprobria non ferebat: qbus eum culpabat ꝙ quaſi nihil in ſe fortitudinis gereret: omnes quoq; in commune mortem Caii deſiderabant: cupientes a tantis cladibus aliquãdo liberari. ſuper omnia cheream ad opus gerendum excitabat melioris famæ cupiditas: & quia cernebat facilem ſibi aditum fore ad Caiũ: erat enim tribunus: & per hoc oportunitatem ſe repertuꝝ putabat: qua peſſimũ principem perimeret Tranquillus ſignare uidetur cheream & minutianum: q habito colloquio conſenſerunt de cæde Caligulæ. Non ſine conſcientia: cum conſcios participeſq; coniurationis feciſſent libertos principis qui apud illum erant potentiſſimi: ſignificatur autem caliſtus imprimis: qui inter libertos Caii fuit maximus & potentia ſummi culminis eleuatus: quem conſcium coniurationis fuiſſe innuit idem Ioſephus eodem libro antiquitatum. Præfectoremq; prætorii: clæmentem atq; papinium inuitatos eſſe a cherea in participatum coniurationis conditores clariſſimi prodiderũt quoꝝ clæmens ſuper militiam erat conſtitutus: papinius uero ſuper eos: qui caligulæ fuere cuſtodes: pompedius quoq; aſcitus eſt qui per omnes pœne ordines ut inquit Ioſephus perq; omnes gradus adminiſtrationis tranſierat. In quadam coniuratione: didius accuſauit apud Caligulam pompedium illum: de quo nunc mentio facta eſt. ꝙ conuitiis & maledictis principem infamaret: fuitq; qntilia fœmina ob pulchritudinem amabilis amicaq; multoꝝ iuſſu Caligulæ torta cruciataq;: uti ui tormentorũ coacta confiteref conſcios coniurationis eius. quæ dicebaf in Caligulam parata fuiſſe: quæ cum ad tormenta duceretur unius ex conſciis pedem calce ꝑmens ſignauit eos: debere confidere: & nihil de tormentis eius pœnitus timere in hac uero coniuratione: q ducem chereã habuit: multi ex ordine ſenatorio multi ex equitibus conſcii extiterunt.

Capita coniurationis

cherea tribunus

Tolerãtia fœminæ i ornientis

M. AN. Pridie circẽſes: pridie illius diei quo curſurus erat. Inqetaref: ſtrepitu & clamore uicinorũ uexaref. Indicere: ſollẽdi denũciatiõe ꝑcipere. Eqle: locũ quo equi ſtabulanf. Et ꝑſepe: ĩ quo pabula illis opponũtur. Domũ: familiam ut maius adhuc ſtudium præ ſe ferre: omniaq; deſideria ipſi equo & eius agitatori tẽpeſtiue adhiberenf. Cõſulatũ agitatori incitato: unde daf ĩtelligi põt ĩcitato equo mẽdoſe ut ꝓxime oſtẽdimus legi. Bachantẽ: ĩſaniẽtẽ. Graſſantem: dire ſæuientem.

fecit inuidiam: deſtricto gladio affirmãs ſponte ſe perituꝝ: ſi & illis morte dignus uideref. Nec ceſſauit ex eo criminari alterũ alteri: atq; inter ſe omnes cõmittere. Quũ placuiſſet palatinis ludis ſpectaculo egreſſum meridie aggredi: primas ſibi partes Caſſius Chærea tribunus cohortis ꝑtoriæ depopoſcit: quẽ. C. Seniorẽ iam & mollem & effœminatum denotare omni probro cõſueuerat: & modo ſignum petenti Priapum aut uenerem dare: modo ex aliqua cauſa agenti gratias oſculandam manum offerre: formam commotaq;

PHI. Fecit iuidiam: illos inuiſos & odioſis pro uiribus fecit. Inter ſe committere: ad manus contentioneſq; deducere: ſuper quo uerbo ſuperius habundanter diximus. cato ille cenſorius hoc idẽ facere ſolebat: ſed in ſeruis: inter quos ſeditiones ferebat & inimicitias clanculum cõmentabaf: tanquam ſeruorum cõſenſus eſſet formidandus. Palatinis ludis: ludi palatini ſũt ſpectacula: q in palatio agebant in paruo rotundo templo ĩ honorem Cæſaris dictatoris: qui primus poteſtatẽ populi cõuertit in ſeipſum. hos ludos palatinos romani nobiles cũ filiis ſimul & cõiugibus libẽter ſpectare ſolebãt: tũc Caius negligẽs adeo erat adeoq; oĩbus facilis patebat ĩcurſus: ut potuiſſet qlibet ad eius necẽ audacter accedere: abſentibus quoq; cuſtodibus q licet uellẽt non tñ ei ꝑſidiũ facile deportarent. triduũ palatini ludi celebrabanf: ut docet ioſephus. uñ cherea tribunus die ludoꝝ nouiſſimo exhortatus cõſcios cõiuratiõis rẽ peregit: q cũ omne tẽpus oportuniſſimũ huic negotio iudicaret: cogitauit olim caligulã ſtãtẽ in culmine capitolii ĩpellere dareq; ꝑcipitẽ: cũ ſe a nullo uideri putaret. ſed cõſciis placuit ut ĩ celebratiõe ſpectaculoꝝ res peragereſ: itaq; cõueit in eos ut Caiũ aggrederentur dũ egrediſ e ſpectaculo circiter meridiẽ: id tpis quo ludi palatini agebanf: ob Cæſaris honorẽ. Primas ſibi partes: chereas ſolicitus pro publica libertate cõiuratos arguebat ſegnitiæ & lẽtitudinis. ipſe dux auctor impulſor uſq; quaq; erat cõiuratoꝝ ut rẽ maturarent: habitaq; apud eos exhortatiõe ipſe audacia erat armatus & reliquis fiduciã præparauit. ita ut cuncti ĩpulſore cherea extimulati iã deſiderarent conamen attingi. Caius: caligula. Seniorẽ. chereã. Mollẽ: ut ingt Seneca exprobabat uariis modis calligula mollicié

Seditiones ferebãt inter ſeruos cato

ludi palatini

armato chereæ:& ut refert ioſephus.cherea cõfuſioné ſuá & Caii opprobria nõ ferebat:qbus eũ arguebat.
ꝙ quaſi nihil in ſe fortitudinis gereret. Denotare:notabilé facere ac defamare probro dedecore atꝙ fla-
gitio. Priapũ aut uenerẽ:Seneca ad ſerenũ.Caius chereæ ſignũ petẽdi modo ueneris modo priapi dabat:
aliter atꝙ aliter exprobrãs armato mollicié.coegit itaꝙ illũ uti ferro:ne ſæpius ſignũ peteret.ille primus ĩ
ter cõiuratos manũ ſuſtulit:ille ceruicẽ mediá uno ictu diſſidit.plurimũ deinde undiꝙ publicas & priua-
tas iniurias ulciſc étiũ gladioꝝ ígeſtũ eſt.ſed primus uir fuit q minime uſus eſt.hactenus Seneca. ſignũ aũt
militare ſignificat qđ uegetius in tertio appellat uocale:qa uoce daẗ:ſic enĩ ait uocalia ſigna ſunt quæ uoce — Signum
humane pronũciãtur ſicut in uigiliis uel in ꝑlio:pro ſigno diciẗ utputa.uictoria palma uirtus deus trium- — uocale
phus.& alia quecũꝙ uoluerit dare is:q in exercitu habet maximá poteſtaté.ſciẽdũ eſt tamen iſta uocabula
quotidie debere uariari:ne ex uſu hoſtes ſignũ cognoſcãt & exploratores ĩter noſtros uerſenẗ ípũe. Ruffi-
nus in expoſitiõe ſymboli apoſtolici:refert ſymbola latine ſigna uel ĩdicia nucupati:quæ in bellis diſtĩcta
unuſqſꝙ dux ſuis militibus tradit:ut ſi forte occurrerit qs de quo dubitaẗ ſymbolũ prodat.ſi ſit hoſtis uel — Symbola
ſocius.Seruius explanãs illud ĩ.vii.æneidos it bello teſſera ſignũ:dicit ĩtelligi ſymbolũ bellicũ:quod ad.pu
gná exeũtibus daẗ.ſ.pp cõfuſioné euitandá:ut fuit in bello marii lar deus:in ſyllæ apollo delphicus.in cæ-
ſaris uenus genitrix.a uegetio teſſerarii nominãtur:q teſſeras per cõtubernia militũ nũciãt.teſſera auté di-
citur ꝓceptũ ducis:quo uel ad aliquod opus uel ad bellũ moueẗ exercitus.ſigni dationé teſſeras uigilias in — teſſerarii
uenit palamedes troião bello ut auctor eſt Plinius ĩ.vii.ſignificatur illud ſignũ militare:qdẽ ſed quod etiá — Teſſera.
citra bellũ & in urbe ab imperatore dari ſolet tribuno militũ ex more militiæ.ſic etiam Nero tribuno pe-
tenti ſignum ex more militari dabat optimæ matris.Igitur ut ad Trãquilli enarrationé reuertamur.Caligu
la ſignum ex more molitiæ chereæ tribuno nõ dabat aut uictoriæ aut palmæ aut triũphi aut conſimilium
ſed dabat ſignum ueneris & priapi:de quoꝝ ſignoꝝ turpitudine intellexit ioſephus cum ait per totam ci-
uitatem grata chereæ uidebatur iniuria quam pro ſignoꝝ datione ipſe portabat:qui minutiano requiren-
ti quod ſignum illo die accepiſſet.tu mihi inquit da libertatis ſignum. — Da liberta
M.AN. Pleriſꝙ adoriri:quod pleriſꝙ dixit nõ uacat ná haud ſemel in eo cõiuratũ eſt:primo ab emilio — tis ſignum
mox a minutiano:cherea ſabino & aliis. Libertoꝝ:ipſius caligulæ & in iis caliſtinũ fuiſſe ioſephus innue
re uideẗ. Præfectoꝝ: qui ꝑtorianis cohortibus ꝑtorio ue præerãt : Ioſephus clæmẽté q militiæ ꝑerat:pa
pinium qui cuſtodibus & chereá mollem tribunũ primũ cõſpiraſſe ait:mox Sabinũ Minutianum: Lupum
Aſprenatem ĩnde & alios adhibitos. Seductis:in ſecretum abductis. Magnam fecit inuidiam:magnam
eis inuidiam cõflauit uel ſe illis inuiſum reddidit. Cõmittere:odiis decertare. Palatinis ludis ſpectaculo
ſi ludi ſpectaculo legas erit ſub dura lectio:ordoꝙ talis quũ placuiſſet palatinis miniſtris.ſ.cõiuratis ſpecta
culo ludi ꝑ ludoꝝ:qđ nullo mõ placet:ſed uerior lectio erit quũ palatinis ludis ſpectaculo ideſt dũ pa lati
ni ludi ſpectarenẗ licuiſſet cõiuratus eũ ĩuadere:erãt enĩ palatini ludi ut ioſephus ſcribit in honoré Cæſa-
ris dictatoris ĩ palatio triduo celebrabanẗ circa tẽplũ illi eodẽ loco erectũ. Seniorem:cheream.

in obſcenum modum.

De prodigiis futuræ cædis eius.

FVturæ cædis multa ꝓdigia extiterunt:olympiæ ſi
mulacrum Iouis:quod diſſolui trãſferriꝙ Romã
placuerat tantũ cachinum repente edidit. ut ma-
chinis labefactis opifices diffugerint.Supuenitꝙ ilico qui
dam Caſſius quoꝙ nomine uiſum ſe ſomnio affirmans ímo
lare taurum ioui.Capitolium Capuæ ídibus martii de cæ-
lo tactum eſt. Item Romæ cella palatía atriẽſis:nec defue
runt qui coniectarent altero oſtento periculum a cuſtodi-
bus domino portẽdi:altero cædem rurſus inſignem qualis

PHI. In obſcœnũ modum.ad
effigiẽ mẽbri uirilis repſentandá
ſicut uulgo fieri ſolet ab impro-
bioribus per cõtẽptionem.eſt.n.
manus:cũ ſit organũ ut philoſo-
phi dicũt:accõmodata ad plures
imagines exprimendas. hinc ait
eleganter Hieronymus ad ruſti-
cũ monachũ ſcribẽs.ſi ſubito re-
ſpexeris aut ciconiarũ deprẽdes
poſt te colla curuari:aut máu au
res aſini agitari:aut eſtuá tem ca
nis protrahi linguã:q̃ omnia trã
ſtulit uir doctiſſimus ex illo per
ſiano:o iane a tergo quẽ nulla ci
conia pĩſat.Anaxagoras hominẽ
prudentiſſimũ omniũ animaliũ
eſſe ait:quoniã unus oĩum manuatus eſt.ſed recta rõ exigit:ut doctiſſime ſcribit Ariſtoteles ut quoniá pru
dentiſſimus oium eſt:ideo maus receperit:q̃ inſtrm ſunt. Agẽti gratias.ſ.chereæ tribũo:ut inqt cor.taci-
tus finis ferme ſermonũ cũ principe eſt actio gratiarũ. Oſculandá:religio eſt in dextra q̂ oſculis auerſa pe
ritur.olim Caligula ꝑ inſolentiá porrexit nõ manũ ſed pedẽ ſiniſtrũ oſculandũ põpeio pœno gratias agẽti.
Olympiæ:olympia locus ẽ & lucus oleaſtro ueſtitus iuxta fluuiũ alpheũ:in agro piſano ſub ditione eleo- — iriſionum
rũ:ubi fuit tẽplũ ioui olympio dicatũ.ĩclitũ munumẽtis poetaꝝ & hiſtoricoꝝ:ubi olympiaca certamía cũ — genera
maxima totius græciæ celebritate agebãẗ inſtituta antiquitus ab Hercule.in qbus ipſe primus decertaſſe — porrexit
fertur palmamꝙ reportaſſe. Diſſolui tranſferriꝙ:iupiter olympius:quẽ ex ebore fabrafecit phidias athe- — pedem
nienſis:tanta erat magnitudine ut tectũ templi fere uertice contingeret:q̃uis ſedens eſſet effigiatus:auctor

oſcu landű
Olympia
Iupiter
olympius

Strabo in.viii.de Ioue olympio Plinius hæc.phidiæ Iupiter olympius quotidie teſtimoniũ perhibet. Idem phidiá clariſſimũ eſſe per oẽs gẽtes:q̃ iouis olympii famá ĩtelligũt nemo dubitat. Quintilianus in.xii.ait iouis olympii pulchritudiné eſſe tantá:ut adieciſſe aliqd religioni uideaẽ:adeo maieſtas opis deũ æquit huius hiſtoriæ meminit ioſephus his uerbis.ná ẽt ioué olympiú:q maxíe apud gẽtiles uenerabilis habeẽ:quẽ fidias atheneus fecerat:uſus ẽ i romaná tráſferre ciuitaté nec tñ ad effectũ res pducta é.architectis dicentibus:ꝙ ſi illud moutereẽ ſimulacrũ:aliqđ malũ poſſet accidere. Machinis.ſ.tractatoris ſcribit eni Victruuius li.x.de architectura genus eẽ machinæ tractoriũ nũcupatũ:quo onera ptrahũẽ. Caſſius quoq; noĩe: hoc pdigiũ fecit.cũ & hic Caſſius dicereẽ ſicut & cherea ĩterfector Caligulæ nomíabaẽ. Tauꝝ ioui:ſicut

Capitoliũ
capuæ
Capitoliũ
beneuenti

caſſius cherea caligulá tanq̃ uictimá ĩmolauit. Capitoliũ capuæ.de capitolio qđ erat caput ad ſiltudinem romãi capitolii ait ſilius ĩ.xi.pũicoꝝ.mõſtra capitolia celſa ſtellatiſq; docẽt cápos cereréq; benignáq; : fuit & capitoliũ beneuẽti. De cœlo tactũ:fulmine pcuſſum:fulmina ut ĩnqt Seneca ĩ ſecũdo q̃nũ ſæpe.nunciãt ordiné ſequẽtiũ fatoꝝ:tãtaq; habetur uis fulminũ ut qcqd alia portẽdũt id omne ĩteruẽtu fulmĩe tollatur quicquid ab hoc portenditur fixũ ſit:ĩter multa fulminũ genera unũ é:quod uocatur auctoritas:qđ ré boná uel malá futurá enũciat.de fulminibus alibi rettulimus & eruditius & copioſius.hoc aũt portẽdebat Caio exitũ pœne talé:q̃lé olĩ paſſus fuerat iulius Cæſar p ſupiora tpa eodé.ſ.die.idibus.ſ.martii ĩterfectũ fuiſſe Cæſaré uel uulgo notũ é:& ĩ ſupioribus explicatũ. Cella pallatía atriẽſis.ſ.de cœlo tacta & fulmĩata é:qđ portẽdere uidebaẽ dño ediũ palatíaꝝ caio ĩfortũiũ p cuſtodes:é aũt cella atriẽſis dicta ab amio

Atrienſis

priori pte ædiũ palatinaꝝ uñ & atriẽſis Seruus dictus:q ĩ familia nobiliũ nautior cẽſebat.hinc apud Plautũ atriẽſis ille Seruus noĩe ſaurea ĩducíẽ ĩperioſius.& Cicero ĩ paradoxis.ĩ magna inqt familia ſtultoꝝ ſũt alii lautiores ut ſibi uidẽẽ ſerui ſed tñ ſerui atriẽſes.atriis græci ĩ edificiis nõ utunẽ ut ait Victruuius. Altero oſtẽto:quo cella palatina fulmine icta eſt. A cuſtodibus:tanq̃ ab atrienſibus. Portẽdi:ſignificari.

M.AN. Probro:iniuria cõtumelia:ioſephus chereas Caii obprobria fere nõ poterat. Signum petẽti teſſará:Symbolum quod excubantibus ad oportunos caſus dari cõſueuit.item ad pugnam exeũtibus aut nocturná ſtationé circa caſtra habentibus: Ver.in bello teſſara ſignũ Plinius auctor eſt palamedé troiano bello teſſaras & uigilias ĩueniſſe. Priapũ aũt uenerẽ:per q̃ libidinoſam ſenectuté chereæ exprobabat. Agẽti:chereæ. In obſcenũ modũ:in ſurrecti genitalis formá. Machinis:q̃ admotæ erant ad ſimulachrũ ſoluẽdũ. Capitoliũ capuæ:de loco diximus in Tyberio. Atriẽſis:q̃ ĩ atrio erat. A cuſtodibus:in atrio. n. domus milites excubabát. Eodé die:idibus martiis quo die Cæſar dictator ĩ ſenatu occiſus eſt. Fortũæ antiáæ.Mar.ſeu tua uiridice diſcũt reſpõſa ſorores Macr.auctor é fortuná ſub duaꝝ ſoroꝝ imagĩe antii cultá id tẽplũ opulentum fuiſſe ſcribit Porphirio. Caſſium longinum:cui druſillam matrimonio locatá ademit. Delegauerat:mandauerat: Phœnicopteri ſanguine:aſprenatem cõiuratorũ unum ſanguine uictimæ reſperſum fuiſſet ait:ioſephus:fuiſſeq; illi augurio qa ipſe quoq; eo die occiſus eſt Philippus Alexádri pater q a pauſania eſt occiſus Valerius & plutarchus Sunt auctores.Miror hoc ioſephũ tradidiſſe Philippum.eius dico imaginem eo ſpectaculo ad finem uſq; ad ſociorum uno ſuſtineri ſolitam.

eodé die facta quondá fuiſſet. Cõſulenti quoq; de genitura ſua Sulla Mathematicus certiſſimam necem appropinquare affirmauit. Monuerunt & fortunæ antiatinæ ut a Caſſio caueret:qua cauſa ille Caſſium Longinum aſiæ tum procõſulem occidendum delegauerat immemor Chęream Caſſium nominari. Pridie q̃ periret ſomniauit cõſiſtere ſe in cœlo iuxta ſoliũ iouis:impulſumq; ab eo dextri pedis pollice: & in terras pcipitatum. Prodigiorũ loco habita ſunt etiam quæ forte illo ipſo die paulo prius acciderant:ſacrificás reſperſus eſt Phœnicopteri ſanguine. Et Pantomimus miniſter tragœdiam ſaltauit:quam olim Neoptolemus tragœdus ludis:quibus rex macedonum Philippus occiſus é egerat. Et quũ in laureato mimmo:in quo auctor proripiés ſe

PHI. Eodem die:quo.ſ.capitolium capuæ fulmine percuſſũ eſt:fuit autem dies idus martiæ quo Cæſar a tyránoctionis fuit ĩ pompeiana curia interemptus. De genitura:de natiuitate. Sulla mathemathicus : Quintilianus in primo dicit doctoré ſubtilem origines mille nominum ſcrutaturũ:unde ſullæ dicti ſint. poſſunt uideri ſullæ nuncupari a ſilo naſo:eſt eni ſilus naſus ſurſum uerſus & repandus ex habitu enim corporis ſyllas dici ſicut burrhos plancos & ſcauros exiſtimat. Macrobius uero ait Cor. ruffum cum eſſet unus ex decé uiris ſibillinis cognomiatum eẽ ſibyllam:qui mox corrupto uocabulo primus ſilla cœpit uocitari quam in ſententiam uideri poteſt iuiſſe Papinius cum ait in ſiluis.conuiua.ſybillæ cœnabat ſemper.ſybillæ enim dixit pro ſyllæ. Fortunæ antiatinæ:ſcribit Macrobius in.i.ſaturnalium apud antium ſimulachra fortunarum fuiſſe:quæ promouebantur ad danda reſponſa Hinc antiatinæ fortunæ a Tranquillo dictæ.fortunam autem antiũ coliteſtis eſt Oratius illo uerſu.o diua gratum quæ regis antiũ. Caſſiũ longinum:ante dictũ eſt quemadmodũ caligula druſillam ſororem caſſio longino conſulari collocatam abduxit.de quo nunc loquitur.fuit alter caſſius lõgius iureconſultus maxime in

Sulla unde
Silus naſus

ſibylla pro
ſilla
antiatinæ
fortunæ
Caſſius
longinus

ruía ſanguiné uomuit:ut plures ſcdaꝝ certatim expímentũ artis darét:cruoꝛ ſcœna abũdauit. Parabaẗ & ĩ nocté ſpectaculũ quo argumẽta íferoꝝ ꝑ ægyptioſ & ęthiões explicarét

De cæde & morte eius.

NOno calédas februarii.hora q̃ſi ſeptima cunctatus an ad prãdiũ ſurgeret marceſcéte adhuc ſtomacho pridiani cibi onere tandé ſuadentibus amicis egreſſus eſt. quũ in crypta ꝑ quã tráſeũdũ erat:pueri nobiles ex aſia edédas ĩ ſcœna opas euocati ꝑpararéẗ:ut eos iſpiceret:hortareẗqꝫ:rſtitit:ac niſi pricepſ grgis algeꝛ ſe dicerettrdiꝛ ac repſétaꝛ ſpectaculũ uoluit. duplex dehic fama é. alii tradunt eloq̃ndi pueros a tergo Chæreã ĩceruicé gladio

urbe Roma auctoritatis:q expulſus a caio caligula ĩ ſardiniam reuocatꝰ a Veſpaſião dié ſuũ obiit.

Aſiæ ꝓuinciæ.ſ.eſt.n.aſia tertia ꝑs orbiſ & aſia dr̃ prioris ꝑs aſiæ: in qua eſt ionia ac ꝓuincia romana cilicia auctor Mar. Varro.illud obiter ãnotãdũ qđ ad laude maxie ſpectat fœminaꝝ:orbé terraꝝ ſortitũ eſſe nomé a mulieribus. nãqꝫ aſia ab uxore ꝓmethei.lybya a muliere ĩdigena ſibi nomé uédicát:Europá uero ab europa tyria nomé accepiſſe tradũt.ex quo illđ oratianũ.tua ſectus orbis noía ducet. Chereã:a quo fuit ĩterfectus. Soliũ:ſellã Iouialé. Illo ipo die:quo.ſ.fuit cõtrocidatus. Phœnicopteri ſãguie:dcm̃ eſt ſupra quéadmodũ aues phœnicopteri quaꝝ líguæ ſũt ſcitiſſimi ſaporis erát hoſtiæ:q imolabanẗ nũini ipſius caligulæ. Miniſter:exiſtio dictioné eé médoſam atqꝫ expũgédã & in eius locũ ſubſtituédũ Marcus neſtor.lubrico.n.errore & facili ex lr̃aꝝ confinio ꝑ Marcus neſtor ſubrepſit miſter.ſupra r̃latũ é marcũ neſtoré pãtomimũ in primis fuiſſe caligulæ iucũdiſſimũ. Philippꝰ occiſus é.de hac re Ioſephus ſic tradit li.xix. antiq̃tatũ.pãtomimus fabulã ſaltauit cinirǽ:ĩ q̃ & ipſa occiſa & eius filia myrrha uidebaẗ:atqꝫ ſanguis mimica arte diffuſus.Cõſtat aũt qm̃ & dies ipe fuit:quo philippũ aminthæ filiũ macedonũ regem ĩ ſpectaculũ ĩgrediété unus ſociorũ ſuſtulit:fuit aũt hic q ĩteremit philippũ pauſanias noíatus:hiſtoricoꝝ monumétis clarus q cõſtupratus ab atalo Philippũ regé nuptias celebrãté & publico ſpectaculo ĩdulgété obtrũcauit:ꝑpea qđ cõtempſerat ulciſci iniurias ſibi ab atalo factas.médoſum ĩ codice Ioſephi uerbũ fecit eruditos titubare:ſic.n.hñt impſſa uolumía.Philippũ ſpectaculũ ĩgrediété unus ſocius ſuſtinet cũ legédũ ſit ſuſtulit.ſignificaẗ.n.pauſanias:q unus erat in comitatu Philippi:q ſuſtulit hoc eſt ĩteremit ipm regé in ſpectaculo. Tragœdus:actor tragœdiaꝝ tpe Philippi. In laureato:uideẗ legédũ laureolo potius q̃ laureato.eteni laureoli crebra eſt mẽtio apud ueteres ſcriptores:Iuuenalis.laureolum uelox etiam bene lentulus egit iudice me dignus uera cruce martialis.nõ falſa pédens in cruce laureolus.aureolus uero ut trebelius pollio auctor eſt nomé eſt gladiatorium:& nomé principis ro.a cuius obitu pons aureoli nũcupatus eſt.Ioſephus huius hiſtoriæ métionem faciens crucifixum iudicem appellat:quem Tráq̃llus laureolum minimum:uerba Ioſephi hæc ſunt:in illo ſiquidem ſpectaculo duo ei auguria prouenerunt:mimmus namqꝫ eſt introductus quo actũ é ut iudex deprenſus crucifigeretur:& pãtomimus fabulam ſaltauit:& ſãguis mimica arte diffuſus:& circa iudicem crucifixum & myrrham. Auctor:corrige actor.& ĩtellige actorem fabulæ hiſtrionem.

Laus fœiarum orbis terræ noia tus a fœis

mors philippi regis macedonũ

Laureolu aureolus

M.AN. Laureolo mimo:Iu.Laureolũ uelox bñ létulus egit neuius ĩ carceꝛ laureolũ fabulã ſcripſit. Proripiés ſe ruía:ex arguméto fabulæ:id erat ut auctor ſe ruinæ ſubtrahés ſãguiné uomat:Ioſephus ſanguis ait inimica arte diffuſus & circa iudicé crucifixũ & circa cimará atqꝫ myrrhã:nã cinará & myrrhã filiã pãtomimũ ſaltaſſe ait:& iudicé deꝑhéſum crucifixũ:ita ut laureolo dcm̃ ſuſpicari poſſis:Marti.& ficta pédés ĩ cruce laureolus. Plures ſcdaꝝ:q ſcdas erát ſortiti ꝑtes. Expimentũ artis:ut exéplum primi actoris ſecuti ad expientiam artis ipſi quoqꝫ ſanguinem uomerét. Arguméta:repræſentatiões. Per ægyptios & æthiopas: ob colorem maxime rei accommodatos. Marceſcente:crũdo adhuc ac cibumqꝫ faſtidiente.

PHI. Ruía:ita erat argumẽtũ ut actor ſcéicus ſubduceret ſe ruíe ĩtroductæ ĩ fabl'a. Plures ſcdaꝝ.ſ. ꝑtiũ. ĩter actores fabulaꝝ ille dr̃ primaꝝ ꝑtiũ:q ſæpius ꝓgrediẗ:ſcdaꝝ uero:q mĩus mĩuſqꝫ ꝓcedit:actor Pediãus Aſcõius.auctores.n.ſcdaꝝ ꝑtiũ teſte porphiriõe oía ſũmiſſe agũt.qđ & Cicero teſtaẗ ſit ſcribés ĩ dĩnatõe ut ĩ actoribꝰ græcis fieri uidéus ſæpe illũ q é ſcdaꝝ ut tertiaꝝ ꝑtiũ poſſit aliq̃to clarius dicere:q̃ ipe primaꝝ: multũ ſũmitteꝛ:ut ille príceps q̃ maxie excellat.de actoꝛ ſcdaꝝ ꝑtiũ ſic ait Ora.ul' ꝑtes mĩmũ tractaꝛ ſcdaſ. de actore priaꝝ Teré.in phormiõe:qa prias ꝑtes q aget is:is erit phormio paraſitus.ſenſus tráq̃lli é.cũ ageteẗ fabula mimi laureoli.actor primaꝝ ꝑtiũ ꝓut argumentũ expoſcebat ſanguiné euomuit:qđ cũ ꝑ arté hiſtrionicã fieret a ſecũdaꝝ quoqꝫ ꝑtiũ actoribus:ut imitarenẗ actoré primarũ:ſcena cruore repleta eſt qđ fuit dirũ omen caligulæ:portéditqꝫ inſtare uerã.ſ.ſanguinis effuſioné.Argumenta inferioꝝ fabulæ ad actũ

primarum partium ſecundarum Actor ſecũdarum

argumenta

ſcenarum cõpoſitæ argumẽta dñr:auctor Quintilianus in.v.in quo ſignificatu hic accipimus argumẽta ꝑterea argumẽta ſunt opificũ:pauloq̃ numeroſius opus dr̃ argumẽtoſum.idẽ Quintilianus in.ii.nurat argumentũ iter ſpẽs narratiõis.hoc idem refert hermogenes in ꝑexercitamẽtis. Aegyptios & æthiopes:utpote hoĩes nigros & ipſo colore dis manibus & inferis bñ cõgruentes.opinat̃ Herodotus genitură æthiopũ eſſe nigrã:iõq̃ illos naſci aduſto colore.herodotũ refellit Ariſtoteles.q oĩum aĩalium tradit gẽiturã eſt albam. aduſti aũt nigri coloris ſũt ægyptii & æthiopes.ꝑterea q uicini ſolis uapore torrent̃. Pridiani cibi: priſtini diei & heſterni ita ſupra pridiani.i.ſupioris diei obſonia dixit oppoſita fuiſſe a Tyberio in ſolẽnibus cœnis. Marceſcẽte:Nauſeabũdo & faſtidioſo.Oratius teſtis marcẽtẽ ſqllis recreabis & afra potorẽ coclea.In hãc ſñiam eſt illud ſidonii apollinaris.eſculẽta ructuatio de dapibus heſternis. In crypta:Ioſephus:cũ iam eſſet ĩtra regalia rectũ dimiſit iter:ubi cõſtituti erãt famuli:q ei gratifice miniſtrabãt. Claudio.ſ.præcedẽte cõuerſus eſt ad locum quẽdã anguſtũ:atq̃ ſilẽter iturus ad balnea ſimul & pueros q uenerãt ex aſia cõtẽplaturus:q eoꝝ forẽt utiles ad hymnos miniſterioꝝ:quæ erat celebratæ cõſuetus:aut q ad pyrrhicã ĩ theatris apti eſſe uiderent̃.cryptã uocamus dictiõe græcanica occultã & ſubterraneã:qualis eſt crypta illa neapolitana:cuius meminit Sene.li.vi.epl̃arum mortaliũ dicẽs illo carcere nihil lõgius eſſe nihil illis faucibus obſcurius. κρύπτω apud græcos ſignificat abſcõdo.hinc crypta:hinc cryptoporticus nuncupata porticus undiq̃ tecta:& quaſi ſepimẽto parietũ abſcõdita tanq̃ ſubterranea:Plinius ĩ epiſtolis.ſubeſt cryptoporticus ſubterrãeæ ſimilis eſtate ĩcluſo frigore riget:cõtẽtaq̃ aere ſuo nec deſiderat auras nec admittit.a crypta crypticus deriuat̃ ſignificatq̃ occultũ & ſubterraneũ.ſidonius apolliãris.in prĩo epiſtolaꝝ.potẽs antiqtus crypticis arcubus formicauit.Iulius firmicus li.iii.matheſeos elegãter crypticos noĩat ſecreta fideli taciturnitate cuſtodiẽtes.& tales facit mercurius in.vi.loco ab horoſcopo.Idẽ Seneca in.iii de ira auctor eſt caligula & hũc decolaſſe ad lucernã quoſdã cũ iãbularet in crypta maternoꝝ hortoꝝ.ſimillima crypris ſũt hypogea: ſic.n.græco uocabulo ſubterranea loca:nominant̃.ſed uſitato apud latinos:quo petronius arbiter & egelippus uſitati ſunt.eodem utit̃ interpres Ioſephi ruffinus. Ad edẽdas opas:ad hymnos theatricos cõcinnendos uel ad pyrrhicã depugnãdã. Hortaret̃:ſubaudi ad operas ſcenicas nauiter exhibendas. Princeps gregis:grex hic accipit̃ ꝑ caterua ſcenicoꝝ.ſicut apud Plautũ ſcribentem in aſinaria:gregiq̃ huic & dominis & conductoribus. Pueros:quos ad ſcenicas operas præparatos inſpiciebat. Algere:algore:ſiue algu ut ueteres dixerunt infeſtari.qui frigentis ſunt naturæ quiq̃ a frigore ledunt̃:Hi eleganti uocabulo dicunt̃ aſilioſi.Plinius ambrotonum & adonium:qui ſunt flores alſioſa eſſe refert Marcus Varro de capris ſcribens ait: ſtabulat̃ pecus melius ad hybernos exortus ſi ſpectat:quod eſt alſioſum.

Margin: error herodoti de ſpmate cur nigri æthiopes · Crypta qd cryptoporticus · Cryprici arcus · Cryptici homines · hypogea · Alſioſi

M.AN. Crypta:ſubterrãeo loco aut certe cõcauo græci κρυπτὸν uocat ea occultius ait Ioſephus caiũ ĩ balnea cõceſſuꝝ fuiſſe:ſil̃ & pueros q ex aſia uenerãt ɔtẽplatuꝝ q eoꝝ ad hymnos:q itẽ ad pyrrhicã ĩ theatris apti eẽnt. Priceps grægis:caput & dux cætus. Alger̃ ſe:ſe algor̃ affectũ:celebrabãt̃.n.hiludi circa idus martias. Cæſim: ex acie ñ pũctim:Liui.pũctim ac cæſim. Hoc age uox a ꝑione:ut Plutar.ait ĩ ſacris uſurpata ut aĩus ſacrificio adhiberẽt:ſed hic al̃r accipiẽda ut ul̃ ſignũ ĩuadẽdi fuerit paulopoſt cõiuratoꝝ ſignũ fuiſſe ait repete aut certæ uiæ q̃ ĩſtarẽt caligulã alid̃ curãtẽ aduerter̃ hoſtil̃r & uiolẽter iuſſit. Ex ad.a frõte.

PHI. Cæſim:Vegetius dictiõe utit̃ mĩme apd̃ priſcos uſitata.nã cæſa uocat ictũ:q cæſim:ſicut pũcta:q pũcti.ait.n.ceſa quouis ĩpetu ueiãt nõ freq̃nter iterficiũt.at contra pũctã duas uncias adacta mortal̃ ẽ.cæſim pugnãtes deriſer̃ rõani:q pũcti hoſtes feriẽdos eẽ ꝑcipiebãt ait Liui.hiſpãos quoq̃ pũcti magis q̃ cæſim aſſuetos peter̃.hoſtẽ. Grauiter pcuſſiſſe:ſcribit Ioſephus chereã gladio ĩtuliſſe plagã caligl̃æ uæhemẽtẽ nõ tñ oĩno mortalẽ ĩter hũeꝝ & colũ.

Margin: cæſa pũcta · cæſim punctim

Hoc age:hoc dixit chereas q̃ſi dicer̃ uellet attẽde huic negocio qd̃ ad te magis ptiet quã ĩſpectõi pueroꝝ:ul̃ hac uoce adhortatus ẽ cõiuratos.ut idẽ factitarẽt ipſiꝰ exẽplũ ſecuti:ĩ ſacris uero q̃ñ res diuina fiebat uox iſta a ꝑcone cũ boatu præclamabat̃ hoc age:per quã uocẽ admonebat ĩmortales ut aĩos ſacrificio adhiberent & huic uni rei uacarent oĩbus aliis poſthabitis operibus:auctor Plutarchus in corio lano. Corneliũ Sabinũ:de hoc ſic ſcribit Ioſephus.caligulã fugient ẽ Cornelius ſabinus & ipſe iã ſua mente ꝑſtructus ĩpulit:eũ genuflexu cadentẽ multi circũſtãtes ſinguli adinuicẽ gladiis diſcrepſerunt. Signum

Margin: hoc age

cæſim grauiter pcuſiſſe præmiſſa uoce hoc age:dehinc Cornelium Sabinum alterum e coniuratis tribunum ex aduerſo traieciſſe pectus:alii Sabinũ ſummota p conſcios centuriones turba ſignũ more militiæ petiſſe:& Caio Iouem dante Cheream exclamaſſe accipe ratum:reſpicientiq̃ maxillã ictu deſcidiſſe:iacentẽq̃ cõtractiſq̃ mẽbris clamitantẽ ſe uiuere cæteri uulneribus.xxx.cõfecerũt.Nã ſignum erat omnium repete:quidam etiam p obſcœna ferrũ adegerũt. Ad primũ tumultũ lecticarii cũ aſſeribus in auxilium occurrerunt.Mox germani corporis cuſtodes ac nonnullos ex percuſſoribus quoſdam ẽt ſenatores innoxios interemerunt.

De funere Caii & morte uxoris & filiæ eius.

VIxit ãnis.xxix.ĩpauit triẽnio & decẽ mẽſibꝰ diebuſq̃ octo:cadauer eius clãi hortos lamiãoſ aſportatũ

petiiſſe:diſſentit Ioſephus ſcribẽs chereá nõ ſabinú petiiſſe ſignú a.C. & illú p̱ illuſioné ſignú dediſſe lágu-entiú:potuit ſabinus quoq; utpote tribunus & ipſe ſignú a Caio petere:q ſignú Iouis dedit. Accipe ratú: tanq̃ ſignú qđ ipe p̱ uulnus íſligebat prícipi eét futuꝝ firmú & ualidú. Diſcidiſſe:diuiſiſſe diſrupiſſe. Maxillá:Cicero í oratore ſentit maxillá dici nõ ὑποκοριστικῶς.i.diminutiue a mala ſed mala e maxilla eé factá p̱ cõtractioné fuga litteræ uaſtioris:tanq̃ elegátior ſit dictio & iucúdior auribus mala q̃ maxilla.itidé ab axilla ala a uexillo uelú factú é.malas dixit Plinius nulli eſſe p̃ter hoíem maxillas crocodilus tátú ſuperiores mouet cú cætera moueant.inferiores ſicut homo. Cõfecerút:cõtrucidauerút. Repete:imperatiuus eſt modus.& hoc fuit ſignú inter ipſos coniuratos conſtitutú:quo ſignificabať ut unuſqſq; ex cõiuratis nõ ſemel feriret caiú ſed bis terq; repeteret uulnus.ultimus oíum aq̃la caligulæ mortiferá intulit plagá: ſed omnis gloria chereæ indubitanter attribuéda eſt:ná licet cú multis hoc opus effecerit:tamen ipſe primus cogitauit quéadmodú res gereret & primus alios congregauit:ſapienterq; cuncta diſponens ré prior agreſſus eſt:operamq; dedit ne uxor ne filia ſupereſſent:ſed tota domus una cú Caio extinguereť. Lecticarii:ſunt ſeruii:qui lectica dominú portant. Vlpianus.legato contineter mancipia puta lecticarii: qui ſolá matremfamilias portabát.libro quoq; de legatis tertio traditú eſt.quod Seruius lecticariis legatis ſi idem lecticarius ſit & coquus accedit legato: & q̃a ad octophorú geſtandú opus erat octo lecticariis. ideo dixit Pomponius ſi ita legatú é lecticarios octo. Cú aſſeribus:aſſeres ligna appellat: q̃bus ínixi lecticarii lectica baiulát.iuriſcõſultus burdones appellare uideť aſſeres lecticarú:de his exiſtio ítellexiſſe Martialé illo uerſu.ut canuſianis multo ſirus aſſere ſudet.Iuuenalis quoq; ait.ferit hic cubito ferit aſſere duro alter. Germani:ſcribit Ioſephus morté caii primú germanis eſſe cognitá:q erát armigeri corporis robuſti:& magis ímpetu ualétes q̃ rõne pollentes:q̃bus Caius ob hoc cariſſimus erat:qđ illos pecuniaꝝ muneribus ſibi placauerat:euaginatis ergo gladiis p̱ſcrutantes Cæſaris pemptores:aſprenatem:qui primus occurrit íteremerút: poſt hunc barbarus norbanus fortiſſimus ciuium multis uulneribus interficiť tertius ateius ex ordine ſenatorio a germanis occidiť:q furétes & ſubtiliter inquirétes eos q caiú occiderát etiá ínoxios una perimebant. In hortos:lamiáos uoluptatis cá cõparatos fuere cõpluſculi:ut ſaluſtiani luculliani menecenatiani. inter quos erát etiá lamiani a lamiarum generoſa familia nuncupati:de qua poſterius in domitiáo dicetur.

M.AN. Sabinú:Cor.ſ.Cõſcios cõiuratiõis particeps. Accipe ratú:certú ac firmú ſubítellige ſed ad uulnus alluſit uel certe militaré eſt moré ſecutus a nullo qđ adhuc ſciam traditum ut q ſignú accipent ratú dicerent. Signú erat:p̱petrandæ cædis. Repete:uulnus itera. Clamitantem:ſunt q ſcribant in quibus eſt Ioſephus nullá emiſiſſe uocem ſed quaſi primo uulnere diſſimulato tétaſſe in aptú euadere. Lecticarii : q lecticam geſtabant. Quú aſſeribus:Iu.duro ferit aſſere lumbum. Et percuſſoribus:coniuratis. Innoxios:coniurationis & cædis expertes & in his Anteiú ſenatoré. Hortos lamiáos:lamia gens clara & illuſtris haud unius poetaꝝ teſtimõio.Iu.lamiaꝝ cadéadéti.Hora.Hæli uetuſto nobilis ab lamoa lamo qui caietæ regnauit gens ipſa orta dr̃:Silius Italicus:& regnata lamo caietæ Ouidi.atq; lamo ueteré leſtrigonis.

tumultuario rogo ſemiambuſtú leui ceſpite obruptum eſt. Poſtea per ſorores ab exilio reuerſas erutum & ſepultú crematumq; ſatis conſtat prius q̃ id fieret hortorum cuſtodes umbris inq̃etatos. In ea quoq; domo in qua occubuerit nullam noctem ſine aliquo errore tranſactam donec domus incendio conſumpta ſit. Periit una & uxor Cæſonia gladio a centurione confoſſa:& filia parieti illiſa.

De geſtis per ſenatum poſt mortem eius.

COnditioné tépoꝝ illoꝝ ét p̱ hęc æſtiare quis poſſit. Ná neq; cęde uulgata ſtatí creditú eſt:fuitq; ſuſpitio ab ipõ caio famá cædis ſimulatá & emiſſá:ut eo pacto erga ſe hoíum métes dep̱héderet:neq; cõiurati cui q̃ ipiú deſtiauerút. Et ſéatus in aſſeréda libertate adeo cõſenſit:ut cõſules primo nõ in curia:q̃a Iulia uocabať: ſed í capitoliú cõuocarent. Quidá uero ſníæ loco aboledá cæſarum memoriá ac dirueda tépla cenſuerunt. Obſeruatum aút notatúq; é in primis cæſares oés quibus Caii prenomé fuit ferro periiſſe iá inde ab eo qui cinnanis tp̱ibus ſit occiſus.

PHI. Tumultuario:p̱ tumultú feſtinationéq; cõfecto.ſic tumultuariú ſtudiú & tumltuariá pugná dicius. Ceſpite:terra herboſa. Ab exilio:in qđ miſſæ fuerát a caio fr̃e. Hortoꝝ:ſubaudi lamianoꝝ:í q̃bus obrutum erat cadauer caligulæ. Inq̃etatos:ſcribit Apuleius in lib. de demonio ſocratis laruas appellari umbras aíaſq; ſceleratoꝝ:q terriculaméta ſút íania:q̃bus hoíes terreri ſe & inq̃etari hñt p̱ſuaſiſſimú. Cæſonia:lupus unus tribúoꝝ a cherea miſſus é ad uxoré caii filiáq; p̱imédas:ſic cæſõia a lupo p̱épta é magnanimiter iugulú porrigés & ſup eá filia p̱iter extícta. Dep̱nderet:ut ita cognoſceret q dolerét ex eius obitu táq̃ amici q letareť táq̃ inimici. Neq; ſtatí creditú é:dú in theatꝝ de caii nece ſermo p̱uéiſſet admiratio & ícredulitas fcá é alii ualde letabáť eiꝰ morte:nec tñ ſinebanť credeř p̱ tioré mulieribus & íſantibus míme grata fuit mors caii pp ſpectacula q̃bꝰ ſolitus erat paſceř oculos ſpectatoꝝ.q̃dá audire de cæde caii aut dicere fugiebát metuétes:ne cum ueꝝ nõ

- mala maxilla
- Lecticarii
- burdones
- Horti uoluptuarii
- tumultuariú ſtudiú
- Laruæ mors celoniæ

apperet penæ ſuccũberẽt:q̃ſi uota ſuæ uolũtatis apientes.p̃terea ſermo diſp̃ſus eſt in pp̃lo.q̃ res qdem a cõ iuratis tẽtata fuiſſe:nec tñ Caius eẽt extinctus:ſed ablatus a medicis curaref. Sẽatus in aſſerẽda libertate: poſt caligulæ necẽ cõgregata eſt multitudo ſenatoꝝ:q iã fiducia utebanf q̃ſi in eis eẽt reſpu.cõſtituta. che

Libertatis ſignum

reas uero cũ ſignũ a cõſulibus militiæ more petiiſſet illi libertatis ſignũ dederũt:qđ ſpecimẽ fuit oẽs liber tatis aſſertores uĩdiceſq; ſeſe p̃ſtare. Iulia uocabaf:adeo nomẽ Cæſaꝝ cœpat eẽ deteſtabile:ut nec qdẽ in curia Iulia cõuocari ſenatus uellet abominatus.ſ.nomẽ Iulioꝝ tanq̃ opp̃ſſores eẽnt libertatis & id nomẽ fo ret ominoſum. Diruẽda tẽpla:q.ſ.cæſaribus tãq̃ diuis pluria iã pridẽ fuerãt dicata. Quibus caii:p̃nomẽ ſcriptores fere ſemp̃ Caiũ Cæſarẽ appellãt ĩtelligi uolẽtes caligulã:qñ uero mentionẽ facere uolũt de Iulio Cæſare idẽtidẽ eũ noiant Cæſarẽ dictatorẽ:& ita appellatiõe Caii cæſaris ſignificaf caligula ĩterdũ tñ & ip ſe cæſar dictator dr̃ a ſcriptoribus.C.cæſar ſine additamẽto dictatoris.olĩ caligula iratus ẽ hereneo macro

caius dici nollebat caligula p̃ conuitio

primipilari:qa ip̃m Caiũ ſalutauerat:tanq̃ Caius dici nollet.Idẽ ut inqt Sene.in li.cui titulus eſt. in ſapiẽtẽ nõ cadit iniuria:exiſtimabat caligulæ nomẽ eẽ cõuitiũ & p̃brũ:neq; caligula appellari uolebat ſed alũnus legionũ quẽadmodũ ergo hic Caius caligula & caius cæſar dictator ferro cõtrucidati pierũt:ſilr̃ & tertius cæſar cui p̃nomẽ fuit caius ferro & biothanata morte occiſus ẽ:quo tp̃e cĩna & mario uictoribus lumina romãæ reipu.extĩcta ſũt:Nã cũ Cor.cĩna:cõſul p̃nitioſas leges p̃ uim ferret pulſus urbe ẽ ab octauio colle ga:& ab his qbus pax & qes potior erat:q mox caio mario cũ aliis exulibꝫ accerſito bellũ p̃riæ ĩtulit.urbẽq; circũſederũt q̃tuor exercitibus:quoꝝ duo dati ſũt carbõi atq; ſertorio:cũ iãiculũ occupauiſſent recepti tã dẽ in urbẽ ſũt.Cĩna & marius:q uelut raptã eam cedibus & rapinis uaſtarũt:octauio cõſule occiſo & oĩbus aduerſæ p̃tis nobilibus trucidatis:ĩter quos hic caius cæſar de quo nũc ait trãqllus ĩ penatibus ſuis una cũ frẽ.L.Iulio cæſare fuit ĩterfectus.eiuſq; caput ĩ roſtris poſitũ.hiſtoria ab hiſtoricis mẽoraf.Auguſti. quoq; in.iii.de ciui.dei mẽtionẽ facit de nece iſtius caii cæſaris:quẽ trãqllus ait fuiſſe occiſũ cĩnanis tp̃ibus.illa.n.

cĩnana tp̃a Duo cæſares fratres interfecti

tp̃a merito cĩnana nũcupabanf:qbus cĩna ĩpotẽter atq; crudelr̃ dñatus ẽ turbata repu.ciuili bello: đforma ta ciuitate cedibus nobiliũ atq; rapĩs:ip̃e Paulo põt ab exercitu ĩteremptus dedit pœnas crudelitatis. hic nimiꝝ eſt ille caius Iulius cæſar:q diſputat de riſu & facetiis apud Ciceronem in ſecũdo de oratore.fuit.n. facetiſſimus orator de cuius morte ſic ſcribit idem Cice.in.iii.de oratore.Neq; uero nõ lõge ab eo caii Iulii caput hoſpitis hetruſci ſcelere proditũ.cũ.L.Iulii fratris capite iacuit.de eodẽ ſic ait in bruto. feſtiuitate & facetiis caius Iulius lucii filius & ſup̃ioribus & æqualibus ſuis omnibus præſtitit:oratorq; fuit minime ille quidẽ uæhemẽs:ſed nemo unq̃ urbanitate:nemo lepore:nemo ſuauitate conditior.

M.AN. Tumultuario:tumultuoſe iſtructo. Erutum:refoſſum. Id fieret:ut legitĩe tumularef. Vm bris:manibus. In q̃ occubuerat:obtrũcatus erat.filia ex cæſonia & caligula genita quã druxillã noĩarant. Illiſa:afflicta. Cõditionẽ:formidoloſam terrificũq; tẽpoꝝ ſtatũ. Eo pacto:uulgata fama. In aſſerẽda: ga Iulia:abhomĩati Iuliæ gẽtis nomẽ. Cõuocarẽt:ſenatũ. Abolẽdã:obliuıõi dãdã. Diruẽda:tẽpla illoꝝ gẽiis erecta.C.p̃nomẽ tuliſſẽt ĩ ea familia. Qui cĩnanis tp̃ibus:Appianus.C.iqt & lucius Iulius in uia dep̃ henſi trucidanf:cæteꝝ ſatis cõſtat ab una gẽte Iulia neq; ulla romanaꝝ alia cæſaris cognomẽ receptũ.

PHI.

Vita Claudii imp̃atoris:Quĩtus Philippi Beroaldi Cõmentarius.

S Extus Aureliꝰ đ claũ dio cæſar̃ ſcribit hæc claudiuſ druſi tyberii frĩs filius:caligulæ pa truꝰ ĩpetrauit ãnos.xxiii.Iſtic cũ ſenatus cẽſuiſſet gentẽ cæſaꝝ ex termĩari:deformi latebra latẽs a militibꝰ rep̃tus:q uecors erat: & mitiſſim uidebaf:ĩp̃ator effectuſ ẽ hic uẽtri cõiugis impiis ſubie ctis fuit.Scripturus Suetõius ui tã claudii exordif a p̃re:q oĩ p̃co nio bonitatis ornatus lõge filio diſſimilis fuit.ille.n.prudentiſſi mus & uirtute alienus:q nunq̃ p̃ fecto ad impium p̃ueniſſet:ſi ro mãis ſicut carthaginẽſibus mos

Impatorẽ eẽ fortũæ eſt

fuiſſꝫ eligẽdi imp̃atorẽ nõ ſcđm gẽus.ſed ſcđm uirtutẽ ſꝫ bõi ma liq; ĩdiſcrimĩati imp̃ant fauẽte fortũa:uerũq; ẽ illđ cõſtãtini dcm̃ ĩpatorẽ eẽ fortũæ eſt.ſed iam cõmẽtatio nes ceptas p̃agamus amputata lõgiore p̃factiõe. Olĩ decimũ mox Neronẽ a p̃noĩe:Nero Druſus nũcupa tus.decimum aũt prænomen fuiſſe priſcorum indicat epigrãmatarius poeta illo uerſu:quintum pro deci mo pro craſſo regulæ macrum.legimus apud hiſtoricos brutum illum q fuit unus ex cæſaris interfectori

CAII Suetonii Tranquilli Liber Quintus Diuus Claudius Cæſar.

De patre Claudii & geſtis eius.

P Atrem Claudii Cæſaris druſum olim decimum mox Neronem prænomi ne Liuia cũ Auguſto grauida nupſiſ ſet:intra menſem tertium peperit: fu itq; ſuſpitio ex Victrico per adulte rii conſuetudinem procreatum: ſta tim certe uulgatus eſt uerſus : τοιϽω τυλοῦσι και τρυμῖνα παῖδια. Is Dru ſus in quæſturæ præturæque hono re dux rhetici:deinde germanici belli oceanum ſeptẽtriona lem primus romanoꝝ ducum nauigauit trãs quæ rhenum

bus noiatum fuiſſe decimū brutū:quis in qbuſdā codicibus nō decimus Brutus legať ſed decius:Neronē aūt lingua ſabina ſignificare fortē diximus in Tyberio. Grauida:ſupius dixit tranqllus:quemadmodū pr̄ Tyberii uxorē Liuiā Druſillā & tūc grauidā & an̄ iam apud ſe Tyberium enixam petēti Auguſto cōceſſit. Intra mēſem:liuia poſtea q̄ nupſit Auguſto ante tris mēſes exactos pepit Druſum.apud Gelliū caput eſt intra calē. qd ſignificet intra kal.ubi docet īterdū ītra calēdas accipi nō antea Kal.ſed in calēdis.i.eo ipſo die:quo calēdæ ſunt.īterdū ītra calēdas dici ſicut ītra modū hoc eſt citra calēdas & citra modū.& ītra freqns eſt locutio:ut dicamus ītra mēſem p citra mēſem. Ex uictrico:Cæſare auguſto τοῖσ εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παῖδια.hoc ē fœlicibus ēt trimeſtres filii:tanq̄ mirꝫ nō eēt:ſi impatorii fortūato natus eſſet filius trimeſtris:cū gēitales mēſes ſint ſeptimus nonus & decimus:ſed hoc dcō latēter:uoluit ſignificare Auguſtū liuiā feciſſe pgnantē ex cōſuetudine adulterii:anteq̄ eā duxiſſet uxorē. Rhetici:relege q̄ dixius in Tyberio de bello rhetico. Oceanū ſeptētrionalē:Hecateus oceanū ſeptētrionalē appellat amalchiū:qđ nomē līgua ſcythica ſignificat cōgelatū:a cimbris uocať mare mortuū.ab germāia īcipit clarior fama eius appiri:ubi efficit ſinū q codanus uocať refertus īſulis.Herodotus ait mar̄ ſcyticū hoc eſt oceanū ſeptētrionalē gelu ſtrīgi & cōcreſcere:in quā culpā lapſus uideri pōt Iuuenalis illo uerſu ultra ſauromatas fugere hinc libet & glacialem oceanū.philoſophi uero rerꝫ naturalium trutinatores aſſerūt omne mare eſſe incongelabile. mare mortuū mare incōgelabile

MARCI Antonii Sabellici ad Auguſtinum Barbadicum Sereniſſi. Venetiarum Principem Paraphraſeos in Claudium Parænesis Quinta. M. AN.

PAtrem Claudii Cæſaris fortūa cledo.Ro.po.potiuſq̄ hoīum cōſilia Claudiū ad impii faſtigiū pduxit iucūdiſſime prīceps:nā tm̄ abeſt ut obſcure in priuata fortūa p̄ ſe tulerit q̄lis futurus eēt impator qđ quū ſoror eius audiſſet fore ut qn̄q꞉ rerꝫ potiturus eēt:palam tā iniquā.ro.po.ſortē ſit deteſtata:& Antonia mr̄ portētum hoīs eum appellare ſit ſolita:nec abſolutum a natura ſed tantum inchoatum:ac ſi quem ſocordiæ argueret ſtultiorem filio ſuo Claudio eſſe diceret.Auguſti p̄terea ad liuiā epl'æ haud obſcure demōſtrant nihil eo adoleſcēte amētius fuiſſet ſed fatū ut dixi cui hūana rōne occurri nō pōt ita uenire uoluit ut ppl's ille cīum gētiū uictor unius uiri ſocordiæ tā turpiter ſeruiret q̄ oībus oli gētibus glorioſe impaſſet:magnū fortūæ ludibriū & quo res hūanæ ſuæ fragilitatis ualeāt admoneri:ſed ea clades nihil ad tuū principatū Dux īclyte &.n.optimā admīſtrationis formā a maioribus traditā n̄ ſolū ad hūc diē īcorruptā ſeruaſti:ſed uariis ēt clæmētiæ & æqtatis exēplis auguſti plurimū:ut ūn̄ merito cōſecutus es:ut nemo ſit q te in optiorꝫ prīcipū nūero apta p̄dicatiōe nō cēſent reponēdū:ſed iā q̄lem Claudius prīcipē egerit:ex his q̄ ſequunť cognoſce ueterēq꞉ alieni impii fortunā tecū miſerare. Intra menſes tertiū:ab eo.ſ.quo auguſto nupſit elegāterq꞉ ītra dixit:referť.n.& ad nūerꝫ & ad ſpaciū ut ītra.xx.dies.ītra muros:īfra ad dignitatē & locū:ut īfra philoſophi offīn īfra rectū. Victrico:Auguſto. Cōſuetudinē:qđ ante cōciliatas nuptias liuiæ cōſuetudine tenereť:id triūuir Antonius illi p epl'as idq꞉ græcū carmē īcerto auctor̄ illi exprobrauit. τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παῖδια fœliciter agētibus & filii trimeſtres. Oceanum ſeptentrionalem:Germāicū ītelligas nā gallicū prius Cæſar dictator nauigarat. Sermōe latio:qđ ipm quoq꞉ ad pdigium attinet. Aeſtiuis caſtris:ad hibernorꝫ drīam. Honorarium:Cenothaphiō honoris nō uſus gratia excitatum. Sibi & poſteris:ut Germanici cognomē ferrent.

foſſas noui & immenſi operis effecit: quæ nūc adhuc Druſinæ uocantur. Hoſtem etiam frequenter cæſum : ac penitus in intimas ſolitudines actum non prius deſtitit inſequi: q̄ ſpecies barbaræ mulieris humana amplior uictorem tendere ultra. ſermone latino phibuiſſet:Quas ob res ouandi ius:& triumphalia ornamenta pcepit. Ac poſt præturā cōfeſtim inito conſulatu:atq꞉ expeditione repetita ſupremum diē morbo obiit in æſtiuis caſtris quę ex appellata ſum ſcelerata:Corpus eius p municipiorum coloniarūq꞉ primores ſuſcipientibus obuiis ſcribarum decuriis ad urbē deuectū. ſepultumq꞉ eſt in martio campo. Cæterum exercitus honorarium ei tumulum excitauit:circa quem deinceps ſtatuto die quot ānis miles decurreret. galliarumq꞉ ciuitates publice ſupplicarēt. Præterea ſenatus inter alia cōplura marmoreum arcum cū tropheis uia appia decreuit. & germāici cognomen ipſi poſteriſq꞉ eius. Fuiſſe autem crediť non minus

PHI. Foſſas effecit: ſæpe imperatores ad diſcutiendū torporē militarē milites occupatos detinēt ī foſſa faciēda.aliiſq꞉ ſimilibus hoc fecit druſus.olim corbulo quoq꞉ īter moſa rhenemq꞉ trium &.xx.miliū ſpacio foſſam pduxit ut ita miles ocium exueret Druſinæ a noīe druſi foſſe in germania effectæ ſunt noiata Druſinæ. Hoſtem : germanos. multi autē populi germanorꝫ a Druſo ſub acti ſūnt:q miſſus in eā puinciā prios dōuit uſipetes īde bructeros ſupauit ſpoliis quoq꞉ macromanorꝫ inſignibus q̄ndā editū tumulū in trophei modū excoluit.inde ualidiſſimas natiōes cheruſcos ſueuos & ſicābros pariter aggreſſus eſt qbus ſupatis p rheni ripā qnq̄ginta āplius caſtella diſpoſuit:p̄terea herciniam ſiluam in id tp̄s inacceſſa patefecit ea deniq꞉ in germania uirtute druſi pax ea tranqllitas fcā eſt:ut mutati hoīes Geſta germanici

glorioſi q̃ ciuilis animi. Nã ex hoſte ſuper uictorias opima quoq; ſpolia captaſſe: ſummoq; ſæpius diſcrimĩe duces germanorum tota acie inſectatus: nec diſſimulaſſe unq̃ priſtinum ſe reip. ſtatum quandocũq; poſſet reſtituturum. Vnde exiſtimo nonnullos tradere auſos ſuſpectum eum auguſto: reuocatumq; ex prouincia & quia cunctaretur interemptum ueneno. Quod equidem magis ne prætermitterẽ rettulit: q̃ quia uerum aut uериſimile putẽ. Quum Auguſtus tãtope & uiuũ dilexerit ut cohæredẽ ſp filiis inſtitueri: ſicut quodã ĩ ſenatu ꝓfeſſus ẽ: & defũctũ ita ꝓ cõciõe laudauit: ut deos ꝑcatus ſic ſimiles ei Cæſares ſuos facerẽt: ſibiq; tã hõeſtũ qñq; exitũ darẽt q̃ illi dediſſẽt: nec cõtẽtus elogiũ tumulo eius uerſibꝰ ꝯpoſitis a ſe exculpſiſſe: ẽt uitæ memoriã ꝓſa orõne cõpoſuit. Ex Antonia minore cõplures qdẽ liberos tulit: uerũ tres oĩno reliquit. Germanicũ. Liuillã: Claudiũ.

alia terra cœlũ ipm mitius molliuſq; ſolito uideret. Spẽs barbaræ mulieris: ipſam germaniã ĩtelligimus ſub hitu muliebri barbarico appuiſſe druſo uictori: eũq; admõuiſſe uerbis latinis ut potẽ cognobilioribus: ne ultra ſe inſectari uellet. apud Lucanũ effigies urbis ro. deſcribis Iulio cæſari offerẽtis rogãtiſq; ne ultra ꝓgrederet. Ouãdi ius: ſenſus eſt druſũ ouationẽ ꝑegiſſe & ꝓ triũpho ꝑcepiſſe ornamẽta triumphalia: q̃ multis data ſũt citra triũphũ.

Expeditõe repetita: cũ rediiſſet iteꝝ ad germãicũ bellũ. Morbo obiit: Liui. autũat druſum mortuũ eẽ ex fractura equo ſup crus eius collapſo: piit aũt iter ſalã fluuiũ & rhenũ ut ĩdicat Strabo li.
mors druſi ſeptimo. Appellata ſcelerata: ad calamitatem infortuniũq; indicandum eſt obitu druſi ſcelerata dicta ſũt
Scelerata caſtra: ſicut olim porta romæ ſcelerata eſt appellata: qua Fabii egreſſi ad annẽ cremerã ad unum omnes ce
porta ſi ſunt a ueientibus. & campus quoq; Romæ ſceleratus dictus prope portam collinam: quo uirgines ueſta
Campus les ob inceſtum uiuæ defodiebant. Fuit & uicus Romæ ſceleratus dictus a tullia tarquinii ſuperbi uxore:
ſceleratus q; ibi cum iaceret pater Seruius Tullius a genero occiſus: iuſſit mullionẽ ſupra eũ agere carpentũ: quo uehe
Vicus batur: auctores Liuius Varro & Feſtus Pompeius. Scribaꝝ decuriis: ordinibus ſcriptuarioꝝ. ita olim di
ſceleratus cti ſunt qui nunc ſcribæ uocant: quorũ ordinem honeſtum appellat Cicero: qui tamẽ apud græcos ut inqt
Scriptura Emilius probus honoratiores fuerũt: quã apud romanos. Namq; apud illos ad id officium nemo admitte
rarii bat niſi honeſto loco & fide & prudẽtia cognita: quod neceſſe eſt omnium cõſiliorum eũ eſſe participem.
Scribæ ar græci ſcribam grãmatea uocant: qua dictione uſus eſt Apuleius libro ultimo de aſino aureo ſcribarum ar
chigrama chigrammatea. hic ait Plutarchus eumenem cardianum fuiſſe archigrammatea Alexãdri magni. uulgo can
teus cellarii uocant. quam dictionem latinitate donauit flauius uopiſcus ſcribens a carino imperatore factum
Cãcellarii eſſe præfectũ urbis unũ ex cancellariis ſuis mercuribus in horoſcopo cõſtitutus facit ſcribas. præterea ſcri
bæ regum: uel quibus dictandi committit officium naſcent habẽtes horoſcopũ in. xvii. parte libræ. In mar
honorariꝰ tio campo. In Iulii cæſaris dictatoris tumulo conditum fuiſſe cadauer druſi docet Liuius. Honorarium:
tumulus tumulum honoris cauſa factum uocat honorarium. & hũc in germania factũ fuiſſe intelligas non Romæ:
Cenotaphi perinde ac cenotaphiũ. eſt enim cenotaphium inane ſepulchrum: quod iuriſconſultus ex uirgilii auctorita
um te religioſum locum eſſe demonſtrant. quãdo funus ſit cadauere iam ſepulto uocat imaginarium ab imagi
ne defuncti: quæ funebri põpa perinde honoratur: ac ſi demortui corpus præſens foret. Iulius capitolinus
Imagĩariũ ꝓdidit funus imaginariũ factũ fuiſſe pertinaci imperatori. Idẽ referens Spartianus ait in Seuero funus ꝑti
funus nacis imagini duxit eũq; inter diuos ſacrauit. Miles: milites. ſingularis nũerus ꝓ pluratiuo. Decureret: de
Decurſio curſionẽ faceret more militari: Liuius in. xxxx. mos erat luſtrationis ſacro pacto decurrere exercitũ & diui
militaris ſas bifariã duas acies cõcurrere ad ſimulachrũ pugnæ: talis decurſio nũc ſignificat a Trãqllo inſtituta a mi
litibus in honorẽ defuncti druſi in germania. Vegetius in. ii. inter militares exercitatiões memorat cãpi de
curſionẽ ad quã cũ exeũt milites tubicine uocãte operant: & rurſum tubicine admonente ceſſant. Suppli
carent: ſupplicatiões ſolẽnes templatim facerent in honorẽ druſi. Marmoreũ arcũ: q̃les dicari ſolent impe
ratoribus ob uictoriam ex hoſte partã: q̃les duos Romæ conſpeximus in qbus trophea fabrefacta uiſunt.
Cognomẽ Germanici cognomen. L. florus in q̃rto druſo quod nunq̃ alteri ſenatus cognomẽ ex ꝓuincia dedit: traia
germanici no quoq; ut inqt Plinius panegyriſta cũ germaniæ ꝑſideret germanici nomen ex urbe miſſum fuit. Domi
tianũ & ipſum germanici cognomentum uſurpaſſe ſuo mox loco explicabitur.

M. AN. Glorioſi: gloriæ cupidi. Opima ſpolia: quæ a Romulo primum mox a Cornelio coſſo. nouiſſi
me a marcello ſunt relata.

Gloria ſti PHI: Glorioſi: gñoſos ĩ primis aĩos extĩulat glĩa ĩſtar ſtĩuli & ĩcẽtiui: de q̃ ait flaccus. Tu ſola aĩos mẽteq;
mulus puris glĩa: a filio ñ mĩus uere q̃ graphice glĩa dcã ẽ fax mẽtis hõeſtæ: mlti ſolã glĩã uirtutis uberrimũ fructũ
exiſtimãt: cuius cupiditate q ñ tãgit: is mihi ſaxeus uẽ & ſtolido fatuitatis ſtupoẽ cõfectus. Ciuil pditi: ciui
litate. Opĩa ſpo. de opimis ſpoliis q̃ dux duci detrahebat ꝯſecrabatq; ĩ tẽplo iouis feretrii ſupiꝰ dixius: & af
fatĩ ſcripſimꝰ ĩ. iiii. ꝓptii cõmẽtario & hoc referẽdũ ẽ ad aĩuꝫ glĩoſũ. Diſſimlaſſe: hoc ad ciuilẽ druſi aĩum
referẽdũ ẽ q apte declarabat ſe: ſi unq̃ poſſꝫ reſtituturũ rẽp. ĩ priſtinã libertatẽ: q tũc a cæſaribꝰ oppſſa tene
ꝑticulones bat: qđ ſpecimẽ maximũ ẽ ĩ hoĩe cĩlitatis. Ex ꝓui. germãia. Cohrdẽ: ãtiq ꝑticulones dixerũt cohrdes ab eo

De natiuitate Claudii & eius infantia.

Claudius natus eſt Iulio Antonio Fabio Affricano conſulibus calendis Auguſti lugduni eo ipſo die: quo primum ara ibi Auguſto dedicata eſt. appellatusq; tyberius Claudius druſus mox fratre maiore in Iuliam familiam adoptato Germanici cognomen aſſumpſit. infans aũt relictus a pr̃e: ac p oẽ fere pueritiæ atq; adoleſcentiæ tp̃s uariis & tenacibus morbis cõflictatus ẽ: adeo ut aĩo ſimul & corpore hebetato: ne ꝓgreſſa qdẽ ætate ulli publico priuatoq; muneri habilis exiſtimaret̃. Diu etiã atq; poſt tutelã receptã alieni arbitrii: & ſub pedagogo fuit: quẽ barbaꝝ & olim ſupiumẽtariũ ex induſtria ſibi appoſitum: ut ſi quibuſcunq; de cauſis q̃ ſęuiſſime coerceret ipſe quodam libello conqueritur. Ob hanc eandem ualitudinem & gladiatorio mũere: qđ ſimul cũ fratre memorię patris edebat palliolatus nouo more p̃ſedit: & togæ uirilis die circa mediam noctem ſine ſolemni officio lectica in capitolium latus eſt.

qđ p̃tes p̃rimonii ſumãt. Defũctũ: laudauit Liuius ſcri. laudatũ fuiſſe druſum a cæſare auguſto uictrico & ſup̃mis eius fũeribus plures: honores exhibitos. cũ aũt fũebres laudatiões auctore Quĩtilião freq̃nter mãdarent̃ mag̃ra tibus: nõ potuit maior mag̃ratus cõtingere druſo quam Auguſtus oĩum maxĩus. Cæſares ſuos: filios quos caiũ & Luciũ domi adoptauerat: ut ſupra retulimus. Tã hõeſtũ exitũ: Hãnibal apud ſiliũ optat ſibi dare obitũ tã honeſtũ: quã datus eſt paulo emilio canẽſi clade occũbẽti. ſic. n. ait li. x. punicoꝝ: cũ fata uocabũt. tale p̃cor nobis ſalua carthagine lætũ. Elogiũ: hic ꝑ epitaphio accipius elogiũ: cũ alibi ꝑ oĩ teſtificatione dicat̃ nõ minus uitupatõis quã laudis: ſicuti añ explicatius docuius. Verſibus cõpoſitis: Plato li. xii. de legibus epitaphia q̃tuor cãtũ heroicis uerſibus cõfici debere p̃ſcribit: q̃bus laudes defũcti cõprehẽdantur. Cicero quoq; platõicas leges emulatus. idem tradit lib. xi. de legibus. Ex Antonia minore: hæc eſt illa Antõia quã nũq̃ expuiſſe. Pli. ſolinuſq; notificãt. Lugdũi: gẽitale ſolũ claudii fuit lugdunũ ciuitas galliæ notiſſima: a q̃ lugdunẽſem dici galliã añ dcm̃ eſt. Ara ab auguſto dicata: dixius ſupra ex auctoritate ſenecæ quẽadmodũ lugdunũ colonia fuit numacii plãci: & olĩ tota incẽdio deflagrauit: ubi fuit tẽplũ ab uniuerſis galliæ populis cõi impẽſa extructũ dicatũq; auguſto cæſari: aderat & ara dignitatis eximiæ gẽtiũ. lx. nũero ĩſcriptũ hñs titulũ: earũq; ſingulaꝝ ſingulæ ſtatuæ errectæ. poſt hãc arã altera erat ara ingẽs locata. Fr̃e maiore: germãico caligulæ pr̃e. In Iuliã familiã: qñ adoptatus fuit a tyberio: q & ipſe p adoptionem ĩſertus fuerat Iuliæ gẽti. Tenacibus: nõ facile definẽtibus. Hebetato: morbus plerũq; cã eſt ut una cum corpe aĩus hebeteſcat & deprauet̃. nã cũ ſit corpus aĩ organũ ſicut p̃hi dixerũt nõ põt aĩus ſuũ ſatis offm̃ facere orgão male coagmẽto. Muneri: offõ. Poſt tu. rece. poſtq̃ exemit ſe p ætatem ex aliena tutela. receptũ q̃nq; ſignificat liberatũ & aſſertum ut illud maronianũ medioq; ex hoſte recepi: & illud fruges receptas.

Votũ ãnibalis de morte antonia nũq̃ expuiſſe

ara dicata a. lx. gẽtibꝫ

corpus aĩ organum

M. AN. Diſſimulaſſe: celatũ habuiſſe. Priſtinũ reipu. ſtatum: qualis añ Cæſarem dictatorem fuiſſet de qua re datas ab eo ad Tyberium lr̃as atq; auguſto ꝑditas alio tranquillus loco ſignificauit. Suos cæſares: quos in familia adoptaſſet. Germanicum: caligulæ patrem. Liuillam: hæc illa eſt de qua ægra Auguſtus ſub ipſum uitæ exitum eos q ex urbe uenerãt rogaſſe dicit̃: Claudium de cuius uita iam hic perget auctor dicere. Lugduni: unde comatæ galliæ pars nũcupata eſt. Ara auguſto dedicata eſt: Strabo auctor eſt ad araris & Rhodam cõfluentem templum ait ab uniuerſis gallis cõi deſignatum impẽſa ibiq; aram præcipuæ dignitatis titulo. lx. gentium ĩſcriptam. Fr̃e maiore: germãico. Adoptato: a tyberio auguſti iuſſu. Hebetato: ĩbecilliore fcõ. Progreſſa ætate: ætate iã adulta. Poſt tutelã receptã: poſtq̃ ſub tutore eſſe deſiit.

PHI. Sub pedagogo: de pedagogis: in uniuerſum hoc p̃cepit q̃tilianus ut ſint eruditi: aut ſe nõ eſſe eruditos ſciãt. hac tempeſtate. Nõ pauci pedagogi: de malis loquor: aut plagoſi aut ſtupratores ſunt diſcipuloꝝ. & cũ hoc hoĩum genus maxĩe impioſum ſit ferula uice ſceptri ĩtumeſcũt atq; ĩterim ſeuiẽtes ſtulticiam ſua ꝑdocẽt. talis fuit claudii pedagogus ĩdoctus truculẽtus. Supiumẽtariũ: eadẽ forma dr̃ iumẽtarius: qua armẽtarius & ſignificat eum: q præeſt iumẽtis merito conquerebat̃ claudius ſibi appoſitũ fuiſſe tanq̃ cuſtodem rectorẽq; eũ: q iumẽta regere cõſueuiſſet: non aũt hoĩes: q barbariã doceret non elegãtiã: q ſæuitia uteret̃ non hũanitate. Quibuſcũq; de cãis: ẽt leuiſſimis cũ pœna delicto maior eẽ nõ debeat. Ob eandẽ ualitudinẽ: qua afflictabat̃ aĩo corpeq; hebetato. Cũ fr̃e: germãico caligulæ pr̃e. Memoriæ pr̃is: ritu exemploq; maioꝝ: q i fũere pr̃um gladiatoria ſpectacula edere ſolebãt. Valerius lib. ii. dictoꝝ factorũq; memorabiliũ teſtis ẽ gladiatoꝝ munus primũ romæ datũ eſſe in foro boario Appio claudio Quinto Fuluio cõſulibus: dederũt aũt Marcus & Decius filii Bruti funebri memoria pr̃is cineri honorãdo. Palliolatus: ĩdutus palliolo: ẽ aũt palliolũ genus ueſtis formata p diminutionẽ a pallio dictiõe: uideturq; magis muliebris ẽẽ q̃ uirilis. Iuue. dorida nullo cultã palliolo. martialis hãc uolo q̃ facilis q̂ palliolata uocat̃. idẽ ſuccida palliolo uelera q̃nq; petit. attñ iuriſcõſultus titulo de auro & argẽto legato nũerat palliola ĩter ueſtimẽta uirilia a palliolo aduerbiũ fit palliolatim. Plautus palliolatĩ amictus ſic ĩceſſi ludibũdus. Nouo more: cũ id ueſtimẽti gẽus uſurpari nõ ſoleat ab his: q p̃ſidẽt ſpectaculis. Togæ uirilis die: quo. ſ. togã uirilẽ ĩduit: q dies

receptum pedagogi plagoſi Superiumẽtarius

munus gladitorũ i funere parentum

palliolatus palliolati

De opera eius circa liberales diſciplinas.

DIſciplinis tamen liberalibus ab etate prima nõ mediocrẽ operam dedit:ac ſæpe expimenta cuiuſq; ẽt publicauit. uer℞ nec ſic quidẽ qcq̃ dignitatis aſſeq: aut ſpem de ſe commodiorẽ in poſterum facere potuit. Mater Antonia portentum eũ hoĩs dictitabat: nec abſolutum a natura ſed tãtum inchoatum:ac ſi quẽ ſocordiæ argueret: ſtultiorem aiebat filio ſuo Claudio. Auia auguſta pro deſpectiſſimo ſemper habuit:non affari niſi rariſſime:non monere niſi acerbo & breui ſcripto aut per iternuncios ſolita. Soror Liuilla quum audiſſet quandoq; imperaturum: tam iniquam:tam indignam ſortem populi Romani palam & clare deteſtata eſt. Nam & auũculus maior Auguſtus quid de eo in utranque partem opinatus ſit:quo certius cognoſcatur capita ex ipſius epiſtolis poſuit.

Epiſtolę Auguſti ad Liuiã de teſtimonio Claudii.

COllocutus ſum cum Tyberio ut mandaſti mea Liuia: quid nepoti tuo Tyberio faciundum eſſet ludis Martialibus. Conſentit autem uterq; noſtrum ſemel nobis eſſe ſtatuendum quod conſilium in illo ſequamur. Nam ſi eſt αρτῖοσ (ut ita dicam) ὀλοκληρὸσ qd eſt qd dubitemus: qui per eoſdem articulos & gradus perducẽdus

eſt tyrocinii:de quo ſupra dixiuſ affatim. Sine ſolẽni offõ: ſine põpa & magnificẽtia in talibus diebus uſitata. Quicq̃ dignitatis:p expimẽta publicationẽq; liberaliũ diſciplina℞:q ornamẽta & dignitatẽ maximã mortalibus idẽtidẽ cõciliare cõſueuerũt. ſcribit Tacitus nemĩnẽ priſcis tpib' magnã potẽtiã ſine eloq̃ntia cõſecutũ:idẽ teſtis ẽ ueteres romãos ſibi ipſis pſuaſiſſe nemĩnẽ ſine eloq̃ntia aut aſſeq poſſe ĩ citate aut tueri cõſpicuũ & eminentẽ locũ: claudius tñ adeo erat p ualitudinẽ hebes & ſocors ut nec qdẽ p eruditionẽ aſſeq̃ret ullã dignitatẽ:fortaſſis qa in ĩpatore:& in eo q impaturus eſt aliud q̃rit̃ q̃ lr̃atura. Portẽtũ:ut nõ tã portẽtoſus uideret̃ q̃ ĩpm portẽtũ. Abſolutũ pfectũ: abſoluer̃.n.ĩterdũ ſignificat pficere. hic ille iocus ẽ Auguſti cæſaris:q cũ multi Seuero Caſſio accuſante abſoluerent̃: & architectus fori ipſius expectationẽ opis diu traheret:ita iocatus ẽ:uellẽ & caſſius meũ fo℞ accuſaſſet. Socordiæ argueret:ſtulticiæ accuſaret uetus eſt & latina locutio. Plautus eccũ uideo:q me miſerã arguit ſtupri dedecoris:ſocordiã p ignauia poſuerũt. Cato p ſtultitia poſuit:tanq̃ p cõpoſitionẽ ſine corde ſignificet. Stultiorẽ Claudio:tãq̃ Claudius exẽplũ eẽt unicũ abſolutæ cõſumatæq; ſtultitiæ. Auguſta:liuia druſilla quæ auguſtæ cognomẽto decorata eſt poſt auguſti matrimonium. Deſpectiſſimo:uiliſſimo contentiſſimo deſpicatiſſimo.

dignitas ex diſciplinis

Abſoluere

ſocordia

M.AN. Pedagogo:ductore cuſtode moderatore. Barba℞:& iccirco ĩhumanũ & intractabilẽ. Iumẽtarium:qui iumẽta egiſſet. Eandem ualitudinem:corporis & animi imbecillitatem. Palliolatus Palliolo amictus ut parum mẽtis compos. erat enim pallium non patrius ſed peregrinus habitus. Nouo more:nouo exemplo quum nemo antea tali habitu ludis præſediſſet. Solemni:legitimo & conſueto:experimenta noua opuſcula. Publicauit:in apertum rettulit edidit. Ne ſe qdem:q̃q̃ uariarum diſciplina℞ præ ſe ferret cognitionẽ. Dignitatis:in republica adminiſtrãda. Portentum hominis:portentoſum hominẽ. Socordiæ:ignauiæ. Auia auguſta:liuia druſi mater. Audiuiſſet:ex mathematico aliquo ſeu auſpice ſeu coniectore. Deteſtata:aduerſata. Auũculus maior:ſi quidem minor Antonia Claudii mater:ex Antonio triumuiro & octauia Auguſti ſorore nata eſt:ergo Auguſtus maior auunculus quia maternæ auiæ frater. In utranque partem:bonam ſcilicet & malam. Cũ Tyberio:filio tuo. Nepoti Tyberio:Claudio nam Tyberius Claudius Druſus ab initio nominatus eſt. Conſentit uterq; noſtrũ:ambobus conuenit. In illo:Claudio αρτῖοσ inter ολοκληρὸσ totus perfectus. Articulos:temporum momenta & oportunitates. Terẽ. uide ut in ipſo articulo oppreſſit ελαττῶσται minui. Eum:& ſic enim legendum non eum etiam ut cæteri habẽt alter enim ordo non procedit βεβλάφσται καὶ εἰσ τὴν τοῦ σώματοσ καὶ εἰσ τὴσ ψυχῆσ ἀρτιότητα: ideſt offenſus eſt circa animi & corporis integritatem τὰ τοῖσ σκώπτειν καὶ μυκτηρίζειν εἰωθόσι: hæc cauillari:& ridere conſuetis. Eſtuabimus:ſolliciti & anxii erimus & præpudore feruebimus.

PHI. Aut p ĩternũcios:tanq̃ faſtidiret cũ nepote ſtulto conſociare ſermonẽ. Audiſſet:a mathematicis. Tam indignam ſortem:quod eſſent futuri ſub imperio fatui & inſipientis. Deteſtata:execrata. dolebat enim q̃ populus romanus futurus eſſet ſub imperio principis tã fatui tãq; ſocordis deteſtatio apud iuriſcõſultos ſignificat denũciationẽ factam cũ teſtatione. Auunculus maior:ſupra diximus auunculũ maiorem ſiue magnũ dici auiæ maternæ fratrem:qui eſt in quarto affinitatis gradu ex tranſuerſo:ut ſcribunt iuriſcõſulti. Auguſtus auunculus maior erat Claudii:cum frater eſſet octauiæ:ex qua nata erat Antonia Claudii mater. In utranq; partem:& laudationis & uituperationis. Capita:uulgo dicimus capitula. Collocutus ſum:uerba ſunt ex epiſtolis auguſti ad uxorem liuiam. Nepoti tuo tyberio:hunc claudiũ ſignificat q appellatus ẽ Tyberius Claudius Druſus. Martialibus:in honorẽ martis ultoris:de quo dictũ eſt in ſecũdo.

deteſtatio

auunculus maior

ſit per quos frater eius perductus ſit. Sinauté ελαττῶσθαι ſentimus eum etiã βεβλαφθαι καὶ εἰς τὴν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρτιότητος præbenda materia derídéti & illum:& nos & nõ eſt hominibus τὰ τοιαῦτα σκώπτειν καὶ μυκτηρίζειν εἰωθόσιν. Nam ſemper æſtuabimus:ſi de ſingulis articulis tépoꝝ deliberabimus μὴ προϋποκειμένου ἡμῖν ὅτι ... poſſe arbitremur eum gerere honores nec ne:In præſentia tamen quibus de rebus conſulis curare eum ludis Martiali bus triclinium ſacerdotum non diſplicet nobis:ſi eſt paſſurus ſe ab ſiluani filio homine ſibi affini admoueri ne quid faciat:quod conſpici & derideri poſſet: ſpectatur cum circa circenſes ex puluinari non placet nobis. Expoſitus enim in prima frõte ſpectaculorum conſpicetur. In albanum montem íre eum nõ placet nobis:aut eſſe Romæ latinarum die bus. Cur enim non præficitur urbi ſi poteſt fratrem ſuũ ſequi in montem. Habes noſtras mea Liuia ſentẽtias: quibus placet ſemel de tota re aliquid conſtitui:ne ſemper inter ſpẽ & metum fluctuemus. Licebit autem ſi uoles. Antõiæ quoq; noſtræ des hanc partem epiſtolæ huius legendam:rurſus alteris litteris Tyberium adoleſcentem:ego uero dũ tu abe ris quottidie inuitabo ad cœnam ne ſolus cœnet cũ ſuo Sulpitio & Athenodoro: qui uellem diligentius & minus πτεώρως deligeret ſibi aliquem:cuius motum & habitum & inceſſum imitaretur miſellus ἀτυχεῖ ἐν τοῖς σπουδαίοις λίαν ... ubi non aberrauit eius animus ſatis apparet ἀπὸ τῆς ...

Vterq; nr̃um:ego & Tyberius liuiæ filius. ἄρτιος:græce dr̃ íteger.& ὁλόκληρος totus pfe ctus & íteger. ſenſus eſt auguſti ſi Claudius ẽ ítegris ſenſibus & ualidus aĩo & corpe nihil eſſe dubitãdum:qn pducẽdus ſit ad gloriam hiſdẽ gradibꝫ:p quos germanicus fr̃ fuerat pductus. ἐλαττῶσθαι. i.minui & hebetari: ſiue ἠλαττῶσθαι.hoc eſt errare. βεβλάφθαι:græca ſũt uerba quoꝝ eſt ad uerbũ interptamẽtũ nocumẽto affectum eẽ circa corpis & aĩæ integritatẽ. τὰ τοιαῦτα σκώπτειν.i.talia deridere & ſub ſanare ſolitis. Eſtuabimus:agitabimur uexabimur ãxietate & curis.ora.æſtuat & uitæ diſcõuenit ordĩe toto:trãſlatio ſumpta a fluctibus maris æſtuãtis. Articulis: momẽtis. μὴ προϋποκειμένου .i.ne ſubiacẽte nobis. Cõſulis:cõ ſultas inqris. Tricliniũ ſacerdotũ:hoc pp ſalios dcm̃ exiſtimo:q erãt ſacerdotes dicati marti:& ſõliti erãt celebratis ludis lautiſſimas cœnas cõficere. uñ auctore porphirione eſt in puerbio ſaliares cœnas dicere opiparas & copioſas. Apuleius ſaliares ſe cœnaſſe cœnas crederet. ptẽrea cœnæ põtificũ epulis exqſitiſſimis erãt ĩſtructiſſimæ. Macrobius põtificũ cœnã memorat:in q̃ triclinia lectis eburneis ſtrata fuiſſe:in qbus põtifices cubuerũt: & edulia eſculẽtiora multifaria fuiſſe teſtať. curare aũt triclinium is dr̃:q pẽſt triclinio ut oĩa diligẽter in cœna apparenť. græco uocabl̃o uocať architriclinus & ſympoſiarches. Admoneri:tanq̃ a rectore & magr̃o. Sibi affini:itra ſcribet tranqllus Appiũ ſyllanũ fuiſſe cõſoceꝝ Claudii. ptẽrea fuit. M. Syllanus nepos neptis diui auguſti. Ex puluinari:tanq̃ ex loco religioſo & no biliori:de puluinari ſupra diximus nõ pauca. In prima fronte:ex hoc colligiť eũ q ſpectabat ludos ex puluinari:fuiſſe iter cæteros cõſpicabilẽ:utpote in primis ac honoratioribus ſpectaculis ſedentẽ.igiť cũ in talibus locis nõ ſint collicãdi hoĩes fatuitate alia ue qua labe mõſtrabiles merito noluit Auguſtus Claudiũ ut pote fatuũ atq; ridiculoſum ſpectare ex loco conſpicuo & eminẽtiori.ne eſſet cauſæ riſus ſpectatoribus.

Saliares cœnæ

architriclinus ſympoſiarches

M.AN. Articulis tempoꝝ:quotiẽs aliqd erit agẽdũ μὴ προϋποκειμένου ἡμεῖ præ ſubiectũ & nobis. Poſſe arbitremur:totius cõſultatiõis rõ utꝝ quem talẽ hẽrent putandũ eẽt:poſſe nec ne gerere honores. Cõſulis:petis a me cõſiliũ. Ludis martialibus quos credo Auguſtus in dedicatiõe tẽpli martis ultoris celebrauit. Ab ſiluani filio:ſyllani potius legerim.nã &.m. Syllãi filia claudilla dcã ẽ qđ nomẽ arguit ſyllãæ familiæ claudiæ & affinitatẽ. Puluinari qd puluinar eẽt diximus. In prĩa frõte:uñ ab oĩbus poſſit cõſpici. Latinaꝝ:diebus latinis feriis. Cur nõ pficiť urbi.ſenſus eſt ſi talis hñdus eſt:ut ſine maiore nr̃o rubore cũ fr̃e albã ſacroꝝ cã ĩeire poſſit nõ uideo q̃ rõne nõ ẽt citati eũ pficere poſſumus:abn̄tibus.n.magr̃atibus q ciuitati p eos dies præeſſet creabať.põponius iure cõſultus quotiẽs ingt reipu. magiſtratus perficiſcũtur unus reliqť q ius dicat q pfectus olĩ ɔſtituebať:poſtea latiaꝝ feriaꝝ cã ĩtroductus ẽ:& quotãnis obſeruať.

PHI. In albanũ mõtẽ:ubi in honorẽ Iouis lacialis fiebat ſacꝝ:& p latinas ferias oẽs latini populi carmẽ accipe ſoliti erãt hiſtoria tradiť in Dionyſio in.iiii. Præficiť urbi.q.d.põt pfectus urbi:q̃ dignitas ampliſſima eſt cõſtitui:ſi idoneus eſt ad celebrãdas latinas ferias albano mõte cum fr̃e germãico. In mõtẽ.ſ.albanum.ubi cõſules ſoliti erant ſacꝝ facere Ioui latiali.ex quo ĩtelligimus auguſtum hæc ſcripſiſſe eo tp̃e.quo cõſul erat germanicus claudii frater:q cũ eſſet facturus in monte ſolẽne ſacꝝ in dictis latinis feriis:quæreba̧ť liuia ab auguſto:an una mittẽdus eẽt Claudius cũ germanico fratre cõſule. Inter ſpẽ et metũ:iter duas cõtrarias affectiões:eſt.n.ſpes opinatio boni futuri:metuero egritudo futuri mali.tale eſt illud maroniañũ ſpẽq; metũq; iter dubii. Fluctuemus:iſtar fluctuũ agitemur.iuxta illud magno curaꝝ fluctuat æſtu. Antõiæ:mr̃i.ſ.ipſius claudii. Tyberiũ adoleſcẽtẽ:claudiũ.ſ.Tybe.appellatũ. Cũ ſuo Sulpitio et Athino

ſpes metus

χηοάυτοῦευγένεια. Item tertiis litteris Tyburium nepotem tuum placere mihi declamantem potuiſſe peream niſi mea Liuia admiror. Nam qui tam σαφῶς loquatur: qui poſſit quum declamat ἀσαφῶς dicere quæ dicenda ſunt nõ uideo. Nec dubium eſt quid poſt hæc Auguſtus conſtituerit & reliquerit eum nullo præter auguralis ſacerdotii honore impartitum: ac ne hæredem quidem niſi inter tertios ac pœne extraneos: ne parte ſexta nuncuparet legatoq; non amplius q̃ octingentorum ſeſtertiorum proſecutus.

De honore cõſulatus eidẽ p Tyberiũ negato & ſeceſſu eiuſ.

Tyberius patruus petẽti honores conſularia ornamẽta detulit: ſed inſtantius legitimos flagitãti id ſolũ codicillis reſcripſit quadraginta aureos in ſaturnalia & ſigillaria miſiſſet ei. Tunc demum abiecta ſpe dignitatis ad ociũ conceſſit modo in hortis & ſuburbano: modo domo modo in campaniæ ſeceſſu deliteſcens: atq; ex contubernio ſordidiſſimorum hominum ſuper ueterem ſegniciæ notam ebrietatis & aleæ quoq; infamiam ſubiit.

De gratia & fauore eius apud homines.

Cum interim (quamquam hoc modo agenti) nunquam aut officium hominum: aut reuerentia publica defuit. Equeſter ordo bis patronum eum perferendæ pro ſe legationis elegit ſemel cum

doro: hos inutiles & minus idoneos fuiſſe ſignificat ad claudiũ excolẽdũ & uirtutibꝫ expoliẽdũ ſed potius accõmodatos ad corrũpẽdũ: trahunť a cõuerſantibus mores: ut inqt Sene. & ut auctor eſt ariſtoteles: q iuſto tẽperantiq; ſe deuinxerit melior euadet. Si itaq; exui uitiis lõge a uitiorũ exemplis recedẽdum eſt: corruptor fraudulẽtus, circunſcriptor: aleator: aſotus: explodendi eliminandiq; ſũt: cũ uel ſolo tactu & uiſu nocituri ſint. uiue cũ catõibus uiue cũ leliis: uerſare cũ pbatis dege cũ lr̃atis: quorũ cõuerſatio tibi futura eſt & ornamẽto & emolumẽto. nã ſicut ille q in ſole ambulat colorať: ſic q cõuiuit cum bonis colore bonitatis inpergiť carendũ eſt nõ ſolũ crimine turpidinis ſed etiam ſuſpitiõe: quæ de nobis exoriri ſolet: cũ ĩter malos uerſamur: q̃q̃ impoluti ĩcorrupti ue uerũ ait Cyprianus. nemo ẽ ſatis tutus piculo pximis. Minus μετέωρος. i. minus ſubleuatus miuſq; ſtoliduſ: nã græci metheoron ſublimẽ uocant. ide metheora Ariſtotelis & Alberti magni: q̃ corrupto uocabulo uulgus ſemidoctum appellat metaura. in his. n. rebus ſublimibus tractať. ἀτυχεῖ. i. fœliciter agit ualde nimis ĩter ſtudioſos. ἡ τῆς ψυχῆς. i. ſatis cerniť animi ipſius generoſitas. Tyberiũ: Claudium. ſ. Peream: uerbum eſt imprecatoriũ. ita Oratius. peream male ſi nõ optimũ erat. ἀσαφῶς. i. obſcure & ĩdocte. σαφῶς: aperte & nitide. eſt aũt ſenſuſ: eũ q in quotidiano ſermone: q maxime pſpicuus eſſe debet obſcure loquať: non credibile eſt eundẽ aperte loqui poſſe in declamatiõe: quæ ſuapte natura artificioſior eſt & ſuboſcurior. Auguralis ſacerdotii: de ſacerdotio augurali & numero augurũ diximus ſupra ex auctoritate liuii: quorũ numerus erat impar. Impartitũ: decoratũ factũq; participem. Inter tertios: tertii hæredis ita ſecundis ſubſtituunť ſicut ſecũdi primis: ut iã diximus. Extraneos: hæredes: qui teſtatoris iuri non ſunt ſubiecti: extranei appellanť. itaq; liberi quoq; nr̃i qui in poteſtate nõ ſunt: hæredes a nobis inſtituti: extranei hæredes dñr: ſeruus quoq; a domino inſtitutus extraneorũ numero habeť. ſcribunt iuriſconſulti extraneis hæredibus deliberãdi ptãtẽ eſſe de adeũda hæreditate uel non adeũda. Parte ſexta: ſextante. Legato: inter legatario: Auguſti fuit claudius ſed in legato haud quaq̃ opulẽto & optimo.

Saluberrimum documẽtum

metcora metaura

Extranei hæredes

M.AN. De tota re: de tota Claudii uita & ĩſtitutiõe: Fluctuemus in motu & ſollicitudĩe ſimus. Antõiæ quoq; nr̃æ: claudii mr̃i μετέωρος ſuſpẽſus. Miſellus claudius ἀτυχεῖ ἐν τοῖς σπουδαίοις ἄγαν λίαν fœliciter ita ualde ĩter ſtudioſos aiax oĩno inſanus ĩtellige ut ille ἡ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐγένεια aiæ eius generoſitas. Tertiis lr̃is: ad eãdẽ liuiã. Tyberiũ: claudiũ ſubaudi ἀσαφῶς pplexe & obſcure σαφῶς pſpicue. Cõſtituerit. q. d. illũ nullo maiore pditũ honore relinq̃re. Inter tertios: q ſcd̃is hæredibus ſubſtituebanť: qppe qbus nulla pene ſpes erat hæreditatem aliqñ adeũdi. Parte ſexta: ſolo ſextãte q ex duodeci bonorũ partibus duas hẽt. Patruus: druſi q cladiũ genuit frater. Legitimos honores: nõ imaginarios ut erat triũphalia dediſſe ornamẽta: ſed publica mũera obeũda. Id ſolũ: ad ea. ſ. quæ petebanť: munuſcula ſe mittere ut puero & huic q adhuc parum ſaperet: reſcripſit. In ſaturnalia: ad ſaturnaliorũ luxum.

PHI. Tyberius: q princeps fuit poſt auguſtũ: frater Druſi & ita patruus Claudii. Legitimos. ſ. honores aliud eſt cõſulatũ gerere aliud ornamẽta cõſularia impetrare. cũ conſulatus ſit legitimus honos & magiſtratus: conſularia uero ornamenta p indulgẽtiã principis ẽt illis denť: q nunq̃ ad cõſulatũ aſpirauerũt: ſicut iſignia quæſtoria & ornamẽta prætoria: decreta narciſco & criſpino fuiſſe legimus. In ſaturnalia & ſigillaria: ad celebrandã ſaturnaliorũ & ſigillariorũ feſtiuitatẽ: ſciendũ eſt aũt ſigillariorũ celebritatẽ adiectã eſſe ſaturnalibus: & ita in ſeptem dies ppagatã fuiſſe læticiã ſaturnaliciã. cũ prius ſaturnatia qnq; tm̃ dierũ nũero terminarenť. hinc martialis ſaturnaliorũ dies mõ qnq; noĩat mõ ſeptẽ. ſic. n. ait ſeptẽ ſaturni uenerat ante dies. ſcribit macrobius ſigillaria luſum pbere reptãti adhuc ĩfantiæ oſcillis fictilibus. illis. n. diebus ſigilla: hoc ẽ

de ſigillaribus pl'chra

parua ſimulachra fingebant̃ ac uenalia parabant̃:q̄ hoĩes ꝓ ſuis capitibus offerr ſolebāt in ſacellū ditis aræ ſaturni cohærēs.iō ſaturnalibus taliū cõmertioꝝ celebritas cepta ſeptē occupat dies:q erāt feriati ſicut aũt ſaturnalibus cerei miſſitabantur.ita in ſigillaribus ſigilla:q̄ arte fictili fingebāt:totoqꝫ hoc tp̃e alea ĩpũe ex Sigilla
ercebat̃.& ſicut ſaturnalicia mũera appellarũt:quæ ſaturnalibus miſſitabant̃.ita ſigillaricia uocauerũt q̄ in ſigillaribus mittebant̃:ſpartianus:ſaturnalicia & ſigillaritia freq̄nter amicis inopinātibus miſit Hadrianus Sigillaricia
impator & ab his libēter accepit & alia inuicem dedit.ſigillaria dicimus dies ipſos atqꝫ feſtiuitatem ſicut ſaturnalia & ita in hoc loco accipit̃.præterea ſigillaria dici locū ĩpm in quo ſigilla fingebāt & uenalia ꝓponebant̃ teſtis eſt gellius:qui ſic ait in q̄nto apud ſigillaria forte in libraria ego &.L.paulus poeta uir memoria nr̃a doctiſſimus cõſideramus obſeruauimus mētionem fieri de ſigillaribus apud iuriſcõſultos in hoc ſignificatũ uidelicet ꝓ loco in urbe Roma.in quo nõ ſolũ ſigilla ſed ēt uaſa uenalia ꝓponebant̃.ſic.n.ait ſcæuola libro de legatis tertio.pr̃familias ita legauit.lãces duas leues q̄s de ſigillaribus emi:dari uolo is de ſigillaribus leues q̄dem nõ emeret.lãces ēt emptas hēbat:q̄ friuola q̄ futulis q̄ ridicula deus bone eſt Accurſii ĩterpretatio.q ſigillaria exponit ꝓ g̃ne uaſoꝝ.mox tanq̄ aliq̄d luculētius excogitaſſet ait eſſe genus uēditoꝝ eſt ne hoc ĩterpretari lege an ingnare.talia ĩterpretamēta cãdidatos legũ ĩficiũt haud dubie nõ inſtituũt.quæ neſcire melius eſt:cũ ſint dedocēda potius q̄ docēda:habet tñ hic egregius enarrator ſectatores nõ paucos: adeo adictos:ut nefas eſſe exiſtimēt piaculumqꝫ cõmitti:ſi uel unguem latum ab ipſius ĩterpretatiõe diſceſſerint:tãq̄ unus & unicus ſub oĩ cœlo ſit iuris ciuilis illuſtrator:q nõ tm̃ cutem ſed ſanguinē & medullã legum poſſit eruere.pecũias aũt ut ad rē redeamus.in ſigillaria dari ſoli ſolitas docet ſpartianus cũ de Antonio caracallo ſcribēs ait:q̄ a parētibus g̃ra ſigillarioꝝ accepat:ea uel cliētibus uel magiſtris ſpõte donauit id munus ſigillariciũ dicebat̃.Sene.li.i.ep̃laꝝ ego ſum fœlicio:cui ſolebas ſigillaricia afferre.mendoſi:codices hñt ſigillaria.flauius uopiſcus.tradit Aurelianũ ĩſtituiſſe uxori & filiæ annuũ ſigillariciũ. Ex cõtubernio ſordidiſſimoꝝ:ſcri.Hierony.dñaꝝ mores ſæpe ex ancillaꝝ moribus iudicari:ita q cũ ſordidis & aleatoribus uiuit ĩter ſordidatos & aleones nũerari ſolet:q̄rit Ariſto.ĩ ꝓblematis:cur q iuſto & tēperãti & bono uiro ſe iũxerit melior in his bõis aĩ euadet q uero cũ ſano traxerit morã nihilo fiet robuſtior:q̄a.ſ.bõa corpis aĩo imitari ñ poſſumus:bõa ãt aĩ poſſumus:claudius igit̃ dũ uerſat̃ cũ ebrioſis & aleatoribus ĩfamatus eſt.

Præter ſegnitiæ notã & ſuggillatiõem:tanq̄ & ipſe ebrietati ĩdulgeret & aleæ. Bis patronũ:ut patrociniũ ſuſcipet ordinis equeſtris in legatione.perferenda:tanq̄ idoneus eſſet:qui fieret orator impetrabilis.

M.AN. Et ſigillaria:quæ ſaturnalibus dono mittebant̃ ſpartianus ſaturnalicia & ſigillaricia frequenter amici inopinantibus miſit dabat̃ autem in primis pueris quod idem auctor alibi demõſtrat q̄ a parētibus ſigillarioꝝ g̃ra accepat id uel cliētibus:uel mag̃ris ſpõte donauit:erãt itaqꝫ ſigillaria puæ imagĩes fictilibus deſcriptæ a ſignis dicta.Mar.in apophoretis gloria tã pui nõ ē obſcura ſigilli & rurſus ſum fragilis ſꝫ tu moneo ne ſperne ſigillũ. Mõ domo:uſitatius domi. Sup ueterē notã:ſignitiæ & ignauiæ infamia. Aleæ:luſus. Patronũ:ut ſuã ad cõſules cãm ageret. Oppreſſum ſeianũ gratularent̃:ſic liuius ut uictoriã philippus ipſi populoqꝫ romano gratularet̃. Spectaculis:ĩter ſpectandũ. Aduenieṫi:theatrũ ingredieṫi.

deportandum Romam corpus Auguſti humeris ſuis a conſulibus expoſceret. Iterum cum poſt oppreſſum Seianum apud eoſdem gratularentur:quin & ſpectaculis aduenienti aſſurgere:& lacernas deponere ſolebant: ſenatus quoqꝫ ut ad numerum ſodalium auguſtalium ſorte ductorum extra ordinem addiceretur cenſuit. Et mox ut domus ei: quam incendio amiſerat: publica impenſa reſtitueretur: dicēdæqꝫ inter conſulares ſententiæ ius eſſet. Quod decretum abolitum eſt excuſante tyberio imbecillitatem eius: ac damnum liberalitate ſua reſerturum pollicente: qui tamen moriens & in tertiis hæredibus eum ex parte tertia nuncupatum legato etiam circa ſeſtertium uicies proſecutus: commendauit inſuper exercitibus ſenatui: populoqꝫ romano inter cæteras neceſſitudines nominatim.

PHI. Deportãdi corpus Auguſti:decuriões mũicipioꝝ & coloniaꝝ a nolla bouillas uſqꝫ deportauerũt corpus Auguſti:a bouillis eq̄ſter ordo ſuſcepit:urbiqꝫ ĩtulit atqꝫ ĩ ueſtibulo domus eiꝰ collocauit Claudius noĩe eq̄ſtris ordĩs hanc pegit legationē apud ſenatũ:ut.ſ.ordini eq̄ſtri deportatio corpis Auguſti demanderet̃.

Iteꝝ.ſ.patronũ Claudiũ elegit ordo eq̄ſter. Apud eoſdem.ſ.ſenatores.latine & elegãter dicius tibi gratulor uictoriã.Plautus in captiuis:ubi q̄ſq̄ uidēt eũt obuiã gratulanturqꝫ ea rē. Solebat: ſenſus eſt eq̄ſter ordo in honorem Claudii ſolitus erat lucernas deponere in ſpectaculis:ut.ſ. togati nõ lacernati una cũ ipo Claudio ſpectarēt.depoſitio.n.lacernaꝝ ſignũ erat ueneratiõis cũ id ueſtimēti genus ĩ ſpectaculis uſurparet̃:de quo ſupra copioſe diximus.ꝑterea in Auguſto explicatũ eſt quēadmodũ princeps noluit quēpiam niſi poſitis lacernis togatũ cõſiſtere in circēſibus ſpectaculis. Sodaliũ auguſtaliũ:Tyberius Cæſar Iuliæ gēti ſacrauit ſacerdotes.q dicti ſunt ſodales auguſtales:ſicut olim tale ſacerdotium Romulus tatio regi ſacrauerat.auctor Sodales
Cor.tacitus li.xviii.ꝑterea legimus impatoribus defunctis ſacratos fuiſſe ſacerdotes:q ſodales cognomiãti auguſtales

De conſulatibus eius & geſtis per eum.

SVb Caio demum fratris filio ſecundam exiſtima-tionem circa initia imperii omnibus lenociniis colligente: honores auſpicatus: cōſulatum geſſit una per duos menſes: euenitq; ut primitus ingredienti cum faſcibus forum præteruolans Aquila dexteriore humero cōſideret. Sortitus eſt & de altero conſulatu in quartum annum: præſeditq; nonnunquam ſpectaculis in Caii uicem: acclamante populo fœliciter partim patruo imperatoris: partim Germani fratri.

De contumeliis eidem per ludum illatis.

NEc eo minus contumeliis obnoxius uixit. Nam & ſi paulo ſerius ad pdictam cœnę horam occurriſſet non niſi ægre & circuito demum triclinio recipiebatur. Et quotiens poſt cibum addormiſceret (quod ei fere accidebat) olearum ac palmularum oſſibus inceſſebatur: interdum ferula flagroue: uelut per ludum excitabatur capreis: ſolebant & manibus ſtertentis ſocci induci ut repente expergefactus faciem ſibi confricaret.

De diſcriminibus quæ paſſus eſt.

SEd ne diſcriminibus qdē caruit primū in ipſo cōſulatu: qđ Neronis & Druſi fratrum Cæſaris ſtatuas

ſűt a noīe illius cui dicabant. hic ait Iulius capitolius antōino pio ſacratos fuiſſe ſodales cognomiatos antōianos: idē ſodales antōianos Mar. Antonio īpatori datos fuiſſe tradit ſpartiāus quoq; pdidit flāminē & ſodales heluianos ſacratos fuiſſe heluio ptiaci. īfra dicet trāqllus galbā īter ſodales auguſtales fuiſſe cooptatū. ſodales aūt gñali uocabulo ab eo dcī qđ una ſederēt & eēnt hoc ē epularent: uel q; ut īterpretat Auguſtinus nuncupat ſimul edales eo qđ ſil edāt: hinc ſodalitates īſtitutæ: quas Cato ſenior apud Ciceronē ſe iuuene cœptas eē teſtat. Caius iuriſcōſultus titulo de collegiis ait ſodales eē q eiuſdē collegii ſint: q multū ſimul habitātes ſunt. mādatis pricipalibus pcipit pſidibus puīciaꝝ. ne patiant eē ſodalitia: tanq̄ collegia ſint illicita. Sorte ductoꝝ: ſenſus eſt cū p ſortitionem ſodales auguſtales eligerent uoluit ſenatus: ut claudius honoris cā extraordinarius ltio nūero adiūgeret. Publica īpēſa: memoriæ pditū ē a ſcriptoribus luculētis honorē hūc q̄ pauciſſimis cōtigiſſe. ut impenſa illis publica domus ex ædificaret. Nā Valerio maxio inter alios honores domus pnblice fuit ædificata in palatio. pterea Cicerōi domū pecūia publica ædificatū fuiſſe teſtat Aſconius: & ipſemet Cicero ſæpe gloriatus eſt. Inter cōſulares. in ſenatu romano in dicēda ſnīa primi rogabant cōſulares: uel īter primos. uñ ait Gellius obſeruatū fuiſſe. ne qs queq̄ ex alio quā ex cōſulari loco ſnīam primū rogaret: cū id extra ordinē fieret: Claudio id honoris cōceſſum eſt ut ſententiā in ſenatu dicere poſſet īter cōſulares: hoc eſt eos q iam fuerāt cōſules: qūis ipſe nōdū ad cōſulatū peruniſſet. Decretū: de reſtituēdā. ſ. domo Claudii publico ſumptu: & de dicēda īter cōſulares ſnīa. Imbecillitatē: hoc ad ſnīam dicēda referēdum eſt. Damnū reſarſuꝝ: hoc ad domū incēdio aſumptam referēdū. reſarſuꝝ aūt dixit q̄ſi compēſatuꝝ. In tertiis hæredibus: quēadmodū ſcđi hæredes dnr inſtituto hæredi ſubſtituti: ita ſecūdis hæredibus tertii hæredes ſubſtituunt: & ut aiūt iuriſcōſulti pōt qs in teſtō ſuo plures facere gradus hæredū: utputa. ſi ille hæres nō erit ille hæres eſto: & deinceps in q̄tū uelit teſtator ſubſtituere pōt. Ex parte tertia: ex triente. Legato: inde legatarius dictus q legata conſequit. Cæteras neceſſitudines: neceſſarios & cognatos. Nominatim: nuncupatim: uerbum eſt iuriſconſultoꝝ. namq; libro. xxviii. digeſtoꝝ titulo de liberis & poſthumis ſic inqt Vlpiāus: quid ſit nominatim exhæredari uideamus. nomē & prænomen & cognomen eius dicendū eſt. an ſufficit unum ex his? & conſtat ſufficere.

M. AN. Lacernas deponerent: aut qua tranſiturus eſſet ſuſternerēt: aut certe ut nūc apto capite ſupiorē aliqué officii gr̃a excipimus ita illi poſitis lacernis: ſed neutrum qđ ſciam legere eſt. Quidā lucernas legunt ſed quid ſibi uelint non uideo. Sodaliū auguſtalium: ſi flamines ſodales & templa ſunt Cæſarum qbuſdā poſt mortem decreta: capitolinus unde inquit ei templum conſtructum dati ſacerdotes Antoniani & ſodales & flamines & omnia quæ de ſacratis decreuit antiqtas. Damnum: cladem illā paꝝ ſanementis cōcuſſiq; morbo corporis aut certe ignominiā quod auctor eius decreti abolendi fuiſſet. Res arturum: ſupplectuꝝ. Neceſſitudines: neceſſarios. Nominatim claudii noi expreſſo. Scđam exiſtimationē benignitatis & clæmentiæ opinionē. Oibus lenociniis: blādimentis. Colligente: captante. Auſpicatus: rite occepit. Ad dexteram: quod adhuc auſpicatius fuit. Partim patruo: mō imperatoris patruum modo germanici fratrem appellando. Cōtumeliis: iniuriis. Recipiebat: a conuiuaꝝ aliquo loco cedebatur.

PHI. Sub Caio: Caligula. Scđam exiſtimationē: fauorabile & plenū benignitatis nomen. Lenociniis: blādiciis & illecta mētis. Colligēte: aucupate. Honores: auſpicatus: magr̃atus īcipiens. Vna: cū Caligula Cæſare. Ingrediēti cū faſcibus: ī Iulio cæſare denarrauimus quēadmodū faſces primi mēſis cōſul ſumebat ille prior q erat maior natu pluriſq; liberos quā collega hēbat. igit ob ætatē faſces ſumēdi claudio ptās fcā ē a Caio Cæſare. Agla: ſcribit Sene. lib. ii. q̄ſtionū naturaliū aglæ hūc honorē datū fuiſſe: ut magnaꝝ reꝝ

ſodales uñ

ſodalitates

ſodalitia

quibus domus publice ædificata

Tertii hæredes

Legatarius

nomiatim

Aquilæ honor

faceret auſpicia & ut auctor é Seruius mĩora auguria maioribus cædũt nec ullaꝝ ſũt uiriũ licet priora ſint: hinc auguria cornicis & colũbaꝝ ſup uéiẽtia aqla abſolent̃:ſicut qcqd aqlæ portẽderũt ĩteruẽtus fulminis tollit. Dexteriore:nõ oẽs aues ab eadẽ pte ratũ faciũt auſpiciũ:ſed ſicut ſiniſtra cornix & picus faciũt ratũ ſic a dextera coruus & aqla.hic illud plautinũ ex aſinaria picus & cornix é ab leua:coruos porro ad dextra cõſuadẽt.apud Liuiũ & Dioyſiũ legimus quẽadmodũ aqla auſpiciũ fecit regni Targnio priſco Romã cõmigrãti. In q̃rtũ ãnũ:hoc é ut poſt primũ cõſulatũ qrto demũ ãno iniret ſcđm. Præſedit:ueluti ppoſitus & agonitheta. Partim patruo:hæ duæ populares acclamatiões fœlicitatẽ portendebãt Claudio qbus mõ patruus ĩpatoris caligulæ acclamabat̃ mõ germãici fr̃. Obnoxius:ſubiectus. Egre:difficulter. Triclinio lecto diſcubitorio. Recipiebat̃:a cõuictoribus & diſcũbẽtius. Inceſſebat̃: pcutiebat̃ impetebat̃. hac tẽpeſtate pueri oſſiculis ceraſoꝝ:q̃ digitis exprimũt ĩceſſere hoĩes ludibrii cã cõſueuerũt:ſcribit porphirio oratiãus interpſ ſolere amãtes duobus primis digitis cõpreſſare pomoꝝ ſemĩa eaq; mittere in camerã uelu ti auguriũ:ut ſi camerã cõtigerint ſpare poſſint ad effectũ pduci qđ aĩo cõceperũt. Poſt cibũ obdormiſceret:ſcri.Ariſto.ſonũ a cerebro pficiſci:q maxie cibũ ſubſeq cõſueuit.uñ ait Lucre.i.iiii.deĩde cibũ ſeqt̃ ſomnus:qa q facit Aer.hæc eadẽ cibus in uenas dũ dicit̃ oĩs:efficit:& multo ſopor ille grauiſſimus extat:quem ſat aut laſſus captas.Claudius obdormiſcẽs in mẽſa ludibrii cã & cõtemptiõis ĩceſſebat̃ oſſiculis oliuaꝝ:q̃ ſunt orbiculata:q̃ a columella ſanſæ noiant̃ ſic ſcribẽte in.xiii.& cũ eſt oliua ĩ ſanſam redacta tũc ſal coctus trituſq; manu pmiſcet̃ cũ cæteris aridis cõdimẽtis:oſſa uero palmaꝝ ſiue dactyloꝝ ſunt oblõga.Plinius lignũ appellat:idq; in pleriſq; ait eẽ umbicilatũ:qđ eſt ſemen ipſaꝝ palmaꝝ:& ut utar ipſius Plinii uerbis:palmaꝝ aliis breuius lignũ in pomo:aliis lõgius his mollius:illis durius:qbuſdã oſſeũ limatũq; dente cõtra faſcinãtes religiõe politũ:aliud pluribus ueſtitũ:paucioribus ue tũicis.aliud craſſioribus tenuioribus ue. A capreis:qdã exponũt capreas p meretricibus qđ ſentire ridiculũ eſt:alii capreas accipiũt p ĩſula de qua dcm̃ eſt in Tyberio:tanq̃ illic & nõ Romæ tales cõtumeliæ in Claudiũ ppetrarent̃.uetuſtus & pinde emẽdatus codex debet a tropeis:q̃ lectio mihi in primis placet:ut ſit ſenſus Claudiũ obdormiſcentẽ in cõuiuio ĩceſſi ſolitũ oſſibus oleaꝝ nunq̃ ferula cædi & ita ueluti p iocũ excitari a ſomno p cõuiuas:q ſtatim ſe conuertebant ne ab ipſo Claudio dephenderent̃ auctores cõtumeliaꝝ:ſicut hodie quoq; ſæpe fieri ſolet:ut q alteꝝ uellicat ĩfeſtatq; in cõuiuio ſe ipm̃ auertat diſſimulamẽti cã.tales aũt dictiõe græca tropei uocant̃:qſi uerſarii. τροπεω.n.græce ſignificat uerto:& τροπη uerſionem.inde & tropei uẽti uocant̃ cũ e mari redeũt: quoꝝ meminit Pli.in.ii.& Ariſto.in pblematis:interpres Ariſtotelicus tropeos interpretatus eſt uerſarios. Socci induci:calciamẽta ĩdui. Confricaret:manibus.ſ.calciamẽto loco inductis. Fratrũ Cæſaris.ſ.caligulæ ſuperius enarratũ eſt quẽadmodũ nero & druſus fratres Caligulæ a Tyberio perempti fuerunt.

Picus & cornix a leua

Sanſæ oſſicla oliuaꝝ

oſſa palmarũ lignum

Tropei q

tropei uẽti

M.AN. Obdormiſceret:dormire inciperet. Fere:ſemper oſſibus digitorum compreſſu excuſſis per cõtemptum petebatur. A capreis:impudicis & proſtitutis ſic ſupra hircum uetulum capreis natura ligurire. Socci:ſocci calciamenti genus qui & clauis ſuffixi clauati dicebantur.

ſegnius locandas ponẽdaſq; curaſſet. pœne honore ſummotus eſt. Deinde extraneo. uel etiam domeſticorum aliquo deferente aſſidue uarieq; inquietatus. Quum uero detecta eſſet Lepidi & Getulici coniuratio: miſſus in Germaniam iter legatos ad gratulandum etiam uitæ periculum adiit. Indignante ac fremente Caio patruum notiſſimum ad ſemiſſum quaſi ad puerum regendum:adeo ut non defuerint qui traderent præcipitatum quoque in flumen ſicut ueſtitus aduenerat: Atq; ex eo nunquam non in ſenatu nouiſſimus conſularium ſententiam dixit:ignominiæ cauſa poſt omnes interrogatus. Etiam cognitio falſi teſtamenti recepta eſt: in quo & ipſe ſignauerat. Poſtremo etiam ſeſtertium octogies pro introitu noui ſacerdotii coactus impendere ad eas rei familiaris anguſtias decidit:ut quum obligatam ærario fidem liberare non poſſet. in uacuum lege prædiatoria uenalis pependerit ſub edicto præfectorum.

PHI. Segnius locãdas: ſtatuæ ponẽdæ ſũmatibꝫ locabant̃:qđ cũ ſegnius fcm̃ eẽt a Claudio cõſule in ſtatuis fratꝝ caligulæ imperatoris paꝝ abſuit:qn a ↄſulatu ſubmoueret̃. Deferẽte: ĩſimulãte accuſante ĩprimis apud caligulã.q ut auctor é Ioſephus lib.undeuigeſimo antiqtatũ: ſtudebat claudiũ ĩterficere & cũ honeſtas occaſiões exqrer̃ nõ poſſet ſubornauit caliſtũ libertũ ad calũnias in claudiũ ſtruẽdaſ.ſed eũ diuinitas a caii ueſania liberauit. Lepidi & getulici:q in Caiũ Caligulã cõiurauerãt &.n.pluribus cõiurati õibus in Caiũ cæſarẽ cõſpiratũ fuit ſʒ una & altera detectæ fuerũt. In germaniã:ubi erat caligula q expeditiõem ſuſcepat aduerſus batauos:& egreſſus ſueuiam ſtrenue nihil fecerat ut ait eutropius. Ad gratulãdũ:ut gratularet̃ Caio reipu.noie ob detectã cõiurationẽ.iterdũ gratulari ẽ gr̃as agere:ĩ quo ſignificat eſt illud Scipionis admodũ ſcitũ cẽſeo relinq̃mus nebulonẽ hũc:eamuſq; nũc ptinus Ioui optio maxie gratulatũ. Fremẽte ca ſo:liuius de Annibale ait.frẽdẽs fremẽs gemẽſq; ac uix lachrymis tẽperãs:dr̃ legatoꝝ uerba audiſſe. Patꝝ:

gratulari

claudiũ. Nũq̃ nõ:ſemp. Nouiſſimus cõſulariũ ultimus fuit:ſp Claudius ĩdicẽda ſnĩa ĩter eos:q ſicut ĩpe cõſulatũ geſſerãt. Interrogatus.ſ.ſniam:nã q ultĩo loco ſnĩam ĩ ſenatu rogari ſolet.magis ignominiæ cã quã dignitatis rogari uř. Et ipſe ſignauerat:ſepté ſignatores teſtõ ſignãdo adhibẽdos eẽ docẽt iuriſcõſulti:ſi qs uero falſo teſt m̃ ſignaſſet legis corneliæ pœna tenebať hinc illud ſatyricũ.ſignator falſo. Pro ĩtroitu noui ſacerdotii:ſodaliũ.ſ.Auguſtaliũ cui ſacerdotio extra ordiné additus ẽ ex decreto ſenatus. Lege p̃diatoria: qua.ſ.p̃dia tam ruſtica q̃ urbana uẽui ſubiiciunť:a p̃diis.n.p̃diatoria lex nũcupata:uñ & p̃diatores dicti cõſulti peritiq; iuris ad p̃dia ptinentis:ſcribũt Vale.lib.viii.& cicero in orone p.Cor.balbo Sceuolá cũ de iure p̃diatorio cõſulereť ſolitũ eẽ conſultores ſuos reiicere ad furiũ & caſeliũ p̃diatores:cũ aſſiduus uſus uni rei additus & ĩgeniũ & arté ſæpe ſupet. In uacuũ uenalis:ea res:q̃ uẽditioni ſubiicif.cuius emptor nõ iuenif:dř pẽdere uenalis in uacuũ.& ita claudius in uacuũ hoc eſt nõ repto emptore pepẽdit uenalis ſub edicto p̃fectoꝝ ærarii.cui debebat:iõ aũt pepẽdit in uacuũ qa nullus emere uolebat bona:q̃ ſoluẽdo nõ eẽnt. talis.n.erat claudius:q̃lis lyco Plautius argẽtarius:q ait ſit reddo qbꝫ debeo plus alieni ẽ. Præfectoꝝ.ſ.ærarii:olĩ q̃ſtores urbãi p̃fecturá ærarii admĩſtrabãt:q̃ Auguſtus ad p̃torios uiros p̃tores ue traduxit. Eo deſiderãte.ſ.Caligula:q cũ eẽt ĩtra regalia rectũ dimiſit iter deflectẽs ad locũ anguſtũ ubi ĩſpecturus erat pueros arti ſcenicæ p̃paratos. Dietá:dieta ſignificat cœnationé ſiue locũ ĩ domo:ĩ quo hĩtamus a dieta dietarii dcĩ miſtri dietæ deſeruiẽtes quoꝝ meminit Vlpiáus titulo de functo ĩſtructo:apud eoſdẽ iuriſcõſultos titulo de extraordĩariis crimibus legimus dictarios appellari eos:q in aliẽa cœnacula ſe dirigũt furãdi aĩo: quos pluſq̃ fures puniẽdos eẽ docet Vlpiáus.corrigẽda eſt obiter mẽdoſa dictio apud eoſdẽ iuriſcõſultos titulo de effractoribꝫ:ubi ſic ſcriptũ ẽ.ſili mõ & ſoccullarii & detractarii erũt puniẽdi tu p detractarii emẽda dictarii:accipeq; p his:q in dietis furanť.de qbus ait Papinius ĩ.ii.ſiluaꝝ:una tñ cũctis pcul eminet una dietis:dř dieta uerbo græco Χἴᾶι Ταὸμᾶἰ qd́ ſignificat uiuo & uerſor.in his.n.cœnaculis uiuimus & uerſamur.uñ ẽt dieta noĩať uictus & mediciæ ps dietetica nũcupata:quæ uictu medeť:eſt.n.medicina in tris ptes diducta:indieticá q̃ uictu in pharmaceuticá:q̃ medicamentis:in chirurgicá:q̃ manu morbos curat:de dieta ſic ſcribit Sceuola iuriſcõſultus.lib.iii.de legatis liberto meo ex domo mea:q̃ liberis meis dedi: dietá in qua habitaui ité cellariũ iũctum eidẽ dietæ ab hærede meo ei concedi uolo.dietam ſidonius interpretari uideť cœnaciũculam eẽ:cũ ait in epiſtolis:ex triclinio fit in dietá ſine cœnaciũculá tráſitus.leges apud Pliniũ ſæpe zetam & zeteculá noĩari:q dietæ & dieticulæ elegantius diceref:qd́ ſi codices pliniáos ſine mẽdis haberemus talis opinor lectio facile appareret.eſt,n.q̃dam cognatio inter.D.&.z.ut odor οζῶ p.medẽtius mezentius:fortaſſis ita dieta & zieta fieri potuit:q̃ mox per contractionem zeta dicta eſt.

lex prædiatoria

p̃diatores

dieta

dietarii

Correcta dictio iuriſcõſultorum

Dietetica medicina

diuiſio medicinæ

Medẽtius mezentius

M.AN. Locãdas:opificibus decernẽdas. Ponẽdas:publico loco erigẽdas. Deferente:accuſante falſis cribus in eũ apud caligulá graſſante.Ioſephus:Pollucẽ ſeruũ ait caligľa ãnuẽte falſis at capitalibus crĩatiõibus claudiũ ĩceſſere aliq̃diu pſeueraſſe.Gratulãdũ:ut publice ei noĩe gratulareť. Ad pueꝝ:ad ſe uelut puerũ. Recepta:ut cognoſcereť. Signauerat:ex ſignatoribus unus fuerat p ĩtroitu noui ſacerdotii quũ auguraIe ſacerdotiũ adiiſſet. In uacuũ lege p̃diatoria:ſic Cic. p Cornelio &.n.ſi.Qu.Sceuola ille augur quũ de iure p̃diatorio conſulereť hõ iuris pitiſſimus cõſultores ſuos nõnunq̃ ad furiũ & caſſellũ p̃diatores reiiciebat:hæc Cicero.q̃ſiui ego a iuriſciæ pitiſſimo quodá qd eſſet p̃diatoria lege in uacuũ pẽdere qd́ Tranqllus p̃eſſe admodũ & obſcure poſuiſſet:tũ ille Veteré ait aberatoꝝ ignominiá tãgit ſiqdé iurecõſultus in digeſtis demõſtrat eos q nõ eſſent ſoluẽdo ſublimiore loco altero tm̃ pede & manibus ſubnixos pẽdere ſolitos p qd́ argueref nihil p̃dioꝝ aut fortũaꝝ ſupeſſe illis amplius:ne ſoli qdé tm̃ ut in eo plãtis cõſiſtere poſſent ſed ego poſtea digeſtoꝝ uolũina ſcrutatus locũ nõ repio ſi lectiõis inſolẽtia nõ me fefellit. Vẽalis aliogn: uenalis.q.d.niſi ea ignominia debitoris nomé declinaſſet ab ærarii p̃fectis ueniſſet ut ærario illud octogies ſextertiũ recupareť. Pepẽderit:ſic alibi reos q añ qnquẽniũ pximũ apud ærariũ pependiſſent.

PHI. Hermeũ:ſoliti erant ueteres uidere noĩa cœnatiõibus: & cubiculis a noĩbus deoꝝ ſicut lucullus tricliniũ hẽbat nomine apoll:iné in quo lautiores cœnas pare ſolebat:uñ illd́ celeberrimũ eſt cœnabať in apolliẽ ſic & hermeũ ab herme.i.Mercurio dcm̃ exiſtimamus.Alexáder romanus ĩpator fecit ĩ palatio dietas noĩe mãmeas in honoré mřis mãmeæ quas uulgus impitum poſtea ad mãmá uocitauit.hac ẽt tẽpeſtate in edibus principum ſunt cubicula uariis noĩs: ut aliud pſitaci aliud pauonũ:aliud colũbaꝝ uociteť:a noĩbus quoq; diuoꝝ no-

Dietæ mãmeæ

De initio imperii Claudii.

PEr hæc ac talia maxima ætatis pte tráſacta qnquageſimo anno imperiũ cœpit:q̃tũuis mirabili caſu. Excluſus inter cæteros ab ĩſidiatoribus Caii:quũ quaſi ſecretũ eo conſiderante turbam ſũmouerent: dietam cui nomen eſt Hermeum receſſerat.Neq; multo poſt rumore cædis exterritus:p̃poſita ad ſolariũ proximũ interq; prætenta foribus uela ſe abdidit:latenté diſcurrens forte gregarius miles aĩaduerſis pedibus e ſtudio ſciſcitandi qſnam eẽt agnouit:extractũq; & præ metu ad genua ſibi accidentem: impatorem ſalutauit.hinc ad alios cõmilitoneſ fluctuantes nec q̃cq̃ adhuc fermentes pduxit:ab his lecticæ ĩpoſitus:&

quia ſui diffugerant uiciſſim ſuccolantibuſ in caſtra delatus eſt.triſtis ac trepidus miſerante obuiam turba quaſi ad pœnam raperetur inſons. Receptus intra uallum inter excubias militum pernoctauit aliquanto minore ſpe q̃ fiducia. Nã conſules cum ſenatu & cohortibus urbanis forum capitoliumq; occuparant:aſſerturi communem libertatem: Acciuſq; & ipſe per tribunum plebis in curia ad ſuadenda : quæ uideretur uiſe & neceſſitate teneri reſpondit. Poſtero uero die ſenatu ſegniore in exequendis conatibus per tedium ac diſſenſionem diuerſa ſentientium & multitudine quæ circunſtabat unum rectorem iam & nominatim expoſcente: armatos pro cõcione iurare in nomen ſuum paſſus eſt: promiſitq; ſingulis quinadena ſeſtertia: primus cęſarum fidem militis etiam præmio pigneratus.

minamus.cubicula & cœnatiões. ut apoſtoli Petri:ut Pauli.& cõſi militer. Ad ſolariũ:latini ſolaria uocãt plana tecta quæ alio noïe meniana nuncupant.q graeci dicũt domata ut ſupra docuimus ex interp̃tatione Hieronymi:alias ſolariũ accipit ꝑ horologio p̃terea ſolariũ appellãt iuriſcõſulti titulo ne qd in publico fiat:uectigal:qđ ꝑ ſolo pendit & ex eo ſolariũ dcm̃.hic accipit ſolariũ ꝑ meniano:ſicut in ſcđo regum ubi ſcriptum eſt:qđ dauid deambulãs in ſolario domus regiæ uidit berſabé ſe lauanté ex aduerſo ſup ſolariũ ſuũ. Se abdidit:Ioſephus li.xix.Claudius egrediebat de theatro Caio mortuo & domo Cæſaris nece turbata in Anguſto ꝑ ſua ſalute cõſiſtens:& in quodã loco arctiſſimo deueniés ſe celabat: q nequaq̃ de ſua ſalute ſecurus ſtabat:in quodã loco ſup paucos gradus obſcuritate celatus.itidé.vi.Aurelius ait claudiũ deformi latebra latẽté fuiſſe abreptum a militibus. Prætẽta foribus uela:aulea ſignificat q in domibus principũ añ hoſtia pretendi ſolét.Lãpridius Alexãdrũ romanũ imꝑatoré ea fuiſſe humanitate præditũ ſcribit:ut ſalutaret quaſi unus de ſenatoribus patẽte uelo admiſſionalibus remotis.hæc peculiariter uocant cubicularia uela:utpote cubiculoꝝ uſui accõmodata.idé Lampridius de heliogabalo ſic refert. ſubito militũ ſtrepitu exteritus in angulum ſe cõdit:obiectuq; ueli cubicularis:qđ in introitu erat cubiculi ſe texit. Grægarius:uilior Cicero at id ẽt grægarii milites faciũt inuiti ut coronam dent ciuicã:& ſe ab aliquo ſeruatos eſſe fateant:hic autem miles de quo loquit Suetonius:proprio nomine:ut inqt Ioſephus gratus nuncupabat:qui uidens Claudium:nec perfectæ præ obſcuritate cognoſcés proxime uenit:eũq; apprehendens agnouit:ſeq; ſequentibus dixit.iſte germanicus eſt:eum conſtituamus imperatorem. Ad genua ſibi accedentem:Claudius metuens ne ꝑpter Caiũ ipſe moreret parcendũ ſibi eſſe poſcebat:tũc gratus ſubridens dexterã ei porrexit:& noli inqt de tua ſalute puſillanimus:eſſe cũ te magis oporteat magnanimiter de impio cogitare:qđ dii auferẽtes caio mũdoq; proſpicientes:tuæ cõceſſere uirtuti.perge & maioꝝ tuorum recipe ſoliũ:ad genua ideo dixit:qa miſericordiæ ſunt cõſecrata & claudius p̃ metu ſupplicabat militi grægario.relege:q a nobis explicata ſunt de genuũ adoratiõe in ſupioribus. Cõmilitones fluctuantes:milites ex obitu caligulæ ꝑturbati cedẽ fecerũt:mox a cede abſtinentes facere conciliũ de imperatore creando.q decreuerũt claudiũ ĩpatoré facere utpote defũcti caligulæ patruũ & oĩum ſenatoria dignitate p̃cipuũ uirtute maioꝝ fultũ & militari diſciplina pariter eruditũ hũc itaq; deliberauerũt in medio ſtatuẽtes ĩpatoré facere digniſq; ſolẽnitatibus honorar̃:fremebãt ãt milites ex nece caligulæ qa ille illis clariſſimus fuerat: ꝑpterea ꝙ pecũiaꝝ muneribus eos ſibi conciliauerat. Viciſſim ſuccollãtibus:ꝑ uices humeris ſubleuãtibus portantibuſq;:ſuccollare.n.ſignificat in collũ tollere & ita baiulare.Varro libro.iii.de re ruſtica apes inquit regem ſuũ ſequunt quocunq; it:& feſſum ſubleuãt:& ſi nequit uolare ſuccollant.Plinius idem memorans ait feſſum humeris ſubleuant ualidius fatigatũ ex toto portant:hinc ab eodem Tranqllo ſuccollatus otho imperator dictus eſt hoc eſt collo humeroq; baiulãtium ſubleuatus.ſcribit Ioſephus claudium ſupportatũ fuiſſe nequaq̃ ualentem pedibus ambulare.propter timorem.ſ.gaudiumq; dictorum.

M.AN. Inſidiatoribus:iis q in Caiũ conſpirabant:Ioſephus auctor eſt claudiũ & minutianũ præceſſiſſe nõ nihil Caiũ ex ſpectaculo exeunté:ſed cum ille in concauũ locũ ubi occiſus eſt quaſi in balnea iturus repente deflexiſſet factum eſſe ut ille a ſequẽtiũ multitudine ſit ab eo excluſus. Eo deſiderante:caligula in dietã cœnaculũ in quo æſtate cœnat ad umbrã:hyeme ad ſolé qđ & cœnatio dr̃ quãuis a græco qdã id nomen deducãt:Varro ita appellatã exiſtimat qđ in ea die edat:in hortis dieta fere ædificari ſolebat : hinc & dietarii dicti q furãdi gr̃a in aliena ſe ĩgererẽt cœnacula.eſt & dieta unius diei cibus. Hermeũ:græci ερμᾶιον refugiũ theſſauꝝ uocãt. Ad ſolariũ:horologiũ nũc ĩ quo horæ umbraꝝ aſpectu notabat:Plinius princeps romãis ſolariũ horologiũ ſtatuiſſe añ.xii.ãnos q̃ cũ pyrrho bellatũ eſt ad ædem qrini.L.papirius curſor:ad ꝓximũ igit ſolariũ qđ ꝓximo erat loco:niſi ſolariũ accipias ſimpl'r ꝑ eminẽtiore loco.nã Ioſephus de eius latebra ita refert ſtabat inqt in quodã loco ſup paucos gradus obſcuritate cœlatos. Foribus:ſolarii.ſ.

Genua accedẽté:genua miſericordiæ ueteres cõſecrarũt:iccirco ſuppl'r p̃caturi ad illa obuoluti iacuere.

PHI. Sui diffugerãt:illi codices hñt ſerui & ad lecticarios referẽdũ:q lectica ĩpoſitũ dñm deportare cõſueuerũt. Quaſi ad pœnã rapet:Ioſephus cõcurrebãt inqt circa gratũ multi militũ:& uidẽtes Claudiũ duci qſi ad ſuppliciũ reꝝ geſtaꝝ dolebãt.tũc claudio pp corporis debilitaté fugere non ualẽte eũ in uehiculo rapiẽtes ꝑ eius ĩcolumitate ſolliciti cũ fuga ad palatiũ uenerũt. Inter excubias militũ:concurſus militũ

factus eſt cunctis aſpectū claudii libenter inſpicientibus eúq; principē ſtatuere feſtinantibus ꝓ fauore germanici eius fratris:qui magnam gloriam uitæ ſuæ reliquerat uniuerſis. Intra uallū:caſtra prætoria ſignificat. Foꝝ occuparāt:diuiſæ ſnīæ erant populi & ſenatus. Nāq; ſenatores dignitatem priſtinam appetebant & oneroſum ſeruitiū tyrānidis declinabant:& ob hoc tāq̃ aſſertores libertatis occupauerat capitoliū & forū. populus aūt gaudebat imꝑatore:latebaturq; claudiū foueri militari fauore ad imꝑiū capeſſendū. Accitus:euocatus. Per tribunū plebis:ſcribit Ioſephus legatos a ſenatu miſſos ad claudiū uenarium & brachū ambos tribūos:q poſtrati ſuppliciter claudium orabāt ne belloꝝ ac ſubuerſionis foret occaſio ciuitati. ſuadebantq; ſimul ut ſi appeteret principatū a ſenatu magis q̃ a militibus acciperet. refert Ioſephus agrippā a ſenatu ad Claudiū fuiſſe legatū:q latēter exacuit Claudium ut imꝑii dignitatem tutaret̃ neq; cæderet ſenatui. Vi ſe teneri:ſcribit Ioſephus Agrippā miſſum eſſe a ſenatu legatum ad Claudiū ſuꝑ rebus cōponendis:cui Claudis rn̄dit non eſſe mirabile:ſi imꝑatorem nō libēter acciperet curia:quæ crudelitate prioꝝ prīcipum fuerit uulnerata ſed ſi ipſius māſuetudinem deguſtaret:cū noīe tantū ipſe princeps eſſet futurus:re aūt ſenatus imperaret:ꝑfecto illos gauiſuros ſibi ꝓſpere imperium obueniſſe. Diuerſa ſentiētium:ex ſenatoribus adhuc nocte exn̄te alii ſemetipſos occultauerūt:alii in agros ꝓprios ſunt egreſſi:uixq; cētum ſenatores collecti ſunt:qbus in cōe de præſenti ſtatu tractantibus repēte clamor congregati exercitus eſt emiſſus petentis:ut militaris imꝑator eligeret̃. Multitudine noīatim expoſcente:milites decreuerant apud ſemetipſos ut uni & ſpeciatim Claudio traderet̃ imperium ut ante dictum eſt: hoc tm̄ ſenatoribus concedentes ut ipſi q dignus uideret̃ eligerēt. Iurare in nomē ſuū:Claudius cōgregato exercitu contionē habuit iuſiurādū a militibus accipiēs ſecū ꝑmanendi:donauitq; ſingulos cuſtodes corporis qnq; milibus drachmarū: & ducibus muneꝝ ꝓmeritam portionē largitus ē. ſed & militibus abn̄tibus ſimilia repromiſit. Militis:ꝓ militū. ſingulatiuus numerus ꝓ pluratiuo. Pigneratus:ueluti pignore obligatū obnoxiāq; efficiēs.
Antiqus Antiqus:melius carius. Macrobius:ſoli poſthumiano antiqor uiſa eſt inſtruēdaꝝ cura defenſionū. Liui. i. vii. Vtilitate fides fuit antiqor. Lucilius:qn potius uitam degat ſedatus qetam:quam tu antiqus:q̃ facere hoc feciſſe uidearis. Id biduū:qđ tumultuoſum. ſ. inter obitum Caii & principatū Claudii fuit itermediū:de quo ſit ait Paulus oroſius. Claudius mox ut cōfirmauit imperiū magna atq; adhuc icognita clæmētia ne in tātā nobiliū multitudinē ultio ſi eſſet cœpta ſeuiret:biduū illud qđ ex reipu. ſtatu infœliciter conſulatū actūq; fuerat memoriæ exemit. oīum factoꝝ dictorumq; in eo ueniam & obliuionē in ꝑpetuum ſanxit.

M. AN. Quia ſerui:ſic. n. legēdū non ſui ut alii habēt qđ ne latine qdem diceret̃. Succollantibus:ceruicem oneri ſubiiciētibus Ioſephus uehiculo ait i caſtra ꝑuectū. In caſtra:prætoria quæ circa urbē appia uia fuere:Plinius ad extrema uero tectoꝝ cū caſtris prætoriis:cœperūt ea tyberii principatu Romæ eſſe : quū antea prætoriāæ cohortes uagæ ꝑ urbē ſparſa haberēt tabernacula. Aliq̃to minori ſpe q̃ fiducia:aut mīus oīno ſpei adeſſet q̃ fiduciæ. Cohortibus urbanis:q̃ in urbe erant ad prīcipis præſidiū. Aſſerturi:uindicaturi. Per tribunū plebis:cui uocādi ſenatus ueteri inſtituto ius erat ſentiū ſaturninū hūc fuiſſe crediderim quē Ioſephus de libertate continuo poſt mortē claudii cōcionatū ſcribit. Nominatim:noīe claudiū depoſcētes. In nomē ſuū:ſuo noīe nouo ſe ſacro aſtringere. Præmio pigneratus:primus q ꝑcio imꝑiū mercatus eſt. Antiqus:utilius. Id biduū:acta illius bidui. i. conſulationes patrum & quæcūq; ad aſſerendam libertatem uariæ in curia aut alibi dicta eſſent. Memoriæ:eximere abolere.

PHI. Obliuionē in perpetuū: in libro annotationū noſtraꝝ latiſſime explicauimus quēadmodū ſæpe nūero obliuio ꝑteritoꝝ
amneſtia factoꝝ iducta eſt:quā græci amneſtiā uocāt q̃ ſi legē obliuionis: quā romæ iducere cicero tētauit poſt iterfectū Iuliū cæſarē:quam claudius ultronea clæmētia nllo expetēte firmauit relege q̂ a nob ſuꝑ hac re ſcripta ſūt i li. ānotationū. ubi enarrāus illđ cicerōianū: græcū ēt uerbū uſurpaui qđ tū i ſedādis diſcordiis uſurpauerat ciuitas athenienſis: Tribunis iter
mors chereæ emptis:chereas prīceps caiāæ necis ad ſuppliciū ductus ē:q mortem excepit aīo uirili rogās ut eo gladio necaret̃:quo ipſe caiū interemerat. lupus alter e cōiuratis pluriāꝝ ictu plagaꝝ ꝑemptus ē: eo qđ ceruicē mollis præparaſſet

De geſtis per eum in initio principatus.

IMꝑio ſtabilito nihil antiqus duxit:q̃ id biduū:quo de mutādo reipublicę ſtatu hæſitatū erat mēoriæ eximere. Oīum itaq; fctōꝝ dictorūq; in eo ueniā & obliuionē in ꝑpetuum ſanxit ac præſtitit. Tribūis modo ac centurionibus paucis e cōiuratorum in Caiū numero interemptis:exēpli ſimul cauſa:& quod ſuam quoq; cædem depopoſciſſe cognouerat. Cōuerſus hic ad officia pietatis iuſiurādum neq; ſanctius ſibi:neq; crebrius iſtituit q̃ per Auguſtum. Auiæ Liuiæ diuinos honores:& circēſi pompa currum elephantorū Auguſtino ſimilem decernendū curauit. Parētibus iferias publicas & hoc amplius patri circēſes annuos natalis die:matri carpentū quod circūduceretur & cognomen Auguſtæ:ab auia recuſatum. Ad fratris memoriā ꝑ oēm occaſionem celebratā. Comœdiā quoq; græcam neapolitano certamine docuit:ac de ſnīa iudicum coronauit.

ad necē. Sabinus autē ſemet ipſum occidit gladio ſic īcūbēs: ut eū uſq; ad capulū uulnus abſorberet. Exēpli cā: iter cauſas puniēdi peccata hæc quoq; rō uīdicādi eſt: quæ a græcis παράδειγμα. a latinis dr̄ exemplū: cū pūītio pp exēplū neceſſaria eſt: ut cæteri a ſilibus peccatis: metu cognitæ pœnæ deterreāt. iccirco ueteres exempla pro maximis grauiſſimiſq; pœnis nominitabāt. Quā per auguſtū: Claudius quādo ſanctiſſimū iuſiurādū iurare uolebat: p Auguſti nomē deierabat: qđ erat pietatis initiū ī Auguſtū Cæſarē: in cuius nomē uelut quadā adoptiōe aut iure hæreditario ſuccedebāt romāi impatores. Auguſtino: uetus codex habet auguſteo ſed ſine Auguſtio legas ſiue auguſteo nomē eſt deriuatum ab Auguſto cæſare. & eſt ſenſus claudiū decreuiſſe ī honorē uiæ liuiæ auguſtæ: ut ī pompa circēſiū ſpectaculoꝝ currus ageret: q̄lis oli fuerat decretus Auguſto: quē appellat currū elephātoꝝ. propterea qđ ab elephātis duceret ut res eēt honorificētior. ſicut oli ſubiere currū pōpeii magni africo triūpho: quāuis poſſimus etiam eo nomine ītelligere currū eburatū: tāquā ex ſecto elephāto hoc eſt ebore compactū. namq; notū eſt nō ſolū dētes elephantorū ſed etiam oſſa penuriæ cauſa ī lamias ſecari ſolita ad ebur cōficiūdū. hinc maro ebur ſignificare uolēs dixit elephātū. cū ait altera cādēti perfecta nitēs elephāto: & alibi ait ſectoq; elephāto. qđ autem ex ebore uehicula forent in uſu priſcorū gliſcēte luxuria teſtes ſūt hiſtorici & ī primis lampridius q ait heliogabalū habuiſſe gemmata uehicula & aurata cōtemptis argēteis & eboratis. Parētibus: druſo & antoniæ. Inferias: parētalia. Circēſes annuos: ſubaudi decernēdos curauit: ut. ſ. quot annis die natali druſi ludi circēſes exhiberentur. Carpētū. ſ. curauit decernēdū: eſt autem carpētū caruca matronalis de quo ſupra ſatis diximus. carpētis per urbem uehi matronis cōceſſum eſt: qa cū auꝝ nō reperiret ex uoto quod camillus nouerat apollini id matronæ cōtulerūt. Ab auia recuſatū: Pli. tñ ſignificat cognomē auguſtæ nō fuiſſe a liuia recuſatum ſcribens eam accepiſſe nomē Auguſtæ: cū primū pacta eſſet Auguſto cæſari. & idē ī ultimo naturalis hiſtoriæ ingt magnitudo cryſtalli ampliſſima adhuc nobis uiſa erat: quam ī capitolio liuia auguſta dicauerat librarū circiter qnquagīta auguſtas autem matres uxores ſorores filias imperatorū appellatas eſſe dignitatis cā proditū eſt. Fratris: germanici. Neapolitāo certamine: apud neapolitāos auctore ſtrabōe agon qnquennalis complures dies celebrabatur: qui & muſicus erat & gymnicus illis emulus: q per græciam clariſſima celebritate geruntᷣ. hinc illud papinii lib. v. ſiluarum: patrii quinquēnia luſtri. Docuit: uidetur potius legēdum dedit. talia enim exhibentur magiſquā doceantᷣ. Coronaui: ſubintellige actorem comœdiæ græcæ ipſi enim hiſtriones coronari ſolent nō comœdiæ quod ſi legas docuit: erit ſenſus claudiū ipſum docuiſſe comedum prout fabula eſſet agenda: cū alioquin comedus adeo ſcius gnaruſq; eſſet ſoleat actionis hiſtionicæ: ut præcipiat Quintilianus oratorem futurum dare operam debere comedo: cuius officium hoc eſſe dicit: ut uitia oris emendet: ut expreſſa ſint uerba.

Paradigma
Exemplū
Exempla pro pœnis
Auguſtinus currus
Elephātus pro ebore
Eburata uehicula
Liuia auguſta auguſtæ
agon neapolitanus

M. AN. Præſtitit: ſeruauit. Exempli ſimul cauſa: ut illorum pœna aliis documento eſſet. Quam: ſuā quoq; cædē quo ſe quoq; ad cædē requiſiuiſſent: chereā & lupū ad ſuppliciū tractos ioſephus ſcribit ſabinum uero ſibi mortem conſciuiſſe. Auiæ: iuliæ druſi patris ſui matri. Diuios: honores quos defunctæ decerni tyberius nō permiſerat. Currum elephātorū: qui iunctos haberet elephātes iulius capitolinus elephātorum quadrigas ait: Gordiano: Principi decretas quibus ille more perſico triūpharet: quo apparet elephantes currui admoueri ſolito. Auguſtino: q auguſto: fuerat decretus. Decernēda: neutro genere decernēda dixit nō uocē ſed ſenſum ſecutus quum currū & honores decernēdos curaſſet. Fratris: germanici. Græcā: græcæ ſcriptā. Neapoletāo certamine: ludoꝝ rōnem ſuo loco explicauimus. Docuit: ſic platonius ille de comœdiarum differentiis ἰσ μὲν γουοτνηεῦ ϖολιϊε ϖιϖὸ ἀλλὰ διδάξαι τουδράυντάσ ſimus eupolim quoniam ſi captas fabulam docuerit. Coronauit: qui maxime placuiſſet.

Ne Marcū quidē Antoniū inhonoratū ac ſine grata mētione tranſmiſit teſtatus quondā per edictū tanto impēſius petere ſe ut natalē patris Druſi celebrarent: quod idē eſſet & aui ſui Antonii. Tyberio marmoreū arcū iuxta Pōpei theatrum decretum quidem olim a ſenatu uerū omiſſum pegit. Caii quoq; & ſi acta omnia reſcidit: diem tamen necis: q̄uis exordium principatus ſui uetuit inter feſtos referri.

De honoribꝫ p eū ſp̄tis & aliis ciuilibꝫ geſtis eius.

AC in ſemet augēdo parcus atq; ciuilis: pnoīe impatoris abſtinuit: nimios honores recuſauit. Sponſalia filiæ: nataleq; gēiti nepotis ſilētio: ac tantū domeſtica religione trāſegit. Neminē exulum niſi ex ſenatus auctoritate reſtituit: ut ſibi in curiā præfectum prætorii tribunoſq; militum ſacum inducere liceret: utq; rata eſſent q̄

PHI. Ne Mar. quidem Antonium: erat hic claudii maternus auus utpote pater Antoniæ quæ mater fuit claudii quam ex octauia Auguſti ſorore ſuſceperat. hinc ait ipſe Claudius apud Senecam. Mar. Antonius auus meus nullo minor: niſi eo a quo uictus eſt fratrem interfectum audiui. Idem eſſet: eundem diem Natalem habebāt druſus pater claudii & Antonius auus maternus. Tyberio principi: fratri patris druſi: & ob hoc patruo ipſius claudii. Pompeii theatꝝ ſcribit Euſebius theatrum pompeii incenſum eſſe Tyberi principatu. Caii: caligulæ. Inter feſtos: cum feſtorum libris dies

religioſi & nefaſti cãæq; dieꝝ pſcriberẽt:noluit claudius ut inter faſtos referret dies ille quo caius fuerat ĩteremptus:q̃uis eum ipſe diem haberet pro exordio ſui principatus.alii codices habẽt ĩter feſtos & ſenſus erit apertior tãq̃ noluerit claudius ĩter dies feſtos referri diem illũ:quo occiſus fuerat caius:& quo fuiſſet initiũ ſui prĩcipatus:ne uideret ĩſolẽtius & elatius exultare partim de nece caii:partim de inito principatu:de diebus faſtis & feſtis ſcribit Macrobius diligẽter ĩ primo. Prænomine imperatoris:ſicut claudii ciuilitas laudãda ex eo eſt ꝙ ĩperator dici noluit:ita cæſaris dictatoris ĩſolẽtia repræhẽdẽda recipiẽtis prænomẽ imperatoris:qui a græcis dr̃:αυτοκρατωσ. Spõſalia:ſeruius ſulpitius ſpõſalia ĩ latia hoc more fieri ſolita ſcripſit:q ĩquit uxorem ducturus erat ab eo unde ducẽda erat ſtipulabat̃ in matrimonium ducturũ iri:q daturus erat itidem ſpõdebat daturũ.is cõtractus ſpõſionũ ſtipulationũq; dicebat̃ ſpõſalia:tũ quæ ꝓmiſſa erat ſpõſa appellabat̃:q ſpopõderat ducturũ ſpõſus:talis formula ſignificat̃ a Plauto ſic ſcribente in curgulione:ſpõdes ne miles mihi hãc uxorem? ſpõdeo.ſpõdere aũt ut docet Varro eſt dicere & a ſponte.i.uolũtate deducit̃:hinc ſpõſus ſpõſa cũ ſpõſus ſpõſio & ſpõſalia deriuãt̃:& q ſpopõderat filiã deſpondiſſe dicebat̃:quod ex ſpõte eius.i.uolũtate exierat.obiter enarrãdũ uetus uerbũ:qđ eſt deſpõdiſſe animũ. namq; deſpõdere animũ dr̃.ille qui ſuæ ſpõtis ſtatuit finem:& quaſi ex deſperatione mori decreuit Varro in tertio de re ruſtica.ne reliq ſi uideãt deſpõdeãt animũ:atq; aliẽo tempore uẽditori moriant̃.Liuius in tertio ab origine urbis.nec ipſi ſolũ deſpõderãt animos.ſed cõtẽni cepti erant a finitimis populis plautus in milite.ne lamentetur ne ue animum deſpõdeat.apud Senecam deſpõdere legimus ſine animi additamento. In hoc eodem ſignificatu per eandem ſimilitudinem dicitur quis deſpõdere ſapientiam qui deſperat ſe poſſe ad ſapientiæ faſtigium peruenire:& ob hoc deſiſtit ab incepto deſtituitq; inchoatum ſtudium. Silentio:ſine publica feſtiuitate. Præcatio exegit:præcibus impetrauit a ſenatu ut ingrediens curiã ſe cũ ducere poſſet præfectum prætorii & tribunos militũ:qbus alioqn ius nõ erat ĩ ſenatũ ueniẽdi:præcario aũt aduerbium eſt quo plautus & terentius uſi ſunt apud iuriſcõſultos titulus eſt de præcario:ubi ſic inquit Vlpianus præcariũ eſt quod præcibus petẽti utendum cõceditur tãdiu: q̃diu is qui cõceſſit patitur.in hanc ſentẽtiã elegãter dictũ eſt a Seneca hominem eſſe præcarii ſpiritus:& apud qn.curtiũ ait Alexãder:mori præſtat q̃ præcario imperatorem eſſe idem ſed præcarium inqt ſpernebat̃ imperiũ ubi præcariũ imperiũ dr̃ id qđ tamdiu obtinet̃: quamdiu qui cõceſſere permittunt.

Sponſalia ſponſa ſpondere | Deſpõdere animu qd | Deſpõdere ſapiẽtiam | præcario | præcarium | præcarium imperinm

M.AN. Marcum quidem Antonium:traiecto ſed cœliana illa adhuc durior has res ad te ſcriptas luci miſſimus eli. Aui materni: Antonii triũuiri qui ex octauia Auguſti ſorore Antoniam claudii matrem genuit. Tyberio:patruo qui druſi patris ſui fuerat frater. Inter faſtos referri:quaſi maiorem duxerit caianæ cædis & luctus ex ea accepti q̃ ꝓpriæ lætitiæ ex adepto principatu rationem habendam. Sponſalia filiæ:cuius dicat in dubium uenire poteſt:claudiam.n.Antoniam & Octauiam filias habuit claudiam ut ex adulterio genitam ad matris ianuam expoſuit:antonia Pompeio magno deinde fauſto Syllæ nobiliſſimis iuuenibus nupſit:Octauia ſyllano prius mox Neroni priuigno deſponſata eſt. Reſtituit:ab exilio reuocauit. In curiam:Cæſaris dictatoris exitu admonitus cum patribus egit ut cum tribunis & præfecto prætorii ſibi curiam ingredi liceret.

procuratores ſui in iudicãdo ſtatuerent ꝑcario exegit. Ius nundinarũ in priuata ꝑdia a cõſulibus petiit. cognitiõibus magiſtratuũ ut unus e cõſiliariis frequẽter.ĩterfuit. Eoſdẽ ſpectacula edẽtes ſurgẽs & ipſe cũ cætera turba uoce ac manu ueneratus eſt. Tribu.ple.adeũtibus ſe pro tribũali excuſauit.qđ pp anguſtias nõ poſſet audire eos niſi ſtãtes. Quare in breui ſpacio tm̃ amoris fauoriſq; collegit:ut cũ profectum eũ oſtiã periiſſe ex ĩſidiis nũciatũ eſſet. magna cõſternatione populus:& militẽ quaſi proditorẽ: & ſenatũ quaſi patricidã diris execrationibus inceſſere non ante deſtiterit q̃ unus atq; alter & mox plures a magiſtratibus in roſtra ꝑducti ſaluum:& appropinquare confirmarent.

uox claudii

PHI. Procuratores ſui:quæ a procuratore cæſaris fiunt ea perinde rata haberi ſolẽt.atq; ſi ipſe imperator ſtatuiſſet:auctor iuriſconſultus:tamen Claudius ut ſe magis ac magis ciuilem præberet præcatus eſt ſenatum ut rata haberentur:quæ per ſuos procuratotes ſtatuta fuiſſẽt:refert corne.Tacitus auditam eſſe uocem principis claudii:patrem uim rerum habẽdam eſſent iudicatarũ a procuratoribꝫ ſuis ac ſi ipſe ſtatuiſſet.quod & ſenatuſconſulto confirmari & Vberius fieri uoluit.Auguſtus quoq; antea decreta procuratorum perinde haberi iuſſerat:ac ſi magiſtratus romãi cõſtituiſſent. Ius nũdinaꝝ:ſcribit pli.in.v.epiſtolaꝝ uiꝝ ꝑtorium a ſenatu petiiſſe ut ſibi ĩſtituere ĩ agris ſuis nũdinas ꝑmitteret̃:cui cõtra dixerũt legati uicẽtinoꝝ. Cognitiõibus:qñ de cã aliq̃ cognoſcebãt. Vt unus e cõſiliariis:ut unus q cõſuleret:nõ ut imꝑator qui præcipet.

Stant. ſedent

Eoſdem ſcilicet magiſtratus. Surgens:honoris uidelicet cauſa:nam quos honoramus his aſſurgere conſueuimus:de quo iam dictum eſt:Voce ac manu.acclamatione & plauſu. Propter anguſtias ſcilicet tribunalis. Niſi ſtantes:ſtare & ſedere inter ſe opponuntur.plautus in captiuis.hi ſtant ambo non ſedent:cum tribunal nõ eſſet capax multorum & ob id tribuni qui ſedere debuiſſent ſtare cogerentur:uſus eſt excuſatione. Hoſtiam ciuitatẽ:ab anco marcio cõditã. Militẽ:milites. Quas patricidã:tanq̃ auctorem mor-

De iſidiis & cõiuratõibus cõtra eũ factis.

NEc tñ expers iſidiarꝝ uſqꝫ quaqꝫ pmãſit:ſed & a ſingulis & p factionẽ:& dẽiqꝫ ciuili bello iſeſtatus ẽ. E plæbe hõ nocte media iuxta cubiculũ eius cum pugiõe dephenſus ẽ. Repti & eqſtris ordis duo in publico cũ dolone ac uẽatorio cultro:pſtolantes alter ut egreſſum theatro alter,ut ſacrificãtẽ apud Martis ædẽ adoriret. Con ſpirauerãt ãt ad res nouas Gallus aſinius & ſtatilius Coruinius Polliõis ac Meſſalæ oratorꝝ nepotes aſſũptis cõpluribus libertis ipſius:atqꝫ ſeruis. Bellũ ciuile mouit Furius camillus Scribonius dalmatiæ legatus. Verũ itra qntũ diem oppſſus eſt. Legionibus quæ ſacramẽtũ mutauerãt in pœnitẽtiã religione cõuerſus:poſtq̃ denunciato ad nouũ imperatorem itinere caſu quodam ac diuinitus:neqꝫ aqla ornari neqꝫ ſigna conuelli moueriqꝫ potuerunt.

tis Claudii q pater eſſet ſenatus. Plautus elegãti uocabulo parẽticidã uocat:quẽ græci patroctonõ dicũt.nos uulgatiori uocabulo patricidã noiamus. Parenticida patroctonus Inceſſere:ipetere criari iſectari. Au.Gel.iceſſebat quẽpiã taurus philoſophus ſeuera atqꝫ uehemẽti obiurgatiõe.ſilius.unũ iceſſentia tela. In roſtra:pulpitũ romãi fori ubi cõcionant de quo ſatis multa i Iulio Cæſare.declinãt aũt nũero tm̃ pluratiuo roſtra i hac ſignificatiõe ut docet Diomedes. Per factionẽ:cõſpiratiõe pluriũ. E plebe plebeius.& hoc referẽdũ ẽ ad ſingulos. Eqſtris ordinis duo. Cor. Tacitus:interea Romæ nullis palã neqꝫ cognitis mox cauſis nonius eqs romãus ferro accictus repit i cetu ſalutãtiũ principẽ.nã poſtq̃ tormẽtis dilaniabat cõſcios non edidit icertũ an occultãs. Dolõe:dolões auctore donato Dolonei q ſunt tela q̃dã bellica a ledẽdo dicta nã λολοσ græce leſio dicit:unde & dolus a ledendo.Seruius enarrãs illud ex. yii. Eneidos:pila manu ſceuoſqꝫ gerũt.in bella dolones:ait dolonẽ flagellũ eẽ:itra cuius uirgã lateat pugio:dolões aũt a fallẽdo dici: qđ decipiãt ferro cũ ſpeciem p̃ſerãt ligni.hac dictiõe uſus eſt Alphenus iuriſcõſultus digeſtis ad legẽ aqliã.cuius hæc ſunt uerba. tabernarius eũ cõſequutus lucernã repoſcebat & fugientẽ retinebat.ille flagello quod in mãu habebat in quo dolon ierat uerberare tabernariũ cœperat. accurſius legit dolor:& ita icodicibus ipreſſis legit:ſed ego exiſtimo legẽdũ eſſe dolon & accipiẽdũ p telo flagelli.ap̃ Liuiũ dolões accipi uidẽtur pro armamentis naualibus ſic ſcribẽtem.ſublatis raptim dolonibus epheſum petit fuga. Venatorio cultro: Venator nõ ſolũ uenabulo telo longiore utitur in uenatu:ſed etiam cultro breuiore ſuccingitur:qui ob id uenatorius dicitur.de quo eſt lẽma in epophoretis epigrãmatarii poetæ. Culter uenatorius Præſtolãtes expectantes:alias p̃ſtolari ſignificat p̃ſto eſſe ut exponit donatus Terẽtianus interpres. Egreſſum.ſ.Claudium. Conſpirauerãt:hoc ad illud referendum eſt ꝙ ait perfectionem infeſtatum fuiſſe.

M.AN. Ius nũdinarum:ut nũdinæ in p̃diis quæ priuato poſſideret celebrari poſſet. Vt unus ex conſiliariis:& nõ ut imperator excuſauit in excuſationem adduxit. Inceſſere:inſectari. In roſtra:in forũ ubi roſtra erant. Per factionem plurium:conſpirationem. E plebe:homo hoc ẽ quod a ſingulis dixit. Cum dolone.Verg.ſeuoſqꝫ gerunt in bella dolones Seruius flagellum eſſe putat in cuius uirgis lateant pugiões Varro contum cum ferro breuiſſimo ſatis conſtat a dolo nomen rei datum quia aliud facie ſit:re ipſa aliud.Cornelius Nonium equitem romanum ait ferro accinctum in cœtu ſalutantium depræhenſum nullis cruciatibus cogi potuiſſe ut conſcium quempiam nominaret. Venatorio cultro.Mar.ſi deiecta geres lõgo uenabula roſtro hic breuis in grandem cominus ibit aprum. Gallus:aſinius pollionis nepos. Statilius coruinus:hic quoqꝫ nepos coruini.Meſſalæ de quo & pollione Fabius in decimo:Cornelius Tacitus in hiſtoriis & rurſus in libro quem de oratoribus ſcribit.

PHI. Ipſius.ſ.Claudii. Bellũ ciuile:Plinius in tertio epiſtolarꝝ huius ciuilis belli ſic meminit.Scribonianus arma i illyrico cõtra claudiũ mouerat fuerat petus in ptibus occiſo Scriboniano Romã trahebat. De hoc eodẽ ſextus Aurelius ſic refert.Claudii tpibus Scribõianus camillus itra dalmatias ipator creatus occidit.Cor.Tacitus tradit furiũ Scribonianũ huius ſcriboniãi filiũ:q arma p dalmatiã mouerat:fuiſſe miſſũ in exiliũ:q̃ſi finẽ principis p chaldeos ſcrutaret. Legiões q̃ ſacramẽtũ mutauerãt.hãc hiſtoriã copioſius explicat paulus oroſius.cuius uerba ſubieci ad ſniam trãquilli lucidiorem apertiorẽqꝫ reddendam:accidit inquit eodẽ tempore grãde miraculũ:ſi quidẽ furius Camillus Scribonianus dalmatiæ legatus bellum ciuile molitus legiones multas fortiſſimaſqꝫ ad ſacramẽti mutationem pellexerat:itaqꝫ die dicto ut in unum un‑

Scribonianus

Scriboniani mors

De conſulatibus eius & geſtis in eis.

Conſultus ſuper priſtinũ.iiii.geſſit ex quibus duos primos iũctim ſequẽtes p ĩteruallũ:q̃rto quẽq; anno ſemeſtrẽ nouiſſimũ:bimeſtes cæteros. Tertiũ aũt nono circa pricipẽ exẽplo in locũ demortui ſuffectus. Ius & cõſul & extra honorẽ laborioſiſſime dixit.ẽt ſuis ſuorꝝ q;diebus ſolẽnibꝰ nõ nũq̃ feſtis quoq; antiqtus & religioſis. Nec ſemp perſcriptã legum ſecutus duritiam lenitatem ue multarꝝ ex bono & æquo perinde ut efficeret̃ moderatus ẽ. Nã & his q apud priuatos iudices plus petendo formula excidiſſent:reſtituit actiones:& in maiore fraude cõuictos legitimam pœnã ſupergreſſus ad beſtias condẽnauit.

De uarietate eius i cognoſcẽdo & ſentẽtiãdo.

In cognoſcẽdo ãt ac decernẽdo mira uarietate animi fuit mõ circũſpectus & ſagax:ĩterdũ ĩcõſultus ac p̃ceps:nõnũq̃ friuolus amẽtiq; ſimilis. Quũ decurias rerꝝ actu expũgeret:eũ q diſſimulata uacatione,quã bñficio liberorꝝ hẽbat:reſpõderat:ut cupidũ iudicãdi dimi

dicq; ad nouũ impatorẽ cõueniret̃:neq; aqlæ ornari:neq; cõuelli quoquo mõ ſigna moueriue potuerũt exercitus tãta & tã iuſi tata miraculi fide motus & conuerſus in pẽitẽtiã impatorẽ ſcribonianũ qnto ſtati die deſtitutũ interfecit:ſeq; ſacr̃o prioris militiæ cõtinuit. Ad nouũ imp ıtorẽ:Scribonianũ camillũ. Aqlæ ornari:obiter dicẽdũ ẽ quemadmodũ aqlæ pricipalia romãorũ ſigna iungebantur feſtis diebus.

Signa cõuelli

Neq; ſigna cõuelli:hoc oĩnoſũ fuiſſe apud ueteres teſtat̃ caſus flaminii cõſulis cui anteq̃ apud traſimenũ cũ copiis deleret̃ ocius cõuelli ſigna iubẽti nũciat̃ ſignũ oĩ ui moliẽte ſignifero conuelli neqre:q cõtẽptor religionis cõuerſus ad nũciũ inqt nũcia ſignũ effodiãt:ſi ad cõuellẽdũ manus præ metu obtorpuerũt:Sed Paulopoſt dedit pœnas ſpreti ominis & oſtẽti iterfectus ab Annibale.ap̃ traſimenũ cũ magna ſtrage romãorꝝ.Cõuelli aũt ꝓprie dixit:qa romana ſigna figebãt̃ in caſtris:& cũ ad bellũ eũdũ erat captatis auguriis euellabãt̃ e terra.nam alibi ut tradit Seruius grãmaticus figi nõ licebat.ſed iter auguria hoc ẽt habebat̃:ſi auellẽtẽ facile ſequerent̃.adeo ut Craſſus parthico bello occiſus ſit:q iturus ad p̃liũ auellere ſigna nõ potuit. Virgilius ĩ undecimo ubi primũ uellere ſigna annuerint ſupi. Sup priſtinũ:p̃ter illũ priorẽ:quẽ cũ caio adhuc priuatus geſſit per duos mẽſes. Iunctim:ſine iteruallo. Nouo exẽplo:cũ nõ ſit ex iperatoria dignitate:ut priceps in locũ demortui cõſulibus ſubſtituat̃.ſed debet ordinarius eẽ cõſul nõ ſuffectus. Suffectus:ſubſtitutus ſubrogatus.ſufficere.n.ſubſtituere eſt:unde & ſuffectos cõſules dicimus. Et extra honorẽ:extra cõſulatũ. Suis ſuorũq; diebus:multi dies ĩ faſtis legebãt̃ ſolẽnes & feſti:q dicati erãt ꝑtim Claudio:ꝑti cæſaribus Claudii anteceſſoribus:parti druſo & germãico religſq; gẽtis claudiæ maioribus.hinc eſt illud Naſonis ex libro primo faſtorꝝ.iuenies illic & feſta domeſtica uobis.Sæpe tibi pater eſt ſæpe legẽdus auus.quæq; ferũt illi pictos ſignãtia faſtos:tu quoq; cũ druſo p̃mia fratre feres. Religioſis:de diebus religioſis dictũ ẽ in ſuperioribus:qui potius ominoſi ſunt q̃ ſacrati. Duritiã lenitatẽue:Claudius leges quæ nimis atroces uidebãtur in exigenda pœna moderabatur:cũ auctore martião iuriſcõſulto in grauioribus pœnis ſeueritatẽ legũ cum aliquo temperamento benignitatis iudices ſubſequi debeant:interdum uero quæ leuiores leges uidebantur eas grauiores faciebat:prout ipſe delictum atrox iudicabat. Ex bono & equo:docet Ariſtoteles bonũ & æquum eſſe emẽdationẽ legis:nã cũ lex uniuerſalis ſit accidatq; iterdũ aliud præter uniuerſale.tũc rectum eſt ut ex equo & bono id princeps moderet̃: Plus petendo formula excidiſſent:Ci.in orõne pro roſcio comedo:ſi tu inqt amplius numo petiſti in iudicio quam tibi debitum eſt:cauſam perdidiſti:ſi peteret qſpiã apud iudicẽ cẽtum ſibi dari hic niſi planum facit cẽtum ſibi ad libellam deberi cauſam perdit.ſecus eſt in arbitrio:nãq; ad arbitrium hoc animo adimus ut neq; nihil:neq; tantũ quãtũ poſtulamus cõſequamur:In iuditio nihil niſi directũ:aſperum:ſimplex.in arbitrio:mite:moderatum & æquum.apud eundem Ciceronem libro.i.de oratore docet Craſſus eum cauſa cadere qui plus lege agendo petebat : quam quantum lex xii.tabularum permiſerat. Formula:quæ.ſ.de petendo inſtituta eſt.

Suffecti conſules

Bonum & æquum

Formula excidere.

Cã cadere

M.AN. Furius Camillus:Camillus ſcriboniani pater ait Cornelius arma ꝑ Dalmatiã mouerat. Sacramentum:ſiquidem in nomen Claudii prius iurauerant. Ad nouum imperatorem.camillũ. Neq; aquila quæ erat in publicis ſignis. Cõuelli refigi:idq; oſtẽtũ religionẽ & metũ militibus iniecit. Nouo circa pricipem exẽplo:qa princeps impatores dico ad id tp̃s inde mortui cõſulis locũ ſuffici nõ cõſueuiſſent. Præſcripta:q̃ legũ legibus ſancita aut ſcita eſſent. Ex bono & equo ex æquo ius dr̃ quum ex uero cõmuniq; utilitate iudicaret̃. Afficeret̃:pacatus infeſtus ue eſſe cauſæ. Priuatos:priuatas cauſas cognituros.

PHI. Reſtituit actiones:ut cãm ſuã perinde ac ĩtegrã iterũ agere poſſent:quã ꝑdidiſſe ex lege uidebant̃ & hoc referas ad duritiã legũ:quã moderatus eſt. Legitimã pœnã ſupgreſſus.hoc ꝑtinet ad illud q̃d ait lẽitatẽ legũ exaſperaſſe. Ad beſtias:iter capitales pœnas dãnatio ad beſtias numerat̃ ut ſcribunt iuriſconſulti digeſtis de pœnis. Nõnunq̃ friuolus:aliquando leuis inanis nulliuſq; momenti ſicut friuola dicuntur uerba quæ minus fide ſunt ſubnixa:& friuola quoq; priſci uocitauerunt uaſa fictilia quaſſa:unde friuola ꝑ

dãnatio ad beſtias

Friuola

ſit. Aliū interpellatū ab aduerſariis de propria lite negan-
téq; cognitiōis rē. ſed ordinarii iuris eē agere cām cōfeſtim
apud ſe coegit: ꝓprio negocio documentū daturū q̄ equus
iudex ī aliēo negocio futurus eēt. Fœmininā nō agnoſcētē
filiū ſuū dubia utrinq; argumētoꝝ fide ad cōfeſſionē cōpu-
lit: idicto matrimonio iuuēis. Abſentibus ſecūdum p̄ſentes
dabat facillime delatu culpæ ne q̄s in aliqua neceſſitate ceſ
ſaſſet. Proclamāte quodā ꝓcidēdas falſario māus carnifice
ſtati acciri cū machera mēſaq; laniona flagitauit. Peregri-

nugatoriis dici q̄s neſit: Iuuena-
lis: iam friuola tranſfert. Decu-
nas: iudicū de q̄bus iā ſatis mul-
ta. Expungeret priuaret: & ut
utar uerbo iuriſcōſultoꝝ cancel
laret remoueretq; ab actiōe rerū
iudicialiū. expūgere. n. uerbū eſt Expungere
militare q̄d ſignificat milites ab
exercenda militia repellere atq;
exauctorare adempto ſtipendio
Paulus iuriſconſultus in ti. de re
militari. ex cā deſertiōis notatus
ac reſtitutus tp̄is: quo ī deſertio
nis cā fuerit īpēdiis expūgit᷑: hic illud plautinū ē. expūcto ī māipulo: hic illa apud ſenecā ī li. iiii. de benefi-
ciis luculēta ſnīa. pignus ē ꝓtinus aliud iuicē mittere & munus mūere expūgere: q̄d ſignificat delere ne de
bere uideat᷑. milites. n. pūctis ſcripti īſerūt᷑ legiōi & iurāt ut docet Vegetius ī. ii. īde expūcti dicti deleti & a
malitia remoti: Itidē expūgi dicūt᷑ iudices iudicūq; decuriæ q̄ñ amouēt᷑ a iudicādo ueluti expūcti cācella
tiq; ex albo iudicum. diſpūgere quoq; uerbū eſt cōſimile q̄d ſignificat cōferre accepta & data: ſicuti docet Diſpūgere
papinianus iuriſcōſultus. Diſſimulata uacatiōe: p diſſimulationē occultata nō pfecta uacatiōe iudicādi.
Beneficio liberoꝝ hēbat: ſcribūt iuriſcōſulti digeſtis de uacatiōe & excuſatiōe mūerū. q̄d nūerus libero-
rū a mūeribus ciuilibus p̄ſtat excuſationē. Reſpōderat: tanq̄ legitimus iudex. rñdere. n. dicunt᷑ iudices. &
iure cōſulti: q̄ñ de iure reſpōſitāt. De ꝓpria lite: ptinēte ad eū ipm q iudex erat. Cognitiōis rē: apud ora-
tores ſtatus eſt ſiue cōſtitutio: q̄ dr̄ trāſlatiōis: ea autē formula eſt: an huic. an cū hoc? an hoc lege? an apud Status
hūc? an hoc tp̄e liceat agere: ſenſus eſt. cū unus ex iudicibus negaret ꝓprie litis cognitionē agi poſſe eo tem trāſlatiuus
pore & loco. claudius coegit ut apud ſe tanq̄ priuatus cām ſuā ageret: ut ita ī ꝓpria cā doceret quā recte iu-
dicare deberet ī aliēis negociis. Ordiarii iuris: tanq̄ extra ius & iniuriū eēt eū q iudex eſt agere cām de ꝓ-
pria lite. nāq; ut inq̄t Vlpiāus titulo de ī ius uocādo: nō debet iudex ī ius uocari dū de re cognoſcit. Ad
cōfeſſionem cōpulit: nō abſimile eſt illud eccleſiaſticū: q̄d de ſalomone circūfert᷑ iudicāte īter duas mulie-
res de filii ꝓprietate litigātes. Indicto: denūciato. Iuuēis. ſ. quē filiū ſuū eſſe negabat. Abſentibus. ſ. alter
utris litigatoribus. ſeptimus eſt caſus. Secūdū p̄ſentes dabat: dare ſecūdū p̄ſentes litē & poſſeſſionem dr̄
iudex: quādo pro præſentibus iudicat: & ſecūdū te litē do pro te ſicut cōtra te & hoc ad id refert᷑ q̄d inter ſecundum
dū fuit icōſultus & ꝓceps ī iudicādo. abſentibus. n. alterutris litigatoribus nō debet iuridicus magiſtratus te litem do
ſecūdū præſentes litē dare: ſed differre ſnīam quoad uenire poſſint: q abſentes ſunt: ſi q̄s. n. iuſta cā īpeditus
ad iudiciū occurrere nō potuit erit ei ſubueniēdū: ut tradit Vlpiāus li. ii. digeſtoꝝ. ideoq; lex. xii. tabularū
iubet diem iudicii eſſe diffuſum: ſi alteruter ex litigatoribus morbo ſontico īpediat᷑. dr̄ autē morbus ſon-
ticus nocēs & uehemētior. Nullo delectu culpe: in hoc icōſultus erat claudius: q nullum habebat delectū
de culpa ceſſatoꝝ. ſiq̄s culpa & dolo malo nō ſtetiſſet ī iudicio: cum tali minime danda ſit exceptio: an ua- morbus
litudie uel alia iuſta cauſa īpeditus ſiſtere ſe nō potuiſſet: cū tali ſit ſubueniēdum. claudius omnes uno ordi ſonticus
ne habebat. Ceſſaſſet: ut. ſ. omnes litigatores properarēt adeſſe ī iudicio attamen leges ueniam exceptio-
nēq; dat illi: q neceſſitate coactus ad diem iudicii præſto eſſe non potuit.
M. AN. Reſtituit actionē: exequēdæ cāæ qua deciderāt facultatē īdulſit. Ad beſtias: beſtiis ad laniatū
in theatro obiiciēdos. Decernēdo: decreta īterponēdo. Circūſpectus: prudēs cōſulte agēs. Sagax: acutæ
ſentiēs: Inconſultus ac præceps: temere & præcipitāter agens. Decurias: iudicū. Rerum actu: rerum ge
rēdarum cura. i. iudicandi munere. Expūgeret: amoueret ex albo tolleret: ſed tu quorundam nomina ex
decuriis expūcta accipias: & quaſi ex albo ſublata defunctoꝝ. ſ. nec nō eorū q uel morbo uel ætate: dome-
ſticis ne curis aſtricti uacationem haberēt. Eū: unum ex iudicibus. Diſſimulata: cælata ſupp̄ſſa. Vaca-
tione: imunitate. Beneficio liberorum: filiorum meritis ait quod magis placet trium natorum iure cōceſ-
ſa. Reſponderat noīatim. n. ī recognoſcendis decuriis citabantur ſed hic quū uacationem haberet ambi-
tioſeq; adhuc ī iudicum numero eſſe uellet: ob eamq; rem ad nomen reſpōdiſſet. Dimiſi: ignominioſe ꝑ-
teriit miſſumq; fecit. Alium: e numero iudicum. Interpellatum: admonitum: accerſitum. De propria
cauſa q̄ ad eum ipſum & aduerſarios attinebat. Rem de qua eſſet: ab aduerſariis īterpellatus. Cognitio-
nis: negātem. ſ. talem eſſe ut tūc cognoſci poſſet ſeu deberet: ſed alio aut loco aut tēpore. Ordinarii iuris: pœna
alterius cognitionis & magis ordinarie coegit claudius. Darurū eū: q pro iudice ſederet. Documentum falſarii
exemplū. In alieno: ſi ī propria cauſa boni cōſuleret. Iuuenis: quem ſe agnoſcere diſſimulabat. Secundū machera
præſentes: pro iis q iudicio adeſſent. Nullo delectu: nullo delicti diſcrimine. Neq̄: ſed ſiq̄s uerior lectio: machero-
ut ſit ordo: ſiq̄s ceſſaſſet non ſponte ſed neceſſitate compulſus. pios
PHI. Falſario: pœna legis Cornelie irrogatur in falſarios & eos omnis qui falſi damnantur ut docet machero-
Martianus iuriſconſultus ad legem corneliam de falſis. Acciri: euocari. Cum machera: gladio græ- phori
ci enim macheram dicunt gladiū: inde macheropios faber gladiatorū. quo nomine nūcupatus demoſthe-

nitatis reũ orta inter aduocatos leui cõtẽtione togatum ne an palliatum dicere cuſam oporteret: quaſi æquitatem integrã oſtẽtãs mutare habitũ ſæpius & ꝓut accuſaret᷑ defenderetur ꝗ iuſſit. De quodã negocio & ita ex tabella ꝓnũciaſſe credit᷑ ſecũdũ eos ſe ſentire: q uera ꝓpoſuiſſent. Propter q̃ uſq; eo euiluit: ut paſſim ac ꝓpalã cõrẽptui eẽt. Excuſans quedã teſtẽ e ꝓuĩcia ab eo uocatũ negauit p̃ſto eẽ poſſe diſſimulata diu cã: ac poſt lõgas demũ ĩterrogatiões mortuus eſt: inqt puto licuit. Alius gratias agẽs: qđ reũ defendi peteretur adiecit & tñ fieri ſolet. illđ quoq; a maioribꝯ natu audiebãt adeo cauſidicos patiẽtia eius ſolitos abuti: ut deſcẽdẽtẽ e tribũali nõ ſolũ uoce reuocarẽt. ſed & lacinia togę retẽta ĩterdũ pede appr̃hẽſo retinerẽt: ac ne cui hæc mira ſint litigatori greculo uox ĩ altercatiõe excidit καὶ σὺ γέρων εἶ καὶ μωρός & tu ſenex & ſtultus es. Eqtẽ qdẽ Ro. obſcœnitatis ĩ fœminas reũ. ſed falſo & ab ĩpotẽtibꝯ inimicis cõfictio crĩe ſatis cõſtat: quũ ſcorta meritorie citari aduerſus ſe & audiri ꝓ te-

nis pater. macherophori dicti a Cicerone ſatelites accincti gladiis. Liuius leuo humero machera prope traiecto ceſſerat parũper ex acie. Apuleius macherã ſpatãq; ĩdifferẽter uſurpat. cũ ait ĩ nono de aſino aureo. cõminabatur ſeſe cõciſurum eũ machera fru-ſtatim. quo ſermõe eius cõmone factus hortulanus eripit ei ſpatã Vegetius meminit ſpatæ & ſemiſpatæ.

Lanionia menſa laniena pelleſuina Sutrina

Mẽſa laniona: qua. ſ. utũtur carnifices ad dãnatos plectẽdos & capita amputãda: a laniãdo dicta: ſicut lanio ſiue lanius a laniãdo ſicut lãiſtæ ꝙ laniãdis p̃ ſint gladiatoribus noĩati. ſcribit Varro laniẽnã dici locũ ubi uendit᷑ caro ſicut pelleſuinã: ubi pelles: ſutrinã ubi calcei. apud apuleiũ ꝓut ĩ libro annotationũ noſtraꝝ obſeruauimus laniena accipit᷑ nõ ſolũ ꝓ loco ſed ẽt ꝓ ipſa laceratiõe. laniõia ãt mẽſa nõ ſolũ ĩ iſtro ẽ carnificis ſed ẽt cõtiet᷑ in iſtro lãionis. Peregrinitatis reũ: q peregrinus erat ſe romanũ faciebat: uñ recognita accuſatus ẽ pegrinitatis: ex hoc cernit᷑ claudius ĩ cognoſcẽdo friuolus & ſilĩs amẽti: q mõ togã mõ palliũ ĩdui uoluit ab eo q accuſabat᷑ de pegrinitate: ut uidelicet palliũ ĩdueret habitũ pegrinũ qñ accuſabat᷑ tanq̃ pegrinus: togã uero romanũ ueſtimẽtũ: qñ defendebat᷑ tanq̃ ciuis rõanus. ita fiebat res ridicula: cũ idẽ ĩ iudicio ſæpius cogeret᷑ mutare ueſtẽ: cũ accuſatores nõ ſemel ſed pluries accuſatori munus obirẽt: & idẽtidẽ defenſores defenſiõis mũia capeſſerẽt.

Ridiculũ iudicium

Togatũ: tãq̃ rõanus eẽt cũ rõanoꝝ ſit toga. Palliatũ: tãq̃ pegrius eẽt cũ palliũ ſit græcoꝝ: uñ fabulæ palliatæ dictæ. Prout accuſant᷑: qñ accuſabat᷑ tanq̃ pegrinus ĩduebat palliũ: qñ defendebat᷑ tãq̃ rõanus ſumebat togã. Ex tabella: ex ſcripto qđ ĩ tabella cõtiebat᷑. Secũdũ eos ſe ſentire: ĩcõſulta ꝓrſus ſñia ẽ: & q̃ nihil ĩcõſultius ac pœne amẽtius eẽ poſſit: ut deſcripto ꝓnũciet ĩpator. ſe ſentire iudicareq; ſecũdũ uera ꝓponẽtes: cũ ĩcertũ ſit q uero ꝓpoſuerit ex litigatoribus: & cũ bõi iudicis offm̃ ſit auditis hĩc & ĩdẽ allegatõibꝯ uel dãnare uel abſoluere: & ita diudicare qs uera ꝓpoſuerit: ꝙ ſi res ſit dubioſa dicere debet ſibi non liq̃re ſicut ueteres factitabant.

Non liq̃t Præſto eſt Apparitores unde

Euiluit: factus ẽ uilis & p cõtẽptionẽ deſpicabilis. Excuſans teſtẽ: ſi ad teſtimõiũ deſideratus uocatusue ad iudiciũ occurrere ĩ tpe nõ poterit: erit ei ut ĩqt Vlpi. ſubuẽiẽdũ. Præſto eẽ: tẽpeſtiuiter: ad aduerbiũ ẽ tibullus paup erit p̃ſto: appitores dici exiſtiat Ser. miſtros ab eo ꝙ appẽt & p̃ſto ſũt ad obſequiũ. Diſſiĩata diu: cã pp quã p̃ſto eẽ nõ potuerit teſtis e ꝓuĩcia euocatus. Mortuus ẽ inq̃t: q excuſabat teſtis taditatẽ & morã coactus explicare cãm cũctatiõis dixit illũ eẽ mortuũ: & adiecit puto licuit: hoc ẽ ſe putare licitã eſſe cãm cũctatiõis mortẽ: & ita p ludibriũ cõtẽptibilis erat claudius. Quod reũ defendi pateret᷑: nõ tã laudãdus ẽ prĩceps ꝙ reũ defendi ſinat: q̃ uituperãdus ſi ſecus fecerit: cũ iniuſtiſſimi ſint illi: q reũ ĩdicta cã cõdẽnãt. Fieri ſolet: ut. ſ. reus defẽdat᷑ & cãm dicat. Patiẽtia abuti: cõſiĩe ẽ illud Ciceronianũ: quouſq; tandẽ abutere patiẽtia nr̃a Catilina. Licinia: parte ueſtis extrema pœne fimbriata cẽſuratimq; conciſa.

M. AN. Falſario: q teſtamẽtũ aut qd aliud falſo ſignarat: Falſarius lege cornelia ĩtelligebat᷑ nõ ſolũ q falſum teſtamentũ ſcripſiſſet ſed q ẽt ſignaſſet: recitaſſet: ſubieciſſet uel adulterinũ ſignũ feciſſet aut ſculpiſſet pœna in ſeruos ultimũ ſuppliciũ in liberos deportatio: deportari dicebat᷑ qui imperpetuum relegaret᷑ relegatio certo tẽpore finiebat᷑ hæc iurecõſultus. Cũ machera. græca uox eſt latineq; ſica dr̃: dicit᷑ & culter ad ſenidẽdum ſimul & uulnerãdum. Iuue. atnes uictũ nomẽq; macheræ. hinc & macherophori ſicari dicũtur. Mẽſa lanionia: qua ceruices & dãnatorũ mẽbra p̃cidũtur a liando dicta: nec eo ĩficias lanioniã mẽſam poſſe ẽt dici: qua lanii beſtiaꝝ carnes diſſecãt. ſiqdem utrũq; alnio uerbo eſt. Peregrinitatis reũ: q peregrinitatis arguebat᷑: quũ pro ciue ſe geſſiſſet. Togatũ: ut ciuẽ. An palliatũ: pallio amictũ ut peregrinũ. Ex tabella: ex ſcripto ut iam ſtultũ iudiciũ adhuc nobilius eſſet. Euiluit: uilis omnibus factus. Negauit p̃ſto eſſe poſſe: nihil intẽpeſtiuius leuiuſq; pronũciari potuit. Puto licuit: & hoc oĩno minus ſtultum. Licinia togæ: qd licinia ſit diximus. καὶ σὺ γέρων εἶ καὶ μωρός & tu ſenex es & ſtultus.

PHI. In altercatione: apud Quintilianum libro. vi. titulus eſt de altercatione. in quo tradit quemadmodum in altercatione ualet plurimum accumen: & ut neq; iracundus neque turbidus neque clamoſus ſit altercator. Excidit: ex oræ cecidit. Virgilius tantumque nefas patritio excidit oræ. καὶ σὺ γέρων εἶ καὶ μωρός, ideſt & ſenex es & ſtultus: quid contemptius quid diſpicatius eſſe poteſt

ſtimonio uideret:graphiũ & libellos quos tenebat.in mãu ita cũ magna ſtultitiæ & ſęuiciæ exprobratione ieciſſe in faciem eius:ut in genam non leuiter perſtrinxerit.

De officio cenſuræ:& geſtis per eum.

GEſſit & cẽſurã ĩtermiſſam diu poſt Paulũ Plãcũq; cẽſores:ſed hãc quoq; iæqualiter uarioq; & aĩo & euẽtu. Recognitõe eqtũ iuuenẽ plenum ꝓbri:ſed quẽ patet ꝓbatiſſimũ ſibi affirmabat ſine ignomia dimiſit. hr̃e dicẽs cẽſorẽ ſuũ. Aliũ corruptelis adulteriiſq; famoſũ nihil ãplius q̃ mõuit:ut aut ptius ætatulę:ĩdulgeret aut certe cautius addiditq;. Quare.n.ego ſcio q̃ amicã hẽas & equũ orãtibus familiaribus dempſiſſet cuidã appoſita notã:litturã tñ:inqt:extet. Splẽdidũ uirũ gręciæq; ꝓuinciæ principẽ uerum latini ſermonis ignarum nõ modo albo iudicum erasit:ſed etiam in pegrinitatẽ redegit:nec queñq̃ niſi ſua uoce utcũq; quis poſſet ac ſine patrono rõnẽ uitæ paſſus eſt reddere. Notauitq; multos & quoſdã inopinãtes & ex cauſa noui generis quod ſe inſcios ac ſine cõmeatu italia exceſſiſſent Quendã uero & qđ comes regis in ꝓuincia fuiſſet referens maiorum temporibus. Rabirio. Poſthumo Ptolemæũ alexandriam crediti ſeruãdi cã ſecuto crimen maieſtatis apud iudices motũ. Plures notare conatus magna inquiſitorum

eo principe:in quẽ talia cõuitia ĩpũe dicãt:& ſenex es & ſtultus hoc.n.ĩterp̃tamẽtũ eſt uerborũ græcoꝝ:q̇ in altercatiõe græculo exciderũt. Obſcẽitatis ĩ fœminas reũ:de cunilingo ĩtelligẽdũ eẽ cẽſeo:q̇ obſcẽitas merito pũiebat:quã multis epigrãmatis ĩnſectat Mar. Seneca quoq; Mamercũ deteſtat ancillarum mẽſtrua oræ hiante excipientẽ. & lactantius in morſum cuniligorum & fellatoꝝ dixit ĩ.yi.đ iſtis loquor quoꝝ teterrima libido & execrabilis furor ne capiti qdẽ parcit: nõ placet ĩtelligas de libidine p̃poſtera:q̇ & ipſe obſcẽitatis labe maculoſa ẽ. Ab ĩpotẽtibus:ualẽtioribus & ſupra modũ potẽtibus.ita ĩpotẽs tyrãnus & fortũa ĩpotẽs dicũt. Scorta meritoria q̇ mercede corpora ꝓſtituunt & tã ſupiores q̃ ĩferiores ptes oĩ libidinis genere ꝓphanãt nũdinato uẽditoq; pudore ita & pueri meritorii dicti q ob mercedẽ ꝓſtituuntur quos catamitos dixit antiqtas. Audiri ꝓ teſtimonio: tanq̃ ĩdignũ foret minimeq; ferẽdũ ſcorti teſtimoniũ audiri aduerſus eqtis romãi dignitatẽ:nãq; fœmiæ ẽt ꝓbatæ teſtimoniũ dicere nõ poſſunt niſi ĩ paucis admodũ cauſis ut ẽ ĩ crĩe leſæ maieſtatis:ſcorta uero cũ famoſa ſint tãto magis repelli debẽt a dicẽdo teſtimonio ꝓ:teſtimonio ãt dixit elegãter & ſciẽter:cũ iſta picula ꝓſit ĩ orõne latia maxime uarietatis.alter.n.dicimus põtifices ꝓ collegio decreuiſſe:aliter ꝓ caſtris depugnatũ:aliter ꝓ roſtris ꝓ tribunali.aliter teſtẽ ĩtroductũ ꝓ teſtimõio dixiſſe.q̇ oẽs dictiones neq; oĩno ſiles ſũt & pares:neq; oĩno diuerſæ. Graphiũ:ſtillũ ferreũ. Cœnã:malã ĩtelligit Pli.ĩfra oculos malæ hoĩ tm̃ q̃s priſci gẽas uocabãt. alias gena ſignificat palpebrã opimẽtũq; oculoꝝ.idẽ piſces inqt & ĩſecta nõ hñt genas.ennius quoq; genas palpebras uocat illo uerſu pãdite ſultis gẽas & corde relinqte ſomnũ. Perſtrixerit:uulnerauerit læſerit. Hãc quoq; ĩeq̃liter:ſicut ĩ iudicãdo fuerat maxĩe uarius:ita ĩ offõ quoq; cẽſorio exercẽdo p̃bit ſe ĩeq̃lẽ & uarietate ĩcõſtãtẽ:ob hãc Claudianã cẽſurã dixit Sidõius.& caligas Caii claudi cẽſura ſecuta ẽ. Corruptelis plautus ĩ aſinaria is apud ſcortũ corruptelæ & liberis luſtris ſtudet. Probri:dedecoris atq; flagitii. Cẽſorem ſuũ dictũ ꝓfecto cẽſoriũ grauitatis & prudẽtiæ plenũ:quo claudius declarauit ptes cẽſores eẽ debere filiorũ.& cẽſorio ſupcilio atq; caſtigatorio ſeueritate uti ad illos coercẽdos:nã ut ait Sidõius filios ꝓ p̃ria auctoritate mõere debemus. Famoſũ:ĩfamẽ. Etatulæ:molliori & iuuẽiori ætati:q̇ ꝓpẽſa ẽ atq; ꝓcliuis ad libidinẽ.ita Varro ꝓpate uiuere pueræ q̃s finit ætatula ludere. Aut certe cautius:ſupp̃ſſius prudẽtiuſq;:iuxta illud triuiale:ſi nõ caſte ſaltẽ caute:cui cõſile ẽ illud Apuleianũ:qđ nemo nouit pœnæ nõ fit:cæteꝝ ſapientẽ nec qdẽ peccatuꝝ eẽ philoſophi tradũt ẽt ſi peccaſſe eũ dii atq; hoĩes ignoraturi forẽt:nõ.n.pœnæ aut ĩfamiæ metu:nõ eſſe peccandũ ſentiũt:ſed iuſti hõeſtiq; ſtudio & officio:remoti uero ab illa pfecta ſapientia peccare ꝓcliuius exiſtimãt:cũ latere poſſe id peccatũ putauerint:ĩmunitatẽq; ex ea latebra ſperauerit. Quare ego ſcio:his uerbis oſtẽdit claudius adulteria paꝝ caute ne furtĩ exerceri ab eo iuuene:quẽ caſtigabat:cum eius amica ſibi foret nota:Furta autẽ ueneria furtim clanculũq; exerceri debent:nec myſteria cupidinis ſunt inuulgãda.nam ut inquit Ouidius:præcipue cytherea iubet ſua ſacra taceri.

M.AN. Obſcœnitatis ĩ fœminas:qđ obſcœno cõgreſſu illis abuteret. Impotẽtibus: ualde potẽtibus. In faciẽ:claudii. Præſtrinxerit:ĩpegerit nũc alioqn pſtringere pcurrere radere ẽ. Intermiſſam cẽſuram. Vario:ĩcõſtãti nec eodẽ circa crimina affectu. Probri:criminis ĩfamiæ. Cẽſorẽ:patrẽ.ſ.qui ꝓ cẽſore illi ẽẽt; Etatulæ:teneræ ætati. Cur ſcio quã amicã:admõere id certe fuit ut cautius adulteria ſectaret.

PHI. Depſiſſet:ſuſtuliſſet detraxiſſet. Appoſitã notã ĩfamiã & ſugillationẽ:nñ & notatus ĩfamia dici ſolet ignomioſus.ĩterdũ nota accipit ĩ bonã ptẽ:ut illđ apđ oui. ille numãtia traxit ab urbe notã. Litura demo igt notã.ſ; tñ uolo ut extet litura hoc ẽ ueſtigiũ note:q̇ ſ̃s đclet hũc olĩ fuiſſe notatũ ſugillatũq;.albo ĩ quo noĩa iudicũ ꝓſcripta legebãt r̃pete q̇ ſup̃ explicauimꝰ đ albo iudicũ đcuriõũ:& põtificũ.ĩ pegritatẽ r̃de

Obſcena libido
impotens
meritoria
ſcorta
catamiti
pro teſtimonio
malæ
genæ
Etatula
Sapientem non peccaturum
Nota

git:īter peregrinos nūerari uoluit:tanq̄ ciuitate romana dignus nō eēt:q latíe loq neſciret. Ac ſine patrono.laudādus merito uel ob hoc claudius ē:q noluit quēquā ex ordíe iudicū rōnē uitæ ſuæ reddere ꝑ aduocatū:ſed ut ipſimet ſuamet uoce cām ſuā tutarēt:ſine cauſidicis ut inq̄t elegāter columella fœlices olim fuerūt futuræq̧ ſūt urbes. Rōnē uitæ reddere:olí amaſis ægyptioꝶ rex legē cōdidit ſaluberrimā:ut q̄ſq̧ quot annis apud p̄ſidē rōnē uitæ redderet:demōſtraretq̧ uñ uiueret.aut quo q̄ſtu ſuſtētaret̄ q hoc nō faceret ut is morte afficeret̄.hāc legē ſolon ab egyptiis trāſtulit ad atheniēſes:quā illi:ut īnq̄t herodotus i euterpe:ꝗ ſit caſtiſſima aſſidue uſurpāt.&.n.hoīes hōeſtatē ſectabūt̄:ſuppreſſius cautiuſq̧ peccabunt memores rōnē uitæ eē reddēdā.utinā hæc lex ī patria nr̄a ſeruaret̄:ꝓfecto iuuenes q luxu diffluūt ad frugalitatē uerterēt̄. Ac ſine cōmeatu:nō petito tp̄ali abſceſſu:q cōmeatus dr̄:lege militari milites puniūt̄ q ſine cōmeatu caſtris excedūt.hinc Liuius taxās exercitū annibalis tanq̄ luxurioſum nimis factū & paꝶ obſeq̄bilē ait ſine cōmeatibus magna ꝑs abſignis dilabebāt̄.neq̧ aliæ latebra quā capua deſertoribus erāt. Rabirio poſthumo:Caius rabirius poſthumus Ptolæmeo regi Alexādrío cū regno pulſus Romā uēiſſet egēti & rogāti grādē pecuniā credidit:cui & regnāti crediderat abſens:nec ſolū ſuā pecuniā credidit ſed ēt amicorū. poſtq̄ aūt ī regnū reductus eſt ptolæmeus:Alexādriā ꝑfectus ē poſthumus cā pecūiæ exigēdæ:ubi dioceſes fuit regius hoc ē diſpēſator dictio mēdoſa eſt apud Ciceronē in ōrone ꝓ rabirio poſthumo.nā nō diocetes ſed diogenes in pleriſq̧ oībus codicibus legit̄.p̄terea coactus ē ſuſcepta regia diſpēſatione ueſtitū habitūq̧ mutare:ex hoc accuſatus tanq̄ maieſtatē po.ro.leſiſſet & a Cicerōe defenſus:ꝑꝑ hūc opior dictū ab eodē Ci.ī prīcipio epiſtolaꝶ ad lētulū.res agit̄ ꝑ eoſdē creditores.ꝑ quos cū tu aderas agebat̄:nāq̧ nomīe creditoꝶ priuati rabirius poſthumus ſignificat̄:q pecūiā credebat regi Alexādrío.ſenſus āt tranq̄lli hic eſt quēdā ob id notatū fuiſſe a claudio nouo gn̄e notatiōis ob hoc ſolū:q̄d regē externū comitatus fuiſſet:tāq̄ īdecoꝶ eēt romāos ciues comites aſſeclaſq̧ fieri regū.allegatq̧ exēplū rabirii poſthumi:q factus fuerat reus maieſtatis dū ſeq̄t̄ ptolemæūq̧ alexādriā ex urbe reuertētē.ueꝶ ut ait Ci.uis q̄ oīa frāgit coegit poſthumū ēt īuitū cā ſeruādæ pecūiæ creditæ ptolemæū ſubſeq & eius fieri diſpēſatorē. Crediti:pecūiæ creditæ. Notare:nota ignominioſa ſignare. Inq̄ſitoꝶ negligētia:ſæpenūero iq̄ſitores:qbꝯ aliq̄d īq̄rēdū ueſtigādūq̧ mādat̄ ꝑ negligētiā & ī curiā peccare nos faciūt.ita claudius īuētus ē uāidicus & dedecoroſus: dū credidit uera eē:q ſibi referebāt̄ ab his:qbꝯ īq̄rēda hoc gēus crīa cōmiſerat negligēter ſomniculoſeq̧ īq̄rētibꝯ.ſic ēt ſeneca:ſi Quin.rep̄hēdēti credimus errauit deceptus ab his:qbꝯ īq̄rēda q̄dā mādabat. Celibatū:ſingula ſingulis opponēda.nā celibatū ad maritos orbitates ad p̄res egeſtatē ad opulentos referre debemus.cælibatus aūt ſignificat abſtinētiā rei uxoriæ uitāq̧ ſine m̄rimonio:& celebs is dr̄ q caret uxore. Qui deridet modeſtū:q qa celio ſaturnus gēitalia abſciderit celibes appellatos ait q uxore careāt.gabinius īgēio ſe ſibi uiſus ē dicere celibes dici ueluti celites:Priſciāus quoq̧ ait celebs dr̄ q̄ſi cœleſtiū uitā ducēs.Hiero.li.ii.cōtra iouinianū celibibus nomē īditū eē autumat q̄d cœlo digni ſint q coitu careāt:uidēturq̧ hi oēs accipe celibes nō tā ꝓ uxore carētibus:quā ꝓ caſtis & oī uenere abſtinētibus.ſed neſcio an ſatis exacte ſatiſq̧ ſignificāter locuti ſint:nāq̧ apud eos q pariter & latine loquunt̄ celibes ꝓ his q uxore careāt uſurpant̄:ēt ſi in cōcnbinatu cōcubinas haberēt de celibatu ſic ait Marcianus capella cōſtituit inq̄t mercurius pellere celibatū:quē locū allegās fulgētius placiades expoſuit celibatū eē uirginitatis abſtinētiā maritū & celibem inter ſe opponi docet hic trāquillus & Quintilianus libro.v.ſic ſcribēs.pater an filius:ciuis an peregrinus:liber an ſeruus:maritus an celebs:parēs liberoꝶ an orbus ſit.Boetius & dialectici hæc affecta appellant:quæ ſe e regione reſpiciūt:celibes aūt opere cenſorio puniri ſolebant ſicuti docet Valerius in titulo de nota cenſoria & Cicero ſic ſcribens in legibus de officio cenſorum:celibes eſſe prohibento.

Sine cauſidicis fœlices urbes
lex optima de reddenda ratione uitæ
cōmeatus
Diocetes correctus locus ci.
Seneca deceptus ab inquiſitoribus
celibatus
celibes uñ
maritus oppoſita. celebs

M.AN. Notā ignominiā. Litura extet ut mōumētū ignominiæ eēt irrogatæ:ſed p̄cario remiſſæ. Ex albo iudicū:ī albo ut diximus iudicū noīa cōſcribebāt̄. In ꝑegrinitatē redegit:ciuitate ad empta ꝓ ꝑegrío habuit. Cā noui gn̄is:noua q̄dā de cā:& ob quā nemo unq̄ antea notatus eēt. Quod ſe īſcio:& hæc cauſaꝶ una. Quod comes regis:q̄d regē comitatus eēt:ſed quē regē nō dicit. Rabirio poſthumo.ꝓ quo bis Cicero orauit. Motū crimē:crimini datū. Inq̄ſitoꝶ eoꝶ q negligenti inquiſitione temere quorundam crimina detuliſſent.

negligētia:ſed ſuo amore dedecore innoxios fere repperit: q̄buſcūq̧ cælibatū aut orbitatē:aut egeſtatē obiiceret maritos p̄res opulētos ſe ꝓbātibus. Ego q̄dē qui ſibimet uim ferro ītuliſſe arguebat̄ illæſum corpus ueſte depoſita oſtentate:Fuerūt & illa in cēſura eius notabilia.q̄d eſedū argenteū ſūptuoſe fabricatū ac uēale ad ſigillaria redimi:cōcidiq̧ corā imperauit:quodq̧ uno die.xx.edicta ꝓpoſuit:iterq̧ duo quorū altero admōebat ut uberi uineaꝶ prouētu bene dolia picarent̄:altero nihil æque facere ad uipere morſum q̄

PHI. Orbitatē:quod filios.ſ. non haberēt.de orbitate hac ſtatius orbitas oī fugiēda niſu. Plinius ait orbitatē fuiſſet in auctoritate ſummaq̧ potentia orbi.n. captabāt̄ ab heredipetis:& ut auctor ē marcellius: orbi & celices colebant̄. Sibi uim intuliſſe:ſcribit Ariſtoteles in.v.ethicoꝶ eū q ſemet occidit ſibi q̄dē iniuriā nō facere:qa uolēs id patit̄ ſed ciuitati:cuius ꝑtē tollit:eſt.n.ciuis particula ciuitatis. Eſſedum:de eſſedo curru & eſſedariis copioſe ſcripſimus in ſuperioribus & in ſecūdo

homicida ſui

ꝑpertii cõmẽtario. Argẽteũ:Pli.in.xxxiii.taxans rõanã luxuriã ait:at nos carrucas ex argẽto celare íueni-mus.idẽ í eodẽ memorat currus argẽteos aureoſq; mithridatici eupatoris fuiſſe trãſlatos í triũpho magni Põpeii. Ad ſigillaria:nomẽ eſt uici í quo ſigilla hoc ẽ ſimulachra puſilla uẽdebãť.uñ & ſigillaria ꝑ feſtiui-tatis noíe & ſigillaritia mũera:de qbus ſuo loco dixĩus í uico ſigillarioꝝ uenale fuiſſe eſſedũ ſignificat de quo uico ſic meminit Gellius lib.v.apud ſigillaria forte í libraria ego & Lucius Paulus poeta uir memoria noſtra doctiſſimus cõſederamus. Cõcidi:frãgi & í fruſtra particulaſq; ſecari. Bene dolia picarenť:dolia uaſa ſunt grãdia fictilia:qbus uina recõdunť.docet Pli.í.xiiii.quemadmodũ uentroſa ac patula minus uti-lia ſunt:hæc ãt pice ítus linebanť:quod picare dr̃ & impicare.apud Columellã:unde & uaſa picata.Plinius picari oportere ait ꝓtinus poſt ortũ caniculæ:coopercula uero dolioꝝ medicãda maſtice ac pice: qnẽt ui-nũ ipm pice priſci cõdiebant:idq; picatũ uocitabãt: cuius cõditura tradiť a columella libro.xiii.agricola-tionis.& Plinius dixit pice & reſina cõdire muſta uulgare Italiæ eſt:idẽ in.xxiii.uinũ rubrũ magis cõſtrin-git magiſq; calefacit:Innocẽtius pice ſola cõditũ:erat & picatũ aliud:qď ſpõte naturæ ſuæ picis ſaporẽ reci-piebat:& hoc í agro uenienſi peculiariter naſcebať.Plinius:iã íuenta uitis per ſe í uino picẽ habens reſpici-enſq; ueniẽſem agrũ:de hoc genere uini ítellexit Martialis illo uerſu.hæc de uitifera ueniſſe picata uiẽna. pix ãt brutia & nemeturica laudanť ad uini cõdituras.columella dolia refert ante.xl.uindemiæ diẽ pican-da eſſe picariq; dicit debere pice feruẽtiſſima ífuſa:& qď diſtillauit in fundũ aut qđ in lateribus heſit cur-uata ferrea radula ducendũ.eſt aũt radula íſtrumentũ ferreũ a radendo dictũ:unde pix ipſa radulana co-gnominata:quæ radula eradiť.obiter emẽdemus mẽdoſam Plinii dictionẽ.ita.n.í.xiiii.paſſim ſcriptũ eſt: rabulana pice ac reſina cõdire muſta:cũ radulana legẽdũ ſit & rabulana cxpungendũ.de doliis uinariis ſcri-bũt iuriſconſulti hæc.uino legato cũ uaſis dolia legata nõ ſunt quia.ſ.ea mente uinũ í dolia condimus:ut ex his poſtea uel amphoras uel í cados diffundamus: & hoc ẽ qď uinũ diffuſum noíatur a doctis.Iuuena-lis ille capillato diffuſum cõſule potat: qui uerſus a grãmaticis uacãter & ocioſe ſolet nõ tã explicari q̃ im-plicari.Iulianus titulo de uerboꝝ ſignificatiõe ait dolia tãdiu eẽ í uaſis uinariis ponẽda: q̃diu uinũ habue-rint cũ ſine uino eſſe deſinerẽt í eo numero.nõ eſſe quoniã ad aliũ uſum transferi poſſunt:diminutiuũ do-lii eſt doliolũ:unde & locus Romæ dictus doliola: ex eo qď cõdita í doliis ſacra Romanoꝝ: illic defoſſa fuerũt í bello gallico a flamĩe qrinali uirginibuſq; ueſtalibus:auctor Liuius í.v.Marcus aũt Varro doliola eẽ ait ad cloacã maximã:diciq; a doliolis:í qbus eẽnt oſſa cadaueꝝ.Alii ꝙ nũmæ põpilii religioſa q̃dã poſt mortẽ eius eẽnt í foſſa doliolis:a dolio uaſa doliaria nũcupata:Plautus anũ uẽtrioſam & ſuffarcinatã feſti-uiter appellat doliarẽ. Ad uiperæ morſum:ut ait Lucanus morſu uirus hẽnt fatũq; í dẽte minanť:pocu-la morte carẽt:qdam uiperis utunť í cibis:ut ait Plinius.libro undetrigeſimo q̃ttuor digitoꝝ mẽſura a cau-da & a capite ꝑciſa exẽptiſq; íterrãeis: Antõius muſa uipas edẽdas dabat:cũ ícidiſſet ulcera íſanabilia:mira q; celeritate ꝑſanabat:uipa porcelli mõ í aſſata medeť íocíoꝝ doloribꝫ:cõſtat cõtra oíum ſerpẽtiũ ictus:q̃ uis íſanabiles ípaꝝ ſerpẽtiũ extra ípoſita auxiliari:eoſq; q aliqñ uipe iecur ederit nũq̃ poſtea feriri a ſerpẽte.

Dolia impicare

Picatũ uinum

Radula radulana pix

Locus Plinii

Vinũ diffuſum

Doliola

doliaria

taxi arboris ſuccum.

De expeditione eius britannica & triumpho.

EXpeditionẽ unã oíno ſuſcepit: eãq; modicã quum decretis ſibi a ſenatu ornamẽtis triũphalibus leuio rẽ maieſtatí principali titulũ arbitraretur.uelletq; iuſti triũphi decus unde acqreret britãníã potiſſimũ elegit: neq; deprædatã ulli poſt diuũ Iuliũ & tũc tumultuantẽ non

M.AN. Cœlibatũ: cœlibẽ uitã & cõnubii exptẽ. Orbitatẽ:qđ certe íeptius fuit quũ illđ cõſilio: hoc caſu euẽire poſſit:niſi orbitatẽ ſimplr̃ accipias ꝓ ſterilitate q̃dã cõnubii ue detrectatiõe. Obiiceret:ꝓbro & crimini daret. Maritos patres opulẽtos:ſingula ſingulis referẽda eodem ordíe quo crĩmina intentata. Eſedum:uehiculum. Ad ſigillaria : Gellius quum in ſigillariis ſederemus. Bene dolia picarentur : quaſi uero priuati commodi ciues publico edicto admonendi eſſent: qđ dolia picarentur Plinii uerba demonſtrant doliis dumtaxat inquit uaſiſque cæteros utilis lentore ab alia pice differens. cato ante uindemiam uaſa lauentur corbulæ ſarciantur picentur dolia.

PHI. Taxi ſucũ:ab arbore taxo taxica dici putat uenena : q̂ nunc toxica dicimus uaſa uiatoria ex taxo uinis facta mortifera fuiſſe coopertũ ẽ. arbor ẽ baccifera ut inqt plinius cuius baccis in hiſpania ꝑcipue uenenũ lætale ineſt: de taxo ſcribit habũde theophraſtus: in tertio de plãtis : ubi refert taxi fructum eſſe rotundum faba Paulo maiorem colore ruffum: tactu mollem. Si iumenta taxi folia comederint emoriunť:ſi ruminãtia nihil pa-

Taxica toxica

Fructus taxi

ob reditos tráſfugas. Huc cũ ab hoſtia nauigaret: uæhemẽti circio bis pœne demerſus ẽ ꝓpe lyguriã: iuxtaq́ꝫ ſtechadas iſulas. Quare a maſſilia geſſoriacũ uſq́ꝫ pedeſtri itinere cõfecto: inde trãſmiſit: ac ſine ullo prælio aut ſanguine iter pauciſſimos dies parte inſulæ in deditioné recepta: ſexto q̃ profectus erat menſe Romã rediit: triumphauitq́ꝫ maximo apparatu. ad cuius ſpectaculũ commeare in urbẽ non ſolũ præſidibus ꝓuinciaꝝ permiſit: uerũetiã exulibus quibuſdã atq́ꝫ inter hoſtilia ſpolia naualẽ coronam faſtigio palatinæ domus iuxta ciuicã fixit: traiecti & quaſi domiti oceãi inſi

tiunt: dicebat Claudius ſuccũ taxi pſentiſſimũ eẽ remediũ ad uiperæ morſũ fortaſſe qa uenenũ ueneno retũdit atq́ꝫ expugnat. ſicut acõitũ colluctat cũ ueneno: qđ íuenerit í hoíe: & ita duo uenena í hoíe cõmoriũt ut ípe hõ ſupſit. Auicenna refert remedia nõ pauca ad morſus uiparũ: nulla facta mentiõe huiuſce claudianæ medelæ. cũ primis ait coagulũ ceruinũ ꝑ leporinũ eẽ ſalutaria laudat & rutã ſiluestrem. ſtercus caprinũ in potu datũ. ſuccũ anagallidis ſuccũ porri. & corticẽ ariſtolochiæ. Leuioré titulũ: aliud ẽ triũpho decorari aliud triũphalibus ornamétis: nã multi ornaméta triũphalia cõſecuti ſunt: q nũq̃ tamẽ triũpharũt: q aũt eẽnt ornamenta triũphalia alibi docuimus: titulus ãt ornamétoꝝ triũphaliũ uiſus eſt Claudio leuior q̃ maieſtati principis cõueniret: iõq́ꝫ expeditionẽ bellicã ſuſcepit.

Iuſtus magnus

Iuſti triũphi: legitimi & magni Plinius opæ iuſtæ tẽpoꝝ nroꝝ hiſtoriã orſi: & iuſtũ ꝑliũ: & iuſtũ exercitũ hoſtirici dicũt magnũ Virgilius uero í eodẽ ſignificato nõ iuſtũ dixit ſed iniuſtũ ſic. n. ait in georgicis. iniuſto ſub faſce uiã dũ carpit: Aſconius iuſtas inimicitias apđ Ciceronẽ ꝑ magnas expoſuit: ſubiũxitq́ꝫ: magnas dixit: ut ecõtrario Virgilius iniuſto ſub faſce uiã dũ carpit.

Poſt diuũ Iuliũ: prius oíum Romanoꝝ diuus Iulius cũ exercitu britãniã ígreſſus põt uideri oſtẽdiſſe poſteris eã íſulã nõ tradidiſſe. caligulã cogitaſſe de ítrãda britãnia ſatis cõſtat: ni uelox ígenio mobilis pẽitẽtia fuiſſet Claudius uero trãſuectis legiõibus auxiliiſq́ꝫ eã expeditionẽ ſuſcepit auctor Cor. Tacitus í lib. de uita Iulii agricolæ.

Circius

Cercius

Vehemẽti circio: circius uẽtus ẽ peculiaris galliæ narbonẽſis: de quo hæc gellius. galli uẽtũ ex ſua terra flantẽ: quẽ ſeuiſſimũ patiunt: circiũ appellãt a turbine opinor eius ac uertigine. Marcus Cato cerciũ dicit nõ circiũ: cuius uerba hæc ſunt uẽtus cercius cũ loq̃re buccã íplet: armatũ hoíem: Plauſtrũ oneratũ pcellit: de circio Lucanus. ſolus ſua littora turbat circius: & tuta ꝓhibet ſtatiõe monechi: Seneca í q̃rto q̃ſtionũ: atabulus apuliã íſeſtat calabriã iapix athenas ſciron: galliã circius. addit Plinius í ſcđo hũc uẽtũ circiũ nõ ſolũ í reliq̃s cœli ptibus eẽ ignotũ: ſed nec qdẽ uienã eiuſdẽ ꝓuíciæ galliæ ciuitatẽ attingere.

Prope liguriã: Plinius Italiæ deſcriptionẽ ordit a liguria: cuius finis ẽ fluuius macra. celeberrimũ oppidũ genua: refert Liuius libro undeq̃dragesimo liguriã ꝓuíciã ante oẽs alias acuiſſe romanã uirtutẽ: cũ liguſtinus hoſtis uideret eẽ natus ad cõtinendã romanis militarẽ diſciplinã: Virgilius de liguribus: aſſuetũq́ꝫ malo ligurẽ. olí capillati fuerũt ligures nũc tõſit ex quo illud Lucãi: & nũc tõſe ligur. ligures bellicoſos fuiſſe teſtis quoq́ꝫ Plutarchus ẽ í emilio.

Ligures

Stechades

Stechadas: ſtechades íſulæ tres nũero ſunt í rhodãi oſtio uiciæ maſilienſibus: pp ordinẽ quo ſcitæ ſũt ita nũcupatæ. græci. n. ſtichõ ordinẽ dicũt & uerſus nomina ſtechadũ ut iqt Plinius í tertio ſũt. hæc ꝓte: meſe. hype. latíe dici poſſũt: pría media ultía ſtechados ſingulariter ꝓtulit Lucanus illo uerſu: uenerat í fluctus rhodani cũ gurgite claſſis ſtechados arua tenẽs.

Geſſoriacũ

Morini

Geſſoriacũ: ſcribit Plinius í q̃rto geſſoriacũ littus eſſe gẽtis morinoꝝ: q a Virgilio extremi hominũ dicũt: unde traiectus breuis eſt í britãniam hodie uulgo cales nũcupat. In deditionem recepta: auctor eſt Cor. Tacitus Claudiũ aſſũpto í partẽ rerũ Veſpaſiano domuiſſe gentes britannicas regeſq́ꝫ cœpiſſe: Euſebius quoq́ꝫ cronographus ſic inquit Claudius de britãnis triũphauit & orcadas íſulas romano adiecit íperio. Commeare: uenire.

M. AN. Taxi arboris ſuccũ: neq́ꝫ hoc mius ridiculũ medicinæ præcepta per edictũ populo demõſtrare: aut certe qa nullus ipſi arbori ut Plinius ait íeſt ſuccus ex baccis eſt pcipuũ uenenũ: ſunt q uenena íde toxica putẽt dicti q̃ſi taxica í archadia tã pſentis ẽ ueneni ut ſiq dormiãt ſub ea cibũ ue capiant moriant & uaſa uinis ex ea arbore facta mortifera fuiſſe í gallia cõpertũ eſt græci ut ſeſius ait eã ſimilacẽ uocãt potuit qđ ad edictũ attinet Claudius ſimpathia aliq̃ ſecutus uideri: nã ut cõtraria cõtrariis ſic ſimilia ſimilibus curãt.

Maieſtate prícipali: q̃ prícipis maieſtatẽ deceret. Tráſſugas: adminiocinũ bellini regis filiũ: q cũ multis ad caligulã tranſfugerat. Vehemẽti circio: eſt is uẽtus narbonẽſi galliæ clariſſimus: nec ullo ut Plinius ait uiolẽtia inferior oſtiã plerũq́ꝫ recto liguſtico mari pferens. Stechadas inſulas: ſunt hæ ante rhodani oſtia tres numero ꝓte: Meſe & thipe: ab ípo ordíe quo iacẽt dictæ: Plinius ẽ auctor. A maſſilia: Strabo iſthmũ eſſe ait: q a narbonenſi mari oceanũ ſubmoueat tribus millibus ſtad. arctiorẽ. Geſoriacũ: Plinius ceſiacũ pagum appellat Morinis propinquum quos Maro. ad oceanum poſuit extremiq́ꝫ hominum morini.

PHI. Præſidibus permiſit cum alioquin præſidi abnoctare non liceat extra prouinciam permiſit præſidibus Claudius: ut Romam uenire poſſent cauſa ſpectandi triumphum. nam ut inquit eleganter Marcianus iuriſconſultus illud obſeruandum eſt: ne qui prouinciam regit eius fines excedat niſi uoti ſoluẽdi cauſa.

Corona naualis

Naualem coronam: corona naualis eſt: qua donari ſolet maritimo: prœlio qua prius in hoſtium nauẽ ui armatus tranſiliuit: ea quaſi nauium roſtris inſignia ex auro fieri ſolebat auctor Gellius in quinto Plinius in. xvi. roſtratis appellat: quas in duobus maxime celebres fuiſſe ꝓdidit Mar. Varrone: ſcilicet & Marco

gne currum eius Meſſalina carpento ſecuta eſt:ſecuti & triumphalia ornamenta eodem bello adepti: ſed cæteri pedibus & in prætexta. Craſſus frugi equo phalerato & in ueſte palmata quod eum honorem iterauerat.

De cura urbis & annonæ.

VRbis annonæq̧ curã ſolicitiſſime ſemp egit. quũ æmiliana p̄tinatius arderent in diribitorio duabus

Agrippa.hic illud maronianũ.tẽpora nauali fulgẽt roſtrata corona. Faſtigio:p̄te ſublimiori eminẽtioriq̧. Palatiæ domus: ĩpatoriæ Cæſarũq̧ Pli.ait palatinas domos cæſaꝝ fuiſſe repletas ſignis ꝓbatiſſimis. Iuxta ciuicã.ſ. coronã:quã ĩ primis ĩpatores accipiebãt.eãq̧ figebãt ĩ ueſtibulo ſicuti latius explicatũ ẽ in Tyberio. — Roſtrata corona

Currũ:triũphalẽ. Carpẽto:tanq̃ caruca matrõali : carpẽta ab euãdri mr̃e carmẽtæ dicta fuiſſe alibi docuimus.uſus carpẽtoꝝ peculiariter fuit fœminis ĩ urbe cõceſſus. In p̄texta p̄textati.ſ.ſequuti ſunt auctor ẽ etropius claudiũ deuicta britãnia p.Cn.ſentiũ & Aulũ plautiũ illuſtres & nobiles uiros triũphũ celebrẽ egiſſe:q circa quoſdã amicos tã ciuilis extitit:ut ẽt plautiũ nobilẽ uiꝝ:q ĩ expeditiõe britãnica multa egregia fecerat:triũphãtẽ ĩpe ꝓſequeret̃.& cõſcendẽti capitoliũ leuus ĩcederet. Craſſus frugi:primus apđ romãos lucius piſo cognominatus ẽ frugi.Cicero ĩ tuſculanis quõnibus.reliq̃s ẽt uirtutes frugalitas continet:q niſi tãta eẽt:& ſi his anguſtiis q̄bus pleriq̧ putãt teneret̃:nunq̃ eẽt lucii piſonis cognomẽ tãtopere laudatũ.græci χρησίμους homines appellãt:quos latini dixerũt frugi noĩe ĩdeclinabili. hinc a Martiale dictũ:tã frugi iuno uellet habere nouẽ.donatus frugi utile ĩterp̄tat̃ tanq̃ frugibus nihil ſit utilius:boni ſerui peculiariter frugi nũcupabant̃ q̃ſi utiles & neceſſarii.Plautus atq̧ ita ſeruũ par uidet̃ frugi ſeſe ĩſtituere.in craſſoꝝ quoq̧ familia fuiſſe cognomentũ frugi ĩdicat hic Trãq̄llus & Sparciãus cũ ait craſſũ frugi occiſũ fuiſſe a ꝓcuratore hadriãi iniuſſu ĩpius q̃ſi res nouas moliẽtẽ. Phalerato:phaleris ornato. In ueſte palmata:ueſtẽ hãc triũphãtiũ fuiſſe docet Auſonius ĩ panegyrico.ſic ſcribẽs.palmata ueſtis ut ĩ pace cõſulis ẽ:ſic ĩ uictoria triũphãtis:eiuſdẽ mẽinit Liuius li.x.cũ de ornamẽtis triũphalibus loquẽs ait.quos uos ſellis curru libus toga p̄texta tũica palmata & toga picta & corõa triũphali laureaq̧ honor ueritis:palmata ut refert ſeruius utebãt̃ illi q palmã merebãt̃:unde palmata dicta.hic illud luculẽter dictũ a ſidonio ĩ panegyrico.poſt palmã palmatã uẽit.nõ p̄tereundũ ẽ qđ tradit Iulius capitolius.q de gordião ſcribẽs ait.palmatã tunicã & togã pictã prius rõanoꝝ priuatus ſuã ꝓpriã habuit cũ ante ĩpatores ẽt de capitolio acciperẽt uel palatio. — Piſo frugi — Frugi — Palmata ueſtis

Emiliana p̄tinatius arderẽt.Marcus Varro libro.iii.de re ruſtica mentionẽ facit æmilianoꝝ ædificioꝝ.cũ ſic iq̄t qđ eni extra urbẽ ædificiũ nihilo magis eſt uilla quã eoꝝ edificia q habitãt extra portã flumẽtanã:aut in emilianis:emilianoꝝ quoq̧ meminit Cor.tacitus his uerbis:plus ĩfamiæ id ĩcendium habuit:qa prædiis tigilini emiliãis ꝓruperat uident̃ ãt emiliana dici a familia emilioꝝ: quæ Rõæ fuit honeſtiſſima uetuſtiſſimaq̧ a ſermonis lepiditate dicta:quã græci emiliã appellant emilianus uocitat̃ africanus mĩor q̃ſi emilii filius:q per adoptionẽ ĩſertus fuit familiæ ſcipionũ.q ſentit emiliana ab emilia uia nuncupati male ſentit:cũ ab placẽtia ariminũ uſq̧ perducta ſit.emilia uia ab emilio conſule:q legit æq̄meliana perperã legit a ſcriptoq̧ recedit. In diributorio:hunc nodũ q enodauerit nõ ſat ſcio ſicut alia multa diſſimulãter p̄terita ſunt.ego exiſtio legẽdũ eſſe.ĩ delibatorio ſicut emaculatus codex habet.erat aũt delibatoriũ locus delibatiõibus accõmodatus:cuius conditor fuit.Mar.Agrippa:cuius apud Pliniũ noſtrũ mentio fit li.xvi.na. hiſtoriæ uerba Plinii adſcripſimus q̃ ſunt hæc.fuit & memoria noſtra ĩ porticibus ſcriptoꝝ a Mar.Agrippa relicta æque miraculi cã:quæ deliberatorio ſupfuerat.xx.pedibus breuior ſex q peda ĩ craſſitudine.qui diriuatoriũ corrigendũ eſſe autumat accipiuntq̧ pro caſtello ĩ ductibus aquaꝝ deformato:hii cõmenticiã dictiõnẽ & nuſquã repertã deriuare moliunt̃:igit̃ legas uelim meo q̄dem p̄iculo delibatoriũ ut ſit ſenſus Claudiũ ardentibus emilianis maſiſſe per duas noctes ĩ delibatorio loco ſcilicet emilianus proximo ut ſua præſentia & cura ad ĩcendiũ reſtĩguendum hoĩes ĩcitarentur.quantum ex Varronianis uerbis & Plinianis cõiectare poſſemus emiliana & delibatoriũ erant in cãpo marcio prope ſepta & uillam publicam.ita ut ardẽtibus emilianis merito Claudius mãſerit ĩ delibatorio.illicq̧ ĩcitauerit reſtitores ĩcendii:qđ ſi legas in diribitorio ſicut pleriq̧ oẽs lactitare cõſueuerũt expones ꝓ miniſtratorio hoc eſt ꝓ loco:ĩ quo miniſtri diuerſant̃:quos diriuitores appellãt.q̃ dictiõe uſus ẽ Apuleius ĩ ſecũdo de aſino aureo cũ ait:diriuitores pluſculi ſplẽdide amicti:fercula copioſa ſcitule ſubminiſtrata:amianus quoq̧ Marcellius ſic ſcribit lib.hiſtoriarũ duodeuigeſimo dũ hæc ĩ caſtris cõſtãtii q̃ſi p luſtra agunt̃ & ſcenã & diriuitores uenũdatæ ſubito prãtis prætium per potiores diffundit Pli.in epiſtolis pedagium appellat:id quod diriuitorium dici uidetur: ἀπὸ τῶν παίδων ideſt a pueris & miniſtris:prior ſententia magis placet ut legas in deliberatorio. — Emiliana — Emilia gẽs unde — Delibatorium — Diribitorium — Diriuitores

M.AN. Hoſtilia ſpolia quæ in apto ſuſpenderat. Naualẽ coronã: cuius formam in Auguſto expreſſimus. Iuxta ciuicã:cuius ꝑpetuo habendæ uſus iam antea fuerat ĩpatoribus cõceſſus:Pli.dedit hanc Auguſtus coronã Agrippæ ſed ciuicam a genere humano accepit ipſe: & rurſus ciuicæ coronæ militũ uirtutis ĩſignæ clariſſimũ iampridem uero & clæmẽtiæ ĩpatoꝝ poſtq̃ ciuiliũ belloꝝ ꝓfanatione meritũ cœpit uideri ciuẽ nõ occidere. Meſſalina:ex qua octauiã & filiũ quẽ germanicũ primo mox britãnicũ appellauit.Iu.oſtẽditq̧ tuũ generoſæ britãnicæ uentrẽ. Craſſus frugi:frugi cognomen eſt ſic in galba piſonem ĩq̄t frugi licinianũ cuius gentis craſſi ĩ licinia familia fuere credo fuit piſonis pater & quẽ poſtea Nero ut

Cor.ait occidit. In ueſte palmata:triūphale toga q̄ triūphātes utebanť erat*ꝗ ea picta & togæ iouis ſimilis ab eo palmata ſiue palmaris dicta:qđ ea utebanť q̄ palmā.i.uictoriā meruiſſent. Emiliana: Aeqmeliana potius ædificia.ſ.æqmelio circūiecta fuit æqmeliū in ꝑte urbis ad buſta gallica quo.ſ.galloꝝ q̄ in urbe perierūt oſſa ſunt ī unū collata eius loci Liuius & Varro meminerūt:æqmeliana igiť aut certe ædificia deflagraſſe accipias q̄ urbs in æmiliā mittit qđ nō ꝓbo. Diriuitorio:multū diuqꝫ elaboraui qd diribitoriū eſſet ītelligere:nec ex uaria lectiōe ad hūc diē cōtigit id diſcere tradet fortaſſe id al.us:ueꝝ ne oīno ītactū locū ꝑtereamus libet ut in pleriſqꝫ aliiſqꝫ ſuſpicari q̄do neqꝫ noſtri neqꝫ græci auctores:quos uidius id tradāt librarioꝝ ī curia deprauatā:eſſe dictionē:ut uno alteroqꝫ elemēto obſoni uicinitatē inuerſo ꝓ diriuatorio diribitoriū ſcripſerint latine.n.Tranqllus diriuatoriū appellare potuit:ædificiū in aquæductibus qđ caſtellū alii uocāt:unde aquæ in diuerſas urbis ꝑtes corriuabanť:ut Vulpianus & iabolenus iurecōſulti apte demōſtrant:qbus Plinius & Frōtinus aſtipulanť ut ſit ſenſus ſpectauit Claudius īcendiū ex diriuatorio .i.caſtelloꝝ uno qppe q̄ erant ad.c.triginta numero ac cōplura cultu magnifica & opibus altiſqꝫ locis ſita ut frōtinus ait deo ut in palatio quoqꝫ fuiſſe colligere poſſis:uñ ſuo arbitrio uno pluribuſue locis laborāti ꝑ biduū urbis aq̄s ſubminiſtrari iuberet:ſunt ſcio q̄ ꝓ domus ꝑte accipiāt ſed q̄lis ea fuerit uñ dicta nō expediūt:apuleius diriuitores iqt pluſculi ſplēdide amicti fercula copioſa ſcitulæ ſubmīſtrata:qbus uerbis appet locū diriuitoriū eē potuiſſe ubi cōuiuia pareť:ſʒ id nom̄ ut dixi nō mēini ap̄ quēpiā me adhuc legiſſe.

noctibus manſit ac deficiente militū : ac familiarum turba auxilio plebem per magiſtratus ex omnibus uicis conuocauit ac poſitis ante ſe cum pecunia fiſcis ad ſubueniendū hortatus eſt repræſentaturus pro opera dignam cuiqꝫ mercedem Arctiore autem annona ob aſſiduas ſterilitates detentus quondam medio foro a turba: conuiciiſqꝫ ac ſimul fragminibus panis ita inſtratus:ut ægre nec niſi poſtico euadere in palatium ualuerit nihil non ex eo cogitauit ad inuehēdos etiam ī tempore hiberno commeatus. Nam & negociatoribus certa lucra propoſuit ſuſcepto in ſe damno:ſi cui qd per tempeſtates accidiſſet:& naues mercaturæ cauſa fabricantibns magna commoda.

Fiſci

PHI. Auxilio:ad ignē reſtiguendū. Fiſcis:marſupiis atqꝫ cruměis:ſunt eni fiſci auctore pediano numoꝝ receptacula : ſicut & fiſciæ & fiſcellæ.de hoc alibi copioſe dictū ſatis eſt:Cicero repeꝛiebā fiſcos cōplures cū pecūia ſiciliensi a quodā ſenatore ad eqtē romanū eē trāſlatos. Reꝑſentaturus:ī ꝑſentia & ſine cūctatiōe exhibiturus. Arctiore:egeſtate rei frumentariæ: quo tꝑe cōſtat.xv.tm̄ dieꝝ alim̄ta urbi ſupfuiſſe. Detētus medio foro:Cornelius tacitus nec occulti tm̄ q̄ſtus ſed iura reddentē Claudiū circūuaſcere clamoribus turbidis:pulſumqꝫ in extremā fori ꝑtem ui urgebāt:donec militū globus īfenſos prorupit. Inſtratus:cooptus impetitus & ut legiť ab oroſio īfeſtatus. Aegre:difficulter. Poſtico:qđ Trāqllus poſticū uocat:id elegāti uocabulo pſeudothyꝝ quaſi falſuʒ hoſtiū Paulus oroſius appellat:cuius uerba hæc ſunt ex libro.vii.qbus hiſtoria hæc explicať.uerūtamē ſequēti anno tanta fames romæ fuit:ut medio foro īperator correptus a populo cōuitiis & fragminibus panis turpiſſime īfeſtatus ægre ꝑ pſeudothyꝝ ī palatiū refugiēs furorē excitatæ plebis euaſerit:quinēt parens romani eloquii Marcus tullius pſeudothyꝝ latinitate donauit ſic ſcribēs in uerrinis.ea quemadmodū ad iſtū poſtea per pſeudothyꝝ reuertanť tabulis uobis & teſtibus iudices planū faciā.amianus quoqꝫ Marcellinus eadē dictione uſus eſt his uerbis.ſocrus cōmiſceri ſibi geneꝝ flagrās eius amore nō impetraret ut ferebať:ꝑ palatii pſeudothyꝝ introducta:poſticū aut hoſtiū eē in parte ediū poſteriore teſtis eſt uel ille uerſus oratiāus:atria ſeruantē poſtico falle clientē.Plautus ī trinūmo.uſus eſt poſtici diminutiuo.ſic enim ait poſticulū hoc recipit cū ædes uēdidit.Interdū adiectiuū eſt ut apud auſoniū ſic ſcribētem poſtico uulnere foſſor.diciť & poſtica fe.genere Marcellinus ꝑ poſticā īgreſſus refertā inueni cōfluēte ex finitimis uirili & muliebre ſexu.In alia ſignificatione poſtica ſignificat ꝑtem tēpli cæleſtis uergentē ad ſeptētrionē.ut docet Mar.Var. Cōmeatus:cibaria & rē frumentariā. Negociatoribus.ſ.frumētariis. In ſe dāno:ut iactura redūdaret ī ipm̄ pricipē ſi negociatores frum̄tarii ui tēpeſtatis frum̄ta amiſiſſent.ſiľe ē illđ qđ tradit Li.li.xxiii.ab origīe urbis:qđ.ſ.oli ſocietas publicāoꝝ cōduxit ꝑbēda ea oīa:q̄ ad exercitū hiſpāiēſe opus eēnt hac cōditiōe:ut q̄ nauib* īpoſuiſſēt ad hoſtiū ꝑicula tēpeſtateſqꝫ ī publico eēnt.

Pſeudothyrum

Poſticum

Poſticulum

Poſtica

M.AN. Arctiore:anguſtiore:cariore. Cōuitiis:probroſis uerbis. Fragminibus:fruſtis. Inſtratus:coopertus. Poſtico : hoſtio poſteriore parte ædium.poſticum ueteres dixere poſticam & poſticulam: Apuleius per quandam breuem poſticulam. Inuehendos:deportandos.

Mercaturæ

Lex papia

PHI. Magna commoda:repete illud uerbum propoſuit:melius enim cum ſuperioribus connectitur:q̄ cum inferioribus. Mercaturæ : potiſſimum frumentariæ.mercatura ſi tenuis eſt ſordida putanda eſt.ut ſentit.Mar.Tullius in primo de officiis.Sin magna & copioſa multa undiqꝫ apportans non eſt admodū uituperāda.ꝑſtat mercaturis rem q̄rere:ut inqt optime.M.Catoni tam periculoſum ſit. Vacationē legis papiæ:papiam legem Iuliæ legi de adulteriis e regione oppoſitā fuiſſe indicat Auſonius illo uerſu: papia lex placuit Iulia diſplicuit:hæc āt lex tꝑs præſcribebat:quo nuptialia celebrari deberēt.Hinc illud eſt Senecæ

De uacationibus per eum ceſſis.

Conſtruit pro cõditione cuiuſq; ciuis uacationẽ legis Papię: põpeiæ latiæ ius quiritum fœminis ius quattuor liberorũ quæ conſtituta hodie ſeruant̃.

in libris naturalis philoſophiæ: qd ergo ẽ ꝙ apud poetas ſalaciſſimus Iuppiter deſierit libras tollere. utrꝝ ſexagenarius factus eſt: & illi lex papia fibulã ipoſuit. in codicibus lactantii hæc ſenecæ uerba repetẽtis mẽdũ eſt. nãq; paſſim legit̃ fabulã uel tabulã ĩpoſuit: cũ legẽdũ ſit fibulã ĩpoſuit. fibula. n. utimur ad coercẽda genitalia. de q̃ alibi dixius: Seuerus ĩpator leges papias excluſit q̃s tertulliãus ĩ apologetico uaniſſimas appellat: cũ ante cogãt liberos ſuſcipi q̃ Iuliæ matrimoniũ cõtrahi: a papo cõditore dicta lex papia: q̃ cũ m̃lta haberet capita. In his unũ erat: quo cõtinebant̃ iura patronoꝝ: ſicut meminerũt iuriſcõſulti: unũ & li. iii. ĩſtitutionũ ſic ſcriptũ legimus. poſtea uero lege papia adaucta ſunt iura patronoꝝ q locupletiores libertos hẽbant: cautũ eſt. n. ut ex bonis eius q ſextertioꝝ centũ miliũ patrimoniũ reliq̃rat: uirilis pars patrono deberet̃. ſcribit Gellius ſe ĩueniſſe papiã legẽ q̃ cauet̃ de capiẽda uirgine ueſtali. In codice ĩpatorio copioſa mẽtio fit de lege papia. circa obſeruationẽ caducoꝝ: q̃ in multis capitibus emendatã fuiſſe a ueteribus teſtat̃ Iuſtinianus cũ nimis rigida foret: ex quo & ĩpæ papiæ legi derogat ueluti auſteriori. Põpeiæ: põpeia lex multa habebat capita & illud potiſſimũ: quo parricidaꝝ pœna cõtinet̃. legimus apud Ciceronẽ lege põpeia horas ternas ad dicẽdũ datas eſſe. In hoc aũt loco Tranq̃llus nõ hãc põpeiã legẽ ſignificare uidet̃: ſed aliã quæ põpeia latia nũcupabat̃: ꝓpterea ꝙ de latinitate ut opinor danda niſi certis ꝑſonis loquebat̃: & hæc fortaſſis dicta ẽ a Põpeio Strabone põpei magni patre: q colonias tranſpadanas traducẽs nõ nouis colonis eas cõſtituit ſed ueteribus incolis manẽtibus ius dedit latii ut poſſent haber̃ eius qđ cæteræ latinæ coloniæ. ideſt ut petẽdi magiſtratus ciuitate rõana adipiſcerent̃ auctor Pedianus aſconius. de latinis aũt colonis diximus affatĩ in priõ cõmentario. ſenſus uero Tranq̃lli hic eſt. Claudius ꝓ conditiõe ciuiũ uacationẽ legis papiæ dabat hoc eſt ut ẽt ultra ſexagita annos uxorẽ ducere poſſent: quẽ terminũ præſcripſerat lex papia: dabat ẽt uacationẽ põpeiæ latiæ hoc ẽ ut latinitatẽ impetrare poſſent & ius latii obtinere cõtra quã legis põpeiæ ꝓſcripto capite cõtinet̃: q̃dam ſeiũctim legũt põpeiæ & latinæ tanq̃ duæ leges ſignificent̃: ſed magis cõuenit ut iũctim legamus: dicat̃q; lex põpeia latina: quæ de iure latii & latinitate tractabat. ego ut enarratoris nõ ĩcurioſi officio fungar exiſtimo legendũ eẽ nõ latine ſed latinis & ita diſtinguendũ. latinis ius q̃ritũ ut ſit ſenſus Claudiũ uacationẽ dediſſe legis papiæ & põpeiæ: eũdẽq; cõſtituiſſe latinis populis ius q̃ritũ hoc eſt ut latini iure ciuitatis romãæ ꝑinde ac q̃rites fruerent̃: & legis põpeiæ caput illud ſignificabit̃: qđ de ſexagenariis ne uxorẽ ducere poſſent: cõſcriptũ fuerat: & ut ita exponã facit Trãq̃llus: q pauloPoſt ſcribit Claudiũ abrogaſſe huic capiti legis papiæ & põpeiæ: qd ſi legas iũctim legis papiæ & põpeiæ tanq̃ una tm̃mõ ſit lex a papo põpeio ꝑlata. opus ẽ acri iudicio ad hæc curioſe pẽſitãda. Ius q̃ritũ fœminis: Sẽſus ẽ. uoluit ut fœminæ ꝓ dignitatis cõditiõe ius q̃ritũ haberẽt hoc ẽ iure romãæ ciuitatis fruerẽtur. Nãq; priſco ĩſtituto nuptiæ nõ iure cõtractæ exiſtimabant̃. q̃ nõ aut ĩter ciuẽ romanũ ciuẽq; romanã iũgebant̃: aut cui pr̃iceps populuſue ciuitatẽ uel cõnubiũ ꝑmiſiſſet: unũ filii ita ſuſcepti ĩ patrũ nõ erãt ꝑtãte ſed matres potius ſeq̃bant̃: q̃m nuptias feciſſent cũ eo: cũ quo cõnubii ius nullũ erat. hæc boetius in ſecũdo cõmentario topicoꝝ: unde elicimus hũc Trãq̃lli ſenſum qđ Claudius fœminis ius q̃ritũ hoc eſt ciuitatẽ romanã ꝑmiſiſſet iuſq; cõnubii: ut filii ex tali matrimonio nati eẽnt legitimi romani ciues. Ius quattuor liberoꝝ: ius triũ quattuor quinq; liberorũ pro numero nobilius eſt: & ad maiores ꝑtinet ĩmunitates: ut ĩnq̃t iuriſconſultus excuſationẽ præſtat a muneribus ciuilibus: ubi annotandũ qđ adoptiui filii numeꝝ nõ ꝑficiũt eoꝝ liberoꝝ qui excuſare parẽtes ſolẽt: certũ cũ diſtinctio ſenſum faciat apertiorẽ: ita exiſtimo eſſe diſtinguendũ: legendũq;. latinis ius q̃ritũ: mox ſubnectẽdũ fœminis ius q̃ttuor liberoꝝ: ut ſit ſenſus Claudiũ ꝓ cõditione perſonaꝝ tribuiſſe fœminis ius q̃ttuor liberoꝝ: hoc eſt ut ea prærogatiua & immunitate fruerent̃: qua decorant̃ matres quattuor liberoꝝ: qđ aũt foret id ius: uideor ferme obſeruaſſe apud iuriſcõſultos maximeq; libro tertio ĩſtitutionũ: ubi ſcriptũ annotauimus fuiſſe cautũ tertulliano ſenatuſconſulto: ut mater ingenua triũ liberorũ ius habẽs: libertina quattuor: ad bona filioꝝ filiarũue admittat̃ inteſtatorum mortuorũ: licet in ꝑtãte parenetis ſit q̃uis aũt ſenatuſconſultũ illud Tertullianũ poſt Claudiũ adriani tꝑibus factũ fuerit: tamen ex eo colligimus pœne conſimile ius quattuor liberoꝝ pro beneficio fœminarum a Claudio ĩſtitutũ fuiſſe. namq; eodem libro ĩſtitutionũ eodẽq; titulo proditũ eſt ex lege duodecĩ tabulaꝝ neceſſitudines fœminaꝝ expelli amoueriq; a capiẽda hæreditate: ſed hæc iuris ſtricti nimis anguſtiæ poſterioribus tꝑis emẽdatæ ſunt: & prius q̃dẽ diuus claudius de quo nũc ſcribit̃ matri ad ſolatiũ liberoꝝ amiſſoꝝ legitimã eoꝝ detulit hæreditatẽ: hæc lectio hæc diſtictio hæc ĩterpretatio magis placere magiſq; quadrare uidet̃ q̃ illa ſuperior ſed hoc totũ diiudicandũ pẽſitandũq; lecturis relinquo. quoꝝ maior pars atq; cãdidior pedibus tranſibit opinor in hãc noſtram ſñiam: utpote elegãtiorem atq; diſtinctiorem.

emaculatus locus lactantii

Fibula

Lex pompeia

Ius quattuor liberorum

M. AN. Magna cõmoda: hæc cũ iis quæ ſunt in fronte alterius capitis ordinant̃ aliter non procedet. Vacationem legis: papiæ: lex papia qualis eſſet Lactantii uerba declarant quid eſt ĩquit ꝙ apud poetas ſalaciſſimus Iuppiter deſierit liberos tollere utrũ ſexagenarius eſt factus & illi lex papia tabulam impoſuit: Auſonius: iuriſconſulto cui uiuit adultera cõiunx papia lex placuit: Iulia diſplicit. Pompeiæ latinæ. i. de iure latii ad alterius legis põpeiæ differentiã quã de quæſtorũ creatiõe magnus Pompeius tulit: Pompeius

Strabo tranſpadanis ius latii dedit ius uidelicet petendi in urbe magiſtratum ut Aſconius interpretatur: ſed quid alii ſenſerint ſuo loco ſignificauimus. Ius quiritum:pompeia ſcilicet lege conceſſum. Ius quattuor natorum Mar.rumpitur inuidia tribuit quod Cæſar uterque:ius mihi natorum plura quidem commoda id ius habentibus erant conſtituta.

De operibus publicis per eum factis.

OPera magna potius q̄ neceſſaria q̄ multa pfecit ſed uel pcipua aq̄ ductū a caio ichoatū. Itē emiſſariū fucini lacus: portūq; hoſtiēſē quāq̄ ſciret ex his alterꝝ ab auguſto pcātibus aſſidue marſis negatū:alterꝝ a diuo Iulio ſępius deſtinatū:ac pp difficultatē omiſſū.claudię aq̄ gelidos & ubes fontes:quorꝝ alteri cæruleo:alteri curtio &

PHI. Aquæ ductum a caio in
choatum : Pli.in.xxxvi.na.hiſto-
riæ in hanc ſententiam ait hæc:
uicit antecedens aquarū ductus
nouiſſimum impendium operis
inchoatia Caio cæſare & peracti
a claudio. Emiſſarium fucini

Fucinus lacus

lacus: fucinus lacus marſorum ē
in quarta italiæ regiōe iuxta quē
albenſes ſunt auctor Plinius in
tertio.de eodem ſic ait Strabo li-
bro quinto geographiæ prope marſorum albam fucinus eſt lacus longitudine per pelago.is marſis & uici-
nis maxime uſui fuit:memoriæ proditum eſt illum non nunq̄ uſq; ad montana creſcere interdum autem
decreſcere:ut merſa prius lacu loca deſiccentur:& agricolationem ruſticis exhibeant de fucino lacu fontes

Martia aqua

aquæ marciæ manare traduntur:quæ clariſſima aquarum oīum iter reliqua deum munera urbi romæ tri
buta eſt fucini lacus meminit Maro illo uerſu:te nemus angiciæ:uitrea te fucinus undate liquidi fluere la
cus.Claudius Cæſar emiſſurus fucium lacum:perrupit montem ediditq; ſpectaculum quo perfecto aper-
tum fuit aquarum iter:quinetiam conuiuium effluuio lacus appoſitum magna formidine cunctos affecit:

Emiſſariū

quando uis aquarum prorumpens proxima trahebat auctor Cor.Tacitus in.xii.emiſſarium autem appel-
lat emiſſionem ipſam & effluuium:quo iter aquarum ex fucino lacu emittendæ patefactum eſt monte per
rupto. Portum hoſtienſem:ſic nuncupatum ab hoſtia ciuitate in Tyberis ripa ab anco martio condita:de
qua per ſæpe dictum eſt.Ego proximis menſibus curioſe contemplatus ſum non tam portum hoſtienſem
a claudio perfectum:q̄ ueſtigia portus neſcio quid magnum adhuc præferentia: contemplatus eſt & uene

Laus protonotarii bentiuoli

rabilis frater tuus Antonius galeatius prætonotarius apoſtolicus : in quo non tam indoles q̄ plena uirtus
eniteſcit:qui ad pontificem maximum ſalutandum deſtinatus orator a ſenatu bononienſe id probitatis id
prudentiæ:id moderationis ſpecimen præbuit:ut non tirunculus ſed ueteranus uideretur:nec parum lau-
daretur a ſuperciilioſis antiſtibus:qui quotienſcunq; uacuus erat a publicis negociis deſideranter inquire-
bat locos uetuſtos:cauſaſq; locorum percontabatur:aderat & noſter roſcius ſine quo nil altum mens icho
at. Ex his: ſcilicet emiſſario fucini & portu hoſtienſi. Alterum:Emiſſarium fucini lacus. Præcantibus
marſis:quoniam in regione ipſorum erat lacus fucinus. Alterum: portum hoſtienſem.& quamuis in Iu-
lio Cæſare nihil ſuper hoc dixerit tranquillus.non tamen propterea negandum eſt Iulium Cæſarem con-
ſtituiſſe portum hoſtienſem edificare multa enim κἀτ ἀσἰ ὤπο μεϱον.hoc eſt per ſilentium omittuntur:
quæ ſuis mox locis referuntur.in quo Iulio Cæſare dixit tranquillus:quemadmodum ille deſtīauerat emit
tere fucinum lacum.nunc ait quemadmodum Auguſtus emiſſionem talem concedere noluit præcātibus
marſis. nec iſta diſcordant:cum alter deſtinauerit emittere:alter negauerit emiſſionem : ſimiliter in Iulio
Cæſare nihil dixit:ꝙ deſtinaſſet extruere portum hoſtienſem:nunc uero cum dicat:ob hoc non exiſtiman
dus eſt hiſtoricus obliuioſus:cum ſcriptoris officium ſit multa pro loco pro tempore uel reticere uel dice-
re. Claudiæ aquæ : frontinus libro primo de aquæ ductibus ſic inquit caligula duos ductus inchoauit:
quos claudius conſumauit:alteri quod ex fontibus cerulo & curtio perducebatur claudiæ datum nomen

claudia aqua

alter anio nouus appellari cœperat. Vberes fontes : frontinus claudia aqua concipitur uia ſublacenſi di-
uerticulo ſiniſtroſus ex fontibus ampliſſimus cerulo:qui a ſimilitudine appellatus eſt & curtio.de hiſdem
ſic ſcribit Plinius in.xxxvi.uicit antecedentes aquarum ductus nouiſſimum impendium operis inchoati a
caio Cæſare & peracti a claudio.influxere curtius atq; ceruleus fontes.

M.ANTO. Aquæ ductum:edificium aquas in urbem perducēdam. Inchoatū:quem caligula inchoa
rat. Regione tiburti:q̄ tibur ad montes ſedet emiſſarium oſtium per quod emitteret. Fucini lacus:is in
marſis eſt ut Pli.& ſtrabo ſcribunt ubi pugnam naualem claudius ſpectandam dedit Mar.Fulcinius & pi-
gri taceant.ſtagna neronis. Alterū:fucini emiſſariū. Sæpius:deſtinatū hoſtiēſem portum intelligas ne-
ceſſe eſt:ſed in Cæſare dictatore dixerat eum emittere deſtinaſſe quo apparet non recte bis alterum legi re
ctus igitur ſecūdo loco:Cæterū pro alterū dixeris ut ſit ſenſus emiſſionem lacus ab Auguſto marſis ſæpius
denegatā deſtinatam uero a Iulio Cæſare ſed operis difficultatē omiſſam. Alterū a diuo Iulio: nō eſt cur
hoſtienſis portus opus ad Cæſarem referas ꝙ is nunq̄ ſi Tranquillo credimus ſed fucini emiſſionem de-
ſtinauit & icciro. Cæterum tutior ueriorq;.erit lectio. Alter ceruleo: alteri curtio:Plinius uicit antece-
dentes aquarum ductus nouiſſimum impendium operis inchoari a.C.Cæſare & peracti a Claudio quip-
pe a lapide ſexageſimo ad eam celſitatem ut in omnes urbis montes leuarentur influxere curtius atq; ce-
ruleus fontes errogata in id opus ſeſtertia a quingenta.lv.milia.

albudino nomen eſt:ſimulque riuum anienis nouo lapideo opere in urbem perduxit:diuiſitque ĩ plurimos & ornatiſſimos lacus: fucinum aggreſſus eſt nõ minus compendii ſpe q̃ gloriæ:quũ quidam priuato ſumptu emiſſuros ſe repromitterent ſi ſibi ſiccati agri cõcederẽtur. Per tria autem paſſuum milia partim effoſſo monte:paſſim exciſo carnalẽ abſoluit:ægre & poſt undecim ãnos quãuis cõtinuis.xxx.hominũ milibus ſine intermiſſione operãtibus: portum oſtiæ extruxit:circundučto dextra.ſiniſtraque brachio: & ad introitum profundo iam ſolo mole obiecta:quam quo ſtabilius fundaret:nauem ante demerſit:quam magnus obeliſcus

PHI. Albudino nomẽ eſt:frõtinus de hoc. accipit & eũ fontẽ qui uocat̃ albudinus tantæ bonitatis ut martiæ adiutorio ſit. demiror uiros alioqui eruditos tradidiſſe nullã albudini fontis mẽtionẽ fieri apud alios ſcriptores. unde anxie nimis laborauerunt nomẽ hoc ab albunea dea tubertina deducere : cum ſi licet coniečtura uti : poſſit ab albulis aq̃s uel potius ab albore albudini nomẽ deriuari. Riuũ aniẽis: romæ inter aq̃ dučtus anio uetus & anio nouus annũerãt:hic de anieno nouo intelligendũ: ut Tranq̃llus frõtinuſq; cõcordẽt:dixit enim frõtinus duorũ dučtũ quos Claudius cõſumauit alteri claudiæ nomẽ datũ eſſe:alteꝝ anienẽ nouũ appellari cœpiſſet q̃m duæ anienis aquæ in urbẽ fluere cœperãt.anienẽ autẽ Mar.curius in urbẽ perducendũ curauit: In plurimos lacus:Plinius ſcribẽs de aquæ dučtu claudiano mox hæc ſubiũgit.quod ſi quis diligẽtius exiſtimauerit aquarũ habũdantiã in publico balneis piſcinis domibus euripis hortis ſuburbanis uillis:ſpacioq; aduenientis extručtos arcus:mõtes profeſſos:cõualles æquatas:fatebitur nihil magis mirandũ fuiſſe in toto orbe terrarũ. Compendii:lucri.ĩde cõpẽdioſum lucroſum dicit̃:ſicut ecõtrario diſpendiũ ſignificat detrimẽtũ & diſpẽdioſum detrimẽtoſum. Columella cũ præſertim maius diſpẽdiũ ſequat̃ inertẽ & ſœuũ paſtorem:quam prudentem diligentemq; compendium. Idem:quod ſi per partis nõ nunq̃ damnoſum eſt in ſumma tamẽ fit compendioſum:idem.diſpendioſa eſt cunčtatio. Siccati agri:tanq̃ poſt emiſſam aquam futuri fœcũdiores &.n.loca ab aquis liberata fiũt fœcũdiora uelut uligine ſaginata. Effoſſo:per cunicularios fačtis cũiculis. Exciſo:ubi foſſores foſſam cuniculũq; cõtinuare nõ poterãt ob aſpredinẽ excidebãt ſilicea ſaxa:oĩa tamẽ intus fiebãt in tenebris.xxx.hoium milibus Plinius.eiuſdẽ inq̃t claudii iter maxĩa ac memoranda duxerim:q̃uis deſtitutũ ſucceſſoris odio montẽ pfoſſum ad lacũ fucinũ emittẽdũ:inenarrabili profečto ĩpendio & operariorũ multitudine: per tot annos:cũ aut corriuatio aquarũ q̃ternus mons erat egereret̃ in uertice machinis:aut ſilex cederet̃ oĩaq; intus in tenebris fierẽt:q̃ neq; cõcipi aĩo:niſi ab his q̃ uidere neq; hũano ſermõe narrari poſſũt. Mole obiečta:extručtione maxĩa ſub aq̃s edificata:talia ẽnĩ moles appellant̃.Pli.huiuſce rei mẽtionẽ faciẽs in.xvi.tres moles turriũ a Claudio dicit fuiſſe extručtas. Stabilius fundaret:ſcribit Plinius ex puteolão puluere ex edificatas fuiſſe a Claudio turres hoſtiẽſis portus.eſt aũt puteolãus puluis appellatus:quoniã in puteolanis collibus naſcit̃:q̃ opponit̃ maris fluctibus merſuſq; protinus lapideſcit unus ĩexpugnabilis undis utiq; ſi cumão cemẽto miſceat̃:de hoc puluere ĩtelligit Vičtruuius ſic ſcribẽs.eſt gẽus pulueris admirãdũ: naſcit̃ ĩ regionibus baianis:q̃d cõmixtũ cũ calce & cemẽto nõ modo cæteris edificiis pſtat firmitates:ſed ẽt moles cõſtručtæ in mari ſub aqua ſolideſcũt: de hoc puluere puteolão ẽ illud a ſidonio ꝓditũ ĩ panegyrico.nãq; dicarcheæ tranſlatus puluis arenæ intratis ſoli datur aquis. Nauẽ ante demerſit:hac naue nihil mirabilius uiſum in mari certũ eſt:ut inq̃t Pli.longitudo ſpaciũ obtinuit magna ex pte hoſtienſis portus latere leuo:ibi nãq; demerſa eſt a Claudio pricipe. Magnus obeliſcus:obeliſcus auctore amiano Marcellio lapis eſt in figurã metæ cuiuſdã ſenſim ad ꝓceritatẽ cõſurgens excelſam & in radiũ gracileſcens ſpecie quadrata:in uerticẽ produčtus anguſtũ:manu leuigatus artificis:formarũ innumeras notas cõtinet: quæ hieroglyphicæ litteræ appellant̃:Pli.in.xxxvi.de obeliſcis ſcribẽs hæc tradit.trabes ex lapide ſimithe fecere reges quodã certamĩe obeliſcos uocãtes ſolis numini ſacratos.radiorũ eius argumentũ in effigie eſt.& ita ſignificat̃.noĩe ægyptio:primũ oĩum obeliſcũ rex mithres ĩſtituit.ſculpturæ uero effigieſq; quas uidemus ægyptiæ ſunt litteræ.obeliſcon græci dicũt ueru.ex ægyptio aũt romã plures obeliſci tranſlati ſunt quoꝝ unũ importauit Caius caligula nauigio illo : quo nihil mirabilius in mari uiſum autumat Pli.de hoc nũc intelligit Tranq̃llus.uolumina ĩſtrumẽti ueteris fuerũt antiq̃tus obelis aſtericiſq; diſtičta.nam ſi q̃d ĩ græco fuiſſet iuuẽtũ q̃d in hebraico codice nõ legeret̃:id obelo notabat̃ ueluti uirgula cõfodiendũ peride ac ſubditiciũ.Contra ſi q̃d eſſet in hæbreo q̃d græcus codex nõ haberet:id e latere adſcribebat̃ appoſito aſterico ueluti ſtella illuminandum:ſuper quo Hieronymus & eccleſiaſtici ſcriptores multa conſcribunt.

Albudius

Anio uetus

Anio nouus

Diſpẽdioſum

Compẽdioſum

Tres moles turriũ

Puteolãus puluis

De obeliſcis

Hieroglyphicæ

Obelis aſtericiſq; diſtincta ſcriptura

M.ANTO. Albudio:ſextus ruffus unde uigiti aq̃ dučtus enumerat meminitq; ceruleæ aq̃ cuius mõ Pli.ſed albudinũ neuter celebrat.ne Frontinus q̃dẽ ruffo antiq̃oris očto tantum aquæ dučtus memorat: poſſet tamẽ uideri ex anienis corriuatione nomen fačtum:quod albunea cuius Varro & Lačtãtius meminerunt in ripa ipſius fluminis ſit tiburi culta eiuſq; ſimulachrum poſtea in flumine repertum fuit albũea ſibyllarũ una:nec me latet quid Plinius de ea ſcripſerit:Maro ad hæc lucoſq; ſub alta conſulit albunea ubi Seruius fons eſt ait & ſilua eius noĩs:quo apparet ab anienis corriuatiõe uel ab albunea tiburti regione du

ɛ̃ta nomen eſſe fonti inditũ:legerimq̧ libentius albunium quam albudinum quaſi albuneium ſed coniectura hæc nõ rõ eſt. Nouo lapideo opere:ad recenté anienis corriuationẽ alluſit fuit enim & anio uetus. Efoſſo mõte:per qué emiſſus eſt.De ueteri fucini lacus inũdatione Strabo nõ nihil in trãſcurſu. Gellianus prodidit alchipé marſorũ oppidũ a marſia lydorũ rege conditũ lacus inũdatione abſorptũ. Ad itroitum:portus.ſ.hoſtienſis. Profundo iam ſolo: poſſet nõ abſurde & ſalo legi. Nauem ante demerſit:eam per plures annos aſſeruatã tradit Pli.nã obeliſtus ingens fuerat in illa ex ægypto delatus tũ uero puteolani pulueris turribus ſuper eã extructis a Claudio portus gratia mari demerſam. Obeliſcus: eſt obeliſcus lapis in figuram metæ ſenſim ad proceritatem conſurgens excelſam Pli.trabes ex eo lapide fecere reges quodam certamine obeliſcos uocantes ſolis numini ſacratos radiorũ eius argumentum in effigie eſt.

ex ægypto fuerat aduectus:cõgeſtiſq̧ pilis ſuppoſuit altiſſimam turrim in exemplum alexandrini phari: ut ad nocturnos ignes curſum nauigia dirigerent. Congiaria populo ſepius diſtribuit.

De ſpectaculis per eum editis.

SPectacula quoq̧ complura magnificaq̧ edidit:nõ uſitata modo ac ſolitis locis: ſed & commenticia & ex antiquitate repetita: & ubi præterea nemo ante eum: ludos dedicationis pompeiani theatri: quod ambuſtũ reſtituerat: e tribũali poſito in orcheſtra cõmiſit:quum prius apud ſuperiores ædes ſupplicaſſet perq̧ mediam caueam ſedentibus:ac ſilentibus cunctis deſcendiſſet:fecit & ſęculares quaſi anticipatos ab Auguſto:nec legitimo tempori reſeruatos:quamuis ipſe in hiſtoriis ſuis prodat intermiſſos eos Auguſtum multo poſt diligentiſſime annorum ratione ſubducta in ordinem redegiſſe. Quare uox præconis irriſa eſt inuitantis: more ſolemni ad ludos quos

Saxea pila

Pilatim

PHI. Congeſtis pilis:ſaxeas pilas intelligit qualis a poeta deſcribiť:ſaxea pila cadit: magnis quã molibus ante cõſtructam iaciũt põto:autumat feſtus põpeius pilam quæ parietem ſuſtentat ab opponẽdo dictam.a pila fit aduerbiũ pilatĩ quod ſignificat per pilas:ex quo illud Victruuii.pilatim ſtruũť edificia. Altiſſimã turrim:nõ turrim unam ſed turres a claudio exedificatas in portu hoſtienſi ex puluere puteolano Plinius prodidit. Alexãdrini phari: legendũ eſt Alexandrinæ:eſt enim pharos generis fœminini de pharo aũt alexandrina explicatius diximus in commentariis propertii enarrantes: uerſum illũ: & ptholomeæ littora capta phari: ſupra quoq̧ non pauca retuliius ſuper pharo. Cõgiaria:dona imperatoria. Commenticia: noua commentatione excogitata.cõmenticiũ enim ſignificat partim ficticiũ partim nouũ. Scribit Varro cõminiſci dictũ eẽ a cõ & mente:cũ fingunť in mente quæ non ſunt.hinc commentũ commenticiũq̧ deriuanť. Ludos commiſit:ſignificanter locutus.nam committi proprie ludi dicunť.Virgilius & tuba commiſſo medio canit agere ludos. Quod ambuſtũ:teſtis eſt Euſebius in cronicis pompei theatrũ incenſum fuiſſe imperante Tyberio. E tribũali in orcheſtra:tribũal poni uoluit Claudius in orcheſtra ex qua ſenatores ſpectabãt:ut illic cõmittendorũ ludorũ ſignũ daret ueluti agonitheta atq̧ præpoſitus. Superiores ædes:templa hic itellige:cũ alias ædes pluraliter dicanť pro domicilio.templa aũt illa itelligit:quæ erant in illa parte urbis collocata:quæ eſt ſuper theatrũ. Caueam:theatralem:caueã ſignat de qua alibi dictũ eſt. Silentibus cũctis: contra morẽ Romani populi:q plauſu excipiebat bonos principes ad theatrũ ingreſſos.ſicuti malos exſibilabat. Nec legitimo tempore reſeruatos:legitimũ ſæculariũ tempus eſt ut inqt cenſorinus ſpaciũ centũ annorũ:ſiue ut alii centũ & decem.quod ſentit Oratius ſic ſcribẽs in carmine ſæculari.Certus undenos decies per annos urbis ut cautus referatq̧ ludos. Prodat: tradati.Claudiũ aũt fuiſſe eruditũ ſcriptoremq̧ hiſtoriarũ Paulo poſterius diceť. Ratiõe ſubducta:ſupputato nũero annoꝝ ꝑ ratiocinationẽ.Ci.i epiſtolis ad lẽtulũ:hic ego quãtũ humano cõſilio efficere potui circũſpectis rebus meis oĩbus ratiõibuſq̧ ſubductis ſummã feci cogitationũ mearũ omniũ:Plautus in curgulione beatus uideor ſubduxi ratiunculam.

Cõmenticium

Tẽpus ſæcularium

M.ANTO. Congeſtiſq̧ pilis:grandioribus ſaxis ad molam ſuſtinendam: Feſtus pila inquit quæ parietem ſuſtentat ab opponendo dicta.Mar.nulla catenatis præcincta eſt pila lagenis Horatius nulla tabernameos hẽat neq̧ pila libellos. In ſpẽm Alexandrini fari:ſic & ruffus Auienus Romuleiq̧ fari fauces illæſa relinquat.Iu.Tyrrenamq̧ faron dixit fœminino genere. Commenticia:nouiter inuenta. Mediam caueam:mediũ conſenſum Pli.de ſcauri theatro cauea ipſa cœpit hominũ.lxxx. pro quo theatri loco ſit cauea accipienda uideo diuerſum trahi:ſunt qui partes altiores unde ſedens populus ſpectat. Caueam appellatã exiſtiment: alii aream ipſam in medio theatri quod Verg.Carmen ſignificare uidetur hoc totum caueæ conſeſſum ingentis & ora prima patrũ &c.caueam poeta dixit quã nõ multo antea circũ appellauit: circus erat quo ſe multis cum millibus heros conſenſu medium tulit extructoq̧ reſedit.Seruius caueam ſimpliciter conſenſum populi appellat. Sedentibus:nec illi aſſurgentibus. Silentibus: nullo plauſu & fauore excipientibus quum ſoleret alioquin populus Cæſarem uenientẽ plauſum & fauore excipere.mar.quotq̧

ſonãt pleno uoceſq; mãuſq; theatro. Quũ ſubiti ppl's Cæ.ora uidet idq; ptiax ſilẽtiũ ĩ cã fuiſſe uř qđ ille ex tribũali ludos nõ ex ſcæna cõmiſerit aliqñ maiore ppli cui iratus erat ĩ cõmodo. Anticipatos:añ legitimũ tẽpus repetitos ſæculariũ ludoꝝ ratio ſatis ſupq; alio eſt expſſa. Ad ludos:quos Claudius erat editurus.

nec ſpectaſſet quiſq̃ nec ſpectaturus eẽt:quũ ſupereſſent ad huc qui ſpectauerãt & quidam hiſtrionum producti. olim tunc quoq; producerentur. Circẽſes frequẽter etiam ĩ uatĩcano commiſit:nõnunquã interiecta per quos miſſus uena tĩoẽ:circo uero maxĩo marmoreis carceribus auratiſq; me tis:q̃ utraq; & tophina ac lignea antea fuerant exculta. pro pria ſenatoribus conſtituit loca ꝓmiſcue ſpectare ſolitis:ac

PHI. Quos nec ſpectaſſet qſ-q̃:uerba erãt pconis ad ludos ſæculares inuitantis ſpectatores:q̃dem erant uera:quãdo inter ſæculares binos fuiſſet legitimũ interuallũ cẽtũ decẽ annoꝝ: quos rarẽtur uel pœne nunq̃ trãſcẽdit caduca mortalitas: ſed fuit tunc ridicula uox pcõis: quoniã inter ſæculares auguſti & Claudii iter fuere anni nõ amplius tres & ſe-xaginta.unde merito potuerũt multi ſpectaſſe & primos & ſecũdos ſæculares.præterea q ſpectauerũt hos claudianos potuerũt ẽt ſpectatores eſſe ſæculariũ:quos poſtea fecit domitiãus:cũ iter utroſq; nõ fuerit ma gnũ interuallũ:& ob hoc dicit matrona apud epitaphiſtã Martialẽ.bis mea romão ſpectata eſt uita tarẽto: ſup quo habũdanter cõſcripſimus in annotatiõibus. Quidã hiſtrionũ ꝓducti.ſcribit Pli.iter ludos ſæculares quos fecit diuus Auguſtus:& quos poſtea Claudius Cæſar edidit:ſexagita tres annos nec amplius iter fuiſſe:ſtephanionẽq; togataꝝ fabulaꝝ hiſtrionẽ utriſq; ſæcularibus ludis ſaltaſſe hiſtrionamq; feciſſe. In uaticão cõmiſit:uaticanũ collẽ appellatũ eſſe autumat feſtus põpeius.ꝙ eo potitus ſit populus romãus ua-tũ reſpõſo expulſis ethruſcis. Gellius uaticanũ agꝝ dictũ eẽ cẽſet a uaticiniis:quæ ui atq; iſtinctu dei uatica ni ĩ eo agro fieri ſolita eſſent:eſt aũt uaticãus deus pœnes quẽ ſunt uocis humanæ initia noĩatus ab eo:qđ pueri ſimul atq; parti ſint eã primã uocẽ edũt:quæ prima ĩ uaticão ſyllaba eſt.tamẽ Auguſtius nõ uaticanũ hũc deũ appellat ſed uagitanũ tanq̃ ĩfantiũ uagitibus pſidentẽ. Pli.in.xxxvi.uaticanũ elegãter appellat cir-cũ caii & Nerõis pricipũ:propterea qđ in eo ludos currules peculiariter exercebãt. Per quinos miſſus:Ser uius tradit olĩ in ludis circẽſibus.xxv.miſſus ſolitos exhiberi:quoꝝ ultimus appellabaƭ ærrarius eo quod de collatione populi exhibebaƭ: Tranqllus uero in domitiano centũ miſſus in circenſibus peragi ſolitos fuiſſe ſignificat ad qđ' uideƭ alluſiſſe poeta illo uerſu. Centũ quadriiugos agitabo ad flumina currus:dicũ-tur autẽ miſſus equoꝝ circuitiones in ludis circẽſibus:dũ a carceribus ad metas recurrũt.ſenſus eſt Clau-diũ poſt qnq; equoꝝ miſſus peractos iterpoſuiſſe uenationẽ: ut ita magis ſpectatores oblectarenƭ:qa aliq̃ nouitate ut ingt Oratius morãdi ſunt ac retinendi. Carceribus:carceres dicũƭ in circo unde mittunƭ eq ex eo nominati:quod coercenƭ equi ne inde exeant:anteq̃ magiſtratus ſignũ miſerit.auctor Varro. Carceres neuius oppidũ appellat. Metis:circũ metas currere ſolitos equos nullus ignorat.hic oratianũ metaq; feruidis euitata rotis:& Varro circũ dici exiſtimat eo quod ibi equi in ludis circũ metas currũt:hinc illud apud eũdem prouerbialiter dictũ in primo de re ruſtica:an qd aliud & a quibus carceribus currat ad me-tas:quoniam aũt auriga quandocunq; primus metam ſuperauerat iam ad finem certaminis perueniſſe ui-debatur ex eo factum eſt ut metam pro fine terminoq; paſſim accipiamus. Maro.hic labor extremus lon-garum hæc meta uiarũ. Et apud:Silium tormentis finem metamq; laboribus orat. Figura autem metæ pyramidis eſt a lato incipiens in acutum faſtigiata.hinc Plinius figuram umbræ noctis ait ſimilem eſſe me tæ & columella præcipit in ſecundo ut fœnum ſiccatũ in metas extruaƭ quæ in acutiſſimos uertices exa-cuuntur. Tophina & lignea:refert Liuius libro octauo ab origine urbis:quoto anno carceres in circo pri mũ ſtatuti.ſed neq; ex topho neq; ex ligno factos indicat:quod hic docet Tranquillus:eſt autem tophus la pis ut inquit Seruius aſper.unde a uirgilio ſcaber nũcupatur illo uerſu.& tophus ſcaber & nigris exeſa che lidris:a topho tophinus & tophacius deducitur. Plinius eſt alba ruſſa columbina argilacea tophacea arena cea:idem.nam tophus ſcaber natura friabilis expetitur ab auctoribus. Exculta:corrige exculto.ita ut cõ-nectas circo maximo exculto hoc eſt exornato marmoreis carceribus. Promiſcue ſpectare ſolitis:In ludis quidem theatralibus loca propria ſenatoribus erant aſſignata: cum in circo eſſent promiſcua. prodiderũt hiſtorici ante ſcipionem ad quingenteſimum octauum annum ab origine urbis in promiſcuum fuiſſe ſpe ctatum.ſenatus autem a populo ſecretus primum ſpectauit ludos romanos:quos atilius ſeranus lucius ſcri bonius libro ediles currules primi fecerunt:ferunt africanum quod eius rei auctor fuiſſet penituiſſe.

Vaticanus

Vagitanus

Miſſus ludorũ

Carceres

Meta

Tophus

Tophaceus

In ꝓmiſcuũ ſpectatum

M.ANTO. Nec ſpectaſſet qſq̃:ſpectare potuiſſet ſi ueteri iſtituto cẽteſimo quoq; ãno eos celebrari cõ-tigiſſet. Producti olĩ:q auguſti tpibus ſcœnicã operam ſæcularibus ludis exhibuerãt. In uaticão:ubi nũc ultra tyberĩ põtifici a domus ſita ẽ uaticanũ ueteres dixere:quo appet non a loco ut alibi diximus eſſe lu-dos dictos. Per qnos mẽſes:iſuetũ certe & ingratũ diuturnitate ſua ſpectaculũ:q̃re uerius qnos miſſus:q̃ menſes legeris:ut ſit ordo iteriecta p qnos miſſus uenatiõe.i.qnqes iſtauratã : aut q cõplici feraꝝ imiſſiõe edita ſic alibi circẽſiũ die quo facilius cẽtũ miſſus pagerenƭ. Carceribus:unde æq ĩ curſũ ꝓrũpũt. Me-tis:circa q̃s aurigæ bigas & q̃drigas agitabãt. Tophinia:ex thopho lapide:uulgaris is lapis & ĩ primis cir-ca urbẽ. Iu.& igẽtiũ uiolarẽt marmora tophũ: Papinius cotto puluere ſordidoq; topho. Promiſcue ſpe-

ctare ſolitis:quo pacto ꝓmiſcue quū Auguſtus ſenatoris iniuria motus quē nemo puteolis frequenti ſpectaculo recepat:iuſſiſſet ubicūq; qd ſpectādū eſſet ſemp prius ſubſellioꝝ ordo uocaret ſenatoribus:ſed his ita occurrēdū q̄q̄ primus ordo ſenatoribus uocaret cōtigui tamē & pœne īmixti.ſ.æqtibus illi erant q ſecundū ordinē optinebant:at claudii īdulgētia ex podio ſenatores ſpectare cœpiſſe crediderim:ſicq; maiorem immodū ordines utrunq; ab altero fuiſſe diſcretos.Iu.& omnibus ad podium ſpectantibus.

ſuper quadrigariū certamina troiæ luſum: exhibuit & affricanas cōficiente turma eqtum p̄torianorum ducibus tribunis:ipſoq; p̄fecto.Præterea theſſalos equites: qui feros tauros per ſpacia circi agunt:inſiliūtq; defeſſos: & ad terrā cornibus detrahunt.Gladiatoria munera plurifariam ac multiplicia exhibuit.Anniuerſariū in caſtris prætorianis ſine uenatiōe apparatuq; iuſtū atq; legitimum in ſeptis ibidem extraordinariū & breue dierumq; paucoꝝ: quodq; appellare cœpit ſportulā quia primū daturum ſe dixerat uelut ad ſubitā cōditā cœnuliā iuitare ſe populū.nec ullo ſpectuli genere cōmunior & remiſſior erat adeo ut oblatos uictoribus aureos prolata ſiniſtra pariter cū uulgo uoce: digitiſq; numeraret:ac ſæpe hortando rogādoq; ad hilaritatē homines ꝓuocaret:dominos idētidē appellās īmixtis īterdū frigidis & accerſitis iocis q̄lis ē:ut quū palūbū poſtulātibus datuꝝ ſe ꝓmiſit ſi captus eſſet.illud quoq; plane q̄tūuis ſalubriter &

PHI. Super quadrigarū:præter q̄drigarios ludos & currules exhibuit etiam ludicrum troiæ.

Africāæ pātheræ

Africanas: lege q̄ ſcripſimus in libro annotationum enarrantes hūc locū : ubi docuimus africanarū appellatione intelligi pantheras:quarū genus in africa creberrimū:de quibus ſenatuſcōſultū fuit uetus ne liceret africanas in Italiam aduehere : econtrario tulit ad populū Cn.aufidius tribunus plebis:permiſitq; circenſium gratia īportare. Cōficiēte: trucidante uerbū eſt beſtiarioꝝ & gladiatorū : inde confectores dicti interfectores ferarū:ſcribit lampridius cōmodū imperatorem fuiſſe tantarū uirium ad feras conficiendas ut ſingulis ictibus multa milia ferarum ingentium conficeret. Prætorianorū:utpote nobiliorum. Præfecto:ſcilicet prætorianarū cohortiū:qui & perfectus prætorio nuncupat̄. Feros:In omnibus animaliū cuiuſcunq; generis ullū eſt placidū eiuſdem inuenit̄ & ferū:utpote cū hominū etiam Silueſtriū plura genera tradant̄:ſcribit Plinius efficatiora oīa in medicamētis eſſe ex feris animalibus.problema eſt Ariſtotelis cur in animantiū genere quæcūq; domeſtica eadē etiā fera reperimus.q̄cunq; aūt fera nō utiq; eadē domeſtica natura creauit. Ad terrā oībus:Pli.tradit ī octauo theſaloꝝ gētis iuentū eē equo iuxta q̄drupedāte cornu ītorta ceruice tauros necare:qđ ſpectaculū prius dedit Rōæ cæſar dictator. Anniuerſariū dicius:āniuerſaria:q̄ quot annis fiūt ſicut anniuerſariū ſacrū. Plurifaria:pluribus in locis. In caſtris prætorianis: caſtra prætoria ad extrema urbis romæ edificia fuiſſe collocata ſignat Plinius ī tertio. Iuſtūq; atq; legitimū:ſpectaculū gladiatorū iuſtū & legitimū appellat:quod ex formula rituq; ordinario dabat̄ una cū uenatione: apparatuq; gladiatorio. In ſeptis:ſepta fuiſſe ī cāpo martio alibi latius explicauius. Ibidē:ī ſeptis. Sportulā:Claudius gladiatorū munus tanq̄ cœnā datuꝝ ſe denūciauerat ideoq; nō inenuſte ſportulā appellabat:quæ īter ſportulantes cōdici dariq; ſolet a principibus. Primū daturū : quidam codices habent præmiū. Conditā denunciatā:condicere enim uerbo priſco ſignificat denunciare:& ad cœnas refertur.Cicero:nā cū mihi craſſus condixiſſet cœnauit apud me. Cōmunior. Magis cōmunis & omnibus obuius expoſituſq;. Remiſſior:ſolutior & animo magis:relaxato. Victoribus:gladiatoribus. Cū uulgo:quod uictoribus præmiū dari depoſcit Iuuenalis:accipe uictori populus qđ poſtulat aurū. Voce:ut palam diceret numerū aureorū quos numerabat. Digitis:ſuamet manu ſicut fieri ſolet. Dominos:πολιτικὸτατόσ hoc eſt ciuiliſſimus erat Claudius tā cōi ciuiliq; erga romanos appellatione:ut cū ipſe dominus ſit dominos appellet ipſos ſubiectos.ſcribit Seneca dominos ſalutari a nobis obuios ſolitos ſi nomina nō ſuccurrūt. Identidē: frequenter. Accerſitis:de induſtria quæſitis euocatiſq;. Palūbū poſtulantibus:iocus eſt in nomine.nā palūbus nomē eſt auis notiſſimæ & eodē nomīe gladiator famoſus nūcupabat̄ populus ro. petebat exhiberi gladiatorē nomine palūbū.Claudius alludens ad nomē alitis dabo īquit ſi captus fuerit.

Confecto res

Ferum Placidum

Condice re

Domini

M.AN. Africanas:pātheras ſiue pardos Pli.de pātheris nūc īquit uarias nūc pardos q mares ſunt appellat ī eo omni genere creberrimo ī africa ſyriaq; qdā ab his pātheras ſolo cādore diſcernūt nec adhuc aliā differētiā iueniri:ſenatuſcōſultū fuit ne liceret africanas ī Italiā aduehere qbus uerbis colligit̄ pātheras:ꝑdos uarias & africanas dici. Ducibus:tribūis:militaribus. Ipſoq; p̄fecto:p̄torii.ſ.hoc ē tribūis & p̄fecto p̄torii ductātibus eqtū turmas. Theſſa.equi:Plinius theſſallorū gentis iuentū eſt equo iuxta quadrupedāte cornu intorta ceruice tauros necare. Feros:īdomitos minaces & hæc ſunt illa noua ſpectaculorū genera. Anniuerſariū:omnibus annis: Iuſtū atq; legitimū:munus.ſ.cum ueneratione & reliquo apparatu:

Condictāq;:ut inter priuatos ſolet cōmuniter ſimulq; conſtitutā ac determinatam:condicere.n.ſimul determinare eſt: unde & conditum quaſi in communi dictum. Communior : ciuilior. Prolata ſiniſtra:

qua aureos dinumeraret. Dominos: ambitioſa nimis appellatione quos ciues aut quirites debuit: domi⸗
nos uocabat. Palumbum: gladiatoris id nomen fuiſſe accipias.

in tpe: quũ eſedario: pro quo q̃ttuor filii depcabant̃ magno
p̄lorum fauore indulſiſſet rudẽ tabulã ilico miſit admonẽs po
pulũ quãtope liberos ſuſcipe deberet: quos uideret: & gla⸗
diatori p̄ſidio gratiæq; eẽ. Edidit & ĩ martio cãpo expugna
tionem direptionẽq; oppidi ad imaginẽ bellicã & deditionẽ
britãniæ regum: p̄ſeditq; paludatus. Quin & emiſſurus fu
cinũ lacum naumachiam ante commiſit: ſed quum procla⸗
mãtibus naumachiariis. Aue imperator morituri te ſalutãt
reſpondiſſet auete uos: neque poſt hanc uocem quaſi uenia
data quiſquã dimicare uellet: diu cunctatus an omnes igni
ferroq; abſumeret. Tandem e ſede ſua proſiluit ac p ambitũ
lacus nõ ſine fœda uacillatione diſcurrens partim minando

PHI. In tempore: tẽpeſtiuiter
temporius aduerbiũ eſt qđ ſigni
ficat maturius & tempeſtiuius.
columella ĩ nono ſcribẽs de gal⸗
linis ait ante crepuſculũ ꝑpter ci
bi ſpem temporius ad officinam
redeãt. Ouidius. mõdo ſurgis cõ
tẽporius cœlo modo ſerius inci
dis undis. Eſedario: gladiato⸗
rem ſignificat qui ex eſedo ſcien
ter depugnabat. neq; enĩ placet:
ut ꝑ gladiatoris noĩe proprie ac
cipiatur. itidem ĩ Caligula dictũ
eſt. Eſedario porio ob proſperã
pugnam. Indulſiſſe rudem: gla
diaturæ immunitatẽ: eſt enim ru
dis ut alibi copioſe explicauius
uirga qua gladiatores donati ceſ
ſabant a gladiatura unde rudiarii. Tabulã miſit: qdam codices hẽnt. fabulã tanq̃ ſignificet rumorẽ diuul
gaſſe inter populares liberis operã dãdã eſſe: cũ filii patri gladiatori uacationẽ gladiaturæ ĩpetrauiſſent ma
gis placet legas: tabulã miſit & exponas Claudio miſſam eſſe tabulã in populũ continentẽ de gladiatore fi⸗
liiſq; argumentũ. Ad imaginẽ bellicã: idẽ a Veſpaſiãis imperatoribus ĩ triũphi iudaici ſpectaculis factita
tũ eſt: nãq; auctore Ioſepho multis imitatiõibus bellũ alternaliter diuiſum certã ſui faciẽ demõſtrabat: erat
enĩ cernere uaſtari totas ĩterfici acies hoſtiũ: & alios fugere alios captiuos dici tẽporibus noſtris edita ſunt
talia ſpectacula a prĩcipibus: ut ciuitas e ligno formata oppugnaret̃ forinſecus ꝓpugnaret̃ intrĩſecus. Præ
ſedit: tanq̃ p̄ſes p̄fectuſq; ludorũ. Paludatus: paludamẽto ĩperatorio ornatuq; militari ĩdutus: tanq̃ legiti
mæ pugnæ intereſſet. Cor. Tacitus. Claudius ĩſigni paludamẽto neq; ꝓcul Agrippina chlamyde aurata p̄ſi
dere. Naumachiã: pugnã naualem: de qua hæc Tacitus: ĩter lacũ fucinũ amnẽq; lyrim ꝑrupto mõte: quo
magnificẽtia opis a pluribus uiſeret̃ lacu in ipſo nauale prœliũ ordinat̃. Claudius triremes quadriremeſq;
& unde. xx. milia homĩum armauit cĩcto ratibus ambitu ne uaga effugia forent. Naumachiariis: q prœli⸗
um nauale committunt naumachiarii græca dictione nuncupãtur bellatores in re nautica epibatas eru⸗
piti appellant: q̃uis græco uocabulo επίβατης proprie ſignificet̃ a cenſor oppius ſiue hircius ĩ cõmenta
rio belli Alexandrini. capta eſt una hoſtiũ quadriremis dep̄ſſa eſt altera: alteraq; pertutbata. deĩde omnes
epibatis nudatæ. idẽ in cõmentario belli africi: remigum partem exclaſſe gallorũ rhodiorũq; epibatorũ ar
mata. Morituri: in hac ipſa ſcilicet nauali pugna. Auete uos: auete uerbum ſalutatoriũ eſt: quo cũ uſi eſ⸗
ſent erga ĩperatorem naumachiarii: eodẽ Claudius illos reſalutans uiciſſim uſus eſt: unde illi arbitrantes ſi⸗
bi datam pugnãdi ueniam dimicare ſuperſedebant: qdem codices nõ auete uos habent: ſed auton: quæ di
ctio græca eſt & ſignificat ipſum tanq̃ Claudiũ militibus dicentibus ſe morituros illũ ſalutare ſuprema ſa
lutatiõe reſpõderit id ipſum. ſ. uelle: & ita illud: q̃ſi uenia data corrigendã erit unius litteræ ĩmutatiõe ut ꝓ
uenia legas nenia: & erit ſenſus naumachiarios dimicare amplius noluiſſe: tanq̃ Claudius per id uerbũ illis
dederit neniam quandam hoc eſt funebrem orationem qualis mortuis exhiberi ſolet: neniam enim carmẽ
dici funebre nullus ignorat & ĩterdũ accipi pro epithaphio: ut apud Sidoniũ ſic ſcribentem nenia marmo
ri inciſa per endecaſyllabos: & hic mihi uidet̃ uerior ſenſus & lectio. Fœda uacillatione: more ſenum. quo
rũ corpora nacillant & tremula ſunt: ſcribit enim Macrobius in ſeptimo ſaturnaliũ ſenes laborare tremore
membrorũ: unde ſenectus non minus uero q̃ eleganti epitheto dicta eſt tremebunda a calphurnio in bu⸗
colicis: & a Quintiliano dictũ eſt in primo. Nolo puerũ ſeniliter tremere tanq̃ tremor ſit peculiaris mor⸗
bus ſeniorũ. Iu. una ſenũ facies cũ uoce tremẽtia mẽbra: ipſum uero Claudiũ laboraſſe tremore poſterius
oſtendit Tranqllus: quẽ deſtituebãt poplites parum firmi & caput tremulũ dehoneſtabat: ex quo eſt illud
in Claudiũ a ſatyrographo prolatum: ille ſenis tremulumq; caput deſcendere ſua ſit in cœlum.

Téporius

Rudis

nauma chiarii

Epibatæ

Auete

Nenia

Senectus tremebũda

M. ANTO. Indulſiſſet rudem: ferri uacationem conceſſiſſet. quæ per rudem ſignificatur. Iu. accepta ru
de incipiet ueiecto uideri. Horatius donatum rude quæris. Fabulam: argumento rei notatam figura⸗
tam non dixerim quæ continuo miſſa eſt. Paludatus: paludamento ornatus tanq̃ ueræ pugnæ præſi⸗
dens. Naumachiariis: naualem pugnam pugnaturis. Morituri: naumachiarii. quaſi. d. qui Paulopoſt
pugnando morientur. Auete uos: reſalutatos intellige: ſed illi qui quaſi uiuite: Claudius dixiſſet remiſ⸗
ſam ſibi pugnandi neceſſitatem interpretati ſint. Neque poſt: eam uocem auete ſcilicet. Quaſi data ue⸗
nia: quaſi ueniam ſibi datam interpretantes. Cũctatus: anceps & deliberabundus. Per ambitum:
extremitatem. Fœda: turpi & indecora. Vacillatione: trepidatione.

partim adhortādo ad pugnam cōpulit hoc ſpectaculo claſſis ſicula & rhodia concurrerunt: duodenarum triremium ſingulæ exciente buccinam tritōe argenteo: qui e medio lacu per machinam emerſerat.

De inſtitutione correctione & ordinatiōe quroūdam morum & actuum.

QVædam circa cerimonias ciuileqꝫ & militarē morem item circa omniū ordinū ſtatum domi foriſqꝫ aut correxit: aut exoleta reuocauit: aut etiā noua īſtituit. In cooptādis ꝑ collegia ſacerdotibus nemīnē niſi iuratus nominauit: obſeruauitqꝫ ſedulo ut quotiens terra in urbe mouiſſet ferias aduocata cōtiōe p̄tor indiceret utqꝫ dira aut ī urbe aut ī capitolio uiſa obſecratio hēret eāque ipſe iure maximi pontificis cōmonito ꝓ roſtris populo

PHI. Claſſis rhodia: rhodios fuiſſe nauticos homines & omnis naualis diſciplinæ ſcios teſtātur hiſtorici ex quo lex rhodia de iactu dicta eſt: quæ pertinet ad rem nauticam. Ad pugnam ſcilicet naualem. Duodenarū triremium: tacitus ait nō ſolum triremes ſe & quadriremes hoc nauali prœlio depugnaſſe. Exciente: inflante. Buccinam: tubam de qua alibi dictum eſt: unde & buccinator īclinatur.

Triton

Tritone: triton. tubicen eſt neptuni: refertqꝫ Plinius Tyberio principi nūtiaſſe olyſiponenſium legationem uiſum auditumqꝫ ī quodam ſpecu concha canentem tritonem qua naſcitur forma. tritonis autem formam ſic deſcribit poeta. frons hominem prefert in piſtrin deſinit aluus

Buccina tritonis

de buccina tritonis quæ concha eſt traditur hiſtoria ab igino: qui ait tritonem cum concham iuentam excauaſſet: ſecum eam contra gigantes tuliſſe: & ibi ſonitum quendam inauditum per concham emiſſe: hoſtes autem ueritos ne qua eſſet immanis fera ab aduerſariis adducta cum eſſet ille mugitus fugæ ſe mandaſſe: & ita uictos in hoſtium poteſtatem ueniſſe. Romani tritonas cum buccinis faſtigio ſaturni ædis ſuperpoſuerunt ut ſignificarent a commemoratione ſaturni hiſtoriam quaſi uocalem eſſe factam: cum antea muta & obſcura & incognita fuiſſet: quod etiam teſtari uidentur ut inquit Macrobius caudæ tritonum humi merſæ & aſconditæ. Per machinam: mechanico: ſcilicet artificio fabrefactam: quales hodie quoque in ſpectaculis ſcienter conficiuntur. Omnium ordinum ſtatum: ſenatorii æqueſtris & plebeii. Exoleta: per deſuetudinem

Cooptare

euaneſcentia & iam abolita. Cooptandis: uerbum eſt electioni accommodatum. Cice. cooptatum me ab eo in collegium recordabar. Plinius me pœne adhuc puerum patronum cooptauit. Nominauit: indicat Plinius in epiſtolis hoc uerbum nominare ad ſacerdotes peculiariter pertinere: uerba Plinii hæc ſunt ex ſecundo epiſtolarum: ſic illo die quo ſacerdotes ſolent noīare quos ſacerdotio digniſſimos nominãt: me ſem

Nomīatio

per nominabat. hinc dicta nominatio. In urbe mouiſſet: Romæ factus eſſet terræmotus. nunq̄ autem auctore Plinio urbs Roma tremuit ut non futuri euentus alicuius id prænuncium eſſet. refert Iulius capitolinus in gallienis olim factum eſſe motum terræ: quo mota eſt Roma: mota & libya: hiatus terræ plurimis

Imperatiuæ feriæ

in locis fuerunt. Ferias indiceret: imperatiuæ feriæ ſignificantur. has enim ut auctor eſt Macrobius conſules uel prætores pro arbitrio poteſtatis indicunt: ueteres uero Romani ubi terram mouiſſe ſenſerant nūciatum ue erat ferias eius rei cauſa edicto imperabant: ſed dei nomen ita uti ſolet cui obſeruari ferias oporteret: ſtatuere & edicere quieſcebant: ne alium pro alio nominando falſa religione populum alligarent. cuius rei cauſam hanc fuiſſe tradi Gellius in ſecundo noctium atticarum: quoniam compertum non eſt nec inter phyſicas quidem philoſophias ſatis conſtat: quæ nam eſſe cauſa uideatur: quamobrem terræmotus fiant:

Cāæ motus terræ

Anaxagoras ignem putat eſſe cauſam motus terræ. Anaximenes ait terram ipſam ſibi eſſe cauſam motus: thales mileſius atque Democritus ab aqua terram moueri crediderunt. ſed Plinius Seneca Ariſtoteles uentos eſſe prodiderunt cauſam motus: cum ſpiritu nihil ſit potentius: hoc idem ſentit epicurus epicuriqꝫ ſectator Lucretius. Obdira: exempli cauſa: ſi bubo aliæqꝫ aues inauſpicatæ uiſæ fuiſſent. ſcribit enim Plinius in. x. Romam luſtratam fuiſſe: propterea quod capitolii cellam ipſam intrauerat bubo: qui funebris ē & maxime abominatus publicis maxime auſpiciis: Lucanus in primo farſaliæ ob dira prodigia nuntiata uates ex ethruria accitos: & ab ſacerdotibus deos comprecatos: urbemque luſtratam fuiſſe commemorat.

Obſecratio: ſupplicatio: eſt enim obſecrare opem a ſacris petere ut docet feſtus. Iure maximi pontificis:

Rex pontifex

antiquitus quod etiam in decretis canonicis ſcriptum eſt. D. xxi. erat hæc conſuetudo: ut rex eſſet ſacerdos & pontifex: unde & romani imperatores pontifices appellabantur: hinc illud Iuuenalis de domitiano: deſtinat hoc monſtrum cymbæ liniqꝫ magiſter pontifici ſummo.

M. AN. Tritone: neptuni filio & miniſtro. Ver. Cimodoce ſimul & triton anixus acuto. Detrudunt naues ſcopulo: Papinius ſtat celer obſeqo iuſſa ad neptunia tritō: Seruius neptūi & ſalaciæ filiū dixit. Argumēto: ſquamoſis piſcibus & uitreis aquis cū colori. Per machinā: īſtrumentū ad hoc ipſum artificioſe paratū. Exoleta: abolita. Niſi iuratus: iureiurando affirmaſſet ſe optimū quēqꝫ ac maxime idoneū nominatuꝝ. Mouiſſet: mota eſſet. Prætor: urbanus ſcilicet. Dira prodigia: deorū iram portendentia: obſecratio uenia a diis peteretur: eſt enim obſecrare deprecari & quaſi ſacra facere: ut ueniam impetremus. Iure maximi pontificis: pontificia poteſtate. Præiret: uota ſiue præces nuncuparet: cæteriqꝫ ſequerentur.

PHI. Præiret:Plinius in.xxviii.ſcribens ualeant ne aliqd uerba & icantamenta:uidimus inqt certis præcationibus obſecraſſe ſummos magiſtratus:& neqd uerboꝝ prætereat aut præpoſteꝝ dicat de ſcripto p̄ire aliquem.Idem cuius ſacri p̄cationem qua ſolet preire quindecim uiꝝ collegi magiſter: ſi qs legat profecto uim carminũ fateat:obſecratio itaqꝫ fiebat adhibita p̄catione uerboꝝ ſolemniũ : qua p̄ibat maximus ſacerdotum.eſt.n.preire p̄legere:ut reliqui mox concinant.Liuius in.viii.agedum pontifex publicus populi Romani prei uerba. Quintilianus in ſecundo ait doctores non poſſe ſemper preire ſingulis legentibus.

præiret:ſummota operariorum ſeruorũqꝫ turba rerũ actuũ diuiſum antea in hybernos æſtiuoſqꝫ menſes coniunxit.

De inſtitutis & ſanctionibus eius.

IVriſdictionẽ de fidei commiſſis quot annis & tantũ in urbe delegari magiſtratibus ſolitam in perpetuũ:atqꝫ etiam per prouincias poteſtatibus demãdauit.Capiti papiæ pompeiæ legis a Tyberio Cæſare qua ſi ſexagenarii generare non poſſent edito abrogauit.Sanxit ut pupillis extra ordinem tutores a conſulibus darentur.ut hi quibus a magiſtratibus prouinciæ interdiceretur : urbe quoqꝫ & italia ſummouerentur.Ipſe quoſdam nouo exemplo relegauit:ut ultra lapidem tertium uetaret egredi ab urbe.De maiore negocio acturus in curia medius inter cõſu-

Reꝝ actum : actioné reꝝ quæ in foro iuditiiſqꝫ agi ſolent cum prius eſſent diſtributæ p̄ tp̄a uoluit ut ſine iteruallo iugiter continenterqꝫ tractarent.de actionibus titulus eſt apud iuriſconſultos:actus etiã dicunt.ſilius. rerũ oẽs prendent actus.aliter actus itelliguntur in fabulis. De fidei commiſſis: fideicommiſſa ex eo appellata ſunt : qd̉ teſtatores fidei committebant eoꝝ:qui cape ex teſtamento poterãt hæreditatem : fuitqꝫ creatus p̄tor ꝑprius qui de fieri cõmiſſis ius diceret quẽ fidei cõmiſſariũ appellabãt. In ꝑpetuũ:referendum hoc eſt ad illud quot annis. Per prouĩcias:referendum hoc ad illud in urbe delegari. Poteſtatibus:ſcribũt iuriſconſulti poteſtates dici magiſtratus qui gladii & necis habẽt poteſtatem.magi auctore Plinio tribuũt ſanguini baſilici ſucceſſus petitionũ a poteſtatibus:idem ꝑmittũt dẽtes draconis mites præſtare dominos:poteſtateſqꝫ exorabiles. Capiti papiæ i lege papia caput erat quod uulgo capitulũ dicũt ne ſexagenarii uxorem ducere poſſent:tanq̃ ad generandũ minime idonei.hoc idem altero quoqꝫ capite legis pompeiæ cõtinebat:& ita a Tyberio Cæſare fuerat editũ publicatũqꝫ ut edito ex ponas publicato.Claudius uero huic capiti abrogauit.abrogatur autem legi ſiue capiti legis cũ prorſus tollitur.legis papiæ atqꝫ pompeiæ mentio ſuperius facta eſt:ubi coniectatorie annotauimus non iſcienter de una tantũ legi itelligi poſſe:qui papia pompeia diceretur. Quaſi ſexagenarii hoc dictũ eſt ſecundũ id qd̉ eſt uſitatiſſimum.alioquin multi inuenti ſunt.q annos ſeptuaginta nati genuerunt ut auctor eſt Ariſtoteles in ſeptimo de animalibus.præterea Plinius & ſolinus prodiderũt maſaniſſam regem poſt octoginta ſex annos generaſſe filiũ nomine metimathnum.Catonem quoqꝫ cenſorium octogeſimo exacto e filia ſalonii clientis ſui genuiſſe filium notum eſt.merito.Claudius detraxit capiti legis prohibentis ſexagenarios ducere uxorem:cum ſupra eam ætatem uiros genere poſſe & eruditorum probet auctoritas & exempla teſtentur uerba Ariſtotelis ſubſcripſi ad hanc rem conducentia:quæ ſunt hæc.mares plurimi ad ſexageſimum annũ generant:quem ſi exceſſerint ad ſeptuageſimum uſqꝫ procedunt.& iam quidam annos ſeptuaginta nati genuerunt.idem in ſeptimo politicorũ auctor eſt fetus ſeniorũ ſicut iuniorũ eſſe imperfectos & corporibus & ingeniis. Tutores conſulibus darentur apud iuriſconſultos tituli ſunt de legitimis tutoribus de datis tutoribus:& de his qui petant tutores.ubi declaratur pupillis eſſe ſubueniendum:tradit Vlpianus ius dandi tutores datum eſſe omnibus magiſtratibus municipalibus. Vrbe & Italia : ſenſus eſt:uoluit Claudius ut illis urbe & Italia quoqꝫ interdictum eſſet:quibus prouinciæ interdicerentur exempli cauſa : ut ſi ſeio a prætore ſicilienſi prouincia ſicilia interdicta fuiſſet:Roma quoqꝫ & Italia eidem interdictum ſignificaretur. Vltra lapidem tertium:militarium tertium. Vetaret egredi : nouum profecto genus relegationis nouumqꝫ exemplum:ut quis hac relegatione afficiatur:ne egredi poſſit ex urbe Roma ultra tria milia paſſuũ.ſicut relegati in iſulas & loca penitiſſima egredi nõ poſſunt nec debent p̄ſcriptos terminos relegatiõis.

Actus

Fideicommiſſa

Poteſtates

Vir generat uſqꝫ ad annos lxx.

Nota relegatio

M.AN. Súmota:ſublata ne a ſeruili miniſterio & operæ auerſi rebus agendis intereſſe cogerentur. Actus:actus & acta pro priuatis officiis uſurpato a maioribus obſeruare eſt:ſunt enim acta priuatarum rerum minorum ac familiarium quáquam acta & actus ſenatus & populi dicuntur:Lampridius actibus publicis poſt multam operam dabat & rurſus actus publicos ſeu bellicos ſeu ciuiles ipſe Tranquillus alibi tam ſenatus q̃ populi diurna acta.Iu.cupient & in acta referri.Cicero in eundem ſenſum utraqꝫ eſt uoce uſus:Lucanus ingentes obruperit actus:Papinius ſolidos nouus exultabis in actus:ubi Papinius actum pro forenſi actione uidetur accipere & ſi Laurentius Valla actum comœdiarum eſſe uelit actionem cauſarum quod a Pli.una ad Cornelium epiſtola id ſæpiſſime uſurpat in quem autem ſenſum nũc Tranqllus plane oſtenditur.non.n.comœdiaꝝ ſpectacula ſed ciuium officia a Claudio coniuncta ſignificare uoluit. Iuriſdictionem:munus dicundi iuris. Fidei commiſſis: quæ fidei commiſſa dicant notiſſimum eſt. Imꝑpetuum:

quū annū antea fuiſſet id munus. Papiæ:legis de liberis.ſ.ꝓcreādis. Edicto:edito & nō edicto legēdū: ut ſit ordo capiti papiæ legis edito a Tyberio. Quaſi ſexagenarii:legis ratio hæc fuit:ne ultra ſexageſimū annū quaſi homo amplius generare nō poſſet quiſq̄ uxorē ducere teneret̃. Abrogauit: uim oēm ademit ac ſuſtulit.eſt.n.abrogare ꝑrſus tollere unde abrogatio:ſi quidem credidit claudius ea quoq; ætate ut res habet uiros eſſe ad ꝓcreationē aptos. Extra ordinē:quādo & quos illis uiſum eēt dari oportere.ꝓuinciæ interdicerent̃ ii qbus ꝓuincia aliqua eēt interdictū urbe quoq; & italia excluſi ītelligerent̃. Nouo exēplo: nouo quidē ſi quū ſontes ꝓcul urbe relegari cōſueſſent ipſe ita relegaret ut ꝓcul urbe abſcedere ꝓhiberet.

lum ſellas tribunitio ſubſellio ſedebat. Cōmeatus a ſenatu peti ſolitos beneficii ſui fecit.

De indulgentia & liberalitate eius.

ORnamenta cōſularia etiā procuratoribus ducenariis indulſit. Senatoriā dignitatē recuſantibus equeſtrem quoq; ademit. Latū clauū quāuis initio affirmaſſet non lecturū ſe ſenatorem niſi ciuis. Ro.abnepotē etiā libertini filio tribuit:ſed ſub conditione ſi prius ab eqte Romāo adoptatus eēt: ac ſic quoq; repręhēſionē uerens ēt appiū cæcū cenſorē generis ſui ꝓauctorē libertinorū filios in ſenatū allegiſſe docuit:ignarus tēporibus Appii & deinceps aliquādiu libertinos dictos non ipſos q manumitterētur:ſed ingenios ex his procreatos. Collegio quęſtorū pro ſtratura uiarū gladiatorum munus iniunxit: decretaq; hoſtienſi & gallica ꝓuincia:curā ærarii Saturni reddidit:quā

PHI: Medius inter cōſulū ſellas:alibi docuimus mediū locū eē honoratiorem. Tribunitio ſubſellio quo.ſ. tribuni uti ſolebant quibus ius ueniēdi in curiā nō fuit antiquitus:ſed ante ualuas poſitis ſubſelliis decreta patrū attentiſſima cura examinabant: ut ſi q̄ ex eis improbaſſent rata eſſe nō ſinerent. Cōmeatus:ſolebant multi petere a ſenatu facultatē abeūdi tēporariūq; diſceſſū uoluit claudius ut id ab ipſo peteret̃. Ducenariis: procuratoribus ducēariis dictum eſt ī auguſto quēadmodū ad tres iudicū decurias quartam addidit auguſtus:quæ uocata ē ducenario℞: iudicabatq; de ſūmis leuioribus. ꝓcuratoribus ex hoc ordine tribuit Claudius ornamenta conſularia.nec mirū.cum facta per procuratores ſuos rata haberi uoluerit perinde ac ſi per ipſum decreta fuiſſent. Senatoriam recuſantibus:proditum poſteritati eſt talem fuiſſe mecenatem temporibus Auguſti qui ſua uoluntate in equeſtri dignitate ꝑmāſit:cū ſenatoria dignitas & lati claui facultas ei pateret. Latū clauum:ius geſtandi ueſtē ſenatoriam. Niſi ciuis Ro.abnepotē:quarto gradu inferiore eſt abnepos & abneptis:ſicut ſuperiore abauus & abauia.Claudius cū prius affirmaſſet ſe nullum ſenatorem eſſe facturum.niſi qui quarto gradu eſſet ciuis romanus:hoc eſt abnepotem tamen mutata uolūtate ſenatorem legit filiū libertini:eiq; tribuit latum clauum: quia primo tantū gradu ciuis ro.erat. Proautorem : qua forma pro auum dicimus:eadem ꝓautorem quaſi procul & longa origine : autorem eleganter dixit. Libertino℞ filios.Liuius in.ix.tradit appium claudiū in cenſura inquinaſſe ſenatū lectis libertinorū filiis: quæ cū eſſet infamis & inuidioſa ſenatus lectio uictus uerecūdia collega appii plaucius magiſtratu ſe abdicauit.cecus aūt factus appius & luminibus captus eſt ira deo℞.cum eo auctore miniſteriū ſacri herculanei trāſlatum fuiſſet:a potētia gente ad ſeruos publicos:de hoc appio ceco ductum eſt abundanter in tertio cōmētario. Libertinos dictos:hoc tanq̄ notabile diligēter obſeruandū eſt.cū alias libertini dicant̃:q ex ſeruitute manumiſſi ſunt:qđ & iuriſconſulti teſtant̃.unde libertinitas dicta ſicut ab igenuis ingenuitas. Ingenuos:ingenuus eſt is q ut ſtatim natus eſt liber eſt:ſiue ex duobus ingenuis matrimonio conſtante editus : ſiue ex libertinis duobus ſiue ex altero libertino & altero ingenuo. Ex his:manumiſſis. Proſtratura uiarum: cū antea quæſto℞ munus fuiſſet ut uiæ ſilicæ ſternerent̃. uoluit claudius ut loco uia℞ ſternēda℞ gladiato℞ ſpectaculū celebraret̃ pecunia eo℞ q quæſturā adipiſcerent̃:& cum antea qſtura ex dignitate candidatorū aut facilitate tribuētiū gratuito cōcederet̃:uoluit claudius ut uenūdaret̃ ex ſnīa dolobellæ ita cēſentis.

Decreta:boni codices habent detracta:ut ſit ſenſus claudiū ademiſſe quæſtoribus hoſtiēſem ꝓuinciā & galliā:q erāt ꝓuinciæ qſtoriæ & loco ea℞ reſtituiſſe præfecturā ærarii : quā Auguſtus a qſtoribus urbanis ad prætorios ꝑtoreſue trāſtulerat.M.Tullius in orōne ꝓ murena mentionē facit hoſtienſis ꝓuinciæ quæſtoriæ quā ait eē non tam gratioſam & illuſtrem:q̄ negocioſam & moleſtā. idq; illi cū qſtores ſortiunt̃:ēt acclamari ſolet. Erarii ſaturni:in æde ſaturni erat erariū romanū.cauſam quærit Plutarchus in problematis:an ex eo inqt quod fama obtinuit ſaturni tempore nec auaritiam nec improbitatem uſq̄ in hominibus fuiſſe ſed iuſticiam & fidem.refert Cyprianus ſaturnū in Italia primū inſtituiſſe numos ſignare: unde ærarium ſaturni uocitat̃ de hoc Macrobius ſic refert ædē ſaturni ærariū Romani eſſe uoluerunt : ꝙ tempore quo incoluit Italiam fert̃ in eius finibus nullū eſſe furtū cōmiſſum.aut qa ſub illo nihil erat cuiuſq; priuatum primus aūt oīum Valerius publicola exactis regibus ædem ſaturni ærariū declarauit ductus oportunitate loci quem & aptū & ab inſidiis tutū & imprimis munitū aīaduertit.In ærario tabulæ publicæ ſeruabant̃ & ex eo dictū tabulariū:quaſi tabula℞ repoſitoriū.Ci.hic tu tabellas deſideras heraclienſiū publicas:

Ducēarii

Mecenas cōtentus eqſtri dignitate

Abnepos

proautor

Libertini

Libertinitas

Ingenuus

Erariū in æde ſaturni

Tabulariū

quas italico bello incenſo tabulario interiiſſe ſcimus omnes.

M.AN. Cõmeatus:a ciuibus nũc peti ſolitos ĩtellige non a militibus. Sui beneficii:a ſe peti & ĩpetrari uoluit. Procuratoribus: ꝓcurator ut Vulp.ait ẽ q aliẽa negocia mãdato dñi admĩſtrat. Ducenariis: q ducẽteſimã ex auctiõibus exigebãt nã ducẽteni & duceni dicius ducẽteſima auctionũ caligula ab initio ſui pricipatus Italiæ remiſit ꝙ Claudius non fecit. Abnepotẽ:q abauũ ciuem Romanũ habuiſſet.q.d.cuius nõ ſolũ pr̃ ciuis romãus fuiſſet ſed ꝙ lõge plus ẽ ẽt abauus. Proſtratura uiaꝝ:ꝑ ſternẽdaꝝ uiaꝝ munere.ut q̃ſtoꝝ antea fuiſſe ĩtelligas publicas uias cõmunire. Gladiatoꝝ munus:ut munus ipſum gladiatoriũ dico quot annis illoꝝ q q̃ſtores eẽnt pecunia ĩſtruereť publio dolobella cõſule id cẽſente:Cornelius ẽ auctor. Hoſtiẽſi & gallia:duabus ꝓuinciis illoꝝ curæ adẽptis & ſi qdã nõ detracta: ſed decreta habeãt ſicq; diuerſus erit ſenſus. Aerarii ſaturni:q̃ cura ab Auguſto ad p̃tores p̃torios uiros fuerat delata:cur in ſaturni templo fuerit ærarium conſtitutum Macrobius docet.

medio tẽpore p̃tores:aut utiq; tunc prætura functi ſuſtinerant. Triũphalia ornamẽta Syllano filiæ ſuæ ſponſo nõdũ puberi dedit. Maioribus uero natu tã multis: tãq; facile ut epiſtola communis legionum nomine extiterit potentiũ ut legatis conſularibus ſimul cũ exercitu & triumphalia darẽtur:ne cauſam quo quomodo belli quęrerẽt. Aulo Plautio etiã ouationem decreuit:ĩgreſſoq; urbem obuiam progreſſus:& in capitoliũ eunti:& inde rurſus reuertẽti latus texit: Gabinio ſecundo caucis gente germanica ſuperatis cognomen caucium uſurpare conceſſit.

Item de qbuſdã ciuilibus geſtis & ordinatiõibus eius.

EQueſtris militias ita ordiauit:ut poſt cohortẽ:alã poſt alã tribunatũ legiõis daret: ſtipẽdiaq; ĩſtituit & imaginariæ militię genus qd̃ uocať ſuper numerũ quo abſentes & titulo tenus fungereť. Milites domus ſenatorias ſalutãdi cauſa ingredi etiã patrũ decreto ꝓhibuit libertinos q ſe pro equitibus Romanis agerent publicauit ĩgratos:& de qbus patrõi quęrereť:reuocauit in ſeruitutẽ:

PHI. Medio tpe:ab Auguſto ad Claudiũ. Prætura functi:p̃torii uiri ſignificantur. Triumphalia ornamenta.Cor. Tacitus Lucio ſyllano deſponderat octauiam cæſar iuuenẽq; & alias clarũ ꝑ ĩſignia triũphaliũ & gladiatorii muneris magnificẽtiã ꝓtulerat ad ſtadia uulgi. Tã multis .ſ.dedit triũphalia ornamenta:legatis conſularibus. de dignitate legatoꝝ cõſulariũ loco ſuo diximus. Cũ exercitu & triumphalia: huius rei meminit Tacitus his uerbis.at legionibus cũ dãno labor & foderet riuos:qq; in apto grauia humum ĩfra moliri:quis ſubactus miles & quia plures & prouincias ſimilia tolerabantur: componit occultas litteras nomine exercituũ præcantiũ imperatorem:ut quibus permiſſurus eſſet exercitus triumphalia ante tribueret. Inde reuertenti.ſcilicet Plautio mos erat eorum qui aut ouabant aut triũphabant ut irent ĩn capitolium unde domũ pompabiliter reuertabantur reducebanturq;. Latus texit:inferior in itinere latus tegere dicitur ſuperioris:quem cõmitatur Oratius ĩ.ii.ſermonũ.uis ne tegã ſpurco damæ latus.de hoc ita ſcribit Eutropius.tam ciuilis circa quoſdam amicos extitit.ut etiam Plautium nobilem uirum: qui in expeditione britannica multa egregie fecerat: triumphantẽ ipſe ꝓſequereť: & cõſcendẽti capitoliũ leuus ĩcederet. Gabinio ſcdo: ſẽſus ẽ claudius cõceſſit gabinio q ſcd̃s noiabať: ut a deuictis caucis cautiꝰ cognomiaretur: ſicut a creta creticus a ballearibꝰ balearicus a dalmatis uictis dalmaticus.fũt cognomia ti tres metelli: ẽ ãt caucoꝝ gens ĩ germãia ĩcipiẽs a friſiis: partẽq; occupãs littoris ſeptẽtrionalis ĩ cattos uſq; porrecta auctor Tacitus ĩ li.de ſitu germãiæ: Pli.caucos duplices eẽ ſigñat:q maiores mĩoreſq; appelleť:quoꝝ cibus ẽ lutũ potus ĩber: & tñ hæ gẽtes ſi uicãť a po.ro.ſeruire ſe dicũt. Poſt mortẽ:ut poſt p̃fecturã cohortis admĩſtratã alæ eq̃ſtri p̃ficereť.de ala eqtũ & alariis eqtibꝰ iã dictũ ẽ. Poſt alã:ut poſt p̃fecturã alæ fieret tribũus & ita gradatĩ ꝓmouebať ĩ militia. Imaginẽ militiæ:imaginariã militiã uocãt:q̃ legitia nõ ẽ:ſed cõmẽtitia. Sup numeꝝ:uulgo ſupnũerarii dñr.uegetius li.ii.rei militaris de ſupnũerariis ſic ſcribit.milites uocabãť accerſiti hoc ẽ poſtea additi:q̃ fuiſſet legio cõpleta:quos nũc ſupnũerarios uocãt. Titulo tẽus:ut milites qdẽ dicereť:q̃uis legitimã uerãq; militiã nõ exercerẽt. Salutãdi cauſa:tanq̃ nõ deceret milites fieri ſalutatores:qd̃ urbanoꝝ eſt. Libertinos publi-

Cauci

Supernumerarii

cauit:in publicum redegit & publica eorũ bona publicoſqꝫ ipſos fieri iuſſit. Ingratos reuocauit in ſerui-

Ingratus libertate exuitur

tuté hoc ex īſtituto athenienſiũ trāſtulit Claudius:apđ quos cõuictus a patrono libertus īgratus iure libertatis exuebaṫ.ſupſedeo inquit patronus habere te ciué tāti muneris impiũ extimatorem abii igitur & eſto ſeruus quoniā liberꝰ eſſe neſciſti.apđ maſſilieſes quoqꝫ tres in eodé manumiſſiões reſcindi ꝑmittebaṫ:ſi ter ab eodé deceptũ dominũ cognouerint:q̃rto errori ſubueniendũ non putabant : merito itaqꝫ & laudabiliter inſtituit Claudius ut īgrati in patronos liberti ī ſeruituté priſtinā mācipatũqꝫ reuocarenṫ: cũ initio in-

Actio aduerſus ingratos

gratitudinis nihil non inuaſit mali:unde apud atheniéſes ut inq̃t Valerius.actio aduerſus.īgratos cõſtituta ē:& auctor ē Xenophon in prío pediæ: apud ꝑſas īgrati ſeueriſſime puniebanṫ: q̃ppe q̃ arbitrāṫ eos q̃ ſint īgrati deos maioré ī modũ negligere & parétes & patriā & amicos:ſicut aũt gratitudo ut docet Ci.in oro-ne pro plácio mater é uirtutũ oīum reliq̃rũ:ſic e cõtrario īgratitudo diceṫ mr̄ uitiorũ crimenqꝫ abſolutæ malitiæ q̃d uero ingratius eſſe põt eo hoīe:qui agit īmemorem acceptæ libertatis:q̃ īextimabilis rex eſt:ut aiunt iuriſconſulti:cuius dulcedine captus Ci.exclamat:o nomen dulce libertatis.

M.AN. Cõmunis:cõmuni noīe data. Latus texit:ouātis lateri hæſit. Caucis:géte germāica:Pli.& ptolemæus de caucis géte germāica Trāq̃llo accedũt Cor.corbuloné ait ī caucos mouiſſe:cæteꝝ bello claudii litteris auerſũ īſignibuſqꝫ nihilōinus triũphalibus donatũ. Poſt cohorté:cohortis ꝑfecturā alā. Imagiariæ nõ ueræ ſed rei imaginé ꝑ ſe ferétis. Etiā patꝝ decreto:p̃ribus ét id decreto ꝓhibétibus. Publicauit:ī publicũ cũ bõis redegit. Ingratos:q̃ ī p̃ronos īgrati eént īméoreſqꝫ accepti ab eis bñficii q̃đ lib̃tate dõati eént.

aduocatiſqꝫ eorũ negauit. ſe aduerſus libertos ipſorum ius dicturũ. Quum quidam ægra & affecta mancipia in inſula æſculapii tedío medédi exponerét. liberos eſſe ſanxit:nec redire in ditioné domini ſi conualuiſſent : quod ſi quis necare malet quemq̃ exponere cædis crimíe teneri:uiatores nec ꝑ italiæ oppida niſi aut pedibus aut ſella aut lectica tranſirét:monuit edicto.Puteolis & hoſtię ſingulas cohortes ad arcendos incendiorũ caſus collocauit.Peregrinæ conditionis homines uetuit uſurpare Rōana nomía dũtaxat gétilia.

PHI. Aduocatiſqꝫ eorũ:ſi qui erant aduocati qui ſuo p̃rocinio cām libertioꝝ īgratoꝝ tutaréṫ talibus negauit Claudius ſe iura dicturũ : ſi de libertis ſuis & ipſi aliq̃do conq̃rerentur. tanq̃ indigni eént:q̃bus imperator faueret in ea cauſa:quam ibāt oppugnatum. Quidam.ſ.dñi. Affecta mancipia:languentes & egrotos

Affectũ

ſeruos.nāqꝫ affectum dicimus lāguidum: abſoluta locutione : ut illud apud ꝓpertium.iuppiter affectæ tandé miſerere puellæ & a

Afficitur

celſo eleganter dictũ é:pulmo totus afficiṫ.& alibi: at lienis ubi affectus eſt intumeſcit : & renes ubi affecti

Inſula æſculapii

ſunt diu male hént Liuius in.v.uires torporis affectæ : ſenſus oculorũ atqꝫ auriũ habétes : memoria labat.

In inſula æſculapii:inſulā æſculapii dicimus inſulā tiberinā:in qua æſculapii téplum conſtructũ fuit Plinius in.xxix.ideo templũ æſculapii etiam cũ reciperet is deus extra urbé feciſſe iterũqꝫ in īſula tradunṫ.Ouidius li.xv.metamorphoſeos hiſtoriā referés unde æſculapius epidaurius in inſula Tiberina téplum acceperit:ſic ait : ſcindiṫ in geminas partes circũfluus amnis inſula nomen habet : laterũqꝫ a parte duoꝝ porrigit æquales media tullure lacertos.huc ſe delata pinu Plebeius anguis contulit.idé ī primo faſtoꝝ docet calédis Ianuarii in hac inſula tiberina ſacratũ fuiſſe templũ æſculapio una cũ delubro iouis.hiſtoria de templo æſculapii in inſula tiberina dicato a Valerio quoqꝫ in prío & a Liuio in.xi.memoratur.hodie quoqꝫ in ea i-

æſculapius deus medicinæ

ſula conuiſitur delubrũ religioſum nõ ethnicæ ſupſtitionis ſed chriſtianæ religionis.in īſula aũt æſculapii ideo exponebanṫ egroti:q̃a deus medicinæ eſt ob hác ſciam in deoꝝ numeꝝ receptus ut ait celſus in primo.mortalitas.n.ut Plinius quoqꝫ libro undetrigeſimo refert: diis primũ inuétores ſuos aſſignauit & cœlo dicauit.phalaris epiſtola quadā ſic inquit. Te neqꝫ ipſe medicæ artis inuentor eſculapius cũ oībus diis ſanare unq̃ potuiſſet.fabulata eſt uetuſtas æſculapiũ fulmíe iouiali ictũ fuiſſe:quoniā hippolytũ uel ut alii tradunt tindaridā reuocaſſet ad uitā.apud ariſtophané in fabula:cui titulus eſt πλδυτοσ:inducuntur lāguétes ī ede æſculapii:ut medelaꝝ fométis refocillarenṫ: apud Plautũ ī curguliue induciṫ *leno* cappadox

Medicía hippocratis

lienoſus.iecoroſus pulmonarius in fano æſculapii incubás.cā ualitudinis recuꝑandæ. hippocrates īſtituiſſe ferṫ medicinam clinicen in téplo æſculapii.nā cũ mos fuiſſet liberatos morbis in īſula.Co.ſcribere in téplo æſculapii qui auxiliatus eſſet:quo quiſqꝫ uſus remedio cõualuiſſet: ea exſcripſiſſe fertur.ædes.aũt æſculapii extra urbé ideo edificari ſolet:q̃a ut refert Plutarchus in q̃ſtionibus crediderũt priſci ſalubrius foris in urbe habitari.unde & græci in excelſis locis æſculapii tépla cõſtituebāt.in īſula tiberina erat Romæ ue-

Noſocomion. xenodocium

luti domiciliũ egrotoꝝ egenoꝝ:tanq̃ naſocomion:ſic.n.græco uocabulo uocamus domiciliũ languentiũ. ſcribit Hieronymus fabiolā inſtituiſſe noſocomion q̃dꝰ ipſe interpretatur uillam languentiũ in quo egrotantes refouebanṫ.conſimile eſt Xenodocium. In ditioné:in poteſtatem. Quéq̃:duæ dictiones & ſeiũctim legendæ:ut ſit ſenſus:dominũ tanq̃ homicidii reũ haberi:qui necari maluiſſet qué hoc eſt aliqué ſer-

Viatores

uoꝝ:q̃ exponere in inſulā æſculapii. Monuit edicto miror hoc edixiſſe claudiũ:tanq̃ īprobaret eos uiatores.qui in equo aut in iuuento aut in caruca ueherenṫ.Marcus imꝑator uetuit ſederi in equo aut in uehiculo in ciuitatibus:& de uiatoribus:qui uulgo ita dicunṫ ītelligit: cũ alias uiatores ſint miniſtri publici

ex eo noïati:qđ a uillis in curiā ſenatores euocabant:auctores Plinius Ci.& columella. Puteolis:ciuitas eſt campaniæ alio noïe dicearchia dicta de hac ſupra diximus. Gentilitia:ſicuti ſūt iuliorum Scipionū claudiorum Fabiorum & id genus reliquarum familiarum Romanarum:de nominibus gentiliciis diximus affatim in primo cōmentario.non improbādus in hoc Claudius:qui noluit nomina Romanarum familiaꝝ pollui uſurpariq; a peregrinis:perinde ac tali uſurpatiōe polluerent̃:eſſet.n ĩ decorum:ꝙ peregrini uſurparent nomina gētis corneliæ emiliæ claudiæ aliarū gentilicia. Romana nomina.n.atheniēſes ſanxerūt ne cui ſeruo inderētur nomina armodii & Ariſtogitonis.

M.AN. Aduocatus eoꝝ:libertoꝝ cāæ fauētibus:eoꝝ dico aduerſus quos ĩgratitudĩs ageret̃. Aduerſus libertos ipſoꝝ:qñ uidelicet ĩdigni eēnt:q eo iure ſubleuarēt̃ qđ nuꝑ oppugnaſſent. Affecta:morbo ꝓpemodū cōſumpta. In ĩſula æſculapii:ĩ tiberia ĩſula ubi æſculapii tēplū: Valerius & Ouidius ĩ faſtis ſūt auctores:mos uetus & a græcis ſumptus ſi curādi gratia eo delati ſūt : Ariſtophāes ησ αν̓χε τινεσκολλοι λεομεροι τ̃ου θεου ſic carion ille heræ ſuæ.ſ.de iis q ĩ æſculapii tēplo erāt:ſed hi ut medicarēt expoſiti uident̃ ob idq; ĩ dñoꝝ ĩuidiā pĩcipis decreto libertate dōati. Cædis crĩe teneri:quo maior dñis curandi neceſſitas ĩpōeret̃ aut ſi curare nollēt māumittēdi. Viatores:peregre trāſeuntes. Verg. Carpe uiator iter: Horatius tādē feſſus dormire uiator ĩcipit:de hoc melius q̃ de publico miniſtro ĩtelligas:q agris utiq; ſenatores accerſere ſolebāt:nō aūt italiæ urbes ꝑuagari. Aut ſella aut lectica:ſequit̃ ut neq; rheda neq; equo ſedēti liceret:ſed cur magis ſella q̃ equo:aut lectica magis q̃ rheda licere uoluerit non uideo uide tñ ne ſit negatiue nō diſiūctiue legēdū.i.pedibus nō aūt lectica nō ſella capitolinus huic opinioni noſtræ aſtipulatur:Marcus inqt uetuit ſederi in ciuitatibus ĩ eqs ſiue uehiculis. Dum taxat gentilia hæc:ſunt quæ uſurpari noluit:ne temeraria nūcupatione ſe Corneliæ iuliæ Lyciniæ familiæ:alteriue ĩſereret.

Ciuitatem romanā uſurpātes in cāpo æſquilino ſecuri percuſſit. Prouincias achaiā & macedoniā:quas Tyberius ad curā ſuā trāſtulerat:ſenatui reddidit. Lyciis ob exitiabiles ĩter ſe diſcordias libertatē ademit. Rodiis ob pœnitētiā ueterū delictoꝝ reddidit ĩliēſibus quaſi Romāæ gētis auctoribus tributa in ꝑpetuū remiſit:recitata uetere epiſtola græca ſenatus populiq; Ro. Seleuco regi amicitiā & ſocietatē ita demū pollicenti ſi cōſanguineos ſuos ĩlienſes ab oĩ onere imunes ꝓſtitiſſet. Iudęos ĩpulſore Chriſto aſſidue tumultuantes Roma expulit. Germanorum legatis in orcheſtra ſedere ꝑmiſit ſimplicitate eorū & fiducias motus. quod ĩ popularia deducti quum animaduertiſſent parthos & armenos ſedentes in ſenatu ad eadem loca ſponte trāſierāt:nihilo deteriorem uirtutem:aut conditionem ſuam prædican-

PHI. Ciuitatē Ro.uſurpātes: eos.ſ.qui cū eēnt peregrini ciues ſe romanos eē dictitabant & ius qritū frauduleter uſurpabāt. In cāpo exqlino:fortaſſis hic ille cāpus eſt quē catullus mĩorē appellat illo uerſu te qſiuimus in mĩore campo:exqliæ aūt ut alibi docuimus a qbus ſecunda romana regio exqlia nomiat̃:ab excubiis regis dicte ſūt uel ab eo qđ excultæ a rege tullo fuerunt exquiliæ duo mōtes habiti ſunt alter ciſpius alter opius dictus. auctor uarro. Ad curā ſuā trāſtulerat. ut.ſ.Cæſaris dicerent̃ : auguſtus n.totū impiū bifariā diuiſit in ꝓuincias cōplures:quaꝝ aliæ Cæſaris:aliæ populi dicebant̃ ĩ ꝓuĩcias Cæſaris ipſe cæſar mittit ꝓſides.ĩ ꝓuĩcias populi ipſe populus:& ex his aliæ factæ ſunt cōſulares:aliæ ꝓcōſulares:aliæ ꝓſidiales:aliæ prætoriæ ꝓuĩciæ auctores Strabo & Sextus Ruffus. Liciis:licia regio ē aſiatica:in q̃ mons chimera noctibus flagrās & patara ciuitas:unde apollo patareus noïatus. Reddidit.ſ.libertatē Cor.Tacitus reddit̃ inqt rhodiis libertas adēpta ſæpe aut firmata:ꝓut bellis externis meruerāt aut domi ſeditiōe deliqrāt. Ilienſibus: nero adhuc puer ſuſcepit cām ilieſiū aꝑ claudiū:ĩpetrauitq; ut iliēſes oĩ publico mūere ſoluerent̃: dū iuliæ ſtirpis æneā & Romāos troia oriūdos facūde enumerat.auctor Tacitus.Trāqllus uero ait ĩmunitatē ilienſibus datā cū recitata eēt epiſtola.quā olĩ græce ſcriptā ſenatus & po.ro.miſerat ad ſeleuchū ſyriæ regem: quā cōſanguineos ſuos iliēſes appellabāt.cōſilr diuus cæſar maximā de iliēſibus curā ſuſcepit utpote conſanguineis & cū qbus certiſſima habebat cognatiōis ſigna:itaq; regionē eis tribuit libertate & ĩmūitate ſeruata. Iudæos ĩpulſore:chriſto locus hic diligēter enarrat̃ a paulo Oroſio:q lib.vii. hiſtoriaꝝ ſcribit hæc anno principatus claudii nono expulſos ꝑ claudiū urbe iudæo ioſephus refert.ſed me magis Suetōius mouet q ait hoc mō.claudius iudæos ĩpulſore chriſto aſſidue tumultuātes roma expulit:qđ utꝝ cōtra xp̄m tumultuātes iudæos coherceri & cōprimi iuſſerit:an ēt chriſtianos ſimul uelut cognatæ religionis homines uoluerit expelli nequaq̃ diſcernitur ex his oroſii uerbis ſatis liquet cur a trāqllo dictū ſit iudæos ĩpulſore chriſto tumultuātes expulſos urbe roma eē a claudio:tñ apud ioſephū legimus edictū a claudio ꝓ iudæis miſſum eſſe ꝑ orbē terraꝝ.cū agrippa & Herodes petiſſent ut iudæis ſua iura cōcederent̃ in oĩ imperio romanoꝝ.ait ĩ edicto itaq; claudius.optimū iudico iudæos ĩ oĩ mūdo ſub nobis cōſtituto patrias ſolēnitates ſine ꝓhibitōe celebrare qbus iā nūc ꝓcipitio ut meā hāc māſuete cuſtodiāt & ipſi aliaꝝ gētiū religionē nequāq̃ ſubneruare ꝓtēderēt: ſed ſuas leges obſeruēt. In orcheſtra:ĩ ſedibus ſēatoꝝ.Cor.Tacitus id ad

Exqliæ unde

Prouinciæ cæſaris

Prouinciæ populi

iudæi in pulſore xpo

ſimplicitas barbarorū

Nerone non claudio factum eē ꝑdidit:uerba taciti hæc ſunt de rebus Neronis ſcribētis intrauere barbaroꝝ legati Pōpei theatꝝ:quo magnitudinē populi uiſerēt illic ꝑ ociū:nec.n.ludicris ignari oblectabāť:dū cōſeſſu caueæ diſcrimīa ordinū.qs eques ubi ſenatus ꝑcūctanť:aduertere quoſdā cultu externo ī ſedibus ſenatoꝝ:& q nā forēt rogitātes poſtq̄ audiuerūt eaꝝ gētiū legatis id honoris datū q̄ uirtute & amicitia romanoꝝ ꝑcellarēt:nullos mortaliū armis aut fide ante germāos eē exclamāt:digrediūturqꝫ.& inter patres cōſidūt:qđ comiter a uiſcētibus exceptū nero ciuitate romana ambos donauit. In popularia ī cuneos & gradus theatrales:in qbus populus ſedēs ſpectare ſolet. Parthos & armēios:legatos parthoꝝ & armēioꝝ: Eadē loca:ſedilia ſenatoria in orcheſtra. In ſenatu:ī ſedibus ſenatoriis. Nihilo deteriorē uirtutē:exclamauerūt.n.ut ex uerbis taciti declarauimus:nullos mortaliū armis aut fide ante germanos eſſe.

M.AN. Vſurpantes:nūc in malā partē & q̄ſi fraude uēdicātes. Achaiā & macedoniā:ꝓuīciaꝝ aliæ ut Strabo ait Cæſaris aliæ populi dicebāť. Lyciis:lycia regio mīoris aſiæ īter Cariā & pāphiliā a Lyco pādionis filio. Rhodiis reddidit:Pli.pulcherrima & libera rhodiis:lyciæ ea ꝑiacet eſtqꝫ cicladū prīa. Seleuco: fuit is Syriæ rex & antiochi pater q uxorē ꝑpriā ut appiāus ait filio cōceſſit cū illius amore depire ſenſiſſet. Iliēſes:a qbus romāi auctore Aenea oriūdi. Impulſore Xp̄o ſeu ut alii habēt xp̄o utrūqꝫ nomē uiri ꝓprium hoc ab eo qđ χρῆσος bonus ſeu utilis dr̄ illud παρᾶ το χρῶ ungo. In popularia:quod popularia ī theatro eſſent diximus. In ſenatu:in orcheſtra ſeu podio. Sponte nō accerſiti.

tes. Dryudarum religionē apud gallos diræ īmāītatis & tantum ciuibus ſub Auguſto interdictam penitus oboleuit contra ſacra Eleuſina etiam tranſferre ex attica Romam conatus eſt. Templum quoqꝫ in ſicilia Veneris Erycíníę uetuſtate collapſum:ut ex ærario populi Romani. reficeretur: auctor fuit. Cum regibus fœdus inforo icit: porca cæſa ac

Dryudæ

PHI. Dryudarū religionem: dryudæ magi ſunt gallorū ut inquit plinius in.xvi.q nihil habēt ſacratius uiſco & arbore ī qua gignať:ſi mō ſit robur. nulla ſacra ſine roboris fronde conficiūt:ut inde appellari quoqꝫ interꝑtatione græca poſſint dryudes uideri græce.n.Δρυσ nominať q̄rcus idē in.xxx.refert dryudas hominē imolare ſolitor ꝑdigioſo ſacro exercētes artē magicā.de auctoritate dryudaꝝ & doctrina multa facundiſſime ſcribit Cæſar in.vi.cōmētario:quoꝝ mētio quoqꝫ fit a ſtrabōe li.iiii.geographiæ quos iuſtiſſimos eſſe memorat:ideoqꝫ illoꝝ fidei priuata & publica iudicia cōmitti adeo ut rebus quoqꝫ bellicis ꝑſint ita ut pugnaturi iubētibus dryudis a pugna deſiſtāt aut in pugnā īpellanť. Diræ īmanitatis:ꝓp imolationē hominū q̄ faciūt exercētes magicā.Lucanus ī.i.pharſaliæ meminit dryudaꝝ illis uerſibus.& uos barbaricos ritus morēqꝫ ſiniſtrū ſacroꝝ dryudæ poſitis repetiſtis ab armis.nō ſolum autem uiros dryudes fuiſſe ſed & fœminas teſtis eſt flauius uopiſcus.q ait aurelianum cōſuliſſe gallicanas dryudas:ſciſcitantē utꝝ ap̄ eius poſteros impiū ꝑmāeret:q̄ reſpōderūt:nullius nomē ī re pu.clarius futuꝝ:q̄ claudii poſterorū. Penitus aboleuit:Pli.nō a claudio ſed a Tyberio dryudas dryudarūqꝫ religionē ſublatā eſſe demonſtrat ſic ſcribēs li.xxx.na.hi.nā Tyberii cæſaris principatus ſubſtulit dryudas galloꝝ.& hoc genus uatum medicorūqꝫ.pōt tamē plinius cū Tranqllo cōuenire:cū claudius cæſar appellatus ſit Tyberius claudius Druſus: ſicut ſupra demōſtratū ē.& ap̄ ioſephū li.undeuigeſimo formula edicti a claudio miſſi talis ſit Tyberius claudius Cæſar pius germanicus tribūiciæ ꝑtātis uicit. Cōtra:ex altera ꝑte quēadmodū.n.religionē dryudaꝝ execratus eſt:ita e cōtrario eleuſinas cerimonias ē ueneratus.de eleuſinis ſacris q̄ īter uetuſtiſſima ſacratiſſimaqꝫ cōmemoranť:diximus ī.ii.cōmētario:repete q̄ illic latiſſime explicata ſunt:fuit.n.eleuſin ciuitas ī attica.cereri cōſecrata:ut refert pōpōius mella:ubi eleuſinæ cereris tēplū extitit memoratiſſimū una cū phano myſtico:qđ ictinus apparauit turbæ theatralis capaciſſimū ut inqt Strabo ī.ix.prophani auctore lampridio ſummouebāť a ſacris eleuſinis. Veneris erycinæ:ſcribit Strabo in ſexto erycē montē eſſe ſiciliæ excelſū:ī quo ueneris ob id erycinæ nominatæ tēplū antiqtus extructū fuit quod ſingulari ueneratione colebať mulierū frequētia refertū.Romæ quoqꝫ ante portā collinā ædes fuit ueneris erycinæ:quam auctore liuio fabius Maximus dictator uouit:de qua ītellexit Ouidius illo uerſu.eſt prope collinā tēplū uenerabile portam apoſuit tēplo noīa celſus eryx. Vetuſtate collapſum:tradi Strabo ſuis tēporibus tēplū ueneris ericynæ defeciſſe:ſicut & copia ſanctaꝝ fœminarū quæ ueneri erycinæ dicatæ erāt.Cicero in uerrinis meminit uenerioꝝ:q in ueneris familia cōſecrati numerabāť.ſicut Martiales dicti apud larinates publici martis miſtriorū mentio fit ab eodē.M.Tullio in orōne pro cluēto. Ex ærario:ex pecūia deprompta ex ærario ad impenſam. Icit:percuſſit:hoc eni ſignificat icit:plautus frendit icit fœmur dicimus & in paſſiuo ut ap̄ Lucretium:emicat in partē ſanguis:unde icimur ictu:icimur dixit pro eo quod eſt percutimur & ferimur inde fœdus ictū frequēter ab hiſtoricis dr̄ pro factū:quia ꝑcuſſa uictima fiebant fœdera. Porca cæſa:Liuius ī primo formulā fœderis:qđ primū īter Romanos & albanos ictū eſt referēs nō porcā:ſed porcū cedi ſolitū demōſtrat:feriebať aūt ſaxo ſilice a p̄re patrato:q priceps erat fecialiū ad patrandū.i.ſanciēdum fœdus adhibitus.Virgilius fœminino genere ſicut Tranquillus porcam dixit illo uerſu.& fœda iungebāt fœdera porca:q̄uis Seruius exiſtimet Virgilium uſurpaſſe gēus ꝓ genere tanq̄ porcam dixerit pro porco:nāqꝫ ſicut ex auctoritate liuii demonſtrauimus non porca:ſed porcus ad hoc ſacrificii genus adhibebatur. præterea

Gallicanæ Dryudæ

Eleuſini

Venus erycina

Icit

Fœdus ictum pater patratus

in oībus ſacris fœminini generis uictimæ plus ualere exiſtimant̄ unde ſi per marē litare non poſſent ſuccidanea fœmina dabat̄.ſi autē per fœminā non litaſſent.ſuccidanea adhiberi non poterat. Fœcialiũ:numa Põpilius ſacerdotiũ iſtituit fœcialiũ:q erāt qdā q̄ſi pacis cuſtodes:unde a græcis ut inqt Dionyſius noīati ſũt:irenodici.græci enī ειρηνην pacē uocāt ex quo irenarchæ īcliari uident̄:q corrigēdis moribus præficiunt̄:q̄ſi præſides pacis:quoꝝ mētio fit ap̄ iuriſcõſultos titulo de mũeribus fœciales præerant fœderibꝰ faciēdis quoꝝ maximus p̄r patratus noīat̄:tanq̄ p̄r eis ſit:& illi filii.auctor plutarchus in ꝓblematis fœcialibus Marcus Varro hæc fœciales dicta:ꝙ fidei publicæ īter populos præerāt.nā per hos fiebat ut iuſtũ cõciperet̄ bellũ & īde deſitũ: & ut fœdere fides pacis cõſtitueret̄: ex his mittebant̄ qui res repeterent.& per hos etiam nũc fit fœdus quod fidus ſcripſit ennius.ex quo exiſtimat Seruius fœdus dici a fœcialibus.

Victimæ fœminæ ualidiores

Fœciales irenarchæ

Fœciales unde formula fœderis

M.AN. Dryudaꝝ:bardi ut ſtrabo ait uaties & dryudæ apud gallos ī honore erāt quoꝝ bardi laudationibus & poeticis ſtudebāt uaties naturalibus cauſis:dryudæ nõ naturæ ſolũ rebus:ſed & moribꝰ hi hominē diuinationi deſtiatũ in tergo feriētes ex ipſo ipaciētiæ afflictādiqꝫ modo uaticiniũ cupiebāt. Plini. Cn. Cornelio Lētulo &.P.Licinio craſſo cõſ.ſenatuſcõſultũ factũ ne hõ imolaret̄:palāqꝫ ī tēpus ſiluit ſacri prodigioſi celebratõ gallias utiqꝫ poſſedit & qdē ad noſtrā ætatē:nāqꝫ Tyberii cæſaris pricipatus ſuſtulit dryudas eoꝝ & hoc genus uatũ:qđ niſi locus mēdoſus eſt a Tyberio nõ claudio dryudæ ſublati ſunt. De dryudis & pꝰerſo ſacroꝝ ritu.Lucāus & uos barbaricos ritus moremqꝫ ſiniſtrũ ſacroꝝ Dryudæ poſitis repetiſtis ab armis. Sacra eleuſina.cereris initia ab eleuſi oppido ut pli.ait atticæ regionis:ubi ſacra ipſa celebrabantur. Erycinæ:eryx mons & oppidum ſiciliæ polybius erycem ait poſt ætna omnium ſiciliæ mõtium maximum eſſeqꝫ in eius uertice templum ueneris opulentiſſimum. Porca cæſa:quæ quoniam fœde icta lapide cederetur Varro fœdus dictum exiſtimauit.

uetere fœcialiũ pręfatione adhibita : Sed & hæc & cætera totũqꝫ adeo ex parte magna principatũ non tam ſuo q̄ uxorũ libertorũqꝫ arbitrio adminiſtrauit:talis ubi plerũqꝫ qualem eſſe eum aut expediret illis:aut liberet.

De ſponſis & uxoribus eius.

SPõſas admodũ adoleſcēs duas habuit:Aemiliā lepidā Auguſti ꝓnepotē:Itē liuiā Medullinā:cui cognomen & Camillæ erat e genere antiquo dictatoris Camilli priorē:qđ parētes eiꝰ Auguſtũ offēderāt: uirginē adhuc repudiauit:poſteriorē ipo die:q erat nuptiis deſtinatꝰ ex ualitudie amiſit:uxores deīde duxit plautiā Herculāillā triũphali:& mox eliā petinā cõſulari p̄re:cũ utraqꝫ diuortiũ fecit:ſed cũ Petina ex leuibꝰ offēſis cũ herculanilla

PHI. Vetere p̄fatione:formula ueteris p̄fationis ī fœdere percutiēdo īter Romanos & albāos fuit:quā in aliis quoqꝫ fœderibꝰ uſurpabant:fœcialis patrē patratum faciebat.q legibus recitatis audi inqt ſuppliter audi pater patrate populi albāi audi tu populus albanus ſine dolo maloqꝫ uti ea hic hodie rectiſſime ītellecta: ſunt illis legibꝰ po. Ro.prior nõ deficiet:ſi prior defecerit publico cõſilio dolo malo : tu illo die iupiter populũ Romanũ ſic ferito ut ego hodie hunc porcũ feriam:tantoqꝫ magis ferito :quanto magis potes poleſqꝫ:ubi id dixit porcũ ſaxo ſilice ꝑcuſſit. Vxorum libertorumqꝫ arbitrio : ſnīa apoſtolica eſt uiꝝ eēt caput mulieris.ex quo ītelligimus ordīe fieri ut caput īperet:membra obſequant̄:fit aũt ordo præpoſterus & cũcta turbant̄:ubi quod ſubeſſe debet id uult præeſſe debet ut inqt ſapiētiſſime Ariſtoteles ī ſecũdo œconomico mulier putare uirũ eſſe ueluti legem uitæ ſuæ īpoſitam:maritũqꝫ peride ac dñm reuereri:neqꝫ fœminā decet perquirere:quæ fiant foris.claudius uero cũ eēt uxorius nõ īperabat uxoribus:ut decet ſed Parebat:qđ cũ primis dedecet:hic ait cor.tacitus ī claudio nõ fuiſſe iudiciũ nõ odium niſi idicta & iuſſa:ex quo factũ eſt:ut cũcta fœminæ obedirēt:fieretqꝫ id ī romano īperio:qđ ī prīcipatu lacedæmõioꝝ eſt factitatũ:apud quos ut docet Aritoteles ī ſecũdo politicoꝝ:multa a mulieribus adminiſtrabant̄:nihil autē refert utrũ mulieres ipſe gubernēt.an q gubernāt a mulieribus gubernētur:idem enim pariter accidit:turpe eſt principē īperiũ adminiſtrare ex arbitrio uxoris:turpius ex arbitrio libertorũ & mancipioꝝ:tales taxat Plinius in panegyrico his uerbis:pleriqꝫ prīcipes cũ eſſent ciuiũ dñi libertorum erant ſerui:hoꝝ conſiliis hoꝝ nutu regebāt̄:per hos audiebant:per hos loquebantur:decet principem regere nõ regi:decet admīſtrare īperiũ nõ ex arbitrio muliercularũ & mancipioꝝ : ſed ex p̄ſcripto legis:quā ut dominā ubi coluerit.libertos tractet ut libertos.uxores habeat ut uxores:ipſe uero agat principem non obnoxiũ. Emiliā lepidā:cũ claudium dixerit arbitrio uxoꝝ libertorũqꝫ adminiſtraſſe principatũ:primo loqtur de uxoribus:mox de libertis locuturus:dicit:aũt primā ſponſam habuiſſe emiliam lepidā.quæ Auguſti proneptis erat.Namqꝫ ut in ſecũdo cõmētario explicatum eſt Auguſtus habuit neptē iuliā:quā paulo emilio cenſoris filio collocauit:ex qua nata eſt hæc emilia lepida Auguſti proneptis quā primā ſpõſam habuit claudius. E genere antiquo camilli:Furius camillus:q Romulus ac parēs patriæ conditorqꝫ alter urbis appellabat̄:ſeruata a māibus galloꝝ urbe roma:qnquies dictator fuit & quater triumphauit. Tuſci ueteres camillũ appellauere mercuriũ:quo uocabulo ſignificat p̄miniſtrũ deoꝝ:unde pacuuius medeā ce

Vix lex uitæ uxoriæ

Mulieres lacenæ.r.p. adminiſtrāt

Libertorũ ſerui

ſitũ camillá q̃ſi præminiſtrã uocat. Romani quoq; pueros puellaſue nobiles & iueſtes camillos & camillas appellitauerũt. Flaminicaꝝ & flaminũ miniſtros. In nuptiis caſmillus noiat́:q meꝝ fert:& camillon antiq dicebát uas quodá:qđ opertũ in nuptiis ferebát:in quo erát nubétis utenſilia: Auctores macrobius Feſtus Põpeius &.M. Varro. Hæc aũt medullina camilla erat ex ea familia:quæ defluxerat a furio camillo dictatore. Apud Iuuenalé fœda é ſugillatio alterius medullinæ illo uerſu. ipſa medullinæ frictũ criſſantis adorat. Prioré:emiliá lepidá. Auguſtũ offenderát:ſuperius ſcripſit Tráqllus queádmodũ lucius paulus Auguſti ꝓgener:q pater fuit huius emiliæ lepidæ. Cõiurauerat in auguſtũ:cuius cõiuratio priuſq̃ inualeſceret ĩdicio detecta ab Auguſto compreſſa eſt:ꝑterea idem iuliá nepté emiliæ lepidæ matré oĩbus probris cõtaminatam relegauit. Poſteriorem:liuiá medulliná. Triũphali:ſcilicet patre natá. Eliá petiná:hanc ex familia tuberonũ fuiſſe ĩdicat tacitus:ex qua antoniá filiá ſuſcepit hæc poſt diuortiũ elaborauit fautore narciſo ut rurſus nuberet claudio in celibatu uiuenti ex obitu meſſalinæ:

M. AN. Fecialiũ:ſacerdotũ de fecialibus ap̃ Diõyſiũ Liuiũ:Plutarchũ:& Seruiũ leges plura. Præfatione:q̃li feciales præfatiõe uterent́:Liuius explicat. Auguſti pronepté:ex iulia Auguſti neptæ:q̃ Agrippæ & iuliæ fuit filia &.L. paulo æmilio céſoris filio genitá. Medulliná:apud Iuuenalé ĩpudicæ id fœmiæ eſt nomé:ipſa medullinæ fructũ criſſantis adorat. Dictatoris:Camilli qui ſenones gallos urbe roma deiectos gabina uia ad unũ cecidit eius uictoriæ. Liuius & plutarchus auctores. Parentes : quia pater Lucius paulus in Auguſtum cõiurarat:mater iulia adulterii dánata ab Auguſto relegata eſt. Poſterioré:medullinam. Triumphali:patre qui triumphum egerat.

ob libidinũ probra & homícidii ſuſpitioné:poſt has Valeriam Meſſalinã barbari meſſallæ cõſobrini ſui filiá ĩ mr̃imoniũ accepit quá quũ comperiſſet ſup cętera flagitia atq; dedecora. C. Silio etiá nupſiſſe:dote inter auſpices cõſignata ſupplicio affecit. cõfirmauitq; ꝑ cócione apud prætoriáos quatinus ſibí matrimõía male cederét:perméſurũ ſe in celibatu. ac niſi ꝑmãſiſſet:nõ recuſaturũ confodi manibus ipſorũ:nec durare ualuit:qn de cõditionibus cótinuo tractaret etiá de petinæ quá olim exegerat:deq; lolliæ paulinæ:quæ

PHI. Ob libidinũ ꝑbra:dedecora ac dehoneſtamenta:& hæc iuſta profecto eſt legitimaq; cauſa diuortii. qd eni eé poteſt flagitioſius matrona uirioſa & adultera:cũ nulla res magis exornet ſummaté fœminam q̃ pudicitia: nõ eni natales faciunt matréfamilias:ſed bõi mores:merito celebrat́ illa fœmia ſpartana:quæ interrogata quã ad maritũ doté afferret:reſpondit ſe afferre: τὴν πάτριον σωφροσύνην. i. patriam modeſtiam ſiue pudicitiam.

Boni mores faciunt matremfamilias

meſſalæ a meſſana

Valeriá meſſaliná: Valerios fuiſſe cognominatos meſſanas a meſſana ciuitate ſiciliæ deuicta:mox corrupto uocabulo meſſalas alibi annotauimus:& teſtat́ Seneca in libro de breuitate uitæ. ex quo nomé fœminæ ĩ ualeria familia natæ:ut Valeria meſſalina diceret́:ſicuti uiri ualerii meſſalæ nũcupant́. Barbati:ita uocabat́ ſicut ap̃ Liuiũ celebrat́ nomé cõſulis barbati. Caio ſilio nupſiſſe:hic é ille Caius ſilius cui nimia pulchritudo parauit excidiũ:de quo ſic inqt Iuuenalis:rapit́ miſer extinguédus meſſalinæ oculis:hũc cor. tacitus iuuétutis rõanæ pulcherrimũ fuiſſe tradit. cuius amore ita exarſerat meſſalina:ut nõ furtí:ſed multo comitatu eius domũ uétitaret:egreſſibus adhereſceret:illiq; & opes & honores largiretur. poſtremo ob magnitudiné ĩfamiæ nomé matrimonii cũ ſilio cõcupiuit:ꝑfecto itaq; hoſtiam claudio principe ſacrificii gratia cũcta nuptiaꝝ ſolénia celebrauit:idq; adeo palá factitatũ eſt ut ſacrificauerit apud deos diſcuberit ĩter cõuiuas oſcula cõplexus:nocté déiq; egerit licétia cõiugali:unde narciſus apud tacitũ ſic inqt claudio:an diſſidiũ tuũ noſti:ná matrimoniũ ſilii uidit populus & ſenatus & miles:ac ni ꝑpere agis tenet urbé maritus:hæc é illa meſſallía ob ĩpudicitiá famoſiſſima:quæ pudoré paſſiua libidinũ nũdinatione ꝓſtituit:q palmá coitus regalé eé exiſtimás elegit in id certamé nobiliſſimá e proſtitutis ancillá:eáq; die ac nocte ſuperauit qnto ac. xx. cõcubitu:ex hoc nõ cõméticiũ:ſed hiſtoricũ uideri põt illud ſatyrici poetæ ꝑconiũ de meſſalina celebratũ:ĩtrauit calidũ ueteri cétone lupanar:& cellá uacuá atq; ſuá:deinde paulopoſt : excepit bláda ĩtrátes atq; æra popoſcit apud cor. tacitũ agminatim recéſent́ noia adulteroꝝ meſſalinæ:ſextus Aurelius ſic tradit. Claudii uxor meſſalía primo paſſim q̃ſi iure adulterii utebat́:ex quo facto plures metu abſtinétes extincti ſunt:dehinc atrocius accéſa nobiliores quaſq; nuptas & uirgines ſcortorũ mõ ſecum ꝓpoſuerat:coactiq; mares ut adeſſent: qđ ſi qs talia horruerat adficto crimine in ip̃m omnéq; familiá ſeuiebat ut magis uideret́ ſub ĩperatore uir:q̃ imperatori nupta eé. Inter auſpices cõſignata:ap̃ antiquos non ſolũ publice ſed etiá priuatim nihil gerebat́:niſi auſpicio prius ſumpto:quo ex more ut inqt Valerius nuptiis ét nũc auſpices ĩterponũtur:hĩc Lucanus loqués de catonis martiæq; matrimonio ait:iungunt́ taciti contétiq; auſpice bruto. Cor. tacitus cũ hác meſſalíæ hiſtoriá memoraret hoc quoq; adſcripſit adhibitos fuiſſe:q obſignarét ueluti ſuſcipiédoꝝ liberoꝝ cá cõueniſſe:atq; illá audiſſe auſpicũ uerba:hoc idé ſatyrice taxant ſatyrographus cũ ait:ueniet cũ ſignatoribus auſpex:hæc tu ſecreta & paucis cõmiſſa putabas non niſi legitime uult nubere. Supplicio affecit:Claudius ĩpulſore narciſo meſſaliná mádauit ĩterfici:q̃ in hortis luculliáis uitam prolatanté tribunus ictu tranſfixá ĩteremit:corpus matri leperidæ conceſſum eſt nuncia

filius pulcherrimus

impudicitia meſſalinæ

auſpices in nuptiis

rumq; claudio epulāti periiſſe meſſalía. Prætoriãos:milites. Quatinus:differētia eſt īter quatinus per.i. mors
& quatenus per.e.pronūciatū:quatinus enī ſignificat quoniā:ut apud Iuuenalē:q̄tinus hic nō ſunt:q̄tenus meſſalinæ
uero qua fine:ut hactenus hac fine:auctor feſtus. Permāſuꝝ ī celibatu:uictuꝝ ſine uxore.tacitus ſcribit Quatinus
Claudiū celibi uitæ ītonātē fuiſſe obnoxiū cōiugibus īperatoris:de celibe & celibatu diximus affati paulo Quatenus
ante. Ipſoꝝ militū:ꝓtorianoꝝ. Cōtinuo:ſtatī. De petinæ.ſ.cōditionibus:helia petina a narciſo foue-
batur.q ut ſuaderet claudio eā ī primis uxorē ducendā eſſe:memorabat uetus matrimoniū familiā cōem:
nā antonia ex petīa erat:nihil ī penatibus prīcipis nouū futuꝝ.ſi ſueta cōiūx rediret haud quāquā nouer-
calibus odiis uiſura britanicū & octauiā ꝓxia ſuis pignora. Olī exegerat:cū q̄ diuortiū fecerat ex leuibus
offenſis. Loliæ paulīæ.ſ.cōditionibus tractaret:hæc aūt caliſtū habebat fautorē:q ap̄ claudiū agebat loli
am paulinam marci lolii conſularis filiā uxorem ducendā eſſe:quæ cū nullos liberos genuiſſet uacua emu
latione priuignis futura eſſet parentis loco.

M.AN. Ob libidinū ꝓbra:nā cū botere claudii liberto coiuerat quo adulterio claudiā ferūt conceptā.
Meſſalæ cōſobrini ſui:antonia claudii mr̄ unā habuit ſororē ex antonio triūuiro & octauia auguſti ſoro
re genitā q̄ domitio ænobarbo nupſit quū ipſa druſo nupſiſſet hūit ex eadē mr̄e &.M.marcello genitas ſo
rores duas ex his quoq; una agrippæ prius nupſit:idē antonio.M.Antonii & fuluiæ filio altera cui nupſe-
rit nō repio ſed ex hac ipſa ſuſpicari liber barbatū meſſalā genitū quē Trāqllus claudii cōſobrinū fuiſſe ait
C.Silio:Tacitus cornelius.C.inqt Siliū iuuentutis romanæ pulcherrimū ita exarſerat:quū de meſſalía il-
le īteri loqueret:ut Iuliā ſyllanā nobilē fœminā matrimonio eius exturbaret. Dote ēt īter auſpices conſi
gnata:idē auctor nō ultra ait expectato qđ ſacrificii gratia claudius hoſtiam proficiſceret cūcta nuptiarū
ſolēnia celebrat.Iu.de eodē cōnubio ueniet cū ſignatoribꝰ auſpex nec multopoſt nō niſi legitime uult nu-
bere. Supplicio affecit:ī fucilianis hortis ī cornelii textus eſt deprauatus ab euodo tribuno occiſa ē:ſunt
qui lucilianis legant alii lucullanis. In celibatu:ſine cōnubio. De conditionibus:nouæ coniugis ducēdæ.
Petinæ:cum qua leuibus offenſis diuortiū fecerat. Loliæ paulinæ:quā caio memio caligula ademerat:
cui dimiſſæ perpetuo alterius cōcubitu interdixerat.

C.Cæſari nupta fuerat: Verū illecebris agrippinæ germāi
ci fratris ſui filiæ per ius oſculi:& blandiatiarū occaſiones
ꝑllectus in amorē ſubornauit:proximo ſenatu qui cēſeret.
cogendum ſe ad ducendū eam uxorē quaſi Reipub. maxi-
me intereſſet:dandamq; cæteris ueniam talium coniugioꝝ:
quæ ad id tempus inceſta habebantur:ac uix uno interpoſi
to die confecit nuptias nō repertis:qui ſequerent exemplū
excepto libertino quodam altero primipilari:cuius offici-
um nuptiarum & ipſe cum Agrippina celebrauit.

De liberis & generis eius.

Liberos ex tribus uxoribus tulit:ex herculāilla dru
ſum & Claudiā ex Petina antoniam:ex Meſſalina
octauiā.& quem primo germanicum mox britan
nicū cognominauit.Druſum Pompeiū puberem amiſit pi-
ro per luſum in ſublime iactato:& hiatu oris excepto ſtran
gulatum cui & ante paucos dies filiam ſeiani deſpondiſſet.
Quo magis miror fuiſſe q traderēt fraude a ſeiano necatū

PHI. Caio Cæſari: caliculæ
hoc ſupra explicatū ē:& pli. ꝓdi
dit ſe uidiſſe loliā paulinā quæ
fuit caii prīcipis matrona ſponſā
liū cœna ſmaragdis margaritiſq;
optā. Per ius oſculi:refert taci-
tus agrippinā habuiſſe fautorē
palantē claudii libertū: q apud
patronū ī agrippīa id maxīe lau
dabat:qđ germanici filia qui fue
rat frater claudii :germanici ne-
potē ſecum traheret dignū pro-
ſus īperatoria fortuna:cauendū-
q; dicebat ne fœmia ex parte fe-
cūditatis ītegra iuuenta claritu-
dinē cæſarū aliā ī domū ferret:
perualere hæc adiuta agrippinæ
illecebris.quæ ad claudiū ꝑ ſpe-
ciem neceſſitudis crebro uenti-
tando pellexit patruū ut præla-
ta cæteris & nondū uxor poten-
tia uxoris iam ureret.De iure oſ
culi quo cognati fœmias oſcula
bant ſupra diximus cauſamq; ex
plicauimus: Præallectus:elegātius leges pellectus: q̄ſi īductus illectuſq;:pellicere.n.īducere eſt & illicere:
unde apud priſcos pellicator dictus:q ad fraudē pellicit:itidem eſt pellax & pellaciſſimus pelliculationem
quoq; dixit cato a pellicēdo ītelligi uolēs quoddā ueluti illicitū:ſic.n.ab illicēdo iclinat illiciū:ſicut a pelli
cēdo pelliculatio:& illices oculi & uenus illix eleganter uſurpant a doctis:ex eo quod illiciūt attrahuntq; Pellectus
aīos amantiū:pellicere īterdū accipit in bonā ptē:ut indicat illud martiani capellæ:cū ait Varronis diale- pellicator
cticā prima in latinā uocē pellexit īduſtria. Subornauit ꝓximo ſenatu:uitellius percuntatus claudium an pellicula-
iuſſis ppli an auctoritati ſenatus cederet:ubi ille ſe ceſſurū reſpōdit:curiā īgredit docetq; principem egere tio
adminiculis uxoris:ut domeſtica cura uacuus in cōe cōſulat:cōiugēq; aſſumendā eē ſuadet:q in ꝓſperis du illicium
biiſq; ſocia ſit:cui cogitatiōes ītimas cui paruos liberos tradat:poſtq̄ hæc fauorabili oratione ꝓmiſit mul- illix uenus
taq; patrū aſſentatio ſequebat:qn̄ maritādū prīcipē cūcti ſuadebāt:ait uitellius agrippinā in primis eſſe di- illices ocu
ligēdū fœminā nobilitate puerperiis ſanctimōia īſignē nō defuerūt ſenatores q certatim:ſi cūctaret cæſar: li

Inceſtum unde inceſtare

Veſticipes inueſtis

ui coacturos ſe claudiū eſſe teſtificarent̄ ad agrippinā ducendā. Taliū cōiugiorꝫ:ut.ſ.filias fratrū patruis liceret ducere uxores. Inceſta:ſic ait uitelius apud tacitū:at.n.noua nobis ī fratrū filias coniugia:ſed aliis gētibus ſolénia neqꝫ lege ulla prohibita.īceſta aūt dicimus illegitima īhoneſta polluta:unde īceſtus ſermo dr̄ a liuio:exiſtimat lactātius ſiue lutacius īterpres papinii.Inceſtū dici qđ nō fuerit iūctū ceſto:qđ cingulū ueneris eſt:quo ad honeſtas nuptias uti ſerē:īceſtare ſignificat polluere:unde & īceſtū dr̄:ut ait ſeruius:q. cūqꝫ pollucio ſed de īceſto & īceſtuoſis alibi plura. Excepto libertino quodā:Cor.Tacitus:nec tñ̄ reptus eſt:niſi unus talis matrimonii cupitor titus aledius ſeuerus eques romāus:qué pleriqꝫ agrippinæ gratia im pulſum ferebāt.Claudius ſenatuſcōſultū fieri iuſſit:quo iuſte īter patruos fratrūqꝫ filias nuptiæ ēt ī poſte. rū ſtatuerent̄. Et ipſe.ſ.claudius:ut celebrādo tales nuptias approbare uideret̄. Mox britānicū:a deui. ctis britanis:britānici nomē īdidit filio.de quo eſt illud notiſſimū:oſtēdiqꝫ tuū generoſe britānice uētré: ferūt britānico fuiſſe indolé minime ſegné:cuius retinuit famā ſine experimēto. Pubere:priſci ueſticipes eleganti uocabulo eos appellarūt:q iam pubeſcētes prima barba ueſtiebant̄:apuleius inueſté a nobis acce. piſti ueſticipē illico reddiſti. Seiani:de ſeiano ſeianiqꝫ potētia ſatis ac ſuper in tyberio.

M.AN. Agrippinæ:ex germanico fratre & agrippina marci agrippæ & iuliæ filia natæ: Per ius oſculi ga ſæpius & aperte ut fratris filia in Claudii cōplexus & oſcula ſe effundebat uetus:p̄terea eſt nec a roma nis ut cato & Plinius docēt:tm̄:ſed a peregrinis quoqꝫ īgētibus ſeruatū ut neceſſitudīe cōiūctas oſculo ui. ri exciperēt. Ouidius oſcula:apta dabis oſcula apta dabo. Qui cēſeret:ī curia ſnīam diceret cogendum claudiū ſenatus auctoritate. Inceſta:īceſti loco.Exēplū:ut fratris filiā uellet ducere. Cuius primipilaris.

Octauiā : quæ Neroni nupſit.

Britānicum:lu.oſtenditqꝫ tuū generoſæ britānicæ uentrē. Puberem iam adultum. Ante paucos dies:quā ita extinctus eſſet.

Necatum:druſum ipſum.

PHI. Claudiā expōi iuſſit: ob hoc.ſ.quia nō ex ſe ipſo.ſed ex liberto ſuo nomine botere cōceptam eſſe opinabat̄ ſcribit iulius firmicus li.vi.matheſeos quod illi exponētur:in quorꝫ horoſcopo ſaturnus & mars ſolé & lunā diametra radiatiōe reſpexerint.

Diuortii:ſuperius dictū é claudiū feciſſe diuortiū cū herculanilla ob libidinum probra. Alii ceptā:educari atqꝫ nutriri. Gneo pōpeio magno : uni ex poſteris illius magni pōpeii q ī ore oīum.& p̄ figurā ypozeugma uerbū illud annecte collocauit:quod ſignificat in matrimoniū dedit. Fauſto ſyllæ:a fauſto ſylla filio ſyllæ fœlicis deſcēdēti. Neroni priuigno : filio.ſ. Agrippinæ:q ipſi Claudio denupſerat. Syllano ante deſponſatā:Cor.tacitus tradit claudium diremiſſe affinitatē cū ſyllano genero:q cum eēt p̄tor coactus eſt eiurare magiſtratū:& ita octauia abducta ſyllano deſponſata é Neroni uitelio & polliōe ſuaſoribus. Ominibus:auguriis & fœlicibus acclamatiōibus. Interemit:tacitus ait ſyllanū generꝫ nō fuiſſe a claudio īterēptū:ſed ſibi mortē cōſciuiſſe eo die:quo nuptiæ īter agrippinā &claudiū celebratæ fuerūt:caluina ſyllani ſoror italia pulſa ē. Libertorꝫ ſuſpexit poſidem:ſextus aurelius de libertis ap̄ claudium potētiſſimis & maxime fauorabilibꝯ ſcribit hæc libertorꝫ & cōiugis iperiis ſubiectus fuit:ex q. bus fœlicē legiōibus iudeæ p̄fecit:poſidi eunucho poſt triūphū britānicū īter militariū fortiſſimos arma īſignia tanq̄ participi uictoriæ dono dedit:polibiū in

claudiā ex liberto ſuo botere cōceptā.q̄uis ante q̄ntū menſem diuortii natā:aliiqꝫ cœptam:exponi tamē ad matris ianuā & nudā iuſſit abiici antoniā.Cn.Pōpeio magno:deide fauſto ſyllæ nobiliſſimis iuuenibus:octauiam neroni priuigno ſuo collocauit:Syllano ante deſponſatā Britannicum uigeſimo imperii die:inqꝫ ſecūdo cōſulatu natū ſibi paruulum etiā tū & militibus pro cōcione māibus ſuis geſtans:& plebi p̄ ſpectacula gremio aut ante ſe retinēs aſſidue cōmēdabat:fauſtiſqꝫ omnibus eum acclamantiū turba proſequebatur.E generis Neronem adoptauit:Pompeiū atqꝫ Syllanum non recuſauit modo:ſed & interemit.

De libertis ab eo prædilectis.

Libertorū p̨cipue ſuſpexit poſidem ſpadonē:quē etiam britannico triumpho inter militares uiros haſta pura donauit:nec minus fœlicem:quem cohortibus & alis prouinciæqꝫ iudę præpoſuit trium reginarum maritū:& harpocrā cui lectica p̄ urbē uehendi ſpectaculaqꝫ publice edendi ius tribuit. ac ſuper hos polybium

ter cōſules mediū īcedere fecit:hos omnes anteibat narciſus ab epiſtolis dn̄m ſe gerés ipſius dn̄i pallaſq̧
ꝑtoriis ornamētis ſublimatus. Poſſidé:de hoc iuuenalis.ut ſpado uícebat capitolia noſtra poſſides.ab hu
ius noīe ī baiano aq̄ calidæ:q̄ obſonia quoq̧ ꝑcoquebāt poſſidiāæ uocatæ ſūt auctor Pli.i.xxxi. Haſta pu
ra.i.ſine ferro:ita enī dōatus & Seruius īterꝑtant̄ exponétes illū maronis uerſū:ille uides pura iuuēis q̄ ni
tit̄ haſta:haſtis puris ob fortitudiné milites donabāt̄:ſcribit Pli.~~ſicium~~ dentatū dōatum fuiſſe haſtis puris
duodeuigīti. Nec minus fœlicé:de fœlice claudii liberto ſic ſcribit tacitus at nō frater pallātis cognomé
to fœlix pari moderatiōe agebat:tū primū iudeæ īpoſitus:& cūcta malefacta ſibi īpūe ratus tāta potentia
ſubnixo:huius quoq̧ fœlicis claudiāi métio fit ī actibus apoſtoloꝝ:ubi ſcriptū legimus ad fœlicé ꝑſidem
iudeæ Paulū fuiſſe ꝑductū:quo de fide diſputāte atq̧ de iudicio futuro tremefactus eſt fœlix:q̄ ſucceſſo
ri ſuo noīe feſto:ut iudæis gratificaret̄ reliq̄t paulū uīctū:De eodé ioſephus ſic refert ī ſecūdo belli iudai
ci:poſt hæc fœlicé pallātis fratré deſtīauit ad iudæos:q̄ eoꝝ ꝑuíciā cū ſamaria & galilea curaret:hic fœlix
ī ꝑcuratiōe iudeæ cœpit eleazaꝝ pricipē latronū alioſq̧ cū eo multos:quos ꝑtī uīctos Romā direxit ꝑtī ī
crucé ſuſtulit:ex quo iudæa a latronibus purgata ē. Triū reginaꝝ maritū:in actibus apoſtoloꝝ ſcriptum
legimus druſillā:q̄ erat iudæa uxoré fuiſſe fœlicis. Harpocran:exiſtimo hūc eē illū:q̄ alio noīe caliſtus no
minabat̄:qué Pli.Claudii libertoꝝ potétiſſimū fuiſſe dicit:qué ſeneca ī primis memorat:cuius métio mul
ta eſt aꝑ tacitū:q̄ plurimū ét polluit ſub caligula:nā cū Trāq̄llus nullā faciat métioné caliſti q̄ īter alios eſt
memoratiſſimus adducor facile ut credā eū alio noīe a Trāq̄llo ſignificari tanq̄ eét bīominis. Lectica ue
hédi:q̄d uix ſumates & nobiliores uſurpāt. Polybiū a ſtudiis:Seneca cōſolat̄ hūc polybiū īmodice lugenté
de obitu fratris:qué oſtédit liberalibus diſciplinis nō tm̄ fuiſſe nutritū:ſed īuatum:ex quo īter cætera fo
méta hāc ī primis adhibet cōſolationé:ut ſtudiis īmergat̄ ut ex lr̄is ſolatiū petat:ut cū homero uirgilioq̧
moret̄:idé apte demōſtrāt quā gratus quāq̧ iucūdus fuerit Claudio īperatori:qué īducit ipm̄ polybiū cō
ſolatiōe luculéta mitigāté:hūc Trāq̄llus nō minus docte quā elegāter ait ā ſtudiis fuiſſe ipſi pricipi:cū ītel
ligi uelit eū ꝑfuiſſe ſtudiis īperatoris utpote uirū eruditiſſimū:cuius oꝑa & adminiculatiōe ī ſtudiis littera
rū uteret̄:cōſilr̄ ab epiſtolis a rationibus dicti:q̄ epiſtolis q̄ rōnibus pricipis ꝑpoſiti erāt a libellis quoq̧ is
uenuſte dr̄:q̄ ꝑeſt libellis ſupplicibus:q̄ noīa ſūt:ut inq̄t tacitus ſūmæ curæ & meditaméta:ſicut a memo
ria appellat̄ is:cuius offm̄ ē ſuggerere pricipi res obeūdas & q̄ ſint agéda ī memoriā illius reuocare ex præ
ſcripto:ſcribit Lápridius Alexādrū romanū:poſt meridianas horas dediſſe oꝑā ſemꝑ ſubſcriptiōi & lectio
ni epiſtolaꝝ:ita ut ab epiſtolis a libellis & a memoria ſemꝑ aſſiſterét ex hac eadé nō minus erudita q̄ niti
da elocutiōe dr̄ a pugione:is q̄ geſtat pugioné pricipis:eiq̧ ſemꝑ ꝑſto eſt lápridius in cōmodo Cæſare inter
quos libertinus q̄ a pugiōe appellatus eſt:a pugione noīari poſſet & latie & ſcite is.q̄ ante ꝑtoré ꝑōpabili
ter eunté geſtat enſem ſiue pugione ꝑinde ac īſignæ ꝑtoriæ poteſtatis:frōtinus ī ſecūdo de aq̄ductibꝫ:ap
pellat a pūctis eū:q̄ ꝑerat reditui aq̄rioꝝ:qué uocāt pūctā.ī ſecūdo regū dr̄ a ſecreto q̄ uulgo uocitat̄ ſecre
tarius:ī eodé ſcriptū ē Ioſaphat erat a cōmétariis:ꝑ eo q̄ ꝑeſt cōmétariis:q̄ cōmétarieſis ab Aſconio nuncu
pat̄:ſed de elegātiſſima uarietate iſtius ꝑticulæ.a copioſiſſime annotatū ē:ī ſuꝑioribus quéadmodū iterdū
ſignificat poſt:ut a ꝑtu a coitu a tergo.īterdū habet uim defenſiōis & idé pollet q̄d ꝑ:ut a q̄ōnibus a teſti
bus a uolūtate.i.ꝑ q̄ōnibus ꝑ teſtibus ꝑ uolūtate & talis locutio creberrima ē ī libris rhetoricoꝝ:ſed ut eo
dé reuertamur:uñ digreſſi ſumus cōmode & ſciéter dicere poſſemus tyroné Ciceronis libertū fuiſſe patro
no a ſtudiis.ꝑpterea q̄ꝑ eo admīculatore & q̄ſi admīſtratore ī īſidiis lr̄atū Cicero uſus ē:īter duos conſules:
ecōtrario laudāt hiſtorici hadrianū pricipé:q̄ cū quōdā ſeruū ſuū inter duos ſenatores ambulanté uidiſſet
miſit q̄ ei colaphū daret:& diceret noli īter eos ambulare:quoꝝ adhuc potes eſſe ſeruus.

Narciſus dominus domini
Aquæ poſſidianæ
Haſta pura
fœlix libertus Claudii
A ſtudiis
a memoria
a pugione
a punctis
a ſecreto
a commentariis
a partu
a quæſtiōibus
Noli inter conſules ambulare

M.AN. Botere:q̄ furto cū herculanilla cōcubuerat. Antoniā:quā expectiua tulerat. Cn.Pōpeio ma
trimonio locauit. Ex generis:filiaꝝ maritis. Neroné:Agrippinæ & domitii Neronis filiū. Poſſides:huius
Iu.meminit ut ſpado uícebat capitolia noſtra poſſides. Fœlicé libertū:fuit hic pallātis frater ut ioſephus
ī hiſtoriis refert poſt hæc inq̄t fœlicé pallātis fratré ad iudæos deſtīauit. Polybiū a ſtudiis:ſeruū ſubaudi
aut libertum ſic a manu:ſic a pedibus dixere a ſtudiis:quod eius opera in ſtudiis litterarum uteretur.

a ſtudiis:qui ſæpe īter duos cōſules ambulabāt:ſed ante om
nes Narciſum ab epiſtolis:& Pallātē a ratiōibus:quos de
creto quoq̧ ſenatu nō præmiis modo ingétibus:ſed & que
ſtoriis prætoriiſq̧ ornamentis ornari libéter paſſus eſt. Tā
tū præterea acquirere & rapere:ut querente eo quondā de
fiſci exiguitate:non abſurde ſit dictum:abūdaturū ſi a duo
bus libertis in conſortium reciperetur.

PHI. Narciſum:de narciſo &
pallāte libertorū claudii poten
tiſſimis crebra métio ē aꝑ erudi
tos:ſcribit tacitus pallāti ꝑtoria
īſignia & centies q̄dragies ſeſter
tiū decreta fuiſſe: alibi de eodé
ait:flagrantiſſima eo ī tꝑe gratia
pallas:idé narciſo quoq̧ q̄ſtoria
īſignia decreta fuiſſe tradit : idé
de eodé inq̄t liberto oīa obedie
bāt:hic a Iuuenale dictū ſatyricé
& mordaciter poſſideo plus pallāte & licinis:ité alibi nec diuitiæ narciſci īdulſit cæſar cui claudius omnia
cuius paruit īperiis uxoré occidere iuſſus : narciſum dn̄i dn̄m fuiſſe dixit Sextus aurelius. Quæſtoriis ꝑ
toriiſq̧ ornamétis:queſtoria ad narciſū: ꝑtoria ad pallāté īſignia ſunt referéda:hic exiit illud Plinianum:

& nos adeo potiri reꝝ uidimus:ut ꝑtoria quoq; ornaméta decerni a ſenatu iubēte agrippīa Claudii Cæſaris uiderimus libertis. Querēte:lamētāte. A duobus libertis:narciſo & pallante:de hoc ſic refert ſextus aurelius adeo diuites narciſus & pallas:ut cauſante eo īopiā fiſci lepidiſſime famoſo elogio uulgatū ſit abū de ei pecuniā fore:ſi a duobus libertis ī ſocietatē recipeť. Addictus:ſubiectus mācipatuſue. Sed miſtrū egit:Tacitus ī hāc ſniam ſcribit:ī aīo claudii prīcipis nō iudiciū nō odiū fuiſſe niſi īdita & iuſſa. Cōpēdio lucro:ſextus aurelius ita liberti eius ſūmā ptātē adepti ſtupris exilio:cede ꝓſcriptiōibus:oīa fedabāt. Reuocatas libertates:uerbi cā ſi cui gēti libertatē cōceſſiſſet eā reuocabat uolētibus uel uxoribus uel libertis.

Eius iudicia reſciſſa:nihil turpius dici pōt:q̄ qđ iudicia prīcipis reſciderenť ex uolūtate uxoris & libertorū:Cōtra philippus macedonū rex cū machetæ cām iniq; iudicaſſet cognouiſſetq; paulopoſt ſe iniq; iudicaſſe iudiciū:qdē nō reſcidit:ſed eſtimationē litis ipſe ꝓſoluit:Suppoſitos offoꝝ codicillos:exēpli cā:ſi claudius ticio offm̄ aliqđ dediſſet.uxor aut liberti ſubiiciebāt uel īmutabāt diplomata & codicillos.ī qbꝰ mos ē ꝓſcribi nomē eius:q accepit offm̄ uñ de claudio merito dici id poterat qđ dioclitiāus dicere ſolebat nihil eē difficilius q̄ bñ īperare.colligūt enī ſe q̄tuor nel qnq; atq; una cōſiliū ad decipiēdū īperatorē capiūt:ipa tor q domi clauſus ē uera nō nouit:cogiť hoc tm̄ ſcire:qđ illi loquūtur:facit iudices.quos fieri nō oportet amouet a repu.quos debeat obtīere:deniq; optimus uendiť īperator quo circa clariſſime Annibal ēt atq; ēt circūſpicito:ne miſtri tui te ignaro qcq̄ ſub noīe tuo ꝑperā moliāť:ne dicāt te iuſſiſſe id qđ mīme iuſſeris:ne aſſerāt te id uelle:qđ mīme uelis:qđ ſi tibi miſtri ſūt egregie fideles:ſicut ꝑfecto ſūt:hi in domeſticis tuis rebus ſint piligētes:de his uero rebus q̄ ad aliquā ptē reipu. ꝑtinebūt neqđ attigāt:nō diſcurſent nō ſatagāt nō ſuſurrēt ī aures magiſtratuū te uel hoc uel illud depoſcere:niſi tu ꝑceperis:& ut ſemel finiā facito ne tui tā ſcribæ q̄ aſſeclæ fumos uēdāt ne pecūiæ cā ledāt tuā eſtimationē neue a ꝓſcripto tuo ne digitum qdē trāſuerſum recedāt ſæpe enī bonus prīceps ob malos miſtros īfamatus ſigillatuſq; ē:mea erga te obſeruātia fecit:ut lōgior forē ī monēdo & ſi ſcio te nō egere alienæ mōitiōis:cū p te ipe ſapias:deſq; operā:ut q ī famulatu tuo ſūt hi oēs ſint & bene morati:& bene īſtituti:tamen non iuitus addidi calcaria ſpōte currētı:tuq; id oē quod me præcipere cogit doctoris affectus boni cōſules:ſed iam ad propoſitum redeamus.

Exēplum philippi

Nihil difficilius q̄ bene īperare protrepticon

Saluberima monitio

Laus annibalis bentiuoli.

M.AN. Narciſſum:ab epiſtolis ut a ſtudiis dixit ſic & pallātē a rōnibꝰ:cuius cornelius meminit. Queſtoriis prætoriiſq; ornamentis:idem tacitus auctor eſt queſtoria narciſſo decreta fuiſſe īſignia. Acquirere & rapere paſſus eſt ſubaudi. A duobus libertis:pallante & narciſſo.Iu.ego poſſideo plus palāte & licis pli. multos poſt pallantem caliſtū & narciſſum cōpendio cōmodo uſu lucro. Exercitus:exercituū adminiſtratione minima queq; exempla uidelicet licentiore illorum adminiſtrationis ſed. Libertates:urbibus ſine populis conceſſas. Reſciſſa iudicia.ab eiſdem libertis:aut uxoribus.

De maleficiis opa libertoꝝ & uxoꝝ p eū patratis.

HIs (ut dixi) uxoribuſq; addictus nō principē ſe ſed miniſtrū egit. Cōpēdio cuiuſq; hoꝝ:uel ēt ſtudio ac libidīe honores:exercitus:īpūitates:ſupplicia largitꝰ ē. Et qdē īſciēs plerūq; & ignarꝰ:ac ne ſigillati minima q̄q; enūerē:reuocatas libertates:eiꝰ iudicia reſciſſa:ſuppoſitos aut ēt palā īmitatos datorū officioꝝ codicillos:Apꝑiū Syllanū cōſoceꝝ ſuū:Liuiaſq; alterā Druſi:alterā germanici filiā crimine īcerto nec defenſione ulla data occidit. Itē.Gn.Pōpeiū maioris filiæ uirū &.L.Syllanum minoris ſpōſum.Ex qbus Pōpeius ī cōcubitu dilecti adoleſcētuli cōfoſſus eſt.Syllāus abdicare ſe ꝓtura ante.iiii.calen.Ianuarias:moriq; īnitio anni coactus.Die ipſo Claudii & agrippinæ nuptiaꝝ ī qnq; &.xxx.ſenatores trecētoſq; āplius eqtes Ro.tāta facilitate aīaduerterit.ut de nece cōſularis uiri:nūciāte cēturiōe factū eē qđ īperaſſet:negauit.qcq̄ ſe īperaſſe nihilominus rē comprobaret.Affirmātibus libertis officio milites functos qđ ad ultionē imperatoris ultro procurriſ-

PHI. Cōſocerum:conſoceros uocant:quoꝝ filii iter ſe matrimonio copulati ſunt uerbi gratia ego illi cōſocer ſum & ille mihi cōſocer ē cuius filio filia mea nupſit:conſocerū claudii appiū ſyllanū appellat ꝑpterea qđ octauia claudii filia deſpōſata fuerat ſyllano appii ſyllāi filio:uis exemplū cōſoceronū clariſſimū id eui denter exibēt illuſtriſſimi pater tuus & dux ferarienſis:qui ſunt inter ſe conſoceri: cum alter ſocer ſit uxoris tuæ alter ſocer tuus: proſocerum uero & abſocerum eodē incliatu dicimus quo proauum & abauum. Alteram druſi:de hac Liuia Druſi exiſtimo ſenſiſſe.pli.ſic ſcribentē lib. xxix.iam uero & adulteria etiam in principū domibus:ut euidēs in liuia druſi cæſaris. Alteram germanici:ſupra dixit tranquillus germanicū ex uxore agrippina ſuſcepiſſe tres filias agrippinā druſillā & liuiā continuo triēnio natas. Maioris uirū.ſupra dixit antoniam claudii filiam. Cn. Pompeio nobiliſſimo iuueni nupſiſſe. Minoris ſponſum:cui octauiam filiam natu minorem.claudius deſponſauerat. In concubitu adoleſcentuli:apud ualerium legimus.Cor.gallū & quintū eteriū eqtē romanū in concubitu pueroꝝ interiiſſe:ſed non aliena manu confoſſos:ſicut Pompeius hic confoſſus fuit. Abdicare ſe

Conſoceri

proſocer abſocer

Qui ī uenere obierūt.

ptura cor. Tacitus ſup hoc ſic refert ſyllanus iſidiaꝶ neſcius ac forte eo āno p̃tor repēte p edictum uitellii ordie ſenatorio moueť:adactuſq; eiurare magr̃atū:& reliquū p̃turæ dies in epiū marcellū collatus eſt. Mo ri coactus:cor. tacitus die nuptiaꝶ claudii & agrippīæ ſyllāus mortē ſibi cōſciuit:ſiue eo uſq; ſpē uitæ ꝑdu xerit:ſeu delecto die ad augēdā iuidiā:caluina ſoror eius Italia pulſa ē. Negaret qcq̃ ſe impaſſe:cōſil'e ē & cōpar id claudianū facinori illi impatoris ſeueri:q cū occiſi eēnt ſuo noīe nōnulli ſe excuſabat:& poſt eoꝶ mortē negabat fieri iuſſiſſe qđ fcm̃ erat. Aiaduerterit:pūierit:īde aīaduerſiōes pœnæ & ſupplicia dñr. Vl tro:ēt ſine iuſſu impatoris. Tabellas dotis cōſignauerit:Iuue. ſignatæ tabl'æ dcm̄ fœl'r & tacitus ait adhi bitos eē a meſſalia nubēte filio q obſignarēt:ſed hoc uix credibile uideri p̃t:qđ ipſemet claudius ſuo ānulo ſignatorio ſignauerit tabl'as dotales:de dote quā meſſalia nubēs filio cōſtituebat. Ad trāſferēdū piculū: ſeſus ē ex qbuſdā portētis arioli p̃dixerāt piculū imīere ipatori:qđ ut claudio ꝑpulſaret ī alterūq; trāſferret ꝑmiſit ut meſſalia nuberet filio:ut ita in filiū tanq̃ ī ipatorē piculū ipſi iminēs trāſfereť:nā quēadmodū li cebat ap̄ āriquos cōſuli & p̃tori ꝑ ſe aliū ciuē deuouere. ita piculū trāſferri poſſe putabať ab uno ad alteꝶ. M.AN. Cōſoceꝶ:ob octauiā dixit ſyllani filio locatā. Iulias:q̃s iulias dicat nō intelligo:neq;.n. druſus q claudii fuit pr̃:iuliā filiā hūit neq; germāicus fr̃:ſed uterq; liuiā filiā q̃ pp liuias eē legēdū cōtenderim nō iulias nec ē cur aut ex druſo tyberii filio aut altero q fuit Germāici quē dānatū tyberius in pte palatii neca uit eas natas ſuſpiceris:neutrū.n. filiā ullā tuliſſe ꝑditū eſt nec eas genitas Claudii filiis quoꝶ hic druſus il le germāicus prio mox britānicus eſt dictus:&.n. alter in prima pubertate piit uxoř nōdū ducta. Alter clau dio iā principe natus ita:ut uix ipſe non modo filiæ p ætatem in crimen aliqđ maieſtatis alterius ue flagitii deuocari potuiſſet. Defenſione data:conceſſa ſe defendendi facultate. Maioris filiæ:Antoniæ. Mino ris filiæ:octauiæ. Initio anni:anno:ineūte triduo poſtq̃ magiſtratus abire iure iuſſus erat. Die nuptiaꝶ: quo Agrippinā uxorem duxit. Facilitate:adeo leui de cā. Exceſſerit:maius. q. d. alienatæ mētis exemplū q̃ fides ulla haberi poſſit. Cōſignauerit:ſubſcripſerit q̃ſi teſtiū unus. Auertendū:ad depellendū. Tranſ ferendum:in alterius caput & uitā detorquendū. Ipſi:Claudio & hæc perſuaſionis ratio.

ſent. Nā illud omnem fidem exceſſerit:quod nuptiis : quas Meſſalina cum adultero Silio fecerat:tabellas dotis & ipſe conſignauerit inductus quaſi de induſtria ſimularentur ad auertendum traſferendumq; periculum. quod imminere ip ſi per quædam oſtenta portenderetur.

De forma & ſtatura eius.

AVctoritas dignitaſque formæ non defuit uel ſtanti uel ſedenti:ac præcipue quieſcenti. Nam & prolixo:nec exili corpore erat:& ſpecie canicieq; pulchra:opimis ceruicibus cæterum & ingredientem deſtituebant poplites minus firmi:& remiſiſſe quid uel ſerio agentem multa dehoneſtabant:riſus indecens : ira turpior ſpumante rictu humentibus naribus:plectra lingue titubantia

PHI. Auctoritas non defuit: Oportet in primis imperatorem eſſe auctoritate præditū:ac uelu ti maieſtate uenerabilē: armat.n. ut inqt ueriſſime ſilius maieſtas æterna ducē:in impatore ait cice ro in primis eē oportere auctori tatē:quā in Pōpeio magno tantā fuiſſe refert ut mithridates ſola pōpei auctoritate cohibituſſit & tigranes retardatus:dignitas aūt formæ cumulat auctoritatē i pri cipe:q uenerabilior quodāmō fit ex ſtatura impatoria:q̃lem in pti nace impatoria fuiſſe ꝑdidit Iuli us capitolinus. Vel ſtanti:qdam ſedentes p̃ ſe ferunt maieſtatem: qua ſtantes deſtituunť:alioꝶ ſta tus eſt reuerendus ſeſſio:parū de cora:ſed Claudiū ſiue ſtaret ſiue ſederet ſiue quieſceret ſubſequebať decor & dignitas. præcipit Cicero ut ſtatus in nobis ſeſſio accubatio inceſſus uultus oculi manū motus:teneant illud decorum:quod græci τὸ πρέπον uocant. Prolixo nec exili corpore:ſignificat Claudiū fuiſſe longa ſtatura neq; tamen gracili : cū multorū:qui longa ſtatura præditi ſunt corpus gracile eſſe ſoleat:longa aūt ſtatura ut in iuuenta decora eſt ſic natura ſenectute conficiť:ſicuti docet hyppocrates in aphoriſmis & repetitū eſt a Corne. celſo in ſecun do de medicina. Specie:ſicut facies a faciendo:ita ſpecies a ſpeciendo dicta eſt:priſci enim ſpecio & ſpicio dictitabant:qđ nos aſpicio:unde ſpectionem pro aſpectione in auguriis nominauerūt hinc etiam dictū ſpe cillum:quo oculos inūgimus. qbus ſpecimus:ut interpretatur. M. Varro:de quo ſpecillo ait Plini. in ſepti mo:ſuper omnes. C. Iulius medicus dū inūgit ſpecillū per oculū trahens:Cor. celſus in ſexto ſpecillo ſuper oculū indicať:idem inducat ſpecillū non ſolū ad oculos pertinere. ſed etiam ad alia genera morboꝶ:ait.n. in quinto:ante omnia demitti ſpecillū in fiſtulam conuenit:ut quo tendat & q̃ alte perueniat ſcire poſſit: ſpecies ergo a ſpeciendo diciť pl'chritudo & forma:& ut ait pacatus in panegyrico. auguſtiſſima quæq; ſpe cies plurimū crediť trahere de cœlo a ſpecie ſpecioſum pulchrū formoſumq; nominamus ſpecies in alio ſi gnificatu dialecticoꝶ notiſſima eſt:q̃ generi ſubiiciť. Cicero tamen non ſpecies dicere uoluit:ſed formas: unde ſpeciale deriuať:quod ſignificat non tam particulare q̃ propriū & ueluti peculiare ſicut ait Iulius ca pitolinus macrianoꝶ familiam id ſpeciale ſemper habuiſſe:ut Alexandrū magnum in auro & argento ex culptum ſemper haberent. Dici & ſpecies latino uocabulo ipſa aromata ſicut etiam uulgo uocitanť teſtis

Forma cumulat auctoritatem

Decorū

Longa ſtatura

ſpecillū qd

Species

ſpecies aromata

eſt Macrobius:q ſic ait in ultimo ſaturnaliū:ſpēs & acres & calidæ ſupficie cū apponunt̃ exulcerāt: Hierōy mus quocꝫ in omelia in cāticū cāticoꝝ.dixit aromata qdē ſpēs:eſſe ſed nō ſimplr̃:addidit.n.ſpēs pigmētorū:pterea ſpēs,p prætexto & quodā quaſi uelamēto qs eſt q ignoret. Caniciæ:cā caniciei eſt īopia caloris ſicut cā caluitii eſt inopia humoris calidi.auctores Ariſto.in.v.de gñatione : & Albertus magnus in.xviii.de annalibus. Opimis:pinguibus & craſſis. Ceruicibus:antiq pluralr̃ tm̃ ceruices appellabāt primus uidet̃ hortēſius ceruicē ſingulr̃ dixiſſe:ſicuti docēt Quintilianus & Varro. Poplites:partes ſūt ſub genibus ſcribit pli.elephantū poplitē intus flectere hoīs mō cætera aīalia in diuerſum. Remiſſe:ſoluto aīo & relaxato aduerbiū eſt. Serio:ſeuere grauiter citra iocū:ſerietas uſurpatur a ſidonio. Dehoneſtabāt : dedecorabāt.

> cā caniciei — Poplites — Serietas

Riſus īdecens:catullus riſu ſoluto nulla res ineptior. Ira turpior:irā ſapiētes breuē īſaniam eſſe dixerūt: hinc illud oratianū ira breuis furor eſt aīum rege. Spumāte rictu:iraſcētium ſigna ſunt:ut inqt Sene.lib.i. de ira:multus toto ore rubor:flagrātes oculi:uocibus ſermo pruptus:fœda uiſu & horrēda facies:multaqꝫ: alia ſunt īter quæ Gelius nūerat ex auctoritate Plutarchi:os turpidū in ſpumā ruborēue efferueſcēs: Claudiū aūt habuiſſe os ſpumabūdū īdicat ēt Iuue.illo uerſu manātia labra ſaliua.Rictus autē eſt ex trāſuerſo oris patefactus:ut docet Lactātius in lib.de opificio:rictū ēt feraꝝ dici teſtat̃ Martialis cū ait:Rictibus his tauros nō eripuere magiſtri. Humentibus naribus:pōt cōnecti cū eo:qđ ait ira turpior.ut ex hoc ītelligat̃ iræ turpitudo:qua rictus ſpumās & nares humētes comitabant̃:qđ ſi ſeiūctim legas:refert̃ ad reumatiſmos naſi:qbus obnoxia ē ſenectus:hinc illud madidicꝫ īfantia naſi.Plectra liguæ:romāi liguā ſileꝫ plectri:dētes cordaꝝ dicere ſolebāt:put docet Cicero in.ii.de natu.deoꝝ:cui aſtipulat̃ Ambroſius ſic ſcribēs lib.vi.exameri lingua uelut plectrū loquētis & quædā ædētis eſt manus:q defluētem cibū dentibus ſuggerit:& ſumminiſtrat:igit̃ eleganter plectra linguæ dixit Tranqllus fuiſſe in Claudio titubātia.cū ſignificare uellet linguæ titubationē qua laborāt ſenes:uetus codex ſcriptū hēt plectra:& ita legēdū cēſeo:q̃uis nōnulli dictionem illā expugnāt tanq̃ ſupuacaneā:plectrū aūt dici inſtr̃m:quo corde plectunt̃ a cytharedo:ideſt feriunt̃ nemo eſt qui neſciat:unde & illud epigrāmatici poetæ:exornant docilem garula plectra lyrā.

> Iraſcentiū ſigna — Rictus — Rheumatiſmus — Lingua plectrum

M.AN. Auctoritas:grauitas & maieſtas qdā. Stāti uel ſedēti:claudio. Opimis:plenioribus. Deſtituebāt:lāgore & uacillatiōe retardabāt. Poplites:auerſæ genubus ptes ſupra ſuras quo potiſſimū loco cōſiſtit oīs cruꝝ fœmorūcꝫ agilitas. Remiſſæ:minus uæhemēter. Serio:intētius. Rictu:ore. Titubātia:infirmitas crebercꝫ fibrarum motus.

caputcꝫ.tum ſemper:tum in quantulocuncꝫ actu:uel maxime tremulum.

De ualitudine eius.

VAlitudine ſicut olim graui:ita prīceps præproſpera uſus eſt excepto ſtomachi dolore:quo ſe correptum etiam de conſciſcenda morte cogitaſſe dixit.

De conuiuiis & aliis geſtis eius.

COnuiuia agitauit & ampla & aſſidua ac fere patentiſſimis locis:ut pleruncꝫ ſexcenteni ſimul diſcumberent. Conuiuatus & ſuper emiſſarium fucini lacus:ac pœne ſummerſus:quum emiſſa impetu aqua redundaſſet. Adhibebat omni cœnæ & liberos ſuos cū pueris puelliſcꝫ nobilibus qui more ueteri ad fulcra lectorum ſedentes ueſcerentur:conuiuæ qui pridie ſcyphum aureum ſurripuiſſe exiſtimabatur reuocato in diem poſterum calicem fictilem appoſuit. Dicitur etiam meditatus edictum quo ueniam daret:efflactum crepitumcꝫ uentris ī conuiuio emittendi:Quum periclitatum quendam præ pudore ex continentia reperiſſet.

De cibo & potu & luxuria eius.

CIbi uinicꝫ quocuncꝫ & tempore & loco appetētiſſi

PHI. Caput tremulū: claudii caput tremulū fuiſſe Iuue.quocꝫ indicat ſic ſcribēs de claudio.ille ſenis tremulūcꝫ caput deſcēdere ſuaſit:pterea ſicut in ſupioribus annotaui ſenex maxime tremuli ſūt obnoxiicꝫ tremori mēbroꝝ.

De cōſciſcenda morte:maiores nr̃i tris aſprimus cruciatus eē iudicauerūt primū calculoꝝ a ſtillicidio ueſicæ pximū ſtomachi: tertium eoꝝ q in capite doleant: exiſtimat auicēna ſtomachū cām eſſe oīum corpis egrotationum: uñ merito ſtomachus pr̃familias dici meruit: q̃ſi oē animal ſolus gubernans ex quo eſt illud a qnto ſereno luculēter dictum.Qui ſtomachū regem totius corporis eſſe cōtendūt uera nitiratiōe uident̃:legimus apud pliniū olim caium pculeium auguſti Cæſaris familiarē in maxio ſtomachi dolore gipſo poto conſciuiſſe ſibi mortem : unde mirandum non eſt ſi Claudius dolore ſtomachi correptus cogitauit de morte ſibi inferenda. Qui ſtomacho laboratis dicitur ſtomachicus: plinius ait in uigeſimoquinto:helleborum mederi ſtomachicis:apud eundem remedia ſūt ad ſtomachi dolores roſiones & rheumatiſmos:ſic enim fluctiones appellantur. Conuiuatus ſuper emiſſarium:Corne. Tacitus quin & conuiuium effluuio fucini lacus appoſitum magna formidine cunctos affecit : quando uis

> tres aſprimi cruciatus — Stōachus pr̃familias — Mors pculei — ſtōachicus rheumatiſmi qui

aquaꝝ prumpens:cōuulſis ulterioribus fragore etiā ſonitu exterriti.Emiſſariū aūt appellat ipſam emiſſionem & effluuiū ab emittēdo dictum:Pli.n.xxxiii.emiſſaria in his quin a pedum quadratoꝝ ternū fere linquunt:& repleto ſtagno excuſſis obturamētis erūpit torrēs tāta ui ut ſaxa prouoluat. Fulcra:fulcrū a fulciēdo dici docet Seruius enarrās illud maronianū:lucēt gēialibus altis aurea fulcra thoris:ſūt.n.fulcra ſpōdæ lectoꝝ qbus fulcimur.i.ſuſtinemur:legato lecto fulcra quoq; cōtineri ait Vlpiāus li.iii.de legatis. More ueteri:mos hēbatur principum liberos ut docet Tacitus:cū cæteriſ eiuſdē ætatis nobilibus ſedētes ueſci in aſpectu ppinquoꝝ ppria & partiore mēſa. Cōuiue q pridie:hūc qdam ouiniū:alii Titū iuniū noiatum fuiſſe pdiderūt:de quo hæc Plutarchus in galba:cū ouinius apud Claudiū Cæſarē cœnaret argenteū poculū clam ſuſtulit:quod Cæſar cū audiſſet rurſus poſtridie ad cœnā inuitauit:q cū ueniſſet iuſſit miniſtris:ut nullū illi argēteū poculū:ſed fictilia oīa apponerēt:de eodē Cor.tacitus hæc.T.Iunius ſeruilius ioco reſperſus eſt:tanq̄ ſcyphū aureū in cōuiuio Claudii furatus:& Claudius poſtero die ſoli oīum iunio fictilibus miniſtrari iuſſit:hic mox ex procōſulatu galliā narbonēſem ſeuere ītegreq; rexit. Scyphū aureū:ſcyphus genus poculi eſt & peculiariter Herculi dicatus ſicut libero pr̄i cātharus:auctor Macrobius ī.v.ſaturnaliū de quo ait poeta:& ſacer impleuit dextrā ſcyphus Alexandꝝ magnū ītemperātia bibēdi & ille herculaneus & fatalis ſcyphus cōdidit:ſicuti teſtatᷣ Sene.li.xii.epiſtolaꝝ moraliū:qđ aūt ſcyphus ſit potui paratus & inter pocula nūeretᷣ oñdit Sceuola iuriſcōſultus titulo de auro legato. Efflatum:Pli.ī.xxviii.ſub obſcure ſimul & elegāter oſtendit nephas fuiſſe in cōuiuio uētris crepitū emittere:qđ uulgo dicimus pedere:uerba Plinii hæc ſūt per mēſas utebantᷣ mūditiaꝝ cauſa deflare:Claudius tñ exiſtimabat licere in cōuiuio pedere hoc ē crepitū uentris emittere:& hoc ex ſnia ſtoicoꝝ:q aiūt crepitus uentris:æque liberos ac ructus eſſe oportere. Periclitatū:adiiſſe periculū alias periclitatū dicimus exptum. Ex cōtinētia:dū continere uult crepidū quod pudibūdi officiū eſt:cū tamen talis continentia rex noxia iudicetᷣ:hinc illud iocoſe dictū ab epigrāmatario poeta:pedere te malem nam hoc nec inutile dicit ſimachus:& riſum res mouet iſta ſimul. Quocūq; tempore:Diogenes cynicus interroganti qua hora prandēdū foret reſpondit:ſi diues eſt prādeat quādo uult ſi pauper quādo poteſt:& profecto optimū ſolariū eſt uenter:ut dicebāt perſæ:q cum latrat & īſtat ut creditor illi dādus eſt cibus īdifferenter. Et loco:idem diogenes dictitabat ſi prādere nihil mali ē nec in foro prandere malum eſt:non aūt malum prandere:nec in foro qdem prandere malum eſt.

M.AN. Maxime tremulū:Iu.ille ſenis tremulū caput deſcendere ſuaſit in cœlū & lōge manātia labra ſaliua. Fulcra:ſuſtentacula a fulciēdo ſed fulcrū pro ipſo quoq; lecto ponitᷣ.Iu.genium contendere fulcri.

Scyphum aureū:ſcyphus peculiare herculis poculū ut liberi patris Cantharus:Macrobius eſt auctor. Plutarchus epoton nondū Herculis ſcypho. Calicem fictilem:optimi calices ex ſagunto:ut Plinius ait.oppido hiſpaniæ.Mar.Sume ſagūtino pocula ficta luto.Iuue.& lagenam ſagūtinam celebrat pugna ſagūtina feruet commiſſa lagena. Periclitatum uitæ:periculum addiſſe.

mus.Cognoſcens quondam in Auguſti foro uictuſq; nidore prandii.quod in maxima Martis æde ſaliis apparabatur: deſerto tribunali aſcendit ad ſacerdotes: unaque diſcubuit. Nec temere unquam triclinio abſceſſit:niſi diſtentus ac madens.& ut ſtatim ſupino ac per ſomnum hianti pinna in os inderetur ad exonerandum ſtomachum.Somni breuiſſimi erat.nam ante mediam noctem plerūq; uigilabat:ut tamen interdum nonnunquā in iure dicendo obdormiſceret:uixq; ab aduocatis de induſtria uocem augentibus excitaretur. Libidinis in fœminas profuſiſſimæ:mariū omnino expers: Alea ſtudioſiſſime luſit:de cuius arte librum quoq; emiſit: ſolitus etiam in geſtatorio ludere:ita eſedo alueoq; adoptatis ne luſus confunderetur.

PHI. Cognoſcens:cognoſcere dicuntᷣ princeps & magiſtratus audientes cōtrouerſias litigantiū alias cognitor ſignificat familiarē defenſorē q pñtis cām nouit & ſic tuetᷣ ut ſuā:ut docet Aſconius in quā ſniam eſt illud orationū.ſi cognitor ipſe.hinc ait Cicero in uerrinis ſiculi me cognitorem iuris ſui me actorem cāæ totius eſſe uoluerūt. Nidore: græci κνισσᾶν appellāt odorē epulaꝝ quem latini nidorē uocant. Martialis paſceris & nigræ ſolo nidore culinæ.& illud Hieronymi:uariis nidoribus fumant patinæ. Saliis:ſacerdotibus martialibus:q cœnas faciebant ampliſſimi apparatus:unde in prouerbio eſt ſaliares cœnas dicere opiparas & copioſas.de collegio ſalioꝝ q erāt duodecim a numa rege īſtituto: copioſiſſime ſcribūt liuius Plutarchus & Diōyſius.ſalios a ſaltādo dici autūat.m.Varro qđ facerᷣ ī ſacris quotānis & ſolēt & debēt:alii a ſaliomātineo ſalios uocari pdiderūt.multa de his Oui.in.iii.faſtoꝝ. mēſe.n.martio ī honorē martis gradiui ibāt p urbē geſtātes ancylia & canētes carmīa cū tripudiis ſolēniq; ſaltatu. Maxia æde:illā ſignare urᷣ.quā marti ultori dicauit auguſtus extruxitq; una cū foro. Tribūali:ubi ius dicebat. Diſtētus:fartus ac ſatur.diſtēdere.n.ē īplere & diſtētū plenū.maro diſtēdūt nectarᷣ cellas.Madēs uini plenus & bñ poto. Pīna ī os īderetᷣ:q uomitū puocare uolūt pēnā ī os demittūt.uñ a cor.tacito ſcriptū ē xēophōtē medicū demiſiſſe ī fauces claudii pīnā uenēo illitā:tanq̄ nixus euomētis adiuuaret.de talibus ganeo

De ſæuitia & crudelitate eius.

SAeuum & ſanguinarium natura fuiſſe magis mini miſcꝫ apparuit rebus. Tormenta quæſtionum pœnaſcꝫ parricidiarum repreſentabat exigebatcꝫ coram. Quum ſpectare antiqui moris ſuppliciū Tyburi concupiſſet:& deligatis ad palum noxiis carnifex deeſſet:accitum ab urbe ueſperam uſque operiri perſeuerauit. Quocuncꝫ gladiatorio mūere uel ſuo:uel alieno etiam fortaſſe prolapſos iugulari iubebat maxime retiarios:ut expirantium faciem uideret. Quū par quoddā mutuis ictibus concidiſſet cultellos ſibi paruulos ex utroqꝫ ferro in uſū fieri ſine mora iuſſit. Beſtiariis meridianiſcꝫ adeo delectabať: ut a prima luce ad ſpectaculū deſcenderet:& meridie dimiſſo ad prandium populo perſederet:prætercꝫ deſtinatos etiam leui ſubitaqꝫ de cauſa quoſdam committeret. De fabrorum quocꝫ ac miniſtrorum:atcꝫ id gēus numero:ſi automatum pegma:uel quid tale aliud parum ceſſiſſet. Induxit & unum ex nomencularibus ſui ſicut erat togatus.

nibus & ut ueteres dicebāt comedonibus celebrať illud Hieronymi:qď & in canonicis decretis:di.nouiſſima de cōſecratione repetitū eſt.multi in patiētiā gulæ uomitu remediant:& qď turpiter īgreſſerūt turpius egerunt. Plinius & Seneca inſectanť uomitores:q bibūt ut uomāt & rurſus hauriūt:tanq̄ geniti ad uina pdenda. Dicimus auté pinnā pennā:cuius diminutiuū eſt pinnula. Apuleius. Nec ullæ plumulæ nec uſq̄ pinulæ.ab eodé celeritas pegaſi pinnata decoriter dicta ſicut a uarrone pinnatū eloquiū nuncupať. Indereť:imitttereť iterponereť. Interdiu:de die qdā codices habent iterdū prima lectio elegantior. Mariū oīno expers:maſculoꝝ cōcubitoré mi nime fuiſſe Claudiū ſignificat talis uenus:quæ infanda. eſt eleganter dr̄ præpoſtera & auerſa. Iulius capitolinus oñdere uolés albinū talé fuiſſe ī re ueneria:qualis extit claudiꝯ:ſic iqt mulearius iter primos amatores: auerſæ ueneris ſp ignarus & taliū pſecutor conſilr. Claudius cū eſſet mulierarius & mulieroſus erat auerſæ ueneris atcꝫ ꝑpoſteræ pēitus ignarus.maſculoꝝ aūt concubitores aplica ſnia neganť poſſe frui ſedibꝯ piorū.:Studioſiſſime luſit:extat libellus ſenecæ cui titulus ē de ludo claudii:ī quo fingit claudiū apď īferos luder̄ pcuſſo frutillo iubéte eaco:ſcribit firmicus aleatoré naſci ī nona pte libræ q ſit pplari notiōe pſpicuus. In geſtatorio: geſtatoriū appellamus lecticā ſellāue ſiue carrucā denicꝫ qďcūqꝫ ī quo geſtamur in li.ii. machabeorū ſcriptū eſt in geſtatorio torq̄bať antiochus ut de corpe impii uermes ſcaturirēt. Eſedo:curru in quo geſtabať. Alueo: tabula luſoria:q alio noīe alueolus p diminutioné noiať. Ságuinariū: Pli.elegāter ſanguiariū tarqnii ſupbi rñſum appellat cū crudeliſſimū & ſanguini hūano hauriēdo accōmodatū ſignificar̄ uellet a Sene.quocꝫ ſanguiarius prīceps dr̄ gaudés ſáguie hūano & crudelitate. Pœnas parricidaꝝ:q̄lis eēt pricidaꝝ pœna docuimus in auguſto. Rep̄ſentabat:pn̄s exhibebat. Antiq moris ſuppliciū:apud ātiquos iter cætera ſupplicioꝝ gn̄a hoc īprimis freq̄ntabať ut ad palū đligati uirgis cedereť ſecuricꝫ ferirenť. Accitū:euocatū carnificé. Opiri:expectare. Veſperá:uſcꝫ ad crepuſculū uſcꝫ ueſpertinum.

Turpiter īgreſſerūt turpius egerunt

uenus præpoſtera & auerſa

Geſtatoriū

Alueolus

Sanguinarius

M.AN. Cognoſcens:cárum cognitione occupatus. Nidore:odore qui ꝑprie aſſataꝝ aliterue rōditaꝝ carnium dicitur.Iu.te nidore ſuæ captū putat ille culinæ. Maxima æde.i.ultoris martis cui Auguſti forú erat contiguum. Ad ſacerdotes:alios. Diſtentus:uino plenus. Supino:ſupino corpore iacenti. Indereť a miniſtris. Aduocatis:aduocatus dr̄ quoquo modo reo aſſiſtens:nūc pro cauſaꝝ patronis poſuit. Marium oīum:oīum dixit ad depellēdam utriuſcꝫ flagitii ſuſpitidem ut necꝫ pathicus fuiſſe credať necꝫ puerorū amator geſtatorio ubi geſtari ſolebat. Sanguinariū humani ſanguinis appetentem. Antiqui moris:ut ad palum deligati darent pœnas Liuius de bruti liberis ſtabant nobiliſſimi iuuenes ad palum deligati in nerone aliud ſupplicii genus explicatum a maioribus ſeruatum:ut nudi hominis ceruix furcæ infereretur corpuſcꝫ uirgis ad necem cederetur. Tormenta:crucia mea ad quæſtionem attinentia. Repreſentabat: omnium oculis ſubiiciebat. Noxiis:ſontibus. Opperiri expectare carnificem intellige.

PHI. Forte ꝑlapſos:qui lapſi forent caſu necꝫ ex īduſtria. Reciarios:q ſint gladiatores reciarii ſuo loco ſupra copioſe explicauimus. Spirantiū facié:erat.n.aperta & nuda facies retiarioꝝ:q ſolo pileo tecti digladiabanť.hic illđ ſatyricū de retiario.tota fugit agnoſcēdus haréa. Par quodā:duo gladiatores iter ſe cōpoſiti ad depugnādum. Ex utrocꝫ ferro:ex talis gladiatoriis utriuſcꝫ gladiatoris. In uſum:ad obſonia ciba-

De timiditate & diffidentia eius.

SEd nihil æque q̄ timidus ac diffidens fuit: primis imperii diebus quãquam (ut diximus) iactator ciuilitatis: neq; conuiuia inire auſus eſt niſi ut ſpeculatores cum lanceis circunſtarent militeſq; uice miniſtrorũ fungerentur. neq; ægre quemquam uiſitauit niſi explorato prius cubiculo culcitriſq; & ſtragulis prætentatis & excuſſis: reliquo autem tempore ſalutatoribus ſcrutatores ſemper appoſuit: & q̄dem omnibus & acerbiſſimos: ſero enim ac uix remiſit: ne fœminæ prætextatiq; puellæ contrectarentur: & ne cui uis comiti: aut librario calamariæ: & graphiariæ thecæ adimerentur. Motu ciuili quum eum Camillus non dubitans etiam citra bellum poſſe terreri: contumelioſa & minaci & contumaci epiſtola cedere imperio iuberet: uitamq; ocioſam in priuata re agere: dubitauit adhibitis principibus uiris an obtemperaret.

triaq; cõcidenda. Beſtiariis q ad uerſus beſtias pugnãt beſtiarii dicunt ſeneca nup ĩ ludo beſtiariorũ uenus e germanis cũ ad matutina ſpectacula p̃pararet̃ ſeceſſit ad exonerãdũ corpus. Amianus Marcellinus. ut beſtiarii obiicere mur feris. Meridiãis: meridiãos uocat eos gladiatores: q hora meridiana digladiabant̃. de qb9 ait tertulliãus ĩ apologetico. riſimus ĩter ludicras meridianoꝝ crudelitates: mercuriũ mortuos cauterio examinanté. Augu. lib. viii. cõfeſſionũ ſpectaculũ circẽſium pomeridianũ appellat ꝓpterea qđ poſt meridié exhiberet̃. erant. n. q̄dã ſpectacula: q̄ matutina dicebant̃. uñ illud Senecæ. cũ ad matutia ſpectacula p̃pararet̃: & martialis: matutinaꝝ nõ ultima p̃da feraꝝ: erãt & alia ſpectacula: quæ meridiana & pomeridiana noĩabant̃ ex eo qđ meridie & poſt meridiem edebant̃. Meridie p̃ſederet: hoc pp meridianos dcm̃: quoꝝ ſpectacula a meridie ĩcipiebant. Deſtinatos: p̃paratos & ut dici ſolet deputatos ad ſpectaculũ celebrãdũ. Cõmitteret: uerbũ eſt accõmodatũ cõgreſſibus & cõcertatiõibus ut ſupra docuimus. De fabroꝝ numero: uoluit Claudius ut nõ ſolũ beſtiarii deſtinati gladiatoreſq; depugnarét. ſed ut etiã fabri ac miniſtri ipſius apparatus cõgreſſibus depugnarét. Id genus: huius generis: crebra eleganſq; locutio apud eruditos. Si aut ornatus parũ ceſſiſſet: ideſt ſi ea quæ ad ornãdo ſpectacula parabant̃ paꝝ diligenter ab ipſis machinatoribus parata fuiſſent. quidã codices habent automaton. ſunt aũt automata arte mechanica ita ſubtiliter fabricata inſtrã: ut ſua ſponte nullaq; apparente cã moueant̃ qualia ſunt horologia machinæq; uerſatiles: automaton. n. ĩterpretat̃ ultroneũ & ſuæ ſpontis ſcribit Victruuius qđ ad hanc pertinet ſñiam hydrauliticas machinas & aquaꝝ expreſſiones automatas a ctreſibio primo repertas fuiſſe: ubi automata appellat mechanica inſtrã: quæ per ſemetipſa moueant̃: mors naturalis & fatalis dr̃ a Demoſtene αὐτομᾶτιοσ φᾶνατοσ. qua ſuæ ſpõtis & nulla extrinſecus ui coacta.

Beſtiarii

meridiani

Pomeridianum ſpectaculũ

matutinæ feræ

Automata

mors automatos

Aut pegma: de pegmatibus quod ſcienter in ſublime creſcebant: & p pegma eſſe in priuato quoq; ædificio: nãq; Vlpianus titulo defundo inſtructo putat pegmata eſſe parté domus aitq; ea cedere in emptioné ſiue ſint in ædificio poſita ſiue ad tempus detracta: machinatores a Claudio ad cõflictũ cõmittebant̃ ſi pegma qđ p ſe ſurgere ſolet aut illud automaton: ideſt machinamentũ ſua ſponte uerſatile paꝝ ceſſiſſet: ſolét enim talia interdũ deficere luxatis conuulſiſq; mechanematibus. Induxit: ad pugnam beſtiaꝝ. Ex nomenclatoribus: ex his qui nominatim uocant unũ quéq;: quibus ſunt nomina ſinguloꝝ cognitiſſima. Iactator: oſtentator: eſt enim iactantia ut ait Auguſtinus in. xiiii. de ci. dei libido gloriandi.

pegma

Iactantia

M. AN. Prolapſos: quibus parci alioquin mos erat. Facié uideret: quo apparet eum humana cæde non mediocriter deletatum. Par: gladiatorum. Ex utroq; ferro: ex utriuſq; gladio. In uſum: edédi credo ad cibaria ſecanda. Beſtiariis: in beſtias euntibus aut ad beſtias deſtinatis. Meridie: ut meridianis etiã periclitantes ſpectaret. Deſtinatos: aliquo crimine ad id ſuppliciũ damnatos uel certe præcio ad uenationes quæſitos. Cõmitteret: feris repente obiiceret. Aut ornatus: ſic omnes Tranquilli codices habent ſed automatum legendũ: quod uideo a Politiano quoq; uiro diligentiſſimo obſeruatum: ſunt autem automata machinæ ita fabrili arte diſpoſitæ ut ultro ac ſine ullo humano impulſu ualeát per ſe moueri ut ſunt horologia aut opera ſpõte alioquin uerſalitia. eſt enim ἄυτομᾶτον ut ſuidæ placet αὐτοσχέδον αὐτόκλητον ἀυτοβούλον: & ut uno uerbo dicam ἄτι τομᾶτοσ eſt qui per ſe aut ſua ſponte aliquid facit. Ceſſiſſet: parum proſpere ſubductum eſſet beſtiis commiſit. Nomenculatorem: quid nomenculator eſſet diximus. Togatus: & ob id maiori periculo obnoxius. Nihil æque: in nullo alio uitio æque ac metu & diffidentia notabilis. Iactator: oſtentator. Ciuilitatis: ciuilis modeſtiæ.

PHI. Spiculatores: ſpicula ſunt tela miſſilia ferro triangulo unciarũ nomen haſtili pedũ quinq; & ſemis pila priſci uocitauerant. auctor uegetius in. ii. inde ſpiculatores dicti cuſtodes regum corporis. tacitus dilapſis ſpiculatoribus cætera cohors non aſpernata concionanté. habentes horoſcopum in. xvi. parte ſcorpii erunt ut inquit firmicus maternus ſpiculatores. Cum lanceis: tales dicuntur lãcearii græco uocabulo λογχοφόροι appellant̃ q uero ictu lanceæ necant̃ hi lanceati nuncupant̃ Iulius firmicus in. viii. qcũq; habuerint horoſcopũ ĩ. xxi. pte tauri lãceati morient̃ marcus Varro & Gellius tradunt lanceã non latinũ uerbũ eſſe ſed hiſpanicũ. a lancea diminutiuũ lanceola dicimus lib. iii. regũ q̃ ꝓphetæ lucoꝝ incidebãt ſe lãceolis

Spicula

Spiculatores

Lancearii

Lanceati

Lancea

De timore inſidiarum & geſtis aliis eius.

QVaſdam inſidias temerẽ delatas adeo expauit:ut deponere imperium tentauerit. Quod (ut ſupra retculi) cum ferro circa ſacrificantem ſe deprenſo ſenatum per præcones ꝓpere conuocauit:lachrymiſq & uociferatione miſeratus eſt conditionem ſuam : cui nihil tuti uſquã eſſet:ac diu publico abſtinuit. Meſſalinæ quoq amorem flagrantiſſimum non tam dignam indignitate contumeliarum q̃ periculi metu abiecit. cum adultero Sylio acquiri imperium credidiſſet. Quo tempore fœdum in modum trepidus ad caſtra confugit:nihil tota uia q̃ eſſet ne ſibi ſaluum imperium requirens.

De pœnis p eũ inocẽtibꝰ pp leues ſuſpitões illatis.

NVlla adeo ſuſpitio nullus auctor tam leuiſ extitit a quo nõ mediocri ſcrupulo iniecto ad cauendũ ulciſcẽdũq cõpelleret. Vnus ex litigatoribuſ:ſeductũ in ſalutatiõe affirmauit ſe uidiſſe per quietem occidi eum a quodam. Deinde paulopoſt quaſi percuſſiõem agnoſceret libellum tradẽtem aduerſarium ſuum demonſtrauit:confe-

Stragula

donec ſanguĩe pfunderent. Stragulis:ſtragula ſunt oĩa q̃ ſterni ſolent. unñ quærit iuriſcõſultus. nũqd tapecia qbus ſubſellia iſterni ſolent in ueſte ſint ſtragula an in ſuppellectile. Excuſſis:ne.ſ.ſubter telũ aliqd occultum deliteſceret. Scrutatores:q explorarẽt & diligenter ſcrutarent:ne cũ ferro qſpiã ſub offõ ſalutãdi adiret pricipẽ:ſicut olĩ nonius eqs romãus ferro accictus fuit reptus in cetu ſalutãtiũ Claudiũ. Oĩbus: ſalutatoribus ĩdifferẽter habita nullius dignitatis rõe. Acerbiſſimos: ſcrutatores. Cõtrectarent:manibus ſcrutatoꝝ. Comiti: comitẽ accipe debemus eũ.q comitet & ſequat:iter comites ſunt & pedagogi ĩ familia ſũt & librarii Iuue. librarius archimagiri. Calamariæ thecæ:repoſitoria calamoꝝ: q̂ comites & librarii ferre ſolent:

Comes

Theca calamaria

de theca calamaria ait Mar. fortitus thecã calamis armare memẽto cætera nos dedimus tu leuiora para. Graphiariæ:repoſitoria graphioꝝ:Martia.elegãti uocabulo thecã graphiariã appellauit graphiariũ:in quo deceptus ẽ martia.ĩterp̃s ut alibi docuius. Motu ciuili:motũ ciuilẽ illũ ĩtelligit:quẽ Scriboniãus camillus cõcitauerat:de quo ſupra diximus. Citra bellũ:ſine bello. Cõtũelioſa:plena ꝓbroꝝ & cõtũeliaꝝ:q̃ ut ait nonius grauiores ſũt q̃ iniuriæ. Cedere impio:deponere ĩpiũ

graphiariũ

Dioclitianus depoſuit ĩpium

romanũ.ſicut olĩ fecit Dioclitiãus:q impio depoſito in uitã priuatã cõceſſit:& in uilla p̃claro ocio ſenuit:qdũ ab heruleo & galerio ad accipiẽdũ impiũ rurſus rogaret:tanq̃ peſtẽ aliquã deteſtatus in hũc modũ rñdiſſe fert.utinã poſſetis uiſcere olera nr̃is mãibus iſtituta pfecto nunq̃ iſtud tẽtandũ iudicaretis. Prĩcipibus uiris:primariis:& optimatibus. Adhibitis:in conſiliũ uocatis. An obtemparet:an deponeret impiũ.

p̃conis ars lucroſa

Per p̃cones:mercurio p̃conia & p̃cones attribuuntur:ut ingt Diodo.ĩ.vi.bibliothecæ:p̃conis ars lucroſa erat & pecũioſa:uñ ait epigrãmatiſta:artes deſceri uult pecũioſas p̃conẽ facias ul' architectũ:& ut ingt Quĩtiliãus.p̃co plus debet uoci ſuæ q̃ orator. Prope:feſtinãter & raptim. Nihil tuti:qd differat tutũ a ſecuro elegãter docet Sene.in hyppolito:cũ ait.ſcelus aliq̃ tutũ nulla ſecuꝝ tulit. Flagrãtiſſimũ:ardẽtiſſimũ:& ob hoc maximũ.amor.n.ardor ẽ & uſtrina potẽtior igne feruẽtior incẽdio.ignis.n.ut ingt ſapiẽter & uere cyrus apud Xenophontẽ.urit hoĩes tãgẽtes:aſt amor nõ ſolũ p̃ñtes urit ueꝝ ẽt abñtes & amica formoſa accẽdit amatorẽ uel ꝓcul ĩtuentẽ:ut eſtuet & flagret ĩtolerãdũ.merito dixit portius Licinius hoĩem ob amorẽ nõ eẽ ignitũ ſed ip̃m ignem.cũ ait q̂ritis ignẽ ite huc:q̂ritis.ignis hõ ẽ.& nos quoq nec cõfiteri pudet ſatis ac ſupꝑexpti ſumus:torrẽtiſſimi amoris ĩcendia:q̃ te quoq medullitus coquũt:q iã cœpiſti facere ſtipendia & merere ĩ amoris cõtubernio nõ ẽ ĩdecoꝝ mihi crede ĩclyte annibal bẽtiuole amare:& ueneris tenere bigas:ſed ſi amoris ĩpotẽtia regi ſi affectus ille ferociſſimus cohiberi poſſet ſaluberrimũ mehercle foret id facere qđ monet Plautinus ſeruus bonũ eſt pauxillũ amare ſane:ĩſane nõ bonũ ẽ.amemus itaq.ſi mõ fieri p̃t ſane.ſit quodã ueluti tẽperamẽtum ĩter affectiões ĩpotẽtiſſimas ne ĩuiti nimis diſtrahamur.ſcis.n.immo ſcimus amorẽ melle eẽ felleq conditũ q guſtu tantũ dulce dat:cũ amaꝝ ad ſacietatem uſq aggeret.

amor uſtrina eſt

ignis hõ ẽ.

nõ idecoꝝ eſt amare

Amor melle & felle conditus

M.AN. Spiculatores:corpis cuſtodes. Culcitris & ſtragulis:qbus æger cubabat. Scrutatores:q officii gratia ſe adeũtes ſcrutarent an ferꝝ haberent ut librario libroꝝ tranſcriptori eſt.n.librarius q libros tranſcribit bibliopolæ qui uendit. Graphiariæ:thecæ ut calamariæ dicuntur a graphiis & calamis. Principibus uiris:utriuſq ordinis primoribus. Publico:in publicum prodire non eſt auſus.

PHI. Indignitate cõtumeliaꝝ:pp ſtupra & adulteria quæ paſſim exercebat : adeo ut ipſa imperare non imperatori ĩnupta eẽ uideretur:ut ſcribit ſextus Aurelius. Acqri imperium credidiſſet:tradit Cor. Tacitus Claudiũ audito uxoris meſſalinæ & filii matrimonio ꝑturbatum fuiſſe tãto pauore:ut idẽtidem ĩterrogaret:an ipſe imperii potens an filius priuatus eſſet. Scrupulo : ſollicitudine. Scruptus eſt proprie lapillus breuis:qui pede preſſus ſollicitudinem creat:qui diminutiue dicitur ſcrupulus:unde eſt illud prouerbialiter prolatum apud Terentium inieci ſcrupulum:& apud apuleiũ.iniecto non ſcrupulo ſed lancea.alias ſcrupulus ponduſculum eſt:ex tribus ſcrupulis drachma conficitur: ut docet Priſcianus cum ait. in ſcrupulis trinis drachmam.inde aduerbium fit ſcrupulatim:ſicut ab uncia unciatim.Plinius in uigeſimoſecũdo:ſcru

Scruptus

ſcrupulus

ſcrupulati

ſtimq; is pro deprehenſo ad pœnam raptus eſt. Pari mõ op/preſſum ferunt Appium Syllanum quẽ cum Meſſalina & narciſus conſpiraſſent ꝑdere diuiſis partibuſ: alter ante lucẽ ſimilis attonito patroni cubiculum irripit affirmans ſõniaſ/ ſe ſe uim ei ab Appio illatam. alterã in admiratiõe firmata: ſibi quoq; eandem ſpeciẽ aliquot iã noctibus obuerſari: ret tulit: nec multo poſt ex compoſito irrumpe Appius nũcia/ tus: cui pridie ad id temporis: ut adeſſet præceptũ erat: qua ſi plane repreſentaretur ſomnii fides: arceſſi ſtatim ac mori iuſſus eſt. Nec dubitauit poſtero die Claudius ordinem rei geſtæ perferre ad ſenatum: ac liberto gratias agere quod ꝓ ſalute ſua etiam dormiens excubaret.

De ira iracundiæ ac ſtultitia eius.

IRæ atq; iracundiæ conſcius ſibi utrunq; excuſauit edicto: diſtinxitq; pollicitus alteram quidem bre/uem & innoxiam: alteram non iniuſtam fore. Ho/ſtienſibus quia ſibi ſubeunti tyberim ſcaphas obuiam non miſerint grauiter correptis: eaq; cũ iuidia: ut i ordinẽ ſe coa ctum cõſcriberet repente tantũmodo ſatiſfacientibus ueniã dedit. Q uidã in publico parum tempeſtiue adeũtes manu ſua reppulit. Item ſcribã quæſtoriũ: itẽq; prætura functũ ſe natorẽ inauditos & innoxios relegauit: qd' ille aduerſus pri uatum ſe intempantius affuiſſet. hic in edilitate inquirinos prædioꝝ ſuoꝝ contra uetitum cocta uendentes mulctaſſet

pulatim qdẽ colligere: ac miſcere uires nõ cõiecturæ humãæ opus ſed ĩpudẽtiæ eſt. Seducto. ſ. clau dio ſeorſum ducto & ſeuocato ne cũ illo colloqns exaudiri poſ ſet ꝑſius: quæ niſi ſeductis neqas cõmitteȓ diuis. Libellũ: ſupplex libellus ſignificaȓ: uñ a libellis di ctus isq huic offõ ꝑerat. Aduer ſariũ demõſtrauit: tanq̃ is eẽt ille a quo ꝑ qetem uidiſſet Claudiũ occidi. Pro deprenſo: tãq̃ in ĩpo crimine manifeſtario deprenſus foret. Appium ſyllanũ: hũc ſu/prã Claudii cõſoceꝝ appellauit: erat. n. pȓ ſyllani: cui octauiam fi/liã Claudius deſponſauerat. Per dere: extinguere necare. Alter: narciſus. Patroni: Claudii. ſunt .n. patronus & libertus noĩa ad aliqd: q̇ relatiua dialectici uocãt. Altera: meſſalina. Formata: cõ poſita ut admirari maxĩe uidere/tur ſõniũ narciſi ueluti hoc idẽ ipſa ſomniaſſet. Eandẽ ſpẽm: ui ſionẽ. Obſeruatim: ĩ ſomniis oc currere. Ex cõpoſito: ita. n. meſ/ſalina & narciſus compoſuerant: ut id horæ adeſſe deberet appiuſ ſyllanus. Repſentareȓ. i. præſens exhibereȓ: & certa eẽ comproba/reȓ. Accerſi: euocari. Liberto:

narciſo. Excubaret: ſicut excubitores uigilãdo excubãdoq; tutanȓ pricipẽ. ita narciſus dormiens uidebaȓ
excubare ꝑ ſalute pricipis: dũ in ſomniis ſomniat uel ſomniare ſe fingit cõducentia ad uitã Claudii ut utan/
dam. e contrario in ſomniũ attulit ꝑniciẽ illuſtri eqti romão: tanq̃ ſcd̃m qetem uidiſſet claudiũ pãpinea co/
rona. uel ut alii ꝑdidere ſpicea corona euinctum ſpicis retro cõuerſis. adeo illo tpe nõ ſolũ uigiliæ ſed ẽt ſõ/
nia erant peſtifera & Exitialia tam ſua q̃ aliena: tã uera q̃ cõmenticia. Iræ atq; iracũdiæ: iter iram & iracũ/
diam dr̃a hæc eſt: qd' ira eſt ex cã: iracundia ex moribus uitioq; multũ iraſcentis. ſicut docet donatus: Sene/
ca quoq; lib. i. de ira ſic ſcriptũ reliqt: ita quo diſtet ab iracũdia apparet: quo ebrius ab ebrioſo: & timẽs a ti/
mido. iratus põt eſſe nõ iracũdus. iracũdus põt aliqñ iratus nõ eſſe. Alteram breuẽ. ſ. iram q̇ breuis furor:
eſt cuius impetus ut inqt Seneca cõtatiõe frangiȓ. q̇ ut Cicerõis finitõe utar: libido eſt puniendi eius q ui/
deatur leſiſſe iniuria. qdam ex ſapientibus iram dixerunt eſſe breuem iſaniam. Alteram: iracundiam: unã
peripatetici cotem fortitudinis eſſe dicũt. Subeũti Tyberium: iter facienti per aquas tyberinas.
M. AN. Contumeliaꝝ: qbus ab ea fuerat affectus. Periculi metu: ne a Meſſalia & filio ſibi capitales pa/
rarenȓ iſidiæ. Auctor leuis: & iccirco nulla fide dignus. Seducto: ĩ ſecretũ colloqum adducto. In ſalu/
tatione: in ſalutationis offõ. Percuſſorẽ: quem ſe ꝑ qetem uidiſſe mẽtitus erat. Pro deprehenſo. q. manife
ſti ſceleris conuicto. In admiratõe formata: ĩ admirantis ſpẽm ſimulatoq; ſtupore defixa. Eandemq; ſpe
ciem: quam narciſus ſibi aduerſatam dixerat. Excubaret: per qetem ẽt de ſua ſalute eſſet ſollicitus. Alte
ram iram: q oĩum affectuũ unus ut Seneca ait mentem præcipitat quũ cæteri trahant. Alteram iracundiã
quã græci μηνιν uocant eſtq; ut ſtoici uolũt ĩueterata ira & plena odii ulciſcendi tempus obſeruans.
PHI. Hoſtiẽſibus: ab hoſtia citate ĩ ripa tyberis cõdita hoſtiẽſes nũcupati. Scaphas nauiculas. Corre/
ptis: caſtigatis ſeueritate caſtigatoria. In ordinẽ ſe coactũ: ĩ ordinẽ coacti & ĩ ordinẽ redacti dñr q ɔtẽptui
ſũt & diſpicatui Priſia. li. xviii. ĩ ordinẽ redactus ẽ hoc ẽ iter uiles & abiectos nũeratus. Liui. tri. plebis ĩ ordi
nẽ redacti ꝑ cõtẽptiſſimi hĩti ſũt: hoc græce dȓ εγκυκλαιοσ αμεροτοιουτοσ εστιν. Tãto mõ: uetus co
dex hẽt. Tãtũnũ: ſatiſfaciẽtibus: ut dcm̃ ſit ex eloquutõe ãtiquoꝝ q̃lis ẽ illa apud filiũ. tm̃ nõ ſtrictis mu/
crõibus. qd' ſignificat ẽt & iã tũ cui ſile ẽ ẽt nõ: ſup qua ꝑticula ĩ ſupioribus ſatis mlta. neſcio an cõſimilis ſit
apud Pli. eloquutio ſic ſcribẽtẽ ĩ. xxxv. tm̃q; nõ cũ laureatis faſcibus remitti illo uñ cretatis pedibꝰ aduẽiſ/
ſent. Satiſfaciẽtibꝰ: ſatiſfaceȓ ẽ tm̃ faceȓ q̃tũ ſatis ſit irato ad uidictã. Scribã q̃ſtoriũ: q fuerat ſcriba q̃ſto/
ris. nãq; q̃ſtoreſ: q ꝑerãt ærario ſcribas hẽbãt: quoꝝ miſterio utebanȓ. oli cato cũ eẽt q̃ſtor ſcribãs; q priꝰ do

ſomnia exitialia
Ira
Iracundia
In ordinẽ coacti
In ordinẽ redacti
Tantũnũ
Scribæ quæſtorii
Redacti in ordine

uillicũq; interuenientem flagellaſſet: quã de cauſa etiam coertionẽ popinarũ ædilibus ademit. At ne ſtultitiã quidem ſuã reticuit: ſimulatamq; a ſe ex induſtria ſub Caio quod aliter euaſurus peruenturuſq; ad ſuſceptam ſtationẽ non fuerit quibuſdã oratiunculis teſtatus eſt: nec ante perſuaſit q̃ intra breuẽ tempus liber editus ſit, cui ĩdex erat. μώρων επανάστασις. Argumentum autem ſtultitiam neminem fingere.

De obliuione & aliis geſtis eius.

Inter cætera in eo mirati ſunt homines & obliuionem & inconſiderantiam: uel ut græce dicam μετεωρίαν καὶ ἀβλεψίαν occiſa Meſſalina paulopoſt q̃ i triclinio decubuit: cur domina non ueniret requiſiuit. Multos ex his quos capite damnauerat poſtero ſtatim die & in conſilium & ad aleæ luſum admoneri iuſſit: & quaſi morarentur ut ſomniculoſos per nuncium increpuit. Ducturus contra fas Agrippinam uxorem nõ ceſſauit omni oratione filiam & alumnam & in gremio ſuo natam atque educatam prædicare: aſciturus in nomen familiæ Neronem quaſi parum reprehẽderetur quod adulto iam filio priuignum adoptaret: idẽtidem diuulgauit: neminem uſquam per adoptionem familiæ Claudiæ inſertum.

mini eẽ uidebant̃ miniſtroꝝ locũ tenere coegit: & quoſdã parũ diligẽtes ab offõ ſcribaꝝ repulit.

Inauditos: iniquũ eſt hoĩem inauditũ indicta cã dãnare. ſed iniuſtius eſt dãnare innoxiũ ut ĩnocẽtem qđ dũ facit Claudius peccat duplici gñe improbitatis. Ille: ſcriba q̃ſtorius. Aduerſus priuatũ ſe: priuſq̃ impio potiret̃. Afuiſſe: adeſſe dr̃ aduocatus q cauſam cuiuſpiã defendit aduerſus alteꝝ. Plinius ĩ.iii. epiſtolaꝝ aderam inq̃t beticis mecũq; L. Albinus. idẽ. in. ii. ego & Cor. Tacitus adeſſe p̃uincialibus iuſſi. Hic: ſenator q̃ſtorius. In edilitate multaſſet: offm̃ erat ediliũ hoc ĩ primis p̃uiri eos. qui uẽderent cibaria cocta cõtra legem: græci agoranomos appellãt. Inquilinos p̃dioꝝ: inq̃lini dñr: q alienas ædes alienaq; p̃dia ex cõducto ĩcolũt ciceronẽ inq̃linũ catilia p oppro briũ noĩabat tanq̃ alienũ domiciliũ ĩcolentẽ. q inq̃linis cœnacula locãt habitãda elegãter dñr a iuriſcõſulto facere cœnaculariã: p̃dia ãt tam urbica quã ruſtica dici teſtant̃ iuriſcõſulti ſcribẽtes de ſeruitutibus p̃dioꝝ urbãoꝝ & ruſticoꝝ p̃dia quoq; dici bona demõſtrat pedianus Aſconius. Villicũ: de offõ uillici titulus eſt apud Catonem. eſt aũt uillicus uillæ gubernator uñ & a uilla uillicus nomẽ accepit ut docet Hierony. q enarrãs qd ſit uillicus iniq̃tatis in euãgelii parabola tradit uillicũ p diſpẽſatore accipi quẽ græci uocãt œconomõ. Coertionem popinaꝝ: ius p̃tãſq; coercẽdi luxũ popinalẽ & obſonia popinaꝝ ganeata erat penes ediles. ſed Claudius ĩdignatiõe p̃uocatus ediles priuauit hac p̃tãte: ne talis coertio p̃uitioq; p̃tineret ad edilis offm̃. Simulatã ſub Caio: id hoc uideri põt imitatus eẽ brutũ: q ut inq̃t Ouidius erat ſtulti ſapiẽs imitator ut eſſet tutus ab inſidiis dire ſup̃be tuis. de quo Liuius hæc. Brutus ex ĩduſtria factus ad imitationẽ ſtultitiæ bruti haud abnuit cognomẽ ut ſub eius obtẽtatu cognominis liberator ille po. ro. aius latens ap̃iret̃ t̃pe ſuo. Suſceptã ſtationẽ. ſ. impii: Lucanus. tecũ ſtatõe pacta aſtra petes ſerus. Editus: publicatus. Index: titulus μώρων ἐπανάστασις. i. ſtultoꝝ ĩſolẽtia. alii codices hñt. μώρον ἀνάστασις. qđ magis placet: quod interpretatur ſtultoꝝ reſurrectio: tanq̃ Claudio q ſtultiſſimus erat imp̃ante facta ſit ſtultoꝝ q̃dã quaſi reſurrectio uel inſolentia. Stultitiã neminẽ fingere: hoc erat argumẽtũ materiaq; libri editi: tanq̃ nemo ſtultitiã fingeret. ſtoliditas. n. ut inq̃t Sidonius bruteſcit. cõtra legimus apud Senecã: quẽadmodũ Gallus Tubius ad ĩſaniẽ non caſu cecidit ſed iudicio p̃uenit: q dum ĩſanos imitat̃ & ſtultitiam fingit ad ueꝝ redegit: quod ſimulabat.

Adeſſe

Agoranõi

Inquilini

cœnacularia

Villicus

Brutus

Stoliditas bruteſcit

q ſimlabat ĩſaniã ĩſanꝰ factus

M. AN. In ordinem ſe coactũ. i. nulla ſui tanq̃ priuati ciuis rõnem habitam. Satiſfaciẽtibus: ĩuidiã deprecantibus petẽtibuſq; ueniam. Affuiſſet: Plinius iunior aderam Arulenillæ. i. Arulenillæ cãm agebam.

Coertionem popinaꝝ: ius & poteſtatem quam in popinas habuerãt & hæc ad iracũdiam referas. Stationem: ſatis q̃dẽ uerecũde imperii adminiſtrationem ſtationem appellauit. μώρων ἐπανάστασις ſtultorũ cõtrarietas ĩſolentia. μετεωρίαν καὶ ἀβλεψίαν eleuationem & ĩconſiderationem.

PHI: μετεωρίαν: meteoros græce dr̃ ſublimis ſubleuatus & ſtolidus: & meteoria ſublimitas ſpeculatioq; ſublimiũ pariterq; ſtolidas. ἀβλεψίαν: ablepſia ĩterpretat̃ cecitas & ĩconſiderantia. Req̃ſiuit: hoc ad obliuionem Claudii referendũ: q uelut oblitus meſſalinã ſuo iuſſu occiſam fuiſſe q̃ſiuit cur ĩconuiuiũ nõ ueniret. Domina: ita Claudius appellabat meſſalinã coniugẽ: uidelicet imitatus græcos: qui uxorẽ dicũt δέσποιναν. i. dominã in quem ſenſum exiſtimat ſeruius dici poſſe illud maronianũ: hi dominam ditis thalamo deducere adorti. Poſtero die: poſtridie eius diei quo damnati ad ſupplicũ fuiſſent. Ad aleæ luſum: tanq̃ ſuos colluſores ut ſecum aleã luderent: cuius ſtudioſiſſimũ fuiſſe claudiũ ante dictum eſt. Sõniculoſos: ſomni plenos & ignauiæ: ĩterdũ ſomniculoſus dicit̃ non q ſomno ĩdulget: ſed q ſomnũ conciliat habetq; uim ſomnificam: cĩna aſpidem uocat ſomniculoſam non q ip̃a dormiat: ſed quod ui ſomnifica homines p̃cuſſos necat. Contra fas: q̃a coniugia ĩter patruos fratrumq; filias nefaria ſunt & ĩceſta. Alumnam: in gremio ſuo educatam dicit iuppiter apud Apuleiũ: cupidinem manibus meis alũnatus ſum. In no-

Domina

ſomniculoſus

De ſermonibus & orationibus eius.

Sermonis uero rerumq; tantam ſæpe negligentiam oſtendit:ut nec quis:nec inter quos quoue tempore ac loco uerba faceret:ſcire ac cogitare exiſtimaretur. Q uum de laniis aut uinariis ageretur:exclamauit in curia:Rogo uos quis poteſt ſine offula uiuere. Deſcripſit abundantiam ueterum tabernarum : unde ſolitus eſſet uinum olim & ipſe petere. De quæſtore quodam candidato inter cauſas ſuffragationis ſuæ poſuit:quod pater eius frigidam ægro ſibi tempeſtiue dediſſet : inducta teſte in ſenatu hæc inquit matris meæ liberta & ornatrix fuit. Sed me patronū ſemper exiſtimauit:hoc ideo dixi. quod quidam ſunt adhuc in domo mea qui me patronum non putant : ſed & pro tribunali hoſtienſibus quidam publice orantibus: quū excanduiſſet. nihil habere ſe uociferatus eſt : quare eos demereatur ſi quem alium & ſe liberum eſſe. Nam illa eius quottidiana & plane omnium horarum momentorū erant: quid ego tibi relogonius uideor:&

multaq; talia etiam priuatis deformia nedum principi neq; infacundo:neq; indocto:immo etiam pertinaciter liberalibus ſtudiis dedito.

men familiæ:claudioꝝ.ſ. & Neronū. Aſciturus neronē : pallas libertus auctorꝫ tacito ſtimulauit claudiū:ut adoptaret domitium neronē:tāq̄ ꝑtē curaꝝ capeſciturū:q euictus pallātis ꝑſuaſiōe biēnio maiorem natu domiciū filio britannico āponit:habita apud ſenatū orone in eūdē:quē a liberto accepat modū. In nomē familiæ:domicius ꝑ adoptionē in familiā claudiā & nomē Neronis trāſiuit. Priuignū domiciū agrippia filiū ex domitio priore marito. Idētidē:freqnter. Neminē ꝑ adoptionē: ex hoc māifeſtaria fit Claudii incōſiderātia:q domitiū priuignū adoptauit:cū nulla ante illā adoptionē ī familia claudia adoptio fuiſſet:& id ipſemet palā teſtaretꝛ.ī hāc ſniam ait Tacitus.annotabāt ꝑiti nullā an̄ hanc adoptionē inter claudios ꝑ̄tios repiri:eoſq; ab appio claudio cōtinuos durauiſſe. Sermōis negligētiā.Ci.& Ambroſius ī libris officioꝝ ꝑceperūt ſeruādū eſſe decoꝝ etiā in ſermone.nam iepti illi maxie ſūt q rōnē nō habēt neq; tp̄s:neq; illoꝝ qbus cū loquunt̄:neq; pēſitant qd ipſos deceat. Laniis: laniōibus.hi ōſunt laniādis carnibus:meminerūt iuriſcōſulti de inſtrumento lanionis in ſupioribus explicatū eſt qd differāt lanii a macelariis. Vinariis:uinarii ſunt uini uēditores:apud plautū in aſinaria mētio fit uinarii exerambi:ſcribit elius lāpridius alexādrū romanū cōſtituiſſe corpora uinarioꝝ & caligarioꝝ & oīno omniū artiū. Cicero in oratiōe ꝓ fonteio facit mētionē de uinario crimine inſtitutoq; uini portorio. *Lanii* *Vinarii*

Sine offula:hoc ꝓpter lanios dictū eſt:ſunt enim offulæ fruſta ueluti libralia:in quæ caro concidit̄: columella ſcribēs de ſalſura ſuillæ carnis ait deinde offulæ carnis ſpiſſæ cōponunt̄ & alternis ſal ingeritur priſci offam penitā uocauerūt porcinū fruſtrū cū cauda. Tabernaꝝ.ſ.uinarium:& hoc ad uinarios referēdum eſt.Romæ fuit uicus dictus Sobrius qa in eo nulla fuit taberna uinaria. Quæſtore cādidato:elegātior lectio eſt qſturæ cādidato:& accipit̄ ꝓ petitore magiſtratus illius:quæ qſtura nominat̄. Suffragatiōis: fauoris ſiue fauētiæ ut utar uocabulo Cypriani. Tēpeſtiue:nihil eſt inqt Seneca in morbis magis ꝑiculoſū quā imatura medicina:ſicut e cōtrario nihil ſalutarius medicia tēpeſtiuiter data.iuxta illud naſonis tꝑibus medicina ualet:data tꝑe ꝓſunt:& data nō apto tꝑe uia nocēt. Frigidā:aquā:Martia.frigida nō deerit:ñ deerit calida petētī:ſcribit celſus qđ petro medicus febricitatem hominem ubi acceperat multis ueſtimētis operiebat:ut calorem īgentem ſitimq; ſimul excitaret:deīde ubi Paulū remitti cœperat febris:aquā frigidā potui dabat:& ſi mouerat ſudorē explicuiſſe ſe ægꝛ īdicabat:ſi nō mouerat ēt plus aquæ frigidæ ingerebat. *Offulæ* *offa penita* *Vicus ſobrius* *Fauentia fauor* *Frigida aq ꝓ medela*

M.AN. Domina:meſſalina cōiunx. Somniculoſos:ſomno & deſidiæ debitos hæc quæ ad obliuiōem attinēt.quæ ſequunt̄ ad īconſiderationem. Filiam alūnam:quæ nomina īuidiam ſceleris nō parum augebant. Adulto filio:britānico. Inſertum:aſcitum quapropter ualide admoneri potuit ne id faceret. Nec quis:aut īter quos quo ue loco ac tempore omnia breuiter collegit quæ ſunt in primis oratori ſpectāda & q plato uir ſūmus diligēter ab eo q dicturus ſit cōſideranda cēſuit. Offula:obſcinio:carnis fruſtulo.

PHI. Inducta teſte:hoc contra leges factum uidetur:quæ a dicendo teſtimonio fœminas excludunt:niſi fuerit crimen leſæ maieſtatis tūc enī mulieres audiunt̄.& cōiurationem catilinæ fuluia mulier detexit. & Mar.Tullium conſulem indicium eius inſtruxit. Matris meæ liberta:uerba ſunt principis incōſiderati & fatua intēpeſtiuaq; loquentis non ſeruato dignitatis decoro. Ornatrix:græci ornatrices coſmetas appellant:qua dictione uſus eſt Iuuenalis illo uerſu.ponunt coſmetæ tunicas.ſcribit Celſus iuriſconſultus ornatricibus legatis.eas quæ per duos tantum menſes apud magiſtrum fuerunt:legato non cedere : alii uero eas cedere tradiderunt: in famulatu matronarū fuerunt etiam ancillæ cuſtodes ueſtium ueſtiſpicæ dictæ: ab eo quod ueſtem ſpiciant.ideſt ueſtimenta dominæ cuſtodiant.afranius noui non inſciam ancillulam ueſpere:& ueſtiſpicam. Me patronum:cū patrona illius eſſet Antonia Claudii mater. Me patronū:non putant ex hoc ſatis indicabat ſe apud ſuos libertos eſſe diſpicatui. Pro tribunali:ex hoc liquet quāta fuerit in *Ornatriceſ* *Coſmetæ* *ueſtiſpicæ*

claudio negligētia:q quo ex loco uerba faceret minime cogitabat.

Quiddā:neſcio qd neutro genere dictū. Excāduiſſet per eſcādeſcētiam idignatus eſſet.eſt enī excādeſcētia ira naſcēs & modo deſiſtēs quæ thymoſis græce dr̄. Eos demereat̄:beneficio ſibi obliget:demereri.n.eſt beneficiū præſtare.Quintilianus.ſimul ut pleniore obſeqo demerer amātiſſimos mei. Si quē aliū:eloquutio eſt frequēs.ut ita dicamus.ego liber ſum ſi q alius:ſignificare uolentes non eſſe liberos : ꝓut quiſpiam alius liber reperiri poſſit. Telegonius : interpretatur nouiſſimo loco natus ab hoc humilis & inglorius.quidā codices habēt theogonius tanq̄ per interrogatōem diceret claudius:ſe uideri ex diis genitū:hoc.n. ſignificat theogonius.quod uidet̄ quadrare cū ſequēte clauſula:quæ interpretat̄ decēs loquutor uel λογιδτάτοσ.i. eloquētiſſimus. Neq̧ infacūdo: duo erāt in claudio primis expetēda uidelicet facūdia:& doctrina:cū nō pauci ſint diſerti quidē ſed parū docti.uel cōtra eruditi citra facūdiam: uidenturq̧ hæc poſſe ſeiūgi:ut ab aliis doctrina reꝝ:ab aliis facūdia uerboꝝ expetat̄. Pertinaciter:perſeuerāter cū laude dictū eſt. Hortante liuio:merito princeps hiſtoricoꝝ hortator erat claudio ad hiſtoriam ſcribendam:quis enim melius ac perſuaſibilius impeller̄ atq̧ extimulare poteſt ad hiſtoriam cudendā q̄ ille:q eſt pater hiſtoriæ:quis ad eloquentiā capeſcendam q̄ princeps eloquētiæ. Sulpitio adiuuante : quemadmodū Lelius dictus eſt adiuuiſſe Terētium in comœdiis ſcriptandis.ita ſulpitius flauus adiuuit claudiū in hiſtoria cōponenda.fuitq̧ illi pro adminiculatore:ſicut etiā Cicero tyrōe liberto in ſtudiis litteraꝝ uſus eſſe fertur adiutore adminiculatoreq̧.

De libris & opuſculis per eum editiſ.

HIſtoriam in adoleſcentia hortante Tito Liuio Sulpitio uero Flauo etiam adiuuante ſcribere agreſſus eſt & quum primum frequenti auditorio commiſiſſet:ægre perlegit refrigeratus ſæpe a ſemetipo:Nam quum initio recitationis defractis compluribus ſubſelliis obeſitate cuiuſdam riſus exortus eſſet:ne ſedato quidem tumultu temperare potuit.quin ex interuallo ſubinde facti reminiſceretur.cachinoſq̧ reuocaret.In principatu quoq̧ & ſcripſit plurimum:& aſſidue recitauit per lectorem.Initiū autem ſumpſit hiſtoriæ poſt cædem Cæſaris dictatoris:ſed & tranſiit ad inferiora tempora : cœpitq̧ a pace ciuili : quum ſentiret neque libere:neque uere ſibi de ſuperioribus tradendi poteſtatem relictam correctus ſæpe & a matre & ab auia prioris materiæ duo uolumina : poſterioris unum & quadraginta reliquit.Compoſuit: & de uita ſua octo uolu-

excădeſcētia | Thymoſis | telegonius | tyro adminiculator Ciceronis | Obeſus | anagnoſtes

Cōmiſiſſet:quaſi in certamie litteratorio & in cōmiſſione hiſtoricoꝝ. Perlegit:uſq̧ ad finē legit. Refrigeratus:ebetatus relenteſcēs. Obeſitate:pinguitudine & corpulētia.obeſum pro pingui uberiq̧ accipitur quāuis neuius obeſum dixerit pro exili.atq̧ gracilento. Subinde:frequenter. Facti quo.ſ.defractū erat ſubſelliū ꝓpter obeſitatem corpulētioris auditoris. Cachinos:riſus ſolutiores:q ſunt reprēſibiles.unde ait Seneca.ſit riſus citra cachinnum. In principatu:dū prīceps eſſet. Per lectorem:græce dicitur anagnoſtes. qua dictiōe uſi ſunt idētidem latini cōditores.ſcribit Cor.nepos Pomponiū atticū in familia habuiſſe litteratiſſimos anagnoſtas. Poſt cædē cæſaris:a morte cæſaris dictatoris auſpicatus ē initiū hiſtoriæ ſcribēdæ.

M.AN. Inducta teſte:ut teſtimonium diceret. Matris meæ:Antoniæ. Ornatrix:quæ capillū ueſtēq̧ ornabat.Iuuena.componit crinem laceratis ipſa capillis nuda humeros pſecas infœlix. Telogonius: procul natus. Neq̧ infacundo:principi. Indocto:litterarum & rerum imperito ut perſpicuū.ſi talia omnia dementia & ſtoliditate non rerum ignorantia accidiſſe. Hortante Tito Liuio:romanarum rerum ſcriptore clariſſimo qui uſq̧ ad Tyberii tempora Euſebio auctore uixit. Refrigeratus:ab ardore recitandi retardatus. Obeſitate:pinguedine. Subinde:ſæpius identidem. Cachinnos reuocaret: inſolutum prorumperet riſum. Tranſiit:priore argumento omiſſo a bellorum ciuilium pace ſumpſit initium quæ poſt.Mar. Antonium uictum ſecuta eſt.

Veritas infracta | Scribere de uita ſua

PHI. A pace ciuili:pacē ciuilem intelligit:quæ imperante auguſto facta eſt tumultibus urbanis ex omni parte tranquillatis. Poteſtatem relictam:ante imperatores cæſares memorabantur res populi Romani pari eloquentia & libertate:ſed poſtq̄ omnis ad unum potentia conferri cœpta eſt:magna illa ingenia ceſſere: & ut inquit Corne.Tacitus ſimul ueritas pluribus modis infracta eſt maxime libidine aſſentandi interdū odio aduerſus dominantes. A matre:Antonia. Ab auia:liuia auguſta:quod ſi de auia materna liber ſen-

mina magis inepte q̄ ineleganter. Item Ciceronis defenſionem aduerſus Aſinii galli libros ſatis eruditam nouas etiam commentus eſt litteras tres: ac numero ueterum quaſi maxime neceſſarias addidit: de quarum rationem quum priuatus adhuc uolumen edidiſſet: mox princeps non difficulter optinuit: ut in uſu quoq; promiſcuo eſſent. Extat talis ſcriptura in pleriſq; libris ac diurnis tituliſq; operum.

De ſtudio græcaꝝ lr̄aꝝ & operibus eius.

NEc minore cura græca ſtudia ſecutus eſt amorem præſtantiamque linguę occaſione omni profeſſus. Cuidam barbaro græce ac latine differenti quum ut utroque inquit ſemone noſtro ſis peritis. Eſt in commendanda patribus conſcriptis Achaia gratam ſibi prouinciam ait communium ſtudiorum commertio. ac ſæpe in ſenatu legatis perpetua oratione reſpondit. Multum uero pro tribunali etiam heroidis locutus eſt uerſibus. Q uotiens quidem hoſtem uel inſidiatorem ultus eſſet: excubitori tribuno ſignum de more poſcenti non temere aliud dedit quam

tire ſignificabit̄ octauia auguſti ſoror. Prioris materiæ: de hiſtoria ſcripta a cæde cæſaris. Poſterioris maternæ: quā cœpit a pace ciuili. Cōpoſuit de uita ſua: ex more rituq; maioꝝ hoc uidet̄ factitaſſe: q̄ d̄ uita ſua ſcriptitabāt. ſicut ſylla & Auguſtus ſcripſiſſe memorant̄. p̄terea apud priſcos ferme Tabulas cōficiebant de uita ſua Cicero ait cluentium cōfeciſſe tabľas diligētiſſime falſa de Mar. Antōio fuit opio tanq̄ nullas fecerit: ſed cōſtat eū diligētiſſime feciſſe: qdam faciebāt a pricipio: qdā a certo tp̄e auſpicabāt̄ ſicut idē Ci. oñdit in uerrinis: tñ cōfectio taliū tabulaꝝ magis ad rōnes accepti & expēſi: q̄ ad alias in uita actiōes pertinere ur̄. Magis inepte: cū oīs de ſemetipſo indecora ſit laudatio: ieptis eſſe uidebat̄ Claudius in ſcriptione: dū fortaſſe ſeip̄m laudat & p iactatōnē imitat̄ militē glorioſum. Aduerſus aſinii galli libros: aſinius pollio ille luculētus orator filiū hūit aſinū gallū: quē ut auctor eſt Seneca in declamatiōibus reliqt magnū oratorē. is libros ſcripſit de cōparatiōe pr̄is & Cicerōis in qbus pr̄em Ciceroni lōge anteponit: qđ ſignificat Plinius ſic ſcribens in. vii. epiſtolarū cū libros galli legerem: qbus ipſe parenti auſus de cicerōe daret palmāq; decuſq;. Claudius aduerſus hos aſinii galli libros cōdidit inſtar Apologetici defenſiōem Cicerōis. ur̄ autē aſinius gallus dum ſcribit in Ciceronē defunctum imitari uoluiſſe patrem aſiniū pollionē: q ductus eſt orōnes cōdidiſſe in plancū quæ poſt mortem planci ederent̄: ne reſpōdere poſſet. unde plācus fert̄ dixiſſe nō illepide. cū mortuis non niſi laruas luctari: quo dicto ſic repercuſſit illas polliōis orōnes ut apud eruditos nihil impudētius teſte plinio iudicet̄. Commētus eſt: reperit excogitauit. Litteras tres: huius rei mētio fit a tacito his uerbis. Claudius nouas litteraꝝ formas addidit uulgauitq;: ſcribit qntilianus eolicū digamam unā fuiſſe ex his litteris: quas Claudius adiecit: cuius quoq; meminit Priſcianus in prīo grammatices. Numero ueterum: apud uetuſtiſſimos græcoꝝ non plus q̄ ſexdecim lr̄æ erant: qbus ab illis acceptis ueteres latini antiqtatem ſeruauerunt perpetuam: nam ſi ueriſſime uelimus: ut teſtat̄ Priſcianus iſpicere eas hoc eſt ſexdecim: non pluſq̄ duas additas i latino ſermone iueniemus. Pli. quoq; in ſeptīo refert lr̄as numero ſexdecim a cadmo in græciam fuiſſe allatas ex phœnice: uetereſq; illas græcas fuiſſe eaſdemq; pœnæ: quæ nunc ingt latinæ ſunt. Vt in uſu promiſcuo: Tacitus ſic. Claudius tres litteras adiecit: quæ uſu imperitante eo: poſt oblitteratæ aſpiciunt̄ ēt nunc in ære publicandis plebiſcitis per fora ac templa fixo. Diurnis: diurna uocamus libros in quibus rationes ſingulorum dierum deſcribuntur. Iuuenalis longi relegit tranſacta diurni. alias diurnū accipit̄ p uictu atq; mercedula unius diei Seneca diurnum accipit incentulo dormit. idem in ſecundo controuerſiarum conſors modo omnis fortunæ diurnum petam. Linguæ: græcæ. Vtroq; ſermone noſtro: græco & latino tā quam ſermo græcus Claudio non minus familiaris eſſet quam latinus. Communium ſtudiorum: tanquā ſibi græciſq; ſtudia græcarum doctrinarum forent communia: Commertio: uſu conſuetudine: alias mercium permutatione. opinatur plinius commercia uictus cauſa fuiſſe inuenta.

M.AN. A matre: Antonia. Et auia: liuia quarum utraq; diuerſo ſtudio probaret damnaretq; illius ſcripta. Prioris materiæ quæ a. C. Cæſaris cæde ſortita erat exordium. Poſterioris: materiæ quicquam iam inde ex quo Roma ciuilibus erat bellis defūcta ſcribere fuerat exorſus. Aſinii Galli libros: quem uel ex hoc apparet in Ciceronem ſcripſiſſe quare aduerſus hunc Ciceronem ipſum ait defenſum. Litteras tres: ſed quæ rarum fuerint figuræ aut nomina aut uſus non tradit. Sermone: noſtro æque nobis familiati. Cōmunium ſtudiorum: quæ ſibi cum græcis communia eſſent.

PHI. Legatis. ſ. græcorum. Perpetua oratione: longa & ſine interfatione. Cicero in uerrinis utar oratione perpetua: non quoniam ut ſit neceſſe uerum ut experiar utrum ille ferat moleſtius tunc tacuiſſe an nūc dicere: idem ſi quis erit: qui perpetuam orationem accuſationemq; deſiderat altera actione audiet: Quintilianus perpetuam orationem proprię dici oratoris docet: cum ait in ſecundo inſtitutionū: itaq; cū duo ſint genera orationis: altera perpetua: quæ rhetorice dicitur: altera conſcia: quæ dialectice. Oratione. ſ. græca & hoc contra inſtitutum antiquorum qui perſeueranter cuſtodiebāt: ne græcis unquam niſi latine reſpōſa

Aſinius gallus

cū mortuis non niſi laruas luctari

Sexdecim lr̄æ

Diurna

cōmertia

Perpetua oratio

ἄυχρα επϋμιροϽ σιοτἐτἰϽ ϖροἔροϽ κἄλεπαίνῃ. Denique & græcas ſcripſit hiſtorias cyrenicon.xx.carchediachõ.viii. quarum cauſa ueteri alexandriæ muſeo additum ex ipſius nomine inſtitutumq; ut quot annis in alterum cyrenicon libri:altero circhedoniacũ diebus ſtatuis uelut in adiutorio recitarentur toti a ſingulis per uices.

darẽt:qnetiam ipſos græcos per īterptem latine loq cogebát: nulla in re togá pallio ſubiiciẽdá arbitrátes. Heroicis uerſibus: ſũma nõ orõnis modo gr̃a eſt: ſed etiam iucũditatis:cum orõni īſerimus uerſus poetaꝝ:quoꝝ ſẽtẽtiis ut ait Quĩtilianus ueluti q buſdá teſtimõiis corroborat̃ oratio. Excubitori:excubias agẽti excubiarũq; præfecto. Signum: ſcribit uegetius ſignoꝝ quædam eſſe uocalia:quæ uoce humana pnũciant̃:ſicut in uigiliis uel in pᷓlio ſigno dr̃:utputa uictoria: palma:uirtus:triũphus:& alia quæcũq; uoluerit dare is:q in exercitu maximá habet ptãtem:ſciẽdũ eſt tñ ī bello iſta uocabula quotidie debere uariari:ne ex uſu hoſtes cognoſcát:& exploratores iter noſtros uerſent̃ impũe:de ſigno qđ moræ militiæ tribũo dat̃ : diximus in pxio cõmetario copioſiſſime. αὐχρα.uerſus eſt græcus heroicus:quẽ p ſigno dabat Claudius q ſic interpretat̃ uiꝝ ulciſci:qñ aliqs prior ſceuit:ſiue moleſtus eſt. Cyrenicõ:de rebus cyrenaicis.fuit aũt cyrenæ ciuitas aphricæ īclyta & potẽs cõdita a batto laconico;quẽ callimachus pgenitorẽ ſuũ fuiſſe tradit:ea ob regionis bonitatẽ plurimũ creuit ut inqt Strabo li.ulti.geographiæ:uiros quoq; cõplures nobiles hũit q imminẽtibus barbaris fortiter reſtitere poterãt cyrenaicá philoſophiá iſtituit ariſtippus ſocraticus:a cyrenis cyrenaica regio dicta:q illuſtrabat̃ hamonis oraculo:quá Pli.appellat pẽtapolitaná a numero qnq; ciuitatũ: cyrenicõ aũt dixit genitiuo græco ea forma:qua dicimus argonauticõ & aſtronomicõ. Carchedoniachõ: de rebus uidelicet pũicis.græce.n.carthago dr̃ carchedon:& carthaginẽſes carchedonii:uñ a Plauto dictũ eſt.carchedonius uocat̃ hæc comœdia latine penulus.carbũculos auctore Plinio carchedonios uocauere pter opulẽtiam carthaginis magnæ:dicta ãt eſt carchedõ:quæ a nobis carthago uocitat̃ a carchedõe cõditore:cuius meminit Appiáus in lybicis:ſed uulgatior fama eſt cõditam fuiſſe a Didone carthaginẽ.de cuius opibus & rebus clariſſime geſtis melius eſt ſilere quá pauca dicere:cũ emula fuerit romáæ urbis deterraꝝ orbe circiter.c.xx.ãnos cyrenẽſes quoq; magnos opulẽtoſq; fuiſſe teſtis eſt Saluſtius:q ait eos de finibꝰ agroꝝ geſſiſſe aduerſus carthaginẽſes bellũ magnũ atq; diuturnũ.quo utriq; legiones itẽ claſſes ſæpe fuſæ fugatæq; ſũt:& alteri alteros uiciſſim attriuerũt. Alexádriæ muſeo:muſeũ græci uocãt Domiciliũ muſis dicatũ:accipiturq; p diuerſorio eruditoꝝ:Pli.i eplis.O mare o littus ueꝝ ſecretũq; muſeõ:q̃ mlta īuenitis.q̃ mlta dictatis:ſcribit alr̃ pli.i.xvi.ſtagiris:q̃ fuit pr̃ia Ariſto.i muſeo pplm albaq; ceciderat ſua ſpõte reſurrexiſſe:qđ fauſti fuit ominis:alexádriæ uero muſeũ fuit celebratiſſimũ:qđ ut iqt Stra.li.geographiæ nouiſſimo ãbulachꝝ hẽt & exedrá & maximá domũ:i q̃ cœnaculũ ẽ eoꝝ:q muſeo pticipãt hoĩum circa diſciplinas uerſantiũ hic cõuẽtus cões pecũias hẽt & ſacerdotẽ q muſeo pẽſt:olĩ a regibꝰ nũc a cæſare cõſtitutũ ſimilis muſeo erat edes cameáꝝ & atheneũ hoc ẽ edes mieruæ.ubi pfeſſores ſua ſtudia pfitebãt̃: hoc obiter dixiſſe uolui ut ītelligeres apud Iuliũ capitolinũ:illđ ī uita gordiãoꝝ poſtea ubi adoleuit ī atheneo cõtrouerſis declamauit audiẽtibus ẽt īpatoribus ſuis:apud lápridiũ mẽda ẽ:ná p atheneũ legit̃ etheneũ:cũ ait ad atheneũ audiẽdoꝝ & græcoꝝ & latioꝝ rhetoꝝ ul' poetaꝝ cã freqnter pceſſit:ī hoc ãt Alexádrino muſeo ſolebat hadriáus īpator mltas qõnes pfeſſoribus pponere:& ppoſitas ipſe diſſoluere:ſicuti tradit ſpartiáus. Additũ.ſ.alteꝝ auditoꝝ. Ex ipſius noĩe:ut Claudianũ muſeũ diceret̃. Toti.ſ.libri ipſius Claudii.

signa uocalia · cyrenæ · cyrenica philoſophia · Pentapolitana · cyrenicon · carchedon · carthago · carchedõii · muſeũ · atheneũ

M.AN. Perpetua:continuata. Reſpondit:græce.ſ. Excubitori:corporis cuſtodiæ præſidioq; conſtituto. ἀνχρα ἐνυμĩνάσ χαιδτἐτσιπτερoσ κἄλἐναινῃ uiꝝ ulciſci quando prior aliqs iniuriet̃ ſiue moleſtus ſit. Cyrenicon:cyrenicaꝝ reꝝ. Carchedoniacon:carthaginenſium. Muſeo Alexandrino:Strabo cœnaculũ eoꝝ q in muſeo participant hoĩum circa diſciplinas uerſantiũ:qbus uerbis plane apparet muſeon locũ fuiſſe ad ſtudioſoꝝ hoĩum cõparatũ:qđ & ipm quoq; nomẽ arguit. Additũ:aliud:intellige recens muſeon in altero muſeo oĩa matrimonia:ne Agrippinæ qdem matrimonio excluſo.

De pœnitẽtia matrimonii Agrippinæ & adoptiõis Nerõis.

SVb exitu uitæ ſigna quædam nec obſcura pœnitẽtis de matrimonio Agrippinæ deq; Neronis adoptiõe dederat:ſiquidem commemorantibus libertis:ac laudantibus cognitionem qua pridie quandam adulterii ream condemnauit : ſibi quoque in fatis eſſe iactauit omnia impudica : ſed non impunita matrimonia. Et ſubinde obuium ſibi Britannicum arctius complexus: hortatus eſt:ut creſceret: rationemque a ſe omnium facto-

PHI. Cognitionẽ:cognoſcere eſt cás litigantiũ auditas diiudicare:inde cognitio dicta. Sed non impunita:tanq̃ fatale eſſet ut uxores impudicas haberet:ſed q̃ tamen luerent pœnas ſuæ impudicitiæ ſicuti iam acciderat meſſalliæ. Corne.Tacitus uocẽ claudius temulentus iecerat fatale ſibi ut coniugiũ flagitia ferret dein puniret. Subinde:mox deinde:Liuius uno alteroq; ſubinde ictu:alias ſubinde ſignificat frequẽter. Arctius:ex affectu paterno. ὀρφῶσ:græca dictio eſt:q̃ ſignificat recte facite:alii codices habent philos qđ interpretat̃ amor impellit. Impubi:ſcilicet britannico q nondum ad pubertatem peruenerat. Statura

rum acciperet græca inſuper uoce proſecutus. ὤρθῶσ ποιεῖτε quumq; impubi teneroq; adhuc quando ſtatura permitteret togam dare deſtinaſſet: adiecit ut tandem populus Romanus uerum Cæſarem habeat.

De teſtamento & morte eius.

NOn multoq; poſt teſtamentum etiam conſcripſit: ac ſignis omnium magiſtratuum obſignauit. Prius igitur q̃ ultra progrederetur p̃uentus eſt ab Agrippina quam præter hęc conſciam quoque nec minus delatores multorum criminum arguebant: & ueneno quidem occiſum conuenit: ubi autem & per quem dato diſcrepat. Quidam tradunt epulanti in arce cum ſacerdotibus per Halotum ſpadonem prægustatorem: alii domeſtico conuiuio per ipſam Agrippinam: quæ boletum medicatum auidiſſimo ciborum talium optulerat. Etiam de ſubſequentibus diuerſa fama eſt multi ſtatim hauſto ueneno obmutuiſſe aiunt excruciatumque doloribus nocte tota defeciſſe prope lucem. Nonnulli inter initia conſopitum: deinde cibo affluente euomuiſſe omnia: repetitumq; toxico incertũ

permitteret: oſtẽdit britãnicũ in ætate puerili fuiſſe p̃ceriore ſtatura p̃ditũ. Togam: uirilis toga ſignificat̃. Verũ cæſarẽ: tanq̃ nero: q erat adoptiuus nõ eẽt uerus cæſar ſed ſubditicius. Præuentus: p̃occupatus ut dicit̃ anticipatusq;. Signis obſignauit: ſcribũt iuriſcõſulti ſignando teſtõ ſeptem adhibẽdos: q nomen ſuũ aſcribãt & ſignent ãnulo impreſſo. Delatores multorũ criminũ: narciſus in primis palã criminabat̃ Agrippinã: eiq; impudicitiã obiectabat: cũ pallãte adultero potiret̃. Dato. ſ. ueneno: per halotũ ſpadonem. hoc ſentit Cor. Tacitus ſcribẽs locuſtæ ingenio paratũ uenenũ: cuius miniſter ex ſpadõibus fuit halotus. Prægustatorẽ: prægustatores dñr: q in aula principis guſtu epulas prægustãt: explorãtq; neq̃d uenenatũ ĩferat̃: Cor. tacitus idẽ tradit ſcribẽs halotũ ſolitũ inferre epulas & guſtu explorare. Præguſtatores Per ipſam Agrippinã: Ioſephus li. xx. antiq̃tatũ: ſermo inq̃t quorũdã eſt: q̃d Claudius ab uxore Agrippina fuerit uenẽo p̃emptus: quæ metuẽs ne britãnicus creſcẽs regnũ a p̃re p̃ciperet: & uolẽs imperiũ Neroni filio ſuo p̃parare: d̃ morte claudii ſicut erat ſermo tractauit. de morte Claudii Boletũ medicatũ: Pli. in. xii. na. hiſto. iter ea: q̃ temere mandunt̃ boletos ponit atq; optimus q̃dẽ eſt is cibus: ſed ĩmẽſo exẽplo in crimẽ adductus ueneno Tyberio Claudio principi per hãc occaſionẽ a cõiuge dato Agrippina: quo facto illa terris uenenũ alterũ ſibiq; ante oẽs neronẽ ſuũ dedit. Cor. Tacitus ſcribit. uenenũ ĩfuſum cibo delectabili: nec uim medicaminis ſtatim ĩtellectam. Auidiſſimo ciborũ taliũ: Pli. boletos nouiſſima gulæ irritamẽta uocat. quos q̃rcus p̃batiſſimos gignit boletos. ãt placuiſſe Claudio in cibis idẽ ſignificare uidet̃ ſcribẽs Claudiũ putaſſe boletos ſtomacho utiles eſſe: poetæ quoq; Claudiũ boleto extinctũ eſſe notificant. Martialis: boletũ q̃lem Claudius edit edas. Iuue. Boleto extinctus Claudius boletus dño: ſed qualem Claudius edit ante illũ uxoris poſt quẽ nihil amplius edit a boleto boletaria dcã Boletaria patina boletis cõdiendis præparata: quæ ſic loquit̃ apud martialem: cũ mihi boleti dederint tã nobile nomen p̃totomis pudet heu ſeruio colliculis de cõditura boletorũ ſic ſcribit Apitius: boletos fungos carenũ faſciculũ coriandri uiridis ubi ferbuerit exẽpto faſciculo inferes: boletos aliter. Coliculos eorũ liquamine uel ſale aſp̃ſos inferũt. Defeciſſe: aĩam efflaſſe. inter initia: ſtatim uenenũ p̃pinatũ. Repetitũ toxico: ſcribit Cor. Tacitus aluũ Claudio ſolutã adhibitũq; eſſe medicũ Xenophontẽ ab agrippina: q tanq̃ nixus euomẽtis adiuuaret pẽnã ueneno rapido illitã faucibus eius demiſiſſe credit̃. Pulti. puls cibus ex fare. quo longo tp̃e romãi uixerũt: uñ & pulmẽtaria dicta ſacra quoq; priſca cõficiebant̃: ut inq̃t Pli. pulte fritilla: uideturq; tã puls ignota græciæ fuiſſe: quã Italiæ polẽta: a pulte pultarius deriuatur accipiturq; pro uaſculo pultis. Corne. Cel. ſi cætera defecerunt caliculus quoq; aut pultarius oris compreſſioris ei rei cõmode aptat̃. puls pultarius

M. AN. ὀρθῶσ ποιεῖτε: recte facite. Impuberi: britannico. Verũ Cæſarem & non adoptiuum: ut Neronem. Obſignauit: ſignis clauſit ac communiuit ne poſſet niſi illis adhibitis reſignari. Quã ultra p̃grederet̃: ut britãnico caueret in neronẽq; aut agrippinã noui aliq̃d ſtatueret. Præuẽtus: uenẽo oppreſſus. Arguebãt: apud claudiũ. Prægustatorẽ: p̃guſtatoris dr̃ q ſuſpectos p̃guſtat cibos. Iu. p̃guſtet pocula papus. Medicatũ: ueneno ĩfuſum. Iu. boletũ dño ſed qualem claudius edit Mar. boletũ qualem claudius edit edas. plinius optimus eſt is cibus: ſed ĩmenſo exemplo in crimẽ adductus: ueneno claudio principi per

hāc occaſionem a cōiuge dato Agrippina. Repetitū:ueneno ab agrippina ſiue a miniſtro itex dato.

pulti ne addito: quum uelut exhauſtum refici cibo oporteret an immiſſo per clyſtere ut quaſi abundantia laboranti etiam hoc genere egeſtionis ſubueniretur.

De morte eius celata & tempore mortis & fūere.

Mors eius cœlata eſt: donec circa ſucceſſorem omnia ordiarentur. Itaq; & quaſi pro ęgro adhuc uota ſuſcepta ſunt: & inducti per ſimulatiōem comœdi: qui uelut deſiderantem oblectarent. Exceſſit. iii. idus octobris Aſinio marcello: Acilio Auiola conſulibus. lxiiii. ætatis: imperii. xiiii. anno funeratuſq; eſt ſolemni principū pompa: & in numerum deorum relatus: quē honorem a nerone deſtitutum aboletumq; recepit mox p Veſpaſianum.

De præſagiis mortis eius.

Præſagia mortis eius pręcipua fuerūt exortus crinitæ ſtellę: quā cometem uocant. Tactumq; a cœlo monumentum druſi patris. Et quod eodem anno ex omnium magiſtratuum genere pleriq; mortem obierant. Sed nec ignoraſſe aut diſſimulaſſe ultima uitæ ſuæ tēpora uidetur aliquot quidem argumentis: Nam & quum conſules deſignaret neminem ultra menſem: quo obiit deſignauit: & in ſenatu cui nouiſſime interfuit: multum

Refecti cibo.
Clyſteris uſus ab ibide
Deiectio

PHI. Refici: recreari refocillariq;: inde cibox refectio dicta & hoīes cibo refecti Liuius refecti cibo corpora qeti dāt. Clyſter: ibis quæ auis ægypti eſt peculiaris prima clyſteris uſum mōſtrauit roſtri adūcitate p eā ptem ſe puleus. q̄ reddi cibox onera maxime ſalubre eſt. Abūdantia: cibox redūdātia: Plinius in. xxxi. clyſteribus marinā īfundūt tepe factā. itē ſalē clyſteribus īfudere īſchiaticis. Hoc gn̄e egeſtionis: īter curatōes morbox quæ cōes dn̄r eſt deiectio: hāc aūt antiq ut docet celſus in ſecūdo uariis medicamētis crebraq; alui dictione moliebant̄: qđ īfundit̄ p clyſtere neq; frigidū eſſe oportet neq; calidū: ne alterutro modo ledat̄ cū īfuſum eſt continere ſe debet in lectulo eger q̄tū fieri poteſt: ubi neceſſe eſt tū demū deſider̄: hæc egeſtio demit materiam noxiā: ſuperioribuſq; partibus leuatis morbū: ipſum mollit: hoc modo p clyſtere infuſum fuit uenenū Claudiū dū ſimulāt ſe uelle educta egeſtaq; materia exonerare corpus principis diſtēti. Circa ſucceſſorē: Neronē. Adhuc uota ſuſcepta: Cor. tacitus: uota pro incolumitate principis cōſules & ſacerdotes nūcupabant. cū iā exanimis ueſtibus & fomentis obtegeret̄. Comœdi oblectarent: comœdos uocamus hiſtriones actoreſq; comœdiax: q iterdū egrotātibus adhibent̄ cauſa oblectamēti: nāq; ut auctor eſt celſus: in qbuſdā morbis ſymphoniæ & cymbala ſtrepituſq; pficiūt: & delectatio q̄rēda eſt ex fabulis ludiſq;: qbus maxīe capi ſanus aſſueuerat: futurus orator dare debet operā comœdo ueluti formatori pnunciationis. Auiola: alius fuit ille auiola: quē cōſularē uix in rogo reuixiſſe: & qm̄ ſubueniri non poterat p̄ualēte flāma uiuū crematū eſſe: Valerius pliniuſq; notificāt. In numex deox: eutropius poſt mortē claudius conſecratus diuuſq; appellatus eſt: græci apotheoſin uocant deificationē: per quā mortales fiūt diui: Seruius enarrans illud maronianum: daphni ad aſtra feremus: interpretat̄ apotheoſin daphnidis ſe dictux: olim thaſii populi inſulani ageſilaū illū magnū lacedæmoniox impatorē apotheoſi honorauerūt & in numex deox adhuc uiuentē retulerūt: quo cognito ageſilaus interrogauit an ipſi poteſtatē haberent deox faciendox: qđ cū illi affirmaſſent: facite inqt uos ipſos prius qđ ſi feceritis tunc crediturus ſum poteſtatē uobis eſſe etiā mei deificandi. Abolitū: oblitteratū & intermiſſum. Præſagia: prognoſtica & oſ̄ta. Crinitæ ſtellæ: plinius cometas græci uocāt nr̄i crinitas horrētes crine ſanguineo & comax mō in uertice hiſpidas: idē mox paulo ait. in nr̄o euo circa ueneficiū quo claudius cæſar impiū reliqt Domitio Neroni ac deīde principatu eius aſſiduū ppe ac ſceuū hoc ſidus fuit: Seneca in. vii. quæſtionū naturaliū ſtellam hanc crinitam: quæ apparuit claudii principatu: eleganter appellat claudianū cometē q a ſeptentriōe primū uiſus nō deſiit in rectū aſſidue celerior ferri donec exceſſit. Tactū e cœlo: fulmine pcuſſum: Virgilius de cœlo tactas memini prædicere quærcus. Elocutio hæc eſt uſitata apud eruditos: qua in primis ſcatet Liuius. Et omniū magiſtratuū: Cor. tacitus: numerabat̄ inter oſtenta diminutus omniū magiſtratuū numerus quæſtore edili: tribūo ac prætore & conſule. paucos intra menſes defunctis. Deſignaret: deligeret: deſignati enim dicunt̄ magiſtratus electi qui nondū honorē ipm inierūt. Vltra menſem. ſ. octobrem. Liberos naturalem britannicū: altex adoptiuum Neronem.

comœdi
apotheoſis
Sapientiſſimū dictū
crinita
claudianuſ cometes
deſignatus

M. AN. Pulti: quam poſt nomi tum hauſerit. Immiſſo: infuſo ueneno. Succeſſorem: Neronem. Comœdi: comœdiarum actores. Innumero deorum relatus: diuinos honores adeptus. Iu. minus ergo nocēs Agrippinæ boletus ſiquidem unius p̄cordia preſſit ille ſenis tremuluq; caput deſcendere ſua ſit in cœlū.

Exortus: crinitæ ſtellæ. plinius de eiuſdem ſyderis ortu noſtro inquit æuo circa ueneficium quo claudius cæſar imperium reliquit Domitio neroni ac deinde principatu eius aſſiduum prope ac ſæuum. Argumentis: ſignis demonſtrationibus.

ad concordíam liberos ſuos hortatus : utriuſque ætatem ſuppliciter patribus commendauit : Et in ultima cogni-tione pro tribunali acceſſiſſe ſe ad finem mortalitatis: quã-quam abominantibus : qui audiebant ſemel atque iterum pronunciauit.

PHI. Ad concordiā hortatus: fecit claudius qđ antea cyrus & mycipſa reges factitauerunt: nãq; cyrus ſi cut copioſiſſime ac facūdiſſime ediſſerint xenophõ in.viii.pediæ uicinus morti hortatus eſt filios: ut ſe ui ciſſim honorarét: ſeq; fraterne diligerent. qui.n.inqt fratri ꝓuidet ſeipm curat: qué turpius eſt non amare q̃ fratrem: qué pulchrius eſt anteponere q̃ fratré. ue ꝝ ſurdis narrauit fabulá: ubi.n.primū migrauit e uita cy-rus cõtinuo filii iter ſe diſſidere & ſimultates exerceř cœperūt: itidé mycipſa apud ſaluſtiū: cū ſibi finé uitæ adeſſe itelligeret: hortať filios ad cõcordiā fraterná colendã. dicens qs amitior q̃ frater fratri: aut qué fidū alieīs iuenies ſi tuis fueris hoſtis: eqdē uobis ego regnū trado fir-mū. ſi boni eritis: ſi mali imbecil-lū: nã cõcordia paruæ res creſcūt diſcordia maxie dilabūť: ſed mo nitiões iſtæ tã ſanctæ tã ueræ ni-hil ꝓfuerunt: nã ſtatim defuncto mycipſa cœpit iugurtha uitæ fra trū iſidiari: nec prius qeuit quam utrūq; ſuſtulit: ſic etiã claudius iã præſagiés appetere morté: hortať: filios: ut cõcorditer degant: ſed fruſtra. nãq; poſt illius obitū nero fratré britãnicum ueneno necauit: ſed talia fiūt ab improbis fratribus q fratres haud dubie dici non merenť. Inter honos.n.uiget frñus affectus: ſplédeſcit germana cõcordia ad cuius cul turá monitor hortator rogator eſſe non deſiſterem niſi exploratū héremus atq; cõpertū: q̃to tu amore fra-tres ꝓſequaris: q̃ fraterne cū fratribus degas. in ſūma agis bonū fratrem: quod in te illuſtris alūne nõ minus ꝓbo q̃ cæteras dotes. ſed in hac re nõ ero ꝓlixior cū ſupuacanea ſit æſtimulatio ꝓniciter curréti. Přibus: ſenatoribus. Vltima cognitiõe: iuriſditiõe poſtq̃ nihil amplius egit. Quáquã abominãtibus: hoc quoti-die fieri ſolet ut quotiéſcūq; princeps aliqd de ſe triſte loquiť & luctuoſum: reiiciamus & uelut malū omé amoliamur. uerba cõſimilia illi Maroniáo dicétes. Dii ꝓhibete minas: dii talé auertite peſté: apud filiū mili-tes abominanť dcã Annibalis ominoſa cū effundūt gemitus atq; oĩa triſtia uertūt in ſtirpem æneadum.

M.AN. Liberos ſuos britannicum & neronem. In ultima cognitione: quum pro tribunali nouiſſime ius dixit. Pronunciauit: ſe ad mortalitatis exitum perueniſſe dixit.

Cyrus hortans filios ad concordiam

Hortatio mycipſæ

amor fraternus

C. SVETONII TRANQVILLI LIBER SEXTVS NERO CLAVDIVS CAESAR.

EX gente Domitia duæ familiæ claruerunt

QVemadmodū eadé terra & uenena noxia gignit & fruges ſalutares. ſic romanū imperiū & bonos principes hūit & malos. quoꝝ peſſi-mus fuit hic nero: q in lraꝝ mo-numenta mitti nõ debuiſſet: niſi ut hoc exéplo diſcerét tyrãni circūſpectius uiuere & modeſtius: eniuero quéadmodū boni añceſſores imi-tãdi ſunt & imitales ſucceſſoribus ita improboꝝ mores improbabiles cogniti documéto ſunt aliis: ne ſimi les eſſe uelint. Qui clariſſimi dictatoris Cæſaris uitã & geſta ꝑlegit ex ea lectiõe inflámať ad tãti uiri mores imitãdos: q ĩpurã neqſſimi nerõis uitã ĩſpicit is ex ea ĩſpectiõe admoneť ut caueat a tã ꝓbroſa tãq; dedeco-roſa uiuédi formula: ſunt igiť & boni & mali ꝑinde ſcribédi & legédi: ut illoꝝ mores emulemur: iſtoꝝ fla-gitia defugiamus: nõ improbãdū eſt ĩſtitutū illud Spartiataꝝ: q iuuenes a uitio ebrietatis abducere cupié-tes cõſueuerūt ſeruos ad potū crapulãq; cõpellere: eos deide mero ĩgurgitatos ĩ cõuiuia iuuenū adduci iu-bebãt: ut illi cernétes temulétoꝝ turpe dehoneſtamétū: temulétiá ueluti ré fœdiſſimá ꝑhorreſcerent: anti-genidas quoq; ille tibicinio ꝑſtantiſſimus bonos modulatores iuuenibus arbitrabať futuros iucūdiores: ſi malos aliqñ exꝑti fuiſſent: eodé pacto nos quoq; alacriores ꝓpenſioreſq; futuros exiſtio ad uitã ſanctius ꝓ-batiuſq; degédã: ſi flagitioſoꝝ principū mores cognouerimus. Nãq; philoſophi ſubaccuſant eos. q uitioꝝ naturã ignorare ſe ſe glorianť: tanq̃ uirtutes colere recte nõ poſſint niſi nouerint cõtraria fugiéda. Igiť diis bñ iuuãtibus auſpicabimur cõmétariū in neronis uitã. ut tãtiſp aíus nř dū illa ſcribimus ab improbitate re uoceť ad ꝓbitaté: deinde ut legétes facilius ꝑcipiant unū hoiem ex oĩbus uitiis fuiſſe cõpactū atq; conglu-tinatū adeo ut de nerone merito dicere poſſimus: uerſum illū: qué in ruffinū nõ minus graphice quã uere ſcripſit claudiãus: ſolus hés ſceleꝝ: qcqd poſſedimus oés. ſed iam ad ĩſtitutū cõmétandi offm̃ reuertamur. Scripturus Tranqllus uitã neronis principis primordia gentis repetit a longiore principio.

Lectio bonoꝝ & maloꝝ utilis.

Laconicū inſtitutum ad uitandã ebrietatem

MARCI Antonii Sabellici ad Auguſtinū Barbadicum Sereniſſimum Venetiarum Principem paraphra ſeos in neronem paraeneſis ſexta.

EX gente domitia hic eſt nero ille princeps ſereniſſime qué. C. plinius alterã humani generis facé appellare nõ dubitauit: qué ét ſi dictator cæſar oraculo aliquo ꝓuidere potuiſſet ſibi & ad fami-liæ dedecus & ad impii exitiū ſucceſſuꝝ aut eo dominatu: cuius ſemp cupidiſſimus fuit aut cer-te oĩ filioꝝ adoptiõe ne ad id mõſtrū gñis ueniret ꝑtinaciter abſtinuiſſet: at ſiue caſu ſiue qđ ma-

gis credo ꝓuidẽtia aliqua acciderit ĩfœlicisſimus Neronis exitus magnũ uideť mihi mortalibus documen
tũ dediſſe nihil niſi deus & prudẽtia aſſint eſſe hoĩbus diu in terris ſtabile:nihil ꝑpetuo mãſuꝝ gens Iulia
quæ aſcaniũ æneæ filiũ Veneris nepotẽ ſui ſanguinis auctorẽ habuit:quæ totã regũ ſeriẽ quãta olim albæ
regnaſſe dr̃.quæ ipſius urbis p̃rem & cõditorem romulũ genuit:in qua ꝑpetuæ deoꝝ cerimoniæ dictatu-
ra Auguſtaꝝ & patris patriæ appellatiões cõſecratiões aliiq; humani & diuini honores locati ſunt quæ de-
niq; nõ ſolũ cæſares:ſed ut ſtultã tũc erat hoĩum ꝑſuaſio deos quoq; romãæ ciuitati dederat cũ ſit demũ
ſortita uiꝝ q̃ præter ſacrilegia:rapinas:cædes:parricidia:libidineq; oĩbus corporis patribus receptã urbe ĩ
qua natus erat:q̃ illũ humanaꝝ reꝝ gubernaculo admouerat hoſtiliter incẽſa hoſtis iudicatus infœlici exi
tu:omine aliquãto infœliciori decus & nomen eſt gentis ſecũ extulit:eſt igiť meo iudicio nihil q̃d bonus
amabiliſq; princeps in nerone imitari poſſit p̃ter artiũ quarũdã emulationẽ ſi uſus dico eaꝝ ſit hõeſtior q̃
in illo fuit:ſed ad domitiã gentẽ redeo:quæ ut domitius & Domitianus a domo uerbo eſt:Priſcianus ẽ au-
ctor:ſed ip̃m uerbũ idẽ ualet q̃d dominio ꝑtãtiq; meæ ſubigo cuius prima origo eſt domus.

caluinorum & ænobarborum. Aenobarbi auctorem ori-
ginis: itemque cognominis habent. L. Domitium: cui iure
quondam iuuenes gemini auguſtiore forma ex occurſu im
peraſſe traduntur nunciaret ſenatui ac populo uictoriam
de qua incertum adhuc erat. Atque in fidem maieſta-
tis adeo permulſiſſe malas: ut e gigno rutilum ærique aſ-
ſimilem capillum redderent: quod inſigne manſit: & in
poſteris eius ac magna pars rutila barba fuerunt. Fun-
cti autem conſularibus. vii. triumpho cenſuraque duplici:
& inter patricios allecti perſeuerauerunt omnes in eodem

PHI. Caluinoꝝ:in Iulio cæſa
re dictũ eſt quemadmodũ. Cn.
Domitius caluinus amiſit exerci
tũ in põto fuitq; dictatoris cæſa
ris legatus:cõſimiliter Liuius in
x.refert.Cn.domitiũ cognomen
to caluinũ fuiſſe edilẽ curulem.
ænobarbi unde — Aenobarboꝝ:cũ nero ex fami
lia ænobarboꝝ deſcẽderit:iõ trã
quillus caluios omittẽs ænobar-
bos latiſſime explicat. Cogno-
minis:ænobarboꝝ. Cui rure re
uertenti:ſcribit plutarchus ĩ pau
lo æmylio:quo t̃pe romani targ
nos latioſq; ꝓfligarũt: cõſpectos
eſſe paulopoſt ab exercitu ueniẽtes iuuenes duos ꝓceris ac uenuſtis corꝑibus:q̃ ea quæ in ꝑlia geſta fuerãt
nũciabãt:crediderũt romãi illos fuiſſe caſtorẽ & pollucẽ.primus illis obuius ĩ foro factus eſt hic lucius do
mitius equos multo fluẽtes ſudore ſicantibus:q̃ cũ illa quæ de uictoria nũciabant minime crederet illi tũc
leuiter arridẽtes barbã eius manibus attractaſſe creduntť:& ex fuſca in flauã cõuertiſſe:ꝑ hunc modũ & aſ
Auguſtior — ſertiõis ſuæ fidẽ & uiro cognomẽtũ ænobarbi fecerũt. Auguſtiore:maiore humano habitu:diuiniore ſa-
cratiore:Liuius:ibi inq̃te utriq; conſuli eadẽ dr̃ uiſa ſpecies uiri maioris:quã humano habitu auguſtioriſq;.
Victoriã:de tarq̃niis latiniſq; ad lacũ regillũ ꝓfligatis:quã hiſtoriã luculenter enarrat liuius in ſecũdo &
Diõyſius in.vi.antiq̃tatũ:q̃ tradit caſtores uiſos eſſe ꝓ romanis depugnantes ſudorẽ equoꝝ abluere:ubi po
ſtea edes extructa fuit caſtoris & pollucis q̃dã ſentiũt ad uictoriã:quã ex deuicto ꝑ ſe adeptus eſt æmylius
paulus:hoc ænobarbi exemplũ eſſe referẽdũ:ſed male:nã tempoꝝ ſupputatio nõ patiť.ut ænobarboꝝ co
gnomẽ cœperit a bello geſto aduerſus perſem:cũ antea id cognomentũ in domitiis ſit celebratum: Liuius
enim ſcribit in.xxxv.Cn.Domitiũ ænobarbũ:&.L.Quintiũ factos fuiſſe conſules multis annis anteq̃ per-
ſes ab æmylio ꝓfligareť:ex quo liquet nõ potuiſſe t̃pe perſei origĩem ducere id cognomen:q̃ď longe prius
maieſtas — extiterat ante perſicũ bellũ. In fidem maieſtatis:ut fidẽ facerẽt ſe deos eſſe & diuina maieſtate præpollẽ-
maieſta — tes:q̃ a magnitudĩe dicta eſt ut ait feſtus Põpeius:a maieſtate Iouem maiũ dixere ut docet macrobius in.i.
mattici q — uxor quoq; uulcani maieſta uocitabať:quã q̃dã maiam appellãt. Malas:maxillas:hoĩes magnaꝝ malarũ
Capillus ꝑ — mattici antiquitus cognominabanť. Capillum:barbã:nãq; & pilũ dici capillum teſtis eſt Gellius:cũ ait ſi
pilo — ouiũ lacte hedi aut capraꝝ agni alerentur:cõſtat ferme in his lanam duriorem in illis capillũ gigni tenerio
hepatizon — rem. Aeri aſſimilem:æreã:qualis eſt æris color eſt quodã genus æris ſuo colore præcioſum ad iocinoris
æs. rutilus — imaginẽ uergens:ex quo ut tradit Plinius in.xxxiiii.hepatizon appellauere. Rutila:hinc ænobarbi dicti a
ruffus — barba.ſ.rutila æneoq; colore:rutilũ enim ruffum ſignificare teſtis eſt feſtus Pompeius:cuius coloris ſtudio
Rutilare — ſæ etiam antiquæ mulieres fuerunt:unde & rutilæ dictæ ſunt.m.Varro in.iii.de lati.lingua.Rutilare ẽ ab
Rutiliæ — aureo colore:aurei enim rutili:& inde etiam mulieres ualde ruffæ rutiliæ dictæ.
fœminæ — M.AN. L.Domitiũ:Plutarchus in æmylio perſæ rege uicto caſtorem aut & pollucem ut uulgo creditũ
eſt in foro conſpectos uictoriã nũciaſſe uiro qui primus occurrerat:ac non credenti leniter arridentes bar
bam demulſiſſe qua ex fuſca in flauam continuo uerſa.& uictoriæ fidem & uiro ænobarbi cognomẽtum
eſſe factum. Gemini iuuenes:caſtor & pollux:ſic.n.uetuſtati perſuaſum. Auguſtiore:humana ſanctiore.
Permulſiſſe:leniter tractaſſe. Aeri:q̃d metalli gẽus ſane fuluum eſt. Ouidius uiginti fuluos operoſo ex
ære lebetes:plinius cyprio æri ſi addať plũbũ edos purpure fit in ſtatuaꝝ p̃textis. Malas:quas hodie ma-
las dicimus:Plinio auctore genas ueteres dixere interdicto.xii.tabulaꝝ eas a fœminis radi:ſunt ꝓpriæ ge-
næ mẽbranæ q̃ oculos contegunt.plinius neq; genæ oĩbus iõ neq; dictationes malæ infra oculos. Rutila
ruffa ut feſto placet:ẽ ruffus color a rubore dictus gellius eſt auctor:Actius iãq; aurorã rutilare cerno:ruti

lare dixit pro eo ut Varro interpretatur quod eſt aureum colorem aeri inducere:nec Varronis ſententiã
Gellio repugnat ſi quidem non uno modo dicitur aliquid rubere:aliter enim ignis aliter ſanguis rubet ali
ter oſtrum:aliter crocum:quæ uarietates ſub ruffi appellatione continentur. Allecti:ænobarbi.

cognomine. Ac ne p̄nomina q̄dem ulla p̄terq̄ Cnei & Lucii
uſurparunt eaq̧ ipſa notabili uarietate mõ cõtinuãtes unũ
q̄dq̧ p trinas pſonas:mõ alternãtes p ſingulas. Nã primũ ſe
cũdũq̧ ac tertiũ ænobarborũ Lucios:rurſus ſequẽtes ex or
dine Cneos accepimus:reliquos non niſi uiciſim:tũ lucios
tum Cneos:plures e familia cognoſci referre arbitror:quo
facilius appareat ita degeneraſſe a ſuorum uirtutibus Ne
ro ut tñ uitia cuiuſq̧ quaſi tradita & ingenita rettulerit.

De Cneo Domitio Atauo Neronis.

AT igitur paulo altius repetã:atauus eiꝰ. Cn. Do
mitius ĩ tribũatu põtificibꝰ offẽſior:q̄d aliũ q̄ ſe ĩ
p̄ris ſui locũ cooptaſſent. ius ſacerdotũ ſubrogan
doꝝ a collegiis ad populũ trãſtulit:ac ĩ cõſulatu allobrogi
bus aruerniſq̧ ſupatis elephãto p puĩciã ĩuectus ẽ turba mi
litũ q̄ſi ĩter ſolẽnia triũphi pſeq̄nte:ĩ hũc dixit licinius craſ
ſus orator nõ eẽ mirãdũ:q̄d æneã barbã hr̃et cui os ferreũ
cor plũbeũ eẽt: huiꝰ filiꝰ p̄tor cæſarẽ abeũtẽ cõſulatu:quẽ
aduerſus auſpicia legeſq̧ legiſſe exiſtiabat ad diſq̄ſitionẽ ſe
natus uocauit:mox cõſul ĩperatorẽ ab exercitibus gallicis
retrahere tẽtauit. Succeſſorq̧ ei p factionẽ noĩatus princi
pio ciuilis belli ad corphinium captus eſt: unde dimiſſus

PHI. Cognomĩe:ænobarbo
rũ:ut oẽs enobardi dicerentur.
Vnũ quodq̧:p̄nomẽ.ſ.lucii:&
Cn. Per trĩas pſonas:ut tres p
petuo tẽore & cõtĩua ſerie dice
rẽt Cnei & mox totidẽ lucii. Al
ternãtes:ut poſt lucium.cn. poſt
cneũ lucius q̄dã q̄ſi uiciſſitudĩe
noĩarẽt. Viciſſim:p uices anti
q uiciſſatĩ dixerunt:uiciſſitatem Viciſſitas
quoq̧ p uiciſſitudĩe uſurparũt.
Referre ptiere ad negociũ ſu
ſceptũ. Degeneraſſe: pptius:dii
mihi ſũt teſtes nõ degeneraſſe p
pinqs. Dicimus ãt tã degenerare
a malo q̄ a bono. Liuius ĩ.xi. Ne
degeneraueris a familia ĩpioſiſſi
ma & ſupbiſſima. Cuiuſq̧:pro
auoꝝ. Retulerit: rediderit:ac
regenerauerit. Atauus:q̄nto gra
du cognatiõis ſunt ſupra atauus
atauia ĩfra atnepos atneptis. Co
optaſſent:elegiſſent:ſup hoc uer
bo nõ pauca ſupius ãnotauim us
A collegiis:ne põtifices cæteri
q̧ ĩſacerdotio collæ ius hr̃et ſub
ſtituẽdi ſacerdotẽ ĩ locũ de mo
tui:ſed uoluit ut hæc ſubrogãdi
poteſtas ptineret ad pplm. Alo
brogibus aruerniſq̧:pp̄li ſũt Galliæ trãſalpiæ alobroges ĩ gallia narbonẽſi collocanť a geographis: quorũ alobroges
metropolis eſt uiẽa:aruerni uero ſup ligeri flumẽ ſiti metropoli habẽt nemoſum:hi aduerſus romãos bella aruerni
idẽtidẽ geſſerũt:q cõtra Cæſarẽ dictatorẽ q̄drigẽtis bellatoꝝ milibus depugnauerũt.cum prius aduerſus
maximũ emylianũ & hũc domitiũ ænobarbũ.cc.hominũ millibus cõfluxiſſent:auctor eſt Strabo in quar
to de hoc bello allobrogico ſic ſcribit. L. Florus in tertio:quãtũ gaudiũ uictoriæ fuerit:hinc extimari põt:
quod & domitius ænobarbus & fabius maximus ipſis q̄bus dimicauerat locis ſaxeas errexere turres:& de
ſuper exornata armis hoſtilibꝰ trophea fixere:cũ hic mos iuſitatus fuerit noſtris. Elephãto ĩuectus ĩ hoc
imitabatur Annibalẽ & poꝝ regem ĩdorum:qui elephãto uectabantur. In hoc autẽ allobrogico bello ro
mãos habuiſſe elephãtos teſtantur hiſtorici ſcribentes:q̧ maximus barbaris terror elephanti fuere ĩmani
tati gentium pares. Per prouinciam:galliam narbonenſem ſignat.q po.romãi prouincia erat:de hac intel
ligit Cæſar ſic ſcribẽs:iter heluetiis alterum per prouinciam noſtram multo facilius atq̧ expeditius. Inter
ſolẽnia triumphi:quẽadmodũ in triumphali pompa triumphãtem milites proſequi ſolebãt. Triũphaſſe
aũt domitium ſignat. L. florus:qui ſcribit in eo triumpho nihil tam cõſpicuũ fuiſſe q̄ rex ipſe fuit uiſus diſ
coloribus in armis argenteoq̧ carpẽto. Lucius craſſus:hic eſt ille craſſus:q diſputat apud Ciceronẽ in li Craſſus elo
bris de oratore:quem ait in bruto fuiſſe eloquẽtiũ iuris peritiſſimum:ſicut ſceuolã iuris peritorũ eloquen quentium
tiſſimũ:hic lateris dolore cõſumptus eſt:quẽ morbũ medici pleureticũ uocãt. Os ferreũ:craſſus alludẽs iuris
ad nomẽ ænobarbi mordaciter uſus ſcomate eſt ducto ex noĩbus metalloꝝ æris ferri plũbi:ita ut p os fer pitiſſimus
reũ durũ & ĩflexibile:p cor plũbeũ liuidũ domitii ĩgeniũ nec nõ obtuſum & ponderoſum intelligi uellet. pleureticus
Cæſarẽ:dictatorẽ. Ad diſq̄ſitionẽ:hoc ĩ iulio Cæſare habũde explicatũ eſt:quẽadmodũ ſenatui delatũ morbus
eſt.ut cognoſceret de actis cæſaris ĩ cõſulatu.ſed cũ ſenatus talẽ cognitionẽ ſuſcipere recuſaſſet cæſar abiit
in prouinciã irrito domitii conatu. Mox cõſul:cũ domitius minareť ſe effecturũ in cõſulatu q̄d efficere
in prætura nõ potuiſſet. Imperatorẽ:cæſarẽ. Per factionem:pompeianoꝝ.ſ.& eoꝝ q cæſarẽ opp̄ſſũ eſſe
cupiebãt. Ad corphiniũ captus:Lucãus in.ii.pharſaliæ laudãs hũc domitiũ ſcribit cæſarẽ inuito & renuẽ
ti uitã cõceſſiſſe:uiue licet nolis & noſtro munere dixit cerne diem.
M.ANTO. Continuantes:idem prænomen uſurpantes. Per trinas perſonas: per tres continua ſeriæ
in familia lucios aut Cneos dictos. Alternantes:nunc Lucii prænomen nunc Cnei uariantes. Patris
ſui:Cnei domitii qui Liuio auctore. Pont. maximus fuit ſacerdotum:ut non collegia uelut antea quẽ uel

lent coaptarent:ſed populi id beneficiū eſſet. Allobrogibus aruerniſq; ſuperatis. Strabo. cc. aruernorū milia a domitio ænobarbo & æmilio maximo una acie ſupata prodidit. Elephāto:q̄ bellua ro. rato ad eum uſum recipere:ut dorſo ſedētes tāta mole ueherent̃. Annibal ī traiectū apēnini quū per ſtagnātia arni loca exetcitū traduceret elephāto uſus ē. Liuius & Iuue. ſūt auctores: Lucius craſſus:ſic libētius legerī q̄ licinius ut alii ferme oēs habēt. Cicero qd ualet illa eloquētiſſimi uiri lucii craſſi magis copioſa q̄ ſapiēs Oratio Cornelius tacitus decimo ætatis āno lucius craſſus. C. Carbonē accuſauit:nec eo īficias ī craſſoꝝ gēte licinii quoq; nomē fuiſſe īſertū:ſed p̄noīe ſcriptores:uti maluerūt. Ferreū:durū. Coriæ plūbeū:obtuſum ut īcōſtātiæ & ſocordiæ uno tp̄e arguerit. Ad diſq̄ſitionē ſenatus:reqre uī uerbi ex cæſaris dictatoris uita.

Ad corphiniū:Pli. appianus. Plutarchus. & Lucanus deditionis a Domitio corphinii factæ meminerunt.

massiliēſes obſidione laborantes cū aduentu ſuo cōfirmaſſet:repente deſtituit. Acieq; demū pharſalica occubuit:uir neq; ſatis cōſtans & ingenio truci. In deſperatiōe rerū mortem timore appetitā ita expauit:ut hauſtū uenenum pœnitentia euomeret:medicūq; manumiſit:qui idē ſibi prudens ac ſciens minus noxiū temperaſſet. Conſultante autē. Cn. Pompeio de mediis ac neutram partem ſequentibus: ſolus cenſuit hoſtium numero habendos.

Item de proauo Neronis.

REliquit filium omnibus gentis ſuæ proculdubio p̄ferendum:is inter cōſcios Cæſarianæ necis quāq̄ inſons dānatus lege pedia. quū ad Caſſiū Brutūq; ſe propinqua ſibi cognitione coniunctos cōtuliſſet: primo utriuſq; interitu claſſem olim commiſſam retinuit. Auxit etiā nec ipſi partibus ubiq; profligatis. M. Antonio ſponte & ingentis meriti loco tradidit:ſoluſq; omnium ex his:qui

PHI. Maſſiliēſes cōfirmaſſet: cæſar ī. i. belli ciuilis cōmentario refert domitiū hūc:quē ipſe corphinio captū dimiſerat:a pōpeio miſſum eē ad occupādā maſſiliā nauibus actuariis ſeptē:q a maſſiliēſibus receptus urbi p̄ficit̃: ſūmaq; ei belli adminiſtrādi p̄mittit̃. Deſtituit:deſeruit:cū uideret maſſiliēſes ſuperari a cæſarianis & maxie a bruto: quē cæſar bello p̄fecerat. Acie pharſalica occubuit. L. domitius ut auctor eſt cæſar ī commētariis ex clade pharſalica in mōtē refugiēs ex caſtris:cū uires eius laſſitudine defeciſſent ab eqtibus ē īterfectus.

Mors domitii

Lucāus domitii mortē tanq̄ generoſam extollit luculēto præconio in. vii. pharſaliæ. ī deſperatione reꝝ. ſ. ap̄ corphiniū. Venenū penitētia uomeret:Pli. ī ſeptimo hæc tradit:at cōtra miſeriaꝝ:innumera ſūt exēpla:Lucius Domitius clariſſimæ gētis apud maſſiliā uictus corphinii captus ab eodē cæſare ueneno poto pp tediū uitæ poſtq̄ biberat oī ope ut uiueret annixus eſt. Medicū manumiſerit:Seneca lī. iii. b̄n̄ficioꝝ medicū hunc ſeruū fuiſſe ſignificat a quo hæc hiſtoria luculēte deſcribit̃:cuius uerba ſubieci q hæc ſūt corphiniū cæſar obſidebat:tenebat̃ īcluſus Domitius īperauit medico eidēq; ſeruo ſuo: ut ſibi uenenū daret cū tergiuerſantē eū uideret qd cōtaris inqt tanq̄ ī tua poteſtate totū iſtud ſit mortē rogo armatus tū ille p̄miſit:& medicamentū innoxiū illi dedit:quo cū ſopitus eſſet:acceſſit ad filium eius:iube me inqt ſeruari:dū ex euentu intelligis an uenenū patri tuo dederim:uixit Domitius ſeruatus a cæſare:prior tamen Seruus illū ſeruauerat. Minus noxiū:refert plutarchus in cæſare medicū ſeruū cū Domitius potionem hauſiſſet pniaq; mox afficeret̃ cōſolatū eſſe dominū:tanq̄ nō mortiferā:ſed ſomniferā hauſiſſet potionem. De mediis:in cæſaris dictatoris uita proditum eſt quemadmodū pompeius denunciauit pro hoſtibus ſe habiturum:qui medii fuiſſent:cæſar uero tales ſuorū ſibi numero futuros pronunciauit huius pōpeianæ ſententiæ:quæ plane iniuſta eſt auctorē fuiſſe Domitiū ſignificat Tranqllus. Damnatus lege pedia:dictum eſt in iulio cæſare quēadmodū inter cæteros hæredes hæredem inſtituit:quintum pediū ex q̄drante:a quo lex pedia lata eſt:qua oēs tyrannoctoni hoc eſt cæſaris interfectores & cōtra eos:q illis ignouiſſent omnibus præſtituta eſt dies una facto præconio ut ad iudiciū adeſſent auguſto ipſo iudicia obſeruante:neq; ullo iudicii abſolutionem obtinente inter alios dānatus fuit hic Domitius:quāuis innocēs foret nec affinis culpæ parricidali. Poſt utriuſq; interitū:bruti. ſ. & caſſii:qui quemadmodum obierint hiſtorici oēs prodiderunt & nos ſupra retulimus. Cōmiſſam:ſibi traditā a tyrannoctonis. Partibus:brutinis & caſſiānis. Profligatis:profictis deperditis & ad īternetionem deductus:qdam edificia quæ p̄pe abſoluta effectaq; ſunt in profligato eſſe dicunt:quos Gellius arceſſit inſcientiæ & ignorationis. M. Antonio tradidit:appianus libro qnto belloꝝ ciuilium tradit domitium bruto & caſſios p̄fligatis magna claſſe præditum una cum murco fuiſſe reliquias bruti & caſſii refouentem:cum quibus factionem quandam ſeparatim per ſe fecit uireſq; firmauit. Idem poſtea totam claſſem tradidit Marco antonio.

Medicus ſeruus

Lex pedia

Tyrannoctoni

Edificia in profligato

M. AN. Truci:fero & indomito. Morte timore appetitam:plutarchus auctor eſt illum corphinii:quum ſoporiferam portionem a medico datam pro ueneno bibiſſet: continuo pœnitentia adductum cœpiſſe uicem ſuam turpiter flere uixitq; errore cognito metu liberatum. Hoſtium numero habēdos: plutarchus pompeius inqt omnes iubens partes ſequi præmonito quod qui remāſiſſet uir cæſaris exiſtimaret̃

urbē religt. Inter conſcios:quū ipſe expers eius cōſilii fuiſſet lege pedia quā. Quītus pedius cōſul tulit cohæres Auguſti is Auguſti ī prio cōſulatu collega Brutū Caſſiū & oēs Cæſaris īterfectores abſentes pricidii cōdēnauit:multi ī id crimē deuocati:qa cū cædes patrata ē haud procul abierāt Appianus eſt auctor. In ſons dānatus:unde datur intelligi ex iis unum qui in crimen adducti ſunt q̄ media cæde ſe curia non proripuiſſent domitium fuiſſe. Cōmiſſam:a bruto & caſſio illi tarditam. Ne niſi partibus:uñ ſteterat. Profligatis:prorſus acciſis. Claſſem.L.ab initio naues eum habuiſſe. Appianus tradit inde Bruto & caſſio uictis ſuam non aliam factionem ſecutus perſtitit ut idem auctor ait claſſem retinere.

pari lege dānati erant reſtitutus in patria mampliſſimos honores percurrit:ac ſubinde reditegrata diſſenſione ciuili ei dē Antonio legatus delatā ſibi ſummū imperii ab his:quos Cleopatrę pudebat. neq; ſuſcipe:neq; recuſare fidenter pp ſubitā ualitudinē auſus tranſiit ad Auguſtum : & in diebus paucis obiit nōnulla & ipſe infamia aſperſus. Nā Antonius cū deſiderio amicæ Seruiliæ naidis trāſfugiſſe iactauit.

De Domitio auo Neronis.

EX hoc Domitius naſcitur:quem emptorē familiæ pecuniæq; in teſtamēto Auguſti fuiſſe mox uulgo notatū ē:nō minus aurigandi arte in adoleſcentia clarus:q̄ deinde ornamētis triumphalibus ex germāico bello. Verū arrogans pfuſis:immitis cenſorē.L. plancū uia ſibi decedere ædilis coegit pturæ cōſulatuſq; honore. Eqtes Ro.matronaſq; ad agēdū mimum produxit in ſcœnam uenationeſq; & in circo & in oībus urbis regiōibus dedit. Munus etiam gladiatorium:ſed tanta ſæuitia : ut neceſſe fuerit Auguſto clam fruſtra monitum edicto coercere.

PHI. Pari lege.ſ.pedia. Honores:magr̄atus. Subide : moxſtati. Reditegrata diſſenſiōe:inter auguſtū & antoniū:quoꝝ ſocietas ſemp dubia & icerta recōciliationibus uariis male ſocillata tādē abrupta eſt. Propter ſubitā ualitudinem:Domicius febricitās nauiculā igreſſus ad Cæſarē cōfugit Antōius cōtra cleopatræ uolūtatē impedimēta oīa cū ſeruis & cliētibꝰ & amicis ad eum trāſmiſit:ſed domitius poſt paucos dies:q̄ſi pfidiæ:ac pditionis eū pēiteret:uita deceſſit(auctor Plutarchus.ī antonio). Seruiliæ naidis:nomē ppriū puellæ ob cuius deſideriū & amoris impatiētiā iactauit Antōius domitiū tanq̄ trāſfugā trāſiſſe ad Auguſtū. Emptorē familiæ :inter teſtamētoꝝ genera hoc .quoq; antiqtus:uſurpatū eſt:qđ dicebatur p æs & librā:qđ per emancipationē.i.imaginariā quādā uenditionē agebaẗ qnq; teſtibus & libripēde ciuibus romāis puberibus p̄ſentibus & eo q familiæ emptor dicebaẗ:hoc teſtamēti gēus ſicut alia uetuſta ī uſu eē deſiit auctores iuriſcōſulti cuius rei ēt mētio fit.li.ii.inſtitutionū titulo de teſtamētis ordinādis:de hoc emptore familiæ ītelligēdū haud dubie ē in hoc loco ap̄ Suetoniū:q ſignificat domitiū ab auguſto ī teſtō factū eē emptorē familiæ:ut.ſ.p illā imaginariā emptionē auguſti familiā emptā mox māumitteret diſpōeretq; ex uolūtate ſniaq; ipſius teſtatoris:appellatiōe aūt familiæ ſignificaẗ hæreditas:ſicut ī lege.xii.tabulaꝝ his uerbis agnatus pximus familiā habeto. Pecūiæq; uerbū pecūiæ nō ſolū nūeratā pecuniā cōplectiẗ:ueꝝ ēt oēm oīno pecuniā hoc ē oīa corpora: nā corpora quoq; appellatiōe pecūiæ cōtieri nemo ē q ignoret. Aurigādi arte clarus:qcūq; habuerit ī horoſcopo equum:qđ ſidus cæleſte ē:erūt aurigæ agitatores & ueredarii auctor firmicus maternus ī.viii.Matheſeos. Ex germāico bello:qđ auſpitiis auguſti geſtū ē:q germāos ultra albī fluuiū ſūmouit:q ſueuos & ſicābros germaniæ populos dedētes ſe traduxit in galliā:hoc āt bellū germanicū a Tyberio geſtū ē ſub auſpiciis auguſti Cæſaris:quo bello ut ſupra docuit Tranqllus q̄draginta milia deditioꝝ traiecit in galliam. Ornamentis triūphalibus:moris fuit:ut qui in bello ſtrenuam operam nauaſſent imperatori:ornamentis triumphalibus inſignirenẗ:qbus ob uirtutē domitius fuit exornatus. Profuſus:īmodicus & prodigus in impenſis. Cenſorē uia decedere:ex hoc arrogantia domitii declaraẗ:qui cum eſſet edilis minorq; magiſtratus:coegit cenſorem:qui maior magiſtratus eſt ſibi cædere de uia. Præturæ cōſulatuſq;:cum eēt prætor & conſul. Ad agēdū mimū:ad hiſtoriā faciendā & ſcenicā artē exercēdā:quæ res ap̄ romāos notabaẗ infamia:ait n.ptor q ī ſcenā pdierit īfamis eſt:ueꝝ ap̄ græcos ſcenici actores ī honore paruo habebanẗ ſicut docet Auguſtinus ī.ii.de ciuitate dei. Vrbis regiōibus:urbē romā ī.xiiii.regiōes diuiſam fuiſſe tradunt hiſtorici:& nos ſupra annotauimus:hoc aūt referẗ ad profuſionē prodigalitatēq; domitii. Edicto coercere : p̄ceptū: eccleſiaſticū.hoc idē præcipit:ut clam prío peccantē corrigas q ſi emendari nō uult:palā caſtigandus eſt.

M.AN. Reditegrata:iteꝝ exorta īter ciues diſcordia īter auguſtū ītellige & antoniū. Ab his:q in antonii partibus erant. Cleopatræ pudebat.i.p̄ſentis īperii qđ oīa cleopatræ libidine & uoluntate gererentur. Propter ſubitā ualitudinē:febrē. Ad auguſtū tranſiit:ſub actiacæ pugnæ tp̄s tranſitionē ab eo factā Plutar.ait Domitius inqt ænobarbus iā febre iplicitus paruā nauiculā igreſſus:quū ad cæſare tranſfugiſſet Antonius contra cleopatræ uoluntatem īpedimenta oīa cum ſeruis cliētibus & amicis ad eum remiſit:ſed domitius poſt paucos dies quaſi perfidiæ & proditionis eum pœniteret uita deceſſit. Deſiderio: cupidita

Emptor familiæ g

Familia hæreditas pecunia

ſub equo naſcuntur aurigæ

Senici famoſi

te. Amicæ:mulieris amatæ. Tráſfugiſſe:ad Auguſtũ tráſiſſe. Domitius:Nerõis auus. Emptorem:uel qa familiá ab Auguſto relictá coemerit:uel qđ magis placet ãbitiõe ac ꝑcio ꝑ eos q apud illũ gratia ualebát Auguſto ĩſinuatus ĩter tertios hæredes teſtõ é ĩſertus ob idq; & ĩ familiæ potiũdæ pecũiæq; ab Auguſto relictæ ſpẽ uenerit. Ex germáico bello:Tyberii Nerõis ui poſtea ĩpator fuit ductu ĩ Germáia geſto : is triũphũ:illiricũ quẽ ob uariará cædé Auguſto uictrico ꝑmittéte diſtulerat ægẽs,ꝓſequẽtibus legatis triũphalia ĩpetrauit ornaméta:uñ ĩtelligi põt Domitiũ unũ ex tyberii legatis fuiſſe:ná ĩter eos q Romanas legiões ĩ Germáia ductarũt.Domitiũ ĩpm tacitus Cor.ĩ eo libro quẽ de ſitu germaniæ ſcripſit non retulit. Via ſibi decedere:quũ mĩores magiſtratus maioribus decederẽt. Ad agẽdũ mimũ:ad ſcænicá operam exhibẽdá. Produxit:ĩ ſcæná duxit qđ ĩpm qa ſine ĩgẽti ĩpẽdio fieri nõ poterat: iccirco ꝓfuſum dixit:credibile é.n.matrõas & uiros hõeſto ordĩe locatos ad phamá ꝓrſus abiiciẽdá ſine maiore q̃dá ſpe ꝑmii ĩduci nõ potuiſſe. Vẽatiões:feraꝝ.cõfectiões q̃ ſine cõficiẽtiũ ꝑnitiæ ſterni qdẽ:nõ poterát. Tanta ſæuitia:tá dura cõditione in uictos ſæuiendi. Clam fruſtra monitũ:qa clam fruſtra Domitiũ ipſum monuiſſet.

De patre Neronis.

EX Antinia maiore patrẽ Neronis procreauit omni parte uitæ deteſtabilẽ:ſi quidem comes ad oriẽtem . C. Cæſaris iuuenis occiſo liberto ſuo qđ quátũ portare iubebatur:recuſaret:dimiſſus e cohorte amicorũ nihilo modeſtius uixit.ſed & in uiæ appię uico repente puerũ citatis iumẽtis:haud ignarus obtriuit.& Romæ medio foro cuidá equiti Romano liberius iurganti oculũ eruit.Perfidiæ uero tantæ ut nõ modo argentarios ꝑciis rerum coemptarũ:ſed & in ꝑtura mercede palmarum aurigarios fraudauerit.Nonatus ob hæc & ſororis ioco q̃rentibus dominis factionũ repſentanda ꝑmia in poſterum ſanxit. Maieſtatis quoque & adulteriorum:inceſtique cum ſorore Lepida ſub exceſſu Tyberii reus mutatione temporum eua-

Antoniæ

PHI. Ex Antonia maiore:ex Antõio & octauia duæ filiæ antoniæ natæ ſũt:quarũ maior nupſit domitio ænobarbo : minor druſo auguſti priuigno. Caii cæſaris:hic filius pre adoptioné auguſti cæſaris fuit:q in armeniam ad partichas arabicaſq; res cõponẽdas miſſus é pli.ſcribit caium cæſaré auguſti filiũ gloriá percepiſſe ex arabia:de cuius obitu ſupra dictũ é. Quátũ portare:uetus codex hẽt portare.táq̃ libertus occiſus ſit a patrono qa bibere tantũ recuſabat q̃tũ patronus uolebat.ſi portare legimus referendũ erit ad onus geſtandum. E cohorte amicoꝝ:de hac cohorte ait oratius.qđ operoſa cohors operũ ſtruit.& catullus pilonis comites:cohors inanis:ueteres cohorté ꝑtoriá appellauerunt. Puerum obtriuit:cõculcauit opꝑſſit attriuit. Iurganti:iurgium dicendi eſt enim iurgare iurgium facere.oratius. iurgares ad te quod epiſtola nulla rediret. Oculũ eruit:eluſcauit ut utar uerbo iuriſcõſultorũ.eluſcare.n.eſt luſcum facere & oculum eruere ſcribit Iulianus iuriſconſultus aqlia lege tenere eũ:qui eluſcauerit diſcipulũ in diſciplina. Præciis reꝝ coẽptaꝝ:argẽtarios ꝑfuiſſe auctioni:rerũq; uenaliũ præcia ĩ libros retuliſſe docet ſeneca ſcribẽs lib.i. declamationũ hortẽſium ꝓſediſſe diẽ totũ in auctiõe & oẽs res & præcia & emptores ordine ſuo recẽſuiſſe:argẽtariis recognoſcentibus:ita ut in nullo falleret. In ꝑtura:ꝑtoꝝ ediliumq; peculiare munus é ut ludos exhibeant.hinc a iuuenale dictũ eſt graphice & ſatyrice prædo caballorũ ꝑtor ſedet : ſuper quo uerſu non pauca ſcripſimus in libro annotationum.Marcialis quoq; ĩdicat ꝑtoré ludos exhibere ſolitum:ſic eni ait.Dicá ego prætor erat:cũ ſtatura fuit megalenſis purpura cẽtum:officium aũt bõi ꝑtoris é aurigariis uictoribus tribuere legitimá uictoriæ mercedẽ qua domitius cũ eſſet ꝑtor ꝑ quandá ꝑfidiá aurigarios fraudauit.aurigarii át ſignificant nõ tá ipſi aurigæ q̃ domini aurigaꝝ & prĩcipes factionũ praſinæ.ſ.& uenetæ atq; reliquaꝝ. Palmaꝝ:ſcribit liuius in.x.ab urbe cõdita palmas uictoribus dari cœptas ĩ romanis ludis tranſlato e græcia more.cur aũt in certaminibus placuerit palmá ſignũ eẽ uictoriæ ſupra docuimus ex auctoritate gelii atq; plutarchi. Ioco:ſcomate & iocoſa reprehẽſione:quá græci ledoriá uocant. Querentibus:lamentantibus. Dominis factionũ:factiones aurigarum ſignificat:quales erant praſina & ueneta:q̃rum domini cum quererentur ſe fraudatos eſſe legitimo uictoriæ præmio domitius ad hanc notá abolẽdam decreuit ut deinceps ꝑmia ꝓſentibus uictoribus traderent. Maieſtatis reus:accuſatus de crimine leſæ maieſtatis de adulteriis de inceſto cũ ſorore comiſſo. Mutatione:mors prĩcipis cá eſt temporum mutationis:& iudicia inchoata ĩtermittunt. Sub exceſſu:morte & ĩteritu. Pyrgis:in ethruria oppidũ é nomine pyrgi:cuius meminit pli.in.iii.de quo ait Maro in.x.& pyrgi ueteres intẽpeſteq; grauiſcæ.ait ſeruius caſtellum hoc nobiliſſimũ fuiſſe quo iuſti pyraticá exercuerunt. Aquæ intercutis:intercus dicitur aq̃ quá græci hydropa uocant:ut ait Priſcianus:aqua.n.inter cuté male habet auctore celſo:q morbus acutus eſt: plautus mihi erat bilis aq̃ intercus:tuſſis febris.pli:alio noĩe hũc morbũ aquæ ſubtercuté fuſæ noĩat. cor. cel.ꝓdidit quod ab auicẽna quoq; traditũ eſt:tres ſpẽs eſſe hydropis:tipanité:hypoſarchá:aſcyté græci nominant:cõis oĩum eſt humoris nimia habundantia.Interdũ intercus adiectiuũ nomen eſt:cato ĩtercutibꝰ ſtupris dixit pro inteſtinis.Itidẽ gellius intercutibus inquit uitiis madentes:

Iurgare
Eluſcare
Argentarii
Aurigarii
Palmæ uictoribus
Ledoria
Factiones aurigarum
Pyrgi
Intercus aqua
Hydrops
Tympanitis
Hypoſarcha
Aſcate

M.AN. Ex Antōia maiore.M.Antōii triūuiri & Octauiæ filia. C.Cæſaris:quē ex.M.Agrippa & iulia genitū auguſtus adoptauit. Occiſo liberto ſuo:qa ſuū occidiſſet libertū. Dimiſſus e cohorte abire iuſſus. Viæ appiæ:de uia Appia reqre ſupra. Liberius:audacius. Iurgāti:iurgiū ſibi facienti. In prætura: quum ludos ederet: Aurigarios:aurigariū dn̄os. Sororis ioco:urbana ſororis lepidæ cauillatiōe. Inceſti:īceſtū cōmiti aiūt cū ea q̄ ob arctiſſimū ſanguinis uīculū religionēue uxor eē nō pōt. Ver.auſus lectū īceſtare nouercæ. Sub exceſſu Tyberii:ſub id tēpus quo ille uita deceſſit. Reus:tot capitalibus crībus ob noxius. Mutatōe tēpoꝝ:mutata cū morte prīcipis tēpoꝝ rōæ. Pyrgis:littorali hetruriæ oppido uetuſtate īſigni & iā īde ab aduētu æneæ ī italia īter hetruriæ oppida ſ̄latū uer.& pyrgi ueteres ītēpeſtateq; grauiſcæ

ſit. Deceſſitq; pyrgis morbo aquæ ītercutis oblato filio Nerone ex Agrippina Germanico genita.

De natiuitate & īfātia Nerōis & ꝓſagiis q̄buſdā.

NEro natus eſt ante nouē mēſes q̄ tyberius exceſſit. xviii. calēdas ianuarias tantū quod ex oriente ſole pene ut radiis prius quā terra cōtigeretur. De genitura eius ſtatim multa & formidoloſa multis cōiecturātibus præſagio fuit etiā Domitii patris uox īter gratulatiōes amicorū negantis quicq̄ ex ſe & Agrippina niſi deteſtabile & malo publico:naſci potuiſſe. Eiuſdē futuræ īfœlicitatis ſignū euidens die luſtrico extitit. Nā.C.Cæſar rogante ſorore.ut īfanti ei quod uellet nomen daret intuēs Claudiū patruum ſuū:a quo mox prīcipe adoptatus ē:eius ſe dixit dare:neq; ipſe ſerio:ſed per iocum & aſpernāte Agrippina q̄d tum claudius inter ludibria aulæ erat. Trimulus patrē amiſit:cuius ex parte tertia hæres ne hanc quidem integrā cœpit correptis per cohæredem caium uniuerſis bonis:& ſub inde matre etiam relegata pœne inops:atque egens apud

PHI. Sublato filio : ſuſcepto. Ex agrippina:duas fuiſſe agrippinas notiſſimū ē quæ caiū caligulā & domitiū nerōnē prīcipes genuere totidē faces humani generis:germanicus ex agrippīa filia agrippæ ſuſcepit filiā agrippinā nerōis matrē. Exceſſit:mortuus ē. Tm̄ qđ:emēda iā tū q̄dē. Terra cōtigeret.hūc locū ī auguſto enarrauimus ſcribentes quēadmodū naſcētes terrā tāgebāt & iō dea ops uocabatˀ:quod opē naſcētibus ꝑberet.M. uarro ſic refert.Natus ſi erat uitalis ac ſublatus ab obſtetrice ſtatuebatˀ in terra:ut auſpicaretˀ rectus eſſe diis cōiugalibus.pilumno & picūno ī edibus lectus ſternabatˀ. Genitura:natiuitate alias ſpermate.de quo in.ii.cōmētario ſatis multa. Formidoloſa:plena formidinis. formidoloſum dici & formidat & qui formidatˀ docet gel.in.viii.noctiū acticaꝝ:& eruditoꝝ exēpla notificantˀ. Ex ſe & agrippina:emphaſis eſt in noībus:tanq̄ ex duobus peſſimis naſci niſi peſſimus nō poſſet. Die luſtrico:dies luſtricus dicitur:quo infantes luſtrantˀ & nomen accipiunt:ſed is maribus nonus octauus eſt fœminis. Macrobius auctor:in primo ſaturnalium. feſtus Pompeius luſtratum alio noīe appellat. Romani nundinam deam uenerabantur a nono naſcentium die nuncupatam:quo īfantibus nomen imponebant.cur autem nomina infantibus non ante diem octauum imponerentur : cauſam eſſe dicit plutarchus in problematis:quia ſeptimus dies cum in cæteris tū ad umbilicum infantibus nup editis periculoſus eſſe cōſueuit. ſeptimo enī die pleriſq; reſoluitˀ.hoc idem ſentire uidetur ariſtoteles libro ſeptimo de animalibus his uerbis:quæ ſubieci.plurimi ante ſeptimum diem intereunt inde fit ut nomina ſeptimo die imponantur tanq̄ ſaluti iam pueri magis credamus.alia cauſa proditur a plutarcho quæ philoſophica eſt de numero pari & impari tanq̄ octonarius:ut pythagorici aſſerunt:fœmina credatur:nouenarius uero mas:mēdoſa eſt dictio in codicibus plutarchi impreſſis.nam pro nono die uulgo impreſſerunt nono anno:ut enim diximus maribus nono die:fœminis octauo nomina imponere cōſueuerunt legimus eſſe populos ī africa atlātes dictos:q ſunt anonymi hoc eſt ſine propriis nominibus:neq; enim nominū ulloꝝ īter eos appellatio eſt:in uniuerſum atlantes tantum uocitantur. Caius Cæſar:caligula.Neronis auūculus. Sorore:Agrippina Neronis parente. Eius ſe dare:uerum fuit Caligulæ præſagium : nam Claudius nero dictus eſt ubi inſertus fuit per adoptionem familiæ Claudiorum:nomina autem quæ imponūtur mortalibus die luſtrico dicuntur nomina impoſitiua:de quibus præſcita ſunt pythagoræ ſecundum numerum uocalium uel imparē:uel parē:cuius rei mentio quoq; fit a plinio in.xxviii. Serio:ſed per iocū cōtraria ſunt ſerio & ioco:hinc oratius:ſed tamen amoto quæramus ſeria ludo. Inter ludibria aulæ:ſuperius declaratum eſt quēadmodum claudius pro deſpectiſſimo habitus eſt:quem Caius Caligula nō niſi ī ludibriū reſeruauit. Trimulus:trimum dicimus & trimulū a numero trium annorum ſicut trimatum triennii tēpus. Ex parte tertia:ex triente. Caium caligulam auunculū. Subinde:deinde mox. Relegata: dixit in caligula tranquillus:quēadmodum ille ſorores cōdēnauit.

Formidoloſus

Dies luſtricus

octonarius numerus fœmina

Anonymi

nomina impoſitiua

Trimus

Trimulus

Trimatus

M.AN. Aquæ intercutis : græci hydropa uocant Corne.Cel.inter acutos retulit morbos triaq; ait eſſe eius morbi genera. Ex agrippina:germanici filia quæ nouiſſime Claudio nupſit.xv. Xviii.calendas ianuarii : germanico genita dixit ad alterius agrippinæ differentiam quæ fuit huius mater:& Mar.agrippa

& iulia auguſti filia mater eſt decembris. Statim multa: ſubintellige fuerunt aliter ordo nõ pcedit. Formidoloſa: uox ſcilicet Domitii patris. Die luſtrico: quo infantes luſtrabantur: nomẽq; accipere conſueuerat is dies octauus ab eo quo puellæ naſci cõtigiſſet puero uero nonus ut plutarchus in quæſtionibus ait & Macrobius in ſaturna. C. Cæſar: caligula. Sorore Agrippina neronis matre. Claudium: q poſtea priceps fuit. Trimulus: tris ãnos natus dr̃ & trimus ut bimus & bimulus: quadrimus q̃drimulus: anniculus uero qui unius ſit anni. Caium: caligulã. More: Agrippina de cuius relegatione ſatis in caligula.

Amitã Lepidã nutritus eſt ſub duobus pædagogis ſaltatore atq; tonſore. Verũ Claudio imperiũ adepto nõ ſolũ paternas opes recuperauit: ſed & criſpi paſſieni uitrici ſui hęreditate ditatus eſt. Gratia quidẽ & potẽtia reuocatæ reſtitutæque matris uſq; eo floruit: ut emaneret in uulgus miſſos a Meſſalina uxore Claudii. qui eũ meridiantẽ quaſi britannici æmulo ſtrãgularẽt: additũ fabulæ & eoſdẽ dracone e puluino ſe pferẽte cõterritos refugiſſe: quæ fabula exorta ẽ deprehenſis in lecto eius circũ ceruicalia ſerpẽtis exuuiis. q̃s tamen aureæ armillæ ex uoluntate matris incluſas dextro brachio geſtauit aliquãdiu: ac tedio tãdẽ maternæ memorię abiecit: rurſuſq; extremis ſuis rebus fruſtra requiſiuit.

PHI. Amitã: nullus ignorat amitã dici patris mei ſororẽ tãq̃ a me tertia ſit: uel ideo amite dicta eſt: qa a patre amata. nã plus ſorores a fratribus quã fratres diligi ſolẽt: iter hãc lepidã & agrippinã olĩ certamen accerrimum exortũ eſt cũ utraq; cõtenderet amita potius an mater apud Neronẽ præualeret: tãdẽ uicit agrippina morſq; lepidæ idicta eſt: q̃uis narciſus multũ aduerſaret.

Amita unũ

Saltatore: ſaltator dr̃: tripudiator & q ſaltãdi artẽ callet: hoc.n. ſaltare ſignificat ide ludus ſaltatorius: in quo iuuenes ſaltare & tripudiare cõdiſcũt: ſcipio emylianus. eũt inqt ĩ ludũ ſaltatori ũ ĩter cynedos uirgines puerĩq; ĩgenui in pbo ſaltationẽ fuiſſe apud ueteres Romanos docet Cicero in oratione p murena & macrobius teſtat̃ in tertio ſaturnaliũ: q ſcribit ſtudiũ ſaltãdi gabinio cõſulari tanq̃ pro maximo pbo obiectũ fuiſſe a cicerone. Quintilianus paleſtricos uocat ſaltatores: a quibus motus geſtuſq; format̃: qbus paulũ uacare uult futurũ oratorem cũ tales doceãt chironomiã: quæ eſt lex feſtus a ſocrate pbata & a platone in numero ciuiliũ poſita uirtutũ: qui habuerit horoſcopũ in lupo: quod ſidus cœleſte ẽ erit ſaltator: ſicut tonſor naſcit̃ qcũq; habuerit horoſcopum in parte arietis unde trigeſima. Criſpi paſſieni: de hoc plinius libro. xvi. arborẽ mori eximiã ætate noſtra adamauit paſſienus criſpus bis conſul orator agrippinæ matrimonio & nerone priuigno clarior: poſtea oſculari cõplectiq; eam ſolitus: nõ modo cubare ſub ea uinumq; illi affundere: hic paſſienus uxorem alteram habuerat nomine domitiã: cuius cũ litem pecuniariã ageret aduerſus fratrẽ eius ænobarbũ: dixit illã cõſulã a Quintiliano laudatã. Nihil uobis minus deeſt: q̃ de quo cõtẽditis de eodẽ plinius ĩ epiſtolis: quo audito paſſienus criſpus dixit bene me hercle bñ: ſed quorſum tã bene. Reuocate: ab exilio. Vitrici: uitricum & priuignũ opponi notũ eſt: cũ ſint nomia relatiua. Meridiantẽ: meridiano ſummo indulgentẽ. ſup hoc uerbo habundanter dictum eſt in caligula.

Saltator

Ludus ſaltatorius

paleſtrici chironomia

meridiãus

Emulatio

Emulũ emulatio dupliciter dicit̃ ut & in laude & in uitio ſit. nam & imitatio uirtutis emulatio dicitur: unde & emuli cũ laude dicunt̃. emulatio quoq; eſt egritudo: ſi eo quod quis concupierit alius potiat̃ ipſe careat. hinc emili dicti. quod nomen uitii eſt: & in hoc ſecũdo ſignificatu hic accipitur: tanq̃ nero de potẽtia contẽderet cũ britãnico filio meſſalinæ ac claudii. Dracone e puluino. Cor. tacitus uulgabat̃ affuiſſe infantiæ neronis dracones in modum cuſtodum: fabuloſa res & externis miraculis aſſimulata. nam ipſe haud quaſi ſui detractor unam omnino anguem in publico uiſam narrare ſolitus eſt. Ceruicalia: puluios nomine a ceruicibus deriuato. hoc.n. inſtrumento delicato℞ ceruices confouent̃. hinc illa pliniana peroratio eo delitiæ proceſſere ut ſine hoc plumæ ĩſtrumento durare iam ne uirorum quidem ceruices poſſint: De ceruicali ait epigrammatarius poeta. tinge caput nardi folio: ceruical olebit. a ceruice fit denominationum ceruical ut docet priſcianus in. iiii. Serpentis exuuiis: notum eſt ſerpentes quot annis uerno tempore exuere membranarum corporis hiberno ſitu obductã: exuũt ãt adhibito fœniculi ſucco plinius: modo anguinam uernationẽ mõ membranã: modo ſenectutem: modo ſenectam appellat. exuuius ſerpentum eaſq; multis medicamentis efficaces demõſtrat uernatio anguiũ repoſitã in armariis tineas necat. Armillæ: incluſas a plinio morborum remedia referunt̃: quæ incluſa armillæ geſtabantur. inter cætera illud eſt memoratu dignum. q uulpinam linguam habentes in armilla lippituros negat. Dextro brachio: ueluti ĩ brachiali: uocamus.n. brachiale tegumentum brachii & ornamentum: ſicut uentrale uentris: frontale frontis: tibiale tibiarum in cruribus & alia hoc genus. plinius ĩ. xxviii. lais & ſalpe canum rabioſorum morſus & terentianas quartanaſq; febres aiũt leniri mẽſtruo in lana arietis nigri argento brachali incluſo. Diotius thebanus ueſtis oĩo ita infectæ portiũcula acu uel pellicio brachali inertæ. Extremis rebus: in rerũ deſperatione: quando deploratum erat de eius imperio: & ipſe ad mortem quærebatur.

Ceruicalia

Anguina uernatio

Contra lippitudinem

Brachiale

Ventrale

M. AN. Amitam. lepidam domitii patris ſororem. Victrici: paſſieni cui Agrippina mater ſecundo nu pſerat: plinius arborem mori eximiam ætate noſtra adamauit paſſienus Criſpus bis cõſul & orator agrip-

pinæ matrimonio & Nerone priuigno clarior poſtea. A meſſalina:quæ ante Agrippinam claudio nupſerat. Meridiantem:meridianis horis quieti deditum. Britannici:meſſalinæ filii. Eoſdem percuſſores a Meſſalina ſubornatos. Ceruicalia:ceruical quo dormientis ceruix fulcitur.Mar. Tinge caput nardi folio ceruical olebit perdidit unguentum quum coma pluma tenet. Exuuius:ſpolio ſiue corio. Maternæ memoriæ:quaſi monumentum quoddam matris id eſſet. Extremis:perditis.

De pueritia eius:& geſtis in ea.

GEner adhuc nec dũ matura pueritia circẽſibus:ludis troiã conſtantiſſime fauorabiliterq́ꝫ luſit. Vndecimo ętatis anno a claudio adoptatus ẽ: Anneoq́ꝫ Senecæ iã tunc ſenatori in diſciplina traditus. Ferunt Senecã proxima nocte uiſum ſibi per quietem. C. Cæſari pręcipere:& fidẽ ſomnio Nero breui fecit prodita immanitate naturæ quibus primum potuit experimentis. Nãq́ꝫ Britannicum fratrem:quod ſe poſt adoptionẽ ænobarborum ex conſuetudine ſalutaſſet:ut ſubdititium apud patrem arguere conatus eſt. Amitam eius Lepidam ream teſtimonio corã afflixit gratificans matri:a qua rea præmebaẗ. Deductus in forum tyro populo congiarium militi donatiuũ ꝓpoſuit ĩdicta decurſione. prætoriani ſcutum ſua manu prætulit:exinde patri gratias in ſenatu egit. Apud eundẽ cõſulẽ pro hononienſibus latine:pro rhodiis atq́ꝫ ilienſibus græce uerba fecit. Auſpicatus eſt & iuriſditionem præfecti urbis

PHI. Matura pueritia:ẽ pueritia noua matura & ꝑceps:qđ & de aliis quoq́ꝫ ætatibus dr̃. Virg. iã ſenior ſed cruda deo uiridiſq́ꝫ ſenectus. Troiã fauorabiliter luſit:Cor.tacitus: ſedente Claudio circẽſibus ludis cũ pueri nobiles eqs ludicrũ troiæ inirent;: ĩterq́ꝫ eos britãnicus ĩpatore genitus &.L.domicius adoptione mox ĩ imperiũ & cognomẽto neronis aſcitus fauore plebis acriore in domitiũ loco præſagii acceptus eſt. Fauorabiliter :cum fauore populi : fauorabilis is dr̃ q ẽ gratioſus plenuſq́ꝫ fauoris in populo.

Fauorabilis

In diſciplina traditus:agrippinã ſenecã exulantẽ ab exilio reuocauit:eiq́ꝫ ꝑturã ĩpetrauit:cui domitiũ filiũ tradidit erudiẽdũ ut illius pueritia tali magr̃o adoleſceret:& conſiliis eiuſdẽ ad ſpẽ dñatiõis utereẗ. Proxima nox: illa ſignificaẗ:diẽ illũ ſecuta eſt: quo ſibi traditus ẽ nero erudiẽdus. C.Cæſari ꝑcipere:tanq̃ nero futurus eẽt alter caligula. Fidẽ ſomnio: qa nõ ſolũ ſeſe Caligulæ ſimilẽ ꝑſtitit ſed illo quoq́ꝫ ſceleratiorẽ truculẽtiorẽq́ꝫ mõſtrauit. Prodita:detecta. Aenobarbũ ſalutaſſet britãnicus domitiũ ænobarbũ ſalutauit nec Neronẽ noĩauit ĩ q̃ ſnĩam ait cor.tacitus obuii iter ſeuero britãnicũ noĩe ille domitiũ ſalutauere:qđ ut diſcordiæ iniciũ Agrippina multo q̃ſtu ad maritũ deferre:ſꝑni qppe adoptionẽ q̃q́ꝫ cẽſuerit p̃res iuſſerit populus ĩtra pẽates abrogari. Vt ſubditiciũ:ꝑpoſtera res eſt:qđ adoptiuus filius accuſet apud patrẽ legitimũ filiũ perinde ac ſubditiciũ & adulterinũ:ſubditicii enĩ dicũẗ ſuppoſiticii:quos Iuuenalis ſuppoſitos appellat:a plauto iuppiter luculẽte dictus ẽ amphitrio ſubditicius:ꝓpterea ꝙ imaginẽ amphitriõis ſũpſerat. Quĩtilianus ĩ p̃io ut nõ modo uerſu cẽſoria q̃dã uirgula notare:& libros q falſo uidereņ̃ ĩſcripti:tanq̃ ſubdititios ſubmouere familia permiſerit ſibi. Arguere:criari. Amitã lepidã afflixit:pauloante dictũ ẽ queẽadmodũ mors ĩdicta fuit lepidæ Neronis amitæ:quæ exercuerat ſimultates cũ agrippina. Rea:ſcilicet lepida. fuit autẽ obiectũ in accuſatiõe inter cætera lepidæ reæ factæ:qđ cõiugiũ prĩcipis deuotiõibus petiuiſſet:quodq́ꝫ paꝝ coercitis ꝑ calabriam ſeruoꝝ agminibus pacẽ italiæ turbaret. Tyro:die tyrocinii:ſuꝑ quo nõ pauca ſuperius annotauimus:q̃ repetẽda illinc ſũt ſi qd ſcire deſideras. Populo cõgiariũ:de hoc ſic ſcribit tacitus. uirilis toga Neroni maturata:quo capeſcẽdæ reipu. idoneus uidereẗ & Cæſar adulationibus ſenatus libẽs ceſſit.ut uigeſimo ætatis anno cõſulatũ Nero iniret:atq́ꝫ iterĩ deſignatus ꝓcõſulare ĩperiũ extra urbẽ haberet.ac princeps iuuentutis appellareẗ.additũ noĩe eius donatiuum militi:cõgiariũ plebei de cõgiario.quod populare eſt:& donatiuo quod militare ẽ:ſupra ſatis ac ſuꝑ. Indicta decurſione:denũciata ſignat autẽ militarẽ decurſionẽ:quæ ſolẽniter fieri ſolebat cauſa ludicri ſpectaculi:ut ſupra affatim declarauimus in funere nobilium decurrebãt circa ipſum rogum & hoc eſt quod dixit maro in.xi.æneidos ter circum accenſos cincti fulgẽtibus armis decurrere rogos. Scutum ꝑtulit:tanq̃ ipſe Nero in decurſiõe præcurreret:& ꝑtoriani milites eum ſequerentur præferentem ſcutum ex ritu decurſionis. Patri:Claudio per adoptionem. Gratias egit : pro honoribus quibus eum exornauerat Claudius:de quibus modo diximus. Pro bononienſibus:bononia patria noſtra id temporis igne deflagrauerat:tunc nero pro bononienſi colonia orauit impetrauitq́ꝫ:ut largitione centies ſextertium bononiæ ſubueniretur ex quo nos non parum deberemus principi Neroni : niſi ille obſcelera deteſtanda factus eſſet odium cunctorum mortalium. Pro rhodiis:rhodii oratore Nerone libertatem impetrarunt. Ilienſibus.nero ut eloquentiæ ſtudiis eniteſceret cauſam ſuſcepit iliẽſium obtinuitq́ꝫ:ut illi omni publico munere ſoluerentur:quod ſupra quoq́ꝫ explicatum eſt : præterea ilienſibus conceſſum fuit priuilegio peculiari:ut qui matre ilienſi eſſet is ſit municeps ilienſium:auctor Vlpianus titulo ad municipales. Iuriſdictiõem præfecti urbis:ſenſus eſt.nero ius dicere cœpit ab his rebus quæ ſpe-

Subdititii

Cõſul.xxx. anno.

princeps iuuentutis

Decurſio.

Nero ꝓ bononiẽſibus

ĉtãt ad officiũ p̃fecti urbis & p̃fecti latinaꝝ.q̃ aút ad iuriſdictionem p̃fecti urbis ꝑtineant docet iuriſconſultus li.i.digeſtoꝝ.ſcribẽs oĩa oĩno crimina ſibi uendicare urbis præfecturã:nec tantú ea:quæ intra urbẽ admittuntur:uerum quo pro ea quæ extra urbem intra italiam fiebant.

M.AN. Anneo ſenecæ:ſtoicæ diſciplinæ ſtudiis ea tẽpeſtate claro:p̃ter ipſius opa q̃ & multa & uaria extãt:Fabius Quĩtilinus:Gellius:Iuuẽalis:Mar.& Papinius ĩ Siluis meminerũt. Proxía:q̃ diẽ illũ quo Neronẽ ĩſtituẽdũ ſuſceperat. C.Cæſari:Caligulæ. Fidẽ ſomno:nã Nero nõ ſolũ æq̃uit caligulæ ſcelera:ſed ſuꝑauit ẽt Pli.ꝑ utraſq;.Agrippías maxĩæ q̃ caiũ:& domitiũ.Neronẽ principes genuere totidẽ faces generis hũani. Aenobarbũ:& nõ cæſarẽ. Ex cõſuetudĩe:ut ante adoptionẽ cõſueuerat. Subdititiũ : nõ uerum Claudii filiũ:ſed fraude ſubditũ ac falſo creditũ. Amitã ẽt lapidã:patris ſororẽ nec eius legas qđ ne elegãter qdẽ diceret:ſed ẽt: Tyro:rudis adhuc cõgiariũ donũ. Dõatiuũ:qđ militi citra ſtipendii aut p̃mii nomẽ dabat donatiuũ dixere:qđ gratuitũ pp̃lo cõgiariũ q̃q̃ aliud ſportula aliud recta cœna eſſet aliud uiſceratio &.breui cõgiariũ & donatiuũ pecũia fere cõſtabãt. Decurſiõe:q̃lis eẽt hæc decurſio nõ repio:nõ ĩepte tñ accipias decurrere ꝑ circũcurrere ſiue circuire:ſic enĩ Seruius Virgilianũ illud ĩterp̃tat decurrere rogos ut certo anni die militari põpa militẽs tã ad oſtẽtationẽ q̃ ad recognitõis uſũ aut in defuncti ducis memoriã decurrerẽt ut alibi idẽ trãqllus cæteꝝ ĩqt exercitus honorariũ ei tũ ullũ excitauit circa quẽ deĩceps ſtatuto die quot annis miles decurreret:fuit idibus iuliis & eqtũ trãſuectio cuius Diõyſius & Valerius memĩerũt.ſed illi pedibus hi eqs ſedẽtes pulchrũ & hilare ſpectaculũ exhibebãt ciuitati:nec eo inficias poſſe id militaris ludicri certaminiſue gẽus uideri qđ ipm q̃le eẽt.uox ipſa ꝓpemodũ teſtat a decurro decurſus ẽ & decurſio. Pr̃i:claudio. Gr̃ias:qđ honorificẽtiſſimo Tyrocinio ſe ĩ foꝝ traduxiſſet. Auſpicatus:rite cœpit. Iuriſdictionẽ:dicũdi iuris munus. Præfecti urbis:p̃fectus urbis latinaꝝ feriis creatus.

atq; latinarum celeberrimus patronis non trãſlatitias ut aſſolet & breues:ſed maximas plurimaſq; poſtulationes certatim ingerentibus:quãuis interdictum a claudio eẽt. Nec multo poſt duxit uxorem Octauiam ediditq; pro Claudiis ſalute circenſes & uenationem.

De imperio Neronis.

SEptendecim natus annos ut de claudio palã factũ eſt inter horã ſextã ſeptimãq; proceſſit ad excubitores:quum ob totius diei diritatẽ non aliud auſpicandi tempus accomodatius uideretur:proque palatii gradibus imperator conſalutatus lectica in caſtra:& ĩde rapti appellatis militibus in curiam delatus eſt.Diſceſſit iam ueſperi ex immenſis quibus cumulabatur honoribus tantum patris patrię nomine recuſato propter ætatem.

PHI. Atq; latinarũ:Au. gellius li.xiii.noctiũ atticaꝝ demonſtrat p̃fectũ urbis latinaꝝ cã romæ relinq ſolitũ quẽ mutius negat ſenatũ habere poſſe:quæ aũt ſint latinæ feriæ:& cuius rei cauſa ĩſtitutæ ſupra docuimus :qdã codices habẽt p̃fecti urbis cã latinaꝝ tanq̃ ob cãm latiaꝝ feriarũ obeũdaꝝ uſurpauerit iuriſdictionẽ p̃fecti urbis:ad quẽ latĩæ ꝑtinebant.qdã ſeiunctim legunt p̃fecti urbis atq; latinaꝝ qđ placet:alii iunctim. Nõ trãſlatitias

Trãſlatitiæ poſtulationes

poſtulationes:trãſlatitiæ poſtulationes dicunt accuſatiões nõ nouæ nec nuꝑ ĩuentæ ſed aliunde tranſlatæ:& tales breues eſſe ſolẽt utpote ex formula trãſcriptæ & faciliores explicatu ſic edicta trãſlatitia ueteres dixerunt:de quo ſupra dictũ eſt:poſtulationes aũt nõ ſolũ petitiones dici ſed ẽt accuſationes ſatis notũ eſt qđ a poſtulãdo deriuatur:ſupra quo uerbo abundanter ſcripſimus in primo cõmentario ſenſus ẽ:ĩterdixerat claudius ne patroni cauſaꝝ ingererent numeroſas ĩplicataſq; poſtulatiões apud Neronem.ne ille adhuc tyrũculus in iure dicẽdo uexaretur:habendam enim cenſebat rationẽ ætatis iuuenalis in actione cauſarum.tamen illi perſeuerauerunt in propoſito ut maximas plurimaſq; poſtulationes ꝑ uiribus quiſq; ingererent. Octauiam:filiam Claudii principis. De claudio:claudium ſcilicet occubuiſſe & extinctum eſſe. Inter horam ſextam proceſſit:in publicũ egreſſus eſt.Agrippina expectabat:ut inq̃t tacitus.tẽpus proſperũ a caldeis prædictũ:tũc medio diei ante idus octobris foribus palatii repẽte deductis nero egreſſus eſt in publicũ. Ad excubitores:ad cohortẽ:quæ more militiæ excubiis aderat progreſſus ẽ nero comitante burro.ibi feſtis uocibus exceptus lecticæ ĩpoſitus fuit.dubitauiſſe quoſdã ferunt reſpectãtes rogitãteſq; ubi britãnicus eẽt?mox nullo in diuerſum auctore eũ q offerebat ſecuti ſunt.itaq; illatus caſtris nero ĩꝑator cõſultat. Diritatẽ:tanq̃ priora tẽpora portẽderẽt p̃ſagarentq; dira capeſcẽdi principatus initia. Pro palatii gradibus:ante ſcalas palatinas. Appellatis:nero milites alloquutus eſt cõgruentia tẽpori præfatus.promiſitq; donatiuum ad exemplum paternæ largitionis.tacitus auctor. In curiam delatus: ſcribit tacitus conſulta patrum ſecuta eſſe ſententiam militarẽ in cõſalutando imperatore. Propter ætatẽ cum adhuc puer eſſet:nec illi ætati patris patriæ nomen conueniret.

M.AN. Celeberrimis patronis:eoq; cognitione magis difficili. Nõ tranſlatitia : non aliunde acceptas alioue deferendas. Poſtulationes:legitimas debitaſq; petitiones. Ingerentibus:cumulãtibus ĩferẽtibus. Interdictum:ne illius adhuc tyronis iuriſditionem arduis & laborioſis implicarẽt negociis. Octauiam:

Claudii & Meſſalinæ filiã. De claudio:de claudii obitu. Proceſſit:in apertũ uenit. Ex cubitores:q̃ præſidii cauſa circa fores excubabant. Diritatem:diram extorum ſpeciem quibus litare non potuerat. Auſpicandi:ſuſcipiendi inchoandi imperii. Conſalutatus:ab iis qui in ſtatione erãt. In caſtra:quæ appia ũia fuiſſe diximus. Appellatis:accerſitis in officio confirmatis. In curiam:ad patres. Deceſſit:e curia. Propter ætatem:quaſi patris appellatione indignam.

De geſtis per eum in initio principatus.

Orſus hic a pietatis oſtentatione Claudiũ apparatiſſimo funere elatũ laudauit: conſecrauitq; Memoriæ domitii patris honores maximos habuit Matri ſummam omnium rerum publicarum priuatarumq; permiſit: primo etiam imperii die ſignum excubanti tribuno dedit optimam matrem: ac deinceps eiuſdem ſæpe lecticapublicum ſimul uectus eſt. Antium coloniam deductis aſcriptis ueteranis e prætorio: abditiſq; per domicilii tranſlationem ditiſſimis primipilarium: ubi & portum operis ſumptuoſiſſimi fecit.

De ciuilibus geſtis eius.

Et quæ ut certionem adhuc indolem oſtenderet: ex Auguſti præſcripto imperaturum ſe profeſſus neque liberalitatis: neque clæmentiæ: nec comitatis quidem exhibendæ ullam occaſionem omiſit. Grauiora uectigalia aut aboleuit: aut minuit: præmia delatorum

PHI. Orſius.ĩcipiẽs. Claudium laudauit:laudationẽ claudii funebrẽ exorſus eſt Nero:in qua antiq̃tatem generis cõſulatus ac triũphos maiorum enumerauit: ſed ubi ꝓuidẽtiã ſapiẽtiãq; claudii laudare cœpit:nemo riſui tẽperauit.autumat tacitus orationẽ illã a ſeneca fuiſſe cõpoſitam: annotauerũtq; ſeniores primum Neronẽ ex principibus romanis eguiſſe alienæ facundiæ. Cõſecrauitq;.ſ.ꝑ apotheoſin.tacitꝰ ait flaminẽ claudialẽ ſimul claudio cẽſoriũq; funus fuiſſe decretum & mox cõſecrationẽ die funeris idẽ pauloante.cœleſtes inq̃t honores claudio decernũtur & funeris.ſolẽne pinde ac diuo auguſto celebrat̃ emulante agrippina proauiæ liuiæ magnificentiam. Domitii p̃ris:ait tacitus effigiẽ domitio patri petiiſſe Neronẽ a ſenatu. Matri ſũmã:itidẽ Alexãder Romãus.imperator tũ puer ad ĩperiũ pueniſſet fecit cũcta cũ matre:ut & illa uideret̃ pariter imparet.helio gabalus quoq; ſymiamiræ matri adeo deditus fuit:ut ſine illius uolũtate nihil ĩ repu.faceret & ꝑfecto m̃rna cõſilia.nõ ſunt filio repudiãda:q̃ñ m̃r ꝑ captu mulieꝝ circũſpecta eſt & ſolers.qualis ẽ clariſſima atq; prudẽtiſſima matrõaꝝ parẽs tua:ĩclyte hãnibal:nũq̃ a me ſine honoris p̃fatione nominãda.q̃ non ſolũ callet officia m̃ronatus:ſed mirabili prudẽtia p̃dita:callẽter ĩtelligit:quo pacto negocia ad rẽpu.ptinẽtia debeãt admĩſtrari:q̃ta deus bone ẽ ĩ m̃re tua illuſtriſſima dexteritas:q̃ta affabilitas ad adeũtes excipiendos q̃ta ĩ rebus oĩbus obeũdis circunſpicientia:quo circa facito quod facis utere maternis cõſiliis r̃fert ad matrẽ:q ubi futura optima eſt fidiſſimaq; conſiliatrix:cui pares pauciſſimas ꝑes inuẽturus nullam ſuperiorem.non cornelia gracchorum.nõ aurelia cæſaris:nõ actia auguſti mater zeneueræ bẽtiuolæ ſunt præferẽdæ.immo ut dicam quod ſentio nec quidem æquiperandæ.qua nec tanaquil ſolertior fuit nec liuia circũſpectior. Optimam matrem:tacitus propalam omnes in agrippinam matrem honores cumulabantur.ſignũq; more militiæ petẽti tribuno dedit optimæ matris. Simul:cum matris agrippina. Antiũ:quæ ciuitas fuit caput uolſcoꝝ ubi generatũ eẽ ipſum Neronẽ ꝑdiderũt. Adſcriptis:adſcripti dicebant̃ q in colonias noĩa dediſſent ut eẽnt coloni.alio uerbo trãſcribi dicunt̃ ut docet ſeruius q enarrãs illud maronianũ trãſcribũt urbi m̃res ait romãi moris uerbũ eſt.trãſcripti.n.in colõias deducũt̃. Et p̃torio:ex militibꝰ p̃toriãis. Per domicilii trãſlationẽ:domicii trãſlatio fit q̃ñ colõi ex urbe roma trãſferunt̃ ad coloniã habitãdã.ubi illis domicilia & agri aſſignant̃. Portũ fecit:cũ antea antiũ ciuitas fuiſſe portu carẽs:ſicũt indicat ſtrabo ĩ.v.geographiæ. Sũptuoſiſſimi:maximi ſumptus maximarũq; ĩpẽſaꝝ. Ex auguſti p̃ſcripto: traianus dicere ſolebat ꝓcul diſtare cũctos prĩcipes a primo q̃nquẽnio prĩcipatus Neronis:illo enĩ tp̃e tam fuit optimus prĩcipũ Nero:quã poſtea peſſimus.p̃ſcriptũ aũt ut inq̃t porphyrio ꝑ præcepto dr̃ trãſlatiõe ſumpta a magiſtris ludi q p̃ſcripta pueris dãt ꝑcipiuntq; imitari:oratius nõ ita romuli p̃ſcriptũ:apud rethoras tractatio uberrima:ẽ quomõ p̃ſcribamus a re a pſona a tp̃e & reliq̃s ait fortunatiãus præſcriptionẽ differre a trãſlatiõe:cũ p̃ſcriptio excludat actionẽ:trãſlatio aũt differat.Cor.taciti in hanc ſñiam uerba ſunt hæc tũc formã futuri prĩcipatus nero p̃ſcripſit.ea maxime declinãs:quoꝝ recẽs ĩuidia flagrabat:nihil in penatibus ſuis uenale aut ambitiõi ꝑuiũ eẽ uoluit. Comitatis:benignitatis & facilitatis.comes enĩ benigni faciles & ſuaues hoĩes eẽ dicunt̃ unde & comiter:ꝑ benigne accipit̃ auctor cicero in orõne pro.Corne.balbo.

Aboleuit:tradit tacitus uectigal q̃ntæ & uigeſimæ uenaliũ mãcipioꝝ remiſſum fuiſſe a Nerone.idẽ ĩduxit abolitionẽ q̃ddrageſimæ q̃nquageſimæq;.& q̃ alia ex auctionibus illicitis noĩa publicãi ĩuenerãt. idẽ cogitauit de abolẽdis cũctis uectigalibus.tanq̃ id pulcherrimũ donũ generi mortaliũ daturus.ſed eum cohibuerunt ſenatores diſſolutionẽ ĩperii docẽdo.ſi fructus q̃bus res pu.ſuſtinet̃ diminueret. Præmia delato

Nero eguit alienæ facundiæ

Laus zeneueræ bentiuolæ

præſcriptũ

Comes

Comiter

E

Quadruplatores · *Delatores legis* · *Decimæ uxoribus quartæ meretricibus*

rum:erát inter delatores criminũ publicoꝝ qdam quadruplatores noīati:q quartá partē de ꝓſcriptoꝝ bonis quos detulerát cōſeq̄banť.cú aūt lege papia delatoribus p̄mia cōſtituta fuiſſēt:nero ea minuēs redigit ad q̄rtas.uerbi cá ut delator:q ꝓ delatore accipe debebat q̄dragīta accipet decē.uř át ſenſus ille eē cōgruentior.ut ītelligas neronē ad q̄rtas redigiſſe minuiſſeq̧ p̄mia:q̄ cōſtituta erát his delatoribus:q accuſabát deferebátq̧ noīe illoꝝ q agerēt aduerſus papiá legē:de q̄ ꝓxio cōmētario copioſe diſſeruimus.ita.n. dicimus delatores papiæ legis ſicut delatores iuliæ.pōpeiæ corneliæ legis:ītelligi uolētes illos:q accuſant tráſgreſſores p̄uaricatoreſq̧ eaꝝ legũ:ad q̄rtas át abſolute dixit:ſicut ē illud admodũ ſcitũ trachali oratoris contra Spatalē.placet hoc ergo leges dilıgētiſſime pudoris cuſtodes decimas uxoribus dari quartas meretricibus.

M.AN. Per tranſlationem domicilii:domicilio ex urbe in coloniam tranſlato aut certe ita in coloniam aſcripti ut eorum domicilia alibi eſſent quod in nono comenſi quoq̧ colonia euenit. Præſcripto:formula. Præmia delatorum:delatoribus decreta.

papiæ legis ad quartas redegit:diuiſis populo uiritim quadrigenis nummis:ſenatorũ nobiliſſimo cuiq̧:ſed a re familiari deſtituto annua ſalaria:& quibuſdã quingena cōſtituit Item p̄torianis cohortibus frumentũ, menſtruumq̧ gratuitum. Et quum de ſupplicio cuiuſdam capite damnati:ut ex more ſubſcriberet admoneretur:quã uellem inquit neſcire litteras. Omnes ordines ſubinde memoriter ſalutauit:agenti ſenatui gratias reſpondit quum meruero. Ad campeſtres exercitationes ſuas admiſit & plebem declamauitq̧ æpius publice:recitauit & carmina non modo domi : ſed in theatro tanta uniuerſorum lætitia:ut ob recitationem ſupplicatio decreta ſit:aquæ pars carmium aureis litteris Ioui capitolio dicata.

De ſpectaculis per eũ editis & libertate eius ad populum.

SPectaculorum plurima & uaria genera edidit:Iuuenales.circenſes:ſcœnicos ludos : gladiatorium munus . Iuuenalibus ſenes quoque conſulares

PHI. Quadragenis: q̄dragentenis.hoc idē Cor.tacitus ſic ſcribens plebei cōgiariũ q̄drigēi nũmi uiritim dat. Quibuſdã qngena:ſcribit tacitus qngēa ſeſtertia ī ſingulos annos oblata fuiſſe a nerone ualerio meſſalæ:quibꝰ īopiá īnoxiá ſuſtentaret:Aurelio quoq̧ cotte & aterio Antonino annuá pecuniá ſtatuit prīceps nero q̄uis ꝑ luxũ habitas opes diſſipaſſent. Menſtruũ gratuitum ſine p̄cio frumentũ unius mēſis ex argitiōe neroniana datũ militibus cohortiũ p̄torianarum ſignificat.qdá exponũt menſtruũ nō tá unius menſis:q̄ in ſingulos mēſes datũ frumētũ ſine p̄cio p̄torianis cohortibus utpote nobilioribus & ad cuſtodiá prīcipis excubátibus. Neſcire lr̄as:ſeneca li.ii.de clæmētia ſe maxīe cōpulſum eſſe hac una Neronis uoce ait ut de clæmentia ſcriberet:

Laus dicti neroniani

quá appellat uocē generoſam dignáq̧ quá audirent oēs gētes:quæ Romanũ īperiũ colunt:quá uocē ait in cōcionē omniũ mortaliũ eē mittēdá.in cuius uerba principes regeſq̧ iuramentũ faciant:quá uocē appellat publicá generis humãi īnocētia digná ná cũ burrus p̄fectus cohortiũ uir egregius:ī latrōes duos animaduerſurus eēt exigebat nerone:ut ſubſcriberet in quos & ex q̄ cá animaduerti uellet:hoc ſæpe dilatum ut aliquádo fieret īſtabat.tandē nero inuitus īuito cũ carthá ꝓtuliſſet traderetq̧ exclamauit.uellē neſcire litteras hoc autē ideo dixit ne cogereť ſubſcribere libellũ pertinētē ad ſuppliciũ capite dánatorũ. Memoriter

Vellem neſcire litteras · *Memoria cyri & themiſtoclis*

ſalutauit:in hoc laudáda Nerōis memoria eſt nō minus:quá cyri.q noīatim oēs in exercitu ſuo milites appellauit:nec minuſquá.L.ſcipionis q po.ro.nominatim alloquebať:nec minuſquá themiſtoclis:q oīum ciuiũ noīa memoriter tenuit. Subīde:frequēter. Cũ meruero:uox plena ſũmiſſæ ciuilitatis:tanq̄ nō mereref:ut ſibi a ſenatu gratiæ agerenť:cũ nullũ adhuc beneficiũ cōtuliſſet ī ſenatũ. Cápeſtres exercitationes: qñ in cápo martio exercebanť.de exercitatiōibus cápeſtribus diximus ſupra ſatis ac ſup. Admiſit & plebē ſpecimen ſignúq̧ eſt comitatis in principe exhibere ſe in publico & ab exercitationibus ſuis non excludere populũ ſpectatorē:cōſcientia enī ſcelerũ nimirũ fuit illa:quæ prīa nos docuit ianitores apponere ne flagitia noſtra uulgo noſcitarenť.ſed bonus princeps nihil nō agere pōt in ꝓpatulo:cũ nihil agat reprenſibile.

Aureis litteris:ob excellētiá fauorēq̧ popularē.ſcribit plinius tria chilōis lacedæmōii p̄cepta delphis cōſecrata fuiſſe litteris aureis. Iuuenales:a iuuene iuuenales ludos deriuari nomē oſtēdit.ná ut ait priſciáus in.iiii.a iuuene iuuenalis deduciť & iuuenalis:uidēturq̧ fuiſſe pro ſalute iuuenũ īſtituti ludi iuuēales ſicut olim plebei pro libertate plebis facti:uel qa a ſolis iuuēibus celebráť.Nero nō ſolũ iuuenes:ſed ſenes & uetulas cōtra ritũ iuuēaliũ exhibuit ad luſum.de his ſcribit hæc tacitus.īſtituit Nero ludos iuuenaliũ uocabulo ī quos paſſim nomina data nō nobilitas cuiq̄.nō ætas aut acti honores īpedimēto:quo minus latini græciue hiſtriones artē exercerēt.refert iulius capitolinus gordianum ediſſe ludos ſcenecos & iuuenalia ꝑ quadriduum:de his ſidonius.iam famæ iuuenalibus peractis.

Iuuenales ludi

M.AN. Papiæ legis:q̄ papia lex eēt ſuo loco diximus:fuit & alteꝝ papiæ legis caput quo cauebatur nō q pegrius eēt ciuitatē fraude uſurpet. Meſtruũ gratuitũ:ut quũ ſingulis mēſibus accipent unius tantũ &

nõ omniũ gratuitũ daret:aut frumẽtũ gratis ab eo cõſtitutũ accipias & ut magis gratificaret̃ idip̃m menſtruũ. Neſcire lr̃as:ne ad hmõi cogerer ſubſcriptioné:Anneus ſeneca burrus íqt p̃fectus tuus uir egregius & tibi prĩcipi notus exigebat a te ut ſcriberes ĩ quos & ex q̃ cã aĩaduerti uelles hoc ſæpe dilatũ ut alioqn fieret íſtabat íuitus íuito quũ chartã ꝑtuliſſet traderetq; exclamaſti uellé neſcire lr̃as:o digná uocem q̃ audirét oés gẽtes:q romanũ ĩpiũ colũt. Cãpeſtres exercitatiões:dũ ĩ cãpo aut Gymnaſio exercerét̃. Iuuenalibus:qbus iuuenes tm̃ oportebat ĩtereſſe ſed ſenes & anus a Nerõe nouo exẽplo recepti : Capitolius iuuenalia ait & ſcænicos ludos per quatriduum de ſuo edidit.

anuſq; matronas recepit ad luſum. Circenſibus loca equiti ſecreta a cæteris tribuit. Cõmiſitq; etiam camellorum quadrigas ludis:quos pro æternitate imperii ſuſceptos appellari maximos uoluit. Ex utroq; ordine & ſexu pleriq; ludicras ꝑtes ſuſtiuerũt. notiſſimus eques Romãus elephanto ſup ſedés p Catadromũ decucurrit. Inducta eſt Afranii togata:quæ incendium ſcribitur:conceſſumq; ut ſcænici ardentis domus ſuppellectilem diriperẽt:ac ſibi haberẽt ſparſa & populo miſſilia omnium rerum per omnes dies ſingula quottidie millia. Auiũ cuiuſq; generis multiplex penus theſſeræ frumentariæ:ueſtis:aurum:argẽtum:gẽmæ:margaritæ:tabulæ pictæ:mãcipia:iuméta:atq; etiã manſuetæ feræ:nouiſſimæ naues inſulæ agri.

Lex ſpectaculorum

PHI. Loca equiti ſecreta:lege roſcia ĩ ſpectaculis theatralibus ordo eq̃ſter ſpectabat ſeꝑatus a popularibus:cui q̃ttuordecí gradus erant aſſignati. Nero uoluit ut ĩ ludis quoq; circenſibus loca tribuerent̃ eqtibus diuiſa ſeparataq; a cæteris. Cor. tacitus. eodé anno Cæſar nero eqtũ romanoꝝ locos ſedilibus plebis antepoſuit ante circũ.náq; ad eã dié ĩdiſcreti ibãt:q̃a lex roſcia nihil niſi de q̃tuordecí ordinibus ſanxit. Eqti:ordini eq̃ſtri. Commiſit:uerbũ é ſpectaculis exhibẽdis accõmodatũ quo ſupra diximus. Camelorũ q̃drigas:ut nõ ſolũ q̃drigæ equorũ ĩ circẽſibus currerẽt ſed ẽt cameloꝝ. camelos iter armẽta paſcit oriens:quĩ eqtatu fungũt̃ ĩ p̃liis iumẽtoꝝ uero dorſo:qbus uelocitas eſt iter equos.

Cameli

Ludis:ſcenicos ĩtelligit & theatricos. Appellari maxĩos:cũ ludi Romãi alio noĩe magni appellarent̃:nero ſuos ludos tanq̃ nobiliores uoluit maximos nũcupari.& ita uidet̃ alluſiſſe ad nomé magnoꝝ ludorũ.

Ludi magni maximi

Ex utroq; ordine:ſenatorio & equeſtri. Sexu:uirili & fœmĩeo. Ludicras ꝑtes:ſcẽicã & hiſtrionicã diſciplinã ꝑegerũt:qđ ꝓbroſum erat famoſumq; apud romãos. Catadromũ:græci catadromõ uocãt:qđ latine decurſoriũ dr̃ poſſumus. κατἀδρομέω ení decurro & κατάδρομη diſcurſio ſignificat̃:decurſioné autẽ p catadromũ nõ ſine ꝑiculo fuiſſe ſignificat iuriſcõſultus ĩ titulo de actiõibus empti.ubi ait.nã ſi periculo ſam ré ante uẽditioné facere ſolitus é:culpa tua id factũ eẽ uidebit̃.puta eni eũ fuiſſe ſeruum:q p catadromũ deſcẽdere aut ĩ cloacã dimitti ſolitus eẽt idé iuris erit.

Catadromos

Afrãii togata:ſupra explicauimus togatas dici fabulas:q ſcriptæ ſũt ſecũdũ ritus & habitus hoĩum togatoꝝ.i.romãoꝝ:ſicut græcas fabulas ab hitu palliatas priſci noĩauerũt ĩ togatis ãt ſcribẽdis excelluit afranius poeta:q tamẽ argumẽta iq̃nauit puerorũ fedis amoribus:ita mores ſuos faſſus.auctor Qui.in.x.hic ab oratio decẽter dictũ eſt.dr̃ afrani toga cõuẽiſſe menãdro & ab auſonio:quã toga facũdi ſcenis agitauit afrãi:ĩter afrãi togatas fabulas una fuit nominata ĩcẽdiũ ab argumẽto:ſicut olĩ nõnulli ĩcẽdiũ phaetõtis ſcripſiſſe ꝓdunt̃:& lucãus cõdidit iliaconiti: quo poemate ĩcẽdiũ troiæ cõtinebat̃. Domus ardẽtis:ita erat argumẽtũ fabulæ:ut domus ĩcẽdio flagrãs ĩduceret̃.nero ꝑmiſit ut ſcenici hoc eſt hiſtriones ſuppellectilé direptã ex ĩcẽdio illo ſcẽico ſibi haberẽt.

Togatæ

Sperſa miſſilia:ſolẽt prĩcipes & magiſtratus mittere ĩ uulgus numos & alia q̃ miſſilia noĩamus q̃ fiũt occupãtiũ ut ſcribũt iuriſcõſulti:ſupra de ſparſiõe miſſiliũ diximus abũde. Sĩgula milia auiũ cuiuſq; generis : uidet̃ hic faciẽda diſtictio:ut ſenſus in ſingulos ludoꝝ dies ſparſa eẽ ſingula auiũ milia ex quocũq; genere auiũ. mox ſubiũgẽdũ é multiplex penus.ſ.ſperſum é.

Maſſilia

Multiplex penus:eſculẽta & poculẽta noĩe penoris intelligi notiſſimũ é.Cicero penus eẽ omne:quo ueſcunt̃ hoĩes:q geſtãt penus penatores dicti ſunt a.M. catõe: in notis ſerui nõ pauca a nobis ſup penu ſcripta ſũt.Quidã codices habẽt multiplex gẽus qđ nõ conuenit.

Penus

Penatores

Teſſeræ frumẽtariæ:repete q annotauimus ĩ auguſto ſup teſſeris frumẽtariis ne eadé ſæpius dicãt̃. Naues ĩſulæ agri:nõ ĩtelligo hæc ĩ populũ ſparſa fuiſſe:nec eni poſſibile eſt:ſed teſſeras:q̃s q̃cũq; occupaſſet:illi mox dabãt̃ naues & agri ꝑut nota teſſeræ ſignificabat:ſicuti ſpargebant̃ teſſeræ frumẽtariæ:ꝑ qbus ſumma frumẽti notata accipiebat̃.ĩſulæ aũt ĩ hoc loco ſignificãt̃ domus de qbus alibi ſatis ac ſup.

Exarmatæ feræ

Mãſuetarii

Mãſuetæ feræ:exarmatas feras lãpridius appellat:q̃ ſint mãſuefactæ p mãſuetarios.ita eni dicũt̃ magiſtri mãſuefaciẽdi feras.iulius firmicus ĩ.viii.metheſeos:oriẽte ſeptẽtrione nati erũt mãſuetarii feraꝝ ideſt q urſos uel tauros depoſita feritate hũanis cõuerſatiõibus ſociẽt cicurare dixit antiq̃tas mãſuefacere:& ideo dictũ.cicur ĩgenium obtineo pro mãſuetum:& Cicero cicures nominauit beſtias:quæ nõ ſint feræ.

Cicurare

Cicur ingenium

M.AN. Secreta a cæteris:ordinibus ſcilicet ſed in circẽſibus ludis id nũc datum accipias antea equites fuerãt id cõſecuti ut ipſi ordini.xiiii.ĩ theatro uacarẽt gradus. Cameloꝝ q̃drigas:ut cameli quadriuges q̃drigarũ more currerent. Ludicras partes:hiſtrionicas. Catadromum:decurſionis ſtadium. Affrãi to-

gata:fabula ſcilicet Fabius Quintilianus togatis excellit Affranius utinãq; nõ inqnaſſet argumẽta puerorũ
fedis amoribus mores ſuos faſſus:ſunt togatæ romãorũ fabulæ ut græcorum palliatæ Varro eſt auctor:
utrũq; nomen a peculiari gentis habitu deductũ ſuntq; togatarũ quatuor genera prætextatæ:Tabernariæ
Atellanæ:planipedes unũ atq; alterũ genus a perſonarũ qualitate fectũ tertiũ a loco:nouiſſimũ ab habitu
plano enĩ pede ideſt nudo proſceniũ earũ actores intrabant quũ q tragœdias agerent coturnis ĩgrederen
tur. Ardentis domus:ex fabulæ argumẽto ita rep̃ſentatæ. Miſſilia:mũera q̃ a principibus uulgo ſparge-
banť uelaria linea odores unguẽta & alia his ſĩlĩa ac ĩterdũ maiora qđ ex iis q̃ ſequunť põt ĩtelligi. Sigu-
la quotidie milia:ex ſingulis generibus ſingula millia. Teſſeræ frumẽtariæ:ĩciſæ.ſ.aut certa ſũma notatæ
qd teſſeræ eẽnt alio ẽ loco ſignificatũ. Naues ĩſulæ:agri:hæc ut alia q̃dã certe ſpargi nõ potuerũt niſi no-
tata noĩa aut tabellis figurata in populũ ſparſa accipias atq; illis ipſis q eas adepti eſſent ex fide repreſenta-
ta poſſent & ſigilla earum rerum in uulgus miſſa uideri ſed ſuperior ſnĩa ſimilior eſt uero.

proſceniũ

PHI. Ex p̃ſcenii faſtigio:pro
ſcẽiũ auctore diomede dicimus
locũ q eſt ante ſcenam:p̃ſceniũ ĩ
troibãt actores tragœdiarũ cum
cõturnis.comedi uero cũ ſoccis:
ubiq; fabulas agebant:maro.ĩ.ii.
georgicorũ ueteres ineunt p̃ſce-
nia ludi. Mũere:ſpectaculo gla
diatorio. Amphitheatro ligneo
curio funebri patris munere fe-
cit e ligno non amphitheatrũ ut
nero : ſed theatra duo ampliſſi-
ma cardinum ſingulorũ uerſatili
ſuſpenſa libramento:quæ corni-
bus inter ſe coeuntibus faciebãt
amphitheatrũ:& poſt meridiãis
horis gladiatoria ſpectacula illic
edebanť:plinius Romani popu-
li furorẽ demirať:qui auſus ſiț ſedere ludoſq; ſpectare tã ĩfida ĩſtabiliq; ſede:periturus momento aliquo lu
xatis machinis.hæc nimirũ fuerũt illa Caii curionis munera:de quibus loquiť Cicero in illa epiſtola:nem-
pe ſtudiũ nõ defuit declarãdorũ munerũ tuo noĩe. Ad ferrum:ad pugnã gladiatoriã. Quadringẽtos ſe
natores:Cor.tacitus.ſpectacula gladiatorũ idẽ annus habuit pari magnificẽtia ac priora.ſed fœminarũ il-
luſtriũ ſenatorũq; plures fedati ſunt.hĩc exiit illud ſatyrici poetæ:quãti ſua funera uendant:qd refert.uen
dunt nullo cogente nerone. Fortũæ ĩtegræ:opulentos & auctoritate magna p̃ditos illibatæq; exiſtima-
tionis. Ex hiiſdem ordinibus:ſenatorio & equeſtri ordine. Cõſectoreſq; ferarũ:cõficere interdũ ſignifi
cat frangere & trucidare. inde cõfectores ferarũ dicti:qui feras pugnando ĩterrimunt atq; confrıngũt :hĩc
lucilius confectores cardinũ dixit effractores.flauius uopiſcus uſurpat cõfectores pro ĩfectores tinctores
ue colorum:qui alio noĩe offectores nominãtur.ſic.n.ſcribit in Aurelianos:miſſis diligẽtiſſimis cõfectori-
bus requiſiuerunt tale genus purpuræ.de multiplici ſignificãtia huius uerbi cõficio ſcribit nonius macel-
lus.tradit iulius firmicus eos:qui in horoſcopo habuerint caniculæ ſydus depugnaturos eẽ cũ feris publi-
co ſpectaculo. Harenæ miniſteria:miniſtros ſeruientes in arena ſpectaculorum.a qua harenarii dicti:q in
harena depugnant:quos naſci autumat iulius firmicus ſubſydere caniculæ. Naumachiã:naualem pugnã.
Marina aqua:quã.ſ.induxerat ex mari p̃ximo intra naumachiã. Innãtibus beluis:quales ſunt crocodili
& hippopotami:quos olim Mar.ſcaurus oſtẽdir euripo tẽporario ludis ſuæ ædilitatis:martialis quoq; lau
dans Cæſaris ſui naumachiã ſcribit feras ignotas ẽt ipſi thetidi exhibitas fuiſſe. Pyrrhicas:relege quæ nõ
incurioſe ſcripſimus in iulio cæſare ſuper pyrrhica ſaltatiõe. Epheborũ:ephebia prima ætas adoleſcentiæ
eſt.adoleſcentia uero extrema pueritiæ:auctor dõatus.phebũ ephebũ ueluti per annominationem appel-
lat ſidonius.cenſorinus ephebos ſeparat ab exephebis:tanquã ephebi dicantur in ſexto decimo ætatis ãno:
exephebi uero ultra illud tempus appellẽtur.Inde ephebeũ dictũ palleſtræ membrũ in quo ephebi exercẽ
tur:de quo uictruuius in.y.ſic inqt in duplici porticu collocẽtur hæc membra ephebeũ in medio:hoc aũt
eſt exedra ampliſſima in libro ſecundo machabeorum ephebia fœminino genere dicitur:ubi ſcriptum eſt.
gymnaſium & ephebiam ſibi conſtituere. Editam.exhibitam nauatamq; in pyrrhicis ſaltationibus. Di-
plõata:uulgus appellat priuilegia & bullas. Iniit paſiphaen: martialis id ſpectaculi gẽus a cæſare ſuo exhi
bitum fuiſſe ſignificat his uerſibus.iunctam paſiphaen dicteo credite tauro. uidimus:accepit fabula pari-
ſca fidem paſiphaes aũt hiſtoria fabuloſa in triuialibus ludis quotidie memoratur:quemadmodum.ſ.iclu
ſa ſimulachro uaccæ:quod dedalus fabricauit cum tauro adamato concubuit.ex quo coitu minotaurum
fertur genuiſſe.inire autem eſt coire.unde & initus cohitus de quo in auguſto ſatis diximus.ſentire uideť
tranquillus in repreſentanda fabula paſiphaes uerũ taurũ coiſſe cũ fœmina:q̃ inſtar paſiphaes incluſa:intra

Itẽ de ſpectaculis & uñ ea ſpectauerit:& aliis geſtis eius.

HOs ludos ſpectauit e p̃ſcenii faſtigio:mũere qđ in
amphitheatro ligneo ĩ regiõe martii cãpi ĩtra ãni
ſpaciũ fabricato dedit:neminẽ occidi ne noxiorũ
qdẽ. Exibuit aũt ad ferrũ ẽt q̃dringẽtes ſenatores:ſexcẽtoſ-
q; eqtes Ro. & quoſdã fortũę atq; exiſtimatõis integræ:ex
hiiſdẽ ordinibus cõfectoreſq; ferarũ & uarię harenæ mini-
ſteria. Exibuit & naumachiã marina aq̃ ĩnantibus beluis.
Itẽ pyrrhicas quaſdã e numero epheborũ quibus poſt edi
ctã operã diplomata ciuitatis Romanæ ſingulis obtulit:in
ter pyrrhicarũ argumẽta:taurus paſiphaen ĩ ligneo iuuẽcę
ſimulacro abditam iniit:ut multi ſpectantium crediderũt.

Theatra lignea curionis

Munera curionis

Confectores

Harenarii

Ephebia

ephebei ephebeum

Inire coire initus coitus

ſimulacrū uaccæ exceperit taurū coeuntē.ī deuteronomio pcipit̃ ſi fœmía coiuerit cū iumento:ut morte moriat̃.ex quo colligimus illis quoq̡ ſanctis tēporibus fuiſſe fœmías ípudicitia obſcena pollutas:appetentesq̡ prænimia libidinis uredine coitus belluini:ut uerū uideri poſſit matronam ſummatem ſitiēter appetiuiſſe concubitum cū apuleio in aſinum deformato:ſicut ipſe feſtiuiter denarrat. *Fœmina coierit cum iumēto*

M.AN. Proſcenii: Ver.& ueteres ieunt pſcenia ludi ſunt ut Seruius interpretat̃ pſcænia pulpita ante ſcenā ī qbus ludicra exercebāt̃. Hos ludos:quoq̡ maximos appellari uoluit. Ad ferrū:ad gladiaturā: Iuue.ferrū eſt quod amāt. Fortūæ & exiſtimatiōis ītegre:qſi dicat neq̡ īopia cōpulſos neq̡ ulla ad id tempus ignominia notatos. Ex eiiſdē ordinibus:ſenatorio & equeſtri.Iu.Popul frons durior huius.Qui ſedet & ſpectat triſcuria patriciorū plāipedes audit fabios ridere pōt qui mamercorū alapas.Quāti ſua funera uēdat.Quid refert uēdūt nullo cogēte Nerōe Nec dubitāt cenſi prætoris uēdere ludis:unde colligit̃.Nerone cogēte patricios in arenā productos quū Trāqllus pmio & illecebris a Nerone allectos īnuere uideatur cui eo libētius quā Satyro accedo quo ambitioſius Nerōis ſtudiū in oīum ordinū fauore ſibi cōcilian do ab initio ſui prīcipatus fuit. Marina aqua.in uaticāo fuit naumachia illa ut Cornelius docet:nec multo poſt magna ps eius mortis naumachia dicta ē. Pirrichas:ſaltationes. Diplomata:tabellas ſūt.n.diplomata pugillares ſeu tabellæ qbus lr̃æ ſcribi cōſueuere qđ ipſa rō noīs demōſtrat:Græci diplō duplū dicūt. Paſiphaen.tanq̄ paſiphaen. Ver.Exultat Amazon:id tragici cōcubitus argumētū ſub Domitiāo repr̄ntatū ur̃.Mar.ſignificare:iūctā paſiphaen dicteo credite tauro.Vidimus accepit fabula priſca fidē:fuit illa mīois uxor captaq̡ tauri amore cū eo cōcubuit:uñ mīotaurus ortus Ver.Et fortūatā ſi nūq̄ armēta fuiſſēt paſiphaen niuei ſolat̃ amor̃ iuuēci & rurſus:ueneris mōumta nefādæ mīotaurus ieſt philocorus uiꝝ fuiſſe ſcripſit apđ mīoē potētia & uiribꝯ īſignē quē Theſeus certamīe uicerit eū rumor erat cū paſiphæ cōcūbere.

Icarus prīo ſtatim conatu iuxta cubiculū eius decedit:ipm que cruore reſperſit:nā praro præſidere cæterum accubās primum paruis foraminibus:deinde toto podío adaperto ſpectare conſueuerat. Inſtituit & quinquennale certamen primum omniū Romæ more græco triplex:muſicū:gymnícum equeſtre; quod appellauít neronia.dedicatiſq̡ thermis atque gymnaſio. Senatui quoque & equiti oleum prębuit. Magiſtros Totí certamini præpoſuit conſulares

PHI. Icarus decidit:nullus ul̃ mediocriter lr̃is triuialibus ībutus ignorat hiſtoriā ſiue fabulā icari dedalei:quā ſcribit. Ouidius ī ſecūdo de arte & in.vii. metamorphoſeos.diodorus ī.v. bibliothece refert dedalū minois irā formidantē ex īſula creta effugiſſe auxilio paſiphaes nauem ad effugiēdū accomodātis. poſt dedalū icarus quoq̡ filius fugiens cū īſulā quādā peteret ī mare decidēs periit.a cuius noīe inſula dicta eſt icaros:& mare icariū nūcupatū:fabulæ tradūt dedalum alas ſumma arte fabricaſſe:quas cera cōpactas ſibi filioq̡ annexuit:ſed icarus dū p īprudētiā altius iter adoleſcēs peteret ſolis eſtu cera liqueſcēte laxatiſq̡ alarū iuncturis ī mare decidit:dedalus ad ſiciliā peruenit īcolumis.auctor eſt plinius uela nauiū ab icaro inuēta fuiſſe malū uero & antēnā a dedalo q fabricā quoq̡ materiā primus inuēit:& in ea ſerram aſciā glutinū terebrā & perpēdiculū.igit̃ icarus īductus ī fabula ex argumento pyrrhicæ decidit nō tam ſimulato lapſu q̄ uero caſu. Ipſum neronē. Eius:neronis. Perraro pſidere conſueuerat:qui præfecti ſunt ſpectaculorum hi præſidere dicunt̃:nero raro præſidendi officio fungebat̃:ſicut ēt auguſtus ſolebat ſubſtituere:qui ſuā uicem pſidendo in ſpectaculis fungerent̃. Totó podio:podiū pulpitum eſſe ſignificat uitruuius ī.v.de architectura.cuius altitudinē præſcribit.quod autē ex podio ludi ſpectarentur ſatis īdicat uel ille ſatyrici poetæ uerſus.omnibus ad podiū ſpectātibus.ſcribit ſpartianus ī ſeuero.quod die circēſium uictoriola gypſea uento icta de podio ſtans decidit & humi cōſtitit. Quinquēnale certamen:ut ſingulis qnquēniis certamē triplex hoc ē muſicoꝝ gymnicorū & equeſtræ exhiberet̃:ſicut apud græcos exhiberi qnquēnalia ludicra ſolebāt.unde ſcripſit ſtrabo.in.v.geographiæ neapoli agona quinquēnalē muſicum & gymicū complures p dies celebrari ſolitum:q agon illis certaminibus ſacris erat emulus.quæ per græciam clariſſima celebritate gerunt̃.cor.tacitus de hoc certamine neroneo īſtituto ſic ſcribit:nerone quartū cornelio coſſo conſulibus qnquēnale ludicrū īſtitutū eſt ad morē græci certaminis. Neronea:a nomine ſuo neronea certamina q̄ quinquēnalia īſtituerat dici uoluit. Thermis:euſebius chronographus.thermæ inquit a nerone ædificatæ.quas neronianas appellauit de:qbus epigrammatarius poeta:qd nerone peius:qd thermis melius neronianis.& papinius ī ſiluis thermas neronianas ſignificat ſcribēs nerōea nec ſi modo lotus ī unda hic iterum ſudare neget. Gymnaſio.Cor.tacitus.gymnaſium eo āno dedicatum a nerōe. Oleum præbuit:oleum a nerone præbitū equiti ac ſenatui græca facilitate ſcribit.Cor.tacitus:apud quē mendoſa dictio eſt:nāq̡ pro oleum paſſim legitur oletū.quod autē oleo uterēt̃ ī gymnaſio luctatores & gymniſticam exercentes habūde docet ut ille uerſus maronianus.exercēt patrias oleo labente paleſtras nudari ſocii.& plinius noſter eleganter de oleo ſcribēs ī.xv.dixit uſum eius ad luxuriam uertere græci uitiorū omnium genitores in gymnaſiis publicando:Quintilianus paleſtricos dānat qbus pars uitæ ī oleo pars ī uīo cōſumitur:qui corporum cura mentē obruerūt:ſeneca quoq̡ in epiſtolis moralibus ait.luctatores & totā

icarus ab icario — *Icariū mare* — *Quinquēnale ludicrum* — *Thermæ neronianæ* — *Oleū ad gymnaſiū* — *paleſtrici*

oleo & luto conſtátem ſcientiam expello:cur auté oleo uterent̃ cauſa eſſe uidet̃:qa oleo natura eſt tepefacere corpus & cõtra algores mũire.hinc dixit idem plinius in.xxiii.omni oleo mollit̃ corpus:uigorem & robur accipit idem ait in.xiiii.duo ſunt liquores corporibus humãis gratiſſimi intus uini foris olei.

M.AN. Icarus:de pénis & caſu icari notiſſima fabula:Oui.pluribus criminibus é ré tetá executus.lu.& mare pcuſſum puero fabrũq; uoláté. Eius:Neronis. Raro præſidere:ut tũc quoq; haud præſediſſe itel ligas. Accubás:& iccirco iuxta cubiculũ dixit. Toto podio:unde ſpectabat.Iuue.Et oíbus ad podiũ ſpectátibus. Adaperto:patefacto. Dedicatis thermis:poſt thermarũ dedicationé ſpartianus in ea pte urbis Nerõis thermás fuiſſe ait ubi poſtea alexádrinæ thermæ fuerũt circa Euſtachii ædé & flaminiũ circũ ſiue agoné Oleoũ & ad thermaꝝ í qbus erát balnea & í paleſtræ uſum:Quod in balneis ungerét̃.Iuue. Carmé demõſtrat:pp qđ Romæ quũ bocare nemo lauat̃ quũ de oleo interim loqueretur in paleſtra quoq; ungi ſolitos.Lucanus plane ſignificat perfundit mébra liquore hoſpes olympiacæ ſeruato more paleſtræ.

ſorte prętorũ:deinde in orcheſtrã ſenatũ deſcendit & orationis quidé carminiſq; latini coronã de qua honeſtiſſimus qſq; contéderat:ipſorũ cõſenſu cõceſſam ſibi recepit Citharæ auté a iudicibus ad ſe delatũ adorauit:ferriq; ad Auguſti ſtatuã iuſſit:Gymnico qđ in ſeptis edebat iter buthyſiæ apparatũ barbam primã poſuit conditã in auream pyſidem & præcioſiſſimis margaritis adornatã capitolio conſecrauit. Ad athletarũ ſpectaculum iuitauit & uirgines ueſtales:qa

PHI. Sorte p̃torum:ſenſus é certamini neroneo p̃poſuit nero cõſulares moderatores ea ſortitiõe:qua prætores ſpectaculis p̃eſſe cõſueuerũt in libro annotationum docuimus:& alibi apud tráqllũ explicauimus:quéadmodum ad officiũ p̃toꝝ ptinebat exhibitio ſpectaculoꝝ qdá codices nõ ſorte habent:ſed ſede:qđ placet ut ſit ſenſus:p̃fectos ludi neroniani ſediſſe in his ſedibus í qbus p̃tores q p̃ſumit ludis ſedere cõſueuerát:q ſorte redéptoꝝ legũt in libros de corruptis exéplaribus factos inciderũt neq; ex tali lectione nõ ſolũ uerus ſed nec qdé uériſimilis ſenſus elicit̃. Oratiõis carminiſq; latini:hoc ſatis oſtédit muſicũ certamé:nõ minus ad poetas oratoreſq; eſſe referédũ:q̃ ad cythariſtas:in quo corõa uictoriæ Neroni ipſi perinde ac uictori cõceſſa fuit cõſenſu decertátiũ.de quo hæc tacitus eloquétiæ nemo prima tulit:ſed uictoré eé Cæſaré p̃nũciatũ. Cytharæ.extriſecus ſubintelligédũ é coroná:de qua ſic ſcribit euſebius.nero romæ in cythariſtarũ agone cõtédés cunctos ſupat. Gymnico:certamine:in quo nudati corpora exercebát. In ſceptis:ſcepta í cápo martio fuiſſe ſupra docuimus:qbus porticus addidit agrippa.unde agrippiana ſepta a doctis noiant̃. Buthyſiæ apparatũ:buthyſia dictio græca é ſignificatq; magnũ ſacrificiũ:qlis é hecatõbe & ímolatio maioꝝ hoſtiaꝝ.græci.n.rebus magnis aſſueti ſũt p̃ponere hác pticulá.bu.a magnitudine.ſ.bouis & maieſtate ſicut feſtus põpeius.& Mar.Varro p̃diderũt.ide grádes.pueros bupedas appellát bulimon magná famá. buſicõficũ mariſcá:corrigéda eſt obiter dictio médoſa apud feſtũ pompeiũ:ná mareſcáficon in oíbus pariter codicibus a doctis indoctiſq; perinde legit̃:cũ legédũ ſit muriſcá cũ &.n.p diuiſionem dictionũ perperá factam:qđ erat primæ dictioni copuládũ.id íſequenté procliuiter tráſlatũ é corrupto & uerbo & ſenſu.uult.n.ſignificare feſtus.buſicõ a græcis dici mariſcáficũ:q̃ haud dubie magna erat & grádis.unde ſenetio ille declamator:q oía grádia p̃babat ficos nõ edebat niſi mariſcas:qa.ſ.grádes ſunt. ſed ut ad buthyſiá reuertamur græci tyſiá dicũt ſacrificiũ & p̃ponétes bu ſignificát magnũ ſacrificium.& plutarchus buthytas appellat ſacerdotes:ubi ait í apophthegmatis q agesilaus erat ἐφεστὸς βουθυτῶν hoc eſt p̃fectus buthytaꝝ.i.ſacrificátiũ.autumat porphirius ille chriſtianæ ſectæ oppugnator accerrimus thyſiá ideo dici ſacrificiũ:qa ex herbis antiqtus ſacrificabát:a quaꝝ exhalatiõe q̃ græci thymiaſin dicunt: thyſiá quoq; deriuari aſſerit:ſubiũgitq; nõ recte thyſiá capi pro illo cultu atq; ſacrificio:qđ ſanguĩe hoſtiarũ celebrat̃. Barbá primam poſuit.mos fuit antiquoꝝ:cũ primũ primá barbá deponebant & crines tondebát:ut ea numini dicarent:ſicut apud papiniũ & martialé carinus domitiani libertus conſecrat comam eſculapio.& ita nero primá barbá cõditá í pyxide aurea cõſecrauit ioui capitolio. Pyxidé:pyxides:ut docet Quinti.í.viii.cuiuſcũq; materiæ ſũt:quaꝝ uſus uariis rebus é accõmodatus.in his uenena í his medicaméta cõtinét̃:de pyxide ueneni celiana diſſerit Ci.in oꝛone pro celio:apud lactátiũ ſnía eſt illa p̃uerbialis:medicoꝝ tituli remedia habét:pyxides uenena.dimiutiuũ pyxidis ex pyxidula.Cor.céſus in ſexto liqdũ collyriũ pyxidicula ſeruat̃.a pyxide fit pyxidatus:ſignificatq; ad effigié pyxidis í cõmiſſura formatum plinins í.xxxi.cõmiſſuris pyxidatis. Athletaꝝ ſpectaculũ:hoc quoq; ad gymnicũ certamé referédum eſt.

Septa
agrippina
buthyſia
bupedes
Bulinos
correctus
locus grámatici
Mariſca
ficus
Thyſia
buthytæ
porphirius
oppugnator chriſtianorum
pyxides
pyxidicula
pyxidatus.

M.AN. Sorte redemptorũ:uel redemptoribus ludoꝝ ſortitioné habentibus qui e conſularibus certamini præponi deberent:uel iidé cõſulares qui ludorũ redemptores eſſent inter ſe ſortiti qs eorũ ludis præſideret. In orcheſtram ſenatumq;:ideſt in cõſeſſum patrũ q ex orcheſtra ſpectabunt qd in theatro orcheſtra eſſet ſupra ſignificauimus ſed uide ne ſcœná ſit potius legendum:ut ſit ordo & ſenſus per orcheſtram in ſcœnam eloquentia certaturus deſcendit. Orationis latinæ:ad Græcæ differentiam. Latini certaminis:ut nõ pedeſtri tátũ ſed equeſtri quoq; oratiõe certatum intelligas. Conatam:Aureum tali quidé ſe papinius coronatũ teſtatur:Quum modo germanas acies modo daca ſonantem;Prædia palladio tua me ma

nus induit auro. Citharæ:coronam quã Martialis quernã fuiſſe ſignificare uideť:O cui tarpeius licuit.cõ
tingere q̃rcus.Iuue.an capitolinã deberet pollio q̃rcus ſperare & fidibus promittere:q̃bus uerbis dať ītel,
ligi uictores citharedis q̃rna corona dõari ſolitos & ſtatim poſtea nec turpe putauit pro cithara uelare ca,
put. Buthiſiæ apparatu magni puto ſacrificii βου.n.in cõpoſitione augendi uim habet:θυσια ſacrificiũ:
hoſtiã uictimã ſignificat. Aureã piſidẽ:bene aureã addidit nam pixis ab eo ꝙ græci πυξίς.buxũ uocãt
dicta eſt : ex qua materia plurimũ id uaſis genus fieri cõſueuit. Capitolio cõſecrauit:capillũ & barbã prio
refectã ueteres ſolẽni quodãmõ.dedicabant.Mar.hos tibi plebe uouet totos a uertice crines.Encolpus do
mini cẽturiõis amor:papinius accipe laudatos iuue nis phœbeie crines.Quos tibi cæſareus donat puer.

olympię quoq; cereris ſacerdotibus ſpectare conceditur.
De mithrydate rege per eum recepto & eius ſpectaculo.

NOn immerito inter ſpectacula ab eo edita & Tyri
datis in urbẽ ītroitũ rettulerim.Q uẽ Armenię re
ge magnis pollicitatiõibus ſollicitatũ quum deſti
nato per edictũ die oſtenſurus populo propter nubilum di
ſtuliſſet:produxit quo opportũiſſime potuit diſpoſitis cir,
ca fori tẽpla armatis cohortibus curuli reſidẽs apud roſtra
triũphãtis habitu:inter ſigna militaria atq; uexilla : & prio
per deuexũ pulpitum ſubeuntem admiſit ad genua:alleua,
tũq; dextra exoſculatus eſt:dein præcãti thiarã deductam:

PHI. Olympiæ:de agone:q̃ ĩ
honorẽ iouis olympii celebraba
tur ſingulis q̃nquenniis alibi di,
ctũ ẽ:lege ãt ꝑh bitũ erat ut inq̃t
Lactãtius ſtatii ĩterpres olympi
cũ certamẽ ſpectare mulieres:ex
cipiebanť cereris antiſtitæ:q̃bus
ob ſacerdotii maieſtatẽ cõcede,
bať ſpectare ludos olympicos.ci
cero in uerrinis docet quemad
modũ ſacra cereris ꝑ mulieres ꝓ
batas ac uirgines cõficiebãť :hic
illud iuuenalis:pauce adeo cere,
ris uittas cõtingere dignæ:tradit
plinius matronas in theſmopho
riis atheniẽſiũ caſtitatẽ cuſtodiẽ
tes foliis uiticis quẽ græci agnõ uocãt cubitus ſibi ſternere ſolitas:ſunt aũt theſmophoria ſacra cereris : q̃
græce dr̃ theſmophora:q̃ſi legifera.prima.n.ceres leges ĩueniſſe ꝓdiť:ſacerdos olympiade memoranť a ꝓ, theſmophoria.
bo emylio:a q̃bus alcibiades execrationibus deuotus ẽ iubẽte populo atheniẽſi.una cereris antiſtita deuo,
uere alcibiadẽ recuſauit dicens ad ſe ꝑtinere offam ſupplicationũ nõ execrationũ.Paulopoſt:idẽ illi olym,
piade ſacerdotes rurſus alcibiadẽ reſecrare coacti ſũt:q eũ deuouerãt:pilæq; illæ:in q̃bꝫ deuotio fuerat ſcri
pta ĩ mare ꝑcipitatæ. Tyridatis ĩtroitũ:tyridates ut refert cor.tacitus.frater fuit uologeſis ꝑthorũ regis:
qui pulſus uictuſq; a corbulone exercitus romani ꝓfecto:colloq̃o locũ diẽq; poſcit.quo ĩpetrato placuit ut
tyridates deponeret aꝑ effigiẽ neronis diadema:q̃d regiũ inſigne:ẽ nec niſi manu neronis reſumeret.& col
loquiũ oſculo finitũ itaq; poſt paucos dies ꝓgreſſus tyridates ad effigiẽ nerõis curuli ſede collocatam ceſis
ex more uictimis ſublatũ capiti diadema imagini ſubiecit:acceptuſq; eſt comiter epulis a corbulone.dein,
de ſicut pactus erat romã uenit laturus nouũ de ſe cæſari decus:quẽ introeũtẽ romã nero ut honorificẽti
us acciperet iuſſit auro opiri theatꝝ põpeianũ cuius rei auctor eſt pli.ĩ.xxxiii.merito itaq; trãq̃llus tyrida,
tis ĩtroitũ utpote magnificẽter exultũ refert ĩter ſpectacula exhibita populo a nerõe. Deſtinato:cõſtituto
publicatoq;. Oſtenſurus populo ſcribit cor.tacitus oẽm ciuitatẽ romanã fuiſſe effuſam ad excipiendum
principẽ ſpectãdũq; regẽ tyridatẽ:q accipiẽdo armeniæ regno aduẽtabat:& hoc tꝑs delectũ fuit ad dãna,
tionẽ peti thraſeæ & bareæ ſorãi:q erãt uiuæ uirtutis ſimulacra.de q̃bus iuuenalis ſtoicus occidit bareã &
q̃le coronati ciuidiuſq; bibebãt.ideo aũt illud potiſſimũ tꝑs dãnatiõi delectũ fuit:ut occupatis circa exter
na regiſq; introitũ rumoribus inteſtinũ ſcelus obſcurareť:ſiue ut magnitudinẽ iꝑatoriã nero cede ĩſigni
um uiroꝝ q̃ſi regio facinores oſtẽtaret. Circa fori.tẽpla.ut eſt tẽplũ caſtoꝝ tẽplũ iouis ſtatoris q̃ erãt ĩ fo
ro. Curuli reſidẽs:ĩ ſella curruli ſedẽs.refert.Cor.tacitus tantũ mõ:queãdmodũ tyridates nõ Romæ ſed De tyridate
in armenia depoſuit diadema ad imaginẽ neronis:quã ſedes curulis ſuſtinebat. Triũphãtis habitu : ſupra
explicauimus q̃lis foret habitus triũphalis. Inter ſigna & uexilla:ſeiunctim diuiſimq; hæc duo poſuit:per Signa uexilla
inde ac diſſimilia.ſunt.n.ſigna legionũ & prĩcipalia:ut aq̃læ.uexilla cẽturiaꝝ.nãq; ut ſcribit Vegetius ſin,
gulis cẽturiis ſingula uexilla cõſtituerũt ita ut ex q̃ cohorte uel quota eẽt cẽturia ĩ illo uexillo lr̃is eẽt aſcri,
ptũ:q̃d legẽtes milites a cõtubernalibus aberrare nõ poſſent.liuius in.viii.auctor eſt ſub uno uexillo fuiſſe
homines.c.lxxx.a uexillo uexillarius dictus.idẽ liuius.ordo ſexagẽos milites.duos cẽturiones. uexillarum Vexillarius
unũ habebat.uexillationes antiq̃ noĩauerunt alas eq̃tũ.autumat Cicero in oratore e uexillo factũ eẽ uelũ
fuga litteræ uaſtioris ſicut inq̃t e maxillis & axillis male & alæ cõtrahunť cã aurium.nos uulgo uocitamus Vexillationes
uexilli ferũ iuſticiæ maximũ magiſtratuũ in noſtra republica:quod an ſatis eleganter ſignificanter ue dica
tur uiderint eruditi.cũ uexillifer eo inclinatu dictus:ſit quo ſignifer & aq̃lifer:q accipiunť pro portioribus Vexilli fer iuſtitiæ
baiuliſq; uexilloꝝ ſignoꝝ & aquilaꝝ:quod munus eſt gregarioꝝ ac uilioꝝ. Per deuexũ:inclinatum atq;
procliue. Admiſit ad genua:utpote ad eas corporis partes:quas adorantes attingunt.genua.ut inquit pli Genua adorantur
nius in.xi.ſupplices tangunt.ad hæc manus tendunt.hæc ut aras adorant:genua miſericordiæ conſecrata
eſſe prodidit ſeruius grãmaticus & nos alibi retulimus. Tyara deducta:Nero remouit a capite tyridatis Tyara
tyaram impoſuitq; diadema ut ita ſignificaret ſe illũ reſtituere in priſtinam regiam poteſtatẽ.eſt aũt tyara

pileũ qđ in capite gerit ſacerdos:quo antiq ꝓ diademate utebant̃:ut ĩdicat lactãtius enatrans illud ex.viii. thebaidos.ſuſtẽtare mãu nec adhuc ĩplere tyarã:ſeruius quoq; maronianus ĩterp̃s tyarã dicit eẽ pileũ phrygiũ.Hieronymus ad fabiolã de ueſte ſacerdotali ſcribẽs luculẽtius explicatiuſq; qualis ſit tyara demõſtrat cuius hæc ſũt uerba rotũdũ ẽ pileolũ:quaſi ſphera media ſit.& pars una ponat̃ in capite hoc græci & noſtri tyarã.nõnulli galerũ uocãt.nõ habet acumẽ in ſummo:nec totũ uſq; ad cõas caput tegit.ſed tertiã partẽ a fronte inopertã relinqt.tyara aũt & ſacerdotes & põtifices apud hæbreos uti ſolitos docet. Virgili.maſculino genere protulit:ubi ait ſceptrũq; ſacerq; tyaras:olim ſemiramis mẽtita uirilẽ ſexũ tyara caput texit

Lunatus tyara

ſicut hiſtorici ꝓdiderũt:tyara ãt peculiariter geſtabatur a ꝑſis:quẽ lunatũ a forma appellat ſidonius cũ ait in panegyrico flectit achemenius lunatũ perſa tyaram.

M.AN. Olĩpiæ:olĩpia ĩ piſeo agrolocus ĩ quo olĩ piaci ludi celebrabant̃.S.nec uero piſea tellus augeæ regno ſubiecta fuit ĩ q̈ olĩpia ẽ. Cereris ele.ſ.cuius ſacerdotis uox illa fuit ſiqdẽ iuſſa cũ aliis alcibiadẽ ut ĩpiũ execrari reſpõdiſſe dicitur ſupplicationũ ad ſe officia nõ execrationũ attinere:plutarchus ẽ auctor Tiridatis:acceſſus tiridatis ad urbẽ Cornelius & pli.meminerũt. Produxit:ĩ cõſpectũ dedit. Diſpoſitis circa fori tẽpla:Cornelius ĩde inqt eques cõpoſitus per turmas & inſignibus patriis hinc agminã legionũ conſtitere:fulgentibus aqlis ſigniſq; & ſimulacris &c. Corruli:ſella idem auctor ſedes effigiem Neronis ſuſtinebat. Deuexum:accliue & quaſi pendens:Hora.me quoq; deuexeri rapidus communes orionis illiricis notus obruit nudis:Ver.conexa Polus dum ſidera paſcer. Tiara:ſeruius phrygiũ pileum tiaram interpretatur eo capitis inſigni Reges & ſacerdotes uſi ſunt.

diadema impoſuit:uerba ſuppliciis interp̃tata p̃torio uiro multitudini pronunciante ꝓductũ ĩ theatrũ:ac rurſus ſupplicantẽ iuxta ſe latere dextro collocauit.Ob quę imperator conſalutatus:laurea in capitolium lata.

De Iano gemino per eum clauſo.

IAnum geminũ clauſit tã nullo q̃ reſiduo bello.cõſulatus quattuor geſſit:primũ bimeſtrẽ:ſecũdum & nouiſſimũ ſemeſtres:tertiũ quadrimeſtrem:medios duos cõtinuauit:reliquos iter ãnua ſpatia uariauit.

De more eius ĩ iure dicẽdo & ſentẽtiãdo & aliis geſtis eius.

IN iuriſditione poſtulatoribus niſi ſequeti die ac ꝑ libellos nõ temere reſpõdit.In cognoſcẽdo morẽ eũ tẽus:ut cõtinuis actionibus omiſſis ſingulatĩ q̃ q; ꝑ uices ageret:quotiẽs ãt ad cõſultãdũ ſederet:neq; ĩ cõmune q cq̃:neq; ꝓpalam deliberabat.Sed & conſcriptas ab uno quoq; ſẽtẽtias tacitus ac ſecreto legẽs qđ ſibi libuiſſet:

PHI. Diadema:inſigne regũ:de quo copioſe ſcripſimus in primo commẽtario ubi docuimus nihil aliud eſſe diadema q̃ faſciam:qua capita regũ circũligant̃. de diademate ait ſidonius diademate crinem faſtigatus eas. Verba ſuppliciis:quæ erant barbara

Sermo parthorum

utpote hominis ꝑthici. ꝑthorũ ãt ſermo iter ſcithicũ medũq; medius ẽ:& utriſq; mixtus.auctor iuſtinus ĩ.xli.epithomatis. In theatrũ.ſ.põpeianũ:qđ inaurari iuſſerat nero ad tyridatẽ magnificẽter ſuſcipiendũ. Supplicantẽ:ad genua neronis manus porrigentẽ. Latere dextro:tanq̃ ꝑte illa honoratiore. e cõtrario ſcribit xenophon cyrũ ſolitũ fuiſſe honoris

Conniuæ a latere ſiniſtro

cã cõniuas a latere ſiniſtra iuxta ſe in menſa collocare:tanq̃ certiores fideliores q; illos exiſtimaretq; qui a ꝑte cordis ſiniſtra conſiſterent. Laurea in capitoliũ:tradit plinius laurem in gremio iouis capitolini poni ſolitam. quotiens letitiã uictoria nouã attuliſſet. Ianũ geminũ repete quæ ſcripſimus in auguſto de tẽplo ianii qđ tꝑe belli patebat tẽpore pacis claudebat̃.unde patulcius & cluſius cognominabat̃.illud annotandũ ideo ianum geminũ uocari:qđ p̃terita ſciuerit & futura ꝓuiderit:uel q; ſuperorũ & inferoꝝ ianitor extiterit:unde & bifrontẽ fingebant.qdã ianũ ſolẽ demonſtrari uolunt & ideo geminũ q̈ſi utriuſq; ianuæ cœleſtis potẽtẽ:q exoriẽs aperiat diẽ:occidẽs claudat. in ſacris ut inqt Macrobius inuocabatur ianus geminus:plutarchus in ꝓblematis ianũ ideo bifrõtẽ & geminũ dici fingiq; autumat ꝓpterea q; græcus fuit & cum in italiam traieciſſet linguam : ſimul cum uictu commutauit uel potius italos id temporis barbaros & agreſtes ab incomi incultoque uictu ad humanitatem traduxit uitamque cultiorem. ſcribit iulius capitolinus. gordianum aperto

Patulei cluſius ianus geminnus ianus geminus unde

iano gemio:qđ ſignū erat īdicti belli ꝑfectū eſſe cōtra pſas cū exercitu īgēti. Cōtinuauit:nullo īteruallo: cū ex pſcripto legis ānalis nemo cape poſſit eūdē magr̄atū iter.x.ānos. Tā nullo bello:ſine reſpectu bellū ne eēt an pax. Reliquos:primū & nouiſſimū cōſulatū. Poſtulatoribus:poſtulatores a uariis petitiōibus dci olim Cicero in cā uerris poſtulauit tp̄s ingrēdoꝝ criminū in ſiciliā poſtulatores quoqꝫ accipi pn̄t ꝑ accuſatoribus:cū poſtulare ſit accuſare ut añ dcm̄ ē. Per libellos.ut cōſultius circūſpectiuſqꝫ rn̄deret rē agebat ꝑ libellos:qbus qđ ſentimus planius explicamus:q̄ ore ꝓnūciemus. Cōtinuis actionibus:moris fuerat ut agēdi dies priori poſtulatori prior ordinaret̄:& locus ad agēdū daret̄:ex quo fiebat ut altera cā agi non poſſet niſi pría abſoluta.hoc cognoſci licet ex uerrinis cicerōis:&.n.Cicero laborauit ne rupilius ſiue oppius a uerr̄ ſubornatus añ ſe cām ager̄ icipet:qa ſic ꝑ īterpoſitā nouæ accuſatōis de īduſtria morā:ad alios cōſules uerris accuſatio dilata fuiſſet.nero cōtinuas illas actōes omiſit:q̄ prius dōec abſoluerent̄ agi cōtinēter ſolebāt:qbꝫ accuſatori.xx.dies ad accuſandū lt̄i erāt cōſtituti:totidēqꝫ defenſori ad rn̄dēdū. Peruices:uiciſſim mō hāc cām cognoſceret:mō illā. Ad cōſultādū ſedebat:moris eſt:ut ſedētes cōſultemus nō ſtātes. uñ uetus ꝓuerbiū ē.Romāus ſedēdo uicit:cui accōmodari pōt illud plautinū:nimio plus ſapio ſedēs.ſeruius enarrās illud uirgilianū.turnus ſacrata ualle ſedebat.ingt ſedere ē cōſiliū cape.ſenſus hic ē.nero cū ſederet in cōſilio ſn̄ias ſinguloꝝ cōſiliarioꝝ iudicūqꝫ exqrēs.nō id palam factitabat.ſed a ſinglis cōſiliariis ſn̄ias cōſcribi ſeorſum uolebat.deīde id quod ſibi placuiſſet palā ꝓnunciabat:tanq̄ ea foret ſn̄ia plurimoꝝ. (poſtulationes) (.xx.dies legitimi ad accuſandū) (Romanus ſedēdo uicit) (Sedere)

M.AN. Diadema:regiū īſigne a græcis διάδημα:διαδέω corono ē ſiue circūligo:Cor.a Trāqllo dīuerſus aliter:Tiridates iqt cæſis ex mor̄ uictimis ſublatū capiti diadēa imagini ſubiecit hæc illū ſub primū acceſſū feciſſe Cor.ait quo appet diadematū ī cōſpectū uēiſſe. Ianū geminū:pacis & belli argumēto ita romæ cultū pli.ait plutarchus eſt ingt eius tēplū Romæ duabus portis q̄ belli iamiā uocant.Oui.Bicipitē facit bina repente oculis.obtulit ora meis. Tam nullo q̄ reſiduo.q.d.indifferenter ſiue pax eſſet ſiue bellū. Medios duos:ſcđm & tertiū. Cōtinuauit:ſine ītermiſſiōe geſſit. Cōtinuis actiōibus:ad unā ſubītellige cāꝫ attinētibꝫ. Admiſſis:ī curiā.

perinde atqꝫ pluribus idem uideretur pronunciabat. In curiam libertinorum filios diu non admiſit:admiſſis a prioribus principibus honores denegauit. Candidatos qui ſupra numerum eſſent in ſolatium dilationis ac moræ legionibus præpoſuit. Conſulatum in ſenos plerunqꝫ menſes dedit. Defunctoqꝫ circa calendas Ianuarii: altero conſulibus neminem ſubſtituit: improbans exemplum uetus Caninii Rebuli uno die cōſulis. Triumphalia ornamenta etiam quæſtoriæ dignitatis & nonnullis ex equeſtris ordine tribuit. Nec utique de cauſa militari: ſed & de quibuſdam rebus orationes ad ſenatum miſſas præterito quæſtoris officio per conſulem plerunque recitabat.

De qbuſdam inſtitutis per eū:& prauis moribus emēdatis.

FOrmam ædificiorum urbis nouam excogitauit. & ut ante inſulas ac domos porticus eſſent: de quarum ſolariis incendia arcerentur: eaſque ſumptu ſuo extruxit: deſtinarat etiam hoſtiam tenus mœnia promouere: atque inde foſſa mare ueteri urbi inducere. Multa ſub eo & animaduerſa Seuere & coercita:

PHI. Perinde atqꝫ:tanq̄. Libertioꝝ filios cū maieſtas ſēatus polluat̄ de honeſtamento ſordidoꝝ:noluit nero ut libertīæ cōditiōis hoīes in ordīe ſenatoriū reciperent̄. A prioribus prīcipibus:ſicut a claudio:q allegit ī ſenatū filios libertinoꝝ ut ante dictū eſt. Cādidatos:ſupra numerum præſcriptus erat nūerus magiſtratuū exēpli cā:ut duo cōſules crearent̄:duo ꝑtores alter peregrinus:alter urbanus:uñ fit ut in petitiōe cōſulatus ſi plures fuerint cādidati:duo tm̄ cōſules deſignent̄ reliq repulſam patiant̄. talibus nero dabat ꝑfecturas legionū ut ita eqoribus aīs ferrent ſe fuiſſe ꝑteritos:& in aliud petēdi tp̄s dilatos. In ſenos menſes: cū legitimū tp̄s cōſulatus annuū ſit. Circa calendas:qdā codices hn̄t citra qđ ſignificat añ diē calendaꝝ. Exemplū caninii:in Iulio cæſare dcm̄ eſt queadmodū cōſulatū dedit caninio rebilio ī paucas horas:cū pridie calēdas Ianuarii repētina morte cōſul occubuiſſet.unde innotuit iocus ille pitholai in caninium unius diei cōſulē.ante flamines nūc cōſules diales fiūt.Idem a Mar.tullio tali aſperſus eſt ſcornate.Cōſulē huimus tā cēſoriū:ut in eius magr̄atu nēo prāderit nēo cœnauerit:nēo dormierit: Quæſtoriæ dignitatis:ornamēta q̄ſtoria ſignificat:q̄lia oli claudiāo liberto narciſo decreta fuerūt. Sed & de qbuſdā rebꝫ:hic diſtiguēdū.cū id a ſn̄ia ſupiore depēdeat:ſitqꝫ ſēſus.nero nō ſolū ob rē militarē egregie adminiſtratā tribuit ornamēta triūphalia atqꝫ q̄ſtoria:ſed ēt ob res alias mīme militares:tāq̄ prius talia ornamēta maxīeqꝫ triūphalia tm̄mō tribuerent̄ ex cā militari his q ī militia aliqđ ꝑclaꝝ facius edidiſſēt. Præterito q̄ſtoris offō:ex q̄ſtoribus qdā cādidati prīcipis dicebant̄:q libris prīcipalibus in ſenatu legēdis uacabāt.auctor uulpiāus ī titl̄o de offō q̄ſtoꝝ.nero uoluit r̄citari ꝑ ꝯſulē or̄ones miſſas ad ſēatū tāq̄ id foret ſplēdidiꝰ atqꝫ magnificētius:omiſſo offō q̄ſtoris cādidati:cuiꝰ h̄ pecliare erat offm̄ or̄ones ī ſenatu recitar̄ qđ & ī titi (conſulti diales) (Quæſtores candidati)

uita mox demõſtrabiť.de quo ĩtellexit cor.taci.cũ ait.Ingreſſi curiã ſenatores:& orõ pĩcipis p q̃ſtorẽ eius audita eſt. Añ inſulas:iã ſæpe dcm̃ eſt domos ab aliis domibus ſeiũctas dici ĩſulas:nero ab arcẽda ĩcẽdia: qbus obnoxia erat urbs Roma areas patefecit porticus extruxit:q̃ frõtẽ ĩſulaꝝ domorũq̃ ꝓtegerẽt.ex q̃rũ ſolariis ĩcẽdia repelli poſſent:q̃ ſint ſolaria & meniana nõ ĩcurioſe explicauimus ꝓxio cõmẽtario. Cor. taci. in hãc ſniam ſic ſcribit.patefactis areis additiſq̃ porticibus:q̃ frõtẽ ĩſulaꝝ ꝓtegerent:nero eas porticus ſua pecũia extructuꝝ pollicitus eſt. Hoſtia tenus:uſq̃ hoſtiũ ciuitatẽ ab anco rege cõditã. Promouere:augere ꝓpagare. Inde foſſa:neroni ſeuerus & celer machiatores ꝓmiſerant a lacu auerno uſq̃ ad hoſtia tiberina ſe depreſſuros foſſam nauigabilẽ:ſequẽti littore aut p mõtes aduerſos.nero ut erat ĩcredibiliũ cupitor: effodere ꝓxima auerno iuga cõixus eſt manẽtq̃ ut ait tacitus ueſtigia irritæ ſpei.tranqllus uero dicit neronẽ cõſtituiſſe facere foſſam p quã mare ĩduceret urbi Romæ:quã ueterẽ uocat ad dñiam illius:quã nero facere deſtinuerat mœnibus uſq̃ hoſtiã ꝓductis. Coercia:cohibita cõpreſſa. Adhibitus ſũptibus modus: legẽ ſũptuariã:q̃ alio noie cibaria noiať nerõẽ exercuiſſe ſignificat:de q̃ ĩ.i.cõmẽtario ſatis mlťa. Cœnæ ad ſpor.reda.nero ut cohiberet luxũ gulæ efferueſcẽtẽ uoluit ut loco cœnaꝝ ſportľæ dareť.nã cœnas dař prĩcipes ſolebãt cliẽtibus:q̃s rectas uocabãt:q̃ erãt oppiparæ & lautæ:de qbus ſcripſimus ĩ auguſto.ſportľa uero ſpecimẽ erat puſilli hoĩs atq̃ depci.hĩc illđ ſatyricũ.ſportľa prĩo limĩe pua ſedet:urbe rapiẽda togatæ M.AN. Supra nũeꝝ:magr̃atuũ q creãdi eẽnt ac p hoc dignitatẽ nõ adepti. In ſolatiũ:ut repulſæ Solamẽ eẽt. Dilatõis:dilati honori. Suſtituit:ĩ demoriui locũ ſuffecit. Caninii:a cæſare dictatore ĩ aliquot horas ſuſtituit in quẽ iocus ille Cicerõis extitit:ĩduſtriũ cõſulẽ rẽpu.ſortitã dixit q in ſuo cõſulatu nõ dormiſſet. Præterito q̃ſtoris offõ:q̃ſtoris opa p̃termiſſa cuius erat publicas in ſenatu lr̃as recitare. Inſulas:de urbicis ĩſulis in Auguſto diximus. Solariis:ſolaria q̃ eadẽ ſũt ut feſtus ait q̃ & babylonica ab eo dñr q̃ in his ſolia ſternerenť babilõica credo ab ipſa ſtructuræ rõne q̃ ſemyramis in babylõis mœnibus ſtruẽdis uſa ẽ uide Herodotũ:& Diodoꝝ:Cornelius patefactis inq̃t areis additiſq̃ porticibus q̃ frõtẽ ĩſulaꝝ ꝓtegerẽt nero eas porticus ſua pecũia extructuꝝ pollicitus eſt. Promouere.ampliare. Veteri urbi:ueteri dixit ad nouæ dñiã q̃ hoſtiã uſq̃ ex nerõis deſtinatiõe erat ꝓceſſura. Aĩaduerſa:punita. Cohercita:compreſſa.

Nero ĩcredibiliũ cupitor

lex cibaria

Cœnæ rectæ

nec minus inſtituta: adhibitus ſumptibus modus publicæ cœnæ ad ſportulas redactæ: interdictum ne quid in popinis cocti præter legumina aut olera ueniret quũ antea nullum non obſonii genus proponeretur. Afflicti ſuppliciis christiani genus hominũ ſuperſtitionis nouæ ac maleficæ. Vetiti quadrigariorum luſus: quibus inueterata licẽtia paſſim uagantibus fallere ac furari per iocum ius erat. Pantomimorum factiones cum ipſis ſimul relegatæ.

De q̃buſdã legibus p eũ reptis & inſtitutis.

ADuerſus falſarios tunc primum repertum ne tabulæ niſi pertuſæ ac ter lino per foramina traiecto obſignarentur. Cautum ut in teſtamentis primæ duæ ceræ teſtatorum modo nomine inſcripto uacuæ

popinarii

PHI. In popinis:ſcribit Iulius Firmicus qđ luna a uenere defluens ſi ferať ad mercurium faciet popinarios:uenus quoq̃ ſi domina actus fuerit ĩ deiectis locis faciet popinarios & tabernarios.a popina fit uerbũ popinari qđ ſignificat helluari & ĩdulgere popinis ac ganeæ: Iulius capito.dũ Galiẽus inq̃t popinať. & balneis ac lenõibus reputat uitã.popinatiões quoq̃ dñr helluatiões popina optimo epitheto noiať uncta ab orõ.De popinis & popinonibus affatim dixius ĩ tyberio. Veniret.uẽdereť. Nullũ ñ.q̃đcũq̃.

popinatur popiatiões

Obſonii:antiq obſomniũ noiauerũt mãducũ:& ita in atelanis uocať a mãducãdo:mãducari ãt a mãdẽdo dici refert.M.Var.uñ & mãdones & mãducones dicti edaces & comedones. Apuleius in.yi.de aſino aureo:qd iãdudũ decreueritis de iſto aſino ſemp pigro qdẽ ſed mãducone ſũmo. Proponereť.ſ.uenale in popinis. Chriſtiani:primã in chriſtianos pſecutionẽ exercuit nero ſicut eccleſiaſtici ſcriptores ꝓdiderũt:de quo Paulus oroſius ſcribit hæc.nero primus Romæ chriſtiãos morte & ſupplicio affecit ac p oẽs ꝓuincias pari perſecutione excruciari impauit ipſumq̃ nomẽ extirpare conatus beatiſſimos chriſti apoſtolos Petrum cruce Paulũ gladio occidit. Superſtitionis nouæ:ſcriptores ethnici & in primis duo Suetonius & tacitus religionem xp̃ianam:quæ uera religio eſt & ueri dei cultura:tanq̃ ſuperſtitionẽ execrabilẽ deteſtanť.unde a Cor.tacito cũ tranq̃lli ſnia cõgruẽte ſic ſcriptum eſt.ergo abolẽdo rumori nero ſubdidit reos & exq̃ſitiſſimis pœnis affecit:quos p flagitia ĩuiſos uulgus chriſtiãos appellabat.auctor nominis eiꝰ chriſtus tyberio imperãte per procuratorem põtiũ pilatum ſupplicio affectus fuerat.repreſſa in præſens exitiabilis ſuperſtitio:rurſum erũpebat nõ mõ p iudæam originem eius mali:ſed per urbẽ ẽt:quo cuncta undiq̃ atrocia aut pudenda cõfluunt celebranturq̃:hoc aũt in primis ſupplicio affecti ſunt a nerone:ut feraꝝ tergis contecti laniatu canum interirẽt aut crucibus affixi:aut flãmis in uſu nocturni luminis urerenť. Quadrigariorum:agitatores quadrigaꝝ ipſoſq̃ dominos equoꝝ quadrigarios uocamus.refert maternus aurigas & agitatores naſci ſubſidere alitis equi. Ius erat:cum ex talibus furtis minime punirentur. Pantomimorum factiones:ſcribit tacitus hiſtriones pulſos Italia a nerone:cũ factiones hiſtrionũ quos pãtomimos

Manducũ mãdones Mãducões

prima perſecutio chriſtiãoꝝ ſuppliciũ ĩ chriſtianoſ

Hiſtriones pulſi pãtomimi ſublati

tranqllus uocat fautores hērēt adeo uehæmētes:ut ob id diſcordia ī populo'& tumltus exorireť militeſqꝫ ad cōpeſcendā fautoꝝ cōtentionē theatro aſſidere iubereňť.olim pātomimi a nerua reſtituti fuerūt quos ſuſtulerat:ut Pli.inqt in panegyrico:malus priceps.dein a traiano ſublati fuerūt ut ſuo loco annotauimus.

Pertuſæ:pforatæ ter lino traiecto ita obuiā ibať fraudi falſariorū:ne tabulas teſtamētarias:aliaqꝫ negotia cōtinētes adulterare poſſent.nāqꝫ linū nō ſemel ſed ter traiectū ꝑ foramina tabulaꝝ eas a fraude falſarioꝝ muniebat.linū aūt adhiberi ſolitū ad tabellas obſignādas.plautus quoqꝫ demonſtrat:q ſic ait in pſeudulo. *Linum ad tabellas* phenicīū calidoro amatori ſuo ꝑ cerā & linū lrāſqꝫ interꝑtes ſalutē mittit.Idē in bacchidibus.effer cito ſtilū ceras & tabellas & linū & mox Paulo.cedo tu cerā ac linū ac tutū age obliga obſigna cito.de tabulis teſtamētariis ſignādis ſic refert uulpiāus titulo de teſtamētis.ſignatas tabulas accipi oportet & ſi lintheo quo tabulæ īuolutæ ſūt ſigna impſſa fuerit. Primæ duæ ceræ:dixit oratius in ſermōibus.qd prima ſcđo cera *In prima cera nomen testatoris* uelit uerſu:ſolus mltis ne cohæres ueloci ꝑcurre oculo:quē locum exponēs porphirio ait qđ in prima cera hoc eſt tabula primo loco teſtatoris nomē ponebať:ſcđo uero hæredis.nero ad repellēdas fraudes teſtamētarias cauit ut priæ duæ tablæ ceratæ ſignatoribꝫ:q ſeptē ſūt:uacuæ oñdereňť īſcripto ſolo noīe ipiꝫ teſtatoris:ut ita teſtatori libeꝝ eſſet hæredē ſcribere quēcūqꝫ uellet.namqꝫ ubi in teſtamentariis tabulis ſolum teſtatoris nomē inſcriptū eum coram ſignatoribus liquido declaratur teſtm̄ illud legitimum & ex teſtatoris ſententia futuꝝ:in quo nullus per fraudem hæres legatariuſue ab ipſo ſcriptore ſupponi poſſit.

M.AN. Publicæ cœnæ:a ſe & aliis Cæſaris dari ſolitæ. Ad ſportulā:ad certā nūmariæ rei ſummā.Iu. nūc ſportula prīo limine ꝑua ſedet turbæ rapiēda togatæ & mox ſtatim ſportula deīde foꝝ:eā cētū q̄drātibus cōſtitiſſe idē auctor ꝑſpicue docet:Dēſiſſima cētū quadrātes lectica petit.Mar.cētū miſſelli iā ualere q̄drātes:& rurſus dat baiana mihi q̄drātes ſportula cētū iter delitias qd facit iſta fames. Vēiret uenale:ꝑ poneret. Chriſtiāi genus:Ioſephus auctor eſt Neronē crudeliter xp̄ianos infectatum:Cornelius abolēdo inqt rumori Nero ſubdidit reos & exqſitiſſimis pœnis affecit quos ꝑ flagitia īuiſos uulgus chriſtianos appellabat auctor noīs eius Xp̄s:Tyberio imperāte ꝑ ꝓcuratorem Pōtium Pilatum Supplicio affectus erat repreſſaqꝫ in præſens exitiabilis ſupſtitio hæc ille & alia īfanda de chriſtianis certe dignus ipſe qui ꝑ eoſdem cruciatus qbus tum merito chriſtianos ait affectos ꝑpetuo diſtrahereť:pietatem flagitiū appellat: ueridiei cultū ſupſtitionē hō impius dæmonūqꝫ præſtigiis addictus ſed iam pridē credo intelligit quid ipſe qd ſui populares in Ioue Iunone cæteriſqꝫ dæmonibus colēdis meriti ſint quid cōtra chriſtiani cum ſua innocentia & pietate de quibus hæc nō magis impie q̄ inepte ſcribit. Malefice:ſic tibi Trāqlle & tuis popularibus pſuaſum:uerūdeo optimo maximo aliter uiſum. Luſus:deceptiōes ludere decipe eſt.Neuius tu me ludere auſus es Sylophāta:Ver.crudelis tu quoqꝫ falſis ludis imaginibus. Quibus:quadrigariis. Factiōes:quibus uerbis ꝑcipi pōt ut aurigas in circēſibus ſic ſcœnicis ludis & aliis theatralibus ſpectaculis pātomimos ſuas factiones habuiſſe. Falſarios:falſaꝝ tabulaꝝ auctores. Lino:filo ut fit hodie quoqꝫ in ſecretioribus lrīs obſignādis. Obſignareňť:ſub ſigno claudereňť cōtra reſignare delecto ſigno aperire eſt. Duæ primæ ceræ:tabulæ qbus primi ſecūdiqꝫ hæredes cōſcriberenť:nam tertiæ haud tanti erant momēti.raro.n.uſu euenit ut q in tertia cera relati ſint hæreditatē:adierint qđ ceratis tabulis teſtamēta & alia priuata acta ſcriberenť tam poetaꝝ q̄ alioꝝ teſtimonia declarāt.Iuue.notū eſt cur ſoli tabulas impleuerit hiſter liberto & mox poſtea ſignatæ tabulæ.dictū fœliciter:idem nō ne libet medio ceras implere capaces:& ad herēnium Cicero ſi ciceronis eſt id opus:tabulas in carcerē afferūt teſtm̄ ipſo præſente cōſcribūt ſed ſupuacuum eſt hæc colligere q̄ paſſim legentibus occurrūt. Teſtatoꝝ:qui teſtamentum conderēt. Vacuæ.ſ.ceræ : quibus uidelicet nihil eſſet notatum præter teſtatorem nomen:quo conſpecto apparebat ſatis exploratum habere ſignatores quicquid in tabulis poſtea ſcribereť id ex teſtatoris ſententia ſcriptum iri.

ſignaturis oſtenderentur:Ac ne quis alieni teſtamenti ſcriptor legatum ſibi aſcriberet.Item ut litigatores ꝓ patrociniis certam iuſtamqꝫ mercedem pro ſubſelliis nullam omnino darent præbēte ærario gratuita:utqꝫ rerum actu ab ærario cauſæ ad forum ac recuperatores trāſferentur:ut & oēs

PHI. Signaturis:his q erāt futuri ſignatores.ſi ſignator ab ipſo *Signatum testamētū* teſtatore acceperit annulum & ſi gnauerit teſtamentū.ualet quaſi alieno ſignauerit.ſi ſigna illa turbata ſunt:ab ipſo teſtatore nō uideť ſignatum.ſignum autē utrū annulo tātum īpreſſo adhibeať: an & ſine annulo alio quodā impreſſo:cū uarie hoīes ſignēt qriť.ſentit ulpianus annulo tantum poſſe ſignari:dum tamen hēat charactera. *Scriptor testamenti*

Teſtamēti ſcriptor:qui adhibitus eſt ad teſtm̄ ſcribēdum in numero teſtium hēri poteſt & tabulas ſignare quas ſcripſit:quod adeo īdubitatum uꝛ:ut cū Domitius labeo quæſiuit de celſo an teſtis & ſignator habendus eſſet ſcriptor teſtamēti:ille reſpōderit:aut nō intelligo qd ſit de quo me cōſulueris:aut ualde ſtulta eſt interrogatio tua.tabellionē uocant.ſcriptorē teſtamēti. *Stulta est interrogatio tua* Legatum ſibi aſcriberet:regulus ille epiſtolis plini famoſus cum ueniſſet ad ſignādum aureliæ ornatæ fœminæ teſtamētum.coegit mulierem ſibi tunicas:q̄s erat induta legare:obſeruauit ſcribentē.īſpexit an ſcripſiſſet.cum iniquum itaqꝫ ſit ſignatores ſcriptoreſqꝫ alieni teſtamēti ſibi legata poſcere atqꝫ aſcribere:merito laudādus eſt nero:q cauit ne qs notarius in alieno teſtamēto ſibi aſcriberet legatū.debet.n.teſtatoris uolūtas eē libera:ut poſſit legare cui uelit:pteri *ne ſcriptoria ſcribat ſibi legatū an liceat*

uendere
pꝛ̃ocinium

rē quē nolit. Pro patrociniis mercedē:in decretis canōicis.xi.q.iii.ſcriptū legimus qđ licet aduocato uendere iuſtum patrociniū:& iuriſcōſulto rectum cōſilium:ſed nō licet iudici uēdere iuſtū iudiciū. Contrariū ſanxit lex cincia:qua cauebat antiqtus ne qs ob cām orādam pecūiam donumue accipiat.aliæ quoq; leges fuerūt & ſenatuſcōſulta:q̄ uetabāt uenire aduocatiōes.Atq uero uoluit ut merces a litigatoribus daret patronis cāꝝ ꝓ patrocinio:ſed nullam dari uoluit iudici ꝓ iudicio ut exponas ꝓ ſubſelleis hoc eſt ꝓ iudiciis. ſed magis placet ſimpliciter accipe ſubſellia ꝓ ſedibus:in qbus litigātes dū cā agebat ſedere ſolebāt ꝓ qbus pēſio & merces certa ſoluebat uñ uoluit nero ut ꝓ ſubſellis q̄ ſeruiūt litigatoribus nlla merces daret iubēs ab ærario ſubſellia ſine mercede exhiberi in iudiciis.Subſellia aūt cōduci ſolita nō ſolū a litigatoribus ſed etiam a recitatoribus indicat Iuuenalis illo uerſu & q̄ cōducto pendēt anabatra tigillo:& Cor. tacitus ī dialogo de oratoribus ait:rogare ultro & ambulare cogit ut ſint q dignent audire:& ne id qdem gratis. nam & domū mutuant & auditorium extruit:& ſubſellia cōducit. Rerum actu:ab agēdis rebus. rerū actum appellat:ueluti actionē ſicut in ſupioribus dictū eſt. Ab ærario:ī auguſto relatū eſt quēadmodū cura ærarii ad p̄tores p̄torioſq; uiros trāſlata fuit:uñ ītelligimus neronē īſtituiſſe:ut cāæ a p̄fectis ærarii hoc ē p̄toribus q ī iudiciis p̄eſſe ſolebāt:trāſſerent ad forēſes actiōes iudiciaq; recupatoria. Recupatores:iudices dati edcō p̄torio iniuriis eſtimādis recupatores dñr:quoꝝ mēinit Gel.lib.noctiū atticaꝝ nouiſſimo. Cicero in orōne ꝓ cecina:quā hūit ad recupatores:īſinuat recupatores dici ex eo:qđ p illos ius nr̄um recupemus: Idē in uerrinis legitimū recupatoꝝ nūeꝝ ex tribus cōſtare ſignificat:ubi ait tres a ueref recupatores datos aſſeclas ipſius uerris hoīes.ſ.īprobiſſimos.quoꝝ iudicio recupatorio euerſi ſunt ſicli aratores:Liuius quoq; recupatores tres ab africāo datos ſcribit:q īter eos iudicarēt:q īter ſe cōtēdebant de corona murali.

Subſellia conduce-bantur

Recupera-tores

M.AN. Signaturis:iis q ad hocipſum ut ſignarēt accerſiti eēnt. Alieni teſti:nō ſui.nō.n. ſemp teſtator ſuū notare pōt teſtm̄ aut dextra debilitatus aut mācus aut lr̄aꝝ ignoratio:ne cautū igit ne q ſcriberet alterius legata qcq̄ qđ ad ſe attineret:id tabulis notaret ne ſibi p̄ter teſtatoris mētē aliqd aſcriberet. Pro patrociniis:ꝓ opa ne cauſis aliis ue negociis a patrōis nauata. Pro ſubſelliis:ergo & pro ſubſelliis quæ iudicum ut dixi erant certa a litigatoribus pecūia pēdi ſolita eſt. Gratuita ſubſellia. Reꝝ actu:in trāſigēdis rebus. Ab ærario:a iudicibus ærariis. Recuperatores:fiſcalium reꝝ aſſertores.

appellationes a iudicibus ad ſenatum fierent.

De qbuſdam geſtis circa exercitum britannicum.

AVgendi propagandiq́ imperii nec uoluntate ulla neq; ſpe motu unquam etiam ex Britannia deducere exercitum cogitauit:nec niſi uerecundia ne obtrectare parentis gloriæ uideretur deſtitit. ponti modo regnum concedente Polemone. Item alpium defuncto Cottio in prouinciæ formam redegit.

De expeditionibus Alexādriæ & Achaie p eum ſuſceptis.

PEregrinationes duas omnino ſuſcepit Alexandrinam & Achaiam : ſed Alexandria ipſo profectionis die deſtitit : turbatus ſimul religione ac periculo. Nam cum circuitis templis in æde ueſtæ reſidiſſet:conſurgenti ei primum lacinia obhæſit:deinde tanta cohorta caligo eſt : ut deſpicere non poſſet. In Achaiam

appellatio a miori ad maiorem

PHI. Appellatiōes: titulus eſt apud iuriſcōſultoſ notiſſimus de appellatiōibus:ubi ſcriptū eſt:qđ a miori iudice ad maiorē licet ꝓuocare:uñ a iudice ad ſenatū appellare fas erat.a ſenatu uero ad principē appellari nō poſſe: orōne diui adriani p̄ſcriptū eſt.Conſimiliter nero uoluit ut appellatiōes ſiue ꝓuocatiōes fieri poſſēt a ſnīa iudicū ad ipm ſenatū: tāq̄ a mioribus ad maiores & ita oñdit nero ſe plurimi facere ſenatorū auctoritatē.de quo hæc Cor. Ta.auxit patꝝ honorē ſtatuēdo: ut q a priuatis iudicibus ad ſenatū ꝓuocaſſent:eiuſdē pecuniæ p̄iculū facerēt cuiꝰ hi q impatores appellauere.nā aña uacuū id ſolutūq; pœna fuerat.lr̄æ aūt p q̄s cā ad eum iudicē q appellatus eſt dimittit:dimiſſoriæ dñr:uulgo nominant apl̄i.ut docet iuriſcōſultus titulo de uerboꝝ ſignificatiōe. Ex britānia:exercitū.Cor.tacitus in libro quē ſcribit de uita Iulii agricolæ ſoceri ſui tradit britānos agitaſſe cōſilia excutiēdi romanū iugū: uniuerſoſq; ſūpſiſſe bellū duce fœmia noīe uoadica.Quod niſi Suetōius Paulius ꝓpere ſubuēiſſet:amiſſa britānia foret:idē in libris hiſtoriaꝝ mlta facūdiſſime ſcribit de bellis in britānia geſtis p romāos legatos Neronis pricipatu. Parētis gloriæ:Claudius Nerōis pr̄ p adoptiōem britāniæ gētes domuit:tranſuectis illuc legiōibus auxiliiſq; aſſūpto in ptē reꝝ Veſpaſiāo.tūc britāniæ pars ꝓxima redacta eſt in formā ꝓuīciæ addita īſup ueteranoꝝ colonia. Pōti regnū:ſextus Aurelius tradit a nerōe polemoniacum pōtum fcm̄ eſſe ꝓuinciā unā cū alpibus cottiis cottio rege mortuo.Euſebius quoq; chronographus in hāc ſnīam ſic ſcribit duæ tm̄ ꝓuīciæ ſub Nerōis factæ pōtus polemoniacus & alpes cottiæ cottio rege defuncto.plinius meminit ciuitatū cottianaꝝ q̄ ſitæ erāt in cottiis alpibus.eiuſdem hiſtoriæ ſic meminit eutropius:duo regna ſub nerōe ꝓuīciæ factæ ſunt pōtus polemoniacus cōcedē te rege polemōe.& alpes cottiæ rege defuncto:alpes autē cottias aggeribus attoli ad ſolis ortus teſtis ē amiāus Marcellius:aitq; eas extructas eē mollibus magnis

apoſtoli quid

polemoniacus pōtus Cottiæ alpes

a cottio rege:q receptus fuit ĩ amicitiã octauii cæſaris.In his alpibus cottiis:quarũ initiũ a ſeguſia ẽ oppido ꝓceſſum erigit̃ iugũ.nulli fere ſine diſcrimie penetrabile.mẽdoſa dictio eſt apud Cor.tacitũ ſic ſcribẽtẽ in xvii.fabius ualẽs allicere uel ſi abnuerint uaſtare gallias & quotidiãis alpibus Italiã irrũpe tuꝑ quotidianis alpibus legito cottianis &ꝑ cottiis alpibus q̃ & cottiãæ dñr accipito. Alexãdrinã:ꝓuĩcias oriẽtis & maxime ægyptum ſecretis imaginatiõibus nero agitabat ſuſcepturus itaq; Alexãdrinã ꝑegrinationẽ dicto teſtificatus eſt nõ lõgã fore ſui abſentiã:ſupq; eaꝑfectiõe adiit capitoliũ:ubi ueneratus deos capitolinos.cũ ueſtæ quoq; tẽplum iniiſſet repẽte cũctos ꝑ artus tremere cœpit:ſeu numine exterrente ſeu facinorũ recordatione itaq; nunq̃ timore uacuus deſeruit inceptũ cũctas ſibi curas amore patriæ leuiores dictitans.auctor Cor.Tacitus q̃ ait omiſſam quoq; antea fuiſſeꝑfectionẽ in achaiã.cur aũt omiſerit cauſæ incertæ fuerunt. Circuitis tẽplis:ut anteꝑfectionẽ deos oẽs ſalutaret:deorũq; fauorẽ in ꝑegrinatiõe ĩeunda ꝓmereret̃. Lacinia obeſit:ueſtimenti pars illa q̃ cæſuratim cõfecta eſt adheſit ſellæ:ne poſſet exurgere:qđ fuit omioſum. Coorta caligo:hoc ad periculum referendũ ait.n.tantas tenebras caligantibus oculis Neronis eſſe factas ut nihil diſpicere atq; internoſcere poſſet.addit Tacitus oẽs ꝑ artus cõtremuiſſe. Achaia:achaiæ nomẽ ꝓuĩciæ ab iſthmo ĩcipit:antea egialos uocabat̃:ꝓp urbes in littore ꝑ ordinẽ poſitas.græce.n.αἰγιαλοσ dicitur littus. Primus nullũ acrius hortamẽtũ eſt:q̃ quod fieri uult princeps ut id ipſe primus aggrediatur: tũc animi excitantur ad emulationem.tũc pudet ſubditos id laboris recuſare:quem princeps non recuſat. ait apud Liuium leuinus conſul.ſi quid iniungere inferiori uelis:id prius in te ac tuos ſi ipſe iuris ſtatueris: facilius omnes obediẽtes habeas.& ut inquit Lactãtius in quarto q̃ præcepta dat præcepta faciat.malũt.n. homines exempla q̃ uerba.In hãc ſentẽtiam eſt illud a Lucão prolatum in catonis laudatiõem:monſtrat tolerare labores non iubet Sidonius quoq; apollinaris hoc præconio extollit maioranũ in panegyrico:ſic agmina uoce erigis exemploq; leuas:primuſq; labores aggrederis quoſcũq; iubes.itidem uero primus cœpit fodere ne milites id opus ueluti culpatum dehoneſtumq; aggredi ſuperſederent.

M.AN. Parẽtis:claudii. Ponti:ponticæ regionis. Concedente polemone:Euſebius de nerone pontũ inq̃t polemiacũ inꝓuinciam redegit:Ptolemæus ponti inq̃t polemoniaci deſcriptio & mox paulo polenomiacũ iaſonium oppida. Itẽ alpiũ:regnũ.ſ. Cottio:rege ſic in Tyberio a Cottii regno dixerat ẽ idẽ & cottiũ oppidũ a Strabõe in relatiõe alpiũ ſæpius repetitũ. Profectiõis:die quo ex urbeꝑfecturus erat. Religiõe:metu. Periculo:clade corpis uel uitæ diſcrimine. Lacinia:extremæ togæ ſciſſura. Obneſit:adhæſit hærẽs rẽorata ẽ ſic obſedit obiitꝑ adſcedit & abiit ueteres dixer̃. Oborta caligo:illius ne oculis oborta an tẽplo circũfuſa ul' dẽſa nebl'a ꝯſpectũ ademerit ñ dicit ſed qa picl'o dixit ad neronẽ ipꝫ id potiꝰ referas.

iſthmum perfodere aggreſſus prętorianos pro cõcione ad inchoãdum opus cohortatus eſt tubaq; ſigno dato primus raſtello humum effodit:& corbulæ congeſtam humeris extulit.Parabat & ad caſpias portas expeditionem conſcripta ex Italicis ſenum militum peditum tyronibus nona legione:q̃ magni Alexandri phalangem appellabat: Hæc partim nulla reprehenſione partim etiam non mediocri laude digna in unum contuli.ut ſecernerem a probris ac ſceleribus eius:de quibus dehinc dicam.

PHI. Iſthmũ ꝑfodere: relege quæ in primo cõmentario diligẽter ſatis perſcripſimꝰ ſup iſthmo corinthico. illud in pñtia addendum:quod cum damis philoſophus admirareť inceptum neronis de iſthmo fodiẽdo:pinde ac opus animi ampliſſimi dignum admiratiõe.dixit apollonius tyaneus:mihi uideť eius opis imperfectio afferre illi ſũmã calũniam tanq̃ imꝑfecte conanti & imperfecte fodiẽti:neronẽ.n.uideo nũq̃ per iſthmũ nauigaturũ:nec ad fodiendi finẽ ꝑuenturũ. Ad inchoandũ opus:iſthmi effoſionẽ. Raſtello:raſtri diminutiuũ eſt ſicut a roſtro roſtellum deriuatur.palidius inter inſtrumẽta ruſtica numerat raſtros.M.Varro raſtellos ab raſu dictos eſſe autumat:quoniã.ſ.in pratis his feſtucas abradunt feniſeces.ita.n.dicunť q̃ fenũ ſecãt. Corbulæ: a corbe corbulã diminutiua forma deduci nullus ignorat.Varro in primo latinæ linguæ:corbes ab eo qđ ſpicas aliudue qđ eo corruebant.hinc minores corbulæ dictæ.Iuriſcõſultus inter inſtrumẽta fundi nũerat corbes. Extulit:exportauit. Ad caſpias portas:Pli.in.vi.ait corrigẽdũ eẽ errorẽ multorũ:q caſpias appellauere portas iberiæ:quas caucaſeas ipſe dicit uocari.Neronis principis comminatio ad caſpias portas tendere dicebať:cum peteret illas quæ ꝑ iberiã in ſarmatas tẽdunt uocanturq; caucaſiæ:ad quas uix ullus eſt aditus ꝓp mõtes appoſitos:cauſa aũt noĩs portarũ caſpiarũ eſt qđ interruptis anguſto tranſitu iugis uix ſingula meant plauſtra.anguſtiæq; ille impediunť liquore e cautibus corriuato.Trãquillus ſequutus opinionem uulgatiorem dixit caſpias portas:ad quas cõminatio neroniana tendebat. Senũ pedum:ꝓceritas corporis in tyronibus antiqtus exigebatur tanq̃ ad uictoriã accõmodatior.ita ut ſexpedũ lõgitudinẽ corporatura boni tyronis ĩpleret.auctor Vegetius in prĩo de re militari.Idẽ tamẽ cenſet nõ tam ſtaturæ rõnem habendã eſſe q̃ uiriũ:cui aſtipulať homerus q tydeũ minorẽ qdẽ corpe ſed fortiorẽ armis fuiſſe ſignificat.debet itaq; tyro eligi uigilãtibus oculis:erecta ceruice:lato pectore:humeris muſculoſis:longioribus brachiis uentre modicus:exilior cruribus:ſuris non ſuperflua carne diſtẽtis:ſed neruorũ duritia collectis. cum hæc

Emaculatus locus taciti

Tremor inuaſit neronem

Achaia

Egialos

Qui præcipit faciat

Diuinatio apollonii

Raſtellus

Raſtellum

Feniſex

Corbula

Caſæ portæ

Corpaturã in tyrone

De ſtudio & opera eius in cantu & muſica.

INter cæteras diſciplinas pueritiæ imbutus tempore & muſica: ſtatim ut imperiũ adeptus eſt terpnũ Cytharedum uigentem tunc præter alios arceſſit: diebus continuis: poſt cœnam canenti in multam noctem aſſidens paulatim & ipſe meditari: exercitariq; cœpit: neq; eorum quicquam. omittere. quæ generis eius artifices uel conſeruandæ uocis cauſa: uel augendæ factitarent ſed plumbeam cartham ſupinus pectore ſuſtinuit & clyſtere uomituq; purgari: & abſtinere pomis cibiſq; officientibus: donec blandiente profectu (quamquam exiguæ uocis & fuſcæ) prodire in ſcęnam concupiuit: ſubinde inter familiares græcum prouerbium iactãs occultæ muſicæ nullum

qlis tyro in tyrõe ſigna deprẽdis ꝓceritatẽ
magnope nõ deſideres.utilius.n.
eſt fortes eẽ milites quã grãdes.
nero aũt nõ tã robur quã ꝓceritatẽ i tyrõibus exiſtimãs
eẽ ſpectãdã.fecit legionẽ ex tyrõibus Italicis:q corpis ꝓ
ceritate ſex pedes iplebãt & ꝑfecto legio ex ſtaturoſis &
ampliſſima corporatura ꝓditis res digna ſpectaculo eſt
Lõgitudo ac ueluti maieſtatẽ addit ĩpatori.Et.n.lõgitudo ſex pe-
ſex pedum dũ ltia eſt amplitudo humãæ ſtaturæ cũ pes auctore ui
ĉtruuio ſit ſexta ps altitudinis de hercule tñ dcm̃ eſt:
qđ ſeptem pedũ mẽſuram impleuerit:uñ ut ĩqt ſolinus
pleriq; diffiniũt nullũ poſſe excedere hãc lõgitudinem.
Modus Gel.quoq; in.iii.noctium atticaꝝ modũ eſſe dicit ſum
adoleſcẽdi mũ adoleſcẽdi humani corporis ſeptẽ pedes. nõ placet
legas ſenũ miliũ peditũ:ſicut nõnulli legẽdũ aſſeuerãt.
cũ trãqllus nõ tã de numero militũ q in legiõe ſunt ĩtel
ligi uelit:q̃ de ꝓceritate & corporatura tyronũ:ex qbus
legio a nerõe conſcripta eſt quot
aũt milia legiõe romana cõtine-
rent alibi docuimus.non uideo
cur tranqllus fecerit opepcium:
ſi legimus ſenũ miliũ peditũ:me
morãdo legionẽ fuiſſe cõſcriptã
a nerõe conſtantẽ ex ſex milibus
peditũ:cũ legiões romãæ fermæ
oẽs hoc numero cõſcribantur: q̃
mõ fuerũt triũ miliũ mõ quattu
legio qua- or:uñ legio q̃drata dicebat: mõ
drata qnq; milia cõtinebat.ſed ꝓprie le
gio romana hẽt ut inqt Vegetius
pedites ſex milia . eqtes.dcc.xxx.
nimiꝝ uoluit ſignificare rem me
morabilẽ ob ꝓceritatẽ corpoꝝ:
cũ oẽs eſſent uel ſola corporatu-
Quot ſũt ra mõſtrabiles.In phalange uero quã macedões peculr habuerũt armatoꝝ octo milia cẽſebant:cũ in cater
in phalãge uis galloꝝ atq; celtiberoꝝ ſena milia bellatoꝝ cõtinerent.de phalãge macedonica ſcripſi adoleſcẽtulus ad
Cateruæ huc in qbuſdam pliniãis annotationibus:a cuius noĩe phalãgite appellant:quoꝝ mẽinit Liui.in.xxxviii.le
phalangite gimus apud heliũ lãpridiũ quẽadmodũ Alexãder romãus impator & ipſe ad imitationẽ alexandri magni
phalãgarſi fecit phalãgem triginta milia hoĩum quos phalangarios uocari iuſſerat. Secernerẽ:ſeiungerem ſepararẽq;
uirtutes.n.cũ uitiis male coeũt.Ideoq; ſeparatim tractanda ſunt. A ꝓbris:flagitiis & dehoneſtamẽtis.
M.AN. Raſtello:a raſtro diminutiuũ nomẽ Terẽtius at hos raſtros interea tm̃ depone:Cato in re ruſti
ca raſtra quattuor:raſtros quadridentes ſex. Corbulæ:corbula uas uimineũ Cato rutabulũ unum corbu
las amerinas quattuor. Extulit:humeris aportauit nec id temere honore.n.& gloria ut eſt apud Xenophõ
tem leuior reddit labor principis aut imperatoris:oportet ad hæc ut apud eundẽ cãbyſes cyro filio p̃cipit
impatorẽ ĩ primis labores ꝑpeti. Caſpias portas:pli.corrigẽdus eſt inqt multoꝝ error & eorum ẽt qui in
armenia res proxime cum Corbulone geſſere nãq; hi caſpias appellauer portas hiberiæ quas caucaſias dixi
mus uocari ſituſq; depicti & ĩde miſſi hoc nomẽ inſcriptũ habẽt:& neronis principis cõminatio ad caſpi-
as portas tẽdere dicebat quũ peteret illas quæ ꝑ hiberiã & ſarmatas tẽdũt hæc & alia Pli.qbus apparet trã
quillũ cõem errorẽ ſecutũ caſpias portas pro hibericis dixiſſe:ſunt aũt portæ ipſe mõtiũ anguſtiæ repente
interruptoꝝ ubi fores obdite ferratis trabibus:diridoro amne ſupfluente. Senũ pedum:ſic habent oĩa q̃
adhũc diẽ uidimus exemplaria ex q̃ trũca & mutilata lectiõe nil ſeqtur ſed tu ſenũ milliũ peditũ legas:qđ
& uerba q̃ ſequunt facile declarãt:quã magni inqt Alexãdri phalãgẽ appellabat:de alexãdri phalãge plutar
chus plura:erit igit is ordo:noua legione ſenũ milliũ peditũ ex italicis tyronibus conſcripta.
Muſica PHI. Imbutus muſica:nõ rep̃hẽdit in nerõe ſtudiũ muſicæ diſcipliæ q̃ ut ĩqt Ariſto.in.viii.poli.iter di-
ſciplĩas in gẽuas collocat:& a pueris in primis ediſcẽda eſt ut p̃cipit plato in libris legũ:de cuius laude non
pauca collegimus digna memoratu.in libro oronũ:q̃s dicauimus martino crũnouiẽſi ſcholaſtico boemo.
ſed reprẽdit tranqllus neronẽ:qđ iã princeps nimio muſices ſtudio teneret:illiq; tantã impẽderet & operã
Iuppiter & diligẽtiã.quantã uix cytharedus impẽderet nõ ſine reprẽſione.Iuppiter.n.ut inquit elegãter Ariſtoteles:
non cantat non cantat aut cytharam pulſat:quo exẽplo docet principes in primis nõ debe muſicã exercere:qbus ſatis

eſt ſi aliis utētibus oblectent̄.unde haud īmerito Philippus macedonū rex alexādrū filiū iuſta caſtigatiōe īceſſiuit:cū accepiſſet illū quodā in loco ſuauiter ceciniſſe.nōne te pudet ingens qđ tā pulchre canere ſcias ſatis:ē.n.regi canētibus aliis audiēdi otiū ſupeſſe ſcitū quoq; ē illud muſici:nā cū idē Philippus pſaltē quēdā uellet iter canēdū corrigere ueluti muſica peccātē:& de pulſandis fidibus diſſerere:dixit oppido q̄ ſcięter pſaltes.id abſte mali o res dii phibeāt ἵνα ταῦτα ἐμοῦ βέλτιον εἰδῇς.i.ut hæc melius meipſo calleas & pfecto pmultū uī prīceps impartiri muſis:ſi uel ſpectatorē tm̄ ſe exhibeat muſicis de muſica cōcernētibus.aliæ nimiꝝ uirtutes grauiores nobilioreſq; in impatore reqrunt̄:q nō tā uoluptatibus ppriis īſeruire debet q̄ cōmodis ſubditoꝝ. Terpnū:nomē ppriū citharedi τέρπνον græci iucūdū uocāt & τερπνότητα.iucūditatē. Accerſiit:euocauit. Canēti:terpno citharedo. Meditari:nihil eſt tā difficile qđ nō aſſidua meditatio facillimū reddat. Artifices:cātores muſici citharedi. Cōſeruādæ uocis:ſcribit Ariſto.i.vii. de aīalibus cātores abſtinere ſolitos eē a coitu:ut ita diutius uox ſine mutatiōe ſeruet̄ ſuauis & canora:q in uirilē ſonū maxime trāſit in his:q rē uenereā agere īcipiūt.pterea ut inqt fortūacianus clarā uocē efficit anaphoneſis hoc ē exclamatio:firmā & ſuauē obſeruātia cibi & potus & uētris cōtinētia.aliť aūt uox ſi a lectulo ſtatim corpus deambulādo moueamus:frigidis ēt potiōibus abſtinēdū cēſent:qa his īurunt̄ arteriæ: calidis āt apiunt̄.qđ ſi uox uexata fuerit utēdū erit cibis acrioribus:qbus ſi qđ obſtrepit uoci prumpat.nā medici dormituris ēt laſer īſtillāt.cibus quoq; leniſſimus arteriæ pdeſt. Plūbeā chartā:pli.i.xxxiiii.laminā plumbeā pectori impoſitā eē efficacē ad uoces alēdas.nā & nero inqt prīceps lamina pectori īpoſita ſub ea cātica exclamās alēdis uocibus demōſtrauit rōnē.qnent laminæ plūbeæ lūbis ad alligatæ inhibēt impetus ueneris:qbus caluus orator uſus eſſe fert̄ ad cohibēdas libidinū imaginatiōes in ſomno:& ita uires corporis ſtudioꝝ labore cuſtodiebat. Cibis officiētibus:uoci nocentibus:quemadmodū multa ciboꝝ gñā ſūt uoci nocētia:ita etiam cibaria pducuntur claritudini uocis accōmodata: & īprimis porrum ſectiuū ad hoc efficax eſt:cui nero auctoritatem dedit uocis gratia ex oleo eſtiuis oībus diebus:nihilq; aliud ac ne pane qdem ueſcēdo.fici quoq; ficcæ guturi & faucibus mirifice utiles pdunt̄.ouoꝝ quoq; lutea pſunt fauciū ſcabriciæ.quinetiam ſucus glycirhicæ uoci utiliſſimus eſt linguæ ſubditus īdocti medici liquiritia appellant. Blandiēte profectu:inuitante muſices progreſſu.in qua quotidie magis ac magis proficiebat. Fuſcæ:uocis de qualitate uocis ſcribēs Quītilianus.eſt īquit plena & candida & fuſca:& exilis & aſpera & contracta fuſa & dura & flexibilis & clara & obtuſa.in Antonio oratore uox fuſca & ſubrauca fuiſſe prodit̄. Subinde:frequēter. Iactans:per gloriationem dictitans. Occultæ muſicæ:huius prouerbii meminit Gellius ſic ſcribens in.xii.noſti īquam magiſter uerbum illud.ſ.uetus egregiam muſicam:quæ ſit abſcondita eam eſſe nulli rei. Nullum reſpectum:nullam dignationem exiſtimationemq;.

caſtigatio philippi in filium
Scitū muſici
Cātores abſtinere a coitu
Quid faciat clarā uocem
lamia plūbea ad uocem
Caluus uſus laminis
porrum ad uocem
In antonio uox fuſca
muſica abſcondita

M.AN. Et muſica:pter cæteras ſubaudi diſciplinas imbutus:Thimagenes auctor ē oīum in līis ſtudiorū muſicē antiqſſimā extitiſſe:cui clariſſimi poetæ aſtipulati ſunt:apud quos laudes heroū ac deoꝝ ad citharam canūt̄:ſic ille Vergiliāus Iopas apud Didonē ſic Demodocus homericus apud alcinoū hic νεῖκος Ὀδυσσῆος καὶ Πηλείδεω Ἀχιλῆος & alia q̄ ſequunt̄ ille errātē lunā & ſolis labores cāebat:cōſtat:ad hæc pythagoricos ad liræ cōcentū qeti ſeſe dedere & rurſus quaſi ad nouam meditationem excitari ſolitos:trāſeo qđ Socrates iā grādis natu lyra inſtitui uoluit & qđ themiſtocles Athenienſiū longe alioqn princeps qa lyræ imperitus eſſet habitus eſt indoctior ut Cice.& plutarchus ſcribūt:ſed quorſum hæc ut non ſolū nō reprehenſibile ſed neceſſariū etiam:maximeq; probabile id ſtudiū in nerone uideri potuiſſe ſi ea arte quatenus antiqſſimis heroibus ſummiſq; philoſophis placuit cōtentus fuiſſet:ueꝝ qa ſcænecam illam effœminatam & impudicam plus ſecutus eſt atq; uſus deteſtabile odiū īſigniſq; cōtumeliā īde reportauit. Terpnū: ppriū citharedi nomē:atq; īde fortaſſe φ τέρπνος iucūdus dr̄. Eius generis:ſcœnicæ artis. Plūbeā cartham:tenuem plumbi laminam plinius nero:quoniam ita diis placui:princeps lamina pectori impoſita ſub ea cantica exclamans alendis uocibus monſtrauit rationem. Clyſtere:græcum eſt illi enim τὸν κλυστῆρα dicunt. Vomitu:ut non ſolum innis partibus ſed oræ etiam purgaretur. Officientibus:nocentibus uoci quaſi dicat tanto curandæ uocis ſtudio teneretur ut quæcūq; obeſſe putarentur pertinaciter abſtineret: ureretur q; profuturis:plinius quem ſectiuo porro nuper auctoritatem dederit nero uocis gratia ex oleo eſtatis menſium omnibus diebus. Blandiente:blande trahente. Exiguæ & fuſcæ uocis:quæ duo ſunt canentibus contraria. Occultæ muſicæ:quæ in occulto eſſet.uni uel alteri nota. Nullum eſſe reſpectum: nullam ipſius habere rationem.

eſſe reſpectum. Et prodiit neapolim primum ac ne concuſſo quidem repente motu terræ theatro ante cantare deſtitit: quam inchoatum abſolueret nomon. Ibidem ſæpius & per complures cantauit dies ſumpto etiam ad reficiendum uocem breui tempore impatiens ſecreti a balneis in theatrum tranſiit.mediaque in orcheſtra frequenter po

PHI. Prodiit neapoli: non Romæ auſus incipere muſicam profiteri neapolim quaſi græcā urbem delegit.inde initium capturus: ut mox tranſgreſſus in achaiam ſacras ī græcis certaminibus coronas adeptus maiore fama ſtudia ciuium eliceret.

Concuſſo theatro:cum neapolitanorum theatrum compleuiſſent oppidami & hi:quos e proximis coloniis & municipiis fama muſicæ neronis exciuerat; prodigium hoc accidit.nanque theatrum repeten

Theatrum

pulo epulatus:ſi paulum ſubbibiſſet aliquid ſe ſufferri tinniturum græco ſermone promiſit. Captus autem modulatis Alexandrinorum laudationibus:qui de nouo commeatu Neapolim confluxerant: plures Alexandria euocauit. Neque eo ſegnius adoleſcentes equeſtris ordinis:&.v.amplius milia a plebe robuſtiſſimæ iuuentutis undiq; elegit: qui diuiſi in factiones plauſuum genera condiſcerent (bombos & imbrices & teſtas uocabant) operamq; nauarēt Cantanti ſibi inſignes pinguiſſima coma & excellentiſſimo cultu pueri: nec ſine annulo læuis: quorum duces quadragena milia ſeſtertia merebant.

De tragœdiis & aliis p eū rōæ publice decātatis.

CVm magni ęſtimaret cātare ēt Rōæ Neroneū agona ante p̄ſtiturā dīē reuocauit:flagitātibuſq; cūctis

lapſum / neapoli

te collapſum eſt:egreſſo iam:q afſuerat populo:ut ſine ullius noxa moles tāta corruerit:& cū pleriq; id triſte & ꝓdigioſum eē arbitrarent̄.ipſe nero traxit ad fœlicitatē.unī p cōpoſitos cātus grates dis egit:ipſamq; recentis cāus fortunā celebrauit.ait Tranqllus eū non ante deſiiſſe cantare:q̄ abſolueret canticū iā inchoatū.qđ

nomon

nomen appellat tanq̄ canendi legem:nomos.n.græce lex īterpretat̄.eſt aūt genus cantilenæ:qđ a græcis dicit̄ nomos.i.lex in quo ut auctor eſt Ariſtoteles lib.xiii. ꝓblematū antiſtrophinon adhibent̄:cū cæteris choreaꝝ cāticis antiſtrophis uſus nō deeſſet. Ibidem:ī ciuitate neapolitana. Ad reficiendā uocē:recreandā.cōtinuatio muſici cantus uocē in primis obtūdit ſicut e contrario ceſſatio refecit.itaq; nero uſus eſt pauſa & qete breuis qdē tpis cā uocis recreādæ. A balneis:poſt balneares delitias:tēpus aūt leuandi ut docet uictruuius in.v.a meridiano ad ueſpam eſt cōſtitutū. In theatꝝ.ſ. neapolitanū: qđ concuſſum collapſumq; nō totū ſed ex parte fuiſſe colligimus. Populo:neapolitano. Subbibiſſet:ali

Subbibere

bi docuimus hāc particulā ſub ſignificare tēperamētū:unde ſubbibere eſt modice & cū tempamēto biber̄.

Se ſufferri:ſenſus hic eſt.ꝓmiſit nero in theatro neapolitano ſe ſi modicas potiōes hauſiſſet cantatuꝝ aliqd dignū celebratione & plauſu:tanq̄ uinū ſuppeditet uocē cantanti:& eloqntiam diſerto.iuxta illud epigrāmatici poetæ:poſſum nil ego ſobrius:bibenti ſuccurrūt mihi qndecim poetæ.uerba aūt ita ordinanda ſūt.promiſit ſe tinituꝝ hoc eſt more tinientis cymbali reſonatuꝝ aliqd ſufferri.qđ.ſ.ſufferret̄.i.extolleret̄ laudaret̄ celebraret̄:ꝑinde ac diceret ſe cantatuꝝ canticū dignū ſublatione hoc eſt laudatione & gloria.qdam legūt aliqd ſufferri tanq̄ dictio ſit ex græco latinoq; compoſita ſignificetq; tolerabile tanq̄ nero ꝓmitteret ſe cantatuꝝ aliqd ſufferri hoc eſt tolerabilis.prima lectio uerior eſt & accōmodatior. Captus: delectatus demulctuſq;. Modulatis:ex muſica diſciplina concinnatis ad ipſum neronē laudandū tanq̄ in mu

Adulatioī fatuat

ſica & cantu præſtantiſſimū:nihil aūt magis princeps infatuat & inflat q̄ adulatio. De nouo cōmeatu: cōmeatū p̄ter temporariam abeūdi facultatē p̄terq; rē annonariā accipit̄ ēt p itu & redditu claſſis commeatis:in quo ſignificatu illud a cæſare dictū in.v.cōmētario.duobus cōmeatibus exercitū reportare cōſtituit. & paulopoſt:prioris inqt cōmeatus expoſitis militibus & quas poſtea labienus faciēdas curauerat nūero ſexaginta p paucę locū capent.de hoc:ut ego ſentio cōmeatu intelligēdū eſt in hoc Tranqlli loco. moris.n. erat ut Alexādrinæ naues ex ægypto cōmearent in Italiā cauſa frumēti mertiumq; importandaꝝ:quas ān

tabellariæ naues

tecedere ſolebant nauiculæ quaſi precurſoriæ:quæ nūciarēt uēturæ claſſis aduētum.& hæ ut auctor eſt Seneca in.xi.epiſtolarum tabellariæ uocabant̄:tanq̄ tabellariorum fungentes officio.

M.AN. Motu terræ:de hoc credo Euſebius ſenſit qui neronis prīcipatu dixit terræmotum factum & ſolis defectum & ſi id Romæ accidiſſe dicat non foris. Nomen:legem. Ibidē:neapoli. A balneis:poſtq̄ locus eſſet:nam priuſquam cibum caperēt ueteres lauabantur Satyrus perſicum futurum cōuiuam ita alloquit̄:iam nunc in balnea ſalua fronte licet uadas q̄q̄ ſolida hora ſupſit. Aliqd ſufferti:ſubtolerabile aliqd ut ſit ex latino credo & græco factum quēadmodum æſtimo uerbum ab ære τῖ ϽΤι μ̃ηα:præcio φερτὸν enim græci tolerabile dicunt. Tinnituꝝ:ſonituꝝ canturum quaſi tinnitum niſi forte emiſſuꝝ. Tintinire:ſonare eſt ut Nonio placet:unde & tintinabula dicta:Affranius tintinire ianitoris impedimenta audio. Iuuena.tot tintinabula dicas pulſari. Modulatis laudationibus:laudibus pro ſe ab Alexādrinis ſuaui modulatione decantatis. De nouo commeatu:ob nouam commeatum ab eo impetrandū Plinius multis de cauſis hæc omnia accidunt ideſt ob multas cauſas.

Auguſtani

PHI. Adoleſcentes equeſtris ordinis:hoc de romanis intelligēdum.nō autem de neapolitāis: uideturq; Tranquillus ſignare auguſtanos de qbus ſic ſcribit tacitus.nūc primum conſcripti ſunt equites romani cognomēto auguſtanorum ætate ac robore conſpicui:& pars īgenio procaces alii ſpe potentiæ.hi dies ac noctes plauſu pſonare formam prīcipis uocēq; deorū uocabulis appellātes:q̄ſi p uirtutē clari honoratiq; agere. In factiōes:quēadmodū auctiōes aurigaꝝ atq; hiſtrionum ſuos habebant diſptitoſq; fautores:ita nero uoluit ſibi plaudi a plauſoribus diuerſo plaudendi genere:qui diuiſi forēt p partes ad factionū ſimilitudinem. Bambos:hoc per parentheſim dictum eſt.ut ſit ſenſus.plauſus illos prout uarii erant ita uariis nominibus fuiſſe nuncupatos.ut.ſ.alii bombi.alii imbrices:alii teſtæ uocarent̄ a ſonitus uidelicet ſimilitudīe. nā bōbus ut notū eſt ſonitus eſt talis:q̄lis ab apibus murmurantibus exprimit̄.Pli.ī.xi.noctu qes apibus in

matutinum donec una excitet omnes gemino aut triplici bombo ut bucino aliquo. idem poſt Paulum:
cum adueſperaſcit in alueo ſtrepunt:minus: ac minus:docet una circunuolet eodem quo excitauit bom-
bo ceu quietem capere imperans.ennius ſonum pedum bombum pedum dixit. Imbrices:tegulas eſſe ad Bombū
tegenda culmina domorum nullus ignorat.unde a Plauto dictum eſt:meas confregiſti imbrices & tegu-
las ibi dum condignam te ſectaris ſimiam.dicitur autem imbrex & maſculino & fœminino genere ſicuti Imbrex
docet Seruius enarrans illud Vergilianum. Auguſtiq; imbrice tecti parietibus præmunt artis ab imbrice
imbricatum deriuatur.unde Plinius cypriam laurum eſſe ſcribit folio breui nigro per imagines imbrica- Imbricatū
to culpa.idem ait linguam eſſe felibus imbricatæ aſperitatis ungues teſtæ eodem ſunt ſimiæ imbricati:i- Imbricarū
bricati eſt non tam imbrices conficere: q̃ imbricibus tegere. Sidonius.tegulis imbricarent. Teſtas:a ſi- Teſtarū
militudine crepitus ſonituſq;:quem efficiunt imbrices teſtæq; comploſæ: genara plauſuum ſic uocabant Teſtorū
de crepitu teſtarū ait Iuuenalis ſic ſcribens:non capit has nugas humilis domus audiat ille teſtarū crepitus Oſtraciſ
cum uerbis.columella in.x.de apibus ſcribens ait. crepitaculis æreis aut teſtarū plerunq; uulgo iacétium mus
terreat fugiens iuuentus.teſtæ etiam dicunt calculi:quos græci oſtracos uocant.unde oſtraciſmus.quod
nomen eſt exilii.teſtarū ſuffragiis exilio mulctati fuiſſe produnt temiſtocles & cymon.ſuper quo affatim ī
libro annotationum perſcripſimus.a teſta fit aduerbium teſtatim:quod ſignificat comminutim. De lage-
nis.quæ ſunt uaſa teſtacea ſcriptum legimus in inſtrumento ueteri in libro iudicum: ex quo uerba hæc ex
ſcripta ſunt.cœperunt buccinis clangere & cōplodere inter ſe lagenas.ſcabellorū quoq; crepitus inter hæc Scabellorū
numerari poſſet:quæ concuti ſolita poſt finitam fabulam teſtatur.M.Tullius in oratione pro celio.cum crepitus
ait.Deīde ſcabella concrepāt auleū tollitur:ex hoc in Caligula dictum eſt. Repente magno tibiarū & ſca-
bellorū crepitu cum palla tunicaq; talari proſiluit. Operam nauarent: miniſtrarent.uoluit.n.nero ut ſibi
cātanti præſto eſſent atq; īſeruirent miniſtri bene unguenati & elegāter culti:quo fieret ſpectabilior. Pin
guiſſima coma : propter denſitatem capillorū & unguēti īſperſionem. Sine ānulo leuis:ut omnes eſſent
annulati annulūq; in leua hoc eſt ſiniſtra manu geſtarent.cur aūt leuis manibus honos annulorū dicatus
fuerit potiuſq̃ dextris: diximus in primo commētario. Duces : rectores puerorū. Merebant quadra-
gena milia: hoc propter equeſtres cēſus dictum eſt : qui ſeſtertia.cccc.continebāt.merere autem eſt quæ- Merere
ſtum capere & eum quidem ut expōit Nonius ſordidiſſimum.Marcus Varro.æs militare merebat. unde
mercenarii & meretrices dicūtur : ſuper hoc uerbo ſatis ac ſuper in primo commentario. Neroneū ago-
na:certamen:quod quinquenale īſtituerat:appellauitq; a nomine ſuo Neroneum: agon enim græce certa- Agon
men nominatur. Ante præſtituram diem : nundum exacto quinquēnali tēpore : quod legitimum præ-
ſcripſerat:inter duo certamina neronea:ut ſuperius demonſtratum eſt.

M.ANTO. Robuſtiſſime & ob id firmioribus p̄ditæ lateribus. Infactiōes:ī diuerſos cuneos. Plau
ſuum genera:ut quæq; factio ſuo modo ſibi canenti plauderet. Bombos:ībrices & textas uocabāt:hæc
omnia per parentheſim legenda : bombus uox ficticia eſt quæ uno modo proprie apiū Varro ſi intus al-
uum bombus faciunt Plinius donec una excitet omnes gemino aut triplici bombo ut buccino aliquo bō-
bos ab ipſo ſonitu quem plaudendo imitabantur appellauit.ſic imbrices & teſtas:ab ſimili quodam ībri-
cū & colliſarū teſtarū ſtrepitu. Operāq; nauarent : niſi accurate diſtinguas non procedit qd' ſequitur ex-
cellentiſſimo cultu pueri quum ſuperius iuuenes & adoleſcētes appellarit : erit igitur hic ordo elegit.qui
plauſuum genera condiſcerent operamq; nauarent uario intellige plauſu : bombos imbrices & textas uo-
cabant:& hæc ut dixi per parentheſim:canenti ſibi pueri pinguiſſima coma operam nauarent hoc eſt mi-
niſtrarent ut bis idem uerbum repetas pinguiſſimam autem comam unguento delibutam uel certe dē-
ſam accipe. Nec ſine annulo leuis:id eſt leuis omnium manibus annulum habētibus cur leua potius ab
initio annulo fuerit inſignita ſuo loco ex Plinii & Gellii auctoritate oſtendimus illud adiiciam quod prio
re loco non diximus præter ea quæ a Plinio & Gellio tradunt Macrobius ait iccirco annulum ſiniſtræ
manui ab initio datum ut res admodum præcioſa & in delitiis habitæ non tam cito uſu attereretur:qui-
dam uero ac habent non nec alii lenis non leuis ſed is ut diximus uerior eſt ſenſus ut omnia ad illud refe-
ras quod excellentiſſimos dixerat fuiſſe cultu præditos. Quorum : puerum. Duces: præfecti. Me-
rebant:ſalarii ſiue ſtipendii nomine capiebant quanta fuerit Neronis luxuria quū ex multis aliis quæ po-
ſtea dicentur tum ex hoc ipſo intelligi poteſt quod tam turpis ordinis duces tam grandē in re inepta mœ
rerent pecuniam apparetq; neceſſe fuiſſe ita euenire ut Euſebius ait eſſe illi centies centena millia decreto
patrum quotannis publice ſubminiſtrata. Etiam Romæ:quum iam Neapoli ſcœnam prodiuiſſet. Ne
ronem agona:quinquennale certamen muſicum 'Gymnicum & equeſtre ab ſe inſtitutū quod neronia ap
pellauit. Ante præſtitutam diem:ante quinquennium.

cæleſtē uocē reſpōdit quidem in hortis ſe copiam uolētibus factururū:ſed adiuuante uulgi preces ēt ſtatione militū q̃ tūc excubabat repræſentaturum ſe pollicitus ē libēs ac ſine mora nomē ſuum in albo profitētium citharedorū iuſſit aſcribi: ſorticulaq; in urnā cum cæteris demiſſa intrauit ordine

PHI. Celeſtē uocē:ob hoc dixit Tacitus plauſores nerōis uocē ſolitos appellare uocablīs deorū. Copiā:uocis ſuæ:quā illi cæleſtē appellabāt. In hortis:neroniāis. Quæ tūc excubabat: alius alia nocte excubabat uiciſſimq;

in ſtatiões militares excubituri ſuccedebāt. Qu. curtius iā alii ex cohorte ī ſtatiōe ſucceſſerāt ante cubiculi fores excubituri. & Virg. ait in. ix. omnis p muros legio ſortita periclū excubat exercetq; uices quod cuiq; tuēdū eſt. idē poſt Paulo. uigiles ſimul excitat illi ſuccedūt ſeruātq; uices ſtatiōe relicta. Repræſentatuꝝ: ſtatim ſe in p̄ſentia cūctoꝝ exhibituꝝ. In albo cytharedoꝝ: queadmodū albū decurionē albū p̄toris dicebat: de quo affatim iā diximus. ita albū cytharedorū uocabat: ī quo nomina cytharedoꝝ p̄ſcribebant: quādo certamē muſicū ꝓfitebant. nero ne dignū q̄dē trāuerſum a cytharedica lege diſcederet: uoluit nomē ſuū tanq̄ cytharedus aſcribi in albo cytharedoꝝ. ab Apuleio dicēter dictū eſt albū muſaꝝ tranſlatiōe nō inuenuſta: apud quē ſic ait Iuppiter ī. vi. de aſino aureo. Dei cōſcripti muſaꝝ albo mēdoſi ſunt codices Apuleiani. in q̄bus ꝓ albo ꝑperā legit alno. ꝓcliuis fuit lapſus & error obuius ex litteræ finitimæ īuerſiōe.

Album cytharedoꝝ

Albū muſarum

Mēdo ī codice apulei

Sorticula in urnā: nulla p̄rogatiua uoluit nero p̄cellere. ſed more reliquoꝝ: ſortitus ē: & ubi ſors ſua exiit ex urna: quā ſorticulā υπωκόριστικῶσ. uocāt: tūc intrauit in muſicū certamē. Cytharā ſuſtinētes. ꝑpōpaticus Neronis cytharedi ītroitus ſignat: q̄ ītrauit in certamē cytharedoꝝ: cū cythara: qua ipſe erat uſurus: ſuſtineret a p̄fectis ipm comitantibus una cū tribuuis & īterioribus amicis: ſed ꝓfecto talia principē dedecēt magis q̄ decent. meritoq; Apollonius īterrogatus a tigillino quid ſentiret de nerone. melius īquit ſentio q̄ uos. cātare. n. uos illū dignū putatis. ego aūt dignū tacere. Peracto ꝓſcœnio: pulpito p̄parato: de quo ſupra diximus. Alii codices & fideliores habent peracto principio: ut ſit ſenſus Neronē pronūciaſſe ſe cantaturū fabulam niobes poſt peractū principiū: quo cytharedi uti ſolent emerendi fauoris gratia anteq̄ legitimū certamē inchoent. id prohemiū græci nominauerūt: latine principiū dicimus. unde prohemia oratorū tranſlata ſunt auctor Quintilianus in q̄rto. Per cliuiū ruffum: tanq̄ is præconis officio fungeret: quo res eſſet magnificentior de. Mar. Cliuio Ruffo mentionem facit. Cor. Tacitus: qui ait cliuiū Ruffum fuiſſe apd̄ uitelium criminationibus petitū a liberto ipſius uitelii. tanquam propriam potentiam poteſtatemq; tentaſſet: ſed auctoritas cliuii præualuit ut puniri ultro libertum ſuum uitellius iuberet. de eodem ſic alibi refert Hiſpaniæ præerat cliuius Ruffus uir facundus & pacis artibus bellis inexpertus: ferunt neronem cum per hūc cluuium ruffum pronunciaſſet ſe niobem cantaturū cantaſſe in theatro Pompeii. mox Lucanū poetā ex tempore orpheū recitauiſſe: quo audito iudices coronam Lucano dederūt quod adeo egre tulit nero: ut theatro interdixerit Lucano: ꝓhibueritq; carmina oſtentare. hæc potiſſimū cā accendit poſtea extimulauitq; poetam cordubenſem ut in piſoniana coniuratione conſpiraret in Neronem.

dictū apollonii

Prohemiū cytharedorum

cluuius ruffus

Lucanus neronem

M. AN. Cœleſtē uocē apta ppl̄i aſſentatio quū exilē & fuſcā fuiſſe cōſtet: niſi forte ad p̄ſonæ dignitatē alluſerint. In hortis: Neronianis q̄ ea parte urbis fuere ubi hodie trāſtiberinæ uirginis tēplū eſt ſitū. Stationariis militibus: uulgi p̄ces iuuantibus q̄ppe q̄ ſtudio efflagitabant ut publice cantaret: nō in hortis quo haud oībus patuiſſet acceſſus. Repræſentaturū: in conſpectū daturū. In albo: quo citharedorū certare uolentiū ſcribebant nomina: ſic Nero ſe in ordinē redegit. Sorticula: diminutiuū a ſorte. Ordine ſuo: primo altero ue loco quo uidelicet ſors eius urna fuerat educta. Cytharā: qua ille uſurus erat. Iuxtaq;: poſt tribunos ipſos. Conſtitit: in conſpectu ſtetit. Peracto principio: prohemio quo ad conciliandū fauorem citharœdi uti conſueuere: Quintilianus & cytharedi pauca illa q̄ ante q̄ legitimū certamen inchoent emerendi fauoris gratia canūt prohemiū uocauerūt. Cluuium ruffum: Cornelius p̄erat inquit cluuius Ruffus uir facūdus & pacis & artibus belli inexpertus.

ſuo ſimul præfecti prætorii citharā ſuſtinētes: poſt tribuni militū iuxtaq; amicorū intimi. utq; cōſtitit pacto principio Niobē ſe cātaturū p Cliuiū ruffū cōſularē ꝓnūciauit: & in horā fere decimā p̄ſeuerauit: coronāq; eā & reliquam certaminis p̄tē ī ānū ſequētē diſtulit: ut ſæpius canēdi occaſio eēt q̄d quū tardū uideret: nō ceſſauit idētidē ſe publicar: nō dubitauit etiā in priuatis ſpectaculis operā īter ſcenicos dare quodā p̄toꝝ ſeſtertiū decies offerēte. tragœdias quoq; cātauit p̄ſonatus heroū deorūq;. Itē heroïdū ac dearū p̄ſonis effictis ad ſimilitudinē oris ſui & fœminæ prout quanq̄ diligeret: īter cętera cātauit Canacē parturiētē: Oreſtē matricidā

PHI. Niobē: fabula niobes a nobis copioſe p̄ſcripta eſt in primo ꝓpertii cōmētario: illuc te ſi quid deſideras remitto: ne ſæpius eadē & maxīe fabuloſa dicantur. Perſeuerauit: in fabula niobes cātāda. Coronā: cytharedi cā. Certāinis: muſici: q̄d illo die peractū nō eſt. Diſtulit: ꝓtaxit. Idētidē: frequenter publicare. ſuæ uocis muſiceq; ī publico facere ꝓtātē. In priuatis ſpectaculis: auctor ē philoſtratus ī. v. apollonii cātaſſe nerōem in taberna caupōaria nudū & femorabilius dūtaxat amictū: nō ſecus ac ſi eſſet ſordidiſſimus cauponū. Tacitus quoq; auctor eſt fedū fuiſſe ī nerone ſtudiū cytharæ ut ludicrū ī modū caneret: q̄ ēt clauſus in ualle uaticana equos regebat haud ꝑmiſcuos ſpectaculo mox ultro uocare ceptus eſt populus Romanus qui uideret aurigantē ſicut uiderat cytharizantē. Inter ſcenicos: hiſtriones.

Quodam prætorū: alibi annotauimus prætores & ediles ſolitos exhibere ludos & ſpectacula: itaq; & fabulas emebant & hiſtrionum græges præcio conducebant ad ſcenicam artem agendam: igitur cum unus ex prætoribus offerret ingens precium: nero ueluti conductus hiſtrio exercuit hiſtrionicam. Tragœdias

cãtauit ꝑſonatus:ꝑſona tectus more hiſtrionũ:ꝗ ꝑſonati fabulas agebãt:hinc ab oratio perſonatus pater dictus ſenex de comedia.antiquitus galeris nõ perſonis mimmi utebanť.perſonis uti primis cœpit Roſcius Gallus præcipuus hiſtrio:ꝗ oculis ſubuerſis erat:nec ſatis decorus.hic in perſonis ſolos paraſitos pronũciabat.illud obiter annotãdũ perſonatos ꝓprie uocari hiſtriones attellanicos:ꝗa ius ẽ his nõ cogi in ſcena ponere ꝑſonas:quod cæteris hiſtrionibus pati neceſſe eſt.perſonata quoq; fabula dicta ẽ quæ agiť a perſonatis hiſtrionibus. Heroũ:de heroibus abũde ſcripſimus in notis ſeruii. Heroidũ:heroidas nũcupauit antiquitas fœminas clariores:quales ſunt heroũ uxores & filiæ:papinius ĩ tertio ſiluarũ qua ueteres latias gratiaſq; heroidas æquas Sidonius quoq; ait ĩ panegyrico tranſcẽdũt hic heroas.heroidas illi a ꝓpertio nomĩnanť heroinæ:ſicut in cõmentariis annotauimus. Perſonis effictis:figuratis formatis effigiatiſq; uulgus ſemidoctũ laruas:appellitat:quæ ꝑſonæ dicũť.apud latinos ſcriptores:quod quidẽ meminerim uix uno oratiano loco inuenies laruã uſurpari pro ꝑſonæ ſignificatu: ſic.n.ĩquit oratius in ſermõibus.nil illi larua aut tragicis opus eſſe cothurnis.alioqn laruæ dicũtur uetere latina lingua animæ defunctoꝝ umbræq; nocturnæ:quæ ꝓpter aduerſa uitæ merita errabũde ceu quodã exilio puniunť.quæ inane ſunt terriculamentũ bonis hominibus noxium uero malis de ꝗbus luculenter ſcribũt Martiãus & Apuleius.quinetiam Auguſtinus in.ix.de ciuitate dei animas inꝗt hoĩum dici lemures ſeu laruas ſi mali meriti ſunt.ide laruati furioſi dicti & mẽte moti.quaſi laruis exciti. Oris ſui:hoc referendũ eſt ad ꝑſonas heroũ & deorũ. Et fœmĩæ ſcilicet perſonis effictis ad ſimilitudinem fœminæ adamatæ & hoc referendũ ad heroidas ac deas. Canacem parturientem:fabulã canaces:de q̃ extat naſonis epiſtola:de qua Plutarchus ſcribit hæc hiſtorico ſtilo eolus rex tuſcorum ex amphitea filias ſex & mares totidẽ ſuſcepit.Macharius omnium ætate minimus ſororis canaces amore incenſus eam uiolauit: qua ex re conceptus infans uagitu rem prodidit.pater itaq; filiæ mittit enſem:quo accepto illa rẽ flagitioſam intelligẽs necẽ ſibi conſciuit. Idemq; Paulopoſt machareus fecit.conſimile exemplũ eſt canuliæ adamatæ a fratre Romão:quã grauidã ubi pater papirius reſciuit filiæ miſit enſem:quo ſe puella cõfodit.Idẽ romanus factitauit. Oreſtẽ matricidã:de oreſte:ꝗ ĩterfecit matrẽ clytẽneſtrã ut ulciſcereť patrẽ agãmenona:adeo mľtæ ſcriptæ ſunt tragœdiæ ut dixerit maro ĩ quarto eneydos.aut Agammenonis ſcenis agitatus oreſtes.apud rhetoras exemplũ eſt memoratiſſimũ:& quo fere omnes uſi ſunt an iuſte oreſtes matrem occiderit:ſcribit probus oreſtem poſt matricidium ex reſponſo didiciſſe:quod deponeret furorem:ſi ablueretur flumine:quod ſeptem fluminibus confunderetur.itaq; diu uexatus tandem purgatus eſt matris nece ĩ agro rhegino apud flumen:cui ſeptem fluuii miſcentur:cuius: rei meminit Varro libro decimo rerum humanaꝝ.diciť oreſtes poſt necis maternæ expiationem: abiẽs reliquiſſe enſem in arbore & templũ Apollinis edicaſſe.Lãpridius refert oreſtem ſe purificaſſe apud tria flumina circa hæbreũ & oreſtam condidiſſe ciuitatem:quam ſanguine humano cruentari neceſſe erat.

M.AN. Niobẽ:fuit hæc amphionis thebani cõiũx.nota eſt fabula quoniã Niobe thebanas mulieres increpuiſſet ꝙ latonæ ſacra facerẽt nõ ſibi:quæ tã nũeroſam prolẽ enixa eẽt: tota ſoboles ab Apolline & diana iratis extincta eſt.Iu.Parce ꝑcor pean & tu depone ſagittas.Nil pueri faciũt ipſam cõfigite matrẽ:Amphiõ exclamat:ſed peã nota ſunt reliqua:de filiorũ numero uaria oĩno tradunť:gellius eſt auctor. Perſeuerauit:canere. Coronãq; eã:quã ex eo certamĩe ut uictor expectabat. Reliquã certaminis partẽ:qđ reſidiũ erat agonis nã ad exitũ perduci nõ eſt paſſus. Tardũ:uidereť expectare dũ annus circũagereť. Identidem:ſæpius. Publicare:publicis ſpectaculis canere ſeu publice operã locare. In priuatis.priuato nomine editis:quod potuit adhuc turpius exiſtimari. Quodam prætorũ:uno ex prætoribus ſiꝗdem prætores publice ludos inſtruebat qui honorarii dicebanť.Iu.Nec dubitant celſi prætoris uendere ludis. Perſonatus perſona uelatus participiũ ſine uerbo:ꝑſona tegmen eſt quo ſenicorũ os tegiť diciturq; ut.C.baſſus gellio auctore exiſtimauit a ꝑſonãdo quare os perſona tectũ quũ una ſit uia qua uox manare poſſit relicta magis ſonare uideať enũtiare:ſignificat alioquin ꝑſona qualitatẽ quãdã qua alius ab alio differt:tum aĩo tum corpore tũ exteris. Heroũ horoes ſemi dei ut ſuidas interpretatur uiriq; antiquitus geniti ἥρωες inquit ἡμίθεοι χύνατοι παλαι πριοτοτετι εισανοι. Heroidũ:illuſtriũ fœmiaꝝ q̃ cũ heroibus ĩpis iũxere. Effictis:deliniatis. Ad ſimilitudinẽ oris ſui:quũ deoꝝ alioquin aut heroũ uideri & dici uellet. Canacẽ:æoli & cleopatræ ex genere leſtrigonũ filiã:quæ cũ fratre concubuit. Oreſtem:agamẽnone & clitẽneſtra genitum. Matricidã:qui ĩ ultionem patris clitẽneſtrã matrẽ occidit ſophocles ea fabula q̃ ἠλέκτρα inſcribitur rem oẽm late exequitur Cicero ſororicida quoq; uſus eſt parricida inquit fratricida:ſororicida.

PHI. Oepidodẽ excecatũ: tragœdia extat aꝑ ſenecã.cui titulus ẽ edipus:ĩ q̃ ĩtroduciť ſeipm̃ excecãs:ſibiipſi oculos funditus euellẽs:poſtq̃ facta & ĩfandũ ſcelus depñdit de œdipo ſiue œdipode ſcribit diodorus in ꝗnto edipus tertii ordinis ẽ.facit.n.genitiuũ edipodis:& ita ĩflectiť ſicut melãpus melãpodis:quãuis plautus ablatiuo caſu edipo dixit pro edipode.ſic.n.ait in penulo:nam iſti quidem hercle orõni edipo opus eſt coniectore: qui ſphyngi interpres fuit.de Nerone cantãte fabulas ſic ſcribit philoſtratus quid de homĩe dicam:

Oedípodẽ excecatũ: Herculẽ inſanum:in qua fabula fama eſt Tyrũculũ militẽ poſitũ ad cuſtodiã aditus: quum eũ ornari ac uinciri cathenis: ſicut argumentum poſtulabat:uideret accurriſſe ferendæ opis gratia.

Perſonatus
Perſonata fabula
Heroides
Heroinę
Laruæ
laruati furioſi
Hiſtoria canaces
Exẽplũ canuliæ
Niobe
Oreſtes matricida
Perſonatus
Sororicida
Edipus edipodis

qui Augusti Iuliiq; habitu deposito cantoris uestes assumit:& creontis edipodisque facta dictaue ex amussim ſcire tanti existimat:ut maxime reprenſionem timeat ſi quid in ſchola ſceptroue deliquerit. Herculem inſanum:tragœdia ſcribitur a Seneca:cui ab argento inſaniæ titulus eſt hercules furens:ubi inducitur furore extimulatus læto dare filios & uxorem:& hoc eſt:quod dixit Ariſtoteles in problematis: herculem per mentis exceſſum in liberos ſeuiſſe. Tyrunculum: nouum primoq; tantum tyrocinio militiæ imbutum.diminutiuum eſt tyronis:Hieronymus fœmi.genere tyrunculas puellas appellat. Aditus: introitus illius loci ſcenici:in quo nero erat agens herculem. Vinciri cathenis : in ſcenecæ tragœdia argumentum hoc non ut hercules cathenis uinciatur.inducitur quidem Theſeus:ad furibundum herculis inſani impetũ cohibendum ſed ſine uinculis. Ferendæ opis gratia:accurrit tyrũculus ut opitulareť principi:tanq̃ nero reuera uincireť:q ideo obligabatur:ut impleret argumẽtum fabulæ:cum ageret herculem inſanum:dixit Plato hominem eſſe ludibrium dei ſed nero factus eſt ludibrium hoīum cõtemptor famæ: incurioſus impatoriæ maieſtatis:dũ cantat in theatris:dum gladiaturam exercet iter gladiatores uiuens:dum quadrigam regit uelut auriga.equales dii boni eruditis ſermões ꝓbuit priceps tã ſordidus tãq; mãcipatus oĩbus probris ac dehoneſtamentis? Equorũ ſtudio:cum equitandi pitia ſit probabilis non uituperatur nero ex eo ꝙ eſſet equitãdi ſcius:ſed ꝙ aurigarũ inſtar regeret equos quadrigarios. nimioq; ſtudio talium equorũ tenereť. Quanq̃ uetareť: ſententia oratiana eſt naturam expellas furca tamen uſq; recurret: itidem nero temperare non poterat:quo minus ſermocinaretur de equis currentibus in circo: q̃uis rectores eius pueritiæ ac pedagogi uetarent eum habere ſermunculos ſuper curſoribus equis & aurigis. apud Xenophontem equitandi ſtudium adeo probať:ut pſæ dicanť nihil nõ agere ex equis quorum filii in primis diſcebãt equitare ſagittare.& uera dicere.iuſtinus quoq; tradit parthos adeo equoꝝ ſtudio teneri. ut equis omni tẽpore uecteť:illis bella:illis conuiuia illis publica ac priuata officia peragant ſuper equos ire conſiſtere mercari colloqui conſueuerunt.deniq; hoc diſcrimẽ inter ſeruos liberoſq; eſt:quod ſerui pedibus liberi nõ niſi equis incedunt. De circenſibus.ſcilicet ludis:q equorũ curſu celebraneť:in quibus bigæ quadrigæq; agitanť. Quærens:conquerens dolens. Tractum.ſ.impetu & ui equorum.quadrigis agendis tracti rotaue uulnerati & quoquo mõ ſanguine contuſo curabanť fimo caprino auctor Pli.in.xxviii. Praſinũ agitatorem:aurigam praſinæ factionis:de qua habundæ diximus in caligula.

Hercules inſanus

Tyruculus

Homo ludibriũ dei nero ludibriũ hominum

pſæ ex eqs omnia

medela ſanguinem cõcuſſum

M.ANTO. Oedipodem:Laii thebarum regis & iocaſtæ filium papinii carmine ſatis notum ſed ſophoclis fabula quæ οἰδίπουσ inſcribitur adhuc notiorem. Excecatum : cognita enim prius cæde nefarioque cum matre inceſto ſe luminibus priuauit Papinius Mox auidus pœne digitis cedentibus ultro incubui miſeraq; oculos in matre reliqui. Herculem inſanum : furentem Annei ſenecæ fabulæ Hercules furens inſcribitur. Tyrunculum:non multo ante inauctoratum & iccirco eorũ quæ gerebantur omnino rudem. Aditus:eius loci in quo Neroni herculis perſona inducebanť. Argumentum: ratio & materia fabulæ. Accurriſſe:impetum in eos qui neronem ornabat feciſſe. Ferendæ opis gratia:ut uelut ad ſupplicium iuncto opem ferret. Equorũ ſtudio:aurigandi cupiditate. Flagrauit: incenſus fuit uehementi eſt ſtudio proſecutus. Vetaretur a præceptoribus & pedagogis. De circenſibus ludis:quibus inerant quadrigarum curſus. Tractum: diſtractum ab equis. Praſinum : praſinæ factionis agitatorem aurigam ſic ſpartianus amauit inquit & aurigas:praſino fauit.

PHI. De hectore : hectorem circa menia troiana tractum fuiſſe ab achille in patrocli ultionem nemo mediocriter doctus ignorat:qui uel ſaltem legerit illud maronianum:ter circum iliacos raptauerat hectora muros:homerus uero in.xxiiii.iliados ſcribit quod achilles iunctis ad currum equis hectorẽ alligauit: & ter circum defuncti patrocli ſepulchrum traxit:inde ad tabernaculum reuerſus in puluere pronum dimiſit:Nero cum caſtigaretur a magiſtro:quod immodice doleret de agitatore praſino ab equis diſtracto: ut ſe purgaret dixit ſe loqui de hectore:qui & ipſe pariter fuerat tractus ab achille.quod autem nero fuerit praſinæ factioni indicat uel ille epigrammatarii poetæ uerſiculus : uicit nimirum non nero ſed praſinus. Eburneis:quadrigis:exiſtimo hoc referendum eſſe ad ludum puerilem:mos enim puerorum eſt:ut quadrigas ex ebore alia ue materia conficiant cum quibus luſitant: atq; oblectantur:pœne ſimile eſt illud Oratianum edificare caſas ploſtello adiungere mures: nero utpote puer in initio principatus cum ſtudio equorum immodico teneretur quadrigas habebat eburneas : quibus ſuper abacũ ludebat:eſt aũt abacus mẽſas uaſis eſcariis potoriiſq; continendis accommodata : cuius multa mẽtio eſt apud ſcriptores:nõ credo abacum accipi ꝓ tabula luſo

Hector tractus circa ſepulchrũ parrocli

Puerorum Ludi

Abacus

De ſtudio eius aurigandi citharizandi & aliis geſtis.

EQuorũ ſtudio uel præcipue ab ineunte ætate flagrauit:plurimiſq; illi ſermo quanquam uetaretur de circẽſibus erat & quondam tractum praſinum agitatorem inter condiſcipulos querẽs obiurgãte magiſtro de Hectore ſe loq̃ emẽtitus eſt: ſed cũ iter initia ĩperii eburneis quadrigis quotidie in abaco luderet:ad oẽs minios circẽſes ſeceſſu cõmeabat primo clã deide ꝓpalã:ut nemini dubiũ eſſet eo die utiq; affuturũ:neq; diſſimulabat uelle ſe palmarũ nũarũ ãpliare. Quare ſpectaculũ multiplicatis miſſi

libus in ſerū ꝓtrahebatˀ:ne dōinus q̃dē iā factionū dignantibus niſi ad totius diei curſū greges ducere. Mox & ipſe aurigare atq; ēt ſpectari uoluit ſæpius poſitoq; in hortis iter ſeruitia & ſordidā plebem rudiméto uniuerſorū ſe oculis in circo maximo præbuit:aliquo liberto mittente mappā: unde

ria: quia non memini legere me abacum uſurpari in hoc ſignificato: ſoleo autem ad auctoritatem ſcriptorum tanquam ad anchoram confugere: quæ nullo auctore ſubnixa ſunt ea tanq̃ titubantia non procliuiter amplector.alias abacus ſignificat tabulam calculatoris & geometræ.de quo Martianus in libro geometriæ:abacus nuncupatur res depingendis deſignandiſq; oportūa formis: ſunt etiam abaci ornaméta columnarum: præcipit Victruuius in tertio de architectura abacum debere eſſe longum & latum q̃ craſſa columna eſt. Minimos circenſes:etiam minus celebrata ſpectacula. Seceſſu:uel ꝙ ipſe ex ſeceſſibus repente conualeret in urbem cauſa circenſium ſpectandorum:ueluti pluris faciens uoluptatem ludicri circenſis q̃ amenitatem ſeceſſum:uel ꝙ ſenſim ſecedebat ad circenſes ſpectandos. Affuturum: quotienſcūq; uel minimi circenſes Romæ fiebant perſuaſiſſimum erat omnibus Neronem ludicro inter futurum q̃uis id temporis foret abſens coleretq; ſeceſſus:omnes enim nouerant quanto ſtudio equorum curruliumq; ludorū flagraret princeps auriga:qui non de equis:ſed de hominibus regendis meditari debuiſſet:ſi quid in illo fuiſſet priſcæ uirilitatis. Neq; diſſimulabat:aperte fatebatur demonſtrabat. Palmarū numerū:alibi annotauimus ex Liuii auctoritate romanos tranſlato e græciam more uictoribus ludorum palmas dare ſolitos:nero uolebat ampliare hoc eſt numeroſiorem facere palmarū numerū:quæ uictoribus dabantur: ut ita ſpectacula circenſia fierent prolixiora diuturnioraq;. Multiplicatis miſſibus:ut ſcilicet miſſus plures currentiū equorū exhiberentur:quam prius ſoliti eſſent exhiberi:de quibus ſcripſimus in Claudio. In ſerū:in ſerotinam diei partem & ueſpertinam. Dominis factionū: praſina & ueneta factio reliquæq; aurigarū factiões ſuos habebant dominos:qui poſt multiplicatos a Nerone miſſus non dignabatur ducere greges equorum quadrigarios ad currule certamen.niſi currere deberent in omnibus miſſibus:per totum diem: domini autē factionum tanto fiebant opulentiores:quanto plures erant Circenſes miſſus:& ludi:ex quo eſt illud lampridii innita commodi:Circenſes multos addidit ex libidine potiuſquam religione:& ut dominus factionum ditaret. Aurigare:uice aurigæ agere quadrigas & trigas:ſcribit Plinius Neronem trigario ſolitum ſe approbare: qui ſi curru euerſus tractuſque ab equis fuiſſet recreabatur epoto cinere caprini fimi ex aqua. Poſito rudimento:depoſito tyrocinio aurigandi exutaque nouitate aurigationis. Inter ſeruitia: inter ſeruos & plæbeios uiliores. Mittente mappam:ſignum currenti dante: ideſt in circo ſunt carceres: unde emittuntur equi ad curſum:Cum magiſtratus ſignum miſit.ut ſcribit Varro: erat autem antiquitus mappa ſignum:qua miſſa equi curſum Circenſem auſpicabantur: de qua intelligendum eſt illud ab epygrammatario poeta dictum cretatam prætor cum uellet mittere mappam:hinc etiam Quintilianus dixit mappam circo uſitatum eſſe nomen:propterea: quod in Circenſibus ſpectaculis pro ſigno mittebatur a magiſtratu:cum autem officium prætoris id foret:ut ſignum daret equis ad curſum emittendis: uoluit nero id ab aliquo ſuorum libertorum dari. Vnde:ex carceribus.

Palme uictoribus

domini factionum

medela ne rois tracti ab equis

Mappa ſignū i curſu

M.AN. De hectore:nā Hector ab achille circū pergama:ut Homerus ait eſt diſtractus. Ver. Ter circū iliacos raptauerat hectora muros. Ouidius hic lacer admiſſo terruit: Hector equos:quia igitur uterq; tractus locus médacio nō defuit. In abaco:Tabula nūc luxurioſa quū & méſa ſit:in qua potoria cōſtituuntˀ uaſa.Iuuenalis.urceoli ſex ornamentū abaci. Minimos circéſes:minus celebres. Seceſſu:hora ſeceſſus:q̃ſi dicat deābulādi hora ſeceſſumq; petédi uel quod magis placet ex ſuburbanis locis aut oppidis littoralibus in q̃ ſecedere conſueuerat circéſiū die romá cōmeabat:ut nemo nō ītelligeret illū oībus mimis.i.oībus circéſibus ludis affutuꝝ poſſet & minimos legi ut ſit ſenſus nō modo nō celebriores circenſes paſſus eſt ſe abſente celebrari ſed & minimus etiā interfuit. Palmarū numerū ampliare:maioré facere: ut quo plures eſſent palmæ eo frequentiores equorum miſſus ſed miſſus ferarū quoq; dicebantˀ ut eſt ſupra ſignificatum nec miſſus tantum ſed miſſio quoq; dicebatˀ:Spartianus in munere publico tam magnanimus fuit ut centum leones una miſſione ſimul exhiberet. Dignantibus:cū ne iūgito ut ſit ſenſus & ordo dominis factionū neutiq̃ dignantibus quadrigarū gregem producere niſi ad totius diei curſum palmæ proponerentˀ:ſic quadrigarū uim immodica exp̄ſſit:nam maiore opus erat numero quo pluribus miſſionibus equi ad curſum ꝓducerentˀ. Aurigare:quadrigas agere. Seuitia:& ſordidā plebem.q.d.ſordidiſſimis humilimiſque quibuſq; ſpectantibus. Rudimento:noua aurigatione. Præbuit:dedit ſe aurigantē oībus in circo ſpectādū. Aliquo liberto:ex ipſis libertis uno. Mittēte mappā:quidam intelligūt ueteri inſtituto mappā a p̄tore uictori aurigæ mitti ſolitā.Mar.Cretaram prætor quū uellet mittere mappam ſurripit Hermogenes:alii in quibus eſt caſſiodorus certum putat fuiſſe futurorum circéſium ſignū quum mappa a prætore oſtenderetur ad quod.Iuue.alluſiſſe uideri poteſt interea megaleſiacæ ſpectacula mappæ ideum ſolemnæ colunt.

Mappa

PHI. Magiſtratus: docet Liuius in.viii.ab urbe condita prætores ſolitos quadrigis mittentis ſignum dare:unde cum olim Lucius plaucius prætor graui morbo eſſet implicitus dictatorem creauerunr: qui ludis Romanis ſignum daret:quadrigis emittendis:qui eo miniſterio functus dictatura ſe abdicauit:nec mirum uideri debet ob rem leuiculam creatum eſſe dictatorem qui interdum creabatur cauſa figendi claui:

Dictator cauſa ſigni dandi

magiſtratus ſolent. Nec cõtẽtus harũ artiũ expimẽta Rõæ dediſſe achaiã: ut dixius petiit hic maxie motus inſtituerat ciuitates apud q̃s muſici agones edi ſolent oẽs cytharedorũ corõas ad ipſũ mittere. eas adeo grate recipiebat ut legatos q ptuliſſent nõ mõ prios admitteret: ſed ẽt familiaribus epulis interpõeret: a qbuſdam ex his rogatus ut cãtaret ſup cœnã: exceptuſq; effuſius ſolos ſcire audire gręcos: ſoloſq; ſe & ſtudiis ſuis dignos ait: nec pfectione dilata ut primũ Caſiopẽ traiecit: ſtatim ad aram iouis Caſii cantare auſpicatus ẽ.

De certaminibus & exercitio eius in dictis diſciplinis.

Certãina deiceps obiit oia. nã & q̃ diuerſiſſiorũ tporũ ſũt cogi i unũ ãnũ qbuſdã ẽt iteratiſ iuſſit: olipię quoq; p̃ter ɔſuetudinẽ muſicũ agona ɔmiſit. Ac ne qd circa hoc occupatũ auocaret: detieret̃: quũ p̃ſentia eius urbicas res agere a libto Helio admõeret̃ reſcripſit his uerbis. quãuis nũc tuum cõſilium ſit & uotum me celeriter reuerti: tamẽ ſuadere & optare potius debes: ut nerõe dignus reuertar. Cãtãte eo nec neceſſaria qdẽ cã exceder̃ theatro licitũ erat. Itaq; & enixæ q̃dã in ſpectaculis dñr. Multi tedio audiẽdi laudãdiq; clauſis oppidorũ portis: aut furti diſſiluiſſe de muro: aut morte ſimulata funere elati. Quã aũt trepi

qui erat annorũ nota: aliquando dictus eſt dictator cã feriarũ cõſtituẽdarũ. Ciuitates. ſ. græcorũ.

Muſici agões: muſica certãina.

Ad ipm mittere: tãquã in arte cytharedica ipe ſolus excelleret: eſſetq; omnibus cytharedorum coronis coronandus. A quibuſdam: ex his. ſ. legatis græcorũ. qui cytharedicas coronas ciuitatum nomine ad neronem ptulerant.

Exceptus: effuſius: ĩmodica laudatiõe & plauſu aſſentatorio: dixit. n. ſatyricus poeta nõ ĩmerito gẽtẽ græcorũ adulãdi eẽ ſciẽtiſſimã. & Cicero ĩ epiſtola ad. v. fratrem didas calica græcos ait eſſe leues & diuturna ſeruitute ad nimiã aſſentationem eruditos. quitus curtius nõ mĩus uere q̃ elegãter ingenia græcorũ appellat tẽporaria tanquam tempori ſeruiẽtia: & p tẽpore adulationẽ aſſentationeſq; tractantia: & cũ adulatio ſit perpetuũ regũ malũ infatuetq; mentes principũ & penetret ad interiora uentris: merito nero adulatione græcorũ corruptus ſolus dicebat græcos dignos eſſe: qui ipm cãtantẽ audirẽt & ſolos dignos ſua muſica diſciplina: cũ romana ſeueritas minime docilis eſſet ad aſſentãdũ. Caſſiopẽ traiecit: caſſiope oppidũ eſt iſula corcyta: quæ alio noie dicta pheacia: ubi fuit templũ caſii iouis: ſicut oſtẽdit Plinius in quarto. Certamina omnia: nero adiit oia muſica certamina: quæ apud græcos celebrantur: ſcribit philoſtratus in quarto de uita apollonii neronẽ in græciã ueniſſe ſubiicientem ſe p̃coni in olympiis pythiiſq;: aitq; eũ uiciſſe in iſthmiis cytharedos & præcones: qui in olympiis etiam tragœdos uicit: & tũc de iſthmo fodiẽdo dicit̃ cogitaſſe: ipſum nauibus puium redderet atq; adriaticũ egeo miſceret: & ita naues omiſſo illo ſinuoſo circuitu: p iſthmi ſciſſionem ueherẽt̃. Cogi: congregari & contrahi. i hãc ſniam apollonis apud philoſtratũ: ludos olympiacos ex conſuetudine ſolitos celebrari circa finem anni: ab elidenſibus: quos nero iuſſit in aduẽtum ſuũ differre; ita ut ſibi potius q̃ ioui uiderentur ſacrificaturi. Iteratis: iterum celebratis. Olympiæ: in ludis olympiacis. Præter conſuetudinem: ĩnuit in olympiacis ſpectaculis muſicum certamen celebrari ſolitum nõ fuiſſe quod indicat apollonius apud philoſtratum: cum ait neronem in olympiis ppoſuiſſe certamina tragœdorũ & cytharedorũ apud uiros: qbus nec theatra ſint nec ſcenæ ad huiuſmodi ludos peragendos idoneæ: ſed ſtadiũ duntaxat natiuum nudũq; patet: in olympiis autem ter uictorem fuiſſe Neronem teſtatur philoſtratus: qui ait miſſos fuiſſe curſores uſq; ad gaditanos: q iuberẽt ſupplicationes fieri ob uictoriam neronis in olympiis: multæ in hiſpania ciuitates: cũ neſcirẽt qd eẽnt olympia opinabant̃ bellicã quãdam uictoriam ſignificari: p q̃ diis eſſet ſacrificãdũ: tanq̃ nero populos aliquos olympios appellatos bello pfligaſſet decem autem iudices ludis olympicis præficiebant̃ forte ducti. Auocaret: abduceret remoueret.

Græci adulatores ingenia tparia caſiope ci.

Nero uictor præconum

Muſicus agõ nõ erat ĩ olympiis Ridiculũ

M. AN. Achaiam: quæ circa iſthmum. pelopõneſo inſinuat̃: ĩmo eius partem occupat. Legatos: ad hoc ipſum publice a ciuitatibus miſſos. Primos: ante alios legatos audiret. Exceptus: nero tempeſtiua illa poſtulatione. Effuſius: immoderatius. Caſſiopen: poſt ceraunios epiri montes ambraciam uerſus mille & cc. a brũduſio ſtadiis Strabo caſſio & penſes & teſprotos inter epiroticas gentes refert. Caſſii Iouis: in caſſiope templum fuit caſſii Iouis auctor eſt Plinius. Auſpicatus: canendi principium ſumpſit. Cogi: colligi indici. Iteratis: iterum annuo ſpatio celebratis. Præter conſuetudinem: ſi quidem in olympia muſici certare non conſueuerant. Circa: hoc muſicum certamen.

Anima rei pu. priceps

PHI. Vrbicas res: urbana negocia romanamq; rẽpu. cuius aĩa eſt bonus priceps: & illa pricipis corpus. Quãuis nũc: uerba ſunt neronis ad heliũ libertum. Vt Nerone dignus: uide imperatoris ineptias exiſtimantis ſe romam reuerti non poſſe dignum ſemet ipſo & imperatoria maieſtate: niſi muſico certamine cytharedos ſuperauerit: cũ id potius bono principi dedecoroſum ſit atq; probroſum: nanq; ut ſupra annotauimus Philippus Alexandrum filium caſtigauit quod nimis bene cantaret tanq̃ hæc ſtudia nõ pricipibus conueniant: ſed grauiora ſanctioraque: ſed nero ab omni principis uirtute penitus alienus exiſtimabat ſibi

eſſe glorioſum:ſi uictoriã conſequeret̃ ex his quæ occulere magis deceret. Enixe:filios peperiſſe. Tedio audiẽdi laudãdiqꝫ:ſcribit tacitus:quoſdã cãtante Nerõe uerberatos eẽ a militibus: dũ aſpectũ illũ tolerare adulariqꝫ recuſant:quidã obtriti fuerũt:& alii dũ diem noctemqꝫ ſedibus cõtinuãt morbo exiciabili correpti:qppe grauior erat metus ſi ſpectaculo defuiſſent: unde tenuioribus triſtitiã uultu demõſtrantibus ſtatim irrogata ſupplicia aduerſum illuſtres diſſimulatũ ad præſens: & mox odiũ redditũ eſt: præterea ut auctor eſt philoſtratus delatores his delationibus cũ primis criminabant̃ nõ ueniſti auditũ Neronem:aut ueniſti qdem ſed negligenter & parũ attente audiebas. Riſiſti:nõ plauſiſti:nõ pro Neronis uoce ſacrificaſti: ut clarior eſſet atqꝫ lucidior. Funere elati:dũ ſe mortuos ſimulabant efferebant̃:ut ita euaderent tediũ audiendi hiſtrionẽ principẽ. Certauerit.ſ.cũ cytharedis ĩ muſico certamine. Quo metu iudicũ:quanta formidine & amphibolon uidet̃ tanq̃ incertũ ſit utrũ ne iudices Neronẽ metuerẽt an a Nerone metuerent̃: metus enim ut ĩquit gellius utroqꝫ uerſum dici poteſt:nã metus hoſtiũ recte dicit̃ & cũ timẽt hoſtes & cũ timent̃:itaqꝫ ſaluſtius metũ Pompeii dixit nõ quod Pompeius metueret:quod ẽ uſitatus:ſed quod metueret̃:attamen ut intelligamus metũ iudicũ dici:ꝙ ipſi metuerent̃ ſignificat Cornelius tacitus:qui ait Neronem flexũ genu cetum theatralem manu ueneratũ ſententias iudicũ expectaſſe ficto pauore. Aduerſarios:cytharedos. Conditionis eiuſdem:cytharedicæ muſicæqꝫ diſciplinæ. Obſeruare:ſpeculari:lucillius ſi hæc obſeruare uolueris.alias dicit̃ uenerari. Virgilius præterea regem non ſic ægyptus & ingens lydia nec populi parthorũ aut medus hidaſpes obſeruant. Captare:capere:Plautus qd me captas carnifex: inde captiones ſophiſticæ cauillationes:inde captatores dicti qui uafricia & aſtu captant aliẽas hæreditates.Martiales:ſcis te captari:ſcis hunc qui captat auarum. Infamare: Quintilianus deinde cum ſe iactaret eodem modo dicere Senecam infamabat:commodus auctore lampridio adoleſcens omne genus hominum infamauit & ab omnibus infamatus eſt. Inceſſere: impetere conuitiis. Au.gellius : inceſſebat quempiam taurus philoſophus ſeuera & uehementi obiurgatione. Corrumpere:ſibi conciliare mũeribus ut.ſ.id facerẽt: quod ab actoribus græcis fieri ſolet: ſæpe enim ille ut inquit eleganter Cicero : q eſt ſecundarũ aut tertiarũ partiũ.cũ poſſit aliquanto clarius dicere:q̃ ipſe primarũ: multũ ſummittere ſolet minuſqꝫ contendere: q̃ poteſt:ut ille princeps quam maxime excellat. Reuerentiſſime : cũ maxima reuerentia & ueneratione.

In manu fortunæ:fortũa cũ in rebus aliis tũ in certaminibus omnibus maxime damnat̃ adeo ut euẽtus uel ludicri certaminis ſit collocatus in fortũæ arbitrio:quæ ſola ut inquit Plinius utranqꝫ paginam & accepti facit & expenſi:in hanc ſententiam Apuleius in floridis luculenter oĩbus inquit bonis in rebus conatus in laude effectus in caſu eſt:quãquã hoc plerũqꝫ facimus ut cõſilia euentis põderemus:& cui bene quid pceſſerit multũ illũ prouidiſſe cui ſecus nihil ſenſiſſe dicãus ut refert.M.T.in orõne ꝓ rabirio poſthumo.

M.AN. Res urbicas:urbanarũ rerũ ſtatũ. Nerõe dignus:dignus eo q muſica profeſſione ſemper uideri uolui. Neceſſaria cauſa:ne curãdi qdem corporis alterius ue urgentis negocii gratia cuius moleſtia ſpectator præmeret̃. Enixæ:partu ſolutæ. Furtim:occulte. Funere elati:uelut uita defuncti extra oppidũ deportati. Trepide:tumultuoſo & ĩconſtanti motu. Anxie:ſollicite & laborioſe: ut hoc ad animũ illud ad corpus referat̃. Quo metu iudicũ:Cornelius ſentẽtias iudicũ operiebat̃ ficto pauore. Aduerſarioꝝ: qbus cantu cõgreſſus decertabat. Iudicũ eorũ:q de ſumma certaminis iudicaturi erant. Obſeruare:explorare quæ facerẽt Terẽtius obſerua dauũ. Captare:capere ſi qd offenſum eẽt. Liuius ide conſiliũ ex re natũ ĩſidiis ferocẽ hoſtẽ captandi. Infamare:ĩfamẽ reddere aliqua ei ĩuecta calũnia uel potius dãnare:reprobareqꝫ fabius clitarchi probat̃:ĩgeniũ fides ĩfamat̃. Ex occurſu:ſi qs eorũ occurriſſet. Maledictis:ob trectatiõibus q̃ſi neceſſaria laboraret ſimultate:quã ſolo nutu diſcutere potuiſſet. Præcellerẽt ꝓſtarẽt ante irẽt. Corrumpere:muneribus efficere ut ex arte aliqd remitterent. Reuerentiſſime:maxime reuerenter.

PHI. Fortuita:caſus fortuitos:qui ſæpe numero efficiunt:ut melior ſuperetur a deteriore. Hortantibus:ſcilicet iudicibus. Vt auderet:cum alacritate & audacia muſicum certamen capeſceret. Taciturnitatem pudoremque:ſi qui ex iudicibus muſici certaminis:quibus inerat aliquid priſcæ ſeueritatis pudore ſuffuſi tacuiſſent ob dedecus principis cantantis:id crimini dabat nero:fuerunt ueſpaſianum tanq̃ ſomno conniueret inſpectaculis a phebo Neronis liberto increpitum: egreque imminentem perniciem effugiſſe: multi præterea per cuneos diſpoſiti erant:qui alacritatem triſticiam quæ ſpectatorum perſcrutarentur. Pro triſticia: cum ſit quædam uitiis uirtutibuſque uicinitas utebatur nero proxima deriuatione uerborum ut pro pudore malignitatem argueret : ſicut pro forti temerarium: pro liberali prodigum : pro parco auarum plerunque uoci

Delationes
Nõ ueniſti auditum Neronem
Riſiſti
Metus
obſeruare
Captiones
Captatores infamauit
Secũdarũ ptium ſummiſſiores
Fortuna domina certaminis
Vicinitas uirtutum

de anxieqꝫ certauerit:quãta aduerſariorũ emulatione.quo metu iudicũ uix credi poteſt.Aduerſarios quaſi plane cõditiõis eiuſdẽ obſeruare:captare infamare ſecreto nõnunquã ex ocurſu maledictis inceſſere:ac ſi q arte pręcellerẽt corrũpere ẽt ſolebat:iudices aũt priuſq̃ inciperet reuerẽtiſſime alloqbatur omnia ſe faciẽda feciſſe:ſed euẽtũ ĩ mãu eẽ fortũę: Illos ut ſapiẽtes & doctos uiros fortuita debere excludere atqꝫ ut auderet hortãtibus æqore aĩo recedebat:ac ne ſic quidẽ ſine ſolicitudine taciturnitatem pudorẽqꝫ quorundã pro triſticia ac malignitate arguens ſuſpectoſqꝫ ſibi dicens.

De obediẽtia eius ĩ dictis certaminibus & aliis geſtis p eũ.

IN certãdo uero ita legi obediebat. ut nũq̃ excreaꝛ auſus ſudorẽ quoq; frõtis brachio detergeret: atq; etiã in quodã tragico actu quũ elapſum baculum cito reſũpſiſſet: pauido & metuẽs ne ob delictũ certamĩe ſũmoueretꝛ: nõ aliter cõfirmato ẽ q̃ adiurãte hipocrita nõ aĩad uerſũ id ĩter exultatiões ſucclamatiõeſq; populi. Victorẽ ãt ſe ipſe ꝓnũciabat. qua de cauſa & præconio ubiq; cõtẽdit.

& uitiorũ
Pro parco auarus
Cur frõte ſudemus

tamus. Legi ſcilicet cytharedicæ Cor. Tacitus in hanc ſententiam ſcribit hæc: nero ĩgreditur theatrum cunctis cytharæ legibus obtemperãs: ne feſſus reſideret: ne ſudorem niſi ea: quam indutui gerebat ueſte detergeret: ut nulla oris aut narium excrementa uiſerẽtur. Sudorem frõtis: quærit Ariſtotelis in problematis encycliis: cur facie & maxime fronte ſudemus. cauſam refert: qa expeditius illa ſudare poſſunt: quæ humida laxaq; ſunt caput aũt tale eſt: cõtinet enim ſuã plurimã humiditatẽ diſtillatiões quoq; e capite oriunꝛ: & cerebrũ humidũ: eſt foramina permulta in capite habentur: igiꝛ ſudor de capite prorumpit: potiuſq̃ de imis partibus: & primũ frõte ſudamus: quæ prima cerebro ſubdita eſt. Bracchio detergeret: frontis ſudorẽ ſudario ſiccare ſolemus: & ita iubet Plinius ab oratore ſiccari frontem ſudantẽ in actiõe ne comæ turbenꝛ: ſed cũ lex cytharæ præſcribat. ſudorẽ detergeri ea tantũ ueſte: quã ĩduit cytharedus: nero ne a pſcripto legis recederet brachio ſudorẽ frontis detergebat manica uidelicet ueſtis. quã ĩdutui gerebat. Tragico actu: quinq; actus eẽ in comedia tragœdiaq; ſatis notũ: & nos ſuo loco declarauimus: hic actus tragicus accipiꝛ pro cantu tragœdiæ: quã nero canens agebat. Baculũ: ita erat fabulæ argumẽtũ ut cũ baculo ꝓdiret: in pſceniũ. Ob delictũ: quo baculus elapſus erat e mãibus.

Lex ſudoris detegendi

Sũmoueretꝛ: repelleretꝛ. Certamine: a muſica cõtentiõe. Hypocrita: græci hypocritẽ uocãt ſimulatorẽ hypocriſin ſimulationẽ: unde & mimus hypocrita dictus qa imitator eſt & ſimulator. quĩtiliãus in ſecũdo memorat eſchinem hypocritẽ fuiſſe oratorẽ. Se pronũciabat: cõtra morẽ ritũq; ſacrorũ certaminũ: nero ſemet ſua uoce uictorẽ pronũciabat: cũ hoc præconis officiũ ſit: q pronũciat magna uoce nomina uictoꝝ: ſicut docet Cicero ĩ epiſtola ad luciũ luceiũ: hinc a marone dictũ uictorẽ magna præconis uoce cloantũ declarat. Præconio contendit: hoc eſt cũ præconibus decertauit de pconii pitia & uocis magnitudine & de nomĩe uictoris pronũciãdo: unde factũ eſt: ut nero coronas acciperet nõ ſolũ cytharedorũ: ſed etiã præconũ ſoliti enim erant præcones ludorũ gymnicorũ coronas imponere uictoribus: eorũq; nomina magna uoce pronũciare: deinde ipſi ante ludorũ miſſionẽ corona donabanꝛ: quæ imponebaꝛ illis ab alio præcone. ne ſua uoce ipſi præcones ſe uictores prædicarent pcones a præ ideſt ualde & canẽdo dici autumat Priſcianus: q facit præconiũ uetaꝛ eſſe in decurioribus: cũ q iã fecerit nõ ueteꝛ. auctor Cicero in epiſtola ad leptã: elius ſtilo uocabaꝛ præconius: propterea ꝙ pater eius fecerat præconiũ: quod aũt nero cõtenderit cũ præconibus eoſq; præconio ſuperauerit teſtaꝛ philoſtratus & docet Euſebius chronographus: q ait a Nerone cerycas fuiſſe certamine ſuperatos: ceryx enim græce diciꝛ latine præco & caduceator. corrigenda ẽ obiter mẽdoſa dictio apud oroſiũ de Nerone ſcribentẽ. ſic enim in codicibus ĩpreſſis legiꝛ: aſſumpto uarii ueſtitus dedecore ceritos cythariſtas tragœdos & aurigas ſæpe ſibi ſupaſſe uiſus. Tu dictionẽ illã ceritos obelo iugula & cerycas ſubſtitue: & pcones ĩtellige: Seneca ad ſerenũ inqt nõ uis niſi cõſul aut prytanis aut ceryx aut ſuffes adminiſtrare rẽpub. ubi ceryx nõ pro præcone accipi uideꝛ: ſed pro caduceatore & magiſtratu ad rempub. adminiſtrãdã pertinent: qualis eſt cõſul apud Romanos qualis prytanis apud athenienſes: qualis ſuffes apud Carthaginenſes: quæ dictiones ut in tranſcurſu explicenꝛ: ſcito prytanea dici præfectũ & reipub. admĩſtratorẽ a uerbo græco prytaneuo: quod ſignificat & guberno & exerceo magiſtratũ: inde pritanion locus athenis magiſtratũ: & iudicũ: cuius meminit Cicero in primo de oratore: & Dionyſius prytanea uocat curias: in qbus ſacra fiebant ab his qui maximã in urbibus habent poteſtatẽ. Suffes uero ſignificat conſulem lingua penorũ. Liuius. ſenatũ itaq; ſuffetes: quod uelut cõſulare imperiũ apud Carthaginenſes erat uocauerũt: de cerycis & prytanis prytãiiq; ſignificatu copioſe multipliciterq; pſcribit ſuidas in etymologico: adrianus auctore Sparciano tiburtirã uillã mire exedificauit: ita ut in ea locorũ celeberrima nomina ĩſcriberet: ueluti prytaniũ lyciũ academiã picilen uocaret: de prytanio iam dictũ eſt: lyciũ autem ut in tranſcurſu explicemus uerba quoq; Sparciani: fuit athenis ſchola Ariſtotelis: ſicut academia Platonis: in q̃ περιπατον ideſt deambulans philoſophabaꝛ: unde peripateticorũ nomẽ effulſit: lyciũ media ſyllaba ꝓducta enũciauit. M. Tullius illo uerſu: inq; academia umbrifera nitidoq; lycio fuderũt claras fœcũdi pectoris artes: picilen uero emẽda & lege poecilen: fuit enim athenis porticus nominata poecile ex uarietate picturæ: græci enĩ ποικιλον uariũ dicunt: & ποικιλίαν uarietatem: unde & lapis ſimiles uocatus eſt pyrropoecilos a uarietate rubentiũ macularũ: in hac ãt porticu Zeno philoſophus diſcipulos docebat: unde & ſecta ſtoica nomẽ accepit: & philoſophi ſtoici nũcupati: qui antea Zenonii ab ipſo doctore appellabanꝛ: στοά enim græce porticus uocaꝛ: hæc eſt illa porticus ſtoicoꝝ memoratiſſima: quã cryſippus dictus eſt fulcire quã pĩxit polygnotus gratuito: cũ partẽ eius mycõ mercede pĩgeret: de qua Pli. l. xxxv. hic & athenis. pĩxit porticũ: q̃ poecile uocaꝛ gratuito: mẽda ẽ ap̃ Pliniũ quoq; unius litteræ ĩmutatiõe. nã ꝓ poecile legiꝛ poetile: ſicut ẽt ĩ illo Apuleio: & tamẽ athenis proximo & ante porticũ poetilen: ibi enĩ ꝓ poetilẽ

Hypocrites
pco pnũciat uictorẽ
Præconius
Ceryx q locus oroſii correctus
Prytanis
Prytanion
Suffetes q
Lycium ſchola: Ariſtotelis
Vnde pipatetici
Locus Sparciani emaculatus & explicatus

legendũ eſt poecilen de hac porticu ĩtellexit perſius cũ ait braccatis illita medis porticus:illic enim depicta erat pugna marathonia:quæ duce milciade pugnata eſt aduerſus perſas:quos braccatos medos perſius appellant:de hac ſic ait probus emylius:milciadi talis honos tributus eſt ĩ porticu:quæ poecile uocaẽ:cũ pugna depingereẽ marathonia:ut in.x.prætorũ numero prima eius imago ponereẽ: igitur hadrianus ut ad enarrationem Sparciani uerborum reuertamur in tiburtina uilla extruxerat loca quæ appellabat lycium: ab exemplo ſcholæ Ariſtotelicæ:academiam ab honore Platonis:prytanium a nomine prytanii athenienſis:& poecilem ab emulatione porticus poeciles:in qua philoſophabaẽ Zeno princeps ſtoicorum.

poecile porticus
Stoici unũ
Correcta dictio plinii & apuleii

M.ANTO. Fortuita:quæ caſu & fortũa euenirét. Excludere:pro iis quæ ad iudiciũ attinerét non habere. Egore:ſedatiore minus trepido & æſtiuáti. Taciturnitatem:ſi q non ita impuderet:ut ipſe uoluiſſet ſe adhortareẽ iuberétꝗ bono eſſe aío. Pro triſtitia & malignitate: ut triſtes malignos & ſeueros ac in ſe parũ equos iudicaret. Elapſum:manibus excuſſum. Ob delictum:qđ in eo deliqſſet. Submouereẽ ſcœna abire lege cogereẽ. Hypocrita:ex iis credo uno qui miniſterii gratia illi aſſiſtebant quum ὑποκριτής minus alioqn græce ſimulatorꝗ dicaẽ. Præconio: præconii peritia : Euſebius eſt auctor præcones ab eo & olympiæ & ĩ iſthmiis certamine uictos:Nero ĩquit olympiade coronantur Cericas cithariſtas tragœdos & aurigas uario certamine ſuperans cerycas græca uoce præcones dixit κῆρυξ enim caduceator & præco dicitur & rurſus Nero iſthmia pithia actia celebrans inter cerycas tragœdos & cithariſtas coronatur. Se ipſe pronunciabat:ſua non alterius uoce ut ad præconem emulationem referatur.

PHI. Hieronicarum : hieronicas græco uocabulo uocamus uictores ſacrorum certaminum ſacra autem certamina græcorum ſunt olympia pythia iſthmia & nemea:quæ fierent in ſacris certaminibus docet aperte Quintilianus in ſecundo:cum ait:quomodo paleſtricus ille curſorem faciat aut pugilem: aut luctatorem aliud ue quid ex his quæ ſunt ſacrorum certaminum.ſcribit Iulius firmicus in ſexto:ſi luna & mars in ſeptio ab horoſcopo loco fuerit:& Iuppiter in medio cœli & ſol trigonica radiatione iungatur.Athletá faciet iſta genitura : qui ſacris certaminibus uictor famoſa reportet inſignia coronarũ. In latrinas : ignominiæ & dehoneſtamenti cauſa.latrinas.n.receptacula dici ſtercorũ & ſordium nullus ignorat. Iulius firmicus tradit eos:qui horoſcopũ habuerint in.xxviii.parte arietis & in ſecũda parte tauri purgaturos ſemper mundaturoſꝗ latrinas: auctor eſt Marcus Varro in libris de analogia antiquos appellare conſueuiſſe lauatrinam:quod poſteritas balneum nuncupauit:idem alibi ait truæ:quæ in lauatrinam aquam fundũt: heliogabalus in latrina occiſus fuit:tractus deinde per publicum addita iniuria cadaueri eſt:ut in cloaculá milites mitterent:latrinas eſſe priuatas cum cloacæ publicæ ſint indicat Columella illo uerſu : immundis quæcunque uomit latrina cloacis. Statuas & imagines:quod ſtatuæ antiqtus dicarenẽ hieronicis hoc eſt uictoribus ſacrorũ certaminum docet Plinius:qui ſcribit in.xxxiiii.quod mos erat dicari ſtatuas in olympia omnium qui uiciſſent. Pluriſariam : pluribus in locis : ſcribit Tacitus clauſum fuiſſe in ualle uaticana ſpacium:in quo equos regeret Nero haud promiſcuo ſpectaculo:mox ultro uocari po.ro.cœpit: q laudibus extollebat principis aurigationem:hinc Plinius uaticanum appellat Neronis circũ propterea ꝙ Nero illic aurigabat perinde ac in circenſibus ludis. Olympiis.ſcilicet ludis & ſpectaculis:fuit olympiæ porticus:quam oppidani heptaphonon uocant quoniam ſpecies eadem uox redditur:ut auctor eſt Plinius in xxxvi.talium locorú meminit Lucretius ſic ſcribens ĩ quarto ſex etiam ut ſeptem loca uidi reddere uoces unam cum iaceres:ita colles collibus ipſi uerba repulſantes iterabant dicta referri.

Hierõice
Sacra certamina
Latrinæ
Lauatrina
Truæ uaſa
Statuæ uictoribus
Vaticanus Neronis circus
Heptaphonos

M.AN. Hierõicarũ:ĩ ſacris certáinibus uictorũ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ.i.ſacro καὶ νικῶ uico ſit nomen. Extaret:apperet. Veſtigiũ:ſignũ. Exiſteret:apperet. In latrinas:ĩ cloacas & loca olida. Statuas & imagines:Pli.eſt auctor ſtatuas ſacroꝝ certáinũ uictoribus põi ſolitas effigies ĩgt hoíum nõ ſolebat exprimi niſi aliq̃ illuſtri cá ꝑpetuitaté merẽtiũ & prío ſacrorũ certáinũ uictoria maxíeꝗ olympiæ ubi oíum q uiciſſent ſtatuas dicari mos erat. Imagíes:tabulas niſi potius ad icõas id referri oporteat:ná iis q ter olympiæ uictores fuiſſent:ut idé auctor ſcribit ex mẽbris ipſoꝝ ſimilitudíe iconas poſuere qđ uero olympiõicæ tabulis figurarenẽ eiuſdé Plinii uerba demonſtrant.eſt ingt Eupompi uictor certamine Gymnino palmá tenens.

Ac ne cuius alterius hieronicaꝝ memoría aut ueſtigiũ extaret uſq̃ ſubuerti & unco trahi abiicíꝗ in latrinas omniũ ſtatuas & imagíes ĩpauit.aurigauit quoꝗ pluriſariá olympis uero etiam decemíugem:quamuis id ipſum in rege Mithridate carmine quodam ſuo reprẹhendiſſet : ſed excuſſus curru ac rurſus repoſitus quum perdurare non poſſet : deſtitit ante decurſum nec eo ſecius coronatus eſt:decedens deinde prouinciam uniuerſam libertate donauit ſimulꝗ iudíces ciuitate romana & pecunía grandi quæ beneficia e medío ſtadio iſthmiorum díe ſua ipſe uoce pronunciauit.

PHI. Decẽ iugẽ: currũ quem decem equi iuncti traherẽt decẽiugem uocat:ſicut ſeiuges dicti a ſex eqs iũctis:plinius in.xxxiiii.ſerũ hoc & in his nõ niſi a diuo auguſto ſeiuges:Apuleius quoꝗ in floridis ait uir cui oés ꝓuiciæ q̃ driuges & ſeiuges currus ubiꝗ gentium ponere gratulãtur. Id ipſum:quod currus decemiuges mithridates ponti rex agitaſſet. legimus apud hiſtoricos mithridatem Regem illum ponti maximum ſeiuges equos rexiſſe &

Decem iuges
Seiuges

ſeiugẽ curꝝ agitaſſe. Excuſſus: eiectus ſicut apud ſtatiũ excutiť curru ĩ curruli ſpectaculo polinices. Ante decurſũ: ante decurſiõem legitimã abſolutã. Nec eo ſecius: nec iõ minus ſeciuſue: a ſero.n.ſecius uideť dictũ.ſecus uero ſignificat aliter. Prouĩciã libertate donauit:imitatus exẽplũ titi flaminii: q oli philippo macedonũ rege ꝓfligato oẽs græciæ urbes liberas atq̃ ĩmunes eẽ iuſſit:itq̃ publico frequẽtiſſimoq̃ iſthmioꝝ ſpectaculo per ꝑconis uocẽ factitatũ: quæ res tãto gaudio cũctos græcos affecit: ut Titũ flaminiũ ſotera hoc eſt ſeruatorẽ appellitarẽt.iterũ inqt Plutar.nr̃a ætate græcia ꝑ celebritatẽ iſthmiorũ priſtina libertate donata eſt: ſuiſq̃ legibus reſtituta Nerone:dũ is ĩ foro corinthi ex pulpito cõtionẽ habuiſſet ad populum. Iudices:a qbus uictor fuerat renũciatus.

Secius

Secus

Soter.flamminius

De triũpho eius ob uictoriã muſicoꝝ & aliis geſtis.

Ciuitate rõana.ſ.donauit. E ſtadio medio:ex curriculo ſtadii:ſtadiũ centũ &.xx.qnq̃ noſtros efficit paſſus: hoc eſt pedes ſexcẽtos uigintiqnq̃:q̃ mẽſura octies efficit mille paſſus: auctores Plini.& Columella: ſtadia uero in qbus currulia certamina exigebanť ĩ terris græciæ:pedũ erãt numero ducẽtoꝝ olympicũ uero ſtadiũ:qđ Hercules ſuis pedibus metatus ferť tãto lõgius erat.quã cætera ſtadia.q̃nto mẽſura herculãei pedis ꝓcerior erat q̃ aliorũ. Iſthmiorũ:iſthmia ludi fuerũt quinquẽnales ab iſthmo corĩthiaco ubi fiebant nũcupata:q a theſeo primũ inſtituta fuiſſe in honorẽ neptũni autumat Plutarchus ad Herculis emulationẽ:q Ioui olympia dicauerat:alii tradũt in ſcyronis honorẽ iſthmia fuiſſe reperta: ut ita ſe theſeus a cæde ſcyronis:quẽ necauerat ob propingtatẽ expiaret:qdã in melicerte honorẽ qui alio nomine diciť palemõ ludicrũ id iſthmioꝝ cõſtitutũ eſſe ꝓdiderũt:ex pacto uetuſtiſſimo ad iſthmia corrynthii accedẽtes in ſedẽdo cæteris ꝑferebanť:Plini.iſthmiorũ meminit:cũ ait in q̃rto iſthmii pars altera:cũ delubro neptũni qnquẽnalibus ĩclyto ludis:curtius quoq̃ memorat ludicrũ iſthmioꝝ. Sua uoce:ſine ꝑconis miniſterio:cũ ip̃e ꝑconis uice fungereť: Primũ artẽ ꝓtulerat:ſupra dictũ ẽ quẽadmodũ nero neapolĩ elegit:utpote græcã urbẽ:in q̃ auſpicareť muſicã artẽ. Albis eqs:ritu triũphantiũ:q curru albis eqs iũcto urbẽ ĩuehebanť:ita triũphaſſe camillũ refert Liuius. Vt mox hierõicaꝝ:Plutarchus ĩ ſympoſiacis:uictoribus ĩquit curru uehẽtibus ꝑmiſſum ẽ partẽ muri deiicere. qđ ſignificat nõ magnope ciuitati muro opus eẽ uiros habẽti q pugnare poſſint & uĩcere.ꝑterea auctor eſt Victruuius ĩ.ix.de architectura uictoribus ſacrorũ certaminũ magnos honores a græcia fuiſſe cõſtitutos: admiraturq̃: qđ nõ ſcriptoribus iidẽ honores & ẽt maiores tributi ſint q ĩfinitas uoluptates æuo ꝑpetuo oĩbus gẽtibus præſtãt in ſacris certaminibus periodõ uiciſſe dicebať: q pythia iſthmia nemea olympia uiciſſet a circuitu eorũ ſpectaculorũ:q uero in olympia tantũ uictores fuiſſent hi ob id olympiõices nominabanť.M.Tulli.in prĩa tuſculanarũ:cũ rhodius diagoras olympionices nobilis uno die duos ſuos filios uictores olympiæ uidiſſet acceſſit ad ſenẽ:refert fortũatianus olympionicas & cæteros uictores certaminũ nominari peradoxos:magis ex cõſuetudĩe uulgi:q̃ ex rõne:parũ.n.diligenter græce loquẽtes paradoxõ pro eo qđ eſt bonæ opiniõis accipiebãt:nã ut opinor inqt paradoxon eſt:qđ eſt πάρα τὴν δόξαν hoc eſt cõtra opinionẽ bonã:unde figurarũ cõtrouerſiarũ una eſt dicta paradoxos:qđ opinionis malæ poſſumus dicere tamen paradoxi elegãter & ſciẽter uideri poſſunt dici uictores ſacrorũ certaminũ:tanq̃ ſit admirabiles & præter opinionẽ hoĩum præſtantes:paradoxa enim ut docent Cicero & Seneca cũ ſint admirabilia & præter omniũ opinionem:merito ita appellanť:olympica oratio eſt ut inquit Apollonius apud philoſtratum: qua ad athletas utunť elei.qui certaturis dicũt ſi diligẽter elaboraſtis:ut in olympiis certare poſſitis ſtadia audenter intrate.qui uero non ita paratus eſt:quocunq̃ uult abeat.

Stadium

Olympicũ ſtadium

Iſthmia

Muros deiicere

hierõicis

periodon uiciſſe

Olympionices

Paradoxi

R Euerſus e græcia neapoli.qđ ĩ ea primã artẽ ꝓtulerat albiſ eqs ĩtroiit diſiecta ꝑte muri.ut mox hierõicaꝝ ẽ ſimili mõ Antiũ:ĩde albanũ:ĩde romã: ſed &

M.AN. Decẽ iugẽ:laborioſum ac pœne ĩcredibile.x.equos uno tp̃e agitare. In mithridate:q ita aurigaſſe diciť. Rep̃hẽdiſſet:ut ꝑiculoſum aut certe ſupuacuũ aurigãdi genus. Deſtitit:ab ĩſtituta agitatiõe. Ante decurſũ:priuſquã ſtadiũ totũ decurrereť. Prouĩciã:achaiã. Iudices:ſub qbus certarat. Iſthmiorũ:iſthmii ludi ab iſthmo corynthiaco dicti Pli.iſthmi ꝑs altera cũ delubro neptũi qnquẽnalibus ĩclyto ludis q̃ttuor erãt græciæ celeberrĩa certamĩa.Olympica ĩ olympii Iouis honorẽ ĩ quo uictores corõa oleagĩa corõabanť.pythia apollini ſacra quoꝝ uictor põa ꝑmiũ ferebat:nemea q̃ archemori erãt deoꝝ ĩſtitutiõe. Papius plura cuius certãĩnis uictores pinu coronabãť erãt & iſthmia paleõni dicata ubi q uiciſſent apio coronabanť.Iu.de eodẽ nerõe græciæq̃ apiũ meruiſſe corõæ. Sua ip̃e uoce: ſic ſupra ſeip̃m uictorẽ nero ꝓnũciauit: Vt mox hierõicaꝝ:ut diruta muroꝝ ꝑte ĩ urbẽ recipeť qm̃ ut Plutar.ait ꝑ id ſign̄abať nõ oportere eã urbẽ eẽ mẽibꝫ mũitã q̃ eos tuliſſet uiros q reliquos mortales uirtute ꝑſtaret.i.certař poſſet & uiceř.

Romã eo curru quo auguſtus olim triumphauerat:& ĩ ue-
ſte purpurea diſtinctaq; ſtellis aureis clamyde:coronãq; ca-
pite gerens olympicã dextra manu pythiam. præeunte põ-
pa cæterorũ cum titulis ubi & quos quo cantionum quoue
fabularũ argumento uiciſſet : ſequentibus currum ouanti-
um ritu plauſoribus auguſtianos militeſq; ſe triumphi eius
clamãtibus. Dehinc diruto circi maximi arcu per uelabrũ
forũq; palatium & apollinem petiit:incedenti paſſim uicti-
mæ ceſę ſparſo p uias idẽtidẽ croco:ingeſteq; aues ac lẽniſci

PHI. Inde albanum:ſcilicet ſe-
ceſſum & ſimplex elocutio tale
eſt illud Plinianum ex epiſtolis.
quantum copiarum in otricula-
no in narnienſi in carſeolano in
peruſino tuo. Simili modo : ut
pars murorum deii creetur. In
ueſte purpurea: habitu uidelicet Habitus
triumphali: nam ſupra annotaui triũphãtis
mus triumphantem toga prætex-
ta: punica palmata & toga picta
denique Iouis optimi maximi or-
natu decoratum per urbem uehi
in capitolium ſolitum. Diſtincta:uariegata. Coronam olympicam:hæc erat:ex oleaſtro : unde ait Plini.
græci olympiæ uictores oleaſtro coronãt.hic ab ariſtophane dictũ ẽ ĩ pluto Ioue uictores athletas:corona-
re:κοτινοῦ στεφάνῳ hoc eſt oleaſtri corona. Pythiã:pythia fiebãt in honorẽ apollinis:cuius ludicri ui- Pythica ex
ctores lauro coronant̃:ut inqt Lactantius ĩterpres papinii:& ĩnuit Ouidius in pr̃io metamorphoſeos:q te- lauro
ſtat̃ pythia dici a noĩe pdomitæ ſerpentis:ante inuentã laurũ corona eſculea coronabãt̃:ſpectatiſſima lau-
rus:ut inqt Plinius in.xv.eſt in monte parnaſo:ubi fiebãt pythia:ideoq; apollini grata : uictores delphis in
pythiis certaminibus coronabant̃ peculiariter ea lauro:q̃ delphica noiatur qua & triũphantes romæ:quæ Delphica
uiridior eſt maximis baccis atq; e uiridi rubẽtibus. Põpa cæterarũ coronarũ:qualis ẽ iſthmica : quæ erat laurus
ex pinu:Plinius:pinea corona uictores apud iſthmũ coronant̃:qualis:& nemea : quæ erat ex apio ſicut Pli- Iſthmiaca
nius indicat in nonodecĩo his uerbis honos apio ĩ achaia coronare uictores ſacri certaminis nemeæ : Plu- ex pinu
tar.uero in timoleone auctor eſt corona ex apio coronari ſolitos uictores:apd̃ corynthios in iſthmiis ludis Nemea ex
quẽadmodũ & in nemeis:cũ pinea corona nondũ in uſum uẽiſſet:ex hoc toto Nerõis ſtudio dedecoroſo apio
circa ludicra græcorũ:exiit illa ſatyrica ſubſanatio:hæc opera atq; hæ ſunt generoſi pr̃icipis artes gauden-
tis fedo peregr̃ia ad pulpita ſaltu proſtitui:graiæq; apiũ meruiſſe coronæ. Cãtionũ: cãtilenarũ. Ouan-
tium:ritu ouantes ſequi ſolebant nõ milites: ſed uniuerſi ſenatores : auctor Sabinus maſurius. Auguſtia-
nos milites:ſuperius ſcripſimus eqtes Romanos a Nerõe cõſcriptos fuiſſe cognomẽto auguſtanorũ:q plau- Auguſtani
ſores erant principis dies nocteſq; plauſimus perſonantes. Diruto arcu: ex ritu hieronicarũ : q muri par- plauſores
tẽ deiiciebant in ĩtroitu ciuitatũ ut dudũ dixius. Per uelabrũ:relege quæ in Iulio Cæſare & quæ in q̃rto
propertii commentario ſuper uelabro uico Romano annotauius. Apollinem.ſ.palatinũ: cuius templum
Auguſtus excitauerat ĩ ea parte palatĩæ domus:quæ fulmĩe icta fuerat:de hoc ĩ Auguſto pluribus. Spar-
ſo croco:moris eſt apud nos ut ſabulũ ĩ feſtiuitatibus per uias diſpergat̃:at in honorem reuertentis Nero-
nis crocũ ſparſum eſt: ut ita honorificentius exciperet̃:crocum autiqtus ſpargebat̃ in theatris : uino dulci Crocũ ſpar
tritũ:ut docet Plinius in.xxi.ex quo eſt illud lucretii & cũ ſena croco cilici perfuſa recẽs eſt: ad hanc croci ſum rubro
ſparſionem eſt referendũ illud quoq; epigrammatarii poetæ:& cilices nimbis hic maduere ſuis & illud ru- pulpita
bro pulpita nĩbo ſpargere & effuſo permaduiſſe croco:ſed de hac re copioſe ſcripſimus in quarto proper- nimbo
tii commentario in enarrationem illius uerſiculi pulpita ſolẽnes non oluere crocos in funeribus quoque
nobilioribus rogum croco reſpergi ſolitum teſtis eſt papinius cum ait:uer arabum cilicumq; fluit : floreſ-
que ſabei coriciæque comæ:nam comæ coriciæ ſignificant crocum:quod in corico ciliciæ monte erat lau- Crocũ in
datiſſimum: cuius herba folio Anguſto eſt pœne in capilamenti modum. Identidem : frequenter & ſu- funere
binde. In geſte aues:tranſeunti Neroni ingerebantur a ſpectatoribus aues uarii generis uolitantes: ut ita
uictorem ex ludicris ſpectaculis redeuntem acciperent magnificentius & hilarius proſequerentur. Lem-
niſci:faſciolæ coloriſcæ dependentes ex coronis lemniſci dicuntur:ut docet Feſtus:inde leniſcatæ coronæ lemniſci
dictæ:quæ lemniſcis erant ornatæ:Seruius enarrans illud uirgilianum:puniceis ibant euincti tempora te-
nis:ſignificat inquit leniſcatas coronas:quæ ſunt de fondibus & diſcoloribus faſciis : & ſicut Varro dicit
magni honoris ſunt.Plinius noſter in.xxi.prodidit leniſcos addidici ſolitos coronis aureos. qui diu fuere
puri.quos cœlare primus inſtituit publius Claudius pulcher.

M.AN. Antiũ murorũ.ſ.parte diruta oppidũ eſt ĩgreſſus : ſic albæ ſic Romæ factũ ĩtellige: ut murorũ
parte diſiecta ſit ĩgreſſus. Clamyde: purpurea & ſtellis diſtinta. Olympicam:oleaginam. Pythiam:po-
ma quæ eius certaminis uictores ferebant. Cæterarũ:coronarũ. Vbi:quo certamine. Quos: cithare-
dos aurigas cerycas uiciſſet. Plauſoribus:quorũ ut dixi numerũ ſibi ingentem ab initio delegerat. Au-
guſtianos:cæſarianos. Apollinem:palatini apollinis ædem:quam Auguſtus ea parte palatinæ domus ere-
xerat quæ fuerat de cœlo tacta. Incedenti:Neroni. Ingeſtæ:in eum coniectæ ac certatim ſparſæ. Lem-
niſci:faſciolæ quæ coronis adhibebantur:Plinius acceſſerunt quoque lemniſci quos adiici ipſarum quo-
que coronarum honos erat : ſunt qui lemniſcos dictos quaſi laniſcos putent quod Feſtus aperte demon-
ſtrat leniſti inquit faſciolæ coloriſcæ dependentes ex coronis propterea dicuntur quia antiq̃ſſimũ fuit ge-
nus coronarũ lanearũ:capitolius luxurioſiſſimis cœnis coronas cũ leniſtis aureis ĩperatore datas tradidit.

& bellaria:ſacras corõas ĩ cubuli circũ lectos poſuit. Itẽ ſtatuas ſuas citharedico habitu: q̃ nota ẽt nummũ ꝑcuſſit. Ac poſt hæc tãtũ abfuit a remittẽdo laxãdoq; ſtudio:ut cõſeruãdæ uocis gratia:neq; milites unq̃ niſi abſẽs aut alio uerba ꝓnũciãte appellaret: neq; q̃cq̃ ſerio iocoue egerit niſi aſtãte Phoraſco:q mõeret parceret arteriis ac ſudariũ ad os applicaret multiſq; uel amicitiã ſuam optulerit: uel ſimultatẽ

Tragemata belaria
Mellita
pepſis cõcoctio
Diſpepſia
Nõ erat in uſu ſaccarõ

PHI. Bellaria:quæ græci tragemata & pẽmata dixerũt:ea ueteres noſtri bellaria appellauerunt: ſunt autem oĩa genera ciborũ:q̃ menſis ſecũdis inferunť:uina quoq; dulciora eſt inuenire ĩ comediis antiqoribus hoc noĩe appellata:dictaq; eſſe ea liberi bellaria. Marcus Varro bellaria inq̃t ea maxime ſũt mellita: q̃ mellita non ſunt:q̃bus uerbis ſignificat bellaria illa eſſe iucũdioria & digeſtiõi accõmodatiora: quæ melle cõdita nõ ſint:cũ dulcia infidã habeãt ſocietatẽ cũ ipſa cõcoctiõe:quã Macrobius & Gellius uerbo græco pepſin noĩauerũt:inde a catone ut obiter id quoq; enodemus:diſpepſia noĩatur accipiturq; ꝑ mala difficiliq; perfectione ciborũ: ſcire aũt debes ueteres illos Romãos nõ habuiſſe bellaria ex ſaccaro cõcinnata caruiſſeq; an tanta uoluptate: q̃nta eſt ĩ ediliis ex ſaccaro cõfectis quæ noſtris tꝑibus multifaria ſcitiſſimoq; ſapore cõdita cõponunť: quod ita eſſe ut credas audi Plinium ſic ſcribẽtem ĩ.xii. ſaccarõ & arabia fert ſed laudatius ĩdia : eſt ãt mel ĩ arũdinibus collectũ gũmiũ mõ candidũ:dẽtibus fragile:ampliſſimũ nucis auellanæ.magnitudine:ad medicinæ tantũ uſum:itaq; noſtri ſapientiores iudicãdi:qui ſaccari bonitatẽ nouere:nõ ſolũ in uſu medicinæ : ſed in guſtu gulæq; uoluptate palmã illi menſarum merito dederũt. Sacras coronas : olympicam pythiam iſthmiam & nemeã:notat quæ in ſacris certaminibus dabanť uictori. In cubili:coronas ex pulegio in cubiculis ponebant ueteres Romani:propterea q̃ pollet ad recreandos defectos aĩo & uertigini capitis ꝓdeſt quinent impoſita capiti corona pulegii diciť leuare capitis dolores:olfactu quoq; capita tueri cõtra frigorũ eſtuſq; iniuriam tradiť:auctor Plinius in.xx. Cytharedico habitu : quo cytharedi peculiariter utunť: eſt.n.illis ſuus proprius habitus:oĩ alexander Romanus in aĩo habuit oĩbus officiis genus ueſtium ꝓpriũ dare:ut a ueſtitu dignoſcerenť:nero cũ magis cytharedus eẽt q̃ princeps ſtatuas ſibi erexit hĩtu cytharedico:q cytharã de colloſo ſuſpẽdit:ut inuit ſatyrographus illo uerſu:& de marmoreo cytharam ſuſpende coloſo:idẽ nerone appellat mordaciter principẽ cytharedũ cũ ait:res haud mira tamẽ cytharedo principẽ natus. Nota:effigie cytharedici hĩtus. Tãtũ abfuit:alienus fuit. Studio:muſicæ profeſſionis. Neq; milites appellaret:q ad milites cõcionaturus ẽ ꝓnũciatiõe ſublatiore atq; ſonãtiore ut cogiť:q̃ res haud dubiæ obtũdit uocẽ:iõq; nero milites alloq ſupſedebat niſi adhibito alio:q uerba ipſius enũciaret. Phonaſco: uocis magiſtro:de quo diximus ĩ auguſto:de quo ait ſidonius pſalmorũ hic modulator & phonaſcus. Parceret arteriis:eraſiſtratus medicus duas eẽ q̃ſi canaliculas uel fiſtulas tradit.q̃ a faucibus deorſum ꝓficiſcunť:ꝑ alterã ĩ ſtomachũ delabunť oĩa eſculẽta & poculẽta.ꝑ alterã ſpũs ab ore in pulmonẽ atq; rurſum ĩ os & ĩ nares cõmeat:ꝑq; eãdẽ meatus uocis fit & græce noĩať τρᾶχεῖα ἀρτηρία.i.aſpera arteria:lactãtius hãc arteriã appellat fiſtulã ſpiritalẽ:alio noĩe curgulio nũcupať:de his arteriis ſentit Plini.ſcribẽs.in.xxviii.arterias exulceratas leuari lacte bubulo aut caprino:arterias aũt uoce nõnũq̃ ledi teſtis eſt lucretius: qui neutro genere ꝓtulit arteria:uerſus lucretii hi ſunt. præter radit.n.uox fauces ſæpe : facitq; aſperiora foras gradiens arteria clamor:libro tertio rhetoricorũ ad herennium aĩt.M.Tullius:ſiue is cornificius fuit:nam ĩcertus ẽ auctor arterias ledi ſi ante quam uox permulſa eſt acri clamore compleantur & poſt paulum uulnerantur inquit arteriæ acuta atq; extenuata nimis acclamatiõe fortunatianus quoq; in tertio rhetoricorum ſcribens de uoce cuſtodienda præcipit arterias eſſe oportere non humidas:ſed lubricas: quibus prodeſt leniſſimus cibus:in alio ſignificatu arteriæ ſunt ſpiritus ſemitæ.ſicut uenæ riui ſanguinis : auctor Plinius in.xi.

Coronæ ex pulegio herba ĩ cubiculis
Phonaſcus
Canaliculæ
Fiſtula ſpiritalis
Curgulio
Arteriæ arterias ledi uoce
Sudariolũ

Sudarium:ex ſetabi ciuitate hiſpaniæ laudatiſſima mitti linteola : quæ ſudaria dicuntur: docent Catullus:& ſillius : diminutiuum ſudarii eſt ſudariolum:quo utitur Apuleius in apologia : ubi elegãter renuit a ſudore ſudariũ inclinari uerba apuleii hæc ſunt: quanti ſudores innocentibus hoc uno ſudariolo afferãť. poſſum equidem pluribus diſputare:ſudario frontem ſicandam eſſe ab oratore dixit Plinius.

M.ANTO. Bellaria:quæcunq; ſecũda mẽſa apponunť ueteres bellaria dixere:q̃ fere mellita eẽ cõſueuerunt dicta uel quaſi bona:a bono.n.bellus eſt uel q̃a ut ſagittas & alia belli iſtrumẽta:bellaria olim feſto auctore dixere:ita dulciora hæc tanq̃ mẽſarũ inſtrumenta bellaria:græci τραγυματα appellant. Sacras coronas:ſacris certaminibus q̃ſitas. Citharedico habitu:Iu.& de marmoreo citharã ſuſpende coloſſo:id uero & ſi in alium ſenſum accipimus ad illius tamẽ ſtatuas alluſum uideri põt. Phonaſto: moderandæ uocis magiſtro.Quintilianus ſed cura non eadem oratoribus q̂ & phonaſcis cõuenit:tamen multo ſunt utriſq; cõmunia. Arteriis:arteriæ ſuperiore parte ſunt ſtomacho annexæ.Pli.ſummum gulæ fauces uocantur poſtremum ſtomachus hoc nomine eſt ſub arteria iam carnoſa inanitas ad longitudinem & latitudinem lagenæ & rurſus poſtea arteria & ſtomachus denticulatus.q̃bus apparet intra fauces & ſtomachum eſſe arterias.Eraſiſtratus Gellio auctore oſtendit arteriam dici callículã quẽdam ſeu fiſtulã per quam ſpiritus a ſummo ore in pulmonem ac rurſus:inde ad os & nares commeet & quæ a græcis τρᾶλεῖα ἀρτηιά.i.aſpera arteria dicatur:de qua nunc aperte Tranq̃llus eſt alioquin arteria alia quædam uenæ annexa eoq; diſtat

a uena ꝙ hæc plus ſanguinis minus ſpiritus habeat. illa plus ſpiritus minus ſanguinis: Sudarium : breue linteolum ac tenue a ſudo ideſt ſemiudo ſiue ſudore dictum. Qu. quo magis miror hanc quoq; ſuccurriſſe Plinio curam ut ita ſudario frontem ſiccarii iuberet. Ad os: Neronis.

PHI. Simultantem indixerit: odium denũciauerit. Naturæ uitia non ætatis: naturalia uitia u t inquit Seneca leniri qdem arte poſſunt: ſed uinci & extirpari non poſſunt. uitia uero ætatis cũ ætate deponũt. uer bi cauſa puerile uitium exacta pueritia deponitur. iuuenile ubi aduenerit maturior ætas. hic illud a poeta ſatyrico dictum. fecimus & nos hæc iuuenes: eſto deſiſti nẽpe: nec ultra fouiſti error eſt breue ſit qđ turpiter audes. M. Tullius quoq; ĩ oratiõe ꝓ celio mltos ſua patrũq; memoria clariſſimos uiros fuiſſe teſtať: quorũ cũ adoleſcentiæ cupiditates deferbuiſſent eximiæ uirtutis firmata iam ætate extiterũt. eſt. n. illa ætas iuuẽilis obnoxia libidini & magis appetitui obtemperat q̃ rationi. unde in illo adoleſcentiæ lubrico ut inquit pacatus panegyriſta qui non cadit ſaltem titubat. exacto autem illo ætatis feruentioris curriculo conſueuit ratio partes ſuas iam tutari ſuccumbẽte appetitu. & paulatim ſeneſcentibus uitiis : uirtutes adoleſcere. ſed nero cũ flagitia nullo tempore intermiſerit plane declarauit innata eſſe ſibi illa & ingenita.

Naturalia uitia ætatis

Lubricũ adoleſcentiæ

indixerit: prout quiſq; ſe magis parciuſue laudaſſet.

De rapis iiuriis & aliis ſceleribꝯ clã ꝑ eũ & publice cõmiſſis

PEtulãtiã libidinẽ luxuriã auaritiã crudelitatẽ ſenſũ qdẽ primo & occulte uelut iuuẽili errore exercuit ſed ut tũc quoq; dubiũ nẽini foret naturæ illa uitia nõ ętatis eẽ poſt crepuſculũ ſtati arrepto pilleo uel gallero popias inibat: circũq; uicos uagabať ludibũdꝯ. nec ſine pnicie tñ. ſiqdẽ redeũtes a cœna uerberaŕ: ac repugnãtes uulnerare cloaciſq; demergere aſſuerat. Tabnulas ẽt effrigere: & expilare: qntana domi cõſtituta pte ubi & ad licitatorẽ diuidendæ p̃dæ prætium aſſumeretur: ac ſæpe in eiuſmodi rixis

Poſt crepuſculum: tempus diei qđ eſt poſt occaſum ſolis crepuſculum dixerunt a crepero : qđ ſignificat dubiũ : tunc. n. multis dubiũ eſt dies ſit an iã nox. ab hoc res dubiæ dictæ crepere. & crepuſci noĩa apud Sabinos: q eo tẽpore erãt nati. hinc Lucretius creperũ bellũ appellat anceps & dubium. Martianus. creperũ uidens ocellis. a ſidonio hora ueſpertina eleganter dicta eſt crepoſculaſcens. Popinas inibat: Tacitus in hãc ſnĩam. otiũ ingt foris fœda domi laſciuia: qua nero itinera urbis & lupanaria & diuerticula. ueſte ſeruili in diſſimulationẽ cõpoſitus pererrabat. Pileo uel galero: de pileo cuius diminutiuũ eſt pileolũ alibi plura. galerus uero cuius diminutiuũ galericulus eſt: accipi uideť ĩterdũ pro coma aliena: quã ad galeri effigiẽ reformatã capiti noſtro ita aptare ſolemus ut ĩternoſci nõ quæat. quod infra ſuo loco plenius demõſtrabiť. hoc in caligula capillamẽtũ noĩauit. a galero galeritam dici auiculam q̇ alio noĩe appellať alauda docet Plinius in. xi. a uarrone diciť galericus propterea quod in capite habet plumam elatã Iulius capitolinus cuculionem appellat pilei genus uiatorũ: quo capite obtecto uagari nocte. ſolitũ tradit per tabernas ac lupanaria uerũ imperatorẽ ut pote emulũ uitiorũ neronianorũ. Ludibũdus : nõ ſimilis ludẽti ſed exuperanter per ludos laſciuiens & petulãtiæ Plenus. hæc. n. omnia ad petulantiam ſunt & referẽda quæ laſciuia q̇dam immodica eſt & proterua porcacitas. a petendo dicta petulãtia. maro petulcos hedos dixit ueluti laſciuos & exultantes. Verberare: monet Solomõ in parabolis quoſdam eſſe defugendos qui nõ dormiũt niſi male fecerit & niſi alios ſupplãtauerit unde & illud ſatyricũ. ebrius ac petulãs q nullũ forte cecidit dat pœnas & mox. ergo quibuſdam ſomnũ rixa facit. Cloacis demergere: heliogabalus fuit occiſus in larrina & tractus in cloaculam ludibri cauſa. cloacas Romæ publicas manibus plebis fecit Tarquinius priſcus: quarũ cauis eam amplitudinẽ feciſſe prodiť. ut uehen feni large onuſtã trãſmitteret. refert Plinius Agrippã in edilitate feciſſe cloacas operũ omniũ dictu maximũ urbe pẽſili ſubterq; nauigata. immũditia cloacarũ gignit peſtilẽtiam ut ait iuriſcõſultus titulo de cloacis. nõ prætereũda eſt in hoc loco ſnĩa illa Sidonii Apollinaris ex primo epiſtolarũ. in flagitioſum. feculẽtiæ par cloacali: quæ quo plus commota plus fœtida eſt: cloacas a cloacãdo dictas eſſe autumat feſtus: cloacare aũt ſignificat inquinare. Tabernaculas effringere: tabernas effringi ſolitas a petulãtibus ĩdicat ille uerſus Iuuenalis: quæq; catenate fixa eſt compago tabernæ. Expilare: diripere populari. Cor. Tacitus comitabanť ĩquit Neronem: qui raperent uenditioni expoſita. Quintana cõſtituta: ſcribit Feſtus Pompeius Quintanã in caſtris portam appellari poſt prætoriũ: ubi rerũ utenſilium erat forũ quidam Quitana parte legũt: tanq̃ nero ex mercibus expilatis diuenditiſq; quintam ſibi partem exciperet. ego exiſtimo uerba tranqlli ſic eſſe ordinanda: quĩtana domi conſtituta: ubi parte & ad licitationem diuẽdẽdæ prædæ. ut ita legas Neronem conſtituiſſe domi quintanam illam portam hoc eſt forũ rerũ uenaliũ: in quo aſſumereť præciũ prædæ per expilationes nocturnas partæ hoc eſt acquiſitate: quæ diuendereť ac diſtraheretur ad licitationem. dicitur autem merx ad licitationem uendi quando illi addicitur. qui præcium maius obtulerit. de licitatione uectigalium alibi diximus ex auctoritate iuriſconſultorum.

Crepuſculum

Creperũ

Crepuſci

Crepuſculaſcens

Galericulus

Capillamẽtũ cuculio

Ludibũdus

Petulantia

Petulci hedi

Amplitudo cloacarum

Cloacare iĝnare

Quintana

M. AN. Induxerit: more maiorũ denũciarit quo apparet ita muſice fuiſſe addictũ ut ſi qdẽ ſe ĩ eo ſtudio male ſentirẽt ĩdignos ſua amicitia exiſtimaret. Petulãtia : trãſitio ab inepto canẽdi ſtudio ad cætera

illius uitia q̄ eo atrociora habēda quo publice & priuati magis fuere calamitoſa. Sēſim:remiſſe ac modice. Poſt crepuſculū:primis ſe tenebris ītendētibus crepuſculū dubia lux dicit̃ creperū ueteres ut Nonius ait dubiū dixere:unde res crepa dubia dicta ē: & bellū creperū dubiū. Arrepto pileo uel galero: galerus pilei genus teſte Seruio fronto neutro genere declinauit. Ver.Maſculino pars ſpicula geſtat bina manu fuluoſq; lupi de pelle galleros.Iuue.Porrigit & longo iactetur ſpira galero : Iulius Capitolinus de uero principe atq; in tātum ait uitiorum caianorum & Neronianorū fuiſſe emulū conſtat ut uageretur noctu per tabernas & lupanaria obtecto capite cucullione uulgari uiatorio:committeret rixas diſſimulās qs eēt ſæpeq; afflictū liuida faciæ rediiſſe. Ludibūdus:luſu petulantia laſciuia plenus. Sine pernicie: ſine clade & īcommodo eorum quos forte obuios habuiſſet. Verberare:pulſare:Iuue.de eiuſmodi graſſationis genere Ebrius & petulans ſi nullū forte cecidit & mox idem.Si rixa eſt ubi tu pulſas ego uapulo tantum.

Cloacas:cloacæ ſunt loca caua per quæ colluuies & ſordes fluunt unde cloacare coinqnare : cloacæ tamen appellatione Vulpianus tubos & fiſtulas contineri credidit. Expilare: diripere. Quintana: ex caſtranſi uſu ſumptum.erat.n.quintana porta ut feſtus ait poſt prætoriū in caſtris ubi rerū utenſilium erat forum quare uide ne ſit porta potiuſq̄ parte legendum. Aſſumeretur:a nocturnæ graſſationis ſociis.

oculorū & uitæ piculū adiit a quodā laticlauo.cuis uxorē attrectauerat ꝓpe ad necem cęſus. Quare nunq̄ poſtea publico ſe illud horæ ſine tribunis cōmiſit ꝓcul & occulte ſub ſequētibꝰ. Interdiu quoq; clā geſtatoria ſella delatus ī theatrū ſeditiōibus pātomimoꝝ ex parte ꝓſcenii ſuperiori ſignifer ſimul ac ſpectator aderat. Quū ad manus uētū eēt:lapidibuſq; & ſubſelliorū fragminibus decerneret̃ multa & ipſe iecit in populum : atq; etiam prætoris caput conſauciauit.

De comeſſationibus & epulis eius.

PAulati uero iualeſcētibꝰ uitiis iocularia & latebraſ omiſit:nullaq; diſimulādi cā ad maiora palā erupit Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat:refotꝰ ſępiꝰ

PHI. Oculorum & uitæ piculū.Cor.tacitus tradit neronē ī rixis nocturnis excepiſſe ictus & oræ ꝑtuliſſe.addit Plinius neronem ſolitum ſibi illinire faciē cō uerberatam nocturnis craſſationibus:quodam medicamēto:ex tapſia adeo efficaci : ut ſequenti die cōtra famam cutē ſinceram circunferret. A quodam laticlauio:ſenatore: ſcribit Cor.Tacitus Iulium montanū ſenatorii ordinis congreſſum forte per tenebras cū Nerone illū acriter repulliſſe q mox mori adactus eſt: unde nero meruētior ī poſterū milites ſibi & pleroſq; gladiatores circūdidit:q rixarū initia modica,& q̄ſi priuata ſinerēt.ſi a leſis ualidius augeret̃ arma īferebāt a latoclauo ueſte ſenatoria ſenator dictus laticlauius. baleares auctore Strabōe primi mortaliū ꝓdūt̃ īduiſſe latū clauū.ſilius teſtat̃ ſacerdotes quoq; induiſſe latū clauū cū de ſacerdotibus herculis loquēs ī tertio punicoꝝ ſic īqt diſcitis mos thura dare atq; e lege parentū ſacrificā lato ueſtē diſtīguere clauo ꝑclauiū uocāt partem ueſtis quæ texit̃ ante clauū. Attrectauerat:cōtrectauerat ꝑpetulātiā & mābus ſubagitauerat:qđ fieri nec debet nec licet. Illud horæ:illo tēpore nocturno:elocutio uetus & frequēs ut dicamus id ætatis id tēporis id horæ. Geſtatoria:a geſtādo dicta.id alio noīe dicit̃ geſtatoriū.ſicut ſupra dictū eſt:hic legimus in libris machabeoꝝ in geſtatorio torquebat̃ antiochus.geſtatio aūt in primis laudat̃ a clariſſimis cōditoribus:īter quos eſt aſclepiades:q quiq; res maxime cōmuniū auxiliorū in medicina profeſſus ē.abſtinētiā cibi:alias uini fricationē corporis.ambulationē:geſtationeſq;.Plinius quoq; in.xxviii.imprimis prodeſt inqt ambulatio geſtatio & ea pluribus modis.Cor.celſus in.ii.ſic refert geſtatio lōgis etiā & īclinatis morbis aptiſſima eſt genera aūt geſtationis plura ſunt leuiſſima eſt naui in portu uel flumine.mollis eſt geſtatio ī lectica.eaq; peculiariter utebātur romāi:tam fœminæ q̄ uiri:qui a lecticariis aut in exaphoro aut in octophoro geſtabant̃. Seditionibus pātomimoꝝ:Cor.Tacitus ſic refert.ludicram licētiā & fauores hiſtrionū uelut in prælia nero cōuertit impunitate & ꝑmiis:ipſe uero ocultus & plerūq; corā proſpectabat:donec diſcordi populo & grauioris motus terrore nō aliud remediū repertū eſt:q̄ ut hiſtriones Italia pellerent̃. Proſcenii:ſupra annotauimus proſcenium dici pulpitū ante ſcenam collocatū:ī quo ſcenici agebāt hiſtrioniam. Signifer:ueluti ſignum ferret daretq; fautoribus hiſtrionum quo ī prælia conuerterent̃. Ad manus:liuius.pugna iam ad manus iā ad gladios uenerat. Subſellioꝝ:ſeditio gracchana citra ferrū acta eſſe prodidit lepidibus & fragminibus ſubſelliorum.gracchus ipſe a naſica oppreſſus fuit in capitolio fuſtibus fragmentiſq; ſedilium. Decerneret̃:depugnaret̃ inter fautores pantomimorum & populū diſcordem. Multa.ſ.fragmina ſubſelliorum & id genus tela miſſilia. Prætoris:q præerat ludis exhibendis. Latebras omiſit: hactenus nero ſceleribus & flagitiis uelamenta queſierat.mox palā & in propatulo cœpit erumpere in omne genus flagitiorum : adeo ut in uno homine omnia uitia conſpicerentur:poſſetq; unus uideri compactus & conglutinatus ex omnibus impuritatibus. Epulas:e medio die:talem epularum luxuriam taxat ſilius in campano populo his uerſibus:medioq; dierum regales epulæ atq; ortu conuiuia ſolis deprenſa:& nulla macula non illita uita.heliogabalus olī tale conuiuiū celebrauit:ut uix toto die finitum ſit. Refotus:ſæpe madefactus & recreatus.

Laticlauius
Præclauiū
Illud horæ
Geſtatoriū
Auxilia cōmunia
qnq; geſtatio
Proſceniū
Seditio gracchana ſine ferro

M.AN. Laticlauo: a Patricio ſiue ſenatore quodã.utriuſq̃.n.ordinis latus clauus erat ĩſignæ. Attractauerat:petulãter in eã manũ iniecerat. Cæſus:Nero. Sine tribũis:niſi tribunis militũ cõmitãtibus. Interdiu:luce. Pãtomimorũ:de pãtomimorũ factionibus abũde alibi. Proſcœnii:pulpiti ante ſcœnam ad ludicra exercẽda locati. Signifer:nũc ſigni dator potiuſq̃ ſigna ferẽs. Ad manus uentũ eſſet:cõtractum certamen. Multa tela:temere occurrẽtia. Inualeſcentibus:fortius ualidiuſq̃ emergẽtibus. Iocularia:q̃ per ſpem ioci fiebant. Latebras:pileum galerum & tenebras aſpernatus. Ad mediam noctem.Iu.luxuriam imperii ueterem nocteſq̃ Neronis iam medias aliamq̃ famem. Refotus:immerſus.

calidis piſcinis ac tẽpore æſtiuo niuatis. Cœnitabatque nõ nunq̃ & ĩ publico naumachia prçcluſa: uel martio campo: uel circo maximo inter ſcortorũ totius urbis ambubaiarũq̃ miniſteria. Quotiẽs oſtiam tyberi deflueret:aut ad baianũ ſinũ p̃ternauigaret:diſpoſitæ per littora & ripas diuerſoriæ tabernæ parabãtur inſignes ganeæ & matronarũ ĩſtitorias operas imitãtium atq̃ hinc inde orantiũ ut appelleret. Indicebat & familiaribus cœnas: quorum uni mellita quadragi

PHI. Calidis piſcinis: oroſius luxuriæ tã effrenatæ neronẽ fuiſſe p̃dit:ut frigidis & calidis lauaret̃ unguentis. addit Eutropius hoc eũ factitaſſe exẽplo caligulæ áuũculi cui ſimillimus fuit. piſcinæ uero p̃ter notã ſignatioñẽ ĩ balneis quoq̃ dñr uidet̃q̃ a piſcibus dici ut ĩqt fortunatiãus:q̃uis in his nihil piſciũ ſit de q̃bus hic ĩtelligit̃ ſicut ap̃ Martia.piſcinã peto nõ licet natare rõæ fuit publica piſcia:ad q̃ & natatũ & exercitatiõis cã ueniebat pp̃ls.unde a lucillio dictus ẽ pugil piſcinẽſis.q ĩ piſcina exercebat̃:lãpridius auctor ẽ eliogabalũ nataſſe piſcinis ĩfectis unguẽto nobili aut croco.qđ ſiqs dicat hoĩes piſcibus ſimiles natãdo fieri & ĩde piſciæ nomẽ eẽ natũ:nõ ẽ repugnãdũ cũ ab re minime abhorreat talis origĩatio. Niuatis:niue refrigeratis:quã luxuriæ cã eſtiuis mẽſibus ſeruabãt.hic illa Pliniana & plãæ cẽſoria caſtigatio.ſeruat̃ algor eſtib9 excogitaturq̃ ut aliẽis mẽſibus nix algeat.ſcribit lãpridius eliogabalũ feciſſe mõtẽ niuiũ ĩ uiridario domus eſtate aduectis niuibus:curioſus lector fortaſſis q̃ret quo modo niuẽ eſtiuo tẽpore cuſtodirẽt cũ calore ĩ primis reſoluat̃.ſciat in palea optĩe niuẽ ſeruari poſſe:de q̃ Auguſtius ĩ .xxi.de ciuitate dei ſic ſcribit.qs paleæ dedit uel tã frigidã uim:ut obrutas niues ſeruet̃:uel tã feruidã ut poma ĩmatura maturet̃:p̃terea luxuria cõmẽta ẽ officinas niuis reponẽdæ.qđ cõquerit̃ grauiter ſimul & luculẽter ſeneca ĩ q̃ſtionibus:ubi taxat gulã illorũ:q nõ ſolũ ſorbere niuẽ uolũt ſed ẽt eſſe:& fruſtra eius ĩ ſcyphos deiicere ĩter ipſam bibẽdi morã. Naumachia:ſupius annotauĩus naumachiam dici & locũ ĩ quo pugna naualis fit & ipſam pugnã.hic locus ſignificat̃. Ambubaiarũ:ambubaiæ auctore porphiriõe ſunt mulieres uagæ ac uiles:q̃bus nomẽ ab ebrietate balbutiẽtiũ uerborũ uidet̃ eſſe ĩditũ.nõnulli ambubaias tibicinas ſyriaca lingua putant dici.notiſſimus eſt uerſus ille oratianus.Ambubaiarũ collegia pharmacopolæ.

Piſcinæ — Seruat̃ algor eſtibus — In palea ſeruatur nix — Officinæ niuis — Ambubaiæ quæ

Oſtiã Tyberi:q ex urbe Roma oſtiam uſq̃ per tyberĩ nauigat ſecũdo flumĩe decurrit.ſicut & nos hoc anno decurrimus uoluptatis cã perueniműſq̃ ſecũdo tyberi ad oſtiũ ipſum: ibiq̃ proſpeximus mare id temporis undabundũ & procelloſum. Per littora & ripas: littora ſunt maris ripæ flaminis. unde ab Ouidio eleganter dictũ.p̃ ripis littora pulſant. Diuerſorie : ad q̃s ex itinere diuertere ſolemus:ſicut & diuerſoria dicta. Ganeæ:loca libidini & gulæ accomodata:ſuper qua dictione habũde ſcripſimus in tyberio. Inſtitorias operas:inſtitor ut ĩnq̃t Vlpianus:appellatus ex eo qđ negotio gerẽdo ĩſtat:nec multũ facit tabernæ ſit p̃poſitus aut cuilibet alii negotiationi:nam cuicũq̃ negotio p̃poſitus inſtitor recte appellabat̃ ab ĩſtitore ĩſtitoria actio & ĩſtitoriæ op̃æ dictæ:nõ ſolũ aũt uiri ſed etiã fœminæ ĩſtitoriæ actioni p̃ponunt̃:ſenſus eſt diſpoſitas fuiſſe tabernas:in q̃bus matrõæ ĩſtitoriã exercitationẽ imitabant̃.q̃dam codices pro ĩſtitorias operas hñt ĩſtituta loca:& tũc legendũ erit inuitantiũ ut ſit ſenſus aptus.loca fuiſſe in ripis littoribuſq̃ ĩſtituta:in q̃bus matronæ tanq̃ tabernariæ ĩuitarẽt rogarẽtq̃ Neronẽ:ut ad ipſarũ tabernas potius appellere uellet q̃ aliarũ:more cauponũ & ſtabulariorũ:q uiatores inuitare ſubide cõſueuerũt ut ad ſua hoſpitia diuertant̃. Appelleret:nauẽ q̃ uehebat̃ ſubduceret ad ipſarũ tabernã:appellere p̃prie dicit̃ cũ ex pelago aut fluuio qs ad litus aut ripã acceſſerit. Virgilius hic me digreſſum ueſtris deus appulit oris. Indicebat:denũciabat. Familiaribus:celeberrimæ luxu famaq̃ epulæ fuere:quas neroni parauit tigillius:q ĩ ſtagno agrippæ fabricatus ẽ ratem:cui cœnas ſuperpoſitũ cõuiuiũ aliarũ tractu nauiũ mouebat̃.naues ex auro & ebore diſtinctæ erant.remiges exoleti:uolucres & feræ diuerſis terris petitæ.piſces uſq̃ ab oceano deportati.crepidinibus ſtagni lupanaria ſtabant illuſtribus fœminis completa.ubi nocteſcere cœpit omnia cantu & luminibus cõſonabant. Mellita:cibaria dulciora:quæ melle condita ſunt mellita uocamus: q̃bus frequenter uſi ſunt antiqui:cum luxuria nõdũ ſaccaron materiã ganeæ feciſſet illo enĩ tempore ad medicinæ tantũ uſum ſaccaron adhibebat̃:cuius hac tempeſtate tam frequens uſus eſt ad gulæ condimenta:ut nulla cõuiuia lautiora fiãt ſine ſaccari mixtura dulciarios appellamus artifices cõcinnatoreſq̃ mellitorum cibariorum.ſcribit Iulius firmicus dulciarios naſci ſub ſydere ſpicæ:quæ ĩ parte uirginis decima exorit̃:dixit Varro & repetitũ eſt ab Au.gellio atq̃ Macrobio bellaria ea maxime mellita eſſe:quæ mellita non ſint.

Littora — Ripæ — Inſtitor — Appellere — Epule tigillini luxurioſæ — Mellita — Dulciarii

M.AN. Piſcinis:domeſticis lacubus in id uſus comparatis &.n.q̃q̃ piſcina a piſce ẽ nõ tamẽ piſces ſemper hẽre dicit̃. Tẽpore æſtiuo niuatis:niuali aq̃ refrigeratis:Euſebius calidis & frigidis unguentis lauari

ſolitū ſcribit. Naumachia:nauali ſtagno qđ ĩ uaticāo fuit. Ambubaiaꝝ:tibicinaꝝ mulieꝝ ſyriaca.n.lingua ambubaia tibia dř:Horatius ambubaiaꝝ collegia pharmaco polæ. Deflueret:ſcđo fluuio nauigaret. Diuerſoriæ:ad eaꝝ dř iā q̄ uēales habēt merces.coponolas ītellexit & loca ad diuerſandū cōparata. Ganeæ:uinolēta ut Marcelli utar uerbo loca ac libidini apta ganeatas dapes habētia:uñ Ganeōes dicti ut popinōes a popinis.Ci.qs ganeo qs adulter q̄ mulier īfamis:Feſtus ganeū ait a ueteribus locū additū ac uelut ſubterraneū dōatus meretricū tabernā. Inſtitorias opas:q̄les īſtitores pſtare ſolēt ſūt īſtitores ut Vlpia.ait tabernæ locoue ad emēdū uēdēdūq; ppoſiti. Hic ide:ex utraq; ripa. Vt appelleret:ſuo nauiū diuerſorio (applicaret. PHI.

Roſaria
Rhodinū unguentū
Rhodo mel
Roſatum

Roſaria:nō tā ornamēta ītelligimus noīe roſariorū ſignari:quā unguēta & cōdimēta. uſus.n.roſæ in coronis ut inquit eleganter Plinius prope minimus ē:menſarū uero delitiis inungendis roſarū uſus ptioſus.unde & unguētū rhodinū dictū a roſæ mixtura:quā græci rhodō appellāt.in alio ſignificatu:q apiter ē roſaria dicũť loca roſis cōſita:q ut paladius ait mēſe februario ſunt cōferēda apđ eundē legimus rhodomel cōfici ex ſucco roſæ & melle cōmixto:pterea qđ ad hūc ſenſum ptinet ſcribit lampridius heliogabalū ſtrauiſſe triclinia de roſa & lectos porticus ac ſic p ea deambulaſſe. eundē roſarū pineaꝝ attritione moderatius reddidiſſe:qđ pocionis genus fuiſſe uř:quo idē heliogabalus olim uulgū ad bibendū īuitauit.

ēs ſeſtertiū cōſtitit. alteri pluris aliquanto abſyrtio roſaria.

De luxuria & libidine eiuſdem.

SVp ingenuoꝝ pedagogia:& nuptiaꝝ cōcubiatus ueſtali uirgini Rubriæ ui ītulit actē libertā paulū abfuit:qn iuſto matrimōio ſibi cōiūgeret ſūmiſſis cōſularibꝰ uiris·q regio genere ortā peierarēt. Pueꝝ Sporꝝ exectis teſtibus ēt ī muliebrē naturā trāſfigurare cōatus ē. Cū dote & flāmeo pſolēni nuptiaꝝ celeberrio officio deductū ad ſe p uxore habuit. Extatq; cuiuſdā nō inſcitus iocus bene agi potuiſſe cū rebus hūanis ſi dōitius pater talē habuiſſet uxorē. Hūc Sporū auguſtarū ornamētis excultū lecticaq; uectū:& circa cōuētus mercatuſq; græciæ.ac mox Romæ circa ſigillaria comitatus eſt idētidem exoſculans. Nā

pedagogia
puer pedagogiaus pe
deraſtia pe
deraſtes pe
dagium
Acte libta

Pedagogia:obſeruauimus apud iuriſcōſultos titulo de fundo īſtructo pedagogia dici ſeruitia atq; mācipia.uerba Vlpiani iuriſcōſulti hæc ſunt.ſi īſtructū fundū legaſſet ea pedagogia q̄ ibi hēbat: ut cū ibi uēiſſet pſto eēnt ī triclinio. legato cōtinenť.dictio ē apud latinos īfrequēs & rara īuentu. Trāqllus uero pedagogia accipit p cōcubitu pueroꝝ.qđ neſcio an alibi ī hoc ſignatu rapiať.apđ umianū marcellinū pueri pedagogiani fit mētio:cuius ſignificatio poſſet trahi ī hāc ſniam.ego uero ut dicā qđ ſentio ſubditiciā dictionē hanc eē exiſtimo : legendūq; nō pedagogia ſed pederaſtiā.qđ & īuetuſto ſinceræq; fidei codice ſcriptū depndimus.eſt aūt pederaſtia:ut græci dicūt amor obſcenus in pueros:& pederaſtes amator puerorū ſignificat.pedagiū uero ſignificat locum in domicilio ī quo pueri ſerui ſeruiq; cōmorāť qui παῖδες uocāť:Plinius.in ſeptimo epiſtolarum puer ī pedagio mixtus pluribus dormiebat. Super:ultra. Rubriæ:nomē eſt uirginis ueſtalis. Nerōnē imitatus ī hoc heliogabalus:q & ipſe in uirginē ueſtalem inceſtum admiſiſſe proditur. Actē libertam: refert.Cor.Tacitus īfractam fuiſſe potentiā matris apud filium Nerōnē delapſum in amorē libertæ cui uocabulū actæ fuit: q̄ pēitus irrepſerat in aīum principis:ne ſenioribus qdē prīcipis amicis aduerſantibus muliercula nulla cuiuſq̄ iniuria libidini e Neronis explēte:q ui amoris ſubactus ſe actæ pmiſit.idē tradit actē libertā a ſeneca īmiſſam eē: ut Nerōi deferret p uulgatū eſſe inceſtū prīcipis cum matre agrippina : nec toleraturos milites prophani prīcipis imperiū. Sūmiſſis:clanculum & furtim immiſſis ſubornatiſq;. Deierarent:ualde iurarent.

Deierare
Deiuriū
peiuro
peiero
Flāmea
lutea
Fax humāi generis

De enim incōpoſitione interdū auget:unde & deiuriū dictū iuſiurandū.ſi legimus peierarent ſignificat falſo ieiurando affirmarent.dicimus peiuro & peiero.Plautus : ubi uerbis conceptis ſciens libenter periuraris. Puerū ſpoꝝ:ſextus Aurelius.ſpadone ſporo:quē quondam nero exectū formare in mulierē tentauerat. Exectis teſtibus:amputata uirilitate. Flammeo: uelamento nuptiali: flāmea autē lutei coloris: fuiſſe docet Plinius in.xxi. Non inſcitus:non inelegans non inuenuſtus. Talē uxorem:ſi domicius Neronis př habuiſſet talē uxorē q̄lis fuit ſporus:nunq̄ profecto genuiſſet Nerōnē: quē Plinius facē humāi generis appellat. Auguſtarū ornamētis:auguſtæ dicebanť cōiuges ſorores filiæ impatorū.liuia poſtq̄ nupſit auguſto decorata ē auguſtæ cognomēto:agrippia:ut ait Tacitus:aucta eſt cognomīto auguſta.refert Plinius ī panegyrico ſenatū obtuliſſe cognomē auguſtarū uxori ſororiq; traiani:qđ certati depcatæ ſunt iu-

dicantes plus eſſe in eo ſi uxor & ſoror traiāi impatoris q̄ ſi auguſtæ dicerent.ſcribit Iulius capitolinus eadem die:qua pertinax imperator appellatus eſt auguſtus & flauiā titianam uxorem eius auguſtam eē appellatam.Spartiāus quoq; auctor eſt uxoré & filiā Iuliāi impatoris auguſtas eſſe appellatas ex ſenatuſcōſulto.

Cōuētus:in primo commētario diximus affatim de cōuentibus iuridicis prouinciaꝝ.tales cōuentus græciæ nūc ſignificant. Et mercatus græciæ:mercatū héri ſolitū maximo ludoꝝ apparatu totius græciæ celebritate teſtis eſt Cicero in qnta queſtiōe tuſculana.præterea mercatus in īſula delo cycladum clariſſima fuit celeberrimus:ut docet Plinius in quarto. Mercatus Sigillaria:uicum ſignificat romanū.in quo librariam fuiſſe Gellius īdicat his uerbis:quæ ſunt ex libro.y.noctium atticarum.apud ſigillaria forte in libraria ego & Lucius Paulus poeta uir memoria noſtra doctiſſimus ſederamus.de feſtiuitate ſigillariorum ſigillariciiſq; muneribus affatim ſuo loco rettullimus. Identidem:frequenter.

M.AN. Roſaria:nūc roſaꝝ coronamēta quum loca ſint alioqn roſis conſita. Ver.Biferiq; roſaria peſti.

Pedagogia:paꝝ uſitatæ pueroꝝ aſſectatōes cōbituſq; nefarios pedagogia dixit:nā pedagogiū ſine dubio a pedagogo eſt is αϖο Ίοῦπ̄ᾶιχοσ dr̄ ταιδιῶ qd̄ pueroꝝ ductor ſit & īſtitutor. Et neptaꝝ cōcubitus ſuper:repete ut ſit ſenſus p̄ter pueroꝝ & ſtupra & mr̄onarum adulteria q̄ ſectatus dr̄. Acten libertam: actē legēdum nō accē ut qdam mēdoſi codices hn̄t:Cornelius immiſſam actē libertā q̄ ſimul ſuo p̄iculo & phama neronis anxia deferret. Summiſſis:ſubornatis inſtructis. Peierarēt:peierādo affirmarent. Tráſſigurare:per oīa mulierem affingere. Celeberrimo officio:ingēti hoīum cōuentu nuptias celebrāte. Nō inſcitus:ergo elegās Teré.edepol ſcitus hodie puer e pāphilo eſt natus. Bn̄ agi:fœliciter cōtingere aut euēire.

Pater:Neronis. Talē uxorē:qualem nero duxiſſet quæ utiq; natura parere nō poterat.Iu.Interea tormētū ingēs nubētibus hæret qd̄ nequeūt parere & partu retinere maritos ſed melius qd̄ nil aīs in corpore iuris natura īdulget. Auguſtaꝝ ornamētis:qbus Agrippina mater & aliæ q̄ cæſaribus nupſerāt ornari cōſuerāt. Mercatuſq; græciæ:tū ītellige cū in achaiā cātandi ſtudio p̄fectus eſt. Circa ſigillaria:ſigillarias tabernas Gellius quū in ſigillariis ſederemus:de rōne noīs plura ſuo loco diximus nephariā hmōi affectionē ſatyrus accuſat puer inqt autumedon:nam lora tenebat:Ipſe lacernatæ dum ſe iactaret amicæ.

matris concubitum appetiſſe & obtrectatoribus eius ne ferox atq; impotens mulier & hoc genere gratiæ præualeret deterritum nemo dubitauit:utiq; poſtquam meretricem q̄ fama erat Agrippinæ ſimillimam inter cōcubinas recepit. Olim etiam quotiens lectica cum matre ueheretur libidinatum inceſtę ac maculis ueſtis proditum affirmant.

De pudicitia eius paſſim proſtrata.

SVam qdem pudicitiam uſq; adeo proſtituit:ut cōtaminatis pœnæ omnibus mēbris nouiſſime quaſi genus luſus excogitaret:quatenus feræ pelle cōtectus emitteretur e cauea:uirorumq; ac fœminarum ad ſtipitem deligatoꝝ inguina iuaderet. Et quū affatim deſeuiſſet

PHI. Matris cōcubitū:auctor eſt.Cor.tacitus Agrippinā amor̄ retinēdæ potētiæ:eo uſq; p̄uectā ut medio diei:cū id tpis nero p̄ uinū & epulas incaleſceret:offerret ſe ſæpius temulento cōptā & īceſto paratam ſed Seneca cōtra ml̄iebres illecebras ſubſidium a fœmīa petiuit immiſitq; actem libertā:cuius aſtu cōcubitus nephādus īter mr̄em filiumq; diſiectus fuit.ſextus Aurelius aſſerit neronē ſtupro matrē cōtaminaſſe. Obtrectatoribus:ſeneca ipri mis ſignificat:a quo immiſſam libertam diximus ad inceſtum p̄pulſandū. Impotēs: immodica & nimiū potēs.ita fortūa īpotēs & tyrannus impotens dici ſolēt:a liuio dicta eſt impotens dominatio philippi ueluti imperioſa & intolerāda. Præualeret:burrus & Seneca rectores erant imperatoriæ:iuuētæ utriq; unum certamē erat contra ferociam agrippinæ:quæ cūctis malæ dominationis cupidinibus flagrās regere q̄ regi malebat: nimia ſuper filio cohercēdo:quem ut per blādimēta aggrederet.ſuum cubiculū ſuum ſinum ſuum qd̄ dictu quoq; nefas eſt cōcubitum offerebat.ſed p̄ximi amicoꝝ orabāt neronē cauere inſidias matris mulieris ſemp atrocis tum ēt falſæ. Libidinatum inceſte:fede & turpiter:aduerbium eſt.ſub obſcuræ autē & ſymbolicos ītelligit neronem fuiſſe maſturbatū ex deſiderio materni concubitus:cum ſimul in lectica ueherent.maſturbare aūt eſt manu tractando uirilia peragere rem ueneriam.inde maſturbatores dicti quo uerbo identidem utitur poeta epigrāmatarius. Maculis ueſtis:quas.ſ.fecerat effuſa genitura ſup ipſius ueſtimēto.Plinius cōſimiliter:ferūt inquit amore praxitelicæ ueneris captum quēdam:cum delituiſſet noctu ſimulachro coheſiſſe:eiuſq; cupiditatis eſſe indicem maculam. Pudicitiam proſtituit.vi.Aurelius in hāc ſentētiam ſic ſcribit.eo progreſſus eſt nero:ut neq; ſuæ neq; aſtorum pudicitiæ parcens ad extremum amictus nubentium uirginum ſpecie:palam cōuocato ſenatu:docte dicta:cunctis feſta ex more frequentantibus nuberet. proſtituere autem pudicitiam eſt uulgo ſui corporis poteſtatem facere.inde meretrices proſtitutæ dicuntur.

Omnibus membris:ſuperioribus & inferioribus.Lampridius de heliogabalo ſcribens ait:eum per cuncta caua corporis libidinem recepiſſe. Feræ pellæ contectus:ſextus Aurelius pelle tectus feræ:nero utriq; ſexui genitalia uultu cōtrectabat. E cauea:iſtar ferarum:quæ e cauea emitti ſolent in ſpectaculum.tradit

Stuprum neronis cū matre — Impotens — Maſturbare — Maſturbatores — nero nubit — proſtituere

Plínius Auguſtũ tigrim Romæ oñdiſſe in caueã mãſuefactam.& Apuleius traſileonem uerſæ pelle contectũ ſcribit in cauea oblatũ fuiſſe demochari mũerario. Ad ſtipitẽ:ad palũ. Inguina:genitalia tã fœmiaꝝ q̃ uiroꝝ inguina dici notũ eſt.& Martialis docet illo uerſu:acceſſi quotiẽs ad opus mixtiſq; mouemur inguinibus. Inuaderet.ſ.ore:tanq̃ fellator & cunilingus:ut cõueniat cũ.vi.Aurelio.q dixit neronẽ genitalia utriuſq; ſexus uultu cõtrectaſſe. Affatim:intemperanter & immodice:ſeruius enarrãs illud uirgilianum:rimiſq; fatiſcũt ait:abundanter aperiunť.fatim aũt abũndanter dicimus:unde & affatim:amianus poeta & probus grãmaticus:affatim prima acuta non media ꝓnunciabãt:quod & gellius probat in.iiii.noctium atticaꝝ. Cõficereť:ineretur ſubigeretur more pathicoꝝ.ſed tranquillus per tranſlationem dixit conficereť quod uerbum eſt rei accommodatum.nam cõfectores feraꝝ dicunť.qui aduerſus feras in ſpectaculo congrediunť.cũ aũt nero ferina pelle tectus emiſſus e cauea perinde ac fera deſeruiret cõtra deligatos: merito confici dictus eſt a doryphoro ſubactore:cum tamen intelligi uelit eum fuiſſe ſubagitatum.

Cauea — Inguina — Affatim — cõfectores ferarum

M.AN. Matris:agrippinæ. Ab obtrectatoribus:ab iis qbus agrippinæ potẽtia ſuſpecta erat ob idq; illam filio inuiſam oĩ criminatiõis genere reddere cõtẽdebãt. Ne ferox:reddit cãm q̃ obtrectatores a mr̃is cõcubitu illũ deterruerit:ꝑ Actẽ cornelius ſcribit neroni ſignificatũ:fore ut ſi cũ mr̃e cõcuberet milites uelut ꝓphani prĩcipis impiũ eẽnt detrectaturi. Hoc genere gr̃æ:nefario filii cõcubitu. Deterritũ:neronem ſenſus & ordo eſt nã nemo dubitauit neronẽ appetiuiſſe cõcubitũ mr̃is:ſed deterritũ ab eo ab obtrectatoribus ipſius agrippinæ ueritis ne illa ferox alioqn & ualde potẽs ſi filio ẽt cõcubitu miſcereť nimis ſupbiret ſeuiretq; in ſe quos utiq; ſuſpectos hẽbat utpote filiũ a ſe oĩ criminatiõe alinãtes. Inter cõcubinas:ut agrippinæ liniamẽta ĩ ea ſecutus ꝑ mr̃e abutereť. Olim quũ:uidelicet eius cõcubitũ appeteret. Libidinatum inceſte:inceſtantiũ more mr̃i ĩherẽdo uenerẽ ꝑegiſſe. Maculis:rugis patratæ libidinis indicantibus. Iuue. Bilẽ tibi cõtrahat uxor hũida ſuſpectos referẽs multicia rugis uexataſq; cõas.Cor.auctor ẽ agrippinã ĩpam ſe meridiãĩs horis filio offerri ſolitã atq; laſciuis oſculis aliiſq; illecebris ad ĩceſtũ ĩuitare auſã ſed ab eo ſcelere a ſuis ꝑ Actẽ ut ſupra oñdimus fuiſſe deterritũ. Suã pudicitiã:ſui corpis. Proſtituit:uulgauit. Cõtaminatis oĩbus mẽbris.i.nulla corpis ꝑte nõ polluta ut nõ ſolũ pathicus eẽt ſed falleret etiam:ultroq; irrumareť. E cauea:tanquã e cauea aut certe ex ipſa cauea feraꝝ ut maiorẽ adhuc terrorẽ ĩcuteret iis in quos erat graſſaturus. Stipitẽ:palum. Inguina:obſcœnas partes ut feraꝝ ritu ſubito ĩcurſu uiri fœminæ ue ſtipiti alligatæ inguina oræ ĩuaderet. Affatim:abũde nũc lictu nũc luctu nũc morſu laceſſiſſet.

conficeretur a Doryphoro liberto:cui etiam ſicut ipſi Sporus ita ipſe denupſit uoces quoque & eiulatus uim patientium uirginum imitatus. Ex nonnullis comperi perſuaſiſſimum habuiſſe eum neminem hominem pudicum: aut ulla corporis parte purum eſſe:uerum pleroſq; diſſimulare uitium & caliditate obtegere. Ideoq; profeſſis apud ſe obſcœnitatem:cætera quoq; conceſſiſſe delicta.

De prodigalitate & effuſione diuitiarum.

Diuitiaꝝ & pecuniæ fructum non alium putabat q̃ ꝓfuſionem ſordidos ac deprauatos eſſe:quibus rõ ĩmpenſaꝝ conſtaret:prælautos uereq; magnificos q abnutareť ac ꝑderent:laudabat mirabaturq; auunculũ Caiũ nullo magis noĩe q̃ qđ ĩngẽtes a tyberio relictas opes ĩ breui ſpacio ꝓdegiſſet. Quare nec largiẽdi nec abſumẽdi

PHI. A doryphoro liberto: hũc.Cor.tacitus pythagoram appellat.cuius uerba hæc ſunt: nero ꝑ licita atq; illicita fœdatuſ nihil flagitii reliq̃rat:quo corruptior ageret: niſi paucos poſt dies uni ex illo cõtamĩatoꝝ grege nomẽ pythagoræ fuit ĩ modũ ſolẽniũ collegioꝝ denupſiſſet. ĩditũ ĩmpatori flãmeum:niſi auſpices: dos & gẽialis thorus & faces nuptialeſq;: cũcta dẽiq; ſpectata.q̃ etiã in fœmĩa noxa parit.huius quoq; pythagoræ mẽinit marti. illo hẽdecaſyllabo:q̃les pythagoras dabat nerõi.fortaſſis a trãqllo doryphorus iõ nũcupať:q pythagoras ꝓprio noĩe dicebať:qđ eẽt prĩcipis ſatellas.nã græci doryphorõ dicunt ſatelitẽ ab haſta ferẽda:ꝗ dory dictiõe græca noĩať.celebratus ẽ doryphorus ille:quẽ viriliter pueꝝ fecit polycletus. Ipſi: neroni. Denupſit:nubere ut inqt Priſcia.in.xi.ad fœminas ꝑtiet ſolũ:ſicut futuere ad ſolos mares. ſed uitupatiõis cã maribus hoc quoq; uerbũ aptari põt.ſicut ſatyrico morſu dcm̃ ẽ Iuuenale:qd q̂ris nubit amicus.& martiale:nubit chereſtratus afro.uiri.n.ꝑinde ac fœminæ uiris denubebãt:qđ ẽ portẽtoſum.hinc lãpridius impuros & impudicos mores heliogabali taxãs ait.nupſit & coit ut ꝓnubã,hẽret uero ita denupſit huic doryphoro ſine pythagoræ.ſicut ipſi nerõi denupſerat ſporus ſpado:de quo ſupius dictũ eſt.fuit itaq; doryphorus ſic maritus nerõis ut zeticus heliogabali.& ꝓfecto talia legẽs nõ prĩcipes.immo non hoĩes illos fuiſſe cenſeo ſed portẽta in ultimas terras deportãda. Vlla corporis parte:archeſilaus philoſophus de effœminato dixit.nihil intereſt qbus membris cynedi ſitis prioribus an poſterioribus.ſcitum quoq; eſt illud Catonis:& aduerſus & auerſus impudicus es. Vitiũ:impudicitiam:& obſcœnitatem. Profeſſis obſcœnitatem:ſenſus eſt:q ſimpliciter apud neronẽ ꝓfitebať ſuã obſcœnã impurãq; naturam:illi condonabat reliqua delicta.obſcœnũ ãt ab obs & cœno componi autũat Priſcianus lib.ix.Varro aũt abſcena obſcœnũ

Doryphoros — Nubere ad fœminas — uiri nubũt uiris — nõ prĩcipes ſed portẽta — Aduerſus & auerſus impudicũ — obſcœnũ unde

dici tradit.nõ deſũt q ab oſcis obſcenũ obſcenitatéq3 deriuẽt:cũ illis fuerit frequẽtiſſimus uſus libidinum ſpurcaꝝ.uñ a Varinio dcm̃ eſt:oſce fabulanť:ꝑ obſcẽæ & impudẽter. Deprauatos: corrige depcos ſicut hẽt uetuſtus codex:dñr.n.deparci elegãti uocabulo tenaces & nimiũ pci:qbus ꝓfuſi magnificiq3 opponũť. Apuleius.at nõ cõtraria accuſaſtis:unũ ſeruũ ut depci:tris libertos ut ꝓfuſi. Sordidos.Oratius in.ii.ſermonũ ſordidos eos dici oñdit:q in uictu nimiũ pci nimiũq3 auari ſũt.qbus cõtrarii ſũt lauti & nitidi.ſic.n.iqt. ſordidus a tenui uictu diſtabit ofello iudice. Rõ impẽſaꝝ:q rationinia expẽſæ pecũiæ aſſumũt & curioſe pẽſiculanť:qđ liberali uiro nedũ prĩcipe alienũ eſt. Magnificos:Ariſto.in.iiii.ethi.magnificũ inqt illũ dici:q in magnis ꝓ dignitate ſũptus facit.magnificus qdem liberalis eſt:liberalis ãt nihilo magis magnificus. ꝑterea nõ in ſeipm̃ ſumptuoſus eſt dicẽdus magnificus ſed in publica Cicero uero in.ii.retho.magnificẽtiam partem eẽ tradit fortitudinis:eamq3 ita definit:magnificẽtia eſt reꝝ magnaꝝ & excelſaꝝ cũ animi ampla quadã & ſplẽdida ꝓpoſitiõe cogitatio atq3 adminiſtratio. Abuterenť:abutimur ut inqt ſciẽter Boetius his rebus:quæ nobis utẽtibus peũt:utimur his:quæ nobis utẽtibus pmanẽt.ex quo uſus & abuſus uidenť cõtraria itaq3 q legauit uſum fructũ bonoꝝ:nõ potuit legare cõtrarium:qđ eſt abuſus. Auunculũ Caium: caligulam prĩcipem intelligit:q frater fuit agrippinæ Nerõis matris. Prodegiſſet: conſumpſiſſet ꝓfudiſſet íde prodigi dicti.ueteres prodigitatẽ dixerũt ꝓfuſionem & ꝓdigẽtiam:quæ uulgo ꝓdigalitas appellať Cor. Tacitus.cuius abditis adhuc uitiis per auaritiam ac prodigentiam mire congruebat.

oſce fabulantur · Deparci · Sordidi · magnificus · magnificẽtia · Abuti qd · Vſus · Abuſus · prodigitas · prodigentia

M.AN. Cõficereť:pedicareť. Liberto:ſuo cui ipſe nupſerat:hũc deteſtabilẽ nubẽdi morẽ & impiũ naturæ abuſum:ſatyrus haud uno loco acerbiſſime accuſat:Quid q̃ris nubit amicus:& rurſus iacuit grenoua nupta marito:Mar.Nolito frõti credere nupſit heri. Vim:prios:iuitoſq3 concubitus. Imitatus:Nero. Pudicũ:icorruptũ. Aut ulla pte corpis puꝝ.q.d.nõ pathicus idẽ & fellator eẽt ſed q̃ turpiter & flagitioſe ſe his ſceleribus addixerat tã ſtulte hæc ſibi pſuaſerat:ſiqdẽ abominatus ille ſpũs ex ſuo igenio i cæteros mortales iudicabat. Diſſimulare:cælare. Obſcœnitatẽ:obſcœniſſimã fellationẽ. Diuitiaꝝ:ubi de portẽtoſis Nerõis libidinibus dixit ꝓprius hic erat ex ꝓpõne locus ut de eius luxuria & auaritia diceret qđ breui uſus trãſitiõe trãqllus facit. Fructũ:uſum uoluptatẽ. Profuſionẽ:eas ꝓfundere ac ꝓdigere. Deprauatos: auaritiæ ſordibus imerſos qdam parcos legũt:qđ nõ ita ꝓbo. Ratio impẽſaꝝ:modus & mẽſura eoꝝ quæ impẽderenť. Cõſtaret:in offenſa manerat aut ratio uel ſũma ipſa expẽſarũq3 pecũiaꝝ calculatio nota eẽt. Prælautos:ualde ſplẽdidos. Auũculũ:caligulã Agrippinæ fratrem. Prodegiſſet:temere cõſumpſiſſet.

modum tenuit:In Tiridatem quod uix credibile uideatur octingenta nummum milia diurna erogauit abeuntiq3 ſuper ſeſtertium milies contulit: Menecratem cytharedum: & ſpectillum mirmillonem triumphalium uirorum patrimoniis ædibuſq3 donauit. Cercopitecum Panerotem fœneratorem & urbanis ruſticiſq3 prædiis locupletatum prope regio extulit funere. Nullam ueſtem bis induit: quadrigenis in punctum ſeſtertiis aleam luſit. Piſcatus eſt rete aurato: purpura coccoq3 funibus nexis. Nunquam carrucis minus mille feciſſe iter traditur: ſoleis: mularum argenteis: canuſinatis mulionibus: armillata & phalerata cũma

PHI. Modum:mẽſuram. In tiridatẽ:de hoc ſupra facta ẽ mẽtio:quẽadmodũ Romã uenit exceptuſq3 fuit honorificentiſſime a Nerõe:a quo diximus theatrũ fuiſſe deauratũ i tyridatis aduẽtũ. Nũmũ:antiq mille nũmum dicere malebãt quam nũmoꝝ ſicut mille denariũ nõ mille denarioꝝ. Diurna:ꝑ ſingulos dies. Erogauit:erogare & accipe opponunť ex quo erogatorius & acceptorius moduli dñr in aq̃ eroganda & accipiẽda:frõtinus i primo.de aq̃ductibus.cui erogatorio modulo minus iuenit i acceptorio plus appet nõ errorẽ eſſe ſed fraudẽ. Sup:inſup. Mirmilonẽ:gladiatorẽ de quo ſupra. Triũphaliũ:eoꝝ q olĩ triũphaſſent & ob id nobiliſſimoꝝ. Cercopitecũ:nomẽ eſt fœneratoris:alias cercopitecus: ut nomẽ idicat caudatã Simiã ſignificat.martia.ſi mihi cauda foret cercopitecus erã. Vrbanis ruſticiſq3 ꝑdiis:apud iuriſcõſultos tituli ſũt de ſeruitutibus urbanoꝝ & ruſticoꝝ & prædioꝝ.qđ & ſupra latius explicauimus.in primis certi ſunt redditus urbanoꝝ prædioꝝ. Regio funere:cõtra ꝑſcriptũ legis.docẽt.n.iuriſcõſulti ſumptũ funeris faciendũ eſſe ꝓ facultatibus uel dignitate defũcti:funeris ãt cã ſumptus factus uĩ is demũ:q iõ fit:ut funus ducať.ſine quo funus duci nõ poſſit utputa ſiqd impẽſum eſt in illatiõe mortui. Extulit:uerbo uſus eſt accõmodo:efferri.n.dñr cadauera.a Terẽtio dcm̃ eſt.iterea dũ efferť funus. Bis iduit: de heliogabalo legimus:qđ neq3 calciamẽtũ neq3 ãnulos iterauit.hoc idẽ faciebat nero i ueſtibus:ut nullã bis idueret iteraretq3. In pũctũ:uno iactu talario. Rete aurato:Paulus oroſius.luxuriæ tã effrẽatæ nero fuit.ut retibus aureis piſcareť:quæ purpureis funibus extrahebãť. Purpurea coccoq3:de purpura ſæpe mẽtio facta eſt:coccũ aũt rubẽs ẽ gramẽ:in maxima laude inter nobilia pigmẽta celebratũ:uulgus granũ appellat.ãniculo cocco lãguidus eſt ſuccus.idẽ poſt q̃driẽniũ euanidus ita nec recẽti uires nec ſeneſcẽti. laudatiſſimũ naſciť circa emeritã luſitãiæ ciuitatẽ.auctor Pli.in.ix.hinc coccinea & coccina ueſtimẽta dñr & coccinati induti coccineis:q coccea quoq3 dici poſſe teſtis eſt lãpridius:qui ait Diadumenũ indumenta coccea primum accepiſſe. Carrucis:uehiculis.a carruca mulæ carrucariæ dictæ ſunt:& carrucarius auriga

mille nummu · erogatoria · acceptoria · cercopitecus · Sũptus funeris · effertur · coccũ · coccina · coccea · mulæ carrucariæ

Quingētæ carrucæ

ipſe moderatorq́ꝫ carrucæ.muliones quoq́ꝫ carrucarii noīanť.heliogabalus ſexcētis uehiculis dř iter facere ſolitus aſſerēs regē pſaꝝ.x.millibus cameloꝝ iter facere:& Neronē qngētis carrucis iter iniiſſe.auctor lam pridius.Pli.ait carrucas celari ex argēto īuētum eē romanæ luxuriæ:q̄ ad aurea & argētea uehicula ꝑuenit.

Solæ iumētoꝝ aureæ
Canuſinatus
Canuſina lana
biri cāuſini
Amaxicoꝝ
Amaxici

Soleis:calciamētis:qbus ex ferro paſſim nūc oēs utunť.Catullus.ferratā ut ſoleā tenaci in uoragie mula. cōquadrat huic luxui neroniāo luxuria cōiugis pōpeiæ:q̄ hac īſania ueriuſq̄ magnificentia maritū ſupabat calciādo iumēta ſoleis aureis.ex quo ē illud plinianū ex.xxxiii.nr̄a ætate pōpeia cōiūx nerōis prīcipis delicatoribus iumētis ſuis ſoleas ex auro īduere ſolebat. Canuſinatis:canuſinatū dicimus īdutū ueſte ex lana canuſina cōfecta cuius color ē:ut græci dicūt erythros:ut latini īterꝑtanť rutilus:canuſina lana teſte Plinio laudatiſſima fuit circa canuſiū apuliæ:Martia.ut canuſinatus nr̄o ſyrus aſſere ſudet flauius uopiſcus memorat biros canuſinos ſcenicis donatos fuiſſe ſignificans ueſtimēta ex lana canuſina.Cymazacū:multi īterꝑtamēta paꝝ cōſiſtētia cōminiſcunť.Quidā cymazares accipiūt ꝓ ſtipatoribus:qđ bn̄ qdē cōgruit : ſed nullo idoneo auctore fulciť.Tu uero legito Amaxicoꝝ:ſicut legiť in codice emaculatiore:dnr̄ aūt amaxici aurigæ rectoreſq́ꝫ uehiculoꝝ:dictio eſt a græco uocabulo īclinata:nāq́ꝫ illi amaxā currū appellāt:qđ nos ſeptētriōes in cœlo uocamus:græci amaxā uocāt.qa ſiĺe plauſtri hoc ſidus uocať:hāc dictionē nr̄i latinitate donauerūt & ī primis Iulius capitolinus ſcribēs qđ maximinus amaxas māibus attraheret:rhedā onuſtā ſolus moueret.Pli.amaxobios ppl̄os appellat:quoꝝ uita degiť in plauſtris.Ita ab amaxa hoc eſt plauſtro amaxei & amaxici deriuantur:ſignificātq́ꝫ plauſtrarios aurigas.hos nero hr̄e uoluit armillis phaleriſq́ꝫ cultiſſimos.

Armillata:armillis ornata.ſūt āt armillæ ornam̄ta bracchioꝝ q̄ ut ait Priſci.alio noīe bracchiaria noīanť. M.AN. Tiridatē:armeniæ regē Romā accerſitū. Diurna:ī ſingulos dies. Seſtertiū milies:decies cētū milia nūmū:uiatici noīe datū accipias qa abeūti dixit. Triūphaliū uiroꝝ:ut iniqus fcm̄ appareat ꝙ ſplendidiſſimoꝝ ciuiū patrimonia ſordidæ cōditiōis hoībus hēnda dederit. Extulit:funerauit. Bis īduit: ſemel īductā nec amplius ī uſū receptā accipias. In pūctū:ul'ī unius uleæ caſum uel ī ſingula teſſeraꝝ pūcta.

Aleā luſit:ſic curro curſum uiuo uitā dixere:ſed & ludo pila dicius:ludo trocho.Mar.folledecet iuuenes ludere folle ſenes cæteꝝ Iu.paſſiue dixit ſi ludiť alea ꝑ nox. Rete aurato:Euſebius:nero tantæ inqt luxuriæ fuit ut frugidis & calidis unguētis lauareť retibuſq́ꝫ aureis piſcareť q̄ purpureis fūibus extrahebat.purpura & cocco:duobus ꝑtioſiſſimis coloribus.ē.n.coccū ueluti granū ꝙ uel ex arbuſcula ilici ſiĺi uel ex rubēti gramine naſciť olī in gallacia africa & luſitania legebať:mox & in gallia trāſalpina & pelopōneſſo:Pli.eſt auctor uñ coccina neutri gn̄is & coccinæ ueſtes.Iu.quē coccina lena uitari.Mar.coccīa famoſæ dōas & hiātia mœchæ. Purpura:piſcis ex cōchaꝝ gn̄e ītra annū ſuā ut idē auctor ait īplet magnitudinē:tirii maioribus purpuris detracta cōcha auferet ſuccū:miores frāgūt de purpuræ apparatu:plura Plini. Nexis:tortis nūc potiuſq̄ ligatis. Carrucis:uehiculis a carro carruca ē Pōponius pleraſq́ꝫ mulas carrucarias tales eſſe ut trāſfūgi nō poſſint. Soleis:quū ferreæ ab aliis īduci ſoleāt:ē ſolea ut feſto placet q̄ ſolo pedibus ſubiicitur quo fit ut ꝑ calciamēto quoq́ꝫ accipiať.Iu.& ſolea pulſare nates:Perſius & ſolea puer obiurgare erubram.

Cāuſinatis:cāuſina ueſte cultis fcā dico cāuſino uellere:ꝙ rutiliū ut Pli.ait.Mar.hæc tibi turbato cāuſina ſimilia mulſo:fuit ea lana ī ſūmo ꝓcio ob idq́ꝫ ap.Iu.ouē ſibi cāuſinā emi a marito flagitat ſūptuoſa mulier.

zochum turba atq́ꝫ curſorum.

De operibus publicis per eum factis ac diſpoſitis.

NOn in alia re damnoſior quam in ædificando domum a palatio exquilias uſq́ꝫ fecit:quā primo trāſitoriam:mox in incēdio abſumptam reſtitutamq́ꝫ auream nominauit. De cuius ſpacio atque cultu ſuffecerit hoc rettuliſſe:Veſtibulū eius fuit in quo coloſſus cētū.xx. pedum ſtaret:ipſi effigiei tāta laxitas:ut porticus triplices

Hemerodromes

PHI. Curſoꝝ:græci curſores uocant hemerodromās ab unius diei curſu:quē cōtinēter ꝑagunt: quoꝝ Liuius & probus æmylius meminerūt:ex hoc gn̄e fuit philippides curſor:quem cucurriſſe mille cētū qnquaginta ſtadia ab athenis lacedæmonē bidui ſpatio ſcriptores ꝓdiderūt.celebrať philomides quoq́ꝫ Alexādri magni curſor:q a ſyciōe ad heli uno die mille & ducēta ſtadia cucurrit.

Curſores
Regiares ædificare
laus.Io.bētiuoli ī ædificando
Prætoriū bētiuolum
Edes bentiuolorū

Aurelianus curſores eo habitū:quo ipſe hēbat:ut inqt flauius uopiſcus:ſenatoribus cōceſſit.Nero uoluit ſuos curſores cultu ornatuq́ꝫ præcellere. In edificādo:Martialis optat diuitias cā duaꝝ reꝝ ut.ſ.donet & ædificet.regia profectores ē & principalis ædificare.ornāda eſt.n.dignitas domo in quā cū a clāro & opulento dn̄o hoſpites multi recipiendi ſint:& admittenda cuiuſq́ꝫ generis hoīum multitudo:adhibenda eſt cura laxitatis.Alter ampla domus:ut inqt ueriſſime.M.Tullius decori dn̄o ſæpe fit:ſi eſt in ea ſolitudo.ī quo illuſtriſſimus pr̄ tuus clariſſime Annibal quodā ueluti peculiari ꝓconio ē extollēdus:q unus oīum maxīe ꝓpēſus ē ad ædificādū:q uillas & ꝑtoria ī agris cōplura magnificēter extruxit:iter q̄ ꝑtoriū bentiuolū:qđ uocāt:laxitate pulchritudine magnificētia cōtēdit cū uillis luculliāis:domus uero quā bononiæ habitatis quā pulchra.q̄ culta:q̄ ex ſymmetriis oībus extructa ē:q̄ aduenæ oēs cū admiratiōe cōtēplanť.n.uero ut dicā qđ ſentio:nō mīus domus dn̄o:q̄ dn̄s domo honeſtať.ī hac nūq̄ ſolitudo ē.ſed ſemꝑ hoſpitibus illuſtriſſimis referta cōſpiciť prīcipes oēs italici legatiōes oēs honoratiores hoſpitio bētiuoloꝝ hoſpitaliter accipiūť.Nēo hac tranſit ex uiris ſū

matibus:q nõ ĩuenite accipiaturq̃ comiter ĩtra bẽtuolas edes:adeo ut nõ mĩus pateãt aliẽigẽis q̃ ipſi hero
& filiis hrdibus.ſed q̃tũ clariſſimus pr̃ tuus ex edibus ornatiſſimis gloriatiõis meret̃: tñ nero uitupatiõis
ex ea domo q̃ Romæ fecit uel ut uerius loqr:q̃ Romã ĩcluſit:cõſecutus ẽ.nãq̃ neceſſe fuit exturbare uici-
nos & cõplurimas edes demoliri gemẽtibus dñis & muſſantibus.p̃terea luxuriæ unius prĩcipis domus illa
ſeruiebat:q ſolus qđ debebat eſſe totius populi poſſidebat. A palatio exqlias uſq̃ a mõte palatino uſq̃ ad
mõtẽ exqlinũ. Trãſitoriã:ab ipſo uidelicet trãſitu:q p eã domũ facilis erat ab uno colle ad alteꝝ collẽ fo- Foꝝ trãſi-
rũ quoq̃ nouæ trãſitoriũ dcm̃ eſt. Aureã:Plinius ĩuectus in luxuriã ædificioꝝ:bis uidimus inqt urbẽ to torium
tã cĩgi domibus prĩcipũ Caii & nerõis:& huius qdẽ neqd deeſſet aurea. Coloſſus:Plinius ĩ.xxxiiii . coloſ- Coloſſus
ſum hũc nerõianũ a Xenodoro ſtatuario fcm̃ tradit:q poſtea dicatus fuit ſolis ueneratiõi:ſparciãus quoq̃ neronis
auctor ẽ hoc ſimulachrũ coloſſicũ ab hadrião ſoli cõſecratũ fuiſſe:q aliđ tale apolodoro architecto facere
molitus ẽ. Ipſius effigiei:teſtãt̃ hiſtorici coloſſum habuiſſe exp̃ſſum Nerõis uultũ:q ſublatus dein fuit dã
natis illius prĩcipis ſceleribus.alibi docuimus moris fuiſſe ut capita ſtatuaꝝ pmutarent̃ ſurdo figuraꝝ di-
ſcrimine.cõmodus ĩpator auctore lãpridio dempſit caput coloſſi qđ Nerõis erat:& ſuũ ĩpoſuit. Tãta laxi- Demptum
tas:Cicero in.i.officioꝝ domũ hoĩs honorati & prĩcipis ita ædificãdã eẽ monet:ut dignitas uiri domo ho- caput
neſtet̃:in primiſq̃ ait adhibẽdã eẽ curã laxitatis. Triplices:porticus duplices tripliceſq̃ appellauerũt q̃ ſũt neronis
laxiores & in qbus ordines colũnaꝝ duplicati triplicatiq̃ cõficiunt̃:uictruuius in.v.ſcribit in duplici pale- ex coloſſo
ſtraꝝ porticu collocãda eſſe cõplura mẽbra.græco uocabulo tetraſtice porticus dñr a quattuor & qnq̃ or porticus
dinibus colũnaꝝ.Gallienus romanus impator auctore Iulio capitolino talem porticũ fieri iuſſerat. triplices
M.AN. Cũ mazacũ:turba ſub:ĩtellige & multitudĩe:mazaca urbs cappadociæ eſt uñ ſeruitia olĩ romã Tetraſtice
deportabant̃:ĩde ne ĩde ſit nomẽ fcm̃ qdã cyma gaiũ eũ hẽnt cuius noĩs rõpaꝝ ut ĩgemĩæ fateã mihi con-
ſtat. Curſoꝝ:ad aliqd celeriter nũciãdũ curſoꝝ opa Alexãdrũ quoq̃ macedonẽ uſum Plinii uerba demõ
ſtrãt alexãdri ĩqt curſor philõides ex ſiciõe ad elim mille &.cc.ſtadia nomẽ diei cõfecit horis. Trãſitoriã:
qa credo ex palatio ĩ exqlias eius trãſiret uaſtitas. Aureã noĩauit:Pli.& in ſellariis aureæ domus diſpoſita
Nerõis Coloſſus Pli.is ĩqt:quũ de zenodoro ĩterim loqret̃:poſtq̃ ſatis ibi artẽ approbauerat Romã accitus
eſt a Nerõe ubi deſtinatũ illius prĩcipis ſimulachrũ coloſſum fecit:cẽtũ.x.pedũ lõgitudĩe cẽtũ.x. dixit Pli.
quũ tranqllus.c.xx.dicat quo apparet alterutrum mẽdoſe legi. Tãta laxitas:ædificioꝝ uel nouæ domus.

miliarias haberet.Item ſtagnum maris ĩſtar circumſeptum
ædificiis ad urbium ſpeciem.Rura inſuper aruis atq̃ uine-
tis & paſcuis ſiluiſq̃ uaria cum multitudine omnis generis
pecudum ac ferarum.In cæteris partibus cuncta auro lita
diſtincta gemmis:unionũq̃ conchis erant cœnationes laq̃a
te tabulis eburneis uerſatilibꝰ ut flores ex fiſtulis & unguẽ
ta deſup ſpargerentur:præcipuã cœnationũ rotunda:q̃ per
petuo diebus ac noctibus uice mũdi circũageretur.Balneę

PHI. Miliarias:uidet̃ tranql-
lus porticus miliarias appellaſſe
a mille paſſuũ lõgitudine & p̃liſi
tate miliaria.qdã exiſtimãt milia
rias dici porticus:q̃ alio noĩe mi-
liarẽſes a flauio uopiſco nuncu-
pant̃.q ſcribit Aurelianũ ornaſſe
in ortis ſaluſtianis porticũ milia
rẽſem:in q̃ cotidie & ſe & equos
fatigabat.exiſtimat̃ miliaria por Pentaſtice
ticus ſiue miliarẽſis fuiſſe cõſtru- Miliariæ
cta ex lapide tophaceo.mox ſuo porticus
loco docebimus qd fuerit ĩ foro Miliarẽſis

romão miliariũ.ĩ qbuſdã codicibus omiſſa ẽ hæc dictio ueluti ſubditicia.tanq̃ loqns tranqllus de laxitate
domus:eã demõſtrauerit p porticus triplices:q̃ haud dubie laxitatẽ maximã deſignãt:miliarias uero magis
ad lõgitudinẽ indicãdã ptinẽt q̃ ad laxitatẽ. Stagnũ:de hoc Mar.ſtagna nerõis erãt. Inſup aruis:ſubĩtelli
ge extrinſecus circũſepta:ut ĩtelligas rura fuiſſe in domo nerõis undiq̃ ſepta aruis & uinetis.ſũt ãt arua ab
arãdo dcã cũ rura appellent̃ ab eo:qđ rurſum ĩ agris faciẽda quot ãnis ſũt:ut rurſus capias fructus.oĩs aũt
ager:ut ĩqt uirgiliãus ĩterp̃s:aut aruus ẽ.i.ſatiõalis aut cõſitus.i.aptus arboribus:aut paſcuus:q herbis tñ &
aĩalibus uacat aut floreus ĩ quo ſũt horti apibus ɔgruẽtes & floribus.igit̃ mãifeſtariũ ẽ rura ab aruis differ- arua rura
re cũ illud ſit gñalius hoc ſpecialius.refert Cor.Tacitus.Neronẽ uſum p̃riæ ruinis extruxiſſe domũ:in q̃ nõ
tã gẽmæ & auꝝ miraculo eẽt q̃ arua & ſtagna:& ĩ modũ ſolitudinũ:hinc ſiluæ.ĩde apta ſpacia & p̃ſpectus:
magĩis & machĩatoribus Seuero & celere:qbus ĩgeniũ erat ptẽtare ẽt ea q̃ natura negauiſſet:& uiribus prĩ-
cipis illudere. Pecudũ ac feraꝝ:pecudũ nũero hẽnt̃ q̃drupedes:q̃ grægatim paſcũt̃ ueluti oues capræ bo-
ues eq mulli aſini.qnetiã iuriſcõſultis placet ſues pecudũ appellatiõe cõtineri.canis ĩter pecudes nõ eſt:neq̃ pecudes ca
beſtiæ ĩ eo nũero ſunt:ueluti urſi leões & pãtere:q̃ feraꝝ appellatiõe cõtinet̃. Auro lita:diſtincta: bractea nis ĩter pe-
taq̃ uerbũ ẽ lino a quo litus lita litũ deriuat̃:ſicut a delino delictũ ab ĩterlino ĩterlitũ deduci teſtant̃ gram cudes nõ ẽ
matici.poeta de apibus loqns in georgicis ait:& paribus lita corpa guttis hoc eſt diſtincta:ut exponit ſerui Feræ
us.M.Tullius ait Lucretii poemata eẽ lita multis luminibus ĩgenii. Vnionũq̃ cõchis:albi docuimus unio Lino
nes:q̃ margaritæ alio noĩe dñr:partus eſſe cõchaꝝ a gẽmiſq̃ differre. Laqueatæ:laquearibus exornate di Litus
cimus ãt liq̃aria & lacunaria cameras cenationũ.lacus quoq̃ dici poſſe docet ſeruius & indicat uerſus lucil Laquearia
lianus reſultãt edeſq̃ lacuſq̃. Verſatilibus:luxus priſcoꝝ excogitauit triclinia uerſatilia.ut.ſ.ita circũage- Lacũaria
rent̃ diſcũbẽtibus cõuiuis.ſicut herologia cõſpicimus uerſatilia:quoꝝ mẽinit uictruuius in.ix.hic legimus Lacus

Triclinio uerſatilia
Verſatilia
laquearia
Euripi

heliogabalū oppſſiſſe ī tricliniis uerſatilibus paraſitos ſuos uiolis & floribus.tales erāt nerōis cœnatiōes tabulis.ſ.uerſatilibus cōpactæ ut ī uerſatiōe flores diſpgerent:& p fiſtulas unguēta:fiſtulatim expſſa effunderent ī ſubiectos cōuictores.mime ptereūdū ē qđ tradit Seneca de uerſatilibus laqaribꝫ cuius uerba ſubſcripſi ex li.xiiii.eplaꝝ ad hāc rē ī primis cōducētia:q̄ ſūt hæc.hodie utꝝ tādē ſapiētiorē putas q īuenit quēadmodū in īmēſam altitudinē hortū latētibus fiſtulis expriat.Qui euripos ſubito aqꝝ īpetu īplet aut ſiccat aut uerſatilia cœnationū laqaria ita coagm̄tat:ut ſubīde alia facies atq; alia ſuccedat:& totiēs tecta quotiēs fercula mutent:an eū q & aliis & ſibi hoc mōſtrat:q̄ nihil nobis natura duꝝ difficile impauerit. hactenus Seneca.cuius uerbis duæ res diligēter explicant uerſatilia.ſ.laqaria & euripus.ut iā lucidius fiat illđ ī Iulio Cæſare.ī gyꝝ euripo addito.tales.n.euripi ſubito aquaꝝ īpetu īplebant.Idē repēte ſiccabant. Vice mundi:ut quēadmodū mūdus æterna uertigie circūagit ita cœnatio uerſatilis cōtinent uerſabat.

Balneæ
Balnea
Balanion
Inſtrm
Balneatorium
Albulæ

Balneæ.M.Varro balneas:fœ.genere publicas ſignificari deſignat balnea uero priuata.hīc Gellius apud balneas inqt ſcias ambulamus.& Apuleius:balneas facile pcōtabimur.ſed hæc nō ſemp adamuſim.balneis āt nomē īdeīditū ē:qa græci balaniō dixerūt:qđ anxietatē pellat ex aīo:ut īterptat Augu.li.ix.cōfeſſionū:inſtro balneatorio legato:ut inqt Martianus iuriſcōſultus balneatores cōtinent qm̄ ſine his balneæ uſum ſuū pbere nō pnt. Albulis:alibi tradidimus albulas aq̄s iuxta Romā fuiſſe uulneribus medētes:q̄ erāt pgelidæ:de qbus ait epigrāmatarius poeta.crudaꝝ nebulæ qđ albulaꝝ.Strabo albulaꝝ ſic mēinit in.v.in hac planitiæ anio fluit:& quas nūcupāt albulas aq̄s frigidas multis fontibus edētes uarios ad morbos ſalutares.

M.AN. Miliarias:mille paſſuū lōgitudine ptētas. Stagnū maris īſtar:Mar.hic ubi cōſpicui uenerabilis amphiteatri eriget moles:ſtagna nerōis erāt:Cor.extruxitq; domū q̄ haud pinde gēmæ:& auꝝ tā miraculo eēnt ſolita pinde & uſu uulgata q̄ arua & ſtagna in modū ſolitudinū:ſed apud Cor.arma mēdoſæ:p arua legit.q tráqlli uerba ſane demōſtrāt q rura īſup inqt aruis atq; uinetis. Auro lita:auro ptectorio illita.

Diſtīcta gēmis:Cor.haud pinde gēmæ & auꝝ tā miraculo eēnt. Vnionū cōchis:qbus uniōes repiunt ſi qdē cōchæ ipſæ aliq̄ ex pte margaritaꝝ imitant cādorē. Cœnatōes:ad decliuis cœli declinationē ſolis & auræ exceptiōe porticus ueteres:ut Acrō ait:cōſtituebāt:Iuue.& algētē rapiat Cœnatio ſolē. Laqatæ:connexæ. Verſatilibus:uerſatu facilibus. Fiſtulatis:puas fiſtulas hn̄tibus. Præcipua cœnationū:oīum pulcherrima aut capaciſſima. Vice mūdi:cœleſti motu.Pli.Mūdū & hoc q noīe alio cœlū appellari libuit.

Mariæ aq̄ medicatæ

PHI. Marinis:marias aq̄s medicatas eē & ſanādiſ morbis accōmodas teſtant eruditi:& in primis Pli.ait ī.xxxi.marias aq̄s cale fieri ad neruoꝝ dolorſ & fracturas oſſaq; cōtuſa.aquā maris: p ſe ſe efficatiorē diſcutiēdis tūoribꝫ purāt medici:bibit quoq; in q̄rtanis:pterea maciē corpis. corrigūt piſcinæ maris & balneæ ex marinis. Quaſi hoīem:ex quotidiāo ſermōe deductū uerbū ē ut dicamus nos tādē ut hoīes habitare cœpiſſe:cū magnificēter excultas edea hr̄e cepimus. Piſcinā uocamus:piſcias loca in qbus piſces alunt notiſſimo uocabulo

Ichthiotrophi
Piſcinarii

græce dn̄r ιχθυοτροφιά. Columella īterptat aq̄tiliū aīalium receptacula:tales piſciæ ut ait.M.Varro alunt magno:& marſupiū exenterāt.piſciarii hoīs dn̄r q piſcinis oblectant.Ita Cicero.L.Philippū & hortēſiū piſcinarios appellat:q piſcinas refertas habuerūt piſcibus pcioſiſſimis.in alia ſignificatiōe piſcia locus eſt natatiōis ſine piſcibus:de q̄ ait Mar.piſcinā peto nō licet natare:de qua in ſupioribus fcā eſt mētio.ſidonius hoc genus piſcinā græco uocabulo dici mōſtrat baptiſteriū q̄ſi lauacꝝ:cū ait.piſcia ſeu ſi græcari mauis baptiſteriū.

marinis & albulis fluentes aq̄s. Eiuſmodi domū cū abſolutam dedicaret hactenus comprobauit:ut diceret q̄ſi hoīem tandem habitare cœpiſſe. præterea inchoabat piſcinā a miſeno ad auernū lacū cōtectam porticibuſq; concluſam:quo qcqd totis baiis calidaꝝ aquaꝝ eſſet committeret: foſſam ab auerno oſtiam uſq; ut nauibus nec tamen mari iret longitudinis p.clx.miliaria latitudinis qua contrariæ qnqueremes commearent:quoꝝ opeꝝ pficiendoꝝ grā:qđ ubiq; eēt cuſtodiæ in Italiam deportari ēt ſcelere cōuictos nō niſi ad opus damnari pceperat. Ad hunc impēdioꝝ furorem ſuper fiduciam imperii etiam ſpe quadam repentina immēſaꝝ & reconditarum opum impulſus eſt ex iudicio æquitis romani pro comperto pollicentis theſauros antiquiſſimę gazæ:

baptiſteriū
Miſcenum
Aquæ Baianæ
Foſſa neronis nauigabilis

A miſeno ad auernū:miſenū pmōtoriū eē in cāpāia cu mis:pximū a miſeno troiāo nūcupatū nemo nō nouit.iuxta ſūt baiæ & lacus duo.ſ.lucrinus & auernus: q cōprenſam uſq; miſenū tellurē efficit cheroneſum. Baiis calidaꝝ aquaꝝ:baiæ calidas hēns aq̄s:& ad uoluptatē & ad ſanādos morbos accōmodatas.de qbus Pli.ī.xxxi.ſcribit hæc nuſq̄ largius aquæ quā in baiāo ſinu.nec pluribꝫ auxiliādi gn̄ibus.aliæ ſulphuris:aliæ aluminis:aliæ ſalis:aliæ nitri:aliæ bituminis nōnullæ ēt accida ſalſaue mixtura:uapore quoq; ipſo aliquæ pſunt:tātaq; eſt uis ut balneas calefaciāt obſōia quoq; pcoquūt iam gn̄atim neruis pſunt pedibuſue aut coxēdicibus.aliæ luxatis fractiſue.inaniunt aluos:ſanant ulcera:capiti auribuſq; priuatim medent. Foſſam ab auerno hoſtiā:hæc ē illa foſſa:de q̄ opior Pliniū itellexiſſe ſic ſcribētē ī.xiiii.magis tn̄ foſſa Nerōis quā a baiano lacu hoſtiā uſq; nauigabilē inchoauerat.eiuſdē meminit tacitus referēs a nerōis machīatores adhibitos:q̄ ab lacu auerno nauigabilē foſſam uſq; ad hoſtia

tiberina depſſuros pmiſerāt.itaq; nero ut erat icredibiliū cupitor effodere pxima auerno iuga cōnixus:eſt manétq; ueſtigia irritæ ſpei. Cōtrariæ qnq; remes:qnqueremé q̄ qnq; ordinú nauis iſtituit primus neſicto ſalaminius.ex hoc latitudiné foſſe amplá fuiſſe colligimus.cú p eá ſine offenſatiōe tráſcurrerét qnq; remes duæ cōtrario curſu cōmeátes. Quod ubiq; cuſtodiæ.i.oés cuſtodias & carcerarios ſolui iuſſit uīculis carcéris & deportati ad hæc opa pficiéda.ſupra docuimus appellatiōe cuſtodiaꝝ ſignificari dánatos: q cuſtodia carceris cuſtodiunť.cōſimile fecit olim rex æthiopú ſabacus in ægyptios:ná quotiés ex his qſq̄ deliqſſet:neminé morte afficiebat:ſed p ſui quéq; delicti magnitudie dánabat ad agendá certá méſurá aggeꝝ ad urbé:uñ qſq; icolentiū erat:atq; ita urbes ſūt ſublimiores effectæ auctor Herodotus in ſcđa hiſtoria. Ad opus.ſ.foſſæ ducédæ ab auerno hoſtiá uſq;. Impédioꝝ furoré:impéſas ſine mō & pdigaliter factas elegáter appellat furoré ípédioꝝ.Pli.íſaniá impédia át quo noíe ípéſæ ſignificamus ab ære ípédendo dici Pli.& Varro pdiderút. Sup:ultra pter. Spe recōditaꝝ opū:ceſelius baſſus origie penus méte turbida romá uectus expromit Nerōi ſe in agro ſuo ſpecú repiſſe:quo uis magna auri cōtinereť aſſerebat didoné pheniſſam tyro pfugá cōdita carthagie illas opes abdidiſſe:ne nouus ppl's nimia pecūia laſciueret.igiť nero miſit q ueſut pthá pdá aduehërét:iteri cōſūebanť ueteres opes q̄ſi oblatis opibus:q̄s multos p ános pdigeret & ita diuitiaꝝ expectatio cá erat pdigalitatis.baſſus rádé poſita uecordia cú ſe deluſum eé cognouiſſet morté ſibi cōſciuit:& ita nerōiani milites exauſti ſūt labore irrito & uáo.Cor.tacitus auctor in.xvi.ánaliū. Eqtis romái:baſſū ſignat:q origie penus erat. Gazæ:gazá p ſe uocát pecūiá regiá:ut inqt.Q.curtius:mela ait p fas uocare gazá ærariū uñ & nomé íditú é gazæ ciuitati ſiriæ:cú cábyſes & belli opes & pecūiá cōtuliſſet: ſed de gaza & gazophilatio copioſius ſuo loco memorauimus:é át gazophylatiū gazæ & pecūiæ repoſitoriū.

Quinq; remis

Damnati ad aggeré ſtruedum

Prodigalitas ex uana ſpe

gaza quid

M.AN. Albulis aqs:de albulaꝝ aqs in Auguſto diximus. Foſſam ab auerno hoſtiá:Seuero íqt tacitus & celebre machíatoribus qbus ígeniū erat & audacia ét q natura negaſſet ptétare & uiribus prícipis illudere:náq; ab lacu auerno nauigabilé foſſá uſq; ad hoſtia tibería depſſuri pmiſerát ſeqnti littore. Cuſtodiæ:qcqd ubiq; dánatoꝝ in uinculis eét:aut cuſtodia tenereť. In Italiá:ut oém multitudiné illá ad id opus dánaret. Impédioꝝ furoré:furioſum ípédiū. Eqtis romái:ceſſelii baſſiis origine pœnus:ut Cornelius tradidit:méte uero turbida í agro ſuo ſpecú a ſe reptam ingéti multitudine theſauris plená Nerōi nunciauit:obidq; naues ut íde auꝝ aſportarét in lybiá miſit. Veꝝ poſt multos molétiū labores fruſtra hauſtos cú uana oia appent. Baſſus ultra morté oppetiit:alii eū a nerōe dimiſſum tradiderūt:ſed bōis oibus theſauri loco prius mulctatū. Antiqſſimæ gazæ:theſauri uetuſtiſſimi:Serui.gazá uocabulū ait eé pſicū.diuitiaſq; ſignificari Strabo theſauꝝ uñ & Gazá urbem in ſyriá dictam:quo Cambiſes in ægyptios bellaturus omnem regium theſaurum contuliſſet.

quos Dido regina fugiens tyro ſecum extuliſſet: eſſe in africa uaſtiſſimis ſpecubus abditos. ac poſſe erui paruula molientium opera.

De rapinis & extorſionibus & ſacrilegiis eius.

VErum ut ſpes fefellit deſtitutus atq; ita iam exhauſtus & egens ut ſtipendia quoque militum & commoda ueteranorum protrahi ac differri neceſſe eſſet:calumniis rapiniſq; intendit animum. Ante omnia inſtituit ut e libertorum defunctorum bonis pro ſemiſſe dodrās cogeretur ei qui ſine probabili cā eo nomine eſſet quo fuiſſent ullæ familiæ quas ipſe contingeret. Deinde ut ingratorum in principem teſtamenta ad fiſcum pertinerent. ac ne impune eſſet ſtudioſis uiris qui ſcripſiſſent uel dictaſſent ea tum ut lege maieſtatis facta dictaq; omnibus quibus modo delator non deeſſent:temerentur. Reuocauit & præmia coronaꝝ. quæ unq̄ ſibi in certaminibus ciuitates detuliſſent.

PHI. Quos dido:notiſſima ſunt q̄ de didone & poetæ & hiſtorici pdiderūt.hoc obiter memorádū:quod dido ubi reſciuit maritū ſicheū a pigmaliōe fratre occiſum eé:naues opibus & auro onuſtas pronexit in pelagus & ut miniſtros pigmaliōis falleret harená í uolucris qbuſdá íuolutam in mare deiecit:tanq̄ illi theſauri forét atq; ita aſportatis opibus ī africá delatá é:ubi mercata ſoliū: q corio bouis tegi poſſet: carthaginé cōdidit.autūat donatus qđ memoratu dignū eſt iō hoc pditū eé:qa tūc pecūia erat ex corio bubulo:tátūq; fuiſſe in pcio loci q̄tū bouis unius coriū conficere potuiſſet. Extuliſſet: exportaſſet. Abditos: ocultatos. Erui: Extrahi educi. Moliétiū:effodientiū. Exauſtus:exinanitus euacuatuſq; pecunia. Protrahi:prolatari & in longiora tpa trahi:cú pecunia nō ſuppeteret ad ſtipendia exoluenda. Pro ſemiſſe dodrás:ſnia íplicatior eſt:quæ ita explicari pōt:cú moris eét ut dimidiatus aſſis hoc é dimidium bonorum defuncti liberti pueniret ad patronū iſtituit nero ut pro ſemiſſe hoc eſt pro dimidio hæreditatis dodrans.i.nouem partes totius aſſis illi cōficerenť:q eo noíe appellareť:quo familiæ illæ noiabanť qbus ipſe nero eét affinitate pximus.poſt hoc aūt inſtituit ut talia teſtá pertinerent ad fiſcus principis tanq̄ illi teſtatores ingrati fuiſſent in principem nuſquam noíando íter cohæredes ipſum Neroné. Elibertorum:generaliter loquitur de libertis omnibus. Sine probabili cauſa:nam ſi probabilis ulla cauſa extitiſ

Aſtus didonis

Nota corium bouis dici pecuniam

ſet:pp̄ quam eo noīe ille appellaret̄:non potuiſſent talia teſtā ad fiſcū pricipis deuolui:tanq̄ ígrata & íoffitioſa ſed ut res magis colliqueſcat:exēplo īſtruēda eſt.ſi qs noīabat̄ Domitius aut Claudius aut Iulius: nulla cā ꝓbabili tanq̄ minime gētilis ac neceſſarius īſtituit nero:q tales familias ꝓximitatis gradu cōtingebat: ut huic ex bonis libertoꝝ dodrans hoc eſt nouē partes aſſis cogerent̄.i.cōficerent̄ cumularenturue:deide talia teſtamēta reſcídebat uolebatq; ut ad fiſcū ſuū ptineret tanq̄ illi liberti ígrati fuiſſent in illū principē: q īſtituiſſet ut hæreditates illoꝝ gētilibus ſuis cōpararent̄.libertus.n.ſeruitute liberatus ac māumiſſus ſtatim:ut ait Lactātius in.iiii.patroni nomē accipit tanq̄ filius:ſi qs ergo libertus fuiſſet alicuius: q Domitius uel Claudius:uel Iulius diceret̄.& ipſe nomē illud accipiebat:ex quo uidebat̄ debere in teſtō memor eſſe prícipis ob nomē. Ne ípune eſſet ſtudioſis:uoluit nero ut ſcriptor taliū teſtōꝝ pœne obnoxius eſſet. Tū ut lege maieſtatis:ſenſus ē uoluit nero:ut oīa ídifferēter dicta factaq; uocarent̄ ad crimē læſæ maieſtatis :ſi mō delatores nō defuiſſēt:q talia dicta ac facta ꝓ capitalib⁹ deferrēt:q̄ iniquū iniuriūq; hoc foret uel ceco appet.cū nō oīa ēt in prícipē dicta nec facta ſint trahēda ad crimē læſæ maieſtatis: &.n.lubricum liguæ ut inqt ſapienter modeſtinus iuriſconſultus nō facile ad pœnā trahēdū eſt:nec ſi qs lapide iactato ícerto fortuito ſtatuā Cæſaris attigerit crimē maieſtatis cōmiſit.hæc āt ſnīa a ſupiore ſeiugenda eſt:nec ad ſcriptores teſtōꝝ referēda.hæc.n.res alia eſt.Illud āt:dicta factaq; oībus:legēdū plāe eſt:dicta factaq; oīa:ut ſit ſenſus oīa uel minima dicta & facta in principē tractā eſſe ad crimē læſæ maieſtatis:ut ita ex oī re per fas uel nefas ꝑdaret̄. Præmia coronaꝝ:in ſacris certaminibus nō ſolum coronæ uictoribus dabant̄:ſed ēt p̄mia uictoriæ deferrebant̄:q nero prius omiſerat:utpote princeps contentus ſolis coronis ſoloq; honore uictoriaꝝ. nūc nero pecūia exhauſtus p̄mia ſibi olim uictoria a ciuitatibus delata cœpit reuocare atq; repetere.

M.AN. Tyro extuliſſet: Ver.portant̄ auari pigmaleonis opes pelago dux fœmina facti. Moliētium: ædificioꝝ moles euertētiū. Deſtitutus:ſpe libyci theſauri potiūdi. Militū:q ſub ſignis erāt. Veteranorum:q iam emeriti erāt. Calūniis:falſis criminibus a Caluo.i.decipio ut Priſciano placet. Libertoꝝ defūctoꝝ:obſcurus ordo ſed ſenſus aliq̄to obſcurior.ueꝝ utrunq; ſic hēt:īſtituit Nero ut ex bonis libertorum defunctoꝝ pro ſemiſſe q̄ plus cogi cōſueuerāt.i.bonoꝝ dimidio dodrās cogeret̄.i.tres tertiæ bonoꝝ ptes illi exprimerent̄.q eēt aliq̄ꝓbabili cā eo noīe ꝑditus quo familiæ illæ uſæ eſſent q̄s ipē Nero arcto uiculo affinitatis:ſeu agnationis cōtingeret:quo appet oēs claudios:Domitios:Iulios:paſſienos:legi fuiſſe obnoxios.his enim & pluribus ſi plures familiæ q̄ illū quoquo modo neceſſitudine cōtingerent uſi ſunt noībus. Noīa erāt quæ poſt p̄nomē ueteres uſurpabāt:q; libertoꝝ bona gentilium eſſent.Cicero ad qntum fratrē demōſtrat. Ingratoꝝ in principē:q teſtādo íter hæredes neronē ipm nō noīaſſent quū ab eo ípi quoquo mō ornati fuiſſent:aut í familiariſſimis habiti. Studioſis iuris:utpote ígratitudinis cōſciis:q̄re iuris & æqtatis nō ignaris. Lege:maieſtatis læſæ ítellige. Tenerent̄ legi:obnoxia eſſent. Præmia coronaꝝ:q̄cunq; p̄mia uictori ſibi in certaminibus ultra corōas ꝓpoſita eēnt. Detuliſſent:ad ſe deferēda cenſuiſſent.

PHI. Interdixiſſet: uſum: frequens elocutio eſt ut p ablatiuū dicamus.íterdico tibi aq̄ & igni. & hac & illa re:tñ Tranqllus per accuſatiuū ꝓtulit ſicut & Seneca q ſcribit li.iii.de.ira ſi iubes Cæſar ſtatim illi domū meā interdicam:íterdicere aūt uſum amethiſtini coloris nihil aliud ē : quam uetare ne qs ueſtimēto utat̄ purpurei coloris.eſt.n.amethyſtinus color purpuræ eximius buccino pelagioq; pmixtis.luxuria íuenit amethyſtā íebriare tyrio colore: uñ fieret cōpoſito uocablo tyriamethyſtus.Pli.in.ix.non eſt ſatis abſtuliſſe gēmæ.nomē amethyſtū rurſum abſolutus íebriat̄ tyrio.ut ſit ex utroq; nomē íprobū tyriamethyſtus.Idē í ultío amethiſtos gēmas eē docet p lucētes uiolaceo colorē.cām āt noīs amethyſti afferūt:qd̄ uſq; ad uini colorē accedēs priuſq̄ eū deguſtet in uiolā deſinit fulgorq; qdam in illa purpuræ nō ex toto igneus ſed in colorē uini deficiens. eſt.n.ά.primitiua.pticula & μέθη ebrietas:tanq̄ amethyſtinus color ſit ſobrius mimeq; íebriatus uini colorē.ad hoc allu ſit Mar.ſic ſcribēs í apophoretis de lanis amethyſtinis.ebria ſydonie cū ſim de ſanguie cōchæ.Nō uideo q̄

Libertus patroni nomen accipit

Lubricum linguæ

Interdico domum & domo

Amethyſtus

Tyriamethyſtus

amethyſtus gema

Et quū interdixiſſet uſum amethyſtini ac tyri coloris: ſummiſiſſetq; qui nundinarum die pauculas uncias uenderet: præcluſit cunctos negociatores quinetiam inter canēdum animaduerſam matronam e ſpectaculis uerita purpura cultam demōſtraſſe procuratoribus ſuis creditus:detractamq; ilico non ueſte modo:ſed & bonis exuit. Nulli delegauit officium ut non adiiceret:ſcis quid mihi opus ſit:& hoc agamus nequis quicquam hēat. Vltimo templis compluribus dona detraxit:ſimulachraq; ex auro uel argēto fabricata cōflauit:in his penatium deorum quæ mox Galba reſtituit.

De parricidio eius in pſonis claudii & Britāníci.

PArricidia & cædes a claudio exorſus eſt. Cuius necis & ſi nō auctor at cōſcius fuit:neq; diſſimulāter ut qui boletos in quo cibi genere uenenum is acceperat quaſi deoꝝ cibū poſthac prouerbio græco collaudare ſit ſolitus. Certe omnibus rerum uerborumq; cōtumeliis mortuorū inſectatus modo ſtultitiæ:modo ſęuitiæ arguēs.

re ſobria lana uocet magi amethyſtos gēmas ide appellatas exiſtimāt qđ ebrietati reſiſtāt. Tyrii coloris: de tyria purpura tyrioq; colore q̄ ꝑcioſiſſimus erat alibi plura iā diximus:ex tyrio & iāthio hoc ē uiolaceō colore fit cōpoſitū nomē ꝑcioſæ īfecturæ tyriāthius:unde palliū tyriāthinū dictū ex tyrio uiolæq; colore cōmixtū.flauius uopiſcus.īſcriptū ē adhuc ī pallio tyriāthino:quo ille uelut īpolio nobilitatis exultat. Sū miſiſſet:clāculū furtimq; īmiſiſſet. Nūdinaꝝ:die quo.ſ.emporiū mercatuſq; reꝝ uenaliū celebraꝉ. paucu las uncias:amethyſtini ac tyri coloris.librā ut uiolaceæ purpuræ uēditā eē denariis cētū teſtis eſt Cornelius nepos.tyria uero dibalpha ī libras denariis mille nō poterat emi.ē āt dibalpha ꝑcioſior:q̄ſi lota ſuccoq; īebriata. Præcluſit:clauſtris coercuit ſublata abeūdi facultate. Negociatores:tanq̄ ſontes pœneq; obnoxios:q; cōtra ueritū mercati eēnt purpurā tyriā ac amethyſtinā. Vetita purpura:amethyſtia purpura uł tyria:cuius uſum īterdicto uetuerat. Detractā.ſ.e ſpectaculis ī q̄bus ſpectabat canētē Neronem. Bonis exuit:patrimonio ſpoliauit. Scis qđ mihi opus ſit:tanq̄ ſignare uellet ſibi dandā eſſe pecuniā qua indigebat:& ita uenditor erat officioꝝ & magiſtratuū:qđ a bono pricipe minime fieri debet.unde laude dignus eſt Alexāder Rōanus impator:q̄ honores nunq̄ uēdi paſſus eſt dicens uerbū hoc dignū memoratu. neceſſe eſt ut q̄ emit uendat.ego nō patior mercatores prātum. Dona donaria q̄ in templis dicata fuerāt. Cōflauit:Redegit in maſſam. Penatiū:penates dii ſunt ꝓprii romanoꝝ:de quibus multa Macrobius in tertio:& nos plura alias.hoc ſolū interibi addēdū eſt penates dici ſiue a penu:eſt.n.pēus oē quo ueſcuntur hominis:ſiue ab eo qđ penitus īſident.ex quo ēt penetrales a poetis uocanꝉ.Cicero auctor in.ii.de natura deorū:alii penates autumāt dici ab eo qđ ꝑ illos penitus ſpiramus rōnemq; animi poſſidemus. Galba.qui Neroni ſucceſſit in īperio. Patricida:notiſſima ē pœna parricidaꝝ ex lege pōpeia & ueteri romanoꝝ inſtituto de q̄ in ſecūdo cōmētario ſatis multa.illud adde ap̄ egyptios pœnā hāc in pricidas fuiſſe cōſtitutā.Articulati mēbratimq; acutis calamis cæſos iubebāt uiuos ſup ſpiaꝝ aceruū cōburi:maximum indicātes ſcelus ei mortē īferre:a quo uitā accepiſſent. A claudio:anteceſſore eodēq; ꝑ adoptionē patre. Quaſi deoꝝ cibū ita iocabaꝉ nero ī claudiū.defūctū dū boletos cibū deoꝝ uocat tāq̄ claudius ꝑ boletos extīctus deī relatus ſit in nūeꝝ deoꝝ. Mortuū:Claudiū. Mō ſtultitiæ:tanq̄ claudius & ſtultus fuiſſet & crudelis.

Sobria lana
Tyriāt hinus
Dibalpha
Officia uēdi n̄ debet
Qui emit uendit
penates unde penetrales
pœna parricidæ apud ægyptios

M.AN. Amethiſtini:amethiſti lapidis colore īfectæ:Pli.nō ſatis ē abſtuliſſe nomē gēmæ amethiſtū rurſum abſolutus inebriaꝉ tyrio:ē aūt amethiſtus gēma uiolacei coloris & ut Pli.demōſtrat ad ebrietatē domādā efficax unde rei nomen datū. Pauculas uncias:purpurei coloris atq; amethiſti. Nūdiaꝝ die: ipſis nūdinis quē diē ut feſti utar uerbis eſſe uoluerūt:quo mercādi cā ruſtici ī urbē uenirent:ſed de rei:& nois rōne plura Macrobius. Præcluſit:in carcerē cōiecit:ut ob eā calūniā aliquā ei pecuniā exprimerunt. Inter canendū:quū publice caneret. Ex ſpectaculis:expectādi loco ueteres.n.nūc ſpectationē ip̄am nūc locum:nūc rē q̄ ſpectarent ſpectaculū dixere. Quid opus eſt:pecūias.ſ.aut multorū expilatione. Ex hoc:adiiceret. Tēplis dona detraxit:Cor.ſpolitis in urbe tēplis egeſtoq; auro q; triūphis q; notis oīs po.ro. ætatis ꝓſpere aut ī metu ſacrauerat. Simulachra ex auro:idē auctor ꝑ aſiā inq̄t & achaiā nō dōa tm̄ ſed ſiłachra numinū obripiebaꝉ:miſſus ī eas ꝓuīcias Acto:& ſecūdo ille libertus cuius flagitio ꝓmptus his græca diſciplina ore tēus exercitus. Penatiū deoꝝ:Nigidius & labeo apollinē:& neptunū pœnates deos eē crediderūt alii Iouē Iūonē & Mieruā:Caſſius hēnia eoſdē pœnates eē credidit quos σεουσ ωογαλοσ dixere.i. magnos deos nigidus eoſdē quos & θεὺσ πατρῴοσ.i. deos patrios:quoꝝ utrūq; maro uſurpauit:nūc magnos deos:nūc patrios appellās qd aūt alicarnaſeus Diōyſius de his ſenſerit ſupra ſignificauimus. Galba:is ei ſucceſſit. A claudio:q̄ ueneno ſublatus crediꝉ. Cōſcius:eius cōſilii ꝑticeps. Deoꝝ cibū:ad Claudii cōſecrationē alludēs:morari:fatue & ſtulte agere μῶροσ fatuus diciꝉ:unde moror uerbum affinxit.

Nam & morari eū inter homines deſiiſſe producta prima ſyllaba iocabatur:multaq; decreta & conſtituta ut īſipiētis atq; deliri pro irritis habuit:deniq; buſtū eius conſepiri niſi humili leuiq; materia neglexit:Britānicum nō minus æmulatione uocis: quæ illi iucundior ſuppetebat quā metu ne quandoq; apud hominum gratiam paterna memoria ꝑualeret:ueneno aggreſſus eſt:quod acceptum a quadā locuſta uenenatiorū indice:quum opinione tardius cederet: uētre modo britānici moto accerſitā mulierē ſua manu uerberauit:arguēs ꝓ ueneno remediū dediſſe:excuſantiq; minus datū ad occultandū facinoris inuidiā ſane inquit legem iuliam timeo:coegitq; ſe corā in cubiculo q̄ poſſet uelociſſimū

PHI. Morari: græci moron ſtultū uocāt & fatuū:q̄a noſtris ſanio nūcupaꝉ.ide Plautus ī trinūmo facere dixit amor mores hoīes moros & moroſos:efficit. hinc uerbum moror deducitur qđ ſignificat fatuū eē & īſanire. uerū īter uerbū illud notiſſime ſignificationis & hoc græcanicū illa eſt differentia:q; illud primā ſyllabam corripit:hoc producit: cum μῶροσ apud græcos ſcribatur ꝑ ωμεγα: qđ nimiꝝ ſyllabā facit ꝓductā.Igiꝉ nero cum diceret Claudiū deſiſſe morari ī ter hoīes dicere uidebaꝉ: qđ ceſſaſſet māere & uiuere īter hoīes: cū tamē ītelligi uellet eū deſiſſe per mortē delirare & deſipere:q̄ uiuus delirauerat. Buſtū:Cicero buſtū putat appellari tombā:ubi in legi-

Mores ſtultus
Sanio
Moros

Buſtum

Lex de rogo & buſto

bus ait pœna eſt ſi qs buſtū:nā id puto appellari tōbā aut mōumētū aut colūnā uiolarit deiecerit.alias buſtū ſi ſeruio credimus:dr̄ cū rogus iā exuſtus.qđ & Vir.inuit ſcribēs ſemiuſtaq; ſeruāt buſta.& ī hoc ſignificatu accipi ur̄ a Trāqllo de buſtuariis gladiatoribus & meretricibꝰ ſuo loco iā diximus. Cōſepiri:tāq̄ ſepimēto quodā circūuallari.lex īcēdiū uerita rogū buſtūue nouū uetat erigi,ppius ſexagita pedes iuxta edes aliēas iuito dn̄o. Britānicū ueneno agreſſus:Feſtis ſaturno diebus īter alia ludicra britānicus iuſſus a Nerone cātū aliquē īcipe,pgreſſus ī mediū exorſus ē carmē:quo euolutū ſe ſede patria rebuſq; ſūmis ſignificabat.uñ orta miſeratio ē.itaq; nero parati uenenū occulte iubet miniſtro Iulio polliōe:uenenū uenefice locuſtæ opa paratū accepit primū britānicus ab ipſis educatoribus trāſmiſitq; aluo paꝝ exoluta.uñ iteꝝ uenenū rapidū pſentariūq; decoqt̄:qđ ī aq̄ frigida britānico datū ita cūctos artus īualit:ut uox pīter & ſpūs rapent̄.auctor Cor.tacitus. Illi iucūdior:ſupius dictū ē uocē Nerōis fuiſſe fuſcā. Pr̄na mēoria:agrippia iā Nerōi filio īfenſa,pclamabat adultū iā eē britānicū uerā dignāq; ſtirpā ſuſcipiēdo pr̄is ipio:qđ inſitus & adoptiuus p iniuriā mr̄is exerceret. Alocuſta:fœminā noīe locuſtā uenefici noīs dānatā multa ſceleꝝ fama teſtis ē Cor.tacitus.ab hac uenefica uenenū pparatū ē:quo britānicus extīctus ē.eiuſdē mulieris īgenio paratū fuit uenenū illđ.quo claudius ē pēptus ut ſupra explicatū.pp hāc locuſtā:dictū ē illud notiſſimū a poeta ſatyrico:īſtituitq; rudes melior locuſta,ppīqs:britāicū āt uenēo latēter occidiſſe Ioſephus quoq; ſcribit libro nouiſſimo antiqtatū. Venenarioꝝ:uenenarii ſūt q uenēa cōficiūt dāt̄ hoīs necādi cā:q pœna tenētur legis corēliæ de ſiccariis & ueneficis. Apuleius.q uenēariū accuſat ſcrupuloſius cibat̄: q furē arguit ſua cuſtodit.mercurius auctore firmico mr̄no cōſtitutus ī.xii.ab horoſcopo loco facit maleficos uenēarios:ſi mars eū aut de diametro aut de q̄drato reſpexit. Indice:idex ē:q facioris:cuius ipē ē cōſciꝰ.latebras īdicit īmūitate,ppoſita auctor pediāus aſcōius.locuſta cū uenefica eēt ueneficiiq; dānata uenēarios quoq; īdicauerat. Opiniōe tardius:q̄ nero opiatus eēt:q lēti ſceleris īpatiēs illico extigui britānicū uolebat dato pſentiſſimo uenēo. Mulierē:locuſtā:cuius ſuppliciū iuſſit qđ dū timorē reſpicit ſecuritate deſideriū ſuū moraret̄. Excuſāti.ſ.locuſtæ. Legē iuliā timeo:capite legis iuliæ quodā pœna pſcripta erat ī ueneficos.uñ alludēs nero locuſtæ.ſe excuſanti dixit ego legē iuliā timeo:tāq̄ ſignificare uellet nō opus eē ſceleris occulatione:cū ipē prīceps legibꝰ ſolutus ſit:nec pœna a lege pſcriptā reformidet.prīcipis eni ē leges dare nō accipe: ſicut olī iulia nouerca priuigno dixit antōino caracallo & mali prīcipes q̄lis erat nero regere leges nō regi a legibus p īpotētiā uolūt leges ut dicebat anacharſis ſūt ſimiles telis araneaꝝ:nā ſicut illæ īfirma aīalia retinēt ualētiora trāſmittūt:ita legibus humiles & pauperes conſtringunt̄:diuites & ppotētes non alligantur.

mors britanici

Locuſta uenefica

uenenarii

index

Leges ſimiles telis araneū

M.AN. Producta pria:ad differētiā alterius uerbi moror q; ē in mora ſum ī factitio aūt ɔomega ē ī prima. Cōſepiri:claudi. Aemulatiōe uocis:id magis fuit deteſtabile q̄ ſi iperii æmulatiōe:q; pleriq; factitarūt:paricidiū patraſſet:Cor.auctor eſt:Saturnalibus quū per luxū Nero ſortitus eēt īter æq̄les iperiū:iuſſiſſetq; Germ ūcū ī mediū,pcedere:atq; canere carmē:atq; idipm idenſum cōſtāter illū exorſum miſerabile. carmē ſignificare ſe pr̄ia ſe de rebuſq; ſūmis euolutū.unde orta cōmiſeratio māifeſtior:qa diſſimulationem uox & laſciuia exemerat:ad id certe Trāqllus alluſit:ſed nero tū forte magis rē attēdit:q̄ uocem. Paterna memoria:Claudii pr̄is. Locuſta:hoc quoq; noīe ſatyri carmīe locuſta nota ē.Inſtituiq; rudes melior locuſta,pgnq̄s.Per phamā & populū nigros efferre maritos:Cor.& Pli.auctores ſunt locuſtæ miniſterio paratū uenenū quo britānicus ſublatus ē. Vētre moto:ſoluta aluo ui ueneni. Sua māu uerberauit:Cor.Suppliciū tm̄ ītermiatū ait p iuliū pollionē ptoriæ cohortis tribunū:quē eius cōſilii pticipē fecerat. Excuſanti: locuſtæ. Mīus:pcius. Legē iuliā timeo:lex iulia nō ſolū ī adulteros lata:ſed & mūera ab hoſpite accipi phibebat:eadē & ī ueneficos & ſiccarios pœnā ſtatuebat:cor.quoq; auctor ē locuſtā ueneficii damnatam.

ac præſentaneū coquere. Deinde in hædo expertus poſtq̄ is quinq; horas protraxit. Iterū ac ſæpius recoctū porcello obiecit:quo ſtatim exanimato inferri ī tricliniū.dariq; cœnāti ſecū Britānico iperauit:& quū ille ad primū guſtū cōcidiſſet:comitiali morbo ex cōſuetudine correptū apud cōuiuas.emētitus:poſtero die raptū inter maxios imbres trāſlatitio extulit funere. Locuſtæ pro nauata opera impunitatem prędiaq; ampla:ſed & diſcipulos dedit.

Venenū pſentaneū

PHI. Præſentaneū: dicimus uenenū pſentaneū quod repentinū ē & præſentē ſubitariāq; mortem affert.ſicut econtrario remediū pſentariū appellat̄: quod ſtatim,pdeſt.Au.Gellius regulū attiliū ī ſenatu dixiſſe refert uenenū ſibi carthaginēſes dediſſe nō pſentaneū:ſed eiuſmodi:qđ mortem in diem proferret.Pli. remedia pſentanea & pſentiſſima frequenter appellat:q ſine cōtatiōe auxiliant̄. Coq̄re: Cor. tacitus iuxta cubiculū pcoquit̄ uirus cognitis ante uenenis rapidū.Liuius matronas tradit accuſatas damnataſq;: qđ uenena coqrēt.qbus maritos abſumebant.In ædo:antiq ædos & ircos ſine aſpiratiōe ſcribebāt pcīſſime ea uſi:ut docet Quītilianus.a ſabinis ut auctor ē.M.Varro dicebat̄ fœdus:qa rōanis hedus.hediliat appellat.Oratius ſtabula hædoꝝ. Is:hædus. Protraxiſſet:uiuēdo duraſſet. Porcello:tertius gradus dimiutionis:nā a porco porculus & ide,pcellus dictus:flauius uopiſcus ut uno die ueruecē.& porcellū comederet. nutricatū porculoꝝ priſci porculationem uocauerūt. Exanimato.extincto:alias pturbato. Dari britan

Præſentiſſima remedia

Edus ircos

Edilia

procellus

porcullatio

De parricido eius ī matrē & amitā:& aliis ſceleribus eius.

MAtrē dicta factaq; ſua exquirentē acerbius:& corrigētē hactenus prio grauabat̃:ut inuidia identidem oneraret q̃ſi ceſſurus imperio:rhodūq; abiturus mox & honore oi & poteſtate priuauit:Abductaq; militum & germanorū ſtatiōe cōtubernio quoq; ac palatio expulit:neq; in deuexanda quicq̃ penſi habuit: ſubmiſſis & q Romæ morantem litibus & in ſeceſſu quieſcentem per cōuicia & iocos terra mariq; præteruehentes inquietarēt. Verū minis eius ac uiolētia territus perdere ſtatuit:& cum ueneno tentaſſet.ſentiretq; antidotis præmunitam: lacunaria quæ noctu ſup dormientem laxata machina deciderēt pa-

nico:cibꝫ potuſq; britānici a miniſtris guſtu explorabat̃.uñ neutriuſq; morte ſcelus ꝑderet̃.talis dolus repertus eſt īnoxia adhuc & præcalida prægustataq; potio dat̃ britānico.deīde poſtq̃ feruore eā aſpnabat̃:frigida in aq̃ effundit̃ uenenū qđ ita cūctos eius artus inuaſit:ut uox pariter & ſpūs rapent̃.epulabat̃ aūt tūc britannicus cū cæteris eius ætatis nobilibus inter quos erat.Titus Veſpaſianus:quē ex ea potione guſtaſſe creditū eſt grauiq; diu morbo cōflictatū. Ementitus.ſ.nero. Comitiali morbo:nero ut erat recliuis & neſcio ſimilis ſolutū ita dixit britānicū:per comicialē morbū:quo primū ab infantia afflictaret̃:& redituros paulatī uiſus ſenſuſq;. Extulit efferri ꝓprie dicunt̃ cadauera mortuorū. Tranſlatitio funere:uilibus exequiis & modico apparatu funebri :q nō eſſet impatorius legitimus ue:ſed aliūde tranſlatus: ſicut & edicta trāſlatitia dicta ſuper q̄ dictiōe ſuperius ſatis multa.Cor.tacitus nox eadē necem britānici & rogū cōiūxit: prouiſo ante funebri appararu:q modicus fuit. Inter maxios ībres: Cor.tacitus ī cāpo martio ſepultus eſt britānicus adeo turbidis ībribus:ut uulgus irā dei portendi crediderit.tradūt pleriq; ſcriptores illuſum eſſe pueritiæ britānici neronē.ſupmūq; illū claudiorē ſanguinē ſtupro priuſq̃ ueneno pollutū.nero exequiis britānici nō īterfuit a maioribus inſtitutū referens ſubtrahere oculis acerba funera:neq; laudatiōibus retinere. Impunitatē:erat enī ueneficii dānata. Diſcipulos:tanq̃ magiſtra ueneficioꝝ artē ueneficam doceret. Matrē corrigentē:ſcribit tacitus libidīes Nerōis tardatas fuiſſe matris reuerētia:in quas ſeſe totū effudit poſt illius obitū. Grauabat̃:grauiter & ægre tollerabat. Factaq; exqrentē.in urbe ſermonū auida erant q dicerent nullū ſubſidiū eſſe in principe:qui a fœmina regeret̃:quæ dñationis cupidinibus flagrabat:& ferocia præpollēs non tam in participatū imperi cū filio uocari cupīebat:q̃ ipſa imperare:cuius īpotentiæ obuiam iuere Seneca & burrus rectores Neronis : iuuentæ cunctis cupientibus infringi potentiam imperioſæ Agrippinæ. Identidem:frequenter. Abducta ſtatione germanoꝝ.ſcribit Cor.tacitus excubias militares:quæ agrippinæ ut matri imperatoris aſſeruabantur a Nerone iuſſas eſſe digredi ſimulq; germanos:qui cuſtodes additi erāt agrippinæ honoris cauſa:& nece tu frequentantiū frequentaret̃ ſeparat domum matremq; tranſfert in eam domum.quæ antoniæ fuerat:tūc ſtatim:relictum eſt agrippinæ limen nemo illam ſolabatur:nemo adibat præter paucas fœminas.

In frigida uenenum

Tranſlatitium funus

Infringit̃ potentia matris

M.AN. Cœnanti ſecum:in eodem triclinio ſed non eodem thoro quin parciore menſa:cum principū liberis æqualibus ſuis:ut Cornelius ſcribit:additq; uenenum illi in frigida aqua datum. Cōmitiali morbo:quo ut Cornelius ait ab infantia conflictari eſſet ſolitus. Tranſlatio:ſubito & tumultuario quale aliū de ſumptum alioue trāſferēdū eē ſolet:idē auctor modico appatu ī cāpo martio eodē die quo piit ſcribit ſepultū:ac p ſpēm ueteris īſtituti acerbū funus oculis populi ſubito ſubtractū ne laudatiōe qdē ulla adibita:adeoq; turbidis hībribus:ut uulgus deoꝝ irā portēdi crediderit. Et diſcipulos:ad eā ſorte inſtitutionē Iuuenale alluſit eo carmine inſtituitq; rudes melior locuſta ꝓpinquas. Grauabatur:grauate ferebat. Geſſurus imperio:imperii adminiſtratione abiturus. Abducta:adempta.

PHI. Contubernio:ne ſecum intra eoſdem penates degeret & contubernalitate ſociaretur. Palatio:palatinis edibus & domo imperatoria. In diuexanda:exagitanda affligenda. Quicquam penſi habuit : ſaluſtius neque dum pararet ſibi regnum quicquam penſi habuit. Submiſſis:clanculum immiſſis & ſubornatis hominibus. Litibus inquietarent:narrat Cornelius tacitus accuſatores paratos fuiſſe a iulia ſyllana : qui agrippinam accuſarent tanquam deſtinaſſet rubellium plancum ad res nouas extollere:quod crimen propere atrociterque delatum eſt Neroni per paridem hiſtrionem. In ſeceſſu : cum nero uitaret ſecretos matris congreſſus:illa abſcedebat in hortos aut in tuſculanū uel anciatem in agrū : laudabaturq; a filio qđ ociū laceſceret. Perdere ſtatuit:īterimere,tacitus poſtremo ubicunq; haberet̃ prægrauē

rauit. hoc cõſilio per conſios parũ cælato ſolutilẽ nauem. cuius uel naufragio uel cameræ ruina periret. cõmentus ẽ. Atq; ita reconciliatione ſimulata iucundiſſimis litteris baias euocauit. ad ſolẽnia quinquatrium ſimul celebrãda: patoq; negocio trierarchis: qui liburnicã qua aduecta erat uelut fortuito cõcurſu cõfringerẽt: ꝓtraxit cõuiuiũ: repetentiq; baulos in locũ corrupti nauigii machinoſum illud obtulit hilare ꝓſecutus: atq; in digreſſu papillis quoq; exculatis reliquũ tẽporis cũ magna trepidatiõe uigilauit: opiens cœptorũ exitũ. Sed ut diuerſa oĩa nãdoq; euaſiſſe eã cõperit: iops cõſilii. Lagerinũ libertũ eius ſaluã & icolumẽ cũ gaudio nũciãtẽ abiecto clã iuxtã pugiõe ut pcuſſorẽ ſibi ſubortũ arripi cõſtrigiq; iuſſit: matrẽq; occidi quaſi depræhẽſum crimen uolũtaria morte uitaſſet. Adduntur his atrociora ne incertis auctoribus ad uiſendum interfectæ cadauer accuriſſe: contractaſſe: membra: alia uituperaſſe: alia laudaſ-

Trux agrippina

matrẽ ratus iterficere ſtatuit. Minis eius trux erat ut inqt tacitus & minax agrippina: q̃ filio dare iperiũ tollerare iperitantẽ nequibat. Idem alibi præceps poſt hac agrippina ruere ad terrorẽ & minas. Antidotis ꝓmũitã: cõſultauit nero an ueneno an ferreo uľ qua alia ui matrẽ iterficere placuit prio uenenũ. ſed illa ꝓſumẽdo remedia munierat corpus remedia aũt hmõi antidota nominamus. Lacũaria: camerã contignationẽq; cubiculi. Solutilẽ: ſolutilis dr̃ nauis q̃ eo artificio cõpacta eſt ut p ſe diſſolui facile poſſit. Huius nauis ſolutilis ſic meminit tacitus ergo nauẽ poſſe cõponi docet: cuius ps ipſo in mari p artẽ ſoluta effũderet ignarã ſolutilis uero cymba dr̃ a marone itexta & ob id fragilis illo uerſu: gemuit ſub põdere cymba ſutilis. Cameræ: q̃ in ipſo nauigio erat extructa: & ſignificatˀ ps ſupior cubiculi & tectũ. Camuris cornibus dixit Virgilius ꝓ curuis & i ſe redeũtibꝰ. unde cameras dici autumãt ſeruius & Macrobius. eſt. n. ꝓprie camera nõ totũ cubiculũ ſed lacunar parſq; ſupior cubiculi: q̃ ferme ſemp deformatiõe curua fieri ſolet. Plinius l. xxxvi. cameras accipit in hac ſignificatiõe cũ ait. pulſa deinde ex humo pauimẽta in cameras trãſiuere ut ꝓnũ uitiũ. a camera tectũ cõcameratũ appellatˀ qđ eſt fornicatum & ad ſimilitudinẽ cameræ fabricatum. Cõmẽtus eſt: excogitauit inuenit. Baias euocauit: nero cum quinquatrium feſtos dies apud baias frequentaret illuc matrem elicit. ferendas matrum iracundias & placandũ aĩum dictitans: ut ita reconciliationis rumore uulgato acciperet matrẽ agrippinam facili credulitate fœminarũ ad gaudia ueniẽtem cui obuius in littore factus eã excepit manu ac cõplexu. Quinquatribus: qnquatria feſtiuitatẽ fuiſſe ſolẽniter dicatam mineruæ ſuo loco demõſtrauimus: celebratur aũt per qnq; dies mẽſis martii. Trierarchis: Trierarchus ſignificat præpoſitum nauis triremis quæ græco uocabulo trieris dicitur. In daniele ſcriptum eſt. Venient ſuper eũ trieres & romani. ſolita autẽ erat agrippina uehi in trireme claſſiariorũq; remigio. Liburnicam: nauigiam de quo in auguſto habunde diximus. Protraxit cõuiuium: cor. tacitus. tũc inuitata ad epulas erat ut occultando facinori nox adhiberetur. Idem ait tractum in longum a nerone de induſtria fuiſſe conuictum. Baulos: cor. tacitus ducit bauos id uillæ nomen eſt: quæ inter ꝓmontorium miſenum baiarumq; lacum flexo mari alluitur. Mar. dũ pelit a baulis mater cerelia baias. Pli. quoq; in tertio huius uillæ baulorũ meminit his uerbis: miſenum: portus baiarum: bauli lacus lucrinus & auernus. ſeruius cãm noĩs inde factam memorat ꝙ olim hercules iuxta baias fecit caulam bobus: & eam ſepſit: qui locus primo baulia dictus mox dici cœpit bauli. Marchinoſum: ſolutilem nauem: quã ob idipſum cõmentus fuerat.

ſolutilis nauis

ſolutilis cymba

Cameræ unde

Trierarchus

Bauliuñ

M.AN. Statiõe: militũ. ſ. q ad id tp̃s ꝓſidii cã circa illã excubuerãt. Cõtubetnio: cõi domicilio. Palatio: palatii regiõe ꝙ adhuc inhumanius fuit. Submiſſis: ſubornatis inſtructis. Litibus: forenſibus. In ſeceſſu: Cor. auctor eſt Agrippinã i hortos aut i tuſculanũ agrũ antiatemue recedere ſolitam. Quieſcentem qeſcere cupientẽ. Per cõuitia & locos: ut q̃ſi cõuitiis iter ſe certãtes mutiuſq; uerbis per iocũ inceſſentibus illã per noctẽ inqetarẽt. Antidotis: ualidis aduerſus uenena remediis. Lacunaria: lacunar & lacunarium ueteres dixere atq; utrũq; a plana trabe q̃ lacus dr̃. Parũ cælato: ab iis q eius cõſilii participes eẽnt ꝓdito.

Sutilẽ nauẽ: q̃ p ſe ſolueretˀ ut quãdo domeſtica ruina nõ potuit matrẽ naufragio pdere iſtituit. Cameræ quæq; ſolutilẽ i naui ſtruxerat. Cõmẽtus eſt: Excogitauit: Cor. ait ab aniceto Nerõis educatore ſed tũ præfecto claſſis id conſiliũ monſtratũ. Ad ſolẽnia qnquatrium: ut diẽ Mineruæ ſacrũ ſecũ baiis celebraret. Trierarchus: triremiũ præfectis υρἰλἰρηυ. n. triremis dicitˀ ἄρχοσ princeps. Liburnicã: celetẽ nauim q̃ agrippina baias deuecta fuerat. Fortuitu cõcurſu: tanq̃ uiolẽto curſu quẽ ex alto tenuiſſent in eam delati fortuito ipulſu frãgerẽt. Repetẽti baulos: bauli uilla ut Cor. ait iter miſenũ & baias ubi mr̃em agrippinã a ſe accerſitã excepit nero: ſed eã ex antio uocatã itelligas: nõ ex baulis ꝙ idẽ auctor pſpicue demõſtrat

PHI. Hilar̃: hilariter cũ hilaritate. Papillis exoſculatis: Cor. tacitꝰ ꝓſeqtˀ nero abeũtẽ arctius oculis & pectori iherẽs: ſiue explẽda ſiľatiõe ſiue pituræ mr̃is ſupmus aſpectꝰ q̃uis ferꝫ aĩum retiebat. Opiẽs: expectãs.

Vt diuerſa oĩa: Cor. tacitus. at nerõi nũcios patrati facioris opiẽti offertˀ euaſiſſe ictu leuiſauciatã. L. agerinũ: ſeparati legendũ. L. agerinũ. erat. n. agerinus ꝑnoĩe lucius agrippinæ libertus: quẽ illa ut natãdo euaſit rem diſſimilãs miſit ut nũciaret filio benignitate deum & fortuna eius euaſiſſe grauem caſum. namq; te-

ſe:ſitiq; interim aborta bibiſſe. Neq; tamē ſceleris conſcientiam quāq̄ & militū & ſenatus populiq; gratulationibus confirmaretur: aut ſtatim aut unquā poſtea ferre potuit: ſæpe cōfeſſus exagitari ſe materna ſpecie: uerberibus furiarū ctum & camera ſolutilis nauigii multo plūbo grauis corruit: cuius ruina p̄ſſus & ſtatī exaiatus ē crepereus gallus agrippīa & acerōia p̄tectæ ſūt: ſed cū diſſolutio nauigii n̄ ſeq̄ret̃ ī mare iactæ ſūt Acerōia p īprudētiā dū ſe agrippinā eē clamitat: ut matri prīcipis ſubuēiret̃ naualibus telis remiſq; cōficit̃ Agrippīa unū uulnus hūero accepit. nādo deīde occurſu nauicula℞ uecta ī lucrinū lacū uillæ ſuæ fuit importata. Abiecto pugiōe: Cor. taciti uerba hæc ſūt cū uerbis Trāq̄lli cōgruētia ipſe audito ueniſſe miſſū agrippīæ nūciū agerinū parat ultro ſcenā crīs. gladiūq; dū mādata p̄ferret abiicit īter pedes eius. tūc q̄ſi deprēſo uicula iniici iubet ut exitū prīcipis molitā matrē: & pudore dep̄nſi ſceleris ſpōte mortē ſūpſiſſe cōfingeret. Matrēq; occidi. ſ. iuſſit anicetus nerōis libertus ſūmā īterimēde agrippīæ ſibi depopoſcit: uillāq;: ī q̄ illa ierat militari ſtatiōe circūdat refractaq; ianua cubiculi fores irrūpit trierarcho herculeo & cēturiōe comitatus: circūſiſtūt lectū p̄cuſſores: & prior trierarchus hoc ē p̄fectus triremis fuſte caput p̄cuſſit: multiſq; uulneribus cōfecta ē. Alia laudaſſe: aſpexerit matrē exanimē nero & formā corp̄is eius laudauerit ſunt q̄ tradiderit: ſūt q̄ abnuāt. Neq; ſceleris cōſciētiū: uetus uerbū ē cōſciētia mille teſtes: & ut inq̄t ueriſſime pacatus ipſa ſibi carnifex cōſciētia ē hæc lāciat mētes ſceleratoꝝ & ītrinſecus dicit: ego feci. hac iudice nemo nocēs abſoluit̃. Exagitari materna ſpecie. Idē nero poſt matricidiū patiebat̃: qđ oreſtes tragicus p̄peſſus eē p̄dit̃: q̄ armatā facibus matrē uidebat: cuius mēs imagibus fallebat̃ ut poeta℞ fabulæ ferunt: qđ īſaniæ gēus eē ſcribit cel. Statī feræ: poſt p̄fectū patricidiū nero p̄ reliquā noctē ſceleris magnitudinē q̄eſcere nō poterat mō p̄ ſilētiū defixus. ſæpius pauore exurgēs & mētis īops lucē opiebat̃ tāq̄ exitū allaturā. Militū gratulatiōibus: prīa fuit cēturionū tribūorūq; adulatio. Nerōi gratulātiū: ꝙ diſcrimē īprouiſū & mr̃is facinus euaſiſſet. amici deīde uictimis & legatiōibus leticiā apud prīcipē teſtabāt̃. Sēatus: decretæ: ſūt ſupplicatiōes a ſenatu ob mortē Agrippīæ: cuius dies Natalis īter nefaſtos relatus ē. Verberibus furia℞: de horeſte matricida p̄ditū ē a pacuuio: ꝙ a furiis agitatꝰ p̄p̄ illas uitādas īgreſſus ē apollinis tēplū: & cū iā uellet exire denuo īuadebat̃ a furiis. ſed operēpciū ē cognoſcere quēadmodū. Mar. tullius furias īpio℞ tragicas ac furia℞ faces ardētes īterp̄tet̃. cuius uerba ex orōne ī piſonē ſūt hæc. nolite. n. putare: ut ī ſcēa uidetis hoīes cōſceleratos īpulſu deo℞ terreri furia℞ tedis adeūtibus ſua quēq; fraus. ſuū facius ſuum ſcelus ſua audatia de ſanitate ac mēte deturbat. hæc ſūt īpio℞ furiæ hæc flāmæ hæc faces. Idē in oratiōe pro roſcio amerino ſic ſcribit. Nolite eni putare quēadmodū in fabulis ſæpe uidetis eos q̄ īpie ſcelerateq; cōmiſcerint agitari & p̄terreri furiarū tedis ardētibus. ſua quēq; fraus & ſuus terror maxīe uexat. ſuū quēq; ſcelus agitat amētiaq; afficit: ſuæ malæ cogitatiōes amentiæq; aī terrent. hæ ſunt īpiis aſſidue domeſticeq; furiæ: q̄ dies noctesq; parētū pœnas a cōſceleratiſſimis filiis repetāt. tullianæ ſnīæ aſtipulat̃ ſatyricū carmē. Diri conſciētia facti mens habet attonitos & ſurdo uerbere cedit occultū q̄tiēte aīo terrore flagellū. pacatus quoq; panegyriſta h̄et inq̄t neſcio quos īternos mens ſcelerata carnifices. Nō incōmode hoc in loco referri pōt id qđ tradit maximus eccleſiaſtico℞ ſcripto℞ origēs: q̄ in ſecūdo periarchon ſupplicia īfero℞ & cruciatus nihil aliud ſentit eē q̄ ipſam mortaliū cōſciētiā. q̄ p̄priis ſtimulis agitat̃: atq; compungitur & ſui ipſa efficit̃ accuſatrix & teſtatis. cū per diuinam uirtutē uidet ante oculos expoſitam ueluti hiſtoriam quandam ſcele℞ ſuorū: quæ in hac uita commiſit: & ſingula quæ fœde ac turpiter fecit in memoriā reuocat. Poetæ tres furias eſſe dixerūt p̄pterea ꝙ tres ſunt affectus: q̄ mētes hoīum exagitent. q̄ mortales in oīa facīora p̄cipites agūt. uidelicet ira cupiditas. libido. ira ultionem deſiderat. cupiditas opes. libido uoluptates. ſicuti eleganter docet Lactantius li. vi. inſtitutionū. igit̃ neroni furiis domeſticis inq̄eto obuerſabatur maris illius & littorum grauis aſpectus: & erant qui crederent planctus exaudiri ex tumulo agrippīæ: quæ leuibus exequiis cremata fuit: mox domeſtico℞ cura leuē tumulū accepit iuxta uiā miſeni & uillā Cæſaris dictatoris.

camera nauigii corruit
Agrippina enatauit
mors agrippinæ
Carnifex cōſciētia ē
Natalis agrippinæ inter nefaſtos
Furiæ horeſtis
Furiæ qđ
Sua quēq; fraus uexat
Domeſtice furiæ
Conſciētia ſuppliciū inferorum
Cur furiæ tres

M.AN. Lagerinū: ap̄ Corneliū ſp̄ Agerius p̄ lagerino legit̃. Abiecto: a Nerōe. ſ. aut certe neronis iuſſu. Percuſſorē: īterfectorē. Sibi: aduerſus ſe. Subornatū: a matre īſtructū. Matrēq; occidi: mādauit ſubaudi: fuerat Agrippīa naufragio ſeruata ī uillā ſuā q̄ ad lucrinū erat lacū delata hūero media trepidatōe cōſauciato: ibi filii iuſſu a niceto thearco herculeo & obarito Cēturiōe lecto cubās multis ē uulneribus cōfoſſa. Volūtaria morte uitaſſet: ultro ſibi mortē cōſciuiſſet. Incertis auctoribꝰ: Cornelius quoq; id uarie traditū affirmat. Alia: mēbra. Vitupaſſe: ut pa℞ pulchra ſpreuiſſe. Sitiq; īteri oborta: uanā hic q̄dā argutuli īterp̄tes cōfingūt fabulā oīa ī peius trahētes uolūtq; ad nerōis libidinē id referri oportere: quaſi atrociſſimū id ſpectaculū eius oculis blāditū ad libidinē īuitarit quū ne uiua q̄dē illa oībus illecebris ad id ſcelus trahere potuiſſet nec Trāq̄llus q̄ portētoſas eius libidīes tā diligenter īſectat̃ rē tā atrocē obſcuriſſimo īuoluiſſet enigmate: nec quū alia tū coiuiſſe qđ aliq̄s īepte ſuſpicabit̃ cōtēderi: ſed eius ītēperātia notat̃: qđ in tā diro caſu ac circa mediā noctē potu nō abſtinuiſſe ꝙ noctu ad eā uidendū nero acceſſerit Cornelius eſt auctor. Verberibus furia℞: furialibus curis qđ & oreſti poſt matris cædē Euripides accediſſe ait. oreſtis ſūt hæc apud illū ω μῦτερ εῖκε τεύωσ μὴ ἐπισει ἐμοι τασεμα αἱματιοπουσ καὶ δοακοντώδεισ κοράσ αὐται τάραυ ται πλησιον βροσκουσι μου. Ver: aut Agamēnonius furiis agitatus oreſtes: Armatū facibus matrē & ſerpētibus atris. Quū fugit: ultriceſq; ſedent in limine diræ.

Magi ad neronem — PHI. Facto per magos ſacro: Plinius in. xxx. magicas uanitates coarguens Neronem magicæ diſciplinæ cupientiſſimæ fuiſſe prodidit: adeo ut nemo unq̄ ulli artium ualidius fauerit. magus ad eum mithridates uenerat & magos ſecum adduxerat magicis ét cœnis eú iuitauerat non tamen cum ei regnum daret hanc ab eo accipere artem ualuit.

Euocatio manium — Euocare manes: Euocatio maniū eſt: quam per artem magicam facit ulyxes apud homerū in. xi. odiſſeæ. Conſimiliter apud filiū ſcipio euocat manes hoc eſt umbras defunctorū magico ſacrificio. appion quoq; grammaticus prodidit ſe euocaſſe umbras ad percontandū homerus qua patria qbuſue parētibus gēitus eēt:

ac tedis ardentibus. Quin & facto p magos ſacros euocare manes & exotare tētauit. Peregrinatione qdē græce eleuſinis ſacris quoꝶ initiatiōe ipii & ſcelerati uoce pcōīs ſummouerent: itereſſe nō auſus ē. Iunxitq; pricidio mr̄is amitæ necē q̄ quū ex duritia alui cubātē uiſitaret: & illa tractās lanuginē eius ut aſſolet iā grādis natu: p blāditias forte dixiſſet ſimul hanc excepero mori uolo: conuerſus ad proximos confeſtim ſe poſiturum uelut irridens ait: præcepitq; medicis ut largius purgarent ægram: Nec dum defunctæ bona inuaſit: ſuppreſſo teſtamēto ne quid abſcederet.

de hac maniū euocatione intellexit tibullus ſic ſcribēs de ſaga fœmina. hæc cantu finditq; ſolum maneſq; ſepulchris elicit. fiebat autē peculiariter inferorū euocatio ſanguine in foſſa uictimarū melle uino lacte cōmixtis. hic ab

Cruor in foſſam — oratio dictū cruor in foſſam cōfuſus ut inde manes elicerēt animas reſponſa daturas. nero ſacro magico tentauit euocare manes hoc eſt animā maternam: eamq; complacare ſed nō potuit. Scelerati uoce præconis: ſcribit helius lāpridius in eleuſinis ſacris proclamari ſolitū ut nemo ingrediatur: niſi qui ſe innocentem nouit. hic trāſ-

pcul eſte prophani — latū eſt illud poeticū procul o procul eſte prophani conclamat uates. præterea nullus q incitatus non foret ingrediebatur apud athenienſes templū cereris: unde cū olim duo iuuenes acarnanes per initiorū dies non incitati templū cereris imprudentes religionis ingreſſi eſſent: deducti ſunt ad antiſtites & tanquā ob infandum ſcelus interfecti: de eleuſinis ſacris quæ initia peculiariter nominantur habunde diximus ſupra. Nero ex cōſcientia cōſceleratiſſima nō auſus eſt intereſſe ſacris cereris: cū econtrario Marcus Antoninus imperator ut ſe innocētem probaret cereris templū adiit: & ut refert iulius capitolinus: ſacrarium ſolus ingreſſus eſt. Amitæ necē: ſcribit Tacitus Neronis amitā lepidā olim certamen acerrimū aduerſus agrippinam exercuiſſe: utrū amita an mater apud Neronem præualeret. tandem illi mors fuit in dicta quamuis multum narciſus aduerſaretur. ſed hæc de qua loqtur tranqllus nimirū altera eſt quæ domitia uocabatur inter quam & agrippinam infenſa quoq; emulatio exercebat: cuius libertus fuit paris hiſtrio. Ex duritia alui: alios iqt celſus aſtricta alios reſoluta aluus exercet. Igit aluū ſoluere is debet cui aſtricta eſt: ſicut aluus firmare is cui fuſa. ſuccurrendū enim ſemper eſt parti maxime laboranti. Contrahit autem aluus plerūq; in ſenectute ut auctor eſt hippocrates in aphoriſmis. memoratu digna ſūt q̇ ſcribit Plinius in uigeſimo ſex-

plurimū negocii exhibet aluus — to. cuius uerba ſubſcripſi. plurimū negocii hūano generi aluus exhibet: cuius cā maior pars mortaliū: uiuit alias enim cibos non tranſmittit: alias non continet: alias non capit: alias non conficit: eoq; mores uenere: ut homo maxime cibo pereat. Cubantem: egrotantem. Oratius. cubat hic in colle Quirini: ubi expoſuit porphirio egrotat. Lanuginem eius: barbam pubeſcentis Neronis. ſcribit Macrobius: poſt annos ter ſeptenos ueſtiri a iuuene genus flore primo lanuginis. Martialis. Iam mihi prima latet longis lanugo capillis eſt

Lanugo. Lāugioſus — lanugo quedam quaſi lana: qua in primis cotonea mala conuelantur: a lanugine inclinatur lanuginoſus. plinius lanuginoſum uocat araneum.

M. AN. Per magos ſacros: q; ille hæc tentauerit Pli. uerba declarant: præterea inqt umbrarū inferorūq; colloqa q̂ omnia ætate noſtra princeps Nero uana falſaq; comperit. Lucanus auctor eſt ita maioribus perſuaſum poſſe umbras herebi ui magica euocari ex eius pharſalide eſt id carmen: fata peremptorū pendent iam multa uirorū quem ſuperis reuocaſſe uelit ſi tollere totas tentaſſet campis acies & reddere bello ceſſiſſent leges herebi: Apulei auctoritas haud uno loco Lucano aſtipulat. Exorare: præcibus flectere ac placare. Peregrinatione græciæ quū peregre in græciam eſt profectus. Eleuſinis ſacris: eleuſinæ cereris græci: χέσ μοφωριά uocant. Amitæ necem: domitiæ domitii patris ſorori: Tacitus hæc Turius & clauiſius atineto domitiæ Neronis amitæ liberto aperiūt. Lanuginem eius: barbam tū primū: pubeſcentē q̄ nero nō dū depoſuerat. Grandis natu: iam annus.

PHI. Simul hāc excepo: uerba amitæ i morbo blādiētis nerōi. tāq̄ tūc libēter morituræ: cū uidiſſet nero nē depoſita pria lāugie iā maturꝫ ipio ad uirilitatē pueiſſe talia āt uerba ex uſu ſūt quotidiāo & affectiōibꝫ dōeſticis. Hāc lāuginē barbæ. Sepoſiturꝫ: tāq̄ ſignificare uellet nullā i ſe mortis differēdæ cām futurā. Largius: uſq; ad aiæ effuſionē. Suppſſo: occltato. Abſcederet ut oia amitæ bōa ad ipm ptierēt. Octauiā: q̄ filia

popea ſabina — fuit claudii q̄ pr̄ deſpōdit. Dōitio nerōi: poſt mr̄ioniū agrippiæ. Popeiā ſabinā: erat Rōæ ſabia popeia: q̄ nomē aui pr̄ni ſūpſerat illuſtri mēoria pōpeii ſabini cōſularis & triūphali docet pfulgētis. huic oia alia fue

Famæ non pepercit — re pter hōeſtū aium. ſermo comis: nec abſurdū igēiū modeſtiā pferebat: & laſciuia tn̄ utebat. famæ nūq̄ pepcit maritos & adlteros n̄ deſtigués. raro i publicū pgrediebat: idq; uelata pte oris ne ſaciaret aſpectū: uel

Item de parricidiis eius in uxores affines & neceſſarios:& coniunctos ſuos commiſſis.

VXores ꝑter octauiã duas poſtea duxit: Pompeiã Sabinã queſtorio patre natam & equiti Romano ante nuptã:deinde ſtatiliã Meſſalinã Tauri bis cõſulis ac triũphalis abnepté: Qua ut potiretur uirum eius Atticũ Veſtinũ cõſulé in honore ipſo trucidauit. Octauiæ cõſuetudiné cito aſpernatus corripiẽtibus amicis ſufficere illi debere reſpõdit uxoria ornaméta. Eandé mox ſæpe fruſtra ſtrãgulare meditatus dimiſit ut ſterilé:ſed iprobãte diuortiũ populo nec parcẽte cõuitiis ẽt relegauit:deniq̃ occidit ſub crimine adulteriorũ adeo impudenti falſoq̃:ut i queſtione pernegãtibus cunctis Anicetum pedagogum ſuum indicé ſubiecerit:q dolo ſtupratam a ſe fateretur:Popeiam duodecimo die poſt diuortiũ Octauiæ in matrimoniũ acceptã dilexit unice:& tñ ipſam quoq̃ ictu calcis occidit quod ſe ex aurigatione ſero reuerſum grauida & ægra conuiciis inceſſerat. Ex hac filiã tulit Claudiã Auguſtam:amiſitq̃ ad

ga ſic dicebat. Pr̃e q̃ſtorio:hic dictus é titus olius. Eq̃ti romano:Ruffo criſpio:ex quo filium gẽuerat. Statiliã meſſalinã:altera hæc é meſſalia ab illa impudica claudii pricipis cõiuge. Tauri bis:cõſulis:ab hoc ſtatilio tauro téporibus auguſti amphiteatꝝ Rõæ extructũ é:fuit & alius ſtatilius taurus huius meſſalinæ frater ut opior:q ob opes & hortos egregios:q̃bus agrippia ihiabat accuſatus ui uitæ ſuæ attulit Habemus inq̃t.M.Varro multa noia a pecore.ex quo Statilii tauri:Annii captæ:Põpõii uituli cognomiati. Abnepté:q̃rto cognatiõis gradu ſũt ſupra abauus abauia:ifra abnepos abneptis. Atticũ ueſtinũ:Nerõi odiõ aduerſus ueſtinũ ex nimia ſodalitate ceperat:dũ hic ignauiã pricipis penitus cognitã deſpicit: ille ferociã amici metuit acceſſerat altera

Statilius taurus

Abneptis

odii cã:qđ ueſtius ſtatiliã meſſalinã ſibi mr̃imõio iũxerat.haud neſcius iter adulteros eius & cæſaré eẽ:uñ nero nõ crie nõ accuſatore exñte tribunũ cũ cohorte militũ imittit ad ueſtinũ trucidãdũ:q eo die munia cõſulis ipleuerat.cõuiuiũq̃ celebrabat.q ubi audiuit ſe a tribũo euocari ſtati exurgẽs claudit̃ cubiculo ꝑſto é medicus.abſcidũt̃ uenæ:uigẽs adhuc balneo ifert̃:calida aq̃ merſat̃:nulla edita uoce:q̃ ſemet miſeraret̃. In ipſo honore:cõſulari. Dimiſit ut ſterilé:nero fato quodã abhorrebat ab octauia eãq̃ exturbat ſterilé dictitãs.exin poppeæ cõiũctus é:cã aũt ſterilitatis ut ſupra relatũ é:diuortiũ fieri licebat:qđ primus inſtituit ſpurius carbilius ruga:cũ liberi ex uxore ſterilitatis uitio nõ gignerent̃. Relegauit:in cãpaniã pulſa fuit octauia addita militari cuſtodia.cũ crebri q̃ſtus nec occulti ꝑ uulgũ fierẽt.a nerõe reuocata mox i iſulã pãdateriã relegata:& ut inq̃t elegãter Tacitus:nõ alia exul fœmia uiſentiũ oculos maiore miſericordia affecit.paucis de hic iteriectis diebus mori iuſſa é.itaq̃ ifœlix octauia reſtrigit̃ uinculis uenæq̃ eius per oẽs artus exoluũt̃ & q̃a ꝑſſus pauore ſanguis tardius labebat̃ ꝑferuidi balnei uapore enecat̃:ꝓp hãc octauiam ſcripta é a Seneca tragœdia: q̃ iſcribit̃ octauia. Sub crie adulterioꝝ:popea Nerõis mariti potẽs quẽdã ex miſtris octauiæ ipulit ſeruilé ei amoré obiicere:deſtiatuſq̃ reus é eucherus Alexãdrinus tibicen.acte ob id de ancillis q̃õnes.q̃dã ui tormétoꝝ uictæ adulteriũ annuerũt:plures ꝑſtiterũt ſanctitaté dñæ tueri.in q̃õne.ſ.tormétoꝝ. Anicetũ pedagogũ.adhuc alludẽs dixit iuuẽalis permordet anicetus ipſe.ſupra diximus hũc anicetũ patratoré fuiſſe necis agrippinæ.hũc igit̃ nero pollicitatiõibus onerat ut fateri uelit ſe adulteriũ cũ octauia cõmiſiſſe:q iſita uecordia plura ẽt q̃ iuſſus erat fingit:faterurq̃ adulteriũ octauiæ apđ amicos:quos uelut cõſilio adhibuerat nero:mox in ſardiniã pellit̃.ubi nõ iops exiliũ tolerauit & fato obiit auctor tacitus. Indicem:qui uelut conſcius facinoris indicaret adulteriũ cũ octauia cõmiſſum ipunitate ꝓpoſita.tales.n.ſũt idices ut tradit aſconius ſenatoria ꝑſona nõ põt indiciũ ꝓfiteri ſaluis legibus.

Mors ueſtini

diuortium ex ſterilitate

mors octauiæ

octauia tragœdia

index

M.AN. Hanc:barbã ſiue lanuginé. Mori uolo.q.d.ſimul hac uidero te factũ uirũ libẽs moriar. Largius:ad interitũ uſq̃ eius aluũ exinanirẽt. Inuaſit:occupauit. Abſcẽderet:ad alios deueniret. Tauri ſtatilii de quo ſupra.is.n.ex legato amphitheatꝝ Romæ Au.pricipatu erexit. Atticũ ueſtinum:acceſſerat repẽs cã ꝙ ueſtinus ſtatiliã meſſalinã ſibi iũxerat:haud neſcius inter adulteros eius & Cæſaré eſſe de ueſtini morte eodé loco tacitus. Octauiæ:q̃ claudius princeps ex meſſalina tulerat. Impudenti:turpiter aſſimulato. Anicetũ:hic ille é:cuius cõſilio uſus eſt nero in agrippina mr̃e ſolutili nauigio ꝑdenda:tacitus nõ anicetũ ſed euceꝝ natiõe alexãdrinũ canere per tibias doctũ adulterii reum ait deſtinatum.

PHI. Popeam.hæc eſt illa popea:quæ balnearum ſolium aſinino lacte temperabat: quo cutem erugari & tenereſcere:& candorem cuſtodiri putant.ob hoc greges aſinarum popeam comitabantur: ut illo lacte corpus totum maceraret:cutéq̃ extenderet.auctor Plini.in.xi.&.xxviii.hæc ſoleis ex auro induebat:pedes iumentorum delicatiorum.autumant eruditi ab huius poppeæ nomine poppeana medicamenta dici:quorum meminit poeta ſatyricus. Ictu calcis.tradit tacitus poppeã obiiſſe mortem fortuita mariti iracundia a quo grauida calcis ictu afflicta eſt:q̃dã ſcriptores ꝓdiderũt ueneno extinctam eſſe. corpus poppeiæ non igne crematũ eſt ex romano more ſed regũ externoꝝ conſuetudine repletũ odoribus.tumulo iulioꝝ illatũ é exeq̃æ publicæ ductæ ſũt.laudauit ipſemet nero defunctã ꝓ roſtris.Qui mulieré ꝑgnantem calce per

Lacte aſinino erugatur cutis

poppeana

ictu calcis periit

modũ infanté. Nullũ adeo neceſſitudinis genus eſt: qđ non ſcelere perculerit: Antoniam filiam Claudii recuſanté poſt Pompeiæ mortẽm nuptias ſuas quaſi molitricem nouarum rerum interemit. Similiter item cęteros. aut affinitate aliqua ſibi aut propinquitate cõiunctos in quibus Aulũ Plautium iuuenem: quem cum ante mortem per uim cõſpurcaſſet: eat nunc inquit mater mea: & ſucceſſorem meum oſculetur iactans dilectum ab ea: & ad ſpem imperii impulſum Priuignũ Ruffum Criſpinũ Pompeia natum impuberem adhuc: quia ferebatur ducatus & imperia ludere mergendum mari dum piſcaretur ſeruus ipſius demandauit. Tuſcum nutricis filium relegauit: quod in procuratione ægy-

cuſſerit: moriente fœmina ex eo ictu & ipſe pcuſſor moriaẗ. aĩam n. p aĩa céſet lex iudaica eé repetendá. Quod ét referẗ a ioſepho in quarto antiqtatũ. Cõuitiis i ceſſerat. Iurgiis & maledictis fuerat iſectata. cõuitiũ a uiciis dictũ

Cõuitium unde

exiſtimat feſtus uel mutata. i. littera quaſi cõuociũ: cui aſtipulaẗ Vlpianus ſcribés cõuicium dici uel a cõcitatione uel a conuentu hoc eſt a collatiõe uocũ: cum in unũ uoces cõplures cõferuntur. Cõuitiũ. n. appellatur quaſi cõuocium. Labeo ait cõuiciũ eſſe iniuriá & pprie accipitur pro maledicto cõtumelioſo. Laurétius uallenſis ab hoc uerbo cõuitio conuitiũ deriuari opinaẗ: quaſi uitádũ & uituperationis cauſa factum ſit. Auguſtam. Nero ut auctor eſt tacitus natá ſibi ex popeia filiá uocauit auguſtá. nata autem eſt apud antiũ coloniá. & ſenatus uota publicæ ſuſceperat pro utero popeiæ: quæ exoluta ſunt: & additæ ſupplicationes téplũq; fœcũditati.

Templum fœcũditati

Admodũ iſanté. Quartũ intra méſem defuncta eſt iſans auguſta: rurſuſq; exortæ adulatiões céſentiũ honorem ut diuæ & puluinar edéq; & ſacerdoté. Nero ut leticiæ ita meroris immodicus egit. Perculerit. ſubuerterit uexauerit afflixerit. alias percuſſerit. liuius. genu femur perculit. Atoniam: ſupradictũ eſt Claudiũ ex petina uxore ſuſcepiſſe filiá noĩe antoniam quæ a Nerone iterempta eſt: cum illi nubere recuſaſſet fuit hæc antonia uxor Cor. ſyllæ: cuius noĩe olim delati ſunt apud neronem pallas & burrus. tanq̃ cõſenſiſſent uocare illũ ad imperiũ. Cæteros. ſ. iteremit. Affinitate. affinitaté uiri & uxoris cognationem: ſicut affines utriuſq; cognatos dici ſcribit iuriſcõſultus: ab eo quod duæ cognatiões: quæ diuerſæ iter ſe ſunt cognatiõe per nuptias copulátur: & altera ad alterius finé accedit.

affines uñ

Propinquitate. conſanguinitate & neceſſitudine: quá iuriſcõſulti uocát proximitaté.

proximitas

Cõſtupraſſet. ueluti ſtuprator: alii codices habẽt cõſpurcaſſet: quod ſignificat ſpurca libidine poluiſſet: ſpurcare. n. eſt fedare atq; uitiare. plautus. ſpurcatur naſum odore illutibili.. Idé ſpurcas noctes ĩpuras & impudicas uocat. Antiq ſpureum uinũ dicebant cum aqua admixtũ tanquá nõ amplius purũ foret. Celſus iuriſcõſultus titulo ad legem aquiliam cũ eo agi poſſe aqlia ait: qui uinũ ſpurcauit uel effudit uel acetũ fecit uel alio modo uiciauit.

Spurcare

Spureum uinum

Succeſſoré meum: agrippina olim apud neroné accuſata eſt: quod deſtinaſſet rubeliũ plácũ ad res nouas extollere: coniugioq; eius etiam imperiũ rurſus inuadere. erat enim ut auctor eſt tacitus per maternam originem plancus ex familia iulia pari ac nero gradu a diuo auguſto. agrippina ĩpetrato filii colloquio ultionem ĩ delatores obtinuit. plácus ipſe ad p̃ſens ſilétio tráſmiſſus eſt qui paulopoſt admõitus litteris neronis cũ uxore & paucis familiariũ cõceſſit ĩ aſiá ibiq; fuit iteréptus a céturiõe p mediũ diei nudus exercédo corpori. caput interfecti relatũ eſt ad nerõem qui capite cõſpecto dixiſſe fertur: cur nero depoſito metu nuptias popeæ ob eiuſmodi terrores dilatas maturare parat: octauiáq; cõiugé amoliri.

Mors planci

M.ANTO. Popeiá: ſic. n. legendũ & nõ põpeiá ut habẽt oés fere Tráqlliãi codices quos duntaxat uidimus tacitus cur ĩquit nero depoſito metu nuptias poppeæ ob eius terrores dilatas maturare paraẗ Octauiáq; cõiugem amoliri & rurſus exturbat Octauiá: ſterilé dictitás exin poppeæ cõiũgiẗ: Pli. popea certe domitii neronis cõiũx qngétas per oĩa ſecũ fœtas trahés quũ de aſinaꝝ natura interi loquereẗ. Ictu calcis: tacitus poſt finé ludicri poppea morté obiit fortuita mariti iracúdia a quo grauida ictu calcis afflicta é neq;. n. uenenũ crediderim ꝙ qdá ſcriptores magis odio q̃ ex fide tradiderũt. Claudiam auguſtam: tacitus propeam nõ claudiá auguſtá iſanté nominatá ſcribit. Antoniam: claudii qui princeps fuit & petinæ filia quæ pompeio & fauſto ſyllæ nobiliſſimus iuuenibus nupſerat de antõiæ cõſpiratione & morte plura tacitus. Cõſtupraſſet: irrumatiõi adhibuiſſet ꝙ flagitiũ ut patratũ ſuſpicemur uerba q̃ frequẽẗ efficiũt: ea inqt mater mea & ſucceſſoré meũ oſculeẗ quaſi dicat nũc maxime quũ eius os é irrumatiõe coinquinatum.

priuignus

PHI. Priuignũ criſpinũ: diximus dudũ poppeá ruffi criſpi uxorem fuiſſe ex quo filium hũc criſpinum genuerat. quem priuignũ neronis fuiſſe dicit tráqllus & ab ipſo uitrico ĩteremptũ uitricus. n. & priuignus noĩa ſũt relatiua: priuignos enĩ & priuignas uocamus filios filiaſue uxoris noſtra ex alio uiro ut docet modeſti. iuriſcõſultus. Ludere ducatus. ludus pueroꝝ ut fingát per ludibria poteſtates & ludát ꝑpoſituras quas ducatus appellat. ſcribit capitolius ĩ galiéo pueros fingere p ludibria poteſtates. a duce ſiue aducédo ducatus dr̃ prĩcipatus. Iulius capitolius qd tm̃ laboras cũ eius loci iá ſis ut ducatũ poſſis accipe: flauius uopiſcus ĩ aureliáo habuit multos ducatus multos tribũatus. Ludere. ludo & alea puerili. q̃ſi ob hæc uidereẗ uelle ĩperare. Nutricis. ipſius neronis. In pcuratione ægypti. auguſtus decreta pcuratoꝝ ægypti perinde haberi iuſſerat: ac ſi magiſtratus romãi cõſtituiſſent. In aduẽtũ ſuũ: cũ nero ſuſcepiſſet pegrinationé

pti balneis in aduentum ſuum extructis lauiſſet. Senecam preceptorem ad necem compulit quãuis ſæpe commeatũ petenti boniſq; cedenti perſancte iuraſſet ſuſpectum ſe fruſtra periturumq; potiuſquam nocīturum ei. Burro præfecto remedium ad fauces pollicitus toxicum miſit: Libertos diuites: & ſenes olim adoptionis mox dominationis ſuæ fautores atq; rectores ueneno partim cibis: partim potiõibus indito intercepit.

alexãdrinã uulgaſſetq; ſe in egyptũ iturũ: egyptũ extruxerãt nouas balneas: qbus neronẽ ſuo aduentu honorificẽter accipient: qbus cũ filiis nutricis auſus eẽt lauare fuit intereptus: tanq̃ nullã habuiſſet rõnẽ iperatoriæ maieſtatis: cuius utenſilia a reliquorũ uſu ſeiũcta eẽ ſolẽt. uñ legimus apud hiſtoricos capitale fuiſſe ſi quis conſediſſet in ſella pſarũ regis.

Capitale in ſella regis ſediſſe

Senecã ad necẽ. ſeneca claritudine ſtudiorũ memorabilis pueritiæ nerõis educator idignã eruditiõis mercedẽ a diſcipulo recepit: qui doctori ſuo pinde ac cõſcio cõiuratiõis piſonianæ p tribunũ ptoriæ cohortis ſiluanum idici mortẽ iuſſit. erat id tpis ſeneca i ſuburbano rure ad quartũ lapidẽ ab urbe ſubſiſtẽs: q accepto hoc nũtio ipauidus ſecuit uenas brachiorũ & poplitũ & nouiſſimo momẽto ſuppeditante eloquẽtia aduocatis ſcriptoribus pleraq; tradidit: q̃ ad poſteros nõ puenerũt. cæterũ cũ lentitudine mortis diu cruciaret̃ uenenũ hauſit ſed fruſtra: cũ iã artus frigeſcerent: & clauſi forent corporis meatus aduerſus uim ueneni. poſtremo illatus balneo & uapore eius exanimatus ſine ullo funeris ſolẽni crematus eſt. ita. n. codicillis ipſe pſcripſerat. fama fuit deſtinaſſe principes cõiurationis piſonianæ ut poſt occiſum neronẽ piſo quoq; interficeretur: tradereturq; iperiũ ſenecæ claritudine uirtutũ ad ſũmũ faſtigiũ delecto: hinc uidet̃ illud dictũ a Iuuenale. libera ſi dent̃ populo ſuffragia qs tã pditus ut dubitet ſenecã: pferri neroni. cotrigẽdus eſt error hoc in loco multorũ: cũ pleriq; oẽs exiſtimẽt hũc ſenecã fuiſſe cõditorẽ tragœdiarũ: qđ ne credas & rõ & auctoritas euidẽter oſtendunt. Nãq; in tragœdia cui titulus eſt octauia. inducit̃ mater Neronis agrippina: quã filius iuſſerat occidi: pdicens futurã filii deſerti & cunctis egẽtis necẽ nõ potuit autẽ Seneca magiſter neronis talia ſcribere: cum ante neronẽ ipſe perierit. Præterea ſydonii apollinaris auctoritas liberat nos ab opinione hac falſa & inueterata. qui i hẽdecaſyllabis apertiſſime docet ex duobus ſenecis alterũ fuiſſe philoſophũ ac neronis præceptorẽ: alterũ poetam tragœdiarũ cõditorẽ. uerſus ſidõii ſunt hi. Nõ qđ corduba ppotens alumnis. facũdũ ciet hic putes legendũ. quorũ unus colit hiſpidũ platona. Incaſſumq; ſuũ monet neronẽ. orcheſtram quatit alter euripidis. pictũ fetibus eſchylon ſequutus.

Mors ſenecæ

Correctus error publicus

An hic ſeneca ſcripſerit tragœdias

Duo ſenecæ

Cõmeatũ. abeundi facultatem & in ociũ litterarũ ſecedendi. Boniſq; cedẽti. apud cor. tacitũ ſeneca cum uariis criminationibus pmeretur in colloquio neronis ait hæc. cũ opes ultra ſuſtinere nõ poſſim pſidiũ peto iube eas per pcuratores tuos adminiſtrari in tuam fortunã recipi: nec me in paupertatẽ ipſe detrudã ſed traditis quorũ fulgore perſtringor. qđ tẽporis hortorũ aut uillarũ curæ ſeponitur in animũ reuocabo. Burro pfecto. burrus pfectus cohortiũ ptoriarũ militaribus curis: ſeneca uero pceptis eloquentiæ lubricã neronis ætatẽ moderabant̃. olim nero deſtinauerat amouere burrũ: a pfectura tanq̃ agrippinæ gratia puectũ: ſed ope ſenecæ dignatio burro retẽta eſt cuius mors infregit ſenecæ potentiã. periit aũt ueneno fraude neronis dato. nã cũ tumeſcentibus faucibus egrota & burrus a nerone q̃ſi remediũ adhibituro miſſum ẽ medicamẽ noxiũ quo illitum fuit illius pallatũ. burrus intellecto ſcelere cũ ad uiſendum eum princeps ueniſſet aſpectũ eius auerſatus: ſciſcitãti hactenus rñdiſſe fertur. ego bene me habeo. burrũ antiqui dixerũt ruffum. unde burrata potio appellat̃ lac mixtum ſapa a burro hoc eſt ruffo colore. hic rubens cibo ac potiõe ex prãdio burrus noĩatur hic cognomina fuerũt burrorum apud romanos. & hoc ẽ qđ intelligi uoluit Quintilianus in. i. cũ ait pceptorẽ ſubtilẽ ſcrutaturũ mille origines noĩum ſecretiorũ. unda inqt ſint burri. galbæ. plãci. pãſæ. ſcauri: & ſimilia Ennius ut teſtatus eſt cicero in oratore burrũ dicebat: cũ pyrrhũ ſignare uellet. qdã codices tulliãi nõ burrum habent ſed purrum.

Mors burri

Ego bene me habeo

burrus ruffus

burrata potio

M. AN. Ruffinũ criſpinũ ex Ruffo criſpo equite. Ro. & Sabina poppea genitũ. Ludere: ſe mõ ducem mõ impatorẽ p luſum aſſimulare quaſi ad ſucceſſionem ipii alluderet qa Cæſaris priuignus. In pcuratiõe quũ ægyptũ pcuraret. Lauiſſet. tuſcus quaſi nullã rõnem Neronis affuturi habuiſſet. Senecam: Anneũ: Senecã ſtoicæ diſciplinæ philoſophũ ſua ætate ſummũ uaria de eius ſcriptis iudicia: cæterũ ingeniũ pbant oẽs: Gellius & fabius ſunt auctores: is refectis uenis hauſtoq; ueneno ut tacitus ait calidæ aquæ balneo illatus piit: de calũnia & mortis rõne idẽ auctor plura illud nõ ptereũdũ puto pcrebuiſſe phamã ſubriũ flauium cũ Cẽturiõibus occulto cõſilio agitaſſe: ſi piſo & ſocii Neronẽ obtrũcaſſent impiũ ſenecæ demandare. Præfecto: ptorii. Toxicũ miſit: tacitus conceſſit uita burrus incertũ ualitudine aut ueneno ualitudo coniectabatur q in ſe tumeſcẽtibus paulatim faucibus & impedito meatu ſpiritũ finiebat: plures uim Neronis quaſi remedium adhiberet̃ illi tum pallatum eius noxio medicamine aſſeuerabant.

PHI. Libertos diuites: Cor. Tacitus: eodẽ anno libertorũ potiſſimos ueneno iterfeciſſe creditus eſt. doryphorũ q̃ſi aduerſatũ nuptiis popeiæ pallantẽ quod immenſam pecuniã longa ſenecta teneret. Adoptionis fautores: pallantẽ libertũ in primis auctoritate ſuaſioneq; obtinuiſſe: ut nero adoptaretur a claudio auctor ẽ Cor. Tacitus. Partim potionibus. M. Tullius in oratiõe p cluẽtio oſtendit uenenũ celerius poſſe in potione epotum q̃ in cibo comeſum pmãere in uenas atq; in oẽs partes corporis. & facilius fallere i pocu-

Venenũ in poculo

De ſæuitia eius cõtra extraneos:& cæde illuſtriũ uirorũ.

NEc miore ſæuitia foris & i exteros graſſatus é ſtella crinita:q̃ ſũmis poteſtatibus exitiũ portendere uulgo putat᷑ p cõtinuas noctes oriri cœpat. Anxius ea re: ut ex Babilo aſtrolosto didicit ſolere reges talia oſtẽta cæde aliq̃ illuſtri expiare:atq; a ſemet in capita pcerũ depellere:nobiliſſimo cuiq; exitiũ deſtinauit. Enimuero multo magis & q̃ſi per iuſtã cãm duabus coniurationibus prouulgatis quarũ prior maiorq; piſoniana Romæ:poſterior uinciana beneuenti conflata atq; detecta eſt. Coniurati e uinculis triplicium cathenarum dixere cauſam. Quum quidam crimine ultro faterentur:nonnulli etiam imputarent tanq̃ aliter illi non poſſent niſi morte ſuccurrere dedecorato flagitiis omnibus. Damnatorum liberi urbe pulſi enectiq; ueneno aut fame. Conſtat quoſdam cum pedagogis & capſariis uno prandio pariter necatos:alios diurnum uictum prohibitum quærere.

lo q̃ in cibo. Indito:imiſſo ipoſito. Intercepit:e medio ſuſtulit ĩteremitque. Foris:nõ ſolum i domeſticos & neceſſarios graſſatus eſt nero:ſed ẽt foris hoc eſt i eos:q nulla pximitate illũ.cõtiebãt:& erãt exteri & extrarii. Stella crinita:cometes. de quo hæc tacitus.ſidus cometes effulſit:de quo uulgi opinio eſt tanq̃ mutationé portẽdat.Idé alibi fine anni uulgant᷑ pdigia iminẽtiũ malorũ nũtia:uis fulgurũ non alias crebior:& ſydus cometes ſanguine illuſtri ſemp Neroni expiatũ de hac ſtella crinita ſic ſcribit plini.in.ii.terri ficũ magna ex parte ſydus in nr̃o æuo circa ueneficiũ quo.Claudius Cæſar ĩperiũ reliqt domitio neroni:ac deide pricipatu eius aſſiduũ ac ſeuũ.Seneca quoq; li.ul. queſtionũ tradit hæc ſex mẽſibꝫ hic cometes:qué nos nerõis principatu lætiſſimo uidimus ſpectãdũ ſe p̃buit indiuerſum illi claudiano circũactũ.Idem poſt Paulũ.nã intra ſextũ menſem dimidiã cœli parté trãſcurrit hic pximus cometes q ſeptẽtrione mortuus ſui initiũ fecit & p occidenté in meridiana puenit erigẽs curſu obliquo.de cometis quas nr̃i crinitas ſtellas appellant affatim diximus in prio cõmẽtario.ſydus eſt terrificũ & portendẽs regnorũ euerſiones.cuius rei cã tradit᷑ ab alberto magno li.i.meteororũ:q ait q̃rendũ eẽ quare dr̃ comete ſignificare morté principum & bella futura:ubi dicẽdũ ꝙ ſignificat & pauperis & diuitis deſtructioné:ſed tñ circa morté regis pp famam & illuſtre nomé plus obſeruat᷑.pterea cã cometæ pria ſignificat martis fortitudiné:ꝗ decernit p̃cipue morté uiolentã:quã Iulius firmicus elegãti uocabulo ſubinde uocat biothanatã a quo & biothanati dicti q uiolẽta morte extiguũt᷑. Et babilo aſtrologo:ap̃ tacitũ mentio fit cuiuſdã babilil cui egypti præfectura a Nerone pmiſſa eſt. Expiare:tanq̃ infortuniũ iminẽs poſſit i alterũ trãſferri p expiationé & diis ſatiſfieri poſſit alieno ſanguine. Promulgatis:patefactis iuulgatis editis. Terẽtius uia patrũ pmulgata. Piſonianã.cõiuratio piſoniana a Caio piſone nomé accepit:q calfurnio genere ortus ac multas iſigneſq; familias pr̃na nobilitate cõplexus claro apud uulgũ rumore erat p uirtuté aut ſpẽs uirtutibus ſiles facũdiã tuendis ciuibus exercebat:largitioné erga amicos.apud ignotos comis erat.illi corpus pcerũ decora facies.idé magnificentia clarus & aliquãdo luxui idulgebat:cõiurauit hic cũ multis nobilibus cõtra Neroné:q deſtinauerant ut poſt occiſum principẽ piſo iperaret.ſed dũ res platat᷑ detecta é cõiuratio p milichũ ſeruini libertũ:q poſtea a nerone p̃miis ditatus cõſeruatoris ſibi nomé aſſumpſit græco eius rei uocabulo ut inqt tacitus.nã ſoter dictus eſt:q latine dici poteſt ſeruator.Cicero tamé in uerrinis ſotera inqt latine uno uerbo exprimi non poſſe:is eſt nimirũ ſoter:qui ſalutem dedit.piſo obiit abruptis brachiorum uenis.de hoc piſone locutũ eẽ Iuuenalé arbitror ſic ſcribentẽ:nemo petit modicis:quæ mittebant᷑ amicis a ſeneca:quæ piſo bonus q̃ cotta ſolebat largiri. Vinciana:hæc coniuratio a uincio auctore nomen ſortita eſt.uincii ruffini eqtis Romani meminit Cor.Tacitus.q lege cornelia de falſis a nerõe dãnatus eſt. Beneuenti:beneuentũ.ii.regione italiæ eſt:quæ ciuitas quõdã appellata é maleuentũ.auctores Pli.& Liuius. Tripliciũ cathenarũ:ad firmioré obligationé:cũ ſimplicibus ſingulariſq; cathenis uincere coniuratos nõ ſufficere exiſtimaret.

Cometes nerõianus

Cur cometes in morte regum

Mors biothanata

biothanati

Cõiuratio piſoniana

piſonis mores

Soter ſeruator

Beneuẽtũ

Maleuẽtũ

M.AN. Libertos:idé auctor pallãté claudii libertũ ꝙ iméſam pecuniã longa ſenecta teneret ab eo occiſum ſcribit de Pallãtis diuitis Pli.ut alio loco diximus:& Iu.ego poſſideo plus pallãte & licinis. Adoptionis.ut nero a claudio adoptaret᷑:Pallas.n.Agrippinæ nuptiis fuerat quũ caliſtus poſt meſſaliæ morté ioliã Paulinã claudio ducendam cenſeret. Foris extra neceſſitudines. Stella crinita:Plinius noſtro iquit æuo circa ueneficiũ quo Claudius Cæſar imperium reliquit Domitio neroni ac deinde principatu eius aſſiduum prope ac ſeuum niſi cometam hunc ab eo de quo alio loco diximus diuerſum fuiſſe dixit. Per continuas noctes:ob id Pli.aſſiduum dixit. Cæde illuſtri:illuſtrium uirorum morte. Piſoniana:ab auctore cõiurationem ipſam piſonianam appellauit:quum multi alioquin uiri clari cum eo coniuraſſent & in his militaris ordinis centuriones quidam & Fennius ruffus prætorianarum cohortiũ præfectus. Vinciana:hæc quoq; a conſpirationis principe nuncupata.

PHI. Vltro faterent᷑.ſubrius flauius tribunus in coniuratione piſoniana noiatus.poſtq̃ urgebat᷑:confeſſionis gloriã cõplexus:interrogatuſq; a nerone qbus cauſis ad obliuioné ſacramenti acceſſiſſet:dixiſſe pdit᷑

Item de cæde multorum paſſim facta:& aliis geſtis eius.

NVllus poſt hac adhibitus delectus aut modus interimendi quoſcunq; libuiſſet quacunq; de cauſa ſed ne de pluribus referam. Saluidieno Orphito obiectum eſt: quod tabernas tres de domo ſua circa forum ciuitatis ad ſtationem locaſſet. Caſſio longino iuriſconſulto

hæc uerba digna mẽoratu.amauerá te inqt dum amari meruiſti odiſſe cœpi poſtq̄ parricida matris & uxoris auriga & hiſtrio & incendiarius extitiſti. Nõnulli ẽt ĩputarẽt:exprobrarẽt obiicerẽtq; beneficii loco.& hoc in primis referẽdũ eſt ad ſulpiciũ aſpeꝝ cẽturionẽ:q pcõtanti nerõi cur ĩ cedẽ ſuã cõſpiraſſet breuiter rñdit nõ aliter tot flagiciis eius ſubueíri poſſe. Dánatoꝝ liberi:cõtra legẽ & ciuilẽ & diuinã hoc factitatũ nãq; ut ſcribit caliſtratus iuriſcõſultus crimẽ paternum nullã maculã filio ĩfligere põt nec alieni criminis ſucceſſor cõſtituit idq; ẽt diui fratres reſcripſerũt. eccl'iaſtica quoq; ſñia ẽ:qđ filius nõ portabit iniqtatẽ patris. inter exẽpla ſyllãæ crudelitatis hoc cũ primis memorat. q; a republica liberos pſcriptoꝝ ſubmouit cũ teſte ſeneca nihil iniqus ſit:q̄ aliquẽ hæredẽ paterni odii fieri. Enecti nero pticipiũ pteriti facit a necaui necatus a necui nectus oratius ſpẽ mẽtita ſeges bos ẽ enectus arádo.Ci.in pría tuſculana.enectus ſiti tãtalus. pprie ãt necatus ferro:enectus uero alia ui pemptus dr:ut tradit priſcianus in.ix. Cũ capſariis pedagogos:& capſarios fuiſſe iter ſeruos docet Vlpianus titulo de manu miſſis uidicta:ubi capſariũ:interptat eũ eẽ.q portat libros uerba Vlpiani hæc ſunt ſi collactaneus uel ducator:ſi pedagogus ipſius uel nutrix.uel filius filia ue eius eoꝝ uel alũnus uel capſarius.i.q portat libros:ſi ĩ hoc mãumittat ut pcurator ſit dũmõ nõ minor annis decẽ & ſeptẽ ſit.de capſario ſeruo ĩtelligi uoluit Iuuenalis illo uerſu:quẽ ſeqt cuſtos anguſtæ uernula capſæ.alias capſarii ſignificãt illos q mercede ſeruáda in balneis ueſtimẽta ſuſcipiũt:quoꝝ meminit Paulus iuriſcõſultus lib.i.digeſtoꝝ titulo de officio pfecti uigilũ:uulgo capſarios uocitamus: q ppoſiti ſunt capſæ numariæ argẽtarioꝝ & numularioꝝ. Vno prádio.filr Pli.ſcribit uno cõuiuio iterẽptos eſſe cunctos cõuiuas & tribunos & cẽturiones ſuillis fungis:qđ genus uenenis ẽ accõmodatiſſimum. Diurnũ:diaria dicimus uictũ diurnũ diogenes apud græcos cognominatus eſt hemerobios a diurno uictu.diaria appellauerũt cibaria in ſingulos dies data:quoꝝ meminit oratius illo uerſu:urbana diaria rodere mauis.& iuriſcõſultus titulo de alimẽtis legatis.ubi ait Vlpianus diariis relictis neq; habitationem neq; ueſtiariũ neq; calciariũ deberi:cũ de cibo tantũ teſtator ſenſerit. Ad ſtationẽ:ſtationes pter alia ſignificata appellamus loca publica:in qbus ocioſi ſtare & ſermocinari & docere cõſueuerũt:de qbus ĩtelligit poeta ſatyricus ubi ait.cõuentus ſtationes oẽ theatrũ de rutilo.& Au.Gellius.li.xii.queſitũ eẽ memini in pleriſq; Romæ ſtationibus ius publicæ docẽtiũ aut reſpõdẽtiũ.nero obiecit tãq̄ capitale crimẽ orphito:qđ domũ ſuã cõuertiſſet in uſum triũ tabernaꝝ:q̄ erant circa foꝝ:eaſq; locabat in uſum ſtationũ. Ciuitatis:qdã codices habent ciuitatibus ut ſit ſenſus locatas fuiſſe tabernas ad uſum ſtationũ ciuitatibus hoc eſt peregrinis & aliaꝝ ciuitatũ hoibus romã uenĩẽtibus:qđ ſi legas ciuitatis:referes ad ciues romãos. Caſſio lõgino:de hoc iuuenalis longinum & magnos ſenecæ pdiuitis hortos.hũc caſſiũ lõginũ olí nero phibuit ab officio exequiarũ cõiugis popeæ.qđ primũ ĩdiciũ mali fuit:& cũ nullũ crimẽ Caſſio obiectari poſſet obiectatũ hoc eſt:qđ inter imagines maiorũ ẽt imaginẽ.C.Caſſii coluiſſet ita ĩſcriptã:duci partiũ: de quo ſatis ac ſup in primo cõmẽtario.itaq; ſenatuſcõſulto dãnatus in exiliũ eſt caſſius deportatuſq; in inſulã ſardiniã fuit & alter caſſius longinus & ipſe iuriſcõſultus pronepos ſerui ſulpicii:qui conſul fuit cũ quartino temporibus tyberii: diemq; ſuũ obiit principe Veſpeſiano imperatore.

M.AN. Vltro:ſponte:nõ qõne coacti. Imputarent:beneficii loco obiicerent. Illi:perditæ illius uitæ Succurrere:opẽ ferre quádo morbus aí alia rõne q̄ morte curari nõ poſſet. Capſariis. Vulpianus capſarios dictos ait eos q mercedis gſa ſeruáda ĩ balneis ueſtimẽta ſuſcipiebãt ſed hic p iis qui capſarũ cuſtodes: totiuſq; ſuppellectilis nobilium adoleſcẽtiũ eẽnt accipias oportet:Iu.cuſtos anguſtæ uernula capſæ. Vno prádio:ad illud eſt referendũ qđ multos ueneno ſublatos dixit.Diurnũ uero cibũ ad famẽ. Orphito:Orphiti Tacitus nõ uno loco meminit. Ad ſtationẽ:ad uſum ſtandi cõmorandiue.nõ uẽdendi ut prius quũ tabernæ fuerant unde orta eſt reo calũnia:eſt pter ſignificatũ iã dictũ ſtatio locus in quo ut uulpianus ait tuto naues ſtare poſſunt quidam ita diſtingunt ut ſit ſtatio in qua naues ad tps conſiſtunt portus ubi tuto hyemare poſſunt. Ciuitatis:ad ciuiũ ſtationẽ uel ciuitatibus ut qdã habẽt.i.pegrinis. Caſſio longino:tacitus obiectatũ inqt Caſſio ẽ qđ inter imagines maioꝝ.C.Caſſii effigiẽ coluiſſet ĩſcriptã:duci partium.

Vox plena libertatis

Filius non portabit iniqtatem patris

Necatus

Nectus

Capſarius

Suillis fungis cõui ue iterẽpti

Stationes

Longinus

ac luminibus orbato qđ in uetere gentili ſtémate. C. Caſſii pcuſſoris Cæſaris imagines retinuiſſet. Peto Thraſeæ triſti ro & pedagogi uultus mori iuſſis nõ amplius q̃ horaꝝ ſpaciũ dabat. At ne qd more interuẽiret medicos admõebat: q cũctãtes cõtinuo curarẽt (ita. n. uocabat) uẽas mortis gratia icidere. Credit̃ ẽt Polyphago cuidam ægyptii generis crudã carnẽ: & qcqd daret̃ mãdere aſſueto cõcupiſſe uiuos hoĩes: laniãdos: abſumẽdoſq; obiicere. Elatus inflatuſque tantis uelut ſucceſſibus negauit quenquã principum ſciſſe

Genitura PHI. Luminibus orbato: ſi ſol in horoſcopo fuerit & ſaturnus in imo cœli cõſtitutus periculũ cecitatis
luminibus iſligit: ut ait firmicus maternus in ſeptimo matheſeos. ſcito maximos uiros iã ſeneſcẽtes captos eẽ lumini-
orbatorũ bus iter quos numerat̃ pedianus aſcõius hiſtoricus clarus & orationũ tullianaꝝ doctiſſimus iterpres: qui
Aſconius ſeptuageſimo tertio ætatis anno oculos amiſit. Timoleon quoq; corithius cũ ætate iã pueſtus eſſet ſine ul
Timoleon lo morbo amiſit lumina oculorũ. Gẽtili: ſtẽmate: ſtẽmata cognationũ directo limine in duas lineas ſepa-
Capti lumi rant̃: quaꝝ altera ſuperior: altera iferior ẽ: ut docet iuriſcõſultus. & ut auctor ẽ donatus multi gradus ſunt
nibus & uelut rami ꝓpinquitatis in af-
Stemma finitate & cognatione diſpoſiti.
petus Peto thraſeæ: petus thraſea pa-
thraſea tauius libertatis ꝓpugnator bru
toꝝ Emulus neroni ob uirtutẽ
iuiſus fuit: acceſſerunt & aliæ ſi-
multatis cauſæ iter neronem &
thraſeã: quod ſenatu egreſſus eſt
cũ de agrippina tractaret̃: quod
q; Iuuenali ludicro parũ expecta
bilẽ operã ꝓbuerat: qđ dum po-
peæ honores decernunt̃ ſponte
abſens funeri nõ iterfuerat. eidẽ
præterea ab delatore capitõe coſ
arina uxor ſutiano obiectũ eſt quod nunq̃ pro ſalute principis immolauiſſet: itaq; thraſeæ dãnato datum eſt mortis
thraſeæ arbitriũ: qui flentes ſuos faceſcere propere iubens arriam uxorem monuit retinere uitam. tũ intra cubicu
libamus lum abruptis utriuſq; brachii uenis poſtq̃ cruorẽ fudit humũ ſuperſpargens libamus inqt ioui liberatori.
ioui & ita uir maximus extinctus eſt. Cuius gener fuit heluidius: de quo mox ſuo loco dicemus. de quibus di-
xit poeta ſatyricus. quale coronati thraſea heluidiuſq; bibebant. tanta fuit uirtute præcellẽs petus thraſea:
ut Cor. Tacitus eius mortem ſcripturus non timuerit ſic præfari. Trucidatis tot inſignibus uiris ad poſtre-
mũ nero uirtutem ipſam excidere concupiuit interfecto thraſea peto & barea ſorano. Pedagogi uultus
ſcilicet obiectus eſt pro crimine capitali: tanq̃ rep̃ſentaret uultũ ſeueriorem triſtioreq; pedagogi ſui: quam
exiſtimo fuiſſe demetriũ cynicæ ſectæ profeſſorem: q doctor fuit ipſius thraſeæ: cũ quo pauloante q̃ mo-
reret̃ de natura animæ & diſſociatione ſp̃ũs corporiſq; diſputauit. Aurelianus a populo Romano dictus ẽ
Pedagogus pedagogus ſenatorũ. Horarũ ſpatiũ: legimus ſenecã poſt denũciatam ultimam mortis neceſſitatem popo
ſenatorum ſciſſe teſtamenti tabulas: ſed a centurione quẽ miſerat nero denegatũ eſt tp̃s condendi teſtamenti. de hoc
horrario breuiq; ſpatio mortis meminit Cor. Tacitus: his uerbis proximam necem plautii laterani conſu-
lis deſignari Nero adiũgit adeo propere: ut nõ cõplecti liberos: non illud breue mortis arbitriũ permitte-
Curare ret. Cũctãtes: mortẽ prolatãtes differenteſue. Cõtinuo: ſtatim. Curarent: uerbum eſt medicorũ. dicere
Officiũ ſolebat aſclepiades officiũ medici eſſe ut cito. ut tuto ut iucũde curet. ſed hoc uerbo intelligi uolebat ne-
medici ro ut uenas ſecarẽt: tanq̃ hæc foret optima curatio. Venas icidere. mors q̃ ſit iciſione uenarũ exiſtimat̃
incidere hr̃e minus cruciatus minuſq; tormentoꝝ q̃ reliquæ mortes: cũ paulatim labẽte ſanguine uita deficiat. hic
uenas legimus ſolitos ſecare uenas qbus dabat̃ eligendæ mortis arbitriũ. multiq; in cõiuratiõe piſoniana nomia-
poliphagus ti ſecuerũt uenas. Poliphago: poliphagi uocabulo græco dicunt̃ qui multũ commedũt. latine dici poſ-
Mãducões ſunt manducones gulones comedones. & ſunt multi tibi capaciſſimi: ſicut pamphagi dicti populi cũcta co
pamphagi medentes. phagonẽ id genus hominũ appellat eleganter flauius uopiſcus: q ait Aurelianũ imperatorem ue
phago hementiſſime delectatũ eſſe phagone: q uſq; eo multũ comedit: ut uno die ante menſam eius aprũ itegrũ
centũ panes ueruecem & porcellũ comederet. Crudam carnem: diogenes cynicus carnes crudas eſitaſſe
fert̃: qui cũ olim bouis pedem crudũ ediſſet bile correptus atq; inde defunctus eſt ut qdam prodiderunt:
quod etiam memorat laertius apud Ariſtotelem in ſeptimo ethicorũ ſcriptũ legimus immanes eſſe & effe
ratas gentes circa pontũ: quæ crudis carnibus delectant̃ ὠμοφάγοσ καὶ ὠμόσιτοσ: dicit̃ a græcis cru-
da comedens. Mandere: dicimur proprie mandere ea quæ ſunt duriora & dentibus reluctant̃ a mando
Cibi manſi manſus deriuat̃: Quintilianus cibos manſos appellat dentibus comminutos commanducatoſq; ac prope
anthropha liquefactos: qui facilius digerunt̃. Homines laniandos: tanq̃ hic eſſet anthropophagus: ita enim nominã
gi tur humana carne ueſcentes: quorũ plura genera fuiſſe apud ſcytas auctor eſt Plinius: in ſicilia uero & Ita-
lia fuerunt gentes: quæ humanis corporibus ueſcerent̃ uidelicet cyclopes & leſtrigones. Succeſſibus: pro-
ſperitatibus: lucanus ſucceſſus urgere ſuos.

M.AN. Peto thraſeæ: idem Cornelius: alias inqt cauſas ſubtexit interfecto thraſea peto & barea ſorano olim utriuſq; infenſus & accedentibus cauſis in thraſeam qđ ſenatu egreſſus eſt quũ de Agrippina referretur: quodq; iuuenili ludicro parũ inexpectabilem operam præbuerat. Polyphago cuidã: haud propriũ id nomen eſſe dixeris ſe appellatiuũ atq; a re ipſa factũ πολὺ multũ φάγω cõmedo. Plinius pamphagos ideſt omnia mandentes & anthropophagos ideſt hũana carne ueſcentes in aphrica ad meridiẽ ſupra ſyrtes poſuit: Crudam carnem: ob id ὠμόφαγον κ ὠμόσι. non inepte dixiſſet.

quid ſibi liceret. Multaſq; nec dubias ſignificationes ſæpe iecit: ne reliquis quidem ſe parſurum ſenatoribus: eũq; ordinem ſublaturum quãdoq; e Republica: ac prouincias & exercitus equiti Romano: ac libertis permiſſurum. Certe neq; adueniẽs neq; proficiſcens quẽq̃ oſculo ĩpartiuit. Ac ne reſalutatione quidem: & in auſpicando opere iſthmi magna frequentia clare ut ſibi ac po. Ro. bene res uerteret optauit diſſimulata ſenatus mentione.

De incendio urbis per eum facto.

SEd nec populo aut mœnibus patriæ pepercit dicẽte quodã in ſermone communi ἐμοῦ θανόντοσ γαῖα μιχθήτω πυρὶ immo inquit. ἐμοῦ ζῶντοσ plane ita fecit nam quaſi offenſus deformare ueterum ædificiorũ & anguſtiis flexuriſque uicorum incendit urbem tam palam

PHI. Quid ſibi liceret: tanq̃ principi oĩa ẽt infanda liceãt. olim regi iudices cãbiſæ regi ꝑſarũ dixerunt quãdã inueniri legẽ qua liceret regi facere qcq̃d liberat: Iulia quoq; nouerca Antonii caracali priuigno dicenti uellẽ te uxorẽ ſi liceret: reſpõdiſſe ferꝰ ſi libet licet: an neſcis te imperatorẽ eẽ? & leges dare nõ accipere quo audito furor incõditus ad effectũ criminis roboratus ẽ nuptiaſq; cũ nouerca celebrauit: quaſi ſciret ſe leges dare cũ uere id ĩfandũ matrimoniũ ſolus ꝓhibuere debuiſſet. ĩ hãc ſñiam a liuio ſcienter & uere dictũ eſt reges dñi reꝝ tẽporũq; trahũt cũcta nõ ſequunꝰ. attamẽ q̃ iuſta ſunt & honeſta ea licẽt pricipi: uere pricipãti: ex quo haud immerito laudaꝰ antigonus: q dicẽte quodã oĩa regibus eſſe honeſta & iuſta ita ꝑ iouem inqt barbaroꝝ regibus: nobis aũt ea duntaxat honeſta ſunt: q̃ honeſta & ea ſola iuſta: q̃ iuſta. Sæpe iecit: emiſit in mediũ. Ordinem: ſenatorium. Sublatuꝝ: ablatuꝝ. de medio. atq; necaturũ. Eq̃ti romano: equitibus romanis ordiniq; eq̃ſtri. Libertis: libertinorũ potẽtiã olĩ ĩprimis mirari ſunt britanicũ uidiſſent duces exercituũ obedire polycleto neronis liberto: quẽ princeps miſerat ad ſpectandũ britaniæ ſtatũ. Quẽq̃: ſenatorũ. ſ. Ne reſalutatiõe q̃dẽ ĩſolẽtiæ ĩmodicæ ſignũ ẽ: quando quis nõ dignaꝰ reſalutare ſalutatores: ex quo martialis taxat quẽdã: q nec quidẽ reſalutare dignabaꝰ. Auſpicãdo ope iſthmi: ĩchoando fœlicibus auſpiciis: ſupra dictũ ẽ neronẽ iſthmũ corinthiacũ ꝑfodere tẽtauiſſe: q̃d opus dũ auſpicato ĩcepit clara uoce optauit: ut id ſibi ac romano populo fauſtũ foret & fortunatũ: nulla facta ordinis ſenatorii mẽtiõe quod haud dubie ſignũ fuit prĩcipis male aĩati in ſenatũ. deſtitit aũt nero a fodiẽdo iſthmo: q̃a egyptii philoſophi dixerũt fore: ut cõmixta maria eginã ĩſulã delerẽt: q̃dã aiunt iõ deſtitiſſe ab ĩceptis: q; innouationes aliquas circa impiũ timuerit. iccirco celebraꝰ dictũ apollinii tyanei tãq̃ ueriſſimũ: q de iſthmi foſſione ꝑdixit fore: ut ſcindereꝰ: uel forſam nõ ſcĩdereꝰ. cepit. n. nero ſcĩdere. ſed nõ ꝑſcidit. fodere ſed nõ ꝑfodit. Bene res uerteret: ꝓſpe ac fœliciter ꝓueniret. ꝓuerbialis eloquutio. a cõtrario dixit maro: q̃d nec beneuertat mittimus hedos. id aũt dictũ ab hectore & aiace tractũ autumat Seruius. nã hector dedit aiaci gladiũ: quo ſe poſtea aiax ĩteremit. hector uero balteũ accepit ab aiace: quo circa muros patriæ tractatus ẽ poſtea & illud comicũ natum eſt. dii bene uertant: q̃dꝰ agas. ſæpe. n. res eueniũt aliter q̃ uolumus. & iõ teſte donato uortunus colebaꝰ. q præeſt rebus uertentibus: ſup quo deo copioſe prodidimus in cõmẽtariis propertii ἐπουφάνοντῶσ. hæc ſit aduerbum interpretanꝰ. me moriente terra miſceaꝰ igni. huius aũt uerſus græci meminit ſeneca li. ii. de clæmentia: ubi ait. multas uoces magnas ſed deteſtabiles in uitam humanam ꝓueniſſe: celebreſq; uulgo fieri: ut illã: oderint dum metuant: cui inq̃t græcus uerſus ſimilis eſt. q ſe mortuo terrã miſceri ignibus iubet. haud abſimile eſt uotum illud execrabile ruffini apud claudianũ euerſo iuuat orbe mori ſolatia læto exitium cõmune dabit. Nero uero cupiens uidere romã incendio flagrantem immo inquit ἐμοῦ ζῶντοσ. i. me uiuente. ſ. terra miſceaꝰ igni. Anguſtiis flexuriſq; uicorum: Cor. Tacitus obnoxia urbe arctis itineribus huc & illuc flexis atq; enormibus uicis: qualis uerus Roma fuit ſcribit Liuius romam: poſteaq̃ a gallis incenſa fuerat promiſcue ac ꝓperanter iterũ edificatã quæ feſtinatio exemit curã dirigendi uicos: dum omiſſo ſui alieniq; diſcrimine in uacuo edificant ea fuit cauſa ut forma urbis eſſet occupatæ magiſq̃ diuiſæ ſimilis. Incendit urbem: nero urbis Romæ incendiũ uoluptatis ſuæ ſpectaculum fecit: & ob id incendiarius dictus fuit a ſubrio flauio tribuno. initium autem incendii ab ea parte circi ortum eſt: quæ palatino cælioq; montibus contigua erat: ubi per tabernas: quibus id mercimonium inerat quo flãma aliter: diſcurrere cœpit ignis: qui ſtatim ualidus & uento adiutus longitudinem circi corripuit. incendiũ autẽ hoc ad. xiiii. ca. ſextiles cepit: quo die ſenones galli urbem antiq̃tus inflamauerũt. Stupa & teda: hæc ſunt inſtrumẽta & nutrimẽta incendiorũ ſtupã a ſtipando ĩcliari autumat ſeruius: de ſtupa hæc Plinius. quod proximum cortici fuit ſtupa uocaꝰ deterioris lini lucernarũ fere luminibus aptior: & ĩpa tamen pectitur ferreis ahenis donec omnis membrana decorticeꝰ a ſtupa ſtuparius malleus dictus. teda autem ex genere arborũ eſt reſinã ferentiũ abũdantior ſucco q̃ reliqua: flammis ac lumini ſacrorum ẽt grata inde faces tedæ nuncupanꝰ. ſcribit Tacitus alios palam faces ieciſſe atq; ſibi eſſe auctorem uociferaſſe: ſiue ut rapinas licentius exercerent. ſiue id iuſſum fuerit.

Quid liceat principi ſi libet licet

Dictum antigoni bracteatum

Cã deſiſtendi ab iſthmo fodiendo

Beneuertat

Vertunus

Incendium romæ incendiarius nero

Stupa

Stuparius malleus

Teda

M.AN. Quid ſibi liceret. q. d. neq; ius neq; fas oportere ab eo reſpici quo Anaxarchus ſophiſmate Ale-

xandrini animū clyti cæde ꝓſtratū ut Plutarchus ait erexit. Iecit:in aptū dedit. Libertis:ſuis. Queꝗ: ſenatorū. Reſalutatione:mutuo ſalūtiōis officio:impartio te hac re & hác tibi ré dicimus. Auſpicando: rite īcohando. Opæ iſthmi:corīthiaci iſthmi effoſſione.εμουθα νοῦτοσ γαῖ ἄμιχθήτω πυρί.i. me moriente terra cremeť igni.εμοῦ ζῶντοσ me uiuo. Incédit urbem tam palam:Tacitus de incédio dictu rus ſequiť.inqt clades forte an dolo principis incertum:nam utrūqꝫ auctores prodiderunt.

ut pleriqꝫ conſulares cubiculares eius cum ſtupa tædaqꝫ in ꝑdiis ſuis deꝑhenſos non attigerint:quedā horrea circa domum aureā:quorum ſpacium maxime deſiderabat:ut bellicis machinis labefacta atqꝫ inflāmata ſint:quod ſaxeo muro conſtructa erant:per ſex dies ſeptéqꝫ noctes ea clade ſæuitum eſt ad monumentorum buſtorumqꝫ diuerſoria plebe compulſa. Tunc præter immenſum numerū inſularum domus priſcorum ducū arſerunt hoſtilibus adhuc ſpoliis adornatæ deorumqꝫ ædes ab regibus ac deinde punicis:& gallicis bellis uotę dedicatæ:& qcqd uiſendū atqꝫ mēorabile ex antiqtate durauerat. Hoc incendiū e turre mœcenatica ꝓſpectās:lætuſqꝫ flāmę:ut aiabat pulchritudie haloſin ilii decantauit in illo ſuo ſcœnico habitu. Ac ne nō hic quoqꝫ ꝗtū poſſet prædæ & manubiarū inuaderet pollicitus cadauerū

PHI. In ꝑdiis ſuis:in hoc loco urbana prædia haud dubie ſignificanť.

Horrea

Horrea:alibi docuimus horrea dici nō ſolū granaria:ſed & receptacula rerū aliarū huius rei meminit oroſiꝰ ſic horrea ꝗdro ſtructa lapide:magnæqꝫ illæ ueterū inſulæ:ꝗs diſcurrens adire flama non potuit:magnis machinis labefactatæ atqꝫ īflāmatæ ſunt. Bellicis machinis bellicæ machinæ ſunt multiiugæ:iter quas baliſtæ catapultæ arietes teſtudies arietariæ & onagri numerāt. Labefacta: diſiecta cōcuſſa. Sex dies:cōcordat cū Tranqllo tacitus:qui ait ſexto demū die finem incendio factū. Clade:incédio. Ad mōuḿetorū diuerſoria:ſolaciū populo exturbato ac ꝓfugo fuit:campus Marcius ac mōuméta agrippæ. Buſtoꝝ:generaliter ad ſepulchra cōfugiſſe plebeios ſignificať:poteſt & priuatim referri ad buſta gallica:fuit enī rōæ locus iuxta æ qmeliū dictus buſta gallica:ab eo qđ galloꝝ oſſa ibi coaceruata ac cōſepta fuerūt poſt urbé recupatā : itaqꝫ aceruati cumuli galloꝝ fecere locū īſigné noīe buſtoꝝ gallicoꝝ:auctores Liuius & Varro. Inſulaꝝ eaꝝ domoꝝ quæ ab aliis ſeiūctæ fūt:de qbus ſupra Cor.tacitus:domorū ac īſulaꝝ & téploꝝ:quæ amiſſa ſunt nūerum inire haud promptu fuerit. Hoſtilibus ſpoliis adornatæ:in foribus ducū illuſtriū romanorū:& eorū:qui hoſtes profligaſſent ſpolia hoſtilia affigi ſolita ſcribit Plinius in.xxxv.quæ nec emptori refringere licebat: quæ ét dominis mutatis domus ornaméta erant:Liuius in.x.quorū domos affixis hoſtium ſpoliis īſignes iter alias feceritis:hic ait tibullus & domus hoſtiles præferat exuuias. Deorū ædes: Cor.tacitus delubra deū & porticus amenitati dicatæ latius procidere:templū lunæ:qđ Seruius Tullius:& magna ara fanūqꝫ ꝗ præſenti Herculi arcas euáder ſacrauerat ædeſqꝫ ſtatoris iouis uota Romulo:numæqꝫ regia & delubrum ueſtæ cū penatibus.po.romani exauſti. Turre mecenaciana:diſſentire uideť a Tranqllo. Cor. tacitus:qui ait eo tempore Neroné fuiſſe ancii:q non antea in urbē regreſſus eſt:quā domui eius:qua palatiū & mecenatis hortos continuauerat ignis propinquaret.fuerūt āt horti mecenatis & turris ī exqliis:qué locū ex peſtilente ſaluberrimū repurgando feciſſe mecenaté teſtis é Oratius in ſermonibus:finis aūt incédio factus eſt apud imas exqlias ſexto die:cū ex.xiiii.regionibus ꝗtuor ſolæ ab īcédio ītegræ manſiſſent.attamé oroſius idé memorat quod Suetonius:uidelicet Neroné ꝓſpectaſſe incendiū ex altiſſima illa mecenatiana turre

Buſta gallica

ſpolia refrigere non licet

Horti mecenatis

Haloſin:græci appellant captiuitaté.unde haloſis illi ſignificať captiuitas troiæ.incendiū aūt troianū ceciniſſe tūc Neroné teſtať quoqꝫ Cor.tacitus ſcribés ꝙ rumor ꝑuaſerat ipſo tépore flagrātis urbis Neronem iniſſe domeſticā ſcænā:& ceciniſſe troianū incendiū:ꝑſentia mala uetuſtis cladibus aſſimulanté.qđ Trāqllus haloſin ilii uocat:id oroſius iliadé appellauit ſic ſcribés īcédiū ex altiſſima turre mecenatiana ꝓſpectās lætuſqꝫ flāmæ ut aiebat pulchritudine tragico hītu iliadé decātauit.eutropius & Euſebius tradūt Neroné incédiſſe urbé romā:ut ſpectaculi eius imaginé cerneret:ꝗlis olī troia capta arſerat:indicat ſeruius qđ huic loco cōuéit Neroné cōpoſuiſſe troica:ubi ait ī qnto cōmētario:paris ſecūdū troica Neronis fortiſſimus fuit:nimiꝝ ob id dixit.Iu.ī ſcena nūꝗ cātauit horeſtes:troica nō ſcripſit. Scéico:tragico:quo ī ſcena agens hiſtrioniá uti peculiariter cōſueuerat. Necnō.i.ut. Hic:ex hoc īcédio. Cadauerū:multi īteriere :ꝗuis patente effugio ob ſuoꝝ caritaté quos eripe liberareqꝫ nequerāt:poſſumus ét nō idocte cadauera referre ad domicilia ꝓſtrata.cū nō ſolū hoīum:ſed ét oppidoꝝ cadauera ꝑ ſiſitudiné dici poſſe demōſtret ſeruius ſulpitius cuius hæc ſunt uerba ex epiſtola ad Ciceroné cōſolatoria:en nos homūculi indignamur ſi ꝗs noſtrū īteriit aut occiſus eſt:quorū uita breuior eē debet:cū uno loco tot oppidorū cadauera proiecta iacent.

Haloſis

Troica Neronis

Locus Iuuenalis

Cadauera oppidorū

M.AN. Stupra tedaqꝫ:īſtrumétis ad id ſcelus ꝑpatrādū aptiſſimis. In ꝑdiis:ſuis domibus: ſiue locis:ꝗ in urbe poſſiderét & urbanū ꝑdiū & agreſte diciť. Nō attigerīt:mulctare ſint auſi. Bellicis machinis:inſtruḿetis ad muros & edificia diſcutiéda exqſitis. Labefacta:cōcuſſa. Saxeo muro:nō lateritia materia. Sex dies:ſexto demū ſcribit tacitus die aꝑ imas exqlias finis incendio factus . quū initiū eodem auctore

ſumpſiſſet in ea parte circi maximi quæ palatino:cæelioq̃ mōti cōtigua eſt ignis interim ita lōge:lateq̃ graſſatus pater ut ex quatuordecim regionibus in quas diuiſa fuit Roma q̈tuor ītractis tres ſolotéus deiectæ ſint:reliqs ſeptem pauca tectoꝝ ueſtigia ſupfuerint. Monumentoꝝ buſtorūq̃:idem auctor ſolatium ait populo exturbato:ac profugo campú martis:& monumenta:Agrippæ hortos:qnetiam & ſuos patefecit ne ro. Priſcorū ducū:regú & imperatoꝝ an potius illuſtriū romanorū q magnos quādoq̃ duxiſſent exercitus. Deorū ædes plurimæ in qbus:lūæ ædes herculis ara:cū phano ab euandro ſacrata ſtatoris Iouis:numæ regia:Delubrū ueſtæ:cū penatibus populi ro.illud adiiciam quod ad tantæ cladis memoriam attinet quarto decimo calédas ſextilis id incédiū ortū quo die ſenones Galli urbem a ſe captā concremarūt. Votæ:ædes. E turre mecenatia:q̄ in exqliarū parte eſt hodie corrupto noīe menſa pro mecenatia dr̄ : de ea Oratius.Molē propinquā nubibus arduis Omitte mirari beatæ. Flaminæ pulchritudine.i.pulchro flammarū aſpectu:ſed hæc ad ſæuū Nerōis aīum referenda. Haloſim ilii:ilii captionē ſiue expugnationē.Ver. Tū uero omne mihi uiſum cōſidere in ignes iliū & ex imo uerti neptūnia troia.Iu.ſcripſiſſe neronē id incēdiū ſignificare uidet̃:in ſcœna inqt nūquā cātauit oreſtes Troica nō ſcripſit. Illo ſuo ſcænico:quo ſcilicet in ſcœna uti erat ſolitus. Hinc:ex quo incēdio. Cadauerū:corporū ruinis obrutorum.

& ruderum gratuitam egeſtionem:nomini ad reliqas rerū ſuaꝝ adire permiſit:collationibuſq̃ nō receptis nō ueꝝ efflagitatis ꝓuincias priuatorūq̃ cenſus prope exhauſit.

De cladibus q̄ eius tpe obuenerūt:& ꝓbris cōtra eū dictis.

ACceſſerūt tantis ex principe malis probriſq̃ quedā fortuita peſtilentia unius autumni.quæ.xxx.fūerū milia in rōnē libitinæ uenerūt:clades britānica

PHI. Ruderū:rudera appellamus cōminuta fragmenta dirutorū edificiorū : quod & rudus dicit̃ ſingulatiuo numero. Cornelius tacitus ruderi accipiendo hoſtiēſes paludes deſtinabat:utiq̃ naues:quæ frumētum tyberi ſubuectaſſent onuſtæ rudere decurrerent:a rudere fit uerbū eruderare : qđ ſignificat repurgare: & rudus auferre:Sidonius apollinaris decēter & metaphoricos dixit aures uiroſa ſuſurronū fece cōpletas eruderat:relege q̄ uberius de rudere annotaui in ſecūdo cōmētario. Egeſtionē:exportationē repurgationēq̃. Rerū ſuarū:uſtarū illo incēdio. Collationibus:ut unuſq̈ſq̃ pro facultatibus cōferret:unde & collatiōes dictæ:uulgus ientacula uocat collatiōes ab eo:ꝙ unuſq̈ſq̃ coepulonū cōfert pecuniam ad cibaria coemēda:q̄ & ſymbola dicunt̃:īde eleganti uocabulo aſymbolos dicit̃ ab Au.gellio is:q ſymbolū nō dedit:& ſine collatione acceſſit ad comeſſationem:in canonicis decretis.D.xliiii.proditū eſt nō opportere clericos celebrata cōuiuia ex ſymbolis:q̄ uulgus comeſalia appellat. Efflagitatis:cēties centena milia ſeſtertiū ad annuam impenſam a ſenatu ſibi cōferri imperauit. Cēſus exhauſit:omniū imprimis negociatorum ſub una die tormētis quoq̃ adhibitis oēm penitus cenſum abſterſit:præterea cōferēdis pecuniis:ut auctor eſt tacitus uaſtata Italia eſt ; ꝓuinciæ euerſæ:ſociiq̃ populi & libere ciuitates:ſpoliata ēt ſunt in urbe tēpla egeſtūq̃ aurū:quod triumphis quod uotis oīs ætas ro.populi ſacrauerat. Probris:flagitiis & dehoneſtamētis. Peſtilētia unius autūni:hiſdem pœne uerbis hoc idē memorat Paulus oroſius ſic ſcribens:ſubſequēte autūno tanta urbi peſtilētia incubuit:ut.xxx.milia funerū ī rōnem libitinæ uenerint: In rōnem libitinæ:libitiæ dea ē ī cuius æde:q̄ ad funus ſepulturáq̃ pertinēt:uendere & locare cōſueuerūt:qđ numæ pōpilii regis inſtitutū fert̃.libitinā a libendo dici interpretat̃.M. Varro eamq̃ ueneré eſſe ſignificat:nāq̃ ut Plutarchus in ꝓblematis refert una eadēq̃ dea uenus principiū ac finē uitæ in ptāte habet:utpote quæ īgredientibus uitā & decētibus ꝑſideat.græci epythimbiam cognominauerūt:q̄ſi tūbæ ꝑſidem:hinc libitinarii dicti:q libitinæ ꝑſunt & actionē libitinariā exercēt:quæſtui inſeruiētes:quos inſtitutorū loco eē ſentit Vlpianus titulo de inſtitoria actione.hi tanto maius lucrū faciūt:q̄to maior ē numerus morientiū:unde de libitinariis Seneca libro de beneficiis ſexto ſic refert.An tu arunciū & ateriū & cæteros:q captandorū teſtamētorū artē profeſſi ſunt nō putas eadē habere:q̄ deſignatores & libitinarios uoce:illi quorū mortes optēt neſciūt:hi familiariſſimum quéq̃ mori cupiūt.Valerius quoq̃ libitinariorū officii expſſius meminit libro.v.dictorū factorūq̃ memorabiliū: cuius uerba ſubiecit.M.cornuto ꝑtore funus hircii & páſæ locāte:q tūc libitinā exercebāt:tū rerū ſuaꝝ uſū:tū miniſteriū ſuū gratuitū polliciti ſunt q̇ſtúq̃ cōtēpſerūt:nulli alii rei q̄ q̄ſtui uiuētes:cæteꝝ cū in æde libitinæ pararent̃ neceſſaria ad funebrē apparatū:huic factū ē ut libitina pro feretro accipiat̃:hoc eſt lecto: quo mortui efferunt̃:ſicut expoſuerūt īterpres oratiani enarrātes uerſum illū:nō oīs moriar magnaq̃ pars mei uitabit libitinā:& alterū miraturq̃ nihil niſi qđ libitina ſacrauit in hoc ſignificatu eſt illud ſidonii:ſed cū libitinā ipſam flentes exoſcularent̃ penſitarēt remorarent̃:cōſimiliter dictū uideri pōt illud ab epigrammatario poeta:iā grauis arſuro ſtruit̃ libitina papyrio:ſenſus āt Trāglli ē:libitinarios retuliſſe in rōnariū libitinæ quo numerus defunctorū perſcribebat̃:ſe locauiſſe apparatū exequiarū ad.xxx.milia funerum uno autūno efferenda in ſnīam haud diſſimile eſt illud liuianū ex libro.xl.peſtilentia in agris foriſq̃ & cōciliabulis & in urbe tanta erat ut:libitina uix tūc ſufficeret:de hoc uectigali ītellexit ſymbolicos & operte poeta ſatiricus illo uerſu dimidiato:portandum ad buſta cadauer:ab hac libitina:quod dignū relatu eſt & cognitu:dicta fuit romæ porta libitinenſis:per quā efferebant̃:cum ex præſcripto legis extra urbē cadauera

Rudus

Eruderare

Collatiōes

aſymbolos

comeſalia

Spoliata templa

De libitina

Epythībia

Libitiarii

Vota libitinariorum

Hoíes libitinæ

ſepelirent̃:portæ libitinẽſis meminit lampridius in commodi uita. Apuleius per decoram tranſlationẽ libitinas appellat inuiſores & malignos ueluti exitiales peſtiferoſq́ȝ inſtar libitinæ: ſic enĩ ait in floridis: ſi q̃ igit̃ ex illis libitinis ſplendidiſſimo huic auditorio uelut quedam macula ſe immiſcuit.

M.AN. Ruderũ:diſiectæ materiæ qua domorũ erát ueſtigia oppleta. Gratuita:gratis exhibitã. Egeſtionẽ:arearũ purgationẽ. Ad reliqas:ad ea icendio ſupeſſent recipiẽda. Collatiõibus:pecuniis hinc ĩde collatis. In rõne libitinæ:in libitinæ templo ad funus neceſſaria uendi conſueuerũt:ut Plu.ait.

PHI. Claſſes britãnica :eutropius.britãniã pœne amiſit : nam duo ſub Nerõe nobiliſſima oppida capta illic atq́ȝ euerſa ſũt:narrat Cor.tacitus quẽadmodũ grauis clades in britania accepta eſt

Clades in britania

tẽporibus Neronis cũ uoadica fœmina duce uniuerſi ſumpſere bellũ ſparſos per caſtella milites romanos cõſectati:expugnatis p̃ſidiis coloniã ipſam inuaſere tanq̃ ſedẽ ſeruitutis.nec ullum ſæuitiæ genus per irã & uictoriã omiſerunt:qđ niſi paulinus Suetõius propere ſubueniſſet amiſſa britãnia foret. Ignominia.ſ.acceſſit.

q̃ duo præcipua oppida magna ciuiũ ſociorũq́ȝ cede direpta ſunt ignominia ad orientem legionibus in armenia ſub iugũ miſſis:ægreq́ȝ Siria retẽta:mirũ uel præcipue notabile inter hoc fuit:nihil eum patientius quã male dicta & cõuicia hominum tuliſſe:neq́ȝ in ullos leniorem:quã qui ſe dictis aut carminibus laceſſiſſent extitiſſe.multa græce latieq́ȝ proſcripta aut uulgata ſunt ſicut illa.

Q uis negat Aeneæ magna de ſtirpe Neronem.
Suſtulit hic matrem:ſuſtulit ille patrem.
Dum tendit citharam noſter:dum cornua partus.

Subiugum miſſi ro.

Legionibus:ſub iugũ miſſis:ſextus ruffus in epitomate tradit Neronem amiſiſſe duas armenias:cũ romanæ legiones duæ ſubiugũ a perſis miſſæ extremo dedecore romani exercitus ſacra fedauerũt.hiſtoria copioſe & luculẽter ſcribit̃ a Cor.tacito referẽte quẽadmodum cẽſenius petus dux copiarũ romanarũ cũ duabus legionibus in armenia obeſſus fuit a uologeſe rege parthorũ:tandem reper internũcios cõpoſita liberati ſunt obſidiõe romani:receſſerũtq́ȝ finibus armeniorũ caſtellis &:cõmeatibus uologeſi traditis:rumor quoq́ȝ diuulgauit ſub iugũ miſſas legiões iterea rõæ qđ ridiculũ fuit trophea de p̃this arcuſq́ȝ in capitolio mõte figebant̃ a Nerõe. Syria:uirtute corbulionis nõ ſolũ ſyria retẽta ẽ:ſed & armenia domita:cui eadẽ poteſtas ẽ.q̃ po.ro.romanus olĩ.Cn.Põpeio bellũ aduerſus p̃dões geſturo dederat. Dictis:Dicteriis ſcomatibus græci ledorias uocant:Macrobius dictũ uolo hoſtis referre ſed uicti.

Poteſtas corbulõis

Proſcripta:p̃ ſcripturã publicata.p̃ſcribi domus dicunt̃ qñ appoſita iſcriptiõe uenales uel locãdæ ſignificant̃.Cicero in tertio de officiis Claudius.p̃ſcripſit iſulã uẽdidit idẽ alibi ille qđ nõ placebat.p̃ſcripſit:tu qđ placebat emiſti.νέρων ορέστης ἀλκμαίων μητροκτόνος:iterp̃tamẽtũ uerbo℞ græcorũ hoc ẽ.Nero horeſtes alcmeon:matricidia nouus ſpõſus.p̃priã matrẽ iterfecit.dictus eſt aũt nero p̃ cõuitiũ horeſtes & alcmeon quoniã matrẽ occidit ſicut:& illi occidiſſe.p̃dunt̃ notiſſimũ.n.eſt horeſtem matrẽ clitẽneſtram diis auctoribus occidiſſe:ex quo furiis agitatus eſt:alcmeon quoq́ȝ amphiarai uatis filius matrem eriphilem necauit:& eſt ut horeſtes furore correptus:unde a propertio dicuntur alcmeoniæ furiæ:tradit diodorus eum conſuluiſſe apollinem:an matrem eryphilem occidere deberet:qui reſpondit ut faceret:non ſolum quia monile aureum mater acceperat in necem paternam:ſed & peplum quoq́ȝ cauſa filii interimendi neonymphon hoc eſt nouus ſpõſus per probroſum ſcõma nominatus propter puerum ſporum:quem loco uxoris habuit:uel q́ȝ ipſe ueluti ſpõſa pythagoræq́ȝ denupſerat. Quis negat æneæ:his uerſiculis taxatur nero tanquam matricida:omnis autem lepos & ſales dicuntur ex eo uerbo ſuſtulit:quod modo ſignificat ſurſum tulit & erexit:modo abſtulit & necauit:nota autem hiſtoria eſt ex uirgiliano carmine & Senecæ teſtimonio: quemadmodum æneas patrem anchiſen humeris baiulans liberauit ex incendio troiano ab ænea autem oriundi ſunt Cæſares:qđ nullus ignorat:igitur ſcriptor huius carminis feſtiuiter ſimul & mordaciter in Neronem luſit dicens eum non degenerare ab ænea progenitore:cum ille ſuſtulerit patrem hoc eſt humeris baiulauerit.hic uero ſuſtulerit matrem hoc eſt abſtulerit necauerit & læto dederit. Dum tendit cytharam noſter:diſtichon alterum eſt a ſuperiori ſeiunctum:cuius hic eſt ſenſus. Qui operam impendit cytharæ:cytharam tendit:qui ſagittas ab arcu mittit cornua ipſius ſcilicet arcus tendit:nero utpote cytharedus tendebat cytharam:parthus utpote ſagittarius tendebat cornua ſcilicet arcus:hæc autem differentia eſt inter Neronem & parthũ diſſimilia tendentes:quod nero erit pean:ideſt inſtar apollinis cytharedus:ille uero parthus erit a longe iaculator ſagittarum:ex quo ſignificatur Neronem dum indulget cytharæ profligari & uinci a parthis ſagittariis:& enim ut modo diximus uologeſes rex parthorum romanos legiones:cum duce peto non ſolũ obſiderat:ſed per dedecus & ignominiam ſub iugum miſerat:pean aũt dicitur apollo:unde uirgines ueſtales ita indigitabant apollo medice apollo pean:dicitur autem pean ἀπὸ τοῦ παίειν ideſt a feriendo : ſagittis enim ferire ſert̃ tanq̃ deus ſagittarius:quod ideo fictum eſt:quia ut inqt eleganter Macrobius iactu radiorum nonnunquam peſtiferum immittit uirus:per ſagittas autem radii itelligunt̃. latona cum apollinem hortaret̃ impetum phythonis ſerpentis inceſſere ſagittis:græce dixit βάλλε παῖ ἄμ:ideſt immitte feriendo:de peane apolline Feſtus Pompeius hæc peiana apollinem uocauerũt:q́ȝ ſagitta℞ ictu nocere putabãt:

p̃ſcribere domum

nero dictus horeſtes Alcmeon matricida

Neonymphon

Suſtulit

Pean

Per ſagittas radii peanes

eſt enim παίειν ferire. Alii qđ remedians morbis finem faceret talis grauitatis:hoc amplius peanes dicuntur laudes deoꝝ:peculiariter uero apollinis:ſicut grammatici duo:Seruius lactantiuſq; prodiderunt: nam παιανίζειν græci uocant uoce lætari:qđ latini ueteres uitulari dixerũt ἑκατηβελέτης uero ſignificat a lõge iaculantem:& apollo ĩter cætera cognomenta ἑκηβόλος καὶ ἑκατηβόλος nuncupatur eo qđ radios tanq̃ ſagittas e longiſſimo altiſſimoq; in terram uſq; demittat:partus merito hecatebeletes dicit̃:cum a tergo per fugæ ſimulationem ſagittas longe iaculet̃ & plus fugiens noceat q̃ reſiſtens.

Vitulari

Hecatebeletes

Hecatebolos

M.AN. Duo ṗcipua oppida:camelodinũ & lodiniũ colõiæ.& cũ his Verulaniũ mũicipiũ qbus locis ad lxx.ciuiũ & ſocioꝝ millia cecidiſſe dñr.Cornelius eſt auctor. Legiõibus:ſub iugũ miſſis:duæ legiões ceſenii ṗeti ductu in arméia ad arſaueiecté amné a uologeſe pthoꝝ rege aliq̃diu obſidiõe p̃ſſæ:nouiſſime ignominioſis cõditiõibus ſunt dimiſſæ:addidit tacitus rumoré ꝑcrebuiſſe eas ſubiugũ ẽt miſſas. Syria in q̃ tũ res gerebant̃ ſyrus apollinis filius:ut Appianus ſcribit terræ nomen dedit νέρων ὀρέστης μητροκτόνος νεόνυμφος νέρων ἰδίαν μητέρα ἀπέκτεινε Nero oreſtes:ideſt alter oreſtes matricida:nouus ſponſus.nero ꝓpriam matrem occidit. Quis negat æneæ:gens Iulia ab iulo eſt æneæ filio lõga gentis ſeries in neronem uſq; per adoptiõem ꝓpagata. Suſtulit:hic nero.ſ. Matrem:agrippinam. Ille:Aeneas. Patrem:anchiſem. Ver.illũ ego per flammas & mille ſequentia tela eripui his humeris tota uis & acumẽ diſtichi ĩ ambiguo uerbi ſenſum eſt:tollo.n.unde ſuſtuli nũc perdo ſiue e medio tollo ſignificat nũc ĩ altum tollo nũc educo:capio:ſiue habeo.Fabius uxorem duxi:natũ ſuſtuli:in quo ſignificatu tranquillus ſæpe tulit ꝑ ſuſtulit utit̃ in priore igit̃ parte carminis ſuſtulit pro abſtulit ſiue ꝑdidit accipi oportet altero loco ꝑ eo quod ẽ in altum tulit:conſtat nãq; anchiſem excidio patrio ab ænea humeris delatum. Ruffus auienus ſuſtollit dixit præſenti tempore illa aũt lybicas quæ ſe ſuſtollit ad auras & rurſus in primo phænomenõ:Iam placet in ſupeꝝ uiſus ſuſtollere cœlũ:idẽ paſſiua uoce ſuſtollit̃ dixit ſæpius. Dũ tendere cytharã:dum nero cytharæ ſtudet fallit̃ ſiqs credat hæc carmĩa uno cõprehẽdi epigrãmate:quũ ſingula diſticha diuerſum ſint ſortita argumẽtũ:quo aꝑet diuerſo fuiſſe tꝑe edita. Dũ cornua parthus:parthus hoſtis corneo arcu utit̃.

Noſter erit pean ille hecatebeletes.
Roma domus:fiet ueios migrate quirites.
Si nos & ueios occupat iſta domus.

Sed neq; auctores requiſiuit.& quoſdam per indicem delatos ad ſenatum affici grauiore pœna prohibuit. Tranſeũtẽ eum Iſidorus cynicus ĩ publico clara uoce corripuerat:qđ naupli mala bñ cantitaret ſua bõa male diſpoderet:& datus attellanaꝝ hiſtrio in cãtico quodã ὑγίαινε πάτερ ὑγίαινε μῆτερ ſalue pr̃ ſalue mr̃:ita demõſtrauerat ut bibentẽ natãtemq; faceret exitũ.c.claudii agrippiæq; ſignificãs:& ĩ nouiſſiã clauſula

PHI. Roma domus fiet: hoc tertiũ diſtichõ dictũ eſt ad taxãdã luxurioſum nerõis domũ de cuius magnitudĩe ſupra memorauimus:q̃ ut ĩqt tacitus palatiũ & mecẽatis hortos nero cõtinuauerat:igit̃ pp magnitudinẽ & laxitatẽ hæc domus neroniana:nõ eẽ ĩn urbe roma:ſed ipſam romã capere uidebat̃. Veios migrare: poſt urbẽ romã a gallis euerſam tribũi plebis aſſiduis ɔtiõibꝫ agitabãt:ut po.ro.r̃lictis pr̃iæ ruinis ueios ethruſcã ciuitatẽ & id tꝑis opulentã integrãq; trãſmigraret: quod ne fieret auctoritate camilli dictatoris effectũ eſt:q perſuaſit populo.ut omiſſa ueios tranſmigratiõe ruinas patriæ repararẽt:& ſolum genitale habitarẽt.hiſtoria luculẽter ſcribit̃ a Liuio lib.v.ad quã alludunt hi uerſiculi: fuerãt.n.ueiẽtes ethruſci populi adeo florẽtes pollenteſq; ut decẽnale bellũ aduerſus romanos firmiter cõſtanterq; tollerauerint:& tũc primũ romani milites ſub pellibus hiemare coacti ſũt:qdam neotericoꝝ autumãt ueios eſſe oppidũ illud qđ hodie uulgo dr̃ ciuitas caſtellana. Neq; auctores:uerſiculoꝝ:

An trãſmigratio ueios fiat ueii

ciuitas caſtellana

Delatos:denũciatos accuſatos. Cinicus:cinici philoſophi a canibus nũcupati ſunt quoꝝ uitam:ut inqt Lactãtius imitant̃:qdam a gymnaſio cyno ſarge dici autumant:cynicæ ſectæ cõditor fuit anthiſtenes:Diogenes illuſtrator:hi nullam uerecũdiæ rõnem habẽtes in ꝓpatulo cohibãt:qđ olim Diogenem gloriabũdũ feceſſe tradit Augu.in.xiiii.de ciuitate dei.peculiare cynicoꝝ eſt libere carpere & cõuiciari:nec minus principis q̃ priuatos ĩterrogatus aliquando Diogenes cur canis uocaret̃?quod eis inqt blandior q dant : in eos uero q nõ dant oblatro:malos aũt mordeo. Corripuerat:caſtigauerat reprenderat mulctauerat palam ex inſtituto ſectæ cynicæ. Naupli mala:nauplius palamedis pater dolens:filiũ ſuũ factione græcorum interemptum cum uideret claſſem illorũ tempeſtate laborare caphareũ euboiæ montem aſcendit & eleuata facula a ſignũ dedit uicini portus:qua re decepti græci inter aſperrimos ſcopulos naufragiũ ꝓtulerũt:hinc a propertio dictum ẽ:nauplius ultores ſub noctem porrigit ignes:& natat exuuiis græcia præſſa ſuis : omnis autem de nauplio hiſtoria & calamitas tragœdiis perſcribebatur:unde nero utpote tragœdiarum actor illa ſolebat ſcœnico habitu : ſubinde cantare quod principi probroſum eſt:conſimili caſtigatiõe inceſſebat Diogenes cynicus grammaticos:quod cum Vlyſſis mala requirerent ſua ignorarent:itidem muſicos carpebat:quod cum lyræ chordas congrue aptarent:animi mores inconcinos haberent. Datus:nomen eſt hiſtrionis attellanarum fabularum:de quibus ſupra memorauimus. In cantico:cantica comœdiarum membra ſunt:in quibus ut auctor eſt diomedes.una tantum debet eſſe perſona aut ſi duæ fuerint ita debẽt eẽ:

Cynici a canibus

Canis diogenes

nauplius ultores ignes ĩ grãmaticos & muſicos

Cantica comœdiaꝝ

ut ex occulto uno audiat nec loquaẗ:ſed ſecũ ſi opus fuerit uerba faciat.ubi uero pſõæ plures uerſanẗ ille
Diuerbia comœdiaꝝ partes noianẗ:diuerbia a pſonaꝝ diuerſitate hoc obiter dictum ſit ut intelligas illud liuianũ:
locus liuii ĩde ad manũ cãtari hiſtrionibus cœptum:diuerbiaq̧ tm̃ ipſoꝝ uoci relicta.ὑγίαινε.latine interptaẗ ua le pr̃ uale mr̃:erãt aũt hæc uerba in cantico fabulæ græcæ:q̃ cũ ab hiſtriõe recitarenẗ repñtauit more acto ris bibẽtem & natãtem:ut ita ſignificaret claudiũ bibẽdo agrippinam natãdo periiſſe:nam claudio uenenũ in portione datum nõ in boleto quidam prodiderãt:quod & ſupra tranquillus oſtendit dicens traditum eſſe a quibuſdam datum fuiſſe uenenũ claudio per prægustatorem. Clauſula:ſcilicet cãtici athellanici.

M.AN. Noſter erit pean:q̃q̃ ſimpliciter ad apollinẽ ob lyrã id referẽdũ uideaẗ:qa tñ pean dixit pcuſſo rẽ accipias παίω ferio:uñ pean:Iu.parce pcor peã:& tu depone ſagittas & mox poſtea:ſed peã cõtrahit ar cũ. Ille:pthus hoſtis. Hecatebeletes:a lõge feriẽs græce ἑκατηβελέτης dr̃ & ἑκατηβόλος Homerus ἑκατηβόλου ἀπόλλωνος. Roma domus:Nerõis.ſ.q̃ totã urbẽ occupabat:pli.& quota ps ea appara tus fuit aureæ domus ambiẽtis urbẽ:ut prĩo diſticho illi mr̃na cædes exprobrabaẗ atq̧ ei pximo ĩeptũ cy tharizãdi ſtudiũ:ita hoc tertio ædificãdi luxuria. Veios migrate qrites:ad ueterẽ alludit hiſtoriã Liui.eſt auctor ſenonas urbe eiectos eaq̧ incẽdio:& ruinis deformata cõſultatũ ĩter patres an ad ueios populariter migrare deberẽt:ſed uæhemẽti camilli orõne:quã ſup ea re habuit tẽpeſtiuoq̧ omine cõfirmari:perſeuera rũt ciues Romam ĩcolere:eſt ueioꝝ oppidũ in æthruria nec multũ ab urbe diſtãs qppe uñ nihil ĩtermiſſo curſu romã uſq̧ equos cucurriſſe cõſtat.Pli.maius auguriũ circa priſcos plebeiis circẽſibus excuſſo auriga ita:ut ſi ſtaret cucurriſſe ĩ capitoliũ equos ſedẽq̧ ter luſtraſſe maximũ uero eodẽ pueiſſe a uehiis cũ palma & corona effuſo rutumẽa:q ibi uicerat:q̃q̃ nõ eo ĩficias ĩtermiſſo ẽt curſu hoc accidere potuiſſe. Si nõ & ueios:ĩuidioſe dcm̃ q̃ſi tãta eẽt domus uaſtitas ut piculũ eẽt ne ueios quoq̧ occuparet. Cinicus:cinici do gmatis ſectator.Clara uoce cinicoꝝ fuit apta allatratiõe uitia corripe. Nauplii:fuit is palamedis q ad tro iam piit pr̃ qſqdẽ ĩmeritã filii mortẽ in græcos ultus ẽ:Vale.flaccus & face ſcæua in tua mox danaos actu rus ſaxa caphareu:Nauplius. Mala:ĩ tragœdiis relata ὑγίαινε πάτερ ὑγίαινε μῆτερ.i.ſalue pr̃ ſalue mr̃: ſic.n.ĩſcripta erat athellanica fabula. Demõſtrauerat:hiſtrio. Bibẽtẽ:prẽm ad claudiũ alludẽs:q ueneno ſublatus eſt:q̃q̃.n.boleto ĩditum credaẗ.fuerũt tñ q aliter datũ opinarenẗ quaſi poculo infuſum. Natan tem:hoc ad agrippinam quæ quantum in nerone fuit naufragio periit. Nouiſſima clauſula:fabulæ.

Orcus uobis ducit pedes ſenatum geſtu notaret hiſtrio nem & philoſophum nero nihil amplius q̃ urbe Italiaque ſummouit.uel contemptu omnis infamiæ : uel ne fatendo dolorem irritaret ingenia.

De defectione galliaꝝ cõtra eũ & aliis geſtis eius.

TAlem principem paulo minus.xiiii.annos perpeſ ſus terrarum orbis tandem deſtituit initium facien tibus gallis duce iulio uindice qui tum eam pro uinciam proprætor optinebat:prædictum a mathemati cis.Neroni olim erat fore ut quandoq̧ deſtitueretur: unde illa uox eius celeberrima τὸ τέχνιον πᾶσα γαῖα τρέφει tota terra nutrit mimam artem:ſiue articulã:quo maiore uenia

Orcus du cit pedes PHI. Orcus uobis:uerba ſunt fabulæ athellanicæ:in qua ex ar gumento dicebaẗ orcus.i.pluto uobis ducit pedes:ut ſignificareẗ illos ad mortem duci.ꝓuerbialis
Orcus enim locutio eſt orcus tibi ducit pedes pro eo qđ eſt pluto trudit trahitq̧ te ad inferos : ideſt tu a morte cuius preſes:eſt pluto du ceris igitur cum hiſtrio hãc clau ſulam referret:ubi ꝓnunciauit di ctiõem illam uobis per geſticula tionem hiſtrionicam notauit ſe natum tãquam nero orcus ſigni ficareẗ:qui ſenatoribus ducebat pedes:cum ſenatoribus foret ĩfe ſtiſſimus:euq̧ ordinẽ ſublaturũ ſe qñq̧ e repu. minareẗ:itidẽ uer res a Cicerone ob ſimilitudinem dictus eſt alter orcus:orcum aũt plutonem dici nullus ignorat:q uel ſaltẽ legerit illud maronianum:pallidus orcus Eumenideſq̧ ſate:ab urgendo orcũ inclinari autumat feſtus ue
Sumanus teres ſumanũ dixerunt quaſi ſũmũ manium:ut iterpretaẗ marcianus de nuptiis philologiæ:idẽ uedius nũ
Vedius cupatus:quẽ & plutonẽ & ditẽ ueiouẽq̧ dixerũt ab antiqs dictus eſt qetalis:credo quia mors quies eſt erũ
Quietalis naꝝ:qdam legũt orchis accipiuntq̧ꝓ ſaltatiõe:quod parũ quadrat parũq̧ habet acuminis. Hiſtrionem: ſcilicet datũ:q egerat fabulã athelanã. Philoſophũ:Iſidoꝝ cynicũ:q neronem in publico corripuerat. Sũ mouit:eiecit. Cõteptu ĩfamiæ:ĩfamiam facile cõtemnũt ꝓbroſi homines & dedecoroſi:uñ & a Iuuẽale di ctũ in fœminam ĩpudicam:famã eõtempſerat olim:cuius apud molles minima eſt iactura cathedras. Irri taret:ſi demõſtraſſet ſe dolẽter affici ex talibus obiurgatiõibus:haud dubie irritaſſet prouocaſſetq̧ ĩgenia eruditoꝝ ad ꝓbra hoc genus cõminiſcẽda in ĩpm neronẽ:ſed dũ ſimulat hæc ſuſq̧ deq̧ facere:uel re uera
Deſertio floccipẽdit nimiꝝ relenteſcũt ingenioſi ab talibus excogitandis:qbus prĩceps nõ moueẗ. Deſtituit: deſe
neronis ruit:Eutropius:romãæ urbi execrabilis nero ab oĩbus ſimul deſtitutus. Iunio uindice.hiſtoria hæc eſt:iu nius uindex galliæ prætor ĩſurrexit in neronem bellũq̧ apte ſuſcepit ſcriptis ad galbam litteris:q id tempo ris erat in hiſpania:quẽ hortabatur ad accipiẽdũ ĩpiũ.ruffus uero uirginius:q legionibus potentiſſimis præ erat cũ ĩpator a ſuis appellareẗ:dicebat ſe neq̧ acceptuꝝ ĩpiũ neq̧ pmiſſuꝝ ut alii dareẗ:q a ſenatu electus

nõ foret:hinc uirginii uídiciſq; exercitus ſimul cõflixerũt:quo cõflictu uídex ſe ipm interemit:uñ rumor
uulgatus eſt ípiũ uirginio oẽs dare uelle:tũc demũ galba ſibi metuẽs ad uirginiũ ſcripſit:eumq; íuitauit ad
romanũ ípiũ libertatẽq; tutãdã:q ubi cognouit neronẽ occiſũ eẽ galbæ ꝑide ac ípatori obuiam ꝓfectus ẽ:
hos tris tãq̃ aſſertores romãi ípii extíctoreſq; nerõis iũctim locauit Iuuenalis:ubi ait:qd.n. uirginius armis
debuit ulciſci magis aut cũ uídice galba? τοτεχνιον:latíe ſignificat articulã oĩs terra nutrit:nero ãt uſur-
pabat hãc græcã ſñiam:ut ſignificaret ſibi neceſſariũ eẽ aliquã uel mĩmam artiũ ediſcere:ut deſtitutus deie
ctuſq; impio ab illa nutriri aliq; poſſet:artes.n.& diſciplíæ ubiq; gẽtiũ.ubiq; locoꝝ parãt artificibus alimẽ
ta:hæc.n.ſũt prædia & uiatica:quæ nobis a fortũa adimi non poſſunt:quæ etiam e naufragio poſſũt enata
re:quæ nos nuſq̃ deſtituũt:talia dicebat Ariſtippus uiatica liberis oportere parari:in quæ fortuna non ha-
bet imperiũ:Theophraſtus uero aít doctũ ex oĩbus ſolũ neq; í alíẽis locis peregrinũ neq; inopẽ futuꝝ:qdã
codices hñt uerſum Homeri dimidiatũ:quo poeta eximius cecinit nihil alere terrã miſerius hoíe tanq̃ ne-
ro idẽtidẽ uſurparet hãc homericã ſñiam:ꝙ nihil terra nutrit miſerius ανφροπαρφιο.i.homũculo.

Mors uindicis — *Diſciplinæ uiatica* — *Dionyſius docuit pueros*

M.AN. Orchis:ſaltatio:ſic.n.legerim potiuſq̃ orchus ut oẽs codices quos uidimus hñt ut latẽter taxatã
itelligamus turpẽ ſenatus aſſentationẽ q canẽti nerõi plauderet niſi orchus ꝓ nerõe accipiaᷓ q̃ſi alter in ab-
ſumẽdo ſenatu orchus. Geſtu:ídecoro plauſu. Hiſtrionẽ.q fabulã egit. Et phũm:Hiſidoꝝ cynicũ. Cõ
tẽptu:qa uere cõtẽneret ꝑuiſaceretq; eiuſmõi obtrectatiões. Irritaret:cõcitaret. Ingẽioſos:ad plura in ſe
ſcribẽda. Deſtituit orbis.i.hoíum cõſenſus fauor:ſtɪdiũ. Iulio uídice:de uídicis & Galbæ defectiõe:taci-
tus abũde mlta τοτεκυιονπασαγαια τρεφει filiolũ tota terra nutrit. Maiore uẽia.i.mior accuſatiõe.

meditaretur cytharedicã artem principi ſibi gratam priua-
to neceſſariam: Spoponderunt tamen quidam deſtituo ei
ordinationem orientis nonnulli nominatim regnum hiero
ſolymorum plures omnis priſtinæ fortunæ reſtitutionem.
Cui ſpei pronior britãnia armeniaq; amiſſa:ac rurſus utraq;
recepta defunctum ſe fatalibus malis exiſtimabat. Vt uero
cõſulto delphis Apolline ſeptuageſimũ & tertium annũ ca
uendum ſibi audiuit quaſi eo demũ obiturus:ac nihil conie
ctans de ætate Galbæ tanta fiducia nõ modo ſenectam : ſed
etiam perpetuam ſingularemq; concepit fœlicitatẽ:ut amiſ
ſis naufragio ꝑcioſiſſimis rebus nõ dubitauerit inter ſuos di
cere piſces eas ſibi relaturos. Neapoli de motu galliaꝝ co-
gnouit die ipſo:quo mr̃em occiderat adeoq; lente ac ſecure
tulit ut gaudendi ẽt ſuſpitionem ꝓberet tanq̃ occaſiõe nata
ſpoliandaꝝ iure belli opulẽtiſſimaꝝ prouinciaꝝ. Statimq;

PHI. Meditareᷓ:exerceret íde
meditatiões dictæ exercitatiões:
& ut inqt Vegetius nihil eſt tam
difficile:quod nõ aſſidua medita
tio facillimum reddat. Priuato
neceſſariã:tãq̃ ſi unq̃ priuatus eẽt
futurus uellet cytharedicã artem
ꝓfiteri:cuius q̃ſtu alereᷓ:ſunt.n.
diſciplinæ & imprimis litteræ in
rebus ſecũdis ornamẽto í aduer
ſis ꝑſidio:Diõyſius tyrãnus cũ ſy
racuſis eſſet expulſus dr̃ corithi
apuiſſe ludũ litterariũ : pueroſq;
docuiſſe artẽ quoq; cytharedicã
fuiſſe quæſtuoſam teſtaᷓ martia
lis cũ ait artes diſcere uult pecu-
nioſas:fac diſcat cytharedus aut
choraules:ariõ quoq; muſica cy-
tharedicaq; arte ꝑſtãtiſſimus grã
dem pecũiam & uberes q̃ſtus fa-
ctitauit:eiuſq; artis gr̃a periãdro
regi corĩthioꝝ fuit dilectiſſimus

Arion ex muſica opulentus

qdã mathematici. Noíatim:q ſpõdebãt nerõi ordíationẽ oriẽtis:hi gñalr̃:loqbanᷓ:ut nõ hãc magis q̃ illã
regionẽ oriẽtalẽ ſignificarẽt:qdã uero noíatim ſpeciatiq; dixerũt neronẽ hituꝝ in oriente poſt defectionẽ
oiu3 regnũ hieroſolymoꝝ:hieroſolyma ãt eccl̃iaſtici ſcriptores hieruſalẽ uocãt:dñr ãt hieroſolyma.ut ꝓdi-
dit Egeſippus q prío ſolyma dicebãᷓ:ſed cũ rex cananeus cognomẽto iuſtus:q fuit cõditor ſolymoꝝ tẽplũ
addidiſſet:íde hieroſolyma nũcupauit:græci.n.ιερον tẽplũ uocãt.autũat Euſebius í.ix.euãgelicæ ꝑparatio
nis:hieroſolyma appellari q̃ſi hierõ ſolomõis hoc ẽ ædẽ ſolomõis a tẽplo:qđ ſolomõ hieroſolymis pl̃cherri
mũ magnificẽtiſſimũq; cõſtruxit. Cui ſpei:quã faciebãt plures ex mathematicis:ut.ſ.ſibi priſtía fortũa oĩs
reſtitueretᷓ:natura.n.cõpatũ ẽ.ut id libenter credamus ſpemuſq; futuꝝ:qd uolumus ac optamus. Vtraq;
recepta:ſupra mẽorauimus:neronẽ accepiſſe clades alterã í britãnia alterã í armẽia:q mox britãniã recepit
uirtute Suetõii paulini:& armeniã uirtute corbulõis ex quo íterꝑtabaᷓ ſe reſtitutũ eẽ í priſtinã fortunã : &
ita liberatũ eẽ a ꝑiculis maliſq;:q̃ fata portẽdebãt. Defũctũ:liberatũ:uirgilio neqcq̃ magnis defũctæ ꝑiclis:
Liuius defũcta morbis corpa.dixit ꝓ liberata:defũctũ expoſuit Dõatus Terẽtiãus iterꝑs ꝓ finitũ:íde mor-
tui defũcti q finierũt ꝑegerũtq; uitæ mũia. Septuageſimũ &.iii.ãnũ.oracula ſæpe flexiloq̃ & obſcura ſũt:
ut iqt cicero í.ii.de dĩnatõe:qđ & pl̃imoꝝ exẽpla notificãt:tale fuit hoc apollinis oraculũ nerõi datũ:nã cũ
dixiſſet nerõi cauẽdũ eẽ ãnũ.lxxiii.exiſtíauit nero id ſignificari.qđ ipẽ eo ætatis ſuæ ãno eẽt moriturus:ſed
oraculũ:ut mox patuit ſignificare uolebat nerõi metuẽdũ eẽ galbã.q agebat.lxx.& tertiũ ætatis ãnũ:q̃ñ ex
turbato nerõe factus eſt ípator. Quaſi eo demũ obiturus:ueluti moriturus eẽt ãno ætatis ſuæ.lxxiii.quæ
ætas fuiſſ3 haud dubie polychrõia. Piſces relaturos:exẽplo polycratis ſamioꝝ tyrãni:quẽ fœlicẽ fuiſſe tra
dũt:eo qđ nihil acciderat ei qđ nollet:q ex ꝯſilio amaſis regis ægyptioꝝ ãnulũ ꝑcioſiſſimũ: quo delectabaᷓ

Hieroſolyma unde Solyma — *Quod uolũt credũt* — *Defunctus* — *Oracula flexiloqua* — *Fœlicitas polycratis*

annulus relatus polycrati

in mare abiecit:ut ita aliqd moleſtiæ expiret in uita:uerũ rurſus fcũs eſt fœlix:cũ is ipſe ãnulus in p̃cordiis piſcis inuentus eẽt:quẽ piſcator captũ ꝓ mũere obtulit:hiſtoria ſcribit luculẽter ab herodoto in tertio:cuius & Cicero in.v.de finibus & Pli.in.xxxiii.& in ultimo meminerũt. Die ipſo:nero matrem ĩterfecit:per ſeſtos qnquatriũ dies q ſũt mẽſis marcii mineruæ dicati:idẽ poſt multos annos eodẽ ip̃o die nũciũ accepit de rebelliõe galliaꝝ:& iulii uindicis defectiõe tanq̃ ita fata diſponerẽt ut quo die cõmiſerat matricidiũ:eo euerſionẽ ſubiret ipſi. Lẽte ac ſecure tulit:ſcribit plutarchus ĩ Galba neronẽ audita defectiõe uĩdicis ſimulaſſe ſe illũ cõtẽnere ac nihili ducere res galloꝝ:qnẽt ueluti p iocũ ad amicos dixiſſe fert:nõ malã ſibi pecuniis egenti rebellionẽ galliaꝝ incidiſſe:quaꝝ opes cũ in ſeruitutem ueniſſent:ſibi p̃dæ futuras aſſeuerauit: galliæ enim inter prouincias ſũt opulentiſſimæ & ob id accõmodæ ad imperatorem diuitiis ſaturandum.

M.AN. Meditaret:exerceret. Quidam:mathematicoꝝ. Cui ſpei:priſtinæ.ſ.fortũæ in ĩtegrum reſtituendæ. Britãnia & armenia:de quaꝝ alienatione in trãſcurſu auctor.nã quũ ro.legiones a parthis ſubiugatæ ſũt:ob armeniã eſt bellatũ Defunctũ:ad exitũ p̃ueniſſe. Aetate:galbæ q eũ uitæ annũ agebat quũ in hiſpãia ĩpator cõſalutatus eſt. Singularẽ:unicã & nullo mõ uariabilẽ:aut tã lõgã:ut nulli pricipũ lõgior cõtigiſſet. Piſces:eas ſibi relaturos qđ policrati ſamio oĩum pricipũ q ſua ætate fuerũt fortũatiſſimo cõtigiſſe Herodotus & Pli.tradũt ut ãnulũ in mare,p̃iectũ eximii ualoris ſardonicẽ ait.Pli.fuiſſe piſcis a piſcatore oblatus reſtituit. Die:quo mr̃em occiderat:nõ illo tpe ſed eo anni die quo mater ab illo occiſa fuerat.

in gymnaſiũ progreſſus certãtes athletas effuſiſſimo ſtudio ſpectauit:cœnæ quoq; tpe interpellatus tumultuoſioribus lr̃is hactenus excanduit ut malum his q deſiiſſent minaret deniq; per octo continuos dies perſcribere cui non mandare quid aut præcipere conatus rem ſilentio oblitterauit.

¶ De reditu eius ad urbem:& contumeliis in eum dictis & aliis geſtis eius.

ADictis tandem uindicis cõtumelioſis & freq̃ntibus p̃motus ſenatum epiſtolam in ultionem ſui.Reiq; pub.adhortatus eſt:excuſato lãgore fauciũ ꝑpter quem nõ adeſſet. Nihil aũt æque doluit:q̃ ut cytharedum malũ ſe increpitum ac pro nerõe Aenobarbum appellatũ: & nomen q̃dẽ gẽtile:quod ſibi per cõtumeliam exprobaretur reſumpturũ ſe profeſſus eſt depoſito adoptiuo. Cætera cõuitia ut falſa nõ alio argumento refellebat:q̃ quod ẽt iſcitia tantope laborate perfectæq; a ſe artis obiiceretur: ſingulos ſubĩde rogitãs noſſent nequẽquam præſtãtiorem. Sed urgentibus aliis ſup alios nunciis Romam prætrepidus rediit:leuiterq; mõ in itinere friuolo auſpicio mente recreata quũ annotaſſet inſculprum monumẽto militem gallum ab eqte romano oppreſſum trahi crinibus ad eam ſpeciem exiluit gaudio:cœlũq; adorauit.Ac ne tũc quidem aut ſenatu aut populo corã appellato quoſdã e prioribus uiris demũ euocauit.trãſactaq; raptim cõſultatione reliquã diei ptem

PHI. In gymnaſium.ſ.neapolitanoꝝ apud quos athletica certamia & agõ gymnicus ritu græcanico edebant. Interpellatus: ĩterruptus. Tumultuoſioribus.ſ. cũ tumultu præcipitantiaq; deportatis:uel tumultuoſa nũciantibus. Hactenus:eo uſq; eatẽus.

Excandeſcentia
Thymoſis

Excanduit:iratus eſt:eſt eñi excandeſcentia ira naſcẽs & modo deſiſtens:quæ thymoſis græce dicit. Malum minaret: ſic uulgo quoq; dici ſolet:Liuius ĩ.iiii.malũ qdem militibus meis inqt niſi qeuerint. Deſiiſſent: elegantius leges deſciſſent pro eo qđ eſt defeciſſent:rebellaſſentq;. Nõ mãdare qd:nulli mãdata dedit nulli præcepit:ut ita hæc tota de rebelliõe galliaꝝ fama ſilentio mãdaret. Edictis uindicis:cũ uindex prætor eẽt galliæ merito edicta appellat:cũ ꝓprie edicta ſint leges prætoriæ.cicero q plurimũ tribuunt edicto prætoris edictũ legem annuam dicũt eſſe. Contumelioſis: probroꝝ contũeliarũq; refertis. Epiſtola:quam ex neapoli miſit romam ad ſenatũ.

Edicta p̃toria

Angina
Tonſillæ
Squinantia
Synanche

Excuſato langore fauciũ:morbus fauciũ eſt angina & tonſillæ: imperitũ medicorum uulgus ſq̃nãtiam uocat:cũ Hippocrates:& Galenus ſynãchẽ appellitauerint.pli.tonſillas ſeiũgit diſcriminatq; ab angina. Se ĩcrepitũ:obiurgatum caſtigatũq; a uindice ſcribit philoſtratus uĩdicem uocato ad contionẽ exercitu or̃onẽ habuiſſe uirulentã cõtra Neronem:q inter alia dicebat illũ magis eſt omnia q̃ cytharedũ:cytharedũ uero multo magis q̃ regem eundem quoq; ĩfamia furore:auaritia:laſciuia:omniq; crudelitate corruptũ criminabat qđ uero matrem ĩterfeciſſet id nequaq̃ illi crimini dandũ eſſe dicebat:tanquam iure ĩterfecta eſſet illa:quæ tale portentum pepiſſet. Aenobarbum:ſimiliter alias doluit nero ſe domitium a britãnico ſalutatũ fuiſſe:ſunt enim hæc noĩa familiæ:quæ nero faſtidiebat:poſteaq̃ in gentem claudiam per adoptionem fuerat aſcitus. Nomen gentile.ſ.ænobarbi. Inſcitia:inſcientia & ĩperitia. Exprobaretur:probro daret a uindice. Depoſito adoptiuo.ſ.noĩe Neronis:qđ per adoptionem uſurpauerat.tranſiueratq; in claudiam familiam. Refellebat:refutabat ; redarguebat ; refellit enim is ; qui negat ut inquit donatus. Inſcitia artis : ſcilicet cytharedicæ

Oratio uirulenta in Neronem
Dictum uindicis
Refellere

ſenſus āt hic ē cũ nero ĩcrepitus fuiſſet a uidice tāq̃ cytharedus malus:ex hoc argumẽtabaẽ maledicta oĩa uidicis ſibi obiectata eē falſa:cũ ſibi cytharedica obiiceret:in q̃ ſeſe pfectiſſimũ abſolutiſſimũq; & credi & dici uolebat. Subide:freqnter. Rogitãs:iterrogãs. Præſtãtioré:ipſo.ſ.Nerõe ĩ arte citharedica. Prætrepidus: ualde trepidãs. Rediit.ſ.Romã. Friuolo:leui & nugatorio:ſũt.n.friuola uaſa fictilia quaſſa. Auſpiciũ:hic auſpice ĩtellige dcm̃ p pſagio & pgnoſtico:ſine ulla auiũ ſpectiõe:cũ alias auſpiciũ ab aue ſpecienda dcm̃ accipiaẽ. Monumẽto:ſepulchro. Militẽ gallũ:ex hoc nero cœpit fœlix omẽ:tanq̃ ipſe romãus cũ romãis ita oppſſurus eſſet gallos cũ uidice rebellãtes quẽadmodũ gallus ille ſculptus oppſſus trahebaẽ ab eqte romão. Militẽ gallũ:apud gallos ad militãdũ oĩs ætas aptiſſima eſt:& pari pectoris robore ſenex ad pcinctũ duciẽ:& adultus gelu duratis artubus & labore aſſiduo multa cõtempturus & formidãda: auctor amianus marcellinus in.xv.q ait gallos uini auidos eẽ adeo:ut qdam ebrietate cõtinua obtũdant ſenſus. Ad eam ſpẽm:figuram ſculpturæ. Cœlũ adorauit:ait Aeneas Virgilianus:tẽdoq; ſupinas ad cœlum cũ uoce manus. Aut ſenatu appellato:neq; allocutus eſt ſenatũ neq; uerba fecit apud populum:qd pmerẽdi fauoris gr̃a in re anticipiti fuerat factitãdũ. Euocauit:e cœtu ſupatos uocauit ut cum his cõſularet.

M.AN. Hactẽus:ut ĩ aptas mĩas erupit. Cõtumelioſis:cõtũeliaꝝ plẽis:eiuſq; phamã pſcindẽtibus. Cytharedũ:malũ:ita turpia illa cytharæ delirameta aĩo ĩſederãt ut ne in apto qdẽ diſcrimĩe mentire deſierit. Aenobarbũ:de cognominis rõne uide ſupra. Adoptiuo:Nerõis appellatiõe qđ nomẽ eẽt ex Claudii adoptõe ſortitus. Inſcita:qđ ĩſcius eẽt opæ:& ſtudii a ſe circa muſicẽ nauati. Militẽ gallũ a ro.oppſſũ:q̃ſi certũ futuræ ĩ gallos uictoriæ auguriũ rẽ ad ſe traxit. Ne tũ qdẽ:quũ maximæ ordinũ fauore opus erat.

Friuola
Auſpiciũ
Apud gallos oĩs etas apta militiæ
Galli auidi uini

per organa hydraulica noui & ignoti generis circunduxit: oſtendenſque ſingula de ratione ac difficultate cuiuſq; diſſerens: iamque etiam prolaturum omnia in theatrum affirmauit ſi per uindicem liceat.

De defectiõe hiſpaniarum:& galbæ contra eum.

Poſtq̃ deinde ẽt galbam & hiſpanias deſciuiſſe cognouit collapſus aĩoq; male fracto diu & ſine uoce:& ppe intermortuus iacuit:utq; reſipiuit ueſte diſciſſa capite conuerberato actum:de ſe pnunciauit Conſolantiq; nutriculæ & aliis quoq; iam principibus ſimilia accidiſſe memorãti ſe uero præter cæteros inaudita & ĩcognita pati reſpondit:qui ſuũ imperium uiuus amitteret:nec eo ſecius quicquam ex conſuetudine luxus atq; deſidiæ omiſit uel minimum:Quinimo quum proſperi quidam ex prouĩciis nunciatum eſſet ſuper abundantiſſimam cœnam iocularia in defectionis duces:carmina:laſciueq; modulata: quæ uulgo innotuerunt etiã geſticulatus eſt:ac ſpectaculis theatri clam illatus cuidam ſcœnico placẽti nũcium miſit abuti

PHI. Organa hydraulitica: ſũt q̃dã machĩæ ad haurĩedã aq̃ inuẽtæ:q̃ organa hydraulica uocanẽ:quoꝝ meminit Victruuius architectus ĩ.ix.&.x.ſunt & organa hydraulica muſica inſtr̃a:q̃ p aquã ſonãtes excitãt uoces:uñ & nomẽ accepũt:græci.n.τονΰδωρ aquã uocãt & αὐλὴν tibiã: ctefibius tonſoris filias hydraulicas machinas primus iſtruxit: cuius rei Pli.quoq; meminit in.vii. his uerbis laudatus ctefibius ẽ pneumatica rõne & hydraulicis organis reptis:idẽ in.ix.delphinũ mulieri pdidit muſica arte & pcipue hydrauli ſono:de his muſicis inſtrumẽtis cẽſoria eſt illa & digna mẽoratu apud amianũ poratio. Deniq; p philoſopho cãtor & in locũ oratoris doctor artiũ ludicraꝝ acciẽ & bibliothecis ſepulchroꝝ ritu in ppetuũ clauſis organa fabricanẽ hydraulica. Difficultate cuiuſq;:haud dubie difficulter miraq; arte mechanica conficiuntur organa hydraulica:unde non immerito laudaẽ ctefibius inuẽtor machinarum hydraulicarum. Differens:diſputans diſſertans. Prolaturum: producturum oſtẽſurũ. Per uindicem:a quo id temporis admonebaẽ:ſi qd prudentiæ habuiſſet omittere debere cytharedicam artem:& muſica inſtrumenta.& arma eſſe tractanda non organa. Hiſpanias:galba per octo annos rexit hiſpaniam taraconenſem:ubi imperator ab exercitu cõſalutatus eſt:nero autẽ auctore Plutarcho lotus prandebat:ubi audiuit galbam cum hiſpania defeciſſe qđ adeo dolenter tulit:ut menſam ſubuerterit. Male fracto:pœnitus infracto debilitatoq;. Intermortuus:intermortuũ latini dicũt eum q inter mortẽ uitãq; ex dolore procũbit ſimilis expiranti:Plinius in.xxxii.uituli inqt marini adeps inſtilaẽ naribus intermortuarum uuluæ uitio:attalus cũ boetios ad ſocietatem romanam hortareẽ:ut apud Liuiũ.ait Eumenes: in ipſa contione ĩtermortuus haud multo poſt expirauit de inanimatis quoq; intermortuũ dici poſſe teſtis eſt Cicero:q ait in oratione pro murena memoriam prope ĩtermortuã generis ſui uirtute renouare. Reſcipiuit: ad ſe rediit reſpirauit refocillatus eſt. Veſte diſciſſa:hoc in dolore fieri conſueuit.unde legimus ſubide in ſcripturis canonicis multos diſcidiſſe ueſtimẽta ob mœrorem. Similia accidiſſe:ab exemplo nutrix alũnũ conſolabaẽ:tanq̃ ea fortiori aĩo ferenda ſint:quæ aliis quoq; cognoſcimus accidiſſe. Vnius:tanq̃ alii principes nõ in uita amittãt ſummũ imperiũ:ſed cũ morte:attamẽ legimus multos adhuc uiuẽtes impio ſpoliatos fuiſſe:ſicut targnios & Dionyſium ſyracuſanũ. Nec eo ſecius:nec ideo minus. Luxus:luxurioſi pro

p philoſopho cãtor
mẽſam ſubuertit
Intermortuus
Veſtimẽta diloricari ĩ luctu

digiq; uictus. Proſperi qdã:qdã res pſpera. Abũdãtiſſimã:ex cõſuetudine luxus. In defectiõis duces:uĩdicẽ & galbã. Innotuerũt:celebrata iuulgataq; ſunt. Geſticulatus:more hiſtrionũ:q nõ ſolũ carmia ore depromũt:ſed geſticulãte uultu & motu corporis accõmodato pſequunt. Clã:illatus:fug; & ignorãtibus ſpectatoribus. Scœnico:ſæpe dcm̃ eſt ſcœnicos abſoluto uocabulo hiſtriões nuncupari:Augu.ait in.ii.de ciuitate dei:quo mõ abiicitur ſcœnicuſq; per quem colit deus. Placẽti:mire oblectãti. Abuti:utimur cũ honore abutimur cũ iniuria:ſicuti docet donatus Terẽtianus iterpſ:in alio ſignificatu abuti dicimur his rebus:quæ nobis utẽtibus pereũt:unde cui legatus eſt uſufructus bonoꝝ:illi nõ poteſt uideri legatus uſus penoris neq; uini neq; olei & id genus reꝝ aliaꝝ:quæ utendo conſumunt:unde ait eleganter Boetius cum uſus & abuſus contraria ſint:cui reꝝ uſufructus legatus eſt:non poteſt uideri legatus abuſus.

Scœnici

Abuti

Vſus abuſus contraria

M.AN. Per organa hydraulica:muſicũ inſtrumẽtũ a ſimilitudine naualis machinæ dcm̃ Plinius auctor eſt pneumatica rõne chtheſibiũ hydraulica organa in atheniẽſium nauali repiſſe:& rurſus delphías hydraulicoꝝ organoꝝ cõcẽtu demulceri. Prolatuꝝ:repñtatuꝝ. Si p uindicẽ:qſi p hũc dicere uoluiſſet publicæ fœlicitatis iterpellatorẽ. Et hiſpãias:qbus galba pſidebat. Male.i.ualde Cicero idq; ad rẽ ptinere credebãt ſcriptores illos male mulctatos. Nutriculæ:æglogæ ſiue certæ alexandriæ utraq;.n.eius nutrix fuit.

Aliis prĩcipibus:q ipſius tpa pceſſerãt. Similia accidiſſe puĩciaꝝ & exercituũ defectiões. Præter cæteros:prĩcipes itellige. Sup abũdãtiſſimã cœnã:uel luxurioſe paratã aut qd magis placet freqntiſſimo cõuiuio initã. In defectiõis duces:uindicẽ & galbã. Innotuerũt uulgus exire. Geſticulatus:geſtu quodã imitatus. Clam:occulte ob temporum nouitatem perſona diſſimulata. Scœnico:hiſtrioni in ſcœna canẽti. Abuti eum:ocioſe ſibi placere quia ſine æmulo certaret:quaſi denunciatum uellet niſi præſentibus eſſet curis diſtrictus fuiſſe ſe cum illo certaturum iniecturumq; ſollicitudinem ingẽtem.

eum occupationibus ſuis.

De malis eius propoſitis & de conſulum priuatione:& conſulatus aſſumptione.

INitio ſtatim tumultus multa & imania uerum non abhorrentia a ſua natura credit deſtinaſſe ſucceſſores pcuſſoreſq; ſummittere exercitus:& prouinciaſ regentibus quaſi cõſpiratis idemq; & unũ ſentiẽtibus qcqd ubiq; exulum:qcqd in urbe hoium gallicanoꝝ eſſet contrucidare illos ne diſciſcẽtibus aggregarent:hos ut cõſcios populariũ ſuoꝝ atq; fautores Gallias exercitibus diripiendas pmittere ſenatũ uniuerſum ueneno p conuiuia necare:urbẽ incẽdere feris in populũ immiſſis:quo difficilius defenderet:ſed abſterritus nõ tã pœnitentia q̃ pficiẽdi deſpatione: credẽſq; expeditionem neceſſariam cõſules ante tempus priuauit honore atq; in utriuſq; locum ſolus iniit conſulatum quaſi fatale eſſe non poſſe Gallias debellari niſi a cõſule: ac ſuſceptis faſcibus quũ poſt epulas triclinio digrederetur innixus humeris famulorum affirmauit ſimul ac primũ prouinciam attigiſſet inermẽ ſe in conſpectus exercituũ pditurum:nec quicq̃ aliud quã fletuꝝ. Reuocatiſq; ad pœnitentiam defectoribus ſequenti die lætum inter lætos cantaturum epinicia:quæ iam nunc ſibi componi oporteret.

De appatu expeditõis cõtra gallos & extractiõibus eiuſ.

i N præparanda expeditione primam curam habuit

PHI. Occupatiõibus ſuis: hiſtrionia.ſ.& ſcœnica arte.q̂ haud dubiæ erãt occupatiões neronis: cũ in his totos dies frequẽter impẽderet. Tumultus qui exortus eſt ob defectiõem uidicis in gallia:& galbæ in hiſpãia. Immãia: crudelia & ſanguinaria. Sũmittere:furti & clã imittere. Quicqd exulũ:oés exules. Hoium gallicãoꝝ:pp initiũ rebelliõis factũ a gallis auctore uindice.ſcribit lãpridius gallicanas mentes duras ac retrogradas eſſe:& ſæpe impatoribus graues:olĩ a gallicãis hoĩbus occiſus fui alexãder romãus impator una cũ mr̃e. Illos:exules. Deſciſcẽtibus rebellãtibus: deſciſcere.n.eſt rebellare:& diſcedere a fide pria. Hos:gallicanos hoĩes. Popularium: popularis dicit homo eiuſdẽ cõditionis generiſq; popularis populo amatus eſt:& popularis ciuis: popularis humilis eſt:popularis uilis:hic itelligimus populares eiuſdem cõditiõis & generis:ut ſit ſenſus neronem deſtiaſſe cõtrucidare gallicanos hoĩes:q erãt Romæ uelu ti fautores galloꝝ tranſalpinorũ rebellãtium.apud Saluſtiũ populares dñr pticipes & cõſcii coniuratiõis Permittere:zeugma eſt a ſupiori.repetẽdũ.n.ẽ uerbũ illud.credit deſtiaſſe. Per cõuiuia necare:ſicut olĩ ſuillis fungis tota cõuiuia iterempta fuerũt:una cũ aneo ſerẽo pfecto nerõis uigilũ & tribunis & cẽturionibus. Vrbẽ icẽdere:exemplo Catilinæ:q deſtiauerat cũ cõiuratis.xii.ſil oportũa loca urbis incẽdere:ut eo tumultu facilior aditus fieret ad cõſulẽ Ciceronẽ cæteroſq; qbus iſidiæ pabãt opprimẽdos. Difficilius:dũ oẽs forẽt occupati circa feras uicati diſcurſantes. Expeditionẽ neceſſariã:ut cõparatis copiis militaribus expeditionẽ bellicã ſuſciperet aduerſus gallos deſciſcẽtes. Ante tpſ:ante exactũ legitimũ cõſulatus ſpaciũ:qd erat annuum. Ho-

gallicanæ

mentes retrograde

deſciſcere

populariſq;

nore:cõſulatu. Vtriuſq;:cõſulis. Fatale:decretũ cõſtitutũq; a fatis:q̃ ut inq̃t cleantes & interpᵱtaẽ Seneca ducũt uolẽtẽ trahũt nolẽtẽ. Fatoꝝ neceſſitas:ut elegãter ait Apuleius ieffugibilis ẽ.uñ a bono poeta dcm̃ ẽſt:ieluctabile fatũ. Niſi a cõſule:more magni põpeii:q oli ſolus cõſul ſine collega creatus ẽ.Iõ ãt uoluit ne ro inire ſolus cõſulatũ:ut gallias debellaret:ueluti ꝓuĩciæ galliaꝝ ab unico tm̃ cõſule nõ ãt a duobus cõſulibus debellari ſubigiq; poſſent:ſicut fatali decreto cõtineri affirmabaẽ. Faſcibus.ſ.cõſularibus:relege q̃ i prio cõmẽtario ãnotaui ſup faſcibus uirgiſq; cõſularibus. Innixus:firmatus ſtabilitus ſuſtentatus.a Liuio dcm̃ ẽ rẽ romanã ſtetiſſe inixã papyrio curſoꝛ. Prouĩciã galliã:q erat ꝓuĩcia po.ro.Pli.ſcribẽs de narbonẽſi gallia inq̃t Italia uerius q̃ ꝓuĩcia. Exercituũ:q duce Iulio uidice primi defecerãt. Proditus ꝓgreſſuꝝ. Quã fletuꝝ:tanq̃ lachrymis ſolis poſſet reuocare ad offm̃ copias militares & prĩcipes defectiõis:ueꝝ ne ſciebat qđ ab apollõio rethore dcm̃ fuerat nõ mĩus uere q̃ pulchre lachryma nihil citius areſcere:cũ flagitioꝝ ĩmanitas uicat fletũ & cõploratiõem. Cãtatuꝝ epinicia:græci uocãt epinicia ꝑmium & celebritates ꝑ ꝑta uictoria ἐπίνικιος dr̃ uictorialis:trãq̃llus epinicia ĩtelligi uult carmĩa laudatiõeſq; cõpoſitas ex uictoria.hãc dictiõem uſurpat hieroſolymus ĩ ĩterꝑtatiõe libri ſcđi machabeoꝝ.ubi ſic ſcriptũ eſt:& cũ epinicia agerẽt in hieroſolymis:ubi expoſuit nõ inepte Nicolaus de lyra epinicia ĩtelligi ſolẽnitates de uictoriis.

Ducunt uolentem Fata

Neceſſitas ieffugabiliſ

Innixus

Lachryma cito areſcit

Epinicia

M.AN. Deſciſcẽtibus:defectionũ ducibus. Hos:Gallos. Cõſcios:ꝑticipes. Populariũ.i.cõſilioꝝ q̃ ab hoibus ſuæ gẽtis fuiſſent in ſe inita. Defenderet:urbs.ſ.ab ĩcendio. Nõ tã pœnitẽtia:qa ſceleris pœniteret. Quaſi fatale eẽt:iſq; ĩuadẽdi cõſulatus ꝑtextus fuit. Epinicia:carmĩa nũc & laudatiões ad uictoriã attinẽtia eſt ἐπινίκιον aliogn præmium:ſeu celebritas ꝑ hita uictoria ab ἐπὶ καὶ τῆς νίκης uictoria.

deligendi uehicula portandis ſcœnicis organis: concubinaſque quas ſecum educeret tondendi ad uirilem modum: & ſecuribus peltiſque amazonicis inſtruendi. Mox tribus urbanas ad ſacramentum citauit:ac nullo idoneo reſpondẽte certum dominis ſeruorum numerum indixit. Nec niſi ex tota cuiuſque familia probatiſſimos ne diſpenſatoribus quidem aut amanuenſibus exceptis recepit:partem etiam cenſus omnes ordines conferre iuſſit. & inſuper inquilinos priuatarum ædium atque inſularum penſionem annuam

PHI. Deligendi uehicula: ex hoc diiudicare potes q̃ ieptus q̃ mollis:q̃ đlicatus fuerit impator q cũ primã curã hẽre deberet rerũ militariũ: cũ primis curioſus erat delitiaꝝ & libidinũ.iã qđ ne fas dictu quoq; eſt organa & muſica inſtra facta erãt ſarcinæ militares.& ut inq̃t Seneca in.i.q̃ſtionũ qcqd mũdus muliebris uocabaẽ iã ſarcinæ uiriles ſunt minus dico ẽt militares.Iã ſpeculũ quoq; adhibeẽ.ex hac obiurgatiõe ẽ uulgatiſſimũ illud ſpeculũ ciuiliſ ſarcina belli.Ci.taxat uerre q; dũ eẽt impator ppl̃i romani ĩtroducebat intra tentoria ſolas ferme mulieres & libidinũ miniſtros. Scenicis orgãis:organa in hoc loco ĩtelligimus muſica inſtra gñali uocabulo: ĩter q̃ erãt & hidraulica de q̃bus ſupra memorauimus.alias organa ſignificat machinas:de q̃bus uictruuius architectus in.x.ſcribit hæc.Inter machinas & organa id uẽ eſſe diſcrimẽ.qđ machinæ pluribus opibus in maiores cogunẽ effectus:ut baliſtæ torculariũq; ꝑla organa aũt unius ope:ꝓpoſitũ uti ſcorpiõis.organoꝝ fabricatores organarii nũcupanẽ.Iulius firmicus in.iii.matheſeos ait Mercuriũ cũ uenere ĩ.vi.ab horoſcopo loco facere organarios & myropolas.myropolæ aũt ſũt pigmẽtarii uẽditoreſq; unguẽtoꝝ delicatioꝝ. Tondẽdi ad uirilẽ modũ:hoc olim factitauit ipſicratea mithrydatiſ cõiũx:q̃ totõdit capillos in uirilẽ modũ:& equo ſe armiſq; aſſuefecit:quo facilius laboribus & ꝑiculis eius ĩtereſſet:q̃ uictũ maritũ a Põpeio magno ꝑ efferatas gẽtes fugientẽ aĩo & corpe ĩfatigabili q̃ſi uirago q̃dã ĩſequuta eſt ĩ hitũ uirilẽ reformata.Nero dũ debet curare quo mõ uincat hoſtes:curat quo mõ cõcubinas ſecũ educat detõſas more uirili. Securibus: ut ad imitatiõe amazonũ ita cõcubitæ armatæ uiderenẽ:illæ.n.armatæ ſecuribus bella inibant.uñ ſecurigeræ a poetis dictæ:& ab oĩo ſecuris optimo epitheto amazonia nũcupata:cuius ĩuentrix fuit auctore Plinio pẽtheſilea amazon Peltis:pelta ſcutũ breue eſt in modũ lũæ figuratũ:quo uſæ ſunt peculiariter amazones in bello.hinc illud maronianũ ducit amazonidũ lunatis:agmina peltis.Iphicrates atheniẽſis cũ militaria arma imitaſſet ĩſtituit ut peltã ꝑ parma ferrẽt:a quo poſtea peltaſtæ pedites ſunt appellati q ad motũ cõcurſumq; erãt leuiores. Tribus urbanas:q̃ttuor ſolas urbanas tribus fuiſſe autumat Plinius appellatas a partibus urbis:in q̃bus habitabãt.nã ſuburrana palatina collina exq̃lina dicebanẽ:in q̃s trãſferri ignominioſum erat deſidiæ ꝑbro.ruſticæ uero tribus laudatiſſimæ exiſtimabanẽ.ſed hic tranq̃llus ꝑ tribus urbanas ſignificare uẽ oẽs romanas tribus:q̃ erãt nũero.xxxv. Ad ſacrm̃.ſ.militare:milites.n.iurare ſolebãt in nomẽ impatoris oĩaq; ſe ſtrenue facturos:quæcũq; iuſſiſſet impator:& militiam nunq̃ deſerturos.ideoq; ſacramẽta dicebanẽ:Iuuenalis cõmoda nũc alia atq; emolumẽta notemus ſacramentoꝝ.Citauit.conſules itidẽ citabãt iuniores ut noĩa darẽt in militiã:de quo apud Liuiũ multa eſt mẽtio. Seruoꝝ:nũeꝝ cũ legitimi milites deerãt ad ſeruos cõfugere ſolebãt:ſicut in ſecundo punico bello factitatũ eſt:q̃ñ ut inq̃t Liuius honeſta utilibus ceſſerũt.quẽ exercitũ utpote ex ſeruis ĩſtitutũ.Augu.in.iii.de ciuitate dei eleganter pudendum uocat.præterea lege militari ſerui ab omni militia ꝓhibenẽ:alioquin capite puniunẽ ut ſcribũt iuriſconſulti. quod etiam grammaticus Seruius ꝓdidit in enarratione illius uerſus uetitiſq; ad troiam miſerat armis. In-

Organa ſarciæ militares

organa machinæ

Organarii

Myropolæ

Ipſicratea

Securigere

Pelta

Peltaſtæ

noiã tribuũ urbanarum

Sacra Exercitus ex ſeruis

Indictiuæ feriæ. Funera idictiua. Diſpéſatores unde. Impendia. Libripédeſ. amanuéſes.

dixit:imperauit denúciauit.idicere.n.denúciare eſt.uñ imperatiuæ feriæ dictæ:quas conſules uel ꝑtores ꝑ arbitrio ꝑtátis idicunt.& funera idictiua a priſcis núcupata:ad quæ per præconem euocabanť. De funere idictiuo itellexit tranqllus cú ſcripſit in Iulio Cæſare:funere idicto rogus extructus eſt. Cuiuſq; dñi familia:appellatióem familiæ ſeruos & mácipia itelligi notiſſimú eſt. Diſpéſatoribus:diſpéſatores fuiſſe in ſeruoꝝ numero familiaq; notú eſt:& idicat Pli.ſcribés in.xxxiii.ſeruus claudii druſillanus noie rotúdus diſpéſator hiſpáiæ citerioris qnquagenariá lácem habuit:dicti aút ſút diſpéſatores ob ære impédédo:náq; apud ueteres románs cú aſſes librales eént appédebanť:uñ expéſa compédia impédia & diſpéſatores appellanť: qnetiam ſtipis pőderádæ péſatores libripédes dicti:auctores Mar.Varro & Plinius. Amanuéſibus: uocabulum eſt tráqlli peculiare:tanq̃ a manu formatú:ſunt.n.amanuéſes ſerui:q & a manu dñr quorum opera & manu in ſcribédo períde ac ſcribarum utimur:ſuper qua dictióe annotauimus plura nó ídigna memoratu in ſuperioribus cōmētariis:ſenſus eſt cum diſpéſatores & amanuéſes ſint inter cæteros ſeruos dñis in primis cōducibiles:& maxime neceſſarii:ne hos qdem excipi uoluit nero:qn ex his quoq; reciperet in militiam quos iudicaret idoneos. Partem céſus:uoluit nero ut unuſqſq; tam ex ordíe ſenatorio q̃ eqſtri atq; plebeio ꝑ collationé cōferret portioné ſui céſus atq; diuitiaꝝ ad expeditióem bellicá capeſcendá. Inquilinos ediú:inqlini ſunt:qui alienas domos ícolunt:qbus cœnacula locare ſolebant hi:qui faciebant cœnaculariam:ut ait iuriſconſultus. Inſularum:domorum de quibus iam ſæpe dictum.

Inqlini

M.AN. Scœnicis orgáis:inſtrís qbus í ſcœna utebanť. Peltis:ſcutis.Ver.Ducit amazóidú lúatis agmia peltis.Mar.pelta tá amazőa appellat. Nullo idoneo:ad militare munus obeúdú apto. Dñis ſeruoꝝ:iis q ſeruos hērét. Familia:ſeruoꝝ núero. Ne diſpéſatoribus:aut amanuéſibꝰ:exceptis:ſ; illis ét adéptis quoꝝ opa ciues maxíe ídigerét:erát amanuéſes ſerui quoꝝ mău í ſcribédis eplís & aliis id genus libellis dñi utebāť dñr & ſerui a mău quo uerbo idé tráqllus alibi é uſus. Céſus:ſuaꝝ fortúaꝝ. Cōferre:í uſum belli exhibere. Inquilinos:aliéas domos icolétes. Priuataꝝ:ad eaꝝ dñá q̃ publicæ locabanť. Annuá:ergo ítegrá.

Fiſcus principis. Exactores. Exigor. portorium. Exacti. Eiecti. aſꝑ númus. puſtulatū.

PHI. Repñtare:ſtatim annumerare. Fiſco:ipſius.ſ.principis. alias obſeruauimus fiſcum ꝑprie dici pricipis:ærariú uero populi. Exegit:uel ui extorſit uel ut debitú repetiit.uñ & exactores dicti.apud ceciliú noue dem eé an notauit Gellius ſic ſcribenté.ego illud minus nihilo exigor porto riú.i.nihilo minus exigiť de me portoriú.al's exigeř é eiiceř & excludere.uñ exacti reges dicti pro eiecti.& publicola regú exactor pro excluſore & eiectore. Faſtidio:íſoléтia. Aſpeꝝ:ꝑſius. quid aſper utile númus hēt.uideť aút númus aſper dici ab eo qđ í aſperitatem cuſſus ſignatuſq; é. Puſtlatú:argētú excoctú purgatúq; ad ſúmá bonitaté poſtulatú uocari íterpretanť.martia.argéti tibi libra puſtulati.ego exiſtimo puſtulatum: dici a puſtulis:q̃ ín argéto celato in aſprediné quádá excíſæ uiſunť:ſicut puſtulæ in corpe oriunť.cú aſprediné ſiles illis puſtulis:q̃ ex urtica uel ſudore naſcunť.de qbus luculétú eſt apud celſum in.v.de medicina.

repræſentare fiſco. Exegitque ingenti faſtigio & acerbitate nummum aſperum. argentum puſtulatum: aurum aut obrizum:ut plerique omnem collationem palam recuſarent conſenſu flagitantes a delatoribus potius reuocanda præmia quæcunque cœpiſſent.

De pbris contra eum ſcriptis:ac aliis geſtis eius.

EX annonæ quoq; charitate lucrantium acreuit inuidia nam forte accidit ut in publica fame alexandrina nauis núciaretur puluerem luctatoribus aulícis aduexiſſe. Quare omnium in ſe odio incitato nihil contumeliarum defuit: quin ſubiret Statuæ eius a uertice currus appoſitus eſt cum inſcriptione græca. Nunc demum agona eſſe & traderet tandem. Alterius collo & a

puſtulæ. Aurum obrizum. Ophir. Quadruplatores. Dardani.

Auꝝ obrizú.ſcribit Pli.in.xxxiii.auꝝ uocari obrizú qđ excoctú purúq; eſt & quo ſæpius arſit eo magis ꝑficit ad bonitaté:rubet ſimili colore ignis:in ſcripturis canóicis lib.Danielis ſcriptum legimus:& ecce uir unus ueſtitus lineis:& renes eius accícti auro obrizo ubi expoſuit íterꝑs obrizú auꝝ dici múdiſſimú:legimus apud fortúatú íterꝑté eccl'iaſticaꝝ dictionú:auꝝ ophir dici hæbraice qđ é ualde ꝑcioſum qđ obrizú apud latinos appelleť. Collationé:céſus & ꝑrimőii:de collatióe iá diximus. A delatoribꝰ reuocáda ꝑmia: delatoribus ob delationé crimínú ꝑmia erát cōſtituta:ex qbus qdá q̃druplatores dicti:q q̃rtá ꝑté de ꝑſcriptoꝝ bőis:quos detulerát cōſeqbanť:ſenſus eſt romani a qbus nero exigebat acerbá collationé:flagitaŕ cœperút:ut ꝑmia illa q̃cúq; accepant delatores ab illis reuocarenť tráſferrenturq; ad expeditioné neronianá: tanq̃ illa eént habúde ſuffectura:cú multi quos fouebat nero ex delatióibus fiérét opuléti & fortúati. Lucrátiú:ſolét auari locupletiores ánoná oneraŕ penuriáq; iducere:dú fructus ſuos æqs ꝑriis uédere ſupſedét: dú minus uberes ꝑuétus expectát.In nos ut ait Vlpiáus titulo de extraordiariis cribus pœna uaria ſtatuiť: hi dardáí a iuriſcōſultis uocanť:q ánoná cArioré facere ſolét.Pli.dixit elegáter.máceps annoná flagellat.ſenſus aút tranqlli hic eſt:Inuidiá illoꝝ creuiſſe q lucrari ſolét ex ánonæ penuria ex eo qđ dú expectať í publica famæ nauis ex Alexádria deportás frumétú núciatú é nő frumétú illa naue aduectú eé:ſicut ab eſuriéte ppl'o expectabaŕ ſed pulueré:quo uterenť in lucta luctatores neroniáí qdá legút luctátiú:tanq̃ luctarentur

exercerétq; paleſtrā ex caricate publicæ ānonæ:dū harena uilotica uice fruméti illis deportaret. Alexádrina nauis:ex Alexádria & ægypto tanq̄ ex horreo frumétario urbi Romæ fruméta ſuppeditant:qđ ſupra retulimus & Pli.docet in panegyrico. Puluerē:paleſtritæ luctatoreſq; in paleſtrico certamie corpa reſpergebát haréa.hinc ait Ouidi.deſcribés luctā herculis & acheloi.Inq; uicé fuluæ tactu flaueſcit haréæ.Martialis græco uocabulo a tactu aphē.dixit.ſic.n.ait:& flaueſcit aphe.Lucáus quoq; í paleſtra herculis & anthei harená uſurpatá eſſe teſtat.harena autem e nilo ut docet in.xxxv.paleſtræ ſtudiis exiſtimabat accommodatiſſima:Inde patrobio principis Nerōis liberto aduehebat.qn & leonacto & cratero ac meleagro alexádri magni ducibus ſabulū hoc paleſtræ cá deportabat.Plutarchus í Alexádro refert complures leonato camelos tranſferre ſolitos puluerē ad gymnaſia ex ægypto uſq;. Aulicis:ab aula imperatoria aulici dicti. Sparciáus famulitium aulicū appellat famulos impatorios. Currus appoſitus:in cōtumeliá taxationemq; aurigationis hoc factū eſt:cū nero ſtudio ímodico agēdi currus ut ſupra dictum eſt teneret. Agona:certamē. Traderet:cōfrigere traheret:currus.n.trahi dicitur. Alterius:ſtatuæ neronis.

Harena in paleſtra
Aphe
Aulici aulicū famulicium

M.AN. Repñtare:fiſco aſcribere aut certe numerare. Faſtidio:moroſitate. Nūmū aſpeꝝ:recéter cre do pcuſſum. Argétū puſtulatū:puriſſimū.Mar.argéti tibi libra puſtulati q̄q̄ ſcio ego nō deeſſe q poſtulá ti legát. Obrizum:Plinius auriq; experiméto ignis eſt:ut ſimili colore rubeat ignis atq; ipſum obrizū uocát. Oém collatiōem:ab eo qđ ſupra cōferre dixit. Præmia reuocáda:adiméda potius delatoribus quæ ſua delatiōe diu cōſecuti eént,& hoc in nerōis inuidiá:q delatores multos dánatis oíum ordinū ciuibus eorumq; fortūis cōfiſcatis ditarat. Lucrátiū:ſic oés codices quos uidimus habét:ſed neq; ſenſus : neq; ordo ullus ex ea lectiōe elicit quare luctátiū legendū cōtéderim.i.nerōis:& aulicoꝝ.q paleſtrā exercebát:tenebatur nero paleſtræ ſtudio:ut nō multo poſt dicet. Puluerē:Pli.nō multū a puluere puteoláo diſtat harena téuiſſima nō ad ſuſtinéda maria:fluctuſq; frágēdos:ſed ad debelláda corpora paleſtræ ſtudiis íde certe patrobio neronis principis liberto aduehebatur. Currus:quid per currum præter aurigandi ſtudium intelligere poſſimus non uideo:nam nero in publicis quoq; ſpectaculis ut eſt ſupra demōſtratum aurigandi peritiam oſtentauit. Agona:certamen:ad bellum undiq; illi conflatum alluſit.

ſcopera deligata ſimulq; titulus:ego quid potui:ſed ut culeum meruiſti. Aſcriptum & columnis iam gallos eum cantando excitaſſe:iam noctibus iurgia cum ſeruis plerique ſimulantes crebro uindicem poſcebant.

De ſomniis & pdigiis mortē eius præcedentibus.

FErebatur ad hæc euidentibus portentis ſomniorū & auſpiciorum & omnium tum ueteribus tum nouis nunquam antea ſomniare ſolitus. Occiſa demū matre uidit per quietem nauem ſibi regēti extortum gubernaculū:trahiq; ſe ab octauia uxore in arctiſſimas tenebras. Et modo pénataꝝ formicarum multitudine oppleri: modo

PHI. Scopa deligata:ſupplicium nō tá acerbū q̄ ignominioſū eſt:qñ ſontes obnoxá ſcopaꝝ faſciculo manuali cedunt:circūducti p fora ut uibices rubétes exiſtát in tergo.hoc uulgo dr̄ ſcopare:quo uerbo uſus é Hierōymus in Eſaiæ interptaméto. uerba ex ſacro codice hæc ſūt ſcopabo babilonem in ſcopa terés dicit dñs exercituū.ubi ánotauimus ſcopá dici enicos hoc é ſingul'r:ſicut & in hoc loco tranqlli:q̄uis uſus & auctoritas eruditoꝝ uelit ut ſcopæ plural'r efferant.pterea columella ſcopulá tanq̄ a ſcopa diminutiuo uocabulo ſingul'r ptulit:cuius uerba hæc ſūt ex lib.xiii.Deinde peniculo detergit & feruétiſſima pice íſuſa nouo alio rutabulo & ſcopula picat.ſenſus aūt tráqlli hic erit.deligatá fuiſſe ſcopá ſtatuæ nerōis ad ſignificádū illū dignū eſſe cōtumelioſæ ſcopaꝝ ſupplicio:quod tñ cū leue ſit:dicit ſcopa:Ego qd potui:q̄ſi dicere uelit ſcopæ nō ſūt idoneæ ad neroné puniédū.q ob parricidia meret í ſui culeo cū gallo ſimia & ſerpéte:q pœna eſt parricidaꝝ.& ſulpicii genus atrox cōgruéſq; neroni matricidæ patricidæ fratricidæ.pollicianus uero uir doctiſſimus p ſcopa legédū aſſerit aſcopera eſt aūt aſcopa græcū uocabulū ſignificatq; : ut ait ſuidas.marſupium ſiue crumená.Fuit igit aſcopera.i.ſacculus pelliceus alligatus collo ſtatuæ neroniáæ. ueluti ſymbolum cullei:cū & ipſe fiat e corio táquam p aſcoperá ſignificaret neronem utpote matricidam cullei ſuppliciū mereri:de quo diximus abūde in auguſto.de quo ſic ait Quintiliáus in.vii.q patré occidit culleo inſuat:matré occidit.ex quo ſignificatur & matricidá culleo íſuédum:cum ex ſcripto ducat qđ ſcriptū nō eſt.obiter annotádum.ſcoparios dici miniſtros:quoꝝ miniſteriū eſt:ut ſcopis deuertát pauimenta ſordétia. Gallos excitaſſe:gallus nomé eſt omonymon ſignificat.n.gétem auem & caſtratum:& nomé eſt hoís pprium.nūc alluſio eſt ad nomé auis & gétem gallicanam.nam cum dicere uideat gallos gallinaceos fuiſſe excitatos a nerōe cantáte:cum ipſi ſoleát cátu ad opa excitare mortales:itelligit gallos hoc eſt gétem gallicaná fuiſſe excitatam ad defectiōem:quæ principé cantorem ferre nō poterat dedignabaturq; ſeruire principi cantori cytharedo:quadrigario. Vindicem poſcebát:mordacitas ſalſa eſt in noíe uindicis.nam cū uideret poſcere uindicem hoc eſt ultorem atq; lorariū:q uídicaret.i.pūiret ſeruos & plecteret.Symbolicos petebát iuliū uídicem defectiōis ducé ad répub.a tyránide nerōis uindicádá aſſerédáq;. Et omnium:omina pprie ad uerba referunt.priſci oſmé dixerūt nos omé extrito.ſ.de ominibus ſic ſcribit cicero : nō ſolum

Scopare
Scopa
Scopula
Aſcopera
Scoparii
omonymō
Gallus
Oſmen

deoꝝ uoces pythagorei obſeruauerũt:ſed etiã hoīum quæ uocãt omina:q̃ maiores nr̃i qa ualere cẽſebant: iccirco oībus rebus agẽdis qđ bonũ fauſtum fœlix fortũatũq; eſſe præfabanť. Nũq̃ ſomniare ſolitus:ſcribit Pli.in.x.quoſdã nunq̃ ſomniare:qbus mortifeꝝ fuit ſignũ cõtra cõſuetudinẽ ſomniaſſe:qſtio ẽ magna apud eruditos utꝝ ſint aliqua pſcita animi qeſcẽtis:& an ſomniis credẽdũ ſit. Extortũ gubernaculũ:nauigii rector gubernaculum moderať.& clauum tenẽs q̃uis ſedeat in puppi qetus maiora tñ & meliora facit: quã iuuenes faciãt.Nero tanq̃ gubernator regebat nauẽ.ſed cũ ſomniaſſet gubernaculũ ſibi p uim extortũ eẽ atq; detractũ ſignificabať ꝙ romãi impii ꝙ tanq̃ gubernator diu rexerat:gubernacula ſibi p uim extorqrenť. Ab octauia:quã occiderat. In artiſſimas tenebras.q.d.ĩfernas. Penataꝝ:hoc formicaꝝ ſoniũ portẽdebat uim multitudinis eẽ cauẽdã:cũ formicæ gregatim degãt:apud ĩdos formicæ pẽnatæ ſũt canũ magnitudine mĩores:uulpiũ uero maiores:q̃ ex cauernis terræ egerũt auꝝ.qđ ĩdi furanť præ uelocibus camelis utẽtes:quoꝝ ordore ſollicitatæ puolãt:crebroq; lacerãt illos fugiẽtes.Pli.in.xi.& Herodotus ĩ.iii.auctores.ĩ ſicilia nõ ſũt pẽnatæ formicæ:ẽ & formicaꝝ genus uenẽataꝝ.ſolifugas Cicero appellat ſalpygas betica & ita appellãť a Lucão utpote hiſpão poeta:q ſic ſcribit ĩ.x.pharſaliæ:qs calare tuas metuat ſalpica latebras.

Quidã nõ ſomniant

formicæ enormes

M.AN. Scopa:ſic tranqlliãi oẽs quos dũtaxat uidimus hñt codices ſed nil ad culleũ quẽ Nero meritus erat ſcopa:addo qđ Fabio auctore ut ſcalas:ſic ſcopas nũero multitudinis dicimus:ſed aſcopam legẽdũ ut ex politiãi uiri clariſſimi obſeruatiõibus didiſcimus ille uetuſtiſſimi codicis lectiõe fretus in quo mĩus mutilatã eẽ dictiõnẽ ſcribit:cæteꝝ ſuidæ auctoritatẽ ſecutus q ἀσκοπήραμάσιον.i.marſippiũ eẽ ait nos facile ĩ ſñiam adduxit ut p ſcopa mẽdoſa dictiõe:ac ne latĩa qdẽ aſcopam legamus:ut ſit ſenſus.ego quo potui pellicũ ſiue mĩmũ follẽ tibi ĩduxi:ſed tu qa mr̃em pmiſti culleũ es meritus capaciorẽ dico follẽ:quo ĩſutus in pfluẽtẽ deiiciare Ci.ad herẽniũ ſi Cicerõis id opus ẽ.Et lex.q parẽtẽ necaſſe iudicatus erit ut is obligatus & obuolutus corio deuehať in fluẽtẽ Diõyſius bubulũ ait coriũ ipſi ſupplicio adhibitũ. Vale.illi aſtipulať. Gallos ad galliaꝝ defectiõem alluſit:illius deſidia:ĩertiq; catãdi ſtudio ortã. Crebro uindicẽ: ciues q̃ plurimi ſimulata in ſeruos ira quũ torctorem appellarẽt uĩdicem adeſſe iubebãt ad ipſum gallicãæ defectiõis auctorẽ oẽm referentes. Tũ ueteribus:ſupiore tẽpore aut per quietem aut aliter uiſis. Nouis: poſt defectiõem oblatis. Ab octauia cõiuge:q̃ falſo adulterii crimine occiderat. Opleri:cooperiri.

a ſimulachris gentium ad Pompeii theatrum dedicaturum circũiri:arceriq; progreſſu Aſturconem:quo maxime læta batur poſteriore corporis parte in ſimiæ ſpeciẽ transfigura tũ:ac tantũ capite integro hinnitus edere canoros. De mauſoleo ſpõte foribus patefactis exaudita uox eſt: nomine eũ ciens:calẽdis Ianuarii exornati lares in ipſo ſacrificii apparatu conciderunt. Auſpicanti Sporus annulum muneri obtulit cuius gemmæ ſculptura erat proſerpinæ raptus. Votorum nuncupatione magna iam ordinum frequẽtia uix repertæ capitolii claues:quum ex oratione eius:qua in uindicem perorabat:recitareť in ſenatu daturos pœnas ſceleratos:ac breui dignum exitum facturos:conclamatum eſt ab uniuerſis. Tu facies Auguſte. Obſeruatum etiã fuerat nouiſſimam fabulam cãtaſſe eũ publice: Oedipodem exulem

PHI. A ſimulachris gẽtiũ: ſõniauit Nero ꝙ ſimulachra & effigies eaꝝ gentium:quæ dedicate ad ornatũ theatri põpeiãi uiſebãtur:ſeipſum circuirẽt phiberẽtq; ĩgredi theatrũ:quod fuit ominoſum.Põpeius autẽ in ornamẽtis theatri mirabiles fama poſuerat effigies ob id diligẽtius magnorũ artificiũ ĩgeniis elaboratas inter quas legiť:ut inqt pli.in.vii. eũtice a.xx.liberis rogo illata trallis enixa.xxx.parthus. Aſturconẽ:in hiſpania aſturia gens iclyta eſt genere equorum quos aſturcones appellãt:quibus forma minori præditis mollis eſt alterno crurum explicatu glomeratio hi tollutim gradiũť hoc ẽ uolubiliter:unde & tollutarii dicti a ſeneca. Hinnitus:hinnire dñr equi:uñ hĩnitus eqna uox.equus nerõis uiſus in ſomniis emittere hinnitũ ſonãtiorẽ portẽdit exitiũ.Cõtra Dionyſio fcm̃ eſt omẽ futuri regni:cũ exaudiſſet equũ hinnientẽ: q ſubuerſus uoraginibus extrahi nõ potuerat. Mauſoleo:ſepulchrũ ĩtelligit:qđ Auguſtus Cæſar extruxit in cãpo martio:de quo ſatis multa ſuo loco memorauimus. Ciẽs uocãs:alias ciens dr̃ mouẽs.cit & ciet uerbũ eſt apud pliniũ frequẽtiſſimũ p eo qđ eſt mouet.ſimile pene omẽ factũ eſt didõi:quæ noĩatim ſe citari ſenſit a ſimulachro mariti ſichei uñ ait Oui.Ipſe ſono tenui dixit eliſa ueni.Et maro canit in qrto.hinc exaudiri uoces: & uerba uocãtis uiſa uiri. Exornati lares:de laribus affatim diximus in auguſto:quoꝝ ſimulachra cum nero pricipio ãni ex cõſuetudine exornaſſet:ſua ſpõte corruerũt:qđ fuit portentoſum.feriæ laribus dedicatæ fuerũt.xi.cal.Ianuarii:qbus edẽ Emilius ptor in cãpo martio curãdã uoluit.Indicat pli.in.xxi.corõis ornari ſolitos lares publicos & priuatos. Auſpicãti:auſpicia obſeruãti.ſupra diximus nihil publice ſine auſpiciis nec domi nec militiæ geri ſolitũ. Sporus:ſignificat illũ q nerõi ritu fœmineo denupſit. Proſerpiæ raptus talis ſculptura pſagiũ fuit neroni:qđ & ipſe ab orco rapeť:ſicut rapta fuerat pſerpina:quæ fabula notiſſima eſt carminibus poetaꝝ & Cicerõis teſtimõio:q ſcribit in uerrinis raptã eſſe pſerpinã ex nemore enenſium q locus in medio ſicilia ſitus eſt:& iccirco umbilicus ſiciliæ nominatur. pſerpinam lunam ſignificari docet

Aſturcões

tollutim

Tollutarii

Hinnitus

Cit Ciet

Lares coronis ornabãtur

Raptus pſerpinæ

Vmbilicus ſiciliæ pſerpina unde

Marcus Varro & a ꝑſerpendo dictam:qđ ut ſerpens modo in dextrā mō in ſiniſtrā cœli partē late moueaẗ. ſerpe & ꝑſerpere idem dicebāt:ut plautus:q ſcribit in aſinaria.fac me ꝑſerpētē beſtiā. Votoꝝ nūcupatiōe: moris erat ut calēdis Ianuarii ſolēnis uotoꝝ nūcupatio fieret a principe cōſulibus ineuntibus magiſtratū: q ibāt ut ait Liuius ī capitoliū ad uota nūcupāda.huius quoqꝫ rei meminit Cor.Taci.qn & illa obiectabat pricipio anni uitare thraſeam ſolēne iuſiurandū:nūcupatiōibus uotoꝝ nō adeſſe.uota nūcupata dn̄r:quæ cōſules ꝑtoreſue cū in ꝓuinciam ꝓficiſcunẗ faciūt:ea in tabulas præſentibus multis referunẗ.& pecūia nuncupata dicebaẗ ꝓmiſſa noīata & quaſi teſtificata in nexu faciēdo nero cū uellet ex riru in capitoliū ad uota nūcupāda habuit hoc digꝝ præſagiū:ꝙ claues uix reptæ ſunt:tāq̄ dii recuſarēt uotoꝝ nūcupatiōem fieri a nerōe q illa nō eſſet ſoluturus. Recitarenẗ:ꝑ quæſtorē. Daturos pœnas:hæc ꝑticula erat neroniāæ orōnis ſcriptæ ī Iuliū uindicē actorē defectiōis. Tu facies Auguſte:hæc diaſyrtica acclamatio eſt:nā cū uidereẗ dicere hæc o auguſte hoc eſt o nero Cæſar tu facies.ſ.qđ ſcelerati dabūt pœnas:ītelligi uolebāt ꝙ nero faceret.ſ.exitū dignū ſuis ſceleribus & ita relatio facta eſt ad illud uerbū facturos exitū ex orōne nerōiana recitatū. Nouiſſimā:ultimam poſtq̄ nullū amplius egit. Oedipodē exulē:tragœdiæ ſcribebanẗ de œdipode excecato & œdipode exule:quēadmodū poſt parricidiū eiectus fuit ī exiliū ex quo ī regnū īcidit:uñ ait ipſe apud Senecā ī tragœdia cui titulus eſt œdipus.exul ītrepidus uagās cœlū deoſqꝫ teſtor:In regnū īcidi.& olim epaminūdas thebanus cū a caliſtrato oratore atheniēſe obiiceret thebanis edibus patroctonos .i.patricida:feſtiuiter dixit.nos fatemur œdipodē fuiſſe pr̄icidam:ueꝝ ob id ſcelus illū nos qdē eiecimus: atheniēſes uero ſuſcepunt. ſæpenumero auguria præſagiaqꝫ ducta ſunt in principes ex hmōi fabulis olim philippo Alexādri magni patri factū eſt omen luſcationis:dum cyclopum fabulam audiret recitari.

Núcupatio uotorum

Pecunia nuncupata

Diaſyrtica acclamato

œdipus patroctonos

Dictum epaminundæ

M.AN. Arceriqꝫ ꝓgreſſu.ut unū ad principatus amiſſionē in ſomniū ꝑtineret:alteꝝ ad ipſius īteritū tertiū tā ad impii q̄ ad uitæ exitū. Aſturconē:aſturcones ab aſturia hiſpaniæ ꝑte unde optimi ueniūt eq par ui:q mollitur alterna crura glomerādo explicauit.Mar.Hic breuis ad numeꝝ rapidos q colligit ungues uenit ab auriferis gētibus auſtur equus. Mauſcolo:qđ ī martio cāpo fuiſſe oñdimus. Auſpicāt auſpicia captāti. Sporus:q nerōi nupſit. Vix reptæ claues:q̄ſi dii nulla eēnt illius uota excepturi. Tu facies:qđ ſit īterpretādū appet q̄ſi acclamatum eſſet ut dicerent qui circunfuſi ſteterant ita facies nero:hoc eſt hūc exitum tuis ſceleribus dignū aſſequere.

atque in hoc decidiſſe uerſu. Θανεῖν τοὐνός μ' ἀνώγει σύγγαμος πατήρ θ' ἅμα.

De uariis anguſtiis & cogitationibus eius: quum eſſet ab omnibus derelictus.

Nunciata etiā interim cæteꝝ exercituum defectiōe litteras prandenti ſibi redditas conſcerpit: mēſam ſubuertit:duos ſcyphos gratiſſimi uſus:quos homericos a cœlatura carminum homeri uocabat:ſolo illiſit. ac ſumpto a locuſta ueneno:& in auream pyxidem condito tranſit in hortos ſeruilianos:ubi premiſſis libertorum fidiſſimis oſtiam ad claſſem præparandam: tribunos centurioneſqꝫ prætorii de fugæ ſocietate temptauit:ſed partim tergiuerſantibus.partim aperte detrectantibus.uno uero ēt proclamante uſqꝫ adeo ne mori miſerum eſt:uaria agitauit parthos ne an Galbam ſupplex peteret:an atratus prodideret in publicum proqꝫ roſtris quanta poſſet maxima ueneratione ueniam præteritorū præcaretur. Ac ni flexiſſet animos

PHI. θανεῖν:īterꝑtatio hæc ē:mori me iuſſit uxor:mr̄ pr̄.hāc ſn̄iam dicebat de ſe ip̄o œdipus ī fabulata:tanq̄ mori iubereẗ ꝑꝑ uxorē:q̄ erat mr̄ iocaſta:& ꝑ pr̄eꝫlatū:quē īteremerat.Idem uerſus nerōi cōmodiſſime aptari pōt: q mori iubeẗ ꝑꝑ uxorē octauiam. mr̄em agrippinā pr̄em claudiū: quos oēs īteremerat. Cæteroꝝ exercituū:germaniciāi & hiſpanienſis. Cōcerpſit:diſcidit dilacerauit.Au.gel.libꝝ ſtatī corā diſcidit ſuis māibus & cōcepſit. Duos ſcyphos:ſcyphus poculū ē ita herculiſ:ut liberi pr̄is cātarus pli. calices appellat aitqꝫ cryſtallinos fuiſſe ſic ſcribēs li.ul.na.hi.Nero amiſſaꝝ reꝝ nūcio accepto duos calices cryſtallios ī ſuꝑma ira fregit illiſos.Hæc fuit rō ſæculū ſuū puniētis:neqs alius ex his biberet. A celatura carminū:Homerus ī.xi.iliados rapſodia calicē neſtoreū deſcribit:q aureis clauis īterpunctus erat duplici fondo q̄ttuor uelut auribus redimitus:ad q̄ꝝ ſingulas binæ colūbæ aureæ paſci uidebanẗ:q tā grauis erat ut repletū uix e mēſa alius mouere poſſet.quē neſtor poturus facile tollebat.neſtorida id uaſis gēus appellauerūt:de cuiuſ forma atqꝫ celatura Euſtachius ml'ta digna cognitu ꝓdidit ad hoc poculi neſtorei gēus alluſit mar.hi duo lōgeuo cēſenẗ neſtore fūdi pollice de pylio trita colūba nitet.Nero ſcyphos cryſtallios appellabat homericos ab hac celatuta:q̄ ī neſtorio calice homericis uerſibus luculēte deſcribiẗ. Solo illiſit:terræ applofit īfregitqꝫ. Pyxidē:pyxides cuiuſcūqꝫ mr̄iæ ſunt ut ait Fabius.pyxidas:q̄ ꝑ diminutionē pyxidiculæ dn̄r:accōmodatas eē uenēo declarat ſn̄ia apud lactātiū celeberrima medicoꝝ tituli remedia hēnt:pyxides uenena. Et Ci.in orōne ꝑ celio ait eodē liciniū eē uēturū atqꝫ his uenēi pyxidē traditurū & eiuſdē pyxidis ibidē ſæpe cōmeminit:uñ a qntiliāo celiana pyxidis dcā. In hortos ſeruiliāos:ī ſeruiliorū familia illuſtri:uñ ſeruili

Scyphus

Calix neſtoreus

Pyxides

Celiana pixis

Triẽs uilio rum horti ſeruiliani

ani bõi dicti:fuit hoc dignũ cognitu & mẽoratu.hẽbat triẽtẽ æreũ ſacꝝ:quẽ paſcebat auro argẽtoq́ꝫ ꝯſumẽ tẽ utrũq́ꝫ:cui ſũma cũ cura magnificẽtiaq́ꝫ quot ãnis ſacra faciebat:quẽ ferũt alias creuiſſe alias decreuiſſe uideri:ex eo aut diminutionẽ aut honorẽ familiæ ſignificati.In ſeruiliãis ãt hortis ſolitũ neronẽ cõmorari docet Cor.Taci.q ait milichũ:quo detecta eſt cõiuratio uẽiſſe ĩ hortos ſeruiliãos.ibiq́ꝫ cõuẽtũ neronẽ edo cuiſſe q̃ audierat de cõiuratis. Cẽturiões ꝑtorii:cohortiũ ꝑtorianaꝝ:q erãt honoratiores & ad cuſtodiã prĩcipis uiciſſim excubabãt. Tergiuerſantibus:diſſimulãter abnuẽtibus.ẽ.n.tergiuerſari q̃ſi tergũ uertere: lucilius tergiuerſatorẽ nouo uocabulo dixit bouinatorẽ.lucilii uerſus hic ẽ.hic ſtrigoſus bouinatorq́ꝫ oræ ĩprobus duro. Vno ꝓclamãte:ex cẽturiõibus ſiue tribũis ꝑtorii. Vſq́ꝫ adeo ne mori?hemiſtichiõ ẽ Virgi lianũ:qđ dicit turnus ad ſororẽ iuthurnã ĩ.xii.æneí.ubi oñdit potius moriẽdũ eẽ q̃ fugiẽdũ.uerſus marõis hi ſũt.Vſq́ꝫ adeo ne mori miſeꝝ eſt?uos o mihi manes eſte bõi:qm̃ ſupis auerſa uolũtas. Parthos ne:itidẽ Põpeius in extrema ſua fortũa deliberauit parthos an aphricã an ægyptũ peteret ex quo triplices fieri ſua ſorias poſſe q̃ntiliãus oñdit ĩ.iii.ĩſtitutionũ.ſcribit Plutarchus ĩ galba nemini dubiũ fuiſſe Neronẽ ex reꝝ deſpatiõe in ægyptũ fuga cõceſſuꝝ. Atratus:ĩdutus artis hoc ẽ nigris ueſtibus:q color funebris eſt cõue nitq́ꝫ lugẽtibus & ad miſericordiã mouẽdã eſt accõmodatus.nephas erat apud priſcos in epulo publico ac cũbere atratos cõuiuas.hinc cicero taxat uatiniũ:qđ ĩ epulo.Qu.arii cœnauit atratus:græci anthracinũ uo cãt nigrũ atrũq́ꝫ colorẽ:ab athrace q græce dr̃ carbo:& ueſtis anthracina erat lugẽtiũ.ſicut nr̃o quoq́ꝫ tp̃e ĩ luctu uſurpat̃.Varro amiculũ nigellũ appellauit ueſtitũ nigri coloris:quo utimur in luctu.uerba uarronis hæc ſũt:ꝓpiquæ adoleſcẽtulæ & adoleſcẽtuli ꝓximi amiculo nigello capillo demiſſo ſeq̃rent̃ luctũ. Præte ritoꝝ:ut ſibi ꝑterita delicta ſcãq́ꝫ cõdonarent̃:cũ ꝑterita magis rep̃ndi poſſint q̃ corrigi:& qđ ſcm̃ eſt fieri ĩſectũ nõ poſſit & ut dicebat Plato & repetit Seneca nẽo punit qa pc̃m ẽ ſed ne peccet̃. Præfecturã ægy pti:eq̃tes romãi ex ĩſtituto diui auguſti ægypti ꝑfecturã obtinebãt loco regũ:copiaſq́ꝫ q̃bus ægyptii coher cerent̃ ita uiſũ ẽ:ut auctor ẽ tacitus retiere,puĩciã aditu difficilẽ:ãnonæ fœcũdã ſupſtitõe diſcordẽ:ꝑterea ægyptus diuidit̃ ĩ ꝑfecturas oppidoꝝ:q̃s nomos uocãt:ſicut ẽ lycopolites aphrodipolites & bubaſtiteſ:ẽ ãt bubaſtitis ꝑfectura:ut hoc ĩ trãſcurſu declarẽus dcã a ciuitate bubaſti.ubi cõuẽtus quot ãnis agebat̃ in ho norẽ diãæ:quã bubaſti uocãt.auctor Herodo.ĩ.ii.hic ab Ouidio dcm̃:ſcãq́ꝫ bubaſtis uariiſq́ꝫ coloribꝫ apis.

tergiuerſa tor

Bouinator

Atratus an thracinus color

Amiculũ nigellum

Aegyptus ab eq̃tibus obtinebat̃

Nomi

Locus Ouidii

Bubaſtis

M.AN. χαῖρειν μάλιο γέσυγγαμόσ ἀκήθοσπατήρ mori me iuſſerũt uxor m̃r:pater. Concerpit: lacerauit. Duos ſcyphos:calices criſtallios.Pli.nero ĩnq̃t amiſſaꝝ reꝝ nũcio accepto:duos calices criſtalli nos in ſupma ira fregit. Tergiuerſantibus:neq́ꝫ pollicẽtibus:neq́ꝫ apte recuſantibus. Detrectantibus: ab nuẽtibus. Atratus:mœſto & lugubri hitu & q̃lis reum ſupplicemq́ꝫ deceret q̃dã. Atratus:legũt q̃ſi nero expectãdũ cẽſuiſſet tãtiſp:dũ iniectis cathenis in medium traheretur:quod tam ridiculum eſt dicere:q̃ ſtul tum fuiſſet agere. Flexiſſet:flectere potuiſſet ut in priſtina dignitate imperio retineretur.

PHI. Vel ægypti:hæc ꝑticula hoc in loco accipi ur̃ ꝑ ſaltem ut ſit ſenſus neronẽ ſi flecter̃ nequiſ ſet aĩos romãoꝝ ĩfeſtiſſimos:agi taſſe:ut ſaltem ſibi ꝑfectura ægy pti cõcederet̃:q̃ res cõparatõe re gni ẽ oppido q̃ puſilla. Scrinio: ĩ quo.ſ.ep̃læ reponunt̃.Seneca ĩ ul.cõtrouerſiaꝝ:& ſcriniũ ĩ quo erant miſſæ ab hoſtibus ep̃læ ſu ſtulit.hinc magr̃ ſcrinii dictus.

magiſter ſcrinii

Diſcerpet̃:laceraret̃. Statiõem militum:ex more cohors ꝑtoria ſtatiõem ꝑ uices agere ſolebat in palatio:ſcribit tacitus militẽ ur banũ ad deſtituẽdũ neronẽ artis magis & ĩpulſu quã ſuo ĩgẽio tra ductum. Nihil a quoq̃:hoc uſu ſubide cõpertũ ẽ ꝙ amici cũ for tũa mutãt fidẽ:q ĩ rebus aduer ſis nulli repiunt̃:cũ in florẽtibus cateruati cõuolẽt. hinc Ambro. in.iii.examerí.alius auis atauiſq́ꝫ nobilis ĩſignibus amicis abũdãs: ſtipatus cliẽtibus repẽte aliq̃ acci

Cum for tuna fides

uel ægypti præfecturam cõcedi ſibi oraret inuentus eſt po ſtea in ſcrinio eius hac de re ſermo formatus: ſed deteritum putant ne prius q̃ in forum perueniret:diſcerperetur:ſic co gitatione in poſterum diem dilata ad mediam fere noctem excitatus ut comperit ſtationem militum receſſiſſe proſili uit e lecto:miſitq́ꝫ circum amicos & quia nihil a quoq̃ renũ ciabatur:ipſe cum paucis hoſpitia ſinguloꝝ adiit.Veꝝ clau ſis omnium foribus reſpondẽte nullo in cubiculum rediit: unde iam & cuſtodes diffugerent direptis etiam ſtragulis: amota & pyxide ueneni:ac ſtatim ſpiculum ac myrmilonẽ: uel quẽlibet alium ꝑcuſſorem:cuius manu periret:requiſi uit & nemine reperto.Ergo ego inq̃t:nec amicum hẽo nec inimicũ.procurritq́ꝫ quaſi præcipitaturus ſe in thyberim.

De fuga eius ab urbe & aliis geſtis.

Sed reuocato rurſus ĩpetu aliq̃d ſecretioris latebræ ad colligendũ aĩum deſiderauit:& offerente Plato ne liberto ſuburbanũ ſuũ iter ſalariã & numẽtanã uiã circa q̃rtũ miliariũ ut erat nudo pede atq́ꝫ tũicatꝰ pẽulã

dẽtis ꝑiculi mole turbatus deſtituit̃ ab oĩbus delinq̃t̃:ĩpugnat̃ a ꝓximis amicus certus ut ĩnq̃t ennius in re ĩcerta cernit̃.parant̃ ãt amici bñficẽtia comitate dexteritate:quoꝝ nlli unq̃ fuit ſatis.eſto ergo mi Annibal ſicut ꝑfecto es.ꝓpẽſus ad amicicias cõciliãdas. Singuloꝝ:amicoꝝ. Vñ:a quo cubiculo. Direptis ſtragu

Amici con ciliandi

lis:In tumultu & reꝝ ꝑturbatōe hoc fieri ſolet:ut nō ſolū ſtragula ſed tota ſuppellex dirripiat̃ aſporteturq̃.
Pyxide uenēi:ſupra dixius neronē habuiſſe uenenū aurea pyxide recōditū:q a cuſtodibus iter diripiēdū ſtragula fuerat amota ex cubiculo. Spiculū:nomē eſt gladiatoris ut iūctim legas ſpiculū myrmilonē: tāq̄ unus tm̄mō ſignificet̃:de quo ſic ſcribit Plutarchus in galba:q̄re ſpiculū gladiatorē nerōis ſtatuis dū traherent̃ ſubiectū in foro ꝑdiderūt. Percuſſorē:cuius māu ferroq̃ ꝑcuſſus occūberet:multi.n.tradunt̃ ī extrema diſpatiōe q̄ſiuiſſe ꝑcuſſorē:ſicut lib.i.regū ſcriptū eſt Saulē dixiſſe ad armigeꝝ ſuū euagina gladiū tuū & ꝑcute me:ne forte ueniāt īcircūciſi iſti & īterficiāt me illudētes mihi.brutus quoq̃ dictatoris Cæſaris īterfector ſtratonē adhibuit:q enſem ſubiecit cui moribūdus īcubuit. Nec amicū.ſ.cuius māu ꝑire poſſim. addit.vi.Aurelius neronē poſt iſtud uerbū ſubdiſſe.De decoroſe uixi turpius peream.Chilo lacedæmōius amicicias inīmiciciaſq̃ ex neceſſitate īuicē cōſeq arbitrabat̃.un̄ cū audiuiſſet quēdā dicētē nullū ſe inimicū h̄re:īterrogauit an nullū ēt amicū h̄eret:tanq̄ alteꝝ ſine altero eē nō poſſit. Ad colligēdū aīum:cōfirmandū reficiendūq̃.colligere.n.interdū eſt reficere & recreare.Ci.māifeſtofurto ꝑturbatus ubi ſe collegit. Salariā uiā:ſalaria uia Romæ eſt:q a ſale nomē accepit:nāq̃ ꝑ illā ſal in ſabinos portari cōſueuerat.auctor Pli.in.xxxi. Nomētanā:uia romana ē:q̄ itur nomētū. de nomēto aitMar.ſi uicina tibi nomēto rura colunt̃.ē aūt oppidū in latio nō ꝑcul ab urbe Roma.In agro nomētano balnea fuerūt:q Strabo appellat labana.Palemon grāmaticus:ī agro nomētano uineas mercatus ē fœcūditate ꝓcellētes.De hoc ſuburbāo liberti neroniāi ſic ſcribit Euſebius in chrōicis.Nero cū a ſenatu q̄reret̃ ad pœnā e palatio fugiens ad q̄rtū urbis miliariū ī ſuburbano liberti ſui īter ſalariā & nomētanā uiā ſemet interficit. Tunicatus:īdutus ſola tunica:quā uulgo camiſiā uocāt:quæ & interula uocitat̃. Penulā:ueſtis eſt:q̄ tunicæ ſupinduit̃:de qua alio loco plura penulis intra urbē frigoris cauſa ut ſenes uterent̃ ꝑmiſit Alexander romanus imꝑator cū id ueſtimēti genus itinerariū aut pluuiæ fuiſſet.matronas intra urbē penulis uti uetuit in itinere permiſit:cōmodus imperator cōtra conſuetudinē penulatos iuſſit ſpectatores nō togatos ad munus gladiatoꝝ conuenire.

Saul adhibuit percuſſorem
De decoroſe uixi
Dictum chilonis
Colligere
Salaria uia
Labana balnea
Interula
pēula itinerarium.
Veſtimētū penulati

M.AN. Stragulis:cubiculari apparatu. Pyxide amota:ut ne mori q̄dē liceret. Percuſſorem:q ſe ferro cōficeret. Nec amicū habeo nec inimicum:uocem uere miſerabilē:miſer ſit neceſſe eſt q neutrū h̄eat:qđ uox illa apud læliū Ciceronis declarat quū q̄dā ſtulte gloriaret̃ ſe inimicū nullum h̄re r̄nſum eſt ergo nec amicū:neceſſum ē.n.hoīs uitā utrūq̃ ſortiri. Salariā & nomentanā uiā:ſalaria uia:q in ſabiniā itur dictaq̃ ut feſto placet quia per eam ſabini ſalem deferebant eſtq̃ ſalaria quoq̃ porta:quæ olim quirinalis mox collina ut Varro innuere uidetur dicta eſt. Nomentana uia:quia nomentum ducat.

obſoleti coloris ſupinduit:adoptoq̃ capite & ante faciē obtenſo ſudario equū aſcendit quatuor ſolis cōitantibus.inter quos & Sporus erat:ſtatimq̃ tremore terræ:& fulgure aduerſo pauefactus audiit ex proximis caſtris clamorem militum & ſibi aduerſa:& galbæ proſpera omināțiū.Et iam ex obuiis uiatoribus quēdā dicētē hi neronē ꝑſequunt̃: alium ſiſcitantem & q̄d in urbe noui de nerone.Equo āt odore abiecti in uia cadaueris conſternato detecta facie agnitus eſt a quodam Miſſitio prætoriano & ſalutatus ad diuerſiculū uentum eſt dimiſſis eq̄s inter fruticeta ac uepres per harundineti ſemitam ægre:nec niſi ſtrata ſub pedibus ueſte aduerſus uillæ parietem euaſit.Ibi hortante eodem phaōte ut interim in ſpecū egeſtæ arenæ conderet̃. negauit ſe uiuū ſub terrā iturum:ac parumper cōmoratus dum clādeſtinus ad uillam introitus pararet̃:aquā ex ſubiecta lacūa potaturus manu hauſit.Et hæc eſt:inq̄t neronis decocta:Deīde diuulſa ſentibus penula traiectos ſurculos raſit:atq̃ q̄drupes per anguſtias effoſſæ cauernæ receptus in proximā cellā decubuit ſuꝑ lectū moducella culcitra:uetere pallio ſtrato iſtructū:fameq̃ & iteꝝ ſiti iterpellante panem q̄dem ſordidum

PHI. Obſoleti:ſordidi & ſqualidi:Oratius caret obſoleti ſordibus tecti:Inde obſoletiſſimus ueſtitus ab Apuleio dictus in floridis ꝑ ſordidiſſimo & lugentibus accōmodo. Obtēſo:ꝓtento antepoſitoq̃. Fulgure aduerſo trāq̄llus omiſit id q̄d'alii de nerone ꝑdiderunt.uidelicet ꝙ olī diſcūbenti nerōi dapes fulmine ictæ fuerūt:mēſaq̃ diſiecta:& ut inq̄t philoſtratus calix manu neronis excuſſus eſt:cū iā ori popius admouiſſet.Ex quo apolloni tyāei exiſtimatio cū admiratōe maxīa facta ē:q triduo ante ſuſpiciēs in cœlū ꝓꝓ id ꝓdixerat:erit magnū aliq̄d & non erit. Ex ꝓximis caſtris ꝑtoria caſtra ītelligit q̄ erāt ad extrema urbis tecta collocata. Ominantiū:ꝑſagientiū atq̃ augurātiū. Quēdā dicētē.ſ. audiuit. Ecq̄d:nūq̄d noui ex uſu quotidiāæ īterrogatiōis dictum.
Equo:quo nero uehebat̃. Cōſternato:cōterrito pauefacto cōturbato. Detecta:reuelata: quā ſudario cōuelauerat. Miſſitio:nomē ē ꝑtoriāi militis:mētio quoq̃ fit a Martiale miſſitii cuiuſdā rauēatis.
Ad diuerticulū:diuerticulū eſt:ubi iter de uia flectit̃.& ꝓprie diuerticula auctore donato dñr in uia domicilia:ad quæ de itinere diuertēdū ſit.Seruius enarrās illud Virgilianū:obiiciūt eq̄tes ſeſe ad diuortia nota expoſuit diuortia eſſe diuerticula:diuerticula aūt dixit eē ſemitas trāſuerſas:q̄ ſunt a latere uiæ militaris.

calix excuſſus manu neronis
Dictum Apollonii
Diuerticulum
Diuortia

oblatum aſpernatus eſt : Aquæ autem tepidę aliquantum bibit.

De morte eius & geſtis in ea.

TVnc uno quoque hincinde inſtante ut quamprimum ſe impendentibus contumeliis eriperet. ſcrobem coram fieri imperauit : menſus ad corporis ſui modulum : componiq̃ ſimul ſi qua inuenirentur fruſtra marmoris & aquam ſimul ac ligna conferri curando mox cadaueri flens ad ſingula atque identidem dictitans . Qualis artifex pereo. Inter moras perlatos a curſore phaontis codicillos præripuit:legitq̃ ſe hoſtem a ſena

Fruticare

Fruticeta:loca pléa fruticibus: ſicut ſenticetũ uocáus locũ ſentibus ſpiniſq̃ refertũ . frutificare uetus uerbũ eſt & ſignificat pullulare atq̃ ſuccreſceř.Iuue.& fructificáte pilo.

uepres · ueprecula · nitedula · Arũdinetũ · Semita

Vepres:ſpinas Virgilius & hirſuti ſecuerũt corpora uepres.inde diminutiuũ fit ueprecula. quo uſus eſt Cicero in oro̅ne pro feſto ſcribens uepreculis extracta nitedula ſignificat exiguũ murem. Arũdineti: locũ arũdinibus cõſitũ dicimus arũdinetũ.Caro præcipit in arundina aſparagos maxime ſerẽdos eſſe. Semitam:ſemita ut ait Varro:uia anguſta eſt quaſi ſemi inter dicta. Ad aduerſum:ex oppoſito & e regione collocatum. Egeſtæ:extractæ. Cládeſtinus:furtinus & occultus.hæc dictio penultimá ꝓducit cõtra uſum perperam ꝓnunciam.Silius in.vii.punicoꝝ:ceu cládeſtino traheret fœdere bellũ.Málius in primo aſtronomicon: & cládeſtinis ſurgentia fraudibus arma.

Lacuna

Lacuna:fouea.lacunæ ut ait Seruius ſunt foſſæ in q̄bus collecta aqua ſtare cõſueuit.inde lacunoſum deriuatur:ꝑ ſimilitudinem decẽtiſſimá dixit Cicero:uide quæſo ne lacuna ſit in auro.idem in uerrinis.lacunam rei familiaris explerent.

Poculum naturæ

Manu hauſit:poculum naturæ manus ſunt.Diogenes cũ uidiſſet pueꝝ aquas manibus hauriẽtem abiecit poculũ q̄d habebat ex ligno dicẽs:neſciebam q̄d natura haberet poculũ.de hoc manuali poculo dicẽter dictum eſt illud a calphurnio in bucolicis cõcauat ille manus palmaſq̃ in pocula uertit.

Decocta neronis · ſenticoſũ

Hæc eſt neronis decocta:neronis principis inuentum fuit dequoquere aquá uitroq̃ demiſſam in niues refrigerař.ita uoluptas frigoris cõtingit ſine uitiis niuis auctor Pli.in.xxx.igitur nero memor huiuſce aquæ delicatiſſimæ:cuius ipſe fuerat ĩuentor:cũ bibiturus foret aquá lutoſam cenoſamq̃:dolẽter dixit & miſeranter.hæc eſt decocta neronis: tanq̄ dicere uellet:heu me miſeꝝ:qualẽ aquá bibo.nõ eſt hæc illa decocta:qua ego ꝑ delitias uti ſolebá niuibus refrigerata.& hoc pathetica oro̅ne ꝓnunciandum eſt. Diuulſa:diſciſſe lacerata. Sẽtibus:ſpinis uepribus inde ſenticoſum ſpinoſum dicimus. Quadrupes:inſtar quadrupedis pedibus manibuſq̃ gradiens introiuit ꝑ anguſtias. Decubuit:iacuit. Modica:alii codices habẽt modicella tanq̄ diminutiuũ ſit a modico formatum. Inſtructum:ornatũ:ſicut dicimus fundum inſtructum.& domum inſtructam. Interpellante:exſtimulante laceſcente. Panem ſordidũ aſpernatus:in fame panis omnis ſolet eſſe ſuauis & bonus. in quam ſñiam eſt illud a Seneca prolatum li.ul.epiſtolaꝝ.Nõ habet panem meus piſtor:ſed habet uillicus: ſed habet atriẽſis:ſed habet colonus malũ panem inq̄s expecta bonus fiet:& iam illũ teneꝝ tibi & ſiligineũ

Fames obſonium · exẽplũ darii ſitiens · Exemplũ ptolomæi eſurientis

fames reddet.ideo non eſt ante edẽdũ q̄ illa imperet. ꝑfecto optimũ obſoniũ eſt fames:ſicut ſuauiſſima potio eſt ſitis Darius ut inq̄t:Cice.in q̄nta tuſculana cũ aquá turbidá ex cadaueribus inq̄natá in fuga bibiſſet: negauit unq̄ ſe bibiſſe iucũdius:nunq̄ uidelicet ſitiens biberat:ptolomæo quoq̃ ꝑagranti ægyptũ comitibus nõ conſecutis cũ cibarius in caſa panis datus eſſet nihil uiſum eſt illo pane iucũdius:nũq̄ uidelicet eſuriens ederat:ſocrates dicebat ambulando ſe obſonare famem nero tamen in fame panem cibariũ aſpernatus eſt:nec in ſiti aquam ſuauiter bibit:cũ iam morte appetente & fatis ſuper caput íſtantibus nec mulſum nec panis ſiligineus potuiſſent palatum oblectare.

M.AN. Sudario:tenui uelo. Ad aduerſum:ex aduerſo ſtantes. Euaſit:ꝑ arũdineti ſemitam & uepres ꝑuenit. Prætoriano:milite. Egeſtæ arenæ:unde arena erat egeſta. Introitu parareť.ná ad uillæ muꝝ ꝓgreſſus nõ cõtinuo eſt uillam ingreſſus. Decocta.i.decoctæ loco cupidiſſime epota. Surculos abraſit:ſurculos q̄ traiecta penula íheſerát deterſit. Quadrupes:pedibus & manibus obrepens. Strato:ſup iniecto.

Scrobicl'us · Scrobs

PHI. Oblatum:a miniſtro. Eriperet:ſcilicet per mortem:hortabantur enim Neronem ut ſibi mortem conſciſceret:& ita euaderet contumelias iminentes:quibus uiuens erat futurus obnoxius ad libidinem inimicorum. Scrobem:foueam:ſcrobs maſculini eſt generis: unde ſcrobiculus diminutiua forma deduciť: Columella:ſcrobs clibano ſimilis eſt:imus q̄ ſumus patentior idem ſcrobiculo facto ad imum ſolum præciditur:quidam fœminino genere dicere maluerunt:ut gracchus qui ait exigua poſuit ſcrobe. Dimenſus:

tu iudicatum & quæri ut puniatur more maiorum. interrogauitqꝫ quale eſſet id gẽus pœnæ. & quum comperiſſet nudi hominis ceruicem iſeri furcæ corpus uirgis ad necem cædi. conterritus duos pugiones quos ſecum tulerat arripuit: tentataqꝫ utriuſqꝫ acie rurſus condidit: cauſatus nondũ adeſſe fatalem horam: ac modo ſporum hortabatur: ut lamentari ac plangere inciperet: modo orabat ut ſe aliquis ad mortem capeſſendam exemplo iuuaret interdum ſegnitiem ſuã his uerbis increpabat uiuo deformiter ac turpiter ὀυπρέπει νέρωνι οὐ πρέπει· νήφειν δεῖ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἄγε ἔγειρε σεαυτόν. iamqꝫ equites appropinquabant. quibus præceptum erat ut uiuum eum attraherent: quod ut ſenſit trepidanter effatus ἵππων μ᾽ ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει ferrum iugulo adegit iuuante Epaphrodito a libellis Semianimiſqꝫ adhuc irrumpenti centurioni & penula ad uulnus appoſita in auxilium ſe ueniſſe ſimulanti non aliud reſpondit q̃ ſero: & hæc eſt fides atqꝫ in ea uoce defecit: extantibus rigentibus oculis uſqꝫ ad horrorem formidinemqꝫ uiſentium: nihil prius aut magis a comitibus exegerat q̃ ne poteſtas cuiquã capitis ſui fieret: ſed ut quoquo modo totus cremaretur. permiſitqꝫ hoc Seius Galbæ libertus non multo ante uinculis exolutus: in quæ primo tumultu cõiectus fuerat.

metitus mẽſuratuſqꝫ: Modulũ: mẽſurã oratius ab imo ad ſũmũ totus moduli bipedalis. Fruſta: cruſtas & particlas: diminutiuũ fruſti eſt fruſtulũ: hinc aduerbiũ fruſtatim & fruſtilatim iclinant: quæ ſignificãt p fruſta & minutatim: Plautus iã ego te faciã ut hic formice fruſtilatim differãt. — *modulus* — *Fruſtulum* — *Fruſtatim*

Aquã: calida aqua lauabant ca dauera ex ritu priſcoꝝ: quẽ expſſit ma. in. vi. æneí. ps calidos latices & athena undãtia flãmis expediũt corpuſqꝫ lauant frigentis & ungunt ennius quoqꝫ ſic cecinit: Tarqnii corpus bona fœmia lauit & unxit. Ligna: uel ad rogum extruẽdũ uel ad aquam cal factandam. Idẽtidem: frequenter & ſubinde. Qualis artifex: cum miſeratiõe pronũciandum: ſicut a Nerone flente dictũ eſt ſuas fortũas miſerante: quod ex imperatore maximo factus eſſet ſui fũeris curator miſerabilis. Curſore phaontis: tanta fuit libertinoꝝ id temporis potẽtia: ut illis eſſent plures interdũ ſerui q̃ patronis: ſicut Demetrio põpeiano liberto: cui numerus quotidie ſeruoꝝ uelut imperatori exercitus referebat: quẽ puduit locupletiorem eſſe patrono: nõ igit miꝝ ſi a phaõtis liberti Neroniani curſore ait platos fuiſſe codicillos hoc eſt pugillares & tabellas: curſores ãt erãt in numero famuloꝝ. Elius uerus Romanus imperator curſores ſuos uentoꝝ noĩbus uocitauit aliũ boream aliũ notũ: item aquilonem aut circiũ cæteriſqꝫ nominibus appellãs. Quæri: inquiri ueſtigari ad pœnam. Vt puniat: more maioꝝ: de morte neronis hæc Eutropius ab omnibus nero ſimul deſtitutus & a ſenatu hoſtis iudicatus: cũ quæreret ad pœnam: quæ pœna erat talis: ut nudus p publicũ ductus furca eius capiti inſerta uirgis uſqꝫ ad mortem cederet atqꝫ ita præcipitaret ex ſaxo e palatio fugit & in ſuburbano liberti ſui: qđ eſt iter ſalariã & nomẽtanã uiã ad quartũ urbis miliariũ ſe interfecit: hactenus Eutropius. Tẽtata acie: explorato mucrone: ut pœnetrabilis foret. Cõdidit: repoſuit. Fatalẽ horã: qua ſibi foret fataliter peũdũ. Exẽplo iuuaret: ut aliqs ſe confodiens ipſi exẽplo foret mortis intrepide ſubeũdæ οὐ πρέπει. interpretamẽtũ hoc eſt. nõ decet neronẽ nõ decet: ſobriũ eẽ oportet in eiuſmodi rebus: age excita te ipſum. Præceptũ erat. ſ. a ſenatu. ἵππων. i. equoꝝ uelocium undiqꝫ ſtrepitus aures ferit. Iugulo: q locus maxĩe mortiferus eſt. uni homini ſunt iuguli: ut ait Pli. duos aũt eſſe iugulos dextrum & ſiniſtrum docent eruditi: hinc ait Apuleius per iugulũ ſiniſtrũ capulo tenus gladium ei demergit. — *Cadauera lauari* — *Demetrius põpeianus* — *Iuguli*

M. AN. Impẽdẽtibus: ĩminẽtibus iſtantibus. Eriperet: ſubtraheret. Scrobẽ: foſſam. Curãdo: lauãdo. Qualis artifex: ideſt q̃ miſerabilis: qui uiuus adhuc meum curo funus. Et quæri: ad ſupplicium requiri. Acie: mucronum acumine & faſtigio. Exemplo: ut eorum aliquis prius ſibi mortem conſciſceret: cuius exemplũ ſecutus itidem ipſe faceret οὐ πρέπει νέρωνι οὐ πρέπει· νήφειν δεῖ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἄγε ἔγειρε σεαυτόν. ἵππων μ᾽ ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει: equorum uelocium ſtrepitus pulſat aures meas.

PHI. Iuuante epaphrodito: conſimiliter brutus adiuuante ſtratione incubuit ferro & ita occubuit diſſentit a Tranquillo ſextus Aurelius: qui ait neronem ſemet ictu gladii tranſegiſſe adiuuante trepidantem manum non epaphrodito: ſed impuro illo Eunucho ſporo: qui neroni inſtar fœminæ denupſerat ab hoc epaphrodito dicti ſunt horti epaphroditani. quorum meminit Frontinus libro ſecũdo de aquæductibus. — *Horti epaphroditãi*

A libellis: qui præſunt libellis ſupplicibus imperatoris hi dicuntur a libellis: ſuper qua loquutione ſatis multa in proximo commentario dicta ſunt: ſcribit Lampridius Alexandrum imperatorem poſt meridianas horas ſubſcriptioni & lectioni epiſtolarũ dediſſe operam: ita ut ab epiſtolis ã libellis & a memoria ſemper aſſiſterent. Ad uulnus: quod uulgo influxerat. Sero: ſcilicet ueniſſe: & hoc uerbo ſignificare uoluit nero centurionis auxilium eſſe ſerotinum & ſuperuacaneum: cum iamiam eſſet moribundus: nec uitæ ſpes ulla ſupereſſet. Et hæc eſt fides: centuriones militeſqꝫ in ſacramento militari iurare ſolẽt: ſe nunquam imperatorem deſerturos: ideoqꝫ nero deſtitutus etiam a militibus hoc uerbum nouiſſimum dixit: hæc eſt fi- — *A libellis* — *hæc ẽ fides*

De funere & reliquis eius.

FVneratus eſt impenſa ducentorum milium ſtragulis albis auro intextis: quibus uſus calendis ianuarii fuerat reliquias æglogæ & Alexandria nutrices cum acte concubinas gentili domitiorum monumento condiderunt: quod proſpicitur e campo martio impoſitum collo hortulorum: in eo monumento ſolium porphiretici marmoris ſuperſtanti lunenſi ara: circūſeptū eſt lapide thaſio.

De ſtatura & cultu corporis eius.

STatura fuit pœne iuxta: corpore maculoſo & fœtido: ſuflauo capillo: uultu pulchro magis q̃ uenuſto: oculis ceſiis & hebetioribus: ceruice obeſa: uentre obiecto gracillimis cruribus: ualitudine proſpera. Nam qui luxuriæ immoderatiſſimæ eſſet ter oīno per quattuordecim annos languit. atque ita ut neq; uino: neque conſuetudine reliqua abſtieret. Circa cultum habitumq; adeo pudendus: ut comam ſemper in gradus formatam: peregrinatiōe achaica etiam pone uerticem ſummiſerit: ac plerūq;

des:nimiꝝ ſignificare uolens cē-
turionē fidei datæ fuiſſe præua-
ricatorē. tale eſt notum illud: he-
us ubi pacta fides. Defecit: exti
ctus eſt. Extantibus: prominen
tibus: quos oculos hebetiores eē
Ariſtoteles & Plinius ꝓdiderūt:
& Neroni hebetes fuerūt ad pro
pe admota niſi cum conniueret.
Rigentibus: duris Pli. ait Caio
principi fuiſſe oculos rigentes.
Totus: Iuuenalis mortem Catili-
næ atq; cetegi antepōit Pompei
neci: propterea quod integri to-
toq; cadauere ceciderūt: cú pom
peio abſciſſum caput fuerit ma-
nibus ſeptimii. In quæ: ſcilicet
uincula. Primo tumultu: qui ex
ortus eſt nunciata defectiōe gal-
liaꝝ & hiſpaniaꝝ. Stragulus al
bis: ex lino conſutis: apud indos
Linum inuenit linum quod ignibus nō
aſbeſtinū abſumit. ex quo aſbeſtinū uoca-
tur a græcis: noſtri uiuū id appel
lant: inde fiunt tunicæ regum funebres. quæ corporis fauillam ab reliquo ſeparant cinere: præcioſiſſimum
eſt adeo: ut æquet præcia excellētiū margaritaꝝ. Cal. Ianuarii: principio anni noui ueſtitu cultiore nitidio
req; uti ſolemus: quod & priſci obſeruauerūt: unde Ouidius in primo faſtoꝝ ſic ait: ueſtibus intactis tarpe
ias itur in arces: & populus Feſto cōcolor ipſe ſuo eſt. Cum acte concubina: ſupra annotauimus actem li-
bertam fuiſſe in concubinatu neronis: quam Paulum abfuit quin iuſto matrimonio ſibi coniungeret. Gē
Familiaria tili monumento: iuriſconſulti ſepulchra gentilia uocant familiaria: ſunt autem quæ quis ſibi familiæq; ſuæ
ſepulchra cōſtituit: ſicut hæreditaria: quæ quis ſibi hæredibuſq; ſuis conſtituit: in talibus ſepulchris ſoli hæredes atq;
ſucceſſores licet ſepelire. liberti nec ſepeliri nec alios inferre poterunt: niſi hæredes extiterint patrono. Do
mitiorum: maioꝝ ſuoꝝ: natus. n. erat Nero ex gente domitia: quamuis per adoptionem inſertus fuiſſet fa-
miliæ claudioꝝ & Julioꝝ. Collo: loco eminētiore: quemadmodū & uertex & caput & ſupcilia locis inaīa
tis per ſimilitudinem aſſignantur: ita & collum attribuitur: alii codices habent colle: ut intelligamus hortu
Soliū ſepul los collinos fuiſſe potius quam campeſtres. Solium: in ſepulchro ſolium accipitur pro loculo: in quo con-
chri ditum eſt cadauer: quintus curcius ſcribens ſepulchrum cyri fuiſſe apertum ab alexandro magno ſic ait. ip
ſe ſolium in quo corpus iacebat uelauit: idem alio loco: ſeptimus dies erat: ex quo corpus regis iacebat in
ſolio: deſolii ſignificatu multiplici diximus ſuo loco. Porphyretici marmoris: porphyrites marmor eſt ru
Leucoſti- bens: uocatur leucoſtyctos candidis interuenientibus punctis.
ctos M.AN. Epaphrodito a libellis: ut a pedibus: ut a manibus ſic a libellis ueteres dixere: tuq; ſeruum: aut
porphyri- miniſtrum ſubaudi. Penula: ueſte. Sero: tarde ueniſſe: quaſi dicat ſe iam perempto. Et hæc eſt fides: ꝙ
tes ſero ueniſſet quia animam efflaret: uel certe centurionem mutatæ fidei arguere uoluit. Extantibus: emi-
nentibus. Rigentibus: terrifico rigore contentis. Primo tumultu: ſtatim nunciata galliæ defectiōe. Ca
len. Ianua. quo die nitidiore cultu ſacrorum cauſa capitolium romani aſcendebant. Ouidius ueſtibus inta-
ctis tarpeias itur ad aras. Cum acte: ſic legendum ut alio loco admonui non accia. Tacitus Actem libertā
a nerone amatam ſæpius celebrat: acciam nunquam. Domitiorum: qua familia nero erat ortus. Colle:
eminentiore: hortorum per te: quidam collo habent ꝙ non probo. Solium: ſepulchri ſuperficies. Porphy
ritici lapidis: de porphyrite plura plini.
marmor PHI. Lunēſi ara: ex marmore lunēſi cōſtructa: quod ut auctor eſt Strabo candidū erat & lucidū: ex quo
lunenſe colūnæ & inſignia romanæ ciuitatis opera conficiebat. nāq; cum mari uicina incūbat effoſio: facile lapides
Luna me- lunēſes euehebant: quos e pelago ſubuehēdos tiberis excipiebat: hinc luna metallifera a papinio dicta cum
tallifera ait. in ſiluis Anne metalliferæ repetit iā mœnia lūæ. mamurra p̃fectus fabroꝝ cæſaris dictatoris in gallia:
Marmor quē Catullus carminibus ꝓbroſis ꝑſcidit: in edibus ſuis nullam hūit colūnā niſi ex marmore cariſtio aut lu
thaſium menſi. Circūſeptū: circūuallatum. Lapide thaſio: thaſos inſulaꝝ cycladū una eſt marmore nobilis: quod
ut inqt Pli. erat maculoſum: de hoc marmore thaſio ītelligit Papinius illo uerſu. Nō huc admiſſe thaſos aut
undoſa cariſtos. Celebratur inter uina generoſa & uinum haſium: cuius meminit Apuleius in apologia.
Lentigo Iuſta: neq; procera nimis neq; puſilla. Maculoſo: maculis plēo & lētiginoſo: magi hēnt hæc perfugia ut
contraria dicant lentiginem habētibus numina magicæ artis non obſequi forte fuit hoc in nerone inquit Plinius in

xxx. qui ait nihil mẽbris neronis defuiſſe quo minus arti magicæ poſſet initiari. Fœtido: ſcribit iulius firmicus ĩ. viii. matheſeos illos exudare miſerũ uirus hircini fœtoris: q cũq; habuerit horoſcopũ in. xiiii. parte tauri: alii codices habẽt fœdo: ut exponas ꝓ corpore deformi. Sufflauo: modice flauo: uerus Antõius imperator Romãus dr̃ habuiſſe tãtam curã flauẽtiũ capilloꝝ: ut capiti auri Roramẽta reſpergeret: quo magis coma illuminata flaueſceret. Quã uẽuſto: uẽuſtatẽ ꝓprie mulieꝝ eſſe ſicut dignitatẽ uirorũ docet Cicero ĩ primo de officiis. Ceſiis: ceſios oculos uocamus glaucos uiridiſq; coloris: ſcribit Ariſtoteles in prĩo de animalibus aliis nigros aliis ceſios aliis caprinos oculos eẽ quod morũ optimorũ inditiũ eſt: qbuſdam equorũ oculi ceſii hoc eſt glauci ſũt: eſt aũt color ceſius dictus: q̃ſi celius de colore cœli: unde a latinis ueteribus celia dicta eſt minerua quæ a græcis glaucopis dr̃: ſicut ſæpiſſime ab homero dicta eſt glaucopis αθηνη: hoc eſt minerua oculos glaucos habẽs: de qua in priapeis: minerua flauo lumĩe. Hebetioribus: Plinius in. xi. nerõi oculi fuerũt niſi cũ cõniueret ad propere admota hebetes. Obeſa: pĩgui. alias obeſus ut annotauit gellius ĩ carmĩe neuião ſignificat macillẽtũ & gracilem. Proiecto: ꝓminẽte talis a Plauto dr̃ uẽtrioſus græce προγάστωρ: ꝓtinax imperator fuiſſe fert̃ uẽtre prominulo. Luxuriæ: prodigi uictus & menſæ opulẽtioris. Lãguit: egrotauit. Neq; cõſuetudine aliq̃ abſtineret: cõſuetudo magna res eſt: & ut ꝓuerbio græco teſtatũ eſt altera natura. unde quærit Ariſtoteles in problematis encycliis. i. ĩ q̃õnibus. circularibus cur aliqui egrotãt ubi uitam luxurioſam uiuere aſſueti agere luxurioſe ceſſarũt: ut Dionyſius tyrãnus q in urbis ſuæ obſeſſione aliquãtũ temporis a potu ſolito deſtitit tabe protinus laborauit: an quia inq̃t cõſuetudo res magna cuiq; ſit: ita qui morem mutãt ſolitũ egre atq; moleſte ex cõſuetis diſcẽdũt: & eodẽ rediiſſe ſibi ſaluberrimũ habẽt: perĩde quaſi ad ſuæ naturæ ſtatũ redierint: ſentẽtiæ ariſtotelice aſtipulat̃ maximus hipocratis ĩterpres gallenus: qui ait omen ꝑmutationẽ omiſſa cõſuetudine noxiam eſſe corporibus maximo nocumẽto ob uim cõſuetudinis dixit hipocrates ſcribens de regimine acutoꝝ: cibos ſolitos ẽt illaudabiles eẽ ĩnocẽtiores q̃ ĩſolitos: & ſi laudabiles fuerint & bõi ſucci: idem in aphoriſmis ꝓcipit dãdũ eẽ aliquid cõſuetudini: cũ igit̃ cõſuetudo ſit potẽtiſſima: & ut ait. Qu. curtius ĩterdũ natura ipſa potẽtior: nõ uidet̃ mirãdũ ſi nero cũ lãgueret nõ abſtinuit a uictu luxurioſo: cuius cõſuetudo uerſa erat ĩ naturam: cũ alioqn egrotãtes reſtituant̃ ad ſanitatẽ dieta: hoc eſt uictu tenui & frugaliſſimo: hinc legimus ĩ decretis canonicis. Di. ultima. de cõſecratione: quoſdam morbo articulari & podagræ morbo laborantes ad ſimplicẽ menſam & pauperes cibos redactos cõualuiſſe: epularũ enĩ largitas ut inquit Hieronymus & corpus frangit & animum. In gradus formatam: qui naſcũtur oriẽtibus pleiadibus: hi crines ĩflectunt & cincinatuli ſunt atq; comatuli: quorum coma gradatim formata deſcẽdit: ut uenuſtior ſit & elegantior: talem comam Martialis uocat epapheresin: econtrario Silius laudat in aphricano comam nullis cincinis annuliſq; diſtinctam nec gradibus porrectam: ſed ex omni parte æquabilem: qualis decet uirum: uerſus ſilii hic eſt: martia frons facileſq; comæ: nec pone retroq; cæſaries breuior. Poſt uerticem: Cæſar a uertice capillum reuocabat: nero poſt uerticem ſummittebat deprimebatq;.

M. AN. Circũſeptum: clauſum. Maculoſo: maculis reſperſo. Sufflauo: ſemiflauo. Pulchro: magis q̃ uenuſto: magis forma q̃ liniamentis prædito. Cæſiis: ceruleis: glaucis a ueteribus latinis cæſia q̂ a græcis glaucopis & ut nigidius credidit a colore cœli dicta eſt a maioribus: quaſi cœlia. Hebetioribus debilioris uiſus: aut certe nullũ uigorem habentibus. Obeſa: præpingui. In gradus: in plures ordines ſeu orbes cõcinatos. Submiſerit: cõtra patriũ morem creſcere paſſus ſit.

ſynthesim indutus ligato circum collum ſudario prodierit in publicum ſine cinctu. & diſcalciatus.

De ſtudio eius circa liberales diſciplinas.

LIberales diſciplinas omnes fere puer attigit: ſed a philoſophia eum mater auertit monens imperaturo contrariam eſſe a cognitione ueterum oratorum Seneca præceptor quo diutius in admiratione ſui detineret. itaq; ad poeticam pronus carmina libenter ac ſine labore compoſuit: nec ut quidam putant aliena pro ſuis edidit. Venere in manus meas pugillares libelliq́ue cum quibuſdam notiſſimis uerſibus ipſius Chirographo ſcriptis: ut facile appareret non tranſlatos: aut dictante aliquo exceptos: ſed plane quaſi a cogitante: atque generante

PHI. Syntheſin: ſyntheſis ueſtis ẽ q̃ rõani peculiariter ĩ ſaturnalibꝯ utebãt̃. illis enĩ diebꝯ oẽs exuebãt togã & ſyntheſin induebãt: hic ait Seneca uoluptatis cã ac feſtoꝝ dieꝝ ueſtẽ mutauimꝯ ap̃ epigrãmaticũ poetã diſtichõ ẽ: qđ ĩdicat ſyntheſim ueſtẽ fuiſſe ſaturnaliciã. cui titulus ẽ ſyntheſis. Dũ toga ꝑ q̃nas gaudet requieſcere luces: hos poteris cultus ſumer̃ iur̃ tuo: idẽ alibi ait: ſyntheſibꝯ dũ gaudet eq̃s dñſq; ſeatꝯ: fortaſſe dcã ſyntheſis uiđri p̃t ab eo q cõſueta cõtextaq; eẽt cõpoſitõne q̃dã uerſicolori: Sceuola titulo de ueſtibꝯ legatis ſic ait. Quero an ex uniuerſa ueſte an ex ſyntheſi tũicas ſingulas & palliola ſẽprõia eligere poſſit: ẽ ẽt ſyntheſis gẽus uaſis fictilis: ad qđ alluſit papinius ĩ q̃rto ſiluaꝝ: unã mittere ſyntheſin: qd horres alboꝝ calicũ atq; cacaboꝝ: eiuſdẽ meminit Mar. illo hẽdecaſyllabo: ſeptenaria ſintheſis ſa-

magicæ
Hircinũ uirus
Cæſii oculi
Celia
Glaucopis
Obeſus
Vẽtrioſus
Cõſuetudo magna res eſt
Snĩa hipocratis
Simplex menſa pro medicina
Cinnatuli
Epaphareſis
Syntheſis uas

Synthesis compoſitio
Aſyntheta
Cinctus
Cingulum
Mendum plautinum
Tunicæ demiſiciæ.
Aliud i imperatore q̄ litteræ.
Philoſophia uitæ dux

gunti:præterea generali uocabulo græco ſynthesis compoſitio ſignificatur:qua dictione uſus eſt qntus ſerenus ſic ſcribens:uilem depræhendit in illis ſynthesin & uulgata ſatis medicamina riſit:idẽ ſynthesis hæc prodeſt unda molita calenti.Plinius cryſtalla appellat aſyntheta:quæ pura ſunt & ſine uitio:qui indutus ẽ ſyntheſi ueſtæ ſyntheſinatus nũcupatur. Sine cinctu:Varro cinctum a cingulo differre tradit:tanquã cinctus uiris cingulum mulieribus attribuatur.aphrorum peculiaris mos fuit ut eſſent ſine cinctu:hinc illud eſt plautinum in penulo.Tu qui zonam non habes quid in hanc ueniſti urbem idem diſcintum aphrum ſignificare uolens feſtiuiter ait ſane genus hoc mulieroſum eſt tunicis demiſicüs:mendum eſt manifeſtarium in codicibus plautinus:nam pro tunicis demiſiciis paſſim legitur:demiſſitus:cũ plautus demiſicias tunicas appellet quæ longe ſunt & demiſſæ ad talos tanquam talares:& nulla zona ſuccintæ. Impaturo cõtrariam:ſcribit Iulius capitolinus aliud in imperatore quæri:q̄ litteras præterea philoſophia ſuadet animi qetem & tranqllitatem:remouetq̧ penitus ab adminiſtratione reipu.q oĩa cõtraria ſunt illi:q ſit imperaturus:dicere ſolebat auidius caſſius de.M.Antonio.M.Antonius philoſophaẽ:nec ſentit pro repu.& ut inqt M.Tullius ĩ primo rhetoricoꝝ:multi nihil prodeſſe philoſophiam:pleriq̧ ẽt obeſſe arbitranẽ:& in opinione poſitũ eſt hoc probabile:eos q philoſophiæ dãt operã nõ arbitrari deos eſſe.ait Apuleius obiectari philoſophis:ꝙ irreligioſi putenẽ:& ꝙ deos abnuãt:q ab imperatore lõge eſſe debent:ſed cõtra idẽ.M. Tullius philoſophiam dixit eſſe uitæ ducem uirtutũ ĩdagatricem:uitioꝝ expultricem.ſine qua uita hominũ ĩculta fuiſſet:& belluina:cũ ſit philoſophia magiſtra moꝝ & norma uiuẽdi.plato quoq̧ dixit beatas fore ciuitates:in quibus aut philoſophi ĩperarẽt aut prĩcipes philoſopharenẽ:nero tamẽ poſt epulas impartiebat tẽpus doctoribus ſapiẽtiæ. A cognitione ueteꝝ oratorũ: Seneca uolebat ut nero ueteribus oratoribus legẽdis operam daret:quo ipſe apud diſcipulũ foret ĩ maiori ueneratiõe:ſcribit Cor.tacitus ſolitũ fuiſſe Senecam iactare ĩgeniũ crebris oratiõibus:quas uoce principis Neronis uulgabat. Ad poeticam pronus :in hanc ſñiam ait tacitus:quod Nero aliquãdo carminibus pãgẽdis ineſſe ſibi elemẽta doctrinæ oſtendebat: idẽ alibi refert Neronẽ affectaſſe carminũ ſtudiũ cõtractis:qbus aliqua pãgẽdi carmĩa facultas foret q uerſus a poeta ĩchoatos ſupplere ſolitus erat & dimidiatos cõnectere:qđ ſpẽs ipſa carminũ docet nõ impetu & inſtinctu nec ore uno fluens. Aliena pro ſuis:ſicut in oratõibus factitauit:q̄s a Seneca cõpoſitas ipſe ꝑ ſuis recitabat:q̄lis fuit illa:quã habuit ĩ funere claudi & altera:q̄ in ſenatu flagitia materna colligerat. Pugillares:de pugillaribus uberrime ſcriptũ ẽ in ſupioribus:ĩ hoc loco annotãdũ uidetur pugillares & pugillaria pluraliter tm̃ dici ex grãmaticoꝝ regula:cui reclamat auctoritas eruditoꝝ & imprimis auſonii:q ait bipatẽs pugillar expedi. Chirographo:manu ꝓpria. Nõ trãſlatos:trãſlati dicunẽ uerſus:quos ex alieno exemplari trãſferimus trãſcribimuſq̧. Dictãte:a multis hoc uſurpaẽ ut dictãte uiro erudito ipſi exſcribãt excipiantq̧ alieã:ſiue poemata ſint ſiue oratiões:& mox pro ſuis edant:Quintilianus in decimo ſubaccuſat delitias dictãdi:ex quo fieri putant:ut dũ dictamus nõ rudia tantũ & fortuita:ſed ẽt ĩpropria effluant.Quaſi a cogitante:qui pãgit uerſus totus in cogitatione defixus eſt:ſolet & facere illud quod inquit oratius.ſæpe caput ſcaberet uiuos & roderet ungues.

Verſus alie nos ſupplebat
Aliena pro ſuis
pugillar
Studium dictandi

M.AN. Syntheſim:ueſtẽ breuẽ & expeditã ex diuerſis lanaꝝ coloribus:ꝙ nomẽ ip̃m arguit σύνθεσιν græci cõpoſitionẽ uocãt:eo ueſtis genere ſaturnalibus.ro.uti.cõſueuere.Mar.ſyntheſibus dũ gaudet eques dominuſq̧ ſenatus. A philoſophia:a philoſophiæ ſtudiis. Cõtrariã eẽ:nõ pp ꝓcepta credo:ſed qa tã aĩ q̄ corporis uigor rerũq̧ gerẽdaꝝ ĩduſtria philoſophica cõtẽplatiõe cõtrahaẽ ſunt aliogn.qs.nõ uidet:nõ mõ nõ ĩutilia:ſed neceſſaria ẽt philoſophiæ ꝓcepta huic q uel reipu.uel magno ꝓſit impio. A co.uet.ora. auertit ſubaudi. In admĩſtra:ſui ut ſua miraret ſcripta:q̄ ĩ elocutiõe Gellii & Fabii teſtimonio longe ueteribꝰ fuere ĩferiora:fabius nã & oratiões eius inqt & poemata & epiſtolæ & dialogi efferũẽ & in philoſophia parũ diligẽs & mox Paulo:ſed in eloquẽdo corrupta pleraq̧ & aliquãto ſuperſus ꝙ accidit mihi dum corruptum & omnibus uitiis fractum dicendi genus reuocare ad ſeueriora iudicia cõtẽdo:quum fere ſolus hic in manibus adoleſcentium fuit:quem non omnino conabar excutere:ſed potioribus præferri non ſinebã.

Pugillares:quid pugillares eſſent diximus. Libelli:ex papyro aut membrana. Chyrographo:ꝓpria manu notatis. Tranſlatos:aliunde ſumptos. Generante:per ſe meditante.

PHI. Exaratos:cõſcriptos ita Ci.ad cornificiũ:hæc cũ eſſẽ ĩ ſenatu exaraui. Sup ſcripta:mos ẽ eiꝰ:q ulꝰ pãgit poema ulꝰ cõponit orõnẽ ut multa deleat multa ſuꝑſcribat. Pĩgẽdi:Cor.tacitꝰ puerilibus ſtati annis Nero uiuidũ aĩum ĩ alia detorſit celare pingere cãtus aut regimẽ equoꝝ exercere pictura apđ ueteres ĩ tãta fuit eſtiatiõe:ut inter ingẽuas artes nũeraret:utiq̧ ĩgenui pueri antigraphicẽ hoc eſt picturã in ludo

Antigraphice

exaratos:ita multa & delata & ĩducta & ſup ſcripta inerãt.

De ſtudio eius ĩ pĩgẽdo & fingẽdo & emulatõe eius ad oẽs.

HAbuit & pĩngẽdi fingẽdiq̧ nõ mediocre ſtudiũ maxime autẽ popularitate efferebaẽ oĩum æmulus q quoquo mõ aĩum uulgi mouerẽt.Exiit poſt ſcænicas corõas opinio ꝓxĩo luſtro diſcẽſurũ eũ ad olympia iter athletas:nã luctabaẽ aſſidue:nec aliter certamina gimnica grecia tota ſpectauerat q̄ brabeutarũ more in ſtadio habui aſſidens:ac ſi qua paria longius receſſiſſent in medium mãi

bus ſuis protrahens. Deſtinauerat etiã qui Apollinem cantu ſolem aurigãdo æquiparare æſtimaretˀ. Imitari & Herculis facta pparactũq; leoné aiũt: qué claua uel brachiorũ nexibꝰ ĩ ãphitheatri aréa ſpectãte populo nudus elideret.

De uoto per eum emiſſo ſi uinceret.

SVb exitu quidé uitæ palam uouerat: ſi ſibi incolumis ſtatus permãſiſſet, pditurũ ſe parta uictoria ludis: ẽt hydraulam & coraulam & utricularium ac nouiſſimo die hiſtrioné ſaltaturꝫ Virgilii Turnũ: & ſũt q tradãt paridé hiſtrioné occiſum ab eo q̃ſi grauem aduerſariũ.

docerentur: ut docet Plinius in xxxv. Ariſtoteles quoq; in octauo politicorũ ait iuuenes diſcere cõſueuiſſe litteras: gymnaſticã muſicã & picturã. Fingédi: fingere ad plaſticé ſtatuariamq; refertur. Nãq; ut inqt Pli. in. xxxv. plaſtices opus eſt fingere ex argilla ſimilitudines praxiteles plaſticen matré eẽ dixit ſtatuariæ ſculpturæ & celaturæ: & cũ eẽt ĩ his oĩs ſũmus nihil unq̃ fecit anteq̃ finxit. Alexander magnus a ſolo lyſippo fingi uolebat. Popularitate: fauore & aura populari: papinius & gratũ popularitate magnũ. Emulus: imitator. Moueréti: delectarét iuuarét améarét. Inter athletas: hoc é ludis olympiacis athletica depugnaturꝫ cũ athletis: de qbus affatī diximus ĩ primis cõmétariis: illud adde ſolitos athletas põderibus plũbeis aſſuefacere mãus: qbus uacuis & nudis ĩ certamie mox utebãtˀ. Difficiliora enĩ ut inqt Quin. debét eſſe q̃ exercét. Gymnica: in qbus corpora denudãtˀ. Brabeutarꝫ more: brabeutas græci dicũt iudices ſpectaculorꝫ: qnq; uictoribꝰ ĩ certamine exhibent præmium & coronas: qui uero præfectus eſt certaminis diciˀ agonitheta: græci auctore philoſtrato ludis olympicis decé iudices præficere ſolebant: ſenſus eſt neronem in ſpectaculis uicé parteſq; uſurpaſſe brabeutarꝫ hoc eſt iudicum: & eorꝫ qui dãt præmia uictoribus. Si qua paria: luctatorꝫ atq; depugnãtium: dicimus enim paria gladiatorꝫ & athletarꝫ. In medium: ſcilicet ſtadiũ. Deſtinauerat: conſtituerat deliberaueratq;. Apolliné cãtu: nemo nõ nouit apolliné citharedũ dici & cantoré pſtãtiſſimum: q in certamine muſico uictũ marſiã detracta pelle nudũ dereliqt. Solé aurigãdo: ſol aurigationis pitiſſimus a poetis pdiˀ. fabula nota ap̃ Ouidiũ in. ii. metamorphoſeos ubi ĩduciˀ ſol monẽs filiũ phaetonté: quo mõ currꝫ & equos moderari debeat. Præparatũ leoné: nota eſt fabula de leone nemeo: quem Hercules interemit cuius deĩde pelle ueſtitus cõfecit memorãda certamina: illud adde Herculé adhuc iuuené aduerſus alterꝫ leoné depugnaſſe: q dictus é theumeſius a mõte boetiæ de quo ĩtellexit papinius in prĩo thebaidos his uerſibus: illius ĩ ſpecié: qué p theumeſia tépe: amphitriõiades fractũ iuuẽilibus ãnis: ante cleonei ueſtiˀ pлia mõſtri. Nudus elideret: ſuffocaret ſtrãgulareq;: ſicut Hercules leoné nemeũ mãibus ſtrãgulaſſe ferˀ. Claua: uulcanus clauã ac thoracé Herculi dono dediſſe pdiˀ: qñ dii ſuis qſq; muneribus Herculem donauerũt: a poetis duo dii clauigeri dicunˀ: Hercules & ianus alter a claua alter propter clauẽ. Brachiorꝫ nexibus: hæc ſunt Herculis arma q aut claua aut nexu brachiorꝫ: cũ eẽt lacertoſus depugnabat. Proditurũ ludis: exhibiturꝫ & repſentaturꝫ pdire dicunˀ hiſtriões dũ ĩ pſceniũ pgrediunˀ. Hidraulã: qui ſciés pituſq; eſt organorꝫ hidraulicorꝫ is hydraula nũcupaˀ: de his organis ſupra habũde mentio facta eſt. Choraulã: tibiciné ĩſtanté tibias ĩ choro uocamus choraulé: ſicut & nomé ĩdicat: choros enĩ græcæ chorus: & tripudium ſignificaˀ: aulos uero tibiã fiſtulãq; ſignificat: Apuleius erat qdé iuuenis ſatis corpulentus choraula doctiſſimus: Martialis exiſtimat id eſſe optimum conuiuium ad quod choraules non uenit.

Plaſticæ mater ſtatuariæ

Pondera athletarũ plumbea

Brabeutæ qui.

Agõitheta

Deo leones herculei

Clauigeri dii

Hydraula choraules

M. AN. Fingédi: alterius formã deliniãdi. Popularitate: ſtudio & cura oĩbus placédi: unde & popularis q eiuſdé é po. tereñ. popularis meus geta nõ nũq̃ pro uili & ignobili accipiˀ. Plautus pſtat diuité eſſe: ac popularé q̃ nobilé: & médicũ laberius deũ popularia agius nugatoria. ſ. uilia. Moueréti: oblectarent. De ſcenſurꝫ: elegãter: dixit quaſi in certaminis diſcrimen iturꝫ ſic deſcédo in campum: in pugnam dicimus nõ tã ex ſupiore loco ĩ ĩferioré: q̃ ex tuto ĩ locũ diſcriminis: q̃q̃ & ad ſitũ urbis & caſtrorꝫ munitiones: & loca ſpectãtiũ q̃ ſupiora ſunt tota uſurpatio referri poſſit: ſed elegãtiarꝫ accuratiſſimi exauctores quod prius diximus tenét. Babrétarũ: ſic habét oĩa q̃ uidius exéplaria: ſed babrẽtatũ legédũ contẽderĩ ſuidæ auctoritate ductus ille. n. βαβφοῦ λέγε τὸν λέκαι τὸ βάσιλικον σκῆπτρον ἐζοῦ καὶ βάβρευταὶ οἱ τὰς βάσιλκὰς βαστάζοντες ῥάβδους: κτοῖς νικῶσι τοὺς στεφάνους ζιδέτες hoc eſt: diciˀ & brauiũ regale ſceptrũ unĩ ſũt & babréte regales uirgas geſtãtes & uictoria pmia uictoribꝰ dãtes: q nero eo habitu ſederit in ſtadio: ipſa trãquilli uerba: q̃ ſequunˀ pœne demõſtrant. Paria: pugnãtiũ athletarꝫ. Deſtinauerat: animo propoſuerat: iã cõmétus erat. Quin: quo mõ. Elideret: arctiſſimo cõplexu necaret. Proditurꝫ: ĩ mediũ platurꝫ. Hydraulã: ad illud reſpexit: q ſub primũ tumultũ dixerat ſe hydraulica organa ĩ theatro repſentaturꝫ ſi per uindicem licuiſſet: de hidraulicis organis Victruuius plura. Coraulã & utriculariã ſimplicem ſe tibiam utriculareq; inflaturum.

PHI. Vtricularium. fiſtulicem qui inflat ex utre fiſtulam: a latinis utricularius dictus a græcis aſcaules qua dictione uſi ſunt & latini poetæ: Martialis & concupiſcat eſſe caſus aſcaules. Nouiſſimo die. ſ. ludorꝫ Saltaturꝫ: hiſtriões agétes fabulã ſaltare dicũˀ. iuuenalis: chironomõ ledã molli ſaltãte bathyllo & apud Macrobiũ: tũc cũ populus coegit idé ſaltare cãticũ: idé ſaltabat hylas edipoden. Auſonius ſaltauit q capãea ruit. Virgilii turnũ: uouerat nero ſe ĩſtar hiſtriõis repñtaturꝫ poama uirgilianũ quo cõgrẽſſus turni & æneæ

Vtriculari us

Aſcaules

Saltant hiſtriones

De cupidine famæ ęternitatis eius.

ERat illi æternitatis ꝑpetuæq; famæ cupido: ſed incõſulta. Iõq; multis rebꝯ ac locis uetere appellatõne detracta nouã ĩduxit eo ſuo noĩe. Menſem quoq; aprilẽ neroneũ appellauit. Deſtinauerat & Romã neropoli nũcupare.

De cõtẽptu eius & obſeruãtia religionũ.

REligionũ uſq; quaq; cõtẽptor p̃tor unius deæ: ſyriæ: hanc mox ita ſpreuit ut urina cõtamĩaret alia ſuperſtitiõe captus: in qua ſola ꝑtinaciſſime hæſit: ſi qdẽ acũculã puellarẽ: quũ quaſi remediũ ĩſidiarum a plebeio quodã & ignoto mũeri accepiſſet: detecta cõfeſtim cõiuratiõe ꝓ ſũmo numine: triniſq; in die ſacriſiciis colere ꝑſeuerauit: uolebatq; credi mõitiõe eius futura p̃noſcere. Ante paucos q̃ periret mẽſes attẽdit & extiſpitio: nec unq̃ litauit.

De ætate eius & geſtis poſt obitũ ipſius.

OBiit. xxx. &. ii. ætatis anno die quo quõdã octauia ĩteremerat. Tãtũq; gaudiũ publice p̃buit ut plebs pileata tota urbe diſcurrerũt. & tñ nõ defuerunt q ꝑ lõgũ tẽpus uernis æſtiuiſq; floribus tumulũ eius ornarẽt: ac mõ imagines p̃textatas ĩ roſtris ꝓferrẽt: mõ edicta q̃ſi uiuẽtis & breui magno inimicoꝝ malo reuerſuri. Q uiẽt uologeſus ꝑthoꝝ rex miſſis ad ſenatũ legatis de ĩſtaurãda ſocietate hoc ẽt magnoꝑe orauit: ut nerõis memoria coleret̃. deniq; cũ poſt uigiti annos adoleſcẽte me extitiſſet cõditionis ĩcertæ: q ſe neronẽ eẽ iactaret tã fauorabile nomẽ eius apđ parthos fuit: ut uehementer adiutus & uix redditus ſit.

deſcribit̃: q̃ res notiſſima ẽ & in
ſcholis triuilialibus quotidie cõ
Paris memorat̃. Paridẽ hiſtrionem:
hiſtrio hic libertus fuit domitiæ nerõis
amitæ: ut memorat tacitus q ſo-
litus erat luxus neronis ĩtendere
tp̃e cœnæ: & nerõis aĩum demĩ-
cere: de hoc ait Iuuẽalis: eſurit ĩ-
tactã paridi niſi uẽdat agauẽ: qđ
nõ dãt ꝓceres dabit hiſtrio. Ne
roneũ: Cor. Tacitus refert decre
tũ fuiſſe ut mẽſis aprilis neronis
cognomẽtũ acciperet: qm̃ eo re-
tecta eſſet coniuratio piſoniana.
Neropolin: q̃ſi nerõis ciuitatẽ:
neronẽ ĩ hoc emulatus uidet̃ cõ
modus impator: q romã coloni
am cõmodianã uocari uoluit: q
Romanus romãus hercules ẽ appellatus: q̃
hercules feras ĩ amphitheatro occidiſſet.
Deæ ſiriæ: de dea ſyria ſcripſi-
mus affatĩ ĩ libro annotationũ:
ex quo poteris mutuari: ſi qđ de
ſiderabit̃: ab apuleio ĩ. viii. de aſi
oĩp arens no aureo oĩpotẽs & oĩparẽs dea
dea ſyria ſyria nũcupat̃ quã ꝑ plateas &
oppida effœminati ſacerdotes
cymbalis & crotalis ꝑſonãtes cir
cũferebãt: nõ modicaſq; ſummu
las pecũiaꝝ corradebãt. Hæſit:
ꝑſeuerauit. Vrĩa cõtaminaret:
ſpecimen maximũ ex quo nullũ
ferme maius eẽ põt ad ſignificã-
dũ cõtẽptionẽ religiõis: cũ illa ꝓ
cõtemptiſſimis deſpectiſſimiſq;
habeãt̃: q̃ urina pollunt̃: ex quo eſt notũ illud cuius ad effigiẽ nõ tm̃ meiere fas eſt. Acunculã puellarẽ: in
acuncnlæ uſu puellaꝝ fũt acus q̃ diminutiuo uocabulo acũculæ dicũt̃: qbus ornatrices utũt̃: q̃le eſt diſcerniculum
Diſcernicu qđ capillis diſcriminãdis eſt accõmodatũ. ĩ alio ſignificatu acus dr̃ purgamẽtũ ſiue palea: q̃ ſecernitur a fru
lum mẽto: qñ ĩ area uẽtilabris ſubiectat̃. M. Varro: ita fit: ut qđ leuiſſimũ eſt ĩ eo atq; appellat̃ acus euanatur fo-
Acus pur- ras: idẽ alio loco ait acus ſubſternẽdũ gallinis parturiẽtibus qdã nõ acũculam legẽdũ eſſe opinãt̃: ſed ima-
gamentũ gũculã: tanq̃ puſilla imago puellæ pro numine coleret̃ a nerõe: q̃les pupas priſci uocauerũt: & memorat ꝑ-
ſius: q̃ lectio ſatis bene & cõducẽter quadrat. Detecta: ꝑ ſeruũ noĩe milicũ detecta fuit cõiuratio piſonia-
na: qui ob hoc ut ſupra docuimus cõſeruatoris ſibi nomẽ aſſumpſit. Mõitiõe eius: ex hoc uero ſimilius ui
det̃ imagũculã potiuſq̃ acũculã ſignificari: cũ ad imagĩnẽ magis q̃ ad acũ mõitio referri poſſit. Attendit:
Extiſpiciũ operã dedit. Extiſpicio: extiſpiciũ uocamus diſciplinã ĩſpectionẽq; extorũ: qđ alio noĩe dicit̃ aruſpicium.
quod auctore Plinio: primus delphus ĩuẽit. hinc aruſpicina de qua ſuo loco nõ pauca retulimus. dicimus
extiſpiciũ ea forma qua igniſpiciũ ruſpiciũ ab extis ſpeciẽdis. nã qđ nos cum præpoſitione dicimus aſpicio
Spicio apud ueteres ſpicio dicebat̃. unde & auſpiciũ ĩclinat̃. Nec unq̃ litauit: facto extoꝝ ſacro. nunq̃ deos pla
cauit. litare. n. ſignificat ſacrificio facto placaſſe numen.

M. AN. Vergilii turnũ: uergiliano carmine complexũ. Incõſulta: temeraria. Neropolim: nerõis. urbẽ.
Syriæ deæ ſyria dea: ut Lucanus credidit iuno eſt: apuleius iſidẽ eſſe oſtẽdit. Acũculam: paruam acũ: di
cimus & aciculam cæterũ ſuſpicari libet deprauatũ eſſe uerbũ & pro imagũcula acũcula eſſe ſcriptũ. Puel
larem: ſi ad acũ id referas quali puellæ ſe comunt. ſi ad imaginẽ ut puellã nõ pueꝝ imago imitaret̃. Exti-
ſpicio & toꝝ inſpectiõe. Nec unq̃ litauit: nũq̃ placata exta ſed dira ſemp obſeruauit. octauiam interemerat
ad quem plane exitum illud de octauia inſomniũ pertinuit.

PHI. Pileata: ĩduta pileis: tãq̃ ſignificaret ſe libtate dõatã: cũ uiuẽte nerõe ſeruitutis iugo p̃ſſa ancillaret̃:
Pileati Sextus Aurelius oĩs roma adeo ĩteritu nerõis exultauit. ut plebs ĩduta pileis mãumiſſionũ tãquã ſeuo exẽ-
Pileũ liber pta dño triũpharet pileũ enĩ libertatis ꝑtæ ſignũ ẽ: uñ & mãumiſſi pileũ ĩduebãt: de quo alibi diximus ha-
tatis ĩſigne bũdanter. M. permittis puto pileata roma: ĩ ſaturnalibus ad libertatẽ declarãdã pileata erat romana turba.

C.ſVETONII TRANQVILLI LIBER SEPTIMVS SERGIVS GALBA IMPERATOR.

De progenie cæſarum quæ in Nerone defecit & prodigiis hoc pręcedentibus.

Rogēies Cæſarū in nerōe defecit:qđ futurū in cō ut docet Seneca in.ii. epiſtolarū moraliū:unde & a Mar.dictum eſt.Dūq; decent noſtrū pilea ſūpta Ioue. Vernis eſtiuiſq; floribus:uerni flores ſūt uiolæ albæ helychryſos hiacinthus & alii. quos nūerat Pli.i.xxi.eſtiui uero flores ſūt lichnis & iouis flox & amaracus:quē phrigiū noīant. Prætextatas:īdutas ꝑtexta:q ueſtis ē magiſtratuū & puerorꝫ īgēuorꝫ:ut alibi declaratū. Vologeſes pthorꝫ rex:de hoc uologeſe multa ſcribit Cor.tacitus:q elephātū eqtare ſolebat. cū quo Nero pacē fecit:qn̄ tyridatē fratrē romā miſit ad Neronē adorādū:ſcribit Sextus aurelius:qđ huic loco cōuēit:pſas ī tm̄ dilexiſſe Neronē:ut legatos mitterēt orātes copiā cōſtruēdi mōumēti. Poſt.xx.annos:ab obitu ipſius Nerōis. Adoleſcēte me:ex hoc loco admonemur Suetoniū Tranquillum ꝑ ea ferme tēpora natū eſſe:qbus petiit nero. Qui ſe nerone eē iactaret:ſcribit Cor.tacitus aſiā atq; achaiam falſo rumore exterritas fuiſſe:uelut Nero aduētaret:quē plures uiuere fingebāt credebātq; tūc ſeruus ex ponto ſiue libertinus ex Italia cithara & cātu peritus oris liniamētis Nerōi ſimillimus Nerone eſſe ſeſe aſſerebat:adiunctiſq; plurimis:quos promiſſis corruperat famā excitauit ī dies gliſcētē:tāq̄ uerus nero reuerteretur:ſed hic pſeudo nero a calphurnio aſpernate:cui Galatiā ac pāphiliā ꝓuincias regēdas galba permiſerat detecta fraude īterfectus ē:cuius corpus īſigne oculis comaq; & toruitate uultus in aſiā atq; īde romā peruectū ē: ſcribit Auguſtinus in.xx.de ciui.dei.qđ huic loco conq̄drat:quoſdā putaſſe Nerone minime occiſum fuiſſe:ſed ſubtractū ut putaret̄ occiſus & uiuū occultari in uigore ipſius ætatis:in qua fuit cū crederet̄ extinctus:donec ſuo tēpore reuelet̄ & reſtituat̄ in regnū:unde nōnulli neronem futurū antichriſtum ſuſpicati ſunt. Fauorabile:fauoris & gratiæ plenū. Redditus.ſ.calphurnio aſpernati ad ſupplicium.

Verni flores

Eſtiui flores

Pſeudo nero

Nero antichriſtus

PROGENIES CAESARVM.hactenus īperatoria Cæſarū familia habenas Romani īperii moderata eſt ſubſequunt̄ principes romani qdē:ſed nullo tamē gradu gētē Cæſarū contingētes galba otho & uitelius:q merito poſſunt appellari tragici īperatores:cū inſtar tragicorꝫ tyrānorum ob celerem mutabilitatem alius īduceret̄ tanq̄ ꝑ ſcænā alius educeret̄. Vnde & apollonius ille tyrāneus galbā othonē atq; uitelium imperatores thebanos appellabat:quod ſicut thebani breui admodū tempore græciæ tenuerant principatum:ita iſti paucis menſibus romæ imperauerunt:tanq̄ tragœdiarum tyranni perſonam mutantes:qui ſe inuicem eliſerunt:ſicut claui clauos excutiunt:Tranqllus ſcripturus de ſergio galba primo memorat:quemadmodum iam defecerat in nerone Cæſarum progenies:quod quibuſdam etiam oſtentis demonſtratum eſt:nos enarraturi uitam galbæ uidemur facturi opereꝑciū : ſi elogiū ex Cor.tacito excerptū aſcripſerimus.quo mores galbæ continent̄.uerba taciti hæc ſūt:uetus in familia nobilitas:magnæ opes:ipſi galbæ mediū ingenium magis extra uitia q̄ cum uirtutibus famæ nec incurioſus: nec uendicator pecuniæ alienæ non appetens ſuæ parcus:publicæ auarus.amicorum libertorūq; ubi in bonos incidiſſet ſine repræhenſione patiēs:ſi mali forent uſq; ad culpam ignorans:ſed claritas nataliū:& metus temporū obtinuit:ut quod ſegnitia erat ſapientia uocaret̄:dum uigebat ætas militari laude apud germanias floruit:proconſul africam moderate iam ſenior Citeriorem hiſpaniam pari iuſticia continuit : maior priuato uiſus dum priuatus fuit:& omniū conſenſu capax imperii niſi imperaſſet.

tragici īperatores

īperatores hebani

Medium galbæ ingenium

M.AN. Pileata:pileis operta ꝙ libertatis erat inſigne. Prætextatas:puerili habitu. Edicta proferrent in publicum ederent quaſi eius nomine propoſita. Poſt.xx.annos:quam nero perierat. Et uix redditus: quum ob mendacium ad pœnam repoſcerent.

MARCI Antonii Sabellici ad Auguſtinum Barbadicum Sereniſſimum uenetiarum Principē paraphraſeos in galbam parenæſis ſeptima.

PRogenies Cæſarū in Nerone defecit:fuerunt Aug.princeps Sereniſſime q Galbam. Othonē & Viteliū:hi.n.certa ſerie poſt nerone tumultuoſe imperiū inuaſere:ſiue ꝙ pauciſſimis menſibus ſinguli principatū tenuiſſent ſeu ꝙ magis credo:qa ſemel occupatū ſibi ſtabilire nequerint inter Cæſares minime reponēdos curarint:uerꝫ qa Tranqllus repoſuit opereꝑtiū eſt:& mores galbæ & reliquam uitā ex tumultuaria illa adminiſtratione cognoſcere:de qua ut breuiter dicā quod ſentio:ſiqs illius moderationē cū libertorꝫ auaritia:quorū nutu oīa gerebant̄ diligenter cōferat haud facile expediat inter bonos ſit princeps galba reponēdus an malos:ſatis conſtat magnos illi honores poſt mortē decretos ſed longe maiores decerni potuiſſe ſi prīcipatū non ſordide fortunæ uiros per quos:ut Dioclitianus identidē prædicare ſolebat ſæpe optimus uendit̄ princeps:ſed ingenuos potius multaq; rerū:experiētia claros adminiſtraſſet:at illa regiminis forma ualde execrabilis & oīnoq; cœlatu īdigna:contra optabilis hæc q̄ equitatis & clæmētiæ plena:ut a maioribus tradita ē ita a te princeps iucūdiſſime & aliis q reipu. gubernaculo admonent̄ ſanctiſſime cuſtodit̄ qua uelut unū omnibus ſit propoſitū certamen:qs in ſumma adminiſtratione maxīe de repu. meritus quādoq; uideri poſſit iſq; ꝑcipuā ex ea dignitatem laudē reportaſſe credit̄:q eā admīſtratiōis formā aut iſtituerit:aut ſeruarit quā optimus qſq; princeps mō publicis conſultum uelit rebus ſtudio cupiat imitari:nunc ad Cæſarum progeniem redeo:q̄ in nerone:ut tranquillus ait eſſe deſiit:

ſed q̃lis fuerit ipſa ꝑpagatiõis rõ paucis expediã. C. Cæſar dictator: a quo uetus rei pu. forma ſublata ẽ: ſororẽ Iuliã habuit. ex ea: & M. Accio balbo accia nata ẽ: accia ex C. Octauio: Octauũ: q poſtea reꝝ potitus Auguſtus ẽ appellatus: is a maiore auũculo: a Cæſare dico dictatore ĩ nomẽ familiæ aſcitus ꝓxius ab illo ĩperauit: tradit Auguſtus ꝑ manũ Tyberio priuigno ĩpiũ Liuiæ Druſillæ q̃ uxorẽ duxit: & Tyberio Nerõis filio deſtĩauerat ab initio Augu. ſibi ex teſtõ ſucceſſores Caiũ & Luciũ ex iulia filia & M. Agrippa gẽitos: ſed illis utroqꝫ poſt alteꝝ extĩctis. Agrippã eoꝝ fratrẽ & Tyberiũ priuignũ ĩ familiæ & reꝝ ſucceſſionẽ adoptauit: Agrippa uero ob ſordidũ ĩgẽiũ abdicato ſolus Ty. poſt Auguſti exitũ familiæ & ĩpio ſucceſſit: is Germãicũ ex druſo frẽ & mĩore Antõia gẽitũ prĩo Auguſti iuſſu adoptauit: mox eo defũcto Druſũ & Neronẽ eius filios: q̃bus ſublatis tertiũ fratrẽ: ac minimũ natu Caiũ q Caligula cognoĩatus ẽ reꝝ: & ĩpii hæredem aſcripſit: poſt caligulã: Claudius ex druſo Tyberii frẽ natus. & Antõia. M. Antõii Triũuiri: & Octauiæ filia ſortitus ẽ ĩpiũ: ſed hic dubitari põt q̃ rõe ĩ gẽtis ſucceſſionẽ uenerit ſiq̃dẽ pr̃ eius druſus ĩ adoptionẽ nõ uenit ipſe a Tyberio ĩter tertios tm̃ hæredes relatus ẽ a caligula neqꝫ eũ neqꝫ aliũ adoptatũ legere ẽ: ueꝝ qa ĩter tertios hæredes noĩatũ cõſtat: iccirco familiæ ĩſertũ crediderĩ: Claudius ipſe neronẽ Agrippiæ germanici fratris ſuis filiæ: q̃ ipſe uxorẽ duxit: & domitii ænobarbi filiũ ĩ gentis & imperii ſucceſſionẽ teſtamento adduxit: q nouiſſimus eoꝝ: q per adoptionẽ in Cæſaꝝ familiã uenerũt ĩperauit: nã galba de quo ꝓxiæ dicturi ſumus militari ſuffragio abſqꝫ ullo ſucceſſionis ꝑ̃textu ad ĩperii faſtigiũ eſt euectus.

pluribus quidẽ ſignis ſed euidẽtiſſimis duobus apparuit. Liuiæ olim poſt Auguſti ſtatim nuptias ueiẽtanũ ſuũ reuiſenti ꝑ̃teruolans aq̃la gallinã albã ramulũ lauri roſtra tenentẽ ita ut rapuerat dimiſſit in gremiũ: quũqꝫ nutriri alitẽ pangi ramulũ placuiſſet: tẽta pollorũ ſoboles prouenit: ut hodie quoqꝫ ea uilla ad gallinas uocetur: Tale uero lauretũ ut triumphaturi Cęſares inde laureas decerperẽt: fuitqꝫ mos triumphãtibus alias cõfeſtim eodẽ loco pãgere. & obſeruatũ eſt ſub cuiuſqꝫ obitũ arborẽ ab ipſo inſtitutã elanguiſſe. Ergo nouiſſimo Neronis anno & ſilua oĩs exaruit radicitus: & q̃cq̃d ibi gallinarum erat: interiit. Ac ſubinde tacta de cœlo Cæſarũ æde capita omnibus ſtatuis ſimul deciderunt. Auguſtiqꝫ ſeptrum e manibus excuſſum eſt.

PHI. Liuiæ olĩ: hanc hiſtoriã tradit Pli. li. xv. cuius uerba ſubieci: q̃ ſũt hæc. Nãqꝫ liuiæ druſillæ q̂ poſtea auguſta matrimonii nomẽ accepit: cum pacta eẽt illi Cæſari gallinã cõſpicui candoris ſedẽti aq̃la ex alto abiecit in gremiũ illeſam ĩtrepideqꝫ mirãti accеſſit miraculũ: q̃m tenẽtem roſtro laureũ ramũ onuſtum ſuis baccis: cõſeruari alitẽ & ſobolem iuſſere aruſpices ramũqꝫ eũ ſeri ac rite cuſtodiri: qđ factũ ẽ ĩ uilla Cæſarũ fluuio Tyberi ĩpoſita iuxta nouũ lapidẽ flaminia uia. q̃ ob id uocat̃ ad gallias miroqꝫ ſilua ꝓuenit: ex ea poſtea triumphans Cæſar lauꝝ in manu tenuit: coronã ĩ capite geſſit ac deĩde ĩperatores Cæſares cũcti: tradituſqꝫ mos ẽ ramos quos tenuerũt ſerẽdi: hactenus Pli. Veiẽtanũ: ſicut tuſculanũ formianũ & põpeianũ dicimus uillas a locis: ita ueientanũ ꝑ̃toriũ uillãqꝫ ſignificat in ueientão territorio. Alitẽ: gallinã. Ex iuſſu. ſ. aruſpicũ. Pãgi: ſeri plantariqꝫ: eſt enĩ pangere defigere: unde paginæ dictæ: q; in illis uerſus pãgunt̃: ideſt fingunt̃. Polloꝝ: gallinaceorum pullo pullicinus. ὑποκοριστικῶς hoc eſt diminutiue dictus: lampridius ſeruos habuit uectigales: q eos ex ouis atqꝫ pullicinis ac piponibus alerẽt. M. Varro iuuẽcas gallĩas appellat pullaſtras ſicut a nobis quoqꝫ lĩgua uernacula nũcupãt̃. Ea uilla uerba plinii ĩdicãt uillã hãc Cæſaꝝ fuiſſe iuxta Tyberĩ ĩ uia flaminia ad nonũ lapidẽ. Lauretũ: græci daphnona uocãt lauretũ hoc ẽ locũ lauro cõſitũ: q̃ dictiõe uſus ẽ marcialis: ubi ait daphnonos platãos. Rõæ in auẽtino lauretũ uocabat̃: ubi ſilua lauri fuit. Laureas: corõas. ſ. ex lauro: quæ ꝓprie triũphis dicata ẽ autumat plinius laureã uocari ipſa folia. Vnius arborũ nomẽ in latina lĩgua ĩponit̃ uiris. Nã laurea nomen ꝓprium. mar. Cicero libertũ habuit noĩe Tulliũ lauream: cuius epigramma clariſſimũ memorat̃ a Plinio in xxxi. Alias: pli. ſentit morem fugiſſe: ut rami illi ſererent̃: quos ĩ manu tenuiſſent cæſares triũphantes: non enim ſolum coronam in capite gerebant: ſed ramũ quoqꝫ laureũ manu tenebant.

M. AN. Veientanũ ſuũ: uillã ĩ Veiẽtão agro. Pĩgi: ſolo defigi unde carmĩa quoqꝫ pãgi ſũnt dcã: q̃a cẽreis tabulis figerẽt̃ pãgo nũc cão ẽ: nũc ſcribo ea quoqꝫ rõe cõſiſtit laurũ rão ſeri de quo democritus & theophraſtus dubitauere. Alias cõ. e. l. p. pli. rãos quos triũphãtes Cæſares mãu tenuiſſent ſeri ſolitos ſcribit.

PHI. Sub cuiuſqꝫ: cæſarũ. Inſtitutã: ſatã plãtatãqꝫ. Exaruit: hoc ſignũ fuit cũ nerõe ꝑiter exaruiſſe defeciſſeqꝫ ꝓſapiã cæſarũ. Elãguiſſe: mortuis ramalibꝫ & areſcẽte trũco emarcuiſſe. Tacta æde fulmĩe ꝑcuſſa: priſci fulmĩtũ dixerũt id qđ ẽ fulmĩe ictũ. arbores quoqꝫ fanaticæ appellatæ: q̃ erãt fulmĩe ꝑcuſſæ. Auguſti ſceptrũ: qđ auguſti ſtatua mãu tenebat. ẽ. n. ſeptrũ ĩſigne dominãtis. Haud dubie: ſine dubio. Vetere ꝓſapia: Qu. ꝓſapiã eẽ ait uerbũ uetuſtũ nimis & obliťatũ: quo minime utẽdũ eẽ ſentit. Statuarũ titulis: pli. in xxxiiii. r̃fert ĩſtitutũ fuiſſe ut ĩ baſibꝫ ſtatuarũ honores hoĩum & tituli ĩſcriberẽt̃: ne ĩ ſepl̃chris tm̃ legerẽt̃. Prõepotẽ tertio cognatõis gradu ĩfra ẽ ꝓnepos & ꝓneptis. ſicut ſupra ꝓauꝫ & ꝓauia. Capitolini: Qu. catulꝫ capitolini nomẽ accepit ex eo qđ curator fuit r̃ſtituẽdi capitolii illđqꝫ đdicauit qđ ſolũ felicitati ſue đfuiſſe

Ad gallias

pangere
pullicini
pullaſtræ
Daphnon
lauretum

laureta
laurea libertus Ciceronis

Fanaticæ arbores
proſapia
Catulus capitolinus

De proſapia & ueteri origine galbæ.

NEroni galba ſucceſſit nullo gradu contingens Cæſarũ domũ: ſed haud dubie nobiliſſimus magnaq̃ & uetere ꝓſapia: ut q ſtatuarũ titulis pronepotem ſe Quinti Catuli Capitolini ſemp aſcripſerit. Impator uero ẽt ſtẽma in atrio ꝓpoſuerit quo paterna originẽ ad Iouẽ maternam ad phaſiphaen Minois uxorem referret.

De progenitoribus & cognomĩe galbæ.

IMagines & elogia uniuerſi generis exeq lõgum ẽ familiæ breuiter attingã. Qui primus Sulpitiorũ cognomẽ Galbæ tulit cur aut unde traxerit ambiguitur. Quidã putant quod oppidũ hiſpaniæ fruſtra diu oppugnatũ: illitis demũ galbano facibus ſuccenderit. Alii quod in diuturna ualitudine galbeo. i. remediis lana iuolutis aſſidue uteret̃: nõnulli qd̃ ꝑpinguis fuerit uiſus: quẽ galbã galli uocãt: uel cõtra qd̃ tã exilis q̃ ſunt animalia q̃ i æſculis naſcũt̃ appellãturq̃ Galbæ. familiã illuſtrauit Sergius galba cõſularis tẽporũ ſuorũ eloquẽtiſſimus quem tradunt Hiſpaniam ex ꝑtura obtinentem. xxx. Luſitanoꝝ milibus

ſylla cõfeſſus eſt. huius hiſtoriæ mẽtio facta ẽ i uita cæſaris dictatoris galbã aũt fuiſſe neceſſitudine catulo cõiũctũ Plu. quoq̃ teſtat̃: q ait galbã aĩo admodũ elatũ fuiſſe pp catuli cognationem & apud cor. tacitũ ait ipſe galba ad piſonẽ: quẽ mox adoptauit. & tibi iſigne ſulpitiæ ac lutaciæ gẽtis decora nobilitati tuæ adiciſſe: lutacia. n. gẽs dicta ẽ catulorũ: ex quo memoratiſſimus ẽ ille lutacius catullus: q penos uicit prio pũico bello: nauali pugna apud egatis inſulas: de quo ait ſilius i. vi. pũicorum poſſeſſor pelagi ꝓnaq̃ lutacius aura captiuas puppes ad littora uictor agebat. Stẽma: ꝓprie ſtẽma ſignificat ſeriẽ graduſq̃ cognationũ & ut inqt paulus iuriſcõſultus i duas lineas ſepat̃ quaꝝ altera ſuꝑior altera iſerior. ex ſuꝑiore uero & ſecũdo gradu trãſuerſæ lineæ pẽdẽt. hic illud a Pli. eleganter dictũ i. xxxv. ſtẽmat uero lineis diſcurrebãt ad imagines pictas. alias ſtẽmata coronæ ſũt ſicuti ap̃ græcos & in primis apud homerũ & ariſtophanẽ ſubĩde repies. Iulius quoq̃ firmicus ſtẽmata uſurpat ꝓ corõis ſic. n. ſcribit i. iii. matheſeos magnos uiros faciet Mercurius q ſacris & glorioſis ſtemmatibus coronẽt̃. In atrio: apud maioris i atris erãt ſtẽmata & imagiẽs cereæ: q̃ ſingulis diſpõebãt̃ armariis: cõitabãturq̃ funera gẽtilicia. Ex quo ẽ illud notiſſimũ: tota licet ueteres exornẽt undiq̃ ceræ atria. Ad phaſiephaẽ: notiſſima ẽ hiſtoria fabuloſa: q̃ de phaſiphae ſolis filia circũfert̃: quã adamaſſe tauꝝ uſq̃ ad coitũ tradunt. obiter ãnotãdũ dictionẽ hãc eẽ q̃ttuor ſyllabaꝝ: qd̃ euidẽter oſtẽdit uel ille uerſiculus apud auſoniũ: nõ ſum ego mioæ machia paſiphaes. Quod aũt gẽus galbaꝝ eẽt a mioe paſiphaeq̃ oriũdũ teſtat̃ & ſilius italicus: cũ in viii. pũicoꝝ ſic ſcribit de quodã galba huiuſce familiæ. Rectorẽ magno ſpectabat noĩe galbã. huic gẽus ordit̃ mios: Inuiſaq̃ tãto paſiphae. Elogia: laudatiões. teſtificatiões. repete q̃ ſupius de elogio memorauimꝰ. In hãc ſniam ẽ illud catõianũ. decorauere mõumẽtis ſignis ſtatuis elogiis hiſtoriis. Sulpitioꝝ: Plu. galbã ſulpitiũ appellat aitq̃ trãſiuiſſe i cæſarũ familiã cũ priuatus adhuc oĩum ditiſſimus foret. ſextus Aurelius ſic ait. galba nobili ſulpitioꝝ gñe ꝓgẽitus ĩpauit ãnos. vii. dieſq̃ totidẽ. Ambigit̃: dubitat̃. Galbão: galbanũ i ſyria gigni teſtis ẽ. Pli. i. xii. qd̃ ſinceꝝ ſi urat̃ fugat nidore ſerpẽtes. idẽ medicinæ quoq̃ adhibet̃. In alio ſignificatu galbana ueſtimẽta ſũt delicatoꝝ: q̃ a uiris geſtari mordaciter taxat Iuuenalis illo uerſu cerulea indutus ſcutulata & galbana raſa. Inde galbanatus a Martiale dictus hõ molis & effœmiatus tanq̃ galbano i dutus: Tunica quoq̃ galbina a colore dicta: Flauuius uopiſcus in aureliano. Inter hæc fuit tetricus chlamyde coccea: tunica galbina. Illitis: iſperſis ueluti quodã fomite ac nutrimẽto. ab illino illitus iclinat̃. Galbeo: qd ſit galbeũ interpretat̃ ipſemet Tranqllus. tñ alii tradunt Galbeũ eẽ genus ornamenti.

Lutacia gens

Stẽma

Stẽmata coronæ

Galbanũ

Galbanatus

Galbina tunica

illitus

galbeum

M. AN. Pronepotẽ: nepotis filiũ. Qu. Catuli: quẽ dictator i petitiõe põtificatus maximi cõpetitorem hũit: quẽ ẽt prio ꝑturæ die ad diſqſitionẽ populi ob capitolii refectionẽ uocauit. Capitolinii: is. n. capitoliũ refecit ac dedicauit. trãqllus & Mar. ſũt auctores ſunt q ſcribãt capitoliũ a ſylla nõ Catullo inſtauratũ.

Stẽma: maioꝝ imagiẽs: ſiue imaginũ ſeriẽ erãt ſi qdẽ maioꝝ imagines nõ ſolũ decori & ornamẽto ſed ad deꝑcãdũ ſuppliciũ & ignominiã facere uidebat̃. Cicero ſi qd ait deliqro mille ſunt imagines q̃ me a nobis deꝑcent̃. erat ãt ſtẽma imaginũ ordo uelut qbuſdã ramis lineis itercurrẽtibus diſtinctus. pſius ſtẽmate q̃ thuſco ramũ mileſime ducis. Iu. ſtẽmata qd̃ faciũt. M. atria piſonũ ſtabãt cũ ſtẽmate toto dr̃ ſtẽma & coronamẽtũ: qſi ϛεφανῶμα ϛέφανοσ corona eſt ϛεφανόω corono. Elogia: nũc laudatiões: alioqn elogium honoris q̃ uitupationis teſtificatio. Galbano: facibus Ver. galbaneoq̃ agitare graui nidore chelidros. ſeruius galbanũ arboris ſpẽm eſſe ait multis aptã medicaminibus: Pli. ferulã arborẽ & in amano ſyriæ monte naſci ad amoniaci ſimilitudinem: eiuſq̃ Nidore ſerpentes fugari.

PHI. Lana inuolutis: lanæ & in primis ſuccidæ: ut ait Pli. plurima ꝑſtãt remedia p ſe iponunt̃ & aliis inuoluunt̃ medicamẽtis. Galbã galli uocãt: uocabula multa ꝑegrina ex uariis gẽtibus uenerũt i latinã liguã & plurima ut ait qntiliãus gallice ualuerũt: ut theda ac petoritũ q̃ ſũt noĩa uehiculoꝝ: ut bracca. uñ braccata gallia noĩata: ut ẽt galba: q̃ dictõe i gallica ligua ſignificat̃ ꝑpiguis. Galli quoq̃ facũdos uocãt ꝓ facetis

Vocabula gallica

perſidia trucidatis uiriatini belli cãm extitiſſe. Eius nepos ob repulſam cõſulatus iſenſus Iulio Cæſari: cuius legatus in gallia fuerat cõſpirauit cũ Caſſio & Bruto: pp q̃d pedia lege dãnatus eſt. Ab hoc ſũt ĩpatoris galbæ auus & pr̃:auus clarior ſtudio:q̃ dignitate nõ.n.egreſſus p̃turæ gradũ multiplicẽ nec ĩcurioſam hiſtoriã edidit. Pr̃.cõſulatu fũctꝰ: q̃q̃ breui corpe atq; ẽt gibber modiceq; ĩ dicẽdo facultatis cãs ĩduſtriæ actitauit. Vxores habuit Numiã achaiã neptẽ Catuli pneptẽq;.L.Mũmii:q corĩthũ excidi. Itẽ Liuiã occellinã ditẽ admodũ & pulchrã:a q̃ tñ nobilitatis cã appetitus ultro exiſtiat̃: & aliquãto enixius:poſtq̃ ſubinde iſtãti uitiũ corpis ſecreto poſita ueſte detexit:ne quaſi ignotam fallere

ut docet fortunatianus. Ambactus gallica lĩgua ſeruus appellatur. Præpĩguis: ualde pinguis.

Exilis gracilis & macer. Eſculis:glãdifera arbor eſt eſculus.cuius meminit Pli.i.xvi.quã ñ ubiq; naſci tradit.glãde eſculea fungoſa fit porci caro. Aialia:fortaſſis ĩtelligit culices:quos gigni ĩ grãdiferis arboribus ĩdicat Pli. Sergius eloquẽtiſſimus. Cicero ĩ prĩo de oratore ſic meminit de hoc ſergio galba.eqdẽ ſergiũ galbã memoria teneo diuinũ hominẽ in dicẽdo. Idem in bruto ait ſergiũ galbã eloquentia p̃ſtitiſſe:

orationes galbæ redolentes antiq̃tatẽ

cuius tñ oratões exiles fuerũt & redolẽtes antiq̃tatẽ quæ ob id exaruerũt. Luſitanoꝝ:luſitania hiſpaniæ ulterioris puĩcia eſt cui nomẽ dediſſe luſum liberi patris ac lyſam cũ eo bacchantẽ Pli.Martianuſq; pdiderũt. Perfidia trucidatis.M. Tullius in bruto tradit luſitanos:a ſergio galba p̃tore cõtra ĩterpoſitã ut exiſtimabat̃ fidẽ ĩterfectos.ex quo titus libro tribunus plebis.po.ro.ĩcitauit ĩ galbã:& ĩ eũ rogationẽ tulit ſimilẽ priuilegii.M.quoq; cato cẽſorius ĩ galbã luculẽta oratione ĩuectus ẽ.tũ quãta eloquẽtiæ uis in galba foret cognitũ eſt:q liberos ſuos puulos in cõcione pducẽs:filiũq; ẽt ſulpitii galbæ ſuis ipſe mãibus circũferẽs.fletu ac miſeratiõe commouit po.ro.ad miſericordiã:& ita eripuit ſe flãma atq; euaſit dãnationẽ:cuius rei mẽtio quoq; fit a fabio Quintiliano in ſecũdo ĩſtitutionũ.Oroſius ãt ĩ.iiii.ſcribit ſergiũ galbã p̃torẽ a luſitanis magno p̃lio uictum fuiſ-

Viriatinũ bellum

ſe uniuerſoq; exercitu amiſſo ipm cũ paucis uix elapſum euaſiſſe. Viriatini belli:q̃d duce uiriato luſitani aduerſus romãos geſſerũt:fuit ãt uiriatus uir calliditatis acerrimæ:quæ ex uenatore latro.ex latrone ubi dux atq; ĩpator luſitanoꝝ p annos.xiiii.Rõanos duces exercituſq; cõtriuit.trabeas faſces cæteraq; inſignia rõana in mõtibus ſuis trophea p̃fixit.tãdẽ ĩſidiis ſuoꝝ ĩterfectus ẽ:cũ domeſtici pcuſſores pecũia corrupti

mors uiriati primo uiriatus in æuo

a Seruilio cepiõe fuiſſent:q uiriatũ uino depoſitũ pemerũt:q a ſuis deflectus nobiliſſime tumulatus fuit. Rõani hãc uictoriã:qa p̃tio empta fuerat ĩprobarũt:pcuſſoreſq; ĩdignos p̃mio iudicauerũt.ad hũc uiriatũ alludẽs ſilius ſic cecinit in.iii.punicoꝝ:prĩo uiriatus ĩ æuo.Nomẽ romãis factũ mox nobile dãnis. Cuius legatus in gallia:Cæſar in cõmẽtariis crebro meminit de hoc legaro ſuo galba.cuius uirtutẽ in primis extollit in.iii.cõmẽtario belli gallici. Ob repulſam cõſulatus:hircius in cõmẽtario belli gallici mẽtionẽ fecit huius repulſæ:q̃ paſſus ẽ galba ĩ cõſulatu.ſcribit.n.aduerſarios Cæſaris ĩſolẽter gloriatos:ereptũ eſſe ſergio galbæ cõſulatũ.cũ is multo plus gr̃a ſuffragiis ualuiſſet:ꝙ cæſari cõiũctus & familiaritate & neceſſitudine legatiõis eẽt. Pedia lege dãnatus:auguſtus:ſicut in auguſti uita latius explicatũ ẽ:cõſpiratores Iulii Cæſaris aggreſſus eſt legibus:& ĩ primis lege a q̃nto pedio lata reos cedis detulit. Nec ĩcurioſam:non incurioſe negligẽter cõpoſitã.

Gibber
Gibberus
Gibberoſi
Corinthus decus græciæ
Euerſio corinthi

Gibber:gibbo deformatus gibber & gibberus dr̃ q gibbũ hẽt.Pli.gallinaꝝ genus gibbeꝝ uocat q̃d gibboſæ ſunt.ipſe quoq; gibbus noĩat̃ gibber.Iu.attritus gibbere naſus. Iulius firmicus tradit ĩ.viii.matheſeos naſci gibberoſos q ĩ ſeptĩa p̃tes arietis hũerint horoſcopũ. Induſtriæ:nauiter ſoler ter aduerbiũ ẽ. Actitauit:frequẽter egit:agere.n.dñr cauſidici & oratores:uñ actio dcã. Mũmi: pneptẽ L.mũmius cui cognomẽ achaici uictoria dedit conrĩthũ diruit q̃d oppidũ achaiæ cap̃ græciæ decus & lumẽ maximi ſcriptores appellãt.Cã belli fuit critolaus:q legatos rõanos cõtra ius gẽtiũ uiolare auſus ẽ:& cũ ob hoc mãdatũ fuiſſet metello bellũ achaicũ:ad alienã uictoriã nũmius uẽit:q ſub ipſis iſthmi faucibꝰ fudit acheos.mox corĩthus ab ĩcolis deſerta & ſolo æq̃ta ẽ.ſignis tabuliſq; ſpoliata:q̃bus cũ totã repleſſet Italiã ĩ domũ ſuã nihil ĩtulit.nãq; ut auctor ẽ Strabo tabulas pictas rogantibus amicis facile largiebat̃. Addit Pli.tũc æra corĩthia q̇ p̃cioſiſſima fuerũt ab eodẽ diſpſa fuiſſe cõpluribꝰ achaiæ oppidis.Idẽ alio loco arbitrat̃ picturã externã rõæ primũ publicatũ fuiſſe ab hoc.L.mumio:q ariſtidis tabulã libeꝝ p̃rem cõtinẽtẽ ĩ cereris delubro poſuit.Cũ itaq;.L.M.Achai.cognoĩaret̃ merito mũmia illius pneptis achaia nũcupata eſt.

M.AN. Sergius galba:Cicero & Sergio galbæ:&.c.Lælio:ſocero tuo:quas conſtat dicẽdi gloria præſtitiſſe:Tacitus ꝙ ad Sergium inq̃t galbã:&.C.Læliũ attĩet & ſi quos alios antiquorũ agitare nõ deſtitit apud Liuiũ:& Corneliũ.Seruiũ p ſergio legit̃. Perfidia trucidatis:& ad luſitanos:& ad galbã referri poteſt:Liuius auctor ẽ:cõfeſſum ĩ iudicio galbã iccirco luſitanos pp ſe caſtra hñtes ſuo iuſſu cæſos ꝙ cõptũ habuiſſet equo & hoĩe ĩmolatis p ſpẽm pacis illos ſuũ exercitũ adoriri ĩ aĩo hũiſſe. Viriatini:ab auctoris noĩe nũcupati. Caſſio & Bruto prĩcipibus cõiuratiõis:q̃ Cæſar dictator ẽ oppreſſus. Pedia lege:a.Qu.Pedio cõſule lata ea alibi. Gibber:gibbo ĩſignis. Qui corinthũ excidit:Cicero q̃d ſi.L.Mũmius aliquẽ iſtorũ uideret Matelionẽ corinthiũ cupidiſſime tractantẽ.quũ ipſe totã corinthon cõtẽpſiſſet.

PHI. Ditem: opulentam. Appetitus: deſideratus. Enixius: uehementius cupidiuſq;. Subinde:fre-

uideret. Ex achaia liberos Caiũ & Sergiũ ꝓcreauit quorũ maior Caius attritis facultatibus urbe ceſſit prohibituſq; a Tiberio ſortiri anno ſuo ꝓcõſulatũ uolũtaria morte obiit.

De natiuitate Galbæ & iudiciis principatus eius.

SErgius Galba ĩperator. M. Valerio Meſſalla. Cn. Lẽtulo cõſulibus natus eſt. ix. calen. ianua. in uilla colli ſuppoſita ꝓpe terracinã ſiniſtrorſũ fũdos petẽtibꝰ: adoptatꝰ a nouerca ſua liuia nomẽ & ocellare cognomen aſſumpſit mutato pronomine. Nã Lucium pro Sergio uſque ad tempus imperii uſurpauit. Conſtat Auguſtum puero adhuc ſalutanti ſe inter æquales appræhenſa buccula dixiſſe καισΐ τεώνον ἄρχησ ἡμίον παρξοῦ. Sed & Tyberius quum comperiſſet eum imperaturum uerum ĩ ſenecta uiuat ſane ait: q̃ndo id ad nos nihil ptinet. Auo quoq; eius

quenter. Inſtanti: liuiæ. Vitiũ corporis: gibbum. Detexit: retexit denudauit oſtendit. olim crates thebanus quidam conſimile feciſſe proditur: q cum hiparche eum maritum optaret ĩter ſcapilium retexit: qđ erat gibberoſum peráq; cũ bacculo & pallium humi poſuit profeſſus puellæ eam ſibi eſſe ſuppellectilem: eamq; formam quam uideret proinde inquit ſedulo conſule: ne poſt penitudo te capiat. enimuero hipparche cõditionem accipit reſpondẽs iã dudũ ſibi ꝓuiſum ſatis eẽ & ſatis cõſultũ neq; ditiorem maritũ neq; formoſiorẽ uſpiam gentium poſſe iuenire. proinde duceret quo libeat: & ita crati cynico philoſopho nupſit hipparche. Ex achaia: mumia ꝓnepte. L. mummii attritis facultatibus: cõſumptio patrimonio. Sortiri ꝓconſulatũ: moris erat apud romanos ut conſules ꝓuincias proconſulares ſortirentur. hinc frequẽter leges apud hiſtoricos cõſulibus ſorte obueniſſe ꝓuincias. Tyberius uero ꝓhibuit. C. galbam ne ſortiretur ꝓconſulatũ. ꝓpter facultates atritas: quo dolore ꝑculſus Caius adiit morrẽ uolũtariam. Suo anno: legitimo quo. ſ. ꝑ leges poterat fieri cõſul. de ꝓcõſulatu aũt officioq; ꝓcõſulis alibi ſcripſimus habũdãter. Cicero gloriaẗ ſuo qdẽ anno ſe honores adeptũ eſſe cũctorũ ſuffragiis: qđ cõtigit paucis nobilibus. ꝓcõſul primus apud romanos uideẗ fuiſſe. p. philo. cui primo impium prorogatum eſt: ut docet Liuius in. viii. qui appellat proconſules: quibus finito conſulatu imperium ꝓrogaẗ. Colli ſuppoſita: p̃ceptũ uarronianũ eſt ut potiſſimũ ſub radicibus mõtis uilla edificeẗ. Columella quoq; optimã eſſe uillæ poſitionẽ arbitraẗ ĩ mediis collibus ubi aer calore & frigore tẽperatus eſt. Siniſtrorſum: ad ſiniſtrã partẽ. Ora ius ille ſiniſtrorſum hic dextrorſum: unus: utriq; error. Fũdos: nomẽ eſt oppidi de quo oratius fundos aufidio luſco p̃tore libẽter linqmus. Liuii nomẽ: a nouercæ noĩe noĩatus ẽ Liuius galba: & ocellaris cognominatus cũ illa liuia ocellina noĩareẗ. Luciũ: exiſtimo legẽdũ eẽ liuiũ: ut cõgruat cũ ſupradicta ſnĩa. qđ. ſ. liuii nomẽ aſſumpſerit. Inter equales: inter pueros eiuſdẽ ætatis & coeuos: quos græci ſynchronos appellãt q̃ſi contẽporaneos ſcribit Hieronymus oſeen prophetã fuiſſe ſynchronõ eſaiæ. Buccula: ſermo ẽ polyſemus. i. multa ſignificans: nãq; pars caſſidis eſt: de qua Iuuenalis: & fracta de caſſide buccula pendẽs: ſignificat & uaccã. Vir. in prĩo georgicoꝝ. aut buccula cœlũ ſuſcipiẽs patulis captauit naribus auras: Columella maſculino uſus eſt: nã buculos dixit ꝓ iuuẽcis bobus: ſic enim ait in ſeptimo agricolationis. cũ deinde bucculos cõpræhẽderis ꝑducito ad ſtabulũ. p̃terea buccula accipitur pro puſilla bucca: quæ oris pars eſt. de buccis Pli. in. xi. ſic refert ĩfra malas ſunt hilaritates: riſumq; ĩdicantes buccæ. Ex q̄bus uerbis diſcimus buccas ꝓpriæ: intellige partes illas: quæ inflari ſolẽt: quæ duæ ſunt in hoĩe. hinc ait Oratius. Quid cauſæ merito q̄n illis iuppiter ambas iratus buccas inflet. Interdũ buccã ĩtelligimus ipſum os: ſicut illud ꝓuerbialiter dictũ: qcq̄d in bucca uenerit: hĩc buccula deduciẗ accipiturq; ꝓ puſilla bucca ſiue oſculũ ipſum ideſt ꝑuum os: ſiue ꝑtẽ genaꝝ: quæ inflaẗ intelligere uellimus. In hoc ſignificatu capit nũc tranquillus. Nã mos eſt cum puerũ oſculari uolumus: ut illius bucculã manus apprendamus qđ ad ỏs & ad genam referri põt. In hanc ſnĩam apuleius ĩ. vi. de aſino aureo ſic ſcribit. Tunc iuppiter ꝑpreſſa cupidinis buccula manuq; ad os ſuũ relata cõſauiat. κα̈ὶσυτκυοϰ: græca uerba ſunt: q̂ ſic ĩterp̃tanẗ. & tu filii impio noſtro adhere. Ad nos nihil ꝑtinet: quia nos iam defuncti erimus: ſi ſenecta ætate imperaturus eſt Galba.

M. ANTO. Appetitus: q̃q̄ gibber. Enixius: ſtudioſius. Subinde: ſæpius Inſtanti: ocellinæ. Vitiũ corꝑis: gibbi deformitatẽ. Attritis: cõſumptis. Sortiri ꝙ ob id negatum appet: qa cõſumptis fortunis oĩbus ſolũ uertiſſet. Anno ſuo: & ad deſignationẽ ĩpam referri põt: ꝙ in plures ãnos ꝓuĩciæ ordiareñẗ aut ꝙ ex cõſulatu quũ ꝓcõſul ueteri ĩſtituto eẽt ꝓuinciã adminiſtraturus a Tyberio prĩcipe ſit ꝓhibitus. Liuii

Exẽplum cratis philoſophi
Inter ſcapilium
Proconſul primus philo.
ſynchroni equi polyſemus buccula
Bucculi
Buccæ.
duæ ĩ hoĩe

nomen & ocellare cognomen. Liuia.n.ocellina eius nouerca eſt dicta aq̃ fuit adoptatus. Lucũ:ut.L.Liuius ocellaris ſiue ocellinus diceret᷑. Puero:galbæ. Salutãti: ĩter᷑officia ſalutãtiũ aſſiſtẽti. Inter æq̃les ĩter eiuſdẽ ætatis pueros. Buccula:ore nã oris cõcauitas bucca dr̃.cicero qcqd ĩ buccã uenerit.Iu.notæq; p oppida buccæ.Hora iuppiter ambas inflatus buccas:eſt & buccula pua hos:Pli.eidẽ morbo bucculæ iecur ꝓdeſt: Ver.aut buccula cœlũ ſuſpiciẽs eſt & ps caſſidis: p q̃ emittit᷑ ſpũs.Iu.Lorica & fracta de caſſide buccula pẽdẽs. Καισυ τέκνοϋ τησ αρχliσ νμῶντσᾶριξῶν:& tu fili principatum noſtrũ.iuxta ſedens.

fulgur procurãti:quum exta de mãibus aqla rapuiſſet:& in frugiferã quercũ cõtuliſſet ſũmũ ſed ſerũ impiũ portẽdi familiæ reſpõſũ ẽ. Et ille irridẽs ſane ĩqt quũ mula pepit. Nihil æq; poſtea Galbã tẽtãtẽ res nouas cõfirmauit q̃ mulæ ptus:cæſariſq; ut obſcœnũ oſtẽtũ abhortẽtibus:ſolus ꝓ lætiſſimo accepit mẽor ſacrificii dictiq; aui. Sũpta uirili toga ſõniauit fortunã dicẽtẽ ſtare ſe ante fores defeſſã:& niſi ocius recipet᷑ cuicũq; obuiæ p̃dæ futurã. utq; uigilauit apro atrio ſimulacrũ ęneũ deæ cubitali maius iuxta limẽ inuenit: idq; græmio ſuo tuſculũ ubi æſtiuare conſueuerat:auexit: & in parte ędium conſecratum menſtruis deinceps ſupplicationibus & peruigili anniuerſario coluit:quãquam ætate modũ conſtanti ueteris ciuitatis exoletumque mortem ac tan-

Fulmĩa læta aduerſa mixta
ꝓcuratiões fulminum
Prouorſũ fulgur
Nocturna fulmĩa ſũmani
Frugiferæ arbores
Fruges

PHI. Fulgur ꝓcuranti: expiãti ꝓpiciãtiq; p procuratiões. Nã fulminũ q̃dã ſunt læta:q̃dã ſunt aduerſa: q̃dam mixta: q aduerſa ſunt:ut inquit ſeneca mala portẽdũt: & ideo expiationibus ꝓcurationibuſq; propiciari ſolẽt ad auertẽda mala: q minitant᷑ & de his ꝓcurationibus fulminum intelligit.Idẽ Seneca ſic ſcribens in .ii.q̃onum naturalium. Quid ergo expiationes procurationeſq; quo ptinent:ſi mutabilia ſunt facta.apđ Lucanũ ĩ primo pharſaliæ deſcribit᷑ ꝓcuratio fulminis fcã ab auriſpice ꝓuorſum fulgur appellauerunt:qđ ignoratur noctu an ĩterdiu ſit factũ.Ideoq; ioui & ſumano res diuĩa fiebat qa diurna iouis nocturna ſummãi fulgura habebant᷑.ẽ aũt ſummãus deus q̃ſi ſummus maniũ dictus ut ĩterp̃tat᷑ Marciãus:quẽ mõ ditẽ patrẽ:mõ plutonẽ appellãt. Frugiferã quercũ:frugiferas arbores Pli. Apule.& Tacitus uocãt:q fructũ ferũt:fruges ãt arboꝝ antiqtus fuerũt glãdes ut alibi docuĩus. uñ merito quercus frugifera eſt dicta. Vlpiãus tamẽ negat poma dici fruges: cũ Iuliãus ſcribat fruges oẽs eſſe qbus hõ ueſcat᷑.

Mulæ non pariunt
Mulæ q̃ pariãt hiſtoria pulchra
Tot zopyros malo
obſcenũ
Cubitus geometricus
Tuſculũ
Eſtiuare
Mẽſtruus
Mẽſtruus ſumptus
Mẽſtrua
Menſes
Anniuerſaria

Sũmũ:maximũ. Portẽdi:ſignificari. Familiæ:ſulpitiorũ. Reſpõſum ẽ:ab aruſpicibus ꝓcuratoribuſq; fulminis. Illæ:auus galbæ. Cũ mula peperit:hoc dixit ꝑinde ac ĩtelligi uolẽs nunq̃ impiũ in familia ſua futurũ:tanq̃ mulæ nunq̃ pariãt. Ariſtoteles enĩ muloꝝ genus ſterile eſſe & in totũ nõ parere ꝓdidit.cauſaſq; ſterilitatis elegãtet cõplexus eſt libro.ii.de generatiõe aĩaliũ: ubi ait mulã cõcepiſſe qdẽ aliq̃do ſed ad finẽ nequiſſe pduxiſſe:qđ cõceperit.Pli.uero noſter in.viii.mulas dixit iccirco nõ parere. Quod ea q duobus diuerſis generibus naſcant᷑ tertii generis fiãt & neutri parentũ ſint ſimilia: eaq; ipſa:quæ ita nata ſunt nõ gignere in omni aĩalium genere eſt.tamẽ in annalibus hiſtoriiſq; romanis mulas peperiſſe ſæpe:uerũ ꝓdigii loco id habitũ eſt.Idem Ariſtoteles in ſexto de animalibus in ſyria tradit mulas eſſe quæ coeant & pariant omnes.ſed id genus diuerſum eſt a genere mulaꝝ noſtratiũ:apud herodotũ in thalia.luculẽta hiſtoria eſt graphice perſcripta de babylone obſeſſa a rege dario:ĩ qua unus babyloniorũ ꝓbra ingerens dario atq; eius exercitui:quid ĩquit iſtic deſidetis pſæ:quin potius abſceditis:tũc expugnaturi nos cum mulæ pepererint.hoc ille dicebat credẽs nunq̃ parere mulã.ſed Pauloпoſt cõtigit:ut quædam mula pareret zopyro:quo oſtento in ſpem uenit capiẽdæ babylonis & cœpit cũ babylonios uaframẽtis circunueniſſet.propter quod beneficium Darius tanti fecit zopyrũ:ut olim aperto malo punico optauerit ſe male tot zopyros:quot erãt mali punici grana. Obſcenũ:dirũ execrabile ominoſum. Vir.obſceniq; canes importunæq; uolucres ſigna dabant. Pro lætiſſimo accipit:fecit idem galba quod zopyrus:qui pro fœlici oſtento accepit mulam peperiſſe:animo reputans uerba illius babyloni q inter initia obſidonis dixiſſet:tunc fore ut babylon expugnaretur cum mulæ parerent. Ante fores: ipſius galbæ. Ocius: cito celeriter. Aeneum:ex ære fabrefactum. Deæ:fortunæ. Cubitali:cubitus cõſtat ex.xxiiii.digitis:ut inquit Victruuius hoc eſt ex ſex palmis.eſt præterea cubitus geometricus:q origene & Auguſtino auctoribus.ſex noſtra cubita continet. Tuſculum:in ciuitatem tuſculanam:de qua alibi pluribus.M.cato fuit Tuſculanus. Interdum tuſculum diminutiuum eſt turis:ut apud plautũ.In aulularia.hũc tuſculũ emi & haſce coronas floreas. Eſtiuare:eſtiuo tẽpore comorari ſicut hybernare ad hybernũ tempus refert᷑. Varro mihi greges in apulia hybernabant:q in arretinis montibus eſtiuabant. Edium:domus.Menſtruis ſupplicationibus: per ſingulos menſes:a menſe enim menſtruus deriuat᷑.unde luna a marone mẽſtrua dicta. Et ſumptus menſtruus a columella.hinc etiam fœminarum pro fluuia mẽſtrua nuncupant᷑:quia ſingulis menſibus cõcitantur. unde Pli.ſæpiſſime menſes uocat. Peruigili anniuerſario.ſacra quæ quot annis ſemel fiunt anniuerſaria dicunt᷑. anniuerſariũ puigilium appellat ſacrificium:quod iugi uigilia per totam noctem celebrabatur:ſicut erant peruigilia cereris.Cor.Tacitus ait.lectiſternia ac peruigilia celebrauere fœminæ: quibus marii erant. Cõſtanti:Firma & robuſta. Exoletum:Abolitum & qui iam per deſuetudinem euanuerat.

M.AN. Procurãti:ſacrificio expiãti. Quũ multa pepit:q̃ ſint tertiũ gẽus mulæ: iccirco nõ piunt Pli.ẽ auctor:ſed annaliũ mõumẽtis cõſtat nõ nũq̃ pepiſſe:reqꝫ ĩ portẽtũ uerſa. Theophraſtus ĩ Archadia mulas parere tradidit:Herodotus ſub id tp̃s quo babylonẽ Cyrus expugnauit:enixã fuiſſe mulam ſcribit. Deæ fortunæ.Iu.ſed nos te facius fortuna deam:cœloqꝫ locamus. Aeſtiuare:æſtiuis mẽſibus ſecedere. Anniuerſario:annuo ſacro. Peruigili:diligenti:ac nihil intermiſſo:uel certe ſolẽni peruigilio.

tum in domo ſua hærentem obſtinatiſſime retinuit:ut liberti ſeruiqꝫ bis die frequentes adeſſent:ac mane ſaluere: ueſperi ualere ſibi ſinguli dicerent.

De ſtudio eius ĩ artibꝫ & iure:& uxoribꝫ eius & filiis eius.

Nter liberales diſciplias attẽdit & iuri:dedit:& matrimonio operã. Verũ amiſſa uxore Lepida: duobuſqꝫ ex ea filiis remãſit in cælibatu:neqꝫ ſollicitari ulla conditione amplius potuit:ne Agrippinę quidẽ uidua tæ morte Domitii: quæ maritum quoqꝫ adhuc nec dum cælibem galbam adeo omnibus ſolicitauerat modis:ut iter cõuẽtum matronarũ correpta iurgio: atqꝫ ẽt manu pulſata ſit a matre Lepida:Obſeruauit ante omnes Liuiam Auguſtam cuius & uitæ gratia plurimum ualuit:& mortuę teſtamento pœne ditatus eſt:ſeſtertium nanqꝫ quingẽties quum p̃cipuum inter legatarios habuiſſet:qua notata non perſcripta erat ſumma hęrede Tiberio legatum ad quingenta reuocãte ne hæc quidem accepit.

De honoribus p eũ geſtis:& diſciplia ĩ re militari.

Onoribus ante legitimũ tẽpus initis p̃tor cõmiſſione ludorũ floralium nouum ſpectaculi genus ele-

PHI. Mane ſaluere: ut hora matutina accedentes ſalutarent ueſp̃tina abeũtes dicerent uale: qđ eſt uerbũ recedẽtiũ. Attendit: iuri operã dedit iuri ciuili. Matrimõio:operã:q ducit uxorẽ operam dat m̃rimonio: ſicut q coit cũ uxore operã dare dicit̃ liberis. In celibatu: ſine uxore: ſupra ſatis ac ſup de celibe & cælibatu memorauius: ẽ aũt ꝓprie celebs: is q uxorẽ habuit nec habet:quod curioſus lector cognoſcet ex obſeruatiõe ſcriptorum ſi claſſici fuerĩt nõ proletarii. Interdũ pro eo accipit̃ celebs:qui ſine uxore ẽ ut ego ſum nec me penitet uiuere ĩ celibatu: nec ad hoc æui expertum eẽ moleſtias uxorias. Morte domiti:hic fuit Neronis pater. Maritum habentẽ uxorem.eſt.n.maritus nomẽ ad aliquid. Celibem: ſine uxore. Correpta: obiurgata matronali cõuitio. A matre lepida:quæ fuerat uxor galbæ. Obſeruauit: modo coluit & ueneratus eſt:alias obſeruare ſignificat ſpeculari & diligẽter attẽdere. Plautus:ne me obſeruare poſſis qd rerũ gerã. Plurimum ualuit:ſcribit Plutarchus galbã genere cõiũctũ fuiſſe liuiæ uxori Cæſaris:cuius opera ex palatio ꝓceſſerit ad cõſulatũ. Pœne:merito addidit hãc p̃ticulã pœne q̃a haud dubie fuiſſe locupletatus & factus opulẽtus ſi legatũ ſibi liuianũ accepiſſet.ſed id ĩterceptũ fuit tyberii fraude. Inter legatarios:legatarii ſunt q̃bus legata a teſtatore ſiuę legatore reliquũt̃ ſicut mãdatarii q̃bus mãdata dant̃. Notata nõ p̃ſcripta ſumma:aliud eſt notare ſumma pecuniarũ:aliud p̃ſcribere notat̃ ſumma p notas ſicut calculatores:rationatoreſue notare cõſueuerũt:ut exẽpli gr̃a.L.apud romanos antiquos nota erat q̃nquagĩta:ſicut q̃ngẽta p.D.lr̃am notabant̃:p̃ſcribere uero eſt ipſis lr̃is ĩtegraqꝫ dictione ſummã explicare.Igit̃ cũ ĩ teſtõ liuiæ ſumma illa pecuniæ:quã noĩe legati galbæ relinq̃bat notata eẽt nõ perſcripta:facile potuit tyberius legatũ illud a q̃ngentis reuocare ad q̃nquagĩta:ut .ſ.loco.d.ſupponeret.l.ſine magna ĩmutatiõe.dixĩus.n.q̃ antiq q̃ngẽta notabãt p lr̃am.D.quinq̃ginta uero p lr̃am.L.ĩter.d.aũt &.l.haud magna diſtãtia eſt Honoribus:magiſtratibus. Cõmiſſiõe ludorũ:officium peculiare erat p̃toris:ut ludos exhiberet priuata ĩpenſa.hinc Ci.laudat murenæ magnificentiã:qui in p̃tura ludos fecit magnificentiſſimos:q illi mox in petitione cõſulatus admodũ profuerũt apud populũ ludis magnope letãtem.hic ſimachus ĩ epiſtolis ait.In p̃tura filii mei equorũ mihi curuliũ nobilitas p̃parãda eſt: ut expectationi po.ro.mea pecunia tua cura reſpõdeat.Itẽ deſignatũ tibi ad urbanã p̃turã filiũ meũ nũtio: intelligis q̃d ſibi hoc indiciũ uelit:q̃drigaꝝ curuliũ nobilitas p̃parãda ẽ.Igr̃ galba cũ eſſet p̃tor creatus anteq̃ p leges liceret edidit ludos quorũ ſciret magnificentiã a po.ro.ꝓbari ut magnificẽtiores forẽt eos exornauit noua elephãtoꝝ funabuloꝝ editione. Ludoꝝ:floraliũ.Flora cũ magnas opes ex arte meretricia acquiſiuiſſet:po.ro.ſcripſit hæredem certãqꝫ pecuniã reliquit:Cuius ex annuo fenere ſuus natalis dies celebraret̃ editione ludoꝝ:quos appellant.Floralia.hi ludi celebrabant̃ cũ oĩ laſciuia cõuenientes memoriæ meretricis nã præter uerboꝝ licentiam:quibus obſcenitas omnis effundit̃:exuunt̃ etiã ueſtibus populo flagitãte meretrices:quæ tũc mimoꝝ fungunt̃ officio:etiam in cõſpectu populi uſqꝫ ad ſacietatem impudicoꝝ luminũ:cũ pudẽdis motibus continent̃.auctor lactãtius in prĩo diuinaꝝ inſtitutionũ.hĩc illud epigrãma tarii poetæ. Noſces iocoſe dulce cũ ſacrũ floræ:feſtoſqꝫ luſus & licentiam uulgi.idem alio loco floralicias feras uocat:quæ in ſpectaculo floralium ludorum exhibebant̃.mythici.i.fabulatores finxerunt Floram eẽ deam quæ floribus præſit:eamqꝫ oportere placari:ut fruges cum arboribus & uitibus bene proſpereqꝫ flo-

Saluere
Valere
Celebs
Obſeruare
Legatarii
Legatores
Mãdatarii
Notare
L.nota q̃n q̃genarii
Quigẽti p .D.notant̃
Ludi p̃torum
Floralia
Floralitiæ fere
Mythici

Gloris
Flora
uocor
maieſtas ca
tonis

reſcerent. Vnde floralia ad quartum calen. Maii inſtituerunt diem feſtum : ut omnia bene defloreſcerent. Sicut docet Plinius in.xviii.& Marcus Varro in primo de re ruſtica inuocat deam floram ut illa propicia frumenta atq́ arbores tempeſtiue floreant itaq́ inquit floræ ludi floralia inſtituti. Ouidius i.v.faſtorum cecinit floram nympham fuiſſe:quæ goris ſit uocitata eamq́ a zephyro nubenté a marito id muneris accepiſſe ut haberet omniũ florũ ptãtem.olim cato cũ ludos florales ſpectaret po.Ro.catoniana maieſtate cõmotus erubuit poſtulare ut míme nudarentur:quo cognito diſceſſit e theatro cato: ne p̃ſentia ſua ſpectaculi conſuetudinem ípediret:quem habeũtem ingenti plauſu ut inquit Valerius capite de maieſtate po.Ro.proſequutus priſcum morem iocorum in ſcenam reuocauit.

M.ANTO. Exolétũ:abolitũ. Hærenté:retétũ. Mãe ſaluere:ꝙ hoïs loco duci potuit:q̃ſi futurũ eſſet ut íperator q̃doq́ mãe publice ſalutaret̃. Iuri:iuris ſciétiæ cognitioni. In cælibatu:uita cõiugii expte q̃q̃ proprie cælebs is é q caret:caruitq́ ſemp cõiuge:q̃doq́ tamẽ ſimpliciter ut nũc ꝓ quocũq́ uxoré nõ hñte accipit̃: Fabius lib.an ſeruus:maritus an cælebs. Agrippiæ:q̃ ex domitio ænobarbo neroné prícipé géuit.

Nec dũ cælibé.i.adhuc maritũ uiua lepida:q̃ repudiata opus erat:ut galbæ cõiugio potiret̃. Correpta: ícrepita:iurgio excepta. A mr̃e lepidæ:galbæ ſocru.q̃ filiæ repudiũ timebat. Legatarios : q liuiæ legata ſortiti ſunt. Notata:nũerorũ figuris:nõ ſyllabis & pléis dictiõibus exp̃ſſa. Ad gnq̃gita:una uidelicet calcularia figura í calce adépta. Ludorũ floraliũ:flore ſacroꝝ q pridie calé.maias celebrãt̃ eã larétiã fuiſſe q dá aiũt nobile ſcortum:quæ po.ro.ſub conditiõe hæredem reliquit ut natali ipſius die annui ſibi ludi fierent patres flagitium auerſati:dicta quæ floribus præeſſet clacádam céſuere fruges cũ arboribus & uitibus bene & proſpere florent:& ꝙ ludi a nudis celebrarentur magna q̃dem licétia.M.Quis floralia ueſtit & ſtolatum permittit meretricibus pudorem.Iu.Digniſſima prorſus florali matrona tuba.

phantos funambulos edidit. Exinde prouinciæ. Aquitaniȩ anno fere præfuit. Mox conſulatum per ſex menſes ordinarium geſſit. Euenitque ut ipſe. L. Domitio patri Nerõis ipſi Siluius Otho pater Othonis ſuccederet uelut præſagiũ in ſequentis caſus quod menius inter utriuſq́ filios extitit imperator. A Caio Cæſare ludis ſubſtitutus poſtridie quam ad legationes uenit ſolemni forte ſpectaculo plaudentes inhibuit data teſſera : ut manus penulis continerent : ſtatim per caſtra iactatum eſt : diſce miles militare Galba eſt non

Funãbulus
Schenobates
Neubates
Fũepeus
Ingeniculus
Engoniaſis
aq̃tania

PHI. Elephantos funãbulos: funãbulus dicit̃ is qui per funes ambulat:unde & nomen cõpoſitũ eſt.græci ſchenobaté uocãt.ſicut Neurobaté:q per neruos currit q̃ dictiõe uſus eſt. Flauius uopiſcus ſcribés neurobaté exhibitũ eé í ſpectaculis a cario íparore prius meſſalla coruinus funãbulũ dixiſſe prodit̃: ne ſchenobaté græcã dictioné latinis uerbis im miſceret poſt meſſallé Terentius funãbuli nomen uſurpauit: q ſic ait in ecyra.ita populus ſtupidus in funãbulo aíum occuparat.in lib.annotationũ obſeruimus funãbulũ eleganti uocabulo dici funepeũ ab Apuleio in libris floridoꝝ.nati ſub ſydere ígeniculi:qué græco uocabulo engoniaſin uocãt erũt funãbuli & neurobatæ:ut docet Iulius firmicus in.viii.matheſeos.Quod aũt elephãti docilitate tãta ſint p̃diti:ut ꝑ funes ícedãt docet Pli.in.viii.q ait elephãtos aduerſis funibus ſubiſſe.qđ q̃dé miꝝ fuit:ſed mirabilius exiſtimatũ:cũ retrogradirent̃ funibus utiq́ ꝓnis.Seneca quoq́ libro epiſtolaꝝ undecío ſic ínq̃t.elephantem minimus ethiops iubet ſubſidere in genua:& ambulare ꝑ funé. Aq̃taniæ:pars é galliaꝝ trãſalpinaꝝ pro ut hiſtorici geographiq́ tradiderũt: de q̃ Amianus Marcellinus ſic refert.hæ ꝓuiciæ urbes: q̃ ſunt ſplédide galliaꝝ.Aq̃tania q̃ pyreneos mõtes & eã ptem ſpectat Oceani q̃ ꝑtinet ad hiſpanos.pria ꝓuintia é aq̃tania:amplitudíe ciuitatũ ad modũ culta.

Ordíarii
Suffecti

Ordíariũ:legitio ordine datũ:oſtédit lãpridius differre ordíarios cõſules a ſuffectis:tãq̃ ordinarii ſint illi:q ex ordine creati ineũt magiſtratũ anni prícipio.ſuffecti uero q in locũ demortui ordíarii ſuſtituunt̃.Iuppiter in.v.ab horoſcopo loco faciet cõſules ordinarios. ut docet Firmicus maternus in tertio matheſeos. Ipſi:galbæ. Succederet: in conſulatu. Inter utriuſq́ filios:neroné filiũ domitii & othoné filiũ ſiluii othõis:íter quos ita medius fuit ípator galba:ſicut medius fuerat cõſul íter p̃res eoꝝ. A Caio:caligula. Subſtitutus:ut loco ipſius caligulæ p̃eſſet ludis.Plaudétes: plauſũ q fit manuũ cõploſiõe dátes.manus.n.ut inq̃t Seneca íter ſe clauſæ plauſum edũt:auerſæ uero ſi íter ſe colliſæ ſint nõ plaudũt. Penulis cõtinerét:q plaudũt mãus exerũt extra ueſtiméta.uñ galba ut plauſum militaré íhiberet:tanq̃ indecorũ:dedit ſignũ manus ítra penulas eé cõtinédas:q̃bus aſtricti & ueluti íncluſi eé ſolemus.ex quo dixit Cor.Tacitus in dialogo de oratoribus penulas attuliſſe multũ militaris eloquétiæ:

Orator penulatus
Teſſerarii
Teſſera
Cubus

q̃ uelut nobilis equus liberꝝ campũ ſpaciũq́ probat:quo libera & ſoluta ferat̃.orator uero penulatus quo dammõ incluſus uidet̃:nec exerto brachio fere mutilis & mãcus. Teſſera data : p̃cepto ducis & ſigno ex more militari de teſſera iã dixius copioſe.a teſſera teſſerarii dicti:q teſſerã.i.p̃ceptũ ducis ꝑ cõtubernia militũ nunciant.eſt ét teſſera figura geometrica:quæ cubus uocat̃:cuius meminit Macrobius in primo í ſomniũ Scipionis.é & in arithmetica numerus octonar.us:de q̃ martianus in arithmetica.ſi teſſeram metitur.

Iactatũ:uulgata uox eſt. Diſce miles:militare.Sextus Aurelius in hanc ſñiam ſic ſcribit:milité:ſeueriſſime tractãs galba:ita ut ígreſſo eo caſtra uulgaret̃ ſtatí:diſce miles militare galba é nõ getulicus.galba eſt:

uis eſt in noīe:tanq̄ ītelligi uellent galbam ſeuerū eſſe & rigidū nimis in adminiſtratione rei militaris.

M.AN. Elephātos funābulos:p funes gradiētes:græci σχοινοβάτην appellāt quā latini funambulum Apuleius funapeum dixit. Ordinarium : haud in demortui locum datum:Lāpridius conſules ordinarii uel ſuffecti. Ipſe Lucio Domitio:ſuccederet ſubaudi. Ipſi ſiluius otho:utrūq; ad ſucceſſionis ordinē attinuit:ſic.n.euenit ut nerōi galba ſucceſſerit galbæ otho. Præſagiū:p̄diuīatio:ē.n.ut feſto placet p̄ſagire p̄ diuinare. A.C.C.Caligula.ſ. Ludis: ut ſit ordo poſtridie q̄ ad legiones uenit ludis a.C.C.ſubſtitutus. Plaudētes:milites galbæ:an alii non dicit. Data teſſera: dato militari ſigno. Manus penulis cōtinerent. ne cuiq̄ plaudēdo manus iactarēt q̄ſi parū id militi decoꝝ:eſt pēula ueſtis:q ſupra tunicā accipi cōſueuit q̄ ſi e pellibus cōſtitiſſet ſcortea dicebat̃:Lāpridius penula inqt ueſtimētum ſemper itinerarium:aut pluuiæ.

getulicus pari ſeueritate īterdixit commeatus peti. Vetera nū ac tyronem militū ope aſſiduo corroborauit : matureq; barbaris qui iā in galliā:uſq; præruperant coercitis præſenti quoq; Caio talem & ſe & exercitum approbauit:ut iter innumeras cōtractaſq; ex omnibus ꝓuinciis copias neq; teſtimoniū:neq; præmia ampliora ulli perciperēt. Ipe maxīe inſignis:qđ campeſtrem decurſionē ſcuto moderatus ēt ad eſſedum imperatoris per.xx. paſſuum milia cucurrit.

Item de eodem & de iuſtitia & æquitate eiuſdem.

CAede Caii nunciata multis ad occaſionē ſtimulantibus quietem ꝑtulit. Per hæc gratiſſimus claudio receptuſq; in cohortem amicorum tantæ dignationis eſt habitus:ut quum ſubita ei ualitudo nec adeo grauis īcidiſſet:dilatus ſit expeditionis Britannicæ dies. Africā ꝓcōſul biēnio optinuit extra ſortē electus:ad ordinandā ꝓuīciā & inteſtina diſſenſione & Barbaroꝝ tumultu inqetā ordinauitq; magnę ſeueritatis ac iuſticię cura etiā ī paruulis rebus Militi q per expeditionē annona arctiſſima reſiduum cibariorū tritici modium centum denariis uendidiſſe arguebat̃

PHI. Nō getulicus:nō mollis & indulgēs : ſicut getulicū fuiſſe uidet̃ ſignificare de quo āt getulico ītelligat ambigit̃ attamē uidet̃ deſignare ipſius galbæ anteceſſorē:q cū fuiſſet mitis & cōniuēs in exigēda militari diſciplia: merito milites ī galbā ſucceſſorē getulici utpote rigidū nimis & aſpum dixerūt: illū minime eē getulicū.fuit aūt coſſus auguſti tpibus dux īclitus: q getulos cōſpecuit:uñ illi getulici cognomē īditū fuit: ut auctorē florus ī q̄rto. ab hoc nomē opinor getulicoꝝ ꝓpagatū.Iu.ſalue getulice ſeu tu ſyllanus. Interdixit:uetuit ꝓhibuit. Cōmeatus:abſceſſū tparium:q ut ait uegetius ap̄ ātiquos difficile militibus dabat̃ niſi cāis iuſtiſſimis approbatis. Ope aſſiduo:ex diſciplina militari:q p̄cipit milites iugiter exercēdos eſſe militaribꝰ exercitatiōibus: uñ & ex re ipa exercitus nomē accepit qm̄ exercēdo fit melior.exercitatio militaris uetus hæc fuit : ut quot mēſibus tā eqtes q̄ pedites educerēt̃ ambulatū hoc eſt.x.milia paſſuū armati īſtructiq; oībus telis pedites militari gradu ire & redire iuberent̃ ī caſtra.Eqtes quoq; diuiſi p turmas armatiq; ſimiliter tm̄dē itineris pagerēt:uidet̃ aūt galba imitatus ueſtigia maioꝝ:ap̄ quos ſcipio exercitū diſcipliæ regula cuſtodita oī ope foſſiſq; faciēdis.ita diligēter exercuit:ut diceret fodiētes luto īgnari debere.q ſanguie hoſtiū madere uoluiſſent:metellus quoq; & Pōpeius:milites nō ſolū exercebāt:ſed exēplis īuitabāt ad meditatiōes militares. Coercitis:cohibitis īhibitis. Caio:caligulæ. Copias.ſ.militares. Teſtimoniū:ut nullis militibus exhibita ſint ampliora uberioraq; teſtimōia uirtutis:q̄ ipi galbæ & eius exercitui. Cāpeſtrē decurſionē:genus ē exercitatiōis:ut milites ī patēti cāpo decurrāt:q cāpeſtris decurſio noiat̃:quā in ſupioribus nō neglīgēter memoraui:galba ut officiū nō ſolū boni ducis impleret ſed ſtrenui militis obiret decurrētibus militibus ſcutū ipe p̄ferebat & ita militarē in cāpo decurſionē moderabat̃.eiuſdē rei mētio facta in nerōe. Ad eſſedū:ad currū:alibi docuimus eſſeda ꝓprie galloꝝ eē & britanoꝝ. Impatoris:caligulæ. Cucurrit:cōſimile ē id:qđ de philippo fert̃:q currere ſolebat ad equū alexādri magni & olī ex īmodica curſura expirauit caligula ut ī ſupioribus explicatū eſt:quoſdā ſūmis honoribus functos ad eſſedū ſibi currere p aliquot paſſuū milia paſſus eſt. Quietē:archidamus lacedemōius olim ſcripſit epiſtolā ad heleos:his uerbis καλὸν ἡσυχία.i.pulchrū eſt qeſcere. Ei:galbæ. Expeditiōis britanicæ:claudius diſtulit expeditionē:quā ad britānos parauerat ob ualitudinē:qua īplicitus erat galba:quod haud dubie ſpecimē eſt ampliſſimū beniuolētiæ. Africa:Cor.taci.ꝓcōſul galba africā moderate cōtinuit.Plutarchus quoq; tradit galbā africæ procōſulē iter paucos laudatū fuiſſe. Extra ſortē:nō ſortitus ex more romāo ꝓuinciā:ſed per electionē cōſecutus:quod eſt honoratius:cū ſors in manu ſit fortunæ.electio uero ex iudicio proueniat. Ad ordinādā ꝓuinciā.ſ.africā:eſt enim africa ꝓuincia.po.Romani procōſularis in africa tertia pte orbis terraꝝ.hæc ut ait Saluſtius uicina erat numidiæ. Annona arctiſſima:In maxima rei frumētariæ penuria. Cētū denariis uēdidiſſe:legimus apud hiſtoricos ī obſidiōe caſilini adeo famē ītus iualuiſſet:ut modius frumēti drachmis centū uenūdaret̃:ſed hoc accidit ut uenditor qdem moreret̃ fame tabeſcens. Emptor aūt incolumis eua-

Getulicus unde

Exercitus unde

Exercitatio militaris

Fodiētes luto ingnādos

Pulchrū qeſcere

Africa prouincia

Mus uenditus

magno

deret. Pli. uero nō frumētū ſed murē uenditū fuiſſe memorat: ſic. n. ſcribit i. viii. ueniſſe murē ducētis nū mis caſſilinū obſidēte hānibale: eumq; qui uendiderat fame interiiſſe: emptorem uixiſſe annales tradunt. Olī in ſamaria fames facta eſt tam magna: ut caput aſini uenūdaret. lxxx. argenteis ſicuti ſcriptū eſt in quar to regū. Vendidiſſe: ī hanc ſniam eſt illud a Lucano deproptum ī quarto pharſaliæ. proh lucri pallida ta bes non deeſt prolato ieiunus uenditor auro. Arguebat: accuſabat culpabaturq;.

M. AN. Nō getulicus: ex ipa militaris uocis uſurpatiōe appet moli: & corrupta getulici admīſtratiōe āte Galbæ acceſſū: mlta pter militarē diſciplinā licētioſe a militibus uſurpata: neſcio an fuerit hic getulicus ille cuius trāqllus ī caligula mēinit. Vlli: q̄ q ſub galba militarāt. Scuto moderatus: ſic ī nerōe ī dicta decurſio ne ptoriāis ſcutū ſua māu ptuli. Ad eſedū: ī gallia ap belgas ut qdā exiſtiant reptū. Quietē ptulit: reip. oci uз nouādaꝝ reꝝ ſtudio. Clau. q caio ſucceſſit. Britānicæ expeditiōis: dignatiōis demōſtratio qppe: q tāta fuit: ut ipatoris pfectionē ſit rēorata. Arctiſſima: urgētiſſima ānōæ charitate. Reſiduū: qđ pñti uſui ſuperat Arguebat: flagitii cōuicebat.

uetuit ſimulatq; indigere cibo cœpiſſet a quoq̄ opē ferri: & is fame extabuit. At in iure dicēdo quū de ppriētate iumen ti quærerentur: leuibus utriq; argumētis & teſtibus: ideoq; difficili coniectura ueritatis ita decreuit: ut ad lacū ubi ada quari ſolebat duceretur capite inuoluto. atq; ibidem reuela to eius eſſet ad quem ſponte ſe a potu recepiſſet.

De honoribus ei collatis: & ſignis futuri eius iperii.

OB res & tunc in Africā & olim in Germania geſtas ornamenta triumphalia accepit & ſacerdotiū tri plex inter. xv. uiros ſodaleſq; titios. Item auguſta les cooptatus: atq; ex eo tempore prope ad Neronis medi um principatum in ſeceſſu plurimum uixit: ne ad geſtandū quidem unquam iter ingreſſus: quā ut ſecum uehiculo pxi mo decies ſeſtertiū in auro efferret donec in oppido fundis moranti Hiſpania tharaconenſis oblata eſt. Acciditque ut cum prouinciam ingreſſus ſacrificaret intra ædem publico puero e miniſtris acerram tenti capillus repēte toto capite

PHI. Cœpiſſet. ſ. is q uēderat reſiduū cibarioꝝ. Simlatq;: poſt q̄. Fāæ extabuit: p famē & eſuri tionē cōſūptus ē & ad tabē quā dā q̄ſi redactus ſicut ī obſidione hieroſolioꝝ exauſti fāæ: & tabæ luridi iudæi cōſpiciebant ut īqt egeſippus li. v. hiſtoria. teterrimū aūt gēus mortis ē fames. ex quo illđ apđ græcos celebrat λιμώοι τιό τὸν θανέειν. i. mori famæ miſerrimū ē. Inedia nō añ diē ſe ptiuз lætal exiſtiat duraſſe quoſ dā ultra. xi. diē tradidit Plin. ī. xi. egeſippus ī. v. famē appellat car nificē uæhemētē. De ppriētate iumēti: ad quē pprietas & poſſeſ ſio ptieret: uñ pprietarius a iuriſ cōſul. dictus ad quē ptinet rei p prieta. Iumētū pter notā ipius pe coris ſigñationē. aliqñ etiā ſigñat uectabulū qđ a iūctis pecoribus trahebat: ut docet gel. ī ultio lex iudaica mulctat ī q̄druplū q rapuerit iumētū. Vtriq;: ex pte utriuſq;: q iumēti proprietatē ſibi uēdicabat.

Mori famæ miſerrimum

Proprietarius

Iumentum

Difficili cōiectura: cū argumēta leuia ſunt & teſtiōnia fluxa: cogit q̄ſi diuinare iudex in cā: cū per cōiectu rā difficilē uix ueritas poſſit eluceſcere. Inde ſtatus cōiecturalis in cauſis forēſibus frequētiſſimus: cū de fa cto nō cōſtat. adeo ut qbuſdam placuerit unū omnino ſtatutū eſſe cōiecturalē: cōiectura aūt dicta eſt a cō iectu: ideſt directione q̄dam rōnis ad ueritatē: unde etiā ſomnioꝝ interpretes cōiectores uocant ut docet Quītilianus ī ſecūdo. Capite īuoluto: coopto & tecto. Reuelato: detecto & aperto. Spōte: ſine alieno ductu. A potu: poſt potū: fuit nimiꝝ hæc noua calliditas ad ueritatē reperiendā: ueluti iumētū ad uerū poſſeſſorē eſſet ſeſe ex iſtinctu naturali recepturū. Sacerdotiū triplex: declarat ipſe trāquillus quæ fuerit iſta tria ſacerdotia cū ait: eū fuiſſe unū ex. xv. uiris. unū ex ſodalibus titiis unū ex auguſtalibꝰ. qndecī uiros aūt ſignificat ſibyllinos: q ad libros ſybillæ q̄ſi ad oraculū adeūt: cū dii īmortales publicæ cōſulēdi ſūt ho rū numerū uariū fuiſſe ſupra memorauimus. Sodales titios: ſacerdotiū erat ſodaliū: q titii dicti ſunt ab ti tiis auibus: q̄s ī auguris certis obſeruare ſolēt. Mar. uarro auctor in prio de lingua latina: de his ait Lucanus in prio pharſaliæ. ſeptē uirq; epulis feſtus titiiq; ſodales. Auguſtales: ī claudio ſcriptū eſt abūdanter de ſo dalibus auguſtalibus: q ita auguſto defuncto decreti ſunt & ab auguſto auguſtales dicti: ſicut ſodales Anto niani antonio pio & aliis impatoribus in eorū honorē decreti memorant. de ſacerdotio auguſtaliū ſcribit hoc ſcitu dignū. Cor. Taci. faces auguſtales ſubdidere: qđ ſacerdotiū ut Romulus tacio regi: ita Cæſar Ty berius Iuliæ genti ſacrauit. In alio ſignificatu auguſtales dicunt ſacerdotes lariū: q ex libertinis ab auguſto cōſtituti ſunt ut meminit porphirio enarrās illud orationū ex. ii. ſermonū. libertinus erat q circū cōpita ſic cus. præterea auguſtales ī militia appellant milites principales: q ut ait uegetius in ſecūdo ab auguſto ordi nariis iūcti ſunt. flauiales uero tanq̄ ſecūdi auguſtales a diuo Veſpeſiano ſunt legionibus additi. Coopta tus: allectus: ſuper qua dictiōe alibi plura. In ſeceſſu: extra urbē ī locis remotioribus & amēis. de ſeceſſu iā ſatis ac ſup. Ad geſtādū: qñ geſtabat de uehiculi geſtatiōe & geſtatorio dictū ē ſupra. Vehiculo pximo: quo ipe geſtabat. Deties ſextertiū: dena milia ſextertiorū. ut ad omnes caſus paratū ſibi foret hoc ueluti uiaticū. Fundis: diximus ante fundos oppidum fuiſſe: unde fundani dicti. Tharaconenſis: hiſpania ci

Status cōiecturalis

cōiectores

Sodales titii

Auguſtales

auguſtales in militia

terior:tharaconẽſis appellata eſt a tharacone oppido:quod Pli.Scipionũ opus eſſe prodidit. Prouinciam: tharaconenſem. Acerram:turribulum quo utimur in ſacris.

Acerra

M.AN. Et is fame extabuit:extinctus eſt: caſſillenſi quoq; obſidione conſtat eum qui ſoricem captum .cc.nummis uendidiſſet fame conſumptum emptore ea alimonia ſeruato:Plinius eſt auctor: Lucãus.Proh lucri pallida tabes non eſt prolato ieiunus uenditor auro. Reuelato capite:ideſt uelaméto ſublato. Xv. uiros:qui ſybillinis præerant libris. Sodales titios:Apollinis hos fuiſſe Varro innuere uidetur:atq; a titiis auibus quas in auguriis obſeruarunt dictos:ſunt qui a tito tatio malint a quo titienſis tribus & titia curia dicta eſt. Inter auguſtales:ſacerdotes aſcitus:ĩ Claudio Auguſtales ſodales dixit uñ appet & ſacerdotes & ſodales Auguſto decretos.Capitolinus in antonino Dati ſacerdotes antoniãi:ſodales & flamíes:& oía q̄ de ſacratis decreuit antiquitas poſſes nõ inepte & ſodales titios ad cerimonias Auguſto decretos referre ut ipſos quoq; Auguſtales intelligas. In ſeceſſu:loco ab oculis ciuium remotiore. Geſtandum:ut geſtaretur.

caneſceret. Nec defuerunt qui interpretarentur ſignificari rerum mutationem.ſucceſſurumque iuueni ſenem. hoc eſt ipſum Neroni nec multo poſt in cantabriæ lacum fulmen decidit:repertæq; ſunt duodecim ſecures haud ambiguum ſummi imperii ſignum.

De uarietate eius in ꝓuincia & de initio principatus eius.

PEr octo annos uarie & inæqualiter ꝓuinciam rexit:primo acer & uæhemens & in coercẽdis q̄dem delictis uel imodicus.nam & tumultuario non ex fide uerſanti pecunias manus amputauit.menſæq; eius affixit:& tutorem quod pupillũ cui ſubſtitutus hæres erat ueneno necaſſet:cruce affecit.Implorantiq; leges & ciuem romanum ſe teſtificanti:quaſi ſolatio & honore aliquo pœnã

PHI. Caneſceret:albeſceret & cãus fieret. ſcribit Plini.equos tãtum & hoíes caneſcere. hoc uerbũ ad alia quoq; metaphoricos tranſfertur:cicero ait orationem ſuã cœpiſſe caneſcere. Ouidius pabula caneſcunt. Senem:capillus in puero caneſcens portendit ſenem galbam.ſenes enim caneſcere ſolent. Succeſſurum:Neroni iuueni. Cantabriæ:cantabri populi ſunt hiſpaniæ olim ab auguſto dõiti ut Strabo floruſq; teſtantur.Oratius cantaber ſera domitus cathena. Fulmẽ decidit:ſũma eſt uis fulminum:ut inquit Seneca in quæſtionibus: & q̄cquid fulmine portenditur id fixũ eſt : nec alterius oſtenti ſignificatione minuit̃.ſecũda manubia dicit̃ fulmen quod prodeſt & rem bonam futuram enunciat.tale fuit hoc fulmen qđ galbæ portendit imperium:cum in eo lacu quod cœlo tactũ eſt:ſint repte.xii.ſecures inſignia haud dubia imperii romani. Sũmi imperii:modo regni alias conſulatus:nam & cõſul & rex.xii.lictores habuerunt geſtantes ſecures uirgaꝶ faſcibus alligatas.Liuius de Romulo romano rege ſcribẽs ait:cum cætero habitu ſe auguſtiorem tum maxime lictoribus.xii.ſumptis fecit. Inæquabiliter: nõ ſeruata æquabilitate in iure dicẽdo: quã in omni uita ſeruandam Cicero præcepit. Prouinciam: hiſpaniam tharaconẽſem. Vel immodicus:nimius uæhemens non ſeruato modo:q cum in rebus oĩbus optimus ſit præcipue in puniendis ſontibus adhibendus ẽ. Nam ut ait Martiãus iuriconſultus: debent iudices ſeueritatem legum in grauioribus pœnis cum aliquo temperamento benignitatis ſubſeq:uenuleius quoq; pœnas molliendas eſſe ait potiuſq̄ exaſperandas. Non ex fide uerſanti pecunias:dicitur nũmularius uerſare pecunias citra fidem:quando nũmos minime probos minimeq; legitimi ponderis uerſat & expendit: non placet ut intelligas hoc dictum eſſe de facienda uerſura:illud.n.non magis ad nũmularios pertinet:q̄ ad omnes debitores:uerſuram enim facere dicitur qui æs alienum ex ære alieno ſoluit.dicit̃ etiam ut ait donatus uerſuram facere cum minore fœnore acceptam pecũiam maiore occupat. Menſæ:nũmularii: unde & menſarii dicti græco uocabulo trapeza nominat̃ menſa nũmularii:unde trapezitarum nomen. Tutorem ꝙ pupillũ:diuus ſeuerus ulpio ruffino ſcripſit omnen ſe rõnem adhibere ſubueniendi pupillis.Conſtat enim ex moribus ro.populi primũ iuxta parẽtes locũ tenere pupillos debere:fidei tutelæq; noſtræ creditos:quis ergo non uidet flagitioſum facinus eſſe pupillos a tutoribus circũſcribi:longe uero omniũ flagitioſiſſimum necari?Nam cum tutores dicti ſint quaſi tuitores atq; defenſores:ut docent iuriſconſulti:qui pupillos circũſcribunt qui ſpolant: qui quod peius eſt necant.hi non ſunt appellãdi tutores:ſed parricidæ & omnium nequiſſimi.multa mentio eſt apud iuriſconſultos & tutoribus & contutoribus:quorũ alii legitimi nũcu-

caneſcere

Sũma uis fulminũ

Modus optimus

Pœne molliende

uerſurã facere

Trapezite

Numularii

Locus pupilli iuxta parentes

Tutores unde

Fiduciarii
Teſtamentarii
Solonis nomothetæ lex optima
Porcia lex
Lex ſempronia
Ciuis romanus ſũ
Facinus uiciri ciuem

pant̃:alii honorarii:alii fiduciarii:alii teſtamentarii:alii ſuſpecti tutores non ĩdigna laude eſt hæc galbæ ſeueritas in tutorem:q pupillũ ideo ueneno necauit ut eius opes inuaderet.cum in teſtamento illi fuiſſet hæres ſubſtitutus a teſtatore.præclare ſtatuit ſolon Nomothetes.ideſt conditor legum:ne is fieret curator tutor ue pugilli:ad quem poſt obitum pupilli bona & hæreditas pertinerent. Imploranti leges:porcias.ſ.& ſempronias.nam porcia lex pro tergo ciuium lata uidetur : cum graui pœna ſanxerit afficiendum : ſi quis uerberaſſet necaſſetqꝫ ciuem romanũ:cuius meminit Liuius in.x.ab urbe condita.& ſaluſtius dixit in catilina legem porciam uetare ne uerberibus in ciues romanos animaduerteret̃.idem lege ſempronia continebat̃ lata a ſempronio graccho.hinc illa eſt Ciceronis comploratio in uerrinis:o nomen dulce libertatis o ius eximium noſtræ ciuitatis.o lex porcia legeſqꝫ ſemproniæ.o grauiter deſiderata & aliquando reddita plebi romanæ tribunitia poteſtas.idem in orõne pro Caio rabirio porcia inquit lex uirgas ab omnium ciuium Romanorũ corpore amouit.hic miſericors flagella retulit.porcia lex libertatem ciuium lictori eripuit.laberius homo popularis carnifici tradidit.C.gracchus legẽ tulit ne de capite ciuium romãoꝝ iniuſſu ueſtro iudicaret̃. Et ciuem Romanum ſe teſtificanti:ſcribit Cicero in hanc ſententiam.cum uirgis cederet̃ a uerre in medio foro meſſanæ ciuis Romanus:nullam uocem alias illius miſeri inter dolorem crepitumqꝫ plagarũ auditam eſſe niſi hoc.Ciuis Romanus ſum:hac ille commemoratione Ciuitatis ſe omnia uerba depulſurum cruciatumqꝫ a corpore deiecturum arbitrabatur.idem mox Paulo:inquit facius eſt uinciri Ciuem Romãum.ſcælus uerberari.parricidium necari:quid dicam in crucem tolli.

M.AN. Caneſceret:cãus fieret. Cãtabriæ.q̃ tharaconẽſis hiſpãiæ ꝓuĩcia ẽ ad ortũ expoſita. Inæq̃liter haud eodẽ ĩſtituto. Nũmulario:nũmularius qđ ſit in Auguſto dixĩus. Verſanti:& ad numeꝝ:& ad põdus & ad adulterationẽ ĩpam referri põt uel quod magis placet uerſurã faciẽti qđ ſit uerſurã facere feſtus docet. Imploratiqꝫ leges:portiã.ſ.quæ ut Ci.ſcribit uirgas ab oĩum ciuiũ ro.corpore amouit:libertatẽqꝫ lictori in ciuẽ ademit:Gracchus quoqꝫ ut idẽ auctor ſcribit legẽ tulit ut de capite ciuiũ rõanoꝝ in iuſſu populi nemo iudicaret hĩc eiſdẽ uerba illa carnifex uero & obductio capitis & nomẽ ĩpm crucis abſit nõ mõ corpore ciuiũ:ſed etiã a cogitatione oculis:& auribus. Ciuẽ ro.q̃ſi ciues nõ ita ut ſerui & peregrini ſolerẽt cruci:aut uerberibus admonerent̃.hinc illa Marcelli cõſulis ꝑfatio quũ nouocomenſem decurionẽ uirgis pulſari iuſſiſſet id ſe facere ꝓnunciauit ut ille intelligeret ſe non eſſe ciuem ro.Plu.eſt ꝑfatiõis illius auctor.

leuaturus mutari:multoqꝫ prẹter cæteras altiorẽ:& dealbatam ſtatui crucẽ iuſſit.Paulum in diſidiam:ſegnitiemqꝫ conuerſus eſt:ne quid materiæ ꝑberet Neroni:& ut dicere ſolabat quod nemo rationem ocii ſui reddere cogeretur.Carthagine noua conuentum agens tumultuari Gallias comperit:legato aquitaniæ auxilia implorãte:ſuperuenerũt.Vindicis litteræ hortantis ut humano generi aſſertorem ducenque ſe accõmodaret:nec diu cunctatus cõditionem partim metu:partim ſpe recepit.Nam & mandata Neronis de nece ſua ad procuratores clam miſſa deprehenderat: & cõfirmabatur cũ ſecundiſſimis auſpiciis & ominibus ac uirginis tum honeſtæ uaticinatione:tanto magiſqꝫ eadẽ illa carmina

crux ganiana

PHI. Multo ꝑter cæteras altiorẽ : Marcus Tullius uniuerſæ eloquẽtiæ ſuæ uerbis ac uiribus uelut affuſis totius ingenii fontibus ꝓſecutus ẽ crucẽ ganianã ꝓclamãs indignũ facinus eſſe ciuẽ Romanũ cõtra oẽs leges in cruce eſſe ſublatũ a Caio uerre.inſectaturqꝫ ardẽter & ĩflamãter caium uerrẽ:qđ auſus ſit ĩ crucẽ tollere: eũ q ciuẽ romanũ ſe eſſe teſtificabat̃.fecit aũt uerres rẽ haud diſſimilẽ ab hoc galbæ facinore. Nã crucem altam figi iuſſit in ꝑte ſiciliæ:q̃ ad italiam ſpectabat : ut Gãius:qui ſe Ciuem Romanum eſſe dicebat ex cruce illa italiam cernere ac domum ſuam proſpicere poſſet.De hac cruce nimiꝝ intellexit Lactantius cũ ait in.iiii.Di.inſtitutionũ nõ enim Ganianam crucẽ deſcribimus.mẽdoſi codices nõ Ganianam crucem habent ſed gabianiam.ſed ultima uerrina euidenter oſtẽdit legendũ eſſe crucẽ ganianã.cũ de ganio ſcribat in crucẽ ſublato:a cuius noĩe ganiana crux dicta cõſimiliter de cruce reguli ait geſtar apđ ſiliũ in ſecũdo punicoꝝ.uidi cũ robore pẽdẽs heſperiam cruce ſublimis ſpectabat ab alta. Mutari:pro minori cruce altiorẽ reponi. Dealbatam:ob candorem futuram conſpicabiliorem. Paulatim in deſidiam:ecce quemadmodũ galba uarius & inæqualis fuit in regẽda prouincia.nã ex uæhemẽte & ĩmodico factus eſt deſidioſus & ſegnis. Nemo rationẽ ocii ſui:ob hoc dixiſſe uidetur Cor.tacitus ꝙ ſegnitia in galba uocabat̃ ſapientia : tanq̃ minus ſuſpecti ſint principibus deſidioſi & ſegnes.in hanc ſententiam ait egeſippus.apud mortales minus ſuſpecta eſt ignauia hebetiorũ:q̃ gratia bonorũ.nero autẽ galbæ regendam commiſit hiſpaniam opinione modeſtiæ incitatus.cũ nũdum edoctus eſſet metuere magnos ciues in dignitate poſitos ut inquit Plutarchus. quod autem dicebat galba neminẽ reddere ocii ſui rationem:diſſentiens eſt a ſententia maioꝝ noſtrorũ qui cenſuerunt ut ait Columella in.ii.tã ocii q̃ negotii rõnem reddi oportere.M.quoqꝫ portius cato ſcripſit in originibus ſuis clarorũ uirorũ atqꝫ magnorũ nõ minus ocii q̃ negotii rõnem extare oportere.quod dictum catonianum cicero magnificũ ꝑclarumqꝫ eſſe arbitratur.Carthagine noua:ciuitas eſt hiſpaniæ citerioris opus pœnorum : quæ non ſolum

Locus Lactantii correctus
crux reguli
ſegnitia ꝓ ſapientia
Ratio ocii & negotii reddẽda
carthago

noua cognominaẗ ſed etiam ſpartaria appellaẗ a Plinio in.xxxi.a ſparti ubertate:quod iunci genus pecu-lia riter in agro carthaginis nouæ reperiebaẗ.ſcribit Polibius in ſecũdo carthaginem conditã fuiſſe ab Aſdru balæ:quæ ciuitas non ſolũ ad res hiſpaniæ uerũetiam Africæ ob loci oportunitatẽ cõmodiſſima eſt. Cõ uentũ agens:inter ſeptem conuentus iuridicos:in quos diuiditur hiſpania citerior:unus eſt carthaginenſis cõuentus. Tumultuari:tumultũ facere. Superuenerũt uindicis litteræ:ſcribit Plutarchus iunium uindi cem prætorem galliaꝝ:qui primus fuit auctor defectionis a nerone:litteras ſcripſiſſe ad galbam poſt bellũ a ſe palã declaratũ:qbus eum hortabaẗ ad accipiendũ ĩperium:ſuadebatq; ut ſeipſum corpori ualido caput quereñti gallis ꝓberet:q milia uirorũ armatorũ numero centũ hẽre dicebanẗ.Nero ne hoc ĩdictũ omitãus ſacrauit apud capitoliũ eũ pugionẽ:quẽ ſeuinus ꝑparauerat ad ipm in coniuratiõe piſoniana occidendũ:in ſcripſitq; Ioui uindici.qđ fuit ꝑſagiũ futuræ ultiõis:quã Iulius uidex moliebaẗ. Aſſertorẽ: ultorẽ uĩdicẽ liberatorẽq;. Partim metu:ꝓpter mandatam a Nerõe necẽ ſuam ꝓcuratoribus. Partim ſpe:ꝑꝑ auſpicia & uaticinationẽ fœminæ fatidicæ. Ad procuratores.ſ.Cæſaris:quos nero habebat ĩ hiſpãia meminerunt iuriſconſulti titulo de officio ꝓcuratoris Cæſaris. Cum:parti. Secũdiſſimis:fœliciſſimis. Ominibus. auguriis:de qbus iam dictum eſt. Ac uirginis:legendũ uideẗ.tum uirginis:ut iſtud tum ad illud cũ refe raẗ:& ut ſatis notum eſt.tũ plus ſignificat in poſteriore loco poſitum:q̃ faciat cum in anteriore.

ſpartaria — Ioui uĩdici — pugio — Tum

M.AN. Mutari:crucem. De albatam:atq; ob id magis inſignem. Conuentũ agẽs:ius dicens iuridici cõuentus tharaconenſis hiſpaniæ:auctore Plinio.vii.numero fuere carthaginenſiſq; omnium primus. Tu multuari Gallias:galliæ.n.prouinciaꝝ primæ a Nerone defecerunt. Aqtaniæ.q & ſe galliarum pars una eſt non tamen ſubito defecerat:adiacet regio pyreneis mõtibus:& ob id hiſpaniæ affinis. Vindicis:de cõ ſilio & cõatu uindicis.Tacitus plura. Aſſertorem:uindicem ultorem. De nece ſua:& ob id metu dixit. Diuinæ:ſic.n.habẽt codices qdam fama emendatiſſimi:alii cluiæ habent ſed neutrũ meo iudicio cõue nit:at cluniæ libentius legerim.eſt.n.clunia tharacoñẽſis hiſpaniæ oppidum:Plinius:& ptolemæus ſunt au ctore:ut ſacerdos Iouis:q cluniæ colebaẗ:ex penetrali ſomnio monitus fatidicum eruerit carmen.

ſacerdos Iouis clũie ex penetrali ſomnio mõitus eruerat an te ducentos annos ſimiliter a fatidica puella pronunciata. quorum carminum ſententia erat oriturum quandoq; ex hi ſpania principem dominumq; rerum.

Item de initio principatus eius. & aliis geſtis.

IGitur quũ quaſi manumiſſioni uacaturus conſcen diſſet tribunal propoſitis ante ſe damnatorũ occiſo rumq; a Nerone q̃plurimis imaginibus. & aſtanti nobili puero quem exulantem ex proxima baleari iſula ob id ipſum acciuerat deplorauit temporum ſtatum.cõſulatuſ que imperator legatũ ſe ſenatus ac Populi Romani profeſ ſus eſt. Deinde iuſticio indicto e plebe quidem prouiciæ le giones & auxilia cõſcripſit ſuper exercitum ueterem legio nis unius.duarumq; alarum & cohortium trium: Ac e pri moribus prudẽtia atq; ætate præſtantibus uelut inſtar ſena tus.ad quos de maiore re quotiẽs opus eſſet: referretur iſti tuit.Delegit & equeſtris ordinis iuuenes:qui manẽte annu lorum aureorũ uſu euocati appellarentur: excubiaſq; circa cumulum ſuum uice militum agerant. Etiã per prouincias edicta dimiſit.auctor ſingulis uniuerſiſq; conſpirãdi ſimul: & ut qua poſſet:quiſq; opera communem cauſam iurarẽt.

PHI. Sacerdos Iouis clũie:clu nia oppidũ eſt in hiſpania citerio re celtiberiæ finis:aq̃ cluniẽſis cõ uẽtus dictus.illic erat templũ Io uis:cuius ſacerdos deprõpſerat q̃ dã carmĩa ex penitiore ſacrario: q̃ ducẽtis annis añ galbã fuerant ꝓnũciata ꝑ quãdã puellã fatidi cã hoc ẽ fata futura uaticinãtẽ:q bus maxĩæ ad ĩperiũ cõfirmatus eſt galba:cũ eadẽ carmĩa enũcia ri ipſe ꝑſens audiſſet a uirgine ua ticinãte:cuius mores & cõdictio honeſtate cẽſebaẗ.galbã aũt mo ratũ eſſe in oppido cluniæ teſta tur Plutarchus:cuius codex mẽ doſus eſt emendandus: nãq; uul go ſic legiẗ in colõiam iberiæ ur bẽ galba ſeceſſit.tu pro coloniã corrige cluniam. Orituꝝ ex hi ſpania principẽ: hoc uaticinium galba ad ſe ipſum trãſtulit : tanq̃ ipſe ex hiſpania:quam id tẽporis regebat: iturus eſſet ad ĩperium romanũ capeſcendum. Manu miſſioni uocaturus. ad cognitio nẽ ꝓſidis prouinciæ ĩprimis per tinet manumiſſio : adeo ut non ſolum apud proconſulem ſed & apud legatum eius manumitti poſſe Paulus iuriſconſultus prodiderit.& ut ait Caius non ſolum pro tribu nali manumitti poſſunt ſerui.ſed etiam plerunq; in tranſitu.cum aut lauandi aut geſtãdi aut ludorum gra tia prodierit prætor aut proconſul legatus ue Cæſaris. Propoſitis.ante ſe damnatorum imagibus.galba: ut refert Plutarchus:pro tribunali palam recuſauit Neronem : & illos quos damnauerat uiros clariſſimos defleuit:pollicituſq; eſt patriæ ſe ſuam ꝓuidentiã dedituꝝ. Ex proxia : baleari inſula.baleares duæ ſunt inſulæ in hiſpania funda bellicoſæ:a teli fundæq; iactu:qđ græce βάλειῦ dicíus appellatæ uel a baleo her culis comite ibi relicto.græci gymneſias dixerũt.maior oppida hẽt palmã & polẽtiam.minor ciuitates hẽt

Clunia Ci. — Fatidica — Manumiſſio apud ꝓſidem — Baleares inſulæ — Fũda balearica.

labonē & magnomē:arma baleariū fundæ ſunt ternæ.una caput cīgūt:altera uētrē:tertiā mãibus geſtant. id unū ē balearibus ab īfantia ſtudiū.cibū puer a mr̄e nō accipit niſi quē ipſa mōſtrãte ꝑcuſſit lapide e fonda deſtiato.de his Strabo ī.iii.Diodorus ī.vi.florus in.iii.uegetius ī prĩo nō pauca ꝓdiderūt.igiť galba euocauit puerū nobilē ad īuidiā Neroni faciẽdã:ex īſula baleari:in quã a Nerõe miſſus fuerãt ī exiliū ea pœna mulctatus quã elegãter inſularē Marcellinus appellat. Deplorauit tẽporū ſtatū:tanq̄ ſæculū neronianum oĩ foret colluuiõe fœdatū:& ſtatus illoꝶ tẽpoꝶ deterrimus tenebri coſiſſimuſq̧ ſub prĩcipe īpuriſſimo flagitioſiſſimo neq̄ſſimo:itidē Cicero olĩ in iudicio Caii Antõii deplorauit tẽporū ſtatū. Cõſulatus:corrige cõſalutatus. Legatū ſe ꝓfeſſus:ſcribit Plutarchus galbã cõcorditer ab oĩbus īperatorē ſalutatū fuiſſe:quã ille appellationẽ reſpuit:tanq̄ neq̧ Cæſar neq̧ īperator eẽt:ſed legatus romãi ſenatus nominandus. E plebe ꝓuinciæ:e plebeis ꝓuincialibus hiſpanis. Duaꝶ alarū:de alis alariiſq̧ eq̄tibus ſupra ſatis multa. Velut īſtar ſenatus:galba ut oſtẽderet ſenatorias p̄tes ſeq̄ & ſenatoriã tutari maieſtatē: quoſdã elegit ex prioribus:q̄ apud illū eẽnt loco ſenatus. Referreť:relatiões fierent cõſulatiõeſq̧. Annulorū:aureorū uſu alibi tradidimus ãnulos aureos īſignia fuiſſe eq̄tū.cuius rei luculẽta narratio eſt apd̄ Pliniū ī.xxxiii. Euocati: generale nomē ē euocatorū.īterdū ſpeciali ſignificatu euocatos dicius in re militari:q̄ndo fiebat euocatio de q̄ ſic ſcribit Seruius ī.viii.cõmẽtario.duo ſunt genera militæ.cõiuratio & euocatio. Nã ad diuerſa loca diuerſi ꝓpter cogẽdos mittebãť exercitus.hic legius apud hiſtoricos id nomē eẽ dignitatis. Cæſar erat īq̄t craſtinus euocatus in exercitu Cæſaris. Vice militū:loco excubitorū:q excubias ſtationeſq̧ circa imparatoris tabernaculū ex diſciplĩa militari agere ſolẽt. Cõmunem cãm:pertinentē ad ſalutē cunctorum mortalium tanq̄ aſſerere īperiū ex mãibus tyrãni ſanguinarii p̄tineat ad cõmune cõmodū totius orbis terrarum.

Pœna inſularis — *Euocati* — *euocatio*

M.AN. Ante.cc.annos:q̄ uidelicet ea in hiſpania mouerenť. Oriturum:initum habiturum. Principē: principis declarationem.ſed tu ad galbã ītelligas oraculum attinere. Manumiſſioni uocaturus:manumittendis operã daturus. Ex proxima:baleari īſula.ſ.græci baleares gymnaſias dixere:duæ ſunt nūero magnitudĩe diſpari una.cccclxxx.miliū paſſuū lõgitudine altera pœne q̄druplo mĩor.xxx.millibus paſſuū ab ea diſtãs. Annuloꝶ uſu:eq̄ſtris dignitatis īſigni. Euocati:q nõ iuſti milites erãt:ſed repẽtina aliq̄ neceſſitate ex agris:aut aliūde ad bellū ꝑ militibus uocati qđ ipſe auctor pſpicue declarauit:q uice militū inq̄t agerent criſpus Saluſtius.neu q̄s miles:neu ꝑ milite & alibi ab his oẽs euocatos. Cõem cãm.i.publicã cãm.

Per idem forte tempus in munitiõe oppidi quod ſedem bello delegarat:repertus eſt ãnulus ope antiquo ſculptura gẽmæ uictoriam cum trophæo exprimẽte. Ac ſubinde Alexãdrina nauis detorſa appulit armis onuſta ſine gubernatore ſiue nauta : ac uectore ullo:ne nemini dubium eſſet iuſtum piumque & fauentibus diis bellum ſuſcipi. Quum repente ex inopinato prope cuncta turbata ſunt:alarum altera caſtris appropinquante pœnitentia mutati ſacramenti deſtituere conata eſt.ægreque retenta in officio : & ſerui quos a liberto Neronis ad fraudem præparatos munere acceperat : per angiportum in balnea tranſeuntem pœne interemerunt niſi cohortantibus inuicem ne occaſionem amitterent:interrogatiſque de qua occaſione loquerentur expreſſa cruciatu confeſſio eſſet.

De conſternatione eius propter mortem Vindicis:& aliis geſtis.

ACceſſit ad tanta diſcrimina mors Vindicis:qua maxime conſternatus deſtitutoq̧ ſimilis non multum

PHI. Victoriã cū trophæo: ſimulachrū deæ uictoriæ una cū trophæo continebať in ſculptura gẽmæ annularis : quod omen fuit galbæ tãq̄ uictori futuro aduerſus Neronē. nec miꝶ uideri debet ſi una gẽma & trophæū & uictoria expſſa cõtinebanť: cum achatē gẽmam habuerit pyrrhꝰ: in qua nouem muſæ cum ſuiſſingulæ īſignibus:& apollo cytharã tenẽs ſpectarenť. Subĩde: mox inibi ex interuallo. Detorſa:deflexa a legitio.ſ.curſu: quo deſtinata pergebat.q̄dam codices habẽt decurſu.nãq̧ & naues decurrere dicūtur per undas : unde & decurſus nuncupatus.maro.ꝓna petit maria & pelago decurrit apto.Plinius geminæ aūt ſalutares & proſperi curſus prænūciæ. curſus dixit pro nauigationis. Appulit:appellere ꝓprie dr̄ auctore donato cū ex pelago quis ad littus acceſſerit.quod etiam de pecore dr̄ accedẽte ad aquã.trebatius iuriſcõſultus titulo de aq̄ quotidiana.cū amplior nūerus pecoris ad aq̄ appelleť:q̄ debet appelli:poſſe uniuerſū pecus īpūe ꝓhiberi.hic apulſus dcūs ꝑ acceſſu pecoris ad aq̄.iuriſcõſultus totū corrūpat pecoris ad aquã appulſū.ē aūt appulſus nomē q̄rti ordĩs. Ac uectore ullo:uectorē dici & q uehiť:ãnotauerūt germãici.ꝓprie uector ſignificat eū:q uehiť:qđ oñdit Lucãus illo uerſu cã eſt hæc ſola tioris:uectorē nõ noſſe ſuū.& iuriſcõſulti titulo nautæ caupones.ſic tradūt.nauta mercedē accepit ut traiiciat uectores.caupo ut uiatores mãere ī caupona patiať. Sine nauta:nautã ut inq̄t ulpiãus accipe debemus eū:q nauim exercet:q̄uis nautæ appellenť oẽs q nauis nauigãdæ cã in naui ſunt.ſed de exercitore ſolūmõ prætor ſentit. Iuſtum bellū ſuſcipi:cum nauis onuſta armis ſuapte ſponte ad galbam delata ꝑuene-

Muſæ i gẽma pyrrhi — *Decurſus* — *Appellere* — *Apulſus uecto* — *Nauta qui*

rit.merito cuncti crediderunt id eſſe omen & inuitamentum belli capeſcendi a galba contra Neronē.Nā ut inquit Auguſtinus bellum ſine dubio iuſtum quod deus imperat.& ut proditum eſt in cāonicis decretis.xxiii.Qu.ſecunda:bella iuſta ſolent diffiniri:quæ iniurias ulciſcunt̃. Appropinquantem:galbā. Alarum altera:in legiōæ duæ ſunt alæ:unde alares & alarii equites dicti:de quibus ſupra ſatis ac ſuper.hic alā ſignificatur una ex his:quas dudum dixit duas habuiſſe. Deſtituere:deſerere. Aegre:difficulter. Per angiportum:alii dicunt angiportum eſſe uiam ſine exitu.alii uicum anguſtum & flexuoſum in modum anguis.Marcus Varro in primo de lingua latina:quod exitum non habet ac peruium non eſt:angiportum & id anguſtum ab angendo & portu.donatus enarrans illud terentii ex adelphis.id quidem angiportum non eſt peruium inquit ideſt anguſta & curua uia quaſi angiportus. ut angitia quaſi anguitia.alii quod inter portus ſit locus anguſtus hoc eſt inter domos quas uel portus uel inſulas ueteres dixere. Oratius dixit angiportu:tanq̄ eſſet nomen quarti ordinis cum ſic.ait.flebis in ſolo leuis angiportu. Pœne:quaſi. Confeſſio.confeſſi ſunt adhibitis tormentis ſe præparatos fuiſſe ad galbam interimendum. Mors uindicis:exercitus uindicis & uirginii ſimul conflixerunt ui quodammodo ipſos duces ad pugnam impellentes uelut aurigas:qui frenis equos moderari non poſſunt.in eo conflictu uindex ut ſupra dictum eſt ſemetipſum interemit.ex hac uirginii uictoria rumor uulgatus eſt cunctos uelle.ut uirginius imperaret.unde galba pauefactus ſcripſit litteras ad uirginium rogans:ut ſecum ſimul Romanum Imperium libertatemq; tutaret̃ affectuſq; penitudine rerū captarum:ſeceſſit cluniam cum deſiderio priſtini ocii & quietis.auctor Plutarchus. Conſternatus:perturbatus pauefactus conterritus. Deſtituto:deſerto.deſolato.derelicto.

Iuſta bella

Angiportus

Vindex

Virginius conflixerunt

M.AN. Exprimēte:ex īpreſſione rep̄ſentāte. Decurſu:ui uētorū acta. Appropinquante:galba iā caſtris propinquo. Deſtituere:galbā reliquere. Ad fraudem:ad cædē. Per angiportū anguſtā:īter domos ueteres angiportū dixere:domos.n.p̄tim portus p̄tim īſulas appellauere unde ēt porticus dictæ. Morte uindicis:is cū Virginio cōflixit:ac inter.xx.cæſorū millia ſibi mortem conſciuit: Plut.& Tacitus auctores.

PHI. Superueniētibus nunciis:iam æſtas erat:cū pauloante crepuſculum Romam uenit itellus libertus die ſeptimo:qui cognito galbam ſolū quieſcere confeſtim ad eius cubiculū perrexit : quod ui patefactum q̄uis reluctantibus cubiculariis introgreſſus:nūciauit:quēadmodum nōdum defuncto nerone fuerat a ſenatu & exercitu imperator appellatus. paulopoſt cum nunciaret̃ īquit necatum eſſe neronem nunciis illis credere nolui:ſed ipſemet ad cadauer acceſſi: contemplatuſq; ſum neronē iacētem : biduo poſt uenit titus cum aliis multis.q ſingillatim cuncta denarrauit. Depoſita legati.ſ.appellatiōe.nā ut ſupra demonſtratū eſt cōſulatus imperator ſe legatū ſenatus ac populi Romani profeſſus eſt.nunc cognita Neronis morte:Cæſarem appellari ſe non renuit: cum prius neq; Cæſar neq; imperator ſalutari uoluiſſet. Paludatus: ornamentis militaribus indutus. A ceruicibus: more priſcorū locutus eſt: q ceruices pluraliter tantum dicebāt hortenſius ſingulatiuo numero primus ceruicem dixit. Vſum togæ : qua in pace domi in foro uti ſolemus:hinc illud cedant arma togæ.iure togæ ut inq̄t Plinius in quarto epiſtolarū carent illi q̄bus aqua & igni interdictū ſit. Nymphidio ſabino Romæ: nymphidius ſabinus Caligulæ filius dictus eſt: cum ille eius matrē nouiſſet noīe nymphiadā ī tabernis medicinariis.hic poſt obitū Neronis ſporū: de quo iā multa dicta ſunt:dū cadauer Neronianū adhuc cremaretur:continuo accerſitū:loco nuptæ habebat:pompeiūq; appellabat.idē Romæ clam per amicos res nouas moliebatur:nec nō per mulieres quaſdam uiroſq; ſenatores:q ei occulte adiutorio eſſent:& ut auctor eſt Plutarchus decreuerūt multi: nymphidiū imp̄atorē declarare: qui dum ſibi mollit̃ imperium in ipſo conatu oppreſſus a militibus iugulatur:eiuſq; cadauer in mediū tractū fuit ut eſſet ſpectaculo per totū diem uidere uolentibus. In germania phonteio capitone: capito phōteius in germania p ualentē Fabium & cornelium aquinū legatos legionum interfectus eſt:cum familiam compararet.Cor.Tacitus ait capitonem fuiſſe auaritia & libidine fœdum ac maculoſum:quē occiſum fuiſſe qui quæri non poterant:tamen indignabantur. In africa clodio macro:clodium macrū in africa haud dubiæ turbantem atrabonius procurator iuſſu galbæ interfecit. Præceſſerat fama ſæuitiæ & auaritiæ: male ſperandum eſt haud dubiæ de eo principe:qui ſit crudelis & auarus : cū dos prima & regum inſigne

Iure togæ carēt iter dicti

Sporus delitiū nymphidii

Nex capitonis fonteii

abfuit quin uitæ:renunciaret: ſed ſuperueniētibus ab urbe nūciis ut occiſum Neronem cunctoſq; in uerba ſua iuraſſe cognouit:depoſita legati ſuſcepit cæſaris appellationē. Iter q; īgreſſus eſt paludatus:ac depēdēte a ceruicibus pugione ante pectus nec prius uſum togæ recupauit quā oppreſſis qui nouas res moliebantur:præfecto prętorii Nymphidio ſabino Romæ. In germania Phonteio Capitone in aphrica Clodio Macro legatis.

De ſæuitia & auaritia eiuſdem:& aliis geſtis eius.

PRæceſſerat d̄ eo fama ſęuitię ſimul atq; auaritię q̄d ciuitates Hiſpāiarꝶ galliarūq; q̄ cunctātius ſibi acceſſerāt grauioribus tributis quaſdā ēt murorū deſtructione puniſſet:& p̄poſitos procuratoreſque ſupplicio capitis affeciſſet cū coniugibus ac liberis: quodq; oblatam

Clæmētia in principe. Aculeus recōdēdus. Liberalitas decet principem. Hortamētum ad Annibalē bētiuolū. Princeps noīa facit cū donat

ſit clæmētia.ideoq́ rex in apibus aut aculeū nō habet aut ſi hēt illo nō utiť. ut prīceps admoneātur aculeum nō eſſe exerendū ſed recōdendū & liberalitas cū primis decet principes eoſq́ apud cunctos mortales facit fauorabiles:cū nullū uitiū ſit tetrius auaritia maximeq́ in principibus & rempub.gubernantibus:& ecōtrario nihil liberalitate amabilius.eſto ergo mi Annibal & clæmens & liberalis. ſit tibi beneficentia in primis cordi.facito tibi liberalitate clientes ex deuotis deuotiſſimos ex fidis fidiſſimos perſuaſio magnorꝝ uirorū eſt donatio.nō inepte dixit.M.Antonius apud rābiriū poetam.hoc habeo quodcūq́ dedi.iam pridem noui te animo magno præditum & generoſitate præſtantem.tuos comiter liberaliterq́ tractantem. nō deparcū ſed benignū & benignitatis munia callentē.perge quo cœpiſti.facito ut opibus gliſcentibus liberalitas quoq́ ꝓpageť:cuius nomē adeo amabile eſt atq́ iucūdū ut princeps munificus laudeť foueatur ametur colať ab oībus.Sordidus uero apud cunctos ſit odibilis:itaq́ aut immerito Auaritia auaritiæq́ fama prænūcia nocuit maximopere galbæ apud populū romanū oſcrem prīcipis auarioris:cū uel ſaltem ueniens ad capeſſendū imperiū debuiſſet eſſe indulgentiſſimus munificentiſſimuſq́.ad colligendam beniuolentiam popularem.Scito alumne mi Clariſſime principem nunq̄ magis nomina:nunq̄ magis debitores facere q̄ cum donat. Cōctantius:longiori cōctatione & mora. Sibi acceſſerant:ſuas ꝑtes ſecutæ fuerant.

Oblatam coronam auream:hoc ad auaritiam galbæ indicandam pertinet:qui coronam ſibi dono datā a taraconenſibus hiſpaniæ populis cōflauit redegitq́ in maſſam & cū tres unciæ in cōflatura defuiſſent fortaſſis diminutæ per interimentum : ad explendum legitimum pondus librarum quindecim: tot.n.corona cōſtare dicebatur.iuſſit exigi illud puſillum trium unciarum ponduſculum quod defuerat ab ipſo artifice:qui coronam in maſſam proflauerat:ꝙ autem conflatores aurificeſq́ ſoleant furtim ex auro ſurripere: declarat exemplum illud pulcherrimum quod de archimede memorant uictruuius & Priſcianus:qui ingenii excellentia quadam deprendit.quomodo aurum furatus fuiſſet opifex coronarius de corona.

M.ANTO. Ab urbe nūciis:Plutarchus ſcribit.vii.die ſicellū ſeu:ut q̄dam ſcribūt icellum ab urbe in hiſpaniā ueniſſe Neronis mortē & ipſius declarationem nūciaturū. Vſum togæ:nā ut paludamētū belli īſigne erat:& eorū q in armis uerſarenť ita toga erat pacis. Nymphidio ſabino:is ut tacitus ait milites ad defectionē cōcitādo ſibi uiā ad impium moliebať. Frōteio capitōe: Aqnus & fabius ualens legati legionū capitonem in germania ut tacitus ſcribit obtruncarunt uerū quo crimine parū cōſtitit:fuerūt q crederent ideo occiſum q̄a familiam captaret:alii q̄a legatis bellū ſuadentibus non facile eſſet aſſenſus. Clodio macro:is haud dubiæ turbare prouinciæ ſtatū aggreſſus ab harebonio guntiano procuratore:Galbæ iuſſu ut tacitus prodidit eſt oppreſſus. Sibi acceſſerant:ſuo imperio acquieuerant. Oblatam:dono datam.

a tharaconēſibus e uetere tēplo iouis coronā aureā librarꝝ .xv.cōflaſſet:ac tres uncias:q̄ ponderi deerant: iuſſiſſet exigi.Ea fama & confirmata & aucta ē: ut primū urbē ītroiit. Nā quū claſſiarios quos Nero ex remigibus iuſtos milites fecerat:redire ad priſtinū ſtatū coegerit:recuſantes atq́ inſuper aq̄lam & ſigna pertinacius flagitantes non modo immiſſo eq̄te diſiecit:ſed decimauit etiā.item Germanorū cohortē a Cæſaribus olim ad cuſtodiam corporis inſtitutam: multiſq́ experimentis fideliſſimā diſſoluit:ac ſine ullo commodo remiſit ī patriā: quaſi Cn. Dolobellæ iuxta cuiꝰ hortos tendebat proniorem:illa quoq́ uere ne an falſo per ludibriū iactabātur appoſita lautiore cœna ingemuiſſe eū. Et ordinario quidam diſpenſatori breuiariū rationū offerenti parapſidē leguminis pro ſedulitate ac diligētia porrexiſſe. Cano autem Coraulæ mire placenti denarios q̄nq́ donaſſe prolatos manu ſua peculiaribus loculis ſuis.

De aduentu eius ad urbem.

QVare aduētus eius nō ꝑinde gratus fuit:idq́ ꝓxio ſpectaculo apparauit ſiq̄dē atelāis notiſſimū cāticū exorſus

Claſſiarii. Decimare

PHI. Ea fama:ſ.ſeuitiæ atque auaritiæ. Claſſiarios: milites q in claſſibus depugnant:claſſiarii dicuntur Corneli.Tacitus centurionem claſſiariū uocat ad differētiam eorꝝ q erant in legiōibus a Liuio claſſici milites dicūť.ſenſus eſt. Nero olim ex remigibus legitimos milites claſſiarios fecerat:quos galba ad officiū remigandi redire coegit. Ad priſtinū ſtatū.officiū remigandi. Aq̄lam & ſigna : ut legitimi milites uiderenť depoſcebant aq̄lam & ſigna militaria : quæ milites ſeq̄ ſolēt:q̄d alibi explicatū eſt. Immiſſo eq̄te : immiſſis equitibus. Diſiecit: diſſipauit. Decimauit : decimare eſt decimū quēq́ capitali ſupplicio afficere ſuper quo uerbo plura diximus in ſecūdo commētario. ait Cor.Caſſius apud taciū. ex fuſo exercitu cum decimus quiſq́ fuſti ferire tur:etiā ſtrenui ſortiūtur. Germanorū cohortem a cæſaribus: inſtitutā.ſupra dictū eſt in auguſto & Caligula quemadmodum germani fuerunt cuſtodes corporis ipſius principis habebanturq́ inter armigeros. In patria:germaniam.Cn.dolobellæ.hic eſſe uideť ille dolobella. qui a multis fouebať ut a galba adoptareť:ſed ut ait Plutarchus.dolobellam galba non probabat.dolobella uero diminutiuū eſt dola-

bræ. Columella in quinto. dolobella conueniet expurgare quicquid emortuū eſt. item ſemper circa crus dolobella demouenda terra eſt. Tendebat:tentoria habebat. Virgilius:hic dolopum manus hic ſeuus tēdebat achilles. Ingemuiſſe eū:maximum auaritiæ inditiū hoc eſt:ꝙ princeps ingemiſcat & dolēter ferat ſi lautior cœna appoſita fuerit a diſpenſatore.debet.n.principis menſa nitidior eſſe & opulētior q̄ priuatorum.non quidem luxuria diffluens:ſed affluens cibis lautioribus. meritoq; dixit Auguſtius & ī canonicis decretis.Di.xli.repetitū eſt:non cogant̃ diuites pauperꝝ cibis ueſci utant̃ conſuetudine ſua:utant̃ præcioſis:dent pauperibus uilia. Ordinario diſpenſatori : quemadmodum ordinarii conſules dicunt̃ ita & ordinarius diſpenſator appellatus tanq̄ legitimus & primarius : a contrario ordinariū hominem ueteres appellauerunt ſcurram & improbum:qui minime ordine uiuat. Breuiarium rationum: ſummarium:acceptæ expenſæq; pecuniæ. Paraſidem leguminis : ſolent ueri prīcipes luculentis muneribus remunerari diſpenſatorū ſuorū diligētiā.galba uero porrexit diſpēſatori pro exhibita diſpenſationis ſedulitate uaſculū leguminis:quam paraſidem uocant:cuius mentio fit in euangelio:& a Iuuenale dictū ē:quam multa magnaq; paraſide cœnat. Legumīa:a legēdo dicta quoniā uellēdo legunt̃ nō ſubſecātur quidam ut gallicani legaria appellant.auctor Varro in prīo de re ruſtica. Cano choraulæ:cāus tibicen ut īquit Plutarchus inter cœnādū tibia utebat̃:eratq; auditu ꝑgratus galbæ:qui ubi tibicinem laudaſſet eſſetq; ipō delectatus iuſſit afferri ſibi arcam ligneam:unde denarios quoſdā acceptos cano in manibus dedit:dicens ex priuatis non ex publicis pecuniis illos donare.uidetur hic eſſe ille canus de quo Martialis.plaudere nec cano plaudere nec glaphyro.coraulam aūt tibicinem dici ſupra memorauimus. Denarios:denarius erat argenteus & ut ait Plinius in.xxiii.uolebat pro denis libris æris:ſicut q̄narius pro quinq;.Marcus Varro.in argēto nūmi denarii dicti.ꝙ denos æris ualebāt.ſentit Plutarchus nō argenteos denarios ſed aureos nūmos fuiſſe: quos galba dedit cano tibicini. Loculis : caplulis numariis.de loculo locelo & loculamento plura alibi.

Non perinde:non multum:Cor.tacitus introitum galbæ in urbem infauſtum fuiſſe prodidit atque formidoloſum. Exorſus:uidetur legendum exorſus ut iunctim legas athelanis exorſis.

Menſa principis lautior
Diuites utantur p̄cioſis
Ordinarius homo
Paraſis
Legumina unde Legaria
Plaudere nec cano
Denarius
Quinarius

M.AN. Exigi:a cōflatore repoſci. Claſſiarios pro aſſiduis & diligētibus ciuibus claſſiarii accipiūtur: q̄a is q in claſſibus eſſent ordinibus dico a ſeruio tullo īſtitutis parati eſſent ad oēm reipub.neceſſitatē:ſed nūc ꝓ iis accipe q nauali negocio opam reipub.exhibuerant quos utiq; Nero ex remigibus iuſtos milites fecerat. Ad priſtinum ſtatum :remi uſum. Aquilam flagitantes : ut uelut legitimi milites ſub ſignis eſſent. Intermiſſo:equite: immiſſis eq̄tibus diſiecti ſunt miſerabili occiſione:Plut.eſt auctor. Decimauit: decimum quemq; ſupplicio affecit. Commodo:munere præmio:immunitate. Cn.Dolobellæ : ſepoſitus inquit Tacitus per hos dies Cornelius dolobella in coloniam agnatem neq; arcta cuſtodia:neq; obſcura nullū ob crimen ſed uetuſto noīe:& propinq̄tatē Galbæ monſtratus. Tendebāt:tabernacula habebāt.

Proniorem:ꝓpenſiorē dolorē ex ſumptuoſiore apparatu cōceptū gemitu ꝓdidiſſe. Porrexiſſe:dono obtuliſſe. Cano:nomē propriū. Choraulæ:in choro tibia canēti. Manu ſua:qđ nō ſolū auari Prīcipis fuit ob tenuitatē muneris ſed ēt ſordidi:Plut.q̄nq; aureos denarios fuiſſe ait:quos ex arca:quam ſibi iuſſerat afferri deprōptos:dixiſſe ſe nō de publicis:ſed priuatis pecuniis eos dare. Non perinde:non multum.

uenitiōe ſimus a uilla:cūcti ſimul ſpectatores cōſentiēte uoce reliquā partē rettullerūt:ac ſæpius uerſu repetito egerūt.

De geſtis per eum in initio principatus.

MAior adeo & fauor & auctoritate adepto ē q̄ geſſit imperiū:q̄q̄ multa documēta egregii principis daret:ſed neq̄q̄ tā grata erāt:q̄ iuiſa:q̄ ſecus fierēt.regebat̃ triū arbitrio:quos una & ītra palatiū hītātes:nec unq̄ nō adhærētes pedagogos uulgo uocabāt.Hi erāt Liuio legatus eius in Hiſpania cupiditatis īmēſæ.Cornelius Laco ex aſſeſſore

PHI. Venitione:uerba cantici hæc ſunt : quod illo tempore erat notiſſimū nūc pēitus ignotū: & ſi ſolerter introſpicere uelimus: nō ſolū mēdoſa hæc uerba eſſe diiudicauimus ſed etiam pœne barbarica. quid.n.eſt uenitione? quā habet coagmentationem. quē ſenſum accommodatū? in uetuſto codice ita ſcriptū legi.uēit ioneſius a uilla tanq̄ in cantico attellanico fieret mētio cuiuſdam noīe ioneſii hoīs ruſticani & perinde auari ſordidiq;. unde cū recitaret̃ in ſpectaculo:ueluti de galba dictū ſpectatores acceperūt. ego ut dicā qđ ſentio ſic opinor legēdū.uenitio ſimus a uilla.ut nomē ꝓpriū ſit uenitio dictus ſimus a p̄ſſis naribus. ſicut a poeta capellæ ſimæ cognominant̃:ī cātico.n.inducebat̃ q̄dam noīe uenitio ſimus. qui a uilla.in urbē exarguto mēto fabulæ repedabat hō ſordidus & deparcus:cuius nomē cū a uerbo ueneo uideat̃ poſſe inclinari: meri ſpectatores traxerūt id in cōtumeliā prīcipis auariſſimi ſordidiſſimi:tanq̄ ipſe alter uenitio ſimus uilla ueniſſet in urbē ad īperiū capeſſendū:galba tamē fuit naſo adunco ut īfra apparebit. Reliquā partē: cātici attellanici. Verſu repetito.ſ.uenitio ſimus a uilla. Nequaq̄ tamē grata:ſenſus eſt illa egregii prīcipis laudabiliter facta nō tā placebāt romanis:q̄ diſplicebāt q̄ fiebant turpiter & reprehēſibiliter: nō tā ab ipſo galba q̄ ab his:quoꝝ arbitrio nō tā regebat q̄ regebat̃. Regebat̃ triū arbitrio:q̄rit̃ ab eruditis q̄ res malos prīcipes faciat.in primis ut inq̄t uopiſcus licētia īpune peccandi:amici p̄terea īprobi:ſatelites deteſtādi:eunu-

Quid faciat malos principes

Difficillimum bene imperare · Cõſilium nymphidii · Monitio ad Annibalem bẽ. · Prĩceps regat non regatur · Pedagogi galbæ

chi auariſſimi autici uel ſtulti uel deteſtabiles:& reꝝ publicaꝝ ignorãtia.unde dioclitianũ dixiſſe ferũt:nihil eẽ difficilius q̃ bñ impare:cũ ſe q̃ttuor uel.v.colligũt atqꝫ unũ cõſiliũ ad decipiẽdũ impatorẽ capiũt:& ita ſæpe bõus uẽdit̃ impator:dũ regit̃ arbitrio ĩproboꝝ amicoꝝ.Notũ ẽ illud qđ idonei ſcriptores ꝓdiderũt meliorẽ eẽ rẽpu.In q̃ prĩceps malus ẽ ea in q̃ ſunt amici prĩcipis mali:ſiqdẽ unus malus põt a multis bonis corrigi:multi ãt mali nõ poſſunt ab uno quauis bono ulla rõne ſupari.Igit̃ galba ꝓbus qdẽ & moderatus erat ſuapte natura ut dixit nymphidius:ſed cũ minime ſuis cogitatibus uteret̃ deprauatus ẽ ĩprobitate titi iunii & lacõis:a qbus nõ regebat̃ ſed deſtruebat̃.uñ cẽſuit nymphidius mitti oportere legatos ab exercitu ad galbã:q edocerẽt ſi ex amicis hos ſolos duos amouiſſet iucũdiorẽ ſe oĩbus deſideratiorẽqꝫ uẽtuꝝ:hoc exẽplo diſce agedũ mi annibal ita degere ita formare actiões tuas ut regas tuos nõ ſeq̃ris:ut tibi pareãt nõ ĩperẽt.debet.n.rector regere nõ regi:debet ductor ducere nõ duci:debet dominos dominari nõ ſeruire.nolo repudies cõſilia tuoꝝ.nolo monitiões aſpneris: ſed minime pt̃ ẽ ſummatẽ uiꝝ mãcipatũ eſſe his:q cũcta per fumos uẽdunt:q pœnes ſe uolũt eſſe regimẽ reꝝ oĩum:in quoꝝ manu cũcta ſubinde uiſunt̃:qbus p̃ter nomẽ dominãtis.nihil aliud deeſt:quominus re ip̃a dominent̃:ita fit ut prĩcipes cũ alioꝝ ſint domini.fiant ſerui miniſtroꝝ: q ſub quodã ueluti p̃texto moderatiõis furtim graſſãt̃ imo ſæpiſſime palã.rapiũt ſpoliãt uexant prĩcipe uel ignorãte uel muſſitante.q ſegnis & diſſolutus ſi extiterit cõtemnit̃ eſtqꝫ ludibrio. Nec unq̃ nõ:Iugiter & ſemp. Pedagogos:quẽadmodũ pedagogos dicius educatores doctoreſqꝫ pueroꝝ:qbus cõtinẽter adherẽt:ita pedagogi uulgo uocitati ſunt:hi q inſtar pedagogoꝝ regãt galbã & illi tanq̃ diſcipulo ſemp adherebãt.Huius rei meminit Sextus Aurelius his uerbis.galba triũ amicoꝝ cõſilio.i.Iunii cornelii & iteli cũcta diſponẽs adeo ut ĩter palatias ædes pariter & uulgo pedagogi dicerẽt̃. Hi erãt titus:iunius & Cornelius laco:de his ſic ſcribit tacitus ĩualidũ ſenẽ galbã titus iunius & Cornelius laco alter teterrius mortaliũ:alter ignauiſſimus odio flagitioꝝ oneratũ cõtẽptui iertiæ deſtruebãt.apđ Plutar.ꝓ T.Iunio legit̃ ouinius. Ex aſſeſſore:apud iuriſcõſultos titulus ẽ de officio aſſeſſoris:ubi ait Paulus.oẽ officiũ aſſeſſoꝝ ĩ his fere cauſis cõſtare:in cognitionibus:poſtulatiõibus:libellis:edictis:decretis epiſtolis.aſſeſſores ab aſſidẽdo dicti & loco cõſiliarioꝝ ſunt:unde ait iuriſcõſultus cõſiliariis eo tẽpore:quo aſſident:negotia tractare ĩ ſuũ qdem adiutoriũ nullo modo cõceſſum eſſe:ĩ alienũ autẽ nõ ꝓhiberi.Alexãder romãus imperator aſſeſſoribus ſalaria ĩſtituit:q̃uis ſæpe dixerit eos eſſe promouẽdos q per ſe rempu.gerere poſſent non per aſſeſſores.ab aſſeſſore fœmininum eſt aſſeſtrix : afranius dimittit iam aſſeſtricem me ad ſe uocat.

aſſeſſores

M.ANTO. Venitione ſumus:a uilla quia a ueneo uideri poterat nomen factum iccirco in galbæ contumeliam acceptum qui ob auaritiam omnia uenalia haberet. Nec unq̃ non: ſemper. Aſſeſſore: huius erat præſidi aſſidere:ac conſulare fere in iis:quæ conſtat cognitionibus:poſtulationibus libellis:edictis:decretis:epiſtolis:fœmininum aſſeſtrix:Affranius dimittit aſſeſtricem.

p̃fectus prætorii arrogantia ſocordiaqꝫ intollerabilis: libertus icelus paulo ante annulis aureis:& Martiani cognomie ornatus:ac iã ſũmæ equeſtris gradus cãdidatus:his diuerſo uitiorũ genere graſſantibus:adeo ſe abutẽdũ pmiſit & tradidit ut uix ſibi ip̃i cõſtaret:mõ acerbior parciorqꝫ:mõ remiſſior ac negligẽtior q̃ cõueniret principi electo:atqꝫ rllius ætatis.Quoſdã claros ex utroqꝫ ordine uiros ſuſpicione minia inauditos cõdẽnauit:ciuitatẽ Rõanã raro dedit Iura triũ liberorũ uix uni atqꝫ alteri.ac ne his qdẽ niſi ad certũ præfinitũqꝫ tp̃s.Iudicibus ſextã decuriã adiici p̃cãtibus:non modo negauit:ſed etiã conceſſum a Claudio beneficium: ne hyeme initioqꝫ anni ad iudicandum euocarentur eripuit.

De geſtis eius & deliberalitatibus neronis p eũ correctis.

EXiſtiabat̃ ẽt ſenatoria & eq̃ſtria officia biẽnii ſpacio determinaturus:nec daturus niſi iuitis ac recuſantibus.Liberalitates neronis nõ plus decimis cõceſſis p q̃nq̃ginta eq̃tes ro.ea cõditione reuocandas curauit

Socordia · Martianus Itellus · Cãdidatus

PHI. Præfectus p̃torii : Cor. Tacitus.potentia principatus diuiſa in titum iuniũ conſulem & cornelium laconẽ prætorio præfectum. Socordia:ignauia:Cato ſocordiam pro ſtultitia poſuit. Libertus itelus:Cornelius tacitus.nec minor gratia itelo galbæ liberto:quem ãnulis donatũ eq̃ſtri nomine Martianum uocitabãt.Plutarchus quoqꝫ mẽorat liberto itelo ãnulos aureos a galba datos:aitqꝫ Martianũ uocatũ habuiſſe primã in libertis ptãtẽ. Ac iã ſũmæ eq̃ſtris gradus: ſupra docuimus cãdidatos dici nõ ſolũ petitores magiſtratuum ſed aliaꝝ quoqꝫ rerum:ſicut cãdidatus fidei a Hierõymo:cãdidatus eloq̃ntiæ a Quĩtilião dictus.Itidẽ nunc Tranq̃llus libertũ itelũ candidatũ uocat ſummæ equeſtris gradus petẽtem adeuntẽqꝫ ſummã cẽſus equeſtris:quæ erat ſextertioꝝ quadringentoꝝ.non placet ut cãdidatus referat̃ ad petitionẽ magiſtratus.ſimpliciter ordinãda conſtructio eſt candidatus ſummæ equeſtris gradus. Scribit Seneca uigeſimotertio epiſtolaꝝ hoiem eſſe multaꝝ reꝝ candidatum. Graſantibus:ſetuientibus euntibuſqꝫ. Vt uix ipſi conſtaret:dicitur homo ſibiipſi cõſtare:q ſuæ mẽtis cõpos ſeruat in agenda uita cõſtantiã: quã Cicero in primis tenendã eſſe perſcri-

bit.& ſicut ita maxime decet.ita maxīe dedecet eē incōſtantē ſicut erat galba:cuius moꝝ īſtitutorūqꝫ mu-
tatio.fiebat.ex arbitrio triū īprobiſſimoꝝ. Quā cōueniret prīcipi electo: nullū prīcipē decet negligētia
atqꝫ ſocordia in rebus agēdis:tāto mīus illū.q ſit & electus & ſenex:cū utraqꝫ res accerrius ſit ſtimulus ī prī
cipe ad oīa uigilāter & prudēter obeūda.nā qcūqꝫ eligiť is plane exiſtimať circūſpectior.ſeni uero ī primis
prudētia aſſignať.unde ait Plautus ī trinūmo.ſapiētiæ ætas cōdimētū eſt.ſapiēs ætati cibus eſt.& ut īqt ele
gāter Plato ī ſympoſio : tūc mētis oculus acute īcipit cernere cū primum corporis oculus defloreſcit. Ex
utroqꝫ ordīe:ſenatorio & eqſtri. Inauditos:cōtra legē & maioꝝ cōſuetudinē: q neminē ī dicta cā īauditū
qꝫ cōdēnabāt.egeſippus in prīo ait.lex īauditos uetat exitio dari. Raro dedit:rarēter ciuē romanū aliquē
externū faciebat. Iura triū liberoꝝ:quēadmodū bononiæ q decē liberos habet īmunis ē a publicis oneri
bus ita apud romanos numerus triū liberoꝝ īmunes faciebat:quod ius ſæpe ab īperatoribus numeris am
pliſſimi loco īpetrabať:unde gloriať Martialis ſibi a Domitiano tributū eſſe ius triū natoꝝ.galba uero dif
ficulter hāc īdulgētiā īperatoriā tribuebat ī prīo cōmētario annotauimus non pauca ſuꝑ hac re:q̄ repetere
poteris cū uoles. Præfinitūqꝫ tēpus:cū alii ī perpetuū hoc munus cōſequerenť.galba dabat ad tēpus.uer-
bi gratia:ut hic ius triū natoꝝ haberet ꝑ trienniū:ille per ſexeniū. Sextā decuriā:iā dixīus quēadmodū iu
dicū decuriæ q̄ttuor fuerūt prīo:qbus Caius prīceps decuriā qntā adiecit.nūc cū iudices galbā ꝑcarenť:ut
ſexta decuria adiicereť:quo minori tedio laboreqꝫ ī iudicādo afficerenť:nō ſolū nō cōceſſit : ſed ēt uoluit:
ut ad iudicādū uenirēt euocati genialibus hyemis diebus & calēdis ianuarii:cuius tēporis uocationē iudi-
cādi olī impetrauerāt a Claudio:ſed galba irritū fecit claudii beneficiū. Sēatoria:q ꝑ ſenatores fieri ſolēt.
Eqſtria:quæ ab eqtibus.obeunť. Niſi īuitis ac recuſantibus:cū opiniōe galbæ ſentiebat Alexāder roma
nus īperator:q dicere ſolebat īuitos nō ambiētes in rēpu.eſſe collocādos.ita apđ Liuiū Fabio recuſanti cō
ſulē fieri dať a populo cōſulatus. Liberalitates Nerōis reuocādas:Nero his & uicies mille ſextertiū dona-
tionibus effuderat.galba a ſingulis eoꝝ:qbus donauerat nero:iuſſit donatiōes repeti:decima tātū parte li-
beralitatis ap̄ quēqꝫ eoꝝ relicta.Exēpli gratia:ut q ex liberalitate nerōis acceperat cētū ſextertia:is reſtitue-
ret nonagīta & decē tm̄modo retineret.uerum ut īqt elegāter Cor.tacitus:uix illis decimæ portiōes ſuper
erant hiſdem erga aliena ſumptibus:qbus ſua prodegerant:cū rapaciſſimo cuiqꝫ ac perditiſſimo non aget
aut ſenus:ſed ſola īſtrumenta uitiorū manent. Per qnquaginta eqtes: Cor.Tacitus ait triginta eqtes Ro-
manos fuiſſe præpoſitos huic exactioni:quod nouum officii genus fuit ex ambitu numero oneroſum.

Prudētia in ſene

Mentis oculus floreſcit oculus corporis defloreſcit

Inauditi non puniendi

Ius triū natorum

Quinta decuria

Inuitos nō ambientes collocandos in.r.p.

M.AN. Icelus:is unus erat ex tribus quoꝝ nutu oīa admīſtrabāť:potētia prīcipatus īqt tacitus diuiſa:ī
T.Iuniū cōſulē:Corneliū laconē ꝑtorii ꝑfectū:nec mīor grā icelo galbæ liberto:quē annulis donatū eqſtri
noīe Martianū uocitabāt. Iā ſūt eqſtris:tā diues ut eqſtrē poſſideret cēſum. Cādidatus: cādida toga ad
magiſtratū petēdū ꝓgredi auſus. Electo:q electiōe nō hæreditario iure ad īperii faſtigiū ꝑuēiſſet. Illius
ætatis:q̄ quo grauior erat.eo ſalubriora ī illo regrebāť cōſilia. Inauditos.ī dcā cā. Iura triū liberoꝝ:ius
triū natoꝝ dabať ſæpe filios nō hn̄tibus hoc q fuiſſet aſſecutus quū aliqd pplo uiritī diuidebať ꝓ tribus
q̄ſi liberis accipiebat alim̄ta:id ab initio īſtitutū ī laudē oroꝝ q trigēini ī curiatios albāos.ꝓ ro.īpio pugna
rūt.M.Quod natū uetat fieri ꝑmitte uideri:natoꝝ gēitor credar ut eē triū. Adiici ꝑcātibus:ut aucto de
curiaꝝ nūero iudicādi onere leuarēť. Nō euocarēť:ſed uacationē mūeris haberēt. Sēatoria & eqſtria:
q̄ a ſenatoribus & eqſtris ordīs hoībus obiri ſolerēt. Nō plus decimis:Plutar.ait ꝑter decimā ꝑtē oēs nero
nis liberalitates repetitas:ſed qđ pplo decimæ ab īperatoribus darenť apte ī caligula trāqllus demōſtrat.

exigendaſqꝫ ut & ſi qd ſcænici aut xyſtici donatū olim uēdi-
diſſent:auferet emptoribus quando illi abſūpto præcio ſol
uere nequirent. At cōtra nihil nō per comites atqꝫ libertos
præcio adipiſci:aut donari paſſus eſt gratia uectigalia īmu
nitates pœnes innocētū īpunitatē noxioꝝ. Quinetiā popu
lo ro.depoſcēte ſuppliciū haloti: & Tigillini ſolos ex omni
bus Nerōis emiſſariis:uel maleficētiſſimos incolūes præſti
tit. Atqꝫ inſuper Halotum procuratione ampliſſima orna-
uit:pro tigillino ēt ſæuitiæ populum edicto increpuit.

De inuidia militum contra eum:& rebellione exercitus Germaniæ.

PEr hæc ꝓpere uniuerſis ordinibus offenſis.uel ꝑci
pua flagrauit inuidia apud milites. Nā quū in uer

PHI. Scenici aut xyſtici:hi-
ſtriones & athletæ:de xyſticis af
fatim ſcripſimus in libro anno-
tationū:ubi hic locus a nobis ex
plicať.& in Auguſto ſuꝑ xyſti &
xyſticis ſatis ac ſuper memoraui
mus. Auferetur emptoribus:
Plutarchus hanc hiſtoriā referēs
ſic inqt.quas largitiones nero de
derat ſcenā & paleſtrā agentibus
eas galba uehementius repeti iuſ
ſit:præter decimā partē. deinde
parua tēuiaqꝫ accipiēs(.Nā q ac-
ceperant eas largitiones plurimi
cōſumpſerat hoīes in diē uiuen-
tes)illos q ab his emerant inqui-
rebat:& quod habuiſſent exige-
bat q̄ res cum ultra modū ꝓgre
dereť galbæ īfamiā: tito iunio ī-
uidiā atqꝫ odiū cōciliauit.Quādo illi.ſ.ſcenici & xyſtici. Soluere negrent:In hāc ſn̄iam Tacitus attamen
grāde gaudiū:ꝙ tā paupes forēt qbus donaſſet nero:q̄ quibus abſtuliſſet. Nihil non:oīa. Præcio adipi-

xyſtici. athletæ

ſci:corrige addici ut ſit ſenſus galbā pmiſiſſe cūcta addici.i.uenditari p̄cio ut gr̄a donari p libertos : & eos a qbus regebaᵗ.ſup hoc uerbo addico unde & addicti ſuo loco plura retulimus. Pēas īnocentiū:cōtraria ſunt hæc:pœne īnocentiū:īpunitas noxiorū & innocētibus īpunitas debeaᵗ:noxiis uero ſupplicium: galba dū gratificaᵗ libertis p̄potētibuſcꝫ:pmittit:ut p̄cio uel gr̄a innocētes puniantᵗ nocētes abſoluantᵗ. Vectigalia.ſ.paſſus ē addici:ait Plutarchus:ouiniū q titus iunius a tranqllo tacitocꝫ noiaᵗ: p̄cio uēdidiſſe remiſſiōes tributorū.eidē cūcta fuiſſe uenalia:q uidēs ſenē galbā fortuna īplebaᵗ tanq̄ ea ſimul & oriēte & occidēte.

Emiſſarii — Emiſſariis:emiſſarii uocanᵗ cōciliatores furtorū.q̄ a magiſtratibus committunᵗ:atcꝫ īter nūtii.Auctor Pedianus Aſconius.unde &.M.Tullius emiſſarios uerris appellat.cōciliatores furtorū uerris īternuncioſcꝫ ſtuprorū.ſic.n.ait in qnto in uerrē.dubitaturū queņq̄ exiſtimas:qn illis emiſſariis hæc tibi oīs pecunia ſit.idē alio loco magni ſua putabātītereſſe publice potius q̄uis magno emi:q̄ in aliquē iſtius emiſſariū īcidere.In libro.i.regnū mētio ſit emiſſariorū:ubi ſic ſcriptū ē.Ait res emiſſariis:q circūſtabāt eū.Pli.emiſſariū appellat palmitē:q emiſſus ex deputatiōe inferᵗ imis ſcānis ac p ſingulos annos ad ſupiora ſcādat.de quo ſic ait ī.xvii.relicto ſemp duramēto in ſingulis tabulatis & emiſſario uno q ſubeat uſcꝫ quo placuerit ut āt uerba hæc Pliniana pcipias ſcito ſcāna dici ī arboribus ramos & bracchia p q̄ uites aſcēdūt.ſcānū quocꝫ ī alio ſignificatu agricolæ uocāt.ut docet columella ī.ii. crudū ſolū & īmotū minimecꝫ aratro pſciſſū: duramētū āt ſignificat bracchiū uitis.Idē columella ī.v.q̄terniſcꝫ bracchiis q̄ duramēta qdā uocāt diuidaᵗ ī totidē ptes.alio noīe duramīa nūcupāᵗ.Tabulata uero ī arboribus ſunt rami trūcicꝫ ſobolē pmittēs.qđ docet idē columella ī.vi.cū ait.falce formāda & tabulata īſtituēda ſūt.hoc.n.noīe uſurpāt agricolæ ramos trūcoſcꝫ pmittētes.De his tabulatis ītellexit Virgi.in.ii.georgicorū ſcribēs.aſſueſcāt ſummaſcꝫ ſeq̄ tabulata p ulmos ubi expoſuit Seruius Marōianus īterps: tabulata eē ramos effuſiores & in plana tēdētes nō ad altiora creſcētes.Nō īuitus īterdū digredior ad id genus diuerticula:q̄ recreare ſolēt non minus lectorē q̄ ſcriptorē laſſeſcentē:de emiſſariis ut domū repedemus Amiāus Marcellius ſic inqt.p emiſſarios quoſdam fallēdi pſtringēdicꝫ gnarus pſarū ſciſcitabaᵗ cōſilia. Halotū:fortaſſis hic ille ē halotus ſpado:quo p̄guſtatore qdā tradiderūt.Datū eē uenenū Claudio ī arce epulāti.

Emiſſarius

palmes

Scāna arborū duramē

tū duramē

Tabulata

Tigillinus petiᵗ ad ſuppliciū — Pro tigillino:po.ro.depoſcebat tigillinū ad mortē:quē uocabat magiſtrū ac pedagogū tyrānidis.& ut auctor eſt Plutarchus:nullius ſpectaculi cupiditate tā tenebaᵗ:q̄ ut tigillinū uideret iudicio circūuentū.qnēt ī theatro & ſtadio aſſidue petebat tigillinū dānari:unde īcrepitus ē e dictio galbæ dicētis nō diu uicturū tigillinū tabido morbo iā tabeſcētē:dep̄cantiſcꝫ ne exacerbarēt facerentcꝫ tyrānida ex īperio.ſed de tigillini moribus & morte mox diceᵗ in othone.

Apud milites: in primis urbanos p̄torianoſcꝫ iurātibus militibus. Abſentis : anteq̄ ex hiſpania romam ueniſſet ade impium ingens capeſcendum. Præpoſiti:p̄fecti huic negotio.& ueluti pcuratoris galbiani.

M.AN. Auferreᵗ emptoribus:& hæc cōditio q̄ Nerōis liberalitates reuocari iuſſit. Impūitatē:noxioꝝ & ſi p īde hoc erat atcꝫ illud qđ pxīe dixit leges uiolare mīus tamē hoc īuidioſum ī quo clæm̄tiæ q̄dā rep̄ſentabaᵗ imago:ut ī altero ſeuitiæ. Emiſſariis pediāus:emiſſariū īterp̄taᵗ eū q cōciliator furtoꝝ & rapiarū eēt q̄ a pricipe ſine dn̄o patrarenᵗ.ī hūc ferme ſenſū lāpridius rōæ īqt nil aliud egit niſi ut emiſſarios hērēt q ſibi bn̄ naſitos pqrerēt.M.qđ eius uerbi rōnē attīet naſutū nō naſatū pnūciauit:naſutus ſit uſcꝫ licet.

Maleficētiſſimis:peſſime de oībus meritis. Pro tigilīo:tigillini tacitus & Plutar.mēineřt.Iu.pōe tigilinū.

PHI. Donatiuū pnunciaſſet: ſcribit cor.ta.milites urbanos ad res nouas pnos agitatos eſſe poſt q̄ nō dari donatiuū ſub noīe galbæ promiſſum ītellexerūt. Se

Legi militē non emi. — legere militē: Cor.Tacit.acceſſit galbæ uox p repub.honeſta ipſi anceps legi a ſe militē non emi.ſignificabat āt hac uoce galba milites p uirtutē eligēdos:nō aūt p largitionē cōciliādos:de hac uoce ſic Plutar. Emiſit galba uocē dignā impatore qppe q diceret morē fuiſſe deligere non emere milites, ubi hoc illi audiuerunt graui in eū odio ſunt accēſi uidebaᵗ.n.non ipſe ſolos eos priuare ſed legē ferre & docere reliquos impatores. Centū p̄torianos: lēge.potius cæteꝝ q̄ cētū. Sub inde mouēs:a militia. Et nymphidii ſocios:cum nymphidium interemptū galba audiſſet interfici iuſſit eos quocꝫ q cū illo cōiurauerāt unde oēs pœne nymphidii ſocii perierūt in qbus ēt Cingonius fuit q orationē cōpoſuerat qua nymphidi-

ba eius abſentis iurātibus donatiuū grādius ſolito p̄poſiti pnūciaſſēt:necꝫ rē ratā habuit & ſubide iactauit ſe legere militē nō emere cōſueſſe. Atcꝫ eo qdē noīe oēs q ubicꝫ erāt exacerbauit. Centū p̄torianos ēt metu & īdignitate cōmouit remouēs ſubinde pleroſcꝫ ut ſuſpectos: & Niphydii ſocios ſed maxīe fremebat ſupioris Germaniæ exercitus fraudari ſe præmiis nauatæ aduerſus gallos & uindicē operæ. Ergo primi obſequiū rupe:ac ſe cal.ianuarii adiici ſacramento niſi in nomen ſenatus recuſarūt: ſtaticꝫ legationē ad prætorianos cū mādatis deſtinauerūt:diſplicere īperatorē in Hiſpania factū. Eligerent ipſi quē cuncti exercitus cōprobarent.

De adoptione piſonis per eum facta.

QVod ut nunciatū ē deſpectui eē non tā ſenectā ſuā: q̄ orbitatē ratus piſonē Frugi Lucinianū egregiūcꝫ

us uteret̃ ad milites in ſniam ſuã traducẽdos. Fremebãt ſupioris germaniæ exercitus:Milites q prius ſub uirginio fuerãt.tũc ſub Flacco erãt ĩ germania dignos ſe exiſtimabãt maxima remũeratiõe ac pmiis ob eã pugnã:qua aduerſus uindicẽ galloſq; pugnarãt.Itaq; nihil ex deliberalitate galbæ cõſequuti nullã conſulationẽ nullã exhortationẽ admittebãt:Flaccũ ipſum pro nihilo reputãtes utpote reꝝ imperitũ & dolore pedũ cõflictatũ.ſupioris ãt germãiæ dixit ad dñiam ĩferioris germaniæ.Marcellinus in deſcriptiõe galliarũ collocat primã & ſecũdã germaniã ueluti prouĩcias gallicanas.Ptolemæus quoq; ĩ coſmographia bifariam partit̃ germaniam ĩ magnã & paruã:noĩe magnæ.ſignificat̃ uera germania:q̃ ĩ ſupiorẽ diuidit̃ & inferiorẽ noĩæ aũt puæ germaniæ deſignat ptẽ galliæ narbonẽſis ĩ qua ẽ maſſilia. Præmiis nauatæ opere:iã dictũ ẽ quẽadmodũ iunius uidex gallos cõcitauit primus ad rebellionẽ aduerſus neronẽ.tunc uirginis qui legiõibus potẽtiſſimis ĩ germania perat cõflixit cõtra uidicẽ:quo certamĩe circiter uigĩti milia gallorũ occiderũt uidex uero ſibi mortẽ cõſciuit.hic ĩ ſepl̃chro uirginii ruffi ſcriptũ legebat̃.hic ſitus ẽ ruffus: cæſo q uidice quõdã imperiũ aſſeruit nõ ſibi ſed patriæ. Obſeqũ rupere:primi cœperũt eſſe ĩobediẽtes & ab officio deceſſere.M.Tullius putat a terẽtio prĩo dictũ eẽ obſequm.unde ĩ lib.de amicicia uerbũ id terentianũ uocatur.ſed dõatus falſitatis ciceronẽ arguit cũ & plautus & neuius ante terẽtiũ dixerit obſequm. Cal.ianuarii addici ſacramẽto recuſarũt:Cor.Ta.paucis poſt cal.ianuarias diebus põpeii ppinq procuratoris e belgica litteræ afferũt̃ ſuperioris germãiæ legiões rupta ſacramẽti reuerẽtia aliũ ĩperatorẽ flagitare & ſenatui ac po.ro:arbitriũ eligẽdi permittere:quo ſeditio mollius acciperet̃.cũ igit̃ cal.ianuarii a flacco ad iuſiurandũ cogeret̃:qđ per ĩperatorẽ iurare mos erat:illi accedẽtes galbæ imagĩes euerterũt demolitiq; ſunt.iurati aũt ut inqt Plutar.iuſiurãdũ per ſenatũ po.q; romanũ ſoluti ſũt. Prætoriãos:milites urbanos:flaccus auctore Plutarcho detulit ad ptorianos metuere ſe ĩobediẽtiã exercitus germaniciãi ut defectionẽ. Impatorem ĩ hiſpania factũ:nimiꝝ galba ſignificat̃:q a legionibus ĩ hiſpania factus fuerat imperator.germaniæ milites a galba deficiẽtes.uitelliũq; eligere ĩperatorẽ deſtinãtes dixerũt oſtẽdamus cũctis hoĩbus nos iberis eẽ luſitaniſq; potiores q ĩperatorẽ eligamus ſubſequẽtibus tẽporibus:ĩperatores nõ pauci ĩperarũt militari pro gatiua electi euocatiq; ad ĩperiũ. Deſpectui:cõtẽptui deſpicatui. Nõ tã ſenectam:ſuam Cor:Ta.ait ætatem galbæ irriſui fuiſſe ac faſtidio. Quã orbitatẽ:q; filiis eẽt orbatus Papinius:orbitas oĩ fugienda nixu. Plutarchus.pterritus galba q; nõ modo obſeniũ ueꝝ ẽt qa careret filiis cõtẽptui foret:cõſultabat ſibi adoptare adoleſcẽtẽ aliquẽ ex illuſtribus:eũq; declarare ĩperii ſucceſſorẽ. Piſonẽ frugi licinianũ:galba cognito tumultu exercitus germaniciãi nõ amplius diſtulit adoptionẽ & cũ qdã amicoꝝ pro dolobella iunius p Marco othone cõtẽderẽt:piſonẽ liciniũ accerſiri iuſſit ſeu propria electiõe.ſiue ut qdã tradiderũt lacone ĩſtãte.erat aũt hic piſo Mar.Craſſo & ſcribonia gẽitus nobilis utriq;:uultu habituq;:moris antiq:& exiſtimatiõe recti ſeuerus:ĩgenio ad uirtutẽ oẽm accõmodato.hũc galba adoptauit ĩ caſtris tanq̃ ſibi ĩperio ſucceſſurũ.ferũt piſonẽ ex adoptiõe nullũ exultãtis aĩ motũ pdidiſſe.apparuerũt prodigia quæ ſignificabãt adoptionem hãc ĩfauſtã futurã.nãq; dies ille fœdus ĩbribus fuit tonitrua & fulgura & celeſtes mĩæ ultra ſolitũ portẽdere uidebãt̃ eã adoptionẽ diis ĩmortalibus nõ pdari. Frugi:alibi memorauimus piſones cognominatos eſſe frugi ab eo Lutio piſone:cuius meminit Cice.ĩ.iii.queſtione tuſculana.

Hic ſitus eſt ruffus

Obſequm an bene Cicero

Piſo adoptat̃ a galpiſo frugi

M.AN. Donatiuũ:donũ qđ a prĩcipe ſiue ĩperatore militi dabat̃. Præpoſiti:q res Galbæ tũ Romæ pcurabãt. Subĩde:ſæpius. Aduerſus gallos:florẽtiſſime uirginii legiões ipſis ut plutarchus ait ducibus inuitis aduerſus uidicis copias cõflixere qbus delectis uidex ſibi mortẽ cõſciuit. Obſequm:offm̃ parẽdi facilitatẽ. Ad ptorianos:q Romæ erãt. In hiſpania:aperte galbã demonſtrabant. Orbitatẽ:qa liberis careret. Piſonẽ:frugi licinianũ:fuit hic Craſſi filius ut tacitus ſcribit eius credo quẽ ĩ claudio Craſſum frugi appellauit ut appareat frugi cognomen eſſe ſiqdem Craſſi in licinia gente ferunt.

iuuenem ac ſibi olim probatiſſimũ teſtamẽtoq; ſemp in bõa & nomen adſcitũ repẽte & media ſalutantiũ turba apprehẽdit:filiũq; appellans pduxit in caſtra:ac pro cõciõe adoptauit:ne tunc quidẽ donatiui ulla mentione facta. Quo faciliorem occaſionem. M. Saluio Othoni præbuit præficiendi conata intra ſextum adoptionis diem.

PHI. Et nomen aſſitũ:aſſumptũ:q adoptat̃ ĩ nomen adoptãtis aſciſcit̃.hic ait galba ap̃ Tacitũ:mihi egregiũ erat ſi te adoptãtẽ.Cn.Põpeii.M.Craſſi ſobolem in pẽates meos aſciſcere. Ac p contione adoptauit:galba apud frequentẽ militẽ contionẽ ĩperatoria breuitate adoptari a ſe piſonem pnũciauit more diui auguſti & exẽplo militari:quo uir uiꝝ legeret.Nec donatiui mẽtiõe facta.nocet nimia ſe ueritẽs ĩterdũ principibus:auaritia uero ſemp:nam cõſtat ut ait tacitus potuiſſe cõciliari aĩos militũ q̃tulacũq; parci ſenis liberalitate:unde aĩ militares ĩ galbã p ĩdignationẽ irritati ſũt:q; nullo dõatiuo nullaq; largitione eos adoptionis cãpſecutus foret. Perficiẽdi conata:de occupãdo ĩperio & galba trucidãdo.de quo paulopoſt pluribus

Impatoria breuitas

Portẽderãt:ſignificauerãt:unde portẽta dicta ſicut a monſtrãdo mõſtra.oĩa ãt portẽta cõtra naturã dicimus eẽ ſed nõ ſũt.nã ut inqt elegãter auguſtinus ĩ.xxi.de ci.dei:portẽtũ nõ fit cõtra naturã.ſed cõtra q̃ eſt nota natura. Per oẽ iter:qđ.ſ.fecit ex hiſpania Romã pgens ad nomẽ ĩgẽs capeſcẽdũ. Oppidati:p ſingula oppida. Securis ictu cõſternatus:notãdũ ẽ ut inqt Pli.ĩ.viii.deos nõ placari hoſtia trahẽte ſe ab aris.Lu

portentum non fit cõtra naturã

De pdigiis præcedentibus infœlicem exitũ imperii eius.

MAgna & aſſidua monſtra iá inde á principio exitũ
ei qualis euenit portẽderãt quũ per omne iter dex
tra ſiniſtraq; oppidatim uictimæ cæderẽt : taurus
ſecuris ictu cõſternatus rupto uinculo eſedum eius inuaſit.
Elatiſq; pedibus totũ cruore perfudit:ac deſcendentem ſpi
culator ipulſu turbæ lancea prope uulnerauit. Vrbẽ quoq;
& deĩde palatiũ igreſſum excepit terra tremore:& aſſimilis
qdã mugitui ſonus:ſecuta ſunt aliquãto maiora & triſtiora:
monile margaritis gẽmiſq; conſertum ad ornãdũ fortunam
ſuã tuſculanã ex omni gaza ſecreuerat. Id repẽte q̃ſi augu
ſtiore dignius loco capitolinæ Veneri dedicauit:ac ꝓxima

canus iter ꝑſagia pharſalicæ cla
dis memorat fugá uictimaꝝ ab
imolatiõe.Igit̃ taurus cũ ex ictu uictimarii cõſternatus
hoc ẽ pterritus pauefactuſq; iuaſiſſet uehiculũ galbæ to
tũq; cruore ꝑfudiſſet omẽ illi fecit futuræ cædis.đ tau
ro cõſternato exictu ſecuris extat illud maronianũ q̃lis
mugitus fugit cũ ſaucius ará taurus & icertam excuſſit
ceruice ſecuri.Olí flaminio cõſuli imoláti uitulius iam
ictus:ex máibus ſacrificátiũ ſe ꝓripuit:multoſq; circũſtã
tes cruore reſpſit.Id a pleriſq; in omẽ magnæ calamita
tis acceptũ:qua paulopoſt affecti fuere romani ad lacũ
traſimenũ:ubi flaminius occubuit. Rupto uiculo:pia
Solutæ hoſtiæ culũ ẽ ut inqt Seruius i ſacrificiis aliqđ eẽ religatũ ſolu
taſq; fuiſſe hoſtias ꝑdidit.cur ergo ait tranqllus taurum
rupiſſe uinculũ.hoc plane refert ad tpis momentũ:qđ
ſacrificiũ antecedit ante qđ hoſtiæ ligabant̃:ut Iuuena
lis idicat:ſed ꝓcul extẽſum petu
lás quatit hoſtia funẽ. Eſſedũ:
carrucá galbæ ſiue uehiculum.
Elatis:ſublatis eleuatiſq;. De
Spiculator ſcẽdẽtẽ.ſ.galbãæ uehiculo. Spi
Spiculum culator:ſatelles quos antiqtas la
terões uocitabat.a ſpiculo aũt te
lo romáico ſpiculatores dici no
tũ ẽ & nos ſupra memorauimus.
Lácea.M. Varro lanceá uoca
Lancearii bulũ hiſpanicũ eẽ refert a lácea
Lanceati. dicti lácearii q láceá geſtát. cũ lã
ceati dicát̃ láceæ ictu ꝑcuſſi. Iuli
us Firmicus ait q; láceati morieẽ
hñtes horoſcopũ i.xx. pte tauri.
idẽ alio loco ait láceatus morie
Tremor tur qcũq; habuerit horoſcopũ i
terræ decima ſeptima pte aq̃rii. Tremore:terræ motu. Virgi.uñ tremor terræ.Seneca.i.iiii.q̃ſtionũ naturalium
Mugitus nõ ſine cá tremorẽ terræ dixerũt maiores nñi:q cõcuſſioni & iclinatiõi diſſimilis.ẽ qdá terræ nũq̃ tremue
ex terræ rũt.ſicut egyptũ nõ tremuiſſe maximi auctores ꝓdiderũt.nũq̃ urbs Roma tremuit ut nõ futuri euẽtus ali
motu cuius id ꝑnũciũ eẽt.ut ait Pli.igit̃ cũ terra tremuerit galba igreſſo urbẽ Romá fuit id plane ꝑſagiũ futu
Terra mu ræ calamitatis. Aſſimilis mugitui ſonus:anteq̃ terra moueat̃ ſolet ut inqt Seneca i.vi.queſtionum mugi
giens tus audiri uentis i abdito tumultuátibus.unde eſt illud a Virgi.ſcienter ſimul & eleganter dictũ.ſub pedi
bus mugire ſolũ:Pli.quoq; noſter i.ii.ꝑcepit inquit comitaturq; terribilis ſonus alias murmur ſimilius mu
gitibus.aut clamori hũano armorũue pulſantiũ fragori aſtipulat̃ Plinio ſenecæq; Amiáus:q ait.neceſſe eſt
uelut taurinis reboare mugitibus fragores fremituſq; rerrenos talẽ oſtentũ factum eſt galieni principatu:
auditũ.n.tonitruum eſt:ut inquit Iulius capitolinus:terra mugiente.
M.AN. Quo:q̃ donatiui fraudatiõe. Cõſternatus:pterritus & pauore actus. Eſſedũ:uehiculũ quo
Galba uehebat̃. Elatis pedibus:i currũ ꝓiectis. Spiculator:q ꝑſidii cá circa illũ ſteterat. Tremore:hor
rẽdo motu. Aſſimilis mugitui:neq; id ꝓdigioſum.Pli.de motu terræ ꝑcedit inquit comitaturq; terribilis
ſonus alias murmur ſimilius mugitibꝰ aut clamori hũano:armoꝝ ne pulſantiũ clamori ꝑ q̃litate materiæ
excipiẽtis foraq; uel cauernaꝝ ulcũiculi ꝑ quẽ meat treuel.tõitruũ ut auditũ terra mugiẽte ñ ioue tonãte.
Monilia PHI. Margaritis gẽmiſq;:In cõmẽtariis ꝓpertii retulimus quẽadmodũ margaritæ a gẽmis ſeparant̃ :qđ
gemmoſa & Pli.& iuriſcõſulti ꝓdiderũt. Monile:muliebri mũdo legato ſceuola reſpõdit monilia nõ cõtineri:i qbus
fortuna gẽmæ & margaritæ iſunt.monilia cõtexta gẽmis nõ inelegãter gẽmoſa dicunt̃ ab apuleio in.v.de aſino au
in cubicu reo. Fortunã tuſculanã:ſupra dictũ eſt quẽadmodũ galba ſimulachrũ fortũæ:de qua ſomniauerat inuen
lo principũ tũ ante fores deportauit tuſculum coluitq; mẽſtruis ſupplicationibus.unde a tuſculo dicta tuſculana obi
ter annotandũ fortunã aureá i cubiculo principũ coli ſolitá quá olim Antoninus pius imperator cũ graua
ri ſe uideret tráſferri ad.M.Antoninũ iuſſit:qđ haud dubie ſignũ fuit tráſlati imperii ad illũ ueluti ſucceſ
ſorẽ ita deſtiatũ.auctor helius Spartiáus:q alio quoq; loco ſcribit ſeueꝝ impatorẽ ſtatuiſſe geminare hanc
Gaza fortunã regiá:q̃ comitari prĩcipes & i cubiculis põi ſolebat:ut ſacratiſſimũ ſimulachꝝ utriq; relinq̃ret filio
ærarium rũ.ſed cũ uideret ſe purgeri morbo ſub hora mortis iuſſiſſet ut alternis diebus ap̃ filios ipatores i cubicu
lis fortũa poneret̃. Gaza:pſæ ut ait põponius mella gazã ærariũ uocát & ide nomẽ eſt gazæ oppido pa

nocte ſomniauit ſpeciẽ fortũæ querẽtis fraudatã ſe dono deſtiato:minãtiſq; erepturã & ipſam q̃ dediſſet. Q uũq; exterritus luce pria ad expiandũ ſomniũ præmiſſis q rẽ diuinam appararẽt:tuſculũ excucurriſſet:nihil iuenit p̃ter tepidã in ara fauillã atratũq; iuxta ſenẽ i catino uitreo thus tenẽtẽ & in calice fictili merũ. Obſeruatũ ẽt eſt cal. ianuarii ſacrificãti coronam de capite excidiſſe. Auſpicanti pullos euolaſſe: adoptionis die:neq; milites allocuturo caſtrenſem ſellã da more poſitam pro tribunali oblitis miniſtris:& i ſenatu curulem peruerſe collocatam.

leſtinæ cũ cambyſes illuc belli & opes & pecuniã ĩtuliſſet. Seruius ait noĩe gazæ diuitias ſignificari Vir. dixit in q̃nto Eneidos.& gaza lætus agreſti excipit:ubi expoſuit Seruius:opibus ruſticãis. nã gaza oĩs fructus eſt : de gaza & gazophylatio iã ſatis ac ſup. Auguſtiore:uenerabiliore & ſanctiore.id.ſ.monile. Capitolinæ ueneri:q̃ capitolio colebat̃. Spẽm effigiẽ imaginẽ. Querẽtis:lamẽtantis. Dono deſtiato : monili margaritis gemmiſq; confecto.

Quæ dediſſet:fortũa nimi℞ galbæ dederat imperiũ:ergo mĩabat̃ ſe ĩperiũ & ĩperatorias opes erepturam. cũ & ipſa fuiſſet a galba monili fraudata:& ita par pari repẽſurã. Ad expiãdũ ſomniũ:moris fuit apud ueteres romãos:ut ſomnia q̃ uidebant̃ portẽdere diritatẽ facto ſacrificio piaculari expiarẽt:q uero erant obſcura ſolebãt ea deferre ad cõiectores hoc ẽ interp̃tes ſomnio℞ explicãda atq; interp̃tãda Cicero. defert ad cõiectorẽ quẽdã ſomniaſſe ſe ouũ pẽdere ex faſcia lecti ſui cubicularis. tales alio noĩe ſomniatores dicunt̃: de q̃bus ĩ deuteronomio legimus. nõ audies uerba ſomniatoris. Atratũ:ueſtimẽto nigro atriq; coloris inductũ:q color ẽ lugubris ut iã dictũ eſt. ſenex itaq; atratus uiſus portẽdebat exitiũ ſeui galbæ. In catĩo uitreo:Catinũ uitreũ & calix fictilis malũ omen fecerũt principi galbæ:cũ uaſa tã uilia nõ cõueniãt ſacrificiis ĩperatoriæ maieſtatis:& q̃a erãt præpoſtera. ſolẽt.n. catina eẽ fictilia calices uero uitrei. legimus tñ apud Pliniũ i. xxxv. qđ ĩ ſacris nõ murrinis cryſtaliniſue:ſed fictilibus ſympulis p̃libabat̃ ĩnocẽtius. ſunt aũt ſympula calices fictiles & uaſcula:q̃bus utebant̃ ĩ ſacrificiis ut ait Varro:a ſumẽdo ſympulla dicta q; his uinũ ſumebãt minutatĩ. De ſympullo ait iuuenalis ſympullũ ridere numæ:q̃uis nõ pauci perperã legãt ſimpuuium: Apuleius catinũ & ſympullũ ſacrificiis adhiberi ſolita oſtẽdit ĩ apologetico ſic ſcribẽs:pauptas populo romão imperiũ a primordio fundauit: p̃cq; eo ĩ hodiernũ diis ĩmortalibus ſympullo:& catino fictili ſacrificat. Symplator uero:ut id ĩ trãſcurſu annotemus:dr̃ amicus ſponſi q cũ eo per cõuiuia ambulat: Symplones dicebant̃ cõuiuæ. Calice:diminutiuũ calicis ẽ caliculus:ſeneca p̃ quã elegãter appellat caliculos uaſcula illa:q̃bus præſtigiatores q̃buſdã p̃ſtigiis ĩponũt oculis ſpectato℞ & ueluti p̃ſtringũt aciẽ eõtuẽtiũ. merũ aũt & thus adhiberi ſolita ſacrificiis:nemo eſt q ignoret. & a nobis ſuperioribus ſatis multa mentio facta ẽ thuris & meri ſacrificalis. Romulus lacte nõ uino libabat. numæ põpilii lex ex ĩputata uite libari uina diis nefas eẽ ſtatuit. L. Papyrius dimicaturus aduerſus ſamnites uotũ fecit ſi uiciſſet ioui pocillũ uini. thus uero qđ ĩ ſacris adolet̃ duplici uĩdemia colligit̃:qua℞ prior eſt circa canis ortũ. ſecũda eſt uerno t̃pe. inciditur enĩ cortex arboris thuriferæ qua maxime uideat̃ eẽ prægnãs tenuiſſimiſq;:laxat̃ hinc plaga:inde p̃ſiliit ſpuma pĩguis:Mãmoſum ut inq̃t Plinius in duodecimo p̃cipua gratia eſt:cui a ſimilitudine mãmarũ nomẽ ẽ. Maſculũ uocauit Virgilius qđ ex rotũditate guttæ pependit. aliq putãt maſculũ a ſpecie teſtiũ dictũ Plautus diminutiuo uocabulo uſus thuſculũ dixit in aulularia. Coronã de capite excidiſſe : hoc portendebat ita apicẽ ĩperatoriũ de ipſius capite caſu℞. Auſpicãti:galbæ auſpicia captãti. Pullos euolaſſe:ſupra annotauimus ſignũ fuiſſe infortunitatis:quotiẽſcũq; pulli gallinacei e cauea liberati in auſpiciis nõ paſcebant̃ : & pariter euolabant. olim hoſtilio mancino cõſuli in hiſpaniã ituro accidit hoc prodigiũ:cum ſacrificiũ facere uellet pulli cauea emiſſi in proximam ſiluam deuolauerunt. ſummaq; diligentia quæſiti reperiri nequiuerunt. auſpicia hæc triſtia fuiſſe exitu probatum eſt:uictus enĩ hoſtilius mancinus a numãtinis & caſtris exutus cũ ſpes nulla ſeruandi exercitus eſſet:pacẽ cũ his fecit ignominioſam quã ratam eſſe ſenatus uetuit auctores Valerius primo libro. Liuius. xlv. ab urbe condita.

M.AN. Tuſculanã:quã tuſculi colebat. Quæ dediſſet:impiũ.ſ.& reliquos ſucceſſus. Expiãdũ:ſacrificio purgandũ. Atratũ:pullis ueſtibus amictũ quod ad infœlicẽ Galbæ exitũ pertinuit. Thus & merũ his duobus ueteres ſacrificare ſolitos conſtat:& in primis iano ut Ouidius uidet̃ ĩnuere mox ego cur quãuis alio℞ numina placẽ:iane tibi primũ thura merũq; fero. Pullos euolaſſe:quod &. C. hoſtilio mancino ſacrificanti accidiſſe Valerius prodidit quippe cui auſpicanti cũ pulli caua emiſſi in proximã ſil uã effugiſſent nec req̃ſiti uſpiam extitiſſent futura per id clades denunciata eſt.

PHI. Adoptionis die:hũc fœdũ fuiſſe hymbribus & ominoſum ſignat tacitus. Neq; caſtrenſem ſellã de more poſitã præſagiũ calamitatis fuit q; ſella caſtrenſis per obliuionẽ miniſtro℞ nõ fuit appoſita galbæ ante tribunali:cũ milites alloq uellet eo die. quo piſonem adoptabat. Curulem peruerſe collocatã. Sella curulis ob eam cãm appellata eſt:q; in curru ponebat̃ quo in curiã ſoliti erãt uehi honoris gratia:q curulem magiſtratũ geſſiſſent:ut Caius baſſus in cõmẽtariis ſcriptũ reliquit. & ab aulo gellio repetitum ẽ in tertio noctium atticarum. Sella currulis p̃poſtere in ſenatu collocata omẽ fecit Galbæ imminentis infortunii immutatæq; fortũæ. Aruſpex idẽtidẽ monuit:umbricius ſignificat̃:q ſacrificanti galbæ pro æde apollinis

Ad coniectorem
ſomnia
Sõniatores
Stratus
Sympulis
libabatur
ſymplator
ſymplones
Caliculi
pocillũ uini Thus
Vindemia
thuris
mãmoſum
maſculum
Thuſculũ
pulli e cauea
euolarunt
Mãcinus
uictus a numantinis
Curulis
Vmbriciu
aruſpex

De cæde morte eius:& aliis geſtis.

PRius uero quã occideretur ſacrificantem mãe aruſpex identidẽ monuit caueret periculũ non longe percuſſores abeſſe. Haud multo poſt cognoſcit teneri caſtra ab othone:ac pleriſq; ut eodẽ quãprimum pergeret ſuadentibus:poſſe enim auctoritate & præſentia ꝑualere:nihil amplius quã cõtinere ſe ſtatuit. & legionariũ firmate præſidiis:qui multifariã diuerſeq; tendebant. Loricã tamen induit linteam quãquã haud diſſimulans parum aduerſus tot mucrones ꝓfutura. Sed extractis rumoribus falſis quos conſpirati ut eum in publicum elicerent de ĩduſtria diſſiparant paucis tenere affirmantibus tranſactũ negociũ oppreſſos qui tumultuarent̃ aduenire frequentes cæteros gratulabundos:& in omne obſequiũ paratos. His ut occurreret prodiit tanta fiducia:ut militi cuidã occiſum a ſe othonem glorianti:quo auctore reſponderit. Atq; in forum uſq; ꝓceſſit:ibi eqtes qbus mandata cędes erat quũ per publicũ dimota paganorum turba equos adegiſſent uiſo procul

triſtia exta & inſtãtes inſidias ac domeſticũ hoſtẽ ꝓdixit audiẽte othõe:q ꝓximus aſtabat:idq; ut lætũ & ſuis cogitatiõibus ꝓſpeꝝ ĩterpretãte:auctor Cor. Tacitus uꝛ̃ hic eẽ ille umbricius:quẽ Pli. in.x.aruſpicũ in ſuo euo ꝑitiſſimũ fuiſſe ꝓdidit:de quo fortaſſis ſenſit poeta ſatyricus inducẽs umbriciũ ĩ ſatyra ſermocinantẽ.
Idẽtidẽ:frequẽter. Teneri caſtra:othọ digreſſus a galba ſacrificãte a tribus &.xx. ſpiculatoribus cõſalutatus impator:ſellæq; feſtinãter ĩpoſitus aggregatis in itinere totidẽ militibus ꝑxit ĩ caſtra ꝑ̃toria:in qbus ſtationẽ agebat iulius Mar.tribunus:iſq; habitus aiorũ fuit:ut peſſimũ facinus auderẽt pauci:plures uelẽtõnes paterent̃. Eodẽ: ĩ caſtra ꝑ̃toria. Pleriſq; ſuadentibus:marius celſus & lacõ uehemẽtius incitabãt galbã:ut in caſtra ꝑgeret cõtra diſſuadebat. T.Iunius:& ita galbã duæ ſnĩæ diſtinebãt:cũ titus iunius intra domũ manẽdũ eẽ cenſeret opponẽda ſeruitia:firmãdos aditus:neq; eũdũ ad iratos.e cõtrario feſtinãdũ uidebat̃ cæteris: antequã creſceret ĩualida adhuc cõiuratio paucoꝝ trepidantiũ. Multifariã:multis diuerſiſq; locis. Tendebat:tẽtoria hẽbant.

Loricæ linteæ
Thorax amaſis
Libri lintei
Linteata legio
linteones
linteamen lotum non attigit heliogalas

Loricã linteã:Cor. Tacitus.ſumpto thorace galba irruenti turbæ neq; ætate corpore ĩſiſtẽs ſella leuat̃.lineis ãt thoracibus pugnaſſe priſcos homerus pliniuſq; teſtãt̃ celebrat̃ ab hiſtoricis thorax ille lineus:quẽ habuit amaſis rex egyptius cuius ſingula fila tercẽtũ ſexagintaq; filis conſtare ꝓdidit plinius in.xix.Na.hiſtoriæ.liuius in.iiii.mẽtionẽ facit thoracis lintei.q dicatus erat in templo iouis feretrii. legius ap̃ Emiliũ ꝓbũ loricas lĩteas ꝓ loricis æneis datas eẽ atheniẽſibus militibus ab iphicrate:q multa in re militari commutauit.erãt ẽt libri apud antiquos lintei:quos auctores idẽtidẽ citant hiſtorici:q in æde mõetæ repoſiti fuerũt.Plinius quoq; in.xiii.teſtis ẽ publica monumẽta plũbeis uoluminibus:priuata uero linteis cõfici cepta aut ceris:linteata legio ſamnitũ celebrat̃ a liuio in.x.dicta nõ ab eo q linteis thoracibꝰ fuerint armati:ſed q ĩtra locũ linteis contectũ adigebant̃.iurare diro quodã carmine in execrationem capitis familiæq; & ſtirpis cõpoſito:niſi iſſent in ꝑ̃liũ:quo imperatores ſui duxiſſent:aut ſi ex acie fugiſſent. ea legio ab ĩtegumẽto cõſepti:quo ſacrata. ſãnitiũ nobilitas erat:appellata ẽ.linteones uocãt textores linteoꝝ Alexã.Ro.auctore lãpridio ĩſtituit uectigal linteonũ.ſcribit iulius Firmicus unerẽ in diurna genitura facere linteones.itẽ luna a mercurio defluens ad martẽ facit linteones pellarios & coriarios.heliogabalus luxu difluens linteamen lotũ nunq̃ attigit:mendicos dicens:q lĩteis lotis uterent̃. Extractus:euocatus eliciuſq;:ut e palatio ꝓdiret. Rumoribus:rumor.ut plutarchus ait tumultuarius multis perſuaſit othonẽ ĩ caſtris occiſum.mox ut in magnis mẽdaciis fieri ſolet ĩterfuiſſe ſe qdam & uidiſſe affirmabant.credula fama ĩter gaudẽtes & curioſos.multi arbitrabãt̃: ut refert Tacitus:cõpoſitũ auctũq; rumorẽ fuiſſe ab othonianis:q ad euocandũ galbã læta falſo uulgauerant. Tranſactũ negotiũ:finitã eſſe ſeditionẽ occiſo othone. Aduenire:repete paucis affirmantibus.ait Tacitus nemo ſcire & oẽs affirmare.

M.AN. Adoptionis die:quo Piſonem adoptauit. Neq; milites:ordo eſt obſeruatũ ẽt oblitis miniſtris neq; ſellam de more pro tribũali appoſitã illi milites allocuturo. Peruerſe:auerſa fronte. Aruſpex:umbricũ aruſpicẽ eũ fuiſſe Plu.ait:cuius.Iuue.credo & Pli.meminere:is mane Galbæ in palatio ſacrificanti cõſpectis extis magnæ ꝑturbatiõis ſigna ꝑiculũq; ex dolo eis capiti munere dixit. Teneri caſtra:ab othõe occupata prætoriaq; caſtra ĩtellige in q̃ ſella muliebri otho euectus impatore fuerat ſalutatus. Firmare:corpus ſuũ munire qđ Titus iunius ut faceret ꝓſuefit. Legionarii milites:illyrici exercitus qđ Tacitus docet: tẽdebant hi ĩ iupſana porticu aut certe militibus claſſicæ legiõis qđ nõ ꝓbo.conſtat.n.cõtinuo othonis ſtudiis acceſſiſſe. Liteã loricã:thoracibus lineis a nõnullis ad Troiã:pugnatũ Hõerus tradidit Pli.de lĩo curnon & ꝑ̃liis interſit ut & naufragiis idẽ auctor eſt.Amaſis regis egypti lineũ thoracẽ in rhodo inſula fuiſſe cuius ſingula fila ex.ccclxv.filis cõſtarẽt. Opp̃ſſos:Othonẽ & alios tumultus illius auctores.

PHI. Gratulabũdos:tum uero nõ populus tm̃ & ĩperita plebs in plauſus & ĩmodica ſtudia ruebat: ſed eqtũ pleriq; & ſenatoꝝ poſito metu in cauti refractis palatii foribus accurrerũt:& ſe galbæ oſtẽtarũt: præreptã ſibi ultionẽ q̃rentes:cũ tales ut ait Tacitus forent ignauiſſimi in periculo nihil auſuri lingua tantum

eo parumper reſtiterunt:deinde rurſum : incitati deſertum a ſuis contrucidarunt.

De geſtis ꝑ eū in morte:& de funere:& cadauere eius.

SVnt qui tradant ad primū tumultum proclamaſſe eū quid agitis cōmilitones. Ego ueſter ſum:& uos mei:donatiuū etiam pollicitum. Plures autem ꝓdiderunt obtuliſſe ultro iugulū:& ut hoc agerent ac ferirēt quando ita uideretur hortatum. Illud mirum admodū fuerit neq; præſentium quēquā imperatori auxilium fere conatum:& oēs qui accerſerentur ſpreuiſſe nunciū. Excepta germanicorū uexillatione. Hi ob recens meritum qđ ſe ægros & iualidos magnope fuiſſet:ī auxiliū auolauerūt:ſed ſerius itinere deuio per ignorantiam locorum retardati iugulatus eſt ad lacū Curtii:ac relictus ita uti erat:dōec gregarius miles a frumētatiōe rediens abiecto onere caput ei amputauit & quoniā capillo præ caluitie arripere nō poterat:ī gremium abdidit. Mox īſerto ꝑ os pollice ad Othonē detulit:ille lixis calonibuſq; donauit qui haſta ſuffixum non ſine ludi-

feroces. Prodiit : egreſſus eſt e foribus palatii. Militi cuidam gloriāti:iuliū atticū ſpiculatorē ſignificat:q galbæ obuius in palatio factus cruentū gladiū oſtētās occiſum a ſe othonē exclamauit:ad quē ītuēs galba o cōmilito inqt qs iuſſit.īſigni aīo ad coercendā militarē licentiā auctores Plutarchus & Tacitus. Dimota paganoꝝ turba:nomine paganoꝝ ſignificaſ plebs & turba urbana:quæ militaris eſt nā pagani & milites īter ſe opponūtur:tanq̄ pagani omnes dici poſſint : q numero militū nō ſunt:id qđ in.ii.cōmētario latiſſime explicauimus ex auctoritate iuriſcōſultoꝝ:apud quos peculiariter in hoc ſignificatu pagani accipiunſ.Cor.tacitus hāc hiſtoriā memorans ait.igiſ milites romāi quaſi uologeſem aut pachoꝝ auito arſacidā ſolio depulſuri:ac nō imperatorē ſuū inermē ſenē trucidare ꝑgerēt diſiecta plebe pro cōculcato ſenatu truces armis rapidis equi forū irrūpūt.idē de paganis in hac ſignificatiōe ſic refert:unde & ſeditioſa colloqa & īter paganos corruptio miles. Deſertū a ſuis:atilius Virgilio imaginē galbæ deiectā ſolo affixit : eo ſigno deſertū fuga populi forū ē & cū undiq; iaculis enſibuſq; lectica galbæ īpetereſ.oēs diffugerūt ꝑter unū centurionē nomīe ſemproniū:q nullo priuati beneficio a galba affectus:ſed hōeſtati maieſtatiq; īperatoriæ opē ferēs ſolus ſtetit ante lecticā:ſublataq; uitæ cēturiali iubebat milites irruētes parcere īperatori.& cū diu repugnaſſet tandē corruit.tūc galba trepidatione lecticarioꝝ proiectus eſt ſella ac ꝓuolutus iuxta lacū curtii:ibiq; multis uulneribus cōfeſſus ē de percuſſore a quo iugulatus ē nō ſatis cōſtat.qdā Terentiū euocatū alii decaniū fuiſſe ꝓdiderūt.crebrior fama ꝓdidit camuriū qntiæ decimæ legionis militē.impſſo gladio iugulum eius auſiſſe.cæteri crura brachiaq; nā pectus thorace līteo tegebaſ:fœde laniauerūt.pleraq; uulnera feritate & ſeuitia trūco iā corpore adiecta.caput Fabius occultaſſe ferſ. Donatiuū ēt pollicitū:repete ſūt q tradāt.ut ait Tacitus:quidā ꝓdiderūt ſuppliciter īterrogaſſe qđ mali meruiſſet:ꝑcatūq; eē paucos dies exoluēdo dōatiuo. Obtuliſſe ultro iugulū:idē Cor. Ta.plures obtuliſſe ultro ꝑcuſſoribus iugulū:agerēt ac ferirēt:ſi ita reipub. uidereſ.

Accerſerenſ:euocareſ īuitarēturq; ad auxiliū galbæ ferēdū. Excepta germāicoꝝ uexillatiōe:ꝑceptūm fuerat amulio & domicio ſambio primipilaribus:ut germāicos milites ex atrio libertatis accerſerent.& cū reliq milites othōi adhererēt germāica uexilla diunutauerūt:qđ eos egros īpenſiore cura galba refouebat: auctor Ta.uexillatiōes aūt alas eqtū dici exiſtimat uegecius ī ſecūdo de re militari a uelo:qa uelis hoc ē flamulis utanſ.ordo romāæ militiæ ut inqt Liuius ī.viii.ſexagēos milites:duos cēturiōes uexillariū unū habebat.ꝑterea qdā erāt ordīes.q ex tribus uexillis cōſtabāt:uexillū centū octoginta tres hoīes erāt.uexillum flāmeū ut tradit Marcellius erat ſignū belli. Itiere deuio:extra uiā militarē collocato.ita Cicero populos quoſdā deuios uocat.lōge poſitos a uia militari.ab oratio ſcortū deuiū dictū a uia publica remotū.

M.AN. Militi cuidā:iuliū atticū ſpiculatorē hūc fuiſſe Ta.ſcribit q cruentū gladiū oſtētās occiſum a ſe Othonē exclamarit cui Galba qs iuſſi rn̄derit. Cōtrucidarūt:Cor.& Plu.multis aut illū uulneribus circa crura & bracchia cōſauciatū ob thoracē quo erat reliquū corpus mūitū a camerio.xv.legiōis iugulatū qdā Terētiū eū fuiſſe aiūt:alii Archadiū:alii Fabiū cognomēto fabulū. Donatiuū pollicitū.i.ſuū militi donū rep̄ſentatuꝝ:Cor.paucos dies exoluēdo dōatiuo ꝑcatū ſcribit. Neq; p̄ſentiū qnq̄:Plu.auctor ē a ſempro-

lingua feroces
O cōmilito qs iuſſit
pagani
Oēs deſerunt galbā
Vitis centurialis.
Percuſſor galbæ
Nex galbæ
Agerent ac ferirent
Vexillationes
Vexillarius
Vexillum
Deuium ſcortum

nio cēturiōe accerrime defenſum. Germanoꝝ uexillatione:germanorū manu ex atrio libertatis ut Tacitus tradidit accerſitu.habuit uexillum ut liuius docet milites centum tres atq̧ octoginta.

brio circū caſtra portarunt acclamantes identidē Galba cupide fruaris ætate tua:maximæ irritati ad talē iocorū petulantiam.quod ante paucos dies exierat in uulgus laudanti cuidam formā ſuam:ut adhuc floridam & uegetam reſpondiſſe eū ουτοσ μοί μοροσ ἐμπε̃χοσ ἐστίν. Ab his patrobii neroniani libertus centum aureis ademptum eo loco ubi iuſſu Galbæ animaduerſum in patronum fuerat:abiecit. Sero tandē diſpenſator argium:& hoc & cæterum trūcū in priuatis eius hortis aureliæ uiæ ſepulturæ dedit.

De ſtatura corporis & de membris eius.

Statura iuſta fuit capite caluo : oculis cæruleis

PHI. Ad lacū curcii:i foro romāo lacus ē:quē curciū appellarūt a metio curtio ſabio:q certamīe iter ſabios romāoſq̧ exorto ī paludē ſeſe ſtrepitu ſequētium trepidāte equo cōiecit. auctor liuius i prio ab urbe cōdita.idē in vii.cām aliā huius nois memorat tāq̄ curcius lacus ſit nomiatus a Marco curtio romāo:q armatus equo iſidēs ſe i ſpecū imiſit:quo mediū romanū foꝝ i imēſam altitudinē collapſum fuerat.Mar.uarro utrāq̧ hiſtoriā memorat i prio de ligua latia:additq̧ tertiā q̄dā aliā huiuſce nois cām:refert tacitus iuxta curtii lacū fuiſſe galbā ex ſella ꝓuolutū:ibiq̧ iugulatū.

Hiſtoria de lacu curtio

Gregarius miles:māipularis & uilior ait tacitus gregariū militē uiatica ſua & balteos tradidiſſe.Fabius aūt ſignificatᷣ:q auctore plutarcho galbæ caput i amictu cōphēſū prio occultabat mox a ſociis admōitus.ut rē fortiter geſtā oſtētaret:illud lāceæ affixit:& ita q̄tiēs ſenis pricipis faciē lāciā cruore ꝑfuſā q̄ciebat.otho galbæ capite uiſo exclamaſſe fertᷣ hoc nihil ē o cōmilitōes mōſtrate mihi piſonis caput:qđ & ipm̄ Paulopoſt allatū ē:cū piſo ꝑforibꝰ tēpli ueſtæ fuiſſet trucidatus.nullū caput tā iſaciabilibꝰ oculis ꝑluſtraſſe dr̄ otho q̄ piſonis:cuiꝰ ut inimici & muli cæde lætari ius faſq̧ credebat.

Caput galbæ in lancea

Nex piſonis

Abiecto onere:faſciculi frumētarii. Inſerto ꝑ os pollice:Plu.ut mō r̄tulimus ſentit ipm̄ gregariū militē lācea ſuffixū galbæ caput curſitādo detuliſſe ad othonē. Circū caſtra portarūt Cor.Ta.ꝑfixis cōtis capita geſtātᷣ iter ſigna cohortiū iuxta aq̄lā legiōis certati oſtētātes cruētas māus:q occiderāt:q iterfuerāt:q uere:q falſo:q pulchrū & memorabile facius iactabāt. Lixis calōibuſq̧:ſeruis militaribus.de utriuſq̧ ſupra affati dictū ē.calōes.n.ligna militibus ſubminiſtrāt.lixæ uero aquā.i hanc ſniam Ta.caput galbæ ꝑ lixas calōeſq̧ ſuffixū laceratūq̧. Idētidē:frequēter. Aetate tua:ſenio & hæc ē acclamatio ſubīde repetita i galbæ ludibriū. Vegetā:uigētē uiuidā atq̧ robuſtā.Liuius ſed uegetū ingeniū i uiuido pectore uigebat. ἐπιμοι:latīe ad uerbū ſic iterꝑtatᷣ.ēt robur mihi firmū ē. Ab his.ſ.lyxis & calōibꝰ:q caput galbæ ꝑ ludibriū circūtulerāt haſta ſuffixū.

Colones lixæ

Vegetum

Patrobii nerōiāi libertus:patrobius nerōis libertꝰ fuerat a galba pūitus.ut ait Ta.huius patrobii libertus:cuius nomē nō traditᷣ i ultionē uīdictāq̧ patrōi abiecit lacerauitq̧ caput Galbæ ante tumultū patrobii:qđ poſtera die crematū fuit mixtūq̧ cū reliquo corpore. Plu.uero dixit nō a liberto patrobii redēptū fuiſſe caput galbæ:ſed a militibus dono datū traditᷣ ſeruis patrobii:& uitellii:qđ illi accipiētes:ubi multifariā cecidiſſent & oi cōtumelia affeciſſent abiecerūt i eū locū i quo eos necāt:quos Cæſares ſupplicio dedūt.uocatᷣ aūt is locus ſextertiū.huic patrobio Nerōis principis liberto aduehebatᷣ ad ſtudiū paleſtræ arēa ex nihilo tenuiſſima ut refert Pli.i.xxxv. Eo loco:ante tumulū patrobii dixit Ta. Patronū:patrobiū:nec miꝝ uideri debet libertū alienū habuiſſe & ipm̄ libertos : cū libertinorū potētia fuerit tāta:ut pricipes:q erāt dn̄i liberoꝝ:fierēt ſerui libertoꝝ. Diſpēſator argius:cor.Ta.galbæ corpus diu neglectū & licētia tenebraꝝ.Pluribus ludibriis uexatū diſpēſator argius ex primariis ſeruis hūili ſepultura i priuatis eius hortis cōtexit.Plu.ait galbæ corpus othōe ꝑmittēte ſublatū ab heluidio priſco:qđ noctu argius libertus ſepeliuit.

Patrobius

Sextertium quid

Aureliæ uiæ:aurelia uia romana ē a ſole dicta:ut qdā putāt:a quo aurelia quoq̧ familia ex ſabinis oriūda ē noiata:cui publice a po.romano datus eſt locus.in quo ſacra faceret.ex quo auſelii prio dicebantᷣ ut ualeſii & papiſii.mox aurelii ſunt appellati.de aurelia uia memīnit Cicero i iuectiuis contra Catilinā cū ait.demonſtrabo iter aurelia uia ꝑfectus eſt.ſi accelerare uolēt ad ueſperā conſequentᷣ.ab eodē fit mētio fori aurelii ſic ſcribente in Catilinam:q̄q̄ quid ego te inuitē; a quo iam ſciam eſſe præmiſſos:q te ad foꝝ aureliū ꝑſtolarentᷣ armati. Capite caluo:ſupra memoraui caluicii & caniciei cauſas.q̄dā aīalia naturaliter caluefcūt.ut ſtrucio cameli.in inſula mycono calui hoies gignuntur.

Aurelia uia

Auſelii

Aurelii

Forum aurelium

myconii calui

Ceruleis:glaucis:quales diuo auguſto fuerūt:oculi glauci ſiue cerulei doloſum & audacē ſignificāt & ad militiā inuigilantem.auctor Albertus magnus in primo de animalibus.

Cerulei oculi

M.AN. Gregarius miles:Plu.fabulū ceſi Galbæ ad Othonē caput detuliſſe ait q ut dixius & iugulū illi apuiſſe a q̄buſdā ē creditus. ουτοσ μοι μοροσ ἐμπεχοτεσιν:hic mihi ſolus firmus ē. Ab his:calonibus & lixis. Patrobius Nerōianus:ſic.n.hn̄t oēs trāq̄lliāi codices ſed patrobius q fuit nerōis lib̄tus a galba ē occiſus:Plu.de Nerōianoꝝ inq̄t ſuppliciis iprobos occidit i q̄bꝰ fuit Elius polycletus:petius & patrobiꝰ Cor.Ta.caput eius inq̄t ꝑ lixas calōeſq̧ ſuffixū laceratūq̧ an̄ patrobii tumultū lib̄tus is nerōis fuerat & a galba pūitus:quoꝝ utriuſq̧ uerbis apte datᷣ itelligi patrobiū nerōianū a galba occiſū qđ ſi ſic ē eius caput mercari nō potuit:q̄re ſic locū emēdādū duximus ut patrobii nerōiāi lib̄tus legatᷣ nō p̄robius neronianus:

ut patrobii libertus ĩ ultioné pr̃oni ſiue dñi ut Plu.ait galbæ caput lacerádũ redemerit plutarchi lectio id máifeſte demõſtrat:Galbæ inqt caput patrobii uiteliiq; ſeruis dono dederũt qd illi accipiétes oĩ cõtumelia affecerũt. Et hoc:cor.poſtridie q̃ cadauer ẽ cõcremaꝝ caput fuiſſe illi adiunctũ ait. Aureliæ uiæ:ex tribus portis quæ in ianiculo ſũt media in ſummo iugo ſita aurelia dicta eſt hodie a ꝓxima diui æde pan cratiana dicit̃. Ceruleis:ſubuiridis coloris ſeruius ceruleũ eſſe ait quod eſt inter uiride & nigrum.

adunco naſo:manibus pedibuſq; articulari morbo diſtortiſſimis:ut neq; calceũ ꝑpeti:neq; libellos euoluere aut tenere oĩno ualeret:excreuerat ẽt ĩ dexteriore latere eius gibbus: uel caro:ꝑpẽdebatq; adeo ut ægre faſcia ſubſtringeretur.

De cibo potu luxuria eiuſdem.

CIbi plurimi tradit̃ qué tpe hiberno ẽt ante lucé capere cõſueuerat iter cœnã uero uſq; & abũdãti ut cõgeſtas ſup mãus r̃liqas circũferri iuberet:ſpargiq;

PHI. Adũco naſo:græci adũcũ naſum hñté grypon uocant. hic demetrii filius ſitiæ regis gripos cognoĩatus.cuius meminit iuſtinus ĩ.xxxiiii.epitomatis. perſæ amát hoĩes hñtes aduncũ naſum:qa cyrus:quem ſupra reges oẽs ĩ primis dilexerũt fuit adunco naſo.corrigédus eſt obiter error ĩterꝑtis plutarchi apophtegmaton:q alioquin eruditiſſimns ſñiam plutarchi hác:quá retulimus ĩuertẽs ſic ĩterꝑtatur.perſæ amát hoĩes adũco naſo:qm̃ Cyrus hac potiſſimũ forma reges eẽ delectaret̃.ſed uerba ipſa plutarchi græca lõge diſſentiũt ab hoc ĩterꝑtaméto:qđ ut euidétius eluceſcat ipſa uerba græca ſubiicimus:q̃ hæc ſũt. περσ́αι τοὺ γρυπῶν ἐρόσι διὰ τὸ κυρον ἀγάπηθὲν τα μάλιστα τῶν βασίλεων γεγονέναι γρίγον τοἶδοσ.latie ita ĩterꝑtati ſumus.pſæ amát hoĩes hñtes adũcũ naſum ꝑpterea qđ cyrus regũ lõge dilectiſſimus fuit adũco naſo.hic ẽ plutarchi ſenſus.hæc uera ex græco ducta tráſlatio:hoc exigit decor hiſtoricus.ut iõ pſæ amẽt hoĩes adũco naſo:qa talis fuit cyrus.qué maxĩe dilexerũt. Articulari morbo:articularis morbus dr̃ is q ĩfeſtat articulos:de quo ſic ſcribit celſus ĩ q̃rto.de medicina ĩ máibus pedibuſq; articuloꝝ uitia frequẽtiora lõgioraq; ſũt:q̃ ĩ podagris chiragriſue eẽ cõſueuerunt qdá cũ toto anno a uino & uenere ſibi tẽperaſſent.ſecuritaté totius uitæ ab articuloꝝ doloribus cõſecuti ſũt.Ennius poeta dũ nimis uĩo ĩdulget articulari morbo periit.qntus ſerenus.ennius ipſe pater dũ pocula ſiccat iniq̃ hoc uitio tales fert̃ meruiſſe dolores:terẽtia uxor.M.Ciceronis laborauit doloribus articulorũ articulationẽ uocat Pli.articularé morbũ:qué nõ ſolũ hoĩum ſed ẽt arboꝝ eẽ ꝑdidit:q tradit ĩ.xvii.articulationé uitibus morbũ eẽ peculiaré.cuius iniuriæ oẽs ĩ articulis ſentiũt̃.Morbi ꝑdunt̃ eẽ hæreditarii. qđ & auctoritate clariſſimoꝝ medicoꝝ cõprobat̃,ſcribit.n.Galenus doctiſſimus hippocratis interꝑs podagrá & arteticá ex hæreditate comitari ꝑpterea qđ ſperma ĩ parẽte maculoſum neceſſario pedes filioꝝ debilitat.addit auicéna nõ ſolũ podagrá ſed & phtiſim & leprá tradi p ſucceſſiões.ſi mars auctore firmico materno fuerit dñs gẽituræ faciet caducos pneumenicos & podagricos.dicũt̃ aũt pneuméici:ut id quoq; tráſeũter attingã.laborátes pulmone q latine dici poſſunt pulmõarii:ſicut a columella ouis pulmonaria dicta eſt:cuius pulmo afficit̃.Pli.ĩ.xxvi.memorat podagrá morbũ eẽ ꝑegrinũ:ná ſi italiæ inqt fuiſſet antiqtus latinũ nomẽ ĩuẽiſſet.rarior ſolebat eẽ patrũ auorũq; memoria ĩſanabilis nõ eſt credédus:qppe qm̃ in multis & ſponte deſinit & ĩ pluribus curat̃.cecinit tñ Ouidius:nõ tá ut poeta q̃ ut uates & medicus.tollere nodoſam neſcit medicĩa podagrá.publius minographus exorta qõne qđ ná eẽt moleſtũ ociũ?dixit.podagri pedes.ſextus põpeius oli correptus dolore podagræ merſit ĩ triticũ ſeſe ſup genua:leuatuſq; ſiccatis pedibus mirabili modo hoc poſtea remedio uſus ẽ.ſcribit maximus medicorũ hippocrates in aphoriſmis:neq; eunuchos neq; pueros ĩueſtes neq; fœminas podagrizare.uel ut latinius loquar podagricos fieri.tñ galẽus aſſerit podagroſos fieri & eunuchos & femĩas ex ĩcõtinẽtia & uictu luxurioſo.ſeneca quoq; libro epiſtolarũ moraliũ.xv.fœmĩas ait tpe ſuo pedibus egras fieri ex crapula & ĩgluuiæ.& ita ĩqt maximũ medicoꝝ mẽdacé faciũt.q uelut ex oraculo dixerat fœmĩas neq; podagricas neq; caluas fieri.ſcribit aboléus iuriſcõſultus ad edilictiũ edictũ:eũ q podagra uexet̃:nec his qdé diebus:qbus morbus uacaret:recte ſanũ dici. Excreuerat gibbus:mars ĩ.vi.ab horoſcopo loco facit claudos & gibboſus.ité hñtes horoſcopũ ĩ tertio gradu ſiue ꝑte ſcorpii erũt gibberoſi. Faſcea.ſ.linea.hic uerbũ eſt faſceari.quo ſpartianus de antonino pio ſcribens utitur.cum ait.ſed cũ eſſet longus & ſenex incuruareturq; tiliaticiis tabulis in pectore poſitis faſciebat̃.ut rectus incederet.a faſcia aduerbiũ uetus eſt faciatim:ut a zona zonatim.Mattianus orbé terre diuidit ĩ qnq; faſces:quod ait melius eſſe q̃ zonas. Cibi plurimi:qcunq; habuerit horoſcopũ in tertia ꝑte aquarii erit edax & multũ cibũ capiens:ut inqt maternus.legimus apud liuiũ ĩ.viii.papyriũ curſorem fuiſſe cibi uiniq; plurimi capaciſſimũ.talis erat galba. Calceũ perpeti:hoc refert̃ ad articulationem pedũ. Libellos euoluere:hoc ad articularem morbum manuũ eſt referendum.

M.AN. Articulari morbo:q in manus & pedes indifferenter eraſſat̃ celſus ĩ manibus pedibuſq; articulorum uitia frequentiora longioraq; ſunt:quæ in podagris chiragriſq; eſſe conſueuerunt.

PHI. Tẽpore hiberno:ſcribit hippocrates in aphoriſmis:uẽtres hibernis uerniſq; tpibus eſſe calido res: ideoq; plus edẽdũ eẽ illo tpe cõuẽit:& minus ſed meracius bibẽdũ:qđ ẽt refert celſus in prĩo. Abũdáti.ſ. cibo. Cõgeſtas:cumulatas. Religas.ſ.cibarioꝝ:plautinus paraſitus ait ſibi ĩ uẽtre eẽ cellá ubi reliquiarũ

Grypos adunco naſo
Cyrus adunco naſo
Error interꝑtis plutarchi
Articularis morbus
Ennius periit articulari morbo
Articulatio in arboribus
morbi hæreditarii
pneumoniaci pulmõarii
podagra morbus peregrinus
Quod moleſtum ocium
an fœmiæ podagricæ
gibboſi horoſcopus
Faſceari
Faſceatim
Faſceæ zonæ
cibi plurimi capax

ad pedes ſtãtibus: Libidinis ĩ mares pnior: & eos nõ niſi pduros exoletoſq; ferebãt ĩ hiſpãia Eticellũ e ueteribus cõcubinis de nerõis exitu nũciãtẽ nõ mõ arctiſſimis oſculis palã exceptũ ab eo ſed ut ſine mora uelleret oratũ atq; ſeductum.

De tpe & ætate eius: & geſtis per ſenatũ poſt mortẽ.

PEriit tertio & ſeptuageſimo ætatis anno impii mẽſe ſeptio. Sẽatus ut primũ licitũ fuit ſtatuam ei decreuerat roſtratæ colũnę ſupſtantẽ in parte fori q̃ trucidatus eſt: ſed decretum Veſpaſianus aboleuit percuſſores ſibi ex hiſpania in iudeam ſummiſiſſe opinatus.

religas recõdat. Sup mãus: miniſtrorum. Ad pedes ſtãtibus: miniſtros ſignificat ab eo: q; cenãtibus dñis ad pedes ſtabant. quos Martialis ſub obſcure deſignat illo uerſu: mixto lagenã replet ad pedes uio. Seneca libro tertio de beneficiis. ſeruus q cenãti ad pedes ſteterat: narrat qđ iter cœnã ebrius dixiſſet. noli hoc in loco ĩtelligas ſignificari illos q erãt a pedibus illđ eni aliud ẽ: de quo ſupra ſatis ac ſuper. religas autẽ cœnarum diuidere ſolemus miniſtrantibus ex quo ait Seneca in. xi. epiſtolarum: quẽadmodũ cœna pacta reliqæ circũſtãtibus diuidũt: ſic peracta uita aliqd porrigi his: q totius uitæ miniſtri fuiſſent. Præduros: iã hiſpidos & ueſticipes & ualde duratos. ſcribit iulius firmicus uenerẽ ĩ horoſcopo loco cõſtitutã facere hoĩes q puerorũ amoribus ĩplicent.

Ad pedes ſtabant
Reliquiæ miniſtris diuidunt
Exoleti
Cõcubini

Exoletos: Adultiores. ſũt. n. dicti exoleti q oleſcere ideſt creſcere deſierũt: alias exoletus ſignificatur abolitus & deſuetudĩe uetuſteſcẽs. ut exoleta uerba dicũt a ſeneca: & exoleti ſcriptores a Quĩtilião. Cõcubinis nõ minus q̃ puellæ fuerũt in cõcubinatu obſcẽorum: uñ & cõcubinos & cõcubinas iuxta dici teſtant eruditi ĩter quos Quĩtiliãus: q ait. noſtras amicas noſtros cõcubinos uidẽt. a Martiale quoq; dictũ ẽ: cũ concubĩo nocte dormiret pria. Ferebãt: uulgo dicebãt tradebãtq;. Arctiſſimis oſculis: talia oſcula nimirũ ſũt amatoria. nã ut ĩnqt Lucretius: amatores qđ petiere præmũt arcte faciũtq; dolorẽ corporis: & dentes illidũt ſæpe labellis: oſculaq; affigũt. C. Itellũ: hũc ãnulis aureis a galba donatũ fuiſſe ſupra memorauimus. Velleret: q patiebant muliebria ut eẽnt glabriores moliere ſue pilos uelebãt: pti pſilotro parti uolſellis q̃ ſũt inſtrã uellẽdis pilis accõmodata. hinc ſcipio emiliãus p maxĩo pbro obiectauit ſulpitio gallo homini delicato: qđ fœminibus ſubuulſis hoc ẽ fœmoribus depilatis ãbularet: Quĩtiliãus in prĩo ait uelli & comã ĩ gradus frangere nõ carere reprenſione. idem in octauo tradit corpora uulſa atq; fucata eſſe fœdiſſima. ſcribit Iulius firmicus q; qui naſcentur pleiadibus orientibus hi demptis pilis corpus in fœminam transferũt. ita euirantur mares ita libidinibus inſanis ut inquit Cyprianus in uiros uiri procurrunt. itidem galba orauit itellum ut uellaretur: eumq; ſeduxit ad libidinem præpoſteram & infandam: quæ omnibus bonis merito inuiſa eſt & execrabilis. Seductum: ſeparatim ſeorſumq; abductum conſtruprãdi cauſa. Tertio & ſeptuageſimo: polychronios græco uocabulo uocant & Macrobios: qui ſunt longeui: ſicut ologochronios: q parum uiuunt. ſuntq; modicæ uitæ. Mercurius cum Matre in diuina genitura facit oligrogonios: derine. ecõtrario habentes horoſcopum in coniunctione ſpinæ capricorni erunt pollichronii. & hiis dictionibus ueluti peculiaribus ſcatet Iulius firmicus in libris matheſeos. galba itaq; periit polichronius hoc eſt longeus. nam ut ait pſalmographus prophetes αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη ideſt dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni. ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος. Si autem in potẽtatibus octoginta anni (& amplius eorum labor & dolor) ſcribit Macrobius cum decas heptadi hoc eſt cum denarius numerus ſẽptennario iungitur ideſt cum anni. lxx. conficiuntur: q; hæc creditur a phyſicis meta uiuendi: & hoc uitæ humanæ perfectum ſpacium terminatur: quod quiſquis exceſſerit ab omni officio uacuus ſoli exercito ſapientiæ uacat. Roſtratæ columnæ ſuperſtantem: celebratio ſtatuarum in columnis antiqua eſt. ut inquit Plinius libro. xxxiiii. ſicut Caio menenio ſupra columnam ſtatua dicata eſt: qui deuicerat priſcos latinos. columnarum autem ratio nihil aliud ſignificat: quam eos attolli dignos eſſe ſupra cæteros mortales. roſtratam autem columnam uocat quaſi roſtris inſignitam: ſicut & coronæ roſtratæ dictæ: quod roſtris nauium erant decoratæ: quod ſi legas ſtriatæ columnæ: namq; ſtriates columnas priſci dixerunt eas: quæ ſtriis diſtinctæ ſunt: ſunt autem ſtriæ quaſi canaliculæ & ſulci: quibus quodam columnarum genus excauatur: de quibus ſic ſcribit Victruuius in tertio de architectura. columnarum ſtriæ faciendæ ſunt. xxiiii. ita excauatæ: ut norma in cauo ſtriæ cum fuerit coniecta: circunacta anconibus ſtriarum dextra ac ſiniſtra tangat acumen. idem ait columnas ſtriari. xx. ſtriis oportere. ſi cupis noſce exemplum ſtriarum columnarum: contemplato columnas illas: quibus ædes ueſtræ inclytiſſimæ fulciuntur: ille enim ſtriatæ ſunt ſtriis uenuſtiſſimis non infeſtiuiter Apuleius frontem ſtriatam uocat contractam caperatamq; & quaſi ſulcos facientem præ triſtitudine. ab eodem conchula epitheto perquam eleganti ſtriata nuncupatur. Decretum: quo ſenatus honorem ſtatuæ galbæ decreuerat. Aboleuit: ratum eſſe noluit obliterauitque. In iudæam: ubi ipſe præerat legionibus: quibus bellum iudaicum adminiſtrabat. Summiſiſſe: furtim & diſſimulanter: immiſiſſe more inſidiantium.

Vellabant pſilotro & uolſellis
Fœminibus ſubuulſis
Corpora uulſa
polycronii oligo chronii
meta uiuendi
Statuæ in colũnis
Striatæ colũnæ
Striæ
Striari

M. AN. Congeſtas: in unum collectas. Super manus: ipſius aut alterius miniſtrantis. Religas: reliquas exculentorũ ptes. Exoletos: impudicos iam adultos. C. Icelũ: libertũ de quo ſupra. Velleretur: infernis

partibus depilaret. Seductum:in ſecretiorem locũ ad obſenum uſum obductum. Vt primum licitum eſt.q.d.ubi othone ſublato.integrum fuit ſenatui honores quos uoluit Galbæ decernere. Roſtratæ colũnæ:in roſtri ſpẽm formatæ aut certæ exciſæ. Qua trucidatum eſt:ad lacum curtii eum iugulatum Tranquillus tacitus & plu.tradidere. Decretum:honorem quem illi ſenatus decreuerat. Aboleuit:ſuſtulit antiquauit ex quo apparet decretam illi fuiſſe ſtatuam:ſed nondum publico loco conſtitutam.

C.SVETONII TRANQVILLI LIBER OCTAVVS OTHO SILVIVS IMPERATOR.

De progenitoribus Othonis.

MAiores Othonis ſunt orti oppido ferentino familia uetere & honorata atq; ex principibus ethruriæ. Auus.M.Siluius Otho patre equite Romão matre humili:incertum enim an ingenua per gratiam Liuiæ Auguſtæ in cuius domo creuerat ſenator eſt factus:nec præturę gradum exceſſit Pater.L.Otho materno genere præclaro:multarũq; & magnarũ propinquitatum tam carus:tamq; non abſimilis facie Tyberio prĩcipi fuit: ut pleriq; procreatum ex eo cederent. Vrbanos honores ꝓ conſulatũ Africe & extraordinaria imperia ſeueriſſime adminiſtrauit. Auſus etiam eſt in illirico milites quoſdam qđ

PHI. MAIORES othõis:hic eſt ſecũdus illoꝝ imperatoꝝ:quos apollonius thyaneus thebanos appellauit:quod ſicut illi tpe admodum breui græciæ tenuerunt principatum:ita iſti pauciſſimis admodum diebus dicã an mẽſibus romani impii habenas moderati ſunt cũ otho nonaginta quinq; dies tm̃ modo imperauerit:tales nimiꝝ ſunt tragici tyrãni qui repente inducunť in ſcenã repente educunť.docent affatim nos iſtec exempla nihil eſſe inſtabilius piculoſiuſq; poteſtate tyrãnica:quæ nõ uera ni ſubnixa eſt:ut merito dictum ſit gladios ſeta pendentes ceruicibus imminere tyrãnicis:haſtas undiq; ſpicula undiq; formidari.ſed anteq̃ enarrationem Othonis ingrediamur quodã quaſi elogiũ ꝓponimus:qđ de othone ſũmatim breuiterq; cõſcripſit.vi.Aurelius:cuius uerba ſunt hæc.Syluius otho ſplẽdidis ortus maioribus ex oppido ferẽtino ĩpetrauit mẽſes tres uita oĩ turpis maxĩe adoleſcẽtia.hic a uitellio primũ apud placentiã:dehinc apud Bebriacũ uictus ſemet gladio trãſfugit anno ætatis.xxxvii.adeo amabilis militibus ꝓpriis:ut pleriq; corpe eius uiſo ſuis manibus interierit. Oppido ferẽtino:Plinius ferẽtinates collocat in pria Italiæ regiõe:in qua & Roma eſt.ferẽtini oppidi meminit Oratius in.i.epľaꝝ.ferentinũ ire iubebo.Iulius in.x.ferẽtinum fuiſſe oppidũ ſannitũ tradit:munimẽto naturaq; tutum:qđ decius mus ꝓcõſul oppugnãdo cœpit:prædamq; militi cõceſſit.de origine othonis tacitus hæc:origo illi municipio ferẽtino: pr̃ cõſularis:auus prætorius:mr̃num genus impar nec tñ decoꝝ. Ex principibus ethruriæ:cõiectare hinc licet ex ethruria familiã othonis oriũdam cõmigraſſe in oppidũ ferẽtinũ. Mr̃e humili:obſcuro loco nata: & hæc nõ mr̃ othonis ſignificať ſed mr̃ aui othoniãi. An ĩgenua:ĩgenui ſunt ut alibi explicatum eſt:q ſtatim ut nati ſunt liberi ſunt ſiue ex ĩgenuis parentibus editi ſiue ex libertinis:tradunt iuriſcõſulti:ſi qs ex matre naſcať libera pr̃e uero ſeruo:ĩgenuũ nihilominus naſci uideri:ingenuos Liuius dici ſentit:q pr̃em auũq; ciere poſſunt. Propinqtatum cognationũ & affinitatum:ꝓpinquos.n.uocamus ꝓximos & neceſſarios:unde inclinata ꝓpinquitas. Ex eo:tyberio honores magiſtratus. Vrbanos:utputa edilitatem. præturam cõſulatum:qui magiſtratus in urbe geruntť. Extra ordinaria:quæ extra ordinem dari ſolent.

Tragici tyranni

Elogium de othone

Ferentinũ

Ingenui

propinqtas

M.AN. MARCI Antonii Sabellici Ad Auguſtinum Barbadicum Sereniſſimum Venetiarum Principem Paraphraſeos in Othonem Paraeneſis octaua.

MAiores othonis:quid boni in publica aut priuata uita.egerit otho præter unum Barbadice dux inclyte nõ repio:potuit.n.ſi nefariũ bellũ trahere uoluiſſet pluribus locis parentem oĩum terrã ciuili ſanguine fœdare ſed uno aduerſo ꝓlio uictus ſibi manum intulit:cætera uita fœdis libidinibus coinquinata honeſto potuit iuuolui ſilentio:ſunt qdem immoderate libidines in oĩ fortuna turpes:ſed in ea quæ eminentiſſima ſit multo turpiores.At tu quo gratior eſſet principatus tuus has animi peſtes ab initio cõtẽnere didiciſti ſapiẽtiſſime princeps:proq; his moderationem & beneficẽtiam complexus:facile es cõſecutus ut tm̃ tibi laudum cõi ꝓdicatiõe in oĩ uirtutum gñe tribuať q̃tũ eoꝝ cuiq; q ſanctiſſimã iſtã gubernandi rõnẽ tibi & aliis futuris principibus ꝑ manus tradiderũt:Maiores igiť ut ad tranquillũ redeam numero tm̃ multitudinis dicimus q ante tritauos fuere:ĩfra illos interdum cõi noĩe patres quale eſt quũ dicimus memoria patrũ:eſt.n.pater a græco πάτηρ q̃ſi πάντηρᾶ ut qdã aiunt.i.oĩa ſeruat ſuidas ἀπὸ τοῦ ἐσπάρται τρίτου προσώπου τοῦ παρακειμένου ἐσπάρμαι καὶ ἀποβλητοῦ.i. ab eſparte q̇ eſt tertia pſona ꝓteriti paſſiui huius uerbi ſpiro:qđ eſt ſemino ſub hoc noĩe iuriſcõſulti qdã putant cõtineri nõ ſolũ genitores ſed auos ut dixi proauos abauos attauos tritauos & ut eos q ultra ſunt maiores appellamus ita qui poſt trinepotes futuri ſunt minores. Sũt orti:eleganter orti dixit.i.ferentini nati:

otho enim non ortus ſed oriūdus inde fuit. Ferentino:eſt id latii oppidū haud multū ab urbe latina uia: ut Strabo ait ſitū. Hetruriæ gētis:miror cur hetruriæ dixerit quū ferentinū in latio ſit.ſed pricipes genitis hetruſcos fuiſſe accipias q auctores ſuis fuerint ferētinū migrādi:niſi hēniæ gētis & non hetruriæ aliqs dicat eſſe potius legēdū:qđ nō inepte oīno ob locoꝶ ꝓpinqtatem diceret. An ingenua libero ne loco:an libertino gñe ꝓcreata. Propinquitatū:affinitatū ſi qdem ꝓpinqui nō ſolū q prope ſunt ſed affines eſſe dñr unde & ꝓpinqtas affinitas. Ver. Et conſanguinitate ꝓpinquum. Procreatum: genitum.

motu Camilli ex pœnitētia præpoſitos ſuos quaſi defectionis aduerſus claudium auctores occiderāt capite punire & quidam ante pricipia ſe corā q̄uis ob id ipſum promotos in ampliorem gradū a claudio ſciret. Quo facto ſicut gloriā auxit ita gratiam minuit:q̄ tamen mature recuperauit:detecta equitis Ro. fraude:quam prodentibus ſeruis necē claudio parare cōpererat. Nāq; & ſenatus honore rariſſimo ſtatua in palatio poſita ꝓſecutus eſt eum:& claudius allectum inter patricios collaudans ampliſſimis uerbis:hæc quoque adiecit. Vir quo meliores liberos habere ne opto qdē. Ex Albia Terentia ſplendidiſſima fœmina duos tulit filios. L. Ticianum & Minorem Marcum cognomen ſibi:tulit & filiam:quā nondum nubilē Druſo Germanici filio deſpōdit.

De natiuitate Othonis:& eius adoleſcentia.

OTho imperator .iiii. calēdas mai natus eſt. Camillo Arūtino:Domitio Aenobarbo cōſulibus. A prima adoleſcentia prodigus ac procax:adeo ut ſæpe

PHI. Motu camilli:ī claudio cōiuratio camilli ſcriboniāi fuit explicata:q dalmatiæ legatus bellū ciuile molitus legiōes multas fortiſſimaſq; ad ſacri mutationē pellexerat:quē mox exercitus penitudine affectus iterfecit ſeſeq; ſacro prioris militiæ continuit. quoſdam ex his pr̄ othōis capite puniuerat:cū in illirico ageret īperiū extraordinariū.cū illi occidiſſent ſuos ꝑpoſitos tāq̄ auctores rebellionis:ex quo ſignificat̃ hoīs ſeueritas:q nec qdē pricipalē idignationē ueritus eſt. Et q dē ante pricipia:a loco ſeueritas: uel potius crudelitas atrocior facta eſt cū ante principia auſus ſit punire milites a Claudio ob fidē factos honoratiores.ſūt āt pricipia loca militaria in caſtris:q donatus dubitat an in extrēo agmine ſint an ī medio:ubi enarrat illud ex eunucho hic ego poſt pricipia īde oībus ſignū dabo.pricipia āt noīari uident̃ a militibus qbus pricipibus eſt nomē quoꝶ poſt haſtatos pugna erat ut tradit Liui.ī.viii.uegetius uero pricipes uocari ait milites:q in pria acie dimicabāt:a qbus loca ī caſtris pricipia nūcupata ſūt:quoꝶ mēinit Tacitus his uerbis.ſabini uxor mala cupidie uiſcēdi ſitū caſtroꝶ ꝑ noctē militari habitu īgreſſa cū uigilias & cætera militiæ munia eadē laſciuia tētaſſet:in īpis pricipiis ſtupꝶ auſa.idē alibi ait.legati eoꝶ in ſqualorē meſticiāq; cōpoſiti ꝑ pricipia ꝑ cōtubernia congrētes accēdebāt aīos. Promotos in ampliorē gradū:quēadmodū olim Cæſar dictator ab octauis ordībus ad primū pilū traduxit ſcæuā cēturionē:tanq̄ de ſe optie meritū:ita claudius ꝓmouerat ī apliorē maioris dignitatis gradū.hoīes tanq̄ de ſe bñ merētes:quos morte mulctauit othōis pr̄. Sicut gliā auxit:tanq̄ glorioſum facinus feciſſet capite puniēdo eos milites:q ſuos ꝑpoſitos occiderāt. Grām:apud Claudiū. Prodētibus: īdicātibus reuelātibuſq;. Seruis illius.ſ.eqtis rōani:q Claudio īſidiabat̃. Statua in palatio poſita : quēadmodū loca ab hoībus honorant̃:ita īterdū locus honoratior ꝑbet hoī ornamētū.Nā ſtatua in palatio a ſenatu poſita othōi pr̄i fuit hoī maiori honeſtamēto & claritudini:quā ſi in alio loco & ab aliis poſita fuiſſet.

principes milites

Vir quo meliores liberos:tali pœnæ laudatiōe ꝓſecutus eſt Auguſtus druſum germanicū:cū ꝑcatus ē Cæſares ſuos illi ſil̄es futuros. Ex albia terētia:fortaſſis hæc erat ex familia albioꝶ:quæ cēſet̃ poeta cādidiſſimo albio tibullo:ad quē ſcribēs Oratius inqt:albi noſtroꝶ ſermonū cādide iudex. Tulit: ꝓcreauit. Cognominē ſibi.i.othonē appellatū ſicut ipſe.L.otho noīabat̃.cognomines.n.ſunt:q eiuſdem ſunt noīs.ſicut a plauto duæ ſorores bacchides noīatæ elegāter uocant̃ cognomines:ſic enim ait:qd agunt duæ germanæ meretrices cognomines:& a Virgilio dictum eſt in.vi.æneidos.gaudet cognomine terra:ubi expoſuit Seruius gaudet ſui noīs ſimilitudine. Nondum nubilem:uiro īmaturam annis nondum plenis.ecōtrario eſt illud.Iam matura uiro iam plenis nubilis annis. Druſo:hūc dixit in ſuperioribus a Tyberio necatū fame alimētis ſubductis:adeo ut tomentū e culcitra mādere tētauerit. Prodigus ac procax:Cor. Tacitus.namq; otho pueritiam īcurioſe adoleſcentiā petulāter rexerat. Mercurius in.v.ab horoſcopo loco ſi fuerit ueſpertinus faciet prodigos:qui erogationibus profuſis diſſipent:quicquid repoſitum fuerit.

Cognomines

horoſcopo prodigoꝶ

M.AN. Camilli motu:de Camilli defectiōe ī Claudio diximus. Ante pricipia:pricipia ut uegetius uidet̃ īnuere dñr principales milites ut tribūi cēturiōes:dicti q̄ſi pricipioꝶ noīa. Ob idipm:q; tanq̄ auctores defectiōis obtrūcaſſent & hoc eſt qđ auſus dixit. Promotos:honeſtiore militia ornatos. Gloriā:apud alios. Gratiam:apud principes. Rariſſimo:raro nec temere cuiq̄ decerni ſolito. Vir.L.otho.L. Ticianum: Terentianum libētius legerim qđ alter filioꝶ mīnum tulerit cognomen. Pr̄nū:alter. Cognominē: q eiuſdem noīs cognomines dicuntur.pli.a qbus in Italia ortos cognomines eorū uenetos credo poſtulat.

Druſo:quẽ tyberius in ima pte pallatii fame necauit. Quarto cal.maii:octauo & uiceſimo Aprilis die.

flagris obiurgaretur a patre:ferebatur & uagari noctibus ſolitus:atq; in ualidum quemq; obuiorum:uel potulentum corripere:hac diſcincto ſago impoſitum in ſublime iactare. Poſt patris deíde mortem libertinam Aulicam gratioſam: quo efficatius coleret etiam diligere ſimulauit q̃uis anum ac pœne decrepitam:per hanc inſinuatus Neroni facile ſũmum inter amicos locum tenuit congruentia morũ:ut uero qdam tradunt:& conſuetudine mutui ſtupri. Ac tantum potentia ualuit ut damnatum repetundis conſularem uirũ ingẽs præmiũ pactus priuſq̃ plane reſtitutionẽ ei impetraſſet:non dubitaret in ſenatum ad agẽdas gratias itroducere.

De amicicia eius cum nerone & aliis geſtis eius:

Omnium autem conſiliorũ ſecretorumq; particeps díe quem nero necandę matri daſtinauerat ad conuertendas ſuſpitiões cœnam utriq; exquiſitiſſimæ

PHI. Flagris obiurgaret̃: flagellaret̃:flagra autẽ & flagella & flãmã dici a flagitatõe autũat donatus:cũ flagitatio cũ ſtrepitu fiat.uñ & flagellare.i.perſonare deducit̃.Nãq; hæc oĩa ſine ſtrepitu crepituq; nõ ſunt.apud ſparthanos pueri ĩ ara flagellabant̃:quã rẽ græci διαμαστίγωσιν nr̃i deflagellationem dicũt. Inualidũ:ĩbecillũ & ĩfirmũ & ob id iniuriæ obnoxiũ. Obuioꝝ:eoꝝ.q ſibi obuii fiebãt. Potulẽtũ ebriũ uinoq; madẽtem:talis erat otho: q̃les ſolomon in paroemiis fugiẽdos:mõet q nõ dormiũt niſi ſupplãtauerit:neronẽ quoq; hoc idẽ factitaſſe ſupra ꝓditũ ẽ. Diſtento ſago:hoc ludicri ſupplicii genus freq̃ns eſt apud ꝑcatiores:q culcitra alioue ueſtimẽto pluriũ manibus diſtẽto in ſublime iactare conſueuerũt uel hoiem uel canẽ ludibrii cã de hoc Mar.ibi ab excuſſo miſſus in aſtra ſago. Libertinã aulicã:quẽadmodũ aulici dñr uiri in aula ĩperatoria uiuẽtes.Ita aulicæ fœminæ in famulitio ĩperatorio nũerant̃. Gratioſam:fauorabilẽ & gr̃a pollentẽ.q̃les in aulis prĩcipũ freq̃nter reperiunt̃.ſi uenus dña fuerit genituræ faciet gratioſos & amabiles:ut inqt Firmicus mr̃nus in.iiii.matheſeos. Diligere:amore.ſ.uenerio. Quãuis anũ:anilis ætas minime amabilis eſt:cũ uenus ſenioribus nõ cõueniat.hinc illud periclis o elpenice uetula es. Decrepitã:decrepitos dici ſenes.ab eo qd̓ crepãt.i.reſonãt & aſſidue clamãt exiſtimat donatus.ſũt.n.clamoſi ſenes.alii uero decrepitos dictos eẽ tradũt a crepero uocabulo antiquo:qd̓ ſignificat anceps & dubiũ:tanq̃ ſenes in dubio uitæ conſtituti ſint:quoꝝ aĩa ut inqt Seneca habitat in primoribus labris:& ut ait Varro.ſi homo bulla eſt tãto magis ſenex. Inſinuatus:q̃ſi per inſinuationẽ q̃dã cõciliatus ĩtroductuſq;.Iulius firmicus i.viii.amicus regi corpis pulchritudine inſinuatus.

Flagra
Flagella
Flagellare
Diamaſtygoſis
Ludicrum ſagi ſupplicium
Vetula es
decrepiti
crepeꝝ
ſenex bulla
Ex ſiĩitudine morum amicicia
malũ malo aptiſſimũ

Cõgruẽtia moꝝ:Cor.ta.gratũ nerõi fuiſſe othonẽ memorat emulatione luxus.Idẽ alio loco ait:qd̓ otho flagrãtiſſimus in amicicias neronis hẽbat̃:ſicut ãt diſpares mores diſſociant amicicias.Ita ſimilitudo moꝝ glutinũ ẽ tenaciſſimũ ad amiciciã ſociãdã:& ſicut boni mores cõciliant ꝓbos:ita mali improbos.Ex hoc ut uериſſime memorat.m.tullius in lelio neq; boni improbis:neq; ĩprobi bonis amici eſſe pñt:cũ inter eos maxima ſit moꝝ ſtudiorũq; diſtãtia.Igit̃ othonem neronẽq; facile coniunxit ſimilitudo moꝝ improbiſſimorũ qa malũ eſt:ut inqt Liuius malo aptiſſimũ.Itident igitillinus famoſiſſimus intima familiaritate fuit deuinctus neroni ob libidines & uitia:qbus ſolis gloriabat̃.qd multa?nõne hac tẽpeſtate flagitioſi non pauci plus poſſunt pollẽtq; apud prĩcipes flagitioſos:q̃ probi & bonitate conſpicui. Mutui ſtupri:mutuam libidinem colebant:uterq; ſtuprator erat utriq; ſtupratus uiciſſatim. De repetũdis:duobus tantũ caſibus dicimus repetũdarum & de repetũdis:cuius rei in primo cõmentario copioſa facta eſt enarratio. Nõ dubitaret in ſenatũ:ex hoc plane demõſtrat̃ q̃ta ſubnixus potentia fuerit otho:q auſus eſt ĩtroducere in ſenatũ ad gr̃as agẽdas eũ:q damnatus erat repetundaꝝ tanq̃ reſtitutum in priſtinã dignitatẽ abſolutũq;:cũ tamẽ neq; adhuc reſtitutionem nec abſolutionẽ impetraſſet:ueꝝ adeo cõfidebat ſuæ potentiæ:ut ſperaret ſe cũ uellet reſtitutionẽ impetratuꝝ.hoc ãt beneficiũ uendidit accepta ingenti mercede quã pactus erat cũ reo.

Ad auertẽdas ſuſpitiões:ne Agrippina aliqd ſuſpicari poſſet. Vtriq;:matri & filio. Exq̃ſitiſſimæ comitatis:ad affabilitatem ſermocinationis & elegantiã nitoremq; apparatus referri poteſt.

M.AN. Potulẽtoꝝ:nimio portu & temulentia titubantiũ. Diſtento ſago:ueſte militari:ſic mar.ibi ab excuſſo miſſus in aſtra ſago. Aulicã gratioſam:ab aula aulicã gr̃oſam dixit qa gr̃a polleret apud neronem.

Per hanc aulicã:hoc eẽ qdã exiſtimãt qd̓ Iu.obliq̃ in ſatyris ſcripſit.Quos euehit optĩa ſummi.nũc uia ꝓceſſus uetulæ ueſſica beatæ.Tacitus cõtra otho inqt pueritiã ĩcurioſe adoleſcẽtiã petulãter rexerat gratus neroni emulatione luxus. Cõſuetudine mutui ſtupri:idẽ tacitus nero ait poppeã ſabinã prĩcipale ſcortũ: ut apud cõſciũ libidinũ depoſuerat:nõ tã in alienas fœminas q̃ arcanaꝝ iter ſe libidinũ ĩtelligas.uel certæ ad id alluſit qd̓ alio loco idẽ auctor delapſo nerone ĩ amorẽ libertæ cui uocabulũ acte fuit ſimul aſſumptiſ in cõſciam othone & Claudio ſenetione. Ingẽs ꝓmiũ pactus:ſi eũ abolita dãnationis ignominia in priſtinã dignitatẽ reſtitueret. Reſtitutionẽ:priuſq̃ pr̃es reſtituendũ cẽſuiſſent. Ad agendas gr̃as:principi & pr̃ibus q̃ſi iam confecto negocio. Particeps:otho conſilioꝝ:quæ de necanda matre nero cum eo cõicarat.

Vtriq;:neroni & Agrippinæ. Exquiſitiſſimæ comitatis:multa comitate refertam.

comitatis dedit. Item poppeiam Sabinam tunc adhucamicam eius abductam marito: demandatamq; interim nuptiarum ſibi ſpecie recepit. Nec corripiſſe contentus: adeo dilexit ut ne riualem qdem neronem æquo tulerit animo. Creditur certe non modo miſſos ad arceſſendam non recepiſſe: ſed ipſum etiam excluſiſſe quondam pro foribus aſtantem: miſcentemq; fruſtra minas & præces: ac depoſitum repoſcétem: quare diducto matrimonio ſepoſitus eſt p cauſam legationis in Luſitaniā: & ſatis uiſum ne pœna acrior in unū hominem diuulgaret: q tamen ſic quoq; hoc diſticho enotuit. Cur Otho mentiб ſit quæritis exul honore: uxoris mechus cœperat eſſe ſuæ. Prouinciam adminiſtrauit quæſtorius p decem annos moderatione atque abſtinentia ſingulari.

De ſpe eius ad imperium: & aliis geſtis eius.

VT tādē occaſio ultiōis data eſt conatibus galbę primus acceſſit eodēq; momēto & ipē ſpē impii cœpit magnā quidē & ex cōditōe tēpoꝝ: ſed aliquāto maiorem & affirmatiōe Seleuci Mathematici: q cum eū olim

PHI. Poppeā ſabinā: otho ſabinā poppeā pellexit iuuenta ac luxu ad adulteriū: mox adulterio iūxit mrimoniū: cuius formā elegā: iāq; dū apud pricipē imodice laudaret: ut auctor ē Tacitus: eū accendit ad eādē appetēdā. ſæpe auditus ē otho cōſurgēs ex cōuiuio nerōis ſe ire ad illā. cui cōceſſam dictitabat nobilitatem

nero ī amore poppeæ ardeſcens

pl'chritud: nē uota oīum & gaudia fœliciū. talibus irritamētis nero ī amorē poppeæ ardeſcēs ut illius amore ſolus potiret: othonē mādauit ī hiſpaniā ſub ptextu legatiōis idē Tacitus ī alio loco poppeā ſabinā elegāter appellat pricipale ſcortū ueluti pricipis amicā: quā nero apud othonē cōſciū libidinū depoſuerat dōec

Poppea pricipale ſcortū nero excluſus

octauiā uxorē amoliret. mox ſuſpectū ī eadē poppeia ī puīcia luſitāia ſpē legatōis ſe poſuit. Eiuſ: nerōis. Abductā: marito: ruffo criſpo eqte rōano: ex quo filiū genuerat. Demādatā: ſibi tanq̄ depoſitū a nerōe cōmiſſā. Nō mō miſſoſ: nero cum quoſdā miſiſſet ad othonē: q euocarēt poppeam: ad ſeq; deducerēt: excluſi fuerūt ab othone: q ēt dr auſus eē excludere quōdā ipm neronē: & ut ait Tacitus: ipſa poppea acri Neronis amore ad ſupbiā abutēs dictitabat ſe nuptā eē othoni: illiq; deuinctā: q aīo & cultu magnificus foret: cū nero aſſuetudine ancillæ noīe actes deuinctus nihil traxiſſet ex contubernio ſeruili niſi abiectū & ſordidū. Accerſendā: euocandā. Depoſitū: poppeā ſabinā: quā iſtar dpoſiti fidei othonis cōmiſerat. tradit Plutarchus: qđ huic loco cōſentaneū ē: olim

Poppea excluſit neronem

poppeā excluſiſſe neronē othōe abſente: ſiue ut ſocietatū uoluptatē auferret: ſiue qđ Cæſaris nuptias grauiter ferret: cū nequaq̄ fugeret amatoris uſum pp imodicā libidinē: ut ār ſcribūt iuriſcōſulti ē depoſitū depoſitori reddēdū a depoſitario: quotiēſcūq; repopoſcerit. & ut ait iuriſcōſultus nō debet res depoſita deterior reddi. Diducto: ſepato diuulſo abducta poppea. Sepoſitus: itidē tacitus ſepoſitū fuiſſe othonē p ſpēm legatiōis dixit. In luſitaniā: tacitus. dr familiaritate ſueta poſt cōgreſſum & comitatū otho: & ad poſtremū ne ī urbe emulatus ageret: puinciæ

ſeneca amicus othōis

luſitaniæ pficif. Plutarchus refert luſitaniā othoni datā eē a nerone Senecæ ſuaſu & monitu: quo in primis beniuolo & amico utebaf. Ne pœna acrior: paꝝ abfuit: qn otho iterficeref: fuitq; abſurdū qđ nero q uxorem occiderat & ſororem ob poppeæ cōiugiū: pepcerit othōi. Mimū oēm: totius fabulæ ſcœnā: q̄ exorta

Amor parciarius

erat de amore poppeæ iter neronē & othonē pciario. Qu. mimus & rūor fabulæ ſcœnicæ pſimilis. Enotuit: diuulgatus ē. Sit exul: ſcribit Plu. othōis ſatis cōptū fuiſſe: qđ luſitaniæ pfectus fuerat conſtitutus: ut ſub noīe impii uelaref exiliū. Mētiō ho. ut p ſpēm legatiōis & ſub honoris uelamento exiliū deliteſceret.

Vxoris ſu. poppeæ q̄ primo othōis uxor fuit: mox neroni nupſit cū ille exturbaſſet octauiā. Prouinciā: luſitaniā: q̄ in ulteriore hiſpāia ē. Quæſtorius: iā honore q̄ſturæ functus. Abſtinētia ſing. tacitus. puīciæ luſitāiæ pficif otho: ubi uſq; ad ciuilia arma nō ex priore īfamia ſed ītegre ſctēq; egit pcax ocii & ptātis tēperatior. Idē alio loco teſtaf puinciā luſitaniā comiter adminiſtratā fuiſſe ab othōe. Plu. quoq; refert othonē luſitāis pſtitiſſe ſeſe facilē & iucūdū. Vltionis: q̄ Neronē ulciſci poſſet. Primus acceſ. cū galba defeciſſet a nerone ut plutar. pdidit. prius otho acceſſit ex ducibus ad ptes galbæ: & q̄tū auri argētiq; hēbat ī poculis: argētario id oē dedit: ut ide nūmi fierēt: quos miniſtris galbiāis enumerauit: fecitq; iter multos dies una cū galba. Ex cōdi. tē tpa cū forēt turbida & tumultuoſa ſpē dabat othōi aſpirādi ad īperiū. Seleuci

prædictū mathēatici

mathe. mathematici ſiue genethliaci: quos pœnes ſe otho ſp hēbat eū bene ſpare de īpio pollicebanf ſed īter alios erat ptolomæus maioris ap othonē auctoritatis: qđ ueritatē ſæpe illi pdixiſſet: q othōi in hiſpania comes īter alia pdixerat hoc futuꝝ ne a nerone īterimeref: q prior eēt moriturus: ipm neroni ſupfutuꝝ p miſerat romaniſq; impatuꝝ. Itaq; ptolomæus cū ex euētu ueꝝ appuiſſet illud: qđ prīo loco pdixerat: hortabaf othonē ne de īperio ſpē abiiceret. ille more hūani īgenii qđ cupiebat id libēter amplexabaf. demiror a trāqllo mathēaticū hūc noīari ſeleucū: cū ptolemæus a Cor. ta. atq; plutar. nūcupef n. ſi fortaſſis dictus ſit ptolemæus ſeleucus ueluti binominus. Sæpe ēt de noībus nō cōſtat: ſicut ap Liuiū freq̄ntiſſime dubitaf.

M. AN. Adhuc amicā: nundum coniugem: nā ea nero poſtea uxorē duxit ictuq; calcis pgnantē occidit.

Abductam marito. i. Criſpino plutarchus otho ingt famoſus Romæ ob nuptias poppeæ quā cū eēt cri-

ſpini cõiunx amauit nero:addidit idem auctor eã a marito ab othone non nerone alienatã illud adiiciẽdũ,
puto apud Plutarchũ ſemꝑ põpeiã ꝓ poppeia mẽdoſe legi. Demãdatã:apud othonẽ depoſitã: Tacitus pop
peiã iqt Sabinã prĩcipale ſcortũ:ut apud cõſciũ libidinũ depoſuerat dõec octauiã amoliret. Corripiſſe:ad
coitus cõſuetudinẽ traxiſſe. Cõtẽtus:otho. Miſſos:a nerõe. Ipm:ẽt neronẽ. Depoſitũ.i.poppeã ap̃ ipm
depoſitã. Diducto mr̃imõio:ad illud referꝛ qđ nuptiaꝝ ſpẽ dixerat poppeã ab othõe receptã.q.d.adepta
othõi poppea. Sepoſitus:otho. Ne pœna acrior.i.ſi maiori pœna affeciſſet. Mimũ oẽm: rediculã rei fa
bulã ꝙ otho ꝑ belle neronẽ poppeæ poſſeſſiõe excluſiſſet. Mẽtito:ficto aſſimulato. Vxoris ſuæ:ipſius ne
rõis q poppeã poſtea ſibi mr̃imõio iũxit. Prouĩciã:luſitanã: ut Plutar.ſcribit. Quæſtorius:quũ qſtura tm̃
functus eẽt. Vltiõis:qđ honoris ꝑtextu a nerõe relegatus eſſet. Seleuci:mathematici: Cor.& Plutarchus
ñ ſeleucũ ſed ptolomæũ noiant.

ſuperſtitem Neroni fore ſpopondiſſet tunc ultro inopina-
tus aduenerat:imperaturum quoque breui repromittens.
Nullo igitur officii aut ambitionis in quemquam genere
omiſſo:quotiens cœnam principem acciperet aureos excu
bãti cohorti uiritim diuidebat nec eo minus alium alia uia
militum demerebatur. Cuidam etiam de parte finium cum
uicino litiganti adhibitus arbiter totum agrum redemit:
emancipauitq; ut iam uix ullus eſſet qui nõ ſentiret & præ-
dicaret ſolum ſucceſſionis imperii dignum.

De conſpiratione eius contra Galbam & cauſis.

SPerauerat ãt fore ut adoptaret a galba.idq; indies
expectabat:ſed poſtq̃ piſone ꝑlato ſpe decidit ad
uim conuerſus eſt inſtigante ſup animi dolorẽ etiã
magnitudinem æris alieni:neq; enim diſſimulabat niſi prĩci
pem ſe ſtare nõ poſſe:nihilq; referre ab hoſte in acie an ĩ fo-
ro ſub creditoribus caderet. Añ paucos dies ſeruo Cæſaris

PHI. Supſtitẽ:ſupuictuꝝ ſup
futuꝝ.nã ſupereſſe ĩterdũ ſignifi — Supereſſe
cat ſupſtitẽ eẽ.docet Gel.& Plau
ti cõfirmat auctoritas:q ait in aſi
naria ſicut tuũ uis unicũ gnatum
tuæ ſupereſſe uitæ ſoſpitẽ & ſup-
ſtitẽ.a ſupſtite ſuperſtitio dicta:q̃ — Superſtitio
aniculaꝝ ꝓpria ẽ:q multis ꝑ æta — unde
tẽ ſuperſtites fũt:ut ĩterꝑtaꝛ Ser-
uius.nõ me ꝑterit.m.tulliũ ſuper
ſtitioſos ex eo dictos opiari ꝙ to
tos dies ꝑcanꝛ ut ſui ſibi filii ſint
ſuperſtites. Lactãtius uero autu-
mat ſuperſtitionẽ & ſupſtitioſos
dici:q ſupſtitẽ memoriã eoꝝ co-
lũt:aut q parẽtibus ſuis ſuperſti-
tes colebãt imagines eoꝝ domi
tanq̃ deos:ſuperſtitio ãt nihil ali-
ud ẽ q̃ falſi dei cultus:& ſicut reli
gio colit deos ita ſuperſtitio uio
lat ut inqt elegãter Seneca:a quo
ſuperſtitio dr̃ error inſanus. In

quẽq̃:ẽt in uiliores.erat otho officioſiſſimus:q ut ait tacitus oĩa ſeruilr̃ faciebat ꝓ dñatiõe. Quotiẽs cœna
prĩcipẽ exciperet:in hãc ſñiam ait tacitus eo paulatim ꝓgreſſus ẽ otho ut per ſpẽm cõuiuii:quotiẽs otho ap̃
galbã epulareꝛ cohorti excubias agẽti uiritim cẽtenos nũmos diuideret. Plutarchus quoq; iqt quotiẽs gal-
bã epulo acciperet cohortẽ ſemper q̃ ad cuſtodiã aderat corrũpebat:aureũ ſinglis tribuẽs:qbus rebus ipm
galba honorare uidebaꝛ:qđ eo ſtudio & pplari gr̃a in multis utereꝛ. Demerebaꝛ:obſeqo deuĩciebat & bñ
ficio cõciliabat. Quintilianus ſimul ut pleniore obſeqo demerer amãtiſſimos mei. Aliũ alia uia:ut hũc af — demereri
fabilitate illũ benignitate:aliũ militari ꝓmotiõe demerereꝛ.nãq; ut hiſtorici ꝓdiderũt.affabilẽ ſe & huma-
nũ oĩbus exhibebat:egenis opitulabaꝛ plurimã uiris militaribus opẽ ferebat:multoſq; ꝓmouebat caſtrẽſi-
bus honoribus. Cui cũ uicino litigãti:Coceiũ ꝓculũ ſpiculatorẽ ſignificat:cui ut uerbis taciti utar de par-
te finiũ cũ uicino ambigẽti uniuerſum uicini agrũ ſua pecũia emptũ dono dedit. Adhibitus:arbiter mira — Arbiter
ri ſe ait Cicero in oꝛone ꝓ murẽa iuriſcõſultos nondũ ſtatuere potuiſſe utꝝ iudicẽ an arbitꝝ dici oporteat.
dr̃ ãt arbiter iudex ꝙ totius rei hẽat arbitriũ & ptãtẽ:& ut docet idẽ Cicero in oꝛone ꝓ roſcio comedo:cũ — Iudex
ad iudicẽ cãm labefactari aĩaduertũt:ad arbitrũ cõfugiũt. In hoc aũt differũt iudex & arbiter:iudiciũ & ar — arbitrium
bitriũ:ꝙ iudiciũ eſt pecũiæ certæ:arbitriũ ĩcertæ.ad iudiciũ hoc mõ uenimus ut totã litẽ aut obtineamus — Iudicium
aut omittamus:ad arbitriũ hoc aĩo:ut neq; nihil neq; tm̃ q̃tũ poſtulauimus cõſequamur Proculus iuriſcõ-
ſultus titulo ꝓ ſocio tradit duo eẽ gñа arbitroꝝ:unũ eiuſmodi:ut ſiue æquũ ſiue iniquũ parere debeamus
qđ obſeruaꝛ cũ ex cõpromiſſo ad arbitꝝ itũ ẽ.alteꝝ hmõi ut ad bõi uiri arbitratũ redigi debeat.& ſi noĩa-
tim ꝑſona ſit cõprẽſa cuius arbitratu fiat:arbitrariũ uero dr̃ cũ adhuc res ap̃ arbitꝝ geriꝛ:q res adhuc ĩcer-
ta ẽ.ex quo eſt illud plautinũ.hoc qdẽ certũ ẽ nõ eſt arbitrariũ. Emãcipauitq;:qſi ꝑ emãcipationẽ quãdã — Arbitrariũ
tradidit in mãcipatũ cocei ꝓculi. Adoptareꝛ a galba:ſpẽ adoptõis ſtati cõceptã acrius ĩdies rapiebat otho
fauẽtibus pleriſq; militũ:ꝓna in eũ aula nerõis ut ſimilẽ. Titus iũius:de cuius potẽtia apud galbã ſupra me
morauimus:othonẽ fouebat nitebaturq; ꝓ uiribus:ut galba adoptareꝛ. Decidit:delapſus ẽ a ſpe adoptõis.
Inſtigãte magnitudĩe æris aliẽi:othonẽ:cui oẽ ĩturbidũ cõſiliũ multa ſimul exſtimulabant luxuria ẽt prĩci
pi oneroſa:ĩopia uix priuato tollerãda. Mercurius in.vi.horoſcopo loco facit multis debitis & multo uſura — Horoſcopus debitoris
rũ fœnore implicari. Referre:nullã eẽ dr̃iam. An in foro ſub creditoribus caderet:ſicut hoſtis in acie iu
gulat hoſtẽ:ita creditor in foro iugulat debitorẽ dum repetit apud prætorem pecuniam creditam.

M.AN. Tũc Nerõe:ſublato. Aureos uiritim dabat:hmõi largitiõis & Tacitus & Plutar.ĩ galba memi-

nerunt. Aliū militū:ex militibus quēuis aliū. Adhibitus:otho. Arbiter:litis cognitor. Redemit:dato litigatori ex ære ſuo agri de quo ambigebaṫ ꝑcio. Emácipauit:oī onere leuauit. Succeſſionis dignū:ſed uſitatius ſucceſſiōe dixiſſet. Indieſq; expectabat:neq; hoc ſatis ex cōſuetudine dictū:quū nullū ſit ī uerbo īcremētū.uiuo.n.in diē dicimus expecto in diē:creſco uero in horas doctior fio in horas nec ſecus fere ap̄ bonos legere ē. Sub creditoribus:q̄bus grāde æs debebat. Caderet:caſurus eēt:piret. Cæſaris:galbæ.

pro impetrata diſpenſatione decies ſeſtertium expreſſerat: hoc ſubſidium tanti cœpti fuit:ac primo.v. ſpeculatoribus commiſſa eſt res:deide.x.aliis quos ſinguli binos produxerant omnibus dena ſeſtertia repreſentata & quinquagena promiſſa:per hos ſolicitari reliqui.nec adeo multi aut dubia fiducia in ipſo negocio pluribus affuturis.

De aſſūptiōe eius ad principatum & aliis geſtis.

TVlerat animus poſt adoptionem ſtatim caſtra occupare: cœnantemq; in palatio Galbam aggredi: ſed obſtitit reſpectus cohortis: quæ tunc excubabat ne oneraretur inuidia. quod eiuſdem ſtatione & Caius fuerat occiſus.& deſertus Nero: Medium quoque tempus religio & Seleucus exemit ergo deſtinata die præmonitis conſciis: ut ſe in foro ſub æde Saturni ad miliarium aureum opperirentur: mane galbam ſalutauit: utque conſueuerat oſculo exceptus etiam ſacrificanti interfuit. Audiuique prædicta aruſpicis: deinde liberto adeſſe architectos nunciante: quod ſignum conuenerat quaſi uenalem

PHI. Pro impetrata diſpenſatiōe:ſenſus eſt:unus ex ſeruis galbæ cupiebat fieri diſpēſator imperatoris:q̄d ut facilius īpetraret uſus erat othōe dep̄catorē.ex quo factus uoti cōpos ueluti ꝓ remuneratiōe othoni dedit decies ſextertiū:hac ſūmula aggreſſus ē rē maximā tāti cœpti īperii occupādi & galbā trucidandi. Quinq; ſpeculatoribus:lege ſpiculatoribus.Cor.taci.& Plutarchus mēorāt duobus tm̄mō hác ꝓuinciam fuiſſe cōmiſſam ꝑculo teſſarario ſpiclatori:& ueturio optiōi:quos ꝑcio & ꝓmiſſis onerauit data pecūia ad perdēdos pluriū aīos.uñ ut ait tacitus ſuſcipe duo mäipulares īperiū po.ro.trāſferendū:& trāſtulerūt.obiter emaculādus ē locus apud Cor.tacitū:apud quē legiṫ ueturiū opitionē.ꝓ optionē.optiōes.n.in re militari appellanṫ hi:quos decuriōes aut cēturiōes optāt ſibi miniſtros uicarioſq;:quo facilius obeāt publica officia:de q̄bus ſic refert Vegetius in.ii.optiōes ab optādo appellati:q, antecedētibus egritudine ꝑpeditis hi tanq̄ adoptati eoꝝ atq; uicarii ſolēt uniuerſa curare.de eiſdē ait.m Varro in.i.de la.lingua.quos decuriōes primo ſibi adminiſtros optabant:optiōes uocari cœpti:quos nūc ꝓpter ambitiōes tribūi faciūt.de optiōe in hac adminiſtri ſignificatiōe decēter dixit Plautus in aſinaria. optionē tibi ſumito leonidā.Liuius uṙ noīe ſubcēturionis ſignare optionē a centurione electū:cū ait in.viii. ꝓmiſſū fuiſſe cēturionibus:ut ſub cēturione ſibi quē q̄ſq; uellet eligeret.q̄ eū tutareṫ. Ab optiōe dṙ optinatus: ut a decurione decurionatus. A pōtifice pōtificatus.m.cato.maiores ꝑcium parauere bonis atq; ſtrenuis decurionatus.optiōatus.haſtas donaticas:alioſq; honores. Singuli:q̄libet ex illis q̄nq; ſpiculatoribus binos ſibi aſciuerat ſocios & ita.xv.numero fuerūt principes othonianæ cōſpirationis. Repreſentata:ſtatim enumerata. Sollicitati reliqui:partim argento partim pollicitationibus. Haud dubia:indubitata & certa. Tulerat animus:optauerat:Ouidius in noua fert animus. Poſt adoptionem:inter adoptionem piſonis & cædem galbæ ſex dies medii fuerūt. Caſtra:prætoria. Ne onerareṫ inuidia:refert cauſam quare otho non aggreſſus ſit galbam cœnatē.ſicut aīo deſtinauerat.namq; illo forte die ſtationē agebat ī palatio ea cohors qua excubante iam pridem Caius caligula fuerat occiſus mox nero deſertos.igiṫ ne illi cohorti cōflaret inuidia tertii flagitii inureretq; tertiā deſertiōis imperatoriæ notam:diſtulit negociū in ſextū diem:tot.n.interfuere iter adoptionem piſonis & galbæ iugulationem. Medium tp̄s:quattuor dies intermedios. Exemit:ne illo tempore galbā aggredereṫ. Religio:cum mathematicus diceret tempus ex monitu fatoꝝ nōdum aduentaſſe. Deſtinata die:fuit hic dies ad decimū octauū.Cal.februarias. Sub ædem ſaturni: ædē ſaturni in qua fuit romanoꝝ ærarium:fuiſſe in foro romano hiſtorici ꝓdiderūt. Ad miliarium aureum: Plutarchus in galba miliariū aureū fuiſſe colūnam auream tradit:in qua īciſæ oēs Italiæ uiæ finiunt.Pli.in iii.miliarium in capite romani fori ſtatutum fuiſſe memorat:a quo ad ſingulas portas:quæ erant numero xxxiiii.currebant mēſuræ regionum.Cor.Taci.ait perrexiſſe othonem ad aureum miliarium ſub æde ſaturni. Operirenṫ:expectarent.præſtolarenṫ. Audiuit:prædicta aruſpicis:umbricius aruſpicum peritiſſimus ut ſupra dictum eſt:galbæ ſacrificanti triſtia exta & īſtantes īſidias ac domeſticum hoſtem prædixit:periculumq; capitis iminere imperatori audiente othone:q̄ proximus galbæ aſtiterat:& his quæ dicebanṫ ab umbricio attentum ſe præſtabat. Liberto architectos nunciante:onomaſtus libertus othonis ſignificaṫ: quē patronus futuro ſceleri p̄fecerat:q̄ non multo poſtq̄ aruſpex galbæ illa p̄dixerat:nunciat eū expectari ab architecto & redemptoribus:erat āt id ſignum paratæ coniurationis & militū iā coeuntiū. Igiṫ otho digreſſus eſt dicēs prædia urbana uetuſtate ſuſpecta ſibi emenda eſſe.& ideo prius exploranda inſpiciēdaq;.

Duo manipulares trāſtulerūt imperium

Locus taciti e maculatus

Optiōes q̄ Subcenturio

miliarium aureum

Prædictū umbricii

M.AN. Diſpẽſatiõe:ut galbæ diſpenſator eẽt. Decies ſeſterciũ:decẽ ſeſtertia q̃ ne dimidiũ q̃dem attici iplẽt taleti:Plutarchus ut alio dixius loco q̃nq; &.xx. milibus decies ſeſtertiũ taxauit:alii decẽ milibus nec amplius. Cœpti:audacis cõſilii. Siguli:eorũ q̃nq; q̃bus ab initio cõmiſſa res eſt. Binos:ex illis decẽ q cõſpiratiõi ſcđo loco acceſſere. Dena ſeſtertia:q̃ otho Cæſaris ſeruo expẽſerat:ut ad illud referaṫ qđ eã pecuniã ſubſidiũ tãti icepti fuiſſe dixerat. Poſt adoptionẽ:piſonẽ a galba adoptato. Reſpectus:honor exiſtiatio. Excubebat:i palatio ſtationẽ hẽbat quo appet nõ ſemp eãdẽ cohortẽ excubare ſolitã. Sed ex p̃toriis caſtris:p uices aut potius ſorte accerſi cõſuetã. Oneraret:maiore iuidia flagrare cœpiſſet. Eiuſdẽ ſtatiõe: eadẽ i palatio excubãte. C.priceps:caligula.deſertus deſtitutus q̃a illorũ ignauia aut pfidia ita accidiſſet ut ipſis excubãtibus unus atq; alter cæſarũ piclitatus eẽt. Religio:metus ac ſyderũ obſeruatio. Seleucus:mathematicus. Ac miliariũ:aureũ ſic. Tacitus:p tyberianã domũ in uelabrũ ide ad miliariũ aureũ ſub æde Saturni pgit. Pli. currẽte mẽſura miliario i capite Romãi fori ſtatuto:cũ his tres miliariũ eũdem locũ uocent haud apte tñ põt itelligi qđ ea res eẽt. At plutarchus clarius deſcẽdens inq̃t p ædes q̃ tyberii uocabanṫ gradiebaṫ in forũ ubi ſteterat colũna aurea in q̃ icisæ oẽs italiæ uiæ finiũt. Auſpiciis:umbricii. Liberto:onomaſto ut tacitus & plutarchus ſcribũt. Architectos:hũc p̃textũ duo illi quorũ pxie mẽini fuiſſe affirmãt.

domum inſpecturus abſceſſit. Proripuitq; ſe poſtica parte palatii ad cõſtitutum:alii febrem ſimulaſſe aiunt:eamq; excuſationem proximis mandaſſe ſi quæreretur. Tunc abditus propere muliebri ſella in caſtra contendit. ac deficientibus lecticariis quum deſcendiſſet curſumq; cœpiſſet laxato calceo reſtitit:donec cõmiſſa mora ſuccolatus:& a præſente comitatu imperator conſalutatus inter fauſtas acclamationes ſtrictoſq; gladios ad principia deuenit. Obuio quoq; non aliter ac ſi conſcius & particeps foret adherẽte. Ibi miſſis qui galbam & piſonem trucidarent ad conciliandos pollicitationibus militum animos nihil magis p cõcione teſtatus eſt q̃ id demum ſe habiturum quod ſibiipſi reliquiſſent.

De initio principatus eius & aliis geſtis.

DEinde uergẽte iã die ingreſſus ſenatũ poſitaq; breui orone q̃ſi raptus de publico & ſuſcipe imperiũ ui coactus:geſturuſq; communi oium arbitrio palatiũ petit. Ac ſup cæteras gratulãtiũ adulantiũq; blãditias

PHI. Poſtica pte:ædiũ palatiarũ poſteriore pte nã poſticũ dicimus qđ eſt & a tergo. cuius diminutiuũ eſt poſticulũ: quo utitur plautus in trinũmo: poſticulum h recipit cũ ædeſ uẽdidit. poſtica ẽt dr̃ in augurio ps tẽpli cæleſtis ad ſeptentrionẽ uergẽs ut docet Varro lib. iii. la. liguæ hoc amplius poſticã abſolute appellamus poſticũ ptẽq; ædiũ poſteriorẽ. ſicut uſurpat amianus Marcellius & nos ſupius memorauimus. poſticæ diminutiuũ eſt poſticula. Si q̃rereṫ:a pricipe galba. Proximis:q ppe ipm ſtabãt in cõſpectu pricipis. Abditus: muliebri ſella. Cor. Ta. ait othonẽ liberto onomaſto inixum p tyberinam domũ in uelabrũ pueniſſe in forũ:ubi tres.&.xx. ſpiculatores imperatorẽ cõſalutauerunt.& ſellæ feſtinanter impoſitũ ſtrictis mucronibus in caſtra rapuerũt in itinere totidẽ militibus aggregatis. Lecticariis:lectice baiulis. Deficiẽtibus:languẽtibus defatigatiſq; ex p pera geſtatiõe. Laxato calceo:ſoluta corigia calciamẽti. olim Hierõymus ſyracuſanorũ tyrãnus cõfoſſus ẽ: uulneribus cũ cuſtos corpis tanq̃ laxaret nodũ calcei abſtrictũ moratus turbam tanto iteruallo ſuſtinuerit agmen ſatellitũ:ne tyrãno ſuccurrere poſſent. calceorũ cõfector elegãti uocabulo dictus a plauto calceolarius in aulularia. q̃uis q̃dã legere malint calceolarii qđ non pbo. Succullatus:in collũ militum ſublatus. ſup hoc uerbo plura in.v. commentario. Strictos:eductos euaginatoſq;. Ad principia:loca in caſtris de q̃bus iam dictũ eſt. Quoq;:quocũq;:propertius uix decimo admittor nũc ego quoq; die:ſenſus eſt q̃cũq; obuius fiebat othoni pinde illi adherebat ac ſi conſcius foret illius cõiurationis. cũ tñ non eẽt particeps:ſicut lulius martialis tribunus:q ſtationem in caſtris agebat p̃buit pleriſq; ſuſpitionẽ cõſcientiæ. Miſſis q Galbã & piſonem trucidarent:Galbam trucidatum fuiſſe multis uulneribus ſupra memorauimus. piſo uero adoptatus a galba. in ædem ueſtæ confuerat:latebraq; abditus imminens exitium differebat: cum aduenerunt miſſi ab othone Sulpitius flore & Statius marcus:a quibus protractus i foribus tẽpli trucidatus ẽ. Quod ſibi ipſe reliquiſſent:mira othonis benignitas:qui non tanquam imperator uelit congere fortunas imperatorias ſed totius imperii dños faciat milites:habiturus id tantũmodo qđ ſibi milites tanq̃ commilitoni habendum reliquiſſent. refert tacitus othonem id tpis ptendiſſe manũ ad ſingulos adoraſſe uulgum ieciſſe oſcula:& oia feciſſe ſeruiliter pro dñatione:q p uallo caſtrorũ p̃torianorũ cõcionatus eſt ad commilitones. Ita enim blandius maluit appellare q̃ milites:qua concione inſectatus eſt galbæ crudelitatẽ & auaritiam piſoniſq; adoptionem. mox aperto armentario:arma ſtatim rapit:eumq; ſecuti ſunt milites nullo ad hortante:cum ſibi quiſq; dux foret & inſtigator. mox otho iam imperator galba piſoneq; trucidatis promiſit militibus ſe ex fiſco ſuo uacationis annuas exoleturũ. Vergente die:in ueſperã inclinante. Quaſi raptus de publico. ſcribit tacitus exacto p ſcelera die nouiſſimũ malorũ fuiſſe lætitiã:tũc ſenatũ uocat p̃tor urbanus

poſticũ

poſticulũ

poſtica

poſticula

Dolus alexandri nodum calcei

Calceolarius

ſucculatus

nex piſonis

Oia p dominatione

Sibi quiſq; dux

uerrania piſonis

certant adulationibus cæteri magiſtratus:accurrũt patres decernit Othoni tribunitia poteſtas & nomen Auguſti & omnes principium honores:ipſe adhuc cruento foro per ſtragem iacentium in capitolium atq; inde in palatium uectus eſt.cõcediq; corpora ſculpturæ cremariq; permiſit.caput piſonis uerrania uxor redemit ab interfectoribus condiditq; in ſepulchro. Breui oratione:imperatoria breuitate uſus.

M.AN. Poſtica pte:auerſa domoꝝ pte p tyberianas domos. Proximis:q pxie ſteterãt. Mãdaſſe: Galbæ ſe reqrẽti ſubiiciẽdã. Deficiẽtibus:põdere & curſu laſſis:erãt.n.caſtra ptoria extra urbẽ uia appia:ad locũ quẽ hodie bubulũ caput uulgo noĩant. Laxato:apto diffracto ſoluto.Omiſſa:reiecta. Succolatus: militum humeris delatus. Particeps:conſpirationis:Id ſe domum habiturum:quaſi dicat omnia eorum libidini permiſſurum. Ipſi milites. Vrgente:inclinante. Raptus:a militibus. E publico:e foro quod plus fuit q̃ſi ex priuato in medium productus fuiſſet. Geſturus:adminiſtraturus.ſ.imperium.

ab infima plebe appellatus Nero:nullum inditium recuſantis dedit immo ut quidam tradiderunt etiam diplomatibus primiſq; epiſtolis ſuis ad quoſdam prouinciaꝝ præſides neronis cognomen adiecit. Certe & imagines ſtatuaſq; eius reponi paſſus eſt:& procuratores atq; libertos ad eadem officia reuocauit. Ne quicquam prius pro poteſtate ſubſcripſit q̃ quingenties ſeſtertium ad peragendam auream domum: dicitur ea nocte per quietẽ pauefactus gemitus maximos ediidiſſe:repertuſq; a concurſantibus humi ante lectum iacens per omnia piaculorum genera manes Galbæ:a quo deturbari expellique ſe uiderat:propitiare tentaſſe. Poſtridie quoque in augurando tempeſtate orta grauiter prolapſum idẽtidem obmurmuraſſe. τίσ ἄρ μοὶ καὶ μακροῖσ αὐλοῖσ. Quid mihi & cum magnis aſylis.

De coniuratione germanici exercitus cõtra Othonem & aliis geſtis eius.

SVb idẽ uero tp̃s Germanici exercitus ĩ Vitelii uerba iurauit:Q̃d ut compit auctor ſenatui fuit mit-

otho ſalutatus nero

neroni & othoni

Imagines Statuæ

PHI. Ab ĩfima plebe appellatus nero in theatris auctore Plutarcho nero ſalutatus fuit : & cũ qdã nerõis imagines ptuliſſet in ppatulũ nõ phibuit:& ut refert Cor.Taci.creditus ẽ otho de celebrãda nerõis memoria agitauiſſe ſpe uulgũ alliciendi & fuere q imagines nerõis pponerẽt atq; ẽt qbuſdã diebus pplus & miles:neroni & othoni acclamauit. Neronis cognomẽ adiecit.Ita uidelicet ſubſcribebat marcus Otho nero. Imagĩes:imagĩes ſũt cereæ & pictæ:ſtatuæ uero æneæ & lapideæ. Ad eadẽ officia:q̃ officia habuerãt pcuratores libertiq; neronis uiuẽte nerone : ea amiſerãt galba ĩpante:nunc ab othone ad priſtinã dignitatẽ reuocãt. Pro ptãte: p iure maieſtatis ĩpatoriæ.

Faſtidiũ ſubſcribendi in cario

Vale tãtũ in epiſtolis

Subſcribere fauere

Subſcripſit:morĩ ẽ pricipũ ſubſcribere libellos quos pbãt: ĩ qbꝰ notata ſũma eſt expẽdẽdæ pecuniæ.otho ut uſquequaq; ſe neronis amicũ pfiteret cũ primũ potuit ex auctoritate impatoria ſubſcripſit libellũ pecũiæ exoluẽdæ ad abſoluẽdã aureã domũ:quã fecerat nero.Carinus impator faſtidiũ ſubſcribẽdi tm̃ hũiſſe tradit:ut impuꝝ quẽdã ad ſubſcribẽdũ poneret:quẽ obiurgabat plerũq;:q bñ ſuã imitaret manũ:cõmodus quoq; ĩpator adeo negligẽs tarduſq; fuit in ſubſcribẽdo:ut libellis una forma multis ſubſcriberet.In eplĩs ãt plurimis uale tm̃ ſcriberet:alias ſubſcribere ſignificat fauere uñ ſubſcriptores dicti de qbus alibi plura. Ea nocte : q̃ pxima fuit poſt galbæ iugulationẽ. Cõcurſantibus:miniſtris & aulicis q audito gemitu repẽte accurrerunt.Itidẽ ſilius canit famulos accurrere ſolitos cũ luminibus ad Annibalẽ in ſomnis bella gerentẽ. Piaculoꝝ: expiationũ pcurationũue. Manes galbæ ppiciare:aĩam galbæ defũcti p ſacrificia placare:ſicut Romulus mães frĩs remi ppiciauit. Deturbari:de lecto deiici. Viderat.ſ.p qetẽ & in ſomnis. In augurãdo:mos erat principũ:ut augurarent & captato augurio res aggrederent. Idẽtidẽ:freq̃nter. τί γἄρ.i.qd.n.mihi & longis

Aſilus tabanus oeſtrũ

aſilis eſt aũt aſilus ueſpæ genus uulgo tabanus uocat.græci oeſtꝝ uocãt de quo cecinit poeta:ĩ.iii.geor.plurimus alburnũ uolitãs:cui nomẽ aſilo romanũ ẽ.oeſtꝝ grai uertere uocãtes:plini.ĩ.xi.aculeus inqt qbuſdã in oræ eſt ut aſilo:ſiue tabanũ dici placet:uidet aũt otho ideo murmurãs:dixiſſe:qd mihi & lõgis aſilis ut oñderet ſibi ominoſum fuiſſe auguranti:beſtiolas id genus uolitãtes auguriũ obturbaſſe.ſed cũ aſilus latinũ nomẽ:ſit oeſtrũ uero græcũ:nõ uideo qũo græce pnũciauerit latinã dictionẽ.& cũ urbiq; p ypſilon ſcriptũ ſit uidet potius ad aſilũ locũ eſſe referendũ:tanq̃ dixerit otho:qd mihi & lõgis aſylis cõe eſt tanq̃ dicere uellet nullũ ſibi paratũ eſſe ſuffugiũ:qualia aſylia ſunt:ad qđ confugiens euadere poſſit:nimiꝝ ſignificari uolens ſibi in imperio aut uiuendũ eſſe aut moriendũ. Germanici exercitus:ſincerus codex habet ger-

Germanicianus Illyriciãus Vrbanicianus

manicianus exercitus:& ita legendũ eſt:dr̃.n.germanicianus q in germania eſt q̃uis romanus ſit:ſicut illyricianus exercitus dictus:qui romanus erat ſed in illyrico morabatur.ſicut Vrbanicianus:q erat ad urbem: q̃uis conſtaret ex alienigenis.urq; ita germanicianus a germanico differre:ſicut hiſpanienſis ab hiſpano : & romanienſis a romano:q̃uis iſta non ſemp ex regula & ex formula latinitatis uſurpent. In uitelii uerbã iurauit:primis Fabius ualens elegatis promptiſſimus coloniam agripinenſem cum equitibus legionariis ĩgreſſus imperatorem uitellium conſalutauit:continuoq; ſecutæ ſunt legiones exercituſq; ſuperioris germaniæ:

qui ſpecioſis ſenatus populiq; relictis nominibus atq; ſacramento iurauit in uerba uitelii imperatoris ſe facturum imperata:& ita appellatus eſt in germania uitelius imperator.

M.AN. Recuſantis:neronis appellationé repudiátis. Procuratores & libertos:nerõis. Eadem officia: quæ ſub nerõe obiuerant. Subſcripſit:ſuũ aſſenſum ſubſcriptiõe teſtatus eſt. Quingéties ſeſtertiũ:ex publico ĩtellige erogãdũ. Aureã domũ:quã nero magna ex pte ornarat. Ea nocte:quæ ꝓximæ galbæ cædẽ ſecuta eſt. Propitiare:ſacrificiis placare. In augurando:quum auguria captaret. Murmuraſſe:murmura edidiſſe. Germanici exercitus:non germanicus ut quidam codices habentur: Tacitus auctor eſt duos ſuperioris germaniæ & inferioris exercitus eodem ferme tempore in Vitelii uerba iuraſſe.

tendæ legationis:quæ doceret electum iam principem qetem & concordiam ſuaderet.& tamen per internuncios ac litteras conſortem imperii generũq; ſe Vitelio obtulit. Verum haud dubio bello iam ducibus & copiis quas Vitelius præmiſerat appropinquantibus animum fidemq; erga prætorianoꝶ pœne internitione ampliſſimi ordinis exptus eſt: & placuerat per claſſiarios arma tranſferri remittiq; nauibus. Et quum in caſtris ſub noctem promerentur: inſidias quidam ſuſpicati tumultum excitauerunt:repente oẽs nullo certo duce in palatium cucurrerunt cædem ſenatus flagitantes:repulſiſq; tribunoꝶ qui inhibere tentabant nonnullis & occiſis ſicut erant cruenti ubi nam imperator eſſet requirentes: ꝓrupuerunt in triclinium uſq;:nec niſi uiſo deſtiterunt. Expeditionem aũt impigre atq; etiam præpropere inchoauit:nulla ne religioné quidem cura:ſed & motis necdum cõditis ancilibus quod antiquitus infauſtum haberet

PHI. Electum iã principé:uidelicet ipm othonem electione militari & ſenatus fuiſſe prĩcipé creatũ. Cõſortem impii: tradit plutarchus othoné ſcripſiſſe uitelio pollicenté ei. ſi qeſceret ſe datuꝶ grandes pecũias & urbẽ: ubi uitã uicturus eſſet qetiſſimã & iucũdiſſimã. Ducibus & copiis:duces copiaꝶ uitelianarum duo ĩprimis fuerũt fabius ualés: & aulus cecina.xxx.m.armatoꝶ ex ſupiore germáia ducebat cecina:q in Italiã deſcẽdit uerſicolori ſagulo & bracchis qd barbaricũ tegmẽ eſt ĩdutus. Fabius uero ualés ꝑ alpes cotias irrupit in Italiã ad.xl.m.armatoꝶ ſecũ ducẽs.

duces uiteliãi ueſtitus cecinnæ

Pœne ĩternitione: qſi excidio. Ampliſſimi ordinis.ſ. ſenatorii: hiſtoria hæc ẽ.otho criſpinũ miſit.Qui acciret ſeptimã decimã cohorté e colonia oſtiẽſi in urbẽ Romã q cũ iuſſa exequẽs iuberet uehicula armis onerari ĩcipiẽte nocte:apto armamẽtario audaciſſimi milites fremere cœperũt:clamãtes ueniſſe criſpinũ ſenatũq; res nouas tẽtare arma cõtra Cæſaré non ꝓ Cæſare capi:quo ſermõe uulgato alii currus occuparũt.alii ipm criſpinũ cũ duobus cẽturionibus obtrũcarũt. oẽs uero raptis armis nudatis gladiis ĩſtructi Romã uenerũt:tanq̃ laturi ſuppetias othoni piclitãti:apud quem id tpis cœnabãt circiter octoginta ſenatores fœminæq; primores.illi hãc occaſioné exiſtimãtes idoneã iterimẽdi ſenatores tãq̃ Cæſaris inimicos tumultuabanť.othoné anxietas cœpit haud ſecus diſcrimine ſenatus q̃ ſuo territũ.uñ p̃fectos miſit ad mitigãdas militũ iras:ſimulq; ſenatores ad cœnã uocatos ſurgere e cõuiuio iubẽs ꝑ poſticũ emiſit tũc magr̃atus ꝓiectis inſignibus ſenes fœminæq; ꝑ tenebras diuerſa latibula petiuerũt:uixq; effugere potuerũt cũ iam milites impetu cõcitari irrumpent in cœnaculũ oñdi ſibi othonem poſtulãtes.tũc erectus otho q diſcũbebat lachrymis & p̃cibus egre cohibuit furorem militũ:q in caſtra rediere iuiti neq; innocẽtes.poſtridie uero eius diei largitiõe uſus eſt nũerataq; ſũt ſingulis militibus qna milia nũmũ.ipſe otho laudauit p̃torianos milites:q̃ beniuoli ſe alacreſq; fuiſſent:poſtulauitq; temperamentũ militaris fortitudinis & erga ſe charitatis modũ. Per claſſiarios:milites nauales:de qbus ſupra diximus.

Criſpinus trucidatur

Tumultati militaris

Arma trãſferri:huic negocio p̃fecerat criſpinũ ut arma trãſferrenť in naues:eſſetq; claſſis inſtructa. Sub noctẽ:nocte ĩcipiente circa noctẽ:ſic.n.expoſuit Seruius enarrãs illud Virgilianũ ſub noctem cura recuſat: cũ.n.tp̃s ſignificať hæc p̃poſitio ſub accuſatiuo coheret.ita apud Oratiũ.ſub galli cantum cõſultor ubi hoſtia pulſat. Promerenť:educerenť ex armẽtario:uñ ꝓmus dictus:q præeſt ꝓmendis e cellario cibariis.plautus:ſum ꝓmus cõdus ꝓcurator peni. Inſidias ſuſpicati:ait Cor.Ta.nocturnũ tp̃s in ſuſpitiõem cãm in crimen eualuiſſe ita ut milites fremerẽt arguẽtes ꝓditiõis tribũos cẽturioneſq;.tanq̃ familiæ ſenatoꝶ ad pniciem othonis armarenť. Nõnullis occiſis:reſtitere ſeditiõi tribunum & ſeueriſſimos cẽturionũ obtrũcauerũt urbẽ palatiumq; petẽtes quoꝶ impetus nec ipſis qdem palatii foribus coerceri potuit:quominus cõuiuiũ irrumperẽt:ubi uulnerati ſunt Iulius Martialis tribunus & uitelius Saturninus præfectus legatiõis: tãdẽ uiſo othone coercitus eſt furor. Lamẽtari:conſimiliter adonia ſacra celebrabantur in qbus ululapides undiq; plãctus & lucubris ſonus audiebať adonioꝶ mentio fit in ezechiele. In triclinium:in cœnationẽ: ubi cũ octoginta ſenatoribus epulabať fœminiſq; primariis. Niſi uiſo:othõe imperatore:qui in toro recũbebat. Præpropere:nimis feſtinanter. Motis necdũ cõditis ancilibus:huius rei meminit Tacitus his uerbis fuere q ꝓficiſcẽti othoni moras religionẽq; nũdum conditoꝶ ancilioꝶ ſcutum uel arma cæleſtia afferrẽt:aſpnatus eſt oẽm contationem ut Neroni quoq; exitioſam.erat.n.ĩfauſtum inchoare expeditioné illis

Sub noctẽ

promus

Salii ancylia geſtant in martio

diebus:qbus ancilia ex ſacrário mota a tripudiátibus ſaliis in honorem martis geſtarenť:& tantiſp expectá dum credebať:donec finita ſalia feſtiuitate intra ſacrarium condereнť:fiebat aút ſolemnis hic ſaltatus ſalioꝝ ancilia geſtantiú in méſe martio:ſicut hiſtorici & poetæ prodiderút.de ancilibus plura alias.

M.AN. Doceret:Viteliú. Per iternúcios:peculiares nõ publice miſſos. Haud dubio:bello eminéti. Ducibus:Tacitus cecinam cú.xxx.milibus hoíum ad occupádas alpes a Vitelio deſtinatú ſcribit:cui plutarchus aſtipulať:cæteꝝ Fabium ualétem ad ſollicitandas gallias miſſum ac p coccianas alpes in Italiam irrúpere iuſſum nec obiter illud pigeat admonere apud Tacitú mendoſe quotidianas legi p coccianas. Ampliſſimi ordinis.i.ſenatus:octoginta.n.ſenatores:ut Plutarchus ait q ea nocte cú eo cœnabát.niſi auerſa pte palatii cládeſtine fuiſſent uel íuito othone a militibus tricliniú irrumpétibus obtrúcati eént. Per claſſiarios:plutarchus ait Criſpinú ad negociú quoddá quú ſeptima cohorte miſſum a militibus q íſidias ſuſpicati ſunt cú duobus céturionibus cæſum. Nulla religionú cura:nulla religioſi aut ífamis diei rõne hita. Ancilibus motis:geſtari cœptis de ancilibus & tpe quo geſtarenť.Oui.ſtatim in prícipio tertii faſtoꝝ abunde multa.Cæteꝝ Liuius Dionyſius Plutarchus & ipſi oíno aliqua. Condita:ſuo ſacrario repoſita.

& díe quo cultores deum matrís lamentarí & plangere íncipiunt. Præterea aduerſiſſimis auſpíciis:nam uíctimas Diti patrí cæſas litauit quum talí ſacrificio contraria exta potíora ſint. Et prímo egreſſu inundationibus tyberis retardatus:ad uíceſimum etiam lapidem ruina ædificiorum præcluſam uiam offendít.

De cógreſſu Othóis cũ exercitu Vítelíi: & aliis geſtis.

Imili temerítate quamuis dubium eſſet nemíni. quín trahi bellum oporteret: quando & fame anguſtiis locorum urgeretur hoſtis: quamprímum tamen decertare ſtatuit: ſiue impatíens longíoris ſollícitudínis: ſperanſque ante Vítelii aduentum profligarí plurímum poſſe. ſiue ímpar milítum ardorí pugnam depoſcentium: Nec ílli pugnæ affuit. ſuſtititque brixellí.

Galli fanatici

PHI. Die:hic erat méſis marcii:túc.n.galli ſacerdotes cybeles q mr̃ deú núcupať fanatici lamétabanť.ſimulachrumq̧ deæ lauabát in almone fluuio q̃ nõ ſacra:

Non lauatio ſed ingnatio

ſed ſacrilegia:nõ lauationem ſed ingnationé appellat Augu. in.ii. de ci.dei.celebrabanť aút põpæ annales matri deorú Romæ ad ſextú.cal.Apriles:ut docet Amianus Marcellíus.& carpétú í quo uehiť ſimulachꝝ cybeles almonis undis abluebať ex ſolénitate ſacrificalí.Ouidius tñ í faſtis feſta mr̃is deú celebrari ſolita autúat nõ martio méſe ſed Aprili. poſſumus ítelligere duplicé fuiſſe cybeles feſtiuitaté alterá marcio:alterá aprile celebrari ſolitam.qđ aút marcii fuerit hoc tp̃s:quo otho ab urbe pfectus eſt contra uíteliú: ſatis cõſtat teſtimonio Cor.ta.& arguméto ancilioꝝ.quæ martio méſe pecul̃r a ſaliis ſoléni ſaltu circú ferebanť. Diti pr̃i uíctimas litauit:ſicut fœlix & fauſtum eſt litare diis ſuperis:ita ífœlix:& ífauſtum litare plutoni.

Litare plutoni

Ná q placat plutonem cæſa uíctima ſe caꝝ eé diis ífernis cognoſcit:q uero nõ litat plutoni pſpeꝝ auſpiciú cõſeqtur tanq̃ ſit uícturus:nec ad plutõias ſedes p mortem tráſiturus.otho dum litat diti pr̃i hoc é plutoni pſagiú capit futuræ mortis tanq̃ in orci proſerpinæq̧ familia numeratus.

Dis pater pluto

Dis auté deus íferoꝝ eſt:qa diues cum omnia recidant in terras & orianť ex terris:ut íterpretatur Marcus Tullius in ſecundo de natura deorú. ſic etiam apud græcos appellať πλουτον a qbuſ diuitiæ dicuntur.πλουτοσ.πλουτου auté ideſt diuitiaꝝ dator eſt pluton: ut ſcribit plato in cratyllo dr̃ autem iuncto uocabulo dis pater:ſicut neptunus pater:Saturnus pater:Ianus pater coniunctæ dñr.& mars pater hoc eſt marſpiter & ítegro uocabulo Iouis pater:quod nunc elyſis aut ímutatis qbuſdá lr̃is Iuppiter appellať.ſcribit Cicero í oratore ꝙ antiqtus diuis uocabať:q núc dr̃ dis: poſt q̃ placuit noía contrahere.

Marſpiter Diuis dis

Inundationibus tyberis retardatus:íter cætera prodigia præcipuo pauore affecit ſubita tyberis íundatio:quæ ímenſo auctu rupto ponte ſublicio non modo plana urbis loca íundauit: ſed ſecura ab huiuſmodi caſu impleuit.rapti ſunt e publico pleriq̧ plures í tabernis & ícubilibus ítercepti. Plutarchus & Tacitus auctores. Lapidem:miliarium. Præcluſam uiam:paranti expeditionem othoni cápus marcius & uia flaminia íter belli obſtructum uertabatur in omen íminentiú Claudiú. Trahi:procraſtinari & in longum duci. Quamprimú decertare ſtatuit:Corne.Tacitus in hanc ſñiam ait:otho ícrepitans ducum ſegnitia rem in diſcrimen mitti iubebat eger mora & ſpei impatiens.hoc tñ non fiebat ab othone.

ex præcepto diſciplinæ militaris:quæ præcipit publicum conflictū eſſe uitādum niſi occaſio inuitet aut neceſſitas urgeat.Ideoq; æmiliū paulū dicere ſolitū ferūt ſignis collatis bonū imperatorem decertare nō debere:niſi ſuma neceſſitudo aut ſūma ei occaſio data eſſet. Añ uitelii aduētum pfligari:uitelius.ut ſupra dictū eſt:præmiſerat in Italiā cū copiis militaribus duos duces fabiū ualētē atq; cecinnā.uñ ſpabat otho magnam partem belli pfligari poſſe aduerſus cecinnā atq; ualentē:anteq̄ ipſe uitelius aduentaſſet:pfligare aūt ut docet Gellius in.xiiii.noctiū atticaꝝ:ſignificat ad pnitiem interitūq; deducere atq; depdere. pfligataſq; res quaſi pflictas & pditas appellamus.in alio ſignificatu pfligata dixerūt abſoluta & effecta:qđ q̄uis damneť a gellio:tñ repudiādū nō eſt cū & latinæ linguæ parēs Mar. Tullius pfligatū dixerit p abſoluto & pœnæ cōfecto.ſic.n.ait.in.v.q̄ſtione tuſculana:atq; ſi ita eſt pfligata iam hæc & pœnæ ad exitū deducta q̄ſtio eſt:Cor. Tacitus dixit profligauerat bellū cū iudæis Veſpaſianus p eo q̄ eſt confecerat & pœne ad exitū deduxerat.ſic & bellū profligatum idētidē uſurpať ab hiſtoricis. Subſtitit brixelli:plu.in othone ait.ipſe igitur brixelli.quæ urbs Italiæ circa padum ſita eſt:ſubſiſtens copiarum duces emiſit.tū marium celſum Suetoniūq; paulinū tum etiam gallum & ſpurinam claros quidem uiros:ſed qui in rebus agēdis minus potuerint.ut inſtituerāt uti cogitatibus ſuis:propter inobedientiam audatiamq; militum.

Ex occaſione aut neceſſitate pugnandū

profligare

profligata abſoluta

Bellum pfligatum

M.AN. Cultores:galli ſacerdotes. Deū mr̄is:Cybeles. Lamentari & plāgere:Mar.æra celeneos lugentia matris amores:Eſuriēs gallus uēdere ſæpe ſolet:ſolebant enim plāctu & lamentatiōe galli ſacerdotes ad almonē uſq; flu.eius ſimulachꝝ comitari.Ouidius:Papinius in ſiluis:Lactātius & Aurelius Auguſtinus uanæ illius ſupſtitionis meminerūt.Diti pr̄i:Plutoni cui ara in cāpo martio fuit. Contraria:nō litantia. Potiora ſint:meliora protendant. Inundatiōe Tyberis:Plutarchus & tyberim inundaſſe ait &.C.cæſaris ſtatuam ſua ſpōte cōuerſam ad ortū ſolis:& habenas ſigno uictoriæ in capitolio excidiſſe. Aedificioꝝ: quæ caſu prolapſa uiam occluſerāt. Trahi bellū oportere:nullā hoſtibus fieri pugnādi copiam. Profligari:cōfici Liuius mitterent ad collegam qui iā bellū profligatū haberet utiť ille hoc uerbo ſæpius:quo magis mireris Gelliū ut nouū & paꝝ uſitatū non probare. Impar:non tanti ut militibus poſcentibus pugnā poſſet obſiſtere. Illi:quæ primo commiſſa eſt. Brixelli:eſt id oppidum ciſalpinæ galliæ circa padum.

Profligari; Bryxellū

Et tribus quidem ueꝝ mediocribus p̄liis apud alpes circaq; placentiam & ad Caſtoris quod loco nomen eſt uicit:nouiſſimoq; maximo apud bebryacum fraude ſuperatus eſt:quū ſpe colloquii facta quaſi ad conditionē pacis militibus eductis ex improuiſo atq; in ipſa conſultatione dimicandum fuiſſet:ac ſtatim moriēdi impetum cœpit.ut multi nec fruſtra opinantur magis pudore:ne tanto rerum hominumq; periculo dominationem ſibi aſſerere perſeuerarat: q̄ deſperatione ulla: aut diffidentia copiarū.Quippe reſiduis integriſq; etiam nunc quas ſecum ad ſecundos cāus detinuerat: & ſuperuenientibus aliis e Dalmatia Pannoniaq; & meſia

PHI. Tribus p̄liis:Paulus oroſius in hāc ſententiā ſic ſcribit de othone loquēs:bellū ciuile molitus tribus primum leuibus p̄liis: hoc eſt uno apud alpes:alio circa placētiā:tertio circa locū quē caſtoris uocāt contra uitelianos duces cōgreſſus:uictor extitiſſet.q̄rto apud bebriacū p̄lio cum aīaduertiſſet ſuos uinci ſeſe īterfecit.

Apud alpes:maritimas alpes tenebat mariuſ.q arcere othoniāos intendit ſed prio impetu ceſi ſūt diſiectiq; montani:irritatiq; eo p̄lio othoniani milites uerterunt iras in municipiū Albitemelium cū in acie nihil prædæ cœpiſſent. Circa placētiam:ſpurina dux Othonianus placētiā obtinebat:quā cecinna uitelianus oppugnare cōtendit:unde de exorto certamine:quā temere cœpat:traiecto rurſus pado Cremonā petiit.in hoc apud placētiam certamine pulcherrimū amphitheatri opus ſitū extra muros conflagrauit. Et ad caſtoris:Cor. Ta.ad.xii.a Cremona lapidem locū eſſe ait:quē ipſe nō caſtoris uocat ſed caſtroꝝ: ubi uiteliani a Suetonio paulino & mario celſo ducibus othonianis in īſidias præcipitati ſunt:cōſtatq; deleri potuiſſe cecinnā cū uniuerſo exercitu uiteliano:niſi Suetonius paulinus receptui ceciniſſet. Nouiſſimo maximoq;:hoc quartū prælium eſt quo othoniani profligati fuerūt non tam uirtute hoſtiū quam fraude.

cōfligrauit theatrum placentinū

Apud brachiū:īter Veronā cremonāq; ſitus eſt uicus bebriachi:quē Corne. Tacitus ait duabus romanis cladibus notum infauſtūq; eſſe.plutar.bebriacū inquit oppidum eſt prope Cremonā:quo cū otho ueniſſet de pugna conſultauit.de hoc Iuuenalis.bebriaci ī campo ſpolium affectare palati. Cū ſpe colloquii facta: dum othoniani in procinctu ſunt ad certamen īeundum:rumor diſperſus eſt uitelianum exercitum deſciuiſſe a uitelio:qua ppter omiſſo pugnæ ardore othoniani ultro uitelianos ſalutauerūt:cōmilitoneſq; appellauerūt.fecit hæc res metum proditionis apud ignaros pleroſq;:quæ cauſa ſalutandi fuiſſet.tunc incubuit hoſtium acies robore & nūero præſtantior.othoniani q̄q̄ diſperſi ac pauciores forent tamen præliū acriter ſumpſerunt.cominus eminuſq; uiritim concurrebatur.tandem uictoria fuit pœnes uitelianos. othoniani uicti paſſim fugere cœperūt. Cōſultatione:corrige conſalutatione:dū.n.othoniani conſalutāt uitelianos & commilitones appellant:tūc Viteliani acriter īcubuerunt īuaſeruntq; othonianos. Statim: audita ſuorum ſtrage:cū pfugi e prælio perditas res patefeciſſent.non.n.īterfuit ipſe certamini. Magis pudore:huic opioni aſtipulatur plutarchus ſcribens othonem antequā mortem ſibi conſciſceret dixiſſe ad cōmilitones:

Bebriacus uicus

uictoriæ ciuilis bonū prīæ malū

uictoriæ ciuilis bonū prīæ malū eſt:mihi credite:mori malo q̄ impare.haud.n.uideo cui tāto emolumēto romanis futurus ſim ubi uicero:quanto ſi me ipſum dedero ꝑ pace atqꜫ cōcordia & ne rurſus talem diē uideat Italia. Quippe reſiduis integriſqꜫ:cū othone bebriaci remāſerat magna militū copia adhuc īntegra & ītacta clade.Corne.tacitus prætorianus miles nō uirtute ſe ſed proditiōe uīctū fremebat:ſupeſſe adhuc cū ipſo othōe qcqd militū trāſpadum foret:uenire meſicas legiones.magnā exercitus partem bebriaci remanſiſſe.hos certe nōdū uictos:& ſi ita ferrēt honeſtius in acie pituros. Ad ſecūdos caſus:noluit otho primo diſcrimini cāuiqꜫ bellico cōmittere copias oīs:ſed partem militū ſibi reſeruauerat ad fortunā bellicā:caſūqꜫ tentandū:ſi primo cōflictu fuiſſet ꝓfligatus. E dalmatia pānonia & mēſa:Plocius firmus prætorii præfectus dū orat othonē ne aduerſæ fortūæ ſuccūbebat:præmiſſi e meſia nūciabant exercitus aduentare legioneſqꜫ iā iter īgreſſas.& ipſe otho anteq̄ ſemetipm̄ īterimeret:palā dixit ſcio uictoriam eſſe hoſtibus neqꜫ firmā neqꜫ ualidā.anūciat̃ noſtras e meſia uires non procul abeſſe.aſia & ſyria & ægyptus & q cū iudæis bellū gerūt nobiſcū ſunt.ſenatus & hoſtiū filii atqꜫ uxores penes nos ſūt.præterea ut Plutarchus ait:multi nūciabāt pānonios & dalmaticos & meſiæ exercitus īpatorē othonē elegiſſe.appellat̃ aūt meſia ꝓuincia:quæ iūgit̃ pānoniæ ad pōtū uſqꜫ cū danubio cōcurrēs.in ea ſūt dardani meſi & tribali pōtoqꜫ contermini ſcythæ.

meſia

M.AN. Tribus præliis uno præter placentiæ mœnia:Altero īter cremonā & placētiā:tertio in cāpis bebriaci:duobus ſuperioribus ad othonianis proſpere depugnatis ultimo euentu pœnæ dubio quū ab initio hoſtē fudiſſent inde ipſi uicti ſint. Caſtoris:locus is inter cremonā & placētiā ubi altero ab othoniāis prælio ꝓſpere fuerat pugnatū.Bebriacū:eſt id oppidū in cremonēſi agro. Cū ſpe colloqi. Plutarchus auctor ē othoniāos prima acie ſtātes amice a uiteliāis cōpellatos ac quodā modo ortā inter milites colloquii quādā ſpeciē:quo accidit:ut duæ tm̄ legiones eo die conflixerint Vitelii una quæ rapax dicebat̃ & othonis altera quæ auxiliatrix. Reſiduis:copiis. Ad ſecundos caſus:magis neceſſarios.ſunt enim ſecundi caſus qui pendent ex neceſſitate quā primus caſus nobis impoſuit. E dalmatia pandonia & meſia:plutarchus alii pānonios Dalmaticos & miſiæ exercitus una cum ducibus othonem elegiſſe nunciabant.

ne uictis quidem adeo afflictis ut non in ultionem ignominiæ quiduis diſcriminis ultro & uel ſolę ſubirent.

De deteſtatione eius ciuilium bellorum:& ultima diſpoſitione ipſius.

INterfuit huic bello pater meus Suetonius Lenis tertiæ decimæ legionis tribunus Auguſti Clauiuſ. Iſte mox referre crebro ſolebat othonem etiam priuatum uſqꜫ adeo deteſtatum ciuilia bella : ut memorante quodam inter epulas de Caſſii Brutiqꜫ exitu cohorruerit: nec concurſurum cum Galba fuiſſe: niſi confideret ſine bello rem tranſigi poſſe. Tūc ad deſpiciendam uitam exemplo manipularis militis concitatum:qui quū cladem exercitus nunciaret nec cuiquam fidem faceret:ac nunc mendaciis. nunc timoris quaſi fugiſſet ex acie argueretur. gladio ante pedes eius incubuerit. hoc uiſo proclamaſſe eū aiebat:non amplius ſe in periculum tales tamqꜫ bene meritos cōiectuꝝ

PHI. Ne uictis qdem adeo afflictis:cū uictæ othōis copiæ nō ita ex clade afflictæ eēnt:ut neqrent caput releuare.militū ardor ut ait tacitus bonū habere aīum iubebat othonē:adhuc nouas uires & ipſos extrema paſſuros auſuroſqꜫ flagrabāt ire in aciē furore quodā & īſtinctu genua othonis prēſantes.præcabant̃ ne ipos desereret:ne ue hoſtibus ꝑderet. Quid uis diſcriminis:qđcunqꜫ periculum. Vel ſole:ſine auxilio eaꝝ copiaꝝ:quæ ītegre erāt nec īterfuerūt prælio bebriacenſi.

Pater Suetonii

Suetōius lenis:pater cognominatus eſt lenis cū filius dictus ſit tranquillus cognomēto cōſimili. nolim exiſtimes hunc eſſe Suetoniū paulinū:īter duces othonianos clariſſimū quē contatorē natura fuiſſe memorat tacitus. ille enī fuit dux copiaꝝ cū pr̃ trāqlli fuerit tribunus.tribuni aūt obtēperant legato q ſub imperio ducis eſt.

auguſti clauius

clauarium quid

Auguſti clauius:nomen eſt officii: ſed cuius ambigit̃.ego exiſtimo clauiū a tranqllo appellari patrē ſuū:ab eo ꝙ præfectus fuerit donatiuo imperatorio īter milites diſpartiendo:& ut pedibus uadā in hāc ſnīam:ſuadet auctoritas Cor.Taciti: qui ſcribit clauariū donatiui nomen eſſe.uerba taciti hæc ſunt ad hāc ſnīam pertinētia.ſeditioſæ militū uoces terrebant clauariū:donatiui nomen eſt.flagitātium nec pecūiam aut frumētū prouiderant:& feſtinatio atque auiditas præpediebant.poſſumus etiam nō iepte Auguſti Clauium īterpretari ſenatori ſenatorem ab imperatore factum.nam quēadmodum latus clauus dr̃ ueſtis ſenatoria:ita & clauus dici poteſt.quod probat naſonis carmen curia reſtabat.claui menſura coacta eſt.ubi clauus haud dubie ſenatoria dignitas nuncupat̃.

claui mēſura coacta ē

igitur nil prohibet ita a clauo clauium inclinare & accipere pro ſenatore:quemadmodum a lato clauo laticlauius ſenator nuncupatur.prior ſententia magis placet.namqꜫ & apud Marcellinum mentio fit de eo.q præpoſitus erat largitiōibus īperatoris:quem uocat comitem largitiōem:qui a clauo uel claue hoc nomē putant iclinari tanq̄ clauam imperatoris præferret uel clauibus præeſſet:falli uident̃:cum tale officium ſit ſordidiſſimum:nec tranquillus ſordibus paternis fuiſſet gloriatus.Dehoneſtamenta enim patris haud du

Fratrem igitur fratriſq; filium:& ſingulos amicorum cohortatus ut ſibi quiſquam pro facultate conſuleret ab amplexu & oſculo ſuo dimiſit omnes. Secretoq; captato binos codicillos exarauit ad ſororem conſularios: ſed ad Meſſalinam Neronis: quam matrimonio deſtinauerat commendans reliquias ſuas & memoriam. Quicquid deinde epiſtolarum erat: ne cui periculo aut noxiæ apud uictorem forent concremauit: diuiſit & pecunias domeſtinis ex copia præſenti.

De morte & funere eius.

At q; ita paratus intentuſq; iam morti tumultu inter moras exorto ut eos qui diſcedere & abire cœptabant corripi quaſi deſertores detineriq; ſenſit. Adiiciamus inquit uitæ & hanc noctem iis ipſis totidemque uerbis uetuitq; uim cuiquam fieri. & in ſerum uſq; patente cubiculo ſi quis adire uellet poteſtatem ſui præbuit. Poſt hæc ſedata ſiti gelidæ aquæ potione arripuit duos pugiones: & explorata utriuſque acie quum alterum puluino ſubdidiſſet foribus adopertis artiſſimo ſomno quieuit. Et circa lucem demum expergefactus uno ſe traiecit ictu

bie maluiſſet diſſimulare q̃ prædicare. Tales aũt clauicularios dici uoluerũt quos naſci exiſtimat maternus ſi luna ſe cum ſole mercurio ſaturno & marte aliqua radiatiõe cõiunxerit a clauicula: q̂ uirgã ſignificat & clauẽ clauicularius dictus: ſed in his & ferme in omnibus opus eſt accerrimo iudicio: quo nihil eſt in eruditione præſtantius. Deteſtatum ciuilia bella: uerba othonis ad hãc ſnĩam pertinẽtia ſunt hæc apud Plutarchum: ſed neq; aduerſus ãnibalem neq; aduerſus pyrrhum neq; aduerſus cymbros bellum eſt pro Italia: ſed cum romanis bellum gerentes ambo patriam & uincentes & uicti iniuria afficimus: nam uictoriæ bonũ patriæ malum eſt. Deteſtatum: execratum. Caſſii brutiq; exitu: qualis fuerit exitus Bruti & Caſſii tyrãnicidarum Plutarchus & Apianus cæteriq; hiſtorici prodiderunt: & nos ſupra memorauimus. Corruerit: ſubitaria conſternatione ceciderit: uel cohorruerit horrore ſubito fuerit implicitus: tanquam a cohorreſco dictum ſit.

clauicularius

Iudicio nihil præſtantius

Tunc poſt cladem bebriacenſem. Deſpiciendam: cõtemnendã. Concitatum: zeugma eſt a ſuperiori. repetẽdum enim eſt: pater referre ſolebat. Exemplo manipularis militis: ſcribit plutarchus unũ ex obſcurioribus militibus ſuſtuliſſe enſem: qui cũ dixiſſet: ſcito Cæſar ſic oẽs eſſe pro te inſtructos: ſeipſum iugulauit.

Fides militis othoniani

Nũc mendacii argueretur: accuſaretur culpareturq; q̧ mendax nũcius foret & fraudulentus: cũ nuncius nõ uanidicus eſſe debet ſed ueridicus. Propertius. omnis enim debet ſine uano nũcius eẽ.

Nũcius nõ uanidicus ſed ueridicus

Aiebat: ſcilicet pr̃ meus. Non amplius ſe in periculũ: ait otho apud Tacitum. hunc animũ: uirtutẽ ueſtrã hanc ultro periculis obiicere nimis grande meæ uitæ præciũ puto. addit Plu. Othonẽ dixiſſe. o commilitones hunc diem illo duco beatiorem: quo me feciſtis imperatorem. cum uos tales intueor & talibus ſum dignis exiſtimatus.

M. ANTO. Ne uictis quidẽ: copiis ipſis ſuperuenientibus. Vel ſole: ſine iis etiã quæ in Italia circa othonẽ erant. Pater meus Suetoni. Suetonii paulini plutar. in othone ſæpe meminit eiuſdẽ & tacitus: ſed paulinum non lenẽ: ut quidã tradunt cognominauit: quare uide ne diuerſus hic ab eo fuerit. Clauius: officii nomen ſed a claua ne ante clauo in dubiũ uenire poteſt. Auguſti. Si ad octauium Auguſtũ id referas ætas uix competet: ut ſub othone tribunus adhuc eſſet: uel ſi ita accidit certe iã grandem natu tunc eſſe oportuit. Priuatũ: nondũ imperatorem. Corruerit: repente conciderit atrociſſime rei admonitus. Nec cõcurſurũ: pater repete ſolebat referre. Cum Galba: cui imperiũ & uitam ademerat. Tranſigi: confici. Quaſi fugiſſet ex acie argueretur: uelut deſertor ignauiæ: & pauoris corriperetur. plutarchus ait: inter hortationes militum ex obſcurioribus quendam ſuſtuliſſe enſem ac dixiſſe ſcito Cæſar ſic eſſe omnes pro te inſtructos. ſeq; ipſum iugulauit.

PHI. Fratrem: ſaluiũ ticianum: cui profectus ab urbe curam imperii permiſit. penes eundem uoluit eſſe honorem militaris imperii: qui ex clade bebriacenſi effugit uſus beneficio noctis. Fratriſq; filium: Plutarchus accerſitum fratris filium cocceiũ adhuc adoleſcentem ut audiret: neq; timeret uitelium eſt hortatus & ut matrem & domũ & uxorem ipſe tanquam proprios curans tueretur. Tacitus eum uocat ſaluiũ cocceanũ: quẽ ait prima iuuenta trepidum fuiſſe: quem otho monuit ut erecto animo capeſceret uitam: neu pa-

truum ſuũ othonẽ fuiſſe aut obliuiſceretur unquã aut nimiũ meminiſſet. Dimiſit oẽs:ait Tacitus iuſſiſſe othõem dari naues ac uehicula amicis abeũtibus pecũiaſq; diſtribuiſſe. ita domitis oĩbus Paulũ requieuit.

Exarauit

Codicillos:tabellas pugilares:de quibus ſatis ſupra. Exarauit:ſcripſit qui enim ſtilo ſcribit in codicillis: is quaſi ſulcos inſtar aratoris ducere uidetur. Marcus Tullius in epiſtola ad cornificiũ. hæc cũ eſſem ĩ ſenatu exaraui. Sororẽ:quæ nupſerat druſo germanici filio. Ad meſſalinã neronis. ſ. exarauit codicillos cõmẽdaticios. in nerone traditũ eſt quẽadmodũ ſtatiliã meſſalinã habuit uxorẽ:qua ut potiret̃ uirũ eius ueſtinũ cõſulẽ trucidauit. Quicqd epiſtolarũ erat:Corne. Tacitus. libellos epiſtolaſq; ſtudio erga ſe aut in uiteliũ contumeliis inſignes abolet. Noxæ:dãno alias culpæ. Apud uictorẽ:uiteliũ. Ex copia præſenti: Plutarchus refert othõem ad loculos acceſſiſſe uocatiſq; domeſticis pecũias ſuas diſtribuiſſe: huic plures. alii pauciores nõ tanq̃ de alienis prodigũ. ſed pro dignitate cuiuſq; moderate diligẽterq; diſpartientem.

Libellos aboler

Tumultu exorto:dimotis oĩbus cũ paululũ requieſceret ſupremaſq; iam curas animo uolutaret:repentino tumultu auerſus eſt nũciata conſternatione ac licentia militũ:qui ſenatoribus abeũtibus exitiũ minitabant̃. ſi abſceſſiſſet imperatorẽ deſerentes & non manſiſſent:forent ut eos iugularent. igitur otho uiris illis metuens uenit in conſpectũ militũ increpitiſq; ſeditionis auctoribus uacauit abeuntiũ alloquiis donec omnes inuiolati digrederetur. Corripi:a militibus. Quaſi deſertores:tanq̃ imperatorẽ othonẽ abitu ſuo deſererent. His ipſis uerbis:ſunt. n. illa othonis uerba. adiiciamus uitæ:& hanc noctem. In ſerũ: in ſerotinũ diei iam ueſperaſcentis. Sedata ſiti:tacitus ueſperaſcẽte die ſitim die hauſtu gelidæ aquæ ſedauit. Explorata acie:prætentato mucrone utriuſq; pugionis:ut eo uteretur:qui magis foret penetrabilis & cuſpidatus. Puluino ſubdidiſſet:Tacitus:tũ allaris pugionibus cũ utrunq; pertemptaſſet alterũ capiti ſubdidit:noctẽ quietam:neq; affirmauit non inſomnẽ egit. Adopertis:clauſis quod ſi legas adapertis. ſignificabit̃ patefactis tanquã patente cubiculo quieuerit. Arctiſſimo profundo & alto ſomno. ita ut cubicularii ſentirent illũ grauiter dormiẽtẽ. Vno ſe traiecit ictu:ait Tacitus luce prima othonẽ ĩ ferrũ pectore incubuiſſe. prius tamẽ auctore Plutarcho libertũ uocauit. imperans ut inquireret quid ſenatores agerẽt:& cũ accepiſſet eos incolumes abiiſſe:ualde igit̃ inqt & tu:teq; ipſum oſtende militibus:ſi non uis ab ipſis trucidari. tanq̃ meæ mortis adiutor. illo autem egreſſo incubuit pugioni:quem ambabus manibus firmum tenebat. & cũ corruiſſet ſemel tantũ ſuſpirauit. ad gemitum morientis ingreſſi liberti ſeruiq; & plocius firmus prætorii præfectus unũ uulnus inuenere.

mors othonis

M.AN. Fratrẽ:Saluiũ titianũ. Tacitus Saluius inqt titianus othonis frater nullũ diſcrimẽ adiit. Fratris filiũ:cocceiũ hũc plutar. nominat fratris ait filiũ cocceiũ adhuc adoleſcentẽ. Dimiſit:abire iuſſit. Binos codicillos:binas litteras:libellos:epiſtolas. Conſolatorios:cõſolationẽ de morte ſua cõtinentes. Meſſalinã Neronis:quæ fuerat Neronis uxor. ſic Maro. Hectoris andromache pyrrhim connubia ſeruas:nero nouiſſimã omniũ ſtatiliã meſſalinã duxit uxorẽ. quã poppeæ ſuperduxit: Tacitus & tranquillus ſunt auctores.

Victorẽ:uiteliũ. Ex copia præſenti:quæ tũc aderat. Corripi:a militibus. Vim cuiq̃ fieri:ideſt quenq̃ ui retrahi:aut inuitũ detineri. Explorata:tentata. Adapertis:patentibus.

infra leuam papillam. Irrupentibuſq; ad primum gemitum modo cælans modo detegens plagã exanimatuſ eſt & apud ueliternam (ira præceperat) funeratus. xxx. & octauo ætatis anno & nonageſimo & quinto imperii die.

De ſtatura & cultu corpis eius:& aliis geſtis eius.

TAnto Othõis animo nequaquam corporis aut habitus competiit. Fuiſſe enim traditur & modicæ ſtaturæ:& male pedatus. caluuſque:munditiarum uero pœne muliebrium. Vulſo corpore: galericulo capiti propter raritatem capillorum adoptato: & annexo: ut nemo dignoſceret: quin & faciem quottidie raſitare: ac

In corde uitalitas & fons uitæ

Cor radix uirtutum

Papillæ

papulæ

PHI. Infra leuã papillam:loco letifero. Nã cor cũ cæteris aĩalibus in medio pectore ſit:homini tantũ infra leuã papillã turbinato mucrõe in priora eminens ſolũ hoc uiſcerũ læſum mortẽ illico affert. in corde enĩ uitalitas ꝑcipua eſt: a quo uenæ nerui ſanguis uelut a fronte principiũ habent ut auctor eſt Ariſtoteles. q̃uis Ariſtotelicæ ſententiæ gallenus & qdã medicorũ refragent̃. dixit Auicẽna Ariſtotelem ſecutus: qd̃ omniũ uirtutũ radix eſt cor:& oĩbus aliis mẽbris ſuas tribuit uirtutes qbus nutriuntur & uiuũt. papillæ aũt proprie ſunt capitula mãmarũ ab eo dictæ:qd̃ papularũ ſunt ſimiles. papulas aũt uocãus puſtulas & tubercula minuta rotũda:qbus cutis exaſperat̃ & rubet leuiterq; rodit̃: quarũ duo ſunt genera:ſicut docet celſus in. v. Seruius enarrans illud maronianũ:ardentes papulæ. expoſuit carbũculos ſignificari. Examinatus:extinctus alias perturbatus. Apud ueliternã funeratus:funus othonis maturatũ eſt:id enim ipſe præcibus petierat:timens ne amputaret̃ caput ludibrio futurũ. ſepulchrũ aũt extructũ eſt modicũ & manſurũ:qđ plutarchus ait fuiſſe non apud ueliternã uicũ. ſed brixelli:ſeq; id uidiſſe cũ tali inſcriptione. marci othonis. ueliternæ:qd̃ uici nomẽ eſt:nulla mentio fit neq; a Tacito neq; a plutarcho. Xxx. &. viii. ætatis anno. vi. Aurelius Cor. Taci. & plutarchus uno anno minus othonẽ uixiſſe prodiderũt. dicũt. n. vii. & xxx. ætatis anno ipm obiiſſe. Cõpetiit dicit̃ corpus aĩo competere qñ generoſo aĩo & magno corpori mẽ-

Inſcriptio ſepulchri

corpus aĩo competere

bratura proportioqꝫ reſpõdet ut animus corpore & corpus tali aĩo dignũ uideat. Male pedatus:diſtortis pedibus ſicut a manu manuleatus ita a pede pedatus deriuat.unde & aduerbiũ pedatim inclinatũ eſt:quo utit Plinius:q ait in.xi.leo tãtũ & camelus pedatim ĩgrediunt hoc eſt ut ſiniſter pes nõ tranſeat dextrũ ſed ſubſequat.pedes hoĩ maximi ſunt fœminis tenuiores.uola hoĩ nõ ſolũ in mãibus eſt:ſed ẽt in pedibus: uñ & hinc cognomina ĩuenta plãci:plauti:ſcauri:pãſæ:ut aũt in trãſcurſu plinianas dictiones enarremus: placi appellantur q ſupra modũ pedibus plani ſunt:ſicut & planæ tabulæ plãcæ noiant.Plauti uero:q & ploti di cunt:ſunt planis pedibus.uñ & poeta comicoꝝ lepidiſſimus a planiciæ pedũ primo plotus poſtea plautus eſt dictus:ſoleas quoqꝫ qbus utebant in uenãdo.quo planius pedẽ ponerẽt ſemiplocia appellabãt.ſcauri ap pellant q extãtes talos hñt:pãſæ uero dñr quoꝝ pedes ĩcurui ſũt.a uerbo pãdo qđ ſignificat recuruo atqꝫ reflecto.Pli.in.xvi.at populus contra oĩa ĩferiora pandit:facile pandit ıugulãs:hinc a uictruuio arbores pã datæ elegãter dictæ:q in ædificiis curuant. Mũdiciaꝝ muliebriũ:ait marius apud Saluſtium mundicias mulieribus uiris laborẽ conuenire.ſi Iuppiter fuerit dominus genituræ facit amatores mũdicialiũ & q na ſcent oriẽtibus pleiadibus ſtellis erũt mũdiciaꝝ muliebriũ unguẽtis obliti:crinibus ãnulatis polita fronte nitidi:moliter ambulãtes. Veſtigia ſuſpẽdẽt:deniqꝫ penitebit tale:qđ uiri nati ſint.noĩe aũt mũditioꝝ mu liebriũ ſubĩtelligimus ẽt cõtineri ſpeculũ illud:qđ othõi ĩprimis ꝓbro datũ eſt de quo ait Sidõius apollina ris elegãter.poſt ſpeculi ĩmanis põpã:quo ſe ille uidebat hinc turpis ꝙ pulcher otho.ex quo illud uulgatiſſi mũ. Tenet ſpeculũ patici geſtamẽ othonis:Seneca quoqꝫ in uniuerſum caſtigãs mollitiã effœmiatoꝝ:ſic ait in primo qſtionũ:ut qcqd mũdus muliebris uocabat:ſarcinæ uitiles ſint:minus dico ẽt militares.Iã ſpecu lũ ornatus tm̃ cã adhibet:nulli nõ uitio mulierario neceſſariũ fcm̃ eſt.cũ hac Senecæ ſñia q̃drat illud ſaty rograui.ſpeculũ ciuilis ſarcina belli. Vulſo:depilato & glabiore facto ſpecimẽ effœminati hoĩs eſt uellere pilos:ut glaber molliſqꝫ ſit in fœminã reformatus:ſicut ſupra dcm̃ eſt. Galericulo:ſupius ãnotauimus ga lericulũ eẽ adulterinã comã:qñ ex alienis capillis ĩſtar galeri coma cõpingit & capiti ita graphice ac diligẽ ter ãnectit aptaturqꝫ ut a uera coma ĩternoſci nõ queat.Scribit elegãter Iulius Firmicus in.viii.matheſeos: qđ illi q pleiadas hñt ĩ horoſcopo:alienis crinibus pulchritudinẽ mẽtiunt:& dẽptis pilis corpus ĩ fœminã trãſferũt. Quotidie raſi.In hoc imitatus eſt otho aphricanũ Scipionẽ q prius oĩum radi quotidie ĩſtituit.

M.AN. Examinatus eſt:extinctus. Apud ueliternã plutarchus ait.brixelli ubi ſe occiderat othonis ſe pulchrũ ſe uidiſſe cũ hac inſcriptione.M.Othonis.L.& octauo ætatis anno:oĩa Trãqlli exemplaria quæ ad manũ ꝑuenere ſic hñt:quæ lectio ut mẽdoſa nõ ſolũ auctoritate:ſed rõne ẽt refellit:plu.auctor eſt:Otho nem ſeptimo ac triceſimo ætatis anno periiſſe:qđueriſſimũ eſſe ipſa tempoꝝ rõ demõſtrat cõſta illũ luxu ria & turpitudine uitæ:& ut qdã ẽt tradũt mutuo ſtupro Neroni conciliatũ.qđ flagitiũ nõ niſi ĩter æqua les ſolet cadere:Cæteꝝ nero triceſimo atqꝫ alterno uitæ ãno periit othõe anno qdem poſt eius mortẽ circũ acto qđ ſi tam ꝑfecte otho fuiſſet ætatis nõ uideo qua rõne illi cũ nerõe in uita cõuenire potuiſſet octauo igit & triceſimo:ut propius plutarchi teſtimõio accedat nõ qnquageſimo legẽdũ. Tãto othõis aĩo:Mar. Nũqd maior othone fuit. Competiit:cõgruens fuit. Male pedatus:pedibus & cruribus infirmis:pes enĩ dicitur qcqd eſt a fœmore ad calcem:eſt ad hæc:& ſtãdi fundamẽtum pes.iccirco in ædificiis area pes ma gnus appellat:& q negociũ ĩſtituit pedem poſuiſſe quaſi fundamẽtũ feciſſe dr:ẽ pes ẽt mẽſura quæ ex. xvi. cõſtat digitis eſt & funis quo uelũ nauale tendit:Ver.Vna oẽs fecem pedẽ. Vulſo : deglabrato depilato: Galericulo:alienis comis in ſpeciem galeri circa caput compactis.Mar.Fiũt abſentes & tibi galba comæ. Annexo coaptato:ac pane madido.Iuue.& præſſum in facie digitis extendere panem.

pane madido linire conſuetum:idqꝫ inſtituiſſe a prima lanu gine ne barbatus unquam eſſet : ſacra etiam ludis ſæpe in li tea religioſaque ueſte propalam celebraſſe : per quæ fa ctum putem ut mors eius minime congruens uitæ maiori miraculo fuerit.Multi præſentium militum cum plurimo fletu manus ac pedes iacentis exoſculati fortiſſimum mi rum unicum imperatorem prædicantes ibidem ſtatim nec procul a rogo uim ſuæ uitæ attulerint.Multi & abſentium accepto nuncio præ dolore armis inter ſe ad internitionem concurrerunt.Deniqꝫ magna pars hominum incolumẽ gra uiſſime deteſtata mortuum laudibus tulit:ut uulgo iactatũ ſit:etiam Galbam ab eo non tam dominandi q̃ reip.ac liber tatis reſtituendę cauſa interemptum.

PHI. Pane madido linire:hãc othõis mollitiẽ traxauit poeta ſa tyricus illo uerſu.Et præſſum in facie digitis extẽdere panẽ:nõ ex preſſit quo ſucco madidus foret panis ille:quo faciem otho line bat.poſſumus ĩtelligere de lacte aſinio:quo cutẽ in facie erugari: & tenereſcere & candorem cuſto diri putãt.poteſt referri ad pſilo tra:quæ multifaria ſũt.& cũ qdã fiãt ex ſanguine piſciũ ut thynno rum & ranaꝝ ſanie:merito panis madibus talibus medicamentis illinebat ad pilos cohibendos:& cũ in omni pſilotro uellẽdi prius ſint pili:ut plinius noſter prodi dit in trigeſimo ſecundo. merito otho prius raſitabat faciem mox illinebat pane madido pſilotri medicamine. In lintea ueſte:linteam ueſtem:quæ byſſina dr:ſacerdotalem

pedatim | uola ĩ pedi bus | planci q plancæ | plauti | plautus | plotus | Scauri | panſæ | Arbores pandatæ | Horoſco pus amato ris mũditiarũ | Speculum othonis | Vulſus | Galericulũ fieri ex alie nis capillis | lac aſininũ | pſilotra | lĩtea ueſtis ſacerdotal

eſſe & religioni accommodam affatim explicauimus in ſuperioribus.unde linigeri dicti ſacerdotes iſiaci. otho ueluti unus ex iſiacis hoc eſt ſacerdotibus iſidis celebrauit ſacra deæ iſidis linteatus & liniger. Commodũ quoq; imperatorem ferũt ſacra iſidis coluiſſe ita:ut caput raderet & anubim portaret.de cerimoniis iſidis nõ negligẽter ſcripſimus ĩ propertii commẽtariis. Minime cõgruens uitæ:cũ uita othonis fuerit delicata & pœnæ fœminea:mors uero romana & uirilis:minime ĩter ſe congruebant:mors enim congruit uitæ:quãdo uitam laudabiliter actam & fortiter mors generoſa ſubſequit᷑.ait Tacitus tantũdem apud poſteros meruiſſe othonem bonæ famæ quãtum malæ. Manus ac pedes exoſculati:Cornelius Tacitus tulerũt corpus prætoriæ cohortes cum laudibus & lachrymis uulnus manuſq; eius exoſculantes: qdam militum interfecere ſeſe:nõ noxa neq; ob metum ſed æmulatiõe decoris & charitate principis. Multi & abſcentiũ: ait idem Tacitus & bebriaci & placẽtiæ aliiſq; in caſtris celebratũ promiſcue id genus mortis ab othonianis.ut ſemetipſos interficerent. Ad internitionem:ad excidiũ & mortẽ. Liuius in nono.lucerini ac ſamnites ad internitionem ceſi.interneciũ exitiale ſignificat.plinius.habet deinde interneciuum bellum cum Ichneumone. Incolumẽ:grauiſſime deteſtata.Qui uitam othonis uituperauerant hidem mortem laudauerunt.nam cum uixiſſet ut ait plu.nihilo modeſtius Nerone:mortem dedit nobiliorem.at milites othõiani uix difficulterq; iurarunt in uerba Vitelii.Et uenia impetrata ſeſe cecinnæ duci uiteliano dediderunt.

Ex charitate ſe ĩterficiebant

ĩterneciuũ

Laudibus tulit:præconio laudationis extulit celebrauitq;.hinc planæ exiit illud epigrammatarii:ſic cato dum uiuit ſane uel cæſare maior:dum moritur nunquid maior othone fuit.

M.ANTO. Lintea:lineis ueſtibus iſidis ſacerdotes utebant᷑.Ouidius:Ne fugæ linigeræ memphitica tẽpla iuuẽcæ.mar.Linigeri fugiũt calui ſiſtrataq; turba:pli.ueſtes ipſas xilina uocant. Mors:quæ fortẽ & cõſtantem decere potuit uirũ.mar.Quũ morit᷑ nunqd maior othone fuit. Vitæ:quæ molliſſima fuit. Vim ſuæ uitæ:ſibi mortem conſciuere. Incolumen:Othonem. Laudibus tulit:laudibus celebrauit. plu. Neq; inquit pauciores reliquit qui mortem laudarent q̃ qui uitam uituperarent:quo apparet utrunq; alteri obſtetiſſe:ut ueriſſimum ſit illud Ciceronis:pro Quintio mors honeſta ſæpe uitam quoq; turpem exornat.uita turpis ne morti quidem honeſte reliquit locum.

Iteliorũ originem: Si moribus hoĩum congruẽtes ꝓpoſiture darent᷑:ſane uiteliuſ non ĩpator romãoꝝ creari merebat᷑ ſed ꝑfectus popinaꝝ:q ſũmũ bonũ in crapula & uoluptate cibaria collocauerat.cuius deus erat uẽter:q ut iqt elegãter egeſippuſ: ſi diutius uixiſſet:luxuriæ ſuptibus & ꝑcio mẽſaꝝ romãi impii opes obliguriſſet.fabius cognominatus fuit gurges a deuorato ꝑrimonio.hic nõ ſolũ gurges ſed & uorago & charybdis romãi impii dici põt:q ĩter ganeões gulõeſq; eminẽtiſſimus abdñi natus helluabat᷑:tãq̃ popiarii eẽt impare.cũ ecõtrario nihil mĩus deceat pricipẽ q̃ helluatio & popinatio uñ a ſalomõe ſcriptũ ẽ ſciẽter in eccliaſte ue tibi terra:cuius prĩcipes mãe comœdũt:beata terra cuius prĩcipes ueſcũt᷑ ĩ tpe ſuo ad refectiorẽ nõ ad luxuriã:ueꝝ quã dedecoroſa fuit uitelii uita tã defamatus fuit obitus hic nobis norma ẽ & exẽplar:ut uitẽus luxũ efferueſcẽtẽ & gulã ĩ ordinẽ redigãus: ſed iã ĩterꝑtamẽtũ uitelii auſpicemur:q ortus fãilia nobili ẽ:ſi credĩus.vi.aurelio:de quo Taci.ſcri.hæc.uitelius cõſulatũ ſacerdotia nomẽ locũq; ĩter priores nllã ſua ĩduſtria:ſed pr̃is cũcta claritudĩe adeptus ẽ:prĩcipatũ ei detuler̃:q ipm ñ nouerãt ſtudia exercitꝰ raro cui q̃ bõis artibꝰ q̃ſita pĩde affuer̃ q̃ huic ꝑ ignauiã:ierat tñ ſimplicitas ac liberalitas:q̃ niſi adſit modus ĩ exitiũ uertũt᷑.Suetõius ſcripturus de uitelio recẽſet diuerſas ĩter ſe diſcordãtiũ ſcriptoꝝ ſñias. De orig.uiteli.fãiliæ:cũ ab aliis ut nobil' laudet᷑ ab aliis ut ſordida clpet᷑.

uẽter deus uitelii

Fabius gurges uorago ab dñatus

C.SVETONII TRANQVILLI LIBER NONVS AVLVS VITELIVS IMPERATOR.

De ſtirpe & origine uiteliorum.

Iteliorum originem alii aliam:& quidem diuerſiſſimam tradunt:partim ueterem & nobilem:partim ue-

MARCI Anto.Sabel.ad Augu.Barbadicũ Sereniſ.uenetiaꝝ prĩcipẽ paraphraſeos ĩ uiteliũ paraenesis.ix.

Itelioꝝ originem:tumultuoſæ impium uitelius ĩuaſit Auguſtine dux ſereniſſime:ſed tumultuoſius aliq̃to adminiſtrauit periitq; tumultuoſiſſime:ſic.n.ſæpius euenire ſolet ut quæ mala habuerint prĩcipia nihilo meliores ſortiant᷑ exitus:huius uita uere ĩutilis dici põt in qua nihil ferme ꝑter ſcelera & flagitia repias.ſed Therſitẽ ĩter græcos repoſuit Homerus poetaꝝ antiſtes:& inter aſſyrios reges:q tãta ĩdole ſibi regnũ quæſiuere:ſardanapalũ trogus:quãq̃ neq; tam ſtultus q̃ therſiteſ aut tã mollis q̃ aſſyrius illa hic nr̃ dici poſſit.Veꝝ aliis cæſaribus cõparatus:uix honeſtiorẽ ſibi uẽdicat locũ:q̃ illi ſint ĩter ſuos adepti.etenim dubiũ eſt maiore ne luxuria fuerit an ſæuitia.Notiſſima eſt ĩfamis illius patinæ dedicatio cuius tranqllus & Plinius meminere.Expiri credo uoluit flagitioſus homo qd ſũmũ uitium in ſumma fortũa poſſet:ſed tã turpiter periit:q̃ eius uita fuit turpis.Expedit me hercule huius hoĩs uel ob hoc unũ uitia cognoſcere:ut eoꝝ fœditate ĩtellecta alii in ſũmo reꝝ faſtigio collocati:tanto enixius ſe ab eiuſmodi ĩfamia afferant q̃to illa notior eſt:ſi in ſumma fortũa ſit poſita q̃ ſi in humili aut priuata.

ro nouam & obſcuram atque etiam ſordidam : Quod ego per adulatores obtrectatoreſq; imperatoris Vitelii eueniſſe opinarer:niſi aliquanto prius ſe familiæ conditiõe uariatum eſſet. Extatq; elogii ad. Quin. Vitelium diui Augusti queſtorem libellus:quo continet̃ Vitelios fauno ab originum rege:& uitelia quæ multis locis pro numine coleretur ortos toto latio imperaſſe. Horum reſiduam ſtirpem ex Sabinis tranſiſſe romam. atq; inter patricios allectam. indicia ſtirpis diu manſiſſe:uiam uiteliã ab ianiculo ad mare uſque. itẽ coloniam eiuſdem nominis quã gentili copia aduerſus æqculos tutandam olim depopoſciſſent:tempore deĩde ſamnitici belli pręſidio in apuliam miſſo quoſdã ex Vitelijs

PHI. Nouã:ut oppõas tãquam cõtraria nouam & ueterem obſcurã & nobilẽ. Per adulatores:adulatio perpetuũ eſt ĩ aula regia malũ:ĩ qua multi libidĩe aſſentãdi ueritatẽ ĩfringũt:adulatores familiã uitelii ueterem & nobilẽ eſſe iactabãt. Cõtra liuidi & obtrectatores ſordidũ & obſcurũ genus illius inſectabant̃:cũ obtrectatio & liuor pronis auribus accipiãt̃. Aliquãto prius:q̃ imperare cœpiſſet:ex quo nec adulatores nec obtrectatores exiſtebãt. Variatũ:ut alii nobilem alii ſordidũ dictitarent. Extat elogii libellus:teſtificatiõis & quaſi monumẽti cuiuſdam de familia uiteliorũ. Viteliũ queſtorẽ:cãdidatus queſtor ſignificari uidet̃:q ut ſæpe iam dictũ eſt epiſtolas prĩcipis & orationes in ſenatu legebat. Fauno:faunus latini pater pici filius regnauit ĩ latio:ſicut meminit eutropius de hoc ait maro in ſeptĩo æneidos: hũc fauno & nympha gẽtiũ laurẽte marica accipimus:fauno picus pater:iſq; parẽtẽ te ſaturnæ refert:ſũt præterea fauni dii terreſtres:q poſt prolyxum tempus moriunt̃:ut ait Martiãus capella ĩ libro de nuptiis philologiæ: a faunis fana dicta exiſtimat probus tradit ſeruius faunũ & faunam dictos eſſe a uaticinando.i. fando:unde & fatuos dicimus ĩ cõſiderate loquẽtes:nonis decẽbris faunalia erãt apud romãos hoc eſt dies feſtus fauni:ĩ cuius honorem pecudes laſciuiũt:hinc ab oratio dictũ:ludit herboſo pecus omne campo cũ tibi nonæ redeũt decẽbres. Aboriginũ:aborigĩes populi appellati ſũt:quod errãtes cõuenerũt in agrũ:q nũc eſt po.romãi:fuit enim gens antiqſſima italiæ:de aboriginibus ait ſaluſtius. Cũq; his aborigenes gẽus hominũ agreſtæ ſine legibus ſine imperio liberũ atq; ſolutum Diõyſius quoq; ĩ primo hiſtoriarũ memorat oborigenes fuiſſe italiæ ĩdigẽas ex ſeſe ipſos oriũdos qbus ex eo cognomẽ ĩditũ dicũt ꝙ eorũ:qui poſt fuere genus ab illis ĩcipiat quemadmodũ & græci genarchas atq; protogonos appellãt:ab his aboriginibus ait diõyſius ĩcipere romanũ genus. Vitelia:fortaſſis hæc eſt illa: quæ alio nomine fatua ab eruditis nominatur:quam matricam dixit poeta. Pro numine coleretur:numẽ dicunt eſſe imperium dei ab nutu auctor uarro. Latio:in prima regione italiæ latium eſt antiquum latiũ a Tyberi circeios uſq; ſeruatum eſt:deinde nomen latii proceſſit ad lyrim fluuium. Tranſiſſe:repete uerbum illud:libello continetur.

Adulatio in aulis — Faunus — Fana — Fauni Fatui a fando — Faunalia — Aborigenes — protogon — Numeni — latium

M.AN. Per adulatores:q ĩ uitelii ĩpatoris grãm multa de familiæ uetuſtate & ſplẽdore ꝯfixiſſent. Obtrectatores:ĩ eãdẽ familiã ut ſordidã & obſcurã ĩuecti potuit ſane alterutrũ euẽire:fuere nãq; ſemp adulatio & ĩuidia altioris fortũæ cõites. Valerius. Nulla eſt tam modeſta fœlicitas:q̃ malignorum dentes uitare poſſit. Cæterꝵ adulatiõis nomẽ apte arguit id uiciũ ĩ potẽtioꝵ aulis ortum. Elogii libellus:ĩ elogii formã cõſcriptus. Fauno:is ut Lactãtius ſcribit pici filius fuit:primuſq; omniũ Saturno auo nefaria ſacra ĩ latio ĩſtituit:patrẽq; picũ cõſecrauit:necnõ & faunã cõiugẽ & ſororẽ. C. Baſſus eã fatuã nominatã tradidit:qa fata mulieribus caneret:ut faunus uiris:unde a fando apparet utrũq; nomẽ factũ. Aborigines:Alicarnaſeus diõyſius ait aborigĩes oenotrioꝵ progeniẽ fuiſſe q pulſis ſiculis latiũ tenuere:quãq̃ pelaſgi & ipſi in eã Italiæ orã uenerit:ĩde archades:mox epii q Herculis comites fuere:ad belli tñ uſq; Troiani tẽpora aborigenes dici pſeuerarunt:tũ uero a Latino rege latios dici cœptos idẽ auctor tradidit. Sed latinos a latio potius dictos crediderim:pceſſiſſeq; id nomẽ Troiana belli tẽpora:qđ Orpheus poetaꝵ uetuſtiſſimus plãe demonſtrat. is in argonautis σάρσῶον ἰκολιεδὰ βυθοῦ κολπωοῦστὲ λατίνῶν. Orthos:uitelios.

PHI. Ex ſabinis:ſabini in regione italiæ quarta ſunt a religione & deorũ cultu quaſi ſeuini appellati. Silius a ſabo auctore gentis ſabinos dici prodidit ſcribens in octauo punicorum. pars laudes ore ferebant ſabe tuas:qui de patrio cognomine primus dixiſti populos magna dictione ſabinos. Allectam:aſſumptam: allecti dicebantur equites in ſenatorum numerum aſſumpti. Ad mare uſq;:inferum.ſ.quod alio nomine tuſcum tyrenũq; uocitamus. Ab ianiculo:ianiculum a iano dici nullus ignorat:qui uel illud legerit maronianum:hanc ianus pater:hanc ſaturnus condidit urbem:ianiculũq; huic:illi fuerit ſaturnia nomen:ianiculum romæ adiectum ab anco martio:idq; nõ muro ſolum ſed etiam ponte ſublitio tum primum in Tyberim facto coniungi urbi placuit. Coloniam eiuſdẽ nominis:ſubĩtellige:cõtinet̃ libello:manſiſſe indicium ſtirpis uitelianæ coloniam nomĩe uiteliam. Cuius mẽtio fit a Liuio ĩ.v. cuius uerba ſubſcripſi:quæ ſũt hæc uiteliam coloniam romanam in ſuo agro equi expugnant. Colonorum pars maxima incolumis : quia nocte proditione oppidum captum liberam per auerſa urbis fugam dederat Romam perfugere. Gentili copia:tutãdam opulẽtia & facultatibus gentis uiteliorum citra impẽſam publicam:ſicut olim fabia gens bel-

Sabini uñ. — Allecti — Ianiculum

ſubſediſſe nuceriæ:eorumq́ progeniem longo poſt iterual-lo repetiſſe urbem. atq́ ordinem ſenatorium.

De progenitoribus & patre Vitelii

Contra plures auctoré generis libertinum ꝓdide-runt. Caſſius ſeuerus nec minus alii:eundẽ & ſuto rem ueteramentarium:cuius filius ſectionibus & ſuturis uberius cõpendiũ nactus ex muliere uulgari Antio chi cuiuſdã furnariã exercentis filia equité Roma. genue-rit. Sed quod diſcrepat ſit in medio. Cæterum. P. Vitelius domo nuceria ſiue ille ſtirpis antiq́ ſiue pudendis parẽtibꝰ atq́ auis eques certe Romãus:& rerũ auguſti ꝓcurator q̃-tuor filios ampliſſimæ dignitatis cognomines:ac tãtũ ꝑno minibus diſtinctos reliquit. Aulũ. Q. P. L. Aulus in cõſu-latu obiit: qué cũ Domitio Neronis Cæſaris patre inierat ꝑlatus eloquio:famoſuſq́ cœnatũ magnificentia. Quintus caruit ordine;quum auctore Tyberio ſecerni minus idone os ſenatores remouerique placuiſſet. P. Germanici comes

lum ueiens depopoſcit a ſenatu gerendũ priuato ſumptu & co-pia gẽtis fabiorꝫ. Aduerſus eq-culos: Eqculi in eadem regione Italiæ ſunt qua ſabini Plinius eq culanos appellat:ab eqculis quæ antiqua gens eſt ut ait Liuius trã ſtulit ancus martius ius fetialiũ: quo res repetunẽ:equicole gẽtis meminit maro his uerſibus:hor rida præcipue cui gens aſſuetaq́ multo uenatu nemorꝫ duris eq cola glebis:Liuius ait uiteliã co-loniam ab eqs ĩ quorꝫ agro erat expugnatam. Tanq̃ equi eqcoli-q́ ĩdiſcriminatim accipianẽ. Tẽ pore ſamnitici belli:ſamniticum bellũ: quod ancipiti marte diu geſtũ eſſe ſcribit Liuius:dictũ ẽ a ſamnitibus gente opibus armiſ q́ opulẽtiſſima:quos ſabellos di xerunt ſamnites multis annis po pulus romanus ita ſubegit ac do

Samnium querit̃ in ſamnio

muit per Fabios ac papirios:ita urbes diruit:ut hodie ſamniũ in ipſo ſamnio requiratur:ex ſamnitibus qua tuor & uiginti triumphi romam reportati ſunt.obiter annotandũ:nomine ſamnitium peculiari quodam uocabulo ſignificari gladiatores ab armis ſcilicet ornatuq́ ſamnitum: quibus gladiatores campani quon-dam armarunt:& ita ornatos inter epulas digladiari uoluerũt quod docet Liuius ĩ nono:cuius uerba ſub-ſcripſi.

Triumphi ex ſamnitibus

De ſamnitibus gladiatoribus pulchra

Et romani quidem ab honorem deum inſignibus armis hoſtium ſamnitium uſi ſunt. Campani ab ſuperbia odioq́ ſamnitium gladiatores:quod ſpectaculum:inter epulas erat eo ornatu armarunt ſamnitiũ q́ nomine appellarunt. De hoc gladiatorum ſamniticorum ſpectaculo inter epulas exhiberi ſolito a cam-panis intellexit ſilius:cum ait in undecimo punicorum. Quin etiam exhilarare uiris conuiuia cædes mos olim & miſcere epulis ſpectacula dira:de ſamnitibus in hac gladiatorum ſignificatione eſt illud ab oratio in epiſtolis decenter ſciteq́ ꝓloratum. Cædimus & totidem plagis cõſumimus hoſtem:lento ſamnites ad lumina prima duello:ad hanc ſignificantiam nimirum illud ſolini referendum ſic ſcribentis. Varro in rela tione prodigioſæ fortitudinis annotauit tritanum gladiatorem armatura ſamnitem fuiſſe.hoc idem exem plum memorans Plinius ait in ſeptimo:corpore ueſcos eſſe:ſed eximiis uiribus tritanum in gladiatorio lu do ſamnitium armatura ſamnitica:qui ſunt ueſci explicarem:niſi id latiſſime iam pridem explicaſſem ĩ no-tis Seruii:& ut nihil omittam quod equidem ſciam ad hanc rem accommodarum:in ornatu ſamnitiũ gla-

Pinnæ ſamnitium pinirapi.

diatorum erant pinnæ;quarum uno tantum uerbo fit mentio a.M. Varrone ſic ſcribente in primo de lati na lingua:muri ſumma pinnæ ab his quas inſigniti milites habere in galeis ſolent & in gladiatoribus ſam-nites:ex hac Varroniana doctrina colligimus quid ſibi uelit illud ſatyrici poetæ:pinnirapi cultos iuuenes iuueneſque laniſtæ.quo plane uerſu ſub nomine pinnirapi ſignificatur gladiator ille:qui depugnat aduer-ſus ſamniticum gladiatorem:rapitq́ pinnam illam:quam in galia peculiariter habent in gladiatoribus ſam nites & hunc iuuenalis uerſum non ſatis curioſe introſpexerunt penſitaruntq́ commentatores alioquin eruditi. Præſidio in apuliam miſſo:cum romani milites præſidiarios miſiſſent in apuliam ne ea regio ad

Præſidium

ſamnites deficeret:præſidium ut ait Martia. Varro dictum eſt:quia extra caſtra præſidebant ĩ loco aliquo quo tutior regio eſſet.

M.AN. A ianiculo:collis eſt tranſtyberinæq́ iminet regioni:a iano dictus:quod Dionyſius & Ouidius teſtantur. Pomponius lætus præceptor noſter omnium qui noſtra tempeſtate fuere omnis uetuſtatis peri-tiſſimus eo epigrammate:quo campanum bucenſem condiſcipulum noſtrum florenti ætate extinctum ad Onophrii ædem ſepeliit originem nominis ſecutus ſic ait. Regia te ſepelit iani tulit hernica bucca. Heu ui cena tuos clauſit ariſta dies. Gentili copia:uiteliana tantum gente. Equiculos:fuerunt equiculii medii inter marſos Hernicos:& latinos. Samnitici belli:quod ob campanos a romanis ſuſceptum uario prælio rum euentu in octogeſimum eſt annum extractum.

Nuceria

PHI. Subſediſſe: manſiſſe nec ultra progreſſos eſſe. Nuceriæ:ciuitas eſt campaniæ de qua Silius: il-lic nuceria & gaurus naualibus apta: luceria uero oppidum eſt apuliæ:ait Liuius lucerinos ad internetio-nem ceſos eſſe una cum ſamnitibus. Repetiſſe urbem:remeaſſe romam & ſubintellige uerbũ illud cõti-net̃ in libello. Cõtra:e cõtrario. Prodiderũt:tradiderũt uerbũ ĩ hoc ſignificatu apud clariſſimos ſcripto res frequentiſſimũ. Sutoré ueteramẽtariũ:calceolarius ut utar uerbo plauti:q ueteres calceos reficit & re

concinat dr̄ ſutor ueteramētarius:ex hoc ītelligi uult nō ſolū auctorē familiæ uitelianæ fuiſſe ī ſordido ſutoris qſtu uerſatū:ſed ī ſordidiſſimo ueteramētarii:tanquā nec legitimis quidē ſutor is fuerit ea formula dr̄ ueteramētarius:qua ab armēto armētarius qua a ferramēto ferramētarius:ait Iulius firmicus mercuriū in ſolis domo cōſtitutū facere ferramētarios & pelliones:ſunt āt ferramētarii ferramētoꝝ cōfectores:ſicut pelliones pelliū. Sectionibus:inciſionibus ſectio a ſecando deducit̄:ſectione utit̄ caligarius ut utar uocabulo frequētiſſimo apud Iuliū firmicū:quādo ſecat & cōcidit coria ad calceos factitandos:alias ītelligit̄ ſectio illa de qua ait Cæſar in commentariis:ſectionem eius oppidi uniuerſam cæſar uēdidit:de cuius ſignificātia & de ſectoribus affatim ſcripſimus in libro annotationū:illinc ſi quid deſideras poteris mutari. Sutoris:quibus utit̄ ſutor in calceis ſuendis:a ſuendo.n.ſuturæ & ſutores dicti:animaduerte tamen ſutorem proprie dici artificem calceoꝝ:cū ille q fuit pannos elegantius ſarcinator q̄ ſutor dicat̄ ab idoneis ſcriptoribus. Lucilius ſarcinatorem eſſe ſummū:ſuere centonem optime:ſuturas quoqꝫ de aliis rebus per ſimilitudinē noīamus. Cor.cel.in.viii.raro caluaria ſolida ſine ſuturis eſt:& id caput firmiſſimū atqꝫ a dolore tutiſſimū eſt ex cæteris:in quo ſuturæ pautiores ſunt:eo capitis ualitudo cōmodior eſt. Vberius cōpendiū. copioſius lucrū. Furnariam:ita furnariam abſolute dixit ut cenaculariam:& ſagariā ueteres dixerunt:furnariam aūt is exercet:q ex furno paniſqꝫ coctura q̄ſtū facit:ſed ut ego ſentio:is furnariā dr̄ exercere q furnos locat cōductoribꝫ:de quo Iuuēalis balneolū gabiis rōæ cōducere furnos optarēt:ſic dr̄ qs exercere cenaculariā:q cenacula locat īqlinis:furnos āt a nigro colore dici pp fuliginē uel pp obſcuritatē.quā ītus ĥabent: ſentit porphirio oratiāus īterp̄s enarrās illud. Nec q frigus collegi furnos & balnea laudat:furnariæ fœminæ uulgo dicunt̄ furno opantes. Sit ī medio:neqꝫ affirmet̄ neqꝫ refellat̄.liberꝝ ſit ſentire qd qſqꝫ uelit:ita gellius:ego ī mediū reliquo. Siue ille ſtirpis antiq:ſicut īqt dubioſum ē de origīe an natus ſit uetere & nobili familia ſiue obſcura & ſordida:put aſſentatores obtrectatoreſqꝫ pdiderūt.ita certū ē hūc publium uiteliū eqtē fuiſſe rōanū & Auguſti pcuratorē. Cognomīes:oēs uitelios dictos:cognomīes.n.dicuntur eiuſdē noīs:de quo ſupra. Aulū Qu.P.L..hæc ſunt p̄nomīa:qbus diſtīguebāt̄ q̄tuor uitelii fratres. Aulus:īcipit ab eo uitelio:q erat īter fratres maior natu. Prælatus eloqo:ſcribit tacitus ī dialogo de oratoribus pſuaſum fuiſſe priſcis nemīnē ſine eloquētia aut aſſeq poſſe ī ciuitate aut tueri cōſpicuū & eminentē locum.

Veteramētarius

horoſcopus ferramentarii.

Pelliones

Calegarius

Suturæ

Sarcinator

Suturæ capitis.

Furnariam exercere

Furni unde

Cognomines

fine eloquētia nullus honos

Famoſus:īfamis ſugillatuſqꝫ. Cēaꝝ magnificētia:īfamiā parari & ſuggilationē ex cēis lautioribꝫ īſinuat oratius:q ſic ait ī.ii.ſermonū:grādes rūbi patiæqꝫ grādæ ferūt una cū dāno dedecus. Cato uticēſis negabat ueꝝ iuſtūqꝫ eē allici beniuolētiā cibo. Quītus:ſecūdus uitelioꝝ. Caruit ordīe:amotus fuit ordīe ſenatori. Secerni:ſeparari ſeqſtrariqꝫ. Minus idōeos ſenatores:hoc erat officiū cenſoꝝ:ut in lectione eiicerēt eos:qui notari merebant̄:inſtitutum autē fuit uetus:ut his aſcriberēt notas:propter quas e ſenatu eos mouebant. Liuius auctor libro undequadrageſimo. Publius:hic tertius eſt fratrum uiteliorum.

M.AN. Nuceriæ:eſt nuceria appulorū mediterranea dixitqꝫ in appulia ad alterius nuceriæ differentiā quæ umbrorum Ptolemæo auctore eſt. Libertinum:haud ingenuo loco natum. Caſſius ſeuerus:hic eſt cuius ſcripta Tyberii principatu ſunt abolita moxqꝫ a Caligula in publicū reuocata. Eundem:generis auctorem. Sutorem ueteramentarium:ueteramenta pro ueteribus calceamentis accipias oportet ut ſit ueteramentarius ſutor q fractos calceos & attritos reſarcit. Sectionibus:ſectio ut Feſtus ait perſecutio iuris. Cicero ſectorem æſtimatorem redemptoremqꝫ bonorum appellat. Aſconius ſectores inquit dicti ſunt:qui ſpem lucri ſui ſecuti:bona condemnatorum auctionabantur proqꝫ his pecunias penſitabāt ſingulis:ſed nūc ſectionem pro corii inciſione accipio:eſt enim ut Feſto placet ſector qui ſecat:& qui empta ſua proſequit̄. ut ſit ſenſus & ordo:cuius ueteramentarii filius nactus uberius compendium ideſt lucrum ſectionibus & ſuturis.i.non reſarciendis calceis ut pater fecerat:ſed ex ſecanda pelle calceiſqꝫ ex ſecta conficiendis : quod magis eſt queſtuoſum:ac quodammodo minus ſordidum. Vulgari ignobili:& uulgi una. Furnariam: ex furno queſtum. Iu.quum iam conducere furnos. Filium:qui poſtea eques romanus fuit. Quod diſcrepat:parum inter auctores conuenit. Sit in medio:pro incōperto relinquatur. Cognomines:eiuſdem nominis uitelios omnes. Aulus uitelius:ſcilicet maximus natu. Famoſus:infamis. Quintus : uitelius. Caruit:ordine ſenatorio ſcilicet.

Cn. Piſonē inimicum & interfectorem eius accuſauit:condēnauitqꝫ: Ac poſt præturæ honorem inter Seiani conſcios arreptus & in cuſtodiā fratri datus. Scalpro librario uenas ſibi incidit:nec tā mortis penitentia quam ſuorum obteſtatione obligari curariqꝫ ſe paſſus in eadem cuſtodia morbo periit. L.ex conſulatu ſyriæ præpoſitus arthabanū par-

PHI. Piſonē īterfectorē eius accuſauit:Supra dictū eſt quēadmodū germāicus uenēo piit :qđ dediſſe piſo ferebat̄. unī is.p. uitelius piſonē ueneficii crīe accuſauit uſus ī primis argumēto potētiſſimo:nō potuiſſet ob uenenū Cor germanici cremari. contra defenſus eſt piſo dicens eum obiiſſe morbo cardiaco:& enim negat̄ Cor cremari poſſe & ueneno ītereptis & cardiaco morbo pereūtibus. Eius:germanici. Inter ſeiani cōſcios:De ſeiani potētia & coniuratione ſatis ac ſup in Tyberio. Frī:Aulo uitelio. Scalpro librario:inſtrumēti ferrei nomen ē:quo plures artifices utunt̄:unde librario addidit ad reliquoꝝ differentiā. Oratius:

Accuſator piſonis

Scalprū librariū fabrile

ſcalprum
Scalprũ
chirurgicũ
Scalpratũ
Scalpellũ
Obligare
uulnus.
arthabãus

ſcalpra ſutoria ĩtelligi uoluit illo uerſu ſi ſcalpra & formas nõ ſutor nautica uela auerſus mercaturis : delirus & amens undiq; dicat̃: Liuius fabrile ſcalprũ appellat:quo magiſtri elephantos ĩterimebant ĩter aures beluæ adacto in ipſa cõpage:qua cõiungit̃ capiti ceruix. Cor.celſus ſcalprũ ĩter ferraméta chirurgica nũerat:ubi ait ĩ.viii.tũ demũ ad manũ ſcalprũq; ueniendũ ẽ. De ſcalpro ruſticão Columella ĩ libro gnto agricolatiõis. ſcalprũ qđ deinde adũcũ eſt roſtrũ appellat̃.ab eodé ĩ.x. ferramétũ ſcalpratũ dictũ eſt ad ſilitudiné ſcalpri formatũ:quo ait opus eſſe ad caſtrãdas apiũ aluos:a ſcalpro diminutiuũ fit ſcapellũ. Obteſtatione:rogatione & præcibus:obteſtatio eſt auctore feſto cũ ĩ melioré partem uocat̃ : deteſtatio cũ ĩ deterioré. Obligari:ligari atq; uinciri. Qu.curtius:dũ corripit̃ & dũ obligant̃ oculi.dũ ueſtis exuit̃. In eadé cuſtodia:apud fratré. Lucius uitelius:nouiſſimus quatuor fratrũ. Ex cõſulatu ſyriæ præpoſitus:Ioſephus libro.xviii.turbata géte cũcti ad uiteliũ ueniũt:q per id tépus gerebat prĩcipatũ ſyriæ:atq; apud eum pilatũ accuſant:quod iniuſte tãtos occiderit. Arthabanũ:parthi cũ ĩperio exturbaſſent uononé: euocauerũt arthabanũ parthoꝝ regem ex arſacidaꝝ genere oriundũ:nõ eni aliũde licet fieri parthoꝝ ĩperatores Tyberius litteras miſit ad hũc uiteliũ iubens ut amiciciá cũ arthabão parthoꝝ rege cõficeret. Vitelius corruptis largitiõe amicis & cõſanguineis athabani ipm pœne perdidit: tandem circa euphratem arthabanus: & uitelius de pacis fœdere colloquunt̃ ĩ medio ſibi põte occurrentes:arthabanus ueneratus ſigna romana uitelii perſuaſione obſidé dat Tyberio Dariũ filiũ cũ quo ẽt mũera magna multaq; tranſmiſit.in qbus etiá hoiem magnitudĩe ſeptem cubitoꝝ genere iũdæũ nomine Lazaꝝ:q propter corpõris uaſtitaté gigas uocabat̃. Pellexit:ĩduxit attraxit illexit. Ad uenerãda ſigna:idé prius factitauerat corbulo ductor neronianus:q thiridatem pellexit ad uenerãda ſigna romana & effigiem Neronis colendam:cui diadema ſubiecit.

Lazarus
gigas
Ordĩarius
conſulatus
Conſules
ordinarii
Suffecti
Amor libertinarũ
pauxillum
amare bonum
Vxorius
maritus

Ordinarios cõſulatus:ſunt conſulatus ordinarii:q legitimo more ordineq; anni prĩcipio ĩeunt̃.hic ordinarii conſules dicti ad differentiam ſuffectoꝝ hoc eſt eoꝝ q ſubſtituunt̃:de qbus antea memoraui. Lampridius:conſules quoſcunq; uel ordinarios uel ſuffectos creauit ex ſenatus cõſciétia nominauit. Abſente eo:ſcilicet Claudio principe:ſupra enim dictũ ẽ quéadmodũ Claudius expeditionem britãnicam ſuſcepit: parteq; inſulæ in deditionem recepto ſexto q̃ profectus erat menſe romam rediit. Amore libertinæ perinfamis:libertinarum amor tutior quidem eſt:q̃ matronarũ iuxta illud oratianũ. Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecunda libertinarum dico:ſed ſi nimius ſit & immodicus eſt reprenſibilis.unde idem Oratius ſaluſtium ſatyrico ſaſe perfricuit libertinarum amore inſanientem:bonũ eſt ut inquit plautinus Seruus pauxillum amare ſane:inſane non bonũ eſt & ut ait Hieronymus ẽt in ſua uxore amor nimius turpis eſt. Saliuis melle permixtis:refert ſeneca cognouiſſe ſe quendã ornatũ hominem:q exiturus in publicũ faſcia uxoris pectus colligabat:& ne puncto qdem horæ præſentia eius carere poterat:potionéq; ſibi nullam niſi alternis tactam labris uir & uxor hauriebant.

M.AN. Gn.piſoné accuſauit:Plinius:Extat ingt oratio uitelii:q̃ reũ piſoné eius ſceleris coarguit. Seiani cõſcios:ĩter eos q cum ſeiano in Tyberiũ coniurarũt. Fratri:datus ut a fratre cuſtodiret̃:quod in Catilinæ quoq; coniuratione eſt factũ:ut cõſilii participes aliquot horas priuato cuſtoditi ſint. Scalpro:ferreo inſtrumento.unde ſcalpellum. Obteſtatione:ſupplici rogatu obligari uenas. Ex conſulatu:poſt conſulatum. Arthabanum:de arthabano parthorum rege ſatis in Tyberio. Geſſit.L.Vitelius. Abſente eo:claudio. Per infamis:multa infamia reſperſus. Saliuis:ſputo.

thorum regem ſummis artibus non modo ad colloquiũ ſuum:ſed etiam ad ueneranda legionum ſigna pellexit. Mox cum Claudio principe duos inſuper ordinarios conſulatus cenſuramq; geſſit:Curã quoq; imperii ſuſtinuit abſente eo expeditione britanica uir innocens & induſtrius:ſed amore Libertinæ per ĩfamis:cuius etiam ſaliuis melle permixtis nec clam quidé aut raro:ſed quoridie ac palã arterias & fauces pro remedio fouebat:idé miri in adulãdo ingẽii:primus C.Cęſaré adorari:ut deũ inſtituit:quũ reuerſus ex ſyria nõ aliter adire auſus eẽt:quã capite uelato circumuertenſqu

inſidioſa adulatio
Eſto ĩ adulabilis.
Cõtra adulatores
Qui dominent̃ in aulis prĩcipũ
Salubris monitio

PHI. In adulãdo igẽii :refert Hierõymus libro prio cõtra pelagiũ:q; callida ĩſidioſa blãda ſp ẽ adulatio.Idé ĩ epiſtola ad euſtochiũ didaſcalica. adulator ĩquit blandus inimicus ẽ. Quo circa clariſſime Annibal eſto ĩadulabilis:obturato aures adulatoribꝫ: quoꝝ uerba mollia feriũt ĩteriora uẽtris:q ſæpenũero ſummates uiros ĩfatuãt:dicere ſolebat antiſthenes cynicus philoſophus ꝑſtare ĩ coruos q̃ ĩ adulatores ĩcidere:ab illis qppe mortuos : ab his uiuẽtes deuorari: adlatores ĩſectat̃ Ari.ĩ.iiii.ethi.quos oĩs ait eẽ ſeruiles & hũiles.Ex quo ꝑcipit Ci.uel potius lelius ap̃ Ci.ut aſſentatio ꝓcul amoueat̃:q̃ nõ mõ amico:ſed ne libero qdé digna ẽ:& ꝑfecto ſic hñdũ ẽ nulla ĩ amiciciis peſté eẽ maioré q̃ adulationé blãditias aſſentationé.Irroborauit cõſuetudo ꝑnicioſa ut ĩ aulis prĩcipũ dominét̃ hæc tépeſtate:duo gñа hominũ deteſtanda:adulatores & obtrectatores:quoꝝ alteri blãdiédo aures dominãtis palpo feriũt alteri detrahédo bonos eliminãt:& apud patulas principum aures ſuſurrãdo efficiũt:ut ĩnocentes & probi repẽte explodãt̃ eiiciantur q; ueluti nocẽtiſſimi atq; improbiſſimi. Abige repelle ab auribus tuis queſo ĩclyte Annibal ſuſurrones & aſſentatores:noli patefacere hanc feneſtram ne gnatones agminatim irrumpant ueluti ad militem glorioſum: habita tecum noſce teipſum:

penſita nunqd uera ſint.quæ aſſentator extollit:quæ detractor ïfamat:quæ delator ïſinuat:Coegit me uerus erga te amoris affectus erūpere ï morſum pernicioſæ adulationis:quæ obtrectationi ueluti ſorori deuicta eſt:cū adulatores nos:a qbus lōge eſt ſermo adulabilis.criminenť ïterdū ueluti auſteriores nec peritos colligere bēiuolentiā nec ſciētes degere ïter aulicos:tanq̄ illi ſoli placeāt amenť foueanť a pricipibus:q miri fuerit ï adulādo ïgenii:q̄lis fuit hic Iu.uitelius: q adulādo aſſentādoq; fuit fauorabilis ac præpollens apud romāos ïperatores. Caiū Cæſarē:Caligulā q adorari uoluit ut ſupra dictū ē. Capite uelato:more & habitu eo℞:q deos ueneranť: quærit Plutarchus ï q̄ōnibus cur deos ſalutātes caput operiūt:cū uiris dignitate p̄ditis & honore dignis caput aperiāt:deos autē iccirco adoperto capite adorabāt:ut aut operiēdo capite ſe ipſos hūiliores redderēt:aut metu neqd oïnoſum aut triſte alicūde auribus accideret:Seruius hiſtoriam fabuloſam de diomede & ænea huiuſce rei cām fuiſſe p̄didit:hic illud maronianum purpureo uelare comas adopertus amictu:ne qua ïter ſanctos ignes ï honore deorū hoſtilis facies occurrat & oïa turbet:ſane ſciēdū eſt ſacrificātes diis oïbus caput uelare cōſuetos:ob hoc ne ſe ïter religionem uagis aliqd offerret obtutibus. Excepto tm̄ ſaturno:cui capite aperto rē diuinā fiebant:propterea qđ ueritas occultari obſcurariue nō poteſt:cui parentē ac deū romani ſaturnū habent:præterea honori quoq; deo rē diuinā apto capite faciebant:quia ſplēdidum quiddam & illuſtre & apertū ac late patēs eſt gloria:nobiliores uero & potentiores uiros capite aperto iccirco uenerabanť:ut inuidiam illis detraherēt:ne pares diis immortalibus honores poſcere neue eodem cultu delectari uiderenť:tamen.M.Varro capita aperiri aſpectu magiſtratuum nō uenerationis cauſa ſed ualitudinis prodidit:quo firmiora conſuetudine ea fierēt:ſentētiæ uarronianæ meminit Pli.ï uigeſimo octauo.Igiť uitelius cū caligulā adorare ut deū uellet capite uelato eum ſalutauit:quēadmodū deos priſci uelatis capitibus uenerabāť. Circūuertēs:hoc ad religionē deorū p̄tinet. Numæ eni romano℞ regis ïſtitutū ē ut adorātes deos ï orbē ſeſe uertāt.deīde uero ſedeāt.Cauſa tradiť a plutarcho q ait adorātiū illā uertiginē ad mūdani circuitus fieri ſimilitudinē.p̄terea cōuerſio illa & totius corporis circūactio nobis documēto ē:nihil ex humāis rebus firmū eē & ſtabile:Et ut cūq; uertat deus reuoluatq; uitā noſtrā ïd iucūde ac libēter admitti oportere:ſedere āt cū adorarit auſpiciū eē dicūt:quo ſignificať ratas p̄ces fore:aiūt & actionū diuiſionē eē qetē.q̄ſi priore actiōe finit a ſedēdū ſit:ut alterius rurſus in eundæ:ſumať initiū fiebat,āt hæc corporis cōuerſio a ſiniſtra ï dextrā ad ipſius mūdi imitationē:cuius ortus ut ait Plinius ē a leua parte ï dextrā p̄ceps:hic iocus illic ap̄ Plautū plautiniſſimus:nā cū ï curguliōe dixiſſet amator phedromus:quo me uertā neſcio:Palinurus ſeruus ueluti alludēs ad hāc religioſam conuerſionē elegāter ſubdidit:ſi deos ſalutas dextrorſum cenſeo. Econtrario galli ſiniſtrorſum & in leuam partē religioſius fieri ab adorātibus cōuerſionē corporis arbitrabanť:cuius rei meminit quoq; Plinius noſter : q ſic ſcribit ï uigeſimo octauo.in adorādo dextrā ad oſculū referimus:totūq; corpus circumagimus:qđ in leuūm feciſſe galliæ religioſius credūt:leges p̄terea ap̄ hiſtoricos camillū cum ſe ad dextram conuertiſſet:ut mos eſt romanis adorantibus:ſubito lapſu cecidiſſe:qđ omen ad dānationē:qua poſtea oppreſſus eſt pertinuiſſe uiſum:eſt Tranqllus ut ad enarrationē ïſtitutam reuertamur ait uiteliū in ſalutando Caligula circūuertiſſe ſe deinde procubuiſſe more rituq; priſcorum:q in adorādis diis circūagebant corpus:deinde p̄cūbentes ſedebant:uel ideo procumbens dixit ut ſignificaret cōſimili ueneratione uſum uitelium in colēdo Caligula:qua regē perſæ ueneranť:qui procūbentes humi & mento humum contingētes regem ſuum colunt:qđ proſcynin uocāt:unde cū olim Alexāder magnus perſico more adorari uoluiſſet:polypercon unū ex uenerantibus mento contingentem humum per ludibrium cœpit hortari:ut uehementius id quæreret ad terram:ex quo Alexander indignabundus:tu inquit non ueneraberis me:detractumq; polyperconta e lecto præcipitat in terram:& cum his pronus corruiſſet:uides ne inquit idem te feciſſe quod in alio ante ridebas.

Capite uelato adorabant

Saturno caput aperitur

Honos aperto capite

cur capita aperiunt

Vertigo in adoratiōe

Seſſio poſt adorationem

Ortus mūdi a leua

Locus plauti.

Conuerſio in dextrā

Lapſus camilli in cōuerſione

polypercō præcipitatus in terram

ſe deinde p̄cūbens.Claudiū uxoribus libertiſq; addictū nequa non arte demereretur pro maximo munere a meſſalina petiit:ut ſibi pedes preberet excalciādos detractumq; ſocculum dextrū inter togam tunicaſq; geſtauit aſſidue nonnū q̄ oſculabundus,narciſi quoq; & pallātis imagines aureas ïter lares coluit:huius & illa uox eſt ſæpe facias:quū ſæculares ludos edenti Claudio gratularetur:

M.AN. Idē: Lucius. C.Cæſarē:quod Caligula uoluerit adorari: abunde ſupra Tranquillus ſignificauit. Circumuertens ſe: circumagens ſe.

PHILIPPVS. Addictū:mancipatum obnoxium deditum. Demereretur :ſibi conciliaret. Socculum:ſocci proprie calciamenta: ſunt comedorum: a ſocco ſocculus deriuatur: accipitur que pro calciamento muliberi: ſicut in Caligula ſoccus muliebris dictus. Tunicas : interulas quas uulgus camiſias uocat. Oſculabundus:uehementer & p̄ſſo ore exoſculans: Apuleius in

Socculus

De matre uitelii & eius pueritia.& de morte patris & aliis geſtis.

DEceſſit palyſi altero die q̄ correptus ē duobꝰ filiis ſupſtitibꝰ:quos ex ſextilia p̄batiſſima nec ignobili fœmia editos cōſules uidit:& qdē eodē ābos totoq; anno quū maiori minor in ſex menſes ſucceſſiſſet:defun

ctũ ſenatus publico funere honorauit. item ſtatua ꝓ roſtris cũ hac iſcriptiõe: pietatis imobilis erga pricipẽ. Aulus uitelius. L. filius ipator natus ẽ octauo ca. octobris: uelut qdã vii. idus ſeptẽbris druſo cæſare. Norbão flacco cõſulibꝫ gẽiturã eiꝫ ꝑdictã a mathematicis ita parẽtes exhorruerũt: ut pr̃ magnope ſemꝑ cõtẽderit neq̃ ei ꝓuícia uiuo ſe cõmitteretur. Mater & miſſum ad legiões & appellatũ iperatorẽ ꝓ afflicto ſtati lamẽtata ſit. pueritiã primãꝗ adoleſcentiam capreis egit inter tyberiana ſcorta: & ipſe perpetuo Spintriæ cognomine notatus exiſtimatuſꝗ corporis gratia initiũ & cauſam incrementorum patri fuiſſe.

ſecunda apologia: flens & mãus meas oſculabundus: in notis Seruii affatim opior refellimus opinionem grammaticorum: q tradunt nomina in bundus deſinẽtia ſignificare ſimilitudinem: cũ potius productio hæc & extremitas largam & fluentem uim & copiam declaret. Narciſi & pallantis: nomina potentiſſimorum apud Claudium libertorũ: ſicut qui deos colit amat & ſacerdotes: ita qui principi placere ſtudet. obſeruat interiores principis amicos. Inter lares: in larario: qui locus eſt in quo lares & dii domeſtici coluntur. quod in ſuperioribus diligenter annotauimus. Sæpe facias: uox hæc uitelii nimirum plena eſt aſſentationis manifeſtariæ nec minoris uecordiæ: quid enim apertius hac adulatione eẽ poteſt q̃ optat principi Claudio iam ſeneſcẽti. ut ſæpe faciat ludos ſæculares: cum uix unq̃ ab uno eodẽꝗ editore bis edi poſſint: propter temporis interuallum longiturnum: cum poſt centeſimũ annum fieri ſoleant. ad quã metã uix hominis peruenit uita longiſſima.

Paralyſis paralytici

Paraliſi: morbus eſt: quem latini reſolutionem mẽbrorum paraliſim græci nominant: auctor eſt celſus in. ii. inde paralyticis qui tremuli ſunt remedium ẽ: in quo ſit aſtringendi efficatia: ideoꝗ dixit tertullianus in apologetico: leproſos purgaret paralyticos reſtringeret:

horoſcopus paralyticorum

Saturnus in decimo ab horoſcopo loco facit paralyticos ut docet Iulius firmicus in tertio. Idem in. vi. ait ſolem in. vii. ab horoſcopo loco facere paralyticos: quorum ſoluta compagine neruorum omne corpus fractis ac diſſipatis uiribus dedecoret legimus libro primo Machabeorũ alchimũ paralyſi diſſolutũ eſſe: nec ultra loqui potuiſſe. Editos: procreatos ſuſceptoſꝗ. Maiori: filio. Succeſſiſſet: maior filius fuerat ordinarius conſul ſemeſtris: cui minor ſucceſſit: tanquam ſuffectus conſul in reliquos ſex menſes: & ita pater toto anno uidit filios conſules. Pro roſtris: ante roſtra uel in roſtris. pro enim modo ſignificat ante modo ĩ modo aliud ſicut ante dictum eſt. Lucii filius eius qui deceſſit paralyſi. Viii. cal. octobris. xxiiii. die menſis ſeptembris. Vii. idus: ſeptimo die ſeptembris. Genituram: natiuitatem: de genitura plura in ſuperioribus. Exhorruerunt: expauerunt reformidarunt: tanquam mathematici prædixerint futurum quidem Vitelium imperatorem: ſed in imperio uer uim cruciabiliter moriturum. Cõtenderit: elaborauerit. Ad legiones: quæ erant in germania inferiore: ad quas a galba miſſus fuerat. Appellatum imperatorem: a militibus auctore Fabio ualente de quo ſupra. Pro afflicto: memor prædictionis mathematicorum mater ubi audiuit filium imperatorem appellatum fuiſſe a germanicianis militibus lamentatione proſequuta eſt tanquam iam afflictum ſubiturumꝗ illico ſupplicium poſt imperii nomen: tacitus ait ꝙ pari probitate

ſextilia mater uitelici

mater uiteliorum Sextilia antiqui moris dixiſſe ad primas filii ſui epiſtolas ferebatur: non germanicum a ſe ſed uitelium genitum q̃ nullis poſtea fortũæ illecebris in gaudiũ euecta domus ſuæ tãtũ aduerſa ſenſit.

M. AN. Additũ: deditũ. Pro maxĩo munere. i. ampliſſimi mũeris loco. A meſſallina: claudii coniuge. Socculũ: calciamẽti genus. Oſculabũdus: identidẽ ſiue uehementer oſculans. Narciſi & pallãtis. Claudii libertoꝝ. Inter lares: deos domeſticos. Vox adulatoria: ĩmo ſtulta. Sæpe facias: hæc uox illa optantis: ut claudius iã pœne decrepitus ſæpius ſæculares ludos faceret: quod ne adoleſenti quidẽ cõtingere potuiſſet: ſi cẽteſimo quoꝗ anno ut ab initio fuerat iſtitutũ celebrari cõtigiſſet. Paralyſi: neruorũ ſolutione tremoreꝗ & imbecillitate totius corporis Celſus Cornelius in oculis quoꝗ ait paralyſim fieri. Eodẽ totoꝗ anno: nõ ut ambo toto anno cõſoles fuerint: ſed qđ mĩor natu maiori ſuccedẽs annũ ipleuerit: quum uterꝗ alioqn conſulatus ſemeſtris fuerit. Pro roſtris: ĩ foro ubi erãt roſtra. Aulus Vitellius: imperator. ſ. Lucii filius: eius uidelicet: de quo ꝓxime diximus. Druſo Cæſare. qui germanici filius fuit & a tyberio adoptatus: qui ut ſupra fuit ſignificatũ in ꝑte palatii fame periit: de tyberi fratre non eſt cur itelligas qppe qui in cæſarum familiam nulla eſt adoptione receptus. Geniturarn: natalis horæ inſpectionem. A mathematicis: aſtroꝝ peritis. Mater: Sextitia. Miſſum: Vitellium. Appellatũ imperatorem. uiua enim adhuc matre uitelius eſt imperator conſalutatus. Pro afflictu: tanq̃ afflictum. Memor: eorum quæ de imperio & iſœliciſſimo eius exitu mathematici dixiſſent.

Spĩtria cognomĩatus ſilitudo moꝝ cõciliatrix amiciciæ

PHI. Capreis: in ſeceſſu capreaꝝ tiberienſi. Tiberiana ſcorta: quæ tyberius capreis habebat: de quo in ſuperioribus ſatis multa. Cognomine ſpintriæ: diximus in tyberio ſpintrias uocatos nouæ libidinis nouiꝗ concubitus repertores: unde uitelius cũ & ipſe excogitaſſet nouam coeundi figuram ſpintria meruit cognominari. Corporis gr̃a: tanq̃ eius corpori aſſueſceret tyberius & ætatis floſculũ carperet. In cremẽtoꝝ ut honores & fortũas cõſequeret̃. Oĩbus probris: oĩ dedecore atꝗ flagitio. In aura: iperatoria. Caio ꝑ aurigandi familiaris: quẽadmodũ ſilĩtudo morum ſtudiorumꝗ iter bonos amicicias parit: ita iter malos

De adoleſcentia eius & geſtis in ea.

SEqueti quoq; ætate oib9 ꝓbris cõtamiatus p̃cipuum i aula locũ teuit. Caio p aurigandi claudio per aleæ ſtudiũ familiaris: ſed aliq̃to Nerõi acceptior tũ pp eadẽ hæc: tũ peculiari merito & p̃ſidẽs certamini Neróeo cupiẽtẽ iter citharedos cõtẽdere: ne q̃uis flagitãtibus cũctis ꝓmittere audẽtẽ. iõ egreſſũ theatro reuocauerat q̃ſi pſeuerãtis populi legatione ſuſcepta exorandũ præbuerat.

De honoribus per eũ adminiſtratis.

TRiũ itaq; pricipiũ idulgẽtia nõ ſolũ honoribus uerũ & ſacerdotiis ampliſſimis auctus proconſulatũ Africæ poſt hæc: curãq; operũ publicorũ adminiſtrauit & uolũtate diſpari & exiſtimatiõe. i ꝓuicia ſingularẽ inocẽtiã p̃ſtitit biẽnio cõtiuato: quũ ſuccedẽti fratri legatus ſubſtitiſſet: at i urbão officio dõa atq; ornamẽta tẽploꝝ ſurripuiſſe: & cõmutaſſe quædã ferebat̃: pq; auro: & argento ſtagnum & aurichalcum ſuppoſuiſſe.

De uxoribus & filiis eiuſdem.

VXorẽ habuit petroniã cõſularis uiri filiã: & ex ea filiũ petronianũ captũ altero oculo: hunc hæredẽ a matre ſub cõditiõe inſtitutũ ſi de poteſtate patris exiſſet mãumiſit. breuiq; ut creditũ ẽ interemit: iſimulatũ i-

ſimilitudo uitioꝝ cõciliat familiaritatẽ: igit̃ uitelius factus ẽ familiaris Caio Caligulæ p ſtudiũ aurigãdi: quo ille imprimis oblectabat̃: claudio uero p aleã: cuiꝰ ille erat ſtudioſiſſimus. Propter eadẽ: hæc aurigationẽ. ſ. & aleã: cum & aurigandi & aleæ ſtudio oblectaret̃ nero. Peculiari merito ꝓprio: & ut dici ſolet: ſpẽali bñficio. Certamini nerõeo: traditũ ẽ in nerõe: queadmodũ ille agona neroneũ iſtituit: i quo triplex certamen edebat̃ muſicum gymnicũ & eq̃ſtre. Capiẽtẽ: nerone. Cõtẽdere: muſico certamie. Iõq; egreſſũ: nero iõ e theatro egreſſus fuerat: quia nõ audebat ob dedecus atq; iſamiã ꝓmittere ſe iter cytharedos muſica decertaturũ q reuocatus a uitelio id loco maximi habuit bñficii: cũ nihil aliud magis cupet: q̃ palã muſicã ꝓfiteri: ſed ad id cogi uolebat uideri: cũ dedecoroſum ſit pricipẽ i ꝓpatulo ꝓfiteri ſe citharedũ. Quaſi pſeuerãtis populi: uitelius acceſſit ad neronẽ fingẽs ſe legatũ ad principẽ miſſum a. po. ro. pſeuerãter efflagitãte: ut nero reuocaret̃ i theatrũ: & cãeret iter citharedos. Exorãdũ: oram9 facilia exoramus difficilia: orare rogãtis ẽ: exorare ipetrãtis: orator ẽ dũ rogat: exorator cũ ipetrauerit. hinc illud terẽtianũ: orator ad uos uenio ornatu ꝓlogi: ſinite exorator ſim. Igit̃ uitelius exorator fuit apud neronẽ q ueluti difficilis res peteret̃: tandẽ exhibuit ſe exorandũ & exorabilẽ: apuleius perq̃ decẽter exorabula uocat oĩa illa artificialia argumẽta: qb9 orator per uĩ eloquẽtiæ iudices exorat. Triũ principiũ: caligulã claudiũ & neronẽ ſignificat. Indulgẽtia: facilitate clæmẽtia comitate. laudãt̃ idulgẽtiæ i ipatoribus: antiq idulgitatẽ uocauerũt: q̃ a nobis dr̃ idulgẽtia. Honoribus: magiſtratibus. Africæ: ꝓuinciæ ꝓcõſularis.

Orare
exorare
exorator
indulgitas

Volũtatẽ diſpari: qa cũ in ꝓuincia fuiſſet inocẽs romæ i officio urbão fuit ſpoliator & ipoſtor: ex quo diſparilitas maxima & uolũtatis & extimationis ſignificat̃. In ꝓuicia: africa. Cor. Ta. refert uiteliũ egiſſe in africa ꝓcõſulatũ itegrũ ac fauorabilẽ: cũ famoſum iuiſumq; i eadẽ ꝓuicia egerit. ueſpaſianus. Legatus: de legato procõſulis itelligẽdũ eſt de quo ſupra dictũ. Subſtitiſſet: remãſiſſet i ꝓuicia: & ita biẽnio fuit in africa: cũ anno primo proconſul ſecundo legatus fratris: qui ſibi ſuccedebat in proconſulatũ ſubſtituiſſet. In urbano officio: in adminiſtratione operum publicorum: quorum fuit curator.

M. AN. Capreis: apud tyberiũ principẽ. Spitriæ: de ſpitriis ſemel atq; iteꝝ ſupra. Corporis gratia: cuius flore tyberius abuteret̃. Oĩbus ꝓbris: oĩbus flagitiis. Caio. caligulæ. Per aleæ ſtudiũ: cuius conſtat claudiũ ipm ꝓcupidũ fuiſſe. Peculiari ꝓprio: & ob id acceptiore. Certamini neroneo: de neronei certaminis rõne ſatis ſuo loco. Promittere audẽtẽ: ob dedecus & iſamiã reuocauerat uitelius. Perſeuerãtis: id efflagitare. Exorãdũ: p̃cibus flectendũ. Triũ pricipũ: caligulæ: Claudi & neronis. Indulgentia: facilitate obſeqo. Munificentia auctus: maior factus. Diſpar uolũtate: inocentiæ foris cuſtodiendæ domi uero per occaſionem peccandi. Cum legatus ſubſtitutus eſſet: ex eo pendet quod biennio dixerat præfuiſſe poterat. n. aliter occurri cur biennium ſi annuũ erat munus. Vrbão officio: quo publicoꝝ opũ curã geſſit.

PHI. Stagnum & aurichalcum: cũ ſtagnũ colore argento: aurichalcum uero auroſimillimum ſit: potuit commodiſſime pro argento ſtagnum pro auro ſupponere aurichalcũ ſtagnum appellatur liquor plumbi qui primus fluit in fornacibus qui ſecundus argentarium adulteratur ſtagnum addita æris tertia portione candidi in plumbum album fit. & alio modo mixtis albi plumbi nigriq; libris: hoc nunc aliqui argentarium appellant. Aurichalcum: ob præcipuam bonitatem diu obtinuit admirationem ut inquit plinius in xxxiiii. apud maiores ſicut refert ſeruius orichalcum præcioſius omnibus metallis fuit: quod & ſplendorẽ auri & æris duriciam poſſideret orichalcum autem fuiſſe præcioſum ẽt plautus docet: q ait in milite: ego iſtos mores aurichalco cõparẽ: idẽ icurguliõe: cedo mihi cõtra orichalco: cui ego ſano ſeruiã: autumãt qdã aurichalcũ ab ære & auo eẽ cõpoſitũ: græci. n. chalcõ æs uocãt: ſiue q aureũ hẽt colorẽ: orichalcũ ſane dio

Stagnum
argentariũ
aurichalcũ
.richalcũ

ſup parricidii:& quaſi paratũ ad ſcelus uenenum ex conſciẽtia hauſiſſe:Duxit mox galeriã Fundana prætorio patre.ac de hac quoq; liberos utriuſq; ſexus tulit:ſed marẽ titubãtia oris prope mutum & elinguem.

De germania eidẽ decreta & de paupertate ipſius:& de comunitate eius erga ſingulos:& de geſtis in caſtris.

A Galba i iferiorẽ germaniã cõtra opinionẽ miſſus ẽ Adiutũ putãt.T.iunii ſuffragio tũc potẽtiſſimi & ui iã pridẽ p cõem factiõis ſuę fauorẽ cõciliatus eẽt niſi qđ galba p̄ ſe tulit nullos minus metuẽdos q̃ q de ſolo uictu cogitarẽt:ac poſſe ꝓuicialibus copiis ꝓfundã eius expleri gulã:ut cuiꝰ euidẽs ſit ꝯtẽptu magis q̃ gratia electũ

ciť:ut ſentit Feſtus:qđ in montoſis locis inueniť:mõs enĩ græce oros appellať: diſputatio philoſophoꝝ eſt ap̄ Ciceronẽ & lactãtiũ uir bonus reperiat aliquẽ qui aurichalcũ pro auro uẽdat:tacere ne debeat ut id ꝑuo emat an id indicabit ut magno:qđ ſi ſcelus iudicať nõ idicare:q̃to ſceleratius uideri debet pro auro aurichalcũ ſuppoſuiſſe:qđ fecit uitelius.ſcribũt iuriſcõſulti titulo de pignoratitia actiõe:ſiqs in pignore ꝓ auro æs ſubieciſſet furti teneri i libro Βαδιλεοу traditũ eſt:oĩa uaſa fuiſſe de aurichalco: q̃ fecit hiran ſolomoni in domo domini:dicimus aurichalcũ & orichalcũ idifferẽter:ſicut ploſtrũ & plauſtrũ:cotes cautes ob eã:q̃ eſt inter au.&.o.cognationẽ tranſmutationẽ ue ſicut ecõtra dixerũt auſculũ pro oſculũ. Petroniã:huius petroniæ meminit tacitus uideturq; ſentire factũ fuiſſe diuortiũ iter uiteliũ & patroniã:cũ dicat eã mox a Dolobella in matrimoniũ acceptã fuiſſe. Petroniũ:antiq ruſticos uocauere petrones a petrarũ aſperitate & duritia:hinc Plautus petronẽ ueruecẽ duriorẽ eleganter petronẽ dixit:ubi ait in captiuis:q petroni nomen indunt uerueci ſectario:ego ſi in uia petronẽ publica cõſpexero & petronẽ & dominũ reddã mortales miſerrimos:a petrone petronius iclinari põt:de quodã altero petronio ſcripſit Tacitus:qui uiciis factus eſt inter paucos Neroni familiaris:mox ab eodẽ mori iuſſus uenas incidit:huic dies per ſomnium : mox officiis & oblectamẽtis uitæ trãſigebantur. Captũ altero oculo:Martialis eũ cui deſiit alter oculus:quem uulgo luſcũ dicimus:elegãti uocabulo defioculũ appellat. Si de ptãte p̄ris exiſſet:f liꝰ exit de p̄ria ptãte p emãcipationẽ titulus ẽ ap̄ iuriſcõſultos qbus modis ius patriæ ptãtis ſoluiť ex cõſtitutiõe iuſtiniãi impatoris digni tas patriciatus filiũ liberat a p̄ria ptãte. Manu emiſit:p emãcipationẽ exemit p̄ria ptãte. Interemit:facinus ifãdũ & uix credibile:ꝙ p̄r filiũ iteremerit:fecit tñ hoc idẽ flagitioſiſſimus ille Catilina:q ut hiſtorici ꝓdiderunt necaro filio domũ uacuã fecit ſceleſtis nuptiis.cũ aurelia horeſtilla cuius amore tenebatur illi nubere dubitaret timẽs priuignũ ex hoc faciore aĩus catiliæ diis hoĩbuſq; ifeſtus ex cõſciẽtia uexebať neq; uigiliis neq; qetibus ſedari poterat:philippus quoq; macedonũ rex molitor necis demetrii filii fuiſſe ferť: ap̄ barbaros ꝑſas rex artoxerxes iteremit filios ſupra qnquagĩta:quos i patrẽ cõiuraſſe cõperat. Inſimulatũ:accuſatũ. Parricidii:tãq̃ patrẽ uenẽo necare uoluiſſet. Ex cõſciẽtia:qđ cõſcius tãti ſceleris:quod in patrẽ moliebať:ipſemet hauſerit uenenũ. Galeriã:galeriæ mẽinit Tacitus:quã ait ꝓtexiſſe trachalũ othonianũ ap̄ martiũ uiteliũ aduerſus criminãtes. Prætorio p̄re:cuius p̄r p̄turã geſſerat. Tulit:procreauit. Titubãtia oris:ipedimẽto liguæ & heſitãtia. In iferiorẽ germaniã:ad differẽtiã ſuperioris germaniæ nominauit iferiorẽ:Ptolemæus germaniã paruã noĩat & magnã:de qbus ſupius ſatis ac ſup. Titi iunii:de potẽtia titi iunii ap̄ prĩcipẽ galbã antea dictũ ẽ. Suffragio:fauore. Factionis:ſuæ fauorẽ:alii codices habẽt fauorẽ:ut intelligas uiteliũ uſum fautore uiteliæ factionis ad cõciliãdã ſibi Titi iunii beniuolentiam.

Petrones
petronius
icidit uẽas
defioculus

Catilina interemit filium
Demetrius iterfectus a phil.patre
L.filii a patre occiſi

M.AN. Stagnũ:pro argento.ſ.ſuppoſuit:nã eius metalli genus quoddã argẽtariũ diciť illitũ ſtagnũ æreis uaſis ſaporẽ gratiorẽ facit:nec qđ miꝝ ẽ põdus auget.Plinius eſt auctor. Aurichalcum:ab auro & ære nomẽ factũ χαλκον græcis æs dicunt. Captũ altero oculo:luſcũ:alterius oculi uiſu priuatũ. Si de ptãte patris exiſſet:ſi emancipatus eẽt. Manumiſit:emãcipauit ut hæreditatẽ adiret. Inſimulatũ filiũ. Parricidii:quaſi ſibi patri neceſſe eẽt machinatus. Ad ſcelus:ad ſe perdẽdũ. Hauſiſſe:petroniũ ipſum. Tulit habuit accepit. Titubantia:linguæ titubatione quũ loq conareť. Cõtra opinionẽ ipſius an uulgi dixerit in dubiũ uenire poteſt:ſed melius id ad uulgus referas. T.Iunii:tacitus titi inqt iunii potentia defenſus p̄texentis ſeruatã ab eo filiam. Et cui.T.ſiue iunio:uel potius galbæ.

PHI. Præ ſe tulit demonſtrauit oſtentauitq;. Quã qui de ſolo uictu cogitarẽt:qui ſummũ bonũ collocant in uoluptate cibaria:hi nihil arduum nihil ſublime meditantur.ſed ueluti demerſi uoluptatum ceno marceſcũt dediti uẽtri & turpiſſimæ pti corpis q̃ uoluptas ut inqt Ariſtoteles in ꝓblematis & li.iii. ethicorum in primis beluina ẽ:ſicut igiť aliena uirtus formidoloſa regibus eſſe ſolet ita deſidia minime metuẽda eſt:& profecto ut inqt ſcienter ſeneca ob aliã cãm nati ſumus:q̃ ut cibũ potionẽq; pcolemus:dixit Hierõymus nihil ſic obruere aĩum ſicut obruit plenus uẽter & exeſtuãs:nec cũ epularũ largitate poſſe ſapientiam copulari.Igiť galba cũ uideret itelliũ helluatiõibus & gulæ deditũ deq; ſolo uictu cogitantem:apte ſignificabat id genus hominũ minime mutuendũ:ne res nouas moliretur affectaretq; imperiũ:& ideo illum præfecit legionibus germanicis. Prouincialibus:copiis diuiciis opulentiiſq; germanorum. Contemptu:magis q̃ gratia.quod magis contemptibilis foret & deſpicabilis apud galbam quam gratioſus & fauorabilis

Voluptas belluina

Satis conſtat exituro uiaticum defuiſſe tanta egeſtate rei familiaris ut uxore & liberis. quos Romæ relinquebat meritorio cœnaculo abditis domum in reliquam partem ãni ablocaret: utq; ex aure matris detractum unionem pigneraue rit ad itineris impenſas. Creditorum quidem præſtolantiũ ac detinentium turbam: & in iis ſinueſſanos formianoſque quorum publica uectigalia interuerterat nõ niſi terrore calumniæ amouit. Quum libertino cuidam acerbius debitũ repoſcenti iniuriarum formulam quaſi calce ab eo percuſſus intendiſſet: nec aliter quam extortis quinquaginta ſeſtertiis remiſiſſet. Aduenientem male animatus erga principem exercitus ꝓnuſq; ad res nouas libẽs ac ſupinis manibuſ excepit uelut dono deum oblatum: ter conſulis filiũ ætate

Viaticũ: ſumptũ itinerariũ: qđ græci ephodiõ uocãt. qntus claudius ſcriptor ãnaliũ magnũ uiaticũ nouæ poſuit ꝓ magna facultate & paratu magno. uiaticari ẽ uiaticũ parare. Plautus in menecmis. eſtiue admodũ uiaticati ſumus. diminutiuũ uiatici eſt uiaticulũ. Egeſtate: Cypriãus formauit uel uſurpauit iã formatũ concine & ſciẽter elegãtiſſimũ uocabulũ ab egeſtate egeſtoſum: ſicut a ſobrio ſobrioſum. ſic. n. loquẽs de ſingularitate clericoꝝ inqt. cũ nulla fuerit oportũitas ſcandali ubi trãſeũter qđ peius eſt egeſtoſam habuerit mãſionẽ. Meritorio cœnaculo: ꝓcio conducto: ſupra ãnotauimus: quẽadmodũ cœnacula inqlinis locabanť: q̃ meritoria dñr. & q cœnacula locabãt euq; q̃ſtum exercebãt facerẽ cœnaculariã dicebanť. meritoria. n. dñr habitacula: quæ mercede cõducunť de qbus ĩtellexit Vlpianus ubi ait. igiť tm̃ ad meritoria uel ſtabula non pertinebit uitelius egeſtate ꝑſſus cœnaculũ cõduxit diſceſſurus ab urbe: ut in eo uxor cũ liberis ipſo abſente mãſitarẽt: domũ uero ſuã ꝓcio locauit ut ita cõfecta ſũmula paratoq; uiatico in ꝓuinciã ꝓficiſcereť. Ablocaret: elocaret. Abditis: occultatis reconditiſq;: ſignificat trãqllus uiteliũ in cœnaculo cõducto abdidiſſe occultaſſe ueluti in gurguſtio uxorẽ & liberos: ne dedecoroſã mãſio palã ĩnoteſceret. Detractũ unionẽ: gloria erat fœmiaꝝ ut inqt plinius noſter in. ix. binos ac ternos uniões auribus ſuſpẽdere. idẽ in. xi. de auribus ſcribẽs ait. nec in alia pte fœmis maius impẽdiũ margaritis depẽdentibus. in oriẽte qdẽ & uiris auꝝ geſtare eo loci decus exiſtimať. in hãc ſñiam eſt illud luculẽte dcm̃ a Seneca ſeueriſſimo romãæ luxuriæ caſtigatore in ſexto de beneficiis. uideo uniões bina ac terna ꝑrimonia auribus ſingulis pepẽdiſſe. notiſſimũ eſt illud exẽplũ cleopatræ luxus: q gerebat auribus duos uniões oĩum maximos p oẽ æuũ: quoꝝ alteꝝ detractũ merſit aceto ac liqfactum abſorbuit: ornamẽta auriũ inaures appellãt. in exodo ait arõ: tollite ĩaures aureas de uxoꝝ filiorũq; & filiaꝝ uraꝝ auribus & afferte ad me: Pli in. ix. in eadẽ uilla Antonia druſi murenæ quã diligebat ĩaures addidit. ſcæuola iuriſcõſultus: ut a Paulo relatũ eſt titulo de aureo & argẽto legato: cũ inaures qdã in qbus duæ margaritæ elẽci & ſmaragdi duo: legaſſet & poſtea elẽcos eiſdem detraxiſſet & quæreret an nihilominus detractis elẽcis inaures deberenť: reſpõdit deberi ſi maneãt inaures q̃uis margaritæ his detractæ ſin. ſed ne te turbẽt uerba iuriſcõſulti in qbus mõ margaritæ modo elẽci memoranť. ſcito elẽcos appellari margaritas ꝓceriores faſtigiata lõgitudine: ut docet Plinius noſter. ex quo ſenſu exiit illud ſatyrographi. auribus extẽſis magnos commiſit elencos. eſt quodã genus inauriũ: qđ antiqtas ſtalagmiũ noĩauit cecilius ex auro eius ſtalagmiũ domi hẽo. Vnionẽ: plinius ſolinuſq; notificãt uniões dici margaritas ab eo: qđ nulli duo repianť ĩdiſcreti. unde nomẽ unionũ romãæ. ſ. ĩpoſuere delitiæ. dos oĩs unionũ eſt in cãdore magnitudine orbe læuore & põdeř.

Pignerauerit: pignerare & oppignerare eſt rẽ pignori dare: ſicut repignerare ſignificat pignus recipe ꝑſoluto ꝓtio. iuriſcõſultus titulo cõmodati nõ repignoras ut mihi reddas. martialis. oppignerauit ad claudii mõ mẽſam uix octo nũmis ãnulos uñ cœnaret. ĩde pignoratũ dicius id qđ pignori datũ ẽ. de pignoratia actiõe titulus eſt apud iurecõſultos. Creditoꝝ poſtulantiũ: petẽtiũ a uitelio creditã pecuniã. creditoꝝ appellatione ut ait Caius iuriſcõſultus nõ hi tm̃ accipiunť q pecũiam crediderũt: ſed oẽs oẽs qbus ex aliqua cã debetur. qdam codices hẽnt. creditoꝝ ꝑſtolantiũ. qđ nõ diſplicet: ut id referas ad creditoꝝ cõſuetudinẽ: q debitorẽ expectare conſueuerũt in loco quẽ freqntat. cui ſñæ cõuenit illud ſatyrici poetæ: multos porro uides quos ſæpe eluſus ad ipm creditor ĩtritum ſolet expectare macelli. Detinentiũ: ſicut olim creditores cæſarem detinuerũt parantẽ iter in hiſpaniã: quos interuentu ſponſoꝝ remouit. Et in iis: creditoribus.

M. AN. Præ ſe tulit: oſtendit cõfeſſus eſt: ꝑ ſe ferre. n. eſt dicto factoue & ipſa ſtãti frõte q̃lem opinionẽ de aliqua re aut hoĩe hẽas cõfiteri. De ſolo uictu: ut uitelius. Cõtẽptu: uilipẽdio quodã. Exituro: uitellio. Egeſtate: ĩopia. Meritorio: cœnaculo ĩdifferẽter locari ſolito. Abditis: occultiore & minus illuſtri loco cõſtitutis: ne turpis ſuoꝝ inqlinatus ĩnoteſceret. Oblocaret: Aliis locãdã curaret. Ex aure mřis pli. de margaritis: paꝝ. ſ. fuerat in gulas cõdi maria: niſi manibus auribus capite: toto corpe a fœminis iuxta uiriſq; geſtarentur: & rurſus gerebat cleopatra auribus tum ſingulare illud & uere unicũ nature opus. Vnionem: grandiorem margaritam. Pignerauerit: in pignus dederit unde repignero pro eo quod eſt aliẽo ære perſoluto: pignus recipio.

PHI. Sinueſanos: ĩ ſaltu ueſtio phalernũ cõtingẽte agꝝ ſynope dř græca urbs fuiſſe ſinueſſa deinde a romãis colõis appellata. auctor Liui. l. x. apud ſinueſſam aq ſalubres medicatæq; fuerũt. ĩde ſcribit Taci. narci

uiaticum
Ephobion
uiaticari
uiaticulũ
Egeſtoſus
Sobrioſus
Cœnacula
meritoria
uniones in auribus
uniones
cleopatræ
Inaures
Elenci
Locus Iuuenalis
Stalagmiũ
uniões uñ
repignerař
creditores
ſinope ſinueſſa aquæ ſinueſſanæ

integra facili ac ꝓdigo animo. Quã ueterẽ de ſe pſuaſionẽ Vitelius recẽtibus etiam de ſe experimẽtis auxerat tota uia caligatorũ quoqꝫ militũ obuios exoſculãs:per quæ ſtabula & diuerſoria mulionibus ac uiatoribus præter modum comis, ut mane ſingulos iam ne ientaſſent ſciſcitaretur, ſeqꝫ feciſſe ructu quoqꝫ oſtenderet.

ſum Claudii libertũ ualitudinẽ aduerſa correptũ prexiſſe ſinueſſam refouẽdis uiribus molicia cœli & ſalubritate aquaꝝ. Strabo in quĩto de ſinueſſa ſic refert ſinueſſa in ſetino ſita eſt a ſinu. a quo nomẽ uẽdicat.ei ꝓxĩæ calidæ ſũt balneæ ad egritudines q̃ſdã accõmodatiſſimæ. Formianos:ſcribit Strabo in.v.oppidũ formias eẽ maritimũ ultra terracinã:quas prius hormias ab op...ſ.i. ſtatiõis bõitate appellabãt.formias cõdidere lacões mamurra ille pfectus fabroꝝ dictatoris Cæſaris in gallia fuit formiãus ideoqꝫ catullus taxare uolẽs mamurrã una cum cæſare dixit urbana altera & illa formiana. Oratius formias appellauit urbẽ mamurraꝝ ſic ſcribẽs ĩ ſermõibus.in mamurraꝝ laſſi deĩde urbe manemus. Interuerterat: ĩtercepat ĩ priuatos uſus uerterat abſumpſerat ſaudauerat.Plautus in aſinaria:quem ĩteruertã:quo hãc celoci cõferã.refert. A.Gellius cõdẽnatũ furti colonũ:q fundo:quẽ cõduxerat : uendito poſſeſſiõe eius dñm ĩteuertiſſet. Terrore calũniæ.calũniã putat Priſciãus deriuatã eſſe ab hoc uerbo caluor qđ ſignificat decipe & fruſtrari:quo utiť Plautus in caſina.nã ubi domi ſola ſum ſopor mãus caluiť uitelius terrore calũniæ amouit abegitqꝫ creditores dũ illis iniicit metus calũniaꝝ. Acerbius debitũ repoſcẽti:iniq debitoris ẽ ut inqt elegãter Seneca creditori facere cõuitiũ:q̃uis lex gẽtiũ ſit:redde quod debes.

Formiæ unde Formianus mamurra. Interuerterat. Calũnia Caluor. Redde qđ debeſ

Iniuriaꝝ formulã:hæc ẽ calũnia.titulus ẽ apud iuriſcõſultos de iniuriis:formulã iniuriæ ĩtẽditſ:q ſecundũ præſcriptũ legis actionẽ parat iniuriaꝝ. Quaſi calce ab eo pcuſſus:iniuriã fieri labeo ait re aut uerbis quotiẽs mãus nõ inferunť ut cũ cõuitiũ fit.atq iniuria hæc uiteliana neqꝫ mãibus facta ẽ neqꝫ uerbis:unde uidebiť labeõis diffinitio nõ ſatis eſſe abſoluta:cũ etiã pedibus iniuria fieri poſſit:quæ cõprẽſa nõ ẽ iuriſcõſulti ſnĩa.fuit ergo noua iniuriaꝝ formula:q̃ uitelius libertinũ creditorẽ ẽ ĩſectatus. Extortis : abſtractis & q̃ſi p uim expreſſis. Remiſiſſet:formulã actionẽqꝫ iniuriaꝝ cõdonaſſet. Erga prĩcipẽ: galbã. Supinis mãibus:inditiũ eſt beniuolẽtiæ & deſiderii:cũ ſupinis mãibus ſublatiſqꝫ aliquẽ excipimus. pterea ſupinis manibus deos adorare ſolemus oratius cœlo ſupinas ſi tuleris mãus & maro. tẽdoqꝫ ſupinas ad cœlũ cum uoce manus. Ter cõſulis filiũ:Tacitus.aderat uitelius cenſoris uitelii ac ter cõſulis filius.id ſatis uidebať.

Iniuriam fieri re & uerbo. Supine manus in adoratione.

Aetate ĩtegra:ĩtegra ætas diciť iuuẽta:in q̃ robur uiuidũ & ſanguis adhuc ĩteger ẽ:q ætate in ſeniũ uergẽte minuiť.unde in ſenibus tremor ẽ.hinc cecinit poeta uos o qbus ĩteger æui ſanguis ait idẽ alio loco atqꝫ ĩteger æui Aſcanius:ubi expoſuit Seruius adoleſcentẽ ſignificari:cui adhuc ætas ĩtegra ſupeſt. ennius deos æui ĩtegros dicit:qbus multũ æui ſupeſt.ſupra dixit Trãqllus.in auguſto neqꝫ ætate neqꝫ corpore ſatis integri. Prodigo aĩo:& ſi ꝓdigalitas uitiũ ẽ tamẽ amabile eſt.& ꝓdigus melior eſt q̃ auarus.multis.n. ꝓdeſt: cũ auarus nemini nec ſibi qdã ipſi ꝓſit.& cũ liberales maxime oĩum ut inqt Ariſtoteles in ethicis diliganť merito ꝓdigus uitelius fuit acceptus militibus:cũ ꝓdigalitas liberalitatẽ imiteť:& plerumqꝫ luxuria ſpecie liberalitatis ĩponat.fallit.n.uitium ſpecie uirtutis & umbra. Caligatoꝝ quoſqꝫ:laudat Ci.in ĩperatore facilitatem comitatẽqꝫ.is.n.imprimis carus eſt princeps:qui facilitate infimis par eſſe uideatur: ad quem faciles aditus ſint etiã humilimorum & uiliorum.igitur uitelius cum per comitatem quandam & affabilitatem milites & caligatos:qui uiliores ſunt exoſculareť:merito auſit perſuaſionem benignitatis facilitatiſqꝫ: quam de ſe iampridẽ cõcitauerat.de caligatis militibus a caliga dictis & clauis caligaribus non indiligenter memoraui in ſuperioribus. Perqꝫ ſtabula:ſtabulum non ſolum ſignificat receptaculum æquorum & iumentorum ut uulgo dicitur:ſed etiam accipiť ꝓ caupona & ꝓ hoſpitio.inde ſtabularii: de quibus titulus eſt apud iuriſconſultos dicti:qui exercent ut ita loquar ſtabulariã:& muliones uiatoreſqꝫ accipiũt.Apuleius:quod primum ingreſſui fuerit ſtabulum prandio participabo.iuriſconſultus titulo pro ſocio uiatica meriorioru m & ſtabuloꝝ ait recte imputaturũ ſi quis ex ſociis iter fecerit.

Integra ætas. Integer eri. Prodigus. melior auaro. Prodigalitas imitatur liberalitatem. Stabulũ. Stabularii.

M.AN. Sinueſſanos:a ſinueſſa urbe.Pli.ſinueſſa extremum in adiecto latio:quam quidam dixere ſincopem uocitatam. Formianos:a formiis:& ipſe latio.idem auctor:Formiæ antiqua leſtrigonum ſedes. Interuerterat:ſic Tacitus in eandem ſnĩam ipſe abunde ratus:ſi præſentibus frueretur : nec in longius conſultans nouies milies ſeſtertium pauciſſimis diebus interuertiſſe creditur. Terrore calumniæ : niſi ſe calumniæ cum illis acturum ĩterminatus abſterruiſſet. Iniuriarum formulam : iniuriarum quærelam ſiue æſtimationem. Intendiſſet.quaſi ab eo calce percuſſus eẽt calumniã affinxiſſet. Remiſiſſet iniuriæ actionem. Male animatus:odio in principem affectus:ac per hoc male cogitans. Ter conſulis:L. uitelii q ter conſul fuerat. Facili:tractabili. Prodigo : non parco & auaro ut Galba. Experimentis: prodigalitatis exemplis. Caligatorum quoſqꝫ:quocunqꝫ galigatos ac per hoc gregarios milites.

Comis

PHI. Diuerſoria:hoſpitia.& caupõas:ad quas uiatores itinere feſſi diuertũt. Comis : benignus facilis. de comitate uitelii & ꝓdigo aĩo:tacitus hæc uitelius apud ſeueros humilis.ita comitatẽ bonitatemqꝫ fouẽtes uocabãt:qꝫ ſine mõ ſine iudicio dõaret ſua largireť aliena ſimul auiditate ĩperãdi ipſa uitia ꝓ uirtutibus ĩterpretabanť. Mane:hora matutina. Ientaſſent:ſumpſiſſent primũ cibũ:ientare.n.ẽ ieiuna adhuc aĩa matutinũ cibũ cape.Afranius hæc ieiuna ientauit.ĩde iẽtaculũ diciť guſtulũ ſiue deguſtatio matutina

Ientare Ientaculũ

De aſſũptiõe ei9 ad pricipatũ fcã i caſtris:& aliis geſtis ei9.

CAſtra uero igreſſus nihil cuiquã poſcenti negauit atq; ultro ignominioſis notas:reis ſordesq;: dãnatis ſupplicia dempſit. Quare uix dũ menſe tranſacto neq; diei neq; temporis habita ratione:ac iam ueſpere ſubito a militibus e cubiculo raptus ita ut erat in ueſte domeſtica imperator eſt cõſalutatus:Circumlatuſq; per celeberrimos uicos ſtrictũ diui Iulii gladiũ tenẽs detractũ delubro. Martis:atq; in prima gratulatione porrectum ſibi a quodã

ut ait placiades. uulgus uocitat collationẽ:qđ nõ ſine rõne dictũ uideri põt:cũ ſymbolũ qſq; conferre ſoleat & ita ex collatiõe facta ꝓ rata ientare. Ructu:ructus ĩprimis ĩdicat ieiuni ne ſimus an cibo uinoq; diſtẽti.ſtoicis placet ructus æque liberos eſſe oportere ac uẽtris crepitus.eſt aũt ructus ut docet Ariſtoteles in ꝓblematis expiratio uentriculi:ſicut crepitus eſt alui & capitis ſternutamẽtũ.lucilius exhalat placidos tũ demũ pectore ructus. Antiq & ructo & ructor dixerũt ĩ eadẽ ſignificatiõe Martialis:Ructat adhuc aprũ calida roma meũ.Oratius hic dũ ſublimis uerſus ructať & errat.a ſidonio apollinari per q̃ elegãter dicta eſt ructuatio eſculẽta:quæ fit ab hoĩe ſaturo.raphanũ.ait Plinius ĩ.xix.cibũ eſſe illiberalẽ.propterea ꝙ uim habet laxãdri ructũ. A.Gellius uinũ appellat eructũ ab eructãdo ĩtelligi uolẽs ignobile & aſpernabile:ueluti floces.ita enĩ appellãt uini fecem ex uinaceis expſſam. a ructu fit ructuoſus q eſt plẽus ructu.clariſſima eſt illa & atrox. M.Celii in.M.Antonium exprobratio. nãq; ipſum offenderunt temulẽto ſopore profligatũ totis præcordiis ſternentẽ ructuoſos ſpiritus gemiare. Notas:notæ appõi ſolent his q ignominia fuerint notati.unũ Vitelius tales notas demebat.ignominioſis & ignominiã remittebat. Cor. Ta. redditi a Vitelio pleriſq; ordĩes remiſſa ignominia:alleuatæ notæ. Reis ſordes:moris ẽ ut rei ſordidati ſint hoc eſt ueſte ſordida in publicũ progrediantť:barbã capillũ ue ſummitãt:quod & idẽ affinibus reorũ facere licebat.uitelius:ut omne genus hominũ demereretť reis dempſit ſordes ſordidũ.ſ.ſqualẽtemq; habitũ & cultũ. Aphricãus minor cum eẽt reus neq; barbã radere deſiit neq; nõ cãdida ueſte uti:neq; fuit cultu ſolito reoꝝ. Supplicio:ne ſupplicio afficerẽtur legibus cõſtituto. Veſpere ſubito a militibus: Vitelius primũ a fabio ualẽte unius legionis duce imꝑator ſalutatus ẽ & cũ eẽt cibi uiniq; meridiãi plenus aſſenſit uolũtati militũ a qbus germanicus ẽ noĩatus. Cæſaris uero nomẽ recipere noluit.auctor plutarchus.refert.Cor. Ta.exercitũ ſuperioris germãiæ calẽdis ianuarii dirupiſſe imagines galbæ tumultuariq; cœpiſſe:cuius turbatiõis atq; flagitii ſpectator aderat ordeõius flaccus legatus cõſularis:nõ auſus cõpeſcere mẽtes nõ retinere dubios non cohortari bonos. ſed ſubſtitit ſegnis pauidus & ſocordia ĩnocẽs.quatuor cẽturiones cũ ꝓtegerẽt galbæ imagines ĩpetu militũ abrepti uinctiq; ſunt. Noctæ quæ:Cal.ianuarias ſecuta eſt ĩ coloniã agrippinẽſem aqlifer quartæ legionis epulãti uitelio cũcta nũciauit.tũc miſſi ſũt a uitelio ad legiões legatoſq; : q deſciuiſſe a galba ſuperiorẽ exercitũ nũciarẽt.Die ꝓximo fabius ualẽs legatus coloniã agrippinẽſem igreſſus imperatorẽ uiteliũ cõſalutauit.ſecutæ ſũt ingẽti certamine legiones eiuſdẽ ꝓuĩciæ. In ueſte domeſtica:qua.ſ.domi ueſtiri ſolemus exuta toga forẽſi.tales ueſtes ſolẽt eſſe uiliores cũ forẽſia ſint ꝑcioſiora.Dixit portius cato.ueſtiri ĩ foro honeſte mos erat.domi.qđ erat ſatis.De hac ait ſeneca ĩ libro de trãquillitate uitæ ſic ſcribẽs.placet ueſtis domeſtica & uilis nec ſeruãda nec ſumẽda ſollicite. Celeberrimos uicos:ĩ germãia. Strictũ:eductũ nudatũq;. Diui iulii:quẽ Iulius Cæſar dictator olim geſtauerat:q mox fuerat ĩ tẽplo martis ſuſpenſus a germãis. ſtrabo ĩ.iiii.geographiæ meminit cuiuſdã gladii:quẽ galli detractũ Cæſari ſuſpẽderũt ĩ tẽplo.refert plutarchus ĩ Cæſare aruernos galliarum populos ſuſpenſum in templo gladium monſtrare tanq̃ captum ex Cæſare ſpoliũ quem is poſteriori tempore conſpicatus riſit:cunq; detrahere illum amici iuberent nequaq̃ permiſit:quod rem ſacram exiſtimaret in hoc loco ſignificať alius Cæſaris glaudius:qui erat apud germãos in templo martis dicatus:cum ille fuiſſet apud gallos.

De ructu. Ructo. Ructor. Ructuatio eſculentia. Vinum eructum. Rei ſordidati. Salutatus impator. Veſtis domeſtica. Gladius cæſaris in templo.

M.ANTO. Comis:phumãus affabilis. Ientaſſent:an matutinũ ſumpſiſſent cibũ:nã ientare ieiunorum eſt:Plautus:Nec ieiuna ientauit.M.Surgite iã pueri uẽdit iẽtacula piſtor:a iẽto iẽtaculũ eſt:qđ græci ακρατίσμον uocãt. Ructu:ſubita ſpũs ruptatiõe. Ignominioſis:ignominia aliq̃ notatis. Reis:futuro iudicio quoquo modo obnoxiis. Sordes:ſqualorẽ habitũq; miſerabile. Dãnatis ſupplicio:aut multæ dãnationi addictis. Tranſacto menſe:ex quo in prouinciã uenerat. Neq; diei:religioſus ne an alter eẽt:an ad agendũ idoneus. Neq; tẽporis:an ſydera & auſpicia uetarẽt quaſi dicat ea q̃ auſpicato fieri cõſueſſent te-

mere fierét:aut certe tpis rationé minime habitá dixit.qa cũ iá aduespaſſet impator ſit ſalutatus ſed prior ſnia uerior. Vicos:urbis. Diui iulii.C.Cæſaris dictatoris. Detractũ delubro Martis:ĩ quo fuerat ſuſpẽſus. Plu.aruernos ĩ téplo gladiũ.C.Cæſaris tanq̃ ſpoliũ ſuſpéſum habuiſſe ait.in quo poſtea a Cæſare cõſpectũ ferunt illũ riſiſſe:ac eos q pxime ſteterát auferre ĩde conatos ob religionem inhibuiſſe.

nec ante in prætoriũ rediit q̃ in flagrante triclinio ex conceptu camini:tum quidé conſternatis:& quaſi omine aduerſo anxiis omnibus:inqt:bono animo eſtote:nobis alluſit:nullo ſermõe alio apud milites uſus cõſentiéte deinde ẽt iam ſuperioris puinciæ exercitu:qui prius a Galba ad ſenatũ defecerat cognomen germãici delatũ ab uniuerſis cupide recepit Auguſti diſtulit.Cęſaris in perpetuum recuſauit.

De progreſſu eius uerſus urbem contra Othoné & quibuſdam prodigiis.

AC ſubinde cęde Galbæ annũciata cõpoſitis germanicis rebus partitus é copias:quas aduerſus othoné pmitteret:quaſq; ipſe pduceret:Pręmiſſo agmine lętũ euenit auſpiciũ:ſiqdé a parte dextra repente aquila aduolauit:luſtratiſq; ſignis.Ingreſſos uiá ſenſim anteceſſit.

Auguſtale

caminus

PHI. In ptorio:in tabernaculo:quod ut alibi diximus auguſtale noiamus. Triclinio:cœnatiõe:ſiue cœnaculo. Camini:cũ caminus ipſius triclinii flámá cõcepiſſet κάμινον græci fornacé uocát.illud ex libro danielis uel uulgo ſatis notum eſt de tribus pueris cõiectis in caminũ.i.ĩ fornacé:ubi græce ſcr ptũ eſt.ὑπηρέται τοῦ βαςιλέωσ καίογτεσ την κάμινον ναφθῆ καὶ πίσσῃ.καὶ στυπείῳ καὶ κληματίδι.i.miniſtri regis ĩcédentes caminũ hoc eſt fornacé. Naphtha & pice & ſtupa & ſarmento.ſed ĩ hoc tráqlli loco camĩus nõ tá ſignificatur fornax:quá locus ĩ cœnatiõe:ubi fit ignis ſicut & uulgo uſurpat.Cicero in epiſtola quadá ad atticũ. luculento camino utẽdũ céſeo:notiſſimus eſt ille oratiáus uerſus in hãc ſniam.p brunam tyberis ſextili menſe caminus iuriſcõſulti titulo de ſeruitutibus pdiog heliocaminũ appellant locum oſtentũ ſoli & ſole caleſcété.a camino deriuat caminatus:ad ſimilitudiné camini formatus.Plinius in ſeptimodecimo.ſcrobes ubiq; caminata foſſura oræ cõpreſſiore ſint. Conſternatis:cõterritis. Omine aduerſo:noxio maloq; prodigio. Nobis alluxit:nobis lux iſta fœlicitaté claritudinéq; denũciat:ĩterpretatus eſt uitelius prodigiũ flammæ caminiq; flagrantis ſibi portendere fulgorem imperatorium:ſicut olim Darius perſag rex ex ſomnio pſagiũ cœpit futuræ claritudinis.ná cũ ſomniaſſet caſtra alexandri magno ignis fulgore collucere:uates interptabant lætũ id regi ſomniũ eſſe:quod caſtra hoſtiũ arſiſſent:ſed q rem diligentius penſitarũt augurabant illuſtria macedonũ caſtra uiſa fulgoré Alexádro portédere. Superioris puinciæ:ſcribit Plutarchus exercitũ qui erat in germania ſuperiore euertiſſe imagies galbæ:& ad uitelium qui inferiori germaniæ perat aberatq; itinere unius diei:ſe cõtuliſſe. Cognomé germanici:plutarchus tũc ferunt uiteliũ cum eſſet cibi & uini meridiani Plenus acceſſiſſe ad milites:a quibus eſſet germanicus noiatus cæſaris uero nomen haud admiſiſſe.& ita quidem appellatus eſt in germania imperator uitelius. Auguſti ſcilicet cognomen. Cæſaris.itidem cognomen:ſcribit Tacitus uiteliũ pmiſiſſe in urbé edictũ quo auguſti uocabulũ differt cæſaris nõ reciperet:cũ de poteſtate nihil detraheret.Conſimiliter ait nomine germanici uitelio ſtatim addito Cæſarem ſe appellari etiam uictor prohibuit. Subinde:mox deinde. Partitus eſt copias:uitelius duos duces duo itinera bello deſtinauit.nam fabius ualens italiam ex cotianis alpibus rumpere iuſſus cũ exercitu.Cecinne triginta milia armatog data:cum quibus per apenini iuga deſcenderet.ſuas quoq; Vitelius copias ſuppleuit tota mole belli ſecuturus. A parte dextra aquila:quædá aues auſpiciũ faciunt ratum a ſiniſtra:ut cornix quædam a dextra ut cornus & aquila.& ut auctor eſt Seneca in.ii.queſtionum:aquilæ honor datur ut magnag reg faciat auſpicia.huius augurii hiſtoriæq; meminit Tacitus his uerbis.lætũ auguriũ Fabio ualenti exercituiq;:quem in bellũ agebat ipſo profectionis die.aquila leni meatu:prout agmen incederet:uelut dux uiæ præuolauit:longumq; per ſpaciũ is gaudentiũ militũ clamor:ea quies:interrita ea ales fuit:ut haud dubium magnæ & proſperæ rei omen acciperetur. Luſtratis:uolatura circuitis alias expiatis.luſtrare enim ſermo polyſemus eſt id eſt multa ſignificans:& in primis ſignificat circuire. Virgilius luſtrat auentini montem luſtrare dicimus ſcortari a luſtris.Plautus luxantur luſtrantur comœdunt quod habẽt.luſtrare quoq; expiare eſt.unde luſtratus expiatus dictus.luſtrare eſt ſeq patefacere pſpicere. Signis romanis:in quibus principatum habet aquila:quæ feſtis diebus apud ueteres inungebant:quam luxuriam caſtigat Plinius in.xii.

Heliocaminus

Caminata foſſura

Somniũ darii

Caſtra alexandri ardere

Germanicus appellatus

uitelius

A dextra a ſiniſtra auſpicia

Aquila puolauit

Luſtrare

M.AN. Flagrante:ardente. Conceptu camini:incendio.ſ.q; caminus primo contraxiſſet. Omĩe:oſtẽto. Inquit:Vitelius. Nobis alluxit:lux nobis oblata eſt ad nouæ fortũæ ſplendorem alludens. Superioris prouinciæ:germaniæ ſuperioris quũ ipſe in inferiorem eſſet. Defecerat:de huiuſmodi defectiõe ĩ Galba affatim. Germanici:quia in germania fuiſſet imperator cõſalutatus. Auguſti diſtulit:quaſi poſtea recepturus. Aqla:regia auis:& quæ in romanis fuit ſignis. Luſtratis:uolatu circuitis:ſic futuram præmiſſi cum Cecinna agminis uictoriam portendit.

PHI. At cõtra:quemadmodũ auſpiciũ fauſtũ factũ eſt ualẽti & copiis a uitelio præmiſſis.Ita ecõtrario ipſi uitelio iam ſe ad expeditionem mouẽti facta ſũt oſtẽta iauſpicata:cũ ſtatuæ equeſtres ipſi dicatæ corruiſſent pluribus locis. Cruribus:equeſtriũ ſtatuaꝝ:eqſtres uero ſtatuæ ut inqt Plinius in.xiiii.romanam celebrationem habẽt orto ſine dubio a græcis exemplo.equeſtriũ ſtatuaꝝ origo per quam uetus eſt: cum fœminis etiam honore communicato.Cocliæ enim uirgini ſtatua equeſtris fuit poſita. Circũdederat:q̃ caput coronauerat. In profluentem:aquam fluuialem. Excidit:ſuapte ſponte cecidit:ex capite in undas profluentes:qđ haud dubie fuit ominoſum. Viẽnæ: ciuitas eſt galliæ narbonẽſis:ĩ agro uiẽnẽſi uina picata naſcebãt. Gallinaceus:gallus gallinaceus. Par reſpõdit exitus:augurium aqlæ factũ cecinæ & ſabio ualenti uitelianis legatis portẽdit illos futuros uictores:ſicut accidit oſtenta uero facta uitelio portẽderũt exitiũ & cladem:quam mox paſſus eſt.gallinaceus enĩ ſupra hũerũ ac deinde capite ſiſtens ſignificauit cõuentuꝝ in alicuius gallicani hoĩs poteſtatem: ſicut res ipſa comprobauit.nã ab Antõio primo aduerſaꝝ partium duce oppreſſus eſt: qui cognomiatus fuit beccus.quod ualet ut infra declarabiť gallinaceũ roſtrum.

Eqſtres ſtatuæ

Cocliæ ſtatua eq̃ſtris

Vina picata uiẽnæ

At cõtra ipſo mouente ſtatuæ equeſtres:quum plurifariã ei ponerentur fractis repente cruribus pariter corruerunt: & laurea quã religioſiſſime circundederat in profluentẽ excidit. Mox Viennę pro tribunali iura reddenti gallinaceus ſupra humerum:ac deinde in capite aſtitit. Quibus oſtẽtis par reſpondit exitus:nam confirmatum per legatos ſuos imperium per ſe retinere non potuit.

De geſtis p eũ poſt mortẽ Othõis:& reditu eius ad urbem.

DE bebryacẽſi uictoria:& Othõis exitu quũ adhuc in gallia eẽt audiit. Nihilq̨ cũctatus qcqd p̃torianarũ cohortiũ fuit:ut peſſimi exempli uno exauctorauit edicto iuſſas tribunis cadere arma:centũ autẽ atq̨ uiginti:quoꝝ libellos Othoni datos inuenerat expoſcentiũ p̃miũ ob editã in cæde galbæ operã cõquiri:& ſupplicio afſici iperauit:egregie prorſus atq̨ magnificæ:& ut ſũmi principis ſpẽ oſtẽderet niſi cætera magis ex natura & priore uita ſua q̃ ex impii maieſtate geſſiſſet. Nãq̨ itinere inchoato p medias ciuitates ritu triumphãtiũ uectus eſt perq̨ flumina

De bebryacenſi uictoria. Quã apud bebryacum deuictis othonianis adepti fuerant uiteliani Cum adhuc in gallia eſſet:ait. Tacitus uiteliũ pgreſſum iter paucoꝝ dierum proſperas apud bebryacũ res ac morte othõis cõcidiſſe bellũ accepiſſe. Quicquid prætorianaꝝ cohortiũ:quotquot milites aderãt exhortibus prætorianis:eos Vitelius exauctorauit priuauitq̨ armis inſignibuſq̨ militaribus:p inde ac othoniani forẽt nõ uiteliani.eteni a prætorianis galba fuerat deſtitutus & Otho creatus ĩperator.

Vt peſſimi exẽpli:peſſimũ exemplũ p̃buerant prætoriani erga imperatorẽ dũ deſerũt galbam:& Othonem ipſi ſine ſenatus populiq̨ auctoritate faciũt imperatorẽ:Igiť ne in poſterũ milites talia auderent ĩ pricipem uitelius prætorianos exauctoratos iuſſit arma tradere tribunis.Ita Cæſar apud Lucanũ ſeditioſos & deſertores militiæ arma reddere iubet.ſic enim inqt:uadite meq̨ meis ad bella relinqte fatis.inueniẽt hæc arma manus uobiſq̨ repulſis tot reddet fortũa uiros:quot tela uocabũt. Centũ uiginti quorum libellos: Cornelius Tacitus rem explicat his uerbis.plures q̃ centũ & uiginti libellos præmiũ expoſcẽtiũ ob aliquã notabilem illa die operã Vitelius poſtea inuenit:oẽſq̨ cõquiri & ĩterfici iuſſit:nõ honore galbæ ſed tradito principibus more:munimentũ ad præſens in poſterũ ultionẽ Plutarchus quoq̨ tradit multos:q re uera homicidæ nõ fuerãt tanquã ipſi galbã occidiſſent:manus enſeſq̨ cruẽtos Othoni oſtẽtaſſe:a quo p̃mia expoſcebãt per libellos:itaq̨ centũ poſtea ac uiginti inuenti ſunt ex libellis petitoriis:quos uitelius requiſitos oẽs occidit. Ex natura & priore uita ſua:natura uitelii & prior uita fuerat defamatiſſima & omnibus probris maculoſa:unde apud Tacitũ ait Mutianus ad Veſpaſianũ.nec mihi maior in tua uigilantia parſimõia ſapientia fiducia eſt:q̃ in uitelii torpore inſcitia ſæuitia.igiť uitelius repente rediit ad ſe mores ſuos:quia naturam mutare difficile immo impoſſibile eſt. Per medias ciuitates:quãto magis propiquabat uitelius urbi:tãto corruptius erat iter:immiſſis hiſtrionibus & ſpadonum gregibus & cætero Neronianæ aulæ ĩgẽio Bononiæ ſpectauit gladiatorum ſpectaculum a Fabio ualente editum:nunquam enim ita ad curas intentus erat ut uoluptatum obliuiſceretur.

Prætoriani arma reddunt

Torpor in uitelio & inſcitia

M.AN. Mouente:ex germania proficiſcente. Cruribus equoꝝ:in qbus figuratus ſedebat. Circunderat capiti ĩduxerat. Per legatos:cecinnam & Fabiũ ualẽtẽ. Gallinaceus ſupra hũerũ ad eius exitum:id oſtẽtũ ptinuit:nã in gallici hoĩs poteſtatẽ uenit:cui Becco ĩ pueritia fuerat nomẽ:qđ perinde ualet ac galliacei roſtrũ. Bebryacẽſi:ad bebryacũ parta. Quicqd prætorianaꝝ cohortũ.i.prætorianas oẽs cohortes qppe:quæ galba obtrũcato Othonem imperatorẽ ſalutarãt. Exauctorauit:ſtipendio priuauit. Iuſſas:cohortes. Libellos othoni datos:qbus p̃mia cædis in galbã patratæ ab eo popoſcerãt. Conquiri:ad ſupplicium,ſ.C.illos &.xx.cædis reos. Ex natura:quæ prodiga & incõtinens erat.

delicatiſſimis nauigiis:& uariarum coróarũ genere redimitis. Inter pfuſiſſimos obſoniorum apparatus nulla familiæ aut militis diſciplina rapinas:ac petulantiam omnium in iocum uertens:q non contéti epulo ubiq; publice pbito quoſcunq; libuiſſet in libertaté aſſerebant:uerbera & plagas ſæpe uulnera nonnunquã necem repreſentantes aduerſantibus. Vtq; campos in quibus pugnatũ eſt adiit abhorrentes quoſdam cadauerũ tabem deteſtabili uoce confirmare auſus é:optime olere occiſum hoſté:& melius ciuem: Nec eo ſecius ad leniendã grauitatem odoris plurimũ meri propalam hauſit:paſſimque dimiſit:pari uanitate atque inſolentia lapidem memoriæ Othonis inſcriptum intuens dignum

Nauigiũ cleopatre

PHI. Delicatiſſimis nauigiis:in hoc imitatus uidet luxũ cleopatræ q̃ uétura ad.M.Antoniũ per cydnũ ciliciæ fluuiũ uecta eſt nauigio delicatiſſimo qđ eboratũ fuiſſe pacatus oſtédit:cuius puppis erat aurea:uela purpurea funibus auratis pandebant:remi argẽtei ad fiſtulæ tybiæq; modos agitabantur.ipſa uero regina ſub tentorio aurato requieſcés ad ſimilitudiné ueneris ornata erat.pueri utrinq; collocati cupidinibus perſimiles.puellæ inſignes nereidum & gratiarũ habitu partim gubernacula regebant : partim rudentibus innitebant.ancillæ aũt ripas fluminis cõplebãt uaporibus:itaq; undiq; currebatur ad huiuſcemodi ſpectaculũ. Redimitis:hoc eſt corõatis nauigiis.qdam codices habẽt redimitus tanq̃ uitelius ſignificetur coronatus multifariis coronis.magis quadrat ut ad nauigia referat. Obſonioꝝ cibariorũ:

obſonare

uerbũ uetus eſt obſonare quod ſignificat emere obſonium. Plautus in bacchidibus.paſcite paraſitos obſonate pollucibiliter.i.ſplé dide & laute.hoc.n.ſignificat ad

Pollucibiliter

Pollucibilis

obſonatores

Opſopeus

uerbiũ illud pollucibiliter pollucibilis cœna a Macrobio dicta opulenta & dapſilis:ſup quo uerbo plura alias.obſonatores uero ut in li.annotationum annotauimus ſunt miniſtri q pſunt obſoniis cõparãdis:qbus ut ait ſeneca

Optima obſonia prandii & cœnæ

Dictum Alex.

notitia ſubtilis eſt dominici palati.Cato dixit obſonitauere pro ſæpe obſonauere.græci οψον obſoniũ appellant.inde οψοποιοσ dictus cõcinnator obſonioꝝ.dicebat alex.magnus habere ſe οψοποιουσ βελτίστουσ hoc é coquos optimos artificeſq; ganeatoꝝ cibarioꝝ uidelicet ad prãdiũ nocturnũ iter:ad cœnam uero prãdii pcitaté.ſed id græcæ dulcius ſuauius uenuſtiuſq; eſt πρoσ μεν αριστον την νυκτοπορίαν προσ δε δειπνον την ολιγαριστίαν. Familiæ:imperatoriæ. Nulla.diſciplina:qualis princeps tales aulici ſũt:& ut inqt elegãter epigrãmatarius poeta.Nemo ſuos hæc é aulæ natura potétis:ſed domini mores cæſarianus hét.igit cũ uitelius ſolã gulã uẽtréq; meditaret:merito apud illũ oĩa erãt indiſpoſita temuléter:& ut inqt tacitus puigiliis ac bacchanalibus q̃ diſciplinæ & caſtris prõptiora. Rapinas ac petulátiã e cõtrario peſcenius niger tanta ſeueritate coercuit licétiã militaré:ut ob unius gallinacei direptioné decé cõmanipulones q raptũ ab uno comederãt:ſecuri pcuti iuſſerit:& feciſſet niſi ab oĩ exercitu prope uſq; ad metũ ſeditiõis eét rogatus.tamé iuſſit ut denoꝝ gallinaceoꝝ pcia redderét puinciali addito eo:ut toto in expeditiõe i cõmanipulatiõe nemo focũ faceret:ne unq̃ recés coctũ cibũ ſumerét.ſed pane ac frigidis ueſcerent appoſitis ſpeculatoribus q id curarét.Cæteꝝ de petulãtia & rapinis uitelianoꝝ ſic ſcribit Cor. ta. Diſpſi p municipia & colonias uiteliani ſpoliare rape:ui & ſtupris polluere:In oé fas nefaſq; auidi aut uenales nõ ſacro nõ pfano abſtinebát.Item uires luxu corrũpebant cõtra ueteré diſciplinã & inſtituta maiorũ: apud quos uirtute q̃ pecunia res romana melius ſtetit. Publice:publica ciuitatũ ĩpenſa.ait tacitus exhauſtos principes ciuitatũ apparatibus cõuiuioꝝ:ipſaſq; ciuitates uaſtatas dum explere non poſſunt gulam Vitelii in explebilé. Quoſcũq;:alienos ſeruos. Aduerſantibus:his q phiberét mãcipia a uitelianis aſſeri ĩ libertaté. Repſentantes:ſine cõctatiõe ĩferétes. Cãpos:bebriacéſes. In qbus pugnatũ eſt:uitelius luſtrare oculis cõcipiuit ueſtigia recétis uictoriæ:uidit itaq; fœdũ ac atrox ſpectaculũ ĩtra quadrageſimũ bebriacéſis pugnæ diem.lacera.n.corpora:trũci artus:putres hoĩum equorũq; formæ.Infecta tabo humus uiſebatur.aderãt ualés & cecinna mõſtrãtes pugnæ locos.uulgus quoq; militũ ĩtuebat aggerem armorũ & ſtrues corpoꝝ mirabat.Cõtra erãt quos uaria ſors reꝝ lachrymæ & miſericordia ſubiret.at ipſe Vitelius nõ flexit oculos nec tot milia ĩſepultoꝝ ciuiũ exhoruit:lætus ultro & futuræ ſortis quæ iã ppinquabat ignarus ĩſtaurabat ſacrũ diis illius loci. Tabé:corruptũ ſanguiné & putrediné. Optime olere hoſté : uox uitelia na plane ſanguinaria ac deteſtabilis:quæ nõ abhorret ab illa truculẽta Annibalis uoce:q cũ foſſam ſanguine hũano plenã uidiſſet dixiſſe prodit:o formoſum ſpectaculũ:põt huic uitelianæ uoci execrãdæ cõparari pclamatio illa nepharia uoleſi aſiæ procõſulis:q cũ tercétos una die ſecuri pcuſſiſſet ĩcedens ĩtra cadauera uultu ſuperbo quaſi magnificũ qddã cõſpiciédũq; feciſſet proclamauit o ré egregiã, Fuit eiuſdé uitelii illa quoq; uox ſæuiſſima:qua ſe pauiſſe oculos ſpectata bleſi inimici morte iactauit, Nec eo ſecius:nec ideo minus. Plurimũ meri hauſit:tanq̃ uini odor & hauſtus léiret tetrũ illũ peſtiferũq; odoré ex tabeſcétibus corporibus emananté. Paſſimq; diuiſit:ĩter milites meꝝ partitus é. Memoriæ othonis ĩſcriptũ ait Plutarchus ſe uidiſſe monumétũ othonis:cũ hac breuiſſima ĩſcriptione marci othonis.

Seueritas poſcenii nigri

Rapinæ uitelianoꝝ

Gula uitelii

uoces ſanguinariæ

M.ANTO. Redimitis:ornatis:familiæ domeſticoꝝ. Quoſcũq;:ex alienis ſeruis:q fontem circũſtete rant. Repreſentantes:reſtitutiõis loco ĩferentes. Aduerſantibus:iniuriam pati recuſantibus. Optime

olere:ſuauẽ odorem emittere. Et melius ciuem:ſuauis ciuis cadauer eaq; fuit uox illa deteſtabilis:q̃ ſuos cõfirmare eſt auſus. Nec eo ſecius:nec ob id minus. Diuiſit:meꝝ.ſ.militibus. Vanitate uerborũ.

eo mauſoleo ait:pugionemq; quo ſe is occiderat in agrippinenſem coloniam miſit marti dedicandum. In Apenini et iugis peruigilium egit.

De aduẽtu eius ad urbẽ & geſtis p eũdẽ ĩ initio prĩcipatus.

PHI. Eo mauſoleo:ſepulchro & cũ mauſoleũ ꝓprie ſignificet ſepulchꝝ magnificẽter extructũ & regium:illudens uitelius dixit othonem dignũ eſſe tali mauſoleo:cũ ſepulchꝝ illud uix priuato nedum principi conueniret. Is otho. In agrippinenſem coloniã:agrippina neronis mater ut uim ſuam externis quoq; nationibus oſtẽtaret in oppidũ ubioꝝ:q ſunt in germania ĩferiore:ĩ quo genita erat.coloniam deduxit: cui nomẽ ex uocabulo ipſius ĩditũ eſt.nã agrippinenſis colonia dicta. Tacitus auctor.merito uitelius in hãc coloniã miſit pugitionẽ Othonis marti cõſecrandũ.ꝓpterea qđ in agrippinẽſi colonia primũ imꝑator fuit cõſalutatus amiãus Marcellinus refert agrippinã coloniam fuiſſe ĩ ſecũda germania.Ita.n.appellat inferiorẽ germaniã:cũ primã germaniã appellet:quã alii ſuperiorem dixerũt. Marti:germani inter cæteros deos martẽ colũt quẽ animalibus placãt q̃uis Cæſar ĩ cõmentariis ꝑdiderit deoꝝ numero eos ſolos a germanis exiſtimari. quos cernũt:uidelicet ſolẽ uulcanũ & lunã.qđ aũt & herculẽ ueneréſ & martẽ teſtis tacitus ĩ libro deſitu germãiæ. Peruigilium.ſupra annotatũ eſt ꝑuigiliũ dici ſacrũ ĩ quo totam noctẽ per uigilamus.Paulo ante retulimus oĩa apud uiteliũ fuiſſe peruigiliis q̃ diſciplinæ militari promptiora. Ad claſſicũ:ad claſſici ſonũ. alibi memorauimus claſſicũ dici & tubã & ſonũ. Paludatus:habitu militari.paludamẽta.n. inſignia ſũt militaria unde paludati dicti ſicut ante dictũ eſt.Cor.Ta.hoc idẽ memorans ait ipſe uitelius a põte milui ĩſigni equo paludatus accinctuſq; ſenatũ & populũ ante ſe agẽs:quo minus ut captã urbẽ ĩgrederetur amicoꝝ cõſilio deterritus ſumpta ꝑtexta & cõpoſito agmine ĩceſſit.Inter ſigna atq; uexilla.ſeiũgit ſigna a uexillis ueluti diuerſa.tãq̃ ſignoꝝ appellatiõe ĩtelligant aquilæ:quas aqliferi portãt quæ ſunt prima ſigna legionũ:uexilla uero minora ſigna:unde uexillationes & uexillari dicti.uexillũ flãmeã ſcribit Amiãus fuiſſe ſignũ belli Cor.Ta.& ipſe diſcreuit hæc duo ſic ſcribens:quatuor legionũ aqlæ per frontẽ.totidẽq; circa e legiõibus aliis uexilla.mox duodecim alaꝝ ſigna. Sagulatis:ſagulo ĩdutis:ſaga aũt cuius diminutiuũ ẽ ſagulũ ſumebãt tẽpore belli.id qđ in ſupioribus annotauimũs. Detectis:denudatis oſtentatis reiecta epheſtride:ſic.n.græci uocãt ueſtẽ:quæ armatis ſupinduit.Cor.Tacitus ĩtroitũ uitelii ĩ urbẽ memorãs.ait hæc. Ante aqlam ꝑfecti caſtroꝝ tribuniq; & primi centurionũ cãdida ueſte:cæteri iuxta quiſq; cẽturionẽ armis doniſq; fulgẽtes & militũ fallere torqueſq; ſplẽdebãt decora facies & nõ uitelio prĩcipe dignus exercitus. Sic capitoliũ ĩgreſſus atq; ibi matrẽ cõplexus auguſtæ noĩe decorauit. Alliẽſi die:ominoſo & infauſto.dictus ẽ ãt dies alliẽſis ab allia fluuio:q e cruſtuminis mõtibus ꝑalto defluẽs alueo tyberino amni miſceẽ ab undecimo ab urbe lapide.ubi magna ſtrage romani a gallis profligati ſunt.mox urbs a gallis capta incenſa q; eſt ꝑter capitoliũ.fuit aũt hic dies ad quintũdecimũ cal.ſex.duplici clade ĩſignis.Nãq; eodem prius die ad cremerã fabii cæſi:deinde ad alliã cũ exitio urbis fœde pugnatũ eſt.romani hũc.diem a poſteriore clade allienſem appellarunt:Inſignemq; rei nullius publicæ priuatimq; agendæ fecerunt.auctor Liuius in.vi. Ci.in epiſtolis ad atticum de die allienſi ſcribit hæc.maiores noſtri funeſtiorem diem eſſe uoluerunt alliẽſis pugnæ:q̃ urbis captæ:quod hoc malũ ex illo.itaq; alter etiam nũc religioſus dies:alter in uulgus ignotus.igitur cum dies allienſis inter religioſos & atros & ominoſos numereẽ:apud romanos cuncta interꝑtãtes acceptũ eſt loco funeſti ominis:quod maximum pontificatũ uitelius cœpiſſet die antiquitus infauſto duabus cladibus cremerenſi & allienſi. Diuino humanoq;:Cor.Tacitus.adeo omnis diuini humaniq; iuris expres pari libertoꝝ amicorũq; ſocordia:uelut inter temulentos agebat. Comitia ordinauit:ſenſus eſt magiſtratus:qui comitiis comicialibuſq; diebus quot annis creari ſolebant:a uitelio per decem annos or-

Vrbẽ quoq; ad claſſicum ĩtroĩit paludatus: ferroq; ſuccinctus iter ſigna atq; uexilla ſagulatis cõitibus ac detectis cõmilitonũ armis. Magis deĩde ac magis oĩ diuino hũanoq; iure neglecto alliẽſi die põtificatũ maximũ cœpit. Cõitia ĩ decẽ annos ordĩauit:ſeq; ꝑpetuũ cõſulẽ. Et ne cuĩ dubiũ foret:qđ exẽplar regẽdæ Reip. eligeret. medio martio cãpo adhibita publicoꝝ ſacerdotũ frequẽtia

Agrippinẽſis colonia

Prima germania

Secunda germania.

Dii germanorum

Paludati

Signa uexilla.

uexillationes.

Sagulati

Epheſtris

Dies allienſis

Allia flu.

Religioſus dies

dinati ſunt:ut ita per decennium minime foret opus habere comitia magiſtratuum cauſa.ait Tacitus ui‐
telium comitia conſulum cum condidatis ciuiliter celebrantem affectaſſe etiam infime plebis rumoré in‐
ſpectaculis. Exemplar:archetypon quod ſequi uellet & imitari.

M.AN. Mauſoleo:ſepulchro. Is:otho. In agrippinenſem coloniam:quæ in belgica gallia eſt. In iugis
apenini:in ſumma apenini parte. Peruigiliũ exegit:inſomné nocté traxit metu ne an religione an potius
cõtinua potatione nõ ītelligo. Paludatus:paludaméto ornatus:Cornelius ait amicorũ cõſilio deterritus.
priuſquã urbé īgrederet́ paludaméto depoſito prætextem ſumpſiſſe. Sagulatis:ſagulo militari ueſte ſuc‐
cinctis. Detectis armis:quaſi hoſtilé īgreſſus urbé. Diuino hũanoq; iure:religiõis & ciuitatis ritu. Allié
ſi die:poſtridie idus qntilis:quo die a.Qu.Sulpitio tribuno militũ īfœliciter eſt ad Alliã flu.cũ ſenonibus
gallis pugnatũ:Liuius & Macrobius ſunt auctores:Tacitus ait dié illũ Allienſi & cremerenſi clade fuiſſe in
famé:is.n.& omnes poſtridiani dies:q poſt idus nonas:& caleddas ꝓxime ſequebant́ infauſta appellatione
atri ſunt dicti:qppe qui neq; ꝑliares:neq; puri:neq; comitiales habebant́. Comitia:hoc ad ciuitatis ritum
referas:quod nouo pœnæ exéplo in tot annos futuros magiſtratus:ſeq; perpetuũ cõſulé cõſtituiſſet. Exé
plar:quã formã aut inſtitutum Neronis ſcilicet & nõ alterius principis.

inferias Nerõi dedit:ac ſoléni cõuiuio citharœdũ placenté
palam admõuit:ut & aliqt de Domitio diceret. Incohantiq;
neroniana cantica primus exultans etiam plauſit.

De progreſſu eius in initio principatus.

TAlibus principiis magnã imperii parté nõ niſi cõ‐
ſilio & arbitrio uiliſſimi cuiuſque hiſtrionũ & au‐
rigarum adminiſtrauit: & maxime aſiatici liberti
hunc adoleſcentulum mutua libidine conſtupratum mox
teſtio profugum cũ puteolis poſcam uendentem reprehen
diſſet:coniecit in cõpedes ſtatimque coluit:& rurſus in de‐
litiis habuit:Iterum deinde ob nimiam contumaciam & ni‐
miam ferocitaté grauatus circumforaneo laniſtæ uendidit:

PHI. Inferias nerõi dedit:ne‐
inferiæ roni ſacrificauit:inferiæ enim di
cuntur exequiæ & ſacrificia:quæ
diis manibus inferũtur:Tacitus
in hác ſentétiam ſic ſcribit.apud
bonos inuidiæ fuit:quod extru‐
ctis in campo martio aris inferi‐
as neroni ieciſſet. Placété.oble
ctantem & auribus principis ſa‐
tiſfacientem. Dedomitio:ī lau‐
dem domitii neronis. Neronia
na cantica:nomine neronianoꝝ
cãticorum ſignificãtur carmina
in laudem neronis a cytharœdo
cãtata.uel quæ nero ipſe ſolitus
erat cãere. Plauſit:tanq̃ fautor
probatorq; cãtici nerõiani. plau‐
ſu.n.excipimus quibus fauemus
ſibilo uero quos explodimus. Arbitrio uiliſſimi cuiuſq;:aggregabãtur inquit Tacitus e plebe flagitioſa ꝑ
obſequia uitelio cogniti ſcurræ hiſtriones aurigæ:qbus ille amicitiaꝝ dehõeſtamẽtis mire gaudebat. Aſia
tici liberti:miꝝ dictu eſt quéadmodũ libertini hoíes fuerũt potétes polléteſq; apud romãos pricipes:quo
potẽtia li‐ rũ nõ pauci libertoꝝ arbitrio regebát́.ſicut iã de narciſo & palláte potétiſſimis.libertoꝝ apud Claudium
bertorum ſupra memorauimus.De itello martino apud Galbã fauorabili iam facta eſt métio:qd in ꝑſentia memoré
Demetrins Nerõianos libertos:qd Demetrium pompeianũ:Cuius tanta fuit apud patronũ auctoritas & exiſtimatio:
pompeia ut ſupra libertoꝝ modum uſq; ad īuidiam excelleret ut ab eo patriam gadaram reformari propoſcerit &
nus impetrauerit.Itidem uitelius Libertũ habuit nomine aſiaticum:quem honorauit ãnulis & equeſtri digni
Aſiaticus tate.Refert Cor.Ta.Vitelium poſtulante exercitu ut libertũ ſuũ aſiaticum equeſtri dignitate donaret:cõ
uitelii li‐ peſciuiſſe adulationem inhoneſtam:qui mox mobilitate ingenii:quod palam abnuerat.inter ſecreta cõui‐
bertus uii largitus eſt honorauitq; aſiaticum annulis fœdum mancipium & malis artibus ambitioſum. Mutua
libidine:dum uiciſſim & agit & patitur.& ut inquit ille morbo pallet utroq;. Profugum:a uitelio profu‐
Dicear‐ gientem ob tedium infandæ libidinis. Puteolis:ciuitate campaniæ:quæ alio nomine dicta eſt dicearchia
chia puteo propterea quod ea ciuitas quondam iuſtiſſime regebatur:auctores Plinius & feſtus.hinc a papinio dictum
li unde in ſecundo ſiluarum Celſa dicarchei ſpeculatrix eila profundi.puteolos autem appellauerunt romani a pu
Reꝑhenſio teorum frequentia uel a putore potius ꝙ putridus ſæpe hic locus eſt odoribus ex ſulfure & alumine.Mar.
oratoria Varro & Strabo auctores. Reprehendiſſet retraxiſſet:ita Liuius ut quoſdam conſul manu ipſe reꝑhen‐
poſca derit uerteritq; in hoſtem.Apud oratores controuerſiæ genus eſt:quod hermagoras μετάληψιν appel‐
lat:noſtri reprehenſionem.ideo autem reprehenſio uocatur:ut docet fortunatianus: quod cum maxime
Compedes inducatur in iudicium cauſa reprehenditur & quaſi retrahitur. Poſcam uendentem:poſca potionis gẽus
Compedio eſt:quã græci execratio uocant:quæ ex aquæ acetiq; mixtura conficitur.Cor.Celſus in.iii.dari poteſt in tri
Genera cõ ta uel ex aqua calida uel ex puſca.Plinius in.xxx.Tormina ſanat palumbus ferus ex poſca decoctus.apud
pedum eundem hæc dictio eſt frequens. In compedes:uincula pedum dici compedes nullus ignorat.ide compe
Neruus ꝑ diti pro uinctis accipiuntur.nonius Marcellus non a pedibus ſed ab impediendo compedes dici autumat.
uīculo eſt enim uerbum compedio ſicut impedio Varro in flexibulis domo.exeo intro & pedes corrigiis compe‐
Dictum ca dio.Genera compedum ſunt numelæ boiæ pedicæ neruus.Eſt enim neruus uinculum ferreum:quo pedes
tonis impediuntur.ex quo eſt illud ſcitum Catonis dignum memoratu.fures priuatorum furtorum in neruo

atq; in compedibus ætatem agunt:fures publici in auro atq; in purpura. Ob nimiam contumaciam:Natura libertinorum ſeruorumq; hæc ferme eſt ut ſint contumaces in dominos.patronoſq;.contumaciam in bonam quoq; partem accipi poſſe teſtis eſt:Cor.Tacitus qui ſic ait Contumax etiam aduerſus torméta ſeruorum fides ſupremæ clarorum uirorum neceſſitates. Circũforáeo laniſtæ:de láiſtis:qui emunt docentq; familias gladiatorias abundante iam dictum eſt. Circũforaneus autem laniſta dicitur: qui circunfora multa diſcurrit uerſaturq; ut gladiatores uel emat uel munerariis uendat.dictio generalis eſt: unde Mar. Tullio in oratione pro cluentio Lucius Clodius pharmacopola circunforaneus nominatur:qui fora multa multorum oppidorum circuibat & pharmaca uenditabat.a Hieronymo monachus circunforaneus dictus in epiſtola ad donionem:cuius uerba ſunt hæc ſcribis eos immo neſcio quem de triuio de compitis de plateis:circunforaneum monachum rumigerulum tabulum uafrum tantum ad detrahendum concionari aduerſum me.

Contumax in bono

Circũforaneus

M.ANTO. Inferias:exequias Tacitus in campo inqt martio extructis aris quũ íferias Nerõi iecisset cæſæ publicæ uictimæ. De domitio:Nerõe ex iis canticis:qbus ille uti conſueuerat aut certe de eius laudibus. Neroniana cãtica:quæ nero íuenerat:aut libentius uſurparat:aut in eius laudem edita. Plauſit:canenté plauſu excepit. Hiſtrionũ & aurigarũ:Tacitus Vitelio inqt cogniti ſcurræ:hiſtriões:aurigæ quibus de honeſtamentis mire gaudebat. Mutua libidine:mutuo ſtupro. Tedio:obſcænæ cõſuetudinis. Profugum:porro fugatũ. Poſcã:aquã aceto mixtã:qdã quod nõ probo Loram interptant. In compedes:in uincula:ſunt.n.compedes pedũ uincula.Iu.faſtidit cõpede foſſor. Contumaciam:ob contumax & intractabile ingeniũ. Circũforáeo:ſic habent omnes Tranqlliani quos uidimus codices.ſed circũforaneo legédum:dicuntur autem circũforanei:qui circa forum uerſantur uenditãtes aliquid aut ementes.

Poſca

delatumq; ad finem muneris repente ſurripuit. & prouincia:deinde accepta manumiſit:ac primo imperii die aureis donauit annulis ſuper cœnam:cum mane rogantibus ꝓ eo cũctis deteſtatus eſſet ſæueriſſime talem equeſtris ordinis maculant.

PHI. Delatũ ad finem muneris:Corrige dilatũ & intellige ꝓtractum prolongatumq; ut dici ſolet:ut nouiſſimus in ſpectaculo gladiatorio depugnaret: ſenſus eſt.Vitelius furtim Clanculũq; ſurripuit aſiaticum laniſtæ:cũ extremo loco productus digladiari deberet in ſpectaculo gladiatorũ. Surripuit:furtim ſubtraxit:inde a Plauto puer ſubruptitius dictus q a mercatore ſubreptus fuit dum inter homines aberraſſet a patre. Prouícia acceptat:germania inferiore. Primo imperii die:ſignificatur dies ille quo primum nuncium accepit de bebriacenſi uictoria & othonis morte:tũc enim ut dudũ retulimus poſtulauit exercitus a Vitelio ut libertũ ſuũ aſiaticũ equeſtri dignitate donaret:qui militũ adulationem ueluti inhoneſtam compeſcuit:deinde ex ingenii mobilitate quod palam abnuerat inter ſecreta conuiuii largitus eſt honorauitq; aſiaticũ ánulis mãcipium ut Taciti uerbis utar fœdum & malis artibus ambitioſum. Cunctos:toto exercitu rogãte:ut aſiaticus equeſtri dignitate donaretur. Talem maculam:tanq̃ aſiaticus equeſtri dignitate donatus illũ ordinem eſſet maculaturus polluturuſq; quodam quaſi dehoneſtaméto:nam ut inquit eleganter Hieronymus triumphi interdũ triũphantiũ ſordibus polluũt. Luxuriæ:nomine luxuriæ ſignat ímodicam profuſioné luxũq; epulaꝝ & ganeæ inexplebilis. Trifariam:in tris partes ſicut quadrifariam in quattuor. Ientacula qui primus ieiunorum cibus eſt:quo peculiariter pueri utuntur:priſci prandicula uocauerunt.græci ἀκρατισμὸσ καὶ ἀκρατίσμα dicunt:ſcribit Ariſtoteles:in nono.de animalibus aquilam non uenari nec operari:ſed quieſcere.μέχρι ἀκρατίσματοσ:ideſt uſq; ad ientaculũ.Interpres Ariſtotelis interpretatus eſt: dum prandendum ſit. Comeſationes:De comeſationibus ante dictum eſt:in hoc loco comeſationes proprie ſignificantur cibi potuſq;:qui poſt cœnam ex luxu ſummunt:comeſari enim proprie eſt poſt cœnam epulari:quod in domitiano aperte ſignificat cũ ait:conuiuebatur frequenter & large:ſed pœnæ raptim certe nõ ultra ſolis occaſum:nec ut poſtea comeſaretur.Conſimiliter Liuius libro quadrageſimo refert demetrium poſt cœnam qua ſodales acceperat dixiſſe:qui in comeſatũ ad fratrem imus?Idem poſt Paulum ait. comeſatores tanq̃ ad cœdé ſuã uenientes aditu ianuæ arcet:ité conuiuã ſeparat a cõuiuatione: tanq̃ conuiua ad cõuiuiũ cœnãq; uocet:comeſator uero poſtcœnã ad comeſationé:ſic,n.loquit ap̄ eundem perſeus criminás fratré demetriũ.cõuiuã me tibi cõmittere auſus non ſum:comeſatoré te cũ armatis recipiã?ab eodé comeſatio uſurpat in hoc ſignificatu:quo apud tranqllum accipit ut.ſ.accipiat ꝓ poſtcœnia:cur eni nõ liceat nobis dicere poſtcœniã ſicut licuit ueteribus dicere antececeniã & domiceniũ.Interdũ comeſatiões uocamus generali uocabulo epulationes cõpotationeſq; cũ luxuria & crapula ueluti uoragines menſarum: unde comeſabũdus Alexandri magni exercitus dicit a quinto curtio:quaſi ídulgens ꝑter modum & extra ordiné prodigis epulis gulonũq; eſcariæ uoluptati.In decretis canonicis di. xl.iiii.comeſatiões culpantur

De comeſatione & epulis eiuſdem.

Sed uel ꝓcipue luxuriæ ſæuitiæq; dedito epulas trifariã ſp:iterdũ q̃drifariã diſptiebat in ientacula & prãdia & cœnas comeſatiõeſq; facile oĩbꝰ ſufficiés

Subruptitius

Triũphi triũphantiũ ſordibꝰ polluũtur iẽtacula

Prãdicula

Acratiſmata

comeſationes

Comeſari

Cõuiuia

comeſator

poſtcœnia

ãtcœniam

Domicenium

tanq̄ noxiæ non ſolū ſacerdotibus:ſed etiam laicis. Auguſtinus quoq; comeſatiōes & ebrietates tolli iubet
non aſpere neq; duritet ſed monendo magis q̄ minando:docendo magis q̄ iubēdo. In alia ſignificatiōe co-
meſationes accipiunt apud Ariſtotelem.tanq̄ ſint conuiuia ex collatiōe ſimboliſq; cōfecta:quæ lacedæmo
Phiditia nia phiditia cretes andria nuncupauerūt:unde ait in.ii.politico.comeſationes phiditia nominăt lacedæmo
andria nii apud quos unuſqſq; cōferre habet:& ſi ſunt pauperrimi.q uero comeſationum eſſe participes nequeūt:
ritus comeſationum uetus hi ad reipu.gubernationem nō admittunt.idem in.vii.politicoꝶ tradit hanc comeſationū inſtitutioné eé
oppido q̄ uetuſtā:quæ in creta facta eſt regnāte minoe:ſed multo prius in Italia comeſationes inſtitutæ fue
runt ab italo rege oenotrioꝶ:oportet aūt ut inqt idem Ariſtoteles ad haꝶ comeſationum cōionem admit
ti ciues uniuerſos:cum tñ non facile ſit ut paupes contribuere ſtatutam penſionem poſſint. Ideo aūt phidi-
tia dicunt a lacedæmoniis cōuiuia comeſationeſq; qa.ſ.φιλιάσ.i.amiciciæ & humanitatis ea ſint.λ.p.λ.
accipiendo:ſiue q̄ ita conſueſcerēt ad parſimoniam & frugalitatem quæ græce dr̄ φειδώ:Tertiam quādā
ethymologiam affert Plutarchus in licurgo. Andria uero appellauerūt cretenſium conuiuia quaſi dicas ui-
rilia:ex eo q̄ ἄνδρες.i.uiri adultæ ætatis ad ea uocabantur:de quibus multa Strabo in.x.

M.AN. Dilatum:apud laniſtam tam diu relictum. Ad finem muneris:ad id tempus uſq;:quo a laniſta
producendus erat in arenam:aut certe ad gladiatorii muneris exitum. Surripuit:clandeſtine rapuit. Ma
numiſit:libertate donauit. Aureis annulis:equeſtri dignitate. Talem maculam:ut homini tam ſordido
honeſtiſſimum ordinem contaminaret. Sufficiens:ad tot epulas ingurgitandas.

uomitandi conſuetudine:indicebat autem aliud eadem die:
nec cuiquam minus ſinguli apparatus quadrigeniſ milibus
nummum conſtiterunt:famoſiſſima ſuper cæteras fuit cœ-
na ei data aduentitia a fratre:in qua duo milia lectiſſimorū
piſcium:ſeptem auium appoſita tradunt hanc quoq; exupa
uit ipſe dedicatione patinæ quam ob immenſam magnitudi
nem clipeū Mineruæ αἰγιδαπολιούχου dictitabat: in hac

de uomitu PHI. Vomitandi cōſuetudīe:
Seneca luxus & gulæ obiurgator
accerrimus ait edūt ut uomant:
uomūt ut edāt:aſclepiades dāna
uit uomitōes crebriores. Cor. cel
ſuſ:uomitū hyeme q̄ æſtate uti-
lioré eſſe pdidit:ueꝶ luxuriæ cā
fieri nō oportere cōuenit:ſed ua
litudinis q uomere bis in menſe
uult uitelius melius cōſulet ſi bi-
duo continuauerit:q̄ ſi poſt.xv.
uomitores uomuerit:Seneca taxat uomitores:ſic.n.appellant q uomūt ut mox refarciant:talis erat uitelius:q qđ turpi
ter igeſſerat turpius egerebat:nimiꝶ tales gēiti ſūt ad uia & cibaria pdēda:cū fœdiſſimū ſit:ſtōachi ſui nō
noſſe mēſurā. Indicebat:denūciabat:priſci in eadē ſignificatiōe uſurpabāt cōdicebat. Aliud alii:ut apud
aliū prāderet:apud aliū cœnaret:apud aliū comeſaret:ſolebat heliogabalus quoq; id genus conuiuia cele-
brare:ut apud amicos ſingulos ſinguli ferculoꝶ miſſus appararent. Singuli apparatus:iētaculoꝶ uel pran
Cœna aduentitia dioꝶ uel cœnaꝶ uel comeſationū. Cœna aduentitia:aduentitiā ītelligit cœnā quæ data fuit uitelio a frē
ſuo in urbē aduētu. Martialis elegāter aduētoriā appellauit epiſtolā:quæ aduētāti amico obuiā mittit. Fa
moſiſſima:memoratiſſima qdē & celebratiſſima:ſed reprēſibilis magis q̄ laudabilis. Lectiſſimoꝶ:pcioſiſ-
ſimoꝶ. Septē auiū.ſ.milia. De hac cœna ſic refert Eutropius. Notiſſima certæ cœna memoriæ mādata:ē
quē ei uitelius frater exhibuit ī qua ſup cæteros ſūptus duo milia piſciū:ſeptē milia auiū appoſita tradunt.

Dedicatiōe patinæ:de hac Pli.in.xxxv.ſcribit hæc:at hercules:uitelius in pricipatu ſuo ducētis ſextertiis
cōdidit patina:cui faciūdæ fornax in cāpis ædificata erat:qm̄ eo puenit luxuria ut ēt fictilia pluris cōſtent
patina uitelii q̄ murrhina:pp hāc patinā mutiāus exprobrauit:patinaꝶ paludes uitelio. Clipeū mieruæ:clipeū mieruæ
a rotūditate uidelicet & enormi magnitudīe patinā appellabat:cū clipeo āt mieruā pingi notiſſimū ē uel il
cur clipeus mineruæ lo naſōis teſtimōio:at ſibi dat clipeū:dat acutæ cuſpidis haſtā. Cur āt cū clipeo mierua formet:cā hæc ē ut
eruditi autumāt:qđ orbis q ſub clipei ſpē figurat:regit a ſapiētia:martiāus:hic tibi dat clipeū ſapīa q̄ regat
orbē. αἰγιδαπολιούχου.i.egida patrōi ciuitatis:uitelius græco uocabulo patinā noīauit αἰγιδαπο-
Egis λιούχου:q̄ſi ſcutū Iouis cuſtodis urbis:ab amplitudīe & orbiculatiōe:egis āt ſcutū ē iouis:uñ egiochos a
Egiochus græcis cognominatus q̄ſi tenēs egida:q̄uis qdā Iouē egiochon īterptent q̄ſi a capra nutritū:de egide Iouis
dixit maro ī.viii.credūt ſe uidiſſe iouē:cū ſæpe nigrātē egida concuteret dextra mboſq; cierer ubi expoſuit
Iuppiter ſeruius:egida eē pellē capræ amaltheæ nutricis iouialis:quā ī ſiniſtra iuppiter tenet:Higinus li.de ſignis io-
uē egiochū dictū eē tradit: ppea q̄ egos.i.capræ pelle tectus:q̄ egida græci appellauerūt:tiranas ſupauerit:
regnūq; ſit adeptus:pōt ſi libet hoc totū referre ad egida mieruæ:tāquā uitelius appellauerit patinā ſuā cli-
Egis mineruæ peū mieruæ & egida πολιούχου.i.mieruæ urbis patronæ:mieruā āt egide armari qs ignorat:q uel ſaltē
legerit illud Virgilianū:egidaq; horrificā turbatæ palladis arma:egis uero pprie ē mūimētū pectoris æreū
hñs ī medio gorgonis caput:qđ munimētū ut īqt ſeruius ſi ī pectore numinis fuerit egis uocat:ſi ī pectore
hoīs:ſicut in antiqs īpatoꝶ ſtatuis uidemus:lorica dr̄:hāc dñiā ſignauit:Martia.quoq; ſic ſcribens:dū uacat
Lorica hæc Cæſar poterit lorica uocari:pectore dū ſacro ſederit egis erit.egida āt a clipeo diſcerni docet Oui. cū ī
vi.metamor.de pallade loquēs ait. At ſibi dat clipeū.dat acutæ cuſpidis haſtā:dat galeā capiti:defendit egi
Cur meduſa in egide de pectus:patrōā āt urbiū ē:q̄ ī arce tēpla ueteres palladi ſacrarūt:cuius rei cām dicit eē martiāus ī hymno
palladis:qđ rō amplificet quotq; ē elatior urbes.& ī egide meduſam ſaxificam iō geſtare memorat:q̄ paui

dũ ſtupidet ſapiẽs ſolertiã uulgus:& qm̃ incidimus in egidis mentioné ueluti in tranſcurſu referẽda ſunt q̃ tradit Herodotus in.iiii.hiſto.q ait græcos mutuatos eé ab aphris egidas mineruæ:qppe apud aphros fiũt ueſtes pelliceæ ad inſtar egidis fimbriatæ:a qbus egeis.i.caprinis pellibus egidas græci noĩauerũt:ſed iã ad inſtitutũ redeamus. Scaroꝝ iocinora cõmiſcuit:ſpeciatim enumerat eſculẽtiora cibaria:q̃ in uiteliana patina fuerunt cõmixta.eſt aũt ſcarus piſcis:q ſolus dr̃ ruminare herbiſqꝫ ueſci non aliis piſcibus:huic tp̃e plinii dabaẽ principatus in honore menſarũ.Tyberio Claudio principe optatus elipertius ſcaros aduectos ex mari carpathio inter hoſtienſem & campaniæ oram ſperſos diſſeminauit.miro ac nouo exemplo ut iq̃t macrobius piſces in mari tanq̃ in terra fruges aliq̃s diſſeminare.Ouidi.ꝑdidit eo uolumine:qđ halieuticon.i.de piſcatoriis inſcribiẽ:ſcaꝝ ĩcluſum naſſis non frõte erũpere:nec ĩfeſtis uiminibus caput ĩſerere:ſed aduerſum caudæ ictibus crebris laxare fores atqꝫ retrorſum ita erũpere qué lactatũ eius ſi forte alius ſcarus extrĩſecus uideat:aphẽſa mordicus cauda adiuuare nixus erũpẽtis:qđ aũt iocinora ſcaroꝝ & uiſcera iucũdioris ſint ſaporis ĩdicat martialis:q ſic ait in xeniis:hic ſcarus equoreis q uenit obeſus ab undis:uiſceribus bonus ẽ:cætera uile ſapit:de ſcaris piſcibus tanq̃ bonitate ſaporis ꝓcellẽtibus ait orati.in epodo magis ue rõnibus aut ſcari:ſi quos eois intonata fluctibus hyems ad hoc uertat mare:de ſcaris ait Ambroſius in.v.exameri.deniqꝫ non ruminant piſces:ſolus tamen ſcarus in iis ruminare ꝑhibeẽ:ut ferũt:qbus aut euentus aut uſus fuit aut ſtudiũ talia comprehẽdere.ait Quĩtilianus ſcaꝝ non capi in noſtro mari:tat eũdem capi in ſiculo docet petronius arbiter cũ ait:ĩgenioſa gula eſt ſiculo ſcarus æquore merſus ad mẽſam uiuus perduciẽ.

Egides a pellibus caprinis
Scarus piſcis
halieutica ouidii
Scarus ſolus rumiat

M.AN. Vomitandi conſuetudine:crebro uomitu ſtomachum leuabat.Plini.Vomitiones homini ad hæc in remedium excogitatæ. Indicebat:denunciabat. Aliud alii:huic prandiũ illi cœnam q̃ſi dicat: alii alia diei hora ſe conuiuam affuturum prædicare huic mane illi ueſperi.Nec cuiquam eorum : cui prandiũ aut cœnam indixerat. Famoſiſſima:præter cæteras ĩfamis. Aduentitia:ſub ipſius uitelii aduentum poſuiſſet nec iepte aduẽtitia legi.ab exoticorũ obſonioꝝ apparatu. Septẽ auiũ:milia repete. Dedicatiõe patinæ:Plinius Clodii Aeſopi tragici hiſtrionis patinam celebrat ſexcentis ſeſtertiis taxatam.

ſcaurorum iecinora.faſianorum & pauonum cerebella: linguas phenicopteri murenaꝝ lactes a carpathio uſque fretoque hiſpaniæ per nauarchos:ac triremes petitarum commiſcuit. Vt autẽ homo non profunde modo:ſed intempeſtiue quoque ac ſordidæ gulæ:ne in ſacrificio quidem nunquã aut itinere ullo tẽperauit: quin ĩter altaria ibidẽ ſtatũ

PHI. Iecinora:declinaẽ a grãmaticis iecur iecoris & uel iociorisq gẽitiuus ut ait Priſ.i.vi.uẽ a noĩatiuo iocius q ĩ uſu nõ ẽ ĩclinatus:Plin.ſex uictimaꝝ iociora replicata ĩtriſecus repta ſunt: diminutiuũ iecoris ẽ iecuſculũ.Ci.ii.de diuĩatiõe.Nã & muſculorũ inq̃t iecuſcula bruma dicũt augeri. Faſiãoꝝ & pauonũ cerebella: ſcribit Lãpridius heliogabalũ exhibuiſſe palatinis ĩgẽtes dapes:q̃ erãt referte cerebellis phẽicopteroꝝ & cerebellis turdoꝝ & capitibus pſitacoꝝ & faſiãoꝝ & pauonũ. Phenicopteꝝ:apitius nepotũ altiſſimus gurges liguã phẽicopteri auis ꝓcipui ſaporis eé docuit:ſicut añ dictũ ẽ.Seneca.nõ deſideras miliarios apros nec ſiguas phẽicopteroꝝ & alia portẽta luxuriæ:miliarii apri ut Senecæ uerbũ ĩtelligas dñr a põdo mille librarũ quoꝝ meminit.M.Var.i.3.đ re ruſtica. Muréaꝝ lactes:lactes auctoꝛ Pri.ꝑtes ſunt ĩteſtĩoꝝ a græco galactos dictæ:cuius ſingulare ẽ hæc lactis:titinius:craticula cerebellũ lactis agnina:Pli.ſentire uideẽ lactes dici tm̃ ĩ ouibus & hoĩbus:ſic.n.ait ĩ.xi.ab hoc uẽtriculo lactes ĩ oue & hoĩe:ꝑ quas labiẽ cibus:Plautus agninis lactibus uiciẽdũ eé dixit fugitiuũ:tãquã eſcaria uicla cæteris ſint ualẽtiora pſius ſupſtitiões ſale ſatyrico ꝑfricãs ait:emeris auriculas pulmõe & lactibus unctis.muréas aũt piſces eé ex genere lõgoꝝ nullus ignorat:Licinius macer muréas tm̃ fœminini ſexus eſſe tradit & cõcipere ex ſerpẽtibus:aĩam ĩ cauda habere autumat Plinius:eaqꝫ icta celerrime exanimari at capitis ictu difficulter:murena ĩfixa hamo ĩuertit:ſe qm̃ ſit dorſo cultellato:ſpinaqꝫ lineã præſecat:muréas ĩ honore epulaꝝ maxĩo fuiſſe ĩdicat uel ille ſatyrici poetæ uerſus.Vironi muréa daẽ:quæ maxĩa uenit:gurgite de ſiculo.illic.n.opĩæ a ꝑfectis gulæ eé creduntẽ:multiqꝫ auctores muréas e freto ſiculo nobilitarũt:Marcus Varro & Columella flutas appellãt ꝙ in ſumma aq̃ præ pinguitudĩe fluitẽt:lactes aũt murenaꝝ cũ primis numeranẽ ĩter edulia Ganeata:ex luxu ĩmodico heliogabalus ruſticos pauit murenaꝝ lactibus & lupoꝝ. A parthia uſqꝫ:quidã a carpathio legẽdũ cẽſent:tãquã e mari carpathio:id genus piſces prætioſi expeterenẽ:illic enĩ ſcarus ĩprimis ut ait Plinius fuit frequẽs: ſi uero legimus a parthia:ſicut paſſim legitur intelligemus ingluuiem uitelii immodicam & enormem ſignificari:qui uſqꝫ a parthicis regionibus orientem uerſus:& a freto athlantico ad occidentem uerſus gulæ irritamenta perquirebat:in quam ſniãm eſt illud a Columella cum cenſoria caſtigatione depromptum libro nono agricolationis:ponticũ phaſim & ſcythica ſtagna meotis eruũt.iam núc gangeticas & ægyptias aues temulenter eructant.Cor.Ta.taxans gulam uitelii ſic ſcribit.Epularum fœda & inexplebilis libido:ex urbe atqꝫ Italia irritamẽta gulæ geſtabanẽ ſtrepentibus ab utroqꝫ mari itineribus:mendoſa dictio eſt in codicibus Taciti : nam pro epulaꝝ corrupte legiẽ epiſtolaꝝ. Per nauarchos:nauiũ ꝑfectos : dictio grecanica eſt:qua latini utunẽ:Cicero in uerrinis:ſumptũ oẽm in claſſem frumento ſtipendio cæteriſqꝫ rebus nauarcho ſuo quæqꝫ ciuitas ſemper dare ſolebat: idem alio loco ĩplorat nauarchi fidem. Intẽpeſtiue gulæ:quæ

Iocinus Iocineris Iecuſculũ
Miliarii apri
Lactes murenarum
Lactis
Lactibus unctis
Murenæ Dorſum cultellarũ
Flutæ
Correcta dictio ap̃ Tacitum
Nauarchus.
Gula intẽpeſtiua

ante legitimum ſtatutumq; edendi tp̄s ardeſcit in cibos:dr̄ ītempeſtiua.ſcribit Gregorius qđ in canonicis decretis repetitū eſt.Di.ultima de conſecratione.uitio gulæ nos tentari:quando īdigentie tp̄a præuenit & cibos lautiores:quærit:nonnunquam etiam gula culpæ obnoxia eſt:cum ipſo æſtu imméſi deſiderii etiam

uitiū gulæ

uiliora cibaria eſurienter inuadit.in uitelio utrunq; gulæ uitium erat reprenſibile:nam cum & tempore nō congruente cibum caperet erat intempeſtiuæ gulæ:cum uero ab obſoniis ſemeſis prioriſq; diei non abſtineret erat ſordidæ gulæ criminoſus. Ne in ſacrificio quidem temperauit:hoc ad intempeſtiuam gulam pertinet:quæ tempore nō congruente & hora præmatura ardeſcebat in cibos.

M.AN. Scaroꝝ iocinora:Mar.Hic ſcarus æquoreis q uenit obeſus ab undis.Viſceribus bonus eſt cætera uile ſapit. Cerebella:a cerebro cerebellū.Quid phaſianæ aues:qd pauones:qd phœnicopteri ſint:alio eſt loco demōſtratū. A parthia uſq;:ſic oīa habēt exemplaria:ſed mēdoſe:ut uel mediocriter geographiæ peritus:ſi altiuſcule ſenſum rimeť deprehēdat:nā quo pacto a parthia p̄ nauarchos potuit murena peti:qđ mare parthiam alluit:aut ſi hyrcanū aliq̄ ex p̄te:quā claſſem:quos nauarchos in hyrcano mari romani unq̄ habuerūt:aut qñ romani parthiæ imparunt:uel qs ſcriptor dixit unq̄ murenas ex parthia petitas:nec ē cur ad phaſianos:pauões:& phœnicopteros id referas:quū ne ipſe qdem aues in ea terra p̄ueniant.Plinius phalerides aues in ſeleucia parthoꝝ aquaticaꝝ laudatiſſimas naſci tradidit.placet igiť ita corrigi:ut a carphathio fretoq; hiſpāiæ legas:cui nr̄æ opioni Columella aſtipulať.Sola īqt ille ex p̄cioſis piſcibus murena:q̄uis tharthesiaci carpathiiq; pelagi.qđ eſt ultimū uernacula:quo uis hoſpes fretro p̄egrinū mar̄ ſuſtiet:hæc ille:qbus uerbis apte colligiť:aut hāc quā p̄poſui emēdatam eſſe lectionem:aut certe aliam ab ea quæ inuoluit longe diuerſam. Intempeſtiue:alieno etiam tp̄e luxuriantis. In ſacrificio:interim cum ſacrificaret.

PHI. Viſcus:carnes holocauſtoꝝ:uiſcera.n.nō tātum inteſtina dicius:ſed q̄cq̄d ſub corio ē:uñ & uiſceratio dicta : cuius ſupra meminimus:eſt aūt nominatiuus ſinglāris:ut ait ſeruius hoc uiſcus huius uiſceris:qđ lucretii auctoritate fulciť ſcribētis libro p̄rio de reꝝ natura:uiſcus gigni

Sanguen

ſanguēq; creari:ubi annotādum eſt ſanguē a lucretio dici ut carmen:ſicut a Catone quoq; uſurpatū eē obſeruauimus:q ait deſatigatū uulneribus atq; ſpirātem:ꝙ ſanguen oē deflexerat cognouere. Farra:quæ in ſacris adhibebanť. E foco:qm̄ ad rem di

far toſtum in ſacris

uinā niſi toſtū far nō adhibebať nam ut ait pli.i.xyiii.nūma pōpi

uiſcus & farra pœne rapta e foco manderet:circaq; uiarum popinas fumantia obſonia uel pridiana atq; ſemeſa.

De ſæuitia & crudelitate eiuſdem.

PRonus uero ad cuiuſque & quacunque de cauſa necem atque ſupplicium . Nobiles uiros condiſcipulos & æquales ſuos omnibus blanditiis tantum non ad ſocietatem imperii allicefactos uario genere fraudis occidit : etiam unum ueneno manu ſua porrecto in aquæ frigidæ potione quam is affectus febre popoſcerat tum fœneratorum. & ſtipulatorum publicanorumque qui unquam ſe aut Romæ debitum : aut in uia portorium flagitaſſent : uix ulli pepercit . Ex quibus quendam in ipſa ſalutatione ſupplicio traditum ſtatimq; reuocatum cunctis

lius inſtituit deos fruge colere & mola ſalſa ſupplicare atq; far torrere:ſtatuitq; nō eſſe puꝝ ad rem diuinā

fornacalia

niſi toſtū idem fornacalia īſtituit farris torrēdi ferias. Fumātia:adhuc feruētia:cum tam diu temperandū ſit:ut feruor ille itollerandus deferueſcat.uitelius cuius palatum erat occalloſum moræ impatiēs īuadebat appetēter dapes adhuc fumātes. Vel pridiana:hoc ad ſordidā gulā uitelii referas:q etiam dimidiata obſonia quæ priori die ſuperfuiſſent in popinis mandere non erubeſcat:merito egeſippus lib.iiii.ingt.uitelius epulabatur:qui ſi diutius uixiſſet luxuriæ ſumptibus & præcio menſarum romani imperii opes abliguriſſet:apud eundem ait cecinna uitelium nihil aliud niſi uino ſolutum eſſe & inter cōuiuia pridianas ſemper ructantem epulas:niſi ut ebrius pereat ſine ſenſu doloris:idem uitelianam uoraginem uocat hanc uitelii ingluuiem.

uiteliana uorago
condiſcipulatus
Synchroni
allicefactuſ
uenenū alexandro in frigida
frigida febricitantibus data

Cum diſcipulos:græci συμάφειτασ uocant inde condiſcipulatus dictus pro inſtitutione ſub eodem præceptore. Equales:coeuos:quos græci σύκχρονουσ dicūt quaſi contemporaneos. Tantum num.etiam nū:Ita enim uidetur exponendum:potius q̄ a contrario ſuper qua particula ſubtiliter perpenſæq; deſeruimus in ſuperioribus. Allicefactos:pellectos attractos in ductos. Etiam unum:ſcilicet occidit. In aquæ frigidæ potione:ita necatus eſt Alexāder magnus:cui philippus & iolas regii prægustatores in aqua frigida uenenum propinquarunt:britannico quoq; in aqua frigida uenenū a miniſtris datum eſt.

Affectus febræ:calida febris uiſceribus infuſa:quærit ardoris æſtuantis refrigerationem inuitatq; febricitantem ad frigidam aquam appetendam:quæ non ſemper noxia eſt:cum ſæpe remedia cōtraria proſint:ubi ſolita non profuerūt:hinc legimus petronem medicū dare ſolitū in potu aquam frigidam febricitantibus qui ſi mouerat ſudorem explicuiſſe ſe ægrum indicabat:ſi non mouerat plus etiam aquæ frigidæ ingerebat:aſclepiades quoq; aquam frigidam tempeſtiue dando ægros curabat. Tum funeratorum. ordo eſt uix pepercit ulli fœneratorum & ſtipulatorum publicanorumque : de fœneratoribus publicaniſque ante dictum eſt : ſtipulatores uero dicuntur : qui per interrogationem obligant promiſſorem : hæc enim duo

ſtipulator & promiſſor opponunt̃:quod ꝑſæpe docẽt iuriſcõſulti & maxime libro.xlv.digeſtorũ titulo de uerboꝝ obligatiõibus:eſt aũt ſtipulatio uerboꝝ cõceptio:qbus is qui interrogat̃ datuꝝ facturumue ſe id quod ĩterrogatus ẽ reſpõdet:& ut inqt elegãter ulpianus turpes ſtipulatiões nullius ſunt momẽti.illud obſeruandũ ẽ ꝙ uerbũ hoc ſtipulor ĩ actiua ſignificatiõe quõ & paſſiua ablatiuo cõiungit̃:dicimus.n.ſtipulor a te:pro ĩterrogo te:& ĩterrogor a te.Iuuenalis quãtũ uis ſtipulare & ꝓtinus accipe quod do.& ſubauditur a me ſtipulare in actiua ſignificatiões & priſciáus allegat Suetonii teſtimoniũ ex libro quarto prætorum: ubi ſtipulari paſſiua ſignificatiõe dictũ ẽ:lectoria inqt quæ uetat minoré annis.xxv.ſtipulari:Plautus quoqꝫ paſſiue dixit: niſi dolo malo ĩſtipulatus ſis. Romæ debitum:ad fœneratores & ſtipulatores referendum.

Stipulatores ꝓmiſſores
Stipulatio
Stipulor
Portoriũ

Aut in uia portorium:hoc ad publicáos ꝑtinet:portoriũ enim ut inquit Nonius dicit̃ merces:quæ portoribus datur:& eſt uectigal quod ſoluit̃ portitoribus:ideſt pu̾blicáis:portitores ſunt etiã telõarii magiſtriqꝫ tributoꝝ:q operã in portu dabãt ĩferédaꝝ reꝝ & effere´daꝝ uectigal exigétes:plautus in aſinaria : ego pol iſtum portitorem priuabo portorio. In ipſa ſalutatione:in officio imperatoriæ ſalutationis: de qua ait gellius in ueſtibulo ediũ palatinarum omnis fere ordinũ multitudo operientes ſalutationem Cæſaris conſtiterant:ſalutigerulos appellat eleganter Plautus portitores ſalutationum:qui nomine matronaꝝ ibant ſalutatum. Statimqꝫ reuocatum:a ſupplicio cui traditus erat uitelii iuſſu.

Portitores
Telonarii
ſalutigeruli

M.AN. Viſcus:Lucilius. Viſceribus uiſcus gigni ſanguenqꝫ creari:ſunt uiſcera ut Seruio placet non tantum inteſtina:ſed quicquid etiam ſub corio eſt. Virgili. Tergora dirripiunt coſtis & uiſcera nudant. Lucretius:permixtus uiſcere ſanguis dicitur & hoc uiſcum uiſci:ſed tunc pro tenaci lentore aucupiis apto. Farra pœne rapta foco:Plinius:Mola ſalſa litant farra non habentes:mola ex farre & ſale conſtabat. Fumantia:feruentia adhuc. Pridiana : quæ pridiæ apposita fuiſſent. Pronus:tranſitio a luxuria ad crudelitatem. Condiſcipulos:qui ſub eodem:quo uitelius inſtituti fuerant præceptore. Aequales eiuſdem ætatis:quæ duæ neceſſitudinis cauſæ potuiſſent illum ab iniuria reuocare: niſi ſupra modum ſæuus fuiſſet.

Tantum non:omnia illis præter commune imperium pollicitus. Allicefactos:multis illecebris allectos.

Frigidæ:ad calidæ differentiam:utraqꝫ enim romani utebant̃.Martia.Frigida non deerit:non deerit calda petenti.Iuuena Gelidæ calidæqꝫ miniſter. Stipulatorum : qui pecuniam rogat quiqꝫ ſpondet ſtipulari dicitur:unde ſtipulatio & ſtipulator. Vlpianus.tris ait ſtipulationum eſſe ſpecies : iudiciales cautionales & communes:quarum cautionales fiunt:ut quis cautior ſit interpoſita ſtipulatione. Portorium merces: quæ portitoribus datur uel uectigal:quod portitori penditur:eſt enim portitor qui uectigal portus ideſt portorium conduxit & qui traducit homines ac uehit ad nauim de portu :uel in portum a naui : uel ad ulteriorem fluminis ſtagni ue ripam:græcauoce porthmea dicimus.Iuue.Tetrumqꝫ nouitius horret porthmea. In ipſa ſalutatione:quum ipſum ſalutatum ueniſſet.

clæmentiam laudantibus corã interfici iuſſit:uelle ſe dicẽs paſcere oculos. Alterius pœnæ duos filios adiecit deprecari pro patre cõatos:ſed & equitẽ Ro. ꝓclamãtẽ quũ rapet̃ ad pœnã hæres meus es exhibere teſtamẽti tabulas coegit utqꝫ legit cohæredẽ ſibi libertũ eius aſcriptũ iugulari cũ liberto impauit. Quoſdã & de plebe ob id ipm ꝙ uenete factiõi clar̃ maledixerãt ĩteriecit cõtẽptu ſui & noua ſpe id auſos opiatus. Nullis tamẽ ĩfenſior q̃ uernaculis & mathematicis.ut qſqꝫ deferret̃ ĩauditũ capite puniebat. Exacerbatus qđ poſt edictũ ſuũ:quo iubebat ĩtra calẽ.octobris urbe italiaqꝫ mathematici excederẽt:ſtatimqꝫ libellus ẽ propoſitus:

PHI. Clæmentiam laudantibus:eſt enim prima imperatoris dos clæmentia : & ut inquit Seneca nullum magis clæmentia ex omnibus quam regem ac principem decet : quam philoſophi ſic diffiniunt inclinationem animi eſſe ad lenitatem in pœna exigenda:huic contrariam imperiti putant ſeueritatem ſed nulla uirtus uirtuti contraria eſt:quid ergo opponitur clæmentiæ?crudelitas quæ nihil aliud eſt:quã atrocitas animi in exigendis pœnis: igitur cum Vitelius a ſupplitio deſtinato quendam reuocaſſet: cuncti re uera credentes principem miſericordia motum id feciſſe:laudauerunt eius clæmentiam perinde ac uirtutem imperatoriam:ſed uitelius atrox & ſanguíarius ideo illum reuocauerat:ut coram ipſo interficeret̃:tanquã non foret contentus cæde hominum:niſi ipſe oculos truculento ſpectaculo paſceret & oblectaret:hanc ſpectandi crudelitatem fuiſſe in domitiano Cor.Tacitus flebili querimonia complorat:aitqꝫ illum Nerone fuiſſe truculentiorem:cum in libro quem compoſuit de uita Iulii agricole ſoceri ſui ſic ſcribit.Nero tamen ſubtraxit:iuſſitqꝫ ſcelera non ſpectauit:præcipua ſub domitiano miſeriarum pars uidere & aſpici:cum ſuſpiria noſtra ſubſcriberent̃ :cum de notandis tot hominum palloribus ſufficere ſæuus ille uultus & rubor a quo ſe contra pudorem muniebat. Paſcere oculos:extat apud Cor.Tacitum eiuſdem uitelii uox ſæuiſſima: qua iactauit pauiſſe ſæculos ſpectata morte inimici nomine bleſi. Alterius pœne:ſenſus eſt patrem quendam damnauerat ad capitale ſupplicium pro quo cum filii duo pietate paterna extimulati deprecarent̃ iuſſit illos pariter cum patre necari. Equitem romanum:eques romanus in teſtamento hæredem ſcripſerat li-

Clæmentia quid
Nulla uirtus uirtuti contraria crudelitas.

Heres ex asse

uenetiāi

bertū ſuū una cū uitelio:Vitelius q publicāos pūiebat:quoꝝ ordo erat equeſter:ignarus huius teſtamenti
ad pœnā rapi iuſſerat equitē romanū:q cū ꝓclamaret ſe īdignū eē ſupplicio:ppea qđ hæredē prīcipē ſcripſe
rat.uoluit ut tabulæ teſtamētariæ exhiberent̃:& cū legiſſet ſe nō ex aſſe hæredē cōſcriptū: ſed ſibi cohære
dē eſſe aſcriptū libertū teſtatoris:utrūq; iugulari iuſſit:& teſtatorē & libertū cohæredē. Venetæ factioni
in ſupioribus facta mētio ē copioſa de ueneta & praſina factiōe:& cū Caligula & Nero praſinæ factioni fa-
uerēt:uitelius uenetā fouebat & uenetiāis erat addictus:ſic.n.appellant̃ aurigarii uenetæ factiōis : ex quo
plebeios quoſdā tāquā fautores praſinæ factiōis īteremit : q ī uenetiāos cōuitia īgeſſerāt & ꝓbra:tāq̄ id fa
cerent:ppea qđ ipm uiteliū cōtēnerēt & ſpe nouaꝝ reꝝ alerent̃:q̄ uernaculis & mathēaticis: qdā iunctim
legūt ſubducta pticula copulatiua:uernaculis mathematicis:ut ītelligas uiteliū īfenſum fuiſſe mathemati-
cis genethliaciſq; nō alienigēis:ſed īdigēis & rōæ natis:qđ ſi deſiūctī legas uernaculis & mathēaticis nimiꝝ
ītelligas uiteliū ifenſum fuiſſe ſeruitiis romæ natis:quos uernas & uernaculos uocāt:& mathēaticis:qđ ge-
nus hoīuꝫ merito īuiſuꝫ eē debet utpote īfidū fallax atq; uāidicū. Deferret̃:accuſaret̃. Inauditū:cōtra le
gē quæ ut inqt egeſippus uetat īauditos exitio dari. Vrbe Italiaq; excederēt.Cor.Ta.meminit huius edi
cti uiteliāi:quo pulſi Italia mathēatici ſunt:alibie memorauimus:quēadmodū mathēatici ſæpe ex urbe &
Italia pulſi fuerūt:qđ genus hoīuꝫ potētibus īfidū ſperātibus fallax ē:qđ ut utar Taciti uerbis ī ciuitate no-
ſtra & uetabit̃ ſp & retinebit̃. Libellus ē ꝓpoſitus:publicatus & in ꝓpatulo affixus ſine auctoris nomīe.

Mathe matici nauidici

Mathe matici pulſi Italia

M.AN. Hæres meus es:conſtitui te hæredem. Cohæredem:hæreditatis participem. Libertum eius
damnati equitis. Venetæ factioni:cui ipſe fauebat de aurigarum factionibus abunde ſupra.Capitolinus.
uenetæ factionis homines uenetianos dixit:multas inquit a uenetianis paſſus eſt iniurias. Contemptu ſui.
in ſui inuidiam.Noua ſpe:nouarum rerum fiducia. Vernaculis mathematicis:aſtrorum peritis romæ na
tis nam ſi diſiunctim uernaculis & mathematicis legas:nil ex priore dictione ſequitur niſi oraculis pro uer
naculis quis legendum dixerit. Propoſitus:in publico ſine certo auctore poſitus.

PHI. Chaldeos:mathematicos:de quibus ante dictum eſt:uerba aūt hæc in libello propoſito cōtinebā
tur quod dicerent chaldei:ideſt mathematici bonum fatum & fœlix futuꝝ romano populo:ne uitelius
uiuus pueniret ad Cal.octobres:quod tempus præſtituerat mathematicis pellendis. Vitelius germanicus
ſupra memorauimus uiteliū cognominatum fuiſſe a militibus germanicum:quando in germania cōſaluta
tus fuit imperator : qui filium quoq; infantem germanicum appellauit. Suſpectus in mortem matris:tan
quam maternæ mortis ipſe auctor & molitor extiterit. Aegre:ægro tāti matri quæ ſextilia nominabatur
fœmina ꝓbitate cōſpicua. Ca-
tha mulier̃:cathi populi ſunt ger
maniæ iuxta herciniam ſiluam ſi
cut hiſtorici prodiderunt:germa
ni uero ineſſe aliquid ſanctum
& prouidum fœminis ſuis putāt
quarum nec conſilia aſpernant̃
nec reſponſa negligunt: unde olī
auriniam & cōplures alias uene-
rati ſunt germani tanq̄ deas tra-
dit.Cor.tacitus uidiſſe ſe ſub di-
uo ueſpaſiano ueledā diu apud
pleroſq; numinis loco habitam
cuius meminit Papinius in pri-
mo ſiluaꝝ.ſic ſcribens captiueq;
præces ueledæ:quæ maxima nu
per gloria.ſenſus eſt:mulier ger-
mana ex gente cathorum fatidi-
ca prædixerat uitelio illum fir-
miter īperatuꝝ : ſi matri ſuper-
uixiſſet:ex quo ſuſpitio orta eſt
uiteliū īperandi cauſa ob id uati
cinium fatidicæ mulieris germa
næ matrem necaſſe: itaq; hoc in
loco catha mulier ſignificatur
germana fatidica ex cathis populis:alias uero Catus dicitur acutus:inde cata dicta acuta ut īterpretat̃. M.
Varro & hinc Seſtus helius ob iuris ciuilis periciam catus dictus:nō tā quod eſſet ſapiens quam ꝗ eēt acu
tus.porphyrio apud Oratiū catum ſignificare ait doctum & expertū:Plinius dixit in.vii.reliquis animi bo
nis præſtitere & apud cæteros mortales ſapientia:ob id cati corculi apud rōanos cognominati:ſed hæc de
catis ſignificātia nihil ad hunc locū. Tedio præſentium:uidet̃ Tacitus aſtipulari huic ſententiæ : cum ait
ſextiliam uitelioꝝ matrem nullis fortunæ illecebris in gaudium euectam domus tantum aduerſa ſenſiſ-

Germanicus uitellius.

Cathi

Fœminæ loco dearū ap̄ germanos

ueleda

Catus acutus

& chaldeos dicere bonum fatū eſt:ne Vitelius germanicus
intra eundē calēdaꝝ diē uſquā eēt. Suſpectus & in mortem
matris fuit q̄ſi ægre præberi cibū prohibuiſſet : Vaticināte
Catha muliere:cui uelut oraculo acqeſcebat:ita deinde fir
miter ac diutiſſime imperaturū ſi ſuperſtes parēti extitiſſet.
ut alii tradunt ipſam tedio præſentiū & imminentium metu
uenenum a filio impetraſſe haud ſane difficulter.

De appatu exercitus cōtra Veſpaſianū & aliis geſtis eius.

OCtauo imperii menſe deſiuerūt ab eo exercitus me
ſiarū atq; pannoniæ:item ex tranſmarinis iudaicus
& ſyriacus ac pars in abſentis pars in præſentis Ve
ſpaſiani uerba iurarunt. Ad retinendū ergo cæterorum ho
minum ſtudiū ac fauorem nihil non publice priuatimque
nullo adhibito mō largitis eſt. Delectū quoq; ea cōditiōe in
urbe egit:ut uolūtariis nō modo miſſiōem poſt uictoriam:
ſed ēt ueteranoꝝ iuſtæq; militiæ cōmoda polliceret̃ . Vrgē
ti deinde terra mariq; hoſti hinc fratrē cū claſſe ac tyrōibus

ſe:idem eiuſdẽ mortis meminit nulla ĩſimulatiõe filii Vitelii:ſic enim inqt erat illi & feſſa ætate parẽs.quæ tamẽ paucis ante diebus opportuna morte excidiũ domus ꝑuenit & nihil e pricipatu filii aſſecuta niſi luctum & bonã famã. A filio:Vitelio pricipe:hic tamẽ mrẽm in capitolio cõplexus ĩ pricipio ſui pricipatus auguſtæ noĩe decorauit. Haud ſane difficulter:tanq̃ ſceleratus filius nõ inuitus porrexit uenenũ matri: quã ſublatã extinctamq; eẽ cupiebat. Deſiuerũt:defecerũt rebellarũtq;. Exercitus meſiaꝝ:ſcribit Tacitus tertiã decimã legionẽ præbuiſſe exẽplũ cæteris duabus meſiæ legiõibus ut deſciſcerẽt a Vitelio & trãſgrederent in partes Veſpaſiãi:in pãnonia uero legiões tanq̃ galbianæ dolorẽ iráq; bebriacenſis pugnæ retinentes haud cõtanter Veſpaſiano acceſſerũt & ut ait Tacitus meſici ac pannonici exercitus iuncti dalmaticũ quoq; militẽ traxerũt:meſia aũt prouincia iungit pannõiæ:quas meſias pluraliter dixit ſicut hiſpanias & gallias & germãias pluratiuo numero uocitamus:in meſia ſunt dardani meſi thraces pontoq; cõtermini ſcythæ. Iudaicus & ſyriacus:iudaico exercitui præerat Veſpaſianus:ſyriaco mucianus q ueſpaſianũ ĩpulit ad ĩperiũ capeſſendũ. Pars in abſentis:exercitus meſici pannoniciq; utpote remotiores iurarũt in uerba ueſpaſiani abſentis iudaicus uero exercitus iurauit in uerba præſentis:mutiãus aũt adegit milites ſyriacos in uerba ueſpaſiani. Nihil:nõ oĩa. Nullo modo:nulla mẽſura & temperamẽto. Delectũ: militarẽ. Voluntariis:q ultronei & ſua ſpõte ſe uitelio obtuliſſent. Miſſionẽ:honeſtã ĩtellige : quæ emeritis ſtipendiis ab imperatore indulgeri ſolet. Vrgenti hoſti:cũ flauiani duces a ueſpaſiano præmiſſi ex omni parte inſtarent cũ litteræ edictaq; ueſpaſiani ad oẽs legiones ſollicitandas per diuerſa loca præmitterent:tandem irruptione hoſtium atrocibus undiq; nuntiis exterritus uitelius cecinnam ac ualentem expediri ad bellum iubet. Hinc:ex maritima expeditione. Fratrem.L.Vitelius ſignificat:qui fuit par uitiis fratris & principatu eius uigilantior:qui cum exercitu erat terracinæ. Hinc:ex terreſtri.

mors mris uitelii | meſia prouincia

M.AN. Et chaldeos:dicere bonũ factũ.Mathematicos dicere:quod bono fato ciuitatis futurũ eſſet ut uitelius & alia quæ ſequunt. Vſquã eſſet:ſed ante eũ diem periturus. Suſpectus:fuit in ſuſpitionem uenit.q.auctor fuerit tollẽdæ matris. Aegre:inferme. Catha:cathus ab Horatio pro docto a Cicerone pro ſapiente accipitur:ſed & callidus ardens ingenioſus cathus dicitur :unde uideri poteſt:Cathæ nomẽ factũ: quãquã altera ſyllaba aſpirata ad differentiam fortaſſis nomen ubiq; notatum reperio. Impetraſſe: præcibus a filio cõtendiſſe: ut ſe ueneno tolleret. Haud difficulter.q.d.libens homo impius id matri præſtitit. Meſiarum:quia duplex meſia ſuperior & inferior. Ex tranſmarinis : qui traſmare erant. Pars in abſentis uerba:ut meſiaci exercitus:qui longe aberant. Fratrem:Lucium uitelium.

Cathus

& gladiatorum manu oppoſuit:hinc & bebriacẽſes copias & duces:atque ubiq; aut ſuperatus:aut proditus ſalutem ſibi & milies ſeſtertium a Flauio ſabine ueſpaſiani fratre pepigit:ſtatimq; pro gradibus palatii apud frequentes milites cedere ſe imperio quod inuitus recepiſſet profeſſus : cunctis clamantibus rem diſtulit : ac nocte interpoſita primo diluculo ſordidatus deſcendit ad roſtra.multiſque cum lachrymis eadem uerba uerum e libello teſtatus eſt. Rurſus interpellante milite ac populo & ne deficeret hortante:omnem operamque ſuam certatim pollicente animum reſumpſit:Sabinumq; & reliquos flauianos nihil iam metuentes

PHI. Bebriacenſes copias & duces:cecinnã ualentemq; ſignificat:quos expeditionem aduerſus flauianos ſummere iuſſit una cum illis copiis militaribus: quibus apud bebriacũ othonianos profligauerat : ſed ut ait tacitus nõ uigor corporibus : nõ ardor priſtinus aĩs militũ in erat : quos urbanæ delitiæ ſubneruauerunt: itaq; uideres fluxa uitelianorum arma:ſegnes equos ĩpacientemq; militẽ ſolis puluerũ & tempeſtatũ. Vbiq; aut ſuperatus : apud Cremonã ĩprimis ſuperati ſunt: uiteliani ab Antonio prĩo: q erat accerrimus ueſpaſiãi partiũ ꝓpugnator cũ exercitu in Italiã ꝑmiſſus:tunc Cremõa colonia direpta fuit & incẽdio cõſumpta:adeo ut ſolũ ueneris templũ ſteterit ante mœnia:cohortes etiam quas uitelius habebat narniæ ſeſe dediderũt ducibus flauianis. Aut ꝓditus:ĩprimis cecinna ꝓditor fuit:q trãſiuit ĩ ptes ueſpaſiani cũ exercitu uitelio relicto:Fabius quoq; ualẽs apud inſulas ſtechadas a paulino captus eſt:q mox urbini in cuſtodia fuit interfectus galbæ ꝓditor:uitelio fidus & alioꝝ ꝑfidia illuſtratus a lucilio baſſo proditam fuiſſe claſſem rauẽnatẽ tradũt : trierarchoſq; inuaſiſſe imagines uitelii iam in ueſpaſianũ inclinantes claſſem quoq; miſẽnẽſem Claudius cẽturio ad defectionẽ traxit:crebra trãſfuga uiteliãoꝝ uiſebant. A flauio ſabino:hic eo tẽpore:quo bellũ inter uitelianos & flauianos gerebat : Romæ erat præfectus urbis ſenecta inualidus:quem uitelius quamuis ueſpaſiani fratrẽ minime uiolauerat. Salutẽ & milies ſeſtertium: Antonius primus & uarrus flauiani duces obtulerunt uitelio ſalutem & pecuniam & ſecreta campãiæ:ſi depoſitis armis ſe ac liberos ſuos ueſpaſiano permiſiſſet:præterea uitelius & ſabinus ueſpaſiani frater crebris ſermonibus de pace ponendiſq; per conditionem armis agitauere:ſæpe domi collocuti ſunt : poſtremo in æde apollinis pactionẽ facere adhibitis teſtibus duobus cliuio ruffo & ſilio Italico quod ſi tam facile ſuorum mẽtes uitelius flexiſſet q̃ facile ipſe ceſſerat:incruẽtam urbẽ ueſpaſiani ĩtraſſet exercitus. Cedere imperio:uitelius apud milites ſuos concionatus pauca dixit & præſenti meſticiæ congruentia: cedere ſe paci

Fluxa uitelianorum arma | Cremona incenſa | Nex fabii ualentis | Flauius ſabinus | Silius Italicus teſtis i pactione

& repu.rogando milites.ut memoriã ſui continerent:fratreq́ꝫ & coniugem & ĩnoxiam liberoꝝ ætate miſe
rarent:ſimul filiũ ꝓtendens modo ſingulis modo uniuerſis cõmendabat lachrymabũdus. Cũctis claman
tibus:lege reclamantibus:cœpunt.n.reclamare & recuſare:ne cederet impio. Ré diſtulit:de impio depo-
nédo narrat Tacitus uiteliũ paratam fuiſſe cedere impio:ſi modo ſuoꝝ mẽtes flecteř potuiſſet:ſed ut q̈ſqꝫ
uitelio fidus erat ita pacem & cõditiones pacis abnuebant.Dedecus & pericula oñtantes:ſi ceſſiſſet Veſpa-
ſiano:hortabanturqꝫ ut potius ꝑ uirtuté effundere ultimũ ſpm̃ uellet:q̃ per ludibrium & contumelias:ſed
Diluculare ſurdæ ad fortio conſilia uitelio aures obruebanť. Diluculo:iam luce apparẽte:inde diluculare eſt dilucu
lũ fieri:Gellius iccirco die craſtino ubi primũ diluculabit:fac amicos adeas. Sordidatus:ſordida & ſqua-
lenti ueſte ĩdutus.in hanc ſniam Tacitus pullo amictu palatio digrediť meſta circũ fama miſſo ad flauiãos
Sordidus duces nũcio:q ſubueniri ſibi artaſqꝫ res nũciaret:ſordidus ex moribus:ſordidatus ex cauſa diciť.Cicero in
ſordidatuſ piſonem.Nec minus letabor cum te ſemꝑ ſordidum:q̃ ſi pauliſper ſordidatũ uiderem. Ad roſtra:ut ꝓ ro-
ſtris contionareť:mox interpellatus e roſtris fratris domũ petiit : quæ foro imminebat. Eadem uerba:q
bus apud milites uſus fuerat ꝓ gradibus palatii dicẽs ſe cedere uelle impiö romano. E libello:in quo ꝑſcri
pta hẽbat uerba:q̃ dicebat tales dñr de ſcripto facere uerba:q ad libellũ reſpiciũt & de ſcripto loquunť:Ci
cero reciteť oro̅:quæ ꝑꝑ eius magnitudiné dicta de ſcripto eſt. Rurſus interpellante:iteꝝ oro̅nem uitelii
interrumpẽtibus militibus:ſicut prius ĩterrruperat. Ne deficeret:ne ſuccũberet langueſceretqꝫ animo ĩfra
cto & meticuloſo. Certatim:pro uiribus. Animũ reſumpſit:q prius metu pauẽs exanimatuſqꝫ defecerat:
hortamẽtis populi militũqꝫ confirmatus:aĩum alacritatemqꝫ quam iam perdiderat recepit. Sabinũ:fratré
Flauiani Veſpaſiani. Flauianos:a flauio ueſpaſiano flauiani dicti eius factionis fautores ſectatoreſqꝫ.

M.AN. Aut uictus:nam circa Cremonã bis uiteliãi uicti:& rurſus Cremõa ipſa direpta. Aut proditus
cecinna.n.a uitelio ad ueſpaſianũ defecit Fabius ualens:& ipſe ad ſthecadas ĩſulas oppreſſus eſt. Saluté &
milies ſeſtertiũ:ut ſibi incolumitas cũ ea pecuniaꝝ ſumma concedereť. Cũ flauio ſabio:Veſpaſiani fratre
q romæ erat. Cedere:impio dignitate abire. Ré diſtulit:ſero ceſſit. Sordidatus:ſordida ueſte reoꝝ mo
re amictus. Eadem uerba:uti cederet imperio quod inuitus recepiſſet. Deficeret:ne fractus animo ſibi
ipſi deeſſet. Flauianos:flauiane factionis. Nihil iam:poſt pactionem.ſ.cum uitelio factam.

ui ſubita in capitolium compulit:ſuccenſoque templo Io-
uis optimi maximi oppreſſit quum & prælium:& incendiũ
e tyberiana proſpicere domo inter epulas non multo poſt
pœnitens facti:& in alios culpam conferens uocata concio
ne iurauit:coegitqꝫ iurare cæteros nihil ſibi antiquius quie
te publica fore. Tunc ſoletum a latere pugionem cõſuli pri
mum:deinde illo recuſante magiſtratibus ac mox ſenatori-
bus ſingulis porrigens nullo recipiente quaſi in æde cõcor
diæ poſiturus abſceſſit.ſed quibuſdam acclamantibus ip̄m
eſſe cõcordiam rediit:nec ſolum retinere ſe ferrum affirma
uit:uerumetiam concordiæ recipere cognomen.

De concordia per eum tentata cum Veſpaſiano.

SVaſit ſenatoribus ut legatos cũ uirginibus ueſtali
bus mitterent pacem:aut certe tempus ad conſul
tãdum perituros. Poſtridie reſponſa operienti nũ
ciatum eſt per exploratorem hoſtem appropinquare. cõti-
nuo igitur abſtruſus geſtatoria ſella duobuſ ſolis comitibus

PHI. Vbi ſubita:ſcribit Taci-
tus Cor.martialé a flauio ſabino
miſſum fuiſſe ad uiteliũ cũ man
datis:ne pacta iã ĩſtituta turbaré
tur:uitelius culpã in milites con-
ferẽs monuit martialé:ut per ſe-
creta abiret:ne a militibus ſuis ĩ-
terficereť:erat.n.ipſe id tpis neqꝫ
uetandi neqꝫ iubendi potens nõ
iam impator:ſed tm̃ cã belli: uix
reuerſus erat Martialis in capito
liũ:qđ uelut arcẽ tutiſſimã flauia
ni ĩſederant:cum repente milites
uiteliani furẽtes:nullo duce aſcẽ
dunt erecta acie in capitoliũ:ubi
exorto conflictu flauiani uitelia-
nos obruebãt tegulis ſaxiſqꝫ:nec
tñ ſiſti poterant ſcandentes uite-
Capitoliũ liãi:tũc capitoliũ clauſis foribus
cõflagrauit ĩdefenſum & ĩdireptum confla-
grauit:ambigiť utrꝫ oppugnato-
res ignem tectis iniecerit:articus
conſul ſe capitolini ĩcendii aucto
rem profeſſus eſt:id facinus poſt
conditam urbem luctuoſiſſimũ fœdiſſimũqꝫ populo Romano accidiſſe auctor eſt Tacitus. E Tyberiana
domo:q̃ fuerat Tyberii. Inter epulas:ſcribit Egeſippus quod uitelius epulabatur:ne amitteret moriturus
prandium & redundatioribus:ut in extremis ſolet:menſe ſibi ultimo dapibus refaciebatur:obruebat ſe ui
ni poculis ut ſenſum amitteret futuri uel opprobrii uel periculi:eumqꝫ ex conuiuio ad ſupplicium raptum
eſſe tradit. Pugionem conſuli:ſcribit Cornelius Tacitus:uitelium exolutum a latere pugionem porrexiſ-
ſe conſuli:ueluti ius necis uitæqꝫ ciuium tradentem ſed aſpernante conſule & reclamantibus qui adſtiterãt
diſceſſit uelut poſiturus in ede concordiæ. In ede concordiæ:in ſuperioribus annotauimus quemadmo-
dum pluribus templis concordia dea romæ fuerat decorata:relege quæ in Tyberio ſcripta ſunt. Ipſum eſ
ſe concordiam:nil apertius hac aſſentatione:qua uitelius dicitur eſſe ipſa concordia dea:cum potius diſcor
dia dici debuerit:utpote auctor ac inſtinctor diſcordiarum turbarumque ciuilium: Ferrum : pugionem:

quẽ in æde cõcordiæ ponere uoluerat. Cõcordiæ cognomẽ:ut uitelius cõcordia diceret̃. Vt legatos:cũ uirginibus ueſtalibus:ſcribit Tacitus uiteliũ uocato ſenatu legatos dirrexiſſe ad exercitus flauianos:ut prætextu reipub.Cõcordiá pacẽq; ſuaderét:legati quorũ ius ſacrũ & uenerabile eſſe ſolet & debet uiolati ſunt adieruntq; extremũ diſcrimẽt:q iuerant ad petiliũ cerealẽ unũ ex ductoribus flauianis:tũc uulneratus fuit arulenus ruſticus legatiõe & prætura ĩſignis:ob hoc dixit Plinius in prĩo epiſtolarũ. Arulenũ a regulo inimico nũcupatũ eſſe ſtigmoſum uiteliana cicatrice.æquioribus animis accepti ſunt:qui ad Antoniũ alterũ flauianarũ partiũ ducem uenerant:obuiæ uenerũt & uirgines ueſtales cũ epiſtolis uitelii ad Antoniũ ſcriptis:Antonius uirgĩes cũ honore remiſit uitelioq; reſcripſit direpta eſſe belli comertia ob trucidatũ ſabinũ ueſpaſiani fratrem & ĩcenſum capitoliũ. Virginibus ueſtalibus:annotauimus in prĩo cõmentario uirgĩes ueſtales mitti ſolitas fuiſſe deprecatrices ſicut olim a meſſalina miſſæ fuerãt ad Claudiũ depcãdũ:ſicut cæſari a ſylla uitã ueniãq; depcãtes ĩpetrauerũt. Aut certe:tẽpus ad cõſultãdũ uirgĩes ueſtales poſtulauerant ab antõio eximi ſupremo certamine unũ diẽ:ſi hæc mora ĩteriecta fuiſſet facilius oĩa conuẽtura. Operiẽti:expectanti præſtolãtiq; uitelio. Hoſtem appropinquare:flauiani tripartito agmĩe Romã acceſſerũt:plia multa & uaria ĩter flauiãos & uitelianos ante urbẽ facta. Cõcurrerũt:& in cãpo martio ĩfeſtæ acies:ſed p flauiãis fortũa fuit po.rõanus aderat ſpectator tanq̃ in ludicro certamĩe. Abſtruſus geſtatoria ſella:Cor. Tacitus ſic ſcribit.uitelius capta urbe p auerſã palatii portã auẽtinũ ĩ domũ uxoris ſellula deferẽ. ut ſi diẽ latebra uitaſſet teracinã ad cohortes fratrẽq; pfugeret: geſtatoria ſella q geſtari & deferri a lecticariis ſolet alio nomĩe geſtatoriũ nomĩaẽ:uñ illud ex libro ſecũdo machabeorũ.In geſtatorio torquebaẽ anthiochus.

Stigmoſus uiteliana cicatrice

Fortũa p flauianis

Geſtatoria ſella

M.ANTO. Iouis optimi:ideſt capitolini Iouis:quod Targnius priſcus uouerat:Seruius Tullius:& Tarquinius ſuperbus erexere exactis regibus Horatius puluillus conſul dedicauit:quod.L.Scipione:&.C.Narbano conſulibus incendio abſumptũ ſcylla inſtaurauit:dedicauit uero Luctarius Catullus nouiſſimæ præſenti tumultu conflagrauit ſceleris auctorem:Acticus ſe poſtea eſt profeſſus. Oppreſſit ſabinũ:ſcilicet qui ad uitelii conſpectũ obtrũcatus ad germãias eſt ſcalas proiectus:Cornelius eſt auctor. Tyberiana domo: de qua bis ſupra. In alios qui:ſabinũ oppreſſerũt. Conſuli primũ:Quinto actico.qui dum conſul cũ eo erat. Vt legatos:cũ uirginibus ueſtalibus legati:miſſi:arulenus ruſticus:qui uiolatus eſt:& Muſſonius ruffus.hic eſt ruſticus ille:quem ſtigmoſum uiteliana cicatricea Regulo appellatũ Pli.in epiſtolis ait:qppe q ĩ L.uitelii inuidiam uulnus a flauianis accepiſſet q̃q̃ legatus & prætor ĩ altera caſtra uirgĩes ueſtales ſummo honore ab antonio:q alteris caſtris præerat : acceptæ ac dimiſſæ ſunt bina enim flauiorũ caſtra urbi iam admota erant qđ ad ueſtales uirgines attinet uidenẽ mihi Romani ueteres qđ alio loco dixĩus illarũ operæ uſi in deprecanda pœna & gratia recõciliãda.qđ & Cice.planæ demõſtrat Gelli exemplaria uidenẽ oſtẽdere & in lege agraria ciceronẽ id quoq; demõſtraſſe ubi illud eſt:nulle ſunt uirgines quæ me a nobis deprecenẽ quẽ galli textũ nos ſicuti in Cæſare dictatore ea uerba poſuimus ſed emendatiſſimus Ciceronis codex non uirgines ſed imagines habet quod omnino magis probo.

piſtore & coquo Auentinum & paternam domum clam petiit:ut inde in campaniam fugeret.Mox leui rumore & icerto tanq̃ pax impetrata eſſet referri ſe in palatiũ paſſus ẽ:ubi cũ deſerta omnia reperiſſet dilabentibus & q ſimul erant zona ſe aureorũ plena circũdedit: cõfugitq; ĩ cellulã ianitoris religato pro foribus cane:lectoq; & culcitra obiectis.

PHI. Piſtore & coquo: antiq coquos non habebant in ſeruitiis eoſq; ex macello cõducebant deinde ĩter mãcipia coqui ſicut & piſtores recepti ſunt . hinc ait Marcellus iuriſconſultus : libro de legatis tertio . ſi unus ſeruus plura artificia ſciat : & alii coqui legati fuerũt:alii textores:alii lecticarii:eĩ cedere ſeruũ dicẽdũ ẽ cui legati etiam ſunt ĩ quo artificio plerũq; uerſabaẽ:uaſa coqnaria ex argento fieri caluus orator qſtus eſt ſcribũt iuriſcõſulti uaſa coqnaria in penu non contineri. Incerto:Siñe auctore ſine capite diuulgato. Referri ſe in palatium:ait Tacitus uitellum mobilitate ingenii in palatium regreſſum eſſe: quod deſertum reperit. Dilabentibus:Tacitus dilapſis etiam infimis ſeruitiorum aut occurſum eius declinantibus id genus exempla affari nos monent:cũ fortuna mutari fidẽ mortaliũ:q ĩ rebus ſecũdis cateruatĩ cõfluũt ĩ aduerſis dilabunẽ. Zona aureorũ plena:in libro annotationũ enarrãtes illũ Iuuenalis uerſum:obrutus & zonum morſu leuaq; tenebit:retulimus:quemadmodũ mos fuit apud priſcos ut aurũ monetale in zonis haberẽt unde alexander romanus imperator dicere ſolebat.miles nõ timet niſi ueſtitus armatus calciatus & ſaẽ & hẽns aliquid in zonula.plura in annotationibus noſtris leges ad hãc rem conducentia. Circũdedit:tanq̃ id ſibi pro uiatico futurũ eſſet.Itidẽ apud Apuleiũ plotina ſpectate fidei fœmĩa zonis auro monitali refertis incincta maritũ extorrẽ comitata eſt. In cellulam ianitoris:cella ianitoris ppe hoſtiũ ediũ fieri ſolet: ubi ianitor religatus excubat.hinc ait Ouidius.ianitor indignæ longa religate cathena. Pro foribus: ante fores obiectis ut ita latebra pudẽda ſemet occultaret. Agminis anteceſſores:Qui antecedebat flauianas copias agminatim aduentantes. Rimabanẽ:Scrutabantur & curioſe ueſtigabant. Rimari proprie dicunẽ ſues:cum paſcentes cibi gratia terram uertũt.lutatius grammaticus auctor. Ab his extractus : a Iulio placido tribuno cohortis pertractum e latebra uitelium Tacitus refert. Mendatio eluſit : dum ſe ui

Coq inter ſeruos

Vaſa coqnaria ex argento

Cũ fortũa mutari fidem

Aurũ in Zona

aurum monetale

Rimari

De capitone & uiliſſima morte eiuſdem.

IR uperant autē iam agminis anteceſſores: ac nemine obuio rimabant̃ :ut fit ſingula abiis extractus e latebra ſciſcitantes quis eſſet: nam ignorabatur:& ubi eſſe. Vitelium ſciret mendacio eluſit:deinde agnitus rogare non deſtitit:quaſi quædam de ſalute Veſpaſiani dicturus:ut cuſtodiret̃ iterim uel in carcere donec religatis poſt terga manibus iniecto ceruicibus laqueo ueſte diſciſſa ſemi nudus in forum tractus eſt : inter magna rerum uerborūq̃ ludibria per totum uiæ ſacræ ſpacium reducta coma a capite:ceu noxi ſolent:atque etiam mento mucrōe gladii ſubiecto: ut uiſcendam preberet faciem : neue ſummitteret quibuſdam ſtercore & cœno inceſſentibus aliis incēdiarium &

tellum eē diſſimulat. Vt cuſtodiret̃ iterim : rogabat uitelius cā mortis differendæ ut cuſtodiret̃ uel ī carcere: donec flauianos:duces alloqueret̃. Religatis poſt terga mãibus: Cor. Ta. iūcte tergū pōe mãus:laniata ueſta. fœdū ſpectaculū ducebat̃ mltis īcrepatibus nullo illachrymãte. Diſciſſa:lacerata diloricata. In forū: ꝓpulſus ē uitelius ad eū fori locū:ubi galba occiſus fuerat. Viæ ſacræ : ante

ſacra uia

dictū eſt ſacrā uiā in urbe Roma appellatā: qđ in ea fœdus ictū ſit īter Romulū & Taciū. olī Cæſar dictator intexit uelis uiā ſacrā ab domo ſua ad cliuū uſq̃ ī capitolium. Reducta:retroducta reiecta : ut facies reuelata occultari nō poſſet. Mucrone mēto ſubiecto:ſcribit Tacitus uiteliū īfeſtis mucrōibus coactū modo erigere os & offerre cōtumelius:nūc cadētes ſtatuas ſuas:plerūq̃ roſtra aut locum occiſi galbæ contueri. Summitteret: ad terrā demitteret. Inceſſentibus:impetētibus:ſtercore & cœno ſextus aurelius. multis cœno fimo & cæteris turpioribus dictu purgamētis uultū eius īceſſētibus p ſcalas gemōias trahit̃. Incēdiariū : quēadmodū nero īcēdiarius a flauio tribūo p cōtumeliā dictus ē:qa urbē Ro. īcēderat ita uiteliū īcēdiariū:uocauere pp īcēſuȝ capitoliū:tāq̃ illius luctuoſiſſimi īcēdii ipſe auctor extitiſſe.

Miſerãda uitelii ſors

Incēdiarius

M. AN. Auētinū:unū ex collibus urbis. Paternam domū: Cor. ī uxoris nō patris domū ueniſſe ait. In campaniam: terracinam potius:ubi frater cū exercitu erat:pfugeret. Impetrata:ab iis q in caſtra miſſi eſſent. Dilabentibus:abeuntibus. Qui ſimul erant:coquus & piſtor. Zona aureorum plena : aureis nummis præfixa. Interim : dum ea ducibus flauianis aut ipſi ueſpaſiano patefacere.

Reducta coma

Ludibria:illuſiones. Viæ ſacræ: qua ex palatio in forum deſcendebatur. Reducta:coma : capillis:& auertice & a fronte ī unū quaſi nodū compreſſis:ut magis conſpicuus eſſet. Ceu noxi ſolet:coma:ſcilicet reduci & in unū colligi. Mento:inferioribus faucū partibus iugulo imminentibus. Mucrone: cuſpide. Inceſſentibus:contumelioſe illudentibus. Incendiarium:ob capitolium incenſum.

Patinarius

PHI. Patinarium:Plautus appellat piſcem patinariū patīa cōditū:ſic. n. ait ī aſinaria:uel patiarium uel aſſum uerſes quo pacto iubet. patiarius uero dictus eſt uitelius ꝓpter illā luxurioſiſſimā patinā ut Paulo ante memoraui q̄ dedicauerat. ꝓpter quā Mutiãus illi exprobrauit paludes patinarū. Enormis:uaſta & immodica:nam ſicut ſolet ꝓceritas corpis nō parū uenerationis acq̄rere principibus : ita ſi enormis eſt & immodica magis dehoneſtamēto eſt:q̄ pulchritudini: dixit celſus longam ſtaturam matura cōfici ſenectute.

Burrus rubens

Rubidus panis

Quadriga

Rubida:rubēs rubicunda:burrus apud antiquos uocitabat̃ rubens ex cibo & potione. præterea panem rubidū appellauerunt parū coctū:Plautus in caſſina:in furnū calidū cōdito atq̃ ibi metorreto pro pane rubido. Venter obeſus:pinguis uber apud neuiū accipit̃ pro exili atq̃ gracilēto. Sub debile:modice debilitatū & infirmū. ſæpe dictū hanc particulam ſub ſignificare temperamētū. Impulſu:īpulſione. Quadrige:cōtra regulam grammaticorū ē ſīikωσ:ideſt ſingulariter q̄drigam dixit:ſicut & Plinius quadrigam dixit a myrmecide fabricatam ex ebore:quam muſca integeret alis. Aurigāti Caio:ſupra memorauimus uiteliū Caio caligulæ factum eſſe familiarem per aurigandi ſtudium. Apud gemonias. in tertio commentario ſatis ac ſuper de gemoniis ſcalis:illuc te cōfer ſi qd deſideras: ait Tacitus uitelium ad gemonias fuiſſe ꝓpulſum ubi corpus flauii ſabini iacuerat:ingeſtiſq̃ uulneribus cōfoſſum cōcidiſſe. uox nouiſſima non de generis aī:excepta fuit a circunſtātibus:nāq̃ tribuno inſultāti ſe tamē impatorē eius fuiſſe reſpōdit:ſextus Aurelius. per ſcalas ingt gemonias trahit̃. Excarnificatus:cōgeſtis uulneribus lācinatus euiſceratuſq̃ per carnificinā:ſicut carnifices dānatos īterdum minutiſſimis ictibus lēta morte cōficiunt. Amiãus Marcellinus:tanq̄ obtrectatorē audacē excarnificari ꝑcepit:tradit Sextus Aurelius numeroſis ictibus cōfoſſum interiiſſe. Confectus:trucidatus:tractus in tyberim. potuit uitelius Tyberius & tracticius nuncupari ſicut

uox uiteli nouiſſima

Excarnificatus

Tractitius

patinariũ uociferãtibus parte uulgi ẽt corporis uitia expro brante: erat enim in eo enormis ꝓceritas: facies rubida ple runq; ex uiolẽtia: uẽter obeſus: alterũ fœmur ſub debile im pulſo olim quadrigæ quũ aurigãdi Caio miniſtratorẽ exhi beret: tandẽ apud gemonias minitiſſimis ictibus excarnifi catus: atq; confectus eſt: & inde unco tractus in tyberim.

De tempore eius & interpretationem oſtenti.

PEriit cũ fratre & filio ãno uitę. vii. qnq̃geſimo nec fefellit cõiecturã eoꝝ: q augurio: qđ factũ ei Viẽnæ oſtẽdimus nõ aliud portẽdi ꝑdixerãt q̃ uenturũ in alicuius Gallicani hoĩs poteſtatẽ ſi qdẽ ab antõio primo aduerſariũ partium duce opp̃ſſus ẽ: Caii toloſæ nato co gnomine in pueritia Becco fuerat id ualet gallinacii roſtꝝ.

olim appellatus ẽ heliogabalus: q in latrina occiſus fuit deĩde ĩ tyberi tractus. Cũ fratre: de hoc ſic refert Tacitus. dein Lucius uitelius ĩterficiť par uitiis fratris: & pricipatu eius uigilãtior nec pin de ꝓſperis ſotius: quã aduerſis ab ſtractus. Factũ uiẽnæ: qñ ꝓ tribunali iura redẽti Vitelio gallus gallinaceus ſupra humeꝝ atq; in capite aſtitit. Portẽdi: ſignificari. Ab antonio primo: antonius primus accerrimus belli cõcionator ueſpaſianũ ſequutus grande momẽtũ addidit. erat enĩ ſtrenuus manu. Sermõe prõptus: diſcordiis & ſeditiõibus potẽs: raptor: largitor pace peſſimus: bello non ſpernẽdus: huius ꝑclara uirtus enituit ĩ bello uitelião: primus appellať a Tranqllo ob cognomẽtũ. dicebať enim antõius primus & ita a Cor. Ta. idẽtidẽ appellať. Egeſippus id apte indicat lib. q̃rto hiſtoriaꝝ ubi ait. prius: id. n. Antõio cognomẽtũ erat. de hoc ĩtellexiſſe Martialẽ exiſtimo ſic ſcribẽtẽ. iã numerat placido fœlix antõius æuo qndecies actas prius olympiadas. Toloſæ nato: & ob hoc hoĩ gallicão. notũ ẽ. n. toloſam ciuitatẽ galliæ narbonẽſis: in qua olĩ fuit tẽplũ ſanctitudie religioſum finitimis uenerabile. de hoĩbus calamitoſis dici ſolitũ ẽ: ꝑ ꝓuerbiũ uetus. ille hõ hẽbat aurũ toloſanũ: qđ ortũ ẽ. Qu. cepiõe: q cũ oppidum toloſanũ dirripuiſſet. multũq; auri ĩ eius oppidi tẽplis fuiſſet: qſqs ex ea dirruptiõe aurũ attigit miſero cruciabili exitu periit. Cuius rei Strabo iuſtinus & Gellius meminerũt. Becco: remãſit ĩ lĩgua uernacula nr̃a hæc dictio: ut beccũ appellemus roſtrũ nõ tã gallinacei q̃ oĩum auiũ phryges panẽ beccus appellãt: ex quo pſalmeticus ægypti rex olĩ cõiectauit phrygas primo extitiſſe mortaliũ: cũ hæc uox beccus ab infantibus ſuapte ſpõte fuiſſet pria deprõpta. hiſtoriã luculẽte pſcribit Herodotus ĩ euterpe: q̃ ſecutus opinior Apuleius: phrygas ſciẽter priogenios appellat lib. xi. de aſino aureo. De uiteli moribus & obitu ſic ſcribit Eutropius hic cum multo dedecore ĩpauit & graui ſæuitia nobilitatis. ꝑcipuæ ĩgluuie & uoracitate. qppe cũ de die ſæpe quartũ & qntũ ferať epulatus. Notiſſima certe cœna memoriæ mãdata eſt: quã ei uitelius frater exhibuit. In q̃ ſup cæteros ſumptus duo milia piſcium: ſeptẽ milia auium apposita traduntť: hic cũ nerõi ſimilis eẽ uellet atq; id adeo ꝓferret ut ẽt exeqas nerõis q̃ humiliter ſepultæ fuerãt honoraret: a ueſpaſiãi ducibus occiſus ẽ. Interfecto in urbe prius ſabino ueſpaſiani fratre: quẽ cum capitolio incẽdit. interfectus aũt eſt & magno dedecore tractus ꝑ urbẽ Romã publice nudus. Erecta coma: & capite eius: ſubiecto ad mẽtum gladio ſtercore inuolutus: & pectus ab oĩbus obuiis appetitum. Poſtremo iugulatus & in tyberi ꝓiectus ẽ. Etiam cõi caruit ſepultura: periit aũt ætatis anno ſeptimo & qnquageſimo: imperii menſe. viii. & die uno.

Nex fratris uitelii

Antonius cognomento primus

Toloſæ Aurũ toleſanum

Beccus phryges primigenii

Elogiũ de uitello

M. AN. Patinarium. & hoc ob patinæ dedicationẽ. Exprobrante. ꝓbri & cõtumeliæ loco obiiciente. Obeſus: uẽter: ꝑpinguis. C. Caligulæ: pricipi. Miſtratorem: ſe miniſtrũ illi circa curꝝ dũ aurigaret præbentẽ. Miutiſſimis ictibus: ut diutius torqreť. Excarnificatus: carnificis miſterio aut quo pacto a carnificibus dãnati ſolẽt trũcatus: tacitus cõgeſtis militũ uulneribus ad gemonias ſcalas trucidatũ ſcribit. Cũ fratre. L. uitelio. Ab antonio: huius. n. ductu uicti ſunt uiteliãi ad Cremonã: mox ab eodẽ legiões ad urbẽ admotæ. Toloſæ: ẽ toloſa narbonẽſis galliæ ciuitas. Cognomẽ becco: Maro cui nũc cognomẽ Iulo.

VEtus ſnĩa ẽ oĩum reꝝ eẽ uiciſſitudinẽ: nãq; pluuiæ ſerẽitas bello pax: ſterilitati fœcũditas tẽpeſtati trãqllitas uiciſſati ſuccedere cõſueuerũt. ſic & malis pricipibus bõi pricipes ſubſtituũť ut q̃ ꝑ ĩprobos afflicta ſũt & peſſũdata ꝑ bonos refoueãť & refocillẽť. ſicut a duobus ueſpaſiãis factus ẽ q exãguẽ feſſũq; terrarũ orbẽ romanãq; rẽp. ſæuitia tyrãnoꝝ exhauſtã diſſipatãq; refecerẽt atq; recreauerũt. nihil ꝑfecto ſalubrius bono pricipe: q iſtar bõi paſtoris greges ſuos nõ emaciãt ſed opimat. hoc ut faceř cõdiſcãt pricipes terraꝝ ſpectẽt & imiteť duos ueſpaſiãos patrẽ & filiũ bõitate ꝑcellẽtes & ĩpatoria maieſtate digniſſimos: Trãqllus ſcripturus flauii ueſpaſiãi ĩpatoris uitã repetit flauiæ gẽtis originẽ a maioribus: noſq; admõet nihil nocere uirtuti ſordidos natales: & qđ lux ĩgẽs & pura ĩterdũ emicat ex ꝑua ſcĩtila. nã cũ ueſpaſiãus obſcuro loco natus foret. tñ ꝑ uirtutẽ emerſit ſublimatuſq; e ad faſtigiũ pricipatus. Rebelliõe triũ pricipũ: galbã othonẽ uiteliũq; ſignãt.

Viciſſitudo rerum

Nihil ſalubrius bono principe

Incertũ: labãs & nutabũdũ. Vagũ: iſtabile & lubricũ: cũ ab galba ad othonẽ: ab othõe ad uitellũ: ab illo ad ueſpaſianũ mox trãſferreť nuſq̃ ſtabile & ſubnixũ. Gẽs flauia: hic flauius ueſpaſiãus dictus: hic a Iuuenale flauius ultius dr̃ Domitiãus. ſicut a papinio ĩ ſiluis flauius caluus. a flauia gẽte noĩati flauiãi duces ſe

CA. SVETO. TRANQVILLI LIBER DECIMVS DIVVS VESPASIANVS AVG. IMPERATOR.

De gente flauia & de progenitoribus Veſpaſiani.

REbellione trium principum & cœde incertũ diu:& quaſi uagũ imperium ſuſcepit: firmauitq; tandẽ gens flauia: obſcura illa quidem ac ſine ullis maiorũ imaginibus: ſed tamẽ rei publi. nequaquã pœnitẽda: cõſtet licet domitianum cupiditatis ac ſæuitię merito pœnas luiſſe. T. Flauius Petronius municeps Reatinus bello ciuili põpeianum partium centurio incertum ſpõte an euocatus, profugit ex pharſalica acie domumq; ſe contulit. Vbi deinde uenia &

ctatoreſq; ptiũ ueſpaſiani. Sine ullis imaginibus:nobilitas: familiaꝝ imaginibus ,pauoꝝ mlti iugis ſpectabat:& atria plẽa fumoſis imaginibus, nobilẽ facere credebãt. hic ecõtrario marius apđ ſaluſtiũ obſcuꝝ gẽus ſuũ & ignobile nõ diſſimulat ubi ait. ſcilicet
Imagies nobilitatis qa imagies nõ hẽo & qa mihi noua nobilitas eſt. mox ex iteruallo nõ poſſum inqt fidei cã imagies neq; triũphos aut cõſulatus maiorũ meorũ oſtẽtare. Nequaq̃ q pœnitẽda:ita Liuius. dõi militiæ q; ſub haud pœnitẽdo magiſtro ipſo anco rege rõana ſe iura rõanos ritus didiciſſe. Apuleius quoq; in apologia iqt. iuitaſſet iuuenẽ:neq; corpe:neq; aĩo:neq; fortũa pœnitẽdũ. Cõſtet licet:ſenſus ẽ. gẽs flauia nõ fuit pœnitẽda rõanæ reip. q̃uis Dõitiãus ex eadẽ gẽte Rõæ ĩpauerit:dederitq; pœnas meritas ſuæ libidinis & crudelitatis. Ex quo ſignificat trãqllus plus bõi quã mali gẽtẽ flauiã cõtuliſſe rõanæ reip. cũ ex tribus flauiis duo primi fuerĩt optimi nouiſſimus flagitioſus. Pœnas luiſſe: ſoluiſſe dediſſeq; ſuppliciũ: dici
Luo peccatum Luo pœnã mus ãt auctore ſeruio melius:luo peccatum:q̃ luo pœnã. nã peccatũ ſoluit pœna:qđ ſi luo pœnã dixeris nõ ꝓcedit q̃re pẽa ſoluat. tamẽ auctoritas eruditoꝝ licẽter iſta cõfundit:ut luo pœnas dicãus & luo peccatũ. maro i.x. Italia petiere luãt peccata. Mũiceps reatius:gẽtẽ flauiã ex mũicipio reatio oriũdã ſignat. ẽ ãt rea
Reate ubi umbilicus italiæ te oppidũ i ſabinis:ut ait Pli. in. iii. dicatũ celicolũ matri:ut iqt Silius. tradit. M. uarro Italiæ umbilicũ eẽ in agro reatio aſinos reatios a generoſitate celeberrimi ſcriptores laudauerũt:mũiceps ãt ſignificat ciuis reatinus. nã iqt elegãter ulpiãus lib. I. digeſtoꝝ mũiceps dicius ſuæ cuiuſq; ciuitatis ciues:utputa cãpanos puteo
Mũiceps lanos. Spõte:uolũtarius ultrõeuſue. Euocatus. ſ. a Põpeio ſupra. n. dictũ ẽ euocatos dici milites q̃do per euocationẽ ad bellũ euocabãt. Ex pharſalica acie:ubi põpeianæ ptes profligate fuerũt. Domũ i municipũ reatinũ. Venia:Cæſarẽ fuiſſe clæmẽtiſſimũ uſq; ad pœnitẽtiã uẽiãq; dediſſe. aduerſariis noctum eſt.

MARCI ANtonii Sabellici ad Auguſti. Barbadicum ſereniſſi. Venetiarum principem paraphraſeos in Veſpaſianum paraenefis Decima.

REbellione:Romanũ impiũ aliquãdiu icerta ſede ꝑuagatũ. Flauia gens Veſpaſiãi patris ductu & auſpiciis ſtabiliuit tãdem Sereniſſime prĩceps:fuit i oĩum:q Rõæ ad id tẽpus ĩpauerãt. lõge clæmẽtiſſimus:q̃ uirtute nulla magis põt ſi anneo Senecæ credimus homini cõuenire amplius:nec magis ulli hominũ:q̃ prĩcipi. Addo urbãitatẽ ac cæteras uirtutes: q̃ pœne plures i uno fuere:q̃ in tribus illis:quorũ proxime meminimus uitia. Sed auaritiæ calũnia nõ caruit:qui ſane affectus:quoniã in publicũ uſum uertit:nõ priuatũ:laudi potius illi:q̃ uitio ceſſit:cætera uere dignus:cui defuncto nõ humãi tantũ:ſed diuini ẽt:ut uana fuit tũc hominũ perſuaſio:honores ſint decreti. Hũc merito miraberis Dux iucũdiſſime:& niſi ꝑ te recte ſaperes:atq; is eſſes:q nõ alienis indigeres exẽplis hũc tibi oĩ ſtudio imitãdũ ꝓponerẽ:ſed alii ꝑclaris hmõi indigebũt inſtitutis. Tu tuis ampliſſimis uirtutibus fretus:eo ꝓpemodũ euaſiſti: ut nihil te uno clæmẽtius:nihil iucũdius oĩum ꝑdicatione eſſe feratur:ſupereſt autẽ ut is eſſe pergas quod ut uideo ſponte facis qui ſiphamie & celebritate ſis Veſpaſianus inferior uirtutibus tamen animi: aut maior:aut quod æque erit magnũ par illi repiaris. Rebellione:igit rebelli motu:ac defectione. Trium prĩcipũ:Galbæ:Othonis: Vitelii. Incertũ:uaccillam:ſi quidem ad crebram imperii mutationẽ tres illi:quoꝝ ꝓxime meminimus a nõnullis i numerũ non rediguñt. Conſtat licet:& ſi non dubiũ ſit. Domitianum: qui ultimus flauiæ gentis imperauit. Iuue. Quum iam ſemianimẽ laceraret flauius orbem ultimus. Municeps reatinus:reate ſabinorũ oppido natus. An euocatus:qui euocati eſſent ſemel atq; iterum diximus.
Coactiões argẽtariæ Coactores PHI. Miſſione impetrata:ut a militia cẽturionatuq; ꝑmiſſionẽ hõeſtã ſiue cauſariam dimitteret. Coactiones argẽtarias:Oratius i primo ſermonũ patrẽ fuiſſe coactorẽ idicat:ubi interpretes expoſuerũt coactores mercenarios eẽ eoꝝ q habẽt argẽtariã. qđ humile ac turpiſſimũ genus q̃ſtus exiſtimat:inde coactiones argẽtariæ collectiones pecũiaꝝ dictæ:quas coactores argẽtariis ſeruiẽtes uſurpãt uident aũt dici coactores a cogẽda pecunia. nãq; in auctionibus argentarioꝝ pecunias cogere ſolent hoc ẽ colligere & cõgregare: & in decumis exigẽdis acceſſionẽ facere. Cicero in oratione ꝓ rabirio poſthumo. nõ itelligo hoc quale ſit: utrũ acceſſionẽ decumæ ut noſtri facere coactores ſolẽt de argẽtariis i. ii. cõmẽtario ſatis multa. hi. n. ſunt q faciũt argẽtariã:ſic enim abſolutæ & elegãter dicimur argẽtariã facere ſicut cenaculariã & ſagariã. M. Tullius i oratione pro cecinna romæ argẽtariam nõ ignobilẽ fecit. Primipilarẽ:primipili cẽturionem:de quo ſuo loco ſatis diximus. Ordines:militares. quoꝝ alii erãt honeſtiores alii ignobiles:iõ ſcribit Cæſar in cõmentariis ſe ab Octauis ordinibus ad primum pilum traduxiſſe ſcæuam centurionem. Sacramento ſolu-

miſſione impetrata coactiões argẽtarias factitauit huius filius cognomine Sabinus expers militiæ. &ſi quidam eũ primipilarem nonnulli quũ adhuc ordines duceret ſacramento ſolutum per cauſam ualitudinis tradunt publicanũ quadrageſimæ in aſia egit. Manebantq́ imagines a ciuitatibus ei poſitæ ſub hoc titulo κάλως τελωνησαντι ideſt bene tributum exigenti. Poſtea fœnus apud Heluetios exercuit. ibiq́ diem obiit: ſuperſtitibus uxore ueſpaſia polla & duobus ex ea liberis. quorũ maior Sabinus ad præfecturam urbis: minor Veſpaſiãus ad principatũ uſq́ proceſſit. Polla Nurſiæ honeſto genere orta patrem habuit ueſpaſianum Pollioné

tum: liberatum militari ſacramẽto. Per cãm ualitudinis: cãriam miſſionem ſignat. quæ dari ſolet cum qs uitio aĩ uel corporis ualitudine minus idõeus militiæ denunciat. Inde cauſarii a liuio dicti: q per cauſariam miſſionem a militia ſoluti ſunt: & ita legendũ eſt exponẽdũq́ illud apud ſpartianũ in adriano: poſt hæc profectus in gallias oẽs cauſarios liberalitatibus ſubleuauit: ita.n. legere mali q̃ cauſariis ſicut habẽt codĩces impreſſi. Publicãum quadrageſime egit: in libro annotationum locus hic a nobis & emẽdatus eſt & explicatus. Nam cũ ĩ oĩbus ferme codicibus publicũ legeret: euidẽtiſſimus opinor argumentis aſſeruimus legendũ eſſe publicanũ. ſignificat.n. trãquillus flauiũ ſabinũ functũ eſſe in aſia officio publicani in exigendis uectigalibus: quæ noĩe quadrageſimæ ſoluebant. Nã ſicut centeſima: quinquageſima: uigeſima: noĩa ſunt uectigaliũ ex auctionibus publicanorũ illicitis excogitata: ita & q̃drageſima nomẽ eſt ĩprobi uectigalis. ſi uberiora deſideres require quæ ſcripſimus in annotationibus. καλῶσ: latine ĩterpretat bene uectigal exigenti: ſiue pulchre obeunti munia publicani. Et eſt caſus dandi: per quẽ tituli ſæpe numero ĩ monumentis pſcribi ſolẽt. Apud heluetios: populos belgicæ galliæ: de qbus multa Cæſar in prĩcipio cõmentariorũ. Fœnus exercuit: fuit fœnerator. fœneratores aũt ſæpe dãnatos mulctatoſq́ fuiſſe apud romanos teſtis eſt Liuius: q ait fœneratoribus diem eſſe ab ædibus: q ex illorũ pecunia mulctatitia poſuerunt limina ænea ĩ capitolio. Idem alibi refert latum eſſe ad populũ ne fœnerare liceret. Cato fœneratorẽ æquauit homicidæ cum interrogatus: an expediret fœnerare: reſpondit qd hoĩem occidere? Mercurius in parte horoſcopi partiliter cõſtitutus faciet præpoſitos fœnerationũ dimiutiuæ fœnus dicit fœnuſculum. Ad præfecturam urbis: Tacitus ſabinum Veſpaſiani fratrem præfecturam urbis obtinuiſſe annos. xii. qui interfectus fuit a uitelianis in tumultu ciuili: cuius truncum corpus abſciſſo capite ad gemonias traxerũt. hic ſabinus quinq́ & triginta ſtipendia in repu. fecerat domi militiæq́ clarus: ſermõis nimius erat ſeptem annis meſiam rexerat. ante Veſpaſiani principatum: decus domus flauiæ pœnes ſabinum erat. Polla nurſiæ: explicato paterno ueſpaſiani genere nunc maternum genus exequitur atq́ matrem ueſpaſiani fuiſſe nurſinã. eſt autem nurſia ciuitas ſabinorum. ut ait Plinius: quamuis ſeruius eam in piceno eſſe tradat. a Virgilio frigida nuncupat quia re uera ita eſt aut quia nocẽs. frigidus enim noxius ſignificatur. gracchi in cõcionibus ſuis ubiq́ nurſinos ſceleratos appellauere.

Cauſaria miſſione

Quadrageſima nomẽ uectigalis

Fœneratores dãnati

Quid hominem occidere

Nurſia frigida

Nurſi dicti ſcelerati

M.ANTO. Coactiones argẽtarias: a cogo coacto & coactor ora. ſi pco puas aut ut fuit ipſe coactor. eſt enĩ coactor. ut Acrõ ait Mercenarius eorũ q habẽt ſũmã rerũ uenaliũ: ci. ut nr̃i facere coactores ſolẽt & rurſus haud multũ diuerſo ſenſu gabinio pecũiam poſthumus cogeret argẽtariã dixit coactionẽ qa coactores argẽtariis q auctiõi pérãt operã pſtabãt: ci. p cecĩnia Argẽtariã nõ ignobilẽ fecit & paulo mox argẽtaria diſſoluta: & alibi pecũiã argẽtario pmittit e butius. Ordinẽ ordo ſexagenos ut liuius ait habuit milites apparet tamẽ p quocũq́ militũ ductu ordinẽ a ueteribus uſurpatũ: quod ni ita eſſet idẽ auctor haud alibi hõeſtũ ducebat ordinem dixiſſet: ſuperuacuũ erat honeſtũ addere ſi ſemper idem ordo fuiſſet. Solutũ ſacramento: cauſaria ut ulpiãus ait miſſione militia ſolutũ eſt ĩgt ille ẽt cauſaria miſſio quæ pter ualitudinẽ laboribus militiæ ſoluit. Publicũ quadrageſimæ: ſic hẽnt oĩa trãqlli exemplaria: quæ adhuc uidere contingit ſed ego ob ea quæ apud Tacitũ legimus publicanũ pro publico ſcribendũ cõtenderim manet inqt ille abolitio quadrageſimæ qnquageſimæq́ & q alia ex auctionibus illicitis noĩa publicani inuenerãt: erit igit ſenſus egit publicanũ quadrageſimæ. i. obiuit in aſia publicani munus in exigenda quadrageſima: niſi qs dicat publicũ egit: publicam pſonam geſſit in exigenda quadrageſima: quid non abſurdũ ſit ob ea q ſequũt:

καλῶσ τελώνησάντι: recte uectigalia exigẽti. Heluetios: belgicæ galliæ populos. Sabius: q a uitelio eſt oppſſus. Nurſiæ: nurſia ſabinorũ oppidum ut Ptolemæus & Pli. aiunt haud ignobile.

PHI. Ter tribunus mil. q ter functus erat dignitate tribunatus militaris. Præfectum caſtrorũ: ad officium pfecti caſtrorũ ut inquit Vegetius in ſecundo poſitio ualli pertinet & foſſæ extimatio tabernacula militum nutu ipſius curabantur: præterea ægri cõtubernales & medicorum a quibus curabantur expenſæ ad præfecti caſtrorum curam pertinebant. Item uehicula ferramenta inſtrumenta bellica ne deeſſent aliquando procurabat. hic poſt longam probatamq́ militiam peritiſſimus omnium eligebatur: ut recte doceret alios. quod ipſe cũ laude feciſſet. Prætoriæ dignitatis: quæ præturæ honore fuerat decoratus. Spoletum euntibus: qua parte itur ad ſpoletinos quos Plinius collocat in. vi. Italiæ regione. Veſpaſiorum: quẽadmodum paterna ueſpaſiani gens dicta: eſt flauiorum: ita materna ueſpaſiorum nuncupabatur. Magnũ

De offõ pfecti caſtrorum

ueſpaſii

ter tribunũ militum:præfectumq; caſtrorum fratremq; ſenatorem prætoriæ dignitatis locus etiam nunc ad ſextũ miliariũ a Nurſia ſpoletum euntibus in monte ſummo appellatur Veſpaſiæ ubi Veſpaſiorũ complura monumenta extant. magnũ indicium ſplẽdoris familiæ & uetuſtatis nõ negauerim iactatum a quibuſdam Petroniũ patrem e regione trãſpadana fuiſſe mancipẽ operarũ: q̃ ex umbria in ſabinos ad culturã agrorũ quot annis cõmeare ſolerẽt ſubſediſſe ãt in oppido reatino uxore ibidem ducta:ipſe ne ueſtigium q̄dem de hoc q̃uis ſatis curioſe inquirerem:inueni.

De natiuitate Veſpaſiani:& eius educatione:& honoribus per eum geſtis.

VEſpaſianus natus eſt in ſabimis ultra reatẽ uico modico:cui nomen eſt phalacrine. xv. calen. decembris ueſperi Quinto Sulpitio Camerino. C. Pompeio Sabino conſulibus:quinquẽnio antequam Auguſtus

inditium ſplẽdoris: locus dictus ueſpaſia: & ueſpaſiorũ mõumẽta habũde idicãt magnoſq; ſunt argumẽto ſplẽdidã fuiſſe uetuſtãq; familiã ueſpaſiæ pollæ ueſpaſiãi mrĩs: Iactatũ:ianiter diuulgatũ Seruius illud maronianũ talia iactãti expoſuit ꝑ ianiter loq̄nti. Petroniũ patrẽ:Corrige petrõi patrẽ ut itelligas Trãq̃llũ loq̄ de patre. T. flauii petroni mũicipis reatini:a quo exorſus eſt dudum maiores ueſpaſiãi.

Manceps operarum

Mãcipẽ:operarũ. Cõductorẽ: redẽptorẽq; ſeruorũ & operariorũ. hic locus a nobis enodatus eſt in libro annotationũ:ubi ſcripſimus mãcupes appellari rõanos publicãorũ pricipes q q̃ſtus ſui cã decumas redimũt. præterea mãcupes dicebanť:q a populo aliquid emebãt conducebant ue. Plinius dixit ꝙ manceps præualens annonam flagellat. appellatione uero operarum perſonas ipſas atq; operarios ſignificari eodem in loco a me annotatum eſt. Quæ:operæ ideſt operarii & mancipia mercẽnaria.

Vmbri unde

Vmbria:Plinius umbriam collocat in ſexta Italiæ regiõe umbrorum gens antiquiſſima Italiæ exiſtimatur. a græcis umbri dicti quod umbribus ſuperfuerint. ὄμβρος græci imber appellatur. Quod annis commeare:hac tẽpeſtate circumpedani idem factitant qui quot annis commeant ad nos & ad flaminiæ populos : qui præcio conducti locant operas diurnas & menſtruas ad culturam agrorum qua peracta ſuffarcianati pecunia in patriam regrediuntur.

Subſidere

Muconii calui

Subſediſſe:ſubſtitiſſe manſiſſe:alias ſignificat depreſſum eſſe Virgilius ſubſidere uales. In ſamnio : ſamnium cuius regionis cultores ſamnites dicti : conterminum eſſe ſabinis teſtis eſt Plinius in tertio. quidam legunt in ſabinis:in regione autem ſabinorum ſitum eſt reate. Phalacrine:ſi licet per coniectaturam ſcrutari cauſas nominum:quid uetat credere hunc uicum nomen accepiſſe ex eo ꝙ homines calui illic naſcerentur:quos græci phalacros uocant:ſicut in inſula mycono iuuẽtus omnis calua uiſebatur. unde a Plinio dictũ eſt in. xi. quod myconii carentes capillo gignuntur : quod & Lucilius indicat cum ait. mycõii calua omnis iuuẽtus. unde etiam prouerbium græcũ eſt. φαλακροὶ μυκόνιοι ideſt calui myconii. Corui aquatici naturaliter caluent. quibus apud græcos inde nomen eſt:hoc dixit Plinius:ſed qđ nomen foret id non addidit:Scito aũt tales coruos a græcis dici phalacrocoraces quaſi caluos coruos.

Prouerbiũ græcum

Phalacrocoraces

M. ANTO. Præfectũ:caſtrorũ cui curæ erat caſtrorũ metationẽ legere:uallũ iacere tabernacula diſponere:tormenta bellica & alia huiuſmodi curare:ut planæ affirmare poſſis hãc caſtrẽſem ꝑtãtem nõ multũ diuerſam fuiſſe ab ea:quã hodie optinent q caſtrorũ magiſtri dicunť eſt alioquin haud ignotum quid ꝑfecti nomen ſignificet. Veſpaſiorũ:eius familiæ uirorum. Magnũ indicium:argumentum:demonſtrationem. Iactatum:leuiter traditum. Mancipem:Aſconius Mancipes publicanorũ principes qui quæſtus cã decimas redimũt. Feſtus. Manceps inquit diciť quicquid a populo emiť cõduciturue q̄a manu ſublata ſignificet ſe auctorem emptionis mancipẽ ergo pro redẽptore accipias licet pro eo dico q. ſub ſe oparios ad opus aliquot conductos haberet. Plinius. Hunc ſiue emulatione incitatus manceps proxime ſutrinæ. Ex umbria occurrit:quare ex umbria ſi ex tranſpadana fuit regione:ſed tu inde oriundũ immo ibi natum potius accipias uerum in umbria uixiſſe atq; ibi factum mancipem. Sabinos:ſunt ſabini umbris affines:atq; ab illis oriundi:dicti ut quidam exiſtimauere a religione:& deorum cultu quaſi ſeuini: Cato ut Dionyſius ſcribit ex ſabino ſangi diui gentilis ſabinorum genti nomen impoſitum:credidit. Ne ueſtigium quidem: ne ſignum quidem aliquod. In ſamnis:hic quoque locus librariorum incuria:ne ignorantia dicam ſemel inuerſus ita inoluit ut indifferenter a cunctis mendoſe legatur:ſamni in reatino agro imo nuſq̃ qđ ſciã leguntť:q̃q̃ ſi id ipſum daretur pro populo:aut proprio loci nomine accepi nequeat:& enim quid aliud eſſet dicere ſamnos eſſe in reatino agro q̃ populum in populo eſſe nec ſamnites:aut ſamnium de qua gente aliquis ſuſpicari poſſet inſunt:Plinius poſtq̃ ſamnitium meminit:ſabinorum inquit Amitternini cirenſes:forum decii forũ nouum:fidenates:interemnates:Nurſini:nomentani:reatini:trebulãi: & mox Paulo:tiburtes:parmates. ex qua deſcriptione apparet reatinos eſſe immedios ſabinorũ: ne aliquo modo ad ſamnium reatini fines attinere credanť:nec pro loci noĩe põt accipi quũ phalacrinem dicat auctor uicũ ĩ quo natus ſit Veſpaſianus appellatũ q cũ ita habeant nõ dubitauerim affirmare pro ſamnis ſabinis eſſe legẽdum:qđ ipſum uel una rõne confirmatur:quia reatinus ager totus ſit infra ſabinorum fines:accedit ad hæc pronus

ad errorem lapſus ut uno mediæ ſyllabæ elemento inuerſo deprauata ſit dictio.

excederet: educatus ſub paterna uia. Tertula in p̄ſidiis coſ‑ſanis: quare princeps quoq; & locū īcunabulorum aſſiduæ frequētauit: manēte uilla qualis fuerat oli: ne qd. ſ. oculoꝶ cōſuetudini deperiret: & auiæ memoriā tātopere dilexit: ut ſolēnibus ac feſtis diebus poculo quoq; eius argenteo pota re perſeuerauerit: ſumpta toga uirili latū clauum q̄q̄ fratre adepto diu aduerſatus eſt nec tandē appeteret: compelli ni ſi a matre potuit. Ea demum extulit magis conuicio q̄ p̄ci bus: uel auctoritate: dum eum identidem per contumeliam Anteambulonem fratris appellat Tribunatū militū in thra cia meruit: quæſtor cretam: & cyrenas ꝓuīciā ſorte cœpit. ædilitatis ac mox præturæ cādidatus etiam nō ſine repulſa:

PHI. Excederet: moreretur. Coſanis: coſa oppidū eſt ethru riæ a po. Ro. deducta colonia: ut meminit Plini. Virgilius plurali ter coſas dixit cum ait i. x. Quiq; urbem liq̄re coſas quis tela ſagit tæ. Conſa uero ciuitas eſt in hir‑pinis: quæ poſt cladem cānēſem tradita eſt Hānibali. ut docet li‑uius ſed cōſani nihil ad coſanos. Coſæ op.

Priceps: iam creatus impator. Locum incunabuloꝶ: ubi edu catus fuerat: incunabula. n. appel lamus nutricationē puerilē a cu‑nabulis: qui lectuli ſunt in qui‑bus infantes iacere conſueuerūt. Incunabu‑la

Oculorū conſuetudini: noluit Veſpaſianus uillā elegātius neq; nitidius reformari in qua fuerat educatus: ut loca illa iam princeps inuiſens facilius recordaret̄ educatiōis puerilis. nam immutata uilla induxiſſet facile obliuionem incunabulorum. Auiæ: tertullæ. Latum cla‑uum: dignitatem ſenatoriam Antiqui clauata ueſtimenta dixere clauis intexta. Aduerſatus eſt: recuſa‑uit dignitatem tanq̄ ſenatoriam oneroſam: ſicuti olim mecenas ſubſtitit intra dignitatem equeſtrem: cum illi laticlaui dignitas pateret. Cicero in oratione pro cluentio laudat quoſdam equites Romanos: qui ma‑luerunt degere in uita tranglla q̄ aſcendere ad ſenatoriam dignitatem: quæ plena eſt moleſtiarū & difficul tatum. Quanq̄ fratre adepto: q̄uis Sabinus frater iam ſenator eſſet factus. Extudit: tundendo inſtando impulit ad latum clauum appetendū. Extūdere enim eſt tūdendo hoc eſt percutiendo elicere & excudere. Virgilius. ut uarias uſus meditādo extūderet artes. Si legis extulit: frigidum uerbum eſt: nec elegātiæ trā‑quilli ſatis accommodatū. Identidem: frequenter: Per contumeliam: quæ a contemptu dicta eſt. An‑teambulonem: ueluti antecurſorem ſatelitemq; ſabini fratris. anteambulones dici uoluerūt ſtipatores & ſatelites: qui in itinere ſolent præcedere pricipē ueluti antecurſores: unde ab ante & ambulo dicti anteam bulones: qua dictione uſus eſt epigrammatarius poeta. ſum comes ipſe tuus tumidiq; anteambulo regis. idem alio loco. Cētum miſelli iam ualete quadrātes anteambulonis congiariū laſſi. de his intellexit Sene‑ca ſic ſcribēs in. xiii. epiſtolarū. o q̄ cuperē illi occurrere aliquem ex his troſulis in uia diuitibus curſores & numidas & multū ante ſe pulueris agētem. ueſpaſianus cū audiret ſe anteambulonē fratris appellari crebri ter a matre: ne tali conuitio notaret̄ petit ſenatoriā dignitatem & impetrauit: generoſus. n. aius contume‑liā pati non pōt. & ingenia liberaliter educata ut inquit uериſſime Hieronymus Facilius uerecūdia q̄ me‑tus ſuperat: & quos tormenta nō uincūt interdū uincit pudor. Meruit: militauit. Cyrenas prouinciam: cy renaicā ꝓuinciā ſignificat: quæ in africa eſt pentapolitana a ſcriptoribus dicta a quinq; urbibus: qbus ma‑xime inclyta eſt: quarū hæc ſunt noīa berenice arſinoe Ptolemais apollōia ipſaq; cyrenæ. Sorte cœpit: qa ſortiebantur prouincias quod alio loco declaratum eſt. Candidatus: petitor.

Senatoria dignitas re cuſata

Extūdere

Anteambu lones

Generoſus aius ipati ens cōtu meliæ

Pētapolita na

Senatu Hiero nymi

M. ANTO. Coſſanis: quæ coſſano agro erant ſunt coſſæ littorale hetruriæ oppidum non longe a gra‑uiſcis. Virgilius. & pyrgi ueteres itempeſtateq; grauiſcæ eſt & cōpſa i lucania ciuitas: ſed coſſanis ubiq; ſcri ptum reperio. Princeps: poſt adeptum principatum. Auiæ: tertullæ. Fratre adepto: ideſt q̄q̄ ſabinus frater lati claui ueſtis uſum recepiſſet. Diu auerſatus: deteſtatus. A matre: Veſpaſia. Extulit: excita‑uit. Anteambulonem: anteambulones dicuntur: qui officii gratia principem aut alium comitādo præ‑cedunt in quem ſenſum Martialis quoq; eam dictionē uſurpauit. Cretam & cyrenas: & ſi cyrenæ in ly‑bia ſunt: hæ tamen prouinciæ una ſæpius decernebantur Strabo octauum inquit prouinciam cretētū cy‑renaica. Sorte cœpit: ſortitione adeptus eſt nam extra ſortem prouinciæ nōnunq̄ dabantur.

PHI. Sexto loco: intelligimus ſexto loco aliquem ademptū eſſe magiſtratū non ꝙ quiq̄s antea habue‑rit repulſam: ſed ꝙ prioribus locis petere nō potuit pp candidatos alios: quibus ob dignitatē prius & ſecū dus & deīceps alia loca gradati ī petitiōe cōcedebāt̄ legius ap̄ liuiū: qđ ī unū locū. L. Flāminius & Pu. Cor neli. cōſulatū petebāt cōitiis cōſularibus. ego exiſtīo ita diſtīguēdū ut cādidatus edilitatis uix. vi. loco edili tatē ſit adeptus. In petitiōe uero p̄turæ fuerit prius p̄tor renūciatus: qđ erat honorificū: ſicut & Ci. gloriat̄ ſe primū p̄torē a cūctis cēturiis fuiſſe renūciatū. Caiū: caligulā. Ne quo nō genere. i. ut omni officiorū genere illū ſibi cōciliaret. Extraordinarios: alias dixius quēadmodū ediliū & p̄torū officiū peculiare erat exhibitio ludoꝶ: unde ueſpaſiāus p̄tor depopoſcit ſibi cōcedi: ut ludos extraordinē facere poſſet. Pro ui ctoria germanica: in ſuperioribus dictū eſt quēadmodū Caius caligula expeditionem aduerſus germanos ſumpſit quæ magis ridicula fuit q̄ impatoria. Cōiuratoꝶ: qui coniuraſſent in caligulam & enim aliquot

ſextoq; loco uix adeptus eſt. Ac prima ſtatim petitiõe: & in primis prætor infenſus ſenatui Caium ne quo nõ genere demereret ludos extraordinarios pro uictoria eius germãica depopoſcit pœnęq; coniuratorũ addẽdum cenſuit: ut in ſepulti proiicerentur. Egit & gratias apud ampliſſimum ordinemq;: quod ſe honore cœnæ dignatus eſt.

De uxore & filiis eius.

INter hæc Flauiã Domicillam duxit uxorem Statilii capellæ equitis Romani ſabraceni ex Africa delegatã olim latinęq; conditionis: ſed mox ingenuam & ciuem Romanam recuperatorio iudicio pronunciatã patre aſſerẽte Flauio liberale Ferẽtini gẽito: nec qcq̃ amplius q̃ quæſtorio ſcriba. Ex hac liberos tulit Titũ & Domitianũ & domicillam: uxori ac filiæ ſuperſtes fuit atq; adhuc

conſpirationes in illum ſumptæ ſunt & detectæ ante coniurationem nouiſſimam: qua fuit contrucidatus. Apud ampliſſimu; ordinem: ſenatorium. Honore çœnæ dignatus eſſet: ueſpaſiãus in ſenatu egit gratias principi: q̃d eius conuictor fuiſſet. hoc enim exiſtimabatur honorificum: ut alibi annotauimus: ex quo multi uocatores prĩcipis pecunia corrumpebant: ut prãdiis principalibus ueluti uocati infererentur. hinc illud Marcellini. nomenclatores aſſueti talia uenditare mercede accepta cœnis quoſdam & prãdiis inſerũt ſubditicios. ignobiles & obſcuros. Sabracẽi: exiſtimo legendum tabraceni: eſt enim tabraca oppidum ciuium romanorum in numidia africæ regione cuius Ptolemæus & Plinius meminerunt. de qua ait Iu. Vmbriferos ubi pandit tabraca ſaltus. & ſilius tabraca tum tyrium uulgus: q̃uis in codicibus compluſculis pro trabaca inueniatur ſabraca. Delegatam olim: penſitatis diligenter tranquilli uerbis uideo hæc inter ſe oppoſita eſſe delegatam & ingenuam ſicut latinæ conditioni Ciuem Romanam oppoſuit. erit autem hic ſenſus ueſpaſianus duxit uxorem domicillam quæ olim exiſtimata eſt delegata & latinæ conditionis apud ſtatilium capellam equitem Romanum tabracenum mox aſſertore patre ingenua: & Ciuis Romana eſt iudicata: & ita delegatam iungens cum genitiuo ſtatilii capellæ quaſi mancipatam ancillamque: uel q a ſtatilio ex Africa Romam delegata commiſſaq; fuiſſet fiduciariæ amici tutelæ. legimus apud Iulium capitoliũ a Marco Antonio fuiſſe iſtitutum: per prouincias uſum publicorum tabulariorum: ut ſi forte aliquis in prouĩcia natus cãm liberalem diceret: Teſtatores inde ferret. atq; hãc totam legem de aſſertionibus firmatam. Latinæ cõditionis: Pli. refert centuripinos & ſegeſtanos in Sicilia populos fuiſſe latinæ cõditionis: quæ ſignificatur prærogatiua qua in latio latini fruebantur. Recuperatorio iudicio: repete quæ ſcripta ſunt de recuperatoribus: qui iudices erant cã iuris recuperandi ſicut docet Cicero in oratione pro cecina quã habuit ad recuperatores. Aſſerente: uindicante filiã liberali cã: unde & aſſertores dicti: de quibus ſupra in negotiali parte querit ut ait Quintilianus. an liber ſit qui eſt in aſſertione. Ferentini: Plinius ferẽtinates collocat ĩ latio. apud Liuiũ mentio eſt ferẽtini oppidi ſannitium. quo potitus eſt poſthumius. R. cõſul. cũ id oppidani ſilenter deſeruiſſent: fugaq; nocturna ex oppido exceſſiſſent. Oratius ferentinũ ire iubebo. Quæſtorio ſcriba: flauius liberalis domiciliæ pater nõ altioris dignitatis gradũ aſcẽdit: q̃ ut ſcriba q̃ſtoris eſſet. erãt aũt quæſtori ſcribæ q quæſtoribus ſeruiebãt. olim cato cũ eẽt quæſtor. ſcribas quæſtorios redegit in ordiñe: ex qbus unũ inutilẽ negligentemq; accuſauit: priſci ſcribas ſcripturarios appellauerũt: at nũc ut inqt feſtus dñr ſcribæ librarii: q rõnes publicas ſcribũt ĩ tabulis. græci γραμμάτεας uocãt: quã dictione uſus eſt Apuleius cũ ait in. xi. tum ex his unus. quẽ cuncti grammatea dicebant.

[Margin: uesci cũ prĩcipe honorificum — Trabaca — Ferentinũ — Scribæ q̃storii — Scripturarii — Grãmateus]

M. ANTO. Sextoq; loco: ex quo apparet qnquies tuliſſe repulſam. Primus prætor: poſt præturã acceptam. Caium: caligulam. Nequo non: ideſt oĩ. Coniuratorũ: eorũ qui in eum coniuraſſent. Se honore cœnæ: ſe cœnæ adhibuiſſet. Sabracẽſis: ſabratha ut Ptolemæus ait oppidum inter duas ſyrtis: Plinius iuxta minorem eſſe affirmat uterq; auctor ſabratham hẽt: quare ſabrathenſis. Delegatam: durus ordo: ſenſus durior ſed tu ſic legito: duxit Veſpaſianus flauiam domiciliam uxorem ſtatilii capellæ equitis ſabratheni delegatam ſubintellige aut olim coniugem Vergili. Hectoris andromachæ pyrrin connubia ſeruas: Lucanus liceat tumulo ſcripſiſſe: Catonis Martia. Ex africa olim delegatam: hoc quoque in dubium uenit illius teſtamento cõmiſſam accipias ac cuiuſq̃ fidei demandatam: Cicero poſt delegatam mihi hanc ꝓuinciam: an delegatam ſtatilii equitis nomine apud quendam aſſeruatam: cui ſententiæ ob ea quæ ſequuntur libentius accedo: eſt enim ut uulpianus interpretatur delegare uice ſua alium reum dare creditori uel cui creditor iuſſerit: quod per ſtipulationem fit: aut litis conteſtationem: ut ſit ſenſus cum domiciliæ pater grandem ſtatilio deberet pecuniam filiam creditori addixerit: ſicq; delegatam & non uxores ſtatilii accipies ut ſtatilius ex Africa mandarit puellam ſibi crediti nomine a patre addictam: apud hoſpitem: ſiue neceſſarium Romæ uel in latio aſſeruari hunc nos ex obſcura & perplexa lectione ſenſum elicimus: uerum alii uiderint ſi quid aptius dici poſſit: iuuentq; hanc operam noſtram ita ut proſint non ut carpant. Latinæ cõditionis: pronunciatam utpote ferentinati patre genitam: ferentinum enim ut non multo ante diximus in latio eſt. Ingenuam: libero loco natã. Et ciuem: romanã: iam. n. omne nomẽ latinũ fuerat uno tẽpore in romanã ciuitatẽ aſcitũ. Recuperatorio iudicio: ut flauio liberali patri filiã creditoris noĩe apud

alium delegatam recuperare liceret pro ſua quoquo modo recipere. Ferentino genito:ferentini & non ferenti eſt legendum eſt id latii opidum biſq; iam ſupra demonſtratum. Nec quicq̃ amplius:nullam maiorem dignitatem adepto. Vxori & filiæ.duabus Domicillis ſuperſtes:ueſpaſianus.

utranque priuatus amiſit. Poſt uxoris exceſſum Cenidem Antoniæ libertam adamauit & a manu dilectam quondam ſibi reuocauit in contubernium habuitque etiam imperator pœne iuſtæ uxoris loco.

De expeditione germanica & iudaica & aliis geſtis p eũ.

Claudio pricipe Narciſi gr̃a legatus legiõis in germaniã miſſus eſt. Inde in britãniam tranſlatus tricies cũ hoſte conflixit duas ualidiſſimas gentes ſuperq; uiginti oppida & inſulam uectem britãniæ proximã in deditionẽ redegit: parti aulii palatini cõſularis legati: partim Claudii ipſius ductu. Quare triũphalia ornamẽta & in ſpacio breui duplex ſacerdotiũ accepit. Præterea cõſulatũ quẽ geſſit p duos nouiſſimos anni mẽſes mediũ tẽpus ad ꝓ cõſulatũ uſq; in ocio ſeceſſuq; egit. Agrippinã timẽs potentẽ adhuc apud filiũ & defũcti quoq; narciſi amicos poſam.

PHI. Vtranq;: anteq̃ ad principatum perueniſſet amiſit uxorem & filiam. Exceſſum: obitum. Cenidem:nomen eſt puellæ q̃ liberta fuerat Antoniæ illius:ut opinor: q̂ nupſit druſo germanico quam nunq̃ ſpuiſſe ſcriptores annotauerunt. A manu: amanuenſem.nam ſicut uiris erant miniſtri:qui a manu dicebantur ita fœminis erant libertæ ancillæq;: quæ & ipſe a manu dicebantur ſcribendis:ſcilicet rationibus & epiſtolis accommodatæ ſed ſuper hac dictione in ſuperioribus ſatis multa. Marcellinus ancillam a mãu ſignaſſe uidetur:cum ait in.xviii.quibus litteris occulte quantum fieri potuit miſſis ancilla:quæ domina dictante perſcripſerat exemplum ferens cartulam prodidit. Reuocauit in contubernium: ut in eodem contubernio ſecũ degeret:unde contubernalitas & cõtubernales dicti: de quibus ante memoraui. Pœne:quaſi. Iuſtæ:legitimæ.

Narciſi gratia:hunc libertum potẽtiſſimũ fuiſſe apud Claudium uulgo notum eſt. Tricies: Eutropius dicit tricies & bis cum hoſte in britannia conflixiſſe ueſpaſianum. egeſippus in tertio ueſpaſianus inquit Britanniam Romano imperio armis acquiſiuerat: cuius triumphatæ opibus roma dictior:Claudius conſultior æſtimabatur. Inſulam uectem: Eutropius:inſulam uectem Britanniæ proximam Romano imperio adiecit: Plinius in quarto uectem inſulam collocat inter hiberniam & Britanniam. Valerius Flaccus in primo argonauticorum.hac ueſpaſiani uictoriam aduerſus Britannos extollit hoc præconio. Tuq; o pelagi cui maior aperti fama: Caledonius poſtquam tua carbaſa uexit Oceanus: phrygios prius indignatus iulos.a filio quoque in tertio punicorum in Veſpaſiani laudem dictum. hinc pater ignotam donauit uincere thylem inque Caledonios prius trahet agmine locos. Partim Auli Plautii ductu:ueſpaſianus res præclaras geſſit in bello Britannico non ſuis ſed alienis auſpiciis:cum plaucium modo: modo Claudium duces ſectaretur:eorumque ductu belligeraret.fuit autem.A.Plautius uir nobilis qui in expeditione Britannica multa egregie fecit triumphauitque.eumque triumphantem Claudius Imperator proſequutus eſt.& capitolium conſcendenti a ſiniſtra parte inceſſit. Ductu:auſpiciis imperatoriis Claudii quem expeditionem britannicam ſumpſiſſe ſupra memorauimus:in qua orcades etiam inſulas ultra britanniam in Oceano poſitas romano adiecit imperio.refert Ioſephus ueſpaſiani uirtute factum eſſe: ut Claudius de Britannia ſine proprio ſudore triumpharet. Nouiſſimos menſes: nouembrem & decembrem. Apud filium: Neronem.

Narciſi amicos peroſam:Agrippinam impulit Neronem:ut Narciſus: qui aduerſus ipſam iurgiis non pepercerat ad mortem ageretur. nec ſolum infenſa Narciſo.ſed illius quoque amicos odio inſectabatur: ut ob hoc eam non parum formidaret ueſpaſianus:utpote narciſi amicus.

M.ANTO. Priuatus:nondum imperator. Antoniæ libertam; cuius antoniæ non dicit: duæ enim fuere Marco antonio & Octauia antoniæ genitæ:quarum maior Domitio ænobarbo nupſit:altera minor natu Druſo liuiæ filio:quæ fuit Germanici & Claudii principis mater:Caligulæ auia paterna:eiuſque principatu diem obiit fuit ab his & alia tertia Antonia Claudii principis filia quæ primo.Cn. Pompeio mox fauſto ſyllæ nupſit. A manu:de libertis ſeruiſque a manu & a pedibus affatim ſupra: ſed ſi aliquis querat an & libertæ a manu dicerentur:quidni præſertim quæ id minus præſtitiſſet huic quæ eſſet ſui ſexus qui-

Priuatus

antoniam

nunq̃ ſpuiſſe

ancillæ a manu

uecte inſula

plautius triumphat de britannis

orcades

dam adamauit legunt:: ſed ineptæ. In contubernium: ut ſecum domi haberet. Narciſi: Claudii principis liberti. Tricies. M. Marcellus ut Plinius ſcribit unde quadragies pugnauit collatis ſignis: Cæſar dictator quinquagies. Inſulam uectem: Ptolemæus ſub magno portu eſt ĩquit inſula nomĩe uectis. Claudii ipſius. nam Claudius in britanniam ut ſuo eſt loco demonſtratum: traiecit. Medium tempus: a conſulatu: ſcilicet ad proconſulatum. Narciſi: coluit ueſpaſianus Narciſum: quo annitente fuerat in germaniam miſſus. Peroſam: odio habentem.

Exinde ſortitus africã integerrime nec ſine magna dignatione adminiſtrauit niſi quod Adrumeti ſeditione quadã rapa in eũ iacta ſunt. Rediit certe nihilo opulentior: ut qui ꝓpe labefacta iã fide omĩa p̃dia fratri obligaret: neceſſarioq; ad mangonicos q̃ſtus ſuſtinẽdę dignitatis cauſa deſcẽderit: ꝓpter qđ uulgo mulio uocabatur. Cõuictus quoq; dicit̃ ducenta ſeſtertia expreſſiſſe iuuẽi: qui latũ clauũ aduerſus patris uolũtatẽ ĩpetrarat: eoq; nomine grauiter increpitus. Peregrinatiõe achaia inter comites. Neronis: quũ cantãte eo aut diſcederet ſæpius: aut p̃ſens obdormiſceret: grauiſſimã contraxit offenſam: ꝓhibituſq; non contubernio modo. ſed etiam publica ſalutatione ſeceſſit in paruã ac deuiã ciuitatẽ qđ latẽti etiãq; extrema metuẽti ꝓuĩcia cũ exercitu oblata ẽ Percrebuerat oriẽte toto uetus & cõſtans opinio eẽ in fatis

PHI. Africam adminiſtrauit: ſilius huiuſce africanæ adminiſtrationis ſic meminit: compeſcet ripis rhenum: reget impiger aphros: refert tamen Tacitus ueſpaſianum egiſſe in africa proconſulatum famoſum. inuiſumque. Adrumeti: ciuitas eſt africæ prope leptim: & ruſpinam.

Rapa
Rapacia
Rapina

Rapa: dicimus rapas fe. & rapa neutro genere. rapacia quoque dicta ſunt Columella rapinas uocat culturas raporum. rapa. xl. libras excedentia uidiſſe ſe Plinius prodidit. palma eſt rapis in nurſino agro naſcentibus: unde & a Martiale dictum eſt. Nurſinas poteris parcius eſſe pilas. in templo apollinis delphici raptũ e plumbo dicatũ olim fuit.

Raptũ e plũbo dicatũ ariſtides iuſtus
Fides ſubleſtior.
Queſtus mãgonici
Mãgõixãt corpora

Nihilo opulentior: ſpecimen eſt abſtinẽtis magiſtratus ampliſſimum quãdo ex prouincia nõ reuertitur ditior & opulentior. qua laude imprimis cenſetur ariſtides: qui a græcis δικαῖοσ: ideſt iuſtus cognominatur: qui tanto pauperior rediit ex prouincia: quantum ad iter ipſum errogauerat. Labefacta fide: facta fluxiore. priſci fidem labefactam infirmamq; & debilem dixere ſubleſtam. ſicut & a Plauto dictum eſt fides fit ſubleſtior. Omnia prædia: tam urbana q̃ ruſtica. Fratri: ſabino. Ad mangonicos quæſtus: ſordidum & turpe genus lucri exercuiſſe ueſpaſianum ſignificat: qui ære alieno preſſus prædia fratri ſabino ſubligauit: & ipſe queſtus: quos mangones facere ſolent ſectari cœpit. dicũtur autem queſtus mangonici lucra: quæ ex mãgonum arte proueniũt. mãgones autem nõ ſolum exercuiſſe negociationem ſeruorum uẽalium. ſed alia quoq; excoluiſſe ut pluris uẽderent indicant eruditi: maximeq; Plinius & Seneca. de mangonibus apud dictum eſt affatim. Mulio: tanq̃ mullos mãgonizatos interpellatoſq; arte mãgonica uẽditaret. mãgones enim mãgonizant corpora: ut ita pluris ueneant. alias mulio ſignificat mulorum agaſonem. Conuictus: conuicti dicuntur in iudicio: qui crimen obiectum faſſi ſunt. Expreſſiſſe: extorſiſſe atq; egeſiſſe. Qui: lege cui ut ſit ſenſus ueſpaſianũ egeſiſſe ducenta ſextertia ab eo iuuene: cui impetrauerat apud principem ius geſtandi ueſtem ſenatoriam. quamuis pater illius iuuenis refragaretur: nolletq; hanc dignitatem a filio obtineri. Increpitus: caſtigatus obiurgatuſq;.

Nomẽ debitum

Eo nomine: ſenſus eſt. ueſpaſianus caſtigatus reprehenſuſque eſt ob id debitum ducentorum ſextertiorum. quo ſibi iuuenem illum obligauerat: qui erat adhuc in patris poteſtate. tanq̃ fecerit ueſpaſianus id quod carpit Oratius. Nomina ſectatur modo ſumpta ueſte uirili ſub patribus duris tyronum & ita nomine expones debito. uel ſimpliciter eo nomine ea cauſa de extortis pecuniis. Peregrinatiõe achaica. qua nero achaiam peragrauit. Obdormiſceret: memorat Tacitus ueſpaſianum increpitum fuiſſe a phebo liberto. egreq; meliorum præcibus perniciem effugiſſe: quod ſomno conniueret in ſpectaculis Nerone cantante: qui aduerſum illuſtres parum intentos eius muſicis certaminibus diſſimulabat ad præſens odium: quod mox in tempore repetebat. Contubernio: neroniano. Publica ſalutatione: communi: ſcilicet & generali: a qua uix ullus excludi ſolet.

Deuia

Deuiam: a uia militari remotam. Quoad: donec. Extrema: extremum excidium & mortem. Prouincia: iudæa. Cum exercitu oblata: Cor. Tacitus. bellum iudaicum flauius ueſpaſianus: ducem eum nero delegerat: tribus legionibus adminiſtrabat.

M. ANTO. Dignatione: exiſtimatione. auctoritate. Adrumeti: adrumetum oppidum africæ inter tapſum & aphrodiſium. Labefacta: corrupta. Fratri ſabino: ne creditoribus addicerentur. Mangonicos: & equorum uenalium & mancipiorum mangones dicuntur: & ob id fortaſſe mulio dictus: q̃q̃ mulio is ſit qui mulos rhedæ iunctos ſolutoſue agit. Conuictus quoq; dicitur. i. phama & criminis conuictum: quod. cc. ſeſtertia fraude expreſſiſſet: Latum clauum: uſum laticlaui geſtandi. Patris: eius. ſ. iuuenis: cui latum clauum impetrarat. Increpitus: ueſpaſianus. Peregrinatione achaica: quũ Neronem in achaiam comitaretur. Eo: Nerone. Obdormiſceret: inciperet dormire: quaſi Neronis uocem minus atten-

deret. Offenſam:ignominiam. Publica ſalutatione:ne cum reliquis quidem ad ſalutationis officium admitteretur. Extrema:ultima & quaſi capitalia. Prouincia:ſyria iudæa:

ut eo tpe iudęa profecti reꝝ potirent̄:id de īperatore Rōano ꝗtū euentu poſtea ꝑdictū patuit: iudæi ad ſe trahētes rebellarūt. cæſoq; prępoſito legatū inſup ſyrię cōſularem ſuppetias ferētem rapta aquila fugauerūt. Ad hūc motū cōprimēdū cū exercitu ampliore:& ſtrēuo duce cui tamē tuto tāta res cōmitteret̄:opus eēt:ipſe potiſſimū delectus eſt:& ut induſtriæ expte nec metuēdus ullo mō ob humilitatē generis ac nominis. Additis igit̄ ad copias duabꝰ legiōibus.viii. alis cohortibus decē atq; inter legatos maiore filio aſſūpto: ut primū ꝓuiciā attigit: ꝓximas quoq; ciuitates cōuertit i ſe

PHI. Vt iudæa ꝓfecti reꝝ potirent̄:Cor.Ta. pluribus ꝑſuaſio fuerat antiqs ſacerdotū litteris contineri eo ipſo tpe fore ut ualeſceret oriens. ꝓfectiq; iudæa rerū potirent̄:quæ ambages ueſpaſianū ac Titū ꝑdixerant. ſed uulgus more humāæ cupidinis ſibi tantā fatoꝝ altitudinē interꝑtati ne aduerſis qdē ad uera mutabant̄.oroſius ī hāc ſniam.iudæi ī carmelū montē ſeducti ſortibus ꝙ portenderent exortos a iudæa duces reꝝ potituros eſſe bellum ad ſe trahentes in rebellionē exarſerūt:extinctiſq; romanis præſidiis legatū quoq; ſyriæ ſuppetias ferentem rapta aqla & ceſis copiis fugauerūt.egeſippus quoq; libro quinto qđ memoratu dignum eſt refert:in ſacris litteris impſſum fuiſſe:qđ futurus eſſet uir:qui de regione iudæorū imperiū aſſumeret in orbe terrarū : quæ res eos in tanto furore poſuit:ut ſibi nō ſolū libertatem ſed etiam regnū pollicerent̄:id alii ad ueſpaſianum referendū putarūt:qui ex iudæa profectus romam uenit ad imperiū ingens capeſcendum. ſed prudentiores:ut ingt idem egeſippus ad Ieſum referendum eſſe conſtanter crediderunt.q in iudæorum terris ſecundum carnem genitus ex maria regnū ſuū per uniuerſa terrarū ſpacia diffudit. De imperatore Romano:ueſpaſiano.Iudæi ad ſe trahentes.pro ſe interpretabantur iudæi ambages fatorū:tanꝗ unus ipſorū iudæorū eſſet futurus rerū dominus. Rebellarūt:Ioſephus libro.xx.antiqtatū & in ſecundi belli iudaici tradit florū fuiſſe cauſam & fomitem belli iudaici:qui a Nerone miſſus procurator in iudæam.auaritia immanitate inflamauit bellū.impulit iudæos contra romanos arma capeſcentes.initiū aūt belli iudaici cœpit ſecūdo anno adminiſtrationis flori.xii.Neronis imperii. Cæſo præpoſito:ſabinū ſignificat.poteſt & hoc referri ad præpoſitū illius præſidii:quod erat in caſtello maſeda.in quod irruētes iudæi romanos omnes ipſūq; præpoſitū interfecere.præterea tradit Ioſephus mutiliū præfectū Romanorū per pactionem dediſſe ſe iudæis: q fide polluta Romanos omnes interfecere.dicit̄ tamē præfectus ipſe mutilius fuiſſe ſeruatus incolumis : dū ſe iudaizare promittit uſq; ad circūciſionem. Legatū ſyriæ:gallū ſignificat:q dū uult comprimere orientem tumultū uariis præliis:ac ſæpius aduerſis exceptus eſt:q ubi fato aut tedio occidit miſſus mox fuit a Nerone Veſpaſianus.Tacitus auctor. Suppetias:auxiliū ſubſidiūq;.crebra locutio eſt. ut per accuſatiuū enunciemus ferre ſuppetias:ꝗuis Plautus dixerit ſuppetiæ in nominatiuo cū ait in epidico. Auxilia mihi & ſuppetiæ ſunt domi.oppius ſiue hircius:īcertus ē auctor:ī cōmētario belli africi.uſurpat hāc elocutionē ut dicat occurrere ſuppetias & ire ſuppetias:& ſuppetias profectus eſt.pro ferre ſuppetias uēire ſuppetiatū.hoc enim quoq; in uſu eſt pro eo quod eſt auxiliatū.eſt enim uerbū ſuppetiari quod ſignificat auxiliari atq; ſuccurrere.Apuleius in.viii.at uobis facile eſt ſuppetiari miſerimo ſeni.Idem ī primo de aſino aureo.proclamares ſaltem ſuppetiatū:quamuis uideri poſſit dictum ſuppetiatū.ueluti inclinetur hic ſuppetiatus ut arbitratus: ut allegatus.ut ſacrificatus:quæ nomina ſunt quarti ordinis.idem ait ſalutares mihi ſuppetias rurſus extinguerem. idem ſuppetiatū decurrūt anxii.Idem maritū ſuū ſuppetiatū ciet pro eo qđ eſt īclamat ad auxiliandū ſubueniendūq;. Ipſe potiſſimū delectus:ſcribit Ioſephus in tertio belli iudaici:Neronem: cuius anxius foret: & deliberabundus:cui nam commotum crederet orientem:quiq; una iudæos rebellantes ulciſceret̄.inueniſſe Veſpaſianū ſolū his neceſſitatibus parem:& qui tanti belli magnitudinem ſuſcipere poſſet: uirum ab adoleſcentia uſq; ad ſenectutem bellis exercitatū.itaq; Nero cernens ætatem Veſpaſiani cū peritia ſtabileꝫ obſideſq; fidei liberos:eorumq; florem imagines eſſe paterne prudentiæ: mittit eum ad regendos exercitus in ſyriam conſtitutos:multis pro tempore blandimentis:atq; obſequiis armatū:qualia neceſſitas imperare conſueuit. Ob humilitatem generis:ob ignobilitatem natulium.Dixit Eutropius Veſpaſianum obſcure quidem natum eſſe:ſed optimis uiris comparandum. Octo alis:aliæ ſunt equitū ordines:unde alarii & alares:de quibus ante dictum eſt.Ioſephus in tertio belli iudaici enumerans ueſpaſiani copias ait cohortes Cæſareas decem & octo acceſſiſſe legionibus:cum qbus una quæq; ala eqtum erat: & alæ quinq; ſyrorū:itidem eqtum:decem autem cohortiū ſingulæ mille pedites habebant.Præterea Antiochus & Agrippa & ſoemus reges bina millia peditū:& ſagittarios mille præbuere.malicus quoq; arabie rex. præter qnq; milia peditū equites mille miſit. Maiore filio aſſumpto:Titū ſignificat.Ioſephus ait ueſpaſianum ex achaia ubi cum Nerone fuerat Titū filiū dirrexiſſe Alexandriam:ut inde quintam & decimam legiones moneret.ipſe uero terreſtri itinere in ſyriam peruenit:ibiq; romanas uires congregauit. Inter legatos:legati imperatoris ſignificant̄:quibus legiones & auxilia uniuerſa optemperabant. Prouinciam:iudæam.

ex iudæa ꝑfectos rerū potituros

Ad Chriſtū referendū uideri

Florus cā belli iudaici

ſuppetiæ

Suppetiarii

Suppetiatū

M.ANTO. Iudæa profecti: ideſt qui e iudæa eſſent digreſſi: quod in Veſpaſiano & Tito filio euenit. Ad ſe trahentes: ad ſe pertineri rati. Præpoſito: ſabino. Legatum: Varrum ut Ioſephus ſcribit. Ad copias: quæ in ſyria erant. Octo alis: alæ propriæ equitum dicuntur. Ver. & uirginis ala Camillæ. Maiore filio: Tito. Proximas: ꝓuícias.

correcta ſtatim caſtrorum diſciplina: uno quoqꝫ & altero p̄lio tam conſtanter inito: ut in oppugnatione caſtelli lapidis ictum genu ſcuto ſagittas aliquot exceperit.

De prodigiis & ſignis præcedētibus imperiū Veſpaſiani.

POſt neronē galbāqꝫ Othone atqꝫ Vitelio de principatu certātibus in ſpē impii uenit: iā pridē ſibi per hoc oſtēta conceptam. In ſuburbāo flauiorū quercus antiq̄ q̄ erat marti ſacrata per tres Veſpaſiæ ꝑtus: ſingulos repēte ramos a frutice dedit: haud dubia ſigna futuri cuiuſqꝫ fati primū exilem & cito arefactum ideoqꝫ puella nata non perannauit: ſecundum præualidū ac prolixum: & q magnam fœlicitatem portēderet: tertiū uero īſtar arboris. Quare patrē Sabinum ferunt aruſpicio inſuper confirmatū renūciaſſe matri nepotē ei Cæſarem genitū: nec illa qcq̄ aliud q̄ cachinaſſe mirantem quod adhuc ſe mentis cōpote

PHI. Correcta caſtrorum diſciplina: laudāť impatores romani: qui correcta diſciplia caſtrēſi uictoriā ex hoſtibus profligatis adepti ſūt: ſicut ſcipio æmiliāus:

Exactores diſciplinæ militaris

q exercitus romanos regula diſciplinæ militaris cuſtodita ita diligēter exercuit: ut q prius uincti fuerāt uictores exiſterēt. Metellus quoqꝫ ī africa exercitū licētia corruptū & laſciuia maculoſū recepit: quē ita emēdauit ueteribꝯ īſtitutꝫ & diſciplia maioꝝ: ut poſtea eos ſuperarēt a qbus ſub iugū miſſi fuerāt. Quinetiam marius reliqas legionū: quas in galliis cimbri pœne deleuerāt cū ſuſcepiſſet: ita erudiuit ſcientia & arte pugnandi: ut innumerabilē multitudinem non ſolum cimbrorum ſed etiam theutonoruꝫ publico marte deleret. Igitur Veſpaſianus ex more romanorum imperatorum cum caſtrēſem diſciplinam emendaſſet uictor euaſit. Ioſeph. laudat Veſpaſianum quod milites ordinauerit ordinibus ex Romana cōſuetudine uſurpatis.

Ictus ueſpaſianus

Lapidis ictum genu exceperit: Ioſephus refert Veſpaſianum in oppugnatione iotapatæ: non ictu lapidis ſed ſagittæ fuiſſe in planta uulneratum: quæ res maximam perturbationem Romanis fecit: his enim qui prope aderant uiſo ſanguine perterritis per omnem fama uulnerati ducis cucurrit exercitum. aderat & titus formidine perculſus paternæ ſaluti metuēs. Veſpaſianus tamē & timore filiū & ꝑturbatione liberauit exercitū. ſuperato. n. dolore uulneris: & oībus q ſui cauſa ꝑtimuerāt cōſpici ſtudens bellū in iudæos ſeuius ícitauit Egeſippus quoqꝫ libro. iii. ait ueſpaſianū in talo uulneratū iaculo ſagittæ.

Oſtentum
Oſtentus

Oſtenta: oſtētū tā in bonā q̄ in malā partē dicitur. hic accipitur in bonam. apud Pliniū itidem pro omine fauſto uſurpatur ſcribentem in. *xvi*. factū eſſe popu. Romani quiritibus oſtentū arboris: a quo deíde tempore maieſtas popu. Roma. reſurrexit. quia oſtendūt ut interpretatur Cicero oſtenta dicunť ſicut portēta quia portendūt: interdū participaliter oſtentū dici ſolitū eſſe nō dubiū facit pacuuius: cū ait in ipſo tempore oſtentū ſenem pro demonſtratū. & a Catone ager dicitur oſtentus ſoli bonus eſſe oleto conſerundo. In ſuburbano flauiorū: in prædio flauiæ gentis. Marti ſacrata: hoc peculiariter intelligendū eſt: quod quærcus illa

diis dicatæ

marti ſacrata foret. cū generaliter quærcus & eſculus ſint ioui dicatæ. ſicut apollini laurus: mieruæ olea: ueneri myrthus: herculi populus. Per tres ueſpaſiæ partus: ueſpaſia polla peperit ſabinum: Veſpaſianū: & puellulam. Singulos: ramos pro ut ueſpaſia pariebat ita quærcus ramum producebat. A frutice: modo a

arbores
Frutex
Frutico
Fruteta
Fruticeſco

ſtirpe: alias arbuſcula: namqꝫ ut docet columella libro quarto: frutex minor eſt arbore: dicit enim ex ſurculo arborem procedere: ut oleam. uel fruticem ut palmam ſilueſtrem: uel tertium quiddam: quod nec arborem nec fruticem proprie dixeris ut eſt uitis. a frutice frutico uerbum deriuatur: ut ait Priſcianus in. *viii*. unde Iuuenalis. ſed fruticante pilo neglecta & ſqualida crura. inde fruteta loca fruticibus plena dicuntur. fit etiam a frutice uerbum fruticeſco: quo utitur Plinius. Futuri cuiuſqꝫ fati: quod eſſet futurum fatum & ſors unius cuiuſqꝫ ex ueſpaſianæ fœtibus. Primū exilem: ſcilicet ramum dedit. Non perannauit: non

Annare
Perānare
anna
perēna
Perēnare

peregit uixitqꝫ integrum annum tempus annare uerbum eſt uetus: unde compoſitum perannare: quod ꝓprie ſignificat uiuere per totum annum. Macrobius in primo ſaturnalium memorat priſcos romanos mēſe martio & publice & priuatim ad annam perennam ſacrificatum ire ſolitos: ut annare perānareque commode liceret hoc eſt uitam degere incolumen per annū integrū: perēnare uero quod per litteram. e. profertur eſt diu durare & uiuere. columella in tertio. Roſa hoc modo culta multis annis perennat. Secūdum: ſcilicet ramū dedit. Protenderet: præſagaret. portendebat autem ſabinū Veſpaſiani fratrem domi militiæqꝫ clarum futurū: qui ad præfecturam urbis uſqꝫ proceſſit. Tertium: ramum. Inſtar arboris: ad arboream amplitudinem: & hoc portendebat Veſpaſiano imperatorium faſtigium. Aruſpicio inſuper confirmatum: ſabinus Veſpaſiani pater detulit ad aruſpices oſtenta: quæ ex quærcu domeſtica obſeruauerat: q p extorum inſpectionem confirmauerunt illum in ea opinione: ut crederet filium id temporis natum futurum principem. Matri: Veſpaſiani pater matri ſuæ: quæ erat Veſpaſiani auia: renunciauit nepotem ſibi:

ſcilicet Veſpaſianum genitum eſſe Cæſarem. qui ſcilicet eſſet futurus Cæſar & imperator. Quam cachinaſſe:riſu ſoluto & cachinabili defluxiſſe.

M.AN. Lapidis ictũ:lapidẽ ſupnæ emiſſum genu excepit. In ſubur.ꝓdio ĩ ſuburbãis locis. Veſpaſie: mr̃is. Frutice:frutex neq; arbor:neq; herba e:neq;.n.ad iuſtã arboris magnitudinẽ aſſurgit:& ſtatura ſimilis eſt multis herbis:a frutice fructetũ ẽ:& fructicetũ. Puella nata:domicilla. Nõ pannauit:nõ anũ iuxta.
Inſtar:ad arboris æquationem. Sabinus: Veſpaſiani frater. Nepotẽ: Veſpaſiani filiũ:qui illi nepos erat: ſed utrius ortu titi:an Domitiani id ꝑſagire cõtigerit:non dicit certæ duorũ coaleſcentiũ ramoꝝ ĩ utroq; facere oſtentũ. Cachinnaſſe:ſolute & incõpoſite riſiſſe. Se mentis compore.i.q̃q̃ anu: tamen non delira.

deliraret iam filius ſuus. Mox cũ ędilem eũ. C. Cæſar ſuccẽſens propter curã uerẽdis uiis non adhibitã luto iuſſiſſet oppleri congeſto per milites in prætextæ ſinũ non defuerunt qui intepretaretur quandoq; percõculcatã deſertãq; rẽpu. ciuili aliqua perturbatione: ut tutelã eius ac uelut gremiũ deuenturam. Prandẽte eo quõdam canis extrarius triclinio manũ humanã intulit mẽſæq; ſubiecit. Cœnãte rurſus bos arator decuſſo iugo tricliniũ irrupit:ac fugatis miniſtris q̃ſi repente defeſſus procidit ad ipſos accubentis pedes ceruicẽque ſumiſit. Arbor uero cupſſus in agro auito ſine ulla ui tẽpeſtatis euulſa radicitus atq; poſtrata in ſequẽti die uiridior ac firmior reſurrexit. At in achaica ſomniauit initiũ ſibi ſuiſq; fœlicitatis futurum ſimulac dens Neroni exemptu eſſet. Euenitq; ut ſequenti die progreſſus in atriũ medicus dẽtem ei oſtenderet recenter quidem exemptum. Apud iudęã

PHI. Deliraret iã filius ſuus: — Delitiũ ſenile
cachinauit uetula fœmina.mr̃ ſabini patris ueſpaſiãi: ubi audiuit filiũ talia referẽtẽ credentẽq;:q nato ueſpaſiano foret gẽitus Cæſar:& is:q Romæ imperaret.unde mirata ẽ:q filius nondũ ſeneſcẽs more ſenum deliraret: cũ ipſa q̃ iam ſenio erat cõfecta minime delitio ſenili foret obnoxia: eſt.n.ſenũ ut ait Cicero leuiũ q̃dam ſenilis ſtulticia q deliratio appellari ſolet. — Deliratio
Plinius noſter in.xvii.tradit letare dici a ruſticis ĩ iterratione occatiõis q̃ndo operiũt.ſemina:unde primũ appellata deliratio ẽ. — Letare.
Edilem:ueſpaſianũ. Caius cæſar Caligulã ſignificat. Succẽſens:iraſcẽs:ſuccenſere eſt iraſci ex cã:auctor donatus. — ſuccẽſere
Verrendis uiis : hoc quoq; ediliũ erat officiũ:ut uias deuerri purgariq; facerẽt.unde cũ ueſpaſiãus edilis uias uerrẽdas mũdandaſq; per ignauiã paꝝ diligẽter curaſſet. luto & cœnu iuſſu Caligulæ oppletus eſt a militibus. — Cœno oppletus
ueteres deã quãdã uenerabãt̃ noĩe deuerrã:a deuerrẽdo nũcupatã.auctor Auguſtius in.vi.q ſcopis uerrit domũ:cuiuſq; miniſteriũ eſt ĩ uerrẽdis pauimẽtis:is elegãter nũcupat̃ ſcoparius. — Dea deuerra
ait ulpiãus titulo de fundo ĩſtructo:ſi uilla cultior:ſit accedere inſtrumẽto fundi atrienſes & ſcoparios:ſicut ſi uiridia ſint accedũt topiarii.de q̃bus iã dictũ eſt. — Scoparius
Cõgeſto:coaceruato. In ꝓtextæ ſinũ:prætextã ſignificat:q̃ indutus erat ueſpaſianus utpote edilis.ſupra.n.memorauimus prætextã ꝓprie eſſe magiſtratuũ. Cõculcatã:lutũ cõgeſtũ in ꝓtextã ueſpaſiani ſignificabat rempublicã cœnoſam conculcatã deuẽturã in gremiũ ueſpaſiãi.cuius ꝓtextæ ſinus lutũ excepat. Extrarius:grãmatici extrariũ ab extrãeo ita diſtiguũt:extrarius ẽ:q extra foꝝ ſacramẽtũ iuſq; ſit:extraneus ex altera terra quaſi exterarreus:& ita nũc Tranq̃llus canẽ ſciẽter extrariũ uocat:q erat extra focũ ueſpaſiani:neq; inter domeſticos canes domi alebat̃.noli autẽ extrariũ accipere.pro extraneo:tãquam nõ urbicũ:& ex altera terra. — Extrarius Extraneus
Cõſimiliter Apuleius:inq̃t in ſecũda apologia.ꝓterea minabat̃ ſi extrario nupſiſſet: nihil ſe filiis ex paternis eorũ bonis teſtamẽto relictuꝝ.ubi extrarius haud dubie accipit̃ pro eo q nõ ſit domeſticus & ex eadẽ familia. Mẽſæ ſubiecit : ſignificat hoc oſtentum quod humana potentia & exterre gentes erant futuræ ſubiectæ ueſpaſiano.

Cœnãte.ſ.ueſpaſiano. Decuſſo iugo:deiecto. Procidit:procubuit. Accũbẽtis:epulãtis ueſpaſiani:nãq; priſci accubare ſolebãt nõ ſedere:ut alio loco memorauimus. Submiſit:& hoc portẽdebat:quod animantes erant ſubiture iugũ ueſpaſiani:& omnẽ ſuperbiam ſummiſſuræ:quæ per ceruicem ſignificatur. Arbor cupreſſus:inter omnia imperii quæ ueſpaſiano facta ſunt refert̃ hoc a Cor. Tacito ſic ſcribẽte.cupreſſus arbor:in agris eius cõſpicua altitudine repente prociderat.ac poſtera die eodem ueſtigio reſurgens procera & latior uirebat.grande id proſperũq; aſſenſu aruſpicũ:& ſumma claritudo iuueni admodũ ueſpaſiano promiſſa. — Cupſſus reſurrexit
Auito:ab auo auitum deriuatur. Liuius interuenit deĩde his cogitationibus auitũ malũ regni cupido. Ab apuleio hæreditas auita nominat̃:quæ fuerat aui priuignoꝝ. — Auitum
Radicitus:ſtirpitus ab radice aduerbium eſt. Viridior reſurrexit:ſcribit Plinius in.xvi.in capite de prodigioſis arboribus multas arbores ſine tẽpeſtate ulla ue cauſa alia q̃ ꝓdigii cecidiſſe ac ſua ſpõte reſurrexiſſe: quæ fuerũt fauſti ominis & oſtẽti.ẽ aũt cupreſſus arbor natu moroſa.folio amara.odore uiolẽta:diti ſacra.& ideo funebri ſigno ad domos poſita.ex quo ſunt illa.& nõ plebeios luctus teſtata cupſſus:& ceruleis meſtæ uittis atraq; cupreſſo. — Cupſſus diti ſacra
In achia: ubi fuerat cũ Nerone:ibiq; delectus fuit iudeæ rector. Simulac:cũ primũ.poſtq̃. Exemptum:Neroni. — Recentari
Recenter:alii recens dicunt alii recenter: eſt etiam uetus uerbum recentare. matius uir doctiſſimus uerbum finxit elegans recentatur pro eo quod eſt denuo naſcitur atque iterum ſit recens:ſic enim ait.iamiam

Joſephus hiſtoricus hebreus Dux fuit iudæorum

albicaſſit phœbus & recentatur commune lumē hominibus & uoluptas.

M.AN. Filius ſabinus: dubiū ſabinū ne Veſpaſiani p̄rem:an fratrē eiuſdē noīs:q uſq; ad urbis p̄fectu-rā ꝓceſſit ītelligat.cæterū quæ fuerit flauii patronii uxor ueſpaſiani auia:quod item puellæ.q̄ ītra annū periit nomen non repio. Filius ſuus:ſabinus. Eum:ueſpaſianum. C.Cæſar:Caligula. Succēſens:iraſcens. Verēdis:purgādis. Oppleri reſpergi:cooperiri:fœdari. Cōgeſto:luto. Prætextæ ſinū:ab initio magi-ſtratuum fuit inde eius uſus pueris a Priſco Tarqnio cōmunicatus:Cæſar q poſtea dictator fuit:quū p̄tor eſſet abiecta p̄texta clā domum abiit:ſed de uſu ueſtis Dionyſius:Plut.& Macrobius oīno plura. Procul-catā:qd' per lutū:quo nil eſt conculcatius interpretati ſunt. In gremium:id quoq; per p̄textæ ſinum acce-ptum. Canis extrarius:non domeſticus:aut certe nō urbicus ac per hoc euidētius oſtentū. Accūbentis: ueſpaſiani. Auito agro:coſſano.ſ.ubi cōſtat eū apud paternam auiā nutritū. In achaia:quo fuerat Nero-nem ſecutus. Argor cup̄ſſus:huius oſtēti Tacitus meminit. Dentem:Neroni intellige exemptum.

Carmelus mons

Deus carmelus

PHI. Carmeli dei oraculum: eſt inter iudæā ſyriāq; mons carmelus cuius mentio fit libro tertio regū. Plinius in qnto carmelū ait eſſe montē & in monte oppidū eode; noīe.deus quoq; carmelus uocabat̃: cui nec ſimulachrū nec templū erat ſed arā tm̄ & reuerentia.illic ſacrificanti ueſpaſiano cum occultas ſpes uerſaret aīo baſilides ſacerdos inſpe-

carmeli dei oraculū cōſulentē ita cōfirmare ſortes:ut quicquid cogitaret uolueretq; animo quālibet magnū id eē prouēturū polliceret̃. Et unus ex nobilibus captiuis Ioſephus quū coniiceretur in uincula:conſtantiſſime aſſeuerauit fore ab eodē breui ſolueretur:uerum iam imperatore. Nunciabant̃ & ex urbe præſagia Neronem diebus ultimis monitū per quietem ut thenſam Iouis optimi maximi e ſacrario

ctis identidē extis:quicqd eſt inqt ueſpaſiane qd' pars ſeu domū extuere ſeu prolatare agros ſiue ampliare ſeruitia:datur tibi magna ſedes:īgentes termini:multū hoīum.hæc Tacitus. Cōſulentē:ueſpaſianū. Sor-

Carmeli ſortes

Pulchra de ioſepho

tes:in carmelo mōte a carmelo deo ſortes datas eſſe teſtis eſt oroſius:q ait ſortes carmeli portendiſſe exortos a iudæa rerū potituros. Ioſephus:hic nimirū eſt ille Ioſephus luculentus:iudaicæ hiſtoriæ ſcriptor:q a Hierōymo græcus Liuius appellat̃:q quādo ſcribit Ioſephū ſiue Ioſippum a iudæis fuiſſe ducem creatū ad bellū cōtra rōanos gerendū:de ſemetipſo haud dubie ſcribit:q in expugnatione iotapatæ demiſit ſe in puteū:mox dedit ſe romanis recordatus ſomnia nocturna:quibus ei deus & futuras iudæorū clades:& q̄ romanis eſſent futura pricipibus indicaſſet.ubi per nicanorē ad ueſpaſianū deductus ē.nemo fuit ductoꝶ:q non eius uiri aſpectu mitior factus ſit.titum uero præter alios ioſippi miſericordia cœpit:plurimaq; ſalutis eius pars Titus extitit apud patrē.ueſpaſianus q̄ſi miſſurus eum Cæſari præcepit ut cautiſſime cuſtodiret̃. quo audito.ioſippus alıqd ei ſoli ait ſe dicere uelle:ſummotiſq; oībus aliis præter filiū Titum ac duos ami-

Eris īperator ueſpaſiane

cos:uenio inqt ad te nuncius p̄miſſus a deo:tu & Cæſar eris & īperator atq; hic filius tuus:dominus qdem nō mei ſolū es tu Cæſar ueꝶ & terræ mariſq; ac totius hoīum generis.nūc me colligato arctius: & ad maiorē pœnā cuſtodito.ſi ī te iſta confingo.ueſpaſianus cognito ꝙ Ioſeppus multa alia uera p̄dixerat : cœpit extīare credibilia eē q̄ de ſe quoq; dixiſſet:ſed neq; cuſtodiā ioſippo nec uīcula remittebat.ueſtim̄tis aliiſq; muneribus eū dōare:fouere nō deſinebat.ēt Tito magnā eius operā cōmodante.poſtea ueſpaſianus cū imperator nūcupatus fuiſſet:recordatus ioſippi dicta:qbus eum Nerōe uiuo appellauerat īperatorē:illū ſolui

ioſephus ſoluitur

iuſſit.Titus uero q cum p̄re aderat:ıuſtum eſt inqt pater una cū ferro ēt ꝓbro ioſippum ſolui : erit.n.tanq̄ ne initio qdem uictus ſit:ſi nō ſoluerimus ſed īciderimus cathenas.nāq; id agi ſolet in his q nō recte fuerit uincti.itaq; ioſippus pro his q̄ p̄dixerat p̄mio donatus:& de futuris iā dignus.cui credēdum eſſet:habebatur.Quod aūt hic ioſippus ſit ille ſcriptor maxīus hiſtoriaꝶ:oſtendit Euſebius cronographus:cum ait.Flauius Ioſephus ſcriptor hiſtoricus dux belli iudæoꝶ:cum a romanis īterficiendus eēt:ueſpaſiano p̄nunciat de morte Nerōis & eius īperio.Idē mox Paulo:flauius Ioſephus.xx.librū antiqtatum Domitiāi tēporibus ſcribit.Hoc idē cōfirmat Hierōymus q ī libro de uiris illuſtrıbus ſic ſcriptum reliqt.Ioſephus mathatiæ filius:ex hieroſolymıs ſacerdos a ueſpaſiano captus:cū Tito filio eius relictus ē hieroſolymis Hic romā ueniens.vii.libros iudaicæ captiuitatis īperatoribus patri filioq; obtulit q bibliothecæ publicæ traditi ſunt & ob īgenii gloriā ſtatuā quoq; meruit romæ.idē euſebius libro.iii.hiſtoriæ eccleſiaſticæ Ioſephum eundē fuiſſe demōſtrat q & bello romāos oppugnauerit & ſcriptor hiſtoriæ fuerit.Corroborat fulcitq; hāc oroſius quoq; ſnīam & euidenter oſtēdit Ioſephū eſſe eundē & īperatorem bellicum & conditorē hiſtoriæ cla-

ioſephus īperator & hiſtoricus

riſſimum.ſic.n.ſcribit Ioſephus uero iudæus qui ei tunc bello præfuit:& apud ueſpaſianū ꝓpter p̄dictum ueniā gratiāq; meruerat ſcribit undecies centena milia iudæorū gladio & fame periiſſe. Veꝶ iam īperatore:Oroſius hiſtoriæ mēinit his uerbis de ueſpaſiano ſcribēs.cognita Nerōis morte hortatu plurimoꝶ regum & ducum maxīe Ioſephi iudæoꝶ duci ſnīa:qui captus cum in uincula coniecerec̃:cōſtantiſſime dixerat ſicut Suetonius refert:cōtinuo ſe ab eodem ſed īperatore ſoluēdum:īperium adeptus eſt. Ex urbe roma diebus ultimis:Paulo anteq̄ trucidaret̃. Per quietem:ın ſomniis. Thenſam:currum ıoui dicatum:in quo ſimulachra deoꝶ deferunt̃ in pompa.in prīo commentario de thēſa copioſe dictum eſt. E ſacrario:

Thenſa

e ſacrorū repoſitorio:quod erat in capitolio in quo erat thenſa cum aliis donariis ſacriſq; ioui dicatis.

M.ANTO. Carmeli dei:de loco:& religionis ritu ſic Tacitus:eſt inquit iudæam inter ſyriamq; Carmelus ita uocant montem deumq; nec ſimulachrum deo:aut templum ſic tradidere maiores ſed aram tãtum & reuerentiam:illic ſacrificanti ueſpaſiano quum ſpes occultas uerſaret animo Baſilides ſacerdos inſpectis itidem extis quicquid eſt inquit ueſpaſiane quod peras ſeu domum extruere ſeu prolatare agros ampliare ſeruitia datus tibi magna ſedes. Plinius & Strabo ipſi quoq; in ora ſyriæ carmelum montem referunt. Ioſephus:Ioſippum eum appellat Ioſephus in hiſtoriis atq; ob eam uaticinationem uinculis ſolutum ſcribit. Vltimis:extremo uitæ tempore. Tenſam:de tenſa abunde alibi. E ſacrario:capitolini templi.

PHI. In domũ ueſpaſiani : hoc Neronis ſomniũ præſagabat fœlicitatẽ maieſtatẽq; maximã ueſpaſiano tanq̃ iuppiter rex iudæorũ & hoium:ire uellet in domũ ueſpaſiani ut illi traderet impiũ. Ineũte comitia: cũ cõſularia comitia haberet de ſecundo conſulatu capiendo. Ad orientẽ conuerſa: ſignificabat hoc oſtẽtũ.ꝙ impium romanũ ad ueſpaſianũ cõuerteret:qui in ſyria iudæaq; regionibus oriẽtalibus bellũ gerebat contra iudæos. Bebriacenſi:qua apud bebriacũ othoniani a uitelianis profligati ſunt. Cõmitteret:ante q̃ cõfligeret pugnareturq;.id.n.eſt cõmittere:ſup quo uerbo alibi plura.

in domũ Veſpaſiãi in circum deduceret: Ac nõ multũ poſt comitia ſecundi cõſulatus ineũte Galba ſtatua diui Iulii ad oriẽtem ſpõte cõuerſa: acieq; bebryacẽſi priuſq̃ cõmitteret duas aqlas in conſpectu omnium confluxiſſe:uictaq; altera ſubueniſſe tertiam a ſolis ortu:ac uictricem abegiſſe.

De aſſumptione eius ad imperium.

NEc tamẽ quicq̃ ante tentauit prõptiſſimis atq; etiã inſtantibus ſuis:quã ſolicitatus quorũdam & ignotorum & abſentiũ fortuito fauore: meſiaci exercitus bina e tribus legionibus milia miſſa auxilio othõi:poſtquam iter ingreſſis nũciatum eſt uictum eum : ac uim uitæ ſuæ attuliſſe:nihil ſecius aquileiã uſq; perſeuerauerũt : qua ſi rumori minus crederẽt ibi per occaſionem ac licẽtiã omni rapinarum genere graſſati:quũ timerent ne ſibi reuerſis reddenda ratio ac ſubeũda pœna eſſet:cõſilium inierũt eligendi creandiq; imperatores:neq;.n.deteriores eẽ aut hiſpaniẽſi exercitu:qui Galbã:aut prętorião:qui othonem: aut germaniano:qui Viteliũ feciſſent. Propoſitis itaq; nominibus

Cõflixiſſe:repete uerbũ ſuperius nunciabat. Victaq; altera : per duas aquilas confligentes:uitelius & Otho ſignificabatur. tertia uero ueniens ab ortu ſolis ſignificabat ueſpaſianum : qui ex iudæa ueniret abigeretq; uictricẽ aquilam. hoc eſt uiteliũ othonis uictorem.aquilis aũt honor dat ut inqt Seneca: ut magnaꝝ rerũ faciant auſpicia. Abegiſſe:fugaſſe.expuliſſe præterea abigere eſt abducere & quodãmodo deprædari unde abigei & abactores dicti:qui ut inqt ulpianus : pecora ex paſcuis uel ex armentis ſubtrahunt : oues pro numero abactorũ aut abigeum aut furem faciunt.qdã putauerũt equum uel bouem unũ abactum abigeatus crimen facere. Inſtantibus ſuis: Egeſippus lib.iiii.tradit ueſpaſianum a ſuis extimulatum fuiſſe ad ſuſcipiendum imperii gubernaculum.ille uero abnuens ſe indignum dicere aſſerens refugiẽdũ eſſe ciuile bellũ:illi inſtare prõptius:ille reſiſtere pſeuerantius.poſtremo reluctantẽ cogũt ut capeſſat imperium. Ignotorũ & abſentiũ:exercitus romanos ſignificat:q erãt ĩ meſia nec ueſpaſiano pcogniti. Meſiaci exercitus:genitiuus caſus eſt.Dicit aũt exercitus meſiacus romanus:q erat in meſia : q̇ prouincia ſicut ante dictũ eſt iungit pãnoniæ ad põtũ uſq; cũ danubio decurrẽs. Tribus legiõibus:ad enarrationẽ huius rei ſcribit Cor.Taci.accelerata eſſe ueſpaſiani cœpta ſtudio illyrici exercitus:q in eius ptes trãſgreſſus ẽ:legio tertiadecima fuit illa:quæ exẽplũ cæteris meſiæ legiõibus pbuit. octauæ.ſ.& ſeptimæ.q̃ fauore othõis ĩbutæ q̃uis plio nõ interfuiſſent:aquileã pgreſſæ:pturbatis q de othone nunciabãt: laceratiſq; uexillis nomẽ uitelii pferẽtibus.rapta poſtremo pecunia:& iter ſe diuiſa hoſtiliter egerant.unde metus exortus eſt:& ex metu cõſiliũ poſſe ĩputari ueſpaſiano:q apud uiteliũ erant excuſanda.ita tres meſiæ legiones per epiſtolas alliciebãt pãnonicũ exercitũ:ita in pãnonia tertiadecima legio ac ſeptima haud cũctanter ueſpaſiano acceſſere:ui pcipua primi antonii. Vim uitæ attuliſſe:ſemetipſum cõtrucidaſſe. Perſeuerauerũt.ſ.pgredi.

Augurium aqlarũ con fligentium

Abigere
Abigei
Abactores
Abigeatus

Legiones meſiacæ

Aquileiã uſq;:aqleia in.x.regiõe italiæ.xii.milibus paſſuũ a mari ſita eſt:auctor Pli.l.iii.de qua Martialis. Et tu ledei fœlix aquileia timaui. Hiſtorici laudãt aqleienſiũ in romanos fidem:q p ſenatu cõtra maximinũ:funes de capillis mulierũ feciſſe pdunt:cũ deeſſent nerui ad ſagittas emittendas:qd & in bello ſenonico romæ dr factũ.unde in honorẽ matronaꝝ templũ ueneri cognomẽto caluæ ſenatus dicauit. Rumori.famæ uulgatæ de othonis morte ſine certo auctore. Craſſati:debacchati. Hiſpanienſi exercitu:romanus exercitus ſignificat:q in hiſpania galbã fecerat imperatorẽ. Prætoriano:ptorianas cohortes intelligit a qbus otho factus fuerat iperator. Germaniciano:exercitũ romanũ ſignificat:q in germania uiteliũ conſalutauerat impatorem:ubi illud attende germanicianũ dici: qui cum romanus foret agebat in germania: ſicut illyricianos exercitus ſcienter appellat iulius capitolinus legiones Romanas: q in illyrico militabant. Sic & milites urbaniciani a ſpartiano dicti:non tã ꝙ romani forent:q̃ ꝙ eſſent ad urbẽ. Alibi tradidimus q̃

Agleia
Funes ex capillis mulierum

Germanicianus
urbãiciani

differētia ſit hiſpanū & hiſpaniēſem:germanum & germanicianum & id genus alia. Propoſitis noībus legatoꝝ:ſenſus eſt:milites meſiaci exercitus more conſultantiū ꝓpoſuerunt noīa oīum legatorum.qui id tēporis rectores erant legionum.ex oībus nullum potiorem eſſe dixerunt ueſpaſiano : quem crearent īperatorem.Legati aūt cōſulares ī hoc loco ſignificantur rectores copiarum olī conſulatu præditi:quales ī germania Ordeonius flaccus:aulus cecina:Fabius ualens fuerunt legati legionum.

M.AN. Ad oriētē : quo oſtēto ſignificabat̃ ex ſyria q̄ ad ortū ſita eſt nouū īperiū oriturū. Bebriacēſi acie: qua a uitelianis ī othonē ē pugnatū. Duas aqlas:ꝑ eas Othonē ītellige & uiteliū. Tertiā: q̄ Veſpaſianū portēdebat. Abegiſſe:fugaſſe. Meſiaci exercitus:nūc docet ecquis fuerit ille fortuitus fauor:qđ autem legiones:quæ in Meſia erāt fauerint Othoni : ſupra eſt demonſtratum. Aquileiam uſq; : eſt agleia latina colonia:ut Liuius ait in carnorum ora:incumbentibus barbaris ut Strabo tradidit impoſita. Ne ſibi reuerſis:romam ſcilicet. Deteriores:minus bonos & fortes.

legatorū cōſulariū quot ubiq; tūc erāt quā cęteros aliū alia de cā īprobarent:& qdā e legione tertia:q̄ ſub exitu Nerōis trāſlata ex ſyria ī meſiā fuerat:Veſpaſianū laudibus ferrēt: aſſēſere cūcti: nomēq; eius uexillis oibus ſine mora īſcripſerūt. Et tunc qdē cōpreſſa res eſt reuocatis ad officiū numeris parūper. Cęteꝝ diuulgato facto Tyberius alexāder p̄fectus ægypti prius in urbē Veſpaſiāı legiōes adegit cal. iul. q principatus dies ī poſteꝝ obſeruatus ē. Iudaicus deīde exercitus. v. idus iulii apud ipſū iurauit:plurimū cœptis cōtulerūt iactatū exēplar epiſtolæ ueræ ſiue falſæ defūcti othonis ad Veſpaſianū extrēa obteſtatiōe ultionē mādātis: & ut reip. ſubuēiret optātis:ſimul rumor diſſipatus deſtinaſſe uiteliū uictorē permutare hiberna legionū:& germāicas trāſferre in orientē ad ſecuriorē mollioreq; militiā. Pręter ea ex p̄ſidibus prouinciarum Licinius Mutianus: & e regibus uologeſus ꝑthus. Ille depoſita ſimultate:quā in id tp̄s ex æmulatione non obſcure gerebat:ſyriacum promiſit exercitum

PHI. Laudibus ferrent:p̄cōio uirtutis & laudatiōibus ad cœlū tollerēt. Quidā ē legiōe tertia. Cor. Tacitus mēinit tertiæ legionis de ſyria in meſiam tranſlatæ: quā alexāder p̄fectus ægypti iter ſuas numerauerat. Cōpreſſa res eſt:de ueſpaſiano creato a militibus meſiacis īperatore. Ad officiū muneris ut in officio priſtinæ militiæ uellent perſeuerare.

Initiū imperii ueſpaſiani

Tyberius Alexāder præfectus ægypti:initiū ferendi ad Veſpaſianū īperii Alexādriæ cœptū eſt feſtināte Tyberio alexandro:qui cal. Iuliis ſacramēto eius legiones adegit:iſq; primus prīcipatus ueſpaſiani dies in poſterū celebratus eſt. Iudaicus uero exercitus. v. nonas iulii in nomen ueſpaſiani apud ipſum iurauit: eo ardore ut nec titus qdem filius expectaret̃.cuncta militū īpetu acta ſunt:egreſſum cubiculo ueſpaſianū ut legatū ſalutari īperatorem ſalutauere.tunc cæteri accurrerunt cæſarē & Auguſtū:& oīa prīcipatus uocabula cumulantes.hæc Tacitus plurimum cœptis contulerūt:hæc quæ ſequunt̃ plurimū:plurimū iuuerūt cœpta militaria de creato īperatore ueſpaſiano. Iactatū:uulgatū. Vltionem mandantis: Otho ante obitū ferebat̃ epiſtolā ſcripſiſſe ad ueſpaſianū:qua illi ultionē ſuam obteſtando mandabat : tanq̄ p̄ſagaret diuinaretq; ueſpaſianū futurū ſuæ mortis ultorem.Morientes diuinare exiſtimant̃.qđ confirmat Poſſidonius exēplo rhodii:quem moriendo prodidit ſex æquales nominaſſe:& dixiſſe qs primus eorū : quis ſecūdus:qs deinceps moriturus eſſet.Et q̄uis mandatū ſolui dicat̃ morte mandatoris:tamen ueſpaſianus mādatū othōis iam defuncti ſuſcepit:ſuſceptūq; cōſumauit. Simul rumor diſſipatus.ſ.plurimū cōtulit cœptis.

Salutat̃ īperator

Morietes diuiuant

Deſtinaſſe:cōſtituiſſe.deliberaſſe. Permutare hiberna legionū:refert Tacitus nihil æque prouinciam ſyriam.exercitūq; ſyriacū accendiſſe ad fouendas ueſpaſiani ꝑtes: q̄ q affeuerabat Mutianus ſtatuiſſe uiteliū:ut germanicas legiōes in ſyriā ad militiā opulentā quietā trāſferret. Cōtra ut ſyriacis legiōibus germāica hiberna cœlo ac laboribus dura mutarent̃.qppe ꝓuinciales ſyriæ ſueto militū cōtubernio gaudebant:& a militibus nota illa & familiaria caſtra in modū penatū diligebant̃. Mollioreq; militiā : aſyam opimam eſſe & fertilem:molliq; cœlo amenam auctores prodiderūt.in quam ſn̄iam eſt illud Lucani. Quicqd ad æoos tractus mūdiq; tp̄e labit̃.Emollit gentes clæmētia cœli.M.tullius aſyam appellat delicatā prouīciā: in qua cōtinenter uixiſſe laudandū eſt. Licinius mutianus.ſ.contulit plurimū cœptis:Erat aūt Mutianus id tp̄s ſyriæ p̄poſitus:cui ab initio ex uicinis prouinciaꝝ adminiſtrationibus æmulatio fuerat cū ueſpaſiano:deinde poſt obitū Neronis poſitis odiis in mediū conſuluerūt.hic magnificentia & opibus clarus:græce facūdiæ oīum quæq; diceret atq; faceret arte q̄dā erat oſtētator.hic auctore Tacito ueſpaſianū ſua oratione perſuaſit capeſcere īperiū debere:extat ap̄ eundem luculenta mutiani Oratio ad ueſpaſianū. Exiſtio hunc eſſe illum mutianū:quem ter cōſulem Plinius appellat:eiuſq; identidē citat teſtimoniū. Vologeſus ꝑthus:parthoꝝ rex Cor. Tacitus uologeſis parthoꝝ regis ſubinde meminit. Ille:mutianus. Ex æmulatiōe:cornelius Tacitus quatuor legiones mutianus obtinebat in pace:ſed æmulatio & ꝓximi exercitus gloria depulerat ſegnitiam.idem poſt Paulum: cæterum mutianus ſyriæ : ueſpaſianus iudeæ præpoſitus uici

aſia opima & amena

mutianus magnificētia clarus

nis prouinciaꝝ adminiſtrationibus inuidia diſcordes. Exitu demum Neronis poſitis odiis in mediũ conſuluere: primum per amicos. dein præcipua concordia fide Titus parua certamina inter patrem & Mutianum aboleuerat: natura atqꝫ arte compoſitus aliiciendis etiam Mutiani moribus.

hippotoxotæ

M.AN. Legatoꝝ cõſularium: eoꝝ qui cõſulares prouincias legatoꝝ noĩe adminiſtrabant: nec placet cõſulares legatos intelligas: qui olim conſules fuiſſent: tum uero legatione fungerentur. Alium: legatorum. Laudibus ferret: Laudaret Ver. Teucros ĩſigni laude ferebat. Reuocatis: militibus ipſis. Tyberius Alexander: Tacitus initium inquit ferẽdi ad ueſpaſianum ĩperii alexãdriæ cœptũ feſtinãte Tyberio Alexãdro q calen. Iuliis ſacramẽto eius legiões adegit: iſqꝫ prius pricipatus dies ĩ poſteꝝ celebratus. Defuncti othõis defuncti dixit ergo ab ĩferis miſſæ ergo q̃re uere ſiue falſæ adiecit: plures ita accipiẽt: ut epiſtola ab eo ante mortẽ ſit ſcripta: inde eo defuncto ad ueſpaſianũ delata: ſed Tranqllus ad ſororẽ & Meſſalinã tantum codicillos othonem exaraſſe ait. Germanicas legiões: qbus ipſe fuerat principatu uſus. Ille: Licinius.

hic. xl. milia ſagittariorum.

De quibuſdã miraculis ꝑ eũ factis in initio principatus.

PHI Hic: uologeſes parthoꝝ rex. Sagittarioꝝ: ſagittarios eq̃ſtres græco uocabulo hippotoxotas uocant. q̃ dictio frequẽs ẽ apud hiſtoricos. pthos ãt ꝓpolleꝛ ſagittariis ſatis notũ. cũ ſagittis potiſſimũ bella cõficiãt: quas ẽt a tergo ſcienter iaculantur adeo ut nõ minus fugiendo noceant q̃ reſiſtẽdo. hinc illud fidẽtemqꝫ fuga parthum uerſiſqꝫ ſagittis. Ducibus: in primis munitião & Antonio prio. Vt clauſtra ægypti: Cor. Taci. Titũ inſtare iudææ ueſpaſianũ obtinere clauſtra ægypti placuit: ſufficere uidebanꝛ aduerſus uiteliũ pars copiaꝝ: & dux mutianus: & ueſpaſiani nomen. Hic: alexandriæ in ægypto. Aedem ſerapidis: De ſerapide Auguſtius in. xviii. hæc ꝓdidit memoratu digna. Apis rex argiuorũ tranſuectus in ægyptũ: cũ ibi mortuus eẽt factus eſt ſerapis oĩum maxĩus ægyptioꝝ deus. Cur ãt ſerapis appellatus: ſit rationẽ Varro reddidit. quia. n. archa ĩ qua mortuus ponitꝛ: qđ oẽs iã ſarcophagũ uocãt: ſoros græce dicitꝛ: & ibi eũ ſepultũ uenerari cœperũt ſoroſapis. uel ſorapis primo. deĩde ut fieri aſſolet una littera ɔmutata ſerapis dictus ẽ. Idẽ traditꝛ ab Euſebio libro decimo præparatõis euangelicæ: & a Ruffino in undecimo hiſtoriæ eccleſiaſticæ. Quidã ſerapin prodiderunt eẽ Iouem: Cuius capiti modius ſuperpoſitus: ſit quia cũ

Sagittarii parthi

De ſerapide
ſoroſapis
Simulacrum ſerapidis

SVſpecto igitur ciuili bello ac ducibus copiiſqꝫ in italiã præmiſſis iteri Alexãdriã trãſiit: ut clauſtra ægypti obtieret: hic quũ de firmitate ĩperii capturus auſpiciũ: ædẽ Serapidis ſummotis oĩbus ſolus intraſſet: ac ꝓpiciatio multũ deo: tandem ſe cõuertiſſet uerbẽas coroãſqꝫ & pãnificia: ut illic aſſolet: Baſilides libertus

menſura cũcta indicet moderari. Habebat ãt ſerapis alexãdriæ tẽplũ opere fornicato conſtructũ: in quo ſimulachrũ ipſius dei erat uaſtum: ut dextera unũ parietẽ: alteꝝ leua ꝑſtringeret: quod ex oĩbus generibus metalloꝝ lignorũqꝫ compoſitũ ferebaꝛ. Erat & feneſtra q̇dã perexigua dolis: & ea arte cõpoſita: ut radius ſolis ĩgrediẽs os & labra ſerapis illumiaret. ita ut ſpectãte populo ſalutatus oſculo ſerapis uidereꝛ a ſole: ſerapim eſſe ſolem eſſe oſir in eſſe oĩa. Et multiiugis nominibus appellari teſtaꝛ Martianus in hymno heroico. De origine ſerapidis copioſe ſcribit Cor. Tacitus: qui ait eũdẽ dici æſculapiũ ꝙ morbis medeaꝛ. Quidam Plutonem exiſtimauerũt eſſe. macrobius tradit ſerapis & ſolis unam eſſe & indiuiduã naturam. Aedes aũt ſerapidis eleganter dicitꝛ ſerapiũ: ſicut tẽplũ Iſidis iſium. Et in hoc ſignificato dictũ eſt illud a lampridio in uita alex: ndri. Iſium & ſerapium decenter ornauit additis ſignis. Et Deliacis & omnibus myſticis: ſed de hoc alexandrino ſerapidis tẽplo ideſt ſerapio ſic ſcribit marcellinus in. xxii. inter quæ eminet ſerapium: qđ licet minuaꝛ exilitate uerboꝝ: atriis tamẽ colũnariis ampliſſimis: ſpirantibus ſignoꝝ figmentis. & reliqua opeꝝ multitudine ita eſt exornatũ. ut poſt capitolium quo ſe uenerabilis roma in æternũ attollit: nihil orbis terraꝝ ambitioſius cernat. Se cõuertiſſet: hoc ex ritu religionis factitatũ: in qua adorantes ſe uertigine religioſa cõuertebant: qđ in prio cõmentario dictũ eſt explicatius. Verbenas: uerbena ut inqt Seruius ꝓprie eſt herba ſacra ſumpta de loco ſacro capitolii: qua coronabanꝛ fetiales: Et pater patratus fœdera facturi uel bella ĩdicturi. Abuſiue tamen ẽt uerbenas uocamus oẽs frõdes ſacratas: ut ẽ laurus oliua uel myrthus. Terẽ. Ex ara hic uerbẽas ſumme. Nã myrthũ fuiſſe menãder teſtaꝛ: de quo id trãſtulit Terẽ. Dõatus uero uerbenas ait eẽ oẽs herbas & frõdes feſtas ad aras coronãdas: ex aliquo loco puro decerptas dictaſqꝫ autumat eẽ q̃ſi herbenas. Pli. uero in. xxii. noĩe ſagminũ & uerbenaꝝ ſignificari ꝓdidit gramẽ exarce cum

Serapium
Iſium
Laus ſerapii

uerbene
uerbe
herbenæ

Si aq̃ uerbenæ Tricliniũ maduerit lætiores ...

Clarigatum quid uerbenarius
Ierobatane
Peristereos
Sagmina
Priuas uerbenas
Panificia
Panifex
ualentiſſimum
baſilidas
Neruici

ſua terra uulſum.uerbena ſp & legati cũ ad hoſtis clarigatũ mittebanť uſi.i.res raptas clare repetitũ : unus utiq̧ uerbenarius uocabať.Idẽ in.xxv.uerbenacã peculiariter uocat herbã:quã græci Ierobotanen q̃ſi ſacrã herbã dicũt Aliq piſtereon q̃ſi colũbariã.Hæc ẽ inq̃t quã legatos ferre ad hoſtes iudicauimus , magi circa hãc iſaniũt:aiuntq̧ ſi aq̃ ſpargať tricliniũ q̃ maduerit lætiores cõuictus fieri.Liuius li.x.ſecũdi.punici belli idẽ qđ Plinius ſignat uidelicet uerbẽas & ſagmĩa idẽ ſignificare.eẽ ãt genus herbæ ex arce ſumptũ:ubi obiter declarãdũ priuas uerbẽas & priuos ſilices a liuio dici ſingulos qa ueteres priua dixerũt q̃ nos ſingula dicimus:quo uerbo lucilius uſus ẽ.abdomĩa tynia priua dabo cœphaleãq̧ carnẽ. Pãificia:pães ſignificat. dictũ ẽ pãificiũ a pãe faciẽdo ut autumat Varro.unde & pãifex q panẽ facit dictus.Cor.celſus ĩ ſecundo tradit pãificia q̃ ex frumẽtis fiũt generis ualẽtiſſimi eſſe.Id ãt ualẽtiſſimũ uocat:in quo plurimũ alimenti eſt.

Vt illic aſſolet:talia exigebat religio ſerapidis alexãdrini. Baſilides libertus:nomẽ hoc omẽ regni & prĩcipatus fecit ueſpaſião.Baſileus.n.rex ſignificať.unde baſilidis omẽ ꝓ omine ĩperii ueſpaſiãus accepit.Cor. Tacitus.ait ſacerdotẽ ĩpm noĩatũ eſſe baſilidẽ:q ueſpaſiano denũciauerit ĩ tẽplo carmeli dei cuncta illi ex animi ſñia euentura.Idẽ hãc hiſtoriã luculenter explicat his uerbis.Altior ĩde ueſpaſiano cupido adeũdi ſacrã ſerapidis ædẽ:ut ſuper rebus ĩperii cõſuleret arceri tẽplo cunctam iubet:atq̧ ĩgreſſus ĩtentuſq̧ numini reſpexit pone tergũ e primoribus ægyptioꝝ noĩe baſiden.quem procul alexãdria plurium dieꝝ itinere: & egro corpore detineri haud ignorabat:percontať ſacerdotes unde illo die baſilides templũ iniſſet.percõtať obuios utrum in urbe uiſus ſit.deniq̧ miſſis militibus explorat illo temporis momento octoginta milibus paſſuũ abfuiſſe:tũ diuinã ſpeciem & uim reſponſi ex noĩe baſilidis interpretatus eſt.

M.AN. Hic:uologeſus. Ducibus:Liciniũ mutianũ cũ ſexta legiõe:&.xiiii.uexillarioꝝ millibus premiſſum Tacitus ſcribit. Clauſtra ægypti:ſic idẽ Tacitus titum inq̃t iſtare iudææ Veſpaſianum obtinere clauſtra ægypti placuit:quaſi clauſtris.n.ægyptus arabico dorſo claudiť. Serapidis:colebatur ſerapis religioſe in ægypto:Macrobius ſerapĩ atq̧ iſin cultu pene attõitæ uenatiõis obſeruat oẽm tñ illã uenerationem ſoli ſe ſub illius noĩe teſtať ĩpẽdeř:qbus uerbis appet ſerapĩ & ſolẽ eũdẽ eẽ oratus ſerapis a necocreũte cyprioꝝ rege qs eẽt.rñdit his uerſibus:ει μιθεοσ τοιοσ λεμαθειν οιου κατωειπω ουρανιοσ κοσμοσ κεφαλη γαστηρ λεθαλασσα ταια λεμοι ποδεσ εισ τα λουατα εν αιτερι κει ται ομματε τηλαυτεσ λαμπρον φαοσ ηελιοιο. Verbẽas:herbas ſacras Plinius ſagmina ĩ remediis publicis fuere:& in ſacris legationibus q̃ uerbenæ certe utroq̧ noĩe idẽ ſignificať hoc eſt gramẽ cũ ſua terra euulſum : Terẽtius quoq̧ Myrthũ uerbenã appellauit. Panificia:panes quum alioquim panificiũ ſit ꝓprie tamẽ ẽ ipſa panis factura.

Baſilides libertus.Tacitus baſilidem e primoribus ægyptiorum fuiſſe ait:ſed ſiue libertus ſiue alterius fortunæ fuerit:certe nomẽ oſtentũ fecit βασιλευσ.n.rex dicitur unde baſilides.

Quis sit Serapis

Neruici

Maieſtas honor ſine honore

Miracula facta p ueſpaſianũ

PHI. Propter neruoꝝ ualitudinem:q neruis laborant neruici dicũť. Victruuius i.viii.aq̃ neruicos & podragricos efficiunt: ſulphuroſi fontes neruorum labores reficiunt. Longe: octoginta milibus paſſuũ aberat:ab alexandria baſilides id tpis. Apud cremonã:q̃do Antonius prius flauianoꝝ dux apđ Cremonã cecinnã cũ uitelianis copiis ꝓfligauit. & tunc cremõa ĩcẽdio deflagrauit:ubi cũcta manibus rapientiũ paſſim direpta ſunt. Ipſum: uitelium. Maieſtas deerat:ut ait Silius: Armat maieſtaſ æterna ducem:Et ut inquit Valerius maieſtatẽ recte qs dixerit lõgũ & beatũ honorem eſſe ſine honore. E plebe quidã:multa quidã miracula:ut inq̃t tacitus alexandriæ euenerũt:qbꝫ cœli fauor & quædã in ueſpaſianũ inclinatio oſtendereť. qdã oculoꝝ tabæ notus gẽitus eius aduoluiť remedium cecitatis gemitu expoſcens: tanq̃ monitus a deo ſerapide:p̃dicabaturq̧ prĩcipẽ:ut genas & oculoꝝ orbes dignareť expuere oris excremẽto alius mãu æger eodẽ deo auctore ut pede ac ueſtigio ueſpaſiani calcareť orabat:ueſpaſianus prĩo irridere aſpernari famãq̧ uanitatis mutuere.poſtremo æſtimari a medicis iubet:an talis cecitas ac debilitas humana

optuliſſe ei uiſus eſt:quẽ neq̧ admiſſum a quoq̃: & iamprĩdem propter neruoꝝ ualitudinẽ uix ĩgredi lõgeq̧ abeſſe cõſtabat:ac ſtatim aduenere litteræ fuſas apud Cremonã Vitelii copias:ĩpm in urbe ĩteremptũ nũciãtes. Auctoritas & quaſi maieſtas q̃dã ut.ſ.inopinato & adhuc nouo principi deerat:hæc quoq̧ acceſſit.E plebe q̃dã luminibus orbatus ĩtẽ alius debili crure ſedentẽ ꝓ tribunali pariter adierũt orãtes opẽ ualitudinis demõſtratã a Serapide ꝑ quietẽ : reſtituturũ oculos ſi inſpuiſſet:cõfirmaturꝝ crus ſi dignareť calce cõtingere:quũ uix fides eẽt rẽ ullo mõ ſucceſſurã:ideoq̧ ne experiri quidẽ auderet:extrẽo hortãtibus amicis palã ꝓ cõcioẽ utrũq̧ tẽrauit:nec euẽtus defuit.Per idẽ tẽpus tegeæ ĩ arcadia inſtinctu uaticinantiũ effoſſa ſunt ſacrato loco uaſa operis antiqui: atq̧ in iis aſſimilis Veſpaſiano imago.

De reſtitutione collapſæ reipublice per eũ facta.

TAlis tãtaq̧ cũ fama ĩ urbẽ reuerſus acto de iudæis triũpho conſulatus octo ueteri addidit: ſuſcepit & cẽſurã:ac & per totũ imperii tempus nihil habuit

ope ſupabiles forēt.medici uariæ differētes id fortaſſe cordi deis eē dixerūt.& diuino miniſterio principē electū.deniq; patrati remedii penes Cæſarē irriti ludibriū penes miſeros fore:ueſpaſianus iuſſa exequitur multitudie ad ſpectaculū erecta.ſtatim cōuerſa eſt ad uſum manus:ac ceco reluxit dies. Sedentē:ueſpaſianum. Pro tribunali:ī tribunali tanq̄ ius diceret. Per quietē: ī ſomniis. Oculos:illius: qui luminibus erat Orbatus. Crus.Tacitus dixit nō crure ſed māu egrg; fuiſſe. Succeſſurā:habiturā ſucceſſum proſperumq; exitū. Hortātibus amicis:maxīe medicis:q differebāt nō excuſſam eē uim luminis illi orbato luminibus & redditurā aciē:ſi pellerent̄ obſtātia:alteri uero deprauatos artus ītegrari poſſe ſi ſalubris uis adhibet̄. Vtrūq;:īſpuit oculū egri & calce cōrigit crus debilitati.Nec defuit euētus:ait tacitus utrūq; miraculū ab his:q īterfuere:nūc quoq; memorari:poſtq̄ nullū mēdatio p̄cium. Tegeæ ī arcadia:tegea oppidū ē arcadiæ:uñ tegeaticus mercurius a Papinio dictus illo uerſu & cū uēalia uolucer tegeaticus umbra.olim lacedæmōii bellū īculer̄ tegeatibus ferētes ſecū cōpedes.tāq̄ eēnt redacturi illos ī captiuitatē.uerg; cōgreſſi p̄lio ac fugati quicunq; uiui ſunt capti: eiſdē q̄s ipſi attulerāt cōpedibus cōpediti cāpū tegeatē metiti̅ fune coluerūt.Cōpedes ille q̄bus cū uincti fuerūt lacedæmōii ad memoriā uſq; herodoti īcolume māſerunt circa tēplū Mineruæ apud tegeā ſuſpēſæ. Vaſa operis antiqui:qualia ſunt archetypa & q̄lia uaſcularii artifices antiqui factitauerunt:ut mētor agragas boetus & mys:qui in argēto calādo inclaruerunt. cum in auro celando inclaruiſſe neminē miret̄ Plinius. Acto de iudæis triūpho:ne credas ueſpaſianum ſtatim ut Romā rediit de iudæis triūphaſſe:id.n.repugnat ſnīæ hiſtoricorg;:qui ꝓdiderunt ueſpaſianū expectaſſe filium titum a iudaica uictoria reuertentē:cum quo cōmunem triūphum ob res bene geſtas agere ſtatuit: quāuis utriſq; ſenatus ꝓprium decreuiſſet. Pōpa iudaici triumphi graphice p ſcripta eſt a Ioſepho libro.vii. belli iudaici:in quo inter cætera lex iudæorum geſtata fuit:quā in palatio cōditam ſeruari precepit ueſpaſianus.

Tegea op. Tegeaticus Cōpede ad uinciendos tegeatas Archetypa lex iudæorg; lata in triumpho

Veteri:prio conſulatui:quē adhuc priuatus geſſerat per duos nouiſſimos anni menſes.

M.AN. Neruorg; ualitudinē:cōtractionem: aut imbecillitatem. Apud Cremonā:ubi Antōius cum meſiacis legiōibus uitelianos duplici prælio fuderat. Demonſtratam: opem. Reſtituturum: in integrū redditurum:id.n.per quietem fuerat a Serapide demōſtratum. Calce:pedes. Auderet:ueſpaſianus. Tētauit:experiri uoluit. Euentus:effectus. Inſtinctus:ſuaſu.monitu:impulſu.

antiquius q̄ prope afflictā nutantemq; rempu.ſtabilire primo:deide & ornare:Milites pars uictoriæ fiducia: ps ignominiæ dolore ad oēm licentiā audaciāq; proceſſerāt. Sed & ꝓuinciæ ciuitateſq; libere:nec non & regna quædā tumultuoſius inter ſe agebāt. Quare uitelianorū quidē & auctorauit plurimos & coercuit:participibus autē uictoriæ adeo nihil extra ordinem indulſit:ut etiā legitima præmia ſero p ſoluerit. Ac ne quā occaſionem corrigendi diſciplinā prætermitteret:adoleſcentulū fragrantē unguento: quū ſibi p īpetrata præfectura gratias ageret nutu aſpnatus uoce etiā grauiſſima increpuit maluiſſem allium aboluiſſes:litteraſq; reuocauit. Claſſiarios uero qui ab oſtia & puteolis romam pedibus per uicos commeant petentes cōſtitui aliquid ſibi

PHI. Antiquius: Carius uel ut nouius expōit melius. Nutātē:labātē uacillātē titubātē. Stabilire prio deide ornare:imitatores deus nos ſui eē uoluit:q ut in q̄t Ambroſius ī prio exameri primo fecit poſtea uenuſtauit: ut & nos prio faciamus aliq̄ poſtea uenuſteus:ne ſimul dū utrūq; adorimur neutrū poſſimus implere.

Victoriæ fiducia: uictoria ſua pte natura īſolētes feræ ſp uictores facit.hinc ſaluſtius ſyllāos milites poſtq̄ uictoriā adepti ſunt: nihil reliq uictis feciſſe prodidit cū ſecūdæ res ēt aīos ſapiētū fatigent. Ignominiæ dolore:q facti fuerant ignominioſi & ignominiæ nota affecti ſub prioribus

primo faciendū mox uenuſtandū

principibus. Exauctorauit:miſſoſ fecit a militia militaribuſq; īſignibus priuauit. Indulſit:p īdulgētias īpatorias bēignius tribuit. Legitīa præmīa:quæ ueterāis ex lege militari cōſtituta ſunt:& quæ īpator promiſit ſe daturg;. Diſciplinā:militarē. Fragrātē unguēto:olentē unguēti odorē:unguentū aūt deliciarg; cā nō ualitudinis paratū ītelligimus:de quo ſupra ſatis ac ſup:q unguēto fragrāt molles & effœminati iudicātur.unde olim feſtiuiter ariſtippus dixiſſe fertur.q delectatus unguēto:male inqt iſtis effœminatis eueniat q rē tā bellā infamauerūt.oli cēſores romæ edixerūt neq; uēderet unguēta exotica:ſic.n. appellauere.quæ pegrina ītelligi uoluerūt.Lycurgus unguentū eiecit ab urbe ſpartana ueluti corruptelā.unguētatū apes īſeſtant & pungūt:cū ipſæ ſequant̄ oīa pura.Luxuria auctore Plinio mixturā fecit odorg; & ita repta ſunt: unguēta dicimus fragrātē unguēto & unguentū.apuleius cinnama fragrās & balſama rorans calua ꝓceſſerit. ſumma aūt cōmēdatio unguētorg; ē:ut trāſeuntē fœminā odor īuitet ēt aliud agentē.unguēti uoluptas merito aliēa dicit̄ a Plinio.qm̄ odorē q gerit ipſe nō ſentit. Præfectura:generali uocabulo p̄fectura oīs dicit̄ a p̄ficiēdo:unde p̄fectura urbis & p̄fecturæ militares dictæ.ægyptus diuidit̄ in p̄fecturas oppidorg;. quas nomos uocant.thracia diuiſa ē in ſtrategeas quīquaginta.ita.n.uocāt p̄fecturas hic militaris p̄fectura ſignificat̄:q̄lis ē p̄fecti legionū p̄fecti caſtrorg; & p̄fecti fabrorg;. Nutu:nutus ē capitis:unde dictū numen autumat uarro.ueteres īter nutare & āuere & nictare hoc ītereſſe uoluerūt:ut nutare capitis ſit annuere na

unguentati molles unguenta exotica Odorem qui gerit nō ſentit præfactura Nomi ſtrategeæ nutus nictare

Renutus

rium uel libioꝝ.nictare oculoꝝ.Plautus ĩ aſinaria:nec illa ulli homini nutet nictet annuat. Plinius in prĩo epiſtolaꝝ elegãter docet nutũ dici qñ annuimus renutũ uero q̃do recuſamus:ſic.n.ait.Nã ego quoqꝫ ſimili nutu ac renutu reſpõdere uoto tuo poſſum.& ita ĩ hoc tranq̃lli loco nutus ꝓ renutu accipiet. Increpuit caſtigauit ĩceſſuit. Maluiſſem alliũ oboluiſſes:ſnĩa ꝓfecto ĩperatoria & memoratu digna ad luxuriã molliceq̃ caſtigãdã:nã cũ odor alii ĩ primis moleſtus eẽ ſoleat & olfactũ ĩfeſtare eoꝝ:cũ q̃bus ſermocinamur:attamẽ dixit grauiter & ſeuere ueſpaſiãus uoluiſſe ſe potius ut ille oleret alii odorẽ illũ aſpernabilẽ q̃ quod unguẽto fragraret:tanq̃ magis uiro cõueniret eſſetq̃ res magis uirilis odor alii q̃ unguẽti: ſiqs ãt ut obiter

Vt odore allia care ant
Anhelitus in odorant
Alleatũ
ulpicum
Scorodon
Obolere

hoc quoqꝫ attigã:cupit ut odorẽ allia careãt:ea ſeri iubebit cũ lũa ĩfra terrã ſit:colligi uero cũ ĩchoitu:& ita docete colũella ĩ.xii.neqꝫ acerrimi ſaporis exiſtẽt neqꝫ mãdẽtiũ ãhelitus ĩodorabũt:menãder græcis auctor ẽ alliũ edẽtibus:ſi radicẽ betæ ĩ prũa toſtã ſuperederit odorẽ extingui.apud Plautũ trãio in muſtelaria aſp nat̃ allii fœtotẽ.at te Iuppiter diiq; oẽs p̃dãt oboluiſti alliũ germana illuuies.Refert Ariſtoteles ĩ p̃blematis:ſi q̃s alliũ ederit:eũ quoqꝫ urinal redditũ redolẽtẽ.ab allio alleatũ deriuat̃:quod pulmẽtarii & intinctus genus ẽ:de quo ait idẽ Plautus:ſine.me alleato fungi fortũas meas.ulpicũ græci appellauere genus allii ulpici q̃inter pulmẽtaria ruris.auctores Plinius & columella quidã ulpicũ uocãt alliũ punicũ.græci aũt ἀφροσκοροδόν appellãt.hoc iõ de ulpico allio poſui ut ĩtelligeres illud plautinũ ex penulo.tu aũt plẽior allii grãdius romãi remiges.græci σκοροδον alliũ uocant:obolere aũt eſt tetrũ odorem redolere.ita Plautus:oboluiſti:alliũ germana illuuies. Litteras:diploma ſignificat:quo præfectura impetrata cõtinebatur. Claſſiarios:nauales milites. Per uices commeant:ultro cirroqꝫ uiciſſim eunt & redeũt inſtar uere dariorum curſorumq̃ cauſa negotiorum publicorum.

M.AN. Antiquius:utilius . Melius:Cicero hoc quidem propriũ eſt amicitiæ:ſed antiquior & pulchrior & magis a natura ipſa profecta. Ignominiæ:quia multi & a Galba & a uitelio ignominioſe ex auctorati fuerant. Participibus:per quos fuerat uictoriam adeptus. Indulſit:indulgẽter conceſſit. Legitima præmia:non modo donatiuũ aliquod ſponte dederit. Aboluiſſes flagraſſes:oluiſſes. Litteras:q̃bus illũ præfectũ deſignabat. Per uicos cõmeant publico ne an priuato negocio nõ dicit:ſed publico accipe:&.n.ſi ex cõmeatu p uices domũ curſitaſſent haud auſi eẽnt calciari noĩe aliq̃d publice petere.

calciarii nomine q̃ſi parꝫ eẽt ſine reſpõſo abegiſſe iuſſit:poſt hæc excalciatos curſitar̃:& ex eo ita curſitãt:Achaiã: Liciã Rhodũ:Byzantiũ:Samũ libertate adẽpta.Irẽ Thraciã:Ciliciã:& Comagenem ditionis regiæ uſqꝫ ad id tempus in ꝓuinciarũ formam redegit.Capadociæ ꝓpter aſſiduos barbarorũ incurſus legiones addidit:cõſularẽq̃ rectorẽ impoſuit ꝓ eq̃te Romão.Deformis urbs ueteribus ĩcẽdiis ac ruinis erat:uacuas areas occupar̃ & ædificar̃ ſi poſſeſſores ceſſarẽt:cuicũq̃ p̃miſit.Ipſa reſtitutionẽ capitolii aggreſſus ruderibus purgandis mãus primus admouit:ac ſuo collo quadã extulit:ærearũq̃ tabularum tria milia:quæ ſimul cõflagrauerãt reſtituẽda ſuſcepit:undiq̃ iueſtigaris exẽplaribus

Calciariũ
ueſtiarium
Excalceare

PHI. Calciari noĩe:qui pedibus more curſorum inter iugiter faciunt calciamenta multa cõſumunt : unde illi petebant ſibi conſtitui aliquid præmii nomĩe calciamenti.calciarium.n.calciamentũ ſignificat̃ : ſicut ueſtiarii nomĩe ueſtitus intelligit̃: quãuis aliquando pro repoſitorio ueſtium accipiat̃. Vlpianus titulo de alimentis legatis.Diariis uel cibariis relictis neqꝫ habitationẽ neqꝫ ueſtiarium neqꝫ calciarium deberi palam eſt. Abegiſſe : repuliſſe reieciſſe. Excaltiatos: diſcalciatos ſine calceis.a ſeneca ex calciati dicunt̃ mimi:qui ſine coturno & ſoco agunt fabulam : quales ſunt planipedes:decẽti aũt trãſlatiõe p excalceatos ſignat ſtilũ humilẽ:ſicut p coturnacos grandiloq̃ũ:uerba ſenecæ hæc ſunt ex prĩo epiſtolaꝝ q̃ multa publii non excalceatis ſed coturnacis dicenda ſunt.alias ex

iocus
Si te exchalciauit
Licii
Samos
prouinciæ

calciare ſignificat chalcho.i.ære deſpoliare:& tunc ſcribit̃ p aſpirationem.hinc ille iocus in uoranium catulli libertũ furaciſſimũ.qui cũ deprẽſus a nũmulario eẽt.de cuius mẽſa nũmos ſubtractos ĩ calceos ſibi infarciuerat.quidã re cognita feſtiuiter ĩquit:ue tibi.ſi te nũmularius ille excalciauerit . ita chalcon.i. æs ablatũ excalciato obiecit. Lyciã:Aſiæ regio eſt ꝓxima pãphyliæ & ciliciæ.licios ciuiliter uixiſſe refert.Strabo in.xiiii. Byzãtiũ:hodie Cõſtantinopolis uocatur. Samum:inſula ẽ ioniæ fœcũdiſſima:cui prouerbiũ illud accommodatur.quod etiã fert lac gallinaceum. Ditionis regiæ:quæ regiones fuerant ſub regia poteſtate. In prouinciarum formam:egeſippus in ſecundo hiſtoriaꝝ principatus inquit archelai conuerſus eſt in nomen prouinciæ.quo nomine romani cum in ius ſuum uincendo redigerent procul poſitas regiones appellauere Pro equite romano:ut quæ prius rectorem ex ordine equeſtri habere ſolebat:nunc regeretur a rectore conſulari:cuius auctoritas & dignitas eſt maior.ita olim ægyptus quoqꝫ per equites romanos loco regum obtinebatur quod a diuo auguſto inſtitutum fuiſſe tacitus prodidit : mirandum eſt id quod de capadocibus idonei ſcriptores prodiderunt.quibus romani conceſſere:ut gens ea libera eſſet ſecũdum amicitiã & ſocietatem ante contractam.ſed principes libertatem recuſarunt dicentes ſe eam ferre nõ poſſe:& ut rex ſibi daretur orarũt.Romani admirati q inuenirentur:qui libertatem recuſarent permiſere

Mirãdum de capadocibus
Libertatem recuſarunt capadoces

ut quem uellent regem eligerent.q elegerũt regem ariobazanẽ. Deformis urbs:ſicut ſupiora ad illud uerbum ſtabilire ita hoc ad illud ornare eſt referẽdum.priora.n.declarãt uespaſianũ ſtabiliſſe rẽp.iſta uero ue nuſtaſſe. Vacuas areas occupare.vi.Aurelius in hanc ſnĩam ſic ſcribit.hic Romã deformẽ ĩcendiis ueteribus:ac ruinis reparauit:pmiſſa ſi dñi deeſſent uolẽtibus ædificãdi copia.ita olim roma poſt ĩcendiũ gallicanum reſtaurata eſt:dum romani omiſſo ſui alienicꝙ diſcrimĩe in uacuo ædificãt. Reſtitutionem capitolii: curã reſtituẽdi capitolii cõtulit ueſpaſianus in luciũ ueſtinũ:a quo cõtracti aruſpices monuerũt:ut reliquiæ prioris delubri in paludes adueherenť:tẽplũ hiſdem ueſtigiis ſiſtereť.ita.xi.Cal.Iulii ſpatium oẽ quod templo dicabať euĩctum eſt uittis.igreſſi ſunt milites qbus fauſta eſſent noĩa:deĩde uirgines ueſtales cũ pueris puelliſcꝙ patrimis mr̃imiſcꝙ.tum heluidius prætor pẽunte pontifice luſtrauit areã capitolii precatus Iouem Iunonẽ & mineruã capitolinos deos:uti cœpta pſperarent.mox uittas illas qbus ligatus lapis ĩnexicꝙ funes erãt cõtigit ſimul cæteri magiſtratus & ſacerdotes & ſenatus & ordo equeſter & ps magna populi:paſſimcꝙ iniectæ ſunt fundamentis argẽti & auri ſtipes & metalloꝝ primiciæ. Ruderibus:reliquiis prioris cõbuſti tẽpli. Aereaꝝ tabulaꝝ:æræ tabulæ ad magnũ numeꝝ in capitolio fixæ prius extiterãt:qbus publica monumenta continebanť.oĩa cum flagraſſent una cum ĩcenſo capitolio curauit ueſpaſiãus ut reſtituerenť:cũ exemplaria ex qbus illi tranſcripta fuerant undicꝙ ĩueſtigaſſet:quod aũt ĩ capitolio forent publi.monumẽta & leges & fœdera in tabulis æneis ſcripta teſtanť hiſtorici & docet Polybius:q ſcribit ĩ.iii.fœdera:q̃ iter romanos & carthaginẽſes icta fuerũt pſcripta in tabulis æneis fuiſſe:quæ conſpiciebanť in templo Iouis capitolini:ubi ab edilibus diligẽtiſſime cuſtodiebanť.M.Tul.ſcribẽs in Catilinã ait æra legũ in capitolio fuiſſe tacta de cœlo & liqfacta.Pli.quocꝙ tradit publicas conſtitutiones incidi ſolitas in tabulis æreis.Liuius refert in tertio cõſulta olim fuiſſe relata in ædem cæreris ad ediles.& olim fœdus ictum cũ latinis fuit ĩſculptũ ĩ ænea colũna.ſcribit Plato in libello de lege.leges æreas eẽ noĩatas a tabulis æneis:qbus erãt ĩſculptæ.

Reſtitutio capitolii

Aeræ tabulæ

Fœdus colũna ænea leges æreæ

M.AN. Achaiã Liciã:de his & aliis quæ ſequunť ſatis alibi. Libertate adempta:in prouinciæ formam redegit. Ditionis regiæ:quæ ſub regibus fuerant. Pro eqte romano:loco equitis:per cuius:ordinis uiros fuerat antea adminiſtrata. Areas:loca in qbus ædes fuerant. Tabularũ ærearũ:qbus tribũorum acta: & alia publica monumenta continebanť quod aũt ad tribunos attinet.Plutarchus contra inqt Cice. nequaq̃ ſegnis cũ magna hoĩum manu in capitoliũ profectus tabulas a Clodio fixas:in qbus res geſtæ tribunatus ſui ſcriptæ erant:ui refixit atcꝙ perfregit. Inueſtigatis:diligenter conquiſitis.

Inſtrumentum imperii pulcherrimum ac uetuſtiſſimum cõfecit: quo continebantur pœne ab exordio urbis ſenatuſcõſulta:plebiſcita de ſocietate & fœdere ac priuilegio cuicũcꝙ conceſſit.

De opibus pub.p eũ factis & ſupplemẽto ſenatuſ.

FEcit & noua opera templum pacis foro proximum Diuicꝙ Claudii in Celio mõte cœptum quidem ab Agrippina:ſed a nerone prope funditus deſtructũ. item amphiteatrum urbe media ut deſtinaſſe compererat Auguſtum. Ampliſſimos ordines:& exhauſtos cæde uaria & contaminatos ueteri negligentia purgauit:ſuppleuitque recenſo ſenatu:& equite:ſubmotis indigniſſimis: & honeſtiſſimo quocꝙ italicorum ac prouincialium allecto:etcꝙ uti notum eſſet utruncꝙ ordinem non tam libertate inter ſe quã dignitate differre. De iurgio quodam ſenatoris equitiſque Romani ita pronunciauit non oportere maledici ſenatoribus:remalidici ciuile faſcꝙ eſſe.

PHI. Inſtrumentum:noĩe inſtrumẽti ſignificať hoc loco mõnumẽtũ ſcripturaꝝ ad res geſtas pertinentium ad imperiũ Romanũ.Quale ferme eſt repertoriũ: quod ut Vlpianus ait titulo de adminiſtratione tutorum:uulgo inuẽtariũ appellatur.alias inſtrumentum generali uocabulo dicitur apparatus quo fundus taberna & id genus alia inſtruuntur.

Inſtrm

De ſocietate & fœdere: apud liuium extãt formulæ fœderum: quæ percuſſit:& ſocietatũ: quas coiuit populus romanus cum regibus & natiõĩbus externis. Priuilegio:priuilegia ſunt:quæ non de uniuerſiſ ciuibus ſed de ſingulis concepta:ſicut eſt de imperio. Cn.pompeii:& de reditu.Mar.ciceronis.priua enim ueteres ſingula dixerunt. Templũ pacis:poſt triũphum & romani imperii firmiſſimũ ſtatum Veſpaſianus paci templum ædificauit:quod ut inqt Ioſephus mira celeritare confectũ eſt.in hoc templo clariſſima quæcꝙ artificum opera dicata ſũt ab ipſo ueſpaſião:qđ & pli.memorat in.xxxiiii.cuius hac quocꝙ tempeſtate ueſtigia maxima conſpiciunť.de tẽplo pacis ait martialis.limina poſt pacis palladiũcꝙ foꝝ. Diuicꝙ Claudii.ſ.tẽplũ.vi.Aurelius ſic ait.ædẽ pacis Claudiicꝙ monumẽta reparauit.multacꝙ noua inſtituit. In celio monte: unus eſt ex ſeptem mõtibus urbis:quẽ ut auctor eſt:Liuius addidit urbi Romæ Tullus Hoſtilius.ibicꝙ habitauit.dictus aũt eſt celius a celio uibeno tuſco duce nobili:q cũ ſua manu diciť Romulo ueniſſe auxilio cõtra latinũ regẽ.pximus celio celiolus ẽ.auctor.m.Varro. Ab agrippĩa:ipſius claudii cõiuge. Itẽ amphi theatrũ:repete uerbũ illud fecit. Ampliſſimos ordines:ſenatorius & equeſter ordo ſignificať. Exhauſtos

Priuilegia

Templum pacis

celius mõs

De litigiis per eam compendioſiſſime deciſis:& aliis geſtis.

Itium ſeries ubiq̃ maiorẽ in modũ excreuerãt manẽtibus antiquis intercapedine iuriſdictiõis accedẽtibꝰ nouis ex cõditõe tumultuq̃ tpum:ſorte elegit p quos rapta bello reſtituerent̃:quiq̃ iudicia cẽtũ uiralia q bus peragendis uix ſuffectura litigatorũ ætas uidebatur extra ordinẽ diiudicarẽt:redigerẽtq̃ ad breuiſſimũ numerum.

De quibuſdam legibus per eum decretis.

Ibido atq̃ luxuria coercẽt nullo iualuerat:Auctor ſenatui fuit decernẽdi:ut quæ ſe alieno ſeruo iunxiſſet ancilla haberetur. Ne ue filiorum familias fœnatoribus exigendi crediti ius unquã eſſet : hoc eſt ne poſt patrũ quidẽ mortem. Cæteris in rebus ſtatim ab initio principatus uſq̃ ad exitum ciuilis & clæmens.

De mediocritate originis eius per eum agnita:& recuſatione pomparum.

Ediocritatem priſtinã neq̃ diſſimulauit unquã: ac frequenter etiã ipſe tulit. Q uin & conantes quoſdam originẽ Flauii generis ad conditores reatinos

cæde uaria:mutilatos dimiutos. comeſos. Contaminatos:pollutos dehoneſtamẽtis eoꝝ : qui in eos ordines recepti ante hac fuerant. Purgauit : ad cõtaminatos referendum :ſicut ſuppleuit ad exhauſtos.

Recenſo:recognito & recenſito per recenſionẽ:de qua dictum eſt in primo cõmentario. Equite:ordine equeſtri. Quocq̃ quocunq̃. Italicorum ac prouincialium hæc duo apud eruditos ſibi inuicem opponuntur. Plinius in epiſtolis.Italicus es an prouincialis & columella ubi de cultura uineaꝝ italicaꝝ ſcripſit:mox de cultura prouincialium uineaꝝ capuit luculentum facit in. *vi*.

Quam dignitatem diferre:ut in ordine ſenatorio dignitas tantu mmodo maior intelligatur : q̃ in equeſtri libertas uero in utroq̃ ordine par. De iurgio pronunciauit:tanq̃ ſenator aduerſus equitẽ agere uellet ex formula actionis iniuriarum quæ non ſolum rebus fiunt ſed etiam uerbis:ut conuitium ſiue iurgium fit. Remaledici ciuile faſque eſſe uoluit.ueſpaſiãus hac circunſpecta librataq̃ ſententia ſignificare ſenatorem ab equite ſola dignitate differre: tanquã nõ debeat eq̃s prior laceſſere cõuitio iurgareq̃ ſenatorẽ:ſed ſi laceſſitus fuerit ut fas ſit par pari repẽdere & remordere mordentem:iuxta illud e triuio,ſi dixeris quod uis audies quod non uis & illud prout ſementem feceris ita metes. Manẽtibus antiquis nõ litibus prioribus explicatis. Inter capedine iuriſdictiõis.interſtitione quadam & ceſſatione uelu ti quodam iuſtitio dicendi iuris: interea pedo enim pro interuallo ſpatioq̃ accipitur. Martianus in aſtrologia.inter circulos uniuerſos.quid interſticii intercapedo naturalis immiſerit æquum ẽ explicare.alias itercapedo obſcœnum uerbũ eſt:quod innuit Cicero in epiſtola ad papyrium petum.cum ait quid enim non honeſtũ uerbum eſt diuiſio.at enim ineſt obſcœnum cui reſpondet intercapedo:& hoc eſt qđ ſymbolicos.& ſub obſcure itelligi uoluit.Quintiliãus cuius uerba ſunt hæc ex libro . *viii*. inſtitutionum.ſed diuiſio affert eandem iniuriã pudori:ut ſi itercapedines noĩatiuo caſu quis utatur.

Prout ſementem feceris ita metes

Intercapedo

Intercapedo inter obſcœna

M.AN. Inſtrumentum:nũc planæ demonſtrat quo argumento tabulæ ille eſſent notatæ. Templũ pacis:cuius hodie quoq̃ uiſuntur ueſtigia ad leuam:uia ſacra ad mariæ cognomento nouæ fanũ tẽdentibuſ. Diui Claudii:tẽplũ repete. Amphitheatrum:id opus magna ex parte adhuc extat inter palatium Celiũ: & ædem uirginis:cuius proxime meminimus. Deſtinaſſe:aio cõcepiſſe. Ampliſſimos ordines : ſenatoriũ & equeſtrem. Purgauit:indigniſſimo quoq̃ ſuo ordine ſubmoto. Non tam libertate:auctoritate & potentia. Remaledici: maledictis reſpondere. Antiq̃s:litibus. Intercapedine:intermiſſione.

PHI. Tumultuq̃ tempoꝝ:tumultuoſa tempora ſcatere ſolent nouis & multiiugis litibus merito excreuerat numerus litiũ:quãdo p ſupiora retro tẽpora gliſcẽtibus uigẽtibuſq̃ ciuilibus bellis & othõiãis & Vitelianis:leges & iudicia conſcileſcebant:& uelut intermortua languebant cũ ius in armis foret & uis coleret̃. iuxta illud ſilii:uis colit̃ iuriſq̃ locũ ſibi uendicat enſis. Sorte elegit:uoluit ut per ſortitionem deligerent̃ præfecti reſtituendaꝝ reꝝ:quæ bello uiteliano a militibus raptæ fuiſſent.illo eni tempore q uiribus plus poteſt iure plus poſſe credit̃:& unuſq̃ſq̃ exiſtimat ſibi licere impune rapere & ſpoliare quoſcũq̃. Vix ſuffectura ætas:tanta erat multitudo litiũ atq̃ cauſaꝝ tamq̃ multi litigatores: ut uix credibile uideret̃ tãdiu

Vis colitur: iuriſq̃ locũ ſibi uẽdicat enſis

Apud Ægyptios mulieres adulterę naſo mutilat
Nō ſpectadū ut prognatus ſed ut moratus quiſq

uicturos litigatores:ut ſuaꝶ litiū cernerent peracta iudicia.unde īſtituit ueſpaſianus iudices: q cognitione
extraordinaria de cauſis ad centum uiros pertinentibus diiudicarent de centumuiris & centumuiralibus
cauſis ſuo loco affatim dictū eſt. Ad breuiſſimū numeꝶ:Seruius enarrās illud ex ſecūdo æneidos: ſi uno
ordine habetis achiuos:ait id de antiqua tractū ſnia:qa in ordine dicebanť cauſæ pp multitudinem uel tu
multū feſtinātiū. Libido: cupiditas rei ueneriæ:alias pro generali uocabulo accipiť oīs cupiditatis.unde Libido.
libido gloriādi dicta q̄ iactantia nūcupať:ut inqt Auguſtinus.& libido ulciſcendi libido dominādi .īterdū
honeſta dictio eſt.Saluſtius.magis in decoris armis & militaribus eqs quā in ſcortis atq̄ cōuiuis libidinem
habebāt. Luxuria:effuſus effreniſq̄ & īmodicus deliciaꝶ ſumptus. Coercēte nullo:pēas dixit eleganter
Ariſtoteles in ſecūdo ethicoꝶ eē quaſdā ueluti medicinas tradit Liuius libro.xxxiiii . leges latas fuiſſe ad Penæ
coercēdā luxuriā.ſed ſicut ante morbos neceſſe eſt cognitos eſſe q̄ remedia eoꝶ:ſic & cupiditates prius na ſunt medi
tæ ſūt:quā leges:q his modū facerēt.ubi āt nullus neq̄ magiſtratus:neq̄ lex delicta coercet:paſſim peccať. cinæ
impunitas.n.parit libidinē peccādi. Quæ ſe alieno ſeruo iunxiſſet:hoc antea factitatū eē mēorat tacitus
a Claudio:q rettulit ad ſenatū de pēa fœminaꝶ.q ſeruius cōiūgerenť:ſtatuitq̄ ignoro dño ad id ꝓlapſæ in
ſeruitute haberenť:ſin cōſenſiſſet ꝓ libertis.repertor eius relatiōis fuit pallas ille libertorum potētiſſimus:
nā ſi turpis domini exiſtimať cōcubitus cū ancilla.lōge turpior uideri debet dominæ cōſuetudo cū ſeruo:
qm̄ ut inqt elegāter quītilia.in quīto nō idē ē dn̄m cū ancilla coiiſſe:qđ dominā cū ſeruo.apud iuriſconſul
tos titulo ad legē Iuliā de adulteriis tractať de ſeruo adulterii accuſato:iubet lex eos ſeruos: de qbus qſtio
adulterii habita ſit publicos eē.apud ægyptios mulier adulterii ultronei dānata naſo mutilabať ut ea ma Adultera
xime ꝑte mulctareť:q̄ cū primis facies exornať.Diodorus auctor in ſecūdo bibliotheces. Ne ue filioꝶ fa naſo
milias fœneratoribus:Oratius ſatyrice taxat fuſidiū fœneratorē ſordidū:q filiis familias ſub grauibus uſu mutilaba
ris pecunias fœnerabat.uerſus oratii.hic eſt.noīa ſectať mō ſumpta ueſtæ uirili ſub patribus duris tyronū: tur
& enim cū filiis familias pecūiæ credāť cū ꝑiculo exigēdi:ſolēt fœneratores ob id grauiores uſuras īpōere: Fœnera
ueſpaſiāus ſalubriter iuit obuiā huic fœneratoꝶ īprobitati.dum decretū fieri uoluit:ne fœneratores exige re filiis
re poſſent a filiis familias pecūiam ſub uſuris creditā etiā poſt mortē parētū:q̄do iā ipſi eē cœpiſſent patres familias
familias. Mediocritatē priſtinā:noluit ueſpaſianus facere:id qđ multi facere:cōſueuerūt:ut ſuū genus quā
do paꝶ ſplēdidū & generoſum ē diſſimulēt immo apte ipſe ſui generis mediocrē cōditionē oſtētabat.Non
enim ſpectādū eſt ut prognatus ſed ut moratus quiſq̄ ſit.& ut auctor eſt Demoſthenes in oratione pro the
ſiphonte.nemo nec ex nobilitate parentū laudandus:nec ex ignobilitate culpādus eſt. Flauii generis:fami
liæ ueſpaſiani. Ad cōditores reatinos:hoc munus adulatoꝶ eſt:qui dū quærūt per aſſentatiūculas princi
pibus gratificari:illoꝶ genus referre ſolent ad deos immortales:ſicuti olim aſſentatores infatuarunt Ale
xandrū:ut ſe Iouis hamonis filiū eē crederet faſtidiretq̄ Philippū patrē:unde apud curciū ait Hermulaus. Dictum
tu Philippū patrē auerſaris . & ſiqs deoꝶ ante Iouem habereť.faſtidires etiam Iouem. hermolai

M.AN. Nouis:litibus. Sorte:nequit ambitioſe ab his fieri putareť. Rapta bello:quæcūq̄:ui armorū
cuiquam adempta eſſent. Quæ : mulier licet ingēua. Iunxiſſet : matrimonio ſcilicet. Filiorum famili
as:qui adhuc ſub mancipio patris eſſent. Ne poſt patrum quidem mortem:ne fœneratorū fraude circum
uenti adoleſcentes clādeſtine quoquomodo ſe illis obligarent. Mediocritatē:humilitatem generis. Conā
tes:ſubtili uana:adulatoria:interpretatione.

comitemq̄ Herculis:cuius monumentū extat uia ſalaria re
ferre:irriſit ultro:adeoq̄ nihil ornamētoꝶ intrinſecus cupi
de appetiuit:ut triūphi die fatigato tarditate & tedio pōpæ
non reticuit:merito ſe plecti:q triūphū q̄ſi aut debitū maio
ribus ſuis:aut ſperatum unq̄ ſibi tam inepte ſenex concupiſ
ſet. Ac ne tribunitiam qdem poteſtatē:& patris patriæ ap
pellationem niſi ſero recepit. Nam conſuetudinem ſalutan
tes ſcrutandi manente adhuc bello ciuili omiſerat.

De modeſtia eius cōtra audacius ad eū loquētes.
AMicoꝶ libertatē:cauſadicorum figuras ac philoſo
phoꝶ cōtumaciā leniſſime tulit:Liciniū Mutianū

PHI. Comitēq̄ Herculis: tan
quā illi q reate oppidū in ſabinis
condiderūt.fuerint in Herculis
comitatu:ſilius tamē cecinit rea
te nō Herculi fuiſſe dicatum ſed
magnæ matri celicolaꝶ Herculē
aūt ueniſſe ī Italiam poſt abacta
gerionea armēta uulgo notū eſt.
unus ex comitibus herculis fuit
Zacynthus a cuius noīe & ſepul zacynthus
chro dictū eſt Sagūtū. Via ſala comes her
ria:a ſale.dicta eſt uia ſalaria.qm̄ culis
illa ſal in ſabinis portari cōſueue
rat. Irriſit ultro : tanquā meros
adulatores aſſentatoreſq̄:qđ ma
lū in prīcipū aula ē ꝑpetuū. In
trinſecus:qdam foriſecus magni
fici uideri uolunt:cū domi ſint ſordidi.ecōtrario qdam circa culturam corporis ſui ſunt nimis curioſi:cum
in propatulo & foris ornamenta non quærant. Tarditate & tedio pompæ:lege Ioſephum deſcribētem lu
culenter triumphi iudaici pompam.poſt cuius ſimulachra & pegmata aliaq̄ geſtamina Veſpaſianus prior Pōpa triū
ibar & Titus deinde ſequebatur.Domitianus uero adequitabat. pompæ autem finis fuit capitolini Iouis phi iudaici
templum:ubi hoſtiis per uota ſolemnia immolatis in palacium receſſerunt. Se plecti:puniri & pœnas da

Capite plexi

Senex ſitiens honoꝝ non ſit

Exemplũ craſſi & deiotari

te.inde capite plexi pro capite puniti dicuntur. Qui triumphum:tam ſenex concupiſſet:tanquam ſenes exacta uitæ maiori parte honores & id genus ornaméta ambire non debeant ut decreſcente ætate pariter quoq; cupido minuatur.hinc a tacito dictum eſt.ſed in tanta molle belli plerũq; contatio oberat: & ueſpaſianus modo in ſpem erectus aliquãdo aduerſa reputabat:quis ille dies foret: quo ſexaginta ætatis annos & duos filios iuuenes bello permitteret.eé priuatis cogitationibus progreſſum:imperiũ cupientibus nihil mediũ inter ſumma & præcipitia:quod aũt ſenex in cuius labris primoribus aïa habitare fertur honores appetere non debeat docet exéplum deiotari & Craſſi.Nãq;.M.Craſſus ad expeditioné parthicam proficiſcens cũ i itinere deiotaꝝ regé extremo iã ſenio cõfectũ nouã tñ urbé ædificãtem cõperiiſſet:talibus uerbis in eũ iocatus eſt.o rex quid nã hoc negocii:quid cũ iã duodecima diei hora tibi ad ſit:nouã urbé cõdere incipis: ad hoc ſubridens deiotarus.tu uero inquit iperator cũ ſis haud quaq̃ ſatis:ut uidere uideor matutinus.tamen in parthos cum exercitu feſtinas.erat enim id téporis ſexagenarius Craſſus:& aſpectu longe grandiorem præferens ætatem.Igitur Veſpaſianus fatigatus tarditate pompæ triumphalis merito inquit punior:qui cum ſenex ſim tam inepte deſyderauerim triumphare:quaſi triumphus maioribus meis ob generis nobilitatem deberetur aut a me ſperandus fuiſſet:cum planæ ob ignobilitatem genti flauiæ haud quaquam triumphus deberetur:neq; a ſeniore foret concupiſcendus ſperandus ue. Tribunitiam poteſtatem:iam ſupra memorauimus quemadmodum tribunia poteſtas imperatoribus Romanis dabatur: quæ erat pars maxima regalis imperii. Salutantes ſcrutandi:ex ſuſpitione & metu principum hæc conſuetudo nata eſt:ut ſalutatores dum principem adeunt officii cauſa explorentur per miniſtros ſcrutatores: ne ſub ueſte ferrũ deliteſcat olim Seuerũ iperatoré centũ ſenatores ſalutauerũt ex cõſuetudine excuſſi: ne qd ferri haberét.cæteꝝ bõus priceps beniuolẽtia ſuoꝝ ſeptus circunuallatuſq; talia nõ timet:a cuius ſalute uelut a filio pédet ſalus ſubditorũ:ſicut a ſalute illuſtris patris tui clariſſime mi Annibal pédet ſalus uniuerſorũ bononienſiũ:hæc enim ciuitas ueluti corpus:ille uelut anima é ciuitatis. Manẽte adhuc bello:quod tẽpus utpote periculoſius magis caueri ſolet a principibus. Libertaté:loquẽdi cõſuetudiné liberioré & linguæ liberæ cõtumelias.ſextus Aurelius in hãc ſententiã inquit.ferebat patienter amicorũ motus.contumeliis eorũ:ut erat facetiſſimus.dictis iocularibus reſpondens. Cauſidicorũ figuras: figuratas reprenſiones & obliqua dicta:quibus in actione cauſarũ pricipem taxabant. Philoſophorũ cõtumatiã:ſæpe philoſophi ex profeſſione rectæ contumaciter agunt in principes.ueluti illorũ ſint contemptores:ex qua opinione. eſt illud ſenecæ in.x.epiſtolarum.errare mihi uidentur:qui exiſtimant philoſophiæ fideliter deditos cõtumaces eſſe ac refractarios & cõtemptores magiſtratuum aut regum eorum ue:per quos publica adminiſtrantur. Licinium mutianum:exemplum hoc eſt de libertate amicorum.

Salutatores excuſſi

A ſalute pricipis uelut a filio ſalus ſubditorum

Laus.Io. Bẽtiuoli

Contumaces philoſophi

M.AN. Comitemq; Herculis:ex quo apparet Reate ab iis qui ex comitatu Herculis fuiſſent cõditum. Irriſit:pro uaniſſimis habuit. Intrinſecus:intra ſe. Merito ſe plecti:eo affici incommodo. Quaſi debitum:qua profeſſione per belle oſtendit ſupra omnem familiæ dignitatem ſe tãtos honores adeptum. Senex:ipſe iam ſeni confectus. Scrutandi:ad ſalutationem admiſſos:an ferrum haberent. Libertaté: ſiquid liberius domeſtico uſu & conſuetudine ſecum loquerentur. Cauſidicorum figuras:figuratas cauillationes. Contumaciam:propoſitum repugnantiam. Licinium Mutianum: hic ille eſt:quem cum copiis ex ſyria Veſpaſianus:ut Tacitus ſcribit præmiſerat.

mutianus

Reuerẽs

Amans illius

PHI. Meritorũ fiducia:ſi uerum ſcrutari uolumus ueſpaſianus imperium debebat mutião: a quo & incitatus & maximis uiribus adiutus fuerat.unde merito dixit tacitus mutianum ſociũ magis imperii egiſſe q̃ miniſtrorũ.Idem alibi ait ꝙ mucianus urbem igreſſus cũcta ſimul i ſe traxit apparatu iceſſu excubiis uim pricipis amplectens nomé remittens.Igiť non imerito mutianus minus reuerebať ueſpaſiáum ex magnitudie beneficioꝝ:q̃ in illũ ãpliſſima cõtulerat. Minus ſui reuerẽté.minore ueſpaſianũ reuerẽtia pſequentẽ i hoc loco reuerens nomé eſt nõ pticipiũ. nã ut docet Priſcia.i.xi pticipia ſũt ſi uerboꝝ ſeruauerint cõſequentia.ſin amiſſis tpibus caſus quoq; quos noia ſolẽt uerbalia ſeq attrahant:trãſeũt in ea ut amans illũ participiũ eſt.amans illius nomé:ut amator illius:ſic reuerens illũ erit participiũ.reuerẽs illius nomé.ut in hoc loco.reuerẽté ſui.eſſe liquet:cum genitiuo nomé iungať. Hactenus:ut ad hoc dictum ſolum progredereť. Retaxare:remordere repercutere. taxare.n.eſt

notæ impudicitiæ:ſed meritorum fiducia minus ſui reuerẽtem:nunquam niſi clam & hactenns retaxare ſuſtinuit: ut apud communem aliquem amicum quærens adderet clauſulæ. Ego tamen uir ſum. Saluium liberalem in defenſione diuitis rei auſum dicere quid ad Cæſarem:ſi Hipparchus ſeſtertium milies habet & ipſe laudauit. Demetriũ Cynicum in itinere obuium ſibi poſt damnationem ac neq; aſſurgere neque ſalutare ſe dignantem:oblatrantem etiam neſcio qs: ſatis canem habuit appellare.

De obliuiõe inimicitiaꝝ & contra eũ geſtorũ.

DEfenſarum inimicitiarumque minime memor executorue Vitelii hoſtis ſui filiam ſplendidiſſime

maledictis tangere:unde & taxatores dicti.hinc retaxare deducitᷣ. Quærens:conquerens de ĩmodica Mutiani libertate. Ego tñ uir ſum:de hoc ſextus aurelius.Nãq₃ liciniũ mutianũ quo adiutore ad ĩperiũ peruenerat:fiducia meritorũ inſolẽtẽ flectebat adhibito aliquo utriq₃ familiari:id unũ dicẽs noſti me uirum eſſe.hoc uerbo taxabat mutianũ tãquã effœminatũ & muliebri ĩpudicitia famoſum.a Seneca parũ uir dicitur mollis & euitatus.Idem alio loco taxans effœminatã Romanã iuuentutẽ certare inqt cũ fœminis & immundiſſimis ſe excolere mũdicis noſtrorũ adoleſcentiũ ſpecimen eſt:qs æqualiũ noſtrorũ ſatis ingenioſus ſatis ſtudioſus immo quis ſatis uir eſt?emolliti eneruesq₃ quod nati ſunt inuiti manente:expugnatores alienæ pudicitiæ negligẽtes ſuæ. Saluiũ liberalẽ:nomen eſt cauſidici:ut hoc referas ad figuras cauſidicorum.

Taxatores
parũ uir
Quis ſatis uir?

Diuitis rei:hipparchũ ſignificat:q cũ eẽt diues & reus defendebatᷣ a ſaluio libale. Quid ad Cæſarẽ:uerba ſunt cauſidici dicta in ueſpaſianũ mordaciter nimis:tanq̃ diuites ſoliti eſſent fieri rei dãnariq₃ ob diuitias. Et ipſe laudauit:ueſpaſianus hoc figuratũ dicendi genus quo uſus erat cauſidicus laudauit:nã cum uiſus eſſet ſimpliciter dicere nihil pertinere ad cæſarẽ:ſi hipparchus reus eſſet diues:cum ex illis:diuitiis nihil ſpectaret ad principẽ tñ figurate & latenter per obliquum dictũ intelligi uoluit cauſidicus nõ debere principẽ inhiare diuitiis reorũ opulentorum:ut ob id uel inſontes dãnarentᷣ.Apud ſcriptores diſciplinæ rethoricæ in primiſq₃ apud Martianũ & fortunatianũ.mẽtio fit de ductu obliquo & figurato:eſt enĩ obliquus ductus cum metus periculi ĩpedit aliquid dicere libere & aperte.figuratus uero eſt:cũ aperte quid dicere prohibet uerecundia propter obſcœna:& ſignificatione alia atq₃ integumentis ueſtita monſtratᷣ. Demetriũ cynicum:huius meminit philoſtratus : apud quem apollonius tyaneus cũ tito ueſpaſiano ſic ſermocinatur.ego tibi comitem adiũgam ſodalem meũ demetriũ:qui audacia pollet uera loquendi.habet enĩ uim quandam cynicam ideſt caninam.itaq₃:Tite tibi:inquit canis aderit qui pro te aduerſus alios & contra te ipſum ſi quando peccaueris ſapienter & etiam ſine ratione latrabit:titus alludens ad nomen cynici.feſtiuiter reſpõdit apollonio dicens.Ducam pediſſe quũ canem:quem concedam nõ latrare tantũ ſed etiã mordere:quotiens iniuſte aliquid me facientem animaduerterit.apud eundem philoſtratum extat epiſtola quã ſcribit idem apollonius ad demetrium canem.hunc ab urbe poſt paulum expulit domitianus una cũ cæteris philoſophis. Aſſurgere dignantem:hoc refertur ad contumaciam philoſophorum:quid enĩ in philoſopho potuit eſſe magis contumax:quam non aſſurgere imperatori. Oblatrantem:ex more & nomine cynicorum:qui a caninis moribus tanquam oblatratores appellati ſunt.hinc eſt illud epigrãmatici poetæ non eſt hic cynicus coſme:quid ergo?canis.olim diogenes cynicus interrogatus cur cãnis uocaretur.quod eis inquit blandior qui dant:in eos uero qui non dant oblatro:malos autem mordeo. Neſcio quid:rẽ quã piam mordaciter & canine ad latrantem magis q̃ dicentem. Canem appellare:tanquam cynicum.fuit contentus ueſpaſianus canem appellaſſe. Offenſarum minime memor:Cicero laudis abſolutæ præconio proſequutus eſt Cæſarem dicens:qui nihil obliuiſci ſoles præter iniurias:laudat & Seneca Mar.Catonem ut offenſarum obliuiſcentem:qui cum in balneo a quodam per imprudentiam percuſſus fuiſſet eidẽ poſtea ſatiſfacienti non memini inquit percuſſum. Vitelii hoſtis filiam:ſexus aurelius ueſpaſiani inquit inter cætera bona illud ſingulare fuit inimicitias obliuiſci.adeo ut uitelii hoſtis ſui filiam locupletiſſime dotatam ſplendidiſſimo uiro coniungeret.

qd ad Cæſarem?
Ductus obliquus & figuratus
Demetrius cynicus
Diogenes cãis cynicus canis
non memini me percuſſum

M.AN. Demetrium cynicum:& hoc ad philoſophorum contumaciam ut ſingula ſingulis referantur. Vitelii filiam:quam ille ex galeria fundana procrearat.

maritauerit:dotauitq₃ ẽt & iſtruxit:Trepidũ eum ĩterdicta aula ſub nerõe:quærẽteq₃ quidnã ageret:aut quo abiret : quidam ex officio admiſſionis ſimul expellẽs:abire morboniã iuſſerat.In hũc poſtea deprecãtẽ haud ultra uerba excãduit:& qdẽ totidẽ fere atq₃ eadẽ.Nã ut ſuſpitiõe aliqua uel metu ad p̃niciẽ cuiuſquã cõpellaretᷣ:tãtũ abfuit:ut monẽtibus amicis cauendũ eẽ Metiũ pompuſianũ:quod uulgo crederetur Geneſim habere imperatoriã:inſuper conſulẽ fecerit ſpondens quandoq₃ beneficii memorem futurum.

PHI. Maritauit:hoc uerbum nõ ſolũ de hoĩbus dicitᷣ:ſed etiã decẽter ad alia quoq₃ trãſfertur Marcus uarro ſcribẽs de cãibus ait.Tũc.n.dicũtᷣ catulire.i.oſtendere ſe uelle marituri.Pli.in ſeptimodecimo tradẽs p̃cepta de arboribus maritãdis inqt.Alternis putantᷣ ãnis.Sexto maritãtᷣ.hoc ẽ cũ uitæ ueluti cõiuge copulãtᷣ.unũ ab oratio dictũ ẽ.Altas maritat pp̃los & columella ſi tenerã in qt ulmũ maritauerit.cõiugẽ necabit.hinc arbores maritæ nominantur:quibus uites inſtar coniugum copulantur econtrario.celebs dicitur arbor ſolitaria nullaque coniuge maritata copulataue.Idem plinius altera deflexa uitæ uel palmitæ iuxta ſuam arborem:aut citra proximam celibem. Inſtruxit:inſtrumento dotali & ſupellectile matronali excoluit. Interdicta aula:quo tẽpore prohibitus eſt frequentare aulam neronianam:quod opinor tunc factum eſſe:cum in ludicro nerõis ſpectaculo obdormiſcere ſoleret. Trepidum:ſcilicet Veſpaſianum adhuc priuatum. Ex officio admiſſionis:ideſt unus ex admiſſionalibus palatinis:quorum officium eſt : admittere aulicos intra cubiculum ad principem ſalutandum.Lampridius in Alexandro romano ſalutaretur uero quaſi unus de ſenatoribus

Catulire maritari
admiſſionales

De clæmentia eius contra reos accuſatos.

NOn temere qs pūitus iſons reperit̃ niſi abſente eo & ignaro: aut certe inuito atqꝫ decepto. Heluidio priſco q reuerſus ex ſyria ſolus priuato noīe ueſpaſianū ſalutauerat: & ī p̄tura oībus edictis ſine honore ac mētiōe ulla trāſmiſerat nō ante ſuccenſuit: q̃ altercationibus in ſolētiſſimis pœne in ordinē redactus: hunc quoqꝫ q̄uis relegatū primo: deinde interfici iuſſum magni æſtimauit ſeruare quoquo mō miſſis: qui percuſſores reuocarent & ſeruaſſet: niſi iam periiſſe falſo renunciatum eſſet. Cæterum neqꝫ cæde cuiuſquam unquam lætatus iuſtis ſuppliciis illachrymauit etiam & ingemuit.

De auaritia & cupiditate in eo notatis.

SOla eſt in qua merito culpet̃ pecuniæ cupiditas: nō eni cōtētus omiſſa ſub galba uectigalia reuocaſſe noua & grauia addidiſſe: & auxiſſe tributa ꝓuinciis nōnullis & duplicaſſe: negociatiōes quoqꝫ uel priuato pudēdas ꝓpalā exercuit: coemendo quædā tantum ut plu-

magiſter admiſſionum

patēte uelo admiſſionalibus remotis. erat apud ueteres magiſter admiſſionum: quæ dignitas ut ait amianus marcellinus ē honorata. p̃erat. n. officio admittendi in cōſiſtoriū & itroducēdi ad principē.

Abire morboniā

Abire directum

Noſcomiō

Abire morboniā: prouerbialis locutio eſt: q̄ ſignificat in malā crucē. cōſimile eſt illud plautinū abire dierectum & alluſio ſimul ē ad morbi nomē. ueluti morbōia ſit noſocomion hoc eſt domicillū morboſoꝝ. Poſtea: cū iā ipſe ueſpaſiāus regꝝ potiret̃.

Excādeſcētia. thymoſis.

Excāduit: īdignatus eſt ꝑ excādeſcētiā: quæ ut philoſophi definiūt ē ira naſcēs & mō deſiſtēs: q̄ thymoſis græce dr̃. Totidē feræ ac eodē: hiſdē feræ uerbis ueſpaſianus rētaxauit admiſſionabilē neronianū: ut expellēs illū iuberet ire morboniā. Cōpelleret̃: īpelleret̃ cogeret̃.

Geneſis imperatoria

Regia genitura

Geneſim hr̃e īperatoriā: uulgo ferebat̃. q̄ mathematici pōpoliāo ꝑdixerāt īſpecta eius natiuitate fore: ut aliquādo īperaret. hoc. n. ſignificat habere geneſim īperatoriā. Olī ſeuerus audiuit quādā in ſyria fœminā noīe iuliā regiā hr̃e geniturā. hoc eſt ut regi iūgeret̃ eandē uxorē petiit & accepit. & ita cū ipſe regnaret ꝑdicta mathematicoꝝ de uxore cōprobata ſūt.

ſucceſſorē ſuū nullus occidit

Cōſulē fecerit: uidet̃ ueſpaſianus idē ſenſiſſe: qđ Mar. Antonius īperator ſenſit: q de auidio Caſſio: quē uerus cauēdū ſcripſerat tanq̄ oſorē tyrānidis. ita reſcripſit. ſi Caſſio diuinitus debet̃ īperiū non poterimus iterficere ēt ſi uelimus. ſcis. n. paui tui dictū ſucceſſorē ſuū nullus occidit. Quādoqꝫ: ſi īperabit: ſicut credit̃ ex genitura īperatoria. ſextus aurelius huiuſce hiſtoriæ meminit his uerbis. hic monētibꝰ amicis ut caueret a metio pōpoſiano. de quo ſermo ꝑcrebuerat regnatuꝝ fore cōſulē fecit alludens tali cauillo quandoqꝫ memor erit tāti beneficii.

De heluidio priſco

Nō temere: nō ſine iuſta magnaqꝫ cā. Inſons: inocens. Heluidio priſco: heluidius priſcus ex mūicipio Tarētio īgeniū illuſtre altioribus ſtudiis iuuenis admodū dedit. doctores ſapiētiæ ſequutus: q ſola bona q̄ hōeſta: mala tm̄ q̄ turpia potētiā nobilitatē cæteraqꝫ extra animū neqꝫ bōis neqꝫ malis ānumerāt. gener fuit peti thraſeæ. ex cuius moribus nihil æque ac libertatē hauſit: ciuis ſenator maritus gener amicus cūctis uitæ officiis æquabilis: opū cōtēptor recti peruicax cōſtās aduerſis erat: in exiliū pulſus ruina ſoceri thraſeæ pricipatu galbæ redierat: hic ē ille de quo iuuēalis: quale corōati thraſea heluidiuſqꝫ bibebāt: brutoꝝ caſſii natalibus. Priuato noīe: dixit enī ſalue ueſpaſiane: nec Cæſaris: nec auguſti aut īperatoris nomen uſurpans: quæ principū uocabula adulatores commenti ſunt. Et in prætura: de heluidii prætura. Cornelius tacitus ſatis multa. Sine honore tranſmiſerat: cū mos ſit prætorum ut in edictis prætoriis nomen principis cū ueneratione præſcribāt: Heluidius in edictis ſuis nulla mentiōe honorabat ueſpaſianum: perinde ac æmulus Catonum atqꝫ brutorum: quibus ut ait tacitus conſtantia & fortitudine æquabatur: olim Hilarius Cæſaris libertus Mar. Cluuium Ruffum hiſpaniæ rectorem accuſauit: tanq̄ audito uitelii & Othonis principatu: propriam ipſe potentiam tēptaſſet: eoqꝫ in diplomatibus nullum principem ꝑſcripſiſſet. mos erat argiuorum ut prætores comitiorum die primo uelut honoris cauſa pronunciarent iouē apollinēqꝫ & herculē. poſt quoꝝ noīa philippi regis nomen addiiciebatur.

M. AN. Ex officio admiſſionis: ut nō mō nō ut alios ad ſalutatiōis officiū admitteret: ſed morboniam ēt ire iuberet ad morbū quo tū cōflictabat̃ alludēs. Deprecantē: eā īuidiā præcipibus lenientem. Totidem fere: uerbis. Atqꝫ eadē uerba: iubens illū morboniā facere. Beneficii: conceſſæ dignitatis. Heluidio priſco: de hoc & eius libertate tacitus plura. Priuato nomine: ueſpaſianum ſcilicet non Cæſarē appellarat. Sine mētione: ipſius ueſpaſiani & enim mos erat Cæſarū nomina præfationibus inſeri.

Succenſere nefas patriæ

In altercatione acumen

Inordinē redactus

Extra ordinē redacti

PHI. Succenſuit: iratus eſt ſuccēſere iraſci eſt ex cā. hinc illa apud ſiliū catholica ſnīa: ſuccēſere nefas patriæ. Altercatiōibus: Quintilianus altercatiōis ꝓcepta tradit qbus īſtructus ſit altercator: q neqꝫ turbidus: neqꝫ clamoſus: neqꝫ uitio iracūdiæ obnoxius eē dēt. in altercatione plurimū ualet acumē. Pœne ī ordinē redactus: quaſi ꝓ cōtēptibili habitus: & inter uiles & abiectos cōnūeratus: hoc. n. ſignificat in ordinē redactus: ſicut ſuo loco explicatū eſt. Ecōtrario: extra ordinē redacti ꝓ egregiis dicūt̃. Seruare quoquo modo. hoc faciebat heluidii uirtus. q̄ tāta erat ut ēt ap̄ pricipē inimicū uēiā mererẽt. Renūciatū eēt: ab his quos miſerat ad percuſſores reuocādos. Iuſtis ſuppliciis illachrymauit: mira pricipis clæmētia & ꝑconio digna

ris poſtea diſtraheret:nec cādidatis quidē honores: reiſue rā inoxiis quā nocētibus abſolutiões uēditare cunctatus ē. Credit̃ etiam procuratorum rapaciſſimū quēq; ad ampliora officia ex induſtria ſolitus promouere:quo locupletiores mox condemnaret:quibus quidem uulgo pro ſpongiis dicebatur uti:quod quaſi & ſiccos madefaceret:& exprimeret humentes. Quidam natura cupidiſſimum tradunt:idq; exprobratum ei a ſene bubulco:qui negata ſibi gratuita libertate:qua imperium adeptum ſuppliciter orauit:proclamauerit uulpē pilum mutare:non mores: Sunt contra qui opinentur ad manubias & rapinas neceſſitate compulſum ſumma ærarii fiſciq; inopia:de qua teſtificatus ſit initio ſtatim principatus profeſſus quadringenties milies opus eſſe ut reſpu. ſtare poſſet. Quod & uerifimilis uidentur quādo male partis optime uſus eſt.

qui ēt illachrymaret ſuppliciis eoꝝ q merito iuſta de cā plectebant̃. Erat prſus memor illius terentianæ ſniæ:cuius iugiter meminiſſe nos ꝑcipit Seneca. homo ſum hūani nihil a me alienū puto:clæmētia nullū magis q̄ principē decet:cū dos prima ſit regū cū iſigne ſit imperatoriū obliuiſci iniuriaꝝ:nec exercere aculeiū ſed recōdere. Pecūiæ cupiditas:Cor. tacitus de ueſpaſiāo ſcribēs ait:prorſus ſi auaritia abeſſet antiqs ducibus par. Atq; ſextus aurelius hoc praue a qbuſdā creditū refert:q; ueſpaſiāus īfirmus fuerit aduerſus pecuniā. & profecto nihil magis dehoneſtat principē q̄ auaritia: & cupiditas iſta pecuniarū īexplebilis:q̄ ſepæ occeati nihil aliud curāt:q̄ ut lyen turgeſcat in corpore emaciato. hoc eſt ut fiſcus pricipis ſit plenus exhauſta:& maceſcēte ciuitate. Quo circa mi īclyte Hānibal ſi uis amari coli ꝓbari:facito. qđ facis:ne uel tātilla ſuſpitio auaritiæ ī te reſidat:ne ſitiēs pecūiæ dicaris:ſcito. n. puſilli animi eē īhiare diuitiis:cōgerere aurū cuius ſacra fames multos mortales in mille decipula ꝑcipitāter īpegit:mēs auari pricipis ſemel uīculis cupiditatis aſtricta:ſemp aurū ſemp argētū uidet:gratius ītuet̃ aurū q̄ ſolē. Ipſa eius oro ad deū auꝝ qrit. Et ita auro mācipatus publica cōmoda floccipēdit curioſus tātūmō priuati emolumēti talis plane labes ē elimināda ab eo q uult eſſe apud ſuos & amabilis & ꝓbabilis. Culpa. n. hæc uel ſola potiſſimū in pricipe eſt ꝓ criminibus ſexcētis:ſicut liberalitas eſt loco multiiugæ uirtutis. Negociatiões uel priuato pudēdas:negociatio ſordida & pudēda exiſtimat̃:niſi ſit magna & copioſa multa undiq; apportās:multiſq; īpatiēs. Auctor Cicero ꝑterea ut ait Liuius li. xxi. queſtus oīs ꝑtibus īdecorus uiſus ē. Merito itaq; culpat̃ ueſpaſianus noīe auaritiæ:q negociatiões eas impator exercuerit:q & priuato pudēdæ ſordidæq; fuiſſent. Vt pluris:maiori ꝑcio. Diſtraheret: Cicero in prio de officiis:ſordidos eē refert q mercāt̃ a mercatoribus qđ ſtatī uēdāt. Diſtrahere uēdere ē. quod uerbū frequēs eſt apud iuriſcōſultos:quo uſus eſt Lucilius:diuidāt diſſipēt diſtrahāt. Cādidatis:petitoribus magiſtratuū. Honores uēditare:in hoc a ueſpaſiāo lōge diſſentiebat alexāder romanus qui honores nūq̄ uēdi paſſus eſt:dicens neceſſe eſt ut q emit uēdat. Ego nō patior mercatores ꝑtātū in ærarii inopia honores uēdere licet ex quo ſtatus cōparatiuus ſit cū in ærarii inopia alius fert legem ut honores ueneāt:alius ut noua uectigalia īſtituāt̃:qrit̃. n. ex ſcripto:q potior lex ſit. Reis accuſatis:reus eſt q cām dicit:& itē q qd ꝓmiſit ſpopōditue ac debet. Gellius heſius ſcribēs de ſignificatiõe uerboꝝ quæ ad ius ꝑtinēt. Reus eſt inqt qui cū altero litē cōteſtatā habet:reus ꝓmittēdo eſt q ſuo noīe alteri qd ꝓmiſit:q ue ꝓ altero qd ꝓmiſit. In eadē opiniõe ē ate ius capito. nūc reos uocamus q uocant̃ ī iudiciū:de quoꝝ re agit̃. actor & reus opponuntur.

Procuratoꝝ:de ꝓcuratoribus Cæſaris exiſtimo in hoc loco ſpeciatim ītelligēdū:cū alias procurator generali uocabulo dicat̃:q alienū negociū ſuſcipit atq; ꝓcurat:eſt. n. ut ait Cicero in oratiõe ꝓ cecinna ꝓcurator quaſi quidē pœne dominus & alieni iuris uicarius. Pro ſpōgiis dicebat̃ uti:eleganti trāſlatõe tales ſpōgiis cōparabant̃:q in morbis medent̃. cū ſiccæ aqua ꝓfundunt̃:moxq; intumeſcētes īter duas tabulas exprimūt̃. Et ſic impoſite ꝓſunt morbis:& ī primis:ut inqt Pli. ſtomacho:& in febri contra nimios ardores. Igit̃ ueſpaſianus uidebat̃ habere ꝓcuratores ꝓ ſpōgiis:quos ſiccos ꝓfundebat diuitiis:ſicut aqua ſpongiæ perfūdunt̃:deinde exhauriebat ſicut ſpōgiæ exprimi ſolent haud ab ſimile eſt ſcitū illud cynici diogenis:q dionyſium dixit amicis uti pro uaſculis q̄ dum plena ſunt & euocat:& abiicit uacua.

M. AN. In ordinem:priuatorum numerū. Redactus:ueſpaſianus iurgio & altercatione Heluidi. Magni exiſtimauit:pro magno habuit negocio. Sub galba:pricipe:q̄q̄ auariſſimo. Vel priuato:priuatæ fortūæ hoi. Pudēdas:pudore dignas. Diſtraheret:diuēderet. Honores:magr̃atus. Ampliora:maiora munera obeūda. Quo locupletiores:factos. ſ. Pro ſpōgiis:ſed cur ꝓ ſpōgiis dixerit, ſtatim ſubiicit.

PHI. A ſene bubulco:ꝑceptum Catonis eſt ut uillicus bubulcos duos habeat:ſubulcum unū:aſinarium unū & opilionē unū. A bubulco:uetus uerbum eſt bubulcitare:qđ ſignificat bubulci officio fungi. Plautus:docet me amare & te bubulcitare. Apuleius in primo floridoꝝ:eſt apud indos gens quæ nihil āpliuſq̄ bubulcitar̃ nouit:iōq; cognomē illis bubulcis īditū. Idē bubſeqs appellat q̄ſi bouū ſecutores. Gratuita:ſine ꝑcio. Vulpē mutare pilū:nō mores. ꝓ ſniam hāc ꝓuerbialē ſignificari uoluit bubulcus:uicia īgēita nulla dignitate mutari. nā ut inqt ſeneca:qcqd īfixū & ingēitū eſt leniri poteſt arte nō uici. Sicut igit̃ uulpes pilū

Hō ſum

Dox principum clementia

auaritia dehoneſtamentum principum

Saluberrima monitio

Auri ſacra fames

Negociacio pudenda

diſtrahere

Non patior mercatores poteſtatū

Reus qui

ꝓcurator

procuratores pro ſpōgiis

Amici pro uaſculis

Bubulcus

bubulcitar̃

Bubeſqua

Vicia ingenita nō tolluntur

Plebeculam pane pascendã esse

De libertate & magnificentia eiuſdem.

IN oẽ hominũ genus liberaliſſimus :expleuit cenſum ſenatoriũ :conſulares inopes quingẽtis ſeſtertiis annuis ſuſtẽtauit:plurimas ꝑ totũ orbem ciuitates terræmotu aut incẽdio afflictas reſtituit in melius.

De cultu & incremento artificũ per eũ facto.

INgẽia & artes uel maxime fouit primus e fiſco latinis græciſq; rhetoribus annua centena cõſtituit: ꝓſtantes poetas necnõ & artifices coemit. Itẽ coloſſi refectorẽ inſigni congiario:magnaq; mercede dõauit. Mechanico quoque grandes columnas exigua impẽſa perducturum in capitolium pollicenti præmium pro commẽto non mediocre optulit:operam remiſit:præfactus ſineret ſe plebeculam paſcere pane.

mutat:mores uero fraudulentos nũq̃ deponit:ſic ueſpaſianus pilũ mutauerat ex priuato factus ĩperator.ſordes uero auaritiæ:q̃ inoleuerãt:īſitæ a natura nuſquã poſuerat.Cõuẽit huic ſñiæ illud epigrãmatarii poetæ.Quemquã poſſe putas mores narrare futuros.Dic mihi ſi fias tu leo:qualis eris Tarãdus aĩal pilo ueſtiũ mutat colorẽ.Thoes:qđ genus ẽ luporꝫ:habitũ nõ colorẽ mutat:ꝑ hyemes hirtus æſtate nudus.Tarãdus cui uillus eſt magnitudĩe urſorꝫ colorẽ oĩum arborꝫ fruticũ florꝫ locorũq; reddit metuẽs ĩ qbus latet:iõq; raro capit̃.Multi uero ſunt hoĩum qui iſtar uulpis mutãt pilũ:nec mos ĩmutãt:

Taradus Thoas

animalia mutantia colorem

Dictum liſandri

Dicebat Lyſander quo nõ peruẽiret λεοῦ τῆ.i.leonis pellis uulpinã pellẽ eſſe aſſuendã:quo dicto ſignificabat:ubi uis nõ ſatis pollet:adhibẽdã eſſe uulpeculæ fraudẽ. Cõtra:ecõtrario. Neceſſitate cõpulſum:hoc opinatus ſextus aurelius:cũ ait ueſpaſianũ ꝑꝑ ærarii ĩopiã.& clades urbiũ:nouas neq; poſtea habitas uectigaliũ penſiones exqſiuiſſe. Ad mãubias:ad pecuniã ꝓdaticiã:ſiue ad ꝓdã impatoriã.Et enĩ manubias ueteres quoq; dixerũt ꝓdã ĩpatoris:ex qua qđ uellet faceret.alias mãubiæ fulmĩa dicũt̃.de qbus ſuo loco plura. Aerarii fiſciq; ĩopia:differũt ærariũ & fiſcus:dũ illud ſit publicũ.hic pricipis:qđ copioſus uberiuſq; ante dictũ eſt. Veriſimilius uidet̃:qđ nõ ſuapte natura fuerit auarus:ſed neceſſitate coactus eã exercuerit.

manubiæ

Census equestris Senatorius

Cẽſum ſenatoriũ:ſicut cẽſus equeſter erat.cccc.ſextertiorũ:ita ſenatorius octingentorꝫ miliũ ſumma taxabat̃:quẽ auguſtus ampliauit uſq; ad duodecies cẽties. Quingenis ſextertiis annuis : eadem liberalitate uſus eſt nero in meſſallã cõſularem:cuius paupertatem:ut inquit Tacitus : ſuſtentauit qngenis ſextertiis in ſingulos annos:idẽ aurelio quoq; cottæ & antonio annuã pecũiã ſtatuit:q̃uis ꝑ luxũ habitas opes diſſipaſſent. Terræmotu afflictas:ſcribit Euſebius chronographus:tres in cypro ciuitates principe ueſpaſião terræmotu coruiſſe.Cauſas tremoris terræ in ſuperioribus explicauimus ex ſñia philoſophorũ. Reſtituit in melius:ſextus aurelius per oẽs terras quà ius romanũ eſt:renouatæ a ueſpaſiano urbes ſunt cultu egregio.

Centẽa:ſextertia. Rhetoribus annua:ſcito mi Hannibal ornatiſſime bonas artes honore nutriri.& hoc ſpecimen florẽtis eſſe reipu.ut diſciplinarũ profeſſoribus ꝓmia opulenta pẽdãtur : ubi enĩ uirtus honorat̃ ibi uigent ingenia:floreſcũt profeſſores:diſciplinæ in faſtigio collocãtur & profecto maxima laus eſt principis fouere eruditos:fauere profeſſoribus:rationem cũ primis habere gymnaſii litteratorii. Deteſtãdus ſane eſt imperator ille Licinius:qui propter inſcitiã ĩmodicã:adeo litteris erat ĩfeſtus:ut eas uirus ac peſtem publicam nominaret.Dionyſius & ſi nõ admirabat̃ eruditos tamẽ domi ſophiſtas & litteratos multos alebat:uel ob hoc ſaltem ut per illos eſſet admirationi.Nimirũ eruditi ſunt qui nomina principũ commẽdãs immortalitati:qui uelut buccinatores præconeſq; diuturni perſonant in auribus poſterorꝫ:quorꝫ ſcriptio emuncta nos docet quis fuerit alexãder:quis Cæſar:quis Cyrus:quid memoratu relatuq; dignum egerint græci:quid perſæ:quid Romani:qui omnes uelut inglorii ignorarentur:niſi doctorum præconio forẽt celebrati:præcepit Socrates platonicus unumquemque cui famæ cura eſt:cauere cum primis debere.ne poeticum eruditumque hominem habeat infenſum:cum docti uim maximam habeant in utranque partem: & ad laudandum & uituperandum:qui chartaria calamo plurimum prodeſſe poſſunt uel obeſſe.Igit̃ eſto amator fautor adminiculator profeſſorum & eruditorum:quorum ſermocinatione litterata:alexander romã.imperator ſe recreari dicebat & paſci.qui & ipſe exemplo ueſpaſiani ſalaria inſtituit rhetoribus grãmaticis.& id genus profeſſoribus qui amauit litteratos homines uæhementer eos reformidans:ne quid de ſe aſperum ſcriberent.

uirtus honoranda

Fouendũ profeſſores

Laus eruditorũ

Eruditi non ſunt odio habẽdi

M.AN. Bubulco:bouũ cuſtode. Gratuita:gratis ac ſine ꝓcio petita. Vulpem pilũ mutare non mores. q.d.ne imperii qdem amplitudinẽ quicq̃ ex eius auaritia mutare potuiſſe. Manubias:de manubiis ſemel atq; iterꝫ diximus. Male ꝑtis:ꝓ hos.ſ. pudẽdos quæſtus. Optime:i cõem uſũ. Liberaliſſimus fuit. Cenſum ſenatoriũ:quẽ dixit duodecies centies ſeſtertiũ ab auguſto taxatũ. Ingenia:uiros ingenio præditos.

Primus:imperatorꝫ. Centena ſeſtertia:centũ milia nummum.

PHI. Præſtãtes poetas:laudat̃ a doctis ut mira ac eximia ueſpaſiãi libalitas ꝙ qngẽta ſeſtertia ſaleio baſſo poetæ abſolutiſſimo dõaſſet. Coloſſi refectorẽ:coloſſus a ueſpa.erectꝰ ẽ altitudis pedũ cẽtũ & ſeptẽ. Inſigni cõgiario:mũere ĩpatorio. Mechãico:artifici ꝑito mechãis:de q̃ meminimus ĩ ſupioribus alexãder ro.ĩpator ĩſtituit ſalaria mechãicis:& ut auctor ẽ Lãpridius mechãica opa romanorum plurima ĩſtituit.Qui in

De ludis p eũ editis:& cõuiuiis p eũ factis.

LVdis p quos ſcena marcelliãi theatri reſtituta dedicabatur:uetera quoq; acroamata reuocauerat: apollinari tragœdo q̃drigẽta. Tarpeio diodoroq; citharedis ducẽta nõnullis cẽtena:qbus minimũ q̃dragena ſeſtertia ſup plurimas corõas aureas dedit. Sed & cõuiuabať aſſidue:ac ſæpius recte ac dapſile:ut macellarios adiuuaret ſicut ſaturnalibꝰ dabat uiris Apophoreta : ita & calẽ.martii fœminis:& tñ ne ſic qdẽ priſtiæ cupiditatis iſamia caruit:Alexãdrini cibiotatẽ eũ uocare pſeuerauerũt cognomine unius e regibus ſuis turpiſſimaꝝ ſordiũ. Sed & in funere Fauo Archiminus pſonã eius ferens imitanſque

xv.parte ſagittarii habuerit horoſcopõ erit mechãicus:q ut ait maternꝰ iſtra belli faciat:mechanicis artibus excelluit archimedes ille ſyracuſanus:quẽ marcellus lugubri mœrore defluit:eũq; briareum appellabat:pinde ac cẽtimanũ. Grãdes colũnas perductuꝝ:Idẽ archimedes machinator tormẽtoꝝ bellicoꝝ ſcientiſſimꝰ ſcripſit ad hieronẽ:quodcũq; onus arte mechanica moueri poſte:q olí gloriabũdus iactaſ ſe ferť ſi quẽ alteꝝ nactus terræ globũ eſſet:ſe hũc orbẽ ad illum tranſlatuꝝ:id cũ hieron admirareť tanq̃ incredibile factu : nauẽ onerariã ſolito onere onuſtã procul aſſidens nullo corporis conatu quieta mãu adeo facile duxit:ut mari plabi uidereť. Pro cõmẽto:pro excogitata ratiõe colũnaꝝ perducendarũ in capitoliũ. Operam remiſit: noluit ut pduceret cõdonato labore operaq; pducẽti. Sineret plebeculã paſcere pane:dictũ imperatore digniſſimũ:quo ſignificauit ueſpaſianus nõ debere principẽ i ædificãdo parcere impenſæ:ut ita operarios pauperes & egenos paſcat pro opa pſtita.nam ſi a mechanico exigua ipenſa in capitoliũ colũnæ perductæ fuiſſent:oparii.q huic negocio erãt aſcripti pdidiſſent cibũ:quo alebanť ob operã impenſam. Plebeculam intelligi uoluit oparios uiliores & uictũ ex opa quotidiana q̃ritantes perſius eadẽ dictione uſus eſt.aſt ubi cõmota feruet plebecula bile.Solet illuſtris pater tuus io.bẽtiuolus cõſimilẽ pœne uocẽ nec minori laude dignã uſurpare:cũ ait ædificãdũ eſſe:uel ob hoc ut ita paſcãť egẽtes i numeri q pro opis diurnis accipiant ab ædificatore uictũ diurnũ & mercedulã:qua pfeſtis diebus ſe reficiãt.nõ diu ẽ:q; Ariſtoteles ciuis noſter mechanicus longe omniũ pſtãtiſſimus:turrim ex ſua ſede mouit:motãq; arte mechanica:i aliũ haud longe diſſitũ locũ trãſportauit:nõ eſt mẽdatio locus:cũ adhuc ſup ſint q uidere. Marcelliani theatri:a marcello ex octauia auguſti ſorore genito marcellianũ theatrũ dictũ eſt:de quo in auguſto ſatis. Acroamata:q ſint acroamata copioſe explicauimus i.ii.cõmẽtario.illud adde acromata dici nõ ſolũ ipſas uoces & uerba : ſed ipſos quoq; hiſtriones enarratoreſq; acromaton uocales.in quo ſignificatu dictũ eſt illud a lãpridio:quod alexã.ro.impa.nanos & nanas & moriones & uocales exoletos:& oĩa acromata & pãtomimos populo dõauit.itidẽ poſſent acromata hoc in loco uideri dictatam pro hoĩbus q̃ pro uerbis.pli.in epi.ait interdũ acromata audiebamus:ĩterdũ iucũdiſſimis ſermonibus nox ducebať. Tragœdo:ſcenico auctoriq; tragœdiarũ. Quadrĩgẽta.ſ.ſextertia dedit. Minimũ qbus:dedit minimũ ſaltẽ dedit ſextertia q̃dragena:ex quo liberalitas principis in artifices declarať. Sup coronas:præter coronas:eã quoq; ſummã pecuniæ dono dedit. Recte:recta exhibita cœna ſolitũ cõuiuari ueſpaſianũ ſignat:de qua martialis: pmiſſa eſt nobis ſportula recta data eſt.relege quæ dicta ſunt de cœna recta in auguſto. Dapſile:abũdanter:& affluẽter.græce enim λαψιλεια largitas & abũdãtia reꝝ nũcupať dapſilis abũdãs:qua dictione & latini frequẽter uſi ſũt. plautus in aulularia.Iſtas magnas factiones dotes dapſiles nihil moror.apuleius libro ultimo de aſino aureo dapſilẽ copiam facũdiæ uocat:pro uberi larga & opulẽta. Vt macellarios adiuuaret:qui cõuiuia lautiora facit & crebriora is adiuuare diciť macellarios:a quibus emit obſonia.ita enim magno annona macelli uenditur:& eius præcia augenť.In hanc ſententiam mar.uarro in.iii.de re ruſtica ait eleganter : ſed ut ad hunc bolũ peruenias:opus erit tibi aut epulũ aut triũphus alicuius:ut tũc fuit ſcipionis metelli aut collegioꝝ cœnæ:quæ tũc ĩnumerabiles excãdefaciunt annona macelli.

Briareus

archimedes

ariſtoteles bononienſis mechanicus

Recta cœna

Dapſilia

Dapſilis

M.ANTO. Coemit:præcio quæſiuit. Coloſſi:Euſebius coloſſi huius meminit:coloſſus ĩquit erectus habens altitudinis pedes centum ac ſeptem. Mechanico:uili ut feſtus interpretatur artifici. Pro commẽto:ſola inuentione. Operam remiſit:nec ad id præſtandum coegit. Marcelliani theatri:huius in auguſto mentio facta eſt. Acroamata:auditu digna. Paterno citharedo:huic credo cui Nero impenſe operã dedit. Recte:rectam & legitimam cœnam exhibens:quæ poſtea a Domitiano ſublata eſt:ſportulæ uſu pro cœna inducto. Dapſile:large abunde:liberaliter:græci λαψιλαν largitatem uocant. Macellarios:a quibus obſonia coemeret.

PHI. Sicut ſaturnalibus apophoreta uiris:ſupra memorauimus apophoreta dici mũera ſaturnalicia : & ea proprie quæ remitti ſolent.hæc ueſpaſianus ſicut uiris dabat in ſaturnalibus:ita eadẽ fœminis quoq; dabat.calen martiis:quæ erant ſaturnalia fœminarum ſicut oſtendit Epigrammaticus poeta illo endecaſylla bo ad fœminã:ſcis puto ueſtra iam uenire ſaturnalia martias calen.plautus in milite.Da mi uir calẽdis mittam cum martiæ uenerit.nã tũc fœminis munera miſſitabanť quia calen.martiæ ut inquit porphyrio matronaꝝ dies feſtus erat & matrõalia dicebať:q̃s elegãter Iuuẽalis fœmĩeas uocat.pinde ac fœmĩs peculiari

apophoreta

munera fœminea

calẽ.martii

matronalia

(ut eſt mos)facta ac dicta uiri interrogatis palam procuratoribus:quanti funus & pompa conſtaret:ut audiuit ſeſtertium centies:exclamauit:centum ſibi ſeſtertia darent:ac ſe uel in tyberim proiicerent.

De ſtatura corporis & mēbrorū ac ualitudīe eius.

STatura fuit quadrata:cōpactis firmiſq; membris uultu ueluti nitētis. Vn̄ qdā urbāorū nō īfacete ſiqdē petēti:ut & i ſe aliqd diceret:dicā inquit:quū uētrē exonerare deſieris. Valitudine pſperrima uſus ē:quis ad tuēdā eā nihil amplius quā fauces cæteraq; membra ſibimet ad numerum in ſphæriterio:defricaret mediumq;:unius diei per ſingulos menſes interponeret.

De ordine uitæ quē in principatu tenuit.

ORdinē uitæ fere hūc tēuit in principatu maturius

ter dicatas.ſic enī ait:mūera fœmineis tractas ſecreta calēdis.pterea menſe martio īgrediēte ita ſeruius cœnas matronæ apponebant:ut dn̄i ſaturnalibus. Cauſa autē cur calen.martiis matrōalia celebrarent:& mulieribus munera mitterēt uidet fuiſſe q̄ ea die antiqtus ſabinæ habito matrōali cōcilio in iunonis æde ex herſilie cōſilio progreſſæ ī medias acies romāorū & ſabinorū diremerunt pugnā.& generos ſoceris & ſoceros generis conſociarunt.ex hoc īſtitutū eſſe autumat Ouidius ī faſtis ut calē.martias matronæ celebrarēt. Priſtinæ cupiditatis prioris auaritiæ. Cibiotatē uocare:ſupra dictū eſt Veſpaſianū apud Alexādrinos cōmoratū fuiſſe:ibiq; īperatorem conſalutatum a quibus & cibiotates uocabatur:tanquam eēt ita ſordidus & auarus:ſicut fuerat olim unus ex regibus Alexādrinorū cognominatus cibiotates.Namq; ſinguli ægyptiorum

Ptolomæi pharaones

reges ut inquit Euſebius propriū nomen habuerūt:qui generali uocabulo Ptolomæi dicuntur pharaones ab eccleſiaſticis ſcriptoribus nūcupati:quod nomen eſt regiæ dignitatis:ſicut ante memorauimus: Sordes autē ad auaritiā referūtur.& Oratius ſordidū uictū diſtare ait:A tenui parco quæ uictu. In funere:in exequiis Veſpaſiani. Fauo:Nomē propriū principis mimorū ſicut plato & cato Archimimus princeps ludionū ſcenicorūq; ſicut archigalus dicit princeps primariuſq; gallorū cybeleiorū. Perſonā eius ferens:adhibitus fuerat funeri imperatorio:ut ritu hiſtrionico ſuſtineret perſonā Veſpaſiani:& perinde ac ueſpaſianus loqueretur. Viri: ueſpaſiani. Procuratoribus:qui funus procurauerāt:& īpenſam funeralem pro dignitate fecerāt. Pompa:funebris. Exclamauit:tanquā eſſet uerus ueſpaſianus:qui ob auaritiam indignaret tantam impenſam in funere ſuo factam fuiſſe. Se uel in tyberim:ita ſub perſona mimica pulſabatur ueſpaſianus tanquam pluris faceret pecuniam quam imperatorium funus & ſepulturam. Statura quadrata: obſeruauimus curioſe apud Celſum & columelam:ſtaturam quadratam dici quæ neq; longa neq; breuis ſit ſed inter utrunq; temperata.Sic enim ait Columela de canibus ſcribens:probatur quadratus potiuſquā longus aut breuis.Itidem alio loco quare ſtatus eius lōgior productiorq; ad hos caſus magis habilis ē quā breuis aut etiam quadratus.Item de gallinis ait.Sint matrices robuſti corporis quadratæ pectoroſæ magnis capitibus.Celſus ait in.ii.Corpus habiliſſimum quadratū eſſe neq; gracile:neq; obeſum.Nam lōga ſtatura ut in iuuenta decora eſt ſic matura ſenectute conficitur.gracile corpus infirmum.obeſum habes eſt. Igitur tranquillus ſignificare uolens ueſpaſianum fuiſſe neq; procera:neq; breui ſtatura ſed intermedia eleganter dixit quadrata. Compactis:ſolidis & muſculoſis. Vultu ueluti nitentis:talis erat ueſpaſiani uultus:q̄lis eſt hoīs cū niſu exonerantis aluū quæ aſtrictior ſit.talis enim ſolet cū labore & conatu niti ut expellat duriora.Conſimile eſt illud Martialis.Nam faciem durū phœbe cacantis habes. Vrbanorū:facetorum & dicaculorū.urbanū fuiſſe Demoſthenem dicūt:dicacem negant in Cicerone mira quædam fuit urbanitas. Nō infacete.ſ.dixit feſtiuiter:petenti:ueſpaſiano. In ſe:more urbanorū qui nec principibus quidem parcunt:dum riſum moueant. Cū uentrē exonerare deſieris:iocus eſt urbaniſſimus nec minus mordax in principem:cuius uultus ſimilis erat exonerari uolenti uentrem.

Statura quadrata

Corpus habiliſſimum quadratū

M.ANTO. Apophoreta:mūera a remittēdo dicta nouiſſimus.Martialis liber apophoreta inſcribitur. Calen.martii:martiis.n.calen.ueteri īſtituto mulieribus munera mittebant.Iu.munera fœmineis tractas ſecreta calen.Propertius.martis Romani feſtæ uenere calēdæ:Exoriens noſtris hic fuit annus auis:Et uaga nunc certa diſcurrūt undiq; pompa:Perq; uias urbis munera perq; domos. Cibiotatem:ut ſit cognomen ægyptii regis auariſſimi:qui ſordidos queſtu uiuus olim ſectatus eſſet. Turpiſſimarū ſordiū: ſtudioſum ſubaudi. Fauo:nomen mimi propriū. Eius:ueſpaſiani. Procuratoribus:funeris ſui locatoribus. In tyberim:quo damnatorum proiiciebant corpora. Quadrata:bene compacta firma. Vultu ueluti intentis ita contracto:qualis ſub pondere aliquo nitentiū eſſe ſolet:aut laborioſe uentrem exonerantiū. Quū uētrem exonerare deſieris:extat mar.iocus in phœbū huic perquā ſimilis.utere lacteius & molibus utere maluis.Nam faciem durum phœbe cacantis habes.

PHI. Ad numerum: defricaret:aſclepiades inter medicinas communium auxiliorum in primis profeſſus eſt fricationem corporis eſſe utiliſſimam Plinius in.xxviii.medicinis pendentibus ab homine annumerat fricationem:quæ ſi uæhemens fuerit ſpiſſat lenit mollit:multa adimit corpus:auget modi

Defricatione

Veſpa: in Balneo facili: fuit

ca.Cor.celſus in.ii.caput facit de frictiõe luculẽtũ:quo reprehẽdit eos q nũero finiũt quotiẽs aliqs perfricãdus ſit.id enĩ ex uiribus hominis colligẽdũ eſt & ſi is perifirmus eſt poteſt eẽ ſatis qnquagies:ſi robuſtior poteſt ducẽties eſſe faciẽdũ.tñ Veſpaſianus cõtra Corne.celſi pſcriptũ defricabat mẽbra ad numerũ. In ſphæriterio:ſphæriteriũ locus erat rotũdus uariis exercitatiõib9 accõmodatus.quod ĩdicat Plinius i.v.epiſtolarũ.cuius uerba ſũt hæc.Apodyterio ſuperpoſitũ eſt ſphæriteriũ quod plura genera exercitationis pluresq circulos capit.dici aũt uidet a ſphærica circularicq figura.Corrigẽdus eſt obiter mẽdoſus locus apud iuriſcõſultos:ubi digeſtis mãdati pro ſphæriterio phæriſteriũ legitur.Verba ulpiani iuriſcõſulti hæc ſunt. Cũ Aurelius hoſpiti ſuo medico mandaſſe diceret:ut in hortis ſuis quos rauẽnæ habebat:in quos omnibus annis ſecedere ſolebat phæriſteriũ hypocauſta & quædã ipſius ualitudini apta ſua impenſa faceret:ubi pro phæriſteriũ corrige ſphæriſteriũ.Ridicula eſt nimirũ accurſii interpretatio exponẽtis ſphæriterium locũ eſſe amenũ herbis.Nec minus inepta eſt quæ ſubſequit de hypocauſto quod ait ſignificare ſubterraneã ſtationem:cũ hipocauſta:ut id quocq in trãſcurſu attigamus:græco uocabulo ſignificet:uaporãdis cubiculis balneiſcq præparata:quæ igne hinc effuſo uaporant.Vnde latiæ uaporaria dici poſſunt.Cicero i epiſtolis ad qntũ fratrem propterea ingt:quod ita erant poſita:ut eorũ uaporariũ ex quo ignis erũpit eſſe ſub tectũ cubiculi:ubi uaporariũ haud dubie accipit pro hypocauſto papinius in primo ſiluarum meminit hypocauſtorũ cũ ait.Et tenuem uoluũt hypocauſta uaporem.Plinius in epiſtolis.Coheret ingt hypocauſton: & ſi dies nubilus immiſſo uapore ſolis uicem.ſupplet.Idem alia quocq epiſtola.Applicitũ eſt cubiculo hypocauſtũ perexiguũ:quod anguſta feneſtra ſuppoſitũ calorẽ ut ratio exigit aut effundit aut retinet.Victruuius appellat hypocauſin:cũ de ſtructura balneorũ ſcribens ait.Facienda eſſe ænea ſupra hypocauſint tria: caldariũ tepidariũ frigidariũ.Hodie hypocauſtis utunt germani & ĩcolæ rigentis plagæ : qui etiam apud nos conficiũt hypocauſta:ipſi ſtuffas uocant ad uaporandas dietas & cubicula in qbus degũt. Lampridius ſphæriteriũ capere uidetur pro loco in quo ſpeciatim pilaris luſio exercetur.unde quidam dictũ eſſe autumant a luſu pilæ quam græci σφαιραν uocant:Nam & σφαιρίζειν græcum uerbũ eſt:quod ſignificat pila ludere.Verba Lampridii ex Alexandri uita ſubieci quæ ſunt hæc poſt electionem opera paleſtræ aut ſphæriterio aut curſui aut luctaminibus mollioribus dabat.Qui in ſphæriſterio exercentur & ludũt:hi ſphæriſtæ eleganter dicuntur a Sidonio appollinari.cũ ait.Ecce ſphæriſtarum contraſtantiũ paria. Item ſphæriſtarum ſe turmalibus conſtanter immiſcuit. Mediam unius diei:abſtinentiam dialem quæ in primis ſaluberrima exiſtimatur.Aſclepiades quincq res maxime auxiliatrices profeſſus eſt.abſtinentiam cibi:alias uini fricationem corporis:ambulationem:geſtationeſcq.Seneca alius interpoſito ieiunio:corpus exhaurit & purgat.ſed ſicut utiliſſima eſt inedia:ſi modica fuerit & tempeſtiua:ita fit noxia ſi nimia. Vnde ait Auicenna q famem tollerate pernitioſum eſt:cum ſtomachus noxiis humoribus repleatur.Legimus apud iulium capitolinum q Aurelianus tanquam ueſpaſianum imitaretur:cum ægrotaret nunquam medicum uocauit: ſed ipſe ſe inedia curabat.Vtiliſſimam autem in cibis eſſe temperantiam teſtatur.Pli.noſter:necq quiſpiam idoneus ſcriptor inficiatur. Ordinem uitæ:ut certus ſyderum curſus ita uita hominum diſpoſita delectat ſenum pſertim.Nam iuuenes adhuc confuſa quædam & quaſi turbata non indecent.ſenibus placida omnia & ordinata conueniunt.unde Plinius neoteros.i.iunior uiuendi regulam in ſpuria laudat : qui ordine quodam & uelut orbe uitam circũagebat.

Frictio | Sphæriterium Locus iuriſconſultorũ correctus | Hypocauſtum Vaporariũ | Hypocauſtis | Stuffæ uocabulũ peregrinũ | Sphæriſtæ | Quincq res opitulatrices | Famem tolerare noxium eſt | uita diſpoſita delectat

M.ANTO. Ad numerũ:ut ſingula membra pari cõfricatione curaret. Sphæriterio:phæriſteriũ locus eſt in ædibus pilæ luſibus uariiſcq exercitationũ generibus aptus. Inedia:cibi abſtinentia.

ſemper ac de nocte uigilabat:deinde perlectis epiſtolis officiorũcq omnium breuiariis amicos admittebat ac dũ ſalutabatur:& decalciabat ipſe ſe & amiciebat. Poſt deſa quæcũcq obueniſſent negocia geſtationi & inde quieti uacabat: accubante aliqua pallacarum quas in defunctæ locum Cenidis plurimas conſtituerat:ac ſecreto in balneum tricliniumque tranſibat:nec ullo tempore facilior aut indulgentior traditur:eaque momenta domeſtici ad aliquid petendũ magnopere captabant.

PHI. De nocte uigilabat:ſcripſit Pli.ueſpaſianũ noctibus uti ſolitũ:ut diecq actus noctib9 & nocturnos diebus traieceret:qd & heliogabalũ factitaſſe teſtis ẽ lãpridius:q ſub ueſperã de ſomno ſurgebat:mãe aũt dormire icipiebat.hũc uiuẽdi ordinẽ tãq rephẽſibilẽ:ſic taxat Orati9 i her mogene.noctes uigilabat adipm mãe diẽ totũ ſtertebat.Sextus aurelius i hãc ſniam ait de ueſpaſiano ſic ſcribẽs.Inſtitutum ũniforme oĩ impo tẽuit uigilare de nocte publiciſcq actibus abſolutis caros admittere attamen ſeneca cenſor romanæ luxuriæ ſæueriſſimus i epiſtolis ad luciliũ uiuere illos cõtra naturã aſſerit.q noctu uigilãt ĩterdiu dormiunt quos eleganti uocabulo græco lychnobios uocat:quaſi dicas lucernarios:ſiue ad lucernam uiuentes. Breuiariis:ſummariis de quibus ſuo loco plura.Obiter annotandũ breuem & breui maſculi.& neutro genere eleganter & latinæ dici i eo ſignificatu:quo uulgus uſurpat:breuem apoſtolicũ noitandũ.lampridius in Alexandro milites ſuos ſic ubicq ſciuit:ut i cubiculo hret breues & nũerũ & tẽpora militãtiũ.Flauius uopiſcus i aurelião:breue noinũ

uigilare de nocte | lichnobii | Breuẽ | Breuis

Nūgd o pater maus hic nō hz

cõſcripſit.Itẽ breue legit ſingulis quoꝝ noĩa cõtinebat. Calciabat ſe ipſe:lõgẽ in hoc diſſimilis erat a luxu & deliciis effœmiatoꝝ:q adeo uitã & cõſuetudinẽ mẽbroꝝ humãoꝝ dedicerũt:ut ſemetipſos nec calciare ſciãt nec uelint.ĩ quos merito retorqueri põt illud ſpthãæ fœmiæ:q̃ cũ uidiſſet hoſpitẽ miniſtri manibus

Hic mãus non habet

calciari nũqd o pater ĩquit hic mãus nõ habet. Amiciebat:ueſtiebat:unde amictus & amicimia & amicula dicta. Geſtatiõi:geſtatiões uſum ĩter medicias ab hoĩe pẽdẽtes enumerat Plinius ĩ aſclepiades ĩter ea quæ quiſq; ſibi p̃ſtare remedia põt noĩauit geſtatiões.Sextus aurelius ſic.Vigilare de nocte publiciſq; actibꝫ abſolutis caros admittere:dũ ſalutat̃ calciamẽta ſumẽs & regiũ ueſtiũ.poſt ãt negociis q̃cũq; aduẽiſſent audi

amicimina

amicula

tis exerceri:uectatiõe deĩde reqeſcere:poſtremo ubi lauiſſet remiſſiore aĩo cõuiuiũ curabat:de geſtatiõe ſic

geſtatio

ſcribit Seneca ĩ.ii.epiſtolaꝝ:geſtatio.& corpus cõcutit & ſtudio nõ officit poſſis legere dictare:poſſis loqui

pallace

poſſis audire:quoꝝ nihil nec ambulatio q̃dã uetat fieri. Palaceaꝝ.παλλακὴν καὶ παλλάκιδα græci

pellex

uocãt:quã nos pellicẽ nũcupamus:quod latinũ uocabulũ cũ de græco flexũ ſit ut ĩquit gellius:ieiunti ſunt

pallacea

ſcriptores nõ proletarii ſed claſſici:q dictiõe græca quã latĩa ĩ ſignificatu cõcubĩæ uti maluerit. Plinius in xxxv.de Alexãdro loquẽs ſic ait.Nãq; cũ dilectã ſibi ex pallaceis ſuis p̃cipue noĩe campaſpẽ nudam pingi ob admirationẽ formæ ab appelle iuſſiſſe:eũq; cũ pari captũ amore ſenſiſſet:dono dedit eã.Itidẽ nũc trãq̃llus pallacũ dixit pro pellicũ ſiue cõcubiarũ. Defunctæ cẽidis:ante dictũ eſt Veſpaſianũ poſt uxoris obitũ

Indulgentiæ

habuiſſe q̃ſi iuſtæ uxoris loco cœnida Antõiæ libtã. Indulgẽtior:ĩcliatior p̃nior facilior ad ĩdulgẽtias:ita enĩ uocãt imperatorias cõceſſiões bẽignitateſq;. Ea momẽta captabãt:plurimũ refert quo quis tempore

Captanda tempora adeunti principem

principem adeat & alloquat̃:quẽ ſi intempeſtiuiter acceſſerimus repulſam p̃aciemur.Si uero tempeſtiuiter uoti cõpotes exiſtemus. Vnde ait apud Maronẽ dido ad annã ſororẽ.Sola uiri molles aditus & tp̃a noras. Item alibi.Et quæ molliſſima fandi.tp̃a.ĩ hãc ſñiam eſt illud luculẽte ſcriptã ab Ouidio.Nõ adiit apte non legit idonea credo tp̃a.ſcribit Sidõius apollinaris theodericũ gothorũ regẽ cũ ĩ alea uinceret fuiſſe indul

mos theoderici

gẽtiſſimũ.tũc enĩ ĩquit petitiõibus portus aperit̃:tũc ego aliqd obſecraturus fœliciter uincor. Comiſſimus:bẽigniſſimus.facillimus.ſuauiſſimus.Comes enĩ ut docet.M.tullius benigni faciles ſuaues homĩes eẽ

Comes

dicũtur. Dicacitatis ſcurrilis:hæc ĩ oratore & uiro graui uituperat̃:tãtomagis ĩ pricipe uidet̃ rep̃henſibi

Scurrilitas reprehenſibilis

lis.unde Liuius de philippo macedonũ rege ſcribẽs.Erat ĩquit dicatior natura q̃ regẽ decet.& ne ĩter ſeria q̃dẽ riſu ſatis tẽperãs:Cicero in.ii.de oratore.Vitãdũ ẽ oratori utrũq; ne aut ſcurrilis iocus ſit aut mimmicus.Itẽ ſit in hoc ſcurrilis oratori dicacitas magnopere fugiẽda eſt.Quĩtilianus quoq; ĩ.vi.ait dicacitas etiã

Dicacitas

ſcurrulis & ſcẽica huic p̃ſonæ alieniſſima eſt:eſt aũt dicacitas a dicẽdo dicta p̃prie ſignificãs ſermonem cũ

Bomolochus

riſu aliquos ĩceſſentem.ideo demoſthenẽ urbanũ fuiſſe dicũt:dicacẽ negãt græci βωμολόχους καὶ βωμολοχίας uocãt:quos nr̃i ſcurras & ſcurrilitatẽ.ſuidas ĩ ethymologio plura de bomolochis tradit:ſcurræ

Scurra unde

aũt uocabulũ a ſequẽdo tractum eſt cũ id genus homines ſequi ſint ſoliti opulẽtiores.

M.AN. Breuiariis:quid breuiariũ eſſet ex annei ſenecæ ſñia ſupra oſtendimus. Amiciebat.ueſtiebat. Obueniſſent:ex breuiarii annotatione primo alteroue loco oblata eſſent. Pallacarum : concubinarum Cenidis:Antoniæ libertæ:quam poſt uoxris obtum legitimæ prope coniugis loco habuit. Facilior:tractabilior. Indulgẽtior:propẽſior ad ea cõcedenda quæ peterentur. Comiſſimus:maxime comis ualdeq; affabilis. Dicacitatis:ſermonis cum riſu inceſſentis:ſic enim.Fabius dicacitatem interpretatur. Sic ſcurrilis:ita ad ſcurrilitatem accedentis.

De locis poſt cœnã & q̃buſdã facetis dictis ĩpiꝰ.

ET ſup cœnã aũt & ſemp alias cũ amicis multa ioca tranſigebat. Erat.n.dicacitatis plurimæ:& ſic ſcurrulis ac ſordidæ.ut ne p̃textatis quidem uerbis abſtineret:& tamẽ nõnulla eius facetiſſima extent : quibus & hoc meſtrium florum conſularem admonitus ab eo plauſtra potius quã ploſtra dicenda:die poſtero Flaurum ſalutauit. Expugnatus autem a quadã quaſi amore ſui deperiret: quum productæ pro concubitu ſeſtertia quadraginta dõaſſet admonente diſpenſatore quemadmodum ſummam rationibus uellet referri Veſpaſiano inquit adamato.

PHI. Prætextatis uerbis:prætextatũ ſermonẽ ueteres obſcœnũ appellauerũt ab eo dictũ qd̃ p̃textatis nefas ſit obſcœno uerbo uti.alii dici putãt quod nubẽtibus depoſitis p̃textis a multitudine pueroꝝ obſcœna clamẽtur in excerptis feſti põpei hæc ſentẽtia legit̃ mẽdoſa:cũ ĩ codice le

prætextus ſermo

gitimo p̃textus ſermo ita explicetur:ſicut a nobis in præſentia explicatus eſt q ſenſus ad amuſim q̃drat cũ trãq̃llo:non enĩ p̃textata uerba intelligi uoluit pudica: ſed ecõtrario:obſcœna & laſciuientia ſicut & Macrobius cũ ait ĩ

prætextata uerba

ſecũdo ſaturnaliũ.hæc nobis ſit litterata lætitia & docta cauillatio uicẽ plãipedis & ſabulõis impudica & prætextata uerba iaciẽtis.obiter

Correctus macrobii locus

emendãda eſt dictio mẽdoſa ĩ codicibus Macrobii.Nãq; ſabulonis uulgo legitur cũ legẽdũ ſit ſubulonis: eſt aũt ſubulo linguam ethruſca tibicem.apud enniũ.ſubulo uicinas propter aſtabat aquas:in alio ſignifi

Subulones qui

catu dicuntur ſubulones cerui:q̃bus ſunt cornua ſimplicia.minimeq; ramoſa ad ſubularũ ſimilitudinẽ:ut docet ariſtoteles in nono de animalibus:& hoc eſt quod intelligi uoluit plinius ſic ſcribens in.xi.aliis ſim

De uerſibus græcis per eum editis & aliis iocis & facetis dictis eius.

Vtebaẗ & uerſibus græcis tempeſtiue ſatis:& ut de quodam proceræ ſtaturæ improbuſq; nato μάκρα βιὰσ σκρὰχάων χάλικροσ χιονἔτχοσ. Et maxie de cerulo liberto. qui diues admodum : & ſubterfugiendum quandoq; ius fiſci ingenuum ſe. & Lachetem mutato nomine cœperat ferre ὦλαχησ λάχησ επαυστανησ ἄμστυσ ἐξύπαοχησ εἰρησκ κυρηλος. Et maxime tamen dicacitaté in deformibus lucris affectabat ut inuidiam aliqua cauillatione dilueret transferretq; ad ſales. Q uendã e caris miniſtris diſpenſationé cuidam quaſi fratrem petentem:quũ diſtuliſſet ipſum candidatum ad ſe uocauit exactaque pecunia quã

plĩcia tribuit : ut in eodé genere
ſubulõibus ex argumẽto dictis.
Idé i.xxviii.ait efficatior é ad id
ſubulo ceruoꝝ generis.planipes planipes
uero ut id quoq; macrobii uer-
bũ trãſeũter explicemus: ſignifi-
cat actoré plãipe diæ cõœdiæ.
plãipedia auté dicta eſt ob hũili plãipedia
taté arguméti eius ac utilitatem
actoré q nõ cothurno aut ſocco
utaẗ in ſcœna:ſed plãis pedibus:
ideſt nudis ieunt pſcœniũ.unde
a plano pede plãipedia fabula:&
actor plãipes dictus:ſicuti docẽt
Dõatus & Diomedes.hinc illud
galienũ.ex libro primo noctium
atticarũ.ſi ut plãipedi ſaltãdi ita
graccho cõcionãti nũeros & mo
dos & frequẽtamẽta quædã uaria tibicé icineret.actius quoq; ſcriptor togatarũ ait datũ eſt aurũ : exultat
plãipes. Plauſtra potiuſq; ploſtra: ſatis notũ eſt cognationé eſſe quãdã iter au.&.o.ut aula & olla.uñ ait pri Aula olla
ſciãus i primo trãſit.au.in.o.pductã more antiquo:ut lotus p lautus. ploſtrũ pro plauſtrũ cotes pro cautes: plauſtrum
ſicut ét ecõtra: p.o.au.auſtrũ p oſtrũ.auſculũ p oſculũ:frequẽtiſſimeq; hoc faciebant antiq:unde & coda a ploſtrum
uarrõe & Cicerõe p cauda uſurpaẗ:ueſpaſiãus itaq; cũ uideret floꝝ uelle emẽdare cõſuetudiné priſcorum: Coda
tanq̃ parũ latinæ:ploſtrũ diceret:ſed plauſtrũ dicẽdũ foret.locatus in noie flori nõ florũ ſalutauit:ſed flau
rũ:tanq̃ eadem rõne flaurus dici deberet nõ florus:qua ille cẽſebat plauſtra dicẽda eſſe nõ ploſtra.Dimiu-
tiuũ ploſtri eſt ploſtellũ.Oratius.ploſtello adiũgere mures. Expugnatus:exoratus ad cõcubitũ:ſicut hiſto
rici memorãt Alexãdrũ magnũ uictũ fuiſſe a theleſtri regia amazonũ petere pſeuerãte ut ſecum cõcubere Thaleſtris
uellet:quæ dicebat ſe uẽiſſe ad cõmũicãdos cũ rege liberos. Perductæ:adductæ ad cõcubitũ ueſpaſiãi:ſi- ad alexan-
gnificãter auté loquutus eſt:cũ pductores auctore aſconio pedião i hoc differãt a leonibus.q lenones ſũt drũ
ſcortoꝝ:perductores eaꝝ perſonaꝝ:i qbus ſtupra exercita legibus uidicaẗ. Sũmã ratiõibus referri:diſpé perducto-
ſator Cæſaris i ratiõario diligẽter referre ſolet oém pecuniã noie pricipis expẽſam & cauſam aſcribere.uer- res
bi gratia.ut ita ſcribat p ædificãda uilla:cétũ dedi:pro coemẽda ſuppellectile ducéa.nũc itaq; diſpẽſator ra Lenones
tiõibuſq; præpoſitus cũ neſciret quomodo hæc ſũma dono data fœminæ pro cõcubitu i codice expẽſi eẽt
referẽda:iterrogauit pricipem:quéadmodũ uellet i libro perſcribi:ille facetiſſime dixit pro adamato ueſpa pro adama
ſiano:tanq̃ id diuerſum foret a cõſuetudine cõmuni.ſolẽt.n.amãtes nõ amati errogare pecuniã ut uoti cõ- to ueſpaſia
potes exiſtãt:ſed quia illa dixerat ſe amore ueſpaſiãi deripere:elegãter & feſtiuiter ita referri iuſſit in codi- no
ce ratiociniorũ.ſic tu quoq; iclyte Hãnibal ſi unq̃ a puella iuitatus fueris ad paleſtrã ueneriã:moxq; ex tua
liberalitate illa mũere amatorio dõaueris.poteris in ratiõario:ſummam expẽſam ita referre.pro Hãnibale
adamato.heliogabalus eunuchos rõnibus præpoſitos habuit. Improbius nato:ex ſordido loco natũ uelu
ti ſpuriũ ſignare uidetur. μάκρα βιβασ:uerſus eſt.ex.vii.iliados rhapſodia:quo deſcribiẗ aiax dũ uadit
in hectoré pleno gradu igẽti corpore ſublimi dextra trabalé lãceã quatiẽs.ſic aũt iterptari poteſt:lõgis paſ
ſibus uadẽs quatiẽs haſtam umbræ lõgioris. Veſpaſianus ad proceram ſtaturam illius:quem taxabat allu-
dens retulit hoc carmen.tanq̃ in homine nihil foret præter proceritatem.ſicut nos ecõtrario de homíe pu
ſillo interdum dicere ſolemus pygmeo breuior grauem timenti.

M.AN. Prætextatis:puerilis licẽtie. Faceta:iocularirer dicta & q̃ſi audiẽdi ſitim:ut fabii uerbo utar fa
ciẽtia. Plauſtra:potiuſquã ploſtra quaſi ploſtra minus elegãter diceret. Flaurũ ſalutauit:quũ floꝝ dice-
re debuiſſet ad pridianã illius alludẽs emẽdationẽ. Expugnatus:præcibus fatigatus:ut quãdam ad cõcu-
bitũ admitteret. Amore ſuo:ſui elegãtius dixiſſet. Productæ:ad cõcubitũ admiſſæ. Adamato:ad mere
triculæ pfeſſioné reſpexit:quæ ſe illũ ardẽter amare pdicabat.μάκρα βιβασ κραδάων δολικοσ χιον
ἔτχοσ:lõge uadẽs uibrãſq; lõgioris umbræ haſtã ex ſecũdo iliados ſumptum.

PHI. Ob ſubter fugiendũ fiſci:ne fiſco id tributũ ferret q libertini ex priſco more pẽdebant:Tempore
ſecũdi punici belli decretũ fuit ut libertine fœminæ pecuniã pro facultatibus ſuis cõferrent:ex qua donũ
daretur feroniæ:quæ dea eſt libertinoꝝ. ὦλαχησ:latinæ ſic iterpretaẗ:olaches:laches quãdo mortuus
fueris iterum diceris cerulus.& ita ſignificari uoluit nominis mutationé nihil illi profuturam ab ſubterfu
giendum. Cauillatione:ſeneca & Cicero cauillationes dixerunt:q græce ſophiſmata nũcupantur hic cauil Cauillatio
latio accipitur pro cauillo dicaculo & facetoſa urbanitate alias ſignat irriſionem. Dilueret:reſolueret:re-
felleret.& quaſi mitiorem redderet.ſicut uinum dicimus aqua dilutum. Au.gellius.ſicut feciſſe ciceronem
ſcriptum eſt:cum id quod inficiari non poterat urbano facetoq; dicto diluit.Dicuntur oratores in cauſis
agendis diluere argumentationes aduerſarii:quãdo per refutationẽ obiecta refutant. Apuleius. mihi iam Diluere

tam is cũ ſuffragatore ſuo pepigerat ſine mora ordiauit. Interpellanti mox miniſtro alium tibi ait quære fratrem hic quẽ tuum putas meus eſt. Mulionem in itinere quodam ſuſpicatus ad calciandas mulas deſiliſſe ut adeunti litigatori ſpacium moramq́ꝫ præberet interrogauit quanti calciaſſet pactus eſt lucri partẽ. Reprehendenti filio Tito quod etiã urinæ uectigal cõmentus eſſet: pecunia ex primam penſiõe admouit ad nares ſiſcitans num odore offenderetur: & illo negante: atqui inquit elotio eſt. Nunciantes legatos decretam ei publice non mediocris ſummæ ſtatuam coloſſeã iuſſit uel continuo ponerent: cauam manum oſtentans: & paratã baſim dicens. Ac ne in metu quidem ac periculo mortis extremo abſtinuit iocis: nã quum inter prodigia cætera mauſoleũ Cæſarum repente patuiſſet: & ſtella in cœlo crinita apparuiſſet: alterum ad Iuliam Caluinam egente Au-

dudũ ſatis eſt. ſi nõ modo crimina obiecta pleniſſime delui. Ad ſales: ad ſalſa dicta & ridicularia Pli. i. xxi. uita humanior ſine ſale neqt degere: adeoq́ꝫ neceſſarium elemẽtũ eſt: ut tranſierit intellectus ad uoluptatẽ. animi quoq́ꝫ ſamia ſales appellant. oĩſq́ꝫ uitæ lepos: & ſumma hilaritatis: laborũq́ꝫ reqes: non alio magis uocabulo cõſtat: hinc illud lucani nõ ſoliti luſere ſales. & Terẽtii: q habet ſalẽ: quod in te eſt. & Catuli. Nulla in tam lõgo corpore mica ſalis: quod ut interpretat̃ qntilianus: ſignificat nihil in corpore eius eſſe ridiculũ. Cuidam quaſi fratri: ſenſus eſt: quidam fauorabilior apud pricipem ab eo petiit diſpenſationẽ aulicã dari cuidam: quẽ ſibi fratris loco eſſe aſſeuerabat ut res foret impetrabilior. ueſpaſianus utpote ſolers & ueterator ſe uocauit illũ petitorẽ diſpenſationis. ſiſcitatuſq́ꝫ eſt q̃tã pecuniã pactus eſſet ſe daturũ miniſtro ſuo pro impetranda: quã cupiebat: diſpenſatione. quo cognito eã pecuniã exegit ipſe: & ſine itercesſione alterius diſpenſationem tribuit. iocatus mox in miniſtrũ quod hic quẽ appellauerat fratrem: factus erat ſibi frater: tanq̃ more fraterno ſecum partiario pecuniam diuiſiſſet. Candidatum: petitorem diſpenſationis: nam ut alibi dictũ eſt candidatus generali uocabulo nõ ſolũ petitor magiſtratuum dicit̃: ſed aliarũ quoq́ꝫ reꝝ: ſicuti docent teſtimonia eruditoꝝ: ad quæ perinde atq́ꝫ ad anchoram cõfugimus. Cum ſuo ſuffragatore: cũ miniſtro opitulatore adminiculatoreq́ꝫ: qui apud principem ſuffragabatur amico pro diſpenſatione. Interpellanti: interponẽti principis actioni. alias interrũpẽti mediam alterius orationẽ: hoc enim ſignificat interpellare. Ad calciandas mulas: calceantur mule quãdo ſoleis ferreis ueluti calciatu muniũtur. Dixit plinius camelos in lõgiore itinere ſine calciatu fatiſcere. Adeunti litigatori moram præberet: ſenſus eſt. dũ ueſpaſianus faceret itermulio carucarius: qui principis carucam regebat deſiliẽs ad terram fecit ſubſiſtere mulas: tãquã diſcalciatæ de perditis ſoleis iterum forent calciandæ. exiſtimauit ueſpaſianus hoc fieri ut litigator neſcio quis data mercede mulioni haberet occaſionem ad ſe accedendi: & litẽ ſuam explicãdi. unde feſtiuiter ad mulionẽ. Dic mihi inquit quantũ lucrum feciſti dũ calcias mulas: uel potius calciare te ſimulas. quaſi dicere uellet quantam pecuniam accepiſti ab hoc litigatore: ut ſub hoc prætextu poſſet ocioſe ſatis rem ſuam denarrare. mulio confeſſus eſt: de lucro & id partitus eſt cum ueſpaſiano.

Elementũ ſalis neceſſariũ ſales.

Cãdidatus

M. AN. Ius fiſci: cui libertinæ conditionis erant obnoxii. ὦ λάχης λάχης ἐπὰν ἀποθάνῃς αὖθις ἐξ ἀρχῆς ἔσῃ πάλιν κήρυλος: o laches: laches poſtq̃ mortuus fueris ſtatĩ ut e prĩcipio habeberis alcyon.

Ad ſales: ridicula uerba. Diſpẽſationẽ: haud memini meuſpiã legiſſe candidatos ad diſpenſationem petẽdam procedere ſolitos: niſi metaphoricos dictũ accipias: ſed uide ne diſpenſatorem quendam e charis miniſtris ſit legendum. Petentem: ſolẽni more pro candidato cũ quo pactus erat pecuniam tanquam pro fratre ſupplicantem. Quum diſtuliſſet ſuffragiũ ſuũ: aut ſi nihil placet mutare quũ nõ ſtatim annuiſſet: ſed ĩ aliud tẽpus rem diſtuliſſet. Candidatum: eum pro quo petebat̃. Vocauit: ueſpaſianus. Exacta: expreſſa.

Suffragatore: ideſt miniſtro illo qui pro candidato ſupplicabat. Ordinauit: ſi nihil mutandũ ſit diſpenſatorem inſtituit: ſi uero aliter legendũ ſuo ſuffragio & auctoritate queſtorẽ ædilemue: aut quid aliud declarandũ curauit. Suſpicatus: ueſpaſiãus. Calciãdas mulas: ferreis ſoleis muniẽdas. Adeũti: litigatori ſenſus eſt. ſuſpicatus ueſpaſianus mulionem ſuũ deſiliiſſe ad calciãdas mulas: ut adeũti litigatori. i. ut litigator dum mulæ calciarent̃ per ociũ ſibi dicere poſſet q̃ uellet ac ꝑ hoc ille pecuniã aliq̃ ob eã morã muliõi dediſſet. Interrogauit: ueſpaſianus a mulione petiit. Quãti calciaſſet: hoc eſt quantam pecuniam cum litigatorẽ calciãdi prætextu pepigiſſet.

Sordidum uectigal.

PHI. Vrinæ uectigal: ſordidum profecto uectigal & ex reſordidiſſima repertum minimeq́ꝫ principi cõueniens: quod hoc opinor pacto excogitauit. Romæ ĩ angiportis & in angulis uicorum: amphoræ antiquitus erant collocatæ: in quibus tranſitores ebrii & uinulenti urinæ libidinæ laceſcente meiere ſolebant: qđ indicat Caius titius uir ætatis lucillianæ in oratione q̃ legem faniam ſuaſit: cuius uerba ſubiecimus. dũ meiunt nulla eſt in angiportu amphora quam non impleant: quippe qui ueſicam plenam uini habeant: ueniũt in comicium triſtes iubent dicere: quorum negocium eſt narrãt. iudex teſtes poſcit: ipſius it mictũ: uix præ uino ſuſtinet palpebras. hæc titius. ex hoc coniectamus ueſpaſianum nouum ſordidũq́ꝫ tributum reperiſſe

amphoræ angiportis

guſtí pertinere dicebat:alterum ad parthorum regem : qui capillatus eſſet. prima quoq; morbi acceſſione:ut íquit puto deus fio.

De infirmitate & morte eiuſdem.

COnſulatu ſuo nono tentatus in campania motiũculis leuibus.ac protinus urbe repetita Cutilias ac reatina rura:ubi æſtiuare quot annis ſolebat petiit. Hic quum ſuper urgentẽ ualitudinem creberrimo frigidæ aquæ uſu etiam inteſtina uiciaſſet:nec eo minus muneribus imperatoriis ex conſuetudine fungeretur:ut etiam legationes audiret cubans aluo repente uſq; ad defectionem ſoluto:imperatorem ait ſtãtem mori oportere. Dumq; cõ-

pro amphoris in urbe reficiẽdis: quibus ueſicæ commeantiũ exonerabantur.põt referri id uectigal ad urinam:qua fullones utũtur:quos ob urinæ tractationem tẽtari podagra negat plinius.urina enĩ podagris medeť. Cõmetus:excogitaſſet íueniſſet. Ex primã penſione:ſolent tributa pluribus penſionibus perſolui: ſicut carthaginenſes a romanis mulctati fuerunt:ut.x.milia talentũ auri deſcripta penſionibus æqs in annos quinquagita ſoluerent. Admouit ad nares:appoſuit alludẽs ad urinam:quæ admota naribus infeſtat olfactũ urina peſſima eſt atq; mortifera nigra craſſa mali odoris doctríæ ſi in ſpurcũ uas mittanť:ut dicebat epitectus cõputreſcũt:fiuntq; urina fœtidiores ſpurcioreſq;. Atqui:ſed aduerbiũ eſt. E locio eſt:ex urina eſt hæc pecũia:tanquam ſententiã illã iuuenalis docere uellet eſſe uerissimam lucri bonus odor eſt ex re qualibet.interrogatus bias quidnã faciens homo delectaretur:lucrans íquit. lociũ autem latinum uocabulũ eſt & uetus:qđ ſignificat urinam apuleius in aſino aureo : nudus & frigidus & locio perlitus quaſi utero matris recẽs editus. Publicæ:a ſuis populis: unde legati ueniebãt. Coloſſeã ad coloſſi magnitudine. Alexander ſtatuas coloſſas locauit alio noie coloſſica & q̃ſi συγκριτικῶσ. coloſſicotera ſigna dicta: flos cyclamini a plinio diciť coloſſinius ob altitudinẽ. Continuo:ſtatim. Cauam manũ:latẽter petiit pecuniã ſibi rẽpſentari decretã ad ſtatuã erigendã.nã quẽadmodũ baſis fultura eſt & fundamentũ ſtatuæ erigẽdæ.ita manus caua erat iſtar baſis ad pecuniã ſtatuæ cupiendã.Nõ inuenuſte baſes in pedibus hũanis dicũtur:quibus corpus fulcitur.In actibus apoſtoloꝝ cõſolidatæ ſunt baſes & eius plãtæ.Nec in periculo mortis. ſextus aurelius. feriis ioca quibus delectabať admiſcens in interiit.Cõſimilis fuit hadrianus:qui moriens hos uerſiculos luſiſſe dr̃:animula uagula blãdula hoſpes comeſq; corporis:quæ nunc abibis in loca palidula rigida nudula nec ut ſoles dabis iocos. Mauſoleũ:ſepulchꝝ.Romanoꝝ imperatoꝝ de quo ſupra ſatis multa. Patuiſſet:nulla euidenti rõne patefactũ fuiſſet:ex cuius patore ſiue apertura uidebatur portendi mors ueſpaſiáo: ad quẽ recipiendũ foret ſepulchrũ ſua ſpõte recluſum ac patefactũ. Stella crinita:cometes. Ad iuliã caluinã:cũ prodigia ſint ſub obſcura & perplexa:ueſpaſianus ꝓdigiũ ſepulchri Cæſarũ patefactũ:non ad ſe ptinere dicebat:qui nõ erat ex gente iulia:ſed ad fœminã e gente auguſti:a quo id mauſoleũ fuerat extructũ: tanquã illa proximior foret cõditori q̃ ipſe:& talia ꝓximioribus minitari uideantur. Alteꝝ ad parthorũ regẽ.ſ.ꝓdigium de ſtella crinita. Capillatus eſſet:cũ cometes ſit ſidus capillatũ & comaꝝ modo in uertice hiſpidũ feſtiuiter ueſpaſianus dixit id ꝓdigiũ pertinere ad regẽ parthicũ:qui ita capillatus erat ut ſtella crinita crine ſanguineo apparauerat:& ita ex noie & effigie ducebat ſales ſextus aurelius cũ crinitum ſidus apparuiſſet.Iſtud inquit ad regẽ perſaꝝ pertinet cui capillus effuſior.pſæ ut inqt ſtrabo i.xv.geſtãt pileũ turritũ & tiaras magoꝝ infulis ſimiles.& ſindonii pãni uolumen. Vt puto deus fio.i.morior.Nã poſt mortẽ Cæſares referebanť in numeꝝ deoꝝ.unde quicũq; Cæſaꝝ dũ agit animã elegãter dicere poteſt: ſe deũ fieri.cũ per mortẽ tranſeat ad diuinitatẽ:qua mox eſt cõſecandus.Nã ut docet Tacitus deum honor principi non ante habetur:q̃ agere inter homines deſierit. Tentatus motiunculis: agitatus miutis alui lubrice motionibus & quibuſdam quaſi puntiunculis & uerminationibus:quæ ut ait Seneca.primo motu uexanť:ſic autem dicitur motiuncula.ὑποκορκιστικῶσ.ut legiũcula & procuratiuncula exceptiuncula.

M.ANTO. Penſione:uectigalis exactione. Odore:fœtore aliquo. E locio:ex urina. Coloſſeã: i ſpeciẽ coloſſi. Paratã baſim:manũ.ſ.cauam fore:fundamentũ coloſſi ad deſtinatã illius conflationẽ alludẽs. Mauſoleũ:iuliæ gentis ſepulchrum:quod in cãpo martio fuit. Ad iuliã caluinam:ſic enim legendũ non iuliam:nam iuliæ nõ iuniæ id gentis fuit ſepulchrum. Alterum:crinitam ſtellam:cuius plinius meminit.

Vectigal urinæ
Vrina medetur podagris
Sententia epiteti
Lucri bõus odor
Locium
Coloſſi cotera
Flos coloſſinius
Baſes pedum
animula uagula blandula
ſidus crinitum ad regem capillatum
Deus fio.
motiũcula

Puto deus fio:ſatis urbane ad mortem reſpexi:quando Cæſarum quidam uita defuncti relati eſſent īter deos. Motiunculis:analogicos a motione ut a lectione lectiuncula.

ſurgit ac nititur inter manus ſubleuantium extīctus ē .viii. calen. Iuli. annum gerens ætatis ſexageſimum ac nonū ſuperq̧ menſem ac diem ſeptimum.

De certitudine eius circa filios ſucceſſores.

CONuenit inter omnes tam certum eum de ſua ſuorūq̧ genitura ſemper fuiſſe:ut poſt aſſiduas ī ſe cōiurationes auſus affirmare ſenatui aut filios ſibi ſucceſſores aut neminem; Dicitur etiam uidiſſe quandam per quietem ſtateram in media parte ueſtibuli palatinæ domus poſitam examine æquo cum altera lance Claudius & Nero ſtarent in altera ipſe ac filii : nec res fefellit: quando totidem annis pariq̧ temporis ſpacio utrique imperauerunt.

Cutiliæ aquæ

Subcutile aquæ

PHI. Cutilias petiit: in agro reatino Cutiliæ lacus eſt in quo fluctuat inſula. quam umbilicū Italiæ eſſe marcus uarro tradit. plinius quoq̧ in ſecundo ad cutilias aquas ſiluā ſemper fluctuātem memorat quæ nūquam die ac nocte eodem loco uiſit. Vbi æſtiuare:æſtiua agere:& æſtiuo tēpore morari. Aquæ uſu:deſignat ut opior aquas ſubcutilas: quæ in ſabinis gelidiſſimæ ſunt: & ut auctor eſt plinius ī.xxxi. ſuctu quodam corpora inuadunt: ut ꝓpe morſui uideri poſſit:aptiſſimæ tamen ſtomacho neruis & uniuerſo corpori. Aquā potui inſalubrem eſſe medicorum ſchola teſtatur. Deterrimā uero illam ee:quæ ſit ex diluta niue Ariſtoteles tradit. cauſamq̧ aſcribit in problematibus plinius in.xxiii.

TITI VESPASIANI.

refert potum aquæ carnes alere:ideoq̧ minus ruboris eſſe in corporibus illis & minus roboris:contraq̧ labores patiētiæ. Muneribus:officiis. Cubās:in lecto ægrotus iacens:Oratius:trāſtyberim lōge cubat is ꝓpe Cæſaris ortos. Aluo ad defectionem ſoluta:facto uentris profluuio:quo periit. Imperatorem ait ſtātem:uerbum plenum fortitudinis & uirilitatis:quo indicauit uiriliter moriēdum eſſe & firmiter:dum ait turpe eſſe imperatori cubanti mori:quem ſtantem mori oporteat:in hanc ſententiam ait Sextus Aurelius. uentris profluuio feſſus & aſſurgens ſtantem ait imperatorem excedere terris decet. Elius uerus romanus imperator ſubinde dictitabat. ſanum principem mori debere non debilem. Videtur autem hæc ueſpaſiani mors fuiſſe talis:qualem in ſene ſcribit plato cōtingere:qui in Timeo refert eam mortem inter cætera mortis genera eſſe leniſſimā:quæ ſenio paulatim ad finem deducēte naturaliter ſubrepit & cum uoluptate potius quam cum dolore cōtingit. Super:inſuper. Genitura:natiuitate. ſicut ſæpe ante dictum eſt. Aut filios ſibi ſucceſſuros:hoc idem memorat Eutropius:cuius hæc ſunt uerba:genituram filiorum ita cognitā habuit:ut cū multæ cōiurationes contra eum fierent:quas patefactas ingenti diſſimulatione cōtempſit:in ſenatu dixit aut filios ſibi ſucceſſores aut neminem. legimus apud philoſtratum quemadmodū apollonius thyaneus ueſpaſiano ſuaſit:ut imperium Romanum capeſſeret:in quod filii eſſent ſucceſſuri. Staterā examine æquo:examen ut inquit Seruius proprie eſt filum illud:quo trutina regitur. & in ſtatera lāces ad æqlibrium diriguntur. ſtater uero genus eſt nūmi:cuius mentio fit in euāgelio. & in Canonicis ſcripturis:ē autem ponderis unciarii ut docet fortunatus. Claudius & Nero ſtarent:ſomnium hoc portendebat ueſpaſianum una cum filiis tanto tempore imperaturum. quanto Claudius & nero imperauerunt:īperauerat autem Claudius annos.xiiii. Nero totidem. Vtriq̧:& claudius & nero ex una parate:ueſpaſianus & filii ex altera. Nam ueſpaſianus.x.annos imperauit: Titus tres. Domitianus uero.xv.qui omnes in ſumma collecti annos efficiunt.xxviii.quot claudius & nero imperauerant.

Vox ueſpaſiani uirilis

Mors ſenis leniſſima

Examē State munus

M.AN. Cutilias:nomen loci proprium:ut bouillas fregellas. Aeſtiuare:æſtiuis mēſibus ſecedere. Stātem:nō cubātem. Genitura:geneſi horoſcopo. Quādam ſtateram:græci τὸν στατῆρα nummi gēus dicunt:ſed tu inſtrumētū ad pondera exigēda aptum intellige:ſeu bilāces ipſas. Examine:media ligula lances æquante. Vtriq̧ imperauerunt:ut quot annos habuiſſent claudii & nerōis principatus totidē tres flauiæ gentis:qui nō multo poſt ſucceſſere eſſent habituri.

TITI VESPASIANI.

deteriores incolumiores

Diurnare pedes deoꝝ lanati

SICVT EADEM terra cicures gignit & feras:frumenta & tribulos : ſentes & floſculos:ſic ex uno ueſpaſiāo. ueluti ex eodē fonte dulcedo amarorq̧ ꝓceſſit:quod.n.dulcius Tito? quid amarius Domitiano. quoꝝ tāta fuit moꝝ diſſimilitudo:quāta īter demeā & mitionē:comicos fratres ꝑfecto nō extitit. Alter mitis clæmēs placidus & uirtutū cōciliabulū. alter ſeuus truculētus & flagitioꝝ officina. Sed ut īquit elegāter quadrigarius:hæc maxima uerſatur in terris deorum iniquitas: quod deteriores ſunt incolumiores:neq̧ optimum quēq̃ inter nos ſinut diu uiuere:ſiue ut ipſe dixit diurnare: &. n. titus:qui erat optimus bonitatē ſuam nō diu in imperio potuit exercere. Domitianus q̇ erat peſſimus per.xv.annos per ſeuā truculentāq̧ naturā impune craſſatus eſt:uerū.n.uero qui dixit deos pedes la-

C.SVETONII TRANQVILLI LIBER.XI.
DIVVS TITVS IMPERATOR AVGVSTVS.

TITVS cognomine paterno amor ac delitiæ ge
generis humani tantum illi ad promerendã om
nium uoluntatem uel ingenii uel artis:uel for-
tunæ ſuperfuit:& quod difficillimũ ẽ imperio
quãdo priuatus atq; etiam ſub patre principe:

natos habere:uerissime dixit.lẽ-
to.n.gradu & ĩſono ueſtigio:ad
ſontes puniẽdos ꝑgrediũť.Nãq;
Domitiãus ſuæ uitæ:defamatiſ-
ſimæ meritas tãdem pœnas de-
dit:bitohanata morte extinctus:
quẽ domeſtici cõtrucidarũt : cũ
Titus ipſe leni habitu obituq; &
naturali morte defunctus ſit.cu
ius uitæ interꝑtamẽtũ iã aggre-
diamur. Titus cognomine paterno:titulos appellauerũt priſci ornamẽta:quæ ſacerdotes capitibus habe Tituli
re ſolẽt ut metã:ab eo quod matres familias crines cõuolutos ad uerticẽ capitis:dicũt titulos:ſiue ab eo ꝙ
altiſſimũ ĩ urbe:quod eſt arx.ea res tutiſſima titulus uocať:milites quoq; tituli appellabãť quaſi tituli qđ Titus unã
patriã tuereť.unde titi ꝑnomen ortũ eſſe autumat feſtus:ex quo perſius uř dixiſſe:ĩgẽtes trepidare titos ĩ-
perator uero titus cognomine paterno fuiſſe:dř:qa & ipſe Titus ueſpaſianus eſt appellatus Cor. Ta. Titus titus ueſpa
ueſpaſiãus e iudæa ĩcolumi adhuc galba miſſus a pře.Pli.ĩ.ii.Nã ut ĩ.xii.diebus utrũq; ſydus quæreret & ſianus
noſtro euo accidit imꝑatoribus ueſpaſiãis:pře tertiũ filio iteꝝ cõſulibus.Sextus Aurelius.Titus uocabulo
patris ẽt ueſpaſiãus dictus:Eutropius.huic filius titus ſucceſſit qui & ipſe ueſpaſiãus eſt dictus. Amor ac
delitiæ generis humãi:cordus tradit Gordianũ adeo fuiſſe amabilẽ:ut oĩs Romãus populus eum delitias Gordiãus
ſuas appellaret:titus uero nõ unius tãtũ populi:ſed qđ lõge præſtãtius eſt:humãi generis amor fuit & deli- delitiæ.p.r
tiæ.Sextus aurelius.Adeo hæc tito ĩmortalẽ gloriã cõtulerũt:ut delitiæ atq; amor humãi generis appellare
tur.hoc idẽ memorat eutropius.hinc illud pacati ex panegyrico ad Theodoſiũ:Quin me nerua Trãqllus
amor generis humãi Titus pietate memorabilis antoninus teneret. Tãtũ illi ad promerẽda:hæc oĩa uelu
ti ꝑ parẽtheſim ĩterpoſita uideň:ut cõiũgas prĩcipiũ primi capitis cũ prĩcipio ſecũdi:hoc pacto.Titus na-
tus eſt ex quo apparet nõ ſatis pẽſiculate capita eẽ digeſta.ad ꝑmerẽdã dixit ꝑ demerẽdã & cõciliãdã. In-
genii:ſicut olĩ ĩ ſcipiõe africão tãta naturalis ĩgenii dexteritas fuiſſe ꝑdiť:ut hoſtes ẽt ĩfeſtiſſimos facũde al Dexteritas
loquẽdo ſibi cõciliaret. Vel artis:ut qdã q quodã qſi artificio utunť ad fauorũ hoĩum colligẽdũ.Mar.T. ſcipionis
in epiſtola ad.Qu.fratrẽ laudat in uirgilio.&.C.Octauio artificiũ beniuolẽtiæ colligẽdæ. Saluſtius quoq;
docet in.L.ſylla.fuiſſe artẽ gratiæ militũ aucupãdæ. Vel fortũæ:tanq̃ q fortũatus eſt:illi oĩa habũdæ ſu-
perſint:cũ fortũa & fauorabiles faciat & ſũmos e cõtrario cõtemptibiles & infimos:ſi ita decreuerit:quæ Fortuna
ut inqt Plautus hũana fingit artatq; ut iubet. Supfuit:afflueter & copioſe affuit ſupfluit ſup abundauit: humana
alibi aliud ſignificat.ſicut ſuo loco tradidimus. Et qđ difficillimũ ẽ in impio:cũ ĩperiũ ferme eẽ ſoleat in regit
uidioſum & maliuolẽtiæ plenũ:miꝝ fuit Tito ĩ prĩcipatu ſupfuiſſe tãtũ ĩgenii ad cõciliãdos mortaliũ ani
mos.hoc.n.difficillimũ eſt:cũ pleriq; omnes libertatem ament ſeruitutẽ oderint.

MARCI. Antonii ſabellici ad auguſtinum Barbadicum ſereniſſimum uenetiarum principem paraphra
ſeos in Titum paraeneſis undecima.

COgnomine paterno cõtigit Tito prĩcipi ĩ publica adminiſtratiõe dux excellẽtiſſime:qđ & mor-
taliũ paucis ac neſcio an uerius nulli dixerĩ.Nunq̃.n.ĩuidia altioris fortũæ uiros deſtitit inceſſe
re.Eſtq; ap̃ Xenophõtẽ ꝑclare ſcriptũ animantiũ nulli difficillius ĩperari q̃ homini:quo fitut ra
ro ĩ ea fortũa relinquať ĩnocẽtiæ locus:atq; ob id ita cõparatũ:ut quo maiores ſint uitæ ſucceſ
ſus plures honores qſiti eminẽtiore faſtigio quiſq̃ collocatus:ita maior undiq; illi cõfleť ĩuidia:ex inuidia
odiũ:ex odio ĩſectatio & aduerſi rumores:Sic plurimi qui in priuata fortuna ĩnocẽtiſſime uitæ habita fue
rant:poſtquã ad faſtigium dignitatis ſunt euecti:quaſi priori uitæ cõtrarii abiiſſent in procaciſſimos inui-
diæ morſus rumoreſq; amariſſimos incidere quaſi euenire non poſſit:ut quiſquam in publica fortuna me-
lior fiat q̃ in priuata fuiſſet.uerum ſatis conſtat Tito principi aliter cõtigiſſe:qui quũ priuatus & uiuo ad-
huc patre infamia nõ caruiſſet:poſt adeptum imperium ita prorſus omnem uitæ ſuſpitionem diluit:ut in
gens mortalium conſenſus humani generis delitias appellarit:tantum uel prioris uitæ mutatio ualuit:uel-
quod magis credo accuratiſſima rerũ adminiſtratio fœlix ille:ſed tu dux iucundiſſime fœlicior cui in pri
uata & publica fortuna ſemper eadem fama conſtitit:tuiſq; clariſſimus fuiſti uera namq; & certa fœlicitas
in perpetuitate conſiſtit. Cognomine autem paterno:dixit ueſpaſiano:uterq; enim pater inquam & titus
qui illi ſucceſſit ueſpaſianus eſt dictus.pli.& noſtro æuo accidit imperatoribus ueſpaſianus patre tertio:fi
lio iterum quum haud dubie de tito & patre loqueretur & rurſus quem intra quadriẽnium imperatores
Cæſares ueſpaſiani pater & filius cenſoreſq; egerunt.Item imperatoribus cenſoribus ueſpaſianis:quibus pla
næ colligitur tam patrem q̃ titum filium ueſpaſianum nominatum. Superfuit:affuit:in hunc ſane ſignifi
catum cœpit id uerbum circa plinii & tranquilli tempora uſurpari.quod Gellius ait aperitoribus repudia
tum. Imperio:ſiquidem quo amplior eſt fortuna eo magis obtrectationibus & inuidiæ obnoxio:mirum
ſane ac pœnæ incredibile dictu:quod qui in priuata fortuna odia & obtrectationes declinare nequiuerit:
in ſummo rerum faſtigio æq̃ omnibus cariſſimus fuerit.

PHI. Ne odio quidem:difficillimū planæ hoc eſt:eum qui priuatus fuerit odioſus & uituperationi publice obnoxius:in principatu apud omnes fauorabilē eſſe & gratioſum. Caiana nece:quo anno.C. Calligula fuit interfectus. Prope ſeptizoniū:nomen eſt magnæ molis & ædificii:quod ſeptē cingulis ambiebatur unde dictum uidet:græci.n.zoniō cingulon uocāt ſparcianus ĩter opa q̄ publica a ſeuero principe extructa ſunt memorat ſeptizoniū:& thermas ſeuerianas.ſed hic haud dubie de alio ſeptizonio eſt ĩtelligendū cum multis annis poſt Seuerus ĩperauerit:apud Amianū Marcellinū mentio fit ſeptizonii : quem locū

ſeptizoniū

ne odio quidem nedum uituperatione publica caruit.

De natiuitate Titi & eius educatione.

NAtus eſt.iii.calē.ianuarii inſigni anno Caiana nece ppe ſeptizoniū ſordidis ædibus cubiculo uero per paruo & obſcuro:nā manet adhuc & oſtēdit. Educatus in aula cū Britānico ſimul ac paribus diſciplinis & apud eoſdē magiſtros inſtitutus. Quo quidem tpe aiūt Metopoſcopū a Narciſo Claudii liberto adhibitū ut Britānicū ĩſpiceret cōſtātiſſime affirmaſſe illū qdē nullo mō:cæterū Titū qui ppe aſtabat utiq; ĩperaturum. Erant aūt adeo familiares:ut de potione qua Britānicus hauſta periit. Titus quoq; iuxta cubās guſtaſſe credat grauiq; morbo afflictus diu. Quorū omniū mox memor ſtatuā ei aureā in palatio poſuit:& alterā ex ebore equeſtrē:quæ circēſi pōpa: hodieq; præfertur:dedicauit:proſecutuſq; eſt.

De uirtutibus & ſcientiis eiuſdem.

IN puero ſtati corpis aīq; dotes explēduerūt magis

nympheū lauachrum

Romæ celebrem fuiſſe teſtatur ubi opis ambitioſi nympheum hoc ē lauachrū conditum fuiſſe ait a marco imperatore.ſeptizoniū dimidiatū adhuc Romæ inuiſitur & nos proximo anno curioſis oculis ſumus cōtēplati ſuperſunt tres operis ambitioſi ueluti zone colūnaꝝ pulchritudine magnificētia altitudie ſpectabiles:ex qbus cōiectat uix credibilis reliqua altitudo faſtigiū ac cacumen æſtimātibus ſi moles ĩtegras cū totis ſeptem zonis ſup eſſet. Manet adhuc.ſ.cubiculū illud:in quo natus eſt Titus ĩ aula:imperatoria. Metopoſcopū: metopoſcopus dr̄ qui addiuiat ex facile hominū : quiq; priuati ex inſpectiōe frontis:quid cuiq; euentuꝝ ſit prædicit græce:enī μέτωπον frons uocat:& σκοπός ſpeculator.Pli.i.xxxv. quēdā ex faciæ hominū addiuinantē quos metopoſcopus uocāt ex his dixiſſe aut futuræ mortis annos aut præteritæ:metopoſcopū periſraſticos ſignauit Iuuenalis illo uerſu: frōtemq; manū præbebit uati:quod autē præſita uitæ quædā in fronte hominū ſint.teſtimonio eſt trogus auctor maximus:q ſic ait.frons ubi eſt magna ſegnem animū ſubeſſe ſignat:qbus parua mobilem : quibus rotūda iracūdū hoc idem pdidit Ariſtoteles in primo de animalibus.phryſignomon uero generali uocabulo ſignificat:quiq; pfitet hominū mores naturaſq; ex corpore oculis cultu fronte pernoſcere:qualis fuit ille apud priſcos zopiros:q ſocratem dixit eſſe ſtupidū & bardū:addidit etiam mulieroſum:in quo alcibiades cachinū dr̄ ſuſtuliſſe. Vt britannicū inſpiceret:ex frontis & oris liniamētis inſpectis prædiceret qd illi eſſet euenturū:& nunqd eſſet imperaturus. Nullo mō:britannicū nequaquā imperaturum. Vtiq;:certe plape haud dubie eſt:enim hoc utiq; cū aſſeueratiōe prolatum. Adeo familiares:Titus ſcilicet & britannicus. De potiōe.quā nero uenenatam a locuſta ueneficia præparatā epulanti britannico dari iuſſit:ſicut ante dictum eſt. Iuxta cubans:prope britannicū accūbēs:mos enim erat principū liberos cū æqualibus nobilibus ueſci in aſpectu propinquorū peculiari menſa. Mox:cū id imperiū perueniſſet. Statuam ei:ſcilicet britānico. Quæ circenſi pompa:ſupra memorauimus:quemadmodū in pompa circenſi ante exhibitionem ludorum præferebantur imagines deorū & principum:inter quas britannici ſtatua tito ſic iubente præferebatur : quod erat ſpecimen non parum priſtinæ beniuolentiæ. Hodieq;:hoc ad tempora tranquilli refertur.

metopoſcopus

præſitamorum in fronte

phryſignomon

zopyrus

Vtiq;

Quis fœlix ſit

primigenia naturæ

Corporis animiq; dotes:thales mileſius unus ex ſeptem ſapientibus interrogatus : quis nā fœlix ſit:qui corpore inquit ſanus fortuna locuplex animo non imperitus eſt:philoſophi latini & imprimis Cicero ac auguſtinus:prima naturæ uocant dotes animi & corporis:quæ uarro primigēia nominauit:quæ græce dicuntur τὰ πρῶτα φύσεως.in quibus numerant incolumitatem:ualitudinem:ſenſus ĩtegros:doloris uacuitatem:uires:pulchritudinem cæteraq; generis eiuſdem:& hæc ut dicebat marcus uarro in libro de philoſophia de homines naturaliter appetunt:ut in corpore membrorū integritas & ſalus atq; ĩcolumitas ſit:in aīo uero ille dotes:quæ paruæ uel magnæ in hoīum reperiunt ingeniis.igit trāquillus ſignificare uolēs in tito fuiſſe ea bona q pria naturæ uocamus:dixit ĩ illo explēduiſſe dotes & animi & corporis.

M.ANTO. Caiana nece:Caligulæ cæde. Septizoniū:fuit is locus ĩ pte aureæ domus cōtra gregorii phanū Spartianus ait ſeueri afri id opus fuiſſe:ſed credibile eſt locū ab eo cōmunitū aut ĩſtauratū.Sed pricipatu illius omnino fuiſſe uetuſtius id molis genus erat nō multū a ſepulchro diuerſum quod idē auctor alibi demōſtrat:illatus eſt inqt maiori ſepulchro:hoc eſt Seueri:quod eſt in appia uia eūtibus ad portā dextrā ſpecie ſeptizonii extructū. Britānico:claudii & meſſaliæ filio. Quo tpe:inſtitutiōis. Metopoſcopum:

ἀπὸ τοῦ μετώπου frōte:καὶ σκοποῦ ſpeculatore:quaſi frontis ſeu lineamentoꝝ īſpectorē. Illū:britānicum. Quoꝝ omniū:ueteris educationis cōmuniſq; periculi. Ei:germanico.

ac magis deinceps per ætatis gradus forma egregia: & cui nō minus auctoritatis ineſſet:q̄ gratiæ p̄cipuū robur:q̄q̄ neque procera ſtatura:& uentre paulo proiectiore:memoria ſingularis:docilitas ad oēs fere tū belli:tum pacis artes armorū & equitandi peritiſſimus latinę græcæq; linguæ uel in orando:uel in fingēdis poematibus promptus & facilis: ſed ne muſicæ quidem rudis ut qui cātaret pſalleret iucūde ſcienterq;. E pluribus cōperi notis quoq; excipere uelociſſime ſolitū:cum a manuenſibus ſuis per ludū iocumq; certamen imitari chirographa quæcūq; uidiſſet:ac profiteri ſæpe maximum falſarium eſſe potuiſſe.

De officiis & ſtudio ac moribus eius:& aliis geſtis:& de uxoribus eius.

TRibūus militū & ī germāīa & ī britānia meruit ſūma īduſtria nec miore modeſtia & fama ſicut appet ex imaginū eius multitudīe:ac titulis p utrāq; pro

PHI. Per ætatis gradus:ſolēt interdū dotes animi & corporis ſeneſcere in nobis dum adoleuimus:quæ in pueritia explendue rāt uiguerātq;:ut creſcēte corpore decreſcat decor & aī uigor re lēteſcant:ſed ī Tito p omnes gradus ætatis.hæc bona primigēia enituerūt:ut puer ut adoleſcens ut iuuenis: ut in oī ætate fuerit corporis animiq; dotibus p̄pollens. Quam gratiæ:ut reuerendus eodē tēpore foret & gratioſus.in hāc ſentētiam ait Tacitus: in tito fuiſſe decorem cū quadā maieſtate. Proiectiore.uentre p minulo & prominēte. Docilitas:plato tria genera ingeniorū cōplexus eſt:quoꝝ præſtās egregiū uocat: alteꝝ deterrimū:tertiū ex utroq; temperatū mediū nūcupauit.Mediocritatis huius uult eē participē pueꝝ docilem: & quēadmodū docilitas laudabilis eſt ita īdocilitas rep̄hēſibilis:quæ ut inq̄t apuleius ſcribens de dogmate platonis prudētiā īpugnat:cōtrariaq; eſt deſcēdæ diſciplinæ. Tū belli tū pacis artes:ut inq̄t elegāter plinius in panegyrico.enituit aliqs in bello:ſed obſoleuit in pace:aliū toga ſed nō & arma honeſtarūt: Plinianæ ſniæ quadrat illud p̄pertii:hic ſatus ad pacē hic caſtrēſibus utilis armis.Titus uero docilis erat ad p̄diſcēdas artes oīs bellicas & politicas. In fingēdis:p̄prie poemata fungunt̃.officiū.n.poetæ eſt fingere:& figuratiōibus cōuelare ueritatē. Ad extēporalitatē uſq;:ut ſine p̄meditatiōe extēporali carmine oratiōe uteret̃.Extēporalitas.n.dr̄ facilitas ſubitaria & repētina quæ.ſ.ex tempore ſine iugi meditatiōe dicēda ſuppeditat:unde a Martiale extēporalis rhetor dictus eſt:q p̄ditus erat hac facilitate extēporali.id ē ex tēpore dicēdi facultate.Quin.hūc maximū ſtudioꝝ fructū eē ſentit:& ueluti p̄miū quōdā lōgi laboris litterarii. Sciēterq;:multi iucūde q̄dā cātāt ſed nō ſciēter.utrūq; erat in tito:& uocis iucūditas & muſicæ diſciplīa.

Notis excipe ſolitū:titus ſolebat p notas:q breuiter colligūt ītegrū ſenſum excipere q̄cūq; audiſſet more notarioꝝ:ut notis referas ad pūcta litteraꝝ:q̄bus ſingulis:ut ait auſonius una uox abſoluit̃.fallunt̃ q notis exponūt p familiaribus:tanq̄ dicat ſe cōpiſſe ex notis:hoc ē familiaribus titi ea q ſequunt̃:ſed elegātia non quadrat nec ſenſus cōueīt:niſi ita legas:ſolitū excipe notis.id ē p notas colligere q dicebant̃:tāta illi erat in ſcribēdo uelocitas:ut de tito merito dici poſſet:Nōdū līgua ſuū dextra pegit opus.De hiſce notis ſic refert Seneca ī.xiiii.epiſtolaꝝ.Quid uerboꝝ notas:q̄bus q̄uis citata excipit̃ oratio & celeritatē līguæ māus ſeq̄tur. Cū amanuēſibus:miniſtris a māu:quoꝝ miniſterio:utimur ī ſcribēdo:& taliū manus ī primis ſtrēua & uelox eē ſolet. Imitari:quēadmodū unicuiq; ſuus uultus ſua uox ē:ita & ſua ſcriptiōis forma ſuuſq; character.adeo ut difficile ſit ex amuſſim & ad p̄fectū rep̄ſentare alienā manū.hoc tñ titus īgenii bōitate p̄cellens factitabat:ut chirographa:& manus alienas graphice imitaret̃.Quītiliāus ait ſignū docilis naturæ eē imitationē:q effingēdi magiſtra ē. Falſariū:legimus apud iuriſcōſultos titulū ad legē corneliā de falſis:q̄ id falſum uidet̃ eſſe:ſi qs chirographū alienū imitet̃ aut libellū uel rōnē deſcribat.merito igit̃ falſarius dici pōt:& legis Corneliæ pœna puniendus:q aliena chirographa fuerit imitatus.Mars & mercurius in.v.ab Horoſcopo loco:falſarios facient aut q per pecunias publicaꝝ flaturaꝝ adulteras artifices imitent̃. Meruit:militauit. Ex imaginū multitudine:multitudo imaginū:q tito erant dicatæ:& in germania & in britannia teſtimonio eſt illum fuiſſe fauorabilē & dignū apud p̄uinciales:qui titulis & imaginibus multiiugis īſigneret̃.Scribit plinius in panegyrico ſtatuas ob egregia in rēpub.merita ſolitas ēt priuatis dicari. Olī apud romanos mario gratidiano uicatim ſtatuæ dicatæ fuerunt.Athenienſes quoq; demetrio phalerio ſtatuas.ccc.lx.ſtatuerunt:nondū anno hunc numeꝝ dierum excedente.

Tria genera ingeniorum

indocilitas

extēporalitas

Notæ uerborum amanuēſes

Falſum Falſarius

M.ANTO. Proiectiore:prominētiore. Docilitas:īgenii facilitas ad oīa capienda. Ad extemporalitatem:ut ex tēpore etiā carmē ederet:& ad dicendū par eſſet. Comperi:cognoui:accepi:didici. Excipe:dictata ualociſſime ſequi ſolitū. Amanuenſibus:libelloꝝ miniſtris alibi a manu ſeruos appellare conſueuit quoꝝ opera in conſcribendis epiſtolis ueteres uterentur. Certantem:ſcribendi celeritate. Chirographa cuiuſcūq; manū:ſtilū characterē. Falſariū:utpote q oīum chirographa optime imitaret̃. Per utrāq; p̄uī

uinciā. Poſt ſtipēdia foro operā dedit honeſtā magis q̄ aſſi-
duā. Eodēq; tpe Arricidiā Tertulo patre eqte Romāo: ſed
p̄fecto quondā p̄torianarum cohortium duxit uxorē: & in
defunctæ locū Martiā flauiā ſplēdidi generis cū ſublata fi-
lia diuortiū fecit. Ex quæſturæ deinde honore legioni p̄po
ſitus thraciam & gamalā urbes ualidiſſimas iudeæ in ptātē
redegit: equo quadā acie ſub fœminibus amiſſo: alteroq; in
ſcenſo: cuius rector contra ſe dimicans occubuerat.

De uictoria ciuitatis hieruſalem: & aliis geſtis eius.

GAlba mox tenēte rempublicā miſſus ad gratulan-
dum: quaqua iret cōuertit homines quaſi adoptio
nis gratia arceſſeretur: ſed ubi turbari rurſus cun-
cta ſenſit: rediit ex itinere: aditoque paphię Veneris oracu-
lo dū de nauigatione conſuluit etiam de imperii ſpe confir-
matus eſt. Cuius breui cōpos: & ad perdomandam iudęam

ciam: germaniā & britanniam.
PHI. Poſt ſtipendia. ſ. milita-
ria. Foro operā dedit: cauſas fo
rēſes exercuit. Honeſtā magis
q̄ aſſiduā: iſtar magni patrōi cau
ſas nobiliores tantū mō ſuſcipie
bat. Tertulo patre: alterius ter-
tuli meminit Iulius capitolinus:
qui fuit adulter fauſtinæ coniu-
gis marci antonini. Defunctæ:
arricidiæ primæ uxoris. Marti
am fuluiam. ſ. duxit uxorē. Sub
lata: ſuſcepta genita. Thraciam
& gamalā: uetus & ptinax mēda
occupauit codices trāqlli ut paſſim a doctis indoctiſq;
legat. thraciam & gamalā: cū thraciā tantū diſtet a iu-
dæa quantū hypāis ueneto diſſidet eridiano. igit expū-
cta dictione ſubditicia uera dictio a nobis ſubſtituēda
eſt: ut p thraciā legamus tarichean: ſicut hiſtoriæ fides
Tarichea expoſcit & nois ſimilitudo ſuffragat. Tarichea āt ciui-
tas iudeæ ē iclyta iuxta locū: quē zeneſerā uocāt in cu-
ius oppidi oppugnatiōe Titus primus in hoſtes citato
equo porrexit: quoſdā ex iudæis a tergo inſtantes alios
per tranſitū occidit: nōnullos ante capiens ictu ora trāſ
uerberat multos aliū ſuper aliū lapſos inuoluens confi
gebat. Veſpaſianus lætatus eſt tanta filii uirtute: qui pri
mus irruit in urbē taricheas: per lacū zeneſeram: quem
cæteri cōſecuti. ſunt tantus tunc pauor tarichearum de
fenſores iuaſit. ut nemo ſuſtinue
Titi uirtute capti tarichitæ rit phibere uenIētē: & ita titi uir
tute ciuitas capta: tarichitæ ſupa
ti: hiſtoria latiſſime explicat a Io
ſepho i tertio belli iudaici. & ab
egeſippo i hiſtoria iudaica: apud
pliniū in. v. thariciæ nominātur
pro taricheæ: ubi ſcribit lacū ze
neſarā: amenis circūſeptum oppi
dis eē a meridie thariciæ quo &
nomine aliqui etiā lacum appel-
lant ab occidente tiberiade. Plinius tharicien dixit: quā hiſtorici modo tarichean ſingulariter modo plura-
Gamala: a cameli ſimilitudīe liter taricheas protulerunt. Gamala uero urbs eſt iudeæ contra taricheas poſita ſupra lacum zeneſarā: quæ
cameli ſimilitudinem p̄ferens inde nomen accipit: ſed corrupto incolarum uſu pro camela nomen gama-
læ ihesit. Memoratu dignum eſt quod in oppugnatione gamalenſium accidiſſe traditur: nāq; in ipſo cōfli-
turbo tela torquebat ctu ortus eſt turbo: qui romanorum tela ferebat in gamalenſes: gamaliēſium uero ſagittas & ſpicula retor
quebat auctores Ioſephus & egeſippus. Gamalam introiuit titus eamq; funditus excidit: cum gamalenſes
partim manibus romanorum militum trucidarentur: partim ſe præcipitarent: adeo ut præter duas mulie-
Fœmina inter fœmineum res nullus ſaluus euaſerit. Sub fœminibus: in partibus femorum quæ interiores ſunt: æquum titi percuſ-
ſum expiraſſe ſignificat. Fœmina enim ſunt partes fœmorum interiores. Inter fœmineum eleganti uocabu
lo appellat Apuleius genitalia muliebria: eo q inter fœmina ſunt collocata. Cuius: equi. Miſſus ad gra
tulandum: Cornelius Ta. in hanc ſententiam ſcribit hæc: titus Veſpaſianus e iudæa incolumi adhuc gal-
ba miſſus a patre: cauſam profectionis officium erga principem & maturam petendis honoribus iuuentā
ferebat: ſed uulgus fingendi auidum diſperſerat aſcitum eſſe in adoptionem. Accerſeretur: euocaretur: ut
a galba tunc adoptaretur quando piſonem adoptauit. hinc accerſitores dicti uocatores. Apuleius: mittunt
e ſuis accerſitorem unum. Quaqua iret: quocunq; loco & quacunq; parte. Rediit ex itinere: Corinthi:
quæ achaiæ urbs eſt: accepit nuncios certos de interitu galbæ: unde anxius fuit ante in urbem pergere per
ſeueraret: fuerunt: qui crederent accenſum titum deſiderio beronices reginæ uertiſſe iter ad patrem. Adi
to paphiæ oraculo: Titus oram achaiæ præter uectus: cum in cyprum inſulam perueniſſet: cupido illum in
De uenere paphia ceſſit adeundi uiſendiq; templum paphiæ ueneris inclytum per indigenas aduenaſq;. Conditor tēpli fuit
rex uenerianus: p̄cibus & igne puro altaria adolentur: nec ullis ībribus q̄q̄ in apto madeſcunt: ſimulachrū

deæ eſt non effigie humana:ſed continuus orbis latiore initio:in ambitũ tenuẽ:metæ mõ exurgens. Titus de nauigatione primũ conſuluit:poſtq̃ pandi uiam & mare proſperum accepit:de imperio per ambages q̃ſdam interrogare cœpit:Cæſis compluribus hoſtiis. ſacerdos nomine ſoſtratus ubi læta exta uidit:petito ſecreto futura aperuit:qui aucto animo ad patrem rediit. Cor. Taci. auctor.

M.AN. Foro:foréſibus cauſis. Honeſtã opam:ad grãm & phamã conciliandã. Defunctæ:Arricidiæ. Sublata filia:filia ex ea ſuſcepta. Ex quæſturæ honore:Tacitus inter legatos maiorem filiũ a ueſpaſiano aſſumptũ dixit. Thracias & gamalam:Pli. in ſamaria phœniciæ parte gamalam ponit:& Thraciné nõ thraciã in paleſtina ſyria. Sub fœminibus:q̃ partes fœmina eſſent bis eſt ſupra demonſtratũ. Quaqua : quacunq;. Paphiæ ueneris:pli. de Cipro:oppida inqt in ea. *xv*. paphos palepaphos. Ver. Ipſa paphum ſublimis abiit. Dionyſius: Tũ uero & cypros intra pamphiliæ ſinũ gratiſſima olim ſedes ueneres dioneæ.

relictus nouiſſima hieroſolymorum oppugnatiõe. xii. propugnatores totidem ſagittarum confecit ictibus cœpitq; eã natali filiæ ſuæ tanto militum gaudeo ac fauore:ut in gratulatione imperatorem eum conſalutauerint & ſubinde decedentem prouincia detinuerint:ſuppliciter necnon & minaciter efflagitantes aut remanerét aut ſecum omnes pariter adduceret:unde nata ſuſpitio eſt quaſi deſciſcere a patre orientiſq; regnum ſibi uendicare tentaſſet. Quã ſuſpitionem auxit poſtquam Alexandriam petens in conſecrando apud memphim boue Api diadema geſtauit. De morte ſiquidem rituq; priſcæ religionis:ſed non deerant qui ſecius interpretarentur. Quare feſtinás in Italiam quum rhegiũ:dein puteolos oneraria naue appuliſſent:Romam inde contendit expeditiſſimus:inopinatiq; patri uelut arguens rumorum de ſe temeritatem:ueni inquit pater ueni.

PHI. Relictus:Tacitus ſic. cæſar Titus perdomandæ iudææ delegatus a pře. Hieroſolymorũ:umbilicũ totius iudææ fuiſſe hieroſolyma teſtant̃ hiſtorici: cuius ciuitatis ɔditor fuit ex cognométo iuſtus:potentiſſimus cananeoꝝ:q ſano ædificato hieroſolyma uocauit cum antea ſolyma uocaret̃. Hieron. n. græci templũ uocãt. De hieroſolymis alibi pluribus. Propugnatores: iudæos: q ꝑ deféſiõe hieroſolymoꝝ ꝓpugnabãt. Sũt. n. ꝓpugnatores q pugnãdo ex muris ex uallo ꝓpulſãt aduerſarioſ:patriãq; tutãt̃. uñ & ꝓpugnacula dñr. defenſionis cã in urbibus parata. Cõfecit: trucidauit. Liuius alteꝝ curiacium cõficit. ide cõfectores feraꝝ íteremptores dicti. Cœpit eam natali filiæ. viii. die menſis ſeptẽbriſ anno ſecũdo pricipatus ueſpaſiãi hieroſolyma ciuitas a tito capta eſt. ut ſcribit Ioſephus I. vii. quinquies autem antea prius capta fuerat a barbaris regibus & a magno põpeio. Imperatoré cõſalutauerint:refert philoſtratus in. *vi*. apollonii gentes finitimas ob uictoriam iudaicã coronare Titũ uoluiſſe qui tali honore idignũ ſe eſſe reſpondit. nõ. n. ſe eſſe taliũ opeꝝ auctoré:ſed deo iracundiam cõtra iudæos demonſtranti ſuas manus præbuiſſe:quæ cũ audiſſet apollonius Thyaneus uæheméter uiꝝ laudauit:q uideret̃ Titus igenio abũdare & modeſtia:tum uero diuinaꝝ humanarũq; reꝝ naturam noſſe:cũ ſanguinis cauſa coronari noluiſſet. Subinde:mox:deinde. Deſciſcere:deficere ac rebellare. In cõſecrãdo boue api. bos in ægypto numinis uice colit̃:qué apim uocãt:nõ eſt fas eũ certos uitæ ãnos excedere:merſumq; in fonte enecãt: q̃ſituri luctu aliũ qué ſubſtituãt donec inueniãt merét:deraſis ẽt capitibus:nec tñ uſq; diu quærit̃. Iuuentus deducit̃ a ſacerdotibus méphin:grex pueroꝝ comitat̃ carmé honori eius canétiũ Méphi eſt locus in nilo quem a figura uocãt phialã:oĩbus annis ibi aureã paterã argenteãq; mergétes diebus quos hñt natales apis:q ſunt ſeptem:nemoq; p eos a crocodillis attigit̃. De api pli. ſolinus & herodotus nõ pauca ꝓdiderũt:qñ po. iudaicus fecit ſibi uitulũ cõflatilem & adorauit. ſcito id pp ſuperſtitioné apis bouis a ſuperſtitioſa natione factitatũ:ſicut interp̃tat̃ interpres inſtrumenti ueteris canonicæq; ſcripturæ. Amianus Marcellinus libro hiſto. xxii. refert apim bouem lunæ ſacratũ eſſe:in quo uiſant̃ notæ diuerſæ genitaliũ:cui bos fœmina iuenta cũ certis notis offert̃:auctor eſt ſpartianus adriani pricipatu exortã eſſe alexãdriæ ſeditioné ob apidé : q cum repertus eſſet poſt multos annos turbas íter populos creauit:apud quem deberet locari oĩbus ſtudioſe certantibus Macrobius apim ſolem intelligi autumat in primo ſaturnalium. Diadema:hoc exigebat ritus religionis:ut qui conſecraret bouem apin:ille diademate foret inſignitus:quod cũ ſit íſigne regum ſuſpitioné fecit regni affectati. De more ſiquidem:ſenſus eſt ita quidem erat mos & ritus uetuſtæ religionis uel potius ſuperſtitionis:ut cum diademate prodiret qui apin conſecrabat. ſed non pauci id aliter interpretabant̃: tanquam Titus regnare uellet. Secus aliter: Rhegium:in margine Italiæ ſitum eſt oppidum rhegium : cui græci nomen dedere ab argumento dehiſcédi cum in eo loco ſicilia ui motus terræ ab Italia fuerit auulſa: unde a uerbo græco ρυγνυμι quod eſt frango rhegũ dictum. auctores Strabo & pli. hinc rhagadia:& rhagades uocantur ſciſſuræ quæ in ſede proueniunt:apud Plinium multiiugæ ſunt medellæ ad rhagadia .& rhagadas hoc eſt ani fiſſuras. Contendit:perrexit. Expeditiſſimus:ſine impedimentis & ſarcinis. Velut arguens:refutans atq; conuincens. Rumorum temeritatem:cum ſit rumor ſine certo auctore diſperſus

Vmbilicus iudææ
Hieroſolyma
propugnatores
propugnacula
Conficere
cõfectores
ſexies capta hieroſyma
Apis bos
Apis
uitulus cõflatilis
Rhegium
Rhagadia
rhagades

Pro rumoribus cõtra rumores

ſermo merito temeritaté rumoꝝ dixit:loci ſunt cões apud oratores pro rumoribus & cõtra rumores:tanꝗ his credi nõ oporteat:cum temerarii ſint & nullo auctore ſubnixi. Veni ueni:repetitiõe uerbi uſus eſt : ut oſtenderet falſidicos illos fuiſſe & uanidicos:ꝗ perſuaſerant ueſpaſiano titũ nõ amplius uétuꝝ:ſed in oriéte regnum ſibi uédicaturum. Fuit.n.filius patri obediétiſſimus ꝗ apollonio demulcente collum eius robuſtum:íterrogáſꝗ ꝗs tam ualida ceruice tauꝝ cogeret iugũ ſubire.rñdit:ꝗ me uitulũ a primordiis educauit:p̃rem uꝫ denotás:cui obtépare paratus ſũ iq̃t apud philoſtratũ:ꝙ ita me a puero ſuis ꝓceptis aſſueſecit. M.AN. Hieroſolymoꝝ:Iudææ urbs eſt itoparchia nornie dicta lõge ut Pli.ait urbiũ oriétis clariſſima de eius cõditione & increḿetis plura Strabo. Propugnatores:urbis defenſores. Natali filiæ ſuæ:quo accidit ut idumæa ſit cognominata.Euſebius auctor eſt ea expugnatiõe ſexcenta iudæoꝝ milia íterfecta.Ioſephus undecies centum milia fame & ferro conſumpta ac centum captiuoꝝ milia uẽdita. Cõſecrando: dedicãdo ſacrũue faciẽdo:de api boue Pli.& Herodotus præter ea quæ a nobis ſunt ſuo loco tradita non pauca ediſerũt. Diadema:regiũ íſigne. Secus:quaſi regiũ nomé nõ religioné ſecutus id capiti inſigne idu xiſſet. Regiũ:extremũ Italiæ oppidũ circa fretum ſiculũ. Arguens:refellens:diluens.

De adminiſtratiõe principatus cum p̃re & aliis geſtis in ea.

NEꝗ ex eo deſtitit participem atꝗ tutorem imperii agere. Triumphauit cum patre cenſuramꝗ geſſit una:eidem collega:& in tribunitia poteſtate:& in ſeptem conſulatibus fuit. Receptaꝗ ad ſe prope omnium officiorum cura quum patris nomine & epiſtolas ipſe dictaret:& edicta conſcriberet orationeſꝗ in ſenatu recitaret:etiam quæſtoris uice:præfecturam quoꝗ prætorii ſuſcepit:nunquam ad id tempus niſi ab equite Romano adminiſtratam. Egitꝗ aliquando inciuilius & uiolentius:ſiquidem ſuſpectiſſimum quenꝗ ſibi ſubmiſſis:qui per theatra & caſtra quaſi conſenſu ad pœnam depoſcerent:haud cunctanter oppreſſit. In his Aulum Cecinnam conſularem uirum uocatum ad cœnam:ac uix dũ triclionio egreſſum confodi iuſſit. Sane urgente diſcrimine:quũ ét chirographum eius præparatæ apud milites coniurationis deprehédiſſet: quibus rebus ſicut in poſteꝝ ſecuritati ſatis cauit:ita ad præſens plurimum traxit inuidiæ:ut nõ temere quis tam aduerſa re magiſꝗ inuitis omnibus tranſierit ad principatum.

agere ꝑticipem impii

PHI. Participé imperii agere: ſupra dc̃m eſt quemadmodũ elegás eſt ꝑide & frequẽtiſſima hæc elocutio:ut ita dicamus:agit amicũ pricipis:agit publicanum:agit ꝑticipé impii:agit oratoré: ꝑ eo qđ eſt:fungit̃ offõ publicani:ſuſtinet munus participis impii:exhibet ſe oratoré dixit Cor.Ta.de domitiáo filiũ pricipis agebat.dixit idem de mutiáo ſociũ magis imperii ꝗ miniſtrũ agés. Tutoré:ut una cũ p̃re tutaret̃ ipiũ:

Iuuẽtus ſenectus ſimul regnãt

Iuuẽtute aũt una cum ſenectute regnũ gubernáte:ꝗ lyra quæ fiſtula:ut ueriſſimis inq̃t:apud philoſtratũ apollonius:iucũdioré reſonabit armoniá:hic.n.ſenectus roboris aliꝗd accipiet:& iuuẽtus iordiate nõ efferet̃:admonetꝗ titũ ut patri ſimillimus ſit. Triũphauit cũ p̃re triũpho.ſ.iudaico: quo Veſpaſiáus prior ibat. Titus ſeq̃bat̃. Céſuráꝗ geſſit una:pli.i.yii.meminit huius céſuræ: quã duo Veſpaſiani p̃r & filius ſimul geſſerũt.Sic.n.inq̃t accedũt experiméta & exempla recẽtiſſimi céſus:qué itra quadriéniũ imperatores Cæſares Veſpaſiani pater filiuſꝗ cenſores egerũt. In tribũitia poteſtate:quia imperatores peculiariter decorabant̃: hinc Plinius in prohemio natu.hiſto.titum appellat participem cũ patre poteſtatis tribũitiæ. Recepta ad ſe officiorum cura:

Titus imperator

Titus qđ rarenter fieri ſolet:imperante adhuc patre appellatus eſt Romæ imperator:ut iquit Apollonius:ex quo exiit illud plinianũ ex prohemio nat.hiſto.ſciátꝗ omnes ex æquo tecum uiuat imperium triumphale & cẽſorium ius:exeaſꝗ conſul ac tribunitiæ poteſtatis particeps. Edicta:imperatoria. Etiam quæſtoris uice:

Quæſtor cãdidatus principis

eum quæſtorem ſignificat qui candidatus principis dicebatur quiꝗ epiſtolas eius in ſenatu legebat:ut refert Vlpianus titulo de officio quæſtorum.De tali quæſtore loquitur Tacitus:cum ait:Oratio pricipis per quæſtorem eius audita eſt. Niſi ab equite romáo adminiſtratam:hinc dixit plinius Titum affeciſſe dignitate ordinem equeſtrem:dum præfectus prætorio nobilitat illum magiſtratum a ſolis equitibus adminiſtrari ſolitũ.Verba plinii ſunt hæc:& quod his nobilius feciſti dum illud patri pariter & equeſtri ordini ꝑ-

præfectus prætorio

ſtas:ꝑfectus prætorii eius.Erat aũt præfectus prætorio talis apud pricipem:qualis magiſter equitum apud dictatorem:appellari a ſentétiis præfecti prætorio non poterat. Suſpectiſſimum quenꝗ oppreſſit:Sextus Aurelius:nam præfecturam patre imperante adeptus:ſuſpectum quenꝗ & oppoſitum ſibi immiſſis ꝗ per theatra & in caſtris inuidioſa iactantes:ad pœnam poſcerent.quaſi criminis conuictos oppreſſit. Submiſſis:occulte & furtim immiſſis quibuſdam.abſoluta elocutio eſt per ſeptimum caſum. Haud cunctanter:

Incõtanter

ſine conctatione : quod & incontanter dicitur. Aulum cecinnam:Sextus Aurelius cauſam cecinnæ mortis fuiſſe memorat ſuſpitionem ſtuprate beronices : quæ a Tito amabatur . Tranquillus uero ſentit confoſſum fuiſſe ex ſuſpitione coniurationis:ob inuentum chirographum:quo continebatur præparata apud

milites coniuratio. Vocatum ad cœnam:culpa fit atrocior a loco:cũ dii hoſpitales & ſacra mẽſe hoſpitis ſanguine pollunt᷑.Conſimiliter Demetrius poliorcetes.hoc eſt expugnator urbium cognominatus Alexan drũ ad cœnam uocauit eũq; e cœnaculo egredientem multis uulneribus cõfodi imperauit.Legimus apud ſcriptores eccl'iaſticos Symonẽ uocatũ ad cõuiuiũ fuiſſe ĩterfectũ:una cũ duobus filiis a Ptolemæo conui uatore. Securitati ſatis cauit:ut ſecurior deĩceps foret & tutior. Quis:qſpiã alius. Tã aduerſa re:alii codices hñt aduerſo rũore:utrũq; referť ad iugulationẽ cecinæ & oppſſionẽ eoꝝ quos ſuſpectos habebat.

Demetrius poliorcetes

M.AN. Principem:principis munus & perſonam ſuſtinens.pli.ad eũdem Titũ:ſciunt omnes q̃ ex æquo tecum uiuat imperiũ. Triumphauit cum patre cenſuramq; geſſit:idem auctor:triumphale & cenſorium ius exeaſq; conſul ac tribũitiæ poteſtatis particeps. Etiam quæſtoris uice:nã ut diximus quæſtoꝝ erat pu blicas in ſenatu lr̃as recitare. Præfecturam prætorii:plinius in eodem fere loco:& quod his nobilius feciſti:dũ illud patri pariter & equeſtri ordini præſtas præfectus prætorii eius. In ciuilius:parũ ciuiliter quaſi conſenſu ſuo & patris quũ patre inſcio id faceret. Haud cũctanter:ſine mora & cũctatione ulla. Aulum cecinnam:is eſt:qui uitelianarum partium dux primus ad ueſpaſianum defecerat. Vrgente diſcrimine:periculo imminente:quod audacius pœne fuit palam occidere:quũ iam coniurationis conſilia mota eſſent. Eius:cecinnæ. Securitati ſuæ. Cauit:cæde cecinnæ. Quis:aliis quiſquam.

De ſuſpitione uirorum conuerſa in laudem ſuam & de gratia & magnificentia eius.

PRæter ſæuitiã ſuſpecta in eo ẽt luxuria erat quod ad mediam noctem comeſationes cum ꝑfuſiſſimo quoq; familiariũ extenderet: nec minus libido propter exoletorũ & ſpadonũ greges: propterq; inſignem reginæ Beronices amorem:cui etiã nuptias pollicitus ferebatur. Suſpecta:& rapacitas quod cõſtabat in concionibus patris nũdinari premiariq; ſolitũ:deniq; pro palã alium Neronem & opinabanť:& etiã predicabãt. At illi ea fama pro bono ceſſit: cõuerſaq; eſt in maximas laudes:neq; ullo uitio repto & cõtra uirtutibus ſũmis. Cõuiuia iſtituit iucũda magis q̃ ꝑfuſa:amicos elegit qbus ẽt poſt eũ principes: ut & ſibi & Reipub. neceſſariis acquieuerunt præcipueq; ſunt uſi

PHI. Luxuria ſuſpecta: imodica profuſio in uictu:& prolixior in epulis mora. Comeſationes:ſupra docuimus comeſationem accipi peculiariter a Trangllo omnem cibum: q poſt cœnã ſumitur:quod plane luxurioſi ẽ: unde & comeſari accipiť pro cibum capere iã exacta cœna:ſicut etiam apud Liuiũ nouiſſimo belli macedõici Demetrius iam cœnatus q comeſatum ingt ad fratrem iuuiſ.Hinc factum eſt ꝙ comeſationes iterdũ accipiunt pro intempeſtiuis epulis & extraordinario ac eſculẽtiore uictu.Et comeſatores dicti:q ĩdulgent gurgitibus prãdioꝝ & uoraginibus cœnaꝝ.Cã noĩs ante fuit explicata. Nec minus libido.ſ.erat ĩ Tito ſuſpecta. Exoletoꝝ & ſpadonũ:hæc ſunt inſtrumenta libidinoſi principis & uenetii:de qbus non pauca antedictum eſt.Romæ fuiſſe exoletos:q paſſiua libidine proſtituerenť iſtar proſtitutaꝝ meretricum:teſtis eſt Lampridius:q ſcribit Alexandrũ romanorũ habuiſſe ĩ animo ut exoletos uetaret:quod poſtea philippus fecit:ſed ueritus eſt ne prohibens publicum dedecus in priuatas cupiditates conuerteret:cum homines illicita magis poſcant:prohibitaq; furore perſequanť. Beronices amorem:de hac Tacitus:nec minore animo regina beronice iuuabat partes florens ætate famaque & ſeni quoque ueſpaſiano magnificentia munerum grata.Idem alio loco indicat beronicen a Tito adamatam fuiſſe:cum ait: animum Titi iuuenilem non abhorruiſſe a beronice:cuius deſiderio accenſus ferebatur olim ex græcia ĩ iudæam uertiſſe iter.Opinor hanc eſſe illam beronicen Agrippæ ſororem.cuius magna mentio fit apud Ioſephum & Aegeſippum: de qua uulgatus eſt rumor:ꝙ cũ Agrippa fratre coiret.unde ad falſas collocutiones coarguendas polemoni liciæ regi denupſit:quæ nuptiæ non diuturnæ fuerunt.cum beronicen propter nimietatem coitus. polemonem dimiſiſſe prodatur:aliæ beronices celebrantur a clariſiimis conditoribus. Nuptias pollicitus: ob hoc Sextus Aurelius uidetur appellaſſe beronicen Titi uxorem. Nundinari: palam uendere edicta ſententias paternas:hoc enim ſignificat nũdinari:quo uerbo frequenter utiť Iulius firmicus: qui in.vi. matheſeos ait:queſtus & libidinis cauſa pudorem duobus fratribus nũdinabit:& ad coitum fratrem iuitabit & filium.Idem in primo:ſylla in ſcurrarũ gremiis per damna nũdinati pudoris adoleuit.Idẽ alibi: nundinati ingt ſanguinis iactura ſe uendent.Apuleius quoq; in hãc ſignificationẽ ait:toti nũc iudices ſententias ſuas ꝓcio nũdinanť.Igiť Titus dictus eſt nundinari in cõcionibus patris: quoniam quotienſcunq; pater concionabať:tunc ipſe palam uenditabat quæcunq; cuicunq; collibuiſſent:nec ad nundinas unde uerbum deduci uideť eſt referendũ:cũ nundinari non ſolũ ſignificet in nũdinis uendere atq; mercari:ſed quocũq; loco & tempore inſtar nundinarũ uenditate:quod & Cicero in tertia antoniana demonſtrat:cũ ait. At uero huius domi inter ciues illius appendebať aurũ:numerabať pecũia una in domo:omnes quorũ iter erat totũ imperium Romanum nundinabanť.Ab eodem nundinæ flagitioſiſſimæ ĩmunitatum oppidorũ uectigalium dictæ:pro turpiſſimis uenditionibus:quæ fiebant in.M.Antõii domo ceu in officina:flagitioꝝ.

Comeſationes

Comeſari

Comeſatores

Berõices

nimietas coitus in beronice

nundinari

nũdinatus pudor

Præmiari:lucrari. Alium Neronũ a ſimilitudine morũ:Sextus Aurelius rapinaꝝ cupidũ:unde Neronẽ cũcti uocãtes opinãteſcꝫ ſũmã reꝝ nactum grauiter acceperãt. Pro bono ceſſit:Sextus Aurelius: ſed hæc in melius cõuerſa ĩmortalé ei gloriã cõtulere.Et cõtra uirtutibus ſummis:cũ ecõtrario reptæ in Tito eẽnt uirtutes eximiæ. Iucũda magis quã profuſa:ſicut conuiualis ꝓfuſio rephẽdi ſolet:ita iucũditas comitaſcꝫ laudari:in cõuiuio debent eſſe belli conuiuæ:ſcitus conuiuator:tp̃s lectum:apparatus nõ neglectus. Poſt eum principes:ex hoc laudaᷣ Titi ſolertia utpote principis circũſpectiſſimi:q tales amicos eligebat:ut ſucceſſuri principes eiſdem uterenᷣ:tanq̃ meliores utiliores ue reperire nõ poſſent. Sumptam ſibi: corrige: ſunt uſi:& hic diſtinguẽdum ut cũ ſnĩa ſuperiore coniugas:tanquã ſit ſenſus:principes poſt Titum uſi ſunt præcipua opera illorum:quos Titus amicos elegit:ſic enim elegantior nitidiorcꝫ textura eſt & diſtinctio: quam ſi iunctim legas præcipuecꝫ ſumptam ſibi beronicen:indecora nimirum & perinde inſulſa elocutio. Quocirca ita legito.præcipuecꝫ ſunt uſi:ut ibi facta diſtinctione & quaſi pauſa ſubſequatur.

quæ conueniant cõuiuio

M. AN. Suſpecta:male opinantibus obnoxia. Luxuria:epularum crapula:& nimiæ potationes. Libido:ſuſpecta fuit repete. Beronices:fuit hæc Ariſtoboli prius:mox Antipatri uxor.cuius Ioſephus ſæpe meminit. Nundinari: quæſtus cauſa nundinas celebrare:erant nundinæ dies:quibus mercandi cã ruſtici romam conueniebant:ut ſit ſenſus ſolitum Titum uendere atcꝫ emere nõ pauca ex occaſione quum patre cẽſore uulgus ex agris in urbem conueniret:ipſecꝫ illius actiones ſordidæ negociationi accõmodaret: aut nũdinari nũdinas indicere pactus.ſ.cũ iis quorũ intereſſet pecuniã:ut ex illorũ cõmodo nundinæ indicerenᷣ atcꝫ ob id forte p̃miari ſubiũxit.Cicero nundinationẽ protulit:quã in oĩbus ait locis nũdinationem iuris & fortunaꝝ fore putatis. Aliũ Neronẽ:ſaltandi cantãdicꝫ ſtudio & libidine. Pro bono ceſſit: bñ uertit. Sũmis uirtutibus:repertis. Quibus:uiris. Poſt eũ.Titum. Principes:q ſecuti ſunt. Neceſſariis:utilibus. Acquieuerunt:ob ſapientiſſima conſilia multum tribuerũt ac quodã mõ in cunctis obſecuti ſunt.

Beronicẽ ſtatim ab urbe dimiſit inuitus inuitã. Quoſdam e grauiſſimis delicatorũ:q̃q̃ tam artifices ſaltationis ut mox ſcænã tenuerint:nõ modo fouere prolixius:ſed ſpectare in publico omni cœtu ſuperſedit. Nulli ciuiũ quicquam ademit:abſtinuit alieno:ut ſiquis unquã ac ne conceſſas quidẽ ac ſolitas collationes recepit. Et tamen nemine ante munificẽtia maior amphiteatro dedicato thermiſcꝫ iuxta celeriter extructis munus edidit apparatiſſimũ largiſſimumcꝫ dedit & nauale prœliũ in ueteri naumachia:ibidem & gladiatores:atcꝫ uno die quincꝫ milia omne genus ferarum.

De liberalitate & ciuilibus geſtis.

NAtura ãt beniuolẽtiſſimus:quũ ex iſtituto Tiberii oẽs dehic Cæſares beneficia ſupioribus ɔceſſa pri

PHI. Beronicen ſtatim ab urbe dimiſit: regia profecto res eſt ſeipſum uincere: & ille cum primis admirabilis: ut inquit Seneca:qui ſibi imperat: qui ſe habet in poteſtate cum facilius ſit gentes barbaras uincere q̃ aĩum ſuũ continere.Dixit Plato & repetit Platonicus Apuleius animanti ſanitaté adeſſe & uires & pulchritudinem:cũ rationabilis aĩæ portio ueluti dña reginacꝫ dominaᷣ ſibicꝫ ſubiicit cupiditates: quas ancillari ac obedienter obſequi decet rationi imperatrici. Valentinus imperator die fati ſui dixit ſe una tm̃ uictoria gloriari:requiſitius qua rñditcꝫ inimicorũ nequiſſimũ deuinci carnẽ meã.alexander magnus exiſtimabat nõ minus regiũ opus eſſe ſeipſum domare q̃ hoſtes:uñ Pli.alexãdrum magnũ nõ minoré illo p̃claro facto qñ appelli dono dedit dilectã cõcubinã fuiſſe autumat: q̃ uictoria aliq̃ : q̃ppe tunc ſe uicit nec thoꝝ tm̃ ſuũ.ſed ẽt affectũ donauit artifici.Conſimiliter Titus cum prius ardẽter beronicen deperiſſet:poſtq̃ factus eſt imperator domitis affectibus eã remiſit in patriã:tãquã alii mores decuiſſent adhuc priuatũ.alii principi iam facto cõuenirent:hinc ait Sextus Aure.denicꝫ ut ſubiit pondus regiũ beronicen nuptias ſuas ſperãtẽ regredi domũ:& enaruatorũ greges abire p̃cepit: quo facto qſi ſignũ ꝓtulit mutatæ intẽperantiæ. Tam artifices ſaltationis:tam peritos:ſcienteſcꝫ artis ſaltatoriæ. Vt mox ſcenam tenuerit:hoc ſpecimẽ eſt haud dubiũ illos fuiſſe ſaltatiõis & artis ludicræ ſcios:cũ nullus in ſcæna hiſtrioniã exerceat niſi optime calleat ſaltationem & geſticulationẽ. In publico oĩ cœtu: emendatius leges oĩo qua omni:ut ſit ſenſus.Titus ceſſauit pœnitus in publico cœtu ſpectare ſaltatores:quos gratiſſimos habebat:tanquam id genus homines in priuato magis q̃ in publico ſpectari a priucipe cõueniat. Supſedit:ceſſauit omiſit. Vt ſi quis unq̃:ſubintellige abſtinuit. Collatiões:tributa ĩtelligit:quæ cõferri ex more ſolebant:unde a cõferẽdo collatiões dictæ:laudat traianũ Plinius pãegyriſta:q collatiões remiſerit.exigicꝫ uetuerit. Nemine mũificẽtia minor:cõparãdus liberalitate & regia munificentia erat omnibus anteceſſoribus cũ nullo foret ĩferior. Vñ fit ut ex hac uel ſola uirtute ſit extollẽdus celebrãduſcꝫ ampliſſimo præconio cum nulla ferme res:tam fauorabilem tancꝫ amabilem & laude dignum principem faciat.quam munificentia:quæ immortalitati conſecrauit Alexandrum magnum:qui aliquando interrogatus ubi theſauros haberet apud amicos reſpondiſſe fertur tanquã fidelius pecuniæ deponanᷣ apud amicos q̃ in loculis recõdanᷣ.Ita tu quocꝫ inclite Annibal facito:ut theſauri tui ſint apud amicos:qui munificentia fidiſſimi : de-

uincere ſe ipſum

laus alexandri magni

laus liberalitatis

dictũ alexãdri

uotiſſimiq; cŏparant. Amphitheatro dedicato:Euſebius chronographus Titus inquit amphitheatrū romæ ædificat & īdicatiōe eius quinq; milia ferarū occidit.idē tradit eutropius.Cŏſpicabilis adhuc ē īter cætera mirāda moles amphitheatri:qđ opus nullæ priuatæ opes efficere poſſent. Celeriter extructis: pp hāc in extruēdo celeritatē uř dixiſſe epigrāmatarius poeta.hic ubi miramur uelocia mūera thermas. Munus apparatiſſimū:ſpectaculū gladiatoriū cū maxīo apparatu. Ibidē:in naumachia. Omne genus:oīs generis locutio frequēs ē & elegās omne genus:& id genus ꝓ oīs generis & huiuſce generis. Quū ex inſtituto Tyberii:hūc ſenſum ſub obſcurū apertioribus uerbis explicat.Sextus aurelius:cū ſic ait dehinc donata cōceſſa ue a prioribus prīcipibus firmare inſequētes ſolerēt:ſimul ut īperiū cœpit talia poſſidētibus edicto ſponte cauit uel cōceſſit:inſtituerat enī Tyberius ut dōata cōceſſaue beneficia a ſupioribus principibus rata nō eſſent:niſi inſequentes eadem confirmaſſent:nouo quodā quaſi beneficio iterum conceſſiſſent. Titus uero noluit uideri taliū ipſe beneficiorum exhibitor:nec talia a ſe peti amplius uoluit:ſed edicto promulgato illa omnia confirmauit quæ fuerant iam pridem a ſuis conceſſa anteceſſoribus.

monitio ſalubris
oē genus
id genus

M.AN. Inuitus:Titus. Inuitam:Beronicē. Tā artifices:adeo docti ac periti. Scænā tenuerint: publice operā in ſcæna nauauerint:aut prīcipes ſui ordinis fuerīt. Publico ī cœtu:frequētiſſimo cōuentu : aut certe publico ſpectaculo. Vt ſi qs:nō mīus q̄ quis īpatoꝝ alius. Nemine mīor : cui uis prioꝝ prīcipū aut par munificētia:aut certe maior. Amphitheatro dedicato: Auguſtus id opus deſtinauit.ueſpaſianus extruxit: Titus dedicauit. Amplitudo operis quum magna adhuc ex parte duret notior omnino eſt : q̄ pluribus explicari uerbis oporteat. Thermis quæ iuxta:amphitheatrū.ſ.de his Mar : Hic ubi miramur uelocia munera thermas. Munus:gladiatorium. Vno die:quo gladiatores edidit. Quinq; milia ferarum: uenationem ergo uariam:ac pluribus miſſibus q̄ unquam antea ullā fuiſſe oportet. Ex inſtituto Tyberii:is enim Cæſaris dictatoris & Auguſti beneficia irrita labere cœpit.

cipibus aliter non haberēt quā ſi eadē iiſdē & ipſi dediſſent primus præterea oīa uno confirmauit edicto : nec a ſe peti paſſus eſt. In cæteris uero deſideriis aīum hoīum obſtinatiſſime tenuit:ne quē ſine ſpe dimitteret:quin & admonētibus domeſticis quaſi plura polliceret̃ quā præſtare poſſet: Nō oportere ait quēquā a ſermone principis triſtem diſcedere atq; etiā recordatus quōdā ſup cœnā qđ nihil cuiq̄ toto die præſtitiſſet:memorabilē illā meritoq; laudandā uocem edidit. Amici diē perdidi:Populū in primis uniuerſum tāta p oēs occaſiōes cōitate tractauit:ut ꝓpoſito gladiatorio munere nō ad ſuū ſed ad ſpectantiū arbitriū editurū ſe ꝓfeſſus ſit. Et plane ita fecit nā neq; negauit quicquā petentibus:& ut quæ uellēt peterēt ultro adhortatus eſt quin & ſtudiū armaturæ thracū præ ſe ferens:ſæpe cum populo & uoce & geſtu ut fautor:cauillatus eſt. Verū maieſtate ſalua nec minus æquitate:ne quid popularitatis ꝑtermitteret nonnunq̄ in thermis admiſſa plebe lauit. Quędam ſub eo fortuita ac triſtia acciderunt:ut cōflagratio Veſeuī mōtis in campāia:

PHI. Non oportere quemq̄: uerbū profecto bracteatū & pricipe dignū : quo Titus formulā præſcripſit:quam ſequi deberent principes:ut nullū a collogo ſuo triſtem mœſtūq; abire permitterent. Super cœnam: dū cœnaret. Amici diem perdid: ſextus Aurelius quadā etiā die recordāť ueſperi nihil ſe cui q̄ præſtitiſſe: uenerando cæleſtiq; dicto:amici ait pdidimus diē. Caueant itaq; principes ne perdant amici diē. ſed quotidie nouis beneficiis nouos ſibi amicos concilient : quoniā ut inqt ſciēter ſaluſtianus ſylla apud iugurthā. nulli unquam hominū ſatis fuit amicoꝝ:ſcipio æmilianus:cuius ueſtigia in hoc imitatus uidetur Titus ex præcepto polybii:ſtudebat non prius e foro diſcedere:q̄ aliquē ex adeūtibus familiarem ſibi atq; amicū quouis pacto effeciſſet: uox hæc Titi præconio eruditorum celebrata:eſt adeo:ut eiuſdē Euſebius chronographus meminerit & Eutropius:ex cuius uerbis illud amici erit uocatiui caſus:& pluraliter enunciandū:tanquā ſit ſenſus.o amici ego perdidi diem nihil beneficii cuiquā præſtando.perinde ac dies omnis perdať:quo nulla utimur beneficentia:uerba eutropii hæc ſūt. præterea cum quadam die in cœna recordatus fuiſſet non ulli illa die ſe qcquā ꝑſtitiſſe.Dixerit amicis: hodie diem perdidi:alii uero ita legunt:ut amici ſit caſus patrius ideſt genitiuus:tanq̄ dicere uoluerit Titus ſe ꝑdidiſſe diem amici:hoc eſt nouæ amicitiæ cōciliandæ.Tu quoq; īclyte Annibal nullū diem ꝑdas quo nō tibi aut ope aut opibus amicū facias:quoꝝ nulli unq̄ fuit ſatis:qua ſuppellectile nulla ꝑcioſior ſuppellex parari poteſt. Comitate:facillitate benignitate ſuauitate. Mūere:ſpectaculo. Armaturæ thracum præ ſe ferēs.i. cum aperte oſtenderet ſe fautorem eſſe illius gladiatoriæ factionis:quæ armatura threcidica armabať:erāt enim ſicut ante dictum eſt:quidam gladiatores thraces nūcupati ab armatura thraciæ gentis:ſicut myrmilones genere armaturæ gallico ornati degladiabanť. Cauillatus eſt:cauillatiōe & deriſione proſecutus ē. Plato cauillatricem uocat adulationem legalis partis ciuilitatis. Verum maieſtate ſalua:decet quidem īterdum principem cauillari illudere & ſalibus uti:ita tamen ut maieſtatis īperatoriæ habeat rōnem : & ſeruet

Amici diē perdidi
Nulli ſatis amicorum mos æmiliani
Vtilis monitio
Suppellex amicorum optima
Thraces gladiatorel
Cauillatrix

decoꝝ:qđ in oī uitæ actiōe ſeruādū philoſophi ꝓceperūt. Nec minus æqtate: ſenſus ē ꝗuis Titus fauere uidereť & ſtudere his gladiatoribus:q thraces dr̄r:tñ æquus erat iudex & ex æqtate palmā dabat uictori.

Admiſſa plebe: nihil potuit a Tito fieri magis populare magiſq; plauſibile:quā ī thermis ſuis palā lauare una cū plebeis atq; plebecula : citra omne diſcrimē dignitatis:ex quo nō ſolū thermas:ſed principē quoq; publicaṙ uidebať.

Conflagratio ueſeui

Vt cōflagratio ueſeui mōtis:huius cōflagratiōis:quæ ī ueſeuo cāpāiæ mōte facta ē prīci pe Tito meminerūt Sextus Aurelius:oroſius & euſebius:ē aūt ueſeuus ſiue ueſuuius ſiue ueſbius : tot enim modis diciť:mōs cāpaniæ iuxta ſarnū fluuiū ameīſſimis olim habitatus agris excepto uertice.q ut ait Strabo in quito cineroſus ē & cauernoſus petris exuſtis.quas color indicat igni abroſas fuiſſe : ex quo cōiectāt eruditi regionē illā prioribus ſæculis ardere ſolitā & ignis habere crateras:uideť Papinius in quinto ſiluaꝝ ſignificare uoluiſſe hanc ueſuuii cōflagrationē:quæ Titi tēporibus facta eſt:ſic enim de patre ſcribens ait: Iamq; & flere pio ueſuina incendia cantu.mens erat:& gemitum patris impenderet annis.

M. AN. Eiſdē:in quos collata eēnt Idem:ipſi q tū īperiū teneret. A ſe peti:ut ea cōfirmaretur. De ſideriis:oībus quæ deſiderarenť. Laudandā uocē:Scipiōis eā fuiſſe ait Cicero. Arbitrium : uoluntatem.

Thracū gladiaturā exercētiū. Fautor:ut unus ex fautoribus. Cauillatus eſt: tempeſtiuo cauillio ſtudiū diſſimulauit ſuū. Thermis:quas celeriter conſtruxerat. Veſuuii montis:ueſuuii cōflagratiōe.Plinius iunior ad Tacitum Corneliū ſcribens longiore explicat epiſtola. Martialis quoque eleganti eſt epigrāmate. id incendiū ſecutus.Papinius:iamq; & flere pro ueſuuia incēdia cātu.mens erat quū pater exemptū terris ad ſydera montē ſuſtulit:& late miſeras deiecit in urbes.ſic quoq; Euſebius ueſuuii incēdio proximæ regiōnes & oppida uaſtata ſunt:eſt is mons cāpaniæ uelob eā cladē celebratiſſimus.

& incendium Romæ per triduū totidemq; noctes. Item peſtilentia quāta nō temere alias:in his tot aduerſis ac talibus non modo principis ſolicitudinē:ſed parentis affictum unicū præſtitit nunc conſolando per edicta : nunc opitulando quatenus ſuppeteret facultas. Curatores reſtituendæ cāpaniæ e conſulariū numero ſorte duxit:bona oppreſſorum in ueſeuo:quorū hæredes non extabant reſtitutioni afflictarum ciuitatū attribuit. Vrbis incendio nihil niſi ſibi periiſſe teſtatus eſt publice:cuncta prætoriorum ſuorū ornamenta operibus ac templis deſtinauit:præpoſuit complures ex equeſtri ordine:quo quæque maturius peragerentur. Medēdæ ualitudini leniēdiſq; moribus nullam diuinam humanamq; opem nō adhibuit: inquiſito omnium ſacrificiorum remediumq; genere:Inter aduerſa temporum & delatores mandatoreſque erant ex licentia ueteri: hos aſſidue in foro flagellis ac fuſtibus cæſos:ac nouiſſime traductos per amphiteatri arenam partim ſubiici in ſeruos ac uenire imperauit:partim in aſperrima inſularum aduehi: utq; etiam ſimilia quandoq; auſuros ꝑpetuo coerceret. Vetuit iter cætera

Incendium

PHI. Incendium Romæ : de hoc ſextus Aurelius incendium Romæ ſine nocturna requie per triduū fuit. hoc incēdio plurias ædes publicaſſe fuiſſe cū crematas mēorat oroſius. Peſtilentia tāta:de hac Euſebius ſic: lues ingens Romæ facta.Ita ut ꝑ multos dies ī ephemeridē decē milia ferme mortuoꝝ hoīum referrentur.

Lues

Opitulus Iuppiter

Nūc opitulādo:auxiliando opēq; ferēdo:antiq Iouē cognomento opitulū uouerūt ab eo:ꝙ opē indigētibus ferat:auctor Auguſtinus in.vii.de ciuitate dei.

Quatenus ſuppeteret facultas: in quātū ꝓ facultatibus ſuccurrere poſſet. Reſtituēdæ cāpaniæ: illo ueſuino incēdio regiōes uicinas & urbes cum hoībus exuſtas eē teſtes ſunt Euſebius & Oroſius unde a papinio dictū ē in epicedio patris:exere ſemirutos ſubito de puluere uultus parthenope.Cinerēq; afflato mōte ſepultā pone ſuper tumulos:& magni funus alūni. Afflictarū ciuitatum: modo diximus incendia ueſuina urbes cum hominibus afflixiſſe deleuiſſeque. Vrbis incendio : explicauit remedia a Tito adhibita ad leuandam cladem conflagrationis ueſuinæ nunc exequitur remedia : quibus romanis opitulatus eſt afflictis illo incendio:quod triduum ternoctiumq; uexauerat Romam.

Prætorie

Prætoriorum:uillarū elegantiorum uillaticarumq; ſubſtructionum excultarum.de prætoris non pauca in ſuperioribus. Operibus ac templis deſtinauit : Titus ut ageret optimum principem : ſuſtulit ornamenta ex uillis ſuis atq; prætoris:& ea tranſtulit ad ornatum templorum & operum publicorum : quæ Romæ conflagrauerant:quæ autem ſint ornamenta prætoriorum indicat Plinius ſcribens in.xxxvi . reliquias apparatus theatralis a Mar.ſcauro tranſportatas fuiſſe in tuſculanam uillam ornatus cauſa : inter quæ ornamenta tabulas pictas:ſigna ærea:& ueſtem aulicam numerat. Quoq; quæq; maturius:ut ſingula quæque citius abſoluerentur. Medendæ ualitudini: hoc ad peſtilentiam referendum eſt : cui cunctis remediorum generibus.ſubuenit:nunc egrotantes per ſemet ipſum reficiens nunc conſolans ſuorum mortibus afflictos. Nullam non opem : omne genus remediorum. Sacrificiorum: hoc ad diuinam opem refertur.ſicut remediorum ad humanam.

mādātores

Mandatores : hic mandatores ſignificantur occulti delatorum im-

pulſores ſubornatores ue:q nõ ipſi accuſant:ſed aliis mãdãt accuſationes:qđ genus hoium cũ ꝑnicioſiſſimũ ſit:in bñ iſtituta ciuitate nequaq̃ eſt retinẽdũ:talẽ fuiſſe æmilianũ idicat Apuleius in apologia:q ꝑ tam nonnũ pudẽtẽ accuſabat ipm Apuleiũ:& ita alius erat ex ꝓfeſſo auctor accuſatiõis:alius mãdator & machinator ex occulto. Ex licẽtia ueteri:impũitas peccãdi parit multitudinẽ peccantiũ:cũ ex licentia mortales fiant in dies deteriores. Hos:tã delatores q̃ mãdatores. Flagellis ac fuſtibus:flagellatõe & fuſtuario ſupplicio. Traductos:ueluti ꝑ ignominiã:hoc.n.ſignificat traducere qđ græci dicũt.παραδειγματίσαι unñ in euãgelio ſcriptũ eſt:& nolẽs eam traducere uoluit occulte eã admittere:ubi expoſuit iterpres non iſulſe: ꝓpalare & iſamare.Papinius i ſũma nẽpe ego ſum q traducor:& a martiale dcm̃ rideris multoq; magis traduceris afer.Seneca quoq; in hoc ſignificatu ſic inqt in.xvii.epiſtolaꝝ:uolo luxuriã obiurgari libidinẽ traduci. Per amphiteatri arenã:ob hoc dixiſſe uidet̃ epigrãmaticus poeta:nec cœpit arẽa nocẽtes & delator habet qđ dabat exiliũ. Ac uenire:uendi tanq̃ ſeruicia mancipiaq; uẽalia. In aſperimas iſulas aſportari: eſt inter genera pœnarum ſicut ante dictum eſt:in inſulam deportatio:quæ ab Amiano inſularis pœna dicit̃: Plinius in panegyrico laudat traianum:ꝙ idem factitauerit:ꝙ delatores pũierit:quorum turba iſulas compleuit:quorum ſupina ora retortaſq; ceruices ſpectauere romani:cum uelut piaculares uectime ad ſupplicia ducerentur. Similia:delationes & mandationes ſimiles. Traducere

M.AN. Suppeteret:abũde ſufficeret. Reſtituẽdæ cãpaniæ:ueſuitia clade affectæ.Papi.Proceꝝ tibi nobile uulgus Creſcit & iſani ſolat̃ dãna ueſeui. Afflictaꝝ:eo incẽdio. Vrbis icendio.eius cladis urbanæ.Idẽ Euſebius eſt auctor. Ornamẽta:colũnas:ſtatuas:tabulas:& alia hmõi ad domoꝝ ornatũ attinentia. Prætorioꝝ:campeſtriũ ædificioꝝ. Suaꝝ opibus & templis:quæ in urbe cõflagrarãt. Nullã non:oẽm. Per amphiteatri arenã:Mar.Turba grauis paci glacidæq; inimica qeti.Quæ ſemp miſeras ſollicitabat opes tradita getulis:nec cœpit arena nocentes.Et delator habet qđ dabat exiliũ. Similia:delationes & calumnias.

de eadem re pluribus legibus agi:quæriue de cuiuſq; defunctorum ſtatu ultra certos annos.

De clæmentia & manſuetudine eius.

PONtificatũ maximũ ideo ſe profeſſus accipe:ut puras ſeruaret mãus:fidẽ ꝓſtitit:nec auctor poſt hac cuiuſq; necis nec conſcius:q̃uis interdum ulciſcendi cauſa non deeſſet:ſed perituꝝ ſe potius q̃ punituꝝ adiurans:duos patricii generis conuictos in affectatione impii nihil amplius q̃ ut deſiſterent monuit: dicens principatum fato dari:ſi quod ꝓterea deſiderarent ꝓmittens ſe tributuꝝ: & confeſtim qdem ad alterius matrem:quæ procul aberat curſores ſuos miſit:qui anxie filiũ ſaluum nunciarent.Cæterum ipſos nõ ſolũ familiari cœne adhibuit:ſed & in ſequẽti die gladiatoꝝ ſpectaculo circa ſe ex induſtria collatis oblata ſibi ornamenta pugnantiũ inſpicienda porrexit. Dicitur ẽt cognita utriuſq; gẽitura imminere ambobus ꝑiculum affirmaſſe:uenturum quoq; & ab alio ſicut euenit.Fratrẽ inſidiari ſibi nõ deſinentẽ.ſed pœne ex profeſſo ſolicitantẽ exercitus meditãtẽ fugã:nec occidere neq; ſe ponere:ac ne i minore qdẽ honore hẽre ſuſtinuit ſed ut a prio ipii die cõſortẽ

PHI. De eadẽ re pluribus legibus agi:multa ſũt iuenta legũ diuerticl'a & uafriciæ:ut ſi actionẽ itendero aduerſario ſecundũ formulã legis aqliæ & ille abſoluat̃: tũc alterius legiſ actionẽ mihi cõpeter̃ dicã ut ita iſœlix reus diu uexet̃ ad hæc uafranẽta calumniaſq; tollẽdas noluit titus ut de eadẽ re actio fieret pluribus legibus:ſed una tantum lege cõpeteret:apud iuriſcõſultos hoc freq̃nter iuenies:ꝙ in re una actiones plures dant̃ ex uariis legibꝰ hoc fieri uetuit titus:q etiam ꝓhibuit ingri de ſtatu alicuius defuncti ultra certos annos:quos ipſe præſcripſit:cum ſæpe exoriant̃ calũniæ:ex queſtiõe:quo nã ſtatu fuiſſet ille q defunctus eſt.nã ſtatuſ mutata cõditio plerũq; in mutat hæreditatẽ. Puras manus:puras a ſanguie.ſ.romanoꝝ & cæde:talis.n.põtifex eẽ debet Eutropius tantæ ciuilitatis in impio fuit ut nullũ oino pũiret.M.Ant. petiit ne qs ſenator tpe principatus ſui occideret̃:ne eius polueret̃ ipiũ. Diuerticula legum

Poſt hac:poſt acceptũ pontificatũ. Conuictos in affectatiõe impii:hãc hiſtoriã.vi.Aurelius explicat his uerbis.climentiã uero uſq; eo perduxit:ut ampliſſimi ordis duo cũ aduerſum cũ cõiuraſſent:neq; abnuere cogitatũ ſcelus qerẽt:monuerit prio:poſt deductos iſpectaculũ circa ſe utrinq; aſſidere iuſſerit: petitoq; ex induſtria mirmilonũ:quoꝝ:pugnæ uiſebant̃:gladio q̃ſi ad explorãdã aciem uni atq; alteri cõmiſſerit:qbus ꝑculſis & cõſtãtiã mirãtibus diceret:uidetis:ne ꝑtãtes fato dari:fruſtraq; tentari facius potiũdi ſpe uel amittendi metu. Deſiſterẽt:ceſſarẽt affectatiõe ipii. Dicẽs pricipatum fato dari:neuius poeta dixit metellos fato romæ cõſules fieri:& Homerus a ioue reges eẽ cecinit.unde cũ pricipatus det̃ dinitus:non minus uere q̃ ſcite dcm̃ eſt a.Mar.Antonio:ſucceſſorem ſuũ nullus occidit.Conſtantinus dicere ſolebat iperatorem eſſe fortunæ eſt.Attende quæſo qd ſcribat Iulius Firmicus de fato imperatoris : ſic enim inquit in ſecundo matheſeos.imperator ſtellarum non ſubiacet curſibus:& ſolus eſt:in cuius fato ſtellæ decernendi non

ꝑtãtes fato dari

Imꝑatorẽ eẽ fortunæ eſt

De fato imperatoris

habent poteſtatem:cum enim fuerit totius orbis Dominus.Fatum eius 'dei ſummi iudicio gubernatur.

Alterius:unus de duobus quos conuicerat aduerſus ſe ipſum coniuraſſe. Anxie:ſollicitæ matri de euẽtu filii in coniuratione conuicti. Ex induſtria:ex compoſito. Ornamenta:expone gladios Myrmilonicos:ſicut ſexti aurelii uerba dudum relata teſtantur. Inſpicienda:ut inquit Aurelius quaſi ad explorandã aciem uni atq; alteri commiſſit. Genitura:natiuitate. Ab alio:quidam codices habent ab altero tanquã dixerit Titus ambobus illis patriciis de coniuratione conuictis periculum euẽturum:quod alter alteri moliretur:uel ab alio dixit:quod elegantius eſt ut ſignificaret ſe nullo tempore inſidiaturum uitæ illorum.ſed alium quendam utrũq; perditurũ:ſicut euenit. Fratrem inſidiari:ſextus Aurelius. Fratrem quoq;:Domitianum parantem inſidias militumq; animos ſollicitantem flens ſæpius obteſtatus eſt:ne parricidio aſſequi cuperet:quod & ſe uolente eſſet obuenturum ei:& iam haberet cum eſſet particeps poteſtatis. Pœne: quaſi. Ex profeſſo:ex aperto citra diſſimulationem. Neq; ſe ponere:ſequeſtrare ablegare amãdare: ſicut Auguſtus olim agrippam ſe poſuit ſurrentũ ob uecors ingeniũ. Cõſorté:pticipé iperatoriæ ptãtis.

Seponere

M.AN. Pluribus legibus:ne miſeris ciuibus fraus necti poſſet falſa legum interpretatione. Quæri : uetuit.ſ. Vltra certos annos:poſt certum tpis ſpacium:quod ipſe ſuo arbitrio ſtatuiſſet. Puras:ab oĩ cæde. Oui.non bñ cæleſtes impia dextra colit. In affectõe: ſtudio cupiditate occupãdi impii. Suos ꝓprios:Titi dico. Anxie:ſollicite iſtar gladiatorum:quæ in illorum manibus iure poterant ſibi eſſe ſuſpecta.

Vtriuſq; : cõiuratorum. Affirmaſſe:titum. Venturum:periculum. Ab alio: qui eos omnino perderet. Fratré:Domitiãum. Ex profeſſo:aperte: nulla diſſimulatione. Meditãtem:fugam ex urbe effugere parantem:ut ad exercitus:aut alio ad res nouas proficiſceretur. Se ponere:perpetuo relegare.

PHI. Mutuo animo:fraterno : & in amore mutuiter reſpondente. Morte præuentus eſt:obſeruaui diligenter apud philoſtratum de morte titi aliter tradi : quam memoret Tranquillus & reliq prodiderint:is enim ſcribit in ſexto de uita Apollonii Titum ab apollonio admonitum : ut ab his ſibi caueret ; qui eſſent propinquiſſimi necatumq; eſſe eum memorat a Domitiano ueneno leporis marini propinato:quo Neronem quoq; tradunt multos in conuiuiis ſuſtuliſſe.eſt enim lepus marinus uenenum aliis in potu aut in cibo datus.aliis etiam uiſus:ſi quidem grauidæ ſi aſpexerint leporem marinũ nauſeant ac deide abhortuz faciũt. Quã ſuo : mors bonis principis publica iactura eſt. Vbertim abundãter & large. Sacrificanti hoſtia aufugerat:dirum omen hoc ueteres eſſe arbitrabantur : quotiens hoſtia traheret ſe ab aris & aufugeret hinc a Lucano inter prodigia pharſalicæ cladis hoc quoq; poſitum admotus ſuperis diſcuſſa fugit ab ara taurus:liuius quoque ait factum eſſe omen cladis futuræ flaminio conſuli: cui immolanti uitulus ictus e manibus ſacrificãtium ſeſe proripuit multoſque circunſtantes cruore reſpſit. Tempeſtate ſerena: hoc alii pro læto fœlicique auſpicio obſeruauerũt:ſicut indicat illud enniamum:cum tonuit leuum bene tempeſtata ſerena:unde ut ait Cicero quædam nobis uidentur

Dirum ſi hoſtia aufugit

Tonitru ſerena tempeſtate

ſucceſſoréq; teſtari pſeuerauit.nonnunquã ſecreto lachrymis & præcibus orãs ut tandé mutuo erga ſe aïo uellet eſſe.

De morte eius & geſtis tunc per eum.

INter hæc morte præuẽtus ẽ maiore hoium dãno quã ſuo ſpectaculis abſolutis ĩ quorũ fine populo corã ubertim fleuerat.ſabinos petit aliquãto triſtior quod ſacrificãti hoſtia aufugerat:quodq; tẽpeſtate ſerẽa tonuerat.Deide primã ſtatim ad mãſioné febri nactus quũ inde lectica trãſferetur.ſuſpexiſſe dicitur dimotis plagulis cœlũ multũq; cõqueſtus eripi.ſibi uitã ĩmerenti:neq; enim extare ullũ ſuũ factũ pœnitendum excepto dũtaxat uno: id quale fuerit neq; ipſe tunc ꝓdidit:neq; cuiq̃ facile ſuccurrit. Q uidã opinanť conſuetudiné recordatũ quã cum frarris uxore habuerit:ſed nullã habuiſſe perſancte Domitia iurabat:haud negatura ſiqua oĩno fuiſſet : immo ẽt gloriatura: qđ illi promptiſſimum erat in omnibus probris.

De loco & tẽpore mortis eius & laudibus ſenatus.

EXceſſit in eadé q̃ pater uilla idibus ſeptẽbris poſt biẽniũ & mẽſes duos dieſq;.xx.q̃ ſucceſſerat altero & q̃dragesimo ætatis anno.Q uod ut palã factũ ẽ nõ ſecus atq; in domeſtico luctu mœrẽtibus publice cũctis

aduerſa:quæ græcis & barbaris bona exiſtimant.cum alii aliter obſeruent ſigna:ſereno autē cœlo aliquando tonare refert Seneca in primo queſtionum:qa inqt infirmus ſpūs:q in flamma non ualuit in ſono ualuit.Serena aūt ſcite addidit:qa tempeſtas eſt μεσὸν hoc eſt medium uocabulū.Itidem Virgilius:unde hæc tam clara repēte tempeſtas?Pli.uero in.xviii.debemus inqt meminiſſe duo eſſe genera cæleſtis iniuriæ: unū quod tempeſtates uocamus:in qbus grandines procellæ cæteraq; ſimilia intelligunt: quæ cum acciderint uis maior appellet.hæc ab orridis ſyderibus exeunt ueluti arcturo orione & hedis. Primam ad māſionē: Plinius nauigationem ex ægypto diuidit per diſpoſitas manſiones:in qbus manſitare poſſint cōmode uiatores. Cum inde lectica:ex prima manſione. Suſpexiſſe:ſurſum cœlū aſpectaſſe. Dimotis palulis: ſublatis ueſtimentis qbus lectica erat opta:nāq; a pala ὑπὸκοριστικῶσ.i.diminutiue fit palula:quod ſi legas plagulis:ſenſus erit apertior.tanq̄ plagulas:ideſt linteola & ſtragulam ueſtē lecticariā dimouerit Titus: ut cœlū ſuſpicere poſſe:iuriſconſulti iter ueſtiméta muliebria numerant plagulas. Pœnitendū: reprehenſibile:cuius pœnitudine afficeret.Gloriat Apuleius nullū ſuū factum uel dictum extare:de quo diſſerere publice non poſſit.M.portius Cato triū reg pœnitētiā agere ſe dicebat primū ſi mulieri quicq̄ archanum aliquādo credidiſſet.Secūdum ſi aliquo naui tranſmiſiſſet:quo itinere terræſtri ſibi proficiſci licuiſſet.Tertiū ſi qua dies ſibi per ícuriam inanis effluxiſſet:rex regum ſapor in epiſtola ad Conſtantiū imperatorem gloriabūdus ſic ſcribit:ab adoleſcentia prima nihil unq̄ pœnitendum admiſit. Prodidit:demonſtrauit:oſtendit. Succurrit:in mentū uenit. Cū fratris uxore:cū Domitiani uxore noīe Domitia. Conſuetudinē.ad ſtuprū adulteriūq; refert. Per ſancte:religioſe aſſeuerateq; aduerbium eſt. Si qua cōſuetudo.ſ. adulterii.

tēpeſtates

manſiones

plagulæ

triū rerum pœnitētia in catone

Illi:domitiæ. In oībus probris:ſtupris & flagitiis.nam ut inqt eleganter ſatyricus poeta:famam contemperat olim.Cuius apud molles minima eſt iactura cathedras. Exceſſit:periit. Altero & quadrageſimo.i. quadrageſimo ſecundo. Non ſecus atq;:ideſt non aliter quam in domeſtico lutu. Mœrentibus publice cunctis:ſextus Aurelius:uixit annis quadraginta duobus:& in eodem quo pater apud ſabinos agro febre interiit:huius mors credi uix poteſt:quantum luctus urbi prouinciiſq; ítulerit:adeo ut eum delitias publicas appellantes:quaſi perpetuo cuſtode orbatum terrarum orbem deflerent.

Mors titi

M.AN. In fine quog:ſpectaculog. Vbertim:abūde multis lachrymis. Sacrificanti:ſibi. Serena tempeſtate:ſereno cœlo. Ad primam manſionē:ubi primo pnoctauit. Dimotis palulis:ſic omnes quos uidi habent codices:ſed plagulis melius ueriuſq; leget:plaga linteum thorale:ſeu lecticarium dicebatur.uñ plagula eſt. Pœnitendum:cuius ſe merito pœniteret. Prodidit:palam fecit. Vxore: Domitia lōgina. Illi: Domitiæ. Probriis:flagitiis. Altero & quadrageſimo:duos & quadraginta natus annos.

Senatus priuſquam ediſto conuocaretur. ad curiam concurrit.obſeratiſq; adhuc foribus.deinde apertis tantas mortuo gratias egit laudeſque. quantas congeſſit nec uiuo quidem unquam atque præſenti.

PHI. Senatus:ad curiam concurrit:de nocte.ſ.cū circa ueſperam nūciatus fuiſſe obitus Titi. Obſeratis adhuc foribus: clauſa curiæ ianua. Quantas cōgeſſit:idē Eutropius hiſdem uerbis memorat:ſic.n.ait:tantus luctus eo mortuo publicus fuit:ut oēs tanq̄ in ppria doluerint orbitate:ſenatus obitu ipſius circa ueſperam nunciato nocte irrupit in curiā:& tantas ei laudes gratiaſq; cōgeſſit.q̄tas nec uiuo unq̄ egerat nec pñti:& inter diuos relatus eſt.Quo circa ita uiuendū eſt inclite Annibal:ut nihil pœnitēdū admittamus:ut in uita amemur:poſt obitū deſiderent laudemur quæ:ſicut Titus deſideratus ob bonitatem laudatuſq; eſt.

M.AN. Obſeratis:clauſis. Egit:agens cenſuit:aut certe dicendo id defuncto præſtitit.

C.SVETONII TRANQVILLI LIBER.XII.DIVVS DOMITIANVS IMPERATOR.

De natiuitate Domitiani & geſtis eius in adoleſcētia.

DOMITIANVS Natus eſt.ix.calen.nouembris patre conſule deſignato: inituroque menſe inſequenti honorem: regione urbis ſexta ad malum punicum domo quam poſtea in templum gentis flauiæ conuertit. Pu

SICVT primus cæſag inter optimos ob uirtutem enumerari meruit:ita hic nouiſſima inter peſſimos ob nequitiam referri debet:q caligulæ & Neroni q̄ patri fratriq; ſimilior egit malum principem:q paulatim p oēs ſceleg gradus creuit: ſecunduſq; a Nerone pſecutiōem in chriſtianos ſecundam agi impetrauit:tāta efferatus ſuperbia.ut dominū ac deū ſeſe uocari ſcribi coli iuſſerit:ſed hominis exitus euidenter oſtendit deum curare mortalia:qui meritas pœnas irrogauit cruentiſſimæ beſtiæ:ut ſicut crudeliter uixerat ita & crudeliter moreretur.ſed iam interpretationem aggrediamur:ut tandem ad calcem:quod dicitur:noſtra decurrat oratio. Honorem:conſulatū. Menſe inſequenti:nouembri menſe. Regione urbis ſexta:Romam in regiones.xiiii.fuiſſe diuiſam ſupra memorauimus. Ad malum pūicum:nomen eſt uici:

Apyrinon · Rhoiton · Malicoriũ · malacia · Balauſtiũ

q erat in ſexta regione urbis Romæ:uideturq̧ ita appellatus ab arbore:q̃ illic ſpecioſa ſucreuerat:quã malũ punicam uocamus:aliq granatũ appellãt:eſt quodam mali punici genus apyrinon dictũ:cui lignoſus nucleus abeſt:blãdiores ſunt acini minuſq̧ amari:cuius pli. Martialis & Seneca meminerũt græci ῥοιάν uocant malũ punicũ:uñ Rhoiton uinum ex malis punicis factũ punici mali noué genere celebranť.ex his dulcia: quæ apryna appellari docuimus:ſtomacho ĩutilia habenť:quæ uinoſa dñr utiliora paulo ĩtelligunť:cortex mali punici acerbius in magno uſu eſt:uulgus coria maxime perficere illo nouit:ob id malicoriũ appellãt medici:expetiť in grauidaꝝ malacia:ita enim noĩať mollicies illa languentis ſtomachi:cui grauidæ ſũt obnoxiæ. Flos mali punici baluſtium uocať:quoꝝ farina dyſentericos a morte reuocari inuentum eſt. Sed ut ad Suetoniũ regrediamur ita uicus hic nomen uideri poteſt accepiſſe a malo punico:ſicut alter a pyro dictus eſt ad pyꝝ:de quo eſt illud Martialis endecaſyllabon:longum eſt ſi uelit ad pyꝝ uenire. In templum gentis flauiæ:ĩfra diceť quemadmodũ Domitianus cõſtruxit templũ in honoré familiæ ſuæ:quæ flauia dicebať:de quo ĩtellexit Papinius cũ ait in.iiii.ſiluaꝝ:q géti p̃riæ futura ſemp̃ ſancit limina flauiũq̧ clauum.

MARCI Antonii Sabellici ad Auguſtinum Barbadicum Sereniſſi. Venetiarum principem paraphraſeos in Domitianum paraenesis duodecima.

PAtre cõſule:uix ueſpaſiani duo:qui ſtabilitum per manus imperiũ Domitiano tradiderunt tam populares Auguſtine dux iucũdiſſime fuerũt:q̃ ip̃e qui longiſſime ad optimo ſuoꝝ inſtituto receſſit publice & priuatim inuiſus:potuiſſet ꝑfecto in optimi prĩcipis mores domeſtico exemplo natura illa formari:niſi parua & indocilis fuiſſet:ac certæ talis ut bonos mores alere non poſſet. Sed tulit ille crudelitatis ſuæ præmia:& ſi ſero:tulit tamé diis q̱dem & hominibus ĩfeſtus. Fœlicior igiť ducaria iſta reip. ſucceſſio in qua nunq̃ defuerũt:q non uirtutis emulatione accéſi & clæmentia:& pietate ſuoſ deceſſores aut ſuperare contenderint:aut quod minimũ fuit æquare:ſed quũ lõga ſerie multi ſint eiuſmodi exépla ſecuti. Tu ſanæ egregiã in tam illuſtri emulatione laudem es ad hunc diem conſecutus adeo præclara uirtutis exercitatione profeciſti:ut q te uno optimi cuiuſq̧ laudes melius effinxerit unq̃ adhúc diem extiterit nemo. Núc q̱a patre conſule natum Tranquillus ait:de primo Veſpaſiani conſulatu intelligi oportet:quem Claudio principe duobus nouiſſimis anni menſibus geſſit. Sexta regione fuit:ut Plinius ſcribit roma.in.xiiii.diuiſa regiones:in uicos mille & amplius. Ad malũ punicum:uicum intellige:ſiue inſulam a mali punici arbore:quæ illic forte fuit appellatam ſic & ad annularias ſcalas:& ad capita bubula ſuperius dixit. Martialis. At mea dyſpanas ſpectant cœnacula laurus.

bertatis ac primæ adoleſcentiæ tempore tanta inopia:tanta infamia geſſiſſe fertur: ut nullum uas argenteum in uſu haberet. Satiſq̧ conſtat Clodium Pollionem prætorium uirum:in quem eſt poema Neronis:quod inſcribitur Luſcio: chyrographum eius conſeruaſſe:& nonnunquam protuliſſe noctem ſibi pollicentis nec defuerũt qui affirmarent corruptum Domitianum:& a Nerua ſucceſſore mox ſuo. Bello uiteliano confugit in capitolium cum patruo Sabino:ac parte præſentium copiarum:ſed irrumpẽtibus aduerſariis: & ardente templo apud æditúum clam pernoctauit: ac mane iſiaci celatus habitu:interq̧ ſacrificulos uanæ ſuperſtitionis:quum trans tyberim ad condiſcipuli ſui matrem comite uno contuliſſet:ita latuit:ut ſcrutantibus qui ueſtigia ſubſecuti erant:deprehendi non potuerit. poſt uictoriam demum progreſſus:& cæſar conſalutatus honoré præturæ

Eſcariũ argentũ · potoriũ · Colũnariũ uas · agminariũ

PHI. Nullum uas argenteũ: hoc pertinet ad inopiã declarandũ:cũ in uſu & ſuppellectile uel priuatoꝝ uaſa habeanť argentea eſcariũ argentum dicitur: quod ad epulandũ eſt accõmodum: ſicut potoriũ:quod potus cã habetur:quærit pomponius iuriſconſultus nũq̱d in argento potorio contineať:id etiam quod ad præparationem bibendi comparatũ eſt:ueluti colũnariũ & urceoli & putat contineri:ſicut ĩ eſcario argento putat cõtineri aq̱minariũ: quoniam propter eſcam parať:é enim aquiminariũ:quo manus lauantur:luxuria gliſcente coquinatorio quoque uaſa ex argento factitata ſunt: ex quo exiit illud plinianũ:uaſa coquinaria ex argento caluus orator fieri quæritur. Quod inſcribitur luſcio: hoc refertur ad infamiã ſignificandam magis auté uidetur legendũ eſſe luſcio q̃ luſcio:ut ſcilicet inſcriptio libri Neroniani ſit luſcio dicta propter luſus & ſcomata: quibus explicabatur argumentũ rei & materia libri. Nam luſioné ludũ ueteres dixere. Cicero in tuſculanũ proficiſcens ducenſque Ciceronem meũ in ludũ diſcendi non luſionis. & a papinio pilaris luſio dicta eſt pro ludo piſæ. qđ ſi legas luſcio:uideri poterit nuncupatus liber a nomine proprio:ut dialogi platonis a ſermocinantibus nominantur. Nonnunquam protuliſſe:quandoque publicaſſe oſtentaſſe. Pollicentis:domitiani. Noctem:concubitum nocturnum. A nerua ſucceſſore:non uidetur libido tam obſcœna cadere in mores neruæ:qui ſucceſſit in imperio Domitiano:quem Apollonius thyaneus regnaturum affirmauerat:quem uirũ probum honeſtũq̧ uidiſſe ſe dixit eumq̧ omni laude dignum iudicauit:quem ridentem nunquam uiderit neq̧ ludentem. Bello uiteliano:

Luſio · nerua nũq̃ ridens

quo Vitelius uitelianiq; contra flauiũ Veſpaſianũ flauianoſq; depugnauerũt. Irrumpentibus aduerſariis: Cornelius Tacitus:irrumpũt Viteliani & cũcta ſanguine ferro flammiſq; miſcẽt. Templo:capitolio:de cuius incendio ante dictum eſt. Apud edituũ:Cornelius Tacitus ſic ſcribit. Domitianus prima irruptione apud edituũ occultatus ſolertia liberti lineo amictu turbæ ſacricolaꝝ immixtus ignaruſq; apud Corneliũ primũ maternũ clientem:iuxta uelabrũ delituit:ac potiente rerũ patre diſiecto editui contubernio modicũ ſacellũ Ioui conſeruatori:aram poſuit caſus in marmore expreſſam:mox imperiũ adeptus Ioui cuſtodi templũ ingens:ſeq; in ſinu dei ſacrauit:edituus autem ſignificaẽ ille:q̃ præeſt tuendis edibus: ueteres editimũ appellauerũt.Lucretius.pro edituis edituentes appellat:ſcribit Iulius Firmicus edituos naſci aut ierodulos hoc eſt temploꝝ miniſtros:q̃ in.xxyi.parte geminorũ habuerint horoſcopũ. Iſiaci:iſiacos uocamus ſacricolas ſacerdoteſq; deæ iſidis:Plinius refert l.xxvii.q̃ abſinthii marini ramũ iſiaci præferre ſolemne habent.Lampridius incommodi Cæſaris uita ſic inq̃t:iſiacos:pineis uſq; ad perniciem pectus tũdere cogebat. cũ anubin portaret.Refert Valerius libro ſeptimo.Dictoꝝ factorũq; memorabiliũ.M.Voluſiũ proſcriptũ aſſumpto iſiaci habitu per itinera ſtipem petentem:fefelliſſe:eaq; fallacia incolumen in.M.bruti caſtra perueniſſe. Habitu:ueſtimẽto lineo:hic enim habitus eſt iſiacoꝝ & ſacerdotum:quod alibi latiſſime explicauimus:ex quo linigeri nũcupati.Apuleius ſcribens pompam iſiacoꝝ ſacerdotũ ait eos fuiſſe linteæ ueſtis cãdore puro luminoſos.idem alibi memorat linũ utpote mũdiſſimũ uſurpari a mũdiſſimis ægyptioꝝ ſacerdotibus non modo indutui & amictui:ſed opertui quoq; in rebus ſacris. Vanæ ſuperſtitionis:deæ iſidis:quam ſuperſtitionem perfricat ſatyrico ſale Iuuenalis. Condiſcipuli ſui:Cornelius Tacitus hũc appellat Cornelium:aitq; fuiſſe maternũ cliẽtem. Scrutantibus:inquirentibus Vitelianis. Cæſar cõſalutatus: Cornelius Tacitus.Domitianum poſtq̃ nihil hoſtile metuebaẽ ad duces partium progreſſum & Cæſarem conſalutatum miles frequens:utq; erat in armis in paternos pœnates deduxit.

Immixtus ſacricolis euaſit.

Ioui cõſeruatori

Edituus

Editinus

Ierodulí

Iſiaci qui

Linigeri iſiaci

M.AN. Chirographum:Domitiani adoleſcentis. Noctem pollicẽtis:obſcœnũ & nefarium noctis obſequiũ. Corruptũ:præcio conſtupratũ. Aduerſariis:uitelianis. Aedituũ:ædis cuſtodem. Iſiaci: Lampridius iſiacoꝝ inquit capita grauiter obtundebant ora ſimulachri:& rurſus ſacra coluit iſidis:ut & caput raderet:& anubien portaret:utebanẽ ad hæc lineis ueſtibus.Ouidius:Nec fuge linigeræ memphitica templa iuuencæ:martia.Linigeri fugiũt calui ſiſtrataq; turba.Lucanus. Euoluam buſto iam numen gentibus iſim.Et tectum lino ſpargam per uulgus oſirim.plinius de lino ueſtes ide ſacerdotibus ægypti gratiſſime: ergo lineo habitu capiteq; deraſo e capitolio clandeſtine Domitianum miſſum intellige. Vanæ aſſimulatæ:aut proprium ſuperſtitionis expreſſit epithetum.Ver.uana ſuperſtitio. Condiſcipuli:ſecum ſub eodem præceptore.Inſtituti. Cæſar:imperatoris filius ſucceſſor ſeu imperii particeps.

urbanæ cum conſulari poteſtate ſuſcepit titulo tenus quã iuriſditionem ad collegam proximum tranſtulit.Cæterum omnem uim dominationis tam licenter exercuit:ut iam tũ qualis futuris eſſet oſtenderet.Nec exequar ſingula contrectatis multorum uxoribus Domitiam longinã Elio Lamiæ nuptam etiam in matrimonium abduxit:atq; uno die ſuper xx.urbana officia atq; peregrina diſtribuit.Mirari ſe ueſpaſiano dictante:quod ſucceſſorem non & ſibi mitteret.

Item de geſtis per eum ante principatum.

EXpeditionem quoq; in galliam germãiaſq; neq; neceſſariam & diſſuadentibus paternis amicis ĩchoauit tantum ut fratri ſe & operibus & dignatiõe adequaret.Ob hæc correctus quo magis ætatis & conditionis admoneretur habitabat cum patre una:ſellamq; eius ac fratris quotiens prodirent lectica ſequebatur: ac triumphum utriuſq; iudaicum equo albo comitatus eſt:in ſex conſulatibus non niſi unum ordinarium geſſit:eumq; cedente & ſuffragante fratre.Simulauit & ipſe inire modeſtiam. In primiſq; poeticæ ſtudium tam inſuetum antea ſibi quã poſtea ſpretum & abiectum:recitauitq; etiam.publice.Nec tamẽ eo ſecius quum Vologeſus parthorum rex auxilia aduerſus alanos:ducemq; alterum ex Veſpaſiani liberis depopoſciſ-

PHI. Vrbane:duos prætores fuiſſe:alterum cui iuriſditio urbana alterum cui peregria de mãdabaẽ:ſuo loco rettulimus. Titulo tenus:ut prætor diceretẽ: cũ tamen iuriſditionem prætoriam tranſtuliſſet ad alterum prætorem. Contrectatis uxoribus: tacitus in hanc ſententiam ait. ſtupris & adulteriis filium prĩcipis agebat Domitiãus. Elio lamie familiam:lamiaꝝ uetuſtam fuiſſe & nobilem notum eſt uel ex illo carmine Oratiano eli uetuſto nobilis ab lamo. de lamiis mox plura. Super uiginti:ideſt ultra uiginti. Vrbana: quæ in urbe exercebantur. Quod ſucceſſorem ſibi non mitteret:hoc dicto pater taxauit filiũ tanquã immodicum & parum in principatu temperatum:qui officia ex arbitrio ſuo diſtribuebat & ſucceſſores mittebat rectoribus pro prouinciarum expeditionem in germanias:de hac domitiani adhuc pueri expeditione germanica ſentire uidetur filius:cum ait in tertio punicorum.At puer aurico-

mo pformidate batauo.germanias ideo pluraliter ꝓtulit:qa & ſuperior & iferior germania eſt. Fratri:Ti-to. Aetatis:qua adhuc erat pœnæ puerilis neq; tãtæ expeditioni par. Conditionis:cũ adhuc priuatus foret:cum frater Titus una cũ patre imperii habenas moderaret̃. Sellam ſequebatur:Curulẽ ſellã significat qua in curru ueſpaſiãi pater & filius uectabant̃. Equo albo comitatus:Ioſephus libro.vii.belli iudaici ſic iquit.poſt quæ ueſpaſiãus prior ibat & titus deinde ſequebatur:Domitianus adequitabat:ipſe quoq; ornatus pulcherrime dignũq; ſpectari exhibens equũ ſcribit.Mar.Tullius in oratione pro murena ſolitos filios triũphantiũ maxime ꝓtextatos ſedere in eqs ipſius triũphatoris ut non abſurde equus funalis ille:de quo i

Prætextati in equis triumphantiſ

Tyberio ſatis multa:poſſet referri ad hũc ſenſum:tanq̃ Marcellus & tyberius perinde ac prætextati filii ſederint in equis:alter in dextro:alter in ſiniſtro triumphãtis auguſti. Ordinarium:ad differẽtiam eoꝝ cõſulatuũ:q ſuffecti dicunt̃:de qbus ſupra. Inire modeſtiam:qdam codices habẽt mire:ut ſit aduerbiũ qđ

in poetica clarus

mirifice ſignificat. Poeticæ ſtudiũ:hic ſcriptores illius temporis per aſſentatõem laudauerũt Domitianũ: tãquam in poetica præcellẽtem:ſicut Quintilianus in.x.de Domitião loquẽs ſcribit hæc.Hos nominamus quia:germanicum Auguſtum ab iſtitutis ſtudiis deflexit cura terraꝝ parumq; his uiſum eſt eſſe eum maximum poetaꝝ.Et mox Paulo:nos tamẽ ſacra litterarum colẽtes feras cæſar:ſi nõ hoc Tacitum præterimus: & uirgiliano certe uerſu teſtamur:inter uictrices hederam tibi ſerpere lauros.Idem in.iiii.de Domitiano loquens ait:ne fefelliſſe in his uidear pricipẽ ut in oĩbus.Item in eloquẽtia quoq; eminẽtiſſimũ Silius quoq; in.iii.pũicorum ſic domitiãum ex ſtudio poeticæ celebrat:huic ſua muſæ ſacra ferẽt.meliorq; lyra cui ſubſtitit hebrus & uenit rhodope:phœbo mirãda loquet̃.quinetiam plinius in prohemio natu.hiſto.ſcribens ad Titum inquit quãtus in poetica res quemadmodũ fratrem imitareris excogitaſti:quinetiam Martialis i epigrãmate ad Domitianũ ait poſſe deũ rebus pariter muſiſq; uacare ſcimus:& hæc etiam ſerta placere tibi:ſeruates auguſte tuos nos gloria dulcis:nos tua cura prior delitiæq; ſumus. Poſtea:cum ad principatũ

Alani

perueniſſe. Nec eo ſecius nec ideo minus. Alanos:alani populi ſũt ſcithiæ europiæ iuxta quos ſũt toxolani:auctor pli.in.iiii.refert Amianus Marcellinus alanos appellari.quos priſci maſagetas dixerũt ab eodẽ

Alani creophagi

alani europei cognominant̃.Martialis:nec te ſarmatico tranſit alanus equo.Alani ut docet Euſebius in.vi. præparationis euangelicæ carnibus alunt̃ panem non eſitant. Ipſe potiſſimum:& non Titus frater.

M.ANTO. Iuriſditionem:prætorii muneris. Tam licenter:tanta licentia. Qualis:preſſimus ſcilicet. Vrbana:ad res urbanas attinentia. Dictante:ſæpius dicente. Ob hæc:partim facta:partim temere mota. Aetatis:quæ ad ea mouenda impar erat. Conditionis:quæ priuata adhuc erat:ut ætatem ad belli cõſilia conditionem ad officia temere diſtributa referas. Lectica:uectus. Cedente:fratre non petente.quaſi dicat ne illum quidem ordinarium geſſiſſet:ſi Titus ſe candidatus obtuliſſet.ordinarius enim conſulatus erat.qui ſuffragio populi dabatur:qui uero aut in demortui locum delatus eſſet:autem ab imperatorũ aliquo qui curarum tedio ſponte alicui neceſſariorum dignitate ceſſiſſet extraordinarius eſt dictus. Et ipſe:domitianus. Poeticæ ſtudium ſimulauit:atq; ex eo materiam nacti quidam illum in poetica impẽſe celebrant.martia.Fiat & ex hedera ciuica noſtra tibi.Silius italicus:huic ſua muſæ ſacra ferent. Vologeſus: hic ille eſt qui ſub initium imperii ueſpaſiano pollicitus eſt quadraginta ſagittariorum milia. Alanos: Scythiæ populos circa imaum montem ad ortum.

ſet:omni ope cõtendit:ut ipſe potiſſimũ mitteretur:& quia diſcuſſa res eſt alios orientis reges ut idem poſtularent donis ac pollicitationibus ſollicitare tentauit.Patre defuncto diu cunctatus an duplum donatiuum militi donaret:nunquam iactare dubitauit relictum ſe principem imperii: ſed fraudem teſtamento adhibitam. Neque ceſſauit ex eo inſidias ſtruere fratri clam palamque quo ad correptum graui ualitudine prius quam plane efflaret animam pro mortuo deſeri iuſſit:defunctumque nullo præter quam conſecrationis honore dignatus:ſæpe etiam carpſit obliquis orationibus & edictis.

PHI. Diſcuſſa res eſt:inter uologeſem.ſ.& alanos cõpoſita controuerſia eſt:ita ut non amplius opus eſſet romano duce. Idem poſtularent:ducem alterũ ex ueſpaſiani liberis. An duplũ donatiuum:ut ita duplicata liberalitate fauorabilior fieret q̃ frater ap̃ milites ad imperiũ adipiſcendũ. donatiuũ autem ſic militibus datur:ut populo congiariũ. Relictum ſe pricipem imperii:tãquã ueſpaſianus in teſtamento principem imperii romãi ſcripſerit domitianũ & non titum. Fraudẽ adhibitam:a tito ſcilicet fratre.

Carptores horariũ

Conſecrationis honorem:ut inter diuos conſecraretur. Carpſit:uelicauit momordit allatrauit.inde carptores dicti uituperatores. Obliquis:figuratis.& quæ ad contumeliam trahi poterant. Secretum horarium:ab hora horarium dictum horæ ſpacium.plinius in panegyrico inſectatur domitianũ tenebras ſemper ſecretumq; captantem:nec unquam ex ſolitudine ſua prodeuntem niſi ut ſolitudinem faceret. A ui-bio criſpo:oratore facetiſſimo:de quo loquitur iuuenalis:uenit & criſpi iucundia ſenectus:cuius erant mo-

uibius criſpus

res qualis facunda.de eodem Quintilianus in.x.ſic refert:& uibius criſpus compoſitus & iucundus & delectationi natus:priuatis tamen cauſis q̃ publicis melior. Ne muſca quidem:feſtiuiter inceſſit uanas domi

De geſtis per eum in initio principatus.

INter initia principatus quotidie ſecretum ſibi horarium ſumeř ſolebat:nec quicquam amplios quã muſcas captare : ac ſtilo præacuto configere : ut cuidam interroganti eſſet ne quis intus cum Cæſare : non abſurde reſponſum ſit a Vibio Criſpone muſca quidem. Deinde uxorem ſuam Domitiam ex qua in ſecundo ſuo conſulatu filium tulerat alteroque anno conſalutauerat:ut Auguſtam.eandem Paridis hiſtrionis amore deperditam repudiauit:intraque breue tempus impatiens diſſidii quaſi efflagitante populo reduxit. Circa adminiſtrationem imperii aliquandiu ſe uarium præſtitit:mixtura quoq; inæquabili uitiorum atque uirtutum:donec uirtutes quoq; in uitia deflexit:quantum coniectare licet ſuper ingenii naturam:inopia rapax:metu ſæuus.

De ſpectaculis p eũ editis & liberalitate eius ad populũ.

SPectacula magnifica aſſidue & ſũptuoſa edidit nõ ĩ ãphitheatro mõ:uer & in circo:ubi p̃ter ſolẽnes bigar q̃drigarũq; curſus:p̃liũ duplex ẽt eq̃ſtre ac pedeſtre cõmiſit.ac ĩ amphitheatro nauale quoq;. Nã uenatões gladiatoreſq; & noctibꝰ ad lychnos:nec uiro

tiani uoluptates:q muſcas in cubiculo nullas relinquebat. ſextus Aurelius ſtilis ridicule remotis oĩbus muſcar agmina pſequebať:hinc pcũctanti cuidã quis ne in palatio eſſet:reſponſum eſt nec muſca q̃dẽ. Nugatorius ridiculuſq; prorſus imperator:q tẽpus ĩpendebat captandis muſcis:quod cõſultationibus de imperio laudabiliter adminiſtrando impendere debebat:q in hoc haud ſane diſſimilis uideri poteſt puero illi q coturnicũ oculos eruere ſolitus erat ex quo eũ dãnauerunt Areopagitæ iudicantes id ſignum eſſe perniencioſiſſimæ mentis multis malo futuræ ſi adoleuiſſet.

muſcas / pſequebať / puer erueñs oculos coturnicũ

Conſalutauerat ut auguſtam:cognomento auguſtar uxores prĩcipũ romanor decorabanť:ſicut ante dictũ eſt. Paridis hiſtrionis:hic eſt ille hiſtrio famoſus poetar teſtimoniis celebratus:de quo apud mar.extat epitaphiũ:de quo iuuenalis paridẽ ludoſq; reliquit. item quod nõ dant proceres dabit hiſtrio. Diſſidii:diuortii. Tibulluſ: diſſidium bene ferre loquebar.

Paris hiſtrio. / diſſidẽtia

Variũ:modo bonũ principem modo malũ:non ſeruata cõſtantia neq; eq̃litate:q̃ in primis a bono prĩcipe ſeruanda eſt. Mixtura ĩequali:nulla prorſus congruẽtia eſt probitati ad ĩprobitatem: clæmẽtiæ ad crudelitatem: liberalitati ad auaritiam. quẽadmodum.n.coherere & coniungi nõ põt amaritudo cũ dulcedie caligo cũ lumine:pluuia cũ ſeueritate:pugna cũ pace:cũ fœcũditate ſterilitas: cũ trãq̃llitate tẽpeſtas: ſic miſceri bene nõ poſſunt cum bonitate neq̃tia:cũ uirtutibus uicia. Inopia rapax:ex ĩopia rapacitas gigniť & ideo Plato in.iiii.de re publica:ĩopiam eſſe e ciuitate eiiciẽdã arbitrať:quoniam maleficia gignit:& a Silio dictum eſt: ſceleri procliuis egeſtas inopiam autem gignũt cupiditates ĩexplebiles.quanto enim quiſq; cupidior eſt tanto egẽtior. Metu ſceuus:nihil æque uexat tyrannicas mentes:q̃ pauor:nam ut dixit Ennius neceſſe eſt multos timeat quem multi timent.ex hoc metu ſceui & cruenti ſanguinarii ſubinde exiſtunt.unde ait Claudianus:cũcta ferit dum cuncta timet.

Inopia ex cupiditare

M.AN. Diſcuſſa:reiecta. Idem poſtularent:alterum ex ueſpaſiani filiis ſibi cũ copiis auxilio mitti. Relictum ſe principem:non titum. Correptum:fratrem. Carpſit:defuncti memoriam. Obliquis: ambiguis. Secretum horarium:ideſt horæ ſpacium. Ne muſca quidem:urbane uanum principis aucupium taxauit. Paridis hiſtrionis:de quo Iuue. Vtq; magis ſtupeas paridem ludoſq; reliquit. Atq; idem alibi : Eſurit intactam paridi niſi uendat agauen. Diſſidii:diſcordiæ:immo diuortii. Varium:modo frugi:modo pernitioſum. Vbi:in quo circo.

PHI. Sumptuoſa:maximarũ impenſarum. Præter bigarũ ſolẽnes curſus:in circo peculiariter currules ludi edebantur.uerũ domitianus non ſolũ curſus equorum exhibuit in circo:qui ſolẽnes & proprii ſunt: uerum etiam prælium equitum peditũq; in circo fieri uoluit. Nauale quoq; prælium ſcilicet commiſit.

Venationes gladiatoreſq;:repete uerbum illud cõmiſit. Ad lychnos:ad lumina:nocturnos ludos edidiſſe ſignificat.de lychnis hoc eſt lucernis dictum ſuo loco ſatis ad ſuper. Sed & fœminarũ: exhibitas a domitiani fuiſſe fœminarũ pugnas:teſtis eſt & Papinius:cum ait in primo ſiluarũ:ſtat ſexus rudis ĩſciuſq; fer

Pugnæ fœminar

rum modo pugnas : ſed & fœminarum : Prætérea queſtoriis muneribus : quæ olim omiſſa reuocauerat ita ſemper īterfuit:ut populo poteſtatem faceret bina paria e ſuo ludo poſtulandi:quæ nouiſſima aulico apparatu induceret. Ac per omne gladiatorum ſpectaculum ante pedes eius ſtabat puerulus coccinatus portentuoſo paruoq̧ capite: cum quo plurimum fabulatur nonnunquam ſerio. Auditus eſt certe dum ex eo quærit & quid ſciret:& quid ſibi uiſum eſſet ordinatione proxima ægypto præficeret Metium Ruffum. Edidit nauales pugnas pœnæ iuſtarum claſſium effoſſo & circunſtructo iuxta tyberium lacu:atq̧ in thermis imbres ꝑſpectauit Fecit & ludos ſæculares computata ratione temporum ab anno:nō quo Claudius proximo:ſed quo

ri:ut pugnas capit improbus uiriles:credas ad thanai ferūq̧ phaſin thermodonthiacas calere turmas Martialis quoq̧ mētionē facit fœminei prælii a domitiano editi:cū ait in primo:belliger īuictis quod mars tibi ſceuit in armis:nō ſatis eſt cæſar ſceuit & ipſa uenus.Iuuenalis ſatyrica mordacitate lacerat fœminas beſtiarias ſcribens:cum uenia tuſcū figat aprū & nuda teneat uenabula māma autumat Plato fœmīas exercēdas eſſe uirilibus exercitationibus atq̧ bellicis. q̄ppe cum utriuſq̧ una natura ſit : eādemq̧ eſſe uirtutem præterea eq̄tare arma tractare præliari aliena fœminis eſſe non putat:quā platonicā ſentētiā ut parū modeſtā parūq̧ moratam exploſerunt eccleſiaſtici conditores.

munera quæſtoria

Quæſtoriis muneribus:ludis & ſpectaculis:quæ per quæſtores exhiberi ſolebant:nam ut inq̄t Tacitus:inſtitutum fuit Claudio principe ut ſpectaculū gladiatoꝝ per omnes annos celebrarent̃ pecunia eorū qui quæſturam adipiſcerent̃.Reuocauerat:cū quæſtores obmiſiſſent præbere ſpectaculum gladiatoꝝ ī ſingulos annos Domitianus reuocauit priſtinū editionis morē. Bina paria.ſ.gladiatoꝝ. E ſuo ludo:ex gladiatorio imperatoris ludo:ubi familiæ gladiatoriæ erudiebant̃.Itidem Plinius in.xi.mētionē facit de ludo gladiatorio imperatoris caligulæ:cū ait:Thraci.n.ſtudioſo in Caii Cæſaris ludo notū eſt dextrum fuiſſe ꝑceriorem. Nouiſſima:poſt exhibitos gladiatores quæſtorios:nouiſſimo loco īducebat Domitianus bina paria gladiatoꝝ ſuorū:quæ populus poſtulaſſet exhiberi.& hi gladiatores apparatu aulico.hoc eſt imperatorio īducebant̃ magnificētiæ cauſa:aulico.n.apparatu accipitur pro imperatorio:& ob id cultiore elegantiore ue q̄ eſſet reliquorū gladiatorum. Puerulus:uidetur hic puerulus talis fuiſſe apud Domitianum: q̄lis eſt apud te īclyte Annibal bentiuole Franciſcus nanus:ille omnium tuorū miniſtrorum longe ſtrenuiſſimus:cuius omne ſtudium officiūq̧ eſt:ut uel ad nutus tuos præſto ſit:tua deſideria ꝑueniat:ut deniq̧ oīa facienda faciat:fide ac diligentia pari:cuius ingenium & ſolertiam ſubinde mecum animo reputās uix adducor:ut credam ſententiā illā Ariſtotelicā eſſe ſatis probam ſatiſq̧ probatā:qua maximus ille philoſophorū omnis rerū naturæ ſcius & conſiliarius prodidit:nanos ſiue pumiliones mente deficere:propterea quod pondus partis ſuperioribus:quæ in pumilionibus magna eſt:tardiorem reddit mentem ſenſumq̧ cōem.uerū.n.uero hic tuus nanus & ingenio ſolers eſt & mente ſtrenuus:& ſermocinatione callidus & agilitate flexuoſi corporis ſpectabilis:capite non paruo ut puerulus Domitiani ſed grandi & magno:quod bonæ conſtitutionis:ut īquit galenus ſignū eſt:& cum Nani auctore Iulio Firmico regum delitiis deputati naſcantur habentes horoſcopum in quarto gradu ſiue parte ſcorpii.merito talis dici poteſt genitura pumilionis tui:q̄ cūctis eſt amabilis:tibiq̧ in primis acceptiſſimus. Coccinatus:ueſte coccina īdutus de cocco diximus ſuo loco ſatis diligenter.Mantilia cocco clauata uſurpabat in conuiuio Alexander romanus imperator. Auditus eſt:a circūſtantibus. Dum ex eo quærit:dum domitianus ex puerculo illo ſciſcitatur & inquirit. Et q̄d uiſum eſſet:ex hoc oſtenditur Domitianum ſolitum cum puero ſermocinari de rebus ſeriis:cum illum interrogauerit:q̄d ſibi uideretur:quod præpoſuiſſet ægypto metium ruffum.talia enim cū ſeria ſint & grauia cōmunicari non ſolent niſi cum circunſpectis conſiliariis.

Franciſcus nanus ī delitiis ānibali bētiuoli.

Pumiliōes mente deficere.

Laus frāciſci nani

M.AN. Sed & fœminarum:pugnas.ſ.ſed in feras potius q̄ in ſe fœminas cōmiſſas accipere.Ma.Belliger īuictus quod Mars tibi ſæuit in armis:Non ſatis eſt Cæſar ſæuit & ipſa uenus:& mox Paulo:hæc iā fœminea uidimus acta manu.Iuue.Neuia tuſcum Figat aprū:& nuda teneat uenabula māma. Quæſtoriis muneribus:quod queſtores munus populo & alia ſpectacula darent in Cæſare dictatore dixius. Reuocauerat:in uſum reduxerat ergo conſuetudinem [illegible]dendorum a quæſtoribus munerū intermiſſam ītellige. Ita īterfuit:ea comitate. Paria:gladiatorū. E ſuo lodo:gladiatorio ludo hoc loco:quo ſuo nomine gladiatores aſſeruabantur. Nouiſſima:poſt alia queſtorio apparatu exhibita. Aulico apparatu non uulgari : quo alii a laniſtis accerſiti ſed aliquanto exquiſitiore:ut ex aula principis producti uideri poſſent Martia . dum peteret pars hæc myrinū:pars illa triumphum promiſit pariter Cæſar utraq̧ manu. Aegypto: præficeret: hoc eſt quod ſerio dixit quum ex eo quæreret:& Ecq̄d ei de ipſa prouinciæ ordinatione uideret̃. Nauales pugnas:de his mar.Auguſti laudes fuerāt cōmittere claſſes:Et freta nauali ſollicitare tuba & ī calce epigrammatis.Fucinus & pigri tacentur ſtagna Neronis:hanc norint unam ſæcula naumachiam.

Iuſtus exercitus

PHI. Pœnæ iuſtarū:qua ſi magnaꝝ:iuſta.n.claſſis dr̃ magna & legitima:ſicut iuſtus exercitus & iuſtum prælium.Has autem nauales pugnas a Domitiano editas poetico preconio extulit martialis ſcribens:Fuci

olim Auguſtus ediderat. In his circenſium die quo facilius centum miſſus perageretur: ſingulos a ſeptenis ſpaciis ad quina corripuit. Inſtituit & quinquennale certamen capitolino Ioui triplex muſicum equeſtre gymnicum: & aliquã to plurium q̃ nunc eſt coronatorum. Certabatur etiam & proſa oratione græce latineque: ac præter citharœdos chorocithariſtæ quoq;: & pſallocithariſtæ. In ſtadio uero curſu etiam uirginis certamini præſedit crepidatus purpureaq; amictus toga: Germanicam capite geſtans coronam auream cum effigie Iouis ac Iunonis Mineruęque aſſidentibus Diali ſacerdote & collegio flauialium pari habi-

nus & pigri taceant ſtagna Neronis hãc norit unã ſæcula naumachiã. In thermis imbres: ut pſpectauit: corrige iter maximos imbres: ut ſit ſẽſus domitianũ adeo oblectatũ eẽ ſpectaculis ut nec q̃dem ab ĩbre maxĩo ꝓhiberetur quo minus pſpectaret hoc idem ſignificauit Mar. illo epigrammate: aſpice q̃ denſum tacitaꝝ uellus aquaꝝ defluat in uultus Cæſaris inq; ſignus. ĩdulget tñ ille ioui nec uertice moto contretas pigro frigore ridet aquas. Cõputata rõne tẽpoꝝ: de ſæcularibus ludis ĩ claudio ſcripſimus ſatis curioſe. Cũ aũt ĩter binos. ſæculares ludos centeſimi anni ſpaciũ debeat inter eſſe. Domitianus fecit ludos ſæculares cõputatis tpibus ab eo anno: quo olim Auguſtus Cæſar ediderat: Nã ĩter ſæculares Auguſti & ſæculares domitiani fuit legitima ĩtercapedo centum annoꝝ: cum claudius: non expectato legitimo tpe ſæculares feciſſet. De q̃bus. vi. Aurelius ſic meminit. Domitiãi tpe ſæculares ludi celebrati ſunt: philippus ĩpator romanus ſæcularibus ludis quos fecit milleſimum annũ romanæ urbis celebrauit. In his: ludis ſæcularibus. Centũ miſſus: in claudio docuimus miſſus dici & ferculoꝝ & ludoꝝ: in ludis centũ miſſus equeſtres exhibebant: q̃uis Varro & Seruius tradiderint miſſus uigintiq̃nq; olim tãtũmodo in circenſibus ludis exhibitos fuiſſe. Quoꝝ ultimus appellabat ærarius: eo ꝙ de collatione populi exhibebat. Domitianus ut centũ miſſus in ludis circẽſibus ſolẽnes facilius abſoluerent: inſtituit ut ſinguli miſſus: q̃ p ſeptena ſpacia prius peragi ſolebant: quinis ſpaciis pagerent. In enarratiõe illius uerſiculi apud propertiũ. Septima quã metã triuerit arte rota annotauimus moris fuiſſe apud romanos: ut ſeptimo ſpacio agitatores circũ metas in circo decurrerent: pactis ſeptẽ ſpaciis palma uictori dabat: unde ait Seneca li. iiii. epiſto. moraliũ agitatoꝝ læticia cũ ſeptimo ſpacio palmæ appropinquãt. & adhuc numeꝝ alludẽs Lactan. ſic ſcribit lib. vii. ĩſtitutionum diuinaꝝ: qm̃ decurſis ꝓpoſiti opis ſeptem ſpaciis: ad metam ꝑuecti ſumus. Sidonius quoq; in endecaſyllabis mẽtionem facit ſeptem in curſu ſpacioꝝ: cũ ait: Stringis quadriiugos & arte ſumma in gyrũ bene ſeptimũ reſeruas. Domitianus hæc ſeptena ſpacia contraxit ad q̃na: ut ita citius centeni miſſus pagi poſſent. De miſſibus ferculoꝝ & edulioꝝ meminit Lãpridius ſic ſcribẽs de heliogabalo: exhibuit paraſitis cœnas de uitreis. & nõ nunq̃ tot picta mantilia in mẽſa mittebat his eduliis picta quæ apponerent quot miſſus eſſet habiturus. Item ait heliogabalum ſolitũ ſtruere oẽs miſſus ſola carne faſianoꝝ. item celebrauit tale conuiuiũ ut apud amicos ſingulos ſinguli miſſus apparerent. Inſtituit quinquennale certamen: Cenſorinus domitianũ inſtitutorem fuiſſe memorat capitolinoꝝ agonum: per quos annus magnus: id eſt luſtrum diligentius ſeruabat. Triplex: ob tria genera certatorum muſici enim & eq̃tes & gymnici. hoc eſt athletæ certabant. Coronatoꝝ: eoꝝ q̃ uictores coronabant. Chorocithariſtæ: chericithariſtas uocamus citharedos q̃ in choro citharizant: ſicut pſallocithariſtæ dicunt: q̃ pſallunt. hoc eſt canunt ad cytharam unde pſaltes & pſaltria pro cãtore & cantrice. Cõſimiliter cymbaliſtæ & tympaniſtæ nominant: qui pulſant cymbala & tympana. Apuleius in libro de deo ſocratis. Barbara autem ſtrepitu cymbaliſtarum & tympaniſtarum & choraularum: tympaniſtria uero dicitur fœmina tympanum quatiens: ſicut pſaltria cantrix. Sidonius in primo epiſtolarum: tympaniſtria pſaltria canit. In ſtadio: in gymnico athletarum certamine & curſu. Virginis certamini: curſu non ſolum uiros ſed etiam fœminas contẽdiſſe ſignificat: cum domitianus tanquam præfectus ludorum præſederit certamini uirginis in ſtadio decurrẽtis: ad inſtar athalantæ: quæ curſu perniciſſima cum uiris certaſſe proditur.

Spaciũ ſæcularium ludorum

miſſus ludorum

ſeptena ſpacia ĩ curſu

Gyrus ſeptimus

miſſus ferculorũ

Inſtitutor agonũ capitolinorum

Chorocithariſtæ.

Pſallocithariſtæ

cymbaliſtæ

Tympaniſtæ

M. AN. Ludos ſæculares: Mar. te colat albano redeuntia ſæcula luſtro: & quæ Romuleus ſacra tarentus habet: Papinius: Nec tantum induerit fatis noua ſæcula crimen: aut inſtaurati peccauerit ara tarenti. Centum miſſus: & miſſus & miſſiones dici: & quid per alterutram uocem ſignificetur ſuperius haud uno loco oſtendimus. Singulos: miſſus. A ſeptenis ſpaciis: quæ metis interiacebant. Ad quina: ſpacia: ut breuiores eſſent curſus: quo apparet miſſus non ſolum ferrarum ſed quadrigarum etiam fuiſſe: quod ſupra eſt ſignificatum. Quinquennale: quinto quoq; anno celebrandis. Triplex: quia muſicum gymnicum & equeſtre: Coronatorum: præmia accipientium. Choro cithariſte: cythara choro canentes. Pſallocithariſtæ: a pſallo. i. cano & cythara: a pſallo pſaltria eſt. Curſum uirginis: cur non uirginum potius niſi Athalante & hippomenis certamen repreſentatum in ſtadio intelligas.

PHI. Crepidatus: calciatus crepidis quæ ſunt grecanicæ ſoleæ. Amictus: ueſtitus inductuſq;. Germanica: domitianum præſediſſe ludis indutum habitu Germanico ſignificat. quidam codices habẽt toga grecanica: ut intelligamus græco magis habitu q̃ romano præſediſſe ſpectaculis. Cum effigie Iouis & iunonis: in corona aurea quam geſtabat domitianus uiſebantur effigies & ſimulachra deorum capitolinorum:

Dii capitolini

tu niſi quod illorum coronis ierat & ipſius imago. Celebra
bat & in albano quot annis quinquatria Mineruæ cui colle
gium inſtituerat:ex quo ſorte ducti magiſterio fungerenť:
redderentque eximias uenerationes & ſcœnicos ludos : ſu
perque oratorum ac poetarum certamina . Congiarium
populo nummorum trecentorum ter dedit : atque inter
ſpectacula muneris largiſſimum epulum ſeptimontiali ſa
crorum quidem die ſenatui equitique panariis plebeis ſpor
tellis cum obſonio diſtributis. Initiũ ueſcendi primus fecit:
dieqꝫ proximo omne genuſ rerum miſſilia ſparſit:& quia ꝑs
maior intra popularia deciderat:quinquagenas teſſeras in
ſingulos cuneos equeſtres ac ſenatorii ordinis ꝓnunciauit.

q ſunt iuppiter iuno & minerua.
erant enim hæc ſpectacula Ioui
capitolino dicata. Aſſidẽtibus:
iuxta domitianũ ſedẽtibus. Dia
li ſacerdote:flamine diali:q ſacer
dos eſt iouis. Flauialium:ſacer
dotũ:q templo flauiæ gẽtis mini
ſtrabãt. Pari habitu:flauiales ſa
cerdotes & flamẽ dialis cõſimili
hitu cultuqꝫ ornati aderant quo
& ipſe prĩceps hoc ſolũ diſcrimẽ
ĩtereat:qđ in coronis flauialiũ &
dialis:ierat ẽt imago ipſius domi
tiani:q̃ carebat corona prĩcipis.

In albano qnquatria mineruæ:
paladis filius — domitiãus paladis filius dici uo
lebat:unde qdã olim accuſatus fuit:ꝙ dũ ſacrificat publicis ꝓcibus non addiderat domitianũ paladis filiũ
eſſe:unde paladi ſolitus erat domitiãus iugiter ſacrificare:cuius rei mẽtio fit.a philoſtrato.& apollõius thia
neus corã domitiano dixit:talia nunq̃ ꝑfecto ex pallade audiuiſti:quã de tuis rebus ſollicitã eſſe atqꝫ de hiſ
mĩerua numen domitiani — dem prouidere fateris. Quintilianus quoqꝫ numẽ mineruæ familiare domitiani uocat:qđ minerua peculia
riter colereť domitiano. Martialis quoqꝫ epigrãmatiſta teſtať:qui ſcribẽs ad Domitianũ:ait:pallada:præte
reo res agit illa tuas:idem eundem indicat albano ſeceſſu delectari ſolitũ cũ inqt:hoc tibi palladiæ ſeu col
conſcia uirgo tonãtis — libus uteris albæ. Cæſar & hinc triuiã proſpicis inde thetin. idẽ appellat pallada cõſciam domitiani ſic ſcri
bens. Dic ꝓcor o noſtri:dic cõſcia uirgo tonantis. Sic negat hoc uulto quo ſolet ergo dare. Merito itaqꝫ do
mitianus in albano mõte in ſingulos annos celebrabat dies feſtos mineruæ:q qnquatria uocanť:de quibus
alibi ſatis multa. Magiſterio:ut magiſtri rectoreſqꝫ eẽnt palladiæ feſtiuitatis:ſic magiſteriũ dicimus ut mi
magiſteriũ — niſteriũ. Liuius magiſteriũ appellat magiſtri eqtũ officiũ & magiſtratum. Venerationes:corrige uenatio
nes:uoluit.n.domitianus uenationes egregias exhiberi in honorẽ mĩeruæ a rectoribus magiſtriſqꝫ ſorte du
ctis. Superqꝫ:ĩſuper. Oratoꝝ certamina repete uerbum illud inſtituerat ad alterũ redderẽt. Quod autem
papinius coronatus in certamine poetarũ — poetæ oratoreſqꝫ certarent in ſpectaculis Mineruæ ĩſtitutis in albano:teſtis eſt Papinius:q ſe in certamine
poetaꝝ tanq̃ uictorem coronatum fuiſſe a domitião gloriať:ſic.n.ait in.iiii.ſiluaꝝ. Lux mihi romanæ qua
lis ſub collibus albæ:cũ modo germanas acies:modo daca ſonantem:prælia palladio tua me manus indu
it auro. Nũmorũ tercentorũ:ut.ſ.uiritim nummi tercentem dareť in cõgiario:hoc eſt dono impatorio:
Septimontium — qđ populo dari ſolet:ut donatiuũ milibus. Muneris:ludi gladiatorii. Septimontiali:ſeptimontiũ ſiue ſe
ptimontialẽ die feſtũ agebant romani:eo ꝙ ſeptimus collis urbi attributus eſt ſeptimontiali aũt die uehicu
lis iunctis uti cauebant ut partim ſeipſos partim iumẽta ocio oblectarent:Septimontio aũt:ut ait antiſtius
palatiar — labeo:hiſce mõtibus feriæ celebrabanť in palatio:cui ſacrificiũ qđ fit palatiar dř ĩ uiminali:cui item ſacrifi
Fagutal — ciũ fit noĩe fagutal.in qrinali:cœlio oppio mõtibus. De ſeptimontio Mar. Var. ſic refert ĩ.ii.de lingua latĩa:
dies ſeptimontiũ noĩatus ab his ſeptẽ montibus:in quibus ſita urbs eſt:feriæ non populi ſed montanorũ.
Igiť domitianus die urbis feſto q ſeptimontialis uocať:epulũ largiſſimũ inter ſpectacula dedit:in quo ordi
ni ſenatorio & equeſtri panaria diſtributa ſunt cũ obſonio ſicut plebeis ſportellæ:ĩ eo aũt epulo ipẽ prĩceps
panaria — primus fecit initiũ ueſcẽdi. Panariis:panaria uaſa ſunt:qbus panes repoſiti ĩferunť in menſa:ſicut granaria
panariola — dicta qbus granũ recõdiť. Papinius in prĩo ſiluaꝝ.hi panaria cãdidaſqꝫ mappas ſubuectãt. Diminutiuũ pa
nari eſt panariolũ. Martialis:cũ panariolis tribus rediſti. Sportellis:tertius gradus eſt diminutionis : dř.n.
ſporta ſportula & ſportella.ita autẽ ordinanda cõſtructio eſt:ut panaria intelligas tanq̃ precioſiora fuiſſe di
ſtributa cum obſoniis ſenatoribus & equitibus ſportellas uero ueluti uiliores plebeis.

M.AN. Crepidatus:ſoleas græca uoce crepidas nominamus:qdam id latinũ exiſtimant & a crepitu:quẽ
ambulando reddũt nomen factũ:Cicero gallicas appellauit. Græcanica:græco habitu. Diali ſacerdote:
diali flamine Iouis.ſ. Flauialiũ:ſacerdotũ quos ille patri:& flauiæ genti cõſecrarat. Papinius:eſt hic agnoſco
miniſter illius Aeternæ modo qui ſacraria genti condidit atqꝫ alio poſuit ſua ſydera cœlo. Mar. Templa de
is mores populis dedit ocia ferro:Aſtra ſuis cœlo ſydera ſerta ioui. Pari habitu:quo & dialis ſacerdos an
potius græcanico:quali erat domitianus amictus. Albano:Martia.hic colat Albano redeuntia ſæcula lu
ſtro. Oratorum & poetarum : in albano repete : Papinius . Qualis ſub collibus albæ : Cui modo Germa
nas acies modo daca ſonantem . Prælia palladio tua me manus induit auro:& rurſus:ſi per me ſerta tuliſ
ſes cæſarea donata manu. Septimontiali : feſto die : quo ſeptem locis urbis:ut Feſtus ait ſacra fiebant.

Sportula ſportella — Panariis : panaria uaſa ex uiminibus facta ad ferendas dapes & fructus : unde panariorum. Sportellis:
paruis ſportis.

PHI. Initium ueſcendi. Papinius domitiani facilitatem laudat : qui olim diſcubuit cum populo roma
no.ſit enim ait tecum ueſcitur omnis ordo menſa . Martialis quoque ſcribit ob idipſum : ueſcitur omnis

De operibus publicis per eum editis.

PLuria & ampliſſima opa icēdio abſūpta reſtituit i
qs & capitoliū qđ rurſus arſerat:ſed oīa ſub titulo
tm̄ ſuo:ac ſine ulla priſtini auctoris mēoria. Nouā
āt excitauit ædē i capitolio cuſtodi Ioui: & foꝝ qđ nūc ner
uæ uocat̃. Itē flauiæ tēplū gentis: & ſtadiū & methodiū &

æques tecum populuſq patreſq
Omne genus:omnis generis.
Miſſilia:de miſſilibus hoc ē re
bus quæ per ſparſionem a princi
pe mittuntur in populum dictū
eſt ſuo loco copioſius & explica
tius. Inter popularia. ſedilia in
quibus populus ſedens ſpectare
conſueuit popularia appellant̃: Popularia
ſic & equeſtria dicuntur loca in quibus equites manentes ſpectant. PoPularia:uero ueteres dixere nuga Popularia
cia & nugatoria ſiue puerilia. Quinquagenas teſſeras:ſenſus eſt:cum maior ps miſſiliū decidiſſet iter plæ
beios & populares Domitianus ad conſulandum equeſtrem ordinem & ſenatorium:uoluit ut quinquage
næ teſſeræ per ſingulos cuneos equeſtres ac ſenatorios aſſignarent̃:ut ita per teſſeras intelligas notas illas:
quibus uel fruměti uel pecuniæ ſumma cōtinebat̃. De teſſera in auguſto nō pauca ſunt explicata de cuneis
theatralibus ante dictum eſt:uñ theatrum cuneatum ab idoneis auctoribus noiatur. Hic teſſeræ nūmariæ
ſignificāt̃ quibus exhibitis repſentabat̃ ſumma pecūiæ conſtituta:ſicut pro theſſeris frumentariis certa ſū
mula frumēti. Plurima opa:Sextus Aurelius in hāc ſniam ait:Romæ multa ædificia uel cœpta uel a fun
damentis conſtruxit. In quis:in operibus. Quod rurſus arſerat:Capitoliū ter arſiſſe apud hiſtoricos ob Capitoliū
ſeruauimus:ſemel Scipione & norbano conſulibus per bella ciuilia mariana iterum Vitelliano bello tertio ter arſit
una cum Veſpaſiani interitu inflammatum incenſumq eſt:& tunc a Domitiano refectum fuit magnificē
tius elegantiuſq qua antea fuiſſet:cuius impenſam duodecim milia talentoꝝ exceſſiſſe autumat Plutar.

Sub titulo tm̄ ſuo:ut ipſe conditor & inſtaurator ſolus fuiſſe uideret̃:nulla habita mētione prioꝝ cōdi
torum. Econtrario laudat̃ ſeuerus imperator:qui Romæ multa ædificia publica uicio tpe labentia inſtau
rauerit:nuſq̃ ppe ſuo noīe a ſcripto:ſeruatis ubiq titulis cōditiorū. Aede ioui:ſacellū ſignificat. Cor. Ta
ci. de Domitiano:ſcribens ait:mox imperium adeptus ioui cuſtodi tēplum ingens ſeq in ſinu dei ſacrauit.

Forum qđ nūc neruæ:hoc alio noīe tranſitorium forum dictum eſt. Flauiæ templum gentis:de hoc tē
plo ait Martialis in octauo epigrammaton:addita quid latino flauia templo foro. Et ſtadiū:in Domitia
num tanq̃ edificatorem:ut inquit Plutarchus merito id dici poſſet:non religioſus tu quidem aut honoris
cupidus morbo afficeris:edificare gaudes. Erat enim edificator maximus & conditor nouorum operum: Edificare
& inſtaurator uetuſtiorum. Inter opera a domitiano facta ſtadium quoq Euſebius ponit in quo athletæ gaudes
exercebantur. Methodium:apud Euſebium lego non methodium a domitiano factum eſſe:ſed odium: Stadium
quod non diſplicet. Eſt enim odium locus ubi cantat̃. olim pericles ille olympius apud athenienſes cogno
minatus:inter cætera opera:quæ athenis magnificenter extruxit:fecit & odion: in quo certamina muſica Odium
ſpectabant̃:quod multis ſedibus & columnis exhornatum fuiſſe hiſtorici prodiderunt. præterea ut exiſti methodiū
mem legendum eſſe odium apud Tranquillum:Suadet auctoritas Amiani Marcellini: qui ſcribit Romæ methodos
fuiſſe ſtadium & odium ſpectata ab imperatore conſtantio inter cætera decora romanæ urbis:quod ſi me methodici
thodiū ut pleriq hñt codices ſignificabit̃ uita modica noīe p diminutionē iclinato a methodo: græci.n. medici
methodon uiā uocant:unde medicinæ genus:quæ quaſi uia qdā eſt contemplatrix eorum quæ in morbis Locus
cōia ſint methodon græci noiant:de qua dixit Auſonius:triplex quoq forma medendi: quæ logos & me auſonii
thodos cuiq experientia nomen. & apud galenū multa diſertatio eſt de medicis methodicis quos pperam medicina
recentiores appellāt methoicos. Sed qm̄ mētio incidit medicinæ methodicæ:ut trāſeunter explicet̃ carmē tripartita
auſonii eſſe debes medicinā eē tripartitā in tres ſectas:uidelicet logicen empiricē & methodicen. Logicæ Logicæ
dr̃ latine rationalis medicina:quæ cās morboꝝ abditas ſcrutat̃. Empirice ab experiētia nomē accepit: tāq̃ Empiricæ
ab experimētis medicina deducta ſit:cuius pfeſſores empiricos noiant. methorice uero eſt inter media ac methodice
ueluti i cōfinio utriuſq collocata. itaq methodici medici neq rationalibus medicis:neq empiricis uolūt Logicus
annumerari. Logicus medicus q alio noīe dr̃ dogmaticus fuit hippocrates maximus medicorum. empirici hippocra
fuerunt Philippus chous & ſerapion Alexādrinus. methodici uero archigenes & themiſon:de quibus iuue tes
nalis:aduocat archigenē:& quot themiſon egros autūno occiderit uno. Galenus logicam hoc eſt rationalē Empiricus
medicinā & dogmaticos medicos cum primis probat:reliquos inſectat̃:hæc tria medicinæ gña: eleganter ſerapion
cōplexus eſt Auſonius illo uerſu quē mō memorauimus. Triplex quoq forma medendi: quæ logos & me
thodos cuiq experientia nomē: pterea in tris ptes medicina diducta ē:quaꝝ una uictu: altera medicamē
tis:tertia manu medere. primā dieteticā:ſecūdā pharmaceuticam:tertiam chirurgicam græci noīauerunt.

M. AN. Miſſilia:qd miſſilia eēnt diximus. Popularia loca:q populus in theatro occupabat. Teſſeras:
eſt teſſera inſtrm luſui aptum eſt. & lignum ex utraq pte cōplanatum:quo numeri notant̃:ad quos nūeros
forte frumētū populo diuidebat̃:eſt item teſſera ſignum militare:qđ & alio loco oſtēdimus. In ſingulos
cuneos:Equeſtria & orcheſtra:in cuneos erāt diuiſa:ut mediæ uitæ:reliqrent̃:id uel ex hoc pōt itelligi qđ
in cuneos eqſtris & ſenatorii ordinis dixit. Titulo ſuo:non eoꝝ qui dedicarāt olim aut inſtaurarāt. Fo
rum Neruæ:quod & tranſitorium fuit appellatum:romano foro adiacens. Stadium:ſerapium ſtadiū Eu
ſebius appellat. Methodium:uiam ratione inſtructam:quod idem auctor hiſiuium dixit.

methodicus archigenes
Dietetica
pharmaceutica
Chirurgica

PHI. Naumachia:locū nauali pugnæ accōmodū. Deuſtis lateribus:cū incendio latera Circi deflagraſſent:nec.n.lateribus hic exponendum eſt ꝓ lapidibus coctilibus: qbus ædificia cōſtruunť. In cattos:populi ſunt germaniæ quos ait tacitus inchoare ab hercinio ſaltu:de his Papinius in primo ſiluarū.Das cattis daciſq; fidem.Idē Cor.tacitus memorat bellū īter hermāduros cattos geſtū: qđ cattis ipſis fuit exitioſum. Cattoꝝ meminit Strabo in.vii.q refert ductū fuiſſe libem cattoꝝ ſacerdotem in triūpho illo germanici clariſſimo memoratiſſimoq;. In ſermatas: alio noīe a græcis ſauromatæ dicti:quoꝝ ſūt populi amaxobii quaſi dicas in plauſtris uiuentes.

naumachiā:e cuius poſtea lapide maximus circus deuſtis utrinq; lateribus extructus eſt.

De expeditionibus per eum ſuſceptis.

Expeditiones partim ſpōte ſuſcepit:partim neceſſario:ſpōte in Cattos:neceſſario unā ī ſarmataſ legione cū legato ſimul cęſa:in dacos duas primam Oppio Sabino cōſulari oppreſſo:ſecundā Cornelio Fuſco p̄fecto cohortū p̄torianarū cui belli ſummā cōmiſerat.De Cattis daciſq; poſt uaria prelia duplicē triumphū egit. De ſarmatis laureā modo capitolio Ioui rettulit.Bellū ciuile motū a.L.Antonio ſuperioris germāię p̄ſide cōfecit abſens fœ

Catti
Sarmate
Amaxobii
Daci
Daui
Expeditiones domitiani

In dacos:plinius zetas Romāis dici dacos prodidit.alio noīe daui noīanť:hinc ſerui noīe daui ītroducunť in comœdiis. Cor.Fuſco p̄fecto:Paulus oroſius refert domitianum geſſiſſe bellum ꝑ legatos aduerſum germanos & dacos: maxima reip. ꝑnitiæ cum maxima fuerint diurpanei dacorum regis cū fuſco duce p̄lia magnæq; romanoꝝ clades. Eutropius de expeditionibus domiciani ſcribit hæc. expeditiōes quattuor habuit:unā aduerſus ſarmatas:alterā aduerſos cattos: duas aduerſum dacos.de dacis cattiſq; duplicem triumphum egit:de ſarmatis ſolā laureā uſurpauit:multas qdē calamitates iiſdem bellis paſſus.eſt nam in ſarmatia legio eius cum duce interfecta eſt:& a dacis appius ſabinus conſularis & Cor.fuſcus p̄fectus p̄torii cū magnis copiis occiſi ſunt.hactenus Eu.De cor.āt fuſco Tacitus hæc ſed ꝓcurator aderat.Cor.fuſcus ingens ætate clarus natalibus prima iuuenta quietis cupidine ſenatorium ordinem exuerat.idem ꝓ galba dux coloniæ ſuæ eaq; opa ꝓcurationē adeptus eſt ſuſceptis. Veſpaſiani partibus accerrimam bello facem p̄tulit:nō tam præmiis periculorum q̄ ipſis periculis lætus.ꝓ certis & olim partis noua ambigua & ancipitia malebat.hic cum oppreſſus fuerit a dacis: iō dixit ſatyrice Iuuenalis:& qui uulturibus ſeruabat uiſcera dacis:fuſcus marmorea meditatus p̄lia uilla.epitaphiū Cor.fuſci extat apud martialem. Laureā ioui capito.rettulit.ſcribit Pli.lauream in gremio iouis optimi maximi ſolitam deponi:quotiens læticiam uictoria nouam attulit:& ut auctor eſt pacatus panegyriſta:curri corūcani fabricii ne uirtus quiete langueſceret depoſitis ī gremio capitolini iouis laureis triūphales uiri ruſticabanť.Plinius quoq; in panegyrico ſic inqt.allata erat ex pannonia laurea id agentibus diis:ut inuicti impatoris exortum uictoriæ inſignæ decoraret.hanc impator nerua in gremio iouis collocarat. ſolebāt ut hoc quoq; in præſentia annotemus:impatores romani re bene geſta litteras mittere lauro reuinctas uictoriarū & læticiæ nuncias:quæ ob id lauratæ nuncupanť a clariſſimis cōditoribus Liuius in.y.ſic ait.lr̄æ a poſthumio laureatæ ſequunť uictoriam populi ro.eſſe:equoꝝ exercitū delectū.Amianus Marcellinus ī.xvi.refert conſtantium arroganter elatum miſitaſſe litteras laureatas ad ꝓuinciaꝝ p̄ſides:quotiens eo agente in italia dux quidam fortiter egiſſet nulla illius facta in litteris laureatis mentione:ut ipſe ſolus dimicaſſe & ſolus uiciſſe uidereť.Lampridius tabellas laureatas uocat ſic ſcribēs in alexandro:actæ ſūt res fœliciter & ī mauritania tingitania ꝑ furium celſum:& in illyrico per uarium macrinū affinem eius & in armenia ꝑ iunium palmatum.atq; ex oībus locis ei tabellæ laureatæ ſunt delatæ.ob hoc ip̄m dixit Pli.ſciēter & elegāter.cum de lauro ſcriberet in.xv.Romanis p̄cipue læticiæ uictoriarūq; nūcia addiť lr̄is & militū lāceis piliſq;.quidā male litterati exiſtimant iō Pliniū dixiſſe lr̄is addi lauꝝ:qa poetæ & litterati lauro coronanť: cum Plinius intelligi haud dubie uoluerit lr̄is laureatis:q̄ lauro coronatæ ut docuimus mittebanť ad uictoriā læticiāq; nunciandam.De lr̄is laureatis ītelligendum eſt apud Cæſarem ſic ſcribentem in tertio belli ciuilis cōmentario:ſed neq; in lr̄is:quas ſcribere eſt ſolitus neq; in faſcibus inſignia laureæ protulit. A Lutio Ant.p̄ſide: Lutius Antonius qui & ſaturninus cognominatus eſt accenſus eſt uehementer in domitianum ob iniuriā uerborum:qua ſe ſcortum uocari dolebat:unde cum curaret germaniam ſuperiorem imperium corripuit ſed per norbanum appiū acie ſtratus occiſuſq; eſt:auctor ſextus Aure.in hunc tanq̄ ſeditioſum molitorēq; rerum nouarum inuectus eſt martialis illo epigrammate.impia parraſia mouiſti bella ſub urſa.

Cor.fuſcus
Laura ī gremio iouis
De litteris laureatis
Tabellæ laureatæ
Lautus additur lr̄is
Scortum dicebanť antonius

M.AN. Naumachiā.cuius adhuc aliq̄ credunť extare ueſtigia poſt Silueſtri phanū inter flaminiā uiā & pincianum collē uinetis coopta. Cattos:germaniæ populos inter turogos & tubātos.papinius. Das cattis daciſq; fidem:& rurſus:Qualem mō frena tenētē Rhenus & attoniti uidit domus ardua daci. Cum lega. oppio ſabino. In dacos duas.ſ.expeditiones. Mar. tres fuiſſe uŕ innuere. Sudantem getica ter niue lauit equum niſi finitum numerum pro infinito accipias. Cornelio fuſco.Iuue.Et qui uulturibus ſeruabat uiſcera dacis:Fuſcus marmorea meditatus p̄lia uilla.Mar.quoq; eius īteritum eleganti deplorat carmine.Ille ſacri lateris cuſtos martiſq; togati. A Lucio Antonio:huius quoq;:mar.meminit.

PHI. Reſolutus:aq̄rū ubertate iūdās. Inhibuiſſet:retardaſſet cohibuiſſet remoratus eēt. Barbaroꝝ germāoꝝ. Statuā eius.domitiāi. Clāgores edidit:ī auſpiciis qđ ante dictū ē pricipatus & honos aqle datur.ut magnaꝝ reꝝ faciat auſpitia:uñ ꝓprie regibus prīcipibuſq; aqlas portēdere exiſtīauerūt:& ita aquila ædēs clāgores & ſonitū circa ſtatuā domitiāi auſpiciū fecit illi p̄ſagiūq; uictoriæ & fœlicitatis.clāgor dr̄ ēt de anſere de buccia de tuba. Occiſum An.uulgatū ē:plu.in uita pauli emilii huius hiſtoriæ meminit his uerbis.nā cū anto.a domitiāo defeciſſet:magnūq; a germāia bellū cōcitaſſet:rōæq; trepidaret̃:ex īſꝑato fama uictoriæ ap̄ rōanū populum uulgata ē antoniū ipm cū oībus copiis iteriiſſe:tātāq; habuit fidē hic rumor:ut multi ex prioribꝫ imolarēt:ſed quū paulopoſt auctor huius nūcii q̄reret̃ inuētus ē nemo.ſed alter alteꝝ allegabat tādē uero ga ī plebē ueluti ī uaſtū quodā pelagus ſermo referebat̃:appebatq; nullū certū habuiſſe prīcipiū:ſubito hmōi fama ꝑlapſa ciderat:ſed poſtea domitiāo cū exercitu ad bellū ꝓficiſcēti ī ipſa uia certus nūcius & lr̄æ de uictoria aduerſus antoniū habita uenerūt:dies pugnæ idē fuerat:quo Rōæ uictoriā fama uulgauerat:ultra diſtātia.xx.milium ſtadioꝝ.hæc ita fuiſſe nemo noſtræ ætatis ignorat.hactēus plu.

auſpicium aquilæ
Clangor
celeritas famæ

licitate mira:quū ipſa dimicatōis hora reſolutus repēte rhenus trāſituras ad Antoniū copias barbaroꝝ īhibuiſſet:de q̄ uictoria prius p̄ſagiis q̄ nūciis cōperit. Siqdē ipſo quo dimicatū ē die ſtatuā eius. Rōæ īſignis aqla circunſpexa pēnis clangores lætiſſimos edidit:pauloq; poſt occiſum Antoniū adeo uulgatū ē:ut caput eius quoq; apportatum uidiſſe ſe pleriq; contenderent.

De quibuſdā conſtitutis & ordinatis per eum.

Vltū ēt in cōi rerum uſu nouauit:ſportulas publicas ſuſtulit reuocata cœnaꝝ rectaꝝ cōſuetudie:duas circēſibus gręcū factiōes aurati purpureiq; pāni ad q̄tuor priſtīas addidit. Interdixit hiſtrionibꝫ ſcænā ītra domū qdem exercendi artē iure cōceſſo. Caſtrari mares uetuit:ſpadonum qui reſidui apud mangones erant præcia

Reuocata cœnaꝝ rectaꝝ cōſuetudie.ſuo loco docuimus rectas cœnas dici:q̄ legitimo & recto apparatu exhibebant̃ cōuictoribus.cū ſportulæ ad ſordidos depcoſq; ptinerēt & hæc duo ſportula & recta cœna ſibi opponūt̃.laudatus ē domitiāus qđ ſublato uſu ſportulaꝝ rectas cœnas rcuocaſſet.hic ē illud epigrāmatici poetæ ꝓmiſſa ē nobis:ſportula recta data ē.ſportulātes dicti q ſportulis opant̃. Græcū factiōes:mēdū hoc ioleuit ī oībus trāglli codicibus:ut græcū factiōes uulgo legat̃ uulgoq; expōat̃ ꝓ græcoꝝ.tu uero lege gregū:ut ad greges equoꝝ referas & aurigaꝝ:quoꝝ factiōes ſūt celebratæ.ſenſus ē.cū q̄tuor eēnt priſtinæ factiōes gregū ī circēſibus ſpectaculis:domıciāus addidit duas alterā aurati alterā purpurei pāni. ī illis aūt priſtis q̄tuor factiōibus erat factio ueneta:factio praſina factio alba & factio roſea a coloribus nūcupatæ:caſſiodorus colores q̄tuor totidē factionū ī circēſibꝫ fuiſſe memorat pp q̄tuor āni tpa:nā praſinus:qui uiridis ē uirēti ueri dicatus erat roſeus flāmeæ eſtati:uenetus nubilæ hyemi albus pruīoſo autūno:de coloribus harūce q̄tuor factionū & de toto ſtudio aurigaꝝ ſcite & decēter ſcribit ſydōius apolliari.cuius endecaſyllabos ſubſcripſi.Micāt colores albꝫ & uenetus uirēs.Rubēſq; ueſtra īſignia cōtiet:mīſtriora & lora manu iubaſq; totas cogūt flexilibꝫ latere nodis:hortāturq; obiter.iuuātq; blādis.uultꝫ plauſibꝫ & uoluptuoſū dicāt q̄drupedātibꝫ furorē.ipellūt.trepidāt.trahūt repugnāt.ardeſcūt ſaliūt timēt timēt̃. Interdixit hiſtrionibꝫ ſcenā:ne hiſtrioniā artē ī ſcena& ī ꝓpatulo exercere poſſent:Pli.ī panegyrico hoc ſignat cū ait.pātomimos a malo prīcipe fuiſſe ſublatos.malus.n.prīceps ſignificat̃ haud dubie domitiāus: q nō ſolū malus: ſed cōparariōe ſucceſſoꝝ peſſimus merito ē nūcupādus. Caſtrari mares:amianus marcellinus domitianū ſcribit ī hoc eſſe laudādū.quod receptiſſima īclaruit lege.qua mīaciter īterdixerat ne ītra termīos iuriſditionis romanæ caſtraret q̄ſpiā pueꝝ.qđ ni cōtigiſſet:qs eoꝝ ferret examīa:quoꝝ paucitas difficile toleratur. philoſtratus quoq; ī.vi.de uita apollonii ſic refert.ꝑ ea tpa domitianus romanoꝝ impator legē tulerat:ne qs faceret eunuchos euſebius huius quoq; rei meminit cū ait.Domitianus eunuchos fieri ꝓhibuit.hinc in laudē domitiani cecinit Mar.Nō puer auari ſectus arte mangonis uirilitatis dāna meret ereptæ.docti deteſtant̃ memoriā ſemiramidis reginæ:q̄ temeres mares oīum prima caſtrauit.

Rectæ cœnæ
Factiones gregum
Praſina ueri.
Roſea eſtati.
Veneta hiemi
Alba autūno
Timent timentur
ne mares caſtrarētur

M.ANTO. Dimicatōis hora:quū forte dimicaret̃. Inhibuiſſet:rhenus. Prius p̄ſagiis q̄ nunciis:nunciis p̄ſagii huius plinius meminit:plutarchus uero cū Antonius ait a domitiano defeciſſet:magnūq; ī germa bellū cōcitaſſet ex īſperato fama uictoriæ apud populum romanum uulgata eſt. Antoniū ipſum cum oībus copiis periiſſe:tātāq; habuit fidē hic rumor ut multi ex prioribus īmolarēt:ſed paulopoſt : quū huius nūcii auctor q̄reret̃ inuētus eſt nemo:poſtea Domiciano ad bellum quum exercitu proficiſcenti: nam ea fama ut uana ceciderat:in uia certus nuncius & litteræ de uictoria aduerſus Antonium habita uenerunt:dies pugnæ idem fuerat quo Romæ uictoriam fama uulgauerat. Publicas ſportulas : ab imperatoribus dari ſolitas. Rectarum cœnarum:quarum uſus fuerat iam antea ſublatus pro recta enī cœna ſportula fuerat conſtituta:Papinius hoc nomine longo carmine agit ipſi principi gratias:& Mar.ut ſolet aſſentat̃. Aurati purpureique panni : de quattuor aliis factionibus:& pannorum diuerſitate abunde ſupra.

Caſtrari mares:Papinius: nondum pulchra ducis clæmentia cœperat ortu intactos ſeruare mares: nunc frangere ſæuum. Atqꝫ hominem mutare nefas. Mar. Non puer auari ſectus arte mangonis uirilitatis damna meret ereptæ. Euſebius: Domitianus inquit eunuchos fieri prohibuit.

moderatus eſt. Ad ſummã quondã ubertatẽ uini frumenti uero inopiã exiſtimans nimio uinearũ ſtudio negligi arua edixit ne quis in italia nouellaret: utqꝫ in ꝓuinciis uineta ſuc-ciderētur: relicta (ubi plurimũ) dimidia parte: nec exeq̃ rẽ perſeuerauit. Quędã ex maximis officiis inter libertios mi-liteſqꝫ romanos cõmunicauit: geminari legionum caſtra ꝓ-hibuit: nec plus q̃ mille nũmos a quoq̃ ad ſigna deponi: qđ Lu. Antonius apud duarũ legionũ hiberna res nouas mo-liens fiduciã cœpiſſe etiã ex depoſitoꝝ ſumma uidebaṫ: ad-didit & quartũ ſtipendium: militi aureos ternos.

De diligentia & induſtria in iure dicendo & aliis geſtis eius

IVs dilig̃ter & iduſtrię dixit: plerũqꝫ & in foro tri-bũali extra ordinẽ ãbitioſas cẽtũ uiroꝝ ſententias

PHI. Moderatus eſt: moderatiora fecit & minora: cũ alias ſpadones imẽſo ꝓcio uẽditarentur.

mangones
Venaliciarii
Venales
nouellare

Apud mangones: uenaliciarios q negociationẽ hoīum exercẽt: de mãgõibus ſupra ſatis ac ſuper uenaliciarii dicũṫ uẽditores ſeruoꝝ. nouicios peculiariter accipimus uenales: cũ multa alia ſint uẽalia. Arua: frumẽtaria. Ne qs ĩ Italia nouellaret: nouas uites plãtaret. nouellare. n. ẽ nouas uites pãgere. de nouellis uitibus dixit maro. Atqꝫ male uites incidere falce nouellas. a Colũella nouellus palmas dictus hinc nouelletũ elegãti uocabulo appellat iuriſcõſultus uineã ex nouellis uitibus cõſitã. ſic. n. ait paulus titulo de ĩpẽſis ĩ rebus dotalibus: ueluti ſi nouelletũ ĩ fundo factũ ſit: aut ſi ĩ domo piſtrinũ aut tabernã adiecerit. qđ ãt domitianus uetuerit nouas uites plãtari teſtis ẽ philoſtratus: q ait apolloniũ cũ audiſſet hoc edictũ domitiãi ꝓhibitoriũ de plãtandis uitibus: dixiſſe ad Ionas: oblitus eſt admirabilis ĩperator: qđ hoĩes caſtrari uetãs terrã fecit eunucham: quãobrẽ auſi ſũt Iones ad ĩperatorẽ legatos pro uitibus mittere & uacationẽ legis ab ipſo petere: q terram populari amputãdis uitibus iuſſit & ulterius nõ plãtare: Euſebius quoqꝫ ĩ cronicis ait. Domitiãus ꝓhibuit uies ĩ urbibus ſeri. Vineta: uineas ac uĩata. a uite dici ait Varro. uitis uero a uĩo id a ui dictũ: ꝓcipit Virgilius ĩ georgicis ne uĩeta uergãt ad ſolẽ occidentẽ. Cato ĩ ruſticatiõe primatum dat uineæ. ſi multo uino ſit.

nouelletũ
dictum apollonii
Terram fecit eunucham
uineta
uinũ a ui
primatus uineæ

Succiderenṫ: amputarenṫ. Inter libertinos: nõ eſt miꝝ maxima officia fuiſſe cum libertinis cõmunicata: quoꝝ ordo erat romæ: numeroſus & multi diuitiis atqꝫ potentia fuerĩt ꝓpollẽtes. Geminari legionũ caſtra: legimus idẽtidẽ apud hiſtoricos moris fuiſſe romanoꝝ. ut facerent maiora & minora caſtra. Liuius binis caſtris cũ multitudo ſemiermis ſine ducibus eſſet nuncium qui maioribus ꝑerãt mittũt. Domitiãus prohibuit caſtra duplicia fieri. maiora. ſ. & minora. A quoqꝫ: a quolibet milite. Ad ſigna deponi: ſcribit Vegetius in ſecundo de re militari ab antiqs ĩſtitutum fuiſſe: ut ex donatiuo quod milites conſequunṫ dimidia pars ſequeſtrareṫ apud ſigna. & ibidẽ ipſis militibus ſeruareṫ: ne ꝑ luxũ & inanium rerum coemptionem poſſet abſumi. hic fiebat ut miles q ſumptus ſuos ſciebat apud ſigna depoſitos eſſe: de deſerẽdo nihil cogitaret: magis diligeret ſigna: pro illis fortius ĩ acie dimicaret more humani ĩgenii: ut pro illis hẽat maximam curam: ĩ qbus uideat poſitã eẽ ſubſtãtiã. & ita. x. folles hoc ẽ. x. ſacci nũmarii ſiue marſupia ꝑ cohortes ſingulas ponebanṫ: ĩ qbus hæc ſumma cõdebaṫ. addebaṫ & ſaccus undecimus. in quem tota legio particulam aliquã cõferebat ſepulturæ: ſcilicet cã: ut ſiqs ex contubernalibus defeciſſet: de illo undecimo ſacco ad ſepulturã ipſius expromereṫ expenſa. Domitianus uero noluit ab aliquo milite deponi ſequeſtrariqꝫ apud ſigna pluſq̃ mille nũmos: proptereaqꝫ. L. Antonius: de cuius cõſpiratiõe ante dictũ eſt: uidebatur ex hac pecunia caſtrenſi cœpiſſe fiduciã rebellandi: ad ſigna aũt ideo dixit: quia apud ſigna hæc militaris pecũia ſequeſtrabaṫ: eaqꝫ ratio apud ſigniferos ĩ cophio ſeruabaṫ. & ideo ſigniferi nõ ſolum fideles ſed ẽt litterati eligebanṫ. q & ſeruarent depoſita: & ſcirent ſingulis reddere rationem. Hiberna: hæc hiberna fuiſſe in germania ĩtelligas uelim: ubi cum legionibus hibernabat Antonius. Quartũ ſtipẽdiũ: cũ prius triplex ſtipẽdium militi dareṫ. a domitiano additũ eſt quartum: ſicut tempore belli hac quoqꝫ tempeſtate fieri ſolet ut ſtipendia uberiora militibus exhibeanṫ. Aureos ternos: hæc eſt ſumma q̃rti ſtipendii: quod militibꝫ ſingulis additũ eſt a domitiano. Ius diligenter dixit: Sextus Aurelius de domitiano ſcribẽs ait. ius æqſſime dixit. Extra ordinem: extraordinaria quadam cognitione. Ambitioſas: per ambitionẽ latas. Centũuiroꝝ: de centumuirali iudicio diximus ſuo loco ſatis diligenter.

folles decẽ
Signiferi litterati

M. AN. Nouellaret: nouas ſereret uites. Palladius: Nũc cõſideremus nouellæ uitis ſarmenta. Idem alibi uineã quoqꝫ nouellam uocat: hoc inqt mẽſe nouellæ uinea ĩcipiat puluerari. Ver. Incidere. falce nouellas: ut ad propaginum differentiam dictum accipias: huius quoqꝫ edicti Euſebius meminit. Dimidia parte: uinearum. Geminari: caſtra caſtris iungi. Ad ſigna: circa ſigna. Deponi: a militibus: utrũqꝫ ad præuertẽda nouaꝝ reꝝ cõſilia edictum pertinet: ne aut copiaꝝ: aut pecũiæ fiducia qſquã ad defectionẽ animum adiiceret. Quantũ: quũ trina ſtipendia antea dari conſueſſent.

PHI. Reſcidit:īfirmauit neqꝫ ratas habuit.hoc.n.ſignificat reſcidere.ualerius ſcribit de teſtamētis:q aut reſciſſa ſunt aut cū merito reſcidi poſſet rata māſerūt.apud iuriſcōſultos titulus eſt de reſcindēda uēditione. Recupatores admonuit.alibi docuimus recuperatores dici iudices:q iuri recupando cōſtituti ſūt:q; qꝫ iniuriis extimādis dabaſ.legimus recuperatoꝝ nūerus erāt tres.ſenſus ē.domitianus frequēter admōuit recupatores iudices ne aſſertiones eoꝝ.q ius ſuū aſſerere & rē uēdicare uolebāt ſemp ſequerenſ.qm̄ pſuaſibiles qdē ſæpe ſunt:& ad pſuadendū efficaces:ſed tn̄ fraudulētæ:hoc facit orator:ut ſæpe nūero pſuaſoria & pſuaſibili aſſertiōe:a iudicibus extorqueat qđ uult.& ueluti caliginē ob oculos obiiciat: in quo domitianus uolebat recuperatores eē circūſpectos ne facile crederēt argumētis ꝑbabilibꝫ & ſuaſoriis:ad aſſerēda ea:q petebanſ.peculiariter aſſertiōes accipiunſ ī aſſerēda libertate. quādo de ſtatu hoīs cōtrouerſia ē liber ne ſit an ſeruus hinc illud qntiliani.Queriſ remoto pſonarū cōplexu ut ſit'ne liber q ē ī aſſertiōe.In ueſpaſiano facta ē mētio iudicii recupatorii.ubi dixit aſſerente flauio ꝑnūciatā eſſe īgenuā domicillā:quæ libertinæ latinæqꝫ cōditiōis credebaſ:obiter retractandū illud penſitādūqꝫ diligentius uideſ:ut exponas latinæ cōditiōis pro minori libertate:nā q manumittebāſ: mō maiorē libertatē cōſeqbanſ & fiebant ciues romani.mō mīorē & fiebāt latini ex lege heliaſcētia.mr̄em aūt Domitiani hoc eſt ipſam ueſpaſiani uxorē fuiſſe libertinæ cōditiōis ſentit Sextus Aurelius:cū ait domitianū domicillæ libertæ filiū fuiſſe. Nūmarios iudices:antiq nūmarios iudices dici uoluerunt nūmis & pecūia corruptos.Cicero in epiſtolis ad atticū.īſectandis exagitādiſqꝫ nūmariis iudicibus.Idē ī oratiōe pro cluētio.uaria iudicū genera nūmarii pauci.Seneca quoqꝫ ī prio de beneficiis:nūmariū tribunal uocat ītelligi uolēs iudices iudiciūqꝫ nūmis corruptū:ſic enī ait.nūmariū tribunal audita utriqꝫ licitatiōe addici non mirū. Notauit:Ignominioſa nota affecit. Cū ſuo cōſilio:ideſt cōſiliariis:& q ī eodē cōſilio ſedētes iudicarūt. Auctor:tri.plebis fuit.ſenſus eſt domitianus auctoritate ſua.tri.plebis īpulit ad accuſandū edilē de repetūdis utpote ſordidos queſtus ſecutū.omne enī lucrū magiſtratibus īdecorū eſt. Iudices a ſenatu:ſolitos a ſenatu iudices & peti & dari.docet plinius ī epiſtolis:cū ait mariū priſcum accuſantibus afris omiſſa defenſione iudices petiſſe.tunc ipſe plinius & Cor.Tacitus patroni prouincialium:notū fecere ſenatui priſcum mariū immanitate exceſſiſſe crimina qbus dari iudices poſſent.tamen Iulius conſul deſignatus cenſuit iudices a ſenatu mario dandos. Vrbicis:urbanis & q ī urbe exercent magiſtratū. Poſt illū:poſt domitiani mortē. Vidimus:fuit.n.Tranqllus tēporibus illis. Mox correctione.i.cū factus eſſet cenſor.fuiſſe aūt cenſorem domitianū teſtis eſt epigrāmatarius poeta cum ait.cenſor maxime prīcipiūqꝫ prīceps. Promiſcua iniqtate:promiſcua ſpectandi iniquitas dr̄:quando ſine diſcrimine nobiles & ignobiles:opulenti & pauperes confuſim occupatis ordibus ſpectant:cū decoꝝ ſit ut nobiliores ſecreti ſeiunctiqꝫ a popularibꝫ habeant ī ſpectaculis ſedilia honoratiora ego exiſtimo nō promiſcua iniqtate legēdū eſſe:ſed promiſcue inegte:ut ſit ſenſus.domitianum īhibuiſſe licentiam illam theatralem:quæ prius īualuerat:ut promiſcue & indifferenter ſpectaretur ī equeſtribus gradibus:ī qbus ſoli eqtes ſpectare debebant.hoc autem a domitiano factitatum fuiſſe teſtatur martialis:q pluribus epigrammatis eum extollit ob ſublatam hanc licentiam theatralem.& ob id redditam ordini eqſtri ī ſpectaculis dignitatem.hendecaſyllabon martialis hoc ē.edictum domini deiqꝫ noſtri:quo ſubſellia certiora fiunt & puros eques ordīes recepit:item ſedere prīo ī gradu ſemper tunc cum licebat occupare maneuis.item quadrigenta tibi non ſunt chereſtrate ſurge. exponas igitur ī eqte ī ordini equeſtri.īprimis enī domitianus curauit ut ī gradibus equeſtribus diſcreti ſoli eqtes ſederent:ſine cōfeſſoribus plebeis:q prius īdiſcrimīatī ſedila occupabant. Scripta famoſa:ſupra annotauimus:quod legibus.xii.tabularum pœna capitali ſanciendum putauerunt ī eos:q carmen condidiſſent :qđ īfamiam faceret.unde & apud iuriſconſultos titulus eſt de famoſis libellis. Notabantur:īfamabantur taxabantur. Non ſine auctorum ignominia:cum ignominiæ notam & īfamiæ maculam appoſuiſſet his : q conditores fuerant ſcriptorum famoſorum.

reſcidit. Recupatores ne ſe ſp pſuaſioris aſſertiōibus accōmodarēt idētidē ammōuit. Nūmarios iudices cū ſuo quēqꝫ cōſilio notauit. Auctor & tri. ple. fuit ædilē ſordidū repetūdaꝝ accuſandi:iudiceſqꝫ ī eū a ſenatu petēdi. Magiſtratibꝫ quoqꝫ urbicis ꝑuiciarūqꝫ pſidibꝫ cohercēdis tm̄ curæ adhibuit:ut neqꝫ modeſtiores unq̄ neqꝫ iuſtiores extiterit:e qbꝫ pleroſqꝫ poſt illū reos oīum criminū uidimus. Suſcepta morū correctiōe licentiā theatralē ꝑmiſcue iniqtate ſpectandi īhibuit: Scripta famoſa uulgoqꝫ edita qbus priores uiri ac fœminæ notabanſ :aboleuit non ſine actorum ignominia.

M.AN. Reſcidit:pro irritis habuit. Recuperatoris.q res ad fiſcum attinentes cū aſſerēdi poteſtate reqrebant. Nūmarios:q de pecuniariis ſummis iudicabant:aut quod magis placet nūmis corruptos notauit enī dixit quaſi ignominia affecit. Aedilem ſordidū:ſordidos queſtus ſecutum. Vnquā:q̄ eo prīcipe. Moꝝ corruptione:cenſura. Promiſcue & īeqte:alii ī eqtate habent:ſed neutrū ſeqtur.Ego īqete legendum cōtenderi:ut ſit ſenſus īhibuit theatralē licētiā ſpectādi ꝑmiſcue īdiſcretis ordinibus:ætatibus:ac ſexu:nec ſolū ꝑmiſcue īhibuit ſed īqete.i.tumultuoſe ēt ſpectandi licentiam compreſſit.

Recupatores

Nūmarii iudices

Nūmariū tribunal

Iudices a ſenatu dari

diſcretæ in theatro ſedes

PHI. Queſtoriū:olī qſtura functū. Geſticulādi ſaltādiqꝫ ſtudio ī hoc nimiꝝ laudandus eſt ut bonus prīceps q ferre nō potuit uirū qſtoriū eē ſaltatorē & inſtar hiſtrioni geſticulatorē nā ut inqt elegāter cicero in oratiōe ꝓ murena:neqꝫ fere ſaltat ſobrius niſi forte īſanit. Neqꝫ ī ſolitudine neqꝫ ī cōuiuio moderato atqꝫ honeſto:unde ſaltatorē appellare maledictū erat atqꝫ cōuitiū.qnetiā emiliāus ſcipio romanos crimiať qđ in ludū ſaltatoriū eāt uirgines pueriqꝫ īgenui. Cato. Mar. Ceciliū uocat ſpaciatorē a ſaltandi arte. Saluſtius quoqꝫ ſemproniā reprēdit qđ ſaltare optime ſciuerit. Probroſis fœminis:īpudicis & dedecoroſis:ꝓbrum enī & ſtuprū ſignificat & dedecus & turpitudinē alias accipiť ꝓ cōuitio & maledicto. lex fixa fuit ī atrio libertatis:qua ſanciebať ut ꝓbrū uirginis ueſtalis capite puniret:uir q eam iceſtauiſſet uerberibus necareť. Iuſqꝫ capiēdi legata:ſpoliauit fœmīas ꝓbroſas ꝑtāte legatoꝝ capiēdorū hoc eſt ne legatariæ in teſtamento cuiuſpiā ſcribi poſſent.hīc uideť illud ſatyrice ſcriptū.ſi capiēdi ius nullū uxori. Eraſit iudicū albo:ſuſtulit ex ordīe iudicū:quoꝝ noīa ī albo pſcribebanť: de quo ſuperius ſatis multa.iō autē Domitianus iudiciaria nota iudicem affecit.qa ille cū uxore diuortiū fecerat:eāqꝫ de adulterio accuſauerat:& mox ī matrimoniū reduxerat:aut enī adultera erat aut caſta:ſi impudica cur eā reducebat ī matrimoniū:ſi pudica cur illā dimittebat. Ex utroqꝫ ordīe:ſenatorio & equeſtri:

Saltatores uituperanť
Ludus ſaltatorius
Spatiator
Probrum

Queſtoriū uirū:quod geſticulandi ſalutandiqꝫ ſtudio teneret mouit ſenatu. Probroſis fœminis lecticæ uſum ademit: iuſqꝫ capiendi legata hęreditateſqꝫ. Equitem Romanum ob reductam in matrimōium uxorem cui dimiſſæ adulteri crimen intenderat:eraſit iudicū albo. Quoſdam ex utroqꝫ ordine lege ſcantinia condēnauit. Inceſta ueſtalium uirginū a patre ſuo quoqꝫ & fratre neglecta uarie ac ſeueret coercuit priora capitali ſupplicio:poſteriora more ueteri. Nā cum oculatis ſororibus itē Varonillæ liberum mortis permiſiſſet arbitriū:corruptoreſqꝫ earū relegaſſet: mox corneliam

Lege ſcatinia:lex ſcatinia pōit eos:q muliebria patiunť & maxīe uiros:hīc tota eſt ſatyrici poetæ mordacitas:cū ī ſecūda ſatyra īuehiť ī ſocraticos cinedos:ubi ait:citari ante oēs debēt ſcatinia:quo ī loco cōmētatores fallunť:q exiſtimāt ī pedicones ſubactoreſqꝫ ſcatiniā legē eē ſancitā:cū poeta tota illa ſatyra īſectetur uiros muliebria paciētes:q lege ſcatinia a ſcatinio lata puniebāť.celius ī epiſtolis ad ciceronē ſcatiniæ legis meminit.cū ait.poſtulādū me lege ſcatinia curāt.& auſonius ſcribēs ī mollē & effœminatū inqt.ſcatiniam metuēs nō metuit ticiā.ſenſus aūt eſt domicianū cōdēnaſſe quoſdā ſenatores & eqtes ex lege ſcatinia.quod ſ.molles eēnt & muliebria paterenť.ſcatiniū āt cōditorē legis ſcatiniæ nō romanū fuiſſe ſed aricinū docet Mar. Tullius q ſic ſcribit ī tertia philippica.qđ aūt mūicipiū nō cōtēnitis:q aricinū tātope diſpicit:uetuſtate antiqſſimū.hīc noconiæ hīc ſcatiniæ leges.nugatoria ſūt:q dicunť de.C.ſcatinio:q uī īferre uoluit marcelli filio.cū ab illo nō ſit dicta neqꝫ lata ſcatinia lex:ſed a ſcatinio mūicipe aricino.Leges.n. a cōditoribus noīanť nō aūt a ſontibus & reis. Inceſta ueſtaliū uirginū:ſcribit euſebius ī chrōicis tres uirgines ueſtæ ob ſtuprū dānatas a domitiāo:quē Papinius ī.i.ſiluarū laudat a coercēdi ueſtales miniſtras diligētia:ſic.enī ait pulchrius an tacita uigilet face troicus ignis:atqꝫ exploratas iam laudat ueſta miniſtras philoſtratus quoqꝫ in.vii.de uita apollonii teſtis eſt domitianū purgaſſe tēplū ueſtæ uirginibus tribus ueſtalibus interēptis.q rē cū uiris habuiſſe culparenť:cū oportet eas caſtas & ītactas ilienſem pallada & ignē perpetuū cuſtodire.

Cōplexio lex ſcatinia

Veſtales obſtuprum dānatæ

Variæ:uario genere ſupplicii. Priora.ſ.iceſta ueſtaliū. Poſteriora:iceſta. More ueteri ſcilicet cohercuit: mos aūt uetus fuit ut uiuæ humi defoderenť ī cāpo:q ob in ſceleratus uocabať.nā ſicut honores multi & ampliſſimi ueſtalibus exhibebanť.pp quos neqꝫ filioꝝ eis neqꝫ nuptiarū erat deſiderium.ſic pœne delinquentibus īpoſitæ ſūt magnæ.earūqꝫ inqſitores & punitores erant ex lege pōtifices.eas qdē ī mīoribꝰ delictis uerberibus afficiētes corruptas uero miſerabili morti tradētes:uiuæ.n.ī feretro deferunť per forum more mortuorū.& cum ſilentio meroreqꝫ deducunť ad portam collinam ubi ſtructa eſt ſubterranea domus:ubi a pontifice uirgo inceſta operto capite cōſtituitur ī ſcalis ī hypogeū hoc eſt ſubterraneū domicilium deferentibus.cum aūt illa deſcenderat ſcalæ tollebantur & domicilium humo iniecta operiebatur.ī quo luctus erat & lucerna ardēs.panis quoqꝫ cum aqua lacte & oleo:ne fame mori uideretur. Ocellatis: cognomen eſt uirginum ueſtalium:q̄ ex ocellata familia ad ſacerdotium acceſſerant corruptores:ſtupratores. Relegaſſe:ſicut licinianum ualerium rhetoricæ profeſſorem relegauit ob inceſtum:qui poſtea in ſicilia profeſſus eſt:cuius rei meminit plinius ī epiſtolis. Mox corneliā:cuius ſtuprator eqs romanus nomine celer ī comitio uirgis ceſus eſt.q ītercedēdum ī hac uoce ꝓſtabat.qd feci nihil feci.pli.in.iiii.epiſtolaꝝ memorat domitianū cōcupiſſe uiuā defodere corneliā maximillā ueſtalē:ut q illuſtrari ſæculum ſuū eiuſmodi exemplis arbitrareť:qui abſentē īauditāqꝫ dānauit īceſti:a quo miſſi ſtatim pontifices:q defodiendā necādāqꝫ curarēt:a qbus in illud ſubterraneū cubiculum demiſſa eſt.

M.ANTO. Queſtoriū uirū:q qſtor fuerat. Probris:flagitiis & īfamia opertis. Iuſqꝫ capiēdi legata. Iuue.Si capiūdi ius nullū uxori:ē legatū:ut modeſtinus ait qdā donatio teſtamēto relicta. Eraſit iudicū albo:e numero iudicū expūxit qui falſo crimē uxori intendiſſet:ſicqꝫ ignominia notatū intellige. Lege ſcantinia:a. C. Scantinio in pedicones lata:qui cum marcelli filio uim ut Valerius ait inferre auſus eſſet patre

accuſante dānatus eſt.Iu.quod ſi leges & iura citanť:Ante omnes debet ſcantinia. Inceſta ueſtaliũ:Euſebius auctor eſt:tres ueſtales uirgines Domitiano prĩcipe inceſti dãnatus. Priora:ĩceſta. More ueteri ut humi uiuæ ſepelirentur.Iu.Sanguine adhuc uiuo terram ſubitura ſacerdos. Nam cum ocelatis:ſubiicit cauſam quare diuerſo ſupplicio idẽ ſcelus uĩdicarit. Ocelatis ſororibus:ueſtabulis a familia ita cognominatis:q̃ fuerat prius inceſti accerſitæ Varonillæ:item ueſtali. Liberum mortis genus:ut ipſe diligerẽt ſibi genus mortis:quo uellent affici. Corruptores:qui cũ ueſtalibus inceſtum cõmiſerant.

uirginẽ maximam abſolutam olim:dehinc lõgo ĩteruallo repetitam atq̃ conuictam defodi ĩperauit.Stupratoreſq̃ uirginis in comitio ad necẽ cædi:excepto p̄torio uiro:cui dubia etiam tũ cauſa & incertis quæſtiõibus atq̃ tormentis de ſemet profeſſo exiliũ indulſit:ac ne qua religio deum impune cõtaminaretur:monumentũ quod libertus eius e lapidibus templo capitolini iouis deſtĩatis filio cõſtruxerat diruit per milites:oſſaq̃ & reliquias:quæ inerãt:mari merſit.

De clæmẽtia & largitate ĩ initio principatus.

INter initia uſq̃ adeo ab omni cæde abhorrebat:ut abſente adhuc patre recordatus Virgilii uerſum: Impia q̃ cæſis gens eſt epulata iuuẽcis:edicere deſtinauerit ne boues ĩmolarenť.Cupiditatis quoq̃ atq̃ auaritiæ uix ſuſpitionẽ ullã aut priuatus unquã: aut princeps aliquãdiu dedit:ĩmo e diuerſo magnæ ſæpe non abſtinẽtiæ modo:ſed etiã liberalitatis experimẽta.Omnes circa ſe largiſſime proſecutus.nihil prius aut acrius mõuit quã ne q̄d ſordide facerent:relictas ſibi hæreditates ad his q̄bus liberi erãt nõ recepit:Legatũ etiam ex teſtamento Ruſci Cepionis q cauerat:ut quot annis ingredientibus curiam ſenatoribus certã ſummã uiritim præſtaret hęres ſuus irritũ fecit.

PHI. Virginẽ maximmã:uirgo maxĩa dŕ p̄fecta & prĩceps reliq̃rũ ueſtaliũ:qualis hodie abatiſſã nũcupať.hinc nõ abſurde apud pliniũ pro corneliã maximillam ueſtalẽ legi poſſet. Cor. maximã ueſtalẽ:ut cõueniat cũ ſnĩa tranqlli. Repetita.ſ.iudicio:& accuſatiõẽ. Defodi:ut uiua ex more uetuſto defodereť de quo Iuue. ſanguĩe adhuc uiuo terrã ſubitura ſacerdos.Liuius ĩ.xxii.duæ ueſtales eo anno opimia atq̃ floronia ſtupri cõpertæ altera ſub terrã:ut mos ẽ:ad portã collinã necata fuerat .altera ſibimet ipſa mortẽ cõſciuerat.L.Cãtilius ſcriba põtificũ:q cũ floronia ſtuprũ fecerat.a põtifice maxĩo eo uſq̃ uirgis ĩ comitio ceſus erat:ut inter uerbera expiraret itaq̃ domitianus & ſtupratas & ſtupratores puniebat ex iure põtificis maximi:ad quem p̄tinet talis coercio aĩaduerſioq̃. Stupratores:ĩ primis celerẽ eq̄tẽ romanũ ſignificat:cui corneliæ ĩceſtũ obiectũ eſt & ob id comitio uirgis ceſus: ut dudũ diximus. Excepto p̄torio uiro:fortaſſis ſignat Valeriũ licinianũ:q p̄mõitus fuit ſi comiciũ & uirgas pati nollet:ad cõfeſſionẽ ĩceſticũ cũ ueſtale cõfugeret:ſicut & fecit.locutꝰ ẽ p abſente.herẽius ſenecio.licinião Domitiãus exiliũ molle dedit p̄miſitq̃ ſi q̃ poſſet ex rebus ſuis rapet anteq̃ bõa publicarenť. Cõtamiareť:pollueret & maculoſa fieret. Libertus eius:Domitiãi. Deſtĩatis:p̄paratis. Filio defuncto:& filius liberti ſignificatur. Diruit:euerti & deſtrui iuſſit. Oſſa & reliq̃s:filii liberti filius:tãq̃ nefas foret ĩ lapidibus ſacratis p̄phanũ ſepeliri. Impia quã ceſis:uirgilius ĩ.ii.georgicoꝝ ſic ſcribit.ante ẽt ſceptrũ dictei regis & ante ĩpia q̃ ceſis gẽs ẽ epulata iuuẽcis:aureus hãc uita ſaturnus ĩ terris agebat.ĩ expoſitiõe huius uerſus ait ſeruius ꝙ maiores boues comeſſe ne nefas putabãt.Pli.quoq̃ & columella tradũt ĩ tãta fuiſſe ap̄ antiquos uenerat̃ione boues:ut tã capitale eẽt bouẽ necaſſe q̃ ciuẽ. Edicere:edicto p̄mulgare. Deſtĩauerit:cõſtituerit deliberauerit. Ne boues:ĩmolarẽť.ex dogmate pythagorico p̄cipiť ap̄ Ouidiũ:ne boues imolẽť ne ue adhibeanť ĩ cibatu.ſic eni ſcriptũ ẽ.Quid meruere boues aĩal ſine fraude doloq̃ ĩnocuũ ſimplex.natũ tolerare laboresť porphyrius quoq̃ refert ex iniq̃tate hoĩum eẽ ĩductũ morẽ imolãdi hoſtias:quẽ fediſſimũ appellat & crudelitatis plenũ:cũ ex ſanguĩe occiſoꝝ aĩaliũ ĩbuãť aræ deoꝝ:q̄nẽt lactãtius carpẽs hãc aĩaliũ ĩmolationẽ ſic ſcribit ĩ.v.diuĩaꝝ ĩſtitutionũ:mactãt igiť opĩas ac pĩguas hoſtias deo q̄ſi eſuriẽti:p̄fundũt uĩa tanq̃ ſiciẽti:trimegiſtus ſimile ſacrilegiis eẽ autumat cũ deũ.ores tuas atq̃ cætera ĩcẽdere.nihil.n.deeſt deeſt:q ipſe ẽ omnia: aitq̃ ĩcẽſiões dei eẽ:cũ aguť grates a mortalibꝰ. Exp̄imẽta.ſ.dedit. Largiſſime:liberalitate maxĩa. Quã neq̄d ſordide.Domitiãus admõuit ſuos ſcẽ ne q̄d facerẽt:q̄d illos ſordidos eẽ & auaros turpiſq̃ lucri cupidos declararet.nimirũ prĩcipes oẽs hac admõitiõe ſuos aulicos mõere deberẽt ne q̄d cã auaritiæ & rapiaꝝ ſordidiq̃ lucri factitẽt:cũ uideamus ĩ aulis prĩcipũ oĩa ſecus fieri. Nõ recepit:tanq̃ iuſtius ſit hereditates patrũ ad filios p̄tiere q̃ ad prĩcipẽ.ex his liq̄t queãdmodũ Domitiãus ab initio prĩcipatus egit bonũ principẽ:mox deflexit ad oẽ gẽus flagicioꝝ. Legatũ irritũ fecit:ruſcius cæpio ĩ teſtamẽto legatũ hoc legauerat ſenatoribus:ut ſingulis annis certa ſumma pecũiaꝝ illis uiritĩ diuidereť ab hærede:q̄n curiã ĩgrediebanť. hoc legatũ domitiãus reſcidit nec ratũ eẽ uoluit.ut ita hæres ab hoc onere liberareť quod ẽ laudabile.

Virgo maxima

Verſus uirgilii

capitale bouẽ necaſſe

Mos fediſſimus ĩmolãdi hoſtias

Incenſiones dei grates

Salubris monitio

M.ANTO. Virginem maximam:Corneliã primam uirginum:& quaſi antiſtitem:quæ ut Euſebius ait

uiua defoſſa eſt. Defodi:extra collinā portā more maiorꝶ in ſubterraneā ſpecū uiuam demitti. Stupratores:ueſtalium corruptores. Exilium īdulſit:exilio:dānauit:quū maius eſſet ſuppliciū meritus. Libertus:eius nō dicit:cuius ad Domicianū uix apte referas. Lapidibus:deſtiatis:ad uſum capitolinæ ædis comparatis. Diruit:dirui fecit monumētū.ſ. Oſſa filii. Ab oī cæde.q.d.multorꝶ ēt aīaliū. Sordide:turpiter:ac ꝑ lucri cupiditate auare nimiū. Cauerat:teſtamēto legarat. Viritim:ſenatorum ſingulis.

Reos qui ante quinquēnium proximum apud ærariū pependiſſent:uniuerſos diſcrimine liberauit: nec repeti niſi intra annum eaq; conditione permiſit:ut accuſatori qui cauſam teneret exiliū pœna eſſet. Scribas q̄ſtorios negociantes ex conſuetudine:ſed contra Clodiam legem uenia in ꝑteritum donauit. Subſiciuia quæ diuiſis per ueteranos agris carpti ſuperfuerunt ueteribus poſſeſſoribus:ut uſu capta conceſſit fiſcales calumnias magna calumniantium pœna repreſſit:ferebaturque uox eius:princeps qui delatores non caſtigat irritat.

De ſæuitia & crudelitate eius cōtra plurimos.

SEd neq; in clæmētiæ neq; in abſtinētiæ tenore per

PHI. Apud ærariū:pependiſſent.

Rei pēdere

dicunť rei pēdere apud ærariū:q nec dū abſoluti nec dū dānati ſunt:ſed adhuc illorū cā eſt pēdēs.& ut dici ſolet ſuſpēſa ſub īcerto exitu. tales liberauit domicianus a ꝑiculo dānationis:ſi mō ꝑ qnquēnii ꝓximi ſpaciū pependiſſent.

Tabulariū in ærario

ærarii homines

ī ærario aūt tabulariū erat hoc ē repoſitoriū ipſarū tabularꝶ ærarius uero hō dr̄:q ære pecūiaq; mulctať.hic leges idētidem aꝑ luculentos ſcriptores factos eē ærarios & inter ærarios relatos:q ære mulctatitio puniebanť. Nec repeti. ab accuſatoribus iterꝶ reuocari ad reatū. Intra annū:annuū ſpacium. Qui cām nō teneret.q nō obtīeret reū dānari:nec q̄ reū uīceret ī iudicio. Sed cōtra clodiā legē:clodia lex phi‑

Cōſuetudo lege potentior

bebat ſcribas q̄ſtorꝶ exercere negotiatiōes:tāq̄ īdecorꝶ foret ſcribā eē negociatorē:uerꝶ tamen ex conſuetudie quæ īterdū lege potētior eſt qdā īueniebanť negociātes quos uenia donauit. Domiciāus remiſſa legis clodiæ punitiōe.

Subſiciua

Subciſiua

Subſiciua:ī codicibus luculentorꝶ ſcriptorꝶ multiiugis mō ſubciſiua mō ſubſiciua ſcribi deprēdes: eadē tn̄ huius uerbi uis eſt & ſignificātia.nā ſubciſiua dicunť:q ſubciſā ſūt & q̄ſi ſubtracta a ſubcidēdo dicta q̄ſi relicta:qđ ſi ſubciſiua legeris a ſubſecādo īcliabiť:Pli.ī ꝓhemio.Na.hiſtoriæ & Au.Gellius ī nouiſſimo noctiū atticarꝶ ſubciſiua ſiue ſubciſiua tēpora dixerūt:q ſubducta ſubtractaq; ſūt & ueluti ſubciſa ſiue ſuſecta a rebus neceſſariis.eadē dictōe uſus eſt Cicero cū ait ī prīo de legibus.ſubciſiua q̄dā tēpora īcurrūt: q̄ ego perire nō patior.Itē paulopoſt.qn igiť iſta ipſa explicas ſubciſiuis ut ais tēporibꝫ & cōſcribis de iure ciuili ſubtilíꝫ q̄ cæteri. Apuleiꝫ ī ultīo de aſino aureo qđ ſbſiciuū,q̄uis iteratæ iā traditōi remāſiſſet: ubi ſubſiciuū poſuit pro reliquū.Idē ī eadē ſignificatōe dixit ī octauo. Ac me relictū ſolū ac ſubſiciuū cū faſtidio pleriq; ꝑteribāt.Itidē trāqllus ſubciſiua appellat porciūculas agrorꝶ q̄ſi ſubciſas relictas ue:quæ uelut reliqæ ī diuidēdis agris ſupfuerāt.talia domitiāus cōceſſit ueteribus poſſeſſoribus:q.ſ.illos agros prius poſſederāt:q̄ ueterāis diuiderenť.

Euerticulū

Idē apuleius ſcribit ī apologia pythagorā animaduertiſſe euerticulum:qđ genus retis ē:trahi a piſcatoribus iuxta metapontū ī littore Italiæ ſuæ:quā ſubſiciuā græciā fecerat ubi ſubſiciua græcia accipi uideť q̄ſi pro ſubſecta ſuciſaq; & ueluti ſecūdaria græcia:quæ eſt Italiæ portio:quā græci magnā græciā appellauerūt. Carptim:q̄ſi fruſtilatim & mēbratī.hoc eſt per fruſta & mēbra hic īde decerpta ſupererāt.

Vſucapere

Vſucapta:q̄ſi per uſus capionem uendicata:antiqtus iure ciuili cōſtitutū fuerat:ut res ſi mobilis erat anno ubiq; uno:ſi īmobilis biēnio tantū ī Italico ſolo uſu capereť.ne rerum dominia ī īcerto eſſent:mox Iuſtinianus conſtitutionē promulgauit:qua cautū eſt ut res qdem mobiles per triennium:īmobiles uero per longi temporis poſſeſſionē.ideſt īter præſentes decēnio:īter abſentes:xx.annis uſucapiātur: ſicut ſcribunt latiſſime iuriſconſulti:& a boetio ī cōmētariis topicorꝶ annotatū eſt. Fiſcales calūnias:calūniæ fiſcales dicunť:ex qbus dānatorꝶ bona ad fiſcū īperatoriū deuoluebanť. Ferebať:celebrabatur.

Vox domiciani memorabilis

Dictū Iuliani

Contra delatores

Prīceps q delatores nō caſtigat:uox hæc ī oībus prīcipū cubiculis ueſtibuliſq; ſcribenda eſt:uox aurea uox oī laudationis ꝑconio digna:eleganter olī & ſapienter dixit Iuliāus īperator ad delatorē coercendum:qs inocens eſſe poterit ſi accuſaſſe ſufficiet.Delatores ergo niſi caſtigentur:uel ob hoc qa īpuniti relīquuntur:ad accuſandum magis irritanť:ideo Domitianus delatores puniendos eſſe uolens ſignificare dicebat:delatores irritari prouocariq; ad delatōis offm̄:niſi a prīcipe caſtigenť.Nimirꝶ delatores ad uenena naſcunť:quorum atra ceu ſerpētiū līgua uibrat tabeſq; aī contrectata adurit.Nulla ſane peſtis peſtilentior:nulla perniciēs perniciſior ueneno delatorꝶ:q ubi prīcipum aures patulas īuenere:īfundūt uirus exitiale īnocētibus.uñ fit ut ꝑceps numero uir bonus probus īſons ex aula prīcipali elimineť atq; explodatur:dū principes nimium creduli totas aures repandunt peſtiferis delatoribus ſuſurronibuſq;:q uiroſis līguis uiperas imitātur. Quos īclyte Annibal non minus fugiendos cenſeo q̄ peſtes q̄ uenena q̄ mortes.

M.ANTO. Aꝑ ærariū pepēdiſſent:aut ī uacuo:ut de claudio dixit:pepēdiſſent:aut ābiguo cauſæ euentu ſuſpēſi toto qnquēnio ærarii rei fuiſſent. Diſcrimīe:īcōmodo:oīq; periculo liberauit. Nec repeti:iterum cogi. Intra annū:ītra anni ſpaciū. Qui cām nō teneret:q non uictor eēt:aut ad exitū nō ꝑdueeret.

Contra clodiã legẽ.P.Clodius tri.pl.quattuor tulit leges Aulo Gabino:&.L.Piſone cõſulibus in quibus hanc fuiſſe intelligi oportet. Succiſiua.i.agroꝝ ptes ſucciſas:hoc eſt diuidẽdis agris hinc inde ſubductas: ut menſura admetientibus magis quadraret:dicunť & ſucciſiua tpa neceſſariis horis ſubtracta. Pli.ſucciſiuis tpibus iſta curamus.Gellius Ea oĩa ſucciſiua:& ſubſecũdaria tpa. Carptim:hinc inde carpẽdo aliqd. Veteribus poſſeſſoribus:his q agros ĩpos ad id tps poſſederãt:prius dico q̃ diuiſi eẽnt. Vſucapta poſſeſſiõis cõtinuatiõe q̃ſita.Modeſtinus uſucapio ẽ inqt acqſitio uel adiecto dñii p cõtinuationẽ poſſeſſiõis tpis lege definiti. Fiſcales:ad fiſcũ impii attinẽtes. Calũnias:falſas delatiões aduerſus ciues ꝑ fiſco intentas.

manſit:& tñ aliquanto celerius ad ſæuiciam deſciuit quam ad cupiditatem.Diſcipulũ Paridis pantomimi pauperẽ ad huc: etiã tum maxime ægrum qď arte formaq; non abſimi lis magiſtro uidebať occidit.Item Hermogenẽ tarſenſem ꝑ pter quaſdam in hiſtoria figuras:librariis ẽt qui eam deſcri pſerant.crucifixis.Patremfamilias quod thracem myrmil loni parem numerario imparẽ dixerat detractũ e ſpectaculis in arenam canibus obiecit cũ hoc titulo : impie locutus parmularius.Complures ſenatores in his aliquot conſula res interemit:ex quibus Ciuicam Cerealẽ in ipſo aſiæ ꝑcõ ſulatu:Saluidienũ Orfitũ.Aciliũ Glabrionẽ exilio q̃ ſi mo litores nouarum rerum.Cæteros leuiſſima quęq; de cauſa:

PHI. Ad ſæuiciã: deſeruit deflexit ad crudelitatem priusq̃ ad auariciã. Diſcipulũ paridis.Exẽpla hæc ſunt ſæuitiæ in domitiano:qui ob nullã aliã cãm occidit diſcipulũ paridis hiſtriõis :niſi q; arte hiſtrionica & forma magr̃m repræſentabat. Propter quaſdã in hi.figu.obfiguratum ſcribẽdi genus & obliqua dicta:marciãus atq; fortunatianus ſcribũt dictũ eẽ in orõne figuratum: eũ aperte qd dicere ꝓhibet uerecundia pp obſcœna: & ſignificatõem alia at q; in tegumẽtis ueſtita mõſtrať. Eſt & obliquus ductus cũ metus impedit aliqd dicere libere : & p quoſdam cuniculos obiicienda monſtramus.Domitianus occidit hermogenem hiſtoricum pp figuratos in hiſtoria ductus & elocutiones:quæ trahi poſſe uidebanť in principis contumeliam.Plinius ſcripſit octo uolumina dubii ſermonis ſub Nerone nouiſſimis annis cum oẽ genus ſtudioꝝ paulo liberius & erectius periculoſum ſeruitus feciſſet.Figurate ut inquit Sidonius:uitam domumq; Conſtantini uideť uel pupugiſſe uel momordiſſe.qui palatinis foribus diſtichon hoc appendit:ſaturni aurea ſecla quis requirat:ſunt hæc gemma ſed neroniana: Tharſenſem:Ex tharſo oppido ciliciæ Perſius Iouis & danaes filius: tharſum condidiſſe memorať:ut ait amianus Marcellinus:uñ a Lucano tharſos perſea cognominať illo uerſu . Deſeriť tauriq; nemus perſeaq; tharſos. Qui eam deſcripſerant:hiſtoriam.ſ. hermogenis exſcripſerant. proprie.n. deſcribere & exſcribere eſt exempla transferre:quod pertinet ad librarios:cum ſcribere ad conditorẽ referatur.Vulgus perperam ſcriptores dicit quos librarios dicere deberet:cum ſcriptores ſint ipſi auctores cõditoreſq; librorum. Patremfamilias:ſenſus eſt Domitianus obiecit canibus laniandum quendam patrẽfamilias.quia in ſpectaculo gladiatorio.quod exhibebat princeps:dixerat thracem gladiatorem parem quidem eẽ myrmilloni aduerſus quem depugnabat: ſed muneratio imparem.i. editori ludorum Domitiano minime parem:tanq̃ ab eo uellet nollet digladiari cogereť.& ita hoc dicto niſus eſt taxare principem exhibitorem ſpectaculi gladiatorii . Nam munerarius ſignificat editorem exhibitoremq; muneris gladiatorii: cuius nomine domitianus ſignificabatur a patrefamilias : alibi docuimus myrmilloni gladiatori opponi thracem gladiatorem:quod indicat uel ille Auſonii uerſus:quis myrmiloni contendiť æqui manus thrax. In arenam:gladiatoria arena ſignificatur:in qua gladiatores depugnãt:unde & arenarii dicti. Cum hoc titulo:cum hac notatione iudicioq; ſupplicii. Impie locutus parmularius:uerbum hoc a Domitiano contumelioſe dictum eſt in patremfamilias obiectum:canibus lacerandum:nam parmularius nomen eſt gladiatoris a parmula dicti.eſt autem parmula breue ſcutum:de qua ait Oratius:ſenſi relicta non bene parmula.milites uelites ritu Romano parmam habebant tripedalem parmulis ſoliti ſunt miles pugnare:quarum uſum fertur ſuſtuliſſe.C.marius:Iphicrates peltam ꝑ parma militibus dedit:ex quo poſtea peltaſtæ pedites dicti.apud Quintilianum in.ii.hoc ſcriptum legimus huic ſententiæ accommodatum : alius percuntanti theodoreus an apolodoreus eſſet:ego inquit parmularius ſum:nec ſane potuit urbanius ex confeſſione in ſcitiæ ſuæ elabi. Ciuicam cerealem.Cor.Ta.meminit ſubinde cerealis:qui caſtra germanorum cœpit exciditq;. Acilius glabrionem:de hoc ait Iuuenalis:proximus eiuſdem ꝓperabat acilius æui.Acilio glabrioni qui apud thermopylas regem ſuperauit anthiochum.ſtatuam auream poſuit filius.Acilius glabrio:quæ prima omnium in italia fuit aurata ſtatua.auctores Liuius : Plinius & Amianus Marcellinus.hic quem interemit domitianus ex ea erat proſapia. Cæteros:ſcilicet interemit. Orfitum.Domicianus orfitum & ruffum paratarum contra ſe inſidiarum inſimulans in inſulam relegauit.apud philoſtratum Apollonius orſitum appellat uirum iuſtum & temperatum:cui obiiciebať q; ſuaſor impulſorq; neruæ fuiſſet ad impium occupandum:adiutum quoq; ab ipſo Apollonio ad res nouas molliendas calumniabantur:ex hoc ait Trãquillus orfitum fuiſſe domitiani iuſſu interemptum in exilio quaſi molitorem rerum nouarum. primo.n. fuit inſulari exilio mulctatus:mox ibidem interemptus ſicut & Acilius glabrio ob conſimilem ſuſpicionẽ.

Figuratus ductus
Obliquus ductus
Thraſum condidit p ſeus
Deſcribere
Exſcribere
Scriptores
Munerario impar
Thrax myrmilõi
parmularius
parmula
peltaſtæ
parmularius ſum
Statua glabrionis

M.AN. Magiſtro:ipſi paridi. Figuras:aliquos inter ſe ſermones Thracem retiarum. Myrmilloni:qui cum retiario pugnat. Munerario:gladiatori ad munus comparato:munus gladiatorium certamen dicit. Iuue.munera nunc edunt & uerſo pollice uulgi:quem libet cecidunt. Impie locutus parmularius: a parma parmula eſt atqꝫ inde recta uoce parmularius parmularum opifex:aut quemadmodum a ſcuto ſcutarius dicitur:ſic a parmula parmularius parmulæ geſtator:ut præteritæ militiæ atqꝫ eiuſdē obſcuræ & gregariæ breui titulo arguerit. Acilium glabrionem.Iu.properabat Acilius æuo.

Aeliū lamiā ob ſuſpicioſos qdē:ueꝝ & ueteres & innoxios iocos:qđ poſt adductam uxorē laudanti uocē ſuam heu taceo dixerat:quodqꝫ Tito hortanti ſe ad alterū matrimoniū reſponderat. καὶ σὺ γαμῆσαι θέλεις Saluum Cocceanum quod Othonis imperatoris patrui ſui diem natalē celebrauerat. Metium pōpoſianum quod hr̄e impatoriam geneſim uulgo ferebat:& qđ depictum orbē terræ in mēbranis:cōcioneſqꝫ regū ac ducū ex Tito Liuio circūferret:quodqꝫ ſeruis nomina Magonis & Hannibalis indidiſſet. Saluſtiū Lucullū britaniæ legatū:quod lanceas nouæ formæ appellari luculeas paſſus eſſet. Iunium ruſticum:quod peti Thraſeæ

Lamia

PHI. Aeliū lamiam:ꝑ huius ælii lamiæ necē dixit poeta ſatyricus : hoc nocuit lamiarū cedæ madēti. Aelioꝝ lamiaꝝ familiā: quæ fuit Romæ ſenatoria oriundā eſſe a lamo formiaꝝ tege:idonei ſcriptores ꝑdiderūt.In alia ſignificatione lamia dr̄ uoratrix pueroꝝ: a lama q̇ eſt uorago : & maledictū eſt in fœminas maleficas.Apud philoſtratum multa mentio eſt de lamia:quæ formoſiores adoleſcentulos deuorabat Quidam lamias dicūt eē laruas & lemures:quæ humanas carnes deſideranter affectant:Orati.neu pranſæ lamiæ uiuū puerū extrahat aluo:Apuleius in prīo de aſino aureo:at ille olore ſpurciſſimi humoris ꝑcuſſus:quo me lamiæ illæ īfecerāt aſpernat̃ In threnis hieremiæ accipit̃ lamia pro genere aīalis:cum ait:lamiæ nudauerūt māmam lacerauerūt catulos ſuos.In eſaia quoqꝫ ſcriptū ē.ibi cubauit lāia & īuenit ſibi requiem.Olim probus īperator exhibuit in ſpectaculo centū lamias. Adductā uxorē:ſupra dictū eſt Domicianū abduxiſſe ī matrimoniū domiciam lōginā ælio lamiæ nuptā. Laudāti:Domiciāo. Heu taceo:hoc uerbū dixit:ælius lamia dolēter & cū ſuſpirio:cū ſignificare uellet ſibi tacēdū eē & labellū digito cōpeſcēdū:cū libere quæri nō poſſet de Domiciāo:q ſibi adduxerat uxorē. Ad alterū matrimoniū:ut poſt adductā a domiciāo primā uxorē domiciā ducere uellet alterā. μὴ καὶ σὺ latine īterp̄tat̃:an & tu uxorē ducere uis:quo dicto ītelligi uoluit ælius lamia qđ & Titus quoqꝫ uellet adducere alterā ſibi uxorē: ſicut Domiciāus primā abduxerat.

Cocceanū

Saluū cocceanū:ſubītellige īteremit.fuit āt hic filius fratris othonis īpatoris quē otho iam moriturus admōuit:ne patruū ſuū othonē fuiſſe aut obliuiſceret̃ unq̄ aut nimiū meminiſſet.

Metiū pōpoſianū:ī Veſpaſiāi uita dictū ē:quēadmodū ſermo ꝑcrebuerat metiū pōpoſianū habere gēiturā īperatoriā:eūqꝫ quādoqꝫ regnaturū:unde a Veſpaſiāo cōſul factus eſt tali cauillo alludente.q̄ndoqꝫ memor erit tanti beneficii:ſed domiciāus lōge patri diſſimillimus pōpoſianū īteremit:ꝓpterea ꝙ in horoſcopo ſydereqꝫ natalitio īperatoria dignitas ei decreta eē uulgo dicebat̃:qcunqꝫ habuerint horoſcopū in prima parte arietis naſcentur reges duces exercituumqꝫ imperatores. Depictū orbē terræ:Pompoſiano exitiū cōcinauit ea res:quæ hoſtilio mancino conſulatū peperit:q ſitum carthaginis expugnationēqꝫ depictā ꝓponens in foro:& ipſe aſſiſtens populo ſpectanti ſingula enarrabat.qua comitate ꝓximis comiciis cōſulatum adeptus eſt.

tabula anaximandri de ſitu orbis

Anaximāder mileſius de ſitu orbis deſcriptā tabulam primus edidiſſe fert̃. Heccatheus uero codicē reliquiſſe ſitum orbis cōtinētem:ut tradit eratoſthenes.

Conciones regum

Cōtiones regū ac ducū.notiſſimū ē Liuiū in cōtētionibus ſupra quam narrari pōt:eloquētiſſimū apud quē maximi duces regeſqꝫ ꝓpe diuinitus cōcionant̃:qd.n.diuinius cōcionibus ſcipiōis & Annibalis:qd lucul ētius his quas apud eūdē & romani reges & externi ꝑceſſent.igit̃ cū pompoſianus conciones illas.i.oratiōes quæ apud Liuium & a regibus habent̃ & a ducibus aſſidue circūferret:ſuſpicionē Domitiano fecit tanq̄ regnū affectaret:ex quo fuit interemptus.

Noia ſeruis im peratoria

Noia magonis & Annibalis:hinc Domicianus pompoſianum metuēdū eē opinabat̃:ꝙ ſeruis imponeret noia nō ſeruilia ſed imperatoria:& eoꝝ maxime impatoꝝ:qui infeſtiſſimi fuerāt romano noī. magonem.n.& Annibalem fratres maximos pœnoꝝ duces:maximoſqꝫ romanoꝝ hoſtes fuiſſe nemo nō nouit.

Genua diruta a magone

Annotatu dignum eſt genuam liguriæ caput ab hoc magone Annibalis fratre dirutā fuiſſe:mox ex edificatam a Lucretio:cui ob id Prorogatū fuit īperium:mago ex uulnere mortuus eſt:haud ꝓcul ſardinia Annibal ueneno in bithynia extinctus:ducum īperatorumqꝫ externorum haud dubie clariſſimus memoratiſſimuſqꝫ:Econtrario athenienſes decreto olī publico ſanxerūt:ne unq̄ ſeruis indere liceret noia harmodii & ariſtogytonis:qui libertatis recuperandæ gratia hippiam tyrannum interficere adorſi erāt: nefas enī ducebant noia libertati patriæ deuota ſeruili contagio pollui.

luculleum marmor

Saluſtium lucullum:repete interemit. Lucu lleas:a noīe ſuo:dicebat̃.n.Saluſtius lucullus.cæteꝝ.L.Lucullus ille romanoꝝ nitidiſſimus marmori lucullo nomen indidit admodum delectatus illo:qđ erat atri coloris. Peti thraſeæ & heluidii:de peto thraſea patauino & heluidio priſco tarentino:qui thraſeæ gener fuit:ſupra copioſe meminius.

Arulenus ruſticus

Iunius arulenus ruſticus q olim tri.pl.obtulit ſe propugnatorem peti thraſeæ:gener fuit heluidii : ſocerumqꝫ & ꝓſocerum

thraſeā non minus uero q̄ magno p̄conio extulit:appellauitq; ſanctiſſimos uiros:pp quod interfectus eſt a Domiciano.Scire aūt debes thraſeam ſæuitia Neronis afflictū:ut ante diximus:uenas ſecuiſſe:heluidiūq; quia thraſeæ gener erat italia pulſum exulaſſe:q mox reuerſus romā creatus p̄tor Veſpaſiani p̄cipatu libe re nimis ſniam dixit:utpote emulus ſoceri:imitatorq; catonū & brutoꝝ.ex ea dicēdi libertate: ut magnā Libertas gloriam:ita magnā cōtraxit offenſam:fuitq; a Domiciano morti dānatus.Vnde ait Cor.Taci. ſcribens de heluidii uita Iulii agricolæ ſoceri ſui.Mox noſtræ duxere heluidiū in carcerē manus.Idem aruleni ruſtici necem ſi Simia gnat his uerbis:nos maurici ruſticiq; niſus nos innocenti ſanguine ſenetio perfudit. aruleni ruſtici pericu ſtoicorum lum fouerat.M.regulus.eiuſq; morte adeo exultauit ut libro edito illū inſectatus: appellauerit ſimiā ſtoi- Vitelliana corum.adieceritq; uitelliana cicatrice ſtigmoſum.ideo autem hoc a.M.regulo dictū eſt:quia arulenus ru- cicatrice ſticus cum eſſet prætor miſſus a uitellio ſenatuq; legatus ad flauianos duces cōponendæ pacis cā:fuit uul- ſtigmoſus neratus a militibus turbulentis uiolato legati noīe:occiſoq; lictore.

M.AN. Eliū lamiā:Iu.Lamiaꝝ cede medenti. Abductā uxorē.ſ.Domitiā:quā illi adēptā Domitianus duxit uxorē. Laudanti:Domitiano. Heu taceo:quaſi ſtomachi indicium in domitianū dediſſet. Se:la- mia.καισυ̃γάμησαιθέλεῖσ:& tu uxorem ducere uis. Saluū cocceanū:occidit ſubaudi. Imperatoriā geneſim:ſyderalem in ortu poſituram ad impiū trahentem. Magonis & Annibalis:carthaginēſium ducū ro.q; noīs hoſtiū. Nouæ formæ:tū primū inuētæ. Luculleas:a ſuo noīe. Peti thraſeæ: a nerone occiſi.

& Heluidii priſci laudes edidiſſet:appellaretq; eos ſanctiſſi mos uiros: cuius criminis occaſione philoſophos oēs urbe italiaq; ſummouit.Occidit & Heluidiū filiū:quod quaſi ſcę nico exodio ſub perſona paridis & Oenones diuortiū ſuum cum uxore tractaſſet.Flauium ſabinū alterū e patruelibus quod eum comitioꝝ conſularium die deſtinatum perperā præco non conſulē ad populū: ſed impatorem p̄nūciaſſet. Verum aliquāto poſt ciuilis belli uictoriā ſæuior pleroſq; partis aduerſæ:dudum etiā latentes conſcios in inueſtigato

PHI. Philoſophos urbe ſum mouit. Euſebius in chronicis ait domitianum philoſophos & ma Philoſophi thematicos bis urbe Roma per expulſi edictum expuliſſe.Gellius quoq; lib.xiiii.noctium atticarū ſic ſcri bit:philoſophi domitiano impe rante ſenatuſcōſulto eiecti:atque urbe & italia interdicti ſunt:qua tempeſtate epitectus quoq; phi- loſophus pp id ſenatuſconſultū nicopoli roma deceſſit:apud phi loſtratū mētio ſit de philoſophis eiectis a Domitiano:qui habitu mutato partim in hiſpaniam partim in lybiæ ſcythiæ ue deſerta confuge- runt.Quidam ēt uiuendi rōne mutata ſcelerum conſiliarios ſeſe illi adiunxerūt.Ex quo demetrius philo Dictū de- ſophus expulſus inſtituta cum apollonio ſermocinatione dolenter dixit & grauiter. Cicadis licet impune metrii canere:nobis nec quidem mutire fas eſt. Heluidiū filium:ſanguinarius princeps nō cōtentus interfeciſſe Cicadis li- uiꝝ ſanctiſſimum heluidium patrem:occidit ēt filium ob rē friuolā & nugatoriā.Plinius neoteros hoc eſt cet canere iunior occiſo domitiano librum compoſuit de heluidii patris ultōe:qui cū ſibi fuerat amicitia accuſauitq; Fannia in ſenatu publicium certū ſenatorē:uirumq; p̄torium:a quo manus illatæ fuerāt heluidio.idem deflet lu- culenta epiſtola mortem fanniæ uxoris heluidii ex thraſea natæ:quæ bis maritū ſecuta eſt in exilium ter- tio ipſa pp maritū relegata:factuſq; reus fuit ſenectio q; de uita heluidii libros cōpoſuiſſet : ſicut ruſticus arulenus fuerat interfectus ob editas heluidii priſci & peti thraſeæ laudes.Cuius rei meminit Cor.Ta. his uerbis quæ ſubſcripſi.Legimus cū aruleno ruſtico petus thraſea herēnio ſenectioni priſcus heluidius lau- dati eēnt:capitale fuiſſe:neq; in ipſos mō auctores:ſed in libros quoq; eoꝝ ſeuitū.delegato triūuiri miniſte rio:ut monumēta clariſſimoꝝ ingenioꝝ in comitio ac foro urerent. Scenico exodio:cantico athelanico repete q̄ ſupra dicta ſunt de exodio. Sub p̄ſona Paridis & œnones:Nota eſt hiſtoria fabuloſa.Quēadmo dum paris inter paſtores educatus amauit œnonē:quā deinde facto diuortio deſeruit p̄fectus in græciam helenæ amore pellectus.In cebrenia troadis urbe paridis & œnones ſepulturā oſtēdi refert Strabo in.xiii. Sepultura Oenonē aūt dicūt alexādri paridis uxorē fuiſſe priuſq̄ helena raperet.apud Ouidiū extat epiſtola quā pa paridis & ridi ſcribit œnōe.Heluidius heluidii priſci filius athelāica fabula & exodio cōplexus erat argumētū de pa œnones ride & œnone:& quemadmodū inter illos factū foret diuortiū:exiſtimauit Domitianus ſub hoc uelamen to diuortium ſuum taxari ab heluidio:ex quo p̄uocatus hoīem interemit. ſupra aūt dictum eſt quemad- modum domitianus uxorem domitiā repudiauit:moxq; impatiens diuortii reduxit . Diuortiū aūt dictū Diuortiū eſt:uel a diuerſitate mentiū:uel quia in diuerſas partes eūt:qui diſtrahūt matrimōiū.In diuortio matrimo unde niiq; renunciatione cōprobata ſunt hæc uerba:res tuas tibi habeto:tuas res tibi agito.Ex hac diuortii for- Res tuas mula dixit plautina materfamilis:ualeas tibi:hēas res tuas reddas meas & apud apuleiū ait cupido ad pſy tibi habe- chen:cōfeſtim thoro meo diuorte tibiq; res tuas habeto. Ex putruelibus:Merito dixit Plinius:q; illa im- to maniſſima bellua:ita.n.domitianum appellat p̄pinquorum ſanguinem lambebat.Patrueles fratres dicti q Patrueles ex duobus fratribus p̄generant:ſicut ſorores patrueles nuncupant ex duobus & ipſe fratribus genitæ:au- ctor iuriſconſultus patrueles domitiani erant duo filii ex flauio ſabino patris fratre : ex his alterum patri cognominē interemit ex eo q; a præcone nō cōſul ſed imperator per errorem p̄nūciatus eſt apud populū. Philoſtratus refert interfectū fuiſſe a domitiano ſabinum cognatum:cuius uxorē noīe iuliā abduxerit ipſe

princeps:quæ erat ipſius neptis:unde parricidiũ inceſtũqꝫ iuxta cõmiſit. Perperam:non recte ꝙ errore magis q̃ dolo factũ uideri põt. Deſtinatũ:electũ conſulẽ deſignatũqꝫ. Ciuilis belli:quod inter flauianos & uitelianos geſtum eſt. Partis aduerſæ:uitelianæ factionis:magis.n.placet ut ciuile bellũ referat̃ ad uitelianos q̃ ad Antoniũ:ꝗ & ipſe ſicut ſupra dictũ eſt mouit ciuile bellũ:cũ foret præſes ſupioris germaniæ.

M.ANTO. Heluidii priſci:ꝗ Veſpaſiani prĩcipatu occiſus eſt. Sãctiſſimos uiros:ĩnocentes:miræ cõſtãtiæ cuius illi ſectæ fuerint Satyri carmẽ demõſtrat. Quale coronati inqt thraſea heluidiuſqꝫ bibebãt Brutorũ & Caſſii natalibus. Cuius criminis:ipſi ruſtico intentati. Philoſophos:philoſophiæ profeſſores ac ſtudioſos. Heluidiũ filium:ad patris dñiam ꝗ a domiciano fuerat occiſus. Scœnico exodio:ridiculæ fabulæ argumẽto. Paridis & œnones:ꝗa ob paridis pãtomimi amorẽ domiciã uxorẽ domicianus exegerat fuit œnõe paridis uxor:cũ q̃ poſt raptũ Helenæ diuortiũ fecit.ſtrabo ẽ auctor. Diuortiũ:diſſidiũ ſepationẽ. E patruelibus:e duobus Sabini patrui filiis. Deſtĩatũ:deſignatũ. Aduerſæ ꝑtis:Antõiãæ factionis.

nouo queſtionis genere diſtorſit immiſſo per obſcœna igne nõnullis & manus amputauit ſatiſqꝫ conſtat duo ſolos e notioribus uenia donatos tribunum laticlauum & cẽturionẽ: qui ſe quo facilius expertes culpæ oſtenderent impudicos probauerant:& ob id neque apud ducem:nec apud milites ullius momenti eſſe potuiſſe.

Item de ſæuitia & crudelitate eiuſdem.

ERat ãt nõ ſolũ magnæ:ſed & callidæ iopiatæqꝫ ſæuitiæ. Auctorẽ ſũmaꝝ pridie q̃ crucifigeret ĩ cubiculũ uocauit:aſſidere ĩ toro iuxta coegit ſecũ hilarẽqꝫ dimiſit:partibus ẽt de cœna dignatus ẽ. Aretinũ clęmẽtẽ cõſularẽ uiꝝ e familiaribus & emiſſariis ſuis capitis cõdẽnaturus in eadem uel ẽt in maiori grã habuit: quoad nouiſſime ſimul geſtãti cõſpecto delatore eius:uis inqt hũc neq̃ſſimũ ſeruũ cras audiamus & quo cõtentius abuteret̃ patientia hominũ nunq̃ triſtiorem ſententiã ſine ꝑfatione clæmentiæ ꝓnũciauit:ut nõ aliud iam certius atrocis exitus ſignũ eſſet q̃ principii lenitas. Quoſdã maieſtatis reos in curiã induxerat:& cũ ꝑdixiſſet expertũ ſe illa die quã carus ſenatui eſſet:facile perfecerat:ut ẽt more maiorũ puniendi condennarent̃:deinde atrocitate pœnæ conterritus ad leniẽdã inuidiã ĩterceſſit his uerbis:neqꝫ.n.ab re fuerit ipſa cognoſcere

PHI. Quæſtiõis:tormẽtorũ.

Titio ardens ĩmiſſus inguinibus

Immiſſio ꝑ obſcena igne apuleius ſcribit ſibi ĩ aſinũ reformato Titionẽ ardẽtẽ mediis ĩguinibus a fœmina ĩmiſſum: a q̃ ꝑnitie ſe euaſiſſe ait:cũ liqda fimo ſtrictiꝫ egeſta faciẽ atqꝫ oculos eius fœmiæ cõfedaſſet.ſeneca ĩter diros cruciatus enũerat carcerẽ & cruces & eculeos & uncũ : & adactũ ꝑ mediũ hominẽ:ꝗ per oẽs artus emergere ſtipidẽ:& diſtracta ĩ diuerſũ actis cruribꝰ mẽbra: & illã tũicã alimẽtis ignitũ:& illatã & ĩtextã nuſq̃ tñ mẽtionẽ facit huiꝰ ſupplicii quo ſeuiebat truculẽtus Dõiciãus:tãq̃ ipe extiterit ĩuẽtor talis cruciatus: Enotioribus:cognitioribus. Laticlauiũ ſenatorẽ:a latoclauo noĩe ĩcliato: ĩ uſu antiquorũ fuerũt mãtilia cocco clauata:ꝗbus in cõuiuio uſus eſt Alexãder Romãus: fuerũt & ueſtimenta auroclauata:ꝗbus olim interdixit tacitus ĩperator. Et ob id:ꝗ ſe ĩpudicum aſſerit ſatis probare uidet̃ ſe nullibi eſſe metuendũ:cũ ĩpudici & effeminati utpote ĩfames nullius momenti exiſtiment̃ ad res magnas capeſcẽdas moliẽdaſue. Auctorem ſummarũ:ratiocinatorẽ ſignificat:ꝗ ſummas accepti & expenſi in codice perſcribebat: quiqꝫ cõputo & calculo erat inſtructus tales facit mercurius in q̃rto ab Horoſcopo loco:ut inqt firmicus maternus in.iii.matheſeos. Aſſidere ĩ toro:hoc uidet̃ eẽ ſpecimẽ ĩterioris familiaritatis.Sed ex hoc & id genus aliis cõpluſculis planiſſime liquet ueꝝ id eſſe:qđ memorat Sidonius apollinaris:ꝗ ĩ primo epiſtolaꝝ refert cõſuetudinẽ regũ naturæ flãmaꝝ bene cõparari:q̃ ſicut Paulũ a ſe remota illuminãt:ita ſatis ſibi admota cõburũ. Verũ ego id de malorũ principũ cõſuetudine dici tantũ opinor.cũ familiaritas boni prĩcipis ſit tanto ſplẽdidior quanto fuerit ĩterior:tãto dulcior quanto proximior. Iuxta:prope. Partibus de cœna dignatus eſt:epulaꝝ partes miſit ad auctorẽ ſummaꝝ ex more:quo prĩcipes partibus ciboꝝ principaliũ de cœna miſſis cõuictorem honorabãt.ex hoc cõiectabãt illũ eẽ Domiciano cariſſimũ: cũ uiderẽt tã comiter tãqꝫ hoſpitaliter hominẽ accipi a prĩcipe:a quo mox crucifixus eſt.Itaqꝫ merito dicit̃ ſæuitia talis ĩopinata:ꝗs.n.opiaret̃ prĩcipem ſe uituꝝ eſſe cruciabiliter ĩ illũ quem tãta comitate proſequebat̃.Elegãter talis ſæuitia dicta ẽ cachinans a Mamertino:ꝗ ſcribit ĩ panegyrico ad Iulianũ.Quis neſcit alioꝝ imperatoꝝ hilarem diritatẽ cachinantemqꝫ ſæuitiã.a ꝗbus ĩgenita crudelitas figmẽto leticiæ tegebat̃.Plinius quoqꝫ ĩ panegyrico ad Traianũ luculenter inqt.Quod enim tam infidũ q̃ blandiciæ principũ illoꝝ:quibus tãta lenitas tãta fraus:ut facilius eſſet iratos q̃ propitios habere. Emiſſariis:internunciis conciliatoribuſqꝫ furtorum : hoc enim ſignificat emiſſarius ſicut ante dictum eſt. Simul geſtanti : in eodem geſtatorio iter facienti : & aretinus clæmens ſignificat̃:quidam codices habent guſtanti:ut intelligas aretinum clæmentem ſimul guſtaſſe intẽ

Auroclauata.

Cõſuetudo regũ flãmæ par

Sæuitia cachinãs.

Blãdiciæ principũ infidæ

taſſeque cum domiciano quod ſpecimen eſt beniuolentiæ & gratiæ interioris. Delatorem eius: accuſatorem arretini clæmentis. Inquit:domicianus arretino clæmenti. Hunc nequiſſimum ſeruum:ita delatorem clæmentis appellauit. Contemptius : cum maiori contemptione & deſpicatu. Quam principii lenitas.q̃do exordiebať leniter & clæmẽter:tunc timẽda erat ſentẽtia triſtior & atrocior:qa illud erat indiciũ ſceuitiæ blandientis. Maiorum: dictum eſt in Nerone: quemadmodum more maiorum collo in furcam coniecto:uirgis ad necem cedebantur. Maieſtatis:accuſatos crimine leſæ maieſtatis. Atrocitate pœnæ qua ceruix nudi hominis infertur furcæ:& corpus uirgis ad necem ceditur. Interceſſit:uetuit. Ab re:extra propoſitum.hæc duo opponuntur ex re & ab re.

M.AN. Nouo quæſtionis genere:nouo cruciatu. Immiſſo:& hæc torquẽdi ratio. Laticlauũ:patriciũ adoleſcentẽ. Impudicos:corruptos:corpore pathicos. Auctorẽ ſummaꝝ rationũ ſeu cõputorũ. Partibus de cœna:ex iis q̇ ipſi erãt appoſita qbuſdã dono miſſis:& qđ ad ordinẽ attinet.lu.& ipe ſumptã de margine cœnæ dixit. Emiſſariis:qd emiſſarii eẽnt pſpicue ſupra demõſtrauimus. Geſtãti:domicião:ſic in cæſare dictatore Tribũitia ſubſellia pteruehẽti:quũ hũc pteruectum quia in curru erat illum geſtatum intelligamus. Delatore:clæmentis ſcilicet. Hũc nequiſſimum ſeruum:clæmentem. Triſtiorem:ab effectu atrociorem. More maiorum:ut nudorum ceruix furcæ infereretur cæderetur corpus ad necem.

permittite patres cõſcripti a pietate ueſtra impetrari: quod ſcio me difficulter impetratum ut dãnatis liberum mortis arbitrium indulgeatis. Nam & parcetis oculis ueſtris & intelligent me omnes ſenatui interfuiſſe.

De rapinis & extorſionibus & aliis geſtis eius.

EXauſtis operũ ac numerum indenſis ſtipẽdioque quod adiecerat:tentauit quidem ad releuãdos caſtrenſes ſumptus militũ numerum diminuere : ſed cum obnoxium ſe barbaris per hoc animaduerteret: neque ſecius eo in explicandis oneribus omnibus habere nihil pẽſi habuit quin predaretur omni modo bona uirorũ ac mortuorum uſque quaque quolibet & accuſatore & crimie corripiebantur. Satis erat obiici qualecunque factum dictum que aduerſus maieſtatem principis confiſcabantur alieniſſimæ hæreditates uel exiſtẽte uno qui diceret audiſſe ſe ex defuncto cum uiueret hæredem ſibi Cæſarem eſſe. Prẹter cæteros iudaicus fiſcus acerbiſſime actus eſt : ad quem deferebanť qui uelut profeſſi iudaicam intra urbem uiuerent uitã uel diſſimulata origine impoſita genti tributa non pepẽdiſſent. Interfuiſſe me adoleſcẽtulũ memini:quũ a procuratore frequẽtiſſimoq; cõſilio inſpiceretur nonagenarius ſenex

PHI. Permittite patres cõſcripti:uerba ſũt domiciãi: qbus clæmẽtiã lenitatẽq; p ſimulationẽ p̃ferebat. Difficulter impetraturũ:tanq̃ ſenatus omnio uellet ut maieſtatis rei atrocibꝫ pœnis punirenť. Parcetis oculis ueſtris: ne.ſ.uideř cogamini ſupplicia ex more maioꝝ irrogata dãnatis de maieſtate: cuius rei iſpectio horroris plẽa ẽ.nec libẽt oculis uſurpãda quoꝝ ſenſus accerrimus ẽ ſed q̃uis domiciãus diceret oculis ſenatoꝝ eẽ pcẽdũ.ne uiderẽt cruciatus moriẽtiũ: tamẽ ipſe ut pote crudeliſſimus libẽter ſpectabat cedes dãnatoꝝ: ut ita paſceret oculos ſanguine nobilitatis: Hic Cor.Tac.neronẽ antepoſuit Domiciano ueluti minus ſanguinariũ:q ſubtraxit oculos iuſſitq; ſcelera nõ ſpectauit:cũ ſub domiciano p̃cipua miſeriaꝝ pars eſſet uidere & aſpici : cũ denotandis tot hoĩum palloribus ſufficeret ſeuus ille domiciãi uultus & rubor:quo ſe cõtra pudorẽ muniebat. Libeꝝ mortis arbitriũ:ut eligat unuſq̄ſq; id genus mortis: quod exiſtimat eſſe mitius & lenius:ſicut & ſectio uenarũ. Senatui interfuiſſe:tanq̃ perſuaſeri ſenatoribus liberũ mortis arbitriũ eſſe idulgendũ maieſtatis reis. Exhauſtus:exinanitus:conſumpta materia. Munerũ:non tam donorũ:q̃ ſpectaculorũ.Stipẽdio qđ adiecerat: ſupra dictũ quemadmodũ domicianus addidit q̃rtũ ſtipẽdiũ militi aureos ternos. Caſtrẽſes ſumptus:ĩpenſas militares. Obnoxiũ ſe barbaris:princeps tueť maieſtatẽ ferro & copia militũ quorũ nũerus diminutus efficit ipm cõtẽptibilẽ apđ barbaros obnoxiũq; iniuriis hoſtilibus.milites.n.ut inqt Lucãus impatorem timẽdũ. Hereret:heſitaret & ĩcertus foret.Nihil pẽſi habuit:elocutio hiſtorica eſt & ſaluſtii peculiaris q̂ ſignificat floccipẽdeř:& nihil faceř. Corripiebanť:capiebanť iuadebanť a Domicião. Quolibet accuſatore:ĩdiſcriminati fides habebať unicuiq; uel calũniatori & criminatiõi ſiue uera ſiue falſa obiicerenť. Accuſat amianus marcellius cõſtãtiũ iperatorẽ:ꝙ aures tã patulas habuerit accuſatoribus:ut ſi qd dubiũ deferebať aut falſum:id ꝓ liqdo cõptoq; acciperet. ſufficiebat hoc ſolũ ꝙ qs uel ab ſarimico noiatus eẽt delatus ue. Exitiale pfecto hoc uitiũ ẽ:& ex aula boni prĩcipis eliminãdũ:ne boni & ĩſontes calũniis malorũ & ſontiũ circũueniãť.nãq; ut oli dixit Iuliãus: hoc pacto qs erit ĩnocẽs ſi ſolũmõ accuſaſſe ſufficiet. Obiici:ab accuſatore ꝓ crimie reo obiectari. Confiſcabanť:ad fiſcũ prĩcipis deriuabanť. Audiſſe ſe ex defuncto:ſenſus eſt ſi inuẽtus eẽt uel unus q diceret ego audiui ex hoc uel illo q mortuus ẽ q̃do uiuebat:ꝙ Cæſarẽ ſibi hæredẽ eẽ uolebat:ſine alia rõne pbatio

Ne ſint aures patule criminatoribus

ne ue tales hæreditates ad fiſcū deducebāť. Iudaicus fiſcus:tributū ſignificať qđ ex iudæis exactū ad prīcipis fiſcū deuoluebať. Ad quē:iudaicū fiſcū. Iudaicā uitā uiuerēt:eadē uectigalia fiſco ſoluebāt hi q̄ q̄uis iudæi nō eēnt:tamē ritu iudaico Romæ uiuebāt:iudaizabātq;.Martialis meminit huiꝰ acerbæ a iudæis exactiōis cū ait:Sed quæ de ſolymis uēit peruſtis dānatam mō mētulam tributis.Seuerus īperator iudæos fieri ſub graui pœna:uetuit itē ēt de chriſtianis ſanxit:tanq̄ iudaicā & chriſtianā ſectā nō ꝓbaret. Diſſimulata origine:multi reperiebanť q originē diſſimularēt:ſeq; iudæos īficiarenť:ut ita a tributo pendendo eēnt īmunes:tales domitiāus deferri uoluit ad iudaicū fiſcū. Gēti:iudaicæ. Non pependiſſent:nō ꝑſoluiſſent.

pēdere æs

diſpēſatores

Libripēdes

Pendere.n.ſignificat ſoluere:quia æs apud romanos appendebať:& ſtipēdiarii ſtipē pendebant.ab eo ſcribit Ennius:pœni ſtipēdia pendūt.Hinc diſpenſatores & libripēdes dicti:unde & īpendia inclinanť.

A procuratore.ſ.Cæſaris & fiſci imperatorii.aduocatū fiſci primus Adrianus inſtituit.

M.ANTO. Difficulter:q̄ſi nollet id ſibi cōceſſum iri. Barbaris:barbaroꝝ motibus. Neq; ſecius: haud minus. Hæreret:mēte & cogitatione. Crimine quolibet:tā uero q̄ falſo. Alieniſſimæ:nihil ad fiſcū attinentes. Fiſcus:tributū fiſco aſcriptū iudæoꝝ:q tū Romæ erant. Deferebanť:tanq̄ iudæoꝝ numero habēti uectigales delatoꝝ calūnia fiebant. Diſſimulata:celata. A procuratore:fiſci.

an circūſectus eſſet: Ab iuuenta minime ciuilis animi cōfidens etiam & tū uerbis:tum rebus immodicus. Cenidi patris cōcubinæ ex hiſtria reuerſa:oſculūq; ut aſſeuerat offerenti manum prębuit. Generū fratris indigne ferēs albatos

Recutiti

Appella

de circūciſione

PHI. An circūſectus:circūciſus:iudæi ex circūciſione dignoſcūť:qdā nonagēarius cum ſe iudæū eē negaret:īſpectus fuit a ꝓcuratore fiſci an foret circūciſus īde recutiti dicti.Mar. & recutitoꝝ fugis īguía iudæoꝝ.Perſius recutitaq; ſabbata palles.Sidonius quoq; ait:fert recutitoꝝ primordia iudæoꝝ ab Oratio iudæus appella dictus ē ob circūciſionē pelliculæ:q̄ ut inqt lactātius figura ē & typus ſignificās cordis circūciſionē:qm̄ ꝑs illa corpis q̄ circūcidiť hēt quādā ſimilitudinē cordis & ē pudēda:& nudandū eē pectus.i.apto & ſimplici corde oportere nos uiuere.ob hāc cām deus nudari eā iuſſit:ut hoc argumēto nos admōeret:ne īuolutum pectus haberemus.i.ne qđ pudēdū facinus īter cōſciētiæ ſecreta uelaremus.Nā illa carnis circūciſio ī iudæis niſi ſignificaret cordis circūciſionē:careret utiq; rōē:qa ſi deus id uellet ſic a principio formaſſet hoīem ut ꝑpuciū nō hr̄et.

Cultri lapidei

Circūcidebāť āt iudæi cultris lapideis:uñ ſcriptum ē ī Ioſue:fac tibi cultros lapideos & circūcide ſecūdo filios Iſrael.Scribit Herodotus ī.ii.ægyptios & calchos & ethiopas ꝑputia circūcidere:ait q; iudæos cōfiteri ſe ab ægyptiis didiciſſe circūciſionē.Sed utrū ægyptii ab æthiopibꝰ:an æthiopes ab ægyptiis didicerit circūcidere uirilia ſibi ait nō liq̄re.Strabo ī.xyi.auctor ē circūciſiōes a iudæis īſtitutas eſſe ex ſupſtitiōe.Cor.Ta.circūcidere inqt gēitalia īſtituere iudæi:ut diuerſitate noſcāť trāſgreſſi ī morē eoꝝ idē uſurpāt.Olī iudæi mouerūt bellū cōtra Adriā.qa utebāť mutilare gēitalia:adeo ꝑtiax ē ſupſtitio.

Q. circūcidantur

Obiter īſerēda uř qō ñ īdigna explicatu:cur Iu.mētionē faciēs de iudæis dixerit quoꝝ cophinus fenūq; ſuppellex.& altero itidē loco:cophīo fenoq; relictis.Nota ſūt mihi oīa illa q̄ a cōmētatoribus dñr:& q̄ a ꝓfeſſoribus in gymnaſiis lr̄atoriis referūť:ſed curioſitati minime faciūt ſatis:nam q̄uis ſenſus ſimplex & obuius uideať:tñ neſcio qd archanū ſubeſſe licet ſuſpicari diligētius ītroſpiciēti nō.n.ſine cā bis noīaſſe uideri pōt cophinū & fenū ī iudaica ſuppellectili.Fateorq; me ī alia nūc eē q̄ prius fuerī opiniōe:antea ſimpliciter exponebam id referēdū eē ad pauptías iudæoꝝ reculas tēuiſſimāq; ſuppellectilē q a domitiāo exhauſti acerbitate tributoꝝ:nihil aliud ī bōis retiebāt niſi cophinū & fenū friuola.ſ.& nugatoria.Nūc uero cophini nomē peculiari ſupſtitiōe iudaica ſciēter & nūcupatī uſurpatū eē a poeta nō ābiguo:cum legerī ap̄ duos ſcriptores idōeos.iudæis cophinū aſſignari ꝓpe peculiariter:nāq; dauid pſalmographus idēq; rex iſrahelitaꝝ ſic cecinit ī pſalmo.lxxx.αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν.i.māus eius ī cophío ſeruiuerūt. Sidōius quoq; apolliari ī.v.epi.nō īſcite dixit:Pharao īcedat cū diademate iſrahelitica cū cophío.Cur āt cophío ſpeciatī uterenť iā diu ē qđ q̄ro.Quod aūt legimus ap̄ Nicolaū de lyra īterp̄tē dauitici pſalterii tātiſp ſeq̄s dōec īuenero melius.ille enī enarrās locū ex pſalmo iā ꝑdictū expōit:iudæos id tp̄is quo ab ægyptiis duro famulatu ꝑmebāť coactos eē exportare ī cophio feces & ſtercora de ciuitatibus ægyptioꝝ:ex quo poſtea liberati a iugo ægiptiacæ ſeruitutis uideri pñt īſtituiſſe ut cophinū geſtarēt:ad ꝑpetuū huiuſce rei mōumētū:ſicut ēt fenū illis ī uſu fortaſſis erat pp paleaꝝ memoria.q̄s ad cōficiēdos lateres ab ægyptiis prīo accipe ſolebāt:mox ītercidēte pharaōe.coacti ſūt ipſimet colligere peleas fenū & ſtipulas ſine admīculo alieō:diſꝑſuſq; ē totus iudæoꝝ pp̄ľus ī oēm terrā ægypti ad colligēdas paleas.hiſtoria latiſſime explicať ī exodo & cōcinniter enarrať a Ioſopho ī ſecūdo antiqtatū & qm̄ hæc res ſuſpicioſa īdagīe tractať:qd uetat ſuſpicari iō cophinū a iudæis priuatī uſurpari:qa Moyſes ille cōditor legū maxīus ſeruatorq; gētis iudaicæ memoratiſſimus cū eēt īfantulus fuit a mr̄e expoſitus ī ripa nilotica īcluſus ī cophino iunceo ſiue fiſcella ſcirpea:quē filiā pharaōis ſublatū nutriuit adoptauitq; ī filii locū uocauitq; eū Moyſem:qđ līgua hebraica ſignificat ex aq̄ ſeruatū:ſed nō putēť hæc uelut dogmata ut inqt origīes a nobis eē ꝓlata ſed tractādi more reqrēdiq; diſcuſſa.Soleo.n.talia nō ut aſſerator ſed ut opīator excutere:iā ex hac nr̄a opinor curioſa obſeruatiōe lector.admōebiť.poetaꝝ ſenſa eē pēſitacius ī troſpiciēda:& mox eruditius enucleāda:atq; ꝓmēda:ſed iā ꝓgamus reliq̄:ne diutius q̄ par ē extra calcē decurrat Oratio. Ciuilis aī:ciuili moderatōe & politica

modeſtia prædíti ciuilitaté: quá græci πολιτικήν.uocant.Plato platonicuſq; Apuleius intelligi uolũt. ex numero uirtutũ:a qua uniuerſa ſpectent atq; diſcernant:q̃ fortunatum ſtatum faciet ciuitatis : cuius ptes ſunt legalis & iuridicialis medicina & exercitatio. Confidens:nomen eſt reprenſioni obnoxium.& hic accipit p improbo audarii & temerario:ſicut apud Terentiũ eſt paraſitus phormio hõ confidés. uñ & confidentia repreſibilis eſt:quo noíe temeritas & audacia ſignificat:pacuuius grádẽ atq; attrocẽ coercere confidétiá.Cicero p cecinna nec minus uiget inqt nec minus cõfidés:quá eſt ille Terétianus phormio. Immodicus:nõ ſeruás modũ nec temperamétũ:qua res cũ oés tũ principes maxime decet. Ex hiſtria : hiſtria a flumine hiſtro cognominata eſt:excurrit ut peníſula:tuditanus domuit hiſtros ſtatuáq; ob id ſibi poſuit: auctor Plinius. Manum p̃buit:ſignum in ciuilitatis ac inſolétiæ eſt p oſculo manum p̃bere: ſed inſolétius olim egit caligula:qui Pompeio porrexit ad oſculandum pedẽ. Generũ fratris: maritum Iuliæ titi filiæ.

Ciuilitas
Cõfidens
Cõfidétia
Hiſtria
Albani miniſtri

Albatos miniſtros:albis ueſtimétis ídutos & ob hoc elegátiores cultioreſue:q̃ priuato conueniret.albati epulo intererát:ut docet Cice.in oróne cõtra uatiniũ & ab oratio dictũ eſt.Ille repotia natales alioſq; dieꝝ feſtos albatus celebret.Refert uopiſcus ſenatores oés táta eẽ læticia elatos creato Tacito principe ut albati ſederent albaſq; hoſtias imolarent.ſcribit Plato in.xii.de legibus colorem album diis eſſe congruentem.

M.ANTO. Circũſectus:circũſectá & recutitá hr̃et métulá. Ciuilis:ſed ſupbus & elatus. Reuerſæ cænidi. Manum: p oſculo.Generum fratris:cui Iulia Titi filia nupſerat. Albatos miniſtros: albis credo ueſtibus cultos ac nitidos.q.Titi fratris fauore & impenſa id fieret.

& ipſum miniſtros hr̃e pclamauit:οὐκἄγαθον καλυκοίρανίῃ.

De elatione & uana gloria eiuſdem.

PRíncipatũ uero adeptus neq; in ſenatu iactare dubitauit & pr̃i ſe & fratri impiũ dediſſe illos ſibi reddidiſſe.neq; in reducenda poſt diuortiũ uxore dicere uocatá eá in puluinar ſuũ:acclamari ẽt in amphitheatro epulari die libenter audit dño & dñæ fœliciter: ſed & capitolino certamine cunctos ingẽti cõſenſu p̃cátes ut palfuriũ ſurá reſtitueret:pulſum olí ex ſenatu ac tũc de oratoribꝰ coronatũ:nullo rñſo dignatus tacere tantũmõ iuſſit uoce p̃conis.Pari arrogantia cũ procuratorũ ſuoꝝ noíe formalẽ dictaret epiſtolá ſic cœpit.Dominus & deus nr̃ ſic fieri iubet uñ inſtitutũ poſt hac ut ne ſcripto qdé ac ſermõe cuiuſquá appellaret aliter.Statuas ſibi in capitolio nõ niſi aureas & argẽteas poni pmiſit:ac ponderis:certi : Ianos arcuſq; cum quadrigis & inſignibus triũphoꝝ p regiões urbis tátos aut tot extruxit:ut cuidã græce iſcriptũ arcui ſit.Cõſulatus.vii x.cœpit:qđ ante eũ nemo:ex qbꝰ ſeptẽ medios cõtinuauit: oés aut pœne titulo tenus geſſit:nec quẽq̃ ultra calen.maii.

Nõ eſt bona multitudo imperatorum

PHI. οὐκἄγαθὸν.i.nõ ẽ bona multitudo imperatorũ. olim Dio.ſyracuſanus uerſum illũ homericũ retulit ex ſecũda iliados rapſodia.in quo hæc ſnĩa eſt. nõ poſſe bene regi rẽp.multoꝝ imperiis.& alius dixit non eẽ bonã Cæſaꝝ multitudinẽ : & caligula dicebat.unus ſit rex.unus dñs.

Rediddiſſe: tãq̃ debitũ reſtituiſſe.hoc aũt iõ dicebat: qa in bello ciuili Vitelliano. pr̃e & fratre abſentibus ipſe Romæ cuncta cõſeceret.& capitolium una cũ ſabío patruo uelut arcem occupauerat tandẽ p̃fligatis uitelliáis militibꝰ Cæſar eſt conſulatus: ex quo uidebat ipſe ipiũ dediſſe pr̃i Veſ. & fratri Tito. Vxore: domicia.

puluinar

In puluinar ſuũ:tanq̃ religioſũ & impatoriũ:eſt.n.puluinar dicatuꝫ diis:qđ & impatoribus tanq̃ diuis tribuit.Iu. fœda lupanaris tulit ad puluinar odorẽ. Dicere:repete nõ dubitauit. Epulari die:diem epularem uocat:quo epulũ populo dedit. Dño & do.fe.hæc ẽ acclamatio:q̃ populus p aſſentationẽ in epulo acclamauit domitiano tanq̃ dño:& uxori Domi.tanq̃ dñæ:q & auguſta fuit appellata:in hoc ualde diſſimilis fuit domitianus auguſto:q nomẽ dñi tanq̃ maledictũ ſemp exhorruit. Capitolino cer.ante dictũ eſt qnquẽnale certamẽ capitolino ioui inſtitutum fuiſſe a do. Reſtitueret.in priſtinũ ſenatoriá dignitatem reduceret. Palfurium:ur̃ hic eẽ ille palfurius:de quo ait iuuenalis.ſi qd palfurio ſi credimus armilato. Spar. meminit ſuræ: cuius ſuffragio Adrianus ad plenioré traiani amicitiá uenit ab eodẽ cõperit ſe adoptádũ eẽ a traiano. Tũc in certamine capitolino in quo certabat pſa oróne græce latineq; íter oratores. Nullo rñſo: ſpecimẽ maximæ arrogátiæ nihil rñdere:ex quo ſupbi dicti:q rñdere dedignant.Ci.ptim te ſupbũ eẽ qđ nihil rñdeas

domino & dominæ
palfurius ſura
Superbi

Formalẽ:ex formula:uñ & formularii dicti. Dñs & de.nr̃:ſcribit ſextus Au.qđ domitianus more Caligulæ dñm ſeſe deũq; dici coegit.Euſebi. in chronicis primus inqt domitianus dñm ſe & deũ appellari iuſſit:hinc illud a poeta aſſentatore dictum eſt edictum dñi deiq; nr̃i quo ſubſellia certiora fiũt. Aliter:q̃.ſ. noíe dñi & dei:tanq̃ uoces hoíum dare poſſint cœlum. Statuas:nõ niſi aureas: in hác ſnĩam ait Eutropius nullá ſibi niſi aureã & argenteã ſtatuá in capitolio paſſus eſt poni.regũ Romanoꝝ ſtatuas fuiſſe in capitolio poſitas teſtis eſt Plini.in.xxxiiii. Ianos arcuſq;:ſimulachra iani plurima a domitiano fuiſſe extructa ſignificat una cũ arcubus triũphalibus multiiugis.multos aũt ianos fuiſſe Romæ dicatos ſignat Oui.cum ait.cũ tot ſint iani cur ſtas ſacratus in uno.fuit ianus a numa rege dicatus digitis ita figuratis:ut trecẽtorũ

Formulari
dominus & deus
Statuæ regum in capitolio

quinquagintaqnq; dieꝝ nota.ꝑ ſignificationé anni tpi & æui ſe deũ indicaret. Per regio.urbis:q̃ ſũt.xiiii.
Tátos aut tot:alteꝝ ad magnitudiné alterũ ad numeꝝ eſt referédũ. Inſcriptũ arcui ſit:in nullo tranqlli codice:q̃uis curioſe ueſtigauerim íuenire potui hanc arcus inſcriptioné.Si licet indagine ſuſpicioſa cõiecta re:cõiectemus fuiſſe in arcu illo íſcriptũ notatũq; nũeꝝ eoꝝ arcuũ & ianoꝝ:quos extruxerat Domitiãus.
Septé decé:Papinius in quarto ſiluaꝝ ſeptimũdecimũ Domitiani cõſulatũ adorat illo carmine. læta bis Othonis accedit purpura faſtis. Cõtinuauit:Contra legẽ annalé:q̃ uetat intra decé annos eũdé capi magiſtratum. Titulo tenus:ut cõſul tantum mõ diceret citra adminiſtrationem conſulatus.
M.AN. ουκἀγάθον κολυκοιράνιη:nõ bonum regnũ pluribus cõe. Impium dediſſe:quia.ſ.in Vitelianos cũ patruo Sabino íſurrexiſſet:uñ illa Martialis aſſentatio.Aſſeruit poſſeſſa malis pallatia regnis.Prima ſuo geſſit ꝑ ioue bella puer:ſed Tacitus uerius oía exequit. Epulari die:quo datum eſt populo epulũ Papinius. Vna ueſcimur oĩs ordo méſa. Parui:fœmina plæbs:eques:ſenatus:& mox Paulo.Iá qſqs is eſt inops beatus.cõuiuá ducis eé gloriat. Dño & dñæ:quá appellationé Auguſtus in primis auerſabat.Euſeb. domitianus ait ſe dñm & deum appellari iuſſit.Mar.Edictũ dñi deiq; nrĩ. Palfuriũ:Iu.Ná ſi palfurio credimus armillato. Pulſum ſenatu:ſenatorio ordine eiectũ. Ac ponderis certi:ſed céteni libentius legeri. Papi.de ſtatua domitião dicáda:Da capitolinis æternũ ſedibꝫ auꝫ.Quo niteát ſacri céteno põdere uultus Iános:ad ædificii rõné alluſit:de iani téplo in auguſto diximus. Cõſulatus ſep. decies ſepties cõſul fuit.

plures ad idus uſq; ianuarías.Poſt aũt duos triumphos germani cognomine aſſumpto ſeptembré méſem & octobrem ex appellatióibus ſuis Germanicum Domicianumq; tráſnominauít:quod altero ſuſcepiſſet imperiũ:altero natus eſſet.

De coniuratione contra eum facta:& ſuſpitione mortis quam habebat.

PEr hæc terribilis cũctis & íuiſus tãdé oppreſſus ẽ amicoꝝ libertorumq; intimoꝝ cõſpiratõe ſimul & uxoris:annũ diemq; ultimũ uitæ iápridé ſuſpectũ habebat:hora ẽt necnõ & genus mortis. Adoleſcẽtulo chaldæi cuncta prædixerãt. Pater quoq; ſup cœnam quandam fungis abſtinenté palam irriſerat:ut ignarum ſortis ſuę: qđ nõ ferrũ potius temerit. Quare pauidus ſemp atq; anxius minimis ẽt ſuſpitióibus præter modum commouebatur. ut edicti de excidédis uineis ꝓpoſiti gratiá facer̃ nõ alía magis re cõpulſus credat:q̃ qđ ſparſi libelli cũ his uerſibus erant. κηνμὲφάγησεπὶ ῥίζον δπῶσετικἄρποφορισῶ ὅσσοῦ ἐπισπεῖσταί κἄρισταρι θυομένῳ.Eadem formidine oblatum a ſenatu

PHI. Plures.ſ.cõſulatus. Poſt duos triumphos.alterũ de cattis alteꝝ de dacis. Germanici cognomine aſſumpto: germanicũ dictum eé domitianum a germanis deuictis nõ pauci teſtant:iter quos ait Siluius in.iii. punicorũ. At tu tráſcendens germanice facta tuoꝝ.& papinius in.iiii. filuarum.pua loquor nec dum æquo tuos germanice uultus.Item Cæſaris inſignéq; apit germáicus annum.traianũ quoq; germáici nomen accepiſſe teſtat plinius í panegyrico. Germanicum Domitianũq;:macrobius in.i. ſaturnalium ſic refert.menſis ſeptember principalem ſui nois retinet appellationem:quem germanici appellatiõe:octobré uero ſuo noíe domitianus inuaſerat:ſed ubi in fauſtũ uocabulum ex oí ære uel ſaxo placuit eradi: menſes quoq; uſurpatiõe tyránicæ appellatiõis exuti ſunt. ob hoc dixit martia: Domitianum annis autumnos accõmodare:cũ Septéber & october menſes ſint autũnales gbus ipſe nomé germanici & Domitiani impoſuit.Idem germanicas.Cal.appellat Septébres. Altero:ſeptembre. Altero: octobre:ut.n.ante dictum eſt natus eſt domitianus.xxiiii.de menſis octobris cũ aũt hoc nomé domitiáus conſtet decem lrĩs feſtiuiter & adulatõe dixit martia.ſutilis aptet decies roſa crinibus:ut ſit q poſuit ſacre nobile gentis opus quo dicto ſignificat domitianus ſicuti ſequentibus uerſibus ſignat germanicus:qđ nomen & ipſum cõſtat decem lrĩs:nũc bis gna mihi dabaſia:fiat:ut illud nomen ab odryſio qđ deus orbe tulit. Amicoꝝ. Cõſpiratõe:eutro.& oroſius ſcribũt domitianum íterfectũ fuiſſe in palatio ſuoꝝ cõiuratõe.

Germanicus dictus

September germáicus October domitiáus & domitia germanicus

Simul & uxoris:Sextus aure.refert aſcitá eé í cõſilio cõiuratoꝝ domitiá uxoré tyráni domitiani ob amoré paridis hiſtriõis. Adoleſcẽtulo:domitiano. Chaldæi:genethliaci & ſciétiæ ſyderalis periti:uulgus auctore gellio:quos gétilitio uocabulo chaldæos dicere oportet:mathematicos dicit.ſunt aũt chaldæi í babilonia philoſophi & aſtrologiæ ſciétiſſimi:q ex diuturna obſeruatõe ſydeꝝ ſciam putant effeciſſe: ut p̄dici poſſet.qd cuiq; uentuꝝ.& ex quo qſq; fato natus eſſet:chaldæoꝝ aſtronomicoꝝ gña multa ſũt. ná qdam orcheni dicunt:qdã borſipeni:de chaldæis Strabo í.xvi.mar.Tul.í.i.de diui.au. gel.in.xiii. multa memoria ꝓdiderũt:ſed diodorus in.iii.bibliotheces latiſſime explicauit dogmata chaldæoꝝ: quos aſtrologiæ ultra cæteros fuiſſe peritos memorat:eoſq; p̄dicere futura ita euidéter:ut miꝝ & ſupra hoíum ígenia eé credat: Iuuenalis chaldæis ſed maior erit fiducia.Pli.ſcribés de ortu & occaſu ſyderũ í octauodecimo chaldæá ſectá í multis ſectat. Sup cœná:í cœna ítercœnádũ. Fũgis abſtinété:tanq̃ cibo mortifero:fungoꝝ numeroſa ſunt gña:íter quos ſuilli numerant ueneris accommodatiſſimi:q olim familias íteremere & tota con

Chaldæi

Chaldæa ſecta

Suilli

uiuiá & aneũ ſerenũ ꝑfectũ nerõis uigilũ & tribũos & Cẽturiões noxii ſunt fungi q in coquẽdo duriões fi- unt.ĩnocentiores q uitro adito ꝑcoquunť.tutiores fient cũ carne cocti:aut cũ pediculo piri.ꝓſunt & pira cõfeſti ſũpta.debellat eos & aceti natura:q ipſis cõtraria é. Ignaꝝ ſortis ſuæ:neſcia mẽs hoĩum fati ſortiſq; futuræ:tanq̃ uis fati:q̃ ĩeffugibilis é:traheret dõitianũ ad morté biothanatá hoc é uiolẽtá & ferro ĩferẽdá. — *fungi* — *Vt fungi fiant tutiořs*

Edicti gr̃am facere:ſupra dcm̃ é dõitianũ edixiſſe.neq; ĩ italia nouas uites págeret.ĩ ꝓuĩciis uieta ſuccide renť.ſed exeq ré nõ ꝑſeuerauit:& huius edicti p réiſſioné gr̃am fecit cõpulſus libellis:q rõæ ſparſi fuerát cũ his uerſibus græcis. κὴν μὲ φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν ὁμῶς ἔτι καρποφορήσω ὅσσον ἐπισπεῖσαι καισά- ρι θυομένῳ.quoꝝ hoc eſt ĩterp̃tamẽtũ:ſic.n.loqť uitis uľ ſi me ad radicẽ comederis: tm̃ tñ uini ꝓducam q̃tum ĩmolando Cæſari poſſit infundi:ſunt auté uerſiculi ab eueno conditi:quos ita emulatus eſt Ouidius in.i.faſtorum.Rode caper uitem tamen hic cum ſtabis ad aras.in tua quod ſpargi cornua poſſit erit.ſed feſtiuiter immutata dictio eſt in libellis Romæ ſparſis:nam pro trago hoc eſt capro non inconcinniter Cæſaris nomen ſubſtitutum fuit ut ita Domitianus taxaretur:qui per hos uerſiculos neci deſtinabatur uelut uictima.inter cuius cornua uinum fundi ſolebat in immolatione. — *Rode cap uitem*

M.AN. Germáĩcũ domitianũq;:qď Germáĩcus ſit domi.cognoĩatus ꝑter Trangllũ:Iu.carmen demonſtrat:& ĩ ſcripto radiat Germáĩcus auro.Papinius:An te palladiæ talé germáĩcæ nobis:de tráſnoĩatiõe menſium Euſe.duo ingt mẽſes aliter appellati Septẽber Germa.& October domi.Mar.Au.æſtates & domi. autũnos. Altero:ſeptẽbri ſuſcepiſſet imperiũ. Altero:octobri naſci contigiſſet:ná.xi.calé.nouembris eſt natus. Vxoris:domitiæ. Adoleſcentulo:domitiano. Caldæi:mathematici aſtrorum periti.

nouum & excogitatum honoré q̃q̃ oĩum talium appetentiſſimus recuſauit:decretum erat ut quotiens gereret conſulatum equites Roma.q̃bus ſors obtigiſſet trabeati:& cũ haſtis militaribus præcederent eum inter lectores apparitoreſq;. Tempore quoq; ſuſpecti periculi appropinquãte ſollicior in dies.porticuum in quibus ſpartiari cõſueuerat parietes phengite lapide diſtinxit:e cuius ſplẽdore p imagies qcqd a tergo fieret:ꝓuideret.Et nec niſi ſecreto atq; ſolus pleraſq; cuſtodias receptis ꝓdẽ in manu cathenis audiebat: utq; domeſticis ꝑſuaderet:ne bono q̃dẽ exemplo audẽdam eſſe patroni necé:Epaphroditũ a libellis capitali pœna cõdemnauit:qď poſt deſtitutioné Nero in adipiſcenda morte manu eius adiutus exiſtimabatur.

De patruele p e occiſo & q̃buſdã ꝓdigiis mortis eius.

DEniq; Flauium clæmentem patruelem ſuum contemptiſſimæ inertiæ:cuius filios etiam nunc paruulos ſucceſſores palam deſtinauerat: & abolito priore nomine alterum Veſpaſianum appellari iuſſerat:alterum Domitianum:repente ex tenuiſſima ſuſpitione tantum non ipſo eius conſulatu interemit: quo maxime facto maturauit ſibi exitum.Cõtinuis octo mẽſibus tot fulgura fcã nũciataq; ſũt:ut exclamauerit:feriat iã quẽ uolet.

PHI. Nouũ & excogitatũ honoré: qs foret hic nouus honor inibiſtatim declarat ut.ſ. equites trabeati.i.ueſte trabea ĩduti ꝑcederét domitianũ cõſultũ gerẽté ſed ex formidine q̃ agitabať húc honoré ſibi decretũ recuſauit:cũ aliogn foret appetentiſſimus nouoꝝ honoꝝ. Quibus ſors obtigiſſet:ſortitioné id munus obeũdũ eueniſſet. Cũ haſtis more armigeroꝝ:q cũ lancea ibant tales erãt armigeri Alexãdri. Suſpecti ꝑiculi:ꝑiculũ de morte domitiãi ſignificať.qď ipſe ſuſpectũ habebat utpote a caldæis añ ꝑdictũ.

Sollicitior in dies:quotidie magis.magniſq; ſollicitus & anxius.

Phengite lapide:ſcribit Plinius ĩ.xxxvi.repertum eſſe lapidem in cappadocia Nerõis prĩcipatu duritia marmoris candidũ atq; tráſlucẽtem:q ex argẽto phẽgites appellatus eſt.φεγγῶ.n.apud græcos ſignificat illumino:& φέγγος.lumẽ uñ phengites lumioſus dictus.hoc lapite cõſtruxerat nero ædẽ fortũæ:quá aurea domo cõplexus eſt.quare etiam foribus opertis interdiu claritas diurna erat:haud alio quá ſpeculari modo:tanquam incluſa luce non tranſmiſſa.Domitianus diſtrinxerat uariegaueratq; phengite lapide de parietes porticuum:& ambulationum:ut ex eius ſplendore tranſlucido uideret:quid fieret a tergo:ne ex inſidiis incautus opprimi poſſet. Pleraſq; cuſtodias:in notis ſeruii annotauimus & in ſuperioribus explicatum eſt cuſtodias dici carcerarios & eos:qui cuſtodia carceris cõtinentur. in quo ſignificatu hic accipitur. Cathenis:cuſtodiaꝝ ſcilicet quibus inditæ erant cathenæ:ſicut uinculatis nexiſq; innecti ſolent. Patroni necem:ne liberti in patroni cædem conſpirarent:præſagibat.n.ſe manibus libertoꝝ perituꝝ. Epaphroditum a libellis:in nerone dictum eſt:quemadmodum epaphroditus libertus neronis:q libellis erat præpoſitus:iuuit patronum neronem iugulo ferꝝ adhibere ſeq; confodere:hunc pœna capitis condemnauit domitianus ob hoc ſolum:q; patronum neronem adiuuiſſe exiſtimabať in morte ſibi conſciſcenda:ut hoc exemplo cauerent reliqui abſtinere a nece patroni. Poſt deſtitutionem:cum Nero ab omnibus fuiſſet deſtitutus deſertuſque. Manu eius: ſcilicet epaphroditi liberti: a quo horti epa-

phengites lapis

cuſtodiæ

phroditani noiati:quorum meminit frontinus in.i.de aquæductibus. Patruelem ſuũ:ante dictum eſt patrueles fratres dici ex duobus fratribus ꝓgenitos.hic filius fuerat flauii Sabini fratris Veſpaſiani. Contentiſſime: deſpicatiſſime. Abolito priore noie:cum nollet a noibus ĩpoſitiuis filios patruelis ſui amplius appellari ſe alteꝝ noie pr̃is alteꝝ ſuo. Tãtum non:ſenſus eſt.Domitianus ĩteremit flauiũ patruelem ſine ulla contatione:hoc ſolũ obſeruãs ne in cõſulatu eius ĩterimeret.alii codices hñt tm̃modo ut ita coniungas ex tenuiſſima ſuſpitione tm̃modo domitianũ ĩteremiſſe patruelem adhuc conſulatum gerentẽ ut ita delictũ domitiãi fiat atrocius ex dignitate patruelis occiſi.magis placet legas tantũnũ:& exponas uel ẽt:in ipſo cõſulatu fuiſſe ĩteremptũ a domitião patruelẽ:tanq̃ ꝓcraſtinare nõ potuerit differreq; cædem:dõec ille abiret ↄſulatu.ſup hac ꝑticl'a tm̃nũ alibi ſatis ml'ta. Feriat iã quẽ uo.fulmia diurna Ioui attributa ſũt nocturna ſũmão cũ crebra fulmia fierẽt exclamauit dõi.feriat iuppiter ſuo telo.iã quẽ uolet:q̃ſi diceret ẽt ſi me ꝑcutere uoluerit:ſed ut ĩqt uteriſſime Lucre.iouis telũ ꝑ ſæpe nocẽtes ꝑterit exaniatq; ĩdignos inq; merẽtes.

Fulmia diurna ioui

Nocturna ſummano

M.AN. Quibꝰ ſors obtigiſſet:q id munus ſortiti eẽnt. Trabeati:trabea ueſte culti:de trabea & eqtibꝰ trabeatis ſemel atq; iteꝝ ſupra. Phẽgite:pli.Nerõe prĩcipe reꝑtus eſt ĩ cappadocia lapis duritia marmoris cãdidus atq; trãſlucẽs ẽt qua ꝑte fuluæ ĩciderãt uenæ ex argumẽto phẽgites appellatus. Pleraſq; cuſtodias: plures ĩ cuſtodia poſitos. Receptis cathẽis eoꝝ.ſ.q cãm & uĩculis & cathẽis dicebãt ne qd illi ĩ ſe moliri poſſẽt. Ne bo.qdẽ exẽplo q.d.ne patrono qdẽ iubẽte. A libellis:ac ſi a mãu ſi a pedibus dixiſſet. Manu eius:epaphroditi. Cõtẽptiſſime:deſpectiſſime. Ex tẽuiſſima ſuſpitõe:q ea fuerit nõ dicit ſed forte qa domicilla ſororis eius filia xp̃ianũ nomẽ recepat:& ob id a ſe relegata aliẽati a priſtĩo ĩ domitianũ ſtudio pr̃is ſuſpitionem iniecerat. Tantũ nõ in ipſo cõſulatu,q.d.ſtatĩ quod conſulatu abiit. Feriat:Iuppiter.

Tactum de cœlo capitoliũ tẽplumq; flauiæ gentis.Item domus palatinæ & cubiculũ ipſius:atq; etiam e baſi ſtatuæ triumphalis titulus excuſſus ui procellæ in monumentũ proximum decidit. Arbor quæ priuato adhuc Veſpaſião euerſa ſurrexerat.tunc rurſus repente corruit:præneſtina fortuna toto imperii ſpacio annum nouũ lætam eandemq; ſemp ſortem dare aſſueta:extremo triſtiſſimam reddidit : nec ſine ſanguinis mẽtione.Mineruam q̃ ſuperſtitioſe colebat:ſomniauit excedere ſacrario:negantemq; ultra ſe tueri eum poſſe qđ exarmata eſſet a Ioue.Nulla tamẽ re ꝑinde motus ẽ q̃ reſponſo caſuq; Aſceletarionis mathematici. Hunc delatũ nec inficiantẽ iactaſſe ſe quæ prouidiſſet ex arte: ſciſcitatus eſt quis ipſum maneret exitus & affirmantẽ fore ut breui laceraretur a canibus:ĩterfici quidem ſine mora.Sed ad coarguẽdam temeritatem artis ſepeliri quoq; accuratiſſime imperauit:quod cum fierer euenit ut repẽtina tempeſtate deiecto funere ſemiuſtum cadauer diſcerperẽt canes:idq; ei cœnanti a Mimmo Latino:q ꝓ̨teriens forte animaduerterat

PHI. Tactũ:fulmie ꝑcuſſũ.fulmiatio ãt capitolii & tẽpli flauiæ gẽtis portẽdebat exitiũ domitiano a quo utrunq; fuerat ex ædificatũ. Domus pa.ædes ĩpatoriæ. Et cubiculum ipſius.ſ.tactũ de cœlo ẽ. E baſi:tituli ferme ĩ baſibus ſtatuaꝝ ĩſcribũť obiter annotãdũ baſes quoq; latiæ dici ſuſtẽtacula uaſoꝝ:qbus uulgo utimur ĩ mẽſa:ſicut ẽt uernacl'a nr̃a lĩgua appellitanť.iabolẽus iuriſcõſultus ait:cui corynthia uaſa legata eẽnt:& baſes huic quoq; eorũ uaſoꝝ collocãdoꝝ cã paratas deberi trebatiũ rñdiſſe. Titulus ex.cũ tituli ſoleãt ſcribi ĩ baſibus ſtatuaꝝ.fulmĩe excuſſus eiectuſq; titulus ẽ ex ĩpa baſi ſtatuæ domi.triũphalis:q turbĩe & tẽpeſtatis uehemẽtia decidens ĩ ꝓximũ ſepl'choꝝ fecit omẽ mortis ĩpi prĩcipi. Vi ꝑ.repẽtini flatus ſi late ſiccã ruperit nubẽ ꝓcellã gignũt: q̃ uocať a græcis ecnephias. Apu. ĩ coſmographia ait ꝓcellã fieri q̃ a græcis ꝓ̃ſter dr̃:cum maiore ui torti ſunt ſpũs exploſi de hiatibus terræ. pli.i.xviii.refert tempeſtatũ noie grandĩes & ꝓcellas ĩtelligi:& hæc ab horridis ſyderibus exire ueluti ab arcturo oriõe ædis:a ꝓcella ꝓcelloſus ĩclinať. Arbor euerſa ſur.cupſſum ſignificat:q̃ cõſpicua altitudĩe cũ repẽte ꝓcidiſſet poſtera die eodẽ ueſtigio reſurrexit ꝓcera & late uireſcẽs q̃ ſicut Veſpa.admodũ iuuẽi claritudinẽ ĩperiũq; portẽderat:ita nũc iteꝝ corruẽs ĩfortuniũ ruinãq; domi.denũciauit. Præſtĩa.f.ꝑneſte q̃ ciuitas ẽ latii fortũa religioſe colebať:ex quo carneadẽ clitomachus ſcribit dicere ſolitũ nuſq̃ ſe fortũatiorẽ: quã ꝑneſte uidiſſe fortunã.de ĩuentõe ſortiũ ꝑneſtĩaꝝ ſcribit Cice.ĩ ſecũdo de dĩnatõe.hĩc ſilius.ſacriſq; dicatum fortũæ ꝑneſtæ iugis:ſenſus eſt.cũ domitianus ꝑ totũ ĩpii ſui tp̃s accepiſſet ſortes a fortuna ꝑneſtĩa fœlicitatẽ ſignificantes:extrẽo anno ſortẽ triſtiſſimã accepit:qua mẽtio ſanguĩs futuri cõtinebať. Annum nouũ:oui.de age frigoribus q̃re nouus ĩcipit annus.ſcribit Se.ſe anno nouo auſpicari ſolitũ legere ſcribere aliqd:ut ita totus annus fœliciter iret. Quam ſuperſtitioſe colebat Qui.numen mĩeruæ familiare domi. fuiſſe refert.ante dictum eſt ex auctoritate philoſtrati quemadmodum filius palladis domi.dicebatur.unde & martia.aſſentans domi.ſic luſit.pallada prætereo res agit illa tuas. Sacrario : in quo ab ipſo religioſe colebatur. Exarmata : deſpoliata armis : quibus eum hactenus tutata fuiſſet arma autem palladi hæc aſſignant clypeum & acute cuſpidis haſtam. Dant Galeam capiti:defenditur egide pectus : martialis cly-

Baſes uaſorum

procella

preſter

ꝓcelloſus

fortũa ꝑneſte fortũata

Annus nouus

Filius palladis

Arma palladis

Cur clypeꝰ

peum hinc palladi datū ait:ſapiētia qđ regat orbē uel rōnis opē:qđ ſpumea ꝑlia poſcāt.haſta ēt uibrās pene trabile mōſtrat acumē:danť ēt fulmia mieruæ:lāpridius exermatas feras uocat feritate poſita.ꝑ māſuetari os māſuefactas:q & cicures a luculētis ſcriptoribus noiať. Perīde:tātū. Quā:quātū. Delatū:a delatore noiatū accuſatūq́. Nec īficiātē:nec negātē.īficiari.n.& ire īficias negare eſt:unde & ſtatus īficialis ab ora-toribus dictus:quo reus utiť per īficiationē.fortiſſima.n.tuēdi ſe ratio eſt:ſi quod obiiciťut inqt Quin.ne gari pōt. Iactaſſe:ꝑ quādā qſi gloriationē uulgo oſtētaſſe ꝑdicaſſeq́.eſt.n.iactātia libido gloriādi. Ex ar-te:ſyderali & aſtrologica diſciplina. Sciſcitatus:īterrogauit domi. Quis ipſum maneret exitus:quo gene re mortis eſſet ipſe mathematicū īteriturus. Affirmātē:mathematicū. Interfici.ſ.ꝑerrauit. Ad coarguē dā temeritatē:ad refellēda ꝑſcita aſcletariōis:reuīcēdāq́ artē mathematicoꝝ:ꝑide ac temerariā & uāidicā. palladi Inficiari inficialis ſtatus iactantia

Accuratiſſime:ne a canibus refodi lacerariq́:uel mortuus poſſet. Deiecto funere:proiecto cadauere ma thematici quod efferebatur:alias funus pro exeqis accipitur. Semiuſtum ex more romano cadauera cre-mabanť:mathematici cadauer ex tēpeſtate relictū ſemiuſtulatū & ſemicombuſtū canibus diſcerptū fuit.& ita ueridicus fuit aſtrologus. Et cœnāti:domitiano. A mimmo latino:latini mimmi:q tēporibus Domi tiani floruit:meminerūt poetæ.& imprimis Martialis:cū ait ad domitianū:qua tymelen ſpectas deriſorēq́ latinum:iſta fronte præcor carmina noſtra legas.apud eundē eſtat epithaphium latini mimmi in quo ſic ip ſe loquitur.dulce decus ſcœnæ ludorum fama latinus ille ego ſum plauſus delitiæq́ tuæ.Idem alibi īquit. os tibi præciſum eſt quanto non ipſe latinus uilia panniculi percutit ora ſono. Latinus mimus

M.AN. Statuæ triūphales:ipſius domi. Arbor:cupſſus in q̄ factū diximus ꝑdigiū in auito Veſpaſiani agro. Annū nouū:īeuntem annū. Exarmata:armis exuta:qbus ad id tꝑs eū tutata eſſet. Perinde:tātū.

Cōmotus:exterritus. Caſu:exitu. Delatū:accuſatum:ac productum ad principem. Iactaſſe: palam ac ſæpius dixiſſe. Sciſcitatus:percūctatus domitianus. Ipſum:Aſcletarionem. Mimolatino:de eo Iuue.& a trepido timele ſubmiſſa latino.Mar.Qua timelē ſpectas deriſioremq́ latinum.

inter cæteras diei fabulas referretur?

De qbuſdā ſignis mortis eius & geſtis & de ipſius morte.

PRidie q̄ periret:quum oblatos tuberes ſeruari iuſ ſiſſet in craſtinū:adiecit ſi modo uti licuerit:& cō-uerſus ad proximos affirmauit fore ut ſequēti die luna ſe in aquario cruentaret:factumque aliquod exiſteret:de quo loquerentur homines per terrarum orbē. At circa mediam noctem ita eſt exterritus:ut ex ſtrato ꝓſili re:dehinc mane aruſpicē ex germania miſſum:q conſultus de fulgure mutationem rerum prædixerat audiit: condēna uitq́:ac dum exulceratam in frōte uerrucam uæhemētius ſcalpit profluēte ſanguine: utinam inqt hactenus. Tūc ho ras requirenti pro quinta quam metuebat:ſexta ex īduſtria nūciata eſt. His uelut tranſacto iam periculo latum feſtinā temq́ ad corporis curam Parthenius cubiculo præpoſitus

PHI. Inter cæteras fabulas:fa bulares narrationes:qbus uti ſo-lebat ad principem hilarandum: ex ritu ſcœnicoꝝ & more ſcurra rū.tales enī delitiis prīcipū ſunt deputati. Animaduerterat.ſ.cadauer minimi latini a ca nibus diſcerpti. Oblatos tuberes:plinius in.xv. tuberes eſſe ait mala pegria:q̄ ex aphrica ſextus papinius primus attulit in italiā:tubeꝝ duo genera alteꝝ candidū alterū a colore ſericū dictū.tuberes citoneo īſeruntur mēſe ia-nuario potiſſimo:ut auctor ē palladius:q alibi ſcribit tu beres ſeri & īſeri februario mēſe martialis tuberes africa nos tanq̄ generoſiores celebrat illo diſticho.Non tibi de libicis tuberes & appirina ramis de nomentanis: ſed da-mus arboribus. Luna ſe in aquario cruentaret: aquari-us unum eſt ſignum ex duodecim ſignis zodiaci:qui ita figuratur ut aquam infundere uideatur.unde complu-res ganimedē eſſe dixerūt: quē Iuppiter deoꝝ miniſtrū pocillatorēq́ in cœlo feciſſe exiſtimať auctor Higinus. Saturnus ut aſtrologi tradunt & mēorat Iulius firmi.ī.ii.matheſe-os:habet domiciliū in aquario & Capricorno. Aquarius maſculi-num eſt domicilium Capricor-nus fœmininum igitur cū Aqua rius ſit ſignum humectum & hi-bricum dixit domitianus lunam ſe in aquario:cruentaturam:quia non aqua:ſed cruor effunderet. & hoc prædixit præſagiens mor tem ſuam futuram ſanguinariā: quo tꝑe luna erat in aq̄rio:quem græci hydrochoon uocāt. unde a catullo dictum eſt.ꝓximus hy drochoi fulgeret oariō germani cus quoq́ in arato.ait īſimus hy-drochoos ſed qua ueſtigia figit. Tuberes Aquarius Signum hibricū Hydro choos

Vis fulminis
Fulmina peſtifera

ſunt aliæ ſtellæ:crura & ribiæ ſunt ſub aq̃rio ut docet maternus.ex quo cecinit mãlius.cruꝝ fundẽtis aq̃ri arbitriũ eſt.é in cœlo alter aq̃rius q dicit̃ minor aq̃rius. Strato ꝓſiliret:ex lecto ueluti terriculamento quodá pculſus repẽte cõſurgeret. Máe:hora matutía. Cõſultus de fulgure:tradit Sene. fulmina ſignificãtia eſſe futurorú.ſummá.n.eé uim fulminũ iudicát qa qcqd alia portédũt ĩtteruẽtu fulminis tollit̃:qcqd ab hoc portédit̃ fixũ eſt:nec alterius oſtẽti ſignificatiõe minuit̃ cecinna ait q̃dá fulgura uocari peſtifera:q morté exiliũq; portédũt:qđ genus fulminis nũc ſignare uidet̃ Tranqllus.morté.n.Domiciáo portẽdit.qđ cũ ab aruſpice ex diſciplina ethruſca p̃dictũ fuiſſet:illũ Domiciáus auditũ cõdẽnauit.

Verruca
Verrucoſus fabius
uerrucaria

Verrucá ſcalpit:uerruca tuberculú é caroq; dura & calloſa:uulgo uernacula lĩgua porrus uocat̃:de qua ait Quĩtus ſeréus:ĩterdú exiſtit turpi uerruca papilla:hic fabius ılle q cõtãdo reſtituit ré uerrucoſus dictus é.Plini.herbã uerrucariá a latinis appellari tradit q̃ uerrucas tollit:Mar.Cato uerrucá appellat locũ editũ aſperũq;. Vtiná ĩgt hactenus:ſcilicet profluat ſanguis.neq; maius fiat in me ſanguinis profluuiũ:uerebat̃ enĩ ne ſanguis ex corpore ſuo p uulnera ĩgeſta abũdãter effuſus ꝓflueret. Regrenti:Domiciáo. Quam metuebat:p̃dictam a chaldeis. Ex ĩduſtria:ex cõpoſito.cũ cõiurati ſcirẽt qntam horá a Domiciáo obſeruari. Tráſacto iam periculo:quod ipſi imminere chaldei prædixerant. Ad corporis curam : curat̃ corpus & lauacro & exoneratione uentris & maxíe cibo. Virgilius & corpora curãt:Liuius curati cibo corpora qeti dant.idé a Sexta ad decimá diei horá coactis militibus corpora curare ſomnoq; operá dare. Partenius:ſcribit Sextus Aurelius cõiuraſſe pleroſq; in Domicianũ ĩpulſoribus partenio ꝓcuráte cubiculũ & ſtephão:de hoc partenio ait Martialis táquá cubiculario Domiciani muſæ parteniũ rogate ueſtrũ admittat timidá breuemq; cartham ĩtra limina ſanctioris aulæ:noſtri tẽpora tu Iouis ſereni:hic neruá cõfirmauit in capeſcẽdo ĩperio trepidantem adeo ut colore mutato uerbis amiſſis uix cõſiſteret:cũ rumor ortus eſſet Domicianum uiuere.

M.ANTO. Inter fabulas diei:inter cætera quæ riſu aut memoratu digna eo die occurrerát. Tuberes: Mar.non tibi de libycis tuberes:& ápyrina ramis : De nomentanis ſed damus arboribus : & rurſus : lecta ſuburbanis mittuntur apyrina ramis Et uernæ tuberes quid tibi cũ libycis. fœmi.genere protulit : quum Tranquillus oblatos tuberes dixerit:de ratione fructus:Plinius plura.Ad capricorni caudam eſt aquarius ut Ruffi auieni carmen ex primo Arati phænomenon teſtatur : ipſe dehinc longos ĩſignis aquarius artus. Aſtat ad hirſuti caudam pulcher capricorni.Aratus eum Troili.& calliores filium fuiſſe a quiſdam exiſtimatum credit ganimedem dico . Nigidius hydrochoon ſiue aquarium deucalionem credidit Higinius ab egeſinace non a nigidio. Deucalionem ait aquarium exiſtimatum qui diluuio ſuperfuit : alii Ariſteum putarunt Apollinis & cyrenes filium . Higinius cuius proxime memini Eubolum ait eum cecropem putaſſe: idque ſignum ſiniſtram manum ad capricorni tergum porrigere: dextram ad iubam pegaſi pedes in hyemali circulo fixos habere.figuratur ſtellis.xiiii.In aquario cæleſti ſigno quod cædis:qua ſecuta eſt omẽ fuiſſe uideri poteſt. Miſſum:ſub cuſtodia.quia mutationem rerũ prædixiſſet. Audiit : cauſam dicentem. Verrucam:cutis portiunculas in callum contractam.Qu.Serenus:Et rupta immenſos fundit uerruca cruores.ueteres & pro ſcopulo quodam:abruptoq; ſaxo uerrucam poſuere.

cõuertit:nũciás eé q magnũ neſcio q̃d afferret: nec differẽdũ.Itaq; ſũmotis oĩbꝰ ĩ cubiculũ ſe recepit:atq; ibi occiſꝰ é.

De modo cædis & mortis ac de funere eiuſdem.

DE iſidiaꝝ cędiſq; genere hęc fere diuulgata ſũt.Cũctãtibus cõſpiratis qñ & quomõ iidẽ lauãtẽ ne an cœnãtẽ aggrederẽt̃.Stephãus Dõicillæ ꝓcurator & tũc ĩterceptaꝝ pecũiaꝝ reus:ꝯſiliũ opãq; obtulit. Ac ſiniſteriore brachio uelut ægro lanis faſciiſq; p aliquot dies ad auertẽdã ſuſpitionẽ obuoluto ad ĩpam horã dolũ ĩteriecit ꝓfeſſuſq; cõſpiratiõis ĩdiciũ & ob hoc admiſſus legẽti traditũ a ſe libellũ:& attonito ſuffodit inguina. Saucium ac repugnantẽ adorti Clodius cornicularius:& Maximus Parthenii Libertus:& Saturius decurio cubiculariorum: & quidã e gladiatorio ludo uulneribus ſeptẽ cõtrucidauerũt.Puer q

PHI. Cõuertit:natura cõparatũ é:quotiẽſcũq; qs nũciat aliqd magni:ut ſtati cõuertáur cognoſcendi cá:& a ꝓpoſito abducáur. Sic Dõici.a parthẽio cõuerſus é a deſtiata corpis cura. Nec differẽdũ:qđ mĩme eẽt ꝓcraſtinádũ. In cubi.cui p̃poſitus erat ptẽius cõſcius cõiuratiõis. Lauãtẽ.ſ. dõicianũ. Dõicillæ ꝓcurator:flauia dõicilla flauii clæm̃tis ex ſorore neptis ĩ ĩſulã põtiã a dõiciáo relegata é:qa ſe xp̃ianá eé teſtata é:auctor Eſue. Interceptaꝝ pecũiaꝝ reus: accuſatus ꝙ pecũias ex offõ ꝓcuratorio ĩtercepiſſet: Sextus Au.ait cõiuratos a ſtephano cõpulſos ſuſpectãte ſuppliciũ ob fraudem interceptæ pecũiæ. Operá:ad dõicianũ.ſ.occidẽdũ. Láis faſciiſq; obuo.ſtephãus fraudulẽter & aſtute brachiũ ſiniſtꝝ obuoluerat láis & faſciis: ut oés crederẽt ægrũ eé cũ id ip̃e cõmẽrus foret ad occultádũ ĩter faſcias gladiũ:quo dõicianũ cõfodere meditabatur.

ex ſorore neptis
Domicilla chriſtiana

Dolú ĩteriecit:ut ꝓ qnta ſextá nũciaret. Cõſpiratiõis ĩdiciũ:tãq̃ ĩdicare uellet eos q cõſpirauerát ĩ Dõicianũ.

Index
Indicina

Index ꝓprie is é:q facioris cuius ip̃e ẽ cõſcius:latebras ĩdicat:ĩpunitate ꝓpoſita:unde & indicium dictum:quod alio noíe uocatur ĩdicina:Apuleius:ob indiciæ p̃mium occupaſſe:domicio tamen ſuo reſtitu-

rũ. Admiſſus: ītra cubiculũ receptus:ob hoc dixit ſcite & uere. Pli.in panegyrico loquēs de domitiāo:ille tamē qbus ſibi parietibus:& muris ſalutē ſuā tueri uidebať:dolũ ſecũ & īſidias & ultorē ſcelerũ deũ īcluſit: Dimouit pfregitq; cuſtodias pœna:anguſtoſq; p aditus:& obſtructos nõ ſecus ac p aptas fores & īuitātia li mina irrupit:longeq; tũc illi diuinitas ſua:lõge archana illa cubicula ſeuiq; ſeceſſus:in quos timore & ſup bia & odio hoĩum agebať. Legēti:domitiāo. Attõito:ſtupefacto ob ea q̃ libello illo cõtinebanť. Suffo dit īguina:hoc tpe appuit ī cœlo tale pdigiũ:corõa q̃dā irridi ſimilis ſolē circũdedit.q̃ lumē eius ac radios obſcurabat:putabāt oēs tali ſigno nouitatē rerũ aliquā portēdi:portēdebat āt domitianũ a ſtephāo eē iugu lādũ:cuius nomē figurā illius uiſi in cœlo portēti ſignificabat.nā corõa græce ſtephāos uocať:is cũ tyrānũ īterficeř decreuiſſet breuē gladiolũ ī ſiniſtro bracchio occultās:manũ tāq̃ fractā multis faſciis circũligauit īde domitiāo obuiā pcedēs opus ē mihi inqt o rex ſecreto:audies.n.ex me res nouas atq; incredibiles cũq; tyrānus colloqum nõ abnueret:tũc ſtephāus.nõ ē iqt mortuus ut arbitraris inimiciſſimus tibi flauius clæ mēs:ſed uiuit adhuc:egoq; id optīe ſcio:& ipe ē q nũc aduerſus te irruit:clamātis āt domitiāi:& ob ea q̃ au dierat pturbati:ſtephāus ab alligato brachio gladiũ educēs:femur īguinaq; ſuffodit.uulnere qdē ad ſubitā mortē afferēdā nõ ſufficiēti:ſed nullis medicamētis ſanabili:& qđ pcruciatus cũ lētitudīe illũ cõficeret:dũ hæc rõæ agerenť id horæ apollõius tyaneus epheſi ī ludo diſputabat:q cũcta añ oculos ueluti poſita cõſpi ciēs:prio qdē pauore pculſus uocē dimiſit:mox penitus cõticuit toruis oculis in terrā aſpiciēs:deīde tres q̃ tuor ue paſſus pgrediēs exclamauit:pcute pcute tyrānũ tāq̃ res ipa añ ipſius oculos pñtis obſeruareť ſtupē tibus ad hæc epheſiis ſubſiſtēs Apollonius cõfidite inqt o uiri:nāq; tyrānus hoc ipo tpis momēto occiſus ē:quo me cõticētē uidiſtis:ego p his q uidi deos adoratũ pficiſcor.paulopōſt tabellari feſtinātes ſupueneř: q oīa put apollõius puiderat de morte domitiāi fcā eē affirmauerũt.

corona
ſtephanos
Opus eſt ſe creto
Stephanus pcutit domitianum
Mirum de Apollonio
pcute tyrānum

Cornicularius:corniculariũ nomen eē ordīs ī militia ſicut cõmētariēſem & accēſum docet Pe.aſcõius:pīde ac cornicularius a corniculo ſic īcli neť:ut a cornu cornicē:nā q corniculo militabat is cornicularius dicebať.Iu.Firmicus ī.iii.matheſeos : eũt cornicularii comētariēſes aut clauicularii:refert Li.ī.x.papyriũ cõſulē eqtes oēs ob īſignē ī bellis opam do naſſe corniculis armilliſq; argēteis:tāq̃ cornicula ſint īter dõatica ornamēta militaria.Sue.ī libello đ grāma ticis ait orbiliũ corniculo meruiſſe nimirũ ītelligi uolēs eũ fuiſſe corniculariũ. Decurio:p̃fectus & prīceps: ſicut.n.decurio eqtũ dř:q p̃eſt eqtibus:ſic decurio cubiculariorũ nũcupať q p̃eſt cubiculariis: hētq; prīatũ quos græci κατάκοιμιστάσ uocāt:Cõſilř ab amiāo marcellio palatii decurio dcũs ē:q p̃poſitus erat pa latio:q ē ordo dignitatis:decuriā ut docet Aſco.ordinē uocāus:uñ latīe dici põt decuria cubiculariorũ: ſi cut decuria iudicũ & decuria ſcribarũ dictitať:cuius prīceps & caput đcurio noīať.Decuriões ēt dñr ī mu nicipiis ſenatores:dignitas ipa noīať decuriõatus:ea forma q̃ cēturiõatus & optiõatus. Puer: ſeruulus.

Cornicularius
decurio cubicolorũ
decurio palatii
Decurionatus

M.AN. Dõicillæ pcurator:flauiæ dõicillæ flauii clæmētis cõſulis.de quo ſupra ex ſoror neptis ipius prī cipis amitiæ:quā xpiāo noīe recepto domitiāus ut Brutius tradidit ī pontiā īſulā relegauit. Pecũiarũ reus: a quo īterceptæ pecũiæ repetebanť. Iudiciũ.q.cõpertũ haberet:q in domitianũ ipſum cõſpiraſſent:hocq; p̃textu a parthenio in cubiculũ accerſitum ītellige. Attonito:uano potius:q̃ quod uere īſtabat periculo ī tento. Suffodit:Stephanus. Saturius decurio:qui cubiculariorum turmæ preerat : de ratione nominis præter feſtum & pedianum Laurentius ualenſis in elegantiarum libris plura.

curæ lariũ cubiculi ex cõſuetudine aſſiſtens interfuit cædi: hoc āplius narrabat ſe iuſſũ a Domitiāo ad primũ ſtatī uul nus pugionē puluino ſubditũ porrigeř:ac miſtros uocaret neq; ad caput qcq̃ excepto capulo:et p̃terea oīa clauſa řppe riſſe:atq; illũ īterim arrecto:deductoq; ad terram Stephāo colluctatũ diu dũ mõ ferrũ extorquere e modo quāq̃ lania tis digitis oculos effodeř conatũ.Occiſus eſt.xiiii.cal. octo bris āno ætatis.xlv.īpii.xv.Cadauer eius populari ſandapi la p ueſpillões exportatũ.Philix nutrix ī ſuburbāo ſuo latia uia funerauit.ſed reliqas tēplo Flauiæ gentis clā ītulit:cine ribuſq; Iuliæ filiæ Titi quā & ipſa educauerat commiſcuit.

PHI. Curæ lariũ cubicľi: ſigni ficat puerũ fuiſſe cuſtodē lararii: ubi lares colũť:de quo ſuo loco ſatis mľta. Puluío pugionē ſub. ī hoc domici. Alex.magnũ imita bať q puluío pugionē una cũ poe mate honerico ſubdere ſolebat.

Quicq̃.ſ.repiſſe. Capulo : mõ pugiõis māubrio:alš feretro quo cadauera efferunť. Deducto ad terrā ſtephāo:erat iqt philoſtrat corpe robuſto dõici.q prīo uul nere nequāq̃ deiectus apphendit ſtephanũ:eiq; ſupicũbens eruere oculos nitebať:faciēq; aureo cali ce ptũdēs.pallada ut ſibi ſuppeti as ferret īuocabat:quē clamorē audiuerũt qdē corporis cuſtodes ſed fruſtra accurrerũt:cum iam pœne ex animatus eſſet. Conatum:ſcilicet domitianum.& repete uerbum illud.narrabat puer. Populari ſandapi la:Eutropius & Oroſi.idem tradiderunt pariter ſcribentes cadauer domitiani populari ſandapila per ueſpi lones exportatum atque ignominioſe ſepultum eſſe:Sextus Aurelius ait ſenatum decreuiſſe: ut gladiatoris more funus efferretur:ſandapilam autem ut inquit fulgentius placiades dici uoluerunt feretrum mortuo rum:ideſt loculum quo non corpora nobilium:ſed quo plebeiorum atq; damnatorũ cadauera portaban tur:ſicut ſteſimbrotus teſtatur de morte Polycratis ſamiorum tyranni ſcribēs:poſtea q̃ de cruce depoſitus

Pugio ſubditus puluino
eruere oculos ſtephāo nititur
Sandapila

De ſtatura corporis & membrorum eius ac geſtiſ.

STatura fuit procera:uultu modeſto ruboriſq; pleno:grandibus oculis:uerum acie hebetiore:præterea pulcher ac decens maxime in iuuenta:& quidé toto corpore exceptis pedibus:quorum digitos ſtrictiores habebat:poſtea caluitio quoq; deformis:& obſcœnitate uétris:& crurum gracilitate : quæ tamen ei ualitudine longa remacruerant. Commentari ſe uerecundia oris adeo ſentiebat:ut aut ſenatum ſic quondam iactauerit uſq; adhuc certe animum meum probaſtis & uultum. Caluitio ita offendebatur ut in contumeliam ſuam traheret : ſi cui alii ioco uel iurgio obiectaretur q̃uis libello quem de cura capillorum ad amicum edidit:etiam hoc ſimul ſeq; conſolans inſeruerit. οὐχ ὁρᾷς καἴῶκἀλόστἒμἐτάδετοίὸς. Eadem remanent me cum capillorum fata:& forti animo fero comã in adoleſcétia ſeneſcenté. Scias nec gratius quicq̃ decore nec breuius.

Sádapilarii ſandapila ét deportatus ẽ. A ſáda pila ſádapilarii dcĩ ſepľtoreſ cadaueꝝ portitoreſq; ſandapilaꝝ. Si. apolliaris:hác nõ ueſpillonũ ſandapilariorũq; miniſteria omioſa tumulauere:ſi a uenere defluens

pollictores lũa feraẽ ad ſaturnũ faciet pollinctores:q ſepeliẽdoꝝ hoium curã ſuſcipiũt:ut inqt Iulius Firmicus ĩ.iiii.pollictores át dicti ſũt:q funera moriẽtia curant:q̃ſi polluto rum unctores.i.cadauerũ curatores.

pollinctũ **pollincere** Vñ pollictũ funꝰ dcm̃ a pollictoribus unctũ:pollicere ẽ curare ungereq; cadauera. Plautus: ſicut pollictor dixit q eũ pollinxerat. Per ueſpillões:ueſpillões dicti ſunt baiuli portitoreſq; cadaueꝝ a ueſptio tpe nũcupati: quo cadauera efferebanẽ:uñ & funera a funalibus dici autumat dõatus qa noctu efferebanẽ:ob ſacroꝝ celebrationẽ diurnã. Demetrius quoq; auctoꝝ M.T.añ lucẽ iuſſit efferri cadauera.

Latina uia Via latia:iter uiã appiã & ualeriã latia media ẽ q̃ ad caſſinũ oppidũ appiæ cõiungiẽ:ut ſcribit Strabo ĩ.v.ĩ uia latia ſepeliebanẽ cadauera:illicq; mõuméta uiſebanẽ:ex quo ẽ illđ ſatyrographi:cliuoſæ ueheris:dũ p mõuméta latiæ:ité quoꝝ flaminia tegiẽ cinis atq; latia. Religas:cineris cremati cadaueris.

Funerarii Funerauit:nõ tá ſepeliuit q̃ cremauit:funerarios hoc ẽ funeꝝ curatores facit ĩ.iii.ab horoſcopo loco Mercurius cũ ſaturno cõſtitutus ut refert Iuli.Firmi.ſcribit iuriſcõſultus eũ q funerauit pſeq poſſe qđ ípédit:qs dit: ne qs de alieno funereẽ.vi.Aure.ait ſenatũ decreuiſſe ut gladiatoris more funus domitiái efferreẽ. Téplo flauiæ:qđ a domitiáo extructũ fuiſſe añ dcm̃ eſt. Iuliæ filiæ:Titi quá domitiáus amauerat iceſtoq; polluerat. Ruboriſq; pleno:Cor.Taci.de domitiáo loqns ait:cũ denotádis tot hoium palloribꝰ ſufficeret ſæuus

Facies domitiani ille uultus & rubor:a quo ſe cõtra pudoré mũiebat. Pli.quoq; i panegyrico ſic deſcribit faciem domitiani. ſupbia in frõte:ira in oculis:fœmineus & corpore:in ore impudétia multo rubore ſuffuſa. Grádibus ocu-

Oculi magni lis:oculi magni ſi nitétes & plucidi ſunt:iuſtũ prudétéq; ſignificát:q̃les ſocratis oculi fuiſſe pduneẽ:qué apollo ſapiẽtiſſimũ iudicauit. Hebetiore:láguidiore & ĩfirmiore.

Caluus Caluitio deformis:hinc dixit Auſonius fr: quem caluũ dixit ſua Roma Neronem.hinc a Iuuenale ſcriptum eſt.& caluo ſeruiret Roma Neroni.

obeſus Obeſitate:pinguitudine alias gracilitate:obeſus enim modo pro pingui atq; uberi dicitur a neuio pro exili atq; gracilento uſurpatum:uentroſum fuiſſe Domitianum ſignificat. Remacruerant:emaciata & macilenta facta fuerant magis ſolito.ualitudo enim ex gracilibus fecerat gracillima ex macris macerrima.

M.AN. Curæ larium:q laribus domeſticis cultus cá aſſiſtebat. Capulo:pugionis. Clauſa:ne ad miniſtros exire poſſet. Stephano:qui primas ſibi cædis partes deſumpſerat. Conatum:Domitianum. Sandapila loculo:quo plebeiorum ac damnatorum corpora efferebantur. Veſpillones:qui cadauera ſepeliebant a ueſpere dicti qua hora cadauera efferri conſueuere. Mar. Qui fuerat medicus nunc eſt Veſpilo diaulus: Quod Veſpilo facit fecerat & medicus. Funerauit:cremauit. Acie:uiſu. Hebetiore:minus acuto. Reſtrictiores.i.contractiores. Obeſitate:pinguedine. Remacruerant:macilentiora facta erant.

PHI. Verecũdia oris:e cõtrario dixit Pli.ĩ ore dõitiái fuiſſe ĩpudétiã multo rubore ſuffuſã. Probaſtis & uul.pp oris uerecũdiã & uultus ruboré:quo cõmẽdabaẽ. In cõtu.ſ.tanq̃ i ſe ipm dcm̃ foret. Obiectareẽ: pbro dareẽ caluiciũ obiicereẽ:exprobareẽ. Ioco uel iur.ĩterdũ iocátes ĩterdũ iurgátes opprobramus uitia corpis. οὐχ ὁρᾷς:uerba ſunt græca a domitiáo ĩſerta libello de cultu capilloꝝ:q ſic ĩterptanẽ:non uides quéadmodũ & ego pulcher ſũ & magnus. Te manét:ut quéadmodũ ego caluitio deformiter:ita tu quoq; calueſcas. Comã in adoleſcentia cáeſcété:cõa ſeneſcit i adoleſcẽtia:qñ capilli i adoleſcéte caneſcũt ſiue per

cã caniciei caluiciũ ueluti ſenio emoriunẽ. Canicies aũt cõtrahiẽ ex ĩopia & exilitate caloris:canicies tm̃ hoĩ eſt & eqs ſed hoĩ ſp a priore pte capitis:tũ deinde ab auerſa:auctores Ari. Alber.mag.& Pli.

formoſitas Nec gra.dec.Home. formoſitatem decoremq; dixit eſſe φέ ὤνέρικυδέα δῶρα hoc ẽ dona deoꝝ glorioſa:ex quo Oui.cecinit forma dei munus.& Apule.ait:formoſam & ſi ſit oppido paup tñ abũde dotatã eſſe:philoſophiiter pría naturæ:i qbus qdá ſũmũ bonũ poſuerũt in primis collocát pulchritudinẽ corpis:Pla.in gorgia cátilenã in cõuiuiis cátari ſolitã hác pdidit optimũ eẽ bñ ualere:ſcđo loco formoſum eẽ:tertio hẽre diuitias nulla fraude quæſitas.

Floſculi diales Nec breuius:quæ ſpectatiſſime floreant celerrime marceſcere docét floſculi.quoꝝ uita dialis ẽ: q matutino tpe pulcherrimi ante ueſpam euaneſcũt:merito forma hoĩs flori cõparaẽ eodẽ pœne mométo

oĩs caro fœnum uireſcẽs & areſcẽs:hinc celeberria illa apud eccleſiaſticos ſnia:oĩs caro fœnũ:& oĩs gloria hoĩs ſicut flos fœ-

De peritia in ſagittando:& impatientia laboris.

LAboris impatiens per urbem pedibus non temere ambulauit:in expeditione & agmine equo rarius: lectica aſſidue uectus eſt. Armorum nullo ſagittarum uel præcipuo ſtudio tenebatur. Centenas uarii generis feras ſæpe in albano ſeceſſu cóficientem ſpectauere pleriq; atq; etiam ex induſtria ita quarundam capita figentem: ut duobus ictibus quaſi cornua efficeret. nonnunquam in pueri procul ſtantis præbentiſq; pro ſcopulo diſpâſam dextræ manus palmam ſagittas tanta arte direxit ut omnes per interualla digitorum innocue euaderent.

De facundia & ſtudio eius.

LIberalia ſtudia in initio imperii neglexit: quamquam bibliothecas incendio abſumptas impenſiſſime reparare curaſſet. exemplaribus undiq; petitiſ: miſſiſq; alexandriam qui deſcriberent:emendarétq;: Nunq̃ tamen hiſtoriæ carminibuſue cognoſcendiſ operam ullam: aut ſtilo uel neceſſario dedit præter commentarios & acta Tyberii Cæ. nihil lectitabat:epiſtolas orationeſq; & edicta alieno formabat ingenio. Sermonis tamen nec inelegantis dictoꝝ interdū ét notabilium:uellem inquit tam formoſus eſſe q̃ Metius ſibi uidetur:& cuiuſdam caput uarietate capilli ſubrutilum & incanum:perfuſam niuem mulſo dixit.

ni.M.Var.quē pueꝝ uidiſti formoſum hūc uides deformé in ſenecta. Apu.ī de. ſocratis ſignificar̃ uolés nihil eē breuius decore ait. formoſus ē expacta pauliſp & nō erit. boe.quoq; ī.iii.de cō.hác formæ fugitiuæ breuitatē his luculétis uerbis exeq̃t:formæ uero nitor ut rapidus ut uelox & uernalium floꝝ uelocitate fugacior & mox:ſed eſtimate q̃ uultis nimia corpis bōa dū ſciētis hoc qđcūq; miramini triduáæ febris igniculo poſſe diſſolui:ſunt itaq; uerba hæc Dōi.digna memoratu: & ex catholica ſnía deprōpta:qbɔ aſtipulat̃ Se.ī hipolito ſcribēs: áceps forma bonū mortalibus exigui donū breue tpis:ut uelox celeri pede laberis:idē poſt paulum: ut fulgor teneris q radiat genis momēto rapit̃:nullaq; nō dies formoſi ſpoliū corpis abſtulit: res ē forma fugax:qs ſapiēs bono cōfidat fragili:dū licet utere:Calp. in bu.ludicro:donū forma breue ē: nec ſe tibi cōmodat ánis. Pedibus.n.t.ob hoc dixiſſe ur̃ pli.ī pane.ante te priceps faſtidio nr̄i:& quodā eq̃litatis metu uſuȝ pedū amiſerāt:illoſ hūeri ceruiceſq; ſeruoꝝ ſup ora nr̄a uehebāt. In.a.ſ.ubi celebrabat qđ ānis.liii.mineruæ:ſeceſſu āt albáo ī.i.oblectabat̃: & ob id dcm̄ ē a poeta ſatyrico:quos albanū dux magnus ī arcē traxerat attōitos:& alibi:albaná nudus aréa Pli. in.iiii.epi.de dōitiáo loq̃ns ait:Reliquos pōtifices nō ī regiá ſed ī albaná uillá cōuocauit. Cōficientē: trucidátē:ide cōfectores feraꝝ dicti. Quarūdá:feraꝝ. Figētē:dōitianū. Quaſi.c.ut ſagittæ īfixæ capitibus feraꝝ cornuū effigiē & poſiturá repn̄taret. Pro.ſ.p ſigno ſagittarii:græci.n.ſcopō noiant ſignū ppoſitūq;: ad qđ ſagittarius iacula dirigit:qđ & hie.memorat li.i.cōtra pelagiū:refert Ve.in.ii.q ſagittarii funditores ue ponere ſolebāt p ſcopo hoc eſt ſigno:ſcopas.i.fruticū uel ſtrāinū faſces:ita ut ſexcētis pedibus remouerētur a ſigno:ut ſagittis uel lapidibus ex fuſtibalo deſtinatis ſignū ſæpius tāgerét. Ma.ī.i.ī ſomniū ſcipiōis ppoſitum uocat qđ græci.σκόπον noiant. Cōſimiliter apud oratores nuncupat̃ ſcopos quo tendit oīs ductus oratorius. Fortu.ī.i.rethorices:modus eſt ductus pte or̄onis:ſcopos āt qđ oīs effecit ductus. Diſpanſam palmá:expāſam ac extētam.vi. Aurelius in hanc ſnīam ſagittaꝝ tam doctus fuit domitianus:ut īter parentes digitos extētæ máus uiri pcul poſiti iacula tráſuolarét. Innocuæ:ſine leſiōe tráſuolátes. Bibliothecas.vi. Aurelius bibliothecas incendio abſumpta:petitis undiq; alexandria exemplis reparauit.

Forma fugaciſſima

donū forma breue

Scopon

Scopos oratorius

Bibliotheca alexandrina

M.AN. Verecūdia oris mōdeſtia q̃dá:& amabili ob ruborē pn̄tia. In cō.tra.ī ſedictū putaret. Iurgio: cōuitio οὐχ ὁρᾷσ κἀτώ καλοσ τεμε τασ τεοῖοσ:ñ uides q̃lis & ego pl̃cherq; magnuſq;. Te m.tu quoq; caluus fies. In al.ſe.quū albá ſecederet. Quaſi cor.ī cornuū ſpēm duabus a frōte ſagittis affixis. Diſpēſá pal.patētes digitos. Innocue: máu nihil offēſa. Neceſ.ſti.q ī freq̃ntē dicēdi uel ſcribēdi uſū uēire ſolet.

PHI. Miſſiſq; alexádriá:ptolemæus philadelphus alexádriæ bibliothecá fecit nobiliſſimá:ī q̃ & diuinæ ſcripturæ uolumía:adhibitis.lxx.īterp̄tibus repoſuit:cui p̄poſitus fuit Deme. phalerius:q īterrogatus a rege:quot ná libri ī bibliotheca eēnt:dixiſſe pdit̃:plures q̃ ducēta milia:ſed breui tpe nō erant forſan inquit pauciores q̃ngētis milibus:auctores Augu.& Euſebi.in.viii.p̄paratiōis euágelicæ:& ariſteas in opuſculo de lxx.īterp̄tibus cōdito:p̄terea legius ap̄ gelliū fuiſſe alexádriæ numeꝝ libroꝝ a ptolemæis regibus uel conq̄ſitū uel cōfectū ad milia ferme uoluminū ſeptigēta:ſed ea oīa bello priore alexádrio dū diripit̃ ea ciuitas a militibus forte fortuito īcenſa fuiſſe. Pli.quoq; & Victruuius meminerūt diligētiæ ptolemæi circa bibliothecas cōparandas:merito itaq; domici.repare uolēs bibliothecas:q̃ romæ cōflagrauerát miſit alexádriá librarios ad exēplaria deſcribēda:pgamenæ:quoq; bibliothecæ:q̃s attali reges cōparunt:ſunt mēoratiſſimæ.

Aut ſti.dare opam ſtilo.ſig̃at ɔpōere aliq̄d & cōdere:ſtilus.n.ē dicēdi opifex:dōitianū āt nihil ſcripſiſſe ul̃ neceſſario ſig̃at. Præter.co.& acta:dcm̄ ē ī.iii.ɔmē.tyberiū artes lib̃ales ſtudioſiſſīe exoluiſſe:& ī or̄one la

Stilus dicēdi opifex

De uſu aleæ & conuiuiis eius & aliis geſtis.

Conditionem principum miſerrimam aiebat. qbus de coniuratione comperta non crederetur niſi occiſis. Quotiens ocium eſſet alea ſe oblectabat. etiam profeſtis diebus matutiniſq̧ horis: ac lauabat de die prandebatq̧ ad ſatietatem: ut non temere ſuper cœnam præter martianum malum: & modicam in ampulla potiunculam daret: Conuiuabatur frequenter ac large: ſed pœne raptim certe non ultra ſolis occaſum nec ut poſtea comeſſaretur. Nã ad horã ſomnii nihil aliud q̃ ſecreto ſolus deãbulabat.

De libidine & luxuria eiuſdem.

Libidinis nimiæ aſſiduitatem concubitus uelut exercitationis genus clinopalem uocabat. Eratq̧ fama quaſi concubinãs ipſe diuelleret: nataretq̧ inter uulgatiſſimas meretrices. Fratris filiam adhuc uirginẽ oblatam in matrimonium ſibi quum deuictis Domitiæ nuptiis pertinaciſſimæ recuſaſſet: non multo poſt alii colloca

tina ſecutũ eẽ coruinũ meſſallã. Domitiãus nihil aliud lectitabat niſi cõmẽtarios a tyberio cõpoſitos. Aliẽo formabat ĩgenio: accidit domitião qđ Nerõi cõtigiſſe mẽorat Taci. ut aliena eguerit facũdia: cũ reliq pricipes eloq̃ntia & dicẽdi ui fuerit p̃cellẽtes. Sermõis nõ inelegãtis. ſ. fuit: laus aũt nõ mĩma ẽ uẽuſtũ eẽ elegãtẽq̧ ĩ familiari cõiq̧ ſermõe. p̃cipit. M.

Sermo ſit lenis

Tul. ut ſermo ſit lẽis mĩmeq̧ ptinax: ĩſitq̧ ĩ eo lepos. Plato ĩ ſophiſte: iudiciali & cõtionali parti. tertiã adiecit. ϖροσομιλητικὴν: quã q̃ntiliãus ſermõatricẽ interp̃taẽ q̃ a forẽſi rõne diũgiẽ. & ẽ accõmodata priuatis diſputatõibꝫ.

ſermõatrix dicta dicteria

Dictoꝝ nota. q̃ facete & breuiter et acute dñr ea peculiari noĩe dcã. & dicteria appellari uoluẽt Mac. dcm̃ uolo hoſtis referre ſed uicti. Vellẽ tã for. dictũ Domitiãi eſt haud dubie notabile in metium: q forma & pulchritudine nullum ſibi comparandum arbitrabaẽ ſibiq̧ ſoli placebat. Sibi uř: nõ dixit q̃ formoſus ẽ ſed feſtiuiter q̃ ſibi uř: tãq̃ ſibi oĩum formoſiſſimus metius uidereẽ: cũ ex aliẽo iudicio mĩme talis foret. Subrutilũ: ptim rutilo ptim albicãti colore reſpſũ. erat. n. ex pte rutilus capillus: ex pte cãeſcẽs. In ca. cãice albicãs: Maro: ĩ canaq̧ mẽta. Perfuſam ni. mul. urbane & elegãter caput capillo rutilo & cãeſcẽte uariegatũ appellauit niuẽ pfuſam mulſo. nã cũ niuis color ſit albus: & mulſi rutilus. merito ad utrũq̧ colorẽ ſignificãdũ ex q̃dã cõmixtõe cõfectũ ita noĩauit: nec tñ ſimplr hoc dcm̃ putes: ſed ſcito alluſiſſe ad potionẽ mulſi & niuis: q̃ ſimul in cõuiuio dari ſolebãt. mixtura coloris rutili & albi facta: qđ ĩdicat Pli. cũ ſic ait in epiſtola ad ſeptiũ claꝝ: patæ erãt lactucæ ſingulæ: coclæ triæ: oua bina. alica cũ mulſo & niue. Nã hãc quoq̧ cõputabis: ĩmo hãc ĩprimis: q̃ pit in ferculo.

In canum
Nix pfuſa mulſo

Cõditionẽ principũ miſerrimã. In reſcripto Mar. Antonini ad ueꝝ mẽtio fit huius ſñiæ: quã uſurpari quoq̧ ſolitã refert ab Andrião: ſic. n. inq̃t: ſis. n. ipſe ꝙ auus tuus adriãus dixerit: miſera cõditio impatoꝝ: qbus de affectu tyrannidis niſi occiſis nõ põt credi: eius aũt exẽplũ ponere q̃ domitiani: q hoc primus dixiſſe ferẽ: malui: tyrãnoꝝ enĩ ẽt bona dicta non hẽnt tm̃ auctoritatis q̃tum debent: hactenus Mar. Antonius.

Miſera cõditio imperatorum

Profeſtis diebus: pfeſti dies cõtrarii ſunt feſtis: uñ dixit Auſonius: Lera niſi auſteris uarienẽ feſta pfeſtis. Macro. ĩ. i. ſaturnaliũ. dies inq̃t feſti diis dicati ſunt: pfeſti hoĩbus: ob admĩſtrãdã rẽ priuatã publicãq̧ conceſſi. Profeſtis diebus faſti cõtinenẽ. qbus licet pfari p̃tori tria uerba ſolẽnia: do dico addico.

pfeſti dies
Do: dico: addico

Alea: aleones dixere antiq: quos nũc dicimus aleatores. Catullus: Niſi ĩpudicus & uorax & aleo.

Aleones.

Lauabat de die: balnearẽ ſignificat lationem: qua cõmodus impator adeo oblectabaẽ ut p diẽ ſepties atq̧ octies in balneis lauareẽ. E cõtrario priſci: ut inq̃t Sene. ĩ. xiii. epľaꝝ moraliũ: brachia tm̃ ac crura quotidie abluebãt: q̃. ſ. ordes ope collegerãt: cæteꝝ toti nũdinis lauabanẽ. tp̃s ãt lauãdi erat: ut docet Victruuius poſt meridianũ.

nũdinis lauabãẽ

Prãdebat ad ſatie. p̃ceptũ Ariſto. ẽ ĩ pblematis. prãdẽdũ eẽ large: cœnãdũ eẽ pce: maxĩe his q rei ueneriæ opaꝫ daturi ſũt: ut cruda ĩſint. q̃ cõcocta pauciora. Domi. ueluti ex p̃ſcripto ariſtotelico ſaturnabaẽ ĩ prãdiũ: cũ tñ ex more ueteꝝ leuis cibus: & facilis ĩterdiu ſumereẽ. dixit Si. ĩ epi. prãdebãus breuiter copioſe ſenatoꝝũ ad morẽ. Nõ te. nõ fere: nõ ſine cã. Sup cœ. i cœna.

prãdiũ largius

Martianũ ma. maloꝝ plura ſũt gñа: q̃ cõditoribus ſuis æternã mẽoriã ppagauerũt. ſicut appiana ab appio cognomĩata: & ſceptiana ab ĩuẽtore libertino: & matiana a matio: a quo originẽ hñt: auctor Pli. in. xv. uñ matianũ malũ legendum eſſe potius q̃ martianũ arbitror. tanq̃ a matio cognominatũ.

mala appiana
malum martianũ

M. AN. Nec inelegantis: ſed elegantia quadam præditi. Metius ſibi uideẽ: hominem ſui temporis taxare ſolitũ accipias: q ſibi ſupra formã placeret. In canũ: canis reſperſum. Perfuſam niuẽ mulſo: erat. n. mulſum ſubrutili coloris. mar. Hæc tibi turbato canuſina ſimillima mulſo. Profeſtis diebus: nõ feſtis ſed quibus opifices & ruſtici operantur. Martianum: apud plinium id pomi nomen non reperio.

ampulla pira ampullacea

PHI. In ampulla: uaſculo uitreo: alias ampulla uaſculũ ẽ oleariũ: quo ĩ balneis utebanẽ: de quo Apu. in floridis: hipias p̃dicauit ampullã quoq̧ oleariã quã geſtabat ſemet ſibi fabricatũ. Ci. in. iiii. de finibus bonorũ: ſi ad illã uitã: q̃ cum uirtute degaẽ ampulla aut ſtrigilis accedat ſũptuaꝝ ſapientẽ eã uitã potius cui hæc adiecta ſit: cũ aũt ampullæ ſint uaſcula uẽtroſa & turgida p decorã trãſlationẽ dixit Ora. piicit ampullas: p eo qđ ẽ uerba turgẽtia & ſufflata abiicit ac depõit. pira q̃dã a collo ampullæ ampullacea appellari refert pli. in. xv.

Cõuiuator conuictor

Cõuiuabaẽ: cõuiuator dř q cõuiuaẽ paratq̧ cõuiuium. cõuiuæ uero & cõuictores dicunẽ ĩuitati ad

tam ultro corrupit. & quidem uiuo etiam tum Tito: mox patre ac uiro orbatam ardentiſſime palamq́ dilexit: ut etiam cauſa mortis extiterit coactæ conceptum a ſe abigere.

De mœſticia militũ & læticia ſenatus ĩ morte eiuſ.

OCciſum eũ populus ĩdifferẽter: milites grauiſſime tulit: ſtatiq́ eũ diuũ appellare conatus: paratus & ulciſci niſi duces defuiſſẽt: qđ qdẽ paulopoſt fecit: ex poſtulatis ad pœnã ptinaciſſimæ cædis auctoribus. Cõtra ſenatus adeo lętatus ẽ ut repleta certati cura nõ tẽperaret: qn mortuũ cõtũelioſiſſimo atq́ acerbiſſimo acclamationũ gñe laceraret: ſcalas ẽt ĩferri clypeoſq́ & imagines eius corã detrahi & ibidẽ ſolo affigi iuberet: nouiſſime eradẽdoſ

cõuiuiũ: ſcitũ ɔuiuatorẽ appellat Li. elegãtẽ & nitidũ in appatu cõuiuali: apud quẽ ſic loqꝰ titus flaminius. Eſt ãt res ſimillĩa cœnæ calcidẽſis hoſpitis mei & boni & ſciti cõuiuatoris. Frequẽter: ad nũeꝝ large ad opulentiã eſt referẽdũ. Pœne raptim: pli. in panegyrico: domitianũ taxare uideꝰ. q̃ diſtẽtus ſolitaria cœna ſpectator adnotatorq́ cõuiuis ſuis ĩminebat: rurſuſq́ ſe ad clãdeſtinam ganeã occultũq́ luxũ referebat. Comeſareꝰ: poſt cœnam cibo epuliſq́ indulgeret. hoc. n. comeſari ꝓprie ſignificat: uñ & comeſatio dcã: ſup quo uerbo copioſe ſuo loco diſſeruius. Solus de ãbulabat: cato uticẽſis & ipẽ ſolitus erat poſt cœnã deãbulaꝛ: pactaq́ deambulatõe ĩ cubiculũ ſe recipiebat: auctor Plutar. Auicẽ. quoq́ ꝑcipit ꝓuã lẽtãq́ motionẽ poſt cœnã eſſe uſurpãdã: quoniã facit in ſtomacho cibũ qeſcere mox eſſe dormiendũ. Libidinis nimiæ. ſ. fuit: hæc enim uerba: eſt erat fuit: plerũq́ abſunt cũ elegãtia abſq́ detrimẽto ſñiæ. Clinopalẽ uo. vi. Au. furens libidine cuius fœdũ exercitiũ græcoꝝ lĩgua clinopalẽ uocabat. ſignificat ãt clinopale paleſtrã lecti. κλίνη. n. græce: lectus dꝛ. Vnde ὑποκοριστικοσ cliniõ. i. lectulus ĩclinaꝰ. & græce πάλη ſignificat paleſtrã ſiue luctã. Qua dictiõe eſt uſus Papi. cũ ait in Achille: Et liqdam nudare palen. & ſpargere ceſtus ludus erat. Sido. quoq́ ſic inqt in endecaſyllabo: Vnctas tyndaridis dicaſſe luctas: doctos quos p̃ris palẽ terãnis. Itẽ: cãnas plectra iocos palen rudẽtẽ. Corã te trepidãter explicare. Domitianus exercitationẽ cõcubitus uocabat clinopalen: quaſi paleſtrã lecti & exercitamẽtũ: ſicut a Virgi. nocturna bella eleganter dñr colluctatiões ueneriæ: & ab Apu. militia amatoria nũcupaꝰ. Diuelleret: uolſellis expilaret ĩguina cõcubinaꝝ. Nataret: more Tyberii: q ſibi natãti ĩſtituit pueros iter fœmora uerſari. Fratris filiã: Iuliã ſignificat titi filiam: quã domitiãus: ut inqt pli. i. iiii. epiſt. nõ ſolũ polluit ĩceſto: ueꝝ ẽt occidit. Nã uidua abortu piit. hic exiit illud ſatyricũ: cũ tot abortiuis fœcũdã Iulia uuluã ſolueret. & patruo ſimiles effunderet offas. apud philoſtratũ mẽtio fit Iuliæ: q̃ neptis erat domitiani ex filia: quã ſabino nuptã abduxit dõitianus in uxorẽ: ĩterfecitq́ ipm ſabinũ & cũ epheſi ꝓ his nuptiis impatoriis ſacrificarẽt. ĩteruenies apollonius: oſiox inqt qualis fuit danai filiaꝝ: cur ſola fuiſti. Deuinctus: illaqueatus & captus. Mox p̃re ac uiro orbatã: cũ p̃rem Titum & maritũ amiſiſſet. Coactæ: caſus dãdi eſt: ut ſit ſenſus: domitianum cãm mortis extitiſſe Iuliæ titi filiæ coactæ abortũ facere: nã ut inqt pli. uidua abortu piit. Hierõymus triũ criminũ reas eleganter eſſe tradit fœminas chriſtianas. quæ abortum meditantur & frequẽter ipſæ cũ abortu commoriunꝰ. ſunt. n. inqt homicidæ ſui: chriſti adulteræ: nec dũ nati filii parricidæ. Ci. ĩ orõne ꝓ cluẽtio: qđ & a iuriſcõſulto titulo de pœnis repetitũ ẽ mileſiã quãdã mulierẽ ſcribit rei capitalis eẽ dãnatã: q̃ accepta pecũia p̃tũ ſibi ipſa medicamẽtis abegiſſet. Cõceptũ abigere: uno uerbo dꝛ abortare. Iulius firmicus in. vi. Abortabit filios geminos. Au. gel. dixit: aboriri fœtus in hoc ſignatu: cũ ait. in. xi. Nitunꝰ ut fœtus quoq́ ipſi in corpe ſuo cõcepti aboriantur. Græci ἐκτρῶμα uocãt abortiuũ: uñ uinũ ectromatiũ dictũ: qđ abortus facit: cuius mẽtionẽ fecit Plini. in xiiii. naturalis hiſto. Indifferenter: græce ἀδιάφοροσ dꝛ. Miles grauiſſime: qđ milites grauiſſime. tulerit domitiani mortẽ: teſtis eſt Sextus Aure. ſcribens milites popoſciſſe a nerua ad cædẽ interfectores Domiciani: q petronium uno ictu parthenniũ uero amputatis prius genitalibus: & ĩ eos cõiectis iugulauere. Et quoniã militũ ĩcidit mẽtio trãſeũter ſũmatimq́ annotãdũ ĩter ſigna militaria romãoꝝ fuiſſe dracones. ex quo ſenſu ẽ illud claudiãi. mãſueſcũt uarii uẽto ceſſante dracões: hic dracõarii dicti: q geſtabãt draconũ ſigna: ſicut aqliferi aqlas. Signũ dracõis fuiſſe purpureũ docet Amiãus marcellinus dracõariorũ mẽinit Vegetius.

M. AN. Libidinis nimiæ: fuit. ſ. Clinopalem: lecti paleſtram: ἀπὸ τοῦ κλίνησ lecto καὶ παλαίω luctor. Diuelleret: pudendis partibus purgaret. Fratris filiam: Iuliam. Coactæ conceptum a ſe abigere: abortum facere. Iuue. Quum tot abortiuis fœcundam Iulia uuluam ſolueret: & patruo ſimiles effunderet offas. Indifferenter tulit ad unum omnes lætati.

PHI. Conatus: ἑνικῶσ. i. ſingulariter dixit miles conatus: pro milites conati. Paulopoſt fecit: ulti ſunt milites necem pricipio: qñ peremerunt petronium & parthenium auctores Domitiani cædis. Cõtra: ecõtrario. Lætatus: merito ſenatores lætati morte Domi. a quo quottidie ad necem deſtinabanꝰ a quo dixit Cor. Taci. obſeſſam curiam & clauſum ſenatum. & factas multorum cõſularium cædes. ut nõ immerito nobilitas comeſa a ſatyrographo dicta ſit. Repleta. ſ. frequẽtiſſimis ſenatoribus. Cõtumelioſiſſimo acclamationum: ſignat a ſenatu factas in domitianum acclamatiões: q̃les incommodũ ĩperatorẽ occiſum factæ fuerunt: acclamãte ſenatu hoſti patriæ honores detrahanꝰ: pricida trahaꝰ: hoſtis deoꝝ: carnifex ſenatus: parricida: hoſtis ſenatus trahatur: q ſenatum occidit unco trahaꝰ: q ſenatũ occidit ĩ ſpoliatio ponaꝰ: q ſanguini

Comeſari

motio poſt cœnã lẽta

Clinopale

Clinidion

pale

fœcũdã Iulia uuluam dictũ apollonii

Onox danai dũ cur ſola fuiſti

Reæ triũ criminum

Abortare

Aboriri

Vinum ectromatium

Oediaphoros

Petronio amputata genitalia

Locus claudiani draconarii

De nobilitate comeſa

Acclamationes incõmodum

Vnco trahatur

ubiqꝫ titulos:abolédáqꝫ oẽm mẽoriã d͠cerneret. Añ paucos occidereṫ mẽſes cornix in capitolio elocata ẽ:ἐστ᾽αι πάντα καλῶσ.i.erũt oĩa bñ. Nec defuit q oſtẽtũ ſic interp̃taretur.

Nuper tarpeio quæ ſedit culmine cornix.

Eſt bene non potuit dicere:dixit:erit.

Ipſum ẽt Domitianũ ferũt ſomniaſſe gibbã ſibi pone ceruicem aureã enatã pro certoqꝫ habuiſſe beatiorem poſt ſe lætioremqꝫ portendi reipublicæ ſtatum. Sicut ſane breui euenit abſtinentia & moderatione inſequentium principum.

C. SVETONII TRANQVILLI. DE VITA.XII. CAESARVM LIBRI DVODECIMI AC VLTIMI

ſuo non pepercit unco trahatur necator ciuium trahaṫ. id genus acclamationes factæ ſunt a ſenatu conuiciis ꝓſcidente lacerante qꝫ domitianum carnificem parricidamqꝫ ſenarus & bonorũ. Laceraret:probris inceſſerit & conuiciis proſcinderet.

Scalarum oppugnatio

Scala

Scalas:qbus appoſitis imagines & clypei Domi.conſecrati detraherẽtur:quæ in editiore parte curiæ ſuſpenſa uiſebanṫ:ſcalaꝝ oppugnatio a capaneo primum perhibeṫ inuenta q tanta ui extinctus eſt a thebanis ut extinctus fulmine diceretur.Qui ſcalam ſingulatiuo numero dicit peccat.ſicut qui mulſa pluratiuo:cum pluralia ſingulariter:ſingularia pluraliter efferanṫ.auctor Quin.tamen ab eccleſiaſticis ſcriptoribus ſcala ενικωσ uſurpaṫ. Imagines detrahi:acclamatum eſt a ſenatu incommodum gladiatoris & parricidæ ſtatuæ detrahanṫ.

Statuæ detrahanṫ

ſcribit Pli.in panegyrico ſtatuas inceſti principis:ita n.domicianum appellat:p̃mixtas fuiſſe ſimulachris deoꝝ:q̃ poſt eius obitũ illiſæ ſolo fuerunt:uerba Plinii hæc ſunt.iuuabat illidere ſolo ſuperbiſſimos uultus:inſtare ferro:ſeuire ſecuribus:ut ſi ſingulos ictus ſanguis dolorqꝫ ſequereṫ. Solo affigi:ad terram præcipitari illidi cõculcari. Titulos:Domitiãi inſcriptiones:ait euſebius in chronicis ſenatum decreuiſſe:ut oĩa:q̃ Domitianus ſtatuerat.in irritum deducerentur:itaqꝫ multos quos iniuſte eiecerat de exilio reuerſos eſſe. Decerneret:per decretum conſtitueret.ellius gallus ſic diſtinguit ſenatus decretum a conſulto:ut decretum dicat particulam quandam eſſe ſenatuſconſulti:tanq̃ decretum ſit ſpecialius.conſultum uero generalius: annotandum eſt fuiſſe apud ueteres quodam ſenatuſconſultum quod tacitum uocabant:ex eo ꝙ talia non erant oĩbus publicanda.fiebat.n. ſenatuſconſultum tacitum ita:ut non ſcribæ non ſerui publici.non cenſuales illis actibus intereſſent.ſenatores excipiebant.ſenatores ſcribarum officia complebant.ne quid forte ꝓdereṫ. Auctor Iulius Capitolinus in gordianis.

Garrula cornix

Cornix elocuta eſt.Plinius in.x.auctor eſt cornicem eẽ inauſpicatæ garulitatis. ἐστ᾽επάντα καλῶσ. non miꝝ ſi cornix hæc pauca græca uerba id tp̃is elocuta eſt:cũ ſcribat Plinius eqtem romanũ hũiſſe cornicem plura cõtexta uerba exprimentẽ & alia atqꝫ alio crebro addiſcẽtem.uerba aũt hæc ſignificant:erunt oĩa bñ. Tarpeio culmine:faſtigio capitolino. Eſt bñ non potuit cum iſtud uerbum eſt ſignificet p̃ñs tẽpus.cornix non potuit dicere:in præſentia eſt bene cum a Domi.tp̃a eẽnt honoris plena & humano polluta ſanguine.unde dixit de futuro.erit bene.poſt obitum.ſ.Domi.ſucceſſuris bonis principibus.

Gibbus

gibba

gibberi

gibboſi

gibberoſi

Gibbam auream:gibbum & gibbam.maſ.genere & fœ.in eodẽ ſignificato uſurpamus.dr̃ & gibber.hic hoĩes gibberi gibbi gibboſi & gibberoſi noĩanṫ.ſi luna deficiens lumine a marthe ad ſaturnũ feraṫ faciet gibboſos.Itẽ hñtes horoſcopum in.xx.p̃te ſagittarii naſcenṫ gibberoſi.in leuitico p̃cipiṫ ne gibboſus offerat panes deo:

Ne gibboſus ſacrificet

nec accedat ad miniſterium eius:qđ ut ĩterp̃taṫ Gregorius ĩ paſtorali:& ĩ canonicis decretis.Di.uñ qnquageſima explicaṫ.tropologice ſignificat gibboſus eũ quẽ terrenæ ſollicitudinis pondus deprimit:ne unq̃ ad ſup̃na reſpiciat.ſed ſolis his:q̃ in ĩfimis calcanṫ curuus ĩtẽdit.

Aĩa gibborum feret

Ariſto.in ꝓblematis auctor eſt gibboꝝ halitũ eſſe ferme fediorem & graueolentia aſp̃nabilem:qa.ſ.in talibus locus pulmoni accõmodatus cõcluſus. deflexuſqꝫ ſp̃ũm trãſmittere expedite ne qt.ſed euenit ut ſp̃ũs intercluſus uapore putreſcat.ſed ut a carcere ad metas tranſcurramus:ſomnium hoc Do.ſignificabat a tergo eius hoc eſt poſt ipſius obitum futuros principes optimos:q ætatẽ aureã orbi terraꝝ reducerẽt. Pone ceruicem:poſt ceruicẽ. Portendi:ſignificari.

M.AN. Laceraret:ꝓſcinderet:ac maledictis inſectareṫ. Scalas:gemonias:quo ut ſæpe diximus dãnatorũ corpa abiiciebanṫ. Affigi:ſic oĩa tranqlli exẽplaria hñt:q̃ lectio & ſi recipi põt ut affigi.i.humi ſtatui ſenatus iuſſerit:Euſebii tñ auctoritas efficit:ut affligi nõ affigi legẽdũ eẽ cõtẽdamus:eius ĩqt quũ de Do.iterim loq̃reṫ:imagines diſiectæ ſunt:& a populo p ignominiã publice cõculcatæ Ci. quoqꝫ ĩ piſonẽ ſtatuam iſtius ĩqt p̃ſimilẽ deturbãt affligũt cõminũt. Locuta ẽ ἐστ᾽αι πάντα καλῶσ:erũt cũcta bene. Eſt bñ:quũ de cornicis conatu intelligere uideaṫ:ad p̃ñtẽ tñ reꝝ ſtatũ poeta alluſit.Gibbã aureã : tumorẽ carnis:Iuue.gibbũ dixit:cupet rutilæ uirginia gibbũ:& rurſus:Strumoſum atqꝫ utero pariter gibboqꝫ tumẽtem.

Laus inſequẽtiũ principum

PHI. Inſequentiũ principum:neruæ traiani atqꝫ adriani:de qbus Sextus Au. hæc qđ nerua prudentius aut moderatius:qđ traiano diuinius?qđ p̃ſtãtius hadriano?Eutropius domitiano inq̃t exitiali tyrãno nerua ſucceſſit q eq̃ſſimum ſe & utiliſſimum p̃buit:reipu.diuina ꝓuiſione cõſuluit traianũ adoptãdo:q̃lis uero & quantus ĩ ĩperio traianus extiterit qs ignorat?cum certatim ſcriptores illũ oĩ p̃conio laudis extollãt. uñ dixit Sextus Au.ĩperium traiani adueniens denũciatũ fuiſſe ad cornicẽ:q e faſtigio capitolii atticis ſermõibus effata ẽ erit bñ.hic adeo gloria bonitatis excelluit ut in ſenatu principibus non aliter acclamareṫ. neſis fœlicior auguſto:melior traiano.huic ſucceſſit Hadria.& ipſe princeps memorabilis cuius uitã ſparcia-

Impiũ traiani a cornice ſignatum

melior traiano

nus apud nr̃os:Dion apud græcos luculẽte pſcribũt:merito itaq; lænior ſtatus & tpa beatiora romanæ rei pu.cõtigerũt poſt obitũ truculẽti iceſtiq; tyrãni.cũ ſequuti prĩcipes moderatõe abſtinẽtia aliiſq; uirtutib9 lõge pſtiterit:tpa.n.beata fiũt & aurea ex bonitate prĩcipũ:ſicut tenebricoſa & dira ex ĩprobitate tyrãnoꝝ. uñ Cor.Ta.ſæculũ beatiſſimũ uocat quo nerua traianuſq; fœlicitatẽ ĩpii fecerũt:quo circa prĩcipes ſi ætatẽ beatiſſimã.ſi ſæculũ aureũ redire deſiderãt:ſint moderati:ſint clæmentes:ſint bñficii: & ut ſemel finiam: ſint oĩ pconio bonitatis ornati. Habẽs inclyte Annibal Bentiuole Annotamenta in Cæſares duodecim Suetonii Tranquilli:qbus obſcurior illius Lectio ꝓ uirili pte p nos enodata explicatur. Supereſt ut q meo fortaſſis noĩe a legendo reſilient:hi tuo nomine pellecti ad perlegendum appetenter accurrant.

Tempora aurea ex bonitate principum

M.AN. Inſequẽtium principum:nam ut de aliis ſileam Nerua:qui illi ſucceſſit:decreto patrũ poſt mortem inter deos eſt relatus:Traianus qui proxime imperauit tam popularis fuit:ut in congratulatione principum acclamari ſit ſolitum.Fœlicior Auguſto Traiano Melior.

Tetraſtica de Cæſaribus poſt Tranquillum.

Nerua imperator.

Proximus extincto moderatur ſceptra tyranno
Nerua ſenex:princeps nomine:mente parens
Nulla uiro ſoboles imitatur adoptio prolem
Quam legiſſe iuuet:quam genuiſſe uelut.

Traianus imperator

Aggreditur regimen uiridi Traianus in æuo
Aelim laude prior cætera patris habens
Hic quoq; prole carens ſociat ſibi ſorte legẽdi
Quem fateare bonum diſſateare parem.

Hadrianus imperator.

Lelius hinc ſubiit mediis præſignis in actis
Principia & finem fama notat grauior.
Orbus & hic ſocianſq; uirum documenta daturum:
Aſſumpti quantum præmineant genitis.

Antonius pius imperator.

Antonius ad hinc regimen capit ille uocatu
Conſultiſq; pius nomen habens meriti
Filius huic fato nullus:ſed lege ſuorum.
A patria ſumpſit qui tegeret patriam.

M.Antonius imperator.

Poſt Marco tutella datur quæſita Platonis.
Seruus ad imperium:patre pio melior.
Succeſſore ſuo moriens ſed principe prauo.
Hoc ſolo patriæ quod genuit nocuit.

Commodus imperator.

Commodus inſequitur pugnis maculoſus harenæ:
Threcidico princeps bella mouẽs gladio:
Eliſo tandem perſoluens gutture pœnas.
Criminibus faſſus matris adulterium.

SVetonius Lenis tertiæ decimæ legionis tribunus bello qd̃ inter Vitelliũ & Othonẽ apud Bebriacum geſtũ ẽ ĩpatoriſq; clauius Trãquillo Suetonio hiſtorico pr̃ fuit.Qui cũ Hadriani ĩpatoris epi.magr̃ eſſet apudq; Sabinã uxorẽ unius Sueuii familiarius ſe egiſſet q̃ reuerẽtia domus aulicæ poſtularet ſucceſſorẽ meruit.Scripſit de regibus libros tres.quos Læpido poemate in epitomẽ Pontiũ Paulinũ redegiſſe memoriæ ꝓditũ ẽ.De grãmaticis oratoribuſq; duos.De uiribus illuſtribus unũ quẽ pleriq; plinii oratoris eẽ autumãt.De gñe ueſtiũ unũ:reliqt & cæſaꝝ uitas.xii.tãta cura diligentia q; dum minima quæq; attigit conſcriptas:ut pcepta non præbita ſcriptoribus facultas uideatur.

Item de eodem.

C.Suetonius uiſus eſt ea libertate ſcripſiſſe cæſaꝝ uitas:q̃ uixiſſe illi feruntur nemini aut demit aut adiicit quicq̃:nil aſſentationẽ cuiuſpiam aut ſtudium ſuum:oĩa ad integritatẽ hiſtoriæ refert.Mores illoꝝ & ĩ imperio & priuatoꝝ ſic exprimit:ut nõ legere qs Suetonii ſcripta:ſed ii ipſi ſpeculo intueri ſeſe uideatur uitia uirtuteſq; oĩum citra & inuidiã & gr̃am apperit & q̃ fortũa foris cuiq; fuerit aut domi habitus ẽ duriuſculus dum nec minima qdem negligit & ſunt aridiora pleraq; & minutiora q̃ q̃ nitere poſſint aut capere eloquentiæ corpus:ſed tamen eſt in genere ipſo ſcribendi multum ponderis:eruditio uero tanta:ut ſeueritate orationis grauiter caſtigata quem huic anteponam ueterum ſcriptorum non uideam:

TRAQ_VILLI VITA PER SABELLICVM.

C.Suetonius Tran. Suetoniũ lenẽ pr̃em hũit uñ cognomen & ſi diuerſa uoce integro tñ ſignificatu credit̃ adeptus fuit ille ciuili bello qd̃ ad Bebriacũ ĩter Othonẽ & Vitelliũ ẽ geſtum: tertiæ decimæ legionis tribunus:& Auguſti Clauius:ipſe in forenſi luce nõ nihil uerſatus qd̃ Pli.teſtãt̃ epiſtolæ:cæterũ pr̃imonio qd̃ ampliſſimũ a pr̃e accepat ꝓfligato:ſeu ægeſtate ſeu qd̃ magis credo laudis cupiditate ductus ad hiſtoriã ſe cõtulit:q̃ a Cæſare dictatore auſpicatiſſime exorſus:eo quo ĩpatũ erat ordine p uitas ĩ Domi.deſcẽdit: ſũt q neruã & traianũ illis adieciſſe ſcribãt:ueꝝ cõſcius ſibi eoꝝ q̃ in his paꝝ ĩtegra fide tradita eẽnt:cũ uiuentiũ ĩterim coactus fuiſſet hr̃e rõnẽ:ne ps una reliq̃ hiſtoriæ fidẽ eleuaret:ĩ aptũ nõ rettulit: cætera ea q̃ illi libertate uixerũt ac neſcio an q̃dã ẽt ut ĩ Nerõe & Galba ab eo liberius ꝓdita:p hæc ſtudia Adrião principi ab initio cõmẽdatus:quũ epiſtolaꝝ magiſterio apud illũ aliq̃diu eẽt functus:ueniſſetq; ĩ ſuſpitiõem q̃ſi familiarius q̃ domus aulicæ reuerẽtia poſtularat:apud Sabinã prĩcipis cõiugẽ ageret:ſucceſſorẽ meruit ſcripſit de grãmaticis quoq; & oratoribus libros duos:de uiris illuſtrib9 unũ:quẽ iunioris Pli.pleriq; autumãt gñe ueſtiũ unũ:de regibus tres:quos lepido poemate ĩ epitomẽ põtiũ pauli.redegiſſe qdã ꝓdiderũt.C.Pli. cuius mõ memini:familiariter ẽ uſus.a quo p epi.hortat̃ ut uolumina q̃ pfecta eẽnt:& abſoluta qñq; uellet

edere. eius dicẽdi genus q̃d inter oẽs cõſtare uideo haud tã floridũ q̃ uenuſtũ:domuiq; magis q̃ foro accõmodatũ:breuitaſq; uni ut Vop.ait pœnæ familiaris:ſed nõ ita breuis ut ñ paſſim duriuſculus occurrat:dũ minime cõſectat̃:Quo fit ut pleraq; ne ſplẽdeſcere qdẽ poſſint:corpo ue eloq̃ntiæ ob tenuitatẽ recipe: ſed quoquo mõ res hẽt:ĩ eo ſcribẽdi gñe prĩas oĩum iudicio occupauit:ita ut ex ĩgẽti ſcriptoꝝ mãu q̃ poſt illũ ĩ eo gñe nihil obſcure uerſata ẽ:elocutõe:grauitate:diſpõne:q cũ hoc uno iure cõferri poſſit:ſit certe nemo

C.SVETONII TRANQ VILLI VITA A PHILIPPO BEROALDO CONDITA.

C.Sue.Tran.patrem hũit Suetonium cognomento lenem tertiæ decimæ legiõis tribunũ & Auguſti clauũ qui interfuit bello othoniano.a p̃re filius tranquilli cognomẽ accepiſſe credit̃.Nam cũ ille lenis ſit cognominatus:hic eodẽ ſignificato nõ eodẽ uerbo dictus ẽ Trã.floruit ſub Hadriano:utpote illius mag̃r epi.uerꝫ fortũa:q̃ lubrica ẽ refragrãte ſucceſſor ei mox datus:q̃d apud ſabinã ĩpatoris uxorem familiarius egiſſe ferebat̃:q̃ reuerẽtia domus aulicæ poſtularet.uſus ẽ cõtubernio Plinii poſterioris:a quo in ep̃lis admonet̃ad uolumina edẽda:q̃ p̃fecta abſolutaq; appellat.Cũ eẽt uir doctrĩa cõpoſitiore & elegãtia floridiore p̃ditus ſcripſit libellũ de grãmaticis & rhetoribus:quẽ diuus Hie.ſequutus ẽ:texẽs catalogũ ſcriptoꝝ eccleſiaſticorũ.De gñe ueſtium.de ludrica hiſtoria libros cõcinaſſe memorat̃:quoꝝ teſtimonio utunt̃ eruditi idẽ de uitiis corp̃alibus:& de p̃toribus uolumĩa cõdidit luculẽta:ĩprimis uero ad poſteros trãſmiſit.xii.Cæ.uitas ualde q̃dem p̃bãdas graphiceq; cõſcriptas:in quo ſtili genere primas cõfeſſiõe eruditoꝝ haud dubie occupauit.opus eſt emũctũ refertũq; eruditõe haud q̃q̃ triuiali:& cõpoſitiſſimo ordĩe diſtictũ:uñ emendatiſſimus ac cãdidiſſimus ſcriptor meruit appellari:cui ut ſcribi Fla.Vo.familiare fuit amare breuitatẽ.Auſo.in epiſtola ad Pa.libroꝝ meminit:quos nũero tris Sue.de regibus ſcripſit.ĩ hoc uero Cæ.ope:q̃d eruditorum manibus cõtinenter terit̃:oppido q̃ terſus ẽ:& ſinceriſſima ſcriptõe p̃cellens:adeo ut de Sue. dicere merito poſſimus id:q̃d̃ zeuſis pictor de ſeipſo prodidit inuiſurum aliquem facilius q̃ imitaturum.

ELOGIVM PLINII DE IVLIO CAESARE DICTATORE.

Animi uigore p̃ſtãtiſſimũ arbitror.C.Cæſarẽ Di.nec uirtutẽ cõſtãtiãq; nũc cõmemoro:nec ſublimitatem oĩum capacẽ q̃ cælo cõtinet̃:ſed p̃priũ uigorẽ celeritatẽq; quodam igne uolucrẽ:ſcribere & legere ſimul dictare & audire ſolitũ accepimus:ep̃las uero tãtaꝝ reꝝ q̃ternas pariter librariis dictare:aut ſi nihil aliud ageret.ſeptenis.Idẽ ſignis collatis q̃nq̃gies dimicauit.Solus.M.Mar.trãgreſſus q uñ q̃dragies dimicauerat. Nã p̃ter ciuiles uictorias undecies cẽtũ & nonaginta duo milia hoĩum occiſa p̃liis ab eo. Nõ eq̃dẽ ĩ gloria poſuerĩ.Tãtã ẽt coactã hũani gñis iniuriã:q̃d ita eẽ cõfeſſus ẽ ipſe:belloꝝ ciuiliũ ſtragẽ nõ p̃dẽdo . Vt iuſtus Põpeio magno tribuaꝝ:octingentas q̃draginta ſex naues piratis ademiſſe.Cæſari p̃prium & peculiare fuit p̃ter iam ſupradicta clæmentiæ inſignæ:qua uſq; ad penitẽtiã oẽs ſupauit.Idẽ magnanimitatis p̃hibuit exẽplum:cui cõparari nõ poſſit aliud:ſpectacula.n.edita effuſaſq; opes aut operũ magnificẽtiam ĩ hac p̃te enumerare luxuriæ fauentis ẽ illa fuit uera & incõparabilis ĩuicti aĩ ſublimitas: captis apud pharſaliam Pompei magni ſcrinis epiſtolaꝝ:iterũq; apud thapſum Sci.ea optima cõcremaſſe fide:atq; non legiſſe.

Ad inclytum Hannibalem Bentiuolum eiuſdem Philippi Beroaldi.Appendix Annotamentorum.

Libuit has quoq; annotatiunculas:inclyte Hannibal bentiuole ueluti appendiculã quãdã apponere in calce cõmẽtarioꝝ:ut aĩ lectorum uniformi illa lectiõe fatigati.hoc ueluti nouo pabulo recrearentur:& mutatione reficerent̃.ſolent enim hæc legentibus non minus iucunda uideri:q̃ uiatoribus iam itinere laſſeſcentibus diuerticula amena ſunt.ſed ne moroſior ſit prologus q̃ fabula:hinc pauca quædam digna cognitu nec indigna relatu minimeq; protrita exordiemur.

Quid ſignificet illud Hieronymi ab ecclſiaſticis celeberrime uſurpatum de Tantali Fonte potantem.

Caput primum

Pleriq; oẽs eccleſiaſticæ litteraturæ ſtudioſi:anxie & ſitiẽter ueſtigare ſolẽt q̃d ſignificet illud Hie. uulgatiſſimũ:q̃d liminarẽ paginã iſtri ueteris ĩtro eũtibus ſtatim obuiũ fit.ut iarchã ĩthrono ſedẽtẽ aureo & de tãtali fonte potãtẽ audiret docẽtẽ.nugatoria nimiꝝ ſũt:q a cõmẽtatoribus referũt̃.Nos ut p̃ uirili p̃te iuuaremus ſtudia ſtudioſoꝝ.Ad eũdẽ fontẽ acceſſimus:ex quo Hie.hauſit.philoſtrati.n.penetralia ingreſſi explicationẽ iuenimus huiuſce ĩuolucri latiſſimã:q̃ talis ẽ.Apud ĩdos ſapiẽtes ſũt brachmãæ nũcupati:quoꝝ prĩceps iarcas noĩabat̃:eo tp̃e:quo Apol. thyaneus diſcẽdi uiſcẽdiq; ſtudio ad illos ſe cõtulerat: quẽ antecedẽtẽ:cæteri q erãt duo de uigĩti apprẽſa mãu ſalutauerũt.iarcas ãt noĩatim ſalutauit:q in excelſo ſedebat throno:quẽ ex ære fabrefactũ aureæ ſtatuæ cõpluſculæ exornabãt.ĩfra iarcã ſedebãt oẽs ĩ ſellis hũilioribꝰ. mox poſt philoſophicã ſermocinationẽ oſtẽdit iarcas apollonio ſtatuam tãtali ſubſcriptiõe notatã:q̃ttuor cubitoꝝ longitudinis:quæ ſimilis p̃pinãti phialã porrigebat:in quã humor diſtillat incorruptibilis potõis phialam mẽſura nunq̃ excedẽtis.ex hoc tantali poculo bibere ſolebant indici philop̃hi anteq̃ ſomno ĩdulgerent.& ita iarcas potandi principiũ fecit ex phialia bibens:quæ largiter cunctos ſaciauit iugem humorẽ fundẽs:nõ ſecus ac ſi ex fonte ſcaturiret.bibit una cũ philoſophis apollonius:eſt aũt amicitiæ firmandæ cã huiuſcemodi cõpotatio apud indos inuẽta:q miniſtrũ eius faciũt pocillatoremq; tantulũ:p̃pterea q̃d̃ hic

Brachmãæ
Iarchas
Statua tantali cũ phiala
mutuũ mula ſcabunt

amiciſſimus mnaſuetiſſimuſq; erga hoies hitus eſt:poſt hanc ex phiala potionem humi ſternũt corpora in lectis herbaticis.hæc copioſe refert philoſtratus libro tertio de uita Apollonii thyanei:qui ẽt ſcribit in.vii. quicunq; bibunt ex tantali phiala.participes periculoꝶ cum amicis eſſe oportere.ex hac enarratiõe iam ꝑſpicuum fit cur dixerit Hieronymus Apollonium perueniſſe ad brachmanas:ut audiret iarcam illum principem philoſophoꝶ in throno ſedẽtem æreo quidem:ſed qui aureis ſtatuis exornaret̃:potantemq; de tãtali fonte hoc eſt de phiala:quam propinabat tantali ſimulacꝶ.ex quo mihi uidet̃ doctius & hiſtoriæ accõmodatius legi poſſe de tantali phialia:q̃ fonte:cum inter phialam & fontem ſit quædam litteraꝶ ꝓximitas:& ob hoc lubricus error:quod ſi nihil placet immutare expones fontem pro phiala:ex qua liquor uelu ti ex fonte ſcaturiens cõtinenter fundebat̃:quæ à cõmẽtatoribus eccleſiaſticis tradunt̃ protrita ſunt & a ſide hiſtorica deerantia.ſed ego malo hæc & id genus alia haurire ex lympido fonte:q̃ ex riuo turbulento. Statua tantali cũ ꝑhiala

Quid ſit uetus ꝓuerbium.Mutuũ muli ſcabunt.qđ in codicibus Auſonii & Nonii ꝑperã ſcriptũ legit̃.

Caput ſecundum

Apud auſoninm in epiſtolio prouerbium uſurpatur litteris inuerſis dictionibuſq; cõfuſis:quod eſt.mutuum muliſcabant.tu uero ita diſtincte legas & emẽdate.mutuũ muliſcabunt:cuius ꝓuerbii ſenſus ſignificat:tradere ſibi operas mutuas & par pari rependere.nãq; muloꝶ mos eſt ut ſe mutu ſcabant & uiciſſatĩ defricent:Marcus Varro librũ cõpoſuit hoc titulo:mutuũ muli ſcabũt:cuius teſtimonium citat nonius q̃uis noniani codices mendo ineluibili ſint maculoſi:in quibus hoc prouerbiũ corruptius legit̃:q̃ in auſonii uoluminibus.ita.n.ſcriptũ habẽt.multum muliſcabant.pro mutuum muli ſcabunt:prouerbii huiuſce meminit ſcienter & enodate ſymachus.cum in epiſtolis ſic inquit.mutuũ ſcabere mulos:cui ꝓuerbio ne uidear eſſe confinis præconiũ uirtutũ tuaꝶ ꝓſſo dente reſtringo.itaq; cũ muli ſoleãt ſeſe uiciſſim defricare & ſcabere:merito hoc prouerbium uſurpatur in conſimili remuneratione.& talionis æquilibrio:q̃uis a Scipione Emiliano dictum ſit:iumenta quoniã manibus carerent alterius frictione indigere.Adriani qđ non longe ab re eſt:iocus balnearis innotuit:qui plures olim ſenes euocari iuſſit.& alium ab alio inuicem defricari:cum illi ſe marmoribus attererent ad liberalitatem principis prouocandam:qui ſeruis donauerat & ſumptibus ueteranum quendã,q ſe in balneis marmoribus deſtringebat:ꝓpterea qđ ſeruum non haberent. Mutuum muli ſcabunt

Quid intelligi uoluerit Heſiodus:cũ ſcripſit:Dimidium eſſe plus toto. Caput iii.

Heſiodus in libro cui titulus eſt εργακαὶ ημεραι.i.opa & dies uerſum hunc poſuit:νήπιοι οὐ ἴσασι ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός.i.ignorant ſtolidi q̃ toto ſit dimidiũ plus diſſoluenda quæſtio eſt:cuius mentionem fecit gellius libro.xvii.noc.atticarum:nec tamen reliq̃t explanatũ:qđ heſiodus ſe dicere ſentiat:cũ dimidium plus toto eſſe dicit:qđ cõmuni planæ ſenſui uidet̃ reluctari. plato libro tertio de legibus planiſſime explicat hoc ambagioſum ſcribens rectiſſime dictũ eſſe ab heſiodo dimidiũ plus eẽ q̃ totũ:q̃do uidelicet totum cõprendere noxiũ ẽ:dimidiũ uero tẽperate ſe habet.hinc intelligi uoluit moderatũ ĩmoderato plus eſſe:utpote melius deteriore:docetq; principatũ moderate cõſtituendũ eſſe & ad mediocritatem redigendum.Idem libro quarto de republica.laudans uitã moderatã tanq̃ optimã:heſiodum illud ſapienter dixiſſe cõmemorat dimidium eſſe pluſq̃ totũ.Conſimiliter Ariſtoteles in quarto politicoꝶ dimidium eſſe plus toto docet.ex eo quod gubernatio temperata durabilior eſt & melior: q̃ impotens & immodica:ideoq; phocilides bene optauit multa mediocribus optima:& ipſe mediocris eſſe uoluit in ciuitate. Idem Ariſtoteles profitet̃ mediocritatem & medium eſſe optimum:mediocriſq; fortũæ bonoꝶ poſſeſſionem ait optimum oium eſſe exiſtimandam:idẽ in ethicis uirtutes mediocritates eſſe tradit hinc illa apud græcos catholica ſnĩa.μεσότητας ἀρετὰς εἶναι.ex quo colligit̃ mediũ & moderatũ optimũ eſſe in uita degenda.& pluſq̃ totum appetendum:nõ me præterit aliter ab aliis heſiodi uerſum exponi ſolere:ſe hæc platonica nobis & ariſtotelica interpretamenta magis probant̃:cũ eruditiora ſint & ueriora. Moderatũ melius in moderato Virtutes mediocritates

Enodatus nodus ex epiſtola.M.Ciceroĩs Ductus ex ꝓuerbio Sero ſapiũt phryges. Caput.iiii.

Mar:Cicero quadam ad trebacium epiſtola.ſic cepit.in equo troião ſcis eſſe in extremo.ſero ſapiunt.neotericoteri hoc eſt recentiores interpretes magis implicant:q̃ explicent ſenſum epiſtolicum:ſcire aũt debes uetus hoc fuiſſe prouerbium.ſero ſapiunt phryges:quod a troianis natum eſt:qui decimo deniq; anno uelle cœperant helenã:quæq; cũ ea erant rapta reddere græcis:a quibus decennali bello ꝑſſi uaſtati uexati fuerãt ſed hæc ſapiẽtia troianoꝶ ſerotina erat & nimis tarda:q tunc demum reſpicere cœperant:cũ res eorum forent deploratæ:& egritudo irremediabilis.hoc autem prouerbium cõtinebat̃ in extrema tragœdiæ parte:cui titulus erat equus traianus:quam liuius poeta apud latinos uetuſtiſſimus cum primis cõdidit.unde a grammaticis citantur teſtimonia liuii ex equo troiano.huiuſce prouerbii mentio fit in codice ſeſti pompeii integriore:ex quo excerpta exſcriptaq; ſunt illa:que uulgi manibus iugiter conterunt̃.iam ſatis liquet opinor:cur Cicero dixerit.eſſe in equo troiano ſero ſapiunt:uidelicet alludens ad prouerbium illud ſero ſapiunt phryges:quod in extrema fabulæ clauſula legebatur. Equus troianus nomẽ fabulæ

Emaculatũ uerbum ex uerſu Lucilliano.inibiq; notata q̃dam ſup accipenſere Decumano. Caput.v.

Idem Marcus Tullius libro de finibus bonoꝶ ſecundo.uſurpat uerſus lucillianos.in q̃bus ad gallonium ſic loq̃t lelius:cœnaſti ĩ uita nũq̃ bñ:cũ oĩa ĩ iſta cõſumis ſq̃lla:atq; accubaſ ære cũ decumano.ſi lucillius reuiuiſceret:carmẽ hoc in poemate ſuo ſatyrico plãe nõ agnoſceret ſummoueretq; nõ ſolũ ut ſubdititiũ: ſed ut inuerſum adulteratũq; repelleret.qđ.n.ſignificat obſecro te accubas ære cũ decũano:q̃s lepor:qui ſales:

q̃ ſatyrica mordacitas:ego ēt atq; ēt & ſenſu introſpecto & uerbis ſyllabatim pēſitatis ſic cenſeo corrigēdū:
De accipē ſere ut ꝓ accubas ære cū decumano meo periculo legas:accipēſere cū decumano. Lelius.n.ē q apud luciliū carpit gulá gallonii ganeonis & gurgitis:q patrimoniū helluebatᷣ ī una ſquilla:qdᷣ genus piſcis eſt:& in accipēſere prægradi:q piſcis eſt imprimis nobilis:quē ꝓdigis & gulonibus nutriunt maria:de quo Plinius nr̄ lib. nono na.hiſto.hæc refert.apud antiquos piſciū nobiliſſimus habitus accipēſer unus oīum ſquamis ad os uerſis contra aquá nádo meat.fuiſſe aūt accipenſerē in honore mēſaꝝ ꝑcipuo tꝑibus lelii & africani.teſtis eſt Macrobius in ſaturnaliū.&.M.Tullius memorat:q ait oblatū eſſe Africano Scipioni accipenſerem : qui admodū raro cupiebatᷣ:ad quem epulādum cum plures cōuictores inuitaturus uideretᷣ.pontius in aurem o ſcipio inqt uide qd agas:accipenſer iſte paucoꝝ hoīum eſt.ſamonicus quoq; ſerenus tradit hūc piſcem a coronatis miniſtris cum tibicine introferri ſolitum in ſacrum conuiuium.Quinetiam martialis ſignare uolens in magno præcio fuiſſe accipenſerem atq; inuentu rarum ſic ſcripſit in xeniis.

Ad palatinas accipenſera mittite menſas. Ambroſias ornent munera rara dapes.

Decumanus aūt accipēſer a lucillio dictus eſt:quē ītelligi uolebat ꝑgrādē & enormē.antiq.n.decumana
decumana oua- oua dici uoluerunt magna:apud quos ſcuta quoq; decumana uocabantᷣ:q; eſſent ampliſſima:& decumani
Decimus fluctus fluctus qa eēnt magni:ex quo apud poetas dicimus fluctus ꝓ maxīo & undabūdo celebratiſſimus ē:hinc decumana quoq; porta in caſtris dici uᷣ qđ eēt ampla & patēs ſicut & decumanus limes ī limitatōe agroꝝ a magnitudine dictus putatᷣ:cuius Pli.& columella meminerūt.cādidus q̃ſo lector diligēter penſitet uerbū lucillianū:ſyllabas trutinetᷣ:lr̄as elemētarias cōferat:ſenſū introſpiciat:ꝑfecto correctionē hāc nr̄am nō improbabit:quā ſi dicere fas ē:nec lucillius ipſe ſit īprobaturus:ut āt ī hāc ſnīam nō pedibus ſed calāo ꝓcliuius irē īpulit ora.offellus:q galloniū hūc cuius īgluuiē dixīus a lelio luciliāo taxari morſu ſatyrico lācinauit. & ſale ꝑfricuit ob hūc ipm accipēſerē decūanū:ſic.n.ſcribitᷣ ī ſermo.gallōi ꝑcōis erat accipēſere mēſa īfamis

Perpenſa diligenter emēdataq; dictio Apud Mar. Tulliū.in cuius libris legitᷣ de nartheo.ꝑ Narthecio.

Caput ſextum.

Idem Marcus Tullius in eodē de finibus bonoꝝ & maloꝝ uolumine ſic ſcribit iā doloris medicamenta
Nartheciū illa epicurea tanq̃ de nartheo ꝓmant.Tu emēdatius leges & uerius de narthecio.græci.n.nartheca uocant ferulā aſſurgentem in altitudine:humilē uero & deꝑſſam ὑποκόριστικόσ.narthecion dicunt.cuius rei mentio fit a Plinio.cum aūt ſemen ferulæ morbis quibuſdā auxiliari dicant medici:hinc narthecion pro repoſitorio medicamentoꝝ uſurpatᷣ.ēt ſi fuerit ex alia materia fabrefactū.uel qa id ligni genus accōmoda tū ē ad ſeruāda medicamēta.Apud martialē in apophoretis lēma ē nartheciō:cui ſubſcribitᷣ hoc diſtichō.

Artis ebur medicæ narthecia cernis:habebis.

Munera:quæ cuperet pactius eſſe ſua.

Locus martialis Cōmētatores epigrāmatarii poetæ exponunt narthecium ꝑ ferula:de qua iā dictū eſt:aiuntq; ebur dici a poeta uel a candore eburneo uel quoniā in locū ſcipiōis eburnei ſucceſſit nartheciū.nō inficior ferulā ſiue narthecion baculoꝝ uſum ſenectuti potiſſimū ꝑbere:qđ & Pli.docet.ſed hoc totū nihil prorſus ad poetæ ſenſum enucleādū:q ut dicā qđ ſentio:omiſſa in ſectatōe alioꝝ:qđ a me uitiū lōgiſſime abeſt:nil aliud ſignificare uoluit epigrāmatiſta noīe narthecii:q̃ repoſitoriū ſiue loculamētū medicamētoꝝ:ut expōas epur ꝑ pyxide eburnea:qđ & nartheciū dr̄ ī quo medicamēta ſeruantᷣ:ex hoc ſignificatu explicatior fit & lucidior
Myrothecium quid ſenſus tā Cice.q̃ martialis:q nartheciū planæ accipiūt ꝑ arcula medimentaria:ſicut myrrotheciū ſignificatᷣ theca atq; repoſitoriū unguētoꝝ delicatioꝝ.græci.n. μύρον uocāt unguētū & θήκην thecā & loculū ac re
Narthecophori poſitoriū.hic dictū ē illud a Mar.tul.q̃dā ad atticū epiſtola ꝑ trāſlationē decētiſſimā.meus āt liber totū iſocratis:myrotheciū atq; omnis eius diſcipulorum arculas ac non nihil etiam ariſtotelica pigmenta conſumpſit:ſed ut ad nartheca.i.ferulam reuertamur:cum ſit baccho dicata.miniſtri Dionyſiaci in myſteriis bacchicis ferulas geſtabāt.dicebanturq; græco uocabulo narthecophori.quaſi feruligeri.hinc illud apud Platonem in phedone:narthecophori multi ſunt.bacchi uero pauci.

Correctus ſenecæ locus enarratuſq; de pſychonlutre. Caput ſeptimum.

Cū mihi decretū ſit nō minus publicæ utilitati ſtudioſoꝝ cōſulere uelle q̃ gloriæ priuatæ reſpectum hēre.nō me a ꝓpoſito deterrebit humilitas reꝝ.imo tāto magis minuta quæq; ſcrutabimur:quanto talia īcurioſius tranſmitti ſolēt.legimus ap̄ ſenecā uſurpari uocabulum græcum.qđ ſi recte legatur elegantiſſimum eſt:ſed bis ap̄ eūdē ꝑperā legitᷣ.ſic.n.ī.vii.epi.ſcriptū ē:frigidæ cultor mitto me in mare:quō ꝑ ſicholutā decet gauſapatus.Idē in.xii.ille tantus pſicolutes:q cal.Ian.euripū ſalutabā.mēdū ē hic & illic.ſed in prīo loco
Pſycolutres qui īſignitū magis.Nos utrobiq; ſic emaculauimus ut illic pſycholutrā:hic pſycholutres legas græco.n.uocabulo pſycholutres dr̄ is qui frigida aq̃ corpus lauat & balneo frigido lætatᷣ. charmis maſſilienſis frigida ēt hibernis algoribus lauari perſuaſit: merſit ægros in lacus.hinc illud plinianū ex li.undetrigeſimo.Videbamus ſenes conſulares uſq; in oſtentatiōe rigētes:qua de re extat ēt Annei ſenecæ aſtipulatio:aſſerit his uerbis Pli.ſenecā probare frigida lauacra:quæ haud dubie:non ſolū doctrina ꝓbat ſed ēt exēplo:cū ait ſe fuiſſe pſycholutrē hoc eſt lauacri frigidi cultorē:q cal. Ianua.quēadmodum legere:ſcribere.dicere aliqd:ſic auſpicabatᷣ in uirginē deſilire.eſt autē uirgo fons Romæ clariſſimus aquæ frigentis:quam Mar.Agrippa Romā ꝑduxit.quæ uirgo appellata eſt ex eo:qdᷣ q̃rētibus aquā militibus puella uirguncula quaſdā uenas mō
Virgo fōs ſtrauit ut docet frontinus li.prīo de aquæductibus. Plinius uero libro.xxxi.nomen uirgini īditum eſſe ex

eo autumat:ꝙ riuum herculaneum:q iuxta ē:refugere uidetur:quãtum ãt martia hauſtu p̃ſtat. tantum uir
go tactu præcellebat.ψυχὸσ græce dicitur frigus ψυρὸσ frigidus λουτρὸν uero balneum & lauacrum
unde compoſita ex utraqꝫ dictione fit pſycholutres.ſignificaturqꝫ lauacri frigidi cultor & amator: qualem
ſe fuiſſe intelligi uoluit Seneca ſi ſinceriter legatur & probe intelligatur.

Mendum occupaſſe codices ſenecæ:in quibus pro parenetica philoſophia corrupte ſcribitur parentia ꝓ
euthymia ectimia. Caput octauum.

Apud eūdē pars philoſophiæ:quã nos p̃ceptiuã dicíus corrupto uocabulo græco Parentia noĩaꝰ:cum pa — Parenetica
renetica dicẽda ſit a græco uerbo παραινέω qđ ſignificat p̃cipio & admoneo:ide παραινετικὸσ præce
ptiuus & admõitorius.& παραίνεσισ.p̃ceptio ſiue admõitio.hic acrõ oratiãus iterp̃s & ſi nõ claſſicus nõ
tamẽ proletarius idẽtidẽ ait.hæc hode Paranetice ſcripta ē.pro eo qđ ē p̃ceptiue ſiue monitorie ſicut ab eo
dẽ diciꝰ hæc erotice dicta eſt ꝓ amatorie.Nõ minus illud apud eundẽ emaculãdū ē ex libro epiſtolaꝝ.xi.
aſperomacheiã auocauit.pro ad aſperomachiã:q̃ dictio ſignificat pilarẽ luſionẽ.ſiue ludicrã pugnã ſpheri-
ſtarum.qua dictione papinius quoqꝫ uſus eſt in epiſtola ad marcellū ſic ſcribẽs.ſed & ſperomachias ſpecta-
mus & pilaris luſio admittiꝰ.Sidõius ait ĩ certamĩe ſpheræ ſe primum fuiſſe ſignifcꝝ.& qm̃ ſenecæ adhuc
res agiꝰ reſtituẽda forma ē deformatæ dictiõi q̃ nūc nup in mẽtẽ uenit.nãqꝫ democriti ectimia legiꝰ.ꝓ εὐ-
thymia .democritus.n.euthymiã ꝓbauit tãq̃ beatæ uitæ effectricẽ:q̃ interp̃taꝰ aĩ trãqllitas.cuins & Ci.me
minit li.v.de finibus bonoꝝ & maloꝝ:đ q̃ diogenes laercius ita ꝓdidit ĩ uita dẽocriti.finẽ eẽ rectū q̃etūqꝫ
a ĩſtatū.quẽ euthymiã dicit:q̃ nõ ut qdã male ĩtelligẽtes iidẽ ſit qđ uoluptas ueꝝ ſecūdū quẽ aĩus magna — Euthymia
tranqllitate cõſtãtiaqꝫ beatus eſt:dum nullo metu nulla ſupſtitõe aut alia quauis perturbatione agitatur.

Explicatum carmen perſianum de aceruo chryſippi:longe ſecus:q̃ a commentatoribus & grammaticis ex
plicari ſolitum ſit. Caput nonum.

Perſius ſatyrographus poema ſuum hoc uerſu cludit.depinge ubi ſiſtã. inuẽtus chryſippe tui finitor acer
ui.quo plene aliud ſignificari uř:q̃ aut cõmẽtatores nouerint aut in ſcolis uulgo ꝓdaꝰ : nõ.n.ad aceruum
uoluminū:q̃ innūera cõdidit chryſippus id referẽdū eẽ autumo.ſed ad argumẽtatiões:quas græco uocabu
lo ſoritas uocãt:Cicero aceruales interp̃taꝰ:ſed ut ipſe ait in.ii.de diuinatiõe.ſicut multa uerba græcoꝝ ſic — Sorites.
ſorites ſatis latio ſermõe tritus ē.igiꝰ chryſippus ſolitus erat per ſoritẽ argumẽtari & gradatĩ ĩterrogare : ex — Acerualis
quo argumẽtario fiebat numeroſior:& acceruus quaſi qdã gradatĩ cumulabaꝰ ꝓpoſitionū & ꝓbationū:ut
ita cõcluſio efficereꝰ ad ꝓbãdū qđ moliebaꝰ ultra p̃ſcriptū argumẽtatiõis:q̃ ex p̃ceptiõe dialecticoꝝ tripar
tita ē ex ĩſtitutiõe oratoꝝ qnqꝫ partita fieri põt.ultra quẽ numeꝝ ꝓgredi nõ licet:ſed ſotites.i.aceruus ſiue
acerualis chryſippeus in infinitū pœne ꝓgrediebaꝰ:diffuſus p multiplicationẽ numeroꝝ innumerabilem.
cuius exemplum extat apud eūdẽ Ciceronẽ:q in hortẽſio quoqꝫ ſoritas lubricos eẽ & periculoſos tradit.&
poſt Paulū placet inq̃t chryſippo cū gradatim ĩterrogeꝰ uerbi cã.tria pauca ſint an multa:aliquanto priuſq̃
ad multa perueniat.mox poſt multa per ſoritas progrediẽdo tractata ſubiūgit.hæc chryſippea ſunt nec ab
eo qdẽ diſſoluta.refert laertius chryſippū libros quatuor cõdidiſſe de ſoritis.nimiꝝ ob hunc aceruū chry
ſippeū:qui longius ꝓgrediebaꝰ.ita ut uix concludendi modū inueniret:dixit ſcite & elegãter perſius ex p-
ſona auari.cuius cupiditates immodicæ nullo mõ finiunꝰ per apoſtrophã ad chryſippū:ochryſippe ſaltem
tu depinge modū ultra quẽ non ꝓgrediaꝰ aceruus diuitiaꝝ interminabilis:q inuentus es finitor termina-
torqꝫ tui acerui:hoc eſt illius argumẽti ſoritæ:qui quãuis lõgo ordine produceretꝰ.tamen aliq̃ndo cõcluſio
nis mõ cludebaꝰ terminabaturqꝫ & hic eſt uerus poetæ ſatyrici ſenſus hoc ueꝝ interpretamẽtū. hic eſt ille
aceruus chryſippeus in quo cecutientes cõmentatores hallucinanꝰ:de quo eſt aſtipulatio illa ſidonii ex hẽ
decaſyllabo.chryſippi potuiſſet ex aceruo & Marciani.chryſippuſ cumulet propriū cõſumat aceruū:q alibi
dixit.ſoritas cumuli acceſſibus aggerans.põt uideri Oratius in hanc quoqꝫ acerui chryſippei ſuſpitionẽ la-
pſus eẽ.cū dixit.mille talenta totū rotūdenꝰ.totidẽ altera porro.tertia ſuccedant.& quæ pars quadrat acer
uum.illud quoqꝫ ex ſecundo epiſtolaꝝ hinc opinor fluxit.dum cadat eluſus ratione ruentis acerui.

Quod ſit roboris ſupplicium in lectionibus ueterum ſcriptorum. Caput decimum:

Apuleius platonicus philoſophus in copioſiſſima illa & diſertiſſima oratione:qua crimẽ magis a ſe alienū
eſſe defendit.ſic indignabundus exclamat.o miꝝ commẽtum o ſubtilitas digna carcere & robore. merito — Robur in
uideri põt ignorabile:nec ĩdignū nõ explicatu illud roboris ſuppliciū.ſcito igiꝰ robur in carcere dici locū: — carcere
quo præcipitabanꝰ malefici & ſontes & ex eo dictū qđ robuſteis lignis ſepiebaꝰ.de hoc robore ĩ hoc ſigni
ficatu accipiꝰ locus hic apuleianus:ſicut & ille apud ualeriū ex libro.vi.dictorū factorūqꝫ memorabiliū:qn
ẽt familiares eoꝝ nequis Romãi populi inimicis amicus eẽ uellet:de robore p̃cipitati ſunt.Plautus quoqꝫ
ad hoc robur alluſiſſe uideri põt:cū ait:in curgulione:ego uos ambo in robuſto carcere ut pereatis.

Quã ob cãm herculãea ps a Plauto dicta ſit pro decūa.inibiqꝫ qd ſit pollucere & polluctū. Caput.xi.

Plautus latinæ linguæ delitiū ĩ comedia:cui titulus.eſt truculẽtus ex pſona getæ ſerui ſic inquit. detraxi
tẽ herculaneã:quo dicto ſignificat decumã ſe detraxiſſe:nãqꝫ ueteres herculi decĩas dicauerunt.q̃rit Plut. — Decumæ
Pn q̃ſtionibus.cur pleriqꝫ copioſi & locupletes patrimõii ſui decimã herculi offerebãt: an inq̃t qđ hercules ĩ — Herculi
ĩmonte palatino boum quas gerionæ abſtulit decimã ĩmolauit:an qđ Romanos ab ethruſcis decimari ſoli — dicatæ
tos liberauit:an illud potius quaſi odioſas ciuibus & moleſtas nimias diuitias comminentes eo pacto ma-
xĩe coli herculẽ exiſtimabãt:quẽ iccirco luxuriã coerceř & cõprimere delectaret:qđ ĩpe paucis cõtẽtus fru

Sylla
Craſſus
Lucullus
decimas
herculi
ſacrarunt
Pollucere
Polluctũ
quid

galiter cõtinẽterq̧ uixiſſet:refert diodorus ĩ qnto bibliothecæ herculẽ dictitaſſe eos:q ſibi iã diuo facto dẽcimã bonoꝝ dicarẽt beate fœliciterq̧ uicturos:ex quo multi decías herculi uouerunt:poſteaq̧ fortũatiores facti bõa ſua ad q̃tuor talẽtoꝝ milia herculi ſacrarũt.tradunt hyſtorici ſyllã ex uniuerſis fortũis herculi decimã ſacrificãtẽ lauta populo Romão feciſſe cõuiuia.cõſimiliter craſſus ille Romanoꝝ ditiſſimus decimã facultatũ ſuaꝝ ptẽ herculi cõſecrauit epulũq̧ populo dedit:uiritiq̧ unas tres diuiſit hoc idẽ a Lucio luculo factitatũ ẽ.De hac decũa herculi dicata ſenſiſſe uꝛ Mar.Tu.cũ ait ĩ ſecũdo đ officiis.ut horeſti nup prãdia ĩ ſemitis decumæ noĩe magno honori fuerũt.Quietiã Teren.Var.ĩ ea ſatyra q̇ inſcribiꝛ κεραυνοῦ Teſtaꝛ Maiores ſolitos decimã herculi uouere.nec decẽ dies ĩtermittere.qn pollucerẽt.pollucere ãt ẽ libamẽta herculi ĩ arã porricere.idq̧ ſacrificiũ:qđ herculi decuma data ſit polluctũ diſtũ.Igiꝛ cũ decumæ fortũaꝝ herculi peculiariter dicatæ ſint:elegãter & ſcite dixit Plautius ſeruus ſe detraxiſſe ptẽ herculaneã ex bõis domini amatoris:ĩtelligi uolẽs ſe decumã ſibi ſubduxiſſe.ĩ hãc ſniam nõ mĩus ſcienter q̃ feſtiuiter dixit columẽ plautiæ familiæ chryſalus in bacchidibus:ſi frugi ẽ herculẽ fecit ex patre:decumã ptẽ ei dedit.

Correctus Ouidii uerſus.inibiq̧ nõnulla ſuper ſmintheo apollinis cognomento digna memoratu.

Caput.xii.

In codicibus Ouidii uolumine metamorphoſeon.xii.uerſus hic perperã legi & perperã enarrari ſolet.

Talibus intonſum compellat cynthia dictis.

Locus
Plinii

Tu uero dictionẽ illã cynthia ueluti adulterinã ſubditiciãq̧ obeliſco cõfodito.& ĩ eius locũ Smithea cũ aſteriſco ſubſtitue.accipeq̧ pro apollĩe.ĩter cætera.n.apollinis cognomẽta:q̇ multiiuga ſũt hoc quoq̧ celebre ẽ:quo ſmintheus cognominaꝛ.autumat Macrobius in.i.ſaturnaliũ apollinẽ ſminthea dici.ὁ τί ζέων θεῖ qa feruẽs currit.ſed homeri ĩterptes & Strabo homericæ maieſtatis illuſtrator ꝑdiderũt apollinẽ ſmintheũ a muribus tanq̃ apollini ſacris cognominari q lĩgua cretẽſiũ σμίνθιοι appellanꝛ.mythici referũt teucris e Troia ꝑfectis datũ eẽ oraculũ ibi eos ſedẽ poſituros:ubi terrigene eos adorirenꝛ:id circa amaxicũ dicũt cõtigiſſe:maximãq̧ agreſtiũ muriũ multitudinẽ noctu exortã qcqd armoꝝ & utẽſiũ ex corio ĩueniſſent corroſiſſe.teucroſq̧ ibi.mãſiſſe.heraclides põticus auctor ẽ mures ibi circa tẽplũ apollinis habũdare & ſacros exiſtiari:ſimulacrũq̧ apollinis ita ĩſtructũ eẽ:ut murẽ pedibus ꝑmat.multis in locis fuit antiqtus celebratũ ſminthei nomen.Nam iuxta amaxitũ duo loca ſunt:q̇ ſmĩthea uocanꝛ.Itẽ in lariſſeo agro & ĩ parião locus erat ſminthius appellatus.Itẽ apud rhodũ & lindũ.nũc ut inqt Strabo in.xiii:tẽplũ ſminthiũ uocant.Apud Pliniũ dictio mẽdoſa eſt in qnto Na.hiſto.Nãq̧ pro ſminthiũ tẽplũ:legiꝛ Zinitiũ templum durat:in urbe chriſa fuit apollinii ſminthei templũ cũ ſtatua.cuius pedimus ſubiacebat:quã ſcopas parius fecit homerus in prima iliados rhapſodia mentionem facit ſminthei Apollinis in oratione chryſæ ſacerdotis.

Conſideratum penſitatumq̧ ſolerter prouerbium græcum.in Noctibus Gellianis.ἐπὶ τῇ φακῇ μύθον.

Caput.xiii.

In lente un
guẽtum

Apud au.gelliũ in noctibus illis luculentiſſimis.ꝑuerbiũ græcũ mẽdoſe legiꝛ:ſic.n.lib.xii.ſcriptũ eſt:ne plãe fiat græcũ illud de uarrõis ſnia ꝑuerbiũ.ἐπὶ τῇ φακῇ μύθον.i.ĩ lente fabulã:ſed ſi qs curioſius ĩtroſpexerit ui ſniamq̧ ꝑuerbii:haud dubie cognoſcet talẽ ſenſum talẽq̧ lectionẽ eẽ penitus ĩſipidã:& ĩuenuſtã:qd.n.eſt in lente fabula:qs ſenſus ꝑuerbialis:qs atticus lepor:qd deniq̧ ad ꝓpoſitũ gellianũ.ego exiſtimo legendũ eſſe nõ.μύθον:qđ plane fabula ſignificaꝛ:ſed μύρον.qđ unguentũ diciꝛ & ita elegãti a græci prouerbii eluceſcet.ſi legeris ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον hoc eſt in lẽte unguẽtũ.quo plane ꝑuerbio ſignificaꝛ haud quaq̃ unguentũ cũ lente cõgruere:nec cõſociationẽ fieri unguẽti qđ delicatius eſt.& lẽtis qđ genus ẽ uulgatiſſimi leguminis:hoc prouerbiũ uſurpat Marcus Tullius quadã ad atticũ epiſtola decenter & ſalſe.ſic.n ait.legati ſunt.Qu.Metellus Creticus &.L.flaccus & τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον lẽtulus clodiæ filius:uoluit.n.ſymbolicos & ſuboſcure.Mar Tullius taxare lentulũ clodiæ filiũ:q ita male copulandus eẽ uidebaꝛ in obeũda legatiõe cũ metello cretico &.L.flacco uiris clariſſimis:ſicut lens cũ unguẽto male cõſociaꝛ:cũ ĩter unguẽti delicias & lentis uilitatem ea ſit diſparilitas ac diſſociatio:q inter amarorem dulcedinemq̧ internoſcitur.

Quid ſignificet ap̄ eũdẽ Gelliũ:ꝑuerbiũ alteꝝ latinũ.Nihil cũ fidibus graculo:nihil cum Amaracio ſui.

Caput.xiiii.

Amaraci
num quid
Sanſucinũ

Idẽ in calce opis meminit ueteris ꝑuerbii.cuius ſnia haud lõge abeſt a ſupiore.ſic.n.ait uetus adagiũ eſt:Nihil cũ fidibus graculo nihil cũ amaracino ſui.ſenſus adagiiſiue ꝑuerbii eſt ſatis aptus & expoſitus:quo ſignificaꝛ neq̧ muſicã graculis.auibus obſtrepis & clamoſis:neq̧ unguẽta porcis ĩmũdis & lutoſis conuenire.ſed nõ de nihilo amaracinũ cũprimis dixit timeri a ſue.obſeruauius apud Lucretiũ:ꝗ ſues odere unguẽta & peculiariter fugitant odorẽ amaracini.uerſus Lucretii ex li.vi.ſubſcripſimus ut res fiat manifeſtior:deniq̧ amaracinũ fugitat ſus & timet oẽ unguẽtũ: Nam ſetigeris ſubus acre uenenũ ẽ.ĩ codicibus lucretii: q mendis ꝑgnantes circunferunꝛ:pro amaracinũ legiꝛ amaracum.pro ſus fur:ſenſu cõfuſaneo uerbiſq̧ corruptis.ẽ ãt amaracinũ unguẽtũ ab amaraco herba odorata noĩatũ.diocles medicus & ſicula gẽs amacũ appellauerꝛ:qđ ægyptus & ſyria ſanſucũ noſtri uernacula lingua maioranã uocant.hinc unguẽtũ cõfectũ nũcupamus modo amaracinum modo ſanſucinum:Plinius in.xiii ſcribit ſanſucinum optimum in cypro fuiſſe & mytilenis:ubi erat plurima ſanſucus.Idem ait amaracinum fuiſſe in inſula:Co.laudatiſſimum.enuntiaꝛ aũt amaracinum penultima corrupta:cõtra uulgi præpoſteram conſuetudinem producentis.

Qui ſit ſenſus Naſonis in eo uerſu.Deprenſum polypus hoſtem continet ex omni demiſſis parte flagel-

lis.inibiq; de ſignificatu acceptabulorum. Caput.xv.

Ouidius in quarto metamorphoſeon ſic ſcribit:deprenſum polypus hoſtem.
Continet ex omni demiſſis parte flagellis.

Hoc uerſu ſignificaẗ.cõchilia a polypo piſce cõplexu crinium detieri frágiq; ſolita:ẽ.n.polypus:qđ uel mediocriter eruditis pſpicuũ eſt:piſcis ſanguine carẽs:q íter mollia nũeraẗ:cui pediculi ſunt octoni:a quorum multitudie nomẽ íuenit:quos Pli.modo críes modo cirros appellat:qm̃ íſtar ſunt capillamẽtorum:Ouidius flagella uocat:qbus complectunẗ cõchilia:quorũ carne ueſcuntur.& ita expões hoſtem pro cõchiliis cõchiſue:quas peculiariter polybi uenanẗ:& flagellis hoc eſt crinibus ſiue cirris:ita.n.illoꝝ pediculi nomíanẗ cõplectunẗ:ut auelli nõ queãt:ſunt.n.auidiſſimi cõchaꝝ:q ad tactũ cõprimũẗ pcidẽtes brachia polypoꝝ. cauẽt ergo polybi íſidiãturq; cõchis aptis:ípoſitoq; lapillo í diſcuneatas graſſanẗ extrahũtq; carnes.Idẽ plinius auctor eſt polypũ in aq̃ luctari cõplexu ad hoíem cõficiẽdũq; ſorbere acceptabulis.ac numeroſo ſuctu detrahere:ubi acceptabula ſignificanẗ caliculi:qbus peculiariter prædita ſunt illa piſciũ genera:q̃ mollia nũcupanẗ.Item Ariſtoteles libro quarto de aíalibus tradit mollibus oíbus eſſe binos acceptabuloꝝ ordíes in polypo uero:q & ipſe ex numero molliũ eſt.ſimplicem acceptabuloꝝ ordinẽ cerni:trebius niger acceptabula caliculos íterpretari uŕ cum ait.barbas fuiſſe polypo clauaꝝ modo toroſas lõgas pedũ trigíta acceptabulis ſiue caliculis urbalibus peluiũ mõ.Sene.quoq; acceptabula elegãter appellat uaſcula illa & caliculoſ:qbus repẽte plenis repẽte uacuis pſtigiatores fallere fauorabiliter ſolẽt oculos cõtẽplãtiũ.uerba ſenecæ hæc ſunt ex libro.vi.epiſtolaꝝ.ſic iſta ſine noxa decipiũt:quo modo pſtigiatorũ acceptabula & caliculi: in qbus me fallacia ipſa delectat.í mẽſuris uero & põderibus cũ acceptabuli mẽſura dŕ:ſignificat hemiæ q̃rtã partem.i. drachmas.xv.Plinius uolumine duo de trigeſimo tradit oſſa ex acceptabulis paruaꝝ præbere uſum dentifricii:ubi acceptabula appellaſſe uŕ:quas pyxides medici recẽtiores & anatomici ſcriptores appellitant:quibus íſixæ ſunt coxẽdices:circaq; ea uertunẗ oſſa coxaꝝ:ſunt.n.illæ cõcauitates Caliculis perſimiles.

Polypus

Cirri

Flagella

Acceptabula præſtigiatorum

Emaculatus Plutarchi codex:in quo p fabius buteo.íſcite legiẗ bulco:ubiq; de buteõibus. Caput.xvi.

Apud plutarchũ cheronẽſem.latinitate donatũ:error eſt in uita fabii maximi minutulus qdẽ ſed non tñ aſpnãdus.ſic.n.habẽt codices impſſi:alteꝝ dictatorẽ creauerũt fabiũ bulconẽ:tu corrige fabiũ buteonẽ:fuit.n.Romæ familia fabia buteonũ cognomíata ex eo:qđ in ducis naui pſpero auſpicio quondã ſediſſet accipiter quem Romani buteonẽ appellant græci triorchen a numero teſtiũ q̃ſi tris teſticulos habẽtẽ:cui pricipatũ in auguriis phemonoe dedit quæ apollinis filia dicta eſt ut ingt Pli.& ut auctor eſt Euſebius chonographus:pría exametris uerſibus futura ceciniſſe narraẗ.Ex quo nõ íſcienter Lucanus phemonoen appellauit pithyam ſiue phebada quæ reſponſum ex oraculo apollinis delphici dedit appio Romano.Liuius hiſtoriã fabii buteonis eloquẽter explicat libro.xxiii.ab origíe urbis:q dictator creatus ut ſenatum legeret peracta lectione eodẽ die extẽplo dictatura ſe abdicauit.lictoribuſq; abire iuſſis turbæ ſe ímiſcuit. hæc eadem a plutarcho memorantur:ſed pro fabio buteone Mendum irrepſit pcliuiter in fabium bulconem.

Buteones

Triorches

Subeſſe ſenſum occultiorem q̃ enarratores agnouerint in illo epigrammatiſtæ uerſiculo paſtas glandenates habet ſecundus. Caput. xvii.

Verſiculus eſt apud Martialem:in quo ſubeſt obſcœna quidẽm ſignificatio non tamẽ diſſimulanter prætereunda.ſic enim inquit in hendecaſyllabo.

Paſtas glande nates habet ſecundus.

Vbi non píguitudo pueri ſignificaẗ ſicut pperam exponit interpres:ſed patici effœminatiq; impudicitia. accumen.n.ſenſus & aculeus totus eſt in dictiõe glãde:q̃ ſignificaẗ ps obſcœna genitaliũ uiriliũ:de q̃ Cor. celſus li.vi.de medicina:ubi uero glans cõtecta ẽ oriculario quoq; clyſtere íter eam cutẽq; aq̃ calida íſerẽda ẽ.Itẽ tubercula ẽt q̃ phymata græci uocãt circa glãdẽ oriunẗ.Ariſtoteles & galenus alter maximus philoſophoꝝ alter nobiliſſimus medicoꝝ.βάλανον appellãt græco uocabulo notiſſimo:qđ ſignificat glãdẽ.ẽ ãt pría ps uirilis pœnis.ſic.n.honos auribus præfandus ẽ.mẽtula uocaẗ.Ariſtoteles í.i.de aíalibus:ita pdidit. maris pœnis poſtremo thorace ppendens pte ſui pría carne ppemodũq; cõſtãs & ineq̃bili facie turbinata: nomẽ a glãde ps hæc mutata eſt.Igiẗ mordax ſine fine Martialis uolẽs intelligi pueꝝ noíe ſcđm fuiſſe paticũ & emaſculatoribus ad obſcœnã libidinẽ freq̃nter morigeꝝ feſtiuiter ſimul & ſalſe dixit eũ hr̃e nates glãde paſtas:tanq̃ ſubactione illa ppoſtera concubini.ueluti cibo nates paſcerenẗ.& in hoc toto epigrammate epigrammatiſq; ſenſu explicando cecutit interpres:cum ſnía poetæ laſciuiẽtis ſit referenda ad delicias puerorum multiformes nequitiaſq; diſſimiles:& faſtus amabiles:& moroſitatem illicibilem:quæ omnia malle ſeſe ait poeta in ſodalitate puerili:q̃ dotes dapſiles in uxoria contubernalitate.

Glans uirilitatis

Verſus lucretii explicatus de lampade curſoria & de ſicyoniis calciamentis.

Caput octauumdecimum.

Lucretius li.ii.de reꝝ natura ſic ait:& q̃ſi curſores uitai lãpada tradũt:cũ ſignificare uellet mortaliũ eẽ pretuã ſucceſſionẽ uiciſſimq; prios a ſecũdis.ſecũdos a tertiis.& ita deiceps ípelli & urgeri.ẽ aũt trãſlatio ſũpta a curſoribus:q ex pmethei conſuetudine:ut docet Higinus:íſtituerũt currere lãpadẽ iactãtes:quã prius curſu defatigatus.ſcđo ítegro tradebat:cuius rei mentio quoq; fit li.iiii.rethoricoꝝ ad herẽniũ.ubi tradiẗ nõ illũ in paleſtra:q tedas ardẽtes accepit celeriorem eẽ in curſu cõtinuo q̃ ſit ille qui tradit.ppterea qđ defatigatus curſu integro facem tradit.in hunc ſenſum tranſlatione q̃dã oppido q̃ decenti dictum eſt a pſio.

Lãpada primus tradit ſecundo

Qui priores cur me in decurſu lampada poſcis.

Mar.quoq; Varro ſciciſſime dixit in.iii.de re ruſtica:nō curſu lampada tibi trado:ſignificās puerbialiter nō tibi cædo:uel ꝑ cōtrariū nō ſum te ſupior.Herodotus li.viii.hiſtoriaꝝ refert curſores pſaꝝ pniciſſimos primū ſecūdo ſecūdū tertio.& ita deinceps alium alimādata tradere ſolitos:quemadmodum inquit apud græcos fax tradit.quā uulcano ꝑ uices ferre curſor pſeuerāt.& qm̄ Lucretii mētio facta ē enodemus illud quoq; uelut in tranſcurſu uocabulum:quod ab eo poſitum eſt libro quarto de rerum natura.

Vnguenta & pulchra in pedibus ſicyonia rident.

Sicyonia

Vbi ſicyonia ſignificantur calciamenta muliebria atq; amatoria delicatioraq;:& effœminatis tantum cōgruentia:de quibus ait lucillius.

Et pedibus læua ſicyonia demit honeſta.

De quibus.M.T.in.i.de oratore ſic refert:ut ſi mihi calceos ſycionios attuliſſes:non uterer quanuis eſſent habiles & apti ad pedem:quia non eſſent uiriles:ſed de lucretii locis obſcurioribus alibi plura.cū eius poemata adeo mendoſa circunferantur:ut non lita multis luminibus ingenii uideri poſſint:ſicut.Q .Ciceroni uidebantur.ſed oblita tenebris errorum præſcatentibus.

Lapſum eſſe idiligenter īterpretem plutarchi apophthegmaton ſuper λήμην τοῦ πειραιῶς.i.lepitudine pirei.

Caput undeuigeſimum.

Plutarchus cheronēſis:in apophthegmatis.de pericle athenieſi ſic ait.ἐκέλευσε δὲ τοὺς ἀθηναίους τὴν αἴγιναν ὥσπερ λήμην ἀφαιρεῖν τοῦ πειραιῶς.īterꝑs plutarchi hō græce latiæq; līguæ oppido q̄ pituſ & callēs.ita īterp̄tat:iuſſerat aūt athenieſes eginā q̄ſi pirei portū exiſtimarēt ac tuerēt:demiror uiꝝ aliogn græcatiorē dediſſe id īterpretamētū.qđ penitus cōtrariū eſt a ſenſu uerbiſq; græci ſcriptoris:q̄ nos ita latia

Egia lippitudo pirei

fecimus.iuſſerat aūt athenieſes eginā q̄ſi pirei leppitudinē auferre.hoc eſt ueꝝ græcoꝝ uerboꝝ interpretamētū:& ſenſus ex hiſtoria ductus.nā ꝑicles ſuadere uolebat athenieſibus:ut eginā inſulā delerēt & e medio tollerēt:ꝑinde ac lippitudinē labēq; pirei athenieſiū portus:a quo.xii.milibus paſſuū abeſt.hoc apte demōſtrat idē Plu.in uita ꝑiclis:cū ait.eginā ueluti pirei lippitudinē delēdā cēſuit.īpreſſi codices mēdoſi ſunt.ī qbus ꝓ lippitudinē legit lippedinē.potuit fortaſſis īterꝑs labi ex īcuria uicinitateq; græcaꝝ dictionū: nā ap græcos.λιμὴν eſt & λήμη.ꝓnūciatu q̄dē nō lōge diſtātes inter ſe dictiōes:ſcriptiōe uero & ſignificatu multū diſſidētes.λήμη.n.fœminino gn̄e ſignificat lippitudinē oculariā:ſcribiturq; ꝑ.η.λιμὴν uero maſculino gn̄e dr̄ portus:& ꝑ iota ſcribit.ſed in codicibus plutarchi græcis ſcriptum eſt.λήμη q̄ eſt lippitudo hoc eſt lippitudo ꝑ.η.non λιμένα hoc eſt portū ꝑ iota.p̄terea qs neſcit.ἀφαιρεῖν apud græcos accipi ꝓ auferr nō ꝓ tutari.plura dicere qbus hoc nr̄um tuear ſupſedeo:ipſa enim ſunt ꝑ ſeſe ſatis opinor euidētia.& quod ab interprete dicitur.& quod a nobis:quæ penſitanda diiudicandaq; candidis lectoribus permitto.

Erratum alterum eiuſdem interpretis ſup īmolatione filioꝝ:quos ſaturno ſacrificāt carthaginenſes.

Caput Vigeſimum.

Idē plutarchi īterꝑs ſic ī latinū uertit apophthema illud.Zelo tyrānus.quo tp̄e carthaginēſes ad himerā debellauit.pacē cū his acturus coegit fœderibꝰ īſcriberēt:for ut ēt filii a pſtādis ſaturno ſacrificiis qeſcerēt hæc nouiſſima apophthegmatis ꝑticula.nō uidet ſatis fideliter ſinceriterq; expreſiſſe atq; explicaſſe uerba græca Plu.q̄ ideo ſubſcripſimus:ut docti diſpiciāt utꝝ laude digna ſit an repr̄nſiōe nr̄a hæc curioſitas.ad q̄ nos unica īpellit utilitas iuuādi fouendiq; ꝓ uirili ꝑte ſtudia ſcolaſticoꝝ uerba Plu.hæc ſūt.ἠνάγκασεν ἐγγράψαι ταῖς ὁμολογίαις.ὅτι καὶ τὰ τέκνα παύσονται τῷ κρόνῳ καταθύοντες.i.ut nos īterpretamur.coegit īſcribere ī fœderibus.q; ceſſarēt īmolare filios ſaturno.hoc uerba ipa ſignificāt: hoc expoſcit

Saturno filii imolabantur

fides hiſtoriæ carthaginēſiū:q ſoliti erāt īmolare hoſtias hūanas ſaturno:excellētioreſq; ex filiis uictiare : q cū oli eēnt obſeſſi ab agatocle rege ſiculoꝝ ſaturnū iratū ſibi eſſe rati ſunt:qđ loco liberoꝝ īfantibus clam emptis atq; educatis ſacrificaſſent:itaq; ut diligētius ad piaculum ſoluerēt deūq; cōplacarēt ducētos nobilium filios publice īmolauerunt.ſicuti Lactātius ī prio Euſebius in quarto præparationis euangelicæ & diodorus in.xx.bibliothecæ.prodiderunt hinc ſilius Italicus in quarto punicorum ſic cecinit.

Mos fuit in populis:quos conuenit aduena dido.
Infandum dictu paruos imponere natos.
Poſcere cæde deos ueniam:ac flagrantibus aris.

Quid inibi ſubdidit filiū hānibalis noīe aſparē fuiſſe ſorte adiudicatū huic īfando ſacrificio:igitur ut ad rē redeā ſenſumq; plutarchi explicē.zelo tyrannus pacem cū deuictis carthaginēſibus fecit his cōditiōibus ne in poſteꝝ īmolarēt filios ſaturno:ut ita a ſacrificio ſanguīario plenoq; īhumanæ crudelitatis abducerentur:& hæc eſt plutarchi ſn̄ia ueraq; īterpretatio:quod & uerba ipſa demonſtrant:ſi circunſpectius penſitati uſq; perpendantur:cum īterpretis īterpretamentum ſit deuium ab hiſtoriæ fide & a ſenſus elegantia.

Inſcite eundem deerraſſe ſuper interpretamento thericlioꝝ:inibiq; conſideratus perpenſuſq; non in diligenter locus ex Cæſaris commentariis.

Caput nouiſſimum.

Ap̄ eūdē plutarchi īterp̄tē.ī apophthegmatis rōanoꝝ:ubi de ſcipiōe emiliāo diſſerit ſic ſcriptū legius.cū mēmii cuiuſdā tribūi militū iumēta cōprēdiſſet:q̄ lapideas pulues & uitrea pocula deportarēt:qđ īterꝑs dixit lapideas pelues & uitrea pocula.græcus ſcriptor ait. ψυκτῆρας λιθοκολλήτους καὶ θηρικλεία:q̄ uerba græca nequaq̄ adamuſſim cōgruūt cū latio īterp̄tamēto:neq; hoc ſenſiſſe ur̄ Plu.q uoluit ſignificare memmiū fuiſſe caſtigatū īcrepitūq; acriter a ſcipiōe:q; ī uſu caſtrenſi haberet uaſa p̄cioſa & delicata:mīmeq; di-

ſciplinæ militari conuenientia.lapideæ autem pelues & uaſa uitrea non ſunt digna caſtigatione cenſoria:cũ non ſint aliena a parſimonia frugalitateq; priſcorum cũq; ut dicere ſolebat Gallienus:imperator:nihil ſit uitro cõius.quo circa ita meo periculo interpretaberis.ψύκτηρασ διαλίθουσ καὶ θηρίκλεια.i.uaſa gémata & thericlia:διάλιθοσ.n.græce gemmatus dicitur thericlia uero ſunt uaſa potoria delicatiora a thericle artifice celeberrimo nominata:de quo eſt illud plinianum ex lib.xvi.celebratur & thericles nomine.calices ex therebĩtho ſolitus facere torno.de thericliis poculis utpote precioſis ſic refert phalaris in epiſtola ad polycletum.miſi ad te puri auri phialas quattuor.crateres argenteos non noſtri temporis artificii duos. poculorum thericliorum paria decem.de thericliis mentio ab eodem pli.habita eſt in uita Alexãdri.ex hoc thericliorum ſignificatu exiſtimo corrigendum eſſe locum apud cæſarem:in cuius.iii.ciuilis belli pompeiãi cõmentario ſic legitur.in caſtris pompeii uidere licuit trichilas ſtratas:opinor irrepſiſſe mẽdum:emẽdandũq; pro trichilas ſtratas.thericlia ſtrata.ut ſit ſenſus thericlia pocula quæ erant precioſa celebrataq; : uiſa fuiſſe ſtrata atq; iacentia paſſim in caſtris pompeianis:& ſi ſcio trichilas exponi ſolere pro abacis mẽſiſq; potoriis ueluti habẽtibus trialabra & triplices margines:in quibus uaſa more aulico gradatim diſponi collocarique conſueuerunt:ſed iam receptui canendum eſt ne modum excedat appendix:quæ non contenta latialiter diſertaſſe:etiam non nihil atticiſſauit.iam pauſa facienda eſt & animus ocio refouendus: ut mox uegetior alacriorq; reſurgat ad excudenda id genus annotamenta longe uberiora:quæ ſucciſſiuis temporibus cõdimus mox in tempore depropturi.meditor enim pro uirili parte agere negocium poſterorum: ſuccurrere heſitantibus litteratoribus.prodeſſe ſcholaſticis:non minus prouincialibus q̃ Italicis:qui auditoriũ meum frequentiſſimi quotidie ſtipant.meq; peramanter obſeruant.ſed cum aurium ſenſus ſit faſtidioſiſſimus iam uale inclyte Hannibal bentiuole:& quicquid eſt iſtud quantulumcunq; eſt boni conſule & ama præceptorem:qui non ſolum te pie diligit ut alumnum:ſed & reuerenter colit ut patronum.

Ad Lectorem.

Lector candide offendes opinor interdum offendicula & moramenta quædam in commentariis noſtris ex immutatione tranſmutationeue litterarum ac ſyllabarum nonnunquam ex inuerſione dictionum.quos errores minutulos quidem & cognobiles non creditori aſcribas quæſo ſed impreſſori:uix enim fieri poteſt ut opere in magno non interueniant huiuſmodi labeculæ:præfuerunt recognitioni ſcholaſtici duo eruditi qui elaborauerunt:ut emendati ſinceriq; commentarii ex officia impreſſoris depromerentur.ſi quid erit mendoſum:id igitur impreſſori aſcribas obſecro. Vale & perlege.

Ioannes baptiſta pius bononienſis ad librum
I liber annibalis genio ſuffultus & aura
Nec tu naſutum rhinocerota time.
Inuidia dictiloquo poterit magis eſſe philippo
Quam fieri poſſit æmula poſteritas.

Vgerii pontre: Tetraſticon
Venerit unde tibi hic ſi forte requiris
Crede mihi cœlo nobile uenit opus
Viuet in æternum uiuet tua fama philippe
Poſt cineres uirtus uiuere ſola facit.

Commentaria Philippi Beroaldi necnon Marci Antonii Sabellici in Suetonium Tranquillum Fœliciter Venetiis exacta. Per Ioánem Rubeum Vercellẽſem Anno domini .M.CCCCCVI.Die.VIII. Ianuarii.

REGISTRVM HVIVS OPERIS.

aa ii a iiii b iiii c iiii d iiii e iiii f iiii g iiii h iiii i iiii k iiii l iiii m iiii n iiii
o iiii p iiii q iiii r iiii ſ iiii t iiii u iiii x iiii y iiii z iiii & iiii ꝯ iiii ꝶ iiii A iiii
B iiii C iiii D iiii E iiii F iiii G iiii H iiii I iiii K iiii L iiii M iiii N iiii O iiii
P iiii Q iiii R iiii S iiii T iii. In ſumma quaterni .xxxyi. carta .i.

2774-252

8696